

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

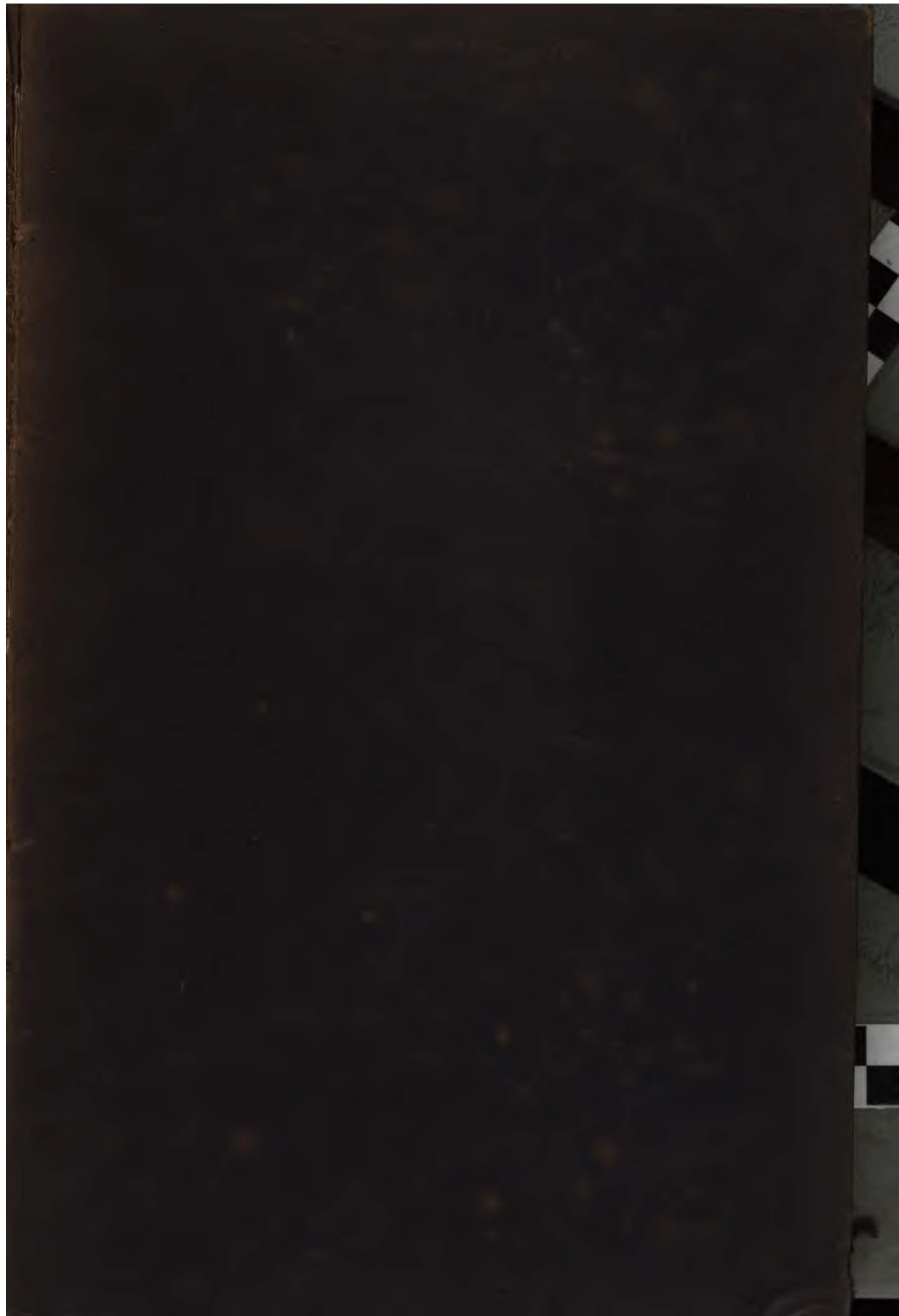
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

6000826130

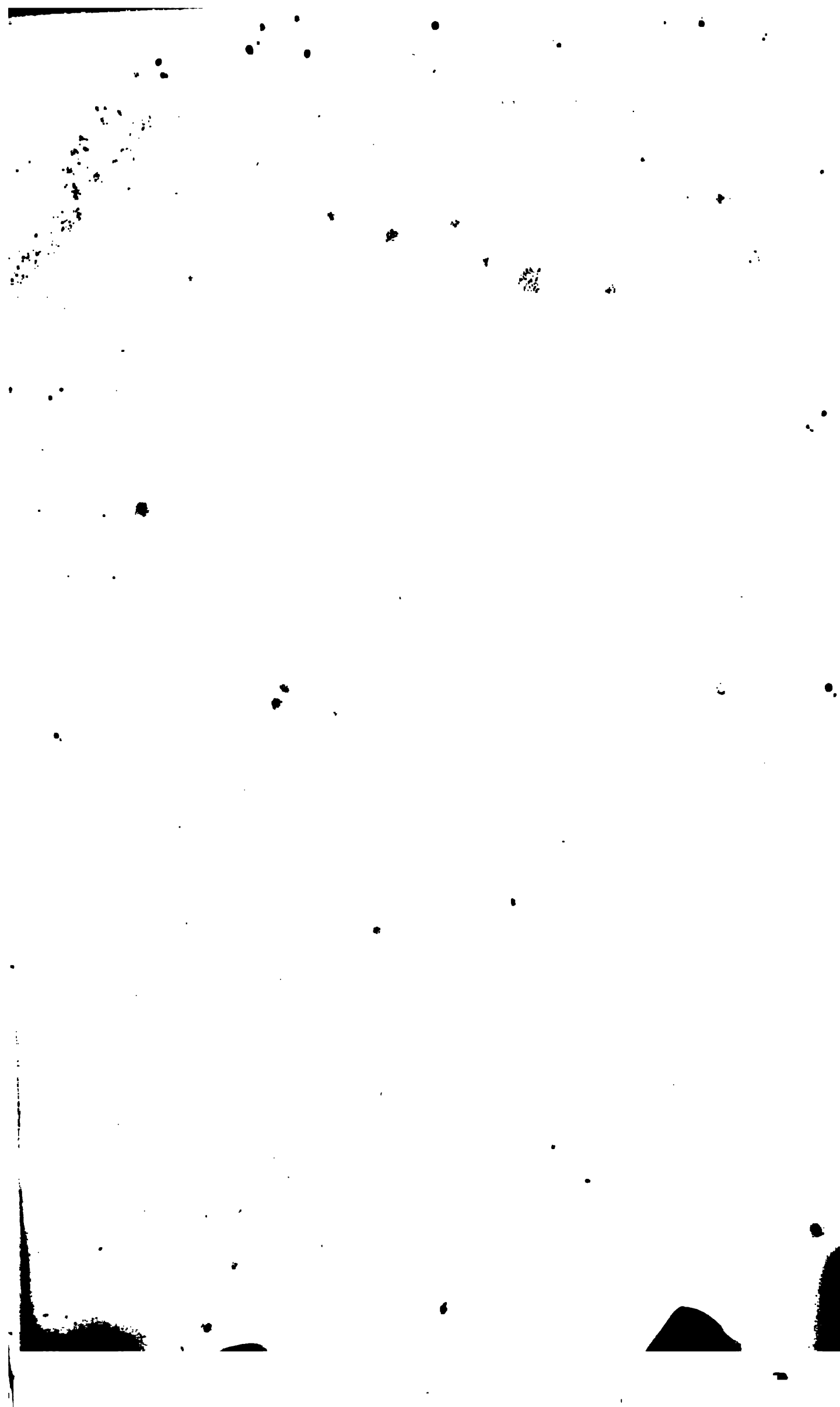
[Wants all after p. 374]

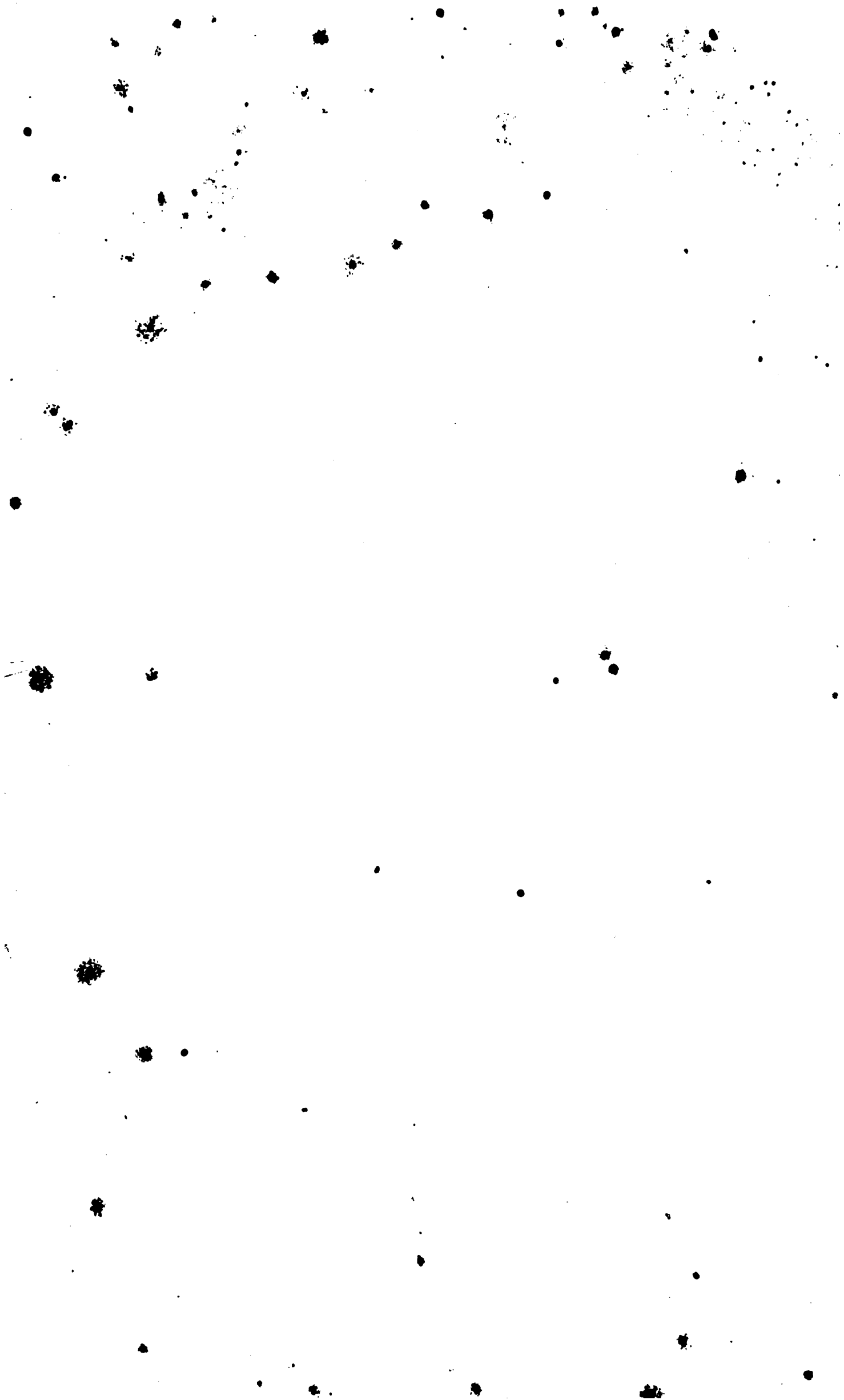
304 x. 19

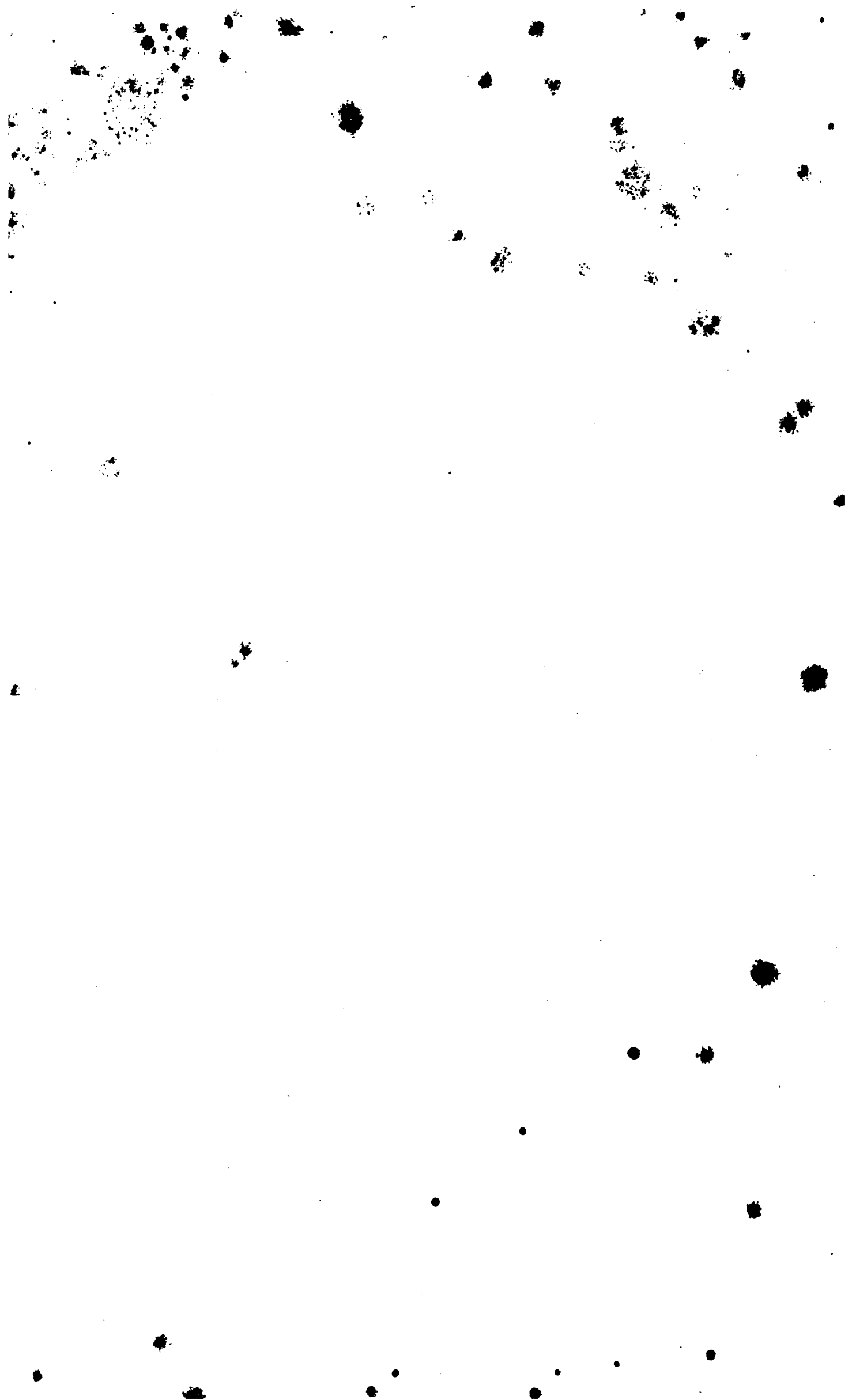
($\Sigma.2$)

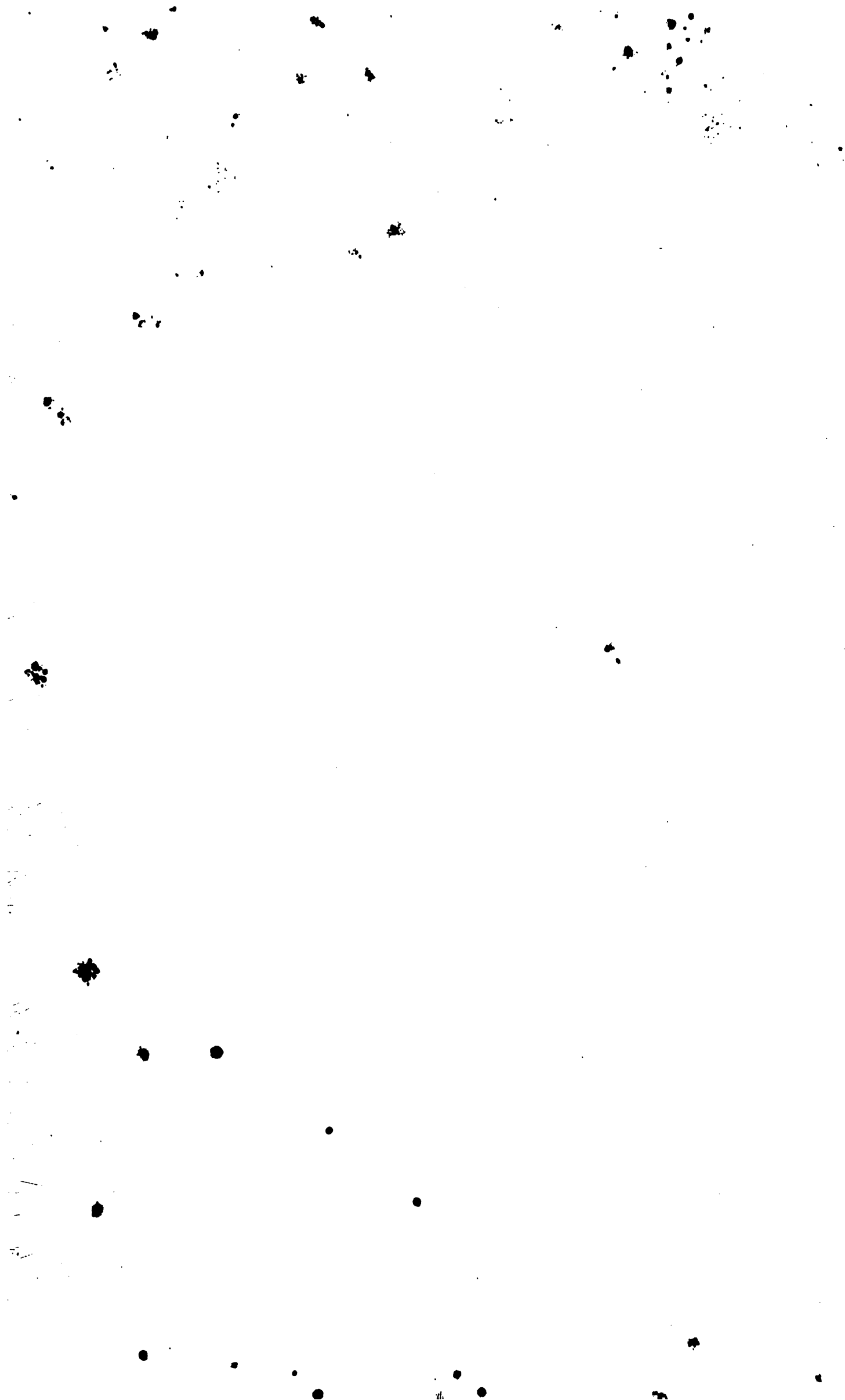
~~R. 5. fol. 3a~~

R. Feld. $\frac{21}{1}$

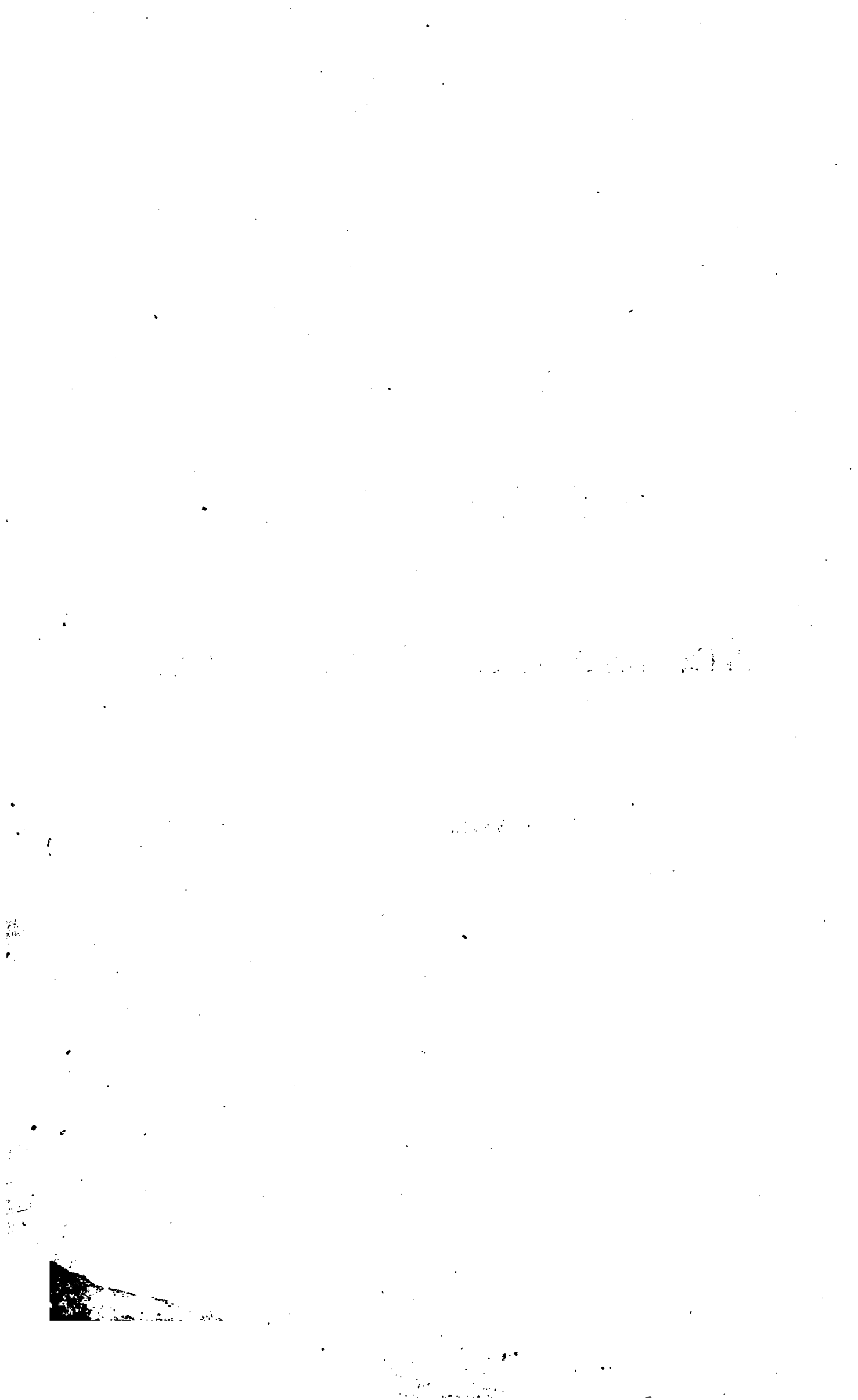

ΘΗΣΑΥΡΟΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

VOL. I.

ΘΗΣΑΥΡΟΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

THESAURUS

Græcæ Linguae

AB H. STEPHANO

CONSTRUCTUS.

EDITIO NOVA AUCTION ET EMENDATIO.

VOL. I.

T.

Londini:

IN ÆDIBUS VALPIANIS.

PROSTAT ETIAM APUD BIBLIOPOLAS LONDINENSES, OXONIENSES, CANTABRIGIENSES, ,
EDINENSES, ET DUBLINIENSES.

1816—1818.

304. x. 19

R. 5. 19

11/12/12

pl. a. 12.5.

GULIELMO WYNDHAM GRENVILLE,
BARONI DE GRENVILLE,
QUI SUAS ATHENAS,
ALUMNUS,
MORIBUS, INGENIO, DOCTRINA,
CANCELLARIUS,
FIDE, GRAVITATE, BENEFICIIS,
ORNAVIT;
QUI, DUM RERUM BRITANNICARUM SUMMAM
ADMINISTRABAT,
REGIS HONOREM ET DIGNITATEM,
PATRIÆ SALUTEM ET DECUS
VINDICAVIT ET CONFIRMAVIT;
ET, QUANTUM IN IPSO FUIT,
CONCORDIAM INTER CIVES, ET ÆQUABILIA JURA,
CONCILIAVIT;
HOC OPUS,
ILLIUS CONSILIO SUSCEPTUM,
LIBERALITATE ADJUTUM, PATROCINIO PERFECTUM,
TANTORUM MERITORUM,
TANTÆ LAUDIS, VIRTUTISQUE, RITE MEMOR,
SUMMA OBSERVANTIA
D. D. D.
A. J. VALPY.

LONDINI, Id. Nov. 1828.

LECTORI HUIUS THESAURI.

JAMQUE opus exegimus, magnum sane atque haud scimus an ex humanis operibus longe maximum. Per quindecim saltem annos, grande mortalis ævi spatium, onus Ætna gravius nobis videmur sustinuisse, exemptis e media vita tot annis, quibus adolescentes ad juventutem venimus. Hic profecto dies lætissimus nobis illuxit; diu servitutem perpassi sumus; recuperatam libertatem nobis gratulamur. Haud male cecinit doctorum quondam doctissimus, Josephus Scaliger:

Si quem dura manet sententia judicis olim,
 Damnatum ærumnis suppliciisque caput:
Hunc neque fabrili lassent ergastula massa,
 Nec rigidas vexent fossa metalla manus:
Lexica contexat; nam cetera quid moror? omnes
 Poenarum facies hic labor unus habet.

In uno nimirum Indice conficiendo tres anni elapsi sunt. Nihil enim laboriosius molestiusque ista provincia fingi aut excogitari potest, in qua oculus et manus potius quam mens atque animus, diligentia et industria potius quam ingenium et doctrina postulantur; ad quam suscipiendam scriba potius quam scriptor exigendus est. Qui igitur ad vastissimum Indicem conficiendum se accinxerit, ille mare profundum et immensum se transire sciat, in portum aliquando non nisi ex longissima navigatione perventurum. Horæ quidem cedunt, et dies, et menses, et anni, at interea usque agitur ratis; magna spes eum tenet, at de spe conatuque depellitur; iterum atque sæpius sperat et bono animo est, dum spes ipsa eum deserat, et incertus tanquam in obscura caligine et nocte perpetua feratur.

J. F. BOISSONADIUS Parisiensis, Professor Græcæ Linguae celeberrimus, eminet inter eos, qui opem auxiliumque nobis tulerunt. Vir ille elegantissimo ingenio præditus, in omnibus humanitatis ac literarum studiis versatus, Græcis ac Latinis doctrinis pereruditus, ex Patribus Ecclesiasticis, ex Grammaticorum opusculis, atque omnino ex auctoribus, qui vel nondum impressi latent in Bibliotheca Regia, vel quanquam editi sunt, tamen propter raritatem atque adeo caritatem in manibus eruditorum non sunt, multa millia vocabulorum voluntate benignissima summaque diligentia jampridem eruerat ad THESAURUM STEPHANIANUM augendum.

Magnas quoque gratias et agimus et habemus J. B. GAILLIO, Parisiensi Professore, viro humanissimo, tum in aliis literis, tum in grammaticis exercitato, pro quorundam vocabulorum interpretationibus, de quibus minus recte statuerant Henricus noster Stephanus et alii lexicographi; — JOANNI SEAGERO Anglo, viro quem doctrina liberalis et maxime philosophia delectat, pro magna vocabulorum et locutionum multitudine, ex Platone, Aristotele, Tragicis, atque aliis scriptoribus Græcis depromptarum, et luculenter et acute expositarum; — JOANNI SCHWEIGHÆUSERO, clarissimo Argentoratensi Professore, viro optimo, singulari comitate prædito, philologo diligentissimo et doctissimo, in quo jam seniori viget, et usque ad finem vitæ vigeat studium politioris humanitatis et Græcarum literarum, pro annotationibus ipsius utilissimis in THESAURUM STEPHANIANUM et Brunckii manu scriptis in *Scapulae Lexicon*; — HENRICO ARENTIO HAMAKERO, Professore Leidensi, viro linguarum orientalium cognitione præclaro, qui nobis L. C. Valekenærii annotationes in ejusdem *Scapulae Lexicon* impertivit, quibus usi sumus in priori parte THESAURI STEPHANIANI; — JOANNI FRIDERICO SCHLEUSNERO, Lexicis in Novum et Vetus Testamentum utilissimis magnam laudem consecuto, qui vocabulorum quorundam explicationes et libros annotationum in Suidam, Hesychium, aliosque veteres lexicographos nobiscum communicavit; — JOANNI LOVEDAY Armigero, pro exemplari THESAURI STEPHANIANI, ad cujus marginem THOMAS GATAKERUS, nomen inter eruditos clarum et venerabile,

multa vocabula scripserat, exquisitaque sua doctrina explicaverat;—
ADAMO ASKEVIO Armigero, pro *Lexico* manu exarato, in quo continentur vocabula ex Theophrasto, Hippocrate, Galeno, aliisque medicis Græcis depromta, et quod bibliothecam patris sui, medici celeberrimi et viri humanissimi, locupletaverat;—et **MARTINO JOSEPHO ROUTHIO**, viro reverendissimo, singulari et præstantissima virtute, cui ætatis pure et eleganter actæ placida ac lenis incedit senectus, in quo literarum studium adhuc floret, οὐδὲ γηράσκει, et quem, omni laude ingenii ac doctrinæ cumulatum, semper sumus admirati, semperque amavimus, pro *Hedericiano Lexico*, cujus margini adscripserat perrara vocabula aut notabiles locutiones, quas legerat in Platone, Aristotele, Clemente Alexandrino, Epiphanio, aliisque scriptoribus Græcis.

Præter magna hæc subsidia, ab initio operis nobis præsto fuerunt *Lexica* duo *Hedericana* et *Hesychius* **GILBERTI WAKEFIELDII**, viri in primis acuti, disertis, doctrinæ laude florentis; et cumulus ingentissimus vocabulorum, quæ **ABRAHAMUS KALLIUS**, ex Græcis scriptoribus tam vetustioribus quam recentioribus, mira industria collegerat, et quorum magnam partem nostros in usus exscripsit **GULIELMUS ELBERLING** Hafniensis, adolescens comissimus et doctissimus, qui et multa vocabula propria lectione notata ad *THESAURUM STEPHANIANUM* augendum contulit. **GODOFREDO** autem **HERMANNO**, qui inter eruditos facile est princeps, cujus acumen, judicium, et doctrinam omnes gentes suspiciunt et admirantur, et quem virtutibus egregiis præditum maxime amant discipuli sui et amici, agendæ quoque et habendæ sunt gratiæ, pro benevolentia erga nos et multis variisque officiis, præsertimque quod *Disputationem de Particula* *A, copiosam, subtilem, eruditam nobis miserit, quam *Indici* præfixam *Lector* habet.

Ex illis vero omnibus, qui consumserunt multum operæ ac laboris in re lexicographica, et quorum volumina manu scripta nobis licuit evolvere, maxima **G. H. SCHÆFFERO** est habenda gratia, cujus *Lexica Hedericana* et *Schneideriana* continent in marginibus innumerabilia vocabula et memorabilium locutionum uberrimam segetem. Redolet

omnis fere pagina doctrinam illam summam, atque acumen ingenii subtilissimum, et iudicium limatum et politum, quæ verum grammaticum, criticum, philologum exhibent, et quæ Bentleii Porsonisque esse propria clamarent omnia gymnasia atque omnes scholæ.

Tandem aliquando opus finitum et in lucem proditum est. Habent vero Subscriptores nostri **THESAURUM STEPHANIANUM** non modo integrum, sed etiam innumeris additamentis auctum. Neque tamen est hic noster Thesaurus perfecte absolutus, sed qualem pro nostra ingenii et doctrinæ mediocritate conficere potuimus. Defectus saltem varios in **THESAURO STEPHANIANO** supplevimus; errores permultos sine dubio sustulimus; nec male, liceat nobis dicere, meriti sumus de republica literaria.

Exoriatur vero aliquis ingenio præstanti, eruditione perfecta, diligentiaque summa, cujus opus sub felicioribus auspiciis, in optimis temporibus, regio sumtu inchoatum, omnibus suis numeris et partibus expletum, universo eruditorum clamore et plausu comprobetur!

Londini, Id. Nov. 1828.

CONSPECTUS EORUM

QUÆ IN HAC THESAURI STEPHANIANI EDITIONE CONTINENTUR.

	PAG.
HENRICI STEPHANI Admonitio de Thesauri sui Epitome, quæ titulum Lexici Græco-Latini Novi præfert	iv
Epistola Dedicatoria, et Epigrammata duo de Thesaurio Gr.	v
Catalogus Auctorum Græcorum, e quorum Scriptis Vocabula et loquendi Genera, eorum item unde Expositiones Vocabulorum aut loquendi Generum petitæ sunt in hoc Thesaurio Græcæ Linguae	vi
Scipionis Carteromachi Pistoriensis Oratio de Laudibus Literarum Græcarum	viii
M. Antonii Antimachi de Literarum Græcarum Laudibus Oratio	xiv
Conradi Heresbachii Oratio in Commendationem Græcarum Literarum	xv
H. Stephani ad Lectorem Epistola, seu Præfatio in suum Thesaurum Linguae Græcæ	xxi
Excerpta ex H. Stephani Epistola, a. 1559. edita, qua ad multas multorum Amicorum respondet, de suæ Typographiæ Statu, nominatimque de suo Thesaurio Linguae Græcæ	xxix
Excerpta ex J. A. Fabricii Bibliotheca Græca; Lexica Græco-Latina recentiorum	xxxvi
Excerpta ex Vita H. Stephani Secundi, a Mic. Maittaire conscripta	xliv
De Verbis Græcorum Mediis Commentationes L. Kusteri, J. Clerici, S. Clarkii, et E. Schmidii, recensuit, auxit, suamque adjecit Chr. Wolle; cum Dresigii et Bowyeri Notis	xlvii
P. P. M. Ogerius de Linguae Græcæ Affinitate cum Hebraica	cx
J. A. Ernesti de Vestigiis Linguae Hebraicæ in Lingua Græca Oratio	cxviii

LEXICON VOCUM PEREGRINARUM IN SCRIPTORIBUS GRÆCIS
(OBVIARUM: in quo comprehenduntur:—

Excerpta e Chr. D. Beckii Dissertatione de Lexicis Græcis et Latinis omnino, et recentissimis singulatim	cxxii
P. E. Jablonskii Disquisitio de Lycaonica et aliis Linguis	cxxv
Fr. Guil. Sturzii de Dialecto Macedonica et Alexandrina Liber	cliii
P. E. Jablonskii Glossarium Vocum Ægyptiarum, cum J. Guil. Tewateri Auctario	cxcix
L. C. Valckenærii Dissertatio de Vocabulo <i>Bāqis</i>	cccxxii
Spicilegium Vocum Ægyptiarum: post Jablonskium, Tewaterum, et Sturzum collegerunt Thesauri Stephaniani Editores	cccxxv
Addenda et Corrigenda in Spicilegium Vocum Ægyptiarum	ccclxxii
J. G. Dahleri Lexicon Vocum Peregrinarum in Græcis Auctoribus, Glossographis maxime, obviarum	ccclxxv
Vocabula a Dahlero prætermissa	cccclxxxvii

	PAG.
THESAURUS LINGUÆ GRÆCÆ, ab H. Stephano constructus	1
Addenda huic Thesaurō	11007
GODOFREDI HERMANNI DISSERTATIO DE PARTICULA 'Av.	
INDEX THESAURI NOVI STEPHANIANI.	

GLOSSARIA, ET ALIA OPUSCULA.

Cyrilli, Philoxeni, aliorumque Veterum Auctorum Glossaria, Græco-Latina et Latino-Græca, a Carolo Labbæo collecta, plurimis in locis ab Editoribus Thesauri Græci Stephaniani emendata	1
Bon. Vulcanii Brug. Notæ et Castigationes in Glossaria utriusque Linguæ	391
Colloquia duo Vetera Græco-Latina; Colloquium Scholasticum; Excerpta e Verweii Præfatione ad Novam Viam Docendi Græca	423
Niciarii Interrogationes et Responsiones; Carfilidis Interrogationes et Responsa; Responsa Sapientum	432
Præcepta in Delphis ab Apolline in Columna scripta secus Deum	433
Collectio Vocum, quæ pro diversa Significatione Accentum diversum accipiunt, Auctore Cyrillo, seu potius Philopono	433
Veteres Glossæ Verborum Juris, quæ passim in Basilicis reperiuntur, a Carolo Labbæo edita, cum Excerptis e Fabricii Bibliotheca Græca, Antonii Schultingii Præfatione, Additionibus e Libro Ms., Jos. Scaligeri et aliorum Emendationibus, et Notis ejusdem Ant. Schultingii	441
Hadriani Sententiæ, Responsa, Rescripta, et Epistolæ, cum Excerptis de Dositheo e Fabricii Bibliotheca Græca, et cum Goldasti Notis	480
Verborum quorundam Themata, quæ magna e parte vel sunt Anomala, vel Poetica, aut certe ejusmodi, ut non obviam cuilibet habeant Originem	501
De Græcæ Linguæ Dialectis, e Scriptis Joannis Grammatici, quæ Τεχνικά fuerunt inscripta; De Dialectis a Corintho decerptis; E Plutarcho Excerpta de Dialectis, et Homérico earum Usu; Ex eodem Plutarcho Excerpta de Tropis, et Homérico eorum Usu; De Schematis, et Homérico eorum Usu, ex eodem Plutarcho	629
De Passionibus Dictionum, e Tryphone Grammatico; Ejusdem Opuscula quædam, e Museo Critico Cantabrigiensi, cum Notis C. J. Blomfieldii, Episcopi olim Cestrensis, nunc Londinensis, excerptis e Fabricii Bibliotheca Græca	671
Herodiani de Notis Numerorum Tractatus	689
De Mensuris et Ponderibus, Libellus Galeni, e Collatione cum iis, quæ apud Paulum Ægin. et Schol. Nicandri leguntur, emendatus	697
De Mensibus et Partibus eorundem, cum Excerptis e Matthæi Glossariis Græcis Minoribus	707
Ammonii de Similibus et Differentibus Vocabulis Libellus, cum Excerptis e Fabricii Bibliotheca Græca, Valckenærii Præfatione, Notis, et Animadversionibus integris; Nova Editio correctior, et Notis e Schæferi editione Lipsiensi A. D. 1822., atque ea, quam continet Scapulæ Lexicon Oxoniense A. D. 1820., depromptis aucta. Cui accesserunt e Valckenærii editione Opuscula Eranii Philonis de Differentia Significationis, Lesbouctis de Figuris Grammaticis, Anonymi de Solæcismo et Barbarismo, Lexicon de Spiritibus Dictionum, e Tryphone, Choerobosco, Theodorito, et aliis collectum, cum Notis e Schæferi editione atque Oxoniensi Scapulæ Lexici editione desumptis	717
Τάξεις Παλαιὰ καὶ Ὀνομασίαι τῶν Ἀρχόντων, secundum H. Stephani Editionem, Kusterianum Suidam, et Montefalconii Bibliothecam Coislinianam, e qua desumpta sunt Ὀνόματα τῶν Ἀρμάτων	939
Orbicii Περὶ τῶν περὶ τὸ Στράτευμα Τάξεων	945
H. Stephani Commentarius de Atticæ Linguæ seu Dialecti Idiomatis	949

ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ,

Th**e**s**a**u**r**u**s**

GRÆCÆ LINGUÆ,

AB HENRICO STEPHANO CONSTRUCTUS.

IN QUO, PRÆTER ALIA PLURIMA, QUÆ PRIMUS
PRÆSTITIT, (PATERNÆ IN THESAURO LATINO DILIGEN-
TIÆ ÆMULUS) VOCABULA IN CERTAS CLASSES DISTRIBUIT, MULTI-
PLICI DERIVATORUM SERIE AD PRIMIGENIA, TANQUAM
AD RADICES UNDE PULLULANT, REVOCATA.

THESAURUS LECTORI,

Nunc alii intrepide vestigia nostra sequantur :
Me duce plana via est quæ salebrosa fuit.

ANNO M. D. LXXII,

EXCUDEBAT HENR. STEPHANUS.

CUM PRIVILEGIO CÆS. MAJESTATIS, ET CHRISTIANISS.

GALLIARUM REGIS.

HENRICUS STEPHANUS

LECTORI, DE SUO THESAURO.

Θησαυρὸν γλώσσης Ἀσκραῖος ἔειπεν ἄριστον,
 Πασῶν δ' Ἑλλαδικῇ γλῶσσαι ἀρίστη ἔφυ.
 Ἀλλ' ὃ με θησαυροῦς θησαυρὸς ἀπηῦρεν, ἄριστος
 Πᾶσιν ἐὼν ἑτέρους, ἐστὶ κάκιστος ἐμοί.

IDEM DE EODEM.

Thesauri momento alii ditantque beantque,
 Et faciunt Cræsum qui prius Irus erat.
 At Thesaurus me hic ex divite reddit egenum,
 Et facit ut juvenem ruga senilis aret.
 Sed mihi opum levis est, levis est jactura juventæ,
 Judicio haud levis est si labor iste tuo.

SUMMA PRIVILEGIORUM HUIC THESAURI EDITIONI CONCESSORUM,
 QUÆ PRODIIT ANNO M. D. LXXII, CAL. MART.

Diplomatis duobus MAXIMILIANI II, Romanorum imperatoris semper augusti, cautum est Henrico Stephano nequis in universis ditionibus ipsius Cæsareæ majestatis, locis atque civitatibus tam sacro Romano imperio, quam ceteris regnis, dominiis et provinciis ejus mediate vel immediate subjectis, nisi ipsius Henrici Stephani aut hæredum permissu, hunc Thesaurum lingua Græcæ, vel quicquam eorum quæ in hunc ejus editionem contulerit, excudere ante octennium, a die qua finita fuerit computandum: vel ea quæ excusa fuerint exemplaria vendere atque distribuere publice vel occulte aut quovis alio prætextu, ausit. Alioqui sibi præter amissionem librorum, mulctam decem marcharum auri puri, irrogatam esse sciat, imperiali fisco et ipsi Henrico Stephano, vel ejus hæredibus, aut ab illis mandatum habentibus, ex æquo persolvendam.

Diploma unum datum fuit Pragæ, die XV Febr. Anno M. D. LXX.

Subsign.

Maximilianus.

Ad mandatum sacræ Cæs.
 majestatis proprium,
 A. Erstenberger.

Alterum datum fuit Spira, die XVII Sept. eodem anno.

Subsign.

Maximilianus.

Ad mandatum sacræ Cæs.
 majestatis proprium,
 M. Gerstman.

Diplomate CAROLI IX, Galliarum regis Christianiss. cautum est eidem Henrico Stephano in eandem formam, ad decennium. Et edictum hoc violanti, præter amissionem librorum, mulcta arbitraria irrogatur, atque ut omne damnum eidem Henrico præstare sarcireque teneatur. Datum fuit apud sanctum Germanum, Parisiorum suburbium, Julii die XIII, Anno M. D. LXI.

Subsign.

Delomenie.

ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ,
Thesaurus
GRÆCÆ LINGUÆ,
AB HENRICO STEPHANO CONSTRUCTUS.

IN QUO, PRÆTER ALIA PLURIMA, QUÆ PRIMUS
PRÆSTITIT, (PATERNÆ IN THESAURO LATINO DILIGEN-
TIÆ ÆMULUS) VOCABULA IN CERTAS CLASSES DISTRIBUIT, MULTI-
PLICI DERIVATORUM SERIE AD PRIMIGENIA, TANQUAM
AD RADICES UNDE PULLULANT, REVOCATA.

—
THESAURUS LECTORI,
DE EA QUAM FECIT QUIDAM EJUS EPITOME,

Quidam ἐπιτέμνων me, capulo tenuis abdidit ensem :
Æger eram a scapulis, sanus at huc redeo.

DE MAGNO QUOD IDEM COMPENDIUM AFFERT DISPENDIO AGITUR IN ΕΑ
QUÆ PROXIME SEQUITUR EPISTOLA.

HENR. STEPHANI OLIVA.
CUM PRIVILEGIO CÆS. MAJESTATIS, ET CHRISTIANISS.
GALLIARUM REGIS.

HENRICI STEPHANI ADMONITIO

DE THESAURI SUI EPITOME,

QUÆ TITULUM LEXICI GRÆCOL. NOVI PRÆFERT.

PRÆVIDERAM, lector, quum Græcæ linguæ Thesaurum construxi, fore ut, nisi præmonerem, aliquis ei manus afferre πρὸς τὸ ἐκτελέειν (id est, ut eum incisum redigeret in epitomen) minime dubitaret. Hoc adeo quum Thesaurum meo posse accidere jam tum prævidissem, operam inter fabricandum ejus corpus dedi, ut alii quam mihi fabro talis ejus incisio periculosa esset: quippe qui (ut architectus ille apud Herodotum) aliquid secreti in mea structura mihi reservassem. Ac sperabam fore ut hoc periculum (nam ipsa etiam in præfatione mentionem ejus feceram) a tentanda ejusmodi incisione plurimos deterreret. Nec vana certe mea spes omnino fuit: quum aliquot viri docti, insidiis quas Epitomes structoribus struxeram animadversis, admotas manus statim removerint: (nam hoc unus eorum fateri mihi non erubuit) at quidam, quod a Thucydide scriptum est, IMPERITIA EST AUDAX, confirmare volens (quasi vero testibus id egeret) manus Thesaurum meo πρὸς τὸ ἐκτελέειν admotas, non prius removit, quam de vivo multis in locis rese-cuit. Quid dico? imo vero quam omnes propemodum venas nervosque incidit. Jam igitur cogitu qualem Epitomen, si ejus anatome fiat, sis inventurus: et dum hic ἐπιτομολογικοῦράφος crumenæ tuæ vult consulere, quam male studiis tuis consuluerit. Atqui quum illius Epitomes specimen, ab ipsomet ad me aliquot post Thesauri mei editionem annis allatum, multa reprehensione digna habere ostendissem, ita suam agnoscere in-scitiam videbatur, ut quemadmodum meam pecuniam meliores in merces velle me collocare dicebam, ita illum jam de collocandis melius suis horis cogitare crederem. Nunc quum in opere illo, contra, quo pede cæperat perrexerit, monere te saltem de eo quod accidit, officii mei esse existimaui: minimeque celare, tibi, dum Thesauri mei Epitomen habere te putas, proverbiale illud contingere, θησαυρὸς ἀνθηαίης. Ad me quidem certe quod attinet, quum assuetus sim eos tolerare qui ex meis laboribus literariis et famam et utilitatem aucupantur (cum aliis tum vero iis quos in Herodotum et Thucydidem non exiguos contuli) hoc etiam aucupium tolerandum esse duxissem, nisi sub hoc fucum tibi fieri vidissem.

SED nonne et tu (dicet aliquis) hoc aliqui fateberis, si tuus Thesaurus a quopiam ἐπιτηδῆς qui et cognitione Græcæ linguæ abunde sit instructus, et judicio valeat, fore ut tali Epitome sumtui simul et labori emtoris parcuratur? Equidem de sumtu potius quam de labore id concedam. Nam quemadmodum sæpe usu venit, ut via brevior longiore ac publica difficilior sit et salebrosior (unde fit ut dicatur ἡ βραχὺς semper esse ταχίστη, at non semper ἡ συντομωτάτη) sic etiam quæ in compendium sunt contracta, sæpe propter obscuritatem (brevitatis, in hoc præsertim scriptorum genere, comitem) plus negotii lectori facessunt, dum lecta, sed non intellecta, decies relegere cogitur. Ac certe, quo majus est compendium, eo magis hoc accadat necesse est.

QUOD autem majus simulque magis dispendiosum quam illius Epitomes esse compendium potest? Ejus enim auctor diversas multorum locorum expositiones, nec non ipsorum expositorum, qui etiam diversi sunt, nomina prætermisit: sæpe vero ea quoque ex Græcis scriptoribus petita exempla, ad quæ, tanquam aurum ad Lydium lapidem, examinari mea expositio poterat, atque hoc examine a lectore perspicui cur a Budæo, aut Erasmo, cur ab Adriano Turnebo, vel a Petro Victorio, aut Joachimo Camerario, aut Conrado Gesnero, aut alio quopiam eorum qui ejusdem sunt notæ, discedere auderem. Quinetiam voces plurimas, quas Græcæ lingua ex aliis est mutuata, exclusit: adeo ut quid sit φαίδης (exempli gratia) quid sit φαίλη, quid λέγτιον, quid sit κήρος, atque ab eo deducta ὑπόκηρος et ὑπόκηρος, ex alio Lexico discere oporteat: aut certe divinare, tam felici scilicet divinatione quam ea est qua ipse illum Evangelistæ σκευολάτωρα, esse Speculatorem in sua Præfatione dicit: quod tam verum est quam dici vere potest Spiculatorem Latinos a speculando appel-lasse.

PLURIMA omisit præterea quæ in vulgaribus superioris temporis lexicis leguntur: in Thesaurum meo sæpe signata hisce duabus literis, v. l. quoniam multa quæ non probabam, propter pauca quæ non displicebant, iis immixta, tanquam pauculas rosas inter multas spinas, conservari debere censebam. De multis vero prætermis-sis, quæ meus Thesaurus Græcis accepta fert lexicographis, tantum abest ut querendum non sit, ut etiam queri oporteat non adjectas esse multas voces quæ in Glossariis a me post editum Thesaurum excusis inveni-untur: quorum utilitatem doctissimos viros Josephum Scaligerum et Adrianum Turnebum atque alios passim prædicantes audimus, et locos etiam quos eorum ope tam feliciter restituerunt, hanc testari videmus. Deni-que ea etiam missa fecit quæ quum ad secretiorem Græcæ linguæ cognitionem pertineant, primus tamen et solus et in eo solum libro tractasse dici possum. Atqui cum maxima Græcæ linguæ studiosorum jactura hunc quoque partem resectam fuisse, aperte ostendam quum illa Græcæ linguæ arcana pergam patefacere: sæpe enim ad ea quæ in Thesaurum meo ad illud argumentum pertinentia leguntur, lectorem cogar remittere. Huic autem tractatui συναγωγὴν quandam Græcarum vocum (partim quæ a me et ab amicis post editionem The-sauri observata, partim quæ in lexicis illa posterioribus inventa fuerint) subjungam: et, si opus sit, in non-nulla quæ ex aliis (non dissimulatis illorum nominibus) habet, in quadam pariter quæ mea sunt, severam censuram agam. Hæc enim omnia non huic posteriori Thesauri editioni inserere, verum seorsum edere visum est, ne ei qui jam priorem emisset, posterior etiam, si habere illa quoque vellet, comparanda esset: sed in illa ejusque corollario divitiarum Græcarum cumulum et ipse possideret. Vale.

sint, duo illiterati, (ceteris alioqui in rebus pares) illorum magis quam horum prudentiæ confidendum vobis existimabitis? Monumenta historicorum evolvant qui fortitudinem cum doctrina copulari posse non putant: et ex illis discant quales viri apud Græcos fuerint (ut alios quamplurimos silentio præteream) Pericles, Themistocles, Epaminondas, Agesilaus, Philolaus, Xenophon: quales viri apud Romanos, duo fulmina belli Scipiadæ, C. Lælius, L. Furius, Fab. Maximus, M. Crassus, uterque Cato: quales innumeri alii. Vel unius certe Luculli exemplum eos qui in illa opinione sunt, magnam literis injuriam facere ostendit. Is enim tantus imperator in omni genere belli erat, præliis, oppugnationibus, navalibus pugnis, totiusque belli instrumentis et apparatu, ut Mithridates, rex post Alexandrum maximus, hunc a se majorem ducem cognitum quam quenquam eorum quos legisset, fateretur: et tamen cum omni literarum generi, tum philosophiæ ita deditus erat, ut in bello etiam et sub ipsis pellibus aliquid temporis illis impertiretur. Verum quid externis exemplis opus est, quum vestræ Germaniæ, Galliæ, Angliæ, suos itidem Pericles, suos Agesilaos, suos Scipiones, id est, homines et armorum et literarum simul laude præstantes, et habuerint jam olim, et nunc quoque habeant? Unde vero illi doctrinam nisi ex academiis vestris hauserunt? Quemadmodum igitur dicebat ille,

Sint Mæcenates, non deerunt Flacce Marones:

ita certe quo plures vobis similes, nimirum sui itidem amatores atque fautores, academiæ habebunt, eo fecundiores talium hominum esse poterunt.

Hæc autem quum ita sint, et quum academiis quas illis de causis caras vel potius carissimas habetis, gratificari modis omnibus cupiatis, gratiam me a tua s. c. m. et vestris tum rr. mm. tum aa. dd. initurum putavi, si munus offerrem quo illas, non secus ac patres filias, munerari vicissim possetis: et quod illis non solum utilitas, quam ex eo percepturas spero longe maximam, sed et ipsæ manus vestræ (quæ alio etiam omni munificentiae genere demereri jam pridem earum amorem cœperunt) commendarent. Deus opt. max. huic meo Thesauro omnes suæ erga vos beneficentiæ thesauros comites addat.

IISDEM DE HOC THESAURO.

Hic thesaurus, hic est, tua quem Germania, Cæsar,
Hic quem, Carle, optat multis tua Gallia votis,
Hic est, Elisabeth, tua quem sitit Anglia dudum.
Hic illis thesauro Arabum pretiosior omni,
Pactoli auriferis fuerit mage carus arenis,
Gratior eoo venientibus æquore gemmis.
Germanus ergo hic Gallosque beabit, et Anglos:
At me, ~~cujus~~ opes tandem consumsit opimas,
Vestrum est (sic vobis sint regna beata) beare.

DE EODEM.

Insuperata alios thesauros lucra videmus
Ferre repertori: tristemque repente fugari
Pauperiem, vilemque casam mutarier arce.
At me contra inopem meus hic ex divite fecit
Thesaurus, gazasque omnes exhaustit avitas.
Si tamen hic animum vestrum pectusque benignum
Conciliare mihi (quod ait se posse) valebit,
Tum vero haud aliter quam quondam Pelias hasta,
Fecerit id vulnus, factoque medebitur idem.

CATALOGUS AUCTORUM GRÆCORUM, EX QUORUM SCRIPTIS VOCABULA ET LOQUENDI GENERA, EORUM ITEM UNDE EXPOSITIONES VOCABULORUM AUT LOQUENDI GENERUM PETITÆ SUNT IN HOC THESAURO GRÆCÆ LINGUÆ.

INDICATUR AUTEM IN QUIBUSDAM, ETIAM EX QUA EDITIONE
SINT, IN IIS VIDELICET QUORUM LOCIS NONNUNQUAM
PAGINÆ NUMERUS: IN POETIS AUTEM, VERSUS NU-
MERUS INTERDUM ADSCRIBITUR.

IN THESAUROS LINGUÆ GR. ET LATINÆ.

Ausonias quondam Musas Robertus egentes
 Excepit grato providus hospitio :
 At nunc Henricus, patris vestigia sectans,
 Errantes Graias excipit hospitio.
 Illæ autem memores accepti muneris, ecce
 Æternas Stephanis constituere domos.
 Vos æternum igitur Stephani nunc vivite : namque
 Æternum præstant vivere Pierides.
 Et vos cum Stephanis æterno fœdere pactæ
 Et Graia et Latia vivite Pierides.
 Tu quoque musarum cultrix, Musis Stephanisque
 Communes colito sedula turba domos.

IN THESAURUM LINGUÆ GRÆCÆ.

Eruit ille Argos Agamemnoniasque Mycenæ
 Romanus Trojæ Mummius ultus avos.
 Quinetiam longum Romanis fracta tyrannis
 Græcia, mox Turcæ est dilaniata cani.
 Sic perit Sparte, sic vos periistis Athenæ :
 Sic nihil infelix Hellados Hellas habes.
 Quorsum ergo novus hic populator tertius, (inquis)
 Quæ solæ superant qui rapit unus opes ?
 Immo o te tandem isto prædatore beatam,
 Quas sparsere alii qui legit unus opes.
 O te, inquam, Henrico Hellas prædatore beatam :
 Nam te eadem ditat quæ populata manus.

IN EUNDEM.

Quid Graiis inhias spoliis nunc barbæ miles ?
 En Graias Gallus congerit unus opes.
 Immo istas Gallus quas veras somniat (inquis)
 Possideat, reliquas dum mihi linquat opes.

ROBERTO STEPH. ET HENRICO ROBERTI filio, illi quidem, Latinarum,
 isti vero, Græcarum Musarum fautori et alumno, TH. B. V. dicavit.

SCIPIONIS CARTEROMACHI PISTORIENSIS

ORATIO DE LAUDIBUS LITERARUM GRÆCARUM.

SCIPIO CARTEROMACHUS DANIELI RENERIO,

PATRICIO VENETO, SALUTEM.

ORATIONEM nostram de laudibus Græcarum literarum, multorum petitionibus et quasi conviciis efflagitatum, sub tuis auspiciis publicamus, Daniel Reneri. Non modo enim singularis humanitas tua benevolentiaque erga nos id facere nos cogit, sed et Græcæ quoque linguæ tanta experientia, ut me ego, quoties de his rebus una (ut fit) confabulati sumus, adjutum abs te in ea maxime senserim. Ergo tu quum eam a nobis habitam vulgo passimque commendaris : editioni quoque plus fortasse justo fidere nos effecisti. Sumus enim nescio quo pacto persuasi, quod tu laudaris, id a nemine iri improbatum. Quod sive succedet, tibi laudem omnem debemus : sive erunt quibus ea re minus sit satisfactum, tuum erit vel tueri nos, vel emendare : utrumque autem nobis optatissimum, ac voto proximum : nam et patrocinium tuum meritum videri, amplissimum et morum et doctrinæ testimonium censi poterit : ac limam tuam subire, nil aliud erit quam accipere τὸν κολοφῶνα τοῦ λόγου, καὶ τὴν τῆς Ἀθηνᾶς ψῆφον. Vale.

QUUM varia multipliciaque sint, viri studiosissimi, quæ apud diversos homines bona honestaque existimantur, pro cuiusque commodo aut naturæ convenientia : illud profecto optimum videri debet quod consensu omnium, aut certe probatissimorum, utilissimum humano generi natura edidit. Quod enim beneficia summa omnibus contulit, confertque quotidie, id non esse optimum, dici non potest : metitur enim bonitatem beneficentia. Disciplinis autem a diis immortalibus nihil utilius datum esse homini, tam nemini dubium esse video quàm nihil animo ipso divinius : cuius illæ sunt possessiones ac facultates. Neque vero obscura sunt aut ignota earum beneficia hominibus : quum et audiant ea quotidie, et videant, atque omnibus pene modis experiantur. Quod si disciplinæ utilissimæ, quantæ id dignitatis esse censendum est cuius hæc potissimum beneficio manarint in lucem ? certe maximæ, et cui nihil anteponi vel possit, vel debeat. Id autem esse Græcam præcipue linguam, quum egregios in quavis disciplina viros, non credidisse modo sed et tradidisse, vel legerim vel audierim : ipse quoque facile me in eandem sententiam adduci patior. Cujus rei vos certe iudices

in præsentia facio, qui quum ejusmodi ornamentis insigniti omnes atque honestati prodeatis, Græca quoque vel in vobis ipsis admiramini, vel in aliis studio prosequimini. Existimo autem quicquid laudis universis simul conveniat disciplinis, id omne Græcæ linguæ meritis non injuria adscribi oportere. Quod quam verum sit mox audietis. Jam enim huc Græcæ linguæ laudes exploraturi accessimus, quantumque ex ea manarit utilitatis humano generi: quanquam ea Latinis præsertim hominibus contulerit semper, conferreque possit in dies magis uti volentibus.

Igitur Græca lingua (si Græcorum scriptorum sua prodentia et fidem sequimur) vetustissima nobilissimaque est. Quippe quæ non aliunde traxerit initium, sed apud sines veluti naturali quodam ortu prodierit in lucem, atque majoribus assidue incrementis inoleverit. Nam juum Athenienses, quorum purior atque elegantior sermo est, αὐτόχθονας (hoc est indigenas, ipsosque suæ terræ perpetuos incolas propriosque cultores) dici conveniat inter scriptores, quis non videt linguam quoque ipsam non minus αὐτόχθονα dici debere? Sermo enim a natura homini datus, certam hominis ætatem necessario consequitur: nisi quid impediatur: non enim possunt non loqui homines, expeditis præsertim locutionis vocalibus instrumentis: at quam alia quæso lingua usos credamus eos qui non aliunde migrarint, nisi ea quæ ipsos semper conituta sit? Quapropter hoc plus ceteris nobilitatis Græca lingua sortita esse videtur, quod aliæ, hominum inventa proculdubio sunt: hæc, naturalis quodammodo existimari potest: quandoquidem in eam primi illi homines nulla arte nullaque industria, sed naturali quodam instinctu ducti fuerint. Cur enim ea potius verba in mentem venerint illis hominibus nullius adhuc rei gnaris, quam alia? Quippe natura ipsa omnium rerum provida, ea voluit lingua instituere illos homines quæ ad sui postea indagationem atque expressionem plus aliquid ceteris collatura esset humano generi. Quod non fefellit: tanto enim Græca lingua ceteras omnes antecellere videtur in tradenda rerum cognitione, quante homo aliquis omnium rerum peritissimus, atque ingenio perspicacissimo ac prope divino, hominem alium mediocris literaturæ, tenuissimique a natura ingenii, antecedit. Non modo enim disciplinas omnes quotquot unquam fuerunt, et melius et copiosius Græca ipsa et perlustravit et tradidit, sed et si alio sermone hæc exprimere aut efferre nitare, plurimum necessariæ lucis ac prope veritatis ipsius abstuleris. Ideoque veluti mancum merito credi potest quicquid aliis literis scriptum legatur: si cum eo conferatur quod a Græcis proditum sit. Nec id hominum tantum causa evenire dixeris, qui non eam vel curam, vel diligentiam adhibuerint in perquirendis rebus aut tradendis, quam Græci homines. Nam id quoque vere dicitur: (quid enim intentatum illis? ut Plinius inquit) sed ipse quoque ceterorum sermo non eam patitur expressionem quam Græcæ: atque adeo ut plus naturam efficere quam verbis monstrari possit, in aliis quidem locutionibus non procul absit a vero: in Græca autem tantum abest ut vere dicatur, ut melius etiam aliquanto atque significantius nonnulla ante oculos ponat, quam natura ipsa moliatur. Id autem Latini interim sermonis argumento intelligere licet: qui quum elegantissimus et sit et habeatur, a Græco tamen longe superatur. Divus quippe Hieronymus, Proprietatem (inquit) Græcam Latinus sermo non exprimit. Quintilianus, Videtur mihi sermo ipse Romanus non recipere illam solis concessam Atticis venerem. Gellius, Adjeci (inquit) sæpe animum ad vocabula rerum non paucissima, quæ neque singulis verbis ut a Græcis, neque si maxime pluribus eas res verbis dicamus, tam dilucide tamque apte demonstrari Latina oratione possunt quam Græci ea dicunt privis vocibus. Et paulo post, Sed hujus, inquam, tui erroris culpam esse intelligo in mea scilicet infacundia, qui ne pluribus quidem verbis potuerim non obcurissime dicere quod a Græcis rectissime uno verbo et planissime dicitur. Cicero, quum Aristippi illud amico scriberet, Habeo, non habeor a Laide: Græce, inquit, id melius. Lucretius multa se Græce dicere affirmat propter egestatem linguæ, et rerum novitatem. Quod si Latinitas Græcitatem, ut sic dixerim, usquequaque referre non potest, cui conjunctissima est, ac prope germana: quid alias linguas existimemus, quibuscum nullum est illi commercium, nulla affinitas: sed (quod dici solet) diametro inter se distant? At habent et illæ eum fortasse nitorem, suam elegantiam. Equidem non negaverim inesse aliquid singulis propriæ venustatis. Neque enim verisimile est ingenii cujusvis homines nullam omnino curam proprii suscepisse sermonis. Quin potius, quemadmodum colendorum agrorum apud omnes pro loci ac cœli qualitate usus est, sed aliis asperius solum, ac natura ipsa horridius multum veri cultus respuit ac negligit: aliis contra mitius ac placidius omnem admittit curam, omnemque industriam: sic quævis locutio splendoris quidem aliquid in se retinet: sed ceteris multa negata sunt, Græca omnia una complexa est, atque eousque ut quæ apud omnes alias peculiaria nativæque sunt, ipsa quoque reddat non minus eleganter quam apud illas ipsas habeantur: nulla autem vim ejus penitissimam possit exprimere. Quo fit ut nostri, quoties aliquid efferre cogitant, quo nil venustius, nil elegantius intelligi velint, Atticos sales, Atticos venerem, Atticam eloquentiam, aut Atticum demum aliquid id esse dicant. Quamobrem quod de Platone inquit Cicero, Jovem, si loqui velit, non aliter locuturum quam scripserit Plato: si idem aut simile quiddam de Græca lingua pronuntiemus, non absurde dicturos nos arbitror, naturam, si loqui velit, non aliter quam Græce locuturam. Quod et re ipsa comprobavit, sua siquidem mysteria omnibus sane hominibus in medio proposuit perquirenda, ut cuius in ejus arcanis liceret ingenium exercere: at perfectam de iis ipsis atque absolutam tradere cognitionem, Græcis procul dubio solis concessisse et quasi divinitus reservasse videtur. Itaque soleo mecum ipse quosdam ex Græcis ridere nonnunquam, qui adeo sibi invidere videantur ut quicquid in disciplinis Græci profecerint, id aliorum inventis totum tribuere conentur. Quid enim (quæso) sunt aliorum inventa nisi minuta quædam et pusilla, quæ casu magis quam ratione habita jure existimes? ut liceat in his poetica illa uti sententia, τύχη τέχνην ἔκρινεν, id est, fortuna artem peperit. At vero quæ a Græcis et comperta sunt et tradita, non tam homines explorasse aut retulisse credas, quam naturam ipsam de se singula prodidisse: atque adeo ut in ceterorum scriptis illorum ipsorum hominum sermo sit, in Græcis natura ipsa, quod dixi, loqui videatur.

Quod si aut tempus aut locus pateretur singulas nos vel scientias prosequi, vel artes, ut quæ a Græcis et inventa in his et tradita sunt, cum ceterorum omnium quos scimus traditionibus conferremus: profecto nemo vestrum (ut arbitror) relinqueretur qui non tantum Græca a ceteris distare magnitudine fateretur quantum elephantem a culice. Quid enim (ut alia omittam) philosophia ipsa, omnium scientiarum parens ac domina, adjumenti unquam habuit ab alio genere quam a Græcis? tantum enim abest ut quicquam ceteri contulerint philosophiæ, ut si qui etiam e barbaris ejus aliquando studio incensi fuerint, ad Græcos migrarint: atque iidem siquid ex philosophia posteris relinquere voluerint, id non sua magis quam Græca lingua efferre dignum judicant: non tam remunerandi gratia (ut existimo) eam linguam cui acceptum referrent quicquid scirent, quam quod aut insolens aut impossibile videretur, vel disci vel tradi recte philosophiam alio quam Græco sermone. Hinc Toxaris atque Anacharsis e Scythia Athenas philosophandi studio se contulerunt: Chion e Ponto. Cujus, et superioris Anacharsidis, extant Græcæ quoque epistolæ perquam elegantes, nec minus præceptis refertæ. Phavorinus vero e Gallie, non modo plurima Græce in philosophia conscripsit, sed et Romæ quoque, ubi vixit, multa sæpe Græce disputavit: quemadmodum Gellius ex nostris, ex Græcis Philostratus, auctores sunt.

Philon Judæus non Hebraice magis quam Græce philosophiam illustrare conatus est. Musonius autem omnium Stoicorum Neronis tempestate celeberrimus quum e Vulsinio esset, Romæ proxima urbe, Græcis potius scriptis quam Latinis monumentis philosophiam augere voluit. Præterea quot Syri, quot Ægyptii, quot Thracæ philosophiæ mysteria Græce scripserint: Orpheum, Musæum, qui tametsi inter poetas connumerantur, attamen possunt et philosophiæ adscribi, quum vetus illa theologia nonnisi carminibus texeretur. Sed quid opus est alios connumerare? quum Aristotelem, ipsum philosophiæ magistrum, Thracia nobis tulerit, Græcia excoluerit. Cujus celebriores quoque expositores non Græci, Græce eum interpretati sunt: Porphyrius e Phœnicia, Iamblichus e Syria, Ammonius et Philoponus ex Ægypto, Simplicius e Phrygia. Quin et in aliis quoque artibus multi multa Græce scripserunt, non Græci: de grammatica, exactissime Apollonius et Herodianus, Ægyptii: de musica atque astrologia, Ptolemæus itidem: arithmeticam Nicomachus et Iamblichus, Syri: et geometriæ nonnihil. Dialecticæ quoque ante Aristotelem ab Archyta Tarentino scriptum aliquid legimus. Neque id nunc dico, non posse homines aliter philosophari quam Græce: sed quicquid ceteri philosophati fuerint, aut inchoatum quiddam aut non absolutum consistere, sed quod extremam et quasi Apelleam manum desideret. At dicet aliquis, Pythagoram, Platonem, atque alios philosophandi studio in Ægyptum se contulisse. Ego vero non negaverim aliquid inde in Græciam retulisse hos viros, ex iis præsertim quæ ad divinitatem pertinent, quæ ab Hebræis multo ante in Ægyptum pulsas manasse verisimile est. Nam et legisse Platonem Hebraica scripta, et lecta imitatum fuisse, auctor est Eusebius, atque ea in Græcam linguam tralata: quando et Trismegistum, qui omnem pene veritatem (ut ait Lactantius) nescio quo modo investigavit, Græce scripsisse videmus. Hebraicam tamen veritatem interim excipio: nam de humanis rebus atque artibus agimus, non de divinis inventis: quanquam hæc quoque postea a Græcis potissimum explicata sunt, quum ratio propagandæ veritatis jam non refragabatur. Quid quod et Indos philosophos Græcæ linguæ ignaros non fuisse scribit Philostratus, et cum Tyanensi Apollonio Græce nonnunquam fuisse locutos?

Atque hæc de Græca lingua, quantum vel nobilitate, vel usu ceteras antecellat, dicta sufficiant: nunc quantum Latino sermoni adjumenti præstet, dicemus. Nam aliæ profecto locutiones sciri sine Græca lingua parum recte possunt: ut vero optime loquantur, nihil impedit. At Latinus sermo ne loqui quidem potest exacte sine Græcæ linguæ cognitione: tantum vel cognationis vel conjunctionis cum illa sortita est hæc nostra, ut esse fortasse possit sine illa, bene autem esse non possit. Quemadmodum homo sine virtute ut sit, nihil prohibet: ut vero bene sit, fieri non potest, si virtus non adsit. Quare quid aliud esse dicemus Græcam linguam, si ad Latinam referatur, quam ejus virtutem, ex qua sua illi felicitas comparetur? Quod si Ovidianum illud sub ejus persona prætulerimus, non ab re fortasse dixerimus,

Ergo ego sum virtus, ego sum tibi nobile regnum.

Minime autem indignari debet sermo Latinus quod e Græco manarit, sed gloriari potius: nam quod ab optimo auctore initium sui traxerit, fieri non potest quin sit et ipsum optimum, atque illi proximum. Non potest ergo non esse cuius rei accommodatissimus Latinus sermo, qui e Græco processerit: ac mihi sane videtur, quum utrumque considero, nihil aliud esse Latinum sermo quam Græci exemplum atque imago: ut quicquid in illo sit, in hoc quoque eniteat. Principio enim si elementa, ac literas, earum inter se contextum intuscare, eandem in utrisque inveneris rationem: si verba ac voces, eodem modo significare, eodemque modonecti ac construi, ac pene vim habere eandem. Ideoque si qua etiamnum innovanda nobis ac fingenda sint, ita demum habitura fidem dixit Horatius, si Græco fonte cadant. Nam et multa nos a Græcis accepta transpositis literis nostra fecimus. *μυρφάν* illi Dorica lingua dicunt, nos formam: illi *ἀγραξ*, nos *rapax*: multa immutata, *φῶξ*, *fur*: *νόξ*, *nox*: multa additis, *ἔξ*, *sex*: *ἑρπυλλον*, *serpyllum*: multa eadem permansere. Infinitum esset omnia persequi, ut dictionum eadem ratio, ut nominum ac verborum inflexio, ut præpositionum, adverbiorum, conjunctionum eadem observatio: sed minutiora hæc quam ut in præsentia examinanda sint, et a nostris grammaticis abunde tractata. Orationis vero compositio ita pendet e Græco, ut quæcunque a Græcis tradita sint in ratione dicendi, eadem a Latinis et servantur et servari jubeantur: nam et quas dicunt sententiarum et quas orationis figuras, in usu a Latinis non minus receptæ sunt quam a Græcis, et earum nomina aut Græca adhuc usurpantur, aut Græcorum imitatione significantur, vim quoque rei appellatione ipsa exprimentia: quam qui non vident, rem quoque ipsam non diligenter animadvertunt. Neque vero casu evenisse dixeris tantam hanc convenientiam, sed providentia: quare nonnisi Græca lingua duce procedere Latinam posse, verissime affirmari potest. Quemadmodum enim, si principium rei atque origo neciatur, sciri ea res non satis recte potest: ita Latina lingua, si Græca ignoretur, ut bene teneatur, non fit verisimile.

Quod si te ad disciplinas artesque contuleris, ac rerum cognitionem sectari volueris: jam vero hic quam pene nihil effeceris, si te Græcis privaris? Omitto enim grammaticam, quæ, ut multa habet propria peculiarique in unoquoque loquendi genere, sic multa etiam retinet Græcæ Latineque linguæ ita communia ut quod de altera tradatur, alteri non minus conveniat: quare Græcis quoque niti auctoribus ad nostrum loquendi usum non renuere nostri. At vero Dialectica tam potest sine Græcis literis incolumis sciri quam sine Aristotele: nisi forte a recentioribus vel nosci vel tradi melius existimemus: aut iis libris perdisci posse qui ex Aristotele tralati habeantur: quos si aspiciat ipse, non recognoscat, sed (quod de aquila dici solet, pullos nacta non legitimos) rejiciat, ac nolit pro suis: quippe qui Aristotelici solis radios non ferant. Possem hoc loco afferre singula quoque vocabula quibus utuntur dialectici, quæ aut Græca habeantur, aut Græcorum imitatione sint facta: quorum etiam nonnulla male a recentioribus accipiuntur: in his enim Græca ratio sequenda est: quam qui ignorant, sæpe falluntur. Quam multa autem sunt apud ipsum Aristotelem, quæ aut Latine transferri optime nequeunt, aut, si transferantur, sensum ipsum Græcum non usquequaque reddant? Quod ea de causa dictum velim, quod nonnulli existimant, si legant Aristotelicas quascunque tralationes, statim se sententiam tenere philosophi. Quæ res plerosque fallit, et quidem non indoctos: quum et qui transferunt, plerumque ipsi hallucinentur, atque aliud pro alio reddant: et qui legunt, aliter plerumque accipiant quam ab eo dicantur. Tam igitur Aristoteles sine Græcis literis intelligi optime potest, quam sine se. Quomodo enim vim saltem ipsam Aristotelicæ locutionis intelligent, quam ille adeo elaboravit ut aditum eo pacto suæ philosophiæ præcluserit socordibus atque inertibus ingenis? Quanquam sunt qui hæc sane non magni faciunt, immo vero et contemnant: qui et dialecticæ usum longe melius teneri hac nostra tempestate affirmant quam Aristoteles ipse calluerit. Quæ res vellem equidem, pro mea in nostros viros benevolentia, tam vere quam animose diceretur. Sed nos hæc aliorum judicio relinquimus: ne, quod Græce dicitur, *ὄντιν ἂν ἰσχυρῶς ἐνδῶκεν*: neve, dum alios arrogantia fortasse arguimus, ipsi arrogantiores reperiamur, qui supra crepidam judicare audeamus.

Transco igitur ad poeticam, cujus et inventio et usus, ita totus Græcorum est, ut quod de furore ait Plato, inanem esse hominis conatum qui sine furoris ea quam vult specie ad poeticas fores accesserit, de ignaro Græ-

carum literarum dici possit, incassum scilicet eum laborare : nunquam enim ingressurum musarum penetralia. Nam, ut omittam principem omnium Homerum,

a quo, seu fonte perenni,
Vatum Pieris ora rigantur aquis :

ut alios Græcos poetas, qui quasi viam stravere posteris ad quodvis poematis genus : nonne fabulæ ac figmenta ipsa poetica, quibus tota vis atque universa pene constat poesis, ita Græcorum propria sunt, ut vel ab illis sint accipienda, vel illorum more confingenda? Quod si qua etiam a nostris conscripta extant, ea aut e Græcis pendent, aut manca sunt, et ad Græcos nihilominus referenda. Quin et figuræ ipsæ verborum, et quos tropos appellant, tralationes, comparationes, similitudines, (quæ quasi condimenta sunt totius poetice compositionis) vel a Græcis mutuanda sunt, vel illorum imitatione tractanda. Ideoque inquit Horatius,

vos exemplaria Græca
Nocturna versate manu, versate diurna.

Inventio quoque ita Græcorum pene peculiaris est, ut nostri, quotiens aliquid acutius aut elegantius afferre volunt, id totum a Græcis transferant, integris sententiis verbisque servatis. Quid quod et nomina ipsa vel locorum vel hominum, quibus in poesi nonnunquam uti cogare, Græca sunt magna ex parte? In quibus, si Græcam originem ignores, plerumque fallare necesse est. Quod non modo nostræ tempestatis hominibus contigit, alioqui non indoctis : sed et vetustiorum nonnullis, ut Sidonio, Prudentio, Aratori, Juvenco : qui Græcorum nominum quantitate sæpe sunt abusi. Carminum insuper, numerorum pedumque genera, Græcam habent et originem et appellationem : quæ tametsi a nostris quoque tradantur, attamen a Græcis et copiosius explicantur, et melius intelliguntur. Rursus verborum ac rerum copia a Græcis tota sumenda est : quibus (ut ait Martialis) nihil est negatum : siqua enim sit apud nos dictionum compositio facienda, aut vocabulum innovandum, sequenda est Græca figuratio : ac, si qua in syllabarum quantitate licentia uti velis, nisi Græcam adhibeas observationem, non probabere, sed aut argutule aut imperite fecisse videbere. Itaque non immerito Aristophanes nugas ac deliramenta ceteras omnes nationes existimari voluit in iudicandis poetis, exceptis Atheniensibus : quos et natura sapientissimos appellavit. Nec injuria Minervam iidem totam sibi vendicant, quum et ceteri dii, qui aut poeticæ aut eloquentiæ numina esse creduntur, Græcis et ipsi adscribantur : nam (ut inquit Horatius)

Græcis ingenium, Græcis dedit ore rotundo
Musa loqui.

Ac de poetica quoque hactenus.

At (puto) orator evadet quis egregius sine Græcis literis, Cicerone duce. Negari profecto non potest, Marcum Tullium, veluti normam esse dicendi in sermone nostro, si tota teneatur in eo vis atque universa dicendi ratio : sed id qui fieri potest sine Græcis literis? Quemadmodum enim in disciplinis, qui ante Aristotelem philosophi mathematicæ claruere, usos esse nonnunquam demonstrandi figuris, sunt qui scribant, sed demonstrationem omnino ignorasse : eodem modo potest et quis sine Græcis literis loqui fortasse ex arte aliquid, sed id ut se facere sentiat, aut quomodo fiat ut sciat, vix credi potest. Vis enim ipsa dicendi tota pendet e Græco tanquam e sui auctore. Huc accedit, quod quæ de arte a nostris traduntur, aut confusa sunt et involuta, aut parum idonea ad explicanda singula quæ in orationis artificio latent : quæ vero a Græcis, anxia pene dixerim diligenter et observata sunt et perquisita : denique ceterarum artium aut scientiarum potest in alios quoque nonnihil redundare : at oratoriæ inventio atque usus totus Græcis debetur. Quod ne Virgilium quidem dissimulare potuisse palam est, quum inquit, *Orabunt causas alii melius*. Nulla enim verborum magis patitur ornatum quam Græca lingua : atque adeo ut non veritus sit pronunciare Aristides, aliorum omnium non barbarorum modo (ut ait) sed Græcorum quoque locutionem, si cum Atheniensium sermone compareretur, puerorum esse balbutientium vocem. Quod tametsi nimis magnifice dicitur, attamen non procul abest a vero. Idem enim de Attica venire dici potest, quod de Periclis elocutione scriptum reliquere tum Eupolis, tum Aristophanes : in ejus scilicet labris leporem ac persuasionis deam insedissee : atque in eorum mentibus qui audissent, quasi quosdam aculeos relinqui solitos : demum fulgere eum, tonareque, atque omnia permiscere. Demosthenes quoque Athenienses ipsos eo minus credi a ceteris queritur, quo paratiores sint ad dicendum quam ceteri. Hinc Cicero noster, tametsi tantus in eloquentia, se quidem conari, Demosthenem autem perficere : se velle, Demosthenem posse, ingenue professus est. Et Quintilianus Ciceronem a Demosthene quantus fuit, effectum scribit. Quo fit ut non falso Aristides dixerit Athenienses solos trophæum sibi erexisse, nullo sanguine, subactis omnibus gentibus oratione ac disciplinis : proindeque homines se suosque a diis immortalibus petere optareque ut Atheniensibus potissimum similes evadant doctrina atque ingeniorum cultu : qui cibus humani animi esse censetur : cujus inventio non minus Atheniensibus deberi creditur, quam frugum, quas illis primæ largita Ceres dicitur. Nec mirum profecto videri debet si ex omnibus orbis partibus Athenas olim homines confluere soliti fuerint, discendi gratia : ut enim cetera animantia eo præcipue trahuntur naturali impetu, ubi vesci atque impleri cibo maxime possint, ita et homines (qui aut animus tantum sunt, ut Platonici volunt : aut potissimum animus, ut Aristoteles) illum sua sponte duci verisimillimum est, ubi largissima sit copia spiritalis cibi, ac vere divini : quem disciplinæ ipsæ suppeditant, quæ Athenis in primis claruere ; indeque factum est ut nostri quoque poetæ doctas Athenas perpetua quasi appellatione vocitarint. Sed de oratoria satis.

Philosophiæ vero pars tantum naturalior recentioribus Latinis in usu semper est habita, quam Aristoteles diligentissime est persecutus. At diviniior illa quæ Platoni adscribitur, et quam veteres quoque Romani admirati eousque sunt ut divinitatem quandam inesse ejus viri scriptis intellexerint quidem, explicare autem non ausi fuerint : ac secuti postea nostri Græcique theologi Christianæ religioni maxime convenire demonstrarunt : intacta hactenus jacuit nostris his philosophantibus, nunc vero a plerisque desideratur magis quam habeatur. Nam sine Græcis literis degustari fortasse potest, hauriri non potest.

At mathematicæ scientiæ tam possunt sine Græcis literis perfecte teneri, quam sine Græcis auctoribus : ejusmodi enim sunt quæ ab aliis traduntur, ut siquid modo vel paululum a Græcis diverterint, in profundum labantur erroris, unde educere sese postea atque explicare nequeant. Quemadmodum enim qui iter ingreditur, si semel excedere eum e via aut aberrare contigerit, quo longius processerit, non magis eo tendit quo vult, quam recedit inde, ac fugit : sic qui in disciplinis, præcipueque mathematicis, præscriptum semel ordinem hiquerit, dediscenda discit. Satiùs enim est nescire aliquid prorsus, quam perverse scire : quum deterior longe sit dispositionis ignoratio, quam negationis, ut Aristotelice interim loquar. Quam autem fallantur qui mathematicas res sine Græcis literis, et illotis (ut aiunt) pedibus aggressi sunt, facile intelliget qui Campani expositiones in Euclidem cum Theonis editione ac Procli commentariis conferet diligentius : aut Euclidis ejusdem Perspectivam, atque opus aliud de Speculis, cum iis quæ Latine scripta sunt iisdem de rebus : aut mathematicas Aristotelis questiones in libris quos Problematum appellant : atque in omni philosophia rimentur quem-

admodum a Latinis intelligantur. Quod si Boetii quoque arithmetica, tametsi diligentissimi Græceque doctissimi, ad Nicomachi præcepta, Iamblichi ac Philoponi commentaria referant accuratius, perspicient profecto quam Græca ipsa non modo exactiora, sed et veriora dicantur. De musica illud satis dictu fuerit, omnia instrumenta, sonos, proportionem, consonantias, nervos, Græcam habere appellationem. Prætereo Græcos musicæ scriptores, Euclidem, Aristoxenum, Nicomachum, Ptolemæum, Plutarchum, Briennium, Porphyrium, atque alios: quum apud nos unicus sit Boetius, exceptis divi Augustini paucis, et Macrobbii, ac Marciani Capellæ nonnullis. Nam nostram hanc musicam a vetere illa jampridem descivisse, cum pluribus indicis, ut credam compellor, tum Olympiodori quoque gravis philosophi testimonio maxime moveor, qui ceterarum disciplinarum, arithmetica, geometria, astronomia reliquias sua quoque tempestate servari scribit: de musica autem illum versum usurpavit,

Ἡμεῖς μὲν κλέος ἐσθλὸν ἀκούομεν, οὐδέ τι ἴδμεν.

id est,

Nos clarum audimus nomen, nihil inde tenemus:

quasi nihil sit reliquum veteris musicæ. In astronomia quoque multa mihi videntur esse apud Græcos quæ a Latinis desiderantur. Nam præter Ptolemæi scripta, et ea non nimium fortasse fideliter ad nos tralata, pauca sunt quæ ad veræ astronomiæ usum aditum præbeant. Quid enim simile apud nos habetur τῶν Εὐκλείδου φαινομένων, quæ veluti astronomiæ elementa traduntur a Græcis. Quin et Theodosii σφαιρικά, uti principia totius astronomiæ sumi debere, auctor est Philoponus: quippe quæ exactiora sint, et eandem obtineant rationem ad astronomiam quam geometria ad optice, ad harmonicen arithmetica: siquidem αὐλότερα, hoc est, immaterialiora, sint, ut scribit David, philosophus non incelebris. Theodosii autem σφαιρικά sequi dicit Philoponus Autolyti opus περὶ τῆς κινουμένης σφαίρας, hoc est, de sphaera quæ movetur: indeque postea principium sumere astronomiam, utpote minus exactis minusque certis demonstrationibus utentem quam ii faciant: quæ enim in Astronomia demonstrantur, summam extremamque certitudinem non polliceri dicit, sed quod proxime accedat. Umbrarum insuper ratio non abesse ab astronomiæ præceptis creditur: cujus rei a Græcis quoque traduntur demonstrationes: nec desunt qui de his scribant. Sed nos hæc aliis pensanda relinquimus: satis enim habuimus innuisse.

Medicina vero eo magis indiget Græcis literis quo majus periculum affert ignoratio medicamenti, aut ægritudinis: quod evenire illis nonnunquam verisimile est qui Græce nesciant, quando Græcis vocabulis omnia pene vocitentur apud medicos, et ejus artis auctores Græci præcipue in pretio habeantur: a quibus siqui in alia lingua claruerunt, veluti rivuli fluxerint manarintque, ac si quid habent, inde acceperint, quanquam non purum id sincerumque secum ferant. Quæ res non modo a nonnullis nostræ quoque tempestatis medicis animadversa est, sed scriptis etiam prodita. Ad summam non video quid in quavis disciplina sciri recte possit si Græca ignorentur.

Nec fuerit juris quoque consultis hoc inutile: nam et multa habentur in Græcis legum codicibus quæ apud Latinos nusquam legantur: siquidem (ut Politianus præceptor noster dicere solebat) multa Græcis legibus addidit Justinianus, quippe quæ Latinis notiora existimaret quam ut scribi oporteret: Græcis autem (utpote alienis admodum a Romanis moribus consuetudinibusque) explicanda latius censuit, quæ nunc remansere, illis apertiora quam nobis, propterea inde petenda. Accedit et illud, quod in Latinis Pandectis quæ nunc Florentiæ visuntur, integra legum interpretamenta Græce inveniuntur adscripta: quæ et ipsi vidimus, legimusque: et Græca testimonia citata, ut Homeri sæpenumero: et Græca verba addita significantiæ gratia atque expressionis. Quod non ab re fecisse videtur Justinianus, inter Græcos magis quam Latinos referendus: quando in Græcia semper vixerit, quod ex Procopli certe historiis licet animadvertere.

Et quoniam in historiæ mentionem incidimus, quantam hac quoque in parte utilitatem præstet Latinis hominibus Græca lingua, haud facile dixerim, quum multa sint a Græcis petenda et nostris quoque rebus: non enim omnia adhuc ad nos tralata pervenere, sed quota pars, atque ea nescio an satis fideliter: qua de re (ne, quod dicitur, cum larvis lucter, mortuos insectando) dicere nunc supersedeo: præsertim quum jam plerique animadvertere incipiant quam sit erratum in historicis potissimum tralationibus: et nos hæc et pleraque alia quæ perperam in singulis disciplinis traducta habentur, copiosiore oratione, non maledicendi certe studio, sed ad nostrorum hominum utilitatem aliquando ostendemus.

Theologia demum etsi nonnihil a Græcis dissidet in præsentia, attamen multa est ab illis olim mutuata, et nunc quoque potest. Sunt enim veteres Græci scriptores quibus non minus quam nostris veritas ipsa roboratur: quippe quos secuti nostri, quorumque placitis innixi, totius religionis validissima firmissimæque jecerint fundamenta. Quis enim (quæso) Basilium illum magnum non complectatur, Christianæ quoque fidei hostibus admirandum, incertumque doctioremne an eloquentiorem? Quis duos Gregorios, Nysses et Nazianzenum, non duo belli fulmina, (ut poetæ Scipiones) sed duo religionis lumina, vel potius soles nunquam obscurandos? quorum alter theologi cognomentum meruit apud suos, et divum nostrum Hieronymum quantus est, effecit: alter, propter philosophiæ quandam veluti afflatum, tanto quoque fuit lepore, ornatuque verborum, ut Basilii fratrem vel potius discipulum (ut se ipse appellat) facile possis agnoscere. Prætereo Athanasium, minus his fortasse cultum, sed certe non minus divinum. Transeo Damascenum, non theologum modo acutissimum, sed acrem et philosophum et dialecticum. Taceo Chrysostomum, non abs re profecto cognominatum aurei oris. Omitto et alios, quorum et scripta et sententiæ ita circumferuntur a nostris, ut pro oraculis haberi videantur. Quid quod omnia quæ de Christo literis mandata sunt, Græce primum composita feruntur, excepto Matthæi evangelio? Quare fieri non potest ut nonnullorum fides e Græco petenda non sit, quemadmodum eorum quæ a Mose aut prophetis scripta sunt, ex Hebraicis petitur voluminibus: quod facere nonnunquam videtur divus Hieronymus, et fecisse ante eum Origenes credi potest, atque Apollinaris, vir uterque doctissimus, et Hebraicæ linguæ studiosus. Quoquo igitur te veritas, præsto adest Græca lingua, operam suam in omnia præstatura: quam si refugas, non tam illam rejecisse quam te necessariis admodum rebus fraudasse videre. Atque hæc sunt quæ de Græcæ linguæ vel nobilitate vel utilitate dicenda sese nobis obtulerunt: nimium fortasse multa Latino homini: non enim videor invidiam veritus quod Latinus apud Latinos ita Græca extulerim, ut pene nihil nostra esse contenderim. Quod non tam laudandi gratia aliena, quam nostros homines admonendi, dictum existimari par est: quippe quum in ea perdiscenda majores nostri ita laborare sint soliti ut vix sine illa quicquam se scire putarent. Semper (inquit Cicero) ad meam utilitatem cum Græcis Latina conjunxi. Quintilianus a Græcis incipiendum præcipit. Ovidius quoque inquit,

Nec levis ingenuas pectus coluisse per artes

Cura sit, et linguas edidicisse duas.

Claudius Cæsar utramque linguam nostram appellare solebat: nec injuria, quum ita Græcam linguam tenerent veteres Romani, ut nihil apud eos differret Græcene an Latine vel scriberent vel loquerentur. Ennius tria

corda se habere jactabat, quod triplicem linguam calleret, Græcam, Latinam, et Oscam. Ovidius, dum in Scythia exularet, atque advenarum congressum nonnunquam desideraret: Ejus, inquit, qui accesserit, sive Græca scierit sive ille Latina voce loqui, certe gratior usus erit. Nero imperator apud patrem consulem juvenis adhuc pro Rhodiis atque Iliensibus Græce-verba fecit. Vespasianus Græcis quoque jocis extemporibus usus traditur. Ciceronem tam Græce quam Latine declamare solitum, nemo est qui ignoret: eundemque Græce aliquando Rhodi orasse: quem quum audisset Apollonius, exclamasse fertur, Græcam quoque eloquentiam Romam a Cicerone transferri. Idem quum de temporibus suis Græce scripsisset, Græcorum quorundam hortatu, Græcam omnem nationem a scribendo deterruit. Scripsit iisdem de rebus et Pomponius Atticus, qui et cognomentum adeptus creditur quod Atticam linguam ita referre crederetur, ut natæ educatusque Athenis videretur. Quod Theophrasto, homini Græco ac divinæ eloquentiæ viro, contingere non potuit, quominus a vetula argueretur tanquam non Atticus, sed externus, dum cupit nimium Atticus videri. Bruti Græcas epistolas (quæ adhuc in manibus habentur) et Plutarchus laudat, et Philostratus omnium imperatorum epistolis longe antepont: et Mithridates quidam regii generis summopere admiratur. Marci quoque Romani imperatoris Græcas epistolas vehementer probat Philostratus. Quam multi autem ex Romanis Græce potius quam Latine historias scribere aggressi sunt? Albinus meminit Gellius, Lucullus Plutarchus. Divi Claudii Græcas historias, præter Suetonii attestationem, citat Stephanus, Græcus auctor. Arrianum, cujus de Alexandro Macedonum rege Græcæ extant historiæ, et de Epicteti Stoici dissertationibus opus, inter primates Romanos numerat Lucianus. Ælium, cujus multa adhuc Græce scripta leguntur, Romanum fuisse scribit Philostratus, et (quod majus est) Græcam linguam in urbe didicisse, ac nunquam excessisse Italia. Germanicum Cæsarem Græca quoque scripsisse poemata, auctor est Quintilianus. Quin et Græca ejus epigrammata adhuc leguntur: nec non Tiberii, Adrianique, omnium elegantissima. Nostra quoque tempestate non defuere qui Græce scriberent: ut præceptor noster Politianus, (quem et Joanni quoque Argyropylo, Græco homini, sæpe admirationi fuisse vidimus) ut vester Hermolaus, nunquam satis laudandus. Nemini igitur mirum videri debet Græcam linguam adeo a nobis probari commendarique, in qua videam majores nostros non minus laborasse quam in Latina: cujus et parentem et altricem illam procul dubio et crediderint et prædicarint: a qua etsi nihil aliud, disciplinæ certe nostræ fluxerint, ut ait Quintilianus. Quemadmodum autem qui de parentibus optime mereri student, non ægre ferre creduntur si tota eorum dignitas atque existimatio in eos referatur qui non solum fundamenta jecerint suæ felicitatis, sed eo quoque perduxerint unde illi nunc apud omnes in pretio sint: sic non indignari debet Latina lingua si tota ejus gloria in Græcam redundet, omnium bonarum artium magistram. Quum enim vetus lex sit (ut Aristides inquit) altioribus universam referre gratiam, quoad fieri potest, tantum abest ut me Latina offendere putem, Græca laudando, ut et gratificari me magis existimem Latine linguæ, quod gratiam si non omnem, saltem quam possum, ejus (quod dicitur) verbis, illi referam, cui et debere se plurimum et debuisse, semper ingenue professus sit: quippe quæ nihil unquam æque abhorruerit atque ingrati animi vitium. Benignum est autem fateri per quos profeceris, inquit Plinius. Studium autem nostrum hac in re tantum abest ut ostentare in præsentia vobis studuerim, ut vehementer doleam, me non tam hæc dicere coactum, quam sentire ac sequi, veraque quotidie experiri. Neque enim existimetis, me tantum laboris exhausisse ab ineunte ætate, aliena sectando, ut pene negligerem mea, nisi pervidissem et doctissimorum quorumque exemplo, et veterum testimoniis, omnem vim Latine linguæ in Græca consistere. Quod quum et re ipsa demum cognoverim, non committendum putavi quominus et vos et singulos quosque bonarum artium studiosos, quantum in me esset, ad eadem adhortarer, animarem, accenderem, ne difficultate rei detereremini. Tanta est enim illi (quod jam diximus) cum Latinitate conjunctio atque affinitas, ut eadem propemodum utrique conveniant. Quare non video quid hac in re sit cuiquam pertimescendum, quum nihil pene novi sit offensurus. Sed quod de animis nostris aiebat Plato, reminisci eos, quum essent corporibus obducti, omnium quibus multo antea divinitus fuissent imbuti, id Latino homini evenire credendum est Græca discenti, eadem quasi resumere: quo fit ut non magis præceptore vobis opus esse dixerim, quam monstatore, qui in memoriam suggerat excitetque Græca veluti vestigia, quæ subobscura tenuiaque, vestris ingeniis jamdiu reposita conditaque servantur. Ad quam sane rem Græci fortasse hominis opera commodior quam nostra: ego vero, ut non negaverim, sua melius Græcos tenere quam nos: ita affirmaverim, nostra nos melius nosse quam Græcos: insuperque tam posse nos res illorum perdiscere, quam illos nostras. Quum itaque Latini docendi sunt Græca, nescio an Græci studium Latine sedulitati anteponendum sit: non tam enim intelligendi (quanquam id quoque) ratio habenda est, quam explicandi. Quod si quis pronunciationis tantum Græcæ studio, ejus ad unguem perdiscendæ gratia, Græcum sibi cupit præceptorem, Quintilianum audiat, præcipientem, non esse dandam operam literis Græcis superstitione, ut et plurima oris accendant vitia, et in peregrinum sonum corruptus sermo perduret: sed ita discendam esse Græcam linguam comite Latina, ut neutra alteri officiat: quæ res a Latinis melius quam a Græcis accipi potest. Siquis autem examussim utrumque se præstatutum confidit, *illum mirabor et ipse: Et dicam, monitis non eget iste meis*. Nos vero operam nostram, quibus ingrata non videbitur, pollicemur, non magis duces præceptoresque professi nosipsos quam comites sodalesque: quippe qui nullum laborem, nullam molestiam recusaturi simus: dum vos ita Græcis imbuamini, ut disciplinas inde omnes, quascunque libuerit, facillime adipiscamini: a quibus eo postea perducendi sitis ubi quum fueritis, liceat jam humanam felicitatem (si qua modo est in hac vita) quasi manu prehensam tenere: quam si dimiseritis, vobis ipsi defuisse videamini.

Non est autem cur vos moneam ulterius uti homines esse memineritis, quibus felicitas hæc, quæcunque sit, debeat: nam hoc tam cuivis notum esse debet, quam quod vivat. Illud potius nostra interest, confirmare vos atque adhortari, ne laborem reformidatis, qui voluptati (quam in ipso statim limine Græcarum literarum percepturi estis) adeo junctus est, ut non magis laborandum nobis esse videatur, quam voluptati honestissimæ inserviendum: qua ut ampliore quoque perfruamini, nihil mihi videor omissurus, nihil præteriturus, quod quæri a vobis aut desiderari noverim: si modo ejusmodi sit futurum quod et nobis quoque non ignoretur. Quid enim literato homine turpius, aut ab humanitate alienius, quam si aut scisse aut didicisse frustra videatur? Frustra autem et scit et didicit, qui nec commentando nec docendo cuiquam prodest. Sicut enim in animantibus proprium ac naturale maxime opus esse censetur, procreare tale aliquid, quale ipsum est, si integrum absolutumque sit: ita erudito homini nihil convenire magis dixeris quam efficere relinquereque post se sui simillimos in studiis ac disciplinis: si aut homo fuisse videri vult, aut non indoctus homo: hominem enim hominis causa natum credi par est. Quare neque invidere cuiquam in literis, fas judico, neque suppressere quicquam quod utile futurum existimes aut viventibus aut posteris. Nam (ut ait Theognis)

*Χρὴ μουσῶν θεράποντα καὶ ἄγγελον, ὅτι περισσὸν
Εἶδεν σοφίης, μὴ φθονερὸν τελέθειν*

Ἄλλὰ τὰ μὲν μῶσθαι, τὰ δὲ δεικνύναι, ἄλλα δὲ ποιεῖν.

Τί σφιν χρῆσθαι, μῶνος ἐπιστάμενος;

Hoc est,

Musarum interpres si quid sapientius unquam

Noverit, invidia sit procul inde mala.

Nuncque alia inveniat, nunc monstret, plurima condat.

Si solus sapiat, nempe quis usus erit?

Quippe (ut Plato aiebat) non minus ad felicitatem pertinet bonos efficere, quam bonum esse: ideoque nulli magis idem familiaris se offerre solitus erat quam cui plurimo usui esse posset: quanquam se suisque rebus maxime frui valeret. Quod mihi quoque video esse faciendum, in ea præsertim civitate quæ non tam potentia atque imperio ipsius sit Italiæ metropolis, quam quibusvis virtutibus, totius orbis grande specimen atque ornamentum, vel potius naturæ miraculum: quum quæ imperium vitia comitari solent, non modo ita refugerit ut non inesse possint suæ reipublicæ, sed ne excogitari quidem. Quare beatum judico eum quem cuivis studio incumbentem degere in ea contigerit: sed beatissimum, quem literariæ facultates exceperint: quum tot præsertim tantaque undique suppetant affluantque ad eam rem commoda, ut fingi fortasse plura possint, haberi certe non possint. Ibi enim (ut alia omittam) tanta librorum copia, quanta post Gothicam rumam nunquam fuit, nec veteribus vero Romanis aut Græcis florentibus, in his quæ extent, facile credi par est: quum novo hoc invento carerent imprimendorum librorum, qui et pulcherrimi jam atque emendatissimi prodire incipiunt, Aldi potissimum nostri opera: de quo illud habeo dicere quod de Porphyrio inquit Simplicius, Omnium bonorum nobis auctor Aldus. Vobis vero illud mihi videor accommodaturus quod Demosthenes, quem interpretaturi sumus, Atheniensibus protulit: ferte autem (rogo) æquo animo Græcis me pauculis verbis vos alloqui: ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὃ ἄνθρωπος Ἐννέου, μονοουχὶ φανὴν ἀφ' ἑλίου λέγει ὅτι τῶν Ἑλληνικῶν ὁμῶν λόγων ἀντιληπτέον ἔστιν, εἰπερ ὑπὲρ εὐτυχίας αὐτῶν φροντίζετε. hoc est, Præsens itaque tempus, o viri Veneti, quasi emissæ voce pronuntiat capessendas esse vobis Græcas literas, siquid de felicitate vestra cogitatis. Nam, ut Virgilianum quoque carmen in vos transferam, Via prima felicitatis (quod minime reminisci) Graia pandetur ab urbe. Expergiacimini igitur jam, et capessite Græcas literas, ultro sese vobis offerentes. Dixi.

M. ANTONII ANTIMACHI

De literarum Græcarum laudibus oratio, in Ferrariensi Gymnasio publice habita.

In degenda hominum vita, ii qui alicui prodesse conantur, quantopere laudandi sint, spectatissimi viri, non vos præterire crediderim: quum et ingenii acumine et longo rerum usu præstetis, ac doctrina atque prudentia antecellatis. Qui vero publicæ utilitati consulunt, ac non solum sibi, sed et patriæ et amicis ac humanæ societati esse natos arbitrantur, quanto laudum præconio extolli mereantur, itidem vos non ignorare existimaverim. A qua sane animi sententia quum nec ab ineunte ætate, nec etiam postquam nostra canescere cœpit oratio, unquam abhorruerimus: nihil præclarius, nihil commodius, nihil conducibilius atque præstantius in toto vitæ cursu esse duxerimus, nihilque magis ex animo unquam optaverimus, quam plurimis benefacere, ac de omnibus pro virili mea (modo daretur occasio) bene mereri: amicorum precibus (quorum benevolentia aliquid recusare, non solum turpe, sed propemodum nefarium videbatur) et cohortationibus hujus celebratissimi gymnasii instauratoris Lodovici Bonacioli, viri plane in omni scientiarum et virtutum genere eminentissimi, (cui ex isto hominum flore qui vivunt, paucos admodum pares invenias) non spe honoris aut gloriæ, cui sapiens quisque semper studuit, nec lucri cupiditate, sed potius quo id quod in animo habebam, re facilius præstare possem, Græce profitendi publicum munus non inviti suscepimus. Eo itaque consilio huc accessimus, ut quæ ad communem Græce discere cupientium utilitatem spectare videntur, diceremus, ac de literarum Græcarum laudibus verba faceremus: non quod ea dicendi facundia, is verborum ornatus, ea eloquentiæ vis, atque is demum orationis thesaurus et splendor, qui tam magno oneri sustinendo par esset ac tantæ rei dignitas postularet, necnon tot clarissimorum virorum conspectus mihi multo jucundissimus mereretur, in me reperiatur: sed ut fretus humanitate vestra, qua erga omnes qui virtutibus innituntur, uti consuevistis, hujusmodi opus aggrediar, ac propositam rem pro tenuitate ingenii mei persequar. Cujus plane tanta est magnitudo atque præstantia, ut nemini vel mediocriter erudito deesse possit oratio: sed in exitu inveniendi major omnino, quam in initio inchoando, dicere volenti se offert difficultas.

Tanta est profecto literarum Græcarum, amplissimi viri, dignitas, et tanta dignitati conjuncta utilitas, (quarum notas antiquissimis temporibus, seu Cadmo, sive Danao auctoribus, sive Orpheo admonente, Græcos habuisse, memoriæ proditum est) ut eæ non solum apud illos qui ceteras gentes atque nationes barbaras appellabant, verum etiam apud barbaros ipsos maximo in usu fuerint, et ab ortu ad occasum usque pervaserint: quando Druidas Gallorum religiosos in publicis privatisque rationibus literis Græcis usos fuisse constat: et Romanorum temporibus in Helvetiorum castris tabulas repertas esse literis Græcis confectas, et ad Cæsarem perlatas, ex historiarum lectione late admodum patet. Quibus in tabulis ratio confecta erat, qui humerus domo exisset eorum qui arma ferre possent: et item separatim pueri, senes, mulieresque. Brachmanas itidem (e quorum numero celeberrimus Calanus ille fuit) et gymnosophistas Indorum sapientes, easdem in usu habuisse, easdem Indorum ipsorum regem Phraotem calluisse, compertum est. Apud Romanos vero quanto in pretio, quanto in honore semper sint habitæ, (quum pene eadem a principio cum Latinis fuerint, eas in Latium afferente Nicostrata) etiam me tacente, vel facillime potestis intelligere.

Nullum enim studiorum genus, quod aliqua sapientiæ luce præfulgeat, nullas prorsus ingenuas disciplinas esse comperio, quæ non e Græcorum fontibus emanaverint: Latinosque in omnibus liberalibus artibus illorum secutos imitatosque fuisse vestigia. Nam si a grammatica exordiri voluerimus, cujus inventorem ii qui eam rem diligentius perverstigarunt, Mercurium ferunt: sine qua ad nullum scientiæ gradum pervenire valemus, quum ea duce orationis congruitatem assequamur, ac ad alias scientias faciles aditus adipiscamur, nonne eam totam a Græcis habere fatebimur? Quid de poetica, quæ tantopere divinitatis est particeps, ut summus ipse

rerum omnium opifex statim pene a mundo, verbo, non manibus condito, sua mysteria per eam literarum monumentis mandari voluerit, dicemus? Quid de oratoria facultate, ac flexanima omnium regina rerum oratione, quæ motus animorum quo vult impellit, loquemat? Quid de dialectica, quæ disserendi artem aperit, verumque a falso segregat, ac nos ad veritatem ducit, sentiemus? Quid de philosophia, legum inventrice, morum disciplinarumque magistra, quæ bene beateque vivendi rationes demonstrat, ac dijudicato bonorum et malorum fine, quid fugiendum, quidve expetendum sit, proponit, ad sedandos animi affectus atque perturbationes plurimum valet, naturæ secreta rimatur, rerum omnium causas perscrutatur, humana despicit, cogitansque coelestia, hæc nostra et exigua et minima contemnit, immortalitatem animæ docet, ac nos Deo optimo maximo (ad summam cujus intelligentiam consideratione nos ducit, quantam homini licet) quam similissimam efficit, judicabimus? Quid de medicina, reliquarum artium parente atque educatrice, et altrice, quæ universas scientias complectitur, singulas disciplinas cogitatione prosequitur, rerum omnium cognitionem nutritur et continet, ac humanæ vitæ conservandæ, necnon extincta morbis corpora ab inferis pene revocandi potestatem habet, rogati respondebimus? nonne hæc omnia nos a Græcis mutatos esse (nisi ingrati nuncupari velimus) confitebimur? quando ab ipsis et Mathematicas accepimus. Nam arithmetica, reliquarum ducem, ex cujus numeris animam creari, ac singula constare Pythagorici sentiebant, et quaternarium numerum (in quo prima solida demonstratio invenitur) rerum omnium opificem causamque esse affirmabant, quod ab eo, tanquam a radice atque principio, cuncta dependerent: ac geometriam, quæ cum superiori adeo connexa colligataque est, ut sine ea haudquaquam videatur posse consistere, quum punctum referatur monadi, linea autem numero binario, ab aliquo ad aliquid, et trinario conveniat superficies: qua (dum ejus lineamenti, formis, intervallis ac magnitudinibus utimur) mare, terras, cælumque metimur, quin a Græcis susceperimus, nemo, ut opinor, vel impudentissimus negaverit. Musicam vero a Mercurio numeris, vocibus et modis inventam, quam veteres omne continere dixerunt, eo quod eorum quæ sunt, absque symmetria et analogia nihil existat, nec etiam solida eorum quæ fiunt, si absque congrua symmetria atque analogia confectum fuerit, unquam bene habeat; sive arte fabrefactum fuerit, seu natura comparatum: sive sensu comprehendatur, seu solius intelligentiæ speculatione percipiatur: quæ duo nimirum in musica (totius harmonia) reperiuntur, ex cujus cognitione harmonicam mundi rationem conjicimus: et item astronomiam, (cujus scientiam Chaldaei diuturna siderum observatione putantur effecisse) quæ temporum varietates, totius anni ordinem, astrorum influxus, ortus, obitus, trajectiones, motusque stellarum, ac cæli meatus conversionemque explicat, quid cuique eventurum sit prædicit, Græcorum beneficio (quibus tantum debemus) Latinos itidem habere fatendum est. Nec, mea quidem sententia, ullus adeo pervicax, adeo obstinatæ mentis, duræque cervicis, ac tam perversi judicii reperitur, qui aliquo modo id audeat inficiari. Ex quibus omnibus sane rebus quanta hominibus commoda, quantæ utilitates humano generi, quot honores proveniant, non meum est dicere, quum res ipsa per se loquatur. Ideo non est quod vos (qui incredibili discendi cupiditate ardetis) ad hujusmodi literarum studia, ex quibus maximos atque uberrimos fructus percipietis, nisi vobis ipsis deesse volueritis, cohortemur. Currentes enim incitare videtur absurdum: quum tantæ (sicuti accepistis) dignitatis, honoris, commoditatis, splendoris, utilitatis atque præstantiæ sint, ut unusquisque qui in bonarum artium studiis proficere exoptat, eas velit nolit cogatur expetere: præsertim quum illis qui eas consecuti fuerint, maxima præmia non sine nominis celebritate proponantur, amplissimi honores non absque immortalitatis gloria reserventur. Reliquum est, ut demonstrata tantæ rei majestate, (ex qua, ut intellexistis, innumerabilia mortalibus bona pariuntur, et ad homines confluunt) in ea comparanda operam, curam, diligentiam, industriam ac studium denique meum vobis pollicear: quæ omnia, sine ulla laboris aut temporis intermissione, me libentissime præstaturum spondeo: nec aliqua in re, quæ in discendo usui vel commodo esse possit, me vobis unquam defuturum recipio. Quod quum contigerit, Bonaciolo, viro non minori experientia quam doctrina ornatissimo, ac (ut supra memoravimus) omnibus egregiis animi dotibus atque virtutibus undecunque refertissimo, qui hujus clarissimi gymnasii non minus ornameto quam utilitati semper studet, mehercule velim referatur acceptum: eo quod ipse omnium unus procuraverit effeceritque (ne quod verum est inficiemur) ut Græce profitendi munus obierimus. Ago insuper humanitati omnium vestræ, si non quas debeo, saltem quas possum gratias: ac si obsequendo et de vobis bene merendo gratia referri poterit, eam me quandoque libenti animo cumulativissime relaturum, affirmare non dubitaverim: propterea quod hodie frequenti ac jucundissimo conspectu vestro, me (quæ vestra est benignitas) ornandum amplificandumque susceperitis; cujus beneficii memoria apud me resideat sempiterna necesse est.

EX CONRADI HERESBACHII

Oratione in commendationem Græcarum literarum,

EXCERPTA.

Sive autem auctore Javam, linguæ hujus, sicut et gentis, primo fundatore, literarum Græcarum initia e Babylonica illa linguarum orta varietate, atque in Græciam translata, sive temporum injuria neglectus characterum usus, et a patribus ante repertus, velut postliminio a vicinis, sive Phœnicibus, sive Ægyptiis (apud quos patriarcharum monumenta conservabantur) repetitus sit, etiamsi certo non tradatur, tamen alterum probabile videtur, Græcam literaturam non simul coeptam absolutamque. Primi per figuras animantium Ægyptii sensus mentis explicabant: et antiquissima monumenta saxis impressa, literarum inventores perhibent. Inde Phœnicas, quia mari præpollebant, traditur intulisse Græciæ: hi gloriam adepti sunt quasi repperint quæ acceperant. Quippe fama est Cadmum, classe Phœnicum vectum, rudibus adhuc Græcorum populis, artis ejus auctorem fuisse. Quidam Cecropem Atheniensem et Linum Thebanum, et temporibus Trojanis Palamedem xvi. literarum formas, mox alios ac præcipue Simonidem ceteras reperisse. Quum autem Palamedem ad deos retulisse hoc inventum testetur Philostratus, et Plato scribat apud Ægyptios se audisse deum quendam coli illic nomine Theuth, qui cum alias artes, tum literas invenerit: nonnulli ad Assyrios referant: alii denique æternum fuisse literarum usum: verisimile apparet, sicut Latine a Græcis, ita Græcas ab Hebræis mutatas: quod elementorum ipsorum vicina nomina magna ex parte comprobare, contendit Eusebius, Josephi et Clementis testimonia citans: et sicubi variant, id non mirum in tam diuturno et variarum gentium usu:

quum et Græcas vetustas Cadmeas in tripode incisas, ab his quibus nunc Græci utimur, etiam discrepare Herodotus referat, et Delphicam tabulam in æde Minervæ Romæ testari scribat Plinius: quia vero Græci et Latini earum initia ignorarunt, et ad deorum inventa, sicut alia pleraque, ita hæc quoque retulisse, quum tamen multis ante seculis apud Hebræos fuisse deprehendantur. Porro quum Phœnices et Ægyptios (a quibus literæ primum in Græciam translatae memorantur) e posteritate Cham fuisse constet, iique mox post sortitionem liberorum Noe, pulso semine benedicto Sem, e sua hereditaria sorte ad filios Japhet migrare compulerint: et postea Israelitæ, duce Josua, hereditaria terra sancta recuperata, exactam Chami stirpem alias sedes quærere adegerint: quo factum ut profugi vicinas Græciæ regiones occuparint, et illuc artes plurimas et patriarcharum reliquias secum adduxerint: (uti etiam idololatriam perversumque per apostatam Cham, ejusque nepotem Nemrod, institutum deorum cultum Græcos Ægyptiis debere proditum est) et ex his fuisse Cadmum et Phœnices ejus colonias, quas in Græciam deduxerat, verisimile est: quod simul cum deorum portentoso cultu, et hoc literarum bonum e patriarcharum reliquiis attulerunt: atque hinc esse quod alii Syriis, alii Phœnicibus literarum inventionem acceptam ferant. Syriam autem ac Phœniciam et Ægyptum, Hebræorum fuisse sedes, in confesso est, apud quos patrum monumenta conservantur: et constat Græcos sapientiæ studiosos discendi cupiditate frequentes eo, ut sacerdotes et prophetas audirent, profectos fuisse, (id quod de Orpheo, Musæo, Dædalo, Homero, Lycurgo, Solone, Democrito, Heraclito, Platone, aliisque innumeris memoriæ proditum) et quæ illic didicerant, Græcæ tradidisse. Unde quæ de Chaldæorum, Phœnicum, Ægyptiorumque inventis prodita sunt a Græcis et Latinis, ea omnia ad Hebræos et patriarchas pertinere certum est: et quæ illi diis suis inventoribus tribuunt, ea constat longe ante ab Hebræis reperta usurpataque fuisse. Cui rei argumentum præbet vini inventum, quod illi Baccho tribuunt, quum multis ante seculis a Noe patriarcha vitis cultura reperta fuerit, ut recte post sacram historiam admonuit Lactantius. Ad eundem modum de frugum, medicinarum, aliisque inventis judicare licet, quæ omnia ad factitios mortalesque deos retulerunt illi: quum apud Hebræos vetustiores pleraque usurpata sint priusquam ad Græcos pervenerint. Sed ob id laude sua minime fraudandi sunt, qui ab aliis inventa, meliora reddiderint, atque sic excoluerint ut non aliorum sed sua inventa esse videantur: ut mox latius declarabitur. Græciam autem felicissimam ingeniorum altricem fuisse constat: adeo ut appareat, hujus universi opificem, et linguarum virtutisque dispensatorem Deum Opt. Max. hominibus qui secundum naturam optimam regionem nacti, eam etiam linguam voluisse largiri quæ idoneum tradendarum honestarum artium præberet instrumentum, et fida virtutis eruditionisque custos esset: idque *ἡ τὰς Μούσας* citra controversiam Græca lingua assecuta. Nam etsi initio rudis et contracta, sic tamen exculta propagataque, ut nulla lingua vel elegantior, vel latius se sparserit: nulla quam non hæc elegantia et copia omnique ornamentorum suppellectile superarit: inter omnes tantum emicans quantum ignes inter luna minores. Nam quum linguæ potissimum in hoc divina dispensatione tributæ, ut quæ velis, commode ac significanter (ut diximus) exprimas: quæ, obsecro, significantioribus magisque apposis vocibus singula declarat quam Græca? Adeo ut non abs re Socrates apud Platonem contendat, Græcorum vocabula imprimis non temere pro instituentis voluntate, sed naturali *ἰνέγεια* nativæque perspicuitate rem velut oculis subijcere. Unde exquisita in Græcis vocibus *καὶ εὐφωνία*, Atticus lepos, Musa Attica, Laconismus, et id genus alia singularis cujusdam appositæque in exprimendo ea lingua venustatis proverbialia pepererunt. Hinc quod gravissimus inter Latinos poetas, Graii, inquit, dedit ore rotundo Musa loqui. Adde quod et Musas atque adeo deos ipsos aiunt Græco sermone usuros, si humana lingua uti voluissent. Porro quum septuaginta duæ linguæ numerentur, ex his septem præcipuæ, quas recenset Volaterranus, Assyriorum, Arabum, Ægyptiorum, Hebræorum, Græcorum, Latinorum, Dalmatarumque: tamen nulla ex omnibus his, quæ vel latius sparsa sit, vel præstantiora ingenia nacta sit, vel denique plures honestas disciplinas tradidit. Neque enim solum hæc lingua se continuit ea parte quæ Græcia proprie dicebatur, hoc est Ægei pelago et Ionio atque Isthmo conclusa: neque ea tandem regione quæ magna Græcia dicebatur: sed præter insulas et peninsulas, amplissimaque regna, Peloponnesum, Cyprum, Rhodum, Cretam, Asiam minorem, Macedoniam, Epirum, Mysiam, Illyrium, Thraciam, Dalmatiam, Syriam, Ægyptum, ob Alexandrum victorem longe lateque complexa est, sed Gallia Germanique etiam communis est. Nam et Massilia celeberrimum Græcarum disciplinarum gymnasium habuit: et in nobili Clivensium oppido Menianæ scholæ præfectus Græcus rhetor Athenis ortus, teste Eumenio: et Druides, Celtarum sacerdotes, Græco sermone in sacris usi: additque Julius Cæsar, Gallos in publicis instrumentis Græcas literas usurpasse. Britannorum pars quæ Cornubia dicitur, reliquias Græcæ linguæ profitetur. Quid dicam de Germania nostra, in cujus lingua innumera vestigia Græcæ linguæ remanent? et nos observavimus aliquando aliquot centurias vocabulorum quæ mere Græca sunt. Postremo neque Scythas a Græca lingua abstinuisse, declarant Anacharsis et alii plerique. De Italia et Roma nihil attinet dicere, ubi Græcorum lingua propemodum ipsa Latina vulgatio fuit: et clarissimi scriptores in Italia et media Roma Græcæ scripserunt. Siquidem Ælianus (ut scribit Philostratus) Romanus fuit, et Italiam nunquam egressus, et tamen ejus extant Græcæ historiæ. Item Plutarchus, Strabo, Dionysius, Appianus, Diodorus, et innumeri alii Romæ vixerunt, et scripta sua illic ediderunt Græco sermone: quemadmodum in Syria et Ægypto Josephus et Philo Judæi Græco quam nativo uti maluerunt. Græca lingua in ipsa Syria Romanos imperatores facundos habitos, Mutianus testatur apud Tacitum: eosque ad exercitum Græcæ locutos. Adde, imperatores ipsos, non solum Romanos, quos omnes prope Græcæ peritissimos fuisse constat, et multorum carmina extant Græca: sed Germani etiam imperatores (quos alioqui *ἀμούσους* esse solitos novimus) Græcam linguam calluerunt. De Carolo magno traditur quod Græcos legatos audiverit, et Græcæ responderit ipse. Otho II., imperator in bello quod in Apulia cum Saracenis et Græcis gesserat, insidiis interceptus quum Græcæ sciret, eoque sermone uteretur, hostes fefellit: ut non animadvertentes eum esse Germanum, facile pecunia se redimi paterentur. Porro, si linguæ alicujus utilitatem æstimare velimus, quid hac una communius, quidve ubique ad omnes disciplinas percipiendas vel tractandas utilius ac magis necessarium? nempe qua, velut Delphico gladio, ad omnia et ubique uti conveniat: primum quum (ut dictum) nulla gens, nulla schola, nullum virtutis ac disciplinarum emporium, quod hanc linguam, velut commune utilissimumque organum, non arripuerit: deinde nulla lingua plures vel disciplinas, vel bene vivendi præcepta tradidit, et per orbem transmisit, ac fidelius conservavit. Quota quæque plures, eosque clarissimos in omni disciplinarum genere scriptores exhibuit? e quorum scriptis et institutis, cum omnis doctrina liberalis, omnis historia, omnis sermo elegans sumi possit. Aut quæ tandem lingua vel disciplina, quæ huic colonias non duxerit? quæ indidem, ceu e locupletissimo mercatu, suppellectilem non comparavit, aut potius, ceu ex ubere artium eruditionisque fonte, rivos non diduxerit? Nam, ut Homerus de Oceano canit, *Ἐξ ὅπῃς πάντες, ἰνquit, ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλασσα, καὶ πᾶσαι κρήναι καὶ φρεῖατα πάντα νάουσι*: ita ex hac lingua, veluti quopiam bonorum omnium mari, disciplinæ, artes, præceptiones, atque adeo ipsa elementa, manarunt. Hinc poetica, rhetorica, dialectica, grammatica, disciplinæ quæ mathematicæ vocantur: hinc politica, ethica, therapeutica, physica, theologia, et (ut uno verbo multa complectar) universa ipsa philo-

sophia, disciplinarumque omnium orbis, quam encyclopædiam vocamus: quæ omnes artes Græcos etiam nunc fontes resipiscunt, ut ne nomina quidem alia quam nativa et Græca admittant, neque nos aliis nominibus eas agnoscamus: eoque jure se nobis permittentes, ut a fontibus secludi non patiantur. Nam et tota lingua Latina, et disciplinæ ea lingua traditæ, ex hac fluxerunt, adque hujus ductum se sic composuerunt ut instar alumnæ et discipulæ *παρεγγέλλουσας ἐκ τῆς τὴν ἡμετέραν* manu fulciantur ac sustententur, ab illius ductu ne latum digitum discedentes. Id quod a literis, velut ab ovo, ordienti per omnes disciplinas ostendere, non fuerit difficile. Siquidem literæ omnes, una duntaxat atque altera demta, inde mutuatae sunt: etiamsi jucundissimis illorum caremus, altera vocali, altera, consonante, quibus nullæ apud eos spirant dulcius. Adde quod nos vix quatuor literis, illi duabus exprimunt: ut apparet in dictione *φθία, ἀπὸ φθόγγου*. Scribendo autem et pronunciando (quæ sunt præcipuæ Grammaticæ partes) quam Græcæ linguæ rudes passim labantur ac sese traducant, satis liquet, quum imperiti Criste pro Christe, Eleison pro Eleeson, et sonent et scribant. Neque minus in etymologiis peccatur, quum innumera nomina (velut exempli gratia, in e primæ inflexionis, et patronymica omnia: item Dido, Sappho, Laches, et id genus similia) citra Græcorum inflexiones usurpari legitime non queant. Taceo generum rationem, articuli in oratione vim. Quid memorem syntaxeos, figurarum rationes a Græcis pendentes? Taceo quod Nonius Marcellus universa fere Latina vocabula repetit a Græcis. Sed, ne in elementis balbutiamus, sat fuerit, si perspicuum fecerimus, Latina sine Græcis, quibus superstructa sunt, non posse subsistere: aque ipsis elementorum crepundiis Græca discentem, operæ pretium facere laborisque compendium parare.

Ceterum ut ad serias disciplinas progrediar, inter quas primas facile sibi vendicat Poetica, (seu vetustatis auctoritatem spectes, sive rerum traditarum utilitatem atque œconomiae prudentiam) hujus et usus et inventio Græcorum est. Unde Horatius, poetam formaturus, ad Græcos, tanquam ad certissimos ejus artis magistros, relegavit:—vos, inquit, *exemplaria Græca Nocturna versate manu, versate diurna*. Nam ut ceteros, Musæum et Orpheum, poetarum antiquissimos, præteream, ex uno Homero, tanquam universæ eruditionis fonte, disciplinarum omnium seminaria hausta, cum per se perspicuum, tum Plutarchus singulari libro contestatum reliquit: neque poetas solum indidem hortos suos irrigasse, sed oratores admirabile illud dicendi artificium figurasque, ac denique philosophos reip. bene vivendi præcepta mutuasse declarat. Neque vel consiliorum vel litium artes, vel similitudines, vel amplificationes, vel argumenta, vel digressiones ullæ, quæ ab illo non sint commonstratæ. Quid obsecro tentari potuit quod ab illo in suis poematis non sit excogitatum vel animadversum? Quæ regio, quæ pugna, quæ formæ, quod remigium, qui denique motus animorum, quæ ferarum figuræ, quas ille cæcus non viderit? quum ita nobis eas depinxerit ut eas quasi videre, quum legimus, videamur? Ac verissime his succinens poeta Latinus de Homero, *Qui quid sit, inquit, pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non, Plenius ac melius Chrysippo et Crantore dicit*. Quibus hoc addere licet summæ laudis loco, singula propemodum verba ejus poetæ, quasi apophthegmata esse, et proverbii loco usurpari, ut testatur Macrobius. Et an a Latino Homero, alioqui absolutissimus, superatus sit, apud eundem licet intueri, Homerica cum Virgilianis conferentem. Hoc constat, Latinos primarii nominis poetas magna cum laude Græcorum poenata vel transtulisse, vel imitados fuisse, inopia magis impulsos quam superandi fiducia fretos. Siquidem Virgilium, Latinorum coryphæum, nemo nescit bonam Æneidos partem ex Homeri poesi transcripsisse, atque in totum se ad Homerum æmulandum composuisse: Georgica ad Hesiodi *ἔργων καὶ ἡμερῶν* imitationem feliciter scripsisse: Bucolica impari conatu ad Theocriti facilitatem expressisse, critici fatentur: etiamsi illorum inventis jam frueretur. Terentius (cui proximus, mea sententia, locus inter Latinos poetas debetur) adde etiam Accium, Cæcilium, Pacuvium: nunquid Menandrum solum interpretantur, vixque levem illius assequuntur umbram, juxta Fabii sententiam? Quanquam in comædiis aliquid præstitisse Latinos, etiamsi totæ e Græcorum myrotheciis mutuatae sint, fatendum est: tragœdia certe Græca tota est. Solius enim Senecæ apud Latinos (quod quidem sciam) extant tragœdiæ, atque illæ ex Euripide interpretatæ. Deus bone quam non accedit ad illius elegantiam, artificium, ac sententiarum gravitatem! Jam, si utrosque cum alteris conferas, annon reperies omnia Latinorum inventa, fabularum ingeniosa involucria, compositiones illustres, allegorias appositae, affectus acriores, mirandos motus, compositiones significantiores, ac breviter supellectilem quandam nativam quadam poeticæ copia affluentem? E regione apud nos pigriora fere omnia, gratia non solum inferiora, verum etiam a dignitate plerumque et a decoro aliena. Quanquam non inficior quin nostrorum poetarum carmina, si seorsum legas, venusta appareant et eleganter scripta, atque etiam ut iis nihil melius posse fieri censeas: at si componas et conferas Græca ipsa unde illa descripta sunt, ac singula considerate atque apte junctis alternis lectionibus committas, comperies vix *Συγκομισίαν τὴν δεκάτην*, ut est in proverbio: adeo jacere ac putere incipiunt Latina, ut quæ Græcorum, quæ æmulari non poterant, luminibus gratiisque obsolescant. Cujus quidem rei apud Gellium, linguæ Latinæ acerrimum censorem, requirere judicium atque exempla licebit, ubi Cæcilii cum Menandri, Virgilii cum Homeri et Theocriti, versus exponuntur, quos ab his mutuati sunt: Diomedis hercle et Glauci arma non dispari magis pretio aestimari possunt. Atque hic mihi Cicero ignoscat, qui Latinos a Græcis sumpta, meliora reddidisse clamat. Sed quis hæc deprehendet? quis aut artificium aut translata aliunde intelligat, nisi hujus linguæ supellectile instructus?

Poeticen excipit rhetorice, cum numerorum et figurarum ornatu, tum structura orationisque filo atque caractere propemodum conjuncta: quæ quum omnia, perinde atque inventionis et elocutionis, ita argumenta et formulæ a Græcis fontibus hauriuntur. Quandoquidem in hac illi sic regnant ut Cicero fateatur hanc Athenis et inventam et absolutam: sive dividendi, præparandi rationem, consilium, ordinem, seu affectuum motus spectes, figurarum et troporum picturas, eorum summam omnium apparatus inde fluere videas. Et haud scio quid aliud poetæ oratoresque nostri quam poesin et oratoriam civitate donaverunt Romana: qui, siquid eximium præstiterint, id ex illorum omnijugis pratis, veluti flosculis, decerptis, illorumque virtutum imitatione comparaverunt. Cato jam senex, Græcis alioqui parum amicus, commentarios sibi collegit, e Thucydidis orationibus et Demosthenis, quas in dicendo magno sibi usui fuisse testatus est. Quid Ciceronem, Latinæ linguæ principem, in eloquentiæ illam arcem subvexit, nisi Græcorum studia, inque iis æmulandis contentio? Nempe qui totum se ad Demosthenis vim, Platonis copiam, Isocratis jucunditatem, Periclis fulmina, Thucydidis maturitatem, neque certe infeliciter, composuisse deprehenditur, beatissima quadam immortalis ingenii benignitate suffragante: adeoque Græcorum studiis operam navavit, ut se Græcis declamationibus exerceret: Græca ubique cum Latinis conjungens, modo Latina Græce, modo Græca Latine vertendo, stylum exercuit. Idemque filio (cui non nisi compendiosissimam fidelissimamque rationem præcipere potuit) faciendum suadebat. Quod si hodie juventuti persuaderi queat, felicius disciplinæ tractarentur, neque tam exangues ingeniorum venæ existerent. Nihil enim mirum omnes bonas disciplinas jam diu sepultas, cum Græca lingua abolita, tum nullo declamandi exercitio: quæ tamen primaria sunt ingeniorum fomenta in eorum animis qui ad eruditionis aliquem fructum pervenire contendunt.

Dialectica, rhetoricæ germana, quum utraque alteri conjungenda esset, nostri hanc neglecta prorsus altera, veluti dextra manu, ad meras cavillationum stribiligines, aniles rixas, protraxerunt: ut nullum hodie veræ dialecticæ in scholis remanserit vestigium. Quorsum parva (prava dicere debebam) logicalia? quorsum barbara non solum, sed inepta etiam atque inutilia illa quibus juvenus in publicis gymnasiis oneratur commentaria? quorsum pro Aristotele, Porphyrioque, genuinis et Græcis elegantissimis, earumque artium peritissimis magistris, ineptis et corruptissimis translationibus uti coguntur? quas quum nec intelligant ipsi professores, tamen miseram juventutem ediscere cogunt, ad nihil profuturas. Et tamen ex ipsis fontibus artes hæc facillime percipi poterant.

Quid de mathematicis loquar? quum peculiare ejus artis voces nondum sint Latinitate donatæ, neque commode inopia linguæ Latinæ omnes possint, fit ut identidem harum literarum imperitus in his explicandis intelligendis offendat: quum ubique occurrant trigoni, tetragoni, monades, triades, diapente, diatessaræon, excentrici, syncentrici, epicyclii, eclipses, et ejus ordinis tanta turba ut annus deficeret si omnia vel commemorare vel ostendere nitar loca ubi interpretes nos in fœdissimos secum errores traxerunt.

Idque non in logicis ac mathematicis solum, sed per totam philosophiam, evenit: quæ quum tota sit Græcorum, nos vix faces quasdam ex illorum fontibus hausimus, easque e tam multis transfusas. Interim tamen nostri philosophastri nullis dum vel Græcis vel melioribus literis adolescentes ad philosophiam veluti *πτερυγίζοντες* solum Alexandri Galli doctrinali, ceu communi omnium copiæcornu, instructos, statim Icarum in morem ad philosophiæ ardua (hoc est ad volandum sine pennis) transmittunt. Cicero, alioqui Græcorum gloriæ æmulus, philosophiam declarat citra Græcam eruditionem neque percipi neque subsistere. Nam quum apud nos pauca admodum eaque a Græcis desumpta extent digna lectu, (sophistarum enim nugas et delira commentaria non libet inter philosophiæ scripta referre) apud illos tam copiosa, pretiosa, nitidaque philosophicæ suppellectilis monumenta nobis sunt reposita, quæ si in sua lingua legantur, et cum Teutonicis his conferantur, (hoc est, quæ in Latinam linguam translata) jure dici poterit quod poeta de exanimato Hectore, Hei mihi qualis erat, quantum mutatus ab illo Aristotele et Platone! Nam præter hoc quod parum commode multa versa, parumque significanter expressa, etiam pleraque prætermittuntur, quæ non sunt satis assecuti interpretes, nonnulla de suo addiderunt: alicubi obscuriora relinquuntur, quæ subinde lectorem diligentem vel cruciant, vel fallunt: ut cernere licet in libris meteorologicis, et De cœlo, ac physicis Aristotelis, utilissimis quidem libris, sed a nostris non intellecti in scholis rejiciuntur. De Platone quid dicam? is nisi sua lingua legatur, nemo judicare poterit de illius divina vel doctrina vel eloquentia: reclamante quadam inexplicabili et copia et suavitate, in qua vir ille in ea lingua supra humanum ingenium dominatur. Quare doctissimus juvenis Thomas Lupsetus, quum alterna opera Platonem legeremus Lutetiæ, is subinde versum Platonem, nothum aut Academicam vappam appellare consuevit quoties Latinum cum Græco conferremus: adeo divinæ illius virtutes extra Græcum sermonem percipi nequeunt. Idem de Xenophonte, Theophrasto, Plutarcho atque ceteris gravissimis philosophis, et doctrinæ castitate et eloquentiæ dotibus admirandis, judicare licet.

Jam vero ut per ceteras philosophiæ partes progrediamur, iatrice ac therapeutice, naturalis philosophiæ et honesta et necessaria disciplina, si pure proque dignitate tractetur, certissimumque *πρὸς τὰ ἀλφῖτα* compendium afferens, sed barbarorum linguæque Græcæ imperitorum scabie eam occupante, Deus bone quam squalida et strigosa reddita, quamque periculosus erroribus et imposturis elegantissima simul utilissimaque professio deformata est! ubi pro Hippocrate et Galeno, hujus artis *κορυφαίους*, et qui citra Græcorum eruditionem percipi non poterant, nescio qui barbari Averroes et Avicennæ in scholas recepti sunt: quum illi interim multorum instar esse poterant, et revera Homericæ encomio digni, *ἱατροὶ ἀνδρῶν πολλῶν ἀντάξειοι ἄλλων*. Tota enim medicina, sicut et reliquæ philosophiæ partes, a Græcis petita. Idque indicant ejus artis pharmacorum, unguentorum, cataplasmatum, potionum, ceromatum vocabula: item animantium, plantarum, gemmarum, morborum, remedium, instrumentorum, ponderum, mensurarum innumeræ nomenclaturæ: quæ quum apud nos etiam recepta, circulatorum atque hujus linguæ imperitorum abusu detrita corruptaque, non intelligantur, non raro fit ut indocti medici potiones pro cataplastis, et (ut dicit poeta) *φάρμακα πολλὰ μεμιγμένα λυγρὰ καὶ ἰσθλὰ* ministrent. Id quod designavit quidam, suppositorium, hoc est pessum, pro pillulis præbens deglutendum. Et tamen hisce impostoribus non dubitamus vitæ nostræ arbitrium concedere: nempe ut per experimenta mortis agant: quum sit in nulla professione periculum majus: ut de his vere scripsit Plinius. Atqui videmus nunc, Musis bene fortunantibus, ac melioribus literis reviviscentibus, quosdam Græcarum literarum adminiculo fretos, strenuam operam navare ut hæc disciplina suæ dignitati restituatur: huc jam incumbuntibus Theodoro Gaza, Leoniceno, Manardo, Copo, Ruellio, et aliis plerisque ætatis nostræ *ἀρχιᾶτροις*, qui Augiæ illud barbarorum medicorum stabulum e Græcorum fontibus abluentes, ejus disciplinæ candidatos ad ea collimare docent, sine quibus *ἄσκησις τοξέουσι*.

Ad jurisprudentiam (hoc est *νομικὴν*) venio, professionem et amplissimam et religiosissimam, nempe Reipub. humanæque societatis ac pacis tuendæ magistratam. Qua arte quum et hæc Academia maxime celebretur, et nos olim, nondum satis politiorum literarum viatico instructi, ad hujus studium perpulsi, atque etiamnum studiorum nostrorum scopum defiximus: ne illotis manibus tam seriæ ac sacrosanctæ artis studium capesseremus, (quæ divinarum humanarumque rerum, justæ et injusti notitiam profitetur) Imperatoris consilio admoniti existimavimus satius *καλινδρῶμῃσαι ἢ δραμεῖν κακῶς*, ut dicitur in proverbio: et ad utriusque linguæ studia, veluti ad suavissimas pellices reversi, tantisper dum illarum consuetudine instructis atque exatiatis liceret cum legitima pro dignitate *συνοικεῖν*: quum citra illas, nullas severiores disciplinas exacte tractari posse exploratum sit. Jam vero sat scio esse plerosque sic persuasos, ut existiment ad jurisprudentiæ studia Græcam eruditionem non tantopere requiri: quos tamen, si me patienter audierint, bonam spem concipio, sententiam eos immutaturos. Primum enim nemo diffiteri potest, juris nostri originem et reipub. instituendæ formas Romanos a Græcis petitas instituisse. Deinde (ut ante quoque commemoratum, Romanis Græcam linguam familiarem et in deliciis habitam) majorum gentium jureconsulti, qui justitiæ magis quam imposturarum ac litium studiosi, quum utriusque linguæ periti et in omni disciplinarum genere exculti essent, non existimabant quenquam fore tam impudentem qui ad hanc religiosissimam artem accederet, nisi et ipse Græca eruditione instructus esset. Unde subinde e Græcorum thesauris *κειμήλια* proferunt, quibus vel in respondendo vel interpretando jure utuntur: non solum voces et sententias Græcorum philosophorum, poetarum, oratorum, tanquam gemmas et lumina orationis, ad res significantius exprimendas, adque propositum probandum infulcientes, sed et epistolas et rescripta Impp. atque aliorum jureconsultorum responsa Græco sermone subinde inserunt. Neque id abs re: quandoquidem jurisprudentiam cum philosophia conjunctam, et Cicero et Ulpianus testantur, nempe politicæ ethicæque portionem esse. Philosophia autem cum suis pedissequis orbem disciplinarum complectitur, quam Quintilianus, vir in jureconsultorum seminario consularis versatus, causis agendis necessariam exigit. Ad hæc jureconsulti communiter fatentur, in causis dicendis philo-

sophorum, poetarum, oratorumque auctoritatem allegandam et recipiendam. Id quod Paulus jurecons. comprobatur: quum Hippocratis auctoritate comprobet, septimo mense partum legitimum nasci. Et Julianus sequitur Aristotelis sententiam in respondendo, qui tradit quinque simul liberos nasci posse. Emtionis venditionisque contrahendæ modus ex Homero allegatur. Unde hic Accursius, quantumvis ab his literis alienus, tamen necessitate veritateque ipsa compulsus, erumpere cogitur: Nota, (inquiens) poetarum et philosophorum auctoritates in causis allegandas. Idque fecisse jureconsultos passim videre licet, suas LL. ex horum scriptis locupletantes: ut cum alias innumeris locis, tum ff. de LL. ex Demosthene et Chrysippo et Theophrasto, item ex Aristotele titulo de usuris, et Platone, ff. de nundinis l. secunda. Sic tit. de pœnis, animadversio delictorum suppliciorumque ratio ex Homeri carminibus petitur, quemadmodum eo titulo capitalium causarum qualitas e Demosthenis sententia sancitur: sed quæ loca depravata lectoribus judicibusque sæpe imposuerunt. Notaruntque hæc eruditiores litium decidores, ob linguarum meliorumque literarum inscitiam capitaliter hallucinatos plerosque. Animadverterunt igitur jureconsulti veteres, non modo lenociniis verborum, sed sententiarum etiam gravitate scatere literas humaniores: quæ etiam testimoniorum et judicati non raro obtineant vim. Solon, e septem Græciæ sapientibus unus, Homeri versibus sententiam suam judicibus approbasse dicitur: ut videlicet Salamin insula a Megarensibus occupata adjudicaretur Atheniensibus, abdicatis Megareis. Quare non temere a Justiniano Homerus omnis virtutis eruditionisque parens celebratur. Et quanquam jureconsultus, qui jurisprudentiæ sylvam pervagati fuerint, non est obscurum, leges exacte recteque intelligere citra Græcæ linguæ peritiam perinde esse ac si quis sine pedibus ambulare tentet: tamen si quis hic mihi ex iis quæ dicta sunt, ἀμαρτυρῇ credere nolit, hunc ego jubebo mox aspicere ea quæ sunt ante pedes, hoc est ipsa juris incunabula: et reperiet in ipsa statim juris divisione, jus scriptum et non scriptum vocari ad imitationem Græcorum νόμον καὶ θεσμὸν, ubi hactenus imperitum vulgus ridicule legit, fonoī monoi. Verum ut hæc leviora, et quæ §. item pretium, tit. de emt. Et §. 1. de injur. item §. de suis ad l. Aquil. et alia pleraque Institutionum loca transiliam, unum proferam de donatione locum, ubi donationis causa mortis, ratio e Telemachi Homerici exemplo declaratur, locus hactenus a paucis dum recte explicatus: ac primum (quod equidem sciam) a nobis ex Odyss. libro 9. interpretatus. Id quod celeberrimi nominis jurecons. Claudius Cantiuncula testari poterit: qui ex meo exemplari a me adnotata excepit, atque hinc alii quidam imitati. Quemadmodum et de pub. jud. obscurato loco e Xenophonte lucem addidimus. Ubi Accursius, cum Academicis jubet lectorem ἐπὶ χυμ, Græcum (inquiens) hoc totum: omite. Sicut alias, Hoc Græcum est: (inquit) quod legi non potest. Quid (obsecro) id aliud est quam cæcum cæco ducatum præbere, et utrumque in foveam, hoc est in errorem, provolvere: o infelicia tempora! At vero ipsas Pandectas, hoc est apothecas, atque adeo juris civilis campos ingressis, Deus bone, quam hic se offerunt multa nostrum institutum comprobantia. Siquidem in ipso limine, hoc est titulo libri, offendere cogitur: ac nec ipsum proœmium intelligere poterit Græcæ linguæ ignarus: ubi pro λύται, hircos, loco πολύται, coloritæ, hoc est, pro gnesiis Græcis nescio quæ κίβδηλα et carcinomata, Græcæ videlicet linguæ inopia, supposita atque innata sunt: quibus tamen nominibus Justinianus juris civilis gradus distinguere voluit, quemadmodum et hodie Baccalaureorum et Licentiatorum ac Doctorum vocabula recepta sunt: ut totius proœmii intellectus ex his vocibus pendeat. Ad eundem lapidem impingitur l. 2. C. de vet. jur. enucl. ubi pro κατὰ πόδα surrepsit nihil nisi, Hoc Græcum est: et mox pro παράτιλλα, natrix: perinde ac si quis scripturam interpretetur piscem. Quid (obsecro) excogitari potuit absurdius? quum tamen totius constitutionis sententia in his lateat vocabulis, quæ de legum interpretatione loquitur. Lib. 5 ff. ex Adriani principis rescripto Græco, parum fideliter verso, Accursius hircum mulget, et Bartholus ac ceteri cribrum supponunt: utrique æque inepti, privatum Atheniensium magistratum, hoc est ἀρχοντας, ad quoslibet magistratus referentes, genuinam rescripti sententiam pervertunt: ita ut incertum relinquatur quid sibi voluerit princeps, quum dixerit, magistratus cognoscere de his rebus pro quibus tutores fuerint: non enim rebus tutores dantur, sed personis. Ad eandem erroris regulam exigi poterunt tit. de appellat. ubi Ulpianus disputat an adversus principis rescriptum appellari possit: ut si forte præses aliquis ad Imp. scripserit, atque responsum sit, an hic appellandi locus. Jureconsultus rescriptum Græcum citat: ejus tam verba quam sententia corrupte reddita, tamen oraculi vice leguntur supposititia, explosis genuinis. Nam pro eo quod Græce, ὅτι οὐκ ὑπάρχει τοῖς βουλευμένοις ἀποκαλεῖσθαι πρὸς τὴν ἀπόφασιν, horum loco legitur, Provocare ab enunciatione licentia existit. Ita ut Accursius senserit, ab enunciatione, hoc est a perverse principi narratis, appellari posse: quum sit accipiendum de eo ad quem provocamus, et ab ipso rescripto, non autem a quo: ἀπόφασις enim hic non enunciationem (ut apud Aristot. ἀπόφανσις) significat, sed sententiam et responsum, ut Andreas Alciatus erudite animadvertit. Succedunt non minoris momenti errata, inter quæ est Eudæmonis cujusdam supplex ad Antoninum Cæsarem libellus. Tota lex Græco sermone a Volusio Metriano jureconsulto refertur: ex perversa autem interpretatione Græcæ legis, juris aliquot professores magni nominis in eum venerunt errorem, ut, hujus legis testimonio freti, affirmarent imperium maris ad principem Rom. non pertinere: ut alio errore alium trahente, addiderunt, Venetos non esse sub imperio Rom. quum Græca ipsa, si rite intelligantur, exerte contrarium probent, atque omnem ambiguitatem facile discutiant: ἐγὼ δὲ κόσμον κύριος, ὃ δὲ νόμος, τῆς θαλάσσης: non quod Imp. non sit dominus maris, sed quod lege Rhodia judicet, et non privata lege. Ejusdem notæ in L. Lucius. ff. de servit. inb. pr. Bartholi lapsus: nam interpretis imperitia veluti bubulis naribus ductus, nescio quas ἀπροσδιόνους comminiscitur distinctiones de concessionibus personalibus, et quæ ad heredem transeant: quum quod Græce legitur, χαρίζομαι σοι, nihil ad heredes faciat. Possem innumera rescripta, epistolas, legesque integras, perinde atque alias Græcas et voces et sententias, commonstrare: nisi ab eruditissimis nostræ ætatis jureconsultis Budæo et Alciato petere liceret, quæ passim per totum corpus juris sparsa, inscitiaque hujus linguæ depravata, periculosos errores pepererint, at Græce peritis perspicua sunt. Cujusmodi sunt, L. 2. ff. de legib. L. pen. ff. quib. caus. pig. vel hypo. L. Ticia, et L. Codicill. ff. de leg. 2. Adde L. cum quis ff. de legat. 3. Item Alex. rescriptum ff. de appell. L. 2. de nundinis. L. septicia, ff. de pollic. Scævola nuncium in L. thais, ff. de fidei-commis. lib. L. natorum, ff. de verb. sign. Postremo totum titulum de excusationibus Tut. Græce scriptum si Modestinus ipse non fateretur, tamen orationis ductus clamaret, sordidus et incultus, a quodam utriusque linguæ æque imperito translatus: quod quivis facile deprehenderet (nisi prorsus plumbeo sit ingenio) si cum nitido et culto jureconsultorum stylo conferatur. Ridiculum quam Accursius hic se torqueat, hæsitans e Latinone in Græcum sermonem, an contra, conversus sit, in omnes formas pueriliter se versans, neque elabi potest: ut taceam voces quæ identidem occurrunt leges pervaganti, non pœnitendi tamen momenti: in quibus simul et is, quisquis est, qui Græca interpretanda suscepit, et cum hoc glossatores fœde lapsi sunt, vel perperam ipsa Græca interpretando, vel submotis germanis notha insuentes: ut in L. 3. ff. de LL. ἐπὶ τὸ πλείστον: et in L. observare, de off. procons. ἐπιδήμια, κατάπλους, μητρόπολις: et L. athletas ff. de his quæ no. infa. βραβεύται. Sub tit. de edil. edi. morborum. Sub tit. de grad. nomina propinquitatis, de verb. significat. omnia generis vocabula Græca occurrunt a jureconsultis citata, in quibus interpretandis ridiculus est Accursius. Unum proferam e quibus cetera, sicut leonem ex unguibus, licebit æstimare. Parabolanos inquit mædicos

esse ab eo quod multas parabolas habeant et loquaces sint : et Archigerontes, sacerdotes quibus delicta sua in metallum damnati confiteantur. Atque hæc tanta fiducia sui profert (tanquam certus suarum interpretationum) ut quicquid, quantumvis ineptum, in mentem illi venerit, pro oraculo recipiendum postulet : revera quod a Thucydide dictum, τὴν μὲν ἀμαθίαν θρασὺς efficere, declarans : quum alibi arrogantius jactare non pudeat, nomen sibi Accursio fataliter inditum ab accurrendo juris tenebris. Equidem affirmare potius ausim, ab accersendis tenebris nominatum. Sed dicet aliquis, de vocibus jureconsultum, sicut nec medicum, esse sollicitum, si de rebus constet. Sed quomodo (obsecro) de rebus constare poterit, si voces quibus res significantur, non percipias ? cui tandem divinare dabitur germanam legis sententiam, si verba quibus ea constet non intelligantur ? Annon voces sunt rerum notæ, sicut et scripta vocis sunt symbola ? Quorsum attinet jureconsultos tam anxie de vocabulorum significatis disputare ? quorsum titulus de verborum significationibus, et de legatis, aliisque passim locis, ubi jureconsulti in legibus et edictis vocum rationes diligentissime explicant. Condonari facile poterat jureconsultis qui in infelicia secula inciderunt, si non ita terse aut etiam Latine scripserint, quum alioqui in respondendo plerique ingeniosi fuisse deprehendantur : verum qui tanta impudentia bona studia corrumpunt atque conspurcant, quo suam ignorantiam tegant, ii per Nemesim digni sunt ut a studiosis omnibus lapidibus obruantur, aut certe stercore conspergantur. Eoque major gratia habenda Budeo, Alciato, ac similibus viris immortalis laude dignis, qui hoc Accursianum nobis sterquilinum exportant. Quanquam hic non desunt qui obganniant, non esse has cultiores disciplinas de pane lucrando : hoc est, οὐδὲν πρὸς τὰ ἀλφίτα. Certe L. munerum, ff. de muneribus et hono. Arcadii responsum declarat, etiam jureconsulto necessariam esse harum cognitionem : ubi frumenti et olei coemptores, σιτῶναι et ἐλαιώποροι appellati, a leguleis explosi, ab eruditis Græcæ linguæ restituntur. Ceterum hic de priori jurisprudentiæ seculo. Italia vero et Roma Gothorum irruptione vastata, imperiique sede Constantinopolim translata, ipsa simul jurisprudentiæ schola eodem commigravit : et quum tota Italia atque adeo Latino orbe exularet, in Græcia servata est. Imperator autem qui legum exuvias concenturiavit, quanquam analphabetus, tamen quia Græcus ipse, et in Græcia aulam habebat, ac denique jureconsultis uteretur Græce quam Latine peritioribus, quorum opera leges descripsit : et quia ad populi usum ejus regionis leges conderet, necesse fuit promulgare sanctiones ea lingua qua populus uteretur. Roma enim barbarorum incurvibus occupata, Beryto terræ motu diruto, sola Constantinopolis et imperii sedes et jurisprudentiæ schola fuit. Hic a Justiniano, (ut dixi) Græco principe, Græcæ æditæ sunt Novellæ, hoc est νεαπαὶ constitutiones : quas post Pandectarum, Codicis et Institutionum editionem, princeps ille veluti proprias ac absolutum juris promptuarium per suos consiliarios componi jussit, Græcoque sermone vulgarat. Sed post in Latinum sermonem translata non minus barbare quam inepte, adeo ut sententiam pluribus locis parum assequi queas, hellenismo subolescente. Quum autem alibi Græcum exemplar conservari dicatur, spes est fore ut propediem in communem studiosorum usum et magnam reipub. utilitatem proditurum sit. Jurisprudentia igitur jam in solis Græcorum scholis versante, factum est ut et Pandectæ κατὰ πόδας transferrentur in Græcum, et Institutiones, Pandectarum epitome, quo Romanorum ritus peregrinis gentibus declararentur, explicatius in Græcam linguam translatis Politianus testatur. Et nos eas e bibliotheca Bessarionis, quæ est Venetiis, exhibitas inspeximus, et loca quædam decerpimus : futurumque speramus ut aut nostra aut aliorum opera Græcum exemplar Latinis scholis illustratum in lucem propediem proditurum sit.

Sed ne diutius vos remorer in jurisconsultorum schola, et veluti in propria arena longius παγεβαίνω videar, ad theologiam conscendimus, eamque professionem quæ sacrosancta religionis nobis oracula tradit, atque adeo salutis nostræ summam. Ea vero quum et ipsa Græco vocabulo a verbo Dei appelletur, neque e spinosis quæstionibus, aut vanis sophistarum argutiis, sed ex novo et veteri instrumento, eque Prophetarum et Apostolorum doctrinis, divini spiritus dono et inspiratione haustis, reverenter flagitanda sit : non video quo pacto eam assequaris aut certe pro dignitate tractare, deque ea recte judicare possis, si sermonis Græci, quo hæc tradita, rudis sis. Siquidem totum novum testamentum (quod nobis lætum æternæ redemptionis nuncium exhibet) Græce ab Apostolis et Evangelistis traditum : quibus reliquiis totus mundus nihil habet venerabilius. Ad hæc, ut in Græcia Christiana fides plurimum propagata, et Christiani primum appellati, ita theologos nobis præbuit ea regio et scripturæ singulari peritia et eloquentia vitæque sanctimonia commendatos. Nam quos tulit, obsecro, ab Apostolorum temporibus ulla lingua vel ætas, quos cum Basilio, Chrysostomo, Nazianzeno, Eusebio, Origene, Theophylacto, Athanasio, Epiphanio, atque innumeris aliis, iisque gravissimis, Græcis theologis conferas ?

Aliquanto post.

Porro quanquam declaratum sit, nullas apud Latinos disciplinas citra Græcarum literarum eruditionem exacte tractari posse : idque ita clare commonstratum per omnia Latinorum studiorum genera, ut inficiari nemo possit : tamen non desunt passim in academiis literarum hostes, qui, non dico, mussitent apud se, sed publicis etiam decretis ab his linguis deterreant. Quorsum (inquiunt) hæc studiorum novatio ? quid nobis cum istis linguis, jam plus octingentis annis hic non usurpatis ? et tamen hæc ætas nobis ingentia illa præbuit et theologiæ et aliarum professionum columina ? Thomam, Scotum, Bonaventuram : qui ob singularem in scripturis vel eminentiam, vel perspicaciam, doctores sancti, subtiles, seraphici, irrefragabiles appellati : item Bartholum, Baldum, Alexandros, Durandos, juris monarchas : in medicinis, Averroem, Arnoldum de villa nova : in philosophia, Occam, Buridanum, Tartaretum, atque innumeros alios in sua professione celeberrimos viros, qui Græcas literas nunquam attigerint ? Quod autem dicunt hanc linguam esse novam : quid audio ? novane hæc lingua ? quia ipsi eam non didicerunt ? quum Græcam constet ante Latinam fuisse, et qua omnes disciplinas traditas, adque Latinos velut e fonte derivatas, supra satis demonstratum arbitror. Certe constat, hanc a nostris olim usurpatam, et ante bis mille annos Celtas et Germanos hac lingua usos, cum in reliquis fere rebus, tum privatis rationibus et tabulis, Cæsar ostendit Comment. belli Gallici.

Nihil olim apud Romanos referebat, Græcæ an Latine loquereris, quum Romanorum literæ in fastigio essent : et Claudius Cæsar utramque linguam, nostram appellare solebat : qui et ipse Romanus Græcas scripserit historias, quas citat Steph. περί πόλεων. Imo et Romæ natos, neque Italiam egressos, Græca monumenta reliquisse. Adde, Gallos et Germanos hac lingua non modo in scholis, sed publicis administrationibus usos : ut de Carolo et Friderico Impp. Inque nostra lingua tam multa ejus linguæ vestigia extare, supra admonitum. Et hinc est quod Quintilianus (qui viginti annis juventem instituendæ præfuit) Græca cum Latinis non solum conjungenda censuit, sed a Græcis etiam auspicari : quem morem sua ætate durasse, T. Livius lib. 9. ab urbe, narrat. Et Pontifices atque Imperatores huc respexerunt, quum decretis, privilegiis ac stipendiis harum linguarum professores in publicis scholis instituerunt. Porro quod ætas hæc aliquot seculorum præclara tulerit ingenia ex omni scientiarum genere, non diffiteor : attamen longe futuros absolutiores si in felicia secula incidissent, et hujus linguæ præsidio adjuti fuissent. Negare enim non possumus, quin plerique

fœde hujus inopia lapsi sint: et haud dubie longe rectius et elegantius sua quique scripta tradidissent, si Græcorum literis exornati fuissent.

Paulo post.

Sunt et alterius classis harum literarum impugnatores Suffeni, qui etsi scioli et rhetoricastri videri velint, et Latine linguæ deos se existimantes: id inde est quia vident hujus linguæ peritos præferri, literasque felicius tractare: vulpeculæ instar Æsopicæ, quæ, quum pira in arbore assequi non poterat, insipida cavillabatur: ad eundem modum et his literis destituti, et tamen eruditi videri volentes, undecunque sugillandi captant occasionem: acute se et valde salse impetisse studia rati, quoties vel Græculos esurientes per contumeliam appellent: vel illud *ζωὴ καὶ ψυχὴ*, ex poeta, in Græcorum mores jactent. Mirum autem quam sibi Cicero-
niani videantur, quando illas ex oratione pro L. Flacco calumniæ tabellas proferunt. Ceterum donemus, quod Cicero testatur, Græciam a veteri illa, quæ gloria, opibus et imperio floruerit, degenerasse: fuerintque, serviente Græcia, tales aliquot Græculi, vel leves, vel turpiter quibuslibet quæstibus expositi: quales taxat poeta, et Lucianus notat in libello *περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων*: an ex illis decet universam gentem aestimare, aut linguam execrari tam multis modis utilem? Perversum per Nemesein certe iudicium. Quin pro his producunt Agesilaos, Socrates, Phociones, Aristides, et innumeros alios, vitæ continentia morumque gravitate insignes: et totidem quot apud Romanos, qualescunque virtutes spectes: adeo ut Plutarchus in *παράλλ. ἀλλοις* non dubitaverit cum Romanis præstantissimis Græcos modo et virtute non inferiores opponere. Quod si paulatim veterum morum severitas una cum imperio declinaverit, ut est rerum vicissitudo, ut nihil usquam stabile: quid mirum? quum idem hodie liceat cum in aliis gentibus tum in Romanis desiderare, si cum veteribus componas.

Paulo post.

Quod si Græcis voces sunt ad quamlibet rem significandam, etiam parum pudicam, appositæ, sunt in eadem lingua quæ sacrosancta mysteria eadem dexteritate exprimant. Quare non vitium hoc, sed laus est linguæ, posse significanter et vivam rem exprimere: quo dono siquis abutatur, id non linguæ sed abutentis vitium. Quod si ea omnia abjicienda essent quæ in abusum rapi possunt, ipsa elementa tollere e medio necesse foret. Neque Græci solum blandientibus verbis utuntur, verumetiam Latini Corculum meum et suavius, animala vagula, blandula, dixere. Quod siquis re per se non inhonesta male ad obscœnitatem abutatur, impari hominis, non linguæ, morbus est. Romanis antiquam severitatem obtinentibus, Græcorum elegantia, luxus videbatur: nunc mirum si Cicero, Græcis aliqui parum popularis, quo causam suam, hoc est Latine linguæ eminentiam, commendatiorem redderet, Græcorum fidem moresque elevarit apud suum populum, quo nullum numen præsentius duceret, palpando, atque linguam, cujus ipse princeps fuit, velut simia suos catulos foveret? Non immerito repetundarum (ut testatur Hieronymus) atque adeo ingratitude a Græcis accusatus Cicero: quum ipse fateatur præclara illa ingenii ornamenta, philosophiam et oratoriam facultatem, a Græcis accepisse, atque Athenas inventrices vocet omnium doctrinarum: in quibus summa dicendi vis et inventa et perfecta sit: neque quenquam vel in philosophia vel alio quovis eruditionis genere citra hasce literas posse quicquam laude dignum præstare. Cujus rei fidem majorem facit, quod filium, quem unico diligebat, Athenas miserit, ut suo exemplo Græca cum Latinis conjungeret: idque non in philosophia solum, sed in dicendi quoque exercitatione. Unde satis liquet, Ciceronem in hac causa perinde atque in aliis quibusdam, non ex animo sed contra conscientiæ testimonium pleraque scripsisse. Neque dubium quin si Græcæ linguæ, uti Latine et a se illustratæ, patrocinium suscepisset, aliis usus fuisset argumentis, et diversa longe protulisset. Verum enimvero quum Latinam, etiam (si diis placet) Græca locupletiores facere contendat, et ostendere, Græcos voce, qua inepti significatio exprimitur, carere: hic quam fuerit æquus, facile intelligunt qui Græce norunt: quum eam significationem non semel exprimant, et vocabulis oppido quam appositis. Id quod erudite simul et copiose declarat utriusque linguæ antistes Guilhelmus Budæus. Quod si donetur Græcos eo vocabulo carere, non tamen ex hoc protinus convinceretur, Græcam linguam jejunam esse, et Latinam Græca copiosior: si expendamus quam multa sint quæ quum Latine dici commode non queant, Græcis vocibus efferimus: ut liquidi ante demonstratum.

Paulo post.

Jacebant logicæ disciplinæ cum mathematicis: philosophia omnis obscurata, hac lingua semel sublata: medicina cum jurisprudentia, poetica simul et historica: breviter omnes disciplinæ et monumenta ingeniorum sic barbarorum commentis conspurcata fuerant, ut, nisi hæc lingua revixisset, ad solidam eruditionem perveniendi nulla spes affulgeret, &c.

HENRICI STEPHANI AD LECTOREM

Epistola, seu Præfatio in suum Thesaurum Linguae Græcæ.

ΓΛΩΣΣΗΣ τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος
Φειδωλῆς, πολλὰ [πλείστη] δὲ χάρις κατὰ μέτρον ἰούσης,
ut Ascræus olim vates cecinit: at ego, non ut *ᾠδὸς*, sed ut *παρωδὸς*, canere de Græca lingua non dubitarim,
Γλώσσης θησαυρὸς γλώσσαν παρὰ πᾶσαν ἄριστος
Ἑλλαδικῆς, πᾶσαν χάριταν πᾶν μέτρον ἔχουσης.

Ecquis enim dici vel fingi præstantior et major thesaurus possit quam is qui ad alios etiam maxime thesauros, vel potius ad eos qui soli vere sunt thesauri, quosque possessorum quilibet et facile et tuto portare secum potest, (ut Prienensis ille Bias se omnia sua secum portare aiebat) nimirum ad omnes liberales et ingenuas artes, viam nobis aperit? Quæ vero *χάριτες* non comitantur eum sermonem qui ipsas etiam deas quæ *ἑμωνύμους* appellantur *Χάριτες*, reddit *χαριστήρας*? Si enim alio quam Græco sermone loquantur, non itidem *χαρίσσαν ἑκα* fundere poterunt. Adeo ut quemadmodum ait Hecuba apud Euripidem,

— *λόγος γὰρ ἐκ τ' ἀδοξούντων ἰὼν*
Καὶ τῶν δοκούντων, αὐτὸς οὐ ταυτὸν σθένει:
ita dici possit, (si et hic *παρὰ δὲ* mihi liceat)

—λόγος γὰρ Ἑλλάδος τις ἔξω
Γλώσσης τε κ' ἄλλης, αὐτὸς οὐ ταυτὸν σθένει.

Et merito: quum Græcus ille sermo dulcior melle fluat. Nam quod de Nestora lingua testatus est Homerus,

Τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέει αὐδὴ:

id generatim etiam de Græca (si aliæ cum ea comparentur) dici posse videtur. Sed hæc lingua (quæ est ejus miranda felicitas) quamvis suapte natura sit μέλιτος γλυκίων, valet etiam, quum res postulat, verba fundere νιφάδεσσιν εὐκίοντα χειμερίσιν. Quid quod unum idemque vocabulum et λαλίνει et τραχύνειν hæc lingua potest? annon hoc non miræ solum sed propemodum incredibilis felicitatis existimari debet? Enimvero quoniam vereor ne, si ulterius orationem meam in hujus linguæ laudes provehi sinam, latissimum illum campum ingreditur unde non facile abduci possit, jam nunc eam alio convertendam censeo: præsertim quum ab aliis scripta illius encomia hic additurus sim, et hoc argumentum ipse quoque scripto illi peculiari et pauca cum aliorum encomiis communia habente, tractare aliquando decreverim.

Equidem, si quadam amoris vehementia *Res minime pulchræ, pulchræ tamen esse videntur*, vel (ipsissimis Syracusani poetæ verbis) τὰ μὴ καλὰ καλὰ πέφανται: non erit quod quisquam miretur si linguam hanc, quam nemo pulcherrimam esse vel negat vel negare potest, insitus mihi a teneris propemodum unguiculis ejus amor, aliquid amplius quam pulcherrimam videri coegerit. Sed in hoc meo amore verum non comperitur quod poetarum Latinorum ποιητικώτατος testatur,—*ignoti nulla cupido*. Linguæ enim Græcæ cupido jam tum me incessit quum vix de nomine mihi nota esset, vixque ipsas elementorum ejus notas a Latinis possem discernere: ita ut oculi in hoc amore, sicut in eo quem elegiaci poetæ decantant, duces fuisse minime dici queant. Ac nihilo magis de auribus dici hoc potest, (ut illorum canit unus, *Pro lena multis vox sua sæpe fuit*) quandoquidem hæc lingua me in sui amorem jam tum pellexit et rapuit quum aures ne de modulatione quidem ejus (etiamsi eas quodammodo titillare viderentur) ullum ferre judicium possent, quin potius ejus auditor tanquam ὄνος πρὸς λύραν essem. Fecit denique hic non solum inusitatus sed præproperus etiam et præcox amor ut Græca lingua discendi mihi ante Latinam esset. Hoc autem quo miraculo contigerit, quoniam alibi scripsi, nimirum in iis quæ editioni poetarum heroici carminis principum præfixi, (ibi enim quum iis quæ de poetices laudibus scribere institueram, aliquid περὶ τῆς ἑμῆς φυσικῆς φιλομουσίας ab eo argumento non alienum præfari vellem, ad narrationem illam mea delapsa est oratio) siqui jam ibi legerint, minime repetendum illis nunc fuerit: at iis qui nondum lectum legere cupient, locum indicasse contentus ero.

Sed vide, obsecro, lector, quomodo in meo illo præcoci (uti dixi) Græcarum literarum amore providentia Dei optimi maximi jam tum semina quædam hujus tam operosæ πραγμάτων includeret. Quid enim amor ille fecit? vel potius quid non fecit? Eo accensus, Herculeum quendam laborem, qui exantlandus in ea erat, eluctari potui: eo inflammatus, tantam laborum asperitatem tanta voluptatis dulcedine temperavi, ut quemadmodum Prometheus et Pelopis parens dulci sono decepti laborum feruntur, ita ego sæpenumero Sisyphei quodolvebam saxi oblitus fuerim, atque id a me volvi minime senserim. Quot enim quantasque difficultates objectas mihi fuisse putas? quam confragosa et salebrosa, quam prærupta per loca perrumpendum mihi fuisse credis? Quoties tantis difficultatibus deterritum pedem referre voluisse arbitraris? Verum ut de Ænea cecinit Maro, *Vicit amor patriæ*: ita de me affirmare possum, *Vicit amor linguæ*. Quinetiam cum eo amore cujus ex poetis elegiacis mentionem feci, meum comparare in multorum malorum tolerantia possum. Apud eum qui omnium ingeniosissimus non immerito censetur, legemus,

*Quis nisi vel miles vel amans et frigora noctis
Et denso mistas perferet imbre nives?*

Alius quidam hoc de se, ut amatore, profitetur,

Non mihi sæva nocent hybernæ frigora brumæ:

Proh quam aspera frigora non dicam mihi non nocuerunt, sed tanquam non nocentia, patienter a me tolerata fuerunt! Possum illi amanti simulque illi militi in eo item me adjungere quod ab eodem poeta canitur, *Pervigilant ambo*. Magna enim ex parte vigiliæ appellari mea hæc scripta possunt. Quid de inedia tolerantia dicam? In ea me et milites et amatores quoslibet superantem non domestici mei solum sed etiam quicumque domum meam frequentarunt, non sine admiratione sæpenumero viderunt. Unum addam, in quo itidem multos me id genus amatores vicisse, nemo negaverit. Canit de amica sua quidam,

*Quinetiam sedes jubeat si vendere avitus,
Ite sub imperium sub titulumque lares.*

Quam paucos in animum inducere putamus ut idem propter amicas faciant? At ego propter amicam meam linguam Græcam et præ ardenti construendi ejus θησαυροῦ desiderio, pene universas meas divitiolas paulatim ἀποτεθησαυρισμένας repente me ἐκτεθησαυρικέναι, utinam non tam vere dicere possem. Et hæc quidem sunt quæ cum illo amatorum genere, partim cum eorum multis, partim cum paucis communia habeo: (quorum commemoratio nequaquam mira videbitur ei qui celebris illius versiculi meminerit, Ἡδὺ τι τῷ σωθέντι μεμνησθαι πόνων) at vero quod in eorundem malorum tolerantia commune cum illis non habeo, id demum est quod me solatur: nimirum fructus quem ex meis qui cum tantis malis conjuncti fuerunt laboribus, non a me tantum sed a multis hominum millibus perceptum, ingentis thesauri loco futurum spero.

Ut autem et ipse de hac spe mea deque opinione quam concepi judicium ferre possis, audi obsecro quæ in hoc opere præstiterim, et in quibus potissimum præstandis sudaverim. Primum quidem mea est nec prius audita vocum Græcarum dispositio, qua earum maxima pars ad suas origines, tanquam rivi ad suos fontes, vel stirpes ad suas radices, revocantur: qua derivata nonnunquam ducenta, interdum trecenta ad unum primitivum ita reducuntur ut interim ne ipsa quidem permixtim collocentur, sed in certos ordines distribuuntur. Hæc autem series (propter quam indice opus huic Thesauri fuit, ut etiam in præfatione illi præfixa docui) vix dici potest quam multa hujus linguæ studiosis afferre commoda et adjumenta possit: tria quidem certe affert longe maxima: quod lector magno labore quærendi per diversos sparsa locos, et eadem in diversis legendi, levetur: quod a primitivis derivativa dignoscat, et quomodo factæ sint derivationes, primo aspectu intueatur: quod uno eodemque loco et in promptu habeat quæ mutuam quodammodo lucem sibi afferant, et sese mutuo explicent. Adde quod hæc series ditiores (ut ita dicam) reddere videtur Græcæ linguæ divitias: et quæ antea locupletissima verborumque omnis generis fecundissima esse visa est, facit ut multo etiam locupletior fecundiorque quam credita sit comperiatur: ut etiam dixi in epistola ante biennium excusa, qua ad multas multorum amicorum, de meæ typographiæ statu, nominatimque de meo Thesauri linguæ Græcæ, respondi: ubi et alia pleraque non solum hac de re sed etiam de aliis ad hunc Thesaurum et ad vulgaria lexica pertinentibus disserui: quæ in hac præfatione (quam et properans et animo minus quam in ulla operis parte tranquillo scripsi) non immerito desideraturus sis. Ceterum tu quoque pulchram esse hanc meam vocabulorum antea

permixtorum et confusorum dispositionem, fateberis, sat scio: sed ad καλὴν, addito χαλεπήν: et Græcum proverbium hac in re, non minus quam in alia ulla earum quæ ad linguam Græcam pertinent, ἀληθείαν existimato. Atque utinam non tam expertus loquerer: utinam dispositionem illam mihi asserere non possem: utinam mihi nihil deberet: nec me viæ ducem esse, sed monstratam ab alio quopiam sequi oportuisset. Vix enim ullis exprimi verbis potest cum quibus mihi difficultatibus luctandum fuerit, et quoties de me dici illud potuerit,

Ut stat et incertus qua sit sibi nescit eundem,

Quum videt ex omni parte viator iter.

Quum enim omni ex parte viam vel potius viarum inexplicabilem errorem et labyrintho similem cernerem, quomodo non hæsissem? sic autem hærens animus qui potuisset in varias sententias non distrahi? Nec vero mihi in his labyrinthis aliquod Ariadneum filum, tanquam alteri Theseo, auxilio erat: sed idem quod Terentiano Getæ usuveniebat, ut in me omnis spes esset mihi. Lexicographos omnes, scholiastas, grammaticos, cunctos denique qui aliquid ad Græcæ linguæ cognitionem pertinens scripsissent interrogabam: sed in maxima parte eorum quæ sciscitabar, magis muti quam pisces erant: sicubi autem sententiam suam proferebant, idem mihi contingebat quod Demiphoni apud eundem comicum, quum ab advocatis quos consuluerat, incertior quam antea reverteretur. De plerisque enim derivationibus aut tacere aut inter se dissentire veteres quoque grammaticos, de nonnullis vero eosdem diversa diversis locis, aliquando etiam contraria, sentire comperiebam. Scio autem fore multos qui et hujusmodi dissensionum et aliarum quas dixi difficultatum exempla requisituri sint: sed ea in Thesauri hujus corollarium jam inchoatum reservanda censi: ubi etiam plurima ad reconditiorem linguæ Græcæ cognitionem pertinentia, nec adhuc a quoquam tractata (inter alia autem, ea quæ ad Atticam dialectum et ceteras pertinent) Deo favente tractabuntur. Sed interim si quis hoc ipsum opus evolvere non gravabitur, suo desiderio aliqua ex parte satisfactum esse dicet. In aliquot enim locis, et illius discrepantiæ et multorum quæ lexicographi vel scholiastæ vel alii grammatici nobis pro oraculis obtrudunt mendaciorum mentionem simul et reprehensionem inveniet. Quod si verum est illud,—*in magnis et voluisse sat est*, mihi æquus esse debebis lector, qui omnes propemodum difficultates oppugnavi, plurimas vero oppugnatas, etiam expugnavi.

Illum tantum circa talem vocabulorum dispositionem laborem excipiebat alius non minor, vel potius multo major, disponendi itidem ordine certo significationes, et singulas quoad fieri posset aptis exemplis confirmandi: quin etiam eas quæ in superioribus lexicis turmatim (ut ita dicam) collocatæ essent, examinandi, et veras a falsis dijudicandi. Quod enim ad ordinem attinet, plerumque una significatio primum locum certis de causis mereri videbatur: sed ecce statim aliam, quæ de primatu cum ea contendebat, et cui itidem rationes suæ deesse non videbantur: adeo ut subinde usurpare illud possem,

Et magis hæc nobis et magis illa placet.

Quid? an levem hanc difficultatem fuisse existimas, quum animus meus, quamcunque se in partem verteret, nihil nisi varias dubitandi causas intueretur? Quid certi, quæso, statuere poterat qui vagabatur et errabat,—*ut a ventis discordibus acta phaselus?* Expectandum certe erat dum utrisque rationibus, quæ prima fronte ἰσορροπία esse putabantur, in utraque lance positæ, alterutræ præponderarent. Siquando autem in æquilibrio manere eas videbam, lectores admonebam. Vulgaria enim lexica ne hic quidem ullo mihi adjumento erant: utpote in quibus tam parva vel potius adeo nulla hujus ordinis significationum habita fuerit ratio, ut linguæ hujus vel mediocriter periti multa ibi præpostera esse animadvertere possint: et caput plerumque ibi poni ubi ponendi pedes erant: nonnunquam vero in magna permixtarum significationum turba sive caterva nec caput nec pedes apparere. Adde quod sæpe in iisdem contingit ut ex duabus significationibus una plane falsa sit, et quam aliquis ex male intellecto quopiam loco somniaverit: altera, vera quidem sit, sed falsum quod ad confirmationem ejus subjungitur exemplum: id est, falso (utpote nihil commune cum illa habens) afferatur.

Ad alia multa incommoda hoc accedebat, quod quum vulgaria illa lexica, non πολλά μὲν ἰσθλὰ μνησμένα, πολλά δὲ λυγρὰ, sed contra παῦρα μὲν ἰσθλὰ, πολλά δὲ λυγρὰ, habeant, (idque potissimum in significationibus recensendis) vel utraque sint ἀδέσποτα, vel τῶν λυγρῶν potius quam τῶν ἰσθλῶν auctor nominetur. Cui enim adscribenda hæc essent divinandum mihi erat, deinde ad investigationem veniendum. Mihi siquidem propositum hoc erat, ut quoad fieri posset, nihil quod alicujus momenti et minime vulgare foret, sui auctoris nomine careret: ut nimirum hoc modo ab alienis mea discernerem, ac neminem honore suo fraudarem. Sed paulatim ita me divinationi illi assuefeci, ut quid Budæi, quid Erasmi, quid Petri Victorii, quid Joachimi Camerarii, quid aliorum esset, conjectura facile assequeretur. Unde fiebat ut in plerisque locis, unoquoque eorum quos nominabam, suas repetente plumas, furtivis coloribus bella illa lexica nudarentur. Interim tamen non dissimulabo me auctores non invenisse quorundam quæ non contemnenda erant, quorundam etiam quæ erant ejusmodi ut si non omnino vera, saltem aliqua ex parte verisimilia viderentur. Sed quum minime prætermittenda censerem, quamvis de iis ἐπέχειν cogerer, (præsertim quum nullis confirmarentur exemplis, aut ejusmodi quæ non facilia inventu apud ipsos scriptores essent: præterquam quod ne quærere quidem semper vacabat) hanc rationem inii, ut saltem in vulgatis seu vulgaribus lexici ea legi indicarem, eorum nomen pro auctoris nomine quod celant, affereus, simulque fidem penes ea esse volens. Ipse autem non solum multas significationes ab aliis omnibus prætermittas, aut omissa earum exempla addidi, vel aliis aptioribus confirmavi, sed etiam quoties in alicujus vocabuli significatione, aut alicujus loci interpretatione, vel a doctissimo Budæo, vel ab alio quopiam dissensi, id minime dissimulavi, (quippe qui in nullius magistri verba jurassem) sed semper aut certe plerumque rationem cur ab aliis dissentirem adjunxi. Ac istorum quoque omnium exempla in eo cuius paulo ante memini Thesauri corollario habebis. Quinetiam quod attinet ad ea in quibus a doctissimo Budæi sententia discessi, spero fore ut si iis quas illic attuli rationibus tibi non satisfeci, vel in eodem Corollario, vel quum edam illius in linguam Græcam commentarios satisfaciam. Cogito enim de libri illius editione quæ habeat cum alia quibus multo quam antea utilior reddatur, tum vero meas in quosdam locos annotationes.

Hæc sunt, lector, quæ ad illustrandam Græcam linguam, præsertimque ad discutiendas tenebras quas ei lexicorum vulgarium consarcinatores offuderant, primus ego præstiti: parentis mei Roberti Stephani (cujus tot tantaque in rempub. literariam merita extant) exemplum secutus. Eum enim in suo Latine linguæ thesauro multas itidem errorum nebulas quæ in præcedentibus dictionariis erant, discussisse, nemo est qui ignoret. Spero autem fore ut paternis vigiliis meas aliquando addens, illud Thesauri Latine linguæ opus cum aliis rebus tum vero vocum dispositione ei simili qua in Græcis usus sum, luculentius reddam.

Sunt quidem certe et per hoc ipsum opus sparsa nonnulla quæ obiter de quorundam Latini sermonis vocabulorum aut loquendi generum significationibus adnotavi, non prius (quod quidem sciam) a quoquam indicata. Quinetiam animadverti, dum ipsum conscriberem, multo plura Latinos a Græcis sumsisse vocabula, et plura etiam ex Græca phrasi mutatos esse, sive pluribus modis linguam Græcam esse imitatos, quam vulgo

existimentur. Ex vocabulis quæ a Græco sermone sumsisse mihi visi sunt, (a nemine tamen adhuc annotatis, quod sciam) sunt Bifarius et Trifarius. Nec enim dubito quin hæc Bifarius et Trifarius (unde sunt adverbia Bifariam et Trifariam: ad quorum formam fictum fuit Multifariam) originem habeant a Græcis διφάσιος et τριφάσιος: ut nimirum ita hic mutarint σ in r, ut in quibusdam aliis quas ex eodem sermone in suum transtulerunt vocibus: veluti in Valerii et Furii, pro antiquis Valesii et Fusii, in Muses et Plusima et Asena, pro Mures et Plurima et Arena, aliisque quorum Varro et Fabius meminerunt. Nihilque nos talis mutatio literæ unius movere debet, quum videamus in aliis quoque mutatione esse usos: et ita quidem ut alicubi hanc literam in illam, et vicissim illam in hanc verterint: veluti quum pro μελετώ dixerunt Meditor, λ in d mutant: vicissimque Lacryma seu Lacruma pro δάκρυον, (licet Livium Andronicum Dacruma dixisse testetur Festus) itidemque Ulysses vel Ulyxes pro Ὀδυσσεύς, ex δ facientes l. Verum ut ad alia veniam exempla illorum quæ dixi vocabulorum, (quæ nimirum a Græcis orta mihi visa sunt, quamvis hanc illorum originem a nemine observatam invenerim) nomen Cachinnus Latinos ex Græcis et quidem comicis habere comperi: nimirum ex voce illis usitata κακήνη. Nec dubito quin Æmulor sit ab ἀμιλλῶμαι: quin Pronus sit a προνήω, (hinc enim deducere malo quam a πρήνῃς) quin Spolia sit a σπόλια, quod fortasse γλωσσηματικόν est, significans τὰ παρατιλλόμενα ἱρίδια ἀπὸ τῶν σκελῶν τῶν προβάτων, teste Hesychio. Ex κολώνη non solum Collis, sed etiam Columna deduci existimo. Atque ut ex γιγνώσκω seu γινώσκω fit Nosco, aphæresi prioris syllabæ, et ex ἀμείλγω, Mulgeo: sic ex νόμος factum esse puto nomen Mos, ex κυκλοτερός factum esse suspicor Teres. Ad particulas item nonnullas quod attinet, ut In præpositio est ex ἐν, ita En pro Ecce, esse ex ἤν, (unde est ἤν ἰδὸν dictum ἐκ παραλήλου, sive ἤν ἰδὸν) et Dum, in Ehodum et Agedum, esse Græcum δὴ, quo utuntur itidem in ἄγε δὴ, propemodum persuasum habeo. Quinetiam unum idemque vocabulum in una significatione Græcam originem habere puto, in altera non item; ut Ita: hoc enim adverbium, quum adjunctam habet particulam Ne, ex ἵτα esse arbitror, sed eo quod indignationi servit. Animadverti præterea quædam esse vocabula quæ ab alia voce Græca deducenda sint fortasse quam deduci soleant. In exemplum afferam nomen Forma: (quod meliora quædam et certiora exempla in mentem non veniant) quamvis enim rationi consentanea sit derivatio a μορφή, sic inverso syllabarum ordine ut in Tæda ex δαιτή, (licet et δερὴ inveniatur) aliquis ex φορμὴς potius sumtum esse suspicetur, quamvis hujus derivationis ratio ignota sit. Observavi insuper, ex iis etiam vocabulis quæ apud priscos Latinos in usu erant, pleraque originem Græcam habuisse. Quo in numero est Cluere, a κλέιν: item Clepere a κλέπειν: (neque enim dubitare debuit Varro essetne hoc a Clam, an ab illo Græco verbo: potuitque fortasse et κλέπειν dicere) Item Calare a verbo καλεῖν: unde Calata comitia, et Nomenclator: pro quo alii scribunt Nomenclator. Necnon Antlare et Exantlare, ab ἀντλαῖν et ἔξαντλαῖν: quod non animadvertentes quidam, dubitarunt an altera scriptura, Anclare et Exanclare, rejicienda esset. In hoc numero est etiam Dædala (quo et Virgilius usus est) pro Græco δαυδαλόεντα. Quibus cum alia plurima possunt addi, tum vero præpositio Endo, pro In: nam Endo ex ἔδον esse, persuasum habeo: licet et simpliciter pro In accipiatur: sicut εἶσω apud Homerum legitur pro εἰς. Hujus autem præpositionis usum apud Lucretium quoque non uno in loco habemus. Sed quum ejus significatio ignoraretur, et vox corrupta esse crederetur, e quibusdam locis ejecta fuit, in quibusdam superiorum editionum, et alia in ejus locum reposita, nimium audaci (ut in aliis plerisque locis) conjectura. Sic et apud Lucilium,

Quam lepide lexeis compositæ ut tesserulæ omnes

Arte pavimento atque emblemate vermiculato,

pro *Endo pavimento*. Neque Endo tantum, verum etiam Indu dicebant, sed potius in compositione.

Jam vero et comici multa e Græcis mutuati sunt, e quibus nonnulla ceteri itidem scriptores post eos usurparunt, quorundam vero parvus apud alios aut etiam nullus usus fuit. Neque enim quædam duntaxat composita in Latinam linguam introduxerunt comici quæ apud Latinos appellationem non habebant, aut non tam significantem: ut Sycophanta, et ab eo deducta, Sycophantia, Sycophanticus, Sycophantiosus, (unde et adverbium Sycophantiose apud Plautum) Sycophantari. Quibus adde Parasitus, Parasitor, necnon Parasitaster. Adde et Asymbolus (quamvis enim Donatus hoc nomen inter parasitos confictum atque compositum esse tradat, in eo compositionis Græcæ analogiam servari, et apud Græcos quoque inveniri constat. Sed et substantivum Symbola, unde illud adjectivum factum est, vocabulis quæ comici Latini e Græcis primi sumserunt, annumerare possumus: et in plerisque eorum locis ubi Symbolum legitur, hoc reponere debemus). Quibus adjici possunt hæc, Cænopolium, Thermopolium, Myropolæ, et alia quamplurima. Non, inquam, comici talia duntaxat vocabula in Latinum sermonem introduxerunt, sed etiam Danista, et Machæra, et Phylaca, necnon Astu, de Atheniensium urbe dixerunt, et alia non pauca, palliatæ comædiæ convenientia. Dicam autem pro Græco δίκη, non illi solum verum alii quoque post eos dixerunt, (inter quos est Cicero) sed duntaxat in certis quibusdam loquendi generibus. Quinetiam credibile est singulis comicis certa quædam vocabula Græca præ aliis placuisse, ideoque usum eorum apud hunc vel illum magis quam apud alios frequentem fuisse. Sic videmus voce Basilicus Plautum identidem uti: dicentem, Basilicus victus, Basilicus status, Basilica facinora: eundemque usu hinc deducti adverbii Basilice gaudere. Apud eundem extat verbum Harpagare, et passivæ vocis participium Harpagatum. Idem Architectonem alicubi dicere maluit, declinatione Græca, quam Architectum. Neque vero mirum est comicos hisce Græcis nominibus sub terminatione Latina esse usos, quum etiam voces quasdam Græcas nihil immutatas suo sermoni intermiscerent: et quidem in iis etiam locis interdum ubi Latinis idem significantibus uti poterant. Id videmus apud Plautum in verbo οἶχεσθαι, in Trinummo,—*ratio quidem hercle apparet, Argentum οἶχεσθαι*. Quinetiam alicubi dicit ἄνθρωποι λήσαν, quum alibi Nugæ et Meræ nugæ dicere soleat. Apud eundem legimus Vendere λόγους. At Terentius dixit λόγοι ea significatione qua alibi Verba: ubi scribit, Verba isthæc sunt. Neque tamen Plauto suam in usurpandis quibusdam Græcis rationem defuisse existimo, quæ nobis sit incognita.

Verum ut ad vocabula e Græcis sumta revertar, hoc quoque observatione dignum est, quædam habuisse linguam Latinam in quibus terminationem Græcam in suam mutavisset: quæ a nobis ignorentur. Conjecturam facio ex nomine Auliones pro Aulædi. Nam in veteri lexico Latinogræco, cui Glossarii nomen a recentioribus datum fuit, scriptum est, Auliones, αὐληταί. Enimvero hujus lexicæ mentio quædam verba mihi in memoriam revocavit quæ superioribus possunt adjungi. Unum est, Gnetonsum, quod ibi exponitur ἀμαυρόν et σκοτεινόν: quum Cnephosum apud Festum legatur, ita scribentem, Cnephosum antiqui dicebant tenebricosum. Græci enim κνέφος appellabant obscurum. De quo vocabulo Gnetonsum hoc tantum dico, dubium esse posse debeatne mutari in illud Cnephosum, an in Gnophosum, a γνόφος. Alia autem sunt de quibus major et difficilior moveri quæstio potest, quod ad significationem attinet. Ecce enim, verbum Andruare Festus exponit Recurrere, a Græco verbo ἀναδρᾶν: (pro quo repono ἀναδραμεῖν) at in Glossario illo Andruare exponitur Græco verbo ἀνδρίζεσθαι. In eodem legimus, Auxillæ, μικρότερα, ὡς Βάρβρων: quum Festus scribat, (si modo non mentiantur quæ extant ejus editiones typographicæ) Auxilla, Olla parvula. Illam quidem

certe Glossarii expositionem, si μικρότερα pro μικρά πτερά aut per imprudentiam aut etiam consulto scriptum esse dicamus, confirmat quod ibidem legitur: videlicet, Auca, πτηνόν: adeo quidem ut verear ne pro Olla in illo Festi loco reponi debeat Auca. Inveni porro apud eundem scriptorem quaedam Græca vocabula secus etiam quam a lexicographis Græcis exposita. Eorum unum est μάμας, quod Siculis stultum significare dicit: at Hesych. exponit μέμψις, ὄνειδος, αἰσχος: itidemque apud Lycophronem pro μάμος positum extat.

Ne hoc quidem tacebo, quod vocibus quibusdam ex earum numero quas sermo Latinus e Græco mutuatus est, peculiare esse observavi: nimirum eas non ex communi Græcæ linguæ usu, sed ex aliqua dialecto sumtas esse: qualia vocabula ipsi Græci γλωσσηματικά nominant. Neque enim quum hic dialectum dico, unam tantum ex illis quatuor generalioribus, sed etiam quamlibet intelligo. Ac possunt fortassis illa duo nomina διφάσιος et τριφάσιος (unde Latinos sumsisse Bifarius et Trifarius dixi) exemplum primum horum vocabulorum esse. Neque enim dubito quin Ionica sint. Equidem præterquam quod in Ionicarum vocum collectione quadam (a me sub juncta libello Galeni qui inscribitur τῶν Ἱπποκράτους γλωσσῶν ἐξηγήσις) inter illas recensetur τριφάσιος, Herodotum aliquot locis utrumque usurpare constat. Præsertim vero ex Dorica dialecto multa vocabula in suum sermonem Latini transtulerunt: quos etiam in iis quæ Dore cum ceteris Græcis habent communia, Doricam scripturam amasse videmus: veluti quum Fagus dixerunt, ἡ quod est in φηγός, mutantem in α. Sic in Fama maluerunt φάμα quam φήμη: non illud tantum α quod terminationis est, sed alterum etiam ex Dorico sermone accipientes. Sic in Garrio videmus γάρω magis illis placuisse quam γήρω. Sic Ganeum dixerunt, non ἀπὸ τῆς γῆς, sed ἀπὸ τῆς γᾶς derivantes: si tamen verum est quod scribit Donatus, Ganeum dictam esse meretricum tabernam, quod sit in terra. Dubitationem enim movet quod scribit Hesychius, γανταί, δάπανοι, ἀσπασί. Pro quo fortasse scribendum aliquis putet γανταί, a γάνυμαι. Sic et in aliis plerisque Doricam scripturam imitati esse comperiuntur. Nam et pronomen Tu ex Dorico τὺ, non ex τὸ, esse videmus. Eodemque modo Pratum ex Dorico πρατιά sumsisse literam τ existimatur. Atque adeo vocem Bos esse ex Dorico βῶς, non ex βούς, non absimile vero est. Alias autem ejusmodi observationes, et quidem his etiam insigniores (quæ mihi nunc in mentem non veniunt) hoc in opere invenies: quamvis Fabius non Doricæ rationi sed Æolicæ sermonem Latinum esse dicat simillimum. Verum quod ad voces attinet quæ non scriptura tenus seu terminatione sed omnino sunt Doricæ, incipiam a nomine Cubitum. Dicunt enim Latini Cubitum eadem significatione qua et κύβιτον apud Græcos legimus: verum hoc Græcos omnes commune inter se non habuisse, sed Dore sibi vendicasse, et quidem eos qui Siciliam incolebant, cum aliunde tum ex Polluce discimus. Ejus verba sunt, καὶ κύβιτον εἶποις ἄν, ὡς Ἱπποκράτης· δοκεῖ δ' εἶναι Δωρικὸν τοῦνομα, τῶν ἐν Σικελίᾳ Δωριέων. Quibus addit, Hinc factum esse ut Epicharmus κυβιτίζειν dixerit, significare volens παῖεν τῶ ἀγκυῶν. Eustathius tamen, doctissimus alioqui scholiastes, hoc ignorans, κύβιτον pro Latina voce habuit. Horum Siciliensium Dorum est etiam Nummus: quod alioqui nemo non putet Latinum esse vocabulum: præsertim quum Suetonius apud Suidam a Numæ nomine deductum esse tradat. Pollux l. 9, ὁ δὲ νοῦμμος, δοκεῖ μὲν εἶναι Ῥωμαίων τοῦνομα τοῦ νομίσματος· ἐστὶ δὲ Ἑλληνικὸν τῶν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ Δωριέων. Sed ὅρῳ apud eum legitur, pro quo repono illud Δωριέων. Ex eodem discimus, Unciam Siculorum fuisse vocabulum. Varro illud quidem prius nomen, videlicet Nummus, a Siculis ortum esse et ipse testatur: sed hoc posterius pro Latino habet: quippe qui scribat, Uncia ab uno. Atque his annumerari potest et nomen Libra, ex Polluce, vel potius ex Aristotele apud eum: quamvis Galenus Romana vocabula λίβραν et οὐγγίαν esse dicat, sicut et ξέστην: sed cur illi potius fidem adhibendam esse dicemus? Quinetiam nominis Campus origo Siculis tribuitur. Κάμπος, (inquit Hesych.) ἱππόδρομος, Σικελοί. Huic subjungo vocem Allia: siquidem hanc quoque a Doribus manasse arbitror, quum ἀγλιδας eorum esse scribat Corinthus. Si autem vera sit hæc mea conjectura, dicta fuerint Allia quasi Aglia. Quinetiam Ruta Latinum non est, si scholiastæ Nicandri credimus, vel potius ei quem producit testem. Nam ῥύτην Peloponnensium vocabulum esse tradit, significans πήγανον. Dicunt autem Syracusanæ mulieres apud Theocritum, — πελοποννησιαστὶ λαλεῦμεν. Δωριόθεν δ' ἔστι, δοκᾷ, τοῖς Δωριέεσσι. Hoc porro in memoriam mihi reducit et Σαυκόν, quod Hesychius exponit ξηρόν, Syracusanum vocabulum esse tradens. Ex illo certe nemo non suspicetur manasse Latinum vocem Siccum. Verum ut aliqua ex aliis etiam dialectis sumta recenseam, quis verbum Ridere a Græcis oriundum esse credat? Strattis tamen apud Athen. lib. 14. Thebanis ἐκριδόμεν esse ait γελᾶν. Ne Capra quidem Latinorum est, si Hesychio fides adhibenda est: tradit enim esse Tyrrenorum. Sed nec Verres Latinum esse videtur: quum ἑρρας extet apud eundem lexicographum, sed exponentem κριός (sic autem Caper aliud Latinis esse videmus quam Græcis κάπρος, quamvis hinc esse credi possit). Quoniam tamen non addit e qua dialecto sit sumtum, dubitare quis possit an superioribus annumerari debeat, an potius inter illa poni quæ Græci quipiam scriptores pro Latinis attulerint. Sunt certe et alia quædam Latina vocabula, quæ licet in Græco sermone inveniantur, aliquid dubitationis nobis relinquunt, donec inveniatur adnotata dialectus cui adscribi debent. Ex iis est Caballus: invenitur enim καβάλλης de vili itidem equo dictum. Sunt præterea quæ a Græcis quidem profecta esse constat, sed dubiam apud illos ipso originem habent. In hoc numero est Sanna, unde factum est Sannio. Nam Σάννας de quovis stulto dicitur, sive a cujusdam stulti nomine, ut quidam arbitrantur: sive (ut alii volunt) a nomine cujusdam gentis Asiaticæ: sive (ut nonnullis placet) a verbo σάλειν. At Hesychius scribit Σάννορος significare μαζόν Tarentinis, usumque ejus extare apud Rhinthonem. Simul autem observandum hic est quomodo Latini a significatione aliquantum deflexerint.

Hoc etiam observavi, habere Latinam linguam vocabula ex Græcis sumta, sed qui ea et ipsi aliunde mutuati essent. Tale est Cadus: hoc enim est a Græco κάδος, istud ab Hebraico כַּד esse constat. Eodemque modo Saccus ex σάκκος, hoc ex Hebraico שַׂק profectum est. Sic etiam Mitra Latini a Græcis, Græci a Syris habent. Sic Arrhabo Latina lingua sumsit e Græca, hæc e Syriaca (nisi potius Hebraicæ adscribi debet: in qua sententia plerosque esse scio). Idemque et de nomine Turris dici potest. Quinetiam vocabula quædam inveniuntur quæ Latini a Græcis, Græci a Persis, vel aliis, hi quoque aliunde sumserunt. Quamvis autem aliquot hujusmodi in construendo Thesaurio observavi, unicum nunc occurrit, Paradisus; cujus mentionem minus libenter facio, quod a nostræ duntaxat religionis hominibus usurpatum (in Latino quidem sermone) existimetur, et quidem significationem ejus restringentibus. Paradisus enim vox est e Græcis sumta: Græci ex Persis, Persæ ex Hebræis sumserunt: nimirum ex eorum vocabulo פָּרַדִּיז.

Observavi præterea in construendo hoc Thesauri opere, Latinum sermonem in multis aut saltem in pluribus quam vulgo credamus, ad imitationem Græci (ut ita loquar) se composuisse. Verbi gratia (ut ex multis exemplis pauca proferam) sicut Græci ἄνους, ex α privativo et nomine νῶς, (ex qua voce ἄνους Festus nomen Anus ortum videri posse existimat: eademque est et in synonymo ἀφρων compositionis forma) ita et ipsi Amens dixerunt, ex litera α privandi vim habente, et nomine Mens. Atque ut illis ἔξαιμος, ex præpositione ἐξ privandi itidem vim habente, et nomine αἷμα: sic istis Exanguis dicere placuit, in quo præpositionem eadem vi præditam et nomini Sanguis itidem præfixam habemus. Item, verba quæ apud Græcos impersonalia sunt, apud hos

quoque magna ex parte talia sunt. Necnon quæ apud illos in præterito significationem præsentis habent, ut *ἔδωκα, μέμνημαι*, apud hos quoque: qui pro illis dicunt itidem Novi, Memini. Omitto terminationem primæ et secundæ personæ verborum in utroque sermone eandem: id est, in eandem literam: omitto et alia, eodem pertinentia, sed levia: et ad verba quæ desiderativa vocantur, venio: cujusmodi est Bellaturio. Dico enim me suspicari, Latinos in hac terminatione imitari Græcos voluisse, sed vertentes literam s in r: nam ut in Bellaturio (ea forma dicto qua Empturio, Vomiturio, et alia) habes terminationem in *ριο*, ita *πολεμῆσται*, quod eam significationem habet, in *σειω* desinere videntur. Quinetiam metaphoras Græcas in plerisque verborum et simplicium et compositorum significationibus imitati sunt: veluti quum dixerunt Conferre pro Prodesse: plane exprimentes Græcum *συμφέρειν*: sic quum Seducere pro Decipere usurparunt. Ut enim Seducere est seorsum ducere, sic *ἀπατῶν* est quasi abducere *ἀπὸ τοῦ πάτου*. In nominibus quoque per multis metaphoras Græcas servari non obscurum est: sed in multo pluribus, ut opinor, eas inveniremus, si non tot veteres scriptores, ac præsertim comicos, desideraremus. Sunt vero et apud eos quos habemus nonnullæ quæ plerosque latent: ut *ῥυπαρός* apud Platonem, eodem plane modo quo Latine Sordidus, de avaro. Sic *ῥυπαρία* de avaritia, ex Critia Pollux affert. Nonne Sordes et Sordidus horum exemplo dixisse Latinos de avaritia et avaro credere debemus? Verum alicubi translationem Græcam non ad verbum expresserunt, sed potius alia simili asi sunt: veluti quum pro *σχολή* (quod proprie otium significat) ludum vel ludum literarium dixerunt. Non dubito autem quin hujusmodi omnia sint ab iis orta qui Græca in Latinum sermonem convertebant: præsertim quum ipsum etiam Ciceronem, in iis quæ interpretatur, quædam usurpare videamus quorum nullus alibi apud eum est usus. Jam vero præter illa quæ attuli imitationis exempla, omnibus obvia, aliaque id genus varia, hoc in opere observata: quædam sunt vocabula in quibus Latinam linguam omnino Græcam exprimere, non itidem facile nec a quolibet animadverti potest. Exempli gratia, quis in adverbio Denuo representari sermonis Græci formam existimet? Includa tamen sunt in eo duo hæc verba *ἐκ νέης*, expresse (ut ita dicam) reddita: quæ in ista significatione apud Herodotum leguntur. Eodemque et nos modo dicimus *Denouveau* pro Rursus, *πάλιν*. Huic autem vocabulo apte adjungetur aliud quod itidem ex adverbiorum numero est, nimirum Sedulo. Minime enim dubium est quin hoc fingentes Latini ad Græcum *ἀδύλας* respexerint, atque adeo ipsum exprimere voluerint: dicentes nimirum Sedulo quasi sine dolo.

Et quoniam nihil te eorum quæ ad institutum sermonem pertinent celare volo, (nisi quid meipsum memoria celaverit) aliud addam, quod dum Thesaurum hunc construerem animadverti: linguam Latinam, quamvis a Græcæ divitiis longissime absit, in multis multo esse quam credatur ditiores: et (quod majus est) aliquam nobis relinqui eam ditandi novis quibusdam vocabulis, ac præsertim compositis, artem: qualia nonnulla memini me aliquot hujus operis locis finxisse. Non immerito certe dicit Fabius, Latinos adversus seipsos esse iniquos iudices, ideoque paupertate sermonis laborare. Verum quod Fabius de Latinis generatim dicit, non tam de pricis quam de eorum posteris dici potest. Quid enim in fingendis vocabulis non ausos esse putabimus eos qui arietem reciprocicornem, lanicute, vestitrahum vocare non dubitarunt? qui testudinem terrigenam, tardigradam, domiportam appellarunt? Quinetiam ipsemet Fabius repandirostrum et incurvicervicum affert ex Pacuvio. Sed paulo post, Quum *κυρταίχωνα* (inquit) mirati sumus, incurvicervicum vix a risu defendimus. Possumus certe vel ex his conjecturam facere quam audaces fuerint prisci Latini in imitandis hujusmodi compositis vocibus linguæ Græcæ: aut saltem quanto posteris suis audaciores: ut omittam quæ apud Lucretium doctæ hujus audaciæ exempla habemus. Quinetiam Catullus, veterum poetarum imitator potius quam vetus poeta dicendus, cum alia ejusmodi protulit, tum vero Falsiparens: ut Græcum Herculis epithetum *ψευδοπάτωρ* assequeretur. Illa certe audacia multa illis alia epitheta suppeditavit, quæ ad sequentis ætatis poetas non transierunt, aut certe transisse non existimantur. Possumus tamen interim aliqua nobis permittere, et ea quidem præsertim quæ cum usitatis comparata analogiam servare videmus. Ecce enim, quum de usu compositi Dulcisonus non dubitemus, cur non itidem Argutisonus ad exprimendum Græcum *λυγύθροος*, dicere audebimus? Si Monticola dicere fas est, cur non et Rupicola? Si *ποντοπόρους νῆας* pontigradas naves appellare possumus, cur non *πετροβάμονα* rupigradam vocabimus? Neque vero hic consistendum est: sed si Tardigradus etiam admitti dicemus, cur Tardivorus rejiciemus? Equidem multo etiam audaciora istis fingi posse existimavi (ut aliquot hujus Thesauri loci docebunt) ad exprimendam Græcorum vim. Sic certe in vertendis quibusdam versibus talia nonnulla mihi permisi: veluti illud Tardivorus in interpretatione horum,

*Εἰ ταχὺς εἰς τὸ φάγειν καὶ πρὸς δρόμον ἀμβλὺς ὑπάρχεις,
Τῷς ποτὶ σοῦ τρώγε, καὶ τρέχει τῷ στόματι.*

Hoc enim epigrammation ita verti,

Tardipes es nimium, nimiumque es dentibus acer:

Tardivorus pede sis, denteque tardigradus.

Præsertim vero hic locum habere videtur, utpote inter duo ejusdem generis composita collocatum. Verti alioqui idem epigramma et aliis viginti modis, quædam alia pluribus etiam: atque adeo unum plusquam trecentis modis interpretatus sum. Ex qua exercitatione Latinam linguam non tam esse pauperem quam vulgo creditur, et ipse didici et alios docui. Multo tamen ditiores olim fuisse et multo etiam plura ejus vocabula quam putemus, nobis periisse, ostendent et vetera quædam lexica, partim Latinogræca, partim Græcolatina, quæ propediem ex mea officina (ut spero) prodibunt. Eorum unum est id quod Glossarii nomine appellari antea dixi.

Jam vero quoniam multa Græci habent loquendi genera quæ Latinæ linguæ sunt negata, quum Gallicæ contra non adumbret ea tantum, sed ad vivum (ut ita loquar) exprimat: me, Gallum hominem, et vero in ipsa Galliæ Gallia, id est Parisiis, natum atque educatum, patriæ ac linguæ meæ injuriam facturum existimabam nisi latentes has sermonis ei familiaris divitias in apertum proferrem, et exteris etiam nationibus conspiciendas præberem. Ideoque in multis hujus operis locis, quum Latinismis destituerer, Gallicismorum auxilium imploravi, aut saltem ad eos qui a me commemorati fuerant in libello de Gallicæ linguæ affinitate cum Græca, (qui inscriptus est, *De la conformité du langage François avec le Grec*) lectorem remisi.

In eo quoque tuis studiis, lector, quod quorumlibet scriptorum Græcorum, sed præsertim lexicographorum, Pollucis, Hesychii, Suidæ, Etymologi, multos locos qui mendosi erant proferens, eadem opera emendavi, aut saltem quomodo emendandi viderentur, admonui. Sed ad Suidam quod attinet, quædam in eo ex veteris etiam codicis auctoritate restitui. Sæpe autem et vetusta quædam incertorum auctorum lexica, quæ ex Italia attuli, in consilium adhibita, cum ad alia tum vero ad quorundam in illis lexicographis locorum emendationem profuerunt.

Præstiti denique lector, in hoc opere, vel potius præstare conatus sum, quæ ipsum Thesauri nomine non indignum reddant. Eum quidem certe titulum mihi præripere jam olim conati erant quidam, quum me de hoc opere aggrediendo cogitare obaudiissent: sed illi *θησαυροῦ* eorum appellationi merito aliquis ex proverbio

depromptum vocabulum *ἀνδραγῆς* adscripsisset. Foris enim et titulo thesaurus erat: intus autem nihil aliud quam vulgaris consarcinatio, quæ antea lexicī Græcolatini recogniti nomine appellabatur, novis aliquot suturis aucta: aut (si mavis) quædam interpolationum accessio, ut vel ex ipsa collatione perspici potest: adeo ut perinde esset ac si personatus Irus Cræsum se mentiri sub ejus persona vellet. Quod si me roges an hoc opus ita numeris omnibus esse absolutum existimem, ut in eo nihil desiderari possit, quidvis potius quam hoc persuasum mihi de illo esse, vel aliis persuadere velle, quin potius me jam nunc plura in eo desiderare quam quisquam fortasse desideraturus sit, respondebo. Primum enim quod ad vocabulorum numerum attinet, quamvis multo magis hac una thesauri editione quam multis illorum de quibus dixi lexicorum editionibus fuerit auctus, et multa vocum millia accessisse comperturus sit quicunque cum aliis conferre voluerit: insuper tamen extare aliqua in libris qui quotidie manibus teruntur, scio, necnon in iis qui nondum in lucem prodierant, latere multa suspicor: ex nonnullis nondum luce donatis, qui apud me sunt, conjecturam faciens. Deinde si ad significationes veniendum sit, esse vocabula plures habentia quam quæ traditæ sint, negare nolim. Atque adeo non circa hæc solum sed et circa quædam alia, esse quæ desiderari hoc in opere possint, ac potuisse majora præstari, ingenue fateor. Nam, ut de aliis me doctioribus taceam, majora ipsemet præstare potuissem, si majore cum otio singula expendere licuisset. Falleris enim lector si hoc opus (exceptis paucis quibusdam ejus locis) aliter quam ad clepsydræ (ut loqui soleo) typographicam scriptum fuisse putas: id est, ut quemadmodum typographicæ operæ certo quotidie penso obnoxia sunt, ita et ipse certo certaque hora exhibendo scriptionis meæ penso obnoxius essem. Adde quod ne id quidem conficiendi pensi tempus, licet breve, liberum ab aliis occupationibus et negotiis erat, sed ita vario eorum genere et circa rem typographicam et circa rem familiarem districtum atque implicitum, ut unius interdum horæ spatio decies illa mihi scriptio intermit-tenda esset. Verum occupationum istarum nonnullas in tuum commodum cessasse, et ejus temporis quod illi operi elaborando defuit, partem aliquam me tibi alibi impendisse, satis superque illi testantur libri quos meæ officina, dum opus illud excudebatur, subinde in publicum proferebat. Hæc autem quum ita sint, quam dura et difficilis a me suscepta provincia fuit, tam faciles in danda mihi erratorum venia fore spero quibus-cunque pectus non livore contaminatum sed candore refertum erit: præsertim quum in illo cujus antea men-tionem feci Thesauri hujus corollario, non solum multa huic operi adjecturus sim, favente Deo opt. max. (eorum potissimum quæ ad reconditiorem linguæ hujus cognitionem pertinent) sed etiam eorum in quibus hic peccaverim locorum plerosque sim emendaturus. Caveant interim siqui in hoc opere meo ingeniosi esse cupient, (vel in epitomen redigendo, vel in certos usus quædam excerpendo, vel alio quovis commento) ne contra mei operis ingenium (quod nulli tam bene quam mihi perspectum esse potest) ingeniosi fuisse comperian-tur: et in quibusdam ejus locis suæ temeritati insidias tendi non ignorent. Præcipue autem quod ad com-pendium attinet, vix alium quenquam sine sui pariter meique honoris dispendio id conficere posse arbitror: et quemlibet, ne eum periclitetur, non solum hortor, sed etiam oro atque obsecro.

Verum enimvero quoniam quem impendi huic Thesauri laborem, cum Herculeo comparavi, atque adeo Herculeum vocavi, nequis hoc dictum arrogantiae damnet, duplicem hujus appellationis sensum esse, ac si non uno, altero saltem verum comperiri sciat. Hercules namque labor meus hac saltem ratione vocari possit, quod aliquid in suo genere cum Augiæ stabulo comparandum repurgaverim. Quidni enim infiniti errorum portenta quæ in illis vulgaribus Lexicis Græcolatinis toties interpolatis accumulata erant, sic appel-lem? Eorum tamen aliquot exempla statim proferre, deinde nomen illis dignum judicio lectorum relinquere, satius fuerit. Quum autem varia sint illorum errorum genera, in varios itidem locos et velut classes digeram.

Primum autem locus tribuetur iis vocabulis quæ in illis præclaris Lexicis linguæ Græcæ affinguntur, vel potius quæ illi repugnanti et invitæ adscribuntur: idque diversis modis: utpote errore ex imperitia quidem ubique, sed quæ varie allucinaretur, orto.

Κυμῆνα, (ut scriptum est in novissima illorum Lexicorum editione, omnium emendatissima atque locuple-tissima) *vocabulum est castrense, ad significandum militum seriem fluctuum instar gradientem*. Non credis lector, sed rides? At ecce tibi Arriani locum, qui adversus tuum risum testis producitur: *ἦ γὰρ βάνη, τοῦ μὴ διασπασθῆναι τι ἐν τῇ συντονιστῆρα πορείᾳ κυμῆναν τῆς φάλαγγος*. At *κυμῆναν* hic non est accusativus nominis *κυμῆνα*, (quod nunquam visum fuit οὐδ' ἐν δνείροις) sed participium aoristi 1, a verbo *κυμαίνω*: inquires. Itæ quidem usum esse Arrianum longe manifestissimum est, sed novissimus *λεξικογράφης*, sive *λεξικογράφος*, aliquid novi hic somniavit, ac novam linguæ Græcæ vocem, quam ne unus quidem veterum scriptorum (si omnes revivis-cant) intelligat aut agnoscat, suo mirifico somnio excogitavit.

Συναλλοία dignum est quod illi *κυμῆνα* subjungatur. Eadem enim illa editio novissima (nam præcedentes hoc insigni vocabulo, sicut et illo, indignæ fuerunt) hæc tradit, *Συναλλοία, ας, ἡ, Strues et congeries, συνά-θροισις. Συναλλοία τῶν νεκρῶν, Strages*. Hic quoque rides, et monstra tibi narrari dicis? Vide ne risum tuum Josephus ridiculum reddat, ex quo istud illius *συναλλοία* exemplum ibi affertur: *πολλοὺς δὲ συναλλοία περὶ ἀλλήλους πρὸς ὄντας ἐμπηδῶν*. Imo vero (inquires) *συναλλοία* apud Josephum esset verbum præteriti imperfecti tem-poris, a themate *συναλλοιάω*: sed reponendum est *συνήλοια* unico λ, a *συναλοιάω*: ut simile sit simplici *ἀλοιάω*. Fateor, et idem fateantur omnes necesse est: sed Josephus et quicunque illi assentimur, nihil novi, nihil nisi vulgare et tritum dicimus: at *λεξικογράφος* qui hoc adnotavit, minime vulgaria, sed nova et ingeniis non inves-tigata priorum (ut dixit Naso) locutus est.

Ἀγάγης, ου, ὅ, tertium locum tenebit, novum certe nomen et ipsum atque inauditum. Rogas quid *ἀγάγης* sit? *Sua sponte subjectus, Adducens*. Quomodo (inquires) *ἀγάγης* nomen esse, quomodo hoc significare potest? Imo ab *ἄγω* est *ἡγαγον*, in subjunctivo modo, *ἀγάγω, ἀγάγης, ἀγάγη*. Id quidem et Suidas docet, scribens, *ἀγάγης, αὐθιπότακτον*: sed debuit scribere quæ *λεξικογράφος* intelligeret, et quæ nullam errandi occa-sionem illi præberent.

ῥῥῥῥῥ quoque et *φλυαρεῖς*, verba secundæ personæ, indicativorum *ῥῥῥῥ* et *φλυαρέω*, nomina ibi fiunt. Ita enim ibi scriptum est, *ῥῥῥῥ, nugatores, φλυαρεῖς: Suidas*. Scilicet *ῥῥῥῥ* et *φλυαρεῖς* Suidas a nomina-tivis *ῥῥῥῥ* et *φλυαρεῖς* esse putavit. Et hæc quidem sint *μεταμορφώσεις* in quibusdam vocabulis exempla, qua videlicet verba in nomina transformantur.

Alicubi autem vocabula sunt, nova quidem et ipsa, prorsusque inaudita, sed ex alio erroris genere pro-fecta: veluti quæ sequuntur.

Ζυθμίζειν, *Ad normam libellamque dirigere, Corrigere, Emendare*. Hanc quoque vocem explodis? Atta-men ne ipsa quidem est *ἀμάττωρος*. Hæc enim ibi subjunguntur, *Lucianus ὑπὲρ εἰκόνων, de Phidia, ταυτὸν ἐπανορθοῦν καὶ ζυθμίζειν τὸ ἀγαλμα πρὸς τὸ πλείστοις δοκεῖν*. Lucianum dices *ζυθμίζειν* scripsisse, non *ζυθμίζειν*: et manifestissimum vel puero (ut proverbii verba usurpem) fuisse hic mendum: sed quid si quæ aliorum omnium judicio mendosa erant, *λεξικογράφος* ille emendata judicabat?

Εὐθυμίζειν proximum ab illo tenebit locum, quod ibidem legatur. Nam verbo *ἰλλὶ ζυθμίζειν* subjungitur, *Idem quod σταθμίζειν, ἢ εὐθυμίζειν*. Quibus adjicitur lepida illa interpretatio, *Ad normam libellamque dirigere*. Miraris hujus verbi *εὐθυμίζειν* novitatem? At ego in eo cujus ignorantia infinitis aliis erroribus perspecta sit atque explorata, nihil tale admiratione dignum judico. Equidem vel proxime præcedens verbum *ζυθμίζειν* ne *εὐθυμίζειν* miremur facere potest. Quomodo enim sciverit *εὐθύνειν* dici, non *εὐθυμίζειν*, qui *ρυθμίζειν*, non *ζυθμίζειν*, dici ignoravit? Sed ad aliud transeo.

Ῥωμή λέξις, perpetua elocutio vertitur ab Aquila. Hic mendacii socium sibi Aquilam adjungit *λεξικογράφος*. Illi tamen ignoscendum est, quia mentiri se ignoravit, quum *Ῥωμή* pro *ειρομένη* diceret.

Aliud erroris genus, vel potius alia errorum genera sunt in istis, *Μέθω* et *Μεθύομαι*, *Ἀμύω*, *Ῥάγγω*, *Χεῖρωμένος*. Siquidem *μεθύω* et *μεθύομαι* perperam afferri, tanquam significantia Inebrio et Inebrior, sicut *μεθύσκω* et *μεθύσκομαι*, nulli nisi valde hujus linguæ imperito ignotum esse potest. At vero in *Ἀμύω* non tantum thema unum pro alio statui, sed vocabulum suppositivum genuini locum occupare dicendum est. Ibi enim scribitur, *Ἀμύω, Inclino, Cado, καταπίπτω, Submitto. Apollon. 2 Argon.* ἤμυσαν λοξοῖσι καρήασι, id est, ἐκλιναν κεφαλὰς, capita inflexerunt. Atqui ἤμυσαν non est ab ἀμύω, (quod nusquam legitur) sed ab ἡμύω. Eodemque modo *καταμύω* perperam pro *κατημύω* in iisdem lexicis habetur. Sic *ράγγω* ibi thema statuitur præteriti *ῥάγγω*: quum tamen non dicatur *ράγγω*, sed *ῥάλνω*. At in *χεῖρωμένος* more novo omitti augmentum quilibet videre potest.

Atque ut verbis plerisque thema unum pro alio, sic nominibus una declinatio pro alia datur: veluti quum *ἀμφοραὶ* scribitur pro *ἀμφορεῖς*: quasi videlicet hoc nomen ad formam Latini Amphoræ refingendum esset. Rectius autem fortasse vocabulum unum pro alio, (nimirum adulterinum pro genuino) non tantum declinationem pro declinatione poni dicemus. Sic certe *ραφία* Græcis incognitum pro usitatissimo *ραφή* ibi scribitur. Quum enim *κακοῤραφία* legisset unus quispiam ex lexicorum interpolatoribus, etiam *ραφία* pro sutura dici existimavit: eamque vocem Græcis lexicis assuere non dubitavit, eam scilicet auctoritate illius compositæ *κακοῤραφία* confirmans. Ejusdem cum hoc *ραφία* est farinæ nomen *ῤησία*, quod exponitur colloquium. Quia enim in quibusdam compositis terminatio ista invenitur, ut in *ἀρρῤησία* et *παρρῤησία*, existimavit idem ille non *ῤῆσις* solum sed etiam *ῤησία* dici. Vel potius ne hoc quidem cogitavit, sed *ῤῆσις* inveniens apud Hesychium *ὀμιλίας* expositum, *ῤησία*, tanquam singularem ejus nominativum, interpretatus est colloquium.

A simplicibus vocabulis ad composita, simulque a simplici inscitia ad compositam quandam (ut ita loquar) transeo. Quæ enim audisti, licet fœdæ ignorantie plena, levia esse præ his quæ audies videri poterunt. Jam enim producere libet *ῤιντοῤωκυθήρεια*, et *Ἰόνανθος*, et *Ἀβραδούλη*, et *Ἀκονήλιθος*, et *Φειδοποιοῦμένος*, et *Χαλκοπεκαυμένος*, et *Ἀμφιθερμυπύλαις*, et *Ἀναυλατίοντες*, et *Ἀπυρρωτοφῆ*, et *Ἀρεικάτοχος*, et *Σφιτεθῆναι*, et *Πολυνικῶ*. Quid? Aunon hic O monstrosam inscitiam exclamabis? Sed monstrificam potius appellato, quæ tot verborum monstra nobis fingit: quorum quædam poetis, quædam oratoribus, quædam historicis, quædam medicis, quædam lexicographis affingit. Suidæ quidem certe et Hesychio lexicographis affinguntur illa duo, *ἀκονήλιθος*, et *Ἀβραδούλη*: neque enim talem compositionem agnoscunt, sed hic quidem scribit, *Ἀβρα*, δούλη: ille autem, *Ἀκόνη*, λθος. Primum autem illud *ῤιντοῤωκυθήρεια* Hesiodo poetæ affingitur: est enim ex isto ejus loco sumtum, — αὐτὰρ ῤρηὶ ῤιντόῤω Κυθήρεια Φόβον καὶ Δεῖμον ἔτικτεν. Sed quidnam esse *ῤιντοῤωκυθήρεια* tradunt illa lexica Græcolatina? Nomen proprium fictitium. Mentiuntur sane, si vocem Fictitium ex eorum sensu interpretemur: at si aliter, verissima dicunt. Est enim *ῤιντοῤωκυθήρεια* vocabulum quod inscitia finxit et commenta est, sicut cetera quæ illi adjunxi, et alia permulta quæ adjungere potui. Sed eorum quædam non solis lexicis Græcolatinis, ut illa, verum etiam depravatis exemplaribus imputanda sunt: cujusmodi est *ἀπολαιμότομος*, quod Euripidi falso adscribitur: quum enim ita legendus sit locus illius in Hecuba, *Μόσχον δειλαῖα δειλαῖαν ἰσθύνει χειρὸς ἀναγκαστὰν Σᾶς ἄπο, λαιμότομον τ' αἰδᾶ Γᾶς ὑποπεμπομένην σκότος*: perperam disjuncta præpositio a suo genitivo in vulgatis editionibus, erroris illius occasionem præbuit. Talia autem pleraque annotavi in iis quæ meæ editioni Homeri aliorumque poetarum heroicorum præfatus sum, exempla videlicet vocum in quibus præpositiones cum aliis vocibus perperam coaluerunt. Cujusmodi sunt istæ, *ῤετμβρον*, *ῤπτόρομος*, *ῤπονηλεῖς*, *ῤρμερον*, *ῤικτίρεια*, *ῤνάσπτον*, *Περίκάμμορε*, *Καταδέμνια*, *ῤπαύλειος*, *Πολυκέδριον*: quod postremum simile omnino est illi *Πολυνικῶ* supra commemorato. Sed his addi permulta possunt quæ Lexicis illis peculiariter existimari queant. In illis enim currum Homerus non tantum *ἀπήνην* vocat, sed etiam *ἑκαπήνην* ex isto loco, *Iliad. ω*, Σὺν δ' ἔταροι ἤειραν εὐξέστην ἐπ' ἀπήνην (aut ex alio quopiam, ubi eidem nomini eadem præpositio præfixa est). Atque ita videmus Homerum tali præpositionum usu magnam laudis materiam istis lexicorum locupletatoribus præbuisse, et in posterum etiam fortasse præbiturum esse: ut enim ex loco illo *εὐξέστην ἐπ' ἀπήνην*, factum fuit novum vocabulum *ἑκαπήνη*, fieri poterit ab aliquo novo locupletatore *ὑκαπήνη*, ex isto, — *εὐξάν θ' ὑπ' ἀπήνη*. Itidemque *ἀκαπήνη*, ab alio, hinc, — *οἱ ῤ' ἀπ' ἀπήνης ῤμῖονους ἔλουν*. Quinetiam illa *ἑπαύλειος* et *πολυκέδριον* ab iisdem fortasse Lexicis originem habuerunt. Præbere tamen potuit et Hesychii mendosum exemplar talium errorum occasionem: sed illis duntaxat qui crassa ignorantia laborarent. Ceterum qui multo plura exempla novarum vocum, quas inscitia variis modis allucinata produxit, et aliarum quæ ita depravata sunt ut vix ab ipsis scriptoribus Græcis agnosci queant, videre cupiet, ea in epistola mea, cujus antea mentionem feci, extare sciat. Utinam autem huic meo in examinandis istis labori idem non contingat quod paterno. Quum enim ille Thesaurum Latine linguæ construens, vocabula itidem multa consulto prætermisisset quæ in præcedentibus dictionariis erant, utpote ab ignorantia varie errante invecata, aut ex scriptoribus qui plane barbari suo in sermone essent, deprompta, ea tandem sedem suam in sequentibus editionibus velut postliminio receperunt. Atque hoc Venetiis primum non sine magno dolore fieri vidit. Quum enim quandam officinam typographicam ingressus esset, sumta in manus una sui Thesauri, qui ibi excudebatur, charta, continuo vocabulum quoddam in ejus oculos incurrit quod se olim rejecisse recordabatur. Tunc eum, qui editioni illi præerat, interrogare quo consilio id vocabulum Thesauri adjecisset. Hic vero non aliud respondere quam se non hoc solum sed alia ejusmodi multa addidisse: quod certo consilio fuisse omissa ignoraret. Hoc autem narrasse, saltem ad reddendum lectorem cautiorem, profuturum spero. Neque enim ab iis tantum vocabulis quæ commemorata sunt cavere sibi debet, aliisque ejusdem generis, sed ab aliis propemodum infinitis in quibus alia errorum genera et quidem varia commissa sunt: sic tamen ut series alphabetica certo judicio (si tantæ inscitie aliquod judicium inesse dici potest) ita scripta fuisse ostendat. Talia sunt, *Ἀπαναβαῖνω*, *Ἀπανορθόω*, *Ἀπαμφοτερίζω*, *Ἀπαρήγω*, pro *Ἐπαναβαῖνω*, *Ἐπανορθόω*, *Ἐπαμφοτερίζω*, *Ἐπαρήγω*. Sic etiam *Ἀπάρατος* pro *Ἐπάρατος*, et *Ἀπαλλάξ* pro *Ἐπαλλάξ*. Hæc enim duobus in locis ibi ponuntur: cum α quidem inter vocabula quæ a litera α initium habent, cum ε vero inter illa quorum prima litera est ε. Neque vero illud duntaxat ε quod est præpositio *ἐπ* (ut in præcedentibus verbis) mutatum fuit in α: sed alibi etiam idem mutationis erratum contigisse videmus: ut in *Ἀκαλαϊώθη* pro *Ἐκαλαϊώθη*, in *Ἀκάσασθαι* pro *Ἀκίσασθαι*, et quibusdam aliis. Atqui ut in superioribus illis præpositioni *ἐπ* suum ε in α mutatur, sic in *Ἀπακροῦομαι* ο præpo-

sitionis ἀπὸ perperam in eandem vertitur. Vicissimque ο pro α habent in Ἀπομόνω. In iisdem est Κατασκευάζω et Κατασκευάσμα: necnon Ἀπελμυκάνω pro Ἀπολμυκάνω. Plura autem exempla in illa quam dixi epistola inventurus es: ubi etiam falsorum thematum, quorum paulo ante mentionem feci, insignia quædam sunt exempla: Διαπαρεῖς, Transfixus, Trajectus, a Διαπαρήμι: et Ἐπαληθείς ab Ἐπαληθείω: et Διαδραμοῦσα a Διαδιδράσκω. Quibus addere potes Ἐρέμβομαι, et Ἐπλημμυρεῖν. Ut autem hic perperam præfigitur ε, ex augmento sumtum, ita nominibus quibusdam perperam præfixum est τ, quod est articuli τὸ, vel τὰ, tanquam ipsorum sit. Sic enim τανάφορον pro ἀνάφορον, et τανθρήνια pro ἀνθρήνια in illis scriptum est. Vicissimque litera in capite quarundam vocum perperam omittitur: ut in τασθαλία. Sunt vero et quædam vocabula quorum falsæ scripturæ falsa itidem derivatio, sed illi scripturæ consentanea, adjungitur: ut συνεχμάλατος, quum manifesto errore scriptum sit pro συναιχμάλατος, dicitur esse ab ἔχμα. Sed transeo ad exempla erratorum quæ in tradendis significationibus illi lexicorum interpolatores commiserunt: ex multis, vel potius prope infinitis, pauca deligens, et a nominis αὐτόματος interpretatione initium sumens. Quum enim Gellius caput primum libri decimertii verbis hisce clausisset, Quod Cicero fatum atque naturam videtur dixisse, id multo ante Demosthenes τὴν πεπωμένην καὶ τὸν αὐτόματον θάνατον appellavit: αὐτόματος enim θάνατος, quasi naturalis et fatalis, nulla extrinsecus vi coactus venit: quum inquam hæc Gellius scripsisset, interpretationem istam quæ ab illo tribuitur nomini αὐτόματος dicto de morte, vulgarium lexicorum interpolatores et consarcinatores ei tribuerunt ubi dicitur de conviva. Allato enim hoc versu Homeri ex II. libro β. Αὐτόματος δὲ οἱ ἦλθε βοῶν ἑταῖρος Μενέλαος, subjungunt, ἄκλητος: deinde hæc verba, Quasi naturalis et fatalis, quique nulla extrinsecus vi coactus venit, auctore Gellio. Quid vero de interpretationibus dicemus quæ plane contrariam significationem nonnullis vocabulis tribuunt? Ἀπαναισχυντῶ esse Inverecunde me gero, vel impudenter, Impudentia utor, satis notum est: at ibi contra redditur Verecunde facio. Sic παραδαρύνω quod est Hortor, ibi contra dicitur significare Dehortor. Sic δισκῶν ποιοῦμενοι, quod est Persequentes, redditur contra Fugæ se mandantes. Quinetiam quibusdam locis falsæ et stultæ interpretationes, expunctis vulgaribus quæ verissimæ sunt, tribuuntur: ut videmus in novissima illorum lexicorum editione tradi, verbum φρονεῖν esse Pati, in hoc divi Pauli loco, ἔγω πεποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε, et significari, Nihil aliud mali vos passuros esse. Præsertim vero in reddendis Latine lexicographorum Græcorum expositionibus varie peccatum est: ut in illo cujus antea memini hujus Thesauri corollario docebo, ubi de quibusdam quæ lexicographorum et scholiastarum sermoni peculiaris sunt, disseram. Interim tamen et in illa cujus mentionem aliquoties feci epistola, talium quoque erratorum, aliorum item quæ variis modis lexicorum interpolatores atque consarcinatores peccarunt, exempla, necnon alia quædam legere hunc Thesaurum volentibus profutura inveniri poterunt. Vale, et meis vigiliis fave.

EXCERPTA

EX

H. STEPHANI EPISTOLA'

A. 1569. EDITA,

Qua ad multas multorum Amicorum respondet, de suæ Typographiæ Statu, nominatimque de suo Thesouro Linguae Græcæ.

NUNC vero ut de meo Thesouro Græcæ Linguae aliquid dicam, poscit is ordo quem in recensendis tenui vestrarum literarum argumentis. Quamvis enim extremam ei manum a me brevi impositum iri sperem, (uti dixi) quoniam tamen vereor ne antequam ad colophonem veniam, variis literis de eo, sicut antea, multa sciscitantibus respondere sigillatim necesse sit, et quantum illis scribendis impendam temporis, tantundem operis illius progressum remorari: præterea vero quoniam alios plerosque esse scio qui eadem cognoscere, licet non interrogent, summopere cupiunt: semel munere illo defungi, nec duos una fidelia (ut est in proverbio) sed multos parietes dealbare, commune omnibus responsum dando, operæ pretium fore existimavi. Ut autem a rumoribus quos de opere illo circumferri scio, initium sumam: sunt qui Thesaurum Linguae Græcæ a me expectent, in quo Græcæ voces Græcis, non autem Latinis exponantur. Sunt contra qui et expectent eum in quo Latinis, sicut in superioris temporis lexicis Græcolatinis, exponantur, et non aliud sibi quam ejusdem generis Lexicon, sed multo locupletius polliceantur. Sunt denique qui, quod vocabula in meo Thesouro, longe alio quam alphabetico ordine digesta esse audierint, quisnam is esse possit, valde mirentur, ac ne iis duntaxat qui in linguæ Græcæ cognitione veterani sunt (ut ita loquar) non item tyronibus labor meus utilis futurus sit, vereantur. En qualem a me Thesaurum plerique expectent: nunc qualis expectandus sit, (si modo dederit Deus ut uno eodemque laboris quasi tenore in eo pergam) superest ut vobis patefaciam.

Primum igitur in opere illo Græca vocabula ubique Latinis reddi, alicubi et Græcis exponi dico: sed quod in vulgatis lexicis Græcolatinis fieri videmus, ut ad unius Græci vocabuli expositionem, quindecim, viginti, atque adeo triginta etiam alicubi vocabula serie continua subjungantur, id vero a me aut factum esse aut fieri debuisse nego. Nam etiamsi tot Latinis reddi Græcæ unum posset, (quum ibi contra quædam in magno illo numero sint quæ longe diversam significationem a vocis Græcæ significatione, quædam etiam quæ contrariam habent) tamen quid hoc aliud esset quam lectorem obruere indistincta et confusa significationum varietate? Et quoniam de his disserere non prolati exemplis, fuerit de re per se clara, tanquam obscura, loqui, parumque utilitati studiosorum linguæ Græcæ, qui hæc legent, consulere: non committam ut ea invidisse, tanquam illorum progressibus simul invidens, dici possim: præsertim quum ad ea inveniendâ sit duntaxat aperiendus liber. Ecce igitur verbum Βαίω, quod eo aperto primum in oculos

* Epistola integra occurrit in Theodori Janassonii ab Almelooven De Vitis Stephanorum Dissertatione Epistolica ad J. G. Gravium. Amstelodami 1683. 12mo. edita, et in Stephanorum Historia a Michaele Maittaire conscripta, et Londini A. 1709. 8vo. edita.

incurrit, duas et viginti interpretationes continua serie subjunctas habens: videlicet, Vado, Sedate gradior, Eo, Ire facio, Adeo, Provenio, Intro, Tendo, Ambulo, Ingredior, Insisto, Gradior, Accedo, Induco, Imeo, Supervenio, Incedo, Ascendo, Ascendere facio, Descendo, Amo, Adulor. Ex quibus interpretationibus pleraque aut falsæ sunt, aut certe non satis aptæ: sed etiamsi convenirent omnes, nonne sigillatim potius, id est singulæ cum singulis exemplis collocandæ forent? Ego igitur in meo *Thesouro Linguae Græcæ* ita: Βάινω, Fut. βήσομαι. Pr. βέθηκα, a Βάω. Aor. 2. ἔβην, a Βῆμι, Gradior, Incedo, Eo. ut Hom. II. ρ. Βῆ δὲ διὰ προμάχων. Et in quodam oraculo, Βάινε δίκης ἄσπον. Μάλα τοι κακὸν ἀνδράσιν ἔβρις. In prosa quoque hunc usum habet: unde μεγάλα βαίνειν et ἀβρὰ βαίνειν, illud de incessu superbo, hoc de incessu molli, &c.—Hinc autem ad reliquos, quos habet istud verbum usus venio, sigillatim de iis ibi disserens. Sed libet et aliud exemplum proferre. Βάλλω ibi exponitur Mitto, Vulnero, Jaculor, Jacio, Insector, Prosterno, Admolior, Fundo, as: Incesso, Ferio, Proruo, Impe- to, Immitto, Statuo, Conjicio, Abjicio. At ego ita, Βάλλω, Jacio, Jaculor. Quod posterius existimo primæ et primariæ verbi βάλλω significationi respondere: ut enim dicitur Jaculari saxa, Jaculari ferrum, Jaculari fulmen, et Jaculari aliquem saxis, ferro, fulmine: eodem modo, βάλλειν λίθον, et βάλλειν τινὰ λίθῳ dicunt Græci. Sed posterior hæc constructio verbi βάλλω nihilo &c.—Prolatis deinde utriusque constructionis exemplis, tandem addo, Sciendum est autem, interdum βάλλω per se poni, ut Jaculor. Demosth. Philipp. 3. κὰν μήπω βάλλῃ, μὴδὲ τοῦτῃ Xenoph. Hellen. 2. ἡκόντιζον, ἔβαλλον. Sic et apud Thucydidem lib. 3. τοὺς ἐπιβοηθοῦντας καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εὖργον βάλλοντες, Jaculantes, vel Missilibus petentes, &c.—Βάλλω, Attingo, Ferio, Figo, Saucio, Hom. II. ε. οὐδ' ἔβαλ' αὐτόν. Ubi Eustathius scribit, βάλλειν aperte pro ἐπιτυγχάνειν accipi. Sic et in ænigmate quodam Clearchi, quod ab eodem grammatico post Athenæum refertur, pag. 713, λίθῳ τε καὶ λίθῳ βάλοι τε καὶ βάλοι: ubi docet βάλοι priore loco esse pro ἀφήσοι, πέμφοι, ῥίψοι: at posteriore pro οὐκ εὐστοχήσοι, sive οὐκ ἐπιτύχοι. Hoc autem sensu, &c.—Paulo post, at Βάλλω pro Ferio, Vulnero, II. β. Βεβλήκει, &c.—Βάλλω, Jacio, Projicio, ῥίπτω, ut Odys. ι. Οὗτ' εἰνὺς βαλέειν, id est, ἀγκύρας κατὰ βυθοῦ ῥίψαι, Eust. Sic. II. β. ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίρ, sceptrum in terram projecit: id est, ἔρριψε, seu κατέρριψε. Et II. η. Τὸν μὲν παρ' πόδ' ἐὼν χαμάδις βάλε.—Paulo post, Βάλλω autem pro Abjicio, ut βάλλειν τοὺς ὀδόντας, de quo vide in Πρωτόβολος.—Βάλλω, Emitto, ut Hom. βαλέειν τ' ἀπὸ δάκρυ παρειῶν. Sic Euripides Hippolyto, ἀπ' ὅσων δ' οὐ θέμυς βαλεῖν δάκρυ. Latini quoque non solum Emittere lacrymas et Profundere, sed et Projicere lacrymas interdum dicunt.—Βάλλω, Immitto, Pono, Impono. II. ρ. Πάνθ' ἐν χεῖρεσσι βάλα καὶ Φρόντιδι δίρ. Et II. η. κινέη βάλε (omissa præpos.) pro ἐν κινέη ἔθετο, &c.—Usurpatur Βάλλειν pro Ponere in metaphoricis etiam loquendi generibus: ut apud eundem poetam βάλλειν ἐν θυμῷ, ad verbum, Ponere in mente, pro Versare in mente, seu In animo cogitare. Ut Odys. α. v. 201, 202. ὡς ἐνὶ θυμῷ Ἀθάνατοι βάλλονσι, καὶ ὡς τελέεσθαι οἶω. Id est, ἐνθυμούνται, uno verbo, ut scribit Eustathius: addens etiam, βάλλειν significare vel νοεῖν ἐπιτυγχᾶν, καὶ ὡς εἰπεῖν ἐπιβάλλω, vel τίθεναι. Quam posteriorem expositionem admitto, priorem, ut nimium subtilem atque adeo commentitiam, rejicio. Neque enim βάλλειν per se declarare potest νοεῖν, sed junctum cum ἐν θυμῷ, aut ἐν φρεσὶ, aut alio hujusmodi. Ut si dicas ἐν νῷ seu ἐν νοὶ βάλλειν, non dubium fuerit quin βάλλειν sit simpliciter θεῖναι, quum habeamus factam inde vocem compositam νοιθεῖν. Qua forma dicuntur a Virgilio, Mente alta repostum, et, Sensibus imis reponas. Ceterum frequentius voce passiva βάλλεσθαι utitur Homerus (si bene memini) quam activa, in hoc loquendi genere, &c.—Nam cetera longum esset adscribere, ideoque in id tempus reservabo quo totum opus luce donabitur.

Quantopere autem fallantur qui non aliud a me quam unum ex vulgatis illis lexicis, sed multo locupletius expec- tant, vel ex duobus illis quos jam protuli locis, fieri conjectura potest. Verum præterea is labor me indignus, et alienus a fidelitate paterna, cujus vel maxime hæredem me a se relinquere existimavit, (fidelitate inquam in iis quæ ad typographicam artem pertinent) faciam ut aperte intelligatis. Iis quæ circumferuntur lexicis Græcolatinis primam imposuit manum monachus quidam, frater Joannes Crastonus, Placentinus, Carmelitanus: sed quum is jejunis expositionibus (in quibus vernaculo etiam sermone interdum, id est Italico, utitur) contentus fuisset, perfunctorie item constructiones verborum indicasset, nullos auctorum locos proferens ex quibus illæ pariter et significationes cognosci possent, multi postea certatim multa hinc inde sine ullo delectu ac judicio excerpta inseruerunt. Donec tandem indoctis typographis de augenda lexicorum mole inter se certantibus, et præmia iis qui id præstarent pro- ponentibus, quæ jejunæ, et (si ita loqui licet) macilentæ antea erant expositiones, adeo pingues et crassæ redditæ sunt, ut in illis passim nihil aliud quam Bæoticam suam agnoscamus. Nam pauca ex Budæo, aliisque idoneis auctoribus, et ea quidem parum fideliter descripta, (utpote parum intellecta) multa contra ex Lapo Florentino, Leonardo Aretino, aliisque ejusdem farinae interpretibus (ut similes haberent labra lactucas) in opus illud transtulerunt. Ex iis quidem certe locis in quorum interpretatione felix fuit Laurentius Valla, paucissimos protulerunt: sed pro perverso suo judicio, perversissimas quasque ejus interpretationes (quales prope innumeras a me annotatas in Latinis Herodoti et Thucydidis editionibus videbis) delegerunt egregii illi Lexicorum seu consarcinatores seu interpolatores, quibus, tanquam gemmis, illa insignirent. Quod si non quam multa, sed duntaxat quam multorum generum errata ibi sint, commemorare velim, merito certe exclamabo, τί πρῶτον, τί δ' ἔπειτα, τί δ' ὑστάτιον καταλέξω; Vix enim ullum errati genus posse a nobis cogitari aut fingi existimo, cujus ibi aliquod exemplum non extet. Quæ igitur frequentiora sunt, indicasse satis fuerit. Quo in numero poni a nobis poterunt (ne longe abeamus) quæ in duobus illis quos attuli paulo ante habentur locis. Quis enim (ut cetera omittam) non dico, cognitione aliqua linguæ Græcæ, sed vel sensu communi præditus, non animadvertat, rationi minime consentaneum esse ut unum idemque verbum βαίνω per se ac sine ulla adjectione, et Ascendo et Descendo significare dicatur? Quod autem idem verbum exponitur Amo et Adulor, hujus tam insolentis et absurdæ expositionis occasionem præbuit mendo- sum in eo verbo Hesychii exemplar. Sed hæc non valde mirabitur (mirari certe non debet) qui ibidem inveniet Αἰθαίρετος expositum Simplex, Verus, Manifestus, Brevis: et Ἡμδαμῆς, Securi domitus: et Σύναινος, Laudis particeps: de quo dicam et infra. Imo vero ne hæc quidem valde mirabitur qui fædiora etiam (si fædiora esse ulla possunt) ibi legerit: ea nimirum quibus vocabulo cuiuspiam plane contraria significatio datur ei quam habet. Ut quum Παραβαρσύνω, quod est Hortor, exponitur Dehortor: quum Ἀπαναίσχυντῷ, quod est Inverecunde seu impudenter me gero, aut Impudentia utor, exponitur ibi Verecunde facio. Quum Διώξιν ποιούμενοι, quod est Persequentes, exponitur Fugæ se mandantes. Sed quod non errati genus (uti dixi) in illis spectatur. Unius autem generis men- tionem feci in iis quæ præfatus sum in meam editionem poetarum Græcorum: ita scribens, Verum ex omnibus mendis in quibus extirpandis laboravimus, nulla frequentiora sunt in superioribus editionibus quam quæ orta sunt ex præpositionibus quæ cum aliis vocibus incuria imperitiæque librariorum coaluerunt. Hinc certe factum est ut Homero multa vocabula adscribantur, (et quidem nonnulla in bellis etiam istis et tam pulchros titulos mentientibus Lexicis) quæ, si reviviscat, non intellecturus, nedum pro suis agnitus sit. Talia sunt, Ἐπατέρεια, et Ἐνάσπερον, et Ὑψίμερον, et Ὑπότρομος, et Ὑποηλεές, et Ὑπέμβρον, et Περκάμμορε, et Καταδέμνια, et Καταβουκόλοντο, et alia denique plurima. Hæc ego ibi. Sed his addi posse dico non pauca ex iisdem Lexicis sumpta, ut Ἐπατήρη, Currus: nato errore ex hoc versu Homeri, II. ω. Σὺν δ' ἔταροι ἥειραν εὐξέστην ἐπ' ἀπήνην, (aut certe ex alio quopiam versu, in quo habetur itidem hoc nomen præcedente præpositione). Non dubito autem quin aliquis ex consarcina- toribus lexicorum, inter ea vocabula quibus ipsa locupletabit, adjecturus sit etiam Ὑπατήρη pro curru itidem, ex isto Homeri versu, Od. 2. Ἡμῶνους θ' ἔπαγον, Ζεῦξάν θ' ἐπ' ἀπήνη. Ἀπατήρη, ex isto loco, Od. η. οἱ ῥ' ἀπ' ἀπήνης Ἡμῶνους ἔλυνον. Errore equidem his omnino simili legitur in illis Ἐπαύλειος factum ex ἐπ' αὐλείου, quod extat apud eundem poetam, Od. α. Στῆ δ' Ἰθάκης ἐνὶ δῆμῳ, ἐπὶ προθύροις Ὀδυσῆος, Οὐδοῦ ἐπ' αὐλείου. Horum in numero ponendum et Παλνκέρδιον, ex illis ejusdem poetæ locis in quibus legitur πολὺν κέρδιον. Ut Iliad. η. πολὺν κέρδιον εἶπ. Et

II. e. atque alibi, ἢτ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν. Sed ne putemus eos ex solis Homeri verbis occasionem arripuisse comminiscendi nova hæc vocabula, ac novo more non lexica solum, sed linguam Græcam locupletandi: en tibi et alia multo magis monstrosa atque prodigiosa, quæ in iis leguntur: Πολυνικῶ, et Ἀβραδοδῆ, et Ἀκονήλιθος, et Ἀμφιθερμωπύλας, et Ἀπυρρωτροφή, et Ἀρεικάτοχος, et Ἀναυλατίοντες, et Σφιτεθῆναι, et alia quæ longum omnia foret recensere. Quod si Homerus superiora illa vocabula ex suis depravata intellecturus non esset, quid de his dicemus? an esse ejusmodi quæ ille intelligere posset? Imo vero prodeant cum Homero Hesiodus et Orpheus, prodeat Theocritus, prodeat doctus Callimachus, prodeat mirus ille vocabulorum fabricator Nicander, prodeant denique quicunque olim extiterunt poetæ, et cum illis oratores, historici, quoscunque denique in ullo genere scriptores habuit unquam Græcia: ad ista vulgarium Lexicorum Græcolatinorum centies reconsarcinatorum vocabula obstupescant, atque obmutescant. Quid? annon magnæ hoc laudi dandum est illis reconsarcinatoribus quod sibi peculiaribus quædam vocabula habeant, ad quæ intelligenda celeberrimis illis scriptoribus eorum schola petenda sit? Quid? nonne optime de lingua Græca merentur, qui eam alioqui verborum inopem tam multis vocibus ditant? Verum ut serio potius de re seria loquar, addant unicuique harum vocum significationem quæ in Lexicis illis habetur: simulque quo sit modo in unaquaque erratum, ostendam. Prima vox est Πολυνικῶ, quæ ibi affertur ex Thucydide pro Longe vinco, Facile supero. Erratum autem hic ortum est ex adverbii πολὺ cum verbo νικῶ permissione, eodem prorsus pacto quo in illo πολυκέρδιον, cujus paulo ante memini, errantur commiscendo πολὺ cum κέρδιον. Secunda, Ἀβραδοδῆ, dicitur significare Pellex, sive Concubina. Natum est autem hoc vocabulum ex vocis ἄβρα expositione, confusa cum hæc ipsa per errorem. Quum enim Hesychius ἄβρα exposuisset δοδῆ, id est Serva, et vox hæc ἄβρα et ejus expositio in unum conflata, novum hoc et inauditum seculis prioribus vocabulum fecerunt, ἄβραδοδῆ. Tertius datus fuit locus voci Ἀκονήλιθος, quæ exponitur Cos, cotis. Originem autem vox ista habet ex errore omnino simili ei qui in secunda commissus est, nimirum in Ἀβραδοδῆ: est enim itidem ex nomine ἄκονη, et λίθος, quod pro expositione subjungitur a Suida. Quarto loco numerata fuit Ἀμφιθερμωπύλας, id est Apud Thermopylas. Perperam videlicet juncta præpositione ἀμφι cum accusativo Θερμωπύλας. Quinta est Ἀπυρρωτροφή, quam tradunt significare Crudus cibus. Qua in voce major quam in proxime præcedentibus est depravatio: quum non solum permista sint duo vocabula in unum, sed etiam mutata litera o in ω, et omissa litera σ. Scribendum est enim ἄπυρος τροφή. Sexta est Ἀρεικάτοχος, quod exponitur ἐν τῷ ἄρει ἐνθουσιῶν, et affertur ex Euripide: perperam scriptum pro ἄρει κάτοχος. Septima est Ἀναυλατίοντες quæ exponitur Sine tibiis sacrificantes: non solum perperam confusis duobus vocabulis in unum, sed et perperam scripto τίοντες pro participio θύοντες. Non dubium est enim quin ex ἀναυλα θύοντες facta sit vox illa. Octava est Σφιτεθῆναι, quæ exponitur Conditam esse legem. In qua expositione, sicut et in ipsa voce Græca, erratum est: quum sit σφιτεθῆναι pro σφι τεθῆναι, id est Ipsi aut sibi positum esse, seu positam. Sed ex illa mendosa expositione conjicere possumus, in eo loco unde sumtæ sunt voces illæ σφι τεθῆναι (quæ postea perperam conflatae in unam fuerunt) scriptum fuisse νόμον σφι τεθῆναι. Hæc nimirum sunt illæ vulgarium lexicorum Græcol. divitiæ, tam raræ videlicet voces (si tamen quæ nusquam extant, ac commentitia sunt, seu potius orta ex errore in quem ignorantia impulit, rara vocari debent) et prorsus inaudita compositionum formæ ac monstrosæ, (ut antea dixi) adeo quidem ut ex compositis illis vocibus quasdam centauriformes appellare quis possit. Cujusmodi alias si fingere liceat, non multum posthac in locupletandis lexicis laborandum fuerit: si nimirum quælibet vox cum qualibet putetur posse tali compositionis forma coalescere. Sed audite obsecro quis animo meo sæpe obversetur metus. Metuo certe ne miseri isti βαρβαρολεξικοσυρράπταται et voces illas et alias quamplurimas, itidem commentitias aut quolibet modo mendosas, quas ego relegavi, vel potius ἐς κόρακας amandavi, tanquam per incuriam a me prætermittas, in meum etiam illum Thesaurum intrudant. Quod quum accidet, idem prorsus mihi quod patri meo, Roberto Stephano, id est, idem meis quod ejus laboribus, usuveniet. Quum enim ille Venetiis agens quandam officinam typographicam ingressus esset, in qua excudebatur ejus Thesaurus Latinæ linguæ, sumta in manus charta, oculos statim in quoddam vocabulum conjecit, quod se olim rejecisse, dum opus illud construeret, recordabatur. Miratus ergo, suum exemplar afferri ad se jussit, quod suæ memoriæ non omnino fidendum putaret. Ibi certe vocabulum illud non invenit, sed margini adscriptum, ut insereretur, videt. Tunc eum cujus manu adscriptum erat, convenire: et quo id consilio fecisset, interrogare. Hic vero non aliud respondere quam se non vocabulum hoc solum, sed aliquot alia itidem adjecisse. Quæ quum patri meo ostendisset, ea ipsa esse comperit quæ itidem olim rejecerat. Qua ex re tanto dolore exarsit, ut continere se non potuerit, quin illum aliosque qui ad ditandum præclaris hisce divitiis Thesaurum operam suam itidem locarant, asinos Arcadicos vocaret. Verum hæc obiter. Quod si libeat ulterius in excutiendis illis Lexicis pergere, et aliud quoddam erratorum genus, quod summam illorum consarcinatorum reconsarcinatorumque doctrinam testetur, in medium producere: de iis vocibus dicendum censeo quæ commentitiæ quidem sunt itidem, ex alio tamen erroris genere ortæ. Ibi igitur legimus, Ἀπόπημα, αρος, ρὸ, Stercus. Quid hoc vocabuli est? (dicit quispiam paulo plus in lingua Græca quam illi, versatus) unde prodiit? Ego certe ejus originem subodorari mihi videor. Solent nostræ typographicæ operæ, quæ compositorum nomine vulgo appellantur, syncopis plerumque uti, nonnunquam contra reduplicationibus, dum in propositum sibi exemplar non satis intentos oculos habent. Credibile est igitur quempiam ex ἀποπάτημα per syncopen fecisse ἀπόπημα. Aliquem deinde ex illis Lexicorum interpolatoribus, incidentem in eum libri locum in quo ἀποπάτημα syncopen hanc passum erat, non arte grammatica, sed arte typographica, (id est incuria ejus qui hanc artem profitebatur) et mutatum in ἀπόπημα, nihil tale suspicantem, et stercoris appellationes alioqui studiose colligentem, Lexicon suum statim adisse, et quum hanc ibi non inveniret, diligenter addidisse. Earundem certe operarum (typographicarum inquam) opera aucta fuerunt illa Lexica plerisque vocibus, in quibus a pro e ponere libuit: ac præsertim pro e præpositionis ἐπὶ, in quibusdam compositis: habemus enim in illis Ἀναβαλῖνω, Inscendo, perperam scriptum pro Ἐναβαλῖνω; et Ἀπανορθῶ, Emendo, Corrigo: incorrecte certe scriptum pro Ἐπανορθῶ: et Ἀπαμφοτερίζω, Sum naturæ ancipitis, nihilo certe emendatius scriptum quam præcedentia, pro Ἐπαμφοτερίζω: et Ἀπαρήγω, Juvo, nec non Ἀπαρωγός, Opitulator, mendose pro Ἐπαρήγω, et Ἐπαρωγός: item Ἀπάρατος, Execrabilis, Execrandus, corrupte pro Ἐπάρατος. Ne autem putemus, huic tantum voculæ quæ ex præpositionum numero est, illos suum e invidisse, ideoque in a mutasse: en tibi Ἀπασσύμενος (vel potius Ἀπασσίμενος, ut genuina illorum scriptura retineatur) pro Ἀπασσύμενος; item Ἀπαλαύθη pro Ἐπαλαύθη; et Ἀπαλλάξ pro Ἐπαλλάξ, necnon Ἀκάσασθαι pro Ἀκέσασθαι. Ut autem præpositioni illi ἐπὶ suum e invidentes, in a mutarunt, sic et præpositioni ἀπὸ suum o invidisse videntur: quippe quod in a itidem mutandum censuerint in quibusdam compositis: quorum unum est Ἀποκρούμαι: pro hoc enim ibi legitur Ἀπακρούμαι, in eo quidem loco ubi post Ἀπακριβῶς ponitur. Vicissim tamen alicubi irati literæ a, eam suis e sedibus extruserunt, et o in eos imposuerunt: ut quum Ἀπομύνω pro Ἀπαμύνω scripserunt. Sed quæ literæ aliæ pro aliis (ut tandem finem dicendi de hoc erratorum genere faciam) in lexicis illis positæ non fuerunt? Ibi est Διατὺς pro Διαδὺς, et quidem exemplo etiam confirmatum scilicet: διατὺς τὴν δίκην. Ibi legitur Ἀθιρόγλωσσοι, cum η, manifesto quidem errore pro Ἀθιρόγλωσσοι, sed cum expositione ei non conveniente: exponitur enim Eloquens. In iisdem extat Συνεχμάλωτος, quod itidem mendose scriptum esse liquet, pro Συναιχμάλωτος: sed operæ pretium est animadvertere quantum auctus sit hic error, derivationem quæ mendosæ scripturæ congrueret, comminiscendo. Postquam enim Συναιχμάλωτος expositum fuit Concaptivus: additur, ab ἔχμα, quod vinculum significat. Quum alioqui notissimum sit αἰχμάλωτος dici quasi αἰχμῇ ἄλωτός: et ab illo esse συναιχμάλωτος, præfixa præpositione σύν. Quid, quod etiam e quod ex incremento erat, præsentī, necnon verbali nomini datum fuit? veluti ubi Κατεσκενάζω dicitur significare Paro, Gero, Ædifico: et Κατεσκενάσμα, Ædificium: quum vel pueri sciant præsens seu thema esse Κατασκενάζω (unde κατεσκενάζων et κατεσκενάκα, &c.) et verbale itidem Κατασκενάσμα. Sed hoc tamen falsum thema multo propius abest a vero quam alia quædam quæ in iisdem occur-

runt: ut Ἐπαληθέω, ὦ, Fut. ἦσω, Divagor, Oberro. ἐπαληθεῖς ἄσπερα, Per urbes vagatus, errans. Πλανηθεῖς, Jactatus, Hom. Multo, inquam, propius abest a vero illud thema Κατεσκενάζω quam hoc, quum in illo una litera mutata verum thema efficiat: contra autem non sine magna mutatione ex falso themate Ἐπαληθέω, facere possis verum Ἐπαλάομαι. Idem dicendum et de Διαπαρήμι, pro Διαπείρω, seu potius Διαπείρομαι. In iisdem enim Lexicis Διαπαρεῖς, Transfixus, Trajectus, dicitur esse a themate Διαπαρήμι: quum esse a Διαπείρομαι ii soli ignorare possint qui eadem qua illi Lexicorum consarcinatores, ignorantia laborant. Idem denique dicendum et de participio Διαδρομούσα, cui dant thema Διαδράσκω. Hæc enim ibi habentur totidem verbis, Διαδιδράσκω, ἀποδιδράσκω, Diffugio, Aufugio, Evito, Effugio, Elabor, διαδρομούσα γενεά, Decursa ætas, Politianus. Διαδρομούσης τῆς νυκτός, Nocte exacta. Hæc autem tam fœda ignoratio thematum in his verbis, facit ut minus mirer eam quæ ibi est, permistionem compositorum quæ sunt a themate εἶμι, cum iis quibus thema est ἵημι. Adeo quidem ut etiam scriptum sit, Παρήμι videri duplicem habere derivationem: nimirum vel a παρὰ et εἶμι, vel a παρὰ et ἵημι: quum contra ex παρὰ et εἶμι fiat πάρεμι, non παρήμι. Quam boni autem thematum in quibusdam verbis, tam boni nominativorum in quibusdam nominibus fuerunt. Verum ut ad commentitia verba revertar, in iisdem Lexicis inveniri dico Παραπλάσιος pro Πολλαπλάσιος, et Ἀπελίμπανος pro Ἀπολίμπανόμενος. Hæc autem, sicut et præcedentia, aliaque quamplurima, non ita posita sunt ut errores typographici vocari possint, id est operarum typographicarum: quum habeantur seorsim, et suo in loco, sequendo ordinem alphabeticum: qui in illis non observaretur, nisi mendose ut scripta sunt, scriberentur, (quum tamen alioqui habentia alteram etiam scripturam alibi ponantur). Præterea vero non in prioribus tantum Lexicis hæc verba, sed et in posterioribus, atque adeo in omnium novissimo legi sciendum est. Quo magis vereor ne hæc, sicut et illa monstrosæ cujusdam formæ composita, quorum antea memini, aliquando in meum etiam Thesaurum intrudantur. Sed magnam illi hac in re factum iri injuriam, hæc saltem epistola testabitur. Hoc certe affirmare possum, si omnia omnis generis errata quæ ibi sunt, colligere velim, sicut præcedentia collegi, libro tantæ molis quantæ meus Thesaurus futurus est, haud comprehensum iri. Nam et loci scriptorum infideliter sæpe citantur, infidelius autem exponuntur. Quin etiam ipsa eorum nomina interdum depravata sunt. Sed (quod multo majoris momenti est) verba quibus Græci lexicographi ad vocabuli alicujus expositionem usi sunt, duas pluresve significationes habentibus, præpostere interpretantur, et in alium omnino sensum quam ipsi intellexerint. Et quod fœdus est, etiam Latinæ Budæi expositiones sæpe aut non fideliter descriptæ, aut non suo loco positæ, nec ei verbo datæ cui eas ille tribuit. Ad locos infideliter citatos quod attinet, multis id modis fieri dico: interdum enim depravati afferuntur, nonnunquam perperam truncati, interdum duo in unum confusi. Truncati, ut in Ἐπιβάλλω, ex Plutar. Apophth. ὡς ἐπιβάλλον τῇ βουλευτικῇ &c.—nam ut significatio pariter et constructio cognosci posset, addenda fuerunt hæc verba, παρὰ τὸν νόμον τέσσαρας μῆνας. Duos autem locos in unum confusos habes in verbo Παρακολουθῶ: ibi enim affertur ex Luciani Anacharside, ἡ δὲ παρακολουθοῦσα τοῖς δόξαι τοῦ παντός ἀξία τοῖς νενικηκόσι, ἐνίοις δὲ καὶ παρακολουθεῖν ἀναστρέφοντας. Hæc enim ἐνίοις δὲ, &c. hujus loci non sunt. Quum apud Lucianum post νενικηκόσι, sequantur hæc verba, ὑπὲρ ἧς καὶ λακτίζεσθαι καλῶς ἔχει τοῖς θεωρούμενοις τὴν εὐκλειαν ἐκ τῶν πόρων. οὐ γὰρ ἀπονητὶ προσγένοιτο ἂν αὐτῇ. ἀλλὰ χρῆ, &c. Quidam præterea asserunt a re de qua agitur alieni omnino, et quibus nihil minus quam ea significatio aut constructio quæ confirmanda est confirmatur: quum videlicet casus quem cum uno verbo jungi putant, jungatur cum altero. (Omitto verba Latina aut etiam loquendi genera quæ ex probatis quidem aut etiam primariis Latinæ linguæ scriptoribus petita sunt, sed valde alium apud eos habentia usum, quam sit is qui ipsis datur, ut respondere his vel illis Græcis vocabulis aut loquendi generibus possint.) Quinetiam non unus invenitur locus ex quopiam Græco scriptore allatus, in quo vox de qua agitur, et propter quam is affertur, illa ipsa desideratur. Peccatur autem et alio modo in proferendis auctororum locis, quum nimirum mendosa lectio quæ affertur, ea est cujus auctoritate ad probandum quidpiam nituntur. Quod in locis Græcorum sæpe contingit. Ut in nomine Εὐδαιρέτος, dicitur eo significari Facile scissilis, Citissime penetrans, Pellucidus, Qui facile aperitur, Qui facile dividitur. Quibus additur, εὐδαιρέτος ἀνεμος, Xenoph. Ventus apertus. Extat autem is unde hæc petita sunt locus, Hellen. libro 1. p. 262. mæ editionis, circa finem: verum ibi εὐδαιρέτος non εὐδαιρέτος habetur. Ita enim legitur, Κόνων δὲ καθελκύσας τὰς ναῦς, ἐπεὶ οἱ τε πολέμοιοι ἀποδεδράκεσαν, καὶ ὁ ἀνεμος εὐδαιρέτος ἦν, ἀπαντήσας τοῖς Ἀθηναίοις, &c. Fateor tamen quædam exemplaria habere εὐδαιρέτος: sed qui vel minimo præditus judicio fuisset, alteram illam lectionem sequendam esse, facile animadvertisset: præsertim quum et multorum veterum exemplarium auctoritate confirmetur, et easdem servet literas, alio tantum ordine eas collocatas habens: quinetiam bene cum re de qua agitur conveniat, ut cuius manifestum esse potest, esse enim ab εὐδία. Idem porro dicendum et de isto Herodoti loco quem Lexica illa in nomine Εὐαγῆς proferunt, εὐαγῆ πνεύματι χρησάμενος, pro Secundo vento usus. Nec enim dubium est quin veterum codicum lectionem sequi debeamus, in quibus εὐαεῖ habetur, ab εὐαῖς, quod est ab ἄω, significante Flo, Spiro. Locus est in Euterpe, εὐαεῖ τε πνεύματι χρησάμενος καὶ θαλάσῃ λείῃ. Quod si hanc lectionem non haberemus, tunc aliqua fortasse ejusmodi interpretatio nominis εὐαγῆ ibi excogitari posset, qualem attuli in Thesaurō. Ceterum non in Græcorum tantum scriptorum locis interdum lectiones mendosæ afferuntur, (et quidem mendosæ in eo ipso vocabulo de quo agitur) sed in Latinorum quoque nonnullis: atque adeo commentitiæ etiam fortasse: ut in Kῆπος novissima editio, postquam tradidit κῆπον esse etiam τὸ ἐφήβαιον τῶν γυναικῶν, Hesychio: pectinein, muliebremque pubem, inguina et verenda mulierum: (hic enim scilicet ostentandæ erant Latinæ linguæ opes) quibus subjungit apud Diogenem Laertium, Stilponem negare Minervam deum esse, quia femina esset. Quem ita irrisisse Theodorum Cyreniacum, πόθεν δὲ τοῦτ' ἡδεῖ Στίλπων: ἡ ἀναστράς αὐτῆς τὸν κῆπον ἐθέασατο; an resecta et sublata veste ejus hortum contemplatus est? his addit, Hortum enim in hac significatione honesta metaphora (ut et genitale arum Virgilius) usurpavit Ovidius in Metamorphosi, Fœmineos hortos in olentes vertere menthas Persephonæ licuit. Atqui hoc in loco non vocem hortos, sed vocem artus præter Aldinam editionem (quæ emendatior est quam alia cujusquam poetæ ab eo profecta) aliæ quæ apud me sunt plurimæ, necnon vetus exemplar scriptum, habent. Et seu quis lectionem illam somniarit, seu ex codice quopiam sumserit, non solum fœtidam hoc in loco, sed ab eo etiam alienam esse, nemo, nisi qui judicio careat, negarit: si quidem qua de re agatur expenderit. Aliqua vero afferuntur ex auctoribus, quæ apud eos quidem inveniuntur, sed quovis potius quam eo pertinentia quo pertinere dicuntur, et in alium omnino sensum ab auctoribus scripta. Cujus erroris et paulo ante mentionem obiter feci. Exemplum autem ejus habemus in vocabulo Αὐτόματος: quum enim Gell. in fine capitis 1. lib. 13. scripsisset. Quod Cicero fatum atque naturam videtur dixisse, id multo ante Demosthenes τὴν πεπωμένην καὶ τὸν αὐτόματος θάνατον appellavit. Αὐτόματος enim θάνατος quasi naturalis et fatalis, nulla extrinsecus vi coactus venit. Quum, inquam, his verbis Gellius primum libri 13. caput clausisset, interpretationem hanc quæ ab illo tribuitur nomini αὐτόματος juncto cum θάνατος, (quæ vox mortem significat) vulg. lexicorum consarcinatores huic ipsi nomini tribuerunt, dicto de conviva. Allato enim hoc versu Homeri ex Iliad. β. Αὐτόματος δὲ οἱ ἦλθε βοῆν ἀγαθὸς Μενέλαος, subjungitur ἄκλῆτος: deinde, Quasi naturalis et fatalis, quique nulla extrinsecus vi coactus venit, auctore Gellio. Quod erratum adeo monstrosus est (quis enim, nisi qui communi sensu omnino aut etiam sana mente destitutus sit, non animadvertat absurde dici de conviva, eum esse naturalem et fatalem, et nulla vi extrinsecus coactum venire?) ut vix meis ipse oculis illud intuentibus credam. Nec vero contenti fuerunt, quos proferunt auctororum locos modis omnibus depravare, decurtare et mutilare, duos in unum confundere, quæ ab iis dicuntur in alium omnino usum convertere, aut in alium prorsus sensum interpretari quam eum quo scripta sunt: sed eo audaciæ proruperunt, ut quædam etiam illis auderent affingere. Cujus audaciæ exemplum habemus in Ἀνέφικτος. Ibi enim affertur ex Lucianica Alc. ἀνέφικτος ἀνθρώποις ἔστιν οὐρανός; quum tamen illa ibi non legantur, sed ista, ἐπεὶ τὸν ὅλον οὐρανὸν πύσῃ τινὶ αὐτοῦ δοκεῖ εἶναι μελίζω: φράσαις ἂν, X. Τίς δ' ἀνθρώπων, ὃ Σώκρατες, δύναται ἂν ἡ ὀνομάσαι τὶ τῶν τοιούτων; οὐδὲ γὰρ εἰπεῖν ἐφικτόν. Hæc autem

verba quam pulchre et quam fideliter in illam epitomen redacta sint, vestrum esto iudicium. Hic certe Lexici locus, ut multos alios ejusdem audaciæ suspectos habeam, facit. Venio ad id quod multo majoris momenti esse dixi, nimirum ubi verba quibus Græci lexicographi ad vocabuli alicujus expositionem usi sunt, binas pluresve significationes habentia, præpostere interpretantur, et in alium omnino sensum quam illi intellexerint. Cujus errati exemplum habemus in *Σύναϊνος*, cujus antea mentionem feci, quum falsarum significationum exempla proferrem. In illis enim *Σύναϊνος* redditur, *Laudis particeps*. Unde autem orta est falsa ista interpretatio? Ex Hesychii expositione, cui *σύναινος* est *ὁμόδοξος*. Quum enim *ὁμόδοξος* (utpote a *δόξα*, quod non solum opinionem seu sententiam significat, sed etiam gloriam) existimarent debere significare *Laudis particeps*, de altera illa nominis *δόξα* significatione nihil cogitantes, præclaram illam interpretationem tribuerunt nomini *σύναινος*: quum alioqui debuissent interpretari, Qui ejusdem est opinionis, Qui idem sentit, Qui assentitur. Sicut *Συναίνειν* est *Assentiri*. Libet autem duo non minus insignia hujus erroris exempla proferre, a me annotata in verbo *Ἀνήκω*. Ita enim ego ibi: apud Thucydidem autem *ἀνήκουν* vulgo exponitur *Rediguntur*, in hoc loco libri 3. *εἰς τὸν θάνατον αἱ πολλὰ ἀνήκουν*; ubi tamen scholiast. exponit *ἀνέρχονται*. At Suidas, quum dicit *ἀνήκουν* poni a Thucydide pro *τελευτῶσι*, *λήγουν*, non dubito quin de illo similive ejus loco intellexerit. Sed vulgarium lexicorum consarcinatores, imperitissimi et ineptissimi, et stiva vel flagris potius dignissimi homines, quum Suidas dicit *τελευτῶσι*, putarunt eum accipere pro *τελευτῶσι τὸν βίον*, *Moriuntur*, (non animadvertentes subungi ab eo *λήγουν*) atque ita scripserunt, *Ἀνήκουν* pro *Decedunt*, *Moriuntur*, apud Thucydidem. Itidem quum tradat Suidas a Demosthene *ἀνήκοντος* sumi pro *διαφέροντος*, scripserunt illi Demosthenem *ἀνήκοντες* pro *Excellentes* dixisse (quasi vero *διαφέρειν* significet duntaxat *Excellere*): eum tamen Demosthenis locum in exemplum attulerunt in quo ipse Suidas *ἀνήκοντες* dicit significare *ἀνελθόντες*. Is est quem antea citavi, *τῆς μὲν ἐν τῷ λέγειν δυνάμεως οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον ἀνήκοντες*. Hactenus quæ in Thesauro scripsi huc pertinentia. Fœdius autem peccarunt in eo quod plerumque ne Latinas quidem Budæi expositiones fideliter descripserunt, nec suo loco posuerunt, eique verbo non dederunt, cui ille eas tribuerat. Cujus peccati exemplum vobis suppedabit vocabulum *Ἀνπόστατος*. Ibi inter alia significare dicitur *Sedimentum*, et Quod ex urina subsidit. Quæ expositio sumta quidem est ex Budæo, sed eam tribuente nomini *ὑπόστημα*, non autem nomini *Ἀνπόστατος*, ut videbis Comm. pag. 497. editionis patris mei: quum enim Budæus de *ὑπόστημα* loqui cœpisset, dicens poni pro hypostasi, et interjecisset aliqua de *Ἀνπόστατος*, revertens ad nomen illud *ὑπόστημα*, addidit, significare etiam *Sedimentum*, et Quod ex urina subsidit. Sed fingamus, tale quid apud Budæum aliumve legi de *Ἀνπόστατος*, nonne hoc aut librario aut typographo imputandum esset? Quis non videat, *ἀνπόστατος*, quod et adjectivum est, et præfixum habet a privativum, non posse *Sedimentum* significare? Huic similis commissus est error in voce *Αύλαϊον*, et quidem in excerptenda ex Budæo itidem expositione. Quum enim scripsisset in suo Lexico Budæus, *Αύλη* apud Athenæum pag. 242. pro triclinio prægrandi, id est æco, in quo nuptiæ in regia celebrabantur: hodie sallam dicimus. Quum inquam hæc ibi scripsisset, et vocem *Αύλαϊα* illi alteri proxime subjunxisset cum expos. Hesychii, quispiam ex consarcinatoribus Lexicorum, cui aliquid inde excerptendi cura demandata erat, quæ a Budæo pro expositione nominis *Αύλη* dicta erant, ad expositionem nominis *Αύλαϊα* pertinere putavit, atque adeo suo iudicio utens, huic non illi eam tribuit, sed decurtatam: ut ibi videbis. Hoc autem inde contingit (nam et hoc crassæ ignorantiae specimen silentio prætereundum non est) quod Budæus inter hæc verba triclinio prægrandi, et illud *Æco*, interjecisset notam quandam habentem punctum duabus transversis lineolis interclusum, qua significabat Id est: ut certe plerisque hic est ejus usus. Verum hoc a me velut obiter dictum esto. Libet autem, quandoquidem in mentionem hujus nominis *αύλαϊα* incidi, quis præterea circa ipsum commissus sit error, admonere, aliosque item ejusdem generis (licet diversi a proxime præcedentibus) ei adjungere. Quum *αύλαϊα* Græci dicant fœminino genere, Latini autem *Aulæum* potius neutro, (sicut in aliis plerisque vocibus, quas hi ab illis mutuati sunt, idem genus non retinuerunt) ideoque Bud. Annot. post. in Pand. Latinis scripsisset literis pluralem numerum *Aulæa*, (asserens alioqui et Curtii locum in quo *aulæam* dixit) illi diversas illas in diversis linguis nominis hujus terminationes confundentes, scripserunt, *Αύλαϊον*, *Stragula*, *Plagæ*, *Velum picturis intertextis variegatum*, *παπατέσσμα*, *περίστρωμα*, *τάπης*: quibus falso nomen Budæi tanquam testis subjunxerunt. (Sed eadem opera addam quid miseræ huic voci præterea contigerit, licet alio errati genere, et potius referendo ad quandam eorum, quæ supra commemorata fuerunt, classem. Quum scripsisset Hesychius, *Αἱ αὐλαῖαι, τὰ κατακαλύμματα*, sed forte a typographo omissus fuisset apex spiritus index, qui primæ nominis *αύλαϊα* syllabæ superponendus erat, unam illi vocem ex nomine et ejus articulo ei præfixo facientes, *Αλανλαῖαι* scripserunt, et exposuerunt, *Opercula*, *κατακαλύμματα*.) Ut porro in voce *Αύλαϊον* peccatum est ab istis Lexicorum consarcinatoribus, in eo quod vocabulum Græcum legi Latine voluerunt subjicere, sic et alibi idem fecisse comperiuntur. Ut quum pro *ἀγγέμαχα* scripserunt, *ἀγγέμαχαι*, volentes videlicet *ἀγγέμαχα* convenire cum nomine Latino *Hastæ*, quod fœmininum est: quum alioqui Græci *ἀγγέμαχα* scripserint, ad suum nomen *δόρατα*, seu *δπλα*, quæ neutra sunt, accommodantes, et de Latina illa nihil pensi habentes: idque merito. (Neque tamen errore hoc contenti fuerunt, sed vocem alio iusuper modo corruerunt, *ἀγγέμαχαι* pro suo illo *ἀγγέμαχα* scribentes.) Itidem, vero quum apud Pollucem legatur *θήριος αὐλός*, (nisi forte *θήριος* potius legendum existimemus) boni illi viri ex masculino *θήριος* fecerunt fœmininum *θηρία*, ut conveniret non cum *αὐλός*, sed cum *Tibia*, quod Latinis id sonat quod Græcis *αὐλός*. Imo vero gravius etiam peccarunt: quippe qui *θηρία* per se quoque significare tradiderint tibiam ex hinnulorum ossibus. Verum enimvero quamvis ego non singula errata; (quod et infiniti laboris esset, et librum immensæ molis requireret) sed singulorum duntaxat generum, vel potius eorum quæ in his sunt præcipua, paucula exempla colligere velim, vel horum numero me obrui sentio. Quare duobus duntaxat generibus præterea enumeratis, finem huic tam molesto ac tædioso sermoni imponere statui, cetera aut alii aut mihi ipsi in aliud tempus reservans: si tamen a magis seriis, quod huic rei impendere possim, supersit. Quinam igitur sunt lapsus illi? Activa pro passivis, et vicissim passiva pro activis plerisque in locis posita. Quanta enim licentia in hisce confundendis usi fuerint, vel inde patet quod Græcis etiam lexicographis sua activa in passiva, aut passiva vicissim in activa commutaverint. In quodam autem loco cujus recordor, ulterius etiam progressa est illa sive licentia, sive vecordia: quum enim Hesychius scripsisset *Ἐπιδικάζομαι*, et exposuisset *ἀντιποιῶμαι*, itidemque Suidas *ἐπιδικάζεται* exposuisset *ἀντιποιεῖται*, illi *Ἐπιδικάζω* activa, non passiva, voce scripserunt: deinde ut Hesychii et Suidæ expositionem accommodare illi possent, vocem quoque quam ei adhibuerant ex passiva activam fecerunt, scribentes *ἀντιποιῶ*. Quasi vero ut passiva vox *ποιῶμαι* multos usus sibi peculiare habet, ita etiam ejus composita suos non habeant, præsertim vero illud *ἀντιποιῶμαι*. Alterum autem errati genus de quo verba facere institui, est earum vocum quarum scriptura aliquid dialecto cuiusdam peculiare habet cum iis quæ communis linguæ sunt permistio. Contingit autem hæc in iis potissimum quæ ex dialecto Ionica petiæ sunt, utpote quarum major sit numerus. Veluti quum *μετέναι* quod est apud Herodotum pro *μεθίεναι* a *μεθίημι* (ex Ionice linguæ proprietate usurpantis tenuem *η* pro aspirata *θ*) dicitur esse a *μέτειμι*. Sic quum *διαθῶνται*, quod est Ionice itidem scriptum pro *διαθῶνται*, a themate *διατίθεμαι*, dicitur habere thema *διαθέω*. Hic finem facturum eram, (ut modo pollicebar) nisi calamum e manu deponens, recordatus fuisset mendii cujusdam inter ridicula maxime ridiculi, inter inepta ineptissimi, vel potius inter monstrosa monstruosissimi: de quo admoniti isti Lexicorum consarcinatores ac locupletatores, si et *Metamorphosin* Ovidianam locupletare velint, aliquid jam paratæ materiæ habebunt. Est enim in eo de quo loquor vocabulo mira quædam facta *Metamorphosis*, ex ea videlicet parte orationis quæ Verbum a grammaticis appellatur, in eam quæ Nomen ab iisdem vocatur, nimirum ex Verbo *Κυμάλνω*, *κυμάλνεις*, In Nomen *Κυμῆνα*. Quoniam autem rem quæ multorum fidem superatura sit, narrare me scio, totum locum in quo pulchram illam *Metamorphosin* habemus, proferendum censeo. Hæc sunt igitur illorum verba, *Κυμῆνα*, vocabulum castrense, ad significandam militum seriem fluctuum instar gradientem. Arrianus in expedi-

tione Alexandri, ἦγεν βάδην, τοῦ μὴ διασπασθῆναι τι ἐν τῇ ξυntonωτέρᾳ πορείᾳ κυμῆναν τῆς φάλαγγος, ne phalangis undatim incedens series aliqua ex parte divelleretur. Hanc fluctuantem seriem intelligit Virgilius in Georgicis, ubi, Ut sæpe ingenti bello quum longa cohortes Explicuit legio, et campo stetit agmen aperto, Directæque acies ac lato fluctuat omnis Ære residentis tellus. Atqui κυμῆναν esse participium aoristi temporis a κύμαινω, non autem nomen accus. casus, a nominativo κυμῆνα, vel hæc docuisse debuerant quæ a Budæo traduntur in Græcæ linguæ commentariis, Κυμαίνω, κυμαίνομαι. Plut. de acie fluctuante, τῆς δ' ὑφ' αὐτὸν στρατείας ἰδὼν τὸ πλείστον οὐκ ἀτρεμόν, ἀλλὰ κυμαίνον ὑπ' ἀπειρίας καὶ θορυβοῦμενον. Affert exemplum et compositi verbi ἐκκυμαίνω, eandem habentis significationem apud Xenoph. ἀναβ. 1. ὥς δὲ ἐξεκύναινε τι τῆς φάλαγγος τὸ ἐπιλείπμενον, ἤρξατο δρόμῳ θεῖν. Quod si itidem aut participio ἐκκυμῆναν, aut infinitivo ἐκκυμῆναι usus hic esset Xenophon, magnum certe et huic loco ab illis consarcinatoribus periculum impendebat, ne videlicet ei suum verbum itidem rapientes, in nomen ἐκκυμῆνα converterent. Sed quid ego hic de consarcinatoribus loquor? præclara illius Metamorphosis totam laudem, quantacunque est, unus sibi consarcinator vendicat, is nimirum cui adscribitur novissimæ editionis consarcinatio atque locupletatio. Ea inquam illi soli debetur, quam tamen ego paulo ante cum aliis eum communicare volui. Sed ignoscat mihi, rogo: non enim id a me malevolo animo et debita eum laude fraudandi cupido factum est, sed memoriam in colligendis tam multis hujuscemodi gemmis occupatæ culpa. Quid si vero potius suum is erratum animadvertens (dicere autem supersedeo quam bene interpretatus sit vocem illam suam verbinominem, aut nominiverbem, ut in nova barbaraque grammatica novis barbarisque verbis utar) ut sibi ignoscatur petat, ac dicat, si quidem in κυμαίνω aut aliud tempus servans αὖ incidisset, nequaquam se fuisse erratum: sed illud κυμῆναν in errorem eum impulsisse, ob affinitatem quam cum forma nominis habet: quid illi respondendum fuerit? Ad me certe quod attinet, non habeo quid respondeam potius quam Horatiana ista, (si modo unicam in uno ejus verbo literam immutare liceat)—quod medicorum est Promittant medici. Nisi forte gratius illi futurum est proverbium, Ne sutor ultra crepidam.

Ex hac (ut ita dicam) anatome vel minimæ aliqui partis corporis tam vitiosi ac morbidī, de ceteris partibus judicium fieri posse existimo: et siqui mirati sunt antea Thesaurum ante multos annos a patre meo Roberto Stephano promissum, nondum prodisse, futurum ut mirari desinant, quum totus velut a fundamentis construendus fuerit. Dignum enim scilicet sua existimatione opus, dignum superioribus laboribus, ac præsertim suo Latine linguæ Thesaurō, edidisset, si Lexicon et ipse auctum duntaxat et locupletatum dedisset, aut etiam ementitum Thesauri nomen ei tribuisset: ut a quibusdam unum ex illis tam misere corruptis ac vitiatis Lexicis inscriptum est Thesaurus, (quum debuissent addere vocem Carbones, utpote quod introsipientibus, vere comperiat esse quod veteri proverbio objici solitum est, Thesaurus carbones) dignum inquam ea fide quæ in variis ejus variorum librorum editionibus perspecta erat, edidisset tandem opus, si ceterorum more, non in emendandis vulgatis lexicis, sed duntaxat in locupletandis operam posuisset. Atqui hoc ipsum erat de quo potissimum querebatur: adeo ut quoties aliqua nova Lexici editio prodibat, aucti et locupletati, Semperne (diceret) veterem hanc cautilenam audiam? Nunquamve aliqua Lexici editio emendati etiam et correcti sive repurgati prodibit? Ac profecto ab hac repurgatione initium sumere olim ei in animo fuit, et tanquam veteres ædes instaurare ac resarcire, dum novas ædificandi facultas esset: sed postquam ibi Augiæ stabulum esse, postquam omnia ruinam minari comperit, sui illum incepti puduit pariter et pœnituit. Parata autem jam bona materiæ quæ ad novum ædificium requirebatur parte, mors illud nobis invidit: in qua tamen hoc ipsum opus mihi commendavit. Quæ quum ita sint, nonne et a fidelitate paterna descivissem ac degenerassem (cujus potissimum hæredem se a me relinqui existimavit, ut antea dixi) et privatim etiam fidem illi datam violassem, ejusque manes lædere dictus merito fuisset, si et ipse Lexicon vulgatum, licet auctum, locupletatum, interpolatum, reconcinnatum, reconsarcinatum, emendatum denique passim et correctum, edidisset? Habetis, viri carissimi, cur a me hæc opera minime expectanda fuerit, et cur quidvis potius expectare debeatis. Sed quid de iis dicemus qui lexicis illis freti, ac tantum non pro oraculis habentes ea quæ in illis traduntur, interpretes agunt, et quidem librorum omnis generis? aut de illis qui hujusmodi Lexicorum ductu et auspiciis, provinciam Græcas profitendi literas suscipiunt? Quid aliud hoc est, obsecro, quam cæcos cæcis viam velle monstrare? Et tamen hæc sunt hodie præcipua non paucorum interpretum et Græcæ linguæ professorum arma, quibus scilicet adversus quantumvis implicitos scriptorum Græcorum nodos acriter dimicant. Et miramur, tam pueriles, tam ineptas, tam ridiculas, tam falsas prodire quotidie eorum interpretationes? Sed hæc εἰδῶσι λέγω.

Superest ut eos metu liberem qui, (uti dixi) quoniam vocabula in meo Thesaurō longe alio quam alphabetico ordine digesta esse audierunt, quisnam is esse possit, valde mirantur: ac, ne iis duntaxat qui in linguæ Græcæ cognitione velut veterani sunt, (ut ita loquar) non item tyronibus labor meus utilis futurus sit, verentur. Sciant igitur illi qui hoc timent, eam contra quæ in meo Thesaurō habetur vocabulorum seriem, tantum commodi vel iis qui Græcam linguam discere incipiunt, afferre posse, quantum alphabeticus ille ordo affert incommodi. Hoc tamen ingenue fateor, si initio, quum illa serie uti cœpi, rem tot difficultatibus esse implicitam, quot postea sum expertus, existimassem, et fore ut nullus mihi quicquam ad eas auxilii afferret, neque ex priscis neque ex iis qui eos secuti sunt ad nostra usque tempora grammaticis, sed futurum ut eas Marte meo perrumpere cogeret: quodvis onus potius quam illud suscepissem. Sed hac in re profecto, si alia in ulla, locum habet vetus proverbium, quod difficilia esse prædicat quæ pulchra. Reddit enim series illa multo ditiores (ut ita dicam) Græcæ linguæ divitias, et quæ hactenus locupletissima fecundissimaque esse visa est, facit ut multo etiam locupletior fecundiorque quam credita sit, comperiat. Quemadmodum enim opulenta domus longe opulentior videbitur si in unum tota suppellex comportetur locum, quam si dispersa sit: eademque hominum multitudo, major multo, quum conferti sunt, quam quum dispersi, videtur: sic etiam vocabuli unius, tanquam stirpis, numerosa propago et soboles minime dispersa divulsaque et in varios locos distracta, sed in unum ita collecta, ut uno propemodum aspectu contemplari universam possimus, multo certe numerosior nobis videbitur. Quod autem studiosorum linguæ Græcæ magis interest, seriem illam tyronum etiam studiis esse perutilem, res equidem ipsa clamat: quum plerumque mutuas operas in sese vicissim velut exponendis tradant, quæ ab eadem stirpe ortum habent vocabula, et interdum per varia quæ derivata vocantur, tanquam per gradus quosdam ad cognitionem significationis vocabuli illius unde manant, ascendamus. Sed tam multa sine exemplis, frustra fortasse: ut igitur te non diu morans, ad illa veniam: en tibi in illis vulgatis Lexicis, Ἀεῖδω quidem (quod est Cano) in litera prima totius alphabeti: at vero ψῶδῃ, Cantus, et ψῶδῃ, Cantor, in litera ultima. Quinetiam inter illud verbum ᾄδω et verbale ejus ᾄσμα interjecta sunt aliquot vocabulorum millia. Præterea compositorum unumquodque seorsim positum est, dispersa et ipsum sua derivata habens. Duo vero magis etiam reprehensione digna sunt hac in parte: unum est, quod passiva vox ab activa semper sejungitur, et quidem non parvo intervallo nonnunquam, multis aliis vocabulis (ut poscit alphabeticus ordo) interjectis: alterum, quod de uno eodemque verbo in diversis agatur locis: nimirum non solum in ejus præsentī, sed etiam in infinitivo. Interdum vero et in diversis temporibus, nimirum futuro, præterito, aut alio: et quidem interjectis itidem aliquibus vocabulis. Exemplum autem habemus cum in aliis pluribus verbis, tum vero in Αἰρέω, ᾤ; cum eo enim posita non sunt, sed seorsum, ista omnia, ἔλθον, ἔλθω, ἔλθοιμι, ἔλθω, ἔλθειν, ἔλθεις, ἔλθων, necnon Ἡρήκει: seorsum vero et passiva vox Αἰρέσθαι, sejuncta habens et participia Αἰρεθείς atque Ἡρημένος: tantum abest ut verbalia suo verbo adjuncta sint. Quinetiam quum unum idemque verbum ex Atticæ quidem linguæ consuetudine in ττω derivetur, ex communi autem in σσω, (ut quidem tradunt grammatici, qui tamen aliquid his verbis adde-
dere debebant) nihilque ex diversa terminatione mutetur significatio: interdum tamen alio in loco, quod in σσω terminatum est, in alio, quod in ττω, collocant. Quinetiam (quod non minus quis miretur) interdum duobus in locis idem ponitur thema, prius quidem, contractionem non passum, postea vero contractum, aliis inter illa interjectis: ut in

Θεωρέω et Θεωρῶ, factum esse vides. Verum satius esse existimo cetera quæ his addenda forent, in ipsis Lexicis videntia relinquere, quum ea passim prostent: et aliqua potius exempla ejus seriei, qua me in meo Thesaurο usum esse dixi, spectanda proponere.

En igitur seriem verbi Ἀδω, cujus mentionem initio feci, vel potius Ἀείδω quidem primum, dein vero Ἀδω.

ἈΕΙΔΩ,	Ἀσματοκάμπτης,	Ἀντρός.	C. 2. Συνεπείδω,
Ἀοιδῆ,	Ἀσματοποιός.	C. ἈΠείδω,	C. ΚΑΤείδω,
Compos. Ἀοιδοπόλος,	¶ Ὀδῆ,	Ἀπρός.	C. ΠΕΡΙείδω,
Ἀοιδός,	Ὀδός,	C. Δείδω,	C. ΠΡΟΣείδω,
Ἀοιδοσύνη,	Ὀδικός,	C. Ἐείδω,	Προσπρός,
Ἀοιδίμος,	Ὀδικός,	C. ἘΠείδω,	Προσπείδω,
Ἀοιδάω.	Ὀδεῖον.	Ἐπασμα,	Προσπείδιον,
ἈΔΩ,	COMPOSITA.	Ἐπρόδῃ,	C. ΣΥΝείδω,
Ἀστέον,	C. ἈΝΤείδω,	Ἐπρόδιον,	Συνπρός,
Ἀσμα,	Ἀντρός,	Ἐπρός,	Συνπείδω,
Ἀσμάτιον,		C. 2. Κατεπείδω,	C. ΥΠείδω.

Ex compositis aliis, quæ non ex ἄδω sed ex ejus verbali deducta sunt, Κιθαροπρός et Κιθαροπείδω, in Κιβάρω, ut Λυροπρός et Λυροπείδω in Λύρω, et Ὑμνοπρός atque Ὑμνοπείδω in Ὑμνός, itidem Μαγοπρός in Μάγος, et Μονοπρός ac Μονοπείδω in Μόνος. Idemque in quærendis ceteris, quæ hic posita non fuerunt, observandum erit. At Ἀρνοπρός et Στεγνοπρός habebis inter proxime sequentia, post Ραψοπείδω, et ejus derivata. Sequuntur autem cetera.

C. Παλινπρός, ὦ,	C. Περιπρός, ὦ,	C. Ραβδοπρόι pro ραψο-	ἈΗΔΩΝ, ὄνος, ἦ,
Παλινπείδω,	C. Ραψοπρός, ὦ,	δοι, et ραβδοπείδω pro	Ἀηδῶ, ὄος, et οὖς, ἦ,
C. Παρπρός, ὦ,	ῥαψοπείδω,	ῥαψοπείδω,	Ἀηδονίς, ἰδος, ἦ,
Παρπρός,	ῥαψοπείδω,	C. Στεγνοπρός,	Ἀηδονίως, ἑως, ὁ,
Παρπείδω,	C. 2. Ἀπορρῶπείδω,	C. Ἀρνοπρός,	Ἀηδόνειος, ου, ὁ et ἦ.
Παρπδικός,	C. 2. Ἐπὶ ραψοπείδω,	C. Προπδικός,	

Huic verbo subjungam id quod ipsum in eodem Thesaurο excipit, nimirum Ἀζω, id est verbi Ἀζω seriem; in qua sequor eos grammaticos qui ἄγος ab eo deduxerunt, licet et ἄγος spiritu tenui scriptum inveniatur, ut ibi copiose docui.

ἈΖΩ,	C. ἘΝαγίζω,	Ἀγίω, ὦ,	Ἀγνεύω,
Ἀζομαι,	Ἐναγισμός,	Ἀγιάζω,	Ἀγνεῖα,
Ἀγος, eos, τὸ,	C. Εὐαγής,	Ἀγιασμός,	Ἀγνευμα,
¶ Ἀγής, ἑός, ὁ et ἦ,	Εὐάγιστος,	Ἀγιασσία,	Ἀγνευτικός,
Ἀγίζω,	C. Παναγής,	Ἀγιαστήριον,	Ἀγνευτήριον,
Ἀγιστεύω,	C. Ἐξάγιστος.	C. ΚΑΘαγιαζώ.	Ἀγνίζω,
Ἀγιστεία,	ἈΓΙΟΣ,	ἈΓΝΟΣ,	Ἀγνισμός,
C. ΚΑΘαγιαζώ,	C. Ἀγιογράφος,	C. Ἀναγνος,	Ἀγνιστικός,
C. 2. Συγκαθαγιαζώ,	C. Πανάγιος,	C. Πάναγνος,	Ἀγνιστήριον,
C. Ἐναγής,	Ἀγίως,	C. Ἀγνοπῶλοι,	Ἀγνίτης,
Ἐναγῶς,	Ἀγίως,	Ἀγνής,	C. Ἀφαγνίζω,
Ἐναγικός,	Ἀγιοσύνη,	Ἀγνότης,	¶ Ἀγνος, ου, ἦ, Frutex,
C. Ἀναγής,	et Ἀγιοσύνη,	Ἀγνεών,	&c.

Et quoniam ut sunt diversæ verborum naturæ, ita etiam diversa habent derivata, quæ sunt eorum velut soboles, proferam et alia exempla. Ecce igitur verbum Ἀγείρω cum universa sua propagine et sobole, aut certe bona ejus parte: fieri enim potest ut aliqua derivata me subterfugerint, sed quæ alibi addi possint.

ἈΓΕΙΡΩ,	C. ἘΞαγορεύω,	C. ἈΠηγόρῳ, ὦ,	C. 2. Ἀπροσήγορος,
Ἀγερός,	C. ΠΡΟαγορεύω,	Ἀπηγόρημα,	C. 2. Εὐπροσήγορος,
Ἀγερέθω,	Ἀγορασεῖω,	C. ΚΑΤηγόρῳ, ὦ,	Εὐπροσηγορία,
Ἡγερέομαι, οἶμαι,	¶ Ἀγοράομαι, ὦμαι,	Κατηγόρημα,	C. 2. Φιλοπροσήγορος,
Ὀμηγερέες,	Ἀγορητής,	Κατήγορος,	C. ΣΥΝηγόρῳ, ὦ,
Ἀγρόμενος,	Ἀγορητής,	Κατηγορία,	Συνήγορος,
Παλινάγρετος,	Ἀγορητός,	Κατηγορικός,	Συνηγορία,
C. ΕΙΣαγείρω,	¶ Ἀγορεύω,	C. 2. Εὐκατηγόρητος,	Συνηγορικός.
C. ἘΠαγείρω,	C. ἈΝΑγορεύω,	C. 2. Ἀντικατηγόρῳ, ὦ,	Hactenus composita
Ἐπάγρεσις,	Ἀναγόρευσις,	Ἀντικατηγορία,	cum præpositionibus:
C. ΣΥΝαγείρω,	C. 2. Προαναγορεύω,	C. 2. Προσκατηγόρῳ, ὦ,	sequuntur cetera.
Συναγρόμενος.	C. Ἀπαγορεύω,	C. 2. Συγκατηγόρῳ, ὦ,	C. Ἀλληγορεύω, ὦ,
ἈΓΟΡΑ	Ἀπαγόρευμα,	C. ΠΑΡηγόρῳ, ὦ,	Ἀλληγόρημα,
Ἀγορήνδε,	Ἀπαγόρευσις,	Παρηγόρημα,	Ἀλληγορητής,
Ἀγορήθεν,	C. Διαγορεύω,	Παρηγορητός,	Ἀλληγορία,
C. Ἀγορανόμος,	C. ἘΞαγορεύω,	C. 2. Ἀπαρηγόρητος,	Ἀλληγορικός,
Ἀγορανομία,	Ἐξαγόρευσις,	et Ἀπαρηγόρητως,	C. Εὐηγόρῳ, ὦ,
Ἀγορανομικός,	C. ΚΑΤΑγορεύω,	C. 2. Δυσπαρηγόρητος,	Εὐήγορος,
Ἀγορανομέω, ὦ,	Καταγόρευσις,	et Δυσπαρηγορήτως,	Εὐήγορία,
¶ Ἀγοραίος,	C. ΠΡΟαγορεύω,	Παρήγορος,	C. Ἰσηγορεύω, ὦ,
et Ἀγόραιος,	Προαγόρευσις,	Εὐπαρηγόρως,	Ἰσηγορία,
Ἀγοραίως,	C. ΠΡΟΣαγορεύω,	Παρηγορία,	C. Κακηγορεύω, ὦ,
¶ Ἀγοράζω,	Προσαγόρευσις,	Παρηγορικός,	Κακήγορος,
Ἀγόρασμα,	Προσαγορευτικός,	C. 2. Ἀντικατηγόρῳ, ὦ,	Κακηγορία,
Ἀγορασμός,	C. 2. Ἀντιπροσαγορεύω,	C. ΠΡΟΣηγόρῳ, ὦ,	C. Μεγαληγορεύω, ὦ,
Ἀγόρασις,	C. ΣΥΝαγορεύω,	Προσηγόρημα,	Μεγαληγόρος,
Ἀγορασία,	C. ΥΠαγορεύω,	C. 2. Ἀπροσηγόρητος,	Μεγαληγορία,
Ἀγοραστής,	Υπαγόρευσις,	Προσήγορος,	C. Ὑψηγορήτης, vel Ὑψη-
	¶ Ἀγορεύω, ὦ,	Προσηγορικός,	γόρας, Ὑψηγορία.

Sunt vero quædam verba multo etiam opulentiora atque fecundiora, et admirabilem quandam derivatorum varietatem habentia: atque adeo tantam quæ nonnisi multis paginis capi possit: ideoque nullum ex iis proferre libet. Ceterum si quid vel a vobis, viri doctissimi, vel ab aliis reprehensione dignum in hac serie inveniatur, veniam me tribus nominibus consecuturum spero: primum quod hanc viam primus omnium ingrediar, et in ea (quum alioqui œca sit et latebrosa, vereque flexuosa et anfractibus plena, ac non paucis erroribus implicata) mihi ipsi tamen dux esse cogar. Sed unde tibi tantum audaciæ, ut vel de tentanda hujusmodi via cogitaris? Imo vero non audaciæ id, sed credulitati potius tribuendum est. Magnam enim spem ostentabant de hac via mecum indaganda veteres

grammatici: verum eam spem prorsus esse vanam, magno meo malo comperi. Deinde veniam ideo mihi polliceor, quod simul et in vocabulis hac serie collocandis, et in significationibus certo etiam quodam ordine disponendis laborandum fuerit. Nec enim ignoratis quanta earum in vulgatis Lexicis (ut falsas et commentitias omittam) perturbatio sit atque confusio: utpote in quibus aut omnium rarissimæ aut etiam metaphoricæ significationi primus detur plerumque locus. Postremo, quod ad typographicam clepsydram (ut alibi quoque locutus sum) hæc scribere (id est, scriptionem meam typographicarum operarum penso obnoxiam habere) cogar: et quod ab infinitis curis et occupationibus quas secum ars ista trahit, temporis superest, ne id quidem universum huic operi possim impendere, sed ejus partem in lectionem typographicam eorum quos interim excudo auctorum (ex quibus nunc est Plutarchus) necesse habeam conferre. Hæc, inquam, sunt propter quæ futurum spero ut mihi et a vobis et ab aliis venia detur, et quidem non eorum duntaxat quæ in illa serie, sed et eorum quæ in ulla ejus operis parte peccaverim. Absit enim ut sibi quisquam persuadeat, ita me aliorum errata proferre, quasi ipse sim ἀναμάρτητος, et hominem me esse non meminerim, id est, eum cujus sit labi, errare, nescire, decipi. Imò vero me et colloco in hoc numero, et jam nunc, in meo opere esse in quibus lapsum me existimem, ingenue fateor. Sed inter eos qui aliquando, et eos qui identidem ac subinde errant, discrimen statuendum esse dico. Quinetiam minime dubium est quin varii sint errorum in hoc etiam genere velut gradus: et, ut quædam veniam merentur, ita quædam flagris potius quam venia digna censi debeant. Illa porro tot tamque fœda Lexicorum errata lectorem celare, præterquam quod religio mihi fuisset, utpote qui silentio meo falsam multorum de illis opinionem aucturus eram fortasse: tum vero, ne et ipse Lexicorum consarcinator existimerer, ea patefacere necesse habuisse videor. Quomodo enim quid inter meum et illorum opus discriminis sit, et cur velut a fundamentis construendum mihi fuerit Thesauri mei ædificium, ostendere potuissem, nisi qualis esset eorum structura ostendissem? Ut porro eos in ceteris imitatus non sum, ita nec in prætereundis silentio eorum unde aliquid mutuatus sum nominibus. Non enim nomina veterum duntaxat scriptorum et Græcæ linguæ auctorum adscribo, ex quibus exempla locutionum (ut vulgus vocat) a me petuntur: sed et interpretum, aut expositorum, aliorumve quicumque aliquid ad expositionem alicujus vocabuli pertinens scripserint, siquid ex iis in opus meum transferam.

EXCERPTA

EX

J. A. FABRICII BIBLIOTHECA GRÆCA,

Vol. VI. p. 651—68. ed. Harles.

LEXICA GRÆCO-LATINA RECENTIORUM.¹

INTER Lex. Gr.-Lat. recentiorum scriptorum, ratione temporis, quo in lucem edita est illius lucubratio, familiam ducit Jo. Crastonus, Placentinus, Carmelitanus, cujus Vocabulista Græco-latinus² primum prodiiit Regii Lepidi A. 1497. 8. quæ editio in Leidensi bibl. publica adservatur; deinde edidit Bonus Accursius, Pisanus, dicavitque Joan. Francisco Turriano, ducali quæstori, impressum in ædibus Dionysii Bertochi, Bononiensis, subterraneis, Mutinæ 1499. fol. ut didici ex Michaëlis Maittaire Annal. typograph. t. i. p. 363. Habeo et ipse Lex. ejusmodi Gr.-lat. perantiquum, editum in fol. sed in quo titulus deest, neque extrema pagina 455. locum aut tempus denotat, quod incipit: ἀαγής, έός, intangibilis, ἀαπτος intangibilis, vel cui nocere quis nequeat, etc. H. Stephanus in Epist. de typogr. suæ statu, A. 1569. 8. edita, et libro de vita Stephanorum adjuncta, "iis," inquit, "quæ circumferuntur Lex. Gr.-Lat. primam imposuit manum monachus quidam, frater Jo. Crastonus, Placentinus, Carmelitanus, sed cum is jejunis expositionibus; (in quibus vernaculo etiam sermone interdum, id est Italico, utitur,) contentus fuisset, perfunctorie item constructiones verborum indicasset, nullos auctorum locos proferens, ex quibus illæ pariter et significationes cognosci possent, multi postea certatim multa hinc inde sine ullo delectu atque judicio excerpta inseruerunt: donec tandem indoctis typographis de augenda Lex. mole inter se certantibus, et præmia iis, qui id præstarent, proponentibus, quæ jejunæ, et, si ita loqui licet, macilentæ antea erant expositiones, adeo pingues et crassæ redditæ sunt, ut in illis passim nihil aliud, quam Bœoticam suam agnoscamus." Eodem loco varias ejusmodi βαββαρολεξικοσυρρακτάδων hallucinationes atque errores H. Stephanus perstringit. Fabr. In catal. Bünau. l. c. p. 1808. occurrit Crastoni Lex.; edit. antiq. nitidissima, sine indicio et loco impressionis; fol. atque edit. Mutinæ in ædibus Dionysii Bertochi 1499. fol. in nota autem confector cat. ait, ex collatione hujus editionis, cum præcedente instituta, satis apparere, utramque esse diversam, sed priorem s. l. omnino Mutinensi antiquiorem. Atqui prior esse videtur ea, quam cl. Panzer. A. T. vol. i. p. 436. nr. 299. laudat, eodemque, scribit, caractere, quo Homerus Florent. 1484. impressus fuit. Idem V. D. alias memorat edd. antiquas s. l. et a. 4. (vol. iv. p. 117. n. 394. de qua edit. multus est Braunius in notitia.—de libris—in bibl. monasterii ad SS. Udalricum et Afram Augustæ extantibus tom. ii. p. 72.)—(Mediolani,) quarum quidem altera in 4. (circa a. 1481.) habet epist. Boni Accursii, Pisani, præfixam ad Ant. Bracellum; altera in fol. (post an. 1480.) ejusd. epist. ad Jo. Francisc. Turrianum. (v. Panzer. ii. p. 100. et 101. ac Jo. Ant. Saxii hist. typograph. lit. ter. Mediolanens. col. 167. ubi de Bonacursio multus est, et p. 445. ac 612.) Idem cel. Panzer.

¹ Quædam Lex. jam recensui in prolegom. ad histor. L. Gr. i. p. 81. sqq. De quibusdam egit Walchius in introduct. in L. Gr. part. I. cap. iii. §. 81. sqq. p. 143. sqq. edit. sec. Quæ in bibl. Bünau. (Dresdensi bibl. publicæ inserta,) extant, ea memorantur in catalogo bibl. Bünau. tom. II. vol. iii. p. 1807. sqq. Nubem vero Lex. Gr. excitatam reperies in Hen. Guil. Lawaetz Handbuch für Bücherfreunde und Bibliothekare, vol. I. tom. i. p. 441—454. et in primo suppl. p. 303—313. Quare, ut omnia et singula, præsertim minora, Lex. enumerem, num necesse sit, pene dubito: quinimo præstare videtur, lectores ad illos ablegare libros, et meliorum, aut rariorum recentiorumve Lex. notitiam tantummodo propinare.—Commemorare adhuc juvat I. H. Boeckler diss. de Lex. veterum Gr. ex Photio potissimum: in ejus dissertatt. academ. t. i. p. 645. Argentor. 1701. 4. Harl.

² MS. extare in bibl. Patav. supra in notitia codd. notavimus. Harl.

post alios, quos laudat, memorat editt. Vincentinam, per Dionys. Bertochum, 1483. fol.—Regiis 1497. fol. v. vol. iii. p. 516. et ii. p. 394. de Mutinensi, jam memorata, vol. ii. p. 152. Mantuanam autem a. 1494. habet spuriam vol. ii. p. 8. *Harl.*

Lex. Gr.-lat. excusum ab Aldo Venet. 1497. fol. hinc Ferrariæ A. 1510. [cum Cyrillo, Ammonio etc. per Jo. Maciochum. fol.] et Paris. Hieron. Alexandro curante A. 1512. auctumque a Jo. Maria Tricaëlio, Æquinate, in quo multa falsa, notante Gesnero. Deinde Lugduni cum auctario et a Valentino Curione, Hagenoio, Basil. apud Cratandrum 1519. fol. ibid. 1584. 4. [Lex. Gr. cum Max. Tyrii, philosophi platonici, sermonibus et Angeli Politiani Rustico. Basil. 1519. in 4.]

Nic. Beraldi Dict. Gr.-lat. Paris. 1521. fol.

Dictionarium idem addita interpretatione Lat., tribus vocum millibus auctius, additis variis Grammat. Gr. apospasmatis, et de vocibus Atticis, Tho. Magistro, Phrynicho et Emanuele Moschopulo. Venet. 1524. fol. apud Franc. Asulanum. *Fabr.* De h. ed. v. serie dell' edizione Ald. ed. ii. p. 60. Edit. Aldina a. 1534. quam memorat Lawaetz in suppl. cit. p. 306. nulla et per errorem numeri typographicum orta esse videtur. Idem Lawaetz memorat l. mem. edit. Venet. apud Sessam. 1525. fol. Mentionem vero Lex. rarioris inventu facere juvat; Lex. Gr.-lat. partim ex Gr. Lex.; partim ex recent. lucubrationibus non quorumlibet, sed exquisitorum, nim. Guil. Budæi, Erasmi Rotterod. Laurent. Vallæ, Hermolai Barbari, Angeli Politiani, Ludov. Cœlii etc. Paris. apud colleg. Sorbonæ. 1530. fol. *Harl.*

Jacobi Ceratini Dict. Gr. Basil. 1524. fol. cum præfat. Erasmi, qui Ceratino auctor fuit, ut hunc laborem in se susciperet, et ipse nonnulla adjecit. Inter eos, qui Gr. auxere Lex., proficitur et MAINO non parum deberi, ac male precatur invidiæ febris, quæ studiosis eam utilitatem reddiderit maligniorem. Vide Erasmi Epist. lib. xxviii. 21. ubi ait, Ceratinum exactam utriusque ling. peritiam cum incredibili modestia copulasse. "Hujus," inquit, "accessionem cum conferrem cum aliorum auctariis, quæ in proxima Gurmuntii editione fuerant addita, (nam hanc Ceratinus noster non viderat,) miro modo vix ullam vocem ab hoc annotatam comperi, quam illi priores occupassent. Pauperis est numerare pecus, sed pauperius est numerare dictiones. Satis multas adjecit Ceratinus, sed ingentem fateberis thesaur., si expendas, quod accessit, potius, quam numeres."

Magis etiam illo Lexicographorum vulgo se exemit GUILIELMUS BUDÆUS, renascentis literaturæ alter quasi Camillus, quo elogio eum mactat Adr. Junius lib. ii. cap. 6. Adversar. Hujus *Commentarii Gr. Ling.* præmissa Gr. ad regem Galliæ, Franciscum, præfatione, Paris. primum 1529. et Colon. ac Basil. 1530. fol. editi, et deinde tertia parte auctiores Paris. 1548. apud R. Stephanum fol. typis luculentis recusi sunt et Basil. 1556. fol. quartum Operum Budæi vol. implent. In his auctor, nullo neque alphabeti neque alio ordine observato,² innumerarum vocum phrasiumque, illarum præcipue, quæ ad res civiles ac forenses pertinent, prout sub acumen styli scribenti venerunt, proprias et varias significationes ex probatis auctoribus, oratoribus maxime et historicis, eruit, atque latine ex veterum Romanorum usu exposuit, ut nihil illis elegantius, nihil doctius cogitari possit. Ac dicitur liber ille Salmasio veram ad eruditionem viam primum aperuisse, ut non vane auguratus sit jam olim Erasmus in Epist., observationes Budæi utriusque linguæ studiosis plurimum utilitatis esse adlaturas. Nam et ad Latinam eloquentiam apprimere facere, verissime monuerunt Fr. Vavassor de ludicra dictione p. 321. et R. Simon. biblioth. selectæ, Gallice editæ, tom. i. p. 354. De iisdem commentariis Ang. Caninius in Hellenismo: "Istius orationis formas, et breviter quicquid ad Græc. phrases attinet, doctissime persecutus est Budæus in suis comment., quos nuper et emendate et eleganter magno studiorum bono excudit Badius. Eum librum comparare sibi debet, quisquis serio Græcari volet." Edm. Richerius in obstetrice animorum p. 230. "Quia magni illius Budæi mens et institutum in suis comment. fuit Græca Latinis conferre et connectere, certumque est, quicquid unquam elegantiae aut venustatis in utraque lingua extitit, id totum libris illis contineri, qui huic studio egregiam navare operam cupiunt, excellens illud et coeleste monumentum Budæi cogitare notare debent; cujus auxilio omnia linguæ principis arcana facile pervestigabunt." Buchananus:

Gallia quod Græca est, quod Græcia barbara non est,

Utraque Budæo debet utrumque suo.

Omitto elogia, certatim in eum congesta, a Lud. Vive ad lib. 2. Augustini de Civ. DEI c. xvii. et de tradendis disciplinis p. 306. Scaligero in Scaligeranis, Barthio xxi. 3. Adversar. Morhofio lib. iv. polyhist. c. viii. §. 3. Vitam Budæi³ scripsit Ludovicus Regius, quæ cum lucubrationum ejus elencho legitur apud Batesium et Leickerum:⁴ Regio addenda, quæ habet Jo. Launoius parte 2. Gymnasii Navarr. p. 875. seq. qui tamen fallitur, quum p. 882. notat, Budæum obiisse anno 1573. Cal. Sept. nam anno 1540. Cal. Sept. extinctus est, ætat. 73. Budæum in plerisque libenter sequuntur Lex. Gr. post eum vulgatorum, auctores, etiam Henr. Stephanus, qui in paucis quibusdam locis ab ejus sententia discedit, quorum rationem uberiores reddere voluit in suo, quem promisit, Thes. Gr. ling. Coroll. et in editione nova Comment. Bud.: "Cogito enim," inquit in præf. ad Thes. Gr. ling. p. 12. "de libri illius editione, quæ habeat cum alia, quibus multo quam antea utilior reddatur, tum vero meas in quosdam locos annotationes." Sed nec Coroll. illud, nec editio Comment. Bud. a Stephano notis illustrata, lucem vidit.

Dictionarium trilingue, in quo Lat. vocabulis, in ordinem alphabeticum digestis, respondent Græca et Hebraica, Hebraicis adjecta sunt magistralia (Rabbinica) et Chaldaica, opere et labore Sebast. Münsteri congestum. Basil. 1530. 1543. 1562. fol. Latina et Græca eadem fere in Tricaëlii Lexico.

Ambr. Calepini Latino dictionario vocabula Græca anonymus quidam adjecit. Id sæpius subjectum prelo etiam cum aliarum linguarum accessione, ut in edit. Basil. 1605. lexicon undecim linguarum.

¹ Conf. supra in h. vol. p. 230. not. g. Postea accepi, Colon. et Basil. ejusdem anni edd. esse diversas. *Harl.*

² Attamen post dedicationem, Francisco, Galliarum regi, sermone Gr. scriptam, extat *index κατά στοιχείων. Index secundum paginarum numerum et ordinem eorum*, quæ in his commentariis Gr. Ling. marginibus potissimum adnotata latius exponuntur: reliqua vero, quæ aut perstringuntur, aut quæ quis indice vix commode complectatur, ut fit in plurimis quaternionibus, adfatim frequens suppeditabit lectio. *Krohn.*

Index quidem adhæret quoque edition. Basil. et Stephan. sed in contextu nullus ordo observatus est. *Harl.*

³ Adire etiam licebit de Budæo elogia Jovii p. 179. et Sammarthani, p. 3. Nic. Reusneri icones p. 95. Bullartii Academiam scientiar. t. ii. p. 166. Cl. Sinceri vitas ICtorum iii. p. 103. A. Charmundi vitas editas Germanice tom. i. p. 25. Baelii Lexicon, Hendreichii pandectas Brandenb. Bailletum tom. iii. judicior. editorum Gallice p. 157. seq. Bonifacii hist. ludicram xv. 3. etc. [Jo. Fabric. in historia bibl. Fab. vol. iii. p. 255. sqq.]

⁴ Fr. Jac. Leickherus in Vitis decem ICtorum, ed. Lips. 1686. 8vo. p. 28. Guil. Batesius in vitis selectorum aliquot virorum expsis Lond. 1681. et 1704. p. 215.

Lexicon Gr.-lat. auctum insigniter a præclaro viro, P. Gyllo. Basil. 1532. fol. et deinde sæpius cum aliorum auctariis recusum, ut infra commemorabitur.

"Primum circa A. C. 1537." inquit Conr. Gesnerus in epist. A. 1562. scripta, de libris, a se editis, "Lexicon Gr.-lat. (Basil. 1537. fol.) quod jam ante a diversis et innominatis, nescio quibus, satis misere consarcinatum erat, ex Phavorini Camert. Lex. Gr. ita auxi, ut nihil in illo extaret, quod non ut singulari fide ac diligentia, ita labore maximo adjicerem: sed typographus, me inscio et præter omnem expectationem meam, exiguam duntaxat accessionis meæ partem adjecit, reservans sibi forte auctarium ad sequentes etiam editiones. Eodem paulo post defuncto, meum exemplar recuperare non potui. Ab eo etiam tempore in gratiam Henr. Petri, Basil. typographi, ter aut quater ex diversis lectionibus meis, idem volumen insigni accessione auxi, an. 1545. ita ut sæper nominarem auctores, a quibus singula excepissem, ut et auctoritas major esset, et orthographia minus corrumpere: quod si alii etiam multi Lexicorum corruptores potius quam auctores observassent, non usque adeo aliquot millibus locorum corrupta hæc volumina hactenus in publicum prodissent, non solum typographicis erratis passim innumeris absurdissime referta, propter imperitiam illorum, qui ad præla corrigunt: sed ipsorum etiam auctorum, quorum plurimos idcirco sua nomina profiteri puduit. Ultima quidem editio a me locupletata Basil. nuper prodit ex officina Hier. Curionis A. 1560. Sept. fol. chartis trecentis octoginta quatuor.—In Lex. Gr.-lat. A. 1544. Basil. excusum in 4. de utilitate ac dignitate linguæ Gr. præfatus sum."

P. Dasypodii, Helvetii, quo præceptore usum se Tiguri, narrat Gesnerus, Lex. Gr.-lat. Argent. 1539. 4. [Colon. 1676. med. 8vo.]

Lexicon, Antwerp. editum, an. eodem 1539. 4.

Lex. Gr.-lat. Basil. 1539. 4. apud Jo. Walderum cum præfat. Sim. Grynæi, qui illud his verbis laudat, sane magnificis: "Lexicon igitur, adolescens, hoc Gr. ad summum, quantum maxime fieri potest, perductum habes. Copiosius et vocibus pluribus refertum nullum extat, comparatu facilius nullum, ad usum accommodatum meliusque nullum," etc.

Jo. Chaeradami lexicopator etymon Gr.-lat. Paris. 1545. fol.

Nic. Gerbelii Lex. Gr.-lat. A. 1546. MS. vidisse se Argent. testatur Gesner. in Pandectis, p. 37. b.

Lex. Gr. locupletatum ab Hadr. Junio A. 1548. fol. et 1557. fol. ex offic. Hier. Curionis, fol. inscriptumque Edvardo, Angliæ regi, fid. defens. et supremo Anglic. ecclesiæ a Christo capiti, quem titulum, Indici librorum prohibitorum insertum, queritur Junius, ut videre licet in ejus Epist. p. 124. p. 469. sq. et 508. De Lexico isto iterum p. 70. 223. et 180. ubi sex millibus vocum atque eo amplius auctum a se testatur. Ab hoc opere diversus est ejusdem Junii nomenclator, parvæ molis liber, sed præclarus et utilis, de quo infra.

Lex. Gr.-lat. editum Lugd. 1550. fol. apud Prellonium.¹ Et aliud eodem anno Basil. locupletatum a Jo. Hartungo, post Arlenium, aliosque. Marc. Hopperi diction. lat.-gr. Basil. ex off. Hier. Curion. 1563. fol.

JOACHIMI CAMERARII Commentarii insignes utriusque linguæ similiter, ut Budæi opus, nullum alphabeti ordinem observant, in quibus diligens præcipue exquisitio nominum, quibus partes corporis humani appellari solent, additis, et functionum nomenclaturis, et aliis huc accedentibus. Basil. 1551. fol.

Jac. Tusani Lex. Gr.-lat. Paris. 1552. fol. ingenti vocum accessione locupletatum: [rec. Venet. 1555. fol.]

Ex Budæi commentariis maximam partem decerptum Lex. Gr.-lat. Car. Stephani, qui Rob. frater, Henr. patruus fuit, editum Paris. A. 1554. fol. cum additt. MSS. Hoeschelii obvium Romæ in bibl. Barber.

Inter melioris notæ Lexicographos merito suo refertur ROBERTUS CONSTANTINUS,² medicus Cadomensis, cujus Diction. Ling. Gr. Cadom. Civitati et Jac. Dalechampio, viro docto et præ ceteris amico, ab auctore dicatum lucem vidit Genev. apud Jo. Crispinum A. 1562. fol. 2. Volum. atque deinde cum additt. Fr. Porti aliorumque recusum est ibid. A. 1592. fol. ne dicam de Lex. Gr.-lat. Jo. Crispini, collecto ex eodem Rob. Constantino et A. 1566. 4. edito, quod manu Is. Vossii passim auctum, notatumque extat in bibl. publ. Leidensi.³ Non, ut in thesauro H. Stephani sub radicibus vocabula, sed suo singula ordine per litterarum seriem digesta in Constant. Lex. leguntur. Verum auctor in præf. promittit artificiosam tabulam, in qua ling. Gr. origines, annominationes et servato tantum alphabetico ordine in primitivis. Hinc majore judicio collectum Constant. Lex. quam Stephani thesaurum existimabat Jo. Henr. Boeclerus in bibliographia curiosa, quæ sine nomine auctoris vulgata primum, deinde Boeclero vindicata et sub Bibliogr. crit. titulo, cum Jo. Gottl. Krausii animadv. Lips. 1715. 8. prodit p. 19. Certe antequam Stephani opus videret lucem, omnium quorumcunque commentarios, qui unquam in Gr. ling. erant editi, a Constantino superari, adfirmavit Mich. Neander p. 457. erotem. Hebr. Sed præterea etiam edere voluit Constantinus de accentuum Gr. ratione plenam brevemque commentationem; Elegantias ling. Gr. ejusque cum Lat. comparisonem; Compendiosam methodum studii ling. Gr. et de ejusdem auctorum lectione tractationem; denique thesaurum rerum et verborum ling. Gr. per locos communes, in quo duo indices vice duplicis dictionarii, Gr. et Lat. et tertius rerum, quæ in locis communibus tractantur, silvam materiamque contineret. Licet vero integris corporis et mentis sensibus memoriaque valida centesimo tertio anno Constantinus diem⁴ obiisset, 6. Cal. Jan. promissa tamen illa non implevit, neque in lucem protulit, quod memoratur a Simlero, dictionarium, ex Homero ceterisque poetis Gr. collectum, simile dictionario Nizolii in Ciceronem. Nihilominus thesauri spem quod fecerat, invidiam incurrit non levem. Constantinum enim perstringere videtur H. Stephanus, nimis acerbus sæpe eorum, qui idem cum ipso stadium decurrere ausi sunt, censor et Aristarchus, in præf. ad thes. suum p. 17. his verbis: "Præstiti denique, lector, in hoc opere, vel potius præstare conatus sum, quæ ipsum thesauri nomine non indignum reddant. Eum quidem certe titulum mihi præripere jam olim conati erant quidam, quum me de hoc opere aggrediendo cogitare obaudiissent. Sed illi θησαυρόν eorum appellationi merito aliquis ex proverbio depromptum vocabulum ἀνθραξ; adscripsisset. Foris enim et titulo thesaurus erat; intus autem nihil aliud, quam vulgaris consarcinatio, quæ antea lexici Gr.-lat. recogniti nomine appellabatur, novis aliquot suturis aucta: aut (si mavis) quædam interpolationum accessio, ut vel ex ipsa collatione perspicere potest, adeo ut perinde esset ac si personatus Iruus Cræsum se mentiri sub ejus persona vellet." Contemnit etiam Constantinum ejusque laborem indignis modis Jos. Scaliger in Scaligeranis, p. 101. et in Epist. p. 104.

¹ Lugd. apud Mich. Sylvium. 1553. fol. Harl.

² Conf. Jo. Fabric. hist. bibl. Fabric. iii. p. 256. sq. Harl.

³ Crispini lexicon Gr.-lat. Col. 1615. 4.—Lond. 1681. 4. Harl.

⁴ Vide Teissierii elogia Thanea t. iv. p. 506. Bailletum jugemens tom. iii. p. 137. Colomesii Gall. Oriental. p. 103.

107. quod ex singulari ac privato in eundem odio profectum monet Huetius in *Orig. Cadomensibus*, Gallice editis, c. 24. quum patri, Jul. Cæs. Scalig., carissimus Constantinus fuisset, et per aliquod tempus communibus ab eo ædibus exceptus, tanti etiam ob eruditionem et fidem atque integritatem æstimatus, ut ante obitum suum illi potissimum lucubrationum suarum ineditarum in lucem proferendarum curam voluerit committere. Conr. etiam Gesnerus in *Epist. de libris a se editis* p. 21. "Hoc anno," inquit, "quo hæc scribo, 1562. Genevæ prodiisse audio longe copiosissimum Gr. ling. thes. a Rob. Constantino, incomparabilis doctrinæ viro, ex Jo. Crispini officina." Hujus Constantini habemus minime contemnendum etiam Lat. ling. supplementum, sive lexicon vocum rariorum, in postrema tunc Calepini editione præteritarum, excusum Genevæ apud Eustachium Vignon. 1573. 4. quod manu Emer. Bigotii passim notatum fuit in bibl. præclara Bultelliana: nec non nomenclatorem scriptorum, quorum libri extant vel MSti vel impressi in bibl. Galliæ et Angliæ, indicemque bibl. Gesneri. Paris. 1555. apud Wechelum, 8. Notas in Celsum Lugd. 1566. 8. et Amst. 1687. 12. 1713. 8. In Dioscoridem Lugd. 1558. 8. Argentorat. 1565. 4. Et in Theophrasti hist. plant. cum Jul. Cæs. Scaligeri ad eandem commentt. Lugd. 1584. 8. et Amsterd. 1644. fol. Ineditas ejus in Plinii hist. nat. animadvv. in bibl. Lamoniana adservari, testatus est Bailletus, ejus præfectus: et nescio ubi vel edita reperiantur vel MSta delitescant, quæ inter Constantini scripta typis excusa memorantur ab Ant. Teisierio tom. iv. elog. Thuanor. p. 508. Aphorismi Hippocratis versibus redditi Gr. et Lat. Juliani imp. Misopogon et Epistt. in ling. Lat. conversæ, nec non de antiquitatibus Græcorum et Latinorum libri tres.

DE HENRICI STEPHANI THESAURO GRÆCÆ LINGUÆ.

Stephanæ stirpi id fuisse proprium videtur, ut in communis studiosorum usus construeret thesauros,¹ Ciceronianum Car. Latinum Rob.² Græcum Henricus: licet Græci etiam magna pars Roberto ejusque studiis debeatur: ita enim de illo jam An. 1557. in præfatione ad Lex. Gr.-lat. Ciceron. filius ipse, Henr. Stephanus, testatur, se propemodum vereri, ut Alexander olim patris Philippi victoriis materiam triumphorum sibi eripi dolebat, ne sic patris sui in literas meritis industriæ suæ laudem intercipi contingeret. "Et conatus quidem ejus fortasse nihilo meis majores: sed ut viribus, ita etiam effectu longe profecto sum inferior. Ecce enim ille tibi non Lex. Gr.-lat. nescio quod, ex ineptissimarum annotatt. quadam velut colluvie conflatum, tanquam vestimentum aliquod ex vilibus scrutis consarcinatum, sed ingentem et immensum ling. Gr. thesaurum, jam a multis annis, sumtibus prope infinitis, ex præstantissimis linguæ auctoribus tibi congerit atque coacervat. Qui certe illo Lat. ling. thesauro, (quem etiam ipse cumulaverat,) tanto erit opulentior, tantoque pretiosior, quanto majores sunt illius, quam hujus, ut omnes fatentur, divitiæ." Post Rob. A. 1559. defunctum, de excudendo thesauro jam A. 1561. cogitavit filius; nam die 19. Julii illius anni datum est privilegium Car. IX. Gall. regis, cui A. 1570. 15. Febr. aliud Maximil. II. imp. accessit. Non prius autem Thes. Gr. ling. ab Henr. Stephano in lucem datus est, quam A. 1572. fol. quatuor voll. dicatusque Maximil. II. imp. Car. IX. Galliæ regi, Elis., reginæ Angliæ, atque electoribus imp., Frid. Palat., August. Saxon. et Jo. Georg. Brandenburgico, nec non academiis, Vienn., Prag., Paris., Oxon., Cantab., Heidelb., Lips., Witeberg. et Francofurt. ad Viadrum. Opus incomparabile, amplas Græciæ opes totis canistris admetiens studiosis, et quod immenso labore stetit auctori, adjuto licet parentis industria,³ et Frid. Sylburgii,⁴ ac fortasse aliorum,⁵ unde omnes Gr. lit. studiosos beneficio sibi obstrinxit tanto majore, quod ab illo usque tempore, qui uberiores et accuratiores panderet Gr. ling. commentarios, per annos centum et quinquaginta reperiuntur est nemo. In titulo ipso proficitur auctor præter alia plurima, quæ primus præstitit paternæ in thes. Lat. diligentæ æmulus, vocabula in certas classes distribuisse, multiplici derivatorum serie ad primigenia tamquam ad radices, unde pullulant, revocata.

Nunc alii intrepide vestigia nostra sequantur,

Me duce plana via est, quæ salebrosa fuit.

Quamquam vero ingens laudeque sua dignus, nec inutilis labor etiam est ille, quo vocabula Gr. ad radices suas primus revocavit; tamen ad quotidianum usum studiosorum atque evolvendum compendium nequitiam opportunus, sed molestissimus est, adeoque aliis servari commentariis, et lexicon identidem consulturos morari non debebat. Moratur autem incredibiliter non tirones modo, sed etiam eos, qui progressus non contemnendos in Gr. lit. fecerunt: quam multis enim in vocabulis non satis constat etiam doctissimis de origine? deinde compositorum omnium, quum duæ ad minimum radices esse debeant, incertum manet, sub utra investigandum sit, etiamsi constet de radice utraque. Ac nisi verborum indice, qui in quarto tomo extat, studium inquirendi quodammodo Stephanus levasset, multi haud dubie illud consulere plane desperarent, quia non possent id facere sine nimis magno eoque sæpius faciendo quotidie temporis dispendio. At sic quoque duplici tamen labore opus, indicem enim primum, deinde in alio volumine locum ipsum evolvere est necesse. Et quamquam non crediderim, hanc esse causam,⁶ ut hodie vix unus Græce doctus reperiatur pro quinquagenis

¹ Theod. Jansonius ab Almelo. de vitis Stephanorum, Amst. 1683. 8. p. 72. Mich. Maittaire in Stephanorum historia. Lond. 1709. 4. p. 352. [Car. Steph. Thesaurus M. T. Cicer. Paris. 1556. fol.—ejusd. L. L. cum Gr. collatio. Paris. 1554. 8.]

² Rob. Steph. Thesaurus L. L. Paris. 1531. ii. tom. F. ib. 1536. fol.—anct. ib. 1543. iii. tom. fol.—cum adnotatt. H. Stephani, curante Ant. Birrio. Basil. 1540—1543. tom. iv. fol.—Rob. Steph. de Lat. et Gr. nominibus arborum, fruticum, herbarum, piscium et avium. Paris. Rob. Steph. 1544. Harl.

³ Paterno auspicio atque ductu. H. Stephanus præf. ad adag. Erasm. An. 1558. Adde ejus Epist. de typographiæ suæ statu, apud Almelo. p. 177.

⁴ Frid. Sylburgius, 1596. 16 Febr. Heidelbergæ pestilentia interemptus est, teste Abr. Sculteto in narratione de vita sua p. 4. ubi addit, H. Stephanum in adornando thesauro multum ab eo adjutum. At Stephano facit injuriam Melch. Adami in Sylburg. vita p. 193. edit. in fol. quando scribit, potissimum thesauri partem ejus labore constare: unde reprehenditur a Bailletto tom. iii. judiciorum de scriptoribus, p. 136.

⁵ Scaligeriana. p. 145. H. Stephanus non solus fecit thesaurum. Plusieurs y ont mis la main.

⁶ Moyses du Soul in Epist., inserta Novellis literariis, Amst. A. 1720. 8. editis Gall. t. xi. p. 133. "La pratique de mettre les mots non dans leur ordre alphabétique, mais sous leur racine, qui a eu lieu depuis que, pour le malheur des lettres, les Etienneux s'aviserent de ranger tous les dérivés et les composer sous leur racine, a été une des principales causes de la décadence du Grec. Car qui est-ce qui pourroit supporter le dégoût, que cause cette méthode?—aussi voyons nous ce qui en est arrivé. Je pose en fait, qu'au renouvellement des lettres en Europe, il y avoit plus de cinquante personnes pour une aujourd'hui qui savoient le Grec. Pourquoi cela? Est ce que le bon sens et la nouvelle philosophie ont fait découvrir à notre siècle, que les écrits des Grecs sont ou ridicules, ou faux, ou un vain jargon comme les subtilitez de l'Ecole que ceux, qui ne savent pas les choses, confondent assez souvent avec la Philosophie des Anciens? Point du tout," etc.

["Non abs re erit hic paucis, Qui factum sit, inquirere, ut cum tertio ab hoc seculo tot non modo viri, sed et fœminæ principes et illustres, fuerint, quæ Græca et intelligerent probe et nocturna versarent manu, versarent diurna; nunc tam pauci inter doctos ipsos reperiantur, qui Græcos fontes adeant; et, quid ei malo mederi possit, circumspicere. Causas mali hujus tres præcipuas invenio; quas indicare hic sufficet, ne longius progrediatur oratio. 1. Lexicorum, quorum ope addiscenda Lingua Græca est, absurda

peritis Gr. lit. quales fuere bene multi renascentibus literis, antequam Stephani Thesaurus et Scapula in hominum manibus versarentur: nihilominus puto esse verissimum, in lexico hanc esse virtutem maximam, ut, qui illo utitur, sine difficultate ac temporis jactura, quæ inquiri, invenire queat; itaque longe præferendam methodum aliorum, qui non sub radicibus, sed suo quæque loco per alphabeti ordinem vocabula singula exhibent exponuntque.

Non Parisiis, ut persuasum multis, sed Genevæ excusum esse thesaurum, (neuter enim locus in fronte operis notatur,) merito ob rationes, quas suggerit historia typographi Stephani, statuit eruditus amicus et collega meus conjunctissimus, Mich. Richey, in Chrestomath. Gr., sive consilio de recte instituendo Gr. ling. studio, cujus sectione VIII. de thesauro hoc disserit accuratissime. Idem non sine causa negat, duas illius extare editiones, licet recentissimus ac diligentissimus historiæ Stephanorum scriptor Mich. Maittaire, p. 355. posteriorem etiam thesauri editionem prodiisse tam certum esse affirmet, quam, quo anno prodierit, fatetur incertum esse.¹ Sed post vulgatum A. 1579. compendium a Jo. Scapula, quo maximam sibi factam injuriam, et opportunam distractionem operis sui, tanto sumtu suo et labore perfecti, impediri, haud immerito dolebat, novum frontispicium thesauro suo præfixit Stephanus et in illo Scapulam pungit his verbis:

Quidam *ἐπιτίμων* me capulo tenus abdidit ensem,

Æger eram a scapulis, sanus at huc redeo.

In aversa tituli hujus novi facie, sive opistographo, etiam comparet Epist. qua non modo graviter conqueritur de injuria, ab epitomatore sibi illata; sed etiam contendit, plura eaque magni momenti prætermissa a Scapula, quæ poni lectorum intererat, in aliis etiam invertisse eum ac pervertisse dicta, dum mentem atque artificium auctoris non assequitur. Eandem querelam suam repetit Stephanus in palæstra de Lipsii Latin. An. 1591. 8. edita, p. 51. seq. ubi etiam novo illo, quod dixi, frontispicio, ornatum thesaurum ipse posteriorem operis sui editionem p. 54. appellat, atque in Scapulam stringit hosce iambos, quos splendida bilis ipsi dictaverat:

Opus redegit qui illud in compendium,
Impendium in eo temporis quam maximum
Fecisse dicit: vellet id pensare nos
Sux crumenæ maximo compendio.
Lectorum at ille maximo dispendio
Contraxit opus id, imposuit et omnibus.
Pœna irrogetur huic ut non gravis tamen,
Tantum esse dignum dixerim suspendio.

Sed operæ pretium est, audire etiam Scapulam, ita causam suam agentem, et quantum Stephano debeat, vel non debeat, profitentem in præf. ad Lect.: "In hoc opere absolvendo cum plurimum operis contrivissem, — incidi forte in thesaurum, ab H. Stephano constructum, cujus sola inscriptione lecta, existimavi, me actum egisse. Verum cum thesaurum illum, penitus introspectum, præter alia multa, a meo consilio discrepantia, diverso etiam ab eo, quem secutus fueram, ordine scriptum fuisse re ipsa cognovissem, idque amicorum oculis subjecissem, eorum judicio fretus multisque rationibus adductus hæc tandem in lucem prodire permisi. At vero ne thesauri illius Herculeo sane labore compositi, auctorem, bene de literis meritum, debita laude fraudare, aut me alienis plumis venditare videar, quid illi acceptum feram, fateri non gravabor. Cum enim in eo thesauro, tanquam in penu locupletissimo, dictionum vim et proprietatem melius exprimi, significationes distinctius collocari, pluribus aptioribusque exemplis confirmari, diversas constructiones diligentius observari, denique quæ tum veteres tum recentiores lexicographi, scholiastæ, grammatici et alii, in Gr. ling. cognitione excellentes viri, ad hoc argumentum pertinentia scripserunt, plenius contineri et accuratius quam in superioribus lexicis collecta exhiberi comperissem; ea inde potissimum deprompta meo instituto accommodavi, consultis iis quoque auctoribus, ex quibus illa in thesaurum fuerunt relata. Paucissima ex pluribus exempla selegi: loquendi formulas non nisi magis necessarias exposui, ne liber, in nimiam molem excrescens, lectori tedium afferret, emptoremve pretii magnitudine deterreret. Sicut autem in eo thesauro multa vocabula adjecta sunt, quæ in aliis lexicis desiderantur, ita etiam non pauca, testimonio munita, huc accessisse, si quis collationem instituat, sæpius deprehendet, atque adeo quamplurima adjici posse non est dissimulandum." In hoc omnes eruditi consentiunt, nec Scapulam fraudandum laude industriæ, licet iniquum

ratio a Stephano invecta; in quibus ad themata, seu radices, referuntur inquirendæ voces; prima hujus mali causa mihi semper visa est: cum danda fuerit opera, ut statim, ordine suo alphabetico posita, vox quæsitâ inveniri posset. Ut enim molestiam inutilem mittam, quam invehit Thematis primo inventio, variarum deinde sub illo Classium peragratio, antequam ad id, quod unice quæritur, perveniri possit: quid absurdius excogitari potest, quam ab adolescente, linguæ prorsus, si rudimenta excipias, ignaro, id flagitare, ut, ad quod thema referenda vox quæque sit, sciat? Sunt quædam, fateor, ita apertæ, ut vel mediocriter in Græcis versatus hæere non possit: at rursum multæ sunt quæ vel doctis ipsis molestiam creant. Redeundum itaque fuit ad veterem, et, ante Stephanum, receptum, ordinem alphabeticum, quem Constantini Lexicon observat. Cujus ideo novam editionem non esse procuratam miror, additamentis locupletatam quæ ex Stephani Thesauro aliisque non difficili labore a quovis peti poterant, si nulla ex privato observationum penu accessio in promptu esset. 2. Dolendum etiam, quod Lexica nulla extent, quæ, in juniorum saltem gratiam, Græcas voces vernaculis reddant. Absurdum enim est, ope Latine linguæ Græcam ab iis edisci; tum quia Latinam ii nondum satis norunt, tum quod ipsi Lexicon scribenti magis familiaris sua est, meliusque perspecta, expressiusque adeo et signantius, si eam vel leviter excoluerit, vim verborum phrasiumque reddere poterit. Qua de re aliquanto fusius in Epistola Gallica dixi, quæ ante aliquot annos in tom. xi. libelli prodit, cui titulus *Nouvelles Littéraires*. 3. Mos qui per duo fere jam secula obtinuit, quo Latina cum Græcis ad latas posita eduntur, studiosorum segnitiam alit, interque causas cur Græca jaceant, non numerari tantum, sed locum præcipuum obtinere, merito censendus est. Lectis enim leviter fere Græcis, statim, si hæreant, Latina, quæ ad manum sunt et sub oculis, adeunt; quibus lectis, ulterius inquirere plerique negligunt. Unde fit, ut pravum sæpe, pro vero, sensum accipiant; interpretisque mentem, pro scriptoris ipsius sibi obtrudi patiantur; linguæ certe penetralia nunquam adeant.

"Hæc impedimenta, donec, rebus mutatis, sublata sint, moresque saniores in rem literariam invecti, juvenibus nostris strenuis auctor sim, ut Lexicon sibi Constantini comparent: Græcas editiones veteres in manus sumant, in quibus Latini nihil est; has cum optimis recentioribus prius a se collatas, notatisque variis lectionibus, sedulo legant: omnia ipsi per se, quantum possunt ope Lexici, intelligere nitantur: in margine Lexici quæ molestiam creant annotent: prælectum sic accurate librum aliquem eximium, repetitis lectionibus sibi familiarem reddant: ad alios tum demum scriptores, eadem cura, labore certe jam longe leviori, progrediantur. Spondeoque, paucis annis futurum, ut magna cum voluptate, magnoque cum fructu, quoscunque opus fuerit, evolvere et intelligere libros Græcos possint: qua ex re quid commodi ad eos, quid ad rempublicam, ecclesiamve, redditurum sit emolumenti, hujus loci non est enarrare." *Moyse du Soul in Præfatione Editioni Plutarchi, ab Augustino Bryano recensitæ Lond. 1729. 4 Voll. 4to., adpicta.*

¹ Diversa esse hujus Thesauri integra exemplaria, atque annis distantibus, typis denuo compositis, e prelo prodiasse, quod anno circiter 1580, factum esse putat Maittaire in hist. Stephan. p. 359. ductus rationibus probabilibus, contendit Barth. Nic. Krom, Pastor quondam Hamburg. ad D. Mar. Magdal. in cat. bibl. suæ (Hamb. 1793. 8.) p. 174. et uberius atque copiosius exposuit rationes suas in epist. ad me, mense Maio 1791. data, ad quam quoque in catal. suo provocavit. Quare ego in fine hujus sectionis illam formulam typographicis describendam curabo. Meum thesauri Stephan. exemplar, (uti illud, quod in Baumgartenii Nachrichten von merkwürdigen Büchern, tom. iv. p. 269—272. describitur,) in fine tituli habet notam anni: Anno MD. LXXII. excu-
debat Henricus Stephanus. In bibl. Pinell. extiterit duo exemplaria; alterum sine anni nota, alterum cum nota a. 1572. (vide catal. illius bibl. tom. iii. p. 273. nr. 7433. et 7434.) Harl.

præ studio, et de Domino quondam suo ac præceptore¹ meritum haud bene: H. Stephani vero dolendam vicem, cui pro tantis laboribus suis et impensis, quibus omnes, literis operantes, sibi maxime obligavit, hoc gratiarum loco repensum est, ut redacto ad inopiam identidem querendum fuerit, a thesauro se esse pauperem redditum. *Θησαυρὸς ἀγίως Πάσιν ἐὼν ἐτέροις, ἐστὶ κένιστος ἐμὸς.*

At thesaurus me hic ex divite reddit egenum,

Et facit ut juvenem ruga senilis aret.

Quamquam etiam in celebrando et extollendo opere utilissimo haud minor est eruditorum consensus, quod horreum ac promptuarium totius Græciæ vocat Morhofius, Mer. Casaubonus² viri summi inæstimabilem thesaurum, atque alibi, librum incomparabilem et vere thesaurum: tamen jamdiu simili desiderii et votorum consensione exoptant omnes, ut post tam diuturnum et longius seculo spatium exoriatur tandem aliquis, Stephano similis, sed faventior utens fortuna, qui adjutus ab aliis³ suppleat, atque ex scriptoribus, vel post Stephanum demum protractis in lucem, vel ab eo non satis diligenter excussis, latifundia Græca amplius oculis omnium pandat, facilioreque et obvio utentibus ordine exponat. Vir doctiss. Ol. Borrichius in diss. de lexicis p. 50. "Nemo merito suo laudatior Henr. Stephano, cujus Gr. ling. thes. pœne instar omnium est, solidus, cultus, locuples, in quo nisi tria desiderarentur, (primo, quod extent non pauca in iis, qui omnium manibus versantur auctoribus, hic ommissa: secundo, quod multa id temporis Græcorum monumenta, hodie in publico notissima, nondum evulgata essent: tertio, quod voces plurimæ plures admittunt significationes, quam quæ in illo thesauro signatæ sint,) jam pervenisset ille lexicogr. Gr. labor ad usque suos umbilicos." Fuit, quum plenius lex. Gr. expectare juberemur a viris, in Gr. Scriptorum lectione subactissimis, Rich. Bentleio, Britanno, Laur. Normanno, Sueco, et Lud. Kustero,⁴ Germano: quorum hunc fatum præmaturum interceptum et alios quoque ipsius conatus laudatissimos, edit. Hesychii, et thes. Lat. recogniti evertit. Normannum similiter mors acerba eripuit sacris et humanioribus literis. Bentleium animus ad alia amœniora et splendidiora revocavit. P. Cornettæ, clerici regularis, Lex. Gr. ex sacris et externis scriptoribus in quinque magna digestum volumina editionique paratum, laudat et Romæ in bibl. patrum S. Mariæ Magdalænæ MStum servari testatur Prosper Mandosius in bibl. Rom. p. 150. De aliis, qui idem saxum voverunt, juyat, ne actum agam, apponere notata a cl. collega meo, Mich. Richey, in laudata Chrestom. Gr.: "Non dicam de exemplo thesauri Stephani, quod possidere mihi contigit, cui sua manu passim quædam addidit Erasm. Schmidius. Jo. Conr. Dietericum, professorem Giessensem, auctarium quoddam ad idem opus sub manu habuisse, in quo errores ejus se detecturum sit pollicitus, sed, quum viveret, non invenisse typographum, et post mortem ejus omnem illum laborem in irritum cecidisse refert Morhofius, (aut qui Morhofium supplevit, Jo. Frickius,) lib. iv. Polyhist. cap. viii. §. 6. Imo discerptum plane deinceps auctarium illud fuisse intelligo ex fragmento ejus, quod in manibus nonneminis esse significatur in neuem Bücher-Saal tom. i. p. 963. Rem eandem, a Morhofio traditam, confirmat doctissimus Dieterici in professione Gr. lit. successor, Jo. Henr. Maius, fil. qui etiam in observationibus suis sacris l. iv. p. 161. seqq. voces cclx. a sola præpositione *ὄν* incipientes, aut sine auctoritate adductas, aut plane a Stephano ommissas, recensuit. Sic plurimas alias, eidem vel intactas, vel auctoritate nulla ab eo confirmatas, in uno Epicteto et Simplicio observasse, jam pridem virum, in hac palæstra versatissimum, Sim. Ertmannum, scribit Borrichius in appendice ad analect. Lat. ling. p. 51. qui et ipse ibi, quid in Stephano desideret, exponit, et complures nominat scriptores Gr., ex quibus ille vel parum, vel nihil in suum thesaurum adsciverit. Ex solo Luciano vocabula cxlv. quorum haud facile ullum apud Stephanum offenderis, notavit Jo. Jensus, et sua serie exhibuit in lection. Lucian. l. iii. c. i. p. 309. sq. Nec pridem ex solo Xenophonte Jo. Grammisi, professor Hafniensis, specimen dedit supplementi Lex. Gr. ad calcem suæ historiæ Deorum ex Xenophonte, sive prodromi Antiqq. Xenophont. quæ dissertatio est Hafniæ edita 1716. 4. ubi lexicon illud a p. 111. porrigitur ad p. 159. continetque voces, quæ in præstantissimis studiosorum Græcorum Gr. ling. teruntur lexicis Gr.-lat., (proinde et in thesauro Stephani,) vel prorsus non habentur, vel nullo auctoris classici testimonio confirmantur: fore etiam, ut idem vir doctissimus similes ex aliis quoque scriptoribus observationes aliquando adjiciat, spem esse dicit Sev. Lintrupius in præf. ad Christ. Falsteri suppl. Ling. Lat. plag.)(Tan. Fabrum jam olim quatuor millia vocum, Gr. lexicis prætermisissarum, collegisse, testatur filia ejus, Anna Daceria, in notis ad Anacreontem.⁵ Nec dubito quin maximus etiam ad rem lexicam apparatus in promptu fuerit Jo. Casp. Suicero, qui Lex. Gr. majus meditatus est, quod immenso fere labore collectum et in duos in foliotomos distributum omnes voces Gr. exhibiturum erat, ipso promittente in præf. ad thes. Ecclesiast. M. etiam Maittaire aliquando dicentem audit Busbeium,⁶ doctorem quondam suum in schola Westmonast., Gr. peritissimum, sibi virum quemdam doctum ostendisse bina volumina vocum, quæ in H. Stephani thesauro non reperiuntur, ut refert in hist. Stephan. p. 388."⁷ De scriptis utilibus variis grammaticis, quæ in append.

¹ Almélou. p. 74. de vit. Stephan. et M. Maittaire, p. 358.

² P. 42. ad Marc. Antonin. et in diss. de nupera Homeri editione.

³ Recto et æquissimo judicio M. Maittaire in Stephan. hist. p. 388. "Tantum abest, ut ob aliquot voces, in H. Stephani thesauro desideratas, eum negligentem insimulem, ut ejus potius industriam suspiciam, quod plures non desiderantur. In quam immensam molem excresceret, quam inexhaustos labores, quot Herculeo huic operi invigilantes viros, quot annos sibi deposceret thesaurus, qui universa Græcorum omnium Auctorum vocabula variasque ipsorum significationes complecteretur."

⁴ Hic scripturus erat de lex. Gr. defectibus, uti narratur in actis erud. Lips. 1710. p. 105. in censura editionis Aristophanis, a Küstero curatæ. Harl.

⁵ Locus est ad Odam lviii. p. 204. "Le mot *ἀνακραλῶ* dont Anacreon se sert en cet endroit, ne se trouve point ailleurs, et on le chercheroit inutilement dans les dictionnaires, aussi bien que beaucoup d'autres, que mon père avoit autrefois ramassés, jusques au nombre de plus de quatre mille."

⁶ Hic est Busbeius, a quo usum lexicæ Scapulæ alumnus Westmonast. interdictum narrat idem Maittaire, p. 358.

⁷ Multi alii passim collegerunt, aut annotarunt voces, quæ deessent in thes. Steph.; ut Dan. Scott append. ad thes. Gr. L. ab H. Steph. constructum, et ad lexica Constantini, et Scapulæ, Lond. 1745. tom. i. ii. in fol. Reimari, Munthii, Fischeri, Abreschique collectanea supplementaque, a me in Proleg. ad hist. ling. Gr. i. p. 83. jam observata prætermittam; adjici possunt: Appendix ad Lex. Gr.-lat. a Jo. Scapula constructum, et ad alia Lex. Gr. e cod. MSto olim Askev. in lucem nunc primum vindicata. Lond. 1789. mai. 8. Continet etiam vocc. in Tragicis Gr. præsertim, quæ ab H. Steph. sunt ommissa.—Viri cujusdam docti specimen supplementi vocum ommissarum in H. Steph. thes. G. L. in Miscell. obs. crit. in auctor. vett. vol. vi. tom. i. p. 179. sq.—Vir quidam doctus in ephem. literar. Gothanis a. 1789. p. 521. exhibet e Meleagri carminibus plura vocc. Gr. singularis formæ, quæ in lex. Steph. desiderantur.—Similiter Küster ad Aristophanem, Hemsterhusius ad Lucianum et alibi, Irmisch in nott. ad Herodianum et alii ad alios auctores Gr. collegerunt et notarunt supplementa. Harl.

thesauri sui Stephanus exhibet, dicere me memini vol. vii. p. 35. sq. Tomo autem primo præmittuntur de laudibus Gr. lit. orationes binæ, una Scip. Carteromachi,¹ Pistor. Dan. Reinerio, patricio Veneto, inscripta, et altera M. Ant. Antimachi, habita in Gymn. Ferrar.: his subjunguntur excerpta simpla ex oratione tertia, quam in commendationem Gr. lit. vulgavit Conr. Heresbachius. Eadem cum prioribus duabus orationibus Jac. Lectius præmisit corpori poetarum Gr., edito Colon. Allobrog. sive Genevæ A. 1606. fol. *Fabr.*

Epimetron.

Quæ b. Krohn. de repetita Stephan. Thes. Gr. L. ad me scripsit, hic ponam.

De repetita et altera hujus Thes. Stephan. editione adhuc sub iudice lis esse videtur, quæstio, an ipsa extet posterior? aliis, oblata de hoc opere ejusque editionibus disserendi occasione, silentio prætereuntibus, aliis negantibus, aliis contra affirmantibus viris rei literariæ peritissimis. Sic De Bure (Bibl. instruct. Belles Lettres, T. i. p. 32. nr. 2243.) quum editionem, quæ annum 1572. præfert, attulisset, quamvis in nota addita de Scapulæ perfidia copiose disserit, tamen de iis exemplaribus, quæ anni indice destituuntur et quorum in frontispicio disticho illo Quidam *ἐκτέτυπον* etc. Scapulam pungit Stephanus, nihil habet, quod moneret lectores. Atque Jac. Morellus, Biblioth. Venetæ D. Marci custos, qui catalog. Biblioth. præstantissimæ Maph. Pinelli a se evulgatum uberioribus eruditissimisque annot. literariis iustruxit, ad utrumque Stephan. Thes. exemplar (catal. tom. iii. p. 273. NN. 4733. 34.) de eorum dissimilitudine omnino nihil affert. At, quod magis mirum, ipsi Theod. Janss. ab Almelooveen, qui singulari Diss. Epistolari ad Jo. Georg. Grævium de Vitis Stephan., celeberrimum typographorum, de industria exposuit, alia illa exemplaria, quorum in titulis annus, quo typis expressa sunt, non extat, omnino ignota fuerunt. Vid. p. 72-74. et p. 52. additi *Indicis Librorum, qui ex omnium Stephanorum officinis unquam prodierunt.*

His igitur subcentibus, negant, universum Thes. Gr. ex Stephan. prelo iterata vice prodixisse, summi etiam in re literaria viri, Jo. Alb. Fabricius cum eo, quem sibi consentientem adduxit, Mich. Richeyo (h. l.), atque post hos Sigism. Jac. Baumgarten (Nachrichten von merkw. Büch. iv. Band. p. 272.) maxime ad ita statuendum hac ratione ducti, quod Stephanus, ut sæpius ipsi querendum fuit, injuria, a Scapula sibi illata, ad inopiam redactus et a Thesauro pauper redditus fuerit, quam ob causam de repetenda ejus editione ipsum, existimant, ne cogitare quidem potuisse. Sic in re facti argumentatione, ut ita dicam, dogmatica usi, eo prolapsi sunt, ut, quod ipse Stephanus expressis verbis de Thesauri sui posteriore editione plus una vice testatus fuerat, id ad suam tamen præconceptionem ipsique indubiam opinionem interpretarentur. Ita enim Fabricius supra: *Ubi* (Palæst. de Lipsii Latin. p. 54.) *Stephanus etiam novo illo, quod dixi frontispicio* (in ea enim sententia Fabricius atque cum eo Baumgarten fuerunt novum modo frontispicium Thesauro suo, post illatam a Scapula injuriam præfixisse,) *ornatum Thesaurum ipse posteriorem operis sui editionem appellat.*

Hac ratione negat Fabric. licet bene noverat, M. Maittaire, diligentissimum illum Hist. Stephan. scriptorem, p. 355. "affirmasse, tam certum esse, prodixisse posteriorem etiam Thesauri editionem, quam, quo anno prodierat, esse incertum." Maittaireio accessit Jo. Petr. Kohlius, (de quo Christoph. Sax. Onomast. P. VI. in Anal. p. 717.) mox Kiloni, mox Petropoli P. P. qui, Petropoli relicta, Hamburgi, quum per plures annos ibi privatis studiis literarum incumbens commoratus fuisset, vitam cum morte commutavit; vir literatissimus, et in libris eorumque editionibus explorandis atque dijudicandis acutissimus. Hic, ut ex ejus ore ipse accepi, utrisque Thesauri exemplaribus sædulo collatis, nullus dubitabat, quin H. St. Thesaurum suum, quantus quantus est, altera vice prelo subjecerit atque denuo ediderit. Sed, fato præventus, de eo, quod reperisse sibi visus fuerat atque in chartam conjecerat, nihil, quantum scio, cum orbe erudito communicavit, quamvis apud animum constituerat.

A parte veri omnino stant hi Duumviri, Maittaire atque Kohlius, quod ex ea, quam ipse ego institui, exemplarium collatione his rationibus clare evincitur.

I. *Ipsius Auctoris de editione posteriore repetitis testimoniis*, quorum unum in ea, quæ aversa tituli, anni nota destituti, facie sive opistographo comparet, *Henr. Stephani admonitione de Thes. sui Gr. Epitome, quæ titulum Lexici Gr.-lat. novi præfert*, postremo se lectoribus his verbis scriptis offert: "*Huic enim omnia* (sc. additamenta, emendationes et censuras) *non huic posteriori Thesauri editioni inserere* (inseri autem, Lexico typis denuo compositis prelo iterum subjecto omnino non potuissent) *verum seorsim edere visum est, ne ei, qui jam priorem emisset, posterior etiam, si habere illa quoque vellet, comparanda esset, sed in illa ejusque corollario divitiarum Græcarum cumulum et ipse possideret. Vale!*" Ejusmodi ipsius Stephani testimonium inest etiam Distichi, quo Thesaurus in frontispicio exemplarium, quibus anni nota deest, Lectores alloquitur, his verbis extremis:

sanus at huc redeo:

quorum sensus hic est: *Jam restitutus altera editione redeo, iterumque integer in lucem publicam prode.*

Alterum vero, quod ipse Stephan. exhibet testimonium, extat in ejus Palæst. de Lipsii Latin. A. 1591. edita, p. 54. etiam, licet in perversum sensum detortum, ab ipso Fabricio allegatum.

II. *Exemplaribus utrisque* (quorum in citatione id, quod impressionis anni notam præfert, *Lit. A.* quod autem nota illa destituitur, *Lit. B.* insignietur) *oculis subjectis atque inter se collatis.* Exhibebo igitur *diversitatis specimina* non quæ possem omnia, sed brevitate studiosus, ex singulis Tomis solummodo quædam insignia et ejusmodi, quibus omnino diversa atque dissimilia esse hujus Thesauri integra Exemplaria et annorum intercallo typis denuo compositis e prelo prodixisse quandam eorum partem, extra omnem dubitationis aleam ponetur.

a) *Literæ unciales* sive grandiores *Romanæ*, in interstitio singularum columnarum ad loca commode citanda et citata facilius citiusque invenienda positæ, (A. B. C. D. E. F. G. H.) in Exemplaribus *A* et *B.* non ubique eidem versui s. lineæ adhærent, sed quandoque in *A* altiore, in *B* inferiore locum occupant: tanquam, tom. i. col. 37. 38. *Lit. G.* ad vocem *ἈΓΚΤΙΟΣ*; tom. ii. col. 31. 32. it. col. 155. *H.* litera interstitio columnarum in *A* ad sextam, in *B* contra ea ad quintam lineam ante finalem comparet. Idem, quum quam frequentissimè et in omnibus reliquis Tomis oculis subjiçiat, non est, ut afferam plura ejusmodi specimina.

b) *Versus* s. lineæ columnarum modo continent numero plures, modo pauciores voces in *A*, quam in *B*,

¹ De Carteromacho, sive Fortegnerra, discipulo Politiani, viro doctiss., qui An. 1513. diem obiit, consulendum Diarium Venetum (Giornale de letterati d'Italia) tom. xx. p. 278. seq. [et Bayle diction. voc. Carterom. tom. ii. p. 60.] Oratio hæc ejus post editionem primam Venetam ap. Aldum 1504. 4. sæpius lucem vidit, ut Basil. 1517. 4. Romæ 1543. 4. et Baruth., Jo. Fasoldo curante, 1690. 4. Antimachi Oratio cum ejus versione librorum Gemisti Plethonis de gestis Græcorum, aliorumque apospasmatorum Dionys. Halic. Demetr. Phalerei et Polyæni prodierat Basil. 1540. 4.

et v. v. Tanquam tom. i. col. 489. in ἀπὸ, *A* lin. i. voces 6. *B* autem 7. lin. 2. *A* voces 12; *B* tantum 11. complectitur. Tom. ii. col. 31. lin. 15. *A* voces 8. et in fine versus vocis divisæ *duas* syllabas priores *Calo*—; *B* autem voces 8, et *unam* abruptæ in versus fine vocis syllabam priorem *Ca*—; Ita habent etiam *A* et *B*. verss. 16, 17, 18.

c) *Alia* in fine versuum *Syllabarum* ultimæ vocis *distrahendarum ratio* in *A* quibusdam in locis observatur, in *B* locis iisdem *alia*. E. Gr. tom. i. col. 38. vocis ἈΓΚΤΑΟΣ ad Lit. G.

A. lin. 2. Epith — Ovidio adun-
cus arcus

B. lin. 3. ——— Ovidio ad-
uncus arcus

cf. Tom. i. col. 490. c. lin. 3. in *A* et *B*. Præterea col. cit. G. lin. penultima iterum est inter *A* et *B* ejusmodi diversitas

T. ii. col. 31. lin. 15. *A*. ——— *Calo-*
nes ——— *propria*,
B. ——— *Ca-*
lones ——— *pro-*

et sic in hac columna in utroque *A* et *B* sæpius. cf. p. 159.

T. iii. col. 471. lin. 20, 21. *A* ——— τὸ λεγόμενον
ἐκ τῶν
B ——— τὸ λεγόμε-
νον ἐκ τῶν

cujusmodi specimina etiam eadem col. 471. F. lin. 1. etc. occurrunt, quemadmodum fere ubivis in reliqq. iv. et v. Tomis.

d) *Diversa vocum scriptio*. T. i. col. 491. C. *A*. lin. 7. ἐσθίει

B. — 8. ἐσθίει

493. E. *A*. — 3. ἀπο γνώμης

B. — ἀπο γνώμης

T. ii. col. 1381. E. *A*. — 1. τινὸς πανόπτου

B. — τινὸς πανόπτου

e) *Nomina propria* Auctorum citatorum diversa ratione subinde *decurtata*, ut in nominibus *Platonis* et *Plutarchi*; pro utroque enim nomine est quandoque iisdem in locis in *A*. Pl. in *B* autem Plat. Plut. Sed quum schedula, in qua harum abbreviationum dissimilium specimina annotaram, amissa sit, singula loca, quibus occurrunt citare nequeo.

f) Ipsi *characteres* et Gr. et Lat., quibus *Lexicon* impressum est, in *A* videntur aliquanto esse majores, recentes item atque acutiores fuisse, in *B* minores plerumque, usu triti atque obtusiores.

g) *Errata operarum* s. typographica in *B*. præter ea, quæ jam in *A*. deprehenduntur, et ex eo in *B*. transierant (cujus insigne documentum est in ea, ita dicti correctoris incuria, qua in posteriore Indicis (s. Tomi v.) parte Col. 108. post versum ultimum integer versus, quem ad sensum dicendorum adesse omnino oportet, in utroque exemplo deest, ita ut utrique hicce versus

ctu fit. Τερεβινθίνη αὐτὴν δicitur Τερεβινθίνη re—

addendus sit), accesserunt alia nova plura. In calce enim t. v. col. 207, 208. dimidia paginæ inferior pars in *A* omnino typis est impressa; in hac autem ejusdem paginæ extrema parte in *B* typis descripta hæc leguntur. Ex iis, qui sequuntur locis nonnulli in aliqua tantum exemplarium (*A* et *B*) parte (per T. i. et ii.) emendatione egent. His a Stephano observatis locis nonnulla insunt errata, quæ non in *A*, verum in *B*, duntaxat occurrunt, exemplaribus igitur, anni notis destitutis, propria. Quorum e numero hæc afferam specimina:

B. t. i. col. 567. (568.) v. 57. παραβῆσαι; scribe, παραβῆσαι; et v. 63. παραβρήματα; scribe, παραβῆματα. Quæ recte habet *A*.

1044. v. 18. propriâ d.; scribe, propriâ d. Ita recte *A*.

1049. v. 68. τοῦ ὁ εἰς, ἂ δρόμος; scribe, τοῦ ο εἰς ἰ. ἂ δρομ. Et sic in *A*.

1050. v. 52. aromadaire; scribe, dromadaire. Ita integre *A*.

1177. v. 2. Εγ λευς; v. 33. ἀνόντον; v. 37. ἐλεήμων; v. 39. εἴ εκα. quæ emendatione egent; v. 2. Ἀχιλεὺς; v. 33. ἀνόντον; v. 37. ἐλεήμων; v. 39. εἰνεκα nam (addit Steph.) in his tribus vocabulis quadam exempl. (*B*.) literam *v* non satis conspicuam habent, quod in aliis accidit locis, de quibus simul te monitum volui: pariterque de locis in quibus prima versus (vulgo lineæ) litera deest in nonnullis tantum exemplaribus, ut (in *A*, non vero in *B*) col. 554. in principio versus tertii a fine, καταγγῆ pro Καταγγῆ, quod decidisset litera *K* aut instrumento quo atramentum literis imponitur esset avulsa. sic c. 1130. 1. λεφανταρχία pro ἐλεφανταρχία.

h) His omnibus addendæ videntur quædam utrorumque exemplarium *diversitates* obviæ in T. i. foliis, quæ inde a frontispicio usque ad Lexici ipsum exordium decurrunt. Varietates quidem illas in Epigraphis, omissis Privilegiis, H. Steph. admonitione et in utraque primi folii facie conspicuas in exemplaribus, anni nota destitutis, ut satis notas præteriens, insigniores tantum referam.

P. 7. *Catalogus Auctorum* Gr. lin. 2. *A* — expositiones vo-
cabulorum etc.

B — expositiones
vocabulorum etc.

— *Auctores* Gr. ratione generis scribendi, relati in suas classes, uncis in *A*. curvatis, in *B*. maximam partem perpendicularibus rectis inclusi sunt.

— In fine columnæ primæ in *A* verba: *Meæ editionis*, solito characterē Romano, in *B* autem eadem ita dictis literis cursivis comparent.

P. 9. sqq. in *A* signaturæ b. i. b. ii. b. iii. b. iiij.

in *B* — b. j. b. ij. b. iij. b. iiij.

— 12. lin. 33. Verbum lineæ primum eamque inchoans: *Sunt* in *A*. in marginem paginæ exterioris rem extra lineam extrusum apparet; in *B*. reliquis linearum initiis accommodatum.

Folio cum signatura *A*. i. post p. 20. *A*. SCIPIONIS CARTEROMACHI PI-
storiensis oratio etc.

B. SCIPIONIS CARTEROMACHI

Pistoriensis oratio, etc.

—vocabulum postremum lin. ult. *A.* lingua*B.* linguaPræterea observandum, Titulos singulares tomi iii. in *A.* habere signaturam Aai. et tomi iv.AAai; quæ signaturæ desunt in *B.*

Jam, puto, satis esse ad evincendum, *re ipsa extare iteratam et alteram Thesauri Stephaniani Gr. editionem atque hanc esse eam, quæ anni nota destituitur.* Quo autem anno prodierit, incertum quidem, quod jam Maittaire asseruit; tamen certissimum, ante annum 1591. jam hancce alteram editionem evulgatam fuisse, quum in Palæst. de Lipsii Latin. quæ 1591. in lucem emissa est, ipse Stephanus illius *posterioris* editionis, ut jam observavi, fecerit mentionem.

Quid tandem ex his omnibus allatis de utraque editione ejusque pretio decernendum atque statuendum? 1) Nihil refert, qua editione ad ling. Gr. studium utaris; est enim illa altera ne ullis quidem additionibus locupletata, neque in priore minus recte dicta in posteriore sunt emendata. 2) Prior, quæ anni notam expressam habet, præstat re ipsa, quum ei sphalmatum operarum pauciora insint, editione posteriore. 3) Posterior contra ea, si non venustate, artis tamen typographicæ et orthographiæ majori studio, atque historiæ hujus Lexici literariæ, quos aperuit, fontibus omnino commendari videtur.—Addo *Epigraphen Thes. Steph. Gr.* cum sua varietate *utramque* integram, in *nova Biblioth. Gr. Fabricianæ* editione Harles. ad pag. 79. vol. x. afferendam, quum una atque altera a Fabricio omissa sit.

ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ, THESAURVS GRAECAE LINGVAE, *Ab Henrico Stephano constructus.* IN QVO PRAETER ALIA PLVRIMA quæ primus præstitit (paternæ in Thesauro Latino diligentiae aemulus) vocabula in certas classes distribuit, multiplici deriuatorum serie ad primigenia, tanquam ad radices, vnde pullulant, reuocata.

THESAURVS LECTORI.

Nunc alii intrepide vestigia nostra sequantur;

Me duce plana via est quæ salebrosa fuit

(Insignia Oliuæ Stephani, cum *Noli Altum sapere*; sine subscriptione)

Anno M. D. LXXII, excudebat Henr. Stephanus. CVM PRIVILEGIO CAES. MAIESTATIS, ET CHRISTIANISS. GALLIARVM REGIS.

altera Epigraphe:

ΘΗΣΑΥΡΟΣ — THESAURVS LECTORI, de ea quam fecit quidam eius epitome,

*Quidam ἐνρίψαν με, capulo tenui abdidit ense:**AEger eram a scapulis, sanus at huc redeo.*

De magno quod idem compendium adfert dispendio agitur in ea quæ

proxime sequitur epistola.

(Insignia Oliuæ Stephani cum *Noli Altum Sapere*; subscriptione)

HENR. STEPHANI OLIVA.

CVM PRIVILEGIO CAES. — GALLIARVM REGIS.

Hactenus Krohn. Harl.

EXCERPTA

EX

VITA H. STEPHANI SECUNDI

A Nic. Maittaire Conscripta.

"HENRICUS STEPHANUS" juvenis eruditus ac diligens, postquam per varia, quæ pertransivit, loca, apud omnes omnium ordinum homines graciosus, sua haud vulgari eruditione nomen sibi assecutus fuisset; multas virorum scientia loco et honoribus illustrium amicitias comparasset; quicquid ubique reconditoris disciplinæ in Bibliothecis publicis et privatis latebat, studiosissime conquisivisset; nullamque ex doctorum colloquio proficiendi occasionem non avidissime arripuisset: tanquam apud florum succis onusta ad alveare, Lutetiam remeavit anno 1556 exeunte, suæ ætatis 27°. ¹ Illi quotidie Roberti Patris (²quem laudandi nullam non causam capit pius filius) vigiliæ ob oculos versabantur, quæ ipsum omnium hominum alioqui (modeste de se pronunciat) maxime *μαστόρον* ad laborem accendebant. ³ Patri suam operam una cum multis aliis navabat in Heroico illo et plane Herculeo labore, ingenti scilicet et immenso Ling. Gr. Thesauro, quem jam a multis annis, sumtibus prope infinitis, ex præstantissimis Gr. Ling. auctoribus congerebat." p. 228. [De laboribus Roberti Stephani primi in *Thes. Ling. Gr.* impensis vide Excerpta nostra ex *H. Stephani Epistola*, in qua ad multas multorum Amicorum respondet de suæ Typographiæ Statu.]

¹ Sic eum vocat Victorius in Epistol. ante Æschyl. et Leopardus, *doctissimum, diligentissimum, vigilantissimum, virum magnæ eruditionis*, in Miscell. lib. 3. cap. 3. lib. 5. cap. 17. lib. 8. cap. 19. Hunc forte novit non ex scriptis tantum, sed ex P. Nannio Alcmario Lovaniensis Academiæ Latin. Liter. professore.

² Cicero. Lex. Epist. ad Lecter.

* Stephanæ stirpi id fuisse proprium videtur, ut effoderent *Thesaurus*, *Ciceronianum* Carolus, *Latium* Robertus, *Græcum* Henricus. ² Verum Henrici Thesauri diu in mora metus, ne illud quoque opus repente incideret in eos aestimatores, qui ad errorum ab aliis commissorum centurias solebant connivere, ad ipsius decadas oculos plusquam Lynceos afferre. Vulgata, quæ tunc omnium manibus terebantur, Lexica nil aliud erant quam omnifaria, sed omni carens judicio, consarcinatio: At vero in suo Thesauri, præterquam quod omnia, quoad fieri potuit, ex ipsis hauerit fontibus (quod et Pater ejus Robertus in Latino studiose fecerat), omniaque suis auctoribus accepta tulerit, suo nomine quemque (sive antiquum sive recentem sive etiam sui temporis) designans, ita tamen ut suum passim iudicium interponeret; præterquam etiam quod aptissimum in disponendis diversis significationibus distinguendis-que eorum exemplis ordinem tenuerit; denique præterquam quod in lingua Græca fecerit (non sine magno et prope incredibili labore) quod in nulla unquam nisi in Hebraica factum fuisse audivimus; et cum in aliis difficillimum factum esse, tum vero in Græca ne fieri quidem posse multi crediderint, ut nimirum infinitam illam verborum multitudinem ad certas radices reducerit, totamque singulorum verborum prosapiam sub uno aspectu posuerit, tritavum abavum proavum avum ordine collocans; præter hæc omnia, jam se plurima restituisse asseruit in iis, quæ suo Thesauri cum aliis Lexicis communia sunt; multo vero plura, nisi animus et vires deessent, restitutus. Tandem igitur anno 1572.³ Cal. Mart. opere illo eruditissimo Rempublicam donavit literariam, eodem fere suæ ætatis anno, quo Pater Robertus suum ediderat: Huic enim 41^{aa}. illi 44^{aa}. annus agebatur. Illud Gr. ling. ærarium Maximil. II. Imper. Carolo IX. Reg. Gall. Elisabethæ Regin. Brit. Friderico Com. Palat. Augusto Duc. Sax. Joan. Georgio March. Brandeb. eorumque Academiis dicavit, apud quos in suis Epigrammatibus præfixis queritur se illo Thesauri ex divite egenum, ex juvene senem factum fuisse. ⁴ Optat, ut ne suo id, ⁵ quod olim paterno, operi contingat. Illud præmissis Scip. Carteromachi, M. Antonii Antimachi, Conradi Heresbachii de Gr. lit. laude Oratt., et adjectis libellorum ad Thesaurum Gr. ling. pertinentium appendice largoque vocum omnium indice adornavit. Huic Thesauri Privilegiorum diplomata obtinuerat a Carolo IX. Gall. Reg. anno 1561. Julii die 13. et a Maximil. II. Imperat. anno 1570. 15 Febr. et 17 Sept. Apparet itaque eum ab anno 1561°. quo primum indultum est privilegium, usque ad annum 1572°. quo Thesaurus prodiit, ei absolvendo tantum fere temporis impendisse, quantum Robertus Pater suo dederat ab anno 1531. quo specimen primum, ad annum 1572. quo ultimum in lucem emissum est. Eodem, quo Thesaurus, anno, scilicet 1572. Indicem quoque quatuor Thesauri tonis additum prodidisse intelliget, quicumque legerit Henr. Stephani ad Lectorem Epistolam tomo primo præfixam p. 10. lin. 47. ac Registrum tomorum quinque ad Indicis calcem rejectum. Id autem lectorem monere volui, quod audiverim, qui eum Indicem posteriori (de qua postea) Thesauri editioni additum ex male intellecta admonitione isti editioni præfixa putaverunt.

“ At quasi non adhuc omnium aut potius suis votis satisfecisset, Anno proximo Cal. Feb. 1573. Glossaria duo⁶ cum ab aliis plurimis tum a Jac. Cujacio valde desiderata, et de Atticæ linguæ idiomatis commentarium, Th. Redingero dicata, vulgavit. Fecerat⁷ animi magis quam corporis ægritudo, ut ejus Glossaria tardius in lucem prodierint spe et sua et aliorum, qui lubenter uni cuiquam ex Thesauri tomis assuenda curassent. Eam animi (ut conjicio) ægritudinem effecerat res, quam positi in literis promovendis præsertim in Gr. Thesauri absolvendo sumtus exhaurerant, domi angustissima. Sed aliquando uti et Romæ ita et passim evenit, ut ex vocis fidiumve modulatione aut agilitate pedum multo uberius quam ex literis quæstus fiat. Id interim observatione dignum est, imperium Romanum nunquam magis quam sub Augusto Literatorum Patrono floruisse; et tunc coeptum in pejus ruere, cum Cæsares Citharædis et Ludionibus favere cœperint. Henrici Thesaurus in ea incidit tempora, cum res in Gallia Religionis ergo multum turbarentur; nec poterat idem a Carolo, quod Pater a Francisco expertus est, sperare patrocinium.

“ Posteriorem illius Thesauri editionem prodidisse tam certum est, quam quo anno prodierit incertum. Editionis enim istius fronti nullius anni character præfigitur, sed in loco, ubi prior annum indicat, leguntur hæc, *Henrici Stephani Oliva*; ac præterea additur hoc distichon.

Thesaurus lectori, de ea, quam fecit quidam, ejus epitome.

Quidam *ἐπιτίμη* me capulo tenui addidit ense:

ἄγερ eram a scapulis, sanus at huc redeo.

Hoc epigrammate in vocibus *capulo* et *scapulis* alludit ad Jo. Scapulæ nomen, qui fecerat Thesauri Græci epitomen titulum Lex. Gr.-L. novi præferentem, de qua proluxe agit in admonitione ad lectorem posteriori Thesauri editioni præfixa. ⁷ Præviderat fore, ut aliquis Thesauri illi manus afferret *πρὸς τὸ ἐπιτίμειν*. Operam itaque inter fabricandum ejus corpus dederat, ut alii quam sibi fabro talis incisio periculosa esset. Hujus periculi in ipsa⁸ præfatione mentionem fecerat, ut a tentanda ejusmodi incisione plurimos absterret. Aliquot igitur viri docti (quod nunc eorum ipsi fateri non erubuit) insidiis animadversus adnotas manus statim removerunt. At quidam⁹ (Scapulæ scilicet, cujus nomen noluit aperte indicare) ‘Thesaurum (nam imperitia est audax) de vivo multis in locis resecuit, omnesque ejus propemodum venas nervosque incidit. Hic *ἐπιτομολογικογράφος*, dum crumenæ emtoris vult consulere, illius studiis pessime consuluit. Illius epitomes specimen ab ipsomet aliquot post Thesauri editionem annis allatam Henricus multa reprehensione digna habere ostendit, seque suam pecuniam in meliores merces velle collocare dixit. Iste tamen, quamvis suam agnoscere incitiam videretur, in opere illo, quo pede cœperat, perrexit. Henricus itaque in posteriore sui Thesauri editione ‘monere lectorem de eo, quod accidit, officii sui esse existimavit; nil magis dispendiosum quam illius epitomes compendium; in qua, dum Thesauri epitomen habere te putas, proverbiale illud contingit, *θησαυρὸς ἀνθραξ*: cujus Auctor diversas multorum locorum expositiones necnon ipsorum expositorum nomina; Voces item plurimas, quas Græca lingua ex aliis mutuata est; plurima præterea, quæ in vulgaribus superioris temporis lexicis leguntur, et in Thesauri duabus hisce literis v. l. signantur; ea denique, quæ, quam ad secretiorem Gr. ling. cognitionem pertineant, primus tamen et solus et in eo solum libro tractavit Henricus, missa fecit. Hanc partem cum maxima Ling. Gr. studiosorum jactura resectam fuisse Henricus se ostensurum promittit, quum illa Gr. Ling. arcana pergeret patefacere: seque illi tractatui *συναγωγή* quandam Gr. vocum (partim quæ a se et ab amicis post editionem Thesauri observatæ, partim quæ in Lexicis illa posterioribus inventæ fuerant) subjuncturum; et (si opus sit) in nonnulla, quæ ex aliis (non dissimulatis illorum nominibus) habet, in quædam pariter, quæ sua sunt, severam censuram acturum. Hæc autem omnia (quæ nondum scio cum præstitisse) non huic posteriori Thesauri editioni inserere, verum seorsum edere decreverat, ne ei, qui jam priorem emisset, posterior etiam comparanda esset; sed in illa ejusque corollario divitiarum Gr. cumulum et ipse possideret. Addam etiam quæ de illo Scapula scribit⁹ Malincrotius. ‘Æmulatione laudabili incitatus filius ejus’ (scil. Roberti) ‘et in arte successor Henr. Stephanus, præter alia multa et diversa, grandia postmodum tria de ling. Gr. ejusdem tituli’ (scil. Thesauri) ‘volumina, infinito labore congesta et magno doctorum plausu excepta in lucem dedit, nisi quod ministri seu adjuræ sui Scapulæ fraude et deceptione minus ex illa editione sua lucri quam gloriæ collegit,

¹ Almeloov. p. 72. ² Epistol. præfix. Art. Med. Princ. ³ Thes. p. 2. ⁴ Thes. Tom. 1. ad Lect. p. 20.

⁵ Lege in Vit. Rob. ann. 1543. ⁶ Gloss. Epist. ⁷ Admonitio Præfix. Posterior. edit. Thes. ⁸ Pag. 17.

⁹ Almeloov. p. 100. ex Malinc. Dissert. de Art. Typog. cap. 14.

adeoque sumtibus immensis ob tardiozem exemplarium distractionem non satis celeriter receptis fortunarum iacturam aliquam fecit.' Equidem semper miratus sum illud Scapulæ Lexicon, opus Tyronibus non minus perfidum quam Auctor suo hero fuerat, toties esse excusum, tantoque in pretio apud emtores habitum. Alumnis olim Westmonasteriensibus usum istius Lexici interdicare solebat Doctias. Busbeius, cujus erga me beneficia meo nunquam animo excident, vir in Ling. Gr. tum cognitione tum institutione omnibus ævi sui ac præteriti forsanne et futuri magistris longe superior. Suspectos habemus in rebus Politicis, et quidni in literariis? *Viarum compendiarum* inventores, qui ex operibus alienis, quam ex suis non possunt, gloriam quærunt. Circulatores huiusmodi literarii incautos Tyrones, quibus brevia discendi compendia monstrare se gloriantur, a via trita tutaque in diverticula et errorem abducunt. Sed jam et mihi in viam revertendum est; inquirendumque, quo tempore posterior Thesauri Gr. editio prodierit. Aliquot post priorem annis Scapula suæ epitomes specimen ad Stephanum attulit. Anni aliquot, vix quatuor pauciores intelligi possunt; Anni præterea specimini absolvendo et excudendo dandi tres aut minimum bini; Scapulæ Lexicon anno 1570. Cal. Dec. primum editum fuisse ex epistola dedicatoria ad Senatores Bernatum Rei-publ. Basil. data constat. Denique quum Lexici editionem Postremæ Thesauri prævisse oporteat, credibile est hauc anno circiter 1580 prodixisse.

"Hic libet inserere, quæ Henr. Stephanus in sua de Lipsii Latinitate¹ palæstra de Gr. Thesauro, Scapulaque scripserit. '*Kænophilus*. sed cur hæc et alia quam plurima ad Gr. ling. cognitionem pertinentia, quæ alibi postea dixisti, in Thesauro tuo tacuisti? *Coronellus*. Prævideram futurum ut in multo maiorem molem opus illud excresceret. Quædam etiam (nequid tibi dissimulem) in mentem mihi tum non veniebant: et quidem nonnulla quoque eorum, quæ tamen jam alibi scripseram. Tantum enim negotii indagatio radicum mihi faciescebat, quum a nemine unquam via ad rem tam difficilem fuisset patefacta, ut hoc memoriam quoque sæpe interturbaret. *Kæn*. Quamvis plurima non ex iis, quæ ceteri dixerant, sed ex iis quæ *οἰκοθεν* afferre valde fructuosa poteras, a te fuerint prætermissa: fuit tamen quidam Scapula, qui ex illis etiam ipsis, de quibus lectores ibi monuisti, et de quibus moneri erat pernecessarium, prorsus omisit. *Cor*. Invertit ac pervertit multa eorum quæ a me dicta fuerant, dum meam mentem atque id, quo utor, artificium non assequitur. Addidit absurdissimas et ineptissimas aliquot etymologias, quas quod tales esse videram, de industria prætermiseram.

'Opus redegit qui illud in compendium,
'Impendium in eo temporis quam maximum
'Fecisse dicit; vellet id pensare nos
'Suæ crumenæ maximo compendio.
'Lectorum at ille maximo dispendio
'Contraxit opus id, imposuit et omnibus.
'Pœna irrogetur huic ut non gravis tamen,
'Tantum esse dignum dixerim suspendio.

*Ὅρκια πιστὰ ταμῶν γλώσσης πάντεσσιν ἐρασταῖς
Ἑλλαδικῆς ταυτὴν ἐξεπόνθησα βιβλίον.*

*Ἄλλὰ πόνοισι τοῖς ἐμοῖς ἐπιτέμνει, πᾶσιν ἐρασταῖς
Ἑλλαδικῆς γλώσσης ὅρκι' ἀπιστὰ ταμῶν.*

"Non potuisse me a Musa mea impetrare, ut de tanta epitomographi injuria tam longo tempore sileret, testati est publice posterior illius operis, quod Thesaurus Ling. Gr. inscriptum est, editio.

Quidam *ἐπιτέμνει* me capulo tenuis addidit ense;
Eger eram a scapulis, sanus at huc redeo.

Alludo ad vocem *Scapula*, quæ nomen est illius epitomographi, duobus modis in vocabulo *scapulis* et in voce *capulo*." pp. 352-61.

"Iniquissime interim comparatum est, ut ille, qui orbem literatum opulentis Græciæ gazis locupletaverat, ex sui Thesauri copia sibi pararet inopiam. Ea de re satis conqueritur in epigrammatibus priori Thesauri editioni præfixis." p. 362.

"At aliquatenus ex exemplarium distractione suarum fortunarum damna potuisset resarcire, nisi Jo. Scapula² omnium famulorum infidelissimus illam præcidisset. Quis autem crediderit virum tam bene de omnibus meritum suique in publica commoda adeo prodigum suo capiti inopiæ periculum arcere non potuisse! sed aliquando uti prohibitas, ita literæ *laudantur et algent*." p. 364.

"Quoniam autem hic in Jo. Cratonis mentionem incidi, nolo ejus³ Epistolæ ad Frid. Sylburg. missæ (cum ille huic de Aristotelis editione consuleret) locum prætermittere, ubi notat quoddam Aristotelis verbum in Gr. Henrici Thesauro omitti. 'Tertius index ostenderet, quibus locis Aristoteles usus esset eodem sive iisdem verbis et phrasi præsertim obscurioribus, ut per collationem eliceretur eorum sensus, ut nullus esset usus Lexici Henr. Stephani, qui neque illius tertii problematis⁴ *προσαναμπλήσιν* dignatus est mentionem facere.' Tantum tamen adest, ut ob aliquot voces in Henrici Thesauro desideratas eum negligentiae insimulem, ut ejus potius industriam suspiciam, quod plures non desiderentur. In quam immanem molem excresceret, quam inexhaustos labores, quot Herculeo huic operi invigilantes viros, quot annos sibi deposceret Thesaurus, qui universa Græcorum omnium Auctorum vocabula variasque ipsorum significationes complecteretur? Quo autem operis huiusmodi, quod frustra expectetur, levius paulatim fiat desiderium, optandum est, ut vir quisque literatus, quas sibi inter legendum obvias voces in Thesauris vulgaris qmitti animadverteret, in sua reponeret⁵ adversaria, in usum aliquando publicum inde exprimens. Mihi rudi quidem, sed literarum amantissimo veniam dent eruditi, si cuipiam, ut nequis Auctorem veterem editurus se opere proposito defunctum putet, modo ipsum nitido caractere, charta magnifica, notis luculentis ornatum excudi curaverit, nisi non insulsum indicem sed Lexicon ipsi⁶ Auctori peculiare accommodet. Sic Pasori Novi Testamenti, Æmil. Porto Herodoti, Theocriti, Pindari Lexicon debemus." pp. 388-9.

"Hujus anni 13. Cal. Oct. publicavit Paralipomena Grammaticarum Gr. ling. Institutionum; item Animadvv. in quasdam Grammaticorum Gr. traditiones; Hoc vero opus usque ad Pronomina tantum perduxit. In paginarum numeris remisit lectorem ad Enoci Grammaticam: labores sui parentis effert literarios, suosque (forsan magis quam decuit virum modestum) ostendit, dictitans se in suo Thesauro viam errantibus monstrasse; timidus, ne a se ipso degenerare eum dicant, qui scripta ipsius vel a limine salutarunt. Et certe nemo sæpius de suis operibus tam ineditis quam editis lectorem monet. In his Paralipomenis vehementer invehitur in Scapulam, qui Thesauri Græci epitomen Lexicon Gr.-lat. novum inscripsit; et in eum, qui Lexicon quoddam adjecit ad calcem Bibliorum, quæ Antverpiæ edita fuerunt tribus Linguis Hebræica, Græca, Latina; omnia enim fere illa vocabula, quæ in sui Thesauri Prolegomenis ex errore et fœda ignorantia nata esse ostenderat, ideoque procul amandarant, partim ab hoc, partim ab illo revocata sunt. Petrum Antesignanum vocat antesignanum eorum, qui majore audacia vel potius temeritate quam Gr. ling. cognitione instructi ad scribendam Grammaticen accesserunt. Id exemplis probat passim,

¹ Pag. 51. 220. ² Almeloov. p. 74. ³ Goldast. Centur. Epistol. Philol.

⁴ Hæc vox occurrit in Aristot. Problem. pag. 2. lin. 19. Edit. Sylburg. Francof. 1585.

⁵ Doctorem Busbeium audiui dicentem, sibi virum quendam doctum ostendisse binâ volumina vocom, quæ in H. Stephani Thesauro non reperiuntur, ⁶ Lege dial. de instituend. ad lect. p. 2.

sed præcipue in Notis, quas dedit de Nominum Generibus. Notat Frid. Sylburg. magnam habendam gratiam tam bene Gr. ling. cognitione instructo, ut nullo magis discipulo nec ipse nec fortassis alius posset gloriari; eum tamen sive festinanter sive quod unus omnia nequeat animadvertere, plures Antesignani errores inemendatos reliquisse. Nec quidem id dissimulavit in suis ad Antesignanum Notis¹ Sylburgius, cui visum est quædam ex his Paralip. excerpta suarum notarum calci attexere, et tyrones doctissimi sui Magistri verbis, quo etiam tunc præceptore delectabatur, erudire. Henr. Stephanus merito quidem Clenardum et Antesignanum reprehendit, quod β Vita, et η Ita pronuncient. Eum tamen interim miror (Deux Dialogues, &c. p. 460.) scripsisse theoseveia pro Græco Θεοσέβεια." pp. 419-21.

"H. Stephani Epistol. ad Danes. ante Macrob. 1585. 'sperabam fore, ut quædam Macrobianæ, quæ nondum in lucem prodierunt, (De differentiis et societatibus Græci Latineque verbi, vel potius ex eo, quem ita inscripserat, libro excerpta) in hac editione in publicum venirent, et tibi a me dedicarentur. Sed quum meipsum ex veteri P. Pithoei exemplari ea describere necesse foret; quod neminem invenirem, cui hoc muneris injungerem, et aliis tamen rebus occupatus essem, unam tantum partem descripsi, alteram, quum σχολάσω ἀπὸ τῶν νῦν ἐμὲ ἀσχολούντων, descripturus. Macrobiani præfatiuncula illi tractatui præfixa est hujusmodi, Græcæ Latinæque linguæ, etc. In hoc libello multa sunt quæ nobis aliunde fateori esse nota; sed sunt et quædam a paucis fortasse animadversa. Sunt profecto nonnulla, quæ meum iudicium confirmant de ea Græcarum vocum in certas classes distributione, quam in meo Thesaurio secutus sum. Hoc συγγραμμάτων cum meo ejusdem fere argumenti editurum me propediem spero: quum primum autem prodibit, ejus exemplar a me accipies.'" pp. 470-1.

"Fr. Sylburg. in Epistol. ad Huld. Fugg. ante Not. ad Pausan. 1583. 'oro, ut quanto diligentiae conatu susceptus a me ac confectus est hic labor, tanta tu illi benignitate in tutelam tuam recipias, non aliter ac si vel a Xilandro, vel ab Henr. Stephano, Clariss. et tibi caris viris (quorum hoc præceptore, illo amico uti mihi contigit) hic cum Pausania comitatus ad te mitteretur.'" p. 471.

"Seculum hoc ab humani generis redemptione decimum quintum partiti sunt inter se Robertus pater et Henricus filius: Id scilicet illius natales inchoaverunt, clausit hujus obitus: in quibus ('quod in Typographis rarissimum) convenerunt fides et literatura; '² In eo enim hominum genere vulgaris sæpe literatura occurrit cum bona fide conjuncta, aut cum magna ignorantia major conjuncta perfidia.' In Roberto tamen uti longe minor sui ostentatio neque omnino inferior in re literaria typographicave peritia ac industria, ita major in agnoscendo, quicquid opis ab aliis accepisset, probitas quædam et ingenuitas sæpius, quam in Henrico, apparuit. Ille in Thesaurio Latino quot doctorum³ virorum recenset nomina, quorum auxilio usus est: hic in Græco Frid. Sylburgii non meminit, '⁴ qui eum adeo juvit egregie, ut potissima Gr. Thesauri pars ejus labore constet.' At quia Thesaurus ille (qui cum patris Latino collatus posteriores feret) reliquorum omnium, quæ peregit, operum principatum tenuit, honoris laudisve, cujus semper fuit avidior, socium alium noluit præter patrem, quem operis illius inceptorem et magna ex parte architectum⁵ agnovit. Præterea forsitan eum puduit se a suo discipulo adjutum fateri; quanquam præceptori maximæ id gloriæ vertatur, si eum instituerit discipulum, a quo in suis studiis auxilium aliquando mutuetur. '⁶ Antea nihilominus observatum est ab Henrico eorum, qui ipsi adjutores fuerunt, mentionem factam.'" pp. 482-3.

Mic. Maître inter 'nonnulla, quæ ad H. Stephanum et Patrem Robertum spectant, ex Scaligeranis collecta,' hæc habet:

"H. Stephanus non solus fecit Thesaurum; plusieurs y ont mis la main.—Sylburgius à travaillé au Thésor Grec d'Henry Estienne." p. 499.

["Vastum illum eruditionis Gr. Thesaurum," ut ait L. C. Valckenaerius, "non ab unis Stephanis, sed collata plurium opera, fuisse congestum, monuit vir summus, T. Hemsterhusius ad Luciani Promethea, Operum," quæ etiamnum sub prelo sudant, Vol. I. p. 191., et ante Hemsterhusium id ipsum non latuerat divino Scaligero, quem vide in Scaligeranis." Obs. quibus vis munitur ad Origines Græcas investigandas, et Lexicorum Defectus resarciendos. p. 31.]

DE VERBIS GRÆCORUM MEDIIS COMMENTATIONES

L. KUSTERI, J. CLERICI, S. CLARKII, et E. SCHMIDII,

Recensuit, auxit, suamque adjecit Chr. WOLLE.

Editio altera, correctior et locupletior. Lipsiæ, 1752, 12mo.

[Prima hujus libelli editio apparuit sub hoc titulo—*Chr. Wollii Collectio quatuor de Verbis Græcorum Medii Dissertationum*. Primam L. Kusteri ad Exemplar Lugd. Batavam denuo Formis describendam curavit, alteram J. Clerici e Gallico Latine vertit, tertiam Erasmi Schmidii, notulis auctam, iterum edidit, quartam denique exemplis, cum sacris, tum profanis, illuminatam ipse adjecit. Lipsiæ, 1733. 12mo. Notulæ in Jo. Clerici Dissertationem, uncis inclusæ, quibus subjuncta est litera D, (i.e. Dresigius) inveniri possunt in libro, qui hunc titulum fert—*Segim. Fr. Dresigii Commentarius de Verbis Medii N. T. nunc primum editus cura Jo. Fr. Fischers*. Addita est, præter Lud. Kusteri libellum, Jo. Clerici Dissertatio de eodem Genere Verborum Græcorum e lingua Franco-Gallica in Latinam conversa. Lipsiæ, 1755. 12mo. In Præfatione hujusce libri p. xvii. hæc verba scripsit J. Fr. Fischerus:—"Ac Kusteri quidem libellus, hunc enim primo loco poni ipse Dresigius voluerat, quum Alberti, Horrei, aliorumque Græce doctissimorum hominum, puncta dudum tulerit, laudibus meis non eget. Clerici scientiam linguæ Græcæ etsi admodum mediocrem constat fuisse, tamen dissertationem ejus *De Verbis Græcorum Medii* non placuit omittere, partim ut intelligerent omnes, quam parum recte contra Kusterum disputaverit, partim quia Dresigius eam a se e lingua Franco-Gallica in Latinam conversam addi optaverat.]"

¹ H. S. in spicileg. ad Xiphilinum. præf. Ad Sylburgium quod attinet, si enim laudare non ausim, quoniam enim ejus laude mea conjuncta esse, atque adeo in me, quem habuit novo quodam more dominum simul et præceptorem, (quod ille beneficium pro sua ingenuitate agnoscit) redundare videtur, etc. Rhodoman. Poesis Christ. Præf. Neand.—Henr. Stephanum meritis in remp. literariam per Europam celeberrimum, et discipulum ejus F. Sylburgium.

² Nancel. in Epistol. ad F. Morel. 1586. Cal. Apr. data. ³ Lege prius, p. 41. ⁴ Melch. Adam. in Vit. Sylb. ⁵ Lege prius, p. 89.

⁶ Lege prius passim in vita H. S.

VIRO CLARISSIMO PETRO WESSELINGIO

S. P. D. C. WOLLE.

NOVA PRÆFATIO.

Hic liber, quem nunc iterum exire jubeo, aut TIBI uni, VIR CLARISSIME, dedicandus erat, aut nemini. Priorem editionem, sine hac solempni formula, iis, qui Græcas literas amant, tradideram. Quidni et alteram, hac sine comite, usui doctorum hominum consecrare potuissem? At enimvero singularis extat causa, propter quam TU, VIR CLARISSIME, hunc TIBI librum, si quis alius, nec immerito, vindices. Tuo etenim nutu consilioque, immo etiam impulsu, quem mihi literis, omnis humanitatis plenissimis, semel atque iterum non significasti modo, verum etiam declarasti, accidit, ut manum operi admoverem. Vellem, ut Cl. HEMSTERHUIS hanc in se curam suscepisset; nec enim dubito, quin meliora præstiturus fuisset. Ego vero, cohortationi TUÆ tam prompte parateque obsecutus, oro TE, VIR PRÆSTANTISSIME, majorem in modum, ut, quem TIBI debeo, librum serena fronte accipias, qui, una cum auctore suo, totus TUUS L. M. G. esse cupit. Verum permittes etiam, pro TUA in me humanitate, ut hæc dedicatio simul præfationis sustineat locum. Qua quidem in re ipsum TUUM sequor exemplum. TU enim *Diatriben TUAM, de Judæorum Archontibus*¹ eleganter conscriptam, egregio viro, d'Orville, Musis nuper mature nimis erepto, in præmissa præfatione sacram esse voluisti. At fortasse, lentum me nomen esse, dicis, quum TE, in luce civitatis eruditæ jam diu viventem, tam sero colam. Sed, quem ego animo diu jam observavi, eum nunc publice quoque colo ac suspicio. Audi, quæso, me, rationem TIBI, viro in Græcis literis hodie præcipuo, et non solum cultioris Hollandiæ, verum totius etiam literati orbis lumini, hujus quidem libelli, in quo vis *prima ac propria*, hoc est, *reciproca Verborum* apud Græcos *Mediorum* munitur, accurate redditurum.

Quinque hoc exhibentur volumine *Dissertationes, de Verbis Græcorum Mediis* cum cura elaboratæ. In his primipilum ducit Cl. KUSTERI libellus, qui *utilissimus* a P. HORREO jure meritoque nominatur.² Hunc et *notis meis*, et *novis accessionibus* locupletavi, quas ex Atticis maxime scriptoribus diligenter excerpti, *vim* verborum *mediorum* *verre proprieque mediam* tam firmis rationibus corroboraturus, quæ omnem præcidant dubitationem. Cl. CLERICI dissertationem, e Gallico Latine jam olim a me versam, iterum legi, et paulisper, ubi opus erat, correxi; imo et opes, quas KUSTERO vir eximius opponere ausus est, penitus conficere molitus sum.

Hanc nova sequitur Dissertatio, nunc in Germania primum luci, quod sciam, exposita. Est ea viri inelyti, J. CLARKII, S.T.P. quam ex ejus literatissimis *annotationibus*, quibus *Iliada Homericam* ornavit et illustravit,³ describere operæ pretium duxi. Hic illustris Magnæ Britanniae Theologus, cum variis sacris, quas sevit, litibus et controversiis; id quod TE, VIR CLARISS., non præterire puto: tum vero etiam interiori Græci sermonis cognitione, celebre sibi nomen peperit. Is, ut conjicio, KUSTERI fontibus suos irrigavit hortulos, quippe qui diu in hac cultissima vixit insula; nec vero KUSTERI liber ipsum fugere potuit. *Notula* in ora subjectæ *meæ* quoque sunt, quas vero addere non alienum erat.

Er. Schmidii scriptiunculam, quam TU a me abjici volebas, nostrates a me flagitarunt, ne inter perituras *enchartas* referretur. Equidem facilem me præbui ad parendum his monitoribus, quoniam hic vir inter eos, qui in Germania Græcas literas ornavit, primum facile locum promeretur. Nec vero hic omitti debuit SCHMIDII *commentatio*, quia nunc et emendatior, et *novis accessionibus* aucta prodit, quas ex alio ejusdem libro petii, quæque *reciprocam* verborum *mediorum* *potestatem* confirmant. Hæc enim illi, nec opinanti, suboluisse videtur. Restat, ut de *mea* quoque *commentatione* non nihil adjiciam. Relegi eam haud segniter, castigavi, lectissimisque Novi Fœderis exemplis copiosiore reddidi ac ditiozem, libere dicam, quod sentio: hæc Dissertationes nunc sunt ejusmodi, ut ad majus robur virtutis veræ ac propriæ verborum, quæ a Græcis *MEDIA* dicuntur, conciliandum nil amplius addi posse videatur. Tirones, et qui toti adhuc alieni Græcis in literis sunt, vim tot copiis munitam facile hinc poterunt ediscere. At peritioribus quoque viris suam ditandi scientiam commoda hic offertur occasio. Homines quosdam Græce doctissimos, ubi locus fuit, nominatim protuli, quos ista præterit notio, vetustis Græcæ linguæ magistris non ignota. KUSTERUS enim non excogitavit eam, et ex suo opte finxit ingenio, sed e tenebris, quibus aliquamdiu septa fuit, in lucem revocavit, et, qua valuit, auctoritate roboravit.

Habes igitur, VIR CLARISSIME, totius rei propositæ rationem ante oculos positam. Neque vero *novum* spernes *indicem*, quo scripta, hoc volumine comprehensa, insignire malui. Quæ primum *Dissertationum* designaveram nomine, ea nunc *Commentationes*, re bene putata, nominavi, quia perpetuis a me commentariis hic illustrata repetiuntur. Gaudebo, si expectationi TUÆ, quod satis est, fecero. Te etenim suasore et auctore, hanc repetii editionem, et nova arte adornavi. Vale, mihi que fave. Dabam e museo, Lipsiæ, Non. Sept. C1810CCLII.

PRÆFATIO PRIORI EDITIONI

PRÆMISSA NON NIHIL AUCTION.

LECTORIBUS GRÆCARUM LITERARUM STUDIOIS

S. P. D. CHRISTOPH. WOLLE.

Quod veteres olim Romani omnibus rebus gerendis, quod bonum, faustum, felix, fortunatumque esset, præfabantur, illud nos præsentis quatuor dissertationum de verbis Græcorum Mediis conscriptarum collectioni præmittimus optatum. Prima LUDOLPHUM KUSTERUM, Regiæ Inscriptionum Academiæ quondam Socium, eundemque in Græcis literis haud vulgariter eruditum, agnoscit auctorem, atque Parisiis Anno C1810CCXIV. lucem aspexit, tum vero et Lugd. Bat. A. C1810CCXVII. iterum edita est. Nos, hac altera editione duce, formis illam denuo describendam curavimus, eo quod pauca, sicut audivi, exempla hodie apud nos inveniuntur, eaque, ut fit, haud vili pretio coemenda. Quantam vero gratiam a viris Gr. peritis Vir clariss. hac inierit scriptione, tot argumento sunt laudes, quibus ipsam certatim sunt prosecuti. Instar omnium mihi sit JO. ALBERTI, qui: *inspice*, inquit, *aureum libellum* Cl. L. KUSTERI *de Verbis Mediis*, et reliqua.⁴ Hic nimirum *vim reflexivam*, hoc est, ex actione ac passione commixtam, verbis Mediis, nova, ut videri voluit, arte vindicatum ivit. In hac nihil emendavi editione, præter leviora quædam, quæ, ut fert opinio mea, operarum admiserat incuria.

Altera est JO. CLERICI, viri celeberrimi, dissertatio LUD. KUSTERO opposita, in qua, haud scio an invidia fortassis ductus verba dari Media prorsus negat, eorumque tempora, quæ vulgo a grammaticæ artis magistris recipi-

¹ Trajecti ad Rhenum, C1810CCXXXVIII. 8.² In Observatt. Critt. in Thueyd. p. 468.³ Homeri Ilias Græce et Latine. Annotationes in usum Principis Regii, Ducis de Cumberland, scripsit atque edidit. Vol. I. ipse Pater, S. Clarke, S.T.P. edidit Londini, C1810CCXXIX. 4. At Vol. II. Filius ejusdem nominis, S.R.S. edidit, atque imperfecta supplavit, Londini, C1810CCXXXI. 4. Prodiit etiam idem liber in forma octava, ad hoc majus exemplum descripta, cujus equidem tertiam editionem possideo, Londini, C1810CCXL.⁴ In Observat. philol. in sacros N. F. libros, p. 8.

untur, partim ad *activam*, partim ad *passivam* revocat formam. Hoc ejus judicium ex aliqua literaria ejusdem ephemeride excerptimus. In nostra autem conversione nihil, præter paginas ex KUSTERI libello excitatas, commutavimus. Quas nimirum ex Parisina excitavit ille, eas nos ex hac Lipsiensi nostra excitavimus editione.

Tertia est programma ERASMI SCHMIDII, Gr. L. olim Professoris Vitemberg. in Gr. sermone præcipui, academicum, ¹ in quo et *activam* et *passivam* verbis Mediis attribuit potestatem. Nostra cura quædam accesserunt notulæ, in quibus *reflexivam* significationem exemplis, quæ SCHMIDIUS in medium protulit, plerisque omnibus rursus asserere conati sumus.

Quartam, eandemque ultimam, dissertationem proprio studio elaboratam addidi, ² in qua Cl. CLERICO me objeci, veram KUSTERI opinionem descriptius declaravi pariter, atque ostendi, Media verba et *activam* et *passivam* omnino, at in primis tamen proprièque *reflexivam*, adsciscere virtutem. Testes citavi et sacrorum, et exterorum, auctorum locos, quos magnam ad probandum vim habere intellexi. Quo labore id me puto consecutum, ut et eruditus KUSTERI libellus adversus omnia, quæ obducuntur, dubia satis abundeque sit communis, et sanum ferri judicium possit, quid de vera verborum Mediorum potestate statuendum esse videatur. Idoneam hanc nactus occasionem, KUSTERO etiam satis me fecisse judico, qui atticæ elegantiae, Mediis interdum Verbis passivam vim attribuentis, nulla in sacris NOVI FŒDERIS tabulis reperiri vestigia, non erubuit profiteri. Luc. ii. 12. varians hæc occurrit lectio *εὐφρόσεναι*, probatior autem est *εὐφρόερε*. Illam admitti posse idcirco vir negat doctus, quod atticos lepores in novo testamento haud liceat venari. "Nam licet," inquit, "satis speciose dici possit, τὸ εὐφρόσεναι more Atticorum, apud quos verba media, ut notum est, aliquando passivorum vice funguntur, ibi positum esse pro *εὐφροθῆσθαι*, tamen id subtilius est, quam verius; nam in novo testamento ejusmodi elegantiae atticæ non reperiuntur."³ Nos eandem aspernamur legendi rationem, eo quod meliorum codicum haud fulta sit auctoritate. Verum atticæ illius venustatis aliqua, relictis aliis, communicavimus exempla. A. BLACKWALL, cultioris Angliæ decus, eandem ob accusationem KUSTERO diem dixisse, ⁴ animadverto. Verba, quæ ipsi opposuit, ⁵ hæc sunt: ἀπογράψασθαι σὺν Μαρίας τῇ γυναίκι, Luc. ii. 5. πάντες εἰς τὸν Μωσὴν ἐβαπτίσαντο, ubi, nescio quis, legere maluit ἐβαπτίσθησαν, 1 Cor. x. 2., ac denique. ὀνείμην σου pro ὀνησάμην, Ep. ad Philem. 20. Causa, quam agit doctiss. Anglus, bona est, et nos ipsi ab ejus stamus opinione. Verba vero, quibus eam corroborat, ἀπογράψασθαι et ἐβαπτίσαντο, vim rectius obtinere *reflexivam*, in nostra censemus dissertatione, ⁶ licet ultro libenterque concedamus, ea passive et converti Latine posse, et a multis etiam conversa esse. Ad verbum ὀνείμην quod attinet, istud quoque, si per *optare*, ut frui te *queam*, ⁷ reddatur, passivam amittit potestatem.

Erunt haud dubie, qui mihi objiciant, plura me ex antiquis Græciæ scriptoribus colligere debuisse documenta. Equidem largior, me potuisse: verum, quum angustioribus his ipse me circumscripserim limitibus, nemo erit, qui copiam a me desideret majorem. Causam rei, scio, tetigi ac: ea, quæ hic tradita sunt, et veterum auctorum, et Novi etiam Fœderis, juvabunt lectionem. Atque hoc ipsum propositum erat mihi, quum ante aliquot annos fidem meam in publico quodam librorum indice darem, ejusmodi me laborem suscepturum. Aliis autem studiis quum adhuc vacaverim, eam nunc potui demum liberare. His jactis fundamentis superstruant ii, quibus in deliciis est, pluribus exemplis eruditum locupletare orbem. Hoc equidem non dubitans dixerim, eam multis operam haud sane parum profuturam. Adjecimus, re ipsa explanata, indices, quos, quum antebac, in KUSTERI etiam commentatione, deessent, ipsi conficere consultum existimavimus. Errata operarum, quæ pauca sunt, eruditus, idemque humanitatis studiosus, lector facili emendabit negotio.

Plura dictis addere per chartarum haud licet angustias. Pietas vero admonet, ut pro singularibus, quæ Græca hodie lingua capit, incrementis, Deo immortalis gratias persolvam, et, ut ea studia ne exolescere apud nos sinat, sed, quemadmodum adhuc, ita in posterum servet nobis pariter ac seris posteris, etiam atque etiam orem. Dab. in Acad. Lips. IPSIS CALENDIS MAIL, A.R.G. CIOCCXXIII.

LUDOLPHI KUSTERI
DE VERO USU VERBORUM MEDIORUM
APUD GRÆCOS DISSERTATIO
ITERUM ERUDITÆ CIVITATIS
TRADIDIT CHRISTOPHORUS WOLLE.

PREFATIO AD LECTOREM.

PAUCIS te volo, Lector. Exposui in hoc libello de verbis Mediis Græcorum: quæ duplicis sunt generis. Alia enim indole et significatione ab Activis nihil differunt (quæ comparare possis cum Verbis illis, quæ Latini Deponentia vocant): alia vero differunt. Per posterioris generis Verba Media intelligo ea, quibus constans usus certam attribuit significationem, quam Activæ eorundem Verborum Formæ minime inesse, omnibus notum sit; vel saltem, si id antea observatum non fuit, a quovis, qui *animum* attendere voluerit, observari possit. Ex. gr. κόψασθαι, in Medio, significat plangere: quo sensu Activum κόψαι nunquam usurpari, neminem fore credo, qui negare ausit. Φυλάσσειν notat cavere: quæ significatio a Forma Activa hujus Verbi prorsus aliena est. Προσφέρειν interdu significat, cibum vel potum capere: nunquam vero Activum προσφέρειν. Μισθώσασθαι notat conducere: at μισθώσαι, locare. Δανείσασθαι, mutuum accipere: δανείσαι, mutuum dare. Θέσθαι ὑποθήκην, pignus accipere: θεῖναι ὑποθήκην, dare pignus. Ἐπελγεῖν, urgere, impellere: ἐπελγεσθαι, festinare. Sic ἀπάγξασθαι significatione constanter differt ab ἀπάγξαι: ἔρασθαι, ab ἔραι: στεφανώσασθαι, a στεφανῶσαι: ἀρξασθαι, ab ἀρξαι: ἀμύνασθαι, ab ἀμύναι: νείμασθαι, a νείμαι: κληρώσασθαι, a κληρώσαι: δικάσασθαι, a δικάσαι: ἀπογράψασθαι, ab ἀπογράψαι: διαθεῖσθαι, a διαθεῖναι: προσποιήσασθαι, a προσποιήσαι: ἄγεσθαι γυναῖκα, ab ἄγειν γυναῖκα: θέσθαι νόμον, a θεῖναι νόμον: ut centena alia omittam, partim in hoc libello adducta et exposita; partim apud veteres scriptores variis in locis obvia. Hujusmodi igitur Verba Media (cum quibus tantum hic mihi res est) ab Activis et Passivis certo limite esse discreta, et vim neque mere activam, neque mere passivam, sed ex utroque genere mixtam, illis inesse, clare, ni fallor, demonstravi. Mixtio autem hæc in eo consistit, quod actio Verborum Mediorum non transeat in alium, sed reflectatur in ipsum agentem, et sic idem sit agens et patiens: sive quis directe a se ipso aliquid patiat: sive ab altero sibi aliquid fieri curet, mandet, vel jubeat; et sic sponte volensque ab eo aliquid patiat. Ex. gr.

¹ P. 253.

² P. 273. sq.

³ Mill. Gr. T. præf. p. 3.

⁴ The Sacred Classics, Vol. II. p. 12. sq. Fidem tum publice dederam, quum hæc scriberem, me hunc elegantem librum Latina civitate donaturum esse. Diu jam est, quod fidem meam liberavi. Ac nemo est hodie, quem fugiat Blackwalli Critica Sacra N. T. ex Anglico Latine a me versa, cui et Hermeneuticam N. F. comitem dedi.

⁵ Tom. II. p. 402. s. edit. Latine. In observationibus, quas hic subjeci, contra Cl. Britannum etiam disputavi.

⁶ Priori verbo ipse Kusterus vim reciprocam asseruit, p. 117. s. alteri vero nos ipsi eandem vindicavimus, p. 333.

⁷ Fuit etiam hæc formula bene precandi et affirmandi apud Græcos usitata: οὕτως δναίω, ita tibi, quæ optas, contingant! Lucian. Icaromenipp. II. 20. 775. Idem Philopseud. III. 27. 54. οὕτως δναίμην, ἴδη, τοῦτω, ita mihi, ait, his fini liceat. S. Ignatius voce δναίμην multis in locis usus est, id quod præclare observat Jo. Pearsonius, Præsul Cestriensis, in Vindictis Ignat. c. 15. p. 433. s. Tom. II. edit. Amstel.

κόψαι, in Activo, est, tundere, sive percutere alterum: at κόψασθαι, in Medio, se, vel pectus suum in luctu tundere, sive percutere: quod Latini una voce appellant plangere. Φυλάξαι, est, custodire, vel observare alterum: at φυλάξασθαι, in Medio, custodire, sive observare semet ipsum: quod est, si sensum spectes, cavere. Propriam igitur et Reciprocam Verbi hujus vim optime exprimunt Galli, Germani, et Belgæ, in communi sermone dicentes, se garder, sich hüten, sich wagten. Ad eundem modum, ἐπείγειν, in Activo, est, urgere, sive impellere alterum: at ἐπείγεσθαι, in Medio, se urgere, sive impellere, i.e. festinare. Ἀπώγειν, strangulare alterum: ἀπώγασθαι, strangulare se ipsum. Στεφανῶσαι, coronare alterum: στεφανώσασθαι, coronare se ipsum. Λούσαι, lavare alterum: λούσασθαι, lavare se, vel se alteri lavandum præbere. Et cum Accusativo, λούσαι σῶμα, alterius corpus lavare: λούσασθαι σῶμα, suum corpus lavare. Ἀμύναι, ab altero injuriam, seu vim propulsare: ἀμύνασθαι, a sese injuriam, sive vim propulsare. Προσφέρειν σίτον, alteri cibum offerre: προσφέρεσθαι σίτον, sibi ipsi cibum offerre: quod est ad sensum, cibum capere, sive edere. Ἀπογράψαι, nomen alterius in tabulis notare: ἀπογράψασθαι, nomen suum in tabulis notandum curare: quod est ad sensum, nomen suum profiteri, veluti in censu, delectu militum, etc. Qui enim sic nomina sua profitentur, ἀπογράψασθαι a Græcis dicuntur. Hæc igitur et similia exempla abunde demonstrant, verbis vere Mediis eam, quam diximus, inesse vim: ut scilicet actionem cum passione mixtam, sive actionis in ipsum agentem reflexionem designent.

Notandum vero est, vim illam parum fuisse animadversam, quod in plerisque verbis Mediis Græcorum interpretandis, ex usu ling. Lat., aliarumque linguarum, sensus tantum communis et vulgaris ratio simpliciter haberi solet, neglecta propria et grammatica eorum notione. Ex. gr. ἐπείγεσθαι simpliciter verti solet, festinare: quæ quidem interpretatio rem ipsam per verbum hoc designatam rectissime exprimit; at non propriam et grammaticam ejus notionem. Ea enim ex significatione verbi Activi ad hunc modum elicienda est: Ἐπείγειν notat urgere, impellere: Ἐπείγεσθαι, in Medio, urgere, sive impellere semet ipsum; quod festinantes facere solent. Ex hoc nimirum interpretandi modo facile intelligitur, certam vim reflexivam (liceat enim mihi barbaro hoc vocabulo compendii gratia uti) verbo Medio ἐπείγεσθαι inesse. Sic μισθώσασθαι, si simpliciter vertatur conducere (prout ex usu ling. Lat. verti solet et debet) non videtur habere vim mediam, sive reflexivam, sed mere activam. At vero si Lectori primo in animum revocaveris, μισθῶσαι, in Activo, esse, locare aliquid alteri: et deinde ostenderis, significationem hanc transitivam per verbum Medium μισθώσασθαι mutari in reflexivam, ad hunc modum: Locare sibi aliquid per alterum; vel, facere sibi aliquid locari ab alio, et sic locatum ab eo accipere; quod brevius et magis Latine dici solet, conducere: facile apparebit, in negotio locandi et conducendi, eum, qui conducit, tam sustinere personam patientis, quatenus ab altero sibi aliquid locari sinit, sive locatum ab eo accipit; quam agentis, dum alterum inducit et impellit, ut sibi aliquid locet. Unde sequitur, τὸ μισθώσασθαι, esse verbum vere Medium, neque vi sua reflexiva carere. Eadem est ratio verborum horum, δατέλασθαι, χρεῖσθαι, τίσασθαι, θέσθαι, etc. Nam δανείσαι, in Activo, significat, mutuum dare: δατέλασθαι, in Medio, facere sibi mutuum dari, sive mutuum accipere. Χρησάσαι, commodare: χρήσασθαι, facere sibi commodari, sive commodatum accipere. Τίσαι, solvere, quod debitum est: τίσασθαι, facere sibi solvi debitam pœnam, i.e. punire, ulcisci, vindicare. Θεῖναι ὑποθήκην, dare pignus: θέσθαι ὑποθήκην, facere sibi dari pignus, sive pignus accipere. Θεῖναι νόμον, aliis legem ponere, sive ferre: θέσθαι νόμον, legem sibi ferendam curare: quo sensu nimirum populi liberi, ut Athenienses, Romani, etc. qui legem sibi a Legislatore ferendam curabant, sive qui legem jussu suo latam libenter et sponte accipiebant, apud scriptores Gr. leguntur θέσθαι νόμον, in Medio; non vero θεῖναι νόμον, in Activo: ut suo loco fusius demonstravimus.

Ex hisce igitur manifeste apparet, præcipuum disputationis meæ caput, (dari nimirum certa Verba Media, quæ tam significatione, quam natura et indole, a Verbis Activis et Passivis differant) a nemine in dubium vocari posse. Quod si igitur veram differentiam hujus rationem, in quibusdam Verbis obscure tantum et confuse antea cognitam, in plerisque vero penitus ignoratam, recte exposui, et ex tenebris quasi in lucem protraxi: operæ pretium me fecisse existimabo. Hac autem de re penes candidum, neque livore corruptum Lectorem, judicium esto. Eos vero, qui animo carpendi potius, quam discendi, mea lecturi sunt, rogatos velim, ut certa ab incertis et dubiis separent, neve, si forte paucis in locis novæ inventionis amor me plus æquo indulsisse senserint, in ceteris quoque idem mihi accidisse, vel sibi, vel aliis nimis temere persuadeant. Certissimum enim est, ut jam diximus, dari Verba quædam Media, quorum differentia a Verbis Activis et Passivis non sit imaginaria et adumbrata, sed vera et solida: neque minus certum est, differentiam hujus rationem in mixtione quadam actionis cum passione, sive in actionis reflexione in ipsum agentem, consistere. Hoc igitur si ita se habet; quod ad summam saltem disputationis meæ attinet; res salva est, et extra controversiæ aleam posita: neque ego ab iis, qui hoc opusculum lectione sua dignum judicaverint, quidquam amplius mihi concedi postulo.

Præterea monendus est Lector, non debere nobis opponi auctoritatem recentiorum scriptorum Gr., ut Plutarchi, Æliani, Herodiani, Heliodori, etc. Illos quippe in adhibendis Verbis Mediis ab usu veterum illorum et probatissimorum scriptorum, qui soli pro recte loquendi norma habendi sunt, interdum discedere observavi. Ex. gr. inter θεῖναι et θέσθαι νόμον hanc diximus esse differentiam, quod θεῖναι νόμον dicatur de Legislatore; at θέσθαι νόμον de Populo libero, qui ipse Legem sibi fert, sive (quod eodem redit) qui Legem a Legislatore sibi ferendam curat. Plutarchus tamen in Poplicola, et in Pericle, θέσθαι νόμον etiam Legislatori tribuit. Ergo (dicit forsitan aliquis) differentia illa nulla est. Sed, qui ita argumentabitur, incitiam suam prodet. Nam ego differentiam hanc probavi ex Demosthene, aliisque florentis adhuc Græciæ scriptoribus; quibus auctoritas Plutarchi opponi, vel præferri non debet. Ex iisdem ergo scriptoribus, quos sententiæ nostræ sponsores dedimus, arma contra nos petenda sunt. Et pœne, unum atque alterum apud illos reperiri locum, in quo memorata differentia non videatur esse observata; non tamen ideo causa ceciderim. Nam paucis locis haud tuto creditur, quum agitur de refellenda sententia, pro qua infinita pœne exempla militent. Idoneo ergo exemplorum numero saltem opus est, quo persuadeamur, θεῖναι et θέσθαι νόμον promiscue et sine ullo discrimine ab optimis scriptoribus adhiberi.

Quod autem de θεῖναι et θέσθαι νόμον hic diximus; de aliis etiam verbis et phrasibus, in hoc libello propositis, de quibus quidem controversia aliqua moveri posset, (nam sunt multa extra omnem controversiæ aleam posita) Lector dictum putet.

LUDOLPHUS KUSTERUS

DE VERO USU VERBORUM MEDIORUM APUD GRÆCOS,

EURUNDEMQUE DIFFERENTIA A VERBIS ACTIVIS ET PASSIVIS.

SECTIO PRIMA.

1. **VERBA Media** apud Græcos sic appellata sunt, non tam quod terminationem partim Activam, partim Passivam habeant; neque quod interdum Active, et interdum Passive significant; quæ est communis Grammaticorum opinio, vel potius error: sed quod actionem cum passione mixtam denotent, et sic inter Verba Activa et Passiva revera Media se habeant; et utrique Formæ ita affinia sint, ut tamen ab utraque discrepent. Loquor autem hic de Verbis vere Mediis; nam sunt nonnulla, quæ terminationem quidem habent Mediam, at significationem mere Activam;

similia illis, quæ *Deponentia* apud Latinos vocantur. Excipio hic etiam Præterita Perfecta, et Plusquamperfecta Verborum Mediorum; quippe quæ naturam et indolem reliquorum Temporum Formæ suæ non sequuntur, sed cum terminatione, etiam significationem mediam exiunt, et vel activam, vel passivam tantum vim habent.¹ Pro his ergo Præterita Perfecta Passiva (non significatione passiva, sed media,)² adhibere solent Græci, et præcipue Attici; ut passim observare licet.

2. Per *actionem* autem cum *passione mixtam*, intelligo 1. eam, per quam ipsi a nobis aliquid patimur; seu quæ in ipsum agentem reflectitur, et per Pronomen Reciprocum *se*, vel *sibi*, vel etiam addita Præpositione, per *ad se*, *in se*, *inter se*, &c. exprimi solet. 2. Actionem, quæ ab altero in nos transit, sed volentes, curantes, mandantes, jubentes, vel petentes nobis aliquid fieri. Ad priorem speciem (ut pauca tantum ex multis commemorem) pertinent Verba sequentia.

3. *Ἀπομόρξασθαι*, *se emungere*, apud Aristoph. Equit. v. 906. et alibi passim. At *ἀπομόρξειν*, in Activo, est *alterum emungere*: ut apud Platon. de Rep. lib. 1. Κορυζῶντά σε περιωρῶ, καὶ οὐκ ἀπομόρξει δέομενον, neque te emungit, licet emunctione opus habeas.

Ἀπομόρξασθαι, *se abstergere*. Aristoph. Equit. v. 906.

4. *Ἀπομόρξασθαι*, itidem *se abstergere*, Aristoph. Acharnens. v. 706. *Ὅστ' ἐγὼ μὲν ἤλεῃσα, κάπεμορξάμην, ἰδὼν, κ. τ. λ.* Ubi *ἀπεμορξάμην* proprie est, *me absterxi*, vel *lacrymas mihi absterxi*: at tropice, *lacrymatus sum*: quæ significatione ex eo, quod antecedit, elicitur.³ Ad hunc igitur locum Aristophanis (ut obiter hoc moneam) referenda est nota hæc Hesychii: *Ἀπεμορξάμην, ἐδάκρυσα*.⁴ Idem Aristoph. Acharn. v. 695. *Ἀπομορξάμενος ἰδρῶτα, qui sudorem sibi absterxit*. Quod si vero quis active dicat, *ἀπομόρξαι ἰδρῶτα*, id significabit, *alteri sudorem abstergere*.

5. *Λούειν*, in Activo, *lavare alterum*: at *λούεσθαι*, vel *λούσασθαι*, in Medio, *lavare se ipsum*. Sic *λούειν τὸ σῶμα, lavare corpus alterius*: at *λούσασθαι τὸ σῶμα, proprium corpus lavare*. Aristoph. Plut. v. 85. *Ὅς οὐκ ἐλούσατ', ἐξόντο περ ἐγέμερο*. *Qui se non lavit*: vel præcise, *qui non lavit*: omisso pronomine reciproco; quod Latini in hoc loquendi genere subaudire solent. Epigram. lib. 2. cap. 8. *Λούσασθαι πεπόρευται Ὀνήσιμος εἰς βαλανεῖον: ad lavandum ivit in balneum*. Xenoph. in Sympos. οἱ μὲν γυμνασάμενοι, καὶ χρυσάμενοι, οἱ δὲ καὶ λουσάμενοι παρήλθον. Ubi *λουσάμενοι*, est *qui se laverunt*; uti *γυμνασάμενοι, qui se exercuerunt*, et *χρυσάμενοι, qui se unxerunt*.

Homer. Odys. Δ. v. 48. *Ἐς ῥ' ἀσπαίνοντας βάντες ἐξέστους λούσαντο*. *Se laverunt*, vel *se lavandos præbuerunt*. At proxime post de iis, qui non se, sed alios lavabant, dicit: *Τὸν δ' ἐπεὶ οὖν δμῶα λούσαν καὶ χρίσαν ἐλαίῳ*. Ubi barbarum foret pro *λούσαν* usurpare *λούσαντο*, et pro *χρίσαν*, *χρίσαντο*, etiamsi versus id admitteret.

6. *Κεῖρειν*, vel *κεῖραι*, *tondere alterum*: quod tonsores facere solent. At *κεῖρεσθαι*, vel in Aor. 1. *κεῖρασθαι*, *tondere se*: et *κεῖρασθαι κόμην*, *tondere sibi comam*.⁵ Plerumque vero *κεῖρασθαι*, est *curare se tondendum*, vel *præbere se alteri tondendum*: quo sensu verbum hoc pertinet ad classem secundam; de qua infra.

Ἔσαι, et *ἀμφέσαι* (ab *ἔννυμι*, et *ἀμφέννυμι*)⁶ *induere alium vestibus*: at *ἔσαι* (Poët. *ἔσαισθαι*) et *ἀμφέσαι* (Poët. *ἀμφέσαισθαι*) *induere se*. Aristoph. Plut. v. 937. *Δὸς σὺ μοι τὸ τριβώνιον*. *Ἴν' ἀμφέσω τὸν συκοφάντην τουτονί*.⁷ Hom. Od. E. de Calypsone, Ulyssem vestibus induente et lavante: *Εἴματά τ' ἀμφέσασα θνώδεα, καὶ λούσασα*. Et sic passim alibi. At idem Homerus, paulo ante, v. 229. *χλαῖνάν τε, χιτῶνά τε ἔννυ*. *Ὀδυσεύς*. Et v. seq. *Ἀργύρεον φάρος ἔννυτο νύμφη*. *Se induerat*. Et Odys. Ψ. *Ἀμφέσαισθε χιτῶνας*. *Induite tunicas*. Eadem differentia est inter *ἀμπέσχειν*, et *ἀμπέσχεσθαι*, seu *ἀμπέσχεισθαι*:⁸ *ἀμφιβάλλειν*, et *ἀμφιβάλλεσθαι*: *περιβάλλειν*, et *περιβάλλεσθαι*,⁹ aliaque hujus generis verba.

Ἰποδήσασθαι ὑποδήματα, vel absolute, *ὑποδήσασθαι*, proprie *subligare sibi calceos*, i. e. *induere calceos*, vel *calceare se*. Exempla passim obvia.¹⁰ Huic contrarium est *ὑπολύσασθαι*, *solvere sibi calceos*, seu *exuere calceos*, apud Aristoph. Plut. v. 928, et alibi.

7. *Λύω*, simpliciter *solvo*: at *λύομαι*, *solvo aliquid eorum*, quæ circa corpus meum sunt: ut apud Aristoph. Lysistr. v. 930. *τὸ στρόφιον ἤδη λύομαι*: *jam strophium mihi solvo*. Callim. Hymn. in Del. v. 208. *Λύσατο δὲ ζώνην*: [*Latona*] *vero solvit sibi cingulum*. Sola nimirum erat Latona, atque adeo ipsa sibi solvit. Et in eod. Hymn. v. 222.

¹ [Sic perinde est sive dicas *κατίγα τὴν κεφαλὴν*, sive *κατίγα τὴν κεφαλὴν*, a. 2. fractus sum capite. vid. Lysiam 4to. p. 84. not. Bowyer.]

² [Præterita passiva in utroque sane significatu videntur sæpe adhibere scriptores Attici; ἡρημένος δέξαν ἀπὸ τοῦ ζῆν, gloriam præ vita eligens, Dem. Ol. i. § 6. At ἡρημένος passive electus, ἴρ' ἔς ἡρηται, imperium in quod es electus, Xenoph. Memorab. l. iii. c. 3. 2. Ibid. c. 2. 1, &c. Πεισώπειται ἐπὶ θύραις, fundamentum posnerunt, Isocr. Præn. p. 46. Ed. Battie, 1749. Et passive: πεισώπειται πράγματα, res excogitantur, Arist. Poët. c. x. Ed. Heins. Præteritum passivum vero sensu activo vide apud Jena. Lect. Lucian. in Tyrannicida, l. ii. c. 15. Vigernus de Idiotismis §. iii. 15. Sic *χρᾶν*, *fenori do*; *χράμαι*, *κίχρημαι*, mutuum accepi [male in vulgatis Lexicis, *ἀκίχρημαι*, absque *σ*, notante etiam Salmasio, de modo usur. p. 191.]: *ἔπειτα tetigit*, male Hederic. tactus est: *ἔπειτα πραγμάτων*, rem tetigit, Dem. c. Midiam, *τίδ' ἰνὶ λακταί νύξ βάρος*; Quam adduxit nox infortunii vicem, Soph. Ajax, ver. 208. *κατὰ τὰς ὁμιλογίας, ὡς κρόττον ἦσαν πεισώπειται*, iisdem conditionibus, quas antea fecerunt, Xenoph. l. vi. Exped. Vid. plura apud Markl. Quæstione Grammatica, ad finem Suppl. p. 90. Nonnulla libet addere ex N. T. *διδάσκειται*, dedit, 2 Pet. i. 3, 4. *δίδεται*, accepit, Act. viii. 14. *ἐντί- ταιται*, mandavit, Act. xiii. 47. *ὁποδίδεται*, Act. xvii. 11. *διατίταται* ἦν, mandaverat, Act. xx. 13. *ἐπαγγέλλεται*, promissit, Rom. iv. 21. *ἄρνεται*, abnegavit, 1 Tim. v. 8. *πεπορευμένοι*, ambulantes, 1 Pet. iv. 3. Bowyer.]

³ Σχόλια· ἐκ τοῦ παραπορευθέντος· παρίηται γὰρ τοῦτο τοῖς λακταῖς, p. 261. ed. Amst. Hoc idem ex Veteri Enarratore Suidas monet.

⁴ V. 9. Hesych. Lex. v. 435. ed. Lugd. Bat. Cl. Alberti.

⁵ [Hoc monitu Kusteri si profecisset poeta nostras, parcius ei obscuram diligentiam objecisset. Lapsus est certe vir summus ad Homeri Il. Ψ. ver. 45.

Πρὶν γ' ἐν Πάτρωνον θέμισαι πυρὶ, σῆμά τι χεῖρας
Κεῖρασθαι τι κόμην.
Till on the pyre I place thee; till I rear
The grassy mound, and clip THY sacred hair.

Imo vero *Κεῖρασθαι τι κόμην*, tototondereque comam MEAM. Sic enim vox media, sic ritus lugendi mortuos postulat, ut mox patet, et ut ipse Popius notat, ver. 135.

Θριξὶ δὲ πάντα νύκιν καταιίνουσ, ὡς ἱββάλλον
Κεῖρόμενοι.
O'er all the corse THEIR scatter'd locks they throw.
Στὰς ἀπάνθει πυρὶς ξανθὴν ἀκινδρῶτο χλαῖνη.
But great Achilles stands apart in prayer,
And from his head divides the yellow hair.

Vid. et Potteri Archæol. Gr. iv. 5. Bowyer.]

⁶ Hinc Hesychius minus accurate: *ἀμφέννυμι*· *ἰνδύομαι*, p. 299. ed. nov. Rectius *ἰνδύω*. ⁷ Ut illa sycophantam hunc amiciam.

⁸ *Ἀμπέσχειν* seu *ἀμπέχιν*, induere alium. At formæ Mediæ, quæ adduntur, induere se ipsum. Vid. exempla Aristoph. Ran. v. 1095. Av. v. 1090. Plut. 898. Acharn. v. 1023.

⁹ Induo alium, et, induo me, seu, accingo me. Homerus, Euripides, Xenophon, et alii, locos præbere possunt, qui huic favent notioni. Hæc autem in Lexicis ac versionibus frustra queritur. Sic *ἐπιβάλλεσθαι*.

¹⁰ Hoc sensu Aristoph. Vesp. v. 1154. s. *ὑποδύσασθαι κατὰ γόνατα*, induere sibi alutas. Refer huc *ὑποδύσθαι*, calceos sibi induere, *Ἐκκλῆσ.* v. 36. et *μυθουσιδύσασθαι*, v. 540.

¹¹ Contra ἴν' *ἐπὶ λύσω*, ut solvam tibi calceos, Thesmoth. v. 1194. At *ἐπὶ λύομαι γ' οὖν*, solvo mihi, id est, exuo calceos, Lysistr. v. 949. Ergo ἀπὸ τοῦ *ὑποδήματα βαστάσαι*, calceos auferre, Atticus scriptor dixisset, *ἐπὶ λύσαι* in Activo, quia hic loci de eo sanctus loquitur historicus, qui alteri calceos solvit, Matth. iii. 11.

ἡγέομαι, aliisque similibus, eadem vis significationis mediæ insit; * quamvis id hodie vix demonstrari queat, quoniam non amplius constat de propria significatione, quam verba illorum Activa, quæ usus jam dudum abdicavit (si tamen unquam in usu fuerunt) olim habuerunt. Nam ad investigandam significationem Mediam nobis præire debet notio Verbi Activi: quæ si vel ignoretur, vel obscura sit, latebit etiam vera vis verbi Medii. Unde Verba dictæ Formæ, quorum significatio Media non statim in oculos quasi incurrit, non illico pro Activo-Mediis (sic enim appellare mihi liceat Verba illa, quæ comparari possunt cum Deponentibus apud Latinos) habenda sunt; sed considerandum paulisper, annon significatio illorum mixta ex notione verbi Activi bene intellecta et perspecta, erui possit.

14. Φυλάττω, in Activo, custodio, observo, vel servo alterum: φυλάττομαι, in Passivo, custodior, vel servor ab altero; quo sensu captivi, oves, bona, leges, etc. φυλάττεσθαι dicuntur. At φυλάττομαι, in Medio, custodio me adversus alterum; vel prospicio mihi adversus alterum: i. e. uno verbo, caveo.* Vim verbi hujus Græci optime expriment Galli, dicentes, je me garde: itemque Germani, ich hüte mich: et Belgæ, ik wagte my.

Τρέπομαι, verto, vel converto me ad aliquid. Theophrast. in Charact. Proœm. Τρέπομαι δὲ ἤδη ἐπὶ τὸν λόγον. Aristoph. Ran. v. 37. Οἱ πρῶτά με ἔδει τραπέεσθαι: Quo primum me diverti oportebat. Idem Vesp. v. 980. ἐπὶ τὰ βελγίω τρέπον: Ad meliora te converte. Xenoph. de Instit. Cyr. lib. 7. p. 198. B. Εἰ μὲν τρεψόμεθα ἐπὶ ῥάδιον ὀργάνων καὶ ἡδοναίαιαν. Si deflexerimus ad, etc.* Vide etiam mox verbum ἐκτρέπεσθαι.

15. Ἀντιτάττειν, Opponere aliquem alteri: Ἀντιτάττεσθαι, vel ἀντιτάξασθαι, se alteri opponere, vel alteri obsistere; diciturque cum de aliis, tum præcipue de iis, qui se acie instructa hosti opponunt: ut apud Demosth. Olynth. 3.* et alibi passim. Vide etiam infra Τάξασθαι, Num. 28.

16. Εἰσουλίζω, active, in domum, sedem, vel locum, habitandi causa, aliquem introduco, seu recipio. Εἰσουλίζομαι, in Passivo, ab altero in domum, sedem, etc. introducitur. At εἰσουλίζεσθαι, in Medio, se ipsum in domum, vel sedem aliquam inferre, i. e. in domum aliquam migrare. Eadem est ratio verbi contrarii ἐξουλίζω, et ἐξουλίζομαι. Æschin. in Timarch. p. 187. B. Ἐὰν δὲ ὁ μὲν ἐξουλίσσῃται, (male in Edit. Wolf.—ἡσσηται) εἰς δὲ τὸ αὐτὸ ἐργαστήριον χαλκεὺς εἰσουλίσσῃται (male et hic,—ἡσσηται) χαλκεῖον ἐκλήθῃ, i. e. Ubi is emigrarit, et in eandem officinam faber ferrarius immigrarit, etc. Sic Synes. de hircundinibus: Εἰσουλίζονται μὲν μετὰ τοῦ φθέγγεσθαι: σιωπῶσαι δὲ ἐξουλίζονται: Immigrant in domos cum cantu; sed cum silentio inde exeunt, vel emigrant: hyeme scilicet instante. Sic ἀνουλίζεσθαι, apud Thucyd. l. 5. c. 58. Πέλθει Χαλκιδέας ἀνουλίζεσθαι εἰς Ὀλυμπον. Ubi ἀνουλίζεσθαι est, se in mediterranea loca habitandi causa conferre. Nam qui ad mare habitant, κάτω οἰκεῖν dicuntur: ut apud eund. Thucyd. l. 1. c. 7. in fin. cui ibid. opponitur τὸ ἀνουλίζεσθαι. Vid. eund. l. 1. c. 120. ubi τοῖς κάτω, a Schol. recte exponitur, τοῖς παραλίοις, i. e. ad mare sitis.

17. Ὀρέγω, active, extendo, protendo, porrigo; ut ὀρέγειν χεῖρα: at ὀρέγομαι, in Medio, me porrigo, me extendo; i. e. manus meas extendo ad aliquid accipiendum. Homer. Odys. φ. Ἐνθεν ὀρεξαμένη ἀπὸ πασσάλου αἰνυτο τόξον, Manus porrigens de paxillo detraxit arcum. Et cum genitivo, ὀρέγεσθαι τινος, manus ad aliquem protendere. Homer. Iliad. 2. Οὗ παιδὸς ὀρέξατο φαίδιμος Ἑκτωρ: Ad filium suum manus porrexit Hector. Et cum dativo, ὀρέγεσθαι χειρὶ, (proprie se protendere manu) i. e. protendere, vel porrigere manum, aliquid captandi causa: ὀρέγεσθαι δορὶ, protendere hastam, etc. Homer. II. ψ. 99. Ὡς ἄρα φωνήσας, ὀρέξατο χερσὶ φίλῃσιν, Οὐ δ' ἔλαβεν. Sic locutus, porrexit manus suas ad [umbram Patrocli,] nec tamen cepit. Vel dici etiam potest, τὸ ὀρέγεσθαι in hac constructione simpliciter habere significationem captandi, vel appetendi; ex consequenti nimirum. Nam manus porrigere solempus ad ea, quæ captamus, vel appetimus. Unde patet, quare τὸ ὀρέγεσθαι per metaphoram significet, desiderare, concupiscere, vel appetere.

18. Ἐκτρέπεσθαι τῆς ὁδοῦ, se divertere de via, ut ita loqui mihi liceat; seu, de via deflectere, apud Ælian. V. H. 14. 49. et alios. Unde ἐκτρέπεσθαι τινα, cum accusativo, sensu prægnanti significat, de via deflectendo aliquem declinare, vel evitare; et inde simpliciter, aliquid fugere, declinare, vel evitare.

19. Αἶρω, in Activo, simpliciter significat tollo: at Αἶρομαι, in Medio, in me aliquid tollo, ut sic loqui mihi liceat; seu, mihi (vel humeris meis) aliquid impono portandum; et ex consequenti, porto. Neque subaudiendum hic est ἐπ' ὤμων, vel ἐπὶ κεφαλῆς, ut Henr. Steph. putat; sed τὸ αἶρομαι dictam significationem per se habet. Aristoph. Ran. v. 32. Τὸν ὄνον ἀράμενος φέρε. Asinum humeris impositum porta. Et v. 607. αἶρεσθαι τὰ στρώματα: Tollere sarcinas portandas; vel simpliciter, portare. Ælian. V. H. 3. 22. Ὅ, τι βούλεται ἀποφέρει ἀράμενος. Aufert in humeros sublatum. Potest tamen majoris claritatis gratia interdum addi ἐπ' ὤμων, ut apud Ælian. V. H. 12. 22. Nisi tamen τὸ ἀράμενος, ibi referendum est ad sequens ἔφερον. Sic enim ibi legitur: Καὶ τέλος ἀράμενος ἐπὶ τῶν ὤμων ἔφερον. Sed utro modo accipias, parum interest. Si enim τὸ ἐπ' ὤμων referendum est ad ἀράμενος, distinctionis gratia id additum esse intelligi oportet; quoniam ἀρασθαι etiam ille dicitur, qui in caput sublatum aliquid portat.* Hinc per metaphoram, ἀρασθαι πόλεμον, bellum suscipere,* cum alibi, tum apud Demosth. Orat. de Pace, p. 2. et Thucyd. lib. 1. c. 125. pro quo barbare quis dixerit, αἶρειν πόλεμον, in Activo: ne quis putet promiscue ista usurpāri posse. Et συναίρεσθαι τινι πόλεμον, κινδύνον, etc. in bello, periculo alicui esse adiutorem et socium: vel, ut ad significationem propriam clarius alludam, onus belli, periculi, una cum aliquo in se tollere, vel suscipere. Dicitur etiam συναίρεσθαι τινι τοῦ πολέμου (ut apud Thucyd.) cum genitivo rei: ubi subauditur nomen

notæ in auxilium vocari merentur. Conf. Eustath. ad Il. φ. p. 1346. 6. et Moschop. ad Il. β. p. 194. Nec tamen alienus ab hac potestate locus est Homeri, Il. K. 516.

*Ὡς ἴδ' Ἀθηναίων μετὰ Τυδίδος υἱὸν Ἴφυσαν. Quo loco σχόλια: "Ἐποῦσαν ἦτοι, ἱερμίνην αὐτῷ." Quare S. Clarke, ad Hom. Iliad. l. iv. p. 118. præeunte Steph. Berglero, non ea, quæ fas est, accuratissime scripsit, semper Græcis ἱπποσθαι sequi, non ἱππιν, erudite monente Cl. Trillero, Emend. Hesych. p. 16.

* Nos vero in alia hic omnia imus, et vix, et ne vix quidem, inducimur animum, his verbis vim mediam, id est, reciprocā inesse. Stabit optime Kusteri causa, etiam hac cadente opinione. Namque ipse jam dedit, non omnia verba, quæ mediam habent terminationem, idcirco ista proprie media valere virtute. Favemus nos quidem certis exemplis, non fictis et ementitis.

* Diog. I. 8. 91. Sic Lac. xii. 15. 2 Pet. iii. 17. At φυλάττει ἑαυτοῦς, 1 Jo. v. 21. Thucyd. i. 120. 76. ὥστε φυλάττεσθαι αὐτοῦς, ut ab illis caveant.

* Plato Hipp. maj. p. 102. F. καὶ ἐγὼ μίγναι ὅτι ἴχω, ὅτι τρέπωμαι, ἀλλ' ἀπορῶ. Atque ego quidem non amplius habeo, quo me vertam, sed anceps ac dubius hæreo. Thucyd. Hist. i. 50. p. 36. ed. Dukeri, ἱτράποντο, se converterunt. Id. i. 59. 40. τρέπονται, se convertunt.

* Equidem nihil hic reperi, quod illuc pertineat. Verum Olynth. ii. p. 100. ἀντιτάξασθαι hoc sensu legitur. Utimur Demosth. Selectis orationibus Cl. Ric. Mountenay, quæ Cantabrigiæ 1731, 8. typis Academicis descriptæ sunt. Conf. Herodian. vi. c. 9. 8. 5. vii. c. 9. 8. Act. xviii. 6.

* Non male. Ego vero, τὸ ἐπὶ τῶν ὤμων, ad τὸ φέρειν pertinere, censeo; uti apud Isocratem hanc totam φράσιν, φέρειν ἐπὶ τῶν ὤμων, me legere memini. Sic τὸ ἀρασθαι exprimet antecedens, in se suscipere; τὸ φέρειν autem consequens, ferre sive portare. At solum verbum ἀρασθαι interdum prægnanti valet virtute: ut ἀράμενος ἐπὶ τῶν ὤμων idem sit, ac ἀράμενος φέρουσι, in se suscipientes portant in humeris.

* Φράσεις hæ sunt in medio positæ, eademque concinnæ ac venustæ: ἀρασθαι πόλεμον, πόνον, κίνδυνον, in se suscipere bellum, laborem, periculum, über sich, auf sich nehmen, id est, aggredi. Adhibetur igitur vox Media de re, quæ ei ipsi, qui eam in se suscipiunt, molesta, incommoda, periculosa evadere potest. Verum habet verbum αἶρειν etiam hanc notionem, ut significet, auferre, reportare. Proinde αἶρειν τινα, est, alteri aliquid auferre seu reportare. Sed Photius in Biblioth. Cod. 243. p. 1113, 45. ἤρατο νίκας, reportavit, abstulit victorias, nimirum sibi, dixit. Schottus male: adamavit; ac si ἤρατο ab ἱπποσθαι esset. Milites αἶρουν, in Activo, alteri, nempe domino, cujus sunt arma victicia, reportant victoriam. At ipse dominus, cujus et milites et arma sunt, ἀρασθαι νίκην, sibi auferre victoriam, in Media voce dici debet. Hac ipsa dicendi ratione usus est Plutarchus in Themist. Sic μισθὸν ἀρασθαι, mercedem sibi reportare. Neque ab hoc loco aliena est hæc loquendi formula: ἀναιρῆσθαι νίκην, reportare sibi victorias, in Juliano Cæs. p. 12. lin. 8. ed. Hensling. Sic ἀναιρῆσθαι πόλεμον, ἔχθραν, πόνον, Plato, Xenophon, Herodotus dixerunt, priori quidem sensu, quem verbo Medio ἀρασθαι vindicatum ivimus.

mépos: ut integra phrasis sit, συναίρεσθαι τινι μέρος τοῦ πολέμου. Interdum dativus personæ omittitur, ut apud Demosth. Olynth. 1. ἐτοίμως συνάρεσθαι τὰ πράγματα.

20. Πέμπω, non solum significat mitto; sed etiam deduco, seu curo aliquem ducendum, vel deducendum eo, quo pervenire cupit: quo sensu accipitur apud Homer. Odys. ε. v. 37.¹ et 140. Hinc πέμπωμαι, in Medio, significat, curo aliquem ducendum, vel deducendum ad me: i. e. arcesso. Idem ergo notat, quod compositum μεταπέμπωμαι, cujus multo frequentior usus est. Simplex autem πέμπωμαι dicto sensu legitur apud Eurip. Hecub. v. 377. Orest. v. 107. et 111. quamvis Henr. Steph. nullo veteris scriptoris testimonio notionis hujus fidem lectori faciat.

21. Προσφέρω, in Activo, effero, præbeo, admoveo: at in Medio, προσφέρομαι, offero me, præbeo me, infero me: ut apud Xenoph. Inst. Cyr. lib. 1. p. 15. C. Καὶ ὡς εἶδεν κάπρον ἐξ ἐναντίου προσφερόμενον: Et ut vidit aprum ex adverso se inferentem: i. e. irruentem. Et apud Plutarch. in Galb. Προσφερόμενος γυμνῇ τῇ ξίφει: Cum nudo gladio se inferens, vel irruens. Item cum dativo personæ, προσφέρεσθαι τινι, eleganter dicitur ille, qui se offert, vel præbet erga aliquem, hoc vel illo modo. Ad Hebr. c. 12.² Ὡς υἱοῖς προσφέρεται ὑμῖν ὁ Θεός, Deus se gerit erga vos ut filios. Proprie ibi vetus Interpres, offert se vobis. Plura exempla passim obvia sunt. Alio sensu προσφέρεσθαι, in Medio, dicitur de illo, qui cibum vel potum capit: i. e. proprie, qui cibum vel potum ori suo admoveat. Æschin. contra Timarch. p. 190. α. Κελεόντων λούσασθαι, καὶ σίτον προσενέγκασθαι: Jubentibus se lavare, et cibum capere. Vide etiam Ælian. V. H. 3. 31. At in Activo, προσφέρειν τινὶ σίτον, φάρμακον, etc. est, præbere, vel porrigere alicui cibum, medicamentum, etc. quæ qui manu capit, et ori suo admoveat, vel inserit, dicitur προσφέρεσθαι, ut jam monuimus. Medicus ergo ex. gr. ægro προσφέρει φάρμακον: at æger ipse προσφέρεται: et mater puero προσφέρει ἄρτον, κρέας, etc.: at puer ipse προσφέρεται. Et uti προσφέρεσθαι, in Medio, (ut diximus) interdum significat cibum, vel potum capere: ita τὰ προσφερόμενα, passive interdum dicuntur ipsi cibi, et ipsa pocula, quæ capiuntur: quatenus nempe passivum illud respicit Medium προσφέρομαι, non vero quatenus refertur ad Activum προσφέρω. Posteriore cum sensu passivum προσφερόμενα, non potest dici de cibis et poculis, quatenus capiuntur (i. e. eduntur et bibuntur) sed tantum, quatenus alicui ab altero offeruntur, et admoventur; licet is, cui offeruntur, ea non capiat. Nam Activum προσφέρω, simpliciter significat, alteri aliquid admoveo, offero, præbeo, etc. neque proprie de ciborum oblatione dicitur, et iis, quæ in alimentum cedunt, ut non sine insigni errore statuit Fœsius in Œcon. Hippocr. V. προσφέρειν (deceptus nimirum significatione verbi Medii προσφέρεσθαι), sed etiam de quibusvis aliis rebus, quæ alicui quocunque modo offeruntur, admoventur, vel præbentur. Hinc dicitur, προσφέρειν τινὶ μηχανήν, δῶρον, θυσίαν, χεῖρα, δῶδα, λόγους, etc. Et Medicus, ex. gr. non solum dicitur προσφέρειν, quum ægroto medicamentum edendum vel bibendum offert, sed etiam quum alia quævis, curandi causa, corpori ejus applicat, vel admoveat: ut ex Hippocrate, Galeno, aliisque scriptoribus medicis constat. Hinc passive τὰ προσφερόμενα, non solum dicuntur medicamenta, quæ medicus ægroto edenda vel bibenda offert, sed etiam quævis alia βοηθήματα, seu morborum auxilia, ut venæ sectio, cataplasmata, balneum, etc. Vide Fœsium loco laudato.³

22. Ἐγκαλύπτειν, obtegere, seu obvelare alterum: Ἐγκαλύψασθαι, obtegere, seu obvelare se, vel faciem suam. Aristoph. Nub. v. 733. Οὐκ ἐγκαλυψάμενος ταχέως τι φροντισίς: Annon caput tibi obteges, et sic quam primum aliquid meditaberis? seu, ut magis latine dicam: Quin capite oblecto illico aliquid meditari incipe. Ælian. V. H. 12. 47. Ἡ δὲ Ἀριστομάχη εἶπετο, δι' αἰδοῦς ἐγκαλυπτομένη: Præ verecundia faciem suam velans. Isocr. Trapezit. ἐγκαλυψάμενος ἔκλειε: Postquam caput suum operuisset, (seu capite aperto) fleuit. Et cum accusativo, ἐγκαλύψασθαι κεφαλὴν, apud Plutarch. in Coriol. quod exemplum adducens Henr. Steph. in Thes. L. G. putat, τὸ ἐγκαλύψασθαι, simpliciter hic positum esse pro Activo ἐγκαλύψαι: errore manifesto, eodemque communi. Nam ἐγκαλύψαι τὴν κεφαλὴν, est, caput alterius obtegere: at ἐγκαλύψασθαι τὴν κεφαλὴν, caput suum obtegere; sensu reciproco.⁴ Eadem est ratio Verborum Mediorum, κατακαλύψασθαι, παρακαλύψασθαι, περικαλύψασθαι, συγκαλύψασθαι, προκαλύψασθαι. De postremo tantum verbo addam; illud proprie quidem significare, se prætegere, ut sic loqui mihi liceat: sed eleganter interdum (sensu scilicet prægnanti) usurpari pro, prætegendum sui causa aliquid obtendere, vel prætere-dere: ut apud Platon. in Protag. p. 196. Πρόσχημα ποιεῖσθαι καὶ προκαλύπτειν τοὺς μὲν ποιήσιν, τοὺς δὲ αὖ etc. i. e. Alios quidem poesis sibi prætendentes, sive pro prætextu assumentes; alios: etc.

23. Ἀρχω, et Ἀρχομαι, utrumque ab Henr. Steph. aliisque Lexicographis, exponitur incipio, initium facio: quasi notio illa utrique verbo simpliciter, et sine ullo sensus discrimine conveniret. Differunt autem hæc duo verba eo, quod Activum Ἀρχω, semper relationem habeat ad alios, significetque, prior incipio;⁵ seu, incipio ideo,

¹ Πέμπωσι δ' ἐν τῇ φήμῃ ἐς πατρίδα γαῖαν.

Add. v. 142. etc. et ante πέμπω pro ductu. Sic Demosth. πεμπῶς πέμπειν, pompam ducere, Philipp. i. p. 24. Conf. Lucian. Dial. Marin. T. i. p. 325. Notavit H. Grotius scilicet, τὸ πέμπειν apud Homerum idem esse, quod προίκεται prosequi, id est, abeuntem honoris causa aliquo comitari. Nec minus iste loquendi mos Æschylo placuit. In Persis v. 1081. p. 300. ed. Lond. Stanl. πέμπω σι. Ubi σχῆμα, προίκεται πέμπειν deducere, in Agamem. v. 525. 862. πέμπω ductu, v. 757. in Eumen. v. 12. Huc Cl. Alberti locum Matth. ii. 8. πέμπας αὐτοῖς, retulit, in Observat. in sacros N. T. libros, p. 7. Verbum compositum ἐκπέμπειν, eandem sibi vim tribuit. Thucyd. ἐκπέμπειν ἀποικίαν, deducere coloniam. Plato de leg. nomen habet, ἐκπεμπὴ ἀποικῶν, deductio coloniarum. Herodian. Lib. ii. c. iii. §. 25. πεμπῶς ἐς τὸν τοῦ Διὸς ναὸν, deductus honoris causa in templum Jovis. Sylburgius hic mavult προίκεται. Verum hæc commutatio non est necessaria. Idem scriptor et ἐκπέμπειν, Lib. ii. c. i. 2. Corpus deducere, vel, deducendum curare, dixit. Scito observavit Stanleius, ad Æschyl. p. 816. verbum προίκεται apud Græcos idem sæpius denotare, ac mortuum aliquem comitari, deducere ad sepulturam. Addit, Græcos idem officii genus verbo ἐκπέμπειν exprimere: quam rem Euripidis munivit exemplo. Herodian. 2. 1. 5. corpus principis elatum in Aristem ἀκίεμα, miserunt. Quo quidem loco ἀκίεμα, mittere cum comitata designat. Apud Eurip. Iphigen. in T. v. 1467. nimirum maudat, ἐκπέμπειν, educere, ut Orestes educat mulieres Græcas ex hæc terra. Paulo ante v. 1440. ἀκίεμα, reducturus Argos sororem. Hand aliter ego verbum ἐκπέμπειν Act. xvii. 10. interpretor, atque hunc in modum: fratres deduxerunt, comitati sunt honoris causa. Conf. v. 15. Indicavi jam, et aliquot rationibus hæc roboravi explanationem, in Oratione adversus contentores religionis Christianæ, p. 34. Servii jam huic causæ alio loco accuratius, quo commodior mihi occasio dabatur.

² Com. 7.
³ Eadem fere ratio est verbi ἐκταύσσειν, imperare ægroto, quod medici est: at ἐκταύσσειν, pati ut sibi imperetur a medico; quod ægroti est; apud Hippocrat. de arte n. x. p. 6. T. i. ed. L. A. Vander Linden. Conf. n. xii. p. 6. 7. Sed τὰ προτασσόμενα omnia sunt, quæ a medico imperantur. Ibidem ἐκταύσσειν est pati sibi persuaderi, seu obedire, et ἐκταύσσειν, qui sibi persuaderi patiuntur a medico ægri, seu obsequentes ei ægroti. Πείθειν contra erit, persuadere alteri. Hinc πείθεμαι, mihi persuaderi patior, sive pareo, Plat. Apol. p. 364. B. Act. v. 36. 37. Luc. xvi. 31. Contra vero ineptum est, atque a ratione alienum, si quis æger, aut qui medicam artem non coluit, λατρεῖς προστάττει, medicis imperet; ut Plato iterum auctor est Lib. iii. de Legib. p. 588. ed. Lugd. 1590. f.

⁴ Mirum est profecto, etiam κριτικωτάτους homines hunc sensum fugisse reciprocum. Jac. Duportus verbosam habuit prælectionem, in qua elegantiam exponit Atticam, quæ sub verbis nomina intelligit cognata. Verba tantum non omnia, quæ exempli gratia profert, Media sunt reciproca, ad quæ commodum aliquod nomen subaudit: verum ita, ut vim reciprocam negligat. Ita vero vir doctus ἄλλω-φιν quidem curavit, sed in iis fere locis, ubi aut fuit nulla, aut, si qua fuit, pronomen reciprocum addi debebat. v. g. Ἐγκαλύψασθαι ipsi est abscondere, tegere, nimirum κεφαλὴν, caput aut faciem. Concedo: tu vero adde, caput suum, aut faciem suam. Ἐπιβάλλειν exponit, injicere, ἰσθῆτα, vestimentum. Recte: sed velim, addas, alteri. At ἐκβάλλεσθαι (p. 4.) induere se, aut, injicere sibi vestem, induere vestem suam. Ἀκίεμας vertit tondere, τὴν κόμην nempe, comam aut barbam. Nos, tondere se, comam suam, barbam suam. (p. 3.) Τὸ ὑποδύσθαι ei est, subnectere sive substringere pedibus calceos. Ubi Homerus addit ἀνδρά. Potest etiam ὑποδύματα subaudiri. Tu autem redde mecum, et cum Kustero: subligare sibi calceos, vel calcare se. (p. 4.) Vir idem literatus τὸ ὑποδύσθαι, discingere, solvere vertit, vult quoque verti, calceos solvere vel exuere. Sum ab eo, si addat: sibi solvere, vel, calceos suos exuere (p. 4.) Homer. Iliad. α'. ὑποδύσας. Aristoph. Plut. v. 928. ὑποδύσας, calceos tuos exne. Præcedit v. 927. κατὰθου θοιμάτισιν, depone vestes tuas. Κατατίθω-θαι, vestes sibi vel suas deponere. Theophrast. Charact. 10. alii 11. extr. de sordide parvis: καὶ τὸ μ' ὅσον τῆς ἡμῶν ὀδοντομύτης, eos vides calceos medio sibi die exuere. Atque hic est locus ille eximius, in cujus contemplatione tam multus fuit Duportus, Prælect. p. 372. s.

⁵ Hanc potestatem egregie munit Ælianus XI. 9. ἀδίκων ἀρχὴς χειρῶν, Injuriam mihi prior facere incipis, me lacessis. Conf. I. 14. X. 12. Pindar. Nem. Od. 3. v. 16-18. ἀρχὴ δὲ δόκιμον ὕμνον, Incipe canere acceptum hymnum. Alloquitur Musam, cujus ille eantem cum voce juvenum, lyraque sua, vult sequi. Quare sensus est: incipe, ut nos te sequamur.

ut alii me sequantur; seu exemplo meo aliis præbeo initium et ansam aliquid faciendi; seu aliis præeo ad aliquid faciendum: 'Αρχομαι vero, in Medio, ipse mihi præeo ad aliquid faciendum; seu simpliciter, incipio aliquid facere, nemine quamvis sequente. Xenoph. lib. 4. 'Ελλην. p. 516. E. 'Επειτα ἀρχάντων Κορινθίων, πάλιν κατεσκήνωσαν εἰς τὸ ἀρχαῖον στρατόπεδον. Ubi interpr. satis recte: Deinde facientibus ejus rei initium Corinthiis, etc. Ælian. V. H. 2. 4. Ἐμολόγησεν, οὐ μόνον κοινωνὸς εἶναι τῷ Χαρίτωνι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀρξαι τῆς ἐπιβολῆς, i. e. Se Charitoni auctorem fuisse insidiarum: seu, se Charitoni consilio suo prævisse ad insidias. Thucyd. l. 1. c. 49. Μάχης δὲ οὐκ ἦρχον. Non incipiebant priores pugnare. Homer. Iliad. ψ. v. 12. 'Ὅς ἔφατ'· οἱ δ' ἔμωξαν ἀολλέες· ἦρχε δ' Ἀχιλλεύς· ubi 'Αρχεῖν non est simpliciter incipere, sed ideo incipere, ut alii sequantur. Sic compos. ἐξάρχω, et κατάρχω. Hom. Π. ψ. v. 17. Τοῖσι δὲ Πηλεΐδης ἀδινού ἐξήρχε γόοιο: Illis vero Achilles lugubrem fletum prævit. Xenoph. Inst. Cyr. l. 1. pag. 14. Οὐχ ἂν κρείσσων ἦδει ὦν, ταῦτα προῦκαλεῖτο τοὺς συνόντας, ἀλλ' ἀπερ εἰ ἦδει αὐτὸν ἥττονα ὄντα, ταῦτα ἐξήρχε: 'Non ad ea provocabat sodales, quibus se superiorem norat: sed quibus certo sciret se inferiorem esse, ea prior facere incipiebat, ad hoc, ut alii se sequerentur.' Tot verbis opus est, ut vim unius vocis ἐξήρχε exprimas. Sequitur ibidem apud Xenoph. Καὶ κατήρχεν ἡδὴ ἀναπνέων ἐπὶ τοὺς ἵππους, ἡ διακοντούμενος, etc. 'Et aliis præeundi causa, primus in equum insiliebat; vel jaculando [cum sodalibus] certaturus, vel,' etc. Idem de Lacedæmon. Republ. p. 683. A. Νομίζοντες ἦν αὐτοὶ κατάρχοι τοῦ πείθεσθαι, ἐψεσθαι καὶ τοὺς ἄλλους. Hac significatione verbi activi ἀρχω posita et demonstrata, facile est inde intelligere et cognoscere vim verbi Medii ἀρχομαι. Illud tantum hic observandum est, τὸ ἀρχεσθαι triplicem habere notionem, et dici 1. de eo, qui neminem habet præeuntem; licet sint, qui sequantur, (quo sensu is, qui ἀρχεῖ, etiam dici potest ἀρχεσθαι: ut apud Thucyd. lib. 1. c. 144. Πολέμου δὲ οὐκ ἀρξομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμυνόμεθα). 2. de eo, qui neminem nec præeuntem, nec sequentem habet. 3. de eo, qui præeuntem quidem habet, sed neminem sequentem. Duæ priores notiones sunt reciprocae, et ad primam, de qua nunc agimus, Verborum Mediorum classem pertinent. At tertia notio infra in classe secunda, ubi suus ei locus est, exponetur.

24. Προσποιέω, et προσποιῶμαι, Henr. Steph. plane confundit; qui et inter reliqua verba Media et Activa per totum Thesaurum suum nullum fere discrimen statuit. At vero προσποιῶ, in Activo, est, facio, ut alteri aliquid accedat, vel acquiratur: προσποιῶμαι, in Medio, facio, ut mihi aliquid accedat, vel acquiratur; seu, meum aliquid facio: vel mihi aliquid acquiro, vindico, tribuo, sumo, seu rebus meis adjicio, etc.¹ Thucyd. lib. 2. princip. Βουλόμενοι τὴν πόλιν Θηβαίοις προσποιῆσαι: volentes urbem Thebanorum ditioni adjungere; vel efficere, ut Thebanorum ditioni urbs adjungeretur. Ubi barbarum foret, pro προσποιῆσαι adhibere Medium προσποιήσασθαι. Idem lib. 3. c. 70. Πεκυσμένοι Κορινθίοις Κερκύραν προσποιῆσαι. Vide eundem lib. 2. c. 85. Demosth. in Aphob. 1. p. 555. A. ubi loquitur de iis, qui bonorum suorum tutores et administratores fuerant: Καὶ ὅσα ἐξ αὐτῶν περιεγύγνετο, ταῦτα προσποιεῖν. Quod Budæus, quem Henr. Steph. sequitur, vertit, 'et quæ inde superfuissent, in rem suam vertere.' Imo hoc foret προσποιεῖσθαι. Tutores autem dicuntur προσποιεῖν, in Activo, cum redditus ex bonis pupilli superantes, neque ad sustentationem ejus necessarios, non suæ, sed ipsius pupilli sorti et patrimonio adjiciunt: quo quidem sensu verbum hoc in dicto loco Oratoris accipiendum esse, ea, quæ sequuntur, manifesto suadent. Unde apparet, quam facile in Græcis Scriptoribus interpretandis labi et errare possint, qui verum discrimen inter verba Media et Activa ignorant. Addam nunc unum et alterum exemplum de Verbo Medio προσποιεῖσθαι. Thucyd. l. 1. c. 8. Προσποιεῖντο ὑπηκόους τὰς ἐλάσσους πόλεις: Minores civitates suæ ditioni adjungebant, vel addebant. Idem l. 1. c. 54. Ἐκάτεροι τὴν νίκην προσποιήσαντο: Utrique victoriam sibi vindicabant. Aristoph. Eccles. v. 866. Δίδουκα γὰρ . . . μὴ προσποιῇ τῶν χρημάτων: Timeo enim, ne partem bonorum tibi vindices. Et Equit. v. 215. Τὸν δῆμον αἰεὶ προσποιεῖ. Quod Frischlinus pessime reddit: 'Quidvis simula apud plebem.' Verus sensus est: populum tibi semper concilies,² seu ad partes tuas pertrahas; vel populum tibi semper addictum et faventem habeas. Et προσποιῶμαι, cum Infinitivo, Demosth. Orat. de Pace, p. 22. C. Πάντα ὅσα φαίνομαι βέλτιον τῶν ἄλλων προσῶν, οὐ προσποιήσομαι δι' οὐδὲν ἄλλο γινώσκων, πλὴν, etc. Ubi προσποιεῖσθαι, est, sibi aliquid sumere, vel arrogare.³ Sic ergo locum vertes: 'De illis autem rebus, quas videor melius prævidere, quam alii, non id mihi sumo, ut eas ullam aliam ob causam cognitas habeam, quam,' etc. Et quia illi, qui simulant, aliquid sibi assumunt, tribuunt, vel affingunt, hinc προσποιεῖσθαι, interdum significat simulare. Exemplum passim sunt obvia.⁴ Et uti προσποιεῖσθαι habet significationem reciprocam, ita etiam τὸ περιποιεῖσθαι, ut apud Thucyd. l. 1. c. 15. princ. Ἰσχὺν περιποιήσαντο οὐκ ἐλαχίστην: Potentiam non parvam sibi compararunt. Exemplum alia passim occurrunt. Ejusdem indolis sunt verba εἰσποιεῖσθαι (ut εἰσποιεῖσθαι νιδν, filium sibi adsciscere, seu adoptare⁵) μεταποιεῖσθαι, et ὑποποιεῖσθαι.⁶

25. Θέσθαι τὰ ὅπλα, pro περιθέσθαι, (simplex pro composito) proprie, arma sibi circumponere, i. e. induere, capere. Thucyd. l. 2. c. 2. Θέμενοι τὰ ὅπλα. Quod Scholiastes interpretatur, περιθέμενοι αὐτοῖς.⁷ Demosth. adv. Mid. p. 405. C. Ὑπὲρ τοῦ δήμου θέμενος τὰ ὅπλα. Armis pro populo sumtis. Æschin. in Timarch. p. 175. A. Τῇ πόλει, ὑπὲρ ἧς τὰ ὅπλα μὴ τίθεσθαι. Urbi, pro qua arma non capis. Xenoph. lib. 7. Hellen. p. 631. D. Ἐναντία ἔθετο τῷ Ἀρμοστή τὰ ὅπλα. Demosth. adv. Aristocr. p. 430. C. Οὐτε γὰρ τῷ ὑμετέρῳ στρατηγῷ ἐναντία θήσεσθαι τὰ ὅπλα ἐμελλεν. Ælian. V. H. 3. 43. in fin. Συβαρίταις Κροτωνιάταις ἐναντίον ὅπλα θέμενοι: Cum adversus Crotoniatis arma cepissent. Et, πόλεμον θέσθαι τινί, bellum adversus aliquem suscipere, vel alicui inferre, apud Eurip. Orest. v. 14. At θεῖναι πόλεμον, foret, bellum alicui excitare; seu, efficere, ut alteri bellum inferatur. Sic et in aliis loquendi generibus, θεῖναι et θέσθαι differunt. Ex. gr. θέσθαι ἄλοχον, apud Hesiod. in Theog. v. 886. est, uxorem sibi adsciscere, seu ducere: at θεῖναι

¹ Sic compositum ἀπαρξέσθαι ad res potissimum sacras a Græcis refertur, et notat maxime, primitias offerre, initium sacri facere. Vid. Es. Spanhemii Observat. ad Juliani Orat. 1. p. 23. a. b. (ad p. 3. B. lin. 4.) ad V. τῶν αἰκίων πόνοι ἀπαρξέσθαι, laborum suorum primitias Constantio consecrare. Ælian. V. H. 8. 1. ἀπαρξέσθαι λίγη, incipere loqui. Idem 10. 18. extr. de carminibus bucolicis agens, Stesichorum, ait, τῆς τσαυτῆς μελοποιίας ἀπαρξέσθαι, ipsam poesin inchoasse. Ibi Perizonius n. 8. p. 624. 'Απαρξέσθαι. Lugd. et Regius 3064. ἀπαρξέσθαι. Quod sine dubio verum. Conf. 2. 12. Stesichorus fuit auctor carminum bucolicorum, Græci etiam τὸ ἀπαρξέσθαι de iis usurpant, qui hymnos præcitant. Athenæus Lib. 4. Deponoph. p. 129. ἀρξάμεναι τι, præcinentes autem cantatrices. Verba reliqua composita, ἐξάρχομαι, κατάρχομαι, vim sibi vindicant Mediam, eumque usum apud Pindarum, et Tragicos, et alios melioris notæ auctores, habent. Eurip. Hecub. v. 684. 685. ubi Hecuba ad filium Polydorum mortuum: ὦ τίς ποτ' ὦ τίς ποτ', αἶ, αἶ, κατάρχομαι ἡμῶν Παγκύβιν. O fili, o fili, heu, heu, incipio numeros Bacchicos. Ipsa lugens filium, canit lugubria, et nec præeuntem habet, nec sequentem. Quæ quum ita sint, nemo est, quin perspiciat, Græcos Euripidis enarratores ad hæc verba illum Pindari locum, (p. 16.) re non sapienter ponderata et circumspicere, testari, atque in auxilium vocare.

² Προσποιῶσθαι σφισι, eum fecerunt, Arrian. Tact. c. 59. p. 60. fin.

³ Προσποιεῖσθαι, conciliare sibi, Zosim. p. 135. f. ed. Cell. προσποιήσασθαι ἀνδρας τιμῶν, conjungere, conciliare sibi viros, Dio H. R. l. 35. p. 2. B. τοὺς Κορινθίους προσποιεῖντο, Corinthios sibi conciliavit. Thucyd. l. 57. p. 39. ed. Amstel.

⁴ Plato de amator. p. 4. E. οὐδ' αὐτὸς προσποιεῖτο περὶ λόγων ἱμπερος εἶναι, 'ne ipse quidem videri volebat, præ se ferebat, sibi sumebat, et arrogabat, disputandi artem callere.' Hinc προσποιήσις fictio, Theophr. Charact. c. 2. al. 1. princ.

⁵ Εἰς δὲ δὴ ἵσαι προσποιώμενος, Unus quidem properationem simulans, Xenoph. ἀναβάσ. Lib. 1. c. 3. n. 14.

⁶ Εἰσποιεῖσθαι, in Medio, filium sibi adsciscere, seu adoptare; at ὑποποιεῖσθαι, filium suum emancipare. Verbum Activum, εἰσποιεῖν, Græcis est, aliquem adoptandum tradere. Isæus pro Euphil. apud Dionys. Halic. T. 11. p. 176. τοῦτον εἰσποιεῖται ἀδελφὸν ἡμῶν αὐτοῖς. Pausan. IV. p. 314. οὐκ εἰσποιεῖται Ἀριστομένην Ἑρακλεῖ παιδα. Heliador. IX. p. 449. τῷ βασιλεῖοντι παιδὰς αὐτοῦ εἰσποιεῖται. Sic Lucian. Dial. Mort. T. 1. p. 349. τοὺς ἀτίκτους τῶν γιγόντων εἰσποιεῖται φέροντες αὐτοῖς: Senibus, qui liberis carent, vosmet ipsos adoptandos traditis, sive offertis? Εἰσποιήσασθαι in Attico jure bina significat: 1. filium sibi adsciscere, seu adoptare, quod patris est: 2. filium suis legibus adoptare, sive, talem adoptionem, si forte venerit in controversiam, publice approbare et confirmare; id quod iudicis exigit officium. Utraque notio auctoritate munita est Isæi, cum in actione pro Euphiletō, cujus partem Dionys. Halic. T. 11. p. 173, servavit, tum in reliquis, quæ inspersunt, orationibus, utpote quæ omnes in hereditatum iudiciis ac jure versantur. Ceterum elegantem participii φέρον in loco Lucianeo vim enucleavit Cl. Hemsterhusius.

⁷ Hæc quoque verba Latine significant, sibi vindicare, acquirere, conciliare.

⁸ Idem Scholiastes l. 8. haud ita longe a fine: θέμενοι τὰ ὅπλα, exponit, ἐκλεσθέντες. Rectius per Medium explicat Suidas: θέμενος τὰ ὅπλα, inquit, ἀπὸ τοῦ περιθέμενος, καὶ ἐκλεσθέντες. Conf. Harpocration, et quæ Cl. H. Valesius notavit.

ἄλοχον, foret, uxorem alteri dare, seu jungere: eodem scilicet modo, quo ποιεῖν, et ποιέσθαι ἄκοιτον, inter se differre, docemus infra num. 32. Par discrimen intercedit inter θεῖναι et θέσθαι νόμον: ut infra in classe secunda exponetur.

26. Προσάγομαι, ad me attraho, allicio, etc. Plato lib. 5. de Republ. princ. Ἐκτείνας τὴν χεῖρα, καὶ λαβόμενος τοῦ ἱματίου παρὰ τὸν ὤμον, ἐκείνον προσήγαγετο: Eum ad se attraxit. Eurip. Androm. v. 225. Τῇ ἀρετῇ προσηγόμην Πλάσιν. Virtute mihi conciliaui maritum. Aristoph. Avib. v. 141. Οὐκ ἔκυσας, οὐ προσεῖπας, οὐ προσηγάγον. Non osculatus es (puerum), non allocutus es, neque ad te pellexisti. Idem Eccles. v. 881. de anicula, quæ cantu suo adolescentem formosum ad se pellicere conabatur: Ὡς . . . προσάξεσθαι τινα ἄδουσα. Xenoph. l. 3. Ἀπομνημ. p. 766. Ε. Συμμάχους καὶ βοηθοὺς προσάγεσθαι: Socios et adjutores sibi conciliare. Et προσάγεσθαι, in potestatem suam redigere. Thucyd. l. 1. c. 99. Ῥάδιον ἦν προσάγεσθαι αὐτοῖς τοὺς ἀφισταμένους. i. e. Facile illis erat, eos, qui defecerant, in potestatem suam redigere. Anglice, to reduce. At Activum προσάγω, simpliciter et absolute hoc sensu numquam usurpatur. Nusquam enim reperias, προσάγειν τινὰ, pro, ad se aliquem attrahere.¹ Idem discrimen etiam intercedit inter verbum ἐπάγω, et ἐπάγομαι.

Ἐπισπάσασθαι τὴν θύραν, januam ad se trahere, i. e. claudere, ap. Lucian. in Catapl.² et Amor.³ Sic ἐπισπάσασθαι κακόν, arcessere sibi malum: ἐπισπάσασθαι οἶνον, trahere ad se vinum, i. e. bibere.

27. Παρασπάσασθαι, non est simpliciter, partem a latere avellere, seu abstrahere; sed, partem sic avulsam ad se trahere. Xenoph. Ἑλλην. lib. 4. sub fin. Τῶν πόλεων παρεσπάρτο τινὰς τοῦ Φαρναβάζου. Sic Demosth. Olynth. 1.⁴ Μὴ παρασπάσῃται τι τῶν ὄλων. Phil. de vita Mos. lib. 3. Τῶν νεωκέρων τῶν ἱερῶν τιμὴν παρασπάσασθαι βουληθέντων.

28. Ἀγεσθαι γυναῖκα, ducere uxorem. Hesiod. Ἔργ. καὶ Ἡμ. v. 80. Ἐν δὲ τετάρτῃ μηνὸς ἀγεσθαι ἐς οἶκον ἄκοιτον. Eurip. Orest. v. 248. Εἰ δὲ ἄλοχον ἀγεται. Xenoph. de Republ. Lacedæm. princip. Ὅποτε βούλοιντο ἕκαστοι γυναῖκα ἀγεσθαι. Et sic passim alibi. Facile autem apparet, quare Græci ἀγεσθαι γυναῖκα dixerint, non ἀγειν. Nam sponsi sponsas die nuptiarum sibi, et domum suam ducebant, easque domum ita deductas, sui juris quasi faciebant: qui sensus minime exprimi potest per Activum ἀγειν γυναῖκα. Hoc enim foret, uxorem suam, vel alienam, aliquo ducere, veluti in urbem: aut, feminam præ se agere, ut pastor oves præ se agere dicitur.⁵ Hinc apparet, quam male hæc confundant viri docti. Vide indicem Ἑλιαν. v. Ἀγειν.

Τάξασθαι, se instruere, vel in ordinem redigere.⁶ Synes. Ταξάμενοι οὖν περίμενον, ὥς, εἰ ἐμβάλωμεν, ἀμυνσόμενοι: Instructi nos expectabant, tanquam vim propulsaturi, si eos invaderemus. Thucyd. lib. 1. c. 48. Οὕτω μὲν Κορυραῖοι ἐτάξαντο: Sic quidem Corcyraei aciem suam instruxerunt. Vide etiam supra Ἀντιτάττεσθαι. p. 18.

29. Παρασκευάσασθαι, se instruere, se parare, vel accingere ad aliquam rem. Xenoph. Ἑλλην. lib. 3. p. 490. Α. Παρασκευασάμην μὲν ἐγὼγε μάχεσθαι, paraveram me ad pugnam. Idem Ἑλλην. lib. 1. sub princ. παρασκευασάμενος ὥς ἐπὶ ναυμαχίαν. Idem lib. 7. Ἀναβ. p. 406. D. παρασκευασάμενοι ἀναμενέτε. Thucyd. lib. 1. c. 105. Οἱ δὲ Κορίνθιοι παρασκευασάμενοι ἡμέρας δώδεκα μάχισα. Plura exempla passim obvia.⁷

30. Πορίζω, supposito, præbeo aliis: πορίζομαι, in Medio, mihi reperio, paro, comparo, quæro, vel conficio aliquid. Differentia hæc perpetuo apud veteres Scriptores observatur. Xenoph. l. 8. Inst. Cyr. p. 210. Ε. Λέγε αὐτοῖς, ὅπως ἂν ἕκαστος δύναιτο, πορίσαι μοι χρήματα. Aristoph. Equit. 590. Δεῖ σε τοῖσδε πορίσαι νίκην: Oportet te (alloquitur Palladem) hisce viris præbere victoriam. Idem Plut. v. 461. Εἰ πᾶσιν ἀνθρώποις πορίζομεν ἀγαθόν. Si omnibus boni copiam præbemus. Idem Eccles. v. 236. χρήματα πορίζειν⁸ εὐπορώτατον γυνή. Femina omnium optime novit vias repeririendæ, vel conficiendæ aliis (non sibi, ut ex præcedentibus clare patet) pecuniæ. Xenoph. lib. 5. Ἑλλην. p. 546. Ε. Περράσσομαι τὰ ἐπιτήδεια ὑμῖν ὥς πλείστα πορίζειν. Demosth. Orat. 1. in Philipp. p. 16. C. Τροφὴν ταύτην [τῇ δυνάμει] πορίσαι κελεύω. Et p. seq. μισθὸν πορίσαντας [τοῖς στρατιώταις]. At idem paulo ante: Οὐκ ἐνὶ νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν: Comparare nobis exercitum nunc non licet. Æschin. in Timarch. p. 183. Α. Πολλοὺς τεθεώρηκα μάρτυρας ποροσαμένους ἄλόντας. Multos [in judicio] vidi, quamvis testes pro se produxissent, damnatos fuisse. Thucyd. lib. 1. c. 83. πορισώμεθα οὖν πρῶτον αὐτήν, (sc. δαπάνην) Primum provideamus, ut sumtus ad bellum necessarij nobis suppetant. Et eod. lib. c. 125. Ἐκπορίζεσθαι ἔδοκει ἑκάστοις, ἃ πρόσφορα ἦν. Ubi itidem sensu reciproco verbum hoc usurpatur. Xenoph. l. 2. Ἀπομν. p. 758. Α. Ἀναγκάζομαι τῷ σώματι ἐργαζόμενος τὰ ἐπιτήδεια πορίζεσθαι. Cogor labore corporis victum mihi quærere.⁹ Sic apud Ἑλιαν. V. H. 2. 5. πορίζεσθαι ὑγίειαν διὰ γυμνασίων, firmam valetudinem sibi parare exercitiis corporis. Et ap. Herodian. l. 1. c. 6. n. 25. πορίζονται τὸ χρεῖωδες πρὸς τὸν βίον, parant, vel quærunt sibi victum. Ut sexcenta alia exempla prætermittam. Hinc ergo apparet apud Demosth. in dicta Orat. Philip. p. 17. in fin. ubi legitur προσποριεῖ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμα, pro προσποριεῖ, scribendum esse in Medio, προσποριεῖται. Sensus enim est, ipsum exercitum reliqua sibi comparaturum esse: ut recte Wolfius vertit. Facile autem syllaba ται a librario negligi vel præteriri potuit, propter proxime sequens τὰ. Nam ejusmodi syllabæ affinis soni se invicem absorbere quasi solent; ut Criticis notum est.¹¹ Emendandus quoque obiter est Aristoph. Ran. v. 908. ubi pro πορίσασθε ῥήματα, scribendum est, πορίσατε ῥήματα:¹² non solum propter metrum, sed etiam sensum. Nam Chorus ibi allo-

¹ Verum hic semper Medium adhibetur, idque non sine insigni venustate. Thucyd. VIII. 44. 530. νῦν προσάξισθαι, Insulam sibi adjungere. Lucian. Herm. 53. T. I. p. 792. s. ed. nov. προσάξισται μοι, id est, alliciet me ad se, ut credam. Alios Herodiani locos hæc advocat Cl. Reitzius, Idem Zeux. II. T. I. p. 840. προσάξισθαι αὐτοῖς, Ipsos ad se allicere. Et Phalar. I. c. 3. προσάξισθαι τούτους. Vid. index Ἑλιαν. sub hac voce. Activum vero notat, aliquem ad se adducere. Sed προσάγω significat etiam accedo, vel, appropinquo, κατ' ἑλπίδα τοῦ ἱματίου, id est, adduco me ipsum. Hippocr. 25. 3. Act. 27, 27. Sic προσάγειν, nimirum, ἑαυτὸν, præcedo, præeo. Arrian. Dissert. Epictet. III. 26. p. 356. καὶ προσάγωσι, quamvis præcedant. Conf. Matth. ii. 9. xiv. 22. περιάγω, nempe ἑαυτὸν, circumceo.

² 12. T. I. p. 633. Ad quem locum Scholia si legeris Græca, non male de te mereberis.

³ In Amoribus, qui Luciano tribuuntur, perlegendis frustra operam navavi. Nam nec verbum, nec φράσιν totam, hic invenire potui. Frustra quoque operam in evolvendo Lexico posui Luciano.

⁴ Non in Olynth. 1. sed 3. p. 117. hæc verba evolvenda sunt: aliquid de summa rerum intervertat, atque ad se trahat, vel transferat.

⁵ Ἀγειν γυναῖκα, uxorem abducere. S. Asterii Homil. adv. avaritiam, p. 47. m. γυναῖκας ἀγόνται, mulieres abducuntur, nimirum in bello.

⁶ Idem etiam verbum se adjungere denotat. Joseph. Ant. Jud. i. 3. ταξαμένη μετὰ Ἀδωνία, qui te Adoniæ adjungis. Hunc sensum verba, quæ sequuntur, egregie muniunt: καὶ τὰ ἐκείνου φρονήσαντι, et ejus partes tueris.

⁷ 1 Cor. 14, 8. τίς παρασκευάζεται εἰς τὸν πόλεμον; Quis parabit se ad bellum? Thucyd. II. 13. p. 106. παρασκευάζισθαι εἰς τὸν πόλεμον, parare se ad bellum. Sic participium passivum vim asciscit Mediam, apud Plat. de Republ. 4. p. 446. B. πύκτης κάλλιστα ἐκ τούτων παρασκευασμένος, pugil, qui se optime ad hoc instruxit, seu accinxit. Namque Activum παρασκευάζειν præparare, apparare aliis, significat. Act. x. 10. παρασκευάζοντων ἑαυτῶν, κατ' ἑλπίδα τοῦ δειπνῶν, apparantibus illis, nempe cœnam. Hæc ἑλληνικῶς, ex Athenæo, IV. p. 138. παρασκευάσαι Λακωνικὸν δειπνῶν, commodè suppletur.

⁸ Scholia hic notant: πορίζειν, εὐρίσκειν, συλλέγειν. Hoc autem utrumque ambigne dicitur, si rem bene putes. Vim exprimes accuratius, si τῇ πόλει addideris. Fingit enim veteris comediæ princeps, mulieribus urbis curam committendam esse, quum nemo his facilius illi pecunias invenire et comparare queat.

⁹ Τῶν στρατιωτῶν Demosthenes scripsit.

¹⁰ Hanc verbi Activi et Medii differentiam neglexit Hesychius. Dum enim βιωτύνειν p. 728. interpretatur, his ἐξηγήσεις ἵνα verbis utitur: βιωτύνειν δὲ, τὸ πορίζειν τὰ πρὸς τὸν βίον. Victum sibi quærere ex aliqua re. At vero πορίζειν significat victum alteri præbere. Et πορίζεσθαι τὰ πρὸς τὸν βίον, victum sibi quærere, sive parare.

¹¹ Προποριεῖ est 3. fut. Activi Attic. loco τοῦ προσπορίσει. Demosthenes ita consulto dixit, κατ' ἑλπίδα τοῦ ἑαυτῷ, quod, propter sequens αὐτὸ, addere noluit. Sic Ἑλιαν. 13, 26. expresse: ἐπὶ τῇ ἑαυτῷ εὐκαιρίᾳ εὐθυμίαν, Comparavit sibi opportunam animi tranquillitatem. Hoc malo, quam emendationem Cl. Kusteri, ex ingenio et conjectura unice natam, et nullo codice fultam. Nec Wolfio de ea in mentem venit: sed ejus me versio credere jubet, ipsum eandem, quam ego, adoptavisse opinionem.

¹² Non possum facere, quin hic Kusteri probem correctionem. Rationes etenim, quibus eam ipse firmavit, ejusmodi sunt, ut magno valeant robore. Sunt præterea hæc dicendi formulæ poetæ Ἀττικωτάτων usitatissimæ: πορίζειν τριβύς, ἀγαθόν, νίκην, μισθόν, πόρον, χρήματα. Nusquam dixit πορίζισθαι, sed ubivis πορίζειν, quod et sensus, et lepos Atticus, requirit.

quatur Musas, easque rogat, ut copiam verborum præbeant Æschylo et Euripidi, de palma artis Tragicæ inter se certaturis.

31. Περαιῶ, trajicio alterum, seu, alterum trans flumen, vel mare mitto: περαιῶμαι, in Med. trajicio me trans flumen, vel mare; pro quo Latini præcise dicere solent, trajicio, vel transmitto; subaudito, se.¹ Thucyd. l. 6. c. 26. Μὴ κωλύονται ὑπ' αὐτῶν κατὰ θάλατταν περαιῶμενοι: Ne prohiberentur ab illis tractu maris. Herodian. l. 3. c. 4. n. 17. Περαιουμένους τὸν Τίγριδα ποταμὸν, Trajicientes Tigridem. Ubi dicitur cum accusativo: περαιῶσθαι τὸν ποταμὸν: quæ præcisa est locutio, pro, περαιῶν ἐαυτὸν ὑπὲρ τὸν ποταμὸν. Sic apud Latinos, trajicere flumen, elliptice dicitur, pro, trajicere se trans flumen.² Ceterum, exemplum activæ vocis nullum invenias in Thesaurο Henr. Steph. Legitur autem apud Thucyd. l. 4. c. 121. ubi Historicus ait, Στρατιὰν πλείω ἐπεραιώσε: exercitum majorem trajecit. Ubi vides τὸ περαιῶν habere significationem transitivam, non reciprocam.

Κτῶν, si olim in usu fuit, procul dubio significavit, alteri acquiri: unde κτῶμαι, in Medio, mihi acquiri, seu comparo.³

Κληρώσαι, sorte ducta aliquem legere, seu sortem pro aliquo ducere:⁴ Κληρώσασθαι, in Medio, sortem pro se ducere, seu sortiri; et per consequens, per sortem aliquid adipisci.

32. Ποιεῖν, et ποιεῖσθαι, quis non sine discrimine apud veteres scriptores passim usurpari credidit? Quamvis enim Henr. Steph. duo hæc verba in uno et altero loquendi genere recte distinguat, in pluribus tamen aliis miscet et confundit. Differunt autem eo, quod τὸ ποιεῖν plerumque referatur ad alterum; rarius ad ipsum facientem: at τὸ ποιεῖσθαι, plerumque ad ipsum facientem:⁵ atque adeo interdum quidem pro ποιεῖσθαι adhibere liceat ποιεῖν, (quando scilicet nulla inde oritur ambiguitas) vix autem vice versa, ποιεῖσθαι, pro ποιεῖν. Exemplis res fiet clarior. Phrasis est vulgata, κακῶς, vel κακὸν ποιεῖν τινα, aliquem malo afficere;⁶ pro quo barbare diceretur, κακῶς ποιεῖσθαι τινα. Demosth. in Timocr. κολάσαι καὶ παράδειγμα ποιῆσαι τοῖς ἄλλοις τοῦτον. Ubi ποιεῖσθαι locum non habet. Idem ead. Orat. p. 463. Ἀδειαν πεποιήκεν τῷ βουλευμένῳ τὰ κοινὰ διαρπάζειν. Ubi nemo, nisi purioris Helenismi ignarus, dixerit ἐποιήσατο, vel πεποίηται. Thucyd. l. 2. c. 29. Ὁ Νυμφόδωρος τὴν τοῦ Σιτάλκην συμμαχίαν ἐποίησε. Quare non ἐποίησατο? Quia Nymphodorus non sibi, sed populo Atheniensi societatem illam pepigerat. Hinc Thucyd. eod. cap. et quidem proxime ante de ipsis Atheniensibus, inquit, τὸν Σιτάλκην οἱ Ἀθηναῖοι ἐξυμμάχον ἐποίησαντο: i. e. socium sibi fecerunt. Et in princip. ejusdem capituli: Οἱ Ἀθηναῖοι Νυμφόδωρον πρόξενον ἐποίησαντο. Et lib. 1. c. 57. Οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς αὐτὸν ἐξυμμάχον ἐποίησαντο.⁷ Neque unquam aliter Thucydides loqui solet. Sic φίλους ποιεῖσθαι, amicos sibi facere, apud Eundem lib. 1. c. 28. Xenoph. lib. 2. Ἀπομνημ. p. 749. D. et 750. D. et alibi passim. Νήσους ἐπηκόους ποιεῖσθαι, insulas in potestatem suam redigere, Thucyd. l. 1. c. 13. in fin. Χρημάτων κτήσιν ποιεῖσθαι, sibi comparare magnam pecuniæ vim, eod. cap. in princip. Τιμωρίαν ἀπὸ τίνος ποιεῖσθαι, auxilium ab aliquo impetrare, Idem l. 1. c. 25. Et proxime post: Ἡγεμόνας ποιεῖσθαι, duces sibi assumere. Et sic sexcentis aliis in locis. Παῖδας ποιεῖσθαι, pro εἰσποιεῖσθαι, filios adoptare, apud Demosth.⁸ Pro quo quis dixerit ποιεῖν? Ποιεῖσθαι ὑπ' ἐαυτῷ, vel (ut ap. Ælian. V. H. 6. 11.) ἐαυτὸν, in potestatem suam redigere, phrasis nota. Demosth. adv. Aristocr. pag. 454. C. Πᾶσαν ὑπ' ἐαυτῷ ποιήσασθαι τὴν ἀρχήν. At ποιεῖν ὑπὸ τινι, alteri subijcere. Demosth. pro Ctesiphont. p. 319. C. Ἐως Θετταλίαν ὑπὸ Φιλίππῳ ἐποίησαν: Donec Thessaliam Philippo subjecissent. Ubi nemo, nisi barbarus, pro ἐποίησαν, dixerit, ἐποίησαντο. Thucyd. lib. 1. c. 128. Σοὶ Σπάρτην τε καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ὑποχείριον ποιῆσαι. Sunt verba Pausaniæ, ad Persarum Regem scribentis. Sic ποιεῖσθαι φίλιαν, amicitiam inter se, vel pro se facere: at ποιῆσαι φίλιαν, amicitiam inter alios conciliare: quod μεσίται, seu διαλλακταί, facere solent. Ποιεῖσθαι ἀκοίτην, apud Homer. Odys. E. v. 120. dicitur de femina, quæ virum matrimonio sibi jungit: uti ποιεῖσθαι ἀκοίτην, apud Hesiodum, de viro, qui uxorem sibi ducit.⁹ At ποιεῖν τινα ἀκοίτην, apud Homer. Il. v. 537. est, alteri uxorem jungere, dare, vel conciliare. Ποιεῖσθαι εἰρήνην, pacem cum hoste suo facere; apud Demosth. Orat. περὶ παρακρησβ. plus vicies: at ποιεῖν εἰρήνην Ἀρμενίους καὶ Χαλδαίους, ap. Xenoph. de Inst. Cyr. lib. 3. p. 72. D. est, pacem facere inter Armenios et Chaldaeos. Idem Xenoph. lib. 4. Ἑλλήν. p. 515. A. Κατεστρατοπεδεύσαντο, ἐμπροσθεν ποιησάμενοι τὴν χαράδραν. Quorum verborum sensus clarus est. Quod si vero dixisset, ἐμπροσθεν ποιήσαντες τὴν χαράδραν, posset etiam hic locus sic intelligi, quasi χαράδραν, manu et opere factam, non sibi, sed aliis objecissent. Thucyd. lib. 1. c. 58. Πέλθει Χαλκιδέας τὴν πόλιν ταύτην ἰσχυρὰν ποιήσασθαι. Hic quis eorum, quibus vis verbi Medi ignota est, non credat, τὸ ποιήσασθαι, simpliciter positum esse pro ποιῆσαι? Attamen res secus se habet. Nam τὸ ποιήσασθαι hic adhibuit Thucydides, quia Chalcidenses pro se, non pro aliis, urbem hanc munituri erant. Quod si enim urbem alienam, vel pro aliis munivissent, scriptor hic Ἀττικώτατος dicturus fuisset, ποιῆσαι. Idem l. 1. c. 13. Θεμιστοκλῆς Ἀθηναίους ἐπεισεν τὰς ναυὺς ποιήσασθαι. Sibi nempe, vel pro se. Idem l. 2. c. 34. Οἱ Ἀθηναῖοι τυφὰς ἐποίησαντο τῶν ἐν γῆδε τῷ πολέμῳ ἀποθανόντων. Quare ἐποίησαντο? Quia Historicus indicare vult, Athenienses suos, non alienos mortuos, sepulturæ mandasse. Potuisset tamen Thucydides ibi etiam adhibere Activum ἐποίησε: uti Homer. Odys. E. v. 251. et seq. ubi Ulyssem facit construentem sibi navem, τῷ ποιεῖν, et ποιεῖσθαι, promiscue utitur. Quod si vero vel Ulyssem navem pro altero, vel Athenienses pro mortuis non suis, sed alienis, sepulcra fecissent; non liceret itidem τὸ ποιεῖν, et ποιεῖσθαι, promiscue usurpare, sed tantum Activum ποιεῖν: quæ differentia probe observanda est. Idem Thucyd. lib. 1. c. 28. in fin. Σπονδὰς ποιήσασθαι: quod differt a σπονδὰς ποιεῖν. Quænam tamen sit

¹ Voluit dicere: me. Aut, trajicere vel transmittere, subaudito se.

² Aristoph. Ran. v. 158. πῶς γι περαιωθήσομαι; (λίμνη μεγάλην) quo modo eum transmittam? id est præcise: πῶς περαιώσω με ὑπὲρ τὴν λίμνην μεγάλην;

³ Id est, uno verbo: possideo. Sic et 6 Prov. viii. 22. κύριος ἐκτίσεν με, quod rectius Aquila vertit: ἐκτίσάτό με, possedit me. In prioribus Philonis editionibus male lectum est, ἐκτίσάτό με, de Temulent. p. 244. D. Sed Cl. vir, Th. Mangey, qui novam, eandemque egregiam, Philonis editionem Londini curavit, ex schedis Mediceis ἐκτίσάτό με restituit. Verum hoc ex conjectura dudum jam antea refinxit vir eximius, P. Colomesius, Observ. sacr. p. 634. ed. Fabric. Dignus igitur erat, quem hic honoris causa nominaret Cl. Mangey, Gen. iv. 2. ἐκτίσάμεν ἀνθρώπων, possedi hominem. Sic ἀνκτίσάτο τὴν ἀρχήν, recuperavit sibi imperium, Ælian. V. H. 4. 8.

⁴ Hanc notionem vincit forma passiva. Κληρῶ, sorte tanquam lectum adjungo. Tum vero etiam generatim notat, adjungo. Hinc passivum κληρούμαι, et compositum προσκληρούμαι, est adjungor, quasi sorte lectus, Sic S. Lucas: καὶ τινες προσκληρώθησαν σὺ Παύλῳ, et quidam adjuncti sunt Paulo, Act. xvii. 4. Nemo unus, præter novum Philonis editorem Londinensem, vitiosam hanc lectionem, et Græci sermonis munditiei adversam esse, constituit. Vult ergo, προσκαλλήθησαν legi, Oper. T. ii. p. 689. Cur vero? ut habeat, quo Philonem corrigat, qui προσκληρωμένων eodem sensu in Legat. ad Cai. p. 1001. utitur: ubi Cod. MS. Medicæus προσκληρουμένων habet. At vero neque hoc, neque illud placet Mangeio, sed ipse dixit, προσκαλλωμένων hic legi debere. Verum salva res est. Pura est et casta, eamque ob causam illibata maneat antiqua lectio. Philo alibi idem verbum adhibuit, eod. Libro, p. 1003. C. de Creat. Princ. p. 724. A. L. II. Monarch. p. 827. E. Vid. Præstantissimi viri, P. Wesselingii Epistola ad H. Venemam, de Aquilæ in scriptis Philonis Judæi fragmentis, p. 12. s.

⁵ Eandem regulam generalem Cl. Hutchinson suo comprobato calculo, ad Xenoph. Κύρου Ἀναβ. A'. 36. 2. ubi vox Media ποιήσασθαι, ipso auctore, significat, sibi sive commodo suo facere. Add. Or. in Agesil. p. 61. n. 2. Sic idem, p. 97. προσόδους ποιῶντα, redditus facientem, nempe alteri, sive, in usum non suum, sed ejus, cui ἐπιθύνητος erat, tanquam τῶν προσόδων ἀποδότης (K. II. p. 557.) non κύριος: de quo si verba fierent: legeremus haud dubie: προσόδους ποιησάμενος. Latini facio adhibent, ut Græci ποῶ. Nep. in Vita Chabr. 2. Epam. 3. et Horat. 1. Ep. 1. v. 65.

⁶ Κακῶς ἑαυτὸς ποιῶσι, Demosth. Philip. I. p. 19.

⁷ Id est, societatem inter se fecerunt.

⁸ Conf. Zosim. Lib. I. c. 25. §. 2. p. 41. pr. ed. Cell. Solet etiam ποιεῖσθαι pro προσποιεῖσθαι, simulare (p. 36. s.) adhiberi, ibid. p. 453. 638.

⁹ Thucyd. I. 121. p. 77. δάνισμα ποιησάμενοι, pecuniam sibi mutuat. Id. I. 132. p. 86. παραπονήσάμενος σφραγίδα, quum sigillum sibi fecisset. Id. III. 33. p. 185. φυγὴν ἐποίητο, in fugam se dedit. Idem I. 130. 84. τὴν μοῖρην ποιούμενος, mansionem sibi facere, ibi est, ipse manet. Joan. xiv. 23. μοῖρην ποιήσομαι, quod non tam pure casteque dicitur.

differentia illa, si ex Aristarchis quibusdam quaererem, nescio an aliquid *ὅτι* responsuri essent. Nimirum *σπονδὰς ποιήσασθαι*, dicitur de illis, qui foedus, vel pacem, per libationes, aliaque sacrorum solemnia, inter se sanciunt. Sed *σπονδὰς ποιεῖν*, est, libationes peragere: quod sacerdotes, sacrifici, aliive sacrorum administri, facere solent. Thucyd. l. 1. c. 87. *μάρτυρας μὲν θεοὺς ποιήσομαι*, Deos mihi testes faciam, i. e. Deos testabor. Idem lib. 1. c. 57. *πόλεμον ποιεῖσθαι*, bellum inter se gerere, vel facere. At *πόλεμον ποιεῖν τοῖς Ἀμφικτύοις*, apud Demosth. Orat. pro Ctesiph. p. 334. A. est, bellum inter Amphictyonas excitare. Ælian. V. H. 4. 8. de Dionysio Tyranno: *τὴν ἀρχὴν μείζω ἐποίησε*: imperium suum amplificavit. Ubi *ἐποίησε*, posuit pro *ἐποίησας*: quod posterius auribus Atticis, et Thucydideo sermone imbutis, magis placebit.

33. Porro τὸ *ποιεῖσθαι*, cum ad duos vel plures refertur, interdum significat, inter se aliquid facere: quo referendæ sunt duæ illæ phrases paulo ante memoratæ, *ποιεῖσθαι σπονδὰς*, et *ποιεῖσθαι πόλεμον*. Sic apud Herodian. l. 7. c. 4. n. 7. *ποιεῖσθαι συνωμοσίαν*, Inter se conjurare, vel conspirare. Et apud Ælian. V. H. 4. 1. *Διὸ οὐδὲ ποιοῦνται συγγραφὴν*: i. e. secundum novissimum Editorem et Interpretem: Proinde neque syngrapham faciunt. Sed si vim verbi Medii hic exprimere voluisset, addere saltem debuisset, inter se. Sed hanc speciem sensus reciproci infra pluribus exemplis illustramus. Præterea *ποιεῖσθαι*, interdum significat, ducere, existimare: quasi dicas, aliquid [in mente] sibi fingere. Thucyd. l. 1. c. 118. *τότε οὐκέτι ἀνάσχετον ἐποιοῦντο*: Hanc rem non amplius ferendam putabant. Vid. eund. l. 2. c. 21. ubi eadem phrasia occurrit. Sic *περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι*, magni (sibi) aliquid facere, seu, aliquid magnum putare: *περὶ ὀλίγου ποιεῖσθαι*, etc. Item *δεινὸν ποιεῖσθαι*, Indignum aliquid ducere, apud Demosth. pro Ctesiph. p. 332. A. et sexcentis aliis in locis. Hujus generis etiam sunt, *ποιεῖσθαι μνήμην*, mentionem facere: *ποιεῖσθαι λόγους*,² verba facere: *ποιεῖσθαι ἐρωτήσεις*, quæstiones proponere: apud Ælian. V. H. 3. 19. *ποιεῖσθαι ἀπόβασιν*, excensionem facere in terram, apud Thucyd. lib. 2. c. 33. et alibi. In his autem et similibus loquendi generibus, etiamsi τὸ *ποιεῖσθαι* non videatur habere vim illam reflexivam (fas mihi sit barbaro hoc vocabulo uti) quam verbis Mediis propriam esse diximus: differt tamen a notione verbi Activi. Nam ex. gr. *ποιεῖν ἀπόβασιν*, foret, efficere ut alii excendant, sive aliis copiam facere excendendi: ad quam, ut puta, ambiguitatem evitandam, Thucydides, aliique scriptores (ut Herodian. lib. 3. c. 9. n. 17.) de ipsis excendentibus non solent dicere, *ποιεῖν ἀπόβασιν*, sed semper *ποιεῖσθαι*. Sic *ποιεῖν ἐρωτήσεις*, dici posset de illo, qui quæstiones, aliis proponendas, scripto mandat, seu oratione metrica componit: (nam τὸ *ποιεῖν* de Poëtis proprie et κατ' ἐξοχὴν dici constat) quod longe diversum est ab illo sensu, quo accipitur τὸ *ποιεῖσθαι ἐρωτήσεις*. Idem dictum putet Lector de aliis hujusmodi phrasibus, ut, *ποιεῖν*, et *ποιεῖσθαι μνήμην*: *ποιεῖν*, et *ποιεῖσθαι λόγους*, etc. de quarum differentia agimus etiam infra, Num. 47. 59. 60. et 61.

34. Ἀμύνειν proprie significat, propulsare, arcere: diciturque vel, Ἀμύνειν τινὸς κακὸν, vel τινὲ κακὸν, propulsare ab aliquo malo. Interdum cum solo Dativo personæ construitur, habetque notionem opitulandi, vel auxiliandi: quasi dicas, propulsando injuriam, alicui auxiliari. Utroque autem sensu ad alterum semper refertur. Thucyd. lib. 1. c. 105. *Οἱ Πελοποννήσιοι ἀμύνειν βουλόμενοι Ἀθηναίοις*. Et c. 120. *Ἦν μὴ τοῖς κάτω* (i. e. oræ maritimæ accolis) *ἀμύνωσι*. Et eod. l. c. 50. *Δεῖσαντες τοὶ Ἀθηναῖοι μὴ αἱ σφέτεροι δέκι νῆες ὀλίγοι ἀμύνειν* (τοῖς Κερειοῖς) *ᾧσι*. Homer. Iliad. Φ. *Αἰεὶ γὰρ τοὶ ἀμύνουσιν Θεοὶ αὐτοί*: Semper tibi dii ultro opem ferunt. Plura exempla passim obvia hic omitto. At Medium Ἀμύνομαι, significat, a me vim, vel injuriam, repello, defendo, vel propulso. Thucyd. l. 1. c. 123. in fin. *Λύουσι τὰς σπονδὰς οὐχ οἱ ἀμνόμενοι, ἀλλ' οἱ πρότερον ἐπίοντες*: Non qui vim illatam a se propulsant. Et cum accusativo ἀμύνεσθαι τινα, aliquem, vel alicujus injuriam a se propulsare. Thucyd. lib. 1. c. 144. *Πόλεμον δὲ οὐκ ἀρῶμεν, ἀρχομένους δὲ ἀμνόμεθα*. Ælian. V. H. 13. 1.³ de Atalanta: *Διώκουσα θηρία, ἣ ἀμνόμενη τινὰ, Persequens feras, aut quædam a se defendens*. Non solum vero ἀμύνεσθαι quis dicitur, dum injuria inferitur: sed etiam post injuriam illatam. Posteriore casu τὸ ἀμύνεσθαι significat, ulcisci se, vel injuriam sibi illatam vindicare: ut apud Thucyd. lib. 1. c. 96. *πρόσχημα γὰρ ἦν, ἀμύνεσθαι ὧν ἐπαθόν*. Causa, quæ prætexebatur, erat, ultio injuriarum [a Rege Persiæ] acceptarum. Plura exempla passim obvia sunt.⁴ Et quoniam qui ulciscitur, malum malo rependit, hinc τὸ ἀμύνεσθαι, simpliciter interdum accipitur pro, *par pari referre*,⁵ vel, viceni alicui reddere, etiam bono sensu. Thucyd. l. 1. c. 42. *Ἀξιοῦν τοῖς ὁμοίαις ἡμῶς ἀμύνεσθαι*: Dignum [vel æquum] censeat, parem nobis gratiam referre. Et quoniam pugnando injuria vel vis propulsari solet, hinc idem verbum interdum notionem habet pugnandi, vel dimicandi; eoque sensu, (more scilicet aliorum verborum pugnandi) cum præpos. *περὶ* et *ὑπὲρ* construi solet: ut ap. Homer. *ἀμύνεσθαι περὶ πάτρις*: et Xenoph. *ἀμύνεσθαι ὑπὲρ τῶν νεβρῶν*.

Verbo Ἀμύνω, et Ἀμύνομαι, significatione fere respondet verbum Τιμωρῶ, et Τιμωροῦμαι: unde quæ de prioribus dicta sunt, etiam posteriori accommodari possunt.

35. Στέλλω, mitto alterum: Στέλλομαι, mitto me: i. e. eo, proficiscor, venio: diciturque tam de itinere terrestri, quam maritimo: uti στόλος denotat tam expeditionem terrestrem, quam navalem. Eurip. Troad. v. 1264. *Στελλώμεθ' οἴκαδε ἄσμενοι Τροίας ἄπο*: Proficiscamur libentes domum a Troja. Ælian. V. H. 14. 17. *Σωκράτης ἔλεγεν, δι' αὐτὸν Ἀρχέλαον μὴδὲνα εἰς Μακεδονίαν στέλλεσθαι*: Propter ipsum Archelaum neminem in Macedoniam proficisci. Vid. eundem lib. 8. c. 5. Frequentissime autem hoc sensu usurpatur ἐστᾶλην: quod quamvis sit Aor. 2. Passivi, significationem tamen habet Mediam;⁶ ut et multa alia verba Passiva: qualia sunt, ἀντιπεποιθῆναι, ἀντιποιηθεῖν, μεταπεποιθῆναι, πεφοβῆναι, περαιωθεῖν, ἐπιδεδειγμένον, ἐκκεκομισμένον, (qui sua exportavit, apud Thucyd. l. 2. c. 78.) προσενηνεγμένον (qui se gessit, vel præbuit, apud Demosth. Orat. de Pace in fin.) et alia. Eurip. Androm. v. 250. *Ἐκεῖνον λέξον, οὐδὲν οὐκ ἐστᾶλην*:—Cujus gratia huc veni. Schol. recte, οὐτινος χάριν παρεγενόμην. Hermione enim, quæ ibi loquitur, a nemine missa erat, sed sponte sua venerat in fanum Thetidis, ut Andromachen, insidias et minas ejus fugientem, inde abstraheret. Idem Med. v. 668. *Τὶ δ' ὀμφαλὸν γῆς θεσπιωδὸν ἐστᾶλης*; pro *eis ὀμφαλόν*. Quare vero ad umbilicum terræ, ubi oracula redduntur (i. e. Delphos) profectus es? Alloquitur ibi Medea Ægeum, Regem Atheniensium, qui ab Oraculo Delphico (quo nullius jussu, sed sponte sua profectus fuerat) redux, Corinthum, ubi tunc Medea versabatur, appulerat. Neque Poetæ solum, sed et scriptores pedestres sic loquuntur: ut Lucian. in Timon. p. 164. Ed. Amstel. *Σοὶ δ' αὐτοῦ χάριν ἐστᾶλην*: Tua ipsius gratia huc veni. Obiter hic notandum est, Heliodorum Æthiop. lib. 2. c. 26. pro στέλλεσθαι (quatenus nempe significat, ire, proficisci) minus eleganter, et nescio an satis Græce, dixisse, *στέλλειν ἑαυτόν*.⁷ Sic enim ait: *Πυνθανόμενος δὲ εἶναι τινὰ Δελφοῦ*

¹ III. 86. p. 221. τὸν πόλεμον ποιοῦντες, bellum inter se gerebant. Conf. I. 87. p. 58.

² Demosth. Olynth. 1. p. 54. Olynth. 2. p. 78. 80. et alibi. S. Lucas hanc Atticam quoque venustatem ante oculos positam habuit, Act. i. 1. *Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐκινήσαντες*.

³ Add. l. 14. ἀμύνεσθαι, injuriam a se propulsare.

⁴ Diogen. II. 3. 23. καὶ τὴν ἀμύνεσθαι ἢ τις οἱ ἐπίλθοι, Socrates animum advertebat, ut se ulcisceretur, si quis ipsum invasisset.

⁵ Hesych.: Ἀμύνω ἀνταποδίδωμι, p. 287. ed. nov. Verum Ἀμύνωται legendum est in forma Media. Namque Activum Ἀμύνω nunquam significat ἀνταποδίδωμι. Hesych. paulo ante: Ἀμύνω, ἀποδίδωμι. Hac vero ratione syllaba ται omisa fuit, ut in loco Demosth. quem Kusterus supra (p. 24.) correxerat. At vis et usus verbi hujus Græci Attici istam exigit emendationem.

⁶ Ita ἐκρύβη, condidit se. Homer. de sole: *ἰδύμε δ' ἦρας*, in Batrachomyom. v. 493. ubi Gloss. exp. *ὑπαστο, ἐκρύβη*. Verum recte mavult ἐκρύβη Cl. Mich. Maittaire, in Annotat. p. 51. ed. Londin. Sic enim Virgil. Georg. L. i. v. 438. Sol se condit in undas. Homer. ibid. v. 293. dixit *ἐς δὲ φυγὴν ἰτράπεστο*, in fugam se verterunt, dederunt. (p. 17.) Sed ei εἰ passive: Jer. xlix. 24. *ἀποστρέψου εἰς φυγὴν*.

⁷ Interdum verba Activa, cum pronomine reciproco posita, quæ dura esse prima quidem specie videntur, elegantiam habent. Sext. Empir. adv. Ethic. Sect. 100. 107. *εἰς ἀπαίρειν ἑαυτοὺς ἰσιδόντες*, qui se ad mortem ipsi offerunt. Jo. Chrysost. de Sacerdot. §. 216. (L. 3. c. 9.) p. 122. *εὐσεβέως αὐταῖς μετιδόντων παρρησίας*, mulieres tantum sibi indulerunt confidentiæ. Idem §. 237. *ἐξέβαλλον*

Ἑλληνίδα πόλιν, ἐστὲλλον εἰς ταύτην ἐμᾶντόν—eo me contuli. Sed quicquid sit; apparet saltem ex hoc loco, τὸ στέλλεσθαι, in Medio, idem esse, quod στέλλειν εἰς αὐτόν.

36. Ad hanc Classem etiam referenda sunt verba Media, quorum vis exprimenda est per, se invicem; inter se, vel adversus se invicem: quando nimirum Actio et Passio ab utraque parte est reciproca: veluti si dicas, inter se dividere, inter se contendere, etc. Hujus generis verbum est, νέμεσθαι, quod notat, inter se dividere, vel partiri (quo sensu etiam usurpatur verbum μερίσασθαι) ab Activo Νέμω, tribuo, distribuo, partior, assigno. Demosth. adv. Olymp. p. 694. C. Ἐνειμάμεθα τὸ ἴσον ἐκάτερος τῆς φανεῆς οὐσίας. Partiti inter nos sumus ex æquo bona [Cononis] manifesta: i. e. immobilia, ut vulgo vocantur. Et paulo post: Διενειμάμεθα τὴν Κόνωνος οὐσίαν: Inter nos divisimus Cononis bona. Herodian. lib. 4. c. 3. n. 10. de filiis Severi, Caracalla et Geta: ἔδοξεν αὐτοῖς νείμασθαι τὴν ἀρχήν. Visum ipsis fuit dividere inter se imperium. Æschin. contra Ctesiphont. sub fin. Ὡς περ ἐκ τῶν ἐράνων τὰ περιόντα νειμάμενοι: i. e. interprete Wolfio: Sed tanquam de collectis, iis, quæ supersunt, distributis. Quasi esset Activum, νείμαντες. Tu verte: Tanquam reliqua de symbolis (vel collatitia pecunia) inter vos partiti. Demosth. advers. Mid. p. 413. B. Ἐμὲ οἶεσθ' ὑμῖν εἰσολσεῖν, ὑμεῖς δὲ νεμεῖσθαι; An putatis, me vobis contributurum pecuniam; vos autem eam inter vos partituros esse? Wolfius minus proprie et accurate, fruituros esse. Thucyd. l. 2. c. 17. Τὰ μακρὰ τεῖχη ᾤκησαν κατανειμάμενοι, ubi interpretes recte, eos [muros] inter se partiti. Hinc ergo satis apparet, falli Henr. Steph. qui in Thesaurο suo tradit, νείμασθαι, in Medio, interdum Active poni, pro dividere, partiri: quasi nulla inter ea esset differentia. Atqui, ὁ νέμων, in Activo, aliis simpliciter aliquid distribuit, nulla ad ipsum portione redeunte: at ὁ νεμόμενος, in Medio, ipse portionem ex distributione, vel partitione accipit. Hinc νέμεσθαι interdum verti potest, ex distributione portionem accipere. Hoc sensu verbum νείμασθαι clare accipitur apud Demosth. Orat. 1. adversus Stephan. p. 617. ubi Orator ait: Ἀ δὲ τῶν πατρῶων ἐνειμάμεν ἐγὼ, ταῦτα λογιζέται. Quæ Wolfius recte sic Latine reddidit: Quæ autem e patrimonii partitione accepi, etc. Idem Olynth. 3. sub fin. Καὶ ταῦτα, ἃ νῦν ὑμεῖς νέμεσθε: i. e. ὃν νῦν ὑμεῖς μέρος λαμβάνετε: qua phrasi ipse Orator in eadem re paulo post utitur. Loquitur ibi autem de pecunia θεωρικῇ, quæ inter singulos cives Athenienses, pauperiores saltem, distribuebatur. Et quoniam ea, quæ, partitione seu distributione facta, nobis obvenirent, pro nostris deinceps possidemus, incolimus, vel inhabitamus, hinc factum, ut νέμεσθαι, interdum (ex consequenti nimirum) ponatur, pro possidere, incolere, inhabitare, etc. Thucyd. lib. 2. c. 30. Καὶ παραδίδουσι Παιριεῦσι τὴν γῆν καὶ πόλιν νέμεσθαι. Et cap. 27. ejusd. lib. τοῖς Αἰγινήταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδσαν Θυρέαν οἰκεῖν, καὶ τὴν γῆν νέμεσθαι: i. e. Dederunt eis terram incolendam: vel etiam proprie, inter se dividendam. Et lib. 1. c. 84. Ἐλευθέραν πόλιν νεμόμεθα: Liberam urbem incolimus. Et lib. 2. c. 72. Ἦνυχίαν ἀγετε, νεμόμενοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, i. e. incolentes, vel possidentes. De pecoribus etiam dicitur νέμεσθαι, sensu pascendi; quod inde est, quia ea, quæ possidemus, etiam in usum nostrum vertimus, seu iis fruimur. Vel (quod verius puto) νέμεσθαι πεδία, λειμῶνας, etc. cum de pecoribus dicitur, proprie significat, incolere, campos, seu in iis versari: quo sensu accipitur apud Aristotel. de Histor. Animal. lib. 9. c. 18. ubi de ave ἐρωδιῷ inquit: Νέμεται δὲ ἐλῆ, καὶ λίμνας, καὶ πεδία, καὶ λειμῶνας: i. e. in illis degit, versatur: seu, lacus, campos, et prata celebrat. Quoniam autem animantia iis in locis, ubi degunt, seu versantur, etiam pascuntur, hinc notio pascendi verbo νέμεσθαι quoque contributa est.

37. Διαλέγεσθαι, inter se colloqui; sive invicem dare et accipere sermones. Sic βουλευέσθαι, inter se conferre consilia: seu deliberare, consultare inter se: cum nempe de pluribus dicitur. At de uno cum dicitur, significat, secum deliberare, vel consultare: uti λογιζέσθαι, secum reputare: ἐνθυμεῖσθαι, secum cogitare, etc. Ejusdem indolis etiam est verbum κοινολογεῖσθαι, quod significat, per sermones secum invicem aliquid communicare.

38. Διαλύεσθαι, in Medio, dicitur de illis, qui de lite inter se decidunt et transigunt. Proprie est, se invicem solvere; seu vincula quasi litis, quibus homines inopediti et constricti teneri solent, inter se dissolvere. At διαλύνειν, in Activo, est, alios lite exsolvere, seu litem aliorum dirimere, Thucyd. lib. 3. cap. 83. Οὐ γὰρ ἦν ὁ διαλύων. Quod Scholiastes recte exponit, ὁ φιλιώων. Demosth. I. adv. Onet. haud procul a princ. Διαλύνει ἡμᾶς Ὀνήτωρ οὐκ ἐπεχειρήσεν. Quod Wolf. recte vertit: Dirimere controversiam inter nos Onetor non instituit. Sed διαλύσασθαι, ut diximus, aliud est. Theophr. de Charact. c. 12. de homine præpostere omnia agente: Παρῶν διαίτη, συγκρούει, ἀμφοτέρων βολομένων διαλύεσθαι. Quod Casaub. interpretatur: Captus arbiter, duos litigantes, quorum uterque rem transigi optat, inter se committit. Ælian. V. H. 12. 3. Συνεβούλευσεν διαλύσασθαι πρὸς τοὺς πολεμίους: Suasit, ut pacem facerent cum hostibus. Et cum præpos. περὶ, apud Thucyd. lib. 1. c. 145. Δίκη διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων: [non armis, sed] jure de expostulationibus mutuis decidere. Et cum Accusativo, διαλύεσθαι ἐγκλήματα, apud Thucyd. l. 1. c. 140. Διαλύεσθαι ἐχθραν, Ælian. V. H. 1. 24. Διαλύεσθαι νεῖκος, Eurip. Orest. v. 1679. Διαλύεσθαι πόλεμον, Bellum pace dissolvere, seu pacem cum hoste facere. Demosth. Philip. 1. p. 16. B. Ἔως ἂν διαλυώμεθα τὸν πόλεμον. Nimirum διαλύσαι πόλεμον, in Activo, dicitur de illis, qui bellum alienum, non proprium dissolvunt; seu inter duos belligerantes, ipsi belli expertes, pacem conciliant: at διαλύσασθαι πόλεμον dicuntur illi, qui bellum proprium inter se dissolvunt, seu inter se pacem faciunt. Hæc tamen differentia, quamvis certa, neque parvi momenti, perpetuo ab Henr. Steph. aliisque confunditur.

39. Eadem est ratio verbi cognati Καταλύω, et καταλύομαι. Nam καταλύεσθαι, in Medio, absolute positum, interdum significat de lite transigere, seu litem mutuo consensu dirimere, vel componere. Vid. Thucyd. lib. 1. c. 81. et lib. 5. c. 15. et 17. Et καταλύσασθαι πόλεμον, cum Accusativo, apud Dion. Halicarn. l. 8. c. 47. eodem sensu, quo διαλύσασθαι. At καταλύσαι πόλεμον, in Activo, alienum bellum dissolvere, apud Thucyd. l. 1. c. 24. et 82. et lib. 2. cap. 29. sub fin. et alibi. Apud Eund. lib. 5. c. 47. καταλύνει πόλεμον, dicitur de belli communis (quod scilicet partim proprium est, partim alienum) dissolutione. Sic διαλλάττεσθαι, in Medio, sibi mutuo reconciliari: at διαλλάττειν, alios inter se reconciliare: ut apud Xenoph. Ἑλλην. lib. 4. p. 541. A. Ἀλλήλοις μὲν διήλλαξεν αὐτούς. Θέσθαι φίλιαν (non θείναν) amicitiam cum aliquo, vel inter se facere. (Vide Ælian. V. H. 12. 3.) Συνθέσθαι, inter se pacisci, seu pactionem inter se inire: (quo sensu Activum συνθεῖναι nunquam usurpatur.) Ἐπιδιαιτῆεσθαι, (vid. Harpocrat. h. v.), Σπένδεσθαι, libando pacisci, seu fœdus, societatem, etc. libando cum aliquo, vel inter se inire: quo sensu Activum σπένδω (quod simpliciter tantum notat, diis libare) apud nullum idoneum scriptorem me legisse memini. Sic σπονδοποιεῖσθαι, itidem in Medio, fœdus inter se facere, sive inire: idem nempe, quod σπονδαί ποιεῖσθαι, vel σπονδαί σπένδεσθαι.

ἑαυτὸν. Sic Cahasiris a Kustero reprehendi minime debuit, quod ἰστέλλον ἑμαυτὸν dicat. Is enim crimen, quod admiserat, voluntario altus exilio, his apte verbis nititur: ego, me puniens, me, puniendum exilio, ipse misi in hanc urbem. Lucian. iii. Dial. Merc. x. 307. ἐπαυλίας ἑμαυτὸν, Me clam suffragatus, hatte mich heimlich weggestohlen.

Hanc vocem accurate atque in loco usurpavit Historicus a Deo actus et eruditus, res gestas S. Pauli, oratoris Domini, in urbe Atheniensium, narrans, maximeque rationem, qua Christianam religionem ibidem enuntiavit, describens: διαλέξας, Act. xvii. 17. Pertinet etenim ista vox ad formulas proprias et solemnes, quas de simplicioribus colloquiis, quæ inter se instituebant philosophi, exhibere Attici solebant. Notæ sunt philosophorum et sophistarum διαλέξεις, quæ ab ἱπιδίξισι et μελίταις, quas λόγους generatim appellant, magno erant intervallo disjunctæ. Nimirum hæc ad pompam et eloquentiæ laudem aucupandam unice comparatæ erant. At vero διαλέξεις simpliciore nominabantur disputationes, quibus veritas magis, et vis demonstrandi, quam comita ornataque oratio spectabatur. Ejusmodi διαλέξεις erant philosophorum propriæ. Semper utitur hac voce Philostratus, ad designanda Apollonio ἱσπουλασμένα, ut 4. 6. ὑπὲρ ἱερῶν διαλέξασθαι. Illuc pertinent Epicteti διαλέξεις, quas Arrianus servavit, et, quibus nihil tersius elegantiusque fieri potest, Maximi Tyrii διαλέξεις, quæ et orationis σαφηνείᾳ ornatæ sunt, et magna demonstrandi virtute valent. Perspicuum ex his erit, quales Panlinæ fuerint διαλέξεις.

Vetusta σχόλια hoc non expriment discerimen. Exhibent enim τὸ λύσαι τὸν πόλεμον, p. 17. ed. Cantab. ac si hæc φράσις, et altera, διαλύσασθαι τὸν πόλεμον, ἰσοδύναμοι forent.

Conf. Xenoph. de Exped. Cyri, 1. 6. ubi utraque adducitur; sed Cl. Hutchinson discerimen hoc minime habuit ante oculos.

40. Ob eandem rationem (ob actionem scilicet et passionem ab utraque parte reciprocam) verba pugnandi, contendendi, certandi, etc. fere sunt Formæ Mediæ: ut, μάχεσθαι, ἀγωνίζεσθαι, πληκτίζεσθαι, διαπληκτίζεσθαι, ἀμυλλᾶσθαι, μάρνασθαι, ἀμύνεσθαι, κρίνεσθαι, ἀκροβολίζεσθαι, διαξίφίζεσθαι, διαδορατίζεσθαι, διαδικάζεσθαι, διακορτίζεσθαι, (jaculando certare) Xenoph. de Inst. Cyr. l. 1. p. 14. διατοξεύεσθαι (sagittando certare) apud Xenoph. ibid. De duobus posterioribus verbis obiter notandum, utrumque extra compositionem active tantum usurpari, et simpliciter significare, illud, jaculari, hoc sagittare; sine certamine scilicet. Unde colligere licet, dictis verbis pugnandi et certandi Formam Mediam non temere attributam fuisse.

41. Neque quisquam mihi hic objiciat, non omnia verba pugnandi, certandi, etc. esse Media, sed quædam etiam Activa; ut πολεμέω, ἐρίζω, (quamvis etiam dicatur ἐρίζομαι) διαπαλαίω, πυκτεύω, πυγμαχέω, ἀψιμαχέω, φιλονεικέω, et si qua sunt alia. Nam primum, plura sunt Media, quam Activa. Deinde notandum est, verba Media pugnandi, certandi, etc. habere notionem bilateralem, (ut sic loqui mihi liceat), at Activa unilateralem tantum. Sic ex. gr. cum Græci dicunt πολεμῆν; grammatico sensu ad unum tantum belligerantem respiciunt: at, cum dicunt, μάχεσθαι, ἀγωνίζεσθαι, etc. utriusque partis pugnam, vel certamen designant. Licuit autem Græcis, negotiorum ejusmodi bilateralium, nunc utramque partem, per verbum Medium; nunc alteram tantum, per verbum Activum exprimere.

42. Ceterum ad verba contendendi et litigandi pertinent etiam sequentia: Διαφέρεσθαι, φιλοτιμῆσθαι, διατρέψεσθαι, λοιδορεῖσθαι. De ultimo verbo pauca hic addemus. Λοιδορεῖν, in Activo, est, jurgio alterum incessere, seu maledicta et convicia alteri ingerere: Λοιδορεῖσθαι autem, mutuis maledictis et conviciis se proscindere, seu jurgio inter se contendere. Aristoph. Nub. v. 62. Περὶ τοῦ νόματος δὴ ταῦτ' ἐλοιδοροῦμεθα. De nomine tale inter nos intercessit jurgium. Ubi si ponas Activum ἐλοιδοροῦμεν, sensus hic erit: De nomine, (seu ad nomen quod attinet) alios jurgio et conviciis insectabamur. Quæ sententia a priore longe diversa est. Et in ead. fab. v. 1357. ὅθεν γὰρ τὸ πρῶτον ἠρξάμεσθα λοιδορεῖσθαι, Ἐγὼ φράσω: Unde primum inter nos verbis et maledictis contendere coeperimus, dicam. Et in Ran. v. 881. λοιδορεῖσθαι δ' οὐ πρέπει Ἄνδρας ποιητὰς, ὥσπερ ἄρτοπώλιδας: Non decet Poetas mutuis conviciis se insectari, ut, quæ panes vendunt mulieres. Hesych. Κυριβάζεσθαι, λοιδορεῖσθαι, διαμάχεσθαι. Et in constructione adsciscit Dativum; secus ac Activum λοιδορεῖν, quod cum Accusativo construitur: cujus quidem diversitatis ratio (de qua Grammatici omnes altum silent) ex superioribus facile intelligi potest. Verba enim contendendi et litigandi Dativum adsciscere solent: in quorum numero quum sit verbum Medium λοιδορεῖσθαι, non mirum est, id constructionem quoque illorum imitari. Aristoph. Equit. v. 1397. Μεθύων τε ταῖς πόρνοις λοιδορεῖσθαι: Scortis dicet convicia. In mutuo scilicet jurgio. Et sic alibi passim.

43. Quamvis autem verbum λοιδορεῖσθαι proprie id, quod diximus, significet; sæpe tamen notione unilateralī accipitur pro, alteri maledicere: quo sensu a natura verborum Mediorum degenerat, nec ab Activo λοιδορεῖν quicquam differt, præterquam constructione. Aristoph. Eccles. v. 248. Ἄτὰρ ἦν Κεφάλος σοι λοιδορεῖται. Sed si Cephalus maledictis te aggrediatur. Plutarch. περὶ παιδ. ἀγωγ. in princ. Τοῖς ἐλέγχειν καὶ λοιδορεῖσθαι βουλομένοις. Plura exempla passim occurrunt. Hinc autem apparet, pro λοιδορεῖν quidem posse adhiberi λοιδορεῖσθαι: sed non contra, τὸ λοιδορεῖν semper posse fungi vice τοῦ λοιδορεῖσθαι.

44. Verba repellendi, rejiciendi, repudiandi, deponendi, etc.² solent esse Media: ut ἀπώσασθαι, ἀποτρέψασθαι, ἀποτρέψασθαι, ἀπερεῖσθαι, ἀποκοιῆσθαι, ἀποπέμψασθαι, ἀποσπένδασθαι, ἀποδιοκομπήσασθαι, ἀποβάλλεσθαι, ἀποκρούσασθαι, ἀποσεῖσθαι, ἀποφορτίσασθαι, προβάλλεσθαι, θέσθαι, ἀποθέσθαι, καταθέσθαι, προέσθαι, etc. quorum vis Media exprimenda est per Latinum illud, a se. Thucyd. lib. i. c. 18. Κοινῇ ἀπώσασθαι τὸν βάρβαρον. Et cap. 32. καταμάνα ἀπώσασθαι Κορινθίους. Demosth. Olynth. 1. Ἴνα τὴν ἀδοξίαν ἀποτρίψωμεθα. Theocr. Idyll. xi. v. 19. Τί τὸν φίλον ἀποβάλλῃ; Quare amantem respuit? Pollux lib. i. c. i. sect. 28. ubi agit de verbis avertendi et averruncandi: Ἄγος ἀποπέμψασθαι, μύσος ἀπολύσασθαι, ἀποτρέψασθαι (an potius ἀποτρέψασθαι) ἀποδιοκομπήσασθαι. Sic ἀποπέμψασθαι γυναῖκα, repudiare uxorem, vel divortium cum uxore facere: προέσθαι τὰ πράγματα, res quasi a se projicere, vel abjicere, i. e. negligere. Ἀποθέσθαι ἐχθρὰν, ὀργήν, ἀρχήν, etc. deponere inimicitiam, iram, imperium, etc. Καταθέσθαι τὸ ἱμάτιον, deponere pallium: Θέσθαι πόλεμον, bellum deponere, apud Thucyd. lib. i. c. 82. in fin. ubi simplex ponitur pro composito καταθέσθαι, vel ἀποθέσθαι. Eadem autem phrasī, ut obiter hoc moneam, interdum notat, bellum suscipere, seu inferre: cujus significationis ratio exponitur supra Num. 25. Ceterum dicta Verba in Activo diversum plerumque sensum habent. Nam ex. gr. θεῖναι πόλεμον, foret, bellum alicui creare, quomodo θεῖναι ἄλγεα, apud Homer. Il. A. v. 2. dolores alicui creare.

45. Ἀπωθεῖν, in Activo, tria significare potest: 1. A se aliquid trudere, vel repellere; sensu nempe proprio: nam sensu metaphorico video tantum usurpari Medium ἀπώσασθαι; ut ἀπώσασθαι δέησιν, δωρεὰν, φίλιαν, etc. 2. A se repulsum in alterum amovere. 3. Ab altero aliquid repellere. Quod ad primam significationem attinet, nihil interesse videtur, utrum Activum, an Medium usurpetur: nam promiscue utrumque verbum illo sensu usurpari video. Demosth. Olynth. 2. p. 8. A. de Philippo Rege: Τοῦτους [τοὺς ἄνδρας] πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη. Hos omnes a se repellere vel summovere dixit, Ælian. V. H. 12. 22. πρῶτον μὲν λίθον ἔλκει πρὸς ἐαυτὸν εἰτα ἀπωθεῖ. Ubi etiam dici poterat ἀπωθεῖται. Et nescio sane, annon ibi sic scriptum fuerit; præsertim quum proxime sequatur καί. Videtur enim illud ται, inter duas syllabas affinis soni, θεῖ, et καί, facile excidere, vel absorberi potuisse.³ Herodian. 1. 12. 18. Οἱ ἵπποι τοὺς ἐπιβάτας ἀπωθοῦντο. Equi sessores excutiebant. Ubi vides, Medium proprie adhiberi de repulsione vel excussione rei corporeæ. Secundæ significationis, quam verbo Activo ἀπωθεῖν tribuimus, exemplum habes apud Demosth. Olynth. 1. sub fin. ubi Orator ait: Δεῖ ἅπαντας βοηθεῖν, καὶ ἀπωθεῖν ἐκείσε τὸν πόλεμον, i. e. bellum a nobis repulsum in Philippum avertere. Sed hac significatione nescio an Verbum Medium ἀπώσασθαι usurpare liceat. Nam in memorato loco Demosthenis duplex est verbi Activi ἀπωθεῖν (ut grammatice loquar) transitio: prima, in rem, quæ repellitur: altera, in personam, vel locum, in quem res repulsa avertitur: quarum notionum posterior a verbo ἀπώσασθαι aliena esse videtur. Tertiæ significationis exemplum foret, si quis diceret, ἀπώσα αὐτοῦ ἐπιφερόμενον λέοντα, κύνα, etc. in quibus loquendi generibus itidem adhibere non liceret Medium ἀπώσασθαι. Recte autem quis a rebus propriis, (ut bonis suis, parentibus, liberis, patria, etc.) diceret ἀπώσασθαι κίνδυνον, πόλεμον, κακὸν, etc. Nam in alium, quod quis a rebus suis propulsat, a se quoque propulsare putandus est. Sed longum foret, cetera quoque hujus generis Verba Media, supra a nobis memorata, ad eundem modum cum Activis conferre, et, quomodo inter se differant, hoc loco accuratius ostendere. Quare ipse Lector, si lubet, in eo, quod reliquum est, industriam et acumen suum exercent. Nam nobis satis est, digitos quasi ad fontes intēdisse.

46. Quæ autem de Verbis Mediis Reciprocae significationis hactenus dixi, non ita accipi velim, quasi Verbis Mediis uti liceret, ubicunque est sensus reciprocus. Nam sæpe id facere non licet, volente sic et jubente usu, penes quem est jus et norma loquendi. Sic ex. gr. quamvis Græci dicant, ἀπάγξασθαι, pro strangulare se vel suspendere se, non tamen ad eandem formam pro, occidere se, dicere solent, ἀποσφάζεσθαι, vel ἀποκτείνεσθαι: sed ἀποσφάζει αὐτὸν, vel ἀποκτείνει αὐτόν: seu, ut magis Attice dicam, ἀποκτινύει αὐτόν: qua phrasi usus est Plato in Phædone, p. 377. E. Quare usus hic consulendus, neque sine eo temere quidquam hac in re statuendum est.

¹ Sic Plato, de republ. 4. p. 446. B. τὸ μάχεσθαι de pugna unius pugilis adversus duos pugnantis adhibet.

² Horum exempla in Thucyd. Xenoph. Demosth. atque in aliis spectatæ fidei scriptoribus, quædam vero etiam in divinis N. T. tabulis invenies. Eleganter Thucyd. i. 121. 77. καταθησόμεθα αὐτὸν [τόνδε] ἐν καίρῳ, deponemus ipsum bellum opportune.

³ Vid. supra similia exempla, p. 58.

47. Præterea dantur Verba quædam Media, in rem transeuntia, quorum differentia a Verbis Activis non tam aperte in oculos incurrit, quam eorum, de quibus hactenus egimus. Intelligo hic autem ea Verba Media, quorum significatio mixta, seu reciproca, debiliior est quam ceterorum; utpote in eo tantum consistens, quod quis non in alieno, sed proprio negotio aliquid agat. Hujus generis verba sunt, διαλύσασθαι, et καταλύσασθαι, quando in rem transeunt. Nam ex. gr. διαλύσασθαι, et καταλύσασθαι πόλεμον, est, proprium bellum dissolvere, seu pacem cum hoste suo facere; ut jam supra Num. 38. et 39. docuimus; at διαλύσαι, et καταλύσαι πόλεμον, est, bellum alienum dissolvere, seu, pacem inter duos belligerantes facere. Ælian. V. H. 1. 21. Πάντα κατεπράξατο, ὅσα ἡβουλήθη. Omnia ex sententia confecit. In suo nempe negotio, seu, pro se. Nam κατέπραξεν, potius foret, pro alio confecit: ut apud Xenoph. lib. 7. 'Αναβ. p. 420. C. Οἱ ταῦτα ὑμῖν καταπράξαντες. Et apud Eund. 'Ελλην. lib. 4. pag. 540. E. 'Ενόμισε καταπράξαι ἂν τι τῇ πόλει ἀγαθόν. Potest ceteroqui τὸ καταπράττειν etiam dici de eo, qui sibi vel pro se aliquid conficit: ut apud eund. Xenoph. de Inst. Cyr. l. 7. p. 198. C. et 199. B. et 201. B. Eodem pertinent phrases illæ, ποιήσασθαι εἰρήνην, ποιήσασθαι πόλιν ἰσχυράν, ποιήσασθαι ταράς, ποιήσασθαι ἀπόβασιν, etc. de quibus egimus supra in Verbo ποιέω, Num. 32. Thucyd. lib. 1. c. 13. 'Η Ἑλλάς τὰ ναυτικά ἐξηργέτο. Et eod. l. c. 121. Ναυτικὸν τὸ ἐξαρπνόμεθα. Ubi (ut et pluribus aliis in locis apud eundem scriptorem) τὸ ἐξαρπνεῖσθαι semper refertur ad propriæ, non alienæ, classis instructionem. Xenoph. in Vit. Agesil. sub fin. Τοῦ μὲν σώματος εἰκόνα στήσασθαι ἀπέσχετο. A corporis sui simulacro statuendo abstinebat. Thucyd. lib. 1. cap. 25. princ. 'Εν ἀπόρῳ εἶχοντο τὸ παρὸν θέσθαι: Non reperiebant, qua ratione rebus suis in præsens consulerent. Eurip. Hippol. v. 709. 'Εγὼ τὰμὰ θήσομαι καλῶς: Ego res meas recte ordinabo. At idem in ead. Fab. v. 521. Ταῦτ' ἐγὼ θήσω καλῶς. Ubi nutrix res Phædræ, non suas, recte se curaturam dicit. Sic Xenoph. in Vit. Agesil. in fin. 'Αεὶ δὲ τιθεὶς τὰ τῶν φίλων ἀσφαλῶς. Semper vero amicorum res in tuto locans, vel stabiliens.

48. Pariter διαθέσθαι dicitur, qui res suas ordinat; et specialiter, qui testamentum [de bonis suis] facit: item qui sua vendit (quo sensu ei respondet Anglorum *dispose*) ut apud Xenoph. l. 7. 'Αναβ. p. 403. ¹ et 'Ελλην. lib. 4. p. 540. C. Demosth. Olynth. 2. p. 8. A. ² et alibi. At διαθεῖναι τὰ πράγματα, res aliorum ordinare, vel administrare. Thucyd. lib. 1. c. 126. 'Επιτρέψαντες τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τὴν φυλακὴν, καὶ τὸ πᾶν διαθεῖναι: Commissa novem Archontibus cura, custodiam Urbis, omnesque alias res [publicas nimirum, non suas, seu privatas] ordinandi vel administrandi.

49. Æschin. contr. Ctesiph. pag. 279. B. Παρέξονται νόμον οὐδὲν προσήκοντα, Legem [pro se, vel pro causa sua] proferent, a re prorsus alienam. Et mox: Νόμον, ὃν νῦν ἐγὼ παρέχομαι, legem quam nunc pro me cito. Et paulo post: 'Εγὼ δὲ πρὸς τὰς τούτων τέχνας παρέχομαι συνηγόρους τοὺς νόμους. Ubi παρέχομαι, est ad defensionem causæ meæ producere. Nam falleretur utique, qui putaret, Verbum illud Medium hic simpliciter idem significare, ac Activum παρέχω. Idem Æschin. in Timarch. p. 187. C. 'Αγοραῖα τεκμήρια παρεχόμενος: pro se adducens, vel proferens. Sic παρέχεσθαι μάρτυρας dicitur, qui in causa propria testes producit. Plato in Apolog. Socr. p. 366. A. Ὡς τινὰ ἐχρήν ἐν τῷ αὐτοῦ λόγῳ παρέχεσθαι Μέλιντον μάρτυρα: εἰ δὲ τότε ἐπελάβετο, νῦν παρασχέσθω. Æschin. in Timarch. p. 188. B. εἰ τὸν Θεὸν μάρτυρα παρέχομαι. Et proxime ante: Εἰ μὲν μάρτυρας παρειχόμεν. Et pag. seq. A. Μαρτυρίας φησὶ παρέχεσθαι. Demosth. in Aphob. 1. pag. 554. A. Καὶ καθ' ἕκαστον μάρτυρας παρασχέσθαι ἀξιούτε. Ceterum sunt alia loquendi genera, in quibus τὸ παρέχομαι non est Verbum vere Medium, sed potius, Medio-Activum: ut apud Xenoph. in Hierone, sub princip. Εἰ τὰ ἐν τῷ γρηγορέναι σαφεστέρας ἡμῖν τὰς αἰσθήσεις παρέχεται. Si ea, quæ vigilantibus nobis accidunt, sensus nostros fortius afficiunt. Sic παρέχεσθαι, pro efficere, vel reddere, est Verbum Medio-Activum: ut apud Plutarch. de Aud. Poet. p. 24. C. 'Η ἀρετὴ ἐμφρονος παρέχεται καὶ δικαίους: Virtus [homines] reddit prudentes et justos. Hinc non mirum est, Activum παρέχειν eodem sensu quoque usurpari: ut apud laudatum Plutarch. eod. lib. p. 28. D. Ταῦτα μὲν οὖν ἀβλαβῆ παρέξει τὴν τῶν ποιημάτων ἀκρόασιν. ³ Sed redeo ad usum Verborum Mediorum.

50. Thucyd. lib. 2. cap. 24. princ. Οἱ Ἀθηναῖοι φυλακὰς κατεστήσαντο κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλασσαν. Pro se, vel sibi constituerunt. Et eod. cap. 'Εδοξεν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει χρημάτων χίλια τάλαντα θέσθαι. Ubi θέσθαι est, in suum usum reponere. Aliud θεῖναι, et καταθεῖναι. Demosth. adv. Timocr. p. 463. lin. ult. Δραχμὴν οὐ κατέθεσαν ὑμῖν, i. e. vobis persolverunt, vel numerarunt. Sic, 'Αἰδίων δόξαν καταθέσθαι, apud Thucyd. lib. 4. c. 87. in fin. proprie est, Immortalem gloriam [apud alios] sibi deponere, i. e. gloriam immortalem sibi comparare.

51. Pariter, εἰσκομίσασθαι, ἐκκομίσασθαι, et διακομίσασθαι, apud Thucyd. semper dicuntur illi, qui res suas, vel aliquid in usum suum, in-ex-et trans- portant. Ut lib. i. c. 117. Οἱ Σάμιοι ἐσεκομίσαντο καὶ ἐξεκομίσαντο, ἃ ἐβούλοντο. Idem lib. 2. c. 5. in fin. 'Επειδὴ τὰ ἐκ τῆς χώρας κατὰ τάχος εἰσεκομίσαντο. Postquam fructus, aliasque res suas, ex agris in urbem comportassent. Et eod. lib. c. 14. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐσεκομίζοντο ἐκ τῶν ἀγρῶν παῖδας, καὶ γυναῖκας: Liberos nempe et uxores suorum. Idem l. i. c. 89. in fin. Διεκομίζοντο ἐθὺς ὅθεν ὑπεξέθεντο παῖδας, καὶ γυναῖκας. Transportarunt rursus eo, unde in loca tutiora eduxerant, liberos et uxores suas. At idem lib. 2. c. 6. in fin. ubi narrat, Athenienses Platæensium uxores et liberos ex Platæa exportasse, et in terram suam traduxisse, verbo Activo ἐκκομίζειν utitur.

52. Nimirum (quod jam supra monuimus in verbo ποιέω) verbis Mediis (vere scilicet talibus) uti non licet, quum quis alteri, vel pro altero aliquid facit, seu alienum negotium agit: quamvis contra Græci non semper utantur verbis Mediis, ubi quis pro se, vel in proprio negotio aliquid agit: quod probe notari velim. Sic Demosth. adv. Leptin. p. 372. C. Εἰ μὴ λύσετε τὸν νόμον: Nisi [vestram ipsi] legem solveritis. Et passim alibi Populus, qui suas ipse leges solvit, λύσαι νόμους dicitur, non vero λύσασθαι, quod quidem meminim. Pariter Thucydides de iis, qui suas ipsi inducias solvunt, dicere solet λύσαι σπονδάς, non λύσασθαι: quamvis nemo, ex veteribus scriptoribus, Verborum Mediorum Historico illo sit amantior. Ut proinde appareat, usui (qui nunquam Grammaticorum Regulis ita adstringi potest, ut non sæpe iis se solutum esse ostendat) interdum verba Activa præ Mediis placere. Non raro tamen in eodem loquendi genere et Activum et Medium promiscue (eatenus scilicet, quatenus pro Verbo Medio interdum usurpare licet Activum; non autem vice versa: ut supra diximus) adhiberi videas. Sic Herodian. lib. 5. c. 3. in fin. Πάντα τὰ ἐπιτήδεια, ὅσα εἶχον ἐν κόμαις, ἢ ἀγροῖς τοῖς πλεσίον, εἰσκομίσαντες. Ubi ex usu veteris Atticismi potius dicendum erat εἰσκομίσασθαι: ut ex locis Thucydides supra adductis colligi potest. Hinc ipse Herodianus alibi (lib. 8. cap. 2. n. 15.) Medium εἰσκομίσασθαι simili in re usurpat.

53. Sic promiscue dicitur, σῆσαι et σήσασθαι τρόπαιον. Priorem phrasin habes apud Thucyd. l. 1. c. 54. l. 3. c. 91. 103. 113. etc. Posteriores apud Xenoph. 'Ελλην. lib. 2. p. 471. D. et lib. 4. 'Ελλην. p. 516. E. Aristoph. Plut. v. 453. et Thesmoph. v. 703. Observandum tamen est, Thucydidem dictis in locis de Imperatoribus, seu ducibus bellicis, loqui; qui (si subtiliter rem distinguere velimus) non tam sibi, quam Populo, a quo missi erant,

¹ Conf. omnino edit. Oxon. p. 545. not. 2. et aliud exemplum διατίθεσθαι, p. 559.

² Hic reperio ὑποθέσθαι hoc sensu, p. m. 78. verum διαθεῖσθαι p. 59. reperitur, σχόλια* πωλῆσαι, et auctor horum observat, eam λίσιν apud Isocratē etiam extare. Verba nimirum Ulpiani hæc sunt: διαθεῖσθαι* πωλῆσαι* ἢ λίσιν καὶ παρ' Ἰσοκράτη ἐν τῷ Βουσίριδι, ὅταν λίσιν τῷ διάδοχῳ. Conf. Th. Magister, p. 45. et L. Bos, ad verbum διατίθεμαι p. 15.

³ Ita Demosth. Olynth. 2. p. 107. χρήσιμον αὐτὸν παρὶχος, utilem sese præbeat, præstet. Medium vero in elegantissima illa inscriptione Berenicensi, quam D. Wesselingius vir egregius, in Diatribe de Judæorum Archontibus illustravit, reperitur: ἀβαρὴ αὐτὸν παρὶχοςται, haud gravem se præstitit, vel præbit, p. 6. 15. Eandem rem S. Paulus hauc in sententiam reddit: ἀβαρὴ ὑμῖν ἰραυντὸν ἱκέρησα, 1 Cor. xi. 9. Ceterum rarius hoc Adjectivum Diotogenes etiam Pythagoreus, apud Stob. Serm. cxxxvii. p. 491. ἀβαρία usurpavit: nec non Plut. T. 2. p. 59. C. Paulinum autem verbum etiam Antoninus περὶ αὐτοῦ, 6. 30. p. 117. ed. mæw, usurpavit, τήρησαι οὖν σταντὸν ἀπὸ τῶν κ. τ. λ. Conf. Tit. 11. 7.

tropæa illa erigebant. Eo ergo si modo memoratus Historicus respexit, non temere, sed ratione et proprie dixit, *στήσαι τρόπαιον*. Apud Aristoph. tamen, *Equit.* v. 518. Magnes Comicus de adversariis suis et æmulis multa dicitur *στήσαι τρόπαια*, i. e. erexisse, vel posuisse sibi tropæa. Ubi proinde *στήσαι* simpliciter positum esse videtur pro *στήσασθαι*. Quod si vero quis vice versa *στήσασθαι τρόπαιον* adhibere vellet pro *στήσαι*, ad significandum nempe, aliquem tropæum erexisse, non sibi, sed alteri, vel in alterius honorem; nescio, an barbarismi crimen effugere posset.¹

54. *Κομίζω*, fero, porto, vel affero, apporto, aliquid alteri. *Κομίζομαι*, proprie, fero, vel porto aliquid, quod meum est; vel porto, fero aliquid pro me, in meum usum, seu in proprio negotio. Thucyd. lib. 3. c. 98. de Ætolis, qui Athenienses victos, et in sylva conclusos, igne cremare conabantur: *Πῦρ κομισάμενοι περιέκριναν*. Quare *κομισάμενοι*? Quia non aliis, seu pro aliis, (id enim proprie foret *πῦρ κομίσαντες*) sed pro se, sive in proprio negotio, (i. e. contra hostes proprios) ignem ferebant. Vel *τὸ κομισάμενοι* hic adhibetur non tam sensu reflexivo, (ut sic loqui mihi liceat) quam negativo; ut nimirum eo simpliciter indicetur, Ætolos non attulisse illum ignem jussu alieno, neque pro aliis, seu contra hostes alienos: atque adeo ad evitandam potius notionem verbi Activi. Vide nos etiam supra in verbo *ποιεῖν*, ubi differentiam hanc Verborum Mediorum ab Activis itidem attigimus.

55. Ceterum verbum *Κομίζομαι* sæpe habet notionem asportandi, vel reportandi, seu referendi, quod ab altero accepimus, vel recepimus. Thucyd. lib. 2. c. 79. sub fin. *τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους κομισάμενοι*: Quum mortuos suos pactione interposita asportassent, vel reportassent, vel, (si non tam vim propriam verbi Medii, quam simpliciter sensum exprimere velis: quo in casu sæpe consequens pro antecedente, aut vice versa, ponere licet) recepissent. Idem l. i. c. 113. in fin. *Σπονδὰς ποιησάμενοι, ἐφ' ᾧ τοὺς ἄνδρας κομοῦνται*: Induciis factis, ea conditione, ut captivos suos asportarent, seu reciperent.

56. Sed et res corporeas *Κομίσασθαι* dicimur, quæ proprie asportari, seu reportari nequeunt; ut urbes, agros, castella, etc. in quibus quidem loquendi generibus *τὸ κομίζεσθαι* optime reddetur, recipere vel recuperare. Demosth. in Philipp. 1. haud procul a princip. *Καὶ τὰ ὑμέτερά αὐτῶν κομείσθε, καὶ, etc.* Et vestra recuperabitis [a Philippo Rege] et, etc. Idem Orat. de Pace, sub fin. *Πρὸς μὲν τὴν χώραν ἔχειν, καὶ κεκομίσθαι*: quod attinet ad id, quod regionem suam recuperaverint. Nam *τὸ κεκομίσθαι*, licet sit Formæ Passivæ, significationem tamen Mediam hic habet:² *υπεκτεσθαι, ἀντιγεγράφθαι, ἀντιτεράχθαι, πεφοβησθαι*, et sexcenta alia.

57. Transfertur etiam ad res incorporeas: quo casu interdum verti potest, impetrare, obtinere, vel consequi:³ ut apud Thucyd. l. i. c. 43. *Νῦν παρ' ὑμῶν ἀξιοῦμεν τὸ αὐτὸ κομίζεσθαι*, i. e. Nunc, ut idem jus obtineamus, vel impetremus a vobis, postulamus. Epist. ad Hebræos c. 10. v. 36. *ἵνα κομίσθητε τὴν ἐπαγγελίαν*: ut promissionem, sive id, quod promissum vobis est, reportetis. Sic *κομίσασθαι μισθὸν, δόξαν*, etc. reportare mercedem, gloriam, etc. quo sensu etiam Verba Media, *αἰρεσθαι, ἀρύσασθαι, ἀρνῆσθαι* et *φέρεσθαι*, a Græcis adhiberi solent. Ceterum verbum *κομίζομαι* interdum significat, accipio aliquid, non a me ipso reportandum, sed ab altero allatum: ut *κομίζομαι ἐπιστολήν*, accipio epistolam. Sed eo sensu pertinet ad genus secundum verborum Mediorum; de quo infra.

58. Antequam de primo Genere absolvam; paucis docendus est Lector, Verba Media, etsi interdum parum vel nihil a Verbis Activis significatione differre videantur, revera tamen inter ea hoc saltem interesse discernimus, quod ancipitem illam relationem ad se, vel ad alterum (quæ Verbis Activis inesse solet, et orationem interdum reddit ambiguum) non admittant, neque eatenus sententiam in suspensio relinquant: qua de re monuimus etiam quædam supra in Verbo *Ποιέω*. Sic ex. gr. quum quis dicitur *κομίζειν χρυσόν*, quæri potest, num suum, an alienum; seu, num pro se, an vero pro alio aurum ferat. At quum legitur, aliquem *κομίζεσθαι χρυσόν*, statim intelligitur, eum proprium, non alienum; neque pro alio, sed pro se aurum ferre. Thucyd. l. 3. c. 98. de Ætolis: *Πῦρ κομισάμενοι περιέκριναν*. Ubi Verbum Medium *κομισάμενοι* indicat saltem, Ætolos non pro aliis, sed pro se, seu in suum usum (ad hostes nempe suos comburendos) ignem tulisse, vel attulisse. Quod si vero ad hostes alienos, non suos comburendos, atque adeo in aliorum gratiam, ignem illum tulissent, *κομίσαντες* dicendum fuisset, non *κομισάμενοι*. Sed hoc exemplum jam supra adduximus, p. 84. Ælian. V. H. 4. 8. de Dionysio Tyranno: *Καὶ τὴν ἀρχὴν μεῖζω ἐποίησε*. Et imperium fecit majus. Ubi quamvis ex sensu loci clarum sit, Dionysium imperium suum, non alienum, majus fecisse, tamen grammaticè saltem illud *ἐποίησε* sententiam suspendit; quoniam quæri adhuc potest, *τίνι ἐποίησε μεῖζω τὴν ἀρχήν; πότερον ἑαυτῷ, ἢ ἄλλῳ*; Cui imperium majus reddidit? num sibi, an vero alteri? Hæc autem quæstio locum non habet, si quis dicat, *μεῖζω τὴν ἀρχὴν ἐποίησατο*: quia *τὸ ἐποίησατο* per se idem significat, ac *ἐποίησεν ἑαυτῷ*. Hæc observatio magni usus est in discernendis verbis Mediis ab Activis, iis præcipue in locis, ubi nulla inter ea videtur esse differentia.

59. Quod si vero neque hæc differentia appareat; statuendum est, ambiguitatis saltem vitandæ causa, in quibusdam loquendi generibus Verba Media potius, quam Activa adhiberi: quod etiam revera ita se habet. Nam ex. gr. quod Latinis est, obsignare epistolam, Græci vocant *σημήνασθαι*, vel *κατασημήνασθαι ἐπιστολήν*: non aliam, ut puto, ob causam, quam ad evitandam *πολυσημίαν* Verbi Activi *σημαίνειν*. Nullam enim in dicta phrasi deprehendere possum significationem reciprocam, seu reflexivam, quæ verbis Mediis, vere talibus, inesse solet. Pariter Græci pro eo, quod Latinis est, mentionem facere, semper dicere solent, *μνήμην ποιεῖσθαι*: nunquam vero *ποιεῖν*: cujus quidem rei nulla alia afferri potest ratio, quam quia *ποιεῖν μνήμην*, in Activo, aliter accipi solet, vel saltem potest: veluti si dicas, *ποιεῖν μνήμην αἰώνιον*, memoriam alicujus immortalem reddere: qua phrasi usus est Herodian. lib. 1. c. 4. n. 15. Vel *ποιεῖν μνήμην* etiam significare posset, arte quadam memoriam alicui conciliare; more scilicet Simonidis, qui *μνημονικῆς τέχνης* inventor fuisse a Suida aliisque traditur. Ceteroqui a notione hac faciendi mentionem usus Verbi Activi *ποιεῖν* per se non abhorret; quoniam in aliis locutionibus, quæ sunt ejusdem generis, fere Activa a Græcis adhiberi videmus: veluti quum dicunt, *λέγω, λαλῶ, ἔπω*, (unde *εἶπον*) *ἐπαίνῳ*, etc. Id autem ideo moneo, ne quis forte in hujusmodi loquendi generibus, quale est *ποιεῖσθαι μνήμην*, relationem aliquam ad ipsum facientem, quæ verbis Mediis, vere ita dictis, inesse solet, sibi fingat, seu nimis subtiliter quærat.

60. Ælian. V. H. 2. 5. *Λακεδαιμόνιοι δεινὴν ἐποιοῦντο τοῦ χρόνου τὴν φειδῶ*. Ad verbum: Lacedæmonii ingentem faciebant temporis parsimoniam. Quod est ad sensum: Lacedæmonii minime temporis erant prodigi, sed valde parci. Quare autem hic dicitur *ἐποιοῦντο*? Quia, si Active dicas, *δεινὴν ἐποίουν* etc., verba hæc longe aliud sonabunt, sensusque erit, terribilem aliis faciebant, vel reddebant temporis parsimoniam. Duas has igitur notiones adeo diversas, nimirum non est, si Græci uni eidemque locutioni minime tribuendas esse censuerint. Hinc autem apparet (ut obiter hoc moneam) quam dextre viri docti in Indice Æliani, V. *Ποιέω*, inter alias phrases, et hanc ponant, *ποιεῖν δεινὴν τὴν τοῦ χρόνου φειδῶ*: remittentes simul Lectorem ad citatum locum Æliani; in quo tamen, ut diximus, legitur, *ποιεῖσθαι τὴν φειδῶ*, non, *ποιεῖν*. Nimirum nihil interesse putarunt, Activumne an Medium hic adhiberetur; inter quæ tamen tantum interest, ut alterum pro altero, sine manifesto barbarismi crimine, usurpari nequeat. Sic,

¹ Nam Medium *στήσασθαι* est, sibi statuere. Xenoph. Or. in Agesil. p. 82. a. ed. Oxon. *στήσασθαι εἰκόνα*, statuere sibi imaginem. Hanc Medii verbi vim hic et alibi sapienter observat Cl. Hutchinson.

² Conf. p. 33. s.

³ Hoc idem verbum videtur etiam, retinere, quod aliquis habet, significare: certe Wolfius verba Demosthenis, Philipp. 1. p. 11. *τὰ ὑμέτερά αὐτῶν κομίσθαι, ἂν θεὸς θέλῃ*, sic vertit, p. 148. quæ habetis, (vestra) Deo volente, retinebitis; opponitur enim: *ἀμίσσα πάλη ἀναλήψαι*, recuperabitis.

⁴ Exempla idonea supra (p. 81. s.) recitavimus.

ποιεῖν ἀγῶνα ταῖς θηλείαις πρὸς ἀλλήλας, apud Xenoph. de Republ. Lacedæm. princíp. est, Instituire feminarum inter se certamen. At ποιεῖσθαι ἀγῶνα, est, ipsum certare, apud Demosth. Orat. pro Ctesiph. Ποιεῖν λόγον τινί, apud Demosth. adv. Aristocr. p. 440. B. est idem quod, δοῦναι λόγον, i. e. potestatem dicendi facere. At ποιεῖσθαι λόγον, in ead. Orat. paulo post, est, loqui, seu verba facere.¹

61. Eadem est ratio phrasium harum (quas etiam ex parte jam attigimus supra in V. ποιέω, p. 52. s.) ποιεῖσθαι πρόνοιαν, providere: ποιεῖσθαι ἐπιμέλειαν, curare:² ποιεῖσθαι δεινόν, grave, vel indignum putare: ποιεῖσθαι ἀπόβασιν, excensum facere: ποιεῖσθαι διάβασιν, trajicere, (apud Demosth. adv. Aristocr. p. 451. A.) ποιεῖσθαι διατριβὰς, in aliquo loco versari, vel degere, (apud Aristot. Hist. An. lib. 9. c. 19. et alibi sæpe) ποιεῖσθαι εἰρήνην, etc. in quibus omnibus notio Verbi ποιεῖσθαι multum differt a notione Verbi Activi ποιεῖν.

62. Et ut Lectori vim et indolem totius Verbi Medii ποιῶμαι in brevi quasi tabella depictam exhibeam, Regulam hanc apponam: Verbum ποιῶμαι, cum est vere Medium, sive cum habet sensum reciprocum, sive reflexivum, transit in res tam corporeas, quam incorporeas: at cum sensu reciproco caret, fere tantum dicitur de rebus incorporeis, sive iis, quæ in actione tantum consistunt, et cum ea simul desinunt, neque opus aliquid post se relinquunt. Hanc regulam non solum exempla modo adducta, sed etiam plurima alia passim obvia confirmant.

63. Antequam ad alterum Genus Verborum Mediorum stylum convertam, visum est monere Lectorem, Verbis Mediis addi interdum Pronomen Reciprocum ἐαυτὸν; idque triplicem potissimum ob causam: vel, 1. necessitatis causa: vel, 2. propter emphasin: vel, 3. per pleonasmum. Necessitatis causa additio illa fit, cum aliter sententia constare non potest; veluti si duplex notio reciproca, seu reflexiva, exprimenda sit. Ex. gr. κόπτομαι, absolute et sine casu positum, significat, me, vel pectus meum in luctu tundo; quod Latini una voce appellant plango. At κόπτομαι τινά, cum Accusativo, sensu prægnanti notat, plangendo aliquem lugeo. Hinc, si quis plangentem interrogaret: quem plangis, seu plangendo luges? et ille responderet, me, non alium: Græce utique dicendum esset, κόπτομαι ἑμαυτὸν, οὐκ ἄλλον. Demosth. περὶ παρατρ. p. 222. A. Ἐαυτοὺς ἔφασαν βούλεσθαι λύσασθαι, i. e. se velle semetipsos redimere. Quare autem hic additur pronomen reciprocum ἐαυτοὺς? Quia τὸ λύσασθαι (ut probabitur infra in Classe secunda) non significat, se ipsum solvere, vel redimere: sed facere sibi solvi aliquem, i. e. redimere aliquem. Hiuc de eo, qui ipse se redimit, dicendum utique est, ἐλύσατο ἑαυτὸν: quasi dicas, ipse se fecit sibi solvi; quæ duplex notio reciproca per solum Verbum λύσασθαι, sine pronomine ἐαυτὸν, exprimi nequit. Addam et aliud exemplum.

64. Τιμωρῶ τινι (ut ἁμύνω τινί) in Activo, est, injuriam ab aliquo propulso; auxilium alicui fero; seu, injuriam alicui illatam vindico. At τιμωροῦμαι τινά (ut ἁμύνομαι τινά) significat, aliquem, qui mihi fecit injuriam, ulciscor; seu, injuriam mihi illatam vindico, et persequor, seu, eo nomine pœnas ab aliquo exigo.³ Ut proinde notio mixta seu reciproca hujus Verbi in eo consistat, quod exactio ultionis, seu pœnæ, fiat in meam ipsius, non alterius, gratiam. Hinc, si quis ope Verbi hujus exprimere vellet sententiam hanc, me ipse punio, seu ipse a me ultionem exigo: necesse utique foret addito Pronomine Reciproco, dicere, τιμωροῦμαι ἑμαυτὸν. Hinc notissima illa Fabula Menandri, Ἐαυτὸν τιμωρούμενος: ex qua expressa est ea, quæ hodieque inter Terentianas eodem nomine extat.

65. Præterea necesse est Pronomen Reciprocum addere Verbis illis Mediis, quæ nullam per se habent significationem reciprocam,⁴ et quibus, si terminationem excipias, cum Verbis vere Mediis nihil commune est: qualia scilicet Verba Activo-Media vocari posse jam supra diximus.

66. Non solum autem necessitatis causa, sed etiam (ut jam supra dictum) propter emphasin, vel etiam per pleonasmum, Pronomen Reciprocum Verbis Mediis interdum additur: sed rarius. Xenoph. Cyropæd. l. 6. p. 162. B. Ἐαυτὸν ἀντιπαρεσκενάζετο ἐρρωμένως. Ubi, si locus sanus est, τὸ ἑαυτὸν redundat. Suspicio tamen, totum illum locum ab ipso Xenophonte sic scriptum fuisse: Ὁ δὲ Κύρος, γινώσκων, ὅτι οἱχοῖτο συστήσων, εἰ τι δύναίτο, ἀντίπαλον αὐτῷ, ἀντιπαρεσκενάζετο ἐρρωμένως. Video enim, non solum ab ipso Xenoph. alibi, sed etiam ab alijs optimi ævi scriptoribus, Verbum Medium παρεσκενάζεσθαι, sine pronomine reciproco usurpari.⁵ Vide supra Num. 29. Idem lib. 5. Ἑλλην. p. 547. C. Τί γὰρ ἦδίων, ἢ ἑαυτοῖς ἱκανοὺς εἶναι τὰ ἐπιτήδεια πορίζεσθαι. Ubi τὸ ἑαυτοῖς majoris emphaseus gratia additur. Hoc autem ideo hic monere volui, ne quis forte crederet, dictam significationem reciprocam, seu reflexivam, Verbis Mediis non inesse per se, sed extrinsecus illis accedere a Pronomine reciproco, si non expresso, saltem subaudito. Nam hac ratione omne discrimen inter Verba Media (saltem ea, quæ primæ huic Classi assignavimus) et Activa, prorsus tolleretur. Quare ne Lector in errorem hunc (a quo viros etiam doctissimos parum sibi cavissee video) incidat, tenenda est hæc Regula: Verba Media significationem reciprocam habent per se, et a se: at Activa eandem extrinsecus assumunt ope Pronominis Reciproci, sive expressi, sive subauditi. Sic ex. gr. Καθίζω (quod proprie est, sedere facio,⁶ sive in sella colloco) interdum idem significat, quod καθίζομαι, i. e. sedere me facio, seu sedeo: inter quæ tamen hoc intercedit discriminis, quod τῷ καθίζομαι notio illa insit per se, et sine ellipsi pronominis reciproci ἐαυτὸν: τὸ καθίζω vero eandem notionem habere nequeat, nisi dicta ellipsis ei accommodetur.⁷ Hinc ad illud Thucydidis, lib. i. c. 126. Καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμόν: Scholiastes recte notat, ἑαυτοὺς δηλονότι.⁸ Par judicium de alijs quoque hujusmodi Verbis Lector ferat.

¹ Plures locos vide supra (p. 56.) in notis.

² Ποιεῖσθαι ἀντιθέσεις, facere opum permutationes, Demosth. Phil. 1. p. 31. Sic προστασίαν ποιεῖσθαι bis legitur in laudata (p. 80) Inscriptione, p. 6. Idem loquendi genus Philo de Abrah. p. 360. B. de Deo adhibuit, quod illic de M. Titio, Archonte suo, qui parentibus et imperio subjectis diligentem curam impenderat, dictum erat, p. 12. Neque ignotæ sunt phrasæ: ἀρχὴν, εὐχὴν ποιεῖσθαι.

³ Ita sæpe Demosth. Philip. 1. p. 11. κάκιστον τιμωρήσεσθαι, pœnasque de illo sumetis. Idem Olynth. 2. p. 76. λόγους περὶ τοῦ τιμωρήσεσθαι Φιλίππου, Orationes de ulciscendo Philippo. Et p. seq. Φιλίππου τιμωρήσεσθαι, Philippum ulcisci.

⁴ V. gr. ἀρτίζεσθαι ἑαυτὸν, 2 Tim. ii. 13. negare se ipsum; ἑαυτὸν λύσασθαι, se ipsum liberare, Ælian. V. H. 13. 12. διεγρήσατο ἑαυτὴν, interemit se ipsam, Parthen. Ἑρωτ. c. 4. fin. p. 351. c. 10. p. 365. lin. ult. Artemidor. Oneir. I. V. §. 63. p. 263. Joseph. B. J. l. 4. c. 9. §. 9. ed. Haverc. διεγρήσατο ἑαυτὴν. Vid. Th. Magister p. 45. et L. Bos. p. 15. Plutarchus adv. Col. p. 118. ἰδιζήσάμην ἑμαυτὸν, inquisivi me ipsum. Erat hoc dictum Heracliti, Pythagorei Philosophi, qui operam dabat, ut se ipsum nosceret. Conf. Casaub. ad Lært. p. 109. ed. Col. Allobr. Ista Heracliti verba in mente habuit Hesychius p. 1084. ubi pro ἰδιζήσάμην rectius ἰδιζήσάμην legendum. Tunc explanatio ejus, ἰζήτησα ἑμαυτὸν, locum habebit. Heraclitus enim illud, quod in templo Delphico aureis literis ascriptum erat, colebat: Γινῶθι σεαυτὸν.

⁵ Conf. Ἀναβ. Γ'. 216. n. 4. ed. Oxon.

⁶ Hæc quidem phrasæ idemtidem leguntur. Polyb. III. 62. καθίσας τοὺτους εἰς τὸ μέσον, constituens hos in medio. Philostr. Heroic. c. XI. p. 720. διακτάς ἱκάθισιν, judices sedere fecit, id est, constituit. Conf. Polyb. Virt. p. 1480.

⁷ Diogen. I. 8. 51. καθίσας (ἑαυτὸν) εἰς τὸν θρόνον, quum consedisset in throno. Ælian. V. H. 7. 1. ἱκάθισιν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου, collocavit eam in throno. Hæc quoque observatio ad composita, παρακαθίζειν (ἑαυτὸν), συγκαθίζειν (ἑαυτὸν), pertinet.

⁸ Ælian. V. H. 4. 22. expresse addit reciprocum: ἵνα μὴ καθίζωσιν ἑαυτοὺς ἐκτὴν, ne considerent temere. Sic Lucianus, Icaromen. II. 25. 781. καθίσας ἑαυτὸν. In sanctis N. F. tabulis pronomen reciprocum semper subaudiendum, ubi de sessione Christi ad dextram Dei agitur. Vid. Diss. nostra de Pontifice N. T. Maximo sedente, ad Hebr. viii. 1. 2. p. 85. 109. Sic equidem Th. Magistri capio verba: καθίζω ἐγὼ καὶ καθίζομαι (sedeo) καὶ καθίζω ἑτέρον: sedere facio, vel colloco alterum. Et paulo post p. 98. τὸ δὲ καθίζω, ὃ μόνον ἀπὸ τοῦ, ἑτέρον ποιῶ καθίζειν, ἀλλὰ καὶ ἑμαυτὸν. Nimirum Medium καθίζομαι significat solum et per se ipsum, sedere me facio, vel sedeo, καθίζεται, sedet: ad τὸ καθίζω vero τὸ ἑμαυτὸν, et ad καθίζω, τὸ ἑαυτὸν expresse addi debet.

C. WOLLII NOVÆ ACCESSIONES.

67. Ἀποσπᾶν, in Activo, significat interdum, a loco aliquo discedere. Ut apud Lucian. in Icaromen.: πᾶντο τῶν νεφῶν ἀποσπᾶσας, Quum jam longo intervallo a nubibus recessissem. Vox hæc Budæo et H. Stephano T. III. p. 918. immerito suspecta esse videtur. Nam et alibi, Deor. Dialog. T. I. p. 257. πολὺ προϊόντες ἀποσπᾶσμεν τῶν ἀστέρων, Jam longo intervallo stellas a tergo reliquimus. Proprie, a stellis nos abstraximus, nempe ἐαυτοῦς. Idem in Necyom. § 21. ἐπειδὴν πολὺ ἀπὸ τῆς γῆς (ἐαυτοῦς) ἀποσπᾶσσι, Postquam a terra longe recesserant. Proprie, se abstraxissent. Namque ἀποσπᾶν est proprie, abstrahere. Quod si subaudias ἐαυτὸν, sensus erit, se abstrahere, id est, uno verbo, discedere ab aliquo loco. Hoc vero Medium solum et unum significat, ἀποσπᾶσθαι, se abstrahere, id est, abire, recedere, discedere. Quæ quum ita sint, magnus Grævius Hesychianum illud Ἀποσπᾶντο (p. 442.) quod per ἀπέστησαν explicatur, in ἀποσπᾶντο recte commutavit, idemque Cl. Kusterus suo comprobavit calculo. Dicam adhuc aliquid de passiva Forma. Hæc aut sensu vere Medio, i. e. reciproco, aut vere passivo, accipitur. Itaque ἀποσπασθῆναι idem est, ac, abstrahere se, aut, pati se abstrahi, volentem, nec omnino invitum, aliis licet invitis, ob gravissimas causas. Excerpta Nicolai Damasc. p. 426. ἀποσπᾶται τῶν ἐαυτοῦ. Polyæn. VI. i. 16. §. 4. μακρὰν ἀποσπᾶσθσαν. Sensus est: a suis sese abstrahit, vel discedit, studio alius rei captus; longe se abstraxerunt, vel discesserunt. Sic Attici probatoris notæ scriptores dicere nulli dubitant. Xenoph. Lib. II. de Exp. Cyri, p. 276. Ἴνα ὡς πλεῖστον ἀποσπασθῶμεν τοῦ βασιλικῆς στρατεύματος, i. e. secundum vim et sensum verborum Mediorum, ἀποσπᾶσμεν ἐαυτοῦς, tanquam inviti nos abstrahamus, seu abeamus. Quare vocem Lucæ c. xxii. 41. ἀποσπᾶσθαι vix ad communem, et minus accuratam Græce loquendi formam, equidem referre ausim: tanquam invitum ab amicis suis abiit invitis. Veteres, re bene putata, recte vertunt: ἀπέστη, ἀπεχωρίσθη, et C. Cant. lectio, ἀπεστάθη. Nec male ἀποσπασθέντων, 2 Maccab. xii. 10. secundum vulgatam, quam tenemus, lectionem, et ἀποσπᾶντες (ἐαυτοῦς) v. 17. similem adsciscunt potestatem. Nos Germani similiter dicimus: sich von einem losreissen. Notio principalis, recedere, valet ubique: accessoria vero, qua id coacte, et tanquam ab invito fit, non, nisi ubi orationis vinculum eam requirit. Quem, quæso, fugit perpetuus iste linguarum usus? Lucianus, qui veteres Atticos tanta cum cura imitatus est, τὸ ἀποσπᾶσαι (ἐαυτοῦ) vix a Macedonica vel Alexandrina dialecto traxit. Verum aliter hic Cl. Hemsterhusio (Lucian. T. I. p. 256. s.) placuit, quem suo quidem sensu abundare facile patimur. Vox passiva, ubi vim passivam retinet, per se non potest non, invitum ab invitis distrahi, significare. Dionys. Antiqu. V. p. 321. cives ad mortem duci, ἀποσπᾶμένους γυναικῶν κ. τ. λ. Ab uxoribus, et liberis, et parentibus distractos, noluit.

68. Τύπτω, verbero alterum; at τύπτεσθαι, in Medio, verbero me ipsum. Herodot. II. 37. 40. 61. 85. τύπονται ἄλλαντες, omnes se ipsos verberant, ἐπεὶ δὲ ἀποτίφονται, κ. τ. λ. postquam se verberaverint.

69. Ἐπιγράψασθαι προστάτην, patronum sibi adsciscere, seu adoptare. Inquilinorum Athenis erat, ut aliquem ex civibus potentioribus sibi patronum adsciscerent. Hoc quidem per leges publicas debebant. Quod ubi facere neglexerant, instituenda contra ipsos actio erat ἀπροστασίον. Vid. Sam. Petit. de Leg. Att. p. 170. s.

70. Ἀπολέσαι, Activum, est perdere: at ἀπόλλυσθαι, perdere se ipsum, vel, perire.

71. Πάνω, Activum, cessare facio alterum; at παύσαι Passivum, cessare fio, παύομαι, Medium, cessare facio me ipsum, vel, desino. Sic Attici. Th. Magister: παύω ἕτερον, παύομαι δὲ ἐγώ, p. 143. Hinc illustrabis 1 Pet. iii. 10. ἴν. 1. Luc. v. 4. Act. v. 42.

72. Προσορμίζειν, appellere alterum navi. Passivum, προσορμισθῆναι, appellere navi, seu classe. Ælian. V. H. 8. 5. τῇ Νάξῳ προσορμίσθη, Ad Naxum appulsus est. Marc. vi. 53. προσορμίσθησαν, appulsi sunt. Sed Medium, προσορμίζεσθαι, appellere se: ut Terentius, Huc me appuli. Halic. A. R. I. p. 43. νήσῳ προσορμισάμενοι, Ad insulam se appulerunt. Aristid. Or. in Serapin. p. 101. Terram videre concessisti, καὶ προσορμίσασθαι, et nos appellere. Conon Narrat. 8. p. 251. προσορμισάμενοι τῇ γῇ, Appellentes nos ad terram. Apparet ergo, formas verborum non esse confundendas, ne quadrata rotundis misceantur.

73. Ἔστιν et ἐφesiν, in Activo, significat, alium convivio excipere; at Media verba, ἐφesiσθαι et ἐστιᾶσθαι, se invitare, vel, se ipsum convivio excipere, id est, epulari, convivari. Hesychius, p. 1329. n. 23. ἐφesiασμέθα, Ionice pro ἐφesiασάμεθα, posuit, hancque λέξιν per τὸ εὐχόμεθα explicavit; quod vero εὐωχόμεθα legendum, ut sit Modus conjunctivus ab εὐωχεῖσθαι, epulari. Add. Cl. Trilleri Emend. Hesych. p. 15.

74. Ἀναπαύσαι, (p. 7.) Activum, quiescere facere, facere ut quiescat, vel quietem dare alicui, Ælian. V. H. 10. 4. πρὶν ἀναπαύσαι τὸ στρατόπεδον, Priusquam quietem daret exercitui. Sed Medium, ἀναπαύεσθαι, facere quiescere se ipsum, ipsum sibi quietem dare, sive, quiescere. Ita Philostr. Heroic. S. 3. Herodian. 8. 5. 20. Ita de mortuo quoque κατ' εὐφημισμόν dicitur, ἀνεπαύσατο, apud Herodian. 1. 4. 18. nec non 3. 15. 7. Idem auctor, τοῦ βίου addit, 3. 15. 7. et 7. 9. 21. τοῦ βίου (ἀνάπανσιν) ἀνεπαύσατο, decessit, expiravit.

75. Παρίστασθαι τοῖς Ἐφόροις, Sistere se Ephoris. Ælian. V. H. 14. 7. Τέξεσθαι τι αὐτῷ κακόν, aliquid sibi mali paritulum seu molitulum esse. Αὐτῷ ob necessitatem (p. 92. s.) additur.

76. Ἀποτίθηναι, depono alteri vestem, coronam, etc. Medium vero, ἀποτίθεσθαι, sibi deponere. (p. 43.) Herodian. IV. c. 7. s. 5. τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀποθέμενος χλαμύδα, Romanum sibi deposuit paludamentum. Sequitur illic ἡμφιέννυτο, i. e. sibi induit. (p. 7.) Ælian. V. H. 3. 3. Xenophon ἀπέθετο τὸν στέφανον, Sibi deposuit coronam. Herodian. 3. 5. 11. ἀποθέμενος ξίφος, Sibi deposuit gladium. Huc phrases, ἀπέθετο τὴν ἀπέχθειαν, deposuit inimicitias suas; nec non, ἀποθέσθαι τὴν ἀρχήν, τὰς ράβδους, Deponere imperium suum, dictaturam suam. Dionys. A. VI. p. 701. 702. 703. Conf. Col. iii. 9.

77. Ἀρμόσαι, in Activo, denotat generatim, aptare, adaptare aliquem alicui rei. Unde ἀρμόσασθαι τινα, aliquem sibi aptare, vel, conciliare, placare, amorem alicujus sibi parare et conciliare, significat; sive is purus sit, sive impurus. Parthenius Nicæensis Narrat. (ἐρωτ. c. 7. p. 356. in Histor. Poët. scriptoribus antiquis, ed. Paris. Th. Gale, 1675, 8.) Antileontem, nescio quem, pueri cujusdam, Hipparini, amore arsisse: sed Eum sibi conciliare non potuisse: οὐδαμῶς δυνατὸς ἦν αὐτὸν ἀρμόσασθαι. Sithon, Hodomantum rex, rem filiæ suæ ingratissimam fecerat, quod procos ejus in pugna victor ipse de medio sustulerat. Sed is binos alios de filia inter se configere jussit. Cur vero? Quia visum erat ipsi, τὴν κόρην ἀρμόσασθαι, filiam sibi conciliare, apud eund. c. 6. p. 354. Hoc sensu Paulus 2 Cor. xi. 2. ἡρμοσάμην ἡμᾶς, Vos mihi aptavi, vestrum mihi amorem, vos mihi, conciliavi. Exposui nuper hac de re in separata commentatione. Verum et in hoc libello plura, sed alio loco, eadem de re dicam. Sunt doctissimi homines, qui ἀρμόσαι et ἀρμόσασθαι tam de socero dici putant, filiam despondente, quam de sponso, cui despondetur virgo. Hi ergo S. Paulum dicere volunt, se uni viro, Christo, ecclesiam Corinthiacam desponsasse. Falso: Activum etenim ἀρμόσαι de socero dicitur, qui spondet filiam; Medium autem ἀρμόσασθαι de sponso, qui sibi eam despondet. Jul. Pollux. T. I. p. 282. ed. Amstel. ὁ δὲ πενθερὸς ἐγγυῶ (p. 6.) ἀρμόζει. Quum vero S. Paulus ecclesiam sibi despondisse, per locum Jo. 3. 29. dici minime queat, prior illa, quam in medium protulimus, expositio valere debebit. Causæ suæ servit Cl. Raphelius, dum, nulla ratione fretus, libere dicit, oratorem Domini voce Media, significatione Activa usum esse. Proinde his equidem verbis apud Severianum, (Homil. VI. de Creat. p. 496. T. VI. Oper. Chrysost. ed. Benedict.) nihil tribuo: ἐμνηστευσάμην ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένῳ ἀγνήν. Exponunt enim genuina S. Pauli verba male, et contra sensum, sive Severiani, sive alterius cujuscunque arbitrio. Tum vero optimi quoque Græci hunc in modum loquuntur: ἀρμόσασθαι τινι, aptare se alicui, sich nach einen richtigen, — zu schicken wissen. Diog. Laert. de Aristippo, Lib. II. §. 66. ἦν δὲ ἱκανὸς ἀρμόσασθαι καὶ τύφῃ,

103. Κατατίθεσθαι, δόξαν, κλέος, κ. τ. λ. sibi comparare gloriam, nec non, χάριτας, ad alicujus se accommodare voluntatem.

104. Προστίθεσθαι, se componere. Plutarch. in Fabio, p. 191. hoc verbum cum κατακοσμεῖσθαι eleganter hoc conjungit sensu: προστίθεντο καὶ κατακοσμοῦντο πάντες εἰς τὴν ἐκείνου γνώμην, componebant se, et tanquam ornabant se, omnes ad illius voluntatem. Sic κατατίθεσθαι et συγκατατίθεσθαι τινι, assentiri, seu, adungere se alicui. Quid? quod ipsum simplex τίθεσθαι ita sumitur. Chrysost. 2. Thess. ii. οἷς ἔγωγε μάλιστα τίθεμαι, quibus ego maxime me adjungo, id est, assentior. Τῇ γνώμῃ προσθέσθαι, Xenoph. L. 1. 'Αναβ. 64. verito: sententiæ se adjungere. Sic in Sophocl. Philoctet. sub fin. καὶ γὰρ γνώμῃ ταύτῃ τίθεμαι. Sic Luc. xxiii. 51. Lucian. in Bis Accus. ii. 18. 814. Ad Activum vero casus additur quartus; ut idem in Piscat. i. 29. 598. σὺ προσθεῖσα τὴν σεαυτῆς, nempe ψῆφον.

105. Προσανατίθεσθαι τινι, se alicui committere, arcanum suum alicui committere, sich einem vertrauen. Metaphora est a thesauro ducta: animum suum, tanquam thesaurum, alicui committere. Sic apud Lucian. in Jove Tragædo T. ii. p. 642. Jovem alloquitur Mercurius: ὦ Ζεῦ, τί σὺννοὺς καὶ καταμόνας σταντῷ λαλεῖς, ὡχρὸς περιπατῶν, φιλοσόφου τὸ χρῶμα ἔχων; ἐμοὶ προσανάθον, λάβε με σύμβουλον πόνων: 'O Jupiter, quid cogitabundus et solus tecum loqueris, pallidus obambulans, et philosophi colorem præ te ferens? Committe te mihi, adhibe me in consilium in molestiis tuis.' Diodor. Sic. τοῖς μάντεσι προσαναθέμενος, Vatribus se committens. Hunc locum habet Guil. Budæus, in Commen. L. G. quem vide. Nicetas Angel. Commen. ii. 5. 322. A. καὶ αἷς τὰ κρυφιώδη τῶν βουλευμάτων προσανατίθει, Quibus arcana consilia sua committebat.

106. Σφάλλω, fallo alterum. Σφάλλομαι, passivum, fallor ab alio. Σφάλλομαι, Medium, fallo me ipsum, sich irren, sich selbst betrügen. Isocr. ἡ ψυχὴ πολλὰ σφάλλεται, mens in multis fallit, se ipsa.

107. Πλανῶ, decipio alterum. Πλανῶμαι, passivum, decipior ab alio. Πλανῶμαι, Medium, decipio me ipse. Isocr. Ep. ad Jasonis liberos, p. 1006. ed. Basil. ex officina Oporin. 1587. 8. 'Αναγκαῖόν ἐστιν ὑμᾶς ταῖς διανοαῖς πλανᾶσθαι, necesse est, ut animis vestris ipsi vos decipiatis.

108. 'Ανέχεσθαι, se continere. Xenoph. i. 'Αναβ. 88. οὐκ ἠνέσχετο, se non continuit. Valet pro ἀνείχεν ἐαυτόν. Is enim est verbi Medii usus. Vid. ad hunc locum Cl. Th. Hutchinsonson.

109. 'Επιφέρεισθαι, se inferre. Xenoph. i. 'Αναβ. 92. ed. Oxon. ursam ἐπιφερομένην, se inferentem. Eodem sensu idem auctor προσφερόμενον dixit K. Π. p. 39.

110. Διαχωρίζεσθαι, separare se, a διαχωρίζω, separo. Diodor. p. 256. Polyb. Exc. Legat. 28. p. 1154.

111. Σώζεσθαι, ex vi vocis Mediæ, prospicere salutem suam, curare salutem suam. Sic Xenoph. ii. 'Αναβ. 122. 3.

112. 'Αλέξασθαι, vim, impetum hostium a se propulsare, seque contra eam tueri, Xenoph. Exp. Cyr. iii. p. 246. Id. K. Π. p. 65. τί οὖν ἐστὶν ἡ τοῦ ἀλέξασθαι δικαιότερον ἢ κ. τ. λ.

113. Κακύνεσθαι, id est, μαλακίζεσθαι, ignaviter se gerere. Xenoph. K. Π. L. vi. p. 167. E. ed. Wechel.

114. 'Αναρεῖσθαι, secum portare, sumere, Aristoph. Avib. v. 448. 449. p. 396. τοὺς ὀπλίτας ἀνελομένους ὃ δὲ πάλιν οἴκαδε, Gravis armaturæ milites, sumtis, portatis secum armis, revertantur iterum domum.

SECTIO II.

DE SECUNDO GENERE VERBORUM MEDIORUM.

1. Νεque solum Verba Media tunc locum habent, quum quis ipse a se, nemine alio intercedente, aliquid patitur, (quod genus notionis mixtæ in superiore Classe illustravimus:) sed etiam, quum quis ab altero aliquid patitur; ita tamen, si volens illud patiat, et passioni illi (quam a se prohibere posset, si vellet) sponte se offerat; vel etiam cura, jussu, seu mandato suo ipse sibi eam arcessat: actionem passioni hac ratione admiscens. Et de hæc quidem mixtione actionis cum passione viros doctos multo minus, quam de altera (cujus saltem aliquam suspicionem habuerunt) cogitasse video.

Sic ex. gr. qui a tonsore tondetur, revera quidem ab eo aliquid patitur: sed tamen ipse simul actionem negotio huic admiscet, dum tonsori illi a se arcessito, sponte se tondendum præbet: unde Græci hoc sensu semper adhibent Verbum Medium Κεῖρεσθαι, vel in Aor. 1. κεῖρασθαι. Contra, mortui, oves, pelles, etc. sensu, mere passivo dicuntur κεῖρεσθαι: quoniam in hoc negotio nec voluntatem ullam habent, nec facultatem, vel adjuvandi, vel prohibendi tonsuram. Hoc ipsum erudit nos docet Philo Judæus l. de Cuino his verbis: 'Ποπερ γὰρ τὸ κεῖρεσθαι διττόν· τὸ μὲν ὡς ἀντικεινοῦς κατὰ ἀντέρεισιν· τὸ δὲ ὡς ὑπέκον καθ' ὑπόπτωσιν. Πρόβατον μὲν γὰρ, ἡ δέρμα, ἡ τὸ λεγόμενον κώδιον, οὐδὲν ἐνεργεῖν ἐξ αὐτοῦ, πάσχειν δὲ μόνον ὑφ' ἑτέρου, κεῖρεται· ὁ δ' ἄνθρωπος συνδρῶν, καὶ σχηματίζων, καὶ ἐπιτήδειον παρέχων ἐαυτόν, ἀνακρινὰς τῷ πάσχειν τὸ ποιεῖν.' 'Ut enim tonderi duplex est: unum ut passioni non cedens, sensu resistendi: alterum, ut cedens, sensu se submittendi. Nam ovis, aut pellis, aut quod dicitur κώδιον (i. e. vellus ovinum) omnis actionis expers, et passioni tantum obnoxium tondetur: at homo [tondetur,] alterius actionem adjuvans, et ad certum habitum se componens, et tonsioni se accommodans: admiscens scilicet actioni passionem.' Sic ergo κεῖρασθαι, est, facere se tonderi, vel se tondendum præbere: uti λούσασθαι, se lavandum præbere: χρίσασθαι, se unguendum præbere: aliaque hujus generis. Quod si vero quis tonsuram, lotionem, unctionem, etc. non ab altero sibi fieri curet, sed ipsi præstet, eadem verba ad Classem superiorem pertinebunt. Vide supra Sect. 1. Num. 5. et 6.

2. 'Απογράψασθαι (apud D. Luc. in Evang. 2. v. 5. et alibi) secundum vim verbi Medii notat, se, vel nomen suum in tabulis censualibus describendum curare: vel brevius, se censendum præbere. Ubi Activa (ut ita loquar) negotii hujus pars designatur per τὸ curare, vel præbere; at Passiva, per describendum, seu censendum. Vulgo redditur, nomina in censu profiteri: bene quidem, si ad sensum simpliciter spectet; at nimis anguste, si interpretatio hæc ad totam notionis Mediæ mensuram exigatur. Eodem sensu accipiendum est τὸ ἀπογράφεσθαι apud laudatum Lucam dicto capite secundo v. 3. Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι. Ubi tamen, quasi esset mere passivum, vulgo redditur, censi, seu describi. Contra Henr. Steph. in Thesaurο suo de hoc verbo Lucæ sic censet: 'Sed fortasse capitur a Luca significatione activa, sicut in superius citatis locis, ut sit ἀπογράφεσθαι idem, quod ἀπογράφασθαι.' Sic de hujuscemodi verbis dubitant viri docti, utrum significatione Activa, an vero Passiva prædita sint; quia latuit eos vera Verborum Mediorum vis et notio, quæ nec mere Activa est, nec Passiva, sed ex utroque genere, ut diximus, mixta. Sic, τιμησαμένων ἀπάντων, apud Dion. Halicarn. lib. 5. c. 75., sensu Medio dicitur, pro, quum omnes se æstimandos, vel censendos præbuisent. Interpres ibi minus accurate, omnibus censis. Id enim foret, τιμηθέντων ἀπάντων. Neque τὸ ἀπογράφεσθαι, vel ἀπογράφασθαι, ad censum tantum refertur; sed etiam ad quævis alia negotia, ubi quis nomen suum tabulis publicis inscribendum curat. Xenoph. lib. 6. 'Ελλην. p. 593. E. 'Απογραψάμενοι δ' ἐν ταῖς ὁμωμοκυαῖς πῶλεσι καὶ οἱ Θηβαῖοι. Quum inter urbes, quæ sacramentum præstiterant, etiam Thebani nomen suum professi essent. Sic et, qui ad militiam nomina sua profitentur, ἀπογράφασθαι dicuntur. Xenoph. 'Ελλην. lib. 6. p. 608. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔφασαν ἀπογράφασθαι πλέον ἢ ἑξακισχιλίους. Idem 'Ελλην. lib. 2. p. 471. E. 'Εκέλευον ἀπογράφεσθαι πάντας, τὸν δὲ ἀπογραψάμενον αἰεὶ διὰ τῆς πυλίδος ἐπὶ τὴν θάλατταν ἐξίέναι. Plura exempla adducere supersedeo.

3. Διδάξαι, docere: Διδάξασθαι, in Medio, se docendum præbere magistro. Aristoph. Nub. v. 127. Διδάξομαι,

* Hunc locum Cl. Kusterus in Notis ad Aristoph. Nub. v. 127. p. 53. jam attulit. Vid. etiam Menag. ad Laert. Lib. vii. Sect. 64.

Αὐτὸς βαδίζων εἰς τὸ φροντιστήριον.¹ Vide ibi Scholiasten.² Et cum Accusativo, Διδάσθαι τέχνην, praeberere se docendum artem: pro quo (si quis sensus tantum rationem habere velit) brevius dici poterit, doceri artem, vel discere artem. Aristides apud Th. Mag. v. Ἐδίδαξα: Οὐκ ἐδίδαξα τὴν τέχνην τὴν Ιατρικὴν, ἀλλ' ἐδίδαξεν αὐτόν. Alias et pater dicitur διδάσθαι νῆον, quem magistro instituendum, seu docendum committit: quo sensu Verbum hoc accipitur apud Aristoph. Nub. v. 1341.³ item apud Platon. in Protag. p. 199. D. ἴς, vel ter: nec non apud Plutarch. in Solon. p. 90. D.

4. Παραθεῖναι τράπεζαν, mensam alicui apponere: at παραθέσθαι τράπεζαν, mensam sibi apponendam curare, vel jubere. Thucyd. lib. 1. c. 130. de Pausania: Τράπεζαν τε Περσικὴν παρετίθετο. Ubi interpres: Mensa quoque Persica ei apponebatur. Sed rectius et accuratius sic vertisset: Mensam quoque Persicam sibi apponi curabat vel jubebat. Xenoph. in Hierone pag. 903. D. Ὅσῳ ἂν πλείω τις παραθῇται τὰ περιττὰ τῶν ἱκανῶν, τοσούτῳ θάττον κόπος ἐμπίπτει τῆς ἐδωδῆς. Ubi interpres: Quanto plura quis apposuerit.....tanto citius satietas cibi nos capiat. Quasi esset παραθῇ, in Activo. Tu verte: Quanto plura [edulia] aliquis sibi apponenda curaverit: Et mox: Ὁ παρατιθέμενος πολλά. Qui multos cibos sibi apponendos curat.

5. Ἄρχω in Activo, non simpliciter significat, incipio, sed, prior incipio: seu, aliis ad faciendum praeo. Ἀρχομαι, in Medio, alterum sic incipientem sponte sequor: seu, sino, vel curo mihi initium faciendi praeberi ab altero: quod est, si brevius rem exprimere velis, post alium incipio. Hoc igitur sensu, illi ex. gr. qui in Choro post Praecentorem canere incipiunt, dicuntur ἀρχεσθαι ᾄδειν: at Praecentor ipse, ἀρχει τῆς ψῆδης. Habet ceteroqui τὸ ἀρχεσθαι et alias notiones, quas exposuimus supra Sect. 1. Num. 23.

6. Κρίνω, judico: Κρίνομαι, in Passivo, judicor: invitatus nempt, seu nolens, volens: quo sensu rei criminis capitalis κρίνεσθαι dicuntur. At κρίνεσθαι, in Medio, dicitur de litigantibus, qui sponte se iudicio offerunt, sive iudicandos se praebeant: seu iudicem adeunt, ut jus sibi dicat. Unde ex consequenti significat, iudicio contendere, seu disceptare. Thucyd. lib. 1. c. 39. Φασὶ δὲ δίκη πρότερον ἐβελῆσαι κρίνεσθαι. Dicunt se iudicio ante disceptare voluisse. Ubi additur δίκη: quia τὸ κρίνεσθαι a iudicii interdum ad alias etiam lites, contentiones, seu certamina transfertur: ut apud Aristoph. Nub. v. 66. Τέως μὲν οὖν ἐκρινόμεθα. Per aliquod igitur tempus inter nos litigavimus, seu contendimus. De nomine scilicet filio imponendo. Et κρίνεσθαι Ἀρῆι, apud Homerum, Marte contendere. Κρίνεσθαι περὶ τῶν δῶν, de summa rerum praelio decernere, apud Polybium. Et cum Dativo, κρίνασθαι Τιτάνεσσι, pugnare cum Titanibus, apud Hesiod. in Theog. v. 882.

7. Δικάζω, jus dico. Δικάζομαι, in Medio, facio mihi jus dici, vel juri dicendo me praebeo, seu offero: et ex consequenti, iudicio cum aliquo discepto, seu contendo: itidem ut κρίνομαι, de quo proxime ante. Sic ἐπιδικάσαι, adjudicare, seu addicere alicui hæreditatem, quod est officium iudicis: at ἐπιδικάσασθαι, facere, seu curare sibi adjudicari hæreditatem,⁴ quod fit, quum testimoniis, aliisque argumentis iudicem eo adducimus, ut sententiam secundum nos ferat. Harpocrat. V. Ἐπιδίκασε. Τὸ δὲ ἐπιδικάσαντο, οἶον, ἔπεισαν τοὺς δικαστὰς ἐαυτοῖς προσνεῖμαι τὸν κλῆρον. i. e. Ἐπιδικάσαντο, quasi dicas, induxerunt iudices, ut hæreditatem sibi attribuerent. Hinc ex consequenti τὸ ἐπιδικάσασθαι plerumque significat, hæreditatem iudicio consequi. Demosth. adv. Olympiod. p. 693. C. Ἐπιδίκασεν ὁ Ἀρχὼν τοῖς ἀντιδικοῖς τοῖς ἡμετέροις τὸν κλῆρον τὸν Κόνωνος. Et statim: Ἐπειδὴ δ' ἐπιδικάσαντο: at postquam hæreditatem iudicio consecuti essent. Ad hunc locum Demosth. Harpocraton respexit. Et in ead. Orat. p. seq. Προκαλεῖσθαι τοὺς ἐπιδεδικασμένους. Ubi Verbum ἐπιδεδικασμένους, licet sit Formæ Passivæ, notionem tamen habet Medium, idemque notat, quod ἐπιδικασμένους. Et mox: Ἀπολαβὴν παρὰ τῶν ἐπιδικασμένων, ὅσα ἦσαν παρ' ἡμῶν εἰληφόρες. Et mox: Ἐπειδὴ ἐπιδικάσαντο οἱ ἀντιδικοὶ ἡμῶν, ἅπαντα παρέλαβον, ὅσα, κ. τ. λ. i. e. postquam hæreditatem iudicio, seu per sententiam iudicis, obtinuissent, etc.

8. Τάξαι φόρον, tributum aliis imponere, seu imperare, apud Thucyd. lib. 3. c. 50. et lib. 1. c. 19. et alibi. At τάξασθαι φόρον, in Medio, semper dicitur illi, qui pactione interposita, atque adeo non plane inviti, seu coacti, tributum sibi imponi patiuntur: quæ quidem notio ex actione et passione pulchre mixta est. Dicitur autem vel absolute, τάξασθαι φόρον: vel cum Infinitivo, τάξασθαι φόρον, χρήματα, ἀποδοῦναι, φέρειν, etc. Thucyd. lib. 1. c. 108. Ὁμολόγησαν οἱ Αἰγινῆται τοῖς Ἀθηναίοις, τεῖχιν τε περιελέοντες, καὶ ναῦς παραδόντες, φόρον τε ταξάμενοι ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον. Et eod. lib. c. 99. Χρήματα ἐτάξαντο ἀντὶ τῶν νεῶν φέρειν. Et cap. 101. Χρήματα ταξάμενοι φέρειν. Vide etiam eod. libr. c. 117. et lib. 3. c. 50. et alibi: item Plutarch. in Pericl. p. 167. B.

9. Ψηφίζω, calculos colligo, seu calculis collectis vel subductis computo: item suffragia colligo, vel sententias rogo: quo sensu tamen compositum ἐπιψηφίζω potius usurpari solet, ut mox dicitur. At ψηφίζομαι, in Medio, facio suffragia mea colligi, vel curo sententiam me rogari: et ex consequenti, suffragium fero, seu suffragio lato aliquid statuo, decerno, vel scisco.⁵ Et hæc quidem notio adeo nota est et obvia, ut supervacaneum putemus, exemplis eam illustrare. Sed de verbo ἐπιψηφίζειν hic agere operæ pretium erit. Id enim a Viris doctis⁶ non satis intellectum esse animadvertimus. Nimirum ἐπιψηφίζειν proprie notat, populi suffragia de re aliqua colligere: seu populum in suffragium mittere: vel populum de re aliqua sententias rogare: quod apud Athenienses non solum Ἐπιστάτης, sed etiam novem Προῆδρι facere solebant. Thucyd. lib. 6. c. 14. princ. Καὶ σὺ, ὦ Πρύτανι, ταῦτα ἐπιψηφίσε, καὶ γνώμας προτίθει αὐτοῖς Ἀθηναίοις. Et tu, o Prytani, (quo nomine hic designatur Ἐπιστάτης, sive Præses Senatus) de his rebus populum in suffragium mitte, eique sententias iterum propone. Male ibi interpres τὸ ἐπιψηφίσε reddit, de consilii sententia confirma. Nam agitur ibi de re aliqua populo proponenda, sive de qua populi sententia roganda erat. Scholiastes quoque τὸ ἐπιψηφίσε minus recte interpretatur, δευτέρως ψήφους τίθει. Nam etiam quum quis prima vice populum de re aliqua in suffragium mitteret, id ἐπιψηφίζειν dicebatur: ideo nimirum, quia Athenis olim vix aliqua res ad populum ferebatur, nisi prius Senatus de ea censuisset. Sic ergo ἐπιψηφίζειν proprie foret, post ψήφισμα Senatus (quod προβούλευμα dicebatur, quia rogationem populi præcedebat) de re aliqua populi suffragia exquirere. Harpocrat. Προβούλευμα, τὸ ὑπὸ τῆς βουλῆς ψηφισθὲν, πρὶν εἰς τὸν δῆμον εἰσενεχθῆναι. Vide Eund. V. Ἀπροβούλευτον, itemque Argument. Orat. Demosth. adv. Androktionem. Æschin. contra Ctesiph. in princ. Καὶ ταῦτα ἑτεροὶ τινες τὰ ψηφίσματα ἐπιψηφίζουσιν, οὐκ ἐκ τοῦ δικαιολόγου τρόπου λαχόντες προεδρεύειν. Et de his rebus, quas Senatus decrevit (vel quarum auctor Senatus est factus) alii Populum ad suffragia vocant, etc. Ubi Προῆδρι τὸ ἐπιψηφίζειν assignat. Et quidem partem illius ἐπιψηφίσεως fuisse, τὸ ἀναγορεύειν τὰς χειροτονίας (i. e. publice pronuntiare numerum manuum, quæ tollerentur), idem paulo post indicat.

¹ Ipse me docendum praebebo, scholam philosophorum frequentans.

² Muginatur hic interpres, et, quid velit, ipse nescit: quod et vir doctus ipse desideravit in Notis ad hunc locum p. 53. Verissimum hoc est: διδάξω, ὁ φιλόσοφος διδάσκαλος ἵπῃ διδάξομαι δι, ὁ πατήρ, καὶ πᾶς ὁ παραδιδούς ἵπῃ μανθάνειν, p. 62.

³ Ἐδιδάξαμην μὲν τοι σὺ, hoc est, te docendum curavi: vel, te docendum alteri commisi. Conf. Cl. Kusterum ad hæc verba, p. 63. Sic de Themistocle apud Æschin. Dial. 1. §. 4. τὸν οὖν ἰδιδάξατο, id est, curavit docendum: a quo verbo postea ἰδιδάξε discernetur. Vid. ibi P. Horrei Not. Sic Lucianus i. 2. 2. Pater, inquit, deliberabat cum amicis, ὅ, τι καὶ διδάξαιτό μί, id est, docendum curaret. Ubi Σχόλια: διδάσκαμαι τίνα, εἰς διδάσκαλον πύμην μαθησόμενον. Itaque versio, quid me doceret, non probanda. Latini quidem docere hanc in sententiam utuntur, cui respondet Græco διδάσθαι, ut L. 12. D. de Leg. et Fideic. Verum illi carent Media forma, qua ista ambiguitas unice tollitur. Præclare hoc monuit Cl. Gesnerus, Præf. ad Lucian. p. xxxii.

⁴ Sen, attribueret, vindicare sibi hæreditatem. Hesychius p. 1348. Ἰπιδικάσεται ἀντιποιεῖται. Ecquis est, quin κλῆρον deesse videat? vindicat, attribuit sibi coram iudice hæreditatem. Hinc rarissima vox, qua Lucianus Somn. p. 13. ed. nov. usus est, ἰπιδικάσιμος, id est, ut σχόλια habent: ὁ τοῖς φίλοις ἐν τῷ δικάζεσθαι συνηγορῶν, κ. τ. λ. amicis advocatus. Vid. ad locum Lucianum Cl. Hemsterhusium.

⁵ Ψηφισσάσθαι πῶλον, decernere bellum, ὁ Ἀττ. κῶν κερειφίος, Thucyd. i. 119. 76.

⁶ Non multum operæ hic navarunt Budæus, C. L. G. p. 167. s. et H. Stephanus, in Thes. T. iv. p. 730. Nihil hic etiam Æmilius Portus in Lex. Ion. vidit. Eximia collegit eam in rem H. Valesius ad Harpocr. p. 74. 284. sed ullo sine delectu et ordi-

Ceterum Wolfius τὸ ἐπιψηφίζουσιν in dicto loco Æschinis male reddit, comprobent. Id enim foret, ἐπιψηφίζονται, in Medio. In ead. Orat. p. 285. A. Τίς ἦν ὁ ταῦτα γράψας, καὶ τίς ὁ ταῦτα ἐπιψηφίσας πρόεδρος; ubi Wolfius eundem errorem errat. Et ead. Orat. p. 292. B. Κόττυφον, τὸν τότε τὰς γνώμας ἐπιψηφίζοντα, ubi Wolf. satis recte, Cottyphum, qui tunc sententias rogarat. Notandum tamen, γνώμας hic non tam dici ipsius populi suffragia, quam aliorum (puta Oratorum, qui Populo aliquid suaderent) sententias, de quibus Populi suffragia exquirenda erant. Quare, γνώμας ἐπιψηφίζειν (quod eodem modo dictum est, quo in loco superius citato, ψηφίσματα ἐπιψηφίζειν) accuratius verteretur, sententias eorum, qui publice aliquid suadent, ad populi suffragia revocare. In ead. Orat. paulo superius: Ἐκφέρεται προβούλευμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διεκράζατο ἐπιψηφισθῆναι, καὶ γενέσθαι τοῦ δήμου τὸ ψήφισμα. Qui locus insignis est ad probandum id, quod ante diximus; nimirum res ad Populum ferri demum solitas fuisse, postquam Senatus de iis censuisset, sive decrevisset: idque quum factum esset, ψήφισμα, sive προβούλευμα Senatus, postea etiam fiebat ψήφισμα Populi. Demosth. adv. Androt. haud procul a princip. Πρῶτον μὲν οἱ προεδρεύοντες τῆς βουλῆς, καὶ ὁ ταῦτ' ἐπιψηφίζων Ἐπιστάτης, ἡρώτων, καὶ διαχειροτονίαν ἐδίδοσαν. Cum quo loco comparandus est ille, qui non longe præcedit: Ταῦτ' ἐπὶ ἡρώτων ὁ Ἐπιστάτης διεχειροτόνησεν ὁ δῆμος. Unde apparet, τὸ ἐπιψηφίζειν in priore loco idem esse, quod hic ἐπέρεσθαι, i. e. rogare Populum. Utrumque enim τῷ Ἐπιστάτῃ tribuitur. Præterea notandum est, τὸ ἐπιψηφίζειν in priore loco τῷ Ἐπιστάτῃ, tanquam summo Senatus Præsidi, κατ' ἐξοχὴν tribui; quamvis ceteroqui et alii novem Proedri dicerentur ἐπιψηφίζειν: ut non solum ex superioribus constare potest, sed etiam ex loco hoc Demosthenis adv. Timocrat. pag. 482. B. Ἡ Πρόεδρος ταῦτ' ἐπεψήφισεν, ἢ Πρύτανις: ubi per Πρύτανιν intelligitur Ἐπιστάτης: uti et in loco Thucydidis supra adducto. Xenoph. lib. 6. de Expedit. Cyr. p. 373. C. Ἐπειδὴ δὲ ἐδόκει δῆλον εἶναι, ὅτι αἰρῶνται αὐτὸν, εἰ τις ἐπιψηφίζοι. i. e. Quum autem manifestum videretur, [milites] eum electuros esse, si quis suffragia illorum exquiret. Interpres male: Si quis de concilii sententia decretum faceret. Idem Ἀπομνημ. lib. 1. p. 711. B. de Socrate: Ἐπιστάτης ἐν τῷ δήμῳ γενόμενος, οὐκ ἐθέλησεν ἐπιψηφίσειν: ubi Interpr. male: decretum adjuncto suffragio suo, facere noluit. Tu verte: De re illa Populum in suffragium mittere noluit. Dion. Halicarn. l. 7. c. 17. in fin. τοῦτον τὸν νόμον ἐπιψηφίσαντες οἱ Δῆμαρχοι: ubi manifeste significat, rogare Populum. Expri- mere enim voluit phrasin illam, in Comitibus Romanorum olim usitatam, rogare legem: quod est sensu prægnanti, rogando Populum legem sancire. Nulla enim lex Romæ olim, libera adhuc Republica, sanciri, nec fere aliud quidquam publice statui solebat, nisi prius Consules, vel etiam Tribuni plebis (quos Dionysius in citato loco Δημάρχους vocat) populum rogassent, Vellentne et juberent aliquid fieri: unde et leges sic rogatæ et latæ, proprie dicebantur rogationes: ut nemini non notum est. Porro Thucyd. lib. 1. c. 87. princ. cum Accusativo et Præpositione dixit, ἐπιψηφίζειν εἰς τὴν ἐκκλησίαν: quod Interpr. recte vertit: In Lacedæmoniorum concione sen- tentias rogare. At Lucianus in Timon. p. 140. Edit. Amst. cum Dativo dixit, ἐπιψηφίζειν τῇ ἐκκλησίᾳ: quod licet insolens videatur, comparari tamen potest cum phrasi illa, ψῆφον ἐπαγαγεῖν τινι, qua usus est Thucyd. lib. 1. c. 87. 119. 125. et alibi. Ut hoc addam: Harpocr. vocem Ἐπιψηφίζων interpretatur, ἐπικυρῶν: i. e. ratum faciens, seu approbans: sed quæ interpretatio (licet eam doctissimus Valesius, alique amplectantur) a verbo hoc aliena est; ut ex superioribus apparet. Obduci tamen nobis posset locus hic Xenophontis lib. 7. Ἀναβ. p. 404. Ἐπὶ τοῦτοις εἶπε Ξενοφῶν, εἰ τις ἀντιλέγει, λεγέτω· εἰ δὲ μὴ, ἐπιψηφίσετε ταῦτα· ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντέλεγεν, ἐπεψήφισαν: ubi certum quidem est, τὸ ἐπιψηφίζειν positum esse pro ἐπιψηφίζεσθαι, i. e. rem suffragio suo comprobare: sed vix crediderim, id ab ipso auctore profectum esse, quum videam, non solum ab aliis scriptoribus, sed etiam ipso Xenophonte alibi, verbum hoc, eo, quo supra diximus, sensu usurpari. Quare levissima mutatione rescribendum censeo, ἐπιψηφίσεσθε, pro ἐπιψηφίσετε, et ἐπεψήφισαντο, pro ἐπεψήφισαν. Emendationis hujus sponsores do ipsum Xenophontem, qui eod. lib. p. 414. D. in ejusdem rei et facti narratione, Verbum Medium, ἐπιψηφίσασθαι, adhibet. Sic enim inquit: Πάντες μὲν ἐλέγετε σὺν Σεύθῃ ἵεναι, πάντες δ' ἐπεψήφισαντο ταῦτα. Utitur etiam Xenophon verbo hoc lib. 4. Ἑλλήν. p. 513. ubi ait: Πάντες ἐπεψήφισαντο βοηθεῖν μετ' Ἀγησίδαον τῇ Λακε- δαίμονι.² Et Dionys. Halicarn. lib. 6. c. 84. princ. Ἐπιψηφεῖται³ μὲν ἡ Βουλὴ ταῦτα, καὶ νόμον τάξιν ἀποδώσει τοῖς γραφησομένοις. Id est, Hæc autem Senatus suo decreto rata faciet: ut ibi Interpres recte. Sed satis de verbo ἐπιψηφίζω.

10. Θεῖναι νόμον, semper dicitur de Legislatore, sive eo, qui legem Populo ponit: at θέσθαι νόμον dicitur ipse Populus, qui legem a Legislatore sibi ferri facit, curat, vel mandat: vel legem a Legislatore latam volens accipit, eamque suffragio suo confirmat. Pari modo θέσθαι ὑποθήκην dicitur creditor, qui pignus a debitore sibi dari curat, seu pignus a debitore accipit: ut inferius exponetur. Et παραθέσθαι τράπεζαν, est, mensam sibi apponendam curare; ut supra dictum est, p. 120. Quam parum autem dicta differentia inter θεῖναι et θέσθαι νόμον, vel saltem differentia illius ratio, adhuc animadversa et perspecta fuerit, res ipsa docet. Quare operæ pretium erit, utramque phrasin exemplis illustrare. Et primo quidem de Legislatore, sive auctore et suasore legis, dici θεῖναι νόμον, ostendemus. Xenoph. de Republ. Lacedæm. pr. Ἀνκοῦργον τὸν θέντα αὐτοῖς [τοῖς Λακεδαιμονίοις] τοὺς νόμους. Demosth. adv. Leptin. p. 373. C. Καθ' ὃν τρόπον ὁ Σόλων τοὺς νόμους κελεύει τίθεναι. Et pag. seq. A. Χρὴν τοίνυν Λεπτίνην μὴ πρότερον τίθεναι τὸν ἑαυτοῦ νόμον, πρὶν, etc. Et in princip. ejusd. Orat. Διὰ τοῦτο οὕτως ἔθηκε τὸν νόμον Leptines nempe. Idem adv. Timocr. p. 463. A. Ὡστε τίθησι τουτοὶ τὸν νόμον. Timocrates scilicet. Et paulo post: τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ τίθησι τὸν νόμον. Et p. 465. C. Γράψαι καὶ θεῖναι νόμον ὑμῖν. Et ead. Orat. pag. 489. de Solone et Dracone Legislatorebus: Συμφέροντας ἔθηκαν καὶ καλῶς ἔχοντας τοὺς νόμους: et sic sexcentis aliis in locis. At contra θέσθαι νόμον non de Legislatore, sed de populo ipso (ut supra jam diximus) usurpatum reperias. Harpocrat. V. Θεῖσθαι: Ἐπὶ τῶν νόμων λέγεται, ὥς ἔθηκε μὲν ὁ νομοθέτης, ἔθετο δὲ ὁ δῆμος. Sic enim lego pro, ἔθετο καὶ ὁ δῆμος. Addit mox Harpocratiō: Ἐν μὲν τοι τῷ κατὰ Στεφάνου φησὶ· ἑαυτῷ νόμον ἰδίους θέμενον· μὴ ποτε δὲ ἀντὶ τοῦ θέντα, θέμενον. i. e. In Oratione tamen adversus Stephanum inquit: Sibi privatim leges θέμενον. Ubi videndum, an non θέμενον dictum sit pro θέντα. Locus Oratoris, quem Harpocratiō designat, extat in Orat. 2. advers. Steph. sub finem: ubi hodie pro ἑαυτῷ, legitur, αὐτὸν αὐτῷ: quod eodem redit. Non est autem necesse cum Harpocratiōne statuere, θέμενον hic positum esse pro θέντα. Nam uti qui alius Legem ponit, Active dicitur θεῖναι νόμον: ita qui ipse sibi legem ponit, recte, et ex propria Verborum Mediorum vi, dicitur θέσθαι νόμον, vel addito Pronomine ἑαυτῷ, vel sine eo. Si addatur, erit pleonasmus: de quo videat Lector, quæ notavimus Sect. 1. Num. 66. Demosth. adv. Leptin. p. 373. C. Οὐδὲ γὰρ ἂν ὑμεῖς ποτε ἐπέισθητε θέσθαι νόμον. Neque vos unquam (alloquitur ibi Athenienses) legem hanc poni vobis sivissetis. Et in princ. ejusd. Orat. Ἀρ' οὖν θησόμεθα τὸν νόμον; An igitur legem [hanc] nobis ferri curabimus, vel sinemus? Loquitur nimirum

¹ Non insolens hoc est. Præcedit in hoc Luciano loco, Tom. 1. p. 157. ed. nov. Amstel. ἰσχυρότατον τὸν νόμον. Hæc formula de eo dicitur, qui in comitiis populi legem proponit ac suadet: tum Ἐπιστάτης, vel Πρύτανης, vel Πρόεδρος, sententias rogat, populumque mittit in suffragia: hoc est apud Atticos, ἐπιψηφίζειν τῇ ἐκκλησίᾳ, τῷ δήμῳ, ἢ τῇ ἐκκλησίᾳ, ut Thucyd. l. 87. Eadem loquendi ratio in Diogene, L. vii. 10. extat: Ἐκκλησίᾳ κυρία τῶν προέδρων ἐπιψήφισαν, Hippon, F. Cratistotelis, concionem legitimam in suffragia misit ex Proedris. Fl. Josephus, A. J. xiv. 8. §. 14. p. 623. alteram habet, quam Jo. Hudsonus recte vertit, ἐπιψήφισεν τῷ δήμῳ, populum in suffragia misit: sed prava virum doctissimum distinctio fefellit, quam Cl. Hemsterhusius emendavit, qui ad verba Luciani legi meretur.

² Scite discrimen inter Medium et activum hoc verbum interpretatur Cl. Hutchinson, laudato tamen simul Kusteri libello, in lib. 4. Ἀναβ. p. 359. Add. p. 408. et 547.

³ Hæc est illa vox, in qua enodanda Hesychius versatus est, p. 1403. ed. nov. Ubi locum turbatum Cl. Kusterus sic restituit: ἐπιψηφίζονται· ἐπιψηφίζομαι· ἐπιψήφω· ψῆφον παρέχω καὶ τίω.

id, quod nobis debetur, exigere, vel sumere; et præcipue pœnam. Non magis ἴσθαι et τίσασθαι confundere licet, quam $\text{δανείσαι et δανείσασθαι}$, $\text{μισθῶσαι et μισθώσασθαι}$, $\text{χρῆσαι et χρήσασθαι}$, $\text{θῆναι ὑποθήκην et θέσθαι}$, aliaque hujus generis verba (de quibus mox), quorum Activa semper ad dantem, Media vero ad accipientem referuntur. Ceterum exempla τοῦ τίσασθαι, pro punire vel ulcisci, haud pauca extant apud Homerum, aliosque Poetas potius, quam pedestres scriptores. Compositum tamen ἀποτίσασθαι non solum Poetæ usurpant, sed etiam Xenophon, scriptor Ἀττικώτατος, lib. 5. de Instit. Cyr. p. 139. A. ubi ait: Ἀποτίσασθαι τὸν καὶ θεοῖς ἐχθρὸν, καὶ ἀνθρώποις: Ulcisci [seu punire] hominem et diis et hominibus inimicum. Et lib. 3. Ἀναβ. p. 300. C. Ἀλλὰ τοῦτους μὲν οἱ Θεοὶ ἀποτίσαιντο. Verum de his dii merita sumant supplicia: ut Interpres recte reddit.

13. Θεῖναι ὑποθήκην , pignus dare: at θέσθαι ὑποθήκην , facere, seu curare sibi pignus dari, sive accipere pignus. Posterius dicitur de Creditore; uti prius de Debitore. Harpocrat. $\text{Θέσθαι, ἀντὶ τοῦ, ὑποθήκην λαβεῖν}$. Pollux lib. 3. Sect. 84.¹ Ὑποθήκην θεῖς, ὁ δανειζόμενος: Ὑποθήκην θέμενος, ὁ δανείζων: Pignus dans, [dicitur] debitor: pignus accipiens, creditor. Idem lib. 8. Sect. 142.² $\text{Θεῖναι μὲν οἰκίαν, τὸ δοῦναι εἰς ὑποθήκην θέσθαι δὲ, τὸ λαβεῖν εἰς ὑποθήκην καὶ τὸ μὲν, ἔθηκε, τὸ δὲ, ἔθετο, ὁμοίως, ὑπέθετο}$.³ Eadem est ratio verbi Ἀποτιμῆσαι, et Ἀποτιμῆσασθαι. Nam Ἀποτιμῆσαι dicitur maritus, qui pignus æstimatum pro dote uxoris dat: at ἀποτιμῆσασθαι significat, pignus ejusmodi accipere.⁴ Harpocrat. V. Ἀποτιμηταί: Ἐλέγετο δὲ ὁ μὲν δὸς τὸ ἀποτίμημα, ἐνεργητικῶς, ἀποτιμῶν: ὁ δὲ λαβὼν, ἀποτιμᾶσθαι. Suidas: Ἀπετιμήσατο, ἀντὶ τοῦ, ἀποτίμημα ἔλαβεν. Vide eund. V. Ἀποτιμηταί. Demosth. I. adv. Onet. sub princ. Ἀποδείξω οὐ μόνον τὸν προῖκα οὐδὲ δωκότα, ἧς φησὶ νῦν ἀποτιμῆσασθαι τὸ χωρίον. Demonstratio eum [Onetorem] non solum dotem non dedisse, pro qua fundum illum pignoris loco se accepisse dicit: [sed etiam, etc.] Et mox: Ἀποτιμῆσασθαι φάσκων τὴν γῆν: i. e. Interprete Wolfio, sibi prædium illud oppugneratum esse dicitans. Vid. etiam p. seq. Sic στήσαι⁵ et ἀποστήσαι, est, appendere ad libram, seu appensum quid alteri tradere: at στήσασθαι, et ἀποστήσασθαι, facere sibi aliquid appendi, seu, appensum accipere. Hesych. Ἀφίστησιν, σταθμῷ παραδίδωσιν. Idem Ἀποστήσας, πωλήσας σταθμῷ.⁶ i. e. Ἀποστήσας, qui ad libræ pondus vendidit. Harpocrat. Ἀποστήσάμενον, ἀντὶ τοῦ, πρὸς σταθμὸν παραλαμβάνοντα Δημοσθένης ἐν τῷ πρὸς Τιμόθεον. Eadem habet Suidas, qui et hæc addit: Καὶ ἀποστήσονται, οἷον σταθμῷ λάβωσιν ἴσον. Locus autem Demosthenis in Orat. adv. Timotheum (ad quem Harpocrat. et Suidas alludunt) extat p. 704. A. et sic habet: Χρῆν γὰρ τὸν ὑποδεξάμενον καὶ ἀποστήσάμενον τὸν χαλκὸν τῶν οἰκετῶν τῶν ἡμετέρων, τοῦτον ἐξαιτεῖν. Ubi Wolfius male ἀποστήσάμενον reddit, qui expendisset: pro, qui ad libram appensum accepisset.

14. Κομίσαι ἐπιστολήν, ferre, seu afferre alicui epistolam. At Κομίσασθαι ἐπιστολήν, curare sibi afferendam epistolam, seu simpliciter, allatam epistolam accipere: ut in Epistola Philippi Regis apud Demosth. pro Ctesiph. sive pro Coron. p. 337. B. Ἐκομίσάμην τὴν παρ' ὑμῶν ἐπιστολήν. Exempla alia passim obvia sunt. Vide etiam supra Sect. I. Num. 54. et 55. ubi de aliis verbi hujus notionibus exposuimus.

15. Χρῆσαι, commodare, seu utendum dare: Χρήσασθαι, facere sibi aliquid commodari, sive utendum accipere. Exemplis in re clara et nota abstineo. Et quoniam, qui rem utendam accepit, ea etiam utitur, hinc χρᾶσθαι etiam dicitur, qui re aliqua utitur: ut nemini non notum est. Neque solum χρᾶν, in Activo, significat commodare, sed etiam oraculum edere, ut constat. Hinc χρᾶσθαι, in Medio, interdum notat, curare sibi oraculum edi, seu oraculum consulere. Exempla quære in Lexicis. Sic συμβουλεύειν, in Activo, consilium dare:⁷ at συμβουλεύεσθαι, in Medio, curare sibi consilium dari, sive, consulere aliquem.⁸ Hujus generis Verbum etiam est, μαντεύομαι: quatenus nempe significat, oraculum consulo. Nam interdum, ut constat, ponitur pro, oraculum edo: sed quo sensu proprie significat, sino me consuli de eventu rei futuræ; et ex consequenti, vaticinor, seu oraculum edo.

16. Δανείσαι, mutuam pecuniam dare: Δανείσασθαι facere sibi mutuam pecuniam dari; pro quo, brevius, et magis Latine dixeris, mutuam pecuniam sumere.⁹ Sic μισθῶσαι, locare: Μισθώσασθαι, facere sibi aliquid locari, seu locatum accipere: quod est uno verbo, conducere. Utriusque verbi notio vulgarior est, quam ut necesse sit, exemplis eam illustrare. Hujus generis verba etiam sunt μερεῖν et μερεῖσθαι: quatenus nempe illud ponitur pro δανείζειν, hoc pro δανείζεσθαι. Hesych. Μερεῖ, δανείζει: Μερεῖσθαι, δανείζεσθαι. Hesiod. Ἔργ. καὶ Ἡμ. v. 349. Εἰ μὲν μερεῖσθαι παρὰ γέροντος. Ubi Glossæ MS. Vossii, (ut ibi notat Grævius) καλῶς δανείζεσθαι. Nimirum μερεῖσθαι proprie significat, certa mensura aliquid utendum accipere: et per catachresin videtur etiam dici de rebus, quæ pondere et numero constant: si quidem falsi non sunt veteres Grammatici, qui (ut diximus) verbum hoc interpretantur, δανείζεσθαι. Ego vero non video, quid obstet, quo minus, τὸ μερεῖσθαι, in memorato loco Hesiodi, propria significatione accipi possit.

C. WOLLII NOVÆ ACCESSIONES.

17. Παιδεύειν de παιδευτῇ, magistro seu pædagogo dicitur, erudire, docere, castigare. At vero παιδεύεσθαι de patre adhibetur, qui curat filium erudiendum, doceudum, eumque τῷ παιδευτῇ castigandum tradit et committit. Hesychius accurate: ἐπαιδεύσατο, τὸν υἱὸν ὁ πατήρ ἐπαιδεύσει δὲ, διδάσκαλος, f. 1306. 16. ed. nov. Cl. Alberti. Unde Hebr. xii. 7. υἱὸς, ὃν παιδεύει πατήρ, est filius, quem pater ipse castigat instar pædagogi. Ipsi didascalus seu docendi artis species est παιδευτική, Solertia educandi, auctore Platone, in Sophist. p. 154. D. Idem Gorg. p. 311. B. παιδεύειν ἀνθρώπους εἰς ἀρετὴν, instituere homines ad virtutem. Diog. 1. 92. τέκνα παιδεύειν, erudire liberos. Sic præclare Jos. Scaliger, vir illustris: parentum est παιδεύεσθαι, Pædagogorum, παιδεύειν in Notis in Disticha Catonis, p. 46. inter Opuscula ejus diversa, Græca et Latina, quæ Parisiis 1605, 8. in lucem exierunt. Addit, eam κυριολογίαν Atticos religiose observare. Deinde in loco de divitiis Græcarum literarum hic cogitat, quas in hac quidem contemplatione nos semper ante oculos positas habuimus. Romani profecto, hæc etiam in parte, inopes sunt. Hi etenim et parentem, et pædagogum dicunt erudire ac docere. Ictus de legatis tertio, L. Stichus, sive, D. l. 32. tit. 1. l. 12. Stichus liber esto, et, ut eum heres artificium doceat, unde se tueri possit, peto: ἵνα κληρονόμος μου διδάσκηται αὐτόν, non autem διδάσκη, quod in magistrum cadit. Lex. Gr. ex Suida fere

¹ C. IX. p. 308. Tom. I. ed. eximie Hemsterhusii.

² C. XII. p. 966. T. II.

³ Verba ita se habent: ὁμοίως ὑπέθηκε, καὶ ὑπέθετο.

⁴ Hesychius p. 491. Ἀποτιμῆσασθαι: τὸ λαβεῖν εἰς ὑποθήκην. Verum Ἀποτιμῆσθαι ἀποτίθησιν, leviter sic immuta: Ἀποτιμῆσθαι ὑποτίθησιν, auctore Cl. Hemsterhusio.

⁵ [Mire vero errat Methode de Port Royal, l. iv. regl. 1. 3. ubi στήσαι vertitur être debout, i. e. to stand, quod debuit verti active to place, appoint. Neutra significatio istius verbi Præterito convenit et Aor. 2; nunquam Aor. 1; nec nunquam variatur in hac re per omnes Græciæ fines. Vide, si libet, Duporti Prælect. in Theoph. c. 2. et nostrates Grammaticos. Βιωχέρ.]

⁶ Hartenus bene Hesychium, p. 486. verum explanatio, quam ad τὸ ἀποστήσασθαι apponit, ad ἀποστήσας etiam referri debet, hoc modo: ἀποστήσας, πωλήσας σταθμῷ. Ἀποστήσαι, ἀποδοῦναι χρέος. Ἀποστήσασθαι, ἀποποιήσασθαι, vel παραλαβεῖν χρέος. Nam ἀποστήσαι, in Activo, significat, ad libram vendere, sive, appensum quid alteri tradere; at ἀποστήσασθαι est, ἀπολαβεῖν χρέος, appensum aliquid ab altero recipere: quæ ab Atticis Oratoribus nunquam confunduntur; ut præclare monuit Cl. Hemsterhusius. Hesychius deinde exponit verbum Homericum, sed postea ex Homero proscriptum, p. 487. Ἀποστήσονται ἀποποιήσονται, σταθμῷ γὰρ ἀπείδωσαν. Locus est Iliad. N. 745. ubi literatissimi Homeri editores maluerunt ἀποτίσονται legere. Sed Hesychius, ut critici veteres, Etymologus, voc. Στατήρ, p. 745. Apollonius, Lex. MS. Eustathius, Phavorinus. Hinc Cl. Barnes. Not. in Hom. Il. N. 745. ἀποστήσονται in Textum postliminio revocavit. Vid. omnino Hesychii ed. nov. p. 786. s.

⁷ Γνώμην εἰδωμί, I Cor. VII. 25.

⁸ Consilium petere ab aliquo.

⁹ Cont. hanc in rem Jac. Duport. in Prælect. in Theophrasti Charact. Eth. c. 9. p. 333-335. Cl. Salmas. de modo usurarum passim. Vid. Ind. ibid. Add. Wolf. ad Olynth. 1. Dem. p. 356. ed. Basil. 1569. 8.

si primitiva illorum significatio consideretur. Sic ex. gr. χρᾶσθαι, significatione utendi, est Medio-Activum: at vero, quatenus notat, facere sibi aliquid commodari, sive utendum accipere, (unde significatio utendi per metonymiam descendit) est Verbum vere Medium: ut jam supra diximus.

Uti vero dantur Verba quædam, quæ sub Forma Media significationem mere Activam habent; ita etiam dantur Verba, sub eadem Forma significationem contrariam, id est, mere Passivam, habentia; quæ appellare possis Medio-Passiva. In hoc genere nullum Tempus Formæ Mediæ frequentius Passive usurpatur, quam Futurum. Ex. gr. apud Sophoclem, Œdip. Col. p. 291. Πότῃ γὰρ ἡ σὴ προσφορά δηλώσεται. Ubi Schol. ἀντὶ τοῦ δηλωθήσεται. Sic, σταθμῆσεται, pro σταθμηθήσεται, habes apud Aristoph. in Ran. v. 809. Πείσομαι, pro πεισθήσομαι, apud Eund. in Nub. v. 90. 996. Λέξομαι, pro λεχθήσομαι, apud Eurip. in Alc. v. 322. Μισήσομαι, pro μισηθήσομαι, apud Eund. in Ion. v. 611. Φρουρήσομαι, pro φρουρηθήσομαι, apud Eund. in ead. fab. v. 603. Ἀλώσομαι, pro ἄλωθήσομαι, apud Eund. in Androm. v. 190. Στερήσῃ τέκνον, pro στερηθήσῃ, apud Eund. in Phœn. v. 1269. Vide etiam Suid. V. Ζητήσεται.

Credere autem quis posset, libertatem hanc Poetis tantum, propter metri necessitatem, concedendam esse; nisi et solutæ orationis scriptores ad eundem plane modum Futuro Mediæ Formæ, quamvis multo rarius, uterentur.¹ Nam apud Xenoph. Instit. Cyr. lib. i. p. 27. legitur, καταλύσεται σου ἡ ἀρχή, pro, καταλυθήσεται. Apud Eund. p. 485. Ἀποσφαγήσονται, et ἀλώσονται, pro, κατασφαγήσονται, et ἄλωθήσονται: item, πολιορκήσονται, pro πολιορκηθήσονται, apud Eundem, p. 595.

Quod autem ad Aoristum 1. Formæ Mediæ attinet, ejus usus in significatione Passiva rarissimus est. Ego saltem tempus hoc vix uno alterove in loco Passive usurpatum reperi; ut, ἐκείρατο, pro κέκαρται, in Fragmento Anonymi apud Plutarch. T. 2. p. 1098. Ἡμετέρας βουλαῖς Σπάρτα μὲν ἐκείρατο δόξαν. Quod Cicero, ni fallor, sic vertit: 'Consiliis nostris laus est attonsa Laconum.' Sic ἀπελυσάμην, pro ἀπελύθην, videtur dixisse Demosthenes in principio Orat. adversus Androt.

Hæc sunt, quæ de Verbis Mediis dicenda habui: quibus si quid nosti rectius, Lector, Candidus imperti: si non, his utere mecum.

JOANNIS CLERICI DE VERBIS GRÆCORUM MEDIIS DISSERTATIO.²

LUDOLPHUS KUSTERUS, qui ad Ecclesiam transiit Romanam, non ita pridem Dissertationem de vero usu verborum Mediorum³ conscriptam cum erudita communicavit civitate. Equidem non minori jucunditate, quam utilitate, in ea sum legenda versatus. Neque enim aliter fieri potest, quam ut ex hominis adeo periti monimentis in alios, idem licet interdum haud sentientes, singulare redundet emolumentum. Ex quo literas Græcas didici, tertius hic verborum status, quem artis grammaticæ admittunt magistri, mihi moram iniecit. Atque ut in ejus consideratione semel, iterum atque sæpius operam posui: ita hoc Cl. Kusteri opusculum novæ inquisitionis atque investigationis causam mihi attulit idoneam. In lucem jam proferam conjecturas hac de re meas, et, quid de ista grammatica difficultate mihi videatur, expromam. Quod si usu eveniat, ut ab hoc erudito homine meam interdum sejungam opinionem:⁴ in spe sum certissima, id ipsum vitio mihi haudquaquam daturum. Atque hanc ille veniam tanto mihi paratius dabit, quanto studiosius ego cavebo, ne quid eximiis ipsius derogem promeritis. Sique verum est, quod nemo dubitat, verbis nos ea, quæ cogitamus, interpretari; non erit sane, cur ego, qui summa ipsum veneratione prosequor, ullo verear modo, ne quod mihi verbum, quod graviter molesteque ferre queat, elabatur.

II. Quum non nisi ob necessarios humanæ societatis usus inventa sint vocabula, eæ quidem res initio nominibus designatæ sunt, quæ se primæ menti obtulerunt. In quibus primo loco numeranda sunt entia sive substantiæ. Deinde, præter has, id etiam nostros in sensus incurrit, quod una possit agere, altera vero alterius actionem recipere; unde factum, ut, quo hæc utraque qualitas rite secernatur, prior actio, altera vero passio nominaretur. Quumque primi nominum auctores unam eandemque rem, si quidem diversæ res adsint circumstantes, diversique respectus, agere et pati posse⁵ animadverterent: naturam in appellationibus rerum definiendis secuti ducem, non duo separatos, ad hanc utramque proprietatem indicandam, invenere terminos, sed unicum modo sufficere, in animum induxerunt, ut crederent, in cujus terminatione, quo passivam ei

¹ [Plura congegit Budæus, Comm. p. 896. *ἰπαινίσσομαι* pro *ἰπαινιθήσομαι*, *φιλήσομαι* pro *φιληθήσομαι* Antiph. *Καταστήσομαι* Lys. et Xenoph. pro *Κατασταθήσομαι*. *Τραφήσομαι* pro *τιτράφωμαι*, Lucian. *Διακοντιούμινος* ἢ *διατοξισούμινος*. Xenoph. *ὀρίσομαι* pro *ὠφελήσομαι*, *ἑώσομαι*, sinar, Theoc. *Ζημιώσομαι*, Idem. *Συντρίψομαι* et *κατατρίψομαι*, Plut. *Διδάξομαι*, Arist. *Στηρήσομαι*, Soph. Antig. 902. et Isocr. *Ἐπιβουλεύσομαι* Xenoph. Adde *ἰπιτρίψονται*, comminuentur, Lucian. *Ἰκαρομεν*. *τιμήσεται*, honorabitur, Æsch. Agamem. 590. *διείσεται*, procul asportabitur, huc et illuc jactabitur, Soph. Aj. 511. *λίξομαι*, dicar, Eurip. Alcest. 322. Herc. Fur. 582. Iph. Taur. 1647. *κρύψεται*, Phœnis. 1625. *μισήσομαι*, invisus ero, Troad. 650. *ὄκα ἴασσομαι*; nonne sinar, Iphig. in Anl. 331. *ἰπιταξέμεσθα* pro *ἰπιταχθήσεσθα*, fut. Med. pro Passivo, Eurip. Suppl. Mul. 521. *ὀφίλον* καὶ *ἀποώφονται*, Gal. v. 12. nisi forte eo sensu accipias quem in Præfatione notavi. Bowyer.]

² Legitur ea dans la Bibliothèque Ancienne et Moderne, T. v. P. ii. p. 237. seqq. ibidemque hanc præ se fert inscriptionem: Remarques sur la Dissertation de Mr. Kuster sur les Verbes Moyens, hoc est, Animadversiones in Dissertationem Cl. Kusteri de Verbis Mediis. De versione mea Latina non nisi hæc, quæ moneam, habeo: me et mentem Auctoris accurate, nec nou plano simplicique stylo, expressisse, et Latinitati, quoad ejus fieri potuit, castiori elegantiorique navasse operam. Eadem me impulit causa, ut Gallicum honoris nomen Monsieur, nimis sæpe hic obvium, per Clarissimi titulum Latine converterim. Qua in re veteris indolem Latinitatis secutus sum, qua non promiscue omnes, sicut hodie, Domini salutabantur: a cujusmodi blanditiis et ineptiis sibi temperant, qui antiquam persequuntur venustatem. Quod reliquum est, id quod de Kusteri ad Romanenses transitione hic meminit Clericus, jam antea didici ex Histoire Critique de la République des Lettres, T. iv. p. 348.

³ Apud Jo. Baptist. Delespine, 1714, 8.

⁴ Nihil hoc famæ Kusteri nocebit, qui vir erat in Græcis literis præcipuus. In his autem non nimium fuisse Clericum, Menander in primis, id est, res ipsa loquitur, nec verba desiderat. Equidem malim cum Kustero errare, quam cum Clerico vera dicere, si quidem de Græco sermone instituitur disputatio.

⁵ Datur hic tertium. Potest aliquis vel ipse, vel per alium aliquid agere. Quid? quod aliquis vel suam, vel alterius actionem pati vel recipere potest. Ex quo sequitur, ut triplicis generis verba esse possint: 1. activum, quando, quis ipse agit; 2. passivum, quando quis alterius actionem patitur; et denique, 3. Medium, quando aliquis per alium aliquid agit, vel a se patitur, vel actionem ipse suam recipit. Itaque iis, qui primi linguas invenerunt, causa fuit, cur de Medio Verbo mature cogitarent. Testamur eam in rem ipsam primam, hoc est, Hebræam linguam, in qua conjugatio, quæ Hitpael dicitur, vim habet Mediani. Ut igitur Hebræi, sis

credendi, immutatæ in hoc verbo locutionis eandem, quæ modo in φοβούμαι¹ eluxit, causam sibi vindicare locum. Ex eadem divinatione hoc duco consecrarum: has dicendi rationes in Thucydidis historiis frequentatas, παρεσκευάζοντο² στρατιάν, στόλον κ. τ. λ. ἄλλειψιν includere, ac verbum illud passive accipiendum esse. Equidem ultro libensque fateor, me haud umquam istud verbum in notata ab Henr. Stephano legisse constructione: at nemo in hoc doctissimo viro accurationem desiderandi causam habebit ullam. Sed si qui eum aliquid finxisse credant, hi, meo quidem iudicio, erunt fere, quorum anteceptæ opinioni hæcce construendi ratio adversatur. His addo, in Xenophontis Hist. Gr. Lib. I. similem ejusdem verbi reperiri significationem: παρεσκευασάμενος³ ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν. Nemo enim nescit, particulam ὡς quartum, quem sibi comitem adjunxit, casum sub sua non habere potestate, sed regimen istud a quadam occultata pendere præpositione.⁴ Equidem verbo ἐνιμάμην⁵ eandem vindicare originein sustineo. Est hoc re quoque ipsa passivum, quod ob eandem rationem casum suo subicit imperio. Nemo erit, qui hoc in dubium vocet, si ponderaverit secum, istud idem verbum in tempore quodam passivo eundem plane, quem in Mediis habet, retinere sensum pariter, atque constructionem. Platæenses apud Isocratem, p. 298. edit. CIIOIXCIII. interprete hoc oratore: 'ego quidem,' inquit, 'expositioni rerum actarum longius immorari, non video, quorsum atineat. Quis enim ignorat, Thebanos et agrum nostrum divisisse, et urbem evertisse?' τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅτι καὶ τὴν χώραν ἡμῶν κατασφηνύμεται.⁶ καὶ τὴν πόλιν κατασκάψουσιν; Vid. Kust. n. 67 et 68.

VIII. Ultimo denique loco ipsa variatio, qua nihil umquam jucundius excogitari potest, verba activa in passiva potuit convertere. Sunt certæ res, quas ob hanc unicam aversamur causam, quod pervulgatæ nimis, ac in medio positæ sunt: aliæ contra sola nobis novitate probantur. Hoc si qua in re, in locutionibus maxime, obtinere, dubium erit, opinor, nemini. Quod si vero etiam genuinas illius commutationis causas ignoremus, illa tamen nihilo secius suo niteretur fundamento.

IX. Primum quidem Deponentia, in Latino sermone usitata, origine sunt passiva, et in his quædam ejusmodi sunt, ut, quum naturam suam non plane exuerint, in antiqua significatione adhuc inveniantur. Non igitur video, quid subsit causæ, cur non in Gr. ling.⁷ idem fieri possit? Nos dicimus, in Lat. ling. Deponentia origine passiva esse, eo quod eorum sibi terminationem vindicant, atque in iis haud sane pauca extant, quæ, præter terminationem, sensum etiam cum passivis habent communem. Hoc autem utrumque in verba quoque Græcorum quadrat,⁸ quæ Media vulgo appellantur. Etenim, ut jam de Præsenti et Imperfecto tantum dispiciamus, utriusque temporis hujus terminatio in Medio eadem, quæ in Passivo, esse solet; et nemo erit, quin mecum se conjungat, utrumque tempus ad actionem non minus, quam ad passionem, designandam adhiberi. Ita vero, erunt, qui sciscant, verba, quæ passivam sibi subjectam habeant notionem, in passiva etiam forma esse; contra vero ea, quæ actionem designent, in Medio esse, non immerito censer. His ita faciam satis. Primum hoc est aliquid pro non amplius controverso ac fixo sumere, de quo adhuc quæstio, atque sub iudice lis est. Quidnam enim illud est, de quo hic oritur quæstio? In eo nimirum elaboramus, ut sciscitemur, num apud Græcos status verborum tertius, idemque ab activo et passivo diversus, revera detur? De-

¹ Nos vero planissimum fecimus, nervis et artubus istam carere suspicionem.

² Nemo est, quin, etiam me tacente, perspicat, verbum hoc Medio-activa hic forma valere.*

³ Hic Aor. I. Med. Voc. potestatem hic habet vere Medium, hoc est, reciprocum: qui paravit sese ad prælium navale. Sic παρεσκευάζοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν, Thucyd. ii. 86. p. 154. Ubi alii codd. παρεσκευασάμενοι.

⁴ Ego vero haud scio, quænam hic subaudienda sit præpositio. Namque præpositio ἐπὶ est expressa, et ὡς venuste abundat. Conf. Cypri. lib. i. p. 19. l. 50. Nusquam hæc formula frequentius legitur, quam in Polybio, maxime vero in Arriano: unde plurima exempla Raphaelius excerpit, ad Act. xvii. 14. ubi περιέσθαι ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν, Ire ad mare, legitur. Eadem duplex vocula ὡς ἐπὶ, ad, in Thucydide frequenter occurrit, ut paulo ante, et p. 154. ἐκπύοντες, reficiebant naves, ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν, ad navale prælium concurrendum.

⁵ [Nihil proficit Cl. Auctor, quando ἐνιμάμην ex hac causa pro Medio non vult agnoscere, quia perfectum Passivum eodem sensu eademque constructione posuit Isocrates. Etenim, quod jam sæpe est inculcatum, non est verbi terminatio, sed significatio hæc in causa respicienda. Nec hic in primis prætermittendum est, si passive exponatur verbum hoc Isocratis, obscurum inde fieri sensum, qui a nemine, nisi qui eodem sit, quo doct. auctor, acumine præditus, intelligatur. Vellem addidisset præpositionem, quam hic cupiat subintellectam. Ego enim sive διὰ sive κατὰ, sive quancunque aliam subandiam, nullum invenio sensum, qui aptam præ se ferat sententiam. Ceterum hic monendum duco, Media Græcorum, quia eorum Perfectum et Plusquamperfectum semper vel Active vel Passive sumuntur, ad hæc compensanda asciscere et quasi mutuari hæc tempora a Passivo: id quod innumeris posset exemplis confirmari, nisi jam esset a Cel. Kustero quodam modo demonstratum. Vide si placet de verbis Mediis N. F. v. ἰσχυρίζομαι. D.]

⁶ Hæc forma est ex præterito passivo ducta, quod vim Deponentis habet. Cl. Kusterus vero de forma vere dubia loquitur. Sic Thucyd. lib. ii. p. 110. κατασφηνύμενοι, inter se partiti. Clericus igitur id relinquit, de quo quæritur.

⁷ [Jam ad S. iii. hæc Cl. Viri sententiam, qua Media Græcorum et Deponentia Latinorum, idem vult valere, refutavimus. Quare hic nihil addam, nisi Auctorem sibi ipsum non constare de indole verborum apud Latinos Deponentium. Nam superiore S. iii. Deponentia scribit esse, quæ significationem habent Activam, terminationem vero Passivam. Hic autem Deponentia ipsi sunt verba, quæ deinunt in or, nec habent Activum, quocunque demum sensu aut significato sumantur. Atqui hæc ipsa est sententia, qua universa hæc Dissertatio nititur, ut nimirum genera verborum appellata esse ostendatur non a significatione, sed a terminatione: quasi vero in terminatione o Actio, et in terminatione or Passio quædam delitesceret. Obstat huic opinioni ipsa generum appellatio. Nam unde Activum dicitur? ab agendo, quia postulat aliquem agentem. Unde vero Passivum? nonne a patiendo? quia patiens adit oportet, ipso fatente Cl. Auctore S. ii. Itaque quancunque terminatione verbum aliquid compareat, si habeat significationem Activam, est Activum, sin Passivam, Passivum. Ex quibus non solum iudicium fieri poterit de locis Ciceronis et Thucydidis ab Auctore laudatis, verum etiam simul apparet, falsas esse Grammaticorum definitiones de verborum generibus non a significatione et vi vocum, sed a terminatione desumptas. D.]

⁸ Hoc in verba Media, quibus Kusteri libellus inseruit, minime quadrat. Tempora etenim Deponentium, quæ Latini agnoscunt, totam Passivorum sibi vindicant terminationem: at vero pleraque Mediæ vocis, quam Græci habent, tempora singularia sunt, et a Passivis diversa. Jam vero hic loci non de vi Mediorum passiva, sed reciproca disputatur. Fingamus, Media verba ad Passiva Grammaticæ revocari posse: anne tunc illa virtutem reflexivam aut habebunt, aut non habebunt?

⁹ Conf. nos ad p. 95. s. Nemo hac de re dubitare potest, qui naturam Græci sermonis perspectam tenet, is maxime, quem nativæ Atticæ dialecti veteres minime prætereant. Scepticorum familiaris nomen dedit, quem tot exempla non dubitare vetant. Sed Cl. Clericus Græcis literis nunquam familiariter usus esse videtur.‡

* [Non nego, posse in addactis Thucydidis locutionibus subaudiri præpositionem: sed id esse necesse, nego, etiam si eandem, quam Vir Cl., haberem sententiam de Mediis Græcorum. Quod si enim Deponentia Latinorum Accusativum regunt sine præpositione, cur non idem faciunt Media Græcorum, si quidem, ut Cl. Auctor vult, paria faciunt? Accedit, quod miræ enascuntur dictiones, si in omnibus, in quibus παρεσκευάζομαι regit accusativum, præpositionem quandam supplere velis: e. g. παρεσκευάζομαι στρατιάν si suppleatur, quæ quidem mens esse videtur Auctoris, per præpositionem ὡς vel ἐπὶ, quis inde evadet sensus? Sed si vel maxime Cl. Viro concedamus, παρεσκευάζομαι, quando regit Accusativum, illum regi a præpositione quadam omissa, hoc ipso tamen huic verbo vera notio Media non negatur. Neque enim ideo in dictis phrasibus παρεσκευάζομαι est verbum Medium, quod regit accusativum, sed quia significationem habet nec mere Activam, nec mere Passivam, pertinetque ad alterum verborum Mediorum genus, de quo Cel. Kusterus d. l. sect. sec. Si quis vero Accusativum hunc cum Cel. Auctore credat regi a præpositione quadam, verbum hoc nihilo minus manebit Medium

pertinebitque ad classem verborum Mediorum primam a summo Kustero constitutam. Ac sic neutra explicatio sententia contrariæ favebit. D.]

‡ [Quod ad hunc Xenophontis locum attinet, miror omnino, Cl. Auctorem hic desiderare præpositionem quandam. Nam quid est ἡ? Sed forsitan ἐπὶ ναυμαχίαν pro uno habuit vocabulo, ut nobiscum suam communicaret scientiam moneretque, ὡς non regere accusativum. D.]

§ [Dari in Lingua Græca genus verborum ab Activo et Passivo diversum, ego quidem crediderim. Nam dantur tempora, quæ ad Activum propter conjugationem, ad passivum vero propter formationem et notionem referri nequeunt. Dantur præterea verba, quæ præter Activa et Passiva tempora, et præter Activam et Passivam significationem insuper habent aliam. Ergo dantur verba, quæ nec Activa nec Passiva sunt, sed tertium quoddam genus, quod Medium est a Grammaticis appellatum, constituunt. Vera hæc esse, quæ dixi, exemplis clarissimis comprobavit per totam dissertationem Cel. Kusterus, quibus nonnulla sunt a nobis addita passim de Verbis Mediis N. F. D.]

inde, qui ita statuit, perinde facit, ac si quis in hac Ciceronis sententia: *Quid agat, quomodo aggrediatur judicem, non habet*, verbum aggredior in Medio poni sibi persuadeat, quod tamen in hoc alio ejusdem auctoris loco in passiva collocatur forma: ¹ *Ut a te fictis aggredere dolis.* ² Cujusmodi si rationes valerent, quid, quæso, facilius esset, quam, oblata quavis occasione, artem invenire, magna orationis specie nihil dicendi? Anne in hac Thucydidea φράσει, πεφόβηται ἡμᾶς, verbum πεφόβηται idcirco non erit Passivum, quoniam cum quarto casu consociatur? Nonne dignus esset, quem risu exciperes, si quis spondere ausit, istud idem verbum, accedente nominativo, non amplius pro passivo habendum esse?

X. Alterum causæ meæ præsidium ex hac duco observatione. Esse in Græco sermone quam plurima verba, quæ, passiva licet sint, vim tamen ac regimen activorum imitantur, nemo unus ignorat. Si ergo παρακλήμην, et alia ejusdem generis verba, idem, quod activa, designant; hoc quidem argumento haud est, ea passiva non esse. ⁴ Hoc ita perspicuum puto, ut certus sim, de tertii verborum status inventionem Grammaticos Græcos numquam cogituros fuisse, si Aoristos, primum atque secundum, et Futurum utrumque, eodem modo, atque Præsens et Imperfectum, ad Passivum revocare potuissent. Ignorarunt veteres, qua hæc tempora ratione aut a passivo aut ab activo formare deberent, indeque se coactos viderunt, quo hanc difficultatem elucarentur, tertium aliquem verbi statum, eumque et ab activo et passivo diversum, excogitare. Eadem de causa Præteritum Perfectum et Plusquam Perfectum, quum hujus etiam utriusque analogia temporis ignota esset, ad tertium hunc retulere statum; unde extitit verbum, quod dicitur *Medium*. ⁵ Quandoquidem igitur hic status exili nimis horum formationis temporum cognitioni, quæ imbuti erant veteres, suam unice originem, et suam propagationem illi debet consuetudini, qua nihil solemnius viris est literatis, quam ut antiquorum hominum insistant vestigiis, etiamsi de eo nondum compertum habeant, an rem acu tetigerint: satis mihi ad eum e medio tollendum erit, veram horum analogiam temporum enodasse. Nihil jam intentatum relinquam, quo istud cum cura conficiam negotium, quum in hoc ipso ejus, in qua versor, opinionis cardo vertatur, ut vincam, hæc esse vera passivi verbi tempora.

XI. Prior, quam de rebus nobis concipimus, idea hæc est, quod existant; altera, quod aliquam habeant qualitatem. Lapis, exempli gratia, existit; habet ille gravitatem, duritiem, et reliqua. Hæc idæ ita sunt simplices, et ita pariter generales, ut in quaque re inveniantur. De nulla re loquendi nobis fit copia, quin hæc illi aut attribuendæ, aut denegandæ sint. Prima, quæ de re quavis ferimus, judicia eo valent, ut eam aut existere aut non existere, ejusmodi habere aut non habere proprietates, dicamus. Hinc efficitur, ut primi termini, qui, ad hæc exprimenda judicia, inventi sunt, verba *esse* et *habere* fuerint. Sunt hæc magno in linguis usu, quibus hodie in Europa utimur: et Gallica in primis in omnibus verborum conjugationibus formandis eadem usurpat. Est ab hac re proposita sejunctum, explorare, num auxiliare verbum ἔχω penes Græcos ita formaverit conjugationes, quem ad modum in linguis hodie multis fieri solet, quæ in usu versantur. Hoc mihi sufficit, quod nulla recte quidem rationi probata in medium proferri queat causa, cur negandum sit, verbum substantivum hoc apud eos insigne usu fuisse. Namque id, quod hodie *Verbum* nominamus, nihil est, si originem consideres, aliud, quam compositio quædam ex hoc verbo et aliquo adjectivo inter se conflatis exorta. In Gallica quidem lingua verbum substantivum semper antecedit adjectivum. Hic ordo est naturæ conveniens; etenim quod aliquid tale sit, necesse est, ut illud *esse* ante concipiatur. Verum quum positiones non numquam inordinatæ nobis ardeant, Græci naturæ ordinem non sunt secuti, atque hoc verbum post adjectivum collocarunt. Quod quum se ad illud immediate referret, non potuerunt sane, quin in ipsa pronuntiatione hanc declararent relationem; unde confusio postea quædam nata, et ex duabus vocibus non nisi unicum extitit verbum. Extant hujus antiqui usus clara in Latino sermone vestigia, ut *Leg-eram, Leg-eras, Leg-erat, amav-eram, amav-eras*, atque alia ejusdem generis. Græca quidem lingua multas subiit mutationes; ita est profecto: at luculenta tamen ejusdem rei in ea quoque remanserunt vestigia. Hæc ejusmodi habet verba, quæ tertiam pluralis Præteriti Perfecti Passivi personam, non, nisi verbo εἶμι in subsidium vocato, formant, ut, τύπτω facit, τετυμμένοι εἰσι, λέγω, λελεγμένοι εἰσι. Plura ejusdem indolis verba de industria tacitus prætereo, quippe quæ commemorare nihil attinet. Nec Futurum secundum dialecti Ionicæ, τύψ-ω, tam alienam subiit commutationem, ut non manifesta nominis cujusdam cum verbo aliquo conflati vestigia in eo eluceant. Sicuti communis διάλεκτος in Futuro secundo τὸ ε abjicit, ita Ionica tempus istud per resolutionem fingere dicitur. ⁶ Accuratius ita loquendum foret: Iones suum hoc ita formare Futurum, ut pauciores, quam vulgaris dialectus, abjiciat literas. Hæc ex τυπέω et τὸ ε et τὸ σ de medio sustulit, Ionica vero, præter τὸ σ, nihil.

XII. His jactis fundamentis, majorem certe analogiam in diversorum hujus linguæ temporum formatione licet explorare, quam in vulgaribus grammaticis præcipitur libellis. Hoc, exempli gratia, inde perspicuum fit, omnium Futura verborum σ sibi aliquod flagitare: patet etiam ejusdem rei ratio. Sunt illa nimirum adjectiva cum verbo juncta substantivo; unde ex hoc suam petunt formationem. Illud ergo quum σ habeat, verba, quæ hinc orta sunt, eandem sibi literam non possunt non assumere. Hoc quam verum sit, ipsa verba, λ, μ, ν, ρ, declarant, quippe in quibus σ olim obtinuisse, Poetæ testantur. Quoniam vero hæc litera, cum ipsorum characteristicam consociata, sonum efficeret duriores, hujus emolliendi gratia, illa sensim paulatimque suppressa fuit.

¹ Priscian. Lib. viii. p. 792.

² Recte sic judicat homo earum rerum peritus: Aggredior hodie Deponens est, quod olim Passivum fuit. At dic, quæso, mihi, Clerice, quo modo istud huc pertineat? Verbum Romanum Aggredior sensum quidem mutavit, non autem formam grammaticam. Græca vero Media verba, quæ vere Media sunt, hanc habent a Passivis, si pleraque tempora spectes, alienam, eamque ob causam sensum quoque alium. Rides hic Kusterum ea ratione, quæ in ejus non cadit personam. Tu vero nunc ipse caveas, velim, ne te rideant prudentiores arbitri.

³ Auctor hic attulit Moliærii, recentissimi comædiarum scriptoris, verba ex Comædia Le Misanthrope inscripta, p. 797.

Par semblables raisons, on trouveroit toujours
L'Art de ne nous rien dire, avec de grands Discours.

Ubi priorem versum, qui in Comædia ita se habet,

C'est un parler étrange, et qui trouve toujours,

paulisper immutavit. Nos autem, verbis nostris usi, sententiam carminis exprimere debuimus.

⁴ Clarissime hic sententiam, de qua ad sectionem superiorem est dictum, exponit Cl. Auctor, qua genera verborum credit esse nominata a terminatione: quod quam sit absurdum, ibidem est ostensum. Quod vero Vir doctissimus affirmat, verba Græcorum Media ex ignorantia orta esse, miram ipse prodere mihi videtur ignorantiam, vel si mavis, arrogantiam. Falsum enim est, quod genus verborum Medium ideo sit a Grammaticis Græcis inventum, quia ignorarunt temporum illorum formationem, sed quia viderunt, hæc tempora Media et Actionem et Passionem deotare: quorum tamen indolem veram tantum abeat, ut vere perspexerint, ut potius aberraverint a vero, quando ea crediderunt nunc Actionem, nunc Passionem sonare, quum, ut Cel. Kusterus dilucide probavit, et Actionem et Passionem simul significant. Vid. s. xviii. D.]

⁵ Landem idcirco Grammaticæ artis magistri promerentur. Diversa enim tempora locum diversæ dant conjugationi. At vero et significatio diversa in verba cadit vere Media. Quare digna fuerunt, quæ a Passivis discernantur.

⁶ Nouv. Meth. p. 148.

XIII. Novi doctum hominem, qui paulo longius ab hac meta discedens, *Et Aoristos secundos, et Futura secunda* negat, et in ea hæresi versatur, ac si Aoristus primus a secundo, et Futurum primum a secundo, nulla re, nisi terminatione, differat: hanc autem levioris momenti diversitatem non aliunde derivandam esse contendit, quam quod certi populi majorem in conservanda antiqua horum temporum formatione curam posuerint, quam alii, quibus magis arriserit, eandem reddere brevior. Non est rei huic institutæ consentaneum, hanc sub examen revocare conjecturam. Id vero non possum, quin adseverem, eam, licet, quantum ad Aoristos, magna difficultate prematur, ratione tamen Futurorum habita, haud sane spernenda, meo quidem iudicio, se commendare veri similitudine. Non pauca reperiuntur verba, quæ in Futuro primo suum amittunt σ : cujusmodi polysyllaba in $\iota\omega$ sunt, quorum Futura $\iota\omega$ æque habent, ac $\iota\omega$. Si verum est, quod nemo dubitat, $\nu\omicron\mu\iota\omega$ atque $\nu\omicron\mu\iota\omega$, unum et idem esse Futurum, non erit infitiandum, $\tau\acute{\upsilon}\psi\omega$ etiam et $\tau\upsilon\pi\omega$ pro uno eodemque Futuro habenda esse. Extant quædam in λ , μ , ν , ρ , verba, σ in Futuro notata; quisnam vero hoc obstare dixerit, quo minus Futura, quæ ista careant litera, ut fere fit, in Futurorum primorum revera talium numero duci debeant? Diversæ quidem terminatio nihil hic officere potest. Latini *amavissem* et *amassem*, *concupivi* et *concupii*, eadem dicunt sententia. Horatius ¹ *surrexe* pro *surrexisse* dixit, et nemo adhuc unus in animum induxit, ut crederet, *amavissem* et *amassem*, *surrexe* ac *surrexisse* diversa esse tempora. Si quis hoc mihi dubium obducatur, Syncopen in verbis *concupii* et *amassem*, quæ pro *concupivi* et *amavissem* collocantur, primo statim aspectu patere; hoc equidem haud invitus dabo: nihil vero inde præsidii ad nostram convellendam ac diluendam opinionem peti poterit. Quid enim $\tau\upsilon\pi\omega$ aliud est, quam syncope $\tau\omicron\upsilon\ \tau\acute{\upsilon}\pi\text{-}\sigma\omega$ unde σ ejectum fuit? quem ad modum ipsum $\tau\acute{\upsilon}\pi\sigma\omega$ seu $\tau\acute{\upsilon}\psi\omega$ est vox $\tau\upsilon\pi\acute{\epsilon}\sigma\omega$, litera σ abscissa.

XIV. Ex his, quæ hactenus in medium protulimus, Aoristos Mediæ, ut vulgo nominatur, vocis, quivis sine negotio poterit formare, atque perspicere, hæc tempora ad passivam pertinere conjugationem. Eandem habent terminationem; etenim non aliter, atque Imperfecta Passiva, terminantur, $\epsilon\tau\upsilon\lambda\acute{\alpha}\mu\eta\nu$, $\epsilon\tau\upsilon\pi\acute{\tau}\omicron\mu\eta\nu$.² Neque eorum formatio ab hoc tempore ulla differt ratione, $\epsilon\tau\upsilon\pi\sigma\acute{\alpha}\text{-}\mu\eta\nu$, $\epsilon\tau\upsilon\pi\sigma\acute{\tau}\omicron\text{-}\mu\eta\nu$. Non tentabo jam alia Medii verbi tempora, ne verbosior sim, quam destinavi. Unum hoc mea interest annotasse: Aoristo et Futuro utroque Medio ad Passivum, ac Præterito Perfecto et Plusquam Perfecto Medio ad activum relatis, nihil amplius verbis restare Mediis. Atque hoc modo, sicut aliæ linguæ,³ ita Græca etiam comparata erit: non erunt nimirum in ea, nisi duplicis status verba, Activum atque Passivum.

XV. Ego quidem, ut modo declaravi, Præterita Perfecta, et Plusquamperfecta Media ad Activum reduco, vel, si mavis, hæc mea est sententia: eadem esse plane illa, quæ activa, tempora, et nihil utrumque, si ab una terminatione discesseris, intercedere discrepantiæ. Atque hæc ita exigui est momenti, ut non consistat, nisi in permutatione literarum aspiratarum aut mediarum ac tenuium, et in unius omissione consonantis. Nemo unus est, quin explore sciatur, nil esse harum permutatione literarum usitatus. Accedit, quod $\delta\acute{\iota}\alpha\lambda\epsilon\kappa\tau\omicron\iota$ alias literas unice diligant, aliis autem minime faveant. Hinc non sine ratione divinare licet, unam harum $\delta\acute{\iota}\alpha\lambda\epsilon\kappa\tau\omicron\iota$, quæ π præter modum amavit, hanc literam in Præterito verbi $\tau\acute{\upsilon}\pi\tau\omega$, $\tau\acute{\upsilon}\phi$ prætulisse: contra vero aliam, quæ $\tau\omega$ π minime favit, illud rejecisse, et ϕ retinuisse. Hoc saltem certum, $\pi\acute{\epsilon}\phi\epsilon\rho\iota\chi\alpha$ usitatum esse, licet $\pi\acute{\epsilon}\phi\epsilon\rho\iota\chi\alpha$ poscat analogia. Celeberrimi Novæ Methodi Parisiensis auctores (p. 150) hujus rationem permutationis reddituri, in aspiratam ϕ antecedentem causam conferunt omnem. Sed tam infirmis uti rationibus, id vero est, inane potius suam confiteri, et secare, quam solvere, difficultatem.⁴

XVI. Ac ne quidem necessarium foret, hanc terminationis differentiam in quadam, ut ita dicam, inclinatione $\delta\acute{\iota}\alpha\lambda\epsilon\kappa\tau\omicron\iota$, qua in nonnullas literas capiebantur, quærere. Solum variandi studium in causa potuit esse, et sonus aliquis, qui quum se aliquamdiu aurium probaverit iudicio, ab eodem postea, tamquam tædii plenus, ingratusque, rejiciatur, quem adeo modificare paulatim et emollire cogitur. Antiquis Atticis sonus ξ mirifice placebat: ac Thucydides ea sæpissime litera utitur. Xenophon contra, et ejus æquales, multo censuerunt aliter; his quidem sonus ille rudior visus est, ob eamque causam $\tau\acute{\upsilon}\sigma$ in ejus substituerunt locum. Majus aliquid dicam: ipsa Latina lingua, quæ caret $\delta\acute{\iota}\alpha\lambda\epsilon\kappa\tau\omicron\iota$, easdem plane mutationes suo ambitu complectitur haud sane paucas, ingentemque vocabulorum, quæ literarum probant permutationes, continet multitudinem.

XVII. Fassus jam initio sum, quanti apud me Cl. Kusteri sint opera, et ejus sigillatim de vero Usu Verborum Mediorum Dissertatio. Non erubesco eandem rem iterum præ me ferre. Id si quis omni carere usu dicat, nihil ei, quod respondeam, habeo, præter hoc unum, me inalle, si quod sit, hoc ultro admittere vitium, quam vel illam Cl. Kustero præbere occasionem suspicandi, ipsius promeritis me detracturum. Hac brevi præmissa præfatione, id, quod de ejus dissertatione sentio, exponam libere.

XVIII. Vir hic doctissimus novam illam, qua publicam rem literariam auxisse putat, inventionem, suis distinctionibus ac circumscriptionibus multo arctius sepsit, quam ipsa dissertationis pollicetur inscriptio, et quam expectarunt, qui hujusmodi disquisitionibus oblectantur. Primum etenim ea hinc reinovet verba, quæ non sunt Media, licet ita videantur; quæ terminationem quidem Mediam, sed sensum habent activum. Jam vero horum numerus verborum, dici non potest, quam magnus sit; quin poterit fieri, ut eorum superet verborum numerum, quæ ipse ut vera intuetur Media. Nondum igitur liquet satis, quæ doctus ille homo ponat principia, ex quibus certo statui velit, qua re non nulla Media verba magis ut Media spectari debeant, quam alia.⁵ Numerus minimus ad eum, qui multo major est, facile revocatur; verum si hic uterque numerus

¹ Serm. I. Eclog. IX. 73. p. 435. edit. Benth.

² [Nihil hic annotabo amplius, quam ut iterum repetam, omnem hanc demonstrationem sententia omni ratione destituta inniti, qua genera verborum a terminatione nomina accepisse sua creduntur. Quo observato nihil omnino naturæ atque indoli verborum Mediorum decedet, etiamsi conjecturæ istæ de formandis temporibus essent certissimæ. D.]

³ Sunt vero aliæ quoque linguæ, quæ tres verborum formas admittunt: activam, passivam, mediam. Sic Hebræa, (p. 154. s.) cum qua elegantior Græca convenit.

⁴ Miror equidem hoc acrius iudicium: nam tot exempla hanc rationem probant grammaticam. Est enim mihi præ me ferendum, præteritum activum omnino esse $\pi\acute{\epsilon}\phi\epsilon\rho\iota\chi\alpha$, a $\phi\acute{\epsilon}\rho\iota\sigma\omega$, vel $\phi\acute{\epsilon}\rho\iota\tau\omega$, $\phi\acute{\epsilon}\rho\iota\omega$, $\phi\acute{\epsilon}\rho\iota\chi\alpha$. Sed $\pi\acute{\epsilon}\phi\epsilon\rho\iota\chi\alpha$ est etiam præter; idemque aliter, formatum, nempe a $\phi\acute{\epsilon}\rho\iota\omega$, (nam fut. 1. et ξ habet et σ in hoc verbo) $\phi\acute{\epsilon}\rho\iota\sigma\alpha$, $\pi\acute{\epsilon}\phi\epsilon\rho\iota\chi\alpha$: contra, quam Sam. Clarke putavit, qui hoc verbum præterita Media retulit, ad Hom. II. β' . 314. p. 56. Ipsa vero observatio, quæ ad præterita Media pertinet, ejusmodi est, ut, quæ hic referatur, digna judicanda sit. P. M. non unam habent omnia formandi rationem. Alia enim Aor. 2. sequuntur analogiam, ut: $\tau\acute{\upsilon}\pi\tau\omega$, $\epsilon\tau\upsilon\pi\omega$, $\tau\acute{\upsilon}\pi\tau\alpha$: $\lambda\acute{\iota}\gamma\omega$, $\epsilon\tau\upsilon\lambda\omega$, $\lambda\acute{\iota}\gamma\alpha$: $\phi\acute{\epsilon}\rho\alpha\omega$, $\epsilon\tau\upsilon\phi\omega$, $\phi\acute{\epsilon}\rho\alpha\delta\alpha$. Alia vel ex Aor. 1. vel ex Præs. retinent, vel diphthongum, ut: $\phi\acute{\epsilon}\rho\iota\omega$, $\epsilon\tau\upsilon\phi\omega$, $\phi\acute{\epsilon}\rho\iota\omega$, $\pi\acute{\epsilon}\phi\epsilon\rho\iota\chi\alpha$: $\mu\acute{\iota}\gamma\omega$, $\epsilon\tau\upsilon\mu\gamma\omega$, $\mu\acute{\iota}\gamma\alpha$: $\kappa\acute{\epsilon}\rho\iota\omega$, $\epsilon\tau\upsilon\kappa\omega$, $\kappa\acute{\epsilon}\rho\iota\chi\alpha$: $\kappa\acute{\epsilon}\rho\iota\omega$, $\epsilon\tau\upsilon\kappa\omega$, $\kappa\acute{\epsilon}\rho\iota\chi\alpha$: $\mu\acute{\iota}\gamma\omega$, $\epsilon\tau\upsilon\mu\gamma\omega$, $\mu\acute{\iota}\gamma\alpha$: $\pi\acute{\epsilon}\phi\epsilon\rho\iota\chi\alpha$, $\epsilon\tau\upsilon\phi\omega$, $\phi\acute{\epsilon}\rho\alpha\delta\alpha$, (unde $\pi\acute{\epsilon}\phi\epsilon\rho\iota\chi\alpha$, $\pi\acute{\epsilon}\phi\epsilon\rho\iota\chi\alpha$, $\pi\acute{\epsilon}\phi\epsilon\rho\iota\chi\alpha$, quod a Ionice in η migrat $\pi\acute{\epsilon}\phi\epsilon\rho\iota\chi\alpha$, $\pi\acute{\epsilon}\phi\epsilon\rho\iota\chi\alpha$, $\pi\acute{\epsilon}\phi\epsilon\rho\iota\chi\alpha$): $\kappa\acute{\epsilon}\rho\iota\omega$, $\epsilon\tau\upsilon\kappa\omega$, $\kappa\acute{\epsilon}\rho\iota\chi\alpha$: $\kappa\acute{\epsilon}\rho\iota\omega$, $\epsilon\tau\upsilon\kappa\omega$, $\kappa\acute{\epsilon}\rho\iota\chi\alpha$. Verum $\phi\acute{\epsilon}\rho\iota\tau\omega$, $\phi\acute{\epsilon}\rho\iota\omega$, $\phi\acute{\epsilon}\rho\iota\chi\alpha$, illuc minime pertinent. Hoc enim si Medium foret; dicendum esset, $\phi\acute{\epsilon}\rho\iota\omega$, $\phi\acute{\epsilon}\rho\iota\chi\alpha$. Quod vero in $\pi\acute{\epsilon}\phi\epsilon\rho\iota\chi\alpha$ vocalis ι longa est, id ex verbo $\phi\acute{\epsilon}\rho\iota\tau\omega$ ducendum esse arbitror. Ceterum $\pi\acute{\epsilon}\phi\epsilon\rho\iota\chi\alpha$ Aristoph. Plut. v. 629. $\pi\acute{\epsilon}\phi\epsilon\rho\iota\chi\alpha$, idem v. 653. $\delta\acute{\iota}\alpha\kappa\epsilon\rho\iota\chi\alpha$, id. Equit. v. 1400. $\kappa\acute{\epsilon}\rho\iota\omega$, v. 256. Reliqua in Homero inveniuntur.

⁵ [Supra ad s. X. probavimus, dari præter Activum et Passivum tertium quoddam verborum genus apud Græcos. Restat, ut nunc demonstremus, quænam vera sint verba Media, et quænam in re proprie verba hæc Media differant ab Activis et Passivis, et unde sit ista differentia haurienda. Inverso autem ordine hic nobis liceat rem pertractare. Primum igitur neminem credo facile futurum, qui

æqualis esse reperitur, quo, quæso, fundamento qualitas aliqua uni magis, quam alteri, attribuetur? Affirmat Cl. Kusterus, verba, quæ ipsi Media videntur, vim activam cum passiva mixtam, seu inter utramque mediam et interjectam habere; negat contra, ea, quæ verbis veris Mediis ipse quidem eximat, ejusdem virtutis esse. Darem ei hoc utrumque, si modo, verborum naturam Mediorum in hac vi reflexiva consistere, extra litem posuisset. Dum vero istud assumit, et in causæ suæ commodum trahit, quo hæc verba ab iis, quæ eandem tantummodo terminationem habent, distinguat, in eo quidem vitii postulandus ejus erit, quod petitionem principii artis ratiocinandi doctores appellant.

XIX. Si verba omnia, quæ Media videntur esse, ea reapse non sint, usum verborum vere Mediorum nec omnes Græciæ auctores perspectum habuerunt, nec observarunt. (Præf.) Non de Patribus, non de iis auctoribus, qui Græcarum literarum mediocriter periti fuerunt, vir loquitur egregius. Hi enim, si exactionem terminorum proprietatem aut ignorassent, id quidem mirum videretur nemini. Verum Strabo, Diodorus Siculus, Plutarchus et Ælianus, ii sunt, quibus hujus vel negligentiae vel ignorantiae dies ab eo dicitur.¹ Hi enim activa et Media verba promiscue usurpare solent, neque his plerumque alio, quam Latini Deponentibus, sensu utuntur. Largiamur hoc Cl. Kustero non inviti. Sit ita, hos auctores pro recte loquendi norma habendos non esse. At vero Homerum, Hesiodum, Herodotum et Hippocratem, totam venustatem ac proprietatem linguæ suæ dictionum aut ignorasse, aut, si eam cognitam habuerunt, consulto neglexisse, id quidem ejusmodi est sane, ut non facile sit creditu. Verum apinæ isthæc forsitan triciæque sunt, et, si quid vilius istis: has igitur missas quoque faciamus; demus hæc etiam viro erudito. Datis his adeo liberaliter, qua, obsecro, nova is inventio civitatem locupletat literatam, et quam, dic quæso mihi, late patebunt dissertationis de verborum natura Mediorum elaboratæ limites?² Primum ea, quæ tradidit, præcepta, ad Media verba non pertinent omnia; id quod modo vidimus. Deinde hoc mysterium, quod quidem, si Grammaticis ignotum fuerit, nulli miraremur, tot veteres pariter ac recentiores aut ignorarunt aut neglexerunt auctores.³ Soli Attici verborum Mediorum genuinum usum ac propriam naturam tuiti sunt. Haud scio, an sensum indicis, quo insignita est dissertatio, aliter fortassis, atque res ipsa flagitat, capiam. Verum ea mihi plus significare videtur, de vero Usu Verborum Mediorum apud Græcos, eorumque Differentia a Verbis Activis et Passivis.

XX. Ipse quidem mihi persuadeo, Cl. Kustero non hoc propositum fuisse, ut diversum Verborum Mediorum et Activorum usum nos edoceret; sed ejus eo valere consilium, ut naturam priorum enodaret, ostenderetque, ea non usu tantum, sed propria etiam natura et indole, alienam ab Activis⁴ significationem induisse.⁵ Quæ si vera sit doctissimi sententia hominis, ut esse videtur, ab eo veniam aliter hic sentiendi me confido impetraturum.

XXI. Non est, ut vere dicam, probabile, terminos eo unice consilio inventos esse, ut res aliqua exprimeretur, quæ per primitivum pronomen longe facilius significari possit.⁶ Usus potuit fixum jam confirmatumque verbi statum ad actiones reflexivas designandas convertere, antiquam ab eo virtutem arcendo. Eundem autem idcirco inventum esse, id quidem tanto minus videtur credibile, quo plures sese offerunt occasiones, ubi non est necesse, ut hæc reflexiva actio diserte designetur. Hæc ex eo, quod antecedit et consequitur, et ex natura subjecti, per se ipsa satis evadit perspicua. Sæpius sane accidit, ut ea non expressa legatur: tunc ille, qui verbum φερέω iis in locis eandem propria sua significare potestate contendit, proprietatem illi vindicat, qua plane destituitur. Anne ex eo, quod verbum *convertit*, sine pronomine primitivo, apud⁷ Sallustium subjectum in se ipsum agens persæpe designat, concludendum erit, istud natura sua sensum continere⁸ reflexivum?

neget, ut omnium verborum notitiam, sic etiam Mediorum indolem ac naturam esse ex Græcis auctoribus, et in primis Atticis discendam. Nam quum lingua hæc in colloquiis et sermone quotidiano expiraverit, nullique amplius genti sit vernacula, nihil nobis est reliqui, unde eam addiscere queamus, præter auctores, qui hac ipsa lingua libros conscripserunt suos. Ex his vero quum constet, ut satis est a Cel. Kustero doctum, verbis illis, quæ nec Activa per conjugationem, nec Passiva per conjugationem, et constructionem esse possunt, eam subesse vim, quæ Actionem reflexivam, seu Actionem cum Passione mixtam præ se ferat, facilis erit ad alterum, quod initio posuimus, et responsio et probatio. Differunt enim verba, uti jam docuimus, Media ab Activis et conjugatione et significatione, a Passivis vero præter formationem et notionem etiam constructione. His præmissis, tertium illud momentum per se patet, ea esse verba vere Media, quæ ab Activis et Passivis non magis conjugatione et formatione, quam significatione et constructione diversa ex auctoribus perspicuntur. Qua de causa recte a Cel. Kustero verba illa, quæ formam quidem, sed non vim Mediam habent, et quæ similia sunt Latinorum Deponentibus, pro vere Mediis non agnovit: vid. ad S. III. et X. Nam mea quidem sententia ad verbum vere Medium requiritur, ut habeat Activum et Passivum, a quibus per sensum reciprocum distinguatur. At hoc ipsum est, quod a doctissimo Viro tanquam pura puta petitio principii rejicitur. Sed aliter se rem habere, ex eo apparet, quod Auctores probatissimi, ex quibus hac in re judicium esse faciendum modo est adstructum, in tribuendo verbis his Mediis sensu reflexivo adeo sunt constantes, ut vix unum item et alterum locum in contrarium observes, quum contra pro sensu reflexivo vel centum possint loca advocari. Nec desunt rationes, quibus confirmari potest, ad verba vere Media requiri actionem reflexivam. Nam Activum indicat Actionem, Passivum Passionem, Medium vero quid? Num alias Actionem, alias Passionem, qui communis est Grammaticorum error? Refragatur usus horum verborum et optimorum quorumque scriptorum auctoritas intercedit. Quid ergo? Quod jam dixi, Actionem et Passionem simul, seu Actionem cum Passione mixtam. Tertium non datur. Quocirca omnibus his in sequentibus anxie conquisitis exemplis Cl. Auctor nihil proponit amplius, quam verum esse, quod dici consuevit, Nulla regula sine exceptione. Cel. Kusterus indolem verborum vere Mediorum in lucem protrahit, proposuitque de iis regulas, quas suam pati exceptionem demonstravit Cl. Auctor. D.]

¹ [Affingitur summo Kustero aliquid, de quo fortasse ne per somnium quidem cogitavit. Nam ubi quæso affirmat, hos recentiores indolem verborum Mediorum ignorasse? In adducto præfationis loco nihil habetur, nisi illos in adhibendis verbis Mediis ab usu veterum illorum et probatissimorum scriptorum, qui soli pro recte loquendi norma habendi sunt, interdum discedere. D.]

² [Prodit se hic Auctoris libido carpendi, aliorumque labores extenuandi. Scientia, quam Cel. Kusterus in Dissertatione cum publico communicavit, non exigua est utilitatis in investigandis verborum Græcorum notionibus et in aperiendis earum causis, idque ipse veritatis vi compulsus non potuit dissimulare S. I. Et quis quæso ante Virum summum docuit, naturam verborum Mediorum sitam esse in Actione reflexiva? Eam enim quæ non admittunt verba, non sunt pro vere Mediis, ut sæpius jam est confirmatum, habenda. D.]

³ [Ignorasse hanc verborum Mediorum naturam perquam multos, tantum abest, ut Cel. Kustero sit dedecori, ut id ipsum summæ ei gloriæ cedat ac laudi. Nec novitas hujus doctrinæ odium illi apud quemquam conciliabit, nisi qui omnes despicit, et doctum præ se putat neminem. Sed quis non videt, ex invidia, assidua laudis et virtutis comite, hæc profecta esse omnia? D.]

⁴ Etiam alienam a Passivis. Exponit Cl. Kusterus vim verborum Mediorum primam et nativam, quæ in multis adhuc superest, quamque tot muniunt exempla, cum a me ipso, tum a Kustero in primis, in medium prolata. Nullus est vetus scriptor, qui notionis reflexivæ, Mediis verbis propriæ, locos contineat idoneos. Verum Attici digni sunt, quibus palma decernatur. Ipsa sæpe numero necessitas eruditum cogit interpretem, ut verbis Mediis vim adaptet reciprocam.

⁵ Præf. 'quæ tam significatione, quam natura et indole, a Verbis activis et passivis differunt.'

⁶ Cur autem non? Cur per pronomen id facilius sit? Hic duæ voces requiruntur: illic una. At vero utramque rationem Attica interdum probat elegantia. Quia Cl. Clericus rem ignorat, dicit: *Non liquet*. Imo repetit etiam Cassianum illud: *Cui bono?*⁷

⁷ Vid. Sallust. edit. Jos. Wasse, p. 29.

⁸ Nemo sic subducat rationes. Omnes novimus, se subaudiri. Hoc verbum præbet exemplum activi, vel passive vel reciproce usurpati. Similia activa nec Græcis desunt. Tu vero hinc minime coges, verba vere Media idcirco vi reflexiva orbanda esse.

⁹ [Perquam videri veri simile, verba vel potius verborum genus ad actiones reflexivas exprimendas fuisse inventum, vel lingua Ebræa testatur, cujus conjugatio Hithpaël omnium consensu est reciproca. Cur non sit eadem ratio linguæ Græcæ?

vid. Auctoris S. ix. præsertim quum in loquendo amare brevitate soleamus. Latina cum Græcis non esse conferenda, jam sæpius est dictum. D.]

XXII. Cl. Kusterus annotavit, *ἀγισθαί γυναῖκα* dicendum: quo ille loco *eruditum simul*, honoris ergo, appellat hominem, qui in indice *Æliani ἀγιν γυναῖκα* locavit. Observationem hanc esse optimam, equidem haud abnuo: consecutionem vero, quam inde ducit, nego valere. Nam si dicunt Græci *ἀγισθαί γυναῖκα*, non vero *ἀγιν*: id quidem argumento haud est, prius illud vim habere reflexivam, qua careat alterum; usus hoc voluit, quem absolutum ejusmodi rerum magistrum esse, constat inter omnes. Cui rei locutio, *λαμβάνει γυναῖκα*, documento erit. Menandri Fragmenta: ²

² *Ὅστις γυναῖκα ἐπικληρὸν ἐπιθυμῇ λαβεῖν, πλουτοῦσαν, κ. τ. λ.*

Quisquis uxorem patriorum bonorum heredem cupit ducere divitem. Etenim, si analogia minus concederet, ut *ἀγιν γυναῖκα* dicatur, eadem quoque *φράσιν, λαμβάνει γυναῖκα*, interdiceret. ³

XXIII. Non est, cur pluribus ostendam verbis, quam parum cogitata et meditata hæc sit opinio. ⁴ Nam licet ipsa Cl. Kusteri verba, hanc ejus esse sententiam, neminem non dubitare prohibeant, certi tamen esse possumus, ipsum non nisi hoc sibi velle, ut verba Media, secundum verum apud Atticos usum, actionem denotent reflexivam. Affirmat hoc, in plurimis disputationis suæ locis: et, quoties cum viris Parisiensibus eruditis versatur, eodem modo suam interpretatur sententiam. Nihil fingo: rem habeo exploratam. Hæc ne vero inventio, his angustis inclusa terminis, omni erit major exceptione? Hoc demum illud est, in quo nunc explorando multi erimus.

XXIV. Initio erit hoc notatu dignum: plurimas inveniri *φράσεις*, ubi subjectum, etsi a grammatica discamus arte, et sensum modo generalem, quem rei, de qua sermo incidit, natura postulat, consideremus, ut agens æque, ac tanquam patiens, concipi potest. Id quod tum demum evidentius experimur, si qua nobis lingua in aliam convertenda offertur; nam sæpius forma activa, et reflexiva, ea, quæ in sermone, qui in alium vertitur, passive dicuntur, reddere cogimur. Brutus scripsit ad Ciceronem: ⁵ 'Utrumque me præstiturum spero, ne aut Ventidius elabatur, aut Antonius in Italia moretur.' Si *elabatur* ⁶ gallice reddendum, conversio non nisi hæc, *s'échappe*, locum haberet; atque ita Ventidius, in conversione, agens erit, quem tamen sub passiva forma sermo proponit Romanus. At nemo tamen unquam *elabor* pro tali habuit verbo, cujus natura in mixtione quadam actionis cum passione consistat. Ad statum igitur cujusdam verbi evidentius ac certius corroborandum, non satis est, ut ejus notionem certa quidem ratione liceat exprimere: urget etiam necessitas, ut natura subjecti, antecedens item et consequens, illum exprimendi modum ita figant ac definiant, ut alia conversio, sine contorsione, nequeat adoptari. Jam equidem ausim adseverare, in omnibus, quæ Cl. Kusterus excitavit, veterum auctorum locis, subjectum, ad quod verbum spectat Medium, optime, et sine ulla torsione, ita concipi posse, ut de reflexivo sensu ne cogitetur quidem. ⁷ Nunc quædam recensere exempla, quæ mihi prima incident in manus. P. 6. hunc Xenophontis citat locum: *οἱ μὲν γυμνασάμενοι, καὶ χρυσάμενοι, οἱ δὲ καὶ λουσάμενοι παρήλθον*: quem ille vult hunc in modum converti: Qui se exercuerunt, qui se laverunt, et qui se unxerunt. Nihil autem horum necessarium censeo, nec quidquam impedit, quo minus hæc tria verba pro passivis habeantur, eoque nomine per exerciti, loti et uncti, convertantur. ⁸ Sunt quidem priores illæ voces non satis Latine; iis autem utendum erat, quo ejus, quod mente voluimus, ideam daremus. Verum quidem est, eos, de quibus Xenophon loquitur, semet exercuisse, neque fuisse alios, qui eos exercerent; at ideo tamen hinc non sequitur, ut *γυμνασάμενοι* per se valeat actionem subjecti reflexivam denotandi virtute. Quod si esset, idem de hoc verbo statuendum foret, in passiva forma collocato; id quod ridiculum esse videretur. ⁹ Namque tunc illud iidem significat actionem, quæ in subjecto manet, verum hoc non aliter, ac si passionem subiret aliquam a verbo, sistitur. 'Præterquam quod necesse est,' ait Isocrates, 'discipulum eloquentiæ studiosum ab ingenio non destitui, diversos etiam orationis variandæ modos nosse, et in illarum usu sese exercere necesse est'—*καὶ δὲ τὸν μαθητὴν πρὸς τῇ τὴν φύσιν ἔχοντι ὅταν χρῆ, τὰ μὲν εἰδὴ τῶν λόγων μαθεῖν, περὶ δὲ τὰς χρήσεις αὐτῶν γυμνασθῆναι*. ¹⁰

XXV. Nec locus *Æschinis*, quem p. 10. excitavit, majori valet pondere: *στεφανωσάμενος, καὶ λευκὴν ἰσθήτην λαβὼν, ἰβουδίτην*. Nonne *στεφανωσάμενος* per coronatus (a se scilicet) ac per, quum se coronasset, pari convertitur facilitate? ¹¹

¹ Usui igitur provinciam dat Clericus, non nativæ verborum Mediorum potestati. Cur vero? Quia sic vult, sic jubet. Vis verbi Medii *ἀγισθαί* in hac *φράσει* tollit ambiguitatem, quæ in *ἀγιν* inest. Hæc vero activa τῷ *ἀγιν* inest sua natura. Ergo et reciproca in verbo inest Medio *ἀγισθαί*. At *λαμβάνει* nullum aliud habet verbum, ad quod referri queat, sed varietati servit eximie. Nullum autem aliud hic offertur verbum, quod ambiguitatem pariat. Socrer *διδωσι*, et sponsus *λαμβάνει*. Neque ulla ambiguitas in hac est phrasi; *ἀγιν γυναῖκα*, Luc. XIV. 20. Conf. Apollodor. III. c. 5. §. 6. init. p. 166. γαμῖ - - - Θίβην, ducit Thebam uxorem. Huic γαμῖθῃαι, duci in uxorem ab alio, opponitur. Qui usus verbi venustate haud caret. Vid. Pollux T. I. L. III. c. 3. p. 288. ed. Amst.

² P. 232. edit. Clerici.

³ [Frustra hic analogia τῷ *λαμβάνει* et *ἀγιν γυναῖκα* urgetur. Exemplis probet contrarium doctiss. Auctor, *ἀγιν γυναῖκα* dixisse Græcos priores. D.]

⁴ [Fundamentum hujus sententiæ est constans ac tantum non perpetua probatissimorum Auctorum Græcorum loquendi ratio: id quod ipse Auctor paulo ante de *ἀγισθαί γυναῖκα* necesse habuit confiteri. D.]

⁵ Ep. Fam. Ep. IX. Lib. XI.

⁶ Elabatur non est passivum, sed deponens verbum: aut Gallicum *s'échappe*, reflexivum est, er hat sich aus dem Staube gemacht. Quid vero hoc vincit, nisi dissimilitudinem linguarum, de qua ipse Clericus in critica disputavit arte?

⁷ [Vellem ut Cl. Auctor id, quod affirmat, de plerisque exemplis, quæ pro stabilienda sententia sua adduxit Cel. Kusterus, comprobasset. Sed cur id non sit factum, ex hoc ipso §. intelligitur, ubi quidem de *γυμνασάσθαι*, quod ad rem, cum Cel. Kustero consentit. Nam quum illud apud Xenophontem ait notare illos, qui se exercent ipsi, et non alios, a quibus exercentur, Actionem reflexivam a Cel. Kustero hoc verbo probatam agnoscit ipse, sed quando hoc verbum dicit Passivum, quod ex ipsius sonat passionem §. II. ipse sibi non constat, aut quid actio sit reflexiva ignorat. En, quo hominem perducatur sententia, quæ genera verborum terminatione metitur! D.]

⁸ Possunt, atque adeo debent, verba hæc Latine sic reddi. Inopie enim Romanæ linguæ hoc convenit, ut passivum exprimat verbum Medium, sive activum cum pronomine reciproco. Justin. 13. 2. 3. Ut ei aliquis se submitteret. Vid. ibi Vorstius p. 83. s. Codd. antiquiores typis expressi pro se submitteret, habent, submitteretur: quod ipse genuinum putat. Sic Latini dicunt Lavari, pro, lavare se, exerceri pro, exercere se, provolvi pro, provolvere se, et infinita alia, quæ in lib. de Latin. vulgo fere neglecta collegit Vorstius. Justin. 14. 4. 3. obstricti estis pro, obstrinxistis vos. Sic 5. 10. 11. At 11. 3. 10. ipsum legitur obstringere se. Justin. 23. 1. 8. sine veste, quam induerent. Cod. MS. teste Bongarsio, qua indnerentur, pro induerent se. Idem 31. 8. 6. armare se milites suos jubet. Editio Juntina. teste Grævio, armari habet, quod fortassis et rectum. Nam Romani dicunt pro armare se, et armari, pro lavare se, lavari, et exerceri pro, exercere se. Conf. Vorstius, p. 121. Add. p. 90. 109, 116. et alibi. Idem vir doctus p. 84. huc refert τὸ ὑποτάσσασθαι (p. 42.).

⁹ [Quin potius ridiculum foret, verbum, quod Actionem cum Passione mixtam sonat, pro passivo habere. Isocratis locus vel Passive vel Medie potest exponi. Passive si accipiat, notabit a præceptore exerceri: sin Medie, se ipsum exercere: nam Aoristum Passivum hanc sustinere vim, Cel. Kusterus in V. στίλλομαι probavit, quibus nos quædam addidimus de verbis Medii N. F. voce ἀποσπάω. Hic tamen Passivum præferrem, quum discipulus, qualis hic significatur, non tam ipse exerceat, quam a præceptore exerceatur. Sed manavit hæc confusio ex sæpius jam notata sententia. D.]

¹⁰ Ut copiosa fiat Græcæ divitis linguæ dictio, passiva etiam tempora quædam vim habent reflexivam. Hinc vero haud sequitur, eam vim Mediiis verbis propriam et nativam non esse. Istud vero Kusterus ipse jam dedit. (p. 59. s.)

¹¹ Fallis ac falleris, vir docte. In voce coronatus ambiguitas inest. Nam potest illa significare coronatum, a se, vel ab alio: hanc autem versio, quum se coronasset, de medio ulla sine mora tollit. ^{*}

^{*} [Quanta sit, quod ad sensum, differentia inter coronatus a se, et quum se coronasset, fateor, me non capere, in utroque quippe est Actio cum Passione mixta, Quam si hic æque non vidiſſe

Cel. Kusterum putat Cl. Auctor, quam se ipsum, ex suo eum judicat ingenio. D.]

Medio¹ alterum ponitur. Adducam exempla nonnulla, lectores meos *idem* conquirendi exempturus labore.

XXXII. 'Genera illa præceptionum,' ait Isocrates,² 'ad quarum *normam* orationes omnes et dicimus et componimus, si quis magistrum non facile pollicentem, sed artis peritum invenerit, cognitu non sunt perdifficilia. Singulas autem res rite discernere, et inter se miscere, et ordine disponere, etiam temporum rationem habere, quin et argumentis totam orationem pro eo ac debet, variare, et verba ita locare, ut numerosa sint, et musicum quendam concentum efficiant: hæc demum curam ingentem postulant, et animum generosum atque sagacem requirunt.' τὸ δὲ τούτων ἐφ' ἑκάστων τῶν πραγμάτων ἂν δεῖ προδιαλέσθαι, καὶ μέλεισθαι πρὸς ἀλλήλους καὶ τάξαι κατὰ τρόπον . . . ταῦτα δὲ πολλῆς ἐπιμελείας δεῖται κ.τ.λ. Nihil est penes Græcos usitatius, quam ut unam eandemque rem duobus verbis, quorum alterum activam, alterum passivam habet formam, designent. p. 295. Idem auctor in vicesima, quæ infra sequitur, linea, idoneum ejusdem rei nobis suppeditat exemplum. 'Neque me quisquam in ea opinione esse putet, quasi justitiam posse doceri sentiam. Nullam enim prorsus talem artem esse puto, quæ ingeniis ad virtutem non appositis vel temperantiam vel justitiam inserat. Sed tamen curam de rep. gerenda sermocinandi existimo ad eam nos præparare, et, ut ita dicam, exercere posse' . . . οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ συμπαρασκευάσασθαι καὶ συνασκήσαι³ μάλιστα⁴ ἂν οἶμαι τῆς τῶν λόγων τῶν πολιτικῶν ἐπιμελείαν.

XXXIII. 'Meum hoc erat consilium,' inquit Demosthenes, in Oratione de falsa Leg. p. 316. 'ut primo quoque tempore in Hellespontum navigaretis, neque Philippum occupare quidquam interjecto tempore pateremini ex locis illius regionis.' Ἡξίουں ὑμᾶς ἐγὼ . . . καὶ μὴ προέσθαι, μὴδ' εἰσθαι κατασχέιν Φίλιππον μηδὲν ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ τῶν ἐκεί τῃ χωρίων. Nemo, opinor, dicet, εἰσθαι sensum habere passivum; ὑμᾶς etenim eam pati constructionem nequit, et exigit necessario, ut verbum, a quo regitur, saltem quantum ad sensum, sit activum. 'Si Æschines, ut homo rerum imperitus, deliravit alicubi, et frustratus est, ne severius inquirete; sed missum facite, veniam date,' εἰ μὲν Διοσχύνης, ιδιώτης ὢν, ἀπελήθησιν τι καὶ δῆμαρτε, μὴ σφόδρα ἀκριβολογήσῃσθε, ἀλλ' εἰσάτε, συγγνώμην ἔχετε. In hoc utroque loco verbum *εἰσθαι*, forma licet diversa, eodem tamen sensu occurrit.⁴ Usus ergo modos illos non ita exacte a se discerni jubet, ut vult Cl. Kusterus.

XXXIV. 'Επιδεικνύω consimili ratione cum in activa, tum passiva, eandem rem denotat forma. Æschines⁵ utriusque notionis idoneus erit auctor. 'Quidnam, Athenienses, causæ subest, quod leges vestræ non sint observatæ? Ego vobis causas ostendam.' Ἐγὼ τὰς τούτων αἰτίας ἐπιδείξω. 'Sunt, qui nuntiant mihi, Timarchum amatoria, quæ feci, poemata vobis monstraturum,'⁶ ἐπιδείξασθαι μου φησὶν, ὅσα πεποιήκα ἱερῶτα εἰς τινάς.

XXXV. Demosthenes, dum in eo est,⁷ ut Athenienses ad arma adversus Philippum alacriter capienda excitet, eos jubet sperare, se opes suas recuperaturos, amissaque per socordiam recepturos, illumque ulturos ob cuncta, quæ sibi intulisset, mala . . . καὶ τὰ ὑμέτερά αὐτῶν κομιεῖσθε, καὶ τὰ κατεβραδυμμένα πάλιν ἀναλήψῃσθε κ.τ.λ. Hic locus, ut causam Cl. Kusteri juvet, excitari potest. Κομιεῖσθε et ἀναλήψῃσθε in Medio ponuntur. Designant etiam actionem, quam ii, de quibus verba facit orator, sui commodi gratia suscipiunt. Testis ille locus omni esset exceptione major, si ad ejusmodi exprimendas actiones, Medium semper, et nunquam Activum adhiberetur.⁸ Verum hoc nequit affirmari, nisi invita veritate. Æschines certe, in Oratione contra Timarchum,⁹ idem usurpat verbum, rem certam, quam Pittalacus quidam huic exhibuerat, indicaturus: ἔστι τις Πιττάλακος, ἄνθρωπος δημόσιος τῆς πόλεως· οὗτος εὐπορῶν ἀργυρίου, καὶ ὅρων τούτων ἐν τῇ διατριβῇ ταύτῃ, ἀνέλαβεν αὐτὸν, καὶ εἶχε παρ' αὐτοῦ. Majus aliquid dicam, idemque notatu cum maxime dignum: hoc ipsum verbum, in una eademque φράσει, cum activa tum passiva, in eodem invenitur sermone.¹⁰ 'Timarchus jurejurando adseveravit, nulla se accepisse, nec accepturum munera' . . . καὶ δόσας μὴ λαβεῖν δῶρα, μήτε λήψῃσθαι. Unde perspicuum est, verbi activi et medii usum interdum minime diversum, sed eundem esse, neque puriori Atticæ διαλέκτῳ ullum hinc damnum oriri. Quæ nisi consecutio valeret, Æschines linguam suam haud intellexisset vernaculam.

XXXVI. Animadverto, verbum *λοιδοροῦμαι*¹¹ nonnunquam passive capi:¹² ut in hac pulcra Philemonis sententia:¹³

Ἥδιον οὐδὲν, οὐδὲ μουσικώτερόν
ἔστ', ἢ δύνασθαι λοιδορούμενον φέρειν
ὁ λοιδορῶν γάρ, ἢν ὁ λοιδορούμενος
μὴ προσποιῇται, λοιδορεῖται λοιδορῶν.

Suavius nihil, neque concentus ullus melior

Est, quam posse contumelia affectum ferre.

Qui enim conviciatur, si is, in quem convicia jaciuntur,

Non simulet se audire, convicia audit qui iis utitur.

Hoc verbum idem quoque, ac alicui conviciari, remota reciproca sententia, designare solet. Hoc mihi volo: hominem eo interdum verbo notarî, qui alteri conviciatur, a quo conviciis mutuis nequaquam mordetur. Demosthenes, de falsa Leg., p. 342. 'Æschines nos vetat dubitare, Philippum esse studiosissimum Græcorum, optime de Albani casibus loqui, eorumque amantissimum sese præbere. Miratur non parum, adeo perversos quosdam in urbe et morosos inveniri homines, qui non erubescant ei convicia dicere, et barbarum eum vocare' . . . ὥστε οὐκ αἰσχύνεσθαι λοιδορουμένους¹⁴ αὐτῷ, καὶ βάρβαρον αὐτὸν ἀποκαλοῦντας.

¹ Cur hoc non fiat? At vero ejusmodi verbum non est vere Medium, sed Medio-activum. Quo quidem loco omnia, quæ sequuntur, verba ducenda sunt, eamque ob causam nihil adversus Kusterum valebunt.

² Contr. Soph. p. 294.

³ Præparare simul et una exercere virtutem; cui quidem rei vinculum orationis argumento est.

⁴ [Quando Vir Cl. de verbo *εἰσθαι* fatetur, illud et in Activo et in Medio eodem sensu usurpari, hac ipsa re ostendit, se non refragari Cel. Kustero: ei enim non sunt verba vere Media, quæ terminationem quidem, sed non æque significationem Mediam habent: quod significatione est disputatio. D.]

⁵ Contr. Timarch. p. 287.

⁶ P. 280.

⁷ Philipp. I. p. 48.

⁸ [Hæc objectio jam est dilata ad S. xxix. D.]

⁹ P. 268.

¹⁰ P. 277.

¹¹ P. 70. λοιδορεῖσθαι, mutuis maledictis et conviciis se proscindere.

¹² Cl. Clericus mentem non cepit Kusteri. Verbum *λοιδορεῖσθαι*, si passivum est, vim habet passivam: at si Medium est, vim habet Mediam, id est, reciprocam. In loco Philemonis activum et passivum habetur.*

¹³ Edit. Clerici, p. 302.

¹⁴ In his Demosthenis, Æschinis et Platonis locis τὸ λοιδορεῖσθαι est verbum Medio activum, quod idem, quod activum valet. Ejusmodi Verba non sunt vere Media, de quibus Cl. Kusterus exponit, opponenda. Id autem si feceris, res, quas natura discrevit,

⁹ [Plus iterum Cl. Kusterus fingitur dixisse, quam ipse dixit: non enim, quando *λοιδορεῖσθαι* censet in Medio esse mutuis maledictis se proscindere, negat illud non etiam in Passivo ab

Auctoribus adhiberi: quum id, ut paulo ante est annotatum, sententiæ suæ non adversetur, sed patrocinetur. D.]

Philippus haud dubie his non respondit Atheniensium injuriis, quippe quas, ut videtur, ignoravit. Æschines vocem hanc eodem accipit sensu. In Oratione sua de falsa Leg.,⁴ p. 396. 'Demosthenes,' ait, 'non destitit in nos invehi, nec de me solum, sed de aliis etiam legatis, falsa dicere convicia.' Καὶ λοιδορίας ψευδεῖς, οὐκ ἐμὲ μόνον λοιδορούμενον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις. Ostendat mihi, si quis potest, discrimen, quod inter vocem λοιδορούμενον hic obviam, et inter λοιδορεῖν a Platone adhibitam, intercedat.⁵ . . . οὐ πολλοῦ γ' ἕνεκα χρόνου, ὃ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, ὄνομα ἔχετε καὶ αἰτίαν ὑπὸ τῶν βουλομένων τὴν πόλιν λοιδορεῖν. Hic locus videtur corruptus esse: verum hæc depravatio nostræ nihil causæ nocet.

XXXVII. Nunc Cl. Kustero ea, quæ de verbo λύομαι³ mihi subnata sunt, exponam dubia. Neque enim aliter possum sentire.

⁴ Τοὺς ἐκ Διὸς γὰρ εἰκός ἐστι πάνθ' ὁρᾶν.

Equidem non sum nescius, verbum hoc idem sibi velle, quod redimere: nonne vero etiam interdum per solvere, missos facere,⁵ converti debet? Sunt aliqui Demosthenis loci, qui me incertum reddunt, et vix aliam admittunt explanationem. 'En! exitum conciliationis Alensium:⁶ extorres sunt facti, et urbs eorum est eversa. Captivos autem, is qui dispiciebat, quo pacto vobis gratificaretur, missos facere, ne in mentem quidem sibi venisse profitetur;⁷ οὐδ' ἐνθυμηθῆναι φησι λύσασθαι. In eadem Oratione:⁸ 'Quum Pellæ essemus, considerate, quæso, quid quisque nostrum facere instituerit. Ego captivos redimere et quærere, et de meo pecuniam insumere, et a Philippo petere, ut hospitalium munerum vice, quæ nobis offerebat, illos missos faceret;⁹ ἂν ὑμῖν ἰδίῳ ξενίῳ, τοὺς λύσασθαι. Si quis nodum ita solvere vellet, ut diceret, Demosthenem a Philippo non petuisse, ut captivos libertate donaret, sed ut eos a militibus suis redimeret, et muneri Atheniensibus daret, is quidem sibi daret verba. Locum Æschinis testem hanc in rem cito, qui sensum Demosthenis, meo quidem iudicio, clarissime interpretabitur. 'Demosthenes' ibat, captivos, ut aiebat, redempturus; idemque nunc apud nos dixit: quum tamen probe sciat, Philippum a nemine Athenienai captivo pretium unquam postulasse;¹⁰ εἰδὼς μὲν, Φίλιππον ἐν τῷ πολέμῳ οὐδένα πάποτε Ἀθηναίων λύτρα παραχρᾶν. Quæ verba, si quidem nulla vis illis inferatur, hanc nobis exhibent sententiam: Philippum libertatem captivorum in sua tenuisse potestate, quoniam jus habuit redemptionis pretium pro iis exigendi; neque adeo duces aut milites hujus Principis auctores libertatis dicuntur. Sane si Philippum, quum captivis libertatem gratis concederet, militibus suis eorum solvere redemptionem oportuisset; Æschines dicere non potuisset, ipsum nihil unquam pretii exigere: verum ita debuisset loqui, ut nihil exigere suos juberet milites.

XXXVIII. Contendit vir ornatissimus, φράσιν, παρέχομαι τοὺς νόμους, quum magis usitata sit, voci παρέχω anteferendam esse. At enimvero, si altera hac usus essem, puram dicendi rationem nihil me violasse equidem crederem. Habere locutionis meæ sponsores, Æschinem. Hic etenim utitur hoc verbo in activa forma, eandem rem, quam alioqui per Mediam designamus, declaraturus: 'citato,' Demosthenem alloquitur, 'testes, quos ablegavit ad civitates Græcas; qui si adfuisse, nec peregre profectos esse, ex quo hæc urbs pacem fecerit, testificati fuerint: si accessum eorum ad senatum et decreta exhibueris, eo facta tempore, quo tu ais: descendo, et capitis ipse me condemnno.'¹⁰ Ἡ τὰς πρὸς τὴν βουλὴν αὐτῶν προσόδους, καὶ τὰ ψηφίσματα ἂν παράσχῃς, κ.τ.λ.¹¹

XXXIX. Utrum omni tempore discrimen inter πόλεμον ποιῆσθαι et πόλεμον ποιεῖν (Kust. p. 54.) fuerit receptum, num prius semper bellum gerere, alterum autem inferre bellum denotaverit, et, an non potius utraque loquendi ratio eandem interdum rem significaverit, equidem non explore scio. Quum ejus promiscui usus nullum in memoriam exemplum vocem, id nequeo affirmare; neque tamen idcirco auctori dicere diem ego quidem velim, si quis πόλεμον ποιεῖν pro inferre alicui bellum dixisset. Verum quidem est, ποιῆσθαι usitatius dici; sed ποιεῖν ideo barbarismis annumerandum esse, quoniam, quæso, argumento constat? Ut ναυμαχίαν ποιήσασθαι recte dicitur,¹² ita ποιῆσαι eandem in sententiam adhibetur.¹³ Pari etiam ratione, si analogia hic locum habet, ut ποιεῖν et ποιῆσθαι ναυμαχίαν dictum fuerit: nemo est, qui ullam perspiciat causam, quam ob rem non etiam ποιεῖν et ποιῆσθαι πόλεμον¹⁴ potuerit dici ad eandem rem denotandam.¹⁵

XL. Nec vero videtur congruere, veteres semper inter πορίζω et πορίζομαι posuisse discrimen, (p. 43. 'Differentia hæc perpetuo apud veteres usurpatur,') eosque πορίζω pro suppedito, præbeo aliis, ubique usos esse, neque hoc unquam sensu, ut, comparo mihi, aut similem locutionem, exprimere voluerint, usurpasset. Demosthenes in sua Orat. I., p. 50. Philip. hunc in modum loquitur: ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες καὶ πορίζαντες, τοῖς προσιθῆτε, ἂν ἐλάττω φαίνεται. Urget ille Athenienses, ut instruant arma, quo sese Philippi opponant conatibus. Hic populus in consiliis ac decretis maxima suscipiebat, sed quum ad rem ventum erat, ne parva quidem faciebat. Parva facite et vobis comparate;¹⁶ his paulatim adjicite, si qua vobis adhuc deesse videbuntur. Menander, p. 245. sq. præsidio id, quod dixerat, muniturus, omnia nimirum animalia homine beatiora esse, asinum exempli gratia profert, qui, licet infelicem eum omnes fateamur, malum tamen per se ipsum nullum habet præter ea, quæ natura ei dederit. 'Nos autem, præter necessaria mala, ipsi per nos

confundes et miscebis. Quod reliquum est, notetur hic genuina constructio τοῦ· Λοιδορεῖν et λοιδορεῖσθαι, Activa accusativum, Media autem forma dativum adscribit. Prius hic munit locus Platonis: alterum ex locis Demosthenis et Æschinis robor capit ac firmitatem. Lege hac de re, quæ Cl. Reitzius ad Lucian. T. II. p. 787. scienter adscripsit.

¹ Vid. p. 332. et 333.

² Apol. Socr. p. 38.

³ [Quæ de hoc verbo observat Cl. Auctor, exigui vel potius nullius esse momenti, patebit ex dictis ad s. xviii. et xxxi. D.]

⁴ Sophocl. Elect. p. 111. edit. c1810LXVIII.

⁵ Hæc est vis Medio-activa, quam Cl. Kusterus in dubium nunquam vocavit.

⁶ Ἀλλῆς.

⁷ De falsa Leg. p. 299.

⁸ P. 318.

⁹ P. 410.

¹⁰ De falsa Leg. p. 404.

¹¹ Hoc verbum uti activum per se est, ita vim quoque activam habet. Nam Demosthenes decreta exhibet non pro se, sed pro aliis.

¹² Thucyd. I. 117. p. 75. II. 83. p. 152. 154. s. ed. Duker. Sensus est: committere, gerere prælium navale.

¹³ Cl. Clericus non cogitate satis ponderavit locum. Cuemus, Brasidas, ceterique Peloponnesiorum duces, dicuntur velle, primo quoque tempore, τὴν ναυμαχίαν ποιῆσαι, bellum navale inferre, nempe Atheniensibus. Idem enim paulo ante dicuntur prælium navale meditantibus ac præparantes. Ergo Thucydideis auribus hæc φράσις non sunt ἰσοδυναμοῦσαι, ποιῆσθαι et ποιῆναι ναυμαχίαν, quod facile prævidebam. Thucyd. p. 137. p. 154. ed. Amstel.

¹⁴ Πόλεμον ποιῆσθαι est, bellum gerere: et ποιῆν, inferre. (p. 55.) Locum afferam ex Thucydide luculentum, ex I. 40. p. 31. πόλεμον ἂν τ' ἐρήνης ποιῆσαι, bellum pro pace inferret. Sic idem, III. 104. p. 231. dixit: τὸν ἀγῶνα ἰσχύσαν, certamen instaurarunt.

¹⁵ [Vid. ad s. xxii. nam auctoritate, non analogia, est pugnandum. D.]

¹⁶ Vir clarissimus locum ipsum non omni, qua fas est, accuratissime perlegit. Sermo est speciatim de commenta militibus parando, cujus parum parvo addi, tum vero in dies augeri debeat. Nam dixerat paulo ante Orator: τράφη ταύτη (τῇ δυνάμει) πορίζειν κλίμα, commentum huic (exercitui) comparare jubeo. Tum querit: unde copie commentum habituræ sint? Ad hoc respondit, Atheniensæ μικρὰ πορίζειν, parva initio exercitui parare debere. Vid. p. 20. ed. Cantabr. Add. p. 21. 152. s.

* [Etsi ad hanc §. ea jam possint sufficere, quæ ad proximè accedit varia ibidem lectio. D.] præcedentem adjecimus, tamen, quod ad Æschinis locum attinet,

alia nobis arcessimus.¹ Dolemus, si quis sternutet; si quis male dicat, indigamus; si quis viderit somnium, valde timemus,² et quæ sunt reliqua.

Ἡμεῖς δὲ χωρὶς τῶν ἀναγκαίων κακῶν,
αὐτοὶ παρ' αὐτῶν ἕτερα προσπορίζομεν.³
Λυπούμεθ', ἂν πτάρῃ τις· ἂν εἴπῃ κακῶς,
ὀργιζόμεθα, κ. τ. λ.

Εἰπεῖν κακῶς, male de aliquo loqui, proprie significat: hic autem loci de maledicentia non agitur. Poeta ad veterum alludit superstitionem: qui, dum, rem divinam facientes, verba confundebant, aut tale verbum, quod nihil boni auguraretur, ore excidere patiebantur, nihil suis proficiebant sacrificiis.

Male ominatis Parcite verbis.

Horatius, Carm. Lib. III. Od. xiv. v. 11.

XLII. Cnemus et Brasidas, Lacedæmoniorum duces,⁴ militum suorum animos, quos videbant abjectos, erecturi, præter alia, his eos verbis, auctore Thucydide,⁵ compellabant: se commodam hostis invadendi non deterius, quam superiores duces fecissent, paraturos esse occasionem, neque cuiquam officio suo non satisfaciendi copiam duros. Τῶν δὲ πρότερον ἡγεμόνων οὐ χεῖρον τὴν ἐπιχείρησιν ἡμεῖς παρασκευάσομεν. Hoc ipsismet militibus magno erat honori, quod hi duces faustis temporibus hostem cum fructu impetendi servire deberent. Itaque, prout nova fert ὑπὸ θεοῖς, παρασκευάσμεθα dicendum erat. Si quis hoc nobis moveat dubium, Thucydidis eo redire sententiam, ut referat, hos duces suis promisisse militibus, se hunc ipsis fructum servaturos esse, in eo quidem cum eo me conjungo, verba historici in se considerata hanc ferre posse interpretationem. At vero si hoc sibi voluisset, rectius, ut videtur, παρασκευάσομεν ὑμῖν dixisset,⁶ quam generatim, παρασκευάσομεν. Verum hoc cuiusmodi sit, Plato istud verbum eo, quem volo, sensu utitur; idque tam certa et definita ratione, quæ nullam aliam patiatur explicationem, p. 84. 'Ita veri philosophi animus cogitat, nec ullo modo arbitratur, quum ipsum philosophia solvisset, oportere iterum voluptatibus doloribusque se dedere, iterumque vinciri: imo vero horum tranquillitati studens, sequensque rationem, ac semper in ea permanens, verum et divinum opinionemque supereminens contemplatur: a quo nutritus, ita vivendum censet, quamdiu vivat.' Ἀλλὰ γαλήνην τούτων παρασκευάζουσα (ψυχῇ) ἐπομένη τῷ λογισμῷ, καὶ ἀεὶ ἐν τούτῳ οὖσα, τὸ ἀληθές, τὸ θεῖον, καὶ τὸ ἀδόξαστον θεωμένη, καὶ ὑπ' ἐκείνου τρεφόμενη, ζῇν τε οἶσται δεῖν οὕτως, ὥς ἂν ζῇ.⁷ Sibi nimirum ipsi animus veri philosophi eam procurat beatam tranquillitatem. Demosthenes de falsa Legatione, p. 294. 'Si enim is, qui publicum munus gessit et procuravit, sui terrore, et non æquitate, efficiet, ne ab aliquo accusetur, omnis vobis eripietur auctoritas.' Εἰ γὰρ ὁ πράξας τι τῶν κοινῶν καὶ διοικήσας, τῷ καθ' ἑαυτὸν φόβῳ, καὶ μὴ τῷ δικαίῳ κατασκευάσει μὴδὲνα εἶναι κατηγοροῦν αὐτοῦ, παντάπασιν ἄκυροι πάντων ὑμεῖς γενήσεσθε. Non credo, quemquam mihi causam litis daturum, quod in hoc Demosthenis loco κατασκευάζω, non autem παρασκευάζω, legatur. Namque præpositio verbo juncta nunquam aut naturam aut statum commutat.

XLII. Contra id, quod Cl. Kusterus de verbo προσάγομαι (p. 39. s.) observat, nil equidem, quod moneam, habeo.⁸ Hoc enimvero, non possum facere, quin considerandum ipsi propinem, Isocratem in eleganti sua contra Sophistas oratione, in sensu mere activo, medio usum esse.⁹ Nullam inde ducam conclusionem. Idem enim sæpius iterare, necessitate in primis haud urgente, ab re mihi videtur. Neque eorum, qui hæc legunt, ullum credo futurum, quin, quid mihi velim, perspiciat.¹⁰ p. 294.

XLIII. Θέσθαι νόμον non adeo firmiter hanc induit significationem, ut de populo, qui legem a legislatore sibi ferri facit, curat, vel mandat, ubivis adhibeatur;¹¹ sed bonæ etiam notæ auctores novi, qui de legislatore, leges ferente, populoque parente, illam usurparunt φράσιν. Æschines in Oratione contra Timarchum, (p. 262.) dum in legum Solonis quarundam pulcritudine contemplanda versatur, commemorat, Ea de causa leges a majoribus sancitas esse, quod quædam contra, quam decet, committantur; ἐκ τοῦ πράττεσθαι τινα, ὃν οὐ προσήκεν, ἐκ τούτου τοὺς νόμους ἔθεντο οἱ παλαιοί.¹² Ex iis, quæ antecedunt, perspicuum est, de majoribus,

¹ Cl. Clericus male, ut opinor, vertit verbum προσπορίζομεν, Gallice quidem, nous nous procurons, et Latine, nobis accersimus; quod nos, quoniam hoc verbum a Romana munditie aversum est, in nobis arcessimus commutandum arbitrati sumus. At vero, ubi hic ἡμῖν, nobis extat? Si Medium adesset verbum, hæc quidem vis ipsa natura in eo inesset. Verum activa forma ejusmodi est, ut ista careat virtute. Neque hic necesse est, ut τὸ προσπορίζειν procurare, arcessere significet. Menander loquitur de veris et fictis malis. Illa vocat ἀναγκαῖα, necessaria, quia ipsi humanæ adherent nature. Hæc, quoniam a superstitione proficiunt, sunt omnino ficta: quo loco ea sunt omnia, quæ nominatim protulit. Ergo τὸ προσπορίζομεν malim concinnius reddere, excogitamus, fingimus. Hoc sensu simplex, cum quo compositum convenit, apud Euripid. invenitur, Iphigen. Aul. v. 745. Idem in Platone et Aristophane me legere memini.

² [Quamvis Demosthenis locus non videatur extra omnem dubitationis aleam positus, Menandri tamen verba, quæ leguntur p. 244. ed. Cl. hac ipsa luce clariora sunt. Quo ipso tamen nihil amplius probatur, quam etiam de Cel. Kustero usu venire, Errare humanum est: nec ipse quicquam humani a se alienum hac in re putavit, ut ex præfatione cernitur, ubi, 'Eos,' inquit, 'qui mea lecturi sunt, rogatos velim, ut certa ab incertis et dubiis separent, neve si forte paucis in locis novæ inventionis amor me plus æquo indulsisse senserint, in ceteris quoque idem mihi accidisse vel sibi vel aliis nimis temere persuadeant.' Ceterum hic etiam sunt repetenda, quæ sunt ad s. xxxi. annotata. D.]

³ Peloponnesiorum duces erant.

⁴ P. 136.

⁵ Verum hunc sensum esse, ipsa historiae connexio docet. Nam duces dicuntur militibus paraturi esse hostis invadendi commoditatem. Sed sine tripode nunc conjicio, Cl. a Kustero mente aliena hic proferre. Kusterus explicat verbum Medium ita constructum, παρασκευάσασθαι εἰς, πρὸς, ὡς ἐπὶ μάχην, ναυμαχίαν, id est, parare se, instruere se, ad pugnam, etc. (p. 43.) In loco autem Thucydidis est activum, nec vero alia hic forma locum habere potest; id quod et de φράσει Platonis ac Demosthenis valere debet. Namque in Xenophontis loco, quem Kusterus (p. 43.) testatur, ἑλπίς τοῦ εἰς ad verbum μάχεσθαι sabaudienda.

⁶ [Quoniam de Thucydidis loco ipse fatetur Cl. Auctor, enim non adeo esse perspicuum, ut refutandæ contrariæ sententiæ sufficiat, nihil addam, nisi verba, quæ statim sequuntur, καὶ οὐκ ἰδύσμεν πρῶτον οὐδὲν κακῶ γινέσθαι: ex quibus satis intelligitur παρασκευάσομεν hic non pertinere ad ipsos duces loquentes, sed ad milites, ad quos illi loquebantur; adeoque nullam hic esse actionem reflexivam. Eadem est ratio loci ex Demosthene producti, ubi iterum ex verbis sequentibus, παντάπασιν ἄκυροι πάντων ὑμεῖς γενήσεσθε, apparet, κατασκευάζειν minime sonare actionem vere reflexivam. Et quamvis Cl. Auctori res extra controversiæ aleam posita videatur loco Platonis, nondum tamen potui, ut ipsi calculum adderem meum. Nam non insulse illud παρασκευάζουσα, quod de anima dicitur, ita potest explicari, ut tranquillitatis, quam anima hic affirmatur conciliare, fructus non tam ad animam ipsam, quam verum philosophum, in quo sit illa, redundare censeatur. Quo ut Platonem tendisse credam, orationis series mihi videtur postulare. D.]

⁷ Equidem, quod moneam, habeo: conditores Lexicorum τὸ προσάγειν et προσάγεσθαι inter se confundere: id quod Suidæ exemplo probat Cl. Hutchinson, in Xenoph. Or. in Agesil. p. 13. Nam Medium verbum vim habet, sibi adungere, ad se allicere; sic illic προσάγεσθαι Xenophon dixit. Id. in Memorab. l. 3. ineunte: συμμάχους δὲ καὶ βοηθοὺς προσάγεσθαι δοῦναι κ. τ. λ. Vid. Eurip. Androm. v. 225.

⁸ Fingis hoc, vir docte, erroris opinione. Accusat Isocrates civilis disciplinæ magistros, qui plurimos et exilitate mercedis, et magnificentia pollicitationum, προσάγονται, ad se pellexerint, p. 694. ed. Basil. in 8.

⁹ [Præter rem certe hic a Cl. Auctore affertur verbum πρόσγμαι in Medio Active ab Isocrate usurpatum, quum non eundem habeat, quem πρόσγμαι, significatum. Illud est præcedere, vincere, hoc vero ad se adducere, sed quis non videt, orta hæc esse ex opinione s. præcedente tradita, de præpositionibus statum verbi in compositione non mutantibus: vera est hæc regula in verbis idem notantibus; falsissima contra in verbis notione distinctis, ut h. l. D.]

¹⁰ [Quamvis hic nonnullis exemplis sit probatum, θέσθαι νόμον etiam dici de legis latore, tamen, quum longe major numerus locorum possit in contrarium proferri, Cel. Kusterum nondum crediderim causa cecidisse. Vid. ad s. XXXVII. D.]

¹¹ En auctorem τῇ ὑποθεσί diligenter δουλεύοντα! Οἱ παλαιοὶ sunt antiqui populi, qui sibi tulerunt, vel ferri curarunt leges. Orationis vinculum nominat legislatorem Solonem, per quem sibi veteres Attici leges ferri curarunt.

qui leges posuerunt, non vero, qui eas poni curarunt, hic sermonem institui: 'Posthæc, Athenienses, Solon leges tulit de injuriis, magnis illis quidem, sed tamen in urbe fieri solitis: nam ea de causa,' et reliqua. Μετὰ ταῦτα, ὃ Ἀθηναῖοι, νομοθετεῖ περὶ ἀδικημάτων μεγάλων μὲν, γινομένων δ', οἶμαι, ἐν τῇ πόλει· ἐκ γὰρ τοῦ κ. τ. λ. Estne, dic, quæso, mihi, naturæ rei conveniens, ut, dum de legislatore loquitur orator, id, quod sibi vult, per eorum, qui leges accipiunt, confirmet auctoritatem? Nonne ordo potius exigit, ut auctor aliquis, qui legum cujusdam legislatoris causas persequitur, alios legumlatores exempli gratia proferat? Anne lector hunc expectat ordinem? Nonne vero inconveniens ei videatur, perspicienti, a legumlatoribus, sine necessitate, ad eos, qui sibi ipsi bonas procurant leges, orationis continuari filum? 'Cur putavi, Athenienses, leges vos habere bonas, decreta vero deteriora, et sententias judiciorum aliquando reprehendi? Ego causas ostendam. Quod leges sancitis, omnis æquitatis habita ratione, non injusti lucri causa, non ex inimicitiiis, sed in ipsam justitiam duntaxat et utilitatem intuentes. Quum autem dexteritate ingeniorum aliis antecellatis: non mirum est, vos pulcherrimas sancire leges.' Ὅτι τοὺς μὲν νόμους τίθεσθε ἐπὶ πᾶσι τοῖς δικαίοις, οὕτως κέρδους ἕνεκ' ἀδίκου, οὕτ' ἔχθρας· ἀλλὰ πρὸς αὐτὸ μόνον τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον ἀποβλέποντες. Ἐπιδίξιοι δ', οἶμαι, φύντες ἑτέρων μᾶλλον, εἰκότως καλλίστους νόμους τίθεσθε. Potest mihi hoc objici loco, Æschinem coram Atheniensibus verba facientem, φράσει, τίθεσθε νόμους,¹ potuisse designare: vos ipsimet vobis bonas ferri leges curatis. Dabo, rem ita esse, quanquam in proclivi mihi foret, ostendere, quod, dum Senatores allocutus est, qui jure ferendarum legum valebant, dicere debuisset, leges, quas vos fertis, non autem, leges, quas vobis procuratis. Ex iis, qui, hac elabendi rima reperta, tutos se fore credant, hoc unicum quæro, anquon Æschines de iisdem personis, eodem tempore, et in iisdem rebus circumstantibus, p. 265. loquens, non τίθεσθε, sed ἐθήκατε, dixerit? 'Hæc quidem olim sancita sunt, vos vero quid adjecistis? novam legem, post bellam Timarchi pro concione luctam. Summo enim ob istud facinus pudore affecti, legem tulistis novam, νόμον ἐθήκατε. Ita Æschines, de iisdem personis, eodem tempore, iisdemque rebus circumstantibus, verba faciens, τίθεσθε et ἐθήκατε sine delectu adhibuit. Quæ quum ita sint, illa, quam inter has duas voces constituit Cl. Kusterus, differentia non satis roborata esse videtur, atque Plutarchus (Kust. p. 131.) nihil contra accurationem vitii committens, θέσθαι νόμον dicere potuit.² Etenim ab re foret alienum, si quis adseveraret, easdem personas, eodem tempore, et rebus aliis eodem se modo habentibus, tulisse leges, ac simul rogasse, ut sibi ferrentur. Demosthenes (de falsa legat.) ὅσπερ, inquit, οὐ μόνον κρίνετε τοῦτους τήμερον, οὐ· ἀλλὰ καὶ νόμον τοῦτοις τίθεσθε³ εἰς ἅπαντα τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον. 'Quare non modo judicatis vestros hodie legatos, non, sed et legem iisdem datis in omne ævum, utrum propter pecuniam flagitiose legati omnes hostium utilitatibus servire debeant; an gratuito et sine corruptelis agere, quæ vobis sunt utilissima.' Nonne loquitur hic de lege, quam Senatus Atheniensis ferre debebat, eaque non ad ipsosmet, verum ad legatos pertinente? Talem innuit legem, quam ipsimet ferrent Senatoriæ personæ, non de tali, quam ipsi ferri curarent. Sic dum Minerva⁴ Orestem atque Iphigeniam legem vult dare, qua populus Atheniensis, quoties liberationem Iphigeniæ a cæde festam ageret,⁵ ense ad viri cujusdam cervicem admove, et sanguinem hinc elicere jubeatur, utrumne loquitur de lege, quam hic sibi populus curare deberet, an vero de lege, quam legislator rogat?

Νόμον τε θέσθε τόνδ', ὅθ' ἰορτάζη λιῶς

Τῆς σῆς σφαγῆς ἄποινα κ. τ. λ.

XLIV. Cl. Kusterus (p. 38. s.) docet, θέσθαι τὰ ὅπλα⁶ proprie idem denotare, ac, arma sibi circumponere, i. e. induere, capere. Auctorem Thucydidem primo excitat loco,⁷ ejusdemque pariter Scholiasten, qui verba scriptoris, θέμνοι τὰ ὅπλα, per περιθέμνοι ἑαυτοῖς⁸ interpretatur. Quod si auctritas Scholiastarum nonnihil haberet ponderis, huic equidem opponerem illum, qui p. 240. et 321. ἔθεντο τὰ ὅπλα per ἀπέθεντο explicavit. Verum ante omnia ipsa historica narratio utrobique accuratius venanda restaret, atque examinandum, utra harum interpretationum locis historici convenientior esset. Non jam eam, quæ mihi favet, idcirco meliorem judicabo: sibi vero antiquum Cl. Kusteri interpretem verba dedisse, conabor ostendere. Thucydides occupationem Platææ a Thebanis susceptam describit, eandemque tanta celeritate ac prudentia peractam enarrat, ubi in urbem ingressi fuerint. His ille dictis pergit: 'In urbem ingressi, armis positus, θέμνοι δὲ τὰ ὅπλα,⁹ illis quidem, a quibus induti fuerant, morem non gesserunt, ita ut statim rem aggredierentur, et in hostium ædes irruerent, sed decreverant et amicis edictis præconis voce promul-

¹ Æschines generatim alloquitur Athenienses, hoc est, et populum et Senatores. Ergo poterat utrumque dicere: τίθεσθε seu ἰθισθε, atque ἰθισσάτω, priore verbo ad populum, altero ad Senatores pertinente.

² Ex iis, quæ nos (p. 112.) adscripsimus, est omnino perspicuum, vitium aliquod in dictione Plutarchi residere.

³ Hæc Oratoris allocutio pertinet ad populum Atheniensem, qui legatis ferendam legem per Senatorios viros curavit.

⁴ Euripides.

⁵ Vir eruditus fugientibus oculis locum adspexit Euripidis. Minerva præcipit Oresti, ut, in memoriam a cæde liberationis suæ, legem ferendam curaret. Verba, νόμον θέσθε, legem curate ferendam, significant, quoniam vix probabile videtur, Orestem in causa sua ipsum tulisse legem. Minerva, ut conjicio, per viros Senatorii ordinis hoc fieri voluit. Græca etenim φράσις nihil aliud designare potest.

⁶ [Ne quis aliam Cl. Kustero mentem tribuat, quam ipse d. l. præ se fert, monendum dno, eum non simpliciter dicere, θέσθαι τὰ ὅπλα proprie esse, arma capere, sed quando simplex pro composito περιθέσθαι ponitur, tunc proprie notare sibi circumponere arma. D.]

⁷ Lib. II. p. 85.

⁸ [Jam ante h. l. observavit Cl. Hudsonus p. 583, eum non posse per capere arma exponi: qui tamen ipse non leniter ibidem peccat: quod hic non est necesse, ut ostendamus. Interim tamen Cel. Kusterus ex Demosthene, Æschine, aliis, satis probavit θέσθαι ὅπλα, etsi non semper, nonnunquam tamen significare, arma capere. D.]

⁹ Mirum est, fateor, in hac φράσει enodanda tam parum operæ τῶν λήγων posuisse auctores. Hinc et pauci sunt, qui veram illius notionem erudite intelligunt. An Clericus in horum sit numero habendus, aliorum esto arbitrium. Ego vero, quid mihi de ea videatur, libere dicam. Τὸ, τίθεσθε τὰ ὅπλα, significat primario arma sibi induere, id est, capere vel sumere. Hæc est significatio primaria et principalis, quæ semper et ubique valet. Adsunt ei maxime idonei loci, quos Cl. Kusterus testatus est. (p. 38.) Præsens illud, et reliqua, quæ hinc derivantur, tempora indicant, actum capiendi arma et in ordinem militiæ se sistendi. Sic in hoc Thucydidis loco, τίθεσθε παρ' αὐτοῖς τὰ ὅπλα, induere sibi, vel, capere cum iis arma. Sic Schol. σὺν αὐτοῖς ἐπλίσσασθαι, et in eodem, quo II, ordine militiæ consistere. Similem phrasin habet Diodor. Sic. I. xii. p. 116. Aoristus verò 2. θέσθαι, θέμνοι τὰ ὅπλα, exprimit actum continuum; armis suis induti, in ordine militiæ consistent; et tanquam prægnanti sensu simul consequens designat. Hoc modo in altero Thucydidis loco, θέμνοι δὲ ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ ὅπλα, p. 152. armis suis induti in foro consistentes, et castra ponentes, sive metantes. Quare Scholiastes recte hoc explicat, περιτίθεσθαι, arma sibi induere; et huic Scholio non objici potest, quod armis jam induti fuerint Thebani. Explicatur etenim sensus φράσεως, non tempus præcise hujus loci, quod ἀόριστον est, atque idem valet, quod armis induti. Dionys. Halic. Lib. V. p. 311. θέμνοι δὲ πλησίον αὐτῶν τὰ ὅπλα, juxta eos armis induti, consistentes, castra nimirum metantes. Apud Xenoph. milites dicuntur induere se armis, hostem expectantes, Expedit. Lib. VII. p. 395, Thucyd. VIII. 93. p. 563. s. Dionys. Halic. Lib. VIII. p. 549. exercitum commemorat θέμνον τὰ ὅπλα, indutum armis suis in ordine suo manentem, id est, castra munientem. Illuc pertinet Thucydidis locus de Corinthiis, quem Clericus profer: induti armis suis manserunt in colle, castra nempe munientes. Ubi σχόλια ἀπὸ θέντο, quod alienum est, IV. 44. p. 264. Add. VIII. 93. p. 564. iverunt in urbem, et armis illic induti manserunt, id est, castra munientes. Hac sumta versione, nullum erit σχόλιον ἀπὸ θέντο. Denique Athenienses victores jam, τὰ ὅπλα τίθηται, id est, armis induti manserunt, obsidentes nempe urbem Milesiorum, Thucyd. VIII. 25. p. 520. Idem Herodotus Lib. I. de Pisistrato ab exilio redeunte, atque Athenas obsidente dixit. Unius rei plures possunt esse sinæ. Singularis igitur armorum, quæ aliquis sibi exercitus

gatis uti, et civitatem potius ad compositionem et amicitiam adducere. Quare præco edixit, si quis ex patriis Bœotorum institutus eandem belli societatem sequi vellet, *τίθισθαι παρ' αὐτοὺς τὰ ὅπλα*.¹ Hæc postrema verba aliqua laborant difficultate; priora vero, perspicuum est, significare haudquaquam posse, captis armis suis. Nec enim introibant sane sine armis; ineptum enim foret, si quis animum induceret, eos non prius, quam in urbe essent, arma cepisse. Annon in ipso introitu, sed facto demum in urbem hostilem ingressu, periculum est metuendum; ut adeo tunc demum arma capienda sint? P. 240. alium mihi suppeditat locum, ex quo itidem apparet, *τίθισθαι τὰ ὅπλα* non semper idem esse, quod arma sua capere.² Corinthii sequebantur, occupato edito loco, *ἔθεντο τὰ ὅπλα*. Lepidum hoc foret, si quis cogitaret, Corinthios in prælio non armatos fuisse, et non prius, quam in fugam versos ac dissipatos, et loco a periculo libero, eoque edito, occupato, cepisse arma.

XLV. Alterum testimonium, quo Cl. Kusterus suam communivit opinionem, ex Lib. vii. de bello Græcorum Xenophontis petitur. Non dubito, quin omnes, qui ipsum hunc locum conferre volent, præ se sint laturi, eum non carere difficultate, et ejusmodi esse, ut, nulla nativæ vocum potestati vi illata, sententiam quoque ab ea, quam vir illi doctissimus tribuit, alienam admittere possit. Non vereor, ne quis idem de eo, quem nunc excitabo, loco dicturus sit. Est is multo clarior atque testatior, quam ut aliam, quam arma deponere,³ patiatur notionem. *Ὁ δὲ Θρασύβουλος, ἦδη συνειλεγμένων ἐς τὴν φυλὴν περὶ ἑπτακοσίους, λαβὼν αὐτοὺς, καταβαίνει τῆς θυκτός. Θέμενος δὲ τὰ ὅπλα ὅσον τρία ἢ τέτταρα στάδια ἀπὸ τῶν φρουρῶν, ἡσυχίαν εἶχεν ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἐγγίγντο, καὶ ἦδη ἀνίσταντο ὅσοι ἔδειτο ἑκαστος ἀπὸ τῶν ὀπλων, καὶ οἱ ἰππόκομοι ψήγοντες τοὺς ἵππους ψόφον ἐποίουν, ἐν τούτῳ ἀναλαβόντες οἱ περὶ Θρασύβουλον τὰ ὅπλα, δρόμῳ προσέπικτον. Ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα ponitur hic κατ' ἀντίθεσιν τοῦ, θέμενος. Itaque necesse est, ut hoc deponere arma designet, quum illud eadem rursus capere significet.⁴*

XLVI. Φυλάττω non notat tantum custodio, observo, eo nimirum sensu, quo Demosthenes verbum istud usurpavit.⁵ Χρὴ δὲ ὅταν μὲν τιθῇσθε τοὺς νόμους, ὅποιοι τίνες εἰσι σκοπεῖν· ἐπειδὴν δὲ θῆσθε, φυλάττειν⁶ καὶ χρῆσθαι. 'Sunt autem leges, quando feruntur, considerandæ, quamnam et cujusmodi sint; quum vero receptæ fuerint, custodiendæ et in usum convertendæ.' Sed ejusdem etiam verbi sensus ab eo, quem Cl. Kusterus Mediæ formæ proprium esse contendit, non multum discedit,⁷ si non plane idem est, nimirum, custodire, observare aliquem, avoir l'œil sur lui.⁸ 'Vobis ad Philippum legatos mittere persuasum est ab Aristodemō, Neoptolemo et Ctesiphonte, ac ceteris, ad pacem querendam; in quorum tum fuit numero Æschines: non qui vestra proderent, aut qui Philippo fidem haberent, sed qui ceteros custodirent, observarent: ἄλλ' ὡς τῶν φυλαξάντων τοὺς ἄλλους. Nam propter orationes ante habitas, et Philippi odium, sic de eo non ab re omnes sentiebatis. Deinde mecum congressus, paciscitur, se communiter legationem obiturum: et ut sacrilegum et impudentem Philocratem uterque observaremus, multum hortatus; καὶ ὅπως τὸν μισρὸν, καὶ ἀναδῆ φολάξωμεν ἀμφοτέρω τὸν Φιλοκράτην, πολλὰ παρεκελεύσατο. Extant, quos in proutu habeo, loci, in quibus hoc verbum idem, quod cavere, sensu videlicet, secundum Cl. Kusterum,⁹ Medio, significat.

Euripides Iphigen. in Aulide:¹⁰

Πάντῃ δὲ πόρον σχιστὸν ἀμείβων

Λεύσσει, φυλάσσω,¹¹ μή τι σε λάθῃ.

'Ubique vero præteriens biviam viam, vide, observans, cavens, ne forte te lateat.¹² O me miserum! ad quam angustiam a diis in hac re nunc redigor! Unum mihi caveto, Menelae, per exercitum veniens, ut ne Clytæmnestra hæc resciscat.'

ὦ τάλας ἐγώ,

ὥς ἡπόρημαι πρὸς Θεῶν τανὺν τάδε.

Ἐν μοι φύλαξον,¹³ Μενέλαος, ἀνὰ στρατὸν κ. τ. λ.

induit, simul hac exprimitur locutione. Ex his dijudicare licebit, quæ Fr. Vigerus in libello de præcipuis Gr. dictionis idiotismis, p. 232. ed. Lugd. Bat. erudite monuit. Addi possunt notæ ad locos Thucydidis in edit. Amst. Consentit, si rem ipsam bene putes, nobiscum egregie Cl. Th. Hutchinson, de Expedit. Cyri, l. 56. dum verba, *ἰθὺς τὰ ὅπλα*, vertit: armis rite dispositis constitit. Ubi vid. not. Id. IV. 279. *θίσθαι τὰ ὅπλα*, in armis consistere, dum milites locum quærunt, ubi consistent. P. 280. *συντηγμέναι*, qui stabant instructi, commemorantur. Hos paulo ante *θίσθαι τὰ ὅπλα* jusserrat Xenophon; apud quos etiam *τὰ ὅπλα ἔκειντο*, arma erant disposita. Itaque ii, qui, eo jubente, *τὰ ὅπλα ἔθεντο*, quamvis *ἀπραξίαν* quandam agerent, tamen ad rem gerendam stabant accincti. Apposite Eustathius ad Il. ψ. p. 1300. observat, *τὸ καίται* esse *σύστασις* verbo *τίθεται*. Sic et alibi Cl. Hutchinson reddit: in armis consistere, ut p. 60. p. 109. 279. 280. 286. p. 367. 486. 521.

¹ Falsum est, Cel. Kusterum scripsisse *τίθισθαι τὰ ὅπλα* semper notare arma capere. Vid. ad h. §. n. 38. D.]

² P. 276. Lib. II. Gr. Hist.

³ Nulla regula in explanatione librorum majori est abusu exposita, quam regula de oppositione. Videndum semper est etiam atque etiam, an vera adsit oppositio: quæ quidem hic nulla est. Nam *θίμνος* τὰ ὅπλα is est, qui indutus armis suis, in ordine militiæ consistit, atque in armis est, et manet, etiam noctu, tametsi, re ipsa, non pugnet armisque utatur ad pugnandum. Conf. Demosth. κατὰ Μυθόν p. 626. At *ἀναλαβὴν τὰ ὅπλα* idem denotat, ac, capere arma, ad bellum actu gerendum, quando ad arma clamatur. Quæ quum ita sint, nulla inest concludendi vis in ratione, quam Cl. Clericus ex ἀντιθέσει duxit. Eadem binæ φράσεις una occurrunt apud Ælian. III. 63. *Κροτωνιάταις γὰρ ἰναγρία ὅπλα θίμνοι*, adversus Crotoniatas arma sibi inducentes, bellum gerentes. Et p. 244. *τὰ ὅπλα λαβόντων ἐπ' ἀλλήλους*, quum mutuo nunc ad arma venirent, id est, arma sumerent ad actu pugnandum. Thucyd. VIII. 74. p. 546. eodem sensu, *λαβόντες τὰ ὅπλα*, armis sumtis. Xenoph. de Exped. Cyri, p. 516. ed. Oxon. Alio loco, p. 57. addit idem, *ὡς τὰς χεῖρας, ἡπικηγήτως ἦσαν*. Lege, si placet, in quem nunc demum incido, Cl. Hutchinsonum in Ἀναβ. p. 289. n. 3. Huic φράσει oppositur ἀποβάλλειν τὰ ὅπλα, Aristoph. Vesp. 27. ut ἀσπίδα v. 19. 23. Ælian. X. 13. Nullus igitur mihi locus se obtulit, ubi phrasis, *θίσθαι τὰ ὅπλα*, nude posita, arma deponere significet. At vero unicum reperi, ubi addita *πρίστασις*, κατὰ χῶραν, ipsaque historiae connexio vix aliam patitur explicationem. Proxenus et Clearchus, ambo, facientes irascendi finem, κατὰ χῶραν ἔθεντο τὰ ὅπλα, suo loco, ubi solebant, vel, *ἔθεντο* προσήκει, nullo ab hostibus imminente periculo, a se deponabant, exuebant, arma. Xenoph. Exped. Cyri, I. 58. ed. Oxon. In nota certe subjecta 2. Cl. Hutchinson istam Leunclavii probat sententiam. Verum non necessaria nobis hæc expositio esse videtur. Equidem verterem: suo quisque loco et ordine in armis consistebant. Rixantes etenim ordinem suum deseruerant: hunc autem rursus querebant ac tenebant, et *ἐν τάξει* consistebant. In sensu deponendi, Aristophanes καθίσι dicit simili data occasione, Avib. v. 387. p. 394.

⁴ Adversus Mid. p. 390.

⁵ Notissimæ hæc sunt phrasæ: *φυλάττειν τοὺς νόμους*, ut Demosth. loco indicato, et adv. Aristogiton. p. 496. c. *τὴν ἵδρην φυλάττειν*, jusjurandum servare, Strabo VI. p. 428. *τὸ παράγγελμα φυλάττειν*, præceptum servare, Zosim. I. 50. p. 79. *σιγῇ φυλάσσειν*, silentium servare, Eurip. Iphig. in Aul. VI. 542. Similes locutiones in N. T. inveniuntur.

⁶ Hæc est vis ipsa activa, *φυλάττειν τινά*, observare alterum, quam Kusterus verbo huic activo, non autem Medio, tribuit, (p. 17.) nec vero tribuere potuit. Nam *φυλάσσεσθαι* significat, observare semet, quod Latine uno verbo cavere dicitur. Sic Xenophon L. II. Ἀναβ. p. 149. ed. Oxon. *Ἰφυλάττεντο οἱ ἀμφοτέρω*, sibi cavebant utrique. Idem Xenophon, ἡ ἀττικιστικῶς, Mediam ab activa voce luculenter separat, K. II. p. 282. *πρῶτον μὲν γὰρ νῦν οὐκ ἂν φυλάττεσθαι, οὐδὲ φυλάττειν τούτους ἡμᾶς δὶαι κ. τ. λ.* Ubi prius valet, custodire me, prospicere mihi, vel, cavere: posterius, custodire, vel servare alterum.

⁷ Demosth. de falsa legatione p. 295.

⁸ "Φυλάσσεσθαι notat cavere, quæ significatio a forma activa prorsus aliena est." Kuster. præf.

⁹ Vers. 144.

¹⁰ Hoc ipsum activum vim hic quoque activam habet, vide observans, hoc est, ut diligens vigilque observator; participium enim modum exprimit, quem ad modum τὸ λίσσιν fieri debeat. Verba autem postrema cum λίσσει connectenda sunt: λίσσει, μή τι σε λάθῃ.

¹¹ Vers. 538.

¹² Nulla hic vis vere Media, sed mere activa: unum mihi cave. Eins verbüte mir, nos Germani dicimus. At Mediam vim nos ita exprimimus: sich hüten, vel, sich vor etwas hüten. Quare ab hac Euripidea locutione illa Lucianea omnino diversa est: φυλάττω

Tandem hoc verbum in Medio nonnunquam occurrit eodem, quo activum insigniri solet, significatu.* Ibid. v. 369. 'Innumeris autem hoc accidit in negotiis gerendis; ardua aggrediuntur sua sponte, tandem vero recedunt turpiter: partim quidem ob stultum civium iudicium, partim vero juste, quum non possint ipsi tueri rem publicam.'

Ἀδύνατοι γυνῶντες αὐτοὶ διαφυλάξασθαι πόλιν.

SAMUEL CLARKE

DE PROPRIO USU VERBORUM MEDIORUM HOMERICO.

EXCERPSIMUS hæc Exempla ex eruditis annotationibus, quibus cl. vir, quem honoris causa nominavimus, Iliada Homericam ornavit et illustravit. In spe sumus certissima, gratiam nos aliquam apud eos inituros esse, qui Gr. literas amant, nec tamen ipsum Clarkianum librum pretio sibi compararunt. At vero etiam ea, quæ viri Græce doctiores de propria Verb. Med. virtute tradiderunt, uno quidem volumine comprehensa, commodius leguntur.

['Clarkius fortasse,' ut conjicit Wollius in præfatione nova (vide supra, p. xlviii.) 'Kusteri fontibus suos irrigavit hortulos, quippe qui diu in hac cultissima vixit insula, nec vero Kusteri liber ipsum fugere potuit.' Bowyeriana Editio Kusteri libelli De Vero Usu Verborum Mediorum, eorumque Differentia e Verbis Activis et Passivis, Lond. 1750, 12mo. habet, p. 68. "Indicem Vocabulorum, adjunctis Iliados locis, quibus Clarkius etiam primigeniam vocis mediæ significationem indicavit:" juvat hic inserere loca HomERICA ibi citata, ex quibus nonnulla omisit Chr. Wolle:—

Ἀγείρω, συναγειράμενοι, congregantes seipsos. Il. Ω. 802.

Αἶρω, ἤραμαι κῦδος, reporto mihi gloriam. Il. X. 393.

Ἀλείφω, ungo alterum, ἀλείψατο, unxit se. Il. Ε. 171.

Δέω, ἐδήσατο, ligavit sibi ipse. Il. Ω. 340.

Διακονούμενος idem quod διάκονος, minister: διακονῶν, qui jam tum ministrat. Il. Γ. 141.

Εἶδω, εἰσάμενος, cum se assimilasset. Il. B. 22. Γ. 389. N. 45, 216. Γ. 141. Il. 716. P. 73, 555. Φ. 213.

Ζώω, ζωσαμένω, cum se ipsi accinxissent. Il. Ψ. 685, 710.

Θωράω, θωρήξομαι, me ipse armabo. T. 23.

Καλύπτω, cum comp. i. 22. καλυψαμένη, cum se ipsam cooperuisset. Il. Γ. 141. Ε. 184. Od. E. 491. Θ. 199.

Κείρω, i. 6. ii. 1. Il. Γ. 141. Ψ. 45.

Κινούμενα, se ipsa moventia. Il. N. 798.

Κόψομαι, cædam me ipse, i. e. plangam. N. 141. Il. X. 33.

Κορέω, κορεσσάμενος, quum se ipse saturaverit. Il. T. 167. X. 427.

Λαθεῖν, alterum latere, λαθίσθαι, latere seipsum, h. e. oblivisci. Il. M. 235.

Λούω, Il. Φ. 560. Ψ. 41.

Λύω, solvo, i. 7. reddo captivos accepto pretio. Il. A. 20, 29. Ω. 137, 555, 561.—Λύομαι, redimo captivos, dato pretio. A. 13, 372. Ω. 118, 237.

Μισέω, odiosum me reddo. Il. N. 141.

Νίπτω, νίψε, lavit poculum: νίψατο δ' αὐτὸς χεῖρας, lavit manus suas. Il. Π. 229, 230. Ω. 305.

Οἶω, fero alteri: οἶομαι, affero mihi. Il. N. 168.

Ὀπάζω, comitem me præbeo, vel simpliciter præbeo, do. At ὀπάσασατο Νέστορος υἱας, Nestoris filios sibi ipse comites ascivit. Il. T. 238.

Παύω, i. 13. Il. Ψ. 823.

Πειράω, πειράμενος σθένος, suarum sibi virium periculum faciens. Il. O. 359.

Πλέω, ἐμπλήσατο θυμὸν μένος, sibi ipse implevit animum ira. Il. X. 312.

Πλήσσω, πεπλήγετο μηρῶ, sua sibi percussit femora. Il. O. 113, 397. Il. 125.

Σείω, σείσατο, commovit se. Il. Θ. 199. στυάμενος, ruens. Il. X. 22.

Στηρίζω, οὐδὲ ποδῆσιν Εἰχε στηρίζασθαι, nec potuit pedibus se ipse stabilire. Φ. 241, 242.

Τέρπω, τεταρπώμεσθα, nos ipsi satiaverimus. Ψ. 10, 98. Ω. 636.

Τιμάω, ii. 2. Il. N. 141.

Ἐκτρέπω, i. 18. μετατρέπομαι, converto me, convertor retro. Il. A. 199. Γ. 141, 422.—ἐτρέπετ' ἔγχος, aversa est hasta, seu, avertit se, i. e. aberravit. A. 233. N. 605.

Φθείρω, διέφθορας, te ipse perdidisti. Il. O. 128.

Φημι, φάσθαι ἴσον ἐμοί, æqualem se mihi dicere. Il. O. 167.]

Ad Il. α'. 20. λύσαιτε. Scriptum est in plerisque, λύσατε. Quod omnino ferri non potest. Nam λύσαιτε secundam necessario corripit. Neque id ullo modo sanari potest. Quam enim poeticam appellant licentiam, ea vero, in-hujusmodi syllabis mediis, ex quibus Temporum pendet Casuumve analogia, plane nulla

μαι τῇ γυναίκα κ. τ. λ. Cave mihi omni ope Hipparchi uxorem, Il. Asin. 4. 572. Sensus est: serva temet, vel, cave tibi ab ea, hütte dich vor der Frau. Nam Thucydides; Xenophon, Hesiodus, et optimi quique scriptores, accusativum personæ et rei ad hoc verbum, eo sensu acceptum, addunt. Mei vero adjectum familiaritatem quandam et auctoritatem significat; quod et nostra vernacula amat, quæ cum Græca in multis apprime convenit; ut in hac formula: nimm mir dich in acht. Vid. plura exempla in Cl. G. O. Reitzii Belg. Gr. p. 353. s. et in Bergleri Alciph. I. Ep. 36. p. 107. Evolv. Cl. D. F. Reitzii nota 97. paginæ Luciani paulo ante indicatæ subjecta.

* Nemo hac de re dubitat. Sunt plurima verba terminatione Media, quæ vim et activam, et vere Mediam sibi vindicant. In his διαφυλάξασθαι. Quapropter hoc est exemplum a re proposita sejunctum, nec causæ, cui Kusterus favit, incidere nervos poterit.*

* [Nihil his omnibus evicit Cel. Auctor, præterquam verba nonnunquam genus suum migrare. D.]

est. Utique, hæc si qua esset, periisset omnis Prosodia. Quod igitur ait vir doctissimus, Phil. Labbe, Prosod.¹ p. 42. 'Λύσατε Iliad. α'. 20. Singulare est : tantundem est, ac si dixisset : corruptum est.

Alii igitur legerunt, λύσαι τε φίλην, τὰ δ' ἄποινα δέχεσθαι. Verum hæc cum sequente, 'Αἰχόμενοι, minus recte conveniunt.

P. Labbe, Thesaur. Prosod. p. 113. conjicit legendum, λύσασθε. Atque ita quidem fidenter edidit Barnesius, istamque lectionem confirmari existimat ex v. 13, λυσόμενός τε θύγατρα. Sed non animadvertit, (id quod recte notavit Auctor quidam Eruditissimus,² in Actis Erudit. Lips. ad Mens. Febr. 1712.) verbum hoc apud Homerum in voce media de eo solere usurpari, qui dato pretio redimit captivos ; in activa autem de eo, qui pretio accepto reddidit redemptos. De eo, qui redimit captivos, v. 13. et v. 372. hujus libri, λυσόμενός τε θύγατρα. Item α'. 502. λυσόμενος παρὰ σείο. Et ib. v. 175. λύσασθαί σ' ἐκέλευσεν. De eo autem, qui reddit redemptos, v. 29. hujus libri, τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω. Item α'. 137. 'Ἄλλ' ἄγε δὴ λύσον. Et ib. 561. νόεω δὲ καὶ αὐτὸς Ἐκτορά τοι λύσαι.

Quod addit Barnesius, λύσασθε bene congruere cum sequenti δέχεσθε, id vero nihili est. Nam δέχομαι activam vocem non habet. Et in loco illo jam citato, (α'. 137.) ubi utrumque horum verborum itidem in eodem versu usurpat Poeta, ('Ἄλλ' ἄγε δὴ λύσον, νεκροῖο δὲ δέξαι ἄποινα) non utique λύσαι dixit, sed λύσον.

Denique, quum ex eo porro λύσασθε scribendum colligat Vir eruditus, quod 'MS. Barocc. Oxon. παραφράζει, λυτρώσασθε, et hoc quoque nullius est momenti. Nam analogia illa, qua is, qui filiam redemptam accipit, eam λύσασθαι dicitur, qui autem dimittit, λύσαι, ex ipso petita est Homero. Quid in aliis vocabulis recentiores fecerint scriptores, parum refert.

Itaque ea demum vera et certissima est lectio, quam exhibent Scholia Moschopuli, edita a Scherpezeelio ; quamque Lipsiensis vir doctus supra citatus ex iisdem Scholiis MSS. ante citaverat. Λύσοιτε (inquit iste Scholiastes) ἀντὶ τοῦ, λύσατε· τὸ δὲ εὐκτικὸν ἀντὶ τοῦ προστακτικοῦ. Legebat igitur ille in textu suo Homero, λύσοιτε, sive λύσαιτε, quod et optime congruit cum præcedente, δοίεν.

Ad α'. 199. ἐτράπετ'.—Notandus hic maxime proprius vocis Med. usus ; retro se convertit. Vide infra ad γ'. 141.³

Ad γ'. 141. καλυψαμένη.—Notandus hic primigenius Vocis Med. usus : Καλυψαμένη, quum se ipsam cooperuisset. Sic rursum Il. ξ'. 184. Κρηδέμεν' δ' ἐφύπερθε καλύψατο δια θεάν. Et Odys. ε'. 491. 'Ὀς 'Ὀδυσσεύς φύλλοισι καλύψατο. Et Il. θ'. 199. Σείσατο δ' εἰνὶ θρόνῳ, Commovit se in solio. Similiter κείρειν, proprie est, tondere, κείρεσθαι, tondere ; κείρασθαι, se tondere. Item τιμήσομαι, honorabilem me præstabo ; μισήσομαι, odiosum me reddam ; κόβομαι, cædam me ipse, id est, plangam seu lamentabor. Primigenius, inquam, hic vocis Mediæ usus. Paulatim autem, vulgari loquendi consuetudine, cœpta sunt alia hujus vocis Tempora significatu activo usurpari, alia passivo. Nec tamen hoc ipsum sine ullo delectu : quod quidem explicatu difficillimum, attente autem legentibus observatu persæpe est facillimum. Exempli gratia : 'Ο διακονούμενος, idem est ac ὁ διάκονος, Minister, Famulus ; ὁ διακονῶν autem, is, qui jam tum, eo ipso temporis articulo, ministrat.⁴

Ad γ'. 389. ἐισαμένη.—Verbum hoc in voce Med. jam plene id exprimit, quod Latine dicitur 'quum se assimilasset.' (V. sup. ad γ'. 141.) Ut supervacanea conf. π'. 720. et ε'. 326.

Ad ι'. 533. λάθεται.—Λαθεῖν proprie est, alium latere ; Λαθέσθαι, latere se ipsum, hoc est, oblivisci.

Ad κ'. 45. ἐτράπετο.—Notandus hic significantissimus, et maxime proprius Vocis Mediæ usus. 'Quoniam Jupiter animum suum mutavit.'⁵ Quod ad Aganiemnonis querimoniam significantius est, quam si dixisset passive : 'quoniam Jovis mutatus est animus.' V. sup. ad γ'. 141.

Ad κ'. 576, 577. Λούσαντο, λοεσσαμένῳ, ἀλειψαμένῳ. De hoc vocis Mediæ usu maxime proprio vide supra ad γ'. 141.

Ad λ'. 233. ἐτράπετ'.—Notandus maxime proprius vocis Mediæ usus : Avertit se hasta. V. sup. ad γ'. 141. Nempe, quemadmodum Latinis recte dicitur, navis appulit,⁶ et, navis appulsa est : revertit quis, et, reversus est :⁷ ita Græcis dictum est et ἐτράπετο et ἐτράπη.⁸

Ad λ'. 561. ἐκορέσσατο.—Notandus maxime proprius vocis Mediæ usus : 'postquam saturaverit se.' V. sup. ad γ'. 141.

Ad μ'. 329. ἀπετράπετ'.—Notandus hic maxime proprius et significantissimus vocis Med. usus : neque avertit se Glaucus. V. sup. ad γ'. 141. et ad κ'. 45.

Ad ν'. 45. εἰσάμενος. Notandus hic primarius et maxime proprius vocis Med. usus. V. sup. ad γ'. 141. Conf. π'. 716.

Ad ν'. 90. μετεισάμενος.—Facile se inferens, facile humana specie interveniens. Conf. ε'. 285.

Ad ν'. 168. οἰσόμενος.—Observandus hic maxime proprius vocis Mediæ usus. Quod et Eustathius notavit, et Scholiastes. Οἶσαν μὲν γὰρ, ἐτέρῳ οἰσόμενος δὲ, ἐαυτῷ. Allaturus sibi hastam, etc. V. sup. ad γ'. 141. Conf. ν'. 248.

Ad ν'. 605. ἐτράπετ'.—Non, a scuto repulsa est, sed, avertit sese, aberravit. De primigenio hoc vocis Mediæ usu v. supr. ad γ'. 141.

Ad ν'. 798.—Ex Aristotelis Rhetor. L. iii. c. xi. hæc afferebantur verba : κινούμενα γὰρ καὶ ζῶντα ποιῶ πάντα. Tum vero hæc observantur : ubi notandum, Aristotelem voce Media, κινούμενα, eas proprie dixisse res, quæ se ipsæ moveant.⁹

¹ Solent Angli, critici etiam, id quod mireris, tam concise librorum indices significare. Plenior vero index illius libri, quem hic ante oculos Clarkius habuit, statim sequitur.

² Est hic Steph. Berglerus, Transilvanus, Hermannstadiensis, qui Homeri edit. Barnes. erudite recensuit, atque in Acta nostra Latina retulit, p. 54. s. Vivebat eo tempore vir hic Græce doctissimus in hac academia, deque Gr. literis egregie merebatur. Ego ipse cognovi hominem, in Gr. quidem literis præcipuum, at moribus impositum, atque ex ejus usu, quum hanc linguam in academia colerem, non parum profeci. Post aliquot annos hinc Hamburgum ad Fabricium, deinde Amstel. ad Kusterum ivit. Hinc vero Lipsiam rediens, Gr. quosdam auctores, Th. Fritschii sumtu, prelo paravit, qui et Seren. Principis Valachiensis, Alex. Maurocordati, τὴν περὶ τῶν καθ' ἑαυτῶν βίβλων Latine ipsi vertendum dedit, A. MDCCCXXII. formis hic descriptum. Pro quo labore quum Princeps ibi plures hujusmodi libros convertendi nactus occasionem. Hoc autem in vivis non amplius reperto, Constantinopolin se contulit, ac, si famæ tunc emananti credendum, Mohammedicam adscivit religionem.

³ Vocem hanc Med. in Iliade sæpenuero annotavit Clarkius. ⁴ Supra jam occasio fuit hunc locum proferendi p. 108. s.

⁵ Proprie, Mutavit se ; quod Livius forma activa expressit, subintellecto pronomine reciproco se, 39, 51. et alibi.

⁶ Cave, animum inducas, Latinos melioris notæ auctores sic recte dicere. Verum ita hi recte dicunt, Navem appulit nauta, et, Navis appellitur.

⁷ Cicero, et æquales ei, priore semper forma usi sunt, revertit, reverterunt : altera vero, reversus est, ex deponente sumta, et post Augusti obitum in usum recepta fuit.

⁸ Aoristus 2. passivæ vocis vim quoque mediam habet, observante Kustero, p. 59. s.

⁹ Sic verto Act. XVII. 28. κινούμεθα, movemur nos.

Ad ξ'. 171. ἀλείψατο.—Notandus hic primigenius et maxime proprius vocis Med. usus. Ἀλείψατο, unxit se. V. sup. ad γ'. 141.

Ad ο'. 113. πεπλήγετο.—Notandus hic primigenius et maxime proprius formæ Med. usus, sua sibi percussit femora. Conf. ο'. 397. et π'. 125. πληγόμενος.

Ad ο'. 128. διέφθορας.—Notandus hic proprius et primigenius vocis Med. usus: te ipse perdidisti, periisti. V. sup. ad γ'. 141. Alii active accipiunt.

Ad ο'. 167. φάσθαι.—Notandus hic primigenius et maxime proprius vocis Med. usus: æqualem se mihi dicere. V. sup. ad γ'. 141. Cf. ο'. 183.

Ad ο'. 359. πειρώμενος.—Notandus hic primigenius et maxime proprius Vocis Med. usus: suarum sibi virium periculum faciens.

Ad π'. 229, 230. νίψι.—νίψατο.—Notandus hic maxime proprius et primigenius Vocis Mediæ usus. Ἐνίψε, lavit poculum; ἐνίψατο, lavit manus sibi ipse suas.

Ad π'. 594. ἐτράπετ'.—Observandus hic maxime proprius Vocis Med. usus: convertit se. V. sup. ad α'. 199. et γ'. 141.

Ad ρ'. 283. ἐλιξάμενος.¹—V. sup. ad π'. 594.

Ad τ'. 23. θαρήξομαι.—Notandus hic maxime proprius Vocis Med. usus: me ipse armabo. V. sup. ad ν'. 168. et ad γ'. 141.

Ad τ'. 167. κορεσσάμενον.—Quum se ipse saturaverit. V. sup. ad ν. 23. et ad γ'. 141.

Ad τ'. 307. ἄσασθαι.²—V. sup. ad ν. 167. et ad γ'. 141.

Ad τ'. 397. κορυσσάμενος.—V. sup. ad ν. 23. et 167. et ad γ'. 141.³

Ad φ'. 241. στηρίζεσθαι.—Observandus hic maxime proprius Vocis Med. usus. Nec potuit pedibus se ipse stabilire. V. sup. ad ν'. 45. et ad γ'. 141.

Ad φ'. 560. λοεσσάμενος.—Quum me ipse laverem. V. sup. ad ν. 241. et ad γ'. 141.

Ad χ'. 53. κόψατο.—Observandus hic maxime proprius vocis Med. usus: caput sibi ipse percussit. V. sup. ad φ'. 241. et ad γ'. 141.

Ad ψ'. 10. τετραπύμεσθα.—Nos ipsi satiaverimus. V. sup. ad χ'. 53. et ad ν'. 45.

Ad ψ'. 685. ζωσαμένω.—Notandus hic maxime proprius vocis Med. usus. Hi autem quum se ipsi accinxissent, etc. V. sup. ad γ'. 141.

Ad ψ'. 739. ἀπομυρξαμένω-δύσαντο.—Quum pulverem sibi ipsi abstersissent, vestes sibi induerunt. V. sup. ad ν. 685. et ad γ'. 141.

Ad ω'. 508. ἀπώσατο.—A se ipse removit. V. sup. ad ν'. 168.

Ad ω'. 636. ταρπόμεθα.—Nos ipsi oblectemur. V. sup. ad ψ'. 10. et 685.

Ad ω'. 802. συναγυράμενοι. V. sup. ad ψ'. 685. et ad γ'. 141.⁴

ERASMI SCHMIDII

DE VERBIS GRÆCORUM MEDIIS DISSERTATIO.⁵

NOTULIS ITERUM AUCTAM EDIDIT CHRIST. WOLLE.

PERDUCTA est hactenus Odysseæ Homericæ ἐξήγησις usque ad βαφιδίαν ο'. seu xv. in qua Minerva Telemachum μετὰ πατρός ἀκοήν ad Nestorem et Menelaum profectum, Sparta domum revocat, simulque contra insidias procorum ad Asterin insulam vitæ ejus structas consilio munit. Quibus ille evitatis, salvus ad Ithacam reversus, ad prædium idem, quo nudius quartus Ulysses, sed ignotus, venerat, divertit, agnitoque tandem Patri injurias et numerum procorum recenset, deque μνηστηροφονίᾳ consilium componit, ut insequentibus habetur.

Ceterum quod sæpius hactenus cum in Homericæ, tum in Demosthenicæ et Pindaricæ lectione, occasione data, monui, idem nunc, ne propter eos, qui recens accedunt, toties deinceps repetere opus sit, hoc programme publice repetitum volo: Verba scilicet Media Græcorum non Active tantum, sed Passive etiam interdum significare. Dicuntur enim verba illa Media, non tantum ratione Formationis, quæ inter Activam et Passivam quasi est media, et de utraque participare videtur: verum etiam et quidem præcipue ratione significationis, quæ nunc Activa est, nunc Passiva, in diversis locis; verbi gratia:

Active.⁶

Sophocl. Ajace, ἀεὶ μὲν δέδορχά σε, vidi te. Homer. Od. ε. εἶσατο ὡς ὅτε ῥινὸν, conspexit scutum. Homer. Od. ζ. αὐτὰρ ἐπειδὴ πάντα λούσσατο, καὶ λίπ' ἄλειψεν, omnia abluisset, et oleo unxisset.

¹ Se subito impetu convertens.

³ Quum se præparasset ad pugnam.

⁵ Fuit hæc a viro eximie docto ad modum programmatis academici conscripta, sub hoc titulo: Προσφώνησις ad studiosam Juventutem in Academia Viteberg., de Verb. Med. apud Græcos Significatione, quum ad xv. βαφιδίαν Odys. Homer. publice enarrandam accederet M. Erasm. Schmidius, Græc. L. Professor. Viteberg., excudeb. Laurent. Seuberlich, A. CIIOCVI. Quantam hic sibi Schmidius in Gr. lit. peperit gloriam, nemo est, quin exploratum habeat. Docuit illas in ipsa sede religionis et literarum, Vitebergæ, per quadraginta ipsos annos, magno cum applausu. Itaque magni sit ejus eruditio, et tantopere a nonnullis prædicatur, ut cum Erasmo Roterodamo illum conferant, duoque adeo Erasmos doctissimos in vivis fuisse affirmant, alterum quidem hunc Belgam, alterum vero illum nostrum Schmidium. De qua istius fama et eruditione testimonium perhibuit Academia Viteberg. in Dissertatione publica, qua funus ejus indicit, quod, quum Pindarus ejus prodiret in lucem, tantum non obstupuerint eruditissimi Belgarum, ut sponte sint fassi, tantum in difficili non modo, verum etiam inquinatissimo mendis auctore, præstitum esse a Schmidio, quantum præstari ab ullo eruditorum posse vix credidissent. Plura de eo, quum per brevitatis legem non liceat, non profero in medium: legi tamen et evolvi poterit C. S. Schurzleischii de Meritis Germanorum in Gr. Lit. Dissertatio, §. V. Quæ quum ita sint, operæ omnino erat pretium, hanc præclaram, eandemque foliis cito perituris commendatam, viri egregie de Gr. studiis meriti cogitationem ab interitu vindicare.

⁶ Activo-Media hæc nominavit Knsterus, (p. 17.) Nos Deponentia verba ab his discrevimus. (p. 154. s.) Usus vero vim activam illis vindicavit, quum nativa vis Media, id est, reciproca fuerit. (p. 16.)

Passive.¹

Pindar. Od. α. τηλόθεν δίδορκε, *eminus conspectus est*.² Hom. Od. ε. εἶσατο γὰρ οἱ πότον ἐπιπλείων, *visus est ei*. Hom. Od. ζ. αἱ δὲ λοιπὸν αἰσάναι καὶ χρυσάμεναι λίπ' ἐλαίῳ,³ *lotæ et unctæ pingui oleo*. Sed poetarum auctoritatem rejicere aliqui solent. Age ergo ex optimis prosæ scriptoribus idem ostendamus. Quumque de Activa significatione nulla sit quæstio, tantum passivæ significationis exempla adducenda sunt. Herodotus Melpom. δ δὲ ἀποθαυμάσαι ἄξιον, *eīrēsetai*,⁴ Quod admiratione dignum est, dicitur. Ib. οἱ Γῆται πρὸς ἀγνομασύνην τραπόμενοι,⁵ *ἐδουλώθησαν*, Ad imprudentiam versi, in servitutem redacti sunt.

Thucydides l. 6. ἀδύλως τῇ ὄψει πλασάμενος⁶ πρὸς τὴν ξυμφορὰν, non apparenter vultu compositus ad calamitatem, hoc est, vultu compositus ad dissimulandam calamitatem. Idem l. 7. ἦν ἄρα σφάλανται, *sicubi labefactarentur*. Et: speravit Athenienses εἰς τὸ αὐτὸ προσιπτόντας ἀλλήλοις, *ταράξεσθαι*,⁷ a se mutuo turbatum iri. Et: σταύρωμα, δ αὐτοῖς πρὸ τῶν νεῶν ἀντὶ λιμένος κλισίου ἐν τῇ θαλάσῃ ἐπεκήγει,⁸ *vallum, quod ab ipsis (Atheniensibus) in mari defixum fuerat, vice portus conclusi*. Pausanias in Att. ἔχουσα ἐμπεπηγὸς διστους, *imixta habens sagittas*.

Plutarchus de Pædag.: Ille, qui Socratem calce petierat, ἀπήγατο, *strangulatus est*.⁹ Idem l. 3. Symp. c. 1. ἀντὶ τοῦ δαφνίου τοῖς ῥοδίνοις ἀναδησαμένους¹⁰ ἐπέσκαψε, *pro laureo serto roseis redimitis subsannavit*. Diogenes Laert. Epicuro. Docuit Halonem circa Lunam fieri, partim ἔκθεον βιασαμένου¹¹ τινὸς βούματος [sc. τῶν ἀπὸ σελήνης ἀποφερομένων,] partim etc. h. e. fluxu aliquo [quales ille Lunæ tribuit] a causa aliqua externa in se coacto. Chrysippus apud Lactantium lib. 7. de divi. præm. c. 23. ἡμᾶς εἰς ὃ νῦν ἐσμὲν ἀποκαταστήσονται¹² σχῆμα, *Nos in eum, quem nunc habemus, habitum restitutum iri*. Lucianus Dial. Deor. 4. ὁ Ἰξίαν μόνον ἐξαπατήσεται,¹³ *decipietur*; Et Dial. Deor. 17. γυνὴ οὐσα οὐκ εἶχεν ὅπως ἐγκαλύψαιτο¹⁴ αἰδομένη, *non habebat, quo integeretur in pudore*. Ib. τί δ' ἂν ἀπόναιτο τοῦ σοῦ κάλλους αἱ βόες; *quid juvarentur*¹⁵ *tua forma boves?* Et Mort. Dial. 1. εἰρήσεται¹⁶ καὶ ταῦτα πρὸς ἐκείνους, *dicentur et hæc ad illos*.

Strabo lib. 11. ταῦτα τοῦ ταύρου μέρη ἀπερρώγτα πᾶς ἐκείθεν πρὸς ἄρκτον, *Hæ tauri montis partes abruptæ quodammodo inde versus septentrionem*. Et lib. 15. τοῦ Ἰνδοῦ τραπομένου¹⁷ εἰς τὸ ἕτερον ρεῖθρον, *Indo fluvio in alium alveum converso*. Cleomedes l. 1. ὥσπερ τοι νῦν ἐστὶ τὸ σῶμα δεξάμενον, οὕτω καὶ τὸ εἶδόν τε δέξασθαι σῶμα. *Sicut est corpus quod capit, ita et quod capi potest: vel, Sicut est corpus quod capitur, sic etiam id, quod potest capere*. Necesse enim est, τὸ δέξασθαι hic semel active, semel passive accipi, quod alias ab imperitis de hoc verbo negari solet.¹⁸

Diodorus Siculus l. 1. ἀπὸ τῆς Ἀραβίας κρημνὸς κατεβρώγτας,¹⁹ *versus Arabiam præruptos scopulorum vertices, ut recte vertit magnus noster Rhodomannus: tantum abest, ut de sententia hac, nescio cui, cesserit*.

Et l. 2. ὡς εἰς θεοὺς κατὰ τὸν χρησμὸν μεταστησομένη,²⁰ *Tamquam ad deos juxta oraculum translocanda*. Phalaris epist. 24. δύο γὰρ σοι μυριάδες ἐκλογισμῶν λελοιπίσαι, *Vicies mille rationes tibi relictæ sunt*. Aristoteles l. 1. Meteor. c. 12. et l. 2. Meteor. c. 5. πεπηγὸτα²¹ ὕδατα, *aquæ constrictæ, compactæ*. Aliquoties. Xenophon l. 1. παιδ. Κύρου, οὗτοι οὐ κινήσονται, *Hi non*²² *movebuntur*. Et: οὕτως ἐπιδύμει αὐτοῖς ἐξοπλίσασθαι,²³ *adeo cupiebat illis [armis paternis] armari*. Et mox: οὕτω δὲ ἐξοπλίσάμενος προσήλασε τῷ ἴπκῳ, *sic sane armatus adequitavit*. Et l. 3. de exp. Cyri: ἐξὸν αὐτοῖς τοὺς νῦν οἰκοὶ ἀκλήρους πολιτεύοντας, ἐνθάδε κομισαμένους,²⁴ *πλουσίους ὄρεον, quum liceat eos, qui nunc domi pauperes Remp. gubernant, huc translatos, divites cernere*. Et l. 4. ἀνακαλεσάμενοι²⁵ τῇ σάλπιγγι ἀπήσαν, *revocati tuba discesserunt*. Demosthenes Phil. α. πεπηγέναι²⁶ τῷ Φιλίππῳ πράγματα, *Fixas esse res Philippo*. Et Phil. γ. ὅπως οἰκοθεν μὴ κινήσεται,²⁷ *ne Philippus domo, h. e. e sua ditione, concitetur*. Et ibid. πρὶν διασκευασάμενοι,²⁸ *antequam armati*. Ad quem locum Erasmus hæc verba adscribit: notandum, Medios Aoristos primos, licet plerumque significationem habeant activam, tamen etiam passivam habere, sæpe inveniri: ita hic διασκευασάμενοι, *pro disσκευασμένοι*.

Isocrates ad Dæmon. αἱ λύπαι ταῖς ἡδοναῖς παραπεπῆγασιν,²⁹ *dolores voluptatibus copulati sunt*. Plato, cujus elegantia illi quasi proverbio locum dedit, ut, si Jupiter Græce loqui vellet, non aliter, quam Plato, locuturus diceretur, passim exempla habet, quorum aliqua ex unica saltem Epistola 7. huc adscribam. Si sciam, inquit, me alicui non persuasurum, αὐτόκλητος ἐπὶ τὸν τοιοῦτον οὐκ ἔρχομαι συμβουλεύσαν,³⁰ *ad talem, licet vocatus, non accedo consulturus: βιασάμενος*³¹ *δὲ, ὁδὸν ἂν υἱὸς ἦ μοῦ: at coactus [quem αὐτοκλήτῳ opponit] neque si filius meus esset, venio*. Et: εἰσιν, ἀρχὴν βαλέσθαι τῶν γεγονότων πραγμάτων τινὶ τῶν κρείττονων, *initium jactum esse a quodam etc.* Et: μὴ ταύτῃ δὲ τραπόμενος,³² *huc vero non conversus*. Et: ὁ πατὴρ αὐτοῦ φόρον³³

¹ Usus effecit, ut quædam etiam verbi Medii tempora passivam habeant notionem. (p. 156.) Hæc verba Passivo-Media vocavit Kusterus. (p. ead.) Sed verba, quibus hic passiva potestas attribuitur, pleraque omnia vim reflexivam, vereque adeo mediam, continere, his brevibus notulis extra litem ponere conabor.

² In his duobus exemplis δίδορκε et εἶσατο haud incommode redditur: conspiciendum se præbere. Ut adeo pertineant hæc tempora ad alterum genus verborum mediorum, a Cl. Kustero propositum p. 154. sqq.

³ Nos reciproce: quum se lavissent et unxissent, vel, lavandas atque ungendas præbissent. Vid. p. 6.

⁴ Futura Media sæpius vim adsciscunt passivam: id quod cum de hoc verbo, tum de reliquis hic loci adductis, observandum.

⁵ Nos ita: quum se ad imprudentiam convertissent. K. p. 18. 198. s. ⁶ Melius: se composuit.

⁷ At nos statuimus, ἀλλήλοις cum προσιπτόντας coherere: tum vero ταράξεσθαι erit: sese turbaturus. Nam si id, quod vult vir doctus, dicturus fuisset historicus, ea usus esset construendi ratione, quæ hoc eodem libro, p. 504. edit. Wechel. c. 10. xiv, occurrit: ταράχθαι: ubi σχόλια: ἀπὸ ταράχης περιπίπτουσαι ἀλλήλοις. (P. 40).

⁸ Vel si mavis: strangulavit se ipsam, fauces sibi interclusit. K. p. 10. 76. Ipsa hunc exigit sensum orationis coherentia.

⁹ Id est: eos, qui se redimiverant. ¹⁰ Nos: foras se cogente, erumpente, eluctante. ¹¹ Vid. sup. not. 2.

¹² Conf. sup. not. 2. ¹³ Commodius: quo se tegeret. K. p. 28.

¹⁴ Locum habet vis vere media: quidnam utilitatis, quem fructum caperent? etc. ¹⁵ Lege sup. n. 2. observata.

¹⁶ Evolv. sup. not. 3.

¹⁷ Hoc verbum loco passivæ virtutis, reflexivam etiam adsciscere potest: das sich fassen läst; conf. Er. Schmid. ad Act. 111. 21. f. 796. ¹⁸ (p. 155. 190. sqq.) ¹⁹ Vid. sup. not. 3. ²⁰ (p. 155.) ²¹ Quæ sup. not. 2. scripsimus, huc etiam accommodanda.

²² Nos: se armare. Idem de consequente censemus loco. (p. 107.)

²³ Accuratus ex mente Kusteri: ex quo se huc contulerunt: p. 85. sqq.

²⁴ Dubitat, nec immerito, Cl. Kusterus, an Aor. I. med. voc. vim admittant passivam, p. 155. sq. Vertimus igitur hoc verbum: revocari se passi, vel, qui se revocandos præbuerunt. Ita et alterum, quod consequitur, διασκευασάμενοι, *antequam sese paraverant, sive armaverant*. Add. p. 6. s. 41. Valent certe Aoristi nonnumquam præcipua quadam virtute, quæ in quibusdam verbis cum cura pensanda esse videtur. Sic in verbo ἵστημι Aor. I. ἵστησα activam seu transitivam habet vim, Aor. contra II. ἵστην intransitive usurpatur. In compositis etiam, ut in ἀνίστημι, res eodem se modo habet. Nam ἀνίστησα significat, excitavi, nempe alium: sed ἀνίστην, excitavi me ipsum, vel surrexi. Hunc usum et auctorum classicorum, et divinorum novarum tabularum scriptorum confirmant exempla. Mæris Atticista Cod. 345. Bibl. Coisl. p. 485. Ἀνίστησαν πᾶς ὁ δῆμος, ἀνίστην πᾶς ὁ δῆμος, ἰλληιστί. Hæc quidem verba in Oxon. non leguntur edit.

²⁵ (P. 155.) ²⁶ Vid. sup. not. 3. ²⁷ Vid. sup. n. 25. ²⁸ (P. 260.) ²⁹ (P. 145.)

³⁰ Forte aptius: at si me cogi debeo pati, seu, cogendum præbere, soll ich mich aber erst dazu zwingen lassen. Hæc versio, nial me fallit opinio, elegantior reddit ἀντὶ τῶν αὐτόκλητος.

³¹ Cf. sup. not. 2. ³² Eleganti, ex sententia Cl. Kusteri: tributum sibi imperari, imponi passus est. p. 123.

ἐτάξατο φέρειν τοῖς βαρβάροις, tributum barbaris pendere coactus fuit. Et: ἐπ' ἄλλο γε σχῆμα ἀρχῆς ἐτράπητο,¹ ad aliam formam imperii conversus fuisset. Et: oportet in civitatem senes [quales ibi describit] quinquaginta δέσσει καὶ τιμαῖς ὅτι μεγίσταις οἰκοδεν μεταπέμπεσθαι, μεταπεμψαμένους² δὲ ὁμόσας δέσσει, precibus et honoribus quam maximis domo arcessi, arcessitos vero juramento astringi. Et: πορεύομαι δὲ τῷ λογισμῷ τούτῳ κατακαλυψάμενος,³ πολλὰ δειδιῶς, hoc prætectu obvelatus. Et sunt in eadem Epistola plura. Sic Ep. 3. σὶ φάσκοντες πάντα ἐμοὶ πείσεσθαι,⁴ in omnibus a me persuasum iri.

Sed quid Platonis aut Jovis πλατωνίζοντος eloquium suspicio? Præstat audire linguam ipsius Spiritus Sancti, qua Evangelistarum et Apostolorum ministerio usus est.⁵ Lucæ 2. v. 4, 5. ἀνέβη καὶ Ἰωσήφ ἀπογράφασθαι σὺν Μαριάμ, ut describeretur: tametsi quædam exempla habeant ἀπογράφεσθαι.⁶ Actor. 15. v. 22. 25. ἐκλεξαμένους⁷ ἄνδρας πέμψαι, delectos viros mittere. 1 Cor. 16. v. 9. θύρα γὰρ μοι ἀνέργε⁸ μεγάλη, aperta est. 2 Cor. 5. v. 3. εἶγε καὶ ἐνδυσάμενοι,⁹ οὐ γυμνοὶ εὐρεθσόμεθα, si modo et induti, non nudi reperiemur. Ibid. v. 4. ἐπεὶ οὐ θέλωμεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, non exui, sed superindui.¹⁰ Actor. 22. v. 16. ἀναστὰς βάπτισαι,¹¹ surgens baptizare. 2 Cor. 10. v. 2. πάντες εἰς τὸν Μωσῆν ἐβαπτίσαντο, baptizati sunt.¹² 2 Petr. 2. 22. ὃς λουσαμένη, sus lota.¹³ Nihil nunc dico de Præteritis Mediis,¹⁴ γέγονα, γέγονε, γεγόνاسι, γεγονᾶς, etc. ὁλωλα, ἀπόλωλα, perditus sum: quod licet sæpe reddatur perii,¹⁵ sensus tamen magis, quam naturalis significatio vocis, ut sæpiissime solet fieri, exprimitur. Sic ἀπολωλᾶς, perditus. Nihil etiam de Aoristis secundis, ἐγένετο, factus est, γένεσθαι, fieri, et similibus aliis, quæ infinites tam in sacris, quam profanis scriptoribus passive reperiuntur. Quis non legit Jo. 1. v. 3. χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲν ὃ γέγονε, Factum est nihil, quod factum est? Et v. 14. ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, caro factum est.

Quin imo non tantum in diversis locis modo active, modo passive significare Media verba reperiuntur, sed sæpiissime etiam in uno et eodem loco, sive active sive passive reddantur, sensui tamen injuriam non inferunt;¹⁶ ut Demosth. Φιλ. α. δύναμιν ἐκείνῃ παραταξομένην, copias illi opponendas: vel, contra eum aciem instructuras.

Act. 8. v. 18, 21. et 2 Cor. 2. v. 23. ἀποταξάμενος,¹⁷ sejunctus ab illis: vel, quum τάξιν quasi peculiarem ab illis fecisset discedendo. Act. 21. v. 5. ἀποσκευασάμενοι¹⁸ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσόλυμα, sarcinis liberati, vel, quum sarcinas deposuissimus. Luc. 24. v. 49. ἔως οὗ ἐνδύσησθε¹⁹ δύναμιν ἐξ ὕψους, induamini vel induatis. 1 Petr. 1. v. 13. ἀναξωσάμενοι τὰς ὀσφύας, cincti lumbos, vel postquam cinxistis lumbos.²⁰ Ephes. 6. v. 14. περιζωσάμενοι τὴν ὀσφύν: ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα.²¹ Et v. 13. ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας.²²

Et sunt ejus rei apud omnes scriptores exempla infinita, quorum plura congerere, chartæ angustia non permittit.

Imo desino in re tam manifesta, plura exempla adducere, quorum tanta copia est, ut eorum οὐδ' ἂν νῦν διατόνυγος ἀρχὸς ἄραιοι,²³ ut cum Hectore Homérico loquar. Quod iis subjectum volo, qui statuunt, Verba Media nunquam significare Passive. Quibus ego oppono contradictoriam, Verba Media aliquando significant Passive.²⁴ Quumque contradictoriæ duæ simul veræ esse non possint; mea vero tot auctoritatibus sit comprobata: sequitur, alteram illam falsam esse, περὶ ὅδῃ δείξει.²⁵

Hujus doctrinæ meæ publicum hoc testimonium extare volui, cum, ut rationem ejus in hac parte redderem, tum, ut veritatem contra opiniones falsas assererem, tum, ut iis, quibus ἀκροατήριον Græcum accedere vel horror vel pudor est, opinionem istam falsam, si forte animo insedisset, eximerem: præcipue vero, ne toties deinceps hoc inculcare necesse habeam.

Rhapsodiæ vero XV^æ. initium faciam σὺν Θεῷ a. d. Martis. B. V. et Musas Græcas amare pergite. PP. a. d. XIX. Octobris anno æræ Christ. CIOIOCVI.

E. SCHMIDII NOVA ACCESSIO.²⁶

VERBUM καθίζω alias est ἄλλοπαθῆς, sive μεταβατικόν, vel transitivum, et cum Accusativo constructum significat, sedere facio,²⁷ colloco, constituo. Eph. 1. 20. καὶ ἐκάθισεν αὐτόν, κ.τ.λ. collocavit, vel sedere fecit eum, 1 Cor. 6. 4. τούτους καθίζετε, Hos constituitis iudices. Hujus passivum et medium καθίζομαι significat neutraliter, sedeo. Matth. 19. 28. Καθίσετε καὶ ὑμεῖς. Sedebitis et vos. Quasi esset, collocabimini et vos. Luc. 22. 30. καθίσετε ἐπὶ θρόνων, sedeatis super thronis. Ea enim est verborum ἄλλοπαθῶν, seu aliis passionem vel qualitatem inferentium, natura, ut in passiva et media voce significant αὐτοπαθῶς, seu neutraliter; ut:

φαίνω, apparere facio, ostendo.

φαίνομαι, appareo.

πελάζω, appropinquare facio, admoveo.

πελάζομαι, appropinquo.

παύω, quiescere facio, sedo.

παύομαι, quiesco.

μωραίνω, fatuum facio.

μωραίνομαι, desipio.

¹ Add. p. 256.

² Id est: qui se arcessi paterentur. Hæc versio et verbi potestati, et ipsi rei, perquam est conveniens. K. p. 23. sqq.

³ Me obvelans. K. p. 30.

⁴ Sic apud Aristoph. in Nub. v. 90. 996. πείσομαι, ἀπὸ τοῦ πεισθήσομαι. Vid. K. p. 156. s.

⁵ Commode quoque vim servabis vere Mediam: πείσομαι, mihi persuaderi patiar. (p. 14.) Itaque vox haud erit passiva, sed Media. Exempla hæc N. T. pleraque nos jam in adjecta dissertatione nostra enodavimus, antequam hanc oculis usurpavimus schedulam.

⁶ Vid. K. p. 117. seq. ubi versio melior habetur.

⁷ Quid obstat, quo minus vertatur: qui deligi se passi essent?

⁸ Verti sæpe potest, aperuit se: ut Latini, occasio se obtulit. Cf. Th. Magister, p. 12. et L. Bos, p. 6.

⁹ Qui se induerunt.

¹⁰ Nos exuere, superinduere. ¹¹ Baptizari te patere. (p. 188.) ¹² Sacro se fonte ablui sinebant.

¹³ Quæ se lavit, vel, postquam se lavit. ¹⁴ (P. 155.)

¹⁵ Nec male: Nam ὁλωλα, ἀπόλωλα est perdo. Unde ἀπόλωλα, perdidici me, vel una voce, perii. Luc. xv. 6. τὸ πρὶν βατον τὸ ἀπολωλῆς, das Schaf, das sich verloren hatte. Nil, præter linguarum dissimilitudinem, impedimento est, quo minus hæc reflexiva Medii verbi notio primo statim aspectu perspicatur. (p. 101.)

¹⁶ Utinam vir in Gr. lit. quondam præcipuus, duce hac præclara cogitatione, vim Verbi Medii propriam, hoc est, reflexivam, ex actione et passione mixtam, summa, qua valuit, ingenii virtute, divinasset. Tunc reddidisset excitatum Demosthenis locum: copias illi sese opposituras, contra eum sese instructuras. Vid. K. p. 17. s. 42.

¹⁷ Nos: postquam se sejunxerat. ¹⁸ Accuratus: postquam sarcinas a nobis deposueramus. K. p. 72. sqq.

¹⁹ Induatis vos. K. p. 109. ²⁰ Cingentes vos, vel, vobis lumbos. (p. 107. 112.) ²¹ Cingentes vobis lumbum: induentes vobis thoracem.

²² Induentes vobis calceos. Cf. K. p. 8.

²³ Id est, ut eorum onus ne centurem quidem navis asportare valeat. Latere hic ἐπιρροιακή τι, quivis, etiam me tacente, intelligit.

²⁴ Rem ipsam nemo, qui Gr. lit. novit, in dubium vocare conabitur. Habent verba Media sæpius activam, interdum passivam, proprie vero reflexivam significationem. Ad quam enodandam necessaria erit ceterarum, quæ hoc opusculo continentur, dissertatiorum lectio cum cura instituenda.

²⁵ Ita non novum est illud Q. E. D. etiam ad res Grammaticas accommodatum. Vid. Andr. Helucci Origines Dictionum German., ex tribus Linguis, Lat. Gr. Hebr. derivatarum, Hannov. 1620, 8. Ibi reperitur Demonstratio antiquæ ac native pronuntiationis Gr., methodo Geometrica conscripta, p. 321—337.

²⁶ Descripsi hæc, quæ commode se mihi obtulerunt, ex Comment. in N. T. in Matth. v. 1. f. 78. ²⁷ Vid. sup. (p. 96. s.)

καίω, ardere facio, accendo.

καίομαι, ardeo.

πορεύω, ire facio, ablego.

πορεύομαι, proficiscor, et similia.

Alias est ἀνθρωπίνης, neutraliter significans, sedeo, consideo: ut hoc loco, et Matth. 13. 48. 19. 28. 20. 21. et in reliquis locis N. T. præter modo allegata, omnibus. Nisi Reciproce¹ velimus exponere: sedere facio me ipsum, colloco me ipsum. Sicut et Latini dicunt: Pallium rugat, scilicet se ipsum, h. e. rugas agit, vel habet.

CHRISTOPH. WOLLII

DE VERBIS GRÆCORUM MEDIIS DISSERTATIO ;

EXEMPLIS CUM SACRIS, TUM PROFANIS, ITERUM ILLUMINATA.

ΣΤΥΝΟΨΙΣ.

Præmittitur iudicium de L. Kusteri et Jo. Clerici sententia, quam de Verbis Græcorum Mediis cum erudito communicarunt orbe. §§. I. II. Probabilis redditur ratio appellationis τῶν Μίσων. §§. III. IV. Horum aliqua sunt Activo-Media, quæ exemplis et profanis §§. V. VI. VII. VIII. IX. et sacris N. T. illustrantur. §§. X. XI. XII. Rariora Medio-Passiva, quorum nonnulla, et externa et sacra, recitantur §§. XIII. XIV. Hæc sequuntur Proprie Media, hoc est, Reciproca, §. XV. horumque et profana §§. XVI. XVII. XVIII. XIX. et sacra N. T. documenta. §§. XX. XXI. XXII. XXIII. XXIV. XXV. XXVI. Quibus cum cura explanatis, ostenditur, quo modo verba etiam interdum Activa, cum in τοῖς ἔξω, tum in sanctoribus monumentis, §. XXVII. et Passiva utrobique vim habeant reciprocam, idque vel vere, vel ficte, ut ὑπὸ γυναικός. §§. XXVIII. XXIX. XXX. Ab hac postea tria in primis, ut τεταγμένοι, Act. XIII. 48. §§. XXXI. XXXII. XXXIII. πεπραμένοι, Rom. VII. 14. §. XXXIV. et κατηγισμένα, Rom. IX. 22. §. XXXV. XXXVI. XXXVII. liberantur ac demum §. XXXVIII. in pauca confert dissertationem, quæ simul hic EXPLICIT FELICITER.

§. I. ERUDITOS homines in re facili ac plana sæpius non consentire, sed anceps ingenii certamen sibi invicem indicere, in vitio vel maxime ponendum esse, nemo sanus dubitaverit. Nam quum omni, quam latissime patet, eruditioni hæc prora puppisque sit, ut veritatis unice ratio habeatur, perspicuum est, si qui de novis aliorum inventis atque inceptis de medio tollendis cogitant, multum hinc detrimenti rem publicam capere literatam. L. Kusterus, qui de verbis mediis, ac genuino eorumdem usu, primus, quantum equidem scio, ex instituto commentatus est, non satis ubique partite, definite, distincteque, fateor, suam hac de re sententiam declaravit. Vim reciprocam, quam et reflexivam vocat, mediis verbis quo proprie vindicet, nil intentatum relinquit. Eos, qui mox activam, mox passivam iis attribuunt potestatem, verba sibi dare, semel, iterum atque sæpius affirmat. At alibi tamen, verba activo-media pariter, et medio-passiva inveniri, haud largitur invit. Hæc qui sagaci compositaque considerat mente, in animum facile inducit, ut credat, non constituisse sibi, neque ex omni parte secum ipsum consensisse Parisinæ Inscriptionum Academicæ sodalem. Jo. Clericus, Amstelodamensium insigne decus, hanc opera haud proletaria perlegit dissertationem, et in Bibliotheca sua, quam Gallico sermone exaravit, Selecta recensitam, non sine censura dimisit. Non solum vim istam reciprocam a Kustero mediis verbis assertam vocavit in dubium, sed ipsa verba dari media, negandum censuit. Eo consilio præsens, imperfectum, aoristos, atque futura ad passivam, et præteritum perfectum ac plusquam perfectum ad activam revocare formam, ingenii ope molitus est. Conjecturas opposuit veritati. Gravius aliquid dicam: argumenta in medium protulit, quæ vix postremo in conjecturis loco esse possunt. Certus equidem sum, si vir, qui Paris. olim Academiam ornavit, sapientiæ studio diutius vacasset, seque adeo ad leges philosophicas adstrinxisset arctius, accuratiorem tractandi rationem ad causam suam orandam allaturum fuisse. Clericus autem, qui iudex sedere voluit, ab eorum sibi non cavit vitio, qui in linguis nimis acute philosophantur, in quibus tamen verba, sicut nummi, valent. Ingenio abutitur ad insidias causæ per se bonæ parandas, conclusione a posse ad esse, infirmo sane præsidio, munitus.

§. II. Ait enim, fieri potuisse, ut ea, quæ in mediis hodie verbis reperiuntur, tempora ab activis ac passivis, vel ob variandi studium, vel ob, nescio quam, separatam διάλεκτον, vel denique ἑλλησφως ἔνεχα, ut alias omittam causas, recedant. Has autem, cetera si paria sint, non putat obstare, quo minus ea mediis verbi tempora, quæ activam quamdam et passivam sibi adscivere formam, plane sint una eademque. Dixit, ac si e tripode protulisset oracula. Nec dubito, quin, si aruspicum hodieque superesset collegium, in illud sine mora cooptatus fuisset. Sed vellem, ut conjecturis modum statuisset vir, qui librum de *Modo Conjecturis imponendo* rei criticæ necessarium iudicavit.² Ita rara sunt exempla hominum, qui exquisitam literarum scientiam cum eximia iudicandi facultate conjungunt. Incredibilem habent artes, quæ ad humanitatem pertinent, animos alliciendi vim, ut, qui semel ad eas accesserunt, eorum, quæ ad iudicii faciunt culturam, facile obliviscantur, solidæque rerum contemplationi, quam tristiores censent esse, non multum pretii

¹ En, ut subleat viro docto vis verbi Medii reciproca! Verum haud est liberum nobis, ntrum velimus istud reciproce exponere, necne. Eiusmodi verbum, quod vim habet vere Mediam, hoc est, reciprocam, ita quoque exponi debet. Cl. Kusterus, recentiori ætate, hanc non significavit tantum, veram etiam declaravit. Omnia ista, quæ Schmidius recitavit, verba in eo sunt numero; at Latini una voce sæpius exprimunt neutra, quando vis ista pluribus est verbis enantianda. Hæc res multos literatissimos fefellit homines, qui verbis Mediis virtutem neutram attribuerunt, eam unam ob causam, quod in Romana lingua ista hac exprimi interdum possunt. Sic φαίνω, apparere, spectari facio alterum: φαίνομαι, apparere facio me, spectandum præbeo me; id est una voce, appareo: (p. 15.) Πιλάζω, facio accedere: πιλάζομαι, facio accedere me, id est, appropinquo alteri. Παύω, cessare facio alterum: παύομαι, cessare facio me, vel, desino. (P. 101.) Μωραίνω, fatuum facio alterum: μωραίνομαι, fatuum facio me, vel, desipio. Καίω, ardere facio alterum: καίομαι, ardere facio me, sen, caleo. Πορεύω, ire facio alterum: πορεύομαι, ire facio me, id est, eo, proficiscor. (p. 13. s.) Sic et καθίζω, sedere facio alterum: καθίζομαι, sedere facio me ipsum, hoc est, sedeo. (P. 14. 96. s.)

Nolebam initio, ut hæc Schmidii disputatiuncula typis iterum a me describeretur: tum vero, re sapientins ponderata, mutavi consilium. Cum enim tota tractatio lectu perutilis est, tum hæc maxime nova accessio antiquum est testimonium reciproce verbi Medii significationis, idemque ab ejusmodi viro profectum, qui, dum vixit, Gr. literas excellenter coluit.

² Biblioth. Anc. et Mod. Tom. vii. Part. ii. pag. 396. "On pourroit faire un Livre fort utile, qu'on intitulerait: De modo conjecturis imponendo."

statuendum existiment. Equidem non sum ignarus, Clericum haud spernenda sapientiae praecepta habuisse percepta, ac luci publicae exposuisse: hoc vero etiam explorare scio, ipsum non semper omni, qua decet, accurate in usum eruditionis ea convertisse, ingenioque interdum nimis, iudicio autem parum tribuisse. Absit vero a me quam longissime, ut horum duumvirorum eximia, quibus orbem sibi literatum dudum devinxerunt, promerita leviora censeam. Ipse potius, multa me, quae ad Lat. et Gr. literas referuntur, ab iis didicisse, non sine grati memorisque animi significatione prae me fero. Non nisi ea haec in medium protuli mente, ut manifestum redderem, eos, suo quemque vitio, litis non adeo difficilis componendae causam mihi dedisse.

§. III. Esse in Gr. literis quoddam genus verborum, quae antiqui Graeci artis grammaticae doctores μέσα sive κοινά, Latini vero Media seu Communia dixerunt, res est adeo clara, testata ac pervulgata, ut non amplius in lite vertatur. Theod. Gaza et Petr. Ramus, ut alios tacitus praeteream, his, qui plura desiderant, facient satis. Ratio appellationis ejusmodi est, ut a positione petita esse videatur. Hoc etenim sensu τὸ μέσον in Gr. adhibetur sermone, ut id, quod in medio ponitur loco, designet. Sic Aristoteles, nomen medii termini in syllogismis usitati enodaturus, hanc accuratam, a paucis licet intellectam, illius reddit rationem: καλῶ δὲ, inquit, μέσον μὲν, ὃ καὶ αὐτὸ ἐν ἄλλῳ, καὶ ἄλλο ἐν τούτῳ ἔστιν, ὃ καὶ τῇ θέσει γίγνεται μέσον, voco autem medium, quod et ipsum in alio, et aliud in ipso est, quod et positione medium.¹ Id sibi vult philosophus, terminum medium ideo dici medium, quod intra genus ad speciem medium occupet locum. Viri mentem acuti, quam obscurius declaratam, in Alexandri M. conclavi haud dubie clarius proposuit, operae pretium erit evidentissime interpretari. Exempli loco haec mihi sit propositio: Omnis stultus est pertinax. In hac, terminum stultus μέσον sive medium esse, haec ipsa declarabit collocatio, ad ratiocinandi artem accommodata:

	Genera	
	Ens	
	Res creata	
	Animal	
	Homo	
Proprium	Stultus	Oppositum
affectibus deditus.	Species	Sapiens
	Avarus	
	voluptati serviens	
	honoris studiosus.	

Ex hac tabula quivis, etiam me tacente, solo oculo duce, perspicit, terminum *stultus* in medio positum esse loco. Non ergo terminus μέσος inde dicitur, quod medium concludendi sit, quae umbratili quondam doctorum erat opinio; verum a sola θέσι vera nominis causa ducitur, si quidem Stagiritam audias. Quumque adeo medius terminus intra genera et species loco collocetur medio, non potest ille non propinqua hac contingere cognatione. Circumspectis nimirum omnibus, haec inde consecutaria ducere licebit: E. omnis stultus est homo, item, animal, ens, res creata; sed homo est genus proximum. E. o. stultus affectibus est deditus. E. o. stultus est vel avarus, vel voluptati serviens, vel honoris auceps. E. quidam avarus, et reliqua, est stultus. Oppositum vero, quod modo, ut conclusiones auferem, adjecei, negantem efficit consecutionem: E. nullus sapiens est affectibus deditus. Verum nihil attinet plures connectere ratiocinationes, quum philosophi sententia luce jam splendeat clarissima.

§. IV. His jactis fundamentis, in proclivi erit ostendere, verborum Μέσαν sive Κοινών, Mediorum atque Communium, denominationem a positione petuisse grammaticos. Res evadet clarior hoc usuro ordine:

Activum—Medium—Passivum.

Omnia verba, quae re quidem vera media sunt, cum activis ac passivis, si temporum jam excitatorum terminationem consideres, nullo non tempore convenire debent. Sunt, quae cum activis, sunt etiam, quae cum passivis communia habent tempora, inque his adeo medium tenent locum. Ad significationem vero medii quod attinet verbi, ea vel activa, vel passiva, vel utraque simul, hoc est, reciproca seu reflexiva esse solet. Celebrissimus Kusterus primum verborum mediorum genus activo-media, alterum passivo-media, et denique tertium vere, et insigni eminentique aliqua ratione media nominavit verba. Atque huc tendit genuinus verborum usus mediorum, quem iis vir in Gr. lit. praecipuus vindicavit, quemque ab Atticis cum maxime scriptoribus caratissime observatum contendit. Quo loco cum cura iterum monere consultissimum duco, in verbis mediis grammaticam eorum formam prius spectandam esse, quam significatio investigetur. Id nisi sit, passiva verba cum mediis facile confunduntur, atque hac ratione quadrata miscentur rotundis: quae res et Jo. Clericum, et alios, dici non potest, quantum fefellerit. Notio ac virtus verborum Mediorum, si originem eorum spectes, reciproca fuit. Haec fuit prima vis, et nativus eorum lepos, quem Attici auctores, si qui alii, diligenter tenuerunt. Postea vero, cum varias propter causas, tum maxime ob usum, (p. 17. 155. s.) verba etiam Media activam, nec non passivam, adscivere potestatem. Nos hic cum Sam. Clarkio, acutissimo Iliadis Homericæ interprete, plane consentimus. (p. 243. s.)

§. V. Activo-Media, quae Cl. Kusterus (p. 154. sqq.) recenset, quæque nos adauximus, atque a Deponentibus nova quadam arte distinximus, sunt, exempli gratia, ἐργάζομαι, ῥύομαι, δέχομαι, αἰσθάνομαι, διπτομαι, γυίομαι, ὀρεῶμαι, προορῶμαι, θύομαι pro θύω, ὀρίζομαι, διορίζομαι, κατασημαίνομαι, itemque futura, quorum praesentia sunt activa, φεύξομαι, κρύψομαι, καταβήσομαι, λήψομαι, θρέξομαι, ἀναγνώσομαι, τέξομαι, σιωπήσομαι, ἀκούσομαι, multaue alia. Profana sum initio recitaturus exempla. Hoc modo Aristophanes, veteris comediae princeps, idemque scriptor ἀττικώτατος, dicit, Ran. v. 465. γέυσαι τῆς θύρας, tenta, vel si mavis, pulsa januam, Th. Magistro v. κόπτει τὴν θύραν, interprete. Graeci enim verbo γέυσθαι pro experiri, tentare perquam venuste interdum utuntur, ut Sophoc. Antig. p. 255. ed. H. Stephani:

ἐμπύρῳ ἐγυρόμεν,

i. e. ut σχόλια habent, ἀπεπειρώμεν τῆς διὰ πυρὸς μαντίας, expertus sum divinationem per ignem. Pindarus etiam aliquoties hac metaphora usus est; ut te docebit Schmidius ad Pyth. ix. p. 337. Add. L. Kusteri eruditæ ad allegatum comici locum notæ.² Idem antiquæ Græcæ comœdiæ decus περιγίγνεσθαι pro νικᾶν in Vesp. p. 598. (πρωκτὸς λουτροῦ περιγινόμενος,) proverbii usurpat loco de iis, qui suo ipsorum vincunt damno. Quod ut a Scholiaste jam fuit annotatum, ita e Platone, Demosthene, Xenophonte, ceterisque Atticis

¹ Prior. Anal. l. i. c. ii. p. 195. edit. Oporin. in 8. CIICOLXXXIII.

² Γέυσθαι significat etiam cibum capere, vesci, non gustare tantum, sic Xenoph. 'Αναβ. α'. 101. τούτων γέυσσθαι, his vesci. Cf. Act. x. 10. xx. 11.

auctoribus, constat. Demosthenes adv. Tim. p. 657. πάντα διηγῆσθαι τὰ ὀφειλόμενα, omnia, quæ debentur, enarrare, itemque, εἰς ὃ, τι ἕκαστον αὐτῶν καταγέσθαι, ad quid ea singulatim sit usus, dum ait, duo, in quibus forma media inest, verba, διηγῆσθαι et καταγέσθαι, sententia adhibet activa. Suppletur hinc Aristophanea ἔλλειψις τὴν, id est, εἰς τὴν, vel εἰς ὃ, τι ἐχρησάμην, Plut. v. 21. Ez. Spanhemio atque Kustero commode docebantur. Phrasis τόκου, hoc est, κατ' ἔλλειψιν τοῦ χάριν, vel ἔνκα, vel περι, vel ὅπως, ἐνχυρῶσθαι, Nub. v. 35. loco usuræ pignus capere designat active.

§. VI. Solent Græci, maximeque Attici, verbis Activo-Mediis sic uti, ut aut diversas ab activis notiones expriment, aut easdem, et nihil, nisi copiam φράσεως, significant. Sic Activum διώκω, et Medium, διώκομαι, apud Atticos idem designat, nempe, accusare aliquem crimine. Th. Magister, p. 49. διώκω τὸν δεινα κλοπῆς, ἔχουν κατηγοροῦ. Aristoph. Eq. v. 367. διάξομαι σε δειλίας, Timiditatis agam te reum. Idem eadem fabula, v. 440. ubi Schol. διώκειν καὶ φεύγειν, inquit, ἔλαγον ἐπὶ τῶν κατηγορῶν καὶ τῶν ἀπολογουμένων ἔδωκαν. μὲν γὰρ οἱ κατήγοροι, ἔφευγον δὲ οἱ κατηγορούμενοι. Evolv. L. Bos, p. 16. ed. Franeq. Nihil notabilius est verbo γράφω, quod, pro diversa constructione, diversam quoque significationem recipit. Γράφω σοι, scribo tibi, literas ad te mitto: γράφω σε, pingo te, effigiem tuam facio: γράφομαι σε τοῦ δεινός, accuso te aliquo crimine. Sic: δωροδοκίας αὐτὸν ἐγράψαντο καὶ προδοσίας. Vid. Th. Magister, p. 39. et L. Bos, p. 13. App. Alex. Bell. Syr. p. 182. Eadem vero potestas passivæ quoque voci subjicitur. In Medio dicunt Attici, γράφεσθαι τινὰ τῶν παρανόμων, accusare aliquem criminis violatarum legum; unde ἡ γραφή τῶν παρανόμων, actio violatarum legum. Utuntur iidem passiva etiam voce: γράφεσθαι τῶν παρανόμων, accusari violationis legum. Hinc Photium illustro facile, Cod. cclix. p. 1480, 46. Καὶ γραφέντος ὑπὸ τοῦ Διοδώτου παρανόμων τοῦ ψήφισματος, ἀπέφυγε, id est, quumque decretum a Diodoto violatarum legum esset accusatum, absolutus est Demosthenes. Verba hæc ex vita Demosth. a Plutarcho adolescente conscripta, p. 317. Opp. Demosth. T. V. edit. Basil. f. delibata sunt. Nexus etiam historiæ indicat, quale istud fuerit decretum. Schottus, qui, Accusatusque a Diodoto violatarum legum, mox absolvitur, vertit, et fidem interpretis, et constructionis, et artis grammaticæ violavit leges. Nec vero φράσις, decretum proscriptum esset, verti debet, quoniam aliud est, proscribere, aliud accusare. Ceterum binæ voces, γραφέντος et ἀπέφυγε, ad se invicem referuntur, ita quidem, ut illud accusatum, hoc autem absolutus est, designet. Φεύγειν apud Atticos dicitur reus, id est, accusari, reus esse; Ἀποφεύγειν vero, vel ἐκφεύγειν, ille dicitur, qui absolvitur. Utrumque hoc verbum Aristophanes habet, cujus locos recitavit Cl. Bos ad Th. Magistrum, p. 41. ubi et σχόλια conferri jubet. Ammonius: Ἀποφεύγει δὲ ὁ νικήσας καὶ λυθείς τῆς κατηγορίας. Quod in commemorata Demosthenis Vita dicitur, ἐνίκησεν, vicit, istud Photius ἀπέφυγε, eodem sensu, quem Ammonii munit declaratio. Ἀπέφυγε, κατ' ἔλλειψιν τοῦ δίκην, effugit poenam. Hanc ἔλλειψιν supplet Atticorum princeps, Nub. 167. 1150.

§. VII. Tria ejusmodi medio-activa verba in uno hoc inveniuntur Epigrammate, ἀρχήσατο, παυσαμένη, ἐψεύσω.

Εἰ τοῖος Διόνυσος ἐς ἱερὸν ἦλθεν Ὀλυμπον,
Καμάζων λήναις σὺν ποτε καὶ Σατύροις,
Οἷον ὁ τεχνήεις Πυλάδης ἀρχήσατο κείνον,
Ὅρθε κατὰ τραγικῶν τέθνηα μουσοπόλων,
Παυσαμένη ζήλου, Διὸς ἀν φάτο σύγγαμος Ἥρη.
Ἐψεύσω Σεμέλη, Βάκχον ἐγὼ δ' ἔτεκον.

Hæc verba Bened. Averanius Florentinus, in Pisano Lyceo literarum humaniorum Professor cl., ita reddidit Lat.²

Si talis quondam sacrum venisset Olympum
Ogygius Bacchis cum Satyrisque deus,
Qualem saltavit Pylades mirabilis arte,
Dum movet ad tragicos corpora docta modos;
Deposita Juno dixisset protinus ira:
Mentitur Semele, Bacchum ego nam peperī.

Auctor hujus epigr. in Pyladem, pantomimum quemdam, qui Augusti vixit ævo, elaborati, Boethus est, poeta Tarsensis, qui eadem vixit ætate, et qui in certo poemate victoriam, quam Marc. Antonius atque Augustus a Bruto et Cassio abstulerant, decantavit. Equidem non ignoro, Strabonem malum poetam, et malum itidem civem, hunc appellasse Boethum, et quædam eidem parum honorifica enarrasse:¹ at hoc tamen certum, epigramma allatum haud esse malum. Collaudat in eo saltationem Pyladis, atque historiam Bacchi, ejusque cum Bacchis Satyrisque instituta oblectamenta. Ait, Pyladem adeo commode scienterque saltasse, ut, si Bacchus eadem arte intravisset in cælum, Juno iram fuisset deponitura, neque ipsum Semeles, sed suum filium, dictura. In φράσει: ἀρχήσατο κείνον, casus quartus expresse adjectus vim verbi mediū indicat activam. Eandem dilucidaturus Averanius, opportune observat, Latinos etiam, saltare aliquem, pro, repræsentare alicujus actiones in pantomimorum saltatione, dixisse. Ita Ausonius epigramm. LXXXIV.

Daphnen et Nioben saltavit Simius idem,
Ligneus ut Daphnen, saxeus ut Nioben;

pro quod hic pantomimus Daphnes in arborem, et Niobes in statuam lapideam repræsentaverat mutationem. Juvenal. Sat. vi. 63.

Chironomon Ledam molli saltante Bathyllo.

Quum hic, pantomimos aliquoties commemoraverim, eos paulisper describam, illis, qui hos antiquos ignorant homines, aliqua ex parte gratificaturus. Ex eo hi ducebant nomen, quod artificioso corporis motu omnia propemodum imitarentur. Tanta vero eorum saltationum erat dexteritas, tantaque in artificio suo vis et facultas; adeo omnes adfectus expresserunt, et res gestas et fabulas fictas oculis quodammodo subjecerunt, ut, tacito corporis motu, cujusvis elegantis poetæ vel historici facundi eloquentiam prope adæquarent. Quocirca dicitur Barbarus, quum ad Neronem Imp. legatus venisset, et pantomimum saltantem spectasset, enixissimis a Nerone precibus contendisse, ut sibi aliquem daret hujusmodi saltatorem, quo per eum cum finitimis, gentis suæ linguam non intelligentibus, loqui posset. Artifices illi, etsi vultu, oculis et statu corporis, motuque res ob oculos ponebant, pleraque tamen significabant manu, χειρόσοφοι eo nomine, hoc est, manibus sapientes, a Lesbouacte Mitylenæo appellati. Quid? quod Demetrius, philosophus Cynicus, quum

¹ Epigr. Gr. lib. i. Epigr. lxxix.

² Vid. ejus Opera Latina, et in his Dissertt. in Pisana Academia habitas, T. i. Diss. xvi. in Anthol. p. 49. s. Add. Jo. Clericus, dans sa Biblioth. choisie, T. xxii. n. iv. p. 27. sqq.

³ Lib. xiv. p. 674. ed. Par.

saltantem aliquando pantomimum spectaret, eo spectaculo est adeo delectatus, ut Græcis verbis exclamaret: Audio, homo, quæ exprimis, non solum video, planeque mihi videris manibus ipsis loqui. Artem quum laudaverit ejus familiæ sectator philosophus, quæ haudquaquam cujusquam studium solet laudibus extollere, magnam habuisse admirationem spectaculum, extra controversiam puto collocatum. Non erunt hæc, a loco propositoque licet aliena sint, iis, opinor, lectu ingrata, qui mecum ubivis, quocumque in campo versentur, literas amant elegantiores. Dicam adhuc quædam de hinc illis, quæ in Epigrammate continentur, verbis. (p. 286.) Nemo dubitat, quin ψεύδεσθαι τινά τι, mentiendo fallere, decipere aliquem, activum sit medium. Sophocl. Œdip. Colon. p. 296. ed. Antw. 1579. 12. οὐκ ἐψεύσάμην οὐδέν σε, nihil te mentiendo fefelli. Herodian. 11. 7. 2. Julianus reperiebatur καὶ τοὺς στρατιώτας ψεύσάμενος, et milites mendacio dekusisse. Joseph. A. 1. 111. c. xi. fin. ψεύσαμένη τὸν ἄνδρα, fefellerat virum. Quod vero ad verbum παυσάμενη attinet, istud nunc reddo: cessare faciens se, vel desinens iram. Medium etenim παύομαι est vere Medium, hoc est, reciprocum. (p. 101.)

§. VIII. Æschylus Agam. v. 237. παρ' οὐδὲν αἰῶνα παρθέμιον κ. τ. λ. θέντο, nihili æstimantes vitam castam. Pindarus Nem. Od. vii. 101. παρ' μέλος ἔρχομαι. Notetur hic utrimque, præter vim verbi medii activam, unius λέξεως separatio, τμήσις dicta, et Atticis haud inusitata. Illic nimirum παρθέμιον, hic vero παρέρχομαι conjungendum. Hujus quidem figuræ sexcenta in promptu habeo exempla. Nunc vero locum Photii aliquem hinc clariorem reddere, satis habeo. Cod. ccxxxiii. p. 1121. 9. οὐ γὰρ ἀφρηθὴς τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ἐκὼν ἐβρίψας (αὐτὴν,) non vi ejectus es regno, sed tuapte sponte abjecisti illud, ὅσπερ τις ὑπερόπτης, κατὰ τὸν παιδικῶν (βασιλικῶν) σου τρυφήσαι βουλόμενος, tanquam aliquis superbus contemtor in regio apparatur luxuriari volens. Ubi κατατρυφήσαι κατὰ τμήσιν scissum, cum gignendi casu, designat luxuriari; ut Gregorius κατατρυφήσαι τοῦ λόγου, luxuriari in stylo, dixit. Schottus hanc rem non perspexit, nec quisquam alius, qui Photio, repugnante Minerva, adesse sustinuit, omissis τοῦ οὐ vel μὴ, nec non βασιλικῶν in παιδικῶν commutatio, descriptorum vitia sunt, quæ criticæ artis peritorum prætereunt neminem. Apud Areopagitas, Demosthene adv. Aristocrat. p. 413. auctore, is, qui, postquam aliquem cædis postulaverat, mendacii convictus erat, τὴν ἐπιτολίαν ἐπενεγκάμενος τοῖς αὐτοῦ παισὶ καὶ τῷ γένει, perjurium inferebat suis liberis, ac genti universæ. Athenis, qui in capita carissimum, ut uxoris, liberorum, jurabat, eos adducere, quo manifestior imprecatio fieret, publica tenebatur lege; qua de re idem adv. Conon. p. 693. perhibet testimonium: φασὶ γὰρ, αἶτ, παραστησάμενον τοὺς παῖδας αὐτὸν, κατὰ τοῦτον ὁμείσθαι κ. τ. λ. Andocides Orat. 1. p. 221. ἐπεύχεται εὐορκούντι εἶναι μοι πολλὰ κάγαθὰ, multa prospera mihi jusjurandum servanti precari. Atticus, quem jam aliquoties citavi, orator, adv. Timoth. p. 664. ἡρόμην αὐτὸν—εἰ ἔτι δούλος εἴη ὁ Αἰσχρίων αὐτοῦ κ. τ. λ. rogabam ipsum apud arbitrum, an adhuc servus ejus esset Æschrio? Sunt hæc omnia, quæ attuli, verba μέσα, cui rei aoristus primus in illis hodieque usitatus argumento esse poterit. Vim autem, quam habent, activam constructio probat, quam et sexcenta alia ejusdem generis extra litem collocant verba. Sic Lysias Orat. xix. p. 295. ἐξαιτούμεθα μὴ ἡμᾶς ἀντὶ μὲν ἐπιτιμίων ἀτίμους ποιήσετε, rogamus vos, ne nos, qui integra fama fuimus, ignominia notetis. Quæ quum ita sint, Clerico ultro nos libenterque damus, verba activa ac media quædam, ut ἐπιδοῦναι et ἐπιδόξασθαι, λοιδορεῖν ac λοιδορεῖσθαι, λύσαι et λύσασθαι, παρασκευάσαι et παρασκευάσασθαι, θέσαι, θέσθαι ac ἰθῆκατε, φυλάξαι et φυλάξασθαι, hisque similia, ad eandem interdum rem designandam converti. Verum suo jamjam loco (p. 235.) viro clarissimo satis fecimus.

§. IX. Verbum παρόβηται, quod cum quarto casu usurpavit Xenophon, nemo, nisi grammaticæ ignarus artis, mediis verbis annumerabit. Inde vero, quod passivum accusandi casum, κατ' ἑλλειψιν præpositionis διὰ, secum consociat, verba quoque media, eadem συντάξει occurrentia, ἑλλειψιν necessario continere, non nisi invita concluditur Minerva. Plura jam eam in rem (p. 95.) disputavimus. Dicant Græci, id quod Amstelod. sibi flagitat criticus,¹ παρασκευάσασθαι εἰς vel ἐπὶ μάχην, vel παρασκευάσασθαι μάχην, tum φράσεις hæ συνώνυμοι, yel parare se ad pugnam, vel parare pugnam, Latina donandæ erunt civitate. Utraque conversio a media natura verbi haud aliena erit. In φράσει autem nimis frequenter obvia si quis ubique ἑλλειψιν confinxerit, is quidem, si omnium, meum tamen, non feret punctum. Quod reliquum est, hoc simul, præunte Kustero, puto effecisse: hæc activo-media cum illis, quæ Deponentia Latini vocant, haud incommode comparari verba. Ego vero præterea his adjicio dictis, duplicia hac ratione Græcorum fore deponentia. Alia etenim forma incedent passiva, ut δύναμαι, ἡδυνήθην, βούλομαι, ἐβουλήθην, οἶμαι, ἀήθην; alia habebunt mediam, cujusmodi sunt exempla adducta; alia denique utramque habebunt. Priora cum Latinorum deponentibus omni ex parte convenient (p. 154.): ultima vero inter ἀνώμαλα, quæ grammatici commemorant, inveniuntur: ut ἰλάσκομαι, unde aor. I. pass. ἰλάσθην, et aor. I. med. ἰλάσάμην, misericordiam exercui, derivatur. Rectius dicam: copiosa oratio flagitat tempora diversæ formæ: ut, δύναμαι in passivo ἡδυνήθην habet, et in Medio, ἡδυνάμην, et utrique formæ eadem subjecta potestas. Ejusmodi verba, hujus quidem rei ratione habita, et Deponentia sunt, et Activo-Media. Ad Activo-Media τιμαρῶμαι cum ἑμαυτὸν conjunctum haud dubie suo quodam jure pertinet. Hinc notissima illa Menandri fabula, ἑαυτὸν τιμαρῶμενος, se ipsum puniens vel crucians, inscripta,² ex qua expressa est ea, quæ hodieque inter Terentianas eodem extat nomine. Consimili ratione Lucianus in Dial. p. 32. edit. Cl. Tib. Hemsterh. τιμαρῶσθε ἑαυτοὺς, dixit, ubi addendæ notæ, p. 43.

§. X. Sed mitto reliqua. Jam cum ab aliis, quæ ad hoc argumentum pertinebant, rebus, tum maxime a profanis verborum activo-mediorum exemplis, ad Sacra, ordinis, quam mihi ipsemet scripsi, lege ita jubente, veniendum erit. Haud sanè pauca in sacris Novi Fœderis tabulis invenies: horum vero quatuor, quum alicujus momenti sint, satis mihi erit in medium attulisse. Primum legitur Matth. xi. 12. ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιάσται ἀρπάξουσιν αὐτήν. Erasmus, Beza, Grotius, Hammondus, et alii magni nominis explanatores, τὸ βιάσθαι reddunt passive: vi occupatur, vel invaditur. Miror, eos, qua mentis erant perspicacitate, ad vitiosam tautologiam haud advertisse animum. Alio eandem loco enodavi.⁴ Vis idcirco

¹ Simili utitur Hesiodus Ascræus poeta, in Asp. v. 447. ubi Pallas indicat, Marti non licere Herculem, Jovis quippe filium, interficere, nec interfecti spolia circumferre.

Οὐ γὰρ τοι θέμις ἐστὶν ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι.

Neque enim tibi fas est incluta arma detrahare Herculi occiso. Hic loci verbum ἀποδύσαι separatim extat.

² Hieron. L. Amstel. cciocccxi.

³ Vid. Index vocum Menandri, apud veteres, et in Photii Lexico MS. sine nomine comædiæ occurrentium, quem illis Fragmentis sub calcem adjecit Jo. Clericus, voc. τιμαρῶμενος. Ex hoc, quod Oxon. extat, Lexico, Ven. Socer meus, C. F. Boernerus, quum ibi ageret, Menandri et Philemonis voces exscripserat: tum vero cum clarissimo communicavit editore. Vellem autem, ut causam valerem divinare, cur Clericus, qui in præfixa Philemonis imagine, ex Leon. Augustino petita, Φιλέμωνος invenit, Φιλέμωνος Δείφωνα, nempe in mutato, ubique collocaverit. Nam licet in Latina lingua et Græcum in e longum commutetur, istud tamen in ipsa quoque Græca fieri oportere, nusquam, fateor, legi observatum.

⁴ In Diss. de Regulæ herm. περὶ τῆς ἰσοδυναμίας sive συνωνυμίας Usu et Abusu, Sect. ii. Can. i. p. 15. sq.

activa verbo *βιάζεται* multo erit convenientior, ut alia nimirum *βία* regno cœlesti, alia vero iis, qui tum temporis vivebant, hominibus, hic attribuitur. Regnum cœleste vi quasi adhibita perrumpit invaditque hominum animos, hique etiam invasores rapiunt istud. Sic Luc. xvi. 16. diserte, *πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται*, quo sensu *εἰσβιάζεσθαι εἰς τοὺς οἴκους* Plutarchus in Numa dixit. Vocula *εἰς* hic expresse additur, quam alibi omisam reperiās. Themist. Or. i. de Human. p. 9. A. *βιάζεται τὴν τοιαύτην τιμὴν*, honorem illum per vim usurpat. Arrian. Diss. Epict. 3, 26. 363. Diod. 19, 714. Verbum hoc in iis numerandum, quæ et actionem et passionem significant. Antiquum Apollonii enarratorem hanc in rem cito testem, qui ad l. i. v. 1. hæc notavit: *περικτικὰ ῥήματα ἐστίν, ὅσα δράσιν καὶ πάθος ἐμφαίνουσιν, ὡς βιάζομαι, δωροῦμαι, σφραγίζομαι*. Utra valeat, ex orationis cohærentia, iudicii ope limati, unice dijudicandum. Vid. Corn. Adami Observat. philol. theol. p. 138. §. xxi. Nervos activæ non incidit virtuti M. C. Wolfburgius, dum in Observat. sacr. N. T. p. 49. hoc movet dubium: 'Si enim vi ultro irrumpit regnum cœlorum, quo modo violenti agonistæ illud rapiunt?' Cui hunc in modum sine negotio faciam satis: homines *βιασταί* viribus irrumpendi, quæ ipsis natura desunt, in æternum carituri forent, nisi ex regni cœlestis et pollicitationibus prorsus eximiis, et mediis gratiæ efficacissimis, easdem omnes consequerentur. Licet igitur regnum divinum ultro irrumpat, homines tamen ultro irrumpere, nisi diviniore Spiritu adjuti, non valent. Quare regnum, cujus efficacia homini vires invadendi largitur, in oratione jure meritoque prius collocatur, quam hominum, qui viribus deum instructi regnum invadunt, injiciatur mentio. Passivæ si faveas potestati, quænam via tautologiam evitandi otiosam ineunda sit, equidem non perspicio. Regnum cœlorum invaditur. A quonam? a *βιασταῖς*. Sunt, qui idem rapiunt. Quinam? *βιασταί*. Nonne eadem res in uno eodemque iteraretur commate, diversa modo forma grammatica, altera passiva, activa altera? Antecedit ergo salutis medium, cujus vis in mentes hominum penetrandi tanta omnino est, ut in eandem ipsam quasi irrumpendi virtute hinc donentur abundantissima. Quæ magis mirari convenit, ven. I. C. Wolfium, quo nemo alioquin acrius judicat, in Curis philol. p. 195. hoc ita commemorasse dubiolum, ut validissimi illud præsidii habeat loco, quo fiat, ut cum activa virtute actum conclamationemque sit. Addam non nulla, quæ mentem Servatoris Opt. Max. accuratius definient. Bina nimirum in iis expresse commemorantur: 1. causa, hoc est, Evangelium enuntiatur, 2. effectus, id est, acceptatio Evangelii. Prior propositio hæc est: Regnum dei, quod nuntiatur, vi perrumpit hominum animos. Sensum hunc fixum esse cupio: magnam habet convincendi virtutem et efficacitatem, qua homines tanquam coguntur incomparabilia regni Messiani N. T. munera recipere. Idem, re sapienter putata; Luc. c. xvi. 16. dicit: *ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐπαγγέλλεται*, id est, regnum Dei, quo nomine bona N. T. evangelica designantur, potenti cum virtute prædicatur. Hic sanctus historicus exprimit antecedens, hoc est, enuntiationem religionis Christianæ: S. autem Matthæus consequens, id est, vim, quam illa prædicatio animis quasi infert, salutarem. *Ἐμφασιν* verbi *βιάζεσθαι* illud *ἀνάγκασον* Luc. xiv. 23. apte concinneque illustrat. Verum et *οἱ ἔω* auctores vim persuadendi et convincendi, quæ verbis fit et oratione, illi tribuunt voci. Joseph. A. J. 6, 14. 3. *ἰβιάσατο καὶ συνέπεισεν*, coëgit et persuasit, eleganter conjungit. Diogeni i. 88. *βιασάμενος* ille dicitur, qui ineluctabili verborum virtute victus et coactus est. Hoc etiam sensu Cicero, castissima Latinitatis arbiter, *cogere* dixit, in Bruto c. lxxxi. p. 669. T. ii. ed. Verburg. Conf. Ælian. V. H. 18, 32. Nicetas in Alexio Comnen. 3, 3. 332. de *ἀποδείξεσι βιαζομένοις*, demonstrationibus convincentibus, loquitur. Altera propositio exprimit effectum regni prædicati salutarem: et violenti rapiunt illud. Equidem *τῶν βιαστῶν* nomine eos proprie intelligo homines, qui ætate domini in alios violentiam exercebant, ad seque rapiebant omnia, hoc est, publicanos. Hi nunc, vi ista ejurata, sancta fidei vi, bona J. C. ad se rapiiebant. Equidem haud scio, an quidquam hac sit enodatione certius ac potentius.

§. XI. Alterum N. T. exemplum *δέξασθαι* nobis præbet, quod Act. iii. 21. invenitur, in his verbis: *ὃν οὐρανὸν μὲν δέξασθαι*. Duo hic accusativi ambiguitatem pariunt, ut in illo oraculo: Aio, te, *Æacida*, Romani vincere posse. Hic uti plane incertus es, utrum hæc valeat sententia, Tu potes vincere Romanos, an vero hæc, Romani possunt vincere te; ita hoc loco dubius ancepsque, primo quidem aspectu, eris, utrum sensus sit: *ὁ Ἰησοῦς ἰδέετο οὐρανὸν*, an vero hic: *ὁ οὐρανὸς ἰδέετο Ἰησοῦν*. Verum activa hujus mediæ verbi potestas, in simili *φράσει* apud τοὺς ἔω auctores usitata, omnem tollit *ἀμφιβολίαν* ex vocum positione coortam. Ita enim Euripides, *δέξασθαι δόμους*, ædes occupare, Alcest. v. 817. ubi servus ad Herculem sic loquens inducitur: *Οὐκ ἦλθες ἐν δόντι δέξασθαι δόμους*, non venisti opportune has ædes occupatum. Demosthenes, *Ἀμφίπολιν δέξασθαι*, Amphipolin occupare, non veritus est dicere. Optimus hinc emanabit sensus: Quem oportet cœlum occupare, tamquam regiam ipsi destinatam possessionem. Convenit hæc cum Paulina *φράσει*, 1 Cor. xv. 25. *δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεῦν*. Adversantur igitur *φράσει* et constructioni Theod. Beza et Seb. Castellionis Latinæ conversiones: Quem oportet cœlo capi. Nam ita *δέξασθαι ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ* dicendum erat. Nec tamen verbum *δέχισθαι*, in media quidem forma, passive crebrius accipi facile credo. Passivæ quidem formæ, Act. xv. 4. *ἀπεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας*, et Sirac. xxxv. 20. *δεχθήσεται*, passivam nemo derogabit significationem. Verum de eo jam non quaeritur, utpote quod nemo in controversiam vocavit. Ut adeo ven. Wolfius, dum l. c. p. 1060. his quidem exemplis passivam notionem denegari haud posse contendit, andabatarum more pugnare videatur. An media vox *δέξασθαι* passive usquam capiatur, id quidem nonnullis visum est dubium. Equidem ipse nondum eam extra litem positam existimo. Locus etenim Pindari, *τῇ γὰρ ἀρχῇ δέετο ναυτίλλας*, incertus est: certe *ἀρχὴν* legit Lonicerus, contra quem, exilia levique ponderis sunt, quæ monuit Er. Schmidius ad *Πυθ. Δ.* p. 190. Add. illa ad Act. iii. 21. f. 796. Ceterum in re quidem ipsa nihil, si quid ego judico, peccavit Castellio, Servatorem cœlo captum esse, in sua existimans conversione. Nam, ut tacitus præteream, cap. i. 9. nubem subduxisse Jesum de oculis discipulorum, diserte commemorari: etiam, præter Syrum Interpretem, antiquitatis nota haud incelebrem, reverendus olim CPolitanae ecclesiæ præsul, Jo. Chrysostomus, vir ob styli Attici cum Asiatica *διὰλέκτῳ* permisti elegantiam prorsus admirabilis, in eadem hæresi fuit, dum rem active enuntiat: *ὃν οὐρανὸς ἰδέετο*.² Eandem secutus est versionem Theophylactus, Achridiæ, primariæ Bulgarorum ecclesiæ, antistes.³ Th. autem Beza, quoniam ex ea dicendi ratione localem Christi hominis in cœlo inclusionem, *τῇ ὑποθέσει δουλείαν*, elicere voluit, notari utique meretur. Contortula hæc est ac minutula, quam ex *φράσει* non nisi invita duces Minerva, conclusiuncula. Atque in hoc quidem momento litium vertitur cardo, quæ, seculo supra decimum sexto, Bezam inter, atque Nic. Selneccerum, agitata sunt, quæ vero, voce media dextre explicata, sine negotio dirimuntur. Sed hac de re alibi verbosius.

² Hinc eum defendi in Dies. critica de eo quod pulchrum est in Latina sacri codicis versione a Seb. Castellione adornata, quam Bibliis ejusdem sacris, Lipsiæ mea primum cura editis, præmisi, §. xx.

³ Homil. ix. in Act. Apost. col. lxxviii.

⁴ Explic. p. 49.

§. XII. Tertium nobis documentum Rom. iv. 4. 5. offertur, ubi vox media *ἐργάζεσθαι* bis sensu legitur activo. Denotat enim hic idem, ac, Bona opera, spe merendi mercedem, exercere. Ejusmodi homini τῷ ἐργαζομένῳ, bona opera ea spe facienti, ut justitiam coram tremendo Dei tribunali mercedis loco ablaturus sit, ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ὄφελμα. Namque ὁ μισθὸς mercedem designat debitam meritumque, qualis servis ac militibus stipendium merentibus pro merito datur. Quo sensu vocabulum ab Hesiodo, Demosthene, Xenophonte, Isocrate, aliisque adhibetur. Ut sacra, Matth. xx. 8. Luc. x. 7. Jac. v. 4. aliosque taceam locos. Fœdus autem gratiæ, cujus præconem se divinus exhibuit D. N. J. C. orator, πιστεύοντα, et τὸν μὴ ἐργαζόμενον, hoc est, sancta opera, omni meriti abjecta opinione, studiosissime colentem, postulat. Quartum medio activum, idemque sacrum, erit verbum, τὸ ἡγήσασθαι, quod de Servatore Phil. ii. 6. adhibetur: οὐκ ἀρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἰσα θεῷ, Non rapina habuit loco divinam cum carne communicatam majestatem. Nimirum ex antiquitate Romana lucem hoc capit oraculum. Solebant duces Romanæ gentis triumphantes, utpote quorum cuique erat—*pulchrum digito monstrari, et dicier, Hic est*,—reges ac principes, purpura, summæ tum potestatis indice, spoliatos, traducere, eosque ut devictos et ab imperio dejectos, publicæ ignominie exponere, ostentuique habere. Id quod Matthæus i. 19. et Paulus ex usu antiquo, παραδειγματίζειν, Col. ii. 15. et θριαμβεύειν appellat. Erat olim victoribus solemne Romanis, ut hostium ostentarent exuvias, easdem circumferrent, et, victoriam declaraturi, erigerent. Cui rei sunt indicio tropæa, quæ hostium spoliis ornata in antiquis numis hodieque videre licet. Achilles, heros invictissimus, Hectoris victi prostratique cadaver per muros Iliacos circumquaque, ostentationis causa, circumferebat. Livius auctor est, in triumpho C. Flaminii Cos. Gallica spolia ante civium oculos tanto numero translata, ut postea Bello Punico sex milia hominum iis fuerint armata.² At Servator noster, antequam sublimis abiit, licet ἐν μορφῇ Θεοῦ esset, tamen communicatam cum carne divinam gloriam, prædæ ab hostibus devictis reportatæ non habuit loco, neque, victorum more Romanorum, ostentavit, semperque usurpavit, sed ab usu ejus perpetuo, prout cœlestis quidem Patris sui voluntas, humilisque hujus vitæ conditio tulit, ultro libenterque sese abstinuit. Rem ipsam, quam eximius J. C. orator hic docuit, secretam in altera Theologiæ nostræ Moralis parte, quam nuper sacrae et eruditæ tradidimus civitati, p. 359. cum cura exposuimus. Plurima alia occurrent exempla ei, qui sacrum N. T. codicem nocturna diurnaue versabit manu.

§. XIII. Passivo-Media, quæ nos jam ad se vocant, verba, ut et activo-media, dudum agnovit Eustathius, Archiepiscopus Thessalonicensis, idemque Homeri enarrator sagacissimus, cujus hæc sunt verba: οἱ γὰρ Μέσοι ἐκαμφοτερίζουσιν ὡς ἐπικολὺ τῇ ἐρμηνείᾳ: ideo Media vox dicitur, quia aliquando utriusque naturam et significationem induit, nunc activæ, nunc passivæ, Παρεκβολ. f. 1846. lin. 30. Sic Euripides Helen. v. 359. δρέξομαι; hoc est, ut Σχόλια habent, ἀντὶ, δεσχεθῆσομαι, μέσος ἀντὶ παθητικοῦ, auctore Jos. Barnes ad h. l. Nemo est, quin perspicat, non hic viri docti, quem honoris causa nominavimus, insistere vestigiis. Ejus est verborum Eustathii versio Latina. Ejus etiam est Futuri Medii in Passivum commutatio; qua quidem in re vetustam interpretem præeuntem habuit. Equidem malim vocem ἐκαμφοτερίζειν, utriusque verbi, et activi et passivi, participium esse, Latine vertere. Sententia doctissimi explanatoris hæc est: Media actionem cum passionis mixtam expriment, hoc est, vim habent reciprocam. Euripidis certe vox Media, δρέξομαι, si quid equidem judicando valeo, potestatem retinet vere Mediam, ut sensus sit, Extendam me. (p. 19. s.) Atque hunc sensum exigit et ipsa res, de qua hic agitur, et reciproca etiam, quæ sequitur, dicendi ratio. Idcirco autem de re ipsa non erit dubitandum, verba nimirum passivo media reperiri. Neque Kusterus abnuat, in primis tempus formæ mediæ futurum passive usurpari, (p. 156.) ita Sophocles, ipso citante, δηλώσεται, ἀντὶ τοῦ δηλωθήσεται, Aristophanes σταθμησεται, pro σταθμηθήσεται, πείσομαι pro πεισθήσομαι, Euripides λείξομαι pro λεχθήσομαι, μισήσομαι pro μισηθήσομαι, φρουρήσομαι loco φρουρηθήσομαι, ἀλώσομαι pro ἀλωθήσομαι, στεγήσῃ pro στεγηθήσῃ. Dicat vero aliquis, Poetis eam significationem, quum propter metri necessitatem quilibet audendi æquam sibi potestatem concedant, haud esse vitio dandam; contra vero solutæ orationis scriptores ab ea sese abstinuisse. Falso. Parisiorum annotavit ornamentum, hos etiam futuro medio, rarius licet, ad eundem plane modum usos. Apud Xenophontem καταλύσεται pro καταλυθήσεται, ἀποσφαγήσονται et ἀλώσονται pro ἀποσφαγήσονται et ἀλωθήσονται, πολιορκήσονται pro πολιορκηθήσονται, legere licet. Addit, aor. I. formæ med. usum in passiva significatione rarissimum videri: quum Demosthenes ἀπελυσάμην pro ἀπελύθην, et ἐκέλευτο, loco κέικασται, nescio quis apud Plutarchum usurpaverit. Verba dantur, quæ et activo-media et passivo-media simul sunt, quorum tria ex Apollonii §. VIII. excerpimus interprete. His annumerat ἀγῶμαι ad excitatum Euripidis locum Jos. Barnes. Ita Strepsiades, Aristophane interprete, fatetur:

Τὸ γὰρ τόκων, χρηστῶν τε δυσκολωτάτων

ἄγομαι, φέρομαι, τὰ χρήματα ἐνεχυράζομαι.

Nam ab usuris malis et usurariis quam difficillimis, agor, feror, et bona mea misere oppignero, in eleganti dramate, quod Νεφέλαι inscribitur, v. 239. s. p. 67. ed. Kust. quanquam passiva hic notio potior esse videatur. Ubi tamen verbum ἐνεχυράζεσθαι medio-activorum auget numerum. Qua eadem forma, meo quidem judicio, idem extat verbum Concion. v. 563.

Μὴ λοιδορεῖσθαι, μὴ ἐνεχυραζόμενον φέρειν.

Non conviciari, non oppignerantem bona auferre. Puto etenim, κατ' ἔλλειψιν quarti casus, τὰ χρήματα, ex antecedenti dramate supplendi hæc exponenda. Homerus Il. P. οἶνιο κορυσσάμενος καὶ ἰδαδῆς, vino expletus, et dapibus; quanquam τὸ κορυσσάμενος etiam, qui se implevit, Latine verti possit, atque adeo, ex vi Medii verbi propria, sic verti debeat. Verum hæc hactenus, quæ ad usum verborum quorundam mediorum passivum rariorem pertinere videbantur.

§. XIV. Neque hujus verborum mediorum generis in sacris novi pacti monumentis deesse exempla, crebrior me docuit eorumdem evolutio. Erunt quædam eximia, quæ, in medio positas sequens versiones, ex majori deligata numero. Act. iv. 21. ἐπὶ τῷ γεγονότι, de eo, quod factum erat. Act. viii. 20. τὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι, munus divinum censuisti pecuniis comparari. 1 Cor. vi. 11. ἀπελούσασθε, abluti estis. 1 Cor. x. 2. πάντες ἐβαπτίσαντο, omnes sacro lavacro abluti sunt. 1 Cor. xvi. 9. θύρα μοι ἀνέργε μεγάλη, janua mihi aperta est magna. 2 Cor. vi. 1. τὸ στόμα ἀνέργε, os apertum est. Ephes. vi. 14. περιζωσάμενοι, circumcincti, ἰνδυσάμενοι, induti, com. 15. ὑποδησάμενοι, calceati. Hebr. vii. 23. πλείονες εἰσι γεγονότες ἱερεῖς, plures

¹ Ita Senatus Romanus, auctore de Legat. Polybio, Rhodius voluit παραδειγματίζειν, hoc est, interprete Is. Casaubono, publicare ad exemplum.

² XXIII. 14.

³ Potest etiam Media forma hic valere: declarabit sese, wird sich offenbaren.

⁴ Nihil hic aptius et concinnius ipso Medio est verbo: persuaderi mihi patiar, seu, morem geram et obsequar. Vide p. 236. sic Xenoph. Κυρ. Α. 29. πείσομαι, obtemperabo.

⁵ Non est, cur hic ipsam vim vere Mediam abjiciamus. Sensus est: odiosum me reddam. Vid. p. 108. 243. Cetera lector eruditus ipse sub iudicium vocet. Cl. Kusterus huc retulit τὸ ἰσχύσεται. Vid. præf. nostra prior.

facti sunt sacerdotes. Argumento hæc erunt pauca, in verbis interdum mediis vim inesse passivam. Neque Kusterus infitias ivit, præterita perfecta verborum mediorum activam ac passivam non raro sibi viudicare potestatem. Sed de hac viri celeberrimi opinione plura restant dicenda.

§. XV. Vere, κατ' ἐξοχήν, proprie eminenterque Media ea sunt verba, quæ præter terminationem mediam, vim reciprocam seu reflexivam per se ipsa, et suapte continent natura, adeoque actionem cum passione mixtam, prægnanti quasi sensu, sed nativo eo, et origine primo, designant. Nihil enimvero interest, quacumque demum ratione actio admisceatur passioni. Græci hæc verba media ἀντιπεπονθότα vel αὐτοπεπονθότα vocant, eaque de hominibus, qui vel a se ipsis, vel ab aliis, volentes aliquid patiuntur, adhibere solent. Egregius hanc in rem locus apud Philonem Judæum, libro de Caino, ubi oves, pelles, et alia actione carentia, sensu passivo dicitur κείσθαι, οὐδὲν ἐνεργούν ἐξ αὐτοῦ, πάσχειν δὲ μόνον ὑφ' ἑτέρου, at hominem, qui se suapte sponte tondendum præbet, atque hoc modo actionem aliquam admiscet passioni, sensu medio κείσθαι perhibet, ὡς ἀντιπεπονθὸς - ἐπιτήδειον παρέχων ἑαυτὸν, ἀνακρινὰς τῷ πάσχειν τὸ ποιεῖν, p. 121. ed. Paris. Hujus scita secutus videtur Origenes, de verbo πείθεσθαι agens, quod sibi persuaderi pati significat, Lib. VI. contra Celsum, p. 315. Edit. Cantab. Spencer. Ostendit hic Presbyter Alexandrinus, vim et actionem verbi divini ac sacri oratoris, recipere ac pati debere hominem, qui audiat. Ἐπειδὴ τὸ πείθεσθαι ὡς περὶ τῶν καλουμένων ἀντιπεπονθότων ἐστίν, ἀνάλογον τῷ κείσθαι ἀνθρώπων, ἐνεργούντα τὸ παρέχειν ἑαυτὸν τῷ κείροντι· διὰ τοῦτο οὐ μόνος δέεται τῆς τοῦ πείθοντος ἐνεργείας, ἀλλὰ καὶ τῆς (ἢ οὕτως ὀνομάσῃ) ὑποπτάσεως πρὸς τὸν πείθοντα, ἢ παραδοχῆς τῶν λεγομένων ὑπὸ τοῦ πείθοντος. Διὰ τοῦτο οὐ παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὸν Θεὸν πείθειν λεκτόν τοὺς μὴ πειθομένους μὴ πείθεσθαι, ἀλλὰ παρὰ τὸ ἐκείνους μὴ δέχεσθαι τοὺς πιστικούς λόγους τοῦ Θεοῦ κ. τ. λ. “Quoniam verbum πείθεσθαι ex iis verbis, quæ ἀντιπεπονθότα vocantur, unum est, sicut κείσθαι dicitur de eo, qui se tondendum præbet: (p. 6. s.) ideo est opus non solum persuadentis opera, verum etiam eo, qui se persuadenti obsequentem præbeat, et, quæ ab ipso dicuntur, recipiat. Itaque non dicendum est, id persuadentis Dei vitio fieri, quin persuadeantur ei, qui persuadentur, sed in iis residere culpam, qui fide dignos Dei sermones haud recipiunt, nec persuaderi sibi patiuntur.” Conferantur hic ea, quæ supra (p. 28.) de hoc verbo notavimus. Vide etiam Menagium ad Laert. Lib. vii. Sect. lxiv. Conveniunt hujus generis verba, ut eorum distinctius explicem naturam, cum Hebræorum conjugatione hithpaël, virtutem quoque reciprocam exprimente. Hanc majoris, ut puto, momenti rem dignam judicavi, in cujus contemplatione separatim versarer. Cui quidem rei maxime mihi nova, quam præmisi, præfatio servit. Orientales igitur populi quum singulari hanc vim exprimant forma: quare media verba, eadem potestate instructa, ex libellis expungenda videantur grammaticis, id quod Cl. Clericus pro virili contendit, causam equidem perspicio haud sane ullam. Indicanet ea plerumque antecedentes formæ, activa nimirum atque passiva: quæ si usitatæ sint, tum vera mediæ formæ, usu etiam receptæ, significatio per se facile hinc intelligitur. Jam vero hæc nulla poterit esse alia, quam reciproca, hoc est, actionem inter et passionem media, sive ex utraque potius conjuncta. Poterit vero vis illa reflexiva vel expressa esse, vel occulta, quæ studiose diligenterque venanda. Ex quo perspicuum fit, Kusterum, qui Gr. in literis, dum vixit, adeo excelluit, ut anteferretur huic nemo, pauci pares putarentur, haud sine gravi causa, verborum mediorum a verbis activis et passivis differentiam in vi constituisse reflexivam. Nemo, præter antiquissimos Græciæ auctores, Atticos Atticistasque, hanc propriam verborum illorum curatius in usum convertit virtutem.

§. XVI. Clariora sunt pariter, ac multo plura, quæ Kusterus ex optimis probatissimisque τοῖς ἔξω collegit auctoribus, exempla, quam ut vis illa verborum mediorum reciproca convelli diluique possit. Aliud est sano διδάσκειν, doceo, aliud διδάσκειν, medium, quod vel se ipsum, vel alterum alicui docendum tradere (p. 118. s.) significat. Aristophanes utroque mediæ vocis utitur significatu. Ac prior quidem Nub. v. 127. occurrit, ubi Strepsiades inquit:

Διδάσκομαι
Αὐτὸς βαδίζων εἰς τὸ φροντιστήριον.

Ipse me docendum præbebo, scholam philosophorum frequentans. Alter, v. 1341. ubi Strepsiades pater de filio: ἐδιδάξαίν σε, Te docendum curavi, vel alteri commisi. Ammonius: Ἐδίδαξε καὶ ἐδιδάξατο διαφέρει· Ἐδίδαξε μὲν γὰρ ὁ καθηγητής· Ἐδιδάξατο δὲ ὁ πατήρ συστήσας. Ad hunc confer Cl. Valcken. Anim. p. 70. Subjicit, his dictis, hunc ipsum comici locum. Th. Magister: Ἐδίδαξα αὐτός· ἐδιδάξαίν δι' ἑτέρου. Ἀριστοφάνης ἐν Νεφέλαις. Ἐδιδάξαίν ἄν σ', ὡ μέλλει κ. τ. λ. Vid. Kusterus ad utrumque, indicatum ejusdem dramatis versum.

§. XVII. Neque vero plane nova sunt, quæ de vero verborum mediorum usu tradidit academia Paris. adscriptus. Hieron. Wolfius jam olim in suis eruditissimis Libanii argumentum Orationis I. Olynth. Demosthen. annotat. hæc commentatus est: “Differunt tamen (non semper, sed aliquando) sic ab Activis Media, ut illa eum, qui ipse facit aliquid, hæc eum, qui faciendum curat, significant, ut: ἡ βουλὴ ἐποίησεν τὰς τριήρεις, senatus curavit faciendas triremes, ὁ τέκτων ἐποίησεν, faber fecit. Ὁ καταψευδομαρτυρήσας, qui falso testimonio oppressit. ὁ καταψευδομαρτυρησάμενος, qui falsos testes subornavit. Καταδικάσαι iudicis, καταδικάσασθαι accusatoris est. Germani pro ποιήσασθαι, machen lassen, interdum simpliciter machen, καταχρηστικῶς dicunt: curatori id tribuentes, quod fit ab artifice.” Vid. Demosthenis recogniti specimen, Basileæ ex officina Hervag. A. p. C. N. c1515LXIX. ab hoc doctissimo curatum homine, quod mihi hæc scribenti ad manus est, p. 326. Dum non semper, sed aliquando, hanc verbis mediis attribuit differentiam, in eo plane nobiscum facit. Nam nos etiam passivam interdum, sæpiusque activam, iisdem vindicavimus virtutem. Ubi vero reciprocam illam notionem, quam et Hithpaëlicam dicere licebit, nativam verbis Mediis esse censemus, ita hanc utramque pro adscita, nec immerito, habemus. Ejusdem indolis hoc erat exemplum, quod hæc annotandi causam ei dederat, διενέμοντο videlicet, quod, ipso quidem interprete, idem, quod διεδίδουν, διεμέριζον, denotat. Formatio, scribit ille, media est, significatio hoc loco activa. Idem p. 327. seq. ad φράσιν, νόμον ἔθεντο, hæc observavit: “θεῖναι νόμον, est, legem ferre, rogare, θέσθαι νόμον, jubere, sancire, comprobare; hoc populus fecit, illud legislator Eubulus: τῷ θέσθαι contrarium est τὸ λύσαι καὶ καταψηφίσασθαι, abrogare, improbare, repudiare legem.” His Jo. Clericus, præter conjecturas ingeniosas, et ad speciem præclaras, opponit nihil. (p. 220.) Æschines in oratione contra Timarchum, præsentem Atheniensem, et Senatus et populi, concione, habita, legum optimarum exponit causas, sive sint a populo approbatæ, sive a Solone magistratuque rogatæ. Primaria utriusque legum generis, quantum ad earum originem attinet, hæc est, ut improbati occurrat. In hac Solonis populique leges amice consentire, collaudat orator. Itaque egregia pulcherrimaque orationis erit coherencia: neque mirum, quod mox ἔθεσθε, mox ἐθήκατε νόμον, ad easdem personas loquens, usurpet. Hæ enim mixtæ erant, dum aliquæ jus ferendarum legum habebant, aliquæ contra illas ferendas curabant. De Demosthenis et Euripidis φράσει idem, si rem ipsam bene putes, erit judicandum. (p. 81. 131. s.)

§. XVIII. Ἀγεσθαι γυναῖκα, et ἀγειν γυναῖκα, hæc utraq; φράσεις, quum a se invicem re ipsa differant, verissimum etiam, quod activum inter atque medium, in hac quidem locutione, intercedit, discrimen extra litem ponunt omnem. Illa enim, ducere uxorem in matrimonium, hæc vero, ducere, suam, vel alterius etiam, uxorem in

aliquem locum, veluti in urbem, hortum, significat. Sic Ælianus ἀγεσθαι γυναῖκα eo, quem indicavimus, sensu, ut vi. 4. xii. 1. xiii. 10. 33. adhibuit. Contra vero de picta Laidis imagine, quam Eubatas secum Cyrenam deportavit, verba faciens historicus, eum dixisse narrat, se ἀγειν Λαῖδα. En pulchram ambiguitatem! Lais volebat, ut Eubatas decerneret, se ducere uxorem, ἀγεσθαι γυναῖκα: hic vero ἀγειν eam malebat. Cf. præter indicem, fragmenta Æliani a Joach. Kuhnio edita p. 782. voce ἀγεται. Alia dicendi ratio, quam ex Menandri fragmentis citavit Clericus, λαμβάνειν γυναῖκα, quoniam in hac activa et media forma ejusmodi haud invenitur ἀμφιβολία, huic nostræ irritò plane conatu opponitur. Sed causam hic agat Th. Magister, qui Clericum Gr. literarum cognitione vicit. Hic vero ἐν ταῖς ὀνομάτων Ἀττικῶν Ἐκλογαῖς, p. 1. hæc notat: Ἀγεται γυναῖκα, οὐκ ἀγει, ἡγουν λαμβάνει. Ubi L. Bos p. 1. observat: Docet hic Auctor, non recte dici ἀγειν γυναῖκα, sed dicendum ἀγεσθαι γυναῖκα, pro λαμβάνειν, sive λαμβάνειν εἰς γάμον. Agitur nimirum de illa munditie, quam puriores et Ἀττικώτεροι scriptores, si qui alii, in deliciis habere solent. Hi etiam dicunt γαμῖν τινα, ut Apollod. III. 5. 6. p. 166. Luc. xiv. 20. addit γυναῖκα, nec non Lucian., Timon. I. 126. Clericus, vir clarissimus, itidem frustra se torquet, vim φράσεως, θέσθαι τὰ ὅπλα, mediæ nervos incisurus. Non erravit antiquus Thucydidis interpres, quod L. II. paulo post initium, ad θέμενοι τὰ ὅπλα notavit: ἀντὶ τοῦ, περιθέμενοι ἑαυτοῖς. Prævidit etiam sagacissima mente, ineptum videri posse, Thebanos urbem occupaturos non induisse arma: ἀνόητον γὰρ τὸ, μεταξὺ πολεμίων ὄντας, μὴ περιχεῖσθαι τὰ ὅπλα. Quod ut conciliet, pergit: τοῦτο δὲ εἶπεν, ὅτι ἐν τῇ ὁδῷ τυχὸν ἐβράσταζον αὐτὰ, ὥς δ' εἰς τοὺς πολεμίους ἦλθον, ἐνεδύσαντο. Res circumstantes huic explanationi non invitæ patrocinantur. Thebani, circa primum somnum, Platæam cum armis intrabant. Simul ut venirent, aderant ipsi Platæenses nonnulli, Nauclicles, et qui cum eo erant, de quo per exploratores haud dubie compertum habebant, portas omnes patefacientes. Itaque clam, nulla posita custodia, in densissima noctis caligine, per apertas portas in forum ingrediebantur. In quo, quum, ut res ipsa loquitur, nulla prius eos ursisset necessitas, induunt, quæ in via modo portaverant, arma, θέμενοι τὰ ὅπλα, et ne hoc quidem inimico concertandi consilio, verum amicam potius compositionem suasuri, quam se sine negotio impetraturos prospiciebant, cujus et participes reddebantur. Eandem φράσιν, τίθεσθαι τὰ ὅπλα, mox iterum conspicio. Si ἔθεντο ἀντὶ τοῦ ἀπέθεντο, prout ὁ Σχολιάστης p. 140. annotavit, collocatur, causa hinc nostra novum capit præsidium. Tunc enim designabit, a se abjicere arma. Cf. Rom. xiii. 12. Nihil autem in linguis usitatus est, quam ut simplicia compositum adhibeantur loco. Verum separatam in hac φράσει dilucidanda jam posuimus operam. (p. 38.)

§. XIX. Sat multa, quæ usum verbi medii reciproci probant, exempla in Kusteriana reperiuntur dissertatione, quibus plura ipsemet adjeci. Ea limatiori et mentis et aurium judicio ponderata mandasse memoriæ, Gr. literas amantem pœnitebit neminem. Augeri etiam ab eo poterunt, qui in legendis optimis probatæque notæ scriptoribus cum cura versabatur. Addimus verbum χαρίσασθαι, quod, sui copiam facere amanti, designat Aristoph. Equit. v. 514. ubi de arte comica, tanquam de femina, perquam venuste loquitur, quæ multos quidem habet amatores, sed paucis sui facit copiam. Sunt enim πεισῶν et χαρίζεσθαι rei amatoris verba. Illud, feminam amare, sollicitare, deque concubitu compellare, hoc vero amatori copiam fui facere significat. Evolv. Priscianus, qui L. XVIII. col. 1198. hunc in medium attulit locum, itemque Pindari, vatis Græcorum lyrici, scholiastes ad Pyth. B. v. 78., nec non vetus ipsius comici laudati enarrator.

§. XX. Afferam nunc, missis ambagibus, illustriora Sacra, quæ in promptu mihi sunt, Ἀντιπεπονήτα Verba; quæ, voce a Kustero semel introducta, Reflexiva sive Reciproca non immerito dixeris. Matth. xxvii. 5. Judas, ὁ προδότης, seipsum suspendisse his dicitur verbis: καὶ ἀπελθὼν ἀπήγγατο, Et abiens se suspendit. Hoc enim sensu in profanis probationis notæ auctoribus istam sæpissime inveniri vocem, doctissimi homines, quos cel. Wolfius ad h. l. commendavit, multis docuerunt exemplis: ut nihil de iis dicam, quæ Cl. Kusterus (p. 10.) recitavit. Ad eandem quoque φράσιν illustrandam multum attulerunt adjumenti eæ, quæ Jac. Perizonio cum Jac. Gronovio de hac voce intercessere, lites. Huic etiam interpretationi omnium commodissime adaptatur Lucæ narratio, Act. i. 18. 19. ubi πρηνὴς γενόμενος, præcipitatus dicitur ὁ προδότης. Sic etenim suspensio antecedens erat, et ex eminenti loco prolapsio seu præcipitatio, consequens. Omnem rem scite delineavit N. Tillemontius, dans ses Mémoires pour servir à l'Histoire Ecclésiastique, ed. Bruxell. c1715ccvi, ubi Tom. I. Part. I. p. 57. ita commentatur: 'Il alla se pendre et s'étrangler: et étant ensuite tombé sur le visage, il creva par milieu du corps; toutes ses entrailles furent répandues par terre.' Et in notis subjectis, not. xxix. p. 237. sq. addit: 'Quelques nouveaux Interprètes font diverses questions sur la mort de Judas, et semblent ne vouloir pas qu'il se soit pendu, comme porte le Texte Latin de S. Matthieu et de S. Luc, mais qu'il a été suffoqué par la violence de sa douleur, ou par quelque espèce d'esquinancie. Nous ne voyons point de difficulté à suivre simplement le Texte de l'Écriture, étant aisé qu'après s'être pendu, il soit tombé sur le ventre, et soit crevé.' Omnia hæc, ipso morti D. N. J. C. consecrato die, contigisse, ex Matthæi historia concludit idem elegantissimi vir ingenii. Ceterum de morte τοῦ προδότης, erudita Th. Ittigius collegit in H. E. prim. secul. selectis capit. C. vii. Sect. v. §. XXVII. p. 461. sqq. Matth. xxvii. 35. solum medium verbum διμερίζαντο, inter se partiti sunt, notat: sacer autem historicus ἐμφάσεως χάριν adjecit pronomen reciproci ἑαυτοῖς. Id quod verbis interdum mediis accidere, L. Kusterus sub fin. sect. II. lectores suos commonefaciendos existimavit.

§. XXI. Matth. v. 42. Servator suos prohibet amicos aversari τὸν θέλοντα δανείσασθαι, volentem mutuum accipere. Ut enim activum δανεῖσαι mutuum dare pecuniam, ita δανείσασθαι medium, facere sibi mutuum pecuniam dari, vel, si mavis brevius magisque Latine, mutuum pecuniam accipere aut sumere, designat. Matth. xi. 17. καὶ οὐκ ἐκύβασθε, et non planxistis. Κόπτω in activo est tundere sive percutere alterum: at κύβασθαι in medio, se vel pectus suum in luctu tundere sive percutere; id quod Latini unica voce plangere expriment. Luc. viii. 52. πάντες ἐκόπτοντο αὐτὴν legitur, hoc est, omnes plangendo lugebant eam, κοπτόμενοι ἐπένθουν. Nam κόπτομαι τινα, cum quarto casu, sensu quodam prægnanti augentique, significat, κοπτόμενον πενθεῖν τινα, plangendo lugere aliquem. Luc. ii. 1. 2. ἀπογράφεσθαι et com. 5. ἀπογράψασθαι notat se vel nomen suum in tabulis censendum præbere. Ubi curare vel præbere vim medii activam, describendum vero seu censendum, passivam illius continet virtutem. vid. Kust. Sect. ii. n. 2. p. 117. Res ipsa, quam hic descripsit Lucas, ex breviario Romano dilucidanda. Commemorat nimirum ille ἀπογραφῆν, quæ ad πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, hoc est, ad omnes orbis Romani provincias, pertinuit. Loquitur historicus divinitus eruditus ex ipso Romanorum more. Hi etenim, rebus secundis ac victricibus armis elati, superba sibi arrogabant nomina; præsertim quum regnis, quæ nondum sub potestatem redegerant, formidolosi essent. M. T. Cicero, consul Romanus, de Jul. Cæsare L. IV. ep. vii. eandem in sententiam loquitur: 'Ejus potestas, quam veremur, terrarum Orbem complexa

¹ Idem σχόλιον ad Xenoph. Exp. Cyri. I. 56. applicat Cl. Hutchinson, ac vincit, φράσιν nominatam de eo dici, qui armis suis indutus consistat. Menon hic et Clearchus, licet nullo Praxenum odio prosequerentur, infestis tamen animis inter se jamjam concurrunt; ideoque neutiquam arma ei erant deponenda, qui se utriusque temeritati interposuerat.

est.' Act. xviii. 18. *χειράμενος τὴν κεφαλὴν*, postquam sibi tondendum curaverat caput. Ita *χειράσθαι* et *κείρασθαι* eodem sensu occurrit, facere se tondendum, vel, tondendum se præbere.

§. XXII. Act. xxv. 11. *οὐδεὶς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι*, Nemo, erga eos gratosum se præbiturus, me illis tradere potest. *Χαρίσασθαι*, quod se gratosum alicui exlibere, vel gratificari, *χάριν καταβέσθαι*, com. 9. designat, sensu hic prægnanti ponitur pro *χαρισάμενον τῷ δεῖνα, παραδίδοναι τινὰ εἰς ἀπώλειαν*, gratosum sese cuidam præbendo aliquem supplicio tradere capitali. Cf. com. 16. ubi additio vocum *εἰς ἀπώλειαν*, verbum *παραδίδοναι*, quippe quod cum *εἰς persæpe*, ut Matth. x. 21. Luc. xxi. 12. Act. viii. 3. xxii. 4. I Cor. v. 5. 2 Cor. iv. 11. conjungitur, in media forma *χαρίζεσθαι* occulta quadam inesse virtute, dubitare sinit neminem. Jo. autem Millius, theologus Anglus, verba sibi dedit, quod voces, *εἰς ἀπώλειαν*, quæ tamen non nisi in paucis non extant Codd. MSS., interpretamenti esse loco insertas, induxerit in animam. Sic media etiam forma Rom. iii. 4. si quid judicando valeo, in hac obtinet formula: *καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε*, ut vincas, quum judicio contendis, seu disceptas, et judicandum te sponte offers. *Κρίνω* enim, judico, *κρίνομαι*, in passivo, judicor, invitus nempe, seu nolens volens: quam in sententiam criminis rei capitalis *κρίνεσθαι*, inviti, nolentes volentesque, judicari dicuntur: at *κρίνομαι*, in medio, judicio se suapte sponte offerre, tumque judicio disceptare, sive contendere significat. Hoc modo Thucydides, scriptor Ἀττικώτατος, *δίχῃ κρίνεσθαι*, judicio disceptare, L. I. c. xxxix. usurpavit. Idem Lib. vi. p. 429. *ἔτοιμος ἦν κριν ἐκκλησίᾳ κρίνεσθαι*, εἴ τι τούτων εἰργασμένος ἦν, paratus erat, antequam proficisceretur, judicium subire, si horum quidquam fecisset. Demosthenes adv. Midiam p. 412. Midiam hisce compellat verbis: *ἐν δὲ τῷ κρίνεσθαι παραχρημα ἐλεηθῆσθαι*, dum vero judicem adis, et rogas, ut jus tibi dicat, misericordiam confestim consequeris. Huic eleganter opponitur *νικᾶν*, quod in judicio vincere, apud Æschinem, Theophrastum, Isæum, Polyænum, qui ἐν δικαστηρίῳ addit, designare, ostendit Jac. Elsner, vir clarissimus, in Observat. Sacr. in N. T. libros, p. 19. Eandem rem φράσσει Ciceroniana, judicium vincere, L. I. in Verr. c. liii. sive simpliciter vincere, L. IV. in Verr. c. xli. licet exprimere. Nullum mihi est dubium, quin credam, Alexandrinos Interpretes, quos, ut solet, secutus est Paulus, eam vocis *κρίνεσθαι* mediam ob oculos habuisse potestatem. Atque hoc tanto quidem magis mihi persuadeo, quo exploratius habeo, cum Hebræa locutione *נִכְרַח*, Psalm. li. 6. eam bellissime convenire, quæ eadem, qua Gr. dictio, convertenda erit ratione. Namque ut *נִכְרַח* verba notat, quæ tu locutus es, ita illa vox non potest aliter, quam de eo, quod tu subis, judicio hic explicari.

§. XXIII. Rom. vii. 5. *τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν ἐνεργέιτο*, in membris efficacia sese præbebant nostris; quo etiam sensu Gal. v. 6. *πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη*, fides per caritatem sese actuosam efficacemque præbens, per internam, qua καθ' ἑαυτὴν Jac. ii. 17. animata est, vitam, admodum significanter appellatur. Pari modo Rom. viii. 14. ubi non nisi ii divina *υἰοθεσία* digni censentur, ὅσοι πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, qui Spiritu Dei agi se patiuntur. Etenim homines etiam impii, non Dei, sed inferni genii amici, ἄγονται, in passivo, aguntur a Spiritu sanctiore, quippe qui Rom. ii. 4. eos serio efficaciterque ἄγει, agit, ducit, impellitque ad veram sinceramque *μετάνοιαν*: hi enimvero non *αγονται*, in medio, hoc est, agi se haud patiuntur, sed, qua sunt malitiosa animi obstinatione, salutari sanctissimi Spiritus operationi repugnant et adversantur. Eodem se modo res habet Gal. v. 18. *εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε*, si vero Spiritu agi vos patimini. Sic et ἀπαγόμενοι, qui abripi se patiuntur, I Cor. xii. 2. Vox media *κομίσασθαι*, qua reportare aliquid, quod meum est, in meum usum, quod ab altero accepi, adeoque consequi, impetrare, obtinere vel consequi, denotatur, nec in sacris N. T. *ὑπομνημασιν* adeo peregrina censenda, ut non sæpius in illis inveniatur. Vid. e. gr. 2 Cor. v. 10. Eph. vi. 8. Col. iii. 25. Hebr. x. 36. xi. 39. I Pet. i. 9. v. 4. 2 Pet. ii. 13. Sic Eph. iv. 32. *χαριζόμενοι ἑαυτοῖς*, gratiosos vos exhibentes vobismet ipsis. Pronomen reciprocum *ἑαυτοῖς*, necessitatis causa, ut Kusterus annotavit, additur, quoniam personæ, quibus gratia facienda, diserte nominandæ erant. Ibidem: *ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν*, Deus in Christo gratosum se vobis præbuit. Hebr. xii. 1. *ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα*, onus a vobis deponentes omne. Com. 7. *ὡς υἱοὶς ἡμῖν προσφέρεται ὁ Θεός*, erga vos, tanquam filios, se gerit Deus. I Tim. iii. 1. *ἐπισκοπῆς ὀρέγεται*, episcopatum appetit, desiderat. Hanc *ὀρέγεσθαι* notionem ex metaphora ducit. Ὀρέγω enim, vox activa, extendo, porrigo, significat: at *ὀρέγομαι*, in medio, me porrigo, manus extendo ad aliquid captandum. Unde *ὀρέγεσθαι* *τινος* proprie manus ad aliquem protendere denotat; quo sensu Homerus Hectora manus ad filium suum porrexisse, Il. Z. *παῖδός ὀρέξατο* dicit. Quoniam vero ad ea, quæ appetimus, manus extendere solemus, idcirco ipso appetendi sensu verbum adhibetur. I Pet. v. 5. *τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε*, humilitate vos, tanquam veste, convestite. Hesych. p. 1071. n. 13. et p. 1247. n. 8. Hoc verbum Petrinum *ἐγκομβώσασθαι* in glossa MS. Cod. Coislin. xxvi. redditur *ἐνείλησασθε, περιβάλεσθε ἢ ἀναστήλασθε*. Hesychius *λέξιν, ἐγκομβώσασθαι*, exponit per *στολίσασθαι*, vestire se, veste ornare se. Hanc et per π et per β, literas easdem labiales, κατ' ὀρθογραφίαν sine vitio scribi, Suidas observat. In vernaculo dicimus: Kleidet euch an, schmücket euch.

§. XXIV. 2 Corinth. xi. 2. verbum *ἡρμοσάμην* a nullo interprete sic explicatum fuit, quem ad modum vis ejus Media, imo et res ipsa, flagitat. Vera hæc notio est: Ego vos mihi conciliavi, quo vos castam virginem uni offerrem viro, Christo. Hanc potestatem jam (p. 103.) extra omnem collocavi dubitationem. Verum et res ipsa hanc requirit enodationem. Quod eruditi explanatores vulgo sciscunt, S. Paulum hoc sibi velle, Ego vos desponsavi uni viro, id quidem ipsi sacrarum veritatum vinculo repugnat. Qui enim sanctus servatoris nostri orator socer ecclesiæ dici possit? Quid, quæso, est, ecclesiam Christo despondere, re quidem spectata, et abjecta figura? Nihil aliud, quam eandem Christo homini dare, ut tota ejus sit. Ex quo sequitur, ut is, qui Servatori dare potest ecclesiam ac despondere, eam ipse, jure creationis, in sua potestate habeat, necesse sit. Sacri autem libri nos erudiunt, hunc neminem, nisi Deum Patrem, esse, qui Filio suo *ὁμοουσίῳ* cœtum, ut omnium hominum, ita præcipue sanctorum, proprium ac suum dederit et tribuerit, jure quidem redemptionis singulari, secundum humanam, quam habet, naturam; idque fecisse eum ex æterno pacto, post hoc ipsum redemptionis opus absolutum; Matth. xxii. 2. s. Ps. ii. 8. Jo. xvii. 2. 6. Eph. i. 22. Phil. ii. 9. Proinde iis, qui S. Paulum ut socerum aut patrem Christo ecclesiam Corinthiacam despondisse putant, violatæ diem et virtutis verbi Medii reciproci dicimus et divinæ veritatis. Vid. Commentatio nostra theologica solemnī occasione oblata, formis descripta, De Ecclesia Virgine ad 2 Cor. xi. 1, 2. Quo etiam loco huic 1. et 2. commatis interpunctioni adfuimus: Ὁφελον ἡνείχεσθέ μου μικρόν τι τῆς ἀφροσύνης (ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου) ζῆλῳ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζήλω· ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς, (ὥστε vel τοῦ, id est, ὑπὲρ τοῦ, Hebr. xi. 5.) ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνὴν παραστήσαι, τῷ Χριστῷ. Gal. i. 16. οὐ προσανέθην σαρκὶ καὶ αἵματι, non commisi me. Gal. ii. 6. ἐμοὶ οὐδὲν προσανέθεντο, mihi nihil commiserunt. Elegans hic usus est verbi Medii *προσανατίθεσθαι*, qui multos præterit. (p. 112. s.) Laudat Cl. Bos in Exercitt. Philol. in N. T. p. 172. Belgas, qui τὸ *προσανατίθεσθαι* verterunt, te raade gaan, observans, eleganter istud verbum Græcis notare, quod Lat. adhibere aliquem in consilium, exponere ali-

cui arcanum suum, et super eo ipsum consulere. Munit hanc rem loco illo, quem ex Luciano (p. 113.) in medium protulimus. At vero genuina notio est *φράσεως, προσανατίθεσθαι τινι*, alicui se committere. Hæc vero ab hac loquendi formula, aliquem in consilium adhibere, distincta est. Possum etenim amico meo, qui non magna valet sapientia et prudentia, me aliqua in re committere, quem idcirco in consilium non adhibeo. Non est hic silentio prætereundum, Cl. Hemsterhuisio istam Cl. Bos explicationem probatam esse videri, quoniam eam ad verba Lucianea in margine, ulla sine censura, adscripserat, T. ii. p. 642. Gal. vi. 7. *μη πλανᾶσθε*, ne decipite vos ipsimet, (p. 113.) 1. Pet. v. 6. *ἐπλῖξθε*, armate vos, (p. 107.) Act. xiii. 46. *στρέφόμεθα*, convertimus nos. Sic, præter vernaculam nostram, Belgica habet versio: Ziet, wy keeren ons tot te Heidenen. *Ἀποθέσθαι*, a se deponere, Act. vii. 58. Col. iii. 8. Jac. i. 21. Huc et alia sanctioniora N. T. exempla pertinent, ut: *ἀνδρίζεσθε*, viros vos præstate. (Xenoph. *Ἀναβ. Δ'*. 296. ed. Oxon. *ἀνδρίζόμενοι*, viros sese præstantes) 1 Cor. xvi. 13. *ἐπικτεινόμενος*, extendens, Phil. iii. 14. *μη μεθύσκεσθε*, ne inebriate vos, Eph. v. 18. *ὑπεραιρόμενος*, efferens sese. Phil. iii. 14. *φυλάσσεσθε*, custodite vos, 2 Pet. iii. 17. *φθείρονται*, corrumpunt se. Jud. v. 10. *μη συσχηματίζεσθε*, ne configurate vos, Rom. xii. 2. 1 Pet. i. 14. *μετασχηματίζονται*, se transformant, simulant, 2 Cor. xi. 13. 15. Hanc *φράσιν* Josephus exprimit, *μετασχηματίσας αὐτὸν*, A. I. vii. 10. 5. *καταγρίζεσθε*, facite vos perfectos, 2 Cor. xiii. 11. *μη πικραίνεσθε*, ne exacerbate vos, ne acerbos vos præbete, Col. iii. 10. *θερμαίνεσθε, χορτάζεσθε*, calefacite vos, saturate vos, Jac. ii. 16. *περιτέμνεσθαι*, facere se circumcidi, Act. xv. 1. 24. 1 Cor. vii. 28. Gal. v. 2. 3.

§. XXV. Verba media, quæ §. XII. passivè interpretatus sum, reciproce etiam haud incommodè explicari, pleraque omnia ex iis, quæ supra disputavimus, præteribit neminem; ut: *κτᾶσθαι*, sibi acquirere, comparare; *ἀπελούσασθε*, abluendos vos præbuisitis; *ἐβαπτίσαντο*, sacro sese lavacro abluendos præbuerunt, curarunt, et reliqua. Hic adde Act. xii. 16. *βάπτισαι*, sacro te lavacro abluendum præbe; *ἀπόλουσαι τὰς ἀμαρτίας σου*, abluenda præbe peccata tua. 2 Pet. ii. 22. *ὃς λουσαμένη*, sus, quæ se abluit. Homines etiam sanctos istud, quod verbis, activo *ποιεῖν*, et medio *ποιεῖσθαι*, Kusterus attribuit, attendisse discrimen, invenio. Ut medium *ποιεῖσθαι* proprie ad ipsum facientem, qui sibi aliquid facit, refertur: ita *φράσις* composita, *ποιεῖσθαι πρόνοιαν τῆς σαρκὸς*, providere carnem suam, curam suæ habere carnis, Rom. xiii. 14. significat. Eadem plane loquendi ratio in fragmento quodam Diod. Siculi extat, quod ab interitu vindicatum, in aspectum lucemque protulit Cl. Boivinus: *τοῦ σώματος ἐποιούμην πρόνοιαν*,² hoc est, ipso interprete, meo consului providus corpori. Gallice verba ita reddidit: J'ai eu la sage précaution de me préserver d'être blessé.³ Hanc illustrationem nostram probavit Cl. vir, Pet. Wesseling.⁴ Consultum erit, de hoc antiquo, unde hæc verba petii, monumento nonnulla commonere. Diod. Siculus, ut neminem præterit, XL. libros historiæ universalis composuerat. Ex his vero quum non nisi priores quinque, una cum altera decade tota, hodie supersint, XXV. interierunt. Inventa sunt hinc inde quædam fragmenta, in quibus hoc etiam portio aliqua sexti voluminis esse videtur. Olim quidem illud, eo quod Diodori nomine inscriptum nondum antea exierat, pro declamatione cujusdam Græcorum sophistæ habitum fuit. Neque unquam latina fuit civitate donatum, quin plane adhuc traditum oblivioni. Henr. Stephanus A. p. C. N. *CIΩICLXVII*. primus et unus illud evulgavit Græce, idque, Declamatio cujusdam Anonymi, inscripsit. Is. Vossius, quum A. *CIΩICCL*. per Florentiam iter faceret, Bibliothecam Magni Etruriæ ducis ea visitavit occasione, ibidemque codicem reperit manu exaratum, qui hoc fragmentum Diod. Siculo vindicaverat. Is hoc descriptum, ignorans semel jam luci expositum, recudendum postea curabat, eidemque tribuebat historico, facta etiam Cleonnis et Aristomenis, utriusque in eo commemorati, in ipso titulo mentione. Illius pater, Ger. Vossius, ad Addenda Historicorum, quos edidit, Græcorum p. 592. editionis *CIΩICCL*. notulam⁵ adjiciebat, omisso vero et Diodori libro, et explicatione nominum, quinam illi sint homines, Cleonnis atque Aristomenis. Tum vero *CIΩICCCX*. in hanc rem curiosius inquisivit Boivinus, ipsum fragmentum denuo Græce exhibuit, in Latinumque pariter et Gallicum transtulit sermonem, et critique historiceque explanavit. Credant *οἱ φιλέλληνες*, se ex hac perlecta Dissertatione multum utilitatis ablaturus.

§. XXVI. 1 Cor. x. 13. hanc legimus *φράσιν*, *ποιεῖν ἔκβασιν*, facere aliis exitum, vel, si mavis, facere, ut alii exeant. Deus enim Opt. Max. est ille, qui *ποιήσει τὴν ἔκβασιν*, faciet, ut vera, viva salvantique ipsi adducti fide, ex variis calamitatibus tandem exeant. Locutio ex alia sibi amica haud paulo evadet illustrior. Thucyd. Lib. ii. cap. iii. Herodian. Lib. iii. cap. ix. n. 17. alique dicunt, *ποιεῖσθαι ἀπόβασιν*, facere excensionem in terram. Loquuntur de iis, qui ipsi excendant. At *ποιεῖν ἀπόβασιν* foret, efficere, ut alii excendant, sive, aliis excendendi copiam facere. Eundem in modum *ποιεῖσθαι ἔκβασιν* idem esset, ac, facere sibi exitum. Dum autem, *ποιήσει ἔκβασιν* divus dixit Apostolus, sensus est, id quod ipsa etiam res docet: Deum suis credentibus facturum commodam lætissimamque ex tentatione elabendi copiam. Hæc sunt igitur verba vere media sacra, quæ suapte natura *ἀντιπάθειαν*, seu virtutem reciprocam ac reflexivam ex Græcorum expriment consuetudine.

§. XXVII. At sunt alii etiam modi, quibus eandem reciprocam sententiam eloquuntur Gr. lingua loquentes. Verba hinc activa, hinc passiva, hoc reflexivo sensu, nonnunquam adhibere non verentur. Unicum variandi studium, quo quidem in linguis nihil esse usitatius solet, veram illius dicendi formæ causam equidem interpono. (p. 16.) Tunc vero activis ac passivis verbis reciproca notio, quæ mediis propria et velut essentialis est, extrinsecus modo accedit, iisque adeo, ex usu non adeo frequenti, accessoria tantum et accidentaliter existimanda. Activa, de quibus initio dicendum, vim adsumunt reciprocam ope pronominis reciproci, ejusque sive expressi, sive supplendi. Thucydides, i. 132. 85. *καθίστησιν αὐτὸν ἐς κρίσιν*, se reum constituit, *ἀντὶ τοῦ καθίσταται*. Aristoph. Pl. 781. *ἐνδίδοναι αὐτὸν τινι*, tradere se alicui, alicujus potestati se permittere, pro, *ἐνδίδοσθαι*. Lucianus, Atticista, in Toxar. p. 142. ed. Amst. *ἀπάγξει αὐτὴν, ἀντὶ τοῦ ἀπάγεται*, dixit; quod an imitandum sit, Kusterus dubitat. Heliodorus Æthiop. Lib. ii. c. 26. pro *στέλλεσθαι*, ire, proficisci, *στέλλειν αὐτὸν usurpavit*; quod an satis Græce dictum sit, aut in medio relinquo, aut non plane improbandum duco. *Καθίζομαι*, in medio, sedere me facio, vel sedeo, notat; in activo autem, *καθίζω*, sedere facio, in sella colloco. Illud igitur sine ellipsi pronomen continet reciprocum *αὐτὸν*: huic vero quoties reflexiva notio accommodatur, dicta *ἑλλειψις* adaptanda. Hinc ad illud Thucydidis, lib. i. c. cxxvi. *καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βοῶν, ὁ Σχολιάστης* recte adscripsit: *αὐτοὺς δηλονότι*. Hoc modo *κουφίζοντα* in Euripidis Hel. v. 1571. p. 302. occurrit:

—τᾶλλα μὲν δὴ βράβως εἶσα νεῶς
'Εθέμεσθα κουφίζοντα—

¹ Vid. Diss. sur un Fragment de Diodore Sicule par M. Boivin l'Ainé, dans les Mémoires de Littérature, tirés des Registres de l'Académie Royale des Inscriptions et Belles Lettres, Tom. III. p. 104. seq.

² P. 110.

³ P. 114.

⁴ In egregia Diodori editione, p. 639. nota ad lin. 94. ubi et istud fragmentum reperitur.

⁵ Illa nunc in ipsum textum inserta legitur L. ii. c. ii. p. 107. ed. Operam J. G. Vossii, junctim 6. tomis Amstelod. A. *CIΩICCC*. editorem.

Ubi Æmilius Portus ad *κουφίζοντα* jubet *ταυτὰ* suppleri. Dum vero, Attice hac ratione dici, addit, haud scio, unde robur hujus petat opinionis. Hoc quidem certum, id quod Jos. Barnes subjicit, Græcos *συνέκρινες*, id est, *ἐαυτὸν*, et *μεταστρέφας*, hoc est, *ἐαυτὸν*, dicere; verum, dum prius illud pro *συνέκρινες*, alterum vero loco *μεταστρέφας* collocari existimat, media reciproca cum passivis verba confundit incaute. Namque *συνέκρινες*, vox media, vim in se habet reciprocam sine pronomini *ἐαυτὸν* additione, vox item activa *μεταστρέφας*, non nisi pronomine vel expresso, vel supplendo, eandem nanciscitur potestatem. Contra vero *συνέκρινες* et *μεταστρέφας* passiva sunt participia, vimque tamdiu etiam retinent passivam, quamdiu reciprocam virtutem res non exigunt circumstantes. Itaque illa verba per hæc non ea, qua decet, explicantur accurratione. Neque vero Latini, in primisque Poetæ, usum activi reflexivum abhorrent, Marone teste, qui canit *Æneid.* lib. xi. 707.

—pugnæque accinge pedestri.

scilicet, te ipsum, pro quo etiam accingere vates in ligata utuntur oratione. Quibus ex annotatis intelligi potest, medium verbum *τιμαρτίζω*, §. VIII. a nobis relatum, vim unice activam habere. Namque reciprocum pronomen *ἐαυτὸν* cum illo consociatur; idque tanto magis, quod, secundum Menandri indicem, cum quovis accusandi casu constructum, idem, ac punire, significat. Itaque et *τιμαρτίζω* *τινα* et *ἐαυτὸν*, punire aliquem, et se ipsum, non invita dicitur auctoritate. Dantur etiam activa reflexiva sacra, ut Joan. xi. 33. *ἐτάραξεν ἐαυτὸν*, pro *ἐταράχαστο*, turbavit se ipsum. Sic Act. vii. 42. *ἑστρέψεν*, scil. *ἐαυτὸν*, convertit se Deus, Græcam hanc esse constructionem *κατὰ ἀντιπάθειαν*, duce Casaubono, annotavit Er. Schmidius, qui et exemplis Homeri confirmat eandem. Act. xxiii. 12. *ἀνθεμά τίσαν ἐαυτοῦς*, devoverunt sese. Add. v. 14. 1 Cor. xvi. 15. *ἐτάξαν ἐαυτοῦς*, pro *ἐτάξαντο*, constituerunt, devoverunt se ipsos. Gal. vi. 3. *ἐαυτὸν φρονεπάτῃ*, semet ipsum decipit opinione. 1 Tim. iv. 7. *γύμναζε σεαυτὸν*, exerce te ipsum. 1 Jo. v. 21. *φυλάξατε ἐαυτοῦς*, cavete vobis, seu, ut vetus interpres, custodite vos. Ita verbum *καθίζω* in sedendi significatu, Matth. xix. 28. xx. xxv. 31. xxvi. 36. Luc. xxiv. 49. Act. xiii. 14. xvi. 13. xxv. 6. Eph. i. 20. Apoc. iii. 21. Magna emphasi adversarius J. C. dicitur *καθίσαι (ἐαυτὸν) ὡς Θεὸν*, constituisse (se ipsum) ut Deum, in templo Dei, 2 Thess. ii. 4. Conf. Diss. nostra (p. 97.) indicata, p. 109. alibique, omisso reciproco, quod supplendum, pronomine ponitur. Contra vero medium *καθίστημι* Matth. xix. 28. *καθίστημι* Luc. xxii. 30. sine dicta reperitur *ἐλπίσει*. Simile de ceteris hujusmodi verbis iudicium ferant, qui Gr. venanter veneres, nativumque Græcismi leporem persequuntur.

§. XXVIII. Passivis etiam interdum verbis reciproca adhæret significatio. In Romana istud lingua haud raro fieri, nisi qui animum ex ea hospitem retulit, præterit neminem. Id vero, dixerit aliquis, non mirum videtur? namque Latina lingua peculiari reciproca caret conjugatione. Quare hoc, quod magis huc quadrat, addo: Hebræi utuntur, quorum Hithpael reciproce significat, interdum nihilominus Niphal, passivo verbo, sensu reflexivo utitur. Cui rei vel duæ voces *וָשׁוּב* 2 Sam. xx. 10. qui se custodit, et *זָכַח* ix. 9. *וָשׁוּב* qui seipsum salvavit, erunt argumento. Ejusdem rei dilucidandæ ergo has duas excitavit voculas Jo. Meyerus, in Acad. Hardervic. sacr. literarum professor celeberrimus.¹ Hinc Interpretes Alexandrini, ubi in originali sermone hitpael extat, per passivum eam convertunt formam, haud saue ignari, vim interdum reciprocam Græcorum inesse passivis. Exemplo sit 1 Reg. xxi. 20 ubi de Achabo narratur, quod *ἑλπίσεν* vendiderit se ipsum ad faciendum malum. Cf. com. 25. In priori loco *ἑλπίσας* vendidisti te, in altero autem *ἐπράθη*, te vendidisti ipsum, legitur. Eadem res de Israelitis 2 Reg. xvii. 17. commemoratur, ubi *ἐπράθησαν* eadem reciproca notatione Græci utuntur antiqui foederis enarratores. Vid. Lev. xxv. 48. et Deut. xviii. 68. et confer *τοῦς ὄφ.* Quod L. Kusterus, præterita perfecta et plusquam perfecta verborum mediolorum naturam et indolem reliquorum formæ suæ temporum haud sequi, sed cum terminatione vim quoque median exuere, perhibet, in eo equidem ab ipso meam sejungo sententiam. Hæc mediū verbi tempora eandem sibi notionem conservant atque tuentur. *ἄρω*, apto. *ἄρομαι*, apto me, congruo, ich schicke mich. *ἄρησα*, aptavi me, vel, congrui. Ita Homerus Od. E. et II. Γ. ut alios in re haudquaquam dubia taceam auctores. Sic *ἄλλω* sive *ἄλλω* notat perdo, *ἄλλω* perdidit me, vel perii, Luc. xv. 24. *ἀπολωλὸς ἦν*, perdidit se, vel perierat. Ibid. com. 6. *τὸ πρὸ βροτὸν ἀπολωλὸς*, das Schaf, das sich verloren hatte. p. 265. Add. Matth. x. 6. Hac ratione quum falsa sit Kusteri opinio, consecrarium etiam, quod inde ducit, non ita firmum erit censendum, ac si ex Euclidis emanasset præceptis. Existimat ille, præterita perfecta passiva pro utroque illo mediū verbi præterito, significatione media, hoc est, reciproca Græcos, et præcipue Atticos, adhibere. Ita vir doctissimus bonæ quidem causæ suscepit patrocinium, sed male interdum oravit eandem. Non nego, vocem passivam *ἐτάλην* pro, me contuli, veni, in, profectus sum, inveniri; neque abnuo, *ἀντιποθήμαι*, *ἀντιποθήεις*, *μεταποθήμαι*, *πεφόθημαι*, *πεφόθηεις*, *ἐπιδόθημαι*, *ἐπιδόθηεις*, *ἐκκεκομισμένος*, *προσσηνηγμένος*, aliaque verba passiva, in primisque aoristos atque præterita, reciproce nonnunquam accipi: hoc unum mihi posco dari, eam tunc reciprocam notionem passivæ formæ non sane essentialem, sed tantum accidentalem accessoriamque esse dicendam. Variatio hunc introduxit usum, et oratores, numeri, quem vocant, oratorii amantes studiosique, longiora sibi tempora reddiderunt familiaria.

§. XXIX. Sed oro viros Græce peritos, ut caveant etiam atque etiam, ne passivis verbis non sine delectu vim attribuant reciprocam. Nativa enim nullius non conjugationis significatio tamdiu mordicus est tenenda, dum ascitam res ipsa et ratio requirat. Ita huic quoque parebis legi, si a passiva verborum passivorum potestate non prius discedas, quam necessitate, hoc est, probabili veritate poscente. Illustre se mihi obtulit exemplum, quo id, quod mihi volo, concinne illustrare potero. Gottfr. Olearius, eximius quondam ac meritisissimus hujus academici Theologus, voci passivæ *ἐγείρεται* 1 Cor. xv. 4. sqq. et passivam, et reciprocam, utramque nimirum in hoc loco conjunctam, subjicit notionem, ad calcem Observat. in Matth. p. 745. Sensum hunc esse jubet: Suscitatus est Christus ab alio, Deo Patre nempe; idem vero etiam Suscitatus est a se ipso. Quam ut muniat opinionem, istud vult sancte teneri: reciprocum illum passivorum significatum a Græcæ linguæ genio non alienum esse: tum vero addit, eundem scriptoribus sacris frequentissimum esse, qui ex Hebræis fuerint, quorum Conjugationem Hithpael vix alia ratione, quam ista, commodius exprimere liceat. Nollem hæc in chartam conjecisse virum celeberrimum. Ut enim reciproca notio nonnullis verbis passivis interdum a Græcis tribuatur: illa tamen verba cum cura notanda erunt, quæ usum illum ac vim vere probant. In his vero *τὸ ἐγείρεται* non reperio. Quare vim illam fictam esse arbitror. Nec tam frequens est ista in sacris tabulis usus, ut frequentissimus dici queat. Quid? quod Hebraicum Hithpael per verbum Medium rectius exprimitur, (p. 164.); hoc autem non nescivisse viros divinos, exempla, quæ attulimus, testantur. At si hanc quoque verbi Medii vim nescivissent, crediderim ego, eos *ἐγείρεν ἐαυτὸν* libentius dicturos fuisse. Cf. p. 338. Sed qui ex Hebræo jam sermone separatam sciverunt conjugationem reciprocam, illi in Græcis etiam similem quævisse facile creduntur. His igitur præfultis, causæ nostræ serviam. *Ἐγείρω* est erigo. *Ἐγείρομαι*, in passivo, erigor ab alio. *Ἐγείρομαι*, Medium, erigo me ipsum. Quod si ergo Paulus id, quod Cl. Olearius vult, dicere voluisset, non dubito equidem, eum *ἐγείρατο*, crexit semet ipsum, fuisse dictu-

¹ In Libro Belgice scripto, cui titulum fecit, *Doctrina de sacramenta Trinitate* ex V. et N. T. demonstrata p. 63. §. 130.

rum. Sic Matth. ix. 5. *ἔγεραι*, erige te. At enim vero in locis N. T. tantum non omnibus non sine insigni *ἐγέρσει*, Deo Patri, tanquam generis hominum creditori, excitatio Christi, ut vadis nostri, tribuitur. Eandem dicendi virtutem sanctissime servavit vir a Deo actus. Argumento nobis est v. 15. ubi S. Paulus, omnium Christi oratorum verbis: *ἐμαρτυρήσαμεν*, inquit, *κατὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστόν· ὃν οὐκ ἤγειρεν κ. τ. λ.* Deus igitur Pater erexit, vel, si mavis, excitavit Christum. Hæc est eximia illa veritas, quam testabatur Paulus, et in qua enuntianda omnes versabantur Apostoli. Quum ergo divinus scriptor passivam ipse vim declaraverit, atque addiderit, a quo Servator in vitam revocatus sit, nempe a Deo Patre: eruditi quidem haud est interpretis, alium querere *ἐγέρσει*. Docui præterea in alio libro, in quo præcepta N. T. Hermeneutica tradidi, non esse in uno loco uni eidemque verbo binas notiones simul obtrudendas. Vinculum enim istius orationis, quæ est nexus determinatarum notionum, non nisi uni favere potest vocis cujusque significationi.

§. XXX. Græci veteris instrumenti interpretes, sicut jam docui, non tantum præteritis, sed aliis etiam sine delectu temporibus, vim tribuunt reciprocam: ut Gen. iii. 8. *ἐκρύβησαν*. Jos. x. 16. *κατακρύβησαν*. 1 Sam. xxiv. 22. *κρυπτόμενοι*. Gen. xlv. 1. *ἀνεκκρύβετο*. Num. vi. 3. et xix. 20. *ἀγνισθήσονται*. 1 Reg. xviii. 2. *ἐφθίμην*, et com. 28. *κατετίμνοντο*. 2 Chron. xxi. 4. *ἐκραταύωθη*. Hos, ut solent, imitati sunt divini novi fœderis scriptores; e. g. Matth. v. 24. *διαλλάττει*, reconcilia te. Cf. 2 Cor. v. 20. Rom. vi. 17. *παρεδόθητε*, tradidistis vos. xii. 2. *μὴ—μεταμορφώσθε*, ne configurate vos, sed transformate vos. Add. 1 Pet. i. 14. 1 Cor. v. 9. 11. et 2 Thess. iii. 14. *χωρισθῆναι*, separare se. Eph. vi. 10. *ἐνδυναμοῦσθε*, confortate vos. 2 Thess. ii. 4. *ταπεινώθητε*, humiliate vos. Jac. iv. 10. Apoc. xiii. 4. *οὐκ ἐμολύνθησαν*, non contaminarunt se. Ita *συνηγμένοι* aliquoties de iis dicitur, qui ultro convenerunt, seu se ipsos congregarunt. Matth. xviii. 10. xxii. 41. xxvii. 17. Jo. xx. 19. Act. iv. 31. xx. 7. 8. Apoc. xix. 19. Eodem sensu occurrit vox *ἐπισυνηγμένη*, Marc. i. 33. et *συνθροισμένη*, Luc. xxiv. 33. Act. xii. 12. Add. alia passiva, Act. xix. 36. xxiv. 18. 2 Cor. xiii. 11. Col. iii. 19. Jac. ii. 16. 1 Pet. i. 14. Apoc. xxii. 11. Magnus ille vir veteres ea in re theologos ac philologos imitatus est. Tantum antecepta opinio, quam vetustas roboravit, etiam in illos potest, qui ratione præ multis valent aliis. Quæ autem vocabula extra vinculum orationis ambigua sunt, ea in ipsa ejusdem connexionione certam acquirunt sententiam. Hujus ejusdem verbi alia tempora reciproce leguntur, e. g. *στραφεῖς*, se convertens. Matth. vii. 6. xvi. 23. Luc. vii. 9. 44. *ἐπιστραφεῖς*, Matth. ix. 22. Jo. xxi. 20. *στραφῆς*, convertatis vos, Matth. xxviii. 3. ut et *ἐστράφη*, convertit se. Jo. xx. 14. Huc *ἐκρύβη*, occultavit se, Jo. viii. 59. xii. 36. referendum. Collegit hæc, præter alia, exempla Phil. A. Limborch in Commentario ad Act. xiii. 46. et 48. ubi et observat, in Nova Versione Belgica, jussu et auctoritate Synodi Dordracenæ adornata, locos illos tantum non omnes reciproco explanatos sensu exhiberi. Nos autem plura, quæ recitavit ille, §. 23. (p. 326. s.) inter Media verba retulimus. Et quis, quæso, sponsorem se nobis præbebit, verba quædam ex iis, quæ ex versione V. T. Alexandrina recensuit, ut, *κρυπτόμενοι, ἀνεκκρύβετο, κατετίμνοντο*, inter media non etiam verba numeranda esse? Heterodoxæ, quas sibi favere putat, dictiones, Media sunt voces, ut *λεῖνται*, et *τύπτονται*.

§. XXXI. At enim vero non frustra celeberrimus Arminianæ familiæ doctor ista verborum, quæ passiva reciproca esse voluit, accumulavit exempla: verum eo istud consilio fecit, ut illa ipsa ad causæ suæ commodum trahat. Is enim l. c. p. 134. seq. Tria insignia N. T. oracula, reciproce enodata, cum Christi communicavit civitate. Primum habetur Act. xiii. 48. ubi ii, qui adhuc simulacra venerati erant, eo, quod adeo prompte parateque ad Christi accessissent disciplinam, meritis ornantur laudibus. Historici diviniore Spiritu acti ita se habet enarratio: *καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζῶν ἀλάστον*. Sunt hic *τεταγμένοι*, ex ejus sententia, ordinati seu dispositi a seipsis, seu qui se ipsos disposuerunt. Favet huic expositioni *φράσις* composita cum præpositione *εἰς*, quæ et 1 Cor. xvi. 15. plena hoc occurrit modo: *ἔταξαν ἑαυτοὺς εἰς διακονίαν*, disposuerunt se ad ministerium. Eandem cum vocula *εἰς* constructionem Epictetus adhibuit, loco, quem p. 351. indicabimus: *τεταγμένος εἰς ταύτην τὴν τάξιν*. Itaque κατ' ἑλληνισμὸν Æschines, in Orat. contra Ctes. p. 275. B. dixit, *ἐκλεπὼν τὴν τάξιν, ἣν τέταχθε ὑπὸ τῶν νόμων*. *Ἦν* pro, *εἰς ἣν*. Convenit cum hac *φράσις* Lucianea, *τάξιν ληψὼν*, acie relicta, *ἣν ἑμαυτὸν ἔταξα*, in qua me ipse locavi. Sunt, qui hic legi malunt *εἰς ἣν*, iii. 522. s. Quod si vero etiam lectionem vulgarem retineas: præpositio *εἰς* tamen erit subaudienda. Itaque si constructio spectetur, ea quidem isti enodationi favere videtur. Neque *ἀντίθεσις* inepta est, qua hæc gentes antea, Judæis opponuntur *ἐτάκτοις*, 1 Thess. v. 14. qui se vita æterna ducebant indignos, com. 46. ut adeo ad gentes profanas sese convertere cogerentur verendi Servatoris legati; id quod A. p. C. N. xlv. accidisse, Dodwellus existimat.² Firmat eandem aliqua ex parte Kusterus, ejus si ratio valet, dum præterita passiva Græcis, in primisque Atticis, vim attribui reciprocam, contendit. Jo. Clericus, eum recensiturus commentarium, allatam interpretationem, quam pluribus exciperet verbis, cum maxime dignam judicavit.³ Ac fateor sane, si de *τάξιν* mediorum salutis, quam a Deo præscriptam non repudiaverint gentes, hanc vocem capias, nihil eam declarationem habere incommodi. Id quod P. I. Spenerus,⁴ A. Calovius, alique magni nominis theologi, jam pridem uno præ se tolerunt ore. Actus etenim pædagogici, ut Calovii utar verbis, in nostris viribus sunt.

§. XXXII. Licet igitur suo quemque sensu facillime patiar abundare: restant tamen difficultates, quæ hanc, meo quidem judicio, premunt interpretationem. Primum quidem Media verba, *τάξασθαι* (p. 42.) et *ἐντάξασθαι* (p. 111.) *αὐτοπεποιθότα* verba sunt: sed participium passivum *τεταγμένοι* usquam reciproce significare, hodieque dubito. Locos, quos et Limborchius, et alii, pro reflexiva militare notione sibi persuaserunt, passivam sibi flagitare virtutem, contendo. Hanc enim, præter ipsam vim vocis naturalem, vel discrete adjecta præpositio *ὑπὸ*, ut apud Epict. c. xxix. *ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμένος*, nec non penes Xenoph. Expedit. Cyri. Lib. vii. p. 292. *οἱ δ' αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν ταττόμενοι*, illi autem a se ipsis ordinati, (conf. Rom. xiii. 1. *ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμένοι εἰσιν*, a Deo ordinatæ sunt) vel orationis, in qua illud invenitur, poscit connexio. Deinde, quando de homine compositam vitam agente, atque statu habituque ordinate vivendi, et aliquid, quod in commune expedit, perficiendi jamjam instructo, *τεταγμένος* usurpatur, ea quidem significatio ad præsens non quadrat oraculum. Non nego, Plutarchum et Antonium, *τὸν φιλόσοφον*, hoc sæpius sensu vocem illam usurpasse. At enimvero in hoc quidem loco non nisi de actu se disponendi tantummodo sermo institui potuit, utpote quibus jam primum a Paulo ac Barnaba evangelium annuntiabatur. Itaque nullus alius antecessit actus, ex quo habitus consequi potuerit. *Ἐξῆτος* Luc. ix. 62. sunt ii, qui jam in statu conversionis, justificationis, ac renovationis sunt constituti, quique, si hodie rebus mortalium eximerentur, ad beatas eveherentur sedes.

¹ Sic in Photio, Cod. 242. p. 1036. 42. verba hæc, *ἡσυχία αὐτῶν καὶ τῶν διδασκόντων*, Schottus per se non male reddit, Videri sen esse et magistro digna. Verum nexus sermonis ambiguitatem tollit. Marinus querit ex Isidoro, quid de commentario, quem in Philebum Platonis scripsisset, ipse statneret? Respondit, eo perfectio, *ἡσυχία αὐτῶν κ. τ. λ.* Sensus igitur hic est: Sufficere jam a magistro Proclo conscripta. Hic etenim Proclus, præceptor Marini, commentarium in Platonis Philebum confecerat. Hac re Marinus audita flamme dedit, quæ commentatus erat. Vid. J. A. Fabricii Bibl. Gr. Vol. IX. p. 493.

² De Jure Laicorum, p. 202.

³ Dans sa Bibliotheque Choise, Tom. XXIII. Part. I. p. 24. seqq.

⁴ Responsio Theol. Germ. P. I. p. 10. seqq. et 625. Bibl. illustr. ad h. l. p. 385.

ἄτακτοι homines sunt impii, qui in statu eo, quo non sunt conversi, non justificati, nec renovati versantur. Quod si ergo οἱ τεταγμένοι his essent opponendi, homines pii jam et sancti, hoc est, jamjam conversi, justificati, ac renovati, eo nomine designarentur. Venia sit verbis, in eruditam et sacram civitatem dudum adscriptis. Sed istam vim totius historiæ sanctioris vinculum abhorret. Quæ quum ita se habeant, quæstio præterea illa, a quonam gentes fuerint dispositæ, solvenda erit, idque magno conatu agendum, ut ne absolutæ cuidam electioni, vel, si mavis, prædestinationi, quam Deo attribuire non erubescunt nonnulli, ea dispositio adscribatur incaute. Aut igitur ii homines a Deo ordinati sunt, aut a se ipsis, id est, se ipsi ordinarunt ad vitam æternam. Prior sententia sanctissimis convenit literis. Nam sensus est: Sunt a Deo ad fidem adducti salutarem, quo salventur. Hac autem viā miram vitiosissimamque hinc efficeres ταυτολογία ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον, qui erant dispositi ad vitam æternam, hoc est, si rem ipsam ponderes, qui credebant ad salutem, ἐπίστευσαν, credebant. Subjectum ac prædicatum erit idem, voces autem discrepantes. Absunt vero a Codice, quem ut divinum suspicimus ac reveremur, tautologiæ, quæ in vitio ponendæ sunt. Quam ob causam ista enodatio in hoc quidem oraculo minime valere poterit. Nonne etiam ἐλλειψις, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, recipienda erit? At recipe eam, me perlubente: novum tibi nodum solvendum dabo: cur Deus hos præciue, non alios, ordinavit? Verum non adest huic explanationi Cl. Arminii discipulus, sed alteri vult, ut isti auditores ipsi se disposerint et ordinarint ad vitam æternam. Quæ quidem dicendi ratio, accuratius enodata, nihil potest aliud significare, quam, ipsi, suis viribus adjuti, ordinem ingressi sunt, quem vita æterna requirit. Ipsi se, ut sic dicam, ad credendum disposuerunt. Verum hanc sententiam universa Christianæ disciplinæ ratio haud patitur, sed, qui ei favet, in castra Pelagii et Coelestii transeunt, qui duo ex Britannia et Hibernia Monachi, A. p. C. N. ccccxī. aut ccccxīi., hominem divino auxilio ad salutarem sui emendationem indigere, negarunt, hacque ipsa cœlestis veritatis violatione rationes sacræ conturbaverunt civitatis. Postea locutiones istæ, ordo salutis, ordinem salutis ingredi, ordini salutis sese subicere, in Ecclesia quidem sunt receptæ, sed in S. Scriptura minus usitatæ. Sed observatæ sunt iis ante oculos, qui illas in librum divinum intulerunt. Postremo ponam equidem, sed minime concedam, verba sic vertenda esse: Quotquot ordini sese subjecerunt ad vitam æternam: nec tamen huic versioni locus esse poterit. Namque cum Græca verba obtorto quasi collo ad ipsum essent sensum trahenda: tum vero etiam distributio quædam præsentium auditorum erroris opinione fingeretur, ac si alii fuerint obsequentes, alii minus. Ubi vero hæc reperitur divisio? Scriptor divinus loquitur primo indefinite, τὰ ἔθνη ἀκούοντα, id est, omnes, quotquot præsentibus audiebant, erant gentes. Hisque omnibus binos attribuit effectus fidei, ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον κ. τ. λ. Ex quo sequitur, ut etiam ipsa fides, tanquam causa, conveniat in omnes: καὶ ἐπίστευσαν, ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι κ. τ. λ. Quod si hæc verba sic reddas Latine: Et crediderunt, quotquot ordini sese divino subjecerunt, auditores sanctorum hominum in binas classes dividere debes: in eos nempe, qui se subjecerunt, atque in eos, qui se haud subicere voluerunt. Tot adsunt difficultates, in quibus quatuor eminentiores numeravi, plures vero alias occulte significavi, cum apud nos usitatas, tum Limborchianæ in primis, obstantes interpretationi. Expositio autem, quam nimis premunt difficultates, locum habere minime potest. Vid. Hermeneutica mea N. F. p. 194.

§. XXXIII. Itaque causas indicavimus, quæ nos impulerunt, ut de nova cogitarem explanatione. Ex orationis perspicuum est vinculo, Judæos pariter atque gentes, eademque προσηλύτους, in synagoga sabbati convenisse die. Lucas narrat, has in primis tanta confluisse copia, ut Judæi, ira perciti, Pauli dictis contradixerint, com. 43, 44, 45. Tum in ipsa synagoga, incredibili cum παρήρσιā Paulus ac Barnabas alloquebantur primum Judæos, eorundemque verbis gravissimis increpabant ἀπιστίαν, hoc adjecto magni momenti epiphonemate: ἰδοὺ, στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη, convertimus nos ad gentes. Erant nimirum in separato in synagogis loco. Illuc igitur viri sancti convertebant facies, ad has eorum se convertebat oratio; ita, ut non amplius obstinatos compellarent Judæos, sed gentes προσηλύτους, converso ad ipsas vultu, com. 47. Hæc itaque τὰ ἔθνη, ἀκούοντα verba com. 47. ad se speciatim dicta, gaudebant ac celebrabant verbum divinum, com. 48. Ex quo intelligitur, voce ὅσοι totam multitudinem gentium, quæ convenerant, (§. 31.) et participio τεταγμένοι, earum ordinatam in synagogis dispositionem significari: crediderunt, id quod non sine idea admirationis accessoria commemorat ὁ παρακαλοῦντος scriptor, omnes, quotquot ordine, suis quique locis, erant dispositi in Synagoga. Hac igitur probata declaratione, interpunctionis etiam mutatio vulgaris et contrita, ut sæpe in Gr. N. T. textu usitata, ita hic necessaria esse videtur. Rem annoto, quam non nisi pauci nesciunt. Hujus mutationis necessitatem hic loci perspexi, antequam Nort. Knatchbullum, nobilem Anglum,² eandem probasse cognovi. Connectenda igitur φράσις, ἐπίστευσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, crediderunt, ut vitam consequerentur æternam. Εἰς, ut in sacris N. in primis F. tabulis frequentissime, designat finem, atque hic speciatim fidei τέλος, σωτηρίαν, 1 Pet. i. 9. coll. Jo. xx. 31. non sine nervo declarat. Evolve hanc in rem Rom. i. 5. 17. εἰς πίστιν, ad fidem, eo fine, ut credatur, vi. 16. 19. Verum hæc quoquo modo se habeant, ipsum Lucam testor: sit ipse, me quidem silente, verborum suorum interpret. Act. xi. 17, 18. in simili versatur causa, gentium quoque describit conversionem: Deus, inquit, gentibus dedit τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν, poenitentiam ad vitam, ut vitam consequi æternam queant. Nonne hic μετάνοια, in latiori quippe ambitu sumpta, idem denotat, atque πίστις εἰς ζωὴν? Quid? quod eos, quos μετανόια divinitus donatos com. 18. dicit, πιστεύσαντας ipse vocavit, com. 17. Nollem igitur, celeberrimum virum, Jo. Christ. Wolfium, in Curis Philol. p. 1205. tam acre iudicium sibi sumsisse. Veretur ille, ut ista explicatio multis se probatura sit. At vero, si non multis probatur, paucis tamen iis placebit, qui rem sapientius ponderabunt. Putat idem, verbum πιστεύω insolentius referri ad voces, εἰς ζωὴν αἰώνιον. Is autem nec sensum φράσεως genuinum, nec usum scivit sanctiorem. Ad illum quod attinet, eum jam declaravimus. Integram autem φράσιν, simili sensu, 1 Timoth. i. 16. invenimus: πιστεύειν εἰς ζωὴν αἰώνιον, id est, credere ad vitam æternam, seu, ut vita potiantur æterna. Cetera mitto, quia non mecum, sed cum aliis, qui simili opinioni favere visi sunt, anceps ingenii certamen vir adiit eximius. Accedit alia ratio, cur reciproco sensui in participio τεταγμένοι adesce nobis haud liceat. Ponam, illud hoc quidem sensu re ipsa usurpari: at hæc tamen secundaria quædam et accessoria ejus foret significatio, cui primaria et propria, passiva nempe, suo utique jure anteferenda. Nos vero, hac servata, vim nostræ declarationi addimus majorem. Neque potestati verbi τάττω vel τάσσω nativæ et usitatæ vim nos inferimus ullam, sed parendum ei et obsequendum ducimus. Istud etenim, ut in Xenophonte, aliisque bonis auctoribus, de re præcipuè militari, sive militibus in acie instructa ordinatis dispositisque occurrit, ita hoc loco ad eos, qui in Synagogis suum tenebant locum atque ordinem, commodissime transfertur. Ita Plato, in Apolog. p. 363. F. G. Gryllus τεταγμένος κατὰ τοὺς ἰππίας, collocatus ad equites. Hic erat locus militiæ et ordinis, quem Gryllus, ut miles,

¹ Vide, si operæ ducas pretium, quæ alio loco hac eadem de re in medium attuli, in Examine Regularum Hermeneuticarum ab Aug. Calmeto Christi civitati commendatarum, §. xxv. p. 86. seqq.

² Animadv. in libros N. T. ad locum, p. m. 66.

tueri debebat. Zosimus I. 15. πρὶν οἱ τὴν Ἀκυλῆαν τεταγμένοι φυλάττειν, milites collocati, qui Aquileiam custodiant, hoc est, hujus urbis praesidio impositi. Sum igitur, fateor, hac in haeresi, ut participium τεταγμένοι passive, remotaque reciproca notione explanandum censeam; aliter tamen hic sentienti, ne modestiam violare videar, diem dicturus nemini.

§. XXXIV. Alterum N. F. participium, quod passivam prae se fert formam, et a Limborchio inter ἀντιπεπονθότα numeratur, est πεπραμένος, Rom. vii. 14. Describit, ejus quidem sententia, (p. 134.) coelestis doctrinae praeco sub sua persona statum hominis irrogeniti, docetque, quod sit πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν, venditus sub peccatum; quod, sicut ipse vult, de alia venditione, quam qua se ipsum vendiderat, intelligi nequit. Addit, praesidii loco, eandem τῶν Ὁ locutionem, §. XXVII. a nobis allatam, quam huic Paulinae ἰσοδυναμοῦσαν arbitratur. At enimvero dicam, quid sentiam, libere, ἄνευ προοιμίου καὶ παθῶν. Nihil eo, quod fundamenti loco substravit, infirmius et a veritate remotius excogitari potest. Comparat homo divinus antecessentem suum ac praesentem animi sui statum indolemque. Docet, se, Pharisaum adhuc, insitam hominibus labem ne pro peccato quidem habuisse, tantoque certius libentiusque ex lege speravisse salutem. Nunc autem regenitus, planeque factus est alius. At licet mentem renatam et salutariter emendatam in corpore gestaret, nullam tamen ex lege sibi amplius promittebat justitiam coram Dei tribunali valentem, eo quod sibi, jam etiam renato, caro, vel si mavis, labes originalis, gravissimum sanctitatis impedimentum objiciat. Agnoscit hujus originem et ἀνομίαν, ejusdemque inherēntis inevitabilem necessitatem, per primorum lapsum hominum introductam. Ab his igitur se nominat πεπραμένον ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν, venundatum sub peccatum originale. Hujus se vocat quasi mancipium, quantum quidem ad inhabitationem, a qua nec regeniti, dum in vivis superstites sunt, liberantur. Neque enim hi prohibere valent, quo minus pravā cogitationes atque cupiditates ex animo, labe originali corrupto depravatoque, oriantur enascanturque. Sed inviti sunt sub labis innatae insitaeque potestate, mallentque, si penes ipsos staret, liberi esse, quam diutius servire. Itaque venditio Pauli renati est mere passiva, quam primi homines in nos omnes derivarunt. Contra vero ea venditio irrogenitorum est activa et passiva simul; ideoque illi, locis citatis, quibus et 1 Macc. i. 15. addi poterit, in lithpael, semet ipsos vendidisse, ac sponte sua peccatis mancipasse perhibentur. Aliud est vendi ab alio invitum; aliud, vendere se non invitum, sed perludentem. Illud dicitur de homine renato; hoc de eo, qui gratia Spiritus S. caret inhabitante. Distinctiones vocum in interpretandis libris cum cura sunt observandae. Nemo sacros, et alios libros erudite declarare valet, qui distincta, quae in unica interdum periodo inveniuntur, vocabula non intelligit.¹ Sensus φράσεως convenit cum ea, quae praecedit, σαρκικῶς, peccati originalis labe infectus, atque adeo quasi πεπραμένος, sub eam ita venditus, ut ejus inhabitationem, ad mala omni temporis puncto incitantem, nequeam evitare, sed illam intra pectus circumgestare, invitissimus licet recusansque, cogar. Ut adeo haec altera vox a priori non alia re, nisi majori differat δεινότητι, quam metaphora mirum in modum auget, a mancipiis ducta, quorum venditio etiam olim orientalibus, et aliis populis usitata fuit.

§. XXXV. Jam denique, an Tertium, idemque ultimum, passivae vocis participium, κατηρτισμένα, Rom. ix. 22. cui reciprocam virtutem tribuit Limborchius, p. 135. ejusmodi admittat explanationem, circumspiciendum erit. Is quidem hanc probat versionem: Aptata a se ipsis ad interitum, vel, quae perniciem sibi conciliarunt ipsa. P. Molinæum collaudat ejusdem sententiae patronum.² Alios, qui ei favent, de industria mitto. Hi autem omnes vitio mihi haud dabunt, quod cum ipsis me nequeam conjungere. Rationem dissensionis meae reddidurus, commata 19. atque sequentia, id quod necessitas postulat, declarabo. Objicit, interprete Paulo, Judæus, com. 19. Quid igitur incusat nos Deus? voluntati ejus absolutae quis nostrum poterit resistere? Ita in Dei voluntatem rejectionis suae culpam, quam in malitiam suam, mavult transferre Judæus.³ Jam S. Pauli sequitur responsio, com. 20. At enimvero, o homo Judæe, quisnam tu es, qui ita ex adverso responsas Deo? Deus juste se fecisse contendit, quod populum Judaicum, ἐν ἀπιστίᾳ perseverantem, rejecerit, 14. Judæus autem injustitiae cujusdam postulat eundem, quod absolutae suae paruerit voluntati. Verum absurdissima res est, in salutis negotio absolutam ejusmodi Deo tribuere voluntatem. Pergit idcirco Apostolus hunc in modum Dei orare causam: Nonne hac ratione figmentum dicit figulo suo, tu nimirum, homo Judæe, Deo: Cur me fecisti ita? varum hast du mich also, solchergestalt, gemacht? Si me repudiare voluisses, id quod dudum antea prospexisti ac decrevistis, satius omnino fuisset, si me non creasses. Hoc etenim in tua unius situm erat potestate. Illustrat Judæus mentem suam uberius, com. 21. 'Nonne potestatem habet figulus, ex una eademque luti massa aliud quidem vas faciendi ad decus, aliud vero ad dedecus?' Ἀπόδοσις, quam hac προτάσει intendit ille, ita se habet: 'Consimili ratione in unius Dei situm erat potestate, ex eodem populo nostro quosdam absolute aeternae destinare beatitati, alios vero vinculis mancipare nunquam relaxandis.' Interrogatione circumvestita est oratio, ac si dicatur: res ita clara testataque videtur, ut nemo eam vocari in dubium audere queat. Hac inepta Judaei sententia Paulus recitata, simpliciter ac sine ulla tergiversatione negat, Deum in salutis negotio secundum absolutam suam nobiscum agere potentiam, com. 22.⁴ 'At enimvero, si Deus adeo libenter declararet iram, ac potentiam suam manifestam redderet absolutam, coll. com. 17. 21. toleraretne tam incredibili cum longanimitate σκεῖν ὄργης, vasa irae, i. e. ira, vel potius poena dignos homines, κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, si absolute ab eo parata essent ad interitum?'

§. XXXVI. Haec interrogans, eademque aiens propositio idem valet, atque haec, fortius negans: ho-

¹ Habeo in promptu elegantem locum Photii, quem olim libenter legi. Cod. 242. p. 1028. 56. Ἀλλὰ τάχα ἂν τις ὑπολάβοι, τὸ λεγόμενον ἄνθρωπον μακαρίαν. Verto: Sed statim aliquis suspicionem capiat, id quod dicitur, fabulam narrare de beatis, nempe insulsi. Vox λίγην de oratore dicitur, et ἄνθρωπος de poetis, qui fabulas canunt. Ad μακαρίαν supple νόσους, ex Diog. Laert. vi. 39. 334. s. Damascius hic beatam Isidori, philosophi Platonici, mortem ex scitis philosophiae describit Platonicae. Haec triplex recipiebat genus animorum apud inferos, triaque spatia subterranei eorum regni. Prima familia eorum est, qui vitiis licet infecti, sanabiles tamen sunt, et in certo loco purgantur; altera eorum, qui jam purgati sunt, atque ex carcere emissi, campos incolunt Elysios: tertia eorum, qui in tartaro aeternas scelerum, simulacris suis juncti, poenas luunt. Philosophi Platonici amicis suis mediam adsignabant classem. Hanc fabulam recenset Photius: tum vero aut suum, aut alius, quisquis ille fuerit, Christiani addit judicium. Quare aut nihil plane muto, aut pro μακαρίας legi μακαρίους poterit. Namque philosophi, qui animos habebant purgatos, et loca illa, omnibus deliciis referta, incolebant, μάκαρις et μακαρίους vocabantur. Homini difficile erit, Photium explanare, qui in philosophia antiqua totus alienus est.

² In Anatom. Arminian. c. xiv. §. ix.

³ Haec erat tanquam adoptata hypothesis Judaeorum, ex qua tota oratio lucem capit. Sic plurimi veterum loci ex ὑποθέσει eorum, de quibus disputatur, explicandi sunt. In Photio, exempli gratia, multa olim reperi, et in schedis meis notavi. Cod. 242. p. 1048. 2. haec verba leguntur: ἡ δὲ ἐμὰ γυνὴ καθ' ἑαυτὴν διέζη βίον θεωρῶν καὶ ὑδαίμονα κ. τ. λ. Schottus obscure: Per se vixit vitam piam et felicem. Neque vero ulla hic mutatio admitti potest. Nam τὸ καθ' ἑαυτὴν est particula Graeca, quae significat, separatim ab aliis. Jamblich. p. 29. οὐ μόνον καθ' ἑαυτὴν. Sic καθ' ἑαυτὴν, p. 23. Aelian. V. H. iii. 19. Conf. Act. xxviii. 16. Rom. xiv. 22. Apoc. iv. 8. et Cl. Alberti Observat. p. 293. Atque ipsa ὑπόθεσις ac vitæ ratio Platoniorum adolescentioris scholae hanc exigit expositionem. Hi etenim suis commendabant solitudinem, ob mentem a corpore sevocandam. Conf. Porphy. περὶ ἀποχῆς, lib. i. §. 27. s. §. 41. p. 22. s. Atque hanc colebant Mystici maxime ac Practici. Vid. Jean Chardin, Voyages en Perse, tom. iv. p. 196. ed. Amst. 1735. 4.

⁴ Jam a me ipso dissentio. Vid. Comment. philol. de Parenthesi Sacra, p. 67. sq.

mines nulli, et ne ii quidem, qui poena digni sunt æterna, a Deo ex absoluta quadam voluntate sunt ad perniciem destinati; alioquin etenim non adeo diu toleraret eos, salutarem ipsorum expectans emendationem. Cohærent cum his ea, quæ sequuntur, facillime, com. 23. καὶ, at etiam, hæc σκεὺ ὀργῆς φέρει, ex com. 22. ἴνα, ut notam faciat abundantissimam gloriam suam, hoc est, prout substrata urget materia, misericordiam incredibilem erga eosdem poena dignos homines, tanquam, ὡς supple, σκεὺ ἐλέους, vasa commiseratione dignissima, quæ antea præparavit ad gloriam, com. 24. Quales etiam nos vocavit, i. e. fide donavit salvante, quotquot nostrum non solum ex Judæis, verum etiam ex gentibus sumus. Mens Apostoli huc valet; nos utriusque gentis homines, qui jam Christo nomen dedimus, antea etiam σκεὺ ὀργῆς, vasa poena digna eramus: tanto autem magis nos Deus, tanquam σκεὺ ἐλέους, vasa misericordia digna, perbenigne respexit. Haud scio, an hac sermonis connexionem quidquam facilius, et hac Paulina ratiocinatione robustius dici possit. Nihil est, quod in commendata demonstrare non valerem interpretatione, si quidem id mihi hic loci propositum foret. Immo vero sunt, quæ tribus modo verbis reddam firmiora. Ad θέλων quod εἶη suppleo, id quidem usitatissimum. Id vero in primis notandum, θέλων cum infinitivo in Latina lingua per adverbium commodissime explicari. Exempla collegit Er. Schmidius in N. T. f. 1231. sq. Idem vero etiam perquam venuste cum aliis construitur temporibus. Col. ii. 18. καταβραβεύετω θέλων, iudicio suo pessundet libenter, studiose. Hujus usum oblitus est Cl. Hombergius, qui θέλων pro quivis accipit. Quid vero est, Nemo quivis? Laudi quoque Cl. Clerico ducendum est, quod ingeniosam suam et elegantem, qua θέλων in θέλων, alliciens, mutare voluit, conjecturam, vix a limine salutatam, statim valere jussit. Est enim ea sola ingenii divinatione, nullius autem idonei codicis auctoritate fulta. 2 Pet. iii. 5. Λαθάνει αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, fugit hoc ipsos volentes, vel libenter ac studiose, mit ihm guten Willen. Sic et alii dicunt, qui melioris notæ auctores habentur. Hesiod. Oper. v. 355. εὐθέλων χαίρει, libenter gaudet. Lysias Orat. xviii. θέλοντες ἀποδέχεσθε, libenter suscipite. Ex Romanis Tacitus Græcam dicendi rationem in suos convertit usus, Agric. xviii. 2. 'Quibus bellum volentibus erat,' i. e. qui bellum libenter gerebant. Verum hæc præteriens addidi. Participium quoque, pro optandi vel subjungendi modo, cum particula εἰ usurpari, Fr. Vigerius¹ haud imperite annotavit. Cum Auctorum omnium, tum maxime Atticorum, hanc probant legem testimonia, ut: τὰ περὶ τῶν λόγων, τοῖς ἑρμηνεύσας προσέχειν βουλομένοισι, εὐπόριστα φαίνοιτ' ἂν, Cognitio literarum, si qui modo constanter in eas incumbere velint, satis ad parandum facilis videatur. Ubi τοῖς βουλομένοις, ἀντὶ, εἴ τις ἂν βούλοιο. Eundem in modum κατηρητισμένα poni censeo pro, εἰ κατηρητισμένα ἂν εἴσαν. Ita vero totius Paulinæ filum argumentationis explanationem hujus participii explosum ivit reciprocā. Non urgebo, atque adeo insectabor, vim illam passivis, id quod jam monui, extrinsecus modo accedere, eamque ob causam non invenire locum, nisi res eandem possint circumstantes.

§. XXXVII. Excerpsi hæc, et quæ præcedunt, ex Collegio meo MSto. quod in δυσνόητον divi Pauli epistolam ante aliquot annos selectis quibusdam auditoribus in hac habui Academia. Illud aliquando, plenius elaboratum, Deo bene juvante, si res meæ ita ferant, formis curabo describendum. Jo. Conr. Schwarzium, virum Gr. literarum apprimè peritum, saltem quantum ad priora com. 22. verba, idem mecum sentire,² non sine singulari animi voluptate postea ex hac ejus intellexi versione: εἰ δὲ θέλων scil. (ἦν) κ. τ. λ. 'Si autem vellet Deus declarare jus pœnæ exigendæ, et potentiam suam demonstrare, num tam patienter ferret homines perniciem sibi ipsis maturantes?' Meum erat, hanc publicam insignis viri clarissimi erga me humanitatis, quam et literis humanissime scriptis, et libris, quos publicavit, muneri mihi donatis, declaravi, grato memorique animo prædicandæ non dimittere occasionem. Is mihi etiam, immerenti licet, dum vixit, mirifice favit: egoque ipsum singulari semper studio colui. Neque vero dubito, quin, si Paulinam curatius perlegisset ratiocinationem, in voce κατηρητισμένα enodanda se fuisset mecum conjuncturus. Quod reliquum est, hoc quidem ex dictis lucide puto apparere, reciproca potestatis, ejusdemque passivis potissimum extrinsecus accedentis, abusus omni animi contentione fugiendum, usum vero non nisi paucis in verbis probatum, et interdum necessarium, limitati ope judicii explorandum esse.

§. XXXVIII. Atque hoc modo celeberrimis duumviris, qui suam de Verbis Græcorum Mediis sententiam orbi exposuerunt erudito, satisfeci saltem; in eo ut facerem satis, omni elaboravi opera. L. Kusterus, quod, inventionis suæ, reflexivæ nimirum verborum mediorum significationis, novitate percussus, non semper ea, qua fas est, accuratione, mentem suam exposuit. Mox enim reflexivam, quam vocat, notionem solis et unis verbis tribuit Mediis: mox vero alias, quæ eandem expriment, concedit formas. Has autem modo probare, modo improbare videtur. Ita fit inter homines, ut, qui res novas venantur, eas primum obscure cernant. Non dubito equidem, quin Kusterus nonnulla rectius dicturus fuisset, si quidem diutius in vita mansisset, et novam ipse molitus esset editionem. Multi hodie, quibus philosophiæ studium commendatur, usurpant illud Cassianum, Cui bono sit. At enim vero, in his etiam rebus, utilitatem ejus singularem, et prope incredibilem esse, præ me ferendum puto. Uti ad omnia possumus philosophiæ scitis: et nemo ea contemnit, nisi qui totus in illis alienus est. Kusterus certe ambigua distinxisset acutius, et clariores non nunquam in animo suo informatas habuisset notiones, si philosophiam cum humanioribus literis conjunxisset. Ego igitur causam ejus, quam optimam esse puto, enodatius ac distinctius egi, operamque dedi, ut vera doctissimi hominis sententia sine tripode intelligatur. Eandem iis confirmavi rationibus, ut, qui, quid quamque fem consequatur, perite perspicit, ab ea non possit non stare. Ceterum non puto, quenquam Latinitatem, quam in explicatione Mediorum Verborum adhibuit Kusterus, exagaturum esse. Vir præstantissimus, id ne fieret, ipse cavet. Subjunxerat ille Parisinæ libelli sui de Verbis Mediis editioni Epistolam ad virum Cl. J. P. id est, Jac. Perizonium de verbo Cerno. Cl. Perizonius Diatriben Kusteri aliquam, de hoc verbo antehac in lucem editam, cavillatus erat, et quædam in ea minus Latina vituperaverat, quibus ille prudens et sciens usus erat, quo vim φράσεως et naturalem constructionem, quantum fieri posset, in luce poneret clarissima. Kusterus omnem a se amolitur invidiam. En verba, quæ pro se facit, p. 49. huc apprimè quadrantia: 'Sic ex. gr. ἵσταμαι exposui, statuo me, pro sto: δανείζομαι, facio mihi mutuum dari, pro mutuum accipio: μισθοῦμαι, facio mihi locari, pro conduco: τίνομαι, facio mihi solvi pœnas, pro punio: et alia hujus generis. Sed quisquis erit paulo humanior et æquior, lubenter et facile agnoscet, me necessitate coactum, hujusmodi loquendi formulas adhibuisse; ut nempe veram et propriam verborum Gr. vim eo melius exprimerem.' Verum causa Kusteri non est conclamata, ut egeat patrocinio. Is immortalem sibi isto libello suo comparavit gloriam: neque est, cur novæ ipsum inventionis suæ poeniteat. Contra vero J. Clericus, si verba media plane negaret, novam sibi rem visus est invenisse, eandemque incertis, at præclare tamen subtiliterque confictis, exornavit conjecturis. Latina lingua non nisi duas habet verborum formas, activam atque passivam, cujus et deponentia admittunt terminationem: concedo. Inde vero nego sequi, eandem Gr.

¹ De præcipuis Gr. dictionis Idiotismis, p. 267. ed. Lugd. Bat.² In Solæcismis Discipulorum J. C. Antiquitatis, p. 194.

grammaticæ indolem esse. Observarunt jam pridem homines Græce haud vulgariter docti, majorem Græciā, quam Latinis literis nativam esse copiam. Cui rei vel hoc ipsum documento est, quod vim activam et per activum, et per deponens, et per medium interdum verbum, triplicique adeo ratione, atque passivum sensum mox per ipsum passivum, mox per medium, rarius licet, verbum exprimere valeant. Cum metri in carmine ratio, tum et numerus, quem soluta amat oratio, oratorius, eam introduxit variationem. Vim denique reciprocam tot in mediis inesse verbis, Kusterus docuit, hisque adeo eandem præcipue proprieque convenire conclusit. Anne igitur convenit mirari, verba activo-media et activa, passiva et medio-passiva, media proprie vereque talia et passiva, quin etiam activa, pronomine reciproco, eoque vel expresso vel occulto, vestita, ejusdem nonnumquam significationis esse? Desinet mirari, quisquis secum consideraverit, in linguis nihil ita proprium perpetuumque, nullam ut plane subeat mutationem, inveniri. Utrum neglectio quædam, an usus, an numerus, an denique variationis amor et copia in causa sit, non ausim definire. Nihil præterea addo, nisi hoc unum: faxit Deus Opt. Max. ut ex hoc literario conatu et φιλέλληνι, et Sacri Græci N. F. Codicis præcipue interpretes, nonnihil saltim percipiant emolumenti, ne opera, quam in hac elucubrandā perpoliendaque posui Dissertatione, frustra consumpta esse videatur.

ΤΩ ΘΕΩ. ΚΩΤΗΡΙ
ΟΣ. ΕΚΤΙ
ΕΝ. ΜΕΩ
ΤΩΝ. ΟΝΤΩΝ. ΑΥΤΟΥ
ΔΟΞΑ

INDEX I.

VERBORUM PROPRIAM VIM MEDIAM HABENTIUM.

Vide paginas inter [] notatas.

Ἀγεσθαι 327	Ἀπομύχεσθαι 5	Διαλέγεσθαι 65	Ἐξοικίζομαι 19
Ἀγεσθαι γυναῖκα 41. s.	Ἀποναιντο 259	Διαλλάττεσθαι 68	Ἐξοπλίσασθαι 260
192. s. 317. s.	Ἀπονίπτομαι 109. s.	Διαλύεσθαι 66. 76. 151	Ἐπάγομαι 40
Ἀγανίζεσθαι 69. s.	Ἀποπέμψασθαι 72	Διανέμεσθαι 152	Ἐπεύχομαι 13
Ἄρομαι 21. s. 87	Ἀποποιήσασθαι 72	Διαξίφίζεσθαι 69	Ἐπενδύσασθαι 264
Ἀσχύνεσθαι 14. 199. s.	Ἀποσείσασθαι 72	Διαπληκτίζεσθαι 69	Ἐπενεγκάμενος 292
Ἀκροβολίζεσθαι 69	Ἀποσκευάσασθαι 72. 107.	Διασκευασάμενοι 261. s.	Ἐπεκτεινόμενος, <i>extending</i>
Ἀλείψασθαι 110. 244. 247	266	Διατείνεσθαι 70	<i>me</i> 332
Ἀλέξεσθαι 114	Ἀποσπάσασθαι 98	Διατοξεύεσθαι 69	Ἐπιύχεσθαι 292
Ἀμιλλᾶσθαι 69	Ἀποσφάζεσθαι 76	Διαφέρεισθαι 70	Ἐπιβάλλεσθαι 29
Ἀμπισχεσθαι 7	Ἀποστήσασθαι 143. s.	Διαχειρίζεσθαι 153	Ἐπιγράψασθαι 100. s.
Ἀμπισχεῖσθαι 7	Ἀποταξάμενος 266	Διαχωρίζεσθαι 114	Ἐπιδείξασθαι 206. s.
Ἀμυνεῖται 58	Ἀποτιθέσθαι 102. s.	Διδάξασθαι 118. s. 148.	Ἐπιδιαιτῆσθαι 68
Ἀμύνομαι 57. 69	Ἀποτιμήσασθαι 142. s.	313. s.	Ἐπιδικάζεται 122. s.
Ἀμφιβάλλεσθαι 7	Ἀποτίνυσθαι 139. 141	Διμερίζαντο 322	Ἐπισπάσασθαι 41
Ἀμφιέσασθαι 7	Ἀποτίσασθαι 141	Διενέμοντο 315	Ἐπιτάσσεσθαι 27
Ἀναδησαμένους 258	Ἀποτρέψασθαι 72	Διέφθορε 155	Ἐπιφέρεισθαι 114
Ἀναζωσάμενοι 266	Ἀποτρέψασθαι 72	Διέφθορας 247	Ἐπιψηφίζεσθαι 124. s.
Ἀναιρέεσθαι 22. 114	Ἀποφορτίσασθαι 72	Διηγέσασθαι 283	Ἐπομαι 15. s.
Ἀνακαλεσάμενοι 261	Ἀποψᾶσθαι 5	Δικάζομαι 122. s.	Ἐρανίζεσθαι 149. s.
Ἀναλύεται 8. s.	Ἀπώσασθαι 72. 74. s. 250	Ἐβαπτίσαντο 264. 332. s.	Ἐργάζομαι 154. 282. 303.
Ἀναμνήσασθαι 12	Ἀρμόσασθαι 103. s.	Ἐγγυᾶσθαι 12	<i>sq.</i>
Ἀναπαύεσθαι 14. 102	Ἀρυσθαι 87	Ἐγείρομαι 344. s.	Ἔσασθαι 7
Ἀνδρίζεσθαι 332	Ἄρομαι 342	Ἐγκαλύπτομαι 28. s. 30.	Ἔστιν 101. s.
Ἀνεκτῆσαντο 48	Ἀρόσασθαι 87	202. s. 258	Ἐτάξαντο 339
Ἀνέωγε 155. 264	Ἀρχομαι 31. s. 121	Ἐγκομβάσασθαι 328. s.	Ἐταράξατο 339
Ἀνίσταμαι 14	Ἀσασθαι 249	Ἐγκρατεύεσθαι 109	Ἐφεστιᾶσθαι 101. s.
Ἀνοικίσασθαι 19	Βαλίσθαι 262	Ἐεισαμένη 244. 246	Ζώσασθαι 107. 250
Ἀντιτάττεσθαι 18. 42	Βαπτίσασθαι 264	Εἰρήσεται 256. 259	Ἠγήσασθαι 304
Ἀντιτάξασθαι 18	Βιάζεσθαι 258. 262	Εἶσατο 256	Ἠρμოსάμην 329. s.
Ἀπώλεσθαι 10. s. 76. 258.	Βουλεύεσθαι 65. s.	Εἰσχομίσασθαι 81. s.	Ἠρόμην 292
321. s. 337	Γέγονα 265	Εἰσοικίζεσθαι 18. s.	Θερμαίνεσθαι 332
Ἀπαγόμενοι 327	Γεύομαι 155. 282	Εἰσποιεῖσθαι 37	Θεσθαι τὰ ὅπλα 38. 152.
Ἀπάρεσθαι 32	Γήμασθαι 153	Ἐκγαμίζονται 107	225. s. 318. s. πόλεμον
Ἀπερίσασθαι 72	Γυμνάσασθαι 6. 195. s.	Ἐκχομίσασθαι 81. s.	39. 72. s. νόμον, 131. s.
Ἀπετράπετο 245	Δανείσασθαι 136. 141. 146.	Ἐκλεξάμενος 264	220. s. 315. s. alia ex-
Ἀπύχεσθαι 13. 77. 114	149. 323. 372	Ἐκορέσσατο 245	empla 78. 81. 131. s.
Ἀποβάλλεσθαι 72	Δέδορκα * 256	Ἐκποιεῖσθαι 37	141. 142
Ἀπογράφασθαι 117. 264. 323	* Nota subjecta pertinet tan-	Ἐκτρέπεσθαι 20. 199. s.	Θρέβομαι 155. 282
Ἀποδιοπομπήσασθαι 72	tum ad hoc verbum Home-	Ἐλιξάμενος 248	Θύομαι 155. 282
Ἀποδύεσθαι 111. s.	ricum, non ad vocem Sopho-	Ἐνδυσάμενοι 264. 266	Θωρήσομαι 248
Ἀποθίεσθαι 72. 326. 331	clis δέδορκα, quæ vim habet	Ἐνεδύσαντο 318	Ἴζομαι 14
Ἀποκαταστήσεσθαι 258	activam.	Ἐνεργουμένη 327	Ἰσταμαι 14. 372
Ἀποκείρεσθαι 29	Δέξασθαι 259. 300. sq.	Ἐνεχυράσασθαι 284	Καθίζομαι 14. 96. s. 268.
Ἀποκρούσασθαι 72	Δηλώσεται 307	Ἐνθρηγεῖτο 326. s.	s. 340
Ἀποκτείνεσθαι 76	Διαδικάζεσθαι 69	Ἐνθυμείσθαι 66	Καθίσταται 337
Ἀπόλλυσθαι 101	Διαδορατίζεσθαι 69	Ἐξαιτεῖσθαι 292	Καίομαι 269. s.
Ἀπολούσασθαι 332. s.	Διαθέσθαι 78	Ἐξαπατήσεται 258	Κακύνεσθαι 114
Ἀπολωδός 265	Διαχομίσασθαι 81. s.	Ἐξαργύεσθαι 77	Καταδικάσασθαι 152. 315
Ἀπομόρξασθαι 5. 250	Διακονούμενος 109	Ἐξάρχομαι 33	Καταθέσθαι 72. 81. 112
	Διακοντίζεσθαι 69		

- Κατακαλύψαμενος 263
 Καταλύομαι 67. s. 76. s.
 Κατανειμάμενοι 172
 Καταπράξασθαι 77
 Καταρτίζεσθε 332
 Κατάρχομαι 83
 Κατασημῆσθαι 89
 Καταστήσασθαι 81
 Κατατίθεσθαι 30
 Καταψευδομαρτυρήσασθαι 151. 315
 Καυχᾶσθαι 106
 Κῆμαι 15
 Κείρασθαι 6. s. 108. 115. s. 243. 311. 324
 Κινούμεθα 247
 Κινούμενα 247
 Κληρώσασθαι 48. s.
 Κοιμῶμαι 15
 Κοινολογεῖσθαι 66
 Κομίζομαι 84. s. 86. sq. 136. 144. s. 149. 260. 327
 Κόπτομαι 11. s. 92. s. 108. 197. s. 243. 249. 323
 Κορεσάμενος 249. 309
 Κορυσάμενος 249
 Κρίνεσθαι 69. 121. s.
 Κτᾶμαι 48. 332
 Λαβίσθαι 244
 Λογίζεσθαι 66
 Λοεσσαμένη 244. 249. 256
 Λοιδορεῖσθαι 70. s. 207. s.
 Λούσασθαι 6. 195. 244. 265. 333
 Λύομαι 8. s. 93. 135. s. 210. 241. s.
 Μαλακίζεσθαι 114
 Μάργασθαι 69
 Μάχεσθαι 69. s. 218
 Μεταρμύσασθαι 108
 Μετέπομαι 15. s.
 Μεθύσκεσθαι 107. 332
 Μεταβάλλεσθαι 105
 Μεταπέμψασθαι 263
 Μετασχηματίζονται 332
 Μετρεῖσθαι 246
 Μετρεῖσθαι 146
 Μίγνυσθαι 110. s.
 Μισήσομαι 108. 243. 307
 Μισθώσασθαι 136. 141. 146. 372
 Μωραίνομαι 269. s.
 Νέμεσθαι 62
 Νίπτεσθαι 106. 248
 Νοσφίζεσθαι 106
 Ξενίζεσθαι 107
 Οιδόμενος 246
 Ὀπλίζεσθαι 107. 331
 Ὀργίζεσθαι 107
 Ὀσέγομαι 19. s. 328
 Παιδεύεσθαι 147. s.
 Παραβίεσθαι 120. 131
 Παρασκευάσασθαι 43. 95. s. 167. 170. s. 217. s. 293
 Παρασπάσασθαι 41
 Παραταξομένη 266
 Παρέχεσθαι 79. 80. 211
 Παρίστασθαι 102
 Παύεσθαι 101. 269. s.
 Πείθεσθαι 28. 156. s. 263. s. 307. 311. s.
 Πειρώμενος 248
 Πελάζομαι 269. s.
 Πέμπομαι 23. s.
 Πεπλήγηντο 247
 Περαιούμαι 47
 Περιβάλλεσθαι 7. 329
 Περιωσάμενοι 266
 Περιθίσθαι τὰ ὅπλα 38
 Περιποιεῖσθαι 37
 Περιτρίμνεσθαι 332
 Περιτίθεσθαι 108
 Πικραίνεσθε 332
 Πλανῶμαι 14. 113. 331
 Πλασάμενος 257
 Πληκτίζεσθαι 69
 Ποιεῖσθαι 39. 49. s. ἀντὶ τοῦ προσποιεῖσθαι 51. s. εἰρήνην, κ. τ. λ. 77. σπονδᾶς 85. alia exempla, 88. 89. s. 91. 92. 212. s. 314. s. 333. πρόνοιαν 333. s. ἀπόβασιν 335. s. ἐκβασιν 336
 Πορεύομαι 14. 269. s.
 Πορίζομαι 43. s. 46. 96. 214. s.
 Προβάλλεσθαι 72
 Προέσθαι 72
 Προσταμαί 108
 Προκαλύψασθαι 30
 Προσάγομαι 39. s. 219
 Προσανατίθεσθαι 112. s. 330. s.
 Προσανεθέμην 330
 Προσποιούμαι 34. s. 36
 Προσπορεύεται 45. s.
 Προστασσόμενα 28
 Προστίθεσθαι 112. s.
 Προσφέρομαι 25. sq. 114. 201. s. 328
 Σείσασθαι 108. 243
 Σημῆνασθαι 89
 Σπένδεσθαι 68
 Σπονδοποιεῖσθαι 69
 Στέλλομαι 14. 59. s. 337
 Στεφανώσασθαι 9. s.
 Στεφάμενος 338
 Στηρίζεσθαι 249
 Στήσασθαι 77. τρόποιον 83. s. 143
 Στολίσασθαι 329
 Στρεφόμεθα 331
 Συμβουλευέσθαι 145
 Συναγείρομαι 250
 Συναίρεσθαι 23
 Συνήδομαι 108
 Συνθέσθαι 68
 Συσχηματίζεσθε 332
 Σφάλλομαι 113
 Σώζεσθαι 114
 Τάξασθαι 42. 123. s. 263. 351
 Ταράξεσθαι 257
 Ταρπόμεθα 250
 Τεταρπόμεθα 249
 Τιμήσασθαι 108. 243
 Τιμήσομαι 108
 Τιμωρούμαι 59. 93. 94
 Τίσασθαι 136. 139. s. 149. 372
 Τρέπομαι 17. s. 60. 198. s. 243. 244. 245. 246. 248. 257. 259. 262. 263
 Τύπτομαι 100
 Ὑπάρξεσθαι 33
 Ὑπεραιρόμενος 332
 Ὑποδύεσθαι 8. 29. 266
 Ὑποδύεσθαι 109
 Ὑποδέσθαι 78
 Ὑποτάξασθαι 111. 196. 351
 Ὑπολύεσθαι 30
 Ὑπολύεσθαι 8
 Φαίνομαι 15. 269. s.
 Φάσθαι 247. s.
 Φέρεσθαι 87. 149
 Φθίγγονται 332
 Φιλοτιμῖσθαι 70
 Φοβούμαι 14. 168. s.
 Φυλάττομαι 17. 232. s. 235. s. 332
 Χαρίζεσθαι 320. 324. 328
 Χορτάζεσθε 332
 Χρῆσασθαι 136. 141. 145. 156
 Χρισάμενοι 195. s. 256
 Ψηφίζομαι 124. s.

INDEX II.

LOCORUM N. F. SACRORUM EX USU VERBI MEDII RECIPROCO EXPLICATORUM.

- MATTH. c. v. s. xxiv. p. 346
 —xlii. 323—vii. vi. 347
 —ix. v. 345—xxii. 347
 —x. vi. 342—xxi. 325
 —xi. xvii. 323—xvi. xliii. 347—xviii. 263. 339. s.—xx. xx. xxi. 339—xxii. ii. s. 330—xxx. 307—xli. 346—xxv. xxi. 339—xxvi. xxvi. 339—xxvii. v. 10—vii. 346—xiv. 110—xxviii. iii. 347.
 MARCI c. i. s. xxiii. 346.
 LUC. ii. i. ii. v. 323—iv. v. 264—v. 117—v. iv. 101—vii. ix. xlv. 347—viii. lii. 323—ix. lxii. 352—xii. xv. 17—xxxvii. 107—xiv. xx. 192—xv. vi. 265—xxiv. 342—xvi. xxi. 28—xxi. xii. 325—xxii. xxx. 269. 340—xli. 99—xxiv. xxxiii. 346—xlix. 266. 340.
 JO. viii. lix. 347—x. xix. 346—xi. xxxiii. 339—xii. xxxvi. 347—xvii. ii. vi. 330—xx. xiv. 347—xxxii. 357—xxi. xx. 347.
 ACT. iv. xxxi. 346—v. xxxvi. s. 28—xlii. 101—vii. xlii. 339—lviii. 331—viii. iii. 325—xviii. xxi. 266—xi. xvii. xviii. 358—xii. xii. 346—xiii. xiv. 340—xliii. xlv. xlv. 355—xlv. 331—xlv. xlviii. 348. sqq. —xlvii. xlviii. 356—xv. xxii. xxv. 264—xxiv. 332—xvi. xiii. 340—xviii. xviii. 65—xxviii. 247—xxviii. vi. 18—viii. 324—xix. xxxvi. 364—xx. vii. viii. 364—xxi. v. 266—xxii. iv. 325—xvi. 264. 333—xxiii. xii. xiv. 339—xxiv. xviii. 346—xxv. vi. 340—ix. xi. 324—xxviii. vi. 105—xvi. 364.
 ROM. i. v. xvii. 357—ii. iv. 327—iii. iv. 325—vi. xvi. xix. 357—xvii. 346—viii. v. 326—xiv. 359—viii. xiv. 327—ix. xiv. 364—xix. 362—xxii. 363. 365. s.—xxiii. xxiv. 366—xii. ii. 332. 346—xiii. i. 351—xiv. 333—xiv. xxi. 364.
 1 COR. iv. ii. 325—v. v. 325—ix. xi. 346—vii. ix. 109—xxviii. 332—x. xiii. 335—xii. ii. 327—xiv. viii. 43—xvi. xiii. 332—xv. 339. 349.
 2 COR. ii. xliii. 266—v. iii. iv. 264—x. 327—v. xx. 346—x. ii. 264—xi. ii. 103. 329—xiii. xv. 332—xiii. xi. 332. 346.
 GAL. i. xvi. 330—ii. vi. 330—v. ii. iii. 332—vi. 327—xviii. 327—vi. iii. 339—vii. 331.
 EPHES. i. xx. 268. 340—xxii. 330—iv. xxxii. 328—v. xviii. 332—vi. viii. 327—x. 346—xiii. xiv. 266.
 PHIL. ii. ix. 330—iii. xiv. 332.
 COL. ii. xviii. 367—iii. viii. 331—x. 332—xix. 346—xxv. 328.
 1 THESS. v. xiv. 349.
 2 THESS. ii. iv. 340. 346—iii. xiv. 346.
 1 TIM. i. xvi. 358—iii. i. 328—v. 180—iv. vii. 339.
 2 TIM. ii. xiii. 94.
 1 PET. i. ix. 323. 357—xiii. 266—xiv. 332. 346. s.—v. iv. 328—vi. 331.
 2 PET. ii. xiii. 328—xxii. 265. 333—iii. v. 367—xvii. 17. 332.
 1 JO. v. xxi. 339.

HEBR. x. xxxvi. 86. 328. JAC. i. xxi. 331—ii. xvi. JUD. x. 332. —xix. xix. 346—xxii. —xi. i. 328—v. 330— 332. 347—xvii. 327— APOC. iii. xxi. 340—iv. xi. 347. xxxix. 328. iv. x. 346. viii. 364—xiii. iv. 346.

INDEX III.

RERUM POTIORUM ET LOCORUM SACRORUM IN PRIMIS N. F. EX VERBIS
ACTIVIS RECIPROCIS ET EX USU VERBI MEDII ALIO EXPLANATORUM.

- Activo-Media Verba* Græcorum, quænam sint, 4. 17. 80. 281. exempla 48. 63. 256. profana et sacra 282 sqq. cum Latinorum Deponentibus comparata 294 s. exempla plura sacra 296 s. et *Passivo-Media* simul 308.
- Activa reciproca*, ubi additur ἐκτρέφειν, vel subauditur, 11. exempla profana, 11. 13. 37. 40. 46. 61. 74. 76. 80 s. 88. 97. 99. 337. sacra 17. 40. 80. 97. 107. 111. 337. 339 s.
- * Act. xiii. 48. accuratius explicatur 348 sqq.
- Alexandrini V. T. interpretes* tribuunt verbis Mediis sensum *reciprocum* 346.
- Ammonius* 12. 286.
- * *Ἀντιπαθεῖν* verbi Medii 336.
- * *Ἀντιπεπονθεῖν* sacra 310 sqq. exempla 323 sqq.
- Aor.* 1. *Media* formæ rarius *passive* usurpatus 157. 261. sqq. 308. vim habet *vere Media* 171.
- Aor.* 2. *Passiva* vocis vim habet *mediam* 59 s. 245. exempla 60 sqq. *Media* Vocis *Passive* significant 265.
- Attici* præcipui sunt in usu virtutis *reciproca* verborum Mediorum 190. 313.
- Averranius* Bened. laudatur 287 s.
- Barnes* Josua 306 s. emendatur 308. 338.
- Berglerus* Steph. 16. 235. laudatur 240. quis et qualis hic homo fuerit 240 s.
- Boivin.* 333.
- * 2 Chron. xxi. 4. 346.
- Clarke* Sam. docet formationem præteritorum Mediorum 184 s. docuit vim *vere Mediorum* 239. sqq. 282.
- Clericus* notatur 161 sqq.
- Deponentia* Græcorum 4. iudicium de his 154 s. 166. 255 s. Latina origine *passiva* 173. Latinorum a Mediis Græcorum distincta 173 s. exemplum Latini 194.
- * Deut. xxviii. 68. 341.
- Diodorus* Sic. 333 s.
- Duportus*, Jac. de verbis Mediis non docuit accurate, 29 s. laudatur 146. 148 s. 151.
- Εἰρήσεται* 259.*
- * Conf. p. 256.*
- * *Ἐπετρέφει* 257. conf. 155.
- Eustathius* 16. 144. 153. 305 s.
- Futurum Medium* sæpe *passive* usurpatur 156 s. 256.
- * Genes. iii. 8. 346.
- * Genes. xlv. 1. 346.
- Grævius* 98.
- Hemsterhuis* 38. 100. 122. 129. 142 s.
- Hesychius* 5. 7. 12. 15. 16. 45. 58. 95. 101. 106. 122. 131. 139. 142 s. 144. 146. 152.
- Hithpael Hebræorum* vim habet *mediam* 164. 183. 312. 315. 341.
- * Jerem. xlix. 24. 60.
- * Josua x. 16. 346.
- Κατατρέφειν* vim habet Deponentis 172.
- Κατηρτισμένα* vim habere *reciprocam* negatur 362 s.
- Knatchbullus* Norton. laudatur 356.
- Kusterus* Lud. 16. 46. 47. 58. 131. religionem mutavit 161. laudatur 186 sqq. emendatur 341. 370 sqq.
- Latini* carent Mediis verbis 120.
- * Levit. xxv. 48. 341.
- Limborch* Phil. refutatur 348 sqq. 351 s.
- Loci sacri*, maxime N. F. explicati, 8. 17. 24 s. 40. 43. 48. 52. 56. 80. 97. 101. 106 s. 111 s. 139. 140. 147. 264 s. 268. 282 sqq. 283 sqq. 296 sqq. 309 sqq. 326. 336. 339. 350 sqq.
- Locus* elegans, cujus verba ingeniose a tergo legi possunt 106.
- Lucianus* Atticista 11.
- * 1 Macc. i. 15. 361.
- * 2 Macc. xii. 10. 17. 99.
- Mangey* Thom. emendatur 48 s.
- Media verba*, unde nomen habeant, 1. vis eorum vera et propria, *reciproca*, 2 s. 75. 85. 107. 153. 164. 274 s. exempla 1 sqq. eorum differentia ab *activis* 88 s. 136 s. 141. cur iis interdum addatur *ἐκτρέφειν* 92 s. 133. eorum differentia a *Passivis* 117. ab *Activis* et *Passivis* 123. vis nominis accuratius declarata 278 sqq.
- Medio-Activa* 155. 203.
- Medio-Passiva* 155.
- Menagius* notat, verba Media dari *ἀντιπεπονθεῖν* 312.
- Millius* Jo. emendatur 325.
- Moschopulus* 16.
- משמר* vim habet *reflexivam* 340.
- שמר* vim habet *reciprocam* 340.
- * Numer. vi. 3. 346.
- * Numer. xix. 20. 346.
- Olearius* Gottfr. 343 sqq.
- Origenis locus* de verbis Mediis, quod sint *ἀντιπεπονθεῖν* 311 s.
- Participium Passivum* vim habet *mediam*, exempla 43.
- Passiva* habent vim *reciprocam* 197.
- Passiva* et *Passivo-Media* simul 155.
- Passivo-Media* 86. 99. 107. exempla 86. 99. 111. 123. 256 s. 281. exempla profana 305 sqq. sacra 309 sqq.
- Πέμπειν*, deducere, comitari 23 s.
- Πετραμένος* vim habere *reciprocam* negatur 359 s.
- Philo* 48. locus ejus elegans de verbis mediis 116.
- Photius* 12. 22. 285 s. 291 s. 295. 347. 361.
- Pollux* 73. 104. 142. 192.
- Portus* Æmilius 124 s. 338.
- Præteritorum Mediorum* formatio, exemplis illustrata 184 s. illa *passive* significant 265 s.
- Præterita Passiva* num *media* valeant virtute 342 s.
- Προσεκληρώθησαν* quid notat 48 s.
- * Prov. xx. 22. 140.
- * Ps. ii. 8. 330.
- Raphelius* emendatur 104.
- * 1 Reg. xviii. 2. 346.
- * xxi. 21. 341.
- * 2 Reg. xvii. 17. 341.
- * Rom. vii. 14. melius explicatur 359 sqq. ix. 22. rectius enodatur 362 sqq.
- Salmasius* 146. 149.
- * 1 Sam. xxiv. 22. 346.
- * 2 Sam. xx. 10. 340.
- Schmidius* Er. laudatur 253. de verbis Mediis non accurate exposuit 255 sqq. vis *vere Media* ipsi suboluit 269 s.
- Spanhemius* Ezech. 9. 33. 283.
- Stephanus* Henr. 9. 15. 28. 35. 63. 98. 117. 124. 140. 334.
- Suidas* 5. 38. 144. 219.
- Τετραμένος* vim habere *reciprocam* negatur 351 s.
- Θέλων* cum infinitivo junctum per *adverbium* latine commodius explicatur 367.

Thomas Magister 78. 94 s. 97. 101. 109 s. 119. 153.
282. 284 s. 286. 317.
Τμήσις exempla 291 s.
Trillerus 16. 102.
Verba Græca, quotuplex eorum forma sit 164. 166.

Ulpianus 78.
Wesseling Petr. laudatur 49. 80. 333.
Wolfius Hieron. agnovit diserte Activi et Medii verbi
discrimen 314 s.
* Zachar. ix. 9. 340.

EDITIONI KUSTERI

DE VERO USU VERBORUM MEDIORUM,

LOND. AN. 1750. 12mo. PUBLICATÆ,

HÆC TYPOGRAPHI (i. e. GUIL. BOWYERI) PRÆFATIO PRÆFIGITUR:¹

“AN Kusterus reflexivam Verborum Mediorum significationem Primus deprehenderit, ignoro: eam certe pluribus, quam quisquam alius, argumentis in isto libello stabilivit. Alii in verbis quibusdam eam notarant; an vero ceteris sit communis, altum agunt silentium. Eustath. ad Il. v. 168. διαφορὰν δὲ Οἴσων καὶ Οἰσόμενος φασὶν οἱ παλαιοὶ, διὰ τὸ μὲν Οἴσων ἀπ’ ἑαυτοῦ εἰς ἄλλον κινεῖ τὴν ἐνέργειαν τοῦ χρησίου, τὸ δὲ Οἰσόμενος, ἐνὶ προσώπῳ ἐμπεριγράφει αὐτὴν οἶον, ἀπεισὶ τις δόρυ Οἰσόμενος, ἐαυτῷ Οἴσων δὲ, ἐτέρῳ τινί. i. e. Inter οἴσων et οἰσόμενος differentiam esse tradunt Veteres; nempe οἴσων ab alio in alium transfert effectum commodi alicujus: οἰσόμενος vero intra unam personam eum cohibet: ut, Abit aliquis hastam relaturus Sibi, οἰσόμενος: Alteri vero, οἴσων.

“Alii istum sensum Passivæ voci, pari vel etiam potiori jure, vindicant. Duportus in Theoph. Char. p. 194. et 335. ‘Δανίζειν, mutuo Dare; δανίζεσθαι, mutuo Accipere: ita enim differunt vox Activa et Passiva in hujusmodi verbis Commerçii; in voce Passiva vel etiam Media transitus fit non in Rem, sed Personam. Ita χρῆσαι est, utendum Dare; χρῆσασθαι, utendum Accipere.’² Φέρειν est, Ferre, Afferre: φέρεσθαι, Referre, Reportare (Sibi addere debuisse.) Sic αἶρειν, αἶρεσθαι κομίζειν, κομίζεσθαι. Sic μισθῶσαι, Locare; μισθώσασθαι, Conducere. Ita differunt ἐγγυῶν et ἐγγυᾶσθαι στήσαι et στήσασθαι, et similia. Sic τιθέναι et τιθεσθαι, θεῖναι et θέσθαι, ὑποτίθεναι et ὑποτίθεσθαι. Sic θεῖναι ὑποθήκην sive ἐνέχυρον dicitur Debitor, qui rem suam oppignerat; at θέσθαι dicitur creditor cui res opposita est, et oppigneratur. Pollux, ὑποθήκην θεῖς, ὁ δανειζόμενος ὑποθήκην θέμενος, ὁ δανείζων χρῆμα. P. 194. ‘ἐρανίζειν, stipem Conferre, pecuniam collatitiam Dare; ἐρανίζεσθαι, stipem Petere, Colligere, vel Accipere.’³ P. 335. ‘πράττειν, Agere; πράττεσθαι, Exigere; ex pacto Repetere, Pacisci, Stipulari.’ P. 353. ‘αἰτεῖν, Rogare stipem, aut eleemosynam, αἰτεῖσθαι, Rogare Mutuum, aut Commodatum.’

“Quendam etiam in Act. Erudit. Lips. Feb. 1712. citat Clarkius ad Il. a. 20. qui ex discrimine inter λῶν et λτομαι veram lectionem loco reddiderit: unde autem ortum id discriminis, quibus fundamentis nixum se primum ostendisse gloriatur Kusterus;⁴ et quantulascunque partes sustinet, mirum est Clarkium ei tribuisse nullas, præsertim cum hæc observatio de primigeniæ Voc. Med. usu inter notas ad Homerum utramque faciat paginam. Quod ut clarius liqueat, neve desit primævi Scriptoris auctoritas ad adstruendum primævum Voc. Med. usum, loca a Clarkio notata ad calcem hujus Dissertationis adjeci; alia quam plurima ex ipso Homero lectoris diligentia facile suppeditabit. Il. β. 316. Τὴν δ’ ἐλελιζόμενος πτερνγὸς λῶβεν ἀμφιαχυῖαν, Hanc autem implicans ala prehendit valde clamitantem. Quid, an constructio est, implicans hanc? perit vis media participii. An implicans sese? quis hoc subintellexerit? Verte, Hanc autem subito Se contorquens prehendit, &c. ut monet vir ‘Ἑλληνικώτατος R. Dawes, Misc. Crit. p. 177, 8.

“Φράζω, dico; φράζομαι, Med. dico Mecum, Delibero, Consulto. Hinc Il. a. 554. ‘Ἄλλὰ μάλ’ εὐκλος τὰ φράζεαι, ἄσπ’ ἐθέλησθα, Sed valde quietus ea Consultas quæcunque vis; sic Il. i. 676, et passim. Quare vero non itidem Il. ξ. 483. φράζεσθ’ ὡς ὑμῖν Πρόμαχος δεδμήμενος εὐδὲι “Εγχει ἐμῷ, Videte, ut, &c. propius ad nativum vocis usum, Reputate vobiscum, ut Il. o. 163, &c.

“Ex male intellecta differentia inter ἔπω et ἔπομαι (quam vide apud Kust. §. i. 13.) male Barnesius Homerum corrigat Il. δ. 202. οἱ οἱ ἔποντο Τρίκκης, pro quo ille οἱ οἱ ἔπον Τρίκκης, quasi ἔπω significaret Sequor etiam in Activa voce. vid. Clarkium in loc. et ad λ. 482. ex R. Bentleio.

“Il. v. 745. Δεῖδω μὴ τὸ χθιζὼν ἀποστήσωνται Ἀχαιοὶ Χρεῖος—Timeo ne hesternum Rependant Achivi debitum: ut vis Media servetur, debuisse verti, Cum usura appensum Recipiant: nam ἀποστήσαι Act. Rependere; ἀποστήσασθαι Med. Recipere appensum, ut notat Kusterus §. ii. 13. et Salmas. de Usur. p. 580.

“Lexica hic omnia confuse docent; ἀναρέω, Tollo; ἀναρεῖσθαι, expungere syngrapham; unde vero, nisi quod syngrapham ab eo, apud quem deposita esset, cum diluenda sit, Recipimus. Salm. de modo Usur. p. 470.

“Verbo ὑποτίθημι, ὑποτίθεμαι, Supponor; mox ὑποτίθεμαι, Pignero: recte, modo voces recte distinguantur. Passive sane Supponor, pignori obligor; at in Med. pignori Accipio, ut θέσθαι, &c.

“Καρπίζω et καρπίζομαι utrumque redditur, fructum Decerpo: at καρπίζειν est Irrigare, καρπίζεσθαι Med. Percipere fructum. Mox sub eodem verbo inquirunt Lexica, καρπίζομαι, in libertatem adseror, quod est diversæ plane familiæ, pro καρφίζομαι a κάρφος, virgula. Salm. de Modo Usur. p. 880, 881.

¹ “In 1750 a prefatory critical Dissertation, and some valuable notes, were annexed by Mr. Bowyer to L. Kusterus de Vero Usu Verb. Med. eorumque Differentia a Verb. Act. et Pass. a new edition of which work, with further improvements, appeared in 1773. The Dissert. was likewise adopted by Mr. Holwell in 1766, in his curious edition of ‘Selecti Dionysii Halicarnassensis de Priscis Scriptt. Tractatus Gr. et Lat.’ with this polite acknowledgment:—‘Hanc Dissert. suæ L. Kusteri de Vero Usu Verb. Med. etc. edit. 1750. præfixit Guil. Bowyer, Typogr. Eandem, auctor quidem ut hanc nostram Select. Dionys. Tractat. ed. ornaret, impetravi: quo nomine, viro optime de republica literaria merito, gratias ago.’ J. Nichols, Anecdotes of Bowyer, Lond. 1782. 4. p. 211. See Bowyer’s Miscell. Tracts, edited by J. Nichols, Lond. 1785. 4. p. 421.

² Sophocl. in Antig. ver. 474. (al. 469.)

“Ὅστις γὰρ ἐν πολλοῖσιν, ὡς ἐγὼ, κακοῖς

ζῇ, πῶς οὐδ’ οὐ γὰρ παρὰ τὸν κέρδος φέρεται;

Nam qui in magnis, ut ego, malis

Vivit, quomodo non huic mors pro lucro est?

i. e. quomodo non moriendo lucrum Accipit?

³ De qua voce vide etiam Salmas. de Usur. p. 679. in omissis Obs. ad Jus Attic. p. 13. 58. Lexica mire hic turbant omnia.

⁴ Quare λύσασθαι in Medio, Captivum redimere, nondum ab ullo Grammaticorum video esse expositum. Kust. de Verbis Medii §. 2. 11. cujus libri editio prima prodit 1714. altera 1717; Clarkius vero edidit primam partem Homeri 1729.

“Χρῶννύω et ἐπιχρῶννύω, idem quod χράω, mutuum Dare; Passive, mutuum Dari: Med. mutuum Accipere: de quo ne verbum quidem Lexica, sed vide apud eundem Salm. de Modo Usur. c. viii. p. 306. auctore Theophr. Charact. c. x. et lege Rhodia.

“Ἐνεχυριάζω, interpretantur Lexica, Pigneror. Debit verti, pignori Do, quod facit Debitor: ἐνεχυριάζομαι, Pigneror, pignus Accipio, quod facit Creditor, Exod. xxii. 26. Ἐνεχυριάζω sane Pigneror, sive pignus Accipio, Job. xiv. 3. 9. at ἐνεχυριάζομαι, pignoribus captis Coerceor, ut apud Aristoph. in Nub. ver. 240. Ἀγομαι, φέρομαι, τὰ χρήματ' ἐνεχυράζομαι, Bona mea pignoribus capta diripiuntur, ad verbum, Diripior quoad bona mea pignoribus capta: [vertit Sanxay in Arist. Lex. Angl. *I have my goods seiz'd for non-payment.*] Male in Transitive sensu accipitur, dum redditur, bona mea Oppignero. Salmas. de Mod. Usur. c. xiii. p. 549. et de Foen. Trapezitico, p. 713.

“Ἀποδίδωμι, Act. Solvo, Reddo; at in Med. Tribuo in Meum commodum, Vendo. Aristoph. Vesp. 169. ἀποδόσθαι βούλομαι τὸν ὄνον, Vendere velim asinum. [To sell, Sanxay in Lex.] At idem Ran. 1266. ἀπόδος [λήκυνθον] πάση τέχνῃ, Vende lecythum omni modo; ubi legendum contendit ἀπόδου vir doctus, Misc. Crit. p. 243. Media significatione id postulante.

“Ὀφελον καὶ ἀποκόψονται, Gal. v. 12. diu torsi interpretes. Ludit apostolus σαρκαστικῶς in verbo quod tantas incitaret turbas inter eos qui fidem Christianam amplecterentur. ‘Quandoquidem, inquit, in pelliculā abscissā ita gloriabantur, utinam illis abscondatur insuper totum seminale membrum, quo magis triumphent,’ interprete Grotio, post Chrysostomum et Hieronymum. At longe verecundius, nec minus salse, si ἀποκόψονται sensu reflexivo accipitur, ‘Vellem eos, qui circumcisionis necessitatem tuebantur, se ipsos abscissuros a vestrum consortio,’ ut monet Jortinus, Vit. Erasmi, vol. ii. p. 217.

“Fatendum est verba quædam Activa nonnunquam pro Mediis esse usurpata, cum Sibi vel Pro se aliquid fit; quanquam rarius Media pro Activis, h. e. cum fit pro Altero, ut monet Kusterus §. i. 32. 52. 53. Hinc ἐπερημερίαν πράζειν, pro πράσασθαι, moræ pretium exigere, apud Theophr. Char. c. x. sic etiam D. Luc. iii. 13. xix. 23. Isoc. ad Nicocl. p. 61. ed. Battie, 1749. ἐλπίς τοῖς τοιούτοις πράζειν τι παρὰ τῶν ἀγαθῶν, sperandum est tales a diis aliquid boni accepturos. Nescio igitur an vere vir doctissimus, Misc. Crit. p. 205. neget δύνω, in voce Activa, usurpari pro Consequor. Hesiod. certe in Oper. p. 395. καὶ μηδὲν ἀνύσσης, et nihil obtineas, ut reddi potius debet; et Lucian. (inferioris ævi, fateor) in Asin. ἐκεῖνος οὐδὲν φροντίσας εἶρε καὶ ἀνύσει τι ἐξ ἐμοῦ, nihil curans sive etiam Obtineret aliquid ex me, sive, &c. In N. T. ut id obiter notem, Activa vox in utroque significato, Luc. xviii. 12. ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι, decimas Do omnium quæ possideo; et pariter Matth. xxiii. 23. At Heb. vii. 5. ἐντολήν ἔχονσιν οἱ ἐκ τῶν νιῶν Λευὶ ἀποδεκατοῦν τὸν λαόν, decimas Exigere a populo. Ἐπιβάλλειν negat Salmasius de Fœnore Trapezitico usquam Græce dici pro Incipere, sed ἐπιβάλλεσθαι. sic tamen Diod. Sic. 452. B. ed. Rhodoman. ἐπέβαλλον οἱ ῥάψδοι προφέρεσθαι τοῦ Διονυσίου τὰ ποιήματα: Cœperunt Rhapsodi Dionysii poemata proferre: qui sensus non male quadrat ad Marc. xiv. 72. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε. Certe sensus, quem versio nostras sequitur, jamdudum desideravit exemplum Is. Casaubonus, nam, ut ait ille, ἐπιβάλλειν τὸν νοῦν, vel διάνοιαν, alia longe res est. Vid. C. Frid. Munthe, Obs. Phil. in N. T. libros, p. 124.

“Quamquam vero tot viri docti, etiam aliud agentes, Kustero adstipulentur, longe tamen in diversa abit Jo. Clericus.¹ Dum leviter percurro exempla ab illo adducta, nonnulla a vero sensu in alienas partes torta video; nonnulla ejusmodi esse, ut, licet Kusterum levis forsitan erroris arguant, minime tamen fundamentum ejus de Vocis Mediæ usu labefactent.

“Ad §. i. 28. objicit, licet ἄγειν γυναῖκα non dicatur, tamen λαμβάνειν γυναῖκα occurrere apud Menand. p. 232. pro λαμβάνεσθαι. Ad i. 30. προσπορίζομεν, Nobis suppeditamur, Menand. p. 245. pro προσπορίζομεθα. Ad i. 32. 33. si πόλεμον ποιεῖν, nusquam occurrat, pro ποιεῖσθαι, at ναυμαχίαν ποιεῖν apud Thucyd. i. ii. 89. p. 137, ubi tamen legitur, καὶ οἶονταί Σφισι καὶ ἐν τῇ ναυτικῇ Ποιήσιν τὸ αὐτό. Ad i. 49. ἡ τὰ ψηφίσματα ἂν παράσχη, si decreta adhibueris ad defensionem causæ tuæ, Æschines de falsa legat. p. 404. Ad i. 14. φυλάττω, caveo, pro φυλάττομαι, apud Eurip. Iphig. in A. ver. 144. 538. Esto, hæc Activa (quod Kusterum forsitan latuit) pronomine reciproco ἐαυτῷ, ἐμοὶ &c. subintellecto, reciproco sensu sumantur: at non vi sua, non adeo peculiari modo ut in alium nunquam transferant effectum, quod verbis Mediis esse proprium contenditur.

“Ad i. 29., postquam frustra Thucyd. citasset l. ii. 87., Platonem allegat: ἀλλὰ γαλήνην τούτων παρασκευάζουσα ψυχῇ. ‘Sibi ipsi, inquit J. Clericus, philosophi animus eam procurat ἐπιθυμίαν.’ At verba Platonis sonant, ‘Imo vero horum (dolorum voluptatumque) tranquillitati studens animus.’ Ubinam, quæso, vis Reflexiva participii?

“Ad i. 25. fidenter asserit Thcyd. ii. c. 2. θέμενοι τὰ ὅπλα verti debuisset, Armis positus, non Armis induti, ut Kusterus. Judicet Lector, in consilium adhibito doctissimo Hudsono, qui hæc in notis habet: ‘Male vertitur, Armis in foro positus, cum hostilem urbem invaserunt. Potius, Cum Armati in foro constitissent. Sic Thucyd. viii. p. 520. καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα ἐκκλησίασαν, armis instructi concionem habuerunt. Τίθεσθαι τὰ ὅπλα nonnulli sumi posse putant pro Arma ἀποτίθεσθαι. Mihi nondum occurrit locus, in quo ita proprie sumi credam, nisi, qui armati consistunt nec tamen re ipsa pugnantes, proprie arma dicuntur abjicere.’ Quid ad hæc Clericus? ne unum quidem verbum, licet has paginas citet, ad hanc ipsam editionem provocet. Eundem sensum vindicat Dionysio Halicarn. Edw. Spelmannus in eleganti sua versione Antiqq. l. iii. c. 18. Nuperus vero vir doctissimus W. Smith, Decanus Cestriensis, in Versione Anglica Xenophontis de Rebus Gr. l. ii. sub anno ante Christum 403, p. 70, contendit ὅπλα θέσθαι notare *to ground their arms*. Quidni tandem sit arma in usum suum reponere, ut Kusterus interpretatur §. i. 50. et quod dici queat, *to rest their arms*; quin et ipse Homerus, iis verbis, quibus Agamemnon Græcos fugam ornantes ad arma capessenda hortatur, quibus et ipse Adolescentulos ad hæc studia excolenda excitet:

Εὖ μὲν τις δόρυ θηξάσθω, εὖ δ' ἀσπίδα θέσθω.

Bene quisque hastam Suam acuat, bene scutum Sibi aptet.

Il. β. 332.”

¹ Remarques sur la Dissert. de M. Kuster sur les verbes Moyens, dans la Bibl. anc. et mod. T. v. Par. II. p. 237. quam dissert. Lat. etiam edidit Ch. Wollé, Lips. 1733.

EXCERPTA

EX LIBELLO, CUI TITULUS

Græca et Latina Lingua Hebraizantes, seu de Gr. et Lat. ling. cum Hebr. affinitate, auctore
P. PAULO MARIA OGERIO. Venetiis, 1764. 8vo.

De affinitate linguæ Græcæ cum Hebraica.

A GRÆCA exordimur, utpote quam Hebrææ viciniorem Latina censeamus, ut suo loco constabit, tum quod secundum inter linguas omnes locum Kircherio teste (Prodr. in Atl. Polygl. Sess. 3. c. 1.) non immerito possideat. Duplici porro ratione linguarum affinitas videtur evinci, ex vocibus nempe utrique communibus, et ex comunibus idiotismis atque dicendi modis. A vocibus initium sumimus.

Tabula Vocum Græcis et Hebraicis communium.

Voces Gr.	Voces Hebr.	Voces Gr.	Voces Hebr.
ἄβλη Inutile, apud Hesych.	Vanitas הבל	ἀύγη Splendor	Splendere fecit הבה, הבה
ἄβιος Inops	Idem אביון	ἀύλεω Tibia cano	Idem תלל
ἀγαλλιάω Exulto	Idem הניח Hiph. נחל	βάζω Loquor	Os פה
ἀγαπάω Amo	Idem ענב	βάσις Palatium, Regia	Idem בירה
ἀγγέλλω Annuntio	אנלה Fut. Revelare נלה	βασιλεύς Rex	Dominari משל
ἀγγελος Nuntius		βάτος Loquax, Verbosus	Effutire במא
ἀγείρω Congrego	Idem אגר	ψιττακος Psittacus	Idem
ἀγελάδα Juvenca	Vitula ענלה	βατύλη Nana, Foemina pusilla	Virgo בתולה
ἀγρότης Agricola	Idem אגר	βάω Gradior, Incedo	Venire בא
ἀγχω Strangulo	Idem חנק	βέλα Fulgur, apud Hesych.	Idem בק
ἀγω Duco (Aphæresis N)	Idem נהג	βέκος Stultus	Vacuus בקק
ἀγών Certamen	Fatigari יגע	βέλος Sagitta (sic dicta ob celeritatem)	Accelerare בל
ἄδης Infernus, Mors, Ἰδης	Interitus איד	βαλίδος (sic olim dicebatur Celer)	
ἄδρδς Multus, Abundans	Magnificus אדר	apud Græcos)	
ἄθλος Lucta	Defatigatio תלאה, לאה	βήσαλον Later coctus	Coctile בשל
ἄθλητης Luctator		βίτινα Urna	Venter בקן
ἄιδιος Æternus	Æternitas, Seculum עד	בלᾶξ, κδς, Homo iners	Exinanire בקק
ἄιστδς Avis	Idem עיש	βορᾶ Pabulum	Comedere ברה
ἄϊω Uro, Incendo	Titio איד	βριάω Robustum reddo, (ablato)	
ἄκλον Coena	Comedere אכל	A per Aphæresim)	Robustus אבר
ἄκλως Pabulo abundans		βυσσδς Fundum	Calcere בטס
ἄκλος Cuspis jaculi (Hesych.)	Jaculum אכלת	βαμδς Altare, Βῆμα	Excelsum במה
ἄϊων Ævum	Vita חיה	Γαῖω Gaudeo	Idem חיה
ἄκάχω, Ἀκαχέω Contristor	Suspirare אנק	Γάλα Lac	Lactens על
ἄκόντιον Jaculum	Lancea חנית, חנית	Γάλως Uxor fratris, seu soror mariti	Proximus נאל
ἄλισγέω Polluo, Contamino	Fœtidus אלה	Γαργαρεών Guttur	Idem גורר
ἄλλομαι Salio	Saltare, Tripudiare חלל	Γείτων Affinis	Idem חתן
ἄλόη Aloe	Idem אלהיס	Γελάω Rideo	Exultare גל
ἄλος, ἄλως Molestia	Idem אלץ	Γῆ Terra	Vallis ניה
ἄλύσσω Moleste fero		Γλῶσσα Lingua, (addito G per Prothesin)	Idem לשון
ἄλυσιον Torques, (ascito E loco R)	Idem חר	Γοργδς Terribilis	Timere נר
ἄμα Simul	Cum עם	Γραφω Scribo Instrumentum sculpendi, Cælum חרב	Idem חרב
ἄμᾶω Colligo		Γρηγορέω Vigilo	Excitare שש
ἄμαλλα Manipulus (Metathesis)	Idem אלקה	Γύψος Gypsum, quod ipso omnia	
ἄμαλδς Tener, Delicatus	Languidus, Infirmus אכל	occludantur	Occludere נף
ἄμιλλάομαι Certo	E regione, Contra מול	δάκνω Mordeo	Atterere דכה
ἄμογᾶβαροι Robusti	Robustus נבר	δάμβακ Viscus, quia firmiter adhæret	Adhærere דבק
ἄμύζω Sugo	אמץ Fut. Idem מצץ	δειλιάω Timeo	Cald. Idem דל
ἄνευ Absque, et ἄν in compositione	Non אן	δείνα Quidam	Cald. Idem דנה
ἄνηρ Vir, ascito R loco S, ut amant Græci	Idem אנש	δαινδς Litigiosus	Litigare דח
ἄνία Mœror	Idem אניה	δέμας Sicut, Instar	Assimilari דמה
ἄπατάω Decipio	Decepit הפתה Hiph. פתה	δέυτερος Secundus	Cald. Idem דרי
ἄπάτη Fraus		δέψω Apprehendo	Idem תפש
ἄραβέω Strepitum		δίκη Justitia, (ablato λ per Aphæresim)	Idem צדק
edo	ארב Fut. Contendere, Litigare רוב	δρύπτω Lacero	Lacerare פרה
ἄραι Diræ, Ἀράομαι	Idem ארר	ἔβεγος Ebenus	Idem תבן
Ἀράσσω Diruo	Idem ארם	ἔγγίζω Accedo, ἔγγυς	
Ἀράχνη Aranea, a texendo	Texere ארג	Prope	Accedere דגיש Hiph. נש
Ἀρέσκω, ἀρέσω, Placeo	Gratus, Acceptus fuit רצה	ἔγείρω Suscito	Idem העיר Hiph. עד
Ἀρεμδς Amicitia	Ligare רתם	Εἶδω Video, Scio	Idem ידע
Ἀρπάζω Rapio	Idem מרף	Εἶκω Similis sum	Quomodo איד
Ἀρφα Arrhabo, apud Hesych.	Idem ערבה	Εἶλη Splendor solis	Splendere דל
Ἀσελγαίνω Stupro, Lascivio (Metathes.)	Idem שגל	Εἰσίδω Jaculor	Jacere, Dejicere ירה
Ἀσκελδς Numquam deficiens	Deficere כלה	ἔλαω Impello, Quatio	Fortis אל
Ἀσπὶς Clypeus	Obtegere צפה	ἔλελλω Convolvo	Convolvare גלל
Ἀτμδς Vapor	Obscuratus est עתב	ἔλλδς Cervus	Idem אל

Nonnullas etiam Caldaicas radices in vocibus tam Gr. quam Lat. derivandis reliquimus, tum quod eas in Sacris literis usurpatas comperiamus, tum in gratiam eorum, qui utramque linguam Veteribus Patriarchis in usu fuisse arbitrantur, inter quos D. Hieron. in Dan. i. 4.

Voces Gr.	Voces Hebr.	Voces Gr.	Voces Hebr.
'Ενέπω Increpo, Objurgo, } Iratum me ostendo }	Irasci אָנָה Cald. In faciem אָנָה	Κεντέω Pungo, Stimulo Κεραυνός Splendeo, Fulmino	Lancea לַנְעָה Radiare, Splendere } קָרַר Cornu } קָרַר
'Ενώπιος In faciem		Κοράνη Corona	Idem קָרַר
'Εράω Amo אָרַע Fut. Amicum se præbere אָרַע		Κήβος, Κήπος Simia	Cingere כָּתַר
Ἔργον Opus	Texere אָרַן	Κίδαρς Cidarid	Idem כָּתַר
Ἔρεβος Erebus, Tenebræ	Vespere אָרַב	Κίκυς Vires, Robur	Idem כָּתַר
Ἔρνος Planta virens	Virescere אָרַע	Κιννάμωμον Cinnamomum	Idem כָּתַר
Ἐρωτάω Rogo (Metathesis)	Idem אָרַע	Κινύρα Cithara	Idem כָּתַר
Ἔστι Est	Idem אָרַע	Κινυρός Querulus	Lamentari קָרַר
Ἑστία Focus, Lares }	Ignis אָה	Κίρκος Circus	Idem כָּתַר
Ἑστιάω Lare excipio }		Κίσση Cista	Idem כָּתַר
Ἔτος Annus	Tempus אָרַע	Κλείω Claudio	Idem כָּתַר
Ἐψω Coquo	Idem אָרַע	Κλεις Clavis	Idem כָּתַר
Ζάλη Turbo, Procella	Idem אָרַע	Κλοιός Vinculum	Claudere, Cohibere כָּלַא
Ζατῶ Ordino	Lex דָּת	Κωλύω Cohibeo	
Ζέω Concutio	Movere se אָרַע	Χαλινός Frænum	
Ἡβη Juventus	Spica virens אָבַב	Κλῆρος Sors (Metath.)	Idem נָרַל
Ἡδονή Voluptas	Idem אָרַע	Κλίμαξ Scala	Idem סָלַם
Ἡλάσκω Erro, Discurro	Ire, Ambulare אָלַךְ	Κλοιός Torques	Monile מָוִיל
Ἡλός Stultus	Insanire }	Κλωβός Avium cavea	(Jerem. 5.) כָּלוֹב
Ἡλιός Sol	Lucere, Splendere }	Κλώζω Clamo, Clango	Vox, Sonus קוֹל
Ἡμέρα Dies	Idem יוֹם	Κολοίς Graculus	
Ἡρίον Sepulcrum	Arca, Capsa אָרַח	Κολακεύω Blandior, Adulor }	Blandus, Blandiri אָלַק
Ἡσυχία Quies, (ablato T per Apocopen.)	Idem אָרַח	Κόλαξ Adulator	
Θαμὰ Sæpe, Crebro	Jugiter תָּמִיד	Κολάπτω Tundo	Mallei כָּלְפֹת
Θαυμάζω Miror	Idem תָּמִיד	Κονέω Ministro	Aptare, Parare כָּח
Θέναι Palma (M in N)	Idem תָּמִיד	Κόπτω Præcido	Idem קָפַד
Θεραπεία Sano	Fut. Idem אָרַע	Κορέω Satio	Convivium כָּרַח
Θοός Celer. Θοάζω Festino	Volare אָרַע	Κόρος Satietas	
Θρηνέω Lamentor		Κούφος Celer, Festinus	Festinare אָרַע
Θρήνος Lamentatio }	Hithpa. Canere אָרַע	Κόφινος Cophinus	Colligere כָּפַר
Θρόνον Flos	Virescere אָרַע	Κράδη Ramus excisus	Scindere, Cædere כָּרַח
Θύρα Janua	Cald. Idem אָרַע	Κράζω Clamo. Κήρυξ Præco	Clamare קָרַא
Θωρήξαι Potare }	Vinum אָרַע	Κραύρος Siccus, Aridus	Exardescere אָרַע
Θωρήξαι Potatio vini }		Κρέας Caro	Idem אָרַע
Ἰάσθαι Mederi }	Salvare אָרַע	Κρέκω Strido	Frendere dentibus אָרַע
Ἰασίς Sanatio }		Κρίζω Strido	
Ἰερὸς Sacer	Reverentia אָרַע	Κρώζω Crocito }	Clamare קָרַא
Ἰκάνη Caprina pellis	Capra אָרַע	Κρόκος Crocus	Idem כָּרַח
Ἰκανός Aptus, Idoneus	Fut. Aptare כָּח	Κρύος Frigus	Gelu קָרָה
Ἰκρίον Tignum	Idem קָרַה	Κτερίζω Sepelio	Fodere אָרַע
Ἰλλος Oculus, ab εἰλέω Ver-		Κτυπέω Pulsu sonitum edo	Tympanum תָּפ
so, Volvo, quod a	Volutare אָרַע	Κύαρ Foramen acus	Foramen אָרַע
Ἰμάω Haurio	Aquæ אָרַע	Κυβερνάω Gubernio	Viribus valere אָרַע
Ἰότης Voluntas	Consentire אָרַע	Κύκλος Cyclus	Circulus אָרַע
Ἰσχύω Viribus valeo	Vir אָרַע	Κυλίω Volvo	Volutare אָרַע
Κάδος Cadus	Idem כָּד	Κύμα Altitudo	Idem אָרַע
Καινός Initio, as	Idem אָרַע	Κύπαρος Vas magnum	Pelvis כָּפַר
Καιρός Occasio		Κύπτω Curvo, Inflecto	Idem אָרַע
Κύρα Incido, Evenio }	Contingere, Occurrere אָרַע	Κώπη Manubrium	Idem אָרַע
Καίω Uro	Idem אָרַע	Λαιμάω Edo	Manus אָרַע
Κακός Malus ²	Mendacium כָּח	Λαῖφος Vestis	Cibus אָרַע
Καλέω Congrego	Idem, vel Vox אָרַע	Λαμυρός Blandus	Induere se אָרַע
Κάλλος Pulchritudo }		Λαός Populus	Blandiri אָרַע
Καλός Pulcher }	Perficere אָרַע	Λαπάζω Inflammo, ap. Homer.	Idem אָרַע
Καλός Magnus }		Λείχω Lambo	Idem אָרַע
Κάμηλος Camelus	Idem אָרַע	Λεπτός Debilis	Corruere אָרַע
Καμίσιον Camisia	Recondere אָרַע	Λέσχα. Ita vocabant Bœotii commu-	
Κάννα Canna	Idem אָרַע	nia coenacula, ut habet Etymologus.	Idem אָרַע
Κανὼν Regula	Dirigere, Statuere אָרַע	Λήθω Lateo	Idem אָרַע
Κάπη, Καπάνη, Capanna	Operire אָרַע	Λίβανος Thus	Idem אָרַע
Κάπηλος Dolosus, apud Hesych.	Duplicare אָרַע	Λίπος Pinguedo (Aphær. Ch.)	Idem אָרַע
Καρδία Cor, sic dictum a jugi palpitazione		Λίς Leo	Idem אָרַע
Κορδαί Chordæ	Tremere אָרַע	Λύμη Lues, Noxa	Contercere אָרַע
Καρπός Manus	Pugnis אָרַע	Λύπη Dolor, Tristitia	Conturbare אָרַע
Κάρρω Sicco	Siccari אָרַע	Λαβέω Irrideo	Subsannare אָרַע
Κάσα Casa, Tugurium	Idem אָרַע	Μαθέω Disco, (ablato L per Aphær.)	Discere אָרַע
Κασέα Sedes, Cathedra, ap. Hesych.	Thronus, Solium אָרַע	Μαίρω Luceo, Splendeo	Idem אָרַע
Κάτω Sub, Infra	Idem אָרַע	Μάκαρ Beatus	Idem אָרַע
Κείρω Cædo, Tondeo }	Glabrare אָרַע	Μακρός Longus	Idem אָרַע
Κούρα Tonsura }		Μακρόν Prolongo }	Idem אָרַע
Κέλλω Curro	Velox אָרַע	Μάλα Valde	Implere אָרַע
	Velocem esse אָרַע	Μαλάσσω Mollio }	Suave, Dulce esse אָרַע
		Μέλι, μέλις, Mel }	

¹ Vide Schrevel. Lexicon Gr.² In Scripturis omne malum mendacium dicitur.

Voces Gr.	Voces Hebr.	Voces Gr.	Voces Hebr.
<i>Μαλάχη</i> Malva	Idem מלח	<i>Πόλεμος</i> Bellum	Inf. Pugnare בלח
<i>Μαρθάνω</i> Pecco	Rebellare מרר	<i>Πόρις</i> Juvenca	Idem פרה
<i>Μάχη</i> Pugna	} Est idem quod נכה Per- cutere, vel מכה	<i>Πρόμος</i> Jaculator, (Hom. II. 3.)	Jacere, Jaculari רסה
<i>Μάχομαι</i> Pugno		<i>Πῦρ</i> Ignis	Idem, vel ab Ardere בער
<i>Μεστὴς</i> Plenus	Cald. Sufficiens מיסח	<i>Ῥάσσω</i> Allido, Dejicio	Conterere, Conquassare רצן
<i>Μήνη</i> Luna, quia per eam nu- merantur dies	Numerare מנה	<i>Ῥέγγω</i> Sterto	Respirare רוח
<i>Μινύθω</i> Minuo	Idem מעט	<i>Ῥέω</i> Rigo	Idem רוח
<i>Μίσγω</i> Misceo	Idem מזג	<i>Ῥήγνυμι</i> Frango	Cald. Idem רענ
<i>Μόγος</i> Labor	Idem מות	<i>Ῥωξ, ἀγὼς</i> Fissura	Conterere, Confringere רעא
<i>Μογγύνω</i> Abstergeo	Idem מרק	<i>Σάος, Σόος</i> Salvus	Idem ישע
<i>Μόργος</i> Edax, Vorax. (Homer. Odyss. 18.)	Inf. Pascere רעה	<i>Σάρεξ</i> Caro	Idem שאר
<i>Μοῦσα</i> Musa	Eruditio מוסר	<i>Σαῦρα</i> Lacertus	Brachium זרע
<i>Μυελὸς</i> Medulla	Idem מוח	<i>Σέβω</i> Colo, Veneror	Laudare שבח
<i>Μύζω</i> Premo, Sugo	Exprimere מצה	<i>Σεῖρ</i> Sol	} Splendere ודר
<i>Μύρρα</i> Myrrha	Idem מור	<i>Σειρίων</i> Astrum	
<i>Μυστήριον</i> Mystrium	Inf. Abscondere מסתר	<i>Σεῖρα</i> Sera	Catena שיד
<i>Μῶμος</i> Macula	Idem מום	<i>Σεμνὸς</i> Insignis	Idem סימן
<i>Ναῖω, Νάω, Inhabito</i>	} Habitare נח	<i>Σημεῖον</i> Signum	} Ridere שחק
<i>Ναὸς</i> Templum		<i>Σικχὸς</i> Irrisor	
<i>Νεαρός</i> Puerulus	Idem נער	<i>Σκάπτω</i> Effodio	Haurire שאף
<i>Νερὸν</i> Aqua, <i>Νερόδες</i> Aquaticus	Fluere נדר	<i>Σκαίφω</i> Stylus, Culter	Idem חרב
<i>Νεύω</i> Moveo	Idem נוע	<i>Σκεδᾶω</i> Dissipo	Vastare שדד
<i>Νεφέλη</i> Nebula (Prothesis N.)	Caligo אפל	<i>Σκηνή</i> Tabernaculum	Habitare שכן
<i>Νέφος</i> Nubes	Stillare נוף	<i>Σκιά</i> Umbra	} Tegere, Operire סכך
<i>Νόσος</i> Morbus, <i>Νοσέω</i> Ægroto	Infirmus אנש	<i>Σκιάζω</i> Obumbro	
<i>Ναίω</i> Tondeo	Idem כסס	<i>Σκύτος</i> Scutum	Idem שקף
<i>Νέω, Εύω, Rado</i>	Avellere, Abscindere נח	<i>Σκοπέω</i> Prospicio	Idem ששן
<i>Νυράω</i> Abrado, Abscindo	Abbreviari, Decurtari קצר	<i>Σκότος</i> Tenebræ	Quiescere שקט
<i>Ὀδὸς</i> Dens, (a conterendo)	Conterere דרש	<i>Σκυθρὸς</i> Tetricus	Tetrum esse קדד
<i>Ὀθόνη</i> Linteum	Idem אטון	<i>Σκυλάω</i> Spolio	Dejicere, Dispellere }
<i>Ὀίνος</i> Vinum	Idem יין	<i>Σχολή</i> Feriatio	Quiescere, Tranquil- }
<i>Ὀκρίασθαι</i> Turbari	Idem עבר	(Metath.)	lum esse
<i>Ὀλος</i> Omnis	Idem כל	<i>Σμήχω</i> Detergeo	Detergere מחה
<i>Ὀμάς</i> Universitas	Populus עץ	<i>Σοῦσον</i> Liliū	Idem ששן
<i>Ὀμιλέω</i> Loquor	Sermo, Dictio מלה	<i>Σοφία</i> Sapientia	Speculari }
<i>Ὀμνύω</i> Juro	Vere אמן	<i>Σπέος</i> Specus.	Tegere, Obducere }
<i>Ὀμόω</i> Unio	Cum עם	<i>Σπείρω</i> Semino (Metath.)	Spargere פור
<i>Ὀνομα</i> Nomen	Idem נאם	<i>Στάω</i> Sisto, Sto	Ponere שות
<i>Ὀνος</i> Asinus, (quia pigerri- mus ad omnia cogendus.)	Adigere אנס	<i>Στήχω</i> Quiesco, Firmiter Sto	Silere, Quiescere שתק
<i>Ὀπάρα</i> Proventus	Idem עבוד	<i>Στίγμα</i> Stigma	} Vepres שית
<i>Ὀράω</i> Video	Idem ראה	<i>Στίζω</i> Pungo	
<i>Ὀρθρος</i> Diluculum	Idem אור	<i>Στόμα</i> Os, oris	Aperire שתם
<i>Ὀρμὴ</i> Impetus	Hiph. Tonare רעם	<i>Σύλα</i> Præda, Spolium	Idem שלל
<i>Ὀρος</i> Mons	Idem הר	<i>Συράω</i> Eo, Proficiscor	Recedere סוד
<i>Ὀρρωδέω</i> Horreo	Terreri חרד	<i>Συριγμός</i> Sibilus	} Sibilus שדקא
<i>Ὀρύσσω</i> Fodio	Terra ארץ	<i>Σύριγξ</i> Fistula, (a sibilo sic dicta)	
<i>Ὀρφὸς</i> Orbus	Vespere ערב	<i>Συρίσσω, συρίζω</i> , Sibilo, as	Humilem esse שפל
<i>Ὀρχέομαι</i> Incedo	Iter facere ארח	<i>Σφάλω</i> Dejicio, Evertō	} Idem שסע
<i>Ὀρχος</i> Vitium ordo	Ordinare ערך	<i>Σχίζω</i> Diffindo	
<i>Ὀρω</i> Excito	Idem עור	<i>Σχίσσις</i> Scissio	Idem שסע
<i>Ὀς</i> Qui	Idem אשר	<i>Σωτήρ</i> Salvator	Protegere סתר
<i>Ὀσκάριος</i> Ignitus	Idem אש	<i>Τάποκον.</i> Græci ita appellare consue- runt genus scribendi deorsum, ut ait	
<i>Ὀσχέος</i> Testiculus	Idem אשד	<i>Festus</i>	Idem תהפוך
<i>Ὀύλος</i> Tener	Idem על	<i>Ταχὺς</i> Festinus	Fut. Festinare חש
<i>Ὀυσία</i> Substantia	Idem תשיה	<i>Τεῖνω</i> Fatigo	Laborare מך
<i>Ὀφίς</i> Serpens	Vipera אפע	<i>Τήλε</i> Longe	Jacere, Ejicere, Projicere פל
<i>Ὀχθέω</i> Fastidio	Idem קוט	<i>Τηρέω</i> Servo, Custodio	Idem נטר
<i>Ὀψέ</i> Sero, Vespere (Est enim finis diei.)	Deficere אפש	<i>Τίθημι</i> Pono	Inf. Ponere נתן
<i>Ὀψώνιον</i> Obsonium	Idem חן	<i>Τραπέω</i> Calco	Conculcare רפס
<i>Παγίς</i> Laqueus	Idem פח	<i>Τρέφω</i> Nutrio	Idem השרף Hiph.
<i>Πάλαι</i> Olim, <i>Παλαιὸς</i> Vetustus	Veterascere בלה	<i>Τροπαῖον</i> Trophæum, (quia vi raptum)	Rapere סרף
<i>Παλλακή</i> Concubina	Idem פלגש	<i>Τρώω</i> Comedo	Fut. Pasci, Pascere רעה
<i>Πάταγος</i> Frigor	Fragorem, Sonum edere פצח	<i>Τύπτω</i> Percutio	Tympanum תף
<i>Πατάσσω</i> Percutio	Malleus פמש	<i>Τυφλὸς</i> Cæcus	Obscurus, Caliginosus אפל
<i>Πέδον</i> Terra, Solum (Homer.)	Ager פדן	<i>Ῥβρις</i> Insidiæ	Idem מרב
<i>Πείθω</i> Persuadeo	Idem פתה	<i>Ῥγίεια</i> Sanitas	Sanare, Curare נדה
<i>Πέλκευς</i> Securis, (a scindendo)	Scindere פלג	<i>Ῥδαις, ατος, Pluvia</i>	Vapor ניד
<i>Πέος</i> Pudendum	Idem ברש	<i>Ῥλος</i> Nugæ, Lōquacitas	Ludificare דתל
<i>Πηγὴ</i> Fons	Fluere, Manare פכה	<i>Ῥσκα</i> Lignum, quo ignis accenditur	Idem אש
<i>Πηγύνω</i> Fabrico	Facere, Operari פעל	<i>Φάγω</i> Edo	Cibus בב
<i>Πλέκω</i> Plecto	Baculus פלך	<i>Φαίνω</i> Ostendo	Respicere פנח
<i>Πληγὴ</i> Plaga, (quia carnem dividit)	Dividere פלג	<i>Φέγγος</i> Lumen	} Splendere יפע
		<i>Φέγγω</i> Splendeo	

Voces Gr.	Voces Hebr.	Voces Gr.	Voces Hebr.
Φαύλα Puella	Virgo פְּלִיטָה	Χαράττω Incido	Idem חָרַט
Φέρον Ferculum	(S. Hieron.) פֶּרֶן	Χάσμα Pugna	Occidere, Disperdere שָׁחַת
Φημί, Φάω, Loquor	Os, oris פֶּה	Χίζω Ventris onus depono	Foris פָּהַר
Φέγγωμαι Loquor. Φέγγω	Cald. Sermo, Verbum פֶּה	Χίλος Fistula	Idem פֶּה, פָּה
φράζω Dico, Memoro, Expono	Exponere, Explicare שָׁרַף	Χίλος Pabulum. Χίλος Pasco	Comedere לָכַח
φράσις Phrasis	Idem פָּה	Χιτών Tunica	Idem חֲמִשָּׁה
φρέας Puteus	Fructum edere פֶּה	Χλαμύς Chlamys	Pallium שָׁלִי
φρόω Fero	(Sanct. Pagn.) Auferrī פָּה	Χρυσός Aurum	Idem פָּה
φύγη Exilium	Idem פָּה	Χωλός Debilis	Idem שָׁחַת
φύκος Fucus	Eripere, Liberare שָׁחַת	Χῶμα Agger	Murus חֲמִשָּׁה
φυλάττω Custodio, Tueor	Ignis פָּה	Ψάλλω Psallo	Laudare שָׁחַת
φῶς, Ignis. Φάρος Turre, ubi ignis accenditur	Filum שָׁחַת	Ψάω Commينو	Deficere, Inaminui שָׁחַת
Χάτη Seta	Obscurari פָּה	Ψύχω Spiro. Ψυχή Spiritus	Spirare, Afflare פָּה
Χάος Chaos	Insculpere, Exarare שָׁחַת	ὤμος Celer	Put. Festinare שָׁחַת
Χαράσσω Sculpo		ὤμος Humerus	Onerare שָׁחַת
		ὤψ Facies	Idem שָׁחַת

Hæc sunt Gr. vocabula, quæ cum Hebr. consentire visa sunt sive quoad sonum, sive quoad sensum; verum ut probe admonet Salmasius, (Tract. de re Hellenistica) haud dubitandum, quin longe plures in veteri Gr., si adhuc vigeret, consonantiæ deprehenderentur. Nonnulla earum exempla jam de facto videre est in ante-acto Catalogo. Alia etiam refert mox citatus Scriptor. Sic veteribus Græcis, ait, Βῆνα et in Boeotia Βάνα sonabat pro Filia ex Hebr. פֶּה. Græcis item veteribus legebatur τέρας, qui nunc χείρας: λῆρος, Lat. lana, quæ postmodum ἔριον: φράγξ, qui nunc ἀδελφός, et alia, quæ ex Hebr. deduci autumat. Idipsum quoque testatur Is. Casaubonus in opere quodam, (L. de 4. linguis.) quod imperfectum reliquit, quodque ab Emerico ejus filio citatur, ubi hæc habet. 'Nos autem observamus in antiquissimis quibusque Græcorum Scriptoribus multa vocabula Hebr., quæ postea vel desierunt esse in usu, vel admodum sunt mutata. Quæ omnia apprimè concinunt cum eo, quod testatur Plutarchus, (De Iside et Osiride,) plurimas voces olim Græcis et Ægyptiis fuisse communes, parum quippe ab Hebr. abludit Ægypt. sermo.

Quod postea ad idiotismos pertinet, complures etiam utrique communes comperimus. Talis est ille, quem Græcis olim usitatum tradit idem Salmasius, ut nempe verbo nomen affine conjungant ad emphasim, ut *μαλὶν μάλισθαι, φέρων φέρην, μέμψιν μέμψεσθαι*, quæ sane Hebr. sapiunt. Tale etiam illud, quod Gr. Hebræorum Hiphil imitata ex *γνώω*, cognosco, facit *γνώρίζω*, notum facio, *γνώριμος*, notus. Hujusmodi demum et illud, quod verbo singulari neutra pluralia conjungant: sic Hebr. לִי לֵךְ וְיָ, Sit Lux, Gen. i. 14. Gr. ταῦτα ἐκαινεῖται.

Gr. similiter Hebr. instar dualem numerum admittit. Duplex habet E, E brevem, et H longum. Item si de veteri loquamur, eam Hebr. instar articulis caruisse deprehenditur in Homero, ut observat Plutarchus, in Questionibus Platonicis circa finem. Hisce alia adhuc addi potest consonantia, quam notavit Maffei, (Osservazioni letterarie t. 4.) in vetustis nimirum Græcicis Inscriptt. legi *τημ* loco *την*, quod nonnisi ab Hebræis manare potuit, quibus solemne est in fine vocum *ם* loco *נ* ponere.—pp. 12—31.

De Affinitate inter Græcam linguam et Hebraicam in Characteribus.

Nova, et priori adhuc ex parte securior nobis hic sese aperit via, quo dictarum linguarum affinitatem magis magisque evincamus, dum de earum literis dicere institumus; longe minus etenim mutationi obnoxii sunt characteres literarum, ac linguæ ipsæ, cum sint certis ductibus atque figuris circumscripti atque determinati.

Quo melius autem characterum isthæc convenientia percipiatur, nonnulla etiam hic abs re non erit advertere. I. Characteres Hebr., quoties in Gr., vel Lat. alphabeto quærantur, in latus oppositum debere converti ob diversam harum nationum scribendi rationem. Hebræi namque, ut constat, a dextera in lævam scribunt, sicut ceteri Orientales: Græci e contra et Romani a læva in dexteram; hac quippe ratione pars characterum, quæ his est anterior, illis posterior est, et sola conversione in statum collationi convenientem possunt reduci; hujus vero conversionis ope omnia fauste prospereque cedere videbuntur.

II. Dum Gr. Latinosque characteres commemoramus, unciales tantum intelligere, seu majusculos, non autem minusculos; quod priorum forma stabilior sit ac magis diuturna, aliorum vero celerioris scriptionis gratia nimium facile soleat immutari.

III. Characteres tam Gr., quam Lat. pro diversa ætate mirum in modum variare. Neque enim eadem literarum forma in veterrimis Inscriptt. atque vetustis Scriptoribus usitata cum ea, quæ temporibus mediis vel infimis obtinebat. Id de Græcis apprimè constat ex jam memorato Gregorii Placent. opere, ubi omnes eæ variationes in peculiari tabula accurate collectæ cerni poterunt, si pauculas tantum excipias, quas deinceps omnium primus notavit Cl. Bianconius in suo præstantissimo opere, De antiquis literis Hebræorum atque Græcorum. De Latinis postea præter nummorum ab eodem Bianc. adductorum auctoritatem, qui id evincunt, illud inde etiam eruitur, quod Pelasgos eos esse, qui literas in Latium tulere, auctor est Plinius: hos autem sicuti linguam a recentioribus Græcis diversam habuerunt, ut infra constabit, ita et literas Hebræis propinquiores habuisse credibile est. Tum ex Dionysii Halic. testimonio referentis Romanos initio scripsisse literas isdem, quibus Græci antiquitus usi fuerunt, iisque inscriptam a Serv. Tullio columnam æream sua ætate superfuisse.¹

IV. Hebræorum characterum nomine non eos hic intelligi, qui hodie apud Hebræos in usu sunt, sed Samaritanos, quales præsertim in Siclis cernuntur, quosque certum est apud Hebræos in usu primitivis fuisse tunc, cum literæ ad Græcos aliasque nationes delatæ sunt; quidquid sit postea de hujus immutationis apud ipsos origine, de qua jamdiu inter eruditos disceptatur.²

¹ Ἀπὸ διέμνησιν ἡ στήλη μέχρι τῆς ἑκτῆς ἰσουλίας . . . γραμμάτων ἔχουσα χαρακτῆρας Ἑλληνικῆς, οἷς τὸ παλαιὸν ἡ Ἑλλὰς ἔχουσα.

² Pro hac controversia consuli potest inter ceteros præfatus Bianconius in jam laudato opere, quo nemo melius meo judicio eam enodasse videtur.

Post hæc si præfatarum trium linguarum characteres mutuo conferantur, in omnibus fere eos assimilari liquido constabit. Sic

A olim apud Græcos atque Latinos inter alias figuras has obtinebat Λ Δ $\mathcal{X}$. Similes pariter invenies apud Samaritanos, nisi quod ordine cernantur inverso in hunc modum $\mathcal{N}$ $\mathcal{V}$ $\mathcal{F}$.

B figura hæc, quæ Græcis et Latinis communis est, a Samarit. $\mathcal{J}$ in nihilo discrepat, nisi quod in hac utique tantum apex introrsum inflexus cernatur.

Γ Gr. a Samarit. $\mathcal{T}$ sola distat literæ inversione ob rationem superius jam allatam necessaria, ut patet.

Δ Gr. est ipsum $\mathcal{T}$ Samarit. apicis inferioris protractione mulctatum.

E Gr. et Lat., $\mathcal{T}$ Samarit. inversum exprimit adamussim.

H Gr. et Lat. ejusdem figuræ est cum $\mathcal{H}$ Samarit., si una tantum media linea laterales jungantur.

I suum Græci et Latini una tantum ex tribus $\mathcal{Z}$ Samaritani lineis deprompta efformarunt, reliquis utpote superfluis resecatis.

Λ prius, deinde L et $\mathcal{L}$ reperimus apud Græcos, Latinos, et Samaritanos.

M Gr. et M Lat. a $\mathcal{M}$ Samarit. paulo magis equidem discrepant. At

N Græcis et Latinis commune et $\mathcal{N}$ Samaritanorum sola fere inversione differunt.

◊ Veteribus Græcis, Latinis, atque Samaritanis commune.

Γ Græcis olim et Latinis $\mathcal{T}$ Samarit. respondet.

Q Græcis olim et Latinis loco K et Q, quod a P Samaritano expressum manifestissime cernitur.

P Gr. et R Lat. cum $\mathcal{Q}$ Samarit. pariter concinunt.

W commune Græcis veteribus et Samaritanis.

... commune Samaritanis et veteribus Latinis.

Quod ad alias literas pertinet hic omittas, compertum est eas Gr. alphabeto nonnisi sero superadditas fuisse, cum initio sexdecim tantum obtinuerint; nec plures eo tempore fuisse crediderim apud Hebræos etiam; imo si Irenæum audiamus, (L. 1. adv. Gentes c. 41.) antiquæ et primæ Hebræorum literæ, quas ipse Sacerdotales dicit nuncupatas, decem tantum numero fuerunt. Saltem quoad sex istas $\aleph$ $\beth$ γ δ ϵ ζ spectat, facile quisquis intelligit sine iis Hebr. sermonem exprimi potuisse, atque unius plenioris soni gratia adjectas, sicuti octo postremæ Græcorum.

Ne cui autem forte negotium faciat leve illud discrimen, quod circa nonnullas ex relatis nos etiam monuimus, illud hic adnotasse sufficiat longe magis inter se distare majusculas et minusculas unius et ejusdem linguæ, esto has ab illis celerioris scriptionis gratia ortum trahere nemo unus in dubium revocet. Quare sicuti velox et expeditior scribendi ratio novo minusculo characterum generi causam præbuit, ita et lapsu temporis nonnullius etiam in majusculis alterationis causa esse commode potuit.

Hicce addatur perpetuus scribendi usus, qui magnam literis quibuscumque mutationem inferre solet. Addatur et varius cujusque populi nationisque genius et inclinatio, quibus aliquid etiam concedendum, quique insignem in literis varietatem parere procul dubio apti sunt. Quod adeo in hunc usque diem verum comperitur, ut quot nationes, tot existant diversæ characterum formæ, sive eæ Lat., sive Gr., aut Hebr., alteriusque cujusvis linguæ fuerint. Hoc sane in ipso uno Rabbinico characterem manifestissime cernitur, quem Currentem passim vocitant; alio enim utuntur Hebræi Hispani, alio Germani, alio Itali, &c. neque omnes quantumvis in alterutro periti, nisi magna prævia exercitatione, legere possunt, licet cuncti ex uno eodemque characterem Hebr. proflexerint. Ex his jam videre est nihil unitati originis officere memoratum discrimen.

Characterum similitudini eorum pariter ordo se adjungit, idem, a Græcis saltem, in alphabeto servatus, qui ab Hebræis, si unam tantum vel alteram excipias literam transpositam, additam, aut omissam. Idem pariter servatum eis nomen; hinc est quod cum Crates Philosophus, ut refert Varro, quæstionem grammaticam in Græcia ageret, cur non diceretur *Ἀλφὰ ατος*, ut *Γράμμα ατος*, responderunt alii Græci: 'Hæc non sunt vocabula nostra, sed barbara.'

Accedit denique et ipsa scribendi methodus utrique olim communis; quam enim modo apud Hebræos ceterosque Orientales solemnem cernimus, sinistrorsum videlicet, Latinis quoque ac Græcis initio usitatam comperimus. Ejus usus apud Græcos ex eo constat, quod refert Pausanias, (Primo Eliacorum) inter simulacra eorum, quos sors ad pugnandum contra Hectorem elegerat, uni Agamemnonis statuæ fuisse nomen inscriptum, sed inverso quidem ordine a dextera in sinistram excurrentibus literis.¹ Ejus usus postea apud Latinos inde nobis suadet, quod illum Etruscis, quin et toti Italiæ, olim communem fuisse deprehendamus ex quamplurimis vetustissimis monumentis, quæ in diversis Italiæ locis, Hadriæ, Veronæ, Pisauri, Capuæ, Nolæ, Neapoli, in Samnio, &c. non ita pridem eruta sunt, et etiamnum quotidie eruuntur.

Præter hunc scribendi modum, in alio etiam eos olim convenisse intelligimus, illo nempe, qui a bobus arantibus similitudine ducta *Βουτροφῆδον* dictus est, primo versu a sinistra in dextram, secundo a dextra in sinistram exaratis, et deinceps alternatim. Pro Græcis id abunde testantur Inscriptt. Sigæ, Bimardiana, pluresque nummi; testatur et Suidas, (Lex. Gr.) qui leges Solonis ab Atheniensibus *Ἀξονες* vocatas scribit; *Ἀξονες* autem scriptos esse eo modo dicit, quo convertuntur *Βουτροφῆδον*, quod confirmat Hesychius. Pro Latinis hujus rei fidem facit Isidorus Hispal. (L. de originibus.) inquit vulgo vocari *versus*, 'quia sic scribebant antiqui, sicut aratur terra, stylum a sinistra in dextram, deinde a dextra in sinistram convertentes, et hoc rustici hodie versus dicunt.' De Hebræis tandem fidem facit Naclerus, dum refert² Esdræ modum scribendi a dextra in sinistram tradidisse Judæis, cum prius ad modum arantium scriberent. Fidem facit similiter Siclus quidam Samaritanus a Bianconio relatus.³

Ex hisce omnibus illud etiam hic obiter advertere abs re non erit, corruiere prorsus argumentum illud, quod Cl. Gorius (Storia antiq. Etrusca p. 135.) Græcam veteris Etruscæ linguæ originem contra Maffejum probaturus colligere conatur, sive ex characterum Etrusc. cum veteribus Græcis similitudine, sive ex similibus scribendi formis, quas olim apud utramque hanc nationem ex veteribus earum monumentis eruiamus. Infirmitate sanè argumentum; cum etenim easdem prorsus literas esse constet tam Hebræorum, quam veterum Græcorum, nullam insuper scribendi formam alterutri usitatam invenire sit, quin apud alteram quondam etiam viguisse ostendi non valeat, concludendum potius nihil ex hac parte erui posse, quo memorata mox controversia dirimatur.—pp. 55—63.

¹ Vide Tabulam Biancon. inferius ponendam c. 11. ex qua reliquas fere omnes literas eruiamus.

² Hunc modum in multis etiam recentioris Homero ævi Numismatibus cerni auctor est Bianconius l. de antiq. literis.

³ Generat. 54. 'Scribebant autem a sinistro cornu, et a dextro redeundo scribebant in sinistram.'

⁴ Aliam methodum scribendi commemorat adhuc Pausanias l. 2. c. 20. Circularem nempe.

TABULA RADICUM HEBRAICARUM.

Ex quibus in Catalogo supra relato aliqua Græca vox est derivata.

אלץ G. L. אלץ - אלח G. L. אלח - אלכר G. L. אלכר - איד G. L. איד - אטח G. L. אטח - א-
אש אורץ G. L. אורח - אורח G. L. אורח - אפע, אפס, אפל G. L. אפד - אנש, אנק, אנף G. L. אמן, אמן G. L. אמן
אתן G. L. אשד - א-
ביעל, בדה, בלק G. L. ביר, במן, בטא, בוק, בוז G. L. בוש, בור G. L. בוס, בוא, כהל G. L. בנ - באש G. L. ב-
בתל G. L. בשל G. L. ברא G. L. בקק G. L. בער G. L. ב-
גורל G. L. גלה G. L. גיא G. L. גול, גוז, גוזה, גוד, גובר G. L. גנאל G. L. ג-
דמח G. L. דכה G. L. דודל, דוש, דוש, דובק G. L. ד-
הלל, הלך G. L. היה G. L. חנה, חבל G. L. ח-
זרוע G. L. זעק G. L. זכה G. L. זוע G. L. זור G. L. ז-
חנות, חלש, חלק, חלף G. L. חלל, חלי, חלה, חלב G. L. חוש, חוד, חוץ, חומה G. L. חוש G. L. חונ G. L. חזה G. L. ח-
חור, חותן, חוש G. L. חורר G. L. חורק G. L. חורף G. L. חורם G. L. חודד G. L. חורב G. L. חופץ, חפה G. L. חנק
טרח G. L. טוש G. L. טורל G. L. ט-
ישע, יש, ירש G. L. ירה, יורא G. L. יפע G. L. יום G. L. יביל G. L. יאת G. L. י-
כנף, כפן, כפל G. L. כנע G. L. כנור G. L. כלף, כלל G. L. כלה G. L. כלא, כים G. L. כחש G. L. כח G. L. כ-
כתר G. L. כרו, Cald. כרה, כרב, כפר G. L. כ-
לעב, לחד, להם G. L. להב G. L. לבש G. L. ל-
משה, מרר, מרק G. L. מצה, מצה, מליץ, מלא G. L. מיסת, Cald. מים G. L. מוזא G. L. מול G. L. מ-
נעל G. L. נכה G. L. נשר G. L. נוף, נזה G. L. נהר, נהם, נגש G. L. נגה, נבלות G. L. נבל G. L. נאם G. L. נ-
סמן G. L. סכת, סכך G. L. סור G. L. ס-
עתם G. L. ערד G. L. ערב G. L. עמס, עמם, עם G. L. עז, עזר, עזל G. L. עבר, ע-
פעל, פס, Cald. פלל G. L. פלך G. L. פלח, פלה G. L. פכה, פמש, פח, פוזר G. L. פוח G. L. פה G. L. פוזן G. L. פ-
פתת G. L. פתה, פתנם, Cald. פדש G. L. פרה G. L. פ-
צפה G. L. צ-
קוז, קרח G. L. קרה, קרא, קצר G. L. קפד G. L. קלש, קוף, קון G. L. קם, קול G. L. קופ G. L. ק-
רפס G. L. רען, רעם G. L. רעה G. L. רסם, רנן G. L. רמה G. L. רכש G. L. רוח G. L. רוב G. L. רנש G. L. ר-
רתם G. L. רצץ, רצה
שלך, שלה G. L. שית G. L. שיר G. L. שדק, שוד, שודד G. L. שבט G. L. שבה G. L. שואף G. L. ש-
שחם G. L. שקף, שקם G. L. שפל G. L. שסע G. L. ש-
תרעא, Cald. תרי G. L. תף, תמד G. L. תחת, תהה-ת

Qua ratione tot recensitæ Hebrææ voces ad Græcos pergenerint.

SEMITAS omnes, quibus singulae voces ad nos usque pervenerunt, assequi operosum nimis, ac captu difficile est, inquirere tamen non nisi utile atque proficuum.

Cum porro de linguis agitur, quæ ad nationes pertinent inter se dissitas, duplex tantum suppetere videtur via ad aliqualem affinitatis rationem reddendam, si qua in ipsis deprehendatur; ut nempe vel ex mutuo ipsarum commercio ea repetatur, vel ex coloniarum deductione ex una in alteram regionem. Videndum propterea, num alterutra ex his causis tot Hebr. voces in Gr. et Lat. linguam transvererit.

Quod in mutuo nationum commercio vis maxima insit ad voces ex una in aliam linguam invehendas, ipsæ nostratis vernaculæ vicissitudines, novaque in dies ipsi accrescentia ex vicinarum consortio vocabula satis aperte nos edocent, illudque etiam alibi indigitavimus.¹ Licebit ergo suspicari commercium ab Hebræis, vel aliis ipsorum finitimis cum Græcis atque Latinis exercitum memoratam peperisse vocum affinitatem, nisi huic asserto plura, eaque non levis momenti obstant. Jam enim quod ad Hebr. gentem spectat, compertum est, eos cum alienigenis hujusmodi commercia nec exercuisse, nec exercere potuisse, ut optime observat Morinus, Exercit. prima, c. 11. Lex eos patriæ suæ affixos tenebat ob festa, oblationes, purificationes, aliosque ritus, qui extra eam non poterant observari. Cibi etiam ipsis propositi, et pollutionum, idololatriæque metus minime concedebant cum gentibus consuetudinem. Gentes vicissim eorum consuetudinem aversabantur, eosque ut impios Deorum contemtores infensissimo prosequerantur odio. Sic permutare inter se vocabula non poterant. Cujus rei veritas quod probe perspecta esset Auctori Orig. Celtic. in causa fuit, cur præpropere nimis inferret aliarum vocum etymologias haudquaquam in Hebr. ling. investigandas (Origines Celtiques, c. 4.). Illud postea quod ait Valtonus, In Proleg. ad Polyglott. eam vocum affinitatem inde repeti posse, quod Græcis et Romanis diu servierint Judæi, nec magis prodest, cum hoc nonnisi sero contigerit, eaque ætate, in qua utraque hæc lingua jam perfecte constituta erat. At potuerunt eæ voces oriri ex commercio saltem cum Phœnicibus, quorum lingua ab Hebr. parum discrepat, quosque negotiatores fuisse celeberrimos constat, et cum omnibus fere nationibus commercia exercuisse. Sed illud hic adversatur, quod si ex mutuis commerciis affinitas toties memorata foret repetenda, hæc ex commercii perseverantia ac duratione augeri debuisset, oppositum tamen jam observavimus, tam Gr. nimirum quam Lat. idioma majora, si in suis exordiis, quam si in progressu spectentur, hujusce affinitatis argumenta exhibere. Aliam proinde illius causam inquiramus oportet, ac videamus si forte ex coloniarum deductione ea plausibilius erui possit, ut quemadmodum inter argumenta, quibus origines ab historicis traditæ dijudicari possunt, unum et quidem præcipuum in linguæ vestigiis situm esse docet Bodinus, Method. Hist. c. 11. ita ex opposito ex populorum originibus linguæ vestigia explicari possint. Exemplum sane hujusce rei haud ambiguum præsto nobis adest in veteri Punica lingua: Phœnicum nempe colonia Punica gens erat, hinc tanta inter eos sermonis affinitas, qua majorem vix fere concipias.

Qua in re eorum jactantiam hic nos nihil morabimur, qui vel quod suæ originis initia nescirent, vel quod peregrinorum odio dissimularent, se indigenas terræ parentis, seu αὐτόχθονας, appellarunt. Sic Aristides in Panath. supremæ nobilitatis decus Atheniensibus tribuit, quod non aliunde profecti genus ab ipsa terra Deorum matre traxissent. Qui error non modo veterum Scriptorum, sed juniorum etiam adeo communis est, ut et de Britannis Polydorus, et de Germanis Altamerus hoc asserere non erubuerint, Bodino teste. Sed commenta isthæc sunt, quæ ipsa sua narratione refutantur.

¹ Vide Dissert. nostram de celeriori Lat. linguae prae Gr. corruptione in tomo 6. Bernens. Excerptorum edita,

² Ob hoc etiam in subsidium non vocavimus Græcorum tam crebra cum *Aegypti* commercia toto eo tempore, quo *Aegyptus* Græcorum sustulit iugum, quod nempe nimis sero hæc contigerint, ut inde sermonis convenientia repeti possit.

Noemum ipsum nauticæ artis peritissimum trecentis et amplius, quibus post Babelicam confusionem superfuit annis, totum fere orbem navigio perlustrasse, turmatimque nepotum globos oris præsertim maritimis reliquisse usque ad remotissimos vel septentrionales sipus, non desunt qui opinati sunt; quo stante omnium prope populorum æqualis circiter antiquitas facilius comprobaretur, et nullo negotio linguarum illarum affinitatis redderetur ratio, nisi perspectum foret hoc unum esse ex consuetis poetarum figmentis, quibus proinde parum tate populorum origo superstrueretur, ut observat Cl. Adami, (Storia di Volseno lib. primo). Pelasgos ex progenie Phaleg 300. fere post diluvium annis linguam in Græciam tulisse credidit Kircherius, Prodrum. in Atl. Pælygl. s. 1. c. 10; imo a filiis Japhet, qui turris ruinæ præsentis aderant, delatam alibi dicit. Morinus demum aliquid amplius ausus vel ante confusionem colonias aliquot dispersas asserere non dubitavit,¹ quamquam hoc de finitimis tantum regionibus ipse intelligat, ut Chanaanæ, Arabia, Ægypto, &c. Quæ duo postrema quamvis hæud multum a vero absimilia videantur, quia tamen ab incertis vix aliquid certi erui potest, satius erit idcirco, ut ad certas atque exploratas historias nos conferamus, si forte ex iis, quæ de nationum coloniis ibi enarrantur, novum aliquod haurire sit opinioni nostræ præsidium.

Phœnices cum suis coloniis Hebraismum ubique disseminasse opinio fuit Bocharti, Geogr. Sacra in Chanaan. l. 1. c. 1., cui Thomassinus (Præf. in Gloss. Univ. Hebr.) etiam et Huetius (Dem. Evang. prop. 4. c. 13.) adstipulantur, neque immerito. Postquam enim terra Chanaan pene universa a Judæis duce Josue fuit occupata,² litoralis illa tænia, quæ amplissimæ genti sola relicta est, cum tantæ multitudini non sufficeret, pars Phœnicum multo maxima e terra sua exules mari se commiserunt alias quæsituri sedes, primique omnium longinquas projectiones suscipientes maris imperium diu tenere, eo quod navigandi peritia reliquas gentes longo intervallo superarent; unde et inventæ primæ nauticæ artis famam sibi compararunt juxta illud Catulli,

Prima ratem ventis tradere docta Tyrus.

Hinc est quod eorum colonias dinumerare haud facile sit. Atque ut eas regiones prætermittamus, quæ ad rem nostram nil conferunt,

De Athenis constat ex Herodoto, (L. 5. c. 55.) ubi de Gephyræis, qui Aristogitonem et Harmodium interfecerunt, inquit, quod ii Phœnices erant ex iis, qui cum Cadmo in terram, quæ nunc Bœotia vocatur, deveniant, quorum prima sedes erat quidem Tanagræ, ut inquit Bochartus in hunc locum, sed a Bœotiis inde pulsas Athenas diverterunt et Salaminam.

Laconia etiam, inquit mox citatus Scriptor, non videtur fuisse Phœnicibus prorsus inaccessa. Saltem certum est eos Cytheram Laconici sinus insulam occupasse inter Tænaram et Maleam promontoria: quoniam et sic dictam a Cythero Phœnice hanc insulam prætendit Stephanus (Dict. Geogr.). Ibi de facto portus adefat Phœnicus dictus, ut testatur Xenophon.³

In plerisque pariter Cycladibus insulis olim habitasse Phœnices pro comperto est; Oliarus enim est Sidoniorum colonia teste Heraclide Pontico apud Stephanum; Melos, si Festo credimus, dicta est a Melo, qui ex Phœnice ad eandem fuerat profectus; Bybli primi incolæ juxta eundem Stephanum Phœnices fuere, et ita ab ipsis appellata. De omnibus demum insulis idipsum testatur Thucydides l. 1. dicens: 'Neque insulares minus latrocinebantur, Cares nimirum et Phœnices, hi enim insularum plerasque incolebant.'

Per alias bene multas Græciæ partes provinciasque discurrit adhuc Bochartus, atque vel ex ipsis urbium fluviorumque nominibus Phœnices in singulis adinvenire sibi blanditur. Quæ deducendi ratio quamvis non omnino sit improbanda, illud tamen hic advertere non omittemus sola nomina non sufficere ad veras gentium origines probandas, cum sæpe idem nomen diversis gentibus ob viciniam tribui soleat, et æquivoce nonnumquam etiam tribuatur. Sic Sidonis nomen ob rationem ignotam tributum est filio Chanaanis, et postea ob copiosam piscationem tributum est urbi, ut monet Morinus (Exercit. prima in ling. prim. c. 13.) et a Chanaanæ dicta Chanaanæorum gens, Phœnices vero ob mercimonia Chananæi etiam dicti.

Interim ex tam multiplici Phœnicum coloniarum deductione nullus dubito, quin sermonis affinitas inter hæc nationes valde maxima nasci debuerit.—pp. 126—134.

Quomodo ad Græcos pervenerint Hebræorum Literæ.

Postquam semitas omnes lustravimus, quibus Hebr. voces ad Græcos usque Latinosque pervenire potuerunt, illud nunc instituti nostri ratio postulare videtur, ut inquiramus, qua via ad eos etiam pervenerint Hebr. literæ, quibuscum literas Græcorum et Latinorum pariter convenire supra probatum est. Quo sane nil ad definiendum facilius, si vulgata in hac re opinio spectetur, qua Græci a Phœnicibus, Latini a Græcis characteres retulisse censentur. Non ita tamen, si rem totam accurato subjicere velimus examini.

Literas a Phœnicibus in Græciam delatas Cadmi opera, Græci pene omnes revera testantur. Sic Herodotus (l. 5. §. 18.): 'Phœnices illi, qui cum Cadmo venerunt, . . . plurimas doctrinas in Græciam introduxerunt, et literas ipsas etiam, quæ apud Græcos antea non fuerunt, ut mihi quidem videtur; primæ autem fuerunt illæ, quibus omnes pœne Phœnices utuntur, sed progressu temporis una cum sono mutaverunt etiam modulum pristinum.' Idem postea addit lones præcipue has Cadmi literas libenter excepsisse, et cum vicinis communicasse, atque in grati animi signum elementa illa Phœnicia vocari. Philostratus in Epistolis: 'Peregrinæ sunt etiam literæ, nam a Phœnicia venerunt.' Critias apud Athenæum, (l. 1.) 'Phœnices vero invenerunt literas sermonis subsidia.' Idem reperias in Zenodoto, (Epigr. apud Laertium.) in Timone Phliasio (apud Sextum.) aliisque. Græcis Latini pariter plerique adstipulantur, ut Plutarchus, (Sympos. l. 9. q. 3.) Plinius, (l. 7. c. 56.) Tacitus, (Annal. l. 11.) Quint. Curtius, (l. 4.) et alii innumeri. Tantorum abrepta viro- rum auctoritate magna etiam recentiorum pars eidem sententiæ calculum suum adjicere religiosum semper duxit. Qui tamen ei vires summopere adauxit, fuit Scaliger: hic enim⁴ inscript. illam perpendens, quam veteribus Ionicis literis præferunt percelebres Appianæ columnæ, alphabetum ex iisdem literis construere suscepit vir doctissimus, eoque cum Samarit. seu Phœnic. (eosdem enim esse autumat) collato talem ac tantam inter eos

¹ Exercit. prima c. 11. hæc habet verba: 'Minime verisimile est per integrum seculum omnes in exigua Sennar convalle homines accumulatos permansisse. Jam enim in numerum ingentem excreverant, quoniam quarta Noachi nepotum progenies jam ser- bat. Procul dubio vel vicinæ regiones jam occupabantur, vel saltem liberis discursionibus patebant, et quibusvis licebat sedes in iis sibi constituere, ut suis commodis consulere.'

² Quod hæc origo fuerit primæ eorum migrationis argumento esse potest inscriptio illa Africæ Tingitanæ reperta, cujus meminit Procop. l. 2. de Bel. Vandal. ubi hæc legebantur: 'Nos sumus qui fugerunt a facie Josue filii Jesu latronis.'

³ L. 4. Hellen. 'Ad Cytheræ portum Phœnicentem appulit.' Propinquam ab Hebræis prosapiam jactasse Lacones comportum est ex quadam ad Oniam Judæorum Pontificem data Epistola, quæ legitur l. 1. Machabæorum, ubi suam ab Abrahamo originem authenticis monumentis confirmare contendebant; sed hoc inter fabellas jam a viris doctissimis amandatur.

⁴ Diss. de literis Iosue, et Animadv. in Chron. Euseb. Sunt hæc dum columnæ ineunte secundo Ecclesiæ seculo sub Antoninis incisæ opera Herodis Attici, quæ nunc in hortis Farnesianis extant.

cognitionem deprehendere sibi visum est, ut hoc unum argumentum sufficere concludat ad Phœniciam Gr. litterarum originem dignoscendam.

Tot superba præsidiis opinio isthæc suis tamen nunquam non caruit oppugnationibus, sive qua parte Gr. characterum epocham respicit, sive qua eorum respicit naturam, et cum Phœnicibus similitudinem. Sunt enim in primis, qui se haudquaquam intelligere profitentur,¹ litteras in Græcia aliquando non fuisse, sed eas semper a regnis et civitatibus, imo et ab humanis convictibus constitutis necessario semper existere debuisse arbitrantur, cum sine illis neque rerum antea actarum memoria esse possit, neque præsens ordo, neque successio futurorum; quare non nisi incertum absque auctore rumore habendum illud esse, quo ferebatur olim a Cadmo primum latas in Græciam litteras.² Qua in re se ab eorum placito satis alienos ostendunt, qui litterarum usum Cadmo longe recentiorum apud Græcos fuisse contendunt,³ quorum alii teste Tacito (Annal. l. 1.) Cecropem Atheniensem, alii Linum Thebanum, alii denique Palamedem Argivum inventores reputant. Hisce accedit, quod auctor Chronici marmorei Arund., cum Cadmi adventum in Græciam memorat, arcemque Thebis ab eo ædificatam, de literis allatis nihil habet; cum alioquin multa alia rarioris usus et momenti levioris apud Græcos vel instituta, vel introducta non sileat.

Sed esto, inquit alii, quod Græci a Cadmo litteras primum acceperint, neque ex eo tamen litteras illas Phœnic. fuisse licet statim inferre.⁴ Cadmus enim licet e Phœnicia prodierit tunc, cum Græciam appulit, ipse tamen Phœnix natione non erat, ut vulgo creditur, sed Ægyptius. Vadem hujus rei et sponsorem exhibent D. Hieronymum, cujus hæc leguntur verba:⁵ Temporebus Josue Cadmum una cum fratre suo Phœnice Thebis Ægyptiorum, unde oriundi erant, in Syriam profectos esse, et tempore Othonielis Judicis Israelit. e Phœnicia in Græciam venisse, atque ibi in memoriam Thebarum Ægyptiorum Thebas Bæotias condidisse, relicta fratri Phœnici Syria, quæ deinde Phœnicia nomen obtinuit. Hieronymum in hac re jam antecesserat Eusebius (Chron. l. 2.), cum dixit Phœnicem et Cadmum de Thebis Ægyptiorum Syriam profectos apud Tyrum et Sidonem regnasse. Quod si qui alii Phœniciam Cadmi originem tradiderunt, ii de vulgi sententia potius, quam de sua id dixisse censendi sunt. Ægypt. itaque litteras, quas in Ægypto a juventute didicerat, non Phœnic. Græcis Cadmus communicavit. Quod autem Cadmeæ literæ Phœnicia γράμματα dici consueverint, non nisi per abusum a fratre Cadmi Phœnice hoc oriri potuit, inquit Kircherius, vel a regione, unde Cadmus exiit tunc, cum ad Græcos accessit.

Ast nullibi melius hoc illucescere aiunt, quam ex palpabili litterarum utriusque gentis discrepantia. Hinc prælaudatus Kircherius ipsos illos, quibus ad opinionem suam instaurandam usus erat Scaliger, alphabetos, Ion. videlicet et Samarit., Lectorum oculis denuo subjiciens, eos ad litteras cum literis comparandas invitat, eaque sola collatione alterius sententiæ futilitatem non obscure revinci arbitrat. (Mireris sane tale dissidium circa rem ceteroqui conspicuam inter viros ingenio et eruditione percelebres.) Altero deinde in medium adducto alphabeto, Cophito nimirum, seu veteri Ægypt., cujus revera cum Gr. similitudo tanta est, ut major desiderari non possit, hujus ope Ægyptiam Gr. litterarum originem ex omni parte probatam concludit. Sed et nonnihil roboris inde accresci autumat huic asserto, quod similis etiam dextrorsum scribendi ratio utrisque communis appareat. In quo tamen oculatissimi hujus viri hallucinationem notare liceat, qua non advertit usitatum apud reliquos Orientales scribendi formam a dextra in lævam tam apud Ægyptios, quam apud Græcos initio viguisse, ut de Græcis jam constat ex superius dictis, de Ægyptiis vero testatur Herodotus.⁶

Jam in tanto opinionum dissidio, si meum liceat sensum aperire, quod in primis ad Cadmi originem spectat, parum illud pro præsentis controversia referre asseram, num Phœnix ille fuerit origine, vel non; hoc ipso namque, quod cum Phœnicia diu immoratum fatentur, priusquam in Græciam migraret, nil obstat sane, quominus Phœnices characteres secum pariter asportaverit, Græcisque tradiderit. At quod ad litterarum pertinet naturam, ubi potior stat difficultas, ingenue dicam neutram ex relatis arridere sententiam. Ratio autem dissensus, quæ ex superius facta collatione jam aliquatenus translucet, ea est, quod neque Gr. characteres, quibus cum Ægyptiis comparat Kircherius, neque Samaritani a Scalig. cum Ionicis collati sint suarum nationum vetustissimi, quales tamen adhiberi par erat ad eam, in qua versamur, controversiam dirimendam. Samaritani etenim, quos assumit Scalig., quosque eosdem cum Phœnicis arbitratur, alii non sunt, nisi quos in codicibus cernimus, quibusque hodie ea gens utitur. Porro ut missum faciam, quod Phœnic. litteras in Samarit. frustra quæri sunt qui prætendunt,⁷ præfatis tamen longe antiquiores eos esse, quibus exarati sunt Sicli, jam in confesso est apud omnes. Græci similiter non nisi vulgaris formæ ab utroque usurpantur: at quam ab his distant, quos in vetustissimis inscriptionibus comperiri testatur Bianconius, (L. de literis Hebr. et Gr. p. 63.) quique magis quam cum Samaritanis hodiernis, cum literis Siclorum apprimè conveniunt? Quæ cum ita sint, et nos pariter in prælaudati Scriptoris sententiam haud hæsitanter concedimus, quod characteres longe prius quam vulgo creditur, et a primis usque temporibus in Græcia obtinuerint; quod tamen non obstat, quominus lapsu temporis Cadmus, vel alius quispiam cum ea, quam deinceps sortiti sunt, forma characteres in Græciam invexerit, eo ferme pacto quo Pelasgi sinistrorsum scribendi methodum ad Etruscos tulerunt, penes quos opposita prius obtinebat. Non obstat pariter, quominus sive Græci, sive Latini primævi characteres Phœnicibus etiam acceptos referant, modo illud supponatur, quod facile omnino est, veterem scilicet litterarum formam apud ipsos Phœnices nonnihil lapsu temporis etiam variasse.

Re in hunc modum constituta, cohærent omnia. Herodoto namque fides servatur, dum l. 2. ait se apud Thebas Bæotias litteras Cadm. in tripodibus quibusdam incisas vidisse magna ex parte consimiles Ionicis. Stat fides pariter Hadriani Sophistæ effato, quod ab eo prolatum refert Philostratus, cum præfatam Attici epigrammæ intueretur, Πάλιν Φοινίκης γράμματα, quanquam illud in vulgarem tunc temporis opinionem commode refundi posset; ac tandem nullo negotio componuntur eruditorum dissidia.—pp. 149—157.

Ut hactenus dicta plenior in lucem ponantur, e re nostra esse ducimus alphabetos omnes in hoc capite memoratos singillatim ob oculos ponere, quod præstabit sequens Tabula; cujus prima columna a læva inci-

¹ Vide Bianc. tract. de. vet. literis Hebr. et Gr.

² Hujus opinionis fuit etiam Tzetzes apud Bochart. in Chanaan, c. 90.

³ Inter hos eminet Josephus l. 1. contra Appionem, ubi ait: 'Qui litterarum usum antiquissimum esse volunt, a Phœnicibus, et Cadmo gloriantur se didicisse; sed neque illo tempore quisquam demonstrare possit servatam inscriptionem neque in templis, neque in publicis anathematibus.'

⁴ Vide Kirch. prodr. in Atl. Polygl. c. 10.

⁵ Apud Kirch. in prodr. ibidem.

⁶ In Euterpe. 'Græci litteras scribunt et calculis computant a sinistra in dextram manum ferentes, Ægyptii a dextra in sinistram.'

⁷ Vide Morinum Exercit. sec. in ling. prim. c. 5. Kircherium in prodr. l. 3. c. 10. Idque adhuc melius constabit, si vere Phœnicis sint characteres Inscriptionum, quas referunt Cl. Gorius pag. 101. operis jam citati, et Abbas Bartholomæus in memoria quadam super characteres Phœnicios Paris. Acad. proposita anno 1758. Ii enim, si paucos excipias, nihil communis cum Samaritanis propriis præ se ferunt.

piendo characteres exhibebit Samarit. a Scalig. adhibitos, secunda Copht. juxta Kircher., tertia Samarit. Siculo-
rum, quarta veteres Græcos juxta Bianc., quinta veteres Latinos apud eundem.—p. 158.

Littera Phœnicia Scaligeri.	Littera Coptica Kircherii.	Littera Samaritana Siclorum.	Littera Ionica seu veteres Græce Blanc.ii.	Littera veteres Latine eiusdem.
N	A	𐤀𐤃𐤍	Α	Α Λ
9	B	𐤁	Β	Β
7	Γ	𐤂	Γ	Γ
4	Δ	𐤃	Δ	Δ
Ξ	Ε	𐤄	Ε	Ε
Π	H	𐤅	Η	Η
Π	I	𐤆	Ι	Ι
Ζ	Λ	𐤇	Λ	Λ L
Υ	Ω	𐤈	Μ	Μ
Υ	N	𐤉	N	N
Ο	O	𐤊𐤋	Ο	Ο
Π	Π	𐤌	Ρ	Ρ Π
Υ	C	𐤍	Ϟ Ϟ Ϟ Ϟ	Ϟ
9	P	𐤎	ϙ ϙ	R
W	ω	𐤏	Ϟ	S
N		𐤐	T	+

J. A. ERNESTI'

DE VESTIGIIS LINGUÆ HEBRAICÆ IN LINGUA GR. DISPUTATIO.

In controversia ea, quæ viris doctis intercedit de genere scribendi Gr., quo viri divini usi sunt in libris sacris, sitne satis simile ei, quod Gr. vetustas usurpavit, et ab Hebraïsmis purum, necne, defensores puritatis sæpi-
sime pugnant auctoritatibus poëtarum. His contrariæ sententiæ auctores, Gatakerus imprimis, Mosesque
Solanus, ita occurrunt, ut dicant, multa esse in poëtis abhorrentia a vulgari consuetudine loquendi, quam
sequantur scriptores populares, eamque ob causam non esse consentaneum, ut, si cujus φράσις, scriptoribus
θεοπνεύστοις frequentatæ, Hebraicæque consuetudini similis, unum et item alterum exemplum in poëtis Gr.
reperiatur, ea pure Gr., et ab scriptoribus bene Gr. scribentibus potius, quam ex Hebr. sermone ducta pu-
tetur. Eam rationem etsi non repudiaverim; tamen non omnino mihi satisfacere fateor, etiam propter mul-
titudinem exemplorum, quæ in eo genere proferuntur. Altius repeti refellendi ratio potest, ut opinor, atque
sic comparari, ut etiam in alio genere exemplorum repudiando prosit, quo illi in puritatis defensione utuntur.
Quæ ut intelligatur, animum induxi, quædam hoc tempore disputare universe, de vestigiis ling. Hebr., quæ
mihi visus sum deprehendisse impressa, non modo in poëtis Gr., sed etiam in aliis scriptorum generibus.
Ea disputatio erit tripartita. Primum ostendam, in antiquissimis optimisque Gr. ling. auctoribus iis, qui
populari oratione utantur, esse quædam, quæ videantur e consuetudine Hebr. ducta esse: veniam deinde ad
poëtas, in iisque, non abhorrens esse, disseram, quasdam agnoscere veteris Hebr. ling. reliquias: desinet
denique disputatio in scriptoribus iis, qui sublata libertate Græcorum, maximeque, imperantibus primum
in Oriente Græcis, deinde Romano imperio ad easdem partes propagato, et Christiana denique reli-
gione constituta, vixere. Ejus autem rei consilium mihi injectum est nuper, cum interpretatione libelli, quem
Plutarchus de discrimine Amici et Adulatoris scripsit, instituit, venissem ad locum, ubi adulator dicitur
imitatione morum institutorumque captare benevolentiam hominum, τῷ μὲν συνορχοούμενος καὶ συνάδων, τῷ δὲ
συμπαλαίων, καὶ συγκονιούμενος, &c. ubi Plutarchus, de more suo, verbo vulgari συμπαλαίει junxit ejusdem
significationis verbum aliud exquisitius συγκονιούσθαι: quod ita simile est Hebr. קִנְיָהוּ et קִנְיָהוּ, ut ad ejus
similitudinem factum videri possit. Nam Hebr. illud, quo usus est Moses Gen. xxxii. 25, 26. quodque ver-
titur ab Alexandr. Interpr. παλαίειν, proprie est In pulvere volvi, eaque de causa ab Aquila, proprietatem
verborum diligentissime secuto, itemque a Symmacho, per κολέσθαι, explicatur. Sed rem, ut proposuimus,
aggrediamur.

Primum igitur, qui veteres illos Atticos Oratores, Historicos, ceterosque prosaicos scriptores, attente

¹ Vide J. A. Ernesti Opuscula philolog. crit. multis locis emendata et aucta, Ed. sec. multis partibus locupletior. Lug. Bat. 1776.
8vo. pp. 171—182.

legant, si Hebraismi non sint prorsus imperiti, passim animadvertant formas dicendi, quæ ita similes sint Hebraicis, ut vix dubitare liceat, quia ex his sint expressæ. Non mea unius, aut primi, ista observatio est atque opinio, sed multorum ante me, nominatim Marklandi V. C. ad Lysiam p. 549. ubi, prolatis e Lysia exemplis formulæ *μετά τινος εἶναι*, subjicit: 'Et hinc intelligitur phrasis ista, quæ in N. F. toties occurrit, ut Jo. viii. 29. Act. x. 38. quam locutionem ab Hebræis forte, ut innumeras alias, mutuati sunt Græci veteres.' Quos ille universo nomine appellat, intelligit, ut opinor, maxime Atticos illos veteres, quibus id certe commune est cum ceteris, de quibus post dicitur. Atque illa observatio sæpe perutilis esse potest, in sacris libris, ubi non raro hærent viri docti in formis Hebr. aut iis respondentibus Græcis interpretandis, dum nimis verba singula amplectuntur: facile se expedituri, si earum vim comparatione cum Græcis reperire didicissent. Uno exemplo, sed luculento, defungemur. Quomodo torserint Interpretes verba Mosaica Gen. xlix. 10. *מִן הַנֶּלֶץ*, nemo est, quin sciat. Ejus rei nulla alia causa est, nisi vulgaris illa et puerilis interpretatio verborum, ab Aquila orta, ἀπὸ μεταξὺ ποδῶν αὐτοῦ vertente, quæ in vernacula inprimis nostra, aliquid sonare videntur amplius, quam in linguis mortuis significant: quanquam et Hebræorum magistri olim similia nugati sunt, dum vocum singularum propriam vim nimis retinerent. Quanto facilius verum sensum, omni argutatione vitata, viri docti reperissent, si Græcos consulissent, qui istam formam dicendi, *הַנֶּלֶץ* et *מִן הַנֶּלֶץ* ad verbum suo sermone exprimunt, valdeque frequentant. Plato in Theag. T. i. p. 123. A. *ἐκ τῶν ποδῶν ἀποχωρήσομεν*: et Xenoph. Symp. c. iv. §. 51. *ἐκ ποδῶν ἀπέρχονται*. Id autem nihil est amplius, quam, quod Latini dicunt, e medio discedere, sive simpliciter, abire, ut *ἐκ ποδῶν*, sive *ἐκ ποδῶν γίνεσθαι*, discedere e conspectu, vel mori, et *ἐκ ποδῶν ποιῆσθαι*, tollere, amovere, et multa alia similia. Neque id modo absolute dicunt, sed etiam cum genitivo, ne ulla dubitatio reliqua sit, ut Xen. Cyrop. v. p. 52. 16. ed. Steph. sec. *ὅσα ἐνοχλεῖσθαι ἐστίν, τούτων ἐκ ποδῶν ἤμην*, Quæcunque incommodum afferre possunt, ab his aberamus. Nemo in Gr. hac forma unquam hæreat mediocriter Gr. doctus. Qui e verbis *ἐκ ποδῶν* aliquid exprimere amplius vellet, quam dixi, urgens verborum proprietatem, pueris risum moveret.

Hebræorum mos est, homines exprimere per partes corporis, quarum qualiscunque sit conjunctio cum re ea, quæ iis tribuitur: idque cum faciunt, nihil de istis partibus cogitant, sed totam personam animo contuentur, sicut, qui Lat. appellant aliquem carissimum caput aut pectus, nihil de istis partibus admodum cogitant, sed de toto homine, vel maxime animo ejus. Quod ignorantes vulgo homines, aut non cogitantes, non modo inepte formas illas loquendi verterunt, sed etiam ex iis emphases, ritus, et alia exsculpere. Act. v. 2. Ananias pretium venditi prædii *ἔθηκε παρὰ πόδας τῶν ἀποστόλων*, tradidit Apostolis, non, apud pedes Ap. posuit: nec fecit hoc Lat. sensu, nec id cogitavit Lucas: sed, si tamen quid amplius desideres, custodiæ curæque Apostolorum, ait, tradidisse et mandasse, ut Paulo vestes ii, qui Stephanum lapidabant Act. vii. 58. *ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια παρὰ τοῦς πόδας Σαύλου*: ubi vertendum erat, Saulo vestes mandabant custodiendas, ut patet ex Act. xxii. 20. ducta forma loquendi e Gen. xxx. 30. ubi Jacobus Labani dicit: Te Deus auxit *לְרַגְלִי* cura mea, per me, non, ad pedem meum. Atque ad hanc rationem explicandum erat illud de Paulo, *παρὰ τοῦς πόδας Γαμαλιήλ ἀνατεθραμμένον* Act. xxii. 3. educato cura Gamalielis, sive simpliciter, apud Gamalielem, non, ut compilatores antiquitatum Hebr., et interpretum quidam volunt, ad pedes, quod discipuli humi sederint apud Hebræos, magistri in loco et sede editori, unde etiam vulgo hodie, cum aliquem volunt dicere discipulum alterius fuisse, ad pedes ejus sedisse, etiam in vernacula nostra, haud bene dicunt. Martha quidem Lucæ x. 39. *παρκαθίσασα παρὰ τοῦς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ*, non profecto humi sedens, cum Christus loco editori sederet: ridiculus sit, cui tale quid in mentem veniat: sed sedens prope Jesum: sicut Attici, qui hoc genus loquendi modo quodam imitati sunt, *ἐν ποσὶ, πρὸ ποδῶν*, atque etiam *παρὰ πόδας* dicunt esse præsentem res, personas, quod sciam, nunquam. Itaque, si de personis occurrat, sane non sit simplex periphrasis præsentiae, ut nec in illo Ciceron. pro Cluent. 13. 'Ante pedes triumviri Manilii constituitur': ubi sane ad sedem triumviri loco editori respicitur. Quam rationem interpretandi firmant scriptores divini ipsi, cum formæ isti substituant nomen personæ, ut Paulus 1 Cor. xv. eodem versu jungit *ὑποτάξαι ὑπὸ τοῦς πόδας αὐτοῦ*, quod exprimit Hebr. *הַנֶּלֶץ תַּחַת* e Ps. viii. et *ὑποτάξαι αὐτῷ*. Act. v. 9. *οἱ πόδες τῶν θαψάντων*, ii, qui sepelivere maritum tuum, etiam Hebræus, Lat. doctus, vertat, non, pedes eorum, qui, &c. Rom. x. 15. *ὡς ὄρατοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελ. εἰρήην*, quam jucundi sunt nuncii pacis, non pedes nunciorum, qui suaves esse non solent. Sed satis circa pedes illos Hebr. hæsimus: aliarum partium exempla adjungemus, quoniam in hujus rei mentionem incidimus. Masius ad Jos. i. 8. merito ridet eos, qui argutati sunt in verbis, Non recedat liber legis *מִפִּיךָ*, *ἐκ στόματος*, ut *οἱ δ* vertunt, quasi ad docendi officium pertineant, ob mentionem oris, cum nihil aliud sit, quam periphrasis personæ, ut, cum labia sacerdotis, sine ulla emphasi, pro sacerdote dicuntur. Quæ per ministerium alterius fiunt, in iis personam *περιφράζουσι* per manum, ut *בְּיָד* *ἐν χειρὶ τινος* fieri dicantur, quæ sine ulla manuum opera, sed ore, verbis, pedibus, quocunque denique modo fiant, ut Act. x. 12. 41. &c. Unum addam ex Hos. vaticiniis ii. 4. quo maxime illustratur locus Mosaicus, ab initio positus. Meretriciam libidinem, inquit, *מִפִּיךָ* removebo *ἐκ προσώπου αὐτῆς*, et adulterium *מִפִּיךָ* *ἐκ μέσου τῶν μαστῶν αὐτῆς*. Sicut hic *מִפִּיךָ* nihil aliud est, nisi ab ipsa: non enim vereor, ne quis etiam hic scrutari, et investigare abditam aliquam emphasin, ut in pedibus Judæ velit: sic in Mosis verbis *הַנֶּלֶץ מִפִּיךָ* nihil est, quam ab ipso sine peculiari aliqua vi in pedum verbo intelligenda, plane ut Gr. *ἐκ ποδῶν αὐτοῦ*, quod hinc natum et ductum est, utque *servus Dejotari a pedibus legatorum*, h. e. ab legatis, *abductus* dicitur apud Cic. pro Dejot. c. i.

Sed nihil impedit, quo minus aliud exemplum subjiciamus, quod cum superiori conjunctum sit, et simul juvenes acuamus ad intelligendam eam, quam cum magno A. Schultensio Analogiam linguarum vocem, præstantissimum interpretandi præsidium, sed paucis cognitum apud nos aut usurpatum ex iis, qui interpretari libros sacros conantur; quando, qui se ad id negotium conferunt, plerumque ne unam quidem mediocriter callent, nedum plures ita, ut comparisonem instituere, et ex altera alteri lucem accendere possint. Quemadmodum optimi Atticorum dicunt *ἐκ ποδῶν* s. *ἐκ ποδῶν*, ut vel redundet plane, vel sit e conspectu, e medio, eique contrarium *ἐμποδῶν*, ut coram, in conspectu, significet: ita et utuntur formulis *ἐκ μέσου*, *διὰ μέσου*, *ἐν μέσῳ*, ut illa *τῷ ἐκ ποδῶν*, respondeat, reliquæ *τῷ ἐμποδῶν*, *ἀνὰ μέσον* denique et *εἰς μέσον*, aut plane redundant, aut simplicem præsentiam significant: quod etiam imitatur Lat. consuetudo, inprimis poetarum, qui centies mediam rem dicunt *πλεοναστικῶς*, rem simpliciter, et quemcunque ejus locum aut partem: unde non erat, quare Burmannus, Vir summus, in Æn. ii. 240. ubi equus ille fatalis Trojæ subit muros urbis, 'Mediæque minans illabitur urbi,' mediæ urbi referret ad minans potius, quam ad illabitur, quia vix ingressus erat muros, nondumque in mediam urbem pervenerat: non ignarus alioqui consuetudinis Lat. in hoc verbo. Nam urbs media *κατὰ πλεονασμὸν* est urbis quicquid intra muros est, urbs ipsa et mœnia, ut mœnia media iv. 74. Media

inter numina, inter numina, coram numinibus, iv. 204. ubi ineptit offensus ad id verbum Servius. Sed hæ formæ prorsus respondent Hebr. consuetudini in verbis בְּתוֹךְ, בְּקֶרֶב, אֶל תּוֹךְ, בְּתוֹךְ, quæ formulis istis exprimentur a Gr. interpr. et scriptoribus N. T., ut non dubitandum sit, quin e lingua Hebr. in Gr. illam, de qua dicimus, venerint. Nam etsi omnes linguæ habent multa necessario communia, quæ non statim ex altera in alteram venisse debent putari: tamen in his ita impressa est, ut in multis aliis, nota et character quidam Hebraismi, ut ex illo genere censeri non debeant.

Sed multo plura Hebraismi vestigia sunt in Poëtis Gr. antiquioribus: nam de posterioribus, qui inde ab Imperii Gr. in Asia temporibus vixere, post dicitur: in Homero quidem tam multa, ut etiam quibusdam e libris sacris profecisse videretur, haud pauca et in aliis, in Pindaro, in Tragicis, præsertim Chori cantibus, in Choro Aristophanis comico. Quibus ita utuntur, qui dictionem Atticam esse in N. T. defendunt, ut bene Gr. et Atticas esse istas formas loquendi, ubi occurrant in libris sacris, contendunt. Ego quidem istas, aut omnes, aut maximam partem, e lingua Hebr. originem ducere arbitror, neque magis pure Gr. esse, aut in populari oratione usurpandas ei, qui Attice scribere velit, quam, quia Virgilius, aureæ ætatis poëta, dixit, 'It clamor cælo,' 'Os humerosque deo similis,' aliaque et ipse, et alii Latini poëtæ, similia, propterea hæ formulæ non Gr., sed pure Lat. jure putentur, et in oratione populari, de rebus humanis divinisque, recte usurpentur. Non arbitror, exempla quemquam desideraturum. Magna copia est apud eos, quos dixi, scriptores, satis notos illos et obvios: unde petent, qui volent. Ratio ejus rei et causa quæ sit, videamus.

Atticorum ultimas origines ex Oriente esse repetendas, ab iisque Græciæ illatam esse linguam, vel ipsam Hebr., ut tum erat, sive, si quis ita malit, eam, qua in Oriente usi fuissent, non absimilem Hebr., aut ab ea ortam, vix hodie quisquam in dubium vocabit: quippe etiam antiquissimos Atticorum iisdem, quibus in Oriente uterentur, literis usos constat. Sed incredibile est, quantam vim habeat, ut ad ingenia vel acuenda vel obtundenda, animos vel incitandos vel retardandos, mores denique fingendos, ita ad sermonem variandum, penitusque mutandum, aër, quem spiramus, terra, quam incolimus, victus denique ipse moresque; præsertim, ubi nullis dum Grammaticorum legibus parere consuevit, quibus solis certus et constans reddi potest. Itaque etiam is, quem rudes homines ex Oriente attulerant, sermo ita est multorum seculorum decursu immutatus, ut in Orientem reversus, veluti per colonos in Ioniam missos, non magis agnosceretur ab Orientali, sive matre, sive sorore, quam Oresten agnoscit in fabulis Electra soror. Sed ut Ulyssem, quamvis ita per absentiam mutatum, ut a nemine suorum cognosceretur, tamen prodidit cicatrix, et in fabulis etiam e nævis agnoscunt liberos matres: ita lingua illa prisca non potuit ita aboleri, quin nonnulla sui vestigia relinqueret, retineretque formas quasdam dicendi, præsertim, quæ non nimis ab ingenio novo dissentirent, unde origo ejus intelligi posset. Atque ex hoc genere arbitror esse ea, quæ in Atticis veteribus, qui quidem prosaica oratione usi sunt, reperiuntur, magis consentanea Hebr. rationi, quam ut non ab ea profecta putentur.

Neque vero mirandum est, multo plura reperiri ejusmodi in poëtis, præsertim sublimioribus, velut lyricis et tragicis, quam in ceteris scriptoribus. Semper hoc poëtæ sibi arbitrati sunt licere, ut non modo ex antiquioribus suæ gentis scriptoribus assumerent verba et formas loquendi, quæ dudum desiissent usu populi frequentari, sed etiam ex lingua ea, unde suam natam constaret: unde etiam docti sunt appellati. De Lat. poëtis notius est, quam ut demonstratione indigeat, quam multa ex antiquis poëtis gentis suæ, qui propiores originibus linguæ suæ fuissent, quam multa e Gr. ling., unde Lat. natam scirent, sumserint. Quod illos non dubitem exemplo et auctoritate Gr. poëtarum fecisse. Nemo, ut opinor, primum Homerum, putat, carmen probabile in eo genere scripsisse, primum Pindarum odas. Multos ante fuisse, dubitari non potest, quos aut ætas aboleverit, aut horum gloria obscurarit: qui, cum essent minus remoti ab originibus Græcorum, plures ling. Orientalis reliquias, sublatas tum ex usu vulgari loquendi, habuerunt, e quibus posteriores, quæ viderentur, decerpserunt. Neque repugnaverim valde, si quis et Homerum, doctissimum hominem, et alios de more illorum temporum, peregrinos per Asiam, incidisse in libros Hebr., atque inde hausisse putet. Erat autem lyricæ et dithyrambicæ poësi tanto accommodatior illa Hebr. consuetudo loquendi, quod habet per multa, ex Orientalium populorum indole, in quibus extollitur altius, quam Europæorum fert ingenium. Atque ex illo ipso dithyrambico genere fere sunt carmina Chori tragici et comici, usurpantis etiam cum Lyricis Doricam dialectum, vel antiquitatis causa, et doctrinæ jactatione. Nam etiam post quidam, ut Scholiast. Aristoph. ait ad Nub. v. 248. διὰ πολυμάθειαν ἰδιόγραφον, Eruditionis ostendendæ causa Dorice loquebantur aut scribebant. Itaque plura Chori habent hujusmodi, quam reliquæ fabularum partes. In quo, sicuti in aliis, desiderare soleo diligentiam usurpantium scenicarum poëtarum auctoritatem. Quæ apud Aristoph. personæ, velut in Nub. Socrates, Strepsiades, Phidippides, colloquuntur, ea, concedo, esse ejusmodi, ut hinc, quid pure Gr. Atticumque sit, doceri possit, si exceperis verba comica, ut βραθύσθαι, et ea, quæ, non tanquam probet, sed ut rideat, velut inepte dicta ab aliis suæ ætatis poëtis, ponit, quæ sunt non pauca, etiam in ipsis Choris, vulgo tamen in Lexicis sub Aristophanis nomine posita, et hac auctoritate probata. At de iis, quæ in Choris aut precationibus occurrunt, secus judico. Πῆξαι φωνήν etsi apud Aristoph. bis est in Nub. 357. et 956. tamen pure Gr., et in prosa usurpandum negem. Est enim loco priori in allocutione Dearum, in altero autem in carmine Chori, ductum ex Hebr. haud dubie lingua, e qua אֵל אֵל ad verbum expressere. v. Grotius ad Gal. iv. 27. Itaque et Latini, etsi in carmine eandem formam imitari non dubitarunt, tamen in prosa nunquam sic dixere. Est enim contra bene pureque scribendi legem. Ex quibus, quid talia loca ad puritatem sermonis probandam valeant, sponte intelligitur.

Si quis libros eorum, qui operam suam ad phrasin N. T. e scriptoribus Gr. vel illustrandam vel vindicandam contulerunt, attente legat, animadvertat facile in haud paucis exempla petita esse ex iis solis, qui sublata, cum libertate Atheniensium, prisca illa Attica puritate et elegantia vixere, sub Seleucidis, et Lagidis, imperioque deinde Romano. Id negant Gatakerus et Solanus recte atque ordine fieri, neque has auctoritates concedunt ad puritatem orationis Gr. asserendam satis valere. Quodsi puritas Gr. Linguæ illorum veterum Atticorum, ut Lat. ex aureæ ætatis, quam vocant, usu, judicari debet, habet eorum ratio, quo se tueatur. Sed hoc jam nihil ad nos. Illud querere lubet, unde illa tam multa in his posterioribus, quorum nullum in istis Atticis vestigium compareat, multa contra in versione V. T. Gr., itemque N. T. libris? Fallarne multum, si ea illi ipsi versioni Gr., omninoque Judæis et consuetudini loquendi Hebr. deberi dicam? Satis constat, auctore Josepho, Seleucidas invitasse Judæos, præmiis propositis, ad sedes fortunarum in iis urbibus ponendis, quas ipsi coudidissent, et quam celerrime frequentari cuperent: itemque Lagidas magnum eorum numerum in Egyptum vel devocasse, vel per vim abduxisse. Postea quam vero C. Jul. Cæsar Judæis hoc dedit, ut in universis imperii Rom. urbibus sacra sua exercere, nemine impediante, possent, nemo ignorat, nullam Asiæ, Græciæque urbem, præsertim quæ esset mercaturæ exercendæ opportuna, fuisse, in qua non plures Judæi habitarent. Quid igitur? Cum isti homines Gr. loqui cœpissent, non ab idoneis magistris instituti, id quod

eos omni modo fugisse, tradit Josephus, sed quantum usu qualicumque consequi potuissent, (in quo non poterat fieri, quin multa dicerent e consuetudine ling. Hebr. et versionis sacrorum librorum Gr.) multumque consuetudinis haberent cum Græcis: an improbabile est, ac non potius valde verosimile, multa ab iis fluxisse in ceterorum orationem, multaque per eos inecta esse in ling. Gr., quæ a prisca ratione abhorrent? Galli, qui per Cæsarem in urbem Romam inducti sunt, tam brevi tempore peregrinitate infecerunt ling. Lat. ut jam Ciceroni de eo querendum videretur: ab Judæis autem per tot annos, imo secula, nihil infusum ling. Gr. credibile est? Non tam facile colorantur, qui in sole ambulant, aut in corpora morbi a contactu transeunt, quam linguæ aliquid trahunt a contagione aliarum. Postquam religio Christiana venit ad Latinos, quam multa in eorum sermonem venere e Lat. versione sacrorum librorum? Ipsa vernacula nostra, incredibile est, quot hodie habeat ab aliarum linguarum consuetudine ducta. Quam plena est primum verbis et phrasibus, quæ ex Latina Germanicaque versionibus librorum sacrorum, nimis verborum Hebr. et Gr. retinentibus, irrepsere: quorum peregrinitatem hodie vix quisquam sentit: quam multa traxit e ling. Franc., per consuetudinem legendorum librorum, qui ex ea lingua male in nostram sunt conyersi? Nuper cœpta est in philosophia voce literis-que tradenda usurpari vernacula nostra: et verba formæque novæ loquendi, philosophorum ingeniis repertæ, jam etiam plebi in concionibus audiendæ sunt. Itaque nihil mihi videtur verosimilius, quam per Judæos, cum Græcis, omnibus in locis celebrioribus, consuetudine, re, rationeque, dum ibi negotiantur, et per domos omnes, de more suo, quem nunc etiam videmus, cursitant, conjunctos, plura in ling. Gr. venisse, quæ in antiquioribus illis Atticis non reperiantur. Ut nihil dicam de Græcis eruditis, qui libros sacros nostros legerunt, atque ea, quæ placerent, imitati sunt (habet enim profecto ling. Hebr. suas Veneres, dignas imitatione) sive per negligentiam, ut fit, ac temere adsumserunt.

Sed hæc, ut arbitror, vestigia ling. Hebr. sunt in singulis verbis formulisque dicendi animadversa. Quid vero? An etiam in habitu et velut forma totius orationis aliquid ejusmodi animadvertitur? Sæpe miratus sum, viros doctissimos, cum de Stylo N. T., ut vocant, in utramque partem dissererent, hanc partem, quantum ego quidem repperim, non attigisse, solis verbis et phrasibus expendendis voluisse contineri. Atqui etiam in hoc linguæ inter se maxime differunt. Qui volet docere, scriptores divinos non minus bene Gr. scripsisse, quam veteres illos Atticos, aut saltem alios probabiles scriptores Gr. posterioris ætatis, hoc vel maxime debet ostendere, formam orationis, hoc est, modum narrandi ac disserendi, colligationemque singularum partium ac membrorum, enunciationes dialectici vocant, esse eandem in N. T. et istis, quos dixi, scriptoribus. Puero- rum, atque aliorum imperitorum, hic error est, existimare, qui verbis et phrasibus Ciceronis utatur, eum Ciceronianum, imo Ciceronem alterum esse. Utinam tam facile Cicerones fierent, multos singulis annis efficerem. Si Lat. illa divinorum librorum Versio, quam Vulgatam appellamus, multos Boissios vindices nancisceretur, ut nullum in ea verbum, nulla phrasim relinqueretur, quin auctoritate boni et veteris scriptoris se tueretur, aut si quis eam plane refingeret, et omnia verba Ciceroniana efficeret, tamen ipsa Ciceroniana non esset. Si quis ex Herodoto deleteret, quicquid ibi dialecti Ionicæ est, substitueretque Atticæ verba, et contra in Xenophontis libro aliquo efficeret verba Ionicæ dialecti omnia, tamen hunc Atticum scriptorem agnoscerem, illum non item. Forma enim universæ orationis in utroque est ejusmodi, ut ille nullo modo Atticus esse possit, hic sit necessario. Itaque hoc nomine maxime produnt iguorantiam Græcismi, qui pro elegantia Gr. sermonis in N. T. pugnant, et nihil ibi esse volunt Hebr. consuetudinis, cum tota illa orationis compages, et forma narrandi inprimis, sit Hebr., h. e. simplex, nihil artificii habens, qualis esse solet expertium artis dicendi, a Græcis inventæ, non Græca, multo minus Attica, sicut in versione vulgata non est Latina. Ei nihil apud Græcos uspiam simile est: nisi quod ab ea minus abhorret Herodotus, quam qui post eum de rebus gestis scripsere.

LEXICON
VOCUM PEREGRINARUM
IN SCRIPTORIBUS GRÆCIS OBVIARUM;
CUM INDICE COPIOSISSIMO.

EXCERPTA

E CHR. D. BECKII¹ Dissertatione

DE LEXICIS GR. ET LAT. omnino et recentissimis singulatim.

QUONIAM nonnullorum vocabulorum Gr. aut in Gr. ling. receptorum peregrina est origo, hanc etiam subtilius cognoscere et examinare oportebat Lexicorum auctores. Ita Herodotus aliique scriptores Gr. veteres non pauca habent vocabula et verba, quæ Ægypt. ling. ejusque duabus tribusve dialectis originem debent suam. Est jam ante hos XXVII. annos edita: Expositio vocabulorum Coptic. in scriptoribus Hebr. ac Gr. obviorum collecta a Christ. Scholz² (in Repertorio bibl. et orient. Literaturæ, quod Eichhornius edidit, T. XIII. p. 1—31.) sed manca illa, in multis vocabb. justo sterilior, in aliis explicandis audacior, ceterum tamen a Lexic. recentium auctoribus non negligenda. Nonnulla vocabula Gr. ex lingua et antiquitate Ægyptiorum illustravit Zoëga in opere de usu et origine obeliscorum, ut p. 507. singularem usum voc. *καμινεῖρης*. Regnavit autem olim in hoc literarum genere P. E. Jablonskii, Philologus et Theologus in Acad. Traj.-Viadr. eximius, mortuus d. xiii. Sept. MDCCCLVII. Is non modo in Pantheo Ægyptiorum aliisque libris, Ægypt. antiquitatem illustrantibus, multorum etiam vocc. Gr. Copticas origines explicuit, sed composuit etiam Glossarium vocum Ægypt., quæ in libris sacris et apud scriptores vett. Gr. Romanosque inveniuntur, ceptum a. 1722, absolutum a. 1740. Protraxit tandem illud, hortatu etiam Ruhnkenii, Schultensii et Scheidii, in lucem Te Waterus, Theologus Lug.-Bat. eximius, opusculorum Jablonskii editor,³ ita ut integrum primum volumen impleveret illa Collectio et Explicatio vocum Ægypt., quarum mentio apud scriptores veteres occurrit. Codice autographo Jablonskii usus est editor, in quo auctor dimidiam fere Glossarii partem ipse recognoverat, emendaverat, manuque sua descripserat, posterior non ita erat elaborata, nonnulla in chartis sine junctura errantibus scripta, sæpe provocatum ad alios auctoris libros, interdum etiam eos, qui non supersunt, neque in lucem prodierunt. Editor non modo inde concinnavit Glossarium, apte omnibus, quæ invenerat, dispositis, sed etiam loca scriptorum ab auctore laudata evolvit et nonnumquam emendavit, addidit animadversiones, in quibus tum errores Jablonskii, nimium sibi in etymologiis indulgentis, castigaret modeste, tum colligeret, quæ ad illustrationem operis Jabl. apta viderentur, proferretque interdum etiam conjecturas Virorum doctorum, quas scriptoribus quibusdam adleverat, etiam varietatem cod. Medic., quam Abr. Gronovius suo Strabonis exemplo, quo Te Waterus utitur, adscripserat; tum Auctarium vocum nonnullarum recte vel secus pro Ægyptiacis habitatum dedit; tandem luculentos adjecit indices, quos nec reliquis tomis, qui hactenus prodierunt, deesse passus est. J. R. Forsterus, quem et ipsum constat, tum in Spicil. animadvers. ad Michaelis Geogr. Hebr. tum in aliis libris vocabula quædam Gr. originis Ægypt. interpretatum esse, si Jablonskii opus inspiciendi opportunitate usus est, aliud certe

¹ Vide *Acta Seminarii Regii et Societatis Philolog.* Lipsæ, Vol. I. pp. 155-66. 489-91. Lips. 1811. 8vo.

² ["Qui tamen," ut ait Fr. Guil. Sturzus (de Dialecto Maced. et Alexandr. p. 85.) "ut nunc constat, sua fere omnia Jablonskio debuit."]

³ P. E. Jablonskii Opuscula, quibus lingua et antiquitates Ægyptiorum, difficulta librorum sacrarum loca et historiarum ecclesiasticarum capita illustrantur; magnam partem nunc primum in lucem protracta, vel ab ipso auctore emendata ac locupletata. Tomus primus. Edidit atque animadv. adjecit Jona Guil. Te Water. Lug. Bat. ap. A. et J. Honkoop. MDCCCIV. XXVIII. 490. pp. 8. mai. Tomus sec. MDCCCVI. 494. pp. Tomus tertius MDCCCIX. XIV. 515. pp. Tomo I. præmissa est brevis vitæ et laudum Jablonskii enarratio, in qua copiosius et certius, quam ab aliis factum est, exponuntur causæ, cur in acad. Franq. evocatus locum a curatoribus ejus oblatum accipere tamen non potuerit. Memorantur etiam ii, qui ante Jablonskium linguæ Ægypt. *ⲙⲉⲗⲓⲗⲁⲛⲁ*, in Græcorum ac Romanorum libris sparsa colligere aut jusserant alios aut ipsi instituerant, neque tamen rem perfecerant, aliæque narrantur, lectu utilia et jucunda. Possunt vero etiam conferri, quæ secundo Tomo continentur: Commentationes de Remphab, de tabula Bembina s. Isiaca, de diebus Ægypt. in vetusto Kalend. Rom. et Observationes, quas suo Panthei Ægypt. exemplo auctor adscripserat, nunc primum editæ (II. p. 311—54.).

eius exemplum habuit. In hoc igitur Glossario non modo propria nomina multa Ægypt., quæ ap. Gr. scriptt. leguntur, sed alia etiam explicantur. Ita Strabo ostendit habitationes desertis circumdatas appellari *abâseis*, ubi Medic. cod. habet *Aviâseis*, sed in dialecto superioris Ægypti, Sahidica, dici desertam habitationem *obâseis* ostendit Jabl., qua in re Forsterus et Georgius ei adsentiuntur. Ipsum v. *salpeiv*, certe significatus ejus quosdam fuerunt qui ad Ægypt. originem referrent, v. p. 242. Emendandi etiam et illustrandi plures scriptores Gr. multa fuit opportunitas.

Molitus erat, ut hoc obiter addamus, etiam alia Jabl., quæ ad Lexica Gr. quibusdam partibus et locis ornanda facere poterant. Pertinet eo Index vocum Seythic., Thracic., Parthic. et peregrinarum aliarum, cujus mentionem fecit in Thes. Epist. Lacroz. I. p. 182. s. quemque nou displicuisse Lacrozio lætus intellexerat. Verum is, ubinam lateat, incertum est. Superest ex eodem genere Disquisitio de ling. Lycaon. (ad locum Act. xiv. 11.) quam juvenilem commentationem et primum facultatis earum literarum, quam sibi comparaverat, specimen (1714.) postea retractavit, atque ita eam ex auctoris autographo multum castigatam et altera minimum parte auctiorem repeti jussit Te Waterus Opuscc. Jabl. T. III. p. 3—142. locupletavitque tum suis plurimis, tum nonnullis Wytténbachii animadversionibus. In ipsa autem illa diatriba Jablonskius non modo de ling. Lycaon., quam barbaram, non Gr. et eandem cum Cappadocica existimavit, sed etiam de Phrygica, Lydiaca, Carica, Lycia, Pamphylia, Pisidica, Bithynica, Mariandynica, Paphlagonica, Galatica, Cappadocica egit, atque recensuit et interpretationes prodidit vocum Phrygiarum p. 63—76., Lydiarum p. 79—93., Carum p. 95—102., Lyciorum p. 103—105., Bithynorum p. 111—113., Mariandynorum p. 113—115., Cappadocum p. 133—141.

Sed ut ad Ægypt. ling. et quæ inde in Gr. derivata sunt, revertamur, nuper in originibus tum Ægypt. vocabb. tum Gr. multorum inde repetendis elaboravit Ign. Rossius, editis Romæ MDCCCLXXXVIII. Commentatt. Laërtianis clarus. Is, quum per plures annos animum et operam ad linguarum veterum studia adjecisset, postremo ad ling. Copt., cujus cognitio ad Gr. certe et Lat. literas aliquantum conferre ei videbatur, se contulit, imprimisque etymologicam ejus partem pro viribus excolendam exornandamque suscepit, adjutus non modo copiis editorum librorum (Jablonskii tamen librum suo jam absoluto ab Akerblado accepit,) sed codicibus etiam biblioth. Borgian. atque indice vocabb. Ægypt. ex iisdem codd. a Geo. Zoëga collectorum. Profligatum jam dudum opus quo minus citius prodiret, impediverant tristes reipublicæ, qui inciderant, casus. Quo tempore auctor, sive otii honeste consumendi, sive animi liberaliter recreandi causa ad alias se literas atque studia convertit, quorum etiam fructus non contemnendos nos jubet expectare. Tandem, temporibus in melius mutatis, exierunt Ign. Rossii Etymologiæ Ægypt. Liber primum in lucem prodit Romæ A. D. MDCCCVIII. permissu præsidum. XI. 8. et 368. pp. 4.

Et voces quidem Ægypt. non nisi eas auctor persecutus est, quarum aut vis aut origo apertior et intellectu faciliore ei videretur, prætermittis illis, de quibus aut omnino nihil conjici atque statui, quod probabile esset, posset, aut quærum explicatio, etsi non improbabilis, tamen minus plana et expedita existimaretur. Deinde hoc potissimum in eis explanandis egit, ut cum Orientis linguis sæpissime congruere illas doceret. “Nam,” inquit, “linguæ Orientis, si cui bene cognitæ atque perceptæ sint, ut plurimum capita seu fontes demonstrant, unde eorum vocabulorum, de quorum ratione et origine inquiritur, facile vis ac significatio duci possit: quos tamen multo sæpius, etiamsi studium adhibueris, vel unde ea nomina petita sint, in Ægyptiorum sermone quæsieris, non invenies. Præterea quum voces fere easdem Hebræis, Syris, Chaldæis, Arabibus, Samaritanis communes et usitatas videamus, quod eorum linguæ magna inter sese affinitate conjunctæ ab unaque stirpe progenitæ ac prolescinatæ sint; profecto eas multo facilius ab his in Ægyptum propagatas, quam gentes tam multas ab unis Ægyptiis, traditas accepisse credamus. Ceterum quum lingua Ægypt., quæ ab initio inops, decursu temporis ditior et uberior facta est, ac tum multis sive locorum sive rerum cognominibus est aucta, tum vocabulorum, præsertim compositorum, magnam quamdam vim atque copiam protulit; tunc vero etiam illud interdum contigit, ut Hebræi vicissim, Syri, Arabes quasdam ipsi quoque ab Ægyptiis voces peterent ac mutuarentur. Idem multo frequentius accidit in Græcis, qui, postquam cum Ægyptiis commercium ac consuetudinem habere cœperunt, quam plurima ab his accepere vocabula, ut Ægyptii contra non pauca a Græcis.” Et auctor quidem non modo in ipso opere hujus generis vocabula Gr. ab Ægyptiorum lingua derivavit aut cum illa comparavit, sed ab eo adjecta etiam est p. 339—368: “Summa verborum selectorum, in qua maxime animalium ac plantarum, tum etiam siderum, urbium, locorum, deorum, hominum, rerumque ad hos pertinentium, ciborum, vestium, instrumentorum, etc. vocabula exhibentur; nonnullis, quæ criticam vel eruditionem spectant, interspersis.” Unde, ut judicari de omni auctoris ratione et arte possit, specimina quædam depromemus. Nam voc. *παμὴν* (p. 8. s. et 355.) certe ab Ægyptiis sumtum esse putat, apud quos Moni vel Mani pascere significat, ita ut, præfixo articulo, Pimen sit pastor. Voc. *βόρβορος* (fimur) repetit (p. 41. et 343.) ab Æg. berber, h. e. ejicere. *Κέραμον* terram figulinam, Ægypto ortum debere statuit, nam Copt. scriptum Heromi esse terram fornacibus extruendis adhibitam (p. 87. 349.). *Ψαθος* s. *Ψεθος* (teges, storea) censet (p. 338. 368.) plane esse Copt. Psiethom, quod proprie significet stoream s. mattam in longum extensam, unde *Ψαθος* i. q. *Χαμέννη*, *Χαμαστρωτος*. Similiter *Ψιμθος* (cerussa) non Gr. sed Ægypt. originis vocem esse censet, quum Psimtath Ægyptiis dicantur plumbi minutæ, ramenta, unde cerussam fieri constat. Multo plura herbarum, plantarum, animalium nomina, quæ apud Gr. scriptt. occurrunt, ex ling. Ægypt. explicantur. In quo tamen etymologiarum genere non satis distincta nobis ea visa sunt, quæ Ægyptiis jam antiquitus usitata fuisse, e certis monumentis pateat, quæque serius apud eos recepta. Tum vero ex similitudine quorundam vocabb. plus est effectum quam certo sequitur. Sic ovorum fere idem esse in Ægypto quod in Græcia nomen ostendit. (p. 213.) Non tamen Ægyptios a Græcis accepisse in Add. monet, quum pariter Ægyptii potuerint Græcis tradere. Sed quidni ab alio et communi fonte ad utrumque populum pervenisse dicamus? Alia ingeniose certe, etsi minus probabiliter, dicta sunt. Strabo (xvii. p. 794.) eam regiæ partem Alexandriæ, in qua regia erant sepulcra, *σῶμα* dictam esse ostendit. Interpretes nomen a corpore Alexandri ibi condito ductum existimant. Sed Rossius contendit, esse Ægypt. nomen Gomhan vel Somhan, unde Græci *σῶμα* sine aspiratione fecerint, quodque *περίβολον τῶν τάφων* significaverit. A Jablonskio, ubi librum ejus inspexerat, sæpius se discessisse docet in Append. Etymol. Ita voc. *Καλάσaris*, quo vestimenti quoddam genus appellatum est, Jablonsk. T. I. p. 104. s. interpretatus est tunicam ad. cutem (Shal-ha-schar) tunicam. Contra Ross. p. 78. s. censuit esse Galheger, Galheser, h. e. luxuriosa, mollis, delicata tunica, et habere se in App. docuit, quæ contra Jabl. dicere posset, si otium suppeteret. Voc. *Πόραμς*, quomodo, Crqzio duce, explicuerit Jablonskius, neminem fugit. Rossius a voc. Aramæo Rum, Rom, quod et in Copt. ling. transierit, atque excelsum, sublime indicet, cum aliis repetiit. Quæ quidem ipsa originationum diversitas monere videtur, ne nimis multum iis tribuamus, neque fidem nisi iis habeamus, quæ, præterquam quod idoneis grammaticis argumentis nituntur, etiam facilitate quadam sua se commendant.

Omnino autem, uti post Alexandrum M. non pauca vocabula Gr. esse composita et ficta constat, quæ antea fuerant inaudita, ita singulatim usus Gr. ling. in Ægypto et Alexandriæ potissimum multas subiit mutationes. De quibus quidem quum subtiliter et copiose exposuisset Fr. Guil. Sturzium (Ill. Moldani Grimæ nunc Rector) pluribus commentationibus academicis atque scholasticis (inde ab a. 1786.), has etiam ab exteris Viris doctis sæpe expetitas repeti nuper ita jussit, ut, tamquam Auctarium, accederent Metarii libello de Gr. ling. dialectis¹⁾;

¹⁾ Hunc enim librum, ob raritatem exemplorum paucis cognitum, etsi nunc prorsus retractandum, anno ante integrum, suis adjectis animadversionibus, repeti jussit: Gr. ling. dialecti recognita opera Mich. Maillaire. Post Jo. Fr. Reitzium, qui præfationem et excerpta ex Apollonii Dyscoli Grammatica addiderat, totum opus recensuit, emendavit, auxit Fr. Guil. Sturzium. Lips. ap. Weigel. et Liebeskind. MDCCCVII. XLVIII. 373. pp. 8. mai. præter Indices. In marginibus etiam paginæ editionis Hagane notatæ sunt.

Frid. Guil. Sturzii de Dialecto Maced. et Alexandr. liber. Lips. ap. J. A. G. Weigel. MDCCCVIII. XII. 225. pp. 8. mai.

Quæ enim olim singulis libellis complexus erat, continua oratione retulit et ita, ut multum illa augeret, novoque examini subjecta expoliret, adderet etiam duplicem et rerum et verborum indicem, in quo quidem postremo non tantum ea, quæ in Stephani Thes. non reperisset vocabula, asterisco notavit, sed siglis etiam distinxit, quæ Macedonica, quæ Egyptiaca, quæ Græca quidem, sed ab Ægyptiis vario modo mutata, quæ Alexandrinis usitata, quæ Menandrea essent. Et ea quidem, quæ olim præmiserat V. D., de tempore et occasione versionis V. T. Gr., de ejus versionis dialecto, de dialecti natura universa, de nominis *διάλεκτος* notionibus, de discrimine dialecti, linguæ et styli, et de Ægyptiorum studio ling. Gr., quamquam partim non erant necessaria, magisque locum habebant in ipso Metarii libro, tamen ob multiplicem utilitatem, quam afferre ipsi viderentur nec ab hac nova editione abesse voluit. De dialecto autem *Maced.-Alexandr.* ita disputavit, ut primum p. 25—50. dialecti *Maced.* naturam exponeret, quo loco recte vetustiorum Macedonum linguam a recentiori eorumdem distinxit, et antiquiorem quidem censet vel omnino non vel parum fuisse diversam a Dorica, sed recentior non modo peregrina multa et barbara, obsoleta et nova vocabula receperat, notiones sive ob vetustatem sive ob novitatem inusitatas iis tribuerat, sed mutaverat etiam vocabulorum quorundam formam et pronuntiationem. Indicem vocabb. *Macedd.* cui insunt quibus Alexander M., Amerias et Menander usi sunt, p. 33—45. exhibuit, et mensium quoque Macedonica nomina collegit explicuitque. Deinde p. 50—84. *Alexandr.* dialecti, de qua olim Grammatici, Irenæus et Demetrius Ixion, singulares scripserant libros, ingenium descripsit ita, ut primo, quæ veteres scriptores discrete huic dialecto tribuisse reperiuntur, recenseret, tum afferret quædam eorum, quæ iidem Ægypt. dialecti fuisse docent, denique nonnulla proponeret ex iis, quæ Grammatici simpliciter rejecerunt, ad *Maced.* vel *Alexandr.* dialectum maxime referenda. Scilicet Clemente Alex. auctore intelligitur, dialectum Alex. ortam esse e plurium aliarum dialectorum, ut Attic., *Maced.*, Ægypt. conjunctione atque mixtura. Diversitas autem ejus ab aliis vel omnibus vel plerisque dialectis apparebat tribus maxime modis, temporibus verborum peculiari quadam ratione formati, novis vocabulis vel notionibus vocabb. novis (quæ quidem vocabula recensuit Sturzius, literarum ordinem secutus, p. 65—82.); etiam proverbii (de quibus quem conscripserat libellum Plutarchus periit, nam is, qui ex codice Florent. editus Plutarchoque tributus est libellus, Grammatici potius Alexandrini habendus est fœtus), denique verborum structura. De qua quidem auctor dixit, postquam de dialecto Ægypt. quædam p. 84—137. inseruit, recens excogitata et ita, ut non pauca Jabl. Glossario adderentur. Primum enim proposuit indicem eorum vocabulorum, quæ proprie Ægypt. essent, et in Alex. versione occurrerent, aut in dialectum Alex. migraverint. Deinde ea recensuit (p. 96. ss.), quæ origine Gr. erant, sed novam notionem formamque in Ægypto acceperant, quorum nonnulla ut v. *παστοφόροι*, *πτεροφόροι*, non neglecto Raschidiano titulo, uberius tractavit; adjecit etiam (p. 113. ss.) nonnulla de literarum, quibus Ægyptii Græci in scribendo usi sunt, figura et forma atque de pronuntiatione et orthographia, ita ut pateret, in multis vocabulis Alexandrinos discessisse a reliquorum Græcorum eloquendi et scribendi ratione, terminatione et flexione. Sed insolentioris verborum structuræ, Alexandrinis usitatæ, exempla, quæ Alex. dialecto essent propria, attulit p. 159. s. Tandem vocabulorum, quæ probabiliter ad dialectum *Maced.* s. *Alexandr.* referrentur, dedit recensum, copiosum et accuratum, non tamen omnibus numeris absolutum, ne nimia diligentia tedium crearet, p. 142—202., similiterque structuræ verborum a veteris Græciæ puritate alienæ, iisdem autem dialectis tribuendæ, exempla nonnulla protulit, quo pertinet etiam adverbiorum temporis quorundam cum præpositionibus conjunctio. Ex quibus quidem omnibus quantum vel augeri possint Lexica vel nonnulla loca subtilius constitui, sponte apparet.

Ea vero dialecto *Maced.-Alex.* quum ut alii Judæi plerique, ita etiam N. T. scriptores usi esse videantur, non prætermittendum in hac disputatione illud est N. T. Lexicon, in quo illius ipsius dialecti aliqua est habita ratio. Nam, qui e disciplina Jo. Fr. Fischeri, quem constat in pluribus libris et in scholastica N. T. interpretatione eam rationem salubriter secutum esse, æque ut Sturzius prodiit, Jo. Fr. Schleusnerus, nunc Viteberg. Theologus eximius, ediderat jam a. 1792. novum Lexicon Gr.-Lat. in N. T., duobus codd., quod prioribus et uberius, et a vitiiis, quæ Fischerus monstraverat, purius et subtilius esset et N. T. orationem ex *Alexandr.* dialecto atque orientis linguis recte explicaret, et conferret tum Glossariorum vett. auctores et Grammaticos antiquos tum recentiores varii generis interpretes ex eorumque scriptis, quæ utilia viderentur, excerpta et dijudicata proponeret, criticæ etiam rei atque scripturæ emendatæ haberet rationem, denique ad difficiliorum locorum interpretationem plura conferret. Octo fere annis post secunda editio erat curanda, quæ a. MDCCC. duobus voll. prodiit. Eam auctor operis non tantum castigavit emendandis nonnullis locis, sed multum etiam auxit, tum vocabulis et verbis nonnullis e probabilium lectionum varietate receptis, tum explicationibus singulorum locorum novis, tum iis, quæ ad illustrationem verborum afferri poterant. Quæ quidem Additamenta ita et ampla et necessaria fuerunt, ut separatim etiam typis exprimerentur. Nuper tertia prodiit editio.

Quod ad dialectum Alex. attinet (p. 163.) in alia omnia abiit Henr. Planckius, Professor Gött. in *Commentatione* de vera natura atque indole orationis Gr. N. T., quam quum munus Professoris Theol. extraord. in acad. Götting. d. VIII. Sept. MDCCCX. adiret, scripsit ediditque Gött. ap. Röwerum (67. pp. 4.). Is enim negavit seriore istam loquendi consuetudinem, inde ab Alexandri M. ætate apud Græcos introductam, ad peculiarem dialectum Alex. esse revocandam. Alio igitur modo instituit disputationem de serioris Gr. sermonis, cujus in literis sacris vestigia frequentissima deprehenduntur, indole atque ingenio; cujus duas fecit partes, alteram, qua in origines hujus orationis inquiritur, alteram, qua ea ad certa quædam capita revocatur. Et præter quatuor illas Gr. ling. dialectos, quas Grammatici et scriptores, qui iis usi sunt, et diversarum stirpium, ad quas populi, unde nomen habent, referebantur, ratione habita constituerunt, jam olim multo plures gentium Gr. extitisse dialectos certum est. Sed post Alexandri M. tempora multa in gentium et scriptorum dialectis sunt mutata. Et scriptores quidem unam fere omnes sectari cœperunt dialectum, Atticam, eam tamen corruerunt inferendo, quæ vulgari loquendi usui erant propria; Græcia autem et Asia omni Macedonum imperio subjecta, fieri non potuit, quin dialecti, adhuc variis populis propriæ, inter se miscerentur pluribus de causis. Inde extitit communis ille sermo ita varie compositus et mixtus, ut, quæ lingua antea in certis regionibus obtinuerat, novo sermoni fundamento esset, ac quasi pro corrupta novisque accessionibus deformata dialecto haberi posset. Unde colligitur, post Alexandri tempora de dialectis propriè dictis non amplius agi posse, multo minus de Alexandrina; Alexandriæ enim usurpatam esse communem ling. Gr. ita ut peculiaris quædam tum ex antiquis dialectis petita tum recentia accesserint; sed dialectum dici linguæ communis idioma, certo cuidam loco ac populo ita proprium, ut hic ejus ope ab aliis populis discernatur; non igitur Judæorum Alex. linguam cum Sturzio dici posse dialectum, quod ei *χαρακτήρ ἑθνικὸς* desit; quodsi *χαρακτήρ ἑθνικὸς* ratione non habita, solam linguæ diversitatem respicias, multas extituras esse dialectos Gr. seriores. Illam seriore Græcorum linguam et communem, in qua omnium dialectorum, præter Æolicam, vestigia occurrunt, Fischerus *Maced.-Alexand.*

Et quamquam editor non mutavit nec ordinem libri nec præcepta auctoris, tamen sæpe meliora docuit, loca veterum auctorum ab eo laudata, diligenter inspexit emendavitque, pauciora de Attica dialecto, plura de ceteris adjecit, adhibitis etiam in rem præsidii recentius suppeditis, neque tamen effecit aut efficere voluit, ut hic de dialectis locus pertractatus videretur.

¹ J. F. Fischeri *Prousiones de Vitiis Lexicorum N. T.*—nunc conjunctim editæ, multis partibus auctæ etc. Lips. 1791. 8.

² Quæ subtiliter de ea re disputata sunt ab Hermanno in *Obs. de Gr. ling. dialectis* 1807. et de dialecto Pindar. 1810. alia loco afferuntur. Ceterum quæ propria fuit Alex. scriptoribus et poetis oratio, dici tamen Alexandrina recte potuit.

dialectum, Sturzium τὴν κοινὴν dixit. In utroque tamen nomine ambigui quid inesse censuit Planckius; Macedonas enim antea peculiari et simillima veteri Doricæ dialecto usos esse, sic ut Macedonum vetus et nova dialectus discernenda sit, et Alex. dialecti nomen nimis angustis finibus contineri; τὴν κοινὴν autem a veteribus tributam esse scriptoribus, qui fere omnes ad Atticam linguam se accommodabant, non tamen pura ea utebantur. Fontium, e quibus ea communis lingua intelligi possit, tria facit genera, scriptores post Alexandrum M. inde ab Aristotele (in quibus Polybius præ ceteris memorandus erat), Grammaticos veteres et Lexicographos, interpretes Gr. V. T., libros apocryphos V. et N. T., patres apostolicos; quibus nunc demum addit titulos, decreta, numos, et Comicorum recentioris ætatis fragmenta, e quibus comædiæ novæ reliquiis communis sermo potissimum est cognoscendus. Ad linguam autem communem, quæ hellenismo N. T. fundamento sit, refert 1. vocabula, quæ ex barbaris linguis in Gr. sermonem immigrarunt, 2. orthographiam et verborum pronuntiationem singularem, 3. nominum verborumque flexionem, 4. heterogenea, 5. vocabulorum formas, tum ex antiquioribus dialectis sumtas, tum recens effectas, 6. vocabula aut antiquioribus dialectis propria aut prorsus nova, 7. vocabulorum significatus novos, 8. usum loquendi mutatum.

PAULI ERNESTI JABLONSKII

DISQUISITIO DE LINGUA LYCAONICA

Ad locum Actor. xiv. 11. Ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες.

[Primum hoc eruditionis non vulg. specimen, edit. a. 1714. etsi typis repetitum Traj. ad Rhen. a. 1724, iterumque in Thesaur. Novo Dissert. ex Museo Hassæi et Ikenii T. ii. p. 638. ac seqq.]

Excerpta e Pref. Jona GUIL. TE WATER

Ad P. E. JABLONSKII Opusc. Tom. iii. Lmg. Bat. 1809.

“ILLUSTRANDÆ, augendæ et emaculandæ Disquisitioni de Ling. Lycaon., quæ primum in hoc fasce occupat locum, sedulam magis navavi operam, non tam ut inire gratiam hominum eruditissimorum, qui ipsi in Gr. scriptoribus veluti habitant, et meas ad istum libellum annotationes facili negotio adaugebunt, quam ut, quoad ejus possem, iis lectoribus conarer prodesse, quibus aut non vacat, aut minus lubet, eo proposito scripta veterum Græcorum et Latinorum accuratius perlegere, ut ex illis voces quaslibet peregrinas, sive barbaras, colligant et illustrent: quod tamen quam sit utile et necessarium, ut literatura antiqua illuminetur, Burtonus, Reinesius, Bochartus, Relandus, Lacrozius, Forsterus, Jablonskius, pauci alii, suo dudum exemplo abunde comprobant.

“Qui autem animadvertat, diatriben de Ling. Lycaon. opus juvenile fuisse, et primum omnium Jablonskii profectum in literarum politiorum studiis periculum, non is demirabitur, auctorem suo exemplo, quod ad me pervenit, hæc adscripsisse verba: ‘Δεύτεραι φροῦδες σοφότεραι, Eurip. in Κρήσσαις, apud Athen. L. xiv. p. 640.’ Ipse enim, per reliquum totius vitæ decursum, alia expunxit, alia emendavit, alia complura addidit, ita quidem, ut nova hæc editio, ex auctoris autographo ducta, multum castigatior sit, et altera minimum parte auctor. Supersunt tamen in eadem dissert., etsi pererudita et a viris summis, ex quo vulgata est, magnopere laudata, quæ, meo quidem iudicio, vel omitti queant, vel, contra, eximie augeri, vel ab antiquitatis linguæque Gr. et historiarum peritis possint emendari. Atque eo imprimis meæ spectant, quas allevi, annotationes tantum non omnes, de quibus judicent, velim, istarum rerum intelligentiores, adeoque satis idonei ad meos quoque errores corrigendos.

“Ex literis Hermannii van der Hardt, d. xv. Julii a. MDCCXVI. Helmstadio ad Jablonskii nostri patrem datis, hæc verba emendato et locupletato Disquisitionis exemplo adscripta inveni: ‘De Ling. Lycaon. Dissert. erudita tanto mihi gratior, quanto luculentius documentum Geographiæ veteris a Filio curate excultæ: quod argumentum solidioris Philologiæ tantum non primum. Inprimis Lycaoniæ sedes circumscripta arrisit, quod urbem ԼԻԿՈՆ Iconium Filius habuerit in oculis, quæ in Caini familia gloriam nominis fecit. Prima illa urbs in Sacris commemorata. Obscuritas quondam urbis, antiquitatem non tollit, sed juvat. Nec diluvio dirutæ urbes, sed homines extincti. A diluvio cum annis priores urbes revocatæ, resuscitatæ, redintegratæ, auctæ. Tota Caini domus in Asia Minore. ԼԻԿՈՆ stylo Mosis, Terra Homonadensium. Ibi Iconium. Sed ex itinere in viam, in Lycaoniam Tuus eruditus nos duxit Filius. Pergat, etc.’ Huic epistolæ Hardtianæ parti sequentem subnexuit Jablonskius animadversionem: ‘Cum hic suspicetur Clarissimus van der Hardt, Lycaoniam fuisse sedem domus Caini, et in urbe Iconien vestigia Chanochi filii Caini superesse, potuisset sententiam suam firmare ex Steph. Byzantio, qui illic terrarum fuisse quemdam Ἀναχὼν primis temporibus commemorat. Vide eum in Ἰκόνιον. Sed dubium merito esse potest, an Iconium ante diluvium fuerit condita; an, si fuisset ante diluvium condita, post diluvium superfuisset; an etiam Caini et posterorum ejus præsertim ad Gentiles derivata fuerit memoria. S. Scriptura testatur, omnes præter Noachum ejusque familiam homines, aquis obrutos, periisse. Et cum diluvio perierunt sine dubio pristinae urbes, earumque incolæ, et incolarum memoria.’ Quid in utriusque observatione aut veri insit, aut falsi, opus non est, ut hic disquiratur. Ex diverso autem literarum ductu conjectura assequor, Jablonskium adhuc juvenem verba Hardtii descripsisse, sed ætate proveciori suum de iis adjecisse iudicium.”

Proœmium, in quo ratio scribendi redditur.

Non eram nescius, cum huic rei pertractandæ me accingerem, opus me suscepisse, tum propter multorum hominum opinionum inglorium et inane, tum propter difficultates pœne insuperabiles arduum atque laboriosum. Neque enim dubitare poteram, fore non paucos, qui hanc materiam tamquam vilem indignamque, cui operam navarem, reprehensuri essent, cum non modo nulla linguæ Lycaon. nunc extant vestigia, sed nec in vetustis quidem monumentis, præter unam forte aut alteram vocem, illius mentio inveniatur. Illis equidem prolixè satis respondere possem, atque summorum virorum, qui in hac palæstra desudarunt, exemplis ostendere, et literas elegantiores et ipsam S. Scripturam nonnihil lucis ex hac disputatione accipere. Cum autem institui

mei ratio id minus permittat, unice hoc peto, ut faciles et benigni lectores ætatis meæ juvenilis, severioribus disciplinis necdum aptæ, rationem habere velint. Venit aliud ob mentem, magis mihi metuendum. Etenim cum viæ insistam, magnam partem inviæ et desolatæ, non potuit evenire, ut in rebus omnibus veritatem assequer, aut saltem indubitata efficerem. Terrebant me initio magna virorum illustrium nomina, quos mihi adversari intelligebam; atque profecto opus, cum ei ferendo par non essem, plane abjecissem, nisi vidiissem, viros etiam doctissimos in eadem mecum esse sententia, eosque inter, quem honoris causa nomino, præstantissimum virum Ric. Bentleium, quo in his rebus peritior hodie vivit nemo. Eorum suffragio confirmatus, spartam pœne desertam resumsi, pensaturus olim Dei O. M. ope, si quid, vel immaturi iudicii culpa, vel defectu lectionis, quæ tantæ rei sufficiat, nunc deliquero.

§ 1. Status controversiæ proponitur.

Ansam huic disputationi, quam præ manibus habemus, præbuit locus S. Scripturæ Act. xiv. 11. ubi Lucas scribit: "Cum vero multitudo videret id, quod Paulus fecerat, sustulerunt vocem suam, dicentes ling. Lycaon., *Λυκαονιστὶ λέγοντες*, Dii hominibus assimilati ad nos descenderunt." Quæritur enim hic, quænam sit illa ling. Lycaon., sitne lingua quædam peculiaris et ab aliis distincta, an vero secus? In diversa abeunt, qui hunc locum, quamvis sint pauci numero, interpretari hactenus aggressi sunt. Etenim quidam existimant, non esse hanc linguam distinctam a Gr., nisi ratione peculiaris dialecti, propter quam vocetur Lycaonica, quales fuerunt, præter celebres istas tres vel quatuor, Bœotica, Laconica, Arcadica, aliæ, et quæ longius abibant, Cretica, Rhodia et similes aliæ. Quibus ista sententia displicet, ii affirmant, fuisse ling. Lycaon. plane a Gr. alienam, quales fuerunt ling. Scyth. Pers. Ægypt. et aliæ. His ut plurimum venerandi Patres assentiuntur; atque sic etiam, ut quidam eorum, dum scopulum vitant, in contrarium incurrant. Cujus rei exemplo esse potest facundus ille Chrysostomus, qui [t. ix. p. 235, 236. ed. Montfauc.] hunc locum enarrans ait: *Ἄλλ' οὐκ ἔν τούτῳ οὐδέπω δῆλον, τῇ γὰρ οἰκείᾳ φωνῇ ἐρθέγγοντο· διὰ τοῦτο οὐδὲν αὐτοῖς ἔλεγον· ἐπειδὴ δὲ εἶδον τὰ στίγματα, τότε ἐξελθόντες, διέβησαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν*, Hoc autem neutiquam intelligebant (Apostoli), nam (Lycaones) domestica sua utebantur lingua; idcirco nihil illis respondebant. Ut vero viderunt coronas (quibus gentiles in sacris utebantur), tum egressi vestes suas (Apostoli) dilacerarunt. Quam sententiam, ut quæ indigna tanto Apostolo, quantus fuit Paulus, contineret, merito damnat doctiss. Bentleius, de stultitia Atheismi, p. 279, qui tamen in eo consentit, fuisse a Gr. ling. hanc Lycaon. haud parum diversam. Longius progreditur H. Grotius, vir incomparabilis, qui in commentario super hunc locum ait, Lycaon. ling. fuisse Cappadocicam. De qua viri ill. sententia in sequentibus plura dicemus.

§ 2. Singulorum argumentis expensis, concluditur, ling. Lycaonicam non esse Gr.

Vidimus hactenus, quæ principes virorum eruditorum de ista lingua sint opiniones. Æquum est, ut ante, quam certi aliquid in his definiamus, singulorum argumenta diligenter pensitemus.

Qui dialectum Gr. fuisse contendunt, hoc potissimum ii nituntur, quod omnes dialecti Asiæ minoris, veluti Phrygia, Lydia, Carica aliæque, fuerint Græcæ. Omitto jam quærere, fuerintne illæ dialecti Gr., an minus, de quo commodius postea disputabitur. Verum age, concedam, Phryges, Lydos, eosque populos, qui oram hanc Asiæ maritimam habitarunt, usos fuisse dialecto Gr., non tamen inde continuo sequitur, regiones mediterraneas, Græcis ante Alexandri M. tempora fere impervias, qualis fuit Lycaonia, etiam ling. Gr. adscivisse. Si quis vero asseverare velit, debellationem Asiæ per Alexandrum M. linguam hujus gentis effecisse Gr., is multo manifestius errare dicendus erit. Namque in textu Lucæ sacro Gr. sermo, quo Apostoli usi erant, diserte τῇ τῶν Λυκαόνων φωνῇ opponitur. De illa igitur antiqua Lycaonum lingua disputatio instituta est, sitne hæc dialectus Gr., paulo longius fortasse abiens ac deflectens, an vero a Gr. ling. plane aliena.

Qui contrariam amplectuntur sententiam, adeoque ling. Lycaon. a Gr. prorsus diversam judicant, satis etiam instructi in hoc certamen literarium descendunt. Duo validissima argumenta nobis subministrat ill. Bentleius, de stultitia Atheismi, p. 279; atque primo monet, Ephorum, et ex eo Strabonem L. xiv. p. 977, 978, universos fere Asiæ minoris populos Barbaris accensere; deinde locum adducit Steph. Byzantii, qui in v. *Δέβη* scribit, *ἀρχαῖον* juniperum sermone Lycaoniorum, ἐν τῇ τῶν Λυκαόνων φωνῇ, dictam fuisse *Δέββαια*. Conferatur Druaii in voces N. T. Comment. prior v. Derbe p. 53. Illic Lycaonum linguam tanquam peculiarem aliquam nobis sistit; et ipsa quoque vox, quam affert, nec Gr. est, nec Gr. originis esse videtur. Dolendum vero est, virum doctissimum hanc rem, utpote ab instituto suo alienam, fusius non potuisse eo in loco docere. A voce *Δέββαια* Lycaon. non multum differt Ægyptiaca, significans juniperum, pro qua, sine nota fœminini generis, *Διβιδύμ* apud auctorem appendicis ad Dioscoridem L. i. c. 103, ut in Collectione vocum Ægypt. [t. i. Opuscul. p. 126.] observavi. Videntur autem Ægypt. herbarum nomina per totum Orientem dissipata fuisse, cum Ægyptii præ reliquis omnibus fuerint rei herbariæ studiosi. Ut hoc addam *Δέββη*, cujus mentio facta fuit, forte etiam est nomen Ægypt. Ista enim lingua dicebatur *ἑπαυλῖς*. V. Exod. viii. 13, Psalm. lxi. 25.¹

Ut in viam revertamur; jam ante Bentleium in eandem sententiam de ling. Lycaon. concesserat alius Anglus, eruditione maxima conspicuus, Lightfootus, Opp. T. ii. p. 731, motus hac ratione, quod Strabo L. viii. [p. 568.] Cares vocet *Βαρβαροφάνους* ex Hom. Il. B. v. 867. Rem ipsam satis perspexit vir eruditus, quamvis illa ratio, quam addit, rem nostram non plane conficere queat. Etenim si, quod res est, dicere volumus, maximum inter *Βαρβαροφάνους* et *Βαρβάρους* discrimen positum esse invenimus. De Barbaris disserendi paulo post melior se offeret occasio. Nunc observabimus, *Βαρβαροφάνους* apud veteres duplicis præcipue² generis extitisse, qui utrique fuerint velut semibarbari. Alterum eorum genus sic dicebatur a sono quodam crasso et obscuro, quo voces proferre solebant, quasi barbarum sonantes. Generatim *Βαρβαροφάνους* est, qui insueto sono utitur. Nam sonus in linguis plane attendendus est; quam in rem elegans locus est apud Quintil. L. i. c. 1.³ Putabant igitur veteres, eos, quos vocabant Barbaros, alio quoque sono voces proferre. Notatu dignissimus locus est Porphyrii de Abstin. L. iii. [§. 3.] p. 244, 245 ed. Lugd. Hinc

¹ Sic Carthago ap. Plautum* dicitur Chadre Anac, i. e. exponente Bocharto in Geogr. [l. ii. c. 6.] p. m. 363, *Ῥαγ-ῤῥητ, ἱερὸς τοῦ Ἀνάκ*. Vide et Hornium Orig. Americ. l. ii. p. 78. In Phrygia urbs commemoratur *Μανδράκη* apud Stephanum Byz. in h. v. Iconium prius dictam fuisse *Ἀμανθάν*, testis est auctor Chronici Alex. p. 92, ed. Raderi. In Ægypto erant Scenæ Mandræ, non procul a Babylonia, ut patet ex Itiner. Antonini Aug. p. 169. Scribit Plutarchus in M. Catone p. 616 ed. Steph. *ἔν τῃ ἐλπίσει αὐτοῦ τῶν ἄγρων ἡ γινόμενη Μανίου Κουρίου—ἱερὸς αὐλῖς*.

² De variis Barbarismorum generibus v. Quintil. l. i. Inst. Orat. c. 5, Strabonem l. xiv. p. 455, 456. [976—978], A. Gellium, l. xiii. c. 6. Snidam in v. *Θιφῶ* [t. ii. p. 187.] Scaligerum Prolegom. in Manil. p. 2, 3. Conferantur, quæ infra dicentur §. 5.

³ De φωνῇ Barbarorum hoc sensu vide Sextum Emp. l. i. Hypot. p. 16. ed. Geney. Pari ratione distinguuntur φωνὴ et διάλεκτος, ap.

* In Pœmulo A. V. Sc. 2. v. 35. Sed est varietas, cum lectionis, tum interpretationis.

eiusmodi hominum sermonem cum sono¹ animalium comparabant. Lingua Medorum assimilatur latratui canum, apud Plutarch. in Cimone p. 490. Diogenes ait in Luciani *Βίῳ πρᾶσι* p. 366. [t. i. p. 550.], *Βάρβαρος* δὲ ἡ φωνὴ ἔσται, καὶ ἀπηχῆς τὸ φθέγμα, καὶ ἀτεχνῶς ὁμοιον κυνί. Varias hominum φωνὰς cum φωναῖς animalium variorum componit Ælian. L. v. de Nat. Anim. c. 51. Jungatur Hesych., in v. *Χελιδόσι* observans, τοὺς Βαρβάρους χελιδόσι ἀπεικάζουσι διὰ τὴν ἀσύνθετον λαλιάν [ubi notavit Verweyus]. Istud autem *Βαρβαροφωνίας* vitium Strabo L. xiv. p. 662 [977.] etiam appellat *Βαρβαροστομίαν*, quam vocem optime interpretatur magnus Salmasius in Funere [Ossilegio] Ling. Hellenist. p. 303. Nomine hoc *Βαρβαροφάνων* apud veteres insignes erant Cares. Homerus canit Il. B. v. 867. sive Catal. v. 374.

Νάστης αὖ Καραὺν ἠγγήσατο βαρβαροφάνων.

ad quem locum Scholiastes monet, *Βαρβαροφάνων*, ἀγγριοφάνων,² καὶ τὴν Ἑλλάδα φωνὴν ἠχρηστηκόταν, ὅτι τὰ μὲν ἀρρενικὰ θηλυκῶς ἔλεγον, τὰ δὲ θηλυκὰ ἀρρενικῶς. Homeri locum repetiit Strabo L. xiv. p. 661. [976.], sed pro *Νάστης* dedit *Μάσθλης*. De iisdem Caribus Tullius testatur in Orat. ad M. Brutum c. 8. 'Itaque et Caria et Phrygia et Mysia, quod minime politæ minimeque elegantes sunt, adsciverunt aptum suis auribus opimum quoddam et tanquam adipatæ dictionis genus, quod eorum vicini Rhodii nunquam probaverunt, Græci multo minus, Athenienses vero funditus repudiaverunt.' Idem c. 15. 'Est autem in dicendo etiam cantus obscurior, non hic e Phrygia et Caria,' etc. Fuisse hunc sonum velut ululantis, ex eodem Cicerone discimus c. 8: 'Cum vero inclinata ululantique voce, more Asiatico,³ canere cœpisset.' Quod de his populis narrat etiam Eustath. in Dionys. Perieg. [ad v. 767 sqq.] p. 118. ed. R. Steph. et apud eundem Æschylus. Conferatur omnino Strabo l. c. [L. xiv. p. 977 et 978]. Itaque hi populi, quamvis etiam Gr. ling. uterentur, erant tamen *Βαρβαροφάνων*. Quin imo ipsius Græciæ quidam populi sub hunc censum veniebant. Hesychius ait, *Βαρβαροφάνων* οἱ Ἡλεῖοι καὶ οἱ Κάρες, ὡς τραχύφωνοι καὶ ἀσαφεῖ τὴν φωνὴν ἔχοντες, Barbarilingues dicti sunt Elei et Cares, ut qui duro et obscuro oris sonitu laborent. Loquitur de Eleis, non vero de Iliensibus, ut vult Vossius in Etymol. (v. *Barbarus*), secutus Scaligerum, qui *Ἡλεῖοι* mutabat in *Ἰλεις*.⁴ Minus recte sic iudicasse viros summos, nos docet Eustathius, cuius verba in notis citabo.

Est et alterum *Βαρβαροφάνων* genus, qui nec barbara lingua utebantur, neque obscuram istam dictionem sive elocutionis rationem sequebantur, sed vocibus barbaris et suis promiscue utebantur. In hanc sententiam Diodorus Sicul. L. i. p. 5. [p. 11. edit. Wessel., in qua e textu ejectum *ὑπαρχούσης*] meminit τῆς φωνῆς ἀσέμου καὶ συγκεχυμένης ὑπαρχούσης: et ἡχὴ τις ἀκριτὸς καὶ συμμιγῆς occurrit apud Plutarch. in Timol. p. 249. A. Quod Hesychius pariter docet his verbis, *Ἀκριτόφωνοι, Βαρβαροφάνων* συγκέχνηται γὰρ ἡ Βαρβάρων φωνή. Qui promiscue loquuntur, dicuntur Barbarilingues; Barbarorum enim lingua confusa est. Videtur respici ad verba Hom. Il. Δ. v. 437, 438. ad quem locum omnino videndus Eustath. p. 494. Ex quibus intelligitur, quod dixi, non eosdem esse *Βαρβαροφάνων* et *Βαρβάρους*. Quamvis ergo doctiss. Lightfootus rem ipsam acutius tetigisset, non sane hoc argumento impetus adversariorum frangere potuit.

Grotius vero sententiæ suæ, quam affert, plane nullam rationem reddit, eamque nobis examinandam relinquit, quod paucis deinde tentabimus.

Quidquid sit, illæ rationes, quas excellentissimus Bentleius protulit, rem faciunt planam et perspicuam, nihilque restat, quam ut eam ab aliorum assultibus tutam et securam præstemus.

§ 3. Ad objectiones quasdam generaliores respondetur.

Antequam in hoc curriculo pergam, unum impedimentum, quod nonnihil negotii facessere videtur, e medio tollendum esse duco. Etenim multi scriptores Gr., ne Strabone quidem excepto, plurima nomina regionum, urbium, fluviorum ac similia, in his locis ex Gr. ling. derivare nituntur. Etymol. auctor in v. *Ἰκόνιον* et Eustath. in Dionys. Perieg. p. 127. putant, hanc civitatem dictam fuisse a muliere facinorosa, quæ cum multis viros occidisset, tandem a Perseo ope capitis Gorgonei in saxum conversa fuerit; * additque Etymologus, τὴν εἰκόνα ἐπὶ πολλὸν χρόνον διαμειναι λιθίνην, effigiem (iconem) istius mulieris per longum tempus lapideam⁵ permanuisse. Hinc loco nomen. Quam de hac muliere narrat historiam Etymol. auctor, eam de Semiramide Assyria Diodorus Sic. l. ii. [c. 13.] p. 101., et de Omphale Lydia Athenæus l. xii. p. 516. [416, 417.] refert. Neutra tamen in Persei ætatem congruit. Aliam similem hujus nominis Iconium reperimus originem in eodem Etymol. et apud Steph. Byzantium in v. *Ἰκόνιον*. Quæ tamen a viris eruditiss. tanquam absurda risu excipiuntur. Eodem loco habendum est, quod Halyn fluvium sic appellatum ab errando scribit auctor Etymol. in *Ἄλυσ*, vel a Salibus, ut volunt Strabo l. xii. p. 377. [822.] et Scholiastes ad Apoll. Rhod. l. ii. v. 966. Sui oblitus erat Strabo, cum ista scriberet, nam alia ejusdem scriptoris loca, quorum et ego quædam allaturus sum,

Plat. vel quisquis auctor, de Fluminibus p. 375, φωνὴ et λίξις apud Diogenem Laërt. l. vii. [segm. 57.] p. m. 471, qui scribit, διαφέρει δὲ φωνὴ καὶ λίξις: ὅτι φωνὴ μὲν καὶ ὁ ἥχος ἔστι, λίξις δὲ τὸ ἰσχυρὸν μῆλον. Pertinet huc, quod scribit Tertull. de Testim. Anianæ c. ult. 'Omnium gentium una anima, varia vox, unus spiritus, varius sonus.'

¹ Sermonem Barbarum cum stridore aquæ bullientis confert Eubalus ap. Athen. l. vi. p. 229. [380.]

προσγιγνώσκει

ἀπὸς παρὰ τὴν βαρβάρων λαλήματα.

V. D. Heinsius de Sat. l. i. p. 40, 41.—De Troglodytis legatur Eustath. ad Dionys. Perieg. [v. 184 sqq.] p. 34.—Addatur Pauli locus 1 Cor. xiv. 11.

² *Ἀγριοφάνων* nomine appellantur antiqui Lemni incolæ ab Hom. Od. Θ. 394.

³ Petronius p. 41 et 42. 'In foro sic illius vox excrescebat, tanquam tuba, nec sudavit unquam, nec expuit. Puto eum nescio quid Asiatici habuisse.' Comparetur Strabo l. xiii. p. 422. [930.], Suetonius in Octav. c. 86, Cicero de cl. Orator. c. 13 et 95.

⁴ Videtur illa Eleorum *Βαρβαροφάνων* in nimio usu literæ *ρ* constitisse. Conjecturæ huic primam occasionem mihi præbuit Strabo l. x. p. 308. [687, 688.], ubi de Eretriensibus, Eleorum *Ἰπταῖοις*, et a quibus didicerant frequentiore litteræ *ρ* usum. Cf. notæ Casaub. Meminit, præter Platonem et Athenæum, τοῦ Ἐριτρινοῦ ῥῶ Phrynichus de diction. Attic. p. 18. ed. 1601. Consulatur quoque Leopardus l. viii. Emendationum c. 15, ubi tamen meminere Eustathium corrigere ex Varino, non contra, ut volebat. Eustathii locus, quem respicit Leopardus, extat in Il. A. p. 114. alius vero ejusdem Eustathii locus, qui hæc omnia egregie illustrat et meam conjecturam confirmat, extat in Il. B. p. 279, 'Ἐκμυροῦντο οἱ Ἐρετριεῖς ὡς πολλὰ ῥῶ ῖν ταῖς ὁμιλίαις χροῖμενοι' διὰ καὶ αὐτοὶ, καθὰ καὶ Ἡλεῖοι, Βαρβαροφάνων καλεῖντο, ὡς ἰν' Ἐριτρινοῦ εὐρηται λιθινῶν, διὰ τὸν πλεονασμὸν τοῦ ρ, οἱ μὲντοι Κάρες ἄλλως Βαρβαροφάνων. Ex quibus verbis etiam patet, utrumque et Phavorini et Eustathii locum apud Leopard. sollicitandum non esse, utpote recte se habentem. Nam Elei atque Ætoli ejusdem vitii ibi redarguntur. Vide præterea eundem Eustath. in Il. B. p. 304, Il. Δ. p. 440, 484, 492. Vitium istud veteres appellabant *ῥωζίν*, monente Sopingio ad Hesych. v. *ῥίζιν*.

⁵ Non forte de nihilo hæc de lapide fama nata fuit. Multa sermonis Ægypt. vestigia in Lycaonia deprehendi, mihi quidem fit verosimile, et infra plenius dicam. In *Ἰκόνιον* manifeste apparet lapis Ægypt., unde forsitan ipsa Lycaonia nomen traxit, ut deinde monebo. An igitur dictum Iconium ab dæmone lapideo, vel mago lapideo, cujus nimirum statua et memoria illic conservata fuerit?

* Comparetur Suidas v. *Μίδουρα*, t. ii. p. 518. c. n. Kusteri. Dicitur illic Amandra urbs postea vocata Iconium διὰ τὸ ἀπεικάζεσθαι τῆς Γοργόνος. Rem eandem iisdem fere verbis narrat auctor Chronici Alex. sive Paschalis. p. 39. Eustath. ad Dionys. v. 804.

tantum scribit, Iconium dictam esse ἀπὸ αἰῶνος, sed reliqua adjungit ad v. 854. et sqq. Conf. Berkelius et Holstenius ad Steph. Byz. v. *Ἰκόνιον*.

docent, eam hanc rem melius scivisse. Notatu inprimis digna hæc sunt ipsius verba l. xiii. p. 417. [904. ad q. l. consularum Casaubonus,] quibus, post traditam urbis Scepsæ etymologiam, prudenter utitur, si δὲ τὰ παρὰ τοῖς βαρβάροις ἐν τῷ τότε, nempe ante Alexandri M. tempora, ὀνόματα ταῖς Ἑλληνικαῖς ἐτυμολογεῖσθαι φανῆται. Sic etiam Plutarchus junior in lib. de Fluminibus narrat, Mæandrum prius dictum fuisse ἀναβαίνοντα, retrogradientem, quod nempe sinuosus erat; unde Ovid. viii. Metam. 162. seqq.

Non secus ac liquidus Phrygiis Mæandros in arvis
Ludit, et ambiguo lapsu refluitque fluitque,
Occurrensque sibi venturas aspicit undas.

et Heroid. Ep. ix. v. 55, 56.

Mæandros, toties qui terris errat in isdem,
Qui lapsas in se sæpe retorquet aquas.

Quasi vero illic Græci fuerint, qui flumini hoc nomen indere potuissent. Legerat forsitan auctor ille libri de Fluminibus apud poëtam quemdam, Mæandrum esse ἀναβαίνοντα, ob rationem nempe, quam dedimus, sed hinc ipse male colligebat, id olim fuisse flumini nomen. Cujusmodi errores nonnumquam obtinuisse, ignotum non est. Pindarus Pythonem vocarat petrosam Olymp. vi. p. 51. ed. Steph. [v. 80, 81.]

Βασίλειος
δ' ἐπεὶ πετραίσσας ἐλαύνων ἵκετ' ἐκ
Πυθῶνος,

Rex autem postquam petrosa equitans rediit ex Pythone.

ubi Scholiastes exponit πετραίσσας τραχίλας, petrosæ (Pythone) i. e. asperæ. Atque alii forte etiam poëtae hoc epitheto usi fuerunt.* Idem tamen vetus interpres alioquin non indoctus in Pyth. Od. i. p. 187. ait fuisse hoc Pythoni prius nomen, ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Νάπη, εἴτα Πετρηίσσα, εἴτα Κρίσσα, εἴτα Πυθῶ, vocabatur (Pytho) primum Nape, deinde Petressa (Petrosa), post Crissa, tandem Pytho.† Possem alia quoque exempla afferre, nisi brevitati studerem. Similia enim idem ille Plutarchus tradit de flumine Sagari et aliis. Certe multa hic sunt fabulosa, multa ad Græcorum sermonem detorta, quæ Gr. minime sunt; quod aliquando etiam illorum temporum scriptores agnoverunt. Luculentum nobis exemplum præbet Ammianus Marcell. l. xiii. p. 286. ed. Gronov., ita scribens: 'Intra hunc circuitum Adiabena est, Assyria priscis temporibus vocitata, longaue assuetudine ad hoc translata vocabulum ea re, quod inter Onam et Tigridem sita, navigeros fluvios, adiri vado nunquam potuit. Transire enim διαβαίνω dicimus Græci; et veteres quidem hoc arbitrantur. Nos autem didicimus [alii, id dicimus,] quod in his terris amnes sunt duo perpetui, quos et transivimus, Diabas et Adiabas, juncti navalibus pontibus; ideoque intelligi Adiabenam cognominatam, ut a fluminibus maximis Ægyptus.'

Græci non raro nomina locorum peregrina sic ad sonum linguæ suæ detorquebant, ut vix ac ne vix quidem vera eorum ratio inveniri possit. Recte igitur Salmasius Præf. Lib. de Annis Climactericis, p. 16: 'Falluntur itaque, qui se putant ex appellationibus, quibus Græci gentes et provincias civitatesque appellant, posse ad veram eorum originationem pervenire, cum nihil sit illis corruptius. Omnia enim ad sonum sibi familiarem et proprias flexiones vocabulorum detorquebant: ut quos vocant Γαλάτας, non sunt, nec fuerunt usquam isto nomine a suis nuncupati. Ita de aliis.'

Tum etiam hoc minime prætereundum est, urbes et regiones sæpe alio nomine appellari ab incolis, alio a Græcis, horumque imitatione a Romanis. Videntur Græci nomina barbara repudiasse, suasque Gr. denominationes urbibus barbaris indidisse, quia nomina peregrina pronuntiatu admodum difficilia Græcis erant. Plinius scribit in Præf. l. v. 'Populorum ejus oppidorumque nomina vel maxime ineffabilia, nisi ipsorum lingua.' Ælianus quoque ait l. xii. de Nat. Animal. c. 11. τὸ ὄνομα τοῦ χάρου, ἥτα τρέφεται ('Onuphis,) ἀγνῶται λεγέσθαι ἡμῖν λόγοι· τραχὺ γὰρ, et significat, quam sit Græcis difficilis pronuntiatio nominis loci, in quo Onuphis nutritur, relinquenda igitur potius ipsis Ægyptiis. Cum autem nomina Gr., inprimis post tempora Alexandri M. urbibus ac fluviis indita essent, non tamen amittebantur nomina antiqua Barbara. Conf. Ammianus Marcell. l. xiv. p. 32. et Eustath. ad Dionys. Perieg. p. 14. ac 19.† Exemplis paucis rem illustrabo. Plutarchus, doctissimus auctor, memoriæ prodidit in vita Luculli p. 514. urbem eam, quam Barbari Nisibin¹ appellarunt, Græcos nominare Antiochiam Mygdoniam, quod idem etiam Strabo docet, l. xvi. p. 514. [1083].² Ptolemyr³ Ægyptii, quam Græci communi consensu Delta appellabant. Vide Steph. Byzant. in v. Δέλτα. Cotes promontorium Mauritanie a Barbaris, a Græcis Ampelusie dicebatur, ut in Melam, l. i. c. 5. observavit Is. Vossius. Sic Hierapolis a Barbaris Bambyx, et Polas a Colchis dicta, aliter a Græcis, ut patet e Callimachi epigrammate, inter ejus epigrammata edito et apud Strabonem.‡ Vide præterea de Gr. aliarum urbium nominibus Fl. Josephum l. i. Antiq. c. 6. Verum ejusmodi rebus, ut opinor, satis notis, non diutius immorabor.

Redeo, unde digressus eram, ad Græcorum fabulas, quo etiam pertinent, quæ de Græcorum in has regiones migrationibus⁴ aut narrant, aut fingunt. Prætereo Deucalionis in Syriam adventum, ubi diluvium

¹ Idem obtinuit in nominibus animalium et herbarum. Memorabile exemplum habes in Pansaniæ Arcad. p. 253. [c. xxii. p. 641.]

² In Gr. textu male legitur Νίβιν. In Synodico apud Labbeum t. ii. col. 96. Νιζιβίος vel Νιζιβίον nuncupatur. Legendum omnino Νιζιβίον. Barbari certe, uti ex ling. Armen. perspicitur, Nizibi pronuntiabant, ut ling. Armen. vir peritissimus M. V. la Crosse mihi indicavit. Νάσιβις vocatur apud Steph. Byz. v. Ἀντιόχεια, ut ex vestigiis scripturæ veteris recte corrigunt viri docti, Berkelius et Holstenius, quorum notas consule. Vide et eosdem ad Stephanum v. Νιζιβίς. Observat illic etiam Berkelius, a Syris dictam fuisse נִיבִינִי Nisibin, a cumulo lapidum, uti Uranius apud Stephanum nomen hoc interpretatur. Comparentur de eadem Golius in Alifagan. p. 236. sqq., et Assemani Dissert. de Monophysitis, præmissa t. ii. Bibl. Orientalis, p. 102, 3.

³ Jungantur Fl. Josephus Antiq. L. xx. [c. iv.] p. 687. Theodoret. L. ii. Hist. Eccl. c. xxx. Hinc fluvius, ad quem sita est Nisibis, a Juliano Oratione 1. [p. 27. et Orat. ii. p. 62.] vocatur Mygdonius. Nec aliter legendum apud Menandrum in Eclogis Legat. Henschel. p. 147. Eandem vero fluvium ab aliis dictam fuisse Masiris, docet Assemanus, l. c.

⁴ De migrationibus veterum id in genere observandum, eas esse subobscuras, et diversimode a variis enarrari. Quod ex illis exemplis, quæ huc attuli, jam abunde liquet. Deinde, istæ migrationes non semper totam gentis linguam immutabant, nisi gens ipsa sedibus expulsa aut plane subjugata fuerit. Etenim v. gr. si verum est, Medeam cum marito suo et filio in Mediam venisse, non tamen ibi linguam suam introduxit. Athenienses ipsi, si Theopompo apud Proclum l. i. in Timæum p. 30. credimus, Ægyptiorum fuerant Ἰωνοί, atque certum est, Græcos maximam et antiquissimam cultus sui divini partem ab Ægyptiis accepisse. Immensum tamen lingua Atheniensium ab ea Ægyptiorum veterum abest. Si vero contra Saïs est Atheniensium colonia, ut alii ap. Proclum l. c. monuerunt, idem illud dicendum.

* Usus est Homerus Il. i. 405. Πυθῶν ἦν πετρηίσσων, et Il. ii. v. 519. sive in catalogo navium v. 26. Πυθῶν ἦν πετρηίσσων, ubi epitheton hoc explicat Eustath. p. 273.

† Legantur Holstenii notæ ad Steph. Byz. p. 266.

‡ L. i. p. 78, 79. epigramma integrum legitur, pars autem ejusdem l. v. p. 330. Ex Strabone repetit et illustravit Berkelius in Fragmentis Callimachi, t. i. p. 476, 477. ed. Ernest.

** Eximiam mecum hanc animadversionem communicavit Col.

passus est, et templum extruxit, auctore Luciano,* si modo is auctor fuit, juvene admodum et adhuc religioso. Etenim tota illa descriptio quam optime cum historia diluvii Noachici conspirat. Præterea, Lucianus Deucalionem, non Græcum, sed Scytham ait fuisse, contra quam alii faciunt. Neque me movent, quæ de Persei in Armeniam et Persidem itineribus scripserunt, cum ea omnia fabulis inirum in modum sint involuta. Neque huc Telephus Herculis filius quidquam facere potest; nam puer admodum in Mysiam devenit, atque sic moribus et linguæ illius gentis facile potuit assuescere. Quæ de Jasone commemorant Strabo l. xi. p. 347, 362. et Justinus l. xlii. c. 2. eum has regiones Orientales una cum Medea conjuge repetiisse, et ubique adventus sui monumenta reliquisse, hæc inquam obscura sunt, et a paucis probantur. Solam Medeam in patriam rediisse, quod Tzetzes narrat in Lycophr. [v. 175.] p. 36. ed. Opor., et Diodor. Sic. confirmat l. iv. [c. 55.] p. 248. veritati magis videtur congruere. Nihil vero tam ad rem nostram facit, quam id, quod Eustath. in Dionys. [v. 857.] p. 127. commemorat, Lycaonem Arcadia in Lycaoniam venisse, et regioni nomen dedisse. Quia nimirum Lycaonis nomen cum Lycaonia conspirat, hinc Græci quidam existimant, fieri vix aliter posse, quin Lycaonia a Lycaone nomen traxerit, cum alioquin Lycaonis in Arcadia et reliqua Græcia apud vetustos scriptores amplissima hinc inde memoretur proles.¹ Videtur autem errori ansam dedisse, quod ipsa Arcadia a Lycaone primitus Lycaonia dicta fuisse perhibeatur.² Ceterum istiusmodi etymologias quotidie a Græcis fictas fuisse, illi maxime sciunt, qui Poëtarum Gr. Latinorumque vetustos interpretes consuluerunt. Alii Lycaoniam a Lyco amne dictam fuisse, sibi persuadent; quod tamen etiam Cellario veteris Geographiæ peritissimo, displicuit, t. ii. Geogr. Antiq. p. 120. Nomen Lycaoniæ non video rectius tutiusque, quam ex ling. Ægypt., posse derivari. Caoni enim, lingua Ægyptiorum, solum et tellus lapidosa significat. Eodem modo quo Canobus ab ipsis Ægyptiorum Sacerdotibus, teste Aristide in Ægypt. [t. ii. p. 359.], aurea tellus exponitur. Conferatur M. V. la Croze in eximia Dissert., quæ est adjecta Collectioni Orat. Dominic. Chamberlayn.† Hinc etiam Lycaoniæ urbs Ἰκόνιον nomen habere videtur, ut supra in not. ad §. 3. observavi. Nomen autem telluris lapidosi bene convenit naturæ regionis Lycaonicæ. Dubium tamen remanet de syllaba priori Ly in Lycaonia. Forsitan illud nomen fuit Ducis coloniz, aut vetusti cujusdam Principis: cujus nominis vestigia etiam in Lyco amne fortassis cernuntur. Dubito, an huc pertineat observatio Scholiastis ad Apoll. Rhod. L. ii. v. 374. Ἀμερίας δὲ ἐν γλώσσαις Λισσὸν τὸ ὑψηλὸν ἀποδίδωσιν. Conf. idem Schol. ad v. 733. et Hesych., vocem Λισσὸν exponens ἀνάντες, ἀπότομον, ὑψηλόν. Potest et Λυ vel Λα ex more Chaldæorum esse adjectum; quod in quibusdam ejus tractus civitatibus aliis Bochartus observavit, Geogr. P. i. L. iv. c. 23. et inter alia monuit, Λάρισσαν eandem urbem esse, quæ in S. Script. Resen appellatur. Similiter nomina alia locorum aut fluminum peregrina ab initio hac illave ratione augentur. Sic ἡρῖ Gen. ii. 14. a scriptoribus exoticis Euphrates vocatur, de qua additione disputat Cl. Millius in Dissert. selectis, p. 30. [200. ed. nov.] §. xxi. cujus tamen conjectura mihi non probatur.

§ 4. De linguis gentium Asiæ minoris generaliter probatur, eas Gr. sermone usas non fuisse, quia Barbaræ vocantur.

Sed omissis tandem aliquando his Græcorum aliorumque nugis, quas afferre oportebat, ne quid prætermissem viderer, propius ad linguam, de qua sermo est, Lycaonicam accedo. Cujus ipsius linguæ cum paucissima reperiantur vestigia, ut jam monui, finitimas in consilium adhibeamus necesse est, ut sic quodammodo judicium ferre possimus. Quod sane impeditum est atque arduum negotium, cum in Asia minori, quot regiones, tot quoque fuerint Dialecti, quæ quales fuerint, nondum inter eruditos constat. Fuisse diversas, patet vel ex S. Script., Act. ii. 8, 9. 'Et quomodo unusquisque nostrum audimus eos loquentes sermone ejus regionis, in qua nati sumus, Parthi, Medi, Elamitæ, et inhabitantes Mesopotamiam, Judæam, et Cappadociam, et Asiam (scil. Proconsularem, sive Lydiam), et Phrygiam Pamphiliamque, Ægyptum, &c.' Quam diversitatem confirmat narratio de Mithridate apud A. Gellium L. xvii. c. 17.; eandemque regnante Nerone adhuc obtinuisse, testimonio hominis barbari non illepido comprobatur Lucianus de Saltat. p. 940. [t. ii. p. 303.]; quod ad rem nostram non parum facit, et magis etiam perspicuum fiet, ubi de singulis quædam delibabimus. Solebant Græci, quasi Autochthones, non modo diversam suam a Barbaris venditare originem,³ atque de sua sola lingua magnifice sentire,⁴ sed et communi nomine hos omnes Asiæ minoris populos vocare Barbaros, exceptis Ionibus, Doribus et Æolibus, qui Græci origine erant, et Gr. linguam usurpabant. Hinc Pindarus Isthm. vi. [v. 35.] p. 470.

οὐδ' ἔστιν οὕτω

Βάρβαρος οὔτε καλλιγλώσσος πόλις.

Confer Thucyd. L. ii. p. 50. ed. Herv. Qui vero Barbari dicebantur, illis Gr. lingua patria sive vernacula non erat. Solebant enim Græci universum terrarum orbem ita dividere, ut ipsi alteram ejus partem constituerent, reliqui vero, qui Græci origine non essent, communi Barbarorum nomine dicerentur. Quam in rem est elegans Platonis in Politico locus p. 118. ed. Basil. Gr., Ὅλον εἴ τις τὰν θρώπων ἐπιχειρήσας δίχα διελίσθαι γένος διαίρει, καθάπερ οἱ πολλοὶ τῶν ἐνθάδε διανέμονται, τὸ μὲν Ἑλληνικὸν ὡς ἐν ἀπὸ πάντων ἀφαιρούμεντες χάρις, σύμψαι δὲ τοῖς ἄλλοις γένεσιν, ἀπείροις οὖσι καὶ ἀμίκτοις καὶ ἀσυμφώνοις πρὸς ἄλληλα, Βάρβαρον μὲν κλήσει προσέποντες αὐτὸ, διὰ ταύτην τὴν μίαν κλήσιν καὶ γένος ἐν αὐτῷ εἶναι προσδοκῶσιν: "Quemadmodum si quis univer-

¹ De alio Lycaone v. Hom. Il. Δ. 89. cum Comm. Eustath. p. 448.

² Dion. Hal. l. i. p. 10. l. ii. p. 77. Eustath. in Il. B. p. 300.

³ Vide tamen Porphyrium de Abstin. l. iii. p. 322. [§. 25.]

⁴ Diod. Sic. l. i. [c. 9.] Euseb. l. i. Præp. Evang. p. 14.

Wyttenbachius: "Jablonskii non animadvertisse videtur vim nominis ἱστικοί. Hi sunt, qui aliunde veniunt habitatum apud veteres cives ac possessores alicujus regionis vel urbis, accolæ, incolæ, inquilini. Ita Theopompus tradidit Athenienses fuisse Σαίταρων ἱστικούς. Vim nominis sæpe ignoratam explicui in Animadv. ad Plutarchi Mor. p. 244. E. Sed hæc pars Commentarii nondum edita est."

* De Dea Syria, t. ii. p. 457. sqq. ed. Hemsterh.

† Cf. t. i. Opusc. Jablonsk. p. 106, 107.—Quamvis vehementer dubitem, an notatio nominis Lycaonia cuique placere queat, nolui tamen eam, ab auctore exemplo suo adscriptam, negligere, et id eo minus, quia sententia de vestigiis ling. Ægypt. in Lycaon. Jablonskio ita arrisit, ut ad calcem exempli sui adderet: "Non dubito, fore plerisque, qui hanc conjecturam meam in-

eptam et ab omni veri specie remotam esse existimaturi sint, quibusque iste conatus cum conatu Goropii Becani, qui omnia ad ling. Belgic. detorquere nitebatur, comparandus esse videbitur. Neque ego argumenta tanti ponderis esse judico, ut opinionem, aut hariolationem potius, ab omnibus objectionibus tutam sint præstitura. Volui tamen, quid ea de re aliquando mihi visum fuerit, memoriæ mandare, judicium cuique liberum permissurus perquam lubenti animo." Repetit deinde, quæ supra dixerat de origine nominum propriorum Derbe, Lycaonia, et Iconium, quæ ex ling. Ægypt. explicanda opinatur. Tandem concludit: "Itaque ulterius pergendum esse duxi, inque rem cura mea non indignam porro inquirendam, præsertim cum de coloniis Ægyptiorum in Asia constet, uti p. 13. [§. 6. hujus Disquisitionis] pluribus adstruxi."

sum genus humanum bifariam divisurus ita partiatur, ut multi facere hic solent, qui Græcos velut unam quandam gentem ab omnibus aliis segregant, reliquas vero gentes omnes atque singulas, quamvis numero sint infinitæ, et nullam aut regionis aut linguæ communionem habeant, uno nomine Barbaros dicunt, et propterea quoque unam gentem esse affirmant." Comparari possunt Strabo L. i. p. 45. [66.] et Clemens Alex. p. 338, 339. [Strom. L. i. p. 364.] Ex Philone idem docet Salmasius in ossilegio Ling. Hellen. p. 354. Atque hoc sensu ne Romanos quidem, gentem cultissimam, Græci excipiebant: quod vel ex Plauto apparet, in Asin. Prol. v. 10.

Dicam; huic nomen Græce est Onagos fabulæ,
Demophilus scripsit, Marcus vertit Barbare.

Barbare, id est, Latine.* Pyrrhus quoque Romanos appellavit Barbaros. V. Plutarch. in Flamin. p. 371. et in vita Pyrrhi p. 398. A. Pariter Aristoteles Romanos pro Barbaris habuisse videtur in libro, quem citat Varro L. vi. de L. L. p. 78. Non alio sensu Romani vocantur *Βαρβαρόφωνοι* in Oraculis Sibyll., L. i. prope finem p. 191. ed. Paris. [187. ed. Gallæi.] Heraclides tamen Ponticus, apud Plutarchum in vita Camilli p. 254. ed. Steph., Romanos agnoscit pro Græcis, a quo dissentire alios vidimus. Cf. Strabo l. c. Atque hinc factum est, ut alias gentes Græci vocare solerent elingues, sine usu linguæ viventes, quia nempe Gr. sermone non utebantur. Hesychius ait, *Ἀγλωσσοὶ Βάρβαροι καὶ σιωπηροί*, Elingues, sive lingua carentes, dicuntur tum Barbari, tum taciturni. Eapropter *Ἀγλωσσοί* et *Ἑλλὰς* opponuntur a Sophocle in Trachin. v. 1077. ubi vox prior a Schol. exponitur *κακὴ γλωσσοί, βάρβαροι, ἢ ἀλλόγλωσσοί*. Quem Poëtæ locum citans Cicero L. ii. Quæst. Tusc. c. i. [8.] vocem *Ἀγλωσσοί* Lat. interpretatur barbaram immanitatem. Attamen Græcos aliquid discriminis posuisse inter Barbaros nec eodem loco habuisse, patet ex Demosth. Orat. in Philipp. tert. p. 107. [vol. i. p. 119. ed. Reisk.] Unde quosdam vocarunt nomine τῶν τελείας *Βαρβάρων*, ut docet Strabo L. xi. p. 358. [790.], et Varro, agens de vocabulis Punic., Gallic. et Ægypt. Idcirco Eurydice Illyrica ap. Plutarch. de Educat. Liber. p. 74. ed. Steph. vocatur *τριβάρετος*. Barbaros autem dividebant Græci in Europæos et Asianos. Scribit Ælianus V. H. L. viii. c. 6., *Ἐνόμιζον αἰσχιστον εἶναι πάντες οἱ τὴν Εὐρώπην οἰκοῦντες Βάρβαροι, χρῆσθαι γραμμασίην οἱ δὲ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὡς λόγος, ἐχρῶντο αὐτοῖς μᾶλλον*. Turpissimum et summum dedecus putarunt Barbari in Europa habitantes, literis uti, Asiani vero, ut fama est, magis iis usi sunt. Inter Europæos Barbaros non tantum Thraces et Scythas præcipue ponebant, sed etiam Gallos sive Celtas, quo nomine Germani quoque sæpe veniunt. Lucianus in Pseudol. p. 591. ed. Salmur. [t. iii. p. 171.], *Νὴ Δι', οὐ γὰρ ἦν τῶν Ἑλλήνων ἴδιον, ἀλλὰ πᾶσιν ἐπισκωμάσαν αὐτοῖς ἀπὸ τῆς πρὸς Κελτοῦς, ἢ Θράκας, ἢ Σκύθας, ἐπιμιξίας*, Non enim, per Jovem, Græcorum propria erat vox, sed aliunde ex Celtorum, aut Thracum, aut Scytharum commixtione insolenter se insinuavit. Idem in Jove Tragædo p. 197. [t. ii. p. 650.], *Οὐχ ἄπαντες τὴν Ἑλληνικὴν συνίασιν* ἔγω δὲ οὐ πολὺ γλωσσός εἰμι, ὥστε καὶ Σκύθαις καὶ Πέρσαις καὶ Θράξιν καὶ Κελτοῖς συντά κηρύττειν, Non omnes Græcorum linguam intelligunt; ego vero varias linguas non calleo, ut et Scythia et Persia et Thracibus et Celtis ea, quæ intelligant, possim prædicare. Eosdem ita conjungit Aristot. L. vii. Polit. c. 3. et alii. Barbaros vero Asianos nuncupabant omnes Asiæ populos præter Græcos, qui illic degabant, ut patet e Curtio L. vi. c. 3. §. 3., omnium vero maxime et sæpissime gentes Asiæ minoris et Persas, quod ex frequenti cum illis commercio cum mores tum linguam eorum optime nossent. Quod quidem demonstrare facile possem, nisi res esset tritissima et nemini ignota.

§ 5. Idem aliis argumentis confirmatur.

Hæc tam sunt aperta, ut inter eruditos nemo inventus sit, qui ea in dubium vocaret. Aliam vero rationem invenerunt viri eruditi, qua probarent, linguas illas, quamvis ab omnibus scriptoribus Barbaræ dicantur, tamen esse Græcas. Sunt enim, qui nobis persuadere velint, postremis præcipue temporibus eos quoque Barbaros dictos, qui, quamvis Gr. loquerentur, non tamen puram et illibatam sermonis Gr. castitatem servarent; sed eam barbaris vocibus et locutionibus conspurcarent. Nolo jam disputare de peculiari quodam hujus vocis ejusdemque generis vocabulorum usu.¹ Certum vero est, apud plurimos scriptores et in communi usu, præsertim cum de tota gente sermo est, hanc vocem ita accipi, quemadmodum eam §. 4. explicui. Qui Barbari vocantur, illi ab usu ling. Gr. plane alieni sunt.² Non enim videmus, eos, qui multum a communi Græcorum sermone discedebant, etiamsi essent ἀγνωστότατοι γλώσσαν, quod de Eurytanibus, Ætolizæ populo, affirmat Thucyd. L. iii. [c. 94.] p. 85. ed. Hervag., unquam appellari Barbaros, ex. gr. Rhodios aut Cretas, isto nomine non dictos, quamvis vel ex solo Hesychio pateat, longius eos abisse a puritate ling. Gr., atque Cicero ipse eosdem a Græcis discernat loco sup. §. 2. citato. Alia ratio Macedonum visa multis fuit, et de illis disputatum, sintne pro Græcis, an vero pro Barbaris a prima inde ipsorum origine habendi. Quæ res cum in controversiam veniret, ita judicatum est, pertinere eos ad Græcos, qui origine Argivi fuerint. Refertur huc locus Herodoti L. v. c. 22. qui narrat, Alexandrum, Amyntæ filium, adisse ad agonem Olympicum, sed æmulos in cursu Græcos eum arcere voluisse, negantes id esse certamen Barbarorum, sed Græcorum; cum autem se probasset Argivum, Alexandrum tunc Græcum esse judicatum. Qui tamen Herodoti locus quomodo sit accipiendus, didici a Viro quodam doctissimo.³ Is enim mihi ostendit, non agi hic de ipsis Macedonibus, sed de regia Macedonum stirpe, cujus auctores, Caranus et Perdiccas, longa serie ex Argivorum Principibus suum genus ducebant. Non igitur de lingua hic agitur, sed de progenie Regum Macedoniæ;

¹ Supra dictis pauca adjungam. Grammatici Gr. *βαρβαρίζειν* et *βαρβαρισμοῦς* dicunt perversum, incommodum regulæque repugnantiem usum linguæ Gr. V. Sext. Empir. p. 260, 261. ibi notas Fabricii, Diog. Laërt. l. vii. §. 59. et ad eum locum observationes Menagii. Non bene Gr. loquentes dicuntur *βαρβαρίζειν* ap. Lucian. in Somnio p. 6. [t. i. p. 12.] Usus peregrinorum vocabulorum est *βαρβαρισμός* Aristoteli de Poët. c. xxiii. ubi consule Dacerium. Cyprios Barbaris accenset Lucianus in Revivisc. p. 398. [t. i. p. 589.], et tamen Himerius Sophista apud Photium ait, p. 606., *τὴν ἑκείνου πόλιν μεγάλην δῆμοι τὴν γλῶτταν ἀκριβοῦς Ἑλληνισ*, atque significat, incolas sive cives Cypri insulæ, sic enim πόλις hic et passim capi debet, accurate exacteque Gr. locutos esse.

² Hinc apud Pausaniam in Eliacis, p. 176. [c. xxvii. p. 449.] *Ἰππῶν Βάρβαροι καὶ οὐδαμῶς συντά Ἑλλήνων*, et apud Sext. Empir., *ἀλλὰ τὸ μὴ πάντας πάντων ἀκούοντας συντάσαι* οἷον Ἑλλήνας *Βαρβαροὶ καὶ Βαρβαροῦς* Ἑλλήνων, l. iii. Hypotyp. c. xxx. Cf. idem adversus Grammaticos c. vii. p. 30, 32. et adversus Mathematicos p. 339. Junge Platonem in Theæteto p. 77. ed. Basil.

³ Erat is Alphonsus des Vignoles, cujus Chronologia Hist. Sac. et Historicorum aliorum, edita Berolini a. 1738. aut omnem feret ætatem, aut liber recentior nullus.

* Laudat hunc Plauti locum Festus de V. S. p. 48. ut ostendat, Barbaros dictos esse antiquitus omnes gentes exceptis Græcis. Alia cumulat Wetstenius ad verba Pauli Apostoli Rom. i. 14. † In ed. a. 1611. p. 1131. In Gr. textu nihil mutandum. Veram loci mentem assecutus est Jablonskius. Nec dissecit Wernsdorffius in nova recensione Eclogarum et Declamationum

Himerii p. 200, 261. Cyprii si Barbaris, habita ratione linguæ, a Luciano aliisve annumerantur, factum id videtur ob usum quorundam vocabulorum peregrinorum, quæ ex Hesych., Etymol. auctore et aliunde diligenter collegit Meursius in Cyprio, l. ii. c. 25. t. iii. Opp. p. 666, 668. et alibi. Cf. not. ad Hesych. v. Ἀβάρ.

quod sane totus ille Herodoti locus declarat, et aliunde potest illustrari.¹ Male igitur Alexander ille primum amnumerabatur Barbaris. Similiter Philippus rex Maced. habetur pro Barbaro a Demosthene Orat. iii. Olynth. p. m. 24. ed. Gr. Bas., Orat. i. in Philipp. p. 32. et iii. in eundem p. 69., sed minus recte. Isocrates autem in Orat. ad Philipp. et epistolis ad eum scriptis, laudat Philippum ut unum Heraclidarum, magnis majoribus prognatum et nobilitate generis præstantem, atque aperte eum appellat Argivum, sed Macedones vocat Barbaros.*

Ipsos vero Macedones antiquissimos, quantum ad linguam, Barbaros fuisse, vel hinc mihi probabat idem vir eruditus, quod apud Curtium Alexander gloriatur, se effecisse, ut Macedones, cum Barbari habiti fuissent, nunc tandem pro Græcis agnoscerentur, L. vi. † Etiam post Alexandri M. ætatem Græci habuerunt Macedones pro Barbaris; unde, Plutarchus, de Arato loquens, in ejus vita p. 1910. ed. Steph. καὶ μὴ Πελοπόννησον ἐμβαλῶσαι φρουρὰς Μακεδόνων. De lingua Macedonum ut aut nihil addam, aut pauca, faciunt instituti mei limites angusti, neque etiam tantopere ad rem nostram facit illa lingua, ut commodè adeo hæc disputatio omitti posset. Lubet tamen in notis meam de lingua Macedonum, sive Barbara fuerit, sive Græca, expromere sententiam, eamque eruditus judicandam relinquere.² Quidquid de lingua statuatur, Macedoniam ipsam pro regione Barbara habitam fuisse, hinc etiam argui potest, quod Scylax p. 61. ed. Gron. Ἑλληνίδας recenseat, quo ipso eas ab aliis distinguit, quæ non Ἑλληνίδες fuerint, necesse est; quem eundem morem in recensendis urbibus Gr. servat quoque in Thracia, Sicilia, Asia minori aliisque Barbaris regionibus.

Si itaque gentes illæ Asiæ minoris Gr. locutæ fuissent, quamvis ille sermo vehementer fuerit corruptus et a fonte tersæ Græcitatæ longius recessisset, quod eruditi viri existimant, Barbaræ tamen dici non potuissent: quod ex iis, quæ modo dicta sunt, consequi videtur.

Quodsi vero hæc nondum unicuique satisfaciunt, etiam alia supersunt argumenta, quibus sententiam nostram adstruamus.

¹ Videatur ipse Herodotus l. viii. c. 137 et 139. Apud Thucyd. l. ii. p. 59, 60. [c. 99.] dicuntur Alexander Perdicæ pater et Temenidæ ejus majores τὸ ἀρχαῖον ὄντες ἐξ Ἀργεῖς, antiquitus ex urbe Argis oriundi. Macedonum reges ex ea civitate, Argos, se oriundos referunt, teste Livio l. xxvii. c. 30. l. xxxii. c. 22. Scribit Curtius l. iv. c. 2. Macedonum reges credere, ab illo deo, Hercule, ipsos genus ducere. Dicitur hinc Caranus, vir generis regii, sextus decimus ab Hercule, profectus Argis, regnum Macedoniæ occupavisse, apud Vell. Patere. l. i. c. 6. §. 5. Quidquid existimetur de verbis, sextus decimus, mihi jam perinde est. De nomine Argis controversia nulla est. Dubito autem, an recte censuerint Lipsius et Gruterus, verba, vir generis regii, cum paulo ante de Lycurgo eadem dicta essent, hic inepte insita adeoque delenda esse; istiusmodi enim repetitiones in Velleio sunt frequentiores. †

² Diu multumque doctissimi viri disputarunt de lingua aut dialecto quadam Maced. Alii enim, inprimis moti auctoritate Salmasii in lib. de Ling. Hellen. p. 110, sqq., 119, 442, 443. ling. Maced. et Gr. existimant unam eandemque fuisse; aliis autem sententia plane contraria placuit. Meo quidem iudicio, distingui debet antiquissimorum Macedonum lingua patria, propria, peculiaris et nativa, atque ea, qua deinceps uti cœperunt. Eo spectant sequentes observationes. Macedoniam ab initio tenuerunt Thraces, atque Midæ, qui cum Brigibus e Thracia in Phrygiam concessisse dicitur, Macedoniam quoque in ditione habuit, ejectus postea a Carano, quem Herodotus appellat Gavanem l. viii. c. 138. Vide et Justinum l. vii. c. 1. Postquam inde pulsus esset, forte in Asiam recessit, ut adeo illi Briges fuerint Macedones pariter et Thraces. Cf. Steph. Byz. in v. Ἐπὶ, et Thucyd. l. ii. p. 59, 60. [c. 99.] Antiqua Macedonum lingua non multum diversa fuit a veteri Thessalorum lingua, qui etiam Pelasgi appellantur. Conferatur Strabo l. viii. p. 256. Athen. l. iii. p. 114. l. xiv. p. 662, 663, 664. Eustath. ad Hom. Il. p. 1399. et ad Dionys. Perieg. p. 97. [v. 427. sqq.], Scholiastes Theocriti p. 159, 161, 200. ed. Oxon. 1699. [ad Idyl. xii. ἑπὶ γὰρ, v. 12, 13. Id. xvi. 35.], Scholia ad Apoll. Rhod. p. 45. [ad v. 580.] Videtur quoque Strabo convenientiam quandam Thessalicæ ling. cum Thracica innuere, l. xi. p. 366. Hoc tamen accuratius erit pensandum. Utut vero id est, antiquæ Macedonum linguæ haud exigua mutationem intulisse videntur Argivi, Caranus cum posteris suis. Quod cum res ipsa docet, tum multa vocabula Gr., a Macedonibus deinde usurpata, abunde confirmant. Fortasse Macedonibus contigit, quod Anglis contigisse novimus, ut, mutato dominio, novam quoque linguam adsciscerent, pristina tamen non prorsus rejecta. Rem hanc accurate perpendenti, manifestum cuique erit. Vulgus quidem vetustam et patriam linguam conservavit, nihilo tamen minus multa vocabula ex Græciæ adsumit sermonique suo addidit; quale quid apud Ægyptios et populos alios, post imperium Græcorum, locum habuit. Alios Græce quoque et intellexisse et locutos fuisse, dubio prorsus carere debet. Erat hæc lingua Aulica et hominum cultiorum. Eo sensu Salmasius l. c. in præf. p. 49. linguam Maced. non dubitat vocare dialectum Gr. Observatu dignus locus est Tertulliani in Apolog. p. 10. ed. Priori [c. ix. p. 104. ubi Havercampus dedit ἡλαυνε τὴν μητέρα]: Sed et Macedones suspecti, quia cum primum Cædipum tragediam audiissent, ridentes incesti dolorem ἡλαυνε dicebant ἢ τὴν μητέρα. Sic Rigaltius legit. Forsitan legendum πλύνει σου τὴν μητέρα, vel πλύνεις τὴν μητέρα. Πλύνει ambiguum habet sensum: aliquando significat λούειν, v. Artemidorum l. ii. c. 4. c. n. Rigaltii, Hesychium v. Πλύνειν [ibi Alberti], et Photium, p. 10, 35.; alibi sumitur notione obscena, apud Aristoph. in Pluto, p. 85. [v. 1062. ubi Πλύνει με ποῖν, sed v. 166 et 514. Πλύνει aliud significat]. Audiverant Macedones prima vice tragediam Gr., eaque audita responderunt Græce. Quæ nisi fuissent ipsa Macedonum verba, quid opus fuerit Tertulliano, rem hanc Gr., et non potius Lat. suo sermone, hic narrare? Sed voluit ipsa Macedonum verba in medium afferre. Nec incredibile est, post Philippi et Alexandri M. tempora, ipsam plebem Maced. sermoni Gr. tandem plane assuevisse. Idcirco postea Macedones pro Græcis habebantur. Hinc Seneca Consolat. ad Helviam c. vi.: 'Quid sibi volunt in mediis Barbarorum regionibus Gr. urbes, quid inter Indos Persasque Macedonicus sermo?' Vide et Plutarchum in Flamin. p. 372. E. Pausaniam in Messeniciis, p. 139. [350.], 'Ἐπὶ δὲ ἢ τε τῶν ὁσίων καὶ τῆς φωτὸς Μακεδόνας καὶ Ἀμφίτρον τὸν Φιλίππου γνωρίζουσιν ὄντας. Jungit Livius, l. xxxi. c. 29. 'Ætolos, Acarnanas, Macedonas, ejusdem linguæ homines.' Attamen plura vocabula, Græcis omnibus ignota aut saltem non usurpata, apud Macedonas in usu permanserunt, quibus scriptores Gr. recentiores, etiam interpretes V. T. Alex., auctores librorum Apocryphorum et scriptores N. T. frequentius uti fuerunt, longe abeuntes a dictione Attica. Hujusmodi sunt voces δουρὶ pro δυνάμει, τάχισι pro τάσσῃ, ἀποκαταλίσιν pro καροτομῇ vel ἀποτίμῃ, ἰωπίζιν sive ἰωπίζισθαι sive ἰωπίζεσθαι, auctoribus accipiendi, ἀποτάσσισθαι τι, vale alicui dicere, valere aliquem jubere, pro ἀσπάζεσθαι τινα, αἰχμαλωτίζεσθαι de iis, qui captivi abducuntur, προσφάγιον de pulmentario, ἰκαμῖν notione habendi otium, alicui rei vacandi, ἰσχύτως ἔχιν pro esse morti proximum, in ultimis esse. Quæ et similia verba et dicendi genera, in scriptoribus Atticis frustra quæsitæ, ideoque a Phrynico, Th. Magistro aliisque Grammaticis Gr. improbatæ, recte dixeris Macedonica. ||

* Ἀργὸς μὲν γὰρ ἴσσι σοι πατρίς, ἥς δίκαιον τοσαύτην σε ποιεῖσθαι πρότιον, ὅσην περ τῶν γονίων τῶν σουτοῦ, scribit Isocrates v. i. p. 244. ed. Battie. Macedones autem ab ipso dictos esse Barbaros, vix andeo affirmare, cum sigillatim commemoret Græcos, Macedones et Barbaros, in eadem oratione, p. 307.

† De Argiva Rerum Macedoniæ origine legantur docti homines in notis ad Herodoti ac reliquorum ll. cc. In Velleio verba, vir generis regii, tuetur Burmannus; sed e præcedentibus temere hic intrusa esse censet Cl. Ruhkenius.

‡ Hæc ipsa verba apud Curtium frustra quæsi. Narrat autem l. vi. c. 9. extremo, Alexandrum dixisse Philotæ: 'Macedones de te judicatori sunt, quæro an patrio sermone sis apud eos usurus;' hunc respondiisse: 'Præter Macedonas plerique adsunt, quod facilius, quæ dicam, percepturos arbitror, si eadem lingua fuero usus, qua tu egisti, non ob aliud, credo, quam ut oratio tua intelligi posset a pluribus;' tum regressisse Regem: 'ecquid videtis, adeo etiam sermonis patrii Philotam tædere? solus quippe fastidit eum dicere.' In oratione apologetica, c. x. §. 22, 23. ait Philotas: 'Mihi quidem objicitur, quod societatem patrii sermonis asperner.—Jam pridem natus ille sermo commercio aliarum gentium exolevit; tam victoribus, quam victis peregrina lingua discenda est. Philotam, Macedonem natum, non erubuisse, homines linguæ suæ per interpretem audire, sive alire, adeoque Macedones sermone patrio noluisse compellare, aiebat Belon quidam, ibid. c. xi. §. 4. Quo consilio hæc Curtii verba adscriperim, sequentes Jablonskii animadver-

siones declarabunt.

|| Excursus de ling. Maced., ab Auctore exemplo suo adscriptum, nolui omittere, etsi valde dubitans, an testimonia scriptorum veterum omnia, hic laudata, sed accuratius lecta, huc pertineant. Nec admodum mihi aridet conjectura de verbis Tertulliani, in quibus ἡλαυνε sive ἡλαυνε se facile tætur, cum ait ἡλαυνε vox rei uxoriæ. V. Aristoph. in Eccles. v. 39. c. n. T. Fabri, t. ii. Epist. p. 175. Non diffiteor, Græcos recentiores, cum Macedones, tum alios, vocabulis loquendique generibus usos esse, quorum frustra quæras exempla in scriptis veterum Atticorum; sed recte ea dici Macedonica, et veluti reliquias antiquissimæ Macedonum linguæ, non andeo affirmare. Δουρὶ ἡμῖν est etiam in Thucydide l. viii. 101. cujus et Aristidis meminit Th. M. p. 253, 254. Reliquæ voces sunt ætatis, non tamen omnes a Xenophonte, Dione Cassio, Arriano et aliis neglectæ. De ἰωπίζεσθαι v. Albertum ad Hesych. v. Ἰωπίζου, et Valckenarium ad Callimachi Elegiarum fragmenta, p. 246, 247. Ut autem de Dialecto Maced. bene judicetur, comparentur E. Spanhemius ad Juliani Cæsares p. 389. et ad Callimachi H. in Delum v. 150. Ernestius in Opusc. Phil. Crit. p. 212. Piersonus in Præf. ad Mær. Atticist. p. 26. sqq., Konius not. ad Gregorium de Dial. p. 156. Valcken. l. c. p. 39, 40. Tantum adscribam Athenæi verba l. iii. p. 471. ed. novæ, Μακεδονιστὰς τ' οἷδα πολλὰς τῶν Ἀττικῶν. Loquitur sine dubio de Atticis recentioribus.

Auctor est Philippus, rerum Caricarum scriptor vetustus, apud Strabonem, L. xiv. p. 455. [977.], Cares multa vocabula Gr. suae linguae admiscuisse. Cujus rei hanc causam affert Strabo, quod Cares per totam Græciam stipendia¹ meruerint, atque cum Græcis multum commercii habuerint. Quodsi itaque Cares lingua a Græcis quædam accepit, non potest, quin plane diversa fuerit. Etiam illud notandum est, quod Strabo addit, reliquos Barbaros, quando ad Gr. ling. usum introducuntur, non posse perfecte vocabula exprimere, quia nihil illis cum Græcis commercii intercedit. Quæcumque enim regiones etiam a Græcis habitabantur, illæ accensebantur Græciæ. Vide Ls. Vossium in Melam, p. 174. Hinc non una Græcia, sed plures memorantur ab Heliodoro L. vii. Æth. p. 334. Qui igitur Barbari dicebantur, a Græcis plane alieni erant.²

Non parum etiam in hac lite dijudicanda juvare nos potest scriptor magni pretii, Ephorus, Isocratis discipulus et Theopompi æqualis, quem ab ingenio et facundia Tullius, a peritia Polybius, viri uterque in suo genere laudatissimi, vehementer commendarunt. Is igitur, teste Strabone, L. xiv. p. 466. [996.] totius Asiæ minoris gentes trifariam divisit, in γένη Ἑλληνικά et Βάρβαρα χωρὶς τῶν μυγᾶδων. Quo loco scriptor peritissimus μυγᾶδας, couvenas, gentes commixtas, origine partim Gr., partim Barbaras, ab iis diserte discernit, quæ in totum vel Barbaræ essent, vel Gr. Etsi vero Strabo, p. 467. μυγᾶδας non agnoscit, argumento tamen huic nihil decedit. Ephorus dixit μυγᾶδας Ἑλλήνων καὶ Βαρβάρων, qui ex utrisque commixti sunt, uti Ἰβήρων καὶ Νομάδων μυγᾶδες ap. Plutarch. in Marc. p. 304. A. Nec alio sensu meminit idem Strabo, L. xii. p. 368. [807.] μετὰ δὲ τοὺς μὲν Ἑλλήνων οἱ τε Λιολῆες καὶ Ἰωνες, τῶν δ' ἄλλων Κᾶρις τε καὶ Λύκιοι, ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ Λυδοί. Conf. Plinius L. vi. c. 2. et Harduini Nummi antiqui illustrati, p. 213, 214. Ejusmodi homines μιζοβάρβαροι vocabantur et ἡμιβάρβαροι. Medæe liberos aiebant Corinthii μιζοβαρβάρους, quia ex Jasone Gr. et Medea Barbara nati erant. V. Schol. ad Pindari xiii. Olymp. p. 117, Plutarchum in Crasso p. 561. C., et Hesych. in v. Μιζοβάρβαρος.† ἡμιβάρβαροι qui sint, bene explicat Demetrius Scep- sius apud Strabonem L. xiv. p. 420. [998.] Adde Plutarchum de virtutibus mulierum p. 247. A.

§ 6. De ortu et progressu linguarum apud gentes Asiæ minoris.

Sic vidimus, non Gr. fuisse harum gentium sermonem, sed plane diversum et peculiarem. Verum qualis tandem fuit, aut unde natus est? Vere dixit Cicero de N. D. I. i. c. 20. 'Omnibus fere in rebus, quid non sit citius, quam quid sit, dixerim.' Id quam difficile sit in hac re, norunt ii, qui accuratius in istas res inquirere unquam in animum induxere. Etenim in tota antiquitate nihil tam obscurum tantisque tenebris involutum est, quam sunt origines linguarum inprimis Barbaricarum, quod omnes facile intelligunt. Linguam Cappadoc. initio haud multum ab Assyria veteri diversam fuisse dicemus, ubi ad definiendam hanc linguam ventum fuerit. De reliquis, velut de Phrygia, Lydia et aliis linguis quid dicendum sit, multo magis hæreo. Origo quippe earum plane est obscura, quamvis corruptio et mutatio apertior sit ac facilius investiganda. De Colonis Græcorum nihil attinet dicere, cum illæ in ora maritima persisterint, neque nisi sero in regiones mediterraneas penetraverint. Hinc a Xenoph. in Cyrop. p. 111. [vii. 4, 5.] memorantur οἱ Ἕλληνες οἱ ἐν θαλάττῃ οἰκοῦντες. Quodsi tamen istæ Græcorum migrationes alicui harum linguarum mutationem intulerint, ea potissimum fuit propter viciniam Cariæ, de qua non tantum Philippus ap. Strabonem, l. xiv. p. 455. [977.] testatur, ut in præcedentibus monui, huic linguae multas voces Gr. admixtas fuisse, sed alii etiam id sæpius confirmant, Hesych., Eustath., Auctor Etymol. M., plures. Mansit tamen peculiaris lingua, quemadmodum Lat., quæ quamvis innumeris vocibus Gr. abundet, et præterea origine ferme Gr. sit, tamen Gr. dialectus dici nequit, sed lingua diversa et peculiaris manet. Igitur, ut taceam ipsa temporis diuturnitate et seculorum decursu multa innovari, primam forte mutationem insignem in linguis suis perpessæ dici possint hæ gentes ab Ægyptiis, qui, duce Sesostri, sive Sesooi, vel etiam Sesonchosi,³ cum alias regiones, tum has quoque subjugarunt. Refert Herod. l. ii. c. 106. æ istius expeditionis quædam monumenta in Palæstina et Ionia oculis usurpassæ, viros nempe petris incisos cum aliqua inscriptione Ægypt., cujus hic fuerit sensus: Hanc regionem ego humeris meis obtinui.⁴ Similis monumenti ab hoc Sesooi in Thracia erecti, inscriptique literis sacris Ægyptiorum, meminit etiam Diodorus Sic. l. i. p. 51. [c. 55.] Ex ista Sesostri expeditione, cujus Strabo sæpius facit mentionem,⁵ superfuisse Colchos, gentem Ægyptiam, fuit traditio. V. Valerium Flaccum, l. v. Arg. v. 419, et seqq., Agathiam, l. ii. p. 51. Si quis plura de hoc Sesostri nosse cupiat, is adeat doctissimi Angli Marshami Canonem Chronicum, ubi multa memoratu dignissima annotavit vir egregius. Est et altera Ægyptiorum in Asiam expeditio, auspiciis Rhamsis suscepta, de qua Tacitus, l. ii. Annal. c. 60. scribit: 'Mox visit veterum Thebarum magna vestigia, et manebant structis molibus literæ Ægypt.,⁶ priorem opulentiam complexæ; iussusque e senioribus Sacerdotum patrio sermone [patrium sermonem] interpretari, referebat, habitasse quondam septuaginta [septingenta] millia ætate militari, atque eo cum exercitu Regem Rhamsen Libya, Æthiopia, Medisque et Persis et Bactriano et Scythia potitum, quasque terras Syri Armeni- quo et contigui Cappadoces colunt, inde Bithynum, hinc Lycium ad mare imperio tenuisse.' Quis ille Rhamses fuerit, a viris eruditis disceptatur. Rhampsinitus, de quo Herod. l. i. c. 121. hic locum habere vix potest, quod tamen volebat Marshamus in Canone Chron. p. 416. Namque Herodotus, qui de thesauris et avaritia ipsius tam multa nobis prædicavit, nobilissimam historiæ istius regis partem, expeditionem illam

¹ De Caribus omnium primis stipendia merentibus, et idcirco ab Atheniensibus contemti habitis, videatur Tactes in Lycophr. p. 92.² Etiam huc referenda Træzeniorum colonia. V. Pausan. in Corinth. p. 73. [182, 183.] Vitruvium, p. 60.

³ Tertullianus tamen Barbarias Græciam commemorat. Puto eum loqui de regionibus Barbaris a Græcia quoque habitatis et ex- cultis. Scribit ille in libro de volandis virginibus, c. ii. 'Per Græciam et quasdam Barbarias ejus, plures Ecclesie virgines suas abscondunt.' Interpretatur Priorius nomen Barbarias de Græcia quibusdam urbibus vel regionibus. Rigaltius t. intelligit regiones quasdam extra Græciam, seu appositae Græciæ, quibusdam fuit negotium vel bellum Græcorum. Intelligo Macedoniam et Thraciam.

⁴ Diversimode nomen scribitur. Σισωτρί; est vulgatissimum. Σισωσι; habet Diodorus Sic. l. i. p. 54. [c. 55. ubi conferuntur notæ Stephani, Rhodomanni et Cl. Weesselingii.] Σισυγῶσι; invenitur in Scholiis ad Apoll. Rhod. [iv. 272, 276.] et alibi.

⁵ Obiter monebo, ex hoc Herodoti loco recte a Gronovio in Diatribæ ad Statium, c. 22. vindicata fuisse verba Claudiani de Bello Gild. v. 114.

Ast ego, quæ terras humeris pontumque subegi, Deseror.

Non opus itaque est, ut illic pro humeris legatur vel juvenis, vel numeris, vel armis, licet εὐμερ. in Herod. et humeris apud Claud. recte accipiat de armis, respecta nempe ad morem gerendorum armorum. Cicero ait Verrin. vi. c. 34. 'Sagittæ pendebant ab humeris,' et Virg. Æn. ii. v. 844. 'nostras humero gemisse pharetras.'

⁶ L. i. p. 42. [106.], l. xvi. p. 329. [1114.], l. xvii. p. 343. [1132.]

⁷ Ad v. 1384. ubi notavit Meursius. Auctor Etymol. M. v. Κάρις, ἡ Κάρις γὰρ Κάρις ἱεράκηται τοῖς μύθοις, καὶ ἰδὲ καὶ οἱ ἀντι- ποιῶνται.

⁸ Hæc assentitur Semlerus in Indice Lat. Tertull.

⁹ Locum Hesychii, etsi diligentius quæsitum, non inveni. Ipsa vox μιζοβαρβάρους; utitur Lucianus in Jove Tragædo, §. 37. t. ii.

p. 673. Talis dicitur καλλιὰν ab eodem de Saltatione §. 64. t. ii. p. 303. et μιζιλλὰν a Polybio, lib. i. c. 67. ubi μιζιλλὰν; op- ponuntur Hispanis, Gallis, Liguriis, Balenibus et Afris. In Eclogis Diodori Sic. t. ii. p. 509. eadem invenimus, sed μιζιλλὰν; δὲ καὶ in Latina interpretatione dicuntur servi atroci parente Græci. Rectene an secus, non dicam.

Parasangæ, Copis, et alia multa, quæ viri docti dudum animadverterunt, inprimis Relandus in Dissert. Misc. n°. viii. Devictis Persis et summam rerum tenentibus Græcis, non modo multa Græca Barbaris linguis sese immiscuerunt, sed etiam in Oriente sermo Gr. invalescere cœpit, sic tamen ut patria lingua conservaretur, unde apud plurimas gentes non una, sed plures Dialecti obtinuerunt. De Cibyrtis Strabo memoriæ prodidit, l. xiii. in fine [p. 936.], eos quatuor linguis usos fuisse, Pisidarum, Solymorum, Græcorum, et Lydorum, quæ postrema lingua patria illis fuit; nam Lydos genere fuisse Strabo ibidem docet. Sic Galatæ etiam duas linguas usurpabant, quod testatur Hieronymus in Proœmio, l. ii. Comment. in Epist. ad Galatas, ubi ait: 'Galatas excepto sermone Gr., quo omnis Oriens loquitur, propriam linguam eandem pœne habere, quam Treviros, nec referre, si aliqua exinde mutaverint, cum et Afri Phœnicum linguam nonnulla ex parte mutaverint, et ipsa Latinitas regionibus quotidie mutetur et tempore.' De quo loco plura disserit Elias Schedius de Düs German. p. 12. Idem quoque in Lycæon. ling. usu venit. Etenim Lycæones audiebant Apostolos evangelium prædicantes lingua Gr., eamque intelligebant; sed tamen etiam data occasione sua propria lingua, Λυκαονιστί, loquebantur. Ex his manifestum est, quales illæ fuerint linguæ, ut non abs re dixerit Hesych., συγκείμεναι ἡ βαρβάρων φωνή, permixta et confusa est Barbarorum lingua. Inprimis id verum est in his gentibus, quæ tot mutationibus obnoxie fuere. Atque idem omnibus gentibus, quæ rudes sunt et minime politæ, frequenter accidit. Etenim cum illæ multis rebus destituantur, quæ aliis sunt cognitæ et perspectæ, tandem cum res eas ipsas discunt, earum etiam nomina retinent, a quibus acceperunt. Unde non mirum videri debet, quod in his gentibus multa sint Gr., cum a Græcis multa acceperint didicerintque.

§ 7. De Lingua Phrygia. Eam non fuisse Gr. Dialectum, contra Th. Ryckium ostenditur.

Restat, ut de unaquaque harum linguarum sigillatim quædam delibemus, quo intelligamus, qua ratione a se invicem distulerint, atque tum consideratis quibusdam vocibus, hinc inde in vetustis monumentis adhuc residuis, aliquod iudicium de re tam obscura feramus.

Prima se nobis offert Phrygia lingua, tum quod in illa ora hæc regio prima sit, tum quod etiam nuper admodum vir doctiss. Theod. Ryckius eam Græcam esse probare voluerit.* Ait itaque vir acutissimus in erudita Diatribe de primis Italiæ Colonis et Æneæ adventu, c. xii. n. 44 et 50. [p. 465, 466.]: 'Cum tamen certo certius sit, linguam Phrygiam linguæ Gr. fuisse propaginem sive dialectum; linguam Phrygiam non fuisse diversam a Gr. nisi dialecto, non uno loco ex Dionysio potest colligi.' In quo illud miror, virum eruditissimum pro una re habere, quæ tamen inter se differunt. Aliud propago est linguæ, aliud Dialectus. Potest namque lingua ab alia, cuius est propago, tam procul abire, ut pro ejus dialecto amplius haberi non possit.† Exemplo sit lingua Latina, quæ, ut dixerat ipse Ryckius n. 43., magnam partem fuit Gr. originis. Quin si credimus Jubæ apud Plutarchum in Rom. p. 26. primum lingua Gr. pura Romæ² obtinuit, οὐκ ἄρα τότε τοῖς Ἑλληνικοῖς ὀνόμασι τῶν Ἰταλικῶν ἐπισημασμένων, nondum id temporis Gr. verbis cum Italicis confusis. Adde eundem in Numa, p. 64. τῶν Ἑλληνικῶν ὀνομάτων τότε μᾶλλον ἢ νῦν τοῖς Λατίνοις ἀνακεχυμένων, et in Marcello, p. 312. B. Jubæ iudicium confirmatur etiam auctoritate Heraclidis Pontici, qui apud Plutarchum in vita Camilli p. 254. Romanos esse Græcos agnoscit.³ Sententiam tamen Jubæ in universum defendere non ausim.† Festus certe e contrario affirmat in v. Alimento, veteres Romanos Gr. linguæ non aduetos fuisse. Quidquid autem est, linguam tamen Rom. cum esset in flore, quamvis propago Gr. existeret, quis merito Dialectum Gr. dixerit? Dionysius Halic., qui omni opera annisus est, ut Romanos efficeret Græcos, in fine l. i. p. 76. testatur, Romanos sermone nec prorsus Barbaro nec absolute Gr. uti, sed mixto ex utroque, accedente in plerisque ad proprietatem linguæ Æolicæ. Illud certe constat, Romanos non nisi magno labore Gr. linguam didicisse, unde factum est, ut multi fuerint, qui omnino Gr. non amarent literas, quod Cicero queritur l. ii. Acad. Quæst. c. 2.⁴ Atque ita se res habet cum multis Europæis linguis, quod omnes norunt. Possemus jam iis contenti, quæ supra disseruimus, pro certo affirmare, linguam Phrygiam non esse vel propaginem vel Dialectum ling. Gr.; verum tamen quia alii in contrarium disputant, et novis argumentis nostram sententiam impugnat vir eruditus, supra a me laudatus, qualia ea sint, paulo accuratius dispiciendum.

Non desunt, qui Phrygas velint fuisse Græcos. Inter antiquos Justinus, scriptor haudquaquam semper accuratissimus, Phrygas Lydosque dixit Græcos, l. xx. c. 1.† Videtur quoque pro sententia horum eruditum adduci posse, quod Servius ait in 11. Georg. 394. 'Hymni Matris Deûm ubique propriam, i. e. Græcam linguam requirunt.' Erat autem Mater Deûm origine Phrygia; quod vel jocus ille Antisthenis declarat apud Diog. Laërt. l. vi. init., καὶ ἡ μήτηρ τῶν Θεῶν Φρυγία ἐστίν, et ap. Plut. de Exilio, p. 1077, τὰ δὲ τοῦ Ἀντισθένης—πρὸς τὸν εἰπόντα, ὅτι Φρυγία σου ἐστίν ἡ μήτηρ καὶ γὰρ ἡ τῶν Θεῶν.⁵ Is igitur Servii locus forte non sine aliqua veri specie objici nobis possit, præsertim si meminerimus, in Mysteriis propriam et patriam linguam requiri. V. Niceph. Gregoram in Synesium de Insomn. p. 96. fin. ed. Turnebi. Quod etiam ex Philosophis Theurgicis quidam memoriæ prodiderunt. Ad hæc vero respondeo, primum, Servium loqui de ritibus colendis Matris Deûm, Græcis indeque Romanis quondam usitatis, ut patet ex tota serie rerum; quæ quidem responsio tanto majoris erit ponderis, ubi addidero secundo, ritus Græcorum et Barbarorum Phrygum, quibus illa Deûm Mater colebatur, plane fuisse inter se diversos, quod prolixè Strabo exponit in παρεμβάσει sua de Curetibus, ubi ex Demosthene || etiam observat, vitio versum fuisse patri Æschinis, quod, in sacris Cybeles, Phrygiis et barbaris acclamationibus usus fuisset, p. 325. [l. x. p. 723.] Denique et hoc notandum est, Matrem Deûm Græcorum et Cybelen Phrygum initio quædam habuisse inter se similia, quare unam cum altera compararint, ut Isidem Ægyptiorum cum Cerere Græcorum, fuisse vero etiam, in quibus a se differrent. Alias certe de Cybele sua Phryges narrarunt fabulas, alias Græci de Rheæ

* Cf. Dionys. Halic. l. i. p. 23. Legatur etiam observatio Salmasii de Ling. Hellen. p. 19, 20.

† V. exemplum ap. Macrob. l. i. Saturnal. c. 15. p. 181.

‡ Tertullianus de Testim. Animæ c. ult. scribit: 'Gr. linguam et Lat. propinquas inter se haberi.' Linguam etiam Italicam antiquissimam plerique tum veteres tum recentiores Græcam esse opinantur. V. Wachteri concordiam Naturæ et Scripturæ, n. 298. et ibi not. 9.

§ Hinc etiam vocabula Gr. a Romanis habebantur pro peregrinis. V. Salmas. de L. Hellen. p. 92.

§ Pensitandus etiam locus Juvenalis Sat. iii. v. 62. sqq., sed præcipue locus insignis de ludis Megalensibus, Matri Deûm dicatis, ap. Cic. de Harusp. Responsis, c. xii.

* Dissertatio hæc edita est Lugd. Bat. a. 1684, subnexa Holstenii notis et castigationibus in Steph. Byzant. p. 399—467.

† Temeraria videtur argumentatio nec ad causam pertinens: cuiusmodi item illa, p. 31 et 47. ab Europæis linguis ducta.

‡ Nulla illic mentio Phrygum, in ed. Gronov. a. 1760, neque eos, quod sciam, alibi Justinus dixit Græcos.

|| Quam mecum Cel. Wyttenbach, communicavit, lubens et gratus adscribo observationem: "Demosthenes in Orat. Pro Corona, p. 313. ed. Reisk. Æschini objicit, eum matri suæ initiationes jactitanti operam ministrasse, βούλ' εἰς οὐβῶν, καὶ ἰσχυροῦς ὡς ἄτης, ἄτης ὡς. Hæc Phrygia Sacra vocat Strabo, l. c."

in Epiro, et nominatim quidem Amphilochii. V. Thucyd. L. ii. p. 56. [c. 68.] et Chaones, ib. et p. 64. ed. Hervag. [c. 80.] Sed concedam, Dardanum fuisse ex Arcadia, illa tamen lingua vetustis illis temporibus prior erat Thracica, ut docet Salmasius de Ling. Hellen. Tandem Dardanus et Trojani, a Phrygibus diversi,¹ non Phrygiam² tenuerunt, sed partem Phrygiae minoris.³ Hinc Servius in *Æn.* iii. v. 3. Phrygia in Asia est, Ilium in Phrygia minori. V. et Strabo L. xiii. [p. 591.] et Eustath. ad Dionys. Perieg. p. 121, 122. [v. 815.] Quod tandem Trojanorum imperium funditus deletum est, adeo, ut non defuerint, qui totam rem in dubium vocarent, uti Dion Chrysost. peculiari libro * ostendit. Ut ut id est, insignem *ἀναχρονισμόν* Ryckius committit, cum Brigum in Asiam adventum faciat priorem Trojae *ἀλώσει*. Diu enim post captum Ilium illa migratio contigit, quod ex ætate Midæ, ducis in hac expeditione principis, vulgo colligitur. Ex quo possit videri etiam consequi, linguam Phrygiam antiquissimam non fuisse Thracicam, sed forte Lydiam vel Caricam, aut ex utraque illa commixtam, postea autem Brigum adventu a lingua Thracica absorptam, aut cum illa confusam fuisse. Multis annis ante Midam, teste Diog. Laert. L. i. c. 90. vixit Homerus, et hic tamen Phrygum meminit. Vide etiam de emigrationis tempore Eusebii Chron. Gr. p. 36. His accurate pensatis, dubitare quis possit, fuerintne forte duæ Phrygum sive Brigum in Asiam migrationes, fuerintne etiam plures Midæ, quod nomen in Phrygia commune fuerit? Sed id nunc non ago. Revertamur ad argumenta Ryckii. Majoris momenti videtur illa, quam deinceps affert, ratio: nomina filiorum Priami, quæ apud Apollod. extant L. iii. p. 210, 211. esse Gr., velut, *Ἐκτωρ*, *Ἀλέξανδρος*, *Διίφοβος*, *Ἑλενος*, *Πάμμων*, *Πολίτης*, etc. Video hic nomina Gr. compluria, nec tamen ad unum omnia, neque eadem plane significatione, qua Phryges usi fuerunt. *Ἐκτωρ* ex. gr. est vocabulum Gr., et significat clavum. V. Hesych. in v. *Ἐκτορες*: *πάσσαλοι ἐν ῥυμῶ*. Fortasse sic dicuntur a retinendo, et inde etiam anchoræ *ἔκτορες πηλημυγίδος* a Lycophr. v. 100. cum ejusdem originis videantur voces Gr. *ἔκτωρ*, *ἴστωρ* et *ἰστωρ*, nisi quis malit, *ἔκτωρ* scribi pro *ἔχέτωρ*, cum Scholiaste ad *Il.* *Ω.* 272. Apud Phrygas vero *Ἐκτωρ* idem significavit, quod apud Persas *Δαρείος*, virum prudentem. Scribit Hesych. *Δαρείος*: *ὕπὸ Περσῶν, ὁ φρόνιμος*. ὑπὸ δὲ Φρυγῶν, *ἔκτωρ*, ubi opus non est, ut cum Th. Gale ad Herodoti L. vi. c. 98. pro *ἔκτωρ* legendum existimetur *εἰρκτωρ*. Si in mediam Græciam concesseris, multorum nominum non tam reddideris rationem, quam horum. Et tamen hæc dialectus, si Gr. fuit, ut volunt, immensum a communi Gr. sermone abiit, ut ex iis vocibus intelligimus, quas vetusti scriptores nobis reliquas fecerunt. Quis Græcorum ovem appellavit *Μᾶ*, ut Phryges, quis panem *Βέκκον*, quis vulpem *Ούανοῦν*, quis regem *Βαλ-λῆνα*, et similia, de quibus deinde dicam? Illa vero nomina Phrygum, quæ Homerus et Apollodorus habent, maximam certe partem pura putaque Gr. sunt. Præterea, sunt quædam in his nominibus, quæ scimus a Phrygibus aliter appellata esse. Apud Apollod. v. gr. p. 211. recensetur quidem *Λυκάων*, quod descendit a *Λύκος* lupus, unde etiam apud Plin. L. viii. c. 34. et Pomp. Melam, L. iii. c. 9. Lycaon est nomen feræ apud Æthiopas ad genus luporum pertinentis. Lupum vero Phryges *Δάον* appellarunt, ut observat Bochartus T. i. Opp. col. 1164. in dissert. epistolari de *Æneæ* adventu in Italiam.⁴ Itaque hoc nomen non est ex dialecto Phrygia, etiamsi Gr. sit, sed ex communi Græcorum lingua deductum. Et ita se res habet cum aliis. Aut igitur oportet hæc sint mere fabulosa, aut Dardanus ejusque posteris regis stirpis tantum lingua Gr. usi sint, quemadmodum apud Syros et Ægyptios contigisse videmus. Nam qui Syriæ post Alexandrum M. imperabant, Gr. loquebantur, ut ex eorum nominibus et aliis argumentis⁵ constat. Et tamen lingua Syriaca peculiaris lingua permansit, quod ex monumentis Palmyrenis et ex versione N. T. Syriaca manifestum evadit. Idem etiam in Ægypto contigit, quod prolixius explicare, nec necessarium puto, nec tempus permittit. Unum adjungam Lagidas Græce locutos fuisse, cum fuerint linguæ Ægypt. imperiti, docet Plutarchus in Antonio p. 927. Superest aliud, quod dicamus, illos Priami filios sic a Græcis, aliter vero a Phrygibus appellatos esse, quod in multis contigisse docuit me vir eruditus.⁶ Sic Paris a Phrygibus, a Græcis vero Alexander dicebatur. Varro de L. L. l. vi. p. 78. 'Alexandrum ab eo appellatum in Græcia, qui Paris fuisset.' Qui Græcis erat Astyanax, a Phrygibus Scamander appellabatur. Quod discrimen ipsi Trojani observarunt. V. Hom. *Il.* Z. v. 402, 403. Monet Eustath. p. 626. Heleno nomen Scamandri primitus fuisse, sed Helenum se vocasse de præceptore Heleno Edono Thrace, a quo vaticinandi artem didicerat. Quod vero ad Phrygia nomina attinet, videmus tam vetusta quam recentia longe aliter se habere, atque Græcis prorsus dissimilia esse, velut Hyagnis, Marsyas, quorum alter Musicus ille cel., alter Rex, cujus Servius meminit in viii. *Ecl.*, † Gordius, Midas, Lityerses, qui sunt antiquiores. Etiam recentiora nomina nihil cum Græcis habebant commune. Athenienses servos suos Manes et Midas appellabant, ut Strabo et alii observant.⁷ Hinc de nomine Maniæ,

¹ Trojanos a Phrygibus origine diversos fuisse, certis argumentis potest comprobari. Nam 1. diversas habuerunt migrationes, et diversis ex regionibus in Asiam appulerunt. 2. Durante imperio Dardanidarum, leguntur Trojani cum Phrygibus similitudines habuisse et sæpe bella gessisse. Ex. gr. Tros rex Trojae contra Tantalum Phrygiæ regem dicitur arma sumsisse. V. Euseb. Græca p. 31. ubi tamen paulo ante dubitat, sitne Tantalus Phrygiæ rex appellandus, an vero Mæoniæ. Sed dubium illud nullius est momenti. Bellam regi Trojanorum cum Phrygum rege intercessisse affirmant omnes. Cf. Freculfi Chronicon T. i. L. ii. c. 13. Eandem rem commemorat Ammianus Marcell. L. xxii. p. 236. et Herodian. L. i. [c. 11. sed ad istum locum consulantur interpretes] p. 17. qui uterque tamen, levi discordia, non Troem nominat, sed Ilum. 3. Etiam scriptores veteres distinguunt Trojanos et Phrygas, Strabo L. x. p. 326. L. xii. p. 388, 389, 395. L. xiv. p. 457. Dionys. Halic. loco infra citando, Scholiast. ad Apoll. Rhod. L. i. v. 937. † *Φρυγία παράκειται τῇ Τροίᾳ*.

² De Priamo quidem ait Polyxena apud Enrip. in Hec. v. 349, 350.

ἢ πατήρ μὲν ἦν ἀναξ

Φρυγῶν ἀπάντων.

Sed ne dicam, Trojanorum ditionem sub Priamo late se extendisse, quod Strabo docet L. xiii. p. 402, 403. ipse Priamus apud Hom. *Il.* *Γ.* 184. seqq. Phrygiam a Troja distinguit, ubi Phrygiam majorem, ad fluvium Sangarium sitam, intelligit Eustath. p. 402. quem et vide, p. 429. In Scholiis ad *Il.* B. v. 369. hinc leguntur, *ὁ ποιητὴς διαστίλλει Φρύγας καὶ Τρώας*. οἱ πῶτεροι δὲ συγχέουσι τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν Τρώαδα.

³ *Φρύγας ἀμφοτέρους* habes ap. Xenoph. L. i. Cyrop. p. 13. [c. 1.] Idem L. ii. sub init. *Φρυγίαν μεγάλην* commemorat, et *Φρυγίαν τὴν παρ' Ἑλλήσποντον* L. iv. [c. 2.] p. 93. Eustath. in *Il.* B. p. 364. *τῆς μικρᾶς δὲ φασὶ Φρυγίας ἦσαν οὗτοι, οὐ μὴ τῆς μεγάλης, τῆς παρὰ Σαγγαρίην καὶ μίτης*. Idem ad *Il.* T. p. 402. ait Trojam fuisse *περὶ μικρὰν Φρυγίαν*.

⁴ Nescio tamen, unde pateat, lupum a Phrygibus dici *Δάον*. Bocharto credidi, multis de voce illa agentis. Nunc vero credo, eam memoria lapsam fuisse, et respexisse ad vocem *Γάος*, de qua infra monebo. Plutarchus ceteroquin auctor est in libro, Quomodo Juvenes Poëmata audire debeant p. 38. ed. Steph., Macedones *Δάον* dixisse mortem. †

⁵ Eusebius L. i. Hist. Eccl. c. ult., L. iv. c. ult., Photius, p. 402. Cf. Benti. de Epist. Phal. p. 404.

⁶ Quo tempore hæc mea Disquisitio edebatur, reticendum erat M. V. la Croze nomen, ex ipsius voluntate.

⁷ Phrygiacum et servile nomen est Manes, cujus fœmininum Mania jure videatur, observante Casanbono ad Athen. l. c. Mania Dardanensis memoratur ap. Xenoph. L. iii. [c. 1. 8.] p. m. 328. Plura de hoc nomine legas apud Fabric. ad Sextum Empir. in fine L. ii. Pyrrhon. Hypotyp., et Menagium ad Diog. Laert. L. v. p. 516. Midias gener Maniæ occurrit ap. Xenoph. l. c. p. 329. et Midia mulier Phrygia in Pindari Olymp. vii. [v. 55.] p. 63. ibi Scholia p. 62, 63, 158.

* Orat. xi. t. i. p. 307. seqq. ed. Reisk.

† Dubium non est, quin scripserit Bochartus l. c. *Δάος*, modo comparatur ejusdem Hierozoicon, t. i. l. iii. c. 10. ubi non neglexit hoc Hesychii, *Δάος*—ὕπὸ Φρυγῶν, *Μῆας*, ad q. l. legendus Albertus.

‡ Nihil illic de Marsya rege Phrygum, sed ad *Æn.* iii. 359. In hac disputationis parte nec doctrina videtur accurata, nec diligens et acuta disserendi ratio. Pleraque nomina non abhorrerent ab origine Gr.

quod Phrygiarum ancillarum erat, et tamen apud Græcos insaniam significat, lepide jocatur Machaon poëta apud Athen. L. xiii. p. 578. [91. sqq.] Verum ut hæc majorem fidem inveniant, et pro certis habeantur, Phrygia nomina, quæ vere Phrygia essent, non fuisse Gr., locum Athenæi afferam, qui rem planam faciet. Is est L. xiv. p. 624. [261.], Διὸ καὶ τοὺς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν αὐλητάς Φρυγίους καὶ δουλοπρεπεῖς τὰς προσηγορίας ἔχειν· οἷός ἐστιν ὁ παρὰ Ἀλκμᾶνι Σάμβας,¹ καὶ Ἀδων, καὶ Τήλος· παρὰ δὲ Ἰππώνακτι Κήων [Κίων], καὶ Κάδαλος, καὶ Βάβυς, Quamobrem apud Græcos tibicinum appellationes Phrygiæ sunt et serviles, ut apud Alcmanem Sambas, Adon, Telus, apud Hipponactem vero Ceon [Cion], Codalus, Babys. Quam hæc nomina sint Gr., illi viderint, qui in eo tantopere laborant, ut Phryges Græcos efficiant.² Recte idcirco ausus non est Strabo L. xiii. p. 417. [904.] nomina illarum regionum e ling. Gr. interpretari.

Afferat deinceps Cl. Ryckius ex Dionysii Halic. L. i. quædam loca, in quibus Trojanos Græcos appellat. Nempe, quia Dionysius Romanorum originem volebat Gr. facere, atque Dardanum ex Arcadia venisse affirmaverat, non poterat, quin Trojanos fuisse Græcos diceret. Nihil proficit hoc argumento Ryckius, etiam si linguam Trojanorum fuisse Gr., disertis verbis docuisset. Ryckius pugnat pro lingua Phrygia. At vero Phrygas a Trojanis diversos fuisse jam supra monui, et inprimis Dionysius ipse a Trojanis maxime distinguit. Non poterat eos efficere Græcos, cum novisset eos fuisse Barbaros, talesque a Græcis omnibus haberi. Si igitur Trojanos volebat esse Græcos, urgere ante omnia debuit differentiam inter Phrygas Trojanosque, quod etiam fecit. Cum enim L. i. p. 22. dixisset, Tyrrhenos et Pelasgos haud raro secum invicem fuisse confusos ab auctoribus, addit, p. 23., καὶ ἄλλα δὲ τίνα ἔθνη, τὰ μὲν Ἑλλήνων, τὰ δὲ Βαρβάρων, ταῦτ' ἔπαθον, ὥσπερ τὸ Τρωϊκὸν καὶ τὸ Φρυγικόν, ἀγγχοῦ οἰκοῦντα ἀλλήλων, x. λ. Nihil validius pro mea sententia contra Ryckium hoc Dionysii loco afferri poterit, ubi Trojani quidem Græci, Phryges contra Barbari verbis apertis nominantur.³ De lingua nihil probat vir eruditus; sed sic tandem concludit: Veritati maxime consentaneum videri, Phrygiam linguam esse Gr., sed singulari Dialecto ab aliis hujus linguæ distinctam, qua Daretis Phrygii Ilias conscripta quondam, si Æliano credamus V. H. L. xi. c. 2. Cautè vir eruditus addit, si Æliano credamus, nam Æliani fides hic magnopere laborat. Certe si ille Daretis liber extitisset, viri docti et ante et post Æliani tempora hoc tam pretiosum antiquitatis monumentum eruere et ex tenebris in lucem proferre pro virili laborassent. Neque Ælianus ipse illum viderat, proficitur tantum se scire eundem alicubi asservari. Qualis igitur fuerit, si fuit, dicere non possumus. Quod vero ad Phrygiam Iliada attinet, potuit liber ille lingua Phrygia ab ipso Darete esse consignatus: nam Barbaros Asianos habuisse literas, Ælianus noster affirmat L. viii. c. 6. Græcum Daretis librum citat Antipater Acanthus apud Photium in Cod. Hephæst. p. 244. ed. Hoesch. [474], et monet, ipsum ante Homerum Iliada conscripsisse. Ipsam vero Phrygiam Iliada alicubi asservari significat Ælianus, quod diverso sensu accipi potest. Aut enim dicitur Ilias Phrygia, quia eam vir Phrygius suo sermone composuit, ab alio deinde Græce versam. Ita Ælianus L. x. Var. Hist. c. 5. Φρύγιος οὗτος ὁ λόγος· ἐστὶ γὰρ Διόσκου τοῦ Φρυγός. Phrygiam linguam meminit idem L. ii. Hist. Anim. c. 21. et Scholiastes Apoll. Rhod. [L. i. v. 558.] p. 26. Φρύγια γράμματα habes apud Plutarchum de Is. et Osir. p. 337. et Euseb. Præp. Evang. L. iii. c. 1. p. 51.⁴ Aut vero si Dares librum suum Gr. sermone condidit, ut Xanthus Lydius aliique fecerunt, forsitan quis alius in linguam Phrygiam transtulit. Utrumque istum sensum Æliani phrasim permittit. Novimus autem ex Æliani L. xii. Var. Hist. c. 48. Homeri poëmata in Persarum Indorumque linguas versa fuisse, quod etiam testantur Dio Chrysost. et Athenæus, ut ad istum locum Kuhnius et Perizonius monent. Addatur hoc Plutarchi de Fortuna Alexandri L. i. p. 585. ed. Steph. Ἀλεξάνδρου τὴν Ἀσίαν ἐξημερῶντος, Ὁμηρος ἦν ἀνάγνωσμα καὶ Περσῶν καὶ Σουσιανῶν. Significat vero Persas et Susianos Gr. Homeri Iliadem legisse; sed id ipsum versioni hujus poetæ occasionem dare potuit. Ex his liquere arbitror, Phrygas lingua Gr. ab antiquissimis inde temporibus usos non fuisse. Unum tamen habeo, quod dictis adjungere velim. Linguam Phrygiam non esse dialectum aut propaginem linguæ Gr. satis declarat historia Psammetichi apud Herod. L. ii. c. 2. Nam quæ ibi de antiquitate linguæ Phrygiæ venditata leguntur ab Ægyptiorum sacerdotibus, ea facile Herodotus confutare potuisset, si lingua Phrygia aut Gr. fuisset, aut ab ea aliquo modo descendisse existimata. Cum autem concedat, aut certe non adversetur iis, qui Phrygiam linguam pro antiquissima omnium habebant, eo ipso significat, eam e Gr. ductam non esse, nam quæ est antiquissima, descendere ab alia non potest, sed poterant Græci ex antiquiori Phrygium lingua quædam vocabula desumere, uti factum fuisse e Platone supra observavi.

§ 8. *Paucula voces Phrygiæ, post Bochartum, afferuntur et explicantur.*

Postulat jam ratio instituti, ut Phrygias nonnullas voces ex antiquis monumentis exhibeam. Sed labore hoc me levavit magnus ille Bochartus in dissert. de Æneæ in Italiam adventu, in qua T. i. Op. col. 1161, sqq. multas Phrygias affert, et erudite, ut solet, plerasque istas voces explicat. Inde quasdam easque præcipuas huc transferam et paucis, ubi opus fuerit, illustrare conabor, atque illis exempla nonnulla adjungam.

¹ Σάγας Phryx commemoratur in Etymol. M. v. Σάγας. *

² Vide et Cassiodorum de Orthogr. c. ix. inprimis p. 2311. ed. Putsch.

³ Novi, Solinum c. vii. p. 59. b. ed. Aldi, Trojanos Græcis accensere, sed et sententiam contrariam placuisse plerisque aliis. Hinc Troja dicitur πόλις βάρβαρος. V. Plutarch. in Pericle p. 167. E., Pausan. in Messen. p. 138. Horat. L. i. Epist. ii. 7. Sic etiam Herodotus Trojanos pro Barbaris reputat L. i. c. 3, quem imitatur Maximus Tyrius Dissert. ii. Similiter Trojanos vocat Barbaros, et inter gentes Barbaras numerat Pausanias in Eliacis, p. 171, 174. Eadem ratione Scylax p. 9. ed. Gronov., qui quidem alibi in Phrygia inter urbes Gr. recenset Ilium, sed intelligit Ilium recentius, cujus incolæ dicuntur Ἰλιῖς, teste Strabone L. xiii. p. 484.† et Steph. Byz. v. Ἰλιον. Similiter Barbaris Trojanos annumerant Isocrates in Helenæ laudatione p. 510, 512, 518, 520. Apuleius L. x. Metam. p. 253.,‡ Eustath. ad Hom. Il. B. p. 335, 347, Servius ad Virg. Æn. ii. 501, 504. Scholiastes Horatii, L. iv. Carm. ult. et Epod. Carm. ix.

⁴ Scribit Cicero L. iii. de N. D. c. 16. Herculem Ægyptium Phrygias literas conscripsisse. Quondam ex h. l. colligebam, Phryges habuisse literas et linguam sibi peculiarem; sed nunc muto sententiam, dubius tamen incertusque, intellexeritne Cicero Φρύγια γράμματα, an λόγους Φρυγίους. Cf. Gale ad Plurnutum [Cornutum] de Nat. Deor. c. xvii. p. 171. Non dissimili ratione de Hipparcho Athenæus L. iii. p. 101, ὁ τὴν Αἰγυπτιακὴν Ἰλιάδα συνθεῖς.

* Sua Etymologus duxit e Scholiis ad Apoll. Rhod. l. ii. v. 724.—Ad nomen Phrygium βάβυς proxime accedit βάβυς, nomen mancipii, in epigrammate Pisandri Rhodii, l. iii. Antholog. Gr. epigr. 45.

† Locus est L. xiii. p. 886. οἱ δὲ οὖν Ἰλιῖς φιλοδοξοῦντες, καὶ θέλοντες εἶναι ταῦτην τὴν παλαιὰν, παρρησιασάμενοι λόγον τοῖς ἱερεῖς (τοῦ in Cod. Med.) Ὁμήρου ποιήσεως τιμωρομένους· οὐ γὰρ ἴσμεν αὐτὴν εἶναι, ἢ καὶ ὅτι Ὁμήρου καὶ ἄλλοι δὲ ἱστοροῦσι πλείους μεταβληθείαι τόπους τὴν πόλιν ὕστατα δ' Ἰνναῦθα συμβῆναι κατὰ χρῆσιν μάλιστα. Verba eo præcipue consilio adscripsi, ut notabilem varietatem lectionis, quam in exemplo meo Gronovius ex Cod. Med. duxit,

hic commemorarem. Pro κατὰ χρῆσιν, oraculi jussu, ut vertitur, illic κατὰ μίαν legitur. Fortasse rectius, et ad mentem Strabonis accommodatius. Conf. p. 889. et seqq. Κατὰ μίαν διάστημα significat non longo locorum intervallo. Qua ellipsi vulgaris nihil est in hac et similibus loquendi formis.—Ad Stephanum l. c. legantur viri eruditi, inprimis Holstenius.

‡ Non tanti res mihi visa est, ut testimonia hæc ad unum omnia quærerem et perenderem. Apuleii verba p. 736. ed. Oudend. huc minus pertinere existimo. Magis certe huc spectarent Æschylus in Agam. v. 1060, 1209, 1210. Eurip. in Hec. v. 328, 734.

"ΑΓΔΕΣΤΙΣ vel "ΑΓΔΙΣΤΙΣ nomen Phrygium Matris Deorum. De Berecynthiis, Phrygia gente, et de Phrygibus in universum scribit Strabo l. x. p. 469. [717, 718.], "Ρέαν μὲν καὶ αὐτοὶ τιμῶσι καὶ ὀργιάζουσι ταύτῃ, μητέρα καλοῦντες, καὶ "Αγδεστίν, καὶ Φρυγίαν, θεὸν μεγάλην. Sic enim legendum, non "Αγεστίν, vel "Εστίαν, vel etiam Αἰεστίν, monuit Casaubonus. Ab Hesych. vocatur "Αγδιστίς.*

"ΑΖΗΝ apud Phrygas barba dicebatur juxta Hesych. et auctorem Etymol. "Αζήν σημαίνει τὸν πώγωνα κατὰ Φρύγας, teste Etymol. Alter dedit "Αζενον, πώγωνα Φρύγες. Legendum videtur "Αζένα, πώγωνα. †

"ΑΔΑΓΟΟΥΣ· θεός τις παρὰ Φρυγῶν, ἑρμαφρόδιτος, ut monet Hesych. Apud Bochart. dicitur "Αδαγούς, quod parum differt, uti quoque "Αδαγούς, quemadmodum legi vult Alex. Morus in notis ad quædam loca N. F. p. 96. ed. Fabric. Sed audacior est, quam ut possit probari, Salmasii conjectura, in Exercit. Plin. p. 248. nomina "Αδαγούς in "Αδαγούς et Φρυγί in Σύρους mutata cupientis.

"ΑΔΑΜΝΑ, amicus, et "ΑΔΑΜΝΕΙΝ, diligere. Hesych. "Αδαμνεῖν τὸ φιλεῖν. καὶ Φρύγες τὸν φίλον "Αδάμνα λέγουσιν. Sunt sine dubio voces Barbaræ et Gr. scriptoribus inusitatæ.

"ΑΚΡΙΣΤΙΣ, fur fœmina, monente Bocharto. Sed et aliam insuper adjectam invenio hujus vocis expositionem apud Hesych. "Ακριστίν· κλέπτριαν, ἀλετρίδα· Φρύγες. In lingua Phrygia etiam hoc nomine dicebatur molitrix, μυλωθρός. Soringius in margine codicis sui correxerat "Αλέτριαν. Quid hoc vocis sit, idem Hesychius docet. "Αλετρίαι, inquit, γίνονται τινες παρθέναι, αἱ τινὲς [αἰτίνας] τὰ εἰς τὰς θυσίας πόπανα ἀλοῦσι, καὶ ἐστὶ τοῦτο ἐπίτιμον, "Αλετρίαι sunt virgines, quæ placentas in sacrificiis adhiberi solitas pinsunt, atque id honorificum habetur. Sed fortasse in utroque, at certe in priori loco "Αλετρίαι potest servari. Non tantum hoc vocabulum invenitur apud Hom. Od. γ. 105. et Aristoph. Lysistr. v. 644. sed et respexisse videtur Hesychius ad Schol. Aristoph. l. c., qui scribit, γίνονται δὲ τινες τῶν εὐγενῶν ἀλετρίδες τῇ θεῷ παρθέναι, αἰτίνας τὰ εἰς τὴν θυσίαν πόπανα ἀλοῦσι, καὶ ἐστὶν ἐντιμον τοῦτο.

"ΑΡΥΓΙΤΑΣ· τὴν Λάμειαν. Φρύγες, apud Hesych. Bochartus præbet "Αργήτας. †

"ΑΡΜΑΤΕΙΟΝ est appellatio Phrygia cujusdam cantilenæ. Hesychius tantum scribit "Αρμάτειον μέλος, nulla mentione Phrygum facta. Sed possunt ejus verba aut suppleri aut aliunde illustrari. Respicitur enim ad Eurip. Orest. v. 1387, sqq.

"Ιλιον, "Ιλιον, ὦ μοι μοι,
Φρύγιον ἄστυ καλλιβωλον,
"Ιδας ὅρος ἱερὸν,
"Ως σ' ὀλόμενον στένω,
"Αρμάτειον ἀρμάτειον μέλος
Βαρβάρῳ βοῶ.

ad quæ Phrygis verba in Scholiis multa notantur [inprimis in ed. Musgr. v. iv. p. 393, 394], quibuscum comparentur Eustath. ad Il. X. p. 1276. et Etym. M. p. 145. Existimarunt tamen illi esse vocem Gr. originis.

"ΑΡΤΕΜΙΣ nomen Dianæ videtur Phrygiacum, ut conjicio ex verbis Clementis Alex. l. i. Strom. p. 323. [384, ubi tamen legatur Potterus], Φρυγίαν τε οὖσαν κεκλησθαι "Αρτεμιν. Convenit nomen Artamæ, regis Phrygum apud Xenoph. in Cyrop. [l. ii. c. 1.]

"ΑΤΤΑΛΗ lingua Phrygum est guttur. Apud Hesych. legitur, "Αττάλη φάρυγξ, ὑπὸ Φρυγῶν. Salmasius legit φάρυγξ. Alii aliter.

ΒΑΓΑΙΟΣ cognomen Jovis Phrygium. Hesych. Βαγαῖος· ὁ μάταιος, ἢ Ζεὺς Φρύγιος, μέγας, πολὺς, ταχύς.

ΒΑΛΛΗΝ sive ΒΑΛΛΗΝ utuntur soli Phryges, ut supra monui, significatione regis. Scribit Hesych. Βαλλήν·

βασιλεὺς. Φρυγιστί. Sumtum hoc est e Sexto Empir. l. i. adv. Mathem. c. 13. ubi οἱ παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ ποιμένες, "Ἰὼ Βαλλήν λέγοντες, "Ἰὼ βασιλεῦ λέγουσι Φρυγιστί. Cf. Eustath. ad Il. Γ. p. 381, Seld. de Dis. Syr. p. 216. et E. Spanhem. ad Callim. p. 28. ||

BAMBALON apud Phrygas in usu, non item apud Græcos. Hesych. Βάμβαλον· ἱμάτιον καὶ τὸ αἰδοῖον. Φρύγες. Si forte vocabulum significatione priori de pallio sive veste contra frigora, non certe notione posteriori de pudendis, extra Phrygiam notum fuisse videtur.

BATABAKHΣ, Sacerdos Pessinuntius apud Plutarch. in Mario, p. 415. Βατάκης est apud Suidam in v. Γναῖος, quæ suo loco mota quæri debet in Γα, non in Γν. Sic etiam in Cod. MS. Plutarchi inventum fuit. V. Gallicam hujus scriptoris versionem A. Dacerii T. iv. p. 124. et cf. Epigrammata MSS. et Hephæst. in Vossii notis ad Catul. p. 163. In excerptis Diod. Sic. apud Photium p. 637. [1184.] scribitur Βατάκης sive Βατάκας. Inde fere conjicias, hoc fuisse nomen dignitatis, et sic Phrygibus dictum fuisse Archigallum, quamvis tantum vocetur ἱερεὺς, et a Livio l. lxxviii. sacerdos. ¶

ΒΕΔΥ sive ΒΕΔΥ sermone Phrygum denotat aquam, vel aërem, secundum alios. Facit huc præsertim locus Clementis Alex. l. v. Strom. p. 568. [673.], Βέδν μὲν γὰρ τοὺς Φρύγας τὸ ὕδωρ φησὶ καλεῖν· καθὼ καὶ Ὀρφεὺς [p. 383, 314. ed. Gesn.],

Καὶ Βέδν Νυμφῶν καταλείβεται ἀγλαὸν ὕδωρ.
ἀλλὰ καὶ ὁ Θύτης Δίῳ ὁμοίως φαίνεται γράφων· Καὶ Βέδν λαβὼν, κατὰ χειρῶν καταχέου, καὶ ἐπὶ τὴν ἱεροσκοπίην τρέπον. "Εμπαλιν δὲ ὁ Κωμικὸς Φιλύδεος, Βέδν τὸν ἀέρα, βιόδωρον ὄντα, διὰ τούτων γινώσκει·
"Ελκεῖν τὸ Βέδν σωτήριον προσεύχομαι·
"Ὅπερ μέγιστόν ἐστιν ὑγείας μέρος·

Τὸ τὸν ἀέρ' ἔλκεῖν καθαρὸν, οὐ τεθολωμένον.
συννομολόγος τῆς τοιαύτης δόξης καὶ ὁ Κυζικηνὸς Νεάνθης, γράφων τοὺς Μακεδόνων ἱερεῖς ἐν ταῖς κατευχαῖς, Βέδν κατακαλεῖν ἴλεω αὐτοῖς τε καὶ τοῖς τέκνοισι· ὅπερ ἐρμηνεύουσιν ἀέρα. Locum hunc, cum sit notatu admodum dignus, dedi integrum, sed sine versione Latina, ne sim justo longior.

ΒΕΚΟΣ vel BEKKOS, panis. Videntur Phryges, sine terminatione Gr. dixisse Βέκ, quem in modum hæc vox extat in Scholiis ad Apoll. Rhod. l. iv. v. 262. et Aristoph. Nub. v. 397. Esse eam originis Phrygiæ dubio caret. Non modo testantur Suidas in v. Βεκεσέληνε, ubi scribitur Βέκκος et Βέκκε, et Hesych. apud quem Βεκός· ἄρτος, Φρύγες: sed inprimis Herodotus l. ii. c. 2. ubi antiquitas linguæ Phrygiæ præ Ægypt. ostenditur. Usurpatam hanc vocem reperio ab Hipponacte apud Strabonem l. viii. p. 235. [524.], e quo loco forsitan conjici queat, etiam Cypriis in usu fuisse, nisi simpliciter et generatim pro pane usurpaverit, atque hunc significatum desumeret ex historia, quam Herodotus refert. Consule etiam, si tanti videbitur res, Tzetzen Chil. iv. Hist. 2. Th. Gale et Gronov. ad Herodoti l.

ΒΠΙΚΙΣΜΑΤΑ· ὀρχήσις Φρυγιακή. Hesych. Sic igitur vocabantur saltationes Phrygiæ. Sed forte vox ista efficta fuit de nomine Phrygum, qui ipsi dicebantur Βρύγες et Βρύκες.

ΓΑΛΛΑΡΟΣ· Φρυγιακὸν ὄνομα παρὰ Λάκωσι. Hesych. Non intelligo, cur Laconum mentio fiat. Quid autem Phrygibus significaverit, non additur. An cum Bocharto Γάλλαρος interpretandum de nomine proprio Phrygio, sed in usu quoque apud Lacedæmonios? Non est conjectura improbabilis.

ΓΑΝΟΣ est sine controversia vox Gr. et non una notione a scriptoribus antiquis frequentata, tam Poëtis, quam Oratoribus. Æschinem appellat testem Harpocrat.

* Bochartus malit legi Φίλισκος. Ejus nominis fuere varii Poetæ, sed Tragici. V. Fabric. in Bibl. Gr. v. i. p. 686. Neanthen Cyzicenum, Rhetorem, discipulum Philici Milesii, memorat Suidas Νεάνθης. Rectius fortasse in Clemente restituitur nomen Philyllii, cujus Comici sæpe Athenæus meminit. Cf. Reines. l. iii. Var. Lect. p. 382, et Casaub. ad Athen. l. iii. p. 89. [Cl. Rahnken. ad Timæi Lex. Plat. p. 167.]

* V. viri eruditi ad Arnob. l. v. p. 158 seqq., et Albertius ad Hesych. v. "Αγδιστίς.

† Ita Kusterus. An rectius, "Αζίνα, τὸν πώγωνα.

‡ Hoc non inveni apud Hesych. V. not. ad "Αργυῖτας.

¶ Æschylus in Pers. v. 659, Βαλὴν ἀρχαῖος Βαλὴν. Monet Scholiastes, vocem de rege usurpari, Euphorionem vero affirmare, esse eandem e dialecto Thuriarum. Consulatur viri eruditi ad Hesych. v. Βαλλήν.

¶ Non unus hic error est. Verba Suidæ loco suo nequaquam mota sunt. Pertinent enim ad v. Γάλλος, ἀπόσκοπος, t. i. p. 466,

ubi Βαττάκος. Ductum id e Polybio, monente, post Valesium, etiam Kustero; cum incertum videatur Drakenborchio ad Liv. l. xxxviii. c. 18. Levi mutatione repetit Schwceighæuserus t. iv. p. 225. In Eclogis Diodori t. ii. p. 537. appellatur Βαττάκος. Nomen non additur a Livio, l. c. Quæ autem leguntur l. lxxviii. c. 9. non sunt Livii verba, sed ex aliis collecta a Freinshemio, cui dicitur Batabates. Nec opinor esse nomen dignitatis, sed proprium, quia Polybius non ejus tantum meminit, verum Ἀττίδες καὶ Βαττάκου τῶν ἐκ Πισισινούτης ἱερίῃ ἡτὶς μητρὸς τῶν θεῶν.

nomen Phrygium. Vide et Thesaurum Cellarii hac voce. Videtur habere affinitatem cum Νάρικος, de quo in antecedentibus.*

ΣΑΒΑΖΙΟΣ, Bacchus, apud Phryges. Hesych. Σαβά-
ζιος· ἐπώνυμον Διονύσου· οἱ δὲ υἱὸν Διονύσου καὶ Σαβῶν
ἐνίοτε καλοῦσιν αὐτόν. Φρὺξ δὲ ὁ Σαβάζιος. Cf. Steph.
Byz. v. Σάβοι, ibi Salmasium [et Holstenium], Scholia
Ulpiani in Demosth. p. 183. ed. Paris. Plura dixi in
Dissertatione de Remphah, p. 84. [T. ii. Opusc. p. 67,
68.], et in notis MSS. ad eandem.

ΣΑΓΑΠΙΟΣ vocatur ποταμὸς Λυδίας καὶ Φρυγίας ab
Hesychio, dictus ab aliis Σαγγάριος, Σάγγαρος, Σάγαρις,
Σαγγάρις. Nomen occurrit perfreque apud veteres
Geographos, Historicos, Poëtas, etiam Latinos.

SMINTHOS mures vocari a Phrygibus annotavit
Servius ad Virg. l. iii. Æn. v. 108, Cretenses vero murem
dicere Sminthicem, ubi quoque de origine Apollinis
Sminthei. Cf. Eustath. in Il. A. p. 34. ed. Rom.†

Satis de lingua Phrygia dictum. Antequam vero pedem promoveam, unum est, quod annotare opera
pretium existimavi, linguam Phrygiam in his oris fuisse veluti præcipuam, ex qua in alias multa defluerint.
Nam lingua Lydia et Carica multa cum Phrygia habuit communia, quod etiam Bochartus observavit. Ipsi
quoque Armenii multa ex Phrygium lingua habuerunt, quod ab Eudoxo didici, cujus verba Eustath. conservavit
in Dionys. Perieg. p. 106. [ad v. 694.], Ἀρμένιοι τὸ γένος ἐκ Φρυγίας, καὶ τῇ φωνῇ πολλὰ φρυγίζουσι; Armenii a
Phrygibus genus ducunt, et lingua sua etiam vehementer ad Phrygiam linguam accedunt. Eadem habet
Steph. Byz. v. Ἀρμενία. Nempe si Herodoto credimus, L. vii. c. 73, Armenii fuere Phrygium ἀποικοί, quod
intelligi potest de colonia Phrygium in Armeniam missa. Quæ ideo potissimum adduxi, ut tanto magis con-
staret, linguam Phrygiam a Gr. esse maxime alienam. Nam Armeniorum lingua, uti ex nominibus regionum,
urbium et virorum perspicitur, tantum a Gr. distulit, quantum hodie forsitan a Sarmatarum dialecto differt
Germanica.

§ 9. De Lingua Lydorum.

Lingua Lydia, etsi in multis rebus cum Phrygia conspiraverit, ab ea tamen fuit diversa. Atque hoc vel
exinde recte colligi potest, quod linguæ Lydiæ tanquam peculiaris sæpe mentio fiat: sed et Strabo L. xii.
p. 393. [857.] diserte eam a Phrygia discernit, ubi scribit, linguam Mysorum ex Phrygia et Lydia esse com-
mixtam. Gr. non fuisse, ut alii volunt, satis declarant nomina Lydia, quorum mentionem fieri videmus; cujus
generis sunt Meon, Manes, Cotys, Atys, Adyes, Alyattes, Lydus, Cambletes, Jardanus, Adramytis, Meles,
Myrsus, Candaules, Dascylus, Gyges, Celmis, Bacelas, Cræsus et alia, quibus tamen recensendis facile super-
sedere possum, cum hactenus nemo, quod sciam, singularibus argumentis originem eorum Lydiam impugna-
verit. Accedit, Lydos accenseri Barbaris. Vitio versum est Messeniis, Cræsi donis acceptis, primos e Græ-
cis amicitiam cum Barbaris iniisse, ut testatur Pausanias in Messenicis, p. 115. [290.] Hinc Tzetzes in Lycop-
hronem scribit, p. 29. Βάρβαροι δὲ οἱ τε Λυδοὶ καὶ οἱ Παφλάγονες. Adde Plut. in Consolat. ad Apollon.
p. 196. †† Differentia Pelasgorum, qui pro Græcis habentur, et Lydorum, ratione cultus divini, morum et
studiorum, ἐπιτηδευμάτων, adstrui possit e Dionysio Halic. p. 23, qui brevi ante ex Xantho Lydio refert duos
fuisse Lydiæ populos, a totidem Principibus denominatos, Lydus nimirum et Torebos, quorum dialectus etiam
in nonnullis distulerit, quemadmodum apud Græcos Ionica dialectus a Dorica.

Nunc jam voces quasdam Lydias videamus, hinc inde ex vetustis scriptoribus conquisitas.

* Dascylus pater Gygis est notissimus, distinguendus ab altero Dascylo, Tantali filio, cujus meminerunt Apollodorus L. ii. p. 111.
et Scholiastes Apoll. Rhod. L. ii. v. 726. [item v. 754.] Ille etiam et filius memoratur in Epigrammate Alcmanis, quod extat in
Anthologia MS., et a Xylandro, Salmasio, Holstenio aliisque jam vulgatum est,

Καὶ Μούσας ἐδάην Ἑλληνίδας, αἱ με τυράννων
Θῆκαν Δασκύλει κρείσσονα καὶ Γύγῳ.

In eodem epigrammate commemorantur Κίλκεις, de quo in Exercitationibus meis MSS. in Eratosthenis catalogum Regum Thebæarum
in Ægypto, et Βακίλας, quæ tanquam nomina Lydia proferuntur. Βάκκλος, extat apud Lucianum Pseudol. p. 450. ed. Basil. Vide
quoque Hesych. v. Βάκκλος et Paræmiographos.††

* In Glossario veteri: Riscus, Κιβωτὸς· μεγάλη, p. 187. ed. H.
Steph., item Vulcanii, apud quem in alio Glossario p. 526,
Δάρναξ, Arca, Riscus. Comparetur inprimis Hemsterhuisius ad
Pollucem x. 137, cujus hæc verba adscribam: 'a Græcis ad Ro-
manos, non a Phrygibus devenisse satis constat: Græci unde
acceperint, non facile dixero; nollem tamen a Phrygibus acce-
pisse negare.' Negavit autem Scheidius, originem vocis ρίσκος
repetens a ρίω, ρίζω.

† Hæc scribens, non sibi in memoriam revocasse videtur Ja-
blonskii, nec etiam Bochartus, quæ habet Hesych., Σμίνθα· ὁ
πατριάρχης μῦς, et Σμίνθος· μῦς, καὶ ὁ Ἀπόλλων δι' Σμινθίδος, διὰ τὸ ἐπὶ
μυωτίας φασὶ βιβλῆναι. Legantur ibi Albertius et alii, Villosionus
ad Apoll. Lex. Hom. p. 607. A Strabone l. xiii. p. 912. mures
dicti leguntur Σμίνθιοι, sed Σμίνθος est in Lycophrone, v. 1306.

‡ Aliiter visum est Polluci l. vii. segm. 86, quem vide et notas
eruditorum.

¶ Quæ mihi inter legendum pauca alia occurrerunt vocabula,
aut vere aut falso Phrygiaca dicta, ea hic addam.

AGDUS. 'In Phrygiæ finibus,' ait Arnob. l. v. p. 158, 'inaudi-
ta per omnia vastitatis petra est quædam, cui nomen est Agdus,
religionis ejus ab indigenis sic vocatæ.'

ἈΚΡΙΣΙΑΣ· Κρόνος, παρὰ Φρυγίη, Hesych.

ἈΡΜΑΝ· σημαίνει τὸν πόλεμον τῇ τῶν Φρύγων διαλέκτῳ, ὡς φησὶ Παλα-
μίδης ἱστορικὸς ὁ τῇ κυμακίῃ λέγει συγκαταγών· Μιδάδιος. ἢ τὸν ἱπποπόδον,
ὃν εἶδουσι Φρύγες ἱπποχόμηνι ἵπποις. Ita auctor Etymol. M. v.
Ἀρμάτιον. Quid significet ἱπποπόδος, dicant Hesych. et inter-
pretes h. v.

ATTAGUS, hircus. Scribit Arnob. l. v. p. 159: 'Hircos
Phryges suis Attagos elocutionibus nuncupant.'

ΓΕΛΑΡΟΣ· Ἀδελφοῦ γυνή, Φρυγιστί. Hesych. ibi notæ.

ΔΟΤΤΡΟΣ, nasus, rostrum. Videtur Epiphanius, t. i. Op. p.

ΣΥΤΧΟΙ sunt ὑποδήματα Φρύγια, teste Hesych. Non
certe vocabulum est origine Gr. neque quod præcedit
ibidem Συγκάδες.‡ A Σύγχος non multum differt Latino-
rum soccus et socculus. Cf. Salmas. ad Tertull. de
Pallio, p. 383.

TIARA. Ad Virgillii verba l. vii. Æn. v. 247. Servius
scribit: (Tiarum) Pileum Phrygium dicit, laudatque
Juvenalis verba, vi. 516. Et Phrygia vestitur bucca
tiara, ubi Scholiastes: 'Tiara pileus est, quo Phryges
utuntur, cum celebrant sacra.' Vocem Τιάρα Græcos
accepisse a Phrygibus, et a Græcis Romanos autumo,
quamvis non nesciam, viros summos ejus originem quæ-
rere in lingua Persica. V. Vossius in Etymol. L. L. v.
Tiaras, Brissonius de Regno Pers. l. i. §. 46, ac seqq.,
Relandus Part. ii. Dissert. Misc. p. 252, 253. Tantum
adjungatur, Cyrillo in Lexico MS., monente Cel. la
Croze, Τιάραν dici Φρύγιον πελὶον βαρβαρικόν. ¶

416. originem vocis quærere in Phrygia; sed Timotheus Presby-
ter, in Cotelarii Monumentis Eccles. Gr. t. iii. p. 378, in Galatia.
ZEMAEAN· βάρβαρον ἀνδράποδον, Φρύγες. Hesych.
ZETMANTH· πηγὴν Φρύγες. Hesych. c. n. Alberti. Cf. Heringa
in Obs. Crit. p. 217.

ΛΙΤΤΕΡΑΣ, cantilenæ genus Phrygiacum. Pollux, l. iv. segm.
54, Λιτινίσας (ἄσμα) Φρυγίων. Consulatur ad istum locum Seberus
et Jungermannus, Albert. ad Hesych. t. i. p. 489.

ΟΡΟΤ, supra. Achilles Tatius in Arati Phænomen. p. 129. (ed.
Petav. in Uranologio), τὸ δὲ ὄρου τὸ ἄνω δὲ λαοὶν Φρυγίων ἰδίᾳ, ὡς
Νισποτόλιμος ἐν ταῖς Φρυγίαις φωναῖς. Glossæ Neoptolemi, quarum
etiam Athenæus meminit l. xi. p. 265. ed. nov., si adhuc super-
essent, plura vobis et certiora de lingua Phrygia innotescerent,
cum a Strabone l. xiii. p. 822, dicatur ὁ γλωσσολογός, talis nempe
κατ' ἱερότητα, monente Casaubono, et μνήμης ἔστις.

ΣΟΤΣΑ. In Lexico Regio, quod citat Albert. ad Hesych. t. ii.
p. 1238. Σοῦσα· τὰ λείρα, παρὰ Φοινίξ, καὶ τὰ κρίνα, κατὰ Φρύγας.

ΤΑΣΚΟΣ, πάσσαλος, paxillus. V. Epiphanium ac Timotheum,
supra laudatos, v. Δροῦγγος.

¶ Pars epigrammatis servata est a Plutarcho de Exilio. v. iii.
p. 287, ed. Oxon.

¶ Editæ sunt a Vignolio t. ii. Chronologiæ, sed nihil ibi de
Κίλκεις.

†† Nihil huc faciunt aut locus Hesychii, aut verba Luciani
t. ii. p. 356. t. iii. 175. Comparentur docti homines ad Thom.
M. p. 138, 139.

‡‡ Quo in loco non tantum Lydi, ut Ægyptii, Syri aliique ho-
rum similes, opponuntur Græcis, verum etiam Barbaris aliis, Cel-
tis, Gallis, ceteris, qui sunt generoso pleni spiritu, v. l. p. 312.
ed. Oxon. in 4. Gyges dicitur πρῶτος βαρβάρων, qui Delphiis
dona dedicavit, in Herodoti l. i. c. 14.

Parasangæ, Copis, et alia multa, quæ viri docti dudum animadverterunt, inprimis Relandus in Dissert. Misc. n°. viii. Devictis Persis et summam rerum tenentibus Græcis, non modo multa Græca Barbaris linguis sese immiscuerunt, sed etiam in Oriente sermo Gr. invalescere cœpit, sic tamen ut patria lingua conservaretur, unde apud plurimas gentes non una, sed plures Dialecti obtinuerunt. De Cibyrtis Strabo memoriæ prodidit, l. xiii. in fine [p. 936.], eos quatuor linguis usos fuisse, Pisidarum, Solymorum, Græcorum, et Lydorum, quæ postrema lingua patria illis fuit; nam Lydos genere fuisse Strabo ibidem docet. Sic Galatæ etiam duas linguas usurpabant, quod testatur Hieronymus in Proœmio, l. ii. Comment. in Epist. ad Galatas, ubi ait: 'Galatas excepto sermone Gr., quo omnis Oriens loquitur, propriam linguam eandem pœne habere, quam Treviros, nec referre, si aliqua exinde mutaverint, cum et Afri Phœnicum linguam nonnulla ex parte mutaverint, et ipsa Latinitas regionibus quotidie mutetur et tempore.' De quo loco plura disserit Elias Schedios de Diis German. p. 12. Idem quoque in Lycæon. ling. usu venit. Etenim Lycæones audiebant Apostolos evangelium prædicantes lingua Gr., eamque intelligebant; sed tamen etiam data occasione sua propria lingua, Λυκαωνιστὶ, loquebantur. Ex his manifestum est, quales illæ fuerint linguæ, ut non abs re dixerit Hesych., συγκείμεται ἡ βαρβάρων φωνή, permixta et confusa est Barbarorum lingua. Inprimis id verum est in his gentibus, quæ tot mutationibus obnoxie fuere. Atque idem omnibus gentibus, quæ rudes sunt et minime politæ, frequenter accidit. Etenim cum illæ multis rebus destituantur, quæ aliis sunt cognitæ et perspectæ, tandem cum res eas ipsas discunt, earum etiam nomina retinent, a quibus acceperunt. Unde non mirum videri debet, quod in his gentibus multa sint Gr., cum a Græcis multa acceperint didicerintque.

§ 7. De Lingua Phrygia. Eam non fuisse Gr. Dialectum, contra Th. Ryckium ostenditur.

Restat, ut de unaquaque harum linguarum sigillatim quædam delibemus, quo intelligamus, qua ratione a se invicem distulerint, atque tum consideratis quibusdam vocibus, hinc inde in vetustis monumentis adhuc residuis, aliquid iudicium de re tam obscura feramus.

Prima se nobis offert Phrygia lingua, tum quod in illa ora hæc regio prima sit, tum quod etiam nuper admodum vir doctiss. Theod. Ryckius eam Græcam esse probare voluerit.* Ait itaque vir acutissimus in erudita Diatribe de primis Italiæ Colonis et Æneæ adventu, c. xii. n. 44 et 50. [p. 465, 466.]: 'Cum tamen certo certius sit, linguam Phrygiam linguæ Gr. fuisse propaginem sive dialectum; linguam Phrygiam non fuisse diversam a Gr. nisi dialecto, non uno loco ex Dionysio potest colligi.' In quo illud miror, virum eruditissimum pro una re habere, quæ tamen inter se differunt. Aliud propago est linguæ, aliud Dialectus. Potest namque lingua ab alia, cujus est propago, tam procul ahire, ut pro ejus dialecto amplius haberi non possit.† Exemplo sit lingua Latina, quæ, ut dixerat ipse Ryckius n. 43., magnam partem fuit Gr. originis. Quin si credimus Jubæ apud Plutarchum in Rom. p. 26. primum lingua Gr. pura Romæ² obtinuit, οὐκ ἔτι τότε τοῖς Ἑλληνικοῖς ὀνόμασι τῶν Ἰταλικῶν ἐπισημασμένων, nondum id temporis Gr. verbis cum Italicis confusis. Adde eundem in Numa, p. 64. τῶν Ἑλληνικῶν ὀνομάτων τότε μᾶλλον ἢ νῦν τοῖς Λατίνοις ἀνακεκραμένον, et in Marcello, p. 312. B. Jubæ iudicium confirmatur etiam auctoritate Heraclidis Pontici, qui apud Plutarchum in vita Camilli p. 254. Romanos esse Græcos agnoscit.³ Sententiam tamen Jubæ in universum defendere non ausim.† Festus certe e contrario affirmat in v. Alimento, veteres Romanos Gr. linguæ non adsueros fuisse. Quidquid autem est, linguam tamen Rom. cum esset in flore, quamvis propago Gr. existeret, quis merito Dialectum Gr. dixerit? Dionysius Halic., qui omni opera annisus est, ut Romanos efficeret Græcos, in fine l. i. p. 76. testatur, Romanos sermone nec prorsus Barbaro nec absolute Gr. uti, sed mixto ex utroque, accedente in plerisque ad proprietatem linguæ Æolicæ. Illud certe constat, Romanos non nisi magno labore Gr. linguam didicisse, unde factum est, ut multi fuerint, qui omnino Gr. non amarent literas, quod Cicero queritur l. ii. Acad. Quæst. c. 2.⁴ Atque ita se res habet cum multis Europæis linguis, quod omnes norunt. Possemus jam iis contenti, quæ supra disseruimus, pro certo affirmare, linguam Phrygiam non esse vel propaginem vel Dialectum ling. Gr.; verum tamen quia alii in contrarium disputant, et novis argumentis nostram sententiam impugnat vir eruditus, supra a me laudatus, qualia ea sint, paulo accuratius dispiciendum.

Non desunt, qui Phrygas velint fuisse Græcos. Inter antiquos Justinus, scriptor haudquaquam semper accuratissimus, Phrygas Lydosque dixit Græcos, l. xx. c. 1.† Videtur quoque pro sententia horum eruditorum adduci posse, quod Servius ait in 11. Georg. 394. 'Hymni Matris Deûm ubique propriam, i. e. Græcam linguam requirunt.' Erat autem Mater Deûm origine Phrygia; quod vel jocus ille Antisthenis declarat apud Diog. Laërt. l. vi. init., καὶ ἡ μήτηρ τῶν Θεῶν Φρυγία ἐστίν, et ap. Plut. de Exilio, p. 1077, τὰ δὲ τοῦ Ἀντισθένης—πρὸς τὸν εἰπόντα, ὅτι Φρυγία σου ἐστίν ἡ μήτηρ καὶ γὰρ ἡ τῶν Θεῶν.⁵ Is igitur Servii locus forte non sine aliqua veri specie objici nobis possit, præsertim si meminerimus, in Mysteriis propriam et patriam linguam requiri. V. Niceph. Gregoram in Synesium de Insomn. p. 96. fin. ed. Turnebi. Quod etiam ex Philosophis Theurgicis quidam memoriæ prodiderunt. Ad hæc vero respondeo, primum, Servium loqui de ritibus colendis Matris Deûm, Græcis indeque Romanis quondam usitatis, ut patet ex tota serie rerum; quæ quidem responsio tanto majoris erit ponderis, ubi addidero secundo, ritus Græcorum et Barbarorum Phrygum, quibus illa Deûm Mater colebatur, plane fuisse inter se diversos, quod prolixè Strabo exponit in παρεκβάσει sua de Curetibus, ubi ex Demosthene || etiam observat, vitio versum fuisse patri Æschinis, quod, in sacris Cybeles, Phrygiis et barbaris acclamationibus usus fuisset, p. 325. [l. x. p. 723.] Denique et hoc notandum est, Matrem Deûm Græcorum et Cybelen Phrygum initio quædam habuisse inter se similia, quare unam cum altera compararint, ut Isidem Ægyptiorum cum Cerere Græcorum, fuisse vero etiam, in quibus a se different. Alias certe de Cybele sua Phryges narrarunt fabulas, alias Græci de Rheæ

* Cf. Dionys. Halic. l. i. p. 23. Legatur etiam observatio Salmasii de Ling. Hellen. p. 19, 20.

† V. exemplum ap. Macrob. l. i. Saturnal. c. 15. p. 181.

‡ Tertullianus de Testim. Animæ c. ult. scribit: 'Gr. linguam et Lat. propinquas inter se haberi.' Linguam etiam Italarum antiquissimam plerique tum veteres tum recentiores Græcam esse opinantur. V. Wachteri concordiam Naturæ et Scripturæ, n. 298. et ibi not. 9.

§ Hinc etiam vocabula Gr. a Romanis habebantur pro peregrinis. V. Salmas. de L. Hellen. p. 92.

§ Pensitandus etiam locus Juvenalis Sat. iii. v. 62. sqq., sed præcipue locus insignis de ludis Megalensibus, Matri Deûm dicatis, ap. Cic. de Harusp. Responsis, c. xii.

* Dissertatio hæc edita est Lugd. Bat. a. 1684, subnexa Holstenii notis et castigationibus in Steph. Byzant. p. 399—467.

† Temeraria videtur argumentatio nec ad causam pertinens: cujusmodi item illa, p. 31 et 47. ab Europæis linguis ducta.

‡ Nulla illic mentio Phrygum, in ed. Gronov. a. 1760, neque eos, quod sciam, alibi Justinus dixit Græcos.

|| Quam mecum Cel. Wyttenbach. communicavit, lubens et gratus adscribo observationem: "Demosthenes in Orat. Pro Corona, p. 313. ed. Reisk. Æschini objicit, eum matri suæ initiationes jactitanti operam ministrasse, βόων ἐλὼι οὐβῶν, καὶ ἰπαρχόμηνος ὕψις ἄττης, ἄττης ὕψις. Hæc Phrygia Sacra vocat Strabo, l. c."

sua et Matre Deorum, quamquam postremis temporibus duo hæc numina in unum conflata fuisse noverimus. Apuleius certe, quo nescio an alius quisquam scriptorum, qui extant, mysteria religionum et sacra gentilium perspecta magis et explorata habuerit, discrimen inter duo ista numina facit, ut colligere licet ex his verbis, l. ix. p. 221. ed. Elmenh., 'propter unicum cantharum [caliculum, in ed. Oudendorp. p. 612.], quem Deum Mater Sorori suæ, Deæ Syria, hospitale munus obtulit.' Illa vero Syria Dea fuit ipsa antiquissima Mater Deum Phrygia, ut inprimis ex Apuleio et Luciano, aut quocumque demum auctore libri de Dea Syria, plane constat.

Sed nunc videamus argumenta a Ryckio in medium allata. Primum id quidem ille concedit, Phryges, sive Briges, ex Thracia in Asiam trajecisse, et patrium sermonem secum advexisse, quod verissimum¹ est, sed Thracicam linguam initio non levem cum Gr. convenientiam habuisse affirmat. Atque id exinde colligi posse existimat, quod magna pars Græciæ a Thracibus fuerit occupata. Verum hoc argumento id, quod vult, vir doctus minime consequitur. Id quidem inde sequi potest, unam gentem ab altera accepisse nonnulla, quod etiam re ipsa contigit. Audiamus Salmasium, qui in istis rebus erat exercitissimus, in libro de Ling. Hellen. p. 403. 'Lingua,' ait, 'Græcorum ita fuit propria ipsis et peculiaris, ut tamen multa vocabula a Phœnicibus mutuata sit, plura a Getis et Thracibus.' Ex quorum numero illa quoque videntur fuisse, quæ a Phrygiis Græcos accepisse Plato testatur in Cratylō p. 57, 61. velut *πῦρ*, *ὄδωρ*, *κύμας* et alia.* Eadem Gr. lingua posteris temporibus ex Latinorum sermone innumera depromsit, ut testantur Glossaria Græcobarbara, propterea tamen diversissima lingua a Latina semper permansit. Quantum vero alioquin inter Thracic. ling. et Gr. interfuerit, ex Ovidii Tristibus et Luciano discere possumus. V. §. 4. Addatur Porphyrius de Abst. p. 196. [l. iii. §. 3.], et Dio Cassius l. li. p. 462, 463. [p. 658.], ubi lingua Thracum opponitur Græcæ, atque Ammianus Marcell. l. xvii. p. 363. [c. 4.], qui Thraciam scribit priscis temporibus tenuisse Barbaros, morum sermonumque varietate dissimiles. Equidem non est, quod dubitem, linguam Thracicam fuisse eandem cum Scythica, aut saltem parum diversam; quod aliquando fusius, Deo O. M. fortunante, in Scythicis Origg. ostendere + conabor. Quod vero ad Phryges sive Briges attinet, ipsum eorum nomen Thracicum est, et homines liberos significat.³ Quæ vox etiamnum in ling. Germ. extat, *frey*; unde etiam celebris Germanorum Dea Fria sive Freya nomen habet. Si qua fabulis veterum fides habenda esset, videri cuiquam posset, apud Phryges hujus Deæ memoriam non evanuisse. Servius enim in *Æn.* l. 182. Frigiæ filiæ *Ærepi*, ita legendum est, meminit, quæ nomen dederit Phrygiæ. *Φρυγίας νόμφης* etiam in Stephano Byz. reperitur mentio, in voce *Ἀργήμη*. Quod paulo ante dixi, confirmat Juba vetustus auctor⁴ ap. Hesych. in v. *Βρίγης*, *Ἰόβας δὲ ὑπὸ Λυδῶν φάινεται*, i. e. ut in notis exponitur, *ἀποφάινεται*, *Βρίγα λέγεσθαι τὸν ἐλεύθερον*, Juba autem affirmat, Lydos Briga, sive Brigem, hominem liberum appellare. Confundit Juba linguam Lydorum cum Phrygia, nisi forte utraque lingua hoc, uti multa alia habuerit communia.⁵ Pergit vir acutus atque contendit, Phryges post Dardani adventum penitus Græcissasse. Quod ne frustra dictum putare quis possit, duabus rationibus confirmare nititur. Primo ex Græcis et Varrone⁶ docet, Dardanum fuisse Arcadem gentem, eumque cum colonis Arcadibus in Asiam transiisse. Hæc vero nondum certa sunt et indubia. Græci quippe omnia sibi tribuebant, se vero ipsos *Ἀυτόχθονας* venditabant, nisi forte pauci viri sapientes non minus quam candidi nonnunquam profiterentur, quod plerique negare sustinebant. Hanc ipsam quoque Dardani historiam dubiam fuisse, fidem facit Servius in *Æn.* iii. v. 104. ubi Dardanus, inquit, Jovis filius et Electræ profectus de Corytho civitate Thuscæ primus venit ad Trojam, et illic parva ædificia collocavit. Eadem habet ad ejusdem libri v. 167 et 170. ubi eum ex Hetruria venisse, constanter perhibet. Alii autem eum ex Molossia seu Epiro venisse tradiderunt, ut vir Cl. M. V. la Croze mihi indicavit. Erant autem Barbari

¹ Phryges ab initio vocabantur Briges. Est vero in Thracia vestigium illius regionis, e qua Briges in Asiam transierunt. Suidas, *Θάμυρις, ἡ Θάμυρις, Θράξ*, i. e. *ἡ Θάμυρις, ἡς ἐν Βρίγιοις πόλις*. Hesychius scribit, *Βρίγες· οἱ μὲν Φρύγες, οἱ δὲ Βάρβαροι*. Et id confirmant Strabo L. xii. p. 550. [827.], Steph. Byz. v. *Βρίγης*, et ad istum locum Holstenius, sed et ante eos omnes Herod. L. vii. c. 73. Ex eodem Hesychii loco intelligimus, Phryges habitos fuisse pro Barbaris, quemadmodum Phrygia appellatur Barbaria. V. Turnebi L. ix. Adversariorum, c. 18.

² Sententiam Ryckii de Phrygiis origine Thracibus non potui non maxime probare. Id vero ægre tulerunt collectores Diarii Trivultini, qui in Mense suo Martio a. 1715 sic judicant p. 540. 'Selon luy les Phrygiens étoient Thraces, c'est ce qu'on aura de la peine à luy accorder.' Atqui in hac Dissertatione laudavi Ryckium, id ipsum etiam fatentem. Quem si evolvisset, sine dubio vidissent, virum eruditum suæ sententiæ auctoritatem conciliasse ex Herodoto L. vii. c. 73. et Strabone L. xiii. p. 590. ed. Basil., p. m. 460. [877.] Quibus testimoniis adde eundem Strabonem L. x. p. 324. [722.], L. xii. p. 379. [857.], Plinium L. v. c. ult., Steph. Byz. in v. *Δακτύρις*, Anonymum apud Suid. in v. *Διον*, Eustath. in Dionys. Perieg. [v. 521.] p. 54. Epiphanius de Hæres. p. 8. §. vii. Pertinet luc quoque locus Antisthenis apud Diog. Laert. l. c. ubi verbis *καὶ ἡ μὲν τῶν θίων Φρυγία ἵστίη* hæc adjunguntur, *ἰδοὺ γὰρ Θράκη μὲν*, et haud obscure ad communem Phrygiæ Thracumque originem respicitur. Hinc quoque *Æsopus Phryx* a quibusdam dicebatur Thrax. Verbo, nihil in hac Dissert. dictum fuit, quod et certius sit, et majori nitatur veterum auctoritate, et communi virorum doctum consensus, a quibus tamen Salmasius in notis ad Steph. Byz. v. *Σάβω* dissentit, abunde confirmatur; et quod adeo innumeris testimoniis, si rem hanc tanti ac multa probatione egentem existimaverim, facillime potuissim comprobare. Si quid in meo libello voluissim carpere, carpenda certe erant alia, quæ ipse deinde observavi, et curis secundis nunc emendavi.

³ Video etiam alios in ista sententia fuisse. Apud Suffridum Petri de Orig. Frisiorum L. i. c. 20. hæc ex Lazii Migrat. Gentium citata invenio: 'Quare nec mihi displicet conjectura illa J. Aventini, et Phrygas Asiaticos Teutonas fuisse lingua, a libertate sic nominatos, die Phryen, qui postea ab eadem libertate, depravata pronuntiatione, die Frianc appellati sunt.' Incidi etiam posthæc in alios, inprimis in Abelii ejusdem Historiam Monarchiarum, qui observatione mea usi sunt, quod in Abelii illo libro, qui tamen, dum hæc scribo, ad manus non est, series rerum satis declarat.

⁴ De Juba, Mauritaniæ Rege doctissimo ejusque libris historicis fit mentio ab Athenæo, Plutarcho, Dione Cassio, Plinio et aliis. V. Maussacus ad Harpocrat. v. *Παφάσιος*, et Cel. Fabricius in Bibl. Gr. vol. ii. p. 601. vol. xiii. p. 304. [Saxii Onom. Lit. Part. i. p. 178, 179.]

⁵ Cum his tamen conferantur, quæ infra disputabo.

⁶ Græci illi sunt Arctinus, vetustissimus Poëta, de quo vide Fabricii Bibl. Gr. vol. i. p. 8, 9. Satyrus et Callistratus, quorum sententiam Ryckius verbis Dionysii Halic. exhibet, p. 464. Confer et ea, quæ præcedunt apud ipsum Dionys. De Varrone res est magis dubia: ablegat nos Ryckius ad Servium in *Æn.* iii. 170. Verum Varronis sententiam Servius refert ad v. 167. quod obiter monendum, et ita scribit: 'Græci et Varro Humanarum Rerum, Dardanum non ex Italia, sed de Arcadia (leg. Arcadiæ vel Arcadica) urbe Pheneo oriundum dicunt.' Græcos designat, quorum Dionysius meminit. An vero Varronis mentem illic loci bene ceperit Servius, nihil affirmare ausim. Ex Samothracia profectum fuisse Dardanum, Varro haud dubie voluit. V. Macrob. L. iii. Saturnal. c. 4. An vero ex Arcadia eo venisse, indicare voluerit, de eo quæritur. Forsitan tamen aliorum opinionem adduxit tantum. Eundem Varronis locum respicit Servius in *Æn.* l. 382. Ceterum vero, venisse Dardanum ex Italia, Servius, præter locos jam citatos, testatur etiam in *Æn.* i. 239, 384. *Æn.* viii. 134, 135. *Æn.* ix. 10. similiter Macrob. in Somn. Scip. L. i. c. 7. et his multum antiquior Hellanicus apud Scholiast. ad Apoll. Rhod. L. i. v. 916. verbis, *Νῆσον ἰς Ἠλίκτης Ἀτλαντίδος*. Hinc Valerius Flaccus Samothracen vocat Electriam, L. ii. v. 431.

Tunc tenuis Lemnos transit et Electria tellus

Threiciis arcana Sacris.

Ita ex vestigiis Codicum MSS., quos inspexit Nic. Heinsius, et in quibus legitur, transita Electria tellus, legendum conjicio. Junge Arriani testimonium ap. Eustath. in Il. B. p. 351. Plutarchum in Camillo p. 252. ed. Steph.

* Valckenario V. Cl. *πῦρ* videbatur vox peregrina, non item *ὄδωρ*. Vocibus his omnibus origo Gr. attribuitur a Lennep. et Scheidio.

+ Origg. hæc Scythicæ ad me non pervenerunt. An supersint, et ubi lateant, me fugit.

in Epiro, et nominatim quidem Amphilochii. V. Thucyd. L. ii. p. 56. [c. 68.] et Chaones, ib. et p. 64. ed. Hervag. [c. 80.] Sed concedam, Dardanum fuisse ex Arcadia, illa tamen lingua vetustis illis temporibus prior erat Thracicæ, ut docet Salmasius de Ling. Hellen. Tandem Dardanus et Trojani, a Phrygibus diversi,¹ non Phrygiam² tenuerunt, sed partem Phrygiæ minoris.³ Hinc Servius in Æn. iii. v. 3. Phrygia in Asia est, Ilium in Phrygia minori. V. et Strabo L. xiii. [p. 591.] et Eustath. ad Diouys. Perieg. p. 121, 122. [v. 815.] Quod tandem Trojanorum imperium funditus deletum est, adeo, ut non defuerint, qui totam rem in dubium vocarent, uti Dion Chrysost. peculiari libro* ostendit. Ut ut id est, insignem ἀναχρονισμόν Ryckius committit, cum Brigum in Asiam adventum faciat priorem Trojæ ἀλώσει. Diu enim post captum Ilium illa migratio contigit, quod ex ætate Midæ, ducis in hac expeditione principis, vulgo colligitur. Ex quo possit videri etiam consequi, linguam Phrygiam antiquissimam non fuisse Thracicam, sed forte Lydiam vel Caricam, aut ex utraque illa commixtam, postea autem Brigum adventu a lingua Thracica absorptam, aut cum illa confusam fuisse. Multis annis ante Midam, teste Diog. Laert. L. i. c. 90. vixit Homerus, et hic tamen Phrygum meminit. Vide etiam de emigrationis tempore Eusebii Chron. Gr. p. 36. His accurate pensatis, dubitare quis possit, fuerintne forte duæ Phrygum sive Brigum in Asiam migrationes, fuerintne etiam plures Midæ, quod nomen in Phrygia commune fuerit? Sed id nunc non ago. Revertamur ad argumenta Ryckii. Majoris momenti videtur illa, quam deinceps affert, ratio: nomina filiorum Priami, quæ apud Apollod. extant L. iii. p. 210, 211. esse Gr., velut, Ἐκτωρ, Ἀλέξανδρος, Διήφοβος, Ἐλενος, Πάμμων, Πολίτης, etc. Video hic nomina Gr. compluria, nec tamen ad unum omnia, neque eadem plane significatione, qua Phryges usi fuerunt. Ἐκτωρ ex. gr. est vocabulum Gr., et significat clavum. V. Hesych. in v. Ἐκτορες: πάσσαλοι ἐν ῥυμῷ. Fortasse sic dicuntur a retinendo, et inde etiam anchoræ ἔκτορες πλημμυρίδος a Lycophr. v. 100. cum ejusdem originis videantur voces Gr. ἔκτωρ, ἴστωρ et ἰστωρ, nisi quis malit, ἔκτωρ scribi pro ἔχτωρ, cum Scholiaste ad Il. Ω. 272. Apud Phrygas vero Ἐκτωρ idem significavit, quod apud Persas Δαρειός, virum prudentem. Scribit Hesych. Δαρειός: ὑπὸ Περσῶν, ὁ φρόνιμος: ὑπὸ δὲ Φρυγῶν, ἔκτωρ, ubi opus non est, ut cum Th. Gale ad Herodoti L. vi. c. 98. pro ἔκτωρ legendum existimetur εἰρκτωρ. Si in mediam Græciam concesseris, multorum nominum non tam reddideris rationem, quam horum. Et tamen hæc dialectus, si Gr. fuit, ut volunt, immensum a communi Gr. sermone abiit, ut ex iis vocibus intelligimus, quas vetusti scriptores nobis reliquas fecerunt. Quis Græcorum ovem appellavit Μᾶ, ut Phryges, quis panem Βέκκον, quis vulpem Οὐανούν, quis regem Βαλ- λήνα, et similia, de quibus deinde dicam? Illa vero nomina Phrygum, quæ Homerus et Apollodorus habent, maximam certe partem pura putaque Gr. sunt. Præterea, sunt quædam in his nominibus, quæ scimus a Phrygibus aliter appellata esse. Apud Apollod. v. gr. p. 211. recensetur quidem Λυκάων, quod descendit a Λύκος, lupus, unde etiam apud Plin. L. viii. c. 34. et Pomp. Melam, L. iii. c. 9. Lycaon est nomen feræ apud Æthiopes ad genus luporum pertinentis. Lupum vero Phryges Δάνον appellarunt, ut observat Bochartus T. i. Opp. col. 1164. in dissert. epistolari de Æneæ adventu in Italiam.⁴ Itaque hoc nomen non est ex dialecto Phrygia, etiamsi Gr. sit, sed ex communi Græcorum lingua deductum. Et ita se res habet cum aliis. Aut igitur oportet hæc sint mere fabulosa, aut Dardanus ejusque posteris regis stirpis tantum lingua Gr. usi sint, quemadmodum apud Syros et Ægyptios contigisse videmus. Nam qui Syriæ post Alexandrum M. imperabant, Gr. loquebantur, ut ex eorum nominibus et aliis argumentis⁵ constat. Et tamen lingua Syriaca peculiaris lingua permansit, quod ex monumentis Palmyrenis et ex versione N. T. Syriaca manifestum evadit. Idem etiam in Ægypto contigit, quod prolixius explicare, nec necessarium puto, nec tempus permittit. Unum adjungam Lagidas Græce locutos fuisse, cum fuerint linguæ Ægypt. imperiti, docet Plutarchus in Antonio p. 927. Superest aliud, quod dicamus, illos Priami filios sic a Græcis, aliter vero a Phrygibus appellatos esse, quod in multis contigisse docuit me vir eruditus.⁶ Sic Paris a Phrygibus, a Græcis vero Alexander dicebatur. Varro de L. L. i. vi. p. 78. 'Alexandrum ab eo appellatum in Græcia, qui Paris fuisset.' Qui Græcis erat Astyanax, a Phrygibus Scamander appellabatur. Quod discrimen ipsi Trojani observarunt. V. Hom. Il. Z. v. 402, 403. Monet Eustath. p. 626. Heleno nomen Scamandri primitus fuisse, sed Helenum se vocasse de præceptore Heleno Edono Thrace, a quo vaticinandi artem didicerat. Quod vero ad Phrygia nomina attinet, videmus tam vetusta quam recentia longe aliter se habere, atque Græcis prorsus dissimilia esse, velut Hyagnis, Marsyas, quorum alter Musicus ille cel., alter Rex, cujus Servius meminit in viii. Ecl., † Gordius, Midas, Lityerses, qui sunt antiquiores. Etiam recentiora nomina nihil cum Græcis habebant commune. Athenienses servos suos Manes et Midas appellabant, ut Strabo et alii observant.⁷ Hinc de nomine Maniæ,

¹ Trojanos a Phrygibus origine diversos fuisse, certis argumentis potest comprobari. Nam 1. diversas habuerunt migrationes, et diversis ex regionibus in Asiam appulerunt. 2. Durante imperio Dardanidarum, leguntur Trojani cum Phrygibus similitudines habuisse et sæpe bella gessisse. Ex. gr. Tros rex Trojæ contra Tantalum Phrygiæ regem dicitur arma sumsisse. V. Euseb. Græca p. 31. ubi tamen paulo ante dubitat, sitne Tantalus Phrygiæ rex appellandus, an vero Mæoniæ. Sed dubium illud nullius est momenti. Bel- lam regi Trojanorum cum Phrygum rege intercessisse affirmant omnes. Cf. Freculfi Chronicon T. i. L. ii. c. 13. Eandem rem commemorat Ammianus Marcell. L. xxii. p. 236. et Herodian. L. i. [c. 11. sed ad istum locum consulantur interpretes] p. 17. qui uterque tamen, levi discordia, non Troem nominat, sed Ilium. 3. Etiam scriptores veteres distinguunt Trojanos et Phrygas, Strabo L. x. p. 326. L. xii. p. 388, 389, 395. L. xiv. p. 457. Dionys. Halic. loco infra citando, Scholiast. ad Apoll. Rhod. L. i. v. 937. ἡ Φρυγία παράκειται τῇ Τροάδι.

² De Priamo quidem ait Polyxena apud Enrip. in Hec. v. 349, 350.

ὃ πατήρ μὲν ἦν ἀναξ

Φρυγῶν ἀπάντων.

Sed ne dicam, Trojanorum ditionem sub Priamo late se extendisse, quod Strabo docet L. xiii. p. 402, 403. ipse Priamus apud Hom. Il. r. 184. seqq. Phrygiam a Troja distinguit, ubi Phrygiam majorem, ad fluvium Sangarium sitam, intelligit Eustath. p. 402. quem et vide, p. 429. In Scholiis ad Il. B. v. 369. hinc leguntur, ὁ ποιητὴς διαστίλλει Φρύγας καὶ Τρώας: οἱ πῶτεροι δὲ συγγίνοι τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν Τρωάδα.

³ Φρύγας ἀμφότερους habes ap. Xenoph. L. i. Cyrop. p. 13. [c. 1.] Idem L. ii. sub init. Φρυγίαν μεγάλην commemorat, et Φρυγίαν τὴν παρ' Ἑλλήσποντον L. iv. [c. 2.] p. 93. Eustath. in Il. B. p. 364. τῆς μικρᾶς δὲ φασὶ Φρυγίας ἦσαν οὗτοι, οὐ μὴ τῆς μεγάλης, τῆς παρὰ Σαγγάριον καὶ μίτης. Idem ad Il. T. p. 402. ait Trojam fuisse περὶ μικρὰν Φρυγίαν.

⁴ Nescio tamen, unde pateat, lupum a Phrygibus dici Δάνον. Bocharto credidi, multis de voce illa agent. Nunc vero credo, eam memoria lapsam fuisse, et respexisse ad vocem Γάνος, de qua infra monebo. Plutarchus ceteroquin auctor est in libro, Quomodo Juvenes Poëmata audire debeant p. 38. ed. Steph., Macedones Δάνον dixisse mortem. †

⁵ Eusebius L. i. Hist. Eccl. c. ult., L. iv. c. ult., Photius, p. 402. Cf. Benti. de Epist. Phal. p. 404.

⁶ Quo tempore hæc mea Disquisitio edebatur, reticendum erat M. V. la Croze nomen, ex ipsius voluntate.

⁷ Phrygiacum et servile nomen est Manes, cujus femininum Mania jure videatur, observante Casaubono ad Athen. l. c. Mania Dardanensis memoratur ap. Xenoph. L. iii. [c. 1. 8.] p. m. 338. Plura de hoc nomine legas apud Fabric. ad Sextum Empir. in fine L. ii. Pyrrhon. Hypotyp., et Menagium ad Diog. Laert. L. v. p. 516. Midias gener Maniæ occurrit ap. Xenoph. l. c. p. 389. et Midia mulier Phrygia in Pindari Olymp. vii. [v. 55.] p. 63. ibi Scholia p. 62, 63, 158.

* Orat. xi. t. i. p. 307. seqq. ed. Reisk.

† Dubium non est, quin scripserit Bochartus l. c. Δάος, modo comparetur ejusdem Hierozoicon, t. i. l. iii. c. 10. ubi non neglexit hoc Hesychii, Δάος—ὑπὸ Φρυγῶν, Δάος, ad q. l. legendus Albertus.

‡ Nihil illic de Marsya rege Phrygum, sed ad Æn. iii. 359. In hac disputationis parte nec doctrina videtur accurata, nec diligens et acuta disserendi ratio. Pleraque nomina non abhorrerent ab origine Gr.

"ΑΓΔΕΣΤΙΣ vel "ΑΓΔΙΣΤΙΣ nomen Phrygium Matris Deorum. De Berecynthiis, Phrygia gente, et de Phrygibus in universum scribit Strabo l. x. p. 469. [717, 718.], "Ρέαν μὲν καὶ αὐτοὶ τιμῶσι καὶ ὀργιάζουσι ταύτην, μητέρα καλοῦντες, καὶ "Αγδεστιν, καὶ Φρυγίαν, θεὸν μεγάλην. Sic enim legendum, non "Αγεστιν, vel "Εστίαν, vel etiam Αἰεστιν, monuit Casaubonus. Ab Hesych. vocatur "Αγδιστις.*

"ΑΖΗΝ apud Phrygas barba dicebatur juxta Hesych. et auctorem Etymol. "Αζήν σημαίνει τὸν πώγωνα κατὰ Φρύγας, teste Etymol. Alter dedit "Αζενον, πώγωνα Φρύγες. Legendum videtur "Αζένα, πώγωνα.†

"ΑΔΑΓΟΟΥΣ· θεὸς τις παρὰ Φρυγῶν, ἑρμαφρόδιτος, ut monet Hesych. Apud Bochart. dicitur "Αδαγούς, quod parum differt, uti quoque "Αδαγός, quemadmodum legi vult Alex. Morus in notis ad quædam loca N. F. p. 96. ed. Fabric. Sed audacior est, quam ut possit probari, Salmasii conjectura, in Exercit. Plin. p. 248. nomina "Αδαγούς in "Αδαγός et Φρυγὶ in Σύροις mutata cupientis.

"ΑΔΑΜΝΑ, amicus, et "ΑΔΑΜΝΕΙΝ, diligere. Hesych. "Αδαμνεῖν τὸ φιλεῖν. καὶ Φρύγες τὸν φίλον "Αδάμνα λέγουσιν. Sunt sine dubio voces Barbaræ et Gr. scriptoribus inusitatæ.

"ΑΚΡΙΣΤΙΣ, fur femina, monente Bocharto. Sed et aliam insuper adjectam invenio hujus vocis expositionem apud Hesych. "Ακριστιν κλέπτριαν, ἀλετρίδα Φρύγες. In lingua Phrygia etiam hoc nomine dicebatur molitrix, μυλωθρός. Sopingius in margine codicis sui correxerat "Αλέτριαν. Quid hoc vocis sit, idem Hesychius docet. "Αλετρίαι, inquit, γίνονται τινες παρθέναι, αἱ τινὲς [αἰτινὲς] τὰ εἰς τὰς θυσίας πόπανα ἀλοῦσι, καὶ ἐστὶ τοῦτο ἐπίτιμον, "Αλετρίαι sunt virgines, quæ placentas in sacrificiis adhiberi solitas pinsunt, atque id honorificum habetur. Sed fortasse in utroque, at certe in priori loco "Αλετρὶς potest servari. Non tantum hoc vocabulum invenitur apud Hom. Od. γ. 105. et Aristoph. Lysistr. v. 644. sed et respexisse videtur Hesychius ad Schol. Aristoph. l. c., qui scribit, γίνονται δὲ τινες τῶν εὐγενῶν ἀλετρίδες τῇ θεῇ παρθέναι, αἰτινὲς τὰ εἰς τὴν θυσίαν πόπανα ἀλοῦσι, καὶ ἐστὶν ἐντιμον τοῦτο.

"ΑΡΙΥΤΤΑΣ· τὴν Λάμειαν. Φρύγες, apud Hesych. Bochartus præbet "Αργήτας.‡

"ΑΡΜΑΤΕΙΟΝ est appellatio Phrygia cujusdam cantilenæ. Hesychius tantum scribit "Αρμάτειον μέλος, nulla mentione Phrygum facta. Sed possunt ejus verba aut suppleri aut aliunde illustrari. Respicitur enim ad Eurip. Orest. v. 1387, sqq.

"Ιδιον, "Ιδιον, ὦ μοι μοι,
Φρύγιον ἄστυ καλλιβωλον,
"Ιδας ὄρος ἱερὸν,
"Ως σ' ὀλόμενον στένω,
"Αρμάτειον ἀρμάτειον μέλος
Βαρβάρῳ βοῇ.

ad quæ Phrygis verba in Scholiis multa notantur [inprimis in ed. Musgr. v. iv. p. 393, 394], quibuscum comparentur Eustath. ad Il. X. p. 1276. et Etym. M. p. 145. Existimarunt tamen illi esse vocem Gr. originis.

"ΑΡΤΕΜΙΣ nomen Dianæ videtur Phrygiacum, ut conjicio ex verbis Clementis Alex. l. i. Strom. p. 323. [384, ubi tamen legatur Potterus], Φρυγίαν τε οὖσαν κεκλησθαι "Αρτεμιν. Convenit nomen Artamæ, regis Phrygum apud Xenoph. in Cyrop. [l. ii. c. 1.]

"ΑΤΤΑΛΗ lingua Phrygum est guttur. Apud Hesych. legitur, "Αττάλη φάρυξις, ὑπὸ Φρυγῶν. Salmasius legit φάρυγξ. Alii aliter.

ΒΑΓΑΙΟΣ cognomen Jovis Phrygium. Hesych. Βαγαῖος ὁ μάταιος, ἢ Ζεὺς Φρύγιος, μέγας, πολλὸς, ταχύς.

ΒΑΛΛΗΝ sive ΒΑΛΗΝ utuntur soli Phryges, ut supra monui, significatione regis. Scribit Hesych. Βαλλήν

βασιλεὺς. Φρυγιστί. Sumtum hoc est e Sexto Empir. l. i. adv. Mathem. c. 13. ubi οἱ παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ ποιμένες, "Ἰὼ Βαλλήν λέγοντες, "Ἰὼ βασιλεῦ λέγουσι Φρυγιστί. Cf. Eustath. ad Il. Γ. p. 381, Seld. de Dis. Syr. p. 216. et E. Spanhem. ad Callim. p. 28.‖

BAMBALON apud Phrygas in usu, non item apud Græcos. Hesych. Βάμβαλον ἱμάτιον καὶ τὸ αἰδοῖον. Φρύγες. Si forte vocabulum significatione priori de pallio sive veste contra frigora, non certe notione posteriori de pudendis, extra Phrygiam notum fuisse videtur.

BATABAKHΣ, Sacerdos Pessinuntius apud Plutarch. in Mario, p. 415. Βατάκης est apud Suidam in v. Γναῖος, quæ suo loco mota quæri debet in Γα, non in Γν. Sic etiam in Cod. MS. Plutarchi inventum fuit. V. Gallicam hujus scriptoris versionem A. Dacerii T. iv. p. 124. et cf. Epigrammata MSS. et Hephæst. in Vossii notis ad Catul. p. 163. In excerptis Diod. Sic. apud Photium p. 637. [1184.] scribitur Βατάκης sive Βατάκις. Inde fere conjicias, hoc fuisse nomen dignitatis, et sic Phrygibus dictum fuisse Archigallum, quamvis tantum vocetur ἱερεὺς, et a Livio l. lxxviii. sacerdos. ¶

ΒΕΔΥ sive ΒΕΔΥ sermone Phrygum denotat aquam, vel aërem, secundum alios. Facit huc præsertim locus Clementis Alex. l. v. Strom. p. 568. [673.], Βέδν μὲν γὰρ τοὺς Φρύγας τὸ ὕδωρ φησὶ καλεῖν· καθὼ καὶ Ὀρφεὺς [p. 383, 314. ed. Gesn.],

Καὶ Βέδν Νυμφῶν καταλείβεται ἀγλαὸν ὕδωρ.
ἀλλὰ καὶ ὁ Θύτης Δίων ὁμοίως φαίνεται γράφειν· Καὶ Βέδν λαβὼν, κατὰ χειρῶν καταχέου, καὶ ἐπὶ τὴν ἱεροσκοπίην τρέπον. "Εμπαλιν δὲ ὁ Κωμικὸς Φιλύδεος, Βέδν τὸν ἀέρα, βιόδωρον ὄντα, διὰ τούτων γινώσκει·

"Ελκεῖν τὸ Βέδν σωτήριον προσέχουμαι·
"Ὅπερ μέγιστόν ἐστιν ὑγείας μέρος·

Τὸ τὸν ἀέρ' ἔλκεῖν καθαρὸν, οὐ τεθολωμένον.
συνομολογῶς τῆς τοιαύτης δόξης καὶ ὁ Κυζικηνὸς Νεάνθης, γράφων τοὺς Μακεδόνων ἱερεῖς ἐν ταῖς κατευχαῖς, Βέδν κατακαλεῖν ἴλεω αὐτοῖς τε καὶ τοῖς τέκνοις· ὅπερ ἐρμηνεύουσιν ἀέρα. Locum hunc, cum sit notatu admodum dignus, dedi integrum, sed sine versione Latina, ne sim justo longior.

ΒΕΚΟΣ vel ΒΕΚΚΟΣ, panis. Videntur Phryges, sine terminatione Gr. dixisse Βέκ, quem in modum hæc vox extat in Scholiis ad Apoll. Rhod. l. iv. v. 262. et Aristoph. Nub. v. 397. Esse eam originis Phrygiæ dubio caret. Non modo testantur Suidas in v. Βεκεσέληνε, ubi scribitur Βέκκος et Βέκκε, et Hesych. apud quem Βέκος ἄρτος, Φρύγες: sed inprimis Herodotus l. ii. c. 2. ubi antiquitas linguæ Phrygiæ præ Ægypt. ostenditur. Usurpatam hanc vocem reperio ab Hipponacte apud Strabonem l. viii. p. 235. [524.], e quo loco forsitan conjici queat, etiam Cypriis in usu fuisse, nisi simpliciter et generatim pro pane usurpaverit, atque hunc significatum desumeret ex historia, quam Herodotus refert. Consule etiam, si tanti videbitur res, Tzetzen Chil. iv. Hist. 2. Th. Gale et Gronov. ad Herodoti l.

ΒΡΙΚΙΣΜΑΤΑ· ὀρχήσεις Φρυγιακή. Hesych. Sic igitur vocabantur saltationes Phrygiæ. Sed forte vox ista efficta fuit de nomine Phrygum, qui ipsi dicebantur Βρίγες et Βρίκες.

ΓΑΛΛΑΡΟΣ· Φρυγιακὸν ὄνομα παρὰ Λάκωσι. Hesych. Non intelligo, cur Laconum mentio fiat. Quid autem Phrygibus significaverit, non additur. An cum Bocharto Γάλλαρος interpretandum de nomine proprio Phrygio, sed in usu quoque apud Lacedæmonios? Non est conjectura improbabilis.

ΓΑΝΟΣ est sine controversia vox Gr. et non una notione a scriptoribus antiquis frequentata, tam Poëtis, quam Oratoribus. Æschinem appellat testem Harpocrat.

* Bochartus malit legi Φίλισκος. Ejus nominis fuere varii Poetæ, sed Tragici. V. Fabric. in Bibl. Gr. v. i. p. 686. Neanthen Cyzicenum, Rhetorem, discipulum Philisci Milesii, memorat Suidas Νεάνθης. Rectius fortasse in Clemente restituitur nomen Philyllii, cujus Comici sæpe Athenæus meminit. Cf. Reines. l. iii. Var. Lect. p. 382, et Casaub. ad Athen. l. iii. p. 89. [Cl. Rahnken. ad Timæi Lex. Plat. p. 167.]

* V. viri eruditi ad Arnob. l. v. p. 158 seqq., et Albertius ad Hesych. v. "Αγδιστις.

† Ita Kusterus. An rectius, "Αζίνα, τὸν πώγωνα.

‡ Hoc non inveni apud Hesych. V. not. ad "Αργυῖτας.

¶ Æschylus in Pers. v. 659, Βαλὴν ἀρχαῖος Βαλὴν. Monet Scholiastes, vocem de rege usurpari, Euphorionem vero affirmare, esse eandem e dialecto Thuriarum. Consulantur viri eruditi ad Hesych. v. Βαλλήν.

¶ Non unus hic error est. Verba Suidæ loco suo nequaquam mota sunt. Pertinent enim ad v. Γάλλος, ἀπώστος, t. i. p. 466,

ubi Βαττάκος. Ductum id e Polybio, monente, post Valesium, etiam Kustero; cum incertum videatur Drakenborchius ad Liv. l. xxxviii. c. 18. Levi mutatione repetiit Schweighæuserus t. iv. p. 225. In Eclogis Diodori t. ii. p. 537. appellatur Βαττάκος. Nomen non additur a Livio, l. c. Quæ autem leguntur l. lxxviii. c. 9. non sunt Livii verba, sed ex aliis collecta a Freinshemio, cui dicitur Batabates. Nec opinor esse nomen dignitatis, sed proprium, quia Polybius non ejus tantum meminit, verum "Αττίδες καὶ Βαττάκου τῶν ἐκ Πισσηνίουτος ἱερίῳ τῆς μητρὸς τῶν θεῶν.

nomen Phrygium. Vide et Thesaurum Cellarii hac voce. Videtur habere affinitatem cum Νάρικος, de quo in ante-oedentibus.*

ΣΑΒΑΖΙΟΣ, Bacchus, apud Phryges. Hesych. Σαβά-
ζιος· ἐπώνυμον Διονύσου· οἱ δὲ νῦν Διονύσου καὶ Σαβῶν
ἐνίοτε καλοῦσιν αὐτόν. Φρῦξ δὲ ὁ Σαβάζιος. Cf. Steph.
Byz. v. Σάβοι, ibi Salmasium [et Holstenium], Scholia
Ulpiani in Demosth. p. 183. ed. Paris. Plura dixi in
Dissertatione de Remphah, p. 84. [T. ii. Opusc. p. 67,
68.], et in notis MSS. ad eandem.

ΣΑΓΑΡΙΟΣ vocatur ποταμὸς Ἀνδίας καὶ Φρυγίας ab
Hesychio, dictus ab aliis Σαγγάριος, Σάγαρος, Σάγαρις,
Σαγγάρις. Nomen occurrit per frequenter apud veteres
Geographos, Historicos, Poëtas, etiam Latinos.

SMINTHOS mures vocari a Phrygibus annotavit
Servius ad Virg. l. iii. Æn. v. 108, Cretenses vero murem
dicere Sminthicem, ubi quoque de origine Apollinis
Sminthei. Cf. Eustath. in Il. A. p. 34. ed. Rom.†

Satis de lingua Phrygia dictum. Antequam vero pedem promoveam, unum est, quod annotare opera
pretium existimavi, linguam Phrygiam in his oris fuisse veluti præcipuam, ex qua in alias multa defluerint.
Nam lingua Lydia et Carica multa cum Phrygia habuit communia, quod etiam Bochartus observavit. Ipsi
quoque Armenii multa ex Phrygum lingua habuerunt, quod ab Eudoxo didici, cujus verba Eustath. conservavit
in Dionys. Perieg. p. 106. [ad v. 694.], Ἀρμένιοι τὸ γένος ἐκ Φρυγίας, καὶ τῇ φωνῇ πολλὰ φρυγίζουσιν; Armenii a
Phrygibus genus ducunt, et lingua sua etiam vehementer ad Phrygiam linguam accedunt. Eadem habet
Steph. Byz. v. Ἀρμενία. Nempe si Herodoto credimus, L. vii. c. 73, Armenii fuere Phrygum ἀποικοί, quod
intelligi potest de colonia Phrygum in Armeniam missa. Quæ ideo potissimum adduxi, ut tanto magis con-
staret, linguam Phrygiam a Gr. esse maxime alienam. Nam Armeniorum lingua, uti ex nonnibus regionum,
urbium et virorum perspicitur, tantum a Gr. distulit, quantum hodie forsitan a Sarmatarum dialecto differt
Germanica.

§ 9. De Lingua Lydorum.

Lingua Lydia, etsi in multis rebus cum Phrygia conspiraverit, ab ea tamen fuit diversa. Atque hoc vel
exinde recte colligi potest, quod linguæ Lydiæ tanquam peculiaris sæpe mentio fiat: sed et Strabo L. xii.
p. 393. [857.] diserte eam a Phrygia discernit, ubi scribit, linguam Mysorum ex Phrygia et Lydia esse com-
mixtam. Gr. non fuisse, ut alii volunt, satis declarant nomina Lydia, quorum mentionem fieri videmus; cujus
generis sunt Meon, Manes, Cotys, Atys, Adyes, Alyattes, Lydus, Cambletes, Jardanus, Adramytis, Meles,
Myrsus, Candaules, Dascylus, Gyges, Celmis, Bacelas, Cræsus et alia, quibus tamen recensendis facile super-
sedere possum, cum hactenus nemo, quod sciam, singularibus argumentis originem eorum Lydiam impugna-
verit. Accedit, Lydos accenseri Barbaris. Vitio versum est Messeniis, Cræsi donis acceptis, primos e Græ-
cis amicitiam cum Barbaris iniisse, ut testatur Pausanias in Messenicis, p. 115. [290.] Hinc Tzetzes in Lycophrone
scribit, p. 29. Βάρβαροι δὲ οἱ τε Λυδοὶ καὶ οἱ Παφλάγονες. Adde Plut. in Consolat. ad Apollon. p. 196. ††
Differentia Pelasgorum, qui pro Græcis habentur, et Lydorum, ratione cultus divini, morum et
studiorum, ἐπιτηδεύματων, adstrui possit e Dionysio Halic. p. 23, qui brevi ante ex Xantho Lydio refert duos
fuisse Lydiæ populos, a totidem Principibus denominatos, Lydos nimirum et Torebos, quorum dialectus etiam
in nonnullis distulerit, quoniam admodum apud Græcos Ionica dialectus a Dorica.

Nunc jam voces quasdam Lydias videamus, hinc inde ex vetustis scriptoribus conquisitas.

* Dascylus pater Gygis est notissimus, distinguendus ab altero Dascylo, Tantali filio, cujus meminerunt Apollodorus L. ii. p. 111.
et Scholiastes Apoll. Rhod. L. ii. v. 726. [item v. 754.] Ille etiam et filius memorantur in Epigrammate Alcanis, quod extat in
Anthologia MS., et a Xylandro, Salmasio, Holstenio aliisque jam vulgatum est,

Καὶ Μούσας ἐδάην Ἑλληνίδας, αἱ με τυράννων

Θῆκαν Δασκίλει κρείσσονα καὶ Γύγῳ.

In eodem epigrammate commemorantur Κίλμις, de quo in Exercitationibus meis MSS. in Eratothenis catalogum Regum Thebæorum
in Ægypto, et Βαυλάς, quæ tanquam nomina Lydia proferuntur. Βαυλάς extat apud Lucianum Pseudol. p. 450. ed. Basil. Vide
quoque Hesych. v. Βάυλος et Paræmiographos.††

* In Glossario veteri: Riscus, Κιβωτὸς· μεγάλη, p. 187. ed. H. Steph., item Vulcanii, apud quem in alio Glossario p. 526, Ἀλγυαξ, Arca, Riscus. Comparetur imprimis Hemsterhusius ad Pollucem x. 137, cujus hæc verba adscribam: 'a Græcis ad Romanos, non a Phrygibus devenisse satis constat: Græci unde acceperint, non facile dixerō; nollem tamen a Phrygibus accepisse negare.' Negavit autem Scheidius, originem vocis ρίσκος repetens a ρίω, ρίζω.

† Hæc scribens, non sibi in memoriam revocasse videtur Jablonskius, nec etiam Bochartus, quæ habet Hesych., Σμίνθα· ὁ κατωικίδιος μῦς, et Σμίνθος· μῦς. καὶ ὁ Ἀπόλλων δι Σμινθίδος, διὰ τὸ ἐπὶ μυνωτίας φασὶ βιβλίσθαι. Legantur ibi Albertius et alii, Villosionus ad Apoll. Lex. Hom. p. 607. A Strabone l. xiii. p. 912. mures dicti legantur Σμίνθιοι, sed Σμίνθιο est in Lycophrone, v. 1306.

‡ Aliter visum est Polluci l. vii. segm. 86, quem vide et notas eruditorum.

¶ Quæ mihi inter legendum pauca alia occurrerunt vocabula, aut vere aut falso Phrygiaca dicta, ea hic addam.

AGDUS. 'In Phrygiæ finibus,' ait Arnob. l. v. p. 158, 'inaudite per omnia vastitatis petra est quædam, cui nomen est Agdus, religionis ejus ab indigenis sic vocatæ.'

* AKPIΣΙΑΣ· Κρίνος, παρὰ Φρυγίων, Hesych.

* APMAN· σημαίνει τὸν πόλεμον τῇ τῶν Φρυγίων διαλέκτῳ, ὡς φασὶ Παλαμήδης ἱστορικὸς ὁ τὴν κυμμένην λίξιν συναγαγών· Μιδάδιος. ἡ τὸν ἱπποπόδον, ὃν φέρουσι Φρύγες ἱπποχούμενοι ἵπποις. Ita auctor Etymol. M. v. Ἀρμάτιον. Quid significet ἱπποπόδος, dicant Hesych. et interpretes h. v.

ATTAGUS, hircus. Scribit Arnob. l. v. p. 159: 'Hircos Phryges suis Attagos elocutionibus nuncupant.'

ΓΕΛΑΡΟΣ· ἄλκιφον γυνή, Φρυγιστί. Hesych. ibi notæ.

APOTTOT, nasus, rostrum. Videtur Epiphanius, t. i. Op. p.

ΣΥΤΧΟΙ sunt ἐποδήματα Φρύγια, teste Hesych. Non certe vocabulum est origine Gr. neque quod præcedit ibidem Συκχάδες.‡ A Σύκχος non multum differt Latino- rum soccus et socculus. Cf. Salmas. ad Tertull. de Pallio, p. 383.

TIARA. Ad Virgilii verba l. vii. Æn. v. 247. Servius scribit: (Tiaram) Pileum Phrygium dicit, laudatque Juvenalis verba, vi. 516. Et Phrygia vestitur bucca tiara, ubi Scholiastes: 'Tiara pileus est, quo Phryges utuntur, cum celebrant sacra.' Vocem Τιάρα Græcos accepisse a Phrygibus, et a Græcis Romanos autumo, quamvis non nesciam, viros summos ejus originem quæ- rere in lingua Persica. V. Vossius in Etymol. L. L. v. Tiaras, Brissonius de Regno Pers. l. i. §. 46. ac seqq., Relandus Part. ii. Dissert. Misc. p. 252, 253. Tantum adjungatur, Cyrillo in Lexico MS., monente Cel. la Croze, Τιάραν dici Φρύγιον πελῖον βαρβαρικόν. ||

416. originem vocis quæreret in Phrygia; sed Timotheus Presbyter, in Cotelieri Monumentis Eccles. Gr. t. iii. p. 378, in Galatia. ZEMEAEN· βάρβαροι ἀνδράποδοι. Φρύγες. Hesych.

ZETMANTHN· πηγή. Φρύγες. Hesych. c. n. Alberti. Cf. Heringa in Obs. Crit. p. 217.

ΛΙΤΤΕΡΕΑΣ, cantilenæ genus Phrygiacum. Pollux, l. iv. segm. 54. Λιτιρίσας (ἄσμα) Φρυγίων. Consulatur ad istum locum Seberus et Jungermannus, Albert. ad Hesych. t. i. p. 489.

* OPOT, supra. Achilles Tatius in Arati Phænomen. p. 129. (ed. Petav. in Uranologio), τὸ δὲ ὄρου τὸ ἄνω δηλοῦν Φρυγὴν ἰδίαν, ὡς Νισπτόλιμος ἐν ταῖς Φρυγίαις φωταῖς. Glossæ Neoptolemi, quarum etiam Athenæus meminit l. xi. p. 265. ed. nov., si adhuc superessent, plura nobis et certiora de lingua Phrygia innotescerent, cum a Strabone l. xiii. p. 822, dicatur ὁ γλωσσόγχαρος, talis nempe κατ' ἴσχυριν, monente Casaubono, et μνήμης ἔξιος.

ΣΟΤΣΑ. In Lexico Regio, quod citat Albert. ad Hesych. t. ii. p. 1238. Σούσα· τὰ λίμια, παρὰ Φοίνιξι, καὶ τὰ κρίνα, κατὰ Φρύγας.

ΤΑΣΚΟΣ, πάσσαλος, paxillus. V. Epiphanius ac Timotheum, supra laudatos, v. Δροῖγγος.

¶ Pars epigrammatis servata est a Plutarcho de Exilio. v. iii. p. 287. ed. Oxon.

** Editæ sunt a Vignolio t. ii. Chronologiæ, sed nihil ibi de Κίλμις.

†† Nihil huc faciunt aut locus Hesychii, aut verba Luciani t. ii. p. 356. t. iii. 175. Comparentur docti homines ad Thom. M. p. 138, 139.

‡‡ Quo in loco non tantum Lydi, ut Ægyptii, Syri alique ho- rum similes, opponuntur Græcis, verum etiam Barbaris aliis, Cel- tis, Gallis, ceteris, qui sunt generoso pleni spiritu, v. l. p. 312. ed. Oxon. in 4. Gyges dicitur πρῶτος βαρβάρων, qui Delphis dona dedicavit, in Herodoti l. i. c. 14.

interpretantur. Ita monuit Hesych. v. Ἰβρι. Similiter Ægypt. III duplici eadem gaudet notione, quod pro multum ponitur Ps. xvii. 16, et alibi, pro clamare Ps. iii. 4. aliisque in locis. An vero lectio Ἰβρι recte se habeat, dubitare nos jubent, quæ apud Hesych. sequuntur in vocibus Ἰβρί, Ἰβρικίνησαι et Ἰβρικίνησαντες. Quod autem is supra in v. Βρι scripserat, non admodum huc facit.

IMBPOYΣ. βοῦς. Λυδοί. Hesych.*

KANΔΑΥΛΗΣ nomen proprium regis Lydorum, cuius historiam narrat Herod. L. i. c. 7. et sequentibus. Tantum de origine nominis jam disserendum. Τὸ δὲ Κανδαύλης τὸν σκυλοπνίκτην λέγει, ut scribit Tzetzes Chil. vi. Hist. 54. Interpretes vertit pelle præfocatum, quasi esset σκυλοπνίκτον, quam quidem veram esse explicationem non puto. Quid enim regi Candauli istiusmodi nomen indere potuerat? At forsitan dicas, a Gyge ille suffocatus est cingulo laneo. Quod si vel verum esset, et non repugnaret Herodoto, probandum tamen foret, hoc ei nomen post mortem demum fuisse impositum. Erat Candaulus nomen Divinitatis, quod rex ille sibi ipse assumerat. Cujuscemodi exempla apud Ægyptios, Græcos, aliosque populos veteres non deficiunt, ut in Glossario Ægypt. et in Annot. ad Eratosthenis Catal. sæpius a me observatum fuit. Scribit autem Hesych. Κανδαύλης Ἑρμῆς ἢ Ἡρακλῆς, quod de Lydis esse accipiendum, vix est, qui dubitare possit. Suspicio apud Tzetzen legendum esse σκυλοκλέπτης, spolia auferens, quod utriusque, et Herculi et Mercurio, satis convenit, alter enim virtute, dolo alter spolia aufert. Aut fortasse rectius legetur σκυλοπνίκτης, i. e. pugnans pelle leonina indutus. Est enim σκύλον pellis quidem in genere, tum vero etiam singulatim pellis ferarum, veluti ursi, unde apud Hesych. Σκύλον, δέρμα ἄρκτου, et leonis, monente Schol. Sophocl. in Aj. p. 2. a. ed. Cantab. Καλλίμαχος ἐπὶ τῆς λεοντέας δοῦναι. Τὸ δὲ σκύλον ἀνδρὶ καλύπτει.†

KANΔΑΥΛΟΣ, condimenti sive edulii genus Lydicum. Ejus autem meminit Athen. L. xii. p. 516. [418, seq.] his verbis, καὶ κανδαυλον δὲ τινα ἔλεγον οἱ Λυδοί, οὐχ ἓνα, ἀλλὰ τρεῖς. οὕτως ἐξήσκητο πρὸς τὰς ἡδυκαθείας. Plura ibidem adjunguntur e Tarentino Hegeippo, Alexide, Philemone, Nicostrato et Menandro. Coquus apud Alexidem ait, se candaulum nec comedissemquam, neque id nomen audissem. Erat nempe peregrinum et barbarum. Plutarch. L. iv. Sympos. p. 664. conjungit Ἀβυρτάκας καὶ Κανδυλους καὶ Καρύκας. Dicitur etiam Κανδαυλος ab Eustath. ad Hom. Il. p. 1144, sed ab Hesych. Κανδυλος, omisso autem nomine Lydorum. Cf. Pollux L. vi. c. 10. [segm. 69.] et ipse Athen. L. xiv. p. 664. [419, et ad h. l. Schweighæus. p. 701. 702.] Nisi fortasse κανδαυλος et κανδυλος condimentum fuerit diversum. Utrum Κανδαυλος a Candaule rege sic appellatum fuerit, an vero nomen utrumque ex communi fonte defluerit, aliis disquirendum relinquo.

KAIYN puto Lydos appellasse falconem. Tyrrenis tribuit Servius, sed quo tempore recens in Italiam adveniant, atque linguam suam patriam, e Lydia advectam, nondum aliorum commercio confuderant. Ita ille in L. x. Æn. 145: 'Sed constat, eam (Capuan) a Tuscis, qui sunt Tyrreni, conditam, viso falconis augurio, qui Tusca lingua Capys dicitur.' Paulo post: 'Alii a Tuscis quidem retentam, et prius Aliturnum, vel Alternum, vocatam: Tuscos a Samnitibus exactos Capuam vocasse, ob hoc, quod hanc quidam Falco condidisset, qui pollices pedum curvi fuerunt, quemadmodum falcones aves habent, quos viros Tusci Capuas vocant.'

KAPYKH genus cibi Lydii, de quo Athenæus L. iv. p. 160, [122.] et L. xii. p. 516. [418.] Scribitur etiam Καρύκη. Meminerunt ejusdem Plutarchus l. supra l. in voce Κανδαυλος, Pollux L. vi. c. 9. [segm. 56.], et antiqui Medici, ut copiose docet Foësius in Œcon. Hippoc. v. Καρυκοειδέα.‡

KOAAΔΔΕΙΝ. Λυδοί, τὸν Βασιλέα, Hesych. Hanc similemve vocem ignorat omnis Græcia. Bochartus in diss. de Æneæ adventu in Italiam, p. 1164. dedit Κοάλαειν. An idem est Κέλας in Epigrammate in Alcmanem apud Plut. de Exilio, p. 1064?¶

ΛΑΒΡΥΣ a Lydis appellabatur Securis. Testis est Plutarchus in Quæst. Gr. p. 302. Λυδοί γὰρ Λάβρυν τὸν πέλεκυν ὀνομάζουσι. Xylander vertit: Labram enim Lydi vocant, quod Latini Securim. Cur Xylander verterit Labram, non Labryn, ut in Gr. est, in promptu causa est. Ipse quippe Plutarchus hinc nomen derivat Jovis Labradensis, sive Labrandensis, qui cum ejusmodi securi apud Cares fingeatur. Hunc Jovem cum securi in nummo quodam exhiberi Begerus vir præstantissimus autumat in Thes. Brandenb. [t. 1. p. 226.] Ælianus vero huic Jovi Labradensi non, uti Plutarchus, πέλεκυν securim, sed ξίφος tribuit. Etenim L. xii. de Nat. Anim. c. 30. ubi de hoc Jove quædam commemoraverat, addit, εἰς τὸδε ἄγαλμα ξίφος παρήρηται καὶ τιμάται, καλούμενος Κάρσιος τε καὶ Στράτιος, et brevi post dicitur Jupiter appellatus Λαβρανδεὺς propter imbrem λάβρον, i. e. impletuosum.**

ΛΑΙΛΑΣ. ὁ τύραννος, ὑπὸ Λυδῶν. Ita Hesych. Sed Suidas, Λαίλας ὁ μὴ ἐκ γένους τύραννος. Nisi legatur, ὁ μὲν ἐκ γ. τ., contraria dicunt Grammatici.

ΜΑΓΑΔΙΝ, quod erat instrumentum Musicum, Lydis in acceptis fert Ion Chius apud Athen., admodum copiose de Magadi disserentem, L. xiv. p. 634, et duabus sequentibus. Disputatur illic de vero sensu verborum Ionis Chii in Omphale,

Λυδὸς τε μάγαδις αὐλὸς ἡγεῖσθω βοῆς.

afferuntur plura veterum dicta de Magadi, atque hæc verba adduntur, ἡ γὰρ Μάγαδις ὄργανόν ἐστι ψαλτικόν, ὡς Ἀνακρέων φησὶ, Λυδῶν τε εὐρημα, διὸ καὶ τὰς Λυδὰς ψαλτρίδας φησὶν εἶναι ὁ Ἴων. Thracibus vero tribuit Cantharus quidam apud Pollucem L. vi. c. 9. p. 187. ed. Seberi. [segm. 61.] Videatur quoque Hesych. v. Μαγάδεις.†† Illud certum, ipsam Musicam et instrumenta Musica plurima, saltationes etiam, a Barbaris ad Græcos pervenisse; quod præter alios observavit Strabo L. x. p. 324. [722.]

ΜΕΡΜΝΑΔΕΣ. Eos, qui a Candaule ad Cræsum usque regno potiti sunt, hoc nomine appellarunt Lydi, teste Herodoto L. i. c. 7. Μερμνάδαι ibidem vocantur c. 14. An a viro quodam generis auctore, an alia de causa, mihi nondum constat.

ΜΗΔΙΝΕΥΣ. Μηδεὺς, παρὰ μὲν Δωριεῦσι Μηδοτιοῦν. μηδαπλῶς. παρὰ δὲ Λυδοῖς, ὁ Ζεὺς, Ζεῦσις. Hæc Hesychii verba, forte corrupta et interpolata, certe valde obscura, equidem non intelligo. Voces autem in medio positæ, Μηδοτιοῦν et μηδαπλῶς, huc aliunde videntur transpositæ.

ΜΥΣΗΝ, Lydi nuncuparunt fagum arborem, unde Mysos nomen traxisse volunt. V. Strabo l. xii. p. 393. [857.], scribens, Xanthum Lydum et Menecratem Elaitam hanc rationem nominis Mysorum reddidisse, ὅτι τὴν ὀξύην οὕτως, Μυσὴν sive Μυσὸν, ὀνομάζουσιν οἱ Λυδοί. Ex Strabone sua hausit Steph. Byz. v. Μυσία, Λυδοὶ δὲ τὴν ὀξύνην Μυσὴν φασί. Docet etiam Eustath. ad Dionys. Per. p. 46. [ad v. 322.], Μυσὴν vel Μυσὸν, utrumque enim dicitur, τὴν ὀξύνην significare, κατὰ τὴν γλῶσσαν τῶν

* Videndus de ea lingua ill. Scip. Maffei in Diss. de origine primorum Italiae incolarum, qui eam linguam etiam pro Pelasgica habet. Adde Gelehrte Zeitungen 1733. n°. 88. s. 783, 784.;

† In edit. Schreveliana antiquioribus, item in Albertina, ἱμβοὺς legitur.

‡ Est in Callimachi fragm. p. 498, ubi notarunt triumviri summi, Bentleius, Hemsterhusius et Ernestius.

¶ Plura alia, huc pertinentia, dedit Th. Dempsterus de Etruria Regali, t. i. p. 8—19. De Gr. vero vocis Κάπυς notatione legantur Scaliger et Dacierius ad Festum de V. S. p. 67, 68.

|| Miror neglectum Hesychii locum, Καρύκη περίργος ζωμός. Βρωμα Λυδίων, — ἄφ' οὗ τὸ συνταράττειν, καὶ ἀναδύειν, Καρυκαίου φασί. Conf. ibi notas, et Piersonum ad Mærin Att. p. 220.

¶ Quidquid de germana epigrammatis obscurioris lectione et interpretatione judicetur, t. iii. p. 287. ed. Oxon. nihil profecto Κέλας facit ad vocem hanc Lydiam illustrandam.

** Varie hoc Jovis epitheton scribitur. Apud Plutarch. l. c. semel iterumque Λαβρανδεὺς. Vitiose Λαυρανδεὺς in Strabonis

l. xiv. p. 973, rectius Λαβρανδεὺς in Cod. Medic., ut exemplo meo adscripsit Gronovius. Frequentius Λαβρανδεὺς. Nec aliter Lactantius lib. i. Instit. c. 22. §. 23, etsi magna illic lectionis varietas, monente Bünemann. Nolim aut cum veteribus, Plutarcho, Æliano et Lactantio, aut cum recentioribus, Bocharto in Geogr. S. p. 87, Buonarroti, in Osservazioni istoriche sopra alcuni Medaglioni antichi p. 213, 214, aliisque disputare de origine nominis. Mihi tamen huc usque videtur Jupiter dictus Λαβρανδεὺς de Labranda, urbe sive vico Cariae, cujus meminit Strabo, l. c. et ipse Herodotus, l. v. c. 119. ubi legendi Wesselingius et Valckenarius.

†† Plura qui velit, adeat Casaubonum et Schweighæuserum t. vii. Animadv. in Athenæum p. 459—464, atque eruditos Hesychii interpretes.

Herodoti, qui ipse e Cariae urbe Halicarnassensis, hac in re multum valere potest. Veram illius mentem non recte me percepisse in prima hujus Disquisitionis editione, deinde intellexi e Strabone l. xiv. p. 448. [976.], ejus verba comparanti cum Herodoteis non erit difficile veritatem assequi. Testatur autem Historicus l. i. c. 171, et 172, Harpagum, Ionia subacta, exercitum traduxisse in Caras et Caunios et Lycios; Caras ex insulis transiisse in continentem, ibique tunc sedes posuisse; ipsos vero Caras se appellare *αὐτόχθονας* continentis; Mysos et Lydos esse Caribus germanos fratres; eosdem lingua Carum uti, *ὁμῶς λαοὶ τοῖσι Καροῖ ἐγγίγοντο*: Caunios aut linguam suam accommodasse ad populum Caricum, *πρὸς τὸ Καρικὸν ἔθνος*, forsitan rectius *πρὸς τὸ Κ. ἔθνος*, ad morem loquendi et consuetudinem Caricam, aut Caras ad Caunicum, id quod liquide se non posse decernere ait Herodotus. His quaedam addere, vix operæ pretium est. Ne quid tamen prætermisisse argui possim, quaedam ex illa Carum lingua adhuc residua addere visum est, quæ maximam partem Steph. Byz., nobilis *Ἑθνικῶν* scriptor, nobis subministrat. Et plura forte inventuri eramus, si loco Epitomes ipsum Stephani opus ad nos pervenisset.

AAAN Caras appellasse equum, Stephanus in v. Ἀλάβανδα memoriae prodidit, repetiitque in v. Ὑλλούαλα. Eapropter in numismate Claudii Britannici, apud Tristandum T. 1. p. 200, conspicitur equus, cum inscriptione, Ἀλαβανδέων.

*ΑΘΥΜΒΡΟΣ dicitur quidam ex posteris Rhadamanthi, a Caribus cultus divinis honoribus. Ita Auctor Etymol. in v. Ἀκαρά.

BANΔA victoriam dixerunt Cares, auctore Stephano v. Ἀλάβανδα, sed qui male addit, *ἐνθεν καὶ παρὰ Ῥωμαίοις Βάνδον τὴν νικὴν φασίν*. Audacior videtur, quam felicior Salmasii conjectura, pro τὴν νικὴν cupientis τὸ σιγγόν.†

ΒΟΗΔΡΟΜΕΙΝ Kāpes ἀντὶ τοῦ βοηθεῖν. Suid. Verum enim vero exemplum, quod affert, rem non probat. Usurpatur quidem ibi fortasse de Caribus, sed non tanquam vox Carica, haud magis quam Βοηδρόμια, quæ sequitur. Cf. Harpocrat. [ibi Blancardus, p. 100, 101.]

ΓΕΛΑΝ Cares vocarunt regem, testante Stephano v. Σονάγελλα, sive Σονάγελα, quæ Cariae urbs, et quod nomen reddendum Straboni l. xiii. p. 611. [909.], ubi male Σονάγελα, quod Casaub. et Holstenius etiam monuerunt.‡

ΓΙΓΓΡΑΝ, significatione instrumenti cuiusdam Musici, Caribus nonnulli tribuerunt; sed factum id inde ab iis videtur, qui Phœnicen cum Caria confunderent. Latissimos enim fines olim habuit Phœnicia. V. Cononem in hist. Andromedes et Persei. Locus Athenæi p. 174. [l. iv. p. 177.], ad quem respicitur, hic est, *Γιγγραῖνοι γὰρ οἱ Φοίνικες, ὡς φησὶν ὁ Ξενοφῶν, ἐχρῶντο αὐλοῖς, σπιθαμαῖσι τὸ μέγεθος, —τούτοις δὲ καὶ οἱ Κᾶρες χρῶνται ἐν τοῖς θρήνοις· εἰ μὴ ἄρα καὶ ἡ Καρία Φοινίκη ἐκαλεῖτο, ὡς παρὰ Κορίνθην καὶ Βακχυλίδην ἐστὶν εὑρεῖν.*|| Atque his etiam non dissimilia legere est apud Eustath. ad Il. Σ. p. 1157. Frustra tamen ea verba in omnibus Xenophontis Atheniensis libris quærantur. Itaque aut memoria fefellit Athenæum, cui sua debet Eustathius, aut verba sumta sunt e libro Xenophonteo jam deperdito, aut denique intelligendus est quis alius, Xenophontis nomine appellatus, quales plures fuisse docet Cl. Fabricius in Bibl. Gr. quamvis ignorem, Athenæum uspiam alium laudare Xenophontem præter Grylli filium, historicum illum notissimum. Pollux l. iv. c. 10. [segm. 76.] tantum ait, *Γιγγραν* esse Phœnicem juxta inventionem, sed valde similem *Μουσῇ τῇ Καρικῇ*, Phœnicum vero lingua Adonim vocari Gingram, et ab hoc tibiam lugubrem desumisse nomen. Ad istum locum consulatur Kuhnus.

*ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΟΣ Ζεὺς, ἐν Γορτύνη, καὶ παρὰ Καροῖ, καὶ Κρησίν, Hesych.¶

ΚΟΛΑΒΡΙΣΜΟΝ genus saltationis Carum pariter ac

Thracum fuisse, Pollux memoriae prodidit l. iv. c. 14, [segm. 100, ibi Jungermannus et Kuhnus]. Ab Athenæo vocatur *κολαβρισμός* l. xiv. p. 629. Utrumque recte se habet. Dicitur enim *κολαβρίζειν* et *κολαβρίζειν* eadem significatione. Cf. Hesych. in vv. *Κολαβρισθεῖσαν* et *Κολαβρίζειν* [ibi not. itemque ad v. *Κολαβρισθείησαν*] atque Suid. v. *Κολαβρισθείη* [c. n. Kusteri]. Non autem patet, ut ipse antehac monueram, Colabrisimum Macedonibus ab Athenæo adscribi. Jungenda sunt vocabula *Θράκιος κολαβρισμός*. De hoc ipso saltationis genere agit Meursius libro singulari de Saltationibus veterum.**

KAPITAI dicebantur a Caribus equites et prædones, unde forsitan regioni et genti nomen. Hesych., *Καρίται ἵππεῖς, πειραταί*. Kāpes. Alii una serie legunt *ἱππεῖς πειραταί*.††

ΚΩΣ est ovīs apud Cares, teste Tzetzē in Lycoph. p. 94. fin. Quam vocem tamen usurpare veritus non est Apoll. Rhod. l. iii. v. 375; atque ibidem Scholiastes vocem hanc tanquam receptam repetit.

ΛΑΓΙΝΙΘΗ. Memorat Steph. Byz. in v. Ἐκατήστια Deam a Caribus cultam, cui hoc nomen datum fuerit e quodam casu. Cum enim templo ædificando incumberent Cares, leporem illinc fugientem animadverterunt; atque hinc scilicet Deæ nomen. Apud Stephanum est generale animalis *ζῶον* nomen. Novimus autem Græcis leporem dici, *λαγὼς* et *λαγῶς*. Sed hæc derivatio admodum est detorta et plane illis similis, de quibus §. 3. nonnihil dixi. Strabo l. xiv. p. 454. [975.] eam *Λαγινῶν* nuncupat, *ἔστι δ' ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Στρατονικέων δύο ἱερά, ἐν μὲν Λαγίνοις, τὸ τῆς Ἐκάτης ἐπιφανέστατον*: quod ita vertit interpres: In agro Stratoniceo sunt duo templa, unum Laginis Hecatæ sacrum illustrissimum. Locus iste est corruptus,†† et ab interprete ita acceptus, tanquam Lagini populi Hecatæ sacra fecerint; atque id indicare videtur vox, quæ est in Gr., *Λαγίνοις*. Sed legendum est *Λαγινῶς*, correctione prona et obvia, a *Λαγινῶ*, quæ est terminatio Carica, ut in *Ἰσσογῶ*, de quo paulo post. Ita autem locum vertemus: Unum quidem Laginus, quod templum omnium, quot habet Hecate, clarissimum est. Ex quo igitur et hoc discimus, fuisse hanc Lagino Hecaten, seu Triviam, quod etiam ex Stephano confirmatur.

ΜΑΣΑΡΙΣ. Bacchum hoc nomine Cares appellarunt, auctore Stephano in v. Μάσαντρα, ubi hæc leguntur, *παρὰ Καροῖν ὁ Διόνυσος Μάσαρις ἐνθεν ἐκλήθη*. Additur ibidem, *ἐκαλεῖτο δὲ καὶ ἡ Ῥέα Μᾶ*, sed quod magis ad Lydos, quam ad Cares videtur spectare. Fr. Guetius *Μάσαρις* exponit *μέγας*.

ΜΕΓΙΤΣΑ lapis est Carum lingua, ut testatur Stephanus

* Dissentit Seguinus in Selectis Numismatibus antiquis, p. 130, 131. Sed consulatur Berkelius ad Steph. v. Ἀλάβανδα.

† Jac. Gronovio pro *πικρ* placuisse *λαρ*, t. ii. Thes. Antiq. Gr. in Alabandus, monet P. Burmannus in notis MSS. ad Stephani locum. Plura ibidem Berkelius de usu vocabuli *βάνδος* notione signi militaris sive vexilli, sed præeunte Meursio in Gloss. Gr. Barb. v. *βάνδος* et *βανδός*, t. iv. Op. p. 227, 228.

‡ Probabili conjectura Jac. Gronovius, sed suo more, nec satis digno literarum poliorum professore, vehementius in Is. Vossium invecutus, in Pomp. Mela, l. i. c. 16. pro portus duo, Gelo, et cui scribendum existimavit portus Suagelos, et cui. Loquitur enim Mela de Caria.

|| Multis de hoc Athenæi loco disputarunt Casanbonus et Schweighæuserus t. ii. Animadv. p. 659, 640.

¶ Exemplum istud hic minus facit. Vox enim *Ἐκατήμβαιος* haud magis Caribus propria est, quam ceteris gentibus, Hecatombas Jovi offerentibus, de quibus interpretes Hom. Il. B. 306, et scriptores Antiquitatis Græcæ. Adde Capitolinum in Maximo et Balbino c. xi.

** T. v. Operum, p. 214, 217, 218, 223. Non ille dubitat, in scriptura vocis aut mendum esse in Athenæo, aut apud Pollucem. Comparantur vero, præter interpretes Suidæ et Hesych. supra a

me laudatos, Casanbonus et Schweighæuserus Animadv. in Athenæum t. vii. p. 429, 430. viii. p. 301, 302.

†† Πειρατής et Pirata semper, quod sciam, de prædonibus maritimis in libris vetustiorum scriptorum. Optime Hesych. *Πειραταὶ κακούργοι, λεησταί, θηρυταὶ ἐν ὕδασι*, et Ammonius de diff. vocum p. 112, *Πειρατής δὲ, ὁ θαλάσσιος λεηστής*. Alia dabit Valckenarius in Animadv. ad Ammonium, p. 194. Videntur equites ex rapto viventes et prædones maritimi dicti *Καρίται*, exemplum nempe Carum imitantes, agros non tantum incurstantes, sed et exuvias nauticis classiumque spoliis pro virili parte semet ipsos ornantes. Ut enim Cares a Critia apud Athenæum l. i. p. 106. celebrantur *ἄλως ταμίαι*, ita eorum genus *λεηστῶν* e mari sustulisse, dicitur Minos, in Thucydidi l. i. c. 4.

‡‡ Non ea est medicina, ut cum Cicerone loquar, cum sanæ parti corporis scalpellum adhibetur. Certe autem locus Strabonis est incorruptus, nullo egens remedio. *Λαγινίτη*, sive *Λαγινίτις*, quod alii malint, nomen habet de oppidulo Cariae, cuius Strabo iterum meminit l. xiv. p. 978, *μέχρι Λαγινίτων*. A Stephano vocatur *Λαγινία*.—Cum ne conjectura quidem assequar, quo consilio in margine exempli Jablonskiani citetur Athenæus l. xiii. p. 584. F., hunc locum non recepi in textum. Quid enim attinet mentio *Δημοκρίτους τοῦ παρασίτου Λαγινίτης*, ad hanc Deam?

CURNIM. Plinius, l. xxxii. c. 2. 'In Lyciæ Myris in fonte Apollinis, quem Curnim appellant,' ad q. l. cf. Dalechampium.

ΠΑΤΑΡΑ, cista. Hinc nomen est inditum urbi Lyciæ. Scribit Stephanus, v. Πάταρα, ὡς ὠνομάσθη δὲ τὴν χώραν ἀπὸ τοῦ ἀγγύου τοῦ Πατάρας, Πατάρα. Μεθερμηνεύεσθαι δὲ τὴν Πατάραν ἑλληνιστὶ κίστην, sic enim cum Salmasio legendum, non κίστιν. Ita quoque habet Eustath. in Dionys. v. 129, ut Pinedo observavit.

ΠΕΤΗΛΙΑ. Οἱ γοῦν περὶ Λυκίαν Πετήλια μέχρι καὶ ἐς ἄρτι καιροῦ τὰ τοιαῦτα φύλλα, φασίν, Eustath. in Il. B. p. 229.

ΠΙΝΑΡΑ, rotunda. Scribit Steph. Byz. v. Ἀρτύμνησος, partem Xanthiorum in Cragum venisse et in monte incoluisse collem rotundum, λόφον στρογγύλον, atque urbem appellasse Pinaram, eamque vocem interpretatos esse στρογγύλην: addit vero Ethnicographus, τὰ γὰρ στρογγύλα πάντα Λύκιοι Πίναρα καλοῦσιν.

ΣΙΣΟΗ. Ea vox restituenda videtur Hesychio in loco valde corrupto, qui nunc sic legitur, Σισκοῦρα· ροιὰ Φασηλίται. Sequor emendationem Casauboni ad Suetonii Octav. Aug. c. 45, Salmasii de Cæsar. et Coma, p. 69, 247, atque aliorum, sed de reliquis verbis in diversa abeuntium. Vocem esse Phœniciam opinatur Bochartus in Geogr. Sac. P. II. p. 362. Alexandrinis non ignotam fuisse patet e Gr. V. T. versione, Levit. xix. 27. Ab Hesychio attribuitur Phaselitis, quos Sopingius habet pro Cilicibus, Salmasius pro Lyciis. Cf. Is. Vossius ad Melam, l. i. c. 14. Eustathius eos in Pamphylia collocat, præ-

eunte ipso Dionysio, v. 854, 855. Nec aliter Stephanus Byz. v. Φασηλῖς. Ptolemæus autem p. m. 308 ait, Μετὰ τὴν Φασηλίδα πόλιν Λυκίας, Παμφυλίας παράλια κ. λ. Nimirum in confiniis Lyciæ et Pamphyliae sita erat Phaselis, unde a quibusdam Lyciæ, ab aliis Pamphyliae accensetur. Non meminisse verborum Suidæ, v. Φασηλῖς, scribentis, Φασηλίτας γὰρ τάρειχον τῷ Καλαβρῷ θύειν, φησὶ Καλλίμαχος ἐν Βαρβαρικοῖς νομίμοις, nisi observandum esset, eo in loco legi oportere τῷ Κυλάβρῳ, quod apparet ex Athenæo, l. vii. p. 297, 298, διὰ τοῦτο οἱ Φασηλίται ἀνὰ πᾶν ἔτος τῷ Κυλάβρῳ ἔτι καὶ νῦν τάρειχον θύουσιν.*

ΤΥΜΗΝΝΑ hircus est Lycica lingua. Ita enim capio locum Stephani, Τύμηννα κώμη Λυκίας. Ἐκλήθη δὲ ἀπὸ τινος τράγου οὕτως ὀνομαζομένου, Tymenna vicus Lyciæ. Sic vero vocata fuit de quodam hircu hujus nominis. Narrat deinde Stephanus, hircum aliquem, cum a grege discederet, madida barba rediisse; quem secuti invenierunt fontem in quodam fruteto, atque hinc et fontem et regionem Tymennam vocarunt. Ambigua sunt Stephani verba. Nam et id significare possunt, hisce hoc peculiare nomen fuisse, quemadmodum interpretes Th. Pinedo rem cepit; aut vero sic etiam intelligi possunt verba, ut Stephanus dicat, Lycios sic omnem hircum appellare, quod magis verisimile mihi fit. Ita etiam olim simili plane casu a capra, quam αἶγα Græci dicunt, Ἄγεσά seu Ἄδεσσα dicta fuit, ut ex Justino notum est omnibus. V. et Stephanum in Γάγγρα, et Festum in Irpini.

§ 12. De Lingua Pamphylia.

Lingua Pamphylia, propter clarissimas urbes Gr., Aspendum, Siden, Pergam aliasque a Græcis vel conditas vel inhabitatas, etiam propius ad sermonem Gr. accessit.¹ At vero primum Linguam hanc plane barbaram fuisse, et adeo a Gr. diversam, ex Arriano colligere possumus, de Exped. Alex. l. i. p. 73 et 74. ubi narrat, Sidetas, qui origine Græci erant, cum in Pamphylia venissent et urbem condidissent, repente Gr. linguæ oblitos fuisse, atque barbarum sonum adscivisse. Non desunt voces ex Pamphylia lingua reserptæ, quarum plurimas conservavit Hesychius, qui ipse Pergææ dialecti, tamquam peculiaris cujusdam, aliquoties meminit. Verum quæ ille affert vocabula Pergæorum, ut plurimum sunt Gr., dialecto tantum diversa. Cujusmodi recte censentur ἀγκυμα pro ἀγκῆς, locusta, αἰβερὸς, quemadmodum viri eruditi legunt, pro ἀσὶς, aquila, ἰκτὺς pro ἰκτίνος, milvus, λάφνη pro δάρνη, laurus. Sed non mihi suam conjecturam persuasit Cl. Relandus, in diss. de Vet. Lingua Persarum, inserta Parti ii. Diss. Miscell., p. 187, apud Hesych. pro Λάψα· γογγυλῖς. Περγαῖοι, legi debere Λάψα, et hanc esse vocem Persicam, adeoque reponendum Πέρσαις ut sermo fiat de Persis, non de Pergæis. Horum non minus quam Persarum frequenter Hesychius meminit. Πέρσαις nimium abit a Περγαῖοις. Præterea conjecturæ obstat series literarum χ et ψ in vocibus antecedentibus et sequentibus. Potius ergo Λάψα est vox Pergæorum propria, quemadmodum nonnulla alia ex antiqua Pamphyliorum lingua aut ex vicinis gentibus barbaris allata vocabula habuerunt Pergæi et Sidetæ. Ἀβελίης interpretatur Hesychius ἡλιακὸν, atque eam esse vocem Pamphyliorum. Potest tamen ea Gr. deduci, ut Guyetius observat ad vocem sequentem Ἀβίλιον. Ζειγάρη a Sidetis vocabatur ὁ τίττις, teste Hesychio. Nomine Ἀβωβάς colebatur Adonis a Pergæis, ut auctor est idem Hesychius, apud quem, Ἀβωβάς· ὁ Ἀδωνίς, ἐπὶ Περγαίων. Sic recte legit Gronovius pro eo, quod antea legebatur Περσαίων. Hanc enim correctionem non Phavorinus tantum, sed et Etymol. auctor confirmat. Vox ipsa, quæ plane barbara est, ex Assyriorum sacris defluxisse videtur. Non vero est dissimile, Pamphylios quædam habuisse ex Assyriorum sacris, cum unus ex Magorum et Chaldæorum magistris, Erus nempe, qui et Zoroaster dicitur, fuerit Pamphylus genere. V. Stanleii Hist. Philos. Orient. l. i. s. i. c. 2. p. 7. Forte Abobas dictus fuit ab Ἀβῶβ, Abuba, quod Syris tibiam denotat. Nam constat, sacra Adonidis planctu constituisse. De Abuba cf. Salmas. de Ling. Hellen. p. 419. Nisi forte magis placuerit sententia Triglandii in Conjectaneis de Dodon. p. 3, et Relandi l. c. p. 100. sq., nomen Ἀβωβάς referentium ad vocem Chaldaicam Ἀβῶβ, culmus, arista, cum etiam Scholiastes Theocriti, Id. iii. v. 48. inoneat Adonidem dici σῖτον σπειρόμενον. Conjecturis istis unam adjungo, sed eam incertam. Forsitan apud Hesych. pro Περσαίων vel Περγαίων legendum Περγασαίων, quæ scriptura nominis rarioris errori ansam præbuerit. Περσαγή erat δῆμος τῆς Ἐρεχθίδος φυλῆς, monente Stephano Byz., ad q. l. vid. not. In voce sequente commemoratur Diana Pergasæa, de qua Is. Vossius ad Melam, l. i. c. 14. 11. Τὸν Περγασῆν in Æliani Var. Hist. l. iv. c. 23, non verti oportuerat Perga oriundum, sed Pergasensem. Hom. Il. E. v. 535. dixit Περγασίδην. Malim tamen cum Gronovio apud Hesych. retinere Περγαίων.

§ 13. De Lingua Pisidarum.

Lyciis et Pamphylis finitimi sunt Pisidæ, qui ignobiles et barbari semper habiti sunt. Arrianus de Exped. Alex. l. i. p. 76, οἱ δὲ εἰσι καὶ αὐτοὶ Πισίδαι Βάρβαροι, sunt autem et hi Pisidæ Barbari, loquitur de Telmissensibus. Plinius, l. iv. c. 27. scribit: 'Insident verticem Pisidæ, quondam Solymi appellati, sed hi sine dubio barbari.'† De lingua Pisidarum Strabo, l. xiii. extremo observat, eam apud Cibyrtas obtinuisse;

¹ Pamphylia olim Mopsopia appellata fuit, teste Plinio, l. iv. c. 27. De origine Pamphyliorum Gr. legendus Pausanias in Achaïcis, p. 529. Ed. Kuhn. Apud Enseb. in Chron. p. 12. Pamphylia inter Chami posteros sic commemorantur, οἱ δὲ ἱστοράμενοι αὐτῶν γράμματα, Φόινικες, Αἰγύπτιοι, Παμφύλιοι, Φιργίης.

* Comparantur Alberti ad Hesych. v. Σισκοῦρα, et Toupus P. 151. Emend. in Suidam, p. 276, 277. cui assentitur Schweighæuserus ad Athenæi locum, p. 205. De Phaselide Strabo, l. xiv. p. 983, Ἔστι μὲν οὖν καὶ αὕτη ἡ πόλις Λυκακῆ, ἐπὶ τῶν ἑρῶν ἰθρυμένη τῶν πρὸς Παμφυλίαν.

† Apollonius in Lex. Homer. p. 608, Σόλυμοι, ἴθνος βαρβαρῶν. ἴσται δὲ καὶ πρὸς Πισιδίαν ὄρη, Σόλυμα καλούμενα. Hesych. Σολύμοισιν ἴθνη Σωδῶν. Legatur ibi Albertus, et Wesselingius ad Herod. l.

173, atque viri eruditi ad Stephanum v. Πισιδῆς, ubi οἱ Πισιδῆς, πρῶτον Σόλυμοι· ἴσται δὲ ἴθνος βαρβαρῶν, κατοικοῦντες παρὰ τὴν Ἀσσυρίαν καὶ τὴν Κιλικίαν. Alia ad h. l. Holstenius. Respexisse Hesychium ad Hom. Il. Z. 204, monet Albertus, sed Σολύμοισι ibidem legitur v. 184, quem citavit Strabo, l. xiv. p. 983, ubi in Cod. Medic. legitur,

— — Σολύμοι μαχέσσαντο κυδαλίμοισιν.

quo loco eam distinguit a lingua Græcorum, Lydorum, et Solymorum. Exempla vero reliquiarum veteris Pisidarum linguæ me apud scriptores antiquos reperisse non recordor.

§ 14. De Lingua Bithynorum.

In prima hujus Disquisitionis editione Bithynos omittendos monebam, quoniam Phryges sunt, et Bithynia deinde dicta est, quæ primum¹ Phrygia Major appellabatur. Quæ etsi vera adhuc censeo, nunc tamen nonnulla de Bithynis eorumque lingua et vocabulis propriis adjungam. Bithynos fuisse Thracum ἀπογόνους, testantur scriptores antiqui, Strabo l. xii. p. 373. [816.] Plinius l. v. c. ult. p. m. 240, Auctor Etymol. Ἀλιζῶνες οἱ Βιθυνοί, — οἱ δὲ ἔθνικόν Θρακῶν, Syncellus p. 181, Θράκες ἀπὸ Στρώμωνος διαβάτες κατέσχον τὴν νῦν Βιθυνίαν, τότε Βεβρυκίαν καλουμένην, quæ verba ab interpretibus Latine non recte versa sunt. Sed inprimis consulatur Herodotus, l. vii. c. 75. Quod adeo verum² est, ut non obscure colligi possit, Bithynos etiam tractu temporis linguæ Phrygiæ et Thracicæ semper conservasse vestigia. Pausanias itaque in Eliac. i. p. 159. [406, ubi Ζυποῖτης] Zipœtem Bithyniæ Dynastam Thracem fuisse, ex nomine conjectat. Ζυποῖτης Rex Bithynorum memoratur quoque a Plutarcho in Quæst. Gr. p. 302. Juvat istam Pausaniæ conjecturam Hesychius, qui sic scribit, Ζιβυθίδες, αἱ Θράξσαι, ἢ Θράκες γνήσιοι, quod forsitan a Zibyna, hastæ vel gladii genere, descendit, vel a vestimento quodam peculiari, quo in memoriam pristinæ originis uti fuerunt. Apud Hesych. Ζειπίτης * mutari debet in Ζειπίτης vel Ζειπύτης, si idem rex innuitur, sed quod dubium facit adjecta vocis explicatio ὁ περιχύτης, quæ huc minus pertinet. Suidæ Ζειπύτης dicitur ὄνομα κύριον. Hæc autem nomen proprium non scio extra Bithyniam in usu fuisse. Haud dubie respicitur ad Zipœtem, quo nomine apud Historicos ille Bithyniæ princeps vulgo vocatur. Apud Steph. Byz. v. Ζυποῖτιον dicitur hæc urbs Bithyniæ nomen habere ἀπὸ Ζυποῖτου βασιλέως. Cum autem Pausanias ex hoc nomine conjicit, eum fuisse origine Thracem, non id ita intelligendum est, quasi Zipœtes ex Thracia in Bithyniam trajecerit primus, sed hoc linguæ Bithynicæ tribuendum est, quæ Phrygiaca et Thracica fuit. Nam ex historia novimus, patrem jam hujus Zipœtis, quin avum et proavum, Bithyniæ imperasse. Video Cellarium hoc neglexisse, cum tamen profiteatur, in introductione ad historiam veterem, se historiam harum regionum in Asia minori accuratius multo tradere, quam ante ipsum ab aliis factum erat. Ea vero, quæ de majoribus et antecessoribus Zipœtis cognita habemus, ut plurimum ex Memnonis hist. Heracl. apud Photium [Cod. ccxxiv.] petita sunt. A tempore Zipœtis regnum istud clarius evasit; et a multis multa peti possunt, quæ ad historiam illam faciunt. Quandoquidem Bithyni a Phrygibus descendebant, et adeo originem Thracicam habebant, ut jam dictum fuit, mirum nequaquam est, vocabula quædam Bithynis et Thracibus fuisse communia, atque vestigia convenientiæ inter utramque hanc gentem etiam ætate adhuc seriori conspicua fuisse, ut statim patebit. Videamus igitur de paucis vocibus Bithynicis.

ἈΛΙΖΩΝΕΣ nomen Bithynorum. V. Eustath. in Il. locum esse Thraciæ, ex Artemidoro monet Harpocrat. p. 363, 364, et Etymol. Auctor in v. h. v. itemque Suidas.

BENΔΙΑΙΟΣ nomen mensis. Nomina omnium mensium Bithynicorum ex MS. Gr. exhibet Jos. Scaliger, l. i. de Emend. Temp. p. 5, et cum quadam discrepantia Usserius de Anno Macedonum, p. 41, etiam Fabricius in Menologio, p. 61. Sunt ea nomina omnia Gr., præter unum Βενδιαῖος, qui mensis a Græcis dicebatur Ἀπρεμῖσιος.

ΒΡΙΑΖΟΣ nomen Dei et Templi in Bithynia, teste Plinio, l. xxxi. c. 2.

ΒΥΖΙΣ antiquissimus Bithynorum rex perhibetur Trojæ ἀλώσει antiquior. In Thracia Byzia est arx regum Thraciæ. Byzas, fundator Byzantii, conspicitur in numismate apud Goltzium. V. Tournefort Voyag. t. ii. p. 2.

ΓΑΝΟΣ, ἢ γαῖνα ὑπὸ Φρυγῶν καὶ Βιθυνῶν, ut scribit Hesych. Cf. supra §. 8. [p. 69, ibi not.] Τὴν γαῖαν Ταρανταῖος Ζεὺς. †

§ 15. De Lingua Mariandynorum.

Excipiunt Bithynos Mariandyni, quæ a multis coloni Scytharum existimantur. V. Schol. ad Apoll. Rhod. l. ii. [v. 140.] et Eustath. in Dionys. Perieg. [v. 788, et seqq.] Strabo vero Thraces fuisse affirmat, l. vii. p. 204. [453.] ubi et de Bithynis. Idem, l. viii. p. 238. [531.] ait Mariandynos ortu esse Paphlagonas. Non mirum est, ab aliis annumerari Scythis, sed ab aliis Thracibus, cum Thraces et Scythæ apud veteres fere semper confundantur. Ex Mariandynorum ‡ lingua aut pauciora vocabula supersunt, aut saltem ad meam cognitionem pervenerunt.

ἈΔΩΝΙΜΑΟΙΔΟΣ nomen est cantilenæ Mariandynorum, cujus meminit Pollux, l. iv. c. 7. ‖

ἈΚΟΝΙΤΟΝ veneni genus celebratissimum apud eos, ut in Dionysium tradit Eustath. p. 117. [ad v. 788.] Hinc fortasse emendari potest Hesychius, in quo legitur, Ἀκοντικόν φάρμακον οὕτω καλούμενον. De Aconito v. Ovid. l. vii. Met. Fab. xxii., Servium in l. ii. Georg. v. 152. Gr. vel potius localem vocis etymologiam tradit

¹ Βιθυνίαν τὴν ἀρχαίαν Φρυγίαν, scribit Eusebius in Chronico, p. 12. Deinde vero ait, p. 30, Βιθυνία ἐκτίσθη ὑπὸ Φοίνικας ἢ πρὶν Μαρμανδύνῃ καλουμένη, atque in Chronico Latino, lib. i. p. 15, Bithynia condita a Phœnice, quæ primum Maryandyna vocabatur. Conf. Servius ad lib. v. Æneid. v. 373.

² Arcades tamen jactantur, Bithynos sanguine suo cretos esse. Vide Ez. Spanhemium in Juliani Cæsares, p. 80, 81.

* Hesych. Ζειπίτης huc non facit. Legatur tamen Alberti in notis, unde etiam apparet, illustrem Bimardum duos Zipœtas in Regum Bithyniorum serie deprehendisse. Confirmat id Memnon Historicus apud Photium Cod. ccxxiv. p. 720, 721. In scriptura nominis peregrini magna est lectionis varietas in codicibus MSS. et editis. In editione Livii Drakenb. l. xxxviii. c. 16. legitur, 'devictus Zybæta est, Bithyniaque omnis in ditionem Nicomedis concessit.' Vide ibi interpretes. Estne Zielas, cujus mentio in Trogi Prologo, l. xxvii. Hist. Phil. p. 759, idem qui Zipœtas? Ita visum quibusdam. Meminit Athenæus l. ii. p. 223. ed. nov. Ζηλὰ τοῦ Βιθυνῶν βασιλέως, sed non patet intelligi Zipœtem. Idem dicendum videtur de Polybio xxxvii. 2, ubi notantur Valesius et Schweighæuserus.

† Exempla ea omnia recte huc referri, equidem ego non dicam. Iis vero adjungi poterant:

ΓΑΛΛΟΣ. Scribit Th. Mag. v. Βάκχλος, σημαίνει δὲ τὸν ἀποστειμμένον τὰ αἰδοῖα ὃν Βιθυνοὶ καὶ Ἀσιανοὶ Γάλλον καλοῦσι. ΟΚΝΟΣ χαλκοῦς· βούλεται τοῦτο τοῖς Βιθυνοῖς ἐπιχωρίως ἄφρου τοῦς γυναῖκίους εἶδος εἶναι. Ita Suidas.

ΣΑΡΠΟΤΕ· κβωτοῦς. Βιθυνοὶ δὲ, ξυλίπους (σ. ξυλίπας) αἰκίας. Hesychius. Male quondam editum erat Βιθυνοί.

‡ Pherecrates apud Athen. l. xiv. p. 375. loquitur de τοῖς Μαρμανδύνοις ἐκείνους βαρβάρους.

‖ Est ea vox suspecta, nec pertinet ad Mariandynos, de quibus Segm. 54. Nunc legitur ἔδωκε ἱμαῖδος. V. notas.

Theopompus apud Athen. l. iii. p. 85. Cf. Plinius, l. xxvii. c. 2. Auctor Etymol. M. v. 'Ακόνιον, Scholia ad Nicandri Alexiph. p. 64, 66. et ad Apoll. Rhod. l. ii. v. 354.*

ΒΩΡΙΜΟΣ quoddam cantilenæ genus. Scribit Pollux, l. iv. c. 7. [segm. 54.] Βώριμος δὲ Μαρρανδύνων γεωργῶν ἄσμα, ὡς Αἰγυπτίων, Μανέρως, καὶ Λιγυρίας, Φρυγῶν. Et brevi post, ὁ δὲ Βώριμος ἦν Ἰόλλα καὶ Μαρρανδύνου ἀδελφός, Οὐπίου βασιλέως παῖς. Hæc corruptissima sunt. Lege, 'Ο δὲ Βώριμος ἦν Πριολᾶ, vel Πριολάον, καὶ Μαρρανδύνου ἀδελφός, Τιτίου, vel Τιτίου, βασιλέως παῖς. Vide quæ de his omnibus collegi in Excerptis MSS. Historicis† de Regno Mariandynorum. Ceterum in universum de Orientalibus observatur, quod propter seghitium quamdam, sibi a natura insitam, se mutuo ad laborem excitare soleant cantando. V. locum memorabilem in Chardinii Peregrinat. t. i. p. 127.

ΔΙΡΟΦΟΡΟΥΣ τοὺς οἰκίας, Μαρρανδύνοι. Hesych. Athen. l. xiv. p. 653.

Cf. Athenæus, l. vi. p. 263, et Pollux, l. iii. c. 8. [segm. 83.] Pro Μαρρανδύνοι legendum est Μαρρανδύνοι. In scriptura hujus nominis frequenter peccatum est a librariis. V. interpretes Steph. Byz. in v. Μαρρανδύνια.

ΣΑΓΑΡΙΣ teli genus, quod quidam Scytharum et Amazonum, alii Persarum fuisse volunt, sed Mariandynis tribuit Athenæus, l. xii. p. 530. Persis attribuitur a Brissonio de Regno Persar. p. 271, et Relando, P. II. Diss. Miscell. p. 227. Hesychius vocem exposuit, sed nullius gentis mentionem fecit, Σάγαρις πελέκιον μονότομον, φατέρια, ἄροτρον. Vox postrema suspecta videbatur Sopinio, conjicienti legendum ῥόπτρον. Respexit vero Glossographus ad Herodoti locum, bene aut male intellectum, l. iv. c. 5, ubi similiter junguntur ἄροτρον et σάγαρις.

ΧΥΤΡΑΣ appellarunt Mariandyni nigras Caricas. V.

§ 16. De Lingua Paphlagonica.

Sequitur Paphlagonia, cujus regionis populus semper maxime barbarus habitus est. Lingua ejus nonnullam cum Cappadocica habuit convenientiam, namque Strabo ait l. xii. p. 381. [830.] Cappadociam vocabulis Paphlagonicis scatere, qualia sunt Bagas, Biasas, Æniates, Ratotes, Zar, Doces, vel cum Casaubono legendum una voce Zardoces, Tiberus, vel Tibius ex ejusdem emendatione, Gasys, Ologasus et Manes, quæ barbariem hujus linguæ satis declarant. Hinc Paphlagonias pro hominibus rudibus et stultis habiti sunt, teste Luciano in Pseudom. p. 856.† Scribit Eustath. in Il. B. p. 330, φυλάττεται δὲ ἡ λέξις εἰσέτι καὶ νῦν, εἰ καὶ μὴ ἀκριβοῦς, ἀλλ' ὑποβαρβαρὸς περὶ τοὺς Παφλαγῶνας, οἱ κραιμαχατοὺς τόπους τοὺς πετρώδεις καὶ οὐ βίον ἀναβαινομένους φασί, sed loquitur ibi sine dubio de recentiori, Gr. nempe, Paphlagonum lingua. Vocem Βίχ, sive adjecta terminatione Gr. Βεχός, Phrygiis significasse panem, p. 19. [68.] annotatum est, Paphlagonibus tamen quoque tribuit Scholiastes in Aristoph. Nub. p. 149. [ad v. 397.] Xenophon, qui cum exercitu ipse hanc regionem peragravit, Ἀναβ. l. vi. haud ita procul ab initio ait, saltationem apud ipsos in usu esse, quam Sidalcen appellant. Aliam vocem Paphlagonicam Hesychius profert in Ἀπολοκαύτωσις, quem locum, ut qui turpiter est deformatus, studio prætermitto.‡

§ 17. De Lingua Galatarum.

Tandem succedunt Galatæ, quos Hieronymus præter Gr. linguam ea usos fuisse docet, qua Treviri, ut supra jam diximus, p. 15. [44.] Atque id historia eorum confirmat, quam narrant scriptores antiqui Gr. et Rom., Pausanias, Strabo, Memnon in Photii Bibl., Dio Cassius, Livius, Valerius Maximus, plures alii, e quibus eam Wernsdorfius in l. de Republ. Galatarum a. 1743, docte illustravit.¶ Ex eorum lingua supersunt pauciora vocabula, non certe Gr. originis, sed barbara. Scribit Pausanias in Phocicis, p. 354. [890.] τὴν δὲ θάμνον ταύτην Ἰωνες μὲν καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν κόκκον, Γαλάται δὲ οἱ ὑπὲρ Φρυγίας φωνῇ τῇ ἐπιχωρίᾳ σφίσι δνομάζουσιν ὅς, quem Iones quidem et reliqui Græci coccum, Galatæ vero, qui supra Phrygiam sunt, patrio sermone hys appellant. Præeunte Turnebo l. xix. Advers. c. 25, Sylburg. pro ὅς legendum censet ὄσγη. Sed consulendæ hic sunt notæ interpretis Gallici Abbatis Gedoyne, t. iv. p. 246 sq., qui pristinam lectionem tuetur, atque etiam observat, vocem hanc ex prisco Celtarum sermone hodieque apud Gallos superesse.** Idem Pausanias in l. cit. p. 335. [845.] vocem affert Μάρκων, atque significare equum, atque hinc derivat τριμαρκισίαν. Sylburgius in notis monet, Camerarium maluisse Μάρβων, additque, merras sane vulgus etiamnum equas appellare. Apud Gallos Europæos aliam vocem in usu fuisse, arguit Plinius, qui l. iii. c. 17. ait: 'Eporedicas Galli bonos equorum domitores appellant,' quod a Germanico idiomate non multum abludit. Alii malunt Eporedias. Legendum puto Eporeditas. Homo linguæ hujus ignarus non recte vocem protulit. Ad Μάρβων ut redeamus, nescio, an huc referendum sit, quod apud Ammianum Marcell. l. xix. p. 174. relatum legimus, Sarmatas Limigantes pro signo bellico sive classico usos fuisse hac voce, Marha, Marha. Omnis certe harum gentium vis bellica in equis sita erat. Tacitus Hist. l. i. c. 79.: 'Namque mirum dictu, ut sit omnis Sarmatarum vis, velut extra ipsos, in equis, nihil ad pedestrem pugnam tam ignavum.' Ovid. Trist. l. v. El. 7. v. 19,

Sarmaticæ major Geticæque frequentia gentis

Per medias in equis itque reditque vias.

Et de Ponto, l. iii. eleg. 1.,

Pontica tellus

Finitimus rapido quam terit hostis equo.

Idem affirmant Thucyd. l. ii. [c. 96.] p. 59. ed. Herw., Valerius Flaccus l. vi. Argon. v. 161. Justinus l. xli. c. 3. De Thracibus id colligas ex Xenophonte l. i. Ἀναβάσ. p. 152. ed. Gr. Steph. Apud Ausones quoque, sive Oscos, hæc vox locum videtur obtinuisse. Commemorat Ælianus, l. ix. Var. Hist. c. 16. antiquissimo Ausonum tempore fuisse virum quemdam Μάρην, sic dictum, quod ex dimidio vir, ex dimidio equus

* Comparetur inprimis Steph. Byz. v. Ἀκόνια, ibi Berkellius et Helstenius. Neque Ἀκόνιον, neque etiam, quod sequitur Δωροφόρους, voces peregrinæ sunt et solis Mariandynis vindicandæ.

† Excerpta ista non sunt inter mea Jablonskiana.—Polluci jungatur Hesychius, scribens, Βώριμος θῆπιον ἰπὶ Βώριμου νυμφολέκτου Μαρρανδύνου. Plura ibi interpretes, item Casaubonus et Schweighæuserus ad Athen. l. xiv. p. 245, ubi quondam Βώριμος, nunc Βώριμος editum.

‡ T. ii. p. 217. Notabilior autem est Luciani locus in Pseudol. §. 14. t. iii. p. 173, ubi non tantum linguæ Paphlagonicæ meminit, sed et eandem conjungit cum lingua Cappadocum et Bactrianorum.

¶ Xenophontis mentem minus recte percepisse videtur Jablonskius. Non saltationem, sed cantum sic appellari, ait Historicus, neque Paphlagonibus istam vocem attribuit, sed Thracibus; et quæ hic narrantur, gesta quidem sunt in Paphlagonia, sed a Thracibus, qui erant in Græcorum exercitu Asiam minorem tunc

transeunte. Legendum Σιτάλιαν, nomen regis Thracum, cujus laudes canebantur, et de quo Thucyd. l. ii. c. 29, 95, Diod. Sic. l. xii. c. 50.—Qua in editione Hesychii inveniantur Ἀπολοκαύτωσις, equidem ignoro, sed in Hagenoënsi, Schreveliana et Albertina legitur, Ἀπολοκαύτωσις παρ' Ἰνδοῦς ἢ σκυροσίαν ἢ δι' παρὰ Παφλαγῶσι τινῶν χρισμένων τὰ αἰδοῦσα δούκιν παρῆχον. Locum difficiliorem varii varie aut illustrare conantur aut emendare. Unus omnium ejusdem interpres optimus videtur Kusterus. Est autem sermo de quodam Paphlagonum ritu, sed nentiquam de ipsorum lingua, ad quam certe non potest referri Ἀπολοκαύτωσις.—Majori jure vocibus Paphlagonicis annuerabuntur: Γάγγρα capra, apud Steph. Byz. h. v., et Ἰνδῶν, quo nomine Paphlagonas appellasse τὰ ὅμα τιμάχην, testatur Etymol. v. Σαίριδας.

¶ Comparetur erudita E. A. Borgeri interpretatio epist. Pauli ad Galatas (L. B. 1807.) p. 4. sqq.

** Auctorem ille habuit Kuhnium, præclarum inprimis scriptorum Gr. interpretem, qui item consulatur de voce Μάρων, p. 845.

fuerit. Vox hæc altera sui parte videtur esse truncata. Etenim sive Mar equum notat, sive, quod fere malim, virum notaverit, vox non est integra. Mar autem Oscorum vetusta lingua virum seu hominem dictum fuisse, ex nonnullis Oscis vocabulis colligo. Sic Momar stultus homo, Casnar seu Casmar est senex homo.¹ Quæ Hesychius et alii e Galatarum lingua afferunt, incertum est, sintne ea ad Celtas Asianos, an vero ad Europæos referenda. Præterea ex Hieronymi testimonio tantum scimus, quantum ad nostram rem erat necessarium.

§ 18. De Lingua Lycaonica. Lycaones eamdem cum Cappadocibus habuisse linguam, adstruitur.

Quæ hactenus disputavimus, sunt nobis cuidam velut munimento, quod adversariorum impetus frangat, nobis vero præsidium et securitatem præstat, ut tutius in hac arena versari possimus. Etenim, ut Phryges, Lydæ et Cares taceam, si Mariandyni, si Paphlagonæ et istius oræ gentes semper barbaræ perstiterunt, et si istæ linguæ non e Græcia profectæ sunt, quanto magis id de sermone Lycaonum dicendum est, qui non modo Græci commercii expertæ fuerunt, sed ne Regi quidem Persarum, cum is totam Asiam in sua fide habuit, obtemperare voluerunt. Quod scriptor optimus, quique hæc suis oculis subiecit, Xenophon testatur, l. 111. *Ἀναβ.* [c. 2. §. 14.] p. 208, sive p. 179. ed. Gr. Steph. *Λυκάωνες δὲ, inquit, καὶ αὐτοὶ εἶδομεν, ὅτι ἐν τοῖς πεδίοις τὰ ἐγγυὰ καταλαμβάνοντες τὴν τοῦτου χώραν καρποῦνται*, Lycaones autem scimus, occupatis camporum monumentis, impune ex ejusdem, regis, agro victum sibi querere. Quod mirum non est, siquidem montibus collibusque circumsepta clausaque tota est Lycaonia, nisi qua Cappadocibus patet. Cf. Strabo p. 370. [811.] De montibus Isaurorum, qui Ciliciam inter et Lycaoniam habitabant, in Anthol. MS. Epigr. ccxcvii. v. 10, *πετρῶν τ' ἐφ' ὑπέρθεσιν ἀλυσκάζοντας Ἰσαύρους*. Unde fit, ut ante Alexandri M. tempora rarissimam gentis Lycaonica, linguæ vero nullam mentionem fieri videas. Plinius propterea gentem hanc ignobilem vocat l. v. c. 29: 'Conveniunt² Lycaones, Appiahi, Euterpeni, Dorylaei, Midæi, Iulicenses, et reliqui ignobiles populi xv.' Ad ultimum Lycaones, quamvis essent *ἰδρυεὶ ἐν πολέμοισι*, bellicosi, ut observat Dionys. Perieg. v. 857, Alexandro tamen M. non restiterunt, sed potentia cedentes se dediderunt, ut Curtius memoria prædidit l. iv. c. 5. Postquam Alexander diem suum obiit, varios experti sunt dominos, quorum nonnullos Arrianus commemorat, de rebus post Alexandrum M. gestis apud Photium Cod. xc. Sequentibus vero temporibus Lycaoniam nunc Cappadociæ³ reges, nunc peculiare tyranni tenuerunt sibi subjectam, donec a Romanis sub Augusto in Provinciam redigeretur. Quibus ultimis temporibus, ut plurimi Orientis populi, linguam Gr. didicerunt, sic tamen, ut patrium sermonem retinerent et *διγλωττοί*⁴ essent; quod etiam ille Actorum Apostol. locus, de quo sermo est, ostendit planumque facit. Magis etiam Lycaones Gr. sermoni assuevisse, quando sancta Evangelii doctrina apud eos incrementa sumsit, prorsus verisimile est: quod non du post Apostolorum tempora contigit. Atque discimus ex Hist. Eccles., Episcopum Iconiensem Lycaoniæ Metropolitanum in magna auctoritate ab antiquis inde temporibus fuisse. Seculo tertio legimus omnes illius oræ Episcopos Iconium confluisse, ut Concilium haberent, de quo Baronius ad an. 258. n. 14 et 15.* Seculo autem quarto in Synodo habita Sidæ, quæ est civitas Pamphyliae, Amphilocheus Iconii Episcopus *ἐξῆρχε τῆς Συνόδου, συνδρεόντων αὐτῷ καὶ ἑτέροις Ἐπισκόποις καὶ*, præfuit Synodo, assidentibus aliis etiam Episcopis numero xxv., ut est in Excerptis hujus Synodi apud Photium Cod. l11. p. 17. ed. Hoeschel. [38.] Accenset quidem Firmilianus, in Epist. ad Cyprianum de Synodo Icon. p. 221. ed. Felli Oxon., hanc civitatem Phrygiæ, non secus ac Xenophon l. i. *Ἀναβ.* [c. 2. §. 19.] p. 147. ed. Steph. Gr.† Sed diversa ratio est. Firmilianus enim hoc fecit propter ignobile Lycaoniæ nomen, et quod sensim oblitteratum est, adscribentibus aliis Lycaoniam Phrygiæ, aliis Cappadociæ. Xenophon vero eam civitatem facit terminum Phrygiæ ad Lycaoniam. Verum omnes Geographi et scriptores alii, Strabo, Ptolemæus, Stephanus, Cicero, Iconium dixerunt esse urbem aut ipsam Metropolim Lycaoniæ;⁶ et res ipsa loquitur, Iconium non ad Phrygiam, sed ad Lycaoniam pertinere, si has regiones a se invicem distinguas, quemadmodum Cellarius et alii Geographi recentiores recte fecerunt.

Sed quis tandem ille Lycaonum patrius et avitus sermo fuit, si non e Græcia promanavit, an peculiaris quidam, an vero ex vicinorum dialectis commixtus? Veritatem, ut opinor, assecutus est illustris H. Grotius, quem supra [p. 7.] diximus, linguam hanc habere pro Cappadocica. Nihil est, quod jure objicere possimus; sed et e contrario, quantum vires permittent, pluribus istam sententiam ex Strabone stabilire conabimur. Id vero non ita accipi velim, ut Lycaones linguam Cappadocicam, antiquam illam, puram conservasse contendam; immo id facile largitus fuero, ipsos, ut post Alexandri M. tempora e sermone Gr., ita ex vicinis etiam linguis

¹ Parum abest, quin hæc retractem, et observationem meam, quæ inter scribendum mihi sese quondam obtulit, nunc ipse rejiciam. Momar enim videtur ex Sicilia et a Græcis Doribus et Æolibus in Italiam pervenisse. Hesychius ait, *Μῶμαρ, μῆμψις, ὀπίδος, αἰσχος*. Notavit hoc jam Scaliger ad Festum, cujus verba sunt: Momar, Sicili stultum vocant. Scholiastes Lycoph. p. 91. [ad v. 1134.] et Eustath. ad Il. A. p. 154. *Μῶμαρ* explicant *Μῶμος*.

² Quid per Convenitus et Convenire significet Plinius, v. apud eundem l. c. in antec. et seqq. Idem l. 111. c. 4. 'Conventus Hispaniensis,' p. 135 et paulo post, atque c. 3. 'Universa Provincia dividitur in Conventus septem,' et, 'Carthaginensem conveniunt populi lxi.'

³ Filiis Ariarathis, regis Cappadociæ, Lycaonia et Cilicia datæ sunt, teste Justino l. xxviii. c. 1. De Amynta Principe Lycaoniæ videndus Dio Cassius l. xlix. p. 411. [392.] Seculo secundo post C. N. Lycaonia cum aliis Asiæ minoris Provinciis paruit uni Proconsuli. V. Inscriptionem memoratam a Constantino Porphyrogenneta, et ex eo a Reinesio relatum in Syntagma suum, p. 435, ubi notas quoque consule.

⁴ Usus linguæ Lat., postquam Lycaonia Romanis paruit, ut narrat Dio Cassius l. lxxiii. p. 514. [721.], apud Lycaones obtinuisse non dubitamus. Plinius l. 111. c. 5. de Italia loquens ait: 'quæ tot populorum discordes ferasque linguas sermonis commercio contraheret ad colloquium, etc.'

⁵ Dicas eos 'jam bilingues, paulatim a domestico externoque sermone degeneres,' cum Curtio l. vii. c. 5. §. 29. vel etiam trilingues, ut Siculos appellat Apuleius l. ii. Metam. in principio. Postremis autem Græcorum et Romanorum temporibus, sermo Gr. apud populos alioquin barbaros invaluit, ut omnes ferme, præsertim vero Optimates, sin minus loqui Gr. at intelligere tamen aut omnia aut plurima possent. Hinc dicti sunt *μειζοβαρβαροὶ* et *ὑμειζοβαρβαροὶ*, ut supra dixi §. 5. [p. 36, ibi not.] Duplici modo sic dici possunt, aut ratione linguæ qua usi sunt, aut propter nativitatem et parentibus Gr. et Barbaris. Sic Cyrus dicitur Semi-Persa. V. Apuleii Apolog. p. 289. ed. Elmen. Junge Virg. viii. Æn. v. 510. qui Evandrum ait mistum matre Sabella. Sed apud Agathiam l. 111. p. 69. *Ἐλληνογενὲς τὸ γένος* idem est, quem Latini appellant Gallo-Græcum.

⁶ Adscribam unius Ptolemæi locum, l. iv. c. 6. Sub Cappadocia complures ejus Præfecturas, et inter illas Lycaoniam quoque comprehendit. Commemoratis aliis Cappadociæ Præfecturis, tandem ad Lycaoniam venit; hujusque urbes numerantur *Ἀλκίονος, Κάππα, Ἰόνιον, Παραλίαις, Κάππα, Κάσβια, Βάραντα*. Observatu dignum est, quamvis huc minus pertineat, Coniam, cujus sæpius fit mentio ab Abulpharaio, non differre ab Iconio, et seculo xiii. ac xiv. fuisse Metropolim totius Asiæ minoris. V. Herbeloti Bibl. Orient. voce Abaka-Khan. [t. i. p. 5.]

* De tempore habitæ Synodi Iconiensis a Baronio, Bisio aliisque dissentit Valesius ad Eusebii H. E. vii. 7. Dissentiunt pariter Pagius et Hardouin. Cf. Mansius not. ad novam et amplissimam Conciliorum Collectionem, t. i. p. 909. sqq.

† Item scriptor Actorum Justini Martyris, in Ruinarti Actis Martyrum sinceris, p. 59. §. 3. cujus conjectura, ex qua pro Iconio Phrygiæ legendam Iconio Lycaoniæ, non probabilis videtur, ut e Xenophontis verbis intelligi potest.

quædam accepisse. Iconium sane, ut modo retuli, tamquam extremam Phrygiæ urbem intranti Lycaoniam, describit Xenophon l. i. *Ἀναβ.* p. 170. Ex quo intelligimus, iis multum cum Phrygibus commercii interces-
sisse. In eo assentior Viro summo, patriam eorum et avitam linguam fuisse Cappadocicam. Strabo l. xii. sub initium commemorat, Cappadoces peculiari lingua uti, eosque, qui illa lingua utuntur, versus meridiem terminari Cilicio Tauro, versus orientem Armenia et Colchide, versus Septemtrionem Euxino mari usque ad Halys fluminis ostia, versus occasum Paphlagonica natione et Galatis, Lycaoniam usque et Ciliciam asperam. Videntur hic Lycaones excludi, sed si rem accuratius perpendamus, contrarium nullo negotio ex Strabone eliciemus. Etenim si e Galatia profisciscaris, in Lycaoniam venis, et tandem in Ciliciam asperam. Jam vero si Lycaonia est terminus, non potest esse Cilicia aspera, quæ Lycaoniam sequitur, et ab ea Tauro monte divi-
ditur. Itaque Lycaoniam includas, plane necessarium est, id quod etiam tota illa descriptio aliaque insuper argumenta evincunt. Ita idem Strabo ait, p. 371. [813.], longitudinem Cappadociæ *ὁμογλώσσου* a Lycaonia et Phrygia ad Euphratem usque patere.¹ At Phrygia pone Lycaoniam sita est. Quodsi itaque ex mente Strabonis accurate terminos ponere velis, a Phrygia incipiendum inclusa Lycaonia, et usque ad Armeniam pergendum est. Quam late extenditur Taurus et Antitaurus, soli Cappadoces et Lycaones habitant. Finis Tauri ab altero latere Cappadociam, ab altero Lycaoniam terminabat, ut adeo hæ gentes fere pro una habendæ sint. Et sic Strabo dicto jam l. xii. p. 392. [853.], *Πλησιάζει δ' ἤδη τοῖς τοῖς τόποις ὁ Ταῦρος, ὁ τὴν Καππαδοκίαν ἐξέχων καὶ τὴν Λυκαονίαν, πρὸς τοὺς ὑπερκείμενους Κίλικας τοὺς τραχιώτας*, ad hæc loca jam Taurus accedit, Cap-
padociam et Lycaoniam distinguens a Cilicibus suprajacentibus, qui Trachiotæ ab asperitate regionis dicuntur. Tempore Artaxerxis Mnemonis Lycaones etiam cum Cappadocibus uni subjecti erant Satrapæ, teste Xenoph. l. vii. *Ἀναβάσ.* in fine. Legimus autem apud Strabonem p. 370. [811.], Sisynum, qui Cappadocum regnum affectavit, in montibus Lycaoniæ regiam suam habuisse. Præterea, sæpenumero Cappadocum nomine in-
clusos fuisse Lycaones, in priscis scriptoribus facile, qui volet, deprehendet. Ut e multis uno utar exemplo, scribit Plinius l. viii. c. 58, Onagros non transire montem, qui Cappadociam a Cilicia dividit, ubi nomine Cap-
padociæ Lycaoniam quoque intelligendam recte monent interpretes, inprimis quia Onagri sigillatim Lycaoniæ attribuantur. Cf. Varro de Re Rustica l. ii. c. 6, et ipse Plinius l. viii. c. 44, [Strabo l. xii. p. 852.]

Quæ quidem omnia si secum invicem comparentur, et cum aliis scriptoribus contendatur, perspicuum fore spero, veram esse Grotii sententiam, adeoque linguam Lycaonicam non fuisse diversam a Cappadocica. Quod tamen cum dico, inficias ire nolo, complura in usu apud Lycaones fuisse vocabula, quæ Cappadocibus ignota fuerint. Ex eo genere fortasse fuit vox *Ζάββα*, quam Relandus p. 11. Diss. Misc. p. 262. ad veterem Persarum linguam refert. Mihi videtur Lycaonica sive Isaurica. Scribit Suidas in v. *Μουσουργοί, Ψάλτριοι*. *Αἱ δὲ μουσουργοὶ βάρβαροι ἦσαν γυναῖκες· ὄνομα αὐταῖς ἐπιχόριον Ζάββα.*—*ὁ δὲ Ἀρβαζάκιος, ἢ Ἀρβαζάκιος, μουσουργοῖς συνίχη τοσαύταις, ὅσας οὗτ' ἐκείνος ἀριθμεῖν ἐλχεν κ. λ.* Hic vero Arbazacius erat Isaurus, ut idem Suidas habet in *Ἀρβαζάκιος*, ubi tamen et dicitur, quod ex Armenia fuerit.

§ 19. De Lingua Cappadocum, quam fuisse vetustam Assyriacam existimamus.

Sic fere tandem ad finem pervenimus. Restat unum, ut, quæ fuerit Cappadocum lingua, breviter disqui-
ramus. Atque id nunc non examinabo, sitne peculiaris lingua; nam ea, quæ modo ex Strabone pro lingua Lycaonica afferebam, de hac re nos dubitare non sinunt.* Ceterum, cum pauca admodum de lingua vetusta Cappadocum comperta nobis sint, certi aliquid definire vix licet. Quoties vero hac de re cogitavi, suspicatus diu sum, fuisse hanc linguam eandem cum vetusta Assyria. Bochartus, vir insignis, ita de Cappadocibus sentit: 'non abhorruisse eorum sermonem a Syrio, sed fuisse impurissimum,' in Phaleg. col. 535. Cujus sententiæ hanc etiam reddit rationem, quod Leucosyri dicantur apud Steph. Byzant. Si memoria veterem his-
toriam repetimus, Cappadociam primum Assyriæ accensitam fuisse cognoscimus. Docet id vetus isque eruditus Apoll. Rhod. Schol. in l. ii. v. 948, *Ἀσσυρίαν εἶπε τὴν Συρίαν τὴν Καππαδοκίαν· ἐκαλεῖτο δὲ πάλαι Συρία*, ubi ipse Poëta loquitur de Sinope urbe Assyriaca, quæ erat in Paphlagonia.² Idem Schol. ad v. 966. Assyriam, illic memoratam, interpretatur Leucosyriam. Cf. Strabo l. xvi. init. Cum Assyriorum nomen ferme obsoletum esset, eique Syriæ appellatio succederet, etiam Cappadoces Syri vocati sunt, et quo a ceteris Syris distinguerebantur, Leucosyri dicti sunt. De Leucosyris nihil addam, cum res ex Strabone, Stephano, Scholiaste Apollonii, Eustathio aliisque nota sit, præter hoc Hesychii, *Λευκόσυρος· Βαβυλωνίος λευκόχροος*, et Photii in Lexico MS. *Λευκόσυροι· οἱ Καππαδόκες, καὶ οὗς οἱ Ἰωνες Σύρους, nempe καλοῦσι*. Sunt ergo iidem Cappadoces, Syri, Leucosyri et Babylonii. Notabilis admodum est Herodoti locus l. i. c. 72. scribentis, *Οἱ δὲ Καππαδοκαὶ ὑπ' Ἑλλήνων Σύριοι ὀνομάζονται· ἦσαν δὲ οἱ Σύριοι οὗτοι, τὸ μὲν πρότερον ἢ Πέρσας ἀρεῖαι, Μήδων κατήκοι, τότε δὲ Κύρου*, Cappadoces autem a Græcis Syri nominantur, et erant hi Syri, antequam Persæ impe-
ritarent, ditionis Medorum, tunc vero Cyro parebant. Ipsum Cappadociæ nomen Persicum est, si Herodoto assentimur, ut equidem facile assentior, cujus hic est locus l. vii. c. 72, *οἱ δὲ Σύριοι οὗτοι ὑπὸ Περσῶν Καππαδοκαὶ καλεῖνται*.³ Certe reges Cappadociæ ad Cyrum Persam retulisse genus suum, testatur Diod. Sic. l. xxxi. apud Photium Cod. ccxlv. [p. 1157, t. ii. p. 517. ed. Wess.] Sacra Cappadocum fuerunt etiam Persica, teste Strabone l. xv. p. 504. [1065.] Nomina mensium Cappadocicorum perhibentur Persica esse, ut infra dicitur.⁴ De lingua Assyriaca sunt, qui dicant, eam fuisse Chaldaicam ipsam, alii argumentis non contem-

¹ Verba Strabonis sunt, *μῆκος δὲ ἀπὸ τῆς Λυκαονίας καὶ Φρυγίας κ. λ.* Conf. Herod. l. iv. c. 49. 52. Potest ad hunc loquendi modum trahi illa phrasis, quam Poëtis familiarem esse observat Strabo l. viii. p. 235. et ex illo Eustath. in Il. B. p. 305.

² Hinc Syri dicuntur tempore Herculis tenuisse Sinopen, quibus eam urbem Autolycus Græcus eripuerit. V. Plutarchus in Lucullo p. 925, 926. ed. Steph.

³ Verius id iudico, quam quod Plinius affirmat l. vi. c. 3, a Cappadoce amne fuisse cognominatos Cappadoces, vel etiam a conditore gentis Cappadoco, ut legitur apud Steph. Byz. v. *Καππαδοκία*, qui provocat ad Herodotum, sed apud quem id frustra queritur. Aut lectio corrupta est substituendumque nomen Herodiani vel simile, aut ipsa Herodoti verba, ex gr. l. i. c. 72. v. 49. vii. 72. ex-
ciderant culpa librariorum.

⁴ In Brenneri Excerptis ex Mose Chorenensi Armeno p. 7. hæc leguntur: 'Ipse, Aram rex Armeniæ, Nino antiquior, in Cap-
padociam progrediens pugnaturns obviam habuit Paiapen Kakam, virum de stirpe Chami, qui tyrannidem suam exercebat a Mari Pontico usque ad Oceanum, quem profugatum coëgit Aram fugere in insulam quandam maris Asiatici. Reliquit deinde ad custodiam regionis quemdam Armenum Ducem nomine Misak, cum pluribus hominum millibus, ipse vero rediit in Armeniam, mandans prius subjectæ regionis incolis, ut Armenice discerent. Dux ergo, cum illic civitatem ædificasset, eam a suo nomine vocavit, quam tamen imperfecta pronuntiatione dicebant Masak, quæ multa post tempora a Cæsare dicta est Casarea.' Cum hac narratione conferri possent verba

* Non tantum Lucianus jungit linguam Cappadocum, Paphla-
gonum et Bactrianorum, in Pseudol. §. 14. sed dicitur etiam Apol-
lonius Tyanensis, et adeo Cappadox, librum de Sacrificiis scrip-
tisse *τῇ ἰαυτοῦ φωνῇ*, sermone vernaculo, id est, lingua Cappadocum,
ut monet Olearius ad Philostratum de V. A. l. iv. c. 19. Dialectum vero Atticam intelligendam existimat Fabricius v. iv. Bibl.

Gr. p. 61. An recte, dubito ob ea, quæ de eodem Apollonii libro scribit Philostratus l. iii. c. 41. Hujus autem verba de Vit. Sophist. l. ii. c. 13., non pertinere videntur ad linguam Cap-
padocum, sed ad horum pronuntiationem ling. Gr. crassam et du-
ram: a quo vitio Apollonius fuit immunis, si vera narrat Philo-
stratus l. i. c. 7, 14, 17.

nendis commoti aliter statuunt. Cf. inprimis Seldenus de Diis Syris in Prol. c. 2. Non nostrum nunc erit, inter summos viros tantam litem componere, quæ etiam ad rem, de qua agitur, minus pertinet.¹ Illud tamen certum esse existimo, Assyrios literis Chaldaicis usos fuisse. Refert Athenæus l. xii. p. 529, prope Sardanapali tumulum duas columnas lapideas fuisse, in quibus Χαλδαϊκοῖς γράμμασιν, Chaldaicis² literis, elogium exaratum fuerit, a Chæriilo postmodum metrorum lege ac numeris versum.* Arrianus de Exped. Alex. l. ii. p. 91. [66, 67.] ejusdem Sardanapali monumentum commemorat, τὸ αἰτ, ἐπιγράμμα ἐπιγεγραπτο αὐτῷ, Ἀσσυρία γράμματα οἱ μὲν Ἀσσύριοι καὶ μέτρον ἔφασκον ἐπεῖναι τῷ ἐπιγράμματι, inscriptio addita erat Assyriis literis, cui metrum subesse Assyrii dicebant. Cf. de ea inscriptione Strab. l. xiv. p. 464. [672.], Athen. p. 529 et 530, Hesych. in v. Σαρδανάπαλος [ibi Alberti], et alios. Literæ Assyriacæ ab aliis dicuntur Syriæ. Xenoph. l. vii. Cyrop. [c. 3.] p. 127, vel p. 110. ed. Gr. Steph., super tumulum Abradatæ Susiorum Principis atque uxoris ejus Panthææ excitatam fuisse columnam refert, καὶ ἐπιγεγράφθαι φασὶ τὰ ὀνόματα, Σύρια γράμματα, Atque eorum nomina inscripta esse dicunt Syrii literis. A Judæis vero illa scriptura etiam hodie appellatur *לשון כנענית* Assyriaca.³ Et quid mirum est, Chaldaicas literas Assyriis usitatas fuisse, cum Chaldæi fuerint ipsorum sapientes, non aliter ac Persarum Magi, et Ægyptiorum *Προφῆται*, ita enim Heliodorus et alii appellant, quos Herodotus *ἱερεῖς*. Chaldæi sæpenumero propterea Babylonii nominantur. V. Diod. Sic. l. ii. [c. 29.] p. 115. Horat. l. i. Carm. Od. viii.

Nec Babylonios

Tentaris numeros.

Ita quoque Macrobius l. i. Saturn. c. 3. Chaldaeos appellat Babylonios. Hinc Magi Babylonii memorantur a Luciano in Nocyom. [l. i. p. 463.] Dicit eos Ælianus l. i. Hist. Anim. c. 22. Βαβυλωνίους τε καὶ Χαλδαίους σοφοῦς. Junguntur Chaldæi et Babyloniorum vates a Curtio l. v. c. i. §. 22. Atque verisimile est, illam linguam Chaldaicam fuisse eruditorum in Assyria et aulicorum. De communi vero Assyria dialecto res dubia manet.

Aut forte lingua Cappadocum antiqua fuit lingua vetusta Medica. Ita certe suspicabatur Vir eruditissimus La Croze, ex ipso Cappadocum nomine, et quibusdam nominibus propriis aliis. Inter populos a Japheto oriundos non intelligere literas Cappadoces, sed Medos, scribit Euseb. in Chron. p. 12. Videntur igitur Mediam linguam in Cappadocia propagasse. Diversitas autem linguæ Medorum ab aliis, aut earundem similitudo aperte docetur a Strabone l. xv. p. 498 et 500. [1054 et 1057.] De Arianis, Persis, Medis, Bactrianis septemtrionalibus et Sogdianis ait, εἰσὶ γὰρ πῶς καὶ ὁμόγλωττοι παρὰ μικρὸν, esse eos quasi ejusdem linguæ. Carmanitarum mores et sermonem, τὴν διάλεκτον, maxima ex parte cum Persarum ac Medorum moribus et sermone convenire, auctore Nearcho Geographus affirmat.†

Sed tempus est, ut ad linguam Cappadocicam redeam. Pauca nobis ex illa sunt reliqua, plura tamen procul dubio, quam a me afferri possunt, qui olim ob ætatis imbecillitatem, postea propter temporis angustiam et negotia alia, rem hanc ea industria et solertia, qua oportebat, idoneus non sum accurate prosecui.

De origine linguæ Cappad. hactenus diximus. Mutationem posthac variam perpessam esse, quis negaverit? Nam, ut Ægyptiorum, Scytharum, Persarumque imperium taceam, ex sola Paphlagonum lingua in Cappadocicam linguam multa defluxisse, Strabo docet l. xii. p. 380, 381. [830.]

AMBROSIA, quatenus est nomen alicujus herbæ, de chartum in Geog. S. p. 754. Syris Harmala tribuit qua Plinius l. xvii. c. 4 et 8, videtur vocabulum Cappadocum. Auctor Appendicis Dioscoridis l. iii. c. 53.

ARGÆUS mons est Cappadociæ, quem pro Deo coluerunt Cappadoces, de quo multa viri eruditi jam annotarunt. Nomina mensium omnium Cappadocibus; usitata ex antiquo scriptore H. Stephanus in Thes. Gr. retulit. Ea vero esse plane Persica existimat Relandus P. ii. Diss. Misc. p. 129.

ARMALA. Hoc nomine Cappadoces rutam hortensam appellarunt. V. Apul. de Herbis c. 89. Cf. Bo-
APAIOTATA est nomen mensis apud Cappadoces.

Strabonis L. i. p. 28. et 29. [70, 71] de cognatione Armeniorum, Syrorum, et Arabum κατὰ τὴν διάλεκτον, etiam Assyriorum, Arianorum et Armeniorum, et L. ii. p. 58. [138, 139.], ubi de Semiramide et Nino, Syris dictis, ὃν τῆς μὲν ἡ Βαβυλὼν κτίσμα καὶ βασίλειον, τοῦ δὲ, Νίνος, ὡς ἂν μυθολογίας τῆς Συρίας καὶ τῆς διαλέκτου δι' αὐτῆς, τοῖς τε ἱερεῖς τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῖς ἱστέ.

¹ Chaldaeorum et Babyloniorum nomen promiscue usurpatur in S. Literis, Jer. xxxvii. et xxxviii., Ezech. xxxii. 15, 16, 17., Assyrii vero a Chaldaeis et Babylonii distinguuntur, Jer. l. 17, 18., Ezech. xxxiii. 23. Recte igitur Babylonii dicuntur ab Horatio aliisque, ut in contextu monebo, quamvis Ælianus l. iv. V. H. c. 20. videatur Chaldaeos habuisse diversos a Babylonii, scribens, πρὸς τοὺς Χαλδαίους, καὶ εἰς Βαβυλῶνα, καὶ πρὸς τοὺς Μάγους [ad q. l. omnino legendus Perizonius.] Male autem alii Assyrios, proprie sic dictos, cum Babylonii et Chaldaeis confundunt, Suidas v. Ἀσσύριοι, Auctor Etymol. M., Hesych., apud quem Ἀσσυρία ἡ Χαλδαϊκή Ἀσσυρία, ἢ Χαλδαίων, [et loco alieno post vocem Ἀσσύρη, Ἀσσυρίων Χαλδαίων.] Jungatur Origenes c. Celsum L. vi. p. 285. [693.], coll. Daniele, i. 4. Labens fateor, nomine Assyriæ antiquissimis temporibus non solam Assyriam fuisse significatam, verum et complura alia regna, quorum potiti erant Assyrii, non raro comprehensa fuisse. Hinc fit, ut omnis illa Asiæ ora veteribus cognita a Judæa et Syria ad Indiam usque fere a quibusdam communi Assyriæ nomine indicetur. Sic Diodorus pater, qui fuit rex Tyrius, dicitur rex Assyriorum a Servio ad L. i. Æn. v. 646., quem etiam vide ad v. 733.—Carræ vocantur Assyriæ a Lucano L. i. v. 105. Considerandus etiam locus Xenophontis L. viii. Cyrop. p. 128. ed. Steph. Gr. Neque hoc nego, Babylonios sive Chaldaeos, debellatos ab Assyriis, horum nomine aliquando appellatos esse. Inde lux affulget verbis Michæ v. 5. Pariter largior, sub lingua Assyria nonnumquam intelligi linguam Chaldaeam et Hebræam, unde Themistius Orat. vii. p. 89. et xi. p. 147. Proverbia Salomonis vocat Ἀσσυρία γράμματα [comparentur Gale ad Jamblichum de Myst. p. 291., et Perizonius in Orig. Babyl. p. 10, 60. sqq.] Ut autem in S. Codice, quemadmodum vidimus, Assyrii distinguuntur a Babylonii sive Chaldaeis, ita etiam a Xenoph. L. ii. Cyrop. [c. 2. §. 1.] p. 23. ὃ δὲ Ἀσσύριοι, inquit, ὃ Βαβυλῶνά τε ἔχον καὶ τὴν ἄλλην Ἀσσυρίαν. Ensebius in Chron. p. 11. diversam Assyriorum et Chaldaeorum originem refert; Arphaxadam enim Chaldaeos, Assurem Assyrios condidisse, auctor est; et hinc Babyloniam ab Assyria discernit, uti quoque fecit Origenes c. Celsum, p. 252. [332.] Existimo igitur, veterem Assyriorum linguam fuisse diversam a sermone Babylónico, sive Chaldaico.

² Persæ etiam Chaldaicis literis usi videntur, ut colligi potest ex Herodoto L. iv. c. 87., quem locum non neglexit Vir doctissimus La Croze in dissertatione, inserta Collectioni Precum Dominicarum Chamberleyn. p. 129, 130. Persicæ tamen literæ vocantur a Strabone L. xv. p. 502, ἐπιγράμμα δ' εἶναι Ἑλληνικὴν Περσικοῖς καὶ παραγγινοῖς γράμμασιν.

³ V. Is. Vossius de LXX. interpretibus, p. 13, 14. Lightfootus in Matth. v. 18. Kircherus in Œdipo T. ii. P. i. p. 81. sqq., Rhenferdus in Opp. Philolog. p. 243. Adderem verba Plinii L. vii. c. 56. 'Literas semper arbitror Assyrias fuisse,' nisi forte cum Perizonio in Orig. Babylon. [p. 10, cui assentitur Alb. Schultens Instit. Ling. Hebr. p. 14.] legendum esset Assyria.

* Eadem literæ Chaldaicæ appellantur ab Aristobulo Ἀσσυρία γράμματα. V. Athen. L. xii. p. 468, 469. ed. nov.

† Damis Ninus apud Philostratum de Vita Apoll. L. i. c. 19, τὰς φωνὰς τῶν βαρβάρων, ὅπως εἰσὶν, εἰσὶ δὲ, ἀλλὰ μὴ Ἀσσυρίων, ἀλλὰ δὲ Μήδων τε καὶ Περσῶν, ἀλλὰ δὲ Καδουσίων, μεταλαμβάνει δι' αὐτῶν.

‡ Cf. Fabricii Menologium, p. 71, 72. Si omnia mensium

nomina Cappadocica, quorum facta mentio est, sedulo animadvertimus, necesse est, existimemus aut plures menses, quam vulgo, numerasse Cappadoces, aut potius unum eundemque mensem pluribus nominibus appellatum esse. Cujusmodi exempla apud plerasque gentes in Oriente et Occidente extant complura.

Non audeo affirmare, eundem mensem dictum fuisse aut 'Aparā, aut 'Apararā. Sextum Januarii Romanorum diem respondere decimo tertio 'Aparā Cappadocum, observat Epiphanius Hæresi lli. §. 24, ibidemque notat, vi. Id. Novemb. Romanorum respondere decimo quinto 'Apararā Cappadocum.

'ΑΡΟΡΑ
'ΑΡΤΑΕΞΙΝ } nomina mensium in Cappadocia erant.
'ΑΡΤΑΝΙΑ }

ASBAMÆUS Jupiter apud eos appellatus fuit, quod nomen ex Syrorum lingua explicare aggreditur magnus Bochartus l. c. p. 535. Rem commemorat Ammian. Marcell. l. xxiii. [c. 6 vel 19.] p. 269: 'Apud Asbamæi quoque Jovis templum in Cappadocia, ubi amplissimus ille Philosophus Apollonius traditur natus prope oppidum Tyana, stagno effluens fons cernitur,' &c.*

DATHUSA nomen mensis lingua Cappadocum. In excerptis e Cyrilli libris contra Theodorum Mopsuest., in Actis Concilii Quinti, apud Labbeum T. v. p. 476. hæc prostant: 'Adhortatur enim magis Tyanensem Episcopum ad Martyrum festivitatem pervenire, quæ in Arianis, prædio ejusdem S. Gregorii, celebratur in mense, quem ipse Cappadocum lingua Dathusa vocat;' item p. 478: 'mensis autem apud Cappadocas provinciali vocabulo Dathusa adjicitur.' Forte idem mensis indicatur, quem appellari *Τερουσίαν* infra videbimus.

ΔΑΚΙΗ apud Cappadoces Pontificatus Jovis dicebatur, teste Strab. l. xii. p. 369. fin. [810] Posset quis suspicari, legendum *Δαγλή*. Pergæi enim *ἀγον* sive *ἀγών* vocabant fœminam Sacerdotem Dianæ, ut duobus locis Hesychius annotavit. Sed tum hæc vox esset Gr. Manum itaque melius ab istis abstinemus, quæ propter obscuritatem non capimus.†

DESANAUS, Hercules. Scribit Freculphus in Chron. t. i. l. ii. c. 11. 'Hercules autem Desanaus cognomine in Phœnice clarus habetur, inde ad nostram usque memoriam a Cappadocibus et Eliensibus, [lege Iliensibus,] adhuc dicitur.' Et sic prorsus eodem modo Eusebius in Lat. Chron. p. 14: 'Hercules cognomento Desanaus in Phœnice clarus habetur. Unde et ad nostram memoriam a Cappadocibus et Eliensibus Desanaus adhuc dicitur.' V. notas Schurtzfeischii in Notitia Bibl. Vinar. p. 102. In Græcis vero Eusebii p. 29. locus ita concipitur, 'Ἡρακλῆς τινὲς φασιν ἐν Φοινίκη γινώσκεισθαι Διδῶν ἐπιλεγόμενον, ὡς καὶ μέχρι νῦν ὑπὸ Καππαδόκων καὶ Ἰλίων, lego Ἰλιέων, κεκληθῆναι, forte κέκληται. De hoc Desanao etiam quædam notant Vossius de Idololatria, l. i. c. 22, et Seldenus de Diis Syris, p. 187, 188. Videndum, an Hercules Thasius, cujus Herodotus meminit l. ii. c. 44, huc facere possit. Sed locum bene perpende.‡ Quid si Desanaus sit ΤΕΧΕΗ Tiasan, vel Deasan, sic saltem pronunciant hodie Egyptii, i. e. ὑπερασπίστης?

ΚΑΡΔΑ, virile, bellicosum. Strabo loquens de Cardacibus, hominibus ad rapinam assuetis, qui Cappadociam inhabitant, ait, *κάρδα τὸ ἀνδρώδες καὶ πολεμικὸν λέγεται*, p. 504. [1067, sed illic de Persis.] Mihi tamen vox hæc

videtur originis Scythicæ. V. Scythica mea MSS. [mihi non visa. Cf. vero notæ ad Hesych. v. *Κάρδαρες*.]

KOMANA, nomen Dæ alicujus. Præter Jovem Cappadoces coluerunt Deam, quam plurimi Bellonam fuisse volunt. Strabo a loco Comanam appellat, l. xii. p. 369. 385 et 395. [809. 835.] Plutarchus in Sylla, p. 457. dubitat, sitne Bellona, an Luna, an vero Minerva nuncupanda.¶

KONAY poculum Cappadocicum memoratur a Menandro apud Athen. l. x. p. 434. et xi. p. 477. Hic *Κόνδυ* vocat *ποτήριον Ἀσιατικόν*. Ab Hipparcho ibidem attribui videtur Persis, et a Nicomacho p. 478. aperte dicitur *Κόνδυ Περσικόν*. Hesych. ait, *Κόνδυ* esse *ποτήριον Βαρβαρικόν*, poculum Barbaricum, quod de Cappadocibus æque, atque de Persis capi potest.

ΛΥΤΑΝΟΝ. In Fragmento Savilii apud Usserium de Anno Macedonum, p. 40 et 41. annotatur, hoc nomine Januarium dici Cappadocibus. Quod an satis certum sit, dubito, cum ille Romanorum mensis nomine Cappadocico alio appelletur in catalogo mensium, de quo supra dictum. Sed illic

MATA ut nomen mensis occurrit.

MAZACHA sive MAZACA, nomen urbis proprium, sub Argæo sitæ, quam Solinus c. 45. ait ab incolis matrem urbium appellari. An hinc nomen factum sit urbi, an vero Metropolin esse indicare voluerit Solinus, dicere non sustineo.** Bochartus ab equis dictam vult, quibus Cappadoces celebrantur. Constantinus de Them. l. i. n. 2, ut observant Holstenius p. 154. et Pinedo in Steph. Byz., memoria prodidit, appellatam fuisse *ἀπὸ Μονούχου τοῦ τῶν Καππαδόκων ἀρχηγόνου*, a Mosoch Cappadocum primo auctore. Mosoch ille est filius Japheti, ab Hebræis *מֶשֶׁח* Gen. x. 2. dictus, ubi Septuaginta interpretes habent *Μοσὸχ*, qua ratione forsitan et apud Constantinum Porphy. legendum est. Longe fœdus mendum insedit Isidorus, apud quem l. ix. Etymol. c. 2. p. 1037. hæc nullo sensu leguntur: 'Moloch, ex quo Cappadoces sunt, unde et urbs apud eos usque hodie Maleca dicitur.' Corrigenda hæc ita sunt: 'Mosoch, ex quo Cappadoces sunt, unde et urbs apud eos usque hodie Mazeca dicitur.' Nisi forte origo ex Parthorum lingua sit repetenda, qui *Μαζάκιν* hastam dicebant, auctore Hesychio. Sic etiam Romani Quirites dicti sunt a Curi, quod Sabinorum lingua hasta erat. Postea hæc urbs Eusebia et Cæsarea nuncupata est.†

MELITA est alia Cappadociæ urbs, quam Semiramis condidisse a Plinio perhibetur l. vi. c. 3. Origo vocis videtur esse Assyriaca. Assyrii enim Venerem Mylittam appellabant, ut ex Herodoto l. i. c. 131 et 199. constat. De ea Scaliger et Seldenus†† quædam notant. Forsitan ipsa Semiramis Mylitta dicta est, nam divinis honoribus post mortem eam ab Assyriis cultam esse, Diodorus Sic. scriptum reliquit l. ii. [c. 20.] p. 107. Aut vero in honorem Veneris et in memoriam suæ originis hanc urbem a se conditam Melitam nuncupavit.

MOLY appellarunt Cappadoces rutam hortensem, teste Apuleio de Herbis c. 89.

* Similiter quidem *מֶשֶׁח* Genes. x. 23. vocatur *Μοσὸχ*, non vero ille, ut in prima hujus libelli editione scripsi, sed hic intelligendas est. Cf. Hieron. in Quæst. Hebr. ad Gen. x. 2.

† Olim conjiciebam Mazaca, sed Mazeca propius accedit ad vitiosum Maleca. Sic etiam apud Hieronymum in Quæst. Hebr. ad Gen. x. 2. 'Mosoch Cappadoces, unde et urbs usque hodie Mazeca dicitur.' Hieronymum autem inprimis compilavit Isidorus. Mazaceni Cappadoces dicuntur *Μοσάχων* ὑπὸ *Μοσάχου* κτισθίντες, apud Fl. Joseph. l. i. Antiq. c. 6. Cf. Hieron. l. xviii. in Esaiam col. 507. l. viii. in Ezech. col. 884. Adeundus quoque Schræderus Dissert. Prelim. in Grammaticam Armenicam p. 64. et huc referendus locus e Mose Chorenensi supra [p. 128.] jam citatus. Pro *Μοσὸχ* apud Eustath. in Hexæmeron p. 51. vitiose legitur *Μοσὸχ*.

‡ Steph. Byzant. *Καϊσάρια, μητρόπολις τῆς Καππαδοκίας, ἡ πρὶν Ἐδσίβεια, καὶ Μάζακα, ὡς Στράβων* [ibi Berkellius]. Cf. Salmas. Exercit. Plin. t. ii. p. 626. et Cellarius l. iii. Geogr. Antiq. c. 8. p. 210.

* Ipse ille fons, Jovi sacer, vocatur *Ἀσβαμῆος* a Philostrato de V. Apoll. l. i. c. 6. Neque in Ammiano, neque in Philostrato nomen barbarum mutandum. Comparantur notæ Valesii et Olearii, item Kusteri ad hæc Suidæ verba *Ἀσβαμῆος ὕδωρ οὕτω καλοῦμαι*.

† Ex ipso Strabone satis apparet, *Δακίη* esse nomen cujusdam regionis in Cappadocia. In Cod. autem Medic. legi *Δακίου*, exemplo meo Gronovius adscripsit.

‡ De cultu Herculis apud Thasios testantur numi antiqui. V. Holstenii notæ in Steph. p. 133. Sed qui verba Herodoti bene perpendat, protinus videbit, Herculem Thasium, de Thaso insula dictum, huc non pertinere. Originatio autem Ægyptiaca magis ingenua mihi videtur, quam probabilis.

¶ Dea Comana fuit nomen Topicum in Cappadocia, sive Diana, sive alia quæcumque. Pertinent huc verba Pausaniæ in Laconicis p. 249, *ἀμφισβητοῦσι μὲν Καππαδοκίαι τὸ ἀγάλμα (τῆς Ταυριακῆς θεᾶς, Ταυριᾶς Διανῆς) εἶναι παρὰ σφίσι, et* Diopis Cassii l. xxxv. §. 11, *τὸ δὲ ἐν Κόμανα τῆς τι νῦν Καππαδοκίας Ἰστί, καὶ ἰδόμενόν τι τῆς Ἀρτέμιδος τὸ Ταυρικὸν ἄγαλμα διῶρο δὲ ἔχουσιν*, ad q. l. Reimarus notavit. Origenes l. vi. c. Celsum c. 22. p. 647. memorat mysteria *Καππαδοκῶν περὶ τῆς ἐν Κομάνοις Ἀρτέμιδος*.

‡ Pollux l. vi. segm. 96. scribit, *Κόνδυ* esse poculum *Καππαδοκίαν*.

κόν. Vox videtur origine Persica. Cf. Casaub. et Schweighæus. t. vi. Animadv. in Athonæum p. 146, 147, atque viri eruditi ad Hesych. v. *Κόνδυ*. Est animadversione dignum, nec ab aliis prætermisum, peregrinam hanc vocem usurpasse Interpr. Alex. V. T. Gen. xlv. 2 sqq. et Jes. li. 17.

** Posterius unice verum est. Strabo l. xii. p. 811, *Ἐν δὲ τῇ Κιλικίᾳ καλοῦμένη Μάζακα (in Cod. Med. Μάζακα) ἡ μητρόπολις τοῦ Ἰθνοῦς*, et lib. xiv. p. 979. *Εἰς Μάζακα (iterum in eodem Cod. Μάζακα) τὴν μητρόπολιν τῶν Καππαδοκῶν*. Procopius lib. v. de Ædific. c. 4. *Εἰς μητροπόλιν ἀξίωμα ἔλθιν, οὕτω γὰρ πόλιν τὴν πρώτην τοῦ Ἰθνοῦς καλοῦσι Ῥωμαῖοι*. Loquitur autem de Mazaca, deinceps dicta Cæsarea. In Numis quoque dicitur *Μητρόπολις*. V. Holstenius ad Steph. Byz. p. 154. Non tantum erat civitas Cappadociæ maxima, ut appellatur a Sexto Rufo c. 11, aliisque, sed et sedes Regum, monente Strabone l. xii. p. 813. Quemadmodum vero Mazaca, ita Nicæa dicitur *μητρόπολις* a Strabone l. xii. p. 848, mater urbium ab Ammiano Marc. l. xxvi. c. 1.

†† Multi alii, laudati a Cl. Wesselingio ad Herodot. i. 131. Quæ autem dicuntur de origine nominis Melita, valde dubia sunt. Si Veneris habenda ratio esset, haud negligendum foret, apud Hesych. inveniri *Μελίτης*: *Ἀρροδίτης*, si sana ea lectio est, et hoc nomen Theocrito Id. xv. 94. recte a Salmasio redditum.

NABAA dicitur instrumentum Musicum Cappadocum, a Clemente Alex. l. i. Strom. p. 307. [363.] Alii tamen aliis gentibus, ex. gr. Phœnicibus sive Hebræis, Syris, Assyriis, tam instrumenti inventionem, quam nomen adscribunt. V. Strab. l. x. p. 387. [722.], Athenæum l. iv. c. 23 [p. 179, 180. ed. nov.], Bochartum in Geogr. S. p. 807. 808.*

NHΞΙΣ animal est Cappadocicum. Hesych. Νηξίς· ἐν Καππαδοκίᾳ γενόμενος μῦς, ὃν σκίουρόν τινες λέγουσιν, Neëxis mus est, qui in Cappadocia reperitur, quem sciurum, seu nitelam, quidam dicunt. Videtur esse animal illud, quod hodie in regionibus illis vocatur Zits-jan. Effigiem illius et descriptionem vide apud Corn. de Bruyn t. v. Itiner. p. 203. ed. Gall. Cf. etiam, quæ de nitelis volantibus referuntur in Transactt. Soc. Angl. atque ex illis in Diario eruditorum Gallico, Journal des Sçavans, Avril 1740. Art. iii. p. 511, 512. Legantur item Gmelini Itinerarium Sibericum t. ii. p. 233, 234, Stalenbergius in Asia et Europa Septemtrionali et Orientali p. 350, 395, de muribus vel nitelis in regionibus circa Caucasum Olearius in Itiner. p. 740. ed. Germ., et de iisdem circa Pontum Euxinum Chardin Voyages t. i. p. 119. Ejusmodi sunt mures, de quibus Ælianus de Animal. l. xvii. c. 17, ex quibus vestes confectæ dicebantur καύνακες sive καννάκαι. V. Pollucem p. 339. [l. x. segm. 123, ibi pereximiam Hemsterbusii annotationem.] Hesych. v.

Καννάκαι [c. n. Alberti et aliorum], Scaligeri Conjectanea in Varronem de L. L. p. 67. Hinc forte vestes Armeniorum appellantur μυῦροι, ex murium nempe pellibus confectæ, apud Pollucem l. vii. c. 13. [segm. 60, et Hesych. v. Μυῦρός.] V. omnino les Voyages de Tournefort t. ii. p. 113, 197. Plinius l. viii. c. 37. mentionem facit murium Ponticorum, qui forte iidem sunt, et de quibus eorumque similibus, ex quorum pellibus vestimenta contextuntur, quædam habet Eustath. in Hexæm. p. 96, 97, et Is. Vossius Comment. in Catullum p. 190. Jungantur Anonymus in Expositione totius mundi, in Hudsoni Geographis Minor. t. ii. p. 10, et Relation de la Tartarie par Martini p. 147, ubi hæc verba: 'des souris de Moscovie, que nous appellons communément martes Zibelines.'

ΕΑΝΑΝΘΗΠΙ nomen mensis Cappadocici.

ΠΕΡΑΣΙΑ cognomen Dianæ Cappadocicum. V. Strabo l. xii. p. 370. [811.]

PHENGITES lapis in Cappadocia. Isidorus l. xvi. c. 4. Sed rectius forsitan nomen Gr. videbitur, conveniens proprietati lapidis, qui illic describitur.

ΣΟΝΔΑΡΑ mensis Cappadocicus.

TETΟΥΣΙΑ itidem nomen mensis, forte non diversus a Dathusa, de quo brevi ante diximus.

ΤΙΠΙΕ } sunt quoque nomina duorum mensium in
ΩΣΜΟΝΙΑ } Cappadocia.

§ 19. Conclusio hujus Disquisitionis.

Cum jam prima hujus Dissertatiunculæ folia Typographo commissem, amicus quidam meus, Lipsia re- diens, mecum communicavit Viri Rever. et Magnifici C. F. Boerneri eruditam Diatriben, qua Acta Lycaonica insigniter illustravit.† Summopere vero mihi gratulor, Virum doctissimum et ita mecum sentire, linguam Lycaonicam non esse Gr., et Rich. quoque Bentleii argumentis tantum auctoritatis tribuere. Quantum enim abhinc ponderis meæ sententiæ accedat, facile intelliget, quisquis Boerneri summam eruditionem, cum incredibili quadam animi vi et perspicacia conjunctam, perpenderit.‡

Atque hæc sunt, quæ de lingua Lycaonica, pariterque de finitimis, hactenus comperta habeo. Nihil restat, quam ut rogem æquos benignosque lectores, æqui bonique hæc qualiacumque consulant, et tenues meos conatus favore suo promoveant.

FRID. GUIL. STURZII

DE DIALECTO MACEDONICA ET ALEXANDRINA

LIBER.

LIPSIAE APUD JO. AUG. GLO. WEIGEL. MDCCCVIII.

PRÆFATIO.

DE dialecto Alexandrina scripturo video mihi nonnulla præmittenda esse de consilio meo atque instituto. Fortassis enim, ut fit, non deerunt, qui temere susceptam hanc operam neque ullius utilitatis esse conviciem-

* Comparentur docti homines ad Hesych. v. Νάβλα et Ναβλά, Valckenarius in Callimachi Eleg. Fragm. p. 16, 17.

† Boerneri Disputatio recusa est in Thesaurō Novo Dissert. ex Museo Hassæ et Ikenii, t. ii. p. 625—637. Paucis tantum verbis p. 633 significat, displicere sibi sententiam eorum, qui linguam Lycaonicam putant fuisse ling. Gr. dialectum, sed contra probare se Bentleii aliorumque opinionem, Lycaonas peculiarem et a Gr. distinctam linguam habuisse existimantium. Boernerianam excipit illic, p. 638—648. Disquis. Jablonsk. Huic subnectitur p. 648—657. Dissertatio Pfizeri de Apotheosi Pauli et Barnabæ a Lystrensibus frustra tentata. Non negat is, quod Grotius affirmarat, linguam Lycaonicam fuisse Cappadocicam, sed adjungit: 'Cumque in minori Asia Gr. Linguae usus obtineret, sine dubio peculiaris ejus dialectus fuit, ut in aliis regionibus Dorica, Ionica, etc.' Nihil illic amplius de lingua Lycaonum. Majus habet momentum majorique eruditionis copia est scripta Diatribæ Guhlingii, in eodem Thesaurō Hassæ-Ikeniano repetita, p. 657—661, de lingua Lycaonica a Pelagis Græcis orta. Negat, sermonem Lycaonicum eundem fuisse, qui Cappadocum, aut vulgarem quamdam ling. Gr. dialectum. Dissentit a Jablonskio, cujus tamen

Dissertationem, quamquam multa quæsitam cura, et e Wolfii tantum Curis Philologicis notam, non viderat, ut scribit §. v. Quod profecto mirum videatur, cum Guhlingius biennio post Jablonskium scripserit, fueritque isto tempore Theologus et Philologus Chemnicensis, jam antea disputationibus non vulgaris argumenti nominis famam consecutus, monente Cl. Saxio P. vi. Onom. p. 366. Quidquid id est, ipse existimat §. vii. 'Lycaonicam linguam ab origine omnino Gr. dimanasse, migratione tamen, coalitione cum aliis gentibus communitateque, imo ipsa longinquitate temporis, natura regionis, arte vel negligentia incolarum, varia mutasse ratione, atque ab prima stirpe, more linguarum communi, defecisse.' Quam ille suam sententiam docte illustrare et confirmare conatus est. Rectene, an secus, poterant judicare, qui libellos Jablonskii et Guhlingii diligenter comparent.

‡ Honorificum hoc de Boernero testimonium confirmant, cum multi alii, tum præclari illi veræ eruditionis existimatores, Ernestius in Opusc. Theolog. p. 7, et Saxius, qui sibi etiam, Lipsiæ olim in literas incumbenti, satis constitisse scribit, P. vii. Onom. Lit. p. 63, 64. Boernerum formularum duntaxat Theologum haudquaquam fuisse.

tur.¹ Quales criminationes ut repellam, nihil aliud mihi afferendum puto, nisi viros multos præclaros et insigniter doctos, e quibus vel unum Jo. Alb. Fabricium² laudasse sufficiet, jam dudum optasse, ut aliquando vir harum rerum peritus vestigia illius dialecti paulo diligentius, quam adhuc factum esset, persequeretur. Quæ enim Jo. Croius,³ Humphr. Hodijs,⁴ Jo. Conr. Schwartzius,⁵ Mich. Maittaire,⁶ Jo. Jac. Breitingerus,⁷ Jo. Dav. Michaelis,⁸ Jo. Frid. Fischerus,⁹ alique¹⁰ habent, ea nullo modo sufficere quivis intelligit. Quod ut magis pateat, utque a quolibet, quam prudenter in talibus judicandis versandum sit, cognoscatur, et, quam lubricam viam nos ingressi simus, perspiciatur, non alienum a ratione mea videtur, e libro Croii, præsertim cum jam rarecere cœperit, cumque etiam Hodijs¹¹ eum secutus reperiatur, exempli loco ponere, quæ ille de nominibus *ἐξηγηται*, *σοφοί*, et *σοφισταί* disseruit. Hæc enim cum in versione Alex.¹² de vatibus et magis legi constaret, e dialecto Alex. derivare hanc eorum potestatem non dubitavit. Mihi vero non soli Alexandrini videbantur ita usi esse illis vocabulis. Nam *ἐξηγησις*, auctore Schol. Sophocl. ad Elec. 423. est *διασάφης*, *θεῖον*, et ipsi *ἐξηγηται* a Polluce 7, 188. diserte in hominum futura prædicentium numero referuntur, atque ab eodem 8, 124. dicuntur sic appellati fuisse *οἱ τὰ περὶ τῶν διοσημειῶν καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἱερῶν διδάσκοντες*. Qui vocabuli usus confirmari etiam potest optimorum scriptorum locis. Sic ab Herodoto 1. 78. Cræsus narratur *θεοπροπέους* misisse *ἐς τοὺς ἐξηγητάς Τελμισσέων*, eosque jussisse consulere de prodigii cujusdam significatu. Apud Theophrastum (charact. 16. 2.) homo superstitiosus, si forte mus perroserit saccum farnarium, adire legitur *πρὸς τὸν ἐξηγητήν*. Xenophonte (Cyrop. 8. 3, 11.) auctore, sacra facta sunt, *ὡς ἐξηγησαντο οἱ μάγοι*. Plutarchus (de Is. et Osir. c. 28.) Timotheum, quem ex Eumolpidarum familia fuisse aliunde constat, appellat *ἐξηγητήν*. Et in vita Numæ c. 9. *ὁ μέγιστος*, inquit, *τῶν Ποντιφίκων οἶον ἐξηγητοῦ καὶ προφήτου, μᾶλλον δὲ ἱεροφάντου τάξιν ἐπέχει*. Omnium minime prætermittendi sunt ii loci, in quibus nomina *μάντις* et *ἐξηγητής* junguntur tanquam poene idem significantia, ut Platonis: (ineunte libro 8. de legib.) *ἐξηγηται καὶ ἱερεῖς, ἱερεῖαι τε, καὶ μάντις*. Et Aristidis (Panath. T. i. p. 196. ed. Jebb.) *διὰ τοῦ κοινοῦ μάντιος καὶ ἐξηγητοῦ*.¹³ Schol. Aristoph. ad nub. 331. *Λάμπων ὁ μάντις, ὃν ἐξηγητὴν ἐκάλουν*.¹⁴ Apud Ægyptios vero, atque adeo Alexandrinos, *ἐξηγητής* erat magistratus *πορφύραν ἀμπεχόμενος, καὶ ἔχων πατρίους τιμὰς, καὶ ἐπιτέλειαν τῶν τῇ πόλει χρησίμων*, auctore Strabone.¹⁵ Neque magis ostendi posse arbitrabar, eum, quem indicavimus, vocabulorum *σοφοί* et *σοφισταί* usum, solis aut maxime Alexandrinis fuisse proprium. Certe, ut alios mittam, cum Ægeus apud Eurip. (Med. 683, 685.) hoc itineris sui consilium esse ostendisset, ut Pitheum de oraculi ab Apolline sibi dati sententia consulere, Medea consilium istud probat his verbis (v. 686.): *Σοφὸς γὰρ ἄνθρωπος, καὶ τρέβων τὰ τοιαῦτα*. Et Herod. 2. 49. Melampodem dicit fuisse *ἄνδρα σοφόν, μαντικὴν τε ἐκὼντα συστήσαι*, quem postea secuti sint alii *σοφισταί*. Itaque *ἐξηγηται*, *σοφοί*, *σοφισταί*, et *μάντις*, habent, etiam apud alios scriptores, notionem fere eandem, ita quidem, ut *σοφοί* et *σοφισταί* sint nomina generis, *μάντις* et *ἐξηγηται* speciei, quorum tamen illud latius pateat, hoc angustius.

Jam quanquam ego neque tam sum invidus, ut de meritis aliorum et fama detrudere ullo modo studeam, neque tam arrogans, ut me solum sapere aut satis idoneum esse ad recte pertractandum hoc de Alex. dialecto argumentum existimem, neque inanis cujusdam gloriolæ, cui justum pretium statuere dudum didici, adeo cupidus, ut rem, quæ difficilis et operosa non minus quam incerta et exigui pretii videatur, agere facile ac libenter velim; tamen honestis multorum virorum doctrina excellentium precibus, ut, quæ olim de dialecto illa scripsissem, denuo ederem, augerem, ubi opus esset, et emendarem, tandem cedendum putavi, nullum laborem, quo illorum voluntati satis fieret, subterfugere certus, atque impense lætaturus, si judices æqui atque idonei, qui in rebus arduis etiam conari pulcrum esse sciant, me saltem hominem industrium, nec plane indigentem, aut omnino in hoc rerum genere cœcum et hebetem, existimaverint. Nam de ipsius mei laboris utilitate non est quod multa dicantur, quippe quam vel ex eo patere cuique arbitror, quod multum inde juvari eorum studia possint, qui vel alios scriptores, quorum ætas incidit in tempora Ptolemæorum et sequentia, imprimis Alexandrinos, vel versionem veteris Testamenti Alexandrinam, et libros apocryphos ac novi Testamenti, aut emendare aut explicare et recte intelligere velint. Illud tamen commemorabo, conferre aliquid hunc libellum posse ad confirmandam Fr. Andr. Strothii¹⁶ sententiam, qua codicem versionis Alex. Vaticanum dignum esse ostendebat, qui denuo, et diligentissime quidem, cum editionibus, quæ ex eo fluxerunt, a viro quodam docto compararetur, cum quia primi editores multas ejus lectiones, quas quidem, utpote obscuras nec faciles intellectu, pro depravatis haberent, temere mutaverint, vel plane rejecerint, tum quia certum esset, saltem de multis illius versionis libris, in illo codice multo sæpius, quam in reliquis, qui quidem innotuerunt,

¹ Ita quidem scripseram olim. Sed fortasse rectius verba ista vel delevissem, vel mitigassem. Vidi enim, operam meam valde probatam fuisse viris eruditissimis, ut Villosino in troisième lettre sur l'inscription Grecque de Rosette—et sur le dialecte Macédonien, quæ extat in Millini Magasin encyclop. No. vii. an xi. p. 330. 361. et sæpius, item libelli mei censoribus in ephemeridibus Lips. 1786. p. 1402. Goetting. 1786. Vol. ii. p. 1163. Jen. 1786. p. 411. Allg. Lit. Zeit. 1786. Vol. iii. p. 551. et 1788. Vol. iii. p. 995. item 1791. p. 450. ubi tamen libellus meus perperam dicitur esse Ilgenii, viri doctissimi et mihi amicissimi.

² In notis ad Sext. Empir. p. 261.

³ In obs. sacris et historicis in N. F. (Genev. 1645. 4.) inprimis c. 33.

⁴ In opere de biblorum textibus originalibus, versionibus Gr., et Lat. vulg. Oxon. 1705. fol. Cf. I. S. S. observatio ad Hamfr. Hodii Lib. ii. de versionibus; quæ extat in (Conr. Ikenii) Symbolis literar. T. ii. Bremæ 1745. 8. p. 152—169.

⁵ In obs. de stylo LXX. interpretum, insertis Jo. Olearii de stylo N. T. libello, quem Jo. Conr. Schwartzius denuo edidit Coburgi 1721. 8. p. 294—345. quæ tamen obs. multa continent, quæ parum aut nihil faciunt ad rem nostram. Earum enim auctor hoc agit, ut orationem Alex. interpretum ob discrepantiam cum Attica dialecto non reprehendendam esse ostendat.

⁶ In opere de Gr. ling. dialectis. Cujus libri utilitatem cum ob raritatem exemplorum pauci cognoscere ac sentire ipsi possent, denno eum, auctum quidem et emendatum, emisi Lond. et Lips. 1807. 8.

⁷ In præf. ad edit. V. T. ex versione LXX. interpretum T. ii. Tiguri 1731. 4. c. i. §. 40.—44. (quæ tamen prolegomena sunt Lei potius, quam ipsius Bretingeri) maximeque in epist. de antiquissimo Turicensis biblioth. Gr. Psalmorum libro, Turici 1748. 4. Neque negligenda sunt, quæ contra monuit Jo. Salom. Semlerus in obs. critica de dialecto Alex., quam inserendam curavit Miscellaneis Lips. novis, Vol. viii. p. 40—58. Cf. Car. Godofr. Woidli notitia codicis Alex., a Spohnio edita Lips. 1788. 8. p. 29—33.

⁸ Einleitung in die göttl. Schriften des neuen Bundes, T. i. ed. S. Goetting. 1777. 4. p. 144. sqq.

⁹ In prolus. xxx. et xxxi. de vitiiis lexicorum N. T.

¹⁰ Ut Ill. Eichhornius in libro, qui inscribitur Einleitung ins alte Testament, ubi T. i. (Lips. 1805. 8.) p. 346. sq. pleraque exempla dialecti Alex. et Ægypt. ab Hodio proposita retulit. Et auctores libri, cui titulus est Biblische Encyclopädie, Vol. i. Gothæ 1793. p. 74—76. qui fere exemplis, quæ Michaelis attulerat, usi sunt.

¹¹ 2. 4. p. 121. operis paulo ante laudati.

¹² V. c. Gen. 41. 8. *ἐξηγητὰς Αἰγύπτου, καὶ πάντα τοὺς σοφοὺς αὐτῆς*. Ubi Cod. Ox. pro *ἐξηγητὰς* habet *σοφιστὰς*, Symmachus *μάγους*. Exod. 7. 11. *τοὺς σοφιστὰς Αἰγύπτου, καὶ τοὺς φαρμακοὺς*.

¹³ Sic in eadem Aristidis orat. p. 135. Themistocles τὰ μέλλοντα ἔσπερ μάντις ἐξηγεῖτο.

¹⁴ V. quos de hoc nominis *ἐξηγητής* et verbi *ἐξηγήσθαι* usu laudavit Fischerus in indice Theoph., et in nota 17. ad Platon. Enthyphr. c. 4. Add. Cuper. in apotheosi Homeri p. 276—278.

¹⁵ 17. p. 797. C. ed. Casaub.

¹⁶ In Versuch eines Verzeichnisses der Handschriften der LXX. (cujus particula I inserta extat in Repert. für bibl. u. morgenl. Literatur T. v. 1779. p. 94—134.) p. 105. sq.

omnibus, genuina et vera interpretum verba reperiri. Quam quidem sententiam ita veram putamus, ut hoc in genere vix aliquid dici posse videatur certius. Cum enim in conficiendo hoc libello præcepta veterum grammaticorum contulissemus cum locis versionis illius Gr. non paucis, raro vidimus Alex. codicem (nam de hoc potissimum nunc agimus, quia de eo maxime mirum videri possit) exhibere vocabula, quæ ex illorum sententia habenda essent pro Alexandrinis. Ut verbis fidem facerem, adjeci nonnulla exempla,¹ e quibus apparet, codicem Alex. per librarios vel grammaticos male sedulos et Alex. dialecti naturam ignorantes, neque tamen semper diligentes satis ac sibi constantes,² turpiter fuisse interpolatum. Sed de his nunc quidem hæc.

Pauca supersunt, quorum puto mihi rationem esse reddendam. Scilicet prioribus paragraphis, quas propter multiplicem utilitatem nec ab hac nova editione abesse volui, repetii nonnulla, quæ jam ab aliis, multo me doctioribus, bene dicta fuisse non ignorabam, sed id mihi videor ita fecisse, ut nihil ex iis afferrem, quod non instituti mei ratio exigeret, utque suis quæque auctoribus bona fide referrem accepta. Neminem enim facile magis quam me, offendit illorum hominum ratio, qui millies jam coctam cramben rursus recoquunt, et ad fastidium usque lectoribus, non apponunt, sed infarciunt. Deinde non pauca fateor esse meo libello cum Maittairii libro communia, nec tamen sæpe, imo rarissime, locos indicavi, ubi vir ille doctissimus jam eadem, quæ ego, attigerit: quæ quidem ratio ne vitio mihi vertatur, audias quæso, Lector, ac perpendas ejus rei causam. Comparans enim, quæ ex mea ipsius lectione in schedis notata habebam, cum iis quæ Maittairiano operi, de hac quidem dialecto, passim inesse reperiuntur, nihil fere annotatu dignum, quod ibi extaret, me prætermisisse deprehendi, præter Schotti locum de duplici dialecto Dor., quo tamen et ipso libellum meum recte carere potuisse intelliges ex iis, quæ infra diximus §. 8. not. 2. Quare quæ jure mea essent, ea non intelligebam cur tanquam ab alio accepta commemorarem, præsertim cum illud ostentationis doctrinæ genus, quod inest in cumulandis, qui eadem de re jam monuerunt, scriptoribus, mihi sit maxime odiosum, et sic non parum libelli moles aucta fuisset. Conferat, cui volupe est, meum libellum cum opere laudato, et videbit, me plurima attulisse, quæ vir ille diligentissimus, vel consulto, vel male fida memoria usus, omisit, et quæ ne ego quidem in nupera ejus editione addere omnia potui. Ipse quoque pauciora hujus generis ibi addidissem, si jam tum, cum librum Maittairii in usum publicum recognoscerem, de nova hujus mei libelli editione serio cogitasset. In illo enim opere desiderium quorundam exemplorum, quæ ab hoc meo abesse non debent, lectores facile tulissent.

ARGUMENTUM.

§. 1. De tempore et occasione versionis V. T. Gr.—§. 2. De dialecto versionis Alex.—§. 3. De dialecti natura universe—§. 4. De notionibus nominis διάλεκτος—§. 5. De discrimine dialecti, linguae, et styli—§. 6. De Egyptiorum studio linguae Gr.—§. 7. De dialecto Macedonico-Alexandrina—§. 8. De dialecti Maced. natura—§. 9. De dialecti Alex. ingenio—§. 10. De dialecto Egyptia—§. 11. De structura verborum Alex.—§. 12. De vocabulis probabiliter Alex.

§. 1. Cum non solum oratio Gr. librorum V. T. versionis, quæ vulgo septuagintaviralis, rectius Alexandrina, dicitur,³ egregie differre inveniatur ab ea orationis forma, quæ conspicitur in reliquorum Gr. scriptorum, maxime Atticorum, monumentis, verum etiam causæ hujus diversitatis repeti recte videantur ex interpretum et ingenio et consilio et ætate, e loco item, ubi vixerunt, et ex occasione, per quam eos laborem suscepisse verisimile est: quorum omnium non eandem in hac versione rationem esse posse, quam in libris aliis ac primitus Gr. scriptis, nemo non intelligit: non essent quidem hæc indigna, de quibus paulo disputaretur uberius, atque, si vellem, quæ jam alii de iis tradiderunt, repetere, multa sane, neque ea contemnenda, possem afferre. Quoniam vero sic et fines opusculi angustiores futuri essent, quam qui caperent illam disputationem, et ego superflua magis dixisse judicari recte possem a viris eruditissimis, quam quibus me gratiam ab iis aliquam initurum esse sperarem: breviter tantum, quæ ad institutum nostrum præcipue pertinere videantur, statim ab initio ponam, ne, si quando opus sit illustratione quadam ex ipsa versionis historia, filum orationis medium interrompere cogar.

Et de tempore quidem, quo facta fuerit illa versio, nihil amplius definire potuere viri hoc in genere versatissimi, quam verti coeptum esse illo tempore, quo una cum patre Ptolemæo Lagida regnavit in Ægypto filius Philadelphus,⁴ quodque vel, ut Usserius putabat,⁵ in Olymp. cxxiiii. ult. et cxxiv. 1. vel, quæ erat Hodii⁶ sententia, in Olymp. cxxiii. 3. et 4. incidit. Tum vero non nisi Pentateuchum translatum fuisse, cujus versionem posterioribus demum temporibus paulatim secutæ sunt reliquorum librorum divinorum versiones, utpote quas non ab uno,⁷ sed a diversis auctoribus profectas esse constet, intelligi facile potest, non

¹ Sic Dent. 11. 7. in cod. Alex. est *ἐλπίς*. Jes. 5. 29. *καριστήσας*. Exod. 18. 26. *ἐκρινον*. 33. 8. *κατρίου*. Job. 1. 4. *ἰπλοῦν*. Ezech. 22. 12. *ἰλάμβανον*. Exod. 15. 27. *ἰλδον*. Dent. 1. 25. *ἰλδον*. Jos. 3. 14. *ἰλδον*. Job. 5. 14. *ἰλδον*. 18. 7. *ἰλδον*. 21. 20. *ἰλδον*. 2 Reg. 10. 14. *ἰλδον*. 17. 20. *ἰλδον*. Ps. 131. 15. *χίρα* pro *θίρα*. Gen. 35. 19. omisum est vocabulum *ἰπλοῦν*, et sic porro.

² Cernitur enim in his magna inconstantia. Sic Ps. 34. 25. cod. Alex. habet *ἰπλοῦν*, Vatic. *ἰπλοῦν*. Eodem modo 2 Reg. 10. 14. in cod. Al. est *ἰλδον*, et 17. 20. *ἰλδον*.

³ Neque enim curo, quæ ex Aristobulo (apud Clem. Alex. Stromm. 1. p. 342. B. ed. Paris. 1641. sive Colon. 1688. fol. et Euseb. præp. Evang. 13. 12. p. 663. sq. ed. Paris. 1628. sive Colon. 1688. fol.) tradere nonnulli solent de versione librorum V. T. diu ante Alexandrum M. ab aliis interpretibus facta, et a Pythagora, Platone aliisque Græcis lecta: v. qui laudantur in Fabricii bibl. Gr. Vol. III. p. 659. ed. Harles. et quibus addenda est Valckenaerii diatriba de Aristobulo Judæo, philosopho Peripatetico Alexandrino, ab Jo. Luzacio edita Lugd. Bat. 1806. 4. Huic enim adjuncta est commentatio P. Wesselingii, in qua p. 131—134. agit de versione Gr. V. T. nulla ante LXX. Nec mihi res est cum versionibus Aquilæ, aut Symmachi, aut Theodotionis, aut aliorum recentioris ætatis divinorum V. T. librorum interpretum, qualis est Nova versio Gr. Proverbiorum, Ecclesiasticis etc. ex unico codice Veneto a Villosino edita, Argent. 1784. 8. et Nova versio Gr. Pentateuchi, ex unico codice Veneto a Chph. Fr. Ammonio edita, Erlang. 1790. 1791. 8. 3 voll. verum, ut supra dixi, cum ea sola, quæ vulgo vocatur *τῶν ἰβδομήκωντα*, non exclusis tamen iis, quos apocryphos nominant, libris.

⁴ Clemens Alex. str. 1. p. 341. C. D. *ἰμνησθῆναι*, inquit, *τὰς γραφὰς, τὰς τε τοῦ νόμου, καὶ τὰς προφητικάς, ἐκ τῆς τῶν Ἑβραίων διαλέκτου εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶτταν* φασιν *ἐπὶ βασιλείᾳ Πτολεμαίου τοῦ Λαγού* ἢ, ὡς τινες, *ἐπὶ τοῦ Φιλαδέλφου ἑκαταστάτου*.

⁵ Annal. P. I. p. 469. ed. Lond. 1650. fol. Alias aliorum sententias reperias ap. Fabricium l. I. p. 672. in Prolegomenis Breitingianæ hujus versionis editioni præmissis T. II. c. I. §. 12. sqq. in Chr. Ern. Meerheimii commentatione de LXX. interpretum Gr. versione, Lips. 1754. 8. §. 7. p. 47—54. ut multos alios taceam.

⁶ In opere, quod in præfatione laudavimus, 2. 2. p. 91.

⁷ Quæ erat sententia Zosimi, philosophi Alexandrini, in Codice MS. chartaceo, qui est in bibl. Gothana. v. Cyprian. catal. codd. MSS. illius bibliothecæ p. 94.

solum ex iis, quæ Hodius¹ de ipsarum versionum indolis ac styli diversitate congessit, verum etiam ex occasione, qua impulsus interpretes vertendi consilium videantur cepisse: quam quidem ego cum eodem viro docto putabam fuisse fere hanc.

Cum enim et Alexander Macedo magnam Judæorum coloniam in Ægyptum, nominatim Alexandriam, deduxisset, pari cum ipsis Macedonibus jure iis concessio,² et biennio post Alexandri mortem³ ingens Judæorum multitudo ob seditionem in Syria motam fuisset in Ægyptum et Phœnicen translata, et post novem dehinc annos alia Judæorum turba, vel terræ fertilitate, vel Ptolemæi liberalitate invitata, sponte se in Ægyptum contulisset: hos Judæos probabile est, lingua sua, ut fit,⁴ fere neglecta, didicisse linguam Gr., neque adeo legere omnes et intelligere potuisse libros suos sacros, Hebr. scriptos. Hanc igitur ob causam, et in gratiam popularium,⁵ non, ut vulgo narrant Pseudo-Aristeæ⁶ sequaces, Ptolemæi⁷ et synedrii Hierosolymitani auctoritate, Judæi nonnulli in Ægypto degentes,⁸ vel rogati ab iis, quibus jam familiarior esse cœpisset lingua Gr., quam Hebr., vel sua pietate commoti, transtulerunt primo Pentateuchum, cujus tamen versio ab uno auctore videtur profecta esse, deinde alii succedente tempore, ut jam dictum est, sensim reliquos V. T. libros, ex Hebr.⁹ lingua in Gr., qualis tunc in Ægypto erat usitata. Cur vero non omnes libri sacri simul verterentur statim ab initio, hæc haud dubie causa fuit, quod illis temporibus libri Mosis tantum publice prælegerentur in synagogis.¹⁰ Postea vero, cum Antiochus Epiphanes, capta urbe Hierosolyma, edicto vetuisset, ne legem Mosis publice in synagogis legerent, eamque comburi jussisset: quæ calamitas in Ptolemæi Philometoris tempora incidit: Judæi, qui carerent lectione sacra, legebant capita quædam et prophetarum libris deprompta. Ita factum est, ut, etiam cessante Antiochi tyrannide, et potestate Mosen legendi recuperata, lectio haphtararum tamen conjuncta cum sidrarum lectione maneret.¹¹ Quæ quidem Judæorum Palæstinorum consuetudo, cum, ut omnino ritus sacri in Palæstina usitati,¹² transisset etiam ad Judæos Alex., effecit, ut prophetici quoque libri viderentur esse in Græcum vertendi. Reliqui autem codicis Hebr. libri, ne in collectione librorum divinarum Græce versorum deessent, fuerunt et ipsi post Mosaicorum librorum interpretationem, temporibus tamen admodum diversis, in Græcum translati, neque absurdum putat esse Hodius,¹⁴ si quis statuatur, ab aliis etiam quam ab Alexandrinis Judæis quosdam illorum Græcos fuisse factos.

§. 2. Hæc igitur sufficiant de tempore, loco, occasione versionis nostræ Gr., interpretumque consilio.¹⁵ E quibus non dubito quin recte deduci commodeque intelligi possint aliæ magis speciales, ut ita dicam, et quasi propriæ causæ, quæ jusserint interpretes Græcos verba Hebr. eo potissimum modo, quo vertisse reperiuntur, interpretari. Cujus generis causas quanquam plures et fuisse et inveniri posse non ignorem, tamen, cum reliquæ sint ab instituto meo plane alienæ, missis illis persequar unam, quæ inest in ea ipsa, qua usi sunt in vertendo interpretes, dialecto. Quam cum Alexandrinam maxime¹⁶ fuisse existimem, in exponenda atque demonstranda hac mea sententia puto sic me versari debere, ut primo quæram de ipsius dialecti per se spectatæ notione, deinde extitisse aliquando peculiarem aliquam dialectum Alex. argumentis nonnullis demonstrarem, ejusque naturam describam, denique verba nonnulla proponam, quæ ad illam dialectum appareat esse referenda.

§. 3. Jam ut, quæ propriæ sit dialecti natura, quæ huic vocabulo notio subjecta, recte possit perspicueque cognosci, paulo altius, sed breviter tamen,¹⁷ repetamus primo dialectorum Gr. originem, qua intellecta

¹ L. l. 2, 7—9. p. 159. sqq.

² V. Joseph. archæol. 14, 7, 2. ed. Haverc. ubi laudat e Strabone locum, qui nunc in ejus geographicis non extat. it. 12, 1. it. de bell. Jud. 2, 18, 7. et contr. Apion. 2, 4.

³ De qua tempora computandi ratione v. Hody l. l. 1, 11. p. 59.

⁴ Sic satis nota est narratio de Atticis, qui a Solone Solos in Cilicia (vel, ut alii volunt, in Cipro) coloni missi, linguæ vernaculæ elegantiam per contagionem finitimorum barbarorum paulatim reliquerint, variisque vitiiis inquinaverint. v. præter alios Eustath. ad Dionys. Perieg. 875. Cf. Schwartz l. l. p. 327. Notandum etiam est, quod Plutarchus in Anton. c. 27. refert, reges Ægypti, qui ante Cleopatram fuerint, (nempe Ptolemæos) οὐδὲ τὴν Αἰγυπτίαν ἀνασχίσθαι περιλαβὺν διάλεκτον, et nonnullos eorum adeo τὴν Μακεδονίαν ἰκλινεῖν.

⁵ V. Hody 2, 3. p. 98. sqq. cf. Salmas. fun. linguæ hellenist. p. 188. sqq. qui quanquam videri possit Hodii sententiam, quæ eadem mea est, infringere, tamen re ipsa egregie confirmat.

⁶ Cujus fabulosam de septuaginta interpretibus historiam multis refutarunt Hodius et van Dale, quorum ille quidem 1684. 8. dissertationem edidit contra historiam Aristeanam, ac deinde panlulum mutatam repetendam curavit in opere sæpius jam laudato, cujus nunc librum I. constituit, p. 1—89. Sed van Dalii dissertatio super Aristeæ de LXX. interpretibus prodiit Amst. 1705. 4. Uterque ipsa Aristeæ verba Gr. addidit. De aliis hujus narrationis editionibus v. Fabric. l. l. p. 661. sqq.

⁷ Et Lagidam quidem intelligunt Jonsius de scriptorib. historiæ philos. 1. 18. 3. p. 116. sq. aliique, sed Philadelphum Jo. Alb. Fabricius. v. ejus Σύμμικτα περὶ τῶν δ, sive de numero septuagenario, p. 127. sq. in Opusculorum historico-critico-literariorum sylloge, Hamb. 1738. 4. Fortasse tamen aliquam concedere liceat regis æque ac synedrii, si non Hierosolymitani, at Alexandrini, auctoritatem accessisse: illius quidem, quatenus exemplum Pentateuchi Gr. conversi cupiverit in bibliotheca sua reponi, (cf. Plut. apophthegm. regum T. viii. ed. Hutten. p. 124.) qua cupiditate doctus aliquis Judæus, qui genti suæ ac religioni optime sic consultum iri putaret, prudenter usus sit; synedrii vero, quatenus eam, antequam regi traderetur, perlustraverit et comprobavit.

⁸ V. Hod. 2. 4. p. 112. sqq. Scilicet nonnulli, inquam, non LXX. ant LXXII. Magnam enim, ut aliarum gentium, ita maxime Judæorum, circa hunc numerum superstitionem fuisse, satis demonstrant viri docti, ut Fabricius in libello modo laudato, quanquam ipse quidem p. 128. sq. non discedit a vulgari traditione, et Fr. Gedike in Gesch. des Glaubens an die Heiligkeit der Zahl Sieben, in Berliner Monatsschrift Vol. xviii. (1791. 8.) p. 494. sqq. et in ipsius vermisch. Schriften, p. 32—60.

⁹ Neque enim placet Jo. Matthæi Hassencampii opinio, proposita in commentatione de Pentateucho LXX interpretum Gr., non ex Hebr., sed Samaritano textu converso, Marburgi 1765. 4. Plura v. in Fabricii bibl. Gr. Vol. iii. p. 660. et 695. sqq.

¹⁰ In synagogis autem etiam Græce prælectos fuisse libros sacros, quanquam negat Vitringa, (de synagog. vet. 3. 2. 7. p. 954. sqq. ed. Leucopctr. 1726. 4.) tamen videtur colligi posse ex Justin. Mart. apol. 1. 38. (ed. Thalesian. Lips. 1755. 8.) et e Philone de vita Mosis 2. p. 140. T. ii. ed. Mangey. Alios, qui huc faciant, locos habet Hodius 3. 1. p. 224. Scilicet versio Gr. non sola prælecta fuit ex opinione mea, sed singulos locos Hebr. lectos secuta. Atque sic videntur conciliari inter se posse, quæ Salmasius scripsit in epist. dedicatoria, commentario de hellenistica præmissa, p. 30. et in ossilegio hellenist. p. 318. 322. 328. 332. 337. sq. 344. et in funere linguæ hellenist. p. 55. 63. maxime p. 88. sqq. ubi ostendit, haud dubie Gr. versionem prælectam in synagogis fuisse, sed ab Judæis, qui non origine, verum religione Judæi essent, h. e. a proselytis, eorumque posteris. Cf. ibid. p. 96. Consentiant autem nobiscum etiam alii viri docti, ut Casaubonus exercitatt. adv. Baron. p. 180. Huetius demonstrat. evang. p. 462. ed. 2. Amst. 1680. 8. et Eichhorn. l. l. T. i. p. 348. sqq. De Alexandrinis certe synagogis, et de Palæstinis ante Jesu ætatem, dubitare vix quisquam poterit.

¹¹ V. 1 Maccab. 1. 56. sqq.

¹² V. Elias Levita in Thishi, apud Hottinger. thes. philolog. p. 222. ed. Tigur. 1649. 4. et apud Vitringam l. l. 3. 2. 11. p. 1006. quo loco etsi Vitringa historiam illam negat nlla probabili ratione se commendare, facio tamen cum Hodio 2. 7. p. 175.

¹³ Præclare Hodius 2. 9. p. 188. alique hanc in rem exemplo utuntur templo illo, quod Alexandrini Judæi in Hierosolymitani imitationem in præfectura Heliopolitana extruxerunt, et novo pontificatu ibidem instituto.

¹⁴ L. l. 2. 9. p. 191.

¹⁵ Nam de cujusque interpretis ingenio, rudi an polito, quærere, nec ad institutum meum propriè pertinere videtur, nec permittunt libelli angustiae.

¹⁶ Neque enim desideraturum esse quenquam puto, ut omnino Alexandrinam esse Gr. versionis orationem, ostendatur. Sufficiet mihi demonstrasse, saltem eam quædam dialecti Alexandrinæ et Macedonicæ admixta habere, et magis quidem constanter, ac plura, quam reliquorum scriptorum ætatis recentioris libros.

¹⁷ Nam de dialectis Gr. in universum permulti scripsisse reperiuntur, quorum paucos tantum hoc loco recensere binus. Plures qui cupiat, legat Fabric. bibl. Gr. 4. 34. (Vol. vi. ed. Harles. p. 164. sqq.) Add. Villoison. prol. ad Hom. Il. p. 58. sq. Sic Theodorus

describi vera earum natura ac definiri poterit facilius. Ut enim omnium Gr. urbium et nationum origo referenda est ad Thessaliam, Macedoniam, Epirum, et loca vicina,¹ quoniam qui ea loca primis temporibus incolebant, et antea Γραικοί² vel Πελασγοί³ dicebantur, primum Ἑλλήνες leguntur nominati fuisse ab Hellene, Deucalionis filio, qui, ut Deucalion,⁴ in Phthiotide, Thessaliæ regione, regnasse traditur,⁵ et quoniam Ἑλλάς fuit urbs atque regio in Thessalia,⁶ cum nondum ulla alia in terrarum orbe nota esset Ἑλλάς:⁷ ita linguam antiquissimam et primitivam Græcorum, quæ proprie dicebatur Ἑλληνική,⁸ fuisse Thessalorum sive Macedonum⁹ propriam, sed ab initio, si quidem cum lingua Græcorum, qualem in libris hodie extantibus reperimus, imprimis cum Attica, comparaveris, valde horridam et incultam, et barbaram potius quam Gr.,¹⁰ reliquarum tamen Græciæ dialectorum omnium fontem et originem statuendam esse, non verisimile modo, sed poene certum est.¹¹ Et duas quidem potissimum dialectos hæc lingua dicitur peperisse: Ionicam, quæ

Θαδarensis, Tiberii Cæsaris magister, de quo v. Suid. in Θόδωρος, scripserat duo libros περί διαλέκτων ὁμοιότητος καὶ ἀποδείξεως, et Apollonius Alexandrinus, cognomine Dyscolus, eodem Suida auctore, composuerat opus περί διαλέκτων, cujus particulam quandam olim perperam putavi ea, quæ Maittairii de dialectis libro ex Apollonii grammatica excerpta addita sunt ab J. F. Reitzio. Sic laudantur ab Athenæo 11. p. 500. B. Parmenonis Rhodii, et 7. p. 284. B. Dionysii Iambi libri περί διαλέκτων. Traditur etiam Asyages quidam grammaticus de dialectis scripsisse. (v. Suid. in h. v.) Noti item sunt Gregorii Corinthii et Joannis Grammatici s. Philoponi de dialectis libelli, quorum ille quidem optime editus est a Gisberto Kœnio, Lugd. Bat. 1766. 8. ex hoc excerpta quædam inserta sunt Constantini Lascaris grammaticæ Gr., Venet. 1698. 8. aliisque de re grammatica libris. Recentiorum denique de dialectis scriptorum tantus numerus est, ut omnes laudare nec possim nec velim. Maittairii quidem jam in præfatione mentio facta est. Coniungit cum eo utiliter testat Fr. Gedike über Dialecte, besonders die Griechischen; quæ commentatio primum inserta fuit Promtuarium Berolinensi literarum et artium (Berliner Magazin der Wissenschaften und Künste) Fascic. 11. 1782. 8. deinde repetita in ipsius vermisch. Schriften, Berol. 1801. 8. p. 153-179. Ad meam autem rem spectant præcipue Chr. Theoph. Schwartzii diss. de cansis dialectorum, speciatim Gr., Viteb. 1702. 4. et Jo. Jac. Ferberi diss. sive suspiciones historico-technicæ de dialectis Gr. ex consideratione originum migrationumque Gr. nationum collectæ, ibid. 1709. 4. Per multa quoque hanc in rem egregie disputavit Salmas. in commentario de hellenistica, Lugd. Bat. 1643. 8. in funere linguæ hellenisticæ, et in ossilegio hellenisticæ, ibid. eod. quem me gratus confiteor in multis hic esse secutum. Plures alii, qui huc pertinent, scriptores laudati sunt in Fabricii bibl. Gr. Vol. iv. p. 891-895. ed. Harles. Add. Andr. Engbergii diss. de dialecto hellenist., Hafn. 1714. 4. Henr. Benzeli diss. de lingua hellenist., Lond. Goth. 1734. 4.

¹ V. Herodot. 1. 56. 7. 94. Strabo 5. p. 220. sq. ed. Casaub.

² Marim. Oxonn. 1. 10. Ἑλλήν δ' αὖτε (ἀλλήνων φθί) ὡτίδης ἱεραίου, καὶ Ἑλλήνης (ὡν) ὁμοίωσεν, τὸ πρότερον Γραικοὶ καλοῦντο. v. Aristot. meteorol. 1. 14. Steph. Byz. et Etym. M. in v. Γραικός, Plin. H. N. 4. 7. Tzetzes ad Lycophr. 532. cf. Apollodor. biblioth. 1. 7. 3. Palmer. Gr. antiq. 1. 2. p. 5. et interpp. ad Hesych. in v. Γραικός et Γραικός. Utuntur vocabulo Γραικός, ut omnino vetustis et obsolete, (v. infr. §. 12. in v. βασιλίσσα) scriptores recentiores, ut Lycophron l. l. et v. 891. Plutarch. in Cat. Maj. c. 9. Athen. 2. p. 50. F. Polyb. 35. 6. Jul. Cæs. p. 11. 17. 19. Alexander Ætolus in Bruckii analect. poet. Gr. T. i. p. 419. nr. iv. Procopius hist. arcan. c. 24. Eustathius tamen ad Hom. Il. μ. p. 890. 15. etiam Sophoclem nomine Γραικός usum esse ait. Cf. Bruckii lexicon Sophocl. in v. ΓΑΙΚΟΤΕ. Ceterum nomen Græcorum hæc dubie ex eo ortum est, quod regiones, in quibus consederant, tenebant inde a temporibus antiquissimis. Certe vocabulum γραικία significat vetulam.

³ V. Herodot. ll. ll. et 2. 50. 52. 56. 7. 95. Thucyd. 1. 5. Strabo l. l. et 7. p. 327. ubi laudat locum Homeri Il. κ. 233. cf. Il. β. 840. sq. et Schol. Apollon. Rhod. 1. 14. 580. 906. De nominis Pelasgorum origine non spernenda videtur conjectura Car. Deünæ, Staats-und Gelehrten-Gesch. von Griechenland, T. i. p. 3. qui illud derivat a nomine πῆλας, ut Nunnes. ad Phrynich. p. 40. ed. Pauw. a verbo πῆλαζναι, quod huc et illuc vagantes, mox ad hæc, mox ad alia loca accesserint. Guil. Frid. Hezel. üb. Griechenland's älteste Geschichte und Sprache, Weissenfels 1795. 8. dicit, eos fuisse partem Pelegitarum, qui circa Taurum primo consederint, deinde in Græciam migrarint. Alii deducunt a nomine πῆλας, ita ut Pelasgi sint populi peregrini e regionibus maritimis advenæ: vid. præter Eustath. ad Il. β. p. 344. Cumberland in origg. gentium antiq. p. 284. (ed. germ. Magdeb. 1754. 8.) ubi ut ostendat, non rarum esse, quod inseratur vocabulis litera σ, laudat Salmasium ad Tertullian. de pallio p. 375. ed. Paris. 1622. 8. Add. Eustath. ad Odys. α. p. 1393. 36. et Phavor. in v. δισκοί et ἰσθμῶ, it. Schol. Eurip. Phœn. 643. Omnino autem hic legendi sunt Geinos sur l'origine des Pelasges avec l'hist. de leurs migrations, in Mémoires de littérature T. xiv. p. 154—178. et T. xvi. p. 106—119. de la Nauze Mém. sur la différence des Pelasges et des Hellènes, ibid. T. xxiii. p. 115—128. Gibert diss. sur les premiers habitants de la Grèce, ibid. T. xxv. p. 1—16. Pridaux ad marim. Oxonn. i. p. 366—392. ed. 2. Lond. 1732. fol. Jo. Jackson chronologische Alterthümer, aus d. Engl. übers. von Chr. Ernst von Windheim, (Norimb. 1756. 4.) p. 771. sqq. et Ill. Heynii commentat. de Græcorum origine e septentrionali plaga, quæ inserta est Commentatt. Soc. reg. Goetting. T. viii. et Ejsdem duæ commentatt. de Castoris epochis populorum, qui maris imperium tenuisse feruntur, quæ extant T. i. novar. commentatt. Soc. reg. Goetting. et T. ii.

⁴ V. Hellanicus p. 69. Cf. Schol. Apollon. 3. 992.

⁵ V. Thucyd. 1. 3. Aristoteles metaphys. 4. 28. λέγονται οἱ μὲν Ἑλλήνες τὸ γένος, οἱ δὲ Ἴωνες, τῶν οἱ μὲν ἀπὸ Ἑλλάδος, οἱ δὲ ἀπὸ Ἴωνος εἶναι πρώτου γενήσαντος.

⁶ V. Hesych. et Steph. Byz. in v. Ἑλλάς, Strabo 9. p. 431. sq. Eustath. ad Hom. Od. α. p. 1421. 46. Schol. Apollon. 1. 904. Schol. Hom. Il. ι. 395. Phavor. in v. Ἀχαιοὺς ἀρξέσων.

⁷ V. Dicæarchi βίος Ἑλλάδος, in Geographiæ veteris scriptoribus minoribus, ab Hudsono editis, Vol. ii. (Oxon. 1703. 8.) p. 21. sq. Verba ejus sunt: ἡ γὰρ Ἑλλάς τοπικαὶν οὐσά ποτι πόλιν, ἀπ' Ἑλλάδος τοῦ Αἰόλου (intell. πατὴρ) ἐκλήθη τι καὶ ἐκτίσθη, τῆς τῶν Θετταλῶν οὐσα χώρας.—ἡ οὖν Ἑλλάς ἐν Θετταλίᾳ ἦν, ὅτε ποτὶ ἦν, οὐκ ἐν τῇ Ἀττικῇ. Cf. Constantin. Porphy. de themat. 2. 5. in Meursii opp. Vol. vi. p. 1456. sq.

⁸ V. Clem. Alex. str. 6. p. 679. A.

⁹ Nam ἴθνος illud Ἑλληνικόν, de quo potius, quam de Πελασγικῷ, etsi verba Strabonis 5. p. 221. contrarium suadere posse videantur, intelligendum arbitror locum Herodoti 1. 56. quia non Pelasgi, sed Ἑλλήνες, Deucalion ac Doro paruisse traduntur, illud igitur ἴθνος Ἑλληνικόν, quod primo, Deucalione regnante, Phthiotide Thessaliæ habitavit, tenuit deinde sub Doro, Hellenis filio, Deucalionis nepote, regionem circa Oësam et Olympum, Histiotida dictam. Inde pulsum a Cadmeis, ad Pindum habitavit, et nominatum fuit Μακεδόν. Cf. Wesseling. ad h. l. et Salmas. de Hellenistica p. 276. sq. et Anonymi Examen d'un passage d'Hérodote, concernant les Pelasges et les Hellènes; in Histoire de l'Acad. des Inscriptions T. xxv. p. 11—28. Unde autem Macedones nomen nacti sint, non eadem omnium traditio est. Constantinus Porphy. de themat. 2. 2. p. 1453. Μακεδονία, inquit, ἡ χώρα ὠνομάσθη ἀπὸ Μακεδόνα, τοῦ Διὸς καὶ Θέας τῆς Δευκαλίωνος, ὡς φησὶν Ἡσίοδος ὁ ποιητής,

ἡ δ' ὀνομασμαμένη διὰ γυναικα τερπικραΐνης
οὐκ ἔστι, μάγνητα, Μακεδὼνα θ' ἱπποχάρμην,
οἱ περὶ Πιερίην, καὶ Ὀλυμπον, δώματ' ἴκισον.

(quos versus non reperio in Hesiodi fragmentorum collectione) ἄλλοι δ' ἀπὸ Μακεδόνα τοῦ Αἰόλου, ὡς Ἑλλάνικος, Ἰερών (ita enim legendum est pro Ἰερών) πρώτη τῶν ἐν Ἀργεὶ Μακεδόνα Αἰόλου, οὗ τῶν Μακεδόνων καλοῦνται, μύθοι μετὰ Μυσοῦ τότε οἰκόντες. v. Hellanici reliquiæ a me editæ p. 79.

¹⁰ Plato in Cratylō T. i. opp. p. 421. C. D. ed. Steph. ἐν ἱστορίᾳ μὲν—, φάναι, ὅταν μὴ γινώσκωμεν, βαρβαρικὸν τι τοῦτ' εἶναι. Εἴη μὲν οὖν ἴσως, ἂν τι τῇ ἀληθείᾳ καὶ ταυτοῦτον ἀδυνάτω, εἴη δὲ καὶ ὑπὸ παλαιότητος τὰ πρώτα τῶν ὀνομάτων ἀνέριτα εἶναι. Διὰ γὰρ τὸ πανταχῇ στρέφειν τὰ ὀνόματα, οὐδὲν θαυμαστόν ἐστιν εἶναι, ἢ ἢ παλαιὰ φωνὴ πρὸς τὴν νῦν βαρβαρικῆς μὲν διὰφέρει. p. 409. E. Ἰπποῦ ὅτι πολλὰ οἱ Ἑλλήνες ὀνόματα, ἄλλως τι καὶ οἱ ὑπὸ τοῖς βαρβάροις οἰκόντες, παρὰ τῶν βαρβάρων ἐκλήθησαν—ὅρα τοῖνυν καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα, τὸ πῦρ, μήτι βαρβαρικὸν ἦ. p. 425. E. παρὰ βαρβάρων τινῶν τὰ πρώτα ὀνόματα περιλήφθαι—οἱ δὲ ἡμῶν ἀρχαῖοι βαρβαροί. Per barbaros Plato videtur maxime Pelasgos intelligere. Si enim verum est, quod ab antiquis scriptoribus narrari vidimus, Pelasgos antiquitus et ante Hellenis adventum tenuisse Thessaliam, videtur non improbabilius colligi posse, Hellenas statim ab initio multa vocabula multasque loquendi formulas in linguam suam e lingua Pelasgorum transulisse, quippe a quibus Hellenas etiam deorum nomina accepisse scribit Herodotus 2. 50. et 52. quanquam postea Pelasgos Hellenum linguam didicisse constet. Pelasgos autem idem historicus 1. 57. et 2. 51. (coll. 7. 124. 8. 115. sq.) tradit pleraque Thessaliæ, Thraciæ, et Hellesponti loca habitasse, et linguam habuisse barbaram, et barbaros fuisse, et τὰ Ἀττικὸν ἴθνος vocat Πελασγικόν. Quodsi cum his contuleris, quæ Strabo 7. p. 321. refert (cf. Thucyd. 1. 6.), totam fere Græciam olim fuisse κατοικίαν βαρβάρων, et Atticam tenuisse Thracas, p. 327. autem, Epirotarum dialectum similem Macedonicæ fuisse, et quod idem Strabo 5. p. 221. 9. p. 397.), ut Herodotus (1. 57. 2. 51. 6. 137.), Pelasgos dixit Athenis fuisse (cf. Meurs. Cecrop. c. 5. Vol. i. opp. p. 406—408. et Attic. lectt. 6. 1. et 23. Vol. ii. p. 1251. sq. et 1291. D.): sequitur, opinor, verum esse, quod præeunte Platone dixi, (cf. quæ de Macedonum dialecto hanc in rem disputat Crophius antiq. Maced. 2. 5. 13. p. 79.) neque ullo modo, qualis vetustissima vel Hellenum vel Pelasgorum lingua fuerit, aut quando hi illis adscripti suam linguam didicerint, definiri a quoquam posse. Omnino dolendum est, lexicon Pelasgicum, quod Aut. Franc. Gorium edere voluisse constat, non perfectum fuisse.

¹¹ V. Salmas. de Hellenist. p. 409. sq. qui hoc inde demonstrare conatur, quod Orpheus, Musæus, Pherecydes, Hellanicus, et alii antiquissimi scriptores non dicantur Ionice, aut Attice, aut Æolice, aut Dorice, sed Græce, i. e. Ἑλληνικῶς sive Ἑλληνιστῇ, scripserint. Quod quidem argumentum, etsi non admodum certum putabam, (v. paulo post not. 17—19.) non tamen infringi aut convelli posse arbitror loco Diodori Sic. 3. 67. ubi Orpheus, ut Linus et Pronapides, legitur in scribendo usus esse τοῖς Πελασγικοῖς γράμμασι. Nam Pelasgi videntur primi, et jam ante Cadmum, postquam semel Hellenum linguam didicerant, (qua de re cf. Salmas. l. l. p. 281.)

eadem erat cum Attica, et Doricam s. Æolicam.¹ Nam terra Attica, ita dicta ab Attide, Cranaï filia,² cum aliis olim nominibus appellata fuisset,³ primum Ionia vocata est ab Ione, Xuthi filio, Hellenis nepote,⁴ et Æolicam ac Doricam dialectum priscis temporibus unam eandemque fuisse, præter Strabonis locum modo laudatum, etiam ex eo apparet, quod Pindarus Æolice se scribere dicit,⁵ quem tamen veteres scriptores tradant usum esse Dorica dialecto,⁶ vel communi.⁷ Posteaquam vero Iones, vel inopia coacti,⁸ vel ab Achæis s. Lacedæmonibus pulsi,⁹ duce Neleo¹⁰ eam regionis in Asia maritimæ partem, quam antea Cares et Leleges incolebant,¹¹ occupaverant, lingua eorum cum solo mutata fuit, et differre ab Attica cœpit. Hæc enim regio, in qua duodecim urbes condiderunt,¹² Ionia dicta fuit, et lingua eorum Ionica. Eadem ratione cum paulo ante etiam Æoles¹³ in Asiam migrassent, ibique occupata regione, cui nomen antea fuerat Mysia, multas ad Hellespontum urbes condidissent,¹⁴ tota illa regio nominata fuit Æolis, et nova dialectus orta est, quæ proprie dicebatur Æolica, cum antea, dum in Europa versarentur Æoles, eadem cum Doribus lingua usi fuissent.¹⁵ Locorum enim diversitatem atque mutationem, ut commixtionem plurium populorum, magnam etiam invehere linguarum differentiam, quis ignorat? Ceterum hæc omnia propterea explicare studui, ut viam mihi munirem ad constituendam atque definiendam veram et propriam dialecti in universum spectatæ notionem.

§. 4. Ex iis enim, quæ dicta sunt, videtur satis intelligi posse, dialectum non esse posse neque dici, nisi constet, esse populum quendam, certis finibus circumscriptum et ab aliis populis separatam, qui tali loquendi ratione, quam dicimus dialectum, utatur. Quod quidem est unum ex iis, quibus dialecti naturam contineri ratione, quam dicimus dialectum, utatur. Quod quidem est unum ex iis, quibus dialecti naturam contineri ratione, quam dicimus dialectum, utatur. Nam vocabulum *διάλεκτος*, quod proprie est adjectivum, derivatum a verbo activo *διαλέγειν*, h. e. discernere, significat discretum ac differentem.¹⁶ Cum igitur ita positum legitur, ut indicet linguam, qua natio a natione discernitur,¹⁷ constat intelligi debere vocabulum *γλῶττα*. Eodem modo efficitur illa notio, qua dialectus esse dicitur loquendi ratio ejusmodi, qua inter se discernuntur populi eadem lingua utentes. Atque hac notione utimur hoc loco. De qua eadem vocabuli vi præceperunt multi veterum grammaticorum, ut Gregorius I. I. p. 3. quo loco quamvis nunc legatur: *διάλεκτός ἐστιν ἰδίωμα γλώσσης, ἢ διάλεκτός ἐστι λέξις ἴδιον χαρακτῆρα τύπου ἐμφαίνουσα*.¹⁸ tamen certissimam esse puto Koenii post Salmasium¹⁹ emendationem, qui pro *τύπου* legendum esse docuit *τόπου*. Nam non solum ipsa rei natura hanc lectionem confirmat, quoniam, ut ostendimus, nulla unquam dialectus reperta fuit, aut potuit reperiri, sine populo aliquo vel loco, cui illa familiaris esset, et quoniam e lectione *τύπου* sensus commodus elici nequit, cum *χαρακτῆρ τύπου* non nisi per ineptam tautologiam possit explicari,²⁰ verum etiam locus extat apud Clementem Alexandrinum,²¹ in quo diserte legitur *τόπου*. Consentiant item alii, qui ita dialecti naturam explicant, ut *τόπου* legi debere pateat in illo loco Gregorii.²²

§. 5. Jam paucis quoque alterum illud, quod ad dialecti naturam pertinere putamus, videtur esse explicandum: nempe dialecti ingenium in singulorum magis quam in conjunctorum verborum diversitate cerni, quæ quidem totius alicujus populi vel civitatis communis sit, et quæ vel ex aliqua vocabuli ejusdem immutatione oriatur, per literarum et syllabarum transpositionem, additionem, detraktionem, earundemque ut generum,

p. 404. sq. et passim) literarum figuras, quibus verba Gr. pingerent, invenisse. V. Montfaucon diss. de priscis Græcorum et Latinorum literis (ad calcem Palæogr. Gr. Paris. 1708. fol.) §. 18—24. p. 558. sq. et Villosion. proleg. ad Hom. II. p. 57. sq.

¹ Strabo 8. p. 333. *τῇ μὲν Ἰάδα τῇ παλαιᾷ Ἀτθίδι τῇ αὐτῇ φησιν, τῇ δὲ Δωριεὶ τῇ Αἰολίδι.*

² V. Strab. 9. p. 397.

³ De quibus v. Herodot. 8. 44. et Strab. I. I.

⁴ V. Herodot. I. I. et I. 143. 7. 94. Strab. I. I. et p. 392. Eustath. ad Dionys. Perieg. p. 109. (ed. Henr. Steph. 1577. 4.) cf. Apollodor. I. 7. 3. et Potter. ad Lycophr. 989. Ceterum Plato in Euthydemo T. I. opp. p. 302. D. et Steph. Byz. in v. Ἰωνία, dum Ionem faciunt Apollinis filium, poetas videntur secuti esse, ut Euripidem in Ione.

⁵ Olymp. 1. 164. v. Phavor. in v. Αἰοληδὶ μολαῖ.

⁶ Ut Pausan. 9. 22. p. 753. ed. Kuhn. et Suidas in v. Πίνδαρος, etiam Pindarus ipse Olymp. 1. 26.

⁷ V. Jo. Grammaticus de dialectis p. 363. Ne vero quis miretur, communem Pindaro dialectum tribui, efficit Jamblichi locus de vita Pythag. c. 34. §. 243. ubi Orpheum dicit scripsisse Dorica dialecto, quæ eadem fuerit vetustissima. Dorica enim dialectus videtur omnium minime recessisse ab antiqua lingua Hellenum. v. Maithaire introduct. in Gr. dialectos, et quæ ibi monui, p. 32. et 34. Certe ut alia, quæ e superioribus colligi possunt, arguenda taceam, Orpheus floruisse putatur 30. vel 40. ante bellum Trojanum annos. (v. Lambec. prodrom. hist. literar. 2. 4. 4.) Æolum autem migratio, ante quam Diores vel Thessaliam incoluerunt et Hellenica lingua usi videntur, vel ita Æolibus mixti vivebant, ut eorum lingua a lingua Æolum non diversa fuisse putanda sit, facta est annis fere 130. post expeditionem Trojanam. (v. Herod. vita Homeri c. ult.) Recte igitur Dorica dialectus videtur dici posse communis, cum hæc non alia sit, nisi antiqua Macedonica s. Hellenica.

⁸ V. Thucyd. I. 2.

⁹ V. Herod. I. 145. Strab. 8. p. 333. Isocr. panegy. cap. 34.

¹⁰ V. Marnm. Oxon. I. 42. Herod. 9. 96. Strab. 14. p. 633. Pausan. 7. 2. Ælianus. V. H. 8. 5. cf. Callim. h. in Dian. 226. sq. ibique Spanhem. it. Apollon. Rhod. 1. 959. et Meurs. de fortuna Athen. c. 6. Vol. I. opp. p. 38—49. Ceterum nomen Nelei quomodo scribendum sit, Νηλεὺς an Νηλεὺς disputat Davis. ad Maxim. Tyr. 35. p. 623. Νηλεὺς scribitur v. c. apud Plutarch. de gloria Atheniens. c. 7. Sed Νηλεὺς rectius scribi hoc nomen, indicat etiam Bruck. lectt. in analecta p. 84. 97. 98. Fuit autem Codri filius. v. Hellenic. p. 52.

¹¹ V. Herod. I. 142. Strab. 7. p. 321.

¹² Ita dicti ab Æolo, Hellenis filio. (v. Steph. Byz. in v. Αἰολία, et Apollodor. I. I.) Horum gens late fuit diffusa. Nam Græci extra Isthmum omnes, præter Athenienses et Megarenses et Dorienses Parnassi accolæ, Strabonis etiam ætate dicebantur Æoles. (v. Strab. 8. p. 333.) Antiquis autem temporibus Bæoti quoque appellati fuerunt Æoles, et Thessaliam incolere. v. Pausan. 10. 8. p. 816. De re ipsa v. Mela 1. 18. et Plin. H. N. 5. 30.

¹³ V. Herod. I. 149. Strab. 13. p. 622. Vell. Patere. I. I.

¹⁴ Nempe ante migrationem illam, cum præter Ionas etiam Æoles ac Diores Peloponnesum incoluissent, mox pulsus ab Achæis Ionibus relictis in Peloponneso Æoles atque Diores, et invicem mixti sunt. (v. Strab. 8. p. 333.) Diores autem, qui Doro, Hellenis filio, nomen debere dicuntur, (v. Steph. Byz. et Apollodor. II. II.) octogesimo fere post Trojam captam anno deducti fuerant in Peloponnesum ab Heraclidis. v. Thucyd. I. 12. cf. Strab. I. I. et Clem. Alex. Stromm. I. p. 327. B. et p. 336. B.

¹⁵ Ne quis ineptam putet ac puerilem hanc et alteram de nominis γλῶττα ellipsi observationem: en causam. Διάλεκτος enim a verbo medio *διαλέγεσθαι*, h. e. disserere, deductum, significat omnem omnino elocutionem et orationem, etiam sermonem atque colloquium. Sæpe sic legitur in Aristotelis libello de poet. ut c. 4. p. 32. ed. Harles. *ἰαμβυῖα λέγονται ἐν τῇ διαλέκτῳ τῇ πρὸς ἀλλήλους*, pro quo c. 12. p. 174. dixit *ἐν λόγῳ*. Hoc eodem capite ista vocabuli *διάλεκτος* vis apparet p. 166. et 172. it. ap. Clem. Alex. Stromm. 7. p. 709. D. et Philon. I. 2. de legum allegg. t. I. p. 69. 33. fortassis etiam ap. Plutarch. de Is. et Os. c. 17. ubi Maneros dicitur esse *διάλεκτος*, h. e. vox, quæ deceat homines bibentes et epulantes. Sed alterius observationis utilitas apparebit ex eo, quod inveniuntur ap. veteres scriptores loci, in quibus φωνὴ potius quam γλῶττα suppleri recte possit. Aristoteles certe (hist. anim. 4. 9.) *διάλεκτος* definit *τῇ φωνῇ τῇ γλῶττῃ διαφέρουσα*, atque adeo dialectum intelligi vult de voce humana et articulata. Et Plutarchus in Coriolano c. 58. habet *ἐπαρθέν φωνῇ καὶ διαλέκτῳ*.

¹⁶ Ut in loco Clementis Alex. supra §. 1. not. 2. allato, apud Diodor. Sic. 1. 37. *τῇ Ἑλλήνων διαλέκτῳ*. Strab. 6. p. 258. D. *τῇ Ἀστικῇ διαλέκτῳ*. p. 277. D. *τῇ Ἑλλάδα διαλέκτῳ*. Plutarch. in Antonio c. 27. *τῇ γλῶττῃ—ἐπιτιμῇ τρέπουσα καθ' ἣν βούλοιο διαλέκτῳ—τῇ Αἰγυπτίῳ διαλέκτῳ*. Plura dixi ad Maithairii introductionem in Gr. dialectos p. xxxiii.

¹⁷ Eodem modo legitur hæc definitio in ceteris grammaticorum veterum de dialectis libellorum editionibus, ut in Phavorini Varini thesauro, cornu copis et hortis Adonidis, (qui liber prodiit ap. Aldum, Venet. 1496. fol.) fol. 236. et 248. in Joannis Grammatici de dialectis libello p. 363. etc.

¹⁸ In commentar. de hellenist. p. 62. 136. 450. ubi simul probabilem causam affert, cur grammatici recentiores—nam vetustissimorum hac de re præcepta interierunt—antiquam definitionem mutaverint, quia nimirum nullus ipsorum ætate locus erat, nulla gens, cui peculiariter tribui posset dialectus illa, quæ dicitur communis, quam tamen et ipsam comprehendere definitione vellent.

¹⁹ Nam *τύπων* apud Eurip. Phœn. 165. in Scholiis Cantab. explicatur nomine *χαρακτῆρα*.

²⁰ Stromm. I. p. 338. B.

²¹ Clem. Alex. Stromm. 6. p. 678. B. *διάλεκτος ὀρίζονται λέξι ἰθὺ καὶ χαρακτῆρ συντελουμένην*, et ibidem paulo ante, *διάλεκτος*, inquit, *λόγος τινὰ ἱκανοῦσθαι, ἰθὺ καὶ ἱκανοῦσθαι χαρακτῆρα*. Schol. Aristoph. ad nub. 317. *διάλεκτός ἐστι φωνὴ χαρακτῆρ ἰθὺς*. *Χαρακτῆρ* autem *ἰθὺς* quis fere idem significet, quod *χαρακτῆρ τύπου*, nemini putamus dubium fore.

ab ethnarcha quodam, h. e. principe Judæo, qui judicia haberet legesque populo suo daret, ut perfectæ et propriæ reipublicæ rector, et Ptolemæi, Alexandri in Ægypto successores, locum adeo proprium et ab aliis ejusdem urbis regionibus separatim iis assignarunt, eosque appellari permiserunt Macedonas. Hi ipsi autem Judæi vocabantur etiam simpliciter Alexandrini,¹ quo nomine eos recte appellari putabat Josephus, ita ut, si quis id miraretur, ἀπαίδευσις esse diceret, quia etiam in aliis barbarorum urbibus habitantes Judæi, simpliciter et neglecta Judæorum appellatione, eodem, quo inquilini, nomine insignirentur. Certum igitur est, Judæos istos peculiarem quodammodo certisque finibus circumscriptum et ab aliis populis distinctum populum Alexandriæ fuisse, neque adeo dubitari potest, quin eorum lingua dici recte dialectus possit.

Jam est videndum, Hebraicæ lingua uti perrexerint, an hac neglecta didicerint Græcam. Et hoc quidem probabilius mihi videtur altero. Nam etsi Josephus diserte dicit, Judæis a regibus Ægypti locum aliquem Alexandriæ proprium datum fuisse propterea, ὅπως καθαροτέραν ἔχουσιν τὴν διαίταν, ἢ τὸν ἐπιμυσομένον τῶν ἀλλοφύλων, tamen hæc verba vehementer dubito an ad linguam etiam sint referenda. Certe vel ex eo, quod Macedonas et Alexandrinos simpliciter eos nominari licebat, videtur colligi posse, cum patriæ gentis nomine linguam etiam patriam eos maximam partem abjecisse; neque eos ita distinctos fuisse a reliquis colonis, Ægyptiis, Macedonibus, aliisque haud dubie Græcis,² quin ex usu quotidiano et commercio multa, quæ propriæ reliquorum essent, imprimis vero Macedonum, gentis imperantis, linguam, sibi vindicarent, intelligi facile potest ex insigni Judæorum mercaturæ et lucri studio, et ex eo, quod nostris quoque temporibus fieri videmus, ut populi etiam diversissimi, modo eandem urbem incolant, gentis dominantis atque primariæ linguam, sua pœne abjecta, facile addiscant. Quanquam igitur probabile esse puto, colonos illos ita inter se mixtos fuisse in urbe et agro Alexandrino, ut et nomine eodem insignirentur cuncti, et linguam haberent, mixtam illam quidem atque temperatam e singulorum dialectis, sed pœne eandem: tamen sic quoque videtur in nonnullis diversa fuisse Judæorum et Macedonum in eadem urbe habitantium loquendi ratio. Judæi enim haud dubie multa in Macedonicam linguam intulerunt verba Hebraica et Syriaca, imprimis structuram verborum ad Hebraicæ linguæ ingenium formatam.³ Quæ tamen differentia vel non adeo magna erat, vel ad Hebraicæ potius quam ad Gr. ling. naturam pertinere existimabatur. Unde factum est, præsertim cum tali dialecto Alex. perpauci libri scripti essent, ut minus innotesceret grammaticis tanquam peculiaris et a Maced.-Alexand. diversa dialectus. Ea enim dialectus Alex. de qua peculiare olim libri extabant,⁴ et quæ sæpe commemoratur a grammaticis, quorum locos infra afferemus, videtur omnibus Alexandriæ civibus communis fuisse, ita ut qui plenam vellet et perfectam ejus ideam habere, ei partes, e quibus composita esset, cognoscendæ sint singulæ. Quare quæramus ante omnia de Maced. dialecti natura, e qua maxime atque Ægyptia ortam putamus Alexandrinam.

§. 8. Omnino autem dubitari non potest, quin Macedonum lingua vetustior distinguenda sit ab eorundem recentiori. Hoc enim non solum ipsa rei natura satis declarat, qua quælibet lingua, quamdiu populo alicui usitata, et quasi viva est, multis modis mutatur atque variatur, emendatur, emollitur, expolitur, verum etiam ceterarum Græciæ dialectorum exemplum, quarum Atticam quidem duplicem fuisse, et antiquam a nova distingui debere, multi viri docti ostenderunt.⁵ De Dorica idem statuendum esse apparet e grammaticis cujusdam verbis his: ὁ ἰστέον ὅτι ὁ Θεόκριτος Δωριδί διαλέκτῳ κέχρηται τῇ νέᾳ· δύο γὰρ εἰσι, παλαιὰ, καὶ νέα· καὶ ἡ μὲν παλαιὰ τραχηλιὰ τις ἐστὶ· ἡ δὲ νέα, ἥ καὶ Θεόκριτος χράται, μαλθακωτέρα καὶ εὐκολωτέρα. Quin etiam Ionicam duplicem fuisse, intelligitur ex Apollonii Rhodii Scholiasta.⁷ Hoc idem autem de Macedonica quidem dialecto demonstrant, quæ nobis supersunt, linguæ istius vocabula, quæ liquido apparet alia vere et propriæ Gr. et ad veterem Hellenum linguam referenda esse, alia ex aliorum populorum linguis, imprimis Persarum, Syrorum, Hebræorum, Ægyptiorum, aliorumque, quibuscum Alexandri ejusque successorum temporibus versati sunt Macedones, derivari debere. Collegi utriusque generis non pauca. Sed cum e priori genere prorsus inusitata esse reperiantur, quanquam ex iis quoque plurima Orienti deberi nobis persuasimus, rejecimus ea ad calcem hujus paragraphi. Alterius generis exempla nonnulla statim in margine adjeci.⁸

¹ v. Tiberius Claudius Cæsar ap. Joseph. archæol. 19. 5. 2.

² Plura eam in rem ac certiora videmus allaturi fuisse, si superessent libri 10, quos scripserat πρὸς τὴν κατ' Ἀλεξάνδρειαν Callinicus, cognomine Sutorius, sophista, (de quo v. Suid.) et Callixeni Rhodii opus πρὸς Ἀλεξανδρίαν, quod laudat Athenæus 5. p. 196. A. et 9. p. 387. D. et Apollonii Rhodii πρὸς Ἀλεξανδρίαν, qui liber laudatur a Schol. Nicandri ad theriac. p. 6. ed. Morell. Paris. 1557. 4.

³ Talem Hebraismum dialecto Macedonico-Alexandr. illatum detexisse mihi videor in Ptolemæi Euergetis monumento Adulitano, ap. Chishull. antiquitt. Asiatt. p. 78. ubi insolens verborum structura, quæ conspicitur in his: ἔχω τὸν μέγιστον θῖον μου Ἀρην εὐχαριστήσαν, explicari fortassis possit ex ea Hebræorum consuetudine, qua nominibus, quæ a verbis derivata sunt, eundem jungere solent casum, qui jungitur verbis, a quibus ducta sunt, ut 2 Sam. 3. 11. אֶת־יָדָיו אֶת־חֶמְדָּו etc. Vitavit hanc structuræ duritiem auctor libri

2 Maccab. 3. 33. τῷ ἀρχιερεὶ χάριτας ἔχε, quæ est Attica loquendi ratio. v. Anonym. Atticista de Atticismis, in Villosionii anecd. Gr. t. II. p. 80. Sic Hebraismus est in Inscript. Roset. lin. 10. ubi Ptolemæus vocatur ὑπάρχων θεὸς ἐκ θεῶν. Et lin. 19. Ἐμῆς δὲ μέγας καὶ μέγας. Nihil tamen affirmari hic potest. Nam, ut de primo saltem exemplo dicam, etiam Attici reperiuntur insolentior illa nominum structura non raro usi esse, ut Plato apol. Socr. T. I. opp. p. 30. A. τῇ ἱμῇ τῷ θεῷ ὑπερρίαν. Phæd. T. i. p. 109. A. τὴν ὁμοιότητα τοῦ ὁρατοῦ αὐτοῦ λατρεῖ. Timæ. T. iii. p. 46. A. τῆς—τοῦ πυρὸς ἱκατοῦ κοινωσίας ἄλλοις. Epist. 8. T. iii. p. 354. E. ἡ θεῶν δουλεία. v. Fischer. ad Plat. Euthyphr. 17. 5. Apol. Socr. 18. 10. maximeque quos laudat ad Phæd. 38. 4. In Thucydide itidem sunt multæ formulæ quæ Hebraismum redolere videantur, collectæ in Car. Ludov. Baueri diss. de lectione Thucydidis optima interpretandi disciplina, Lips. 1753. 4. imprimis p. 73. sq. Quin nec Latini illius generis structuram horrent. Sic Cic. de legg. 1. 15. justitia est obtemperatio scriptis legibus institutisque populorum. Cæsar B. G. 1. 5. 3. domum reditio. v. Jo. Buxtorfii thes. grammat. ling. Hebr. 2. 3. 3. p. 369. ed. 4. Phil. Parei mantissa lexicæ critici p. 183. Duker. ad Thucyd. 5. 46. 8. 21. Wesseling. ad Herod. 7. 15. Valcken. et Porson. ad Eurip. Phœn. 948. Sed nec secundi exempli similia desunt in Atticorum libris. Apud Plat. enim Alcib. 1. T. II. opp. p. 121. A. et Xenoph. Ages. 1, 2. sunt βασιλεὺς ἐκ βασιλείων. Tertium vero, δὲ μέγας καὶ μέγας, pro δὲ μέγιστος, haud dubie originem debet linguis Orientis. v. vel Vorst. de Hebraismis N. T. 12. 2.

⁴ Nam et Ireneus, qui idem Latino nomine Pacatus vocabatur, grammaticus Alexandrinus, scripserat ll. 7. πρὸς τῆς Ἀλεξανδρίων διαλέκτου, eamque ex Attica derivaverat, (v. Etymol. M. in v. πυνδαρίζω, Suid. in v. Εἰρηναῖος et Πάνατος) et Demetrii Ixionis, Adramytēni, πρὸς Ἀλεξανδρίων διαλέκτου opus laudatur ab Athenæo 9. p. 393. B. Vixit iste Demetrius temporibus Aug. Cæsaris, v. Suid. in v. Δημήτριος, et Menag. ad Diog. Laert. 5. 84.

⁵ Ut Henr. Stephanus de dial. Att. p. 235. Taylor. præfat. ad indic. in Lysiam extrema, Bernardus ad Thom. Mag. p. 579. cf. Valckenar. ad Eurip. Phœn. p. 22. et Pierson. præfat. ad Mœr. p. 26. sqq. et Fischer. ad Weller. Spec. 1. p. 41—43. qui tres fuisse dicit hujus dialecti ætates, quarum primam terminavit Ionum in Asiæ oram migratio, secunda inde pertinuerit usque ad belli Peloponnesiaci tempora, tertiæ finis in ætatem Philippi et Alexandri M. incidit.

⁶ Quæ leguntur in editione Theocriti Romana, quam Zach. Calliergus curavit 1516. 8. post argumentum idyllio primo præfixum. Unde non erat, quod virgula quadam divina se incidisse putaret Andr. Schottus (obs. human. 2. 50.) in codicem aliquem MStam, in quo fere eadem legerentur. Quam codicis istius notam cum etiam Maittaire in introductionem in Gr. dialectos p. xli. transcripserit, non video, quomodo vir doctus in Leipz. Literat. Zeit. 1807. Nr. 74. dicere potuerit, in libro Maittairiano præteritam esse dialecti Doricæ diversitatem.

⁷ 1. 998. 1081. ad vocabulum ὡλλοὶ τῆς νιοτίρας ἰάδος τὸ ὡλλοί. v. Fischer. l. l. p. 39. sq. et Maittaire l. l. p. xxxvi. et p. xxxix. not. 1. et 5. Unde nec duplicem dialectum Ionicam præteritam a Maittairio fuisse patebit.

⁸ Arcadius, grammaticus ineditus, apud Spanhem. ad Callim. li. in Del. 150. κῶδος, inquit, παρὰ Μακεδόσιν οἰκονόμος, Spanhem. illud ex Arabica lingua derivat. Sed potior mihi videtur Jungermannii (ad Polluc. 10. 12.) ratio, qui legi jubet σκῶδος, quo vocabulo

Nunc paulo accuratius describenda videtur ipsa dialecti Macedonicæ natura. Et antiquissimis quidem temporibus valde verisimile est eam vel plane non, vel certe parum diversam fuisse a Dorica.¹ Quæ ejus facies atque forma quam diu duraverit, et quando mutata fuerit, mihi quidem non liquet. Cum vero post Alexandri M. tempora turbata fuissent Græciæ dialecti omnes, ita ut ne Attica quidem discerni satis a Macedonica posset,² cumque adeo, non quidem Macedonica vera et antiqua, tanquam reliquarum omnium mater, sed ea, qua Græci omnes, et indocti in vita communi sermonibusque quotidianis, et docti etiam in scriptis uterentur, τῆς κοινῆς fere nomine insigniri cœpta fuisset,³ Macedonicæ nomine appellata fuit alia quædam lingua, quæ et ipsa quin a Macedonibus invecata sit non dubitamus, sed quam pro barbara fere habendam putabant Græci, non solum propter insignem et nimium⁴ peregrinorum et barbarorum, obsoletorum item vel novorum, vocabulorum usum, verum omnino propter diversam a reliquorum Græcorum oratione loquendi rationem ac formam, quæ vel in eo cernebatur, ut vocabulis notiones sive ob vetustatem sive ob novitatem inusitata tribuerentur;⁵ vel aliis modis apparebat. Macedones enim non solum et vocales,⁶ et consonantes,

Hesychio et Phavor. auctoribus, usus est Alexander in epistolis, et quo significabatur apud Macedonas ἀρχή τις, τιταγμένη ἐπὶ τῶν διακοσμηρίων. Hemsterhus. ad Poll. 10. 16. illud bene derivat ex Hebr. מַלְאָכָה, quod etymon eleganter certe convenit cum boni magistratus notione.—βατιάκη et diminutivum βατιάκιον fuit Πιρρονὶ φίλῳ, auctore Athenæo in fragmento, quod Casaub. in animadv. p. 784. edidit, sive T. iv. ed. Schweighäus. p. 223. ubi ex Alexandri M. epistolis memorantur βατιάκαι ἀργυραὶ κατὰ χροῖον. Cf. Aristot. mirab. auscult. c. 50. et Diphilus ap. Ath. 11. p. 484. E. item p. 496. B. ubi βατιακίου iterum mentio, ut p. 480. A. ex mente Hemsterhusii ap. Albert. ad Hesych. p. 706, qui uberius de batiaca disputat. Utraque forma rursus extat ap. Athen. p. 497. F. et βατιάκιον fortasse pro βατιακὸν reponendum est ap. Poll. 6. 96. Quod autem ad originem attinet, recte cum Bocharto (hieroz. T. ii. p. 878. ed. Lugd. Bat. 1692.) comparari potest Chaldaicum מַלְאָכָה, ut cucurbitæ similis fuisse intelligatur βατιάκη. Nisi malis a מַלְאָכָה derivare, mensura liquidorum, βατίς, βατία.—ἰζίρα, quod Hes. et Phav. dicunt in Macedonum lingua significare ἀγαθὴν τύχην, Seldenus (de diis Syris 1. 1.) derivat a nomine Chaldaico מַלְאָכָה, cujus status emphaticus est מַלְאָכָה.—Ex eadem lingua Chaldaica repetendum videtur vocabulum ἀππᾶ, quo utebantur Macedones juniores in appellandis senioribus, si quidem recte cepi verba Etymol. M. in v. ἀππᾶ, (Cf. Maittaire dialect. p. 365.) quod Heinsius (proleg. in Aristarch. sacr. p. 665.) derivat e formula מַלְאָכָה מַלְאָכָה, qua utuntur in precando Judæi, et Schol. Homeri (Il. i. 603.) Thessalorum esse dicit. Cf. Jac. Rhenferd epist. de origine et significatu vocis ἀππᾶ, Franeq. 1688. 4. et in ejus operibus philologicis, Traj. ad Rhen. 1722. 4. editis, p. 822—827. quæ tamen parum illustrat. ἀππᾶ igitur (de quo alio modo exponit Spanhem. ad Callim. h. in Dian. 6.) videtur mihi ortum esse ex מַלְאָכָה. Neminem enim movere debet literarum mollium in duras mutatio. Certe non repugnat analogiæ. Sic et βατάνιον dicitur, et πατάνιον. (v. Athen. 4. p. 169. D.) Sic ex ἰππᾶ fit ἰπποδρόμος. (v. Phav. in v. ἰππᾶ.) Sic Ezech. 30. 17. pro Hebr. מַלְאָכָה in versione Alex. est βουβάστων. Cf. Jablonski panth. Egypt. 3. 3. p. 82. Sic κίτριά appellata esse a cedro, quasi κεδρία, suspicari non dubitat Phanius Eresius ap. Athen. 3. p. 84. D. Cf. Dan. Fessellii adversaria sacra T. II. p. 357. παρὸς, quod, Hesychio et Phavorino auctoribus, aquilam significat, Jo. Andr. Danzius in Litatore Ebraeo-Chaldaeo (Jen. 1715. 8.) p. 30. bene dicit ortum esse ex Hebr. דֶּרֶךְ.

¹ V. supra p. clvii. not. 9. et clviii. n. 7. et quæ ad calcem hujus paragraphi, in collectione vocabulorum Macedonicorum, de nomine παρασίτου dixi. Sic alii grammatici (v. p. clxii. not. 2.) Macedonas præcipiunt δ usurpare pro θ, alii (in hortis Adon. fol. 77.) θ καὶ δ εἰς ἀλλήλα τροπῇ Αἰολίων εἶναι φασί.—Dores transponebant literas, ut βαρδιστός pro βαρδιστός; (v. Gregor. l. i. p. 156.) idem fecisse Macedonas, mox apparebit, p. clxii. not. 5.—A Megarensibus, qui quin fuerint Dorienenses, non dubium esse potest, (v. Aristot. poet. c. 3. p. 18.) pocula dici γυλάς, Philetas auctor est ap. Athen. 11. p. 467. C. Sed a Macedonibus ita dicta fuisse docent Hesych. (qui tamen habet γυλλάς,) et Etym. M. in h. v.—Luculentissimum autem hujus rei exemplum est nomen masculini generis in ης desinentium, ut ἰπποδρόμος, ἰπποδρόμος, κοπάτης, περὶληγίτης, μητίτης, ἀκακίτης, ἰακίτης, βαθυμήτης, θούστης, κυανοχαίτης, etc. forma nominativi in α, quam alii, ut Jo. Diaconus ad Hesiod. p. 206. et Jo. Tzetzes ad eund. p. 135. it. Schol. Theocr. idyll. 8. 30. Doricæ dialecto, Eustath. ad Il. α. p. 75. et antiqui scriptores ap. Phavor. in v. μεταπλασμός et μητίτης, Æolicæ et Bæoticæ, Jo. Lascaris 3. p. 178. præter has Thessalicæ, tribuunt, alii, ut Apollon. de syntaxi p. 213, 22. ed. Frcf. 1590. 4. et Eudæmon Pelusiota ap. Eustath. ad Od. γ. p. 1457, 19. Macedonicæ. Cf. Maittaire p. 235. sq.

² Dorotheus Ascalonites ap. Athen. 14. p. 662. F. auctor est, τὴν ματτῶν, h. e. πᾶν τὸ πολυτιλὲς ἴδιον, (v. p. 663. B.) proprie quidem Thessalorum s. Macedonum (v. p. 664. B.) inventum esse, (cf. Poll. 6. 70. apud quem tamen legitur ματτῶν), sed ἰπποδρόμος καὶ τὰς Ἀθήναις κατὰ τὴν Μακεδονίαν ἰπποδρόμοι. Athenæus (3. p. 122. A.) disertè, Μακεδονίζοντας, inquit, οἷον πολλοὺς τῶν Ἀττικῶν διὰ τὴν ἰπποδρόμον. v. Pierson. ad Mærid. p. 349. sq. Inde factum videtur, ut Menander, Atheniensis quidem, sed quem Demetrio Phalereo, qui a Cassandro, Macedoniæ rege, tyrannus s. ἱπποδρόμος datus esset Atheniensibus (v. Paus. 1. 25. p. 60.), postea vero diu Alexandriæ apud Ptolemæum Lagidam versatus (v. Diog. Laert. 5. 76. 78. et Perizon. ad Elian. V. H. 3. 17.) in deliciis fuisse vel pueris constat (v. Phædr. 5. 1. et Salmas. de hellen. p. 110.), a Phrynicæ passim dicitur orationi suæ Macedonica immiscuisse, (v. in fine hujus paragraphi) plane ut Æschylus, in Sicilia versatus, Sicilia. (v. Athen. 9. p. 402. C.) Hinc etiam ap. Phavor. in v. κλητικὰς illa nomen in ης forma nominativi in α dicitur esse Atticorum. Villosionus tamen in præfatione ad nov. vers. Gr. Proverbiorum etc. (quam supra §. 1. not. 3. memoravi) p. xxii. auctor est, in quibusdam remotis et fere inaccessis Græciæ angulis nonnulla etiam nunc dialectorum servari vestigia. Cf. quæ idem scripsit in prolegomenis ad Hom. Il. p. xliix. sq.

³ Phavor. in v. κλῆσις, e Moschopulo ad Hesiod. p. 10. extr. ἐπὶ τῇ κοινῇ καὶ ἡ κοινητικὴ ἰριδί καὶ ἡ Ἀττικὴ γλῶττα, καὶ αἱ ἄλλαι, αἷς μάλιστα χροῖται οἱ ποιηταί. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ κοινὴ λέγεται, ὅτι μετίζουσιν αἱ ἄλλαι αὐτῆς. κοινὴ γὰρ, ὅς μετίζουσι τοῦλάχιστον δύο, et quæ plura sequuntur. Cf. Salmas. de hellenist. p. 405. sq. et Fischer. ad Weller. Spec. i. p. 34. sq. it. Bentl. opusc. p. 480. ed. Lips. E quo factum est, ut grammatici ad interpretanda vocabula Attica, vel etiam obscuriora, uterentur vocabulis, quæ petita essent e lingua Macedonica nova, h. e. communi, quam omnes omnino Græci intelligerent. Sic Suid. v. ἀγυαί (ut Schol. Eurip. Orest. 758. et Eustath. ad Hom. Il. β. p. 166. qui disertè ait, ῥύμην ita dici κοινῶς.) explicat vocabulo ῥύμη, Phavor. κάστρον per περιβολή, et, in v. κίθυρος, βίρεθρον per ζίρεθρον, etc.

⁴ Modicus enim talium usus vix effecisset, ut Macedonica dialectus a reliquis separaretur, quoniam, auctore Eustathio, (ad Od. σ. p. 1854, 35.) omnino γίμει διὰ τὰς ἰπποδρόμους μυσίων ἰθνην λείων ἡ ἑλλὰς γλῶττα. cf. Athen. 3. p. 121. F. Ceterum non modo lingua Macedonum discreta fuit a reliquis Græciæ dialectis, ut a Plutarcho in vita Ennienis c. 14., sed ipsi adeo Macedones ita non habiti amplius sunt in numero τῶν ἑλλήνων, ut illi his opponantur a scriptoribus, certe invicem distinguantur. Sic Joseph. archæol. 12. 3. 1. Σίλωνος δὲ Νικάτωρ, ἢ αἷς ἑκαστὴ πόλιν ἢ τῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ κάτω Συρίᾳ, καὶ ἢ αὐτῇ τῇ μητροπόλει Ἀντιοχείᾳ, πολιτείᾳ αὐτοῦς (nempe Judæos) ἔξωσι, καὶ τοῖς ἰουδαίοις ἰσοτίμους ἀπιδίξι Μακεδόσι καὶ ἑλλήσιν. Et clarius etiam 18. 9. 8. οἰκοῦσι δὲ αὐτὴν (Seleuciam) πολλὰ τῶν Μακεδόνων, πλείστοι δὲ ἑλλήνες.

⁵ Sic ἄγνη, quæ hand dubie est Æolica forma pro ἡγνη, alias significabat τὸ πρὸν τοῦ βασιλέως τάγμα ἱπφάντων καὶ ἵππων καὶ πρῶν, sed apud Macedonas τὸ ἄριστον τῆς συντάξεως, κράταιον ὀπίσθιν, καὶ σμάρτων εὐξία. v. Hesych. Suid. et Phav. in h. v. ἄγνη Dionysius apud Eust. ad Od. α. p. 1399. 62. Athen. 5. p. 194. F. 12. p. 539. F. Polyb. 5. 25. Curt. 4. 13. 26. Leopard. emendatt. 1. 23.—ἀγχαλῆς, quod fere significabat fasciculum, ἀχθος, quo sensu adhibuit Nicostratus ap. Athen. 14. p. 615. F. indicabat apud Macedonas falcem. v. Hes. et Phav.—ἀκόντιον apud reliquos Græcos significabat δολοχίον, μικρὸν λόγχην, apud Macedonas ῥάχιν. v. Hes. et Phav.—ἀορτῆς alias erat synonymum vocabuli ξιφιστής, a Macedonibus ita vocabatur ἄγρος δερμάτινον ἱματίον (ita enim apud Hesych. lego cum Hemsterh. ad Poll. 10. 139. pro δερμάτινον ἱματίον. cf. Suid. et Phav.) quam vim ei vocabulo tribuisse legitur Posidippus apud Poll. l. 1.—δάνος, quod auctore Plutarcho de aud. poet. c. 5. Macedonibus idem erat quod θάνατος, in libris veterum nunc extantibus dicitur de dono vel mutuo, ut apud Lycophr. 269. 887. etc. in Brunckii analect. T. iii. nr. DCCLII. v. 9. Sirac. 29. 4.—κάραβος a ceteris Græcis dicebatur ἰέσμα ωπητῶν ἢ ἀνθράκων, sed a Macedonibus ἡ πύλη. v. Hes. et Phav.—περιβολή, quod proprie est interjectio et interpositio, tum etiam castrensium ordinationis genus significat, a Macedonibus ponebatur de exercitu et castris ipsis. (v. Phryn. p. 166.) Pollux 9. 15. licere ait jocanti etiam dicere περιβολὴν pro στρατόπεδον, cum recentiores nonnulli, ut Theophilus s. Diphilus et Criton, eo sic uti sint. Eodem modo legitur apud Clem. Alex. str. 4. p. 521. D. et sæpissime in versione Alex. ut Gen. 32. 2. apud Polyb. ut 3. 73. 74. et Plutarch. Cæs. 45. Galb. 27.—Vocabulo ῥύμη Athenienses indicabant τὴν ἑρμην, Macedones τὸν στυμπεῖν. v. paulo ante not. 3. Phryn. p. 180. et Poll. 9. 38. qui locos hanc in rem attulit e Philippide et Laciade, ubi tamen pro Λακιάδης laud dubio legendum est Λακιάδης, ut sit fabulæ Philippideæ nomen. Hoc præclare jam animadvertit Meurs. in biblioth. Att. in v. Philippideæ (Vol. ii. opp. p. 855.) De platea legitur ῥύμη etiam Jes. 15. 3. Tob. 13. 18. Similiter apud Polyb. 6. 29.

⁶ Ut ἀβροῦτες dicebant pro ὄρεῦς, (v. Hes. et Phav.) Ἀγαντίσι pro Ἐριπίσι (v. Hes. et Phav.) ζίρεθρον pro βάρεθρον. v. p. clxii. not. 4.

ut β et φ,¹ δ et θ,² μ et π,³ etiam alias, ut ζ et β,⁴ inter se permutabant, verum etiam literas transponebant,⁵ vel vocabulis literam aliquam inserebant,⁶ vel in fine demebant,⁷ vel nomina gentilia⁸ et tempora verborum⁹ peculiari modo formabant, vel denique spiritum asperum in lenem mutabant.¹⁰ Possit etiam ad Macedonum dialectum referenda videri genitivorum in *ος* desinentium efformatio in nominativum, qualis est in *δρίφακτος*, quod modo (not. 5.) allatum est, e genitivo *δρίφακος* nominis *δρίφαξ*. Certe Phryn. p. 128. et Pollux 5. 91. damnant nominativum τὸ σκάτος, ortum e genitivo τοῦ σκατός a nomine σκάος. At quo minus id recte fieri putemus, imperdimur hujus rationis frequentia in optimis scriptoribus, et verbis Phavorini.¹¹ πολλὰ τῶν εἰς *ος* ληγουσῶν γενικῶν ἀναδρομὴν πάσχουσιν εἰ, εὐθείαν, ὅλον· Τρώς, Τρωὶς, ὁ Τρώς, ἤγουν Τρωϊκός· ἐξ οὗ καὶ Τρωαὶ ἱπποὶ, αἱ Τρωϊκαί. δμῶς, δμῶς, ὁ δμῶς· δούλος. ἀφ' οὗ καὶ δμῶαί, αἱ δουλίδες, etc. Eodem modo Latini veteres dixerunt Apollinus, carnis, celeris, concordis, discordis, fulminis, gruis, memoris, mentis, oscinis, pedis, plebis, sanguinis, scrobis, senis, supellectilis, turturis, volpis, pro Apollo, caro, celer, concors, etc.¹²

COLLECTIO VOCABULORUM MACEDONICORUM

in qua etiam sunt nonnulla ex iis, quibus Alexander M., et Amerias, Macedones, et Menander, (de quo v. p. clxi. not. 2.) leguntur usi esse. Alia Menandrea inferius afferenda putavi, inprimis §. 12. Quæ Ameriæ tribuuntur, ea, cum dubitanter commemoraverim, sciens eum glossographum fuisse, atque adeo omnino vocabula obscuriora explicasse, pleraque omnia uncinis inclusi.

Ἀβαγνα· ῥόδα. Macedones. Hesych. et Phavorin. v. Jo. Vit. Perger. annotatt. et emendatt. in Hesychium, quæ extant in Jo. Chph. Wolfii anecdot. Gr. T. iv. p. 173.

Ἀβαρκνῆ· κομή. οὕτω Macedones. Hesych. et Phav. Sollicit ab ἀβρός est ἀβρακνος, et per metathesin ἀβαρκ- nos.

Ἀβαρὺ· ὀρίγωνον. Μακεδονία. Hesych. et Phav. Nempe origanum dictum est ἀβαρὺ, quod sit minime gravis odoris, quæ est sententia Küsteri. Cf. Harkenroth siciliment. ex Hesychii glossis, in Misc. Obs. Vol. x. p. 315.

Ἀβηλέ· σκείσον, σπένδε. Macedones. Hesych. et Phav. Videtur esse rursus metathesis pro ἀβόλει. Nam ἀβολῆσαι Hesychius interpretatur ἀπαντῆσαι. Sed tum cum Pergero legendum est σκείσον, σπένδε.

Ἀδδαι· ῥύμοι, ὑπὸ Μακεδόνων. Hesych. et Phav. Imo legendum est ῥύμοι, ut intelligantur plateæ. v. p. clxi. not. 5.

Ἀδῆ· οὐρανός. Macedones. Hesych. et Phav. Proœmium orationis dominicæ in lingua Macedonum fuisse: πᾶτερ ἡμῶν ὁ ἐν τῇ ἀδῇ, e Schotani dissertatione de vero sensu articuli, 'Descendit ad inferna,' refert Albert. ad Hesych. Cf. Colomesii κειμήλια literaria c. 28. et Harkenroth l. i. p. 327.

Ἀδίσκον· κυκεῶνα. Macedones. Placet Pergeri conjectura ἀδίσκον, h. e. ἡδὺ ἄκος, dulce remedium. Sicut enim ἀβροῦς pro ὀφρὺς, (v. p. clxi. not. 6.) ita etiam ὄκος Macedones pro ἄκος dicere potuerunt.

Αἰγίποψ· ἀερός, ὑπὸ Μακεδόνων. Etymol. M. et Phav. Sed jam Sylburgius verius putabat αἰγύποψ.

Ἀκπαρεύεσθαι, quod Phrynichus p. 192. minus probum esse docet, quam οὐκ ἐγκρατεύεσθαι, usurpavit Menander, etiam Aristoteles ethic. 7. 6.

Ἀκρεᾶ· παῖς θήλεια. Μακεδόνες. Hesych. et Phav. Sed Etymol. legit ἀκραία, quod præfero. Similis varietas apparet infra in v. κάρπεα vel potius καρπέα.

Ἀκρουνοί· ὄροι, ὑπὸ Μακεδόνων. Hesych. et Phav. Interprete Is. Vossio sunt nudi vertex, in quibus ne steriles quidem comparent arbores. Nam κρούναι, auctore Hesychio, sunt τὰ ἄφορα δένδρα.

Ἀλιζα· ἡ λεύκη τῶν δένδρων. Μακεδόνες. Hesych. et Phav. Iterum mihi non contemnenda videbatur Pergeri opinio, scribendum esse ἀλιζα, pro ἀλίσκα, h. e. ἄλυσ σκιάς παρέχουσα, et ἡ λεύκη, τὸ δένδρον, ut populus alba intelligatur. Cf. paulo post ἄζος.

Ἀλίη· κάπρος. Μακεδόνες. Hesych. Hæc ego vitiosa putabam. Sopinius conjicit quidem κάπρος. Et sane vocabulo ἀλίη cognata videntur ἀλέρον· κόπρον. item ὄλερον· βορβορώδες. it. θολερὸν· ἀκάθαρτον, βορβορώδες. it. ἀλαρύνα· ῥυπάναι. Sed tamen ne sic quidem sanata sunt omnia. Saltem terminatio Ionica nullo modo mihi probatur, quanquam ordo literarum apud Hesych. postulat η, non α.

Ἀνθεμουσία· τάγμα τι παρὰ Μακεδόσιν. Phav. Sed Hesychius bene addit: ἐξ Ἀνθεμούντος, πόλεως Μακεδονίας. Quæ non prætermittere Phavorinus debebat.

Ἄζος· ὄλη, παρὰ Μακεδόσιν. Hesych. et Phavor. Putat Pergerus, ἄζος dictum esse pro ἄσκιος, i. e. πολύσκιος τόπος. Cf. supra ἀλιζα. Sed v. etiam reliquos interpp. Hesychii. Ceterum a nomine ἄζος descendit fortassis nomen ἀξίγη, securis, cujus in cædendis arboribus usus est.

Ἀργελλα· οἶκημα Μακεδονικόν, ὅπερ θερμαίνοντες λοθονταί. Suid. Eodem modo legendum est in libris Phavorini,

¹ Βίροια dicebant pro Φέροια, Βερνίκη pro Φερνίκη, Βίλιπτος pro Φίλιπτος, βαλακρός pro φαλακρός, βύκτης pro φύκτης, h. e. ventus, a verbo φυσᾶν, ἀβροῦς pro ὀφρὺς, κίβαλλη pro κίβαλλη, βῶ pro φῶ, Βρύγες pro Φρύγες. v. Etymol. M. in v. Βίροια et Ἀφροδίτη, Eustath. ad Od. i. p. 1618. 42. et x. p. 1654. 17. Steph. Byz. in v. Βρύγες et Βίροια, (ubi addit βιβάλιον, pro quo non dubito quin legendum sit κίβαλλον, quod dictum sit pro κίβαλλον, qui est piscis ap. Athen. 7. p. 306. F.) it. Suid. in v. κίβαλλη, in ejus libris editis Macedones dicuntur τὴν κίβαλλη vocasse κίβην, quam lectionem mutandam esse in κίβαλλη, pro κίβαλλη, h. e. κίβαλλη, dudum viri docti ad Hes. in h. v. docuerunt e Schol. Nicandri ad Alexipharm. p. 67. cf. Callim. fragm. cxi. Bentl. Suid. Etym. M. et Phav. in v. ἀμυρβίς et ἀμυρβίς, qui tamen ibi hæc litterarum β et φ permutationem non tribuunt diserte Macedonibus. De Phrygum appellatione præterea insignis locus extat ap. Herod. 7. 73. laudatus etiam a Steph. Byz. in v. Βρύγες. Verba sunt: οἱ δὲ Φρύγες, ὡς Μακεδόνες, λίγους, ἐκαλόντο Βρύγες χροῖον ὄσον Ἐδρωτῆας ὅτις συνοῖκον Μακεδόσι· μεταβάλλεις δὲ ἐς τὴν Ἀσίην, ἅμα τῇ χροίᾳ καὶ τὸ οὐνομα μετέβαλλον ἐς Φρύγας. Idem docent Plin. h. N. 5. 32. Plutarch. quest. Gr. c. 9. et Eustath. ad Dionys. Perieg. 460. et 493. cf. Plut. in Bruto c. 45. Phavor. in v. Βρύγες et βρῖ, et Eust. ad Od. a. p. 1395. 52. it. Maittaire de dialect. p. 184. Sic Sirac. 36. (33), 19. in Cod. Alex. est βάρυγξ pro φάρυγξ.

² Ἰλῶδ dicebant pro Ἰλῶα, (v. Etym. M. et Phav. in v. Ἰλῶδω et Ἰλῶδομαι) δᾶος pro θάνατος, (de quo v. p. clxi. not. 6.) ἀδραῖα pro αἰθρία, v. Hes. et Phav. Cf. δώραξ in collectione vocabulorum Macedonicorum. Sic in Inscriptione Roset. lin. 6. recte legi μῆτης ἑκακῆ, neque in Ἐανθικῶι mutandum esse, statuit Villosion in Seconde lettre sur l'Inscription Grecque de Rosette p. 194. in Millini Magazin encyclopédique, No. 6. an. 11. et in Troisième lettre, ibid. No. 7. p. 332.

³ Ἀμαλῆς dicebant pro ἀπαλός. (v. Etym. M. in h. v.) Hinc Is. Vossius ad Pompon. Mel. 2, 3. derivat nomen Τίμνη a nomine τίμνος, quod contracte τίμμος, et Macedonice atque Æolicæ τίμπος dictum sit.

⁴ Ζιρίθρον dicebant pro βί, ἰθρον s. βάρθρον. (v. Eustath. ad Od. μ. p. 1715. 38 et Phav. in v. βί, ἰθρον.) Idem Eustath. alio loco (ad Il. γ. p. 381.) talis litterarum istarum permutationis exemplum laudat ex Eurip. Phœn. 45. et Rhœs. 441. ἰπίζεμι pro ἰπίζεμι, et Phavor. in v. ἰπίζεμι dubium esse ostendit, an Arcades usi sint nomine ζιρίθρον. cf. p. clxi. not. 3. et 6. Etiam Δ Macedonice pro T positum fuit, si vera scripsit Is. Vossius ad Pompon. Mel. 2, 3. ab oppido Αἰγυα gentile esse Αἰγυιάτης et forma Macedonica Αἰγυιάτης. Item P pro T, v. ῥούτο in Collectione Macedonicorum.

⁵ Exempla sunt verba jam not. 2. commemorata Ἰλῶδω pro Ἰλῶα, et ἀδραῖα, pro αἰθρία, item Ἰδία, h. e. μισμηβρία, (v. Hes. et Phav.) pro Ἰδία. Kœn. ad Gregor. l. i. p. 156. huc refert glossas Hesychii has: δρωκτάζεις (Phav. habet δρωκτάζεις) pro δρωκτάζεις, δρίφακος ex δρίφαξ. Certe Syracusanos δρίφος dixisse pro δρίφος, tradit Etym. M. in h. v.

⁶ Ut x, in vocabulo ἀκῆα pro ἀκῆα, v. Etym. M. it. Suid. et Phav. in h. v. qui laudant hanc in rem Ps. cxlii. 4. ubi ἀκῆασεν permutatur cum ἰταρχῆθ. Nomen ἀκῆα sic legitur Ps. cxviii. 28. Jes. lxi. 3. Sirac. xxix. 5. Maxime vero interponebatur littera τ, ut in ἀβροῦς pro ὀφρὺς, Ἀφαντίσι pro Ἐφαντίσι, v. p. clxi. not. 5. Quo haud dubie pertinet verbum illud δρωκτάζεις pro δρωκτάζεις. Ceterum nec reliquis Græcis inusitatam fuisse permutationem litteræ x, colligi potest ex Eustath. ad Od. a. p. 1393. 29.

⁷ Hujus generis est illa nominum in *ος* desinentium terminatio in *α*, de qua v. not. 5.

⁸ Sic cives oppidi Δῶν vocabant Δωσάτες, cum reliqui Græci dicerent Δωῖς. Eodem modo dicebatur a Macedonibus Ὀραταί et Αἰγυσταί. v. Steph. Byz. in v. Δῶν.

⁹ Sic Phavor. e Philippi Macedonis epistolis notavit formam singularem ἀγκύχασι pro πηγαν.

¹⁰ Ut in ἀγμα pro πγμα, ἀμαλῆς pro ἀπαλός. v. p. clxi. not. 5. et hanc pag. not. 3.

¹¹ In v. γυνῶν, vel potius Eustathii ad Hom. Il. a. p. 114. cf. idem Phavor. in v. διάκτορος, ubi exscripsit Eustathii verba ad Od. p. 1393. 23. Ceterum Schol. Apollon. Rhod. 1. 132. Ionicam dicit hanc rationem, Gregorius de dial. p. 278. Æolicam: ubi Kœnius multa hujus generis exempla collegit. Add. Eustath. ad Odys. a. p. 1416. 50.

¹² V. Jani Lanrenbergii Antiquarius (Lugd. 1622. 4.) p. 70. 100. 138. 272. 273. 447. 448.

nbi male editur: *θεν βαίνοντες ἐν αὐτῇ λούονται*. Ceterum potest hæc glossa ab iis adhiberi, qui Latinum verbum uro ortum arbitrantur ex *ἄρω*. Sic *ἀργής* est fulmen. Cf. Lennep. etymologicum ling. Gr. T. I. p. 157.

Ἀργιόπους αἰτός. *Μακεδόνες*. Hesych. et Phavor.

Ἀργυράσπιδες τάγμα τι στρατιωτικόν, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου. Hesych. et Phavor. Cf. Poll. i. 175. Athen. v. p. 194. D. Polyb. v. 79. Diodor. Sic. xix. 28. Liv. xlii. 41. Curt. iv. 13, 27. Ceterum hoc nomen, quod ad formam attinet, non discrepare ab universa Gr. linguæ analogia, neque adeo hactenus Macedonicæ proprium existimandum esse, per se patet cuicunque. Eadem est nominum *χρυσάσπιδες* et *χαλκασπιδες* ratio, atque etiam aliorum quorundam.

Ἀρητος Ἡρακλῆς, παρὰ Μακεδόσιν. Hesych. et Phavor. Opinatur quidem Alberti, Herculem ita dictum fuisse, quia *ἄρητος* etiam significaverit τὸν βλαβερόν, ut paulo ante Hesychius exposuerat. Sed pæne magis placet, ut *Ἀρητος* proprie fuisse putetur genitivus nominis Ἀρης, omissio nominis *νῖος*, sed deinde in nominativum abiisse (qua de re in fine hujus paragraphi exposui), quo *Μακεδόνες κατ' ἐξοχήν* de Hercule usi sint.

Ἀρκὸν σχολήν. *Μακεδόνες*. Hesych. et Phavor. Nimirum proprie videtur adjectivum fuisse, ortum ex *ἀργόν*.

Ἀροπάνοι. οἱ ἐν Ἀλεξάνδρου ἐπιστολαῖς. Hesych. sed nullo interpretamento addito, ita ut, quales fuerint, sciri non possit.

Ἀρφύς ἰμάς. *Μακεδόνες*. Hesych. et Phavor. Facile id derivaveris a verbo *ἄρειν*, nectere.

Ἀσπίλος χεῖμαρρος, ὑπὸ Μακεδόνων. Hesych.

Ἀσπρις, auctore Theophrasto hist. plant. iii. 10. τοῖς περὶ Μακεδονίαν fuit quercus species, cerrus, ut Theod. Gaza interpretatur, sed improbaute Salmasio in exerc. Plin. p. 236.

Βαβρὴν ὑπόστασις ἐλαίου, κατὰ Μακεδόνας. Hesych. et Phavorin.

Βαδάς κίναδος. ὡς Ἀμερίας. Hesych. et Phavor. Sed Is. Vossius legit Βαγώας, de quo, præter alios, v. Athen. xiii. p. 603. B.)

Βαθάλη κρήνη. Ἀμερίας. Hesych. et Phavor. Sed Suidas dicit, esse nomen proprium, et nomen Ameriæ omittit.)

Βασιλίνα pro βασιλεία vel βασιλίσσα dixit Menander. v. Eustath. ad Hom. Od. a. p. 1425, 40. et ex eo Phavor. in v. βασιλεύς. Cf. Suid. in v. παίσωμεν, et infra §. 12.

Βατάρα πυκλή. *Μακεδόνες*. Hesych. ubi pro πυκλή Vossius legendum putabat *πυρίνη*, Albert. κοτύλη, eundem *πυελίς*. Saltem *πατάρα* auctore Steph. Byz. est ἄγγος vel κύστις. Sed *πύελος* est ἔμβασις, ὄρυγμα, ἔμβασις, ἐνθα ἀπολούνται (v. Schol. Aristoph. Eq. 1057. et Suid.), et *πυελίς* teste Suida aliisque est σφραγιδοφυλάκιον.

Βέθν, a Macedonum sacerdotibus vocatus est aer. v. Neanthes Cyzicenus apud Clem. Alex. str. 5. p. 569. C.

Βηματίζειν τὸ τοῖς ποσὶ μετρεῖν. ἔστι δὲ πῶς ἡ λέξις *Μακεδονική*. Hesych. et Phavor. Legitur sic apud Polyb. iii. 39. et xxiv. 12. Unde Bæton, qui scripserat *Σταθμοὺς τῆς Ἀλεξάνδρου πορείας*, apud Athen. x. p. 442. B. vocatur ὁ Ἀλεξάνδρου *βηματιστής*. Et Strabo vii. p. 322. D. ubi de via in Macedoniam loquitur, eleganter dicit: *ἄδὸς βεβηματισμένη κατὰ μίλιον*.

Βίρροξ δασύ. *Μακεδόνες*. Hesych. et Phavor.

Γάρκαν ῥάβδον. *Μακεδόνες*. Hesych. et Phavor. Ex γάρκα est Latinum virga.

Γηικά. παρὰ Ἀλεξάνδρῳ ἐπιστολαῖς (ita enim, vel ἐν ἐπιστολαῖς, pro ἐπιστολαῖς legendum est), *ποτήρια οὕτω καλούμενα*. Hesych. et Phavor.

Γόδα ἔντερα. *Μακεδόνες*. Hesych. et Phavor.

Γοτάν ὄν. *Μακεδόνες*. Hesych. et Phavor.

Γράβιον τὸν φανόν, Ἀμερίας. v. Athen. xv. p. 699. E. et Eustath. ad Hom. Od. η. p. 1571. 14.)

Γῶπας κολοιούς. *Μακεδόνες*. Hesych. et Phavor.

Δανῶν—*κτείνων*. *Μακεδόνες*. Hesych. De cognato substantivo *δάνος* v. p. clxi. not. 5. et p. clxii. not. 2.

Δάρρων *Μακεδονικὸς δαίμων*, ᾧ ὑπὲρ τῶν νοσούντων εὐχονται. Hesych. et Phavor.

Δάρυλλος ἡ δρύς, ὑπὸ Μακεδόνων. Hesych. et Phavor.

Διακόνιον. Ἀμερίας *διακόνια* τὰ κατὰ τὴν εἰρεσιώνην τῇ Ἀπόλλωνι πλασσομένη πέμματα. Suid. Habet hoc vocabulum Pherecrates apud Athen. xiv. p. 643. A.

Δράμις. οἱ γλωσσογράφοι ἄρτων ὀνόματα καταλέγουσι.

Σέλενκος μὲν δράμιν, ὑπὸ Μακεδόνων οὕτως καλούμενον. Athen. iii. p. 114. B.

Δρῆς στρουθοί. *Μακεδόνες*. Hesych. et Phavor.

Δώραξ σπλήν, ὑπὸ Μακεδόνων. Hesych. et Phavor. Fortassis cognatum est nomini *θώραξ*. v. p. clxii. not. 2.

Ἐλάνη ἡ λαμπὰς καλεῖται, ὡς Ἀμερίας φησί. Athen. xv. p. 701. A.

Ἐμβαρὸς ἡλίθιος, μωρός. ἡ *νοννεχῆς*. Μένανδρος. Hesych. et Phavor. Pro ἡ Heinsius jubet *μὴ* legi, ut *μὴ νοννεχῆς* non aliud quid significet, quam glossemata præcedentia. Sed mihi videtur Hesychius indicare voluisse, interdum *ἐμβαρὸν* esse stultum, ut in proverbiorum appendice Vaticana (v. Proverbia Gr. ab Andr. Schotto Antverp. 1612. 4. edita) i. 60. Cf. Erasmi. chill. iii. 10. 81. Menandrum vero eodem vocabulo usum esse de homine prudente et versuto. v. Eustath. ad Hom. Il. β. p. 331. qui *ἐμβαρὸς* explicat verbis *νοννεχῆς, φρόνιμος*.

Ἐνδον τὸ ταχέως. Μένανδρος. Suid. et Phavor.

Ἐξαλλάξει ἀντὶ τοῦ τέρψαι. Μένανδρος. Suid. et Phavor. Pro τέρψαι Kusterus conjicit *τρέψαι*. At si hoc verum esset, vix opus erat glossemate ad glossam *ἐξαλλάξει*. Accedit, quod Phrynichus, p. 160. Menandrum ait verbo *ἐξαλλάξει* usum esse pro *τέρψαι καὶ παραγαγεῖν εἰς εὐφροσύνην*.

Ἐορτος, ἡ Ἐορδος Μακεδόν. ἀπὸ ἔθρου. Hesych. et Phavor. Ἐορδοί, οἱ Μακεδόνες. Tzetz. ad Lycophr. 1342. Sed ab Herodoto vii. 185. Ἐορδοί et Μακεδόνες distinguuntur. Cf. Thucyd. ii. 99. et quos præterea laudant Hesychii interpretes.

Ἐπίβολος ἀσφαλῆς. οὕτω καὶ Ἀμερίας ἀπέδωκεν ἐν ταῖς γλώσσαις. Schol. Apollon. Rhod. ii. 1284. Alias est i. q. ἐπιτυχῆς, teste eodem Scholiasta ad i. 694. Cf. Hesych.)

Ἐπιδειπνίς Μακεδονικὸς κώθων. Hesych. et Phavor. Pro Μακεδονικὸς Meursius misc. Lacon. i. 14. (Vol. III. opp. p. 138. F.) rescribendum putat *Λακωνικός*. Haud dubie temere. Imo quod apud Lacedæmonas κώθων, idem apud Macedonas fuit *ἐπιδειπνίς*. Athen. xiv. p. 658. E. dicit, hoc vocabulo a Macedonibus bellaria omnis generis significari, additis his verbis: *κώθωνος γὰρ ἡδύσματα ταῦτα*. atque deinde p. 664. E. ipse eodem nomine sic utitur: *τὰ παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις ἐπαίκελια, δὲ σημαίνει τὰς ἐπιδειπνίδας*. Similiter paulo post: *τὸ τοιοῦτον δέπνον οἱ μὲν Ἀττικοὶ προσηγόρευον ἐπιδόρπισμα· οἱ δὲ Δωριεῖς ἐπαίκελον· τῶν δ' ἄλλων Ἑλλήνων οἱ πλεῖστοι ἐπιδειπνα*. Qui locus novo argumento est iis, quæ scripsi p. clxi. not. 3. Sic Hesychius quoque nomen *ἐπιδόρπισμα* interpretatur nomine *ἐπιδειπνα*. Nisi quis formam *ἐπιδειπνίς* tantum Macedonicam esse putaverit. Ceterum etiam Martialis xi. 32. habet *epidipnidas*.

Ἐρκίται. Ἀμερίας *ἐρκίτας* φησὶ καλεῖσθαι τοὺς κατὰ τοὺς ἀγροὺς οἰκέτας. Athen. vi. p. 267. C. Cf. Hesych. in v. ἐρκῆται, ibique interpp.

Ἐστερικαί. κύνας (a quibus Euripides dilaceratus est) τῇ πατρὶά φωνῇ Ἐστερικὰς καλοῦσιν οἱ Μακεδόνες. Steph. Byz. in Βορμίσκος.

Ἐταῖροι, equitum genus apud Macedonas. Athen. v. p. 194. E. Pedites ejusdem generis vocabantur *πεζῆταιροι*. v. infra.

Ζευήρη Ἀφροδίτη, ἐν Μακεδονίᾳ. Hesych. et Phavor. Sic *σίρβηνον*, iisdem auctoribus, fuit *πόπανόν τι*, δὲ *παρετίθετο τῇ Ἀφροδίτῃ*. Quare nomen *σίρβηνον* vix dubium est quin et ipsum fuerit Macedonicum.

Ζυβύνη, v. σιγύνη.

Ἡδυλίζειν. Eustath. ad Hom. Od. a. p. 1417, 21. et Photius apud Albert. ad Hesych. in v. *ἡδυλίσαι* ἡδυλίσ-μὸς εἶδος τι κολακείας ἐστίν, ἀφ' οὗ καὶ τὸ ἡδυλίζειν παρὰ Μενάνδρῳ.

Θαῦμος, ἡ Θαῦλος Ἀρης, Μακεδόσι. Hesych. et Phavor. *Θέρμα*. οὕτως ὁ Μένανδρος διὰ τοῦ α, ἀλλ' οὔτε Θουκυδίδης, οὐθ' ἡ ἀρχαία κωμῳδία, οὔτε Πλάτων, θέρμη δέ. Phrynich. p. 146.

Θοῦριδες Νύμφαι, Μοῦσαι. *Μακεδόνες*. Hesych. et Phavor.

Ἰλεξ ἡ κρίνος, ὡς Ῥωμαῖοι, καὶ Μακεδόνες. Hesych. et Phavor.

Κάχαρμον τὸ τὴν λόγῃν ἄνω ἔχειν. *Μακεδόνες*. Hesych. et Phavor. Optime de hac glossa exposuit Guyet ad Hesych.

Καλαρῆνγαί τάφοι. Ἀμερίας. Hesych. et Phav.

Καμαστίς μέτρον τι. Ἀμερίας. Hesych. et Phav.

Κανδύταλις τῇ κυβώτῃ παραπλήσιόν τι σκεῦος, οὗ μέμ-

νηται καὶ Μένανδρος.—ἐμοὶ μὲν δοκεῖ τὸ σκεῦος Περσικόν, ἀπὸ τοῦ κἀνδρος κληθέν· εἰς χρῆσιν δ' αὐτὸ ἤγαγον Μακεδόνες. Pollux 10. 137.

Κάρπει· ὄρχησις Μακεδονική. Hesych. Sed in libris Suidæ et Xenoph. Anab. 6. 1. 4. et Athen. 1. p. 15. F. legitur καρπαία. Phavorinus habet formam utramque. Eandem omnino varietatem notavi in v. ἀκρέα. Cf. Lex. Xenoph. in v. καρπαία.

Καταπέλται Μακεδονικοί. Pollux 1. 139. Habet hoc nomen Polyb. 1. 53. 5. 88. 11. 12. et καταπελτικά ὄργανα καὶ βέλη 11. 11.

Καταφαγὰς male Menandrum dixisse pro καταφαγὰς vel φαγὰς, ait Phrynichus p. 190. Cf. Poll. 6. 40. ubi Kühnius monuit, in Gloss. vet. nomen καταφαγὰς reddi Latinis ganeo, gulator. Cf. etiam Nunnes. ad Phrynich.

Κανσία· πῖλος Μακεδονικὸς παρὰ Μενάνδρῳ. Pollux 10. 162. κανσία ἦν κάλυμμα κεφαλῆς Μακεδονικὸν ἐκ πῖλου (i. e. e lana coacta). Eustath. ad Hom. Il. β. p. 255. 1. Cf. quæ idem scripsit ad Odys. a. p. 1399, 3. et Valckenar. ad Theocrit. Adonias. p. 345. Utuntur nomine κανσία Antipater Thessalonic. in Brunckii Analect. T. ii. p. 111. nr. x. Polybius 4. 4. Herodianus, 4. 8. 5. Plutarchus in Amatorio c. 16. Plautus Mil. Glor. 4. 4. 43. et Persa 1. 3. 75.

Κίβεροι, vel potius, literarum ordine postulante, κίβεροι· ὄχοι. Μακεδόνες. Hesych.

Κλώδονες· αἱ Βάχαι τοῦ Διονύσου, παρὰ Μακεδόσιν. Suid. et Phavor. Κλώδονας οἱ Μακεδόνες τὰς Μαινάδας καὶ Βάχας καλοῦσιν. ἴσως ἀπὸ τοῦ κατόχους γνομένους κλώζειν, θέσει τὸ διὰ τῶν στομάτων ποιὸν ἔχον ἀποτελεῖν, καὶ θορυβεῖν. Etymol. M.

Κοῖος, ἡ Λητώ, Κοῖον ἐστὶν θυγάτηρ. Μακεδόνες δὲ τὸν ἀριθμὸν κοῖον προσαγορεύουσι. Athen. 10. p. 455. D. qui inde explicat griphum, in quo erat: μήτηρ δ' ἐστ' ἀριθμοῖο πᾶσι. Sane Latona dicitur Κοιογένεια. v. Apollon. Rhod. 2. 710. et Spanhem. ad Callim. h. in Del. 150.

Κολλυβιστὴς ἐπὶ τοῦ ἀργυραμοιβοῦ.—Μένανδρος. Phrynich. p. 192. Dicit quidem Pollux 7. 170. nomine κολλυβιστῆς Lysiam usum esse in oratione de sacro tripode. Sed cum constet, hanc orationem esse in iis, quæ an a Lysia profectæ sint dubitatur, (v. Fabric. bibl. Gr. Vol. ii. p. 770. ed. Harles.) cum locus Pollucis interpolatus videatur, (v. Kühn.) cum etiam alii grammatici nomen κολλυβιστῆς damnent, ut Thom. Mag. p. 109. et 539. et Mæris p. 54. cum denique vix illud nisi in Ibris N. T. eorumque interpretibus Græcis legatur, ut Marc. xi. 15. ubi v. Heupelius: mihi recte secutus videor sententiam Phrynichi.

Κομάραι, ἡ κομάραι· καρίδες. Μακεδόνες. Hesych. et Phavor. nisi quod in hoc editur κομμάραι pro κομμάραι. Vocantur etiam κάμμοροι, ut ab Epicharmo et Sophrone apud Athen. 7. p. 306. C. vel κάμμοροι. v. Hesych.

Κοράσιον. Hoc nomen in numero eorum, quæ Macedonia sive Alexandrina habenda essent, jam olim posueram, ob verba Pollucis 2. 17. τὸ κοράσιον εὐτελές. Et Phrynichi p. 24. κόριον, ἡ κορίδιον, ἡ κορίσκη λέγουσι· τὸ δὲ κοράσιον παράλογον. Add. Thom. Mag. p. 548. Videram enim, non alios, qui hoc nomine usi essent, laudari auctores potuisse a Kypkio Obs. in N. T. T. i. p. 52. a Sallierio, Trillero et Wittero ad Th. Mag. aliisque harum rerum studiosis, quam Arrianum in dissert. Epicteteis, Diogenem Laertium, et Lucianum, sed sæpe legi in versione Alex. ut Ruth. ii. 8. iii. 2. 1 Reg. ix. 11. Zachar. viii. 5. Susan. 15. et in N. T. ut Matth. ix. 24. xiv. 11. Add. Symmach. Gen. xxiv. 61. et Plutarch. de cupiditate divit. c. 10. ubi sunt περιδέραια καὶ θεάματα κορασώδη. Nam quod in epigrammate Platoni tributo apud Diog. Laert. 3. 33. κοράσια extant, id vero me movere non potuit, quia illud epigramma omnino Dorice scriptum est. Nunc accedit Scholiastæ Homer. a Villoisoni editi auctoritas, qui ad Il. v. 404. diserte hæc præcepit: τὰ διὰ τοῦ ἰος, εἰ μὲν τὸ πρωτότυπον εἰς ος ἔχει, διὰ τοῦ ἰσιος· Ἰθακὸς, Ἰθακήσιος· Βροτήσιος· Ἐγήςσιος· εἰ δὲ τρέποιτο τὸ τοῦ πρωτοτύπου εἰς α παρὰ Δωριεῦσι, διὰ τοῦ α· Πρυμνάσιον, Κορυφάσιον· οὕτως ἔχει καὶ τὸ Κοράσιον, ὃ μᾶλλον ἐστὶ Μακεδονικόν. Adde quod Hesychius et Suidas nomine κοράσιον interpretati reperiuntur vocabulum κόριον.

Κυνούπις· ἄρκτος. Μακεδόνες. Hesych. et Phavor. Scilicet linguae ratio postulabat κυνώπις.

Κύρνοι. Ἠγήσανδρος τὰς τραχείας φησὶ κόγχας ὑπομέν Μακεδόνων κυρύνους καλεῖσθαι, ὑπὸ δὲ Ἀθηναίων κρείους. Athen. 3. p. 87. b. Pro κρείους Hesych. in v. κρείος habet κριούς. Cf. Plin. H. N. 32. 7.

Λακεδάμα· ὕδωρ ἄλμυρὸν, ἀλσι πεποιημένον, ὃ πίνουσιν οἱ τῶν Μακεδόνων ἀγροῖκοι. Hesych. et Phavor. Glossam istam Vossius scribi jubebat λακέδαλα.

Λήθαργος pro ἐπιλήσμων dixit Menander, teste Phrynich. p. 180. Etiam Meleager eo sic usus est, in Brunckii Analect. T. i. p. 17. n. lv. v. 5. et p. 26. n. xc. v. 3. Pro substantivo λήθη legitur apud Lycophr. 241. Unde adjectivum ληθαργικὸς in Brunckii Analect. T. iii. p. 238. n. ccccxii.

(Λισσός· Ἀμερίας ἐν γλώσσαις λισσὸν ὅτ' ὑψηλὸν ἀποδίδωσιν. Schol. Apoll. Rhod. 2. 384. Cf. Etymol. M. p. 567. 13.)

Ματτῖνα sive ματύλλη, v. p. clxi. not. 2. Ap. Hesych. ματτνεῖς dicitur esse φωνὴ Μακεδονική, sed viri docti malunt ματ-τῖναι et Μηδική.

Ξανθικά· ἑορτὴ Μακεδόνων, Ξανθικοῦ μηνὸς ἡ (octavo die) ἀγομένη· ἐστὶ δὲ καθάρσιον τῶν στρατευμάτων. Hesych. et Phavor. Sed in hujus libris scribitur male per r. v. paulo post in mensibus Macedon.

Πεζέταιροι, genus militum Macedonicorum. Pollux 1. 175. Cf. ἐταῖροι. Originem nominis ab Alexandro M. deducunt Anaximenes apud Suidam, et Arrianus de exped. Alex. 2. 4. Sed Philippo jam milites hoc nomine fuisse patet e Demosth. Olynth. 2. p. 23. 2. aliisque. v. Meurs. Attic. lect. 2. 11. (Vol. ii. opp. p. 1080. sq.) et interpp. Hesychii in v. πεζετέροις. Nam sic quoque, et πεζαίτερος, quanquam utrumque perperam, scribitur.

Πέλα· λίθος. Hesych. v. paulo post πέλλης.

Πελλαῖον· φαῖον καὶ Μακεδονικόν. Hesych. Sed glossa Μακεδονικόν haud dubie pertinet ad omissam glossam Πελλαῖον, cum Πέλλα sit oppidum Macedoniae. Suidas: Πελλαῖον, ὕρος. καὶ Πελλαῖος· ὁ ἐκ Πέλλης, πόλεως Μακεδονίας.

Πέλλης masculine et πέλλη feminine, (v. Etymol. M. p. 659. 36. et 38.) bos fuscus, subniger. (Quam notionem vocabulo in dialecto Macedonia subjectam fuisse docent hæc Ulpiani ad Demosth. de fals. legat. p. 376. B. ed. Frcf. 1604. fol. Πέλλη δὲ, πατρίς Φιλίππου, ἐκλήθη διὰ τὸ ὑπὸ βούε εὐρῆσθαι τὴν προσηγορίαν, πέλλης τὸ χροῖμα, ὃ ἐστὶ τεφρῶδες κατὰ τὴν Μακεδόνων φωνήν, ἢ παρὰ τοὺς πέλας, τοὺς λίθους, κατὰ τὴν Μακεδόνων φωνήν. v. Spanhem. preuves des remarques sur les Césars de l'Empereur Julien p. 72. Ed. Amst. 1728. 4.)

Περπέτεια· Μακεδονική ἑορτή. Hesych. Sed glossa haud dubie laborat vitio. v. interpp.

Πέχαρις· ἔλαφος. Ἀμερίας. Hesych. et Phavor.

Ράμματα· βοστρούχια, σταφυλῆς. Μακεδόνες. Hesych. et Phavor.

Ρούτος· τούτος. Μακεδόνες. Hesych. et Phavor. Sed fortassis scribendum est: ρούτος· οὗτος.

Σάρισσα· δόρυ μακρὸν, εἶδος ἀκοντίου Ἑλληνικοῦ, σπάθη βαρβαρική. Μακεδόνες. Hesych. Similiter Phavorin. et Poll. 1. 138. Sed pro Ἑλληνικοῦ non dubium est quin Μηδικοῦ vel Περσικοῦ sit ponendum, ut nomen a Σῆρῳ habeat. Eunuchorum enim summa fides erat in custodiendo rege. Idem tamen Pollux 10. 143. σαρίσσας inter arma reliqua recenset sic, ut lingue Macedoniae non meminerit. Sæpe hoc bastarum genus memoratur in veterum libris, non solum Græcorum, ut Plut. in Eumene c. 14. extr. Polyb. 2. 69. etc., sed etiam Latinorum, ut Curtii 7. 4. 36. qui idem 4. 15. 13. memorat sarissophoros, et explicat hastatos. Sic Festus: Sarissa, hasta Macedonica. Omnino v. Jo. Bapt. Crophii antiquitates Macedon. (quæ fuit dissertatio, præside Jo. Andr. Schmidt habita, atque edita Jen. 1682. 4. sed deinde inserta Gronovii thes. antiq. Gr. Vol. vi. p. 2859—2938.) 3. 3.

Σανᾶδαι, Σανδοί. Ἀμερίας τοὺς Σειληνοὺς. οὕτω καλεῖσθαι φησιν ὑπὸ Μακεδόνων. Hesych. et Phavor. Sic Δενᾶδαι· οἱ Σάτυροι, παρὰ Ἰλλυριοῖς. Idem.

Σαντορία· σωτηρία. Ἀμερίας. Hesych. et Phav.

Σιγύνη, καὶ σιγύνους· τὰ δόρατα παρὰ Μακεδόσιν. Suid. et laudat epigramma (Antipatri Sidonii, in Brunckii Analect. Vol. ii. p. 8. extr.): τήνδε παρ' Ἡρακλεῖ θῆκε μετὴν σιγύνην. ubi Brunck. in lect. p. 122. e Cod. MS. præfert τόνδε τὸν—σιβύνην. Omnino enim varie scribitur nomen, σιβύνη, ζιβύνη, συβίνη, ζηβίνη, σίγυννον, σίγυννος, σίγυννον, quæ omnia videntur idem plane sig-

ut distingueretur, tanquam diverſa et peculiaris, ab omnibus reliquis dialectis. Quæ quidem ratio videri poſſit admodum lubrica eſſe, nec niſi ad fallendum excogitata, qua quilibet ex quolibet fieri facile poſſit. Ab hac igitur fraudis et fallaciæ ſuſpicionem ut me defendam, nihil aliud afferam, niſi in hoc quoque genere me ſecutum eſſe et ipſam rei naturam, et auctoritatem veterum. Scilicet locus hanc in rem egregius extat apud Clementem Alexand.¹ αἱ δὲ ἄλλαι διάλεκτοι (præter τὰς γενικάς, de quibus antea dixerat, atque adeo τοπικαί, qualem Alexandrinam fuiſſe jam ſupra §. 6. ſignificavimus) αἱ πολλαί, ἐπὶ κοινῇ διαλέκτῳ δύο ἢ τριῶν ἢ καὶ πλείονων γίνονται. Qui locus mihi quidem ſatis evidens eſſe, certe illud efficere poſſe, videtur, ut, qui rationem meam impugnare inſtituerit, minus mecum quam cum Clemente rem ſibi fore intelligat. Si quis tamen Clementis auctoritatem non tantam habendam eſſe ſibi perſuaserit, ut ea me recte videar poſſe defendere, is cogitet, quæſo, ipſius Atticæ dialecti exemplum, de cujus natura et origine mixta hæc habet Xenophon:² φωνὴν τὴν πᾶσαν ἀκούοντες (nempe Athenienſes, quos paulo ante ob maris imperium cum diverſiſſimis nationibus mixtos fuiſſe dixerat,) ἐξελέξαντο τοῦτο μὲν ἐκ τῆς, τοῦτο δὲ ἐκ τῆς καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες ἰδίᾳ μᾶλλον καὶ φωνῇ καὶ διαίτῃ καὶ σχήματι χρῶνται. Ἀθηναῖοι δὲ κεκραμένην ἐξ ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων.—Alterum, de quo moneri nonnulla debere exiſtimabam, eſt inſigne versionis librorum divinorum Gr. ab aliorum ſcriptorum Alexandrinorum libris diſcrimen. Hos enim multo magis, quam interpretes Alexandrinos, linguæ puritati ſtudiſſe, quin primo ſtatim aspectu patere unicuique debeat, nullo modo dubito. Nimirum reliqui ſcriptores Alexandrini et Ægyptii, quorum quidem libri ad noſtra tempora pervenere, cum haud dubie multi, qui minus eleganter ac pure, quippe vulgari dialecto Alexandrina vel Macedonica, ſcripti eſſent, diu neglecti tandem perierint, illi igitur ſcriptores, ut Ptolemæus, Clemens, inprimis Philo, cum doctis maxime viris ſcriberent, non plebi, potuerunt ſane, et vero etiam debuerunt, uti lingua puriori et ad Atticam elegantiam magis accedente. Omnino enim in libris plerisque veterum ſermo viget eruditorum.³ Si qui tamen vel formas verborum, vel notionem, quas Alexandrinorum eſſe præceperunt grammatici, immiſcuſſe libris ſuis et quaſi adſperſiſſe reperiuntur, e quorum numero eſt Lycophron: non ego illos hoc ſemper feciſſe putem imprudentes et inſcios, aut quod nimium eſſent iis per uſum loquendi vulgarem adſueti, ſed ideo, quod talia viderent antiquiſſimæ Hellenum linguæ debere, atque adeo iis tanquam ſtellulis egregie diſtingui orationem ſuam atque ornari arbitrarentur: quod quidem a poetis poſſimum fieri notum eſt. Versionem vero librorum ſacrorum, utpote plebeiis poſſimum, h. e. indoctis, hominibus ſcriptam, facile apparet magis debuiſſe horum ingenio intelligendique facultati accommodari. Jam etſi, quod diximus, veriſſimum eſſe iudicamus, tamen non ita univerſe verum eſt, quin et versioni Alexandrinæ Attica verba Atticaſque loquendi formas, quæ quidem notæ eſſent hominibus indoctis, vel intelligi ab iis facile poſſent, immixtas reperiſſe concedendum ſit,⁴ et reliquis illis ſcriptoribus Ægyptiis, excepto fere Philone, quem tantam conſtat elegantiam et puritatem in ſcribendo operam dediſſe, ut vulgo apud Græcos diceretur: ἡ Πλάτων φιλονίζει, ἡ Φίλων πλατάνίζει,⁵ exiſſe nonnullam legantur verba et formulæ minus probæ ac puræ: quod quidem non adeo mirum videri debet de viris, qui non vernacula uterentur pura illa et eleganti dicendi ratione, ſed ex libris eam didiciſſent. Unde factum eſt, ut, cum non nescirent, verba vulgaria et idiotica sæpe notiora eſſe iis, quibus ex Attica dicendi ratione utendum eſſet, orationis perſpicuitati conſulturi ponerent interdum utraque. Cuius generis duo tantum laudabimus exempla, e Clemente Alexandrino atque Euthathio.⁶ Ille quidem, οὐδὲ τὴν κλεῖν, inquit, ἔχοντες τῆς εἰσόδου, ψευδὲ δὲ τίνα καὶ ὡς φησιν ἡ συνήθεια, ἀντικλεῖδα. Euthathii verba ſunt: ὡς δὲ καὶ καρὶδας ἐστὶν οὐ ἡ τοιαύτη λέξις (ἢ κάρμαροι) σημαίνει, δηλοῖ Ἀθηναῖος (7. p. 306. D. ubi tamen ante Schweighäuſerum editum fuit κάρμαροι) καὶ ἴσως ἐντυθεῖν οἱ χυδαῖοι τοὺς καβούρους παρέφθειραν. Carent hiſ vocabulis, ut talibus fere omnibus, lexica.

Sed cum in reſcenſendis Alexandrinæ, ut Macedonicæ atque Ægyptiæ, dialecti vocabulis, ob tantam librorum mere tali lingua ſcriptorum paucitatem, utendum fidendumque maxime fuerit grammaticorum præceptis, nec de iſorum fide æque indulgenter ſentire ſciamus viros eruditos omnes, huius quoque noſtri inſtituti rationem eſſe reddendam exiſtimamus. Jam veriſſimum quidem eſt, illos homines multa vocabula, quæ proba nec eleganti ſcriptore indigna videantur, ut vulgaria et a quibus abſtinendum ſit bono ſcriptori, damnaſſe, multa in dialectorum doctrina turpiter turbasse, multis denique in rebus, et alios aliis, et quemque ſibi diverſis locis, miſere contradixiſſe. Hoc plurimi viri docti obſervarunt,⁷ quorum obſervationibus ipſe quoque addere non pauca poſſem. Sed nunc quidem unum atque alterum ſufficiet. Non ἔμελλον, ſed ἡμελλον dici jubet Th. Mag. p. 420. Præter ea vero, quæ viri docti jam ad h. l. attulerunt, erroris plane, opinor, grammaticum convincunt diſerta Scholiaſtæ doctiſſimi verba: κοινὸν ἀμάρτημα πάντων τῶν μετ' Ὀμηρον ποιητῶν, τὰ ἀπὸ συμφώνου ἀρχόμενα ῥήματα κατὰ τὸν ἐνεστώτα χρόνον, διὰ τοῦ ἡ ἐκφέρειν ἐπὶ τοῦ παρατατικού. Similem Suidæ

¹ Str. 1. p. 338. B.

² De rep. Athen. 2. 8.

³ Sunt verba Valckenarii ad Theocr. Adon. p. 240. C.

⁴ Horum pauca tantum attingam, cum quilibet plura colligere facile poſſit. Sic Attici optativum præſentis in verbis circumflexis formabant per π, ut Xen. æc. 10. 6. ἐπὶ π. 14. 2. τολμῶ π. (v. Thom. Mag. p. 226. sq. Maittaire. de dial. p. 77. Fischer. ad Weller. gramm. gr. Spec. 11. p. 345. 384. 446. sq.) Eodem modo Ps. cxx. 3. legitur δῶ π, et Gen. xlii. 14. δῶ π.—Attici π perſonæ ſecundæ verborum mediorum mutabant in π, maxime in verbis βούλομαι, ἔομαι, ὄψομαι, (v. Ammon. in v. βούλει, Maittaire. l. l. p. 80. Fischer. l. l. Spec. 1. p. 119. sq. et Spec. 11. p. 399.) ut Ariſtoph. Nub. 490. ὄρα πᾶσι. Pl. 40. πύσι. (ubi v. Schol. et Kuſter.) Eurip. Hec. 1049. et Alceſt. 233. ὄψι. Oreſt. 94. in Duportii codice, βούλι. Alceſt. 387. λήψι. Hæc forma reperitur Job. xxxiv. 14. in cod. Vatic. etc. Exod. vi. 1. in eodem cod. ὄψι.—Sed nec illo Atticismo caret verſio Alexandrina, quo ſecundis verborum perſonis additur ſyllaba θα. (v. Hort. Adon. in v. οἶθα, Thom. M. p. 646. Morris p. 283. Fischer. l. l. Spec. 11. p. 339. sq. et 496.) οἶθα enim, h. e. οἶδα pro οἶδα, legitur Deut. ix. 2. ut ap. Sophocli. Aj. 1308. Xen. memm. 4. 2. 22. Eurip. Alceſt. 526. 680. κάποιθα ap. Sophocli. Aj. 590. et Eurip. Oreſt. 1183. Alceſt. 810. ἦδουθα ap. Eurip. Cycl. 108. etc. ἦθα, de quo v. Thom. p. 425. et Phryn. p. 58. extat Gen. xl. 13. Ps. ix. 34. (x. 14.) ut apud Eurip. Alceſt. 294. 639. et καὶ ἦθα Oreſt. 1159.—Sic, ut hoc unum addam, elegans illa forma loquendi, qua abstracta pro concretis ponuntur, de qua v. Euthath. ad Il. β. p. 331. Casaub. ad Athen. 1. 9. p. 30. Barnes. ad Eurip. Androm. 447. Vitring. ad Vorſt. de Hebraismis N. T. p. 836. sq. et Dorvill. ad Charit. 5. 4. p. 476. ed. Beck. V. C. quorum locis addi poſſunt Soph. El. 289. μισημα pro μισήθη, Eurip. El. 887. et Plat. Tim. T. iii. op. p. 24. D. παιδευμα pro παιδεύθη, Eurip. Phœn. 1499. ἀγριμένυμα pro προγῆστημα, interprete Scholiaſta, Thucyd. 2. 97. περίπλους pro περίπλιστος, conſpicitur etiam in verſione Alexandrina, ut Exod. xix. 6. ἱεράτιυμα pro ἱερίς, Hebr. הִיטָה. Ps. xxi. 6. ἐξουθινημα pro ἐξουθινηθῆς, Hebr. הִיטָה.

⁵ V. Hieron. catal. ſcriptor. Eccles. T. 1. opp. p. 175. B. ed. Tribbechov. Frcf. 1684. fol. qui hanc vocem docet non ad ſenſum tantum, verum etiam ad eloquii ſimilitudinem eſſe referendam. Cf. Jo. Alb. Fabric. diſſ. de Platonismo Philonis Judæi, Lips. 1693. et in Opusculorum ſylloge ſupra laudata p. 147—160.

⁶ Clem. Alex. ſtr. 7. p. 764. B. Euthath. ad Odyſſ. α. p. 1389. 26. cf. ad Od. η. p. 1571. 4.

⁷ Præter Luciani in ſolæciſta, Phrynichi, Thomæ, Mæridis, Pollucis, interpretes, dignus eſt qui hanc in rem legatur Verheykii excuſus ad Antoninum Liberalem, (ed. Lugd. Bat. 1774. 8.) p. 290—304. et ſpecialim de Thomæ dubia sæpe hoc in genere fide, Weſſeling. obſervat. 1. 30. p. 131. ſqq.

⁸ Ad Apollon. Rhod. 1. 1309. Recte igitur Apollonius ſcripſit ἡμελλον 2. 116. 1093. 3. 1065. 1133. ἡμελλε 3. 260 et ἡμελλον 2. 627. Conſentit cum illo Scholiaſta Euthath. ad Od. α. p. 1382. 31. enjus verba adſcribenda putabam: τινὲς, inquit, κλισιαγαγῶν, αὐξήντες ἐπ' οὐκ ἐχρῶν, οὐκ ἐν τῷ ἡμελλε, (ſic Cod. Alex. Luc. ix. 31. x. 1. Jo. xi. 51. Act. xvi. 27. etc.) καὶ ἡδύατο, καὶ ἐν τῷ διηκόνει προτὴ γὰρ ἐν τοῦτοις τοῦ ἐν τῷ ἡμελλε, διηκόνει, ἀγκυρῶν ἐς πλεον τὴν συνήθη αὐξήντι. Diffidendum tamen non eſt, multa et grammaticorum præcepta. ut ipſius Euthathii ad Il. i. p. 529. 18. et exempla in libris optimorum ſcriptorum, hiſ repugnantiâ reperi. v. Fischer. l. l. p. 280. 294—302. et Maittaire p. 74. sq. Ceterum hic obiter notamus errorem Trilleri, qui ad Thom. l. l. idem antea dicit Phryuichum ſonniſſe p. 148. et 162. Nihil enim ibi legitur de augmento, ſed vitari jubetur conſtructio verbi μέλλων cum infinitivis aoristorum.

aliorumque errorem de augmento verbi ἀναλογεῖν diligenter notavit Fischerus.¹ —κακολογεῖν male dici, melius ~~κακῶς~~ λέγειν, idem Thomas auctor est p. 389. ubi ipse Trillerus ne verbum quidem ad confutandum Atticismi magistrum attulit, et Sallierius dubitat, an in scriptis Atticorum legatur. Et sane possit omnino verum videri Thomæ præceptum, cum illo verbo Athenæus utatur,² scriptor et recentior et Ægyptius, cumque Hesychius eo tanquam dialecti communis verbo sæpe reperiatur interpretatus esse verba exquisitiora et rariora.³ Sed e Pollucis locis nonnullis⁴ satis patere puto, probum hoc verbum esse, præsertim cum Jungermannus⁵ locum laudaverit ex Isocrate, ubi legitur. Verum igitur est, sæpe errasse grammaticos ac falsa tradidisse. Sed vehementer tamen dubito, an viri docti nec iniqui me serio sint admodum reprehensuri, qui sim illorum placita secutus. Nam non solum de aliis sæpissime vera tradidisse reperiuntur, collatis, qui ad nostram ætatem servati sunt, variorum scriptorum libris, sed multa etiam eos hausisse constat ex antiquiorum grammaticorum monumentis, quorum alia deperdita esse scimus, alia verisimile est in bibliothecis nondum satis excussis latere abscondita, multa item eorum præcepta nobis, qui utimur libris veterum scriptorum sæpe per librariorum corruptis, videntur falsa esse, quæ haud dubie, si genuina et antiqua semper scriptura superesset, ipsi sequenda putaremus. Quid si igitur usi fuerint, de dialecto quidem Alexandrina, Callixeni opere et Pacati? Fateor, hoc incertissimum esse. Sed num in tanta rei obscuritate atque caligine palpare malumus, quam vel tantillum videre? præsertim cum in his quoque, quæ afferemus ex iis, quos nobis quidem conferre licuit, grammaticis, non pauca sint, de quorum veritate dubitari vix a quoquam possit. Haud dubie plura poterunt ac certiora dari hoc quoque in genere, si quando libuerit viris doctis, quibus ejus rei occasio et facultas est, edere libros grammaticorum aliorumque veterum scriptorum, nondum a quoquam editos.

Hæc igitur obiter. Alexandrinæ autem ab aliis, vel omnibus vel plerisque, dialectis diversitas apparebat tribus maxime modis, et primo quidem temporibus verborum peculiari quadam ratione formatis, et verisimiliter ex antiqua Græcorum lingua, qualem §. 3. descripsi, derivandis. Extat hanc in rem classicus locus apud Sextum Empiricum:⁶ λέξις ἡ παρὰ τοῖς Ἀλεξανδρεῦσιν. ἐλήλυθαν καὶ ἀπελήλυθαν, nempe pro ἐληλύθασι et ἀπεληλύθασι. Qua Sexti auctoritate nisus Fabricius in nota illi loco subjecta recte judicat, πέρριξαν pro περρῆκασι, quod legitur apud Lycophronem v. 252. qui scripsit Alexandrinæ, et quem Tzetzes⁷ omnino βαρβαρόλογισον vocat, referendum esse ad dialectum Alexandrinam. Quanquam enim hic idem Tzetzes tribuit hanc formam dialecto Chalcidensi⁸ vel Atticæ, tamen et locus ille Sexti, et hæc ipsa Tzetzis, annon Attica forma sit, dubitatio, faciunt ut sequendum putem Fabricii judicium. Certe supra jam (§. 7. not. 4.) annotatum a nobis fuit, Irenæum Alexandrinum dialectum Alex. omnino derivasse ex Attica. Accedit, quod hæc ipsa forma non semel legitur in versione librorum V. T. Alexandrina.⁹ Ex quo simul videtur apparere, hoc in genere plane similem fuisse dialectum Alex. Macedonicæ, quam et ipsam plurimos Dorismos admixtos habuisse, supra vidimus (§. 8. p. clxi. not. 1.). Quare nec dubitandum putamus, quin etiam alia, quæ Boeoticæ dialecto, nec per se male, tribuunt viri docti,¹⁰ recte dicantur translata fuisse in Alexandrinam, cum in nullo scriptore æque sæpe legantur, ac in versione Alex. Talis autem est interpositio syllabæ σα, conspicua in tertiæ personæ numeri pluralis terminationibus. Et primo quidem de imperfecto dicamus, cujus hæc forma non modo sæpissime legitur in eadem illa versione,¹¹ verum etiam semel apud Lycophronem,¹² ad quem locum rursus Tzetzes, ἐσχάζσαν, inquit, Χαλκιδικόν,¹³ ἦτοι τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου. Cum igitur eadem sit hujus et formæ πέρριξαν ratio, recte nobis videtur eam cum Krebsio¹⁴ appellare posse Alexandrinam. Hæc autem syllaba σα inseritur etiam aoristo secundo. Quare cum hæc forma superiori simillima sit,¹⁵ neque tantum in versione Alexandrina,¹⁶ sed etiam in aliorum, qui post Alexandri M. tempora vixerunt, scriptorum libris, quanquam rarius,¹⁷ legatur: non dubitamus quin ea recte huc referatur. Ceterum præter Tzetzen Chalcidensi dialecto eam tribuit Phavorinus in v. ἦλθοσαν. Sed ipse ad explicandam glossam ἦσαν forma ἦλθοσαν utitur, et in v. ἐρύγοσαν Doricam eam facit, denique in v. ἦον,¹⁸ οἱ τῇ Ἀσιανῇ χρώμενοι φωνῇ, inquit, —ἐρύγοσαν καὶ ἦλθοσαν λέγουσι. Gaza autem:¹⁹ τὸ ἦλθοσαν καὶ ἐμάθοσαν Χαλκιδικῆς διαλέκτου ἐστὶ, παρεσχηματισμένα πρὸς τὸ ἔδοσαν. Et Lascaris:²⁰ τὸ εἶδοσαν σε ὕδατα, καὶ ἦλθοσαν, καὶ ἐμάθοσαν, καὶ τὰ τοιαῦτα, Χαλκιδικῆς εἰσι διαλέκτου, εἰς ὁμοιότητα τοῦ ἔδοσαν. Jam cum similes harum sint formæ optativi præsentis et aoristi secundi οἶσαν pro οἶεν, et aoristi primi αἶσαν pro αἶεν, quoniam, post in-

¹ Animadv. ad Weller. Spec. III. P. 1. p. 33. sq.

² 11. p. 506. A. κακολογεῖ (np. Plat. in Ione) πάντας τοὺς ποιητάς. Ib. p. 507. A. pro eo dictum est ἐπὶ κακῶς, ut Lev. xx. 9. coll. Exod. xxii. 28. Sic Pintarch. in regum apophth. T. VIII. p. 91. κακολογεῖν dixit, sed p. 95. κακῶς λέγειν. Verbo κακολογεῖν utuntur etiam Apollonius Alexandr. de syntaxi p. 381. 19. Eustath. ad Od. x. p. 1669. 42. Euseb. H. E. 2. 20.

³ V. c. κακίζε, κακοῖρο, σιλλοῖ, σπορβάζειν, etc. ut Schol. Homer. II. 2. 241. 359. Cf. Eustath. ad Odys. a. p. 1413. 43.

⁴ 2. 119. ubi affert Demosthenis auctoritatem, it. 3. 138. 5. 117.

⁵ Ad Poll. 2. 119. Locus Isocratis est in Archidamo c. 41. extr.

⁶ Adv. grammat. §. 213. p. 261. ed. Fabric.

⁷ In commentar. ad Lycophr. 276.

⁸ Ad Lycophr. 252. Unde petita sunt, paucis mutatis, quæ leguntur apud Phavorin. in v. πέρριξαν. Cf. Reines. var. lect. 2. 10. p. 308. et Rutgers. lect. var. 5. 6. Sic Geopon. 2. 6. 27. πέρριξαν. Marm. Oxon. 2. 38. παρρίληφαν. Batrachom. 178. ἴργαν. Inscriptio columnæ sub imperio Trajani positæ, in Montfaucon. diar. Ital. p. 125. γίγαν, quod ipsum cod. Alex. Rom. 16. 7. habet pro γιγόναν. Chishul. antiquit. Asiat. p. 109. 12. et p. 119. 7. ἀπιστάλαν. Ceterum ex eo, quod Tzetzes Chalcidensibus hanc formam tribuit, videtur factum esse, ut etiam alii viri docti Boeoticam eam dicerent. Sed Valckenar. ad Theocr. Adoniaz. p. 374. C. recte observavit, ἴστασαν ab Alexandrinis in vulgari consuetudine dictum fuisse, cum Dorice diceretur ἴσταναντι.

⁹ Deut. xi. 7. ἰώσαν, pro quo Exod. x. 6. est ἰώσανσι. Jes. v. 29. παρίστησαν, et pro eo Zachar. iv. 14. παριστήσανσι. it. Judit. vii. 10. πίκωσαν, sed ꝑ Maccab. viii. 18. πικώσανσι.

¹⁰ Ut Barnes. ad Eurip. Hippol. 1252. et quos laudat Fischer. ad Weller. P. ii. p. 336.

¹¹ Sic Exod. xviii. 26. ἰρῶσαν pro ἰρῶν. Gen. vi. 4. ἠρῶσαν. Exod. xxxiii. 8. κατινῶσαν. Num. i. 18. ἰκῆτοῦσαν. 2 Reg. xx. 15. ἰουῶσαν. 1 Paral. xxii. 4. ἰρῶσαν. Nehem. iv. 18. φαιδομῶσαν. Job. i. 4. ἰουῶσαν. Ps. v. 9. et xiii. 3. ἰδοῦσαν. Jer. xli. 10. ἰῶσαν. Ezech. xxii. 11. ἠρῶσαν, et v. 12. ἰαμβῶσαν. 1 Maccab. iv. 50. ἰρῶσαν.

¹² V. 21. ἰσχάζσαν. Sic Posidippus in Bruckii analect. t. ii. p. 47. n. vi. habet ἰχσαν.

¹³ Ita enim sine ulla dubitatione legi debet pro Χαλκιδικόν, quod vulgo editur. Nam et ipse Tzetzes ad Lycophr. 252. τὸ δὲ ἰσχάζσαν, inquit, τῆς Χαλκιδικῆς διαλέκτου, et Aristophanes Grammaticus ap. Eustath. ad Od. ξ. p. 1761. 30. τὸ ἰσχάζσαν παρὰ Λυκίον, καὶ παρ' ἄλλοις τὸ ἰχῶσαν, καὶ τὸ, οἱ δὲ πλησίον γινόμενοι φέγγσαν, φωνῆς Χαλκιδίου ἰδίᾳ εἶναι, et solemnem fuisse hanc istorum vocabulorum inter se permutationem, docet locus Phavorini supra p. clxii. not. 6. laudatus, ubi et ipse habet Χαλκιδικῆς, cum tamen in illo loco Tzetzis, quem non dubitari potest quin exscripserit, legatur Χαλκιδικῆς. Contra apud Diodor. Sicul. 14. 29. pro Χαλκιδίων legendum esse Χαλδαίων, præter Wesselingium vidit Hutchinsonus ad Xenoph. anab. 4. 7. 10. Ceterum Aristoteles non solum memorat Chalcidenses περὶ τῇ Ἀσίᾳ, ut polit. 4. 3. sed etiam περὶ Θράκης, ut ibid. 2. 12. extr. et Amphipoli, ut 5. 3. et 6. De linguae Chalcidicæ ortu et natura v. Thucyd. i. 6. in primis c. 5.

¹⁴ In lexico N. T. in v. δολῶν. Quod Krebsii judicium posthac vidi egregie confirmari per Lexicon Coislini. p. 482. et Grammaticum in bibl. Sangerman. apud Ruhnken. epist. crit. ii. p. 228. ed. 2. ἰλῶσαν, ἰγῶσαν, καὶ τὰ ὅμοια, Ἀλεξανδρίῳ λέγουσι. In utroque exemplum additur locus Lycophronis not. 20. laudatus.

¹⁵ Quod etiam Tzetzes ostendit l. i. πέρριξαν—καὶ τὰ ὅμοια Χαλκιδικῆς ἦτοι Ἀττικῆς διαλέκτου, καὶ τὸ ἰσχάζσαν, καὶ ἰπσαν, καὶ τὰ ὅμοια.

¹⁶ Sic Exod. xv. 27. et Pa. xlvii. 4. ἦλθοσαν pro ἦλθον. Exod. xvi. 24. κατιπῶσαν. Deut. i. 25. ἰλάθοσαν. vii. 19. ἰδοσαν. xxxii. 5. ἠμῶσαν. Jos. iii. 14. ἦροσαν. viii. 29. καθίλοσαν. Ruth. iv. 11. αἶπσαν. Nehem. iii. 5. κατίσχωσαν. Ps. lxxvi. 16. εἶδοσαν. lxxvii. 29. ἰφαγῶσαν. cxiv. 3. ὕρσαν. Jer. xxviii. 7. ἰπῶσαν.

¹⁷ Ut apud Scymnum Chium v. 696. ἰσχσαν. apud Theophylactum epist. 19. T. viii. opp. Meursii p. 825. extr. ἰδοσαν, apud Nicetam Choniaten p. 153. ed. Goulart. παρῶσαν.

¹⁸ Ubi exscripsit verba Heraclidis ap. Eustath. ad Od. ξ. p. 1759. 35.

¹⁹ Grammat. 2. p. 189. ed. Basil. 1545. 8.

²⁰ l. iii. p. 304.

sertam syllabam illam σα, aurium causa litera e ejicienda erat, has quoque formas, quas Phavorinus¹ Aelicas esse dicit, Alexandrinis usitatas fuisse arbitror. Certe sæpissime leguntur in Alex. versione.² Quod quidem cum videatur hoc in genere argumentum esse non spernendum: nec aoristi secundi ad modum primi formatio, quæ satis frequens est Alex. interpreti,³ quin statuenda sit Alexandrinis in usu fuisse, ullo modo dubito. Legendus est de hac aoristi secundi forma locus Heraclidis: ⁴ ἡμάρηται δὲ τὸ εἶα, εἰς ἄλλα περατούμενον, καὶ Ἀσιανῆς ἔχεται φωνῆς. καὶ οἱ Ἑλληνίζοντες δὲ ἐν Κιλικίᾳ, οὕτω προφέρονται. τὰς γὰρ εἰς ὧν ληγούσας ὀξύτονους μετοχὰς δέον ἐπὶ τῶν ῥημάτων εἰς ὧν περατοῦσθαι βραχυνόμενον κατὰ πρῶτον πρόσωπον, ὅλον λαβὼν ἔλαβον, φαγὼν ἔφαγον, καὶ τὰ ὅμοια, αὐτοὶ ἀποβάλλοντες τὸ ν καὶ μετατιθέντες τὸ μικρὸν ο εἰς βραχὺ ἄλφα, προφέρονται, ἀπὸ τοῦ λαβὼν καὶ φαγὼν ἔλαβα λέγοντες καὶ ἔφαγα. καὶ τρίτα δὲ τούτων πληθυντικὰ εἰς ἂν λήγοντα λέγουσιν. Ergo Cilicium Gr. loquentium proprie hæc forma erat, a quibus ob commerciorum communionem facile transire potuit ad Alexandrinis: quod ipsum e vocabuli σισσὴ exemplo apparet, de quo infra quædam diximus §. 12. Alius denique Dorismus, quem non dubitamus dicere ab Alexandrinis quoque receptum fuisse, est in forma imperativi εἶπον pro εἶπε, quam Doricam esse demonstrari potest e Pindaro⁵ atque Theocrito.⁶ Cur vero Alexandrinis etiam communem eam fuisse putemus, causa est, quod Menander ea sic usus esse dicitur,⁷ et quod non semel legitur in versione Alex.,⁸ ubi tamen Jo. Charax, cujus auctoritatem ego quidem sequendam arbitrabar, scribi volebat εἶπον. Præter hæc autem, de quibus diximus, temporum in verbis peculiari modo ab Alexandrinis, vel suum ingenium vel alias dialectos secutis, formatorum exempla, reperi tantum duo a grammaticis notata. Scilicet non ἡθέληκα dicebatur, sed τεθέληκα,⁹ nec ἡνάγκακα, sed ἀνήγκακα:¹⁰ quam tamen formam, ἀνήγκακα, idioticam potius et in communi vita magis usitatam fuisse, quam universe receptam et a politioris ingenii hominibus adhibitam, etsi fuerint, qui Atticam dicerent, (cf. sup. §. 7. p. clx. not. 4.) satis liquet e verbis Etymologi infraposis. Forma τεθέληκα, ni fallor, semel tantum legitur in versione Alex.,¹¹ et vix apud alios scriptores idoneos.¹² Dubitari tamen vix potest, quin etiam alia, quæ non a grammaticis notata sint, huc pertineant. Interim hoc saltem addo, etiam in præpositionum forma vestigia Dorismi extare videri in dialecto Alexandrina. Certe in Iuscript. Roset. lin. 47. legitur παρῆλαβεν τὴν βασιλείαν παρ τοῦ πατρὸς, ubi tamen Ameilhonum p. 97. arbitrabar pro παρ legi παρὰ jussisse non sine idonea causa. Nam παρὰ extat lin. i. et 8. Sed Villosionus in epistola tertia, qua Inscriptionem istam illustrat, jam supra laudata, p. 332. παρ tanquam Doricum et Alexandrinum servandum judicavit.

Jam sequitur ut ostendam, novis etiam vocabulis usos esse Alexandrinis, vel antiquis novas notiones subjecisse: quod quidem est aliud quoddam ex iis, quæ valent ad constituendam dialectum aliquam peculiarem. In iis autem recensendis sequi constitui ordinem literarum, a quibus singula incipiunt.

¹ In v. εἶπαισαν.

² Ut Ps. xxxiv. 25. εἶπαισαν. ciii. 35. ἰκλείπαισαν. Job. xviii. 9. ἔλθοισαν. xxi. 20. ἔλθοισαν. Prov. xxx. 17. καταφάγοισαν et ἐπέφαισαν. Job. v. 14. φηλαρήσαισαν. xviii. 7. θηρύσαισαν. xx. 10. ὀλίσαισαν et πυρσύσαισαν. v. 25. περιπατήσαισαν. Gen. xlix. 8. αἰνίσαισαν. Deut. i. 44. ποίησαισαν. Jes. lxvi. 20. ἀνιγνίσαισαν.

³ V. c. 1 Reg. x. 14. εἶδαμεν. 2 Reg. x. 14. εἶδαν (quod etiam cod. Alex. habet Act. vi. 15. ix. 35. xii. 16.) et ἔρυναν. xvii. 20. (et in Cod. Alex. Act. v. 10. iii. 6.) εἶραν. xix. 42. ἰφάγαμεν. xxiii. 16. ἔλαβαν. Luc. v. 5. in Cod. Alex. ἔλαβαν. Act. xxvii. 5. in eodem κατήλθον. xxviii. 14. ibidem ἔλθον et v. 16. ἐσθλάμεν, pro ἔλθον. 2 Paral. xxix. 6. ἰγκατίπαται. v. 17. ἐσθλάμεν. Act. xii. 10. xxviii. 23. in Cod. Alex. ἔλθον. xiv. 19. ἐπῆλθον in eodem. Esth. v. 4. ἐλθάτω. Matth. xxvi. 39. in Cod. Alex. παρῆλθω. Marc. xiii. 15. in eodem cod. ἐπῆλθω. Ps. lxxvi. 18. ἔραν. Prov. ix. 5. ἔλθω. Cant. iii. 5. ἐξέλθω. Jes. i. 4. ἰγκατίπαται. Matth. xxv. 36. in Cod. Alex. ἔλθω. xxvi. 55. ἐξέλθω. Sic et Marc. xiv. 48. Luc. vii. 24. 25. et ἐσθλάμεν. Luc. xi. 52. Amos. iv. 4. ἐσθλάμεν et ἐπῆλθον et ἰνίκατι. vi. 2. ἐσθλάμεν. Reperitur hæc eadem forma in Orphei argonaut. ut 130. ἐσθλάμεν. 519. ἔπαισαν, quod ipsum extat Ps. xix. 8. (ubi tamen ed. Ald. et Complut. ἔπαισαν.) et xxvi. 2. ubi Ald. ἔπαισαν, quod Wesselingius etiam apud Herodot. vi. 21. pro ἔπαισαν recepit, probante ad 8. 68. Valckenario. Jo. vi. 10. recipiendum putem ἀνίπαται, quod est in Cod. Alex. ut Act. xii. 7. ἔπαισαν ex eodem codice, et xxii. 7. ἔπαισα, et Rom. xv. 3. ἰπῖσαι, et 1 Cor. x. 8. ἔπαισαν. Sed ap. Eurip. Troad. 291. pro προσίπαται præferenda videtur lectio codicum MSS. προσίπαται, vel scribendum προσίπαται. Nam Schol. Aristoph. Av. 841. οὐ γὰρ ἐν χρήσει, inquit, τὸ ἔπαισα. Omnino in talibus judicandis caute versandum est. Nam ἴδα v. c. in Orph. argon. 116. unde Cod. Alex. Act. iv. 20. habet ἴδαμεν, potest esse perfectum medium; ἴπα autem et ἴπας et similia, si quis ideo, quod ἴπας pro ἴπῶν legatur in Cod. Alex. Act. xxii. 24. xxiv. 22. et ἴπας habeant Enbulus apud Athen. vi. p. 237. A. et Evangelus apud eund. xiv. p. 644. D. ἴπαι Achilles Tatius erot. iv. 16. Athen. viii. p. 359. D. x. p. 449. C. et προίπαται idem vii. p. 303. B. ἴπαι Inscript. Roset. lin. viii. et Codex Alex. Marc. xi. 6. Luc. xix. 39. Act. i. 11. 24. iv. 24. v. 29. vi. 2. x. 22. xii. 15. xiii. 46. xvi. 20. etc. pro Alexandrinis habuerit, verendum erit ne erret. Nam ἴπα habet Herodot. iii. 61. ut προίπα Eurip. Cycl. 101. ἴπας idem ibid. v. 148. et Sophocl. Trach. 491. εἶπαι Xenophon Cyrop. iv. 2. 11. et προίπα quoque dixit Athenæus xi. p. 469. E. xiii. p. 587. A. et Jo. x. 34. Codex Alex. ἴπαι habet pro ἴπα. (v. plura in Fischeri animad. ad Weller. Spec. iii. P. i. p. 89. sq.) Quæ vero ab initio ex Orphicis posui, et quæ Maittaire p. 292. ex Jo. Antiocheo attulit, ἀνίλα et ἀνίλα, ea utique ad dialectum Alex. referenda arbitrabar, non minus quam ἄγαγας apud Hesych. pro ἀγαγῶν. it. ἀνίλατο et ἔνιλατο Jes. xxxviii. 14. (v. Fischer. l. i. p. 24.) et ὑράμην, quæ forma etiam Menander usus est. v. Dawes. misc. crit. p. 255. sq. cum nota Tyrwhitt p. 470. qui recte eam rejicit, ut Wolf. ad Demosth. Orat. in Lept. p. 216. Sed defendit eandem Dorvill. ad Charit. p. 403. ed. Lips. Cf. Fischer. l. i. p. 96. In Cod. Alex. Act. ii. 23. est ἀνίλαται pro ἀνίλαται, vii. 10. ἔνιλατο. v. 21. ἀνίλατο. x. 39. ἀνίλα. xxiii. 27. ἔνιλαται pro ἔνιλαται.

⁴ Ap. Eustath. ad Od. §. p. 1759. 10. e quo, nonnullis mutatis et omissis, transcriptus fuit in hortos Adon. in v. ἴα. De verbis Ἀσιανῆς φωνῆς v. supra p. clxvii. not. 18. Sed quam late pateat nomen Ἀσιανῆς, intelligi etiam potest ex Hesych. et Phavor. qui κοροίπαι dicunt fuisse ἰμισμα παρ' Αἰγυπτίους, τὸ κεραιὸν λεγόμενον. Sed κεραι, inquit, Ἀσιανὸν ἰμισμα. Fortassis Ἀσιανὸν in talibus est i. q. Περσικόν. Apud Eurip. vero Orest. 1396. sq. Phryx dicit: βάρβαροι λέγουσιν αἱ αἱ, Ἀσιὰδὲ φωνῆ. ubi Schol. Ἀσιὰδὲ ἀντὶ τοῦ βαρβάρου.

⁵ Olymp. 6. 156.

⁶ Idyll. xiv. 11. in editionibus quidem Zach. Calliergi et Brubachii. Nam Henr. Steph. edidit ἰκόν, Reisk. ἰκόν.

⁷ In hortis Adon. leguntur hæc: ἴπον Μενάνδρου—ἀντὶ ἰπῶν, πρῶτος ἀόριστος, ἴσῶν δὲ ὅτι λίγη ὁ γραμματικὸς Ἰωάννης ὁ Χάραξ, ὅτι τὸ παρὰ τῇ θείᾳ γραφῇ προστακτικὸν ὀξύτονον, ὅλον ἰκόν ἀντὶ ἰπῶν, δεύτερος ἀόριστος κατὰ τὴν τῶν Συρακουσίων φωνήν. οὗτοι γὰρ τὰ προστακτικὰ τοῦ δεύτερου ἀόριστου μεταποιεῖν: εἰς ὧν τὸν φιλῶντος τῶν κοινῶν προστακτικῶν, ὅλον τὸ λαβεῖν λαβόν, εἰ οὐκ ἴσῶν ἰπῶν ὀξύτῳ, ἔλθον ὅτι καὶ ἰκόν. τὸ δὲ ἴπον παρὰ Μενάνδρου, ἴσῶν πρωτοτύπου ἀόριστου ἀπὸ τοῦ ἴπα. Eadem fere leguntur in Etym. M. in v. ἴπον p. 302. 26. sed minus plene minusque perspicue. Lascaris iii. p. 308. ἴπον, ἰπῶν παρὰ Μενάνδρου, καὶ τὸ λαβόν, ἀντὶ λαβεῖν, καὶ ἀνίλον, ἀντὶ ἀνίλα, Συρακουσίων ἴσῶν. Jo. Grammaticus vero p. 381. et Phavorin. in v. θίγον omnino de Doribus præcipiunt: προστακτικὰ ῥήματα, ἐκφερόμενα διὰ τοῦ ε φιλῶν, διὰ τοῦ ον ἐκρίνουσι, λαβεῖν, λαβόν θίγει, θίγον δράμει, δράμον. Cf. Kæn. ad Gregor. p. 157. sq. cf. Ael. Dionys. ap. Eustath. ad Od. β. p. 1435. 62. qui utrumque imperativum ostendit Attice dici, et ἰπῶν et ἴπον.

⁸ Ut Gen. xii. 13. xx. 13. Exod. vi. 6. viii. 5. et 16. Lev. xxi. 1. etc. in quibus locis edisolet ἴπον, sed Jes. xl. 9. ἴπῶν. Eodem modo in Platonis Menone T. ii. opp. ed. Steph. p. 71. D. legitur ἴπῶν, sed in ed. Basil. 1534. f. p. 334. ἴπον. In Meleagri epigr. cxxii. Brancius T. j. analectt. p. 35. dedit ἴπῶν, ut in Asclepiadis xxxix. p. 219. Posidippi x. T. ii. p. 48. Q. Mæcii iii. p. 237. M. Argeatarii xxv. p. 272. Stratonis lx. p. 373. Pauli Silentiarii xv. T. iii. p. 76. et Anonymi decliii. Idem e Cod. Alex. reponendum est pro ἰπῶν Act. xxviii. 26.

⁹ Thom. Mag. p. 417. ἡθίλκα, Ἀττικοὶ λέγουσιν, ἀπὸ τοῦ ἡθίλω, ἡθίλσω, ἡθίλκα. τὸ δὲ τεθέλκα, Ἀλεξανδρινὸν, ἀπὸ τοῦ θέλω καταγόμενον. cf. Phryn. p. 146. qui, ut Thomas, utitur vocabulo Ἀλεξανδρινῶν, e cujus forma quanquam videatur colligi posse, non inquilinos Alexandrinis ita dixisse, sed advenas tantum Græcos, Alexandrinæ commemorantes, cum idem Thomas p. 794. vocabulum Σικελῶν ita distinguat a vocabulo Σικελιώτης, ut illud inquilinum Siculum, hoc advenam significare dicat: tamen in vocabulo Ἀλεξανδρινῶν rationem illam nullo modo locum habere posse existimo. Nam ut alia, e quibus, quam parum commoda sit, possit intelligi, taceam, εἶνος Ἀλεξανδρινῶν et Μαριώτης ap. Athen. i. p. 33. D. dicuntur synonyma esse, quia Marea fuerit locus et oppidum in agro Alex. Sic nec Θεσσαλιώτης sunt advenæ in Thessalia versantes, teste Aelio Dionys. ap. Eust. ad Od. v. p. 1896. 51. et Phavor. in v. Σικελῶν. Ceterum de hac verbi forma notanda est mira Phavorini inconstantia. Nam in v. ἡθίλκα et θέλω derivat eam a verbo θέλω, omitta dialecti Alex. mentione (cujus nec Etym. M. in v. ἡθίλω meminit), in v. Τίνδος ipse utitur forma τεθέλκα, sed in v. τεθέλκα repetit Phrynichi verba omnia.

¹⁰ Etym. M. p. 106. 23. et ex eo Phavor. ἀνήγκακα, ἴσῶν ὅτι βάρβαροι ἴσῶν, οὐχ ἐκρίνομεν παρ' Ἑλλήνων ἐν χρήσει.—ἰ μόνη γὰρ τῇ τῶν Ἀλεξανδρινῶν δημῶν συνήθειᾳ εἰσιστάται, λέγουσι δὲ τινες Ἀττικοὶ εἶναι, ὅπερ οὐκ ἴσῶν.

¹¹ Nempe Ps. xl. 11. Etsi enim Reiskius apud Aeschinem p. 306. extr. servavit lectionem τεθέλκα, tamen codex Meadianus exhibet ἡθίλκα, et Marklandus reponi jubebat τεθόλκα. Sexti Empirici autem auctoritas, qui adv. mathemat. 2. 37. p. 296. habet τεθολκίνας, parum movet.

'Αγγυθήκη, auctore Athenæo 5. p. 210. C. fuit vas quoddam triangulare, quod cum in medio cavum esset, recipere poterat impositum fictile. Pauperes illud habebant ligneum, divites æneum vel argenteum. Non admodum differre videtur ab ἔγγυθήκη, incitega, de qua superius Athenæus disputat.

'Αλαβάρχη sæpissime in rebus Alexandrinorum commemoratur, sed non semper idem significare videtur, et incerta est origine. Apud Josephum quidem archæol. 18, 8, 1. (atque inde apud Euseb. hist. eccl. 2. 5.) 19, 5, 1. 20, 5; 2. (ubi est participium ἀλαβαρχήσας) et 20, 7, 3. (ubi nomen ἀλαβαρχία) summum magistratum Judæorum Alexandrinorum, qui alias ἐθνάρχης sive γενάρχης appellatur, intelligunt, præter alios, Valesius ad Euseb. l. 1. Hudsonus et Havercamp. ad Joseph. ll. ll. Quare nonnulli 'Αραβάρχη scribi malunt, ut significetur præfectus Arabiæ, Ægypto conterminæ, eique aiunt delegatam fuisse "curam exigendi vectigalis, quod pendendum ab iis esset, qui armenta ex Arabia in Ægyptum, vel hinc illuc traderent." v. Lil. Gyrard. dialogism. 29. (in Gruteri Lampadis T. II. p. 450.) et Fuller. miscell. sacr. 4. 16. Confirmari hæc interpretatio potest e Cod. Justin. l. 4. tit. 61. l. 9. "vectigal Arabarchiæ per Ægyptum atque Augustaneam constitutum." Statim enim memoratur "transductio animalium." Quapropter etiam apud Cic. ad Att. 2. 17, ubi vel Pompeius vel Antonius vocari putatur Arabarches, quod multa vectigalia Ægypto exegisset, rectius ita scribi, quam Alabarches, videtur. Fortassis etiam apud Juven. 1. 130. recte editur: "nescio quis Ægyptus, atque Arabarches." Nihil enim impedit, quo minus ejusdem vectigalis exactor intelligatur. Cujacius vero observat. 8. 37. quanquam, ut Turnebus adversar. 27. 25. et Vossius in Etymol., utramque scripturam ferri posse innuit, tamen ubique mavult ἀλαβάρχη, utens eam in rem verbis Phavorini, vel potius Hesychii: ἀλαβα μέλαν, ὃ γράφομεν, et comparans Latinum usum, quo scriptura dicitur vectigalium ratio, et magister scripturæ vocatur vectigalibus præpositus. At Fullerus l. 1. satis hanc opinionem refellit, et apud Josephum atque Euseb. legi quidem jubet ἀλαβάρχη, sed ita, ut hoc nomen derivet ex Syriaco אֲרַבָּא, h. e. אַרְבִּי, pro, vice, et אֲרַבָּא sive in compositione אֲרַבָּא, h. e. אֲרַבָּא, et in compositione אֲרַבָּא s. אֲרַבָּא, atque adeo nomen ἀλαβάρχη explicat: "qui vice principis fungitur, magistratus Judaicus potestate præsidis regii et imperatorii," quemadmodum apud Arabas Chalipha dicitur Mahometi vicarius et successor. Ego quoque Fullero facile assentirer, si exempla, quæ attulit, אֲרַבָּא אֲרַבָּא אֲרַבָּא, h. e. tetrarcha et chiliarcha, similia essent. In his vero additur res, cui uterque præfectus sit, quod in Alabarcha, si quidem notationem Fullerianam sequere, secus est. Accedit, quod in Justiniani edict. xi. c. 2. Alabarcha et c. 3. sacrarum Alabarchiarum præfecti distinguuntur a præfecto apud Alexandrinum Augustali, et junguntur sacrarum largitionum præposito. Ex his enim apparet, Alabarchas plures fuisse, non unum, et munus eorum ad pecuniarum rationes pertinuisse, et a munere summi magistratus diversum fuisse. Rhenferdus contra in diss. de Arabarcha vel Ethnarcha Judæorum, 1702. 4. edita, et deinde operibus ejus philologicis, supra laudatis, p. 584—613. inserta, ubique scribit 'Αραβάρχη, idque ortum putat ex אֲרַבָּא דִּרְבִּי doctor, rector. Nam אֲרַבָּא דִּרְבִּי est ὁ ἡγουµένος, quod ille interpretatur ὁ ἄρχων, ita ut 'Αραβάρχη sit, Qui omnes synagogas gubernat, pactaque et decreta curat. Quam rationem equidem valde contortam arbitror esse. Præterea tales præfecti vocantur ἀρχισυνάγωγοι, vel patriarchæ. Rufinus apud Josephum et Eusebium ἀλαβάρχην vertit principem vel præfectum salis. Unde Bulengerus de vectig. pop. Rom. c. 21. legendum conjicit ἀλασάρχη vel ἀλοσάρχη. Debebat saltem ἀλαρχή. Etiam Burmannus de vectig. P. R. c. 8. p. 123. quod miror, per Alabarchem intelligit magistratum, qui vectigal salis curabat. Quodsi quis conjecturis delectetur, possit et 'Αραβάρχη et 'Αλαβάρχη explicare per ναύαρχον. Nam et אֲרַבָּא et אֲרַבָּא significat navem. Possit etiam 'Αραβάρχη descendere videri a nomine אֲרַבָּא, quod etiam in versione

Alex. Jer. lii. 7. legitur, ut intelligatur præfectus agrorum et villarum totius alicujus provinciae. Sed præstat, in universum intelligere magistratum Judæorum, in primis Alexandrinorum, magnæ auctoritatis et potestatis, ejus munus maxime pecuniarum rationes spectaverit, sed de origine vocabuli, se nihil scire, fateri. Bochartus in fine

NO. I.

VOL. I.

Y

Hierozoici nomen 'Αλαβ. vocat semi-Ægyptium, sed non interpretatur, neque Jablonskius in collectione vocum Ægyptiacarum quicquam de eo attulit. Valesius et Turnebus ll. ll. dicunt, illud per risum et contumeliam confictum, nihil tamen addunt, quomodo hoc velint intelligi, aut cur ita statuendum sibi videatur. Ceterum, præter Turnebum, vix quisquam ex iis, quos laudavi, mentionem fecit epigrammatis Palladæ Alexandrini: (in Brunckii analect. T. ii. p. 413. n. xxx.) ἐξότε γὰρ καὶ τοῦτον ὕνον χαλεπὸς χρόνος ἔσχεν, ἐξ ἀλαβαρχείης, γραμματικῶν γέγονε. Scholiastes ibi: ἡ ἐκ κεραμειῆς. 'Αλαβαρχοὶ γὰρ λέγονται οἱ κεραμεῖς. Quæ explicatio si vera est, quomodo cum locis supra allatis conciliari, et quæ nominis notatio excogitari possit, non ego video. Sed haud dubie aliena illa est a poetæ consilio, quanquam Jacobsio (animadv. in Anthol. Gr. v. ii. p. iii. p. 216.) unice probata. Nam ut taceam, nullum hujus usus exemplum reperiri, ad ridendam misellam grammaticorum pauperem efficacius est, si asellus ex ædibus Alabarchæ, hominis divitis et luxuriosi, ubi hordei omninoque pabuli satis esse verisimile est, quam si e figuli taberna, ubi non minus quam apud grammaticum res angusta, in hujus domum vendi fingitur.

'Ανεμόσφυρι, turbo, et ventilabrum. Olympiodorus præf. in Aristot. meteorol. l. 3. ταύτην τὴν συστροφὴν ὁ μὲν ποιητὴς θύελλαν καλεῖ: 'Αριστοτέλης δὲ τυφῶνα, ὅλον τυφῶνα, διὰ τὸ τύπτειν σφοδρῶς, καὶ ῥηγνύναι στερεὰ σώματα: ναῦται δὲ σίφωνα, διὰ τὸ δίκην σίφωνος ἀνασπῆν τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης: οἱ δὲ 'Αλεξανδρεῖς τῇ ἐπιχωρίῳ φωνῇ ἀνεμόσφυριν, διὰ τὸ εὐκρίναι κυκλάνεμοις γυναικείοις, ἀπερ ἀνεμόσφυριν καλοῦσιν ἐπιχωριάζοντες. Quæ h. l. memorantur κυκλάνεμα, haud dubie sunt rotunda ventilabra, vel flabella.

'Αντινόειος στέφανος Alexandriæ non inabatur corona quædam, texta e loto in agro Antinoite nascente. Scilicet duplex ibi lotus nascebatur: alter coloris fere rosei, e quo nectebantur coronæ illæ proprie 'Αντινόειοι dictæ, alter cyano colore, e quo fiebant coronæ, quas lotinas vocabant. v. Athen. 15. p. 677. D. Cf. Salmas. exercit. in Solin. p. 685. sq.

'Απανθρακίς. Diocles Carystius apud Athen. 3. p. 110. B. ἡ ἀπανθρακίς ἐστὶ τῶν λαγάνων ἀπαλωτέρα: εὖκε δὲ καὶ οὗτος ἐκ ἀνθράκων γίνεσθαι, ὥστε καὶ ὁ παρ' Ἀττικοῖς ἐγκρυφίας ὄν καὶ 'Αλεξανδρεῖς τῷ Κρόνῳ ἀφιερῶντες, προτεθεασιν ἐσθίειν τῷ βουλομένῳ ἐν τῷ τοῦ Κρόνου ἱερῷ. Posui totum locum, quia dubium videbatur, annon verba postrema, ὄν καὶ ἱερῷ, pertinerent ad ἐγκρυφίαν potius, quam ad ἀπανθρακίδα, cum ἐγκρυφίας sæpe sit in versione Alex. ut Gen. xviii. 6. Exod. xii. 39. Num. xi. 8., ἀπανθρακίς nunquam. Mihi tamen magis placet, ut ad ἀπανθρακίδα referantur, non quidem, quia Athenæus vii. p. 329. B. utitur verbo ἀπανθρακίζειν. (Nam Eustathius ad Il. α. p. 135. 23. Ἀττικοὶ δὲ, inquit, ἀπανθρακίζειν τὸ ὀπτῆν λέγουσιν. Cf. Pierson. ad Herodian. Philetæ. p. 451.) sed quia minus de verbo, quam de re ipsa, agitur. Ceterum ἀπανθρακίς scribitur et ἐπανθρακίς, quia tales panes s. placentæ parantur ἐκ ἀνθράκων, sed comeduntur ἀπ' ἀνθράκων. v. Schweighäus. animadv. ad Athen. T. ii. p. 261.

'Αραβάρχη, v. 'Αλαβάρχη.

'Αστακοὶ vocabatur Alexandriæ genus quoddam locustarum vel cancrorum, qui Atticis dicebantur ὄστακοί. v. Athen. i. p. 7. B. iii. p. 104. F. et p. 105. B. Cf. Hesych. in v. ὄστακος. Sic supra vidimus, Macedonas ἀβροῦς pro ὀφρῶς dixisse. Ceterum ὁ ἀττάκης verisimiliter magis sapit Alex. dialectum, quippe Æolicæ in multis similem. Atque sic legitur Levit. xi. 22. Cf. Bochart. hieroz. iv. 2. p. ii. p. 449.

'Αφαρὲ in Alexandrinorum sermone idem significabat, quod ἐσπονδασμένος, ταχέως, ἀπερισκέπτως. v. Etymol. M. p. 175. 24. qui tamen l. 14. ἀφαρὲ eadem notatione dicit Ionum esse et Ephesiorum. Utroque in loco addit ποιεῖν τι ἢ λέγειν s. φθέγγεσθαι, quasi ἀφαρὲν legendum, et verbum, non adverbium, putandum sit. Et sane mihi quidem id placet. Certe turbata etiam videntur hæc Schol. Hom. Villots. ad Il. κ. 165—167. p. 248. a. ἀπὸ δὲ τοῦ ἀφαρ εὖκεν ἐν συνηθείᾳ εἶναι τῶν 'Αλεξανδρέων τὸ λέγειν, τὸ ἐσπενδασμένως, ἀφαρ πεποιήκε, τὸ ἐσπενδασμένως καὶ θεοροβημένως. Et Hesych. ἀφαρὲ interpretatur verbis ἰδρὸν, ἀνιμάται, i. e. sudat, ideoque sine pallio res suas agit. Βαίον, quod alias erat piscium genus (v. Athen. 7. p. 288. A.), Alexandriæ erat nomen mensuræ, teste Hesychio.

Βαυκαλῖς fuit poculum quoddam, vel certe vas vinarium. v. Athenæi fragmentum primo a Casaub. in animadv. ad Ath. p. 784. 27. editum, deinde a Schweighäusero libro xi. insertum T. iv. p. 224. Quale fuerit, et cur l. l. a Sopatro *τερράκνκλος* appelletur, nemo facile dixerit. In Nicarchi epigrammate (apud Brunck. analect. T. ii. p. 357. n. xxxiv.) est: *eis τὸ θέρος χαλκῆν βαύκαλιν ἡγόρασας*, nr. ad refrigerandum vinum. v. omnino Schweighäus. animadv. in Ath. T. vi. p. 62. sq.

Βήσσα fuit poculum quoddam, latius ab inferiore parte, a superiore angustius. v. Athenæi fragment. modo laudatum. Casaubonus in animadv. p. 817. 43. legendum conjicit *βήσας*, quia in Hedyli epigrammate (apud Athen. 11. p. 497. D. et ap. Brunck. T. i. p. 484. n. iv.) legitur *βήσαν* (Brunck. secutus Salmasium ad Solia. p. 449. edidit *βήσαν*) *Αἰγύπτιον*. Et Eustath. ad Od. α. p. 1405. 16. ubi verba Athenæi affert, diserte dicit: *βήσα γραφομένη δὲ ἐνὸς σίγματος*. Sic Hesych.: *βησίον* ποτήριον. v. Albert. ad h. l. et Hemster. ad Poll. 10. 68. qui opportune monet, a Coptis nunc quoque poculum appellari *πιβασα* vel *πιβησα*. Ceterum nomen ipsum non a Bessis, Thraciæ populo, deduxerim (hi enim *Βέσσοι* scribuntur), sed a Chaldaico *ܒܝܫܐ* sive *ܢܕܝܐ*, quod constat vas sacrum fuisse, miscendo sacrificio vespertino.

Βλακεννόμιον. ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τέλος τι βλακεννόμιον, ὃ οἱ ἀππολόγοι τελοῦσι, διὰ τὸ τοὺς μωροὺς εἰσεῖναι πρὸς αὐτοὺς. Etymol. M. p. 199. 10. et Suid. in v. *βλάκα*.

Δευκτημῖας, prostibulum. Saltem Dalechampius apud Athen. 13. p. 576. extr. ita explicat, probante Schweighäusero animadv. T. vii. p. 117. Athenæus enim e Polyb. 14. 11. retulit hæc: *αἱ κάλλις τῶν οἰκῶν Alexandriæ οὐ Μυρτίον καὶ Μνησίδος καὶ Ποθεινῆς προσαγορεύονται; καίτοι Μνησίς μὲν ἦν αὐλητρίς καὶ Ποθεινῆ, Μύρτιον δὲ μία τῶν ἀποδεδειγμένων καὶ κοινῶν δευκτηριάδων*.

Ἐλαιεμπορία, munus coemendo publice oleo occupatum. Ita enim cum Guil. Budæo (annot. reliq. in Pandectas p. 377. B. ed. Basil. 1557. fol.) pro *elemptoria* reponendum arbitror in loco Digest. l. 50. tit. 4. l. ult. §. 19. "*Elemptoria et ospratura apud Alexandrinos patrimonii munus existimatur*."

Ἐλικτοὶ στέφανοι καλοῦνται παρ' Ἀλεξανδρεῦσι μέχρι καὶ νῦν. Athen. 15. p. 679. F. Fortassis Alexandrini hoc coronarum genus a Cilicibus acceperunt. Cf. quæ supra ad p. clxviii. n. 4. ex Heraclide attulimus. Certe *ἐλικτὸν βόστρυχον* commemorat Theodectes Phaselites apud Athen. x. p. 454. E. Sed *βοστρύχων ἐλικτῶν* meminit Clemens Alex. prædag. 2. 10. p. 198. D. *βόστρυχον αὐτοῦ ἐλικτον* habet Christodorus Coptita v. 269. in Brunckii analect. T. ii. p. 466. Sed i Reg. vi. 8. est *ἐλικτὴ ἀνάβασις*, et Lev. vi. 21. *ἐλικτὰ sunt placentæ tortiles s. tortæ*.

Ἐξεῖλῃσαι. τοῦτο λέγουσιν οἱ Ἀλεξανδρεῖς ἐπὶ τοῦ ἐκφυγεῖν. Etymol. M. p. 348. 12. qui etiam explicare conatur, quomodo hæc notio tribui verbo isti potuerit, et Phavorin.

Ἐξηγητής, v. præfat.

Ἐπίδομα. Athen. 8. p. 364. F. *ὀνομάζουσι δ' οἱ ἀρχαῖοι καὶ ἐπίδοσιμά τινα δεῖπνα*, ἀπερ' Ἀλεξανδρεῖς λέγουσιν ἐξ ἐπιδομάτων.

Ἐπίσταλμα. ἐνταλμα, ἐντολὴν, ἢ ἐπιστολὴν. *ἐπίσταλμα βάρβαρον*, ἐπιχωριάζον Ἀλεξανδρεῦσι. Phavorin. Sic Justin. Imp. in Cod. l. 7. tit. 37. l. ult. ex epistalmate nostro.

Ἐπχειμάζει σαιτὸν Μένανδρος εἴρηκεν ἐπὶ τοῦ λυπεῖν. καὶ Ἀλεξανδρεῖς ὁμοίως. Phrynich. p. 172. Sic fere explicanda videntur Prov. xxvi. 10. *πολλὰ χειμάζεται πᾶσα σὰρξ ἀφρόνων*, ubi in Hebr. est *לָלַח*, et in epigr. ccccv. T. iii. analect. Brunck. p. 237. *οὐκ ἔστι γῆμας, δοῖς οὐ χειμάζεται*. Apud Atticos quid sit *χειμάζεσθαι*, docent hi loci: Thucyd. 8. 32. *χειμασθεῖσιν τῶν νηῶν*: ubi Schol. *διασπαρεισὼν ὑπὸ χειμῶνος*. c. 80. *νῆες χειμασθεῖσαι*: Schol. *ταραχθεῖσαι ὑπὸ χειμῶνος*. Plutarch. de def. orac. c. 30. *οἱ Τυνδαρίδαι τοῖς χειμαζομένοις βοηθοῦσιν*. Cf. ejusd. apophth. regum p. 115. T. viii. ed. Hutten. quæst. Gr. c. 58. Plat. Phileb. T. ii. opp. p. 29. B. Sophocl. Œdip. Tyr. 101. Metaphorice quidem, sed primæ notionis ratione habita, legitur apud Palladam Alexandrinum epigr. civ. T. ii. ed. Brunck. p. 428.

Ἐφθοπώλια, propinæ in quibus cocta vendebantur, tabernæ coctiliciæ, vocabulum dialecti Alex. fuisse, colligit Casaubonus animadv. in Ath. p. 179. 33. e verbis Athenæi 3. p. 94. C. *ὥσπερ ἔθος ἐστὶν ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ἀλεξανδρείαν λεγομένοις ἐφθοπωλίαις*. ubi hoc nomine

usus esse dicitur Posidippus Comicus, qui putatur gente Macedo fuisse.

Ζυγοστάσιον Alexandriæ vocatum fuit munus libripendis sive libratoris. Codex Justinian. l. xi. tit. 27. l. 1. "*in æstimatione frumenti, quod ad civitatem Alex. convehitur, quicquid de crithologia et zygostasii munere Eminentia tua disposuit*." Ipsi libripendes appellantur *ζυγοστάται*. Ib. l. 10. tit. 71. l. 2. "*de qualitate solidorum placet, quem sermo Gr. zygostaten appellat, per singulas civitates constitutum, contentionem dirimere*." Cf. Budæus l. l. p. 339. B. Hinc *ζυγοσταρεῖν* proprie est librare, sed improprie vario modo dicitur, ut apud Polyb. 6. 10. *ζυγοστατούμενον τὸ πολίτευμα*, nulla ratione mutatus reip. status. 1. 20. *ἐζυγοσταρεῖτο αὐτοῖς ὁ πόλεμος*, æquo Marte gerebatur. Alciph. 2. epist. 2. p. 218. ed. Bergler. *οὐ ζυγοστατήσω πάντας αὐτοὺς πρὸς τὸν Τιμάρχου βραχίονα*, æquabo s. comparabo cum brachio.

Ἡμίνηρος. Athen. 3. p. 121. B. *ὁ ποτάμιος κορακῖνος, ὃν πέλετην τινὲς καλοῦσιν, ὃ ἀπὸ τοῦ Νεῖλου, ὃν οἱ κατὰ τὴν Ἀλεξανδρείαν ἰδίως ἡμίνηρον ὀνομάζουσιν*. Cf. p. 118. F. et p. 119. A. et Bochart. hieroz. 6. 16. extr. p. 888. 57.

Ἰππόδρομος quin Athenis dictus fuerit circus, nemo dubitat. Sed cur interpretes Alex. hoc vocabulo usi sint, ut Gen. xxxv. 19. et xlviii. 7. cum nescire se fassus esset Hieronymus quæst. ad Gen. ll. ll. T. iii. opp. p. 144. H., rationem Hodius l. l. p. 114. maxime probabilem attulit hanc, quod Alexandriæ quoque fuerit hippodromus, (v. Strab. 17. p. 795. C. Plut. in Antonio c. 74.) qui non potuerit ignotus esse interpretibus illis. Istum autem hippodromum a Ptolemæo Lagida extructum fuisse, docere possunt hæc verba Epiphani de pond. et mien. p. 537. 8. ed. Basil. 1544. fol. *ἐπαύσαντο οἱ Λαγίδαι βασιλεύειν, οἱ ἀπὸ τοῦ Λάγου δηλονότι κατασκευάσαντες, Λάϊον ὀνόμασεν*. modo cum Bocharto hieroz. P. 1. 2. 26. p. 264. pro τοῦ Λάγου legas τοῦ τοῦ Λάγου, nr. *νιοῦ*, (vel potius τοῦ Λάγου per ellipsin nominis *νιοῦ* explices) et Λάγιον pro Λάϊον. Ceterum *ἰπποδρόμον* mentio est etiam 3 Maccab. iv. 11. v. 46. Cf. Bielii novus thes. philolog. in h. v.

Kaθὼς pro καθὰ vel καθὼς rejiciunt plerique grammaticorum simpliciter, nulla dialecti Alex. mentione facta, ut Phrynichus p. 188. qui Phylarchum, auctorem non idoneum, (cujus loci sunt apud Athen. 2. p. 58. C. et 4. p. 150. C.) eo usum esse dicit, item Th. Mag. p. 488. et Phavor. in v. καθὰ et καθότι. Sed Manuel Moschopulus in sylloga nominum Atticorum, ad literarum ordinem conscripta, quam primum Franc. Asulanus ad calcem lexici sui Venet. 1524. fol. edidit, deinde Mich. Vasconianus separatim Paris. 1532. 8. ita præcipit: *τὸ καθὰ οἱ Ἀττικοὶ χρῶνται, τὸ δὲ καθὼς οὐδέποτε, ἀλλ' ἡ τῶν Ἀλεξανδρέων διάλεκτος, καθ' ἣν ἢ θεὰ γραφὴ γέγραπται*. Laudant hæc verba jam Fabricius bibl. Gr. Vol. vi. ed. Harles. p. 191. Hodius in opere sæpe laudato 2. 4. p. 112. Oudendorp. ad Thom. Mag. alique. Sed ad hunc ipsum Thomæ locum miror Trillerum, strenuum illum puræ librorum sacrorum Græcitatæ propugnatorem, ne unum quidem verbum attulisse ad Thomam refellendum, cum tamen hæc adverbii forma non solum in libello de mundo, qui vulgo Aristoteli tribuitur, c. 5. extr. legatur, sed etiam in Herodoti editionibus fere omnibus 9. 81. κατὰ ταῦτα, καθὼς Μαρδονίῳ. Sane ego quidem nullo modo probum hoc adverbium haberi posse arbitror. Nam libellus ille "de mundo" ab Aristotele profectus putari vix potest, et quamvis hunc philosophum auctorem haberet, tamen, cum ille et gente Macedo fuerit, et diu in aula regum Macedonicorum versatus, ad defendendum καθὼς nequaquam aliquid valeret. Deinde quod ad Herodoti locum attinet, non negligendum est hoc Phrynichi p. 116. in v. ἀνέκαθεν præceptum: *οὐ μὴν τῷ ὑφ' Ἡροδότου εἰρησθαι τὸ δόκιμον τῆς χρήσεως παρέχεται*. Cf. Th. Mag. p. 78. Et Schæferus in loco Herodoteo haud dubie recte rescripsit sic: *κατὰ ταῦτα καὶ Μαρδονίῳ*. Similiter apud Aristoph. Eq. 713. vulgo quidem editur *καθὼς περ*, sed Dawesius misc. crit. p. 247. ed. 2. acute vidit scribendum esse *καθ' ὥσπερ*: quod utique magis placet, quam καθάπερ, quod Suidas in v. τίτθαι, locum illum laudans, posuit. Neque magis in Xenoph. Cyrop. 1. 4. 22. ferri potest codicum MSS. quorundam lectio *καθὼς εἶχεν*, pro *κατέχων*. Omninoque in Atticorum libris nullum, qui quidem sanus sit, locum reperias, quo uti possis ad defendendam adverbii καθὼς probitatem:

sæpissime vero illud legas in libris auctorum, vel minus pure scribentium, vel certe recentiorum, vel Dorica dialecto utentium. Sic καθώς habent Athen. 7. p. 299. A. 11. p. 489. E. 15. p. 680. D. Machon apud eundem 13. p. 579. D. Socrates Rhodius ibid. 4. p. 148. A. Menander ibid. p. 166. A. Cornel. Longinus in Brunckii analect. T. ii. p. 200. n. 11. Strato Sardinus ibid. p. 359. n. 1. Palladas Alexandrinus ibid. p. 430. n. cxiii. Apollodorus 2. 3. 1. Clemens Alexandr. pædag. 1. 6. p. 92. B. et 98. A. 2. 10. p. 189. B. 2. 11. p. 205. C. 3. 1. p. 215. B. str. 1. p. 328. B. 330. A. 331. A. 340. D. 342. C. 2. p. 389. C. 3. p. 455. A. 456. C. 467. C. 6. p. 671. B. Apollonius Dyscolus de syntaxi p. 9. 9. 22. 29. 32. 7. 35. 2. 37. 12. et sæpissime. Hermes apud Stob. ecl. phys. c. 52. p. 802. Alexander Aphrodis. problem. 2. 59. et 66. Plutarch. de Pythiæ orac. c. 21. Geoponica 4. 1. 4. 7. 19. 3. 15. 2. 35. Tabulæ Heracleenses, ab Alexio Symmacho Mazochio ed. Neap. 1754. fol. (v. Mazochii lex. Heracl. p. 285.) Hesychius in v. καὶ ᾗ φησι, in ὡς εἶχεν, in ὡς ὄγε, etc. Tzetzes ad Lycophr. 156. 227. 654. 886. 894. Phavorin. in v. ᾗ. Schol. Apoll. Rhod. 2. 345. Schol. Eurip. Hecub. 488. Orest. 909. Hippol. 179. 672. Schol. Theocrit. 11. 66. Versio Alex. Num. xxvi. 54. Jud. xx. 31. etc. Scriptores N. T. ut Matth. xxi. 6. xxvi. 14. Marc. iv. 33. etc. Philoni quoque excidit, de opif. mundi T. 1. p. 41. 46. Etiam καθώσπερ passim reperitur, ut apud Tzetz. l. l. ad v. 1217.

Κάνωπος, teste Phavorino, fuit nomen loci cujusdam, in urbe Alexandria. Quæ si vere tradita sunt, videtur fuisse locus, cultui Canopi dei destinatus.

Κολοκάσιον ab Alexandrinis vocabatur radix ciborii seu fabæ Ægyptiacæ. v. Athen. 3. p. 72. B. D. et p. 73. A. et Dioscor. 2. 99. Cf. interpp. Virg. ad Ecl. 4. 20. et Schweighäus. ad Athen. l. l.

Κύνναρος dicebatur ab iisdem arbuscula quædam, cujus descriptionem verbis Agathoclis Cyziceni dedit Athen. 14. p. 649. F.

Κόροφος, virginum corruptor. Schol. Theocrit. 4. 62. οἰφεῖν τὸ συνουσιάζειν. οὕτω καὶ παρὰ Ἀλεξανδρεῦσιν κόροφος λέγεται ὁ κόρην οἰφόμενος. Hæc ipsa in lexicon suum transcripsit Phavorin. in v. οἰφεῖν.

Κριθολογία, munus eorum magistratuum, qui κριθολόγοι vocabantur. v. supra Ζυγοστάσιον. Quales autem apud Opuntios saltem οἱ κριθολόγοι fuerint, cognosci potest e Plutarch. quæst. Gr. c. 6.

Κυβισσάκτης, salsamentarius, qui salsamenta componit et vendit. Strabo 17. p. 796. B. μετεπέμψαντο (οἱ Ἀλεξανδρεῖς) ἄνδρα ἐκ τῆς Συρίας Κυβισσάκτην τινά (quem nomine proprio Seleucum appellat Dio Cass. 39. 57.)—τοῦτον ἀπεστραγάλλισεν ἡ βασιλισσα, οὐ φέρουσα τὸ βάνανσον αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀνελεύθερον. Sueton. Vespas. 19. “Alexandrini Cybiosacten eum (Vespasianum) vocare perseveraverunt, cognomine unius e regibus suis turpissimarum sordium.” Scilicet cum κύβιον sit pelamis concesa particulatimque consecta, interprete Plinio H. N. 32. 11. (Cf. Athen. 3. p. 116. E. p. 118. B. et Schweighäuseri animadv. V. 11. p. 314. et 326.), neque solum frustum, quadratæ quidem haud dubie figuræ, sed etiam sale conditum, quod ex Athenæi locis intelligitur, σάττειν autem proprie sit onus jumento imponere, sed, quia id faciunt mercium vectores, accipi etiam pro ἐμπορεύεσθαι possit: facile patet, κυβισσάκτην recte explicari nomine παριχέμπορος vel παριχοπώλης. v. Casaub. ad Strab. l. l. qui præclare etiam ex lib. ad Herenn. 4. 54. observat quam contentum hominum genus fuerint salsamentarii: e quo vis et venustas scommatis perspicitur.

Λαγεῖον seu λάγιον, v. ἱππόδρομος.

Λαγυνοφόρια, ἐορτὴ τις ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Athen. 7. p. 276. A. ubi Eratosthenes quædam attulit de modo, quo celebrata fuerint.

Λαύρα εἰδαιμόνων nominabatur ea urbis Alexandria pars, ἐν ᾗ πάντα τὰ πρὸς τρυφὴν ἐπωλεῖτο. v. Clearch. apud Athen. 12. p. 541. A. Scilicet λαύρα sive λάβρα (v. Casaub. ad Athen. p. 848. et Dorvill. ad Charit. 1. 4. p. 226. ed. Lips.) significabat vicum, plateam. v. Hesych. et quos ibi Alberti laudavit, quibus add. Matthæi lect. Mosq. V. 11. p. 87. Sed in Hermesianactis v. 65. apud Athen. 13. p. 598. D. ubi λαύραι Macedonia tribuuntur, interpretes non male hoc nomen Latine reddidisse videtur lupanaria. Cf. Schweighäus. animadv. T. VII. p. 244.

Λάτινοι στέφανοι, v. supra Ἀντινόεως.

Μενδήσιοι, pisces pessimi saporis, ὧν οὐδ' ἂν μαινόμενος κύων γεύσαιο ἂν ποτε. v. Athen. 3. p. 118. F. Cf. Xenocrates de alimento ex aquatilibus c. ult. ubi videtur annumerari piscibus esu suavis. Putem eos nomen nactus esse a loco, ubi frequentissimi fuerint. Certe νομὸν Μενδήσιον memorat Herodot. 2. 42. et μύρον Μενδήσιον Athen. 15. p. 688. F.

Μόναυλος. Athen. 4. p. 175. E. ἡμῶν τῶν Ἀλεξανδρέων κατατρέχεις ὡς ἀμούσων, καὶ τὸν μόναυλον συνεχῶς ὀνομάζεις ἐπιχωριάζοντα παρ' ἡμῖν. v. infra φώτιγγες. Cf. Athen. 4. p. 174. B. Eustath. ad Il. σ. 494. Poll. 4. 75. Sic apud Plut. in Cæsare c. 52. memoratur ἀνὴρ Λίβως μοναυλῶν.

Μονόσχοι οἱ ὄρνεις ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἴγυπτον εἰσι, ἐξ ὧν οἱ μάχιμοι ἀλεκτρυόνες γεννῶνται, Geopon. 14. 7. 30.

Μορέα sive μορέη vocabatur ab Alexandrinis morus arbor, cum morum fructum sive σκάμινον dicerent μύρον. v. Athen. 2. p. 51. B. E. ubi plura hanc in rem disputantur. Cf. Diodor. Sic. 1. 34. Salmas. exercit. Plin. p. 328. A. Et μύρον quidem sic legitur 1 Maccab. vi. 34.

Νεκρόπολις Alexandria fuit προάστειον, ἐν ᾗ κηποί τε πολλοί, καὶ ταφῆ, καὶ καταγωγὰι πρὸς τὰς ταρχείας τῶν νεκρῶν ἐπιτελεῖται, teste Strabone 17. p. 795. A. Cf. p. 799. C.

Ὀσπριωνία, munus comparandorum leguminum. Ita quidem cum Budæo l. l. p. 377. B. et explico et scribo pro ospitatura sive ospratura. v. supra ἐλαιεμπορία.

Παγκαρπία erat Alexandria genus quoddam placentæ, ex itris contritis et cum melle coctis. v. Harpocration Mendesius apud Athen. 14. p. 648. B. Legitur hoc nomen in loco Anticlidis apud eund. 11. p. 473. C.

Παλιούρος, arbor pomifera, similis connaro, et diversa a paliuro Græciæ, ab Euripide memorata Cyclop. 393. v. Athen. 14. p. 649. sq. Plin. H. N. 13. 19. Columell. R. 7. p. 9. et Salmas. l. l. p. 729. E.

Πανεῖον in Attica fuit sacellum Pani sacratum (v. Strab. 9. p. 398. D.) sed Alexandria non solum hoc, verum etiam ὕψος τὴ χειροποίητον, στροβιλοειδές, ἐμπερές ὄχθῃ πετρῶδει, διὰ κοχλίων τὴν ἀνάβασιν ἔχον· ἀπὸ δὲ τῆς κορυφῆς ἔστιν ἀπιδεῖν ὅλην τὴν πόλιν ὑποκειμένην αὐτῇ πανταχόθεν, quæ sunt verba Strabonis 17. p. 795. B.

Περισσοχορηγία memoratur in lege Imperatorum Theodosii et Valentiniani, ubi de rebus Alexandrinæ civitatis agitur, in Codicis l. 11. tit. 27. l. 2. Verba sunt: “perissochoregiæ nomen penitus amputetur.” Ubi significari videtur insignis et modum excedens frumenti largitio. Cf. Budæi annotatt. in Pandectas p. 182. D.

Περίστυλον sive περιστύλιον esse locum columnis circumquaque septum, notissimum est. v. Vitruv. 6. 9. Cic. p. Domo c. 44. Sueton. Aug. 82. ubi Casaub. atrii partem interpretatur, sed ad c. 29. aream sub dio, columnis cinctam, quem locum etiam impluvium dictum et proprie atrium fuisse ait. Atque sic, vel de columnis ipsis, accipiendum videtur Ezech. xl. 17. περιστύλου κύκλῳ τῆς αὐλῆς. v. 18. αἱ στοαὶ τὸ περιστύλον τὸ ὑποκάτω. Cf. xlii. 3. et 5. In quibus locis omnibus est pars templi, ut 2 Maccab. iv. 46. pars regiæ, ubi Antiochus frigus captabat, prorsus ut Augustus apud Sueton. c. 82. Latius vero περιστύλον patet in loco 3 Maccab. v. 23. τὰ θηρία (elephantos) ὁ Ἑρμῶν (qui v. 4. ἐλεφαντάρχη vocatur) ἐν τῷ μεγάλῳ περιστύλῳ διεκίρει. Cum enim e v. 2. pateat, quingentos elephantos fuisse, qui vix exerceri possint in ulla domus alicujus parte: Bocharto hieroz. 2. 26. P. 1. p. 264. intelligi videtur Alexandria pars, vel platea, a columnis, quibus ambiebatur, περιστύλον appellata. Cujusmodi plateam in illa ipsa urbe his verbis describat Achilles Tatius 5. 1. στάθμη μὲν κίωνων ὄρθιος ἐκατέρωθεν ἐκ τῶν Ἡλίου πυλῶν ἐς τὰς Σελήνης πύλας.—ἐν μέσῳ δὲ τῶν κίωνων τῆς πύλης τὸ πεδίον, ὅδὸς δὲ διὰ τοῦ πεδίου πολλή, καὶ ἔνδημος ἀποδημία. Quem locum ita explicat: inter columnas illas tam latam fuisse plateam, ut pro campo haberi potuerit, in quo deambulatio fuerit peregrinationis species. (Bergerus vero per πεδίον forum intelligit.) Poterat etiam Strabonis 17. p. 795. B. verba afferre: κάλλιστον τὸ γυμνάσιον Alexandria, μείζονς ἢ σταδίαίς ἔχον τὰς στοὰς ἐν μέσῳ. quamquam gymnasium istud non intelligi per περιστύλον puto. Et p. 793.

Πλάτακας nominabant Alexandrini coracinos Niloticos. v. Athen. 7. p. 309. A. qui addit ἀπὸ τοῦ περιέχοντος, quæ verba olim cum Dalechampio intellexeram sic: ob

latam eorum figuram. Nunc placet Schweighäuseri T. iv. animadv. p. 305. interpretatio: nomine a toto genere petito, nomine generali, quod de toto genere latiorum piscium intelligendum videri poterat.

Πόλις ab iisdem κατ' ἐξοχὴν dicebatur Alexandria, ut Athenæ ab Atticis Ἀθῆναι. v. Eustath. ad Hom. Od. α. p. 1383. 5. et κ. p. 1650. 42. Sic legitur nomen 3 Maccab. iv. 11. 12. v. 24. etc. Sed res per se patet.

Σκυταλίδες—παρὰ Ἀλεξανδρεῦσι εἶδος καρίδων. Etymol. M. p. 720. 46. Nomen hoc iis datum videtur ab oblonga figura.

Υδραυλῖς, εἴτε τῶν ἐνταῦν αὐτὸ θέλει, εἴτε τῶν ἐμπνευστῶν, Ἀλεξανδρέως ἐστὶν εὐρημα, κούρεως τὴν τέχνην. Κτησίβιος δ' αὐτῷ τὸννομα. Athen. 4. p. 174. B. Cf. sequentia et Eustath. ad Hom. Il. σ. 494. p. 1214. 26. ed. Basil. De inventore consentit etiam Plin. H. N. 7. 37. item Hedylus in Brunck. analect. T. i. p. 484. n. iv.

Υπομνηματογράφος, commentariorum scriba, commentariensis. Fuit magistratus Ægyptius. v. Strab. 17. p. 797. C. ibique Casaub. qui idem vir doctus ad Sueton. Aug. 79. ostendit, Latine etiam dici a memoria. Commemorantur hypomnematographi in Cod. l. 10. tit. 31. l. 59. ubi de Alexandrinis agi videtur. Unde idein

nomen venit in versionem Alex. ut 1 Paral. xviii. 15. Jes. xxxvi. 3. ubi Hieronymus T. v. opp. p. 121. Latine reddit a commentariis. Cf. Budæi annotat. reliq. in Pandectas p. 339. B. et Salmas. ad Spartiani Adrian. 11. p. 107. qui interpretatur optionem (v. Digest. l. 48. tit. 20. l. 6. ubi commentariensis synonymum est), h. e. carceris præpositum. Eodem modo Scaliger ad Manil. 5. 538. p. 416. ed. Argent. 1655. 4.

Φυλάκῃα παρὰ Ἀλεξανδρεῦσι, τὰ ἐκμαγεῖα τῶν γυναικείων μολυσμῶν. Suid.

Φώτιγγες ab Alexandrinis dicebantur tibix ex loto factæ, h. e. ligni quodam genere, quod in Libya nascitur. v. Athen. 4. p. 182. D. et Eustath. ad Hom. Il. σ. 494. p. 1214. 22. ed. Basil. Sic Plut. de solert. anim. c. 3. κηλοῦνται μὲν ἑλαφοὶ καὶ ἵπποι σύριγγι καὶ αὐλοῖς, καὶ τοὺς παγούρους ἐκ τῶν χηραμῶν ἀνακαλοῦνται βιαζόμενοι ταῖς φώτιγγι. Ælian. H. A. 6. 31. τοὺς παγούρους φώτιγγι (ὄνομα δὲ ὄργάνου τοῦτο) αἰροῦσιν. In Plutarchi loco fortasse legendum est τοῖς φώτιγγι. Certe Athenæo semper est masculinum, non solum l. l. sed etiam p. 175. E. Ἰύβας Αἰγυπτίους φησὶ λέγειν τὸν μόνανλον Ὀσίριδος εἶναι εὐρημα, καθάπερ καὶ τὸν καλούμενον φώτιγγα πλαναύλον.—ἐπιχωριάζει γὰρ καὶ ὁ φώτιγγ αὐλὸς παρ' ἡμῖν, np. apud Alexandrinos.

His a me collectis videhamur posse acquiescere. Plura enim congerere nolui, cum alia quidem pateat pertinere ad res in una modo Ægypti parte, ut in agro Alexandrino, præprimis frequentes, sed quia his necessario nomen ab inquilinis imponendum fuit, aliis populis cum re ipsa ignotum, vix ideo putari posse peculiaris cujusdam dialecti partes, qualia sunt etiam in mea collectione, ut Ἀντινόσιος στέφανος, ἡμήνηρος, Μενδήσιοι, etc. alia vero appareat toti Ægypto communia fuisse, neque adeo, cui potissimum Græcorum in Ægypto degentium civitati nomen quodque debeatur, definiri a quoquam posse: cujus generis vocabula paragrapho sequenti collegi.

Multo magis, si possem, referre huc cuperem proverbia Alexandrinorum. Et sane non solum Seleucus, grammaticus Alexandrinus, composuerat libellum περὶ τῶν παρ' Ἀλεξανδρεῦσι παροιμιῶν,¹ sed etiam Plutarchus.² Neuter vero ad nostra tempora pervenit. Nam Seleuci opus prorsus perisse consentaneum est. Illud autem opusculum, quod Plutarchus in cod. aliquo Florent. tributum³ primus Gr. edidit Gronovius,⁴ deinde Wytenbachius quoque et Huttenus suis Plutarchi operum editionibus adjunxerunt, ipso Gronovio iudice Alexandrini cujusdam grammatici opusculum est, non Plutarchi, neque proverbia Alexandrinis propria continet. Ego quidem certe nihil in iis, quod Alexandrinum putari posset, reperi, nisi nr. 111. ὁπισάμβρο. ἐπὶ τῶν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐν τοῖς πράγμασι προβαίνοντων αἰεὶ παρὰ τὸ ὀπίσω βαίνειν. E qua tamen interpretatione satis patet, cum Wytenbachio legendum esse ὁπισαμβά. Accedit Eustath. ad Hom. Il. λ. p. 862. 5. ἐν τῷ κατά στοιχείον λεξικῷ καὶ ὁπισαμβά εὐρηται, ἡ εἰς τοῦπίσω ἀναχώρησις.—nr. vi. κλειτοριάσεις. ἐπὶ τῶν παιδευατούτων. Cf. Hesych. et Suid.—nr. xv. ἀρίστα χαλδὸς ὀλφεῖ. Cf. supra κέροισος.

De mensibus Alexandrinorum vid. la Nauze rapport de l'ancien calendrier des Alexandrins avec le calendrier Julien des Romains; in Mem. de l'Académie des Inscriptions T. xvi. p. 188. sqq. Cf. Noris in libro, quem infra §. 10. not. 9. laudavi.

Quæ de Alexandrinorum et scribendi et pronunciandi ratione olim collegeram, ea, cum etiam reliquis Græcis Ægyptum habitantibus usitata fuisse viderentur, quamvis non omnia certa esse scirem, in paragraphum sequentem conjicienda existimaui.

Denique de structura verborum nova et insolenti, qua et ipsa scimus interdum magnam dialecto alicui proprietatem conciliari, commodius, opinor, dicetur §. 11.

§. 10. Quæ in prima hujus libelli editione ex antiquis scriptoribus collegeram verba Ægyptiis usitata, ea posthac valde quidem auxi, neque istius consilii ullo modo me poenitet. Nam Alexandriam, præter Macedonas et Judæos aliosque fortassis, imprimis ab Ægyptiis fuisse habitatam, et ex horum lingua non pauca in Alexandrinam fluxisse, mihi quidem videtur esse sententia non modo probabilis, sed certa, quam etiam eo confirmari puto, quod a grammaticis aliisque scriptoribus veteribus dialectus Ægyptia et Alexandrina pro una eademque nonnunquam putari reperiuntur.⁵ Postquam vero conferre potui libros Crozii,⁶ Scholzii,⁷ Schowii,⁸ imprimisque Jablonskii,⁹ diligentissime illos scriptos, nolui actum agere, verum ex iis, quæ proprie Ægyptia esse constaret, ea tantum huc congerenda censui, quæ in versione V. T. Alex. reperiri vel in dialectum Alex. migrasse scirem, aut de quibus possem Jablonskii maxime collectioni aliquid addere; quæ autem scriptores veteres Ægyptiis quidem usitata fuisse dicunt, sed quæ apparet origine esse Græcæ, nec nisi compositione, vel notione, vel aliis modis a reliquorum Græcorum consuetudine aliena, ea, si quidem mihi innotuissent, recensere omnia volui, tanquam ad institutum nostrum recte referenda.

Prioris generis hæc sunt:

¹ V. Suid. in Σίλωνος.

² V. Lamprias de scriptis Plutarchi nr. 139. in Fabricii bibl. Gr. Vol. v. ed. Harles. p. 164.

³ Ibi in fine libelli adduntur hæc: Πλουτάρχου παροιμίαι, αἷς Ἀλεξανδρεῦσι ἔχοντο. Sed in Lampriæ catalogo librorum Plutarchi dicitur eodem prorsus modo libellus ejus inscriptus fuisse, quo Seleuci opus inscriptum supra retuli.

⁴ In præfatione tomo decimo thesauri antiquitatum Gr. præmissa.

⁵ Sic μόνανλος, de quo §. 9. exposui, Polluce 4. 75. auctore fuit εὐρημα Αἰγυπτίων, sed ab Athenæo 4. p. 174. B. Alexandrinis frequens fuisse dicitur. Aliud, et luculentius, ni fallor, hanc in rem exemplum paulo post apparebit in v. ὀπίσω. it. in v. ζύθος.

⁶ V. Lexicon Ægypt.-Lat. ex veteribus illius linguae monumentis collectum et elaboratum a Maturino Veyssiere la Croze, quod in compendium redegit Chr. Scholz. Notulas quasdam et indices adjecit Car. Godofr. Woide. Oxon. 1775. 4.

⁷ V. ejus Expositio vocabulorum Copticorum, in Repert. für bibl. und morgenländ. Literatur T. xiii. (Lips. 1783. 8.) p. 1—31. qui tamen, ut nunc constat, sua fere omnia Jablonskio debuit, de cujus opere dixi not. 9.

⁸ V. Charta papyracea Gr. scripta Musei Borg. Velitris, edita a Nic. Schow cum annotatione crit. et palæogr. Rom. 1788. fol.

⁹ Præter alias, quibus Jablonskii res et linguam Ægyptiorum illustravit, commentationes, maxime huc pertinent ejus Pantheon Ægyptiorum, Frcf. ad Viadr. 1750—1752. 8. partibus tribus constans, et Collectio et explicatio vocum Ægyptiacarum, quarum mentio apud scriptores veteres occurrit, quæ complet V. i. opusculum Jablonskii, ab Jona Guil. Te Water editorum, Lugd. Bat. 1804. 8. Cf. V. ii. (1806.) p. 308—354. ubi sunt observationes, quas ipse Jablonskii adscripsit exemplo Panthei Ægypt. Add. Deyling. Obs. sacr. P. iii. p. 183. sq. et Nic. Averanii diss. de mensib. Ægyptiorum, adjectis notis Henr. Noris, curante Ant. Franc. Gorio primum edita Florent. 1737. 4. quæ tamen non nisi rationem astronomicam spectat.

'Αθήρα' βρώμα διὰ πυρῶν καὶ γάλακτος ἡψημένον παρ' Αἰγυπτίοις. Hesych. et Phavorin. Jonas quidem, ut Hellanicum, ἀθήρα dixisse, Atticos autem ἀθήρη, docuit Valckenar. ad Theocrit. Adon. p. 204. e lexico Sangermannensi MSto. Sed Schol. Aristoph. Plut. 673. præcipit, Atticos dicere ἀθήρη, ἄoles ἀθήρα, communem dialectum vel potius linguam ἀθήρα. Quæ si vera sint, cum supra viderimus multos Dorismos immixtos fuisse dialecto Alex. vix dubitaverim statuere, per Ægyptios apud Hesych. et Phavor. maxime intelligendos esse Alexandrinos. Certe Galenus l. 2. ad Glaucon. c. 12. T. x. p. 390. ed. Charter. diserte: ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀθήραν ἐσθίουσι. Cf. Biellii novus thes. philol. P. 11. p. 40.

Αἰλάμ, porticus. Legitur Ezech. xl. 6. et sæpius. v. Jablonsk. opusc. T. 1. p. 85. qui ex eo derivari posse iudicat nomen θάλαμος.

Ἀμοῦν, Jupiter. v. Herodot. ii. 42. et Plutarch. de Is. et Osir. c. 9. Hinc Jer. xvi. 25. מֹנֵן מֹנֵן et Ezech. xxx. 15. מֹנֵן מֹנֵן et Nahum. iii. 8. מֹנֵן מֹנֵן in quorum locorum primo interpretes Alexandrini habent τὸν Ἀμμῶν τὸν υἱὸν αὐτῆς, in secundo πληθος Μέμφως, et v. 14. pro מֹנֵן ἐν Διοσπόλει, h. e. Thebis in Ægypto superiore, in tertio denique μερίδα Ἀμμῶν. v. Jablonski pantheon Ægypt. 2. 2. et T. 1. opusc. p. 85. 162. sqq.

Ἄπης, alius Ægyptiorum deus, de quo accurate disseruit Jablonski panth. Æg. 4. 2. Interpretes Alexandrini nomine Ἄπης reddidisse videntur Hebr. עֲבִיר Jer. 26 (46)

15. Nam pro עֲבִירָא עֲבִירָא in Græcis est διατὶ ἐφυγεν ἀπὸ σοῦ ὁ Ἄπης, ὁ μὲν σῶς ὁ ἐκλεκτός σου; sed Eichhornius l. 1. p. 346. præeunte, ut videtur, Michaelē in Supplem. ad Lexica Hebr. p. 870. et 1738. conjicit, eos pro עֲבִירָא legisse עֲבִירָא, ut ὁ Ἄπης sit עֲבִירָא. Cf. quos Biellius laudavit in novo thes. philolog.

Ἀρτάβη, μέτρον Μηδικὸν σίτρον, Ἀρτικός μέδιμνος. Hesych. Cf. Herodot. 1. 192. et Eustath. ad Odyss. τ. p. 1854. 12. qui vocant Περσικόν. Sed Schol. Aristoph. ad Acharn. 108. atque inde Suid. et Phavor. in v. ἀχάνη ἀχάνη μέτρον ἐστὶ Περσικόν ὥσπερ ἡ ἀρτάβη παρ' Αἰγυπτίους etc. Hinc non solum Relandus de hoc nomine exposuit in diss. de veteri lingua Persarum, (diss. misc. P. 11. p. 134—136.) sed etiam qui vocabula Ægyptia tractarunt, in his Jablonsk. v. i. opusc. p. 39. sq. et in libello, qui inscribitur, Remphah, Ægyptiorum deus, ab Israelitis cultus, nunc ex lingua et antiquitate Ægyptiaca erutus et illustratus, Berol. 1731. 8. p. 54. (Vol. II. Opusc. p. 43.) ubi dicit, Ægyptiace vocari ΕΡΤΩΒ. Cf. Hodius l. 1. p. 116. imprimisque Villosion troisième lettre sur l'Inscription Grecque de Rosette; in Millini magasin encyclopédique No. 7. an xi. p. 321. sq. et p. 344—347. etiam p. 361. Scilicet videtur hoc mensuræ genus una cum nomine Persicum origine esse, deinde vero a Persis in Ægyptum inductum. Legitur in epistola Cyri apud Joseph. archæol. 11. 1. in hist. draconis v. 3. in versione Alex. pro Hebr. עֲבִירָא Jes. v. 10. (ad q. 1. vid. Hieron. T. v. opp. p. 22. G.) in Inscriptione Roset. l. 30. apud Aristot. œcon. lib. 2. fere medio, et Polyæn. strateg. 4. 3. 32. (v. interpp. Hesych.) it. in Justiniani edict. 13. c. 6. 22. 23.

Ἄστυ h. l. non prætermittendum est ob hæc verba Diodori Sic. 1. 28. τοὺς Ἀθηναίους δὲ φασιν (Ægyptii) ἀπολοῦναι εἶναι Σαῖτων τῶν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ περὶ τῶν τῆς οἰκονομίας ταύτης φέρειν ἀποδείξεις παρὰ μόνους γὰρ τῶν Ἑλλήνων τὴν πόλιν ἄστυ καλεῖσθαι, μετενηνεγμένης τῆς προσηγορίας ἀπὸ τοῦ παρ' αὐτοῖς Ἄστεος. v. quos Te Water laudat ad Jablonsk. opusc. T. 1. p. 40.

Ἀτταγὰς Αἰγυπτίας memorat Clemens Alex. pædag. 2. 1. p. 140. C. inter alias aves. Utrum vero epitheton Αἰγυπτ. additum sit, ut pateat, id genus avium non nisi in Ægypto reperiri, atque adeo nomen quoque esse Ægyptium, an ut intelligatur, Ægyptias attagas præstantiores iis esse, quas Attici ἀτταγὰς appellant, non ego dixerim.

Ἄχι sive ἀχι lingua Ægyptiorum omne quod in palude virens nascitur, appellari, testatur Hieronymus, ad Jes. xix. 7. (ubi Gr. interpres pro Hebr. חִיטָּא posuit τὸ ἄχι τὸ χλωρόν) T. v. opp. p. 78. G. Sic Hesych. ἄχι - χόρ-τῃ χλωρῇ. Sed Gen. xli. 2. 18. ubi, ut Sirac. xl. 16., et ἄχι et ἄχει scribitur, legitur pro Hebr. חִיטָּא. Plura collegerunt Jablonsk. Vol. I. opusc. p. 45. sq. et Vol. II. (np. in diss. v. de terra Gosen) p. 159. sq. et quos ad

utrumque locum Te Water, et ad Hesychium interpretes laudarunt. Add. Hod. l. 1. p. 118. et Ilgen Jobi natura et virtutes p. 26. Nam Job. viii. 11. חִיטָּא ab Alexandrinis redditur nomine βοῦτομον, a Theodotione autem ἀχι.

Βάτον et βάις, ramus palmæ. Illud legitur in Symmachi versione Cant. vii. 8. 1 Maccab. xiii. 51. Jo. xii. 13. βάις autem apud Porphy. de abstinent. 4. 7. ubi βάις est accusativus pluralis. Sed adjectivum βάινος habet idem Symmachus Gen. xl. 16. κατὰ βαῖνά. Malim βάινα. Nam femininum βαῖνη, quod pro ῥάβδος βαῖνη, virga palmæ, accipiendum esse docuit Salmas. ad Achill. Tat. Erot. 4. 13. extat 1 Maccab. xiii. 37. v. omnino interpp. Hesych. in v. βαῖς, et Jablonsk. Opusc. T. 1. p. 48. sq. Biel. in novo thes. philolog. et Fischer. de vitis lexicor. N. T. p. 18—21.

Βάρις in versione Alex. arcem vel palatium significat, ut 2 Paral. xxxvi. 19. apud Aquilam Prov. xviii. 19. et Theodotionem Jes. xxiii. 13. Eodem modo Daniel apud Josephum archæol. 10. 11. 7. ἐκδοθήσεται ἐν Ἐκβατάνους τοῖς Μηδικοῖς βάριν, εὐπρεπέστατον τι κατασκευάσμα καὶ θαυμασίως πεποιημένον. 11. 4. 6. ἐν Ἐκβατάνους, τῇ βάρει τῇ ἐν Μηδίᾳ. Cf. Hieron. epist. ad Princip. T. III. opp. p. 73. 11. De castello munito apud eundem Joseph. legitur ibid. 15. 11. 4. de bell. Jud. 1. 3. 3. 1. 5. 4. Sed Herodotus 2. 96. hoc nomine apud Ægyptios significari ait navigium quoddam fluviatile. Etiam Gregor. Corinth. p. 247. eumque secutus Phavorinus, βάρεις interpretatur τὰς ναῦς, sed male Ionibus tribuit. Utramque notionem afferunt Ammonius p. 29. βάρεις ἐστὶν Αἰγύπτιον πλοῖον. λέγεται δὲ καὶ ἡ μεγάλη οἰκία. Hesych. βάρεις πλοῖον, ἡ τεῖχος, ἡ στοὰ, ἡ πύργος. Et Tzetzes ad Lycophr. 747. βάρεις νῦν μὲν τὸ πλοῖον σημαίνει. σημαίνει δὲ καὶ θρόνους, πύργους, αὐλὰς, στοὰς, καὶ τοίχους. Quemadmodum autem hi duo nullam linguæ Ægyptiæ mentionem faciunt, ita Euripides Iphig. in Aul. 297. simpliciter dixit βαρβάρους βάριδας. Ac sane Æschylus Pers. 553. et 1080. eo nomine de Xerxis classe utitur, et Scholiastes ibi Persicæ linguæ illud vindicat, βάριδας naves dici tradens ἀπὸ τῆς Βάρειος, ἥτις ἐστὶ πόλις Περσίδος. Quare hoc quoque nomen, ut nomen ἀρτάβη, origine quidem Persicum, deinde vero ad Ægyptios translatus putaverim. Certe non tantum in rebus Ægyptiorum memoratur, ut de sacra navi Isidis a Plut. de Is. et Osir. c. 18. τὴν Ἰσιν ἀναστρεῖν (Horum, filium) ἐν βάριδι παπυρίνῃ, τὰ ἔλη διεκπλέουσιν. ὅθεν οὐκ ἀδικεῖσθαι τοὺς ἐν παπυρίνοις σκάφει πλέοντας ὑπὸ τῶν κροκοδείλων. Cf. Porphy. apud Euseb. præp. evang. 5. 10. p. 198. B. de navibus, quibus in pugna Actiaca contra Octavianum classem Cleopatras utebatur, a Propert. 3. 10. 44., de Charontis cymba a Diodoro Sic. 1. 96. Leonida Tarentino in Bruckii analect. t. i. p. 235. n. lix. et Diodoro Zona ibid. t. ii. p. 81. n. vii. Atque idem Æschylus Suppl. 880. habet Αἰγυπτίαν βάριν. Cf. Herodot. 2. 41. Sed etiam in rebus Asiæ, ut de navi, qua Pythius s. Pytheas in sepulcro versans quotidie cœnam sibi advehi jussit, apud Plut. in fine libelli de mulierum virtutibus. Sic ab Josepho archæol. 1. 3. 6. ad illam navem, qua Noachus cum suis servatus est, alluditur. v. quos præterea laudant Jablonsk. vol. i. Opusc. p. 50. et interpretes Hesychii. Ceterum usum et agilitatem baridum describere videtur Achill. Tat. Erot. 4. 12. quanquam nomine βάρεις non utitur.

Βαρκῶν βοράνη τις ἐν Αἰγύπτῳ. Hesych. et Phavor. Ab Jablonskio prorsus prætermisum est, forsitan quod illud vel non Ægyptiacum, vel corruptum putaret. Cognatum videtur βαρκηνίμ Jud. viii. 16. ubi in Cod. Oxon. e Symmachi versione, opinor, est τριβόλοις. Cf. Hesych. in v. βαρκακῆσιν ibique interpp. et Biel. in novo thes. philolog.

Εἰκτών. Iis, quæ Jablonsk. in Panth. Ægypt. 1. 4. 6. et t. i. opusc. p. 64. exposuit, add. Jo. Gottlob Guil. Duncellii ΕΙΚΤΩΝ Ægyptius s. de Ictonis, dei Ægyptiorum, nomine et numine, in Misc. Lips. Nov. vol. x. P. i. p. 7—32.

Ζῆθος erat genus potionis, e frugibus, imprimis ex hordeo, et aqua confectum, quo maxime utebantur Ægyptii pauperiores. v. Diodor. Sic. 1. 34. Dion Academicus apud Athen. 1. p. 34. B. Hieron. ad Jes. xix. 10. ubi hoc nomen in versione Alex. legitur, t. v. opp. p. 78. H. Cf. Hod. l. 1. p. 119. et qui laudantur in Jablonskii Opusc. t. i. p. 76—79. qui etiam e Cod. MS. Gothano attulit præceptum περὶ Ζῆθων ποιήσεως. Add.

Jo. Henr. Meibom. de cerevisiis veterum (in Gronovii thes. ant. Gr. t. ix.) c. 4. qui opportune p. 558. monet, *ζύθον* a Galeno aphorism. 2. 20. ad Alexandrinorum in *Ægypto* diætam referri. Sic Strabo 17. p. 799. B. τῷ ζύθῳ τὸ πολὺ φύλον χρῆται τῶν Ἀλεξανδρέων.

Θαλαμηγός, θαλαμηπόλος, θάλαμος, v. supra αἶλαμ et infra παστοφόροι.

Θήρα solebat ab *Ægyptiis* vocari far. v. Hieron. quæst. ad Gen. xlv. 21. t. iii. opp. p. 147. A. Cf. Hod. l. l. p. 120. Jablonsk. l. l. p. 13. sqq. Ita legitur vocabulum Ps. cxxxi. 15.

Κάλυμνος· ὁ ἐν Αἰγύπτῳ σῖτος· ἀντὶ τοῦ καλίμνιος. Etymol. p. 486. 25. et Phavor. apud quem et Suidam ultimum scribitur καλύμνιος. Rectius, iudice Sylburgio. v. Strab. 10. p. 489. B. C. ubi Demetrius Scepsius auctor est, Calymnam esse unam e Sporadibus. Quæ fortassis est causa, cur Jablonskius vocabulum καλύμνος omiserit.

Κόνδν, quod proprie Persici poculi genus erat, (v. Reland. diss. misc. P. i. p. 218. sq.) ab Hesychio autem simpliciter ποτήριον βαρβαρικόν appellatur, *Ægyptiis* quoque in usu fuisse, recte Hodijs l. l. p. 115. ex eo colligere videtur, quod apud Athenæum 11. p. 478. A. Nicomachus illud commemorasse legitur in libro περὶ ἐσσην Αἰγυπτίων. Præterea extat in versione Alex. Gen. xlv. 2. Jes. li. 17. 22. Jablonskius illud prætermisit, utpote a consilio suo alienum. Sed cf. Biel.

Κοσύμβη vel κοσύμβη, quod Pollux 2. 30. simpliciter negat Atticum esse, et pro quo dici κρώβυλος jubet, ab Hesychio et Phavorino explicatur verbis ἐγκόμβωμα, καὶ περίζωμα Αἰγύπτιον. Et sane in versione Alex. legitur κόσμβος Jes. iii. 18. et οἱ κοσυμβωτοὶ τῶν χιτῶνων Exod. xxviii. 35. ubi cod. Alex. κόσμβοι. Cf. v. 4. Omnino v. interpp. Hesych. et Biel. Nam Jablonskius nec hoc habet.

Μαῦν τὸ ὕδωρ παρ' Αἰγυπτίους. ἐξ οὗ καὶ Μαῦση. Suid. et Phavorin. apud quem tamen μῶν legitur. Eadem, quæ Suidas, tradunt Clemens Alex. str. 1. p. 343. C. aliique. Sed Josephus archæol. 2. 9. 6. habet μῶ, Philo de Mose, t. ii. opp. p. 83. 21. μῶς. v. omnino interpp. Hesychii in v. μῶν, et Jablonsk. Opusc. t. i. p. 152—158.

Νομοὶ dicebantur præfecturæ oppidorum, in quas dividebatur *Ægyptus*. v. Plin. H. N. 4. 5. Herodot. 11. 164. Diodor. Sicul. 1. 54. qui tamen 1. 73. Gr. esse ait hoc vocabulum. Cf. Hieron. ad Jes. xi. 15. et xix. 2. t. v. opp. p. 45. A. et p. 78. B. Sæpe illud sic legitur apud Herodot. ut 2. 42. etc. in versione Alex. Jes. xix. 2. 1 Maccab. x. 30. 38. xi. 34. 57. et 3 Maccab. iv. 3. Multa de eo disputavit Jablonsk. l. l. p. 169—176. et *Ægyptium* origine esse ostendit. Add. Biel. l. l. P. ii. p. 390. sq.

Οἶφι sive οἶφι μέτρον τι τετραχοῖνικον Αἰγύπτιον. Hesych. apud quem tamen editur οἶφιν, apud Phavorin. adeo οἶφιον. Ezech. xlv. 13. ed. Ald. habet ὄφι, et Hieronymus in codd. suis invenerat ὄφι, quod ipse corrupte scriptum esse intellexit in commentario ad h. l. t. v. opp. p. 468. C. Idem ad Zachar. v. 6. t. vi. p. 200. H. recte observat, mensuram, quæ apud Hebræos dicitur Ephā, עֲפָה, crebro a LXX. in οἶφι verti. Atque sic legitur Num. xxviii. 5. Jud. vi. 19. Ruth. ii. 17. quanquam h. l. all. habent οἶφει, sed Ezech. l. l. in cod. Vatic. est οἶφι, ut apud Clem. Alex. str. 2. p. 382. D. Eandem fere scribendi varietatem vidimus in ἄχι, et *Ægyptii* gaudebant nominibus in Iota desinentibus. Sic Ἄθυρι vel potius Ἀθυρί habet Plut. de Is. et Osir. c. 56. ἴρι ibid. c. 10. κῶφι ibid. c. 52. et 80. ὄμωμι c. 46. quod genus herbæ Jablonskius non attulit. De οἶφι v. Hod. l. l. p. 113. Jablonsk. Panth. *Ægypt.* P. ii. p. 229. et t. i. opusc. p. 182. sq.

Πάπειρος· τοπάσειεν ἂν τις Αἰγύπτιον εἶναι τοῦνομα· πολὺ γὰρ κατ' Αἰγύπτου πλάζεται. (Pauw. vult πλάττεται.) ἡμεῖς δὲ βίβλον ἐροῦμεν. Phrynich. p. 132. Sed ubicunque hæc planta, aut charta inde confecta memoratur, πάπυρος scribitur, non πάπειρος, ut apud Plin. H. N. 13. 11. Antipat. Thessalonic. in Brunckii analectt. t. ii. p. 112. n. xiii. quod epigramma, omisso auctoris nomine, Suidas attulit, Job. viii. 11. et in ed. Ald. Exod. ii. 3. Cf. supra in v. βάρις. Omnino præter Hodijs l. l. p. 117. Jo. Godofr. Ungerum in diss. de papyro frutice ad Jes. xix. 7. Lips. 1731. edita, et Jablonskium 4. i. opusc. p. 197. sq. legenda est Nic. Schowii præf. ad Chartam papyraceam p. iv.—xxii.

Πυραμῖς, quod nonnulli, perperam quidem, e lingua Gr. explicare voluerunt, quid significet, satis notum est. In versione Alex. non legitur, nisi 1 Maccab. xiii. 28. De etymo v. Jablonsk. l. l. p. 219—225.

Πυργόβαρις (quod Bochartus hieroz. P. ii. extr. recte refert inter vocabula semi-*Ægyptia*. Cf. supra βάρις.), turris munita, munitio turrita. Hesych. et Suid. πυργοβάρις· προμαχεῶνες. Suidas addit: οἱ ὀχυρώτατοι τῶν πυργῶν, ἡ τεῖχη ὀχυρά. Legitur Ps. cxxi. 7.

Ρεμφάν (quod codex Alex. etiam Act. vii. 43. pro 'Ρεμφάν habet) sive 'Ρεφάν apud *Ægyptios* nomen Saturni fuisse, Hodijs l. l. p. 115. alique multi demonstrare conati sunt. Legitur nomen Amos. v. 26. pro Hebr. מֶלֶךְ. Cf. Chr. Zoega diss. de Molech et Chiun Israelitarum, Lips. 1686. et Gottlieb Jahn diss. i. ii. de מֶלֶךְ Amos. v. 26. Viteb. 1705. Rectiora vero Jablonskius docuit in libello, quem jam supra in v. ἀρτάβη laudavi, repetito in Opusc. T. ii. (1806.) p. 3—72. Interpretatur enim dominum sive regem cæli, h. e. solem. Cf. Opusc. T. i. p. 230. sq.

Σινδών, ἔστιν Αἰγυπτία μὲν, περιβόλαιον δ' ἂν εἴη τὸ νῦν δίκροσσον καλούμενον. Poll. 7. 72. qui cum addit, εἴρηται δὲ πού καὶ τελαμῶν σινδονίτης, videri potest in mente habuisse hæc Herodoti 2. 86. κατελίσσονται τὸ σῶμα (τοῦ νεκροῦ) σινδόνας βυσσίνης τελαμῶσι. Nam proprie σινδών est linteum tenuissimum, e quo vel fasciæ et lora, vel vestes conficiebantur. Atque sic quidem legitur Jud. xiv. 12. et in Cod. Alex. etiam v. 13. it. Prov. xxxi. 24. et Marc. xiv. 51. v. Jablonsk. Opusc. T. i. p. 297—300. et Heupel. ad Marc. l. l. De fasciis autem, vel omnino de linteo rudi neque in formam vestimenti palliive redacto est Matth. xxvii. 59. et Herodot. l. l.

Σύριγγες, auctore Ammiano Marcell. 22. 15. fuere subterranei quidam et flexuosi secessus, quos, ut fertur, periti rituum vetustorum—penitus operosis digestos fodiis, per loca diversa struxerunt; et excisis parietibus, volucrum ferarumque genera multa sculpsērunt, quas hieroglyphicas literas appellarunt. Et 17. 7. cavernas minutas terrarum Gr. syringas appellari ait. Sed cum de talibus cavernis vocabulum legitur, vix dubitandum est quin ex *Ægyptiaca* lingua sit derivandum. Certe *Ælian.* H. A. 6. 43. σύριγγας μὲν Αἰγυπτίας, inquit, ἄδουσιν οἱ συγγραφεῖς, ἄδουσι δὲ καὶ λαβυρίθους τινὰς Κρητικούς. Et 16. 15. ubi de formicis Indicis exponit: περιόδους τινὰς, καὶ, ὡς εἰπεῖν, σύριγγας Αἰγυπτίας, ἡ λαβυρίθους Κρητικούς, σοφία τινὶ ἀπορρήτῳ διατρήσαντες οἰκεία ἑαυτοῖς ἀπέφηναν. Synesius' epist. 104. p. 246. ὅρος ἐστὶν ἡ Βομβάλα κοῖλον—καὶ τινες αὐτὸ παρὰ τὰς Αἰγυπτίων ἐξήραζον σύριγγας. Pausan. 1. 42. p. 101. ed. Kühn. ἐν Θήβαις ταῖς Αἰγυπτίαις διαβάσει τὸν Νεῖλον, πρὸς τὰς σύριγγας καλουμένας. A Strabone 17. p. 808. A. ejusmodi via, non subterranea quidem, at operta et flexuosa, vocatur σύριγγ· σκολιά. Quibus omnibus aliisque veterum testimoniis (v. Jablonski de Memnone Græcorum et *Ægyptiorum*, Frcf. ad Viadr. 1753. 4. p. 63. sqq.) moveor ut credam, quod Jablonsk. in Panth. *Ægypt.* 5. 5. 17. P. iii. p. 181. scripsit, nomen σύριγγ· originem *Ægypto* debere. Saltem hæc sententia multum præferenda videtur opinionii Bocharti hieroz. P. ii. 4. 22. p. 599., qui nominis σήραγγ· (ita enim, σήραγγας, vocat, quanquam laudato *Æliani* loco H. A. 16. 15.) radicem esse dicit Phœnicium verbum שִׁרְיָן, perplexum esse. Ceterum σήραγγ· non modo in epigrammate ἀδεσπότη· cxxviii. in Brunckii Analect. T. iii. p. 176. et apud Aristot. H. A. 5. 15. legitur, sed etiam in Platonis Phædone T. i. opp. p. 110. A. et Timæo T. iii. p. 70. C.

Σχοῖνος· μέτρον γεωργικόν, ὡς φησιν Ἡρόδοτος ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν ιστοριῶν. Suid. ὁ σχοῖνος ἑκαστός, μέτρον ἐὼν Αἰγύπτιον, ἐξήκοντα στάδια. Herodot. 2. 6. Etiam Hermodenes περὶ μεθόδου δεινός. 1. 2. σχοῖνον vocat Αἰγύπτιον ὁδοῦ μέτρον. Nec dissentit Hieron. ad Joel. iii. 18. T. vi. opp. p. 56. D. Sed Athen. 3. p. 122. A. et Callimachus apud Plut. de exil. c. 10. atque, ut videtur, Plinius H. N. 6. 26. dicunt Persicum, Eustathius autem ad Odys. τ. p. 1854. 37. simpliciter λέξιν ἐθνικήν. Et Jablonsk. T. i. opusc. p. 335. certi quidpiam constituere vix ausit. Ceterum notio illa vocabulo tribui fortassis potest Jer. xviii. 15. et Ps. cxxxviii. 3. Cf. Hod. l. l. p. 119. et Biel. In proverbii Alexandrinis, quæ Plutarcho tribui supra ostendimus, huc pertinet lxxxv. illustratum ab Erasmo chill. 4. 3. 22.

Υονθομφανήχ, quod Gen. xli. 45. legitur, Ptolemæo-

rum temporibus in Ægyptiorum lingua idem significasse, quod מִצְרַיִם Mosis ætate, non improbabili-
ter existimat Hodius l. l. p. 114. laudans hanc in rem locum
Josephi archæol. 2. 6. 1. ubi nomen istud apud Ægypti-
os indicare ostendit κρυπτῶν εὐρετήν. Sed Hieron.
quæstt. Hebr. T. iii. opp. p. 146. E. et de nom. Hebr.

Hæc de priore vocabulorum Ægyptiacorum genere sufficiant. Quæ autem origine Gr. erant, sed, cum
postea novam notionem formamve in Ægypto accepissent, a grammaticis aliisque scriptoribus antiquis Ægypti-
a nominantur, sunt fere hæc :

Ἀλήθεια fuit ἀγαθία περὶ τὸν αὐχένα ἐκ σαπφείρου
λίθου, quod gestabat senior idemque princeps sacerdotum
Ægyptiorum et summus iudex, auctore Æliano V. H.
14. 34. Sic Diodor. Sic. 1. 48. τὸν ἀρχιδικαστὴν de-
scribit ἔχοντα τὴν Ἀλήθειαν ἐξηρημένην ἐκ τοῦ τραχήλου,
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπιμύουσας. Et c. 75. ἐφόρει δ' οὗτος
περὶ τὸν τράχηλον ἐκ χρυσοῦς ἀλύσειος ἡρημένον ζῶδιον
τῶν πολιτελῶν λίθων, ὃ προσηγόρευον Ἀλήθειαν. τῶν δ'
ἀμφισβητήσεων ἤρχοντο, ἐπειδὴν τὴν τῆς Ἀληθείας εἰκόνα
ὁ ἀρχιδικαστὴς προσθεῖτο. Videtur ergo non solum verita-
tis, sed etiam justitiæ imago fuisse. Cui cum simile
fuisse appareat illud, quod in pectorali summi sacerdotis
Judæorum fuit, ⲙⲁⲣⲁⲓ appellatum, Marshamus can.
chron. p. 316. Spencerus de legib. Hebræor. ritual.
p. 1337. sqq. ed. Lips. 1705. 4. Hodius l. l. p. 113.
aliique inde factum esse observarunt, ut interpretes
Alexandrini vocabulum illud Hebr. fere nomine ἀλήθεια
redderent, ut Exod. xxviii. 26. Levit. viii. 8. Deut. xxxiii.
8. Cf. Sirac. xlv. 10. Witsius vero in Ægyptiacis, p. 253
—261. utriusque diversitatem demonstrare conatus est.
Neque ille non habet, quo nitatur. Sed tamen ejus
argumenta, ut alterum alteri simile fuisse, et interpretes
Gr. nomine ἀλήθεια propter hanc ipsam similitudinem
pro Thummim usos esse negemus, efficere non possunt.
v. Fr. Sam. de Schmidt de sacerdot. et sacrificiis Ægypti-
acorum, Tubing. 1768. 8. p. 38—43.

Ἀρουρα, genus mensuræ, de quo Suidas in ἀρουραῖα
μάντις simpliciter scripsit hæc : ἡ δὲ ἀρουρα πόδας ἔχει ὡς
quod interpretamentum secutus Budæus de asse et partib.
ejus, l. iv. p. 382. ed. Colon. 1528. 8. hæc addit : " id
est, octo ulnas et trientem, vel passus decem, ita ut ulnam
pro senis pedibus, et passum pro quinis accipiamus." Sed
Herodotus 2. 168. ἡ ἀρουρα, inquit, ἑκατὸν πήχεων
ἔστι Αἰγυπτίων πάντη. ὃ δὲ Αἰγύπτιος πήχυς τυγχάνει
ἴσος ὢν τῷ Σαρύρ. Itaque ἀρούρης latus quadratum
habuit 120 cubitos Romanos, sive 180 pedes Rom. (v.
Eisenschmid. de ponder. et mensuris 3. 3. extr.) et com-
parari ἀρουρα potest cum πλέθρῳ Græcorum, quod cum
Latine reddi soleat nomine jugerum, manifestum est,
Ameilhonum in Eclaircissement sur l'inscription Grecque
du monument trouvé à Rosette, Paris An XI. (1803.)
4. p. 69. nomine ἀρουρα non male dicere fere idem signi-
ficatum fuisse, quod Latino jugerum. Scilicet præter
Herodotum ἀρουρα sic legitur in illa ipsa Inscript. Roset.
lin. 30, et 31. et in Josephi c. Apion. 1. 22. p. 456. ex
Hecataeo Abderita excerptis, qui Alexandri M. et Ptole-
mæi Lagidæ temporibus floruit. Cf. Villosion epist. iii.
quam in præfat. not. 1. laudavi, p. 333. et 362. qui
nomen ἀρουρα vocat Alexandrinum, atque de eo conferri
jubet Rosweidi onomasticon rerum et verborum diffi-
ciliorum, quod extat in ejus Vitis patrum, Antverp. 1628.
f. p. 1014.

Ἀρπεδονάπται dicebantur quidam Ægyptiorum sacer-
dotes et sapientes, ut recte colligi videtur e verbis Demo-
criti apud Clem. Alex. str. 1. p. 307. A. Add. Euseb.
præp. evang. 10. 4. p. 472. B. cui reddendum est hoc
nomen pro vitioso ἀρσεπεδονάπται. Jablonskii quidem
in proleg. ad Panth. Ægypt. p. xciv. et Opusc. 7. i. p. 38.
illud ex Ægyptiorum lingua deducit, et per νοήμονας s.
νοημονικούς explicat, ita ut intelligendi sint, qui alias
vocantur ἱερογραμματεῖς. Sed cum Herodotus 3. 47.
interprete Polluce 7. 31. ἀρπεδόνας vocaverit τὰ νήματα,
i. e. fila, ἀπτεῖν autem etiam conserere, connectere signi-
ficet, ut apud Aristot. de partib. anim. 2. 9. ἀπτόμενον
καὶ προσδεδεμένον : nondum omnino me pœnitet inter-
pretationis olim propositæ, qua ἀρπεδονάπτας appellatos
putavi ob redinitum caput, quemadmodum flamines
apud Romanos, Varrone de ling. Lat. 4. 15. auctore,
nomen habuerunt a filo, quo per æstum capita religabant.
Cf. quæ infra in v. περοφόροι attuli e Diodoro Sic.

Γένεσις a philosophis Ægyptiis ponebatur de creatione
et origine universi. Certe Hodius l. l. p. 115. qui hinc

ibid. p. 197. G. dicit, sermone Ægyptio declarari salvato-
rem mundi, eo quod Josephus orbem terræ ab imminente
famis excidio liberarit. Quam interpretationem unico
probat Jablonsk. l. l. qui multa de vocabulo disputat
p. 207—216.

illustrat inscriptionem primi libri Mosis in versione Alex.
(Cf. Gen. ii. 4. et Deyling. obs. sacr. P. iii. p. 183.) e
scholiis in Ptolemæum attulit hæc verba : περιττὸς εἰ-
θασὶ λέγειν γένεσιν Αἰγύπτιοι κόσμον. Et sane sic voca-
bulo usi sunt, præter Jamblichum de mysteriis, Clemens
Alex. str. 4. p. 538. A. ἡμέραις ἑπτὰ, δι' ὧν ἡ γένεσις
τελειοῦται. 6. p. 653. D. p. 683. C. p. 698. B. 7. p. 719.
A. Josephus hypomnest. c. 28. p. 265. ed. Fabric. τὴν
γένεσιν τοῦδε τοῦ παντός. Philo de opific. mund. t. i.
p. 3. 7. ubi Mosen dicit scripsisse τὴν γένεσιν mundi,
p. 5. 34. p. 9. 25. p. 11. 38. p. 15. 37. p. 18. 2. p. 40.
45. p. 41. 39. et de legum allegg. 2. p. 66. 12. Unde
idem de opif. mund. p. 21. 36. septimum diem dignum
esse ait, qui nominetur τοῦ κόσμου γενέθλιος. Quin ipsas
res creatas nomine γένεσις Philo significavit de legum
alleg. 2. p. 81. 29. et 3. p. 88. 40. At, ut taceam, scholia
illa perquam exigui esse pretii, jam Plato in Τιμαῖο
nomen γένεσις dixit eodem modo, ut p. 27. A. τῆς τοῦ
κόσμου γενέσεως. p. 29. C. τῆς τοῦ παντός γενέσεως. p. 48.
A. ἡ τοῦδε τοῦ κόσμου γένεσις. ibid. B. τῆς οὐρανοῦ γενέ-
σεως. et sæpius. Quare nec Plutarchum peccasse puta-
verim, cum de Is. et Osir. c. 36. scripsit : ἀρχὴ καὶ γένε-
σις οὕσα πάντων ἐξ ἀρχῆς. quanquam naturam h. l. sic
appellari non diffitendum est, ita ut γένεσις sit γενέτειρα,
non κτίσις.

Δικαιοδότης a Suida simpliciter nomine δικαστῆς expli-
catur. Sed Strabo 17. p. 797. A. de rebus Ægypti
exponens : ὁ πεμφθεὶς, inquit, (nr. ἐπαρχος, præfectus
augustalis) τὴν τοῦ βασιλέως ἔχει τάξιν· ὑπ' αὐτῷ δ' ἐστὶν
ὁ δικαιοδότης, ὁ τῶν πολλῶν κρίσεων κύριος. Est igitur
idem magistratus, qui Latine juridicus vocatur, ut
Digest. l. i. tit. 20. ubi etiam est 'juridicus, qui Alex-
andriæ agit.' l. 40. tit. 5. l. 41. §. 5. Cod. l. i. tit. 57.
'apud Alexandrinæ civitatis juridicum.' Sed ab eodem
Strabone, p. 808. C. ipse rex Ægypti, et quidem ante
Alexandri M. tempora, dicitur δικαιοδοτεῖν. Substanti-
vum δικαιοδοσία habet idem p. 811. D. et sæpissime
Polybius.

Ἰδίος λόγος fuit ipse quoque magistratus Ægyptius, qui,
auctore Strabone 17. p. 797. B. τῶν ἀδεσπότην καὶ τῶν
εἰς Καίσαρα πίπτειν ὀφειλόντων ἐξεταστὴς ἐστὶ : ubi
ἀδέσποτα sunt, quæ assertorem nullum habent, s. res
quasi nullius dominio mancipatæ, interprete Budæo
annotatt. in Pandectas, p. 114. C. Brevius bona vacantia
explicat Casaubonus, et τὰ εἰς Καίσαρα πίπτειν ὀφειλόντα,
caduca, per ἴδιον λόγον autem intelligit procuratorem
Cæsaris, vel rationalem.

Ἱερογραμματεῖς, v. περοφόροι.

Ἱεροστολισταί, et ἱεροστόλοι, v. στολισταί.

Ἱεροψάλτης, musicæ sacræ præfectus. v. κωμασῖαι in
fine, et Schmidt de sacerdot. et sacrif. Ægypt. p. 169. sqq.
In rebus Judæorum memorantur ἱεροψάλται, 3 Esr. i. 15.
et v. 46. apud Joseph. archæol. 12. 3. 3.

Καλλιστεῖς Αἰγύπτιοι τοὺς εἰς ὅδ' ἀνηγεγμένους ἀρτους
ὠνόμαζον, panes in acutum fastigatos. Pollux 4. 73. et
Phavor. in v. ἄρτοι. Sed fortassis est nomen origine
Ægyptium, i. q. κυλλήστis s. κυλλάστis. v. Jablonsk.
Opusc. vol. i. p. 116. sq.

Κάνναι· ψίαθοι, καὶ τὰ Αἰγύπτια πλέγματα, ἀφ' ὧν καὶ
τὰ κάνθατρα. Hesych. et Phavor. Sed legendum est
κάνναθρα. v. interp. Hesych. et Hemsterhus. ad Poll. 7.
176. etiam Jablonsk. l. l. p. 106.

Κανὼν, apud Clem. Alex. str. 6. p. 633. C. ita descri-
bitur, ut, si vera sit lectio, intelligi appareat graphiarum
thecam, sive, ut F. S. de Schmidt in diss. de sacerdot. et
sacrif. Ægypt. p. 144. explicat, vas certæ alicujus, ro-
tundæ maximeque cylindraceæ, formæ, vas scapi forma.
Nam, ὁ ἱερογραμματεὺς, inquit, ἔχων—κανόνα, ἐν ᾧ τὸ
τε γραφικὸν μέλαν, καὶ σχοῖνος, ᾧ γράφουσι. Etiam
Villosionus (seconde lettre sur l'Inscription Grecque de
Rosette, in Millini Magasin encyclop. No. 6. an xi.
p. 197.) interpretatur l'écritoire des scribes sacrés. Idem

ait, Martorellum de regia theca calamaria substituere velle κανόν, cistam, et conferri jubet Salinas. exercitat. Plin. p. 265. E. (qui caniculum, media Latinitatis vocabulum, et Graeca scriptorum Byzantinorum, κανικλῆιον et κανικλῆμα, ex antiquo κανόν et κανόν derivat,) ipse vero putat apud Clementem legi posse κανόν pro κανόνα, magis tamen amplecti videtur Cangii conjecturam, κανόν, etiam Montefalconio palaeogr. Gr. 1. 3. p. 22. probatam, qui per μελανδοχείον explicat, sed nimis anguste, opinor. Nam apud Clementem etiam juncus scriptorius eo contineri dicitur. Putem vero, lectionem κανόνα, thecam graphiarum, posse defendi. Ut enim in Gloss. vett. atramentarium Gr. redditur καλαμάριον, et Hesychius nomen καλαμῆς interpretatur γραφείων θήκη, ita etiam κανών potuit latius dici. Certe in Damocharidis epigr. ii. apud Brunck. analect. t. iii. p. 69. κανών vocatur γραφίδων ιδιότητων φύλαξ, ita ut satis commodè explicari possit per γραφιδόθηκην, calamariam vel potius stylorem thecam, nisi per γραφίδας rectius in hoc carmine intelligas lineas, atque adeo per κανόνα regulam s. normam, qua scribæ utebantur, ut recte scribere possent. Unde κανών a Paulo Silentiario, t. iii. analect. p. 87. n. l. appellatur γραμμῆς ιδιότητων ταμίης. et n. li. ἡγεμὼν γραμμῆς ἀπλανέος. et p. 88. n. lii. τροχαλοῖο κυβερνητὴρ μολιβδόν. Cf. Juliani Aegyptii epigr. x. et xi. t. ii. analect. p. 495. sq. ubi γραφίδες rursus sunt lineæ.

Κερατωνία: σκῆ ἐν Αἰγύπτῳ. Hesych. et Phavor. Cf. in v. κερατία et σκῆ Αἰγυπτία, omninoque Jablonsk. Opusc. vol. i. p. 107. sq.

Κιβώριον Αἰγύπτιον ὄνομα ἐπὶ ποτηρίῳ. Hesych. et Phavor. Cf. Athen. 3. p. 72. C. et 11. p. 477. E. imprimisque Jablonsk. l. i. p. 108—110. qui opportune etiam affert verba Scholiastæ ad Horat. 2. od. 7. 21. "Ciboria sunt Alexandrina poma, quæ habent similia colocasiis folia; in quorum similitudinem facta pocula eodem nomine appellantur."

Κοροσίπιον, v. p. clxviii. not. 4.

Κωμασῆς, pompæ sacræ apud Aegyptios. Clemens Alex. str. 5. p. 567. A. ἐν ταῖς καλουμέναις παρ' αὐτοῖς κωμασίαις, τῶν θεῶν χρυσὰ ἀγάλματα, δύο μὲν κύνας, ἓνα δὲ ἱέρακα, καὶ ἱβὶν μίαν περιφέρουσι. In inscript. Roset. lin. 42. vocantur ἐξοδεῖαι τῶν ναῶν, atque ædícula Ptolemæi Epiphaniis ἀποθεωθέντος ibid. lin. 43. dicitur ἐξοδεύειν. Fortassis interpretes Alexandrini, cum nomen ΠΥΧΥ sive ΠΥΧΥ nomine ἐξοδίων reddiderunt, non tantum

ad exitum Israelitarum ex Aegypto, sed etiam ad ejusmodi solemnitates Aegyptias respexerunt, ut 2 Paral. 7. 9. Ut autem ad κωμασίαις redeam, dii ipsi, quorum imagines circumferebantur, dicuntur κωμάζειν. Diodor. Sic. 3. 5. δὲν ἂν ὁ θεὸς κωμάζων κατὰ τινὰ συνήθειαν περιφερόμενος λάβῃ. Jamblich. de myster. 3. 31. p. 103. 25. θεὸν ἄλλον ἂνθ' ἑτέρου ἐπικωμάζειν. Quo alludit Plutarch. in Antonio, c. 26. de Cleopatra dicens: κατέκειτο ὑπὸ σκιάδι χρυσοπάσῳ, κεκοσμημένῃ γραφικῶς, ὥσπερ Ἀφροδίτη—καὶ τις λόγος ἔχῃ διὰ πάντων, ὡς ἡ Ἀφροδίτη κωμάζει παρὰ τὸν Διόνυσον. Sacerdotes autem, qui simulacra deorum circumferebant, vocabantur κωμασταί, et secundi ordinis erant. Synesius encom. calvit. p. 73. A. ed. Petav. παρ' Αἰγυπτίοις τὰ προφητικὰ γένη—τοῖς μὲν ῥάμψεσι τῶν ἱεράκων καὶ τῶν ἱβῶν, ἃ τοῖς προτεμενίσμασιν ἐγκολάπτουσι, καταμικνῶνται τοῦ δήμου· αὐτοὶ δὲ καταδύντες εἰς τοὺς ἱεροὺς χηραμοὺς, ἀπ' ἂν ἀπεργάζονται, περιστέλλονται. καὶ ἔστιν αὐτοῖς κωμαστήρια, τὰ κιβώτια κρύπτοντα, φασὶ, ταύτας τὰς σφαῖρας, ἃς ὁ δῆμος, ἐὰν ἴδῃ, χαλεπανεῖ. Idem de providentia, p. 94. D. de ritu creandi regis Aegyptii exponens: οἱ τὸ κύρος ἔχοντες τῆς αἰρέσεως, ἐπειδὴν ἐπιθειάζονται βουσιλεὺς, καὶ οἱς τοῦτο τὸ ἔργον, ἅπαν κινήσωσι κωμαστήριον, — στρατιῶται μὲν χεῖρας αἵρουσι· κωμασταὶ δὲ καὶ ῥάκοροι καὶ προφῆται ψηφοφοροῦσι· πλῆθος ἔλαττον τοῦτο, δύναται δὲ παραπολὺ πλεῖστον. προφητικὴ μὲν γὰρ ψῆφος ἑκατὸν χεῖρες εἰσι· κωμαστική δὲ, εἰκοσι, καὶ ὁ ῥάκορος δέκα δύναται χεῖρας: quo in utroque loco Wesselingius ad Diodor. l. i. reponi jubet πωμαστήρια et πωμαστήριον. Utique rectius, quam Jablonsk. opusc. vol. i. p. 119. qui, Petavium in altero loco secutus, per κωμαστήριον intelligit collegium comastarum. In notis ad priorem locum, p. 31. Petavium κωμαστήρια putat esse vel sacrum adytum, in quo ritus a comastis et cerimoniarum perficerentur, vel ea ipsa sacra, quæ in eo religione haberentur. Quæ interpretatio non magis placet, quam quod κωμαστὰς comparat cum Romanorum epulonibus. Imo κωμασταὶ apud Aegyptios

iidem fere fuere, qui παστοφόροι, de quibus infra, sed κωμασταὶ vocati, quia per plateas et vicos circumvenerunt, παστοφόροι vero, quatenus cistas illas, παστοὺς, operculis (πωμαστηρίοις) oclusas, et in iis simulacra deorum, circumtulērunt. Quare nec ἱεραφόρους apud Plut. de Is. et Os. c. 3. nec κιστοφόρους admodum diversos putaverim, de quibus separatim scripsit Alexander Xaver. Panelius, Lugd. 1734. 4. cujus generis sacerdotem sic describit Apuleius metam. 11. p. 271, 2. ed. Elmenhorst. "quendam de sacratis, linteis intectum, qui thyrsos et hederas et tacenda quædam gerens," nempe in cista mystica. Idem p. 262. 18. "ferebatur ab alio cista secretorum capax, penitus celans operata magnificæ religionis." Omnino præter Galeum ad Jamblich. l. i. p. 252. sq. vid. Villosion troisième lettre sur l'Inscription Grecque de Rosette, p. 326—329. et quos laudat, p. 353—359. Apud Græcos κῶμοι, comissiones, de quibus notus est Schwarzi libellus, Altorfii 1744. 4. editus, et κωμασταί, minus ad rem sacram, quam ad cœnæ privatæ voluptates pertinere. Quare nec κωμαστὴς Διόνυσος apud Aristoph. Nub. 606. huc referendus est. Non vero prætermittenda putavi hæc verba Josephi in hypomnestico c. 144. p. 330. ed. Fabric. ἐν Αἰγύπτῳ τὸ βονί, ὄργανόν τι τριγώνον ἐναρμόνιον, ᾧ χρωῖνται οἱ ἱεροφάνται ἐν τοῖς κόμοις, πλεκτρίζοντες. Saltem hinc magis, quam, quod Villosion voluit, e Clementis Alex. prædag. 2. 4., demonstrari possit, etiam κῶμοις pro κωμασίαις, quales descripsimus, dictos fuisse.

Μαγίς, ἀντὶ τῆς τραπέζης, Αἰγύπτιον δόξει, καὶ παντελῶς ἐκθεσμον. Ἐπίχαρμος δὲ ὁ Δωριεὺς, καὶ Κερκίδας ὁ μελοποιὸς (Megalopolitanus, vel Cretensis), ἐπὶ τῆς αὐτῆς διανοίας ἐχρήσαντο τῇ λέξει, καὶ μὴ καὶ ὁ Ἀττικὸς Σοφοκλῆς. Helladius Besantianus in chrestom. p. 973. t. x. thesauri antiq. Gr. Gronov. et p. 318. vol. vi. operum Meursii. Similiter Pollux, 6. 83. αἱ ἐπιτιθέμεναι καὶ αἰρούμεναι τράπεζαι, ἃς νῦν μαγίδας καλοῦσιν. ἔστι μέντοι καὶ τὸ τῆς μαγίδος ὄνομα παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν χρήσει. Et 10. 82. παρὰ μέντοι Ἐπιχάρμῳ ἐν Πύρρῳ ἡ Προμηθεὺς, καὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην χρῆσιν εἴρηται, h. e. de qualibet mensa. Nam s. 81. docuerat, μαγίδα proprie dici ἐπὶ τῆς μάστρας, ἢ ἐπὶ τῆς τὰ ἱερὰ δεῖπνα, ἢ τὰ πρὸς θυσίαν φερούσης (τραπέζης), h. e. de anclabri. Judic. vii. 13. (atque inde in Josephi hypomnest. c. 129. p. 271.) μαγίς ἄρτον κριθίνου videtur idem esse quod μάζα. v. Hesych. ibique interp.

Μελανηφόροι memorantur modo in Inscriptionibus, ut apud Seldenum de synedr. 2. 3. p. 536. et 539. ed. Frcf. et Lips. 1734. 4. Satis de iis, præter Seldenum, et Deylingium Obs. sacr. P. iii. p. 104. sq., exposuere Gisb. Cuperus in Harpocrate, Traj. ad Rhen. 1687. 4. p. 128. sq. imprimisque Steph. le Moine in epistola de Melanophoris, huic Cuperi libro adjuncta, p. 255—282. Add. Frid. Sam. de Schmidt de sacerdot. et sacrific. Aegypt. Tubing. 1768. 8. p. 208—211. Videntur Isidis maxime cultum curasse, et nomen accepisse inde, quod nigras vestes gestarent. Talibus autem vestibus eos ideo indutos fuisse credibile est, quod Isidis peplum et velum maximam partem nigrum esset, atque Isis ipsa nigra repræsentaretur, et quod sacerdotes in quibusdam sacris et festis luctuosas vestes albas cum atris commutarent.

Μεσουρανεῖν Aegyptios dixisse pro μεσημβριάζειν vel ὑπὲρ κεφαλῆς ἐστάναι, Phavorinus in v. ἀνατέλλει notavit e Polluce 4. 57. ad q. l. Kühnius illud verbum tribuendum esse vidit dialecto Alexandrinæ. Sane μεσουρανεῖν et μεσουράνημα et μεσουράνησις, et ἀντιμεσουρανεῖν, et συμμεσουρανεῖν et συμμεσουράνησις, sæpe leguntur apud Ptolemæum Pelusiotam, qui vixit Alexandriæ. Vid. ejus τετραβιβλος, cum libello, qui καρπὸς inscribitur, Gr. et Lat. edita a Phil. Melanchthone, Basil. 1553. 8. p. 20. 29. 30. 33. 53. 74. 76. 77. 79. 81. 110. 112. 115. 118. 122. 128. 131. 134—140. 151. 155. 156. 177. 178. 186. 201. 207. 209. 216. 218. 221. 224. Item Apoc. viii. 13. apud Plutarch. de Is. et Osir. c. 52. et quæst. Rom. c. 84. Achill. Tat. introd. in Aratum c. 22. extr. c. 31. init. c. 35. Schol. Apoll. Rhod. 1. 450. 3. 1026. Cf. Scalig. ad Manil. 5. p. 372. ed. Argent. 1655. 4.

Μετώπιον quid sit, docet Dioscorides 1. 71. σκενάζεται ἐν Αἰγύπτῳ μέρον, ἐπιχωρίως ὑπ' αὐτῶν καλούμενον μετώπιον, διὰ τὴν χαλβάνης μίξιν. τὸ γὰρ ξύλον, ἐξ οὗ γεννᾶται ἡ χαλβάνη, μετώπιον καλεῖται. Cf. Athen. 15. p. 688. F. et qui præterea laudantur in Jablonskii Opusc. t. i. p. 142.

Μοσχοσφραγιστά, v. σφραγιστά.

Ὁβελίσκος, ut satis constat, apud Ægyptios fuit moles lapidea, Soli sacrata, inferius lata et quadrata, paulatim in gracilitatem et metæ figuram assurgens. v. Ammian. Marcellin. 17. 4. Plin. H. N. 36. 8—11. et Gattereri Weltgeschichte, t. i. p. 461—499.

Ὁδίνη et

Ὁδόνιον, quanquam etiam in Homeri et Atticorum libris leguntur, atque ab Etymol. M. et Hesychio aliisque grammaticis dicuntur origine Græca esse, tamen dubium est, annon Ægyptiaca potius dicenda sint. v. Jablonsk. Opusc. t. i. p. 72—74. Inscriptio Roset. bis habet βύσσινά ὁδόνια, l. 18. et 29. Cf. Hos. ii. 5. et 9. Luc. xxiv. 12. etc.

Παρασχίστης, incisor, prosector. Quænam fuerint ejus partes, ita exponit Diod. Sic. 1. 91. πρῶτος μὲν ὁ γραμματεὺς λεγόμενος, τεθέντος χαμαὶ τοῦ σώματος (condiendi cadavere), ἐπὶ τὴν λαγόναν περιγράφει τὴν εὐώνυμον ὅσον δεῖ τεμεῖν. ἔπειθ' ὁ λεγόμενος παρασχίστης, λίθον ἔχων Αἰθιοπικόν, καὶ διατεμὼν ὅσα νόμος κελεύει τὴν σάρκα, παραχρήμα φεύγει δρόμῳ etc. v. ibi Wesseling.

Παστοφόροι, sacerdotum genus. Clemens Alex. prædæg. 3. 2. p. 216. C. παστοφόρος, ἡ τις ἄλλος τῶν ἱεροποιούντων περὶ τὸ τέμενος, — παιᾶνα τῇ Αἰγυπτίων ἄδων γλώσση. Cf. str. 6. p. 634. B. Ferebant in pompis sacris parva sacella (ναῖδια, ναῖσκους. v. Chr. Goth. Wilisch de Naidiis veterum, Lips. 1716.) vel lignea eaque deaurata (v. Herod. 2. 63.) vel argentea (v. Jo. Andr. Schmidt de templis Demetrii argenteis Act. xix. 24. Jen. 1685. omninoque interpp. ad Act. 1. l. quem tamen locum nonnisi dubitanter hic indicavi), quibus inclusum erat simulacrum illius Dei, cujus festum celebrabatur, atque æditui erant s. custodes templi. Ab Apuleio metamorph. 11. p. 265, 11. vocantur qui divinas effigies progerebant, et paulo post hujus sacrosancti collegii nomen esse dicitur Pastophori. Memorantur etiam ibidem p. 271. 11. et p. 273. 3. et describuntur plus semel, nomine non allato, ut p. 262. Sic apud Palladium in hist. Lausiaca c. 53. (p. 500. t. viii. operum Meursii) pastophori vel comastæ intelligendi sunt: ναὸς ἦν μέγιστος ἐν μιᾷ τῶν κωμῶν, καὶ εἰδωλὸν ἐν αὐτῷ ἐπιφανέστατον. Ἐλλινον δὲ ἄρα τὸ ζῶσαν τοῦτο μῆρ. ἐπὶμπευον δὲ περιφέροντες αὐτὸ κατὰ τὰς κώμας οἱ μῆροὶ ἱερεῖς, βακχεύοντες μετὰ τοῦ πλῆθους. Diod. Sic. 1. 29. refert opinionem Ægyptiorum hanc: τοὺς μὲν Εὐμολπίδας ἀπὸ τῶν κατ' Αἰγυπτὸν ἱερέων μετενηνέχθαι, τοὺς δὲ κήρυκας (np. mysticos. v. Henr. Aug. Zeibich de Cerycibus mysticis, Vitemb. 1752. 4.) ἀπὸ τῶν παστοφόρων: ubi Wesselingius παστοῦς, unde παστοφόροι dicti sunt, explicat thalamos s. deorum ædificulas. Et Salmasius exercitt. Plin. p. 856. θαλαμηπόλους a pastophoris differre negat. Non male. Nam thalami mystice nominabantur delubra, quibus succedebat aut incubabat Apis. v. Solin. polyhist. c. 32. Plin. H. N. 8. 46. Ælian. H. A. 11. 10. Hinc navis illa, qua Apidis simulacrum Nilopoli Memphin vehi solebat, vocatur θαλαμηγὸς apud Diodor. Sic. 1. 85. ubi v. Rhodoman. et quos laudat Jablonsk. Opusc. t. i. p. 82—84. Ergo saltem in Apidis pompa θαλαμηπόλοι iidem fuisse, qui παστοφόροι. Sic παστὰς et παστὸς sæpe junguntur θαλάμῳ, ita ut interdum alterum pro altero positum videri possit, v. c. in Antiphanis epigr. ix. t. ii. analect. Brunck. p. 206. θαλάμων ἐπὶ παστᾶσιν. Meleagri cxxv. ibid. t. i. p. 36. θαλάμων θύραι—ἐδδοῦχον παρά παστῶ. In ἀδεσπότῳ DCCX. ἐκ παστῶν κᾶκ θαλάμων. In lect. p. 303. νυμφεῖον θαλάμων καὶ παστᾶδος. In his tamen omnibus intelligitur θάλαμος γαμήλιος, ut in Meleagri carmine cxv. vocatur. Et quanquam Philippus Thessalonicensis epigr. lix. t. ii. analect. p. 226. Venerem sic appellat: Κύπρι—θαλαμηπόλε, tamen illum Ægyptiorum usum non secutus videtur. Agit enim ibi de Venere armata, quæ Spartæ fuit. Alias θαλαμηπόλος explicari forsitan possit: quæ in thalamo s. delubro supra descripto circumfertur. In Theonis Alexandrini epigr. ii. t. iii. analect. p. 4. Venus dicitur παστοφόρος Παφίη. Sed nec hoc epitheton ex illo Ægyptiorum ritu explicaverim. Varias ejus interpretationes attuli in Empedocle meo, p. 684. sqq. Tribuitur enim carmen istud etiam Empedocli, qua de re exposui ibid. p. 91—94. Ceterum quod supra ostendi pastophoros etiam ædituos fuisse, non omnino certum putabam. Nititur enim hæc sententia fere solius Horapollinis testimonio, hieroglyph. 1. 41. et παστοφόροι apud Porphy. de absti-

nent. 4. 8. a νεωκόροις distinguuntur. Magis vero huic pertinent, quæ Clemens Alex. in priore locorum, quos supra laudavi, post nomen γλώσση addidit: ὀλίγον ἐπαναστείλας τοῦ καταπέτασματος, ὡς δείξων τὸν θεόν. Nam τὸ καταπέτασμα est ille ipse παστὸς, unde παστοφόροι nomen habent. Sic Schol. Apollon. Rhod. i. 175. καλέβησιν] ταῖς διὰ τῶν ἱματίων κατεσκευασμέναις, ἃς καλοῦσι παστοῦς. Ergo pastophororum fuit etiam hoc, ut, levato velo, quo numen contegebatur, iis ipsum ostenderent, qui videre illud cuperent. Omnino v. Cuper. Harpocrat. p. 129. sqq. le Moine de Melanophoris p. 257. sqq. Jo. Gottlieb Bidermanni otia literaria varii argumenti. P. i. Lips. 1751. 8. p. 180—192. Deyling. Obs. sacr. P. iii. p. 183. sq. F. S. de Schmidt de sacerdot. et sacrif. Ægypt. p. 193—208. et Villosioni epist. supra in v. κωμασίαι laudata, p. 324—326. et p. 351—353. Jam quid per παστοφόριον intelligendum sit, quærendum restat. In inscriptione apud Selden. de synedriis, p. 539. leguntur hæc: τὴν κονίαν τοῦ παστοφορίου, καὶ τὴν γραφὴν τῶν τε τοίχων καὶ τῆς ὁροφῆς, et plura, e quibus satis appareat, significari ædificium aliquod. Et Seldenus quidem intelligit primariam fani in Ægyptiorum numinum delubris partem. Similiter Bidermannus, et Cuperus, qui tamen etiam putat accipi posse de collegio pastophororum, et de ferculo s. thesa, cui παστὸς s. sacellum cum Dei statua impositum et circumlatum fuerit. Equidem intelligo conclave s. cellulam prope templum extructam, in qua degerent vel habitarent unus pluresve pastophori. Saltem sæpe sic legitur in versione Alex. ut 1 Paral. ix. 26. Jer. xlii. 4. Inprimis ad confirmandam sententiam meam pertinent hi loci: 1 Paral. ix. 33. in. ed. Ald. ἄρχοντες—τῶν Λευιτῶν ἐν τῷ παστοφορίῳ διατεταγμένοι εἰς ἐφημερίας. et xxiii. 28. ubi Levitæ dicuntur λειτουργεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου ἐπὶ τὰς αὐλὰς, καὶ ἐπὶ τὰ παστοφῶρια. 3 Esdr. viii. 59. ἐν τοῖς παστοφορίοις τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ. 1 Maccab. iv. 38. τὸ ἀγίασμα ἡρημωμένον—καὶ τὰ παστοφῶρια καθηρημένα. Sic Esdr. viii. 29. pro σκηναίς in ed. Complut. extat παστοφῶρια. Eodem modo Josephus bell. Jud. iv. 9. extr. memorat τὴν κορυφὴν τῶν παστοφορίων, ἔθθα τῶν ἱερέων εἰς ἐξ ἑθῶς ἱστάμενος ἐκάστην ἐβδομάδα εἰσιόντας προσερχομένους σάλπιγγι etc. Cf. Elmenhorst. ind. in Apuleium, et Biel in novo thes. philolog.

Προφήτης fuit summus Ægyptiorum sacerdos. v. supra κωμασίαι, Porphy. de abst. anim. iv. 8. Clem. Alex. str. 1. p. 305. A. et 6. p. 634. A. et quos laudat Schmidt l. l. p. 106—128. Sic in Inscript. Roset. lin. 6. junguntur οἱ ἀρχιερεῖς καὶ προφῆται.

Πτεροφόροι, pennigeri. Ita propter pennas, quas muneris insigne in capite gestabant, vocabantur illi Ægyptiorum sacerdotes, qui alias ἱερογραμματεῖς et νοήμονες. Clemens Alex. str. 6. p. 633. C. ὁ ἱερογραμματεὺς, ἔχων πτερὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, βιβλίδν τε ἐν χερσὶ, καὶ κανόνα. v. supra κανών. Quarum rerum scientia debuerit imbutus esse, Clemens statim ibidem narrat. Diodor. Sic. 1. 87. τινὲς φασιν, ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἱεράκα βιβλίδν ἐνεγκεῖν εἰς Θῆβας τοῖς ἱερεῦσι, φοινικῶν ῥάμματι περιδεμένον, ἔχον γεγραμμένας τὰς τῶν θεῶν θεραπείας τε καὶ τιμὰς. διὸ περ καὶ τοὺς ἱερογραμματεῖς φορεῖν φοινικοῦν ῥάμμα, καὶ πτερὸν ἱεράκος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. En ῥάμμα φοινικοῦν, ut supra in v. ἀρπεδονάπτει scribas sacrorum putavi ita appellatos esse ab ἀρπεδόνῃ, i. e. filo. In Inscript. Roset. lin. 7. πτεροφόροι et ἱερογραμματεῖς distinguuntur, nimirum ut species et genus. v. F. S. de Schmidt l. l. p. 138—148. qui, cur pennas potissimum gestaverint, hanc affert causam probabilem, quod literarum et artium fuerint custodes, Hermes autem, qui eodem gestamine insignitur, dicatur omni genere doctrinæ excelluisse, literas invenisse, commentariorum scribendorum consuetudinem invexisse etc. Cf. Villosion seconde lettre sur l'inscript. Grecque de Rosette; in Millini Mag. encyclop. No. 6. an xi. p. 177. sq. et p. 196—198. Alii vero πτεροφόροι sunt in Plutarchi Oth. c. 4. πτεροφόροι συνεχῶς ἐφοίτων, αἰετὶ προσχωρεῖν ἐκείνῳ φράζοντες. Fuerunt enim vel ὠτακουσάι et speculatores, qui quam celerrime, quicquid principis cognitione dignum intellexissent, ei nuntiarent, atque ab hac celeritate nomen nacti sunt (v. Casaub. ad Suet. Aug. 27.) vel veredarii et tabellarii, sive læta sive tristia nuntiantes, pinnas in hastis vel in capite gerentes. v. Salmas. ad script. H. A. t. i. p. 104. et 1023.

Στίμμι, (genere feminino, pro στίμμι in neutro) ἡ εἰς

τὰ ὄμματα χρῆσιμος, Αἰγυπτίων μὲν ἐστὶ φωνή, κείται δὲ
δμῶς καὶ παρὰ Ἰωνί τῷ ποιητῇ. Aristophanes grammati-
cus apud Eustath. ad Od. ξ. p. 1761, 32. Locum Ionis
habet etiam Pollux 5. 101. In versione Alex. Jer. iv.
30. codex Alex. pro στίβι exhibet στίμη. Vitiose, opinor.

Στολισταί, genus sacerdotum Ægyptiorum. Clemens
Alex. str. o. p. 633. D. ὁ στολιστής—ἔχων τὸν τε τῆς
δικαιοσύνης πῆχυν, καὶ τὸ σπονδεῖον. Vocantur etiam
ιεροστολισταί apud Porphy. de abstin. 4. 8. et ιεροστολῶι
apud Plut. de Is. et Os. c. 3. e cuius c. 39. intelligitur
etiam nominis ratio. Nam, γῆν, inquit, κάρκιμον φερῶσι
τῷ ὕδατι, καὶ συμμίζαντες ἁρώματα καὶ θυμιάματα τῶν
πολυτελῶν, ἀναπλάττονσι μνηοειδὲς ἀγαλμάτιον· καὶ τοῦτο
στολίζουσι καὶ κοσμοῦσιν. Paulo ante dicuntur τὴν ἱερὰν
κίστην ἐκφέρειν, ubi tamen, propter ea quæ in v. κωμασταί
dicta sunt, vel minus accurate scripsisse Plutarchum
existimem, vel ἐκφέρειν de cura et inspectione circum-
ferendæ cistæ mysticæ interpretandum esse. Nam στο-
λισταί fuerunt maiore dignitate, quam κωμασταί vel
κιστοφόροι. Latine dici possunt vestitores divinatorum
simulacrorum, cum Firmico 3. 12. vel vestitores deorum,

cum eodem 3. 14. Similiter interpretes Alex. 2 Reg. x.
22. ἐξάγαγε ἐνδυμα τοῖς δούλοις τοῦ Βάαλ. καὶ ἐξήνεγκεν
αὐτοῖς ὁ στολιστής. Omnino v. de Schmidt l. l. p. 128—
134.

Συμφιλόλογον de condiscipulo dicere, δεινῶς βάρβαρον
καὶ Αἰγύπτιον iudicat Phavor. in v. συμφοιτητήν.

Σφραγισταί fuerunt sacerdotes Ægyptii, de quibus hæc
prodidit Plut. de Is. et Os. 31. τὸν μέλλοντα θύεσθαι
βοῦν οἱ σφραγισταί λεγόμενοι τῶν ἱερέων κατεσημαίνοντο.
Apud Porphy. de abstin. 4. 7. p. 316. vocantur μοσ-
χοσφραγισταί. Ita enim Rhærius recte edidit. Unde
haud dubie apud Clem. Alex. str. 6. p. 633. D. ubi ὁ
στολιστής dicitur scire debere τὰ μοσχοσφραγιστικά καλού-
μενα, rescribendum est μοσχοσφραγιστικά. Cf. de Schmidt
l. l. p. 181—186. et de Rhæ. ad Porphy. l. l.

Ἰερολόγοι et

Ἰεροσκόποι, quorum nominum illud habet v. c. Chæ-
remon apud Porphy. de abstin. 4. 7. extr. hoc Clemens
Alex. str. 6. p. 633. B. fuerunt sacerdotes Ægyptiorum
primi ordinis, de quorum munere et insignibus permulta
attulit Schmidt l. l. p. 148—164.

Restat ut promissi memor nonnulla exponam de literarum, quibus Ægyptii Gr. in scribendo usi sint, figura
et forma, atque de pronuntiatione et orthographia.

Et primo quidem quod ad literarum characteres attinet, non pigebit hic legisse adscripta, quæ Schowius
iudicavit.¹ “Græci in Ægypto habitantes, a primis usque Ptolemæorum temporibus non modo mores et
linguam sed et characterem alphabeti vulgarem mutasse videntur. Hujus mutationis exempla offerunt inscrip-
tiones statuæ Memnonis² una cum inscriptione monumenti Quiriniani,³ fragmentum Evang. Joan. in Museo
Borgiano Velitris,⁴ et codex regius Dioscoridis, in Ægypto scriptus, cuius specimen a Montfauconio palæogr.
Gr. l. iii. p. 256. exhibetur. In quo autem proprie constiterit hæc characteris Gr. mutatio, ex alphabeto
Coptico, ubi antiquus et genuinus character Gr.-Ægypt. sine dubio servatus est, clarius adhuc perspicitur. Ex-
oleto enim aut neglecto alphabeti Ægyptii character, alphabetum Gr.-Ægypt. usu adeo invaluit, ut ab ipsis
etiam indigenis adhiberetur. Quum autem literæ novi hujus alphabeti ad sonum vocum Ægyptiarum expri-
mendum haud sufficerent, aliæ septem ex antiquo alphabeto Ægyptio adsciscebantur, quibus etiam in vocibus
Ægyptiis scribendis Gr.-Ægyptii interdum usi fuisse videntur, ut in inscriptione monumenti Quiriniani obser-
vatum fuit; quodque etiam vidimus in inscriptione statuæ Memnonis ap. Pocock. (Description of the east)
t. i. p. 104. tab. xxxix. 21. quæ ita incipit: ἐθραυσε Καμβύσης με τονδε τον λιθον. ubi juxta lin. 2. et 3. characteres
Ægyptii notati sunt, quorum duo (ordine secundus et tertius) iis, quos inscriptio monumenti Quiriniani exhibet,
perquam similes sunt. Novum hocce alphabetum, ex literis Ægyptiis et Gr.-Ægyptiis compositum, quod diu
etiam ante Christum natum inter indigenas Ægypti in usu fuisse videtur, nos hodie Copticum (i. e. Ægyptium)
appellamus, cuius appellationis vim et originem Didymus Taurinensis in Rudimento literat. Copt. p. 7.
erudite exponit: tempus autem, quo hæc unio alphabeti Græco-Ægyptii cum antiquo Ægyptio facta fuerit,
deficiente omni auctoritate historica accurate definiri nequit.” Hæc Schowii doctissimi verba quomodo con-
ciliari possint cum speciminibus literarum, quæ e codicibus veteris testamenti Gr. Alexandrino et Turicensi
dedit Bretingerus,⁵ atque ex Alexandrino N. T. Woidius,⁶ viri eruditi iudicent ipsi. Fortasse tamen quis-
piam conjecerit, Alexandriæ, quippe quæ civitas viris doctis omnis generis plena esset, diutius retentas fuisse
veteres et genuinas literarum Gr. formas, quam Ptolemaide, ubi scripta videtur charta Borgiana.⁷ Aliis ex
hac ipsa literarum in codicibus modo dictis et in Borgiana charta forma diversa videbitur recte posse demon-
strari, recentioris ætatis esse codices Alexandrinum et Turicensem, quam vulgo creditum est.⁸ Certe Schowius
p. 119. “Codex Gr.-Ægyptius,” inquit, “quo antiquior est, eo magis characterem alph. Coptici refert.” Sed,
ut diximus, nihil hoc in genere certi putamus posse constitui.

Paulo certiora videntur afferri posse de orthographia et pronuntiatione ab Alexandrinis observata. Etsi
enim negari nullo modo a quoquam potest, in eorum numero, quæ Bretingerus e codicibus sæpe laudatis
notavit, multa esse librariorum peccata, e quibus qui certi aliquid velit efficere, valde sit temere facturus, quan-
quam in hoc quoque de librariorum peccatis iudicio permagna cautione opus esse expertus sum:⁹ tamen e
multis illis, quæ cum constantia quadam differre a reliquorum Græcorum et antiqua scribendi ratione vir doctus
observavit, definiri aliquid verisimiliter posse arbitror. Quare quo melius possit, quæ sit hujus differentię ratio,
cognosci a lectoribus et iudicari, quæ Bretingerus e codicibus suis attulit diversitatis scribendi exempla, maxi-
mam partem huc in unum locum congerere et ordinare non dubitavi, non neglectis illis, quæ in charta Borgiana
sunt hanc in rem observata. Scilicet, ut incipiam a vocalium et diphthongorum permutatione,¹⁰ scripsisse in
nonnullis vocabulis Alexandrini videntur

A pro E, ut ἐραυνᾶν et ἐξεραυνᾶν Gen. xxxi. 33. xlv. 12. Deut. xiii. 14. Jud. v. 14. xviii. 2. 1 Reg. xxiii. 23.
3 Reg. xx. 6. 1 Paral. xix. 3. Ps. cviii. 11. cxviii. 2. 34. 69. 115. 129. Jerem. xxvii. 26. Obad. 6. 1 Cor. ii. 10.

¹ V. Charta papyracea Gr. scripta Mus. Borg. Velitris, edita a Nic. Schow cum annotatione crit. et palæogr., Rom. 1788. fol.
p. 118.

² Hæc tamen ne quis quærat in Paul. Ern. Jablonski syntagmatibus de Memnone, Frcf. ad Viadr. 1753. 4.

³ Hæc inscriptio accurate descripta est a Schowio p. 58.

⁴ Fragmentum Evangelii S. Joan. Gr.-Copt.-Thebaic., una cum aliis fragmentis Copticis Mus. Borg. Velitris, editum ab Aug.
Antonio Georgio, Rom. 1789. 4.

⁵ Specimen literarum e cod. Alex. exhibuit in proleg. ad T. i. c. 1. §. 6. extr. e Turicensi præmisit epistolæ ad Quirinum, de anti-
quissimo Turic. biblioth. Gr. Psalmodum libro, Turici 1748. 4.

⁶ V. Car. Godofr. Woidii notitia Codicis Alex., Lond. 1786. fol. et recusa cum notis Gttli. Leberecht Spohnii, Lips. 1788. 8.

⁷ V. Schow. præfat. p. xxxii.

⁸ Nam codicem Alex. Bretingerus in proleg. ad T. i. c. 1. §. 5. haud diu ante annum 396. exaratum putat. Turicensem autem,
quem non amplius Turici versari dolendum est (v. Allgem. Literat. Zeit. 1791. nr. 171. p. 565.), idem in epist. ad Quirinum p. 82.
non dubitat ratione antiquitatis vel Alexandrino præferre. Quæ codicis Alex. antiquitas etsi Spohnio aliisque nimis videtur, tamen
hoc multi concedunt, probabiliter disputari posse, num seculo quinto, sexto vel septimo sit exaratus.

⁹ Quis v. c. non mendum esse putet Lev. xi. 29. ubi κοράδιλος scriptum est pro κοράδιλος? Et tamen putet quis illud posse defendi
ex iis, quæ supra dixi §. 8. p. clxj. not. 5. quanquam mihi quidem κοράδιλος non minus videtur librarii negligentię deberi, quam Luc.
xii. 58. κάρκτορι pro κάρκτορι.

¹⁰ De cuius origine et causis optime disseruit Schow. in præf. p. xli. 3. et in notis p. 88—91.

ἀνεξεραύνητα Rom. xi. 33. Fit hoc inprimis in nominibus Ægyptiæ originis, quoniam antiqua lingua Ægyptia sine vocalibus scribatur, v. c. Σάραπης, Σαραπίων, ubi alii in prima syllaba adhibent E. v. Schow. p. 54.

A pro H, ut ἀνάστατε pro ἀνάστητε 2 Reg. xv. 14.

A pro O, ut ἔπσαν Ps. xix. 9. Βαρσανούφιος pro Ὀρσανούφιος, v. Schow. p. 90. Ἀρπακρᾶς pro Ἀρποκρᾶς ex Ἀρποκράτης Chart. papyr. Borg. iii. 9. iv. 24. Cf. Schow. l. l. Ζηιλᾶς pro Ζώϊλος Chart. Borg. ix. 3. fragm. 12. 4.

A pro Ω, ut ἀνάγαιον Marc. xiv. 15. Luc. xxii. 12. Cf. Maittaire p. 26.

AI pro E, ut αἶν 4 Reg. xx. 19. αἶν pro ἐν 3 Reg. vi. 34. Nehem. xii. 36. και Jerem. xxviii. (li.) 34. και 1 Maccab. xi. 42. και encliticum pro τε in cod. Turic. Ps. lvii. 6. Sic in uominibus, ut ἀδελφαι pro ἀδελφῇ 3 Reg. xiii. 30. αἰνιοι 3 Maccab. iii. 3. αἰσθήσονται 3 Macc. i. 14. Luc. xxiv. 4. αἵτεροι Marc. xv. 41. Sed Luc. viii. 3. ἴταιροι αἵτη Jer. xli. (xxxiv.) 14. Act. ix. 33. γραμματαῖα 2 Esr. iv. 17. Nehem. viii. 13. γραμματαῖων Matth. xxvii. 41. Marc. vii. 1. viii. 31. etc. καινὸν Job. xxix. 20. Ps. vii. 5. Jer. xviii. 15. xxvii. 9. Sapient. i. 11. Marc. xii. 3. Act. iv. 25. Μακαιδονία et Μακαιδῶν Act. xvi. 9. 10. 12. xix. 21. 22. etc. παιδας pro πίδας 1 Macc. iii. 41. Marc. v. 4. Luc. xx. 11. παῖδες pro πείδαις 4 Reg. xxv. 7. 2 Paral. xxxiii. 11. παιδινῆς Ezech. iii. 22. παιδίων 1 Reg. xiv. 14. xx. 5. Jer. xiv. 18. χάλκαιον Job. xx. 24. χεῖρες Nehem. ii. 18. χειροπαῖδες pro χειροπιδαις Jes. xlv. 14. Jer. xvii. 26. Nahum. iii. 10. In cod. Turic. αἰδέσματα Ps. liv. 15. Βηρσαβαῖ Ps. i. 2. γραμματαῖως Ps. xlv. 2. θυραῖους Ps. xlv. 10. σκνίφαις pro σκνίφες Ps. civ. 31. Etiam in verbis, ut αἶα Marc. i. 24. ἀναβενεν Ezech. viii. 11. Act. iii. 1. ἀναιλάβετε Amos v. 26. καταβενεν Luc. x. 31. παιζεύειν Act. xx. 13. ῥύσονται pro ῥύσεται Ps. xvii. 44. Cod. Turic. κατασθόντες Ps. lii. 5. Cf. Galat. v. 14. Inprimis in terminationibus verborum, ut ἀκούεται et συνίσταται vii. 14. ἀποκρίνεσθαι Zephan. ii. 3. βλέπεται Marc. viii. 18. γινώσκεισθαι Marc. iv. 13. δουλεύσεται pro δουλεύσῃτε 3 Reg. ix. 6. δύνασθαι Jer. vi. 10. Marc. xiv. 7. etc. ἰδῶκαται Matth. xxv. 35. 42. ἐπιγινώσκεισθαι Zachar. vi. 15. ἔσται pro ἔστέ Jes. xli. 28. Jer. xviii. 17. θέλεται Matt. xxvi. 15. κατακληρονομίεσθαι pro κατακληρονομήσῃτε 1 Paral. xxviii. 8. περιέλεσθαι et περιεμνήσκεισθαι Jer. iv. 4. πορεύεσθαι Jer. x. 2. Matth. xxv. 9. 41. Hujus generis unum modo exemplum repertum est in cod. Turic.

AI pro H, ut μεγάλη pro μεγάλη Zephan. i. 14. φωνῇ Jer. iii. 21.

E pro A, ut καθερίζειν Lev. ix. 15. xiv. 4. Num. xii. extr. 2 Paral. xxxiv. 5. Nehem. xii. 30. Ps. xi. 7. Jer. xiii. 27. 1 Macc. xiii. 47. 50. 2 Macc. ii. 19. xiv. 36. 2 Esr. vi. 20. Marc. i. 42. Luc. xvii. 14. etc. μισρὲς 2 Macc. iv. 10. μισροφαγεῖν 4 Macc. v. 19. 25. 27. τέσσαρα, τσσαράκοντα, τσσαρακοστὸς 2 Reg. ii. 10. v. 4. x. 18. 3 Reg. vi. 1. xv. 53. Job. xlii. 16. Ps. xciv. 10. Prov. xxx. 24. Zachar. i. 18. 21. Marc. i. 13. Luc. iv. 2. Cf. Maittaire p. 148. sq. Etiam in Turic. cod. hoc genus reperitur.

E pro AI, ut Ἀρμαθὲμ pro Ἀρμαθῆμ 1 Reg. i. 3. ἀφαιρεῖται pro ἀφαιρεῖται Luc. xvi. 3. βιβλιοθήκας 2 Esr. vi. 1. διαφροῦσιν pro ἀφαιρ. 1 Reg. xvii. 39. ἔλεον Luc. x. 34. ἐμὰ pro ἐμαὶ Ezech. xviii. 4. ἐνέπειζον Matth. xxvii. 29. ἐνέπειζαν v. 31. Marc. xv. 20. ἐξέφνης Luc. ii. 13. ix. 39. ἔπαισεν pro ἔπαισεν 3 Reg. xvi. 16. 4 Reg. xxv. 21. Job. iv. 19. xvi. 10. Jer. v. 6. xiv. 19. xxvii. (xxx.) 14. Dan. viii. 7. ἔρειν 2 Reg. xxiv. 12. Jes. xlv. 7. Jer. xvii. 21. Luc. viii. 12. xi. 22. ἐρνίδιος Luc. xxi. 34. εὐκέρειαν Luc. xxii. 6. ἔσται pro ἔσται Jer. xxv. 2. θερμένονον Marc. xiv. 67. Jo. xviii. 18. 25. κε pro καὶ Jer. x. 19. κενὸς et κενότης Deut. xxxii. 17. 3 Reg. viii. 35. Job. vi. 6. κεροῦ pro καιροῦ Dan. vii. 12. κρεπάλη Luc. xxi. 34. νάβλες 1 Paral. xvi. 5. πίδες Judit. vii. 12. 4 Macc. vi. 22. πήντε pro πῖται 1 Reg. i. 11. ποιήσε pro ποιήσαι Jer. vi. 26. σκέψε Zachar. xi. 13. συνέρχετε Marc. iii. 20. τίς pro ταῖς 1 Macc. xiv. 5. χαλκῆς 1 Macc. xiv. 18. χειροπιδες Jer. xlvii. (xl.) 1. E cod. Turic. notavit Breitinger hęc: ἔρειν Ps. xxii. 2. ἀντανεγθήσονται Ps. lvii. 9. ἀντανέγων Ps. xlv. 10. ἐπέρετε Ps. lxxiv. 6. κρατούς Ps. cxxxiv. 10. Ζιφέους Ps. liii. 2. κεκρεπαληκῶς Ps. lxxvii. 65. παλιστάς Ps. xxxviii. 6.

E pro EI, ut ἀποκτείνουσιν s. ἀποκτείνουσιν, ut est in ed. Romana, 2 Reg. iv. 12. Cf. Maittaire p. 126. et 209. ἀπεκτείνον Ps. c. 8. χερ 1 Reg. xviii. 21.

E pro H, ut ἀνάστημα Zephan. ii. 14. Zachar. ix. 8. ἀλεκτον 3 Macc. iv. 2. (nisi ἀλεκτον malis.) διάστημα Ezech. xli. 6. xlii. 5. ἐλλόμην Job. vi. 10. ἐξέλθεν Job. xxxvii. 20. εὐρεμα Jer. xlv. (xxxviii.) 2. xlv. (xxxix.) 18. li. (xlv.) ult. Cf. Maittaire p. 88. ἐφέματος Hagg. ii. 13. ζετέιν 1 Reg. xxiv. 3. θυγάτηρ 4 Reg. xi. 2. σύστημα Ezech. xxxi. 14. 3 Macc. iii. 6. ὑπόστημα 1 Paral. xi. 16.

E pro I, ut χειλεάρχῳ 1 Reg. xvii. 18. ἀλεῖς Luc. v. 2.

EI pro H, ut ἔθνη pro ἔθνη Jes. lv. 5. εἴτις pro ἦτις Jer. xxiii. 40. ἐνδεῖς pro ἐνδεῖς Prov. xi. 12. Ἐπιφανῆς 1 Macc. i. 11. ἦδει Rom. xiii. 11. πύλει pro πύλη 4 Reg. vii. 18. Sic in secunda persona futuri, ut δυνήσῃ 1 Macc. vi. 27. ἐξεμέσει Prov. xxiii. 8. Cf. supra §. 9. p. clxvi. not. 4.

EI pro I, ut ἀγαλλιάσεις pro ἀγαλλιάσεις Ps. cxxx. 6. Luc. i. 14. ἀναπαύσεις Job. iii. 23. Eccles. vi. 5. βλασφημία Marc. vii. 22. ἡμῶν et ὁμῶν Matth. xxv. 9. ἐπὶ pro ἐπὶ Nehem. iii. 4. Prov. xvi. 23. 27. Jes. ix. 12. x. 4. Dan. ix. 1. Amos i. 10. 14. Matth. xxvii. 6. ἔτει pro ἔτι Jer. xxii. 12. xxiii. 4. καθείσῃ pro καθίσει Jer. xxix. (xlix.) 18. Dan. vii. 26. βαββὲ Matth. xxvi. 49. λαλεῖα pro λαλιὰ v. 73. μεικρότερον Marc. iv. 31. xiv. 35. xv. 40. φωρολογίας pro φορολογίας 1 Macc. i. 29. χειλεάρχῳ 1 Reg. xvii. 18. it. in verbis, ut ὥσει pro ὥσι 2 Esr. vii. 25. εἰδυῖα Marc. v. 33. γίνεταί Matth. xxvi. 1. xxvii. 24. Marc. iv. 11. etc. ἡγγισεν Luc. vii. 12. καθεῖσάτε Matth. xxvi. 36. ἀπεκεφάλισα Luc. ix. 9. etiam pro I consonante, ut Εἰαβείς 1 Reg. xi. 9. xii. 9. Εἰαμεν 1 Reg. xiv. 51. Εἰάσανος 2 Macc. ii. 24. Εἰεδιδία 2 Reg. xii. 25. Εἰεθέρ 1 Reg. xxx. 27. Εἰεθεραῖμ 2 Reg. iii. 5. Εἰελλὰφ 4 Reg. xxiii. 36. Εἰεμενὲ 2 Reg. xvi. 11. Εἰεμινάου 1 Reg. ix. 1. Εἰερχὼ Judith. iv. 4. Εἰεσαιμοῦ 1 Reg. xxvi. 3. Εἰηοῦ 3 Reg. xvi. 1. 7. Σαρούεια 1 Reg. xxvi. 6. In cod. Turic. μισεῖν Ps. xliii. 8. xlv. 8. liv. 13. xcvi. 10. κείνησιν Ps. xliii. 15. πείονι Ps. xci. 11. πειότητος Ps. lxxii. 6. πείωμα Ps. xlix. 13. πείονται Ps. lxxiv. 9. Θαρσεῖς Ps. lxxi. 10. χείονα Ps. i. 9. Idem codex constanter legit Σειῶν pro Σιών. In charta Borg. iv. 11. βαβδιστής. v. Schow. p. 56.

H pro A, ut μαχαίρης Jer. xxxii. 16.

H pro E, ut ἐννηα pro ἐννέα 2 Reg. ii. 30. εὐθὺς 2 Reg. xix. 6. ἡμάρτητε pro ἡμάρτετε Jer. xlvii. (xl.) 3. ἦν pro ἐν 1 Paral. xxviii. 8. ἡσθητικῶς Ezech. xxxiv. 4. πῖντε pro πῖται 1 Reg. i. 11. πλήρης 4 Reg. vi. 17.

H pro EI, ut δαψιλῇ 1 Macc. iii. 30. δήλαιοι Hos. vii. 13. δυσχερῇ 2 Macc. ix. 17. ὄψη Matth. xxvii. 4. Jo. i. 51. xi. 40. διαρπάσῃ Marc. iii. 27. παρέξ Luc. vii. 4.

H pro I, ut διαχωρῆσαι 1 Macc. xii. 36. ἀλητήριος 2 Macc. xii. 23. xiv. 42. xv. 3. θρηξίν Luc. vii. 38. 43. Jo. xi. 2. xii. 1. κλησίας Luc. ix. 14. πλουτήσαι Sirac. xi. 21. πρωτοκλησία 2 Macc. iv. 21. πρωτοκλησίας Marc. xii. 39. Luc. xiv. 7. 8. xx. 46. χεῖσεις 3 Reg. xix. 15. 16. ὠδίν Jes. xxvi. 17. Ἥσις pro Ἰσις, v. Schow. p. 89. 8. Unde Πάσις in chart. Borg. ii. 13. ix. 27. et Πούσις ii. 1. xii. 29. et fragm. x. 6.

H pro T, ut εὐθὺς 2 Reg. xvii. 4. 1 Paral. xiii. 4. Prov. xxi. 29. xxvii. 21. (Cf. Maittaire p. 39.) et sæpe ἡμῶς pro ὁμῶς.

H pro Ω, ut Ζηιλᾶς pro Ζώϊλος in charta Borg. ix. 3. et fragm. xii. 4.

I pro EI, ut ἀχρεῖον Matth. xxv. 30. Luc. xvii. 10. γράμματι pro γραμματῇ 2 Esr. vii. 11. 12. ἐπίνασα Matth.

xxv. 35. 42. Marc. ii. 25. *ἔτι* pro *ἔτι* 1 Macc. i. 11. *ἰσχύς* Job. xix. 19. xx. 7. Jer. ix. 6. *ἰσχύ* Prov. xviii. 19. *ἰσχύς* Act. xvii. 2. *μετρίται* pro *μετρίτε* Marc. iv. 24. *παιδιά* pro *παιδεία* Sirac. iv. 17. et *σάπε*. *πινῶντι* Ezech. xviii. 7. 16. Prov. xxviii. 15. *πρόσπιος* Act. x. 9. *χίμαβροι* Eccles. i. 7. *χρίαν* Marc. xi. 3. Luc. ix. 11. xv. 7. xix. 33. xxii. 71. Jo. ii. 25. xiii. 29. xvi. 30. In cod. Turic. *αἰνίτε* constanter præter Ps. cxlvi. 1. *ἀναγγίλας* Ps. li. 2. lxiii. 10. *ἀπὸγγίλα* Ps. xxix. 6. *ἀσεβίαν* Ps. lxii. 6. *ἀντάμψιν* Ps. cxviii. 112. *βαθία* Ps. lxiii. 7. *βοηθία* Ps. xxxvii. 23. et passim. Cf. Maittaire p. 127. extr. *γίτοσιν* Ps. xliii. 14. *δανίζεται* Ps. xxxvi. 21. *διαφθίρης* Ps. lvii. 1. et *σάριος*. *διέσπιδας* Ps. xliii. 12. *διλία* Ps. liv. 5. *διλιάσω* Ps. xxvi. 1. lxxvii. 53. *δίξω* constanter, præter Ps. lviii. 11. *δυναστία* Ps. lxiv. 7. *ἐνετίλατο* Ps. lxxvii. 5. etc. *ἐντίειν* Ps. xlv. 5. lxiii. 4. *ἐντραπήσαν* Ps. xxxix. 15. *ἐξάλισον* Ps. l. 3. 11. *ἐξαπέστειλιν* Ps. lvi. 4. *ἐξεγίρεσθαι* Ps. lxxii. 20. *ἐξεπύρασαν* Ps. lxxvii. 18. *ἐξέτινεν* Ps. liv. 21. *ἐξήγγιλα* Ps. lv. 9. et passim. *ἐξίλατο* Ps. cxiv. 8. *ἐξομολογίσθε* Ps. xxix. 5. et passim sic. *ἐπανίσθε* Ps. civ. 3. etc. *ἐπὶ* pro *ἐπὶ* Ps. lxxvii. 20. et *σάπε*. *ἐπικαλίσθε* Ps. civ. 1. et passim. *εὐθία* Ps. xxvi. 11. lvii. 2. lxxvii. 37. *εὐπρεπία* Ps. xlix. 2. *ἴδον* constanter pro *εἶδον*. *ἰδῶλως* Ps. xcvi. 7. etc. *ἰκόνι* Ps. xxxviii. 7. *ἰλκυσα* Ps. cxviii. 131. *ἰς* pro *εἰς* Ps. cv. 11. *ἡγῆται* Ps. ciii. 17. *κρίσσον* Ps. lxii. 4. et passim. *λαλῆτε* Ps. lxiv. 6. *λιτουργεῖν* Ps. c. 6. *μεγαλοπρεπία* Ps. xxviii. 4. *μύλιαν* Ps. cx. 4. *οἰκτῖραι* Ps. xxxvi. 21. *ὀνιδίζειν* et *ὀνιδος* Ps. xxxviii. 9. xliii. 17. liv. 13. lxxiii. 10. 18. et passim. *ὄξια* Ps. lvi. 5. *πάρι* pro *πάρει* Ps. cxxxviii. 8. *πετινὰ* Ps. xlix. 11. et passim. *πινῶν* Ps. xlix. 12. *πλατιῶν* Ps. liv. 12. *πρωχία* Ps. xliii. 25. *σκότι* Ps. lxxxi. 5. *συγγενία* Ps. lxxiii. 8. *ταπινοῦν* Ps. xxxvii. 9. xliii. 20. l. 10. 19. lxxi. 4. lxxiv. 8. etc. *φίσεται* Ps. lxxi. 13. lxxvii. 50. *ὠφέλεια* Ps. xlix. 10. In charta Borg. *Νίλος* iii. 33. viii. 26.

I pro *H*, ut *δεδιμουργημένους* 2 Macc. x. 2. *ἴδον* pro *ἦδον* Sirac. xxii. 11. *κτίσει* 2 Esr. viii. 21. Ps. ciii. 24. Prov. i. 13. *ῥιτίνη* Jer. viii. 22. xxviii. (li.) 8. *στίρισει* Jer. xvii. 5.

I pro *OI*, ut *Φινίχης* Jes. xliii. 2.

I pro *T*, ut *δίο* 2 Reg. ii. 12. *δοριάλωτον* 2 Macc. v. 11.

O pro *E*, ut *Κολλαῦθ* in charta Borg. 10. 26. pro *Κελλαῦς* s. *Κελλαῦτ*, quod est 11. 4.

O pro *OI*, ut *ἐπόησε* pro *ἐποίησε*. v. Schow. p. 66. et Maittaire p. 12. sq.

O pro *Ω*, ut *ἀδοαθήσεται* 1 Reg. xxvi. 9. 3 Reg. ii. 9. Prov. vi. 29. et Theophil. ad Autolyc. iii. p. 126. B. Jer. xxvi. (xlv.) 28. xv. 15. xviii. 23. Joel. iii. 21. Nahum. i. 3. *ἀρχιεροσύνης* 1 Macc. vii. 21. *ἔτερον* pro *ἑταῖρων* 2 Macc. vi. 4. *ἐμοιχόντο* Jer. v. 7. *κόμης* Job. xxxviii. 32. *δρύνονται* Epist. Jer. 31. *τῶν οἴκων* 4 Reg. xliii. 7. Sic *αὐτὸν* pro *αὐτῶν* 1 Macc. vi. 58. *μείζον* pro *μείζαν* Marc. iv. 32. *πρόμον* Jer. v. 24. *προτότοκα* Nehem. x. 36. *σῶρῶ* pro *σῶρῶ* Job. xxi. 32. In cod. Turic. *ἀγαθοσύνης* Ps. li. 5. *ἀγιοσύνης* Ps. cxliv. 5. *μεγαλοσύνης* Ps. cxliv. 3. *δρυαμένοι* Ps. ciii. 21.

OI pro *I*, ut *οἰκετῶν* pro *ἰκ*. Sirac. xxxvi. 17.

OI pro *T*, ut *κατανοίγητε* Ps. iv. 5. *κοινῶν* Job. xxx. 1. *οἰκίσω* Job. xxxi. 23. *σοὶ* pro *σὺ* Ps. cxviii. 114. Job. xviii. 4. etc.

T pro *EI*, *ἡμῖς* pro *ἡμῖσι* 1 Paral. xxvii. 20.

T pro *H*, ut *τὰ ἡμῖς* Luc. xix. 8. *πανυγύρισατε* Jes. lxvi. 10. *περιψύχαν* Sirac. xxx. 7. *ὕμεις* pro *ἡμεῖς* *sæpiissime*.

T pro *I*, ut *γύνεται* 2 Reg. xii. 27. *καθυδρύναντες* 3 Macc. vii. 20. *κατευθυκῆσας* 2 Macc. xiv. 43. *φύλων* pro *φίλων* 1 Macc. vii. 8.

T pro *OI*, ut *διήνυκται* pro *διήνοικται* Job. xxix. 19. *σχῦνον* Ps. cxxxviii. 3. *σὺ* pro *σοὶ* Ps. ix. 35. Cantic. i. 8. ii. 13.

T pro *OT*, ut *ἡμῖς* pro *ἡμῖσους* Exod. xxv. 10. 17. 23. cxxxviii. 1. Sed xxvi. 16. legitur *ἡμῖσους*.

Ω pro *O*, ut *ἀνταπῶμα* et *ἀνταποδοθήσεται* Obad. 15. *αὐτῶν* pro *αὐτὸν* Dan. xi. 5. *παρίδωσαν* Luc. i. 2. Sic *ἰππων* 2 Paral. i. 17. et *μόσχων* Ezech. xliii. 19. *καλαιωτέρων* Esth. 8. in epistola. *πλούτως* Jes. xxix. 7. *φωρολογίας* pro *φορολογίας* 1 Macc. i. 29. *ὦ Φελεθ* pro *ὦ Φελ*. 2 Reg. xv. 18. etc. *ὠλεθρεύων* Jerem. ii. 30. *ὠμωλογήσαμεν* Jer. li. (xlv.) 25. In cod. Turic. *ἀλλοιωθησάμενων* Ps. lxxix. 1.

Ω pro *OT*, ut *Ὀνωφρις* pro *Ὀνούφριος*. v. Schow. p. 91. qui ibidem docuit, permutari sic invicem *Πουλίων* et *Πωλίων*.

Ω pro *T*, ut *Μίωσις* in charta Borg. xi. 4.

Hæc de vocalium inter se permutatione dixisse, putarem abunde sufficere ad cognoscendum usum Alexandrinum, nisi alia quædam cum hac de vocalibus doctrina cohærentia superessent, quæ, cum et nitantur vitiosa illa, quam diximus, pronunciandi scribingue ratione, et eandem Alexandrinam fuisse denuo probare videantur atque confirmare, prætermitti hoc loco et negligi nullo modo possunt. Et inprimis quidem huc referendum putabam augmentum in verbis vel neglectum omnino et omissum, vel inepte et præter consuetudinem Græcorum adhibitum, vel adeo duplicatum. Primi generis exempla sunt: *περιπάτει* pro *περιπάτει* Jo. v. 9. x. 23. item quod

A non est mutatum in *E*, ut *κατάβης* pro *κατέβης* 2 Reg. xi. 10. neque in *H*, ut *ἀπαλλάχθαι* pro *ἀπηλλ*. Luc. xii. 58.

E non mutatum in *H*, ut *ἀπενέχθη* Job. xxi. 32. *ἐδύνατο* Marc. v. 3. vi. 5. 19. Luc. i. 22. *ἐπερώτων* xiii. 3. xiv. 61. *ἐρώτα* Luc. xi. 37. Cf. tamen quæ dixi §. 9. de forma *ἔμελλον* et similibus.

I non mutatum in *E*, ut *ἐπιτείμην* Luc. ix. 42. 55. *ἐπιγείνασκον* pro *ἐπεγείνασκον* Act. iii. 10.

O non mutatum in *Ω*, ut *ἀνορθώθη* Luc. xiii. 13. *ἐξογάρησα* Jes. xlix. 16. *ἐξομολογέτω* Tob. xi. 16. *ἐδάκα* Zachar. i. 8. iv. 2. *εὐδῶθη* et *εὐδῶσα* et *κατευδῶθη* 2 Paral. xxxv. 13. xiv. 7. Jes. xlviii. 15. Dan. viii. 11. 12. 1 Macc. ii. 47. iii. 6. xiv. 36. 1 Cor. xvi. 2. *κατορθώθη* 2 Paral. xxxv. 10. *ὁμοιῶθημεν* Jes. i. 9. Rom. ix. 29. *ὀνομάσθη* 1 Macc. xiv. 10. *ὀπλοδόγησεν* 1 Macc. xiv. 32. *ὀχύρωσαν* 1 Macc. vi. 26. *προσάρωμην* Ps. xvi. 8. Act. ii. 25. In cod. Turic. *ὀλιγοψύχησεν* Ps. lxxvi. 4. *ὀδοποίησε* Ps. lxxvii. 50. *κατορθούμην* Ps. cxviii. 128.

OI non mutatum in *ΩI*, ut *ἐποικοδόμησεν* 1 Cor. iii. 14. *κατοίκουν* et *κατοικίσθησαν* 2 Reg. ii. 3. Ezech. cxxxviii. 12. 1 Esr. v. 45. 1 Macc. xiii. 48. *οἰκῆσαμεν* Jer. xlii. (cxxxv.) 10. *οικοδόμησεν* et *οικοδομήθη* Ruth iv. 11. 3 Reg. vii. 12. Tob. i. 4. 1 Macc. i. 54. x. 12. xvi. 9. *οἰκτίρησεν* (Cod. Turic. *οἰκτίρισεν*) Ps. cii. 13.

Inepte et alieno loco positum est augmentum in his: *ἐμαδίασαν* pro *ἡμαδ*. Jer. cxxxviii. (cxxxi.) 29. *ἡλόγημένοι* Matth. xxv. 34. *ἐπροφήτευσεν* Luc. i. 67. *ἡρέθη* Luc. xv. 24. 32. *προσηγάσαστο* Luc. xix. 16. *ἡργάζετο* Act. xviii. 3. *ὠκοδομήσας* Deut. viii. 12. *ὠκοδομήσαι* 1 Macc. xv. 39. *ὠκοδομήσωμεν* Jes. ix. 10. *ὠκοδομηθήσονται* Jer. xii. 16. In cod. Turic. *ἀντελάβοντο* Ps. cxxxix. 12. *ὠκοδομουμένη* Ps. cxxi. 3.

Duplicatum augmentum extat Ps. xlviii. 13. 21. ubi in utroque codice legitur *παρεσυνεβλήθη*. Sic Marc. iii. 5. et Luc. vi. 10. in Cod. Alex. *ἀπεκατεστάθη*.

Præter hæc etiam crasis s. contractio vocalium frequens fuit in dialecto Gr.-Ægyptia s. Alexandrina. Sic in charta Borgiana sæpe leguntur *Πάσις* et *Τάσις* pro *Πάσις* et *Τάσις*. v. Schow. p. 91. et 97. Ibidem xi. 8. est *ψαδοπλόκος* pro *ψαδοπλοκος*. Cf. Schow. ad h. l. p. 94. Videtur tamen nec hæc fuisse in omnibus voca-

Sed simplices pro duplicibus adhibitæ reperiuntur in his: *ἀένας* Job. xix. 25. *Ἀμμοραίου* pro *Ἀμορραίου* 1 Reg. vii. 14. *ἀναγγέλουσι* 2 Reg. xvii. 17. *ἀπαγγέλοντι* 2 Reg. i. 13. *ἀπαγγέλει* et *ἀπαγγέλουσιν* 1 Reg. xi. 9. xix. 18. *ἀπόριμμε* pro *ἀπέρριμμαι* Ps. xxx. 22. *ἀπέρψας* et *ἀπορίψει* Job. xxvii. 22. xxx. 32. *ἄριζος* Job. xxxi. 8. *γενήντες* 4 Maccab. xi. 15. *γενήματα* 4 Reg. viii. 6. Jes. xxix. 1. xxx. 23. xxxii. 12. lxxv. 21. Jerem. ii. 3. vii. 20. viii. 13. Thren. iv. 9. Ezech. xxxvi. 30. xlviii. 18. Zachar. viii. 12. 1 Maccab. i. 40. iii. 4. xi. 34. xiv. 8. Matth. xxvi. 29. Marc. xiv. 25. *διέρηξεν* in cod. Turic. Ps. civ. 41. *δυσεβής* 2 Macc. iii. 11. *ἐγενήθη* Gen. xxiv. 7. *ἐκβάλετε* Matth. xxv. 30. *ἐνοσεύουσα* Jer. xxii. 23. *ἐξεκλησιάσθη* Jos. xviii. 1. Jud. xx. 1. Jer. xxxiii. (xxvi.) 9. *ἐπίρριπον* in cod. Turic. Ps. liv. 23. *ἐράπιζεν* 1 Esr. iv. 30. *ἐράπισαν* Matth. xxvi. 67. *ἐριμμένον* 3 Reg. xiii. 25. Tob. i. 20. *ἐρίψεν* Exod. vii. 10. *ἐρύσαν* in cod. Turic. Ps. lxxvii. 20. *ἐρύσατο*, *ἐρύσθη*, *ἐρύσθημεν*, *ἐρύσω* Ps. xvii. 1. cvi. 6. cxiii. 7. et in cod. Turic. Ps. liii. 9. lv. 14. *ἐφαλόμενος* Act. xix. 16. *θρύλλημα* et *θρυλληθῆναι* Job. xvii. 6. xxx. 9. xxi. 30. *καταπτήσκει* Prov. xxx. 30. *κατέραξας* in cod. Turic. Ps. ci. 11. *κροσούς* et *κροσῶτα* Exod. xxviii. 14. 22. 23. Ps. xlv. 14. *Μασηφὰτ* 1 Reg. vii. 5. sqq. *μεγαλορήμονα* Ps. xi. 4. *μεταλευμένη* Sapient. xvi. 25. *νοσιὰν* in cod. Turic. Ps. lxxxiii. 4. *παραγέλματος* 1 Reg. xii. 14. *παρεμβάλει*, *παρεμβάλουσιν*, *παρεμβάλλοντες* Num. ii. 29. 1 Reg. iv. 1. xi. 1. xvii. 2. 1 Maccab. iii. 42. *περιρανίει* Lev. xiv. 7. *περιρήξαντες* Act. xvi. 22. *πολυρήμον* Job. viii. 2. *προκατεσκιραμένης* 3 Maccab. iv. 1. *πρωτογενήματα* Nehem. x. 35. Ezech. xlv. 30. xlviii. 14. 1 Maccab. iii. 49. *πυροὶ* Zachar. vi. 2. *συγγνούς* 2 Maccab. xiv. 31. *συγγνώμην* Sirac. iii. 13. *συγναμονήσει* 4 Macc. v. 13. *σύγνωστος* Sapient. vi. 7. xiii. 8. *σύστρεμμα* 2 Esr. viii. 3. *ὑπέραψεν* Sirac. l. 1. *ὕσάπου* 3 Reg. iv. 13. *ψεμῖα* Job. xl. 21. ubi saltem *ψαλίω* esse debebat, cum significetur frenum lupatum. v. Fischer. ad Weller. Spec. i. p. 152. sq.

Nonnunquam consonantes non colliquescunt aut abjiciuntur, sed retinentur nativæ,

Μ, ut *ἀνελήμφη* Marc. xvi. 19. *ἀναλήμφεως* Luc. ix. 51. *ἀναλήμφθεις* Act. i. 11. *ἀντιλήμπτωρ* Ps. xvii. 3. iii. 4. xli. 10. xlv. 8. 12. et in cod. Turic. Ps. xlv. 8. liii. 6. etc. *ἀντιλήμφεως* Ps. xxi. 1. 20. *ἀντιλήμφομαι* et *καταλήμφομαι* Ps. iii. 6. Mich. vi. 6. *ἐπλήμπτως* 1 Reg. xxi. 14. etc. *ἐλήμφθι* 1 Reg. iv. 11. 17. 19. 22. etc. *λαμψάντων* Jud. vii. 6. *λήμφομαι* Lev. xiv. 16. 49. 1 Reg. ii. 16. vi. 8. etc. Amos iv. 2. vi. 10. Mich. i. 11. Ps. xxiii. 5. xlviii. 18. Marc. xii. 40. Luc. xx. 47. Jo. v. 43. etc. *παραλήμφομαι* Jo. xiv. 3. etc. *συνελήμφθι* Ps. ix. 16, 17. et in cod. Turic. Ps. l. 7. lviii. 13. *συνλημφθήσεται* Eccles. vii. 27. *λημφθήσεται* Mich. ii. 4. *παραλημφθήσεται* Luc. xvii. 34. 35. *προσωπολήμπτως* Act. x. 34. *προσωπολημψία* Rom. ii. 10. *πρόσλημψις* Rom. xi. 15. Similia sunt in Ionum libris. v. Maillaire. p. 155.

Ν, ut *ἀπεκτάνασιν* 2 Reg. iv. 11. *ἐνγαστριμύθους* Jes. xix. 3. *ἐνγίζειν* et *ἐνγὺς* Deut. xxii. 35. 1 Reg. xvii. 41. Jes. xxvi. 17. xxxviii. 12. Habac. iii. 2. *ἐνγέλασται* Ps. ii. 4. *ἐνγράφειν* 2 Paral. xxiv. 31. Jer. xxviii. (li.) 60. *ἐνκαινίσαι* Ps. xxix. 1. 1 Maccab. iv. 36. *ἐνκαινὺν* Luc. xviii. 1. *ἐνκαρπον* Jer. xxxviii. (xxxix.) 12. *ἐνκατάλειμμα* Jer. xi. 23. *ἐνκαταλείπειν* 4 Reg. iv. 30. viii. 6. 2 Paral. xiii. 10. Jer. xii. 7. Judit. vii. 24. 1 Macc. i. 43. 53. Marc. xv. 34. et in cod. Turic. Ps. ix. 35. xv. 10. xxxvi. 10. xxxvii. 11. *ἐνκάτοις* et *ἐνκαυχῆ* in eodem codice Ps. l. 12. li. 3. *ἐνεκντρισθῶ* Rom. xi. 19. 23. *ἐνκοιλοτέρα* Lev. xiii. 30. *ἐνκόλαπτα* et *ἐνκολαμμένα* 3 Reg. vi. 29. 32. *ἐνκολληθήσεται* Zach. xiv. 5. *ἐνκόνημα* Jer. xxxi. (xlviii.) 39. *ἐνκρυφίας* Num. xi. 8. *ἐνκνήματα* et *ἐνκνήτου* Lev. xiv. 34. Num. xxxi. 9. *ἐνκούφω* Luc. ii. 5. *ἐνμείνατε* 1 Macc. x. 27. *ἐντέμματα* et *ἐντεγμούς* Ps. xxxvii. 8. Jes. lxvi. 4. 3 Maccab. v. 14. *ἐντεχθήσεται* Luc. xviii. 32. *ἐνταβήσας* Job. xxii. 26. *ἐντίπλταται* Eccles. iv. 8. *ἐνπνύν* et *ἐνπνουν* Deut. xx. 16. Jos. x. 28. xi. 11. 14. etc. 2 Maccab. vii. 5. *ἐνπολήσομεν* Amos viii. 5. *ἐνπρήσουσιν* Ezech. xxiii. 25. *ἐνπροσθεν* Eccles. ii. 9. 1 Maccab. iii. 30. *ἐνπυρίζειν* Jer. i. (xliii.) 12. Ezech. xxiii. 47. Ps. ix. 23. 1 Macc. iv. 20. xi. 4. *ἐνφραγμῶ* et *ἐνφραγμένοι* Dan. xii. 9. Mich. iv. 14. (v. 1.) *ἐνχειρήματος* Jer. xxiii. 20. xxxviii. (xxxix.) 24. *ἐνχειρίδιον* Jer. xxvii. (l.) 42. Ezech. xxi. 4. *ἐνχρίση* Jer. iv. 30. *ἐνχώριον* Gen. xxxiv. 1. *Κενχρεαῖς* Act. xviii. 18. *πανκρατῆ* 2 Macc. iii. 22. Etiam in Hesychii libris *πανκρατῆς* scribitur. *πανμυγῆ* 2 Macc. iii. 21. *πανπληθεῖ* Luc. xxiii. 18. *πανφύλων* 2 Macc. viii. 9. *παρενβεβληκῶς* 1 Reg. xxiv. 5. *παρενβολῆς* 1 Reg. xvii. 46. *οβενθόντος* Sapient. ii. 3. *συμβολοὶ* 3 Reg. x. 16. *συγγραφὴν* Tob. vii. 16. *συνζήσομεν* Rom. vi. 8. *συνζητεῖν* Marc. i. 27. viii. 11. ix. 10. 13. 14. 16. etc. *συνζυγεῖς* 3 Macc. iv. 8. *συνκαθήμενος* Marc. xiv. 54. Act. xxvi. 30. *συνκαλεσάμενος* Jer. i. 15. 2 Macc. xv. 31. Marc. xv. 16. Luc. xv. 9. *συνκάλυμμα* Deut. xxvii. 20. *συνκαταβήσεται* Ps. xlviii. 18. *συνκαταμιγῆτε* Jos. xxiii. 12. *συνκαταφερομένη* Jes. xxx. 30. *συνκατεψηφίσθη* Act. i. 26. *σύνκεισθε* 1 Reg. xxii. 8. *σύνκλασον* 1 Macc. iv. 31. *συνκλείσεις* et *συνκλείσματα* et *συνκλείσμιος* 4 Reg. xvi. 17. Ps. xxxiv. 3. Ezech. iv. 37. *συνκόψαι* Judit. v. 26. *συνκρίθωμεν* 1 Macc. x. 71. *συνμαθηταῖς* Jo. xi. 16. *συνμίσγειν* 1 Macc. xi. 22. *σύνπασα* Ps. xxxviii. 6. Nahum i. 5. *συνπάτει* Nahum iii. 14. *συνπέττακα* 1 Macc. vi. 10. *συνπειλαβάν* Act. xx. 10. *συνπειλούσιν* Marc. iv. 19. Luc. viii. 13. *συνποιῶσιν* 1 Esr. vi. 28. *συνπορεύομενοις* Tob. i. 3. *συνπροτέμψαι* Gen. xii. 20. xviii. 16. *συνσεῖσω* Hagg. ii. 8. et in cod. Turic. Ps. xxviii. 8. *συνσεισμός* 4 Reg. ii. 1. 11. 1 Paral. xiv. 15. Jer. xxiii. 19. Nahum i. 3. *σύνσημον* Jes. xlix. 22. *συνστασιαστῶν* Marc. xv. 7. *συνσταυρωθέντες* Matth. xxvii. 44. Jo. xix. 32. *συνσχῶ* 2 Paral. vii. 13. *συνφρυγῇ* et *συνφρυγῆσονται* Ezech. xxiv. 10. 11. *συνχάρητε* Luc. xv. 9. *συνχρῶνται* Jo. iv. 9. et multa alia talia. v. Maillaire, p. 224.

Contra hanc litera *N* colliquescit cum sequentibus, ubi alias et ex antiqua orthographia id fieri non solet, ut *ἐγγαστρι* Gen. xxv. 21. xxxviii. 18. 24. 25. Job. xxi. 10. Jes. viii. 3. xxvi. 18. xl. 11. Hos. xiv. 1. Marc. xiii. 17. Luc. xxi. 23. *ΕΓΚΑΝΑ* pro *ἐν Κανᾷ* Jo. ii. 11. *ΕΓΚΕΝΧΡΕΑΙΣ* pro *ἐν Κενχρεαῖς* Rom. xvi. 1. *ἐμμέσῳ* Gen. iii. 3. 8. 1 Reg. iv. 3. x. 10. 11. etc. Ps. xxi. 14. 22. xxii. 4. xxxix. 8. c. 2. cxv. 10. Amos iii. 9. vii. 10. Mich. v. 7. 8. Marc. vi. 47. ix. 36. etc. in cod. Turic. Ps. xxxix. 9. xlv. 6. xlvii. 10. etc. *σύμ Μαριάμ* Luc. ii. 5. Bretingerus in epist. de MS. Turic. p. 29. confert. *ἀμμέσον* pro *ἀνὰ μέσον* apud Hesiod. *ἀσπ.* 209. *σύμπαντα* et *σύμπασας* pro *σὺν πάντα* et *σὺν πάσας*, i. e. *τὰ πάντα* et *τὰς πάσας*, Eccles. i. 14. iii. 11. iv. 1. Haud dubie hoc quoque e dialecto Dorica fluxit. Certe in antiqua inscriptione Dorica¹ legitur *σύμ πατρί κεχαρμένος*. Sic in Marm. Oxon. i. lin. 2. *ἐμ Πάρφ.* l. 19. *ἐγ Κυβέλοις.* l. 34. *ἄς ἄμ Μίνως ἀξιώσει.* l. 62. *ἐμ Μαραθῶνι.* etc.

Ex hac tanta exemplorum multitudine quid jam tandem colligendum sit, obscurum esse non potest. Mihi saltem videtur illa satis luculenter ostendere, non in omnibus, sed in multis vocabulis discessisse Alexandrinos a reliquorum Græcorum pronunciandi et scribendi ratione. Quod vero interdum codicum scripturam consentire cum vulgari videmus, ex eo putamus verisimiliter posse colligi, librarium, quippe qui multos jam alios libros descripsisset, assuefactum sensim fuisse antiquæ et genuinæ Græcorum scribendi rationi, ita ut nonnunquam se opus Alexandrina dialecto conscriptum describere oblitus, ratione uteretur magis usitata. Possunt etiam codices V. T. manu scripti subinde in nonnullis correcti fuisse.² Codices, inquam. Neque enim solus Alexandrinus a vulgari scribendi modo discedit, sed præter codicem psalmodum Turic. etiam Colbertinus, quem

¹ Apud Tollium in fortuitis (Amst. 1687. 8.) p. 307. Cf. Maillaire p. 223. 224.

² v. Bretinger. prol. ad t. i. C. 1. §. 8.

Montfaucon vetustissimum omnium esse iudicat,¹ item Vaticanus, Cottonianus, Rodulfianus olim, nunc Parisiensis,² codex tredecim epistolarum Pauli, olim Boernerianus, nunc bibliothecae regiae Dresdensis,³ codex Theodori Bezae Cantabrigiensis, evangelia et apostolorum acta complectens,⁴ et editio Romana sive Sixtina.⁵

Cum vero etiam terminatione et flexione differant nomina dialecti Alexandrinae, nonnulla de hac diversitate dicenda sunt. Scilicet masculina multa, saepe illa ex aliis contracta, desinunt in *ās*, ut *παζαμάς*, panis bis coctus. Palladius in historia Lausiaca, c. 29. in vita Pauli, p. 72. ed. Meurs. Lugd. Bat. 1616. 4. (vol. viii. operum Meursii, p. 432.) φέρει ἄρτους ὁ Ἀντώνιος, καὶ ἐπιτίθησι τῇ τραπέζῃ παζαμάτας τέσσαρας, ἔχοντας ὡς ἀπὸ ἑξ οὐγκίων, καὶ ἑαυτῷ μὲν ἔβρεξεν ἓνα (ἔφη γὰρ ἦσαν) ἐκείνῳ δὲ τρεῖς.—φαγὼν οὖν ὁ μέγας Ἀντώνιος τὸν παζαμᾶν τὸν ἓνα, ἄλλον οὐχ ἤψατο· ὁ δὲ γέρων, σχολαιώτερον ἐσθίων, ἔτι εἶχεν τοῦ παζαμιδίου, οὗ ἤρξατο. ἐξεδέξατο οὖν ὁ Ἀντώνιος ἕως οὗ τελέσῃ, καὶ λέγει αὐτῷ· φάγε, παπία, καὶ ἄλλον παζαμᾶν. Suidas, quem Phavorinus quoque sequitur, bene interpretatur verbis ὁ δίπυρος ἄρτος, sed minus recte hæc addit: ἔστι δὲ ἡ λέξις Ῥωμαϊκῇ. Multa alia hujus nominis et cognatorum exempla habet du Fresne in Glossario mediæ et infimæ Græcitatæ. Maxime reperitur hæc terminatio in nominibus virorum propriis. v. Benteii opusc. philolog. p. 521. sq. ed. Lips. et quæ ipse exposui in prolusione tertia de nominibus Græcorum (Geræ 1801. 4.) p. 10. ut Ἀλεξᾶς pro Ἀλέξανδρος, ap. Epiphan. de ponderibus §. 12. Ἀμμωνᾶς in Charta Borg. 6. 24. Ἀρπακρᾶς pro Ἀρποκράτης, ibid. 3. 9. 4. 24. Βαυδλᾶς, ibid. 8. 31. Γρηγορᾶς. Διογᾶς pro Διογίνης, in Charta Borg. 11. 13. Ζηιλᾶς pro Ζώϊλος, ibid. 9. 3. Λεοντᾶς pro Λεόντιος ibid. 5. 27. Μιπᾶς vel Μισπᾶς ibid. 11. 19. Παρμενᾶς Act. vi. 5. et ap. Epiphan. hæres. 25. Πεσουᾶς in Charta Borgiana 11. 28. Πρωτᾶς ibid. 2. 21. 4. 13. 9. 1. et sæpissime. Σακκᾶς. Ita cognominabatur Ammonius Alexandrinus, quia, priusquam ad philosophiam accederet, fuerat saccarius, σακκοφόρος. v. Fabric. bibl. Gr. vol. iv. p. 159. (vol. v. p. 701. ed. Harles.) Σιλουρᾶς, in Charta Borgiana 8. 13. Σουχᾶς pro Σουχάμμων, ibid. 11. 5. Χαρωνᾶς ibid. 4. 29. Γονατᾶς Polyb. 2. 43. Ad hunc eundem modum in libris N. T. leguntur Θωμᾶς et Σατανᾶς, item Ἀντιπᾶς pro Ἀντίπατρος, Ἀπελλᾶς pro Ἀπολλόδαρος, Ἀρτεμᾶς pro Ἀρτεμίδωρος, Δημᾶς pro Δημήτριος, Ἐπαφρᾶς pro Ἐπαφροδίτος, Θευδᾶς pro Θεόδωρος, Κλεοπᾶς pro Κλεόπατρος, Λουκᾶς pro Λουκίλλιος. v. Grot. ad inscriptionem evangelii Lucæ, qui etiam memorat Μηνᾶς pro Μηνόδαρος, et Ρουφᾶς pro Rufinus. Migravit hæc terminatio interdum per librarios senioris ætatis in libros scriptorum veterum, ut Xenoph. Anab. 5. 6. 6. Σαμολᾶν, cum 6. 5. 7. sit Σαμόλας.

Secundus talium nominum casus terminatur in *ā*, ut Αἰλουρᾶ in Charta Borgiana 6. 26. Ἀρπακρᾶ ibid. 4. 24. Εὐπορᾶ ibid. 5. 27. Μαλανᾶ ibid. 4. 14. (Genitivus Μάλανος 6. 4. est a Μάλας.) Πακιά ibid. 7. 24. Πομβᾶ ibid. 11. 29. Πρωτᾶ ibid. 2. 21. 4. 17. 7. 9. 3. etc. Γονατᾶ Polyb. 2. 41. παζαμᾶ in Nicephori presbyteri vita D. Andreae Sali. v. Schow. p. 51. ubi etiam ostendit, formam primi casus pluralis esse παζαμάδες et παζαμάτες. Sic Ἐρωτήματα τοῦ Χρυσολωρᾶ satis nota sunt. Etiam 2 Cor. xi. 32. legendum putem Ἀρετᾶ pro Ἀρέτα. Debetur autem hæc forma Doriensibus. v. Maillaire p. 237.

Nominum in *eis* desinentium, qualia sunt Ἀνισαεῖς in Charta Borgiana 8. 9. Ἡρακλεῖς ibid. 11. 29. Θιλακλεῖς ibid. 11. 19. 24. genitivi finiuntur εἰτος, ut Ἀνισαεῖτος ibid. 8. 32. Cf. 5. 30.

Nomina, quæ terminantur in *ēs*, ut Ἀνῆς in Charta Borgiana 1. 16. 24. 6. 16. 10. 28. 12. 27. Βελλῆς ibid. 7. 26. Ἰσαλῆς ibid. 6. 21. Καλαῆς ibid. 10. 11. Κοκρῆς ibid. 5. 8. Πανειτῆς ibid. 1. 9. 3. 7. 18. 23. flectuntur vel in ῆτος, ut Ἀνῆτος, ibid. 4. 26. Βελλῆτος ibid. fragm. 4. 3. Ἰσαλῆτος ibid. 6. 22. Πανειτῆτος ibid. 12. 31. vel in ῆ, ut Ἐγμῆ ibid. 7. 7. Ἰσαλῆ ibid. 4. 33. 34. Μωϋσῆ Exod. vi. 9. xxxiv. 29. 35. etc. Sic τὸ τοῦ Γαζῆ περὶ συντάξεως. vel in *ā*, ut Εὐτυχᾶ in Charta Borgiana 6. 29. Ἡρακλεῖδᾶ ibid. 3. 11.

Nomina in *is* desinentia, ut Ἀμασις in Charta Borgiana 3. 15. Ἡβέλαρις ibid. 8. 32. Κατάσις ibid. 12. 23. Μίνσις ibid. 13. 14. Πακῆκσις ibid. 12. 24. Πάκσις vel Πένσις ibid. 13. 19. Παμοῦσις ibid. 12. 7. Πάσις ibid. 12. 34. 13. 31. Πένσις s. Πένσις ibid. 12. 1. 13. 14. Πτολεμαῖσις ibid. 5. 6. 13. 27. flectuntur vel in *ews*, ut Θαναπνᾶκῆως ibid. 1. 5. 14. Μαγανήμῆως vel Μαρενήμῆως ibid. 6. 27. Πουήσῆως ibid. 2. 1. Τααραμῖσῆως ibid. 10. 33. Ταόρσῆως ibid. 7. 9. vel in *i*, ut Πάσις ibid. 12. 34. Πένσις ibid. 4. 7. vel in *ios*, ut Δημήτριος ibid. 4. 34. Ελεηνάσιος ibid. 10. 9. Ἡράσιος ibid. 10. 31. Μύσιος ibid. 11. 7. Ὀρσανούσιος ibid. 11. extr. Πτολεμαῖσιος ibid. 12. 18. Ταορσανούσιος ibid. 2. 26. vel in *itos*, ut Ὀρσιτος ibid. 4. 9. Πάσιτος ibid. 5. 16. 12. 31. Ράσιτος ibid. 12. 5. Τάσιτος ibid. 12. 6.

Nomina in *it*, *ut*, *ut*, desinentia, ut Πελάυθ in Charta Borgiana 3, extr. genitivum faciunt adjecta syllaba *os*, ut Κελλάυτος ibid. 11. 4. Κολλάυθος ibid. 10. 26. 11. 18. Πατάργυτος ibid. 12. 28. Ταῦτος ibid. 4. 2. 10. 10. Τεφορσᾶτος ibid. 2. 5. 10. 14. 11. 30. etc.

Nomina in *ous* exeuntia, ut Εὐροσπούς in Charta Borgiana 9. 14. Εὐσταθοῦς in Labbei collectione conciliorum tom. ii. p. 1582. Ἰοῦς in Charta Borgiana 11. 8. Καλπούς ibid. 7. 23. Μαρθοῦς ap. Epiphan. t. i. p. 41. Μεττοῦς in Charta Borgiana 10. 29. Τονοῦς ibid. 11. 32. genitivum faciunt οὔτος, ut Ἀπολλωνοῦτος ibid. 3. 24. Ἡρακλουῦτος ibid. 2. 3. 4. 28. 6. 10. 13. Θεοδοῦτος ibid. 11. 1. 12. 13. Κρονοῦτος ibid. 5. 7. 10. 5. Νεμεσοῦτος ibid. 4. 22. Πολλαροῦτος ibid. 7. 4. Σαραπιούτης ibid. 3. 31. 9. 28.

Nomina, quæ terminantur in *ōs*, flectuntur vel in *ōtos*, ut Θαισιῶτος in Charta Borgiana 3. 18. vel in *ō*, ut Εὐροσπῶ ibid. 13. 10. Ταφορσῶ s. Τεφορσῶ ibid. 9. 4. 12. 25. Παμβῶ in Palladii historia Lausiaca plus semel. Sic Jer. xxvi. (xlvi.) 25. pro Ἀμμῶν scribendum est Ἀμμῶν, et 1 Corinth. i. 12. pro Ἀπελλᾶ repōnendum Ἀπολλᾶ. Interdum adjicitur syllaba *is*, quæ est Græco-Ægyptia terminatio, ut Παβῶις in Charta Borgiana 11. 18.

Possem jam multo plura afferre de nominum in Græco-Ægyptiorum dialecto proprietatibus, de quibus passim dissevit Schowius, v. c. quod nominibus præfigitur articuli loco syllaba vel litera aliqua (v. Schow. p. 88. sqq.), ut θ s. θαν (v. p. 45.), vel π s. πα (v. p. 46. 51. 55. 57. sq. 60. 65. 73. 76.), vel τα s. ταν s. τε (v. p. 55. 58. 60. 63.), vel φ s. φα (v. p. 59. sq.) unde φαράω, i. e. δ τοῦ βασιλέως, pr. υἱός vel διάδοχος, item quod multa nomina incipiunt a syllaba του (v. p. 57. et 63.), quod duo nomina unius hominis junguntur (v. p. 57.), quod virilia nomina reperiuntur mulieribus data (v. p. 74.). Sed de his exponere hic nolui, quia minus spectant ad versionem V. T. Alex., aut libros N. T. quorum tamen imprimis rationem habere animus fuit. Qui cognoscere ea voluerit, legat locos in Schowii libro, diligenter a me indicatos.

§. 11. Jam etsi ex iis, quæ §§ superioribus disputata sunt, intelligi facile videtur posse a quoque, non solum

¹ V. Bretinger. epist. ad Quirinum sæpe laudata p. 25.

² Ita quidem dicit Bretingerus l. l. qui etiam regium vocat hunc codicem.

³ Quem summa fide et diligentia transcripsit et edidit Chr. Fr. Matthæi, Misena 1791. 4.

⁴ A Th. Kiplingio editus Cantab. 1793. fol. De qua editione v. Krohn. in catalogo bibliothecæ suæ, Hamb. 1793. 8. p. xii. sqq.

⁵ V. Bretinger. prol. ad t. i. plag. 1. fol. 3. et ad t. iv. fol. penult.

Quam in rem liceat vel unum Tanaq. Fabri exemplum afferre, qui ad Anacreont. 33. 19. verbum *ισχυρ* putabat esse ævi recentioris, cum tamen, præter odarium illud Anacreonticum, legatur etiam in Xenophontis Cyneg. 6. 10. Nisi quis hunc ipsum verbi istius usum in argumentis ponere velit, quibus libellum illum a Xenophonte non profectum esse demonstretur; quod tamen fieri vetant multi alij optimorum scriptorum loci, a Stephano in thesauro indicati.

longe aliter videntur Alexandrini dixisse. Saltem Nehem. xiii. 29. ἀγγιστεία ἱερατείας vix dubitari potest quin sit liberatio a sacerdotio. Eodem modo Esr. ii. 62. et Nehem. vii. 64. ἀγγιστεύθησαν ἀπὸ τῆς ἱερατείας significat Excluserunt sunt sacerdotio. v. Biel. novus thes. philol.

Ἄθνηον, quando de re profana dicitur, ut Lev. xix. 7., Croius obs. in N. T. c. 33. p. 258. sq. Alexandrinum iudicat. Recte. Nam apud Græcos, ut idem docet, aliud prorsus eo nomine significatur. v. c. apud Æschin. p. 521. et 540. ed. Reisk. ἀθύρων καὶ ἀκαλλιεργήτων ὄντων τῶν ἱερῶν, non litatis neque addicentibus sacris. Sic Lysias, p. 790. ἀθνα τὰ πάτρια ἱερὰ γίγνεσθαι. nisi cum Wolfio malis Infecta manere. Apud Plutarch. de Is. et Os. c. 31. ἀθνηον ἡγεῖσθαι est Non sacrificandum s. ineptum sacris putare. Simonides ap. Athen. 5. p. 179. D. ἀθνα (in Brunckii analect. t. i. p. 126. est ἀθνα) ἱερὰ καρεσθῆναι, victimas nondum immolatas, nondum mola salsa usui sacro destinatas. Hic tamen locus docet, quomodo nomen ἀθνηον omnino de cibo profano dici potuerit.

Αἰρετίζεω et αἰρετίζεσθαι Alexandrina ego quidem arbitror fuisse pro αἰρεῖν et αἰρεῖσθαι, eligere, præferre, delectari. Vix enim reperiuntur nisi in versione V. T. Gr. ut Gen. xxx. 20. Ps. cxviii. 30. et sæpius, et Matth. xii. 18. Bene de iis exposuit Biel. Eodem modo αἰρετίζω Sapient. viii. 4. dicitur, quæ delectatur. Et αἰρετίζω, partium fautor, sectator, studiosus, sæpe apud Polybium, ut i. 79. Joseph. de bell. Jud. ii. viii. 4. Diodor. Sic. xviii. 75. quem non puræ omnino Græcitatatis auctorem esse, multis exemplis docere, si liberet, possem. v. mox αἰχμαλωτισθῆναι.

Αἰχμαλωτισθῆναι Phrynichus, p. 192. dicit οὕτως ἀδοκίμων, ὡς καὶ μὴ Μένανδρον αὐτῷ χρῆσασθαι, et pro eo dici jubet αἰχμαλωτὸν γενέσθαι. Cf. Thom. Mag. p. 23. Legitur autem tam activum, quam passivum non solum in versione Alex., ut Jud. v. 12. αἰχμαλωτίσων, et in codice Alex. Ezech. xii. 3. αἰχμαλωτίσθητι, etc., sed etiam apud Clem. Alex. str. i. p. 337. D. aliosque recentiores, ut Diod. Sic. xiii. 59. ἡχμαλωτίσθησαν. xvii. 35. τὰς αἰχμαλωτιζόμενας. Tzetz. ad Lycophr. 183. 330. Eustath. ad Od. κ. p. 1659. 14. et hujus generis multos, quorum locos indicarunt interpp. Thomæ, et qui ab his laudantur. Cf. Croius l. l. p. 268. sq.

Ἄκαν pro ἀκανθα, vepres, vix legitur nisi 4 Reg. xiv. 9. ὁ ἄκαν et τὸν ἄκανα. Videtur esse vocabulum ex antiquissima Hellenum lingua superstes.

Ἀκουτίζεω τινά, facere ut quis audiat. Extat modo Ps. l. 8. Cant. i. 14. atque in aliis versionis Alex. locis, it. Sirac. xlv. 5. ἀκούτισον. Theophylact. epist. 21. p. 829. t. viii. opp. Meursii. Suidas: ἀκουτίσαι διδάσαι. Cf. interpp. Hesych. in v. ἀκουστήσας et ἀκουσιῶν, ubi opportune afferuntur hæc Origenis de Orat. p. 97. ed. Wetst. τίς γὰρ ποτε Ἑλλήνων ἐχρήσατο τῇ Ἐνωτίζον προσηγορίᾳ, ἢ τῇ Ἀκουτίσθητι, ἀντὶ τοῦ, εἰς τὰ ὦτα δέξαι, καὶ ἀκοῦσαι ποιεῖς. (leg. ποιεῖ.)

Ἀκριβάζεω, quod Pollux 5. 152. ἀπειρόκαλον esse iudicat, reperitur Sirac. xlv. 15. et plus semel in Aquilæ aliorumque versionibus. Unde ἀκριβάσμα habet idem Aquila Deut. vi. 17. et ἀκριβαστῆς Ps. lix. 7. Legitur etiam ἀκριβασμός Prov. viii. 29. in cod. Alex. et sæpius.

Ἀλγῆρος pro λυπηρός plus semel extat in versione V. T. Alex. ut Jer. x. 19. Qui autem alii hoc adjectivo usi sunt, non reperi.

Ἀλήθειν. Phrynich. p. 58. ἀλεῖν ἐρεῖς, οὐκ ἀλήθειν. Thom. Mag. p. 31. ἀλεῖς, οὐκ ἀλήθειν. Recte. Nam ἀλήθειν habent tantum scriptores ætatis recentioris, ut Diodor. Sic. 3. 13. et 14. Theophrast. de causis plantar. 4. 14. Lucillius in Brunckii anal. t. ii. p. 326. n. xlvii. Aphthonius fab. 15. interpretes Alexandrini Eccles. xii. 3. 4. etc.

Ἀλισγεῖν, inquinare, apud eosdem interpretes legitur, v. c. Dan. i. 8. ἀλισγηθῇ. ubi Schol. μιανθῇ. Malach. i. 7. ἡλισγημένους: ubi in margine cod. Barberin. est scholion μεμολυσμένους. Hinc ἀλισγίματα Act. xv. 20. de quo loco peculiaris extat Spenceri diss. inserta ejus operi de legg. Hebr. ritual. p. 692—756. ubi ad nostram rem inprimis pertinet p. 696. Sed de etymo v. Lenepii etymologicum ling. Gr. p. i. p. 109. qui bene derivare videtur ab ἄλω, ἄλω, volvo, ita ut ἀλισγεῖν proprie sit volvendo et versando inquinare sordibus vel pulvere.

NO. I.

Ἀλλοφυλισμός, peregrinitas, alienigenarum ritus. 2 Macc. iv. 13. vi. 24. Recte mihi videbar huc retulisse, et quia nusquam alibi reperitur, et quia non dicitur ἀλλοφυλίζεω. Scilicet formatum est, ut Ἀττικίζεω ab Ἀττικός.

Ἀμήτωρ, v. ἀπάτωρ.

Ἀμφιάζεσθαι pro ἀμφιέννυσθαι haud dubie Alexandrinum censendum est. Legitur plus semel in versione Alex. ut Job. xxix. 14. ἡμφιασάμην. atque in Ctesiae Persicis c. 10. Eodem modo ἀμφίσις Job. xxii. 6. xxxviii. 9. et ἀμφίασμα in Ctesiae l. l.

Ἀναπνέειν pro ἀναβλύζειν. Legitur tantum Prov. xviii. 4. Sed lectio videtur non satis certa.

Ἀναστατοῦν pro ἀνάστατον ποιεῖν. v. Dounæi prælect. in Demosth. de pace p. 108. ed. Beck. An præter Harpocratonem, qui verbo ἀναστατωθῆναι explicat verbum ἀνασκεύασθαι, et scriptores N. T. ubi extat Act. xvii. 6. Galat. v. 12. usquam nisi in Symmachi aliorumque V. T. versionibus legatur, ut Ps. lviii. 11. Jes. xxii. 3. etc. valde dubito.

Ἀπάντορε, v. πάντοτε.

Ἀπαρνέσθαι, contemnere, spernere. Sic est Jes. xxxi. 7. et Matth. xvi. 24. Cf. Fischer. de vit. lexic. N. T. p. 375. sq.

Ἀπάτωρ proprie quidem est, qui patre caret. Quo sensu patet non nisi de Deo posse dici. v. Lactant. iv. 13. 2. Deinde hoc nomine significatur, qui patre orbatust, pupillus. v. Poll. 3. 4. Eurip. Orest. 310. Tum is, cui superstes quidem est pater, sed ob flagitia ita indignatur, ut eum filii loco non habeat. v. Sophocl. Œd. Col. 1378. Etiam is, qui patre vili et obscuro natus est. v. Eurip. Ion. 110. Denique spurius. v. Plut. quæst. Rom. 103. De quibus omnibus diligenter ac docte exposuit Pet. Wesselingius obs. varr. 2. 10. Sed harum notionum nulla satis convenire videtur in locum illum epistolæ ad Hebr. vii. 3. ubi Melchisedecus vocatur ἀπάτωρ et ἀμήτωρ, h. e. Grotio interprete, 'nulla generis, nulla parentum mentione,' non aliter quam quasi de cælo delapsus introducit. Hæc igitur nominum horum notio, qua indicat hominem, cujus pater omninoque genus ignotum, nec fama aut ab ullo scriptore traditum est, videtur nova esse. Certe nullum vidi a quoquam locum ex antiquo aliquo scriptore allatum, quo illa notio confirmaretur. Sed multa ejus generis exempla reperiuntur in Charta Borgiana, ut l. 11. fragm. 21. 13. etc. Cf. Schowii præf. p. xxxv.

Ἀπέχειν pro ἀπολαβεῖν sive λαβεῖν (v. Suid. in v. ἀπέχω, et Hesych. in v. ἀπέχης) sive ἔχειν, Salmasius in ossileg. linguæ hellenist. p. 291. refert ad Alexandrinum dialectum. Neque injuria, ut videtur, quamquam Th. Mag. p. 89. ἀπέχω τὴν χάριν, inquit, κάλλιον ἢ λαμβάνω, (ἀπέχει χάριτας habet etiam Callimach. apud Brunck. anal. t. i. p. 471. n. xliii.) Nam præter interpretes Alexandrinos (v. Num. xxxii. 19.) et scriptores N. T. ut Matth. vi. 2. (ubi v. Grot.) etc. habendi notionem huic verbo tribuisse reperiuntur scriptores illius ætatis, qua jam corrupta erat lingua Gr., ut Athenæus 14. p. 649. A. Plutarch. Lacon. apophth. t. viii. p. 198. ἀπέχει τὰ διδασκάλια, pro quo p. 188. est ἀπολαμβάνειν. it. in vita Demosth. extr. et de genio Socrat. c. 23. Hegesippus ap. Brunck. anal. t. i. p. 254. n. iv. ubi permutatur cum verbo simplici ἔχειν. Callimachus ap. Brunck. l. l. t. i. p. 466. n. xxii. Palladas Alexandrinus ibid. t. ii. p. 427. n. xcvi. Poeta quidam anonymus, quem tamen ante Alexandrum M. non vixisse certum puto, ibid. t. iii. p. 233. n. cccxc. Æsop. fab. 47. et multi hujus generis, laudati a Schwarzio in comment. ling. Gr. N. F. p. 147. sq. Fischero de vitis lexic. N. T. p. 611—615. aliisque.

Ἀπόδουλος in Charta Borg. 5. 20. legitur, e conjectura Schowii quidem, qui p. 62. explicat ex serva natum. Fortassis etiam reddi possit libertinus.

Ἀποκαρδοκεῖν, expectare, habet Aquila Ps. xxxvi. 7. et aliquot locis Polybius, ut xvi. 2. 8. etc. Hinc ἀποκαρδοκία Rom. viii. 19.

Ἀποκεφαλίζεω, pro ἀποτέμνειν τὴν κεφαλὴν, vulgaris usus verbum et nemini veterum usurpatum vocat Salmas. de hellenist. p. 107. Sane præter Dionem Cass. 71. 28. et Arrianum (v. Raphael. et Albert. et Kypk. ad Matth. xiv. 10. et Georg. hierocrit. P. i. p. 111. sq.) et Artemid. onirocrit. 1. 35., legitur tantum Ps. cli. 7. et in ed. Complut. 1 Reg. xxxi. 9.

Ἀποκιδαροῦν, cidari nudare, a Bocharto in fine hiero-

VOL. I.

2 A

zoici recte nominatur Semi-Persicum. Reperitur modo Lev. x. 6. et xxi. 10.

Ἀποκριθῆναι pro ἀποκρίνασθαι, recte docet Phrynichus, p. 40. esse rejiciendum. Cf. Ammon. p. 21. Th. Mag. p. 96. Eustath. ad Il. ε. p. 515. Fischer. de vit. lexic. N. T. p. 685. Nam ἀποκριθῆναι non respondere significat, sed separatum esse. Hanc ob causam, et quia apud nullum scriptorem sæpius legitur, quam in Alex. versione et N. T., quia denique eodem utuntur Machon apud Athen. 8. p. 349. E. 13. p. 582. D. et Clemens Alex. str. 6. p. 634. C., ut Scholiasten Eurip. ad Phœn. 562. taceam: non dubito quin ista verbi forma, atque ita ut dixi usurpata, recte pro Alexandrina habeatur. Invenias quidem ἀποκριθῆναι pro respondere in Platonis Alcib. ii. t. ii. opp. p. 149. B. Sed ne commemorem, jam veteres, num vere a Platone dialogus hic profectus sit, dubitasse, mihi quidem per errorem librariorum, quibus nova ista forma notior esset, videtur irrepsisse. Profecto enim si primi editores Xenophontis anab. ii. i. 16. tantum codicibus Paris. et Eton. usi essent, nunc in Xenophontis quoque l. i. ἀπεκρίθη legeremus pro ἀπεκρίνατο. Fluxit autem haud dubie forma ἀποκριθῆναι e Dorica dialecto. Nam Theocr. idyll. 8. 74. οὐδὲ λόγον, inquit, ἐκρίθην ἀπο. ubi Schol. bene: ἀντὶ τοῦ ἀπεκρινάμην. τὸ ἀπεκρίθη γὰρ, τὸ ἐχωρίσθην δηλοῖ. Sic Hesych.: ἀποκριθῆναι χωρίσθηναι.

Ἀπολύειν, immunem reddere, immunitatem dare. Sic est 1 Macc. x. 29. ἀπολύω ὑμᾶς, καὶ ἀφήμι πάντας ἀπὸ τῶν φόρων etc. v. 43. ὀφείλοντες βασιλικά, ἀπολελύσθωσαν. Ap. Joseph. archæol. 12. 3. 3. est ἀπολύεσθω ἡ γερουσία, καὶ οἱ ἱερεῖς—ὧν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς τελοῦσι, καὶ τοῦ στεφανίου φόρον. Polyb. 21. 9. et 22. 27. ἀπολύειν τῶν φόρων. Sic Inscript. Roset. lin. 30. ἀπέλυσεν τῆς ἀράβης. Sed lin. 16. 17. ἀπέλυσεν τοῦ κατάπλου, ut Polyb. 3. 88. τῆς στρατείας.

Ἀπομοίρα, h. e. μέρος, μέρος, Hesychio et Suida auctoribus, apud nullum scriptorem antiquum reperitur, sed Ezech. xlv. 20. apud Harpocrat. et Suid. in v. ἀπονομή, quod nomen Atticum per illud interpretantur. Joseph. archæol. 6. 14. 6. habet ἀπομοίρας τῶν λαφύρων, et Inscript. Roset. lin. 15. τὰς καθήκονσας ἀπομοίρας τοῖς θεοῖς ἀπὸ τοῦ τῆς ἀμπελίνδος γῆς καὶ τῶν παραδεισῶν. Alias significat partem militum a reliquis copiis selectam et aliquo delegatam, Détachement, ut in locis Agathie et Anonymi, quos Suidas attulit. Atque sic non minus sæpe Polybius usus est verbo ἀπομερίζειν, quam de iis, qui dividunt et partiuntur aliquid, quo ipso sensu apud Joseph. l. i. est τῆς λείας αὐτοῦς (all. αὐτοῖς) ἀπομερίζειν.

Ἀποπάρτεσθαι, vendere, quod Tob. i. 7. legitur, quin recte huc relatum sit, profecto nemo dubitabit.

Ἀργαλίδιος pro ἀργαλέος, molestus, molestiam creans, extat in Chart. Borg. fragm. 1. 2. 3. et 4. 2. 7.

Ἀρχιφερεκίται, publicis lectionibus in synagogis præfecti, memorantur in Novell. 146. c. 1. et nomen habent inde, quod in Ὀρϕῶ, φερεκίμ, i. e. in capitula distinxerunt, quæ legenda essent, auctore Bocharto in fine hierozoici, qui recte hoc nomen pouit in numero Semi-Hebræorum.

Ἀσβόλη, inquit Phrynichus, p. 44. μὴ λέγε, ἀλλὰ ἀσβολος. Recte. Cf. Ælius Dionys. ap. Eustath. ad Od. α. p. 1390. 54. Nam formam ἀσβόλη in nullo scriptore inveni, nisi in versione V. T. Thren. 4. 8. in Antiphane Comico ap. Clem. Alex. pædag. 3. 2. p. 218. B. in Alexandro Aphrodisiensi probl. 2. 73. et Eustathio ad Od. α. p. 1405. 18.

Ἀφεδρῶν καὶ λουτρῶν, βάρβαρα. Suid. in ἀφ' ἐδρῶν. Sed in v. ἀπόπαρον et λυτρῶν dicit: ὁ ἀφεδρῶν καὶ λυτρῶν βάρβαρα. Habent hoc nomen Matth. xv. 17. Marc. vii. 19. et Florentinus in Geopon. 6. 2. 8. v. Croii obs. in N. T. c. 35. p. 272. imprimisque Fischer. de vitis lexic. N. T. p. 698—700.

Ἀφηγεῖσθαι vix apud idoneos scriptores ita usurpatur, ut sit præesse, imperare, ducem esse. Atqui sic sæpe est in versione V. T. ut Exod. xi. 8. 2 Macc. xiv. 6. in Inscript. Roset. lin. 27. ἀφηγησάμενους τῶν ἀποστάτων. Cf. Steph. Thes. t. i. p. 1425. G.

Βαλάνισσα pro βαλανίς, videtur esse forma Macedonica. Cf. βασιλίσσα. Legitur in epigrammate ἀδεσπότης lxiv. in Brunckii anal. t. iii.

Βασιλεία de corona regia vix reperitur apud aliquem alium scriptorem, præterquam in Inscript. Roset. ubi lin. 43. est χρυσᾶς βασιλείας. lin. 45. τοῦ περὶ τὰς βασι-

λείας τετραγώνου: et Diodor. Sic. 1. 47. ubi v. Wesseling. Alias dicitur βασιλεῖον, intellectu nomine στέμμα vel simili. At in feminino βασιλεία tale quid intelligi nequit. Nam si v. c. supplere velis nomen στεφάνη, tamen βασιλείος dicendum erat.

Βασιλίσσα pro βασιλεία vel βασιλὶς, damnatur a Phrynicho p. 96. 112. Th. Mag. p. 144. Mæride, p. 96. Quorum grammaticorum editores, quibus etiam Fischerus in prima quidem animadversionum in Welleri gramm. Gr. edit. p. 139. se assentiri profitetur, etsi defendere vocabuli probitatem studuerunt, etsi illud apud Pollucem 8. 90. de regis sacrificuli uxore legitur, etsi denique Ælius Dionysius ap. Eustath. ad Od. α. p. 1425. 39. cujus verba Phavorinus in v. βασιλεὺς exscripsit, Atticam putabat formam βασιλίσσα: tamen persuadere mihi nondum potui, grammaticos falsa tradidisse, imo Macedonibus et Alexandrinis hoc nomen fere proprium factum esse existimo. Nam legitur illud quidem in Xenoph. Œcon. 9. 15. Verum ex hoc uno antiqui scriptoris Attici loco sententiam grammaticorum impugnare velle, profecto non minus temerarium et ridiculum foret, quam si quis ex uno Platonis loco, in quo ἀποκριθῆναι pro ἀποκρίνασθαι positum esse supra ostendimus, ἀποκριθῆναι Macedonicam formam esse negaret. Equidem laudarem, si quis apud Xenophontem repone-ret βασιλείαν, prorsus ut in Palæphat. 32. 10. ubi 2 codd. βασιλείαν exhibent. Similiter in oratione in Neæram, quæ inter Demosthenicas legitur, p. 1370. 16. pro βασιλίσσα rescribi poterat e cod. MS. βασιλίσσα, qua forma Menander usus est ap. Eustath. l. i. p. 1425. 40. et ap. Suid. in v. παίσωμεν. Sed servari potest βασιλίσσα, salva grammaticorum veterum auctoritate. Nam, ut taceam, jam multos criticos antiquos de genuina istius orationis origine dubitasse, atque in causis dubitationis attulisse etiam hanc ipsam, quod τὰ τοιαῦτα τῶν ἀδοκίμων ὀνομάτων in ea reperirentur (v. Phrynich. p. 112.), agitur ibi non de regina aliqua, sed de uxore regis sacrificuli. Reliqui loci, in quibus extat βασιλίσσα, quos attulerunt Schwarz. in commentt. ling. Gr. N. F. p. 243. Georgius hierocrit. N. T. p. 112. alique, desumpti omnes sunt e scriptoribus temporum recentiorum, certe minus puræ dictionis auctoribus, quibus jam addam alios nonnullos, ut Antipatrum Tarsensem et Mnaseam apud Athen. 8. p. 346. D. Theopompum ibid. 13. p. 586. C. et p. 595. E. Philemonem ibid. p. 595. D. Plutarchum in Antonio c. 54. consolat. ad Apollon. T. vii. p. 343. apophth. regum T. viii. p. 101. de Is. et Osir. c. 13. Callimachum apud Schol. Theocrit. Idyll. 13. 25. Charitonem 5. 3. Eustath. ad Od. α. p. 1389. 41. Schol. Eurip. ad Hecub. 810. et Hippol. 128. Neque me movet, quod hoc vocabulum in multis titulis priscis ac numis reperitur. Vel enim non tantæ antiquitatis et auctoritatis sunt, ut colligi ex iis recte demonstrarique possit vocabuli probitas, vel, si essent, ad summum inde appareret, vetustum et obsoletum vocabulum fuisse, a quo abstinuissent scriptores, florentis ling. Gr. temporibus viventes, sed quod recentiori ætate receptum esset atque in vitæ communis sermonem illatum. Scilicet, ut de inscriptionibus saltem dicam, in quibus extat βασιλίσσα, omnes constat post Alexandri M. tempora factas. Sic titulus ap. Spon. miscell. erudit. antiquitatis p. 319. n. 6. quem Fischerus l. i. attulerat, exaratus fuit Herodis Attici temporibus, qui sub Antoninis claruit. Inscriptio Roset., ubi lin. 9. et 41. Arsinoe, et Monumentum Adulitanum, ubi apud Chishull. l. i. p. 76. iterum Arsinoe, et Berenice, βασιλίσσα dicuntur, sunt et Alexandrina et Ptolemæorum. Jam vetustum esse hoc nomen, manifestum est partim ex eo, quod uxor regis sacrificuli Athenis eo appellaretur, partim quia Doreas eo usi esse reperiuntur. Sic in titulo Cyprio apud Chishull. l. i. p. 88. Cleopatra dicitur βασιλίσσα, et apud Theocrit. idyll. 15. 24. Arsinoe. Atqui Doricam dialectum et antiquissimam fuisse, et matrem Alex. dialecti, supra satis ostendimus. Recentiores autem Græcos insigniter delectatos fuisse vetustissimorum vocabulorum usu, et ipse supra monui §. 3. et Hemsterhus. ad Poll. 10. 68. et Pierson. ad Mær. p. 329. item Villosion seconde lettre sur l'Inscript. Gr. de Rosette, in Millini Mag. encyclop. No. 6. an xi. p. 203. qui etiam illud refert, quod in omnibus numismatibus Ægypti Græcis legitur litera initialis L, qua significetur Λυκάβαντος, quo ipso nomine sæ-

adversari. Dicitur enim ibi nefas fuisse Rhodi legibus, τὸν δημόσιον τὴν πόλιν εἰσελθεῖν, prorsus ut Romæ intra urbem carnifici domicilium negabatur (v. Cic. pro Rabir. 5.), quod de δημοκοίῳ etiam Pollux 9. 10. tradidit. v. Wesseling. ad Diod. Sic. 13. 102. Scilicet quamquam δῆμος olim non differebat ab eo, qui postea δημόσιος dictus est, id quod docemur per hæc Eustathii ad Hom. Od. γ. p. 1458. 10.: οἱ ἀντιδιέσταλται τὸ ἴδιον τῷ δημῷ πράγματι, καθὰ δηλοῖ τὸ (v. 82.), πρῆξις δ' ἡδ' ἰδίη, οὐ δῆμος. ἐξ ὧν οἱ μετ' Ὀμηρον τὸ ἰδιωτικὸν φασὶ καὶ τὸ δημόσιον. "Ορα δὲ ὡς λέξις χρηστὴ ἐπ' ἀγαθῷ παρὰ τοῖς παλαιαῖς, ὅτερον εἰς ἑτεροίαν σημασίαν μετέπεσε. κολαστὴς γὰρ ὁ δῆμος παρὰ τοῖς μετ' Ὀμηρον. Cf. ad θ. p. 1595. 17. et Ernest. ad Od. γ. 82. et δ. 312. quamquam item libenter largior Dorvillio, sive δημόσιος sive δῆμος dicatur, semper vocabulum δούλος intelligi: tamen hoc videtur usus loquendi effecisse, ut omnes ministri seu servi publici, qui quæstionibus et suppliciis adesse solerent, δημόσιοι dicerentur, sed ille speciatim, qui carnifex a Latinis vocatur, δῆμος. Atque sic δημόσιος est apud Aristoph. Lysistr. 437. ubi Bisetus: δημοσίους λέγουσι, ὡς φησι Σουίδας, τοὺς τῆς πόλεως δούλους. τοιοῦτοι οἱ ὑπηρέται, καὶ τοξόται, καὶ Σκύθαι. Sequentibus autem ætati- bus, cum mutari et corrumpi cœpisset lingua Gr., sensim arbitror hoc discrimen neglectum fuisse. Quotiescunque igitur δημόσιος de carnifice dicitur, ut apud Plutarch. in Phocione, c. 36. minus purum hoc et accuratum atque adeo mutationi linguæ per Macedonas et Alexandrinos factæ tribuendum existimo, etsi difficillimum esse videam, in quolibet loco, ubi recentiorum istum vocabuli usum deprehendimus, certo definire, utrum ille scriptori debeatur ipsi, an librariorum inscitia, qui fortasse δῆμος putarint esse compendium scripturæ pro δημόσιος, an denique grammaticis, qui nomen sua ætate usitatius adhibuerint ad explicandum antiquum et minus jam usitatum. Sic Th. Mag. p. 207. ubi affert aliquem Æschini oratoris locum (p. 296. ed. Reisk.), in eo non δῆμος sed δημόσιος exhibet, ut Codex Meadianus, haud dubie e glossemate. Contra apud Diod. Sic. 13. 102. libri editi habent ὑπὸ τῶν δημοσίων ἐπὶ τὸν θάνατον ἀγεσθαι, sed codex Venetus ὑπὸ τῶν δημίων, quod potest grammatici paulo doctioris et elegantioris interpretamentum videri, qui indicare voluerit, etiam ita scribere potuisse Diodorum, qui sane vocabulo τοῦ δημίου usus est 14. 107. Itaque res omnis judicari debet ex ætate scriptorum, neque adeo ullo modo in Æschine v. c. e Thoma δημόσιος reponi pro δῆμος. ὁ τὰς τῶν ἀνθρώπων εὐμερίας κολούων δημόσιος—ὅτι δὲ δημόσιος εἴη δῆμος, Theophylact. epist. 39. p. 873. T. viii. opp. Meursii.

Διάζεσθαι huc referendum esse docent verba Pollucis 7. 32. 33.: στήσαι τὸν στήμονα ἢ τὰ στήμονια, καὶ προφορεῖσθαι· οὕτω γὰρ ἔλεγον οἱ Ἀττικοὶ τὸ νῦν διάζεσθαι· καὶ τὸ διάζεσθαι δὲ ἐστὶν ἐν αὐτῇ τῇ λέξει παρὰ λαμβανόμενον, 'Ο δ' ἐξυφαίνεθ' ἰστοὺς, ὁ δὲ διάζεται. καὶ πον παρὰ Νικοφῶντι ἐν Πανδύρῳ. ubi equidem probaverim H. Stephani conjecturam, ἐν κοινῇ λέξει, vel legerim ἐν ταύτῃ τῇ λέξει. Nam prior locus est proverbium, qualia non esse puri sermonis exempla habenda satis constat; et Nicophon, cum comicus poeta fuerit, potuit plebeium aliquem eo verbo utentem inducere. A verbo προφορεῖσθαι distinguit Schol. Aristopl. Av. 4. et ex eo Suidas: προφορεῖσθαι λέγεται, τὸ παραφέρειν τὸν στήμονα τοῖς διαζομένοις. Hesychius autem verbo διάζεσθαι ad explicanda verba Attica utitur, ut ἀπτεσθαι· διάζεσθαι στήμονα. it. διήντετο (nisi legendum est διήντετο)· διάζετο ἰστόν. Sic fere legitur in cod. Alex. Judic. xvi. 14. ἐδιάσατο τοὺς ἐπὶ τὰ βοστρύχους, et v. 13. in Cod. Oxon. διάση pro ὑπάνης. Sed Ps. ii. 6. Aquila et alius interpres scripsisse fertur ἐδιάσαμην βασιλέα μου, cum Symmachus habeat ἔχρισα. Nomen διάσμα, quod Etymol. M. p. 270. 18. explicat verbis ἡ πρώτη τοῦ ἱματίου ἐργασία, extat Judic. xvi. 13. 14. et in loco Callimachi apud Etymol. l. i. Add. Suid. qui in v. ἄσμα de hoc nomine dicit: σημαίνει δὲ καὶ τὸ διάσμα. καὶ Σάφρων. καὶ ἀπτεσθαι, ὁ ἡμῖς διάζεσθαι μεταβολῇ τῶν δύο σσ eis τὸ 2. Cf. Steph. Ind. Thes. et Valckenaer. ad Theocrit. Adoniaz. p. 205. sq.

Διακόνισσα pro διακονίς. v. βασίλισσα. Forma illa sæpissime reperitur in libris recentiorum, ut apud Epiphan. hæres. 79. in Conciliorum canonibus Gr. ac Lat., ut Nicæni canone 19. in Latinis patribus eccles. v. Casp. Ziegler de diaconis et diaconissis veteris ecclesiæ, Viteb.

1678. 4. inprimis c. 19.

Διάκων pro διάκονος est in Charta Borg. 7. 16-18. et 9. 23. Cf. Schow. p. 51. et 56. et præfat. p. xxxix. ubi ostendit, eandem illam formam ubique deprehendi in MSS. Liturgico-Copticis episcopi Tukü, in bibl. Collegii de propag. fide asservatis.

Διαρτῆσαι pro ἐξαπαρτῆσαι Menandrum dixisse testatur Suidas et Phavorinus. Atque ista notio videtur verbo a Macedonibus et Alexandrinis tributa fuisse. Unde Num. xxiii. 19. e quo loco etiam Judith viii. 16. pro διαρτῆσθαι rescibendum est διαρτηθῆναι, legitur: οὐχ ὡς ἀνθρώπος ὁ θεὸς διαρτῆσθαι, pro quo Philo l. i. de vita Mosis T. ii. opp. p. 125. ubi hunc locum laudat, exhibet διαρτῆσθαι. Etiam Dionysius Halic. plus semel sic utitur verbo διαρτῆσθαι, ut archæol. Rom. 1. p. 31. 24. p. 73. 45.

Διαυλῶν, inquit Croius Obs. in N. T. c. 33. p. 257. est vox Alexandrina. Eustathius certe ad Od. χ. p. 1917. 31. scripsit hæc: οἱ αὐλῶνες. ὅθεν τὰ διαυλῶνιζοντα πνεύματα· καὶ διαυλῶνία, τοπικὴ στενότης, καθ' ἣν ὄρνυγες ἢ ἀπλῶς ἄγριοι ὄρνιθες ἀγρεύονται. ἐθνικὴ δὲ λέξις αὕτη γνώριμος τοῖς περὶ Σινώπην ἀνωτέρω οἰκοῦσι πρὸς βορρᾶν. Et ad Od. δ. p. 1483. 47. διαυλῶνιζειν φάμεν χωρίον τὸ δεχόμενον ἐξ ἑκατέρου πνεύματος. quæ sunt ex Athenæi 5. p. 189. B. desumta, et quæ saltem Naucratis hoc verbum in usu fuisse docent. Legitur autem διαυλῶνιζειν in Aristot. de respirat. c. 16.

Διαφωνεῖν, quod alias significat dissonare, discrepare, ut in Plat. Cratyl. T. i. opp. p. 394. C. ταῖς συλλαβαῖς καὶ τοῖς γράμμασι διαφωνοῦντα, in dialecto Alex. significare cœpit perire, deesse, desiderari, ut 1 Reg. xxx. 19. καὶ οὐ διεφώνησεν αὐτοῖς (nr. τι s. οὐδέν). Num. xxxi. 49. οὐ διαπεφώνηκεν ἅπ' αὐτῶν οὐδὲ εἰς. Suidas: διαπεφώνηκεν· ἀντὶ τοῦ ἐσχάτην καὶ τελευταίαν φωνὴν ἀφῆκε, τυντέσιν, ἀπέθανεν. Ezech. xxxvii. 11. ἀπόλωλεν ἡ ἐλπίς ἡμῶν, διαπεφώνηκαμεν. Hesych.: διαπεφώνηκαμεν· ἀπωλόμεθα. Cf. Bochart. hieroz. P. ii. p. 646. Scilicet metaphora petita est a sono, qui quando per plura loca huc illuc pervasit, tandem audiri desinit.

Δύσριγος, quando de alsioso et frigoris impatiente dicitur, adulterinum vocabulum vocat Phrynichus p. 184. quo Menander usus sit. Nimirum puræ Græcitatē tempore videtur in vita communi tantum et plebis sermonibus ita usurpatum fuisse, quod quidem inde puto posse colligi, quoniam ab Aristophane, qui alias fuit Ἀττικώτατος, illud eo sensu adhibitum fuisse Pollux 4. 186. auctor est: τοὺς αἰετὶς ῥιγοῦντας οἱ παλαιοὶ ῥιγοσιβίους ἔλεγον, οὓς οἱ νῦν δύσριγους. Ἀριστοφάνης δὲ ἐν Βαβυλωνίους δύσριγους εἶρηκε. Neque enim semper et simpliciter Aristophanes potest puri Atticismi testis advocari. v. Jo. Aug. Ernesti pr. de vestigiis ling. Hebr. in ling. Gr. (Lips. 1753. 4.) p. 11. sq. Postea vero præter Aristotelem hist. anim. 8. 25. 9. 3. et 46. de generat. anim. 2. 8. problem. 1. 29. et 8. 10. etiam alii minus puri scriptores eodem modo locuti sunt, ut Apollonius Alexandrinus de syntaxi p. 188. 27. ed. Sylburg. Frcf. 1590. 4.

Ἐκθεμα βάρβαρον. σὺ δὲ λέγε πρόγραμμα. Phrynich. p. 104. πρόγραμμα λέγε. τὸ δὲ ἐκθεμα, ἀχρηστον. Th. Mag. p. 739. Sane ἐκθεμα in scriptoribus idoneis an legatur, valde dubito. Equidem reperi tantum in versione Alex. ut Esth. viii. 17. ubi synonymum est πρόσταγμα, et Ezech. xvi. 24. ubi Polychronius interpretatur οἷον τὸ προαγγέλιον, ἐνθα τὰς πόρνας τρέφειν εἰώθασι. v. Biel. nov. thes. philolog. Adde quod Hesychius eo utitur ad explicandum nomen προγράμματα.

Ἐκμάσθαι pro ὁμόρξασθαι et ἀπομόρξασθαι dici vetant Th. Mag. p. 649. et Mæris p. 291. Recte, opinor. Nam præter Epist. Jerem. xiii. ἐκμάσσονται, et v. 24. ἐκμάξῃ, et Sirac. xii. 11. ἐκμεμαχῶς, nullus, qui huic verbo abstergendi notionem subjecerit, auctor mihi innotuit, nisi Aristoteles hist. anim. 9. 40. ubi legitur ἐκμάττονσιν.

Ἐκτῶσαι et ἐκτῶμα pro ἐξαμβλῶσαι et ἀμβλῶμα sive ἐξάμβλωμα sive ἀμβλωθρίδιον eleganter dici negant Phrynichus p. 88. et 128. Th. Mag. p. 318. sq. et Phavorinus in v. ἐκτῶσαι. Haud dubie recte. Nam quæ interpretes grammaticorum attulerunt istorum verborum exempla, ea ex Atticis et antiquis scriptoribus desumta non sunt, sed vel ex Ionicis, quare Fischerus de vitis lexic. N. T. p. 701. sq. Macedonas et Alexandrinos verbum ἐκτῶσκειν ex Ionica dialecto revocatum frequentasse dicit, (Cf. infra τελίσκειν) vel ex iis, qui post Alexandri

p. 430. 15. ita affert: ἐγὼ δὲ προδότης οὐκ ἤμην τέκνον. Sed hodie in libris Euripidis legitur: ἐγὼ δὲ προδότης οὐκ ἄρ' ἦν φίλων. ubi non ego cum Piersono ad Mœrid. l. l. reponendum putaverim ἤμην pro ἄρ' ἦν. Sophocl. Ajac. 688., ubi si Kusteri ad Suid. T. i. p. 66. correctionem, ἤμην pro ἤμην rescibentis, comprobaveris, Triclinii interpretamentis facile carebis. Vel sunt eorum scriptorum, qui orationi vellent ornatum quendam atque dignitatem verbis priscis eorumque formis raris conciliare, (v. Fischer. de vitiis lexic. N. T. p. 683.) raro quidem adhibitis. E quo numero sunt Xenophon Cyrop. 6. 1. 7., ubi formam ἤμην Ruhnkensius ad Memm. 1. 4. 19. Atticæ ἦν præfert, et Lysias p. 287. 4. Satis enim constat, hanc formam antiquissimis temporibus usitatam fuisse, cum dualis ἦσθην in Homeri atque Hesiodi carminibus inveniat. v. Fischer. l. l. Cum vero formam ἤμην dico Alexandrinam, et communem, atque omnibus, etiam vulgo, notam fuisse, præter grammaticorum auctoritatem has habeo causas. Primo enim quam sæpissime extat in versione Alex., ut Nehem. ii. 15. Prov. viii. 30. Dan. viii. 2. Amos. vii. 14. et in N. T. ut Matth. xxv. 35. 36. 43. Marc. xiv. 49. etc. et in Cod. Alex. Act. xxvii. 37. ἡμεθα, quod ipsum Griesbachius et Matthæi pro ἡμεν ediderunt Matth. xxiii. 30. Sæpissime etiam apud alios scriptores recentiores, ut Arrianum (v. Heupel. ad Marc. xiv. 49.), Plutarch. in Convivio sept. sapient. c. 1. apophth. T. viii. opp. p. 86. 101. Lacon. apophth. ibid. p. 210. 216. de Alexandri M. s. virtut. s. fort. orat. i. c. 10. sæpius. de exilio c. 15. Apollon. de syntaxi p. 309. 31., ubi etiam est συνήμην. Antiphilum Byzantium in Brunnii anal. T. ii. p. 169. Automedontem ibid. p. 209. nr. viii. in quibusdam epigrammatibus ἀδεσπότους ibid. T. iii. p. 232. nr. 387. p. 300. nr. 694. v. 1. et 5. p. 313. nr. 741. p. 316. nr. 752. p. 318. nr. ii. apud Achill. Tat. Erot. 5. 1. Æsop. fab. 207. Deinde grammatici forma ista utuntur ad explicandam formam Atticam, vel Hæmericam, ut Schol. Aristoph. Plut. 77. τὸ ἦ ἀνεν τοῦ ἦ ἀντὶ τοῦ ἤμην. Suidas: ἦ—ἀντὶ τοῦ ἤμην. Et in v. βαύζων ἦν, ἀντὶ τοῦ ἤμην. Item: παρῆν παρήμην. ἐνικῶς κατ' Ἀττικῶς. Hesych. ἦα ἤμην. Cf. Phavorin. in v. ἐφάμην.

Θάμνα quid fuerit in plebis sermone, docet Anatolius, Jamblichi magister, in Geoponn. 6. 13. 2. ἡ ἐκ τούτων (nr. τῶν στεμφύλων) τρῶξ, ἦν ἐπιχωρίως καλοῦσι θάμναν, οὐκ ἀπὸ τοῦ πῶμα τοῖς ἀγροικοῖς γίνεται. Latine lora vocatur.

Θάτερος et θάτεροι a grammaticis multis damnantur, ut a Thoma Mag. p. 120. sq. ἄτερος, οὐ θάτερος βάρβαρον γὰρ, εἰ καὶ Ἀνκόρων, καὶ τινες ἄλλοι τοῦτο γράφουσιν. ὁ ἔτερος γὰρ ἐστὶ, καὶ κατὰ κρᾶσιν ἄτερος· οὐκ ἔχει οὖν χώραν ἐν ταῦθα τὸ θ, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων πλάσεων. ἐκεῖ γὰρ τὸ τοῦ ἄθρον τ, εἰς θ τρέπεται.—ὡσαύτως καὶ ἐπὶ θηλυκοῦ ἄτέρα, οὐ θάτέρα. Auctor libelli de barbarismo, a Valckenario post Ammonium editi p. 195. κατὰ συναλοιφὴν (nr. γίνεται βαρβαρισμός), ὡς Μένανδρος λέγει, ὁ θάτερος μὲν τοῖν δυοῖν Διοσκόρου· ἀντὶ τοῦ φάναι, ὁ ἔτερος. ἡ γὰρ τοιαύτη συναλοιφὴ γίνεται ἐπὶ οὐδετέρου ἄθρον, ὅταν ἀντὶ ἐπιφέρηται ὄνομα ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενον· οἷον, τὸ ἔτερον, λέγω θάτερον· ἐπὶ ἀρσενικοῦ δὲ οὐδαμῶς. Eustath. ad Od. η. p. 1573. 60. ἰστέον δὲ ὡς κατὰ τοὺς παλαιούς οὐ μόνον ἔτερον καὶ ἔτερα, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ θήγα θάτερον καὶ θάτερα λέγεται τὸ τῶν οὐδετέρων πληθυντικὸν καὶ ἐνίκον. Χρύσιππος δὲ λέγων τὸν θάτερον τῶν Διοσκούρων, ἐσχάτως βαρβαρίζει, ὡς φησι Πανσανίας. Hi igitur omnes barbarismum in forma θάτερος etc. agnoscunt, sed Eustath. ad Od. α. p. 1385. 50. rectius forsitan Dorismum. Nam postquam ostendit, Doricum pluralem articuli τὸλ esse a singulari τὸς, qui tamen non esset usitatus, addidit hæc: καὶ δῆλον φασὶν ἐκ τοῦ θάτερος, ὅπερ ἰσὸν ἐστὶ τῷ, ὁ ἄτερος, ἵνα ἦ, τὸ ἄτερος, ἡγουν ὁ εἰς, εἶτα συναλοιφὴ καὶ ἄμα τροπὴ τοῦ ψιλοῦ εἰς δασύ, θάτερος. λόγῳ δὲ τοιούτῳ καὶ θηλυκῇ εὐθείᾳ, τῇ ἑτέρα ἡγουν ἡ μία. καὶ κατὰ συναλοιφὴν καὶ ὁμοίαν τροπὴν, θάτέρα ἡ ἑτέρα Δωρικῶς. In eadem sententia est Schol. Eurip. Hippol. 894. λέγεται καὶ θάτερος, ἀντὶ τοῦ ὁ ἄτερος· καὶ ἄτερος, ὁ ἔτερος, Δωριστί. Fere eadem habet Etymol. M. p. 443. 27., qui tamen lin. 38. θάτερος masculinum simpliciter rejicit, ut Herodianus in Philæto p. 432. Jam etsi apud Lycophronem v. 590. lectio θάτερος potest incerta videri, quia in cod. Selden. scribitur ἄτερος, et quia v. 1048. ἄτερος est in omnibus libris: tamen cum θάτερος vel a Menandro, cujus orationem non posse puræ Græcitatē exemplum aut normam haberi, sæpe jam

vidimus, vel a Chrysippo, qui gente fuit Cilix, e ejus nationis lingua etiam plura in dialectum Alex. venisse jam supra declaravimus, usurpatum fuerit, cumque idem nominativus, θάτερος et θάτεροι, reperiatur apud alios scriptores recentiores, ut Hermogenem de partit. sect. 12. p. 74. ed. Laurent. item Josephum archæol. 16. 4. 3. Clem. Alex. str. 1. p. 274. D. Berytium in Geopon. 14. 20. 2. Dionys. Halicarn. archæol. 1. p. 66. 29. aliosque ab interpretibus Thomæ l. l. nominatos, non video quid mihi opponi possit, formam illam nominativi primo ad Doricam, deinde ad Alexandrinam dialectum referenti. — ἄτερος ἄτερον ἀποφύχονεν Theophylact. epist. 22. p. 829. extr. T. viii. opp. Meursii.

Θερίστριον, h. e. ἱμάτιον θερινόν, quod etiam θέριστρον vocatur, a nemine grammaticorum veterum damnatum vidi, sed jure, ut videtur, illud suspectum est Valckenario ad Theocrit. Adonias. p. 368. C., qui ab Alexandrinis præsertim id usurpatum, et hinc ad Judæos Græcenses translatus fuisse statuit. Hieronymo quæst. Hebr. in Gen. xxiv. 65. T. iii. opp. p. 140. G. theristrum est pallium quoddam, genus etiam nunc Arabici vestimenti, quo mulieres provincie illius velantur. Similia idem tradit ad Jes. iii. 21. T. V. opp. p. 19. E. Et valde pretiosa hæc pallia fuisse, docet Myrini locus in Brunnii analectt. T. ii. p. 107. nr. ii. τὰς κόκκους βαφθέντα καὶ ὑγινοιο θέριστρα. Hæc forma, θέριστρον, extat etiam in versione Alex., Gen. xxiv. 65. xxxviii. 14. Cantic. v. 7. Jes. iii. 21. Sed θερίστριον habent Theocritus idyll. xv. 69. et Aristænetus epist. i. 27.

Ἰέρισα pro ἰέρεια, partim eodem modo formatum est, quo βασιλίσσα, partim non nisi apud recentiores scriptores legitur, qualis est v. c. Epiphanius hæres. 79.

Καλαμαία cum ab antiquioribus adjective positum fuerit, ut a Theocrito idyll. 10. 18., deinde substantive dixit vulgaris consuetudo pro καλάμη. Eustath. ad Iliad. γ. 222. καλεῖ τὴν καλάμην ὁ πολλὸς ἄνθρωπος καλαμαίαν, ὡς καὶ ἡ σελήνη, σελήνα λέγεται. Cf. quæ idem ad Od. ξ. p. 1758. 55. de pluribus talibus exposuit, ut μέλισσα μελισσαία etc. Schol. Theocrit. ad idyll. i. 52. δι' ἀνθρώπων, ἀντὶ τοῦ διὰ καλάμης, ἦν οἱ κοινοὶ καλαμαίαν φασί.

Καμμύνειν pro καταμύνειν Phrynichus p. 150. ait pessime dixisse Alexidem. Jam Alexidem quidem, utpote poetam, hac forma contracta recte uti potuisse, dudum ostendit Spanhem. ad Callimach. h. in Dian. 95. et eadem licentia Antiphanes usus est apud Athen. 10. p. 446. A. Sed in eo tamen vera præcepisse Phrynichum puto, quod barbariem esse judicavit, si quis in istius formæ usu poetæ ita imitaretur, ut eam etiam in oratione pedestri poneret, quod factum videmus ab Alexandrinis Judæis Jes. vi. 10. xxix. 10. xxxiii. 15. Thren. iii. 44., a Philone, cujus locum habet Alberti obs. philolog. in N. T. p. 97., a Matthæo xiii. 15., a Luca Act. xxviii. 27. et Hierocle Facet. 10. Nam primo forma illa fuit Dorica vel Æolica (v. Maittaire p. 334. sq.), qua boni scriptores extra poesin nunquam usi sunt. Certe Xenophon Cyneget. 5. 11. scripsit καταμύνειν. qualia exempla plura collegit Alberti l. i. Quin poetæ quoque, v. c. Hedylus apud Athen. 8. p. 345. A. quanquam alias non omnino puritatis studiosus, formam contractam, quantum potuit, fugerunt. Deinde grammatici veteres, ut Hesych. Suid. Phavorinus, verbo καμμύνειν, tanquam vulgari et omnibus noto, explicarunt verbum simplex. Unde etiam apud Xenoph. Cyrop. 8. 3. 12. pro μύων in Codice Altorfino extat καμμύνων. Pauca præter hæc, quæ dudum scripseram, annotavit Fischer. de vitiis lexic. N. T. p. 679.

Κάρταλλος, corbis, vel cavea, i. q. κλωβός, vix usquam legitur nisi in versione Alex., ut Deut. xxvi. 2. 4. 4 Reg. x. 7. Sirac. xi. 30. v. omnino interpp. Hesychii in v. κάρταλον, et Biel.

Κατάνδρα, enumeratio viritum facta, series hominum, extat in Charta Borg. 1. 1.

Καταπορεύεσθαι pro κατέρχεσθαι, ex exilio redire in patriam, in Inscript. Roset. lin. 19. sq. sic legitur, ut synonymum sit hujus ipsius verbi κατέρχεσθαι, prorsus ut 2 Maccab. xi. 29. 30. Similiter apud Polyb. iv. 17. xxiii. 2. xxix. 8. et sæpius. v. Villosion seconde lettre sur l'Inscription Grecque de Rosette; in Millini Magasin encyclopéd. No. 6. An xi. p. 199. et 200.

Καραχωρίζειν, transcribere, in album referre, enregistrier. Eusth. ii. 23. καταχωρίζαι (all. per glossemata legunt καταγράφαι) εἰς μνημόσυον. 1 Paral. xxvii. 24. οὐ καταχωρίσθη ὁ ἀριθμὸς ἐν βιβλίῳ. 3 Macc. ii. 29. καταχωρίσαι

eis tēn προσυνεσταλμένην αὐθεντῆαν. ubi Grotius explicat: Relatos in matriculam—in album proprium referri, seorsim ab illis qui accensebantur. Strabo l. p. 16. B. Ὁμηρον καταχωρίσαι eis tēn ποιήσιν, carminibus suis inse-
ruisse. Ita et Casaubonus emendaverat vitiosum καταχω-
ρήσαι, et exhibet Codex Vaticanus. Decretum civita-
tum Hermion. et Asin. in Gorii inscriptt. Donian. class.
iv. Florent. 1731. fol. p. 137. lin. 23, 24. τοὺς δὲ νομο-
γράφους καταχωρίσαι τοῦτο δόγμα. Pro quo lin. 27. 28.
est ἀναγράψαι δόγμα. Hæc fere omnia debeo diligentiae
Villoisoni. v. ejus troisième lettre sur l'Inscription Grec-
que de Rosette; in Millini Mag. encyclop. No. 7. an xi.
p. 318. sq. Nam etiam in Inscriptione ista sic legitur
lin. 51.

Κάττα et κάττος. Evagrius 6. 24. αἰλουρον, ἣν κάτταν
ἡ συνήθεια λέγει. Schol. Callimach. h. in Cer. 111.
τὰν αἰλουρον· τὸν ἰδιωτικῶς λεγόμενον κάττον. Quæ cum
convenient cum Latinis catta et cattus s. catus, non huc
retulisset, nisi vidisset dubitari posse, annon hæc relicta
essent ex antiquissima Hellenum lingua. v. Serv. ad Virg.
Æn. i. 423. et Donat. ad Terent. Andr. 5. 2. 14. Cf.
infra σπῆλνυξ.

Κλίβανος, v. κρίβανος.

Κολιανδρον quid sit, et cur recte huc referendum videat-
ur, apparet ex his Schol. Aristoph. ad Equit. 673. ver-
bis: κορίαννον, εἶδος βοτάνης, τὸ νῦν κολιανδρον. Fluxit
hoc haud dubie e dialecto Dorica, ut mox in v. κρίβανος
patebit. Legitur autem κολιανδρον in Geoponicis 12.
1. 2. et ex Apsyrtio ibid. 16. 4. 5. Simonem Sethi addi-
dit Niclas.

Κονίειν sive κονίζειν, ubi simpliciter pro χρίειν dictum
fuit, non tulit Gr. linguæ puritas. Schol. Theocrit. ad
idyll. i. 27. κεκλυμένον, ἤγουν λελουμένον, κεχρισμένον,
δ κεκονισμένον οἱ κοινοὶ φασιν. Deinde ad v. 30. ubi
poeta κεκονισμένον dixit, adscripsit hæc: ἐνταῦθα τὸ κεκο-
νισμένος ἴσως ἀντὶ τοῦ κεχρισμένος ἀπλῶς.

Κράββατος pro σκίμπος, uno fere ore improbandum
judicatur a grammaticis, ut a Phrynicho p. 20. Th. Mag.
p. 799. Phavorino in v. λέχος, Eustathio ad Od. ψ.
p. 1944. 19. etiam Polluce 10. 35. Cf. Schol. Aristoph.
ad Nub. 253. Neque ego dubito, quin Salmasius de
hellenist. p. 65. recte illud pro Macedonico habuerit.
Quamquam enim, quod ego quidem sciam, non legitur in
versione Alex., tamen præter Critonem et Rhinthonem,
quos Pollux l. i. ejus auctores laudavit, scriptores tantum
recentiores eo usi sunt. Et Kypkios quidem obss. in N. T.
Vol. i. p. 154. unum modo locum ex Arriani dissertt.
Epictet. attulit. Addo Scholiasten Euripidis, qui ad
Hippol. 977. ter posuit hoc vocabulum, et libros N. T.
in quibus plus semel legitur, ut Marc. fi. 9. qui locus
cum Triphyllio, Ledrensi episcopo, laudandus pro
concione esset, pro κράββατον dixisse narratur σκίμποδα.
v. Sozomen. hist. eccl. 1. 11. Atque hoc idem in eodem
Marci loco laudando fecisse deprehenditur Clemens Alex.
pædag. 1. 2. p. 81. B. Unde vocabuli vilitas patere potest
cuique. Alios auctores habet du Fresne in glossario med.
et inf. Græcitat. Præterea Hesychius nomine κράββα-
τος interpretatur nomina κλίνη, et κλινίδιον, et σκίμπος,
et γάλανδρος. Sic idem habet: λέκτρα· κραββάτια. Et
Suidas: κλίνη (potius κλινίδιον)· τὸ κραββάτιον. it. σκίμ-
πος· κράββατος. Ceterum Kuhnus ad Poll. l. i. nomen
κράββατος ex Hebr. כַּרְבָּבָה derivat.

Κρίβανος dicendum est, auctoribus Th. Mag. p. 554.
et Phrynicho p. 76. non κλίβανος. Scilicet non plane
rejici debet hæc altera forma, sed non Attica putari:
id quod docemur per hæc Athenæi 3. p. 110. C. verba:
οἶδα δὲ ὅτι Ἀττικοὶ μὲν διὰ τοῦ ρ στοιχείου λέγουσι καὶ
κρίβανον καὶ κρίβανίτην· Ἡρόδοτος δ' ἐν δευτέρῳ τῶν ἱστο-
ριῶν (c. 92.) ἔφη, κλίβανον διαφανεῖ. καὶ ὁ Σώφρων δὲ ἔφη,
τίς σταιτίνας, ἡ κλίβανίτας, ἡμάρτια πέσσει; Eadem
forma vocabuli per λ, etiam a Sopatro adhibita legitur
apud eundem Athenæum 14. p. 656. F. et a Strabone
16. p. 754. A. item Gen. xv. 17. Levit. ii. 4. xxvi. 26.
et sæpius, et Matth. vi. 30. et κλιβανίτης ἄστρος apud
Florentinum in Geopon. 2. 33. 5. 2. 47. 10. Alia re-
centiorum testimonia habet du Fresne l. i. Nimirum
etiam hæc forma ad Alexandrinos migravit a Doriensi-
bus: id quod partim ex Athenæi verbis supra positis
intelligitur, partim manifestum est ex Etymol. M. p. 538.
19. οἱ Δωριεῖς κλίβανον λέγουσι. Quam vulgare autem
hoc et omnibus notum fuerit, recte colligas inde, quod
Hesychius nomine κλίβανος utitur ad nomina ἱπνός et

πνιγὸς interpretanda, et quod quatuor codices Dio-
dori Siculi 2. 49. κλιβάνων pro κριβάνων exhibent.

Λαγῶς rejicitur a Phrynicho p. 78. qui, λαγῶς, in-
quit, ὁ Ἀττικός, διὰ δὲ τοῦ Ο ὁ Ἴων. τὸ λαγῶς δὲ οὐκ
ἔστιν. Jam quamquam hæc forma non improbari videtur
ab Athenæo 9. p. 400. C. τὸ λαγῶν, (np. apud Hom.
Il. χ. 310.) εἰ μὲν ἐστὶν Ἴωνικόν, πλεονάζει τὸ ω· εἰ δ'
Ἀττικόν, τὸ ο. quæ verba paululum mutata repetit Eus-
tath. ad Od. e. p. 1534. 19. et p. 1821. 23. et Phavo-
rinus: tamen ego cum Phrynicho facio. Nam λαγῶς
in nullo scriptore idoneo reperitur, quamquam illud per
librariorum inscitiam in duo Xenophontis locos irrepsisse
in Lexico Xenoph. docui, sæpe vero in recentioribus ac
imius pura Græcitate usis, ut Callimacho h. in Dian. 95.
et 155. et epigr. 33. 1. Antiphilo in Brunckii anal.
T. ii. p. 175. nr. xiii. Isidoro Ægeata ibid. p. 473. nr.
i. v. 3. et 6. in ἀδεσπότοις epigrammatibus multis, ut
T. iii. p. 144. nr. xi. p. 239. nr. ccccxvii. p. 288. nr.
DCXLVII. Plutarcho Lacon. apophth. T. viii. ed. Hut-
ten. p. 200. 228. Hermete apud Stobæum eclog. phys.
c. 52. p. 1074. Schol. Nicandr. ad theriaca p. 22. 33.
et ad alexipharmaca p. 54. 64. 69. Didymo in Geopon.
xiii. 14. 9. Liceat hic obiter notare Leonidæ Tarentini
in Brunckii anal. T. i. inconstantiam. Nam p. 223.
nr. xii. dixit λαγωβόλον, p. 224. nr. xvii. λαγὸθήρα, et
p. 228. nr. xxxi. τὰ λαγωβόλα: quæ varietas fortassis
metri necessitati tribuenda videatur. In versione Alex.
extat λαγῶς, et quidem in cod. Alex., Ps. ciii. 18. Atque
hanc veram esse Judæorum Alexandrinorum versionem,
diserte docuit Hieronymus in epistola ad Suniam et Fre-
telam, T. iii. opp. p. 61. H. Omnino de hujus nominis
scriptura v. Oudendorp. ad Th. Mag. p. 564. Ceterum
si genuina est lectio in Cyrilli Lexico MS. a Bernardo
ibidem allato: τὸ δὲ λαγῶς Λακωνικὸν ἔστιν, hoc ipsum
reponendum putem in Phrynicho pro τὸ λαγῶς δὲ οὐκ
ἔστιν, et rursus appareat, formæ istius fontem esse Dori-
cam dialectum.

Λουτρῶν et

Λουτρῶν, pro ἀπόπατος sive κοπρῶν, barbara a Suida
vocari jam in v. ἀφεδρῶν vidimus. Legitur 4 Reg. x.
27. in Cod. Vatic. λουτρῶνα, in Cod. Alex. λουτρῶνας, in
Ald. λουτρῶνα, in Complut. κοπρῶνα. In glossis ad h. l.
exponitur per ἀφεδρῶνα. Alias λουτρῶν est balneum.

Μαγειρεῖον damnant Phrynichus p. 120. et Th. Mag.
p. 591. Quibuscum si contuleris locum Poll. 6. 13. ubi
μαγειρεῖον et ὀπτανεῖον tanquam synonyma sine ulla nota
ponuntur, videri possint male egisse Atticistæ. At haud
dubie vera præceperunt. Nam ea tantum notione, qua
ipsam culinam significat, rejectum ab iis arbitror istud
vocabulum: quare nec locus Pollucis, ubi paulo diligen-
tius consideraveris, ad eos confutandos referri potest,
quippe cujus hæc mens est, pro μαγειρεῖον dicendum
esse ὀπτανεῖον, id quod satis docet alius Pollucis locus
1. 80. ὀπτανεῖον τὸ μαγειρεῖον ἐρεῖς. Athenis enim μαγει-
ρεῖον significavit locum quandam, unde coqui conduce-
bantur, forum coquinum. v. Poll. 9. 48. Sic nec Theo-
phrastus locum (charact. 6. 4.) puto recte opponi Atti-
cismi magistris posse, quia Theophrastus ipse in idoneis
pure Græcitat. auctoribus haberi nequit, et quia vix
dubium esse potest, quin ibi significantur popinæ, h. e.
loca in quibus cocta venduntur, non loca ubi coquantur
opsonia. Philoni autem, apud quem et ipsum culinæ
notione subjecta legi docuit ad Thomam Sallierius, facile
inhærere potuisse apparet ex assidua versionis Alex. lec-
tione, in qua sic legitur μαγειρεῖον Ezech. xlv. 23. Præ-
terea multi grammatici eo interpretati reperiuntur voca-
bula Attica, ut Schol. Aristoph. Plut. 816. Harpocra-
tion, Suid. et Hesych. nomen ἱπνός, Schol. Aristoph.
Equit. 1030. Pac. 891. Etymol. M. p. 629. 8. Suid. et
Hesych. nomen ὀπτανεῖον sive ὀπτανεῖον, Hesychius nomina
πούρδαιον, πύρδαλον et πυροδαίσιον, quorum primum ille
dicit Laconicum esse.

Μαγειρίσσα, quod 1 Reg. viii. 13. reperitur, huc retuli,
quia eodem modo formatum est, quo διακόνισσα.

Μανδύας sive

Μανδύη, quod Hesychio aliisque est εἶδος ἱματίου
Περσῶν πολεμικόν, jam a Sopingio ad Hesych. in v.
βιρρόξ vocatur vox Macedonica. Neque video, quid
huic sententiæ possit opponi. Nam supra sæpissime
vidimus vocabula Persica in dialectum Maced. et Alex.
migrasse, et sæpe nomen, de quo agimus, legitur in
versione Alex., ut Jud. iii. 16. 1 Reg. xvii. 38. 39., ubi

Complut. habet *θώρακος* pro *μανδύον*. 2 Reg. x. 4. aliisque post Alexandrum M. scriptoribus, ut Dione Cassio 67. 8. 71. 35. 72. 21. Artemidoro 2, 3. nunquam vero in antiquis. v. omnino interpp. Hesychii, it. Reiff. ad Artemidor. l. l. et Biel in novo thesauro philolog. et quos laudant, imprimis du Fresne Glossar. med. et inf. Græcitatatis.

Μανιάκης pro *στρεπτός*, sive a Dorico *μάνος* s. *μάννος* (v. Poll. 5. 99.), sive a Latino manus derivandum censeas, sive cum Polybio 2. 31. a Gallis repetendum ducas, sive cum Bocharto P. 11. Geogr. sacr. 1. 42. e Chaldaico *מָנָא* ortum, certe novum est vocabulum et Alex. dialecto vindicandum. Legitur enim non nisi apud recentiores, ut Polyb. 2. 29. et 31. interpretes Alexandrinos, ut Dan. v. 7. 16. 29. it. 3 Esr. iii. 6. Plutarch. in Cimone c. 9., ubi tamen memorat *ψέλλια χρυσᾶ*, καὶ *μανιάκας*, καὶ *στρεπτούς*, ita ut hæc ultima vel grammatici alicujus glossema, vel ipsius Plutarchi interpretamentum videri possint. Utuntur eodem nomine grammatici ad explicanda vocabula Gr., ut Hesych. *μηνίσκοι* — *μανιάκια*, *περιδέραια*. it. *ὀρμίσκοι* — *μανιάκης*, ἢ *περιδέραια*. it. *κλοιός* — *κολλάριον*, ἢ *τοι μανιάκης*. Schol. Theocrit. idyll. 11. 40. *μάννος* δὲ ἐστὶν ὁ περιτραχήλιος κόσμος, τὸ λεγόμενον *μαννάκιον*. Hoc *μαννάκιον* vix apud alium quenquam reperias, et fortassis mutandum putes in *μανιάκιον*, quod etiam Phavorinus habet, et exponit τὸ τοῦ ἱματίου περιστόμιον. Cf. Scheffer. de antiquorum torquibus, cum notis Jo. Nicolai, Hamb. 1707. 8. p. 22—24.

Μεγιστᾶνες, procures. Phrynichus p. 84. testatur, Antiochum Sophistam hoc vocabulo usum esse, secutum fortassis ea in re Menandrum, dici vero debere *μέγα δυνάμενοι*. Th. Mag. p. 602. *μεγιστᾶνες*, ἀδόκιμον. οὐδὲν μέγα δυνάμενοι λέγε. Salmasius de hellenistica p. 104. illud ait Macedonicum esse, propterea quod non habeat analogiam aut terminationem Gr., certe non exemplum suppetere ostendit vocabuli sic Græce formati. At vir summus, nisi putandum est de solo superlativo dixisse, quod diserte Pauw ad Phrynichum fecit, haud dubie humanum quid passus est. Neque enim desunt talis formæ exempla. Sic Etymol. M. p. 599. 14. et Phavorinus in v. *νεανίας* παρὰ τὸ νέος γίνεται νεάν, ὡς μέγιστος *μεγιστάν*. Et Stephanus Byzant. in v. *Αἰνία* τὸ ἐθνικὸν Αἰνιάν, — ὡς μέγιστος *μεγιστάν*. Quæ ipsa et plura habet Eustath. ad Il. β. p. 335. 14. Sic recte et bene dicitur Ἀκαριάν, Ἀλκιμάν (v. Suid. in v. *νεάνης*) et similia. Huc etiam refero, quæ Apollonius Dyscolus in grammatica sua scripsit (v. Vossii ex ea excerpta ad calcem libri Maithairiani de Gr. linguæ dialectis p. 571.): ἐστὶν οὖν τρισμέγιστος, καὶ παρὰ τοῦτο *μεγιστάν*, ξυνός τε καὶ ξυνάν. ἔφαμεν δὲ ἐν ἑτέροις καὶ παρὰ τὸ νέος, νεάν, — ἀφ' οὗ τὸ νεανίσκος καὶ νεανίας. καὶ παρὰ τὸ ἐπὶ οὖν γενήσεται τὸ ἐτάν etc. Ita ego quidem legendum putabam. v. quæ ibi notavi. Cf. Etymol. M. p. 825. 13. ubi scribitur *ἐτάν* et *μεγιστάν*, item Phavorin. in v. *ὠτάν*, qui, ut Suidas in v. *ὦ τάν*, quem exscripsit, vocativum nominis *ἐπὶ* dici docet *ἐτα*, et Dorice *ἐταν*. Quamvis autem ob eam causam, quam Salmasius attulit, negem hoc nomen posse Macedonicum appellari, tamen illud ad dialectum Macedonicam vel Alexandrinam referre ideo non dubito, quia et a recentioribus tantum scriptoribus, ut Artemidoro 1. 2. 3. 9. et 13. Anonymo apud Etymol. M. p. 311. 28. Josepho archæol. 11. 3. 2. 20. 2. 3. et de vita sua §. 23. et 31. Tzetz. chill. 3. 424. aliisque ab Alberto ad Hesych. laudatis, etiam Latinis, quorum locos Brissonius de regio Persarum principatu 1. 209. et Freinshemius ad Curt. 5. 13. 3. collegerunt, et ab Alex. interpretibus, ut 2 Paral. xxxvi. 18. et a scriptoribus N. T. ut Marc. vi. 21. ubi Heupelius conferendus est, adhibitum reperitur. Scilicet proprie quidem indicasse videtur procures et primores Persarum. Jam vero vocabula Gr. multa ex Oriente petita esse, imprimis post Alexandri M. tempora, satis constat. Ut enim taceam vocabula notissima, ἀγγαρεύειν, γάζα, μάγος, παράδεισος, et alia, afferendum putavi aliud ejus generis minus notum, verbis Eustathii ad Od. a. p. 1403. 40. ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥήματος (ἔδειν), καὶ ὁ παρὰ Αἰλίου Διονυσίου ἐδέατρος. περὶ οὗ λέγει ἐκεῖνος, ὅτι τὸ μὲν ὄνομα, Ἑλληνικὸν ἢ δὲ χρεία, Περσικὴ. ἦν δὲ, φησὶ, προεσθίων τοῦ βασιλέως, εἰς ἀσφάλειαν. ὅστερον δὲ ἐνομήσθη, ἐδέατρον καλεῖν τὸν ἐπιστάτην τῆς ὄλης διακονίας καὶ παρασκευῆς. Cf. Athen. 4. p. 171. B. ibique Schweighäuser. vol. ii. animadv. p. 611. sq. et Etymol. M. p. 315. 37. Eodem igitur modo nomen *μεγιστᾶνες* arbitrator recte dici Gr. quidem vocabulum esse, si termi-

nationem et formam spectes, sed recens inventum ad designandam notionem aliquam peregrinam, ac semel in dialectum Maced. et Alex. receptum, sensim de aliis quoque, præter Persicos, magnatibus dici solere.

Μέλεσθαι cum dativo rei, pro studere, operam dare, vix dubito quin recte huc referatur. Forma enim verbi est antiquissima, sed hic ejus usus recens. Sic in Orphicis argonaut. 379. *δικασπολή μελεται καὶ ἀκεύμασι*. Dionys. perieg. 1045. *νηπίαχοι τόξοισι καὶ ἱπποσύνησι μέλονται*.

Μεσάζειν, a nemine damnatum, tamen in nullo scriptore idoneo inveni. Extat sæpissime apud recentiores, ut Diod. Sic. 1. 32. *πᾶς ὁ μεσάζων τόπος*. ubi alii legunt *νησίζων*. Apollonium Alexandrinum de syntaxi p. 267. 14. Eustath. ad Od. a. p. 1389. 38. *ὁ μῦθος περὶ ποντὴν Δελφικὴν χώραν λέγει μεσάζεσθαι*. p. 1390. 9. *ὁ ὀμφαλὸς μεσάζει τὰ ζῶα*. Schol. Eurip. Med. 60. *οὐ μόνον οὐ λήγει, ἀλλ' οὐδὲ μεσάζει*. Phavorin. et Etymol. ineditum apud Bielium in novo thesauro philolog. in v. *μεσίτης*, et Sapient. 18. 14. Locos Byzantinorum scriptorum, qui huic verbo etiam aliam notionem subjecerunt, magno numero collegit du Fresne in Glossario mediæ et infimæ Græcitatatis.

Μεσοπορεῖν ut Menandri verbum rejicit Phrynichus p. 182. Ex illius igitur comædiis transisse videtur in linguam vulgarem. Præter Siracidem enim 34. 21., ubi Lamb. Bos male servavit *μεσοπωρῶν* pro *μεσοπορῶν*, utuntur eo Diod. Sic. 18. 34. Appianus bell. civ. 2. 88. Theophrastus charact. 25. 1., ubi pro *μεσοπορεῖ* Reiskio rescribendum videbatur *χερσοπορεῖ*.

Μερένταλμα quid significet, patet e verbis Imp. Zenonis, in Cod. Justin. l. 2. tit. 13. l. 27., ubi sæpe legitur, semel autem explicatur per translationem mandati. Eandem legem Græce e Basilicis posuit et interpretatus est Cujacius Obs. 13. 5.

Μετριάζειν auctore Phrynicho p. 188. apud veteres et bonos scriptores significabat τὸ τὰ συμβαίνοντα μετρίως φέρειν, sed Menander dixit pro *ἀσθενεῖν*: quam ipsam notam lexico suo inseruit Phavorinus. Vera autem Phrynichum præcepisse, cum hoc verbum, ubi pro ægrotare dictum reperitur, improbalet, manifestum est. Nunquam enim sic legitur, nisi in versione Alex., Nehem. ii. 2., ubi pro *μετριάζων* in edit. Complut. est *ἀρρώστῶν*, atque apud alios scriptores recentiores, qualis est auctor carminis de effectis plantarum, Deo alicui sacrarum, quod extat in Fabricii bibl. Gr. vol. ii. p. 630—660. edit. 1., in quo *μετριάζοντες* statim v. 3. sunt ægroti. v. ibi Fabric. p. 632. sq. qui de omnibus verbi notionibus dilucide exposuit.

Μήποτε sæpissime apud scholiastas aliosque veterum scriptorum interpretes, ubi ostendere volunt, locum aliquem etiam aliter posse explicari, sic legitur, ut fere idem sit quod *ἴσως*, fortasse. Exempla ubique sunt obvia. Quare pauca attuli. Et primum quidem, quod Ægyptiorum codicum reliquiæ Venetiis in bibl. Naniana asservatæ, et ab Jo. Aloys. Mingarellio Bononiæ 1785. fol. editæ, p. xcvi. suppeditant, ideo quia hic liber partim in paucorum nostratium manibus est, partim usum istum Ægyptiis atque adeo Alexandrinis frequentatum fuisse declarat, quanquam ibi de re grammatica non agitur. Mingarellius p. c. notavit, particulam *μήποτε* ab Origene, Didymo, aliisque accipi pro fortasse. Sic Athenæ. 1. p. 11. E. *ἄριστον μὲν ἐστὶ, τὸ ὑπὸ τὴν ξω λαμβανόμενον δεῖπνον δὲ, τὸ μεσημβρινὸν—μήποτε δὲ καὶ συνωνυμῶς τὸ ἄριστον τῷ δείπνῳ*. v. Casaub. ad h. l. et Schweighäuser. t. i. animadv. p. 107. sq. Idem Athenæus 13. p. 586. E. *μήποτε δὲ δεῖ γράφειν ἀντὶ τῆς Ἀνθείας, Ἀντειαν*. Eustath. ad Od. η. p. 1571. 15. In versione Alex. similiter est Gen. xxiv. 5. *μήποτε οὐ βούληται*. ubi Cod. Alex. *βούλεται*. l. 15. *μήποτε μνησικακήσῃ*. ubi all. *μνησικακήσει*. Jud. iii. 24. aliisque in locis. Et in libris N. T. Matth. xxv. 9. etc. Item apud M. Antoninum Imp. 4. 24. et Theophylactum, Bulgariæ episcopum, in epist. p. 937. t. viii. opp. Meursii.

Μιλίαν, columnis miliaribus distinguere viam. Ita bene explicatur in Glossario Polyb., additis tribus Polybii locis 34. 11. 8. 3. 39. 8. 34. 12. 3. Quare Strabo 6. p. 285. A. *Πολύβιος*, inquit, ἀπὸ τῆς Ταπυρίας μεμλιᾶσθαι φησι. Idem p. 266. A. τὰ διαστήματα δicit διηρημένα *μιλιασμῷ*. Patet autem, hæc et nomen *μιλίων*, quo sæpissime Strabo aliique recentiores utuntur, origine esse Latina.

Νοσσός et *νοσσίον* Phrynichus p. 88. *ἀδόκιμα* vocat, et

pro iis dici jubet *νεοττός* ac *νεοττίον*. Quod ejus præceptum, si ex usu scriptorum judicare licet, ita verum putandum est, ut etiam apud Th. Mag. p. 626. pro *νεοσσός* et *νεοσσίον* et *νεοσσία*, quibus ille uti vetat elegantiae studiosos, e codd. Leidensibus reponendum sit *νοσσός* et *νοσσίον* et *νοσσία*, etiam Fischero iudice de vitiiis lexic. N. T. p. 677. Etsi enim non nego, *νοσσάδας ὄρνεις* legi in Stesichori vel Ibyci fragmentis (v. Alberti l. l. ad Matth. xxiii. 37.), quibus addi potest Panyasis apud Athenæum 4. p. 172. D. ubi illi quoque memorantur: tamen hi neque gente, neque dictione Attici fuerunt. Eadem est Herodoti ratio, apud quem 1. 159. legitur *νεοσσενμένα*. Accedit quod *νοσσό* et *νοσσία* extant Levit. xii. 8. Deut. xxii. 6. xxxii. 11. *νοσσία* Luc. xiii. 34. Ps. lxxxiii. 3. *νδ νοσσία* Ps. lxxxiii. 3. Matth. xxiii. 37. *ἐνόσσευσαν* Ezech. xxxi. 6. et quod etiam alii recentiores usi reperiuntur forma horum nominum improbata, ut Archias in Brunnkii analect. t. ii. p. 99. n. xxvi. habet *νοσσιστοφείν*, Antipater Thessalonicensis ibid. p. 117. n. xxxii. *νοσσίς*, Josephus archæol. 5. 8. 6. *νεοσσενκότων*, et Scholia ad Nicandri theriaca. p. 22. *ἡ νοσσία*. Ceterum, ne quid dissimulem, Ammonius in v. *φωλεός*, p. 145. præcepit hæc; *ἐπὶ τῶν ὀρνέων, (ῥήτεον) τὸ νοσσεύειν. ὁ γοῦν λέγων νοσσίαν τῶν τέκνων, ἀκυρολογεῖ. τέκνα μὲν γὰρ, ἀνθρώπων νοσσοὶ δ' ὀρνέων*. Fortassis grammaticus tangere voluit Platonem l. 8. de rep. t. ii. opp. p. 548. A. ubi *νεοττίας* de cubiculis liberorum positus videmus, et fortassis ille in codice suo invenerat *νοσσίας*.

Νυχθήμερον, præter Paulum 2 Cor. xi. 25. legitur tantum in libris recentiorum, e quibus lexicographi Procli et Alexandri Aphrodisiensis verba posuerunt. Addo locos Geoponicorum, ut 5. 8. et 12. 19. 18. e Quintiliis, 9. 23. 6. e Tarentino.

Ὀπάνια ex more Alexandrinorum de cremiis vel samentis ad assandum igni injectis usurpatum videri a Manethone apud Joseph. contra Apion. 1. 26. fere extr. ostendit Hemsterhusius ad Th. Mag. p. 592.

Ὀρθρινός, inquit Phrynichus p. 16. *οὐκ, ἀλλ' ὄρθριος*. Et Thomas p. 656. *ὄρθριος, οὐκ ὄρθρινός*. Habent autem *ὄρθρινός* Posidippus apud Athen. 13. p. 596. D. Antipater Sidonius in Brunnkii analect. t. ii. p. 12. n. xxvi. Meleager ibid. t. i. p. 22. n. lxxiii. p. 26. n. xci. p. 32. n. cxii. Phædimus ibid. t. i. p. 262. n. iv. Interpretes Alexandrini Hos. vi. 5. Cf. Sapient. xi. 22. et Apoc. xvii. 16. Ex horum scriptorum usu dijudicari jam poterit præcepti grammaticorum veritas.

Ὀφελον, quod ab Homero aliisque antiquis scriptoribus tanquam verbum ponitur, a recentioribus dicitur pro adverbio, ita ut idem sit quod *εἶθε*. Atque sic construitur semper cum optativo, vel cum præterito, auctoribus Schol. Sophocl. ad Ajac. 1211. et Th. Mag. p. 665. Cum optativo legitur Ps. cxviii. 5. cum indicativo autem præteriti in Aquilæ versione Job. xvi. 4. it. 1 Corinth. iv. 8. 2 Corinth. xi. 1. Eodem modo Callimachum (epigr. 18. 1.) *ὄφελε* pro adverbio dixisse, notarunt jam veteres grammatici, ut Etymol. M. p. 643. 45. Cum indicativo futuri est *ὄφελον* Galat. v. 12. v. omnino Pierson. ad Mær. p. 286. et Fischer. ad Weller. grammat. Gr. Spec. III. P. i. p. 148.

Ὀφινός, inquit Phrynichus p. 16. *ὁμοίως τῷ ὄρθρινός τοῦτο ἀμάρτημα. χρὴ οὖν ἀνευ τοῦ ν λέγειν ὄφιος, ὡς ὄρθριος*. Th. Mag. p. 668. *ὄφιος, οὐκ ὄφινός*. Sane *ὄφινός* non reperi nisi apud hominem Alexandrinum, Apollonium Dyscolum de syntaxi p. 189. 29. et p. 190. 5.

Ὀψώνιον et *ὀψωνιασμός*, de stipendio militari, annumerat Phrynichus p. 184. adulterinis illis, quibus Menander usus sit, vocabulis. Et profecto hic eorum usus vix aliorum quam seniorum scriptorum auctoritate sustentari poterit. Certe Seberus ad Pollucem 6. 38. ubi hæc leguntur: *παμπόνηρον Μενάνδρον δ' ὀψωνιασμός*, hujus vocabuli non potuit alia exempla afferre, nisi e Polybio, qui etiam 23. 8. 4. habet verbum *ὀψωνιάζεσθαι*, et Dionysio Halicarnass. *Ὀψώνια* autem de stipendiis leguntur non solum apud eundem Polybium 1. 67. 1. etc. sed etiam 1 Macc. iii. 28. xiv. 32. 3 Esr. iv. 56. Luc. iii. 14. 1 Cor. ix. 7. quibus addendi sunt, quos du Fresne laudavit.

Πάντοτε μὴ λέγε, inquit Phrynichus p. 38. *ἀλλ' ἐκάστοτε καὶ διαπαντός*. Et Th. Mag. p. 678. *πάντοτε οὐδεὶς τῶν Ἀπικῶν, ἐκάστοτε δέ*. Consentunt Mæris p. 319. et Suidas in v. *ἐκάστοτε*, Jam etsi Trillerus ad istum

Thomæ locum affert Herodiani, Plutarchi, Athenæi auctoritates, quibus adverbii *πάντοτε* probitatem demonstrat: tamen ille de vanitate grammaticorum persuadere mihi non magis potuit, quam Kypkius, qui Obs. in N. T. t. i. p. 303. collegit locos ex Achille Tatío, Dionysio Halicarn. Josepho, et Diogene Laertio. Primo enim hi scriptores omnes sunt ætatis recentioris, quales cum addere permultos possem, saltem paucos nominandos putavi, ut Lucillum in Brunnkii anal. t. ii. p. 331. n. lxxi. p. 341. n. cxiv. Lucianum ibid. p. 313. n. xxvii. Marinum ibid. p. 446. Leonidam Tarentinum ibid. t. i. p. 231. n. xlv. p. 232. n. xlv. Poetas anonymos ibid. t. iii. p. 24. n. xxxi. p. 306. n. dccxvi. Schol. Apollon. 1. 855. 1351. 2. 276. 3. 40. 4. 57. Schol. Eurip. ad Hecub. 1257. et ad Hippolyt. 73. Deinde sæpissime *πάντοτε* extat in scriptorum Ægyptiorum libris, ut Ptolemæi tetrabiblo p. 46. 48. 58. 102. 104. 129. 132. 174. Clementis Alexandrini pædagog. 2. 10. p. 194. C. 3. 5. p. 232. B. str. 2. p. 421. A. 5. p. 590. B. 6. p. 693. B. 7. p. 702. B. p. 729. D. p. 732. A. p. 746. B. Palladæ Alexandrini in Brunnkii anal. t. ii. p. 408. n. x. p. 431. n. cxvii. Apollonii de syntaxi p. 28. 4. p. 43. 30. p. 130. 20. p. 143. 17. p. 153. 2. p. 173. 2. p. 316. 8. p. 326. 2. qui idem sæpe habet *ἀπάντοτε*, ut p. 142. 9. p. 152. 28. p. 160. 24. p. 161. 4. p. 164. 4. p. 189. 18. p. 199. 26. p. 215. 25. p. 237. 27. p. 258. 6. p. 260. 17. p. 268. 25. 30. p. 331. 19. Quo etiam referendi sunt scriptores N. T. ut Matth. xxvi. 11. Marc. xiv. 7. Luc. xv. 31. etc. In versione V. T. Alex. *πάντοτε* non reperi, sed nec *ἐκάστοτε*. Denique cum Thomas adeo non temperare sibi potuerit, ut in v. *πρέκει* adverbio *πάντοτε* ipse uteretur, patet quam frequens fuerit ejus usus in dialecto vulgari.

Παραυτά pro *παρὰντίκα* quis dixerit, præter Polybium 10. 15. 4. aliisque in locis, Alexandrum Aphrodisiensem probl. 2. extr. et Apsyrtum in Geoponn. 16. 19., habebam neminem.

Ποιεῖν ubi ad tempus refertur et pro *διατρίβειν* dicitur, novam hanc potestatem accepisse per linguam Macedonicam videtur. Nam leguntur quidem in Demosthenis oratione de falsa legat. p. 392. 17. hæc: *οὐκ ἀνέμειναν τὸν κήρυκα, οὐδ' ἐποίησαν χρόνον οὐδένα*. At vero, ut taceam, in margine editionis Beuenati notatum esse *γρ. ἀνέλασαν, ἤγουν ἐτριψαν*, quanquam illud, cum Demosthenes de corona p. 286. 6. dixerit *μικρὸν ἀναλώσαντες χρόνον*, et in ea ipsa, e qua *ἐποίησαν χρόνον* attulimus, oratione p. 343. 17. *ἀνηλωκὸτα τοὺς χρόνους*, non temere rejiciendum putabam, post ea quæ Taylorus in præfat. ad hanc orationem p. 331. sq. disputavit, pene certum esse judico, eam orationem non ab ipso auctore perpolitam et evulgatam fuisse, sed tantum inchoatam et quasi adumbratam ex ejus scriniis prodierit, ita ut, si auctori in prima commentatione res magis quam verba curanti, quippe quæ postea demum emendaturus et limaturus erat, aliquid minus elegans exciderit, mirari nequaquam liceat. Stephanus in Thes. Ling. Gr. t. iii. p. 426. F. ne hujus quidem Demosthenici loci meminerat, sed se istum verbi *ποιεῖν* usum duntaxat in N. T. scriptis observasse ait, quam in rem laudavit Act. xviii. 23. 2 Cor. xi. 25. et Jac. iv. 13. Addi possunt loci Act. xv. 33. et xx. 3. Hi autem scriptores hanc verbi notionem didicerant ex versione V. T. Alex., in qua sic legitur Prov. xiii. 23. *ποιήσουσιν ἔτη πολλά. it. Tob. x. 7. ἡμέραι δὲ ὥμοσε ποιῆσαι αὐτὸν ἐκεῖ*. vel potius e dialecto Macedonica et Alexandrina, tum communi et pervagata. Certe ex hoc fonte hauserunt scriptores recentiores alii, ut Lucillus in Brunnkii anal. t. ii. p. 320. n. xvi. *νύκτα μέσην ἐποίησε τρέχων*. Nicarchus ibid. p. 357. n. xxxv. *πεποίηκα πολὺν χρόνον*. Schol. Theocrit. idyll. 3. 48. *μῆνας ἐξ παρὰ Περσεφόνη ποιεῖν*. Schol. Eurip. Hippol. 35. *ἐνιαυτὸν ποιεῖν ἐκτὸς τῆς πατρίδος*. et quos magno numero laudavit du Fresne, item Vorstius de Hebraismis N. T. 5. 4. p. 159. qui, utrum Græci Latinos, an vero hi illos, sint imitati, non decernit. Mihi hoc posterius videbatur credibile, quæ eadem fuit Casauboni ad Act. xv. 33. sententia. Sed Reinesius in syntagmate inscriptionum antiquarum p. 948. hanc *λέξιν* dicit neutrius linguæ propriam; bene Græcam, bene Latinam haberi posse. Exemplum autem verbi *facere* eodem modo usurpati, præter lexicon Fabri, collegerunt Kirchmannus de funer. Roman. 3. 20. p. 473. sq. et Reinesius epist. ad Vorstium p. 61. Ceterum sententia mea etiam eo juvatur, quod Hesychius participium *δημερευόντες* interpre-

tatur verbis πᾶσαν τοιοῦντες τὴν ἡμέραν. ad quem locum v. Alberti.

Πορνοκός, inquit Phrynichus p. 182. ὅτε Μένανδρος. οἱ δ' ἀρχαῖοι πορνότριψ λέγονσιν. Quæ in lexicon suum etiam Phavorinus transcripsit. Sed eodem nomine πορνοκόπος utitur Gr. interpres Prov. xliii. 21. atque inde Clemens Alexandr. pædag. 2. 2. p. 155. A. Nomen πορνοκοπία habet Scholiastes Aristoph. Av. 286. Verbum καταπορνοκοπεῖν, sed sine auctore, in Thesouro Stephanus posuit. Ceterum quin apud Pollucem 6. 188. Kuhnii et Jungermannus pro πορνοβοσκῶν perperam e codicibus recipere πορνοκοπῶν voluerint, dubium esse vix potest.

Πραθήσομαι Mæris p. 294. ait Ἑλληνικῶς dici, sed Attice πεπράσθαι. Etiam Th. Mag. p. 719. hanc alteram formam magis probat. Et sane prior illa in libris antiquiorum atque idoneorum scriptorum non facile reperitur, cum tamen frequens sit in versione V. T. Alex., ut Lev. xxv. 34. 42. xxvii. 27. Deut. xxviii. 68. Jerem. (xli.) xxxiv. 14. Ezech. xlviii. 14.

Προσφάγιον et

Προσφάγιον pro ὄψον non tulit veteris Græciæ elegantia. Eustath. ad Il. λ. 629. p. 867. 54. δὴλον, ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπλῶς προσφάγιον, ταῦτόν δ' εἰπεῖν κοινῶς προσφάγιον, τὸ ὀψάριον λέγεται. Mæris p. 274. ὄψον, Ἀττικῶς προσφάγιον (Pierseon. e cod. Coislin. aliisque habet προσφάγιον), Ἑλληνικῶς. Th. Mag. p. 668. ὄψον, οὐ προσφάγιον. Et προσφάγιον quidem legitur in Eusebii hist. eccl. 2. 17. p. 45. D. et apud Dioscoridem, cujus locos monstrant lexicographi, sed προσφάγιον Jo. xxi. 5. in Scholiis Venetis a Villoisono editis ad Il. l. l. p. 284. a. atque apud alios recentiores, quos du Fresne l. l. laudavit p. 1654. sq. Utroque vocabulo Suidas interpretatus est nomen ὄψον, ut nomine προσφάγιον Athenæus 9. p. 385. F. nomen ὀψάριον, et 7. p. 276. E. nomen ὄψα, sed nomine προσφάγιον ad explicandum ὄψον usi sunt Etymol. M. p. 646. 14. et Hesychius in v. ὄψον. ubi v. Albert. Cf. Fischer. de vitis lexic. N. T. p. 697. sq.

Πρόχυμα, auctore Florentino in Geoponn. 6. 16. 1., a nonnullis vocatum fuit vinum s. mustum ex uvis nondum calcatis sponte profluens. Ab antiquioribus dicitur ὄνος πρότροπος (v. Athen. 2. p. 45. E. Mæris p. 305. Pollux 6. 17. et Plin. H. N. 14. 9.), vel πρόδρομος. v. Athen. 1. p. 30. B. Unde Hesychius: πρότροπος ὄνος τις, τοῦ γλεύκους τὸ πρόχυμα. ubi legendum videtur πρόχυμα, quo nomine Mæris p. 422. utitur ad explicandum ψυκτήρα, ubi tamen vocabulo πρόχυμα aliud quoddam substituentum putatur.

Ῥῶγες de uvis earumque acinis, barbarum dicit Eustath. ad Od. ι. p. 1633. 44. e quo loco Phavorinus hausit, quæ habet in v. ἀπορρώξ. Dicendum potius esse ῥῶγες, quia ῥῶγες apud Homerum significant ædium partem. Peccarunt igitur Dioscorides in Brunckii anal. t. ii. p. 80. n. iii. cum v. 3. dixit βότρυν—πυκτοῦ ῥῶγα, etsi p. 81. n. vi. v. 3. ἀσταφίτιδα ῥῶγα adhibuit. Et Cn. Lentulus Gætulicus ibid. p. 166. n. iii. πεντάδα τὴν σταφύλης εὐρώγεια. Denique interpretes V. T. Græci, ut Levit. xix. 10. ubi edit. Ald. pro ῥῶγας habet ῥῶγας, et Jes. lxx. 8.

Σαροῦν non dicendum esse, sed κορεῖν et παρακορεῖν, auctor est Phrynichus p. 28. et 44. His ἐκκορεῖν addit, eadem præcipientes, Th. Mag. p. 548. qui idem p. 789. σαίρειν, inquit, οὐ σαροῦν. Similiter Mæris p. 356. σαίρειν, Ἀττικῶς σαροῦν, Ἑλληνικῶς. Et sane præter Lucam xv. 8. et Matthæum xii. 44. et scriptores ecclesiasticos, nullum hujus verbi auctorem noveram, nisi Pamphilum in Geoponn. xiii. 15. 4. et Quintilios ibid. 14. 6. 5. Cf. Croii obss. in N. T. c. 34. p. 267. sq.

Σισόη, qua voce interpretes Gr. utuntur Levit. xix. 27. et quam quidam κρώβυλον, cincinnum vel nodum capillorum interpretantur, est vox Alexandrina. Ita recte, opinor, judicat Croius l. l. c. 33. p. 258. cujus judicium Hodius quoque l. l. 2. 4. p. 121. sequitur. Nam Scholiastes ad Levit. l. l. σισόη, inquit, ἐστὶν ὁ κρώβυλος—πλέγμα δὲ ἐστὶ τοῦτο, ὅπερ Ἑλληνες ἐπλέκοντο ὡς Κρονικὸν ἀνάθεμα, καὶ μᾶλλον Σαρακηνοὶ μέχρι νῦν τοῦτο ποιοῦσιν. Similiter Suidas: σισόης τὸ πλεξίδιον. Aliter explicasse videtur Hesychius. Videtur, inquam. Nam in ejus lexico leguntur hæc: σισκοῦρα ῥοιά. Φασηλίται. Quæ verba corruptissima Casaubonus ad Sueton. August. 45. et post eum Heinsius in Aristarcho sacro c. 4. p. 108. præclare viderunt sic esse emendanda: σισόη κοῦρά ποιά. Φασηλίται: quam rationem si sequimur, σισόη non certam

quandam comæ complicationem aut cirrum, sed aliquod tonsuræ genus significat, et fuit proprie Cilicum Phaselitarum, a quibus illud ob mutua Phaselitarum et Alexandrinorum commercia, cum et Phaselis et Alexandriæ urbes maritimæ fuerint, ad Alexandrinos omninoque ad Ægyptios pervenisse non parum probabile est. Quare Casaubonus vocabulum σισόη non Gr., sed Alexandrinum, et Villoisonus in Troisième lettre sur l'Inscription Grecque de Rosette, quam sæpissime jam supra laudavi, p. 330., Ægyptiacum esse aiunt, Heinsius vero Phaselitas istud nomen a Syris ultra Ciliciam accepisse conjecit, et Bochartus in Geogr. sacr. P. II. 1. 6. p. 362., cum Solymi fuerint Phaselidi vicini, Phœnicumque linguam et ritus usurpaverint, Phaselitas Phœniciæ linguæ nonnihil Græco sermoni inspersisse statuit, comparans nomen ΠΥΣΥ. Cf. Deyling. Obs. sacr. P. II. p. 154. sq. et interpp. Hesychii.

Σκεπεινός nusquam reperi nisi Nehem. iv. 13. et apud Suidam, ubi simpliciter posita est glossa σκεπεινός τόπος. Quam scribendi rationem si amplectimur, ponendum est, hoc adjectivum descendere a substantivo σκέπος, ut σκεπεινός a σκότος. Sed cum σκέπος nusquam extet, sæpe vero σκέπη legatur, equidem præferendum arbitror σκεπηνός, quemadmodum ab ἀκμή apud Hom. Od. ψ. 191. deductum est ἀκμηνός.

Σκόρδον pro σκόροdon est ætatis recentioris, neque hac forma contracta quisquam ante Dioscoridem videtur usus esse. Sæpissime vero legitur in Geoponicis, ut 12. 30. 12. 31. 3. et 7. 14. 12. e Leontino. 14. 17. 5. et 7. e Paxamo. 15. 1. 28. e Zoroastre. 16. 13. 2. e Theomnesto. 17. 15. 2. 20. 2. 1. ex Oppiano. 20. 3. e Didymio. 20. 4. e Democrito. 20. 13. et 35. Hinc ibid. 12. 30. 7. ἀφίσκορδον, i. e. τὸ ἀγριον σκόρδον, ut eodem loco explicatur. Etiam Theophylactus, Bulgariæ archiepiscopus, habet σκόρδον epist. 73. p. 932. t. viii. opp. Meursii. Cf. du Fresne in Glossario sæpe laudato, qui etiam habet ὀνόσκορδον.

Σπῆλυγξ ut tanquam Alexandrinum huc referrem, motus sum eo, quod illud non nisi ab Alexandrinis et recentioribus scriptoribus adhibitum legerim, quales sunt Lycophron 46. et Apollonius Rhodius 2. 570. Cf. Suid. qui etiam attulit verba Crinagoræ Mitylenæi in Brunckii anal. t. ii. p. 141. n. vii. Fortassis illud, ut multa alia, (v. quæ in v. βασιλίσσα monui) desumptum fuit e lingua Hellenum antiquissima. Etiam a Romanis dicitur spelunca.

Στηθύσιον a Polluce 2. 162. explicatur τῶν στηθῶν τὸ μέσον. Sed quando pro diminutivo nominis στηθος dicitur, rejicitur a Phrynicho p. 168. Et profecto sic, vel omnino pro στηθος, apud idoneos auctores non reperitur, sed in loco Ehippi apud Athen. 2. p. 65. C. et in versione Alex. Exod. xxix. 27. Levit. vii. 20. Num. xviii. 18. ac sæpius.

Στοιχεῖον non modo solem et lunam, omninoque astra, (v. 2 Petr. iii. 10. et 12.) et cælum significavit in dialecto Alex. (v. du Fresne l. l.), sed etiam aërem. Saltem sic est in Josephi hypomnest. c. 144. p. 330. ed. Fabric. ad calcem Vol. ii. Codicis pseudepigraphi V. T. v. quæ e lexico Cyrilli MS. attulit, omninoque quos laudavit Bilius in novo thesauro philologico.

Στρήνος de luxu et lascivia ac libidine cum insolentia conjuncta, nemo qui pure scriberet dixit unquam. In genere neutro sic positum legitur 4 Reg. xix. 28. Apoc. xviii. 3. et apud Palladam Alexandrinum in Brunckii anal. T. ii. p. 421. n. lxiv. In masculino apud Epiphan. hæres. 46. (66.) p. 267. 38. ubi etiam lin. 20. est ἐκ τοῦ περιassoῦ τῆς τρυφῆς στρήνου, et de magna cupiditate est apud Lycophr. 438. Verbum στρηνῖαν pro τρυφῇ gravissime damnatur a Phrynicho p. 168. Et sane ego quoque illud Macedonicum et Alexandrinum maxime fuisse statuo. Nam στρηνῖαν pro lascivire et protervum esse, traditur apud Athen. 10. p. 420. B. Lycophron dixisse, ut ibid. 3. p. 100. A. Sophilus, et p. 127. D. Antiphanes, comici. Idem legitur Apoc. xviii. 7. et 9.

Στρουθοκάμηλος vel interpretibus V. T. Alexandrinis recentius vocabulum esse, non solum ex eo patet, quod illi potius nomine στρουθός, quod Hesychio teste Attice sic dicitur, usi sunt, ut Levit. xi. 15. Job. xxx. 29. etc. sed etiam ex his Galeni verbis, de alimentis 3. 20. τὸ τῶν στρουθοκαμήλων (ὄνομα), ἀπὸ τοῦ ἐνομαζομένου γὰρ αὐτὰς μεγάλας στρουθούς. (v. Xenoph. Anab. 1. 5. 2.) Et de probis pravisque alimentor. succis c. 6. ἐν ταῖς μεγάλοις

στρουθοῖς, ὡς νῦν ὀνομάζονται στρουθοκαμήλων. Atque hoc reperitur apud Strab. 16. p. 772. B. in Alexandri Aphrodis. præfatione l. i. in versione Symmachi Job. xxx. 29. Ejusdem et Aquilæ Mich. 1. 8. Eorundem et Theodotionis Jes. xliii. 20. qui iidem Jes. xliii. 21. στρουθοκάμηλοι dixisse traduntur.

Σύσσημον, quo Menander usus est, adulterinum vocabulum vocat Phrynichus p. 184. Saltem non legitur in antiquis et puris auctoribus. Nam de tessera s. signo aliquo communi, quod ex composito datur, adhibuerunt hoc nomen Diodorus Siculus 11. 22. et 61. 20. 51. Æneas Tacticus in poliortetico c. 4. ad quem locum v. Casaub. item Strabo 6. p. 280. A. interpres libri de Suffetibus 20. 38. Marc. xiv. 44. Suidas hoc nomine interpretatur nomen σύνθημα. Sed σύσσημον etiam de quovis alio signo legitur, ut apud Diod. Sic. 3. 5. in lib. de fluminibus, qui Plutarcho vulgo tribuitur, 14. 5. in Hedyli epigrammate iv. T. ii. anal. Brunck. p. 527. Jes. v. 26. De insignibus vel imperii, apud Diod. Sic. 1. 70. vel fortitudinis, apud eund. 5. 29. Atque sic in Marci 1. l. intelligi mavult Fischerus de vitis lex. N. T. p. 24.

Τελίσκειν cum recte et eodem modo e τελεῖν formatum appareat, quo στερίσκειν e στερεῖν, (Cf. Etymol. M. p. 201. 29. et 33.) non huc retulisse, nisi nullum præter recentiores et Alexandrinos scriptores eo usum esse vidissem. Legitur enim in versione Alex., vel potius Theodotionis (v. Salmas. de Hellenist. p. 244. sq.), Deut. xxiii. 18. ubi τελισκόμενος diversis modis explicatur. Hesych. τελισκόμενος πληρούμενος, τελειούμενος. quibus Etym. M. p. 751. 4. addit ἐνθουσιῶν. Unde Bielius in novo thesauro philolog. reddit: Initiatus impuris gentium saceris. Etiam Cyrillus apud L. Bos interpretatur τὸν μυσταγωγούμενον. Et Hesychii in verbis modo allatis eandem mentem fuisse, intelligi potest ex alia ejus glossa: τετελεσμένος τελισκόμενος: ubi tamen additur etiam glossema ἀνδρόγυνος, quocum consentit Lexicon Cyrilli MS. apud Bielium et Albert. ad Hesych. in v. τετελεσμένων: τετελεσμένων μεμιασμένων. Haud dubie recte, si sententiam spectes. Nam in loco Deut. laudato τελισκόμενος vix aliud quid significare potest, quam scortum masculinum, cui pro flore corporis tributum penditur ac merces persolvitur, quæ sunt verba Salmasii de trapezit. fœnore p. 460. Certe etiam in Inscript. Roset. lin. 32. τελίσκειν dicitur pro persolvere. Verba sunt: διδοὺς—τὰ τελισκόμενα εἰς τὰ ἴδια ἱερά.

Τερέβινθος pro τερέμινθος sive τέρμινθος est ævi recentioris. Damogeron in Geopon. 10. 65. 2. τέρμινθος, ἦν οἱ ἐπὶ χώροις τερέβινθον καλοῦσι. Democritus ibid. 10. 73. 2. τέρμινθος ἐστίν, ἣν καλοῦμεν τερέβινθον. Niclas ad h. l. notat, non nisi semel, idque per describentium vitium, apud Theophrast. hist. plant. 3. 15. legi, cum alias ille semper utatur altera forma. Similia jam Brodæus ad Epigr. Gr. l. i. p. 119. monuit. Ibi enim et T. ii. anal. Brunck. p. 177. legitur Antiphili Byzantii epigramma, in quo est adjectivum τερεβινθώδης. Scholiastes ibi præter alia habet hæc: τερέβινθος τὸ αὐτὸ καὶ τέρμινθος. —γίγνεται δὲ τὸ πλεον ἐν Ὀρικῇ τῆς Μακεδονίας. Pollux i. 233. paulo aliter: τέρμινθος. εἴρηται δὲ αὐτοῦ ὁ καρπὸς ὡς ἐνίων καὶ τερέβινθος. Sed minus recte, ut videtur. In versione V. T. Alex. reperitur utraque forma. Nam Gen. xiv. 6. pro τερεβινθον cod. Alex. habet τερεμίνθον. Sic 1 Reg. xvii. 2. Ald. et Complut. exhibent τερεβίνθον, alii τερεμίνθον. Jos. xxiv. 26. cod. Alex. τερέβινθον, reliqui τέρμινθον. Contra Gen. xliii. 11. idem codex τερεμίνθον, ceteri τερέβινθον. Sed parum aberat quin ubique reponendam judicarem formam τερέβινθος. Nam sine ulla lectionis varietate hæc legitur Gen. xxxv. 4. Jes. i. 30. vi. 13. et apud Joseph. archæol. 2. 6. 5. qui Josephi locus maxime notabilis est, quia ibi refert ex Gen. xliii. 11. Apud Xenophontem vero Anab. 4. 4. 7. ubi dudum editores formam antiquam restituere debebant, sine omni controversia pro τερεβίνθινον etiam sine libris rescribendum est τερεμίνθινον, cum vel in Aristotelis de mirab. auscultatt. c. 89. unus codex Vindobonensis τερεβίνθον præbeat pro τερεμίνθον.

Τέτευχε τιμῆς, τέτευχε τοῦ ὑποκοῦ, μὴ λέγε, ἀλλ' ἀντὶ αὐτοῦ τῷ δοκίμῳ χρῶ τετύχηκε. Phrynichus p. 174. Similia tradunt Th. Mag. p. 842. et Phavorin. Recte. Nam prior illa perfecti forma, consequendi notionem subjectam habens, reperitur tantum apud scriptores Doricos, ut Euryphamum Pythagoreum, in Galei opusc. mytholog. p. 665. ed. 2. vel Alexandrinos, ut Job. vii. 2.

ubi tamen pro τετευχῆς in Cod. Alex. est τετευχῆς. Hebr. viii. 6. vel alios recentiores, ut Polyb. i. 66. et 81. viii. 9. Plutarch. Alcib. c. 1. Phurnut. de nat. deor. c. 16. p. 163. ed. Gal. l. l. Sic παρατετευχῆς habet Polyb. 12. 8. παρατετευχῆς idem 12. 27. παρατετευχόντων idem 3. 48. περιτετευχῆς Jamblich. vit. Pythag. sect. 199. Diod. Siculi locos Wesselingius ad i. 13. indicavit quatuor. Quare etiam Fischerus animadvertit in Weller. gramm. Gr. Spec. iii. P. i. p. 184. dialecto Macedonica hanc formam tribuit. Videtur autem resumta esse e lingua vetustiore, ejus generis exempla plurima passim jam attuli.

ὑποπόδιον cur huc retulerim, doceant hæc verba Sexti Empirici adv. Mathem. 1. 246. τὸ ὑφ' ἡμῶν καλούμενον ὑποπόδιον, Ἀθηναῖοι καὶ Κῶοι χελωνίδα καλοῦσιν. Certe ὑποπόδιον apud nullum scriptorem antiquum et idoneum reperitur, sed vel apud Alexandrinos, omninoque Ægyptios, ut 2 Paral. ix. 18. in Complutensi quidem editione, sed in omnibus edd. Ps. cix. 1. Act. ii. 35. Jes. lxi. 1. Act. vii. 49. Thren. ii. 1. Matth. v. 35. apud Athen. 5. p. 192. E. vel apud alios recentiores, ut Eustath. ad Od. δ. p. 1482. 3. inprimis apud grammaticos, qui eo utuntur ad explicanda nomina antiqua et Attica, ut Schol. Aristoph. Plut. 545. et Equit. 368. θράνος ὑποπόδιον. Hesych. θρανίον ὑποπόδιον. it. θρήνυν ὑποπόδιον. it. χελώνη τὸ ὑποπόδιον. Cf. Suid. in v. ὑποδήματα.

Φάγομαι βάρβαρον, inquit Phrynichus p. 144. λέγε οὖν ἐδομαι καὶ κατέδομαι. τοῦτο γὰρ Ἀττικόν. Hoc præceptum, cui simile etiam Th. Mag. p. 265. habet, si verum est, intelligendum putabam de præsentis. Nam futurum secundum, si compares Etymol. M. p. 786. 25. recte sic dici videtur, quanquam nec hoc, quantum meminimus, usquam nisi in versione V. T. Alex. et in libris N. T. ut Gen. ii. 17. iii. 3. ix. 4. xxvii. 25. xl. 19. xliii. 16. xlv. 18. etc. Luc. xiv. 15. xvii. 8. Jac. v. 3. Apoc. xvii. 16. reperitur. Exemplum temporis præsentis, quod quidem certum videri posset, non nisi unum inveni, Sirac. xxxvi. 18. πᾶν βρῶμα φάγεται κοιλία. Sæpe etiam legitur conjunctivus præsentis, sed nunquam in omnibus libris, v. c. Dan. i. 12. φαγόμεθα. Cod. Alex. φαγόμεθα. Damanda vero mihi quidem videbatur forma φαγόμεναι, cujus permulta sunt in versione Alex. exempla, ut φαγῇ Gen. ii. 16. iii. 14. 17. 18. 19. Deut. vii. 16. viii. 9. 10. 4 Reg. xix. 29. in codice Alex. aliisque pro φάγε. Sed φάγη hæc eadem persona scribitur 4 Reg. vii. 2. 19. φάγεσαι Jes. lx. 16. aliisque in locis, ut Luc. xvii. 8. φαγόμεθα est Gen. iii. 2.

Φυλακίσσα pro φυλακίς legitur tantum Cantic. 1. 5. Similia supra vidimus, ut βαλάνισσα, βασιλισσα. Cf. Valckenar. ad Theocrit. Adonias. p. 321. et, quem laudat, Hemsterhus. ad Lucian. judic. vocal. c. 8. T. i. p. 92.

Φυλακτήρια de amuletis dicta fuisse satis notum est e Stephani thes. Hunc autem vocabuli usum tribuendum esse dialecto Maced. et Alex., perspicimus inde, quod simili modo dicitur Matth. xxiii. 5. et in Inscript. Roset. lin. 45. Multa alia exempla habet du Fresne.

Χορτάζειν ad homines relatum, non puto veteris Græciæ usum ferre. Utuntur eo sic Nicostratus apud Athen. 15. p. 693. B. Lucianus in Brunnii anal. T. ii. p. 309. n. vii. Scholiastes Nicandri, qui ad theriaca p. 31. ἔσαι, inquit, οἶονε χορτάσαι, κορεσθῆναι, ἐμπλησθῆναι. ad alexipharm. p. 60. verbum πληρῶσον explicat verbo χορτάσον, nempe οἶνον, et p. 73. χορτάσας posuit pro κορέσκων, quo poeta usus erat. Interpretes Alex. Ps. xxxvi. 19. lvi. 15. lxxx. 16. ἐκ πέτρας μέλι ἐχορτάσεν αὐτοῦ. cvi. 9. cxxx. 15. τοὺς πτωχοὺς χορτάσω ἔργων. etc. Sic χορτάσια est Prov. xxiv. 15. ut in Lucillii epigr. apud Brunck. l. l. p. 322. n. xxvi. ποῦ μοι χορτάσι διστρακίων πιβάκων; Item ἀχορτάσια Deut. xxviii. 20. in versione Symmachi, et ἀχορτάστος Ps. lvi. 15. apud eundem. Quin etiam χορτός de cibo hominis legitur in Cratetis Thebani apud Brunck. T. i. p. 187. epigrammate vi. χορτόν ἐμὴ συννεχῶς δότε γαστέρι. Hesych.: χορτός—χορτάσμα. Sophocles quidem ipse quoque videri possit ab hoc verbi usu non abhorruisse, dum in Tyro (apud Athen. 3. p. 99. F.) hæc verba scripsit: οἱ τοῖσι παγχόρτοις ἐξενίζομεν. Sed nec hunc Sophoclis locum, nec alium Aristophanis in Gerytade, quem ibidem Athenæus servavit, puto adhiberi posse ad defendendam hanc novam verbi χορτάζειν notionem, quoniam ille quidem vocabulo παγχόρτος ὡς recte potuit de cibis, qui apponerentur hominibus valde

edacibus atque adeo bestiarum similibus: quam conjecturam egregie confirmare videtur Athenæus 3. p. 96. F. his verbis: *ικανῶς γεγαστρισμένα, καὶ καιρὸς ἤδη ἐστὶ καὶ λέγειν ἡμῶς. τοῖς δὲ Κυνικοῖς τοῖς τοῖς παρακελεύομαι σιωπῇ, κεχορτασμένους ἀφειδῶς.* Et Plato l. 2. de rep. T. ii. opp. p. 372. D. ubi post commemorata multa et varii generis cibaria addit hæc: *εἰ δὲ ὧν πόλιν κατασκευάζεις, τί δὲ αὐτοὺς ἄλλο ἢ ταῦτα ἐχόρταζες;* Item l. 9. p. 586. A. βοσκημάτων δίκην κάτω ἀεὶ βλέποντες, καὶ κεκυφότες εἰς γῆν καὶ εἰς τραπέζας, βόσκονται χορταζόμενοι καὶ ὀχεύοντες: ubi notandum est, etiam ὀχεύειν proprie bruta dici, cum homines ἀφροδιτιάδων dicantur. Denique Clemens Alexandr. pædag. 1. 11. p. 132. D. ubi dicit: *χορτασθέντες, φησὶν (Moses, np. Exod. xxxii. 6. quem tamen locum, a Paulo 1 Cor. x. 7. repetitum, Clemens tantum ad sensum laudavit), ἀνέστησαν καί τινες τὸ ἀλογον τῆς τροφῆς πληρωμα, χόρτασμα, οὐ βρώμα εἰπών.* Aristophanes autem metaphorice dixit: *χορτάζε μονοδιῶν.* Qualem licentiam quis Comico non concedet (Cf. quæ supra in v. δύσργος breviter monui), cum etiam scriptores oratione pedestri utentes non raro verba, quæ proprie de cibis

dicuntur, ad alias res transferant? Præterea verbum *χορτάζειν* ad homines retulisse reperiuntur scriptores puræ Græcitatatis fama non admodum florentes, ut Cratinus, Menander, Eubulus, (cujus alium qui huc pertineat locum Athenæus 2. p. 63. D. servavit) Sophilus, Amphis, quorum omnium verba extant apud Athenæum 3. p. 99. F. et p. 100. A. item Arrianus et Plutarchus, quorum locos habent Heupel. ad Marc. viii. 4. et Elsner. ad Matth. v. 6. Nam et in his aliisque N. T. locis *χορτάζεσθαι* dicuntur homines, et Act. vii. 11. *χορτάσματα οὐχ εὐρίσκουσιν* leguntur. Denique graminatici antiqui verbo *χορτάζειν* interpretantur verba, quæ proprie ad saturandos homines spectant, ut Hesychius: *κορέει πληροῖ, χορτάσει: ἰτέμνεται χορτάζεται. ἰτέμνεται χορτάσαι. ἰτέμνεται χορτάσαι.* Cf. quæ supra e Scholiis Nicandri apposui.

Χωροβατεῖν Hesychio interprete est *ἐν τῇ χώρᾳ περιπατεῖν*. Sed in versione Alex. Jos. xviii. 8. 9. significare potius videtur terram metiri, ita ut parum differat a verbo *βηματίζειν*, quod supra §. 8. in verbis Macedonicis retuli. Cf. Salmas. exercitatt. in Solin. p. 473.

Hæc sufficiant de verbis singulis, quæ dialecto Macedonicæ et Alexandrinæ vindicari non sine veri specie putabam posse. Multo plura colligi poterant e Phrynichō, Th. Magistro, Mœride, e Salmasii de hellenistica commentario, e Fischeri de vitis lexicorum N. T. prolusionibus, et in Welleri grammaticam Gr. animadversionibus, e Cangii glossario mediæ et infimæ Græcitatatis, aliisque. Exponere quoque poteram de nominibus in *ιον* pro *ειον* desinentibus, ut *γράφιον, ἰχθυοτρόφιον, κεράμιον, λαγοτρόφιον, νησοτρόφιον, νοσοκόμιον, ὀρνυτοτρόφιον, ὄφρανοτρόφιον, χηνοβόσκιον, χηνοτρόφιον*, et similibus, de quorum non paucis breviter Niclasius monuit ad Geoponn. 14. 22. 1. Item de nominibus in *ι* et *ιν*, quæ terminationes haud dubie originem debent Ægyptiorum dialecto (v. supra §. 10.), cujusmodi nomina multa reperiuntur in Geoponn. 12. 1. ubi interpretum notæ consulendæ sunt. Sed nolui nimia et quæ sita diligentia molestus esse tædiumque afferre legentibus, id potius agendum ratus, ut ipsis quoque superesset, in quo studium atque industriam collocarent suam, quippe non ignorans, animis liberalibus et ingenuis utilitatem et voluptatem ex proprio labore perceptam multo videri quam ex alieno majorem.

Quibus iisdem de causis exempla structuræ verborum a veteris Græciæ puritate atque elegantia alienæ afferre non nisi pauca constitui. Delegi autem hæc:

Μὲν οὖν et *μὲν οὖν γε* (quod vulgo, sed parum recte, scribitur *μενοῦνγε*) ab initio membri vel periodi positum, jam Salmasius in funere linguæ Hellenisticæ p. 152. Alexandrinæ dialecti esse recte judicavit. Nam iste particularum usus reperitur apud solos scriptores Macedonicos, et qui post Alexandri Macedonis ætatem vixere. Mihi saltem nullus hujus structuræ auctor paulo antiquior innotuit, præter Aristotelem, qui de poetica 22. 3. ed. Harles. *μὲν οὖν* ita posuisse dicitur a Schwarzio ad Olear. de stylo N. T. p. 289. Et sane sic positæ extant illæ particulæ in antiquioribus Aristotelis editionibus. Sed sine ulla dubitatione rectius Buhle cum Harlesio edidit *τὰ μὲν οὖν*. Phrynichus p. 150. *μὲν οὖν τοῦτο πράξῃ τις ἀνάσχοιτο οὕτω συντάττοντός τινος ἐν ἀρχῇ λόγου; οἱ γὰρ δόκιμοι τὸ μὲν οὖν ὑποτάσσουσιν, ἐγὼ μὲν οὖν λέγοντες, τὰ καλὰ μὲν οὖν, καὶ τὰ μὲν οὖν πράγματα.* Sæpe vero *μενοῦνγε* ab initio ponitur in libris N. T. ut Luc. xi. 28. Rom. ix. 20. x. 18. unde orta videtur hæc glossa Hesychii: *μενοῦν, τοιγαροῦν, μέντοιγε, καὶ μενοῦνγε, σύνδεσμοι.* Et Etymol. M. p. 580. 12. *μενοῦνγε, ἐκ τριῶν συνδέσμων, καὶ σημαίνει τὸ ἀληθές.* quæ ubi repetiit Suidas, addit: *μᾶλλον μὲν οὖν.* Non magis probandum est ἀλλὰ *μὲν οὖν*, sive, quod alii codices habent, ἀλλὰ *μενοῦν γε*, Philipp. iii. 8. v. Steph. Thes. Ling. Gr. infra. E quibus omnibus patet, Vigerum de Gr. dictionis idiotismis viii. 8. 18. pessime tironum commodis consuluisset.

Μὴ γένοιτο, quando est vox omen aversantium, et absolute ponitur, haud dubitanter huc retuli. Nusquam enim sic reperitur, nisi in versione Alex. ut Gen. xlv. 7. 17. Jos. xxii. 29. 3 Reg. xx. 3. in quibus locis omnibus interpretes hac formula Gr. reddiderunt Hebraicum vocabulum *לֹא־יָבֹאוּ*, et in libris N. T. ut Luc. xx. 16. Rom. iii. 4. 6. 31. vi. 2. 15. etc. atque apud alios scriptores recentiores, ut Arrianum diss. Epict. i. 1. 2. 8. ii. 8. et sæpius, Simplicium in Epictet. p. 186. Achillem Tatium Erot. v. 18. p. 323. Apuleium in Geoponn. xiii. 5. 6. Et interpretes quidem Alexandrini, etiam in iis locis, ubi alii *μηδαμῶς* cum dativo habent, v. c. 1 Reg. xii. 23. formulam *μὴ γένοιτο* semper sequi jusserunt infinitivum, quo indicatur res, quam quis abominatur et abesse cupit. Eodem modo Alciphron 1. epist. 26. extr. *μὴ μοι γένοιτο—μὴ λυκὸν εἶναι, μὴ δαλειστήν ἰδεῖν.* Ceteri vero, quos laudavi, omnes formulam istam simpliciter posuerunt. Grotius ad Matth. xvi. 22. docte comparat formulas

ἰλέως μοι et *μηδαμῶς ἐμοὶ*, quæ et ipsæ dialecto Alex. tribuendæ sunt, et tam absolute ponuntur, ut 2 Reg. xx. 20. ubi pro *ἰλέως μοι* ed. Complut. habet *μὴ γένοιτο*, 1 Reg. ii. 30. *μηδαμῶς ἐμοὶ*, quam sequente infinitivo, ut 2 Reg. xxiii. 17. *ἰλέως μοι τοῦ ποιῆσαι τοῦτο*: ubi iterum ed. Complut. *μὴ μοι γένοιτο παρὰ κυρίου ποιῆσαι.* 1 Paral. xi. 19. 1 Reg. xxvi. 11. *μηδαμῶς μοι παρὰ κυρίου ἐπενεγκεῖν.* ubi rursus alii dant *μὴ γένοιτο*. Idem Grotius l. l. notavit, Josephum pro his dixisse *ἀπὸ τῆς ἡμετέρας τοῦ λόγου*. Ne quis autem formulam *μὴ γένοιτο* defendi posse opinetur Herodoti auctoritate. Ejus enim verba 5. 111. sunt hæc: *ἦν τε κατέλθῃς ἀνδρα στρατηγὸν, μέγα τοι γίνεται ἦν σε ἐκεῖνος, τὸ μὴ γένοιτο, ἢ ἀξιώχρεω καὶ ἀποθανεῖν, ἡμίσεα συμφορῇ.* ubi facile apparet, τὸ *μὴ γένοιτο* dictum esse pro *ὅτινα μὴ γένοιτο εὐκτέον ἐστὶ*. Mihi saltem hic locus similis quidem quodammodo locis supra laudatis, sed tamen non parum diversus videbatur. Nec magis recte attulerit quis verba Xenophontis Cyrop. 5. 5. 5. p. 327. *φοβούμενος μὴ τι γένοιτο—ὅ τι πάντας ἡμᾶς λυθήσει.*

Os quando pro articulo *ὁ* in partiendo sæpius repetitur, vel cum ambo inter se aut cum aliis talibus ita miscentur, ut alterum pro altero poni et idem significare appareat, quin hoc e dialecto Maced. et Alex. fluxisse putandum sit, nequaquam dubito. Vidit jam atque damnavit hoc vitium magister elegantiarum Atticarum Thomas p. 1. *ἃ μὲν, ἃ δὲ*, inquit, *μὴ εἴπῃς, ἀλλὰ τινὰ μὲν, τινὰ δὲ.* Quod Thomæ præceptum quomodo alii interpretes illustraverint, alii refellere, alii, in quorum numero Hemsterhusius eminere, confirmare studuerint, apud ipsos legi, quam a me recoqui, satius est. Ego vero, ut ostendam, *ἃ μὲν—ἃ δὲ* male et contra leges elegantiae Atticæ dici, primo plurimos scriptores recentiores vel minus puros, atque adeo Alexandrinos, qui sic locuti sunt, enumerabo, deinde de iis veterum et puræ Græcitatatis auctorum locis exponam, qui vel afferri solent, vel certe videantur afferri posse, ad Thomæ sententiam impugnamam. Scilicet *ὅς* pro *ὁ* male posuere Bion idyll. i. 81. sqq. *χὼ μὲν—ὅς δὲ—ὅς δὲ—χὼ μὲν—ὅς δὲ—ὅς δὲ—ὅς δὲ.* Alexander Ætolus in Brunckii analectt. T. i. p. 418. n. i. *τῷ μὲν—τῷ δὲ—ὅς δὲ.* Meleager ibid. p. 10. n. xxvi. *ἄς μὲν—ὅς δὲ.* Demodocus Lirius ibid. T. ii. p. 56. n. i. *ὁ μὲν—ὅς δὲ.* Alpheus Mitylenæus ibid. p. 128. n. ii. *τῷ μὲν—ὅς δὲ.* Antiphilus Byzantius ibid. p. 174. n. xix. *ὅς μὲν—ὅς δὲ.* Leonidas Alexandrinus ibid. p. 194. n. xi. *ἄλλος—*

δ δέ—δς δέ. Philippus Thessalonicensis ibid. p. 221. Cf. Ludov. Wachleri diss. de Pseudo-Phocylide, Rintel. n. xxxv. τὸ μὲν—δ δέ—δ δέ. Marcus Argentarius ibid. p. 272. n. xxvii. τῶ μὲν—δ δέ. Onestus ibid. p. 290. n. viii. ὃν μὲν—δν δέ. Palladas Alexandrinus ibid. p. 418. n. li. δς μὲν—δς δέ. Phocylides ibid. p. 522. ὁ μὲν—δς δ' οὐ. Macedonius ibid. T. iii. p. 120. n. xxxiii. οἷς μὲν—τοῖς δέ, alique poetæ. Jam possit quidem aliquis opinari, solos poetas ita loqui vel voluisse, vel propter metri leges debuisset. Atque hoc quidem de iis maxime suspicari licet, qui in eadem periodo nunc ὁ scripserunt, nunc δς: quæ tamen ratio nunquam conspicitur in antiquis, sæpe in recentioribus poetis. Sic Zosimus Thasius in Brunckii anal. T. ii. p. 452. τὸν μὲν τε δ' αἰθέρος, ὃν δ' ἀπὸ λόχης. Damagetus ibid. T. iii. p. 331. μεῖζων δέ θηρῶν ὃς μὲν, ὁ δ' ἡμιθέων. Cf. ἀδέσποτα epigrammata multa, ut ibid. p. 153. n. x. v. 3. p. 189. n. cxc. v. 3. p. 201. n. ccli. v. 2. p. 206. n. cclxxii. v. 5. sq. p. 214. n. ccxcix. v. 3. p. 243. n. ccccxiii. v. 2. sq. p. 289. n. dcli. v. 7. sq. Sed etiam qui pedestri oratione uti sunt, laudari hanc in rem multi possunt, ut Athen. vi. p. 271. F. οὖς μὲν—οὖς δέ—οὖς δέ. x. p. 439. C. οὖς μὲν—οὖς δέ. Diod. Sic. 20. 52. οὖς μὲν—οὖς δέ. it. ἃ μὲν—ἃ δέ. it. ἃς μὲν—ἃς δέ. Apollonius Alexandrinus s. Dyscolus de syntaxi p. 14. 26. p. 36. 9. p. 59. 5. p. 121. 22. p. 227. 28. ἃ μὲν—ἃ δέ. p. 177. 19. ἃ μὲν—ἃ δέ—τινὰ δέ. p. 298. 15. οἷς μὲν—οἷς δέ. p. 40. 27. et p. 98. 15. ὃς μὲν—ὃς δέ. Cf. p. 194. 24. et p. 201. sq. Photius in electis e Procli chrestom. grammat. ad calcem Apollonii Dyscoli p. 342. 5. Ἄλιαν V. H. 6. 1. τοὺς δέ—οὖς δέ—οὖς δέ. 13. 46. τοὺς μὲν—οὖς δέ. Hermes apud Stobæum eclog. phys. c. 52. p. 1082. ὃς μὲν—ὃς δέ—ὃς δέ—ὃς δέ. Plutarchus apophth. T. viii. p. 97. οἷς μὲν—οἷς δέ. Et de El apud Delphos c. 21. ὁ μὲν—ὁ δέ—καὶ ὁ μὲν—ὁ δέ—καὶ ὁ μὲν—ὁ δέ—καὶ ὁ μὲν—πρὸς ὃν δέ. Monumentum Adulitanum haud procul a fine: ἃ μὲν—ἃ δέ. Matth. xiii. 4. sqq. ἃ μὲν—ἄλλα δέ—ἄλλα δέ. v. 8. ὁ μὲν—ὁ δέ—ὁ δέ. Alia exempla e Polybio, Herodiano, Sexto Empirico aliisque collegit Fischerus ad Weller. gramm. Gr. Spec. i. p. 332. Cf. Heupel. ad Marc. iv. 4. Omnes igitur quos laudavi, scriptores quin recte a me et consilio meo convenienter sint abhiniti, neminem arbitror posse dubitare. Scripserunt enim omnes post Alexandri M. ætatem. Nam Phocylidis quoque versus recentioris esse originis, vel saltem senioribus temporibus, imprimis a Christianis hominibus, valde mutatos et interpolatos, inter viros eruditos satis constat. servavit.

Ultimum talis impuræ verborum structuræ exemplum præbeat compositio adverbiorum temporis quorundam cum præpositionibus. Etsi enim Herodianus ad calcem Phrynichi p. 206. ad calcem Mœridis p. 469. καθόλου, inquit, χρονικοῖς ἐπιρρήμασιν οὐ συντάττουσι τὰς προθέσεις, etsi item Phavorinus in v. ἐξ ἐκείνου hæc scripsit: καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ἐν τοῖς ἐπιρρήμασι τοῖς χρόνον δηλοῦσι τὰς προθέσεις οὐχ εὐρίσκονται συντάττοντες οὔτε οἱ Ἀττικοὶ, οὔτε παρὰ τοῖς ποιηταῖς οἱ Ἰωνεῖς: usus tamen loquendi prohibet, quo minus omnia hujus generis exempla minus pura existimemus. Non v. c. damnanda sunt εἰσαεῖ sive ἐς αἶ, ἐσαῦθις, εἰς αὐρίον, εἰσέτι, εἰσότε, εἰς τότε, ἐξαῦθις, ἐξέτι, μεταυτίκα, μετόπισθεν, μέχρι τότε, παραυτίκα, προτέρω, προσέτι, et similia. Dubitandum etiam videbatur, an rejicienda essent εἰς αἶς et συνάμα, quæ Eichstadius in dissertatione de carminum Theocriteorum indole ac virtutibus, Lips. 1793. 4. p. 43. Alexandrina esse judicavit. Quanquam enim utrumque legitur in Theocr. idyll. 25. illud quidem v. 17. hoc v. 126. etiam apud Eustath. ad Il. η. p. 535. 46. et ad Il. λ. p. 814. 5. ed. Basil. in Schol. Eurip. ad Hecub. 505. quos locos Valckenarius ad Theocriti decem eidyllia p. 163. attulit, et apud Lucianum, cujus locos quatuor collegit Maius observatt. sacr. 4. p. 198., tamen ea minus recte, opinor, huc referuntur, quia αἶς et ἄμα non sunt adverbia temporis. Si quis vero Eichstadii sententiam sequi maluerit, multo magis ille reprobare debet παρακτός, quod vix usquam reperitur, nisi in Aquilæ versione Deut. i. 36. Matth. v. 32. Act. xxvi. 29. 2 Cor. xi. 28. apud Pamphilum in Geoponn. xiii. 15. 7. in Palladii historia Lausiaca c. 84. T. viii. opp. Meursii p. 542. et in similibus. Sed sine controversia improbandas censebam formulas has: ἀπ' ἄρτι Matth. xxiii. 39. xxvi. 64. Jo. i. 52. etc. ἀπεχθές apud Apollon. de Syntaxi p. 234. p. 333. 21. et Philodenum in Brunckii anal. T. ii. p. 89. n. xxiii. ἀπὸ νῦν apud Rufinum ibid. p. 397. n. xxvii. etiam T. iii. p. 246. in epigrammate ἀδεσπότης ccccxlix. ἀποψὲ apud Apollon. de syntaxi p. 299. 13. p. 330. 18. ἀπὸ πρῶτ' apud Athen. 12. p. 526. C. Act. xxviii. 23. ἐσάρτι apud Eustath. ad Od. α. p. 1402. 18. ed. Rom. ἕως ἄρτι Matth. xi. 12. Jo. ii. 10. etc. πρόκαλαι apud Ἄλιαν. V. H. 13. 14. ubi tamen Perizonius præfert πρότερον, in tribus codd. MSS. repertum. Saltem ab omnibus fere grammaticis, ut Phrynicho p. 14. Herodiano l. l. Th. Mag. p. 322. Phavorino l. l. Luciano solœcist. c. 7. (Cf. Salmas. de hellenist. p. 104.) damnantur adverbia temporis composita hæc: ἀπόκαλαι, ἔκκαλαι, ἀπότοτε, ἔκτοτε, de quibus adeo mihi agendum est paulo accuratius. Scilicet quanquam per se videtur nulla esse idonea, cur illa rejiciamus, ratio, tamen hæc causa omnis pendet atque judicari debet ex usu loquendi, qui sane grammaticorum partes videtur defendere. Nam nec editores et interpretes illorum grammaticorum, nec alii viri docti in Triller ad Thomam notis laudati, quibus addi possunt Grævius ad Lucian. l. l. Gronovius ad Arrian. expedit. Alex. M. 1. 27. p. 54. et Kypkius Obs. in N. T. T. ii. p. 441. ullum ex antiquo aliquo et probo scriptore locum afferre potuerunt, imo non nisi Arrianum, Plutarchum, Apollonium Alexandrinum sive Dyscolum, Josephum, Apollodorum laudarunt, qui quam parvi momenti esse debeant in dijudicanda vocabuli alicujus probitate, quis non intelligit? Ego quoque ἔκκαλαι v. c. observavi apud Apollon. Dyscol. de syntaxi, p. 227. p. 86. 29. ubi cum πάλαι permutatur, p. 205. 14. p. 251. 2. Theophylactum, Bulgariæ archiepiscopum,

epist. 71. T. viii. opp. Meursii p. 925. Schol. Nicandr. ad Ther. p. 20. extr. Schol. Eurip. Orest. 511. 2 Petr. ii. 3. et iii. 5. ἀπὸ τῶς præter versionem Alex. Eccles. viii. 12. inveni apud Schol. Apollon. Rhod. 1. 517. et Matth. iv. 17. ἔκτρε habent Socrates Rhodius apud Athen. 4. p. 148. D. Chares Mitylenæus apud eund. 12. p. 538. F. Phanodemus apud eund. 10. p. 437. D. Aristoteles hist. anim. 3. 12. extr. Clemens Alexandr. str. 6. p. 665. A. p. 698. A. Plutarch. in Cæsare c. 48. Æsop. fab. 145. Geoponicorum auctores 11. 2. 3. Eustath. ad Il. α. p. 43. Tzetzes ad Lycophr. 24. 49. 663. Schol. Nicandr. ad ther. p. 18. Schol. Theocrit. 3. 48. Causam, cur ἔκτρε inprimis improbandum sit, afferre tentat Pauw. ad Phrynich. l. l. Fortassis etiam viri harum rerum gnari huc referendum putaverint ἔξτρε, pro ἔξ οὗ positum, ex Apollon. Rhod. 2. 634. 3. 67. 4. 867. qui etiam habet ἔκτρεν ἔξτρε 4. 521. Certe in nullo idoneo scriptore me legere memini ἔξτρε. Sed usi eo sunt Callimachus h. in Apoll. 48. Palladas Alexandrinus in Brunckii anal. T. ii. p. 413. n. xxx. Agathias ibid. T. iii. p. 37. n. ix. et p. 63. n. lxxviii. P. Silentarius ibid. p. 75. n. xiii. et p. 77. n. xix. xx. Anonymi poetæ ibid. p. 26. n. xxxix. et xl. Schol. Eurip. Cod. August. ad Phœn. 1528.

PAULI ERNESTII JABLONSKII

GLOSSARIUM VOCUM ÆGYPTIARUM.

EXCERPTA E PRÆFATIONE GUIL. TEWATERI

Ad P. E. J. Opusc. t. i. Lug. Bat. An. 1804 edita.

AD Opuscula, quæ cum maxime eduntur edenturque quod attinet; damus ante omnia Glossarium Vocum Ægyptiarum, quæ in Libris Sacris et apud scriptores veteres Græcos Romanosque dispersim inveniuntur, Non meo tantum iudicio, sed et, quod majus est, Ruhnkenii, Schultensii, Scheidii, hisque similium idoneorum iudicium, non diutius illud in obscuro latere et eruditis subduci oportebat.

Diu ante existimarat Ludov. Picquesius, omnia *λεξήματα* linguæ Ægyptiacæ, in libris Græcorum ac Romanorum ubique sparsa, colligi oportere; non dissentiente Th. Edvardo, sed ex hujus sententia seorsim potius collocanda, quam Copticis in Lexico miscenda. Vide *Commercium Epistolicum*, subnexum dissertationibus Lud. Fourii Longuervei de variis Epochis et Anni Forma veterum Orientalium, p. 285. 292. Consilium simile placuit Hadr. Relando; qui indicem vocum Ægyptiarum, undique conquisitarum, misit ad Davidem Wilkinsium, a quo editæ sunt a. 1715, et illustratæ in dissert. de Ling. Copt. p. 94—112, ubi addit, potuisse se adjicere plus ducentas alias voces priscorum Ægyptiorum, sed earum explicationem peculiari libro de *λεξήματι* veteris Linguæ Copticæ reservare. Meminit ejusdem Wilkinsius in Thes. Epist. La Croziano t. i. p. 372. 374. In publicam lucem, quod sciam, non prodiit. Eodem tempore animum adjecit Jablonskius ad colligendas illustrandasque voces Ægyptiacas, quotquot in codicibus aliarum gentium possent inveniri. Anno sæculi præteriti quinto et decimo ad La Crozium hæc scripsit: "Maximam partem indicis vocum Ægyptiarum a me in ordinem redactarum et ad te missarum cum ex appendice Dioscoridis et Apuleii de herbis libro depromserim, fateor quidem ea ut plurimum esse mirum in modum depravata; verumtamen si aut secum invicem, aut cum aliis etiam scriptoribus illa comparentur, ne dubito quidem, quin aliquid visurus sit, qui in lingua Coptica aliquantum est exercitatus. Neque postremo loco commemorandum est, multa herbarum genera, quæ in his occurrunt, commemorari in S. literis." Sedecim post annos ita idem ad eundem: "Catalogum meum vocum Ægyptiacarum, quas partim ex mente tua, partim ex conjecturis meis explicui et illustravi, tantum non ad umbilicum perduxim. Insunt huic indici quidam articuli, qui in magnitudinem fere justarum dissertationum excreverunt: quæ omnia, ubi semel etiamnum Berolinum excurrere licuerit, tuæ censuræ lubentissime subjiciam." Cf. Thes. Epist. t. i. p. 163. 164. 187. Ad literas priores respondit La Crozius, ibid. t. iii. p. 151: "Quas voces Ægyptiacas misisti, eas fere omnes habebam, exceptis tamen iis, quæ ad Botanicam spectant, pro quibus, ut et pro aliis, gratias habeo." Perrexerit deinceps Jablonskius in legendis utriusque linguæ scriptoribus antiquis, Poëtis, Geographis, Chronologis, Historicis, item Theologis veteribus, Patres vocant, et recentioribus itinerum descriptionibus, ut ex iis summa cum cura vocabula quæque Ægyptia recolligeret. Monet ipse in scidula, "filum laboris hujus, per complures annos interruptum et neglectum, se resumisse anno 1732, mense decembri." In alia scribit, "collectionem vocum Ægyptiacarum describi cœptam esse anno 1722, absolutam anno 1740." Quantum temporis huic operi datum est! Facilius profecto erat, multos et magnos de quolibet disciplinarum genere per tantum temporis spatium conscribillare libros, quam hunc unum.

Ex codice autographo, quo usus sum, apparet, primum, dimidiam fere Glossarii partem ab Auctore recognitam esse, limatam, emendatam, manu diligentiore descriptam; deinde, multa illic, præsertim in parte posteriore, aut mutata esse, aut erasa, aut etiam excissa, cum remittantur lectores ad Pantheon et disputationes in Miscellaneis Berolinensibus, cet.; porro, non pauca subinde et ad extremum usque vitæ tempus marginibus codicis ab Auctore, alleta esse, vel ad finem Glossarii posita, vel scripta in chartis sine junctura errantibus, quæ suis locis, quanta fieri potuit, accuratione reposui; apparet insuper, citari sæpe testimonia quædam Coptica, e codicibus MSS. ducta, brevi tamen ante aut deinde typis descripta, ex. gr. ex interpretatione Psalmorum Coptica, e fragmentis N. T. Sahidicis sive Thebaicis, aliisque; denique, provocasse nonnunquam Jablonskius ad sua scripta, quæ fortasse non supersunt, ad me certe non pervenerunt: ex quo genere sunt Curæ Secundæ in Prolegomena ad Pantheon Ægyptiacum, dissertationes de Syringibus et de Phanete, quarum fit mentio p. 332. 374, et alibi.

Novimus aliunde, plura eum molitum esse, digna sine dubio, quæ, si alicubi lateant, ad communem usum proferantur. Pertinet huc Index vocum Scythicarum, Thracicarum, Parthicarum et peregrinarum aliarum, cujus facit mentionem in *Thes. Epist. t. i. p. 182. 183.*, quem non displicuisse La Crozio, lætus intellexerat. Loquitur ibidem p. 194. de sua *Historia Anathematismorum* Cyrilli, Alexandrini Episcopi, in qua, ut scribit, opinionem hominibus eximeret, quæ multorum pectora occuparat, Anathematismos istos publico Concilii Ephesini iudicio probatos esse, ostenderetque, Cyrillum, etsi honesto modo, quædam in iis incommode et duriter dicta revocasse et correxisse. Sed de hac re dicam in præf. ad eam *Opusculorum* partem, qua continentur libelli varii ad controversiam Nestorianam pertinentes. In *Anecdosis*, mihi ignotis, numeranda quoque *Introductio in Linguæ Egypt. cognitionem*, de qua Stoschius l. c.; item *Disputatio de Therapeutis*, quos neque Christianos fuisse autumat, neque Judæos, sed Sacerdotes Egyptios. Rem paucis tangit in *Glossario p. 279.*, plenius autem argumentum libelli exponit in *litteris ad La Crozium t. i. Thes. Epist. p. 178—181.*; qui quidem hanc sententiam arbitrabatur verissimam, non item, nomen eorum Egyptium fuisse WEHOYT, quod fortasse CHINI, id est, *Ἰαπων*, unde et *οἱ Ἑσσηνοὶ* appellati fuerint. V. ejusdem *Thesauri t. iiii. p. 168—170.* An *Calendarium Festorum Egyptiacum* MS. memoratum in *Glossario p. 197. et 376.* diversum fuerit ab iis, quæ scripsit in *Miscellaneis Berolinensibus*, explorare dicere non habeo, quamquam valde dubito. In præfatione ad partem priorem Panthei promiserat Auctor Egyptum antiquam Sacram, sive dissertationem de Templis Deorum, per totam Egyptum constructis, et sacris inibi fieri solitis, *Explicationem Tabulæ Bembinæ sive Isiacæ, etiam Schediasma de diebus Festis Egyptiorum*, cujus utriusque specimina quædam extant in *Miscellaneis Berolinensibus*, denique *Syntagma de Sacerdotibus Egyptiorum*, eorumque variis ordinibus; at vero in præf. ad Panthei partem posteriorem exponit causas mutati consilii. Ad Egyptum Sacram quod attinet, ait, Ric. Pocockium quasi messem fecisse, quæ posteris vix spicas relinqueret. De Tabula Bemina, Festis Egyptiacis ac Sacerdotibus abunde se dixisse monet, cum in Pantheo, tum in *Prolegomenis c. 2, et 3.*, quæ lectoribus iterum apponi nec oportere, nec opus esse existimavit. Cur non, quod promiserat, ediderit La Croziana, de quibus sæpius in hoc *Glossario* et in libro de Memnone p. 100., copiose docet in præf. ad eundem librum p. 6. ac seqq.

Ceterum, non nescio, anno 1753, Jablonskium, *Syntagmata de Memnone* inscribentem Menckenio, hæc posuisse: "Non ignoras, me anno superiori, gravissimas ob rationes, chartarum mearum, ad res veteris Egypti sacras et civiles spectantium, quas ab annis quadraginta et amplius, horis quibusdam subsecivis, in usum meum congesseram, jacturam sponte et ultro fecisse.—Unicam tamen hancce ex illo naufragio tabulam servavi, eo quod juris mei non esset, verum tibi omnino deberetur." Quæ calamitatis tam fatalis tamque deplorandæ causa fuerit et origo, si plena fide hic narrarem, nihil inde lucri ad nos remque literariam proficeretur. Est igitur, quod vehementer lætemur, ex miserrimo isthoc naufragio servatum quoque esse *Glossarium Egyptiacum*, de quo mihi hoc dicendum superest. Si Jo. Reinoldo Forstero data est occasio inspiciendi eruditum Jablonskii opus, de qua re dubites, videtur alio ejus exemplo usus, siquidem conjectura nobis facienda est ex iis argumentis, quæ in annotatione p. 216. 217. animadverti. Cum jam factum esset initium edendæ hujus partis, recordabar primum, legisse me ante hos viginti annos Christ. Scholtzii *Expositionem vocabulorum Copticorum*, in scriptoribus Hebraicis ac Græcis proditorum. Extat in libro Germanico, qui est inscriptus, *Repertorium für Biblische und Morgenländische Litteratur*, Leipzig, 1783, t. xiii. p. 1—31. Bene is de *litteris Copticis* meritis censetur, quoniam non tantum a. 1748. per libellum supplicem ab illustrissimis *Academiæ Lugduno-Batavæ* Curatoribus veniam petiit et impetravit, ut Car. Godofr. Woide, Polonus, tunc in Collegio Ordinum Hollandiæ Theologico literarum studiis operam dans, describeret partem *Lexici MS. Egyptiaci*, a La Crozio confecti, atque *Liturgiæ Copto-Arabicæ* librum ἀνέφαλον, verum etiam idem illud *Lexicon* in compendium redegit, Oxoniique a. 1775. prodire curavit. De quo ipse Scholtzius plura dixit in præfatione. Tantum tamen abest, ut in Repertorio, quod modo citavi, nova dixerit, ut, præter pauca, quæ ex Forsteri Mantissis Egyptiacis accesserunt, sua fere omnia iisdemque verbis a Jablonskio traxisse videatur. Usus autem Scholtzius est exemplo operis alio, seu autographo, seu apographo, certe minus accurate perfectoque, ut hic illic a me observatum esse monui. Nonnunquam Jablonskiana ad verbum descripsit; aliquando summas rerum dedit; passim observationes Auctoris probavit, rarius ab eo dissensit, dicam an? dissentire visus est; paucis in locis nomen illius apposuit, p. 4. 16. 17. 23., non item alibi. Jablonskio igitur, non Scholtzio, debetur arduus labor, in tot vocibus Egyptiis in unum congerendis illuminandisque præclarum in modum conspicuus.

Sequitur, ut de opera, in edendo *Glossario* a me præstita, breviter dicam. Loca scriptorum veterum, ab Auctore citata, comparavi pleraque cum exemplis editis præstantioribus, quæ aut ad ejus notitiam non pervenerant, aut post ipsius mortem primum prodierunt. Hæc loca, qua pagina, qua item lectionis varietate, legantur in illis optimarum recensionum exemplis, monui vel in ipso opere, vel in annotationibus. In his autem, nonnunquam aliorum meoque iudicio longioribus, quam oportuerit, id mihi inprimis negotii datum credidi, ut e libris rarioribus, vel paucis abhinc annis in Italia, Gallia et Britannia editis, quorum usu plurimi in Batavia huc usque carent, ea conquirerem, quæ ad illustrationem emendationemque *Glossarii Jablonskiani* apta viderentur. Ordinis mei hominibus, Theologis, non omnino displicebunt, ut spero et confido, quæ aliquantum conducant rectæ interpretationi S. Litterarum. Rem Botanicam, cujus frequens mentio in *Glossario*, cur vix ausus sim attingere, sed aliorum industriæ commendatam malim, opus non est, ut dicam. In *Geographia* veteri cum non plane hospes mihi viderer, de ea dixi plura, si non nimia. Critici ægre ne ferant, quæso, laudari conjecturas, quas viri eruditiores sua manu antiquis quibusdam scriptoribus alleverunt, item collationem codicis MS. Medicei, quam ad exemplum Strabonis, jure emtionis nunc meum, Abr. Gronovius adscripsit. Bene novi, virum doctum in Variis Geographicis, a. 1739, hac in urbe vulgatis, dedisse animadversiones in Strabonem, e MS. codice Mediceo depromtas; sed hæc desinunt in libro nono. Itaque nihil illic de varietate lectionis in libro decimo et septimo, ubi potissimum Egyptiaca pertractantur. Ad finem hujus partis accedit *Auctarium vocum nonnullarum*, recte vel secus pro Egyptiacis habitarum, quarum numerus, si ita videretur, ab hoc ipso tempore posset augeri. Errores Jablonskii, haud raro nimis sibi indulgentis in conjecturis Etymologicis, hic illic verecundius indicavi; meos vero, forsitan longe plures ac graviore, emendent alii, multarum rerum inprimisque Egyptiarum cognitione me multum antecellentes, quibus idcirco, quod candide profiteor, maximas habeo et agam gratias, nec detrectabunt, quotquot hoc studiorum genere delectentur. Denique, *Glossario* subjungendos putavi complures Indices, e quibus Theologi, Antiquitatis, Geographiæ, artis Criticæ, Botanicæ aliarumque disciplinarum studiosi intelligant, *Glossarium* hoc Jablonskianum cura omnium et attentione dignum esse.¹

¹ [Notæ inter [] inclusæ, quibus subjunctæ sunt littæ, Edd., e nostra manu profectæ sunt. Littæ H. St. loca ex H. Steph. *Thes. Indice* descripta indicant; voces asterisco notatæ in *Thesouro* non leguntur. EDITORES.]

COLLECTIO ET EXPLICATIO VOCUM ÆGYPTIACARUM,

QUARUM MENTIO APUD SCRIPTORES VETERES OCCURRIT.

Ἀβλαβύνιον, σειρά πλεκομένη παρ' Αἰγυπτίους ἐκ βιβλῶν πρὸς κάθαρσιν οὖσα, Hesychius. Originem vocis ἄβλαβύνιον in Chaldaea quæsit Bochartus, in defensione contra Salmasium, p. 830. et 832. Non satis feliciter. Quærenda potius videtur in Ægypto. Vide, an huc spectet ΤΒΕΗΗΗ, ὁ σταθμός, postis januæ, Exod. xxi. 6. ΛΩΟΥ est porro κοσμηβωτός, Exod. xxviii.

4. Vix audeo huc referre Copticum ΠΙΕΡΙΝΟ, quod in Scala Copto-Arabica explicatur Byblus, juncus, papyrus. Quid, si legatur Ἀβλαβύνιον in Hesychio? Nam BIP videtur Ægyptiis designasse πλέκειν, unde, ut credo, formatum est BIP, quod in N. T. Coptico corbem, σκυρίδα, significat. Forte ejusdem originis est quoque Βάρις, quam vocem vide infra suo loco. Σειράι hæc sine dubio erant sacræ, et, nisi fallor, illæ catenulæ sive corollæ, collum ambientes, quibus in Tabula Bem-bina simulacra Deorum toties ornantur. Credo easdem a Sacerdotibus quoque gestari consuevisse. In vitis Patrum et Monachorum Ægypti sæpius mentio fit hujusmodi Σειρών. Ita in apophthegmatibus Patrum, in Cotelerii Monumentis Ecclesiæ Gr. t. i. p. 340. θεωρεῖ τινὰ ὁ Ἀντώνιος ὡς αὐτὸν καθέζομενον καὶ ἐργαζόμενον — καὶ τὴν σειράν πλέκοντα, p. 520. καθέζομαι σὺν Θεῷ βρέξας τὰ μικρά μου θάλλια, καὶ πλέκων αὐτὰ σειράν λέγω, p. 675. ἀγαπῶ τὴν σειράν καὶ οὐ δύναμαι αὐτὴν ἐργάσασθαι. Jo. Moschus² in Prato Spirituali c. 156. scribit, ἐμεινεν σιωπῶν καὶ πλέκων σειράν. Apud Palladium in Hist. Lausiaca³ c. 2. ἐπλεκεν σειράν τὴν ἐκ θαλλῶν φοινίκων, et c. 28. p. 942. καὶ βρέξας θαλλοὺς ἐκ φοινίκων, λέγει αὐτῷ, δέξαι, πλέξον σειράν, ὡς βλέπεις ἐμέ. Auctor Etymol. M. in v. Ἀμπλάκημα hæc habet, Ἀμπλάκημα, τὸ ἀμάρτημα, παρὰ τὸ ἀναπλέεσθαι τῷ ἀνθρώπῳ, ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ σχοινίου σειρά γὰρ τὸ σχοινίον λέγεται ἐκ τοῦ πλέκειν πλάκῳ, ἀναπλάκημα καὶ ἀμπλάκημα. Scriptores Latini Σειράς, quia nempe πλέκονται, Plectas vocare consueverunt. Cassianus Collationum l. xviii. c. 15, "Codicem suum, inter ejus Plectas, quas de palmarum foliis solebat intexere, latenter abscondit," et interjectis nonnullis, "inter Plectas palmarum, quas illi Siras vocant."⁴ In hisce locis indicatur, Plectas illas a Monachis e foliis palmarum contexi solere. Hesychius⁵ vero meminit Plectæ ex byblo, sive junco, specie quadam papyri, confectæ. Et omnino adhibebatur etiam vulgo juncus: unde recte in Glossario, quod Cassiano subjungit solet, Plectæ explicantur, "quas Ægyptii, (nempe Græce loquentes), Siras vocant, habentæ sunt, e palma, junco aut sparto contextæ,

ex quibus sportæ, canistra aliaque similia conficiuntur." Nescio, an non Plectæ eadem restes sive resticulæ quoque appellantur a Cassiano l. i. de habitu Monachi c. 6, p. 8., "Gestant etiam resticulas duplices, lanceo plexas subtegmine, quas Græci analaboys (ἀναλάβους), nos vero succinctoria, seu redimicula, vel proprie rebrachiatoria possumus appellare. Quæ descendunt per summa cervicis, et a lateribus colli divisa, utrumque alarum sinus ambiunt, atque hinc inde succingunt; ut constringentia latitudinem vestimenti ad corpus contrahant atque conjungant." Moris Ægyptiaci deprehenduntur hodieque vestigia apud Brachmanas, quorum Theologia et instituta religiosa cum Theologia et institutis sacris Ægyptiorum mirifice⁶ conspirant. Vide de his Brachmanum corollis Abr. Rogerii portam apertam part. i. c. viii. p. 45. 46.; P. Vallensis Voyages part. iv. p. 80. ed. Gall., le Recueil des Voyages faits pour la Compagnie Orientale t. vi. p. 415. t. vii. p. 70., les Voyages de Vincent le Blanc part. i. p. 90. 228. 232., le Voyage de Gautier Schouten t. i. p. 540. ["Ἀβλαβύνιον, teste Hes., σειρά πλεκομένη παρ' Αἰγυπτίους ἐκ βιβλῶν πρὸς κάθαρσιν οὖσα, funiculus qui apud Ægyptios plectebatur ex papyro ad purgandum, et hodie orbiculi ex herbis quibus utuntur ad extergendas patinas." H. St.]

* Ἀβραμῖς. Athenæus l. vii. p. 312. inter pisces Niloticos hunc quoque numerat. Cum nomina reliquorum aut indubie Græca sint, aut ad hanc linguam referenda videantur, hicce Ἀβραμῖς, piscis forsitan Ægypto vicinisque proprius, τύπον Αἰγυπτίων præ se fert. Opinor vocem esse originis Ægyptiacæ.⁷ Piscis vero hujus meminit et Oppianus Halieut. l. i. v. 244. ["Ἀβραμῖς, piscis Nilous ap. Athen. vii." H. St.]

* Abrech, ἂβρεχ. Vox hæc, et quidem, uti videtur, ceu peregrina adfertur a Mose Gen. xli. v. 43. ubi de Josepho, Ægypti Prorege, legimus: Et Pharo vehi fecit eum in curru suo secundo, et clamaverunt ante eum ἂβρεχ. Abrech. Interpretes Alexandrini vocem illam in sua interpretatione omiserunt, id tantum indicantes, præcones ante currum Josephi aliquid populo edixisse.⁸ Nimia prolixum esset, omnes virorum eruditiorum de hoc nomine conjecturas, et interpretationes afferre. Possunt, si cui volupe est, Pfeifferi Dubia vexata ad h. l.⁹ alique hic consuli. Ut vero meam hac de re sententiam proferam, non dubito, quin cordati rerum arbitri mecum sensuri sint, 1. quidem, vocem hanc Abrech ex lingua Ægyptiaca¹⁰ esse explicandam. Res agebatur in Ægypto, præco vocem hanc ad Ægyptiaca proferre jubet.

¹ Inserta opusculis Bocharti ad calcem Geographiæ S. Præter ipsius opinionem de origine vocis Chaldaica, Alberti ad Hesych., nihil potavit, immemor item observationis Harkeuthii, in Misc. Obs. Crit. vol. x. p. 316., vocabulum Ἀβλαβύνιον derivantis ex לַבְנִין לבן, fructus albescentis vel albus. Quæ conjectura neque Cl. Ruhnkenio videbatur digna, quam in Auctarium Emendationum referret. Partem aliquam observationis Jablonskianæ repetiit, sed nulla de causa vocem Ἀβλαβύνιον bis præbuit Scholtzius in Repertorio Literat. Bibl. et Orient. t. xiii. p. 1. 4. 5.

² Extat in Magna Bibliotheca Patrum t. xiii. Parisiis edita.

³ Invenitur ibid. Palladii Historia. Primum Græce edita est a J. Menrsio, ac repetita in editione operum ipsius Florentina a. 1746. t. viii.

⁴ Cf. notas ad Cassianum, p. 687.

⁵ Hesychii verbis lucem aliquam affert observatio Casauboni ad Athenæi l. iv. c. 3. p. 392. ed. nov., sed clariorem locus Strabonis l. xvii. p. 1179., τὰ πόσιμα δι' ἐπὶ πλεγματὰ Αἰγυπτιακά ἵσται, φυτοῦ τινος, ὅμοια ταῖς σχοινίαις ἢ φοινίκαις. Pro πόσιμα Casaubonus malebat πόσιμα. An recte, controversatur a doctis hominibus, Almeloventio ad Strabonis locum, Jungermannio ad Pollucem x. 179., Sopingio et Alberti ad Hesych. v. κίκας, aut potius κίκας. Annotatio Hemsterhusii ad Pollucem a nemine negligetur. Pro vulgato σχοινίαις apud Strabonem legendum sine dubio σχοινίαις. Polluci pariter σχοινίαις l. c. reddiderunt eruditi, ubi antea σχοινίαις.

⁶ Pluribus id docuit Jablonski in Pantheo Ægyptiorum part. i. p. 285. sqq. part. iii. p. 101., et in Prolegomenis p. 20. 98., imprimis vero Paullinus a S. Bartholomæo in Systemate Brahmanico ex monumentis Indicis Musei Borgiani Velitris, a. 1791. Romæ edito, p. 86. 102. 103. 112.

⁷ In descriptione animalium, avium, amphibiorum, piscium, insectorum, vermium, quæ in itinere Orientali observavit Petrus Forskål, edita a Carsten Niebuhr, Havniæ a. 1775., non memini aliud piscis nomen huic simile invenire, nisi Mulli auriflamme, cui hodie nomen est Arabicum عجمير, quondam forte non dissimile Ægyptiacum. Describitur illic p. 30.

⁸ In nova versione Gr. Pentateuchi, ex unico S. Marci Bibliothecæ codice Veneto primum descripta a D'Anse de Villosion, V. Cl., atque edita a C. F. Ammon. a. 1790, ἂβρεχ vertitur γουκεταιῖν. Qui autem non ignoret, auctorem versionis Copticæ Pentateuchi ita secutum esse interpretationem Gr. Alexandrinam, ut verbum verbo redderet potius, quam sensum dictionis Gr. recte verteret, nihil mirabitur, vocis Hebraicæ ἂβρεχ rationem nullam ab interprete Copt. habitam esse.

⁹ T. i. Operum Philolog. p. 94—97.

¹⁰ Non aliter judicavit Ladov. Picques. et Jo. Reinoldus Forster. diversam tamen ambo tenere viam, atque a Jablonskiano longius digrediuntur. Picquesius originem vocis ἂβρεχ querebat in ἂβρεχ, ἂβρεχ, curus. In epistola ad ipsum data, Th.

batur. Et in tricas se conjiciunt, quæ exitum non habent, qui linguam Hebraicam in subsidium vocant. 2. Præconem nomine regis populo injunxisse, ut aliquod profundæ reverentiæ signum Josepho ederent. Bene igitur Pfeifferus monuit, in voce Abrech, posteriorem partem aperta satis vestigia servare vocis Ægyptiacæ **PER**, quæ inclinare significat. Sic Jo. viii. 8. verba hæc **αὐτὸν κύνει**, interpres Coptus reddit **ⲁⲩⲡⲉⲣ ⲭⲱⲩⲩ**, inclinavit caput suum. Totam vero vocem Ægyptiacam, ex duabus compositam, optimus in eis et doctissimus La Crozianus Ægyptiacæ sonuisse censebat **ⲟⲩⲃⲉ ⲡⲉⲣ**, ube-rek, **PER**, quemadmodum dixi inclinationem corporis, **ⲟⲩⲃⲉ** vero contra significat. **ⲟⲩⲃⲉ ⲡⲉⲣ** igitur erit, Inclinate, nempe corpus vestrum, contra Josephum. Varenius, a Pfeiffero citatus, rem hanc divinando assecutus est. Existimat enim, præcones nomine regis populo indixisse **γονατισμὸν**, tanquam clamassent: Ita dixit magnus Pharaoh: Ego omnibus impero genuflexionem. In eadem sententia fuit Aquila, qui, teste Hieronymo, in Quæst. Hebr. in Genesin, Opp. t. ii. col. 541., verba Mosis sic transtulit: Et clamavit in conspectu ejus adgeniculationem. Vide Montfauconii Hexapla Origenis t. i. p. 49. Quæ Pater hic videtur habuisse ab Origene. Is enim in Catenis MSS. Bibl. regis Paris. observat, **Δηλοὶ δὲ οὐδὲν ἢ λέξις, ἢ τὸ γονατίζειν φανερὰ γὰρ ἐστὶν ἡ φωνὴ τοῦ κήρυκος**. Hæc vox autem Abrech nihil aliud significat, quam genua flectere. Clara quippe est vox præconis. Quod Origenes in Ægypto potuit ab Ægyptiis discere. Et cum his sentit vulgatus interpres Latinus; nam is vertit: Clamante præcone, ut omnes genu coram eo flecterent. Hicce **γονατισμὸς** admodum emphatice voce hac Ægyptiorum exprimitur **ⲟⲩⲃⲉ ⲡⲉⲣ**, Inclinate contra. Græcis nō hic dicitur etiam **προσκύνησις**, inque eo consistebat, ut adoraturus, inclinato corpore, manus ad genua illius demitteret, quem profunda hac humilitate salutare et honorare volebat. V. Ælianum var. hist. l. i. c. xxi. et Plutarchum in Artaxerxe p. 1869. ed. Gr. Steph. Herodotus ritum hunc bene explicat, de Ægyptiis loquens, l. ii. c. 81. **Τὸδε μέντοι ἄλλοις Ἑλλήνων οὐδαμοῖσι συμφύρονται· ἀντὶ τοῦ προσαγορεύειν ἀλλήλους ἐν τοῖσι δόδοις, προσκυνέουσι, κατέντες μέχρι τοῦ γούνατος τὴν χεῖρα**, quod plane est **ⲟⲩⲃⲉ ⲡⲉⲣ**. Fourmont, dans la description des Plaines d'Heliopolis et de Memphis p. 110, scribit: "La coutume ordinaire, lorsqu'on s'aborde, est,

d'abaisser la main jusqu'aux genoux, de la porter ensuite sur la poitrine." Pertinent huc ista Heliodori l. vii. Æthiop. p. 251. ed. Bourdel. **Ὁ τὸν ἀγένη ἀκαμπτος καὶ μόνος ἐλεύθερος, ὁ τὴν κεφαλὴν νεύειν εἰς τὸ προσκυνεῖν μὴ ἀνεχόμενος, νῦν πού τάχα κλίνει**. Apud Græcos enim et Romanos gestus hic corporis homines ingenuos minime decebat, eratque ignominiosus, et tantum in servis ferendus. Testatur hoc Ovidius Heroid. Epist. xx. v. 77.

Atque solent famuli, cum verbera sæva verentur, Tendere submissas ad tua crura manus. Plinius l. xi. c. 45. "Hominis genua supplices attingunt: ad hæc manus tendunt: hæc ut aras adorant, fortasse quia iis inest vitalitas."

* **Ἀγκύρων** dicitur a Stephano Byzant. **πόλις Αἰγύπτου**, cujus meminit Alexander l. xiii. Ægyptiacorum. Videtur legendum **Ἀγκύρῳ**, sicuti est forma similis ³ nomini aliarum urbium Ægyptiacarum, **Βουτῶ, Κοπτῶ, Κυβῶ, Κυνῶ, Λεοντῶ**. Si verum est, quod de origine nominis tradit Stephanus, urbem ita vocatam esse, quia ibi ex adjacente lapidina scindebantur anchoræ lapideæ, quibus eo tempore utebantur, nomen **Ἀγκύρων** vel **Ἀγκυρῶν** ex ling. Ægypt. non potest illustrari.

* **Ἄγος**. Auctor appendicis ⁴ ad Dioscor. de Mat. Med. ii. 160. **περὶ Σέρως**, scribit, Ægyptios eam appellare **ἄγον**, Romanos intubum, sive intybum agrestem.

* **Ἀγρωστis**. Quandoquidem de Ægyptiis scribit Diod. Sic. i. p. 40., antiquissimis temporibus eos comedisse herbas, caules, et radices in paludibus nascentes, **πρότην δὲ καὶ μάλιστα προσενέγκασθαι τὴν ὀνομαζομένην ἀγρωστίν**, conjiciebat sagacissimus meus La Crozianus, **Ἀγρωστὶν** seu **ἀγρωστὶ** esse nomen graminis Æg. Malo tamen dicere Græcum, quia in Appendice ad Dioscor. iv. 30. [p. 464.] dicuntur Ægyptii **Ἀγρωστὶν** vocasse **Ἀνομή**, de qua postrema voce infra suo loco agam.

* **Ἀδωνίς**. Steph. Byz. de urbibus in **Ἀμαθοῦς**. **Ἀμαθοῦς, πόλις Κύπρου ἀρχαιοτάτη ἐν ἧ Ἀδωνίς Ὀσίρις ἐτιμᾶτο, ὃν Αἰγύπτιον ὄντα Κύπριοι καὶ Φοίνικες ἰδιοποιοῦνται**. Videntur autem Adonidis hujus cultum, si vere est Ægyptius, Argivi ex Ægypto in Græciam invexisse. Pausanias in Corinth. p. 62. ed. Gr. Wech. **Ἐστὰς δὲ τὸν Ἀδωνίαν αἱ γυναῖκες Ἀργείων ὀδύρονται**. De Cypris Orpheus in H. in Venerem, in Corp. Poët. Lecti t. i. p. 514. [p. 252. ed. Gesn.] **Εἰς ἐν Κύπρῳ, ἄνασσα, τροφὸς τοῦ ἔθνα καλὰ σε Παρθένου ἀδμῆται νόμοι τ' ἀνὰ πάντ' ἐμμαντὸν ὕμνοισι σε μάκαιρα καὶ ἄμβροτον ἀγρόν Ἀδωνιν**. Suid. ex Damascii Vita Isidori, in **Διαγνώμῳ**. **Ὅταν διέγνω τὸ ἀρρήτον ἄγαλμα τοῦ αἰῶνος ἐκ τοῦ Θεοῦ κατε-**

Edvardus scribebat: "Ego nullos manuscriptos codices linguae Ægyptiacæ habeo penes me (Oxonienſi in bibliotheca cum blattis et tincis rixantur) unde tibi probarem **ⲡⲉⲣⲉⲗⲓ** pro curru vectorio legi, aut contrarium ostenderem. Equidem si genuinum vocabuli sensum attigeris, felix et palchra tibi obvenit conjectura de origine vocis **ⲡⲉⲣ** in textu Hebr. Gen. c. xli. nisi dissimilis sonus **ⲡ** et **ⲗ** diversæ organi literarum obstat videatur." Recte postea monebat Picquesius, **ⲡⲉⲣⲉⲗⲓ** significare currum, Num. vii. 5. nec scrupulum esse circa **ⲡ** et **ⲗ**. Vide Commercium Literarum Picquesii, Edvardi et Acolnthei, adjectum dissertationibus Lædon. du Four de Longuerne de variis epochis et anni forma veterum Orientalium, p. 283. 286. 287. 295. 296. Notius nunc omnibus est, **ⲡⲉⲣⲉⲗⲓ** de curru frequenter poni, Gen. xlv. 19. 21. 27., atque alibi, non tamen Gen. xli. 43. ubi **ⲡⲉⲣⲉⲗⲓ** **ⲟⲩⲃⲉ ⲡⲉⲣ**, Forster in Mantissis Ægyptiacis, subnexis libro de Byssio antiquiorum, p. 111. et 112., observat, similem Josepho contigisse honorem, quo Mordechai Judæus, regia mandato, affectus dicitur, Esth. vi. 11., similem quoque verborum sensum esse in **ⲡⲉⲣ**. Pharaos annulum sibi detractum dedit Josepho, veste byssina eum amictiri, torque aureo ornari, curru secundo regio imponi, et ante eum voce præconis proclamari jussit, Abrech! Qui annulo regio, torque, byssina veste regia ornatus amictusque et cinctus esset, summo honore summaque a rege auctoritate afficiebatur. Verba igitur proclamari jussa, ex opinione Forsteri, sunt **ⲗⲁ-ⲡⲣⲏ-ⲏⲣⲏ** **ⲏⲣⲏⲉⲕ**, a rege cinctus, vel vestitus! i. e. En hominem regis vestibus cinctum! quia rex eum toti præficit Ægypto, eum unico rege, prætereaque nemine inferiorem vult esse, sed id præcipit, ut ipsi quilibet in omnibus morem gerat. Quamvis adjungat Forster, se nequitiam dubitare, quin vocem **ⲡⲉⲣ** recte interpretatus sit, quisque tamen eam sententiam eligit, quæ maxime placeat. Mihi hæc hactenus arridet La Croziana, Jablonskio etiam probata, nec rejecta a Michaëlis, in Bibl. Orient. v. ix. p. 214., Dathioque in notis ad Gen. xli. 43. ad q. l. eadem in Scholiis Rosenmullerus repetiit. Postquam Jablonskii sententiam de vocabulo **ⲡⲉⲣ** verbis perpaucis memorasset, addidit Scholzius l. c. p. 3. 4. Thebæos dipthongum **ⲟⲩ** sæpiissime vertere in **ⲁⲩ**, sed et ex **ⲁⲩ** per synopen **ⲟⲩ** omittere, remanente tantum litera **ⲁ**; hinc vero ex **ⲟⲩⲃⲉ-ⲡⲉⲣ** oriri Sahidicum **ⲁⲃⲉ-ⲡⲉⲣ**, quod Moses expressit **ⲡⲉⲣ**.

¹ Pro **ⲡⲉⲣ**, quod vulgo perperam editum, Wesselingius fide codicum recepit **ⲡⲉⲣ**.

² Legenda annotatio Valckenærii ad Herod. ii. 80.

³ Cf. J. Gavel in Misc. Obs. Crit. t. iv. p. 225., inprimis Wesselingius ad Antonini Itiner. p. 153. et ad Hieroclis Synecdemum p. 728.

⁴ In editione operum Dioscor., quam J. A. Saracenus a. 1698. curavit, hæc verba leguntur p. 446. In nonnullis codicibus scriptis editisque nomina peregrina aut contextui inserta sunt, aut principiis capitum annexa, aut margini adscripta. Saracenus supposititia omnia et falso Dioscoridis nomen præferentia a contextu removenda censuit, locumque iis ad calcem operis assignavit, p. 441-479. Illic ergo quæras omnia, quæ frequenter deinde ex Appendice ad Dioscor. sumpta esse Jablonskii testatur.

⁵ Wesselingius in annotatione ad Diod. Sic. i. 43. p. 52. existimat non aliud **Ἀγρωστὶν** videri atque **Ἀγρῶ**, ab Alexandr. interpretibus adhibitum. Consulendus Jabl. ad v. Achi. Ex sententia Comitissæ de Caylus, Recueil des Antiquités t. vii. p. 105., erat **Ἀγρωστὶς** non diversa a Loto. Alia dabant viri eruditi ad Herych. vv. **Ἀγρωστὶς** et **Ἀγρωστὶς**, atque in Misc. Obs. v. x. p. 63. ["Species graminis est, quam Hieron. Comment. in Osee c. x. optime describit. Locum exhibent etiam Lexica, imaginem vero Matthioli. iv. 28. Dodon. p. 548. Cf. Rar. Plant. Hist. vi. 38. Bod. p. 35., et is inprimis, qui illi studium tribuit singulare, Jo. Scheuchzerus, cujus Agrostographia Tiguri 1719. 4. prodit, et cum Auctario Halleri ibi 1775." J. N. Niclas ad Geopon. ii. 5. 4., ubi, **ὡς τὰ ἑκατόντα, ἡ δὲ φωνὴ Ἀγρωστὶς-μυλῶτος**. EDD.]

⁶ Berkelius p. 112. legendum conjicit **Ἀδωνίσις**. Vulgatum defenditur a J. Gronovio in not., edit. Berkelianæ subnexis, p. 5. 6.

χόμενον, δ' Ἀλεξανδρεὺς ἐτίμησαν Ὀσίριν ὄντα καὶ Ἀδώνιν ὁμοῦ κατὰ μυστικὴν θεοκρασίαν. Vide eundem in Ἡρακλῆος, et Phot. in Biblioth. Cod. cexlii. col. 1049. ed. Gr. Lat., cujus verba ex Suida supplenda esse memento. Adde Voss. de Idolol. ii. c. x. p. 182.

Ἀέντιον, Αἰγύπτιον σμύρνιον, testante Hesych. Ter rarum omnium Ægyptum fuisse accommodatissimam unguentis scribit Plin. xiii. 3., et varia unguentorum Ægyptiacorum genera memorat xii. 21. 22. 26. 28. xiii. 1. Μύρον Αἰγύπτιον est apud Athen. i. ii. c. 25. Origo vocis Ἀέντιον, quam esse Ἀγ.¹ puto, hactenus me latet. [“Ἀέντιον Ἀγ. τὸ σμύρνιον dicitur, teste Hes.” H. St.]

Ἀερία, ἢ Αἰγύπτος, παρὰ τὸν Ἀέρα· καὶ γὰρ ἠερόεσσαν αὐτὴν φασιν, Steph. Byz. v. Ἀερία, et iterum v. Αἰγύπτος. Fuit hoc vetustissimum² Ἀγύπτι nomen, non Græcum, uti vult Steph., etiam Schol. Apollon. Rhod. i. 580. monens, Thessaliam appellatam fuisse ἠερίαν παρὰ τὸ μέλαιναν εἶναι τὴν γῆν· οὕτω γὰρ τὴν Αἰγύπτον ἠερίαν φασιν· atque Eusebius in Chron. Gr. πρότερον παρ' Ἑλλήνων Ἀερία ἐλέγετο. Sed nomen fuit Ægypt. Docuit me cl. La Croze, ΔHP esse vocem origine Ægypt.,³ etsi non diversam significatione a Gr. ἀήρ et Lat. aer. [Cf. H. St. Thes. i. p. 132. C. EDD.]

Ἀθάρα, Ἀθάρα,⁴ Ἀθήρα, Athara, est vox Ægypt. sed quam non omnes eodem modo interpretantur. Dioscor. ii. 114., Ἀθήρα δὲ ἐκ τῆς ἀληθευμένης εἰς λεπτὸν ζείας πικρῆς· ἐστὶ δὲ ῥόφημα ὡς πολτάριον ὄρνον, παιδίοις ἀρμόδιον· ποιεῖ δὲ καὶ εἰς τὰ καταπλάσματα. Hesych. Ἀθάρα· ὀλόπυρος,⁵ πτισσάνη πυρὸς καὶ πολτῶδες τι. Idem, Ἀθάρα· πυρίνη, πτισσάνη. Schol. ad Aristoph. Ran. p. 213. versus fin. Τὸ δὲ ἔνθος εἶδος ἀθάρας. Eo sensu ipse Aristoph. ea voce usus est in Pluto v. 673. ἀλλά με Ἀθάρας χύτρα τις ἐξέπληττε. Etiam v. 683. Ἐπὶ τὴν χύτραν τῆς ἀθάρας ἀνίσταμαι. Et ibid. v. 694. Κἀγὼ τὸν ἥδη τῆς ἀθάρας πολλὴν ἐφλυν. Suid. Ἀθάρα· ἀλευρον ἠψημένον. Idem in v. Μερωσταλημένοι. Μυστική δὲ καλεῖται κοῖλος ἄρτος, ἡ γονὴ ἀθάρα. Nemo tamen ex omnibus his, quorum⁶ testimonio usus sum, vocem hanc Ægyptiis tribuit. Id igitur nunc probandum. Est nempe et hæc glossa Hesychii. Ἀθήρα·⁷ βρώμα διὰ πυρὸς καὶ γάλακτος ἠψημένον παρ' Αἰγυπτίους. Ad cuius loci illustrationem commodè hæc Plinii verba succurrunt xii. 21. “Est et lotometra, quæ fit ex loto sata, ex cuius semine, simili milio, fiunt panes in Ægypto a pastoribus, maxime aqua vel lacte subacto.” Cf. Colum. ii. 9. p. 490. “Miliū pultem præbet, maxime cum lacte non fastidiendam.” Hoc est sine dubio, quod Hesych. ἀθήραν vocat, et forte etiam Epiphanius, qui, in Expositione Fidei p. 1093. ubi loquitur de Sacerdotibus Harpocratis in Ægypto, ait: ἀθήρας re καὶ σεμίδαλις — τὰς ὄψεις χρίουσι. Euseb. Præp. Evang. ii. 1. p. 32. 33. [p. 51. ed. Vigeri], τὰ λοιπὰ θηρία ἐν ἱεροῖς περιβόλοις, σεμίδαλιν προσφέροντες, ἢ χόνδρον ἔχοντες ἐν γάλακτι, καὶ πέμματα παντοδαπὰ μέλιτι φέροντες. Note sur le voyage d'Égypte par M. Grangier p. 11., “La nourriture ordinaire des Égyptiens est de la farine d'orge détrempée dans l'eau.” Verba Epiphanius confirmantur ex hisce Plinii xii. 25. “Olyram ariacam diximus vocari. Hac decocta fit medicamentum, quod Ægyptii Atharam (in aliis codicibus, Atharam) vocant, infantibus utilissimum: sed et adultos illinunt eo.” L. e. quod Epiphanius dixerat, ἀθήρας — τὰς ὄψεις χρίουσι. Addenda sunt et hæc Hieronymi

verba, Quæst. in Gen. Opp. t. ii. col. 543. ed. Martian.: “Porro θήραν venationem magis potest sonare quam fruges; tametsi moris sit Ægyptiorum θήραν etiam far (de quo vide Drus. in Exod. ix. 32.) vocare, quod nunc corrupte atheran nuncupant.” Huc quoque refer Apophthegm. Patrum (in Cotelerii Monum. t. i.) p. 667. δὲς αὐτοῖς μικρὰν ἀθήραν, ὅτι ἀπὸ κόπου ἐστὶ. Et mox, ὡς οὖν εἶδον τὴν ἀθήραν. Ex his omnibus apparet, Ægyptios, sive per illos intelligantur Alexandrini Græci, sive indigenæ vetusti, atheran, vel atharam, dixisse seu far, vel genus aliquod frumenti, seu, quod ex farre coctum aut alio modo confectum est. Hieronymus vult, Ægyptios eo nomine dixisse far, vel fruges. Plinius vero docet, medicamentum, vel, ut Dalech. legit, pulmentum ex olyra decoctum dici atharam. Ubi observare operæ pretium est, quod Herod. de Ægyptiis refert ii. 36., ἀπὸ ὀλυρέων ποιεῖνται σιτία, τὰς ζεῖας μερεζέτεροι καλέουσι. Plin. autem nos docuit, ex Olyra decocta fieri Atharam. Ipsam Olyram veterum Ægyptiorum sermone vocitatum fuisse BWT, et cum articulo masculino, PIBWT, constat ex versione vetusta Ægyptiaca Pentateuchi Exod. ix. 32. Athara igitur non dicebatur ipsa Olyra. Incertum igitur hucusque est, quæ fuerit vera vis vocis Ægyptiorum Athara, cuius mentionem faciunt veteres. Aliquid tamen circa hanc vocem monet Lud. Piques, Doctor Sorbonicus, et linguæ Ægyptiacæ non imperitus. Vide Jordani Hist. Vitæ La Crozi, pt. ii. p. 295.⁸

Verum quia tamen Hieronymus, cuius diligentia ab omnibus laudatur, loco jam citato disertis verbis testatur; Ægyptios far proprie θήραν, idque corrupte, voce nempe magis ad Gr. sermonem detorta, dici atharam, crediderim Ægyptiis antiquis id fuisse theram, vel atharam, quod hodie et in Ægypto et in aliisque regionibus appellant Dora.⁹ Lud. Barthema, cuius peregrinationes satis notæ omnibus sunt, l. ii. c. 1. loquens de Arabia, hæc scribit: “Es ist allda auch ein überfluss an fleisch, korn, gersten, und weissem hirss, welch sie Dora nennen.” Latinum exemplar habet: ‘mili albicantis, dora ipsi appellant.’ C. Sicardus, qui diu Missionarii partes in Ægypto obiit, in aliqua relatione, quam ex Ægypto in Europam misit, de eadem re hæc habet: “Je vis avec plaisir plusieurs petits champs élevés sur les bords de la rivière, dont les chaussées servent de rempart pour défendre le Dora, c'est-à-dire le Millet d'Inde. Le Dora, ou Millet d'Inde croit de la hauteur de huit ou dix pieds sur une tige nouée et ligneuse, comme le roseau. Sa graine est à la cime, formant un bouquet bien rangé, et unique sur chaque tige. On fait du pain de cette graine pour les paysans. Le Dora est mûr en Novemb. et Decemb.” V. Nouv. Mém. des Missions t. ii. pt. i. p. 143. Idem videtur ille in animo habuisse alio loco, t. v. p. 223., ubi opus amplum de rebus Ægypti promittit: Nous parlerons du bled d'Inde. Grangier, descript. d'un Voy. en Egypte p. 12. “Encore ce pain n'est il pas fait avec de la farine de bled; c'est avec celle d'un gros millet, que les Grecs appellent Caranboch et les Arabes Dora; on sème ce millet sur les bords du Nil, et dans les endroits qu'on peut arroser facilement, la tige de ce grain est de la hauteur de cinq pieds, et une mesure en produit au moins cinquante.” Add. Rauwolffs Reisebeschreibung p. 198. fin. In Nubiæ regno Doram eandem reperiri testatur Hieronymus Lobo in Relatione hist. Abyssiniæ

¹ Ia. Vossius cum adscripserit Hesychio, “Quod odorem spiret,” videtur habuisse pro vocabulo Gr.

² Eustathius ad Dionys. Perieg. v. 239., ἐκλήθη δὲ ποτὶ κατὰ τὴν ἱστορίαν ἡ τῆς αὐτῆς χώρας καὶ Ἀερία. Hesych. v. Ἀερία scribit, hoc nomine Ægyptum dictam esse, sed quoque Thasum insulam, Libyam, Cretam, Siciliam, Æthiopiam et Cyprum. Cf. Vales. et Alberti in notis. Cum variae regiones eo nomine appellatæ sint, dubia fit ejusdem origo Ægyptiaca.

³ Ab ista sententia non dissentit C. Muller in Satur. Obs. Philol. p. 192. Dubius hæret A. A. Georgius not. ad Liturgica fragmenta ex Veliterno Museo Borgiano p. 392., cuius hæc verba sunt: “Si ἀήρ, ut scribit La Croz. in Lex., vox est orig. Ægypt., quid proprie significet, nemo melius quam Hesych., emendatus tamen a J. Alberto, exponere novit. Nebulam enim et caliginem ex ardore et æstu partam exposuit. Ex his et morbi et pestilentiae in homines, in sata vero frugum corruptio inter Ægyptios oriri solent.” De caligine generatim ἀήρ frequenter ponitur apud poetas, imprimis Homerum. Vide Apollonii Lex. Hom. p. 47. 48., Longin. π. “T. s. 9. p. 36., notasque ad ista loca, et viros eruditos ad Hesych. vv. Ἀήρ, Ἀήρης, Ἠίρα, Ἀερία. Forster in Epist. ad J. D. Michaelis p. 8. Ægyptum appellatam Αἰρίαν censet quasi HI—PH, Aère, domum Solis.

⁴ T. Hemst. not. ad Aristoph. Plut. p. 223. 225.

⁵ Pro ὀλόπυρος Harkenothe. V. x. Misc. Obs. Crit. p. 28. legi vult ὀλύρα πυρός. Adde hoc Pherecratis apud Athen. vi. c. 19. p. 529. ed. nov. Πουρμὸς μὲν ἀθήρας καὶ μέλανος ζῆμοιο πλῆσι. Ap. Pollucem vi. 58, legitur ἀθήρας. Brevi post, segm. 62., ipse Pollux scribit: ἀθήρας δὲ ἔνθος ἐκ πυρὸς.

⁶ Potius Ἀθήρα, cum Kust. et Albert.

⁷ Opinatur Piquesius, vocem ἠγ Gen. xl. 16. esse Ægyptiacam DPI, vel ZPE, vel ZPI, atque ex ea, cum articulo feminino T sive Θ, factum vocabulum θήρα, quod ab Hieronymo vertitur far, et a Plinio scribitur Athara, cet. V. Commmercium Piquesii et aliorum p. 321.

⁸ Cf. Flora Orientalis, sive Recensio Plantarum, quas L. Rauwolffius collegit, p. 134. 135. ed. a. 1753. a J. F. Gronovio, atque P. Forsk. Flora Ægyptiaco-Arabica p. 174. 175. ibique C. Niebuhr. Contendi possunt, quæ Georgius Zoëga, ad Numos Ægyptiæ Imperatorios prostantes in Mus. Borg. Velitris p. 175, disseruit.

p. 160. ed. Par. "Les Maisons ne sont que des Cabanes bâties de boue et couvertes de paille de Dora, qui est une graine, dont on fait un pain très-aigre, et une boisson qui enivre beaucoup." Sed p. 424. legitur Dara. Benedictus Mailletus, qui diu munere Consul in Aegypto functus est, frugem illam vocat Dourra. Observatio ejus meretur hic adscribi ex Itinerario, pt. ii. p. 109. 110. ed. minoris formæ: "D'autres pensent que cette plante (le lotus) n'est autre chose, qu'un bled particulier, qui croît dans l'Arabie, et qu'on trouve aussi en Egypte; on l'appelle Dourra. Cependant il faut avouer que l'on n'y voit aucune convenance, je ne dis pas parfaite, mais même apparente avec le lotus des anciens." Non abs re fuerit, cum iis, quæ scripsit Mailletus, conferre illa Plinii e l. xxii. c. 21. verba, quæ supra allata jam sunt. Mirum, ni id ipsum innuatur in Scala Coptico-Arabica, quam Kircherus edidit, in Ling. Aegypt. rest. p. 200.,

ΠΙΧΙΡ certum edulii genus, Aegyptiis usitatum. In Persia vocatur Zura, uti ex hisce Chardinii, Itiner. t. ix. p. 225. seq., disco: "On y sème aussi en abondance une certaine sorte de grain, qu'on appelle Zoura, qui croît par touffes ou grappes, à-peu-près comme fait le bled d'Inde, à des cannes de huit à neuf pieds de long, grosses comme le pouce. On en fait du pain, qui est bis rougeâtre, mais que l'on trouve bon par habitude. On cuit aussi ce grain comme le ris; avec lequel il a encore ceci de commun, qu'on ne le fait venir qu'à force d'eau. On assure, que ce grain mange toute la substance de la terre, ou il croît, la rendant infertile pour longtemps, dès la troisième moisson—La moisson de ce grain est en Novembre. Il commence à mûrir deux mois avant, et alors il faut sans cesse en écarter les oiseaux." C. Poncet, Voyage d'Éthiopie, dans les Lettres édifiantes t. iv. p. 15., loquens de regione Dongola: "On ne mange que du pain de Dora, qui est un petit grain rond, dont on se sert aussi pour faire une sorte de bière épaisse, et d'un très mauvais goût. Comme elle ne se conserve pas, on est obligé d'en faire à toute heure."—"Sæpe difficulter constitui potest, η scripserint, an α. Exemplo sit in vita quotidiana vox usitatissima, sed in libris nostris rarior, pulchrum significans: primum dicta ἀθήρα, Ionice scribebatur et Attice ἀθήρη, Dorice ἀθήρα, a Sophrone tamen, ut ab Hellanico, qui scripsit Ionice, scripta dicitur ἀθήρα. Hæc ex libellis mihi constiterunt ineditis penes Ruhnken. meum, qui hæc ex Phrynichi Sophist. Adpar. MS. et ex Glossar. S. Germ. mecum communicavit: ista primum sunt Phrynichi: 'Ἀθήρη διαφέρει ἔννος, ὅτι (τὸ) μὲν κνῆμων ἢ πῖσων ἢ ἀπλῶς κατερέκτων τινῶν, ἡ δὲ ἀθήρα, πυρῶν ἐψημένων καὶ διακεχυμένων ὥσπερ ἔννος. Hæc contracta sunt ex multo integrioribus Phrynichi, quæ conservavit Lex. S. Germ. MS.: 'Ἀθήρη, καὶ ἀθήρα, καὶ ἀθήρα, καὶ ἀθήρα τὸ αὐτὸ φασίν· ἔστι δὲ ἀθήρη, ἡ ἐκ πυρῶν ἐψημένων καὶ διακεχυμένων ὥσπερ ἔννος τροφή· διαφέρει δὲ τοῦ ἔννου, ὅτι τὸ μὲν ἔννος ἐκ κνῆμων ἢ πῖσων ἢ ἀπλῶς κατερεκτῶν ὠντινωτῶν σκευάζεται· ἡ δὲ ἀθήρη, ὥσπερ εἴρηται, πυρῶν ἢ ἐψημένων καὶ διακεχυμένων· ἔστι δὲ ἡ χρῆσις τῆς λέξεως πολλὴ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, κατὰ μὲν τὸ τέλος διὰ τοῦ η̄ προαγομένη, κατὰ δὲ τὴν μέσην διὰ τοῦ α, κατὰ δὲ πολλοὺς ἄλλους κατὰ μὲν τὸ τέλος διὰ τοῦ α, κατὰ δὲ τὴν μέσην διὰ τοῦ η̄· οὕτω δὲ καὶ Ἑλλάνικοι καὶ Σώφρων ἐχρήσαντο. ἐκτείνουσι δὲ καὶ τὸ α, ὡς ἀπὸ τοῦ ἀθήρα (f. l. ἀθήρη) τῆς λέξεως μεταληθείσης· ἴσως δὲ φασιν ἀθήρα ἦν ἡ λέξις διὰ τοῦ ε, ἡ ἐκ τῶν ἀθέρων κεκαθαυμένη τροφή καὶ ἡψημένη ἐκ τῶν πυρῶν· ὕστερον δὲ τὸ ε̄ εἰς τὸ ᾱ ἐξετάθη, ὥσπερ καὶ τὸ ἔθος εἰς ἦθος· τὸ μὲντοι ἀθήρα εἰς τὸ ἀθήρα Δωρικῶς γέγονεν· οἱ δὲ ἀθήρη λέγοντες Ἰακῶς φασί· καὶ γὰρ καὶ ἄλλως ἐχρήσαντο (ἐχρήσαντο) Ἰακῶς διὰ τὴν ἀνωθεν συγγένειαν, ὥστε τὸ ἀθήρη παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς λεγόμενον τὴν μὲν παραλήγουσαν κατὰ τὴν Δωρίον, τὴν δὲ κατὰ τὴν Ἰωνικὴν ἐσχε

διάλεκτον. 'Ἀριστοφάνης Πλουτῷ (673.), 'Ἀθήρης χότρα τις ἐξέπληττε κειμένη· Κράτης Ἡρώσειν, Οὐκοῦν ἔννος χρὴ δεῖρο τρυβλίον φέρειν Καὶ τῆς ἀθήρης." L. C. Valcken. ad Theocriti Adoniaz. p. 205. Quod Phrynicho attribuerunt Valcken. et Ruhnken., in Bekkeri Anecdotis Gr. V. i. p. 351. occurrit, in ea libelli parte, cui Bekkerus titulum dedit: Συναγωγὴ Λεξέων χρησίμων ἐκ διαφόρων σοφῶν τε καὶ ῥητόρων πολλῶν. Schol. Aristoph. Plut. 673. 'Ἀθήρα, μόνη ἢ σεμίδαλις· Ἀττικοὶ δὲ διὰ τοῦ η̄ ἀθήρης, Αἰολεῖς ἀθήρας, ἡ δὲ κοινὴ διὰ τοῦ α, ἀθήρας. Suid. 'Ἀθήρα· ἄλευρον ἡψημένον, κλίνεται δὲ παρὰ μὲν Ἀττικοῖς διὰ τοῦ η̄ ἀθήρης, οἱ δὲ κοινοὶ διὰ τοῦ ᾱ ἀθήρας· Ἀριστοφάνης Πλουτῷ. 'Ἀθήρη, οὐκ ἀθήρη τὴν ἐρεκτὴν καλοῦσι· Κράτης Ἡρώσειν (l. c.). Ibi Kusterus: "Apud Grammaticos tria hæc, ἀθήρα, ἔννος, et ἐρεκτὴ interdum confundi solent, quamvis, si accuratius rem examinemus, diversa fuerint eduliorum genera. 'Ἀθήρα enim proprie erat polys triticea, vel generalius, puls ex quavis farina confecta; quo sensu Suidas eam vocem hic exponit ἄλευρον ἡψημένον. 'Ἐννος vero erat puls ex leguminibus non in farinam redactis, sed fريس confecta, sive legumina elixa. 'Ἐρεκτὴ autem vocabantur legumina fresa, etiam non cocta. Hæc differentia trium istorum vocabulorum notanda est, quamvis, ut jam dictum est, grammatici eam non semper observent." J. F. Fischerus ad Pluti vers. 673. sic scribit. "'Ἀθήρα proprie significasse videtur far, h. e. album illud, quod separatur a glumis adoris, hordei, tritici; deinde pultem, pulmentum, farinaceum, quod ita conficiebatur, ut grana decorticarentur, pistillo tundarentur, contusa coquerentur addita aqua, aliove liquore. Vocabulum videtur fuisse origine Aegyptiacum. Nam Hieronym. in Gen. p. 102. A. T. iv. Erasmus: 'Tametsi,' inquit, 'moris sit Aegyptiorum θήραν etiam far vocare, quod nunc corrupte atheram vocant;' add. Plin. H. N. 22. 25. 57. Hes. Suid. et Scholl." An Lat. far descendit ex hac Aegyptiaca voce θήρα, quæ ap. Græcos in atheram corrupta est, alii viderint. EDD.]

*'Ἀθρον. In appendice Dioscor. v. 43. [p. 465.] dicuntur Aegyptii ἄθρον nuncupasse herbam, quam alii φοῖνικα, φοινικόπτερον, ἀγγλίνωπα, ροῦν στάχυος, ὀσθάλαρ, lolium sive hordeum murinum vocant. De eadem videtur loqui Plin. xxii. 25. "Est et herba Phœnicea appellata Græcis, nostris vero hordeum murinum;" quanquam huic plantæ diversas et contrarias adscribat vires, quam Dioscor. Veram nominis Aegypt., ut multarum aliarum arborum et plantarum, originem non potui hactenus pervestigare, vel probabili conjectura assequi, uti neque quorundam nominum, quibus urbes Aeg. appellantur.

*'Ἀθάρραβις, πόλις Αἰγύπτου, ὡς καὶ Ἡρωδιανὸς ἐν τρίτῃ· *'Ἀθάρραβις νομὸς ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ *'Ἀθάρραβις πόλις. 'Ἐκαταῖος δ' ἐν δευτέρῳ περιηγήσεως, δι' ἐνὸς ρ καὶ τοῦ μ, 'Ἀθαράμβις νομὸς, καὶ 'Ἀθαράμβη πόλις. Verba sunt Steph. Byz., ad quæ Berk. notavit, ejusdem præfecturæ meminisse Plin. v. 9. Nomen non inveni apud Herodianum.¹ Pars prior appellationis fortasse est eadem, quæ in nomine 'Αταρβήκας, de quo infra; de parte nominis posteriore nihil habeo, quod conjiciam.

*'Ἀθριβίς, nomen urbis et nomi Aegyptiacum. 'Ἀθριβίς vocatur a Steph. Byz., sed qui addit, Nicanorem scripsisse 'Ἀθριβίς, et ita quoque Strabonem.² Steph. alibi in v. 'Αφροδίτης πόλις dedit 'Ἀθριβίς, et in v. Ψενάκῳ ait esse Ψενάκῳ κώμην τοῦ *'Ατριβίτου νομοῦ, ubi male editur νόμον. De orig. nominis Aeg. Etym. M. v. 'Ἀθριβίς ex Orione Gram. hæc habet: τὸ Δέλτα τῆς νησυνόμενης Αἰγύπτου ἐστὶ κεφαλὴ, κατὰ καρδίας σχῆμα τῶν περιεχομένων Νεῖλῳ μεθυσκόμενον· ὅθεν τὸν νομὸν 'Ἀθριβὴν προσηγόρευσαν, ὅπερ εἴτις Ἑλληνιστὶ βούλοιτο φράζειν, οὐκ ἄλλως ἔχει λέγειν, πλὴν καρδίαν ἀπείων· οὕτως Ἠρώσειν. Ultima Etym. verba sic emendari vult Berkel. ad Steph. v. 'Ἀθριβίς;

¹ In Cod. Steph. Byz. MS. Perusino pro 'Ἡρωδιανὸς legi 'Ἡρώδοτος monnit Jac. Gronov. Frequenter nomina ista permittuntur, cujus erroris origo querenda in compendiis scribendi. Vide Wesselingii Dissert. Herodot. c. 3. 4. 5. Sed neque apud Herodot. iii. occurrit nomen urbis 'Ἀθάρραβις et nomi 'Ἀθαράμβις. Servandum vulgatum 'Ἡρωδιανὸς. Scilicet quæsiaverat Jabl. in Herodiano qui sapienter Historico. Atqui Steph. Byz. citabat, ut solet, Herodianum, eruditissimum illum Grammaticum, de quo egit Fabricius Bibl. Gr. vii. p. 7. sqq.

² L. xvii. p. 1167. 'Ἀθριβίς, sed p. 1154. δ' 'Ἀθριβίτης νομὸς καὶ 'Ἀθριβίς πόλις, ubi tamen in Cod. MS. Mediceo, cujus collatio ab A. Gronovio est adscripta exemplari, quo utor, 'Ἀθριβίτης et 'Ἀθριβίς. In scribendo hoc nomine librarii sæpius peccarunt. V. Holstenii Notæ et Castigat. in Steph. Byz. p. 10. 11., et Wesseling. ad Hieroclis Synecdemum p. 728. Cf. Belley in Comment. Acad. Inscr. t. xxviii. p. 529. Zoëga l. c. p. 116. 'Αθριβίς interpretatur civitatem numiniis tenebrarum, nomenque scribit ΔΧΡΙΒΗΛ, tanquam compositum ex ΣΧΡ, ΔΧΩΡΞ (ap. La Crozium ΕΧΩΡΞ) nox, et ΒΗΛ, ΒΩΚΙ, ἄρβα. Existimat Athribin facili etymo ab Athur sive Athor duci, dea, quam Venerem interpretati sunt Græci. Idem istud verbum monuerat p. 73.

πλὴν καρδίαν. 'Απίων, οὕτως καὶ 'Ορίων, ut Apion sit nomen proprium scriptoris non incelebris, quem secutus fuerit Orion Gram.¹ Alii legunt, πλὴν καρδίαν ἀπίων, nisi cor pyri, seu pyrorum. Ex eorum igitur sententia totum Delta Ægyptiace vocabatur *ρίβις*, quod pyrum sonet. In medio autem τοῦ Delta situs erat nomus Athribites, vel 'Αθρίβης, quod cor i. e. medium pyri significet. S. Bochartus, vir supra vulgus Theologorum doctus, monet P. i. Geogr. S. L. i. c. 15., Rib sive Riph esse nomen Ægyptii partis Ægypti terquestræ, Nili ostiis comprehensæ, et sic vocari a pyri forma, atque nomum medium Athribem, i. e. cor pyri, inde appellari. Pluribus deinde eandem rem persequitur l. iv. c. 24. ubi, postquam verba Etym. produxisset, hæc adjiciebat, "Ægyptiis ἀθ vel ἦθ est cor, ut scribit Horus Hieroglyph. i. 7., et *ρίβ* vel *ρίβι* pyrum; inde Athribis cor pyri, quia in medio pyri, i. e. Ægypti partis, quam a pyri forma Ægyptii Rib, i. e. Pyrum, vocabant. Quod nomen hodieque servat post tot secula incorruptum. Errif scribit Leo Afric.,² i. e. *Ῥίβι*, præfixo articulo Arabum, qui ante R non aliter sonat, ut norunt illius linguæ periti."³ De prima hujus vocis syllaba non est dubitandum. Nam 'Αθ vel 'Ηθ, Coptice *ΣΗΤ* omnino dicitur, ut patet e centenis locis versionis Copticæ Pentateuchi ac librorum N. T., et ex Liturgiis Copt. MSS., quas in Britan., Paris. et Lug. Bat. consulere mihi datum est. Sed dubitatur de altera vocis parte, an 'Ρίβ sive 'Ρίβις pyrum Æg. designaverit. De qua re et aliis huc pertinentibus infra dicam in v. Rib.

'Αθρ, μὴν καὶ βοῦς παρὰ Αἰγυπτίους. Locum hunc Hesych. explicatum videbis in Panth. 1. c. 1. §. 3. et 15.⁴ [Vide infra v. 'Αθρ. "Αθρ Hes. mensis et bos Æg.; mensis autem ille ἀθρ in Lex. meo vet. dicitur respondere Lat. Novembri." H. St.]

'Αθυρ, domus Hori mundana. Ita Plutarchus vocem hanc explicandam esse testatur, de Is. et Osir. p. 374.⁵ Explicationem uberius ex lingua vet. Æg. illustrare satagit M. Veyssiere La Croze, in Thes. Epist. t. iii. p. 159. De eadem et sententiam meam⁶ exposui in Pantheo iii. v. §. 4.

'Αθωθης, Ἑρμογένης, id est, Mercurio satus. Ita nomen hoc interpretatur Eratosthenes in Catal. reg. Theb. Ægypti, ad quem originationem hanc pluribus excussi. V. la Chronol. de l'Histoire Sainte par A. des Vignoles, t. ii. p. 737 et 738.

'Αθρ. Ita Æg. nuncupasse Venerem suam, docet Orion Gram. ap. Etym. in v. 'Αθρ. Proluxe de hoc Æg. Numine disputo in Pantheo i. 1., ubi ostendo, 'Αθρ Æg. scribendum esse *ΕΧΩΡΣ*, idque significare Noctem, maximum veterum Ægyptiorum, et aliarum quoque gentium, Numen.⁷ [E locis, ad quæ Jabl. hic et supra in v. 'Αθρ provocat, excerpta pauca, ad rem pertinentia, huc transferemus. "Fuit aliquod vetustioribus Ægypti incolis Numen, magna veneratione cultum, ab ipsis quidem vocatum Athor, quod vero Græci, qui omnia diversarum gentium numina ad theologiam suam referre atque accommodare solent, Venerem interpretati sunt. Docet hoc Orion, Grammaticus non incelebris, cujus testimonio Etym. M. sæpius utitur, qui et hæc ex eo excerpit in v. 'Αθρ: 'Αθρ ὁ μὴν, καὶ τὴν

'Αφροδίτην Αἰγύπτιοι καλοῦσιν 'Αθρ καὶ μῆνα γε τὸν τρίτον τοῦ ἔτους ἐπώνυμον ταύτη πεποιθήσασιν' οὕτως Ὀρίων. Equidem præter hunc Orionem, non succurrit quisquam alius, qui rem eandem verbis disertis ita tradiderit; sed adsunt tamen alia, quæ, ubi cum testimonio Orionis, et inter se comparantur, dubitationi locum nullum relinquunt. Faciunt ad rem hanc verba Hesych. seq.: 'Αθρ μὴν καὶ βοῦς παρὰ Αἰγυπτίους. Quod ad mensem attinet, idem jam vidimus tradere Orionem. Et est sane res notissima, tertium anni Ægyptiaci mensem, Niligenis dictum fuisse Athyr, quippe quod Veteres, Gr. et Rom., persæpe testentur. In Coptorum libris nomen hoc semper scribitur Athor, 'Αθρ, idque nos monere Orion non neglexit: Venerem, inquit, Ægyptii vocant Athor, et ab ea tertium anni sui mensem denominarunt. Quando vero Hesych. addit, Ægyptios bovem pariter dixisse 'Αθρ (Athyr), id non de bove naturali, sed de nostra tantum Athor intelligi potest. Nam simulacrum hujus Deæ, summa Ægyptiorum religione consecratum, fuisse bovem fæminam, vel vaccam, docebimus §. 15. hujus capituli. Sed omnium optime Herodotus, scriptor antiquitatis ultimæ, observationem Orionis de Athor, testimonio sane egregio confirmat. Scribit is namque II. 41. urbem esse in præfectura Prosopitide, cui nomen fuerit 'Ατάρβηχis, Atarbechis, quod ego, uti alio loco jam monui (Exerc. de Rhemphah, p. 77.), interpretor Aphroditopolin, i. e. Veneris urbem. Interpretationis hujus argumentum invictum, Herodotus ipse mihi subministrat, quando l. c. de urbe illa hoc commemorat: ἐν δὲ αὐτῇ 'Αφροδίτης ἱερὸν ἄγιον ἱδρυταί. Urbem hanc Strabo, de eadem plane loquens, xvii. p. 552. ed. Casaub., appellat 'Αφροδίτης πόλιν. Nempe Herod. dederat nobis ipsum patrium urbis illius nomen 'Ατάρβηχιν, vñ, uti scribendum esse censeo, 'Ατάρβηκιν: Strabo vero, secutus scriptt. Gr., nom. Æg. interpretatur cum illis 'Αφροδιτόπολιν, non male. 'Ατάρ enim, vel, ut scribit Orion, 'Αθρ, est secundum interpretationem Gr. Venus. *ΒΑΚΙ* porro (Baki) sermone Ægyptiorum avito et Copt. urbs dicitur, ex quo patet, 'Ατάρβηκιν esse 'Αφροδιτόπολιν, Veneris urbem. Plut. de Is. et Osir. p. 366: 'Mense Athyr perieris Osiridem dicunt, quando Nilus recedit, et solum nudatur. Quando autem nox fit longior, ac tenebræ crescent, lucisque superatur et tabescit vis; tunc sacerdotes cum alios tetricos ritus peragunt, tum bovem auratum, nigro byssino amictu tectum, ostendant in luctu Deæ, bovem enim Osiridis et terræ ducunt imaginem.' Verba hæc tanto libentius hic descripsi, quum manifesto de Athor, sive Æg. Venere, et Nocte agant. Illius enim simulacrum fuisse bovem fæminam, sive vaccam, ostenditur §. 15. Et solennitas illa lugubris, quam descripsit Plut., ingruit in mensem Athyr, qui ab Athor, sive Æg. Venere nomen accepit. Sed diffiteri tamen nequeo ea, quæ scribit auctor laudatissimus, referenda esse ad annum gentis Æg. fixum, qui tempore Augusti Imp. introduci demum cœpit, cum vetusta gentis hujus sacra, ad annum antiquum vagum pertinerent, adeoque menses omnes successive percurrerent—Numen hoc Noctis per totam Ægyptum, Tempia habuit complura, celebria, a multis frequentata, cultu ejus et laudibus personantia. Simulacrum Deæ huic in Templis consecrari solitum, erat vacca, et plerumque naturalis viva, solenni Æg.

¹ Berkellio præverat Fr. Sylburg. in not. ad Etym. M. p. 1. his verbis: Hand scio, an verius sit 'Απίων, ut Orion ex citet ex Apione Grammatico. Non raro eruditi suas de variis Etym. Gr. locis conjecturas publicaverunt, non ante consultis Sylburgii notis, aut certe tacito ipsius nomine.

² Respicit Bochartus ad Le. Africani viii. p. 666. "Ab Alcairo Rosetum, oram vocant Erriffam," et mox, "Erriffa fructibus et oryza (antecellit)." Adde eund. p. 669 et 715.

³ Ab ista Bocharti sententia discedunt D. Wilkins in Diss. de Ling. Copt. (adjecta Orationi Dominicæ in diversas omnium fere gentium linguas versæ, edente J. Chamberlaynio), p. 99, J. de Bary apud Reland. in Palest. ill. p. 940—942, C. Muller in Satyra Obs. p. 97—99, qui testatur, Coptos nomen urbis scribere *ΘΡΕΒΙ*, pro quo Græci deinde 'Αθρίβι dixerunt. Ducem secutus est Kircherum. Cf. La Crozii Lex. Ægypt. p. 24., cujus ἀντὶγραφὴν servatur in Bibl. Lug. Bat., a Mullero diligenter lectum, eo tempore nondum publica luce donatum.

⁴ Comparantur, quæ Jabl. alibi scripsit, in Misc. Berol. vii. p. 388, 389., et in annotat. ad Eratost. catal. Reg. Theb. Ægypti, insertis A. des-Vignoles Chronol. Hist. sacr. t. ii. p. 760, 761. 'Αθρ non generatim fuisse bovis nomen Ægyptium, sed tantum vaccæ, quæ erat Veneri sacra, bene monet J. Kocherus in Misc. Obs. Crit. Nov. t. ii. p. 157. Quorum animadversiones omnes si J. Alberti potuisset expendere, vix opinor, cum omnia scripturum fuisse, quæ scripsit in Misc. Obs. V. iii. p. 448, 449, repetitque ad Hesych. v. 'Αθρ, sigillatim de vocis origine et usu de bove.

⁵ Eo in loco pro 'Αθρ sive 'Αθρ legendum 'Οσίριδος, ex conjectura Squirii p. 138, 139, quæ tamen audacior videtur, et nimium abit ab 'Αθρί.

⁶ La Crozii voc. 'Αθυρ compositam judicat ex *HI* vel *H* domus, *ΘΟ* universum et *ΟΥΡΟ* rex. Idem placet Kochero l. c. p. 136. Jablonskius eandem Æg. interpretatur *ΧΑΤ ΟΥΡΗ HI*, Chat-uer-el, mundum Hori domum. Quæ verior sit sententia, non meum est judicium. Utraque certe probabilior, quam est Wilkinsii opinio, in diss. de Ling. Copt. p. 99. putantia, 'Αθυρ vocem esse Gr. ἀθυρ, domum janna carentem.

⁷ Cf. scriptores, supra v. 'Αθρ in nota laudati.

more, qui animalia volebant esse *μυμήματα* quaedam, imagines aeterni Numinis vivas, quibus virtutes et effectus illius, aliquo modo adumbrarentur. Tale simulacrum Plut. commemorare, quae saltem est mea conjectura, monui §. 14. Sed ne ad conjecturas nudas res haec redire cupiam videatur, confirmemus eam testimoniis, omni exceptione potioribus. Refert autem Elian. N. A. xi. 37. vicum esse Nemi Hermopolitani, Chusas nomine, quem ob situs amoenitatem laudat, deque eo addit: *ἐν ταύτῃ σέβουσιν Ἀφροδίτην, Οὐρανίαν αὐτὴν καλοῦντες, τιμῶσι δὲ θηλείαν βοῦν.* Nam in Templis solebant Aegyptii semper alere animalia, Diis suis consecrata, quae tanquam vivas illorum effigies adorabant. Idcirco Elian. ib. haec adjicit: 'Et ipsam quoque Isin Aegyptii bubulis cornibus et fingunt et pingunt.' Hanc nempe rationem reddit, cur Aegyptii vaccam divinis honoribus afficiant. Adhuc clarius id docet Strabo xvii. p. 552.: *οἱ δὲ Μυμήματα τὴν Ἀφροδίτην τιμῶσι, καὶ γράφεται θήλειά βοῦς ἱερὰ, καθάπερ ἐν Μέμφει ὁ Ἄπυς, ἐν Ἡλίον δὲ πόλει ὁ Μῆρσις.* Locus hicce luculentus, usum talium simulacrorum vivorum satis nobis explicat. Sunt et ejusdem haec verba p. 556.: *εἴθ' ὁ Ἀφροδιτοπολίτης νομός, καὶ ἡ δρόνυμος πόλις, ἐν ᾗ λευκὴ βοῦς ἱερὰ γράφεται.* Hinc jam lux in Hesych. redundat, qui alicubi observat, Aegyptios et mensem quendam, et bovem quoque, nempe foeminam, dixisse Athyr, vel q. i. Athor." EDD.]

* *Αἰμός.* Sentix, rubus. Apuleius de herbis c. 87. Append. Discor. iv. c. 37. [p. 464.]

* *Αἰθού.* Galiopsis. Append. Diosc. iv. 95. [p. 469.]

* *Αἰθωρον.* Pentaphyllon. Apul. de herbis c. 2. Append. Dioscor. iv. 42., habet *ἐνωτρον*. [p. 465.]

* Alabastrum, Alabastrites. Plin. xxxvii. 5., Lapidem quem Alabastrum Aegyptii vocant. Vide et c. x. Alabastrites nascitur in Alabastro Aegypti, atque xxxvi. 8. Theophr. de Lapid. p. 392. *ὁ περὶ Αἰγυπτίων ἐν Θήβαις ἀλαβαστρίτης.* Sciendum autem, *ἄλ* Aeg. significare gemmam, aut lapidem pretiosum, qualis est lapis specularis. *ΟΥΟΒΩ* porro iisdem candidum colorem designat. Erit itaque *ἄλ ουοβω*, (Aluobs, Alaabs vel Alabas) lapis pretiosus candidus.

* *Ἀλληλώ.* Solanum hortense. Append. Dioscor. iv. 71. [p. 467.]

* Ahc, vel ak, nomen Stellae cujusdam, de qua Chalcid. in Timaeum p. 218. ed. Meursii. "Aegyptiorum quoque Prophetæ, Stellam quandam aliquot annis non visam verentur, quam vocant Ahc." Ubi Fabric. in not. observat, Rigaltium oræ Cod. sui adscripsisse Ihc. De

argumento hoc, vix est, quod addam. Forte tamen legi posset Asc, vel Ahsc. Nam *ΩCR*, *Osc*, *Æg.* dicitur *βραδύνειν*, tardare, moramnectere, et *χρονίζειν* Ps. lxxi. 5. Et vero de stella illa dicitur, quod aliquot annis visa non fuerit. Ceterum Jac. Kochius in beleuchteten Hiob, existimat voce *ΩY* Asch Jobi iv. 9. xxxviii. 32., designari Stellam quandam, et nominatim Saturnum. Quod si hæc sententia viri eruditi admittenda videatur, ulterius disquirendum, sitne forte *ΑHC* Chalcidii illa ipsa Stella, quæ in lib. Jobi Asch audit.

* Ham. Aegyptus sic dicebatur a regionis illius incolis. Hieron. Plura vide in *Χημία*.

* Amaranthus. Centaurea minor. Apul. de Herbis c. 35. Ed. Tor. in marg. habet Amarat, quomodo etiam in Cod. MS. Voss., qui optimæ notæ, et nunc est in Bibl. Leid., scriptum inveni.

* *Ἀρμάς.* *Ὅθω* καλοῦσι τὰς πνευματικὰς μητέρας. Palladius Lausiac. Hist. c. xlii. p. 960. In ead. hist. c. cxxxvii. commemoratur quædam Ἀμάγαις, ubi Hermetus in vers. recte mihi sic distinctus videtur: Vita Ammæ Talidæ. In Gr. est, *Περὶ Ἀμαγαλίδος*. Hic sermo est de rebus in Aegypto gestis. Vide et Moschi Pratum Spirituale c. 127. in Monum. Eccles. Gr. Cotelerii t. ii. p. 405. et c. 128. p. 407., ac pariter Apophth. Patrum, apud eund. Coteler. t. i. p. 465. Vox hæc videtur esse originis Syr. Syri enim *ܡܬܪ* dicunt Matrem, Chald. *ܡܬܪܐ*. Sicuti ergo Monachorum Præfectus dicitur Abbas, i. e. *ܡܬܪܐ*, Syr. Pater, ita quæ Monialibus præfecta erat, dicebatur *ܡܬܪܐ*, Mater. Victor Vitensis de Persecut. Vandal. l. i. p. 12. ed. Chiffli.: Quæ nunc superest virgo, mater multarum virginum Dei.

* *Ἀμένθης.* Ita Aegyptii nuncupant locum, in quem mortuorum descendunt animæ, teste Plut. de Is. et Os. p. 362. Et ita se res omnino habet. In vers. Copt. seu Aeg. S. Scripturæ, *ἄδης*, i. e. locus, vel status, ad quem mortui perveniunt, semper dicitur *ἈΜΕΝΤ*, Amentî, et in Dial. Sahid., sive superioris Aegypti, *ἈΜΕΝΤΕ*, Amente. Non opus id est testimonio probare. Nam ubi in textu Gr. est *ἄδης*, ibi semper aut tantum notæ semper ap. Aeg. interp. reperitur *ἈΜΕΝΤ*, vel *ἈΜΕΝΤΕ*. Sed pergit Plutarchus, et vocem hæc Aeg. ex thes. ling. Aegypt. sic illustrat: Significat hocce nomen *τὸν λαμβάνοντα καὶ δόδοντα*, accipientem et dantem, quam explic. falsam esse suspicatur Wilkins., in Diss., qua voces Aegypt., ab aliis commem. et explicatas, examinat p. 95. Cl. vero La Crolius, cujus

* Alabastrum esse vocem orig. Gr., volunt Etym. M. v. Ἀλάβαστρον, Suid. in vv. Ἀλαβαστροθήκαις et Ἀλάβαστρον, Salmas. in Exerc. Plin. p. 394, et J. D. a Lennep in Etym. L. Gr. t. i. p. 99.—Nota urbs Aeg. Ἀλάβαστρα e Ptolemaeo, Plinio, aliis. Adscribitur Phrygia a Steph. Byz., qui testem appellat Herodot. Male V. Berkel. Holsteniumque in not., et Wessel. ad Herod. viii. 136. Jac. Gronovius in not. MSS. ad castig. Holstenianus: "Fuere plures Herodoti, et Ἡρόδοτος." Quibus verbis quid velit, dicat ex ipsis animadv. ad Herod. locum. Si vera sunt omnia, quæ de orig. nominis, huic urbi inditi, scribit Salmas. l. c., ex ling. Aegyp. illud haud magis illustrandum, atque voces Ἀλάβαστρον et Ἀλαβαστρίτης.—De notione vocabulorum *ἄλ* lapis et *ΟΥΟΒΩ* vel *ΟΥΒΩ* candidus, v. La Croz. Lex. p. 2. 69. 71. Est autem observatu dignum, in vers. Copt. ex edit. Wilkinsii *ἄλ-βαστρον* Matth. xxvi. 7. reddi *UORI*, sed in interpretatione N. T. dialecto superioris Aegypti, dicta Thebaidica vel Sahidica, quæ versio primum prodit Oxonii a. 1799, inveniri *ἄλ ἄλ ἄλ ἄλ ἄλ*.

* Testim. plura dabit La Croz. in Lex. p. 119.

* Huc non pertinere locum priorem docuit A. Schultens, qui etiam de duobus posterioribus docte disputavit. Junge J. D. Michaëlis Suppl. ad Lex. Heb. p. 1901—1907. Non tamen omnia eadem sentiunt.

* Cf. vv. dd. ad Hesych. v. Ἀμμία. Tewaterus. ["Ἀμμία, nutrix et mater Dianæ, item Rheæ, et Ceres, teste Hes. Supra Ἀμμία quoque de Cerere dictum habuimus." H. St. Iterum v. "Ἀμμία, Etym. et Lex. vet. τροφὴ καὶ μήτηρ καθ' ὁμοιοῦσιν, inquit, adduntque Rheam quoque sic nominari: verum pro eodem dici Ἀμμία quoque et Ἀμμία." H. St. "Ἀμμία Hes. μήτηρ, τροφὴ, mater, nutrix, quæ et μαια." H. St. "Ἀμμία Suidæ ἡ Δημήτηρ, Ceres." H. St. "Ἀμμία, dicta Ceres, ἀπὸ τοῦ ἀμύνειν τοὺς καρποὺς, quod fructus et fruges arefaciendo ad maturitatem perducit, ut annotat Hes. At Suid. Ἀμμία vocari scribit Proserpinam, et Ἀμμία ejus matrem Cererem: indeque proverbio dici Ἀμμία τὴν Ἀμμία μὴ γίνεσθαι, de iis qui diu aliquid quaerunt, ἢ τὴν πολυχρονίαν ζητοῦσιν χρυσίον." H. St.—Cf. Erasm. Chiliad. ii. Cent. vii. Adag. 74., et Zenob. Paræm. iv. 20., ubi Didymus, ut et Suid., tradit, Cererem Ἀμμία dici, Proserpinam e diverso Ἀμμία. "Ἀμμία sc. Zenobio dicitur ἀπὸ τοῦ ζῆτιν, sed hoc nihil probat; idem enim de Cerere et meliori jure dicitur," Vales. ad Hesych. v. Albertius putat Hesychii locum esse mutilum. Sed fallitur, et ii quoque falluntur, qui putant Hesych. errasse, cum dicit Cererem dictam esse Ἀμμία. Insignis est Spanhemii nota de hac re ad Callim. H. in Cer. 133. p. 740. "Hinc Demæ seu Cereri et filiae Proserpinæ promiscuæ ferme ap. auctores et in aliis antiquis monumentis appellationes, sicut Σωτήρας v. 135., θεομορφίου, prout θεομορφὸς θεὰ eadem mater et filia seu θεομορφῶν dicuntur ab Aristoph. Thesmoph. p. 782 et 783., et a Proclo, ubi de Platone ait in ejus Theolog. p. 267. τὰς θεομορφούς θεὰς ἀνυμνῶν, et quomodo insuper vel σωτήρας θεὰ ap. Eurip. Phœn. 699., aut μεγάλῃ θεῇ, seu μεγάλῃ θεῇ nominibus, et qua de re jam supra ad v. 121., eadem ap. Memnonios et Arcadas cultæ. Hinc etiam Ἀμμία Ceres dicta juxta Hesych., quod proinde non debuit viro erudito ad Hesych. negotium facere, et Proserpinam juxta Didymum ap. Zenob. iv. 90. Imo ambigua nonnunquam Cereris et Proserpinæ signa; unde Pausanias de Tripodibus dicatis Apollini Amyclæo, unum ait extitisse, qui insisteret signum Cereris vel Proserpinæ, Κόρης ἢ ἡ Δέμητρος, iv. p. 249. et quod fide etiam veterum ac insignium nummorum licet hic comprobare. Alioqui διώνυμοι θεοί, binomines Demæ, ab Euripide vocantur, Phœn. 689." Idem ibid. 135. manet: "Σωτήρας quippe juxta filiam Proserpinam dicta eadem Ceres, cum alibi, tum in veteri Apollonio nummo Gasm Modicæ." Quod ad voc. Ἀμμία attinet, adi Selden. de DD. 8. ii. 2. Bochart. Geogr. 8. P. ii. L. i. c. 7. p. 372. "Est ab Hebr. *מִיָּה*, am, quod Matrem significat: hinc non mirum, Rheam, Matrem Deorum, itemque Cererem, i. e. Terram, communem quasi omnium matrem, Ἀμμία appellatam fuisse." Kusterus. Ceterum voces Ἀμμία, Ἀμμία, Ἀμμία, Ἀμμία, Ἀμμία in Schenckii Lexico non inveniuntur. EDD.]

institutioni qualemunque linguæ Ægypt. scientiam de-
beo, vicissim existimabat, obs. Plutarchi veram esse et
recte se habere. Arbitrabatur nempe vocem **ΔΥ**,
in Copt. ling., signific. habere capiendi, vel accipiendi,
ideoque fabrum lignarium ab iis dici **ΔΥΨΕ**, ab
ΔΥ, videlicet, sive capiendo, et **ΨΕ**, lignum, ut sic
ΔΥΨΕ eum designet, qui ligna capit et continuo
tractat. **Τ** porro est dare, **ΕΗ** vero vel **Η** est par-
ticula connectendi: unde sequetur, **ΔΥ-ΕΗ-Τ**,
etymologice¹ significare capientem et dantem. Equidem
haud invitus largior Viro opt., **ΔΥ** olim Ægyptiis so-
uasse capere, vel accipere. Hinc enim est **ΔΥΟΗΙ**,
vox frequenter occurrens, et significans *κρᾶειν*, i. e.
capere, apprehendere, continere; sed non possum non
dubitare, sitne hac ratione vox **ΔΥΨΕ** explicanda.

Credo potius a **ΨΕ**, lignum, esse **ΨΨΕ**, vel
ΕΨΨΕ, lignarius, quod deinde efferri cœpit
ΔΥΨΕ. Formatio hæc et derivatio est admodum
analogica, cujus innumerabilia in ling. Æg. reperiuntur
exempla. **ΤΙ** porro, vel **Τ**, dare quidem significat;
at in dial. superioris Ægypti, quæ est haud dubie
antiquior, *ἄδης* non dicitur **ΔΥΕΗΤ**, verum
ΔΥΕΗΤΕ, ubi originitio Plutarchi locum non
habet. Crediderim itaque explicationem hanc Plutarchi
quibusdam eo tempore in mentem venisse, cum dial.
Ægypti infer. prævaleret, ideoque **ΔΥΕΗΤ** longe
frequentius audiretur, quam **ΔΥΕΗΤΕ**. Nam in
ΔΥΕΗΤ, etymol., de qua loquimur, potest de-
fendi. Observatione tamen insuper dignum est, vocem
ΔΥΕΗΤ, uti videtur, derivatam esse a voce
ΕΥΕΗΤ, qua Occidens designatur. Sic postea
dictus quoque *ἄδης*, vel infernus, quia veteres Ægyptii
credebant, malos genios habitare plagam mundi Occi-
dentalem, sicuti boni Angeli Orientalem. V. Apophth.
Patrum, in Cotelieri Monum. t. i. p. 449, 450. Hinc
Proclus observat l. i. in Tim. p. 24., *Ἡ δὲ δύς, ὡς ἔλεγον
Αἰγύπτιοι, τόπος ἐστὶ δαιμόνων κακωτικός*. Ita lege. Ob-
serva quoque, ipsum solem, quando jam occidens hemi-
sphærium superius deserit, creditum fuisse ad Tartara
descendere. Sic Virg. Georg. I. 242.²

* *Ἀμύνωφις*. Ita patrio Æg. sermone dicebatur ille,
quem Græci Memnonem vocant,³ ac fabulantur Tithoni
et Auroræ filium, qui, cum Priamo patruo auxilium tulisset
adversus Græcos, Achillis tandem manu interiit. In
Ægypto circa Thebas erat ejus statua ex marmore, quæ,
simul atque radii solis caput ipsius attigissent, sonum
quotidie edere solebat, tanquam matrem suam Auroram
salutaret. V. Pausan. in Attic. p. 101., Philostr. vi.
V. Apoll. c. 3., Dionys. Perieg. 249, 250., ibi Eustath.,
præsertim vero Strab. xvii. p. 561.⁴ Huic igitur Mem-
noni Ægyptii nomen imposuere Amenophis, sive, addita
nota generis masculini, Phamenophis. In Chronico Alex-
andr., quod Paschale vulgo vocant, p. 338. legitur,
*Καμβύσης τὸν Ἀμμένοφιν, ὃς Μένων νομιζόμενος εἶναι
λίθος, καὶ φθεγγόμενος, τέμνει*. Scriptum fuisse videtur,
ὅτι Μένων νομιζέται εἶναι, καὶ φθεγγόμενος λίθος. Auctor
enim Chronici ea verba sumsit ex Euseb., ex quo iisdem
fere verbis ea etiam repetiit G. Syncell. in Chronogr.
p. 72 et 151., *Οὗτος ὁ Ἀμνωφίς ἐστίν, ὁ Μένων εἶναι
νομιζόμενος, καὶ φθεγγόμενος λίθος*. Leguntur eadem in
Eusebianis Gr. p. 16., ubi tamen recte Scaliger *Ἀμύνω-*

φι restituit, quod ipsum nomen etiam extat in Eusebii
Chron. Lat. p. 72. Existimo, statuam illam sonantem,
ab antiquis tantopere celebratam, non exhibuisse imagi-
nem aliquam viri, rerum gestarum magnitudine clari, sed
more Æg. fuisse mysticam et mere symbolicam. Satis
id colligitur ex fabulis de Amenophi hoc traditis, uti nec
minus ex eo, quod eum Auroræ vel Diei filium perhi-
buerint. Cum qua fabula concinit id quoque, quod
veteres magna cum admiratione de statua hac narrant,
eam quotidie, radiis solaribus illustratam, continuo so-
num quendam vocalem edidisse. Nisi me mea conjectura
fallat, statua illa resonans, non secus atque Pyramides
et præterea Ægyptiorum monum. alia, inservierunt obser-
vationibus Astronomicis Sacerdotum, ut cursum solis,
æquinoclia itidem et solstitia, accuratius deprehendere
possent.⁵ Nomina itaque ab Ægyptiis statuae isti imposi-
ta rem hanc ipsam aliquo modo sine controversia ex-
presserunt. De nomin. aliis deinde dicitur. Ratio
nominis Amenophis non usque adeo certa et perspicua est.
Marshamus de Amenophi erudite quidem disserit in Can.
Chron., sed in exponenda orig. nominis errat, scribens
p. 425.: "Amenophis Thebanis is est, qui Græcis Mem-
non. Nomen ex Menis, primi regis, nomine componi vide-
tur. Mennoph Gr. euphonie causa Mennon, sive Mem-
non. Ceterum obscura est Æg. nominum ratio." Sunt
Menes et Amenophis vocabula Æg., sed eorum significatio
vehementer a se invicem differt. *Μένων* autem est no-
men Græcis proprium. Neque potest demonstrari, Ame-
nophin sic dictum fuisse de Mene, rege Ægyptio. Quæ
vero Perizonius in Origg. Ægyp. c. xv. scripsit de conve-
nientia nominum Amenophis, Amenemmis et Memnon,
æque minus satisfaciunt. Meas nunc proferam conjecturas,
de quibus judicium esto penes peritos et æquos lectores.
Erat, cum conjicerem, Amenophis, literis Copt. scriptum,
sonare **ΔΥΟΥΗ-ΗΟΘ-ΦΙ**, Amun-noh-phi, quod
significaret custodem urbis Thebarum. Antiquum urbis
Thebarum nomen Ægyptium erat Amun, vel Amon-no,
pro quo in locis aliis S. Codicis V. T. Hamun-no et
No-Amun, de quibus nomin. inf. sum dicturus. **ΦΙ**
sermone Æg. denotat *τηρεῖν*, servare, custodire, Matth. ix.
17. Diceretur itaque Amenophis sive Memnon custos
urbis Thebarum, quemadmodum Phthas, præcipuum
Æg. numen, ipsorum lingua dictus est **ΧΗΥΙ-ΦΙ**,
sive **ΡΗΥΕ-ΦΙ** in dialecto Thebaidis, *Κάμρης*,
i. e. conservator, vel custos Ægypti; quo spectat locus
Ciceronis peregrinus ille, sed a multis non bene intel-
lectus, de N. D. iii. 22., Secundus Vulcanus, Phthas,
ut Ægyptii appellant, quem custodem Ægypti volunt.
V. Pantheon i. c. 4. §. 9. Quam maxime huc pertinet
inscriptio Gr. in crure Memnonis sinistro visa et a
Pocockio inde descripta, injuria temporum valde cor-
rupta ac detrita, sed in qua mihi videor hæc verba de-
texisse, **ΕΦΘΕΓΕΑΤΟ ΜΕΜΝΩΝ ΘΗΒΑΙΩΝ ΠΡΟ-
ΜΑΧΟΣ**, sonum dedit Memnon Thebæorum Propug-
nator. Vide Description of the East, V. i. p. 103.⁶
Posset etiam nomen Amenophis explicari **ΡΗΥΕ**.

ΗΟΥΦΙ, Kame-nuphi, vel **ΧΗΥΙ ΗΟΥΦΙ**,
Chami-nuphi, quod Græci, ommissa aspiratione, fortasse
extulerunt *Ἀμύνωφις*, quando significaretur Ægyptus
bona. Puto tamen potius, nomen Amenophis Ægyptium
scribendum **ΔΥΕΗΟΥΦΙ**, et vertendum esse,
qui bonum, vel lætum, annunciat. In Copt. libris
ΗΟΥΦΙ, nufi, vel enufi, frequentissime occurrit,

¹ Hinc etymologiæ nonnulla opponit Wilkins in Thes. Epist. La Croz. t. i. p. 378, 379., negatque **ΕΗ** ap. Coptos esse particulam
copulantem et, atque **ΣΥ** voc. Copt., quæ significet capere. Utramque in Lex. suo La Croz. omisit.

² Verba Jablonskii de **ΕΥΕΗΤ**, indeque ducta voce *Ἀμύνωφις*, repetita sunt a Scholtzio l. c. p. 2.

³ Quod et alinnde patet, et ex epigr. in crure Memnonis inciso, quod R. Pococke edidit in Inscript. antiquis Gr. et Lat. p. 84., ubi
male *Μένωνος ἢ Φαμίνου*, sed D'Orv. Anim. in Charit. p. 531. emendatius dedit: *Ἐλινος ἀδελφάντος ἰγὺ Πύδλιος Βαλδίου Φωφὸς τὰς θείας
Μένωνος ἢ Φαμίνου*.

⁴ P. 1170, 1171., et ad istam loc. Almelov.

⁵ Quanto in honore fuerit Astronomia apud sacerdotes Æg., majori certe, quam apud plerosque aliarum gentium sacerdotes, docet
Jabl. in Proleg. ad Panth. p. xeviii. sqq.

⁶ Erunt istas voces Jabl. e literis..... N.... N ΘΗΒΑΚΑΠΡΟΜ, quas exhibet Pococke, etiam in Inscript. antiq. p. 93. n. 14. Con-
jecturam Jablonskii, non omnibus forte placitum, memini tamen laudatam esse probatamque a Ruhnck.

et denotat bonum. Hinc εὐαγγέλιον et εὐαγγελίζεσθαι est

ΠΕΝΗΟΥΦΙ ac **ΣΙΠΕΝΗΟΥΦΙ**, quasi dicas projicere lignum bonum, quæ locutio sine dubio ex prisca quadam Ægyptiorum consuetudine fuerit derivanda. **ΔΥΕ** interpretor annunciare, docere, ostendere. Equidem in Copt. libris MSS. et editis, quos ego hactenus inspexi, vocem hanc semper cum **T** reperi scriptam, **ΤΔΥΕ**, Matt. viii. 4. Apoc. iv. 1. alibi. Verum suspicor; primitivam vocem fuisse **ΔΥΕ**, atque Æg. antiquitus sic dixisse et scripsisse. Cf. Panth. v. c. 7. §. 5. Inde etiam nomen mensis Æg. Phamehoth explicari posse, ea in voce monebo. Est igitur

ΔΥΕΗΟΥΦΙ, et cum indicio generis masculini

ΦΔΥΕΗΟΥΦΙ, qui annunciat bonum, quasi dicas εὐαγγελιστής. Si fortasse ex me exquiras, quid hoc ad Amenophin pertineat, respondebo, rationem hujus nominis dependere ex Astronomicis sacerdotum Ægypt. obs., quarum in superioribus facta est mentio. Plura vide in Diss. MSS. de Memnone. Atque hæc hactenus de Amenophi Æg., qui non est diversus a Gr. Memnone. Porro monendum, id ipsum nomen satis familiare fuisse in Ægypto, datum imprimis pluribus regibus, ut patet ex historia Manethonis et Chæremonis Ægyptiaca, cujus fragmenta nobis servavit Fl. Joseph. i. contra Apionem §. 15. 26. 28. 32. Vide et Syncell. Chronogr. p. 62. 70. ac seqq. Nemo mirabitur, nomine Amenophis reges appellatos esse, qui noverit, pariter nomen Memnonis variis hominibus fuisse commune, ut ex Diod. Sic., Strabone, Curtio, et aliunde satis notum.

* **Ἀμυνθαῖος**, [An potius, **Ἀμυνθανθαῖος**?] nomen regis Thebæorum Ægypti, in Eratosth. Catal. Monui in annot. ad istum Catal., vehementer hic discrepare lect. Scaligeri, qui ex conjectura, ut videtur, in Eusebianis edidit **Ἀμυνθαῖος**. V. in Vignolii Chron. S. t. ii. p. 765.

* **Ἀμοῦν**. Hoc nomine, si credimus Græcis, Jovem lingua sua Ægyptii appellabant. Plut. de Is. et Osir. p. 354., attamen ex sententia aliorum, scribit, **ἴδιον παρ' Αἰγυπτίων ὄνομα τοῦ Διὸς εἶναι τὸν Ἀμοῦν**, ὁ παράγοντες ἡμῶν **Ἀμμωνά** λέγομεν. Non uno modo nomen a veteribus scribitur. In Herod. ii. 42. est, **Ἀμμοῦν Αἰγυπτίους καλεῖσθαι τὸν Δία**. Ap. Jamblichum de Myst. s. viii. c. 3., **Ἀμῶν** κατὰ τὴν τῶν Αἰγυπτίων γλῶσσαν λέγεται. Male Hesych. **Ἀμμοῦν**. Non opinor, Aristotelem sic locutum fuisse. Sed est forte error librorum, non ipsius Hesychii, qui scripserit **Ἀμμοῦν**. Est sine dubio nomen Æg., scribendumque **ΔΥΟΥΗ**, quæ vox significat lucidum, vel lucem inferentem. Plura eam in tem testimonia congesta, ipsumque hoc nomen ex lingua et Theologia veterum Ægyptiorum explicatum videbis in Panth. ii. 2.¹⁰ [**Ἀμμων**, **ωνος**, ὁ, Jovis in Lybia cognomentum, ab arenis ei inditum, quia Libero patri, quum

per Lybiam exercitum duceret, fatigato siti et ejus auxilium imploranti, ostenso prius ariete, fontem in arenis aperuit: vicissimque Bacchus ei templum ibi facieque arietina simulacrum statuit. Possit et alia nominis ratio afferri. Scribit enim Pomp. Mela i. 8. in Cyrenaica provincia esse Ammonis oraculum et rupem quandam austro sacram: quæ quum hominum manu attingitur, illum immodicum exurgere, arenasque quasi maria agentem, sic sævire ut æquor fluctibus. Cujus rei in Σύρις quoque facta mentio est. Frequenter porro reperitur, **ἐν Ἀμμωνος**, **ἐν Ἀμμωνος**, **ἐξ Ἀμμωνος**, subaudito accus. **ἰσόν**, dativo **ναφ**, genitivo **ναού**. Athen. xiv. (652. a.) **ἐν τῇ εἰς Ἀμμωνος ἀναβάσει**. Plut. in Apoph. (p. 716. Wyttenh. t. i. p. ii.) **ἐν Ἀμμωνος ὑπὸ τοῦ προφήτου καὶ Διὸς προσαγορευθείς**. Idem in Alex. (c. 72.) **ἐξ Ἀμμωνος ἦλθεν μαρτεία**. . . . Rursum ab **Ἀμμων** est **Ἀμμωνείον**, **οἶ**, τὸ, Templum seu oraculum Ammonis, Fanum Ammoni sacrum in quo responsa dat. Steph. H. St.]

* **Ἀμυνταῖος**, **Ἀμυνταῖος**, **Ἀμυνταῖος**, nomen regis Thebæorum, de quo infra v. **Μυνταῖος**.

* **Ἄνουβις**, Anubis. Numen Æg. forma canina, aut capite saltem canino præditum, quod Græci Mercurium interpretantur. De eo prolixè disputavi in Panth. v. 1.¹² Ostendi illic voc. Anubis, vel sine terminatione Gr. Anub aut Annub, Æg. significare aureum. Rationem hujus denominationis ibid. exposui.

* Anese. Artemisia. Apul. de Herbis c. 10. Kircherus hoc interpretatur bonum, in Œd. T. iii. p. 71. Afiquid dixisset, si interpretatus esset pulchrum, nempe **ΕΝΕΘΕ**. Sed Anese non potest significare bonum.

* Antes, vel * Entes, et * Antæus, idem qui Mendes, Pan videlicet Æg. Idem etiam vox hæc significat, quod Mendes. V. inf. v. Antæus. [**Μένδης** Æg. hircus, seu caper dicitur, et capripes Deus Pan, quorum utrumque sancte colebant Panopoli.] H. St.]

* Autiamas. Centaurea major. Apul. c. 34. Auctor ined. Arabs in Bibliotheca, si modo re ipsa extat, citatus a Kirchero in Œd. V. iii. p. 70., ex vers. ejus ita scribit: Centaureum Ægyptii vocant Antims.

* Anusi. Apul. de Herbis c. 101. ait: "Græci elelisphanon, alii crosmin, alii bechion, alii phacon appellavere. Æg. Anusi, Lat. salviam, alii tussilaginem." Append. Dioscor. iii. 40. [p. 453.] **Οἱ δὲ κίσσιν, οἱ δὲ φάγγον** (vel **σφάγγον**), **οἱ δὲ βήχιν** (v. Erotian. in **Βήχιν**), **Αἰγυπτίοι ἀνοῦσι** (vel **ἀπονῶσι**), **Ῥωμαῖοι κορδάβιον, οἱ δὲ σάλβια**. V. Apul. l. c. Plin. xxvi. 6. [H. St. Thes. iii. 1164. d.]

* **Ἄνουφι**. Gramen. Append. ad Dioscor. iv. 30. [p. 464.] An legendum **Ἄνουφι**, vel **Ἀναχί**? Achi certe Ægyptii dicebant viride. Vidē illam vocem, et sup. **Ἀγρωστis**. In vulgatis Copt. libris gramen dicitur **ΟΥΨΙΟΥ**.

* Antæus. Numen Æg., a quo dictus nomus * Antæopolites, urbsque * Antæopolis. Idemque ex aliis indicis colligitur. Mea quidem sententia, Antæus hic Æg. sonabat **ΕΝΤΗΧ**, Antes, eratque idem cum Mendete, Copt. **ΥΕΝΤΗΧ**, quem Græci Panem reddunt. Plura de

¹ Utriusque vocis exempla dabit La Croz. in Lex. p. 126. 156., sed in eo desideratur. **ΗΟΥΦΙ**.

² Postquam hæc scripsisset Jabl., ipse edidit a. 1753. Syntagma tria de Memnone Gr. et Æg., hujusque celeberrima in Thebaide statua. Testatur Wesselingus, Jabl. de Memnone pererudite egisse, ad Herod. ii. 106, ubi antiquissima et prima statua Memnonis, Thebis erecta, mentio invenitur.

³ L. i. 47. xvii. 7. 62., ad quæ loca legendus Wessel.

⁴ Respicit forte ad L. xiii. p. 908., sed illic pro **Μίμων** restituendum **Μίμων**, monente Casaub.

⁵ L. ix. 3. 21.

⁶ J. R. Forster in epistolis ad J. D. Michaëlis, hujus spicilegium Geographiæ Hebræorum externæ jam confirmantibus, jam castigantibus, p. 10. loquitur de "rege **ΔΟΥΗ-ΤΔΙΟ** Amunteo, i. e. Ammanodoto (ap. Eratosth.), qui a Manethone (ap. Joseph.) appellatur Tiamus vel Ti-Amun **Τ---ΔΟΥΗ**, ab Ammone datus; quod revera idem nomen est." Sed apud Eratosth. dicitur Amunthantæus, et a Manethone ap. Joseph. i. c. Apionem §. 14. **Τίμαος**, sive in cod. Hafn. et ap. Euseb. x. Præp. Evang. c. 13. **Τίμαος**, non vero **Τίμαος**. Respexit forte Forsterus ad ea, quæ scripserat Jabl. in Vignolii Chronol. t. ii. p. 756.

⁷ Eustath. in Dionys. Perieg. 211. legerat in suo Herod. cod. **Ἀμμοῦν**, quod verius videbatur Wesselingio in notis, quæ consulendæ.

⁸ In cod. MS. Paris. legitur **Ἀμμοῦν** vel **Ἀμμοῦν**, teste Th. Gale, in notis p. 302.

⁹ Hebr. esse opinatur Bochart. Geogr. p. 204, in defensione hujus operis adv. Salmas. p. 831, et alibi. Nec discentire videtur Squire ad Plut. de Is. et Osir. p. 22. Originem nominis Æg. agnoscit Wilkins in Diss. de Ling. Copt. p. 95., sed derivat a voce

ΕΥΕΝΤ Occidens. Minus recte. Cf. Jabl. Panth. P. i. p. 166, 167.

¹⁰ Vid. Alberti in Obs. Misc. Cr. V. iv. p. 98., et ad Hesych. v. **Ἀμμοῦν**.

¹¹ Antea Jabl. de Anubide, numine Æg., et de origine nominis, quædam monuerat, inserta J. G. Michaëlis Obs. Sacr., ac Thes. Epist. La Croz. t. i. p. 168—170.

¹² Origine nominis Æg. non neglecta, **Ἄνουβις** potest servari in Steph. Byz. v. **Κυνὴν πόλις**, quod contra Berkel. Holsteniumque monet Jabl. in Panth. l. c. p. 17, 18. In Luciani Dial. Mort., codices omnes editi præbebant **Ἄνουβις**, pro quo deinde receptum

Ἀνουβις. V. not. t. i. p. 392.

¹³ In ed. Sarac. legitur: **οἱ δὲ κίσσιν, οἱ δὲ φάγγον, Αἰγυπτίοι βήχιν, Ῥωμαῖοι ἀπονῶσι, οἱ δὲ κορδάβιον, οἱ δὲ σάλβια**.

¹⁴ Pro **Ἀνουφι** forte legendum esse **Ἀναχί**, etiam Scholtzius observavit p. 2.

hoc argum. disserui in Panth. II. vii. §. 15. p. 302, seq.¹

* Antueo Rin Besor. Buglossa. Apul. c. 41. Append. ad Dioscor. iv. 138. [p. 471.] habet *Αντουένριν βέσωρ*. Cod. Apuleii optimus Voss. in Bibl. Leid. antebeneris besur. Mira est Kircheri interpretatio, quæ ejus incredibilem in Copticis imperitiam satis prodit. Ita autem scribit in Œd. T. iii. p. 73. **ΑΝΤΟΥΕΡ Υ**

ΒΟΥΣ. Id est lingua bovis. Quibus in verbis nihil omaino sani inest.

* *Ανυόθ*. Telephium. Append. ad Dioscor. ii. 217. [p. 451.]

* *Ανυόμ*. Oreoselinum. Append. ad Dioscor. iii. 76. [p. 455.]

* *Ανωφής*, *νιός επίκοινος*. Eratosth. in Catal. Regg. Theb. Quid sibi vult *νιός επίκοινος*? Voce hac videtur significari Hermaphroditus, utroque sexu præditus. Id veteres crediderunt de gruibus. Suid. *Γέρανος, τὸ ὄρνεον ἐπίκοινον τῷ γένει*. Grammatici nomina illa vocant *ἐπίκοινα*, quæ sunt generis et masculini et fæminini. Sed verba Eratosth. in mendo cubant, ad hunc modum corrigenda. *Ανωφής νιός ἐπίκοινος*, Anouphes, quod significat filium illustrem, vel filium gloriose genitum. Posset et legi *Ανώμης*, **ΕΝΩΟΥΙΣ**, vel **ΕΝΩΟΥ**

ΥΙΣ, quod significat proprie gloriose genitum. Plura hanc in rem dispuo in annotatt. ad Eratosth. Catal. ed. a Vignolio in Chron. S. T. ii. p. 745. seq.

* *Απαρ*. Helixine. Append. ad Dioscor. iv. 39. et 86. [p. 464.]

* *Απακτος, μέγιστος*. Eratosth. in Catal. Regg. Theb. Nempē **ΑΦΩΦ**, Aphoph, et in dial. super. Ægypti

ΕΠΩΦ, Apoph, significat gigantem. Plura de h. v. notavi ad Eratosth. Catal., in Vignolii Chron. p. 753, 754. V. et Panth. v. c. 11. §. 22.³

* *Απεμόμ*. Mandragora. Append. ad Dioscor. iv. 76. [p. 467.]

* *Απεμφίν*. Cicuta. Append. Dioscor. iv. 79. [p. 468.]

Apis, bos sacer Æg., idemque Numen ab hac gente religiosissime cultum Memphi. Omnia, quæ de Numine hoc dici possunt, collegi et accurate digessi, in Panth. iv. c. 11.⁴ [*“Απῖς, nomen Dei et Regis Æg., de quo Luciano. De Sacrif. (T. i. 15. p. 539.): “Εστὶ δὲ ὁ Ἀπῖς ἐξ ἀγέλης Θεός, ἐπὶ τῷ προτέρῳ χειροτονούμενος, πολὺ καλλίων καὶ σεμνότερος τῶν ἰδιωτῶν βοῶν. Multa de hoc bubulo eorum Deo Herodot. (iii. 28. 29.); meminit et Diog. Laert. in Vita Eudoxi, et Plin. (viii. 46.)” H. St. Cf. Forcellinus in v. “Απιακὸς ἄρτος, Hesych. ὁ Μεμφιτικὸς, quoniam fortassis ibi colebatur Apis.” H. St. EDD.]*

* *Αποπι*. Ita appellatur, in Æg. fabulis sacris, Solis frater, qui adversus Jovem bella gessit, teste Plut. de Is. p. 365. Vox Apopis idem significat, quod *Απακτος* Eratosth., nempe Gigantem. V. vocem *Απακτος*, et imprimis Panth. v. c. 11. §. 22.⁵

* *Απουρί*. Vide *ἀνουρί*.

* *Αραχός*. Anethum. Append. Dioscor. iii. 67. [p. 455.] In vers. N. T. Copt., Anethum Matt. xxiii. 23. dicitur **ΠΙΔΥΙΣ**.

Αργος. Argivi quondam cum Ægyptiis videntur habuisse convenientiam. Nomen ipsum *Αργος* erit **ΕΡΧΩ**,

quasi dicas Musicum. Fuerunt Argivi Musices, non imperiti, ut nec Græci omnes. Sed tum a Barbaris hoc traxerunt Græci. V. Suid. in *Ἀράβιον ἄρ' ἐγώ*. De Argivis Eustath. in Dionys. p. 68. extr. 69. init., κατὰ δὲ τὸν Ἡρόδοτον ἤκουσάν ποτε καὶ μουσικοὶ εἶναι πρῶτοι τῶν Ἑλλήνων. V. Eustath. in Il. Σ. p. 1139. v. fin.⁶ De Tabis Argivorum Plut. in Sympos. Opp. T. ii. p. 671, et Nauplios *Αἰγυπτίους τὰ παλαιότερα* fuisse Pausan. existimat, Messen. p. 145. *Κέσσερ, νεανίας Ἀργεῖος*, ap. Hesych. videtur accedere ad **ΔΕΛΨΙΡΙ**. *Ἰσ. Luna*, Eustath. in Dionys., Cedren., *Æg. 102.*⁷ Quid si hinc Juno regina, quemadmodum Isis sive Io regina Cœli dicebatur? Junonis same cultus ab Argivis ad Faliscos, Dion. Hal. i. p. 17., a Faliscis ad Romanos pervenit, ut e. Liv. et aliunde patet. Utēbantur Argivi scutis insigni magnitudine, ita ut in proverbium abirent. Apud Faliscos, qui erant Argivi, hoc quoque inter reliquias morum patriorum commemorat Dion. Hal., quod uterentur scutis Argivis. l. i. p. 17. Cf. Pausan. Corinth. p. 324. vers. Gall. ubi consule notas Gedoyonii; et Arcadic. p. 353., ubi iterum notæ interpr. Gallici consulendæ. Scuta verò Ægyptiorum etiam in S. Lit. memorantur. Erant enim eximie quoque magnitudinis. Vide præcipue Xenoph. K. II. *Ἀργεῖοι Ἀφροδίτῃ ὕν θύουσι, καὶ ἡ ἐορτὴ καλεῖται Ὑστῆρία*, teste Zenodoto in Comment. Hist. apud Athen. iii. c. 15. Videtur hoc esse Æg. Vide de suis Herod. ii. c. 47. Ratio ædificandi antiquissima apud Argivos videtur desumpta ab Ægyptiis. Exemplum habes in constructione murorum Tyrinthiis. V. Pausan. ibid. c. 24. Nemæ in Argolide certamina sacra celebrabant in honorem Jovis Nemei circa solstitium hybernium. Pausan. ibid. c. 15. Ad istius loci illustrationem hæc facient. Primo enim Pelasgorum, qui Argivi sunt, nomen videtur esse Ægyptiacum, et idem cum Polas, ut vocabatur urbs quedam a Colchis condita, de qua notum illud Callim.⁸ *Ἐπιγ. Ἀστύρον ἐκτίσαντο. Τὸ μὲν φύγαδων τίς ἐνίστατο Γραικὸς, ἄταρ κελῶν γλώσσ' ὀνόμηνε Πόλας*. Testari hoc etiam videntur veteres, si loca eorum comparentur. V. Grot. in 1 Macc. xii. 7. Deinde Phoroneus audit Ægyptius Arnobio l. vi. p. 191. Denique Inachus Æg. sonat fluvium, qui Algam vehit.

Aron, genus bulbi, in Ægypto maxime proveniens. Plin. xix. 5., et xxiv. 16.
* *Αρούρης* Æg. dicebatur Horus senior. Plut. de Is. p. 355. Id. p. 373., Apollo ex Is. et Osir. adhuc in utero Rhæ versantibus dicitur natus.—Ideoque deum illum—seniorem Horum appellant.⁹ Qualem sit hoc Numen, et quid nomen illius significet, prolixè satis exposui in Panth. II. c. iv. §. 7. 9., et 13.¹⁰
* Arpedonapta. Ordo quidam sapientum et sacerdotum in Ægypto, teste Democrito apud Clem. Alex. Stromat. i. p. 304. Vide et Euseb. Præp. Evang. x. 4. Existimo sic in Ægypto appellatos fuisse *τοὺς ἱερογραμματεῖς*, sive Sacrorum Scribas, nomine ipso indicantē *ροημονικόν*, sive eos, qui *νοήματα*, scientias sacerdotum sacras, traderent et excolerent. Pluribus ea de re sententiam meam dixi in Thes. La Croz. T. i. p. 179, 180., et in Prolegom. ad Panth. §. 40.¹¹

* Arpocrates vel Harpocrates, Deus Æg. de quo extat Syntagma valde doctum G. Cuperi. Ego existimo, nomen ejus Æg. sonuisse, **ΔΡ—ΦΩΗ—ΡΑΤ**,

¹ Antæopolis, urbs Ægyptia, creditur vulgo nomen sortita ab Antæo, de quo in fabulis Herculis multa poetæ. Nec ita tantum homines proletarii, sed et viri eximii, Jablonskii, Cellarini l. iv. Geogr. A. p. 52. Wesseling. ad Antonini Itin. p. 166., ubi appellatur Anteu, in cod. Neapolit. Antheu, in Hieroclii Synecd. p. 731. *Αντίου*, ubi iterum comparatur Wesselingius, mōiens, sic scribi pro *Ανταίου*. Si recte judicat Zoëga l. c. p. 124., sperans de Gr. sive Libyco Antæo hodie cogitare neminem, nomen est Ægyptium, ductum de voce **ΔΗΘΟΥΣ**, significante reptile.

² In ed. Sarac., ubi *Απαρ* vulgatur, verba appendicis ad c. 86. non repetuntur.

³ Cf. Forster in epist. ad Michaëlis p. 4—7. qui Apappum et Sesostrim esse eundem contendit.

⁴ Negligendæ non sunt notæ Alberti ad Hesych. v. *Απῖς*, Wessel. ac Valcken. ad Herod. iii. 28. et 29. La Croz. videbatur origo nominis *Απῖς* ex Æg. **ΗΠΙ** (api), numerus, mensura, verosimilior, quam ex **ΣΗΒΙ** (habi), luctus, lugere. Zoëga l. c. p. 81. autumat, nomen Apidis patrio sermone fuisse **ΑΠΑΣ**, **ΣΠΣ**, quo significaretur senex, venerandus pater, dominus.

⁵ Adjungatur F. S. de Schmidt de sacerdot. et sacrif. Æg. p. 322—324. Scribit Squire ad Plut. l. c. p. 14. “Hic Apopis idem videtur fuisse atque Æg. Apis, Gr. Epaphnus.” Sed vide Jabl. l. c. p. 100.

⁶ Herod. iii. 131. ⁷ Plura ipse Jabl. in Panth. iii. c. 1. p. 4, 5, 6.

⁸ Inter Epigr. Callim., a Bentlejo collecta, (civ.) p. 476., ubi v. hujus not. De Colchorum et Ægyptiorum cognatione testatur Herodot. ii. 104.

⁹ Putat Cl. Wyttenb. p. 459. ed. nov., hanc esse glossam, ortam ex antecedentibus, p. 458. Pro *Αρούρης* ap. Plut. *Λούρης* legendum opinatur Jac. Bryant in Observations upon the ancient History of Egypt, p. 151. Quæ conjectura si placeat præclaro Plutarchi editori, Wyttenbachio meo, nec mihi levis videbitur, ceteroquin non probanda.

¹⁰ In lapide literato Alexandr. ap. Murator. p. 247. 5. pro **ΑΟΥΡΙΣ**, seu **ΑΟΥΡΙΣ**, forte legendum **ΑΟΥΡΙΣ**, ex conjectura Hagenbuchii in Epist. Epigraph. p. 306. Vide etiam de alia inscriptione ib. et p. 99.

¹¹ Legendus omnino de Schmidt de Sacerdot. et Sacrif. Æg. p. 134—148.

claudicantem pede, et Numen hoc fuisse symbolum solis hybernū, vel solis in solstitio hyberno, quo tempore sol veluti claudicare vetustis Theologis videbatur. V. plura in Panth. ii. c. 6.

* *Ἀρσαφής*. Cognomen Osiridis, teste Plut. de Is. p. 366.,¹ quando nempe Osiris significat non maritum, sed filium Isidis. Addit, nomine hoc Æg. designari τὸ ἀνδρεῖον, i. e. ut La Croz. explicabat, membrum viri, generationi inserviens. Id certe vox Æg. clare significat. Nam *ΕΡΧΦΕ*, quod Græci vix aliter, quam per *Ἀρσαφής* exprimere noverant, lingua Æg. dicitur τὸ αἰτίον τῆς γενέσεως.² Plura hac de re videbis notata in annott. ad Eratosth. Catal. Regg. Theb. in Vignolii Chron. S. T. ii. p. 740., et in Panth. ii. c. 7. §. 9.

* *Ἀράβη*. Genus quoddam mensuræ, nonnunquam plus valens medimno Attico, nonnuquam eidem æquipollens, nonnunquam minor, unde tres statuuntur Artabæ species. A nonnullis vox hæc tribuitur Persis et Medis. Quam in rem testimonia liberali manu congescit H. Reiland. Diss. de vet. ling. Pers. v. Artaba.³ Alii vocem eandem Ægypto in acceptis referunt. V. Reiland. v. c. et Wilkinsii Diss. de Ling. Copt. p. 96 et 97. Et certum est, in Copt. libris reperiri vocem *ΕΡΤΩΒ*, ad designandam hanc mensuram. Præfert etiam ista vox typum Æg., et ex Ling. Æg. facilis illius ratio reddi potest. Denique et illud addendum, vocem hanc hodieque Coptis in usu esse, qui voce Ardeb certam quandam mensuram designant, quod refert Vanslebicus; dans la Relation d'un Voyage fait en Egypte p. 24. Verum dici vix certo potest, an vox illa origine sit Æg., an vero a Persis, cum hi dominarentur Ægypto; in regionem isthanc fuerit inducta. ["Ἀράβη, ἡ, Artaba: mensura Persica, tribus chœnicibus Atticis capacior quam Atticus medimnus, teste Herodoto, i. (192.) p. 49. Ap. Ægyptios autem artabam facere modios viginti, scribit Hieron. in Esaiæ c. v. V. et libellum De mensuris sub fin. t. i. huj. operis." H. St.—"Schol. Aristoph. Acharn. Ac. i. Sc. 3.: Ἀράβη μέτρον ἐστὶ Περσικόν, ὥσπερ ἡ ἀράβη παρ' Ἀιγυπτίους: sensus est Græcos achanen, et Ægyptios artaben a Persis usurpasse. Artaba enim olim Persica fuit potius quam Ægyptia: Herodotus in Clio: Ἡ δὲ ἀράβη μέτρον ἐστὶ Περσικόν. Hesyech. et Suid. dicunt esse μέτρον Μηδικόν σιτοῦ. Sed postquam Ægyptum Persæ invaserunt, eadem mensura coepit esse Ægyptia. Pannius: Est etiam terris quas advena Nilus inundat Artaba, cui superat modii pars tertia post tres. Hieronym. in Ies. v. 10.: Pro xxx. modis etc. lxx. vertunt ἀράβας ἑξ, artabas sex, quæ mensura Ægyptia est, et facit modios xx." Proinde idem Schol. Aristoph. alibi de artaba: Περσικόν δὲ καὶ Αἰγυπτίον τὸ ὄνομα." Bochart. Geogr. S. L. i. c. 17. p. 437.—EDD.]

* *Ἀρρη*. Stella Martis. Vide in articulo *Ἐρωσι*.

* *Ἀσαιφή*. [s. * *Ἀσαιρή*.] Halimus. Append. ad Dioscor. i. 121. [p. 443.]

* *Ἀστν*. Urbs. Athenienses vocem hancce ab Ægyptiis, ac speciatim Saltis traxisse, Ægyptii quondam asseverabant, teste Diod. Sic. i. p. 24. fin., cujus hæc verba sunt: τοὺς Ἀθηναίους δὲ φασὶν ἀπολοῦν εἶναι Σαῖτων τῶν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ περιῶνται τῆς οἰκειότητος ταύτης φέρειν ἀποδείξαι παρὰ μόνους γὰρ τῶν Ἑλλήνων τὴν πόλιν Ἀστν καλεῖσθαι, μετενηγεμένης τῆς προσηγορίας ἀπὸ τοῦ παρ' αὐτοῖς Ἀστεος. Quid vero de obs. hac dicendum sit,

mihi nondum constat.⁴

* *Ἀσεαλουρί*. [s. * *Ἀσελοηρί*.] Halimus. Append. ad Dioscor. i. 121. [p. 443.]

* *Ἀσμάχ* δύναται τοῦτο τὸ ἔπος, κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν, οἱ ἐξ ἀριστερῆς χειρὸς παριστάμενοι βασιλεῖ, quod erat indicium ignominiae, Herod. ii. 30. Nempe sinistra manus, uti hodie, ita tum quoque minus erat honorata, quam dextra, quemadmodum observat Diod. Sic. i. c. 67. Wilkins. vocem hanc ex ling. Hebr. explicare aggreditur, quem vide p. 97. Observare autem operæ pretium est, Codd. Herodoti non eandem h. l. præferre lectionem. In ed. certe Gronov., quæ auctoritatem Cod. opt. Med. præcipue sequitur, legimus Ἀσάχμ. Quid si igitur addita litera unica legamus Σασμάχ? Id explicari posset *ΣΣΜΗ*, Sosmeh, aut Sosmah, quod significat plenos ignominia et despectu; quod loco Herodoti adducto satis bene convenit. Aut composita vox erit ex *ΣΑΧΗ*, sinistra, et *ΟΞΙ*, stare. Legerem tum Ἀσασμάχ, nempe *ΣΑ ΣΑΧΗ* *ΟΞΙ*, ad sinistram stantes, quod rem ab Herod. significatam prorsus exprimit. Videntur hi esse, quos alii scriptt. vocant * *Ἐδωνμίτας*, Ptolemæus Geogr. iv. 8. p. 114., Agathemerus ii. c. 5., Steph. Byz. h. v., Pseudo-Callisthenes ap. Fabric. Bibl. Gr. V. xiv. p. 148. In lingua Æthiop. reperitur vox Herodoteæ certe admodum similis, sed quæ contrarium significat. Eam in rem affero verba La Crozii, dans l'Hist. du Christianisme d'Ethiopie p. 205. in not.: "Asmache est un mot de la Langue Amharique, qui signifie des Soldats choisis, ou distinguez. Voyez le Lex. Amharique de M. Ludolphe p. 77."

* *Ἀσωνθί*. Vide Ἀσχάθ.

* *Ἀσωντιρί*. [s. * *Ἀσωντιρί*.] Halimus. Append. Dioscor. i. 121. [p. 443.]

* *Astaboras*. Ramus aquæ venientis e tenebris. Ita Plin. v. 9.

* *Astapus*. E tenebris aqua. Diod. i. p. 24., τὸν ποταμὸν (Nilum) Ἀστάπον προσηγορεύουσιν, ὅπερ ἐστὶ μεθερμηνεύμενον εἰς τὴν Ἑλλήνων διάλεκτον, ἐκ τοῦ σκόνου ὕδωρ. Plin. v. 9.

* *Astusapes*. Latentis significationem adjicit Plinius v. 9. Ceterum, tria hæc vocabula postrema, ad Æthiop. vet. potius, quam ad Æg. ling. videntur referenda.⁵

* *Asterion*. Marrubium. Apul. c. 45., et sic Append. Dioscor., * *Ἀστεροπή*, iii. 119. [p. 458.] V. et Kircher. Œd. T. iii. p. 74.

* *Ἀσφή*. Halimus. Append. Dioscor. i. 121. [p. 443.]

* *Ἀσφός*. [s. * *Ἀσφος*.] Ballote, seu nigrum Marrubium. Appendix ad Dioscoridem Lib. iii. cap. 117. [p. 457.]

* *Ἀσχάθ*. Arnoglossa. Ita Apuleius de herbis cap. i. Aliæ editiones et Codex MS. Vossianus habent *Asuth*. In appendice ad Dioscoridem L. ii. cap. 153. [p. 445.] legitur Ἀσόνθ.⁷ Videtur scriptum fuisse Ἀσωνθ, uti legitur in Codice Apuleii Vossiano, et editionibus quibusdam. Sic etiam auctor ineditus Arabs apud Kircherum in Œdipo, Vol. iii. p. 70., et apud eundem interpretes Hebræus Avicennæ *Ἰνῶν*.

* *Ἀτάβρηχis*, nomen urbis Ægyptiacum, in qua Ἀφροδίτης ἱδὸν ἄγιον ἴδρυται, quod testatur Herodotus Lib. ii. c. 41. A Stephano Byzantino Ἀταβρίκις appellatur. Censeo in Herodoto legendum esse Ἀτάβρηκιν, cujus reliqua verba ipsam nominis originem indicant. Erat in

¹ In Plat. loco, pro Ἀρσαφής, Squirius p. 94. malebat Ἀσπίς. Vulgatum tñenti idoneo judici Jablonskio assentitur Cl. Wyttenb. p. 498. nov. ed. Squirii conjecturam vero valde similem judicat A. J. Silvestre de Sacy, Lettre au sujet de l'Inscript. Egypt. du monument trouvé à Rosette (à Par. 1802.) p. 30.

² D. Wilkins in Thes. Epist. La Croz. T. i. p. 379. monet, in Lex. suo MS. non inveniri vocem *ἈΡΧΦΕ*, unde ex sententia La Crozii derivandum Ἀρσαφής. Hoc scribens, non recordatus videtur, vocabulum *ΕΡΧΦΕ*, sic enim dederat La Croz. esse compositum ex *ΕΡ* et *ΧΦΕ* sive *ΧΦΟ*, quod sæpius ponitur notione generandi aut nascendi. Locis a Jabl. et in La Crozii Lex. p. 169. laudatis addas Gen. v. 3, 4. 6. vi. 10. xxiii. 4. 1 Cor. v. 15. 2 Tim. ii. 23. In Diss. de Ling. Copt. p. 96. dubitat Wilkins, sitne Ἀρσαφής vox Arabica, an Copt.: si Copt., derivandam censet ab *ΕΡ* facere et *ΣΑΦΗ* fiducia, ut indicetur vir cui fiducia est in virtute sua; potius tamen originem ex Arabia petit.

³ Grammatici vet. ac rec. voci Ἀστν originem Gr. attribuerunt, sed valde diversam, et non raro ineptam. V. not. ad Hesyech. et Steph. Byz. v. Ἀστν, atque Lennep. Etym. L. Gr. i. 173. Wesseling. ad Diod. Sic. i. c. 28. putat, voc. Ἀστν peregre in Græciam venisse, et a primis Atheniensibus ad universos Græciæ incolæ propagatum fuisse, atque id ipsum ineptissimas Grammaticorum originiones arguere.

⁴ Quamvis in aliis codd. Wesseling. quoque invenisset Ἀσχάμ, et nihil hoc de vocab. constitutum haberet, retinuit tamen auctoritate plurimum schedarum Ἀσμάχ. Reiskio non displicebat Ἀσχάμ, istud enim simili Arabum vocabulo, sinistram notante, contententi. In notis ad Herod. l. c. opinio Wilkinsii, levi errore, Relando adscribitur.

⁵ De tribus istis vocabulis legantur Salmas. in Exerc. Plin. T. i. p. 296. 298., et Wesseling. ad Diod. Sic. i. 37. p. 45. [Wesselingii nota est hæc: "Nilus 'medios Æthiops secat, cognominatus Astapus, quod illarum gentium lingua significat aquam e tenebris profluentem,' Plin. v. 9. Alii Astapum a Nilo distinguunt, de quibus Ch. Cellarius Geogr. iv. 8. p. 241."—EDD.]

⁷ Interpretatio Latina præbet Aschat.

postea ad Gr.¹ recentiores, qui ea non raro utantur. V. Hesych. in Baïs, et alios.² Wilkins. in Diss. saepius cit. p. 99., ait: **ΒΑΙ** stirpem, palmitem significat: negligenter admodum. **ΒΑΙ** enim non nisi de palma arbore accipitur, neque etiam arborem ipsam, sed tantum palmæ ramum significat. Ipsi Palmæ arbori nomen erat

ΒΕΝΙ. Jo. xii. 13., **ΑΥΣΙ ΗΣΩΗΒΑΙ**
ΕΒΟΛ ΗΕΝ ΣΩΗΒΕΝΙ, Έλαβον τὰ βατα

τῶν φοινίκων. Ex quibus verbis differentia inter **ΒΑΙ**, quod ramum palmæ designat, et **ΒΕΝΙ**, quæ est ipsa palma arbor, a quovis colligi facile potest. De v.

ΒΕΝΙ vero, quædam habes etiam hic in v. Σεβέννιον. ["Baïs s. Baïon, Ramus palmæ arboris. Prius Hesych. exponit βάβδος φοίνικος, posterius Etym. M. κλάδον φοίνικος. Joan. xii. (13.), Έλαβον τὰ βατα τῶν φοινίκων, καὶ ἔξηλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ. (pro quo Marc. xi. dicit, σιγβάδας ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων, Matth. xxi. ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων.) 1 Macc. xiii. (51.), μετὰ πινέσεως καὶ βαίων, cum laude et ramis palmarum. (Inc. Lev. xxiii. 40. Sym. Cant. vii. 8. Βατα ap. recent. Græcos Dona, munera, largitiones, erogationes, rogæ, quæ quotannis ab Imperatore et Patriarcha, hebdomade, quæ ante diem Palmarum est, populo distribuebantur, et ab ipso hebdomade βατα appellantur. Theodorus Balsamon de Incens. Patriarchæ, die Cateches. : Τὴν ὑψηλοτάτην τῶν θείων αυτοκρατόρων περιωπὴν, καὶ τῶν πατριαρχῶν τὴν μεγαλειότητα μετὰ τῶν ἄλλων ἐστέμνον καὶ ἐτίθασιν ῥόγαι ποτὲ καὶ βαίων φιλοτιμήματα. Cf. Luitprandum Levitam Rer. Europ. iii. 5. ap. Meursium in Gloss. "In allis quoque solennitatibus id fiebat: Cedrenus, Πατήσαντος δὲ εἰς τοὺς τραχήλους αὐτῶν, ἄχρι ἀπολύσεως τοῦ πρώτου βαίου, ἔπεσβα ὁ δῆμος. Etiam quodcumque donum generaliter ita dictum: Palladius de Mon. Egypt. in Joanne, Βατα ὀλίγα παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου αἰτησάμενος, τοῖς ζώοις ζώνας ἐργάσατο." Meursius. Fallitur: βατα enim h. l. sunt palmarum rami s. folia, de quibus plectas intexebant Æg. Monachi. Cf. Jablonsk. supra ad voc. ἀβλαβύνιον. Palladius Hist. Laus. c. 2., ἐπλεκεν σερὰν τὴν ἐκ θαλλῶν φοινίκων. Auctor Vitæ S. Theodori Studitæ: Ἦν γὰρ τηλικαῦτα καὶ ἡ λαμπρὰ ἑορτὴ τῶν βαίων, ἣν τοῦ πάθους, καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ δεσπότου σύμπαυτες πιστοὶ ἑορτάζομεν. Eadem, ut mox videbimus, Βαϊοφόρος appellatur. Cf. Suicerum Thes. Eccles. h. v.) Inde (* Βαϊνός, ὁ, ἡ, E ramis palmarum factus. 1 Macc. xiii. 37. ubi ita rex Demetrius in Epistola ad Judæos, Τὸν στέφανον τὸν χρυσοῦν, καὶ τὴν βαίνην, ὃν ἀπεστείλατε, κεκομίσμεθα, supple βάβδον. Cf. 2 Macc. xiv. 4., ubi φοίνικα cum aurea corona tanquam munus allatam legimus. Sym. Gen. xl. 16. τρία κανὰ βαϊνά. Drusius Fragg. Vet. Int. Gr. p. 55. conjicit significari illis capistrata candida s. alba, h. e. e viminibus decorticatis et albis contexta.) Βαϊοφόρος, (ὁ, ἡ, s. Βαϊφόρος) Qui ramum palmæ gestat: αὐτὸν βαϊοφόρος ἑορτὴ, Festum quo gestantur illi palmei rami." H. St. Dies Palmarum, ἡ βαϊοφόρος ἑορτὴ. Epiphanius Monachus de locis sacris: Ἐς τὸν αὐτὸν τόπον ἐστὶν ἐλαία, ἐξ ἧς κατ' ἐνιαυτὸν κόπτονται κλάδον ἓνα, διδόντες ὑπὲρ αὐτοῦ τίμημα, καὶ μετὰ λιτῆς εἰσέρχονται εἰς τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ τῇ ἡμέρᾳ τῆς βαϊο-

φόρον. Cedrenus in Theophilo Michaelis filio, καὶ τὸ σιγερὸν δὲ τὸ κατὰ τὴν βαϊοφόρον. Theophanes Οὐα. xxi. εἰς τὴν βαϊοφόρον ἑορτήν. EDD.]

* Βάλ. Myrrha. Testatur id Plut. de Is. et Osir. p. 383. Monet Athen. xv. p. 689., Myrrham primo in Ægyptum, et ex Ægypto in Græciam vehi. Observa vero, in Copt. libris myrrham dici **ΨΑΛ**, Sal. v. Exod. xxx. 23. Matt. ii. 11.³

Βαλία, ὀφθαλμία. Ita Hesych. Hæc vero ex Æg. defluxisse, coram me monuit, idque mihi facile persuasit Montfaucon., cum a. 1719. Lutetiae Paris. saepius ad eum inviserem. Etenim **ΒΑΛ** Æg. dicitur oculus, ὀφθαλμός. Verosimile sit, ab illa voce **ΒΑΛ**, Græcos, Medicorum filios, in Ægypto confecisse vocem βαλίας, eamque ad alios Gr. deinde dimanasse. ["Βαλία, Hesych. est ὀφθαλμία, Morbus oculorum. Qui et Βάλιον a Creteasibus vocari dicit τὸν κηρὸν, Orbem, s. oculum." H. St. Bene ait Montfaucon. ap. Albert. in Hesychii loco. "Βάλ ap. Ægyptios usu frequentissimo ὀφθαλμὸν, seu oculum, significat. Ex Æg. voce autem Creteasæ, qui frequenter Ægyptum navibus petebant, eam vocem mutuati fuerant, cæcum vocantes βάλιον, ut βαλία est oculorum morbus." Plutarchi locus est de Is. et Osir. p. 383. D.: Τὴν σμύρναν παρ' Αἰγυπτίους Βάλ καλεῖσθαι, ἐξερμηνεύθεν—τῆς ληρῆσεως ἐκσκορπισμόν. "Quodsi ap. Plut., ut ait Albertius, "πρώσεως scriberetur, aliquid huc faceret; πῆρωσι enim infra est τὸ φλωσι: sed cōm-fudisse videtur Plut. voces **ΨΑΛ**, myrrha, et **ΒΑΛ**, oculus." Schol. Theocr. viii. 27.: Φάλαρος δὲ ὁ λευκὸς καὶ Ὀμηρος Κύματα φαληρίωντα λέγει, τὰ λευκαίνοντα τὸ φάλιον δὲ, καὶ βάλιον λέγουσιν ἐπὶ τῶν ἐχόντων τὸ λευκὸν ἐν τῷ μετώπῳ. EDD.]

Βάρις. Navigii genus, ap. Herod. ii. 41. et præcipue 96., ubi illius structuram describit. V. et Diod. i. p. 67. Hesych. v. Βάρις, Plut. de Is. et Osir., ubi p. 358. legitur, τὴν δὲ Ἰσὺν πυθομένην ἀναζητεῖν ἐν βαρίδι παπύρῳ, τὰ ἔλη διεκπλέουσιν. Nam, ut Plin. ait, xiii. c. 11., "Papyrus nascitur in palustribus Ægypti,—ex ipsa navigia texunt, et ex libro vela tegetesque." Themistius Orat. iv. p. 49., Ἐν ταῖς βάρεσι πλέουσι διὰ τοῦ Νεῖλου. V. ibi notas Petavii, et Pignorium in Explic. Tabulæ Isiacæ p. 26., vers. et 36. ed. Francf. Adde Synes. de Prov. p. 66. ed. Turnebi, et omnino Galeum in Jambl. de Myst. p. 285. Ammon. περὶ διαφόρων λέξεων Βάρις, Αἰγυπτίων πλοῖον.⁴ Videtur Βάρις dicta fuisse παρὰ τὸ πλέεσθαι, quod ex byblo vel papyro texeretur. Erat enim πλέγμα βύβλανον. Πλέκειν vero, texere, Ægyptii lingua sua videntur dixisse **ΒΑΡ**, vel **ΒΗΡ**, sive **RIP**. Inde existimo esse **RIP**, σκυρῖς, seu corbis, Marc. viii. 8. Cogitandum, an non ipsum Papyri nomen ab hac origine descenderit.

* Basalte. Marmoris quædam species, de qua sic Plin. xxxvi. 7., "Invenit eadem Ægyptus in Æthiopia, quem vocat Basaltem, ferrei coloris atque duritiæ." Additur ibid., "Unde et nomen ei dedit." Ex eo robur aliquod acquirere videtur conjectura Wilkinsii, censentis, vocem hanc non esse originis Æg., in "Diss. de Ling. Copt. p. 100. Notum enim est, Hebræos ferrum dicere **חַרָּז**, cum Ægyptiis audiat **ΒΕΝΙΠΙ**. Aliis quoque ante

¹ Voces Baïs et Baïon origine Gr. esse, male opinabantur Etym. M., Phavor., alii. Optime Grammaticus quis incertus, cujus verba e cod. MS. dedit Du Cange in Gloss. p. 106., τὸν κλάδον τῶν φοινίκων Ἑβραίοι (imo vero Ægyptii) βατα προσγοροῦνται—ἡμῶν δὲ καὶ ἡμεῖς ἐξ ἑαυτῶν παραλαβόντες καλοῦμεν τὴν αὐτὴν τοῖς κλάδους τῶν φοινίκων. De origine Æg. vide Salmas. ad Achill. Tat. p. 621, 622., et J. H. Min-garell. in not. ad Æg. Codd. reliquias, Venetiis in Bibl. Nān. asservatas, p. 214. Dicebatur ramus palmæ dialecto Memphisica

ΒΑΙ, sed Sahidica **ΒΑΣ**, unde magis origo vocabuli Baïs Æg. comprobatur, quia in Ægyptiorum dictionibus etiam in fine aspirantur vocales, quod recte Priscianus animadvertit l. i. p. 549. ed. Putsch.—[Salmasii locus est hic. "Ράβδους φοινίκων, hæc sunt τὰ βατα lingua Ægyptiaca. In Evangelio (Jo. xii. 13.), τὰ βατα τῶν φοινίκων. Atqui satis erat dixisse, τὰ βατα: nam Baïs, Ægyptiis ramus palmæ: unde Græcis βαίδις, et βατα, αὐτὰ βάβδου φοινίκων. Hesych. Baïs: βάβδος φοίνικος, καὶ Baïs: sic leg. Evangelium Ægyptiacum eo loco Joannis, τὰ βατα τῶν φοινίκων, vertit simpliciter, ζανβαί. Quod est, τὰ βατα: nam illud ζαν nota est pluralis numerus, Baïs est τὰ Baïs, vel ἡ Baïs, ut Græci in snum deflexerunt illud Ægyptiacum. Certe et Baïs simpliciter dicuntur in Maccab. rami palmarum, non βατα φοινίκων, quasi vox Baïs significet tantum ramos, cum ramos palmarum denotet. Inde ἡ Baïs in illud Macc. l. i. c. 13. virga palmea, sub. βάβδος. Quæ vox non fuit intellecta interpretibus. Lat. bainen retinuit: τὸν στίφον τὸν χρυσοῦν, καὶ τὴν βαίνην, i. e. τὸν φοίνικα, palmam, ramum palmæ, insigne victoriæ. Infra l. ii. c. 14. vocavit φοίνικα, his verbis: προτάγων αὐτῷ στίφον χρυσοῦν, καὶ φοίνικα, h. e. τὴν βαίνην, vel τὸ Baïs, vel τὴν Baída. De qua nos alibi. Glossatores Latini sacræ scripturæ Bainen exposuerunt, lāminam auri ab aure ad aurem, qua familiares regum utebantur, vel ornamentum colli ex auro et gemmis. Nugæ: nihil est nisi id, quod diximus. Nostri interpretes Bibliorum non fuere feliciores in ea voce exponenda. In Historia Barisami vocatur βάβδης Baïs, his verbis, de Theuda Mago, καὶ εἰσὶν αὐτῷ βάβδον μὴ κατ' ἔχον βαίνην, μὴ λωτὴν δὲ πικρὴν ζωμίνος. In Maccabæis absolute est Baïs, de palmæ ramo." De hac voce optime scripsit J. F. Fischerus Prologus de Vitiis Lex. N. T. i. p. 18—22., ut et Schleusnerus in v. EDD.]

² Cf. not. ad Hesych. v. Baïs, et de Rhper ad Porphy. l. c. p. 318.

³ Plut., raptum ab aliis in errorem, secuti sunt Montfaucon. et Kuster., confundentes **ΨΑΛ**, myrrha, et **ΒΑΛ**, oculus; quod recte monet Alberti ad Hesych. v. Βαλία, et ante eum Wilkins. l. c. p. 100.

⁴ Plura qui velit, adeat vv. dd. in not. ad Hesych. v. Βάρις, Wesseling. ad Herod. ii. 96., Valcken. in Diss. de Byria, Phœnicio Archæ Carthaginiensium Nomine, c. v., et Anim. ad Ammon. p. 44. 45., Kœn. ad Gregor. p. 247. De orig. vocis Ægyptiica plerique non dubitant; etymologiam tacent omnes; an conjectura Jabl. satisfaciât, judicent alii.

Wilkins. idem visum est, qui idcirco ap. Plin. legere mauerunt Barsalten. Ceterum Basalten reperiri etiam in Insula Madagascar, scribit auctor Gallus, de Flacourt, Hist. de Madagascar, pt. i. c. ix. p. 25.²

* Βεβων, cognom. Typhonis, quod Plut. de Is. et Os. aliquoties p. 371. 376.³ commemorat. Hellenicus ap. Athen. xv. p. 880. nomen hoc effert Babyn. Significatur autem ea voce, si Plutarchum audimus, κάβασις ἢ κώλυσις, obstaculum sive impedim., detentio, coercitio, et prohibitio, quod rebus recta via incedentibus, et ad finem suum tendentibus via Typhonis obsistat. Interpret. hanc sub examen vocavi, meamque qualemunque lectoribus obtuli in Panth. v. c. ii. §. 23. p. 102.

* Behemoth, בעהמות. Bestia, descripta ap. Job. c. xl. et xli. de qua plura extant doctorum, et vet., et recent., iudicia. V. Alb. Schultensii Comment.⁴ Mihi plane satisfacit Bochartus, qui in Hieroz. pt. ii. l. v. c. 15. docuit, a Jobo intelligi Hippopotamum⁵ Niloticum, Ægypti accolam. Idem p. 736. censet, vocabulum hoc esse Ægyptium, sicut et animal Ægypto proprium est. Terminatio ipsi quoque videtur Ægyptiaca. Eique ad stipulatur Hermannus von der Hardt, vir huiusmodi rerum iudex non inidoneus, apud Kochium im beleuchtet

Hiob p. 970. in nota. Et sane Πεβευωυ, Pehemou, vel eadem vox cum T in fine, Pehemout, significat proprie bovem aquatilem, uti etiam sæpe veteribus nuncupatur. V. Bochart. l. c. Neque mihi notum est aliud animalis huius Ægyptii nomen Ægyptiacum. Sed observationi tamen huic insistere nollem. Nam quod Bochartus ait, de terminatione ot, quæ sit Ægyptiaca, nihili est. Et Leviathan, crocodilus, quem Jobus conjungit cum Behemoth, etsi animal sit Ægypto proprium, nomen tamen non est Ægyptiacum.⁶

* Besa. Numen aliquod Ægypti topicum, uni forsitan urbi, aut singulari regioni usitatum. De eo Ammian. xix. p. 164., "Oppidum est Abydum, in Thebaidis parte situm extrema; hic Besæ Dei, localiter appellati, oraculum quondam futura pandebat." Præter Ammian. non novi, qui Numinis istius mentionem iijecerit. Occurrunt tamen nomina a v. Besa deducta. Aliquid de eo dixi in Panth. v. 7. §. 1.⁶

* Bimaidæ, Progenies quadragenorum. Ita Eutyechius in Annal. vocem hanc interpretatur. V. Renaudotii

Hist. Patriarch. Alexand. p. 272. Quæ ibi Renaud. de v. h. observat, ipsius ignorantiam sermonis Copt. produnt. Nam Πισυα, quod Copti pronuntiant Bims, re ipsa significat quadraginta. Cf. quæ hac de re annotavit La Crozius, dans l'Europe Sçavante, t. x. pt. ii. p. 252. in notis. De Bimaidis his consuli etiam poterit Herbelotus, Biblioth. Orient. v. Albimaidas fol. 84.

* Βούβασις, Bubasis. Ita dicitur nominatus fuisse vicus quidam in Ægypto, in quo Io, Argis in Ægyptum delata, pedem fixit. Videatur Etym. M. v. Βούβασις. Conjeci aliquando nomen hoc, aut potius cognomen, fuisse ipsi Isidi. Πσοβασι, P-ho-basi, significat faciem, vel vultum vaccæ, quod, qua ratione Isidi conveniat, nemo est rerum Ægypt. peritus, qui non intelligit. Plura de hoc, ut puto, Isidis cognomine dixi in Panth. iii. c. v. §. 6.

Βούβαστις, Bubastis. Ægyptiorum Dea, quam Gr. interpretantur Ἀρτεμιν, id est, Dianam.⁷ Arbitror, Deam hanc Æg. symbolum fuisse Lunæ novæ, vel nascentis.

Nomen vero interpretor Π-σο-Βαστυ, quæ vultum nudat, vel reteggit, quod dici potest de Luna, quando faciem, in conjunctione cum Sole absconditam, sive velatam, i. e. hominum oculis subtractam, reteggit, hominibusque conspiciendam rursus præbet. Aut posset etiam explicari Π-σο-οϋαστυ, P-ho-mascht, faciem multiplicans, quod de luna, faciem toties mutante, recte prædicari posse, in propatulo est. Pluribus hæc omnia persecutus sum in Panth. iii. c. 3. ["Βούβαστις in Epigr. dicitur Isis, quæ et parturientibus aderat. Βουβαστικὸν ἔλκος, ulcus præhumidum, quod pueris maxime in superficie oritur. Gorr. ex Aet. iv. 21." H. St.]

* Βούσις, Busiris, Rex Ægypti,⁸ veterum sermonibus magnopere celebratus, in cujus laudem extat Oratio Isocratis.⁹ Erat et urbs, in Ægypto infer., ejusdem nom.¹⁰ Plut. de Is. et Osir. p. 359., ex Eudoxo Cnidio, adfert nom. huj. interpret., atque illud significare τὰ φῶς Ὀσίριδος, sepulcrum Osiridis.¹¹ Et vero, uti memini La Crozium, ea de re disserentem, observasse, BH est sepulcrum, unde jam Be-Osiris significat sepulcrum Osiridis. Non tamen pro certo dixerim, hanc esse veram et genuinam nominis illius rationem. Aliam nominis ejusdem interpretationem suppeditat Hieronymus, l. ii. in Jovin. col. 202., ubi ab animali quodam urbi id nomen imposi-

¹ Voci Basalte origo Æthiopica assignatur a M. Martinio in Lex. Philol., Vossio in Etym. L. L., aliisque.

² Loco priori quondam legebatur Βεβαιωσις. Hinc factum videtur, ut Wilkins. nomen Gr. esse opinaretur, derivandum a βιβαιοι, stabiles, firmus. Sed Cl. Wyteub. in nov. ed. p. 520., fide quorum Codd. cupi MSS., recepit Βεβων. In vers. Lat., incuria librario- rum, semel relictum Bebaionem.

³ Ex ipsius sententia Behemoth est Elephas. Nec dissentiant H. A. Schultens in annot. ad vers. Belg. libri Jobi p. 176. sqq., Michaëlis in Suppl. ad Lex. Heb. p. 156., et recent. alii.

⁴ Eandem interpretationem tuitus est Th. Shaw t. ii. Itinerum p. 162. 180. 181., ad q. l. legantur annot. P. Boddaert ac Tydemann p. 92. 93. 95.

⁵ Eandem notationem vocis בעהמות Scholtzius commendavit p. 5. Nom. Æg. fuisse π-ι-μ-ω-υ-τ (Π-εβευωυτ) existimat Gunther Wahl in notis ad vers. German. Abdollatiphi Memorabilium Ægypti p. 146.—Crocodilum esse animal Ægypti proprium, Jabl. hic monet, iterumque p. 287. Quod si velit ita intelligi, ut tantum in Ægypto, non alibi, inveniantur Crocodili, vereor ut verum scribat. Inspice Strabonem xii. p. 843. xv. p. 1020. Pausan. ii. c. 28. Ælian. N. A. xii. 41. Erat tamen animal in Ægypto et in Nilo flumine maxime frequens. Hinc in centenis numis, ad Ægyptum pertinentibus, vulgatisque a Vaillantio, Pellerinio, Zoëga, aliis, expressa imago Crocodili. Sed comparetur unus E. Spanh. de V. et P. N. p. 148. sqq.

⁶ Ex eo intelligitur, cur Abydus, Arabibus dicta Ensine, vulgari sermone vocetur urbs magorum, quos inde evocaverit Pharaos, teste Nubiensi apud Abulfedam in Descr. Æg. p. 23. Cf. Michaëlis in notis p. 106. V. tamen Ibn el-Vardi in Ægypto p. 39. et Fachn in not. p. 96.

⁷ Herod. ii. 158., ἡ δὲ Βούβαστις κατ' Ἑλλάδα γινώσκοντο Ἀρτεμις, iterumque c. 156. Erat in Ægypto urbs, eodem similive nomine appellata, de qua, præter Geographos vet., Strab., Steph. Byz., Melam, aliosque, monuit nonnulla Wesseling. ad Diod. t. i. p. 32., ad Herod. ii. 59., et ad Hieroclis Synecdemum p. 728. Videtur ea Ezech. xxx. 17. dici Π-σο-Β, vel rectius forte una voce Π-σο-Β. In vers. Alex. legitur Βουβάστου. Cf. Michaëlis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 2003. Quæ de orig. nom. Βούβαστις habet Wilkins l. c. p. 100. non placent. Scribit Steph. Byz. Βούβαστος nom. esse urbis Ægyptiæ et templi Dianæ, additque, οὗ δ' Αἰγύπτιοι Βούβαστος τὸν ἀδελφὸν φασί. Quid vero felis ad Dianam? Docebit Antoninus fab. xxviii. c. n. Mnuckeri et Verheykil. Dubia magis est notio vocis Βούβαστος Ægyptiaca. Felis hoc similive nomine in Lexico non appellatur, sed Ψάψ. Missis aliis, adscribam verba G. Zoëga l. c. p. 122.: "Aliud etymon a voce ΒΩΤΣ, quæ Coptis bellum sonat, nasdet situs excelso aggere supra reliquas Ægypti urbes eminens, ut videatur aliquando fuisse propugnaculum. Si ita, deæ nomen gentilitium est, ut Dindymenæ vel Capridos: ΦΗΟΥΤΗ ΝΤΕ ΠΙΒΩΤΣ, dea Bubastitis, quod præcipuo ritu ibi colebatur." A vero alienum non mihi videtur, Steph. existimasse, Βούβαστος Æg. esse felem, quia in Herod. ii. 67. legerat, Ἀπάγονται δὲ οἱ αἰδουροὶ ἀποθανόντες ἐς ἱρὰς στήλας, ἵνα θάπτονται ταρχιυθίτις ἐν Βουβάστι πύλιν. De urbe Βούβαστις sive Βούβαστος quædam alia monuit Belley t. xxviii. Comment. Acad. Inscr. p. 534.

⁸ Quis ille et qualis? quando regnavit? an extitit umquam? Incerta sunt omnia. Strabo aperte negat, hoc nomine regem imperasse in Ægypto, l. xvii. p. 1134. nbi pro vulgato Βουσίριδος cod. MS. Med., notante A. Gronovio, rectius Βουσίριδος. A Strabone non dissentit Diod. Sic. i. 88. Cf. Wesseling. ad ejusd. libri c. 45.

⁹ V. ii. p. 153—177. ed. Battie.

¹⁰ Meminerunt Herod. ii. 59., Diod. Sic. i. 85., ibi Wesseling. et ad Hieroclis Synecd. p. 725. Quatuor eodem isto nomine in Ægypto erant urbes vel oppida, testante Abulfeda Descr. Æg. p. 11. 12., ad quem notavit Michaëlis p. 60—62. In numo Antoninai, ad Busiritas pertinente, adstat Serapidi Bos. Observat Zoëga l. c. p. 187. Bovem respicere videri ad urbis nomen, quod scribit ille a Bove et Iside a Plutarcho ductum, potius repetendum a nomine Osiridis, præmisso RI vel B' pro ΠΙ, consueto Ægyptiorum articulo, quem illi hodie quoque per RI efferunt. In numis Hadriani Busiriticis comparat Bos et Osiris. V. Zoëga p. 117.

¹¹ Diod. Sic. i. 88. οὗ τοῦ βασιλῆως ἱερομαχομένου Βουσίριδος, ἀλλὰ τοῦ Ὀσίριδος τάφου ταύτης ἔχοντος τὴν προσηγορίαν κατὰ τὴν τῶν ἱγυρίων διάλεκτον. Etym. M., regis et urbis nomen derivans κατὰ τὸ βού, σίρις, sua sibi habeat.

tum fuisse, tradit. A nom. Βούσις non multum recedit **ΒΩΨΟΡ**, Baschor, vel Basor, quod vulpem designat. An id in animo habuerit Hieron., aliis dijudicandum relinquo.

Βουτοί, τόποι παρ' Αιγυπτίους, eis οὗς οἱ τελευταῖοι τ/θεύται, Hesych., de cuius originationis veritate addubitare videtur Wilkins. in Diss. de Ling. Copt. p. 101. Contra La Crozium, ante annos propemodum xl, recte mihi asseruit, interpret. huic Hesychianæ prorsus favere linguam Æg. Nam in Evangeliiis **ΒΗ** dicitur sepulcrum. Hinc analogice formatur pluralis **ΒΗΟΥΤ**, quod Græci efferunt Βουτοί vel Βουτοίς.¹ Observa autem, Isidem capulum, in quo inerat cadaver Osiridis, Buti deposuisse, et illic in capulum hunc incidisse Typhonem, qui membra Osiridis evulsa dijecit, teste Plut. de Is. et Os. p. 357, 358. ["Βουτοί, Hes. teste, Æg. loca, in quibus mortui ponuntur, mortuorum conditoria." H. St.]

* Βουτῶ, Latona. Docet id Steph. Byz. in Βούτος. Ἐκαλεῖτο δὲ Βουτῶ, ἃς ἦς καὶ ἡ Ἀπὼ Βουτῶ.² Buti, urbe Ægypti infer.,³ fuisse Templum et Oraculum Latonæ Ægyptiæ, testatur etiam Herod. ii. 155. V. et de hoc numine eund. ib. c. 156. Postquam et veterum traditiones de hac Butone sedulo expendi, et cum illis alias Ægyptiorum doctrinas sacras contuli, aliter existimare non potui, quam Numen hoc sacerdotibus Ægyptiorum symbolum fuisse Plenilunii. Pluribus id persecutus sum in Panth. iii. 4., ubi et nominis Æg. interpretationem tentavi.

* Βρέχον. Lupinus. Append. ad Dioscor. ii. 132. [p. 444.]

* Βένερος. Ἐίδος ἱματίου παρὰ Αἰγυπτίους. Ita Arcadius Grammaticus MS. in Bibl. Reg. Paris., ex quo Excerpta nonnulla, manu Ez. Spanhemii, in hujus Bibl. evolvi.⁴ Ex illis hæc descripsi. Ad illustrationem vero nom. huj. nihil modo se mihi offert.

* Γερβαστή. Chamæleon, herba. Apul. c. 25. Cod. MS. Voss. in Bibl. Acad. Leid. habet Gervaste.

Γίγγλαρος. Tibia minoris formæ. Pollux iv. c. 10., Γίγγλαρος μικρὸς τις αὐλίσκος, Αἰγύπτιος, μονωδία πρόσφορος.⁵ ["Γίγγλαρος, teste Poll. iv. 10. fuit tibia parvula Æg. accommoda monodiis: non multum absimilis est ap. eund. ὁ γίγγρας." H. St.]

* Gosen, nomen regionis Ægyptiæ, in qua Hebræi habitabant a tempore Jacobi Patriarchæ usque ad exitum

ex Ægypto. Vocatur **ꜥꜣ** Gen. xlv. 10. xlv. 28. 34. xlvii. 6. 27. l. 8. Ex. viii. 22, ix. 26. Per terram seu regionem. Gosen autumo debere intelligi Tractum Heracleoticum, νομόν Ἡρακλεώτην. Colligo id ex huj. situ, ex historia exitus Israëlitarum ex Ægypto, et vetustis Ægyptiorum traditione.⁶ Nemo mirabitur, nomen peregrinum a Græcis varie fuisse scriptum, Γεσέμ, Γεσέν, Καισάν, Κεσάν, Κοχών, Κοχώμ, vel accedente terminatione Gr. Κοχώνη, Κοχώμη. Mihi non superest dubium, quin origo hujus nominis sit Æg. Sermone patrio⁷ ista regio videtur dicta tanquam terra Herculis. Nam **ΚΩ** seu **ΚΩ** Æg. significabat terram, regionem, et **ΧΟΥ** robur, fortitudinem, unde etiam Herculi nomen **ΧΟΥ**

sive **ΧΩΥ** **ΗΟΥΤ**. Dsjom ennuti, i. e. virtus Dei. Sententiæ meæ non obstat litera **ꜣ** in v. Hebr. scripta **ꜥꜣ**, cui. tamen literæ vestigium nullum est in isto nom. Æg. Notum enim est, in libris Copt., qui ad nos pervenere, ne vix quidem occurrere vocem ullam vere Æg., in qua litera **ꜥ** adhibetur.⁸ Sed de his rebus omnibus ac multis aliis, huc spectantibus, copiose dixi in Diss. Acad. viii. de Terra Gosen, a. 1736. a me editis, quas emendatiores et multum auctiores alio tempore vulgabo.⁹

* Γοσορμή. Nomen regis Ægypti superioris in Catal. Reg. Theb. Eratosth., num. viii. Vox hæc ibid. exponitur, αἰτησις παντός. Non dubito, quin verba hæc Gr. sint corrupta. Verum quænam corruptioni huic modela parari possit, ignoro. Vox Æg. videtur sic scribi posse literis Copt. **ꜥꜣ** **ꜥꜣ** **ꜥꜣ**, i. e., loquens lacrymis. An hoc esset αἰτησις παντός? Sed in re adeo incerta manum de tabula. Cf. annot. in Vignolii Chron. S. t. ii. p. 744.

* Gobares, vel Gabares, vel Gabbares. Ita Ægyptii perhibentur, lingua sua, dixisse exsiccata et medicata cadavera, quæ hodie mumias vocant. Augustinus de diversis, Serm. cxx. c. 12.: "Ægyptii soli credunt resurrectionem, quia diligenter curant cadavera mortuorum: morem enim habent siccare corpora, et quasi aenea reddere, Gabbaras¹⁰ vocant. Glossæ Papiz: Gabbari, inclusi barbari: unde Gabbares, mortuorum corpora condita. Glossæ Isidori: Gabarus, inclusus Barbarus, unde Gabares mortuorum."¹¹ Cum aliquando ea de re colloquerer cum La Crozio, is

¹ Nec aliter existimat vir d. in Misc. Obs. V. iii. p. 34.

² De vera h. l. lectione consulendus Gavel in Misc. Obs. nov., T. v. p. 451.

³ Frequens ejus nomen apud Herod. ii. 59. 63. 83., Strab. xvii. p. 1153, 1154., sed varie scribitur. Adde Wesseling. ad Hieroclis Synecdemum p. 724.

⁴ Eadem verba inveni in Is. Vossii Excerptis MSS. ex Arcadio Gram., quæ Amstel. in Bibl. Remonstr. asservantur, et quorum apographum penes me est.

⁵ In ed. Pollucis Hemsf. 8. 82. p. 395. legitur, Νίγλαρος δὲ μικρὸς τις αὐλίσκος, Αἰγύπτιος, μονωδία πρόσφορος. Vide illic not. Kuhnii et Jungermanni, item Seberi ad 8. 83., in quo nunc etiam Νίγλαρος. Quæcumque probetur lectio, apparet, falli Diod. Sic. l. c. 81., affirmantem, moris non fuisse apud Ægyptios discere Musicam, quam non modo inutilem judicant, sed et noxiam esse. Meliora docet Wesseling. in not. p. 92. Testimoniis, ab eo allatis, jungantur Plut. de Is. et Osir. p. 373. 376., Apuleii Metam. xi. p. 771, 772. ed. nov., atque monumenta antiqua Ægyptiaca ap. Montfaucon, Comitem de Caylus, et in splendido opere, le Pitture antiche d'Ereol., de quibus forte alio loco dicam.

⁶ De situ huj. Gosenitidis diu erat estque adhuc divortium sententiarum. Cum Jablonskio non pauci eruditi faciebant, in quibus Dathe in not. ad Gen. xlv. 10., et Forster in Epist. p. 28. Contra dissentiebant, reliquos ut taceam, J. M. Hasius in Descriptione Regni Davidici p. 179—181., Muller in Saturna Obs. p. 107, 108. 188, 189., R. Schutte in Diss. de Itinere Israëlitarum per Desertum p. 7. seqq., et J. D. Michaelis in Supplem. ad Lex. Hebr. p. 371—381., qui monet, sibi non probari doctissimas Jablonskii, magis viri et amici sui in multis doctoris, dissertationes de Terra Gosen, immo ne quidem excerptu dignas videri, etiam rarioribus annumerandas libris. Doctorum hominum sententias varias de situ regionis Gosen diligenter exquisivit Jac. Bryant in Observations upon the ancient history of Egypt. p. 75—94.

⁷ In vers. Copt. nomen scribitur **ꜥꜣ** **ꜥꜣ** **ꜥꜣ** vel **ꜥꜣ** **ꜥꜣ** **ꜥꜣ**, monente La Crozio, Lex. p. 165. In ed. autem Pentateuchi

Wilkins. constanter legitur **ꜥꜣ** **ꜥꜣ** **ꜥꜣ**.

⁸ Testatur La Crozium in Lex. p. 14. literam **ꜥ** nusquam occurrere in vocibus pure Æg., nisi in **ꜥꜣ** **ꜥꜣ** **ꜥꜣ**, vespertilio, et **ꜥꜣ**, perditio. Postrema sic scribitur 2 Petr. ii. 1., etiam in MSS., contra indolem linguæ Æg., quæ **ꜥ** Græcorum non adhibet, nisi in vocibus peregr., monente La Croz. ad v. **ꜥꜣ** **ꜥꜣ**, p. 2. Similia legas apud Forsterum de Byaso p. 72., adjungentem, pro **ꜥꜣ** **ꜥꜣ** alios Codd. MSS. habere **ꜥꜣ** **ꜥꜣ**, non dubitare se, quin forte **ꜥꜣ** **ꜥꜣ** **ꜥꜣ** in aliis MSS. **ꜥꜣ** **ꜥꜣ** **ꜥꜣ** scribatur, et ex inspecto cod. MS. in Oxon. Bodl. Bibl. patere, Ægyptios scripsisse aliquando hanc vocem **ꜥꜣ** **ꜥꜣ** **ꜥꜣ** et **ꜥꜣ** **ꜥꜣ** **ꜥꜣ**, priorem vocem occurrere Levit. xi. 19., ubi tamen Wilkins., seu ex alio cod., seu e conjectura, edidit **ꜥꜣ** **ꜥꜣ** **ꜥꜣ**, posteriorem vero **ꜥꜣ** **ꜥꜣ** **ꜥꜣ** Deut. xiv. 18. In vocabulis origine Gr. non raro literas **ꜥ** et **ꜣ** a librariis Memphisicis ac Thebaicis permutatas esse, docent exemplis Mingarelli. not. ad Ægypt. Codd. reliquias p. l. li., et Akerblad in epist. de Inscr. Roset. p. 26.

⁹ Propositum non peregit Jabl., qua demum cumque de causa. Hinc rariores factæ sunt Dissertt. de Terra Gosen. Scribent a. 1781. N. Barkey, in Symbolis Literariis Haganis Cl. ii. fasc. 3. p. 461.: "(Jablonskii) dissert. emend. et auctiores in unum vol. collect., quod—jam ante duodecim annos—vidi manibusque contrectavi, utinam tandem prodirent!" Forster vero, in Epist. ad J. D. Michaelis p. 38., a. 1772. ita: "Ut vero hæc Dissertationes auctæ not. auctoris a fil. Jablonskii denuo publicentur junctim,—ex animo opto, neque dubito, fore, ut multo emend. et prorsus limatæ prodeant." Utriusque ac plurium aliorum votis nunc satisfaciet. Sequens enim in altero tomo Opusc. Jabl. Diss. de Terra Gosen, ab auctore castigatæ et præclarum in modum auctæ.

¹⁰ In codd. Angustini MSS. est varietas lect., in nonnullis vox peregr. omittitur.

¹¹ In ed. Grævii p. 28. legitur: Gabarus, insulens, barbarus, unde Gabares mortuorum. Addit Isidorus: Gabares (legendum, cum Chiffletio et Grævio, Gabbares), mortuorum condita corpora.

satis probabiliter et ingeniose vocem Æg. explicabat per **CUXII APES**. Nam, ut pergebat, vox prior significat relinquere, posterior vero custodire, et custodia. Denotaret ergo vox integra (Sosp-areh) custodiam vel conservationem reliquiarum, nempe corporis demortui. Potest ad illustrandam hanc originationem adduci locus ex Herod. iii. 16., ubi de medicato Amasis corpore agit. Sic **CUXII** reliquiae dicuntur in Liturgia Basilii M. Ægypti. MSS. **COXII** et **CEXII** dicitur etiam de eo, quod post mortem relinquitur, Marc. xii. 19., Psalm. xlix. 10.

Post mortem optimi La Crozii, evolvi in ejus Bibl., quam acquisiverat Car. Steph. Jordanus, historiam Josephi Fabri lignarii, a Geo. Wallino Arabice, cum vers. Lat. et notis, ubi p. 76., ad verba hæc Wallini: Vocabantur illis Gabaras, sequentia manu La Crozii adscripta deprehendi: "Augustinus Sermon. de Temp. 361. Tom. v. Quasi **OYABAPES**, Pura custodia.¹ **OY** Ægyptiacum adspirari solet." V. quoque Thes. Epist. La Croz. T. iii. p. 173. Et mihi quoque variae circa hanc vocem in mentem venire conjecturae. Sed quia auctores Relationum Gotting., recensentes Pantheon meum Ægypt., non semel conqueruntur, etymologias, quas affero vocum Æg., laborare copia et abundantia, malo hæc silentio premere. Fateor etiam, me interpretationem vocis Gabares La Crozianam, quam primo attuli, inprimis probare, eamque aliis præferre.

* Dardiana. Brionia, herba. Apul. c. 66.

* **Δαφνοίης**. Leontopodium. Append. Dioscor. iv. 131. [p. 471.]

Δάφναι, **Δάφνη**, **Δάφναι** **Πηλονσίαι**. V. in **Τάφνη**.²

* Deuterobon. Olusatrum. Selinon agrion. Apul. c. 106.

* **Διαβής**, **φλεταῖρος**. Nomen regis Ægyptii, cum interpretatione illius Gr., in Catal. Reg. Theb. Eratosth. In annotatt. meis ad Catal., insertis Chron. S. Vignolii, T. ii. p. 738, 739., vocem hanc auguratus sum Æg. scri-

bendam esse **ΤΕΒΙΩ**, quasi dicas mella dantem. Id vero Ægyptii hodie pronuntiant Diabio. Illustrationis ergo ibi hæc attuli ex Amm. Marcell.: "Per speciem

apis, mella conficientis (h. e. **ΤΕΒΙΩ**) indicant regem: moderatori cum jucunditate aculeos quoque in-nasci debere, his signis ostendentes." Plura legi possunt loco indicato.

* **Dipsacos**. Dictamnium. Apul., ed. Torini, c. 62., et sic cod. Voss. MS. c. 64.

* **Δορυσαστρόν**. Gingidium. Lepidium. Append. Dioscor. ii. 167. [446.]

* **Ebyimion**. Vox hæc occurrit in Regula Pachomii, e. xiv. ed. Rigalt.: "In die Dominica, vel oblationis, nullus deërit de hebdomadariis, sedens in loco Ebyimii, psallentique respondens." Cum Regula illa, ex sermone Æg., per Hieronymum Lat. conversa fuerit, pronum est colligere, vocem Ebyimii esse ab ipso Pachomio, adeoque Æg. Ap. Cassianum Coll. i. c. ult. p. 196., loquentem de Monachis Ægypti, hæc reperiuntur: "Hortatus est (beatus Moses) iisdem ipsis, quibus insidebamus, psiatihis admonens incubare, embrii pariter capiti nostro cervicalium vice suppositis, quæ crassioribus papyris, in longos gracilesque fasciculos coaptatis, sesquipedali intervallo molliter nexa, nunc quidem humillimum sedile ad scabelli vicem fratribus in synaxi considentibus præstant." In Apophth. Patrum, ap. Cotelier. in Monum. Eccles. Gr. T. i. p. 493., legas: **καὶ ἔθηκεν ὁ γέρον δύο ἐμβρίμια, ἐν ἐκ δεξιῶν, καὶ ἐν ἐξ ἀριστερῶν αὐτοῦ, καὶ εἶπε, καθίστατε**. Ibid. p. 422., **ἔστησαν οἱ τρεῖς μόνοι ἐπὶ τὸ αὐτὸ, εἰς ἐν ἐμβρίμιν** (excudi debebat **ἐμβρίμιον**). Et p. 535., **ἦσαν ἐκεῖ σπηνώματα Ἑλλήνων παλαιά. Καὶ λαβὼν**

ἐν ἰπέθηκε τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ ὡς ἐμβρίμιον. Ex his intelligitur, quid sint Embrimia. Recte proinde Is. Casaub., ubi³ locum Cassiani, quem et nos adduximus, attingit, ita judicat: "suspiciabamur nos, **ἐμβρίμια** dicta **παρὰ τὸ βρῖζειν**, quod dormire, et somnum levem capere significat." Sunt igitur **ἐμβρίμια** pulvinaria, in quibus quietem somnumque capere licet. Videtur vox inprimis apud Ægyptios Monachos in usu fuisse, unde etiam in Regulam Pachomii se insinuavit, tanquam esset Ægyptiaca.

* **Ἐβέρχης**. Potamogeton, herba. Append. Dioscor. iv. 101. [p. 469.]

* **Ἐβιόν**. Polytrichon. Apul. de Herbis c. 51. Append. ad Dioscor. iv. 136. [p. 472.] habet **ἐπιέρ**. Num forte **ΗΠΙΕΡ**, numerum faciens, i. e., numerosus, ut respondeat **πολυτρίχῳ** Gr. Sed hæc sunt incerta, quemadmodum dubia est etymologia plerorumque nominum Æg. quibus herbæ appellantur.

* **Ἐδρεκίη**. Eruca. Append. Dioscor. ii. 170. [p. 446. **ἐδρεκική**.]

* **Εἰκτών**. Numen ab Ægyptiis cultum. Jambl. de Myst. Ægyptiorum s. viii. c. 3., **τοῦτον δὲ (τοῦ Ἥμερ) τὸ ἐν ἡμέρῃ καὶ ὁ φησιν (Hermes) πρῶτον μάγευμα, ἐν καὶ Εἰκτών ἐπονομάζει**.⁴ Crediderim esse cognomen Cnephi, atque significare **ΙΘ ΘΟ**, Ich-tho, i. e., Spiritum Universi. Pluribus de nomine hoc dixi in Panth. i. c. 4. §. 6.

* **Ἐμβροσί**. Lactuca sativa. Append. Dioscor. ii. 165. [p. 446.]

* **Emenypse**. Dictamnium. Apul. de Herbis c. 62. Kircherus, in Œd. T. iii. p. 75., opinatur, nomen hoc Coptice scribi oportere **UHNIΨΤ**, idque inepte interpretatur genium Lunæ. In ea vero interpretatione nihil prorsus inest sani, prodit ea potius summam sermonis Æg. imperitiam.

* **Eminion**. Dracontea. Apul. c. 14. Vide Kircheri Prodr. Copt. p. 149.

* **Emptone**. Narcissus, seu bulbus vomitorius, Apul. c. 55. Cod. MS. Voss., quem consului, exhibet **Entanæ**.

* **Entes**. Vide Antes.

* **Ἐνωτρον**. Vide **Αἰθωτρον**.

* **Ἐπαφύ**. Medium. Append. Dioscor. iv. 18. [p. 463.] Cf. Plin. xxvii. 12.

* **Epaphus**. Satis is ex Fabulis Gr. notus est. Verum illæ, haud dubie, ex antiquis Sacerdotum Ægyptiorum traditionibus mysticis profuxerunt. Traditur nempe Epaphus ex Ione Argiva, postquam in Ægyptum pervenisset, ubi et postea, nomine Isidis, cultum religiosum invenit, in lucem editus fuisse. Idem postea Ægyptiis imperavit, urbemque inclytam, totius regni sedem, Memphin condidit. Eum quidam cum Api eundem fuisse contendunt. V. Herod. iii. 27., Clem. Alex. i. Strom. p. 222., Ælian. H. A. xi. 10., qui tamen traditionem hanc falsi coarguit. Quæ conjectura, aut si mavis, traditio, forte aliquid ex vero trahit, quod tamen aliis explorandum relinquo. Ipsum nomen videtur idem esse, quod Eratosth. in Catal. Reg. Theb. effert **ἀπαππος**, idque interpretatur **μέγιστον**, i. e. magnitudine corporis alios longe superantem. Accuratus nomen idem scribitur **Ἀποπυς**, et **Ἀφωφς**, quippe quod Æg. sermone gigantem designat. Plura de h. nom. disserui in Vignolii Chron. S. T. ii. p. 742, et in Panth. Æg. v. c. ii. §. 22.

* **Ἐπιέρ**. Vide in **Ἐβιόν**.

* **Ἐπιφί**. Mensis Æg. undecimus. Meminit illius Plut. de Is. p. 372., affirmans, ultima die mensis Epiphi, sole et luna in eadem linea coeuntibus, ferias agi natalitias oculorum Ori. Schol. Arati p. 56., eum respondere putat Rom. Augusto, Julio vero Arrianus in Periplo Maris Erythræi, p. 8. 22. 29. 32. ed. Huds. Incidit vero Epiphi, maximam partem, in Julium mensem, Quod si ea fuisset primæva ratio Calendarii Æg., quam, a temporibus Augusti Imp., adoptarunt Alexandrini, et

¹ Similia habet Scholtz. l. c. p. 6. Forster de Byssos p. 73. censet, corpora medicata sic ab Æg. appellata esse, quia sancte custodiebantur, tanquam **ΧΟΥΑΒ—ΑΡΕΣ**, nam **Χ** est articulus, aliis item vocibus præfixus, **ΟΥΑΒ** est sanctus, et ultima nominis pars significat custodiam vel custodire.

² Per hanc occas. observo, lit. Copt. **Δ** non inveniri in vocabulis, quæ origine sunt Æg., sed tantum in vocibus, quas Ægyptii a Gr. sumserunt. Atque in his ipsis non raro pro **Δ** usurpatur lit. **Τ**. Hinc in Lex. La Croz. litera **Δ** prorsus prætermissa est. Cf. porro Mingarell. ad Æg. Codd. Reliq. p. xxviii. xlv. xlv. et Akerblad de Inscr. Roset. p. 16.

³ In Exerc. i. de Reb. Sac. et Eccles. p. 57.

⁴ Pro **ἡμῆς** videtur legendum **Κηφ** vel **Καμῆς**, et pro **μάγευμα** potius **μαῖνιμα**, partus. V. Gale in notis p. 301. Addit autem ille, multa de deo **Εἰκτών** procudisse Kircherum, sibi autem istud nomen adhuc incomptum esse significationis.

in universum Græci in Ægypto, ratio aliqua vero non dissimilis hujus nominis reddi facile posset. Certum enim est, mense Epiphi, secundum Calend. Alexand. fixum, Nilum crevisse, et incrementa ejus potuisse jam observari. Schol. Arati, l. c., affirmat, incrementum Niliacum, illo mense, ad mediam circiter partem pertingere: *ὅτε τὸ μεσσητάρων ἐστὶ τῆς τοῦ Νεῖλου ἀναβάσεως*. Itaque Ægyptii mense illo gradus et numeros Nili crescentis sedulo observabant. Sermone vero Æg., **ϢΙ ΗΠΙ**, sive **ϢΠΙ**, aut quod eodem redit **ΗΠΙϢΙ**, Epiphi, significat numerate. V. Levit. xxv. 27. 50. Inde igitur dictus fuerit Epiphi, i. e., mensis numerationis, quo nempe solliciti Ægyptii ascensus Niliaci incrementa numerabant. Quantum vero solitudinem Ægyptii in isthoc negotio adhibuerint, intelligi potest ex iis, quæ observavi in Panth. iv. c. i. §. 8. Quæ quamvis ita se habeant, fateor tamen non invitus, interpretationi huic duo ob stare argumenta, non levissimi momenti. Nam primo quidem, antiquissimum Æg. Calend. scimus fuisse non vagum, sed fixum, et menses eorum, ab initio, in aliud omnino tempus incidisse. Quod tempore Augusti, quando Alexandrini Calendarium adhibere cœperunt fixum, Epiphi in Julium mensem ingruerit, non nisi fortuito casu accidit. Deinde, in libris Copt. nomen hujus mensis non scribitur Epiphi, uti a Græcis¹ Romanisque effertur, verum **ΕΠΗΠ**.² Quantumvis vero non negem, fieri potuisse, ut nomen illius mensis, processu temporis, corruptionem aliquam expertum fuerit, scriptio tamen illa Copt. efficit, ut de originatione mensis Epiphi, quam suppediavi, et quæ pro certo ponit, Ægyptios nomen hoc ita extulisse, Epiphi, certi haudquaquam esse possimus. Andr. Muller in Gloss. Sacr. p. 2. existimat, nomen mensis Epiphi idem esse cum Hebr. Abib. "Jamque," inquit, "illa ipsa dictio Abib, et Æg. mensis vocabulum est. Namque Ægyptii, in hunc usque diem, quendam suorum mensium, **ΕΠΗΠ**, (ita enim scribunt) vel Abib, (ita enim legere solent) appellant. Arabes quoque **أب-ب** scribunt, iisdem quibus Hebræi literis. Græci **ΕΠΗΠ**. Sed Moses peregrinam vocem, non aliter, ac si Hebr. esset, usurpat." Et p. 4., "Vides prope omnes velle, vocem Hebr. esse, et PRIMIGENIUM FRUCTUM notare. Sed vox vere Æg. est: æque ut hæc mensium nomina: Adar, Elul, Tammus, Thebet, et ipsum Nisan. Et sunt, qui velint, Epiphi de Epapho dictum esse. Quod et credibile est. Namque et alios menses Heroum nominibus insigniverunt Ægyptii, æque ac Persæ, Athenienses, Romani." Hoc, ut videtur, sententiæ suæ fundamentum princeps p. 7. suppediat: "Nihil dubito, quin, cum Israël Ægypto excederet, mensis, quem nunc Martium dicimus, ap. Ægyptios, adeoque Hebræos Epiphi fuerit." Verum Cl. Vignolius probare conatus est, mibique etiam persuasit, Ægyptios tum, cum Israëlitarum exirent ex Ægypto, egisse primum suum mensem Thoth. V. ejus Chron. S. T. i. p. 568. ac deinceps. Abib igitur Hebræorum tum concurrebat, non cum Epiphi Ægyptiorum, sed cum eorundem Thoth. Fundamentum igitur, cui superstructa est sententia Mulleri, re ipsa nullum est. ["**Ἐπηπί**, Ægyptiis undecimi mensis nomen, Anthol. i. (Anal. ii. p. 510.) *Καὶ σταφυλὴν κατέχων εὐαμπελὸς ἐστὶν Ἐπηπί*." H. St. **Ἐπηπί** vulgo et in Vat. Cod. Jacobsius

edidit **Ἐπηπί**. EDD.]

Ἐρημ, nomen proprium regis Thebaici, qui etiam dicebatur Siphos aut potius Saphthas, in Catal. Eratosth., ad quem legatur annotatio mea in Vignolii Chron. t. ii. p. 763. 764. Vertitur illic **Ἐρημ** Mercurius, et non minus, quam sequens **Ἰδὸς Ἡφαίστου**, habetur pro interpr. Gr. nominis Æg. **Σιφῶς** sive **Σαφθῶς**. Male omnino. Ejusdem regis nomen Æg. alterum erat **Ἐρημ**, **ΕΡ—UEΣ**, Ermeb, eum proprie significans, qui alicui rei complementum dat, vel eam plenam perfectamque reddit. Plura dixi in Panth. v. c. 5. §. 20.³

* **Ἐρμονθίς** nomen urbis Ægypti, de qua vocatus est Jupiter et Apollo ***Ἐρμονθίης**, ut auctor est Steph. Byz., testem appellans Strabonem, lib. nempe xvii. p. 817. Nomen habuisse videtur urbs a voc. **ΕΡΜΩΝ**,⁴ quod Æg. malogranatum significat, vel malum Punicum. Possunt huc referri, quæ habet Balth. Bebel. de Orig. Philistæorum §. 5. 6. p. 165—167. coll. p. 141.

Ἐρμουμβίης Æg. olim dicebantur **οἱ μάχμοι**, bellicosi, i. e., milites. V. Herod. ii. 164., et ix. 31., Steph. in **Ἐρμουμβίης**, Diod. Sic. i. p. 25. et xvi. p. 445. Assentior autem La Crozio, qui aliquando me docuit, vocem hanc compositam esse ex **ΕΡΜΩΤΟΙ**, pugnare, vel bellum facere, et **ΟΥΒΕ**, contra. Nam **ΩΑΤΟΙ** Æg. militem sonat, **ΕΡΜΩΤΟΙ**, militare, bellum facere, 1 Cor. ix. 7., **ΟΥΒΕ** autem contra. Esset igitur **ΕΡΜΩΤΟΙ ΟΥΒΕ**, qui militat, vel bellum facit, contra. Hæc acute omnino et vere⁵ observavit vir doctiss. Operæ autem pretium est animadvertere, Herod. et Steph. aliud præterea **μάχμων** genus in Ægypto commemorare, quos **καλασμοί** vocant, de quibus suo loco plura dicentur. Hoc inter eos credo fuisse discrimen.⁷ Si recte judico, **Ἐρμουμβίης** erant veterani, secundum antiquas Ægyptiorum leges, defensionis patriæ unice destinati, ut omnem alienam injuriam ab ea averterent. Non alios extra patriam aggrediebantur, bellumque extra Ægypti fines proferebant, verum lares patrios tantum contra aliorum vim pro virili tutabantur. Id ipsum eorum nomen Æg., uti a La Crozio quondam mihi explicatum fuisse memini, satis clare indicat. **Καλασμοί** vero, quod nomen hoc per se declarat, erant juvenes, qui belli muneribus vacabant cunctis, et si bellum extra patriam gerendum esset, eo quoque ibant. V. præterea de Ægyptiorum **μάχμων** Plut. de Is. p. 354., Aristidem Rhet. Opp. t. i. p. 379. ed. P. Steph. Hanc vero Ægyptiorum inter **τοὺς μάχμους**, et reliquos terre illius incolæ, distinctionem, qua efficiebatur, ut perpetuus illic aleretur miles, Lycurgus, teste Plutarcho in ejus Vita, vehementer admiratus est, eundemque morem Spartam advexit. Adde Herod. ii. 167. Hermotybiis hisce Ægyptiis similes erant Persarum veterani, qui extra patriam bello non vacabant, quod ap. Xenoph. legitur, K. II. l. i. p. 4. ed. Steph. Ap. Romanos pariter Serv. Tullius instituit, seniores ad urbis custodiam ut præsto essent, juvenes et foris bellum gererent, teste Livio i. 43. ["**Ἐρμουμβίης** Æg. *μοῖρα τῶν μάχμων*, ut Steph. ex Aristagoræ Ægyptiacis tradit: ap. Herod. p. 98. et 332. legitur **Ἐρμουμβίης**." H. St.]

* **Ἐρμωσι**. Ita Æg. patrio sermone dixerunt Stellam

¹ In libris Gr. non est eadem scripturæ ratio, *ἐπηπί, ἐπηπί, ἐπηπί, ἐπηπί, ἐπηπί*, ne quidem in Codd. MSS. et editis cujusque scriptoria. V. Fabricii Menolog. p. 22—27. et quos is laudavit. Non neglexit carmen de mensibus Æg., et ejusdem interpretationem Lat. Grotii, sed servatis nominibus *ἐπηπί* et *ἐπηπί*, pro quibus in nov. ed. Anthol. Gr. cum vers. Lat. H. Grotii t. i. p. 354, 355. *ἐπηπί* et *ἐπηπί*.

² In fragmento cod. Ægyptii, quod e bibl. Nann. edidit Mingarell. p. clxxxviii. nomen mensis scribitur **ΕΠΙΦ**, sed legendum potius **ΕΠΗΦ** existimavit p. cxc. In cod. Evang. MS. Paris. est **ΕΠΗΠ**, teste La Crozio in Thes. Epist. t. iii. p. 134., qui istam scribendi rationem in Lex. retinuit. De origine nominis eam in sententiam Georgius disputavit, in præf. ad Fragm. Evang. Joannis Thebaicum p. cxl., ut in Æg. istius mensis appellatione lateret nomen Ibis, **ϢΠΠ**, addita terminatione **ϢΠΠ**, atque cum articulo Ægyptiaco **ΠϢΠΠ**. Cum nom. Æg. comparandum censet Hebr. **דבנ**, mensem sic dictum de spica matura, atque inde illustranda verba Martiani Capellæ l. ii. p. 42.: "Ipsa vero Ibis prænotatum gerit nomen cujusdam mensis Memphitici."

³ Cum iis comparanda, quæ Jabl. ad Vignol. a. 1720. de eodem nomine scripsit. V. Syllogem nov. Epist. V. iv. p. 186—193.

⁴ Nomen non una ratione scribitur. In edd. Steph. Byz., quas Berkelius et de Pinedo curarunt, legitur **Ἐρμουμβίς**; ap. Strab. xvii. p. 1171. **Ἐρμουμβίς**, ubi tamen in cod. MS. Med. **Ἐρμουμβίς**, alibi **Ἐρμουμβίς**, **Ἐρμουμβίς**, **Ἐρμουμβίς**, docente Wesseling. ad Anton. Itin. p. 160., in quo Hermunthi. V. ibid. notam Suritæ. Nomen gentile scribitur **Ἐρμουμβίης**, in Pocockii Inscript. ant. p. 83. De scribendi nominis ratione, Erment, Arment, Armant, monuit Michaëlis ad Abulfedam p. 88. In tribus Hadriani numis apud Zoëga p. 126. legitur **Ἐρμου** et **Ἐρμου**. De uno dixerat Belley in Comm. Acad. Inscr. t. xxviii. p. 536, 7.

⁵ Fide Kircheri, dedit La Crozio in Lex. **ΕΡΜΩΤ**, Arabice **رموت** **أرموت**. Minus recte, judicio Georgii in præf. ad Frag. Evang. Jo. Theb. p. xxix. lxxxiv.

⁶ Notatio sive Gr. aliorum, sive Hebr. Berkelii ad Steph. Byz., non probanda, sed potius querenda in Ægypto. Non dissentit T. H. ad Aristoph. Plut. p. 249.: quod nemo mirabitur, qui non nesciat, Virum illum summum, juvenis adhuc cum esset, literis quoque Ægyptiacis navasse operam, ut apparet e Catal. vocum Æg., Hebr. et Arabic. in Diss. Wilkinsii de ling. Copt. p. 112—119.

⁷ Distinctos eos fuisse, non dubitat Wesseling. ad Herod. ii. 164., nec tamen docet, quale eorum fuerit discrimen.

Martis. Eoque nom. virtus, quam Stellæ huic inesse credebant Æg., exprimitur. Ap. Vettium Valentem, Astrologum nondum editum,¹ nomen hoc effertur Ἀρτης, additque auctor ille, Æg. ideo Stellæ huic istud imposuisse nomen, ἐπεὶ τῶν ἀγαθοποιῶν, καὶ τῆς ζωῆς παραιρέτης ἐστίν. Forte Vettius nomen istud ex Gr. sermone derivare annisus est, quæ est Seldeni et Salmasii sententia. Ἀρτης enim potest formatum esse ex αἶρω, e medio tollo, tumque significaret interfectorem. Sed potuit etiam interpr. hac respici ad voc. Æg., quæ ap. Cedrenum, iudice etiam Salmas., multo rectius effertur Ἐρωσι. Posset hoc etiam exponi ΕΡ ΤΟCΙ, damnum inferens, quæ est interpr. V. Valentis. Verum id quidem suo loco relinquamus. Cedrenus, cui genuinam vocis huj. lect. debemus, Ἐρωσι sc., eandem etiam, recte, ut videtur, et commode interpretatur. Τοῦτο δὲ σημαίνει παντὸς γένους ζωογονίαν, καὶ πάσης οὐσίας καὶ ἄλλης φύσιν καὶ δύναμιν διατακτικὴν καὶ ζωογονικὴν: Significat autem nomen hoc omnis generis procreationem et vivificationem, omnisque substantiæ et materiæ naturam et vim ordinantem ac procreantem. Nempe ΕΡ ΤΩΧΙ, Er-tosi, Æg. dicitur τὸ αἷτιον τῆς φυνεύσεως, vim habens et indens genitivam et seminalem. Plura videri possunt in Panth. Æg. iii. c. 6. §. 4.²

* Ἐρυθροῦ. Irion, Erysimum, herba. Append. ad Diosc. ii. 188. [p. 447.]

* Ἐσκε. Ballote, s. Marrubium nigrum. In Append. ad Diosc. iii. 117. [p. 457.]

* Ἐσμονος, Esmunus, de quo Damascius in Vita Isidori ap. Phot. in Bibl. cod. ccxlii. p. 1074: ὁ ἐν Βηρύτῳ Ἀσκληπιὸς οὐκ ἔστιν Ἑλλήν, οὐδὲ Αἰγύπτιος, ἀλλὰ τις ἐκχωρίως Φοίνιξ. Ὁ γένος δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοῖς οὐκ Ἐσμονος, ὃν Ἀσκληπιὸν ἐρμηνεύουσιν. Et postquam observasset, Esmunum sic dictum esse a Phœnicibus propter calorem vitæ, addebat Damascius: οἱ δὲ Ἐσμονον ὀγδοὺν ἀξιοῦσιν ἐρμηνεύειν, ὅτι ὀγδοὺς ἦν τῷ Σαδύκῃ παῖς, ἐν σκότῃ διαλυγίῳ πῦρ ἀνάψας. Erat Esmunus i. q. Pan s. Æsculapius. Opinabantur Seldenus ac Bochartus nomen esse explicandum e sermone Hebr.; ego puto, e ling. Æg., in qua ΨΟΥΝ et ΨΥΗΝ signif. octavum. Plura dixi in Pantheo ii. 7. §. 11—14.

* Etun, ἸΩΝ, quæ vox in Proverb. occurrit vii. 16., ubi pro Tapetum aliquo genere, cortina, aut opere textu, accipitur. Quoniam vero dicitur ἸΩΝ illud fuisse Ægypti, ὨΥΝ, interpp. Alex. verterunt ἀμφίτακα τὰ ἀπ' Αἰγύπτου.³ Credi potest, v. hanc ἸΩΝ esse Æg.,⁴ eamque Græcos extulisse ὀθόνην, et ὀθόνιον.⁵ Clem. Alex. Præd. l. ii. c. x. p. 204., memorat τὰς ὀθόνας τὰς ἀπ' Αἰγύπτου. Vestimenta Sacerdotum Æg. ex ὀθόνης conficere, moris erat. Sic Lucianus in Philops., Opp. t. ii. p. 496. ed. Salmur., Sacerdotem aliquem Æg., ex ordine τῶν Ἱερογραμματέων, hunc in modum describit, ἱερὸν ἄνδρα ἐξυρμένον, ἐν ὀθονίῳ, νοήμονα. Apud Pseudo-Callisthenem de rebus Alex. M., in Fabric. Bibl. Gr., V. ult. p. 149., legas: Ὀθόνη ἀμφασάμενος, οἷα προφήτης Αἰγύπτου. Hist. de Asenetha, Ægyptia, Josephi, Ægypti Proregis uxore, (ed. a Fabric., in Cod. Apocr. V. T. v. ii.) c. ii. p. 88.: καὶ λίθοι ἐκλεατοὶ καὶ πολυτελεῖς, καὶ ὀθόνας ἐπίσημοι. Observa tamen, ὀθόνην, Act. x. 11.,⁶ ab in-

terpr. Copto reddi ḤṢBWC ḤIDY, vestem lineam. Quamobrem porro in isthanc rem inquirendum

esse arbitror.

* Ἐμικελρά. Sempervivum parvum. Append. ad Dioscor. iv. 90. [p. 468.]

* Εἶθμοι. Lampsana, napium. Append. Dioscor. ii. 142. [p. 444, ubi εἶθμοι.]

* Εὔμενουθίς. Canobi uxor, in urbe Canobo culta. V. v. Μένουθις.

* Ἐφθόσεχιν. Chamæleon albus. Append. Dioscor. iii. 10. [p. 452.]

* Ἐφῆρ. Chamæleon albus. Append. Dioscor. iii. 10. [p. 452.]

* Ἐχλωτοριπά. Blitum. Append. Dioscor. ii. 143. [p. 444.]

* Zachlas. Nom. Prophetæ Æg., de quo nonnulla narrat Apul. l. ii. Miles.⁷ Loquens de eo Gilb. Gaulminius, in not. ad Vit. Mosis p. 234., Zachlas, inquit, i. e., φωνήεις, vel vocalis. Quam interpr. utinam pluribus evolvisset, vel explicuisset! Volutne vir d. nom. hoc explicare ex vetusto Æg. sermone? cuj. cognitionem aliquam, sed admodum tenuem, aut propria industria acquisivisse, aut a Salmasio, amico, accepisse videtur.

Æg. Zachlas, satis verosimiliter, scribi posset CΔH—ΛΔC, i. e., Scribæ lingua. Inter Æg. Sacerdotes erant quidam Γραμματεῖς, Scribæ. Apul. eorum mentionem quoque facit, Miles. xi. p. 265: "Tunc ex his unus, quem cuncti Grammatea dicebant." Plerumque dicuntur Ἱερογραμματεῖς, Scribæ Sacrorum. Æg. vero scriba dicitur CΔH, Sach. Lingua porro iisdem sonat ΛΔC, Las. Erit igitur Sach-las, idem quod Scribæ Lingua. Utraque hæc vox conjunctim occurrit in vers. Copt. Ps. xlv., ubi v. l. verba ita habent: ΠΔΔC OYKΔY ΠΕΗΤΕ OYCΔH,

LINGUA mea calamus est SCRIBÆ. Posset etiam Zachlas exponi XHR ΛΔC, Saklas, lingua perfecta. Nolo tamen dissimulare, nomen illud Zachlas, in omnib. Apul. Codd., haud eodem modo scribi, ut proinde ambigi queat, sitne Zachlas vera et genuina lectio, et ab ipsa Apul. manu profecta. Ego in Cod. quodam MS. Bibl. Bodleianæ, quem Guil. Laud. legavit, scriptum reperi Cathlas, et Zathlas. Aliud nos docet Salmas. in Exerc. ad Solin. p. 408., ubi scribit: "In secunda Milesia Apuleii, quidam Æg. Prophetæ Zachlas vocatur. Sed optimi libri ibi legunt Tachas. Legendum Tachos, Ταχῶς, nomen proprium Æg. cujus ap. Plutarch. et alios mentio." Haud equidem diffiteor, conjecturam Salmas. mihi quidem minus probari. At hoc tamen dubio caret, in opt. Codd. pro Zachlas legi Tachas, adeoque dubiis obnoxium esse, quænam sit genuina nom. illius lectio. Ea de re igitur certi quidpiam definire minime ausim.

Cum nom. hoc Zachlas, affinitatem aliquam habet, si sonum spectes, nom. Angeli cujusdam, aut Æonis, quem olim Gnostici crebris celebrabant sermonibus, * Saclas nempe. Epiphanius Hæresi xxvi., quæ est Gnosticorum, §. 10.: Ἐν δευτέρῳ οὐρανῷ φασὶν εἶναι τὸν Σακλᾶν, ἀρχοντα τῆς πορρείας. Reperitur etiam nom. hoc in aliquot gemmis Gnosticorum Abraxeis, in Montfauc. Antiq. explic. editis. Erat quoque nom. idem in Secta Manichæorum percelebre. August., de hæres. p. m. 216., illius mentionem facit scribitque: "Adam et Evam ex Parentibus Principibus fumi asserunt natos, cum pater eorum pomine Saclas sociorum foetus omnium devorasset." Plura dabit

¹ Locum protulit Salmas. de Ann. Climact. p. 596., et Seld. de Diis Syr. p. 186.

² Cf. Jabl. in Thes. Epist. La Croz. t. i. p. 167, 168., et ap. Vignol. Chron. t. ii. p. 762.

³ In nova vers. Gr. Proverb., quam ex unico S. Marci Bibl. cod. Ven. primus eruit d'Ansee de Villosion, ediditque a. 1784; ὨΥΝ ἸΩΝ dicitur σχοῖνος Αἰγύπτου.

⁴ ἸΩΝ ab ἸΩΝ, quod Arabibus عذرا, mollem et delicatam accubitionem designat, commodissime descendere, existimat Schultens ad Prov. vii. 16. Ex Ægypto orig. vocis repetit Forster de Byssos ant. p. 75., scribens: "ATZI stamen Ægyptiis

significabat, ḤIDY vel OYHIDY est linum; igitur ATZI—OY—ḤIDY, Athiounian, foret stamen seu vestis linea seu lintea; quod prorsus consonum verbis Hesych., ὀθόνια λιναῖα." Nec dissentit Michaëlis in Sup. ad Lex. Hebr. p. 68.

⁵ Voces ὀθόνη et ὀθόνιον esse origine Gr., putabant Grammatici, Andromachus, vel quisquis auctor Etym. M., Hesych., Cyrillus, ab Alberto in notis laudatus, Apollon. Lex. Hom. p. 490., aliique. Cum Jabl. faciat Schultens, Forster, Michaëlis, ne dicam de iis, qui sunt nimii in derivandis vocab. Gr. e fonte Orient.

⁶ Etiam Act. xi. 5. Ὀθόνιον non eodem modo, Luc. xxiv. 12. Jo. xix. 40. xx. 5, 6, 7., redditum est in utraque vers. Ægypt.,

Memphit. et Sahid., sed nusquam ATZI—OY—ḤIDY.

⁷ Sunt verba Apul. l. ii. Metam. p. 158.: "Zachlas adest Ægypt., propheta primarius, qui necum jamdudum grandi præmio pepigit." etc. Magnam lectionis varietatem in nom. Zachlas, quod tamen in nova edit. servatum, atque eruditorum conjecturas Oudendorp. notavit.

Is. de Beausobre, in præstantiss. Hist. Manich. t. ii. p. 405., ubi et interpr. quædam nom. huj. afferuntur.

* Zenis. Cynoglossa. Apul. de Herb. c. 90.

Zythos, Zythus. Potus Æg. ex hordeo confectus, unde ab Hes. et Suid. exponitur *οἶνος ἀπὸ κριθῆς γινόμενος*, vinum hordeaceum.¹ Non tantum rem ipsam, sed nomen hocce, Ægypto etiam deberi, testatur Theophr. de C. P. vi. 15., *ὡς οἱ τοὺς οἶνους ποιοῦντες ἐκ τῶν κριθῶν, καὶ τῶν πυρῶν, καὶ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ καλούμενον ζύθος*. Idem Plin. tradit xxii. 25. D. Wilkins., in explic. vocum Æg. p. 103., iudicat, voc. hanc e Græcia² in Ægyptum fuisse translata, cum tamen certum sit, hanc potius confecti- onem non Græcis, sed Ægyptiis deberi. Hi igitur rei a se inventæ nomen utique dedisse videntur. Ait ibid. vir erud., neminem, excepto Theophr. et Plin., voc. istam nobis pro Ægyptiaca venditare. Verum id nullum rei huic detrimentum adfert. Theophrastus, scriptor Gr., vocem orig. esse Æg. haudquaquam affirmasset, si ea natales habuisset Gr. Sed præter duos illos, quos excita- vimus scriptores, sunt alii non pauci numero, qui idem asseruerunt. Et nemo omnino est veterum, qui, loquens de orig. Zythi, id non observaverit. Clarissime id tes- tantur Diód. Sic. i. p. 31., Hieron. in Is. vii. col. 184., et alii, quorum testimonia acquisiverunt G. J. Vossius, de vitis Lat. Serm. i. 4., p. m. 18, 19., et Lindenbrog. in Amamian. p. 166. Hebræi cum his consentiunt. In Tractatu Talmud. *סוּפּוּס* c. iii. et Mischn. i.³ legas, *זֵיטוּס*, Zythus Æg. Plura inveniri possunt in Buxtorffii Lex. magno Talmud., v. *זֵיטוּ*, p. 694, 695. Ad- de Harenbergii Diss. de inopia pluviae in Ægypto, in Misc. Lips. Nov., V. i. p. 213. ac sqq. Quod jam ad origina- tionem vocis Æg. attinet, *ΖΥΘ* exponi potest densu- tum, vel liquorem potabilem. An vero hæc sit genuina vocis illius significatio, pro certo affirmare non ausim.

In Bibl. Ducali Gothana servatur Cod. MS., qui inter alia continet brevem notitiam, quomodo (in Ægypto haud dubie) ex hordeo polenta fiat, et cere- visia coquatur. V. Fabric., ex Reines., in Bibl. Gr. V. xii. p. 749. Cum autem illius brevis notitiæ a C. Schlægero, qui Serenis. Duci a Consiliis, a Bibliotheca, et Antiquit. est, apographum mihi expetissem, is pro sua humanitate precibus meis locum dedit, schedamque pe- titam ex Cod. MS. descripsit, atque ad me transmisit. Ea autem sic habet: p. 165. b. *Περὶ ζύθου ποιήσεως. Λαβὼν κριθὴν καθάρειαν καλὴν, βρέξον σά [i. e. ἡμῶν] μίαν. Schlæg.] καὶ ἀνάσπασον ἢ καὶ κοίτασον ἐν ἀνημέρῳ [i. ἀνημέρῳ Schl.] τόπῳ ἕως πρωῆ· καὶ πάλιν βρέξον ὥρας εἰ. ἐπίβαλε εἰς βραχιόνιον ἀγγεῖον ἡθμοειδὲς καὶ βρέχε. προσα- αῖρανε, [i. προαναῖρανε. Schl.] ἕως οὗ γένηται ὡς τίλη. καὶ ὅτε γένηται ψέξον ἐν ἡλίῳ, ἕως οὗ πέσῃ. Τὸ μάλιον γὰρ πικρὸν, λοιπὸν ἄλεσον καὶ ποιήσον ἄρτους προσβάλλων ζύμην, ὥσπερ ἄρτον. καὶ ὅπτα ὠμότερον· καὶ δὲ ἂν ἐπαν- θῶς, διάλυε ὕδωρ γλυκὺ, καὶ ἡμίξε διὰ ἡμοῦ ἢ κοσκίνου λεπτῷ. ἄλλοι δὲ ὀπτόντες, [i. ὀπτόντες. Schl.] ἄρτους βά- λουσιν εἰς κλουβόν, [κλουβός hic ahenum, vel simile aliquod vas est.] μετὰ ὕδατος, καὶ ἐψοῦσι μικρὸν, ἵνα μὴ κοχλάσῃ, μήτε ᾗ χλιαρόν. καὶ ἀνασπῶσι, καὶ ἡμίζουσιν. καὶ περισκε- πάσαντες θερμαίνουσι, καὶ ἀνακρίνουσι. Huc usque Cod. MS. [*Ζύθος*, ου, ὁ, vel eos, τὸ, Zythus: vinum hordea- ceum, seu potus ex hordeo: Lat. nonnullis cervisia, Gr. etiam βρύτος, βρύτον, βρύττιον, βύνη, βυνεύς, πίνος seu πίνον, et periphrasticως κριθίνος οἶνος. Dioscor. ii. 109. ζύθος σκενάζεται ἐκ τῆς κριθῆς. Theophr. De C. Pl. i. vi. e. 15. ὡς οἱ τοὺς οἶνους ποιοῦντες ἐκ τῶν κριθῶν καὶ τῶν πυρῶν, καὶ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ καλούμενον ζύθος: ut et Herod. i. ii. p. 74. scribit *Ἄgyptios οἶνον ἐκ κριθῶν πεποιημένον δια- χρῆσθαι*: et Hecateus, Athen. x. (447.) *κριθὰς ἐς τὸ πόμα κα- ταλέειν* (καταλέουσιν). Hieron. in Es. xix. *Ζύθον* genus est potionis ex frugibus aquaque confectum, et vulgo in Dal- matiae Pannoniaeque provinciis gentili barbaroque sermone appellatur Sabaium; hoc maxime utuntur Ægyptii. Et*

Plin. sub fin. l. xxii. Et frugum quidem hæc sunt in usu medico. Ex iisdem fiunt et potus, zythum in Ægypto, cælia et ceria in Hispania, cervisia et plura genera in Gallia aliisque provinciis. Ubi nota neutro genere dixisse zythum: quum Dioscor. masculino dicat ὁ ζύθος: ut et Galen. Simpl. Medic. l. vi. *ζύθος δριμύτερος ἐστὶ τῶν κριθῶν οὐ σμικρῷ*. Ap. Plut. vero reperio etiam τὸ ζύθος, seu τῷ ζύθει, in l. ei *αὐτάρκης ἢ κακία πρὸς κακοδαμόνιαν*, sub fin. p. 887. meæ edit. (T. iii. p. 9. Wyttenb. vii. 945—9. Reisk.) τὸν ἐλέφαντα τῷ ζύθει μαλακὸν γενόμενον καὶ χαλ- ὠντα κάμπτουσι καὶ διασχηματίζουσιν, ἄλλως δὲ οὐ δύναται. Cujus rei et Dioscor. meminit l. ii. c. 109. *ἐτεργγῆ δὲ* (inquiens) καὶ ὁ ἐλέφας γίνεται βρεχόμενος αὐτῷ. Sunt vero et qui ζύθος scribant, circumflexo u, dicentes ita scriptum reperiri ap. Galen. Columella (x. 116.) certe ipsum producit, in Hortulo suo canens, Ut Pelusiaci proritet pocula zythi. Ap. Theophr. vero in loco sup. cit. per ἡ scriptum ζῆθος: quod nequaquam probō, quum et ap. Hesych. et ap. Suid. sua serie reperiam Ζύθος, ex- positum itidem οἶνος ἀπὸ κριθῆς γινόμενος: ap. Hesych. vero etiam Ζύθιον, ἀλφίτου πόσις. H. St. Voc. Ζύθιον non agnoscit Schneid. Lex. Glossæ Labb.: “Ζύθιον Fermentum.” “Ζύθος ἀπὸ σίτου” Curmen, P.” “Ζυθός Cervisia.” Eadem Glossæ: “Fermentum: πόμα ἀπὸ ζύμης. C. Ζύτιον. C. Ζύμη. S. Ζύμη. C.” In primo loco pro Ζύθιον leg. Ζύτιον, ut e secundo loco patet. Vocem *Ζύτιον H. Steph. omisit, et Schneid. Lex. non agnoscit, male, ut opinamur. EDD.]

* Hθ. Cor. Ita interpretatur voc. h. Horapollo, et recte, i. 7. Nam in Æg. libris cor dicitur *ΖΗΤ*, Het seu Heth.

Ἡθάνιον. Inter Æg. vasa commemoratur et hoc ab Hellanico in Ægyptiacis, ap. Athen. xi. p. 470. Addit Casaub. in notis, nusquam præterea voc. h. reperiri. Nempe est non Gr., verum Æg. Pensitandum aliis relinquo, an non credi possit vox Ἡθάνιον descendisse ab *ΟΥΨΤΣ*, quod ἀντλεῖν significat, ut igitur Ἡθάνιον Æg. dictum sit ἀντλημα, hauritorium, vas, quo aqua aut alius liquor hauriri possit. Illud tamen, fateor, explica- tionem nunc oblatæ videtur adversari, quod Ἡθάνιον Hel- lanici, non fuisse ἀντλημα, verum poculi quandam speci- em, ex Athen. satis liqueat. Quare nihil definitio. Rem potius in suspensio relinquam. Alius forte meliorem ac verosimiliorem dabit interpretationem. [Cf. Thes. G. L. i. p. 1448. F. Athenæi locus est: *Αἰγυπτίων ἐν τοῖς οἴκοις κεῖται φιάλη χρυσῇ, καὶ κύθος χαλκοῦ, καὶ Ἡθάνιον χάλκεον*. Hellanicus h. l. de poculorum generibus trac- tat. Budæus ex Hermol. interpretatur ‘colum, quo vina aut similia excolantur,’ a v. ἥθω, colo: sed bene addit H. Steph.: “Ubi tamen colum significare non videtur, sed poculi genus, forsitan simile aliquid cum colo habens.” Paria atque H. Steph., annotavit J. Casaub.: “Etsi suadet vocabuli origo colum hac voce significari; puto tamen, non sine gravi causa inter pocula esse hic positum id nomen.” Addit Schweigh.: “Disertim de poculo interpretatus est Breviator: ‘Ἡθάνιον, inquit, ἐκπωμα παρ’ Ἑλλανίκῳ, καὶ Ἡμίτονος παρ’ Ἀττικαῖς, ἀπὸ τοῦ σχήματος οὕτως ὀνομασθέν. De hemitomo breviter Hesych. ‘Ἡμίτομος’ ἐκπωμα: videtur dimidiati globi forma fuisse. Ap. Polluc. vi. 95. in neutro genere, plu- rali numero, ἡμίτομα legitur.” Voc. * ἡμίτομος, et * ἡμιτόμιον, pro poculi genere, omisit H. Steph. Ap. Hip- pocr. vox usurpatur in alio sensu, de quo idem H. Steph. silet: Erotian. ‘Ἡμίτομος’ ἐπιδέσμων ὄνομα. Ceterum voc. Ἡθάνιον, ut nobis videtur, non ex Æg. radice deri- vandum est, sed e Gr. ἥθω, colo, unde vel Græci in Ægypto, vel Ægyptii ipsi fecerunt suum Ἡθάνιον. Stur- zius in lib. de Ling. Maced. et Alex. silet. EDD.]

Ἡμιτύβιον.* Vestis quoddam genus Æg. Pollux vii. 16., *Τὸ δὲ ἡμιτύβιον, ἐστὶ μὲν καὶ τοῦτο Αἰγύπτιον*. Ait deinde, esse sudarium, et sic in media Comœdia accipi, quam in rem versus hos adfert ex Aristoph. Plut. p. 76.

¹ De Ægyptiis Herod. ii. 77., οἷον δ’ ἐκ κριθῶν πεποιημένον διαχρίνεται. Diód. Sic. i. 34., κατασκευάζουσι δὲ καὶ ἐκ κριθῶν πόμα, λιπεύμενον ὁ ποτὸν τῆς πρὸ τῶν οἶνων εὐωδίας, ὃ καλοῦσι ζύθος. Item Strabo xvii. p. 1179., τὸ δὲ ζύθος ἰδίως μὲν σκενάζεται παρ’ Αἰγύπτιοις. Alia de Zytho dabunt Alberti ad Hes. v. ζύθος, Valck. et Wessel. ad Herod., multi alii, quos laudavit Tydeman not. ad Shawii Itinera t. ii. p. 92. Veterum autem testim. tantum non omnia sedulo jam collegerat H. Steph. in Thes. Gr. Ind. p. 1011.

² Gr. voc. esse opinantur plures, in iisque J. D. a Lennep pt. i. Etym. p. 312. Quorum est sententia tolerabilior, quam Pontani et Rami, Gallicæ esse orig. censentium. V. Wesseling. ad Diód. Sic. v. 26.

³ C. 3. p. 142. ed. Surenhusii.

⁴ Invenitur apud scriptores Gr. ἡμιτύβιον et ἡμιτύμιον, eademque lectionis varietas est in codd. MSS. Pollucis aliorumque. “Utram scribendi rationem sequaris, modo ἡμιτύβιον origini suæ magis consentire teneamus, nihil omnino interest:” quæ verba sunt T. H. ad Aristoph. Plut. v. 729. Hesych. ‘ἡμιτύβιον’ λιπὸν ἵνδυμα, ἢ σενόπιον διπρόσσον, ubi cf. Alberti et cet. interpr.

Ἐπειτα, καθαρὸν ἡμιτύβιον λαβὼν,

τὰ βλέφαρα περιέψην.—

ubi Schol.: ἡμιτύβιον, ἀντὶ τοῦ σουδαρίου, ῥάκος ἡμιτριβέος λινοῦν τί, ὅσον ἐκμαγεῖον. Καὶ Σαπφὼ, ἡμιτύβιον σταλάσων [σταλάσων] ἢ δίκρωσσαν [δίκρωσσαν] φακιδίον. Damascius in vita Isid., ap. Phot. Bibl. p. 569., ed. Gr. Hæschel. Τὸ προσώπου τὸ ἐκμαγεῖον, ἡμιτύβιον. Galenus in Lex. voce. Hippocr., editus cum Erotiano, p. 75., ἡμιτύβιον, ὀθονίου παχέος μέρος.

Si vox vere Æg. est, quemadmodum Pollucem affirmare vidimus,¹ credo, τύβιον esse orig. Æg., et sic dictum fuisse linum, aut aliquam lini speciem, Sacerdotum præcipue usibus destinatum, id enim vox τύβιον significare videtur. ἡμιτύβιον vero Græcis debetur, qui aliam lini speciem, crassiorem et viliores, sic appellarunt. Τύβιον, ablata nempe terminatione Gr., Æg. sonuisse

ΤΟΥΒΟ, valde verisimile est. Id autem purum, mundum, sanctum designat. Hæc denominatio ap. Ægyptios lino generatim competit, quippe quod sanctum et purum censebatur. Apul. in Apol. p. 310. "Lana, segnissimi corporis excrementum, pecori detracta, jam inde Orphei et Pythagoræ scitis, profanus vestitus est. Sed enim mundissima lini seges, inter optimas fruges terræ exorta, non modo indutul et amictui sanctissimis Ægyptiorum Sacerdotibus, sed opertui quoque in rebus sacris usurpatur." Sic et Græci in Cyneg. 42.

Vix operata suo Sacra ad Bubastia lino
Velatur sonipes æstivi turba Canopi.

Philostr. de V. A. Tyan. viii. 7. 5. Λίνον δὲ σπείρεται μὲν, ὡς ἐτυχε, — ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ μὴ ἀπ' ἐμφύτων ἐδρέθη, καθαρὸν μὲν Ἰνδοῖς δοκεῖ, καθαρὸν δὲ καὶ Αἰγυπτίοις. Hinc ap. Sueton. in Octavio c. 12., Linthea religiosaque vestis. Potuerunt itaque Æg. ΤΟΥΒΕ dici, et inde Gr. τύβια, quæcumque ex lino, mundissima segete, et præcipue lino Æg., quod optimum fuisse testatur Plinius, conficerentur. Quæ autem adulterarentur, et viliora viderentur, ἡμιτύβια dicta fuere. Nam certe pro linteo crassiori, notæque pejoris, accipiunt Gr. Grammatici. Idque res ipsa satis clare ostendit. ["ἡμιτύβιον esse dicitur συνδόνιον δίκρωσσαν, ut et Schol. Aristoph. exp. δίκρωσσαν φακιδίον et σουδαρίου, in h. l. Plut. Ἐπειτα καθαρὸν ἡμιτύβιον λαβὼν, τὰ βλέφαρα περιέψην, fasciolam, seu sudariolum e puro linteo. Hippocr. De Morb. Lib. II. (LII. 33. V. Lind.) προσφέρειν αὐτῷ ῥάκια ἡμιτύβιον, et De Artic. (t. 46.) ἀχρὴν τὴν ἀμφ' ἡμιτύβιον. Galen. (Lex. Hippocr.) ἡμιτύβιον esse dicit ὀθονίου παχέος μέρος." H. St. Hesych. ἡμιτύβιον λινὸν ἐνδυμα, ἢ συνδόνιον δίκρωσσαν. Suid. ἡμιτύβιον δίκρωσσαν. Hinc bene colligit Sopingius verba illa ap. Schol. Aristoph., ἢ δίκρωσσαν (δίκρωσσαν) φακιδίον, non esse Sapphus, sed pro interpretamento ipsius Scholiastæ. Doct. Blomf. in Mus. Crit. I. p. 28. Sapphonis fragmentum sic legit, ἡμιτύβιον σταλάσων. Volgerus quoque ad Sapph. Fragm. p. 119. verba ista, ἢ δίκρωσσαν φακιδίον, pro interpretamento habet. Aret. de Morb. diuturn. I. 5. p. 123. Boerh. ἐνότων τῶν ἀκρων ἀφ' (al. ἀμφ') ἡμιτυβίου λινοῖσι ὤμοισι (al. ὤμοισι), i. e. extremis sudario ex crudis linis confecto involutis. "Philostorgius Hist. Eccles. VII. 14. p. 102. λεπτοτάτη καὶ καθαροτάτη περιελιγμένον ἡμιτυβίῳ. Observabis juxta hanc lectionem dici ἢ ἡμιτύβιος, genere feminino: repugnat tamen auctoritas aliorum scriptorum, ap. quos constanter ἡμιτύβιον, genere neutro: quomodo etiam ap. ipsum Philostorg. xi. 1. p. 145.: Οἱ μέντοιγε τοῦτον ἀποπνίζαντες, ἵνα μὴ τὸ παραντίκα πρὸς ζήτησιν τινὲς χωρήσωσι τῶν ἐργασαμένων, τὸ ἡμιτύβιον αὐτοῦ τῷ τραχίλῳ βρόχου τρόπον περιελίξαντες ἀναρτῶσιν, ὡς δὲ αὐτοῦ γε τῇ οἰκείᾳ γνώμῃ ἀπαγαγέμενον." Suiceri Thes. Eccles. EDD.]

Ἡὼ. Ita Gr. sermone Aurora dicitur. Accipitur vero etiam pro die. V. Eustath. in Od. B. p. 1430. et inprimis in Od. E. p. 1527., ubi quoque observat, τὴν Ἡὼ σωματοειδῆ, ut Deam, a Poëtis fingi. Adde Athen. v. p. 195. B. Nec minus Eustathius illic ex Hesiodo monet, Deam hanc perhiberi noctis filiam. Τὴν Ἡὼν vero, quando interpretatur diem, id ex Æg. sermone illustrari

potest. Illis enim dies dicitur ἘΣΟΟΥ, Eho-u. Idque hic tanto magis observatione nostra dignum est, quia Ἡὼ, Dea illa Poëtarum σωματοειδῆς, mater fuisse

figitur Memnonis, cujus in Thebaide statuam vocalem veteres magnopere celebrant. V. mea de Memnone Syntagmata. Deam illam Diem interpretantur ex veteribus non pauci, quorum loca adduxi in Syntagmate primo. Diem vero inter VIII. Æg. Numina primaria et antiquissima numerari, ostendi in Proleg. ad Panth. Æg., c. ii. §. 29. p. lxx. et seqq.

* Thaboris, Chamæleon, herba. Apul. de Herb. c. 23.

Θάλαμος. Vox notissimæ significationis, quam Æg. esse originis, apud quosdam memoriæ proditum invenit. Duas potissimum habet vox hæc significationes, quarum altera notior est ac vulgata magis, eamque Ægyptiis quoque in acceptis fert Isidor. Orig. xv. 3., "Ægyptii quoque, lingua sua, loca, in quibus nubentes succedunt et incubant, thalamum appellant." Hanc significationem vocis thalamus ap. Gr. Romanosque fuisse receptam maxime, omnes norunt. Idemne vero etiam Æg. designaverit θάλαμος, dubiis expositum magis videri potest. Nam Ps. xix. 5., quod in Gr. legitur, ὡς νόμῳ ἐκπορεύμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ, ubi παστὸς idem plane significat, quod θάλαμος, Coptus ita reddit: ὙΦΡΗΤ

ΗΟΥΠΑΤΨΕΛΕΤ ΕΨΗΗΟΥ
ΕΒΟΛ ΔΕΗ ΥΔΗΨΕΛΕΤ. Παστὸς

igitur Æg. vertitur ΥΔΗΨΕΛΕΤ, proprie locus (habitatio) sponsæ. Nulla hic in Æg. sermone vestigia vocis thalamus. Potuit tamen fieri, ut locus, qui de

sponsa dictus est ΥΔΗΨΕΛΕΤ, conclave sponsæ, alio quodam respectu diceretur θάλαμος. Est et alia vocis hujus significatio, Ægypto magis propria, quam Plinius aliique plurimi nobis tradunt. Verba Plinii sunt viii. 46.: Sunt ei (Api) delubra gemina, quæ vocant Thalamos, auguria populorum. Solinus, ubi de Ægypto, c. xxxii., Delubra, quibus succedit et incubat Apis, mystice thalamos nominant. Observa, his ipsis verbis usum esse Isidorum, paulo ante excitatum; sed ea ad alium sensum transtulisse. Thalamum pariter Apidi tribuit Amm. Marcell. xii. p. 245., et Ælian. H. A. xi. 10. Video θαλάμους etiam vocari Sacella in majoribus Templis aliarum gentium inædificata. Sic Lucianus de Dea Syria c. 31.: "Ἐνδοθεν δὲ ὁ νῆος οὐκ ἀπλόος ἐστὶ, ἀλλὰ ἐν αὐτῷ θάλαμος ἄλλος πεποιήται.—Ἐς μὲν οὖν τὸν μέγαν νηὸν πάντες εἰσέρχονται, ἐς δὲ τὸν θάλαμον οἱ ἱερεῖς μόνον. Interpretes Alex. loquentes de Templo Domini, thalamos hujusmodi solent appellare παστοῦς, vel παστοφόρια. Hieron. in Ies. vii. (Opp. t. iii.) col. 200., "Præcipitur Isaïæ Prophetæ (xxii. 15.) ut ingrediatur ad eum, qui habitat in Tabernaculo, quod Hebr. dicitur Sochen.—Sochen autem, vel Tabernaculum interpretatur, vel Pastophorion, h. e. Thalamus, in quo habitat Præpositus Templi." Ibi in Gr. est, Πορεύου εἰς τὸ παστοφόριον. Idem Hieron. xii. in Ezech. xl. col. 981. "Post limen autem portæ, juxta Hebraicum, mensus est Thalamum sive cubiculum, ut Symmachus transtulit παραστάδας, i. e., postes ex utraque parte, calamo uno, tam in longum quam in latum. Quod et ipsum LXX. Ælam transtulerunt, quod in consequentibus Symmachus antelimitare interpretatus est. Inter thalamos autem duos, sive cubacula, et παραστάδας erant quinque cubiti." Et post nonnulla addit: "Thalami autem, i. e. cubacula, quæ post portam Orientalem erant ædificata in vestibulis, respiciebant ad viam Orientalem." Videtur igitur thalamus dictum fuisse cubiculum in Templo, vel exiguum delubrum aut sacellum singularis formæ sive structuræ. Herod. thalamum etiam nuncupat αὐλήν: Αὐλήν τε τῷ Ἀπὶ ἐποίησε, ii. 153. Nisi modo Aula Apis, ab ejusdem Thalamo, vel sacello, distinguenda sit, quod utique verum est. Cf. Strab. xvii. p. 555. Pantheon Æg. pt. ii. p. 186, 187.

Crediderim Thalamum, qualis ille fuit Apis, Porticum fuisse oblongam, vel cubiculum, forte columnis distinctum, cujus major multo esset longitudo, quam latitudo. Inde auguror esse, quod Ægyptii navigia quoque haberint, in formam et ad imitationem Thalamorum fabricata, quorum nonnunquam veteres meminere. De Ptolemæo Philopatore Athen. memoriæ prodidit v. p. 204., κατασκεύασε δὲ ὁ Φιλοπάτωρ καὶ ποτάμιον πλοῖον, τὴν θαλαμηγὸν καλουμένην. Strabo quoque xvii. p. 550.,

¹ Voc. ἡμιτύβιον ab Ægyptiis manasse, vere monuit Pollux, judicante T. H. ad Aristoph. Plut. v. 729, ad quem locum E. Spanheimius non aliter judicasse videtur.

mentionem facit τῶν θαλαμηγῶν πλοίων, ἐφ' οἷς οἱ ἡγεμόνες εἰς τὴν ἀνω χώραν ἀναπλέουσιν.¹ Hujusmodi navibus θαλαμηγοῖς Apim sigillatim, Nilopoli Memphim vehi consuevisse, testatur Diod. Sic. i. p. 76., cujus hæc sunt verba: "Ἐπειτα εἰς θαλαμηγὸν ναῦν, οἰκημα κεχρυσωμένον ἔχουσαν, ἐμβιβάσαντες, [τὸν μύσχον] ὡς θεὸν ἀνάγουσιν εἰς Μέμφιν, εἰς τὸ τοῦ Ἡφαίστου τέμενος.

Vocem hanc Æg. Θάλαμος aliquando La Crozius putabat plane eandem esse cum ΘΑΛΥ, Thlom, quo nomine Æg. vocant αὔλακα, sulcum, Num. xxii. 24. Ps. lxx. 10. Neque mihi tum illa interpretatio displicuit. At nunc, ubi rem hanc curatius expendo, nescio, possitne ædificium aliquod, aut conclave, sulci nomine rite designari. Estne, qui sulcum Apis intelligat de Sacello, bovi huic apparato? In mentem itaque venit, quod in Wilkins. Diss. de Ling. Copt. legisse me recordor p. 113., ΕΛΑΥ Copt. porticum significare. ΕΛΑΥ, inquit, porticus, Hebr. דָּלָה. Hebr. cerce דָּלָה dici porticum, observant Philologi ex 1 Reg. vi. 3. Forte idem significat Αἰλάμ, qua voce interpr. LXX. sæpius utuntur Ezech. xl. Videtur Wilkins. eandem vocem ΕΛΑΥ, in libro aliquo V. T., Coptice verso, deprehendisse, quo ego usus non sum. Estque verisimile, voces has דָּלָה, Αἰλάμ, et ΕΛΑΥ, rem unam

eandemque significare, et ex Æg. ΕΛΑΥ deinde reliquas derivatas fuisse. Quod si ita se habet, uti auguror, tum habebimus origines vocis θαλάμων Æg. Nam si voci ΕΛΑΥ, præponas notam fæmin. generis, habebis ΘΕΛΑΥ, Thalam, quod porticum, aut conclave porticui simile, designat. Si addideris terminationem Gr., exibat θάλαμος.

Thebæ. Urbs Æg. amplissima et præstantissima, totiusque Ægypti superioris princeps, a qua Provincia Thebais denominata est. Verum quidem urbis illius maximæ nomen, quod ex S. S. didicimus, fuit Amun-Noh, vel Noh-Amun, de quo nonnulla deinde observabo. Sed veteres tamen aliquo modo significant, Thebarum nomen eidem urbi Æg. pariter impositum fuisse. Et Hieron. Proœm. l. ii. ad Galatas observat, urbem hanc suo tempore Thebesten vocatam fuisse. Est igitur originationis nominis illius ex sermone Æg. petenda. Bochartus, in Hieroz. Pt. i. col. 169., ex Kircheri, monet, ΘΒΑ, thba, Æg. sonare decem millia. Hinc putabat nomen fuisse Thebis. Verum ipse Bochartus legendus est, qui illustrari poterit ex notis Is. Vossii ad Pomp. Mel. i. 9. p. 77, 78. Aliud mihi quondam in mentem venit, quod paucis exponam. Testantur Scriptores optimi, Herod. et Aristoteles, ab Is. Vossio, l. c. p. 79, ad testimonium vocati, olim Thebarum nomine totam Ægyptum, Ægyptum nempe superiorem, designari consuevisse. Adde locis, a Vossio allatis, Olympiod. in Aristot. Meteorol. p. 26. a. Ægyptus vero erat, ut Hieron. monet, humilis et dejecta. Verba ejus hæc sunt l. ix. in Ezech. (Opp. t. iii.) col. 904.: "Neque vero unum habet flumen draco Ægyptius, sed multa flumina, quibus irrigat Ægyptum humilem et dejectam, et nihil in se habentem montium." Humilem vero et dejectum Æg. dicunt ΘΕΒΙΕ, thebie, et ΘΕΒΙΩ, thebio. Plerumque id de morum humilitate quidem usurpatur, sed tamen etiam de terræ humili et æquabili planitie. Ita accipitur in fragmento quodam Ies. xl. 4., quod ex Lectionario quodam vetusto Ecclesiæ Copt. in Abbatia S. Germanensi, Lutet. Paris. descripsi: ΤΩΟΥ ΗΙΒΕΗ. ΗΕΥ ΚΑΛΑΥΦΟ ΗΙΒΕΗ. ΕΥΘΕΒΙΩΟΥ. — ΟΥΟΣ

ΗΗΘΗΑΥΤ, ΗΑΥΠΙ ΕΖΑΝ-

ΥΑΙΤ ΕΥΧΗΗ. Græca, quæ interpr. Copti in linguam suam transtulerunt, ita habent: Πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται. καὶ ἔσται—ἡ τραχεῖα εἰς πεδία. In eo vero humilitas Ægypti sita est, quod sit πεδία, campestris, et plana, quemadmodum Herod. loquitur, ii.

108.; quod et omnes, qui Ægyptum viderunt, concordissime affirmant. Animadversione indignum non est, quod in verbis ex Ies. translatis, conjungantur loca humilia et ΕΥΧΗΗ, levia, montibus et collibus vacua, πεδία, campestria, ut est in Gr. Uti enim a priori voce ΘΕΒΙΩ, humilitate, nomen habuisse Thebas urbem,

non præter rem conjicio, ita a voce posteriori ΧΗΗ, vel ΧΑΝΕ, levi, denominata videtur urbs Ægypti inferioris antiquissima, quæ in S. S. dicitur Τῶν, Tsoan, Gr. Τάνις, in Coptorum vero libris ΧΑΝΗ. Ad hanc vero urbis Taneos, et nom. huj. interpretationem, ipse textus S. manu nos ducit, in quo legimus, Deum miracula edidisse ἐν πεδίοις Τάνεως, in campestribus Taneos. Et vero, in loco Ies. πεδία, campestria, Copt. interpr. vertit ΕΥΧΗΗ, quod e ΧΑΝΗ descendit.

Objici quidem posset, Thebaidem postea Arabibus dictam fuisse, hodieque dici Sahid, i. e. regionem altam, teste Vanslebio, in Relatione itineris sui Æg. Gallica. p. 20. Id etiam de Ægypto superiore observat Theophr. de Ventis p. 404., τὰ δὲ ἀνω ὑψηλότερα. Sed id tantum locum habet respectu Ægypti infer., quæ depressior creditur. Ægyptus superior ceteroquin, non minus quam inferior, humilis est, et dejecta, atque in campis agri illius montibus non intercipiuntur. Ideoque dici recte potuit ΘΕΒΙΕ, vel ΘΕΒΙΩ.²

* Theomenestrum. Pentaphyllon, herba. Apul. de Herb. c. 2. Ed. Torini habet Themonestron.

* Θέρμουθς. Aspidis quædam species, sacra, Isidi quippe singulatim dicata, qua et Deæ hujus caput cingi solebat. Ælian. H. A. x. 31. Quod, si interpreteris, θανατηφόρον significat, vel mortiferam. Cujus rei rationem suggerit idem Ælian. vi. 38., "Nullus, ab aspidem morsus, ex malo incolumis evasisse memoratur.—Amplius quatuor horis, quos momorderint, vivere non possunt." Erat hæcce aspis symbolum Isidis, quæ Tithrambo cognominabatur, quasi dicas ira furentem. Etenim criminum et scelerum vindex habebatur. Ideoque et ipsa hæc Isis cognomen quoque habuit Thermuthis. De hisce Isidis cognominibus egi in Panth. Æg. i. 5, sigillatim de Thermuthi, §. 10, 11.³

* Θέσκε. Cyclaminus, herba. Append. Dioscor. ii. 194. [p. 447.] V. infra in v. Tithotos.

* Θεθθ, a Platone, in Philebo, appellatur Numen illud Æg. celeberrimum, quod alii Thot, vel Thothis, alii Thoyth nuncupant. De eo plura vide in v. θάθ.

* Θεφιν. Polygonon, vel Proserpiniaca, herba. Apul. de Herb. c. 18. Append. Dioscor. iv. 4. [p. 462.] Kircherus interpretatur CΤΕΥΦΤ, idque vult significare curam Dei, in Œdipi tom. iii. p. 75.; imperite omnino, ut reliqua omnia.

* Thiophenges. Peristereon, herba. Apul. de Herb. c. 65.

* This. Mentastrum, ἡδύσμον. Apul. c. 9. Append. Dioscor. iii. c. 41. [p. 454.] habet Τίς. Observa, ἡδύσμον Matt. xxiii. 23., et Luc. xi. 42., redditum esse

ΠΙ ΔΣΙΗ ΗΘΟΙ, ab interpr. Coptis.

* Θμοῦς, Thmuis. Urbs Ægypti, dicta lingua Ægyptia ab hirco, inquit Hieron. xiii. in Ies. col. 340, Opp. t. iii. et l. ii. in Jovin. c. 6., Opp. t. iv., ubi Thmuis, inquit, interpretatur hircus. Ad hæc loca respiciens D. Wilkins., in Diss. de ling. Copt. p. 111., ita pronuntiat: Copti hodie ΥΟΥΙ hircum feram vocant. Verum in libris Copt. ΥΟΥΙ Leonem designat quidem; at nunquam hircum. Si ad sonum vocis Thmuis attendas, dicendum foret, ea significari Leontopolin, vel urbem Leonis, aut Leonum, quod, qua ratione urbi illi, cujus Numen tutelare erat hircus, convenire queat, alii viderint. Suspicio tamen, urbem hanc Ægyptiace, forte non a ΥΟΥΙ,

leone, verum a ΥΟΥΕ, quod radium solarem innuit, denominatam fuisse. Vox hæc Æg., eo, quo dixi, sensu, reperitur Hebr. i. 3., et ab ea Pyramis, vel obeliscus, in honorem solis erectus, nomen accepit, quod pluribus explico in Proleg. ad Panth. Æg. c. ii. §. 34. Quia

¹ Θαλαμηγὰ χρυσόπρυμνα καὶ χρυσόμυβα memorat Appianus Alex. in præf. p. 13. ed. nov. Cf. Rhodomanus ad Diod. Sic. i. 85., Burmannus alique interpretes Suetonii in Cæs. c. 52.

² Forster in epist. ad J. D. Michaëlis p. 7. nomen Thebarum repetit a voce ΤΕΟΥΗΖ, habitatio, existimatque illustrari hinc posse Herod. ii. 15., τὸ δ' ὦν πάλαι αἱ Θῆβαι Αἰγυπτὸς ἰκαίετο, quandoquidem pars Ægypti semper fuit habitabilia.

³ Legebatur quondam τῆτάρτης ὥρας. Ed. Gronov. præbet τῆτάρτην ὥραν, ut significetur pars quarta horæ. Cf. Scholtz. l. c. p. 7.

igitur Mendes, Numen Æg., Thmuis, in hirco animali cultum, symbolica quædam solis imago erat, quod adductis idoneis rationibus in Panth. Æg., l. ii. c. 7., prolixè ostendi, potuit urbs, in honorem solis, aut hirci, qui ejus putabatur imago, condita, facile a radio solis denominari, etsi proxima hujus denominationis ratio, a veteribus quippe memoriæ non mandata, nos lateat. Quod vero Hieron., sine dubio post alios, Thmuin ab hirco sic dictam esse perhibeat, hanc veram esse rationem existimo. Urbs hæc Thmuis, Præfecturæ Mendesiæ caput, etiam vocatur Mendes. V. Cellarii Geogr. antiq. Africæ p. 28, 29. Mendes vero nomine hoc insignita erat a Mendete Numine, quod in hirco animali colebatur, unde veteres quidam sibi persuaserunt, etsi falso, Mendes Æg. hircum sonuisse. Sed hac de re prolixè disserui in Panth. Æg. l. ii. c. 7.

Θωθ, Thoth, vel Thot, vel Theuth, vel Thoyth. Numen Æg., sermonibus veterum non mediocriter celebratum, quod Gr. Mercurium interpretantur. Numini huic Ægyptii inventionem literarum, et scientiarum aliarum propemodum omnium, in acceptis ferunt, ut videatur esse nomen, non Philosophi cujuscumque, aut etiam Dei, verum ipsius scientiæ. Quia autem scientiæ olim, ac præsertim in Ægypto, columnis inscribentur, idque quod in columnis inscriptum erat, Mercurio huic vel Thoth, tanquam vero auctori, adscribebatur, suspicatus sum, Thoyth re ipsa nihil aliud fuisse, quam ΘΩΘΥΤ, i. e. columnam, in qua res memorabiles, ac imprimis scientiarum meliorum inventa, inscribi consueverant. Extat ea de re ampla nostra Dissert., in Panth. Æg. l. v. 5. ubi omnia, quæ ad Numinis hujus historiam veramque significationem spectant, diligenter excutuntur.¹ ["Θωθ, mensis Æg. nomen est, Lat. septembri respondentis, ut volunt nonnulli. Suidæ vero Θωθ est Mercurius." H. St.]

* Θούρις, Typhonis pollex, teste Plut. de Is. et Osir. p. 358. Auguror, vocem hanc Ægyptiace scribendam esse ΘΟΥΡΗC, quod austrum sive ventum meridionalem significat. Pluribus expositionem hanc adstruxi et illustravi in Panth. Æg. v. 3. §. 5—8.

* Θουσιμάρις. Nomen regis Thebæi in Ægypto, quod Eratosth. in Catal. regum illorum exponit κραταῖος ὁ ἐστὶν ἡλιος. In annot. ad illum Catal., in Vignolii Chronol. S. t. ii. p. 756., monui, nomen Æg. sic legi oportere, Οὔσιμάρις, quod sic scribi potest Æg.

ΟΥΘΗ ΧΟΥ ΕΡΗ, i. e. potens, qui est sol. Plura, quibus interpretationem hanc confirmavi, legi possunt loco nunc indicato.

* Θύριλλος. Aliud nomen regis cujusdam Thebæi, quod ab eodem Eratosth. Gr. redditur, ὁ ἐστὶν αὐξήσας τὸ πάτριον κράτος, augens robur paternum. In annot. meis ad h. l. p. 757, 758., observavi, pro Θύριλλος, leg. Θηρίαλος, quæ est levissima mutatio, præsertim, si, ut olim fieri consueverat, literæ adhibeantur majusculæ.

Parum certe a ΘΥΡΙΑΛΟC differt ΘΗΝΙΑΛΟC. Id jam ex sermone Æg. explicandum est. Nempe ΘΗΗΙ; (theni) est αὐξάνειν, crescere, Marc. iv. 8. 27. ΔΔΟΥ, vero, vox valde communis et trita, puerum designat. Erit igitur ΘΗΗΙ ΔΔΟΥ, theni-alu, παῖς αὐξήσας, puer crescens et augescens. Sed plura l. c. videri possunt.

* Ιαορ vel * Ιεορ. Eo nomine in V. T. flumen Nilum designari videmus, Gen. xli. 1. Ex. i. 22., et alibi. Ægyptii fluvium ΙΔΡΟ, Ιαορ,² dicunt. Et quia Nilus unicus et solus est in Ægypto fluvius, antiquissimis temporibus aliud quam fluvii, ΙΔΡΟ, nomen non habuisse videtur. Succedente ævo, cum Ægyptii aliorum insignium fluviorum notitiam acquisivissent, ut fluvium suum ab aliis distinguerent, Nili nomen eidem imposuerunt. V. Panth. Æg. iv. 1.

* Ιβηθαουδῆ. Pedicularis, herba. Append. Dioscor. iv. 156. [p. 473.]

* Ιβις, Ibis. Avis Ægypto peculiaris,⁴ cujus figuram satis bene depictam vide dans le grand Cabinet Romain de Michel Ange de la Chausse, p. 71. num. xlii.⁵ Suspiciatus sum aliquando, huic avi nomen inditum fuisse ab ΙΒΙ, Ibi, quod et sitim, et sitire significat. In hæc sententia non parum me confirmavit, quod ex epist. Nestorii, ap. Evagrium Hist. Eccles. i. 7., intellexerim, Oasin Æg. superiorem dictam quoque fuisse Ibin. Videbatur namque tractus ille nomen hoc consecutus esse a siti. Est enim regio perquam siticulosa, ad quam Nilus non accedit, et quæ raram utique pluviam sentit. Verum, ubi deprehendi, Ibin avem Lev. xi. 17., et Deut.

xiv. 16.,⁶ ab interpr. Copto ΣΙΠΠΗ nominari, rectius me facturum putavi, si iudicium meum hic cohiberem. ["Ιβις, ἰδος, sive ἰος, ἦ, Ibis, avis serpentes devorans, ob id coli solita ab Ægyptiis: v. Herod. (ii. 75, 76.) et Plin. xxv. 8. viii. 27. x. 48." H. St. Cio. de N. D. i. 36. "Ipsi, qui irriduntur, Ægyptii nullam beluam, nisi ob aliquam utilitatem, quam ex ea caperent, consecrarunt. Velut ibes, maximam vim serpentium conficiunt, quum sint aves excelsæ, cruribus rigidis, corneo proceroque rostro; avertunt pestem ab Ægypto, quum volucres angues ex vastitate Libyæ vento Africo invectas interficiunt, atque consumunt, ex quo fit, ut illæ nec morsu vivæ noceant, nec odore mortuæ." Juvenal. xv. 2. "Crocodilon adorat Pars hæc; illa pavet saturam serpentibus ibin." "Savignyus, Æg. societatis sodalis doctissimus, ostendit Ibin candidam (quam a Tantalio Ivide Linn. diversam esse jam Cuvierius docuerat) peculiare esse genus, et appellavit Numenium Cuvierii; nigram autem, quæ etiamnum candidam in Ægypto comitatur, et sola in monumentis antiquis occurrit, esse aquaticam avem, in Italia Curli dictam (Falcinellus Linn.)." C. A. Böttigerus Commentt. Archæolog. iii., in Actis Seminarii Regii et Societat. philolog. Lips. a Beckio

¹ Nomen nrbis varie scriptum est, nec nna ratione corruptum in libris antiquis, Gr., Lat., Copt. V. Berkel. et Holsten. ad Steph. Byz. v. Θμουίς, Suritam ac Wesseling. ad Anton. Itin. p. 153., imprimis A. A. Georgium in præf. ad Fragm. Jo. Thebaic. p. viii, ix., sed qui dubium facit, sintne Thmuis et Mendes una eademque urbs Ægypti. Herod. certe ii. 166. distincte numerat τομὸς Μενδῆσιον et Θμουίτην.

² Agitur ibidem, p. 157. 162—164., de nomine mensis primi Æg. Thoth, cujus etiam Cicero meminit de N. D. iii. c. 32., ubi quondam Thoyt vel Thoyth edebatur, nunc rectius Thoth. Repetit Tullii verba Lactantius i. 6. §. 6., ubi cf. Cellar. et Bünnemann. In Anthol. Gr. t. i. p. 354. optime Θωθ, et in Lat. Grotii vers. Thoth. In libris Copt. MSS. nomen mensis scribitur ΘΩΘΥΤ. V. Thes. Epist. Croz. t. iii. p. 133.

³ Dialecto nempe Memphit.; Sahid. autem ΙΕΡΟ, vel potius ΕΙΕΡΟ. V. Lex. Croz. p. 186., imprimis Georgium ad Fragm. Liturgica p. 320, 1. Pariter Nilus κατ' ἱζοχὴν tantum dicitur ὁ ποταμὸς ap. Ælian. V. H. l. 4., ad q. l. notavit Kuhnus. Ipsa vox Hebr. יָרֵךְ manifeste et exoticum nomen est, et vere Æg., tempore habitationis in Ægypto in linguam Israël. receptam. Ita Michaëlis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 1041, 1042; præterea monens, nullam certe linguam aliam Orientalem, præter solam Hebr., habere istud nomen, ac ne etymon quidem offerre, et adeo radicem Orient. vocabulo non querendam esse. Quæ de orig. τοῦ יָרֵךְ Hebr. habent Simonis et Lexicogr. alii, auctoribus ea relinquenda opinor. Adde Mulleri Saturam Obs. p. 161, 2. V. Scholtz. p. 30.

⁴ Ælian. H. A. ii. 38., de Ivide scribit: τῆς δὲ Αἰγύπτου οὐ ποτὶ ἀποδημί, κ. τ. λ. In iis, quæ Ægyptiorum propria dicuntur, ἰδία-ζοῖτα, numeratur quoque Ibis a Strab. xvii. p. 1178, 1179., ubi plura de ista ave leguntur.

⁵ Etiam in Conyers Middleton Antiquitatis Monumentis Tab. x., ubi p. 129-134. tantum non omnia congesta sunt e scriptoribus antiquis, quæ sparsim de Ivide inveniuntur. Sed de orig. nominis tacet. Tacent pariter eruditi alii, quos citantur P. Boddaert et M. Tydeman in not. ad Shawii Itin. T. ii. p. 93. Testatur autem Shaw. p. 162., esse hanc avem nunc in Ægypto longe rarissimam ac propemodum incognitam. Hinc factum opinor, ut in P. Forskal descriptionibus Animalium, Avium, rel., mentio Ividis fieret nulla.

⁶ Ab interpr. LXX. יָרֵךְ vertitur 'Ιβις; Lev. xi. 17. Eodem vocabulo interpretantur יָרֵךְ Deut. xiv. 16., nisi forte, errore librarium, verba Gr. illic transponenda sint, cum in hoc etiam loco יָרֵךְ commemoretur. In utroque loco pro 'Ιβις; Coptus dedit ΣΙΠΠΗ. Ies. xxxiv. 11. legitur יָרֵךְ, et Gr. redditur 'Ιβις;. Sed ejus libri integri versio Copt. edita adhuc desideratur. Vix ullum mihi superest dubium, quin probari debeat sententia Georgii, voc. 'Ιβις; derivantis ex Æg. ΣΙΠ sive ΣΙΠΙ, quæ Ibis appellatur. V. præf. ad Fragm. Jo. Thebaic. p. 140. Testatur Scholtzius l. c. p. 7., La Crozium in margine vers. Copt. Penateuchi, ubi ΣΙΠΠΗ, notasse, ΠΕΝ deesse in Cod. suo MS. Restat ergo ΣΙΠ, Hib, cui accedit Gr. terminatio α; Dialectas Sahidica, ab aspiratione abhorrens, præbere dicitur ΙΠ, Ib, unde 'Ιβις; ap. Alexandrinos.

editis V. i. p. 281. Cf. Aristot. H. A. ix. 19., *Æl. H. A. ii. 38.*, Eustath. ad Dionys. 262. Plin. x. 30., "Ibis circa Pelusium tantum nigra est, ceteris omnibus locis candida." Varietas nigra, notante J. Stackhousio in Notis MSS., occurrit hodie rarissima.—EDD.]

* *Ἰμούθ*. Titulum hunc libro cuidam suo præfixerat Zosimus Panopolites, cujus Lib. ix. commemoratur in Syncelli Chronogr. p. 13. V. et Fabric. Biblioth. Gr. V. xii. p. 755., in not., ubi observat, Reinesium in Var. Lectt. p. 385. conjicere, *Ἰμούθ* *Æg.* Lingua Chemiam notasse. In aliquo Herm. Trismegisti libro, qui inscriptus circumferebatur *κρήνη κόσμου*, ap. Stob. *Ecl. Phys.* p. 117., *Æsculapius* dicitur *ὁ Ἀσκληπίος ὁ Ἰμούθης σκαυός, καὶ ἡφαίστου βουλαῖς*. Alii habent *Πᾶνος καὶ Ἥφαισταβούλης*. De quo loco aliquid notavi in *Panth. Æg. v. 6. §. 2. et 5.*

* *Ιοβόνσος*. Lactuca sylvatica. Ejus meminit Apul. de Herb. c. 30. In nomine *Æg.* herbæ huj. videtur subinnui aliqua illius ad Lunam relatio. Priores enim duæ literæ *Io (ΙΟΞ)* *Æg.* Lunam designant. Reliqua mihi obscura sunt.

* *Ἰοκρόλ*. Hemerocallis, herba. Append. Dioscor. iii. 137. [459.]

* *Ir Cheres*, *עיר חדרס*. Urbs commemorata Es. xix. 18. In margine vero notatur hæc lectio *עיר חדרס*. Illud civitatem dirutam, hoc solis urbem denotat, inquit Mullerus in Gloss. Sacr. p. 32.¹ Vix dubium esse potest, quin sit hic intelligenda Heliopolis. Lectio in margine indoli ling. *Æg.* magis convenit. *Æg.* enim *PH*, et cum aspiratione, *HPH*, dixerunt solem, cuj. rei exempla occurrunt in Catal. regum Theb. Eratosthenis. Peregrini id extulerunt Cheres, uti in eod. Catal. videre est. Mullerus l. c. plura hanc in rem addit, quæ apud ipsum legi malim. Conr. Ikenius lectionem Textus hic tuetur, et *עיר חדרס* ex Arabico interpretatur Leontopolin. Rationes ej., quas proposuit, in Diss. Philol. p. 264. et sqq., expendi merentur.²

* *Ἰρι*. Oculi. Quidam ex veteribus memoriæ prodiderunt, nom. Osiridis compositum esse ex v. *Æg.*, *Os*, quod recte omnino interpretantur multum, et *iri*, quod volunt oculum signif. In postrema hac v. aberravit interp., quisquis dicit, quem Plutarchus de I. et Os. p. 355 sequitur, nam *IPi* non oculum signif., verum facere. Totum itaque nom., si hanc manuductionem sequaris, non designat proprie *πολύφθαλμον*, multioculum, uti Diod. S., Plut., et alii referunt, sed multum et magna agentem, aut magna agendi facultate præditum. Si sacerdos quispiam *Æg. v.* Osiris interpretatus est multioculum, interp. illa existimanda est symbolica, et forte ex dial. Sacerdotum arcana et mystica³ desumpta. De hac re dixi etiam in *Panth. Æg.*, ii. c. i. §. 11.

* *Ἰσαία*. Helleborus niger. Append. Dioscor. iv. 151. [p. 473.]

* *Ἰσµάνδης*, Ismandes. Ita *Æg.* vocatum fuisse Memnonem, cuj. statua mirabilis cernebatur prope Thebas *Æg.*, testatur Strab. xvii. p. 813., "Ὁ Μέμνων ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων Ἰσµάνδης λέγεται." Ismandes vero et Osymandyas, cujus res gestas Diod. S., ex Hecateo Abderita, tam prolixè exponit i. p. 44., unam eandemque personam constituunt. Ismandes vel Osymandyas *Æg.* proprie dicebatur statua Memnonis in Thebaide visenda, in qua veteres vocem, quam fere quovis die, aurora exorta, emittere solebat, tantopere mirantur, laudibusque prædicant. Et hoc ipsum nom. Osymandyæ subinnuit. Nam

ΟΥΣΜΗ ΗΤ, Usmandi, signif. emittentem, vel

dantem vocem. Et sic veteres statuam hanc nuncupare solent. Dicitur enim, neque raro, *Λίθος ἐμφωνος, Λίθος φωνήεις*, Lapis loquens, quod quidem *Æg.* Usmandi egregie exprimit. Quidam, qui veram nom. huj. rationem ignorabant, quique sibi persuadebant, Usmandi esse nom. regis alicuj. vel herois, quem mirabilis illa statua repræsentaret, confinxerunt nobis regem aliquem Osymandyam, reb. gestis permagnis inclytum, quæ ap. Diod. S. legi possunt. Omnia hæc, adductis veterum testimoniis, et rationibus idoneis, exposui ac illustravi in tribus de Memnone Syntagmatibus. V. inprimis Syntagma iii. c. 5.

Isis. Dea *Æg.* maxima, cui in cultu populari publico præcipuus habebatur honos. In *Panth. Æg.* iii. c. 1. argumentis non contemnendis ostendi, eam aliam ab *Ægyptiis* habitam non fuisse, quam Lunam, cui gens illa vim prorsus mirificam in res omnes sublunares inesse credidit. Quia igitur, secundum doctrinam Philosophorum *Æg.*, maxima et continua Lunæ ad terram nostram est relatio, eaque ad res omnes, quæ in mundo fiunt, influxu suo concurrat, hinc factum est, ut terra quoque nomine Isidis designata fuerit ratione symbolica. Ex eo quoque arbitratus sum, nom. Isidis esse exponendum.

Æg. ICI dicitur *πλησμονή*, abundantia, et satietas se diffundens et permanens. Quia abundantia huj. causa putabatur Luna, a nobilissimo hoc et præcipuo ejus effectu, nom. ei indere placuit. Signif. porro *ICI*, distendere et inflare. Luna enim credebatur ap. *Ægyptios* Nilum movere, atque inflare, ut, statuto tempore, se exundare, agros *Æg.* irrigare, eoque abundantiam terræ et satietatem procurare posset. Utramque hanc significationem videntur mihi Sacerdotes *Æg.* in nomine Isidis conjungere voluisse. Pluribus hæc persecutus sum l. c. V. inprimis §. 15. ["*Ἰσις, ἰδος, ἡ, Isis: Æg.* quædam dea, quam Plutarchus denominatam existimat *παρὰ τὸ εἶδέναι* seu *ἴσασθαι*, utpote cui *παντὸς μᾶλλον τὸ εἶδέναι καὶ ἡ ἐπιστήμη προσήκει*: ipso ejus nomine cultoribus ipsius promittente *γνώσιν καὶ εἶδῃσιν τοῦ ὄντος*: quare nonnullos eam Mercurii, alios Promethei filiam dicere. V. et alia de hac dea ap. eum in lib. quem de Is. et Osir. inscripsit. V. et Suidam. At *Ἰσίδος πλάκαμος*, herba ap. Plin. sub. fin. l. 13." H. St. Plinii verba sunt hæc:—"Juba tradit, circa Troglodytarum insulas fruticem in alto vocari Isidis crinem, corallio similem, sine foliis, præcisum mutato colore in nigrum durescere, cum cadat, frangi." De Isidis crine silet Sprengel. Hist. Rei Herb.

"*Ἰσειον*, (**Ἰσίδειον*), ου, τὸ, Sacrarium s. Fanum Isidis," H. St. Herodianus ap. Hermannum Gr. Gramm. p. 308.: "*Ἐν ἀμαρτάνουσιν οἱ λέγοντες Σερακείον, ὡς Ἀσκληπείον· οὐ γὰρ ἔστιν ὁμοία· ὅθεν Ἀσκληπείον μὲν ἐροῦμεν, Σερακείον δὲ οὐ, ἀλλὰ Σερακίδειον (Σεράπιδειον) λόγῳ τοιούτῳ· ὅσα ἐπὶ τῆς γενικῆς διὰ τοῦ δὸς κλίνονται, ταῦτα καὶ ἐπὶ τοῦ κατηχητικά (sic) σχήματος τὸ δὲ φυλάττει· ἔστιν οὖν Σεραπεί, Σεράπιδος· διὰ τοῦτο καὶ Σερακίδειον ἐροῦμεν· καὶ Ἰσις Ἰσίδος Ἰσίδειον οὖν ἐροῦμεν, ὡς καὶ Εὐρεπίδης ἀπὸ τῆς Θετίδος Θετίδειον εἶπε.* (Eur. Andr. v. 19.) Pro κατηχητικά, Cod. Par. 3027. habet κατηχητικοῦ: optime reponit Bast. ad Greg. Cor. p. 650., κτητικοῦ. Hermannus, l. c. grammatici rationem probans: "*Ἰσίδειον* rectius formatum, quam *Ἰσειον*." "Mibi utraque forma," ut ait Schæf. "proba videtur: illa derivanda ab *Ἰσις*, *Ἰσίδος*, hæc ab *Ἰσις*, *Ἰσιος*: idemque sentio de similibus." Lat. Iseum, Plin. v. 9.; Isium, Lamprid. Alex. Sever. 26., Trebell. Poll. de Tetrico Juniore 24. Item, ab illa adj. **Ἰσίδειος*, ab hac venit adj. **Ἰσειος*, unde **Ἰσεια* (*iepa*), Cereris Festum. Diod. Sic. i. 14.: *Παρ' ἐνταῦς*

¹ Junge Forster. in Epist. ad Mich. p. 29., et quæ ex iis infra v. Tzepon afferuntur. Magna hic est lectionis varietas in codd. MSS., de qua legantur Kennicott. ad Ies., et in Dissert. generali, T. ii. V. T. subnexa, p. 10. 55., atque De-Rossi V. iii. Var. Lect. V. T. p. 23. Scribit Ikenius l. c. p. 261., "omnes codd. non solum constanter legere *עיר חדרס* per *ח*, sed et nullam hic variationem lect. a Masorethis annotatam esse, certissimo indicio, nullam illorum ætate discrepantem lect. inventam esse." Qua in re fallitur vir d. Ne dicam de codd. aliis, in quibus legitur *עיר חדרס*, certo jam novimus, codd. MSS. decem et sex *עיר חדרס* servasse. Probarunt hanc lect. Vitringa, Kennicott, alii. Eandem suis in lib. invenisse videntur interp. Gr. Alex., si recte se habeant *Ἀχιρί* in ed. Complut., ac Symmachus, Hebræa vertens πόλις ἡλιου.

² Ab Ikenio non dissentiunt C. Muller in Sat. Obs. c. vi. p. 65. sqq., Doederlein et Dathe, quorum judicio ita evictum est, *עיר חדרס* esse Leontopolin, in nomo Heliopolitano sitam, ut vix alicui locus dubitandi relinquatur, et qui adeo ipsum Leontopolin nom. versionibus suis intruserunt. Contra cum Jablonskio faciunt, et Heliopolin intelligunt, Vitringa, A. Schultens, in Ind. Geograph. ad Vit. Saladini v. mss., J. Bryant in 'Account of Egypt in its most early state,' p. 125. sqq., Kennicott, et Mich. in Sup. ad Lex. Hebr. p. 572, 573. E. F. C. Rosenmüllerus, in Schol. ad Ies. p. 451. sqq., neque pauca, neque levia Ikenio opposit, incertus tamen, legendumne sit *עיר חדרס*, an *עיר חדרס*. Si primum, verti vult urbs liberationis, i. e. liberata a calamitatibus, si vero alterum, urbs custodiæ, servationis. Plura ut adjungam, vetat instituti ratio.

³ Qua eadem de causa tegumentum capitis Sacerdotum Osiridis in monum. vetustis conspicitur oculis multis ornatum, ap. Com. de Caylus t. iii. 2., et alibi.

δὲ τῶν πόλεων καὶ τοῖς Ἰσείοις ἐν τῇ πομπῇ μετὰ τῶν ἄλλων φέρεσθαι καὶ πυθμένας πυρῶν καὶ κριθῶν, ἀπομνημόνευμα τῶν ἐξ ἀρχῆς τῇ θεῷ φιλοτέχνως εὐρεθέντων: i. 87. "Ἐνιοὶ δὲ φασὶ τῆς Ἰσίδος προηγουμένους τοὺς κύνας, καθ' ὃν καιρὸν ἐζήτει τὸν Ὀσίριν, τὰ τε θηρία καὶ τοὺς ἀπαντῶντας ἀπείργειν" ἐτι δ' ἐννοικῶς διακειμένους συζητεῖν ὠρουμένους διὸ καὶ τοῖς Ἰσείοις προπορεύεσθαι τοὺς κύνας κατὰ τὴν πομπήν τῶν καταδείξαντων τοῦτο τὸ νόμιμον, σημαίνοντων τὴν παλαιὰν τοῦ ζῶον χάριν. Ad priorem Diodori locum Wesselingius: "Hæc est πανήγυρις, quam Tithoreusea Isidis in honorem more Ægyptio bis quotannis, vere atque autumnno, magno apparatu celebrabant, teste Pausania x. 32.: nec multum diversa ea videtur, cujus pompam pompæque instrumenta describit Apuleius Metam. x. p. 261. Græci, ut multa alia, Cerealem pompam, et Calathum, solenne ejus ferculum, spicis frugibusque refertum, monstrante Melampode ap. Clem. Alex. Protrept. p. 12. et infra i. 97., aut Danaïdibus, ceu visum Herodoto i. 171, hinc acceperunt." "Ἰσιακός, οὗ, ὁ, ἡ, Isiacus, h. e. Iuitiatus sacris Isidis, vel Sacerdos Isidis, ut Plin. (xxvii. 7. et Sueton. Domit. i.) dicit Isiaci sacerdotes: vide Plut. de I. et Os. p. 627. (vii. p. 389. ed. Reiske.)"—H. St.—Edd.]

* Ἰτασιν. Fœnum Gr. Append. Dioscor. ii. 124. [p. 444.]

Ἰώ. Sic Luna dicebatur ab Argivis, Æg. colonis. Ἰὼ ἡ σελήνη κατὰ τὴν Ἀργείων διάλεκτον, inquit Eustath. in Dionys. Perieg. p. 23. ed. R. Steph.: cui jungi potest Auctor Chron. Alex., vel Paschalis, p. 96. ed. Raderi. Existimo hoc nomine Lunam ab Ægyptiis diu cultam fuisse, et nom. hoc ab iis ad Argivos, ipsorum quippe colonos, pervenisse. Ægyptii enim voc. non habent, qua in communi vitæ usu Lunam designent, præter Ἰὼς, Ich. Postea, ubi scientiæ Sacerdotum sacræ studiose exultæ jam fuissent, et Theologia ipsorum mystica et symbolica poliri jam cœpisset, simplici priori nom. Ioh successit aliud allegoricum et mysticum Isis, quo ab isto temp. Lunam in sacris designare placuit. V. Panth. Æg. iii. 1. §. 2, 3., et Proleg. ad Panth. §. 47. p. 110, 111.

* Καίμιν. Cognomen Hori, Dei Æg., teste Plut. de Is. et Os. p. 374., qui et cognomen istud interpretatur per ὀρώμενον, eum, vel id quod videtur, visui expositum et aspectabile est. Suspensus aliquando sum, voc. Æg. sic scribi posse **KADI UIN**, Kahi emmin, atque exponi mundum ipsum. Et sane Plut. in illo lib., nescio ex quorum sententia, Horum satis aperte pro mundo sensibili et aspectabili, Osiridis Isidisque fructu, habet. Verum non ita pridem incidi in Misc. Croz., manu ej. scripta, et fidei meæ ante plures ann. ab Ill. Jordano concredita, ubi hæc lego: Καίμιν προσαγορεύει, ὅπερ ἐστὶν ὀρώμενον. Forte **HAY UIN**. Hæc vir doct., qui conjiciebat, locum Plut. in mendo cubare, et ap. eum pro Καίμιν leg. Ναύμιν. Acute omnino. Nam **HAY UIN**, secundum analogiam sermonis Copt., interpretari possis eum qui videtur. Et ita Plut. cognom. illud Hori vertendum esse affirmat.

* Κακείς. Panes quidam speciei singularis, Æg. usitati. Meminit eorum Strab. xvii. p. 824. Καὶ οἱ κακείς δὲ ἴδιον τι ἄρτον γένος στατικὸν κοιλίας. Difficile fuerit, veram vocis originem explicare, cum panum horum vera indoles nobis non ita perspecta sit. Observabo tamen, Æg. **RHRC** dicere squamas, Act. ix. 18., vel tumores, qui assurgunt, et super superficiem se nonnihil attollunt. Unde forte etiam **RARCET**, dicitur leprosus.² Intelligendi tum venient panes, in quibus tumores quidam quasi pustulæ assurgunt. Germanis nostris ac præcipue Silesiis mos est, placentas hujusmodi satis largas, sed crassitie admodum ténues placentas coquere, in quibus passim tumores nonnihil assurgentes apparent. Solent appellari ex eo Aufflauffer. An tales fuerint κακείς Æg., quærant alii.

Καλαῖνον. Aliquod coloris genus. Hesych. παρ' Αἰγυπτίους χρώμα καλαῖνον. Mihi quod hac de re dicam, non succurrit: sed tangit eam Bochart. in Hieroz., P. ii. l. iv. c. 27. col. 625. Sunt nempe hæc ejus verba:

"Unde constat, Arabum Kermez esse Græcorum κόκκον βαφικὴν, et hac v. tam granum tinctorium significari, quam vermem, ex cuj. sanie color elicitur.—Is ipse color Chald. ܕܝܬܝ zehori dicitur, a luce et splendore. Illis enim ܕܝܬܝ zehor lucem sonat.—Æthiopibus idem est ቢ፡ laia, voce, nisi fallor, decurtata ex Æg. Κάλλαια, unde Callainus vel Calainus color." Hesych. Καλαῖοι. κ. λ. Hactenus ille, quibus non est, quod addam.³ [Sed e verbis Hesych., παρ' Αἰγυπτίους χρώμα καλαῖνον, nihil aliud evincitur præter usum callaini coloris ap. Ægyptios, i. e. Græcos in Ægypto, s. Alexandrinos, ad vasa ornamenda et coloranda. Teste H. St. loco mox laudando, "ap. Actuarium vasa Alexandr. vocantur καλαῖνα." De h. v. nihil dixit Sturzium in perdocto lib. de Dial. M. et Alex. Schneiderus in Lex. habet: "Suid. führt κέραμος καλαῖνος an, ohne ihn zu erklären: diess werden τὰ σκεύη τὰ Ἀλεξανδρινὰ καὶ τὰ καλαῖνα καλούμενα seyn, welche Galenus Comp. Medic. sec. loca i. c. 5. nennt; wo aber τὰ μέλανα steht; Ætius, vi. 65. hat dafür τὰ κλαῖνα ὄστρακα." "Κάλαϊς, Hesych. est τὸ ἰστίον, Velum: et nom. proprium. Alioqui κάλαϊς est nomen proprium lapidis cujusdam. Plin. l. xxxvii. c. 10., Augites non multis alia videtur esse quam quæ calais. Et aliquanto post, Calais sapphirum imitatur, candidior, et litoroso mari similis. Unde Καλαῖνα ὄστρακα, ap. Galen. τῶν κατὰ τόπους, l. 5. et Æt. vi. 65., Vasa testacea e calai lapide. Sic ap. eund. Æt. alibi, et ap. Actuarium, Vasa Alexandrina quæ vocantur καλαῖνα. Idemque καλαῖνον χρώμα, Calainus color: de quo obiter t. ii. c. 39. f. Diosc. v. 160. de jaspidē, ὃ δὲ τις τερεβινθίδων λέγεται, καλαῖνον χρώματι προσόμοιος, calaino colori assimilis. Sed notandum hæc et duplici λ scripta reperiri, ap. Plin. videlicet et Galen." H. St. Fallitur H. Steph., καλαῖνον χρώμα deducens e gemma κάλαϊς. "A callaico colore," ut scribit G. J. Vossius Etym. L. L., "nomen habet gemma callais." De hac re accurate et plene egit Salmas. in Solin. p. 167. G. "Callaica, et Callaina idem: et sub. gemma. A colore sic dicta est. In aliis plerisque gemmis color ab ipsis nomen habet, ut amethystinus ab amethysto: hyacinthinus ab hyacintho: pæderotinus a pæderote. At Callaica gemma, vel Callaina, a colore callaino. Principale est καλαῖον. Unde καλλαῖκον, et καλλαῖνον. Sic ab ἀρχαῖος, ἀρχαῖός: ab Ἀρχαῖος, Ἀρχαῖος et similia. Sed et verbum καλλαῖζειν: ut ἀρχαῖζειν. Unde et καλλαῖζον χρώμα. Ἡ καλλαῖς nomen quoque gemmæ. Nam Callais a Plinio refertur inter gemmas ordine alphabeti ab ipso descriptas, quasi diversa sit a Callaica, sive Callaina. De qua paulo post. Hesych. Κάλλαϊα οἱ τῶν ἀλεκτρονίων πώγωνες, καὶ πᾶν πορφυροειδὲς χρώμα. "Ἐνιοὶ δὲ τὰ ποικίλα, καὶ παρ' Αἰγυπτίους χρώμα καλλαῖνον. Κάλλαϊα τὰ βαπτὰ ἔρια. Etym. M. Κάλλαϊα καλοῦνται τὰ κατωθὲν τῶν ἀλεκτρονίων ὥσπερ γένεια, διὰ τὸ εἶναι ἀνθηρὰ καὶ πορφυρώδη. Idem: ἐνθα καὶ τὸ καλλαῖνον, ἐστὶ δὲ τὸ χρώμα ἀνθηρὸν ἢ τὸ βένετον ὅττω καλούμενον. Nihil dubii est, quin τὸ καλλαῖκόν, ἢ τὸ καλλαῖνον χρώμα ἀπὸ τοῦ καλλαῖνον deducatur. Ait auctor ille, significari hoc nom. colorem ἀνθηρὸν vel venetum. Per ἀνθηρὸν intelligit τὸν πορφυρώδη. Nam Gr. ἀνθηρὸν, et ἀνθηρικὸν χρώμα de purpureo, et puniceo usurpant. Significat et venetum, h. e. pallide virentem. Inde Callaica, sive Callaina gemma hoc loco appellata e viridi pallens. Solinus: pallidum viret. Optimum esse in ea smaragdi colorem dicit Plinius. Glossæ: Καλλαῖνον venetum. Porphyrius in Te-trab. Ptolemæi, περὶ τῆς τῶν ἱματίων χροιάς. Ὁ Κρόνος τῆς καστορίζουσης. Ἡ Ἀφροδίτη, λευκῆς χροιάς. Ὁ Ζεὺς γαλαῖζούσης ἐπὶ τὸ λευκὸν ρεπούσης μικρόν. Ὁ Ἄρης πυρίνης, φλογίνης ἀληθινῆς. Ἡ ἥλιος χρυσοκίτρινος. Ἡ Σελήνη πρασίνου. Γαλαῖζουσαν dixit τὴν καλλαῖζουσαν. Incertus auctor de circo: Οἱ δὲ βένετοι Κρόνον ἢ Ποσειδῶν. Βένετοι δὲ ἐκλήθησαν ἀπὸ τῶν περὶ Ἀδρίαν Ἐνετῶν τοιαύταις ἐσθῆσι χρωμένων. Βένετον δὲ οἱ Ῥωμαῖοι τὸ παρ' ἡμῖν καλλαῖνον χρώμα προσαγορεύουσιν. Viride marinum vulgo vocantur hunc colorem. Nicetas καλλαῖνον βαφὴν, et γεράνεον pro eadem ponit. At Callais ap. eund. Plin. quasi diversa ab hac Callaica recensetur capite, quo gemmas descripsit per seriem literarum. Callais, inquit, sapphirum imitatur, candidior, et litoroso mari similis. Certe aliam oportet esse a Callaica, vel veneti coloris

¹ In ed. Almelov. p. 1179. κάκεις. Confert Casanb. καλλήστις ap. Herod. ii. 77.; de quo panis Æg. genere infra dicetur.

² Cf. Crozii Lex. p. 30. 32.

³ Cf. tamen not. ad Hes. t. ii. p. 123.

gemma. Sapphirus purpurea est, vel cœrulea. Hæc callais, quæ sapphirum imitatur, candidior est, h. e., purpuræ dilutionis, et litoroso mari, nec ita profundo similis. Nam altum mare, πορφύρεον, et κυανέον, unde Grammatici πορφύρεον de mari, βαθύ exponunt. Et καλαῖς inde etiam dicta, quia καλαῖον purpureum colorem etiam significat, ut supra notavimus. Callaica vero, vel Callaina gemma, coloris veneti, atque e viridi pallentis. Quare diversa est a Callaide. At nemo unus est hodie eruditorum, quin Callaidem pro Callaica accipiat. Quin etiam omnes sibi persuadent passim callaidem esse, quam Turquesiam vocamus. Quorum errorem supra castigavimus. Plinius porro in eodem ordine literæ C recenset etiam Callaicam a Callaide utique diversam. Sic enim libri scribunt: Callaica e turbido calamo ferunt plures conjunctas inveniri. In editis ita tantum habetur: Callainas plures ferunt conjunctas inveniri. In Indice Callaica etiam scribitur hoc modo: Callais, Cappadocia, Callaica. Sed illa corruptissima sunt, e turbido calamo. Inde et in scriptis quibusdam nomen ipsius gemmæ corruerunt antiquarii pro Callaica scribentes, Calamitis e turbido calamo. Quid sit, bene conicere nescio, nisi legendum sit: Callaica, e turbido calamo: vel, e turbido calaina. Callaicam dicit callaini coloris esse, sed turbidi. Callainum enim Latini pro Veneto etiam usurpant. Martialis: Indueras albas, exue callainas. Recentiores hoc nomen plerumque scribunt cum unico L, ut et Græci γαλαῖον et γαλαῖκον. Hanc Callaicam non dubito eandem esse cum ea, quam alibi Callainam vocavit, et quæ ex eo Callaica heic a Solino vocatur. Sed cum ex diversis auctoribus opus suum compilavit, de eadem re plerumque diversis in locis tradit. Sic Arabicum lapidem, et Arabicam gemmam, quum sit eadem, duobus tamen locis posuit. Callaicam heic scribit e turbido calamo esse. Quod convenit et Callainæ, quam capite viii. scribit reperiri apud accolæ Caucasi montis fistulosam, et sordium plenam. Callaica igitur, et Callaina eadem, et diversa a Callaide, quod nos nunc primi ostendimus. Hoc nisi sit, in Plinio culpa hærebit, qui diversos facit. Auctor Periplus Erythræi Καλλάινον λίθον vocat. Sed male in eo legitur Καλλεανός, et sic legendum: παρδός, καὶ Καλλάινος λίθος, καὶ Σάπφειρος. De portu Indico Barbaricæ loquitur. Callaica, inquit Isidorus, colore viridis, sed pallens, et crassa, nihil jucundius aurum decens, unde et appellata. Nascitur in India, vel Germania. Lege: Carmania. Legisse Callaicam, non Callain ap. Plin. apparet. Nam hic ejus locus de Callaica ex Solini, et Plinii verbis compositus est. Et Callaicam ideo dictam scribit, quia aurum præcipue deceat. Callaicum aurum dicebatur: et Callaicum metallum Martiali de auro. Sed tales sunt Isidori originationes. Callaicum aurum a gente Lusitanæ. Nam καλλαικοὶ Gr. quos Lat. Gallæcos vocant. At Callaica gemma a colore callaino. Callaicus lapis dicitur in Indice Solini: de Callaico lapide, de Ceraunio albo. An Callaicam ἀπὸ τοῦ κάλλους interpretatur dictam Isidorus, quod aurum maxime deceat? Utrumque falsum." Hactenus Salmasius. "E verbis Isidori videmus, putasse eum callaicam dici vel a κάλλος, i. e. pulchritudo, vel quia deceat callaicum aurum, cujus meminit Martialis xiv. 95. Lemma est: Phiala aurea cœlata: distichon tale: 'Quamvis Callaico rubeam generosa metallo, Glorior arte magis, nam meus iste labor.' Dictum autem callaicum aurum a Callaice, h. e. ut nunc loquimur, Gallæcis, Hispaniæ populo, unde Callaicum Oceanum idem poeta dixit x. 37. Sed quod censet, callaicam dici ab auro callaico, plane fallitur; nam ejusdem est originis ac callais, a quo non multum colore differt." G. J. Vossius Etym. L. L. Addit idem vir doctus: "dicitur is color (callainus) γαλαῖζων, pro καλαῖζων, κ in γ converso, ut sæpe." Verbum γαλαῖζειν Salmasius eruit e Porphyrio in Tetrabiblon Ptolemæi: H. Steph. et Schneid. omiserunt et *γαλαῖζειν et *καλαῖζειν. Agnoscit Schneid. κάλλαις, κάλαις,

καλάινος, καλλάινος, addere debuerat γάλλαις, γάλαϊς, γαλαῖνός, γαλλάινος. E Plinio patet ap. Græcos in usu fuisse et καλλάικον et καλλάινον: voc. *καλλάικα omiserunt H. St. et Schneid.—EDD.]

Καλασιριεῖς. Hi, teste Herod. ii. 163., et ix. 31., Græci dicerentur μάχιμοι. Sic vocabatur in Ægypto certa quædam militum species, distincta ab Hermotybiis, de qua suo loco, in Ἑρμοτυβιεῖς. Salmasius ad interpret. huj. voc. aliquid de suo collaturus, de Ann. Climact. p. 567.,

observat, eam, ut plures aliæ, ex ΨΙΠΙ, quod filium notat, compositam esse. Haud dubie vero rem acu tetigit vir linguæ Ægypt. quondam longe peritissimus Læ Croz. qui me ante ann. fere xli. docuit, καλάσιρις Æg.

nihil aliud esse, quam ἩΕΛΨΙΠΙ, quo adolescens, vel juvenis designatur. Eodem nom. insigniebantur etiam milites ætatis vegetæ et floridæ, qui ad munia militiæ aliis aptiores sunt. Ideo Varro, ap. Censorin. de D. Nat. c. xiv. observat, ab an. ætatis trigesimo ad quadragies, quintum appellari juvenes, eo quod Remp. in re militari possint juvare. Neque etiam insolens est Gr. Romanisque scriptt., ut milites adolescentum nomine compellent. Ap. Plaut. Epid. Act. iii. Sc. iv. 5., Periphanes militem sic alloquitur. 'Adolescens, si istunc hominem, quem tu quæritas, tibi commonstrasso.' Et mox, 'Non repperisti, adolescens, tranquillum locum, ubi tuas virtutes explices.' In Liv. xxxv. 35., Alexander milites suos hunc in modum hortatur: 'Agenda res est, juvenes.' Marcus quoque Evang. milites ad capiendum Jesum missos, νεανίσκους, adolescentes, vocat, xiv. 51. καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι. Interpres Æg. ibi retinuit vocem ἩΕΛΨΙΠΙ. Similia ap. Curtium, scriptoresque alios, non infrequenter leguntur. Sed alia præterea superest ratio, cur quidam in Ægypto milites ἩΕΛΨΙΠΙ, adolescentes, dicerentur, ut sic nimirum distinguerentur a veteranis, qui extra patriæ limites pedem promovere non solebant, sed eam defendere tantum tenebantur, si hostes eam aggredierentur, quam ob rem appellabantur ΕΡΥΑΤΟΙΟΥΡΕ, quasi dicas, qui pugnabant contra (aggressores patriæ).

Καλάσιρις. Vestis quoddam genus, quod a nonnullis tribuitur Persis, ab aliis vero Ægyptiis. J. Pollux vii. 16. [segm. 71.] καλάσιρις χιτὼν θυσσανωτὸς Αἰγύπτου. Suid. καλάσιρις χιτὼν πλατύς, lege πλατύσματος, ὅστις Αἰγύπτιος. Sic et alii. Omnibus vero his antiquior, Herodotus Calasiries accurate ita describit, 'Ἐνδεδύκασαι δὲ χιτῶνας λινέους, περὶ τὰ σκέλεα θυσσανωτοῦς, οἷς καλοῦσι καλάσιρις, ἐπὶ τοῖτοισι δὲ εἰρήνεα ἔμματα λευκὰ ἐπαβαλὴδὸν φορέουσι, ii. 81. Bochart. in Opusc. p. 381. voc. h. ita explicari posse censebat: A 𐤒𐤕𐤍, Karsol, talus, venit Calasiris, toga talaris. Verum primo, Karsol ab Æg. Calasiris nimium recedit. Deinde, cur ex ling. peregr. voces Æg. interpretaremur? Porro, Calasiris Æg. non erat toga, sed tunica interior. Et postremo, quod summum rei caput est, vestis illa Æg. non descendebat usque ad talos, unde nomen ei fuisse Bochartus suspicatur; sed circa crura erat fimbriata, περὶ τὰ σκέλεα θυσσανωτὸς, uti Herod., qui eas sæpe vidit, testatur. Quinimo videntur Calasiries illæ plerumque nonnisi ad genera pertigisse. Eas in permultis vetustorum monumentis, quæ etiamnum supersunt, cernere licet. Id quodammodo etiam ipsa vox Æg. καλάσιρις innuere quibusdam videbitur. ΚΕΛΙ enim, Keli, vel, uti etiam pronuntiatur, Kali, designat genu. Sed in aliis tamen monum. reperiuntur etiam Calasiries ej. generis, quales Herodotus describit. V. Marmor, quod Paulus Lucas exhibet in Itinerar. tertio, P. i. p. 366. et aliud itidem, quod editum est a Sicardo, dans les nouv. Mém. des Missions, T. ii. p. 269.

Observe de hisce Calasariis, quod fuerint χιτῶνες, tunicae, velamina interiora, quæ ipsum corpus proprie tegerent. Tale vestimentum adhuc clarius a Moscho in

¹ Aut scribere voluit Jabl., interpr. Æg. in verbis Marci eam non retinuisse, aut memoria eum fefellit. Nam vocis παρίσκει ratio plane nulla habetur in vers. Copt., quam edidit Wilkins., neque id monere is neglexit in Proleg. p. 20. In vers. Copto-Sahidica invenitur ΗΣΥΠΗΡΕΤΗΣ, quæ est v. Gr. ὑπέρτης.

² In quibus Relandus, P. ii. Diss. Misc. p. 149, 150.—Cum Bocharto consentit B. Caryophilus in Diss. Misc. p. 93.

³ Ap. Hesych., Καλάσιρις, χιτὼν πλατύσματος, ubi plura de v. καλάσιρις in not. Junge T. H. aliorumque ad Pollucis l. x. segm. 18. Suid. dudum emendavit Brissoni de Reg. Pers. ii. §. 189. Kasterus tamen, invitis etiam edd. prioribus, retinuit πλατύς.

⁴ Κιβῶνας est in ed. Wesseling., ex dial. Ionica. Nec aliter vii. 61. 139., alibi. Recte de Ionibus Bisetius ad Aristoph. Acharn. v. 759. ἀντὶ χιτῶν κιβῶν λίγους.—Editum illic etiam est, θυσσανωτοῦς, καλίουσι, καλάσιρις.

et ad eum animadvv. Casaub. col. 147. "Ciborium proprie est ipsa faba Ægyptia, vel ejus folliculus, non planta, quæ fert fabam. Pro planta aliquando accipiunt, ut mox Diphilus, oī δὲ γινόμενοι κύμοι ἐκ τῶν κιβωρίων. Sic colocasia, proprie fabæ radix, ap. Plin. xxi. 15. est integra planta. Quod Diphilus vocat ἐριῶδες, lanosum, cum ait, κρεῖττον δ' ἐστὶ τὸ ἥκιστα ἐριῶδες, Plinius araneosum, Colocasiam e Nilo metunt, caule, cum coctus est, araneoso in mandendo." Hæc ille. Horat. ii. Od. vii. 21.

Oblivioso levia Massico

Ciboria exple: —

ubi hæc commentatur Schol. vet.: "Ciboria sunt Alex. poma, quæ habent similia colocasiis folia; in quorum similitudinem facta pocula eodem nomine appellantur. Ciboria etiam sunt vasa, in quibus navigantes soliti sunt ferre suos cibos." Strabo de hoc Ciborio ita scribit xv. p. 550.: *φέρειται δ' ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς ἔλαισι καὶ ταῖς λίμναις, — καὶ ὁ Αἰγύπτιος κύμος, ἐξ οὗ τὸ Κιβώριον.* Diod. S. i. p. 30.: *Τὸ κιβώριον δαψιλέστατον ὑπαρχόν, φέρει τὸν καλούμενον Αἰγύπτιον κύμον.* Dioscor. ii. 128. plura habet. Versionem Lat., ut brevior sim, adscribo. "Ægyptia faba, quam nonnulli Ponticam vocant, in Ægypto quidem magna copia provenit, sed et in Asia quoque et Cilicia, palustribus locis invenitur. Folium vero habet amplum instar petasi seu galeri, caulem cubitalem, digiti crassitudine: flore roseum, dupla papaverini floris amplitudine. At ubi defloruit, utriculos gerit folliculis similes, in quibus faba paululum super operculum instar bullæ prominat. Ciborium aut Cibotium ideo nominatur, quasi loculamentum, quod seratur istiusmodi faba, ipsa humenti glebæ indita atque ita in aquam demissa. Radix autem subjacet; harundinis radice crassior: quæ cocta crydaque estur, et colocasia nominatur. Faba quoque ipsa virens comeditur: sed exsiccata nigrescit, et Græcam magnitudine superat. Vim porro habet astringendi; stomachumque juvat." Aëtius Tetrab. 1 serm. i. col. 33., Viridem fabarum Ægyptiacarum fructum ciborium appellant. V. et Theophr. H. Pl. iv. 10. Erudite de hac planta egit Mahudel in Diss., quæ inscribitur: *Examen des divers Monuments, sur lesquels il y a des Plantes, que les Antiquaires confondent presque toujours avec le Lotus d'Égypte, et vulgata est in t. iii. de l'Histoire de l'Académie Royale des Inscriptions et belles Lettres p. 171. sqq., ubi et in Tabula addita ad p. 186. delineatam habes ejus iconem.* Cf. H. Junium Anim. i. 10., Salmas. Exerc. Plin. p. 679. sq. et p. 925. ["Κίβα ap. Ætolos pera, sacculus, unde et κίβησις (κίβησις Hes. in Scuto 224.) pro eodem ceteris Græcis: inde κιβωτός, arca, et κιβώριον. Alexandr. Græci calices Æg. fabarum sic vocarunt." Salm. l. c. "Κιβώριον, ον, τὸ, Ciborium: fructus fabæ Ægyptiæ. Dioscor. enim ii. 128. inter alia tradit Fabam Ægyptiam ferre folliculos in quibus faba supra operculum promineat bullantis ampullæ modo: quam vocari κιβώριον sive κιβώτιον, διὰ τὸ τὴν φυτείαν τοῦ κύμου γίνεσθαι αὐτοῦ ἐντιθεμένον ἐν ἰκμοβύλῳ: radicem vero ejus nominari κολοκάσιον, quæ et cruda et cocta edulis sit. Idem fere tradit Athen. l. iii. initio, afferens locum quendam Nic. e Georgicis, in quo jubet σπεῖραι κύμον Αἰγύπτιον ὅφρα τὰ πεπηγῶτα Ἀκμαίου καρποῦ κιβώρια δαινυμένοισι Ἐς χέρας ἡθέοισι πάλαι ποθέουσιν ὀρέξῃς: subjungens, Πίζας δ' ἐν βοῖνησιν ἀφεψήσας προτίθημι: discriminans et ipse τὰ κιβώρια ἀπὸ τῶν κολοκάσιων. Itidem vero et Diphilus Siphnius quum dixisset fabæ Ægyptiæ radicem κολοκάσιον dici, subjungit, οἱ δὲ γινόμενοι κύμοι ἐκ τῶν κιβωρίων, χλωροὶ μὲν εἰσι δύσπεπτοι. Et rursum, γίνεται δὲ ἐκ τῶν κιβωρίων καὶ ἄνθος στεφανωτικόν, ab Ægyptiis dictum λωτός, a Naucratis μελιλωτός, ut Athen. L. v. (imo, iii. 73. a.) dicit, κιβωρίων ἄνθος καὶ φύλλοις ὁμοίαν ἔχει τὴν διάθεσιν. Steph. quoque in Ἀκῇ ait huj. plantæ radicem dici κολοκάσιον, τὸ ὑπερπεφυκός: autem nominari κιβώριον. Ubi nota eum generalius dicere τὸ ὑπερπεφυκός, Quod supernascitur, seu

Quod in summo caule nascitur: ideoque et de faba ipsa et de folliculo ejus intelligi posse: ut Diphilus paulo ante etiam pro folliculo accipere videtur, quum dicit, οἱ γινόμενοι κύμοι ἐκ τῶν κιβωρίων. Alioqui κιβώριον est etiam εἶδος ποτηρίου, poculi species, ut testatur Athen. l. sup. cit., iii. et Hesych. quoque esse dicit Æg. nomen ἐπὶ ποτηρίων. Athen. xi. (477. e.) ex Didymo refert, κιβώρια forsan esse τὰ λεγόμενα σκυφία, διὰ τὸ κάτωθεν εἰς στενὸν συνῆχθαι ὡς τὰ Αἰγύπτια κιβώρια." H. St.]

Cichorium. Erraticum intybum. Pñn. xix. 8. Est et erraticum intybum, quod in Ægypto Cichorium vocant. L. xx. 13. In Ægypto Cichorium vocant, quod sylvestre sit. Sativum autem Serin. V. et l. xxi. 15. et 17. ["Κιχώρη, ης, ἡ, ap. Theophr. H. Pl. vii. 7. legitur in censu τῶν ἀρουραίων λαχάνων, i. e. olerum arvensium. Dicitur et Κιχώριον, ον, τὸ, idem olus ab eod. ibid. Meminitque ejus Dioscor. ii. 160., ibi enim tradit τὴν σέριδα esse duorum generum: alteram sativam, alteram agrestem: et hanc appellari πικρίδα, a nonnullis κιχώριον. Idem cap. seq. chondrillam quoque a nonnullis σέριδα, ab aliis κιχώριον nominari tradit, utpote quæ habeat folia, caulem et flores similes τῷ κιχώρι: unde et σέριδος ἀγρίας speciem esse dici a quibusdam. Plin. xix. 8. erraticum intybum in Ægypto cichorium vocatum scribit, qui itidem xxi. 15. In Ægypto (inquit) proxima auctoritas cichorio est, quam diximus intybum erraticum. Nicander etiam Κίχורי appellat, in Alex. v. 429., Κίχора καρδαμίδας τε: ubi innuit Schol. τὰ κίχора suo tempore dicta fuisse γιγγύδια, ab Atticis autem κιχώρια sive κιχώρια. Pro quo κιχώρια, Poll. cum diphthongo habet κιχώρια, vi. 9., ubi et ipse hæc herbam inter agrestia olera receuset. Porro a sup. κιχώριον deriv. Κιχωριώδης, εος, ὁ καὶ ἡ, significans Similis cichorio, Ad cichorium proxime accedens, seu Qui e cichoriorum genere est. Theophr. H. Pl. vii. 7. de arvensibus oleribus, κιχώρη, ἡριγέρων, καὶ ὅλως ὅσα κιχωριώδη: hæc enim et similia esse dicit ἐμπερὶ τῷ κιχώρι." H. St. Glossæ Labbeana: "Κιχωρία Ambubia, P.:" "Κιχώριον Ambuvia, E." EDD.]

Κίκι. Herod. ii. 94., Ἀλεῖφατι δὲ χρέωνται Αἰγυπτίῳ οἱ περὶ τὰ ἔλαια οἰκόντες, ἀπὸ τῶν σιλικυπρίων τοῦ καρποῦ, τὸ καλεῖται μὲν Αἰγύπτιοι Κίκι.² Postea sillicypria describuntur. Hesych. Κρότων, οὕτω καλεῖται, ὁ τινες κίκιν [κίκι] Αἰγύπτιον, οἱ δὲ σεσαμίδα ἀγρίαν. Sic et Galenus Lex. Hippocr. p. 82. ed. H. Steph., Κρότωνος ῥίζα, τοῦτο οἱ Αἰγύπτιοι κίκιον ὀνομάζουσιν. Id. p. 58., Αἰγύπτιον ἔλαιον, ὃπερ αὐτοὶ καλοῦσι κίκιον. Οἱ μὲντοι παλαιοὶ τῆς κίκι καὶ κίκιον. De oleo hoc videndus etiam Dioscor. i. 38. Plin. xv. 7. ubi de oleis factitiis, scribit, Proximum fit e cici arbore in Ægypto copiosa: alii crotonem, alii trixin, alii sesamum sylvestre appellant. Idem olei cecini meminit xxi. 4. Strab. xvii. p. 824. inter ea, quæ Ægypto propria sunt, refert etiam τὸ κίκι, de quo ait, καρπὸς τις σπειρόμενος ἐν ἀρούραις, ἐξ οὗ ἔλαιον ἀποθλίβεται, εἰς μὲν λύχνον τοῖς ἀπὸ τῆς χώρας σχεδὸν τι πᾶσιν, εἰς ἄλειμμα δὲ τοῖς πενεστέροις. Similiter, Diod. S. i. p. 31., χρέωνται δὲ καὶ πρὸς τὴν τῶν λύχνων καύσιν, ἐπιχέοντες αὐτ' ἔλαιον τὸ ἀποθλίβμενον ἐκ τινος φυτοῦ, προσαγορευόμενον καὶ κίκι. Paul. Ægineta vii. p. 297., Ἐλαιον κίκιον τὸν αἰτὸν τρόπον ἐν Αἰγύπτῳ γίνεται ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῆς κίκεος, (κίκεως) ὁ καλεῖται κρότων, ὁμοίως κοπτομένον ἢ λειομένον. Adde ex recentioribus Chardinum in Relat. itin. Pers. t. iv. p. m. 210., et P. Lucæ Relat. itin. tertii in Orientem t. ii. p. 284.

Ap. Scriptt. Hebr. etiam sæpius commemoratur קִיכָר, Oleum kik. V. Buxtorf. Lex. magnum Talmud. col. 2029. et Bochart. Hieroz. pt. ii. col. 293. qui observant, uti et alii, קִיכָר, ejus meminerunt Talmudici Scriptt. alique Judæorum magistri, idem esse cum Jonæ קִיכָר. V. Jonæ Prophetiam iv. 6—10. ibique Commentarios Crit. et Pfeifferi Dubia Vexata S. S.³

Tantum id unum adjiciam, in Scala Kircheri p. 185. legi, קִיכָר Granum Alcheroræ, forte Cherimes.

¹ Junge interpr. ad Hesych. v. Κιβώριον.

² Male J. Gronov., auctoritate cod. Medic., pro Κίκι admisit Τίκι, merito castigatus a Wesseling. in not. ad Herod. l. c., item ad Diod. S. t. i. p. 141.

³ Oper. Philol. t. i. p. 450. Consulantur eruditi explauatores Antiqq. Herculan. t. viii. p. 10. Multo tamen magis consulantur O. Celsius, Hierobot. pt. i. p. 273—282., Mich. in Supplem. ad Lex. Hebr. p. 2185—2190., et docta Blasii Caryophili diss. de קִיכָר, ubi plurima de קִיכָר, in Diss. Misc. p. 259—274. Quæ cum sint omni-ernditionis genere refertæ, et ad universam Antiquitatem, Æg. quoque, illustrandam præclare utiles, ntinam in plurim essent manibus! Pars prior Romæ a. 1718, posterior nunquam edita est. Argumentum istarum Dissert., a longo tempore rariorum factarum, paucis commemoratur a Dan. Gerdes in Floril. libr. rar. p. 376. Adde Cl. Saxii Onom. Lit. P. vi. p. 104, 105.

Quorum verborum quis sit valor, quæ fides, dicere non habeo. ["Κίκι, *ews*, τὸ, Cici: arbor quæ alio nomine κρότων dicitur, et σήσαμον ἄγριον, et σέσελι κύπριον, teste Diosc. iv. 164. ubi eam et vires ejus medicas describit: addens, inde κίκινον ἔλαιον dici quod ex fructu ejus ἀποθλίβεται. Unde Plin. xv. 7. Fit oleum et e cici, arbore in Ægypto copiosa: alii crotonem, alii trixin, alii sesamum sylvestre appellant: nostri eam ricinum vocant a similitudine seminis. At de medico usu cici olei, v. eund. xxiii. 4. De iisdem Galen. Simpl. Med. l. vii." H. St. Est ricinus communis Linnæi. "Ricinus communis, κρότων, Hippocr. Morb. Mul. ii. 649.: idem docet esse Galenus ac κίκι: Herod. ii. 94. τὰ συλλυκύρια vocat, quæ Æg. nominent κίκι." Sprengel. Hist. Rei Herb. EDD.]

* Κνήφ. Ægyptiis dicebatur ὁ Ἀγαθοδαίμων, bonus genius vel spiritus. Veterum plurimi nomen hoc ita scribunt. Straboni idem audit Κνοῦφης. Et sic nomen istud in gemmis nonnullis Abraxeis effertur. Puto Æg. nomen hoc verum et plenum sonuisse Ἰχονοῦφης,

Ιῆ ἩΟΥΨΙ, quod secundum literam significat ἀγαθὸν Δαίμονα. Prolixè argumentum hoc persecutus sum in Panth. Æg. i. 4.¹

* Κνοῦφης. Non differt a Κνήφ, de quo proxime dictum est.

* Κνύξ. Fumaria. Herba. Append. Dioscor. iv. 110. [p. 470.]

Κόλλαστις. Vide brevi post in v. Κύλλαστις.

Colocasia. Plin. xxi. 15. "In Ægypto nobilissima est colocasia, quam cyamon aliqui vocant. Hanc e Nilo metunt, caule, cum coctus est, araneoso in mandendo." Et mox, "Adeo Nili sui dotibus gaudent, ut implexis colocasiæ foliis, in variam speciem vasorum, potare gratissimum habeant." De coloc. floribus intelligendus Virgil. Ecl. iv. 20.,

Mixtaque ridenti colocasia fundet acantho.²

["Κολοκασία, *as*, ἡ, et Κολοκάσιον, *ou*, τὸ, Fabæ Æg. radix. Athen. in init. l. iii. ab Alexandrinis κολοκάσια nominari scribit τὰς τοῦ Αἰγυπτίου κνάμου ρίζας. Itidemque Diphilus Siphnius ibid. ἡ τοῦ κνάμου (inquit) τοῦ Αἰγυπτίου ρίζα, ἥτις λέγεται κολοκάσιον, εὐστόμαχος ἐστίν. Et Diosc. ii. 128. de Æg. faba, ρίζα δὲ ὑπεστὶ παχύτερα καλὰ μόνον, βιβρωσκομένη ἐφθὴ τε καὶ ὠμὴ κολοκασία καλουμένη. Necnon Nicand. κνάμου λέψας κολοκάσιον, ἐντμήσας τε. Aliter tamen Plin. xxi. 15. In Ægypto (inquit) nobilissima est colocasia, quam cyamon aliqui vocant. Hanc a Nilo metunt, caule quum coctus est, araneoso in mandendo, thyrsu autem, qui inter folia emicat, spectabili, foliis latissimis, etiamsi arboreis comparentur. Et mox, Implexis colocasiæ foliis in variam speciem vasorum, potare gratissimum habent. Fuit Sicione et κολοκασίας Ἀθηνᾶς ἱερὸν, teste Athen. init. l. iii." H. St. V. sup. v. κιβάριον. EDD.]

Κόμμι. Ita vocantur lacrymæ spinæ Æg. Τὸ δὲ δάκρυον κόμμι ἐστίν, scribit Herod. ii. 96.³ Strabo xvii. p. 556., Τὸ τῆς ἀκάνθης ἄλσος τῆς Θηβαϊκῆς, ἐξ ἧς τὸ κόμμι. Theophr. H. P. iv. 3., loquens de spina Æg., observat, Γίνεται δὲ ἐκ τούτης καὶ τὸ κόμμι καὶ ῥέει, καὶ πληγείσης, καὶ αὐτόματον ἀνευ σχάσεως. Arrian. in Periplo Maris Erythr. (in Geogr. minor. Huds. t. i.) p. 16., ὡς τινα τῶν καὶ παρ' ἡμῶν ἐν Αἰγύπτῳ δένδρων δακρύει τὸ κόμμι. Ex locis, modo adductis, facile intelligitur, 1. voc. κόμμι, vel Gummi, esse voc. Ægypto propriam.⁴ Unde etiam Athen. ii. p. 66. observat, vocem Gr. [neutrius generis, EDD.] non desinere in ι, præter μέλι, quasdam vero Græcis usitatas, quales sunt πέπερι, κόμμι, κύφι, esse peregrinas. 2. Κόμμι proprie dici, liquorem la-

crymæ instar ex arbore destillantem, qui deinde concrecit et durescit. Unde gummi dicitur non modo humor ex spina Æg. guttatim defluens; sed etiam ex aliis arboribus, cujusmodi arborum meminit Dioscor. i. 23. iii. 99. Id. v. i. de vite vinifera, Τὸ δὲ δάκρυον αὐτῆς ὁμοίον ὃν κόμμι, περιπηγνύμενον τοῖς στελέχεσι. De ead. re Plin. præf. lib. xxiii. Lacryma vitium, quæ veluti gummi est. Id. xxiv. 9. Unum arbor ipsa exudat gummi modo. Et xxxvii. 11. hæc refert: Modestiores sed æque falsum prodidere, in extremis Adriat. sinus rupibus, in viis arbores stare, quæ canis ortu hoc effundunt gummi. Et hoc ipsum vox Æg. κόμμι, recte excussa, satis subindicat.

ΧΨ enim Æg. θέσιν, positionem quamcunque et consolidationem designat; ΨΗ vero et ΨΕ, voces quæ jam in desuetudinem abiire, et derivatæ ab illis ΨΟΨ et ΨΩΟΨ, aquam vel humorem designant. Inde sine dubio est ΕΡΨΕ, lacryma, quasi dicas aquam facere, et ΠΨΨ, plorare, quod plane easdem in compositione voces servat. ΕΡΨΕ, lacryma, si originem etymolog. spectes, est proprie res humida, quæ talis manet: ΧΟΥΗ, vel ΧΨΨΗ, humor, sed qui postea concrevit, vel humor concretus. Est igitur κόμμι, ΧΨΨΙ, vel ΧΨΨΗ, consolidatio humidi, vel gutta, aut lacryma concreta. Et hoc est gummi. In

scala Kircheri legitur ΧΟΥΗ, Gummi. V. et v. Χημία. ["Κόμμι, (*ews*, τὸ, * κόμμις, ἡ,) Gummi: nom. exoticum a Gr. usitatum. Est autem lacryma arborum quarund. congelata in ipsarum truncis: eo a resina differens quod magis aquea substantia est, nec flammam ut illa concipit, sed in ignem coniectum crepitat. Verum quum multa sint ejus genera ex diversis arboribus proceduntia, ut cerasis, amygdalis, pruno, junipero, cupresso, pinu, hedera: quum simpliciter κόμμι dicitur, intelligitur id quod ex acacia spina provenit, in vermiculorum speciem contractum, vitri modo pellucidum, purum: quod et gummi Arab., et a quibsd. acanthium appellatur, utpote quod ex acantha nascatur, ut scripsit Diosc. (post Herod. ii. 96., notante Schweigh. in MSS.): idque primam ap. antiquos laudem meruit, teste Plin., scribente gummi optimum esse ex Æg. spina. Ætius vero commendavit κόμμι σκώληκος τὸ λευκόν: Scribonius inter ocularia pharmaca gummi Alex., et in hæmatitino collyrio gummi Thebaicum: quæ omnia idem sunt cum Arab. seu Æg. (Meminit Herod. quoque, (ii. 86.): τῷ κόμμι ὑποχρίειν, gummi sublinere. "Κόμμι inter eas res, quibus nomen δακρύον convenit, peculiare quiddam est. Nec enim resina proprie gummi. Succus ex plerisque arboribus lacrymæ modo stillans et concrescens, quod alio nomine caret, vocatur κόμμι. Sic nec myrrha, nec thus, nec succinum κόμμι sunt. Aristot. in Meteorolog. iv. 10. καὶ ὅσα λέγεται ὡς δάκρυα οἶον σμύρνα, λιβανωτὸς, κόμμι. Quod ex cerasis, prunis, et aliis profluit, quibus aliud nominis non est, κόμμι vocatur." Salmas. Comment. de Manna p. 251. Schol. Plat. p. 151. Dimin. * κομμίδιον, Schol. ad Nic. Ther. 110.) Inde κομμιώδης, s. κομμιδῶδης, gummosus, gummi referens. Prius ap. Aristot. legitur, dicentem γλίσχρα καὶ κομμιώδη, lenta et gummosa. Posterius ap. Theophr. H. P. v. 13. ἐν ταῖς ἀμυγδαλαῖς ἡ ὑγρότης κομμιδῶδης. Plin. (xii. 9.) Bdellium Indic. esse gummosum tradit. Est inde et verb. κομμιζειν, Gummi speciem præbere, Diosc. (i. 78.) teste Bud." H. St. Diminutivo * Κομμίδιον, τὸ, augeri possunt Lexx.: Schol. ad Nic. Alexiph. 110., Κόμμι δὲ τὸ κομμίδιον οὕτω γὰρ ἐστὶν ἡ σύστασις αὐτοῦ ὡς κόμμιως. Et κομμιώδης, et κομμιδῶδης, agnoscit Schneideri Lex.: "Κομμιώδης, *eos*, ὁ, ἡ. s. v.

¹ Comparari autem debent Diss. J. Kocheri de Etymo Nominum Cnuphis, cet., in Misc. Obs. Crit. Nov. t. ii. p. 129—148., imprimis p. 144 sqq., atque obs. Georgii in præf. ad Fragm. Jo. Theb. p. xxxvi. clv—clvii., et in not. ad Fragm. Liturg. p. 456.

² De Colocasia v. Salmas. in Exerc. Plin. p. 678—688. 924, 925., de Homon. Hyles latr. p. 198, 9., Mahudel in Hist. Acad. R. Inscript. t. iii. p. 171., et Rauwolffii Floram Orient. p. 117. Multa de Colocasia, Arabibus vulgo dicta القلقاس, habet Abdollatiph in Compend. Memorab. Æg. p. 16. sqq. ed. Tnbing. 1789. E cod. MS. Bodl. editum ante erat a Jos. White. Memorabilia ista scriptoris Arab. Germanice verit notisque illustravit S. F. Günther Wahl, a. 1790. In qua interpr. de Colocasia agitur p. 65—75. Monet autem p. 66., esse voc. Æg. antiq., compositam ex καλ, convolvere, plicare, et καεχ, arundo, atque hoc nomine plantam optime sic appellari, uti patet ex ejus icona ap. Clus. in Hist. Plant. rar. iv. p. 75. De ipsa re judicabunt Botanici. Verum est, quod ait de vocabulis ΚΟΛΑ sive ΚΩΛ, et ΚΩΨ. V. Crozii Lex. p. 30. 33, 34.

³ Meminit ejusdem Herod. ii. 86. ad q. l. v. Wesseling.

⁴ Κόμμι. Quæ de origine vocis hic leguntur, in compendium redegit Scholtzius l. c. p. 10. Errore calami vel operarum dicitur illi ΧΨ significare consolationem. Jabl. habet consolidationem. Qui Κόμμι et Gummi, cum Martin., Voss. et aliis, voces esse origine aut Arab., aut Gr., opinarentur, non satis attendisse videntur ad testimonia Herodoti similiaque.

a.—*μυδάδης*." Sed nullum affert exemplum. Schneiderus in Lex.: "*Κόμμωσις*, ή, das Putzen oder Schminken; s. v. a. *κώνησις* und *πισσόκηρος*." Aristot. H. A. v. 22. de apibus: *Κήρῳσιν δὲ φέρονται ἀπὸ τοῦ δακρύου τῶν δένδρων, μέλι δὲ τὸ πίπτον ἐκ τοῦ ἀέρος, καὶ μάλιστα τῶν ἀστρων ἐπιτολαῖς, καὶ ὅταν κατασκήψῃ ἡ Ἥρις*. Ait ceras fieri ex floribus: *τὸ κήρῳν μὲν ἐξ ἀνθῶν*: ex arborum lacryma, *κήρῳσιν* l. ix. vocat *κώνησιν*. Atque ita hic reponendum, aut certe utrobique *κόμμωσιν* e Plin. Idem tamen *κώνησις*, nempe ἡ *διάχρησις*. Alii *κόμμωσιν* vocarunt, quod fieret ἐκ τοῦ *κόμμωσις*, et ex arborum lacryma." Salmas. in Solin. p. 717., D. "*Ἀπιαρίσις*, s. mellariis, aut meliturgis, ut Varro loquitur, sive *μελισσοουργοῖς*, *κόμμωσις* dicitur ἡ τοῦ σμήνους *διάχρησις*, ut Hesych. docet, quæ signif. alius originis est, videlicet a *κόμμι*, gummi, unde Colum. xii. 50. *gummitionem* appellat. Plin. xi. 7. "*Prima fundamenta κόμμωσιν* vocant periti; secunda, *πισσoceron*; tertia, *propolin*, inter coria *cerasque*. *Commosis* crusta est prima, saporis amari. *Pissoceros* super eam venit, picantium modo, ceu dilutior: *ceræ* initium plerumque e mitiore gummi." Qui locus Plinii desumptus est ex Aristot. H. A. ix. 40., sed ibi scribitur non *κόμμωσις*, sed *κώνησις*. Virg. (Georg. iv. 160.) *gluten* vocasse videtur." H. St. Thes. ii. p. 367. D. Cf. Turnebus Advers. xxiii. 13. Virgilii locus est: *Narcissi lacrymam, et lentum de cortice gluten* *Prima favis ponunt fundamina*. Plane Virgilio *gluten* est i. q. *Ἀριστοτέλι κόμμωσις*, s. *κώνησις*, s. *κήρῳσις*. Plin. xi. 6. ex Aristot. ix. 40. "*Primum favos construunt, ceram fingunt, h. e. domos cellasque faciunt; deinde sobolem, postea mella; ceram ex floribus, melliginem e lacrymis arborum, quæ glutinum pariunt, salicis, ulmi*. Cf. H. St. Thes. ii. p. 194. A. Schneiderus Lex.: "*Κώνησις*, bey Aristot. H. A. ix. 40. s. v. a. *κόμμωσις*, *κήρῳσις*: andere lesen *κώνησις* von *κωνίω* und *κῶνος* no. 5." *Κώνυσις* est vox nihili: leg. cum Cod. Vat. *κώνησις*, a v. *κῶνος*, *pix* liquida, *κωνεῖν*, pice inungere: vel *κῶνισις*, a v. *κωνίζεω* i. q. *κωνεῖν*, pice oblinere. De hac re copiose scripsit E. H. B. in Epist. ad Schæfer., (Class. Journ. N. xxiv. p. 401-10.) Voc. * *κώνησις* adde Lexicis. EDD.]

Κόρσειον, vel *Κόρσιον*. Strab. l. xvii. p. 566., *Γίνεταί δὲ καὶ τὸ κόρσιον, ὅμοιον τῷ πεπερὶ τράχημα, μικρῷ αὐτοῦ μείζον*. Theophr. H. Pl. iv. x. "*Ἡ δὲ ῥίζα τοῦ λωτοῦ καλεῖται μὲν κόρσιον. ἔστι δὲ στοργυλὴ τὸ μέγεθος, ἡλικὸν μήλον κνύδιον*" [Diod. Sic. i. 10.: "*Τὴν τε γὰρ τοῦ καλάμου ῥίζαν, καὶ τὸν λῶτον, ἐπὶ δὲ τὸν Αἰγύπτιον κύαμον, καὶ τὸ καλούμενον κόρσειον (ubi, καὶ τὸν Cl. 1. Fl. mox *κορσαῖον* Co. R.); καὶ πολλὰ τοιαῦθ' ἕτερα τροφὴν ἐτολμὴν παρέχεσθαι τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων*. Ubi Wesseling. "*Mirum sane præterque opinionem accidit discrimen, quod lotum inter et corsium instituitur; est enim ipsa loti radix rotundiore figura et amplitudine mali cotonei, Theophr. H. P. iv. 10. (l. c.). Movit hoc Bodæum a Stapel, ut *κορσεῖον* hic scriptum fuisse suspicaretur: quam arborem cum Noster c. 34. *περσίαν*, aut *περσαῖαν* appellet, prætereaque Strabo xvii. p. 1178. D. in corsii descriptione multum a Theophr. dissentiat, haud injuria corrigendi hunc impetum deinceps compescuit. In Hesych. refingendo opera illi felicior processit; nam quæ Grammaticus in v. *Κορσίπιον* scribit, modo *κορσαῖον* in loc. τοῦ *κορσαῖον* substituas, huc pertinent. V. Bodæi Comment. p. 447. et Prosp. Alpini Diss. de Loto p. 83., et juxta mecum agnosces, de corsio nondum omnia ad liquidum esse perducta." Hesych. *Κορσίπιον ῥίζα τις, ἡ νόμισμα παρ' Αἰγυπτίους τὸ κορσαῖον λεγόμενον*: ubi Albertius nil habet præter Bod. et Wessel. conjecturas, et refert ad Salmasii not., quæ infra afferetur. Ut nobis videtur, duæ glossæ in Hesychii loco confusæ sunt, vel librorum negligentia, vel Hesychii ipsius errore: una, quæ *κορσειον* s. *κόρσιον* exponatur *ῥίζα τις*: altera, quæ *κορσίπιον* explicetur *νόμισμα παρ' Αἰγυπτίους*. Si voces *παρ' Αἰγυπτίους* connectendæ sunt, ut Jabl. ipse in seq. artic. putat, et ut nobis videtur, cum præced. voce *κορσίπιον*, fortasse per *Ægyptios* intelligendi sunt Alexandrini, adeo ut nom. *κορσίπιον* sit origine non *Æg.*, sed *Alex.*, quanquam Sturzius de Dial. Maced. et Alex.*

p. 62. (cf. supra p. clxviii.) *Æg.* esse censet. Hesychium per *Ægyptios* aliquando intellexisse Græcos in *Ægypto* s. Alexandrinos, docet idem ib. p. 86=clxxiii. Hesych. *Κιβώριον Αἰγύπτιον ὄνομα ἐπὶ ποτηρίου*: recte censet Salmas. ad Solin. p. 680. "*Alex. Græcos calices fabarum Ægypt. sic vocasse a v. κίβα ap. Ætolos pera vel sacculus, unde et κίβησις pro eodem ceteris Græcis, inde κιβώτης, arca, et κιβώριον*." Iterum Hesych. *Κύαμος τὸ Αἰγύπτιον κιβώριον λεγόμενον καὶ καλούμενον*. Recte idem Salmas. ibid. p. 678.: "*Græci Alex., ut apparet, ita vocarunt a similitudine fabæ, idque post Alex. M. ætatem*." Alexandr. voc. *κύαμος* omisit Sturzius. Hesych. v. *Καλλαιοί*: *Καὶ παρ' Αἰγυπτίους χρώμα καλαῖον*. Supra demonstratum est p. ccxxiii. b. per *Ægyptios* h. l. intellig. esse Alex. Græcos, et Bochartum falli, qui voc. *καλαῖον* ex orient. fonte derivavit: nam est plane Gr. Cf. Jabl. in v. H. St. Ind.: "*Ap. Actuarium vasa Alex., quæ vocantur καλαῖνα*." Sed, ut ad voc. *κορσίπιον*, quod Hesych. interpretatur *νόμισμα παρ' Αἰγυπτίους, τὸ κορσαῖον λεγόμενον*, revertamur, Salmasius et Relandus voces *παρ' Αἰγυπτίους* connectunt non, ut nos post Jabl., cum præced. voc. *κορσίπιον*, sed cum seq. voc. *κορσαῖον*, adeo ut Hesych. exponat *κορσίπιον* per *Æg.* nomen *κορσαῖον*. Salmas. in Solin. p. 679. sic Hesychii loc. legit: "*Κορσεῖον ῥίζα τις καὶ νόμισμα κορσαῖον παρ' Αἰγυπτίους καλούμενον, alibi ap. eund. Κέρσα Ἀσιανὸν νόμισμα, de quo in libris de Re Nummaria*." Cf. Lib. de Usuris p. 581. Siquidem ad hanc formam Hesychii verba sint refingenda, sine dubio voces *παρ' Αἰγυπτίους* ad v. *κορσαῖον* referendæ sunt. Sed hæc mutatio est violentissima. Fallitur tamen Relandus, qui nulla mutatione facta voces *παρ' Αἰγυπτίους* ad v. *κορσαῖον* referri velit, cum, si Hesychius ipsius manu locum sic scripsisset: *κορσίπιον νόμισμα παρ' Αἰγυπτίους τὸ κορσαῖον λεγόμενον*: verborum ordo plane postulet, ut voces *παρ' Αἰγυπτίους*, non ad voc. *κορσαῖον*, sed ad voc. *κορσίπιον* referamus. Relandi verba, de vet. Pers. Ling. disserentis (Diss. viii. p. 158.), sunt. "*Κέρσα, nummus Asiaticus: Hesych. Κέρσα Ἀσιανὸν νόμισμα: idem hoc esse cum Pers. et Arab. kers Salmas. de Usur. p. 581. observavit: an huc pertinet νόμισμα, quod Æg. κορσαῖον dicunt?*" H. St. in Ind. Thes. habet: "*Κορσίπιον, Hesych. auctore, radix quædam dicitur, et numisma quoddam ap. Ægyptios quod κορσαῖον vocatur*." Ergo H. St., recte ut Jabl., non *κορσαῖον*, sed *κορσίπιον*, pro *Æg.* nomine accepit. Schneiderus autem in Lex. de v. *κορσίπιον*, pro numismate, nihil loquitur, et mirum est vocabula satis bonæ notæ *κέρσα* et *κορσαῖον* eund. virum diligentissimum omnino omisisse. Quod ad voc. *κόρσιον* attinet, H. St. in Ind. Thes. scribit: "*Κόρσιον, ov, τὸ, vocatur radix loti, rotunda, mali cotonei magnitudine, auctore Theophr. H. P. iv. 10., (l. c.). De h. v. nimis jejune Schneiderus Lex.: "*Κόρσιον, τὸ, (κόρση) bey Theophr. H. P. iv. 10. Diodor. i. 10. die Wurzel der Wasserpflanze Lotus, bey Hesych. κορσίπιον und κορσεῖον, bey Diodor. κόρσειον*." Salmas. in Solin. p. 679. accuratissime scripsit. "*Diodorus de herbis Ægypti edulibus: τὴν μὲν γὰρ τοῦ καλάμου ῥίζαν καὶ τὸν λῶτον, ἐπὶ δὲ τὸν Αἰγύπτιον κύαμον καὶ τὸ καλούμενον κόρσειον: secernit corseon a loto, quum Theophr. loti radicem sic vocatam scripserit: Strabo quoque κόρσιον aliud statuere videtur a radice loti, qui τράχημα esse dicit, ὅμοιον πέπερι μικρῷ αὐτοῦ μείζον: Hesych. κορσεῖον ῥίζα τις καὶ νόμισμα κορσαῖον παρ' Αἰγυπτίους καλούμενον: cum Theophrasto sentit de radice corsio*." Falluntur, qui putant Diod. Sic. et Strab. loqui de loti radice, de qua Theophr. loquitur: nam apud illos scriptt. *κόρσιον* est manifeste plantæ genus: quænam autem planta sit intelligenda, viderint Herbarii. Silet Sprengel. Hist. Rei Herb. EDD.]*

Κορσίπιον est *ῥίζα τις, ἡ νόμισμα παρ' Αἰγυπτίους, τὸ κορσαῖον λεγόμενον*, teste Hesych. in *Κορσίπιον*. An huc etiam pertinet, quod ante scripserat Hesych., *Κέρσα, Ἀσιανὸν νόμισμα*?

* *Κουκούφα*. Ciconia. Ita Horapollo i. 55. Wilkins. in Diss. de ling. Copt. p. 102. ait, forte ex Kircher, cui nimium fudit, eandem alitem a Coptis hodieque *ΚΟΥΚΟΥΦΑΤ* appellari. Quod suo loco re-

¹ [Harduinus e Codd. locum sic concinnavit. "*Pissoceros* super eam venit, picantium modo, ceu dilutior cera. E vitium populorumque mitiore gummi propolis." EDD.]

² Auctor nobis est Diod. Sic. i. 10., *Ægyptum* ad victum suppeditare καὶ τὸ καλούμενον *κόρσιον*. Lege illic doctam Wesseling. annotat, sed junge Salmas. in Exerc. Plin. p. 678, 679.

³ V. not. ad utrumque Hesych. locum.

μὲν κύνας, ἕνα δὲ ἱεράκα καὶ ἱβὶν περιφέρουσι. Plura vid. ap. auctorem doctiss. Omittere hic non possum obs. egregiam Th. Galei, quæ in ej. not. ad Jambl. de Myst. Æg. legitur p. 252, 253.: "Erat Ægyptiorum et quidem Diospolitarum propria dictio κωμασία, Deorum pompa solennis. Et κωμαστικὴ τάξις, sive κωμασταί, portabant κωμαστήρια, i. e. arcas, thecas, κιβώτια, ναῖδια, πασάδας, in quibus erant Deorum quorundam simulacra; neque enim omnes omnium Deorum imagines producebant in populum; sed eas solummodo, quæ erant subdiales (quarum in S. S. mentio habetur), non illas, quæ in adytis occultabantur." Plura ap. eund. legi possunt.

Quod ad me attinet, in ea sum sententia, κωμαστὰς e Sacerdotum turba illos fuisse, qui Astrologiæ et rerum celestium scientiæ se addixissent, quique etiam ex ea scientia futura prædicerent. Ad hanc sententiam ipsa vetus Æg. lingua nos manu ducere videtur. Etenim ὕασι, et ὕικι, lingua illa significat nasci, et γένεσιν, nativitatem. Ita in ipso N. T. init. legitur

ΠΧΩ ὕικι, Βίβλος γενέσεως. Igitur ΧΩ

ὕασι, iisdem est λέγειν τὴν γένεσιν, vel γενεθλια-

λογεῖν. Vel etiam ΧΩ ὕασι erit θεῖναι τὴν

γένεσιν, ponere nativitatem. Ex quo conficitur, ΧΩ

ὕασι, vel ΧΩ ὕασι, dici genethliacum, vel

γενεθλιαλόγον. Erant autem inter Sacerdotes, quibus

scientia hæc commendata, atque injecta erat. Videri

potest Pseudo-Callisthenis Fragm. ex historia vitæ Alex.

M., quod Jo. A. Fabricius edidit in Bibl. Gr. V. xiv.

p. 148—150. Erant plura Sacerdotum munera, quibus

certi quidam Sacerdotes, quibus illa speciatim deman-

data erant, solícite fungebantur. Eorum præcipuos

nominat et describit Clem. Alex. Strom. vi., quos inter

p. 633. commemoratur etiam Horoscopus. De eo hæc

ibi legas. Ὁροσκόπος ὁρολόγιόν τε μετὰ χεῖρα, καὶ φοῖνικα,

ἀστρολόγος ἔχων σύμβολα, πρόσκειται, etc. Astrologos

Æg. habes etiam ap. Diod. i. p. 24. Et quis eorum

mentionem non fecit? Illos vero ex Astrologis, vel

Astronomis, qui, ex stellarum ortu et relationibus cum

aliis stellis, futura hominibusque eventura prædicerent,

dictos arbitror fuisse Comastas. Cumque illorum semper

in Ægypto numerus fuerit insignis, et auctoritas non

levis, ab iis ordinem totum Ἱερογραμματέων, ap. Synes.

dictum fuisse τῶν κωμαστικῶν auguror. Certe ap. huic

scriptorem, inter tres Sacerdotum Æg. ordines, Κωμασταί

constituunt secundum. Illos vero Scriptores alii nuncu-

pant Ἱερογραμματέας.¹

* Κωνούφισ. V. sup. in v. Κνήφ et Κνωφίς.

* Λαβαρείς. Οἱ μάχιμοι. Militum aliquod in Ægypto

genus. Ita ap. Steph. Byz. legitur in isthac voce.²

Verum plane assentior Abr. Berkelio, in not. monenti,

voc. h. corruptam esse ex καλασιρεῖς, quomodo scrip-

tores antiqui hosce milites nuncuparunt. V. quæ sup.

[p. 101, 102.] diximus in v. Καλασιρεῖς.

Λαβύρινθος. Hoc nomine in Ægypto scimus vocatum

fuisse ædificium structuræ amplissimæ, valde sumtuosæ,

et vere mirandæ, cui simile vix in toto orbe ostendi

queat. Sed et nom. hoc nemini paulo humaniori igno-

tum esse potest. Fuit enim et in Creta Labyrinthus

oppido celebratus, cuj. memoriam in nummis conserva-

runt Gnossii, quales recenset Harduin. in Num. antiq.

illustr. p. 254., et in imagine exhibet Laurent. Begerus

in Thes. Brandenb. Fuerunt et alii Labyrinthi; sed re-

liquos omnes vicit Labyrinthus Æg., et ex hoc reliqui

videntur esse derivati, quemadmodum illis etiam nomen

Æg. Labyrinthi adhæsit. Marshamus tamen, vir anti-

quitatis omnis peritissimus, Labyrinthum Creticum

Ægyptiaco antiquiorem censet, in Can. Chron. p. 291.

Quæ veteres de stupenda Labyrinthi Æg. magnitudine,

de incredibili ej. sumtuositate et magnificentia prædi-

dera magnifici huj. operis viderunt, addi poterunt Van-

slebii relatio Itineris Æg. Gall. scripta, p. 268, 269.,

P. Lucæ historia peregrinationis suæ tertiæ, de An. 1714,

T. ii. p. 18., Les Nouveaux Mem. des Missions T. v.

et vii., Itinerarium Grangerii p. 150, 151., inprimis vero

accuratissima R. Pocockii Descriptio Orientis, ac sigilla-

tim Ægypti. De loco, in quo mirabile hoc ædificium

erectum fuit, videtur aliquis esse inter veteres dissensus.

Herod. Diod. S. Strabo, et tota fere veterum turba

Labyrinthum locat prope lacum Mæridis, meridiem ver-

sus. Secundum Plin. vero v. 4., in fine, Labyrinthus,

in Mæridis lacu, nullo addito ligno exædificatus fuerat.

Sed scriptores hi conciliari haud difficulter possunt.

Erat enim in medio lacu Mæridis insula, cujus memine-

runt, præter Plin., Herod. ii. 101. 149., et luculentius

Diod. i. p. 48. In illa insula, quod scriptores iidem

docent, conspiciantur Pyramides, et alia quædam in-

dustriæ Æg. monumenta eximia. Cumque omnes testen-

tur, Labyrinthum inservisse sepulcris regum et croco-

dilorum sacrorum, Diod. insuper memoriæ prodidit,

Regem Mæridem, qui lacum effodisse creditur, sibi et

uxori in illa insula sepulchra condidisse. Regis vero, qui

Labyrinthum condidit, sepulcrum in ipso Labyrintho

locant alii. Et satis apparet, insulam, et Labyrinthum

in continenti, ad opus idem a conditore Labyrinthi fuisse

destinatum. Minus certo constat, quis fuerit verus operis

sumtuosi auctor. Plinius testatur, tradi Labyrin-

thum factum esse ante annos IIIIMDC. Petesucco rege,

sive Tithoe. Herod. et ex eo Diod. S., affirmant, Laby-

rinthum opus esse XII regum, cui coronidem imposuerit

Psammetichus. Hinc Mela vocat Psammetichi opus

Labyrinthum. Strabo opus ait fuisse Imandæ Regis, quo

nomine, queniam scriptor eximius designare voluerit,

dicere difficile fuerit. Diod. S. appellat Mendem p. 55.

Satis perspicitur ex his, veras origines Labyrinthi Ægyptiis

recte et certo cognitatas haud fuisse, aut Sacerdotes saltem

eas, multarum fabularum cortice tectas, vulgum celare

voluisse. In Dynastiis Manethonis, uti ab Africano et

Euseb. reperiuntur dispositæ ap. Syncell., videtur Dy-

nastia XII ad nostrum negotium spectare. Nam in Afri-

cani Excerptis Chronol. ex illa Dynastia, rex IV nomi-

natur Λαχάρης, et de illo additur, ὅς τὸν ἐν Ἀρσενούτῃ

λαβύρινθον ἐαυτῷ τάφον κατασκεύασεν. V. Syncell. p. 59.

Idem vero p. 60. Eusebii Digesta adfert, quæ de eod.

rege hæc habent, Λάβαρις, ὅς τὸν ἐν Ἀρσενούτῃ λαβύριν-

θον ἐαυτῷ τάφον κατασκεύασεν. Quæ si esset vera lectio,

facile jam foret nom. Labyrinthi explicare et interpre-

tari. Si enim Labaris, vel Labyris, verus auctor est

illius Labyrinthi, tum vox hæc Labyrinthus commode

exponi posset, domicilium Labaris, vel Labyris. Certe

ΘΟ, tho, Apoc. iii. 10. redditur οἰκουμένη. Sed dubi-

tari potest, designaveritne vox illa totum semper orbem

terrarum, quod vox Gr. vulgo significat, an vero non-

nunquam locum quemvis bene cultum et habitatum.

Quod si posterius locum habet, ΛΑΒΥΡΙΝΘΟ,

Labyrintho, recte et analogice significabit ornatum et

bene cultum Labyris habitaculum. ΤΟΙ πορρο sig-

nificat partem, portionem, sortem: esset proinde

ΛΑΒΥΡΙ ΗΤΟΙ, pars, possessio Labyris.

Verum etiam atque etiam metuendum est, ne nomen hoc

Eusebius ad sonum Labyrinthi contorserit, ut sic vocis

huj. postremæ originationem facilem et commodam lec-

toribus præberet. Labaris huj. ceteroquin nulla uspiam

mentio occurrit, ne apud illos quidem, qui in conditores

¹ De nonnullis eorum, quæ hic attingit, ipse Jabl. plenius egit in Proleg. ad Panth. Æg. c. 3. Sed comparanda inprimis F. S. de Schmidt Diss. de Sacerd. et Sacrif. Æg., in qua p. 104. ac seqq. de variis ordinibus classibusque Sacerdotum, et de Comastis p. 211—216, accurate disputatur. Nihil autem illic de orig. vocum κωμαστής et κωμασία Æg., quas Gr. judicat, ex vulgari plerorumque eruditorum sententia.

² Immo vero in v. Ἐρμωτομυβίῃ, ad q. l. Hohenius idem monet, quod Berkelius. Assentitur Cuperus in Syllog. Epist. Burmann. t. ii. p. 690.

dinis. Aiunt Herod. et Diod. Labyrinthum construxisse duodecim Ægypti Principes, ex quibus deinde Psammetichus toti Ægypto solus imperavit, cui etiam mirabile illud opus a nonnullis vindicatur. Sed stupendum hoc opus ætatem Psammetichi longe superare, vel illa incertitudo scriptorum veterum de vero Labyrinthi conditore satis testatur, ut alia plurima nunc taceam. Illa tamen, ejus modo memini, traditio, ex vero aliquid trahere mihi videtur. Suntne duodecim principes, totidem duodecim tribuum Israëlitis præfecti et veluti Patriarchæ, aut forte Duces, qui reliquis erant præpositi a rege Æg. tanquam ἐργοδιῶται, qui opus urgerent, et laborantibus acriter instarent? Opus vero hoc, post exitum Israëlitarum ex Ægypto, diu intermissum, Psammetichus multo post resumpsit, ac tandem perfecit. Sententiam hanc ipsa quoque Labyrinthi vox Æg. aliquo modo verosimilem facit. Nam ΟΥΙΡΙ ΗΘΟ, Viri, vel Biri ntho, nam V. et B. pronuntiando sæpe permutantur, sermone Æg. opus multitudinis significat. ΙΠΙ est facere. Articulus indefinitus ΟΥ, præpositus, indit huic verbo significationem nom. substantivi, ut opus designetur. ΘΟ vero multos vel multitudinem innuit, sicuti Ps. xxii. 12. et 16., ubi habes ΖΘΟ, itemque Ps. xlv. 9. 13. Inde forte ἡ οἰκουμένη dicta est, ut diximus, ΘΟ.

Est igitur ΟΥΙΡΙ ΗΘΟ, Virintho, vel Birintho, opus multorum, vel magnæ multitudinis. Constructus enim erat Labyrinthus per Israëlitas, quos historia Moaica refert fuisse numero permultos, ita ut de eorum multitudine Ægyptii conquesti fuerint, Ex. i. 7. 9. 12. Id nom. hoc Labyrinthi præ se fert. Æg., post id temporis, nomen istud aliter interpretati sunt, aut ex eo conjecerunt, opus fuisse plurium, et quidem duodecim Principum. Sic enim Sacerdotibus placuit, antiquam veramque de hoc opere traditionem falsis additamentis contaminare. Superest hic tamen, fateor, prima syllaba Λα, quam interpretatio mea non explicat. Sed multa nos de sermone Æg. vet. latent, quibus forte et hoc accensendum erit. ["Λαβύρινθος, Labyrinthus: Suidæ et Hesych. κοχλιοειδὴς τόπος. Plin. xxxvi. 13. quatuor memorat labyrinthos, Ægyptium, Creticum, Lemnium, Italicum: inter alia dicens, ab Ægyptio sumsisse Dædalum exemplar ej. labyrinthi quem fecit in Creta, sed centesimam tantum portionem ejus imitatum, quæ itinere ambages occursumque ac recursus inexplicabiles continet, non brevi lacinia millia pass. plura ambulationis continentem, sed crebris foribus inditis ad fallendos occursum, redendumque in errores eosdem. De Cretico, hæc Maro, Æn. v. (588.) Ut quondam Creta fertur labyrinthus in alta Parietibus textum cæcis iter, ancipitemque Mille viis habuisse dolum: qua signa sequendi Falleret indeprentus et irremeabilis error. Et Ovid. Met. viii. (158.) Ponit opus turbatque notas, (sub. Dædalus) et limina flexu Ducit in errorem variarum ambage viarum: Non secus ac liquidis Phrygius Mæander in undis Ludit, et ambiguo lapsu refluitque, fluitque, Occurrensque sibi venturas aspexit undas, Et nunc ad fontes, nunc ad mare versus apertum, Incertas exercet aquas: ita Dædalus implet Innumeras errore vias, vixque ipse reverti Ad limen potuit: tanta est fallacia tecti. Dicitur etiam ἐπὶ φλόρων, quod ii soleant πολλοῖς λόγων κύκλοις χρῆσθαι, teste Hes. et Suida. Inde Λαβύρινθιος, et

Λαβύρινθος, Labyrinthus, Labyrintho similis. Catullus (Argon. s. 69. 114. add. Sedul. in pr. Op.) dicit Labyrinthi flexus; et Lucianus λαβύρινθους ἐρώτησις, Interrogatio intricata labyrinthi modo." H. St. Locus Luciani, ad quem provocat H. St., nos præterit. Λαβύρινθιος et λαβύρινθους in Schneideri Lex. occurrunt sine ullis exemplis. Lucianus hanc vocem sæpe metaphorice usurpat: Lexiph. 16. T. ii. p. 338. Ἥλθον σε τῆς κακοδαιμονίας, ὅρων εἰς Λαβύρινθον ἔφηντον ἐμπεπτωκότα, καὶ νοσοῦντα νόσον τὴν μεγίστην, μᾶλλον δὲ μελαγχολῶντα: Bis Accus. 21. T. ii. p. 817. τοὺς μὲν ἀγκύλους ἐκείνους λόγους, καὶ λαβύρινθους ὁμοίους ἀπέφυγε: Icaromen. 29. T. ii. p. 786. Διαφόρους λόγους λαβύρινθους ἐπινοήσαντες, οἱ μὲν (ἐαυτοὺς) Στωϊκοὺς ὀνομάσαντες, οἱ δὲ Ἀκαδημαῖκους, οἱ δὲ Ἐπικουρείους, οἱ δὲ Περιπατητικοὺς: Hermotim. 47. T. i. p. 788. Ἐγὼ σοι φράσω, τὸ τοῦ Θῆσεως ἐκεῖνο μνησόμεθα καὶ τι λίνον παρὰ τῆς τραγικῆς Ἀριάδνης λαβόντες, εἰσμεν ἐς τὸν λαβύρινθον ἑκαστον, ὥς ἔχειν ἀπραγμόνως μνησόμενοι αὐτὸ ἐξέλαι. Theocr. xxi. 10. Τοὶ κάλαμοι, τῆγκιστρα, τὰ φουκιδεντά τε λῆδα (λίνα), Ὀρμειαί, κύρτοι, καὶ ἐκ σχοίνων λαβύρινθοι, i. e. nassa: Epigr. ad. 564. πολυγνάμπτους λαβύρινθους. Hesych. Λαβύρινθος κοχλιοειδὴς τόπος: ita legit H. St. modo adductus. Heins. κυκλοειδής: Lex. MS. Brem. κοχλιοειδής. Addit Albertius. "Et sic Phavor. In Cyrillo meo MS. κοχλιοειδής, ut et Suid. In altero Lex. MS. (quod ad verbum hic consentit cum Hes.) et Phot. Lex. MS. κοχλιοειδής. Similiter Lex. MS. in Bibl. Coisl. p. 235. Sed in alio Lex. MS. p. 473. cum jota, ut h. l. Nihil interim mutandum, quum variis modis scripserint." H. Steph. in v. κύκλος agnoscit et κοχλιοειδής, et κοχλιοειδής. Prius illud omisit Schneid. Lex. Vox *κοχλιοειδής, quam H. Steph. et Schneid. omiserunt, Lexicis est addenda. Ceterum vox λαβύρινθος pro Cochlea marina occurrit in Theodoridæ Epigr. ap. Suid. (Anal. T. ii. 41.): Εἰνάλιε λαβύρινθε, τὴν μοι λέγε, τίς σ' ἀνέθηκεν, Ἀγρέμιον πολιὰς ἐξ ἁλὸς εὐράμενος. EDD.]

* Λήγης. Helenium. Dioscor. i. 28. et in Append. ad ejusd. c. 27. [p. 442.]

* Λιβύριον. Juniper minor. Ita Append. Dioscor. i. 103. [p. 442.] Credo, vocem hanc, nescio quo fato, ex Ægypto migrasse in Lycaoniam Asiæ min. Illi enim, teste Steph. Byz. in v. Δέρβη, juniperum patrio sermone dicebant δέλβειαν. Si nempe addas notam generis fœmin. ῥ, vel τε, habebis ῥΑΙΡΙ, vel τεΑΙΡΙ, unde Gr. fecere Λιβύριον, et Δελβείαν.

* Ligea. Symphoniaca, s. Hyoscyamus. Apul. de Herbis c. 4.

* Λύισθη. Smilax aspera. Append. Dioscor. iv. 144. [p. 472.]

Λωτός. Species quædam Liliæ aquatici in Ægypto, cujus veterum permulti meminere, Herod. ii. 92. iv. 177. Theophr. H. Pl. iv. 10. Dioscor. iv. 114. Plin. xiii. 17. Tzetzes Chil. vi. Hist. 714. Ex recentioribus videri possunt Prosper Alpinus de Pl. Æg. c. xxxiv. Spanh. de Usu Numism. p. 257, 8. ed. Belgic., Gish. Cuperus in Harpocrate p. 14. 19. 20., et præ ceteris auctor Dissert. perelegantis de Monumentis variis, in quibus plantæ cernuntur, quas Antiquarii fere omnes pro Loto habent. Legitur ea in l'Hist. de l'Acad. des Inscript. T. iii. p. 181 et suiv. V. inprimis p. 182, 3. 185, 6. De nomine vix aliquid certi dicere licet, cum pluribus plantis, quibus

¹ Sententiam Jabl. de prima orig. Labyrinthi Æg. atque de etymologia nominis, alii expendant. Prudenter Etym. M. vocabull originem nullam dedit, exemplum cuj. H. Steph. secutus est, in Ind. Thes. L. Gr. p. 1336. Suid. Labyrinthum dictum ait παρὰ τὸ λαβύν θύραν, quam etymologiam ineptam esse et merito explodendam pronunciat Kusterus. Eandem tamen ac similes laud meliores repetiere Guyetus ad Hesych. v. Λάβρος, M. Martinus in Lex. Etym., Facciolatus et Forcellinus in Lat. Lex. Lennepius in Etym. L. Gr., plures alii. Istiusmodi notationes verborum non male dicas ἀγκύλους λόγους καὶ λαβύρινθους ὁμοίους, ut utar Vernepii Luciani t. ii. Opp. p. 817. De Labyrintho autem Æg., præter recentiores, qui iter suum in Ægyptum describere, consulantur Is. Vossius ad Melam i. 9. Wesseling. ad Diod. 8. t. i. p. 71., et ad Herod. ii. 148., Banier dans l'Histoire de l'Académie R. des Inscript. et Belles Lettres, t. v. p. 245—250., Com. de Caylus dans les Mém. de la même Acad. t. xxiii. p. 288. et suiv., et Gibert in iisdem Commentt. t. xxviii. p. 225—245. Poterit inde excursus Jabl. de Labyrintho Æg. illustrari, augeri, emendari.

² Addatur Plin. de I. et Os. c. xi. nisi illic pro ἐκ λωτοῦ legendum censeas ἐξ ἱλίου, ex lato, quod vult Squire p. 27, 8. Meminit apertius λωτοῦ Strabo, iii. p. 237. xvii. p. 1185. 1191. Diod. 8. i. 34., ὡς τὸν γὰρ φέρεται πολλὸς, ἐξ οὗ καὶ κατασκευάζουσιν ἄρτους οἱ παρ' Αἰγυπτίων, iterum c. 43. Notabilis valde locus est Athenæi, sive potius ipsius Epitomatoris, iii. p. 287. ed. nov.: Γίνεται δὲ ὅπως ἐκ τῶν κυβωρίων καὶ ἀνθὸς στικτακτικῶν καλοῦσι δ' Αἰγύπτιοι μὲν αὐτὸ Λωτόν· Ναινακτικαὶ δὲ οἱ ἱμοὶ, λίγυι ὅστος ὁ Ἀθήναιος, δελλίλωτος. Ad quæ verba cf. Schweigh. p. 4, 5., sed et Salmasii Exerc. Plin. p. 679.

³ Præter alios plures, quos numerare longum sit et inutile, de Loto Æg. dabunt alia scriptores veteres ac recentiores, laudati a Boddaert. et Tydeman. in notis ad Itinera Shawii t. i. p. 396., qui et ipse adeundus p. 239, 40. Unum tamen adjungam Salmas. in Exerc. Plin. p. 628. sqq., p. 685. sqq., p. 728. sqq., de Homon. Hyles Iatr. p. 1, 2. 6. et in proleg. p. 22.; cuj. observata eo maxime pertinent, ne arbores ac plantæ, nomine Loto dictæ omnes, et tamen diversæ, permittentur. Quæ quidem observatio magnum nobis præstat usum in recta scriptorum antiquorum interpretatione, corrigendisque erroribus recentioribus.

et arboribus, commune fuerit. Disquis. hanc aliis igitur relinquimus.

[Λωτός, οὗ, ὁ, Lotus: a Theophr. H. Pl. vii. 14, numeratur inter ea quæ ἐν πλείοσιν ἰδέσθαι ἐστὶ καὶ σχεδὸν αἰὼν ὑμνήματα: multas enim huj. esse species ait, quæ et folio et caule et flore et fructu differant. De prima specie v. eum iv. 4. et Plin. xiii. 17. ubi celtin vocari tradit. Huj. fructus magnitudine fabæ est, colore croci, densus in ramis myrti modo nascens: tam dulci ap. Afros cibo, ut non. etiam genti terræque dederit, nimis hospitali advenarum oblivione patriæ: quemadmodum sane ap. Hom. Od. i. (94.) sociorum Ulyssis ὅστις λωτοῖο φάγοι μελιηδέα καρπὸν, Οὐκ ἐπ' ἀπαγγελίᾳ πάλιν ἥθελεν οὐδὲ νέεσθαι: Ἄλλ' αὐτοῦ βοῶλοντο μετ' ἀνδράσι Λωτοφάγοισι Λωτὸν ἐρεπτόμενοι μανέντων, νόστον τε λαθέσθαι. (unde proverbio λωτὸν φαγεῖν, lotum comedisse, dicitur is qui exteræ regionis dulcedine captus patriæ obliviscitur) Vinum quoque exprimitur illi, simile mulso: baccæque contusæ cum alica ad cibos doliis conduntur: quin et exercitus pastos eo tradunt, ultro citroque commeantes per Africam. Hæc fere Plin. l. c., et Athen. xiv. (651.) e Polybio, consentiens cum Plin. quod ad fructum attinet, non quod ad arborem. Sed et fabam Gr. Romæ a suavitæ fructus sylvestris quidem, sed cerasorum pene natura, loton appellarunt. Auctor idem Plin. xvi. 30. ubi descriptionem ej. prolixiorē vide. Est eod. nomine in Æg. caulis in palustrium genere: recedentibus enim aquis Nili rigula, provenit similis fabæ, caule foliisque densa congerie stipatis, brevioribus tantum gracilioribusque: cui fructus in capite, papaveri similis incisuris omnique alio modo: intus grana, ceu milium: incolæ capita in acervis putrefaciunt: mox separant lavando, et siccata tundunt, eoque pane utuntur. Auctor idem Plin. xiii. 17. et Theophr. H. Pl. iv. 10.: necnon Herod. l. ii. p. 77. c. 92., (qui et superioris loti meminit l. iv. p. 176. c. 177. palmeam dulcedinem ei tribuens, et vinum inde confici dicens.) Athen. vero init. l. iii. scribit ἐκ τῶν κισσῶν nasci et florem coronarium, quem Ægyptii λωτὸν appellant, Naucratis vero μελιλωτὸν: unde μελιλωτίνους στεφάνους vocari, admodum odoratos et in æstu maxime refrigerantes. Alioqui λωτός et ex herbarum genere est. Duæ ej. species: una, ἡμερος, quam τριφύλλου appellat nonnulli, φυτόν ἐν παραδείσοις: altera λωτός ἀγρίος dicitur, alio nom. λίβυος, quod in Libya, ut plurimum proveniat, folio similis λωτῷ τῷ τριφύλλῳ τῷ ἐν χορτοκοίτοις γεννωμένῳ, semine furni græci, sed multo minore: id φαρμακῶδες ἐν τῇ γένει. Auctor Diosc. l. iii. c. 111 et 112. Item Plin. xxii. 21. Loton (inquit) qui arborem putant tantum esse, vel Hom. auctore coargui possunt: is enim inter herbas subnascentes deorum voluptati, loton primam nominavit: nimirum Il. ζ. (347.) de Jove et Junone canens, Τοῖσι δ' ὑπὸ χθὼν διαφύεν νεοθηλῆα ποίην, Λωτὸν τ' ἐρσηντα ἰδὲ κρόκον ἢ δ' ἰάκινθον. Quin et inter equorum pabula λωτὸν commemorat idem poeta Il. β. (775.) ἵπποι δὲ παρ' ἄρμασιν οἷσιν ἕκαστος Λωτὸν ἐρεπτόμενοι ἐλεοθρεπτόν τε σέλινον. Et Od. δ. (601.) Τελεμάχους cum inter alia munera a Menelao accepisset equos etiam, hos ei reddit, dicens Ithacam suam pratis carere, ipsum vero πεδίου ἀνάσσειν Εὐρέος, ὃ ἐνὶ μὲν λωτός πολλὸς, ἐν δὲ κύπειρον, Πυρὸς τε ζεῖαί τ' ἢ δ' (ἢ δ' ἢ δ' εὐρυφύες κρὶ λευκόν. Redeo nunc ad lotum arborem, de qua primo loco dixi. Lignum ej. colore nigro est, cariem vetustatemque non sentit: ad tibiæ cantus expetitur: e radice vero cultellis capuli fiunt, auctore Plin. Sane pro ipsa tibia inde confecta ponitur frequenter a poetis, [Simpliciter λωτός, pro tibia, vel fistula. Hesych. Λωτός αὐλός. Eurip. Alcest. 356. Herc. Fur. 684. Λίβυν αὐλόν, pro quo Helen. 169. τὸν Λίβυν λωτὸν, Iph. A. 1036. δὲ λωτοῦ Λίβυος, Troad. 544. Λίβυς τε λωτός: inde Hesych. Λίβυς τε λωτός ὁ ἀπὸ Λιβύης αὐλός. Alio modo explicat Athen. xiv. p. 618. B. Λίβυν δὲ τὸν αὐλὸν προσαγορεύουσιν οἱ ποιηταί, φησὶ Δαῶρις ἐν δευτέρῳ τῶν περὶ Ἀγροκαλῆα, ἐπειδὴ Σερίτης, ὃς δοκεῖ πρῶτον εὐρεῖν τὴν αὐλητικὴν, Λίβυς ἦν τῶν Νομάδων, ὃς καὶ κατήλυσε τὰ

μητρῴα πρῶτος. Tibias Phryges invenerunt Olympos et Marsyas, Plin. et Clem. Alex. Sirites hic non tibia reperit, sed viam excogitavit iustandi arte tibia: ad Jul. Poll. iv. 10. (78.) Atque hic Sirites κατήλυσε τὰ μητρῴα πρῶτος, i. e. primus ad Matris Deum sacra tibiam adhibuit. Casaub. "Modorum Olympi et Marsyæ meminit Pollux iv. 78.: Sirites mentionem nusquam facit, nec Pollux, nec alius (quod sciam) scriptor præter Durin, e quo ista retulit Athen." Schweigh. A λωτός, αὐλός, venit verb. * Λωτῶ. Zonaras p. 1326. Λωτῶ τὸ αὐλῶ.] Suidas λωτός scribit vocari ἐπιθαλαμίου τινὰς αὐλούς, hæc ex Epigr. (Anthol. Gr. Meleag. 125.) affert exempla, λωτοὶ ἄχυν, καὶ θαλάμῳ ἐπ' ἀγαγεῖν θύραι. Et rursum (Meleag. 125.) Ἄρτι γὰρ ἐσπέρει νύμφας ἐπὶ δικλαίῳ ἄχυν Λωτοί. Item (Anthol. Gr. Philip. 79.) Ἄρτι μὲν ἐν θαλάμοις Νυκτεπίδοις ἡδὲς ἐπ' ἄχυν Λωτός, καὶ γαμικοῖς ὕμνος ἔχαιρε κρότοις. Affert et δίδου μους λωτός κεροβόας. (Anthol. Gr. Philip. 6.) Sic ap. Athen. l. 4. (p. 175.) ex Sophrone de nabis, ὅτι λωτός ἐν πλευροῖσιν ἄψυχος παγὶς Ἐμπροσθὶν ἀνιέ μούσαν. [Casaub. cum Dalecampio παγίς, pro παγίς, scribi jussit.] Quanquam sunt nonnulli qui λωτός scribant per ὁ cum pro tibia usurpatur, ut supra docui. Venio nunc ad composita et cetera derivata. A loto arbore dulcissimi fructus ferace, dicuntur Λωτοφάγοι populi quidam, Latinis itidem Lotophagi, ex eo quod loti fructu victitent: de quibus Hom. Od. i. (l. c.) Herod. iv. p. 176. (c. 177.) Pl. v. 4.: a quo c. 7. et Lotophagitis insula memoratur. Sed et Strabo l. ult. (834.) Λωτοφάγων meminit et σόρτεως Λωτοφαγίτιδος: loton indicans herbam esse et radicem qua gustata potu non indigeant. Inde et Λώτινος, Lotinus, Qui e loto est: ut λώτινον ξύλον ap. Theophr. H. Pl. l. v. et l. i. c. 3. Sic Athen. iv. (p. 175.) λωτίνους αὐλούς vocari scribit qui κατασκευάζονται ἐκ τοῦ καλονόμενου λωτοῦ, ab Alexandrinis dictos φώτιγγας: ubi itidem subjungit lotum esse lignum in Africa nascens. [Inde Hesych. Λώτινος αὐλός: ἐκ λωτίνου ξύλου. Theocr. 24. 45. μέγα λώτινον ἔργον.] Quidam et λωτίνος ἀηδὼνας vocavit hosce λωτίνους αὐλούς, quasi lusciniæ e loto confectas: lusciniæ appellans ob cantus suavitatem. [Hesych. Λωτίνος ἀηδὼνας: τοὺς αὐλούς: Ἀηδὼνας καὶ τοὺς αὐλούς δὲ λωτίνος ἀηδὼνας ποὺ ἔφη (Euripides.)] Item Λωτός, εἶδος, ὁ, Loti ferax, Loto abundans. Ex huj. accusativo λωτέοντα Attice contracto in λωτοῦντα, Hom. fecit Ionicum λωτεῦντα, Il. μ. (282.) canens, Ὑψηλὸν ὀρέων κορυφᾷ καὶ πρῶνας ἄκρας Καὶ πεδία λωτεῦντα, καὶ ἀνδρῶν πίονα ἔργα, campos loti trifolii feraces: λωτὸν ἔχοντα πεδία, Hes., qui et generalius exp. ἀνθοῦντα: itidemque ἅπαντα attulerat pro ἀνθη, Flores: ac λωτὸν esse dixerat proprie τὸ ἐν ταῖς λιβάσι φυτόμενον, ac πᾶν ἄνθος. Ad hæc Λωτία sive Λωτή, Suidæ στεφάνος ἐκ λωτῶν, Sertum e loto. Et verb. λωτίζω, significans Lotum carpo. Hes. λωτίζειν exp. non solum ἀπανθίζεσθαι, sed etiam ἀπολλύειν: a quarum significationum priore est verba Λωτίσµα, quod exp. οἱ πρῶτοι καὶ ἐκλεκτοί. [Zonaras p. 1326. Λωτίσµα ἀπάνθηµα (ἀπάνθισµα). Verb. λωτίζω usurpavit Æschylus Suppl. 970. Τούτων τὰ λῶστα καὶ τὰ θυμωδέστερα Πάρεστι λωτίσασθε: ubi Schutz. "λωτίζειν et ἐκλωτίζειν ab Hes. explicatur per ἀπανθίζειν, florem decerpere, unde vocab. ad universam eligendi s. optima quævis eligendi notionem deflexit." Sed in Hes. non est ἀπανθίζειν, quod notat florem amittere, sed ἀπανθίζειν, florem decerpere. "Ἀπολωτίζω ex Eur. (Iphig. Aul. 793.) affertur pro traho, distraho, separo," H. St. Euripidis locus est: Τίς ἄρα μ' εὐπλοκάµους κόµας, Ἐρµῆα δακρυόεντ' ἀνύσας Πατρίδος οὐλομένης, ἀπολωτίει; Suppl. 459. Ὅταν τις, ὡς λευκῶνος ἡρινῶς στάχυν, Τόλµας ἀφαίρη, ἀπολωτίζῃ νέους, ubi Barnesius optime: "Ἀπολωτίζω, proprie lotum curiosius carpo, hinc quodvis gramen aut florem, et figurate selectiores homines neci demeto." Verb. λωτίζω in eodem metaphorico sensu aliquando usurpatum esse, ex Hes. glossa patet: λωτίζειν ἀπολλύειν, ubi Heinsius et Abreschius legunt ἀπολαύειν, sed nihil est mutandum. * Ἐκλωτίζω, quod omisit H. St., servavit

² [Schol. Ven. ad Hom. Ἀριστάρχης διὰ τοῦ ου, λωτοῦντα: quod veteres contractum e λωτέοντα volunt, a λωτός, alii e λωτίοντα, quasi a verbo λωτίω, quod esset, lotum et herbas profero. Apollon. Lex. Homer. λωτίοντα: ἵνοι μὲν ἵν καὶ ἵνδ ἀπὸ λωτός, ἀνθόοντα: δὲ ἵν τῶν ὡς ἵνδ λωτίοντα, λωτὸν ἔχοντα: ὡς ἵν ἵνδ πυρῶντα, πυρὸν ἔχοντα. Cf. Zonaras Lex. p. 1326. Sed verbum λωτίω extat in corrupta Hes. glossa: λωτίωσι δὲ πᾶχη ἀνθη ποιοῦσιν αἰσχροτήτης. Codex Hesych. Marcianus, teste Schow, habet: λωτίωσι δὲ, πᾶχη, ἀνθί π. Legendum: λωτίωσι δὲ πᾶχη, prata canis albicant pruinis, ut cum Horatio loquamur, Od. i. 4. 4.: lotos enim Nymphæa candidum exhibet colorem. Ut ἀνθίζω, ἀνθίω, ita λωτίζω, λωτίω. Hes. πᾶχη: ἢ λωτὸν χίον, ἢ παχύν λωτός. Sed fortasse verius scribit Tournius Emendat. in Hes. iv. p. 122. λωτίωσι δὲ τ' αἰσχύν, ut Hes. αἰσχύν explicet per vocem αἰσχροτήτης. EDD.]

Hesych. Ἐκλωτίζεσθαι ἐξανθίζεσθαι, Ἀχαιοὶς Οἰδίποδι. Ἐξελώτισεν ἀπὸ θήνης. Verbale λώτισμα, Eurip. Helen. 1609. Τί μέλλει δ' ἡ γῆς Ἑλλάδος λώτισματα: hinc Hesych. loco ab H. St. adducto.] At Λωτόβοσκον φύλον, idem a nonnullis vocari scribit Ægyptios, ab aliis Thraces, ab aliis Scythas: proculdubio quod loti pastu victitent, ut οἱ Λωτοφάγοι. ["Nymphææ Æg. semine, caule, ac radice vesebantur Ægyptii, haud secus ac lotophagi suo loto, ex quo λωτόβοσκον φύλον ap. veterem poetam quidam etiam de Æg. interpretati sunt." Salmas. in Solin. p. 683. Zonaras p. 1325. Λωτοβοσκός ἡ Θράκη, ἡ Αἴγυπτος.] Est et Lotometra (inquit Plin. xii. 21.) quæ fit ex loto sata, ex cuij. semine, simili milio, fiunt panes in Æg. a pastoribus, maxime aqua vel lacte subacto. Λώταξ autem, quod in v. l. redditur Latro, Qui turpiter vitam agit: item Voluptuarius, Unguentis delibutus: interpret. potius Tibicen, a λωτός, quo signif. Tibia, ut Eust. tradit quosdam per ο μικρόν scribere λωτόν, τὸν αὐλόν, unde λώταγα dici τὸν αὐλητήν. H. St.

[Eustath. ad Il. B. p. 344.: Λωτός δὲ τῶν, οὐχ οἷος ἐν Ὀδυσσεΐα, ὅ γινυτο, καὶ ἀνθρώπων ἐπαγωγός βοτάνη δὲ λειμωνεΐας, ἵππους ἐντρίσιος καὶ οὐτος μὲν ὁ λωτός, καθὰ καὶ ἐν Ὀδυσσεΐα, διὰ τοῦ ὧ μεγάλου ἔχει τὴν ἀρχουσαν: ὁ δὲ γε διὰ τοῦ ὧ μικροῦ, ὅποιος ὁ δηλούμενος ἐν τῷ, Λωτοῦ κατὰ πνεύματα μέλπει, συστέλλει τὴν ἀρχουσαν παρὰ τισι, καὶ δηλοῖ καλαμίσκον τινά· ἐξ οὗ καὶ λώταξ, λώταγος, ὁ περὶ τοιοῦτον λωτόν ποτιούμενος. Zonaras p. 1324.: Λώταξ ὁ ληστής ἢ ὁ πόρνος ἢ ὁ μύρα ἀλειφόμενος ἢ ὁ καταδαπανῶν ἐν τοῖς αἰσχροῖς τὸν βίον αὐτοῦ, ὡς ὁ πόρνος, καὶ ὁ ἀνδρόγυνος ἢ ὁ αἰλητής. Ap. Chrysostom. Homil. xiii. in Epist. ad Ephes. λώταξ est Mendicus, notante Meursio Gloss. Gr. Barb., et Suicero Thes. Eccles.: Οὐχ ὄρες τοῖτους τοὺς προσαιτούντας, οὐδ' Ἀλώταγας ἡμῖν ἔθος καλεῖν, πῶς περιβασι, πῶς καὶ αὐτοὺς ἐλαοῦμεν; EDD.

[Hesych.: Λωτόν τερενογλώττες χάρτος γλυκὺς, ὅθεν αἱ γλωσσίδες τῶν αὐλῶν, ubi Salmas. τερενογλώττες, Is. Voss. Λωτός Τρωγλοδύτης, herba lotos ap. Troglodytes. Cod. Hesych. Marcianus, teste Schow, habet: Λώτο. τερεώτες, χ. EDD.

[* Λωτοφόρος, ὁ, ἢ, (λωτόν φέρων); loti ferax. (Hac voce caret Schneid. Lex.) Auctor Metallicorum, Athen. xv. 685. Ἐν λειμῶνι λωτοφόρον. Steph. B., Λωτοφόρος χώρα. EDD.

[* Λωτοτρόφος, ὁ, ἢ, (λωτόν τρέφων), lotum alens s. producens. Eurip. Phœn. 1587. Πορ. Λωτοτρόφον κατὰ λειμῶνα. EDD.

[Sprengelii Hist. Rei Herb. p. 26. scribit: "Trifolii species, quænam sit, quæ λωτοῦ nomine Homero (Il. ii. 778. Od. xii. 283.) pabulum equorum fuit, in contentione est." Iterum p. 184. "Lotus corniculatus, λωτός ἡμερος (ap. Dioscor.) iv. 111.; Lotus rectus, ἄγριος λεβυκὸς λωτός, iv. 112. Sed L. Dioscoridis huc pertinere non videtur, quum et patria Libya et altitudo duos cubitos excedens contradicant. Hæc forte λωτός ἀνδρομήκης, Diod. Sic. iii. 43., quam Agatharcides in Arabia invenit, quamque cum medica herba et agrostide comparat." Iterum p. 143. "Zizyphus paliurus, Virg. Ecl. v. 40. [loco ab H. Steph. infra adducto]: Zizyphus Lotus, Diospyros Lotus (genus haud unum, Georg. ii. 84.); Lotus vero corniculata, ovibus grata, Georg. iii. 394." Iterum p. 89. "Diospyros Lotus, διοσπυρός, Theophr. H. P. iii. 13., cum ceraso comparatur." Iterum p. 83. "Zizyphus paliurus, παλίουρος, Theophr. H. P. iv. 3.: cf. Anguillara p. 54.: Zizyphus Lotus, λωτός λεβυκός, id. ibid. iv. 3. Sed celtin australem simul describit, ut Anguillara p. 74. s. recte observat." Iterum p. 22. "Zizyphus Lotus (λωτός) cuij. ἀνθινον εἶδος (fructum florentem) Ulyssis comites hactenus ceperunt, ut ipsorum patriæ obliviscerentur, Od. ix. 83., eadem arbor est, cuij. fructus in Barbaria Fontanesius nostris temporibus gustavit. Cf. Antiqq. bot. p. 51." Iterum p. 29. "Ægyptiorum monumenta lotum mythicam frequentissime habent. Est ea Nelumbium speciosum Willd. s. cyamus Smith., sacra Ægyptiis planta, quod elegantissima foliorum rotundorum forma, pulcherrimus flos et mysticus spectare videtur. Isis ipsa loti folio coronata conspicitur (Pocock's Reise, 1 tab. 60, 61.) E loto Osiris ortus, in foliis loti tanquam in navigiis natare dii veteres dicebantur. Harpocrates loto insidebat: in ipsis numismatibus Ptolemæorum ea planta occurrit (cf. Antiq. meas botan. p. 56.) Fructus edebantur (κύσμος αἰγυπτίος), sed, sacerdotibus et Pythagoricis, eorum æmulis, interdictum putabatur, ne fabis his vese-

rentur (Cic. Divin. i. 30. cf. Smith's Exot. Bot. n. 7. tab. 31, 32.)" EDD.

[In Sprengelii Diss. de Lotis Veterum (v. Sprengelii Antiqq. botan.) nulla facta est mentio lotometræ, de qua H. Steph. supra Plinii locum adduxit, et de qua erudite disputavit Salmas. in Solin. p. 687., et Prolegom. in Libr. de Hom. Hyl. Iatr. p. 22. Herbarium vetus, quod sub Apuleii nomine vulgatur, nymphæam a quibusdam lotometram vocari adnotat: "Nymphæa Græce, caca-bon, lotometram, rhopalon." Ita prorsus scribendum ex antiq. Cod., qui habet Lothonietram. Non omnis Nymphæa dicta lotometra, sed ea tantum, quæ in Æg. nascitur. Λωτόμητρα, h. e. præcipua lōtus, vel lotorum omnium mater: sic ὀρνυγόμητρα Hesych. ὀρνυξ ὑπερμαγέθης exponitur: ita et echinometræ majores sunt echini. Et sane nulla est herba loto nomine appellata, quæ loto Ægyptio magnitudine sit conferenda. Hoc voc. λωτόμητρα in Schneideri Lex. non invenitur. EDD.

[Est nomen loti ap. recentiores scriptores, * γλυκικάλαμον, de quo silet H. Steph., ut et Schneiderus, et de quo Sprengelius, nec in Antiqq. Botan., nec in Rei Herb. Historia, egit. Vox ipsa γλυκικάλαμον non reperitur in H. Steph. Thes., nec in Schneid. Lex., quanquam H. Steph. sæpe alias in Thes. suo testimonium adhibet Nic. Myrepsi, in cuij. lib. hoc voc. occurrit, (vide Thes. v. κωνάριον). De hoc scriptore sic loquitur Sprengel. Hist. Rei Herb. p. 217. "Ultimus fere Gr. medicorum, Nicolaus Myrepsicus" [quem H. Steph. et Salmas. Myrepsum vocant,] "longe plura medicamina ex Arabibus potissimum corrasit, quam majores ipsius cognoverant: vixisse autem seculo decimo tertio alibi (Hist. Med. ii. 321.) docui." V. Salmas. in Solin. p. 918. f., et de Hom. Hyl. Iatr. p. 6. Scribitur et γλυκικάλαμον, et γλυκικάλαμον: prius illud Salmas. præferre videtur. Scribitur quoque γλυκικάλαμῶν. (Voc. * καλαμών non agnoscit H. Steph. Thes.: habent tamen Glossæ Labbeanæ, "Καλαμών harundinetum.") Zonaras p. 1324.: Λωτός τὸ γλυκικάλαμον. EDD.

[Alio nomine ap. Græcos λωτός appellabatur * λιβύων, (male λιβνος ap. H. St. l. c.) quod in Libya nasceretur, ut τὸ Μῆδιον dictum est, quod a Medis venisset; τὸ Σκυθιον, herba quæ a Scythiis; τὸ Πέρσιον, quod a Persis, malum nempe Persicum; τὸ Λύκιον, spinæ genus in Lycia nascens. Cf. Salmas. in Solin. p. 173, b. Dioscor. iv. 112.: Λωτός ἄγριος οἱ δὲ λιβύων καλοῦσι· φύεται μὲν κλειστός ἐν Λιβύῃ. Voc. λιβύων, quod H. St. obiter tantum notat in v. Λωτός, et in proprio Thesauri loco proprius omisit, in Schneideri Lex. non invenitur. EDD.

[* Athenæo Naucratis credere possumus, eandem rursus plantam, quam alii loton vocabant, a Naucratis meliloton solitam esse appellari; notante Schweigh. Athen. iii. 2. ex Epitome: Γίνεται δὲ ὁντως ἐκ τῶν κισσῶν καὶ ἀνθος στεφανωτικόν· καλοῦσι δ' Αἰγύπτιοι μὲν αὐτὸ λωτόν· Ναυκρατίται δὲ οἱ ἐμοί, λέγει οὗτος ὁ Ἀθηναῖος, μελλωτον. "Confundi ab Athenæo loton, quæ nymphææ species est, cum faba Ægyptiaca, monuere Bodæus p. 440. et Salmas. p. 686. et 689." Schweigh. "Naucratis videntur μελλωτον appellasse, quem alii Ægyptii λωτόν, propter melleum saporem, qui ex caule ej. ac radiceprehenditur, dum manduntur: Herodotus de loto, ἢ δὲ ῥίζα ἐγλύσσει: multum diversum illud μελλωτον Æg. a meliloto Græcanico, quem sertæ campanulæ nomine vocarunt Latini." Salmas. in Solin. p. 686. EDD.

[Notanda sunt verba Photii v. λωτός: Λωτός βοτάνη εὐώδης, ἣν ἐνιοὶ μυρόλωτον καλοῦσι. Eadem verba occurrunt ap. Suidam et Phavor. et Zonaram, (ubi Cod. A. μυρόλωτον.) Corrupte legitur μυρόλωτρον in Cyr. Lex. MS., teste Schowio Supplem. ad Edit. Hesychii Albert.: Λωτός βοτάνη εὐώδης, ἣν ἐνιοὶ μυρόλωτρον κυκλήσκουσιν. Scholia ad Luciani de Merc. cond. 8. vol. i. p. 664. ed. Reitz.: Τὸν λωτόν βοτάνη εὐώδης, ἣν ἐνιοὶ καλοῦσι μυρόλωτον. "Μυρόλωτον V. Hoc Schol. in M. non extat. Ultra præstat scriptura nescio, ait M. du S. Sed ego nescio cur dubitet ille, nam cum λωτός i. e. lotus herba et arbor sit nomine natissima, licet de generibus ejus controversia sit (vid. Matthiol. ad Dioscor. p. 157. et Salmas. de Hom. Hyl. Iatr. p. 6.), λωτός vero ap. rei herbariæ scriptores non inveniatur, mihi dubium non est μυρόλωτον verum esse, etsi compositum hoc non invenio inter lōtos, est tamen τὸ μέρος alibi usitatum, ut myrphalanus, Reitzius. Voc. * μυρόλωτος nec H. St. Thes. nec Schneideri Lex. agnoscit. G. Burgesius - (Classical

Journ. No. xviii. p. 300.) legit *μελλωτος*: an recte, alii viderint. EDD.

[*Λωτός*, Herod. auctore, est vox *Æg.*: *Φέται ἐν τῇ ἔδαρι κρίνεα πολλά, τὰ Αἰγύπτῳ καλοῦσι λωτόν.* EDD.]

[*Lotus* utraque, sativa et sylvestris, ob foliorum similitudinem, trifolium dicta est. V. Geoponica ii. 4. et 5., ibique Niclasii notas. Glossæ Labbeanæ: "Trifolium. *λωτός, τρίφυλλον.* S. *Λωτός, ὁ χόρτος.* C. *Τρίφυλλον.* E." "Trifolium pratense audit quoque *lotus*. Dioscor. iv. 112. *lotum* ait sylvestrem folia habere *λωτῶ τρίφυλλον*, τῷ ἐν χορτοκοπέλοις γεννημένῳ, similia. Ib. c. 113. *cytium* comparat *λωτῶ τρίφυλλον*. Hesych.: *Λωτός* καὶ δένδρον, καὶ πόναν, κυρίως δὲ, τὸ ἐν ταῖς λιβάσι φυτόμενον, i. e. trifolium pratense." Niclas ad Geopon. ii. 5. Idem ibid. "Medica, saltem Medicæ species, *lotus* vocatur. Hesych.: *Μηδικὴ πόναν* ἢ *τρίφυλλος* οἱ δὲ, *λωτὸν κτήνεσιν ἀρμόζοντα.*" Atqui *τρίφυλλον*, et *πόναν* *Μηδική*, et *λωτός* inter se differunt, ut ostendit Salmas. in Solin. p. 172., quem vide. EDD.]

[Restat ut aliquid de Alexandrinorum connaro Agathoclis dicamus, et de simili arbore paliuro. "Athen. (xiv. p. 649.) jungit connaros et paliuros tanquam similes et congeneres fructus. Ita Theophr. *λωτὸν* Libycam, s. Cyrenaicam simul cum paliuro commemorat. De paliuro porro loquitur non vulgari Græciæ, sed Africæ peculiari: ὁ δὲ *παλιούρος* θαμνωδέστερος τοῦ *λωτοῦ*, φάλλον δὲ παρόμοιον ἔχει τῷ ἐνταῦθα, τὸν δὲ καρπὸν διάφορον. *Κόνναρος* igitur et *παλιούρος* similes arbores. Hesych. *Κόνναρον* καρπὸς δένδρον ὅμοιον *παλιούρῳ*. At connarus Alexandr. eadem cum Libyca, vel Cyrenaica *loto*." Salmas. in Solin. p. 729. "Connarus, arbor Alexandr., quam prolixè describit Athen. xiv. (p. 649.) ex Agathocle Cyziceno: Hesych. habet *κόνναρον*, innuens esse fructum arboris similis paliuro." H. St. Sed, ut ait Albertius, "*κόνναρον* in accusat. positum, licet explicatio sit in nominat., ut sup. in *βαϊτάδα, καλλιπύργον*, etc." Athenæi *κόνναρος* est Sprengelio Hist. Rei Herb. p. 134. *sizyphus jujuba*. EDD.]

[Hesych. *Παλιούρος*: τὸ θαμνωδὲς δένδρον. "Παλιούρος, paliurus, spinosus frutex, ut Virg. quoque testatus est, canens (Ecl. v. 39.), Carduus et spinis surgit paliurus acutis: vide Theophr. et Dioscor." H. St. Virgili *paliurus* Sprengelio Hist. Rei Herb. p. 143. est *sizyphus paliurus*. Spinæ et rubi genus est, inquit Plin. xxiv. 13. Hinc apparet Servii lapsus, qui ad Virg. l. c. ait, *Paliurus* herba est asperissima et spinosa, notante Gesnero Theb. l. l. Glossæ Labbeanæ: *Παλιούρος* ἢ *ἀκανθα*, rubus. Hinc *παλιούρος* audit quoque *ὀξυάκανθος*. "Nam *ὀξυάκανθος* epithetum est omnium arborum, quæ spinulentis fastigiis inhorrescunt: unde et *παλιούρος* Dioscoridi *ὀξυάκανθος*." Salmas. in Solin. p. 675. Geoponica iv. 44. e Diophane *περὶ σκενασίας φράγμα*: *Καρπὸς βάνου, καὶ παλιούρου, καὶ ὀξυάκανθου*: ubi Niclas. "Sepium materiem vivarum recenset etiam Artemid. Oneirocr. iv. 59. p. 235. "Ακανθαὶ δὲ καὶ σκόλοpes, καὶ παλιούροι, καὶ βάνοι, καὶ βάλανοι πρὸς μὲν ἀσφάλειαν ἐπιγέδεια ἀπαντα (i. læta significant somniantibus) διὰ τὸ εἰς φραγμοὺς γίνεσθαι, καὶ ἔρρη χυρῶν. In his paliuri hortos tuendi munus sibi tanquam proprium vindicant in eleganti Gemmi Epigr. quod est 663. Anthol. Reisk.: "Ἡ παλιούρος ἐγὼ, τρηχὺ ἔχλον, ὅλος ἐν ἔρρει: Τίς μ' ἀφορον λέξει τὴν φορέμω φύλακα, quod Salm. in Solin. p. 821. sic vertit: Sum Paliurus ego, quo septum hunc aspicias hortum: Frugiferas servo, sed nihil ipse fero. Unde ap. Nic. Theriac. 868. *ἀρήρηος* audit, οἶονεὶ περιφράσσουσα, καὶ πρὸς φραγμὸν εἰς περικυμάνη (i. πεπρωμένη), ut interpretatur Schol. Plura de ea vid. ap. Bod. ad Theophr. p. 265. Cf. etiam Schreber. ad Theocr. 24., 87." Theophrasti paliurus iv. 3. et Dioscoridis i. 121. Sprengelio (Hist. Rei Herb. p. 83. et 162.) est paliurus *sizyphus*. Diod. Sic. iii. 31. de Tro-

glodytis: Ποτῶ δ' οἱ μὲν ἰδιώτας συγχρῶνται παλιούρων βρέγματι. Hesych.: *Παλιούρος* κάδος, ἀπληγῆρ. EDD.]

[* *Παλιούριος*, ὁ, ἢ. Schneiderus affert *ἀμαρτήριος*. Strabo xvi. 776., *Ῥάβδοις παλιουρίνοις δέσαντες*. EDD.]

[* *Παλιουρόφορος*, ὁ, ἢ, θρίναξ, Suid. v. θρίναξ ex Epigr. Antiphili, Anal. ii. p. 170. no. 4. Kusterus legit **Παλιουρόφορον*, i. e. paliuro tectum, (ut *χρυσόροφον*, auro tectum) e Cod. Bigot. Toupius, probante Jacobsio, reponit *παλιουρόφορον*, huc et illuc, rursus prorsum, jactatum. EDD.]

[* Legitur in glossis Hesych.: *Ἀλικάκαβα* ὁ τῆς *λωτοῦ* καρπός, καὶ πόνας εἶδος. (Etyim. M.: *Ἀλικάκαβα* ὁ τοῦ *λωτοῦ* καρπός.) Fructum loti sic vocarunt Græci a similitudine acinorum rubentium, quæ in herba vesicaria appellata nascuntur. Græci *ἀλικάκαβιν* dixere, et est genus strychni. Hi acini cerasa colore et forma referunt. Hinc *loton* arborem recentiores Græci *ἀλικακαβέαν*, vel corruptius *ἀνακακαβέαν* nuncuparunt. Inde in eorum lexicis hæc mihi lecta: *Λωτός* ἢ *τῆλι*: *Λωτός* ἢ *ἀνακακαβέαι*. Hæc ultima de arbore sunt accipienda, quæ fructum habet similem halicaccabi, s. vesicariæ acinis coccineis. Talis fructus Cyrenaicæ loti, rubens, rotundus instar majusculorum cerasorum." Salmas. in Solin. p. 732. "Inde hodieque *lotus* arbor a Græcis vulgaribus vocatur *Cacavia*," notante eodem de *Ἥμωνα*. Hyglatr. p. 67. a. Glossarium Vetus, sub Apuleii nomine vulgatum: "*Nymphæa* Græce, *Cacabon*, *Lotometram*, *Rhoialon*." EDD.]

Man. Cibus Israëlitarum in deserto, de quo, priusquam viso, Israëlitis dicebant *מַן* *יד*, Hoc est *Man*. Andr. Müllerus, in Gloss. Sacr., vocem putat esse *Æg.*

[* *Μάννα*, sive *Μαν*, (quorum illud Chald., hoc Hebr. esse volunt) ab Israelitis dictum fuit id quod Deus in deserto roris instar noctu de cælo mittebat, post solis exortum liquescens. Erat ὡσεὶ σπέρμα κορίου λευκόν, τὸ εἶδος αὐτοῦ ὡς εἶδος κροσσάλλου, i. e. veluti semen coriandri albam, crystalli specie: mane id ante solis ortum colligebant, mola aut pistillo in mortario terebant, in olla coquebant, aut ex eo conficiebant *ἐγκυρία*, placentas subcineritias: gustu referebat *ἐγκυρία* ἐν μέλιτι. Certam vero mensuram ej. colligebant, quod in crasinum servari non posset a putrefactione et vermiculatione. Abuctor præter Joseph. in Ant. Jud. Moses Exod. c. xvi. et Num. c. xi. V. et Deut. viii. et Jos. v. David Ps. (77.) appellat *ἀγγέλων ἄρτον*, panem angelorum: Nonn. *πελιδόρρον ἄρτον*, a mellea dulcedine. Predicator et Arab. quedam *μάννα*, grani itidem formam habens; eodemque modo esse dicitur *μελιτώδης χυλὸς ἐκ τοῦ ἀέρος*, eam ob causam *ἀερομέλιτος* et *δροσομέλιτος* nomine dicta, a Virg. (Georg. iv. 1. Ecl. iv. 30.) *Mel aerium*, et *Roscidum* mel: ab Hippocr. *κέδρινον μέλι*, forsan quod cedris insideat,* ut Theophr. H. Pl. iii. 9. ex Hesiodi auctoritate scribit, τῇ δρὺν τὸν ἐξ ἀέρος μελιτώδης χυμὸν προσέειπεν. Galen. sane De Alim. Facult. iii. de melle, tradit magnæ copia colligi in Libano concussis arboribus: in quo monte crebras esse cedros satis notum est. Corn. Celsus Syriacum mel appellat, quod in Syria maxime proveniat, cuj. regionis mons est supradictus Libanus. V. et Arist. Hist. Anim. v. 22. *περὶ μέλιτος τοῦ πίπτοντος ἐκ τοῦ ἀέρος*. Unde Plin. ii. 12. Venit hoc ex aere, et maxime siderum exortu, præcipueque ipso sirio exsplendescente fit, nec omnino prius Vergiliarum exortu sublucanis temporibus. Itaque tum prima aurora folia arborum melle roscida inveniuntur; ac, si qui matutino sah dio fuerit, unctas liquore vestes capillumque concretum sentiant: sive ille est cæli sudor, sive quedam siderum saliva, sive purgantis se aeris succus. Ap. medicos *μάννα*, sive *μάννη* *λιβάνου*, vocantur grana seu micæ thuris concussæ elisæ. Quum enim thus gestatur, vehiturque, aut quovis

* Placuit idem Drusio, Grotio, Polo. Aliis tamen aliter visum est. V. e multis Dathe ac Rosenmullerum ad Ex. xvi. 15., Pfeifferum t. i. Opp. Phil. p. 132., Hackmannum in Præcedanis Sacr. p. 68—72., Michaëlis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 1517. Notus est omnibus aut esse debet Salmasii comment. de Manna, adjectus Exercit. de Homon. Hyles Iatr. p. 245—254.

[* H. Steph., hoc esse mannam putans, fallitur, ut et Castellus, qui in Lex. Medic. sic scribit. "Mel cedrinum Hippocr. dicitur, quod ex cedris roris modo defluit, et coriis super terram extensis, excussisque arboribus in ollas, et ficilia excipitur, melque roscidum, vel aerium vocatur, estque vel ipsa manna, vel huic affine: de Ulcer. ix. 3." Bene scribit Salmasius Comment. de Manna p. 248. "Ab Hippocrate (mannam) *κέδρινον μέλι* aiunt vocari quidam. Nescio an audiendi sint. Per *κέδρινον μέλι* nihil aliud fortasse ille intellexerit præter *κέδρινον δάκρυον*, quod mellis habeat *όσπασιν*. Fallitur, aut fallit ille Medicus, qui in Definitionibus suis Theophrasti affert testimonium ex l. iii. Hist. c. 9., quo probet *κέδρινον μέλι* dici mel aerium, quod cedris insideat. Nihil quippe de cedris eo capite Theophr., sed de quercu hoc docet. Quicquid sit, non puto Hippocr. meminisse mellis aerii, quod manna est; nec enim Galenus omisit auctoritate ej. id confirmare, ubi de hoc melle agit. Resinarum aliæ oleo similiores, aliæ melli: *αἱ μὲν δακρυώδεις, αἱ δὲ μελιτώδεις*. Talis resina cedri, quam Gr. *κέδρινον* vocant: ea quippe *crasior, παχύτε, καὶ διαυγέστερη*. Ideo *κέδρινον μέλι* eam appellat Hippocr. Aliud *κέδρινον δάκρυον*, quod ex cedris sebat eo modo, quo narrat Dioscorides, et supra diximus." EDD.]

modo tractatur, multa ex eo fragmenta decidunt necesse est, quæ mannam proprie appellant, inquit Galenus. V. eum τὴν κατὰ τόπον, iv. et Diosc. i. 74. Sic Plin. xii. 14. de thure, Micas concussu elisas mannam vocamus. Colum. quoque vi. 30. thuris micas dicit: Scribonius Largus sæpe pollinem thuris nominat." H. St.

["Tribuitur," ut ait Castellus Lex. Medic., "thuris micis concussu elisis, quæ vocantur manna thuris. Gal. i. iv. de C. M. S. L. c. 4. l. 5. de C. M. P. G. c. 2. l. 13. m. m. c. 5. Alibi vero succussio, et pollen, ὑπόσεισμα nuncupatur, de Artic. ii. t. 44. V. Libanotos: quamvis Dioscor. i. i. c. 83. et 84. Mannam Thuris a Polline manifeste distinguat. V. Rhod. ad Scrib. n. 205."

[Voc. * μαννώδες H. Steph., ut et Schneiderus, omisit. "Μαννώδες ap. Hippocr. dicitur medicamentum ex thuris polline, aut ej. granis, et micis concussu elisis, adstringens, siccans, et digerens: legitur i. vii. Epid. V. Foes. Ec. p. 396." Castell. Lex. Medic.

["Mannam Arabes vocant مَنَّان, man, mellis genus aerii, quod in certarum arborum folia e caelo cadit. Notum est et Hebr. מָן, man, quod interpr. dixerunt μάνας, mannam. Chaldaeus מַנְנָא, manna. Arabum quoque interpretes illud man, quod pro aërio vel roscido melle sumitur, vocaverunt mannam. Græcis quoque medicis recentioribus, qui Arabes ut plurimum sequuntur, τὸ μάνα, ut Actuarius, Charitoni, Joanni Archiatro, et aliis. Sic etiam vocat Suidas ex antiquo auctore. Græcis tamen paulo vetustioribus, qui tamen sic genus mellis etiam novere, nusquam hæc vox usurpatur in hanc significationem, sed δροσόμελι, et ἀρόμελι passim appellant, mel roris et aeris, ut Athenæus (qui Amyntam citat vetustum scriptorem περὶ ἀρομέλιος disserentem in mansionibus Asiaticis) Galenus, Aëtius, Paulus Ægineta, alique, de quibus in Exercitatt. Habent quidam, et illi antiqui, μάνας vocabulum usitatum, sed longe alia notione. Exiguas thuris micas sic nominant. Ἡ λιβανωτοῦ μάνα Dioscoridi et aliis, sunt exiguae thuris micæ s. grana. Μάναν etiam simpliciter sine adjuncto vocant, et idem intelligunt: ut ap. Trallianum et alios passim legere est. Glossæ veteres: Thuris pollen. μάνα. Thuspolline. μάνα. Ita quidem Lat. dixerunt, quæ Gr. μάνα, improprie ut videtur. Non enim thus in pollinem redactum Gr. vocatur μάνα, sed pusillæ micæ et parva grana. Plinius, de thure: Micas concussu elisas mannam vocamus. Nemo dixerit, pollinem farinæ micas esse. Micæ salis dicuntur, ut micæ thuris. Χόνδροι λιβανωτοῦ, χόνδροι ἀλός. In farre quoque χόνδροι dicti appellantur. Gr. crassiusculis fragminibus molita grana. Unde χονδρίτις σερμίδαλις, crassiore modulo fracta siligo, ἡ παχυμερεστέρα. Dioscor. etiam τὴν μάναν probat, quæ est ἔγχονδρος, quæ granis ac micis constat: Μάνα δὲ λιβανωτοῦ δόκιμος ἐστὶν ἡ λευκὴ καὶ καθαρὰ, ἔγχονδρος. Quæ in polline esset, ille improbaret: quandoquidem monet eligendam τὴν ἔγχονδρον, quæ in micis consistit. Micæ proprie, quæ de pane excutiantur parva frustula; dum scinditur aut frangitur; Gr., ψίχες. Glossæ: Micæ. ψίχες. Grammatici interpretantur has, τὰ ἀποσπύροντα τῶν ἄρτων τεμνομένων. Mica, Gr. μικτή, et Dorice μικά. Diximus alibi. Ita igitur et in thure elisas concussu micas Gr. μάναν appellavere. Quæ dictio hoc significatu vetustissimis Græcis usurpata, non ambigo, quia descenderit ex illo Chald. manna, a similitudine granorum. Nam manna illa Hebr. et coriandri granis traditur similis, ὥσπερ σπέρμα κορίου. Manna quoque Arabum in specie quadam, cui nomen trungibin, grana præfert coriandro similia; sed paulo majora, quæ ex arbore spinosa decutiantur, in qua concreta hærent. Sed et communis manna, quæ ex Calabria ad nos invenitur, granis constat minutis, ut sunt grana mastiches, et interdum crassioribus. Vocant et vulgo mastichinam, mannam ex oriente allatam, nomine indito a similitudine granorum mastiches. Mannam autem thuris, quæ granula sunt ex thuris glebis, dum concutuntur, elisa, Lat. pollinem thuris ea re vocasse, quod simul cum polline thuris venderentur. Etenim verisimile est, non solum micas, sed etiam minimas quoque thuris particulas, et farinam ipsam pollinemque, diligenter adservari et colligi solita, ut simul venundarentur. Ex minutoribus autem granis resinæ pinæ similitudinem mannæ thuris ἐγγόνδρον ac grumulis constantis, captabant. Thus minutum

Lat. dixisse pro hac ipsa manna, alibi notavimus, ut et Gr. λεπτὸν λιβανωτόν." Salmas. Comment. de Manna p. 245. Iterum p. 246. "Mirum est, quod initio dicebam; Græcos μάνας vocabulum, ab orientalibus acceptum, non pro illo melle cœlesti in grumulos concreto id usurpasse, sed pro grumulis thuris. Sed id in omnibus ferme linguis ac nationibus solenne, ut vocabula, quæ ab aliis mutuantur, interim proximo, interim sæpius alieno significatu ponant. Hoc norunt satis linguarum periti. Ceterum quæ res in oriente communis ac frequens fuit, eam ab omni etiam ævo ibi nomen habuisse verisimile est. Hæc manna est Hebr., Chald., et Arab. sic vocata. Res ipsa Græciæ ignota. Nec enim memini proditum, locum uspiam in Græcia reperiri, ubi colligatur. Roscida folia liquore quodam pinguiore sublucanis temporibus decidente, nobis narrant eorum auctores. Id æstate apud nos et in omni Europa, plus aut minus, contingere satis compertum. Meminit et huj. mellis Aristoteles, ex quo apes suum sumere tradit. Nihil hoc ad mannam illam, quæ concrescit in ipsis arboribus, et instar gummi cogitur ac densatur. Eadem tamen est materia. Sed aliubi coagulatur, aliubi non hoc facit. In aliis locis copiosior decidit, adeo ut colligi possit et adservari; in aliis folia tantum arborum herbarumque pingui succo veluti polita, tantum dimittit." Iterum p. 254. "Mannæ nomen de rore cœli etiam ap. Græcos olim usitatum, sed in ore præcipue vulgi. Interpretes veteres τὸ ἄγριον μέλι ap. Matth., quo victitasse in deserto Joannes traditur, ut et locustis, de melle ejusmodi aërio, quod vulgus μάνα vocabat, acceperunt. Suidas ex antiquo auctore v. ἀκρίδες, hæc verba ponit: "Ἦσθι δὲ ἀκρίδας ὁ πρόδρομος, καὶ μέλι ἄγριον, ἕπερ ἀπὸ τῶν δένδρων ἐπισυναγόμενον, μάνα τοῖς πολλοῖς προσαγορεύεται." Ibid. p. 254. "Græci medicis recentiores μάνα etiam vocarunt, ut alibi docuimus, medullam casiae cathartice, quod est χύλισμα σιλίquez Ægyptiæ, et quadamtenus dulce est." Idem Salmas. in Solin. p. 924. scribit: "Videri posset Charito medicus μάνα καλάμον Ἰνδικὸν usurpasse pro medulla casiae cathartice, quam junxit cum oxyphœnico s. tamarindo in compositione ἐψήματος, ad solvendam alvum: Καὶ λύσσην

ἐν αὐτῇ μάνα καλάμον Ἰνδικὸν ἢ καὶ ὀξυφόνικον καὶ μάνα ἀπλοῦν. Sed mira profecto hæc forent. De saccharo mambu id supra accipiebamus, quod esse manna Indicæ harundinis crediderunt nonnulli veterum. Et quid aliter posset interpretari? Non rara ap. eum occurrit Indicæ mannæ mentio, quæ videtur de saccharo Indico mambu accipienda, quod saccharum mannam esse veteres tradiderunt. Sed ecce alius locus ejusd. Charitonis, quo vinci potest καλάμον Ἰνδικόν, et μάνα καλάμου Ἰνδικοῦ pro manna posuisse. Περί ἀποβρεγμάτων, in apobrechmate πρὸς δίψαν καὶ ἐπρόλητα φάρμακον, καὶ τοῦ στόματος ἀπὸ τῆς χολῆς, ita scribit: λαβὼν φύλλα ῥόδων ἐρυθρῶν Γο ε. καὶ ὀξυφόνικα κεκαθαρισμένα Γο ι. καὶ τὸ μάνα τὸ ἐντὸς τοῦ καλάμου, τοῦ μέλανος, τοῦ Ἰνδικοῦ Γο γ. Hæc aliter exponere nequeas nisi de pulpa casiae purgativæ, quæ intra fistulam nigram habetur. Ἰνδικὸν vocat καλάμον, quia in India quoque reperitur. Alias nihil prohiberet, et καλάμον Ἰνδικόν de canna saccharina intelligere. Idem Charito et Persicæ mannæ meminit: Θὲς ἐν τῇ δυνισθέντι μάνα Περσικόν, ὀξυφόνικον, καλάμον Ἰνδικόν ἀνὰ Γο γ. Item Indice: Εἰ δὲ οὐχ εὐρεθῇ μάνα τὸ Ἰνδικόν θὲς ἀντ' αὐτοῦ μάνα τὸ πόνον. Mentio ap. eund. et μάνα τοῦ Σικελικοῦ. Quæ videtur esse manna Calabria. At καλάμος μέλας Ἰνδικός, intra quem mannam ait reperiri, fistula est nigra casiae cathartice." "Ἀμβλίσσον Suidæ (et Zonaræ) τὸ μάνα. Meminit et verbi ἀμβλίσσω, sed non exponit." H. St. EDD.]

Μανέρως. Nomine isthoc, Linum, inclutum Gr. Poetam, celebratum fuisse ab Ægyptiis, auctor est Herod. ii. 79., "Ἐστὶ δὲ Αἰγυπτιακὴ ὁ Λίνος καλούμενος Μανέρως. Addit ibidem, ἔρασαν δὲ μιν Αἰγύπτιοι τοῦ πρώτου βασιλεῦσαντος Αἰγυπτίων [Αἰγύπτου] παῖδα μνησσογυνέα γενέσθαι. Si vera hic narrat historicus nobilissimus, fuit Maneros filius primi Æg. regis. Is autem, consentientibus omnibus, fuit Menes, quod in notis ad Eratosth.

Catal. regum Thebæorum interpretatus sum ὕμενος, Meneh, i. e. æternum. Et profecto, in Μανέρως levia apparent vestigia nominis Μήνης, vel Μάνης. Adde,

¹ Legendus omnino Wesseling. ad Herodoti locum.

² Manerota dictum esse de Mene, vetustissimo illo Æg. rege, non a vero alienum putat Squire ad Plut. de I. et Os. p. 41, 42.

a.—*μυδάδης*. Sed nullum affert exemplum. Schneiderus in Lex.: “*Κόμμωσις*, ή, das Putzen oder Schminken; s. v. a. *κώνησις* und *πισσόκηρος*.” Aristot. H. A. v. 22. de apibus: *Κήρῳσιν δὲ φέρουσιν ἀπὸ τοῦ δακρύου τῶν δένδρων, μέλι δὲ τὸ πίπτειν ἐκ τοῦ ἀέρος, καὶ μάλιστα τῶν ἄστρον ἐπιτολαῖς, καὶ θαν κατασκήψη ή ἱρις*. Ait ceras fieri ex floribus: τὸ κήριον μὲν ἐξ ἀνθῶν: ex arborum lacryma, κήρῳσιν l. ix. vocat κώνησιν. Atque ita hic reponendum, aut certe utrobique κόμμωσιν e Plin. Idem tamen κώνησις, nempe ή διάκρισις. Alii κόμμωσιν vocarunt, quod fieret ἐκ τοῦ κόμματος, et ex arborum lacryma.” Salmas. in Solin. p. 717., D. “*Απιαριῖς*, s. mellariis, aut meliturgis, ut Varro loquitur, sive μελισσοουργοῖς, κόμμωσις dicitur ή τοῦ σμήνους διάκρισις, ut Hesych. docet, quæ signif. alius originis est, videlicet a κόμμι, gummi, unde Colum. xii. 50. gummitionem appellat. Plin. xi. 7. ‘Prima fundamenta κόμμωσιν vocant periti; secunda, pissoceron; tertia, propolin, inter coria cerasque. Commosis crusta est prima, saporis amari. Pissoceros super eam venit, picantium modo, ceu dilutior: ceræ initium plerumque e mitiore gummi.’” Qui locus Plinii desumptus est ex Aristot. H. A. ix. 40., sed ibi scribitur non κόμμωσις, sed κώνησις. Virg. (Georg. iv. 160.) gluten vocasse videtur.” H. St. Thes. ii. p. 367. D. Cf. Turnebus Advers. xliii. 13. Virgilii locus est: *Narcissi lacrymam, et lentum de cortice gluten* Prima favis ponunt fundamina. Plane Virgilio gluten est i. q. Aristoteli κόμμωσις, s. κώνησις, s. κήρῳσις. Plin. xi. 6. ex Aristot. ix. 40. “Primum favos construunt, ceram fingunt, h. e. domos cellasque faciunt; deinde sobolem, postea mella; ceram ex floribus, melliginem e lacrymis arborum, quæ glutinum pariunt, salicis, ulmi. Cf. H. St. Thes. ii. p. 194. A. Schneiderus Lex.: “*Κώνησις*, bey Aristot. H. A. ix. 40. s. v. a. κόμμωσις, κήρῳσις: andere lesen κώνησις von κωνῶ und κῶνος no. 5.” Κώνησις est vox nihili: leg. cum Cod. Vat. κώνησις, a v. κῶνος, pix liquida, κωνεῖν, pice inungere: vel κώνησις, a v. κωνίζεῖν i. q. κωνεῖν, pice oblinere. De hac re copiose scripsit E. H. B. in Epist. ad Schæfer., (Class. Journ. N. xxiv. p. 401-10.) Voc. * κώνησις adde Lexicis. EDD.]

Κόρσειον, vel *Κόρσιον*. Strab. l. xvii. p. 566., *Γίνεται δὲ καὶ τὸ κόρσιον, ὅμοιον τῷ πεπερὶ τράχημα, μικρῷ αὐτοῦ μεῖζον*. Theophr. H. Pl. iv. x. *Ἡ δὲ ῥίζα τοῦ λωτοῦ καλεῖται μὲν κόρσιον. ἔστι δὲ στρογγύλη τὸ μέγεθος, ἥλικον μῆλον κυδώνιον*.¹ [Diod. Sic. i. 10.:—*Τὴν τε γὰρ τοῦ καλάμου ῥίζαν, καὶ τὸν λωτὸν, ἐτι δὲ τὸν Αἰγύπτιον κύαμον, καὶ τὸ καλούμενον κόρσειον (ubi, καὶ τὸν Cl. 1. Fl. mox κορσαῖον Co. R.); καὶ πολλὰ τοιαῦθ' ἕτερα τροφὴν ἐτοίμην παρέχεσθαι τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων*. Ubi Wesseling. “Mirum sane præterque opinionem accidit discrimen, quod lotum inter et corsium instituitur; est enim ipsa loti radix rotundiore figura et amplitudine mali cotonei, Theophr. H. P. iv. 10. (l. c.). Movit hoc Bodæum a Stapel, ut *κορσεῖον* hic scriptum fuisse suspicaretur: quam arborem cum Noster c. 34. *περσίαν*, aut *περσαῖαν* appellet, prætereaque Strabo xvii. p. 1178. D. in corsii descriptione multum a Theophr. dissentiat, haud injuria corrigendi hunc impetum deinceps conpescuit. In Hesych. refingendo opera illi felicior processit; nam quæ Grammaticus in v. *Κορσίπιον* scribit, modo *κορσαῖον* in loc. τοῦ *κορσαῖον* substituas, huc pertinent. V. Bodæi Comment. p. 447. et Prosp. Alpini Diss. de Loto p. 83., et juxta mecum agnosces, de corsio nondum omnia ad liquidum esse perducta.” Hesych. *Κορσίπιον ῥίζα τις, ἢ νόμισμα παρ' Αἰγυπτίους τὸ κορσαῖον λεγόμενον*: ubi Albertius nil habet præter Bod. et Wessel. conjecturas, et refert ad Salmasii not., quæ infra afferetur. Ut nobis videtur, duæ glossæ in Hesychii loco confusæ sunt, vel librorum negligentia, vel Hesychii ipsius errore: una, quæ *κόρσειον* s. *κόρσιον* exponatur *ῥίζα τις*: altera, quæ *κορσίπιον* explicetur *νόμισμα παρ' Αἰγυπτίους*. Si voces *παρ' Αἰγυπτίους* connectendæ sunt, ut Jabl. ipse in seq. artic. putat, et ut nobis videtur, cum præced. voce *κορσίπιον*, fortasse per *Ægyptios* intelligendi sunt Alexandrini, adeo ut nom. *κορσίπιον* sit origine non *Æg.*, sed *Alex.*, quanquam Sturzius de Dial. Maced. et Alex.

p. 62. (cf. supra p. clxviii.) *Æg.* esse censet. Hesychium per *Ægyptios* aliquando intellexisse Græcos in *Ægypto* s. Alexandrinos, docet idem ib. p. 86=clxxiii. Hesych. *Καβῶριον Αἰγύπτιον ὄνομα ἐπὶ ποτηρίου*: recte censet Salmas. ad Solin. p. 680. “*Alex.* Græcos calices fabarum *Ægypt.* sic vocasse a v. *κίβα* ap. *Ætolos* pera vel sacculus, unde et *κίβησις* pro eodem ceteris Græcis, inde *κιβωτός*, arca, et *κιβώριον*.” Iterum Hesych. *Κύαμος τὸ Αἰγύπτιον κιβώριον λεγόμενον καὶ καλούμενον*. Recte idem Salmas. ibid. p. 678.: “*Græci Alex.*, ut apparet, ita vocarunt a similitudine fabæ, idque post *Alex. M.* ætatem.” Alexandr. voc. *κύαμος* omisit Sturzius. Hesych. v. *Κάλατοι*: *Καὶ παρ' Αἰγυπτίους χρώμα καλαῖνόν*. Supra demonstratum est p. ccxxiii. b. per *Ægyptios* h. l. intelligi, esse *Alex.* Græcos, et Bochartum falli, qui voc. *καλαῖνόν* ex orient. fonte derivavit: nam est plane Gr. Cf. Jabl. in v. H. St. Ind.: “*Ap. Actuarium* vasa *Alex.*, quæ vocantur *καλάνα*.” Sed, ut ad voc. *κορσίπιον*, quod Hesych. interpretatur *νόμισμα παρ' Αἰγυπτίους, τὸ κορσαῖον λεγόμενον*, revertamur, Salmasius et Relandus voces *παρ' Αἰγυπτίους* connectunt non, ut nos post Jabl., cum præced. voc. *κορσίπιον*, sed cum seq. voc. *κορσαῖον*, adeo ut Hesych. exponat *κορσίπιον* per *Æg.* nomen *κορσαῖον*. Salmas. in Solin. p. 679. sic Hesychii loc. legit: “*Κορσεῖον ῥίζα τις καὶ νόμισμα κορσαῖον παρ' Αἰγυπτίους καλούμενον*, alibi ap. eund. *Κέρσα Ἀσιανὸν νόμισμα*, de quo in libris de Re Nummaria.” Cf. Lib. de Usuris p. 581. Siquidem ad hanc formam Hesychii verba sint refingenda, sine dubio voces *παρ' Αἰγυπτίους* ad v. *κορσαῖον* referendæ sunt. Sed hæc mutatio est violentissima. Fallitur tamen Relandus, qui nulla mutatione facta voces *παρ' Αἰγυπτίους* ad v. *κορσαῖον* referri velit, cum, si Hesychius ipsius manu locum sic scripsisset: *κορσίπιον νόμισμα παρ' Αἰγυπτίους τὸ κορσαῖον λεγόμενον*: verborum ordo plane postulet, ut voces *παρ' Αἰγυπτίους*, non ad voc. *κορσαῖον*, sed ad voc. *κορσίπιον* referamus. Relandi verba, de vet. Pers. Ling. disserentis (Diss. viii. p. 158.), sunt. “*Κέρσα*, nummus Asiaticus: Hesych. *Κέρσα Ἀσιανὸν νόμισμα*: idem hoc esse cum Pers. et Arab. kers Salmas. de Usur. p. 581. observavit: an huc pertinet *νόμισμα*, quod *Æg.* *κορσαῖον* dicunt?” H. St. in Ind. Thes. habet: “*Κορσίπιον*, Hesych. auctore, radix quædam dicitur, et numisma quoddam ap. *Ægyptios* quod *κορσαῖον* vocatur.” Ergo H. St., recte ut Jabl., non *κορσαῖον*, sed *κορσίπιον*, pro *Æg.* nomine accepit. Schneiderus autem in Lex. de v. *κορσίπιον*, pro numismate, nihil loquitur, et mirum est vocabula satis bonæ notæ *κέρσα* et *κορσαῖον* eund. virum diligentissimum omnino omisisse. Quod ad voc. *κόρσιον* attinet, H. St. in Ind. Thes. scribit: “*Κόρσιον*, ον, τὸ, vocatur radix loti, rotunda, mali cotonei magnitudine, auctore Theophr. H. P. iv. 10., (l. c.). De h. v. nimis jejune Schneiderus Lex.: “*Κόρσιον*, τὸ, (*κύρση*) bey Theophr. H. P. iv. 10. Diodor. i. 10. die Wurzel der Wasserpflanze Lotus, bey Hesych. *κορσίπιον* und *κορσεῖον*, bey Diodor. *κόρσειον*.” Salmas. in Solin. p. 679. accuratissime scripsit. “*Diodorus de herbis Ægypti edulibus: τὴν μὲν γὰρ τοῦ καλάμου ῥίζαν καὶ τὸν λωτὸν, ἐτι δὲ τὸν Αἰγύπτιον κύαμον καὶ τὸ καλούμενον κόρσειον: secernit corseon a loto, quum Theophr. loti radicem sic vocatam scripserit: Strabo quoque κόρσιον aliud statuere videtur a radice loti, qui τράχημα esse dicit, ὅμοιον πέπερι μικρῷ αὐτοῦ μεῖζον: Hesych. *κορσεῖον ῥίζα τις καὶ νόμισμα κορσαῖον παρ' Αἰγυπτίους καλούμενον*: cum Theophrasto sentit de radice corsio.” Falluntur, qui putant Diod. Sic. et Strab. loqui de loti radice, de qua Theophr. loquitur: nam apud illos scriptt. *κόρσιον* est manifeste plantæ genus: quænam autem planta sit intelligenda, viderint Herbarii. Silet Sprengel. Hist. Rei Herb. EDD.]*

Κορσίπιον est *ῥίζα τις*, ἢ *νόμισμα παρ' Αἰγυπτίους, τὸ κορσαῖον λεγόμενον*, teste Hesych. in *Κορσίπιον*. An huc etiam pertinet, quod ante scripserat Hesych., *Κέρσα, Ἀσιανὸν νόμισμα*?

* *Κουκούφα*. Ciconia. Ita Horapollon i. 55. Wilkins. in Diss. de ling. Copt. p. 102. ait, forte ex Kirchero, cui nimium fudit, eandem alitem a Coptis hodieque *ROYROYΦΩΤ* appellari. Quod suo loco re-

¹ [Harduinns e Codd. locum sic concinnavit. “*Pissoceros super eam venit, picantium modo, ceu dilutior cera. E vitium populorumque mitiore gummi propolis.*” EDD.]

² Auctor nobis est Diod. Sic. i. 10., *Ægyptum* ad victum suppeditare καὶ τὸ καλούμενον *κόρσιον*. Lege illic doctam Wesseling. annotat, sed junge Salmas. in Exerc. Plin. p. 678, 679.

³ V. not. ad utrumque Hesych. locum.

linquo, cum dubitandi justissima causa sit. Horapollon non dicit, *κουκούφαν* Æg. dici ciconiam. Hæc est tantum interpretatio C. Calcagnini, et Jo. Merceri, in not. ad illud Script. Verba Horapoll. sunt: *Εὐχαριστίαν γράφοντες, κουκούφαν ζωγραφοῦσι*. Hic non intelligi Ciconiam, verba ejusdem auctoris, quæ deinde sequuntur, satis produnt, *ὅθεν καὶ τῶν θείων σκήπτρων κουκούφα προτίμησις ἐστὶ*. Et certe sceptrum tale, quale memorat hic auctor, in notissima omnibus Tabula Bemina sæpius conspicitur. Verum, quod in illo apparet alitis caput, haudquaquam esse ciconiæ, ocularis inspectio unumquemque docebit. Idcirco Pignorius, in exposit. illius Tabulæ p. 29, *κουκούφαν* interpretabatur Upupam.¹ Sed nec hoc placet Jo. C. de Pauw, qui potius in not. ad Horapoll. p. 339. suspicatur, auctorem scripsisse *κουκούβαν*, qua voce Græci recentiores noctuam designant. An vero caput alitis, quod in sceptris Deorum, in Tabula Isiaca, cernitur, sit caput noctuæ, judicent alii. Mihi non videtur.

* *Κρόβυσος*. Eryngium. Append. Diosc. iii. 29. [p. 453.]

Κύλληστις, vel *Κόλληστις*, vel *Κύλλαστις*. Panis quædam species in Ægypto. Herod. ii. 77. *Ἀρτοφαγέουσι δὲ ἐκ τῶν ὀλურῶν ποιεῦντες ἄρτους, τὸν ἐκείνου κύλληστιν ὀνομάζουσι*. Athen. iii. p. 114. *Αἰγύπτιοι δὲ τὸν ὑποξίζοντα ἄρτον κύλλαστιν καλοῦσιν*. *Μνημονεύει δ' αὐτοῦ Ἀριστοφάνης ἐν Δαναοῖς*.

Καὶ τὸν κύλλαστιν φθέγγου, καὶ τὸν Πετύσιριν.

Μνημονεύουσιν αὐτοῦ καὶ Ἐκαταῖος, καὶ Ἡρόδοτος, καὶ ὁ Φανόδημος ἐν ἐβδόμῃ Ἀθίδος. Ὁ δὲ Θουαιρηνὸς Νίκανδρος τὸν ἐκ τῆς κριθῆς ἄρτον γινόμενον ὑπὸ Αἰγυπτίων κύλλαστιν φησὶ καλεῖσθαι. Id. l. x. p. 418. *Αἰγυπτίους δ' Ἐκαταῖος ἀρτοφάγους φησὶ εἶναι κύλληστις ἐσθίωντας, τὰς δὲ κριθὰς εἰς ποτὸν καταλαίοντας*. Hesych., uti a Casaub. corrigitur, hæc habet, *κύλλαστις ἄρτος τις ἐν Αἰγύπτῳ ὑποξίζων ἐξ ὀλύρας*. Aiunt ita scriptores, Æg. panes hos confecisse ex hordeo, vel olyra. Addunt alii, fuisse eos ὑποξίζοντας, quod putabam significare panem subacidum, quemadmodum Dalechamp. At aliter voc. hanc accepit Pollux vi. 11. §. 73. Ita enim scribit, *Αἰγύπτιοι δὲ τοὺς εἰς ὀλὴν ἀνηγεμένους ἄρτους καλλιστεῖς* (vel *κύλλαστεῖς*) ὀνομάζον. Ex quo apparet, ἄρτους ὑποξίζοντας Pollux eos esse, qui eis ὀλὴν λήγουσι. Eaque de causa Casaub. ad Athen. iii. 30. panes illos interpretatur, fastigiatos, vel turbinatos, ad instar sorborum. De varia autem vocis huj. scriptione v. Jungerm. ad Polluc. l. c. Quænam sit ceteroquin vera vocis huj. Æg. originatio, adhucdum assequi non potui. [H. St. et καλλιστεῖς, et κολλήστις, et κύλλαστις admittit. “Καλλιστεῖς Æg. οἱ εἰς ὀλὴν ἀνηγεμένοι ἄρτοι, Poll. vi., i. e. Panes in acutum desinentes, turbinati, in acutum fastigiati: ap. Herod. κολλήστις sunt Æg. panes ii. p. 74.” “Κολλήστις Æg. οἱ ἄρτοι, panes, Herod. ii. p. 74., ubi γράφεται et κολλήσις: supra καλλιστεῖς.” “Κυλλάστις, panis quidam Æg. ex radicibus olyræ, inquit Hes.; ap. Herod. κολλήστις, ut supra docui.” Schneiderus non agnoscit καλλιστεῖς, et κολλήστις, et de v. κύλλαστις nimis jejune vir doctiss. scribit: “Κυλλάστις, i. e., ὁ, ionisch κολλήστις, ὁ, Ægyptisches Brod aus ὀλύρα, Herod. ii. 77.” EDD.]

* *Κῦφι*. Species aliqua aromatis, thuris instar Diis adoleri soliti, sed ex pluribus rebus compositi. Sacerdotes Æg. aroma hoc quotidie, circa occasum solis, magno huic lumini mundi adolere consueverant, teste Plut. de Is. p. 372., ubi appellat τὸ καλούμενον κῦφι. P. 383. vero idem aromatis huj. compositionem explicat.³ Observat etiam p. 384, Cyphi hoc a sacerdotibus quoque in potu adhiberi. V. præterea⁴ Dioscor. i. 24., Suid. in Κῦφι, qui scribit, Manethonem Æg. confecisse Κῦφι, se autem ignorare, quænam ej. conficiendi ratio fuerit. Junge eund. Suid. v. *Μάναθως*, et Paul. Æginet. vii. 22. p. 299.

Addantur Ja. Goupyli Castigat. in Alex. Trallian. ad p. 8. v. 6. p. 4.

Voc. hanc esse non Gr., sed peregrinam, monet Athen. ii. p. 66. [c. 73. p. 256.] qui paulo ante commemoraverat *μύρον Αἰγύπτιον*. Nec aliter opinatus fuisse videtur Plut. Qui autem reliqua omnia loca veterum, a nobis adducta, expendere dignabitur, intelliget facile, eam Ægyptiis deberi. Existimo κῦφι Æg. sonuisse *ΧΟΥΨΙ*. Nam *ΟΥΨΙ* est bonus. Hinc *ΘΟΟΙ ΗΟΥΨΙ*, propr. odor bonus, *εὖοσμα*. Sed speciatim sic appellatur suffimen sacrum, vel thus, quod Diis adoletur. Tale vero esse κῦφι, veteres omnes docent. Abbreviato Θ vero suffimen hoc paulatim loco *ΘΟΟΙ ΗΟΥΨΙ*, dici consuevit *ΗΟΥΨΙ*, vel quod plane idem est *ΧΟΥΨΙ*. Nomine vero isto suffimen hoc insignire placuit, quod nempe suffimen, *ΘΟΟΙ ΗΟΥΨΙ*, per excellentiam dici mereretur. [“Κῦφι, Cyphi: thymiamatis seu suffimenti genus Æg. sacerdotibus usitatum: unde *ἱερατικὸν* vocatur a Galeno τῶν κατὰ τόπους viii. 5 et 7. De eo v. Diosc. i. 24., Paul. vii., 22., Ætium vii. 116 et 117.; necnon Plut. in l. de Is. et Osir. Quin et Damocrates ejus componendi rationem carmine prodidit ap. Galen. de antidotis l. 2. Et Hieron. adv. Jovin. ii. Odoris autem suavis (inquit) et diversa thymiamata, et amomum, et cyphi, et cenanthe, muscus et peregrini muris pellicula quod dissolutis et amatoribus conveniat, nemo nisi dissolutus negat. Inde Κυφοειδὴς ἀντίδοτος, Antidotus cyphoides, ap. Galen. τῶν κατὰ τόπους viii. 7., quæ ad Andromachum refertur: sic dicta quod in formam τοῦ κύφους componeretur.” H. St. “Scripturam κῦφι ap. Athen. ii. 66. f. cum editis tenent MSS., Eustath., itemque Hermann Lex. p. 324.” Schweigh. in MSS. Schneiderus: “Κῦφι, eos, τὸ, ἐν ἁγυπτίσις Arzneymittel, aus lauter hitsigen Sachen zusammengesetzt; bey Aristides i. p. 279. steht καὶ κῦφι, wie auch Lexicon Hermann p. 324.” Eadem fere verba, quæ in Lex. Herm. p. 324. et ap. Athen. leguntur, occurrunt in Matthæi Gloss. Gr. min. p. 4.: *Παρατηρήται τῷ Ἀπολλοδώρῳ, ὅτι οὐδὲν ὄνομα οὐδέτερον παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εἰς ἡγήσει, εἰ μὴ μόνον τὸ μέλι τὸ γὰρ πεπερι, καὶ κόμμι, καὶ κῦφι, Ἀσιατικά*. “Κῦφι vulgari sermone et κατὰ συνήθειαν dicitur, quod proprie ὡς Ἕλλησιν εἰδὼν dicendum est κῦφι, (κῦφι) e censu τῶν ἱερῶν ἁγίων, Etym. M.” H. St. EDD.]

* *Κωμασίαι*, * *Κωμαστής*, et * *Κωμαστήρια*. De vocc. his Æg., quædam ex Synesio comperimus. Ita namque is in Encom. Calv. p. 50. ed. Gr. Turnebi: *Παρ' Αἰγυπτίους τὰ προφητικά γένη βαναύσοις μὲν καὶ χειρώναξιν οὐκ ἐπιτρέπουσι δημιουργεῖν εἶδη θεῶν, ἵνα μὴ τι τοιοῦτο παρανομήσωσιν, ἀλλὰ τοῖς μὲν ῥάμφεσι τῶν ἱερέων καὶ τῶν ἱβων, ἃ τοῖς προτεμενίσμασιν ἐγκολάπτουσι, καταμικνῶνται τοῦ δήμου· αὐτοὶ δὲ καταδύντες εἰς τοὺς ἱεροὺς χηραμοὺς ἄττ' ἂν ἀπεργάζωνται περιστέλλουσι· καὶ ἐστὶν αὐτοῖς κωμαστήρια, τὰ κιβώτια κρύπτοντα, φασὶ, ταῦτας τὰς σφαῖρας ἅς ὁ δῆμος, ἐὰν ἴδῃ χαλεπανεῖ τὸ δὲ ῥᾶστον καταγελάσεται· δεῖται γὰρ τερατείας πῶς δὲ οὐ μέλλει, δῆμος γε ὢν*. Idem in Lib. de Prov. p. 65. Sacerdotes in tres ordines distinguit. Primum constituunt προφῆται, secundum κωμασταί, tertium ξάκοροι. Ibid. paulo ante commemoratur κωμαστήριον, Collegium Comastarum. Recte vero Seldenus in Proleg. Libri de Diis Syr. c. iii. p. 70. conjicit, voces has, κωμαστήρια et κωμαστὰς, nequaquam ex ling. Gr. explicari debere, sed eas potius in Ægypto natas esse, et ad huj. gentis linguam referendas. Optime vero ibid. observat, Clem. quoque Alex. κωμασίων Ægyptiacarum meminisse. L. v. Strom. p. 567.: *Ἐν ταῖς καλουμέναις παρ' Αἰγυπτίους κωμασίαις τῶν θεῶν χρυσὰ ἀγάλματα, δύο*

¹ Idem placuit Bocharto P. 2. Hieroz. l. ii. c. 31. p. 348. *κουκούφα* habenti pro voce Æg., eamque accedere opinanti ad Hebr. *קוקובא*, Lev. xi. 19. Deut. xiv. 18., quam alii vertunt upupam, alii aliter. V. Mich. Suppl. ad Lex. Hebr. p. 415—417. In loco prioris interpr. Copt. dedit *ΣΗΠΠΟΣ*, in posteriori *ΠΟΡΦΕΡΙΟΝ*, secutus interpr. LXX., ap. quos *ἱσσαι* et *πορφύριον*.

² Variant codd. Herodotei, *κύλληστις*, *κολλήστις*, *κολλήσις*. Primum recepit Wesseling. quem v. in Lect. Var. ac notis. [“Ap. Herod. *κύλληστις*, *κύλληστις*, aut *κύλληστις*: nam, quod ibi legitur *κύλληστις*, est accus. plur. e *κύλληστις* contr.” Schweigh. in MSS. EDD.] *Κυλλάστις* constans est lectio codicum Athen. Eodem modo nunc legitur ap. Hesych., ubi tamen alii aliter in not. p. 573, 374. In Etym. M. v. *Ἐπικύλλω* legitur, *καλοῦσι δὲ κύλλαστιν, τὸν Αἰγύπτιον*. *Κυλλάστιν* rescribendum alii monere. An pro τὸν Αἰγ. potius *ἄρτον Αἰγ.* ponendum? Judicium penes Criticos esto!

³ Verba Plut. sunt: *τὸ δὲ κῦφι μέγμα μὲν ἱκανότατα μὲν μέλι, vini, uvæ passæ, cyperi, resinæ, myrrhæ, aspalathi, seselis, junci odorati, bituminis, folii ficulni, rumicis, juniperi utriusque, cardamomi et calami*. Voc. *μὲν* in γένει mutatum voluere Xylander, Baxter, Squire. Wyttenbach. ante ipse conjecerat *δυνάμειον*, ut monet p. 568, 569. ed. Oxon.

⁴ Junge Damocratem ap. Galen. ii. *περὶ Ἀντιδ.* p. 441. quem loc. illustravit Squire ad Plut. de Is. et Os. p. 184, 185, 187.

μὲν κῆρας, ἕνα δὲ ἱεράκα καὶ ἱβὶν περιφέρουσι. Plura vid. ap. auctorem doctiss. Omittere hic non possum obs. egregiam Th. Galei, quæ in ej. not. ad Jambl. de Myst. Æg. legitur p. 252, 253.: "Erat Ægyptiorum et quidem Diospolitarum propria dictio κωμασία, Deorum pompa solennis. Et κωμαστική τάξις, sive κωμασταί, portabant κωμαστήρια, i. e. arcas, thecas, κιβώτια, ναῖδια, παστάδας, in quibus erant Deorum quorundam simulacra; neque enim omnes omnium Deorum imagines producebant in populum; sed eas solummodo, quæ erant subdiales (quarum in S. S. mentio habetur), non illas, quæ in adytis occultabantur." Plura ap. eund. legi possunt.

Quod ad me attinet, in ea sum sententia, κωμαστὰς e Sacerdotum turba illos fuisse, qui Astrologiæ et rerum cælestium scientiæ se addixissent, quique etiam ex ea scientia futura prædicerent. Ad hanc sententiam ipsa vetus Æg. lingua nos manu ducere videtur. Etenim ὙΔΙ, et ὙΙΔΙ, lingua illa significat nasci, et γένεσιν, nativitatem. Ita in ipso N. T. init. legitur

ΠΧΩ ὙΙΔΙ, Βίβλος γενέσεως. Igitur ΧΩ

ὙΔΙ, iisdem est λέγειν τὴν γένεσιν, vel γενεθλια-

λογεῖν. Vel etiam ΧΩ ὙΔΙ erit θεῖναι τὴν

γένεσιν, ponere nativitatem. Ex quo conficitur, ΧΩ

ὙΔΙ, vel ΧΩ ὙΔΙ, dici genethliacum, vel

γενεθλιαλόγον. Erant autem inter Sacerdotes, quibus

scientia hæc commendata, atque injecta erat. Videri

potest Pseudo-Callisthenis Fragm. ex historia vitæ Alex.

M., quod Jo. A. Fabricius edidit in Bibl. Gr. V. xiv.

p. 148—150. Erant plura Sacerdotum munera, quibus

certi quidam Sacerdotes, quibus illa speciatim deman-

data erant, solite fungebantur. Eorum præcipuos

nominat et describit Clem. Alex. Strom. vi., quos inter

p. 633. commemoratur etiam Horoscopus. De eo hæc

ibi legas. Προσκόπος ὁρολόγιόν τε μετὰ χεῖρα, καὶ φοῖνικα,

ἀστρολόγος ἔχων σύμβολα, πρόσεισιν, etc. Astrologos

Æg. habes etiam ap. Diod. i. p. 24. Et quis eorum

mentionem non fecit? Illos vero ex Astrologis, vel

Astronomis, qui, ex stellarum ortu et relationibus cum

aliis stellis, futura hominibusque eventura prædicerent,

dictos arbitror fuisse Comastas. Cumque illorum sem-

per in Ægypto numerus fuerit insignis, et auctoritas non

levis, ab iis ordinem totum Ἱερογραμματέων, ap. Synes.

dictum fuisse τάξιν κωμαστικὴν auguror. Certe ap. huic

scriptorem, inter tres Sacerdotum Æg. ordines, Κωμασταί

constituunt secundum. Illos vero Scriptores alii nuncu-

pant Ἱερογραμματέας.¹

* Κωνούφισ. V. sup. in v. Κνήφ et Κνωφίς.

* Λαβαρεῖς. Οἱ μάχιμοι. Militum aliquod in Ægypto

genus. Ita ap. Steph. Byz. legitur in isthac voce.²

Verum plane assentior Abr. Berkelio, in not. monenti,

voc. h. corruptam esse ex καλασιρεῖς, quomodo scrip-

tores antiqui hosce milites nuncuparunt. V. quæ sup.

[p. 101, 102.] diximus in v. Καλασιρεῖς.

Λαβύρινθος. Hoc nomine in Ægypto scimus vocatum

fuisse ædificium structuræ amplissimæ, valde sumtuosæ,

et vere mirandæ, cui simile vix in toto orbe ostendi

queat. Sed et nom. hoc nemini paulo humaniori igno-

tum esse potest. Fuit enim et in Creta Labyrinthus

oppido celebratus, cuj. memoriam in nummis conserva-

runt Gnossii, quales recenset Harduin. in Num. antiq.

illustr. p. 254., et in imagine exhibet Laurent. Begerus

in Thes. Brandenb. Fuerunt et alii Labyrinthi; sed re-

liquos omnes vicit Labyrinthus Æg., et ex hoc reliqui

videntur esse derivati, quemadmodum illis etiam nomen

Æg. Labyrinthi adhæsit. Marshamus tamen, vir anti-

quitatis omnis peritissimus, Labyrinthum Creticum

Ægyptiaco antiquiorem censet, in Can. Chron. p. 291.

Quæ veteres de stupenda Labyrinthi Æg. magnitudine,

de incredibili ej. sumtuositate et magnificentia prædi-

cant, fidem omnem superare videntur. V. Herod. ii.

148., Diod. S. p. 53, 60., Strab. xvii. p. 557., Melan. i.

9., Plin. xxxvi. 13. Quibus, ex recentioribus, qui ru-

dera magnifici huj. operis viderunt, addi poterunt Van-

slebii relatio Itineris Æg. Gall. scripta, p. 268, 269.,

P. Lucæ historia peregrinationis suæ tertiae, de An. 1714,

T. ii. p. 18., Les Nouveaux Mem. des Missions T. v.

et vii., Itinerarium Grangerii p. 150, 151., inprimis vero

accuratissima R. Pocockii Descriptio Orientis, ac sigilla-

tim Ægypti. De loco, in quo mirabile hoc ædificium

erectum fuit, videtur aliquis esse inter veteres dissensus.

Herod. Diod. S. Strabo, et tota fere veterum turba

Labyrinthum locat prope lacum Mæridis, meridiem ver-

sus. Secundum Plin. vero v. 4., in fine, Labyrinthus,

in Mæridis lacu, nullo addito ligno exædificatus fuerat.

Sed scriptores hi conciliari haud difficulter possunt.

Erat enim in mediolacu Mæridis insula, cujus memine-

runt, præter Plin., Herod. ii. 101. 149., et luculentius

Diod. i. p. 48. In illa insula, quod scriptores iidem

docent, conspiciantur Pyramides, et alia quædam in-

dustriæ Æg. monumenta eximia. Cumque omnes testen-

tur, Labyrinthum inservisse sepulcris regum et croco-

dilorum sacrorum, Diod. insuper memoriæ prodidit,

Regem Mæridem, qui lacum effodisse creditur, sibi et

uxori in illa insula sepulchra condidisse. Regis vero, qui

Labyrinthum condidit, sepulcrum in ipso Labyrintho

locant alii. Et satis apparet, insulam, et Labyrinthum

in continenti, ad opus idem a conditore Labyrinthi fuisse

destinatum. Minus certo constat, quis fuerit verus operis

tam sumtuosi auctor. Plinius testatur, tradi Labyrin-

thum factum esse ante annos IIIIMDC. Petesucco rege,

sive Tithoe. Herod. et ex eo Diod. S., affirmant, Laby-

rinthum opus esse XII regum, cui coronidem imposuerit

Psammetichus. Hinc Mela vocat Psammetichi opus

Labyrinthum. Strabo opus ait fuisse Imandæ Regis, quo

nomine, queminam scriptor eximius designare voluerit,

dicere difficile fuerit. Diod. S. appellat Mendem p. 55.

Satis perspicitur ex his, veras origines Labyrinthi Ægyptiis

recte et certo cognitæ haud fuisse, aut Sacerdotes saltem

eas, multarum fabularum cortice tectas, vulgum celare

voluisse. In Dynastiis Manethonis, uti ab Africano et

Euseb. reperiuntur dispositæ ap. Syncell., videtur Dy-

nastia XII ad nostrum negotium spectare. Nam in Afri-

cani Excerptis Chronol. ex illa Dynastia, rex IV nomi-

natur Λαχάρης, et de illo additur, ὅς τὸν ἐν Ἀρσενούτῃ

λαβύρινθον ἐαυτῷ τάφον κατεσκεύασεν. V. Syncell. p. 59.

Idem vero p. 60. Eusebii Digesta adfert, quæ de eod.

rege hæc habent, Λάβαρις, ὅς τὸν ἐν Ἀρσενούτῃ λαβύριν-

θον ἐαυτῷ τάφον κατεσκεύασεν. Quæ si esset vera lectio,

facile jam foret nom. Labyrinthi explicare et interpre-

tari. Si enim Labaris, vel Labyris, verus auctor est

illius Labyrinthi, tum vox hæc Labyrinthus commode

exponi posset, domicilium Labaris, vel Labyris. Certe

ΘΟ, tho, Apoc. iii. 10. redditur οἰκουμένη. Sed dubi-

tari potest, designaveritne vox illa totum semper orbem

terrarum, quod vox Gr. vulgo significat, an vero non-

nunquam locum quemvis bene cultum et habitatum.

Quod si posterius locum habet, ΛΑΒΑΡΙΝΘΟ,

Labyrintho, recte et analogice significabit ornatum et

bene cultum Labyris habitaculum. ΤΟΙ πορρο sig-

nificat partem, portionem, sortem: esset proinde

ΛΑΒΥΡΙ ΗΤΟΙ, pars, possessio Labyris.

Verum etiam atque etiam metuendum est, ne nomen hoc

Eusebius ad sonum Labyrinthi contorserit, ut sic vocis

huj. postremæ originationem facilem et commodam lec-

toribus præberet. Labaris huj. ceteroquin nulla uspiam

mentio occurrit, ne apud illos quidem, qui in conditores

Labyrinthi sollicita industria inquirunt.

Mihi certum est, Israëlitas, dum tota eorum gens ser-

vitute Æg. premeretur, ad construendum Labyrinthum,

tum eum, qui in insula conspicietur, tum qui in con-

tinenti extabat, fuisse adhibitos. Multa, dum argumen-

tum hoc volvo et revolve, cogitationibus meis se offe-

runt, quæ id, quod dixi, mirabiliter confirmare queunt.

Sed ea hic exponere, nimis foret prolixum. Unicum

tantum memorabo, quod non parum habet verosimilitu-

¹ De nonnullis eorum, quæ hic attingit, ipse Jabl. plenius egit in Proleg. ad Panth. Æg. c. 3. Sed comparanda inprimis F. S. de Schmidt Diss. de Sacerd. et Sacrif. Æg., in qua p. 104. ac seqq. de variis ordinibus classibusque Sacerdotum, et de Comastis p. 211—216, accurate disputatur. Nihil autem illic de orig. vocum κωμαστής et κωμασία Æg., quas Gr. judicat, ex vulgari plerorumque eruditorum sententia.

² Immo vero in v. Ἑρμοσυμβυῖς, ad q. l. Holstenius idem monet, quod Berkelius. Assentitur Cuperus in Syllog. Epist. Burmann. t. ii. p. 690.

et arboribus, commune fuerit. Disquis. hanc aliis igitur malinquimus.

[Λωτός, οὗ, ὁ, Lotus: a Theophr. H. Pl. vii. 14. numeratur inter ea quæ ἐν κλειοσιν ἰδέσθαι ἐστὶ καὶ σχεδὸν εἶον ὁμιλήμας: multas enim huj. esse species ait, quæ et folio et caule et flore et fructu differant. De prima specie v. eum iv. 4. et Plin. xiii. 17. ubi celtin vocari tradit. Huj. fructus magnitudine fabæ est, colore croci, densus in ramis myrti modo nascens: tam dulci ap. Afros cibo, ut nom. etiam genti terræque dederit, nimis hospitali advenarum oblivione patriæ: quemadmodum sane ap. Hom. Od. i. (94.) sociorum Ulyssis δότης λωτοῖο φάγοι μελιθήδεα καρπὸν, Οὐκετ' ἀπαγγεῖλαι πάλιν ἔβλεπεν οὐδὲ νέεσθαι: Ἄλλ' αὐτοῦ βούλοντο μετ' ἀνδράσι Λωτοφάγοι Λωτὸν ἐρεπτόμενοι μανέντων, νόστου τε ληθέσθαι. (unde proverbio λωτὸν φαγεῖν, lotum comediasse, dicitur is qui extræ regionis dulcedine captus patriæ obliviscitur) Vinum quoque exprimitur illi, simile mulso: baccæque contusæ cum alica ad cibos doliis conduntur: quin et exercitus pastos eo tradunt, ultro citroque commeantes per Africam. Hæc fere Plin. l. c., et Athen. xiv. (651.) e Polybio, consentiens cum Plin. quod ad fructum attinet, non quod ad arborem. Sed et fabam Gr. Romæ a suavitate fructus sylvestris quidem, sed cerasorum pene natura, loton appellarunt. Auctor idem Plin. xvi. 30. ubi descriptionem ej. prolixiorē vide. Est eod. nomine in Æg. caulis in palustrium genere: recedentibus enim aquis Nili rigulis, provenit similis fabæ, caule foliisque densa congerie stipatis, brevioribus tantum gracilioribusque: cui fructus in capite, papaveri similis incisuris omni que alio modo: intus grana, ceu milium: incolæ capita in acervis putrefaciunt: mox separant lavando, et siccata tundunt, eoque pane utuntur. Auctor idem Plin. xiii. 17. et Theophr. H. Pl. iv. 10.: necnon Herod. l. ii. p. 77. c. 92., (qui et superioris loti meminit l. iv. p. 176. c. 177. palmeam dulcedinem ei tribuens, et vinum inde confici dicens.) Athen. vero init. l. iii. scribit ἐκ τῶν κυβερῶν nasci et florem coronarium, quem Ægyptii λωτὸν appellant, Naucratitæ vero μελλωτον: unde μελλωτον στεφάνους vocari, admodum odoratos et in æstu maxime refrigerantes. Alioqui λωτός et ex herbarum genere est. Duæ ej. species: una, ἡμερος, quam τριφύλλω appellat nonnulli, φεομένη ἐν παραδείσῳ: altera λωτός ἄγριος dicitur, alio nom. λίβνος, quod in Libya, ut plurimum proveniat, folio similis λωτῷ τῷ τριφύλλῳ τῷ ἐν χορτοκαταλείου γεννημένῳ, semine fœni græci, sed multo minore: id φαρμακώδες ἐν τῇ γένει. Auctor Diosc. l. iii. c. 111 et Plin. xii. 21. Loton (inquit) qui arborem putant tantum esse, vel Hom. auctore cogui possunt: is enim inter herbas subnascentes deorum voluptati, loton primam nominavit: nimirum Il. ξ. (347.) de Jove et Junone canens, Τοῖσι δ' ὑπὸ χθὼν διαφύεν νεοθηλέα ποιήν, Λωτὸν γ' ἐρσήεντα ἰδὲ κρόκον ἢ δ' ἀκίνυθον. Quin et inter equorum pabula λωτὸν commemorat idem poeta Il. β. (775.) ἱπποὶ δὲ παρ' ἄρμασιν οἷον ἕκαστος Λωτὸν ἐρεπτόμενοι ἐλεοθρεπτόν τε σέλινον. Et Od. δ. (601.) Τελεμάχους cum inter alia munera a Menelao accepisset equos etiam, hos ei reddit, dicens Ithacam suam pratis carere, ipsum vero πεδίῳ ἀνάσσειν Εὐρέος, ᾧ ἐνὶ μὲν λωτός πολὺς, ἐν δὲ κύπερον, Πυροὶ τε ζείαι τ' ἡδ' (2. τε ἰδ') εὐρυφύες κρήνην. Redeo nunc ad lotum arborem, de qua primo loco dixi. Lignum ej. colore nigro est, cariem vetustatemque non sentit: ad tibiæ cantus expetitur: e radice vero cultellis capuli fiunt, auctore Plin. Sane pro ipsa tibia inde confecta ponitur frequenter a poetis, [Simpliciter λωτός, pro tibia, vel fistula. Hesych. Λωτός, αὐλός. Eurip. Alcest. 356. Herc. Fur. 684. Λίβυν αὐλόν, pro quo Helen. 169. τὸν Λίβυν λωτὸν, Iph. A. 1036. δὴ λωτοῦ Λίβνος, Troad. 544. Λίβυν τε λωτός: inde Hesych. Λίβυν τε λωτός ὁ ἀπὸ Λιβύης αὐλός. Alio modo explicat Athen. xiv. p. 618. B. Λίβυν δὲ τὸν αὐλὸν προσαγορεύουσιν οἱ ποιηταί, φησὶ Δοῦρις ἐν δευτέρῳ τῶν περὶ Ἀγασθαλέα, ἐπειδὴ Σειρήνης, δὲ δοκεῖ πρῶτον εὐρεῖν τὴν αὐλητικὴν, Λίβυν ἦν τῶν Νομάδων, δὲ καὶ κατήλυσεν τὰ

μητρεῖα πρώτος. "Tibias Phryges invenerunt Olympos et Marsyas, Plin. et Clem. Alex. Sirites hic non tibia repperit, sed viam excogitavit iustandi arte tibia: ad Jul. Poll. iv. 10. (78.) Atque hic Sirites κατήλυσεν τὰ μητρεῖα πρώτος, i. e. primus ad Matris Deum sacra tibia adhibuit." Casaub. "Modorum Olympi et Marsyæ meminit Pollux iv. 78.: Sirites mentionem nusquam facit, nec Pollux, nec alius (quod sciam) scriptor præter Durin, e quo ista retulit Athen." Schweigh. A λωτός, αὐλός, venit verb. * Λωτῶ. Zonaras p. 1326. Λωτῶ τὸ αὐλῶ.] Suidas λωτός scribit vocari ἐπιθαλαμίου τινὰς αὐλούς, hæc ex Epigr. (Anthol. Gr. Meleag. 125.) affert exemplum, λωτοὶ ἄχυν, καὶ θαλάμων ἐπισταγέοντο θύραι. Et rursum (Meleag. 125.) Ἄρτι γὰρ ἐστέφισαι νύμφας ἐπὶ δίκλιν ἄχυν Λωτοί. Item (Anthol. Gr. Philip. 79.) Ἄρτι μὲν ἐν θαλάμοις Νικηπιδὸς ἡδὲς ἐπύχει Λωτός, καὶ γαμικοῖς θυμὸς ἔχαψε κρότους. Affert et δόδω- μους λωτός κεροβάς. (Anthol. Gr. Philip. 6.) Sic ap. Athen. l. 4. (p. 175.) ex Sophrone de nabis, Ὡς λωτός ἐν πλευροῖσιν ἀψυχὸς παγίς Ἐμπνον ἀνιέ μούσαν. [Casaub. cum Dalecampio παγίς, pro παγίς, scribi jussit.] Quanquam sunt nonnulli qui λωτός scribant per ὁ cum pro tibia usurpatur, ut supra docui. Venio nunc ad composita et cetera derivata. A loto arbore dulcissimi fructus ferace, dicuntur Λωτοφάγοι populi quidam, Latinis itidem Lotophagi, ex eo quod loti fructu victitent: de quibus Hom. Od. i. (l. c.) Herod. iv. p. 176. (c. 177.) Pl. v. 4.: a quo c. 7. et Lotophagitis insula memoratur. Sed et Strabo l. ult. (834.) Λωτοφάγων meminit et σότρεως Λωτοφαγίτιδος: loton indicans herbam esse et radicem qua gustata potu non indigeant. Inde et Λωτίνος, Lotinus, Qui e loto est: ut λωτίνον ξύλον ap. Theophr. H. Pl. l. v. et l. iv. c. 3. Sic Athen. iv. (p. 175.) λωτίνους αὐλούς vocari scribit qui κατασκευάζονται ἐκ τοῦ καλονμένου λωτοῦ, ab Alexandrinis dictos φώτιγγας: ubi itidem subjungit lotum esse lignum in Africa nascens. [Inde Hesych. Λωτίνος αὐλός ἐκ λωτίνου ξύλου. Theocr. 24. 45. μέγα λωτίνος ἔργον.] Quidam et λωτίνος ἀρόδνας vocavit hosce λωτίνους αὐλούς, quasi lusciniæ et loto confectas: lusciniæ appellans ob cantus suavitatem. [Hesych. Λωτίνος ἀρόδνας τὸν αὐλόν: Ἀρόδνας καὶ τοὺς αὐλούς δὲ λωτίνος ἀρόδνας πον εἶη (Euripides.)] Item Λωτίς, εντος, ὁ, Loti ferax, Loto abundans. Ex huj. accusativo λωτόντα Attice contracto in λωτοῦντα, Hom. fecit Ionicum Λωτεῦντα, Il. μ. (282.) canens, Ὑψηλὼν ὀρέων κορυφαῖς καὶ πρόνας ἄκρας καὶ πεδία λωτεῦντα, καὶ ἀνδρῶν πλοῖνα ἔργα, campos loti trifolii feraces: λωτὸν ἔχοντα πεδία, Hes., qui et generalius exp. ἀνθοῦντα: itidemque Λωτα attulerat pro ἀνθη, Flores: ac λωτὸν esse dixerat proprie τὸ ἐν ταῖς λιβάσι φύμενον, ac πᾶν ἀνθος. Ad hæc Λωτία sive Λωτή, Suidæ στέφανος ἐκ λωτῶν, Sertum e loto. Et verb. Λωτίζω, significans Lotum carpo. Hes. λωτίζω exp. non solum ἀπανθίζεσθαι, sed etiam ἀπολλύειν: a quarum significationum priore est verba Λωτίσμα, quod exp. οἱ πρώτοι καὶ ἐκλεκτοί. [Zonaras p. 1326. Λωτίσμα ἀπάνθημα (ἀπάνθισμα). Verb. λωτίζω usurpavit Æschylus Suppl. 970. Τούτων τὰ λῶστα καὶ τὰ θυμηδέστα Παρεσσι λωτίσασθε: ubi Schutz. "Λωτίζω et ἐκλωτίζω ab Hes. explicatur per ἀπανθίζειν, florem decerpere, unde vocab. ad universam eligendi s. optima quævis eligendi notionem deflexit." Sed in Hes. non est ἀπανθίζειν, quod notat florem amittere, sed ἀπανθίζω, florem decerpere. "Ἀπολωτίζω ex Eur. (Iphig. Aul. 793.) affertur pro traho, distraho, separo," H. St. Euripidis locus est: Τίς ἄρα μ' ἐπλοκάμους κόμας, Ἐρυμα δακρυόεντ' ἀνύσας Πατρίδος οὐλομένης, ἀπολωτιεῖ; Suppl. 459. Ὅταν τις, ὡς λειμῶνος ἡρινὸς στάχυν, Τόλμας ἀφαιρῇ, ἀπολωτίζω νέους, ubi Barnesius optime: "Ἀπολωτίζω, proprie lotum curiosius carpo, hinc quodvis gramen aut florem, et figurate selectiores homines neci demeto." Verb. λωτίζω in eodem metaphorico sensu aliquando usurpatum esse, ex Hes. glossa patet: Λωτίζω ἀπολλύειν, ubi Heinsius et Abreschius legunt ἀπολλύειν, sed nihil est mutandum. * Ἐκλωτίζω, quod omisit H. St., servavit

¹ [Schol. Ven. ad Hom. Ἀρίσταρχος διὰ τοῦ ου, λωτοῦντα: quod veteres contractum e λωτόντα volunt, a λωτός, alii e λωτίοντα, quasi a verbo λωτίω, quod esset, lotum et herbas profero. Apollon. Lex. Homer. λωτοῦντα ἵνα μὴ ἴν καθ' ἑνὲς ἀπὸ δόξας, ἀπολλύοντα δὲ δι' ἑνὸς ὡς ἴσται λωτίνοντα, λωτὸν ἔχοντα ὡς ἴσται πυρῶντα, πυρὸν ἔχοντα. Cf. Zonaras Lex. p. 1326. Sed verbum λωτίω extat in corrupta Hes. glossa: λωτίωσι δὲ πύχνη ἀνθη ποιοῦσιν αἰσχροτήτης. Codex Hesych. Marcianus, teste Schow, habet: λωτίωσι δὲ, πύχνη, ἀνθη π. Legendum: λωτίωσι δὲ πύχνη, prata canis albicant pruinis, ut cum Horatio loquamur, Od. i. 4. 4.: lotos enim Nymphæa candidum exhibet colorem. Ut ἀνθίζω, ἀνθίω, ita λωτίζω, λωτίω. Hes. πύχνη ἢ λεπτή χλωή, ἢ παχὺς λεῖρος. Sed fortasse verius scribit Tourtas Emendd. in Hes. iv. p. 122. λωτίωσι δὲ τ' αἰσχρῇ, ut Hes. αἰσχρῇ explicet per vocem αἰσχροτήτης. Edd.]

Joann. No. xviii. p. 300.) legit μελλωτος: an recte, alii viderint. EDD.

[Λωτός, Herod. auctore, est vox Æg.: Φέεται ἐν τῷ ἔδατι κρίνεα πολλά, τὰ Αἰγύπτιοι καλοῦσι λωτόν. EDD.

[Lotus utraque, sativa et sylvestris, ob foliorum similitudinem, trifolium dicta est. V. Geoponica ii. 4. et 5., ibique Niclasii notas. Glossæ Labbeanæ: "Trifolium. λωτός, τρίφυλλον. S. Λωτός, ὁ χόρτος. C. Τρίφυλλον. E." "Trifolium pratense audit quoque lotus. Dioscor. iv. 112. lotum ait sylvestrem folia habere λωτῷ τριφύλλῳ, τῷ ἐν χορτοκοπέλοις γεννημένῳ, similia. Ib. c. 113. cytisum comparat λωτῷ τριφύλλῳ. Hesych.: Λωτός· καὶ δένδρον, καὶ πόαν, κυρίως δὲ, τὸ ἐν ταῖς λιβάσι φυτόμενον, i. e. trifolium pratense." Niclas ad Geopon. ii. 5. Idem ibid. "Medica, saltem Medicæ species, lotus vocatur. Hesych.: Μηδικὴ πῶα· ἡ τρίφυλλος· οἱ δὲ, λωτὸν κτήνεσιν ἀρμόζοντα." Atqui τρίφυλλον, et πῶα Μηδική, et λωτός inter se differunt, ut ostendit Salmas. in Solin. p. 172., quem vide. EDD.

[Restat ut aliquid de Alexandrinorum connaro Agathoclis dicamus, et de simili arbore paliuro. "Athen. (xiv. p. 649.) jungit connaros et paliuros tanquam similes et congenere fructus. Ita Theophr. λωτὸν Libycam, s. Cyrenaicam simul cum paliuro commemorat. De paliuro porro loquitur non vulgari Græciæ, sed Africæ peculiari: ὁ δὲ παλιούρος θαμνωδέστερος τοῦ λωτοῦ, φυτόν δὲ παρόμοιον ἔχει τῷ ἑνταῦθα, τὸν δὲ καρπὸν διάφορον. Κόνναρος ἰgitur et παλιούρος similes arbores. Hesych. Κόνναρον· καρπὸς δένδρου ὅμοιον παλιούρῳ. At connarus Alexandr. eadem cum Libyca, vel Cyrenaica Ioto." Salmas. in Solin. p. 729. "Connarus, arbor Alexandr., quam prolixè describit Athen. xiv. (p. 649.) ex Agathocle Cyziceno: Hesych. habet κόνναρον, innuens esse fructum arboris similis paliuro." H. St. Sed, ut ait Albertius, "κόνναρον in accusat. positum, licet explicatio sit in nominat., ut sup. in βασιτάδα, καλλιπύργον, etc." Athenæi κόνναρος est Sprengelio Hist. Rei Herb. p. 134. zizyphus jujuba. EDD.

[Hesych. Παλιούρος· τὸ θαμνωδὲς δένδρον. "Παλιούρος, paliurus, spinosus frutex, ut Virg. quoque testatus est, canens (Ecl. v. 39.), Carduus et spinis surgit paliurus acutis: vide Theophr. et Dioscor." H. St. Virgillii paliurus Sprengelio Hist. Rei Herb. p. 143. est zizyphus paliurus. Spinæ et rubi genus est, inquit Plin. xxiv. 13. Hinc apparet Servii lapsus, qui ad Virg. l. c. ait, Paliurus herba est asperima et spinosa, notante Gesnero Theb. L. L. Glossæ Labbeanæ: Παλιούρος· ἡ ἀκανθα, rubus. Hinc παλιούρος audit quoque ὀξύκανθος. "Nam ὀξύκανθος epithetum est omnium arborum, quæ spinulentis fastigiis inhorrescunt: unde et παλιούρος Dioscoridi ὀξύκανθος." Salmas. in Solin. p. 675. Geoponica v. 44. e Diophane περὶ σκευασίας φράγμα: Καρπὸς βάνου, καὶ παλιούρου, καὶ ὀξύκανθου: ubi Niclas. "Sepium materiem vivarum recenset etiam Artemid. Oneirocr. iv. 59. p. 235. "Ακανθαὶ δὲ καὶ σκόλοpes, καὶ παλιούροι, καὶ βάροι, καὶ βάλανοι πρὸς μὲν ἀσφάλειαν ἐπιτήδεια ἀπαντα (i. læta significant somniantibus) διὰ τὸ εἰς φραγμοὺς γίνεσθαι, καὶ ἔρρη χερσίων. In his paliuri hortos tuendi munus sibi tanquam proprium vindicant in eleganti Gemmi Epigr. quod est 663. Anthol. Reisk.: Ἡ παλιούρος ἐγὼ, τρηχὺ ἔδον, ὅλος ἐν ἔρκει· Τίς μ' ἀφορον λέξει τὴν φορμὴν φύλακα, quod Salm. in Solin. p. 821. sic vertit: Sum Paliurus ego, quo septum hunc aspicias hortum: Frugiferas servo, sed nihil ipse fero. Unde ap. Nic. Theriac. 868. ἀρήχης audit, οἷον ἐπεριφράσσουσα, καὶ πρὸς φραγμὸν εὖ περικυμῶν (i. περικυμῶν), ut interpretatur Schol. Plura de ea vid. ap. Bod. ad Theophr. p. 265. Cf. etiam Schreber. ad Theocr. 24., 87." Theophrasti paliurus iv. 3. et Dioscoridis i. 121. Sprengelio (Hist. Rei Herb. p. 83. et 162.) est paliurus zizyphus. Diod. Sic. iii. 31. de Tro-

glodytis: Ποτὶ δ' οἱ μὲν ἰδιώτας συγχρῶνται παλιούρος βρέγματι. Hesych.: Παλιούρος· κάδος, ἀπληγῆρ. EDD.

[* Παλιούριος, ὁ, ἡ. Schneiderus affert ἀμαρτήριος. Strabo xvi. 776., Πάβδου παλιουρίνους δῆσαντες. EDD.

[* Παλιουρόφορος, ὁ, ἡ, θρίναξ, Suid. v. θρίναξ ex Epigr. Antiphili, Anal. ii. p. 170. no. 4. Kusterus legit * Παλιουρόφορον, i. e. paliuro tectum, (ut χρυσόφορον, auro tectum) e Cod. Bigot. Toupinus, probante Jacobsio, reponit παλιουρόφορον, huc et illuc, rursus prorsum, jactatum. EDD.

[* Legitur in glossis Hesych.: Ἀλικάκαβα· ὁ τῆς λωτοῦ καρπός, καὶ πῶας εἶδος. (Etym. M.: Ἀλικάκαβα· ὁ τοῦ λωτοῦ καρπός.) Fructum loti sic vocarunt Græci a similitudine acinorum rubentium, quæ in herba vesicaria appellata nascuntur. Græci ἀλικάκαβιν dixere, et est genus strychni. Hi acini cerasa colore et forma referunt. Hinc loton arborem recentiores Græci ἀλικάκαβειαν, vel corruptius ἀνακακαβειαν nuncuparunt. Inde in eorum lexicis hæc mihi lecta: Λωτός· ἡ τῆλιν: Λωτός· ἡ ἀνακακαβεῖα. Hæc ultima de arbore sunt accipienda, quæ fructum habet similem halicaccabi, s. vesicariæ acinis coccineis. Talis fructus Cyrenaicæ loti, rubens, rotundus instar majusculorum cerasorum." Salmas. in Solin. p. 732. "Inde hodieque lotus arbor a Græcis vulgari-bus vocatur Cacavia," notante eodem de Homon. Hyl. Iatr. p. 67. a. Glossarium Vetus, sub Apuleii nomine vulgatum: "Nymphæa Græce, Cacabon, Lotometram; Rhopalon." EDD.]

Man. Cibus Israëlitarum in deserto, de quo, prius visum, Israëlitis dicebant מַן, Hoc est Man. Andr. Müllerus, in Gloss. Sacr., vocem putat esse Æg.¹

[* Μάννα, sive Μαν, (quorum illud Chald., hoc Hebr. esse volunt) ab Israelitis dictum fuit id quod Deus in deserto roris instar noctu de cælo mittebat, post solis exortum liquescens. Erat ὡσεὶ σπέρμα κορίου λευκόν, τὸ εἶδος αὐτοῦ ὡς εἶδος κροσσάλλου, i. e. veluti semen coriandri albam, crystalli specie: mane id ante solis ortum colligebant, mola aut pistillo in mortario terebant, in olla coquebant, aut ex eo conficiebant ἐγκυρίαις, placentas subcineritias: gustu referebat ἐγκρίδα ἐν μέλιτι. Certam vero mensuram ej. colligebant, quod in crastinum servari non posset a putrefactione et vermiculatione. Abuctor præter Joseph. in Ant. Jud. Moses Exod. c. xvi. et Num. c. xi. V. et Deut. viii. et Jos. v. David Ps. (77.) appellat ἀγγέλων ἄρτον, panem angelorum: Nonn. πελάρτον ἄρτον, a mellea dulcedine. Prædicatur et Arab. quedam μάννα, grani itidem formam habens: eodemque modo esse dicitur μελιτώδης χυλὸς ἐκ τοῦ ἀέρος, eam ob causam ἀερομέλιτος et δροσομέλιτος nomine dicta, a Virg. (Georg. iv. 1. Ecl. iv. 30.) Mel aerium, et Roscidum mel: ab Hippocr. κέδρινον μέλι, forsan quod cædis insideat, ut Theophr. H. Pl. iii. 9. ex Hesiodi auctoritate scribit, τῇ δρὺν τὸν ἐξ ἀέρος μελιτώδης χυμὸν προσέειν. Galen. sane De Alim. Facult. iii. de melle, tradit magna copia colligi in Libano concussis arboribus: in quo monte crebras esse cedros satis notum est. Corn. Celsus Syriacum mel appellat, quod in Syria maxime proveniat, cuij. regionis mons est supradictus Libanus. V. et Arist. Hist. Anim. v. 22. περὶ μέλιτος τοῦ πίπτοντος ἐκ τοῦ ἀέρος. Unde Plin. ii. 12. Venit hoc ex aere, et maxime siderum exortu, præcipueque ipso sirio exsplendescente fit, nec omnino prius Vergiliarum exortu sublucanis temporibus. Itaque tum prima aurora folia arborum melle roscida inveniuntur; ac, si qui matutino sah dio fuerit, unctas liquore vestes capillumque concretum sentiant: sive ille est cæli sudor, sive quedam siderum saliva, sive purgantis se aeris succus. Ap. medicos μάννα, sive μάννη λιβάνου, vocantur grana seu micæ thuris concussæ elisæ. Quum enim thus gestatur, vehiturque, aut quovis

¹ Placuit idem Drusio, Grotio, Polo. Aliis tamen aliter visum est. V. e multis Dathe ac Rosenmullerum ad Ex. xvi. 15., Pfeifferum t. i. Opp. Phil. p. 122., Hackmannum in Præcedentibus Sac. p. 68—72., Michaëlis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 1517. Notus est omnibus aut esse debet Salmasii comment. de Manna, adjectus Exercit. de Homon. Hyles Iatr. p. 245—254.

² [H. Steph., hoc esse mannam putans, fallitur, ut et Castellus, qui in Lex. Medic. sic scribit. "Mel cedrinum Hippocr. dicitur, quod ex cedris roris modo defluit, et coriis super terram extensis, excussisque arboribus in ollas, et fictilia excipitur, melque roscidum, vel aerium vocatur, estque vel ipsa manna, vel huic afflue: de Ulcer. ix. 3." Bene scribit Salmasius Comment. de Manna p. 248. "Ab Hippocrate (manna) κέδρινον μέλι aiunt vocari quidam. Nescio an audiendi sint. Per κέδρινον μέλι nihil aliud fortasse ille intellexerit præter κέδρινον δάμιν, quod mellis habeat ὄσταντα. Fallitur, aut fallit ille Medicus, qui in Definitionibus suis Theophrasti affert testimonium ex l. iii. Hist. c. 9., quo probet κέδρινον μέλι dici mel aerium, quod cedris insideat. Nihil quippe de cedris eo capite Theophr., sed de quercu hoc docet. Quicquid sit, non puto Hippocr. meminisse mellis aerii, quod manna est; nec enim Galeos omisit auctoritate ej. id confirmare, ubi de hoc melle agit. Resinarum alius oleo similiores, alius melli: αἱ μὲν δαυαίαι, αἱ δὲ μελιτώδεις. Talis resina cedri, quam Gr. κέδρινον vocant: ea quippe cerasior, παχύτερα, καὶ διαυγέστερα. Ideo κέδρινον μέλι eam appellat Hippocr. Aliud κέδρινον δάμιν, quod ex cedris sabet eo modo, quo narrat Dioscorides, et supra diximus." EDD.]

modo tractatur, multa ex eo fragmenta decidunt necesse est, quæ mannam proprie appellant, inquit Galenus. V. eum τὴν κατὰ τόπον, iv. et Diosc. i. 74. Sic Plin. xii. 14. de thure, Micas concussu elisas mannam vocamus. Columb. quoque vi. 30. thuris micas dicit: Scribonius Largus sæpe pollinem thuris nominat." H. St.

["Tribuitur," ut ait Castellus Lex. Medic., "thuris micis concussu elisis, quæ vocantur manna thuris. Gal. i. iv. de C. M. S. L. c. 4. l. 5. de C. M. P. G. c. 2. l. 13. m. m. c. 5. Alibi vero succussio, et pollen, ὑπόσεισμα nuncupatur, de Artic. ii. t. 44. V. Libanotos: quamvis Dioscor. i. i. c. 83. et 84. Mannam Thuris a Polline manifeste distinguat. V. Rhod. ad Scrib. n. 205."

[Voc. * μαννῶδες H. Steph., ut et Schneiderus, omisit. "Μαννῶδες ap. Hippocr. dicitur medicamentum ex thuris polline, aut ej. granis, et micis concussu elisis, adstringens, siccans, et digerens: legitur i. vii. Epid. V. Foes. Cc. p. 396." Castell. Lex. Medic.

["Mannam Arabes vocant مَنَّان, man, mellis genus aerii, quod in certarum arborum folia e caelo cadit. Notum est et Hebr. מָן, man, quod interpr. dixerunt μάννα, manna. Chaldaeus מַנְנָא, manna. Arabum quoque interpretes illud man, quod pro aërio vel roscido melle sumitur, vocaverunt mannam. Græcis quoque medicis recentioribus, qui Arabes ut plurimum sequuntur, τὸ μάννα, ut Actuarius, Charitoni, Joanni Archiatro, et aliis. Sic etiam vocat Suidas ex antiquo auctore. Græcis tamen paulo vetustioribus, qui tamen sic genus mellis etiam noverunt, nusquam hæc vox usurpatur in hanc significationem, sed δροσόμελι, et ἀερόμελι passim appellant, mel roris et aeris, ut Athenæus (qui Amyntam citat vetustum scriptorem περὶ ἀερόμελιος disserentem in mansionibus Asiaticis) Galenus, Aëtius, Paulus Ægineta, alique, de quibus in Exercitatu. Habent quidam, et illi antiqui, μάννα vocabulum usitatum, sed longe alia notione. Exiguas thuris micas sic nominant. Ἡ λιβανωτοῦ μάννα Dioscoridi et aliis, sunt exiguae thuris micæ s. grana. Μάνναν etiam simpliciter sine adjuncto vocant, et idem intelligunt: ut ap. Trallianum et alios passim legere est. Glossæ veteres: Thuris pollen. μάννα. Thuspolline. μάννα. Ita quidem Lat. dixerunt, quæ Gr. μάννα, improprie ut videtur. Non enim thus in pollinem redactum Gr. vocatur μάννα, sed pusillæ micæ et parva grana. Plinius, de thure: Micas concussu elisas mannam vocamus. Nemo dixerit, pollinem farinæ micas esse. Micæ salis dicuntur, ut micæ thuris. Χόνδροι λιβανωτοῦ, χόνδροι ἀλός. In farre quoque χόνδροι dicti appellantur. Gr. crassiusculis fragminibus molita grana. Unde χονδρίτις σμιδαλις, crassiore modulo fracta siligo, ἡ παχυμερεστέρα. Dioscor. etiam τὴν μάνναν probat, quæ est ἔγχονδρος, quæ granis ac micis constat: Μάννα δὲ λιβανωτοῦ δόκιμος ἐστὶν ἡ λευκὴ καὶ καθαρὰ, ἔγχονδρος. Quæ in polline esset, ille improbaret: quandoquidem monet eligendam τὴν ἔγχονδρον, quæ in micis consistit. Micæ proprie, quæ de pane excutuntur parva frustula, dum scinditur aut frangitur; Gr., ψίχες. Glossæ: Micæ. ψίχες. Grammatici interpretantur has, τὰ ἀποτίττοντα τῶν ἄρτων τεμνομένων. Mica, Gr. μικτή, et Dorice μικκά. Diximus alibi. Ita igitur et in thure elisas concussu micas Gr. μάνναν appellavere. Quæ dictio hoc significatu vetustissimis Græcis usurpata, non ambigo, quia descenderit ex illo Chald. manna, a similitudine granorum. Nam manna illa Hebr. et coriandri granis traditur similis, ὥσει σπέρμα κορίαν. Manna quoque Arabum in specie quadam, cui nomen trugibin, grana præfert coriandro similia; sed paulo majora, quæ ex arbore spinosa decutiuntur, in qua concreta hærent. Sed et communis manna, quæ ex Calabria ad nos invexit, granis constat minutis, ut sunt grana mastiches, et interdum crassioribus. Vocant et vulgo mastichinam, mannam ex oriente allatam, nomine indito a similitudine granorum mastiches. Mannam autem thuris, quæ granula sunt ex thuris glebis, dum concutuntur, elisa, Lat. pollinem thuris ea re vocasse, quod simul cum polline thuris venderentur. Etenim verisimile est, non solum micas, sed etiam minimas quoque thuris particulas, et farinam ipsam pollinemque, diligenter adservari et colligi solita, ut simul venundarentur. Ex minoribus autem granis resinæ pinæ similitudinem mannæ thuris ἔγχονδρον ac grumulis constantis, captabant. Thus minutum

Lat. dixisse pro hac ipsa manna, alibi notavimus, ut et Gr. λεπτὸν λιβανωτόν." Salmas. Comment. de Manna p. 246. Iterum p. 246. "Mirum est, quod initio dicebam; Græcos μάννα vocabulum, ab orientalibus acceptum, non pro illo melle cœlesti in grumulos concreto id usurpasse, sed pro grumulis thuris. Sed id in omnibus ferme linguis ac nationibus solenne, ut vocabula, quæ ab aliis mutuuntur, interim proximo, interim sæpius alieno significatu ponant. Hoc norunt satis linguarum periti. Ceterum quæ res in oriente communis ac frequens fuit, eam ab omni etiam ævo ibi nomen habuisse verisimile est. Hæc manna est Hebr., Chald., et Arab. sic vocata. Res ipsa Græciæ ignota. Nec enim memini proditum, locum uspiam in Græcia reperiri, ubi colligatur. Roscida folia, liquore quodam pinguiore sublucanis temporibus decedente, nobis narrant eorum auctores. Id æstate apud nos et in omni Europa, plus aut minus, contingere satis compertum. Meminit et huj. mellis Aristoteles, ex quo apes suum sumere tradit. Nihil hoc ad mannam illam, quæ concrescit in ipsis arboribus, et instar gummi cogitur ac densatur. Eadem tamen est materia. Sed aliubi coagulatur, aliubi non hoc facit. In aliis locis copiosior decidit, adeo ut colligi possit et adservari; in aliis folia tantum arborum herbarumque pingui succo veluti polita, tantum dimittit." Iterum p. 254. "Mannæ nomen de rore cœli etiam ap. Græcos olim usitatum, sed in ora præcipue vulgi. Interpretes veteres τὸ ἀγρίον μέλι ap. Matth., quo victitasse in deserto Joannes traditur, ut et locustis, de melle ejusmodi aërio, quod vulgus μάννα vocabat, acceperunt. Suidas ex antiquo auctore v. ἀκρίδες hæc verba ponit: "Ἦσθιε δὲ ἀκρίδας ὁ πρόδρομος, καὶ μέλι ἀγρίον, ὅπερ ἀπὸ τῶν δένδρων ἐπισυναγόμενον, μάννα τοῖς πολλοῖς προσαγορεύεται." Ibid. p. 254. "Græci medicis recentiores μάννα etiam vocarunt, ut alibi docuimus, medullam casiae catharticae, quod est χύλισμα siliquæ Ægyptiæ, et quadamtenus dulce est." Idem Salmas. in Solin. p. 924. scribit: "Videri posset Charito medicus μάννα καλάμον Ἰνδικῷ usurpasse pro medulla casiae catharticae, quam junxit cum oxyphœnico s. tamarindo in compositione ἐψήματος, ad solvendam alvum: Καὶ λύσον

ἐν αὐτῇ μάννα καλάμον Ἰνδικῷ ἢ καὶ ὀξυφόνικον καὶ μάννα ἀπλοῦν. Sed mira profecto hæc forent. De saccharo mambu id supra accipiebamus, quod esse manna Indicae harundinis crediderunt nonnulli veterum. Et quis aliter posset interpretari? Non rara ap. eum occurrit Indicae mannæ mentio, quæ videtur de saccharo Indico mambu accipienda, quod saccharum mannam esse veteres tradiderunt. Sed ecce alius locus ejusd. Charitonis, quo vinci potest κάλαμον Ἰνδικόν, et μάννα καλάμου Ἰνδικῷ pro manna posuisse. Περί ἀποβρεγμάτων, in apobrechmate πρὸς δίψαν καὶ ξηρότητα φάρμακον, καὶ τοῦ σπόμετος ἀπὸ τῆς χολῆς, ita scribit: λαβὼν φύλλα ῥόδων ἐρυθρῶν Ἰο ἑ. καὶ ὀξυφόνικα κεκαθαρισμένα Ἰο ἑ. καὶ τὸ μάννα τὸ ἐντὸς τοῦ καλάμου, τοῦ μέλανος, τοῦ Ἰνδικῷ Ἰο γ'. Hæc aliter exponere nequeas nisi de pulpa casiae purgativæ, quæ intra fistulam nigram habetur. Ἰνδικόν vocat κάλαμον, quia in India quoque reperitur. Alias nihil prohiberet, et κάλαμον Ἰνδικόν de canna saccharina intelligere. Idem Charito et Persicæ mannæ meminit: Θὲς ἐν τῇ δουλιθέντι μάννα Περσικόν, ὀξυφόνικον, κάλαμον Ἰνδικόν ἀνὰ γ'. Item Indice: Εἰ δὲ οὐχ εὐρεθῇ μάννα τὸ Ἰνδικόν θὲς ἀπ' αὐτοῦ μάννα τὸ πόνον. Mentio ap. eund. et μάννα τοῦ Σικελικοῦ. Quæ videtur esse manna Calabria. At κάλαμος μέλας Ἰνδικός, intra quem mannam ait reperiri, fistula est nigra casiae catharticae." "Ἀμβλίσιον Suidæ (et Zonaræ) τὸ μάννα. Meminit et verbi ἀμβλίσιον, sed non exponit." H. St. EDD.]

Μανέρως. Nomine isthoc, Linus, inclytum Gr. Poetam, celebratum fuisse ab Ægyptiis, auctor est Herod. ii. 79. "Ἐστὶ δὲ Αἰγυπτίῳ ὁ Λίνος καλούμενος Μανέρως. Addit ibidem, ἔφασαν δὲ μιν Αἰγύπτιοι τοῦ πρώτου βασιλεῦσαντος Αἰγυπτίων [Αἰγύπτου] παῖδα μόνον γενέσθαι. Si vera¹ hic narrat historicus nobilissimus, fuit Maneros filius primi Æg. regis. Is autem, consentientibus omnibus, fuit Menes, quod in notis ad Eratosth.

Catal. regum Thebæorum interpretatus sum ὕενης, Meneh, i. e. æternum. Et profecto, in Μανέρως levia apparent vestigia nominis Μήνης, vel Μάνης.² Adde,

¹ Legendus omnino Wesseling. ad Herodoti locum.

² Manerota dictum esse de Mene, vetustissimo illo Æg. rege, non a vero alienum putat Squire ad Plut. de I. et Os. p. 41, 42.

quod in Pentateucho, voce alias rariori **ἩΡΟΤ**, Chroti, dicatur, si recte memini, filius, aut soboles. Unde **ΥΕΝΕΖἩΡΟΤ**, Menchchroti, exponi posset, filius, aut soboles Menis. Ad hanc expositionem, cui tamen nihil tribuo, manu nos ducit Herod. Forte scriptor ille aliquem consuluit, cui melior vocis illius originatione non suppetebat. At veram esse non iudico. Aliter Hes. v. *Μανέρως*: *Τούτον φασὶν Αἰγύπτιον (sc. ὄντα) ὁμολογῆσαι πρῶτον, κατὰ Μάγων [Μουσαῶν] δαδαχθέντα, καὶ διὰ τοῦτο πᾶσιν ἀνὰ στόμα γενέσθαι.* Pro ὁμολογῆσαι, quod commodum sensum hic non fundit, legere malim *θεολογῆσαι*. Tum omnia plana, facilia, et perspicua sunt. Sed quis ille Maneros sit, qui, a Magis edoctus et initiatus, primus Theologiam tradidit Aegyptiis, id me latere fateor. Et omnino vereor, ne Hes. hic nobis parum vera persuadere voluerit. Communiorem hanc apud veteres traditionem reperio, Maneros fuisse aliquod cantilenæ genus, ab Aegyptiis in honorem Lini cantillari solitæ. Ita Herod. l. c., Pausan. in Bœot. p. 303, 4., ed. Gr. Wechel. et Athen. xiv. p. 620. Suid. memorie prodidit, eandem cantilenam dici etiam *περμανῶς*, in v. *Μανέρως* et *Περμανῶς*. Forsitan per Linum intelligendus venit ille Aegyptius, cuj. Hes. meminit, qui primus Aegyptios Theologiam docuisse perhibetur, etsi haud credam, illum a Magis, Persarum Philosophis, institutum fuisse. Forsitan in verbis Hesych., præter mendum illud, quod sustulimus, aliud etiamnum latet, haud observatum, et cuj. emendationem nunc non tentabo. Forsitan Maneros ille, quia primus Theologiam, certis sine dubio regulis et legibus comprehensam, Aegyptiis tradidit, quod ap. Græcos præstitisse Linus fertur, hanc ob causam a Græcis Lini nomine insignitus fuit. Voluerunt nempe subinnuere, eum fuisse Aeg. Linum. Non vero omittendum, quod de re eadem Plut. scriptum reliquit de Is. et Os. p. 357., *Τὸν δὲ φέδμενον Μανέρωτα, πρῶτον εἰρεῖν μουσικὴν ἰστοροῦσιν. ἔνιοι δὲ φασὶν, ὄνομα μὲν οὐδενὸς εἶναι, διάλεκτον δὲ πίνουσιν ἀνθρώπους, καὶ θαλειάζουσι πρέπουσαν, αἴσιμα τὰ τοιαῦτα παρῆν. τοῦτ' ἔστι γὰρ τῷ Μανέρωτι φραζόμενον ἀναφωνεῖν ἐκάστοτε τοὺς Αἰγυπτίους, κ. τ. λ.* Videtur enim *Μανέρως* fuisse aliquod celeusma, quo omnes ad cantandum et gaudendum excitarentur. Nam

ΥΑΝΕΡΩΙΣ, (Manerhos) significat cantate, aut **ΥΑΡΕΝΩΙ**, (Marenhoi) cantemus, uti in Cantico Mosis Ex. xv. 1. 21. Potest etiam fuisse initium alicuj. cantilenæ, a quo initio tota cantilena *Μανέρως* vocata fuit, quod non infrequens est. Sic Athenis cantilena quædam *Ἀρμόδιος* dici consuevit, quia a celebrando Harmodio incepit. Initium ej. erat, *φάγαρε Ἀρμόδιε οὐτὶ που τέθνηκας*. V. Suid. v. *Ὀδὲ ποτ' ἐγὼ, et Πάροινο*, et cf. Schol. Aristoph. Acharn. p. 418.¹ Antequam ad alia progrediar, monere visum, me in La Crozianis, manu ej. exaratis, et fidei meæ ab Ill. Jordano quondam creditis, hanc legisse viri doctiss., ad loc. Plutarchi paulo ante a me adductum, observationem: “Filius Regis Bybli, quem Isis terrore interfecit, *Μανέρωτα* Aeg. appellant. Eum Isis, ut videtur, lactaverat, inde Aeg.

ΥΑ ΗΕΡΩΙ, Maneroti, cui lac præbetur.” V. Herod. ii. p. 117. et Clericum in Hesiod. p. 328. Hæc ille, quæ ego, vel propter famam viri præstantissimi, minime negligenda esse duxi.

[“*Μανέρως*, ap. Aeg. est φέδης γένος, genus cantilenæ,

a Manero quodam in quem compositum fuit, Athen. xiv. (620.) Ap. Polluc. iv. 7. scriptum *μανέρως*, diciturque esse Aeg. agricolarum ἔσμα, at *Μανέρως* extitisse vir γεωργίας εἰρηγῆς, μονῶν μαθηγῆς. Ap. Suid. quoque *μανέρως* scriptum est, qui itidem esse dicit φέδην τῶν ap. Enbul. in Campylione. Hic vero *Μανέρως* Aegyptiorum primus fertur a magis [Musis] fuisse eruditus, ac propterea omnium ore celebratus, ut refert Clearchus ἐν τοῖς περὶ παιδείας.” H. St. Suid. *Μανέρως, καὶ Περιμανῶς ὀνόματα φέδης*. Εὐβούλος Καμπυλίωνι. Eadem verba occurrunt ap. Suid. v. *Περμανῶς*, et v. *Ἀνιακκῶς*, quod Suidas interpretatur φέδης ὄνομα: in nota ad h. l. Kusterus monet: “De hoc vocabulo *ἀνιακκῶς* nihil me legisse memini.” Vocibus * *περμανῶς*, et * *ἀνιακκῶς* carent H. Steph. Thes. et Schneid. Lex. EDD.]

Μαρία. Lacus prope Alexandriam, unius diei itinere ab urbe illa distans. Scriptores eum passim vocant *Λακὺν Μαρεινῶν*. Strabo xvii. p. 793., *τῆς Μαρῆς, τῆς Μαρίας, ἢ καὶ Μαρῆως λέγεται*. Qualia habet etiam Steph. Byz. v. *Μάρεια*. Ad q. l. consuli possunt notæ eruditorum virorum. Verum tamen antiquum Paludis illius nomen Aeg. est *Μαρία* et *Μαρία*, cui cognominis erat urbs ad Austrum Paludis sita. A Palude et urbe nomen habuit regio Mareotis: et hoc ipsum nomen postea a Gr. et Romanis, Paludi quoque nonnunquam datur. V. de *Μαρία* vel *Μαρία*, Strab. xvii. p. 803., Phil. Jud. in lib. de Vita Contempl. p. 892. Ita et Ptolemæus in Geogr. vi. 5. p. 117. ed. Bert., (etsi sphalmate typographico excusum legas 121.) V. porro *Ἐλιαν. H. A. vi. 32.*, Aristid. Rhet., in *Ἐgyptio* p. 94. a. ed. Gr. Florent., Athen. i. p. 33., Sozom. Hist. Eccl. i. 14. 17., et Palladii Hist. Lausiaca. c. vi. et xvii.⁴

Nemo ambigere potest, quin nomen lacus huj., quippe antiquissimum, originis sit vere Aeg. Dictum ego lacum hunc *Μαρία* existimo a **ΥΑΡΙ**, vel cum *O* in fine vocis, Mahri, sive Mahro, quod Aegypti incolis stercus designavit, ex. gr. in vers. Copt. Luc. c. xiii. 8. Hanc autem esse veram⁵ nominis Maria rationem, ex iis intelligi potest, quæ Nic. Chr. Radzivilius, Princeps, in Epistolis de peregrinatione sua, de indole lacus huj. memorie mandavit.⁶ “Aër Alexandriæ a mense Maio usque ad primas autumnii pluvias, insalubris et propemodum pestilens est. Nonnulli paludem Mareotidem, seu Aræpoten, quæ uno et dimidio milliari abest a Civitate, causam mali existimant: in quam cum Nilus Sordes omnes, ex agris et campis, qui sunt ab illa Alexandriæ parte, collectas exoneret, multaue venenosæ animalia comportet, — aërem putredine corruptum in Civitatem propellant (Etesiae).”

* *Μάρης*. Nomen regis Thebæi in Aegypto, quod ab Eratosth. exponitur *Ἡλιόδωρος*, a sole datus, vel donum solis. Recte omnino et bene. Nam **ΥΑΡΗ**, Mare, id ipsum, sermone Aeg., plane significat. V. not. nostras in Eratosth. Catal., ap. Vignol. Chronol. Sacr. t. ii. p. 744, 5.

* *Μεθέρ*. Cognomen Isidis in Aegypto. Plut. de L. et Os. p. 374. ait, nomen hocce compositum esse ex *τε τοῦ πλήρους καὶ τοῦ αἰσίου*⁷ ex pleno et causali. Nempe cognomine hoc Sacerdotes subinnuere voluerunt eam, quæ plena est virtutis causalis, vel effectricis, vel, in qua insignis inest facultas agendi et efficiendi. Id ipsum accurate significat et exprimit Aeg. **ΥΕΖΤΟΥΗΡ**,

¹ Non erat, quare totam hanc dictionem, *αἴσιμα τὰ τοιαῦτα παρῆν*, Fansta hæc nobis adsint, prorsus corruptam opinaretur Xylander, monente Wytenbachio p. 466., cui tamen pro *τὰ τοιαῦτα* forte legendum videtur *ταῦτα*.

² Pro *Τούτῳ* potius *Τούτῳ* scribendum judicavit I. S. Semler, Erläuterung der Egyptischen Alterthümer durch uübersetzung der schrift Plutarch's von der I. und dem O., p. 215. *Τούτῳ* etiam legunt Marklandus, et libri MSS., monente Wytenbach.

³ Aristoph. Acharn. v. 977., *Ὀδὲ παρ' ἑμὲ ποτὶ τὸν Ἀρμόδιον ἔστιν*, ubi plura Berglerus, quem, ut et Schol. ac Fl. Christianum, v. ad ejusd. Comici Vesp. v. 1227. sqq. Cum Aeg. *Μανέρως* comparatur Maryandenorum, vel Mariandynorum, *Μάρης*, *Μαρίμος*, aut quæcumque vera fuerit scribendi ratio, quæ in codd. MSS. variat, ab Athenæo xiv. p. 619., et Polluce iv. 54., ad q. l. plura dabunt interpr., item ad Hes. v. *Μάρης*. Qui ad ea aliaque ej. generis attendat animum, non is extemplo, opinor, conjecturam Jabl. fastidiet. Meliora forte et certiora deinde docebimur.

⁴ Unus adjungatur Diod. S. i. 68., cum nota Wesselingii.

⁵ Jablonskiana sibi assumit Scholtzius l. c. p. 8. Aliter judicat Forster in Epist. ad J. D. Michaëlis p. 13., observans, lacum Mareæ ante esse nominatum Arapoten, teste Plin. v. 10., ntrumque vero illud nomen ex Aeg. lingua haustum, cum sit *Μαρία* ultimum *Π* pronunciatum. Quam conjecturam forte adjuvabit Herod., de Psammethico rege narrans ii. 30., sub eo *φύλαξ* esse collocatas adversus Libyam *ἡ Μαρία*.

⁶ Legantur in ipsis Hierosolymitana Peregrinatione, Epist. iii. p. 210. ed. 1601.

⁷ Pro *αἰσίου* Marklandus et Squire p. 139, 140., malebant *ἀγαθῶν*. Vulgatum sanum esse, Wytenbach. ex Jabl. animadvertens patere censuit p. 531.

Meh-tu-er, i. e., plena virtutis causalis et effectricis. Plura videri possunt in Panth. nostro l. iii. c. 5. §. 6.

* *Meol*. Serpens. Horapollon Hierogl. i. 59., τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ὄφους παρ' Αἰγυπτίων ἐστὶ Μεολ. Verum observandum, Æg. non serpentem naturalem voce hac designasse, quod ex Copt. libris unicuique patet; sed serpentem symbolicum vel Hieroglyphicum, plenum semper atque absolutum, atque ad verum suum principium redeuntem. Id enim sine dubio significabat Æg. serpens in se revolutus, et caudam suam comprehendens, etiam veram symboli huj. rationem Horapollon assecutus minime sit. Ille igitur serpens symbolicus, quatenus annum hieroglyphice innuebat, dicebatur *Meol*. Equidem Jos. Scaliger de Emend. Temp. iii. p. 194. verbis Horapollinis mendum subesse conjicit, mavultque pro *Meol* legere *Neol*, quia Coptitæ hodieque τὰς ἐξαγομένας, quinque dies in fine anni additas, eo nomine designant. In quo ratio virum magnum fefellit. Sed de voce *Neol*, vel *Neol*, quam vix Æg. esse crediderim, plura suo loco. Ab ea utique differt vox *Meol*, quam esse vere Æg. certo scio. Aliquid hic vidit Salmas., qui veram viam ingressus, at non emensus est. Ita enim scribit Epist. lx. ad Golium: "Male δὲ μακαρίτης Scaliger *Meol* Hori Apollinis cum *Neol* confundit. Serpentem, quo anni revolutionem signabant, qui ore caudam apprehendebat, vocarunt illi *Meol*, quod est caudam capiens. Nam *Meol* (*UEI*) apud illos cauda est. ΣΙ (*SI*) in ea lingua significat capere, sumere." Sed vir magnus, qui scientiam ling. Copticæ a limine tantum salutaverat, hic rem acu non tetigit. Quod ad v. *SI*, vel Σι, attinet, eam utique bene interpretatus est capere, vel sumere. Quando vero asseverat *UEI* esse caudam, omnino frustra est.

Nescio, utrum hanc vocis *UEI* significationem conjiciendo tantum hariolatus fuerit, an vero eam ap. auctorem fidei minus probatæ invenerit. Caudam interpr. Copti reddunt *CAI*, sat, vel *CHT*, set, sicuti Exodi iv. 4. et Apoc. ix. 10. Et quod observasse non prænitebit, in locis his sermo est de serpentibus et scorpiis. Videtur Salmasium Iota in voce *Meol*, quod sane superfluum est, decessisse. Alioquin vocis huj. Æg. interpretatio perfacilis censenda est. Nempe vox illa Æg., quæ in codd. Horapollinis nunc scribitur *Meol*, efferenda rectius esset *Meol*, estque composita ex *UEI*, meh, plenum, vel plenitudo, et *SI*, quod Salmas. recte interpretatur capere et sumere. Est igitur *Meol*, *UEISI*, complementum accipiens. Dicebatur sic symbolice annus Æg., qui, postquam quinque ἐξαγομένας illi essent additæ, credebatur plenitudinem omnem assecutus esse. Atque id symbolum serpentis in se revoluti Æg. significabat. Conceptis verbis id docet Servius in Æn. 84. "Annus secundum Æg. indicabatur, ante inventas literas, picto dracone, caudam suam mordente, quia in se recurrit." Ead. de causa Herod. annum Æg. circulum vocat in se redeuntem, ii. 4. Αἰγύπτιοι δὲ τριηκονημέρους ἄγοντες τοὺς δώδεκα μῆνας, ἐπάγουσι ἀνὰ πᾶν ἔτος πέντε ἡμέρας παρὰ τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ οἱ δὲ κύκλος τῶν ὁρέων εἰς τὸ αὐτὸ περιῶν παραγίνεται. Addi potest Diod. S., qui de anno, ab Ægyptiis in eam, quam dixi, formam redacto, i. p. 46. c. 50. loquitur, atque tandem ita pronuntiat, τοῦτ' ἐστὶ τὸ πρῶτον τῶν ἐνιαυτίων κύκλον ἀναπληροῦσιν. Annum vocat circulum, et formam anni Æg., circuli illius ἀναπληροῦσιν, plenitudinem, vel complementum. Id plane signif. *UEISI*, *Meol*. Quin imo res adeo notabilis regi ipsi, quo regnante annus Æg. illam formam

accepit, nomen indidisse videtur. Rex ille in Eratosth. Catal. regum Theb., num. xxxv., vocatur Siphos, ut vulgo legitur, ut vero ego corrigendum esse censeo, Saphthas, idemque cognominatur Hermes. Verba Eratosth. sunt: Θηβαίων λε. βασιλευσε Σιφῶς (l. Σαφῶς) ὁ καὶ Ἑρμῆς, υἱὸς Ἡφαιστοῦ. Dictus igitur Saphthas ille fuit etiam Ἑρμῆς, quod interpr. pro nomine Gr. habuit, vertitque Mercurium. Eum sequitur Marshamus in Can. Chron., qui hinc arguit eum fuisse Mercurium Æg. secundum. Ego vero Ἑρμῆς non pro nomine Gr. habeo, sed Æg. esse arbitror, hujusque mæx sententiæ rationes dedi in Panth. l. v. §. 18. et 20. Nomen istud Ermes, vel Armes et Armais, non raro in historia rerum Æg. occurrat. Ego illud l. c. interpretatus sum *EP-UEI*, Erme, i. e., qui rei alicui complementum impertit, quod ex ante dictis explicare facile fuerit. Auguror porro huj. ipsius regis meminisse Censorinum de D. N. c. xix. his verbis: Annum Æg. novissime ARMINION ad tredecim (eruditi legunt duodecim) menses et dies quinque perduxisse. Qui Eratostheni audit Ermes, eum Censorinus, incertum ex quo auctore, Arminion nuncupat. Quæ huc usque adstruxi, jam a. 1720, per literas Viro etiam doctiss., Alphonso des Vignoles, significavi, cum is ea de re sententiam meam requisivisset. Meminit illius in Chronol. Sacr. t. ii. p. 771, 2., etsi is tamen sententiæ Marshami de signif. vocis Ἑρμῆς inhæreat. Rem enim hanc verbo tantum attigeram, rationibus non additis, quas deinde in Panth. exposui. V. Vignol. l. c. p. 774, 5. Meminit vir ille beatus etiam illius partis mearum literarum, in qua voc. *Meol* explicueram, l. cit. t. ii. p. 671., et de hac explic. ita judicat: "Mr. Jablonski me répondit, entre autres choses, que sans rien changer, *MEI* signifie une chose qui devient complete, (accipiens complementum). Idée peu convenable à l'année Egyptienne, qui devance toujours la solaire: mais très propre à représenter le grand cycle. On peut aussi le dire de leur année secrete, à laquelle on ajoutoit le quart d'un jour." Idem et ego observaveram, antequam Viri Præstantissimi Chronologiam, quæ primum a. 1738 prodiiit, vidissem. In Adversariis meis hæc notata deprehendo.

* *Meletha*. Crocodilion, quod figuram habet chamæleontis nigri, teste etiam Dioscor. iii. 12. Apul. de Herbis, c. 32. Cod. MS. Voss. h. l. habet Imileta. Et sic pariter reperi in ed. Torini Basil. a. 1528.

* *Memenepta*. Chamæpity. Apul. de Herbis c. 26.

* *Méphis*. Urbs celeberrima Æg., et satis diu regni illius sedes. Quod ad signif. huj. nom. attinet, de ea sic scribit Plut. de Is. et Os. p. 359.: Τὴν μὲν πόλιν Μέμφιν οἱ μὲν ὄρμον ἀγαθῶν ἐρμηνεύουσιν, οἱ δ' ὡς τάραν Ὀσίριδος. Nempe Memphis audiebat Æg. Menuphi, atque hoc nom. vere significat plenam bonorum.² Pluribus originationem isthanc adstruxi in Diss. iv. de Terra Gosen, §. iv. p. 40, 1.

[Steph. de Urb. p. 549. C. Μέμφις—, ὁ πολίτης, *Μεμφίτης, καὶ *Μεμφικὸς, κτηνικόν. EDD.]

* *Ménthe*. Nomine hoc, Ægyptios vet., et hircum, et Deum Pana, designasse, antiquorum permulti testantur. Testimonia ea de re copiosa videri possunt in Panth. l. ii. c. 7. §. 1., et apud alios auctores, illic a me laudatos. Sed ibid. §. 2. observavi, hircum naturalem, animal illud libidinosum, in Æg. lingua, aliud³ nomen habere, et Mendes illo sermone hircum non significare. Sed Æg. hoc nomine deum illum suæ gentis, quem Gr. Pana interpretantur, et cuj. symbolum, ceu viva quædam ej. imago, hircus erat, semper designabant. Hircum igitur illum, qui Pani sacer erat, eo quod esset illius imago, et

¹ Vera dicere Virum optimum etsi nemo erit, qui dubitet, v. tamen Syllogen nov. Epist. Uhl. V. iv. p. 192, 3., et Vignol. Chronol. 8. t. ii. p. 671.

* Memphis vocabatur *UEHPI*, Sahidice, *UEHPE*, monente etiam Georgio in præf. ad Fragm. Jo. Thebaica, p. xxvii. sed et *UEIHOYPI*, in quo nomine Kocherus pro *P* ponit literam *Φ*. Hinc orta videntur nomina *PD* et *PI*, quæ ab interpr. Alex. vertuntur *Méphis*, ut deinde dicetur. Copti hodierni vocant *UEHPI*, et Arab. مَظْف, *Menf*. V. A. Schultens in Ind. Geogr. ad vitam Saladin v. 1582, et I. Kocher in Misc. Obs. Crit. Nov. t. ii. p. 132—135., qui et alterum nominis *Méphis* significatum, a Plut. servatum, τάραν Ὀσίριδος, conatur tueri, ut sit contractum ex voce. *UEIPI* sepulcrum, et *OHPI* sive *OUPI*, quandoquidem Osiris Æg., teste Plut., etiam appellabatur Ὀμψις, tamquam Ἐδρυίτης. Etymologiam Jabl. non probat Michaëlis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 1536, 1537., et suspicatur, Plut. scripsisse ὄρμον ἀγαθόν, portus bonus. Comparetur autem Forster in Epist. p. 34. In numo Antonini ap. Zoega p. 188. Græce scribitur ΜΕΜΦΕΙΤΗΣ, sed ΜΕΜΦΕΙΤΗΣ in aliis numis, p. 305, 392., ΜΕΜΦΙΤΗΣ p. 93., ΜΕΜΦ. p. 122.

³ Cf. D. Wilkins in Thes. Epist. La Crox. t. i. p. 379.

Pan ipse censeretur, Ægyptii nuncupabant Mendetem. Significat autem Mendes, vel literis Æg. scriptum, **UNTHX**, seminalem, prolificum, fecundum. Volebant enim Æg. symbolo hoc fecunditatem prolificam Naturæ, ac sigillatim Solis, ænigmatice adumbrare. Omnia prolixè explicantur et illustrantur in Panth. l. ii. c. 7.¹

[“*Μένδης*, Æg. lingua Hircus seu Caper dicitur, et capriper deus Pan: quorum utrumque sancte colebant Panopoli. Inde *Μενδήσιον* *ἐλαιον* sive *μύρον*, Mendesium oleum sive unguentum, dicitur quod in ea urbe fieri consuevit. V. Diosc. i. 73. et Paul. Ægin. vii. 18. V. et t. ii. c. 835. d. Ægyptium quoque vocari tradunt.” H. St.

“Mendesion,” ut ait Castellus Lex. Medic., “unguenti genus est, Ægypto peculiare, ita dictum a capro, qui ea Ægypti parte, ubi primum unguentum illud repertum est, colebatur, et *μένδης* vernaculo sermone colebatur. Dictum est et Æg. unguentum, item *μετώπιον*. Meminit Galen. l. ii. de C. M. S. L. c. 1. Descripserunt Dioscor. i. 72. Æginet. vii. 18. V. Megaleion. Mentionem fecit et vini mendesii Hipp. s. de Int. Aff. xiv. 19. estque vinum album, et molle. Foes. p. 407.” EDD.]

* Menem. Satyrion. Apul. de Herbis c. 15. Videtur vox hæc cum illa, quam modo explicuimus, Mendes, aliquam affinitatem habere. Confirmat hoc auctor Arabs a Kircherò productus, si modo fides illi adhiberi potest. Verba ej. hæc sunt, a Kircherò descripta in Œd. t. iii. p. 70.: “Satyrion, vel testiculus canis, herba est, quam Sapientes Æg. vocant Panium, quia potenter excitat ad coitum.” Illustrantur hæc non mediocriter ex iis, quæ de origine vocis Mendes, in Panth. nostro, disputavimus.

* *Μερεφώθ*.² Crocodili. Ita legitur in Chron. Alex., vel Paschali, p. 364. ed. Raderi. Adde Dorotheum in Vitis Prophetarum p. 448. ed. Fabric.: *Τῶν γὰρ ἰδάρων οἱ θῆρες, οὓς καλοῦσιν οἱ Αἰγύπτιοι Μανεφώθ, Ἕλληνες δὲ κροκοδείλους*. In vers. Psalmorum Copt. occurrit sæpis-

sime vox Æg. **UNTHX**, Manfot, eaque refugium significat, proprie locum refugii. Sed non videtur tale nom. locum habere in crocodilo. In Epiphania, cui etiam liber de vitis Prophetarum adscribitur, Opp. t. ii. p. 239., scribitur *Νεφώθ*. Et sic locum hunc video etiam citari a Bocharto, Hieroz. pt. ii. l. v. c. 18. fin., etsi is alteram lectionem Menephot, vel Manephot, præferat: “Id (inquit) puto rectius. Sic enim dici videntur a Memphi, quæ Arabibus Menf, vel Meneph. Itaque Menephot erunt Memphitæ, et Memphitæ Æg., quia Ægypti metropolis erat Memphis.” Ubi tamen haud diffiteor, origin. hanc viri summi minus mihi probari. Non convenit illi cum analogia linguæ Æg. Et cur quæso crocodilus diceretur Memphiticus? Crocodilorum longe major copia est in Thebaide, quam in aliis Ægypti partibus. Et Thebæ videntur prius caput regni fuisse, quam Memphis. Dicendi hac ratione potius fuissent Thebæi, quam Memphitici. Est præterea alia vox, qua Ægyptii bestias illas designabant, quod Herodotum non latuit. V. v. *Χάμψαι*. D. Wilkins. Diss. de ling. Copt., ubi ad hanc vocem pervenit, de ea p. 104. scribit: “Hodie **ΕΦΩΤ**, in lingua Copt. crocodilum, et **ΗΕΦΩΤ** crocodilos significat.” Verum hæc non singularem Copticismi peritiam produnt. Forte autem respexit ad Nomenclatorem Coptico-Arab. a Kircherò edit. in quo p. 171.

legitur, **ΤΕΦΩΤ**, Piscis loricatus, testudo. Si

vere **ΕΦΩΤ** Piscem loricatum Æg. designavit, uti habet versio Lat. illius Nomenclatoris, tum ratio patet,

cur Æg. quidam Crocodilum dixerint **ΕΦΩΤ**, vel

ΥΕΗΕΦΩΤ. Nam crocodilos, certa ratione, piscibus loricatis accenseri potest. V. Jobi c. xli., secundum Hebræos vers. 6., et ad illum locum Schultensii prolixas obss.

* *Μένουθις*. Fuisse Æg. Numen aliquod, generis fœmin., hoc nomine dictum, temploque et sacris honoratum, disci potest ex Epiphania l. iii. adv. Hæres. p. 1093. Testatur idem in Ancorato §. cviii., nomen hoc fuisse uxoris Canobi, de quo sup. aliquid notavi. In postremo quidem Epiphania loco legitur *Εὐμενουθις*, sed viri docti jam dudum animadvertunt, illic quoque legendum esse *Μένουθις*. Nom. ipsum, quod veteres, quantum memini, non explicant, significare videtur aut **ΥΕΙ—ΗΟΥΤ**, Meinuti, amantem Dei, aut **ΥΗ—ΗΟΥΤ**, Menuti, Deam maris. Erat et vicus, cui nomen *Μένουθις*, juxta Canobum situs, cui meminit Steph. Byz. Plura dixi in Panth. l. v. c. 4. §. 11.

* *Μέρης*, nom. regis Theb. in Catal. Eratosth. num. xxxviii., quod redditur *φιλόσοφος*. Verum sciendum, ita, ut edidi,³ legi in Eusebianis Gr. a Scalig. ed. p. 23. In Syncello, qui cura Goari Parisiis prodit, scribitur *Μεωρης*, et *φιλόσοφος*. Utraque lectio corrupta mihi videtur. Sed haud video, quænam sit adhibenda medela. Illud tantum monebo, **ΡΩΙC**, et **ΡΗC**, Æg. dici *ἀγρυπνεῖν*, noctem vigilando transigere, Luc. xii. 37. An id in rege nostro observatum, isque ideo dictus fuerit Philosophus, aliis arbitrandum relinquo.

* *Μερυονος*. Serpyllum. Apul. de Herbis c. 99. In Append. Dioscor. iii. 46. [454.] legitur *Μερουόνος*.

* *Μεσόρι*. Mensis nom. Æg., et quidem ultimi. In anno gentis huj. fixo, quo omnes illic utuntur, a temporibus religionis Christianæ penitus stabilitæ, mens hic respondet maximam partem Augusto. In Copt. libris, præcipue antiquioribus, scribitur **ΥΕCΟΥΡΙ**.⁴ Nom. hoc La Crozius mihi aliquando interpretabatur **ΥΕC CΟΥΡΙ**, plenum Nilum. Qua de re videri possunt, quæ disserui in Panth. l. iv. c. 1. §. 9. Ego in sententiam viri dignissimi pedibus haud dubie irem, si, quo tempore nomina mensibus indita sunt, Ægypti usi fuissent anno fixo. Verum cum certo sciamus, olim obtinuisse annum ex diebus tantum 360 compositum, illique successisse annum vagum, in quo cuncti menses pervagabantur tempestates omnes, merito hic *ἐπέχου*. Ut Mesori responderet fere mensi Augusto Lat., nonnisi a temporibus Augusti Imperatoris, ap. Alexandrinos locum habuit.

Μετώπιον. Unguenti species Æg. Dioscor. i. 71., *Σκευάζεται ἐν Αἰγύπτῳ μύρον, ἐπιχωρίως ὑπ' αὐτῶν καλούμενον μετώπιον, διὰ τὴν χαλβάνης μίξιν τὸ γὰρ εὖλον, ἐξ οὗ γεννᾶται ἡ χαλβάνη, μετώπιον καλεῖται*. De eod. Athen. xv. p. 688. fin., Galenus Lex. Hippocr. p. 58. v. *Αἰγύπτιον μύρον*, Paul. Ægineta vii. p. 298. init.⁵

* *Μεωρης*, sive *Μεωρης*. V. dicta ad v. *Μέρης*.

¹ Nota urbs Æg. Mendes, cum ex Historicis, Herod., Diod. S., Plut., tum e Strabone xvii. p. 1154, Steph. Byz., Xenophonte Ephesio iv. p. 55, ad quem legatur Hemsterh. in Misc. Obs. Crit. V. vi. p. 294, 5. In tribus Numis Hadriani sit mentio *ΜΕΝΔΕΣΙΩΝ*, eorumque in uno conspicitur Hircus stans. In Numo Marci Antonini legitur *ΜΕΝΔΗCΙΟC*, et conspicitur vir barbatus, Jupiter vel quis alius, sinistra Hircum sustinens. V. Numos Æg. Imperatorios, quos e Mus. Borg. et aliunde edidit G. Zoëga, p. 117. 215.

² Cf. iterum Scholtz. p. 9.

³ Dubium non est, quin ejusd. vici memoria servetur in lapide antiquo ap. Gruter. lxxxv. 1., cum fiat simul mentio Isidis Pharise, h. e., quæ in insula Æg. Pharos colebatur.—Est præterea Menuthis nom. viri proprium Æg., de quo Georgius in præf. ad Fragm. Jo. Theb. p. xxvii.

⁴ In Vignolii Chronol. t. ii. p. 759., ubi quæ scripsit Jabl., ex his possunt angari.

⁵ Etiam **ΥΕCΩΡΗ**. Cf. Theop. Epist. La Croz. t. iii. p. 134. Gr. nomen varie scriptum legitur, *Μεωρί*, *Μεωρί*, *Μεωρί*, *Μεωρί*. V. Fabric. Menolog. p. 23, 26. In Synesii Epist. cxlii. p. 280. scribitur *Μεωρίς*. Ex Cod. MS. Mosq. edidit Matthæi V. 1. Anecd. Gr. p. 86. *Ὀνόματα Μηνῶν*. Illic autem *Μεωρί* invenitur. Literis Arabicis nomen scribitur *مِسْوَرِي* in notis Carlyle ad Jemaleddi-Abul-Mehassen Maured-Allatafet sive rerum Æg. annales, e cod. MS.

Cant. a. 1792. ed., p. 47., pro quo *المسور* ap. Abdollatiphum p. 39. ed. Arab. Tubing. Loci verum sensum non assecutus erat iam vers. Germ. p. 135. Wahl, nominum Æg., mensibus impositorum, eo tempore immemor, deinde tamen meliora doctus, p. ix. præf.

⁶ Alibi habet Dioscorides, *Χαλβάνη ὅτις ἐστὶν γαρβάνης ἡ Συρία γηνωμῖνου, ἣ ἵπποι μετώπιον καλοῦσιν*, l. ii. 97., ad q. l. Scholia Saraceni legantur. Pro ἡ Salmas., auctoritate vet. codicis MS., mavult δ, quod pertineat ad *ἐπεχου*, succum, non ad *χαλβάνη*, galbanum, in Exerc. Plin. p. 249. Monet autem Caryophilus in Diss. Misc. p. 83, 84, “in errore versari Virum clariss., cum idem Dioscorides

Μεχελρ. Mensis Æg. nom., qui maxime Lat. Februario, sed et ex parte Januario respondet. Hieron. in Zachar. c. i. col. 1709. fin., Ab Ægyptiis Mechir,—a Romanis Februarius appellatur. Plin. vi. 23.; Machirem vocat. In opt. Copt. Monumentis scriptum reperimus **UEXIP**.¹ In finem huj. mensis incidere solebat Quadragesima, ut notat Theophilus Alex. l. i. Paschal. fin. ex interpretatione Hieronymi col. 705. Quod si Æg. anno semper usi fuissent fixo, et cui eorum anno nomina mensium essent accommodata, auderem nominis Mechir rationem reddere, non ita longe petitam. Eam mihi suppeditat Epigr. Gr., in Anthol. l. i. c. 91. Ep. i., ubi et hæc leguntur:

Σημαίνει πλωτῆρας Μεχελρ πλοὺν ἀμφιπολεῖν.²

Itaque in Ægypto, præsertim, ut puto, Alexandria, mense Mechir solebant navigationes et itinera maritima redaspicari, eoque populus frequentior in plateis urbium maritimarum tum conspiciebatur. Hoc potest designare Mechir. Pars prior vocis, quod sæpius monuimus, significat plenus, **HIP** vero, chir, est vicus vel platea urbis, Luc. xiv. 2. Mechir itaque, si alia concurrerent, commodè exponi posset Mensis, quo vici et plateæ rursus frequentari incipiunt, aut quo populus jam frequentior in plateis apparet, et discurrit. Posset forsitan eo etiam trahi solemnitas religionis Æg., quam sibi Cenchreis in Græcia visam, Apul. describit Miles. l. xi.³ De ea quædam commentatus sum, in Misc. Berol. Soc. Scient. Reg., t. vii. p. 441, 2. Sed quia annus Æg. erat vagus, non fixus, quo tempore Mensi huic, de quo loquimur, nomen Mechir imponere placuit, nihil definire audeo. Rem hanc in universum loco suo relinquo.

[“*Μεχελρ*, nom. mensis Æg. in Epigr. In quodam meo lexico veteri γράφεται etiam βεχελρ, diciturque esse Februarius Lat.” H. St.]

* *Μηθίδη*. Φντὸν ὑπεραίρον πάσης ἐλαίας μέγεθος. Plut. de l. et Os. p. 359. Quale autem fuerit illud φντὸν, et unde nom. traxerit, nec ex illo Plutarchi loco, nec aliunde discere potui.

* *Μήρη*, nom. regis Theb.⁴ primi, in Eratosth. Catal., quod ibi Gr. redditur Διδόνιος. Verum haud dubie in Catal. illo legendum est Αἰώνιος, i. e., æternus. Id enim

nom. Æg. **UEHES**, Mench, omnino significat. Pluribus nomen istud in annot. ad Catal. illustravi. V. la Chronol. Sacr. de Mr. des Vignoles, t. ii. p. 736, 7.

* *Μικελ*. Anagallis, herba. Append. Dioscor. ii. 209. [p. 449.]

* *Μνάσιον*. Planta in Nilo crescens, dulcis sapore. Theophr. H. Pl. iv. 9. p. 86. Διαφέρειν δὲ δοκεῖ τῇ γλυκύτητι, καὶ τῷ τρώγῃ μάλιστα εἶναι τρία ταῦτα· ὅτε πάπυρος, καὶ τὸ καλούμενον Σάρι, καὶ τρίτον, δὲ Μνάσιον καλοῦσιν.

Et mox versus finem. Τὸ δὲ Μνάσιον καὶ δὲ ἔστιν, ὅτε σιδερίαν παρέχεται, f. παρέχεσθαι, χρῆσαν, πλὴν ἐκ τροφῆν.

[“*Μνάσιον* in Æg. dicitur herbaceum quoddam, quod ut papyrus edule est, dulcissimum in cibo saporem offerens, Theophr. H. P. iv. 9.” H. St. “Nullus dubito quin pl. Ægypti a D. Bruce descripta et delineata sub nomine Ensete (vid. App. p. 36.) hic referenda sit. Demta terminatione Gr. on, voces mnasi, ansi, haud absimiles, et usus plantæ ad victum humanum idem.” J. Stackhouse ad Theophr. loc. Idem P. ii. p. lxxi:—“E similitudine vocum Mnasi, Ensi, vocibus, ut videtur, Æg., demta utriusque terminatione haud inverisimile videtur plantam a Bruceo descriptam sub nomine Ensete eandem esse ac Mnasiom Theophrasti. Botanicus quivis ex icone et descriptione genus istud intermedium inter Palmas et Musas in systemate collocaret. Iconem sisto magnitudine dimidiata. V. tab. ii. p. 174. Fructus Ensete inedulibus esse dicitur, bases foliorum aveniæ, tenerimæ, usitatissimæ ap. Æthiopes ad cibos. Brucei Append. p. 39. Respectu dulcedinis egregiæ τοῦ Μνάσιον, alibi inter ἐδάδιμα (vi. 4.) Φοίνικος ἐγκέφαλον recensetur. N. B. Arecæ oleracæ medulla, si ita dicam, in insulis Caribbeis adeo in deliciis, certe antiquitus ignota. Notandum tamen Phœnicis dactyliferæ (Cyclop. Britan.) cor prædulce et lactifluum.” “*Μνάσιον*, cyperus esculentus,” ut ait Sprengelius Hist. Rei Herb. p. 78.; “idem sub nomine Æg. μαλιναθάλλη occurrit: id nom. bene derivatur a μάλα et ἀναθάλλω, Harduin. ad Plin. xxi. 15. Tuberum describuntur, qualia mespili fructus, folia gladioli similia; illa et cruda manducari et cum hordeo cocta bellariorum vicem gerere. Cf. Column. Phytobas. p. 5. Trachine huc potest κάλαρος, cujus fructus ὀρόβοις λευκοῖς similes assantur? Diod. S. ii. 57. Certe autem hi κάλαροι, quorum radicibus vesci Rhizophagos tradit Diod. S. iii. 23.” Theophrasti locus est: “Ἐν δὲ τοῖς ἀμμώδεσι χωρίοις, ἃ ἔστιν οὐ πόρρω τοῦ ποταμοῦ, φύεται κατὰ γῆς, δὲ καλεῖται Μαλιναθάλλη, στρογγύλον τῷ σχήματι, μέγεθος δὲ ἥλικον μέσπιδον, ἀπύρηνον δὲ, ἀφλοῖον φύλλα δὲ ἀφίησιν ἀπ’ αὐτοῦ ὅμοια κυπεύρων ταῦτα συνάγοντες οἱ κατὰ τὴν χώραν ἐβούσιν ἐν βρυτῇ, τῇ ἀπὸ τῶν κριθῶν, καὶ γίνεται γλυκὺ σφόδρα. Χρῶνται δὲ πάντες ὥσπερ τραγήμασι: ubi J. Stackhouse: “Sub terra tuber Cyperi esculenti L. reperitur in arenosis juxta Nilum. A Plin. vocatur anthalium; igitur scribendum μῆλον ἀνθάλιον. V. Icon. ap. Bod. p. 471. Huj. mentio in Flora Gr. fasc. 2.” “*Μαλιναθάλλη*, ης, ἡ, planta esse dicitur in Ægypto nascens, auctore Theophr. H. P. iv.” H. Steph. Theophrasti locum sic vertit Plin. xxi. 15.: “Anthalium longius a flumine nascitur, mespili magnitudine et rotunditate, sine nucleo, sine cortice, folio cyperi: mandunt igni paratum.” Iterum c. xxix. “*Anthalii*, quod Ægyptii edunt, nullum alium reperi usum.”

alias [l. 71.] scriptum reliquit, quid sit *Μιτρίσιον*. Vox enim Æg. est, qua non succus, sed lignum significatur:—Hinc etiam patet, Plin. errare xii. 25, qui Metopion esse lacrymam Ammoniaci autumat.” Reliqua, quæ addit Caryophilus, occupavit Fœsius (C. Hippocr. p. 411., non oblitus Hesychii, scribentis: Νίτωρον νιτρίσιον, μύρον συντίθειμιον ἐκ πολλῶν μυγμάτων οἱ δὲ Μιτρίσια, pro quo forte scribendum *Μιτρίσιον*, judicante Fœsius l. c., iterumque p. 426, ubi plura de v. Νίτωρον. Adde not. ad Hes. v. Νίτωρον.

¹ Cf. Thes. La Croz. t. iii. p. 135. Variare nominis scripturam Gr., docet Fabric. in Menologio p. 22. In Gr. Inscript. Roset. legitur, ΜΗΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΕΤΡΑΔΙ ΑΙΤΗΤΗΤΩΝ ΔΕ ΜΕΧΕΛΡ ΟΚΤΩ ΚΑΙ ΔΕΚΑΘΗ. Monet id A. I. Silvestre de Sacy in Epist. de ista Inscript. Æg. p. 45. Sed nova tum oritur controversia, quam tamen meam hic non facio, de initio ac fine Xanthici mensis ap. gentes diversas, ac mutuo ejusd., mensisque aut Martii, aut Aprilis, aut etiam alius, inter se respectu. Cui vacat, potest consulere viros eruditos ad Hes. v. Νίτων et Εανθικά, Norisium de anno Macedonum, t. ii. Opp. p. 6, 7, 28. sqq., Corsinum Fast. Attic., t. ii. dia. 13. du Four de Longueue de variis Epochis et anni forma veterum Orientalium c. 1 et 2. *Μεχελρ* est in cod. MS. Mosq. ap. Matthæi l. c. p. 86.

² Grotius vertit, t. i. Anthol. Gr. p. 355. ed. nov.: Pandere vela Mechir jubet et decurrere ponto.

³ Verba Apuleii xi. Metam. p. 789 sunt: “Tunc ex his unus, quem cuncti Grammatea dicebant—de literis fausta vota præfatus, Principi magno, Senatuique, et Equiti, totique Romano Populo, nauticis, navibus, quæque sub imperio mundi nostratis reguntur, renuntiat, sermone ritique Græciensi, ita; ΛΑΟΙΣ ΑΦΕΣΙΣ.” Pro reguntur aut cum Jabl. legeretur vehuntur, non probabat Ondendorp., cui tamen conjectura Jabl., pro ΛΑΟΙΣ ΑΦΕΣΙΣ scribendum existimantis ΠΛΟΤ ΑΦΕΣΙΣ, navigationis initium, non prorsus displicebat.

⁴ In scribendo regis nomine magna veterum discrepantia est, item in plerisque codd. MSS. Comparantur Squire ad Plut. de l. et O. p. 21., Havercamp. ad Fl. Joseph. Ant. viii. c. 6. §. 2., præsertim Wesseling. ad Diod. S. i. 45., et Herod. ii. 4.

⁵ Non opus hac mutatione; monente etiam Wyttenb.

⁶ [Plinii errorem notavit, et Theophrasti locum correxit, Salmasius de Homon. Hyles Iatr. p. 199. “Plerisque placet Trasi esse, quam Theophr. inter radices, Ægypti peculiare, quæ esui sunt, commemorat, et μαλιναθάλλη appellat, quæ vox in ejus libris corrupta in hanc usque ætatem mansit, cum habeamus in promtu, quomodo ap. eum legerit Plin. Sic igitur legendum iv. 10.: “Ἐν τῷ ἀμμώδεσι χωρίοις, ἃ ἔστιν οὐ πόρρω τοῦ ποταμοῦ, φύεται κατὰ γῆς, δὲ καλεῖται ἀνθάλλη, στρογγύλον τῷ σχήματι, μέγεθος ἥλικον τὸ μέσπιδον, ἀπύρηνον δὲ, ἀφλοῖον φύλλα δὲ ἀφίησιν ἀπ’ αὐτοῦ ὅμοια κυπεύρων. Quæ Plin. sic reddidit xxi. 15. “Anthalium longe a flumine nascitur mespili magnitudine et rotunditate, sine nucleo, sine cortice, folio cyperi: mandunt igni comparatum.” Non recte autem cepisse mentem Theophrasti videtur Plin., cum absolute dicit anthalium sine nucleo esse ac cortice. Quid enim opus in radice describenda hanc notam describere, quod nucleo caret; quippe cum ista proprietate minime censeantur radices? Hoc saltem colligimus ex Plin., legisse eum in Theophr. verbis ἥλικον τὸ μέσπιδον, ἀπύρηνον: non, ut vulgo legitur, ἀπύρηνον δὲ. Sed male istud ἀπύρηνον retulit ad radicem, quasi dixerit Philosphus sine nucleo esse anthalium. Quod caret ratione. Anthalium magnitudine ille dixit esse mespili, sed ἀπύρηνον. Nempe ἥλικον τὸ μέσπιδον ἀπύρηνον. Instar mespili nucleis carentis. Intelligit eam mespili speciem, quæ tria tantum ossicula intus habet, quam τρίκωνον vocat Dioscor., quæ et ἀφλοῖα ipsa dicitur, cui folia tribuit τρυφάνθης, i. e. oxyacanthæ similia. Notandum etiam non dixisse Theophrastum anthalium esse magnitudine et rotunditate mespili, ut Plin. vertit, sed rotundum quidem esse, magnitudinem autem mespili apyrini habere. Anthalium alio loco vocavit illam Ægyptii radicem, ut cod. l. c. 29.: “Anthalii, quod Ægyptii edunt, nullum alium reperi usum.” Εδν.]

De v. *Μνείων* Schneiderus in Lex. scribit: "Eine ägyptische essbare Wasserpflanze, Theophr. H. P. iv. 9. wo die alten Ausg. *μναύσιον* haben." EDD.]

* *Μνεία*, Mnevis. Bos Æg. sacer, religiose Heliopoli cultus, sicuti Memphi Apis. Plura de Numine hoc Æg. dixi in Panth. l. iv. c. 4. §. 2. ad 7. Nom. istud §. 6. hoc modo interpretatus sum: "Græci—nomen hoc scribunt *Μνεία*, et in casu quarto *Μνείην*.¹ Hoc ultimum, *Μνείην*, ad typum vere Copt. proxime accedere arbitror. Inde Gr., ut opinor, casum formarunt primum *Μνεία*. Si bene divinavi, literis Copt. id sic exprimen-

dum esset, *ḲHOYEIN*, Mnoueïn, vel *ḲHOGEIN*, Mnoueïn. Dicitur nempe *OYOGEIN*, u-o-eïn, vel

OGEIN, o-eïn, additoque præfixo consueto *Ḳ*, *ḲHOGEIN*, lux, eademque voce designatur etiam Sol. Hinc igitur est, quod urbs Æg. pervetusta, quam incolæ, lingua avita, dixerunt *OGEIN*, Hebræi vero scribere solent *יֵן*, a Gr. interpr. vertatur *Ἡλιόπολις*, i. e., urbs solis. Accedente autem novo præfixo, *Ḳ*, nom. illud

induit naturam adjectivi, potestque *ḲHOGEIN* commode reddi Oniensis, vel qui ad urbem On pertinet, aut qui One est consecratus. Sed potest illa vox etiam non minus commode exponi et reddi, consecratus soli."

* *Μοθμουθίμ*. Portulaca. Apul. de Herbis c. 103. Append. Dioscor. ii. 150. [p. 445.] habet *μοχμουθίμ*. Auctor Arabs ined. in Biblioth. Vat., ap. Kirch. Oed. t. iii. p. 78., Motmut.

* *Μοθόθ*. Chelidonium, [Chelidonia major] Append. Dioscor. ii. 211. [p. 450.]

* *Μοίρις* vel *Μύρις*. Lacus Æg. mirabilis, et valde celebris in Arsenoite nomo, ad Occidentem situs, multis veterum sermonibus et orationibus vehementer celebratus. V. Cellarii Geogr. Antiq. pt. iii. p. 64, et de vera nom. hujus scriptione, Holstenium in Steph. Byz., v. *Ἀσδύνις*. De lacu ipso cf. præterea Marshami Can. Chron. p. 238. et sqq., atque recentiorum Peregrinatorum, Pauli Lucæ præsertim, et R. Pocockii Relationes.² Si veteres audimus, Lacus ille nom. accepit a Rege Mœri, vel Myri; qui, in Ægypti salutem et commodum, effodi eum curavit. V. Marshamum. Verum longe alia fuit La Crozio sententia, quod ex Epistolis, quas L. Bourguet ad eum quondam dedit, quasque ante novem annos curæ meæ credidit Ill. Jordanus, eo fine, ut eas notis illustrarem, colligere potui. Scripserat Bourguet ad La Crozium in Epist., quæ in Volumine, mecum olim communicato, erat xxxiv numero, in hæc verba: Comme ils auront donné au Said celui de Saris, ut Meris, suivant votre remarque, parce qu'ils tournerent au Midy, en s'y rendant. Et per multis interjectis hæc sequuntur: Je crois voir, que le Lac Meris n'a porté ce nom, que parce qu'il étoit au Midy de la Méditerranée, et non pour quelque roy, qui l'ayt fait, car au reste je le crois naturel, et non pas artificiel. Ad quæ verba illustranda, cum literis La Crozii, ad quas hic respicitur, nobis carentem sit, hancce, uti rogatus eram, notam apposui: En effet, *ḲUEPI* est le Midy en langue Copte, comme Pseaume xxxvii. 6., dans la version Copte Manuscrite, et en plusieurs autres endroits. Le Midy est aussi ap-

pellé *UEPI* Gen. xviii. 1., d'où vient *ḲUEPI*, meridianus, dans le même endroit. Et Saris, ou bien

Saris, dont il a été parlé cy-devant, veut dire un pais situé au midy. En relisant ce que je viens d'écrire et pensant attentivement à ce qui a été dit cy-devant du lac Mœris, je m'apperçois, que selon Mr. La Croze, *UOIPIC*, vel *UOIPHC*, est une portion, ou un pais donné, qui est au Midy. La langue Copte autorise cette étymologie. Ou plutôt, ce qui me paroît le plus vraisemblable, *UHPHC*, ou bien *UOY PHC*, peut aussi signifier la mer du Midy. C'est à ce que je crois, la véritable pensée de Mr. La Croze. Nam *UOY* est aqua, etiam in lacubus stagnans, aut in alveis fluens,

uti patet ex *UOY ḲCUIPEU*, qua voce Ægyptii torrentem designant, *PHC* vero est merities, *UOY-PHC* igitur recte prorsus significat lacum Meridionalem. Gr. id pronunciarunt *Μύρις*.³

* Moni. Fuit hoc Mosi nom. Æg., si credimus Hebr. magistris, ac sigillatim Aben Esræ ad Ex. ii. 10. Gild. Gaulminius, de Vita Mosi i. 3. p. 111. p. 195 et 196., nominis huj. istam reddit rationem: *ΜΩ* Æg. est aqua, *NI* ex, *Μόνιος* igitur est, ex aqua. Quæ verba ostendunt, virum illum doctum ne prima quidem elementa linguæ Æg. recte didicisse. Nam etsi merito largior, *UUI*,

præsertim in vocibus compositis, aquam designare, *HI* tamen nunquam Æg. significavit ex. Andr. Mullerus Gloss. sacr. de nomine hoc ista habet p. 26: "Insuper Aben Esra tradit, Mosen Æg. *מֹנִיּוֹס* Monios vocatum esse. Sic ille ad Ex. ii. Testatur autem, in libro *מִן הַמִּדְבָּר עֲבָרָה*, Agriculturæ, [de Agricultura] ita legi: qui liber ex ling. Æg. in Kedarenam [sanctam, s. Hebr.] translatus sit. Addit Aben Esra, se idem in libris Philosophorum Gr. legisse. An vero ibi *מֹנִיּוֹס*, Monios, vel aliter lectum sit, non liquet. Ap. Gedaliah sane non *מֹנִיּוֹס*, Monios, sed *מֹנִיּוֹס* legitur, Schalschel. p. 11. b. Corruptam esse vocem, Kircherus non frustra conjicit, Prodrom. Copt. p. 137. Forte Mnevis est. Kircherus l. c. verba Aben-Esra adducit."

Quid jam de v. h. judicandum sit, etiam atque etiam ambigo. Posset quis conjicere, Monios Æg. sonare *UWINI*, nam, quod dictum jam est, *UUI* in vocibus compositis sæpe aquam designat, *INI* vero ducere, et educere, unde intelligitur *UWINI*, recte sermone Æg. eum dici, qui ex aqua eductus est. Observare præterea operæ pretium est, voc. Monios, in veterum libris non semper eodem modo afferri. Nam Gedaliah scribit, ut modo didicimus, Chonios, et forte, si alia superessent Hebr. monumenta, quæ memoriam illius nom. conservarunt, etiam aliam ejusd. nominis scripturam illic deprehenderemus. Vitio igitur mihi verti non potest, si conjiciam, vocem Moni depravatam esse ex Æg.

ḲUONI, Amoni, quod pascere et pastorem significat; Mosen vero fuisse et Pastorem gregum, et Pastorem populi Dei, ex S. S. oppido notum est. Quid si vero nomen hoc Moni, per errorem, Mosi tribuatur, cum re ipsa datum fuerit filiæ Pharaonis, quæ Mosen ex aquis extrahi curavit? Nam *UONI* Æg. dicitur nutritrix, *τροφός*, 1 Thessal. ii. 7. Et Gen. xxxv. 8. *τροφός* Copt. redditur *ḲUAY ḲUONI*, mater nutritrix. Filiam autem Pharaonis, recte et jure optimo, dici potuisse nutritricem, et Mosen eam honoris causa eo nomine compellasse, quis dubitet? sed arbitrium huj. rei perlibenter aliis relinquo.⁴

* Moph, *מֹפִי*. Ita in Scriptura S. nonnunquam⁵ ap-

¹ Ap. Plut. de I. et O. p. 364. (492. ed. Ox.) *Μνείν* probarunt Xylander, Benth., Markl., Squire et Wyttenb. Alii male *Μνείν*, Opt. codd. Diodori S., Æliani et aliorum pariter habent *Μνείν*. De orig. nominis aliter statuit Kocherus in Misc. Obs. Crit. Navis t. ii. p. 135, 6., existimans, nom. *Μνείν* et *Μίμης* esse idem, derivandamque ex *UES* vel *U2AY* et *HOYFI*, aut potius, ad nom. Osiridis *Ἄουφίς*, vel demto articulo *Νούφι*, literam *U* accessisse, ut Osirius diceretur Bos, quasi Osiridi vel Onuphidi sacer.

² Nollm, negligas, quæ notavit Wesseling. ad Diod. S. i. 51., et Herod. i. 149. Digna est imprimis, quæ attente legatur, dissertatio Gliberti de hoc lacu, in Commentariis Acad. R. Inscript. t. xxviii. p. 225—245.

³ Annotationem Jabl. ad Epist. Bourgueti dedit Scholtzius l. c. p. 9, 10.

⁴ Judicium de ultima Jabl. conjectura ego quidem aliis relinquo. Observandum tamen, filiam Pharaonis, cui Moses plurimum debebat, appellari a Fl. Josepho *Θεραμνίς* s. *Θεραμνίς*, ab Artapano *Μίμης*, ab Abulcasimo *صباوية*, *صباوية*, unde Relandus supplicabatur pro *Θεραμνίς* in Josepho legendum *Θεραμνίς*. V. not. ad Josephi ii. Antiq. c. 9. §. 5. De nom. Moni, aive Monios, egit Buddens in Hist. Eccl. V. T. t. i. p. 392, 3.

⁵ Si bene memini, semel, Hos. ix. 6., ubi habent plerique codd. MSS. *מֹפִי*, alii *מֹפִי*, teste Kennicotto, Alex. vero interpretes, quorum est magna auctoritas in rebus, ad rem Ægypti Geographicam pertinentibus, præbent *Μίμης*. Quos secuti sunt Hieronymus ad Hoseæ locum, interpretes Lat. antiqui, alii. Cum illis non discordant recentiores, de quibus nominasse sufficiet Ravium in not. ad Shawii Itinera t. ii. p. 82., Mangerum ad Hoseæ verba, et Michaëlis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 1536.

pellatur Memphis, contractum nempe ex Menusis. Ita censui Dissert. iv. de Terra Gosen §. iv. p. 41.

* *Móσxepis*. Nomen regis Thebæi in Æg. ap. Eratosth. Catal. num. xvii., qui illud interpretatur *ἡλιόδωρος*.

Nempe **UOI—XPH**, Moichre, Æg. dicitur donum solis, vel donatus a sole. V. notas meas ad illum Catal., in Vignolii Chron. S. t. ii. p. 752.

* *Μούθ*. Cognom. Isidis, significans matrem. Plut. de I. et O. p. 374, ἡ δ' Ἰσις ἔστιν ὅτε καὶ ΜΟΥΘ, σημαίνουσι δὲ τῷ μὲν πρώτῳ τῶν ὀνομάτων ΜΗΤΕΡΑ. Nempe **UAY** et **UAYT**, matrem designat, quod Gr. extulerunt *μούθ*. Observatu vero haud indignum, quod idem Plut. scriptum reliquit p. 368, Æg. Lunam, i. e., Isidem, appellasse matrem mundi: quod eam mihi suspicionem suggessit, fieri posse, ut Plut. cognomen hocce Isidis *Μούθ* in mente habuerit. Nam **UAY—ΘO**, recte dici potest mater mundi. Plura vide sis in Panth. I. iv. 5. §. 3.

* *Μούρις*. V. supra in v. *Μούρις*.²

* *Μυραϊός*. *Ἀμμωνόδοτος*. Ita Eratosth. Catal. regum Thebæorum Æg. num. xxiii. In notis ad Catal., dixi nom. Æg. vere ita scribendum fuisse *Ἀμμωνταῖος*. Nam **ΛΟΥΘΗ ΤΑΙΟ**, est donum Ammonis, vel donatus ab Ammone, *Ἀμμωνόδοτος*. Verum Gr. paulatim nom. hoc pronuntiando corruerunt, dixeruntque pro *Ἀμμωνταῖος*, *Μυραϊός*, et vitiosa illa pronuntiatio propagata, tandem ap. Græcos³ invaluit. V. Chronol. S. Vignolii t. ii. p. 756.

* *Μῶς* et * *Μωθ*. Aqua. Observant hoc scriptores veteres permulti, qui nom. Mosis ex ling. Æg. interpretari sategerunt. Et certum est, **UWOY**, Mo-u significare Æg. aquam. In vocc. compositis etiam occurrit **UW**. Vide v. *Μωύσης*.

* *Μωσηλέ*. Deus marinus, si credimus Jo. Tzetze, qui id, nescio unde haustum, memoriæ prodidit Chil. ix. hist. 259. — τὸ Μωσηλέ δηλοῖ ταῖς γοναῖς Αἰγυπτίων Ποσειδῶ θεὸν θαλάσσιον, καὶ θεὸν τῶν ὑδάτων. Vocarunt igitur Æg. Neptunum, Deum maris, sermone patrio *Μωσηλέ*. Ubi observabis, 1. Neptunum Maris Præsidem, in Ægypto cultum non invenisse, qua de re consuli potest Panth. I. v. c. 3. §. 2., et c. 4. §. 3. 2. *Μωσηλέ* esse nom. ab homine rerum Æg. ignaro confictum, compositum quippe ex v. Æg. et Hebr. **UW** enim, ut aliquoties jam monui, non vero *μῶς*, in compositis vocibus, aquam significat; ἡλ vero vox est Hebr. *הל*, Deum designans. Ægyptius θεὸν τῶν ὑδάτων, vel θεὸν θαλάσσιον dixisset **UWNOYT**, aut **UHHOYT**. Sed *Μωσηλέ* Æg. vere monstrum aliquod vocis fuisse censeri debet.

* *Μωύσης*. Ita interpr. Alex. efferunt nom. magni illius viri, qui populum Dei ex Ægypto eduxit, ejusque in Arabiæ deserto Legislator extitit. Hebræi nomen illud scribunt *מֹשֶׁה*. Nomen ipsum veterum permulti Æg. esse judicarunt, et ex illa ling. etiam interpretati sunt. Qui hoc negant, nominisque huj. origines in Hebr. sermone quaerendas esse contendunt, præsidium in his ipsius Mosis verbis, Ex. ii. 10., se invenire existimant, ubi hæc nominis Mosis ratio adfertur, *מֹשֶׁה בְּנֵי פְרִיעֶזֶר* quia ex aquis extraxi eum; vel, uti vertit Pfeifferus, quia ex aqua extraxisti eum, tanquam mater Mosis verba hæc protulerit, loquens cum filia Pharaonis. *מֹשֶׁה* igitur Hebr. significaret extractum ex aqua, et hanc esse veram nominis Moses significationem, testaretur Moses ipse. At non abs re erit, hic observasse, 1. voc. *מֹשֶׁה* sumi quidem de extractione qualicumque; verum non de extractione ex aqua. Vox igitur Hebr. *מֹשֶׁה* significabit quidem eum, qui alicunde extractus est; sed non extractum ex aqua, nisi addatur, ut fecit Moses *מֹשֶׁה מִן הַיָּם*, ex aqua. Recte id etiam monuit Eus. Renaudotius, dans les Mémoires de Littérature de l'Acad. des Inscriptions. t. ii. p. 272., tametsi Bochartus in Geogr. S. P. i. l. i. c. 15. asseruerit, at non probaverit, voc. *מֹשֶׁה* semper sumi de extractione ex aqua. Moses igitur

haudquaquam significat extractum ex aqua. 2. Voc. *h.* ne significare quidem extractum, qualitercumque demum id fiat. Explicemus hoc verbis Andr. Mulleri, qui in Gloss. S. p. 28. hac de re ita disserit. Vox ista *מֹשֶׁה*, Mose, non extractum aquis significaret, sed qui extraxisset. Extractum vero *מֹשֶׁה*, Masui, diceret. 3. Nihil omnino decedere auctoritati et veritati textus Sacri, si dicatur nomen Mosis fuisse origine Æg. Non enim affirmat historia Mosaica, nomen Mosis ex ling. Hebr. esse desumptum, sed docet tantum, ex eventu illo memorabili, quo jussu filiae regis ex aqua servatus est, nom. suum Mosen accepisse, sive id factum fuerit ab Hebræis, sive ab Ægyptiis. Cum autem nom. hoc ex ling. Æg. optime deduci possit, idque, quod historia Mosaica de nomine hoc observat, plenius exprimat, si ex ling. Æg. explicatur, quam si ratio ex Hebr. sermone reddenda sit, intelligitur facile, salvam utique esse auctoritatem textus S. Non video igitur, quid me impedire possit aut debeat, quominus in eorum pedibus sententiam eam, qui Mosis nom. vere fuisse Æg. censent. Sunt potius rationes plurimæ, et quæ pondus habent non leve, quæ me, ut sententiam eorum meam faciam, induxerunt. Nam I. Interpr. Alex. qui sunt Judæorum omnium, quorum scripta ætatem tulere, antiquissimi, qui vixerunt in Ægypto, ubi Moses nomine hoc donatus fuit, qui Æg. et Hebræorum ea de re monumenta consulere potuerunt, jam dudum deperdita, non præter rationem nom. id extulere *Μωύσης*, quod est vere Æg., et rem illam, quam de nomine hoc nos docet Scriptor S., egregie et ex assè exprimit. Sine dubio illi veram docere voluerunt pronuntiationem nominis Moses, cum Hebræi ab ipso jam principio illud idem magis ad genium linguæ suæ detorserint, scribendo et pronuntiando *מֹשֶׁה*. Ipsum vero Mosen pronuntiationem hanc, a populo suo receptam et dudum stabilitam, retinuisse, mirum profecto non est. Num spreta suorum consuetudine, cui a teneris assuetus ipse erat, formam nominis Æg., forte tum plurimis ignotam, prætulisset? Quis tale quid de Mose, cuj. inimici implacabiles erant Ægyptii, suspicari queat? II. Non aliam fuisse doctis olim Hebr. magistris sententiam, ex antiquissimis eorum, quorum aliquid superest, facile intelligitur. Eos inter est Ezechielus Tragicus, ab ætate interpr. Alex. non ita remotus. Illius hosce versus, quibus filia Pharaonis matrem Mosis alloquitur, adferunt Clem. Alex. Strom. i. p. 345. [414.], et Euseb. Præp. Evang. ix. 28. *Τούτον, γύναι, τρέφενε· καὶ γὰρ μωθὸν ἀποδώσω σέθεν. Ὄνομα δὲ Μωσὴν ὠνόμαζε, τοῦ χάριν Ὑγρᾶς ἀνείλεν ποταμίας ἀπ' ὕδατος.* Quæ qua ratione accipienda sint, et a scriptoribus vetustis re ipsa accepta fuerint, ex iis, quæ ap. Clem. præcedunt p. 343., colligere proclive est. Ezechielo adstipulatur Philo Jud., in l. i. de vita Mosis p. 605. [t. ii. p. 83. ed. Mang.] scribens: *Εἴτα δίδωσιν ὄνομα, θεμένη Μωσὴν ἐτόμως, διὰ τὸ ἐκ τοῦ ὕδατος αὐτὸν ἀνελέσθαι· τὸ γὰρ ὕδωρ ΜΩΣ ὠνόμαζονσιν Αἰγύπτιοι.*⁴ Jungendus huic Josephus, Antiq. Jud. ii. 9. §. 6.: *καὶ αὐτὴ τὴν ἐπίκλησιν ταύτην, (Μωύσης) κατὰ τὸ συμβεβηκὸς ἔθετο, εἰς τὸν ποταμὸν ἐμπεσόντι· τὸ γὰρ ὕδωρ μὴ οἱ Αἰγύπτιοι καλοῦσιν, ὕψης δὲ τοῦ ἐξ ὕδατος σωθέντας.* E Judæorum scriptis accepisse hoc videtur vetustus auctor versuum Orpheo tributorum, cui Moses audit *ὕδωρ*, ex aqua ortus. V. Jos. Scaligeri not. in Fragmenta veterum selecta, libris de Emend. Temp. subjuncta, p. 48. III. Eandem porro, de nom. Mosis Æg., sententiam, suam quoque faciunt prisci Ecclesiæ Christ. Doctores, Clem. Alex. p. 343., Hieron. Opp. t. ii. p. 103., Eustath. Antioch. in Hexæmeron p. 79., ad quem Leo Allatius in not. addit Rhabanum Maurum, et Procopium. Adstipulatur illis Suid. v. *Μωῦ*, *Μωῦ τὸ ὕδωρ παρ' Αἰγυπτίων· ἐξ οὗ καὶ Μωύσης.* IV. Ex recentioribus igitur nostris eruditiss., et Scripturæ interpretibus, cum hic tot haberent sibi præeuntes, eorum sententiam non invitè amplexi sunt Hottingerus, alique non pauci, quorum nonnullos adfert Pfeifferus Dub. Vex. ad Ex. ii. 10.⁵ Est inter eos etiam Athanasius Kircherus, qui ali-

¹ Post πρώτῳ excidiase videtur *πύλιν*, iudice Marklando p. 138. ed. Squir.

² *Μύρις* est in quibusdam codd., sed rectius scribitur *Μούρις*. Cf. Wesseling. ad Diod. 8. t. i. p. 61.

³ Ap. Herod. vero ii. 140. iii. 15., ac Thucyd. i. 110., nom. scribitur *Ἀμμωνταῖος*.

⁴ Philoni tamen tempore alio aliter visum est. Scribit enim, l. de nominum mutatione, t. i. p. 597. *Μεταλαμβάνει γὰρ Μωσὴς καὶ ἡ γλῶσση· δίδωται δὲ καὶ ἡ φωνή, διὰ τῆς ἀρμύνης αἰτίας.*

⁵ Op. Phil. t. i. p. 112, 113.

habuit, et Cl. Salmasius, qui feliciores in illo studio progressus fecit. Eorum verba mox adferemus. V. Considerationem hic et illud meretur, quod nomen Mosis infanti, tum exposito, a virgine Æg., regis filia, datum fuerit, quæ id profecto non ex Hebræorum, sed suo proprio et patrio sermone desumptura fuisse videtur. Urit hoc non sine causa Kircherus, idemque argumentum ponderis non spernendi esse censet Hottingerus Exerc. Anti-Morin. p. 44. in notis. Quibus et VI. illa accedat ratio, quod Mosis nom., vel uti Alexandrini habent *Mωσῆς*, commodè ex ling. Æg. explicari possit ita, ut rei et verbis Scriptoris S. omni ex parte satisfiat. Videamus primo, quo pacto Salmas. rem h. expediverit. In l. de Ann. Climact. p. 614. hunc in modum disserit: Σ (61) est capere.—In fine positus passivam inducit (significationem), ut *Μωσαί* (ΥΩΥ61) captus ex aqua, ἀναληφθεὶς ἐξ ὕδατος. Non omnia Salmasii verba tueri ausim. V. et ejusd. Epist. l. x. p. 132., et lxxviii. p. 167. Salmasii explicationem, tacito ej. nomine, adoptavit Huëtius Demonstr. Evang. p. m. 75. Certum tamen est, ΥΩΥ61 recte exponi posse sumtum, vel captum ex aqua. Posset quoque vox eadem explicari ΥΩΥ61, ex aqua veniens, egrediens, quod magis favet scriptioni Alex. interpretum, et Scriptorum N. T., qui frequenter habent *Μωϋσῆς*, quod plane est ΥΩΥ61. Et hanc originem probasse videntur, qui olim *Μωϋσῆς* interpretabantur τὸν ἀποκνεύσαντα τὴν ἕδραν, ap. Clem. Alex. p. 343. Communiter tamen veteres nom. hoc significare aiunt servatum ex aqua, ut Joseph., Eustath. Antiochenus, et alii. Sic enim sententiam suam declarant, τὸ ὕδωρ, μῶ, (vel, ut alii, μῶϋ) ἀπομάζοντι Αἰγύπτου, ὅς τις δὲ τοὺς ἐξ ὕδατος σωθέντας, ubi voces has ἐξ ὕδατος, glossæma esse mihi persuadeo, quæ essent delendæ ap. Joseph., uti nec ap. Eustath. Antiochenum comparent. Placuit hæc interpretatio Kircheri, qui, in Prodr. Copt. p. 138., ΥΩΥ61, inquit, Æg. est, non Hebr. A ΥΩ, et Υ61, quod ex aqua servatum dicit. Verum hic, ut in aliis plurimis, fucum lectoribus fecit Jesuita ille, et fumum vendidit. Non est enim vox Æg. Υ61: et multo minus servare, aut servari, aut servatum significat. De expos. hac, ut eam Kircherus protulit, merito etiam dubitat Andr. Mullerus Gloss. Sac. p. 29. Dum vero ipse, rejecta Kircheri interpretatione, suum substituit ΥΩΥ—CΩΤ, quod vertit servatum ex aquis, quis non videt, eam a scriptione nominis huj. quæ in omnibus linguis reperitur, et citra ullam necessitatem, longe recedere? Interpretatio, quam veteres nobis subministrant, veritati prorsus congruit, dummodo recte exponatur. Nempe ΥΩ, in vocibus compositis, aquam persæpe designat. ΟΥ61 vero, use, vox notissima, et in Copt. libris admodum frequenter occurrens, est ὠ61. Unde patet ΥΩΥ61, *Μωϋσῆς*, et cum terminatione Gr., *Μωϋσῆς*, vere Æg. sonuisse σωθέντα ἐξ ὕδατος.¹

* Nacophton. Malobathrum. Apul. de Herb. c. 79. Ubi suspicari quis posset, Nacophton Æg. vere sonasse Η61—ΡΟΠΤ, Neh, vel Nah-Kopt, i. e., oleum Copticum, aut potius Η61—ΡΟΠΤ, Copt., i. e.,

Æg. Ægyptii enim a multis inde seculis Copti vocantur, suntque longe plurimi, qui nom. hoc ipsis ab antiquo, ab urbe Copto in superiori Ægypto, adhæsisse augurentur. Potuit vero Malobathrum dici Æg., aut Copticon, quod Malobathrum optimum Ægypto esset proprium, ideoque Æg. re ipsa dici soleret. Testatur hoc Erotian. Lex. Hippocr. ita scribens, *Μύρον Αἰγύπτου, οἱ μὲν ἐδίδαντο, τὸ λεγόμενον ἀπὸ σκάφης, ἐστὶ γὰρ θερμαντικόν οἱ δὲ μελοβάθρινον* (l. Μαλοβάθρινον.) Unguentum igitur Malobathrinum singulari ratione, et per excellentiam videmus dictum fuisse Æg. Certe originatione hæc specie non mediocri commendare se posset, si Ægyptii regionem suam unquam Ægyptum, vel Coptum, ejusque incolæ Ægyptios, aut Coptos, dixissent. At nunc tam certum mihi est, quam quod certissimum, Ægyptum voc. esse non Æg., sed tantum Gr. originis. Ipsi Ægyptii regionem suam patriam, nunquam aliter, quam ΧΗΥΙ, Chami, et Ægyptum semper Η61ΧΗΥΙ, Na-chami vocant. Denominatio vero Coptorum debetur unice Arabibus, quod Jos. Scaliger de Emend. Temp. acute vidit, aliisque ostendit. Certum est, Coptorum nom., antequam Arabes Ægyptum sibi subjecissent, nusquam auditum lectumve fuisse. At quia ab illo tempore paulatim lingua Arabica incolis Ægypti patria evasit, ex eo factum est, ut et ipsi Coptos se nuncuparent. Itaque originatione vocis Nacophton, quam obtuli, locum habere non potest.

* Νάρ. Iris Illyrica, herba. V. Append. Dioscor. l. i. c. i. [p. 441].

* Νεσί. Vide v. Νεσί.

* Nemecon. Apium rusticum. Apul. de Herb. c. 8.

* Nemespa. Chamæpitis. Apul. de Herb. c. 26. Sic et ed. Torini, et MS. Voss., c. xxxiii. Kircherus, in Oedipo, t. iii. p. 71. id interpretatur pulcritudinem, sive decorem cæli. Inscite omnino. Arabs ap. eund. hæc habet: Æg. dicitur Nespha.

* Νεσί. Ægyptios lingua sua sic appellare τὰς ἐταγομένας, Scaliger memoriæ prodidit, de Emend. Temp. p. 194. Eand. vocem ille Horapollini restituendam putat, pro eo quod ap. eum legitur Νεσί. Hanc postremam tamen vocem, recte se utique habentem, Horapollini merito vindicavi suo loco. Certum ceteroquin est, quinque Ægyptiorum ἐταγομένας, ab Arabibus, quorum lingua a multis jam seculis utuntur Ægyptii, dici

النسي, Nesi. Salmas. Epist. p. 132. putabat, esse hanc vocem Æg., et interpretabatur Η61 assumptiones. Sed vereor etiam atque etiam, ut unquam Ægyptii voce isthac, illo sensu, usi fuerint. Assentior potius J. Golio, vocem h. Nesi pro Arabica habenti. V. notas ej. ad Alferganum s. Alfraganum p. 44, 5.²

* Νέφθους, vel Νέφθης.³ Uxor Typhonis, cuj. meminere Plut. de I. et Os. p. 355, 6, 366, Jul. Firmicus Maternus, de Errore Profan. Relig. post init., et Epiphanius iii. adv. Hær., p. 1093. fin. Plut. p. 355 et 356. nom. hoc exponit τελευτήν, finem, et τελευταίην, ultimam. Quare conjeci aliquando, licere nom. hoc interpretari ΝΕΥΘΩΥ, nephthos, i. e., terminalem. Nephthyes namque nomine symbolico Ægyptii intelligebant terminum Ægypti, qui ad mare rubrum spectabat, aut Arabiam Æg.⁴ Plura ea de re dixi in Pantu. Æg. l. v. 3. §. 1. ad 5.

* Νήθ. Neith. Ægyptii isto nomine Deam appellabant, summa religione Sai, in Ægypto infer., cultam, quam

¹ Ad sententiam Jabl. accedit Scholtzius p. 10. Omissis aliis, quæ ex scriptoribus vetustioribus queant afferri, tantum adscribam e Cod. MS. Voss., in Bibliotheca Lugd. Bat., Glossam hanc in Octateuchum: *Μωϋσῆς παρὰ Μωϋν [Μωϋ], ὁ σημαίνει τὸ ὕδωρ Αἰγυπτίου, καὶ τὸ 61, ὁ σημαίνει τὸ λαμβάνω κατ' Αἰγυπτίους: ὁ δὲ τοῦ ὕδατος λαβθεὶς*. De orig. nominis Moses recentiores quoque in diversa abeunt. Ut taceam interpretes libri Mos. Ex. ii. 10; Mangey ad Philonem t. ii. p. 83., et Alberti ad Hesych. v. Μωϋ, Hebr. putant. Contrarium vero esse similis opinatur Michaëlis l. c. p. 1562. Mingarellius ad Æg. codd. reliq. p. cclxxi, cclxxii, nominis originem Æg. agnoscit, compositi nempe ex ΥΩΥ, aqua, et 61, bibere, aut 61, ire, abire, nisi forte illud 61 sit complementum nominis, nihil per se denotans. Nom. esse vere Æg., judicat A. A. Georgius, dactique ex ΥΩΥ, Thebaice ΥΩΥ, aqua, et 61, Theb. ΧΙ, captus, sublatu, vel eductus. V. præf. ad Fragm. Jo. Theb. p. cxliv., et not. p. 174, 5, 266, 7. intelligitur ex his, neque viros eruditos, quibus nom. Æg. videtur, in etymologia concordare esse.

² Consentit La Crozius, monetque, voc. Nesi esse Arab., nusquam eam in libris Æg. de Epagomenis occurrere, has autem dici

ΠΙ ΑΒΟΤ ΗΚΟΥΧΙ, Pi Abot Enkougi, h. e., parvum mensem. V. Thea. Epist. t. iii. p. 134.

³ In Plut. pro Νέφθης reposuit Squire Νέφθους ex collatione aliorum scriptorum, sed fide codd. MSS. Wytenbach. p. 459, et deinceps.

⁴ Pro τελευταίην recte legi τελευτήν, ut in loco altero, monuit Squire p. 96., et hoc e sua correctione recepit.

⁵ Nephthyn significasse "limitanea Ægyptum inter et Asiam deserta in Sirbonidis vicinia, ubi paulatim arena versus montem Casium ita eriguntur, ut Nilo, nisi supra modum exundante, mergi nequeant," e Plut. patere scribit Michaëlis p. i. Spic. Geogr. Hebr. externæ p. 268, 9.

Plato, et, qui eum sequuntur, Græci alii, semper Minervam interpretantur. Testantur hoc Plato, in Timæo, p. m. 474. et ej. interpres vet. Lat., Chalceidius. Testantur hoc idem Arnobius iv. p. 137., Hesych., Eratosth., et alii, quorum loca adduxi in Panth. Æg., l. i. 3. §. 2. Multa quoque occurrunt, in historia Æg. nomina propria, virorum et feminarum, quæ Numinis illius vestigia præ se ferunt luculenta, et ex illo composita fuere. Quin et in ipsa Græcia, temporibus antiquissimis, Neitham honoribus divinis mactatam fuisse, ex veterum monumentis satis certo colligitur. Multa eam in rem disserui in Diss. de Neitha, inserta Miscellaneis Lips. Nov., V. vi. p. 447. et seqq., atque in Panth. Æg. l. i. c. 3. Ibid. plura de numinis huj. vera significatione et cultu, quo eam Ægypti dignati sunt, poterunt legi. Obtuli quoque plures nominis Νηθ interpretationes, quæ vel aliis, vel etiam mihi venere in mentem. Mihi videtur nom. hoc deduci a verbo ΗΕΙ, quod decernere significat. Hinc formatur ΗΕΙΤ, vel ΗΗΙΘ, quo designatur decernens, ex cuj. nempe decreto pendent omnia, quæ sunt et fiunt. V. Panth. l. c., et Præf., quam Panthei parti iñ. præmisi, ubi quædam in prima parte dicta correxī.

* Nisine. Heliotropium. Apul. de Herb. c. 49.

* Νήτωρις. Nom. reginæ, in Eratosth. Catal. regum Thebæorum Ægypti. Est vero nom. illud compositum ex ΗΕΙΘ, Minerva, et ΔΗΡΙ, ὠδεῖν. Et sic interpretatur Eratosth. Ἀθηναίαν νικηφόρον. V. Chronol. Vignolii, t. ii. p. 755.¹

* No. Hoc antiquitus fuisse Alexandriae nom., Hieron. tradit v. in Ies. (Opp. t. iii.) col. 125: Significat sive No Ægypti civitatem, quæ nunc Alexandria dicitur, rel. Et l. ix. in Ezech. col. 912: nos autem, pro No, Alexandriam posuimus. Ap. Ezech. sane commemoratur urbs No c. xxx. 14. et 15., secundum divisionem Textus Hebr. Et vs. 14 quidem Ν3, No, ab Alex. interpr. redditur Διδόπολις. Versu vero 15 eadem dicitur Ν3 Ν3Π, quod vertunt iidem interpretes τὸ πλῆθος Μέρμεως. vs. 16. iterum legitur Ν3, ubi Alex. versio habet Διδόπολιν. Et recte. Ν3, No, nempe, et plenius Ν3 Ν3Π, vel Ν3Ν Ν3, vel Ν3Ν Ν3, unam eandemque urbem significant, nempe Diospolin, sive Thebas Ægypti super. In nomine hoc explicando aberrarunt permulti et veterum et recentiorum. His se adjuvit Hieron.² Nos plura nunc de illa dicemus.

* No-Ammon, Hebr. Ν3Π Ν3, et Ν3Ν Ν3. V. Jer. xlv. 25. Ezech. xxx. 15. Nahum. iii. 8., ubi Interpretes Alex. nonnunquam habent μερίδα Ἀμμών, i. e., partem, vel possessionem Ammonis, nonnunquam etiam Διδόπολιν, uti Græci Thebas Ægyptias sæpius nuncupare solent. In Martyrologiis Copt. MSS. appellari solet ΠΙΥΔ

ΗΤΕ ΠΙΔΟΥΗ, locum Amun, vel Ammonis, forte, quia tum temporis locus tantum ostendebatur, in quo olim Thebæ steterant.

Certum itaque est, No-Ammon voc. esse compositam ex Ammon, vel Ammun, quod nom. erat Numinis Æg. sanctissimi, et No, quod μερίδα, partem vel possessionem, iisdem designavit. Postremam hancce vocem Vitringa quondam ex Hebr. lingua optime explicari posse censebat, siquidem Ν3, vel Ν3Π locum habitationi commodum significaret, Obs. S. i. 6. p. 74.³ Verum cur quæso vocis Æg. signif. in lingua Hebr., ab Æg. tantopere diversa, quæreremus? Tentemus igitur, possitne vox eadem ex patrio Æg. sermone, commodius exponi. Ille autem illico nobis offert vocem ΗΟ3, Noh, quæ sortem ac possessionem designat, atque proprie est σχοῖνος vel σχοῖνον, funis et funiculus, quo nomine ap. Ægyptios etiam intelligitur aliquod mensuræ genus. Erat autem varius et multiplex horum σχοίνων usus. Utebantur illis, ad dimetienda locorum intervalla, unde σχοῖνος sæpe certum visæ intervallum designat, cuj. meminere Herod., Strabo, Heliodorus ix. p. 432, et alii. Ap. Isidor. Orig. xv. cap. ult. corrupte legitur: Men-

suras viarum nos millaria dicimus, Græci stadia, Galli leucas, Ægyptii signes, ubi legendum schœnos. De hac dimetiendi intervalla locorum ratione loquitur Max. Tyrius Diss. xxiii. p. 270., Διαμετροῦνται τὴν γῆν—σχοῖνους, καθάπερ Αἰγύπτιοι. Videndum, an huc pertineat, quod Hieron. scribit in Joël. c. iii. (Opp. t. iii.) col. 1367: σχοίνων, quod aut funiculos significat, aut juxta Ægyptios mensuram certi itineris, Psalmista dicente: Semitam meam et funiculum meum tu investigasti (Ps. cxxxix., vel secundum Græcos cxxxviii. 3.) In Nilo enim Flumine, sive in rivis ej. solent naves funibus trahere, certa habentes spatia, quæ appellant funiculos, ut labori defessorum, recentia trahentium colla succedant. Erant igitur trahentibus naves certa spatia constituta, illaque spatia σχοῖνοι dicebantur. In terra, ac præsertim in desertis, intervalla illa notabantur calamo, in terra defixo. Plin. vi. 29., Unum iter a Pelusio per arenas, in quo nisi calami defixi regant, via non reperitur, subinde aura vestigia operiente. Calamus ille a Gr. scriptoribus vocari solet σημεῖον. Sic Pallad. in Hist. Laus. c. xxii. p. 933., κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον, πλημμυροῦντος τοῦ ποταμοῦ, καὶ κρατοῦντος ἐπὶ τὴν σημεῖον τῶ πλάτους. Idem c. lxix. p. 1000, καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ἀπὸ τριῶν σημείων καὶ τεσσαρῶν εἰς τὴν σύναξιν ἔρχονται. Et c. xxxiii. p. 951., ἔκτισεν ἐπὶ κεῖνα τῆς Σήγως τὴν καλουμένην Κλίμακα. τόπος δὲ ἐστὶν οὕτω καλούμενος εἰς ὃν οὐδεὶς ἠδυνήθη οἰκῆσαι ποτε τῶν μοναχῶν, τῶ ἀπὸ δεκαοκτὼ σημείων εἶναι τὸ φέαρ τοῦ ὁδοῦ. Sic et Olympiodorus de Oasi loquens, ap. Phot. Bibl. Cod. lxxx. col. 192. συντείναντος εἰς ἑκατὸν σημεῖα τοῦ μεταξὺ διαστήματος. Ceterum σημεῖα illa, sive signa, nihil aliud fuisse, quam calamos in terra defixos, satis indicat Palladius Hist. Laus. c. xx. p. 926., Καὶ λαβὼν δέμα καλῶμων, ἓνα κατὰ μίλιον ἴστα χάριν σημείων. Æg. vero ser-

mone Noh, vel ΗΟ3 ΗΡΩΥ, significat κάλαμον, calamum, juncum, qui in paludibus et ad Nili ripas crescebat, et ex quo varia supellex texebatur. Hoc idem Gr. nomine σχοῖνον designabant. Speciatim vero vocab. istud posterius de calamis accipitur, qui ad dimetiendum aliquid adhibebantur. ΡΩΥ enim, vel ΡΔΥ, in Copt. libris signif. habet metiendi. Sic Michæ c. ii. 4., verba hæc μερὶς λαοῦ μου κατεμετρήθη ἐν σχοίνῳ, Coptus (in Lectionario Hebdomadis sanctæ MSS. S. Germa-

Paris.) ita est interpretatus ΤΤΟΙ ΥΠΑΛΛΟΣ

ΔΥΡΔΥC ΥΦΗΟ3. Significatur igitur utroque isto nomine Æg. calamus mensorius, de quo operæ pretium est videre Schindleri Lex. Pentaglott. in ΠΡ col. 1629, 30. Ab his vero calamis mensoriis, terræ infixis, quæ certam viæ longitudinem indicabant, et dimetiebantur, intervalla ipsa, ab uno calamo ad alterum porrecta, nomen accepisse videntur. Forsitan tamen et alio modo intervalla dimetiebantur Æg., qui magis ad mentem Hieronymi accedit. Nam per Noh, σχοῖνον, potest et intelligi restis, vel funis ex junco contextus, certæ et definitæ longitudinis, quo ad dimetienda spatia quæcunque uti potuerunt, quod et hodie fit in Ægypto, quemadmodum in his testatur Vanslebius, in historia peregrinationis suæ Æg., Gallice conscripta, p. 16, Le fidan en Egypte contient 400 cassabes, ou cannes, chaque canne est longue six bras de caire. Quando igitur Copti σχοῖνον vertunt

ΗΟ3 et ΗΟ3 ΗΡΩΥ, commode intelligi potest funis, quippe quod σχοῖνος pariter significet. Sic etiam Hebr. vox ΠΡ designat et calamum et funem. Utrouque vero utebantur ad metiendum. Nempe, ut verbis utar Schindleri l. c., Fune mensurabantur fundos, sed calamo ædificia et alia. Et sic Æg. etiam non tantum vias, sed et fundos et agros diligenter et sollicitè dimetiebantur, sive calamo, sive fune, et ad hoc necessitas ipsos compellebat. Etenim Nilus in agros Æg. quotannis se effundebat, eosque totos inundandi, quo efficiebatur, ut limites agri cujusvis sæpius mutandi fuissent, nisi possessores eorum mensuram accuratam veluti in numerato habuissent. Etym. M. v. Ἀκαῖνα: Ἀκαῖνα ἐστὶ βάβδος, τὸ καλούμενον

¹ Cf. Jabl. de Remphah. p. 75, 6.

² Hieronymi errorem recte castigavit Michaëlis Suppl. ad Lex. Hebr. p. 1578, 9, ubi et alia de locis Vet. Test., in quibus commemoratur urbs No, non diversa a Thebis, ac deinde dicta Διδόπολις.

³ Addubito, an Vitringa l. c. id doceat. V. tamen ej. Comment. ad Ies. xxvii. 10. p. 92. Paria præbet Scholtzius p. 10.

βοσκεντρον, ὠνόμασαι δὲ οὕτως. Νεῖλος ὁ τῶν Αἰγυπτίων ποταμός, ἀναβλύζων καὶ ἀνερχόμενος διὰ τοῦ θέρους, τὰ θρία τῆς τῶν Αἰγυπτίων γῆς τῇ ὑγρασίᾳ λύων καὶ μὴνύων, ἀπώλλυν. Ὑστερον δὲ ῥάβδον λαβόντες, τὰς ἐαυτῶν γὰς ἐγεωμέτρουν. Καὶ γεωμετροῦντες, ἕκαστος τὴν ἰδίαν γῆν ἀπελάμβανε διχα μάχης καὶ φόνου. ἐκλήθη οὖν ἡ ῥάβδος, ἐν ᾗ ἐγεωμέτρουν, ἀκαίνα, ἡ στεροῦσα αὐτοὺς τοῦ καίνειν ἀλλήλους, ὃ ἐστὶ φονεῦν. λέγεται δὲ, ὅτι Θεσσαλὸς τις εὐρεθεὶς ἐν Αἰγύπτῳ ἐκενοήσατο τῇ ῥάβδῳ γεωμετεῖν τὴν γῆν. Quibus jungit hæc Olympiodori in Aristot. Meteorol. i. p. 25. a. Διὸ δὲ καὶ ἐπινενόηται παρ' Αἰγυπτίους μέτρον, ὅπερ ἀκαίονον καλοῦσι, παρὰ τοῦ στήρησιν ποιεῖν τοῦ φόνου. Sed etiam hanc scrupulosam diligentiam, quam adhibebant possessores agrorum, in dimetiendis limitibus possessionum suarum, sæpenumero, et impetus Nili vehementior, et avaritia possessorum, inanem reddebant et inutile: quod Palladius observat Hist. Laus. c. xxxvii. p. 954. Optime Strabo xvii. p. 542. ἐδέησε δὲ τῆς ἐπ' ἀκρίβους καὶ κατὰ λεπτόν διαίρεσεως διὰ τὰς συνεχεῖς τῶν ὁρῶν συγχύσεις, ἃς ὁ Νεῖλος ἀπεργάζεται κατὰ τὰς αὐξήσεις, ἀφαιρῶν καὶ προστιθεὶς καὶ ἐναλλάττων τὰ σχήματα καὶ τ' ἄλλα σημεῖα ἀποκρίπτων, οἷς ἀποκρίνεται τό τε ἀλλότριον καὶ τὸ ἴδιον. ἀνάγκη δὲ καταμετεῖσθαι πάλιν καὶ πάλιν.

Erat igitur Noh, vel σχοῖνος, certa mensura, certumque intervallum, quo agros suos dimetiebantur Æg., ut præter alios docet Herod. ii. c. 6. Ὅσοι μὲν γεωπεῖναι εἰσι ἀνθρώπων, ὀργυῖσι μεμετρήκασιν τὴν χώραν, ὅσοι δὲ ἦσαν γεωπεῖναι, σταδίοισι. οἱ δὲ πολλὰν ἔχουσι, παρασάγγησι. οἱ δὲ ἄφθονον λίην, σχοῖνοισι. Etsi autem mensuræ schænorum non eadem ubique fuerint in Ægypto, quod pluribus Strabo docet xvii. p. 553. certum tamen est, schænis agros divisos et definitos fuisse, eaque mensura, Græcis σχοῖνος dicta, Æg. audiebat Noh. Cyrill. Alex., adv. Julian. i. p. 30. ex libro Hermaico, hæc de Hermete, sive Thot, describit: Ἄρ' οὐχὶ καὶ τὸν ἡμέτερον Ἑρμῆν ἀκούεις, τὴν τε Αἰγύπτου εἰς λῆξιν καὶ κλήρους ἀπασαν τεμεῖν, σχοῖνῳ τὰς ἀρούρας καταμετροῦντα, etc. Audiamus nunc Coptica, quæ sumsi ex cod. MSS. Eo pertinet locus, supra ex vaticinio Michæ c. ii. 4. allatus,

ΤΤΟΙ ὙΠΔΛΩΟC ΔΥΡΩC

ὙΦΗΟC, Meris λαοῦ μου κατεμετρήθη ἐν σχοῖνῳ.

Ah hac porro mensura, ipse ager ipsaque possessio ap. Ægyptios eodem nomine dicta fuit, quasi tu dicas demensam, certam, limitibusque suis circumscriptam ac definitam possessionem. Ita accipitur Ps. cv. 10. ΤΗΩΤ

ΗΩΡ ὙΠΡΩCΙ—ΟΥΗΟC ἩΡΩC

ἩΤΕ ΤΕΡΡΑΗΡΟΗΟΥΙΔ, Dabo tibi (Canaanem) in Schœnum (Gr. habet σχοῖνισμα) hereditatis tuæ, i. e. Dabo tibi Canaanem in possessionem hæreditatis tuæ. Similiter Ps. xvi. 6. memorantur

ΣΑΗΗΟC ἩΡΩC, Schœni, quos Messias sibi cecidisse illic testatur, secundum versionem Copt., in fortibus, i. e. Firma et robusta est ea, quæ mihi obtigit, possessio. Ex his jam prolixè disputatis facite colligitur, quid sit No-Ammon, nempe, ut Alex. interpretes ad verbum reddiderunt Nahumi iii. 8. Meris Ἀμμῶν, pars, portio, possessio Ammonis. Nam uti homines in Ægypto agros suos habebant definitos, et limitibus suis circumscriptos, ita universa etiam Ægyptus inter deos gentis huj. erat distributa. Unusquisque enim Nomus uni alicui deo peculiariter erat consecratus, a quo et nomen habebat. Id indicare volebat Diod. S. i. p. 12. Hinc igitur Nomus Panopolites, Aphroditopolites, et alii, qui ab illis diis nomina habent, quibus erant consecrati, quorumque erant in tutela. Nomus Thebaicus, illiusque civitas princeps Thebæ, erant in tutela Ammonis, Æg. Jovis. Huj. urbs illa censebatur pars, possessio et peculium. Hoc significat nom. ej. Æg. No-Ammon, quod Gr. postea reddiderunt Διόσπολιν, Jovis urbem.

Νομός. Tota Ægyptus in plures olim divisa erat præfecturas, quæ omnes certis diis consecratæ erant, illas autem Præfecturas Æg. patrio sermone appellabant Νομούς. Strabo xvii. p. 541. Ἡ δὲ χώρα τὴν μὲν πρώτην διαίρειν εἰς νομούς ἔσχε, δέκα μὲν ἡ Θηβαῖς, δέκα δ' ἡ ἐν τῷ Δέλτα, ἑκατάδεκα δ' ἡ μεταξὺ. ὡς δὲ τινες, τοσοῦτοι ἦσαν οἱ σύμπαντες νομοὶ, ὅσαι αἱ ἐν τῷ λαβυρίνθῳ αἰεταὶ. αὐταὶ δ' ἐλάττους τῶν τριάκοντα. P. 558. ait fuisse in Labyrintho aulas xxvii. Totidem ergo docere vult, fuisse primitus in Ægypto præfecturas. Sed numerus horum Nomorum in Ægypto non semper fuit idem. Initio fuit utique exilior, et exiguus magis. Præfecturæ illo tempore ambitum habebant longe majorem, pluresque continebant urbes, ita ut, Ies. xix. 2., Præfectura hand immerito ΠΥΛΩC, regnum, vocari potuerit. V. Campegii Vitringæ obs., T. i. p. 555. Postea limites Præfecturarum vehementer contracti, sensimque imminuti fuerunt, ut in plures tota regio dividi posset. Ptolemæus certe, suo tempore, in Geographia Ægypti, quinquaginta circiter Nomos enumeravit. Et verosimile mihi videtur, illam Ægypti per certos Nomos divisionem, tempore Romanorum, re ipsa desiisse, nihilque nisi memoriam illorum superfuisse. Ptolemæus igitur, et ante eum Strabo,

Forsterus Epist. ad J. D. Michaëlis p. 25—28. de No-Amon in eam sententiam disputavit, ut Noh significaret habitationem, nec sola Diospolis, sed potius universa Ægyptus hoc nomine indicaretur. Cui sententiæ favere videtur locus Nahumi iii. 8., quem tamen plerique interpretes accipiunt de Diospoli, vel magna, vulgo Thebis, vel alia in Ægypto inf. supra Mendetem, caj. meminerunt Strabo xvii. p. 1154, et Demetrius Phal. ap. Diog. Laërt. v. sect. 78, vel iterum alia. Etenim in sola Ægypto fuisse ejusdem nominis urbes quinque, teste Steph. Byz. v. Διόσπολις. Ut revertar ad originem nominis No; novam de ea proposuit conjecturam eruditus Akerblad in Epist. de Inscript. Æg. Roset. p. 34, 35. his ipsis verbis: "Parmi les longs et fastueux titres dont est décoré Ptolémée Epiphane dans l'inscription Grecque, se trouve celui de ΕΙΚΩΝ ΖΩΣΑ ΤΟΥ ΔΙΟΣ. Le nom qui en Grec signifie Jupiter, est rendu en Egyptien par un mot qui consiste en une seule lettre, celle que nous avons reconnue pour un Η ou un ΟΥ, dans les noms Ptolémée, Aëtus, &c. Ce nom m'a un peu embarrassé; le Copte n'offroit point d'appellatif de cette forme et d'une signification convenable, et je ne connoissois point de divinité Egyptienne de ce nom. Je crois enfin avoir trouvé la solution de cette difficulté; mais je la propose comme une simple conjecture. La ville de Jupiter, ou Diospolis (parva) dans la Thébaïde, porte dans les dictionnaires Coptes, le nom de ΣΗ ou ΣΟΥ. Dans le manuscrit numéroté 69, provenant du Vatican, actuellement à la Bibliothèque nationale, il est fait mention du nome Ηο, ΠΘΩC ΗΩC: c'est le nome Diospolites des anciens, et le

كورة de Makrizi. La plupart des auteurs Arabes et plusieurs voyageurs modernes connoissent ce nom; et d'Anville l'a inséré dans sa carte, en l'écrivant How, d'après l'orthographe Angloise. Or il me paroît assez probable que ce nom étoit celui d'une divinité adorée dans la haute Egypte, et qui est la même que le ΟΥ de l'inscription; que la ville dont nous venons de parler s'appelloit ΤΒΩΡΙ ΗΩC la ville de Ηο, ou, selon l'orthographe de notre inscription, ΗΩC.—Ceux qui

aiment les rapprochemens étymologiques, retrouveront peut-être ce mot dans le No-Amon ΠΩΝ-ΩC, ou Hamon-No ΠΩΝΩC, nom qui se rencontre dans les prophètes, et qui, sans doute, désigne quelque grande ville de l'Egypte, quoique les interprètes ne soient guère d'accord laquelle il faut entendre. Les Septante et la version Copte rendent effectivement ce mot par Diospolis (Ex. xxx. 16.); mais il faut avouer que la description de No-Amon, qui se fit, Nahum iii. 8., ne convient pas trop à Diospolis de la Thébaïde. Aussi les Septante, et le Copte qui les traduit servilement, ont-ils trouvé tout autre chose dans ce passage que dans celui d'Ezéchiél. Un endroit de Jér. xvi. 25., achève de rendre la chose au moins fort douteuse. Quant à l'étymologie de ce nom, elle

paroît assez bien s'accorder avec notre Ηο: No-Amon seroit ΗΩC ΔΙΟΥCΗ, Jupiter-Ammon; d'autant plus que le préfixe Η est devenu adhérent à ce nom, qui même est écrit ΔΗΟ au lieu de ΗΩC dans un des vocabulaires Thébaïques de la Bibliothèque nationale n°. 44." Præclaram hanc Akerblad annotationem, etsi longiorem, hic a me & libello, nou omnibus lecto, repetitam esse, nemo paulo humanior erit, ut opinor, qui ægre ferat.

Νομός. Ferraro ea vox prostat in numis Æg. Invenit tamen Belley in duobus æreis Trajani et Antonini Pii. V. Comment. Acad. Inscr. Paris. t. xxviii. p. 529. Numi isti sunt maximi moduli, sed spurii antiquitatis. Servabantur quondam in Museo Numario Pellerinii, qui vero ipse de legitima antiquitate dubitasse videtur. Melioris notæ est numus Hadriani, in quo CAITHC NOMOC, primum vulgatus a Zoega l. l. p. 105. In lapidibus literatis non memini me voc. Νομός uspiam legere.—In annotatione p. 169.

1. 16. pro كورة ponatur دورة, nisi tamen legendum sit دارية, quod vicum, tribum, aut simile significat, et in plurali facit دور. Non mihi hanc observationem debes, sed Ravigio nostro. Quæ habet Jabl. p. 175, 6., de Νομός ducendo ex ΗΩC possessio et ΗΩC plenus, placuere itidem Scholtzio p. 19,

quando de Nomis loquuntur, antiquam Ægypti Geographiam videntur sequi, non illam Ægypti in certas suas definitasque Provincias divisionem, quæ illo, quo scribebant, tempore obtinebat. Hinc est, quod Græci, seculo iv. et v. æræ vulgatæ nostræ Christianæ, etiam in Ægypto viventes, Nomos Ægypti limitibus admodum angustis includant, et qui pristinae Ægypti in Nomos vel Præfecturas divisioni minime congruant. Cyrill. Alex., qui ineunte seculo v. floruit, et in Ægypto scripsit, ad locum Ies., paulo ante allatum, hæc commentatur: Νομός δὲ λέγεται παρὰ τοῖς τὴν Αἰγυπτίων οἰκοῦσι χώραν, ἐκάστη πόλις καὶ αἱ περιουκίδες αὐτῆς, καὶ αἱ ὑπ' αὐτῇ κῶμαι, καὶ τέτριπται παρ' αὐτοῖς ἡ τοιάδε φωνή. Nomus autem Ægypti incolis dicitur unaquæque civitas, cum vicina regione, et pagis, qui ei subsunt. Et vox hæc ap. illos pervulgata est. Hoc nonnihil antiquior, Epiphanius, ita scribit, in Hæresi xxiv. §. 1.: Νομόν γὰρ οἱ Αἰγύπτιοι φασὶ τὴν ἐκάστης πόλεως περιουκίδα, ἥτοι περιχώρον, et paucis interjectis: "Ὅπου γὰρ ἐν τῇ ἀγίῃ Προφήτῃ Ἡσαΐα εὐροῖς γεγραμμένον ἐστὶν νομῶν πόλεως Αἰγυπτιακῶν, οἷον Τάβεως, ἡ Μέμφεως, ἡ νομοῦ τῆς Βουβάστον, Αἰγυπτιακῶς τὴν περιχώρον τῆς τυχούσης πόλεως σημαίνει. Sic et Eustath. in Dionys. Perieg. v. 251. νομούς, uti scribere oportet, interpretatur ἐνορίας, id quod urbi finitimum, vel intra ej. fines situm est, et in Hom. Il. A. p. 156. Νομός—ὁ κατὰ Αἰγυπτίους ἐν ἐνορίαις, (credo suppleri debere πόλεως) τόπος.

Jam de vocis huj. vera, atque genuina significatione dispiciamus. Multi ex Græcis, quos inter est Diod. p. 66., Proclus in Tim. Plat. p. 30. Eustath. in Il. Hom. l. c., et multo plures alii, more ipsis valde familiari, et hanc νομοῦ vocem ex fontibus linguæ Gr. derivatam esse censent. Neque aliter Casaub. cuj. hæc sunt verba, in notis ad Strab. p. 218. [1135.]: Quidam putant, hanc νομοῦ vocem esse Æg., quos falli et omnes sciunt, qui aliquid Gr. sciunt, et Diodorus diserte admonet. Cui viri longè doctissimi judicio non immerito opponimus judicium H. Stephani, Soceri ej. qui ad Diod. S. 2 scribit: Ego νομόν Gr. esse vocem, vix mihi persuasero. Et testimonio Diod. S., quod et attulit Casaub., is ipse Stephanus aliud ejusdem Diod., de Sesosii ita scribentis, Τὴν χώραν ἄσασαν εἰς ἑξ καὶ τριάκοντα μέρη διελών, ἃ καλοῦσιν Αἰγύπτιοι νομούς. H. Stephani causam non prorsus improbavit etiam S. Bochartus Geogr. S. P. i. 4. c. 24. quem vide.¹ Et profecto res facile extra omne dubitationis periculum collocari potest. Esse vocem Νομός vere Æg. 1. ex eo satis constat, quod Gr. scriptores non pauci id haud inviti et conceptis verbis testentur. Ipse Diod. S., quod modo observabamus, qui aliquando νομόν augurabatur esse originis Gr., alio loco fatetur, voc. istam non Gr., sed Ægyptiis deberi. V. plura ap. Bochart. l. c. Plinius, loquens de Ægypto et Ægyptiis v. 9. ait, Dividitur in præfecturas, quas nomos vocant. Sic et c. xiii. Hieronymus pariter, quem in hujusmodi rebus impense exercitatum fuisse norunt omnes, Comment. in Esaiam, l. iv. c. 12. (Opp. T. iii.) col. 115. Et diversæ regiones Ægypti, quas νομούς (ita scribe) Ægyptii vocant. Et L. vii. col. 181. in territorio Helio-politano, quod Ægyptii νομόν, (ita et hic scribe) vocant. 2. Fatente ipso Casaub., si ex Gr. deducta sit νομός, locum proprie significat pascuis aptum, et pascuorum divitem. Id vero de omnibus Ægypti regionibus, quæ νομοὶ dicuntur, prædicari haudquaquam posse, recte beneque urget Bochart. 3. Græci vocem νομοῦ, in illo, quem nunc illustravimus, sensu, tantum adhibent, quando de Æg. regione sermo est. In Græcia, in Asia, in Italia, νομούς non agnoscunt. An non eo ipso satis clare innuunt, voc. νομός Ægypto esse propriam, et sermoni patrio incolarum huj. regionis deberi? Equidem non ignoro, Herod. iii. 90. Satrapias Persarum vocare νομούς, et Maccab. L. i. c. x. 30., mentionem fieri τῶν τριῶν νομῶν τῆς Σαμαρείτιδος, quæ loca diligentiam Bocharti non effugerunt. In eod. L. i. Maccab. c. xi. 57. legimus, Antiochum juniorem Jonathanem Principem Judæorum præfectum constituisse ἐπὶ τῶν τεσσάρων νομῶν, quomodo utrobique in illo libro legendum esse, ex superioribus con-

ficitur. Simili modo Herod. iii. 127. ait, εἶχε δὲ νομόν τὸν τε Φρύγιον, καὶ Λύδιον, καὶ Ἰωνικόν. Verum exempla hujusmodi adeo rara sunt, ut vel hinc colligere liceat, auctores istos voce hac abuti, quemadmodum videas, scriptores vocem Satrapiae, quæ omnium consensu Persica est, ejusdemque cum νομῶ fere significationis, nonnunquam usurpare, quando de regionibus aliis loquuntur.

Silentio prætermittere non possum, virum Copt. linguæ non mediocriter peritum, Guil. Bonjour, in Monumentis Copt., Romæ editis, existimare, νομόν Æg. proprie dici non νομόν, sed **UEWJO**. Edidit in illis Monumentis epistolam quandam Synodicam, linguæ Æg. exaratam, in qua p. 12. vir ille doctus **HIUEWJO** **HTE XHUI** vertit nomos Chemi, et in notis explicat nomos Ægypti p. 13.⁴ Verum illo tempore non amplius obtinebat illa vetusta Ægypti in Nomos proprie sic dictos divisio, cum tempore jam Strabonis re ipsa desiisset, quamvis memoria illius etiamnum conservaretur. Aut certe Strabonis tempore νομός aliud quid significavit, quam Sesostri et antiquiorum Ægyptiorum tempore. **UEWJO** nihil aliud est, quam ager, aut certa quædam regionis portio suburbicaria, quam et Toparchiam verbis Strabonis appellare licebit. Sic Ager Samniticus, Ager Veiens, Ager Romanus, et similia, ap. Liv. aliosque historiæ Rom. scriptores non infrequenter occurrunt. Simili plane ratione, Græci quoque voce πέδον et πεδίον uti solent. Aristoph. Plut. v. 771, 772, Καὶ προσκυνῶ γε πρῶτα μὲν τὸν Ἥλιον, Ἐπειτα σεμνῆς Παλλάδος κλεινὸν πέδον. Idem Æg. est **UEWJO**, Ps. lxxv. 11. **HEWUEWJO** **EYEUOZ** **EBOL** **HEH** **PETRENIWT**, τὰ πεδία σου πλησθήσονται πύργος, Ps. xcvi. 12. **EYEPWJI** **HXE** **HIUEWJO**, Χαρήσεται τὰ πεδία. Rem eandem Æg. significabat quoque vox **TROI**, sicuti Ps. lxxviii. 12 et 43, **HEH TROI** **HXANH**, ubi Græcus habet ἐν πεδίῳ Τάβεως. Vides **TROI**, adeoque **UEWJO** etiam, nam duo hæc rem eandem indicant, accipi de aliqua regione Æg., non autem de majori et ampliori, qualis olim νομός dici consueverat, sed de minori, quales sunt illæ, de quibus Strabo p. 541. fin., πάλιν δ' οἱ νομοὶ τομάς ἄλλας ἔσχον, εἰς γὰρ τοπαρχίας οἱ πλείστοι διήρηντο, καὶ αὗται δ' εἰς ἄλλας τομάς, ἐλάχιστα δ' αἱ ἀρούραι μερίδες. De ἀρούραις Horapollon i. 5. Ἔστι δὲ μέτρον γῆς ἡ ἀρούρα, πηχῶν ἑκατόν. Neque mirum est, Nomī vocem, in scriptis Ægyptiorum recentiorum non reperiri, cum res ipsa in communi usu dudum jam desiisset, et tantum ex antiquitatis cognitione nota esset.

Cum autem luculentis indicibus colligatur, voc. νομός, quando sermo est de Præfecturis Ægypti, Gr. non esse, videndum, quidnam re ipsa νομός Æg. significaverit, et unde vox hæc derivata aut composita esse censi queat. Bochartus voc. νομός ex Hebr. idiomate satis explicari posse arbitratur. Fallor, inquit p. 261., aut ex Hebr. **MAN**, Mana, vel **MAN**, Mono, ut Syri efferunt, factum est νομός, vel Æg., vel Græcis, hac metathesi peregrinum vocabulum emollire conatis. Verum nisi me opinio mea fallit, res ipsa indicat, nomina Æg., si possint, ex patrio gentis huj. sermone potissimum esse ducenda. Deinde illa, quam originationi suæ substernit, ratio, meam, quam nunc adferam, unice confirmat. Ait, **MAN**, Mono, apud Syros designare partem, atque id ipsum esse νομόν. Diod. etiam p. 66. νομόν exponit μέρος. Et Euseb., L. iii. Præp. Evang. p. 57; μέρος τὴν, inquit, τῆς Αἰγύπτου, δὲ καλοῦσι νομόν. Id vero re ipsa Æg. dicebatur νομός, a qua voce longius profecto recedit Mono. Non enim, ut in articulo sup., No-Ammon, fuse exposuimus, sermone Æg. avito, dicitur pars et possessio. Et hinc sine dubio defluxit vox νομός, quam recte interpretari possis possessionem plenam, vel majoris ambitus. Privatorem partes et possessiones angustis valde limitibus

¹ Frequenter a librariis, immo a viris quoque doctis in edd. scriptorum veterum, permutatæ sunt voces Νομός et Νίμος. Exempla qui vult, adeat Albert. ad Hesych. v. Νίμος.

² L. i. c. 54. Aut mutavit sententiam H. Steph., aut de origine vocis tacere maluit in Thes. L. Gr.

³ Casaubono assentitur Wesseling. ad Diod. i. 73. Nec dissentire videtur Berkelius ad Steph. Byz. v. Ἀθήνηβις.

⁴ Bonjouriam secuti sunt La Croz. Lex. p. 50. et Mingarellus ad Æg. codd. reliquias p. lxxi.

erant circumscriptæ; cum quibus comparatæ, Præfecturæ vere omnino dici poterant possessiones plenæ, quia justæ erant magnitudinis, regnaque dici quodammodo poterant. Unde Proclus i. in Tim. Plat. p. 30., loquens de Æg. Nomis, hunc in modum scribit: *Ὅτι δὲ ἐκάλουν Αἰγύπτιοι τὰς διαίρεσεις τὰς κατὰ τὰ μέγιστα τῆς Αἰγύπτου μέρη.* En! nomi sunt majores partes, ac majores possessiones in regno Ægypti. Iterum observabo, Præfecturas illas diis fuisse consecratas, unde etiam nom. plerumque acceperunt, Nomus Heracleopolites, Nomus Hermopolites, Nomus Heliopolites, eumque ad modum reliqui. Vocabantur itaque ab iis *νομοί*, quasi dicerent plenas deorum suorum possessiones. Vel etiam *νομός* exponi fortasse posset portio durabilis et perpetua. Nam

UHN est firmus, durabilis, unde est **UΔ HUONI**, portus, i. e. locus tutus, firmus, ac stabilis. Esset igitur **HOZUHN**, portio terræ certis et non mutandis limitibus circumscripta. Mihi tamen interpretatio prior magis placet.

*Nonnus et *Nonna. Hoc nomine ap. scriptores mediæ ævi frequentissime designantur Monachi, et Monachæ. Loca horum scriptorum, perquam liberali manu, nobis subministrant Vossius de Vitiis Lat. Serm. ii. 13. Du Fresne in Glossario, ut alios taceam.¹ Voces has originis esse Æg., eruditorum permulti² sibi persuaserunt. Vossii, ibid. i. 6., hæc sunt verba: Est autem vox Æg. Hi enim Monachos Nonnos; Monachas Nonnas vocant: ut traditum quoque Cæl. Rhodigino, Antiq. Lect. v. 12. Ger. Falckenburgius in Epist. ad Jo. Sambucum, præmissa Nonni Dionysiæ, ab ipso editis, p. v. ait: Neque silentio prætereundum existimavi, quod olim Ægyptii viros et virgines, pietate et vitæ sanctimonia insignes, Nonnos et Nonnas appellaverint. Et ex eo Nonno Panopolitano, auctori Dionysiæ, nomen addidisse, ibid. vir ille doctus suspicatur. G. J. Vossius, l. c. et Schræderus de Imperio Babylonis, Nonnum explicant *Ἰ*, filium, tanquam vox illa Hebr. Ægyptiis quoque usitata fuerit; per filios vero Monachos, Abbati tanquam patri suo obediens, per filias vero, virgines sacras innui autumant. Verum explicationi huic id omnino repugnat, quod Nonni, non filiorum, sed patrum, et Nonnæ, non filiarum, verum matrum loco haberentur et colerentur. In regula Benedicti, qui obiit A. 542, ap. Voss. et Du Fresn. hæc leguntur: Priores juniores suos Fratres nominent: juniores autem, priores suos Nonnos vocent, quod intelligitur Paterna reverentia. Unde Synodus Aquisgranensis, habita A. 816, voluit, Ut, qui præponuntur, Nonni vocentur, h. e., Paterna reverentia. Et Papias ap. Du Fresn.: Nonnos vocamus majores, ob reverentiam, nam intelligitur Paterna reverentia. Addit Du Fresnius sub finem articuli: Italici etiam Nonno, avus dicitur, pater patris, ut avia, la Nonna. Voc. Æg. quidam putant.

Si vox hæc sit Æg., quod multis in mentem venit, et veritati adeo dissimile non est, eam exponerem

HHOYEHES, Ennueneh, vel Nueneh, quæ non est huj. seculi, vel qui, sive quæ, seculo repuntavit.

EHES est *αἰών*, Seculum, eaque vox tam late accipitur, quam Gr. vox *αἰών*, ap. Ægyptios recentiores, qui phrases et locutiones Scripturæ S. communi usu terere, suasque facere consueverunt. Quia igitur *αἰών*, ap. Scriptt. S., in locis bene multis, eorum statui opponitur, qui in omnibus vero religionis sensu ducuntur, seque

Deo totos consecrarunt, **HHOYEHES** optime dici potest, qui mundi negotiis, et illecebris in universum renuntiavit, suamque vitam et se ipsum Deo consecravit. Exprimit vox hæc, quod versu illo canitur, quem ex veteri fabula Rom. Du Fresnius adducit, Nonne devint, et le siècle laissa. Et sane, Nonnus idem videtur esse, quod sanctus et castus. Ita Hieron., qui primus ea voce usus est, Epist. xxii. ad Eustoch. §. 6.: Quia maritorum expertæ dominatum, viduitatis præferunt libertatem, Castæ vocantur, et Nonnæ. Idem Epist. xlvii.: Quæ in adulationem tui, sanctum Nonnumque coram te vocat, Arnobius junior in Ps. cv.: Si ille, qui sanctus vocatur et Nonnus, sic agit; ego quis et quotus sum, ut non agam? Et in Ps. cxl.: Adulantes nobis invicem, in præsentem positi, sanctos nos vocamus et Nonnos.

*Noû. Anabasis Nili. Horapollon Hierogl. i. 21., *Νεῖλον δὲ ἀνάβασιν σημαίνοντες, ὃν καλοῦσι Αἰγυπτίαι Noûν, ἐρμηνεύθην δὲ σημαίνει νέον.* Ph. Jac. Maussacus, in not. ad Plut. de Flum. p. 291, 2., ex hoc loco Horapollinis, conjiciebat, et certissime se probaturum esse pollicebatur, Noû fuisse Nili verum nom. Æg. At enim vitiosa lectio in Horapolline viro docto imposuit. Nam pro eo, quod in ej. codd. legitur, *ὃν καλοῦσι*, mutatione perquam levi, scribendum est *ἐν καλοῦσι*, quod ante me jam dudum vidisse Gilb. Gaulminium, postea deprehendi. V. ej. notas in vitam Mosis i. 10. p. 249.³ Loquitur Horapollon de Anabasi Nili, eamque dicit Æg. voce patria appellari *νοῦν*. Quod sane verum esse potest. Nam **HOYH**, quæ vox in Copt. scriptis non est infrequens, dicitur profundum, abyssus, Gen. i. 2. Deut. xxxiii. 13. Luc. viii. 31. Et sumitur etiam de aquis fluviorum, in campos sese effundentium, Deut. viii. 7. Unde tanto magis apparet, voc. recte posse adhiberi de Nilo adscendente, agrosque Ægypti nonnumquam satis alte inundante.⁴ Ceterum, si liceret, in Horapoll. pro *νοῦν* legere mallet *μανοῦν*, quod erit **UES HOYH**, plena abyssus. Hoc Anabasin perquam commode designare poterit, et satis familiare est scriptoribus, ut Nili adscensionem *πλήρωσιν* et *πλήρωμα* nuncupent.⁵

*Noph, *ἡ*. Ita Ies. xix. 18. Jer. ii. 16. et Ez. xxx. 16. appellatur Memphis, sicuti et Moph. Cf. C. Vitringæ Geogr. S. c. vii. p. 36, 37. et Comm. in Ies. t. i. p. 564. Meam de hoc nomine sententiam qualemcunque intelliges ex dictis ad v. Moph.⁶

*Ob, vel *Obh, *ἡ*. Quæ voce Scriptores Codicis Hebr. frequenter utuntur, ad indicandum divinatorem, haruspicem, qui de futuris responsa dat. Dissentunt inter se viri eruditi, tum de orig. vocis, tum de vero ej. sensu, quæ hic prolixè referre supervacaneum duco. Videri possunt D. Millii Diss. select. xii., quæ est de *ἡ* et *ἡ*, Schuckfordi Histoire du Monde t. ii. p. 333 et seqq., Clodii Lex. Hebr. select. v. *ἡ*, p. 18 et 19. atque plures alii.⁷

Bochartus Hieroz. p. i. l. i. c. 3., censet voc. esse Æg. Legit nempe in Nomenclatore Kircheri, quem citat, obion ap. Coptos hodieque serpentem sonare, idque putat Horapoll. efferre *ὀβῆιον*. Libenter adstipulor viro doctissimo, voc. esse Æg., at interpret. ej. probare non possum. Nomenclatori Kirch. tuto credi non potest. Kircherus ipse linguæ, cuj. se instauratorem jactat, prorsus erat imperitus, et innumeros sane errores in illo Nomenclatore commisit, ne nunc dicam de fraudibus manifestis et imposturis, quibus Kircheriana omnia, quæ

¹ Vocem *ἡ* Nôis Palladio Hist. Laus. c. 87. restituit Meursius, quem etiam v. in Glossario Græco-barbaro p. 595, 6. ed. Flor. V. iv.

² In quibus Erasmus et Hospinianus. Scribit alter in Scholiis ad Hieron. Epist. xxii.: "Ægyptus præter ceteras provincias monachorum gregibus abundabat: quorum lingua puto monachos et sanctos Nonnos fuisse vocatos, monachas et virgines Nonnas." Alter de Monachis i. 1., "Apparet autem hoc verbum (Nonnæ) ab Ægyptiis in vulgi sermonem venisse. Solent enim aliquoties res ej. gentis sortiri vocabula, in qua præcipue fuerint, aut unde natæ sint." Sequuntur deinde verba Erasmi. Si, quæ habet Jabl. de origine appellationis, vera sunt, nomen certe est valde honorificum. Admonuit me M. Tydemannus, in Scaligeranis secundis p. 224. p. d. Amst. hæc verba attribui Scaligero: "Nonnæ vocantur generali nomine; est vox Æg., quæ virginem significat. Legi ante 40 annos ap. Hieron."

³ Vulgatum *ἐν καλοῦσι* retinent, et Noû de ipso Nilo capiunt Mercerus, Hæschelius et Cassinus ad Horapoll., item alii in notis ad Hesych. v. Noû.

⁴ Eandem voc. Æg. huc advocarunt Bonjourins, Wilkins, ac Georgius ad Fragm. Liturg. p. 321.

⁵ Comparetur Scholtæus p. 10, 11.

⁶ In duobus prioribus V. T. ll. cc. interpretes Alex. habent *Μίμης*, in ultimo est varietas lectionis, de qua Michaëlis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 1536. Nom. Noph, etiam Moph, originem ducit ex antiqua urbis Memphis appellatione Æg., quam vidimus supra p. 137. Conf. Kavius in not. ad Shawii Itinera, t. ii. p. 82.

⁷ Prolixè cumulateque de *ἡ* et *ἡ* disputavit J. Tjeenk, in Comment. Soc. Scient. Uliassingensis t. i. p. 546—594.

literas Æg. spectant, ubique scatem. Obion non est vox Æg., neque characterem Æg. præ se fert. **ЗОУ**, hoph, quidem Æg.¹ dicitur serpens, quod sane ad obh propius accedit, quam obion; sed persuadere mihi nequeo, una eademque voce, et serpentem, et incantatorem, qui serpentibus ad præstigias suas abutitur, designatos fuisse. Meam ea de voce sententiam² in Epist. ad La Croz., Thea. Epist. La Croz. t. i. p. 183, his verbis breviter declaravi: “**ΩΝ**, Python, sacrificus, numquid aliud est, quam **ΟΥΗΒ**, sacerdos. Eam voc. Israëlitarum, de sacerdotibus idolorum prædicari solitam, sæpius audiverant, et secum asportarunt.” Sacerdotes Æg. divinationibus et incantationibus vehementer deditos fuisse, vel ex historia Mosaica abunde perspicitur. Hoc sciebant Israëlitarum. Audiverant in Ægypto, homines huj. sortis dici **ΟΥΗΒ**. Idcirco postea voc. hanc loquentes de hujuscemodi hominibus, retinuerunt.

Οθόννα. Dioscor. ii. 213. ait sic vocari succum chelidoniarum majoris, vel secundum alios succum herbæ, quæ nascitur in Troglodytice, et Arabia Æg., ac pariter vocatur Othonna. Tandem hæc subjungit, “**Ενίοι δὲ φασιν αὐτὴν λίθον εἶναι Αἰγύπτιον ἐν τῇ Θηβαΐδι γεννώμενον, χαλκόχροον μικρὸν τῷ μεγέθει, δάκνοντα τὴν γαστρὶν μετὰ πυρώσεως καὶ σπύγης.**” Quæ sic contrahit Paul. Ægineta L. vii. p. 249., “**Οθόνναν οἱ μὲν φασὶ πῶς εἶναι χαλκὸν ἐν τῇ κατ’ Αἰγύπτου Ἀραβίᾳ φεομένης**” οἱ δὲ λίθον Αἰγύπτιον. **ρύπτει δὲ καὶ δάκνει πάντα τὰ ἐπισκοτοῦντα ταῖς κόραις ἀποσμήχουσα.** P. vero 283, “**Ἔστι δὲ τὸ μέγα χελιδόνιον ἢ οθόννα.**” [**“Οθόννα, Othonna: herbæ et succi nom., de quo multa Diosc. ii. 211. (213.) et Paul. Ægin. l. vii. Plin. xxvii. 11. Othonna in Syria nascitur, similis erucæ, perforatis crebro foliis, flore croci: quare quidam anemonem vocaverunt. Succus ej. oculorum medicamentis convenit.”** H. St. Dioscoridis **οθόννα** Sprengelio Hist. Rei Herb. p. 188. est Tagetes patula. EDD.]

* **Οἰνώ**. Struthium. Append. Dioscor. l. ii. c. 193. p. 447.

* **Οἰφ**. Mensuræ genus. Est vox, qua Alex. interpretes V. T. haud raro utuntur, quaque voc. Hebr. **פֶּזַח** reddere solent. Scribitur autem diverso modo, **Οἰφ**, **Οἰφ**, **Οἰφ**, **Οἰφ**.³ Hieron. in Zach. vi. (Opp. t. iii.) col. 1731, Mensura quæ ap. Hebr. dicitur Ephā, crebro a LXX in **οἰφ** vertitur. Observat Hesych. dictionem esse Æg., **Οἰφ** **μέτρον τι τετραχοῖνικον Αἰγύπτιον**. Probabile est, Hebræos voc. hanc, uti multas alias, ab Ægyptiis, dum eorum regionem incolerent, auditam et acceptam, postea retinuisse, suamque fecisse. Ut id mihi persuadeam, duabus potissimum rationibus inducor. Et primo quidem observavi, Coptos interpr. voces in vers. Gr. repertas, **οἰφ** et **οἰφ**, non retinuisse, quod more consueto utique fecissent, si voces has pro peregrinis, Hebr. aut Gr., habuissent. In vers. Æg. reperitur **ΟΥΩΠΙ**, Num. v. 15. Lev. vi. 20., **ΠΙΩΠΙ** est Lev. v. 11. Num. xxviii. 5. est **ΟΥΩΠΙ**, corruptione hac aliquali, ut videtur, ex Gr. orta. Ex **ΩΠΙ** credo ortum esse Hebr. **פֶּזַח**, et ex utroque Gr. **οἰφ**, et **οἰφ**. Deinde vox **ΩΠΙ** manifesto est originis Æg., ap. quos **ΗΠΙ**, et **ΩΠΙ**, numerum et

mensuram significat, cum vicissim vere Hebr. Orientalis-que origo vocis **פֶּזַח** hucusque non ostensa sit, inquitur Gottingenses in Relationibus de libris novis Fasc. ix. p. 349. [*** Οἰφ** **μέτρον τι**, Zonar. Lex. Reg. Ms. et Phavor. EDD.]

* **Ομφ**, cognom. Osiridis, signif. **Εὐεργέτην**, beneficium. Ita Hermæus ap. Plut. voc. illam interpretatur, de Is. et Os. p. 368., τὸ δ’ ἕτερον ὄνομα τοῦ Θεοῦ (Osiridis), τὸν **“Ομφ**, **ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ** ὁ Ἑρμαῖος φησι δηλοῦν ἐρμηνευόμενον. **ΩΙ**, et cum articulo generis indefinito **ΟΥΩΙ**, significat bonum. Idemque plane est **ΩΠΙ**, Emphi, vel Amphi, ex quo facile corrumpi potuit Omphis. Sed id huic interpretationi obstat, quod, secundum Plut., Omphis non tantum bonum significet, verum et beneficium, qui bonorum suorum alios participes facit.⁵ Quare judico, insedissemendū aliquod illum Plutarchi locum. In Epist. ad Timoth. priorī, c. vi. v. 2., interpr. Copti voc. Gr. **εὐεργεσίαν** interpr. præti sunt **ΤΥΕΤΡΕΥΕΡΩΗΝΟΥΩΙ**; Luc. xxiii. 25., occurrit in Gr. vox **εὐεργέτης**, sed Copt. interpr. aliud illic adhibuit vocabulum, **ΡΕΥΕΡ-ΠΕΘΩΑΝΕΥ**. Quicquid sit, ex altero loco Epist. ad Timoth. apparet, **ΡΕΥΕΡΩΩΩ ΩΠΙ**, vel quod prorsus eodem redit **ΕΡΩΩΩ ΩΠΙ**, Æg. dici **εὐεργέτην**, quod Gr., ut euphonie suæ consulere, vix aliter exprimere potuerunt, quam **εὐόμφ**, unde paulatim (absorbto primo e) fieri potuit **Ρόμφ**. Ita auguror Plut. scripsisse.

On, * **Ων**. Urbs in Ægypto, cuj. mentio in hist. Mosaica occurrit, Gen. xli. 45. 50. xlii. 20. Interpr. Gr. hic habent **Ἡλίου πόλιν**, quo ipso nos docent, urbis celeberrimæ, quam scriptores Gr. **Ἡλιόπολιν** nuncupant, verum et antiquissimum nom. in Ægypto, fuisse On.⁶ Retulit mihi olim M. V. La Croze, Cyrillum Alex. alicubi memorie prodidisse, On Æg. lingua patria dici solem. Loc. illum, in Opp. Cyrilli diligenter quæsitum, reperire non potui. Vix tamen dubitem, virum optimum id aliquando ap. eum legisse, etsi loci non meminerit. Suspiscatus autem sum, verum urbis huj. nom. Æg. fuisse **ΟΥΕΙΝ** vel **ΟΕΙΝ**, quod Lucem designat, quasi dicas urbem Lucis, i. e. Solis, vel Soli consecratam. V. plura in Panth. Æg. l. ii. c. 1. §. 8.⁷

Onuphis, * **“Ονουφ**. Taurus soli sacer, cultus Hermunthi, tanquam viva Solis et Nili fluvii imago. Verum

Tauri huj. nom. fuit **ΙΩ ΗΟΥΩΙ**, Iohnaphi, quod **ἀγαθὸν Δαίμονα**, bonum Spiritum, vel bonum Geniū designat. Pluribus id explicatur in Panth. Æg. l. i. c. iv. §. 11. et l. iv. c. iv. §. 7. et sqq.⁸ [Steph. Byz.

* **“Ονουφ**, πόλις Αἰγύπτου, οὐκ ἄγνωστος ὁ πόλις, * **“Ονουφίτης**. EDD.]

* **“Οζιού**. Clymenum. App. Diosc. l. iv. c. 13. p. 462. * **“Ορφιτεβεώκη**. Pentaphyllon. App. Diosc. l. iv. c. 42. p. 465. Apul. de Herbis c. 2. Ed. Torini habet Orphitebioce.

Horus, **Ωρος**. V. infra v. **Ωρος**.

Oryx, animal caprini generis, in Ægypto frequens. Plin. testatur uom. animalis huj. Ægypto pariter deberi,

¹ Exempla dedit La Crozina Lex. p. 158. Ex ista voce Æg. Gr. **“Οφ** ortam putat Barthelemy, t. xxxii. Comment. Acad. R. Inscript. Paris. p. 229. An recte? vereor dicere. Pariter de orig. vocis **“Οφ**; Ægyptia dubitat Didymus Taurinensis (Valperga) in Rudim. Ling. Copt. p. 68.

² Georgius in præf. ad Fragm. Jo. Theb. p. xliii. eandem comprobavit. Alii vero orig. vocis **ΩΝ** e fonte Hebr. aut Arab. derivare malunt, Millius l. c. p. 400, 1., Schultens ad Jobi xxxii. 19., Michaëlis in Suppl. ad Lex. p. 39. Sententiam Jabl. de **ΩΝ** Scholtzins probavit p. 19.

³ V. interpr. Hesychii v. **Οἰφ**, ubi legi oportere **Οἰφ**, vidit etiam Hodius de Bibliorum Text. Origin. p. 113. pluribus vocabulum hoc illustrans.

⁴ Pro δὲ substituendum καὶ vel γὰρ opinatur Squire p. 108.

⁵ Kochero vix dubium est, quin Osiris dictus sit **“Ομφ** a **ΗΟΥΦΙ**, præposito artic. Æg. **ΟΥ** vel **Ο**. Plene igitur foret **ΟΗΟΥΦΙ**, contracte **ΟΗΦΙ**, ex quo deinde formatum nom. **ΟΥΦΙ**, ut in vocabulis aliis **Ω** et **Η** permutantur. V. Misc. Obs. Crit. Nov. t. ii. p. 134.

⁶ Idem interpr. Alex., καὶ **“Ω**, ἢ **Ιων** **Ἡλιόπολις**, Exod. i. 11., ubi nihil ejusmodi in Cod. Hebr. Jer. xliii. (in quibusdam editt. τῶν LXX. cap. l.) 13., τοὺς σκότους **Ἡλιούπολις**, τοὺς **ΙΩ**, cum in Hebr. tantum commemoretur **Ω** **Ἡλιούπολις**; Esch. xxx. 17. præbent **Ἡλιούπολις** pro **Ω**, quod a Masorethis male punctatum scribit Michaëlis, pro **Ω**, sed hoc tamen in nullo cod. MS. se

repperisse testatur De Rossi V. iii. p. 151. Cf. Amos i. 5., et ad istum loc. annotatio in Misc. Observat. Crit. V. iii. p. 36, 7.

⁷ Extat locus in Comment. ad Hos. p. 145. Testatur illic Cyrillus, dicere Ægyptios, Apin esse filium lunæ, progeniem vero solis, additque, **“Ω** **δὲ Ιων** **αὐτῶν δὲ ὄνομα**.

⁸ Conjectura Jabl. se probavit viris doctis, etiam Michaëlis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 44, 5, et Forstero in Epist. p. 30.—De Heliopoli locus est valde notabilis in Ephraem Syri, in Ægypto minime hospitia, Operibus Syriacis t. ii. p. 144, 5., sed qui tamen antiqui nominis Æg. On non meminit.

⁹ Meminerant urbis Æg., **“Ονουφ** dicte, Steph. Byz. et Hierocles in Synecdemo p. 725, c. n. Wesseling. Hinc **Νεμὸς “Ονουφίτης** in Herod. ii. 166., de q. l. nonnulla Kocherus movet in Misc. Obs. Crit. Nov. t. ii. p. 147.

il. 40. V. de hoc animali Hoeschelium in Horapoll. l. i. c. 49. Damascium ap. Phot. p. 558. ed. Hoesch., Plut. de Solertia Animal. p. 1794. ed. Gr. Steph. Scholasten Arati p. 22. ed. Ox., Ælian. H. A. vii. 8. Plura dabit Salmas. in Solin. p. 473, 4. Adde eund. p. 157. 656. et Bocharti Hieroz. pt. i. l. iii. c. 26. 28. Nom. Oryx esse Æg. adstruit etiam C. de Pauw ad Horapoll. l. i. c. 49. Imaginem ej. in Tabula Bembina exhiberi, docui in specimine novæ interpretationis Tabulæ Bembinæ, quod insertum est Miscellaneis Soc. Reg. Berol. t. vi. p. 143. [Cf. H. St. Thes. ii. p. 1480. B.]

* Os. Æg. dicitur multus. Et ex hac voce compositum esse nom. Osiridis testatur Plut. de Is. p. 355. **Ω** utique sermone Copt. dicitur multus. De etymologia vero totius huj. nominis consuli potest nostrum Panth. l. ii. c. 1. §. 11.

* **Όσαρσάφ**, vel * **Όσαρσίφ**. Nom. Mosis quo in Ægypto insignitus fuit, teste Manethone in Ægyptiacis. Verba ej. hæc attulit Joseph. l. i. contr. Apion. §. 26. p. 460., loquens de Israëlitis in Ægypto, *Ἡγεμόνα αὐτῶν λεγόμενον τινα τῶν Ἡλιοπολιτῶν ἱερέων Όσαρσίφον ἐστήσαντο*. Res ipsa clamat, sermonem hic esse de Mose. Et luculenter id ipse Manetho declarat, ibid. p. 461. *Λέγεται δ' ὅτι τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς νόμους αὐτοῖς καταβαλόμενος, ἱερεὺς, τὸ γένος Ἡλιοπολίτης, ὄνομα Όσαρσίφ, ἀπὸ τοῦ ἐν Ἡλίῳ πᾶσι Θεοῦ Όσίρειος, ὡς μετέβη εἰς τοῦτο τὸ γένος, μετετέθη τὸ ὄνομα καὶ προσηγορεύθη Μωϋσῆς*. Verbis his etiam viam nobis aperit Manetho, ad veram nominis huj. origin., facile inventendam. Ait enim, nom. hoc esse

compositum ex **Όσφρεως**, sive Osiride. **Ω** vero, et **Ω** **Ψ**, vastationem et desolationem innuit. Est igitur **Όσαρσάφ**, desolator vel destructor Osiridis. Patet etiam hinc, verum nom. Æg., uti illud Manetho nos interpretari docuit, scribendum esse **Όσαρσάφ**, non **Όσαρσίφ**. Ceterum, etiam me non monente, quivis rerum Æg. vel medicriter tantum peritus, per se facile intelligit, per **Όσαριν**, quem Manetho ait Heliopoli cultu religioso honoratum fuisse, intelligi debere Solem, a quo urbs nomen Heliopoleos accepit. Verum tamen est, Solem Heliopoli Symbolico Osireos nomine non adoratum fuisse. Colebatur etiam sub nomine Ægyptiis sacro-sancto **ΦΡΗ**. Et Osiris nom., me quidem iudice, temporibus Mosis multo est posterius. Dixi ea de re in Panth. Æg., l. ii. c. 1. §. 8. et 16. et in Proleg. c. 1. §. ix.

* **Όσιρις**, Osiris. Nom. ap. Ægyptios symbolicum Solis. De Osiride variæ extant et veterum et recentiorum sententiæ. Sed erat haud dubie Sol, qui nomine hoc designatus est, postquam Theologia ap. Ægyptios symbolica et allegorica invaluisse, et in sacerdotum scholis omnibus tradi consuevisset. Ab eo tempore Osiris, Numinum omnium, quæ coluit Ægyptus, summum evasit atque princeps. Neque officit, quod veteres Osiridem dicant eund. cum Baccho.² Plura de eo attuli in Panth. Æg. l. ii. c. 1. Veteres nom. hoc Osiridis non uno modo interpretantur. Eorum expositiones non indiligerenter excussi ibid. §. 10. et sqq. Mihi, postquam omnia quæ de Osiride ap. veteres memorata sunt, diligenter et meditate expendi, visum tandem est, nom. Osiris exponi quam optime posse **ΟΥΟΕΙΩ** **ΙΡ**, quasi dicas causam efficientem temporum. Origin. hanc

pluribus illustravi loco indicato §. 15; 16.³ [Hinc vox * **όσιράζω**. Suidas in v. *Ἀσκληπιόδοτος*, notante D. Schotto App., *Ἐς τε Ἀλεξάνδρειαν τὴν ὀσιράζουσαν, καὶ τῆς ἐκ πολλὰς τὴν μαγεύουσας*. Totum articulum, monente Kustero, descripsit Suidas ex Damascio de V. Isidori. Zonaras p. 1473., *Όσιρις, καὶ ὁ Όσίρειος νεός*. Voce * **Όσίρειος** carent H. St. et Schneideri Lexx. EDD.]

* **Osirites**. Cynocephalia, vel Cynocephalea, herba. Plin. xxx. 2. ex Appione scribit, cynocephalam herbam, quæ in Ægypto vocaretur Osirites, divinam, et contra omnia veneficia. Potuit herba, more Æg. sacerdotibus perquam familiari, et lingua ipsorum sacra, ab Osiride cognominari. Aut etiam, quia tanta ipsi tribuebatur vis, ex eo nomen potuit trahere. Nam **ΩΨΙΡ**, Æg. dicitur, quod multum facit, quod multum potest, vel multum præstat et efficit. Sed priorem interpret., quæ discipulis Æg. sacerdotalibus tam bene convenit, ut docui in Proleg. ad Panth. §. lviii. p. cxxxiv. cxxxv., posteriori prætulerim. [Harduinus legit Osyrites.] Hac voce caret Schneideri Lex. * **Όσυρις** ἢ, Dioscor. iv. 143., herba surculacea, colore nigro, tenuibus virgis, fractuque contumacibus, in quibus folia terna, interdum et quaternaria, quina, senave, ceu lini, nigra initio, deinde colore mutato rubescentia. Plin. xxvii. 12. Galenus Simpl. 8. Est, Schneidero iudice, Chenopodium Scoparia Linnæi, vel Osyris Alba Linnæi: "Jene heisst noch in Griechenland *ἀξυρίς*." Herba Osirites i. e. Cynocephalon Apul. de Herb. c. 86. appellatur * **Osireostaphe**, quasi tu Osiridis Sepulcrum dicas, notante Gesnero Thes. L. L., qui addit: * **Osiriaca** a. * **Osyriaca** herba, quæ alias Malva erratica, Apul. de Herb. c. 86. EDD.]

* **Όσιρσάφ**. V. supra v. **Όσαρσάφ**.

* **Όσυμανδύας**. Ej. meminit Diod. S. l. i. p. 43 et 44. cap. 47., atque inscriptionis, in qua lectum fuerit, *Βασίλεως Βασιλέων Όσυμανδύας εἰμί. Εἰ δέ τις εἰδέναι βούλεται, πηλίκος εἰμί καὶ ποῦ κεῖμαι, νικᾶτω τὶ τῶν ἐμῶν ἔργων* [ἔργων]. Vidimus supra, Memnone **Æg.** dictum fuisse Amenophm et Ismandem [p. 26—30. 97, 98.]; ab Ismande autem non diversum esse Osumandya, docui in Syntag. de Memnone Gr. et Æg. p. 38. 52—55. 102 et seqq.

* **Otetis**. Lacteris. Apul. de Herbis c. 3.

* **Όναιέ**. *Φωνὴ μακρόθεν καλεῖται παρ' Αἰγυπτίους ὀναιέ*. Ita Horapollo, i. 29. Voc. h. ex Arab. lingua, sed frustra, explicare tentat Bochart. Hieroz., pt. i. p. 866., Wilkins. de Ling. Copt. p. 106., *φωνὴν* accipit putat pro voce lamentabili, qualis est **όναι** Gr. quam Copti in libris suis **ΟΥΕΙ** efferre solent. Verum aliud innuunt verba Horapollinis. Docet is, non vocem lamentabilem, nec etiam vocem quamcunque, generatim, sed vocem e longinquo auditam, Æg. dici **όναιέ**. Optime igitur et recte, ante annos propemodum quadraginta me movuit La Crozius, **όναιέ** Horapollinis esse **ΟΥΕΙ** Copt., quod in eorum libris toties legitur, accipiturque pro *μακρόθεν*, ut loquitur scriptor ille. V. Ps. xxii. 19. Ps. x. 1. Eph. ii. 17., et alia loca plurima.⁴ Est igitur **όναιέ**, vel Copt. **ΟΥΕΙ**, proprie ἡ μακρόθεν, quod ad res plurimas transferri potest. Sed hic subintelligenda venit ἡ φωνή.

Οὐγγον. Theophr. H. P. i. i. p. 3., *Τὸ ἐν Αἰγύπτῳ*

¹ *Όρύγων* mentio fit a Diod. S. iii. 28. Magna illic varietas lectionis. In Herod. iv. 192. dicuntur *Όρυγες*. Ad utrumque loc. Weesseling. notavit. Oryx vocem esse origine Gr., plerique volunt, in quibus Vossius in Etym. L. L., Forcellinus in v.

² Comparantur cum iis, quæ Jabl. ea de re scripsit in Panth., Weesseling. ad Diod. S. l. c. 11., Valcken. ad Euphr. Phœn. v. 664, et Kœn. ad Gregor. de Dial. p. 247, 8.

³ De nominis Osiris origine Æg. vix est dissensus, sed tamen de ratione etymologica. Scribit F. S. de Schmidt de Sacerd. et Sacrif. Æg. p. 18, 19.: "Nos primi etymon hoc verbi Osiris ex ling. Copt. tentavimus p. 14. libri, qui inscribitur, Dissertation sur une Colonie Egyptienne établie aux Indes. Junctum videtur ex *osch*, multus, et *Iorb*, pupilla oculi." Vocis prioris, **Ω**, notie certa est, sed posterioris, **ΙΟΡ**, nititur dubia Kircheri auctoritate.—Novam nuper exposuit conjecturam Silvestre de Sacy in Epist. de Inscr. Roset. p. 28—34. Putat vir doctus, plus una vice in monumento isto Æg. inveniri scriptum *Osinih* a. *Osneh*, aut *Osinih* s. *Osineh*; vetustum numinis Æg. nom. non fuisse Osiris, quod vulgo creditur, sed *Osinih*; hoc vero compositum esse ex **Ω** multum, atque **ΕΝΕΣ** seculum, vel **ΟΝΣ** vita, vel **ΟΥΩΝΣ** illuminatio. Addit, si scribitur nom. *Όσινις*, rectius intelligi ejusd. interpretationem *Πολύωβελος* ap. Plut. de Is. et Os. p. 455. ed. Ox., cum **Ω** significet multum, et **ΝΑΥ** videre. Scriptores vet. ad unum omnes, quos equidem novi, habent *Όσιρις*, Osiris. In nullo eorum codice lectum memini *Όσινις*, *Osinih*. Perinsignis certe hac in causa foret auctoritas monumenti Æg. Roset., modo satis constaret, in eo legi *Osinih*, aut quid huic simile. At vero iis ipsis in locis, ubi hoc nom. se invenisse S. de Sacy auspicabatur, illud plane non inveniri, sed multo potius voc. Æg. aliam, **ΗΙΕΡΦΗΟΥΙ**, cuj. numerus singularis est **ΕΡΦΕΙ**, significantem templum, τὰ ἱερά, ut legitur in eod. lapide Gr. Roset., docet eruditissimus J. D. Akerblad in Epist. de Inscr. Æg. Roset. p. 37—44. Cum autem Osiris in tribus Inscriptionis Gr. Roset. locis commemoretur, operæ pretium facturus est, qui ostendat, quo modo nom. istud illic Æg. scribatur. Ex eo enim plurimum pendet veritas conjecturæ solertis et ingeniosæ de nova nominis Osiris forma, *Osinih*.

⁴ Hinc etiam **ΟΥΕΙ**, Thebaice **ΟΥΕ**, significat recedere. V. Mingarell. ad Æg. codd. reliquas p. lxxvii. cxlviii.

ΠΣΑΛΕΥ ΟΥΤΩΣ, Pholemutah, significat accelerantem fructus. Et profecto Statius, Theb. l. i. in fin. Osiridem dixit frugiferum. Plura hanc in rem disputavi in Panth. Æg. l. v. c. 7. §. 6. [Vide Meurs. Panath. p. 40. An huc pertineat sequens Hesychii glossa, alii viderint: Παλμύς βασιλεὺς, πατήρ, οἱ δὲ, Πάλμυς. Pro παλμύς Heins. male παλμός conjicit. Bene vidit Albertius Hesych. respexisse ad Lycophr. 691. 'Εν ᾧ παθήκων πάλμυς ἀφθίτων γένος Δύσμορφον εἰς κηκασμὸν φέκεν τόσον, Οἱ μῶλον ὠρύθουναν ἐκγόνοις Κρόνον. Sc. Jupiter, interemtis gigantibus, insulam dedit simiis habitandam, a quibus dictæ sunt insulæ Pithecusæ, notante Mullero. Schol. brev. a Mullero ed.: Μιμῶν, ὁ βασιλεὺς ὁ Ζεὺς τῶν θεῶν: ὁ βασιλεὺς ὁ Ζεὺς. Schol. Tzetz.: 'Εν ᾧ παθήκων γένος ὁ πάλμυς καὶ βασιλεὺς τῶν ἀφθίτων, ἦτοι τῶν θεῶν, φέκεν. Ἡ δὲ λέξις τοῦ πάλμυς τῶν Τῶνων ἐστὶ, καὶ χρῆται ταύτῃ Ἰσπώνας, λέγων ὅτι Ζεὺς πᾶτερ, θεῶν ὀλυμπίων πάλμυς, Τί μ' οὐκ ἔδωκας χρυσὸν ἀργύρου, πάλμυς; ubi Mullerus. "Lobeck. ad Sophoc. Aj. 191. p. 249. χρυσὸν (ἦ) ἀργύρου, non male, sed unde, non addere ei libuit. Ceterum h. l. attulit, ut ostendat, verbis, τί μ' οὐκ ἔδωκας, in Hipponacte elidi μοι, sed quis scit, an μ' sit lectio integra, et an μ' pro με positum in contextu ad aliud verbum, non vero ad ἔδωκας, referatur." In secundo versu, "Vitt. 2. et 3. πάλμυς legit, quam lectionem Thryllit. præfert, putatque duo diversos locos ex Hipponacte laudari," ut addit Mullerus. Voc. * Πάλμυς s. * Παλμύς: H. Steph. omisit. EDD.]

* Πάμυς. Nom. regis Thebæi in Ægypto, quod Eratosth. interpretatur Ἀρχόντης. De nomine hoc pauca ista notavi in not. ad ipsius Catal. num. xix., in Chronol. de Mr. des Vignoles t. ii. p. 752. "Moneo tantum, in Eusebianis Scaligeri legi, Πάμυς, Ἀρχόντης. Vim horum verborum non perspicio. Non desunt conjecturæ; verum illas tamen, quia certū quidpiam afferre jam non possum, malo silentio premere."

* Παμφανής. Herba dicta Gr. αἰζῶν, semper vivens. Append. Dioscor. l. iv. c. 89. p. 468. Videtur nom. Gr. αἰζῶν, ex asse respondere Ægyptiaco. Sed tum pro παμφανής, leg. putaverim παγγανής. Æg. ΠΩΗΒ

ΕΝΕΣ, est vivens æternum, ζῶν αἰῶνα. Id vero ipsum est etiam αἰζῶν. Vox Æg. ΠΩΗΒ ΕΝΕΣ, Panchaneh, vix aliter literis Gr. efferi potuit, quam παγγανής, nisi modo librarius Græcus voc. hanc, ut eam magis attemperaret typo Gr., mutavit in παμφανής. Ad ea, quæ dixi, alludit Mart. Capella de nupt. Philol. l. ii. p. 36., "Verum diva, cum immortalitatis eam poculum cerneret ebibisse, quo e terris illam in cælum immortalēque factam, velut ænigmate redimiculi perdoceret, ex herba quadam rurestri, cui αἰζῶν vocabulum est, virginem coronavit, præcipiens omnia, quæ adhuc mortalis adversus vim superam in præsidium coaptarat, expelleret." [Sprengelius Hist. Rei Herb. p. 92.: "Sempervivum tectorum αἰζῶν Theophr. i. 16. vii. 14." p. 174., "Sedum stellatum, αἰζῶν τρίτον Dioscor. iv. 91." p. 176., "Sempervivum tectorum, αἰζῶν τὸ μέγα Dioscor. iv. 89., s. Arboreum, quod in Cephalonia Anastasiæ nomine veniat, intelligat Anguillara p. 277.: Sempervivum sediforme, αἰζῶν τὸ μικρὸν iv. 90.: cf. Jacq. Hort. Vindob. i. t. 83." Glossæ Labbeanæ: "Αἰζῶν Sedum. P. Ædum. E. Αἰζῶς, βοράνη Seduus. P." EDD.]

* Paopi, vel, ut Gr. Romanique scribere solent, * Φαοφι, Phaophi, mensis Æg. veterum secundus, qui Octobri Romanorum fere respondet. In Copt. libris, ac præsertim antiquioribus legitur ΠΑΟΠΙ,² uti in

Canone Lectionum Dominicalium et Fectorum, subjuncto Codici antiquissimo iv. Evangeliorum, quæ servat Bibliotheca Reg. Paris., quemque ex Ægypto in Galliam attulisse perhibetur Ludovicus Sanctus, Galliarum rex. Nomina mensium ex Canone illo descripta, et a me accepta, La Crozius cum cel. Fabricio postea communicavit. V. Theb. Epist. La Croz. t. iii. p. 133.4. Sciendam vero est, ΗΠΙ, epi vel api, et ΨΠΙ, opi, Æg. sermone vetusto dici numerare. ΠΑΨΠΙ, igitur, erit mensis numerorum, vel mensis, quo numeratur. Et sic ΠΑΟΠΙ, vel ΠΑΨΠΙ, conveniret quoad nom. cum mense Epiphi, qui plane rem eand. innuit. Et nom. hoc profecto, utrique huic mensi, Epiphi nempe et Paopi, in anno Æg. fixo, optime convenit. Nam mense Epiphi, qui fere Julio nostro respondet, Nilus cum impetu ita crescit, ut incrementa ej. ab omnibus notari et conspici possint, unde jam illo tempore, cubiti Nili ascendentes sollicite observari et in Nilometris numerari solent. Mense vero Paopi decrescebat Nilus, postquam in campos Ægyptiorum exoptatam fertilitatem contulisset. Schol. Arati p. 56. notat, mense Thot, qui Lat. est September, Nilum incrementa sua consummare. Addit ibid., Τῇ γὰρ φαοφί παύεται ὁ Νεῖλος, ὅς ἐστι κατὰ Πωμαλοὺς Ὀκτώβριος. Eo igitur mense non minus avide Ægyptii numerabant decrementsa fluvii sui, atque antea illius incrementa notaverant, ut agros jam conserere, et pisces etiam, quos Nilus relinquebat, capere possent. Eo forsitan respicit Epigr., quo nomina mensium Æg. veluti explicantur, Anthol. l. i. c. xci. p. 176: Ἰχθυόλοισι φαοφί (ita lege) φέρεται πανδήμιον ἄγρον.³ V. et Elian. H. A. l. x. c. 43. Uterque igitur mensis a numerando ap. Ægyptios nom. accepit: Epiphi, quod in eo numerarent Nili incrementa; Paopi, quod attenderent ad decrementsa. In Tabula Bembina, quæ, uti arbitror, præcipua Ægyptiorum, per totum annum, Festa opibus in imagine symbolica exhibet, mediam regionem auspicatur Nilometrium portatile, de quo in Panth. dixi l. iv. c. iii. §. 5., eandemque regionem imago plane similis claudit. Prior figura videtur esse consecrata Nili incremento, posterior decremento. Nempe utroque mense, Epiphi, et Paopi, Festum agebatur, ob eam rem, quam dixi, institutum. V. Plat. de Is. et Os. p. 372., ita scribentem: Τῇ δὲ ἐγδὲ φθίνοντος τοῦ Φαοφί Βακτηρίας ἡλίου γενέσθαι, ὃν ἀγοῶσι μετὰ φθινοπωρινῇ ἰσημερίᾳ, ubi aliquando suspicatus fui pro γενέσθαι ὃν debere legi γενέθλιον, ut in Calendario Fectorum Æg. MS. a me fuit ostensum. Sed omnes nostræ hæ rationes corruunt, si consideres, nomina mensium Æg. locum habuisse in anno ipsorum, non fixo, sed vago.

Papyrus. Planta Æg. celeberrima, quæ ad ripas Nili crescebat. Ex ea Æg. chartam conficiebant, eamque ad varios insuper usus⁴ adhibebant. Voc. Æg. esse, nec facile inficias iverit. Et veteres⁵ quoque id testantur. Targum Hierosolym. ad Ex. ii. 3. voc. פפיר, quæ juncum significat, reddidit פפיר, quod se non intelligere, Drusius ad illum loc. fatetur. Sed videndum, an non forsitan hic lateat vox Æg. papyri. Ies. xix. 7., Papyrus videtur appellari פפיר, vel פפיר. V. ibi Vitringam t. ii. p. 559. Ap. Hebr. Magistros vox פפיר et פפיר, designans papyrum, frequenter occurrunt. V. Buxtorffii Lex. Talmud. col. 1780, 81. Mihi aliquando in mentem venit, voc. Æg. descendere a ΡΙΡ, quod auguror Æg. sonasse πλέκειν, texere, contexere. ΡΙΡ certe dicitur corbis, videlicet contexta. Nam ex papyro varia supellex texebatur. In Tractatu Kelim c. 17. ap. Buxtorff. l. c. observatur: Fiebant et ex papyro vasa texta, instar corbium, quorum usus fuit in vineis. Esset igitur

¹ Nom. Gr. variis modis scribitur. V. Fabricii Menol. p. 22. 26. Fortasse, inprimis culpa librorum. Optime Plut. et alii Φαοφι. In lapide literato ap. Murator. p. DLXII. 1., quem Maffei, Boubierius et Wesseling. docte illustrant, appellatur Φαοφι. In cod. MS. Mosq. est Φαοφι. V. Matthæi vol. i. Anecd. Gr. p. 86.

² Theb. ΠΑΨΠΙ. Georgins in præf. ad Fragm. Jo. Theb. p. xxxvi.

³ Vulgo legitur Φαοφι, etiam in nova ed. t. i. p. 354. Paulo rectius H. Grotius: Squammiferi generis præda est bona mense Paiphi. Scribi oportere in Epigr. Φαοφι, monere hand neglexit Wesseling. in Diatr. de Jud. Archont. p. 8. conj. etiam observationes p. 38, ac seq. de forma anni Æg. possunt comparari cum iis, quæ Jabl. hic et alibi, de eadem disputavit.

⁴ De planta et multiplici ej. usu in Ægypto multi multa, sed inprimis O. Celsius, p. i. Hierob. p. 137—152., Comes de Caylus in Comment. Acad. R. Inscrip. t. xxvi. p. 267—326., et F. S. de Schmidt in Opusc., quibus res antiquæ, præsertim Æg., explanantur p. 367—379. Quæ alii observant, aut sunt fere eadem, aut minoris momenti videntur.

⁵ Phrynichus in Ecl. Att. p. 132: Πάπις τοκάσιον ἂν τις ἀγρότιον εἶναι νοήσῃ. τὸ δὲ γὰρ κατ' ἀγροτικὴν πλάζεται. De orig. vocis Æg. eruditi recentiores vix dubitant, sed veram etymologiam rationem se ignorare hand diffidentur. Conjectura Jabl., quam ipse supra p. 50. incertam indicabat, an sit verisimilis, dicant, qui meliora queant docere. Probata autem est a Scholtz in lib., cui titulus, Repertorium für Biblische und Morgenländische Litteratur XIII Theil, s. 31.

ΠΑΡΙΡ, planta ad texendum idonea. Inde etiam Βάριν, navigii genus, probabiliter nom. accepisse, in illa voce jam observavi. [“ Πάπυρος, ον, ὁ vel ἡ, Papyrus seu Papyrus: planta nascens in palustribus Ægypti, aut quiescentibus Nili aquis, ubi evagatæ stagnant: ex ej. libro textunt vela tegetesque, necnon et vestem, etiam stragulam, ac funes, teste Theophr. H. Pl. iv. 9. et Plin. xiii. 11. Præparantur ex eo et chartæ, diviso acu in prætenues, sed quam latissimas, philuras, inquit Plin. ibid., qui et cap. seq. docet fusius quomodo chartæ fiant. Quin et edule est papyrus crudum coctumve aut assum, ita tamen ut succus devoretur tantummodo. Non tantum vero planta πάπυρος nominatur, sed etiam ἡ βιβλος, liber ejus, ex quo τὰ βιβλία: ut in Epigr. (Antip. Thess. 13.) λαμπάδα κηροχίτωνα Σχολίων καὶ λεπτῇ σφιγγομένην παπύρῳ. Necnon αὐτὸς ὁ χάρτης qui inde conficitur, παπύρου nomine appellatur, ap. Latinos item papyrus vel papyrus.” H. St.]

[* Παπυρεών, ὄνος, Papyreon, locus in amni papyris consitus, Aqu. Exod. ii. 3. 5. Hac voce caret Schneideri Lex. EDD.]

[* Παπίρινος, (vocabulum Schneidero ignotum,) Ex papyro factus. Plut. de Is. et Os. c. 17. p. 467. ed. Wytttenb., Τὴν δὲ Ἰσὶν πυθομένην ἀναζητεῖν ἐν βάρδι παπυρίνῃ, τὰ ἐλὴ διεκπλέουσιν ὅθεν οὐκ ἀδικεῖσθαι τοὺς ἐν παπυρίνοις σκάφεσι πλέοντας ὑπὸ τῶν κροκοδείλων, ἡ φοβούμενων, ἡ σεβομένων διὰ τὴν θεὸν Symmachus Es. xviii. 2. EDD.]

[* Παπυροφάγος, ὁ, ἡ, Papyrus edens, pro cibo utens, Epith. Ægyptiorum. Schol. ad Æschyli Suppl. 763. (ubi vide Stanleii notam): Ἐπεὶ παπυροφάγοι οἱ Αἰγύπτιοι. EDD.]

[* Παπυρώδης, ὁ, ἡ, D. Schottus laudavit ex Eurip. Orest. 147. Schol. EDD.]

* Pathros, ΠΑΘΡΟΣ, Regio Ægypti, cujus mentio occurrat Gen. x. 14., Es. xi. 11., Jer. xlv. 1. 15. Ez. xxix. 14. xxx. 14. Bochartus ex situ locorum, qui cum Pathros conjunguntur, acute collegit, eo nomine designari Thebaidem, vel Ægyptum superiorem. Et hanc observationem, ipsum Æg. nomen Pathros egregie confirmat. Senserunt it interpretes Alex., in Ægypto scribentes. Itaque Jer. xlv. 1., et alibi nomen hoc ΠΑΘΡΟΣ, reddiderunt Παθούρης. Id enim, totidem literis, Coptice scriptum, ΠΑΘΟΥΡΗΣ, vel quod eodem redit, ΦΑΘΟΥΡΗΣ, nihil aliud potest significare, quam regionem Meridiei, id est, Thebaidem. Ita vocem hanc interpretatus sum in Panth. Æg. l. v. c. 3. §. 5.¹

Πανν, Payni. Mensis Æg., Junio Rom. fere respondens. In Copt. libris scribitur ΠΑΩΗΙ.² Verosimile mihi fit, mensem hunc sic dictum fuisse ab ΟΥΩΗΙ, vel ΩΗΗ, luce, quod in antiquissima dialecto Thebaidis efferebatur ΟΕΗ. Rationem tamen denominationis huj. nondum perspexi. Epigr. Gr. de isto mense, in Anthol., ita canit, l. i. c. 91. Εὐ-

κάρπον δὲ Παννὶ προάγγελός ἐστιν ὁπώρας. Ex Plut. etiam de Is. et Os. p. 362. constat, mense hoc Festa celebrata fuisse, quibus placenta coquebantur, asinum pro insigni habentes.³ [“ Παννί, mensis nom. ap. Æg., respondentis Lat. Junio, ut est in Lex. meo vet. Mentio ej. in Epigr. quoque, ubi decimus ordine ponitur, et divisim παννὶ vocatur: l. i. p. 123. init. Εὐκάρπον δὲ παννὶ προάγγελός ἐστιν ὁπώρας. Sed sequendo rationem quæ ibi instituta est, respondet Rom. Julio: id quod et versus illius sensus ostendit.” H. St.]

Παχών.⁴ Mensis Æg. incidens, partem maximam, in Rom. Maium. Videtur nom. hoc traxisse a Χδν, Chon, quomodo dictum fuisse in Ægypto Herculem, veteres tradunt. Unde consequitur, Παχών mensem significare Herculi consecratum. Obstat tamen huic expositioni, quod in Copt. libris nom. illius mensis, non ΠΑΧΩΗΝ efferatur, verum ΠΑΩΩΗΣ Paschons.⁵ Suspicatus aliquando sum, antiquissimum mensis huj. nom. Æg. fuisse ΠΑΘΕΥΣ, quod tractu temporis, præsertim, ubi literarum Gr. usus invaluit, corruptum fuerit, et in ΠΑΩΩΗΣ abierit. Nam vox ΠΑΘΕΥΣ, literis Gr. non usque quaque exprimi, sonusque, quem habet vox in sermone Æg., recte et commode representari potest. Esset vero ΠΑΘΕΥΣ, mensis spicarum; nam ΘΕΥΣ, στάχυς, spica, dicitur. Intelligeretur autem mensis, in quo spicæ, quippe maturitatem jam consecutæ, cum spe et lætitia conspiciantur, et manum messoris expectant. Parem esse rationem nominis ΠΑΘΕΥΣ, mensis Hebr., qui cum nostro Aprilis convenit, censent viri eruditi. V. Leigh Crit. S. l. v. In Ægypto vero messis plerumque mense Maio peragitur, quod observatum videbis in Panth., l. ii. c. 3. §. 12.

Ideoque ille merito ΠΑΘΕΥΣ, mensis spicarum, appellari potuit. Confirmatur id, quod dixi, eleganti Epigr., quod in Anthol. l. i. c. 91. extat, et quo singulorum mensium Æg. virtutes et beneficia exponuntur. Ibi enim de Pachon legas, Ἀγία δ' ἀθανάτην Παχὼν δρεπάνοισι φυλάσσει. Quod Grotius ap. Fabric. Menol. p. 25. ita carmine reddidit, Jam matura Pachon assignat falcibus arva. [“ Παχών, Æg. mensis nom., respondentis Maio Rom., annotatum est in Lex. meo vet. In Epigr. vero pro Julio ponitur, nonus numero, incipiendo a Septembri: estque ibi in eum hic versus, Ἀγία δ' ἀθανάτην παχὼν δρεπάνοισι φυλάσσει.” H. St.]

Πέλτης, Coracinus fluviatilis, ap. Athen. iii. p. 121.⁶ [“ Nonnulli appellant etiam τὸν ποταμὸν κορακῖνον, coracinum fluviatilem, teste Athen. iii.” H. St.]

* Pemphtempham. Hierobotane. Apul. de Herbis c. 3. Ea autem est Verbenaca. MSS. Cod. Voss. habet Verbenaca licinia c. 10, 11. In eodem Cod. MS., quem in Biblioth. Lugd. Bat. evolvi, Pempemtar. Ed. Torini habet Pempsempte, quæ est plane lectio Append. Dioscor. iv. 6., ubi extat * Περμπεμπτέ.⁷ Kircherus in

¹ Non discedit Scholtzius p. 21.; sed male illic ΠΥ pro ΠΑ pingitur. Scripserat antea Jabl. Anmerkung vom Lande Pathros, quam obs. I. I. Schmidt inseruit Geographo suo Biblico, Germanice edito: quod Saxius me monuit. Nomi Phaturitis sive Phaturitis mentio est ap. Plin. v. 9. Nihil huic cum nomine Pathros commune esse, Mullerus affirmat in Satura Obs. p. 187, 8., sed de orig. vocis Pathros idem sentit, quod Jabl., monetque, Ægyptum superiorem ab Arabibus, Abulfeda et Abalpharagio, appellari regionem australem. Aliorum sententias de Pathros collegit et judicavit, suamque adjecit Michaëlis in Spicil. Geogr. Hebr. externa pt. i. p. 271—274.

² Thea. Epist. La Croz. t. iii. p. 134. Theb. dicitur ΠΑΩΗΕ. V. Georgii præf. ad Fragm. Jo. p. xxxvi.

³ De festis, mense Payni in Ægypto celebratis, leg. Jabl. in Misc. Berol. t. vii. p. 428—435.

⁴ Nom. huj. mensis Plutarcho de Is. et Os. p. 99. et 101. reddendum, adeoque pro παννί leg. Παχώντος, opinatus est Squirius, suaque in versione Anglica expressit p. 53. In lapide antiquo ap. Gruter. p. cccxiv. 2., vocatur ΠΑΧΩΝΙΑ, pro quo Scaliger et Seldenus ediderant ΠΑΧΩΝΙΑ.

⁵ V. Thea. Epist. La Croz. t. iii. p. 134. Est operæ pretium, ut de nomine istius mensis duumvros eruditos, literasque Æg. non mediocriter doctos, disputantes audiamus, Mingarellum et Georgium. Quorum quidem alter, in notis ad Æg. codd. reliq. p. cxe., observat, Gr. mensem vocasse Παχών, nomenque istud Memphisitico ΠΑΩΩΗΣ tantum respondere, quantum fieri poterat; Gr., cum careant litera Ω, eam reddere X; terminationem vero in ΗΣ Gr. in lingua non admitti; ea de causa non Παχών dixisse Gr., sed Παχών; Ægyptios vero nostra ætate pronunciare Bescenes, teste doctissimo Præsule Borgia in præf. ad Act. S. Columbi p. 58. Adjungit, Tukium scribere nom. Theb. ΠΑΧΩΗΣ, Memphisitice ΠΑΩΩΕΥΣ, sed postremam hanc scripturam esse mendosam pro ΠΑΩΩΗΣ. Alter vero, in præf. ad Fragm. Jo. Theb. p. xxxviii—xlili., in contrariam partem disserit, ΠΑΧΩΗΝ esse purum putumque Memphisitarum, non Gr. nom., sed ΠΑΩΩΗΣ Theb. Quam ille sententiam confirmat ex fragmento codicis Borg., quo continetur historia itineris, facti a diacono quodam ex urbe Alex. in Antiochenam. Illic Memphisit. ΠΑΧΩΗΝ explicatur dialecto Theb. ΠΑΩΩΗΣ.

⁶ Verba Athenæi p. 468. ed. nov. sunt: ἡ δὲ ποταμὸς Κορακῖνος, ὃν Πέλτην τινὲς καλοῦσιν, ἡ ἀπὸ τοῦ Νείλου, ὃν οἱ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἰδὼς ἡμῖν ποταμὸν κορακῖνον, ὁποῖός τις καλεῖται. Ejsad. piscis meminisse Fl. Josephum ac Strabonem, monet Schweigh. in not. p. 350. Tacent tamen ambo nom. Πέλτης; quod an sit origine Æg., non ausim affirmare.

⁷ In ed. Saraceni p. 466. legitur περμπεμπτάμ (imo, περμπεμπτάμ, EDD.)

Œdipo t. iii. p. 73, exponit ΠΕΥΠΤΕΥΦΤ, quod vertit donum Dei; imperite omnino.

* Περμύς. Nom. regis Theb. in Æg., quod Eratosth. Catal., num. v., sic interpretatur: δ ἔστιν Ἡρακλείδης. In notis ad h. l. ap. Vignol. Chronol. S. t. ii. p. 739, suspicatus sum pro Περμύς legi oportere Σεμύς. Nam id Ἡρακλείδην, i. e., sobolem Herculis significat. Plura l. c. a me dicta sunt.

* Πενθεατορίς. Nom. regis Theb., cuj. interpret. nullam addidit Eratosth. Non dubito, quin exponendum sit ἱερεὺς τῆς Ἀφροδίτης. De numine Æg. ΔΘΩΡ, Gr. dicto Ἀφροδίτης, sup. p. 20, 21. monui. ΠΖΟΗΤ autem est Sacerdos alicuj. numinis, et quidem Sacerdotum summus. Legitur ea vox in vers. Copt., Gen. xli. 45. 54. xlii. 20. Conferri possunt, quæ dixi in Vignolii Chron. S. t. ii. p. 760, 1.

* Πισαλήμ, Hyssopus. Append. Dioscor. l. iii. c. 30. p. 453.

Petephre, * Πετεφρή, vel Pentephre, * Πεντεφρή. Ita Gr. interpr. nom. Potiphra, ΠΥΠΥΡ, Gen. xli. 45. Sacerdotis Oniensis efferunt. Alexander Polyhistor, ap. Euseb. Præp. Ev. ix. 21. scribit Πεντεφρή. Et sic etiam in historia Asenethæ, quam Fabricius Codici Apocrypho V. T. inseruit, t. ii. p. 85. et seq., legitur. On est Heliopolis, ubi sol sub nom. ΦΡΗ colebatur. Sacerdos igitur Oniensis erat Sacerdos Solis. Et id ipsum plane Πετεφρή, vel Πεντεφρή, Æg. significabat. Videri eam in rem potest Panth. l. ii. c. 1. §. 8.¹

* Phiala. Observatu digna sunt hæc Plinii verba v. 9.: "Timæus Mathematicus occultam protulit rationem, incrementi Nili, Phialam appellari fontem ej., mergique in cuniculos ipsum amnem vapore anhelantem fumidis cautibus, ubi conditur, verum sole per eos dies cominus facto, extrahi ardoris vi, et suspensum abundare; ac, ne devoretur, abscondi. Id evenire a canis ortu, per introitum Solis in leonem, contra perpendicularum fontis sidere stante, cum in eo tractu absumantur umbræ." Ex eo Solinus sua descripsit, in compendium tale redacta, Polyhist. c. xxxv. ed. Grasseri: "Nonnulli affirmant, fontem Nili, qui Phiala vocatur, siderum motibus excitari, extractumque radiis cadentibus celesti igne suspendi, non tamen sine certa legis disciplina, hoc est lunis cœptantibus." Quæ Timæus, et si qui forte alii hac de re aliquid tradiderunt, ab Ægyptiis procul dubio accipere. Unde non possum non suspicari, voc. Phiala, qua designari fontem Nili aiunt auctores citati, esse orig. Æg. Est autem ΙΔΑ, et cum signo generis Masculi ΦΙΔΑ, Speculum. V. quæ inf. observabo v. Sacal. Nempe quia de Fonte Nili, cui nom. fuit Phiala, eadem narrantur, quæ de celebri Puteo Syenæo, quod in eo, die Solstitii æstivi, sol clarissimo splendore effulgeat, et totum veluti puteum tegat, potuit sane elegantior fons ille dici Speculum, subintellige solis. De lacu quodam Italiæ tale quid observat Serv. in Æn. vii. 516., Est nemus haud longe ab Aricia, in quo lacus est, qui Speculum Dianæ dicitur.²

* Πίρωμυς. Vox est sine dubio Æg., quam sic interpretatur Herod. ii. 143., Πίρωμυς κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν, καλὸς καὶ ἀθὺς. Re ipsa vox Æg. ΠΙΡΩΜΙ significat hominem, eamque signif. ipsa Herodoti oratio satis probat. Quod vero Ægyptii id Herodoto interpretati fuerint, καλὸν καὶ ἀθὺν, honestum et bonum, id pro lusu aliquo etymologico habendum est. Nam ΠΙΡΗΜΙ, Piremei, sane significat facientem quod justum est. Hinc forte conflata esse voc. ΠΙΡΩΜΙ, sibi perquisit, qui Herodoto dixit, eam signif. honestum bonumque. V. Proleg. ad Panth. §. xviii. p. xxxviii.³

* Pol, ΠΟΛ, faba. Legitur hæc vox 2 Sam. xvii. 28. Ez. iv. 9. Suspisor, voc. esse Æg.; nam in Lex. Arab.

Copt. Kircher. p. 193. faba dicitur ΠΙΔΑΙ, et ΠΙΦΕΑΙ, in quibus vocibus, uti in centenis aliis, ΠΙ est tantum articulus masculinus præfixus. Fabarum Æg. sæpius Judæorum Magistri meminere. V. Guisii notas in cod. Misnic. ΠΥΠΥ c. i. p. 110., Windetum de statu vita functorum, S. v. p. 74., et Schindleri Lex., v. ΠΟΛ col. 1428. In Bereschit Rabba ad illud Gen. xlv. 18. Et dabo vobis ΠΥΠΥ Bonum terræ Ægypti, scribitur: Bonum illud est faba fressa, quæ prodest contra tristitiam, vel mœrorem animi. Observat id Buxtorf. Lex. Talmud. v. ΠΥΠ, col. 480. Forte Judæi in Æg., ubi leguminibus, ac sigillatim fabis, quæ ipsis in deliciis illic fuisse, satis testatur locus e Bereschit Rabba modo allatus, assueverant, nom. illius leguminis, sibi tam familiare et usitatum, postea retinuerunt. Et certe fabas Æg. in universum veteribus valde celebratas, caras, et jucundas fuisse, multis modis probari potest. V. Proleg. in Panth. p. cxxxviii.⁴

* Potiphar, Vir primariæ inter Ægyptios dignitatis, et Satellitum regis Pharaonis Princeps, Gen. xxxix. 1. Plura hic neque de ipso, neque de munere ej. addo. Illud tamen observatu indignum non est, quod jam monuit Pfeifferus Dub. Vex.⁵ ad Gen. xxxvii. 36, quodque M. V. La Crozius magnopere probavit, nom. hoc sermone Æg. vet. significare Patrem regis. Nam ΠΙΩΤ, Piot, patrem, ΦΟΥΡΟ vero, Phuro, vel dial. Sahid. ΦΡΡΟ, Pharro, regem designat. Est igitur ΠΙΩΤ ΦΡΡΟ, pater regis. Fuisse hanc magnam in gente Æg. dignitatem, ex iis patet, quæ Josephus patri suo Jacobo de se prædicat, Gen. xlv. 8. Deus constituit me patrem Pharaonis. Potestque observari, locutionem hanc gentibus, ad Orientem positis, valde fuisse frequentem, sive ea designaretur dignitas quædam, ex eminentioribus, sive, honoris tantum causa, viri de republica bene meriti titulo hoc compellarentur. In Apocrypho libro Esther xiii. 6., Artaxerxes Persarum rex ita de Hamane scribit, ὑπὸ Ἀμὰν τοῦ τεταγμένου ἐν τῶν πραγμάτων, καὶ δευτέρου πατρὸς ἡμῶν. Ubi videntur quædam excidisse, quæ illustrari possunt ex c. xvi. 11., ubi hæc ita habentur: ἔνυχεν (Ἀμὰν) φιλανθρωπίας ἐπὶ τοῖς ἑσθροῖς, ὥστε ἀναγορεύεσθαι ἡμῶν πατέρα, καὶ προσκυνούμενον ὑπὸ πάντων τῶν δευτέρων τοῦ βασιλικοῦ θρόνου πρόσωπων διατελεῖν. Ita quoque 1 Macc. xi. 32., Demetrius Syriæ rex, Lastheni, uni ex ducibus suis bellicis, hunc in modum scribit, Βασιλεὺς Δημήτριος Λασθένι τῷ πατρὶ χαίρειν. Saracenorum porro Imperatores, sive Chalifas, præcipuos regni sui administros, quos Vizirios vocant, nuncupasse etiam patres suos, ex Elmacino colligi potest in vita Haronis p. 112. V. etiam Carpenteriana, p. 248., Herbelotii Biblioth. Orient., artic. ΑΤΑΒΕΚ, l'Histoire des révolutions de l'Empire des Arabes par Mr. de Marigny, t. i. p. 150., Historiam vitæ Tamerlanis, ex Persico in Gallic. sermonem conversam, t. iii. p. 221., les Voyages de Chardin t. i. p. 50.

* Psonthomphanech, vel * Psouthomphanech, quæ posterior vocis huj. vexatissimæ scriptio omnium maxime mihi placet, Gr. Ψονθομφανήχ et Ψοθομφανήχ. Norunt omnes, hoc esse nom. Æg., quod rex Ægypti Josepho, istius regionis liberatori et conservatori, ad eum honorandum imposuit. Rem ita narrat Moses Gen. xli. 45. vocavit autem Pharaon nom. Josephi ΠΥΠΥ ΠΥΠΥ, Zaphnath Paneach; quod novum Josephi nom. Alex. interpretes expresserunt Ψονθομφανήχ vel Ψοθομφανήχ. Explicationem nominis Æg. Scriptor Sacer non adjecit; verum illam posteris conjiciendam reliquit. Ut et ego,

¹ Quæ de nom. Potiphra scripsit Jabl. in Diss. viii. de Gosen §. 4., repetiit N. Barkey in Symbolis Litter. Hag., Cl. ii. Fasc. S. præmissa dissert. Biellii de eodem Potiphra, adjectaque sua mantissa, p. 445-480., ubi dubia quædam, nec ea levioris ponderis, etymologiae Jabl. obmoventur, attamen melior et certior in ej. locum non substituitur.

² Paria dedit Scholtzius p. 11, 12.

³ Ad eandem sententiam accedunt Valcken. et Wesseling. not. ad Herod. p. 173, 4.—Ex usn antiquissimo vocis ΠΙΡΩΜΙ in urbe ipsa Thebarum, colligit Georgius in præf. ad Fragm. Jo. Theb. p. xxv. xxvi., dialectum Memphiticam fuisse antiquiorem Sahidicam sive Thebaicam, qua deinde homo dicebatur ΠΙΡΩΜΕ aut ΠΕΙΡΩΜΕ.

⁴ Cf. O. Celsii Hierob. pt. i. p. 106, 7. De Fabæ Æg. legantur Dioscor. ii. c. 128., et Saracenus ad istum loc. p. 40., scriptæ resque alii, supra in contextu ac notis, p. 108-110, et 113., jam indicati.

⁵ Opp. Phil. t. i. p. 90, 91.

quid de hoc nom. *πολυδουλλήτης* censeam, nunc exponam, in antecessum observabo, quod tamen neminem fugit, duplicem esse huj. vocabuli scripturam, a se invicem discrepantem, unam in Cod. Hebr., alteram in Gr. Alex. interpretatione, cum huc usque lis non composita sit, quænam merito suo debeat præferri. De utraque primum sigillatim dicam, et deinde exponam, utram sequendam nobis esse potissimum opiner.

Hebr. textus voc. sic repræsentat *פנח פנח*, Zaphnath Paneach, in cuj. explicatione omnes, qui scripturam hanc tuentur, minime consentiunt. Judæi antiquiores, Paraphrastes Chald. Onkelos et Fl. Josephus Antiq. ii. 6. §. 1., qui eodem circiter tempore floruerunt, etiam veteres Christiani interpr., Syrus et Arabs, nec non Commentatores celebriores, Chrysostomus,¹ Theodoretus² et alii, exponunt nom. de eo, qui abscondita novit, atque Gr. illud interpretantur *τῶν κρυπτῶν εὐρητὴν*, ut est ap. Fl. Josephum, vel *ᾧ ἀπεκαλύφθη τὸ μέλλον*, quod aliis³ placet. Quo etiam spectat, quod Philo Judæus⁴ ait, nom. hoc signif. *ὁνειροκρίτην*. Eorum sententiæ ex Criticorum ordine permulti quidem suum adjiciunt calculum, interque eos Vitringa, Obs. S. l. i. diss. i. c. 6. §. ii., quamvis vel eapropter merito suspecta sit, quod vocab. haud dubie Æg., ex peregrino sive Hebr. sermone explicetur. Ægyptios enim diversam habuisse linguam ab Hebr., res ipsa docet, testatur quoque S. Codex. Quod inficias Bochartus ire non potuit, Geogr. S. l. i. c. 15., etsi persuasum habens, multum inter utramque linguam intercedere affinitatis; quod vehementius multo urget in responsionibus ad objectiones Salmasii, nuperrimæ editioni subjunctis. Præiisse hic Bocharto aliisque *ὁμοφώνους* videtur Hieron. qui in Es. l. vii. col. 186. ita commentatur: Lingua Chananitis media est inter Æg. et Hebr. Affinitas vero illa haud magna est, neque major, quam quæ linguam Æg. cum alia quacumque conjungit. Hebraicam adeoque ab Ægyptia diversam merito agnoscit Origenes l. iii. cont. Cels. p. 115. [451.] Cum autem Hebræi per plura secula in Æg. commorati sint, mirum nihil est, Ægyptios voces quasdam Hebr. ex quotidiano cum ipsis commercio deinde retinuisse, et vicissim Judæos vocc. quædam accepisse ab Æg., et secum asportasse in Canaanem, ita tamen, ut neque Ægyptii, neque Hebræi idcirco censi debeant suam mutasse linguam; quod recte monet Leusdenius in Iona illustrato p. 129.⁵ V. Pfeiffer. Dub. Vex., et in peculiari de hoc nom. Exercitatione.⁶ Alii igitur *פנח פנח* ex sermone Copt., et certe rectius, interpretari moliebantur. Voces istas Hebr. Ægyptiis sonasse *פנח פנח* *פנח פנח*, et signif. relaxationem vitæ, putabat cl. Ægid. Gutbier, teste Pfeiffero Exerc. cit. §. 23. [p. 571.] Sed profecto illa expositio neque notitiam aliquam sermonis Copt. prodit, neque commodum sensum suppeditat, neque confutatione uberiori digna est. Attamen haud melior est ulla ex parte opinio, quam huic substituit nobis offert ipse Pfeifferus §. 32. et seqq. [p. 573, 4.] Putat vocabula Hebr. non fuisse diversa ab Æg. *פנח פנח* *פנח פנח*, quorum prius significaret desiderata, quæ sita nec inventa, posterius doctorem vel indicem; ut adeo Josephus dictus esset Index rerum desideratarum, quas omnes anxie quærebant, sed nemo invenire poterat. Monet, sic tot interpretibus suum constare honorem, asserique lectionem Hebr. Quomodo deinde origin. istam comprobare annitatur, apud ipsum legi malim. Sed nondum ille prima sermonis Copt. rudimenta tene-

bat, vir ceteroquin laude sua non defraudandus; alioquin enim hæc excidere calamo ej. non potuissent. Versionem hanc verborum nemo poterit tueri. Etenim nec *פנח פנח*, nec *פנח פנח* aliquid Æg. significant, multo minus id, quod volebat Pfeiffer. Illum tamen secutus fuit C. G. Blumberg in præf. ad Fundam. Ling. Copt. p. 22., ubi in margine exemplaris sui hæc verba manu sua La Crozius adscripserat: Lapponice forte; certe Coptice hæc voces nihil significant. Si omnino genuina sit scriptura, quam Cod. Hebr. præfert, poterit ex illa satis commode exculpi voc. Æg. Namque *פנח פנח* *פנח פנח*, Sophente Panech, ut nos pronuntiamus illas literas, significabit caput mundi, vel seculi. Et hoc certe aut parum aut omnino non recedit a literis Hebr. *פנח פנח*. La Crozius autem existimabat easdem voces optime literis Æg. sic exprimi, *פנח פנח* *פנח פנח*, Caput vitæ, a quo nempe vita et conservatio derivetur.

Ab illa scriptura differt ea, quam LXX. nobis reliquerunt, qui proinde aut in suis Codd. Hebr. aliter legerunt, ac nos hodie legimus, aut gravibus de causis lectionem Codicis, Hebr. inveteratam mutandam esse judicarunt. Sed nec omnes *פנח פנח* LXX. codices scripti in efferendo hoc vocab. conspirant, uti ex edd. recentissimis et accuratissimis, et virorum eruditorum annot. intelligi potest. Similis differentia observari etiam potest ap. scriptores vetustos, Judæos et Christianos, qui hæc ex LXX. Interpretibus adducunt. Plurima huc spectantia congestit Ed. Bernardus in not. ad Josephi Antiq. l. ii. c. 6. §. 1.⁷ Quæ omnia ubi curate expendo, videor mihi satis certo colligere, antiquissima et optima exemplaria legisse, vel *פנח פנח* vel *פנח פנח*, quam postremam lectionem opinor antiquiorem, etsi prior communior sit; atque plurima exemplaria insederit. Nec illius interpretatio diu quærenda erit, etsi a multis infelicitè tentata. Kircherus, in quo semper plus inest ostentationis, quam solidæ eruditionis, in Prodromo Copt. c. v. credere nos jubet, *פנח פנח* Æg. signif. futura, et *פנח פנח* augurem vel vatem, idque viris magni nominis, Bocharto, Hottingero, Waltoni, Castello aliisque, quorum Pfeifferus meminit, re ipsa persuasit, cum tamen vocabula illa non nisi e cerebro Kircheri in lucem prodierint. Quando porro in Scala Coptico-Arabica Kircheri *פנח פנח* Arab. exponitur augur, vel indicans revelata, illa non credenda est explicatio vocis Æg. Sed auctor, quisquis est, voc. hanc in libro Geneseos reperit, et corrupte quidem expressam, sibi autem omnino non intellectam, ex communi opinione interpretatus est, quæ Judæorum magistris in acceptis ferenda est, nec orig. habet in sermone Æg., verum Hebr., ex quo vocis Æg. originatione petenda non erat. Si vera est lectio, quam præferunt LXX., *פנח פנח* vel *פנח פנח*, haud dubie vera etiam est vocab. huj. interpretatio, quam Hieronymus jam pridem nobis suggessit. Ita autem ille in Quæst. Hebr. col. 542.: Interpretatur ergo sermone Æg. saphanet phane, s., ut LXX. transferre voluerunt, *פנח פנח*, salvator mundi, eo quod orbem terræ ab excidio imminente famis liberavit. Iterum in lib. de nom. Hebr., v. somtomphanech: Ab Ægyptiis didicimus, quod in lingua eorum (saphanet phane, aut potius Gr. *פנח פנח*) resonet Salvator mundi. Quæ interpretatio ipsum Textum versionis Lat. Vul-

¹ *פנח פנח* ab eo explicatur *τῶν κρυπτῶν εὐρητὴς*, t. iv. p. 606. ed. Montf.

² T. i. p. 106. ed. Schulzii, ad quæstionem de interpret. nominis *פנח פנח* *פנח פנח*, sic enim illic legitur, respondet Theodoretus, *τῶν ἀποκρυπτῶν εὐρητὴς αὐτὸν αἰνάζοντες, ὡς τοὺς ἐνείρους διασαφίσαντας.*

³ Cf. Origenes Hexapla t. i. p. 48., et Bernardum ad Fl. Jos. l. c.

⁴ Scribit Philo in lib. de Josepho, t. ii. p. 58., *Μετονομαζέει δὲ αὐτὸν, Φαραὸν Ἰωσήφον, ἀπὸ τῆς ἐνικρυπτικῆς, ἰσχυρίσας γλῶττι προσγορεύσας.* Alibi tamen, agens de nominum mutatione, t. i. p. 592., ait, *Ἐρμηνεύεται αὐτὸν, Φανθουφανήχ, ἀπὸ τῆς στήμης κρυπτοῦ.* Leg. *cæc*, *h*, ἀποκρυφῆι στήμη ἀποκρυφόμενος, levis est conjectura Mangeii, pauca alia de nom. peregrino addentis, sed centies ab aliis dicta.

⁵ Magis recte falli, qui linguam Æg. Hebrææ cognatam aut sororiam putant, judicat Michaëlis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 2129. Nec aliter existimat Georgius in præf. ad Fraga. Jo. Theb. p. xlii. xliii., qui tamen ipse in notis multa passim memorat vocabula Æg., quorum origo quærenda in dial. Hebr. Ex multis aliis unum adjungo Renandotium in Diss. ii. de orig. literarum Gr., inserta Comment. Acad. R. Inscript. t. ii. qui et affinitatem linguæ Hebr. Ægyptiacæque nullam esse affirmat, et pariter negat, hoc Josephi nom. ex ill. posse explicari, p. 255, 6.

⁶ Opp. Philol. t. i. p. 98—10., et p. 564—574.

⁷ In Chronico Paschali sive Alex. p. 76. dicuntur Ægyptii Mosem appellasse *פנח-פנח-פנח-פנח*, ἢ ἱερμηνεύται, ᾧ ἀπεκαλύφθη μέλλον. Corruptum magis legitur nom. peregr. in nova vers. Gr. *Πεντατεuchi* e cod. Ven.; *Σαφτανφαναχ*.

gata¹ occupavit, quippe in qua ita nunc legitur: Vertitque nra. ej., et vocavit eum lingua Æg. Salvatorem mundi. Tantopere igitur hanc exposit. Hieron. probavit. Ex eo eandem repetunt Isidorus Etym. vii. 7., et Petrus Scholasticus. Neque Græcis ea interpretatio ignota fuit: in Octateucho namque Gr. Oxon. MS. ap. Bernardum l. c. legitur Ὑποδομφανήχ, ὃ ἐστὶ ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου. Quinimo in Pentateucho quodam Arab., voc. hanc, in margine, ritu Copt. Ὑποδομφανήχ scriptam reperit Bernardus, addita hac interpretatione Arab., Servator Mundi. Et hoc certe vox illa, uti a LXX. effertur, sonat. Nam

Ὑποδομφανήχ, vel Copt. literis expressum, ΠCWTY-ΦΕΝΕΣ, sicut laudatus Bernardus recte monuit, significat salutem seculi. CWT enim, σώζειν, vox est Coptis frequentissima. ΠCWT notat et σωτηρίαν et σωτήρα. ΦΕΝΕΣ vox pariter oppido trita αἰῶνα

designat. Est igitur ΠCWT YΦΕΝΕΣ, ut Bernardus aiebat, Salus Seculi, sive Salvator Mundi. Quae originatione nihil verius dici potest, quamque esse genuinam, facile concedent, qui hujusmodi deliciis capiuntur.² Gr. dici posset Σωτὴρ τῆς οἰκουμένης, quo honorifico cognomine Imperatores quosdam Romanos vocatos novimus. Cf. Spanhemii Comment. Gallic. in Juliani Cæsares p. 276. Tartari summum gentis suae Principem solent appellare Imperatorem seculi. Vide la Vie de Tamerlan t. i. p. 203. Non dubito, quin hæc dicta magis mereantur assensum, quam quæ de isto nom. scripsit Le Moyne in not. ad Var. Sacra p. 132, 3.

Ex his, quæ modo ad illustrandam lectionem ῥῶν LXX. adduxi, jam satis colligitur, me hanc ipsorum lectionem præferre scripturæ hodierni Codicis Hebr. Quamvis non nesciam, multos fore, qui religioni sibi ducant a lectione Codicis Masorethici discedere, me tamen, ut hoc quidem in loco eam deserendam esse censuerim, rationes permoverunt nec paucae, nec leves. Nam 1. dubio locus vix est, quin, quod supra jam verbo tetigi, LXX., cum scripserunt Ὑποδομφανήχ, aut vocab. hoc ita in suis codicibus Hebr. legerint, aut a lectione ibi reperta propter graves rationes discesserint. Ipsos vero in versione sua ita scripsisse, ut nos hodie in illa legimus, non facile negabit, qui meminerit, Josephum aliosque veteris ævi scriptores voc. hanc non aliter scriptam in suis codicibus reperisse. 2. Ex supra adductis liquido constat, scripturam Codicis Hebr. sensum nullum fundere satis commodum, qui ex sermone Æg. derivari possit, voc. vero illam, uti a ῥῶν LXX. representatur, esse vere Æg., intellectu facilem, Josepho præterea et historiæ illius tem-

poris perquam accommodatam. Diximus quidem ῥῶν LXX. posse fere sine ulla mutatione sic exprimi,

ΧΩΤ ΗΤΕ ΠΕΝΕΣ, Caput Seculi; sed cognom. hoc habet, quod auribus meis ingratum videatur. Et si Josephus ἀποσταλὴν Ægypti a rege accepisset, ut Philo loquitur in lib. de Josepho p. 561., vere tamen caput regni dici non potuit. Quantum hoc cognom. ad gloriam Josephi adjecisset, tantumdem auctoritati et honori Pharaonis derogasset. At quædam poterat aptius cognom. Josepho imponi, præter hoc, Salvator Mundi, quod et verissimum est et omnibus desideratissimum. Ipse Servator monuit Luc. xxii. 25., nom. ἐσπ-γέρον Regibus ac Principibus in deliciis esse, quod et historia omnis antiqua satis confirmat; sed illo cognomine est multo magnificentius illud σωτὴρ τοῦ αἰῶνα. 3. Res ipsa docet, alterius linguae vocabula in lingua altera non ita facile exprimi posse. Inprimis lingua Hebr. minus apta est sonis omnibus accurate reddendis. Quare mirum non est, si vox Æg. literis Hebr. non adeo feliciter exprimi ac representari potuerit, quam id a Græcis factum esse videmus. 4. Quod si autem dicamus, illud ipsum nom. a Mose non ita scriptum esse, uti hodie in codd. Hebr. legimus, nullam sic Codici S. injuriam inferemus. Unius literæ transpositio lectionem Hebr. cum scriptura Gr. optime conciliabit. Scribe pro ΠCWTY ΦΕΝΕΣ, ΠCWTY ΠCWTY, vel, si adhuc unicam literam inserere velis, ΠCWTY ΠCWTY, et habebis ipsissimam scripturam ῥῶν LXX. Nec mirum est, voc. h. potuisse corrumpi, cum sit peregrina, et a nullo Hebræorum intellecta. Neque etiam ad integritatem Codicis S. facit, ut vox hæc Æg., Judæis lecta quidem, sed non intellecta, accurate expressa legatur.³ 5. Quicquid sit, sive hodierna Codicis Hebr. lectio antiquior fuerit, sive minus, agitur hic de descriptione et pronuntiatione vocis Æg., quæ Hebræis peregrina erat, et a diversis diverso modo enunciari poterat. Interpretes Alex., qui ad traditionem veterum Hebræorum, de hoc vocab., sibi, ut opinor, non ignotam, addiderant cognitionem linguae ærerum Æg., quam versio eorum ubique spirat, scribebant in Æg., ad manus habebant monumenta Æg., Ægyptios consulere poterant, et, ut mihi persuasum est, in similibus occasionibus omnino consulebant. Cum ipsorum scriptura conspirat exacte explicatio, quam ab Ægyptiis acceperat Hieron., et illam nunc lingua Æg. egregie confirmat. Item illa explicatio historiæ Josephi tam bene convenit, ut nihil possit magis. Quid amplius desideret æquus judex? Æquum tamen est, ut unusquisque suum judicium sequatur.⁴

* Πρίμυπος. Ita Æg. sermone suo illam partem regionis suæ, quam Gr. Delta vocant, appellasse, auctor

¹ Psenthomphanech servavit Versio Lat. antiqua, sed Salvator mundi est in recentiori. Cf. Sabatier ad Gen. xli. 45. Ultimam Amama graviter reprehendebat in interprete Lat., haud infeliciter defenso a Joachimo de Azevedo in libro apologet. pro Vulgata Bibliorum Lat. ed. (Olisipone a. 1792.) p. 47, 8.

² Sententiam Jabl. ex omnibus verisimillimam judicavit Michaëlis, cum in Biblioth. Orient., t. ix. p. 206., tum in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 2129. Sequitur eandem Scholtzius in Repertor. für Bibl. und Morgen. Litteratur, xiii. Theil z. 20. Dia ante pro hæc vocis interpretatione propugnauerat Ludov. Picques, vir supra vulgus sui que ordinis homines eruditus, in epistola, quas edidit C. S. Jordan, in Historia Vitæ La Croixii p. 289—303. Picquesio tamen pauca opposuit Th. Ednardus in Commercio Literario, quod Wincklerus Opusculis Longueronis adjecit, p. 288. Ab iis omnibus multum abiit Forsterus in Mantissis Æg. p. 101—110., existimans, nom. Josephi Æg. fuisse CΔΗ—ΠΗΟΥΤ ΠΑ—ΕΝΕΣ—ΙΔ, sach-pnouti pa-eneh-ich, ut significaretur scriba Divinus spiritus æterni, vel pertinens, spectans, ad spiritum æternum. Si vero alia vox Æg. in isto nom. usurpata fuerit,

putat interpret. hanc fore, CΔΒΕ—ΗΗΟΥΤ ΠΑ—ΕΝΕΣ—ΙΔ, sabe-nouti pa-eneh-ich, quibus verbis designaretur sapiens Divinus æterni spiritus. Cui explicationi haud parum roboris accedere auctoritat ex ipsa Pharaonis verbis Gen. xli. 38, 9. Addit Forsterus, nom. ab interpr. Alex. expressum esse Ὑποδομφανήχ, cum probe nossent verum significatum vocum Æg., at titulum CΔΗ Josepho, totius Ægypti proregi, non satis honorificum crederent, eaque de causa addiderit Π—ΣΟΝΤ, vel, coalescente scilicet Π articulo et sequente Σ, ΦΟΝΤ, et adeo Josephum, ut ipsius honori consulerent, appellarent

ΠΣΟΝΤ ΥΦΑ ΕΝΕΣ ΙΔ, summum sacerdotem spiritus æterni; quod non aliter Græcus scribere potuit vel enunciare, quam Ὑποδομφανήχ. Nam quod plerique codices habeant Υ loco Φ in vocis initio, id vitium credit Forsterus, ex nimia affinitate utriusque literæ ortum. Ista interpretatio, prorsus nova et satis acuta, si modo vera, probata est a Dathio ac paucis aliis.

³ “Judæi autem non videntur recte assecuti [assecuti] esse vix ullos in Bibliis exoticorum Nominum sonos: cum pleraque Chaldaica et Persica et reliqua exotica, non secundum orthographiam, sed secundum receptum suo tempore vulgarem sonum, eumque corruptum, in Bibliis dederint; idque quia non ex libris et scriptis talia hauserunt, sed tantum auditu, ex vulgi ore, ea acceperunt: quod idem fecere Græci et scriptores omnes.—Et si primi Historiarum auctores vix recte assecuti sunt talium exoticorum Nominum veros sonos, quomodo post tantum temporis defluxum potuerint S. Bibliorum Punctatores talium omnium, in variis linguis, veros sonos nobis posteris exhibere? In hisce enim Nominibus Biblicis duplex fuit difficultas: primo in Consonantium scriptione in ipsis Autographis, deinde in Vocalium adscriptione a Punctatoribus. Et tamen aspe miratus sum eorum peritiam et diligentiam, quod scilicet in exoticis Appellativis fere semper assecuti fuerint veritatem punctationis, et quod in Propriis plerumque tam prope accesserint ad eam, nec longius aberraverint.” Verba sunt Th. Hyde, in Hist. Rel. vet. Pers. p. 63, 64.

⁴ Amplissimus Jabl. excursus de nom. Josephi Æg. abunde docet, errasse Forsterum, cum scriberet l. c. p. 101. “Maxima hujus rei [interpretandi idem illud nom.] difficultas deterruit etiam doctiss. virum P. E. Jabl., qui nunquam tentavit hoc nom. explicare; etsi hic Vir summa notus modestia plus sciret in hoc literarum genere, quam plures scioli, qui sæpiusculum tentant idem explicandum dare.”

est Ephorus,¹ ap. Steph. Byz. v. Δέλτα, qui scribit: Δέλτα, πόλις πρὸς τῇ Συρίᾳ, καὶ νῆσος Αἰγύπτου· ὡς Ἐφορος, κατ' Αἰγυπτίους καλουμένη Πύρμις, ἀπὸ τῆς τοῦ σχήματος ὁμοιότητος. Holstenius in notis auguratur: 'F. leg. πύραμις, nisi sequentia tantum ad Delta referri velis.' Quod etsi verum esset, tamen posset legi πύραμις, quoniam eadem est et τοῦ Δέλτα, et Pyramidis figura. Quod Gr. propter figuram Δέλτα vocant, propter eandem figuram Æg. πύραμις omnino vocare potderunt. Ego conjecturæ huic sane ingeniosæ magnopere faverem, si illa aliunde confirmari posset, et nisi linguæ Æg. usus alio nos dirigeret. Πύρμις non adeo nom. fuit terræ, quam Nilus cursu suo diviso eum in modum circumfluit, ut Græci Delta speciem præbeat, quam potius ipsius Nili, in quantum huic Æg. parti beneficium istud præstat. Nempe

ΠΟΡ et ΥΗΡ est cingere, atque solet plerumque de cingulo accipi, quo quis semet ipsum cingit. Vid. vers. Copt. Jo. xiii. 4, 5. xxi. 18., quamvis etiam ad alias res transferri possit, et transferatur, Matt. xiii. 30. Quæ de re dixit plura auctor MS. Commentarii Mystici in Literas Alphabeti Gr. p. m. 51. Quo posito, facile intelligitur, ΠΤΥΟΡ, vel ΠΤΥΗΡ, vel etiam ΠΤΥΟΥΡ dici Nilum² quasi cingentem cingulo, quod hanc Ægypti partem totam circumdat, et circumfluendo, insulam efficit. Schol. Germanici in Phænom. Arati p. 111, 112.: Quidam dicunt, Deltoton Ægypti esse effigiem stellis figuratam in tribus angulis, i. e. trigono, et Nilum talem ambitum facere. V. inprimis Eratosth. Catasterismos p. 7. ed. Ox. Græci id ipsum de Nilo observant, sed verbis paulo aliis exprimunt. Eo haud dubie respexit Isocrates in Busiridis Laudatione, quando Ægyptum nobis repræsentat p. 530. [p. 159, 160.] ut ἀθανάτῃ τείχει τῇ Νείλῳ τετειχισμένην, ὅς οὐ μόνον φύλακην, ἀλλὰ καὶ τροφὴν ἱκανὴν αὐτῇ παρέχειν πέφυκεν. Quæ ad totam quidem Ægyptum pertinent, sed inprimis tamen ad Delta, illam Ægypti partem, quam Nilus totus, maris ad instar, alluit et circumdat. Id dicend. quoque est de iis, quæ ibidem sequuntur: κύκλῳ γὰρ (ὁ ποταμός) αὐτὴν περιέχων, καὶ πᾶσαν διαρρέων, πολλὰν αὐτοῖς εὐπορίαν ποιοῖκεν. En, veluti ad verbum Gr. reddidit, quod Æg. ΠΤΥΟΡ dixerant. Etsi autem, uti ex allatis colligere est, ΠΤΥΟΡ vel ΠΤΥΟΥΡ proprie nom. sit Nili fluvii, qui flumine suo, tanquam muro, Delta circumdat, potuit tamen per metonymiam nom. illud etiam indi terræ, quæ a Nilo circumvallata est. Scimus tamen illam Ægypti partem, quam Gr., a figura, Delta appellant, simili de causa Æg. dictam fuisse Rib, quod exponitur pyrum, cui. speciem regio illa refert. Vide sis, quæ in articulo illo dicuntur. Ad ΠΤΥΟΥΡ ut redeam, videtur idem Hebr. significasse מצור, i. e. munitus locus. Observat autem Bochart., Geog. S. pt. i. l. iv. c. 24., hoc nomine in Scriptura S. aliquoties Æg. intelligi. Exempla profert 2 Reg. xix. 24., siccabo planta pedum meorum omnes rivos Masor, ubi in Hebr. est מצור יארי כל, Es. xix. 6., Et siccabuntur fluvii מצור, Mich. vii. 12., Et a Masor usque ad fluvium scilicet Euphratem. In duobus prioribus locis Masor s. Matzor aperte aut Nilum fluvium, aut rō Delta regionem designat.³ Quamobrem Bocharto facile assentior, מצור exponenti locum munitum, i. e., illam Ægypti partem, quæ est τῇ Νείλῳ τετειχισμένην, quamvis vir eruditus addat, fieri posse etiam, ut Ægyptus Matzor dicta sit ab angustia. Tum nom. hoc magis conveniret Ægypto superiori. Sed quæ modo monuimus de locis S. Scripturæ, a Bocharto prolatis, dubium vix relinquunt, quin illo vocab. Delta potissimum designatum fuerit.

Πύραμις, Pyramis. Nom. est, quod Æg. imposuerunt molibus illis stupendis, quas, qui Ægyptum adeunt,

etiam hodie, non sine admiratione intueri possunt, quæque sunt monumenta, uti totius mundi antiquissima, ita laboriosæ Ægyptiorum indolis, et potentiae ac magnitudinis regum illius terræ, certissima. Non id mihi nunc negotiū datum esse puto, ut situm, figuram, magnitudinem, usum, et quicquid Pyramides celebres reddit, multis explicem. Cui enim hoc ignotum est? Extant descriptiones prolixæ et veterum et recentiorum, qui admiranda hæc magnificentiae Æg. monumenta oculis suis subjecerunt, et quæcunque memoratu digna iudicassent, in usum aliorum in commentarios retulerunt.⁴ De ratione nominis hic tantum mihi agendum est. Non moror explicationes huj. vocab. Græcas, qualis est Steph. Byzantii et Etym. M., qui nom. Pyramidis deducunt ἀπὸ τοῦ πυρός, a tritico, in Pyramidibus tanquam horreis coacervato; quod pro mero figmento, mea quidem sententia, recte habet Holstenius in not. ad Steph. Miror proinde, hanc vocis orig. approbatam fuisse a Vossio Etym. L. L. et viris doctis aliis. Paulo verosimilior alii nom. hoc derivant ἀπὸ τοῦ πυρός, ab igne, cui. etymologiæ hanc, nec spernendam, rationem reddunt, esse nempe voc. desumptam ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος αὐτῇ σχήματος, πλατέος κάθωθεν ὄντος, καὶ εἰς ὅξυ λήγοντος, ὃ ἐστὶ φλογὶ ἀναφερομένην (ita recte Sylburg.) εὐκός. τοιοῦτος δὲ ὁ πύργος. Hæc sunt Etymologi verba. Schol. Horatii in Carm. l. iii. Od. ult. p. 211.: "Pyramides proprie regum Æg. sepulchra sunt, ingenti mole constructa, et in cacumen educta in modum flammæ surgentis, unde et nom. est inditum." Quibus operæ pretium est addere hæc Amm. Marcellini ex l. xxii. c. 15. p. 249, 250. ed. Lindenbr. "Pyramides erectæ sunt turres, ab imo latissimæ, in summitates acutissimas desinentes. Quæ figura ap. Geometras ideo sic appellatur, quod ad ignis speciem, τοῦ πυρός, ut nos dicimus, extenuatur in conum." Etymologias istas non eo attuli consilio, ut eas probarem. Quis enim credat, Ægyptios, quorum hoc in totum est inventum, et quorum in eodem invento περιεργίαν καὶ ἀλὶæ quidem gentes æmulatæ sunt, operibus sibi propriis, et suæ gloriæ indicibus luculentissimis, nom. imposituros fuisse ex Græcia arcessitum? sed illa ipsa tamen Græcorum observatio, quæ in ling. Æg. nullum quidem habet fundamentum, at nihilominus ex Pyramidum forma et structura est petita, nobis in vera nominis huj. ratione inveniendâ faciem præferre poterit. Profecto difficile admodum est, conjectura assequi, quidnam potissimum spectaverint, qui operosis his ædificiis nom. Pyramidis indidissent. Nec in re adeo lubrica, multisque erroribus exposita, operam aliquam collocarem, nisi ducem haberem fide non indignum, viamque commonstrantem. Is autem est Plin., qui, sicuti ingeniosissimus ac doctiss. La Crozius observavit et mihi indicavit, voc. Pyramidis ex Æg. lingua ita explicat, xxxvi. 8.: "Trabes ex eo (Syenite lapide) fecere reges quodam certamine, Obeliscos vocantes, solis numini sacros. Radium ej. argumentum in effigie est, et ita significatur nomine Æg." Loquitur Plin. proprie de Obeliscis, quod nemo negaverit, verum cum Obelisci profecto sint Pyramides minores et exiliores, quod de illis observat, de his quoque dictum esse putare debemus. Significat igitur Plin., Obeliscos atque Pyramides soli esse sacras, ejusque rei argumento esse, ab ipsis radios solis repræsentari, quod etiam nom. eorum Æg. indicat. Uno verbo, docet ergo Plin., Pyramidem signif. radium solis. Quo sane, si linguam Æg. consulas, nihil est verius. Namque ἀπασ- γασμα, quod proprie splendorem et radios solis significat,

Æg. dicitur ΥΟΥΕ, quemadmodum constat ex Epist. ad Hebr. c. i. com. 3. Inde Lev. xiii. 24. αὐγάζον ab interpr. Æg. versum est ΕΥΤΥΟΥΕ, et ita porro ibid. v. 25, 26, 28. xiv. 56. Exod. xxx. 34., quem locum corrige ex citatis. In cod. MS. Ps. xvii. 12.

¹ Præter Ephorum, quantum nunc recorder, nemo de veteribus unus meminit nom. Πύρμις. Is tamen videtur testis pergravis et valde idoneus, ἀπὸ ἁξίως μνήμης, ut scribit Strabo xiii. p. 924.

² Dicta in compendium redegit repetitque Scholtzian in Repert. für B. u. M. Litt. xliii. Th. z. 21.

³ De locis V. T. sup. citatis aliisque monit nonnulla Michaelis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 1549.

⁴ Exemplum Jabl. sequar, nec commemorabo, quæ aut alii, sive veteres, præsertim Abdollatiphus s. Abdallatif in Memorabilibus Ægypti p. 49. sqq. ed. Arab. Tubing., sive recentiores; inprimis Shawius, Pococke, Norden, reliqui, aut nuper admodum Grobert ac Denon de Pyramidibus Æg. scripserunt.—Cum autem diu et magna cum cura frustra a multis quesita sit Ol. Celsii Historiola Pyramidum Ægypti, laudata a Fabric. Bibliogr. Antiq., Saxio in Onomastico, et aliis, hac occasione monebo, dissertationem istam, ed. Upsalæ a. 1725, non ab O. Celsio, præclara viro eruditione, conscriptam esse, quod vulgo creditur, sed a Jo. Akerman. Quæ de Pyramidibus ante dixerant Radvivius, Bellonius, Gravina, Bruinius et Montfaucon., diligenter is repetit, item aliorum observata de orig. nominis, scilicet Gr., sed nihil novi adjungit.

inveni quoque **ΠΥΡΗ** de fulgore adhibitum. Erit igitur **ΠΙ—PH—UOYÉ**, Pi-ra-mu-e, ut explicabat vir paulo ante nobis laudatus, ἀπαύασμα, radius solis; vel si **PHUOYÉ** jam sit una composita vox, scribi poterit **ΠΟΥΡΗΟΥΕ**, quod Gr. vix aliter quam *πυρῆς* vel *πυρῆς* scribere poterant. Quam apte hæc explicatio conveniat cum testimonio Plinii, nemo est, qui non illico videat. Eam vero, si rem ipsam spectes, confirmant Græci, qui, ut supra jam tetigimus, ἀπὸ τοῦ πυρὸς deducere vocab. conantur. Quare non est, ut de interpretatione hac quisquam addubitet.¹ Wilkinsius de ling. Copt. p. 108. putabat, Pyramis literis Copt. scriptum, esse **ΠΟΥΡΩ UICI**, quod regiam generationem significet, sicque Pyramides appellatas fuisse, quia sepulture regum et regio sanguine ortorum inserviebant. Verum **ΠΟΥΡΩ UICI** vel **ΠΟΥΡΟ UICI**, quod usus perpetuus hujusmodi compositorum ex **UICI** docet, nil potest significare, nisi genitum ex regibus, vel regio sanguine cretum, quale nom. an edificio conveniat, alii arbitrentur. Nostram vero explanationem, quam a La Crozio accepimus, et auctoritas Plinii et res ipsa confirmat atque egregie illustrat. Monere operæ pretium, Leonem Africanum, in Descript. Africæ p. m. 728., moles has vocare Barba. Altissimas, inquit, turres, quas patrio nomine Barba vocitant. Loquitur autem de Pyramidibus, circa Asuanam, quæ est veterum Syene, spectandis. Pro Barba tamen legendum videtur Birabi, vel Berbi, vel Birba, quod postremum nom. occurrit ap. Murtadium et alios ad designandas Pyramides. V. Vattierii Præf. præmissam versionem Gallicæ Murtadii, auctoris Arabis, de Miraculis *Æg.* p. 43.² Ne longior sim, hoc unum adjungam. Perizonius voc. h. derivat³ a *πύρῃ*, ut testatur Herod., significante

καλὸν κάγαθόν, cum Pyramides destinatæ fuerint sepulture illustrissimorum virorum. V. ej. Orig. *Æg.* c. xxh. p. 447. De v. *πύρῃ* et loco Herod. supra p. 204. dictum fuit; unde colligere est, quo fundamento lubrico sententia viri doctissimi nitatur.

* *Ῥακώτις*, vel * *Ῥακώτις*, vici antiquissimi in *Ægypto* aut urbis nom. haud dubie *Æg.* cuj. tamen veram orig. et causam me latere nolo diffiteri. Occurrit nom. ap. Steph. Byz., qui in v. *Ἀλεξάνδρεια* testatur, hanc quoque dictam esse *Ῥακώτιν*, et alibi scribit, *Ῥακώτις, οὗτος ἡ Ἀλεξάνδρεια πρότερον ἐκαλεῖτο*. Quo postremo in loco sine controversia legendum *Ῥακώτις*, ut Berkelius, Holstenius et alii recte observarunt. Non aliter nom. scribitur a Strab. xvii. p. 545. [1142.], Pausania in Eliacis i. p. 432., Clem. Alex. in Protrept. p. 51. [42.], Tacito Hist. iv. 84. Diu igitur ante nota erat *Rhacotis*, quam conderetur Alexandria; cuj. deinde veluti suburbium fiebat. Nom. esse vere *Æg.*, vel ex eo patet, quod interpret. N. T. Coptus, a Wilkinsio editus, in locis omnibus, ubi fit mentio Alexandriæ et Alexandrinorum, nobis conservaverit nom. antiquum **ῬΑΚΟΤ**, *Rakoti*, Act. vi. 9. xviii. 24. xxvii. 6. xxviii. 11.⁴ Quod etiam locum habet in libris Coptorum recentiorum Ecclesiasticis.⁵ In Epistola Systatica, quam edidit Bonjourius in Monumentis Copt. appellatur Alexandria p. 12. **Ἡ ΠΥΡΗ ὙΠΟΔΙΟΝ ῬΑΚΟΤ**, magna urbs *Rhacotis*. Cf. dicta in Panth. *Æg.* l. ii. c. 5. §. 4. [Steph. Byz. p. 652. D. *Ῥακώτις—ὁ οἰκητὴρ, * Ῥακώτις*. EDD.]

* *Rahab*, **ῬΑΒ**. Sæpius hoc nomine in Literis Sacris appellatur *Ægyptus*, vel pars ej. inferior, s. Delta *Æg.* Quod recte monuit Bochartus Geogr. S. iv. 24., huc referens Ps. lxxvii. 4. lxxxix. 11. et Is. li. 9. In priori Psalmorum loco Gr. interpret. Alex. habet *Ῥαβ*, et

¹ Similia dedit, istiusque etymologiae auctorem esse La Crozium, monuit Jabl. in Proleg. ad Panth. p. lxxxi—lxxxiii. Repetit eadem Scholtzius l. c. p. 21.

² De orig. et vera notione vocis **برابي** in partes scinduntur eruditi. Alii de Pyramide explicant, alii de templo. Quibus prius placet, observant, voc. ortam videri ex ipso Pyramidis nom. Qui posterius probant, vocab. Arab. opinantur natum ex *Æg.* articulo **ΠΙ** et voce **ΕΡΦΕΙ** templum. Cf. I. H. Schultens Biblioth. Crit. V. i. pt. 2. p. 108, 109., et Sacy in Notices et Extraits des MSS. de la Bibliothèque du Roi, t. i. p. 270. His scriptis, plura de hoc nom. monuisse doctius. Sacyum, in comment. de nom. Pyramidum p. 31—41, primum intellexi, cogitatione curaque eruditorum valde digna. Voc. **برابي**, notione templi, ab *Ægyptiis* sumtam esse, opinatur quoque Wahl ad Abdollatiphum p. 187.

³ Perizonio nonnulla opposuit C. Swaving, amicus a juventute mihi perquam dilectus, in Disq. Philol. potissimum de locis aliquot V. T., suamque de orig. nominis *Πυραμίδων* sententiam novam exposuit, p. 44—51. Summa rerum hæc est. Cognatione cum dialectis Orientalibus conjuncta erat lingua vet. *Æg.* Ut Hebr. dixerunt **בָּרַב**, Arabes **برام**, ita *Æg.* videntur usi verbo **ΠΥ** vel **ΠΥΥ**. Vocab. *Πυραμίδες* et *Πύρῃ* ap. Herod. eandem agnoscunt orig. **Π**, articulus vulgaris, detortus est in **Πυ**. In media utriusque vocis syllaba permutantur, ut fieri assolet in multis aliis, literæ **Ω** et **Α**. *Πύρῃ* significat hominem eminentem, *Πυραμίδες* turrem, ut loquitur Plin. v. 9., sive columnam eminentem, quem in modum Tacitus ii. Ann. 61. Pyramides vocat instar montium eductas, et Abulpharagius **أهرام**, in Histor. Dynast. i. p. 9., ubi agitur de primo Pyramidum inventore. Dum hæc scribo, mecum communicat Ravius, Collega honoratissimus, libellum eruditissimi A. I. Silvestre de Sacy, de quo supra mentio facta est p. 107., inscriptumque: Observations sur l'origine du nom donné par les Grecs et les Arabes aux Pyramides d'Égypte, et sur quelques autres objets relatifs aux Antiquités Égyptiennes. Prorsus improbat etymologias e Græcia petitas, item conjecturas Wilkinsii ac Perizonii, de quibus Jabl. supra dixit. Sed et displicet eidem sententia La Crozii Jablonskique, quæ nititur auctoritate Plinii, de Obeliscis quidem sermonem facientis, non vero de Pyramidibus. Accedit, si de solis splendore dictæ fuerint Pyramides,

postulare indolem et rationem linguæ *Æg.*, ut, mutato verborum ordine, potius dicantur **ΠΙΟΥΕ ὙΦΡΗ**. Haud magis satisfacit Sacyo opinio Adleri, in Biblischeritische Reise nach Rom. p. 192. scribentis, voc. esse compositam ex **ΠΙ** articulo et verbo **ΡΑΥΑ** vel **ΡΑΥΙ**, cum quo convenit Hebr. **רָא** et **רָאָה**, altum esse, ut sit *Πυραμίδες* monumentum altum et excelsum, cuj. etiam cernuntur vestigia in nom. **ΡΑΥΑΟ**, quod usu tropico divitem significat: uti, post La Crozium in Lex. *Ægypt.*, observat Wahl in notis Germanicis ad Abdollatiphum p. 159., quo judice, Obelisci *Æg.* appellabantur **ΠΙ—PH—UOYÉ**, sed Pyramides **ΠΙ—ΡΑΥΑ**, vel forte potius **ΠΙ—ΟΥΡΟΥΙ** s. **ΦΟΥΡΟΥΙ**. Videamus de sententia de Sacy, p. 25. et seqq. In v. *Πυραμίδες* est **ις** terminatio Gr. **Π** est articulus *Æg.*, pro quo Gr., cum orig. nominis ab igne repeterent, **Π** scribebant. Mediam syllabam **ραμ** refert ad radicem **ῬΠ** s. **ῬΑΥ**, quæ ap. *Ægyptios* quoque in usu fuisse videtur, uti in dialectis Orientalibus omnibus, notione primaria separandi aliquid a commercio usuque hominum, unde reliquæ deinde multumque diversæ significationes derivatæ sunt. Esset igitur *Πυραμίδες* locus sanctus, edificium modo singulari consecratum, sive alicui numini, sive etiam usui cuidam religioso, *Æg.* **ΠΙΣΑΡΑΥ** vel **ΠΙΣΡΑΥ**. Adspirationem servarunt Arabes in suo **أهرام**, sive præfixo articulo **أ**, quo nomine Pyramides appellantur ap. Abdollatiphum, Macrizium, Abulfedam, alios. Cum nom. Arab. sit vere *Æg.*, non est, cur origo ej. quaeratur in Arabia, ut factum ab aliis, quos inter Michaëlis not. ad Abulfedam Descript. *Ægypti* p. 64. Gr. vero, omissa adspiratione **Ῥ**, dixerunt *Πυραμίδες*, quemadmodum *Κάναξ* pro **ΚΑΝΙ—ΝΟΥΒ**, Sahidice **ΚΑΝ—ΝΟΥΒ**. Sententiam istam Sacy, qua est ille his in rebus sagacitate incredibili, et ornavit, et a difficultatibus, quibus eam premi forsitan alii arbitrentur, vindicare conatus est. Cui opinioni priores partes tribuendæ? Mihi jam satis est, varias recentiorum doctorum hominum etymologias vocab. *Πυραμίδες* paucis commemorasse, cum malim iudicio aliorum limato politoque hac in re stare, quam meo.

⁴ In vers. Sahidica, nuper primum vulgata, Act. vi. 9. et xviii. 24. legitur **ΔΑΕΞΑΝΑΡΕΥC**. Reliquorum locorum interpretatio Thebaica adhuc deficit.

⁵ Exempla alia sunt ap. Mingarell. p. cli. Reliq. Codd. *Ægypt.*, et Georgium in præf. ad Fragm. Jo. Theb. p. xxxix.

exaditus Anglus, ut satis ostendit Perizonius in Orig. *Æg.* c. xvii.¹

* Rib fuisse voc. *Æg.*, et significasse pyrum, testatur Kircherus, quem sequitur Bochart, ut jam antehac in v. *Ἀριβίς* p. 17. sqq. a me monitum est. Patrocinium quaeritur ex Etym. M. *Ἀριβήν* explicante καρδίαν ἀπύων vel ἀπύων, cor pyrorum. Sed de isto loco satis ibidem dixi. Negat autem Wilkins. de ling. Copt. p. 99.,

PIB unquam denotare pyrum, nisi per metathesin **ΠΕΡΙ** pro **PIBIC**, **Π** et **B** mutato, pro **Pyro** vel **Persico** sit sumendum. Quia haetenus libris destituitur, in quibus voc. illud occurrit, litem hanc dijudicare haud possumus. Certum tamen videtur, Rib diotam fuisse *Æg.* illam *Ægypti* partem, quam Gr. Delta appellat; atque a vero non prorsus abhorret, Athriben sic vocari, quoniam veluti cor in meditullio Ribis vel τοῦ Delta erat sita. Memoriam ejusd. nominis conservavit Scriptt. S., *Ægyptum* Rahab appellantes, quod pluribus supra p. 226—228. illustravi. Arabes, ipsius *Ægypti* superioris ad mare rubrum incolæ, non habent aliud nom., quo *Ægyptum* designent, præter Riffam. V. Renaudoti Hist. Patriarch. Alexandr. p. 162. le Grand, Relation historique d'Abyssinie p. 212., qui Ludolphum testem advocat. Addatur Samlung aller Reisebeschreibungen t. i. p. 214. Pro certo tamen affirmare non audeo, utrum huic regioni tale nom. inditum fuerit, quoniam figuram pyri referebat, an quia pyri illic majore copia crescebant. Nullos pyros, proprie sic dictos, in *Ægypto* provenire, observat Jac. de Bary in epist., quam Relandus vulgavit in Palæst. Illustr. p. 933. et seq., sed id non in universum videtur verum. Fructus hi illic sunt deterioris notæ, atque eapropter non valde excoluntur. Vide la Description de l'Égypte par Maillet t. ii. p. 106. Præterea admodum dubito, an ex eo, quod hodie obtinet locum, valeat disputatio ad tempora longe remotissima. Est igitur probabile, Rib quondam *Æg.* signif. pyrum, et hinc *Ægyptum* Arab. dici Rif, in S. Cod. Rahab.²

* *Πελάμ*, Blitum. Append. Dioscor. ii. 143. p. 444.

* *Σααρδύ*, Tussilago. Append. Dioscor. iii. 126. p. 458.

Sabæi vocabantur Sapientes ævi vetustissimi, iidemque idololatriæ magistri, de quibus multa viri eruditi, quæ hic non tangimus, de orig. nom. nunc tantum pauca dicere cupientes. Nom. mihi videtur appellativum; non vero est proprium, deriv. scilicet a **ΣΑΒ** Gen. x. 6. Ps. lxxii. 11. ubi intelligo Sabæos Africanos, quamvis aliter statueret Bochart. Geogr. S. L. iv. c. 8.³ Qui mecum credunt nom. appellativum esse, in orig. indicanda discrepant. Valde miror, eam esse quaesitam in v. Hebr. **סַבְאִים**, exercitum denotante, ac si Sabæi ita appellarentur, quoniam totum cœli exercitum seu sidera colebant. Hæc erat opinio Pocockii Spec. Hist. Arab. p. 139. et Th. Hyde Hist. Rel. vet. Pers. iii. p. 85., quos alii postea sequebantur.⁴ Ratione magis probabili ab aliis derivatur nom. ex ling. Arab., sed quod iterum fit modis multum diversis, ut potest videri ap. Spencer. de Leg. Hebr. rit. II. c. i. s. 1., qui, etsi non in omnibus, quæ deinceps de Sabæis disceat, probandus mihi videtur, est tamen lectu perdignus. Ipsos Arabes non satis certos fuisse de orig. nominis huj. Arab., intelligitur ex Pocockio l. c. p. 138. Antiquissimis temporibus inter Arabes quoque viguisse quendam hominum ordinem, qui Sapientes vocabantur, haud negatur, qui manifesto patet ex Jer. xlix. 7. 1 Reg. iv. 30. Sed existimo origines tam istius ordinis, quam nominis Sabæorum, ex *Ægypto* repetendas esse. Quæ Sabæis attribuit Abulfeda ap. Pocock. l. c. p. 144., disciplinam sacerdotum *Æg.* satis redolent. Plin. xxv. 3. conjunctim collocat Arabiæ *Ægyptique* Magos, i. e. Sapientes. Atque de his intelligi debet

Servius, Sabæos *Ægyptiorum* colonos vocans, ad Georg. i. 57. De Sapientibus, peculiari ordine Sacerdotum in *Ægypto*, testimonium præclarum extat Gen. xli. 8., quæ ipso e loco oritur suspicio minime levis de vera etymologia nom., Sabæorum. Nimirum Sapiens, lingua *Æg.* dicitur **ΣΑΒΕ**, sabe, Matt. vii. 24. xxv. 8. Ps. lvi. 5., cuj. pluralis **ΣΑΒΕΙ** legitur in Gen. l. c.⁵ Hanc obs. confirmat Murtadi in lib. de Mirac. *Æg.* p. 74. versionis Gallicæ. [Steph. Byz. * *Σαβαί*, πόλις μεγάλη, πλησίον τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ φρουρίον τὸ ἐθνικὸν τῆς πόλεως καὶ τοῦ φρουρίου, * *Σαβαῖοι*, καὶ θηλαστικὰ, * *Σαβατα*, καὶ τὸ κτητικόν, * *Σαβαῖτικόν*, ὡς ἀπὸ τοῦ Σαβατῆς * *Σαβαριακόν*. Ubi L. Holsten. "Agatharchidi ἡγεῖται hæc vocatur Σάβα ap. Photium p. 1372.: Τὸ δὲ τῶν Σαβαίων ἄστυ τοῦ παντὸς ἔθνους προσσηγορίαν δηλοῦν, ἐπ' ὅρου ἐστὶν οὐ μέγαλον, πολὺ κάλλιστον τῶν κατὰ τὴν Ἀραβίαν ὁ καλεῖται Σάβα: sic enim leg. potius quam Σαβαῖος Diod. S. facit fidem, qui tanquam ex Agatharchide l. iii. p. 125.: Μετὰ τούτους Σαβαῖοι, πᾶσι θηλαστικῶς τῶν Ἀραβικῶν ἔθνων, et p. seq.: Τοῦ δὲ ἔθνους τούτου μακρὰ πόλις ἐστίν, ἣν καλοῦσι Σάβα, ἐπ' ὅρου φασμένη. Vide de hac urbe plura ap. Salmasii Exerc. Plin. p. 491. Τὰ ἐθνικὸν τῆς πόλεως καὶ τοῦ φρουρίου Σαβαῖοι—et * *Σαβαῖται*, quod occurrit infra v. *Ἰγυρις* (ibi tamen L. Holsten. pro *Σαβαῖται* legit *Σαβοῖται*, a *Σαβῶ*, de qua urbe mox dicetur), unde possessivum formatur *Σαβαῖταις*. Dionysio Σάβαι incolæ ab oppido Σάβα in Perieg. 959. Αἰτίαν Ἐρυθραίας πλευρᾶν ναίουσι θαλάσσης Μινναῖοι τε Σάβαι τε, quod Avienus vertit, Sabatæque tenent, ubi Sabatæ, qui nostro Σαβαῖται. Nisi malis cum Salmasio legere Σαβαθæque, a recto Σαβάθα, vel Σαββαθα Ptolemæi, Arrianæ, et aliorum." Steph. Byz. * *Σάβω*, πόλις μεγάλη πέραν τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης: οἱ πολῖται, * *Σαβαῖοι*: ubi L. Holsten. "Scribe, Σαβῶ, ut Ψεβῶ, Ψενκῶ, Χαρταῖς, alinque *Ægyptiaca*: hinc genitivus Σαβοῦς v. Βοῦτος, et v. Κύβος. Οἱ πολῖται, Σαβῶται—Salmasius ex hoc gentili Σάβω eandem facit urbem, quæ ante Σάβαι, Exerc. Plin. p. 491., quod vix puto. Immo * *Σαβοῖταις* hinc fit infra vv. Ψεβῶ et Χομφῶ, et supra v. Βοῦτος et * *Σαβίταις* v. Κύβος (* *Κύβος*, πόλις Ἰώνων ἐν Λιβύῃ Φοινίκῃ. Ἐκαταῖος Περιηγήσει αὐτοῦ καὶ λιμὴν πον, ἀκρῆ, καὶ * *Κυβῶ*: ὁ πολῖτης * *Κυβίτης*, ὡς * *Σαβίτης* τῆς Σαβοῦς, ἢ * *Κυβοῖτης*, ὡς τῆς * *Βουτοῦς* * *Βουτοῖτης*)." EDD.]

* *Σαββάτωσις* et * *Σαββῶ*, morbus et dolor inguinum, τὸ βουβῶνος ἄλγος. Ita Apion rationem redditurus, quamobrem Judæi, ex *Æg.* exeuntes, diem septimum coluerint, Sabbathumque eam vocaverint. Hæc autem sunt ej. verba quæ Fl. Josephus producit ii. contra Apion., Opp. t. ii. p. 470. ed. Haverc., Ὁδεύσαντες ἐξ ἡμερῶν ὁδὸν βουβῶνας ἔσχον, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, τῇ ἐβδόμῃ ἡμέρᾳ ἀνεπαύσαντο, σωθέντες εἰς τὴν χώραν τὴν νῦν Ἰουδαίαν λεγομένην, καὶ ἐκάλεσαν τὴν ἡμέραν Σάββατον, ὡς ὄντες τὴν Αἰγυπτίων γλῶσσαν τὸ γὰρ βουβῶνος ἄλγος καλοῦσιν Αἰγύπτιοι Σαββάτωσιν. Mox Josephus, quibusdam interjectis, hæc addit, Τὸ δὲ σαββῶν, καθάπερ ἐκεῖνός φησι, δηλοῖ παρ' Αἰγυπτίων τὸ βουβῶνος ἄλγος. Apparet ex his, Apionem historiam Judæorum de institutione Sabbathi, ut multa alia, figmentis suis incrustare voluisse, eoque fine vocem Sabbathi deducere non ex Hebr. lingua, ut oportuerat, sed ex lingua *Æg.*, quippe quam exeuntes ex *Æg.* locuti fuerint. Testatur autem, *Æg.* σαββάτωσιν et σαββῶ significare τὸ βουβῶνος ἄλγος. Wilkinsius, de L. Copt. p. 109., putat, voc. Σαββάτωσιν potius ductam esse a Sabbatho, quia Apion refert, septimo die Judæos morbo illo afflictos fuisse; sed non est dubium, quin Apion Sabbathi denominationem ex ling. *Æg.*, et quidem ex voce σαββῶ et σαββάτωσις, derivet. Errasse eum, nemo negabit. Attamen in propatulo est, eum voc. Hebr. a voce *Æg.* deducere. Superest igitur, ut videamus, quidnam sit τὸ βουβῶνος ἄλγος, et quomodo id *Æg.* σαββάτωσις et σαββῶ dictum fuerit. Βουβῶν

¹ Cf. Wesseling. ad Herod. ac Diod. S. l. c.

² Dubio caret, *Ægyptum* Arab. **الريف** s. **الريف** appellari, non item, an regio hoc nom. acceperit ab *Æg.* **PIB**, atque ideo in Literis S. **الريف** appelletur. Negant utrumque Muller in Sat. Obs. c. vii. et Michaëlis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 2238, 2. Comparari possunt, quæ scripsi p. 19. 227. Addatur annotatio Michaëlis ad Abulfedæ *Ægyptum*, p. 10.

³ Cf. Michaëlis in Spicil. Geogr. Hebr. extæræ P. i. p. 177—189., et in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 1707., sed neque negligendus Vitranga ad Ics. xliii. 3. xlv. 14.

⁴ In quibus etiam Millius in Diss. sel. p. 25., ubi plura deinde de Sabæis hand vulgaria leguntur.

⁵ Cf. Jabl. Proleg. ad Panth. p. xcii. xciii.

Gr. duo significat. Primo quidem ipsas partes verendas, ut in illo Hom. II. Δ. 492. βεβλήκει βουβῶνα, ad quæ verba legatur Eustath. Videantur etiam Pollux L. ii. segm. 186., Rufus Ephesius, ap. H. Steph. in Expos. vocc. Medic. p. 536., Heliodorus l. vi. p. 305., Lucianus Timon. p. 95. D., Aristides Ἀόγμ. Τερψ. A. p. 167. ed. Flor., Evagrius Hist. Eccl. iv. 29. Deinde significat etiam morbum in partibus illis verendis, quem sic describit Pollux l. iv. c. 25. segm. 202., βουβῶν, περί βουβῶνας ὄψημα μετὰ φλεγμονῆς. Adde Lucian. in Philops. t. ii. p. 470, 1. Et hæc est communior τοῦ βουβῶνος significatio; prior enim est fere poetica, aut certe rarius et in libris Medicorum maxime reperiunda.¹ Posteriori itaque sensu, pro tumore inflammato in partibus verendis, accepisse videtur τὸ βουβῶνος ἄλγος Josephus, uti et accipiunt omnes, qui ej. verba citant, quosque videre mihi contigit. Quæ mens si fuit etiam ipsius Apionis, Ægyptii, quique linguæ patriæ ignarus non credendus est; in explicanda voce illa aquam mihi hæere, non in vitus fateor. Apionem quidem ita intelligi voluisse, liquet ex eo, quod de Mose et Judæis scribit, Ὅδεύσαντες δὲ ἡμερῶν ὁδὸν βουβῶνας ἔσχον. Sic igitur accipi voluit βουβῶνος ἄλγος, de quo loquitur. Sed tamen, si omnia rite excutito mecumque perpendo, dicendum videtur, aut Apionem auctorem suum, ex quo hæc hausit, non recte cepisse, aut studio rem; quam narrabat, obscura et confusa brevitate, intellectu difficilem reddere voluisse, ut solent facere, quibus curæ est, ut mendacio aliquem colorem inducant. Certe morbum illum, quem indicare videtur Apion, non dictum fuisse Æg. σαββῶν, aut σαββάρωσιν mihi persuasum est. Itaque cum Apion σαββάρωσιν et σαββῶν interpretatur τὸ βουβῶνος ἄλγος, per βουβῶνα intelligo non morbum aliquem, circa partes verendas sedem habentem, sed ipsas partes verendas, et per τὸ βουβῶνος ἄλγος, dolorem, qui ex circumcissione persentiscitur. Uno verbo, existimo, Apionem per Σαββάρωσιν suam significasse circumcisionem, a Mose, ut credidit, primum institutam, in cuj. memoriam Sabbathum deinde nomen accepit. Nempe circumcisio Æg. sermone dicitur CEBI, circumcidere et CEBI et COYBE. Ita in historia institutionis huj. divinæ Gen. xvii. 10. pro περιμεθήσεται ὑμῶν πᾶν ἀρσενικόν, Coptus habet ΣΩΟΥΤ ΝΙΒΕΝ ΗΤΩΤΕΝ ΕΡΕΤΕΝCOYBE, v. 11., καὶ περιμεθήσεται τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας ὑμῶν vertitur ΟΥΟΣ ΕΡΕΤΕΝCOYBE ΤΕΩΡΞ ΗΤΕΤΕΝUEΤΑΤCEBI, v. 13., περιτομή περιμεθήσεται, Coptus reddit ΔΕΝ ΟΥCEBI ΕΚΕCOYBHΤΟΥ. Circumciscus dicitur COYBHΤ, Gen. xxxiv. 22. Plura exempla adducere supervacaneum est, quæ in vers. Copt. Librorum V. et N. T. frequentissime occurrunt, quoties in Gr. τῆς περιτομῆς et τοῦ περιτέμνειν notio occurrit. Utrumque autem et circumcidere et circumcisio dialecto Ægypti super., quæ hodie Sahidica vocatur, dicitur CBBE, sabbe, in qua dial. cum nihil hodie² extet typis descriptum, pauca exempla addam. In Vers. Actuum Apost., cuj. apographum, ex Biblioth. Oxon. Bodl. ab amico acceptum, mecum nuper communicavit La Croze, hæc leguntur, c. x. 45. ΑΥΠΩΨC ΗCΙ ΥΠΙCΤOC ΕΤΨOON ΕΒOΛ ΣΥ ΠCBBE, ubi textus Gr. habet, ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς, c. xvi. 3. de Paulo Timotheum circumcidente, ΑΥΨ ΑΥΧΙΤΥ ΑΥCBBHTY, quod exprimere debet hæc Gr., καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτόν.³ Unde jam facile colligitur, Σαββῶν, quod Apion interpretatus est τὸ τοῦ βουβῶνος ἄλγος, re ipsa significare cir-

cumcisionem, quæ in partibus verendis, nec sine dolore, peragitur. Moses ipse hoc observat in historia circumcissionis Sichemitarum Gen. xxxiv. 24, 25.: Et circumcisi sunt omnes mares.—Evenit autem die tertio, quando essent in dolore. Et Philo Judæus, circumcissionis Judaicæ ritum, adversus Gr. ac Romanorum scommatas defendens, sic etiam ratiocinatur: verisimile non esse, temere circumcidi tam multa hominum millia μετὰ γὰρ πῶν ἀλγυδόνων ἀκρωτηριαζούσας τὰ θ' εὐαντῶν καὶ τὰ τῶν οικειοτάτων σώματα, quæ magno cum dolore et sua et charissimorum pignorum suorum corpora mutilant, de Circumcis. p. 810. [t. ii. p. 211. ed. Mang.] Hoc

igitur sensu CBBE, Σαββῶν, i. e. circumcisio, poterit dici ἄλγος βουβῶνος. Sed id ipsum secundum literam significat Σαββάρωσις. Nam OCI Æg. est ζημία, damnum, malum, dolor, uti videre est Philippi. iii. 7. ΗΔΙ ΔΙΟΠΟΥ ΕΡΟΙ ΗΟΥCΙ ΕΘΕ ΠΧC, quomodo Copti interpretati sunt hæc Gr. ταῦτα ἡγῆμαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν, et vs. 8. ΤΩΠ ΥΨΟΥ ΤΗΡΟΥ ΕΣΔΗCΙ,

et mox ΔΙΤΟCΙ ΗΣΩΒ ΗΙΒΕΝ, pro quibus ita Gr. habet, ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι, et paucis interpositis, τὰ πάντα ἐζημιώθην. Unde talis com-

positio oritur CBBHTOCΙ, Sabbatosi, vel COYBHΤOCΙ, Subetosi, signif. vel damnum circumcisorum, vel damnum s. majum circumcissionis, vel quod ex circumcissione oritur. Hanc esse veram explic. verborum Apionis, vix quisquam dubitabit.⁴ Præterquam enim, quod hæc explicatio satis commoda sit, et ex ling. Æg. mirum in modum stabiliatur, concinit huic explicationi ipsa populi Judaici historia. Novimus enim, Judæos in deserto natos, antequam in terram Canaan introducerentur, jussu Dei circumcisos fuisse. V. Jos. c. v. Quod per traditionem etiam scriptoribus exoticis innotuit. Nam idem testatur etiam Strabo xvi. p. 524., post egressum demum ex Ægypto superaccessisse leges de circumcissione. Ceterum mirum non est, inter historiam S. et traditiones scriptorum exoticorum incrustatas, insignem discrepantiam intercedere, sub qua tamen verum latitans perspicere et eruere possumus. Si porro ipsa Apionis verba recte excutiamus, ilium eum iis, quæ dixi, facile conciliabimus. Pauca illa ej. verba, quæ nobis dedit Josephus, non continent integram ej. perfectamque sententiam, etsi eandem, tum ex iis, quæ modo observavimus, tum ex alio quopiam Josephi loco assequi, et hoc modo, quæ desunt, supplere possumus. Non negaverim, Apionem Judæis, ex Æg. egressis, illum in inguinibus morbum tribuisse, qui βουβῶν vocari solet, dummodo mihi concedatur, eum cum hoc male conjunxisse circumcisionem, ab Hebræis, ut credi voluit, tunc ad depellendum illud malum susceptam, et postea conservatam, et circumcissionem Σαββῶν vel Σαββάρωσιν nuncupatam fuisse. Hoc sane egregie convenit cum Æg. doctrina et institutis, quemadmodum ex Phil. Judæo colligo, qui, ubi loc. cit. disputat, circumcissionis ritum, quo Judæi utuntur, neutiquam absurdum censeri posse; hanc adhibendæ circumcissionis rationem quoque adfert, petitam sine dubio ex traditione Æg., inter quos vivebat, et quorum paulo ante meminerat, quod nempe circumcissione depellatur morbus gravis et curatu difficilis, quem vocant ἀνθράκx, carbunculum, appellatum sic, quod urat inflammatione, quæ præputiatis facilius innascitur. Tale quid ipsa Apionis verba, uti a Josepho relata sunt, nobis subinnuere deprehendunt. Narrat enim, Judæos in sua profectioe ex Ægypto, sexto die, bubones i. e. malum in inguinibus sensisse, septima vero die quievisse, et ab illa quiete vel intermissione doloris diem illum septimum, Σάββατον e voc. Æg. nuncupasse. Non autem celebrarunt in perpetuum diem septimum, quod tum τὸ ἄλγος τοῦ βουβῶνος senserint, sed quod ab illo quieverint,

¹ Diligenter voc. illustravit Foësius Cc. p. 125, 6. Addatur Alberti ad Hes. v. Βουβῶνας et Βουβησιασμός.

² Si habeatur ratio temporis, quo hæc scribebantur, verum id est, non item nostra ætate. Sæpenumero supra a me citata sunt Fragmenta Codicum Thebaic., ed. a Mingarellio et Gregorio, atque Versio N. T. Sahidica.

³ Non aliud exemplum La Crozius in spec. Lexici Sahidici p. 191. affert, præter unum e cod. MS. de Myst. Literarum. Potest autem exemplorum numerus nunc facile augeri ex vers. N. T. Thebaica sive Sahidica, Ox. a. 1799. ed. In ea περιτομῆς redditur ΗCBBE, Act. vii. 8. x. 45. xi. 2. περιτομή CBBE, Gal. vi. 15. Col. ii. 11. περιτέμνειν Act. vii. 8. ΑΥCBBHTY,

περιτέμνειν ΗΤΕΤΗCBBE, Act. xv. 1. Mitto alia, quæ aut nunc extant, aut sine dubio extabant, quam primum fragmenta versionis Theb., quæ adhuc desiderantur, detecta fuerint et vulgata.

⁴ E. Thes. Epist. La Croz. t. i. p. 167. apparet, Jabl. a. 1717. hanc conjecturam cum La Crozio primum communicasse.

quod illi medelam paraverint. Hoc ex mente Apionis *Σαββῶ* significavit, depulsionem mali in inguinibus, unde fere adducor, ut conjiciam, non legendum esse τὸ *βουβῶνος* ἄλγος, sed potius *ἄκος*, quod medelam vel remedium mali in inguinibus significat. *Βουβώνων* *λάσεις* habes ap. Lucian. in Philops. Opp. t. ii. p. 471. Sic Dioscor. ii. 73, *Μυογάλη ἀνασχισθεῖσα καὶ ἐπιτεθεῖσα, ἄκος ἐστὶ τοῦ ἰδίου δῆγματος*. Tale ex doctrina *Ἔγ.* erat *Σαββῶ*, circumcisio. Sed omnium certissime id, quod hactenus probare institui, conficitur ex alio Josephi loco, in quo fictionem hanc Apionis in ipsum retorquet, docens, ipsum, quod hujusmodi mendacium in odium Judæorum comminisci veritus non fuisset, merito morbo illo inguinum afflictum fuisse, nec tamen, cum in circumcissione medelam quævisisset, aliquam ex illa utilitatem percepisse. Verba omnino digna sunt, quæ adducantur. Extant autem eodem l. ii. adv. Apion. p. 480., Jure mihi videtur Apion ob maledicta etiam in leges patrias, utpote quæ circumcisionem injungebant, pœnas dedisse, quas commeruit. Pergit jam, *περιετμήθη γὰρ ἐξ ἀνάγκης, ἐλαύσεως αὐτῷ περὶ τὸ αἰδοῖον γενομένης καὶ μηδὲν ὠφέληθαι ὑπὸ τῆς περιτομῆς, ἀλλὰ σηπόμενος ἐν δειναῖς ὁδύνας ἀπέθανεν*, nam ex necessitate circumciscus erat, utpote ulceratus circa pudenda, h. e., *βουβῶνας*, *ἀνθρακα* *ἔσχεν*, uti Apion et Philo loquuntur, et cum ei nihil profuerit circumcisio, sed putresceret, magnis doloribus expiravit. Si ipsum Apionis librum superstitem habereamus, melius et certius in ista causa judicium ferre liceret; sed ex his tamen spero satis intelligi, quænam vera ipsius mens fuerit.

* *Σάγδας*. Unguentum *Ἔγ.* V. inf. v. *Ψάγδας*.

* *Σαινιλούμ*. Scammonia. Append. Dioscor. iv. 171. (p. 474. sed ubi *Σάνιλουμ*.)

* *Σαίρει*. Reland. in collectione sua vocum *Ἔγ.* notaverat: "*Σαίρειν*. Plut. de Is. et Os. *κοσμεῖν* notare dicit." Quod explicaturus Wilkins. Diss. de ling. Copt. p. 110. addit: Coptice a *ΣΑΙ*, pulcher, et *ΙΡΙ* vel *ΠΙ*, facere, derivatur. Verum Plut. l. c. p. 362. non vocem *Ἔγ.* explicat, sed eos tantum absurditatis arguit, qui *Σάραπιν*, nomen *Ἔγ.*, ex lingua Gr. interpretarentur, tanquam *σαίροντα*, i. e., *κοσμοῦντα*, *καλλύνοντα*. Hanc igitur interpret. repudiat, et merito, ideo, quia *σαίρειν* sine dubio vox Gr. est. Sed mox ipse aliam adfert interpret. ex *Ἔγ.* idiomate desumptam. Nempe sic ait, si *Sarapis* ex *Ἔγ.* sermone sit interpretandus, nom. hoc significaturum *εὐφροσύνην καὶ χαρμώσυνην*, hilaritatem, lætitiā, hanc rationem adjiciens, *ὅτι τὴν ἐορτὴν Αἰγύπτου τοὶ τὰ χαρμώσυνα Σαίρει καλοῦσιν*. Docet igitur Plut., *σαίρει* vel, ut potius scribendum videtur, *σαίρι*, sive *σαίρει*, aut *σαίρι*, *Ἔγ.* audivisse τὰ *χαρμώσυνα*, τὴν ἐορτὴν. Equidem h. *ἐορτὴ* et τὰ *χαρμώσυνα* potest unum idemque significare, Festum nempe lætum, ac hilariter transigendum. Sed puto, Plut. duas huj. vocis *Ἔγ.* significationes indicare voluisse. Certe rem ita se habere, extra dubium est. Docet igitur Plut. primo *σαίρει* significare *ἐορτὴν*, festum, vel, quod verius est, *ἐορτάζειν*, festum celebrare. Nam *ἐορτὴν* *Ἔγ.* dicunt *ΨΑΙ*. Luc. ii. 42. *ΑΥΨΕΝΩΟΥ ΕΠΙΨΑΙ*, abierunt ad festum, Jo. v. 1. *ΥΕΝΕΝΣΑ ΗΑΙ ΔΕ ΗΕ ΠΨΑΙ ΗΤΕ ΗΙΙΟΥΔΑΠΕ*, posthæc autem fuit festum Judæorum. Inde conficitur compositum *ΕΡΨΑΙ* facere festum vel celebrare festum, et quod idem plane est *ΨΑΙ ΙΡΙ*. Prius legitur in vers. V. et N. T. Copt., Lev. xxiii. 41. Ps. xlii. 4. lxxvi. 10. 1 Cor. v. 8. Posterius est omnino analogum, et occurrit etiam præterea in compositis quibusdam, quamvis illa ex usu aliam signif. acceperint. Recte enim Plut. addit, *σαίρει* etiam *Ἔγ.* designare τὰ *χαρμώσυνα*, hilaritatem et lætitiā, qualis in festo observari solet, sed quæ etiam de lætitiā quacumque, etsi maxime inordinata et inhonesta, accipitur. Ita Herod. voce Gr. usus est, iii.

27., ubi non festum ipsum, sed indicia hilaritatis et gaudii, quæ *Ἄgyptii* præ se ferebant, vestitum magnificentum, dapes lautas, et quæ huc spectant, vocat τὰ *χαρμώσυνα*. Id plane *Ἔγ.* sermone est *ΨΑΙΡΙ*, *σαίρι* vel *σαίρι*, quod cum hilaritatem jucundamque voluptatem omnem designat, uti ex compositionis modo intelligitur, tum speciatim eam, quæ in amore scæminarum consumitur. Rom. xiii. 13.; ubi Paulus præcipuas species voluptatis carnis enumerat *κῶμους*, *μέθας*, *κόττας*, *ἀσελγείας*, Coptus interpr. τὰς *κόττας* vertit *ΣΑΙΡΙ-ΨΑΙΡΙ*. Sic et Rom. ix. 10. *κόττη* a Coptis redditur *ΨΑΙΡΙ*. Scala Magna, seu Nomenclator Coptico-Arab. a Kirchero ed., in Ling. *Ἔγ.* restituta p. 103., *ΨΕΤΨΑΙΡΙ*, Concubitus. V. præterea Num. v. 13. xxxi. 17. 35. Quod plane est ipsissimum *σαίρει*, sive *σαίρι*.

* *Σάις*. Gr. quidam memoriæ prodiderunt, *Ἄgyptios* hoc nomine invocare numen aliquod patrium religiose cultum, quod Gr. *Ἀθηναῖν* Minervam interpretantur. Ita Pausanias Boeot. p. 291. [734.] ex eo probat, Cadmum fuisse origine non *Ἔγ.*, sed Phœnicium, quia Minervæ, quam is coluit, nomen fuit Phœnic. *Ὅγγα*, ita enim recte viri eruditi loc. illum¹ correxerunt, non *Ἔγ.* *Σάις*, τῆς *Ἀθηναῖς* ταύτης τὸ ὄνομα *Ὅγγα* κατὰ γλῶσσαν τὴν Φοινίκων καλεῖται, καὶ οὐ *Σάις* κατὰ τὴν Αἰγυπτίων φωνήν. Quo argumento Pausanias re ipsa parum proficit. Si enim Thebis religiose culta fuit *Ὅγγα* Phœnicum, a qua et una ex portis illius urbis nom. accepit, non minas ibidem divinos honores sortita est Minerva Saitica, a qua pariter una ex portis nom. traxit. Fuere enim Thebis celebres *πόλεις* *Νηῖδες*, vel *Νηῖται*, memoratæ *Æschylo*, Euripidi aliisque, et ipsi Pausaniæ, dictæ sine dubio ἀπὸ τῆς *Νηῖθ*, sive Minerva Saitica, de qua jam sup. p. 161. dictum. Tzetzes in Lycophr. iii. idem testatur: *Σάις δὲ κατ' Αἰγυπτίους ἢ Ἀθηναῖα λέγεται, ὥς φησι Χάραξ*. Characis huj. vetusti scriptoris verba refert Schol. MS. ad Aristidis Panathen. ap. Holsten. in notis ad Steph. v. *Σάις*. Ita autem ille, *Ἔστι γὰρ Σάις Αἰγυπτίων φωνῇ παρ' Ἑλλήσιν Ἀθηναῖα*. Sic pariter Jo. Tzetzes in Chil. v. 657., *Σάις δ' ἐστὶν ἢ Ἀθηναῖα τῇ Αἰγυπτίων φωνῇ*. Constat autem ex Herod., Plut., Diod., aliisque scriptoribus permultis, Sain esse nom. urbis, in qua Minervæ sacra fierent. Plut. de Is. et Os. testatur, Minervam hanc Saiticam eandem esse cum Iside, quod et multis aliis indicis ac argumentis probari potest. Plato denique nom. *Ἔγ.* numinis huj., in urbe Sai ab *Ἔγ.* culti, conservavit, nempe *Νηῖθ*, quod suo loco prolixè exposuimus. Certum igitur est, Sain esse nom. urbis, non unum, quod in urbe illa colebatur. Sed Græci plerumque nom. diis suis indiderunt ab urbibus, quæ deinde in cognomina propria abierunt. Sic igitur per *Σάιν* intellexerunt numen Saiticum, vel Sai cultum, quod nonnulli sic acceperunt, tanquam id etiam numini illi proprium esset nom.² Unde vero urbs nom. traxerit, conjecturæ quidem suppetunt plures, nihil tamen certi affirmare ausim, hactenus auctoritate veterum destitutus. Potuit dici a *ΨΑΙ*, Festum, de qua voce in artic. præced. diximus. Fuit enim urbs templis deorum, diebus festis, collegiis sacerdotum, cum primis inclyta, ad quam nonnunquam religionis ergo tota *Ἄgyptus* conflueret consueverat, quamque Plato et alii Gr. Philosophi, ad hauriendos sapientiæ latices, adire solebant. Aut vocari etiam potuit *ΣΑΙΕ* pulchra. Sed hæc sunt tantum hariolationes. Wilkins. de L. Copt. p. 110. dictam hanc urbem opinatur ab *ΕΣΩΟΥ* vel *ΕΣΨΙ*, ove, Minervæ olim dicata. Saitas ovem coluisse, memoriæ proditum est a Strab. p. 559. (1167.) Sed etymologia hæc paulo longius a vestigiis nominis *Ἔγ.* recedere videtur. Plura non addo.³

* *Sacal*. Electrum *Ἔγ.* Plin. xxxvii. 2. Nam cum de generatione Electri et Succini disseruisset, hæc addi-

¹ De qua Hemst. ad Poll. p. 1174., et Piers. ad Mær. p. 356.

² Cf. Jabl. Pauth. *Ἔγ.* p. ii. p. 253—255. Hinc in dial. Theb. p. 447. 449.

³ Pro vulgato *Σίγα* malunt alii *Ὅγγα*, alii *Ὀγγα* vel *Ὀγγα*. V. Sylburg. et Kuhn. in notis, Vulcken. ad Schol. in Enrip. Phœn. p. 725.6. atque viros eruditos ad Hesych. v. *Ὀγγα* et *Ὀγκας*.

⁴ In hymno Aristidis in Minervam p. 22. legitur, ex emend. F. L. Abresch in Misc. Obs. Crit. V. v. p. 241., *Ἰστί καὶ κατ' Αἰγύπτου Ἀθηναῖς τομὴς ἰστίς*, quæ verba intelligenda de præfectura Saitica, Minervæ sacra.

⁵ Cf. Panth. *Ἔγ.* p. i. p. 53, 4.
⁶ Sententiam viri docti, qui suspicabatur, Sais urbem nom. accepisse de v. Hebr. *סַי*, oleam significante, Jabl. ib. p. 59—62. confutavit. Cf. viri eruditi ad Antiqq. Herculan. t. viii. p. 110.

ΨΑΙΡΕ significat cubile. V. Georgium ad Fragm. Liturg.

dit: Nicæas auctor est, in Ægypto nasci simili modo, et vocari Sacal.—Wilkins. de L. Copt. p. 109. putat, Sacal nasci in deserto Indiæ, quod ab Arriano vocetur Sacal, et inde hoc electri nom. ortum. Sed verba Plinii citata diserte de Æg. succino loquuntur, quod distinguitur ab Indico. Nam illico sic pergit: item in India. Verba autem Plinii, quæ vir eruditus citat, non ad Sacal respiciunt, sed ad naturam electri in genere æq. sigillatim, uti in Oceano Septemtrionali, (non Orientali), et quidem ap. Germanos generatur. Non itaque dubium est, quin Plinius loquatur de Electro Æg., huicque nom. esse Sacal, diserte testetur. Quod jam ex ling. Æg. confirmabimus. Electrum putatur esse humor, s. illum lacrymam, sive sudorem appellare velis, concretus, gelu rigens, et consolidatus. Unde veteres finxerunt, lacrymas sororum Phaëthontis, lugentium fratrem suum, in electrum abiisse. Aristoteles *περί Θαιμασ. Ἀκουσμ.* p. 115. ed. Steph. *μυθεύουσι δὲ ἐγχώριοι, Φαέθοντα κεραυνωθέντα πεσεῖν εἰς ταύτην τὴν λίμνην* εἶναι δ' ἐν αὐτῇ αἰγείρους πολλὰς, ἐξ ὧν ἐκπίπτειν τὸ καλούμενον ἤλεκτρον. Οἱ δὲ λέγουσι, ὁμοίον εἶναι κόμμι, διὰ τὸ ἀποσκληρύνεσθαι ὡσαυτὶ λίθον. Ovid. Met. ii. 364, Inde fluunt lacrymæ: stillataque sole rigescunt De ramis electra novis: quæ lucidus amnis Excipit, et nurbis mittit gestanda Latinis. Quam fabulam multis veterum, Æschylo, Philoxeno, Nicandro, Euripidi, aliisque memoratam, sic Plin. breviter refert: Phaëthontis fulmine icti sorores, fletu mutatas in populos, lacrymis electrum omnibus annis fundere juxta Eridanum amnem, quem Padum vocamus. Ap. Britannos, idem Plin. l. c. ex Sotaco memoriæ prodit, arboribus, ut creditur, electrum effluere. Ex Pythea mox addit, in Germania ad maris accolæ, quos Guttones vocat, electrum fluctibus advehi, et esse concreti maris purgamentum. Niceam deinde laudat, qui electrum Solis radiorum succum intelligi voluit: hos enim circa occasum vehementiores in terram actos pinguem sudorem in ea Oceani parte relinquere, dein in litora ejici. Videndum, an non intelligantur lapides, quos recentiores peregrinatores silices appellant, qui reperiuntur in desertis, quæ tendunt ad mare rubrum, et ex quibus molilia et alia similia conficiuntur. V. les Nouveaux Mémoires des Missions t. vii. p. 78., et le Voyage de Grangier p. 102. Addit deinde Plin., similem in modum nasci in Ægypto et vocari Sacal. Et id ipsum, quod ille de natura electri disserit, plane exprimit vox Sacal. Est enim electrum, ut vidimus, sudor vel humor fluidus, sed constrictus et condensatus. Hoc proprie et etymologice Æg. dicitur *κόμμι*, ut sup. [p. 114, 115.] monui. Idem omnino Æg. videntur indicasse alia voce *ἄλ*. Certe sic in libris suis appellant grandinem, quæ sane est gutta concreta. Cf. Senec. Quæst. Nat. iii. 25., et iv. 3. Grammatici¹ Gr. *χάλαζαν*, grandinem, exponunt *νέφος πεπηγός, καὶ ὑπὸ πνεύματος διαβρίθων καὶ κατενεχθὲν*, nubem concretam, et a vento deorsum projectam. Æg. autem grandinem iis in locis, ubi vox Gr. *χάλαζα* occurrit, dicunt *ἄλ*, Ex. ix. 23. *ΟΥΘΩΠΩΣ Τ ΗΣΑ*; *НСУН НЕУΟΥАА*, et vs. seq. 24. *НУЧУОН ДЕ НХЕ ПИАА ПЕ* *ΟΥΘ ΠΙΧΡУ НУЧЗИЩА* *ЕВОΛΗΕН ПИАА*. Dicitur etiam grando *ПИАА ὕφε*, grando cæli, quasi dicas guttam concretam cæli, vel de cælo missam. Ut Ps. lxxviii. 47. *УЧЪШТЕР НΟΥВШ НАЛОА* *ИЕН ПИАА ὕφε*, et vers. seq., *УЧТ ННОУТЕРНШΟΥИ ЕТОУЧ ὕ* *ПИАА ὕφε*. Vocatur igitur grando, quemadmodum cælestis humor, ap. Plin. xxxvii. 2., ita ab Ægyptiis *ПИАА ὕφε* gutta concreta cæli, ut

distinguat ab aliis hujusm. guttis concretis terrestribus. Certe Crystallum, etsi in vers. Copt. eorum librorum, quos ego vidi, vox Gr. retinetur, simili modo vocatum fuisse *ἄλ*, non est, quod dubitem, quia eadem credebatur esse Crystalli natura, de qua Plin. eodem capite, 'Contraria huic causa,' inquit, 'crystallum facit, gelu vehementiore concreto. Non aliubi certe reperitur, quam ubi maxime, hybernæ nives rigent: glaciemque esse, certum est.' Et hoc ipsa Crystalli vox per se indicat, ut Grammatici et Lexicographi Gr. observant. Cf. Senec. Quæst. Nat. iii. 25., Olympiodorus in Aristot. Meteorol. l. i. fol. 4. b, *ὁ Κρύσταλλος ὅσα ἐστὶ παγὲν, οὐ δρόσος*. Ceterum, quando dixi, Æg. distinxisse inter concretiones cælestes, qualis est grando, et terrestres, qualis est crystallus, id alii etiam tenuerunt, uti intelligi potest ex his Suidæ in v. *Νιφετός* *τέσσαρες εἰσι πήξεις τῆς ἐν τῷ ἀέρι ὑδατώδους ὑγρότητος ὑπὲρ γῆν μὲν ἄνω, ἐπ' ἑλαττον μὲν χίων, ἐπὶ πλέον δὲ χάλαζα ἐπὶ γῆς δὲ κάτω, ἐπ' ἑλαττον μὲν πάχνη, ἐπὶ πλέον δὲ κρύσταλλος*. Quamvis autem mihi certum sit, Crystallo ap. Ægyptios, propter causam indicatam, fuisse nom. *ἄλ*, certius tamen est, Myrrham, quod ex Copt. libris intelligitur, eodem fere vocab. appellatam fuisse. Dicitur enim Myrrha Æg. *ΨΑΛ*, Matt. ii. 11., et alibi. V. quæ in v. *Βάλ* dicta sunt, p. 49. Eadem vero et hic denominationis est ratio, quare Poëtæ eandem myrrhæ, quam succino assignant originem. Fabulantur enim, Myrrham a patre Cinyra post cognitos incestos ej. amores expulsam, tandem in arborem conversam fuisse; quæ etiamnum lacrymas fundat. Ovid. Met. x. 499. Quæ quanquam amisit veteres cum corpore sensus, Flet tamen, et tepidæ manant ex arbore guttæ. Est honor et lacrymis: stillataque cortice myrrha Nomen herile tenet, nullique tacebitur ævo. Dioscor. i. 77. myrrham vocat lacrymam arboris nascentis in Arabia, et Tertull. Apol. c. xxx. Arabicæ arboris lacrymas commemorat. Verbo, notum est, myrrham haberi guttam concretam, sicuti succinum; et hinc nominatur *ΨΑΛ*. Mirum vero est, ab Ægyptiis lapides pretiosos eodem vocab. insigniri. *ΠΙΔΑ* enim ipsis est lapis quidam pretiosior, Apoc. c. ii. 17., ubi in Gr. textu *ψήφος*. Idem voc. Gr. Ex. iv. 25. redditur *ΟΥΔΑ*, ubi non potest intelligi gemma sive lapillus pretiosus, sed culter quidam lapideus.² Videtur *ψήφος* designare lapidem translucidum, quale est vitrum Obsidianum, de quo Plin. xxxvi. 26., qui lapis ab Arriano in Periplo Maris Erythr. p. 3. appellatur *ὁ Ὀψιανὸς λίθος*. Sicuti Æg. *ΟΥΔΑ* s. *ΟΥΙΔΑ*, ita Gr. *θαλός*, inde fortasse ortum, significat lapidem pellucidum, non vero proprie vitrum nostrum. V. Schol. Aristoph. Nub. 766.³ Quod tamen cum dico, negare minime cupio, aut originem vitri esse antiquissimam, aut etiam illud Ægyptiis bene notum fuisse, quemadmodum populis aliis perve-tustis. V. Plin. xxxvi. 26. Nihilominus dubium mihi manet, an huc merito referantur varia loca V. T., e. g. Job. xxviii. 17. Deut. xxxiii. 18, 19. Ies. liv. 12.; etiam, an usus vitri in conficiendis fenestris ad ætatem ita remotam assurgat. Certe Montfaucon. t. iii. Antiq. Explic. p. 103, 4. aperte negat, fenestras vitreas fuisse antiquitus in usu.⁴ Vasa ex tali lapide confecta vocantur *ἀγγεῖα ὑάλινα* a Paulo Ægin. p. 297. Ejusd. generis fuisse creditur *θαλός* sive *θελός*, cuj. usum in condendis mortuis ap. Æthiopes memorant Herod. iii. 24. et Diod. Si. ii. 15. etiam Strabo p. 565.⁵ Præsertim attendendum est ad loca varia Arriani l. c. p. 4. ac seq. ed. Huds., ex quibus de vera indole *ύάλου* Æg. judicari potest. Hinc *κάτοπτρον* et *ἑσοπτρον* a Copto vertuntur *ΟΥΙΔΑ*, 2 Cor. iii. 18. Jac. i. 23. Locus uterque accipi solet de speculo. Observant tamen vv. dd., in priori certe rectius intelligi speculari, per quod distinctius cernuntur objecta. V. Jo. Oldermanni Diss.

¹ Leguntur ea verba ap. Suid., sed aliunde sumpta, monente Kustero.

² Comparatur *λίθος λίθου*, de cujus usu Herod. ii. 86. et Diod. S. i. 91. c. n. Wesselingii ad loc. utrumque.

³ Cf. ad istum l. Kuster., et Cuper. in Epist. p. 279., ex cuj. conjectura *θαλός* est crystallus.

⁴ Non parum hæc illustrari possunt ex Diss. J. D. Michaëlis et Hambergeri, in Comment. Societ. Sc. Gotting. t. iv. p. 301. sqq., p. 484. sqq. De verbis Jobi legatur A. Schnltens, item H. Munthinge in not. ad vers. Jobi Belgic. p. 109. De loco Ies. consulendi Doederlein, Dathe, ipse Michaëlis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 236, 7.

⁵ Plura dabunt Hemsterh. ad Thom. M. p. 862, 3., Wesseling. ad Herod. ac Diod. l. c.

super 1 Cor. xiii. 12.¹ Hoc fortasse Æg. **ΙΔΔ**. Plin. xxxvi. 17.: Theophrastus auctor est, et translucidos lapides in Ægypto inveniri, quos Ophitæ similes ait, atque testatur xxxvi. 22., in Arabia quoque esse lapidem vitri modo translucidum, quo utuntur pro specularibus. V. et c. 26., ac Maillet Descript. Ægypti t. ii. p. 334. Ægyptii nempe in humoribus sive guttis concretis terrestribus, quales habebantur electrum, crystallus et lapides pretiosi, splendorem inprimis et pelluciditatem animadvertabant, et veluti speculorum usum ea omnia præstare credebant. Ex his omnibus, quæ hactenus dicta sunt, manifestum satis fit, **ΔΔ** esse Æg. humorem, succum, concretum et condensatum. Erit igitur **ΙΔΔ** lapis **αἰγασμα** transmittens, **διανήης**, **διαφανής**, sicuti Gr. loquuntur. In Epigr. DLXXXIII. Anthologiæ meæ MS., **διανήος ἐξ ἀμεθύστον**. Achilles Tatius **Ἐρωτ.** iv. p. 269., **ἀρυσάμενος οὖν ὕalon τῆς διαφανούς κύλικα**. Agatharcides de Mari Rubro p. 54., **ἐν δὲ ταύτῃ γίνεσθαι τῇ νήσῳ καὶ τὸ καλούμενον τοπάκιον**. **ἔστι δὲ τοῦτο λίθος διαφανόμενος, ὕαλφ προσεμφερής, ἡδεῖαν ἐν χρυσῷ θεωρίαν ἀποδίδους**, ubi v. Hudsoni annotat. Arrian. in Periplo Maris Erythr. p. 32., **καὶ λιθία διαφανής παντοία, καὶ ἀδάμας, καὶ ὑάκινθος κ. λ. et p. 35., γίνεσθαι δὲ ἐν αὐτῇ πινικόν, καὶ λιθία διαφανής, καὶ σινδόνες**. Hinc illustrari poterit Tertull. Apol. c. xxxv. p. 32. 297.8. scribens: Jam si pectoribus ad translucendum quandam specularem materiam natura obduxisset, cet. Sed revertendum ad voc. Sacal, et dicendum quoque de priore ej. parte. **ΧΩΡ** vero et **ΧΗΡ**, aut plenius **ΧΩΡ ΕΒΟΛ**, est perficere, quod vocab. et derivata admodum vulgaria sunt atque ubique occurrunt.² Est ergo **ΧΗΡΔΔ**, Sacal, gutta concreta, quæ ad maturitatem perfectionemque pervenit. Tale autem quid esse electrum, adeoque recte **ΧΗΡΔΔ** Æg. vocari, nemo negabit.

¹ Sacatos. Ros marinum infructuosum. Apul. de Herbis c. 79.

² Σαλ. Myrrha. Nom. Æg. esse **ΨΔΔ**, non vero **ΒΔΔ**, ut per errorem incaute alii Plutarcho dixerant, jam sup. p. 49 et 249. monui.

³ Σαλή appellatur ea, quæ sanæ mentis non est. Ita certe Palladius Hist. Laus. c. xlii. p. 96. ed. Meursii, **Σαλή. οὕτω καλοῦσι τὰς πασχούσας**. Quæ verba Hervetus interpretatur: unam habemus Salem. Sic enim vocant illic (in Æg.), quæ non sunt sanæ mentis. Rem ita se habere, ex historia ipsa satis perspicitur. Cf. versionem Herveti p. 99. **ΘΔΔΕ** dicitur claudus in libris Copt. Ita in Fragmento MS. Paris. versionis Mal. i. 8., etiam Matt. xi. 5. xv. 30. Act. iii. 2., in quo ultimo loco verba Gr. **καὶ τὸς ἀνὴρ χωλὸς ὑπάρχων**, Copt. interpretatur, **ἦΕ ΟΥΟΗ ΟΥΡΩΙ ΔΕ ΕΥΟΙ ἦΘΔΔΕ**. Novi equidem istud Lucretii iii. 454. Claudicat ingenium; an vero Ægyptii eandem illam voc. metaphorice transtulerint ad morbum aliquem animi, ignoro. Saltem huj. dictionis exemplum eo significato me reperisse, non memini. Habent ceteroquin Ægyptii plurimas voces ad eum designandum, qui non est sanæ mentis. **Μωρός**, stultus, ipsis appellatur **COX**, quod tamen non tam morbi aut infirmitatis animi, quam potius convicii nom. est. **Ἀνόητος**, insipiens, dicitur **ΔΤΖΗΤ**, veluti Ps. xciv. 8., et bene multis in locis, quasi dicas hominem sine corde, vecordem. Mentis suæ non esse compotem, propria locutione dicunt

ΖΗΤ CIZI, quasi dicas corde insanientem. Sic Marc. iii. 21. **ΝΔΥΧΩ ΓΑΡ ΟΥΟC ΠΘ ΧΕ ΑΠΕΥΖΗΤ CIZI**, **ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέστη, 2 Cor. v. 13. ICXE ΔΗCIZI ΗΖΗΤ**,

ΔΗCIZI ΗΖΗΤ ΟΦΤ, **εἶρε γὰρ ἐξέστημεν**, (ἐξέστημεν) Θεῷ. Denique **μαίνεσθαι**, cuij. sunt varii gradus, Æg. dicunt **ΛΙΒΙ** et **ΛΟΒΙ**. Act. xxvi. 24. **ΧΕ ΔΡΑΟΒΙ ΠΑΥΔΕ ΑΠΙΟΥΗΨ**

ΗCΘΔΙ ΔΥΘΕΡΑΛΙΒΙ, insanis, Paule, multitudine literarum et scientiarum factum est, ut insanias, et c. xii. 15. **ΗΘΩΟΥ ΔΕ ΠΕΧΩΟΥ ΗΔC ΧΕ ΔΡΕΛΟΒΙ**, illi autem dixerunt ei, Insanis. Versio dialecto Sahid. composita, quam servat Biblioth. Oxon., h. l. habet, **ΧΕ ΡΔΟΒΘ**.

Quæ vox **ΔΟΒΕ**, Lobe, forte ipsa illa vox est, quam subinnuit Palladius; sed tum loco Σαλή scribendum esset **Λαβή**, quæ discrepantia non est insignis. Arbitrium tamen esto penes alios.

⁴ Saleb.⁵ Crucem Æg. hoc nomine dici, scripsit Salmas. Lib. de Cruce. Ipsum Salmasii librum⁶ ad manus non habeo; sed hæc invenio ap. G. J. Vossium Harmon. Evang. ii. 7. §. 12.: "Nec vero crux solum figuram referebat Hebræi Tau, sed etiam Ægyptii. Quæ de re Salmas. vide, de Cruce c. 245. et seq. Ubi inter alia docet, idcirco non modo Dei, vel Di, appellari; sed etiam Salebdi, a crucis forma, quia Saleb Æg. crux. Addit, forma hac sæpius etiam occurrere in literis Æg. Hieroglyphicis, uti S. S. Patres annotarunt: ac aliquando etiam cum ansula inveniri, sicut Tavi Abyssinorum." Ægre me habet, quod ipso Salmasii lib., dum hæc scribo, mihi carendum sit. Nam quæ ap. Vossium ex lib. ille citata legi, illustratione et emendatione egent. Quando igitur ait, crucem appellari Æg. Dei vel Di, id intelligit de litera, aut potius compendio duarum literarum, in Alphab. Copt. **Τ**, quæ, uti cernitur, figuram crucis refert, ac pronuntiatur **Τι**. Copti eam vocant **Di**, vel **Dei**, quia **T** mollius ad instar **D** pronunciare solent, Ceterum litera illa non origine Æg. est, sed Gr. composita quippe ex **T** et **ι** superscripto, uti etiam in Codd. antiq. MSS, Gr. reperitur. Illam itaque Ægyptii post tempora Ptolemæorum cum aliis Gr. literis adsciverunt. Quæ deinde addit de Salebdi, videtur ex Kircheri, atque hic ex Arab. hausisse. Certe ubi subjicit, Saleb Æg. dici crucem, Arab. voc. cum Æg. confudit. Æg. sermone **σταυρόν** crucifigere dicitur **ΔΨ**, **ΕΨ** et **ΙΨΙ**.

Gal. iii. 1. **ΙΗΣ ΠΧC ΗΔΡΕΗ ΟΥΒΔΔ ΕΔΥΔΨΥ**, Jesus Christus ante oculum, qui crucifixus est, et c. v. 24. **ΝΗ ΔΕ ΗΤΕΠΧC**

ΙΗΣ ΔΥΙΨΙ ΗΤΟΥCΔΡΞ, qui sunt Christi Jesu, crucifixerunt carnem suam. Apoc. xi. 8, **ΠΙΨΔ ΕΤΔΥΕΨ ΠΟΥCC ΟΥΟΥ**, ubi crucifixus est Dominus eorum. Quod vero ad substantivum **σταυρόν** attinet, id adeo venerantur boni Copti, ut semper, quoties in Libris S. occurrit, dictionem Gr. textus authenticæ retineant, et quidem, ut in paucis quibusdam aliis vocabulis sanctioribus fieri ab illis consuevit, per compendium scriptam.⁷ Dicerent vero Æg. crucem

¹ Edita est Helmstadii a. 1719. Argumentum dissertationis præcipuum legi potest in Wolfii Cur. Phil. ad Pauli l. c. Integra vero recusa est in Thes. Nov. Theol. Philol., quem Hassius et Ikenius ediderunt, t. ii. p. 829—836., ubi tamen attribuitur I. C. Harenbergio. Rectene, an secus, non dicam. At vero fallitur Fabric. in Bibliogr. Antiq. p. 1001., ex una eademque dissertatione binas diversas effingens. Præeunte tanto Viro, errasse alios, mirum nihil est. Meliora addiscere potnerant ab Ikenio, qui in explicanda voce **ισαυρον** ab Oldermanno aut Harenbergio dissentit, t. i. Diss. Philol. Theol. p. 555—560.

² Exempla dabit La Crozius in Lex. p. 165. 170.

³ Non dissimilia legas ap. Scholtzium p. 23.

⁴ Epistolæ Salmas. de Cruce, scriptæ ad Th. Bartholinum, subuexæ sunt huj. dissert. de Latere Christi aperto, ac primum vulgatæ A. 1646.

⁵ In vers. Copt., scripta dial. Memphitica, Crux modo appellatur nomine Gr. **σταυρός**, per compendium scribendi, modo **ΨΕ**, et id quidem in narratione ejusd. hist., uti Matt. xxvii. 32. 40. 42. Sed interpret. Thebaica seu Sahidica ubique retinuit voc. Gr., tis quoque in locis, ubi de pœna crucis in vers. Memphit. usurpatur verbum **ΔΨ** aut simile, Jo. xix. 6. Matt. xx. 19. Act. ii. 36. alibi. De more Coptorum, nom. Gr. **σταυρός** suis in libris per compendium ita scribentium, ut e duabus literis **Τ** (vel potius **Ϛ** præfixa **Ϙ**) et **Ρ** efficiant Monogramma, dixit Mingarellius ad Codd. Æg. Reliq. p. xxiv.

WE lignum, ut Gen. xl. 19. **ΕΥΕΛΩΥΗ**
ΕΧΕΝ ΟΥΨΕ, κρεμάσει σε ἐπὶ ξύλον. Nam
ΔΩ et **ΙΨΙ** proprie significat suspendere de ligno,
quod etiam fit in pœna crucis. Saleb est vox pure Arab.
De qua hæc habet Herbelotus in Bibl. Orient. art.
Salb fol. 747. "Salb et Salib. Ce mot Arabe, qui
signifie la Croix, signifie indifféremment toutes sor-
tes d'instruments patibulaires. Les Chrétiens s'en ser-
vent seulement pour exprimer la Croix de N. S. Jesus
Christ. Ils appellent A' id alsalib la Fête de l'exaltation
de la Croix, et Salbout le Vendredi saint, auquel N. S.
a été mis en Croix." V. ibi plura, et in artic. Salib fol.
748. b. Mich. Vanslebuis in Relatione itineris sui Gal-
lica p. 411. memorat monasterium in vico super. Ægypti
Neygade, cui nom. fuerit Deir il salib, quod reddidit
Monasterium sanctæ crucis. Denique Salmas. sibi per-
suadet, in vetustis Æg. monumentis Hieroglyphicis repe-
riri figuram crucis etiam cum ansula. Non hæc quidem
est peculiaris Salmasii sententia, sed quæ ipsi communis
est cum Kirchero, L. Pignorio et aliis eruditissimis viris,
quamque hi a veteris Ecclesiæ Doctoribus acceperunt.
Notum est, quod Rufinus memoriæ prodidit Hist. Eccles.
ii. 29. "Signum hoc nostrum Dominicæ Crucis, inter
illas, quas dicunt *ieparuxas*, i. e. sacerdotales literas,
habere Ægyptii dicuntur, velut unum ex ceteris litera-
rum, quæ apud ipsos sunt, elementis. Cuj. literæ seu
vocabuli hanc esse asserunt interpret.: Vita ventura.
Dicebant ergo hi, qui tunc admiratione rerum gestarum
convertebantur ad fidem, ita sibi ab antiquis traditum,
quod hæc, quæ nunc coluntur, tamdiu starent, quamdiu
viderent signum istud, in quo esset vita." Quibus simi-
lia habet Socrates Hist. Eccl. v. 17., quæ aut a Rufino,
aut, ut ipse ait, ex traditione quapiam accepit.¹ Credi-
derim, Æg. crucem illam appellasse **ΕΡΩΗ**
ΕΥΗΗΟΥ, quasi dicas causam efficientem vitæ
venturæ. Cum vero **ΕΡ** in compositionibus Ægypti-
orum significet et efficere et esse, postremo modo acce-
perunt, qui interpretati sunt vitam venturam. Et cer-
tum est, in Tab. Isiac., quam erudite explicuit Pigno-
rius, in lapide itidem, quem Pign. in Comment. ad
Tab. Isiac. p. 9. b. adfert, et in omnibus fere Æg.
vetustis monumentis figuram occurrere, quæ crucis

speciem referre videtur, hunc fere in² modum
V. Pauli Lucæ Itinerar. tertium, P. i. p. 282, ubi sæpius
figura eadem cernitur. Sed difficulter credi potest, in
illis vetustis Æg. monumentis, quæ Vaticanis plerorum-
que Prophetarum Judæorum antiquiora sunt, crucem
reperiendam esse.³ Ipsa profecto illa figura speciem
crucis non præbet, sed Gr. literæ Tau cum globulo super-
imposito, quam multi pro ansula habent. Recte igitur
ipse Socrates ea de re subdubavit. "Ego nequaquam
existimo, inquit, Ægyptiorum Sacerdotes, dum hanc
crucis effigiem lapidibus inciderent, eorum, quæ Christo
eventura erant, notitiam habuisse." Adeoque sine dubio
aliud quid per hanc suam figuram indicare voluerunt.
Nec etiam Gentiles id agnoverunt, quod Christiani ex
hac figura conspecta sibi imaginabantur, etsi tale quid
subinnuat Rufinus. Socrates ait: "Christiani signum esse
dicentes salutaris Christi passionis, propriam religionis
sux notam, crucem scilicet, esse censebant." Sequentia
ej. verba ita vertenda esse censeo. "Gentiles vero dice-
bant, Quid Christo commune est cum Serapide? Si cha-
racter ille crucem refert, crux illa alius rei symbolum

erit Gentilibus, alius Christianis." Aliud mysterium hic
latere, memoriæ prodidit Abenephins Arabs, ap. Le
Moynes in notis ad Var. Sac. p. 862, 3. Auctor⁴ Histo-
riæ Coeli putat, figura hac designari Nilometrium, t. i.
p. 51, 2. R. Pococke, Description of the East, V. i. p.
93. scribit: "These statues have each of them in one
hand the cross with an handle, which is said to repre-
sent the four Elements." Assentior La Crozio, Hist. du
Christianisme dans les Indes, Liv. vi. p. 430. sq., existi-
manti, figuras illas, quas pro crucibus habuerunt eruditi,
nihil aliud esse, quam phallos, adeoque representare
illam viri partem, quæ generationi inservit. Probat hoc
ipsa characteris huj. hieroglyphici figura, dummodo
meminerimus, picturam Æg. valde rudem fuisse, quod
monent veteres, quodque residua gentis hujus monu-
menta testantur. Vero dissimile non est, ex hac figura
phallica desumptum fuisse hunc Astronomorum characte-
rem ♀, quo Venerem designant. Præterea refert So-
crates, eos, qui literarum hieroglyphicarum notitiam
habebant, indicasse, characterem illum designare vitam
futuram, in quo consentit Rufinus: idque verum puto;
sed hoc phallo, sive *μορίφ τῆς γενήσεως αἰτίφ*, apprime
convenit, quippe quo mediante vita producit, quæ
nondum existit, sed tamen futura est. Vide, an hoc
etiam spectet illud Plut. de Is. et Os. p. 365., *δοκεῖ
γεννητικῇ μορίφ τὴν φύσιν ἐκτείνει τὸ θρίον*. Ad hæc, in
sacris Serapidis, de cui. templo illic sermo est, phallos
frequentes in usu fuisse, ipse Socrates observat capite
præced. xvi. L. v., ubi de Theophilo Alexandr. Episcopo
scribit: "Serapidis vero et aliorum deorum mysteria, quam
ridicula essent, ostendit, phallos per medium forum
sublimes ferri jubens." Et in universum phallorum in
sacris Æg. maximum usum fuisse, sicuti etiam character
ille in omnibus fere Æg. monumentis conspicitur, et
magna sub illo phalli symbolo latuisse mysteria, veteres
omnes testantur: qua de re aliquid dicemus in artic.
Φάλλος. Quod autem et Rufinus et Socrates narrant,
aliis literis hieroglyphicis Æg. indicatum fuisse, finem
tunc habiturum Serapidis templum, cum nota crucis
apparuisse, et fictionem magnopere sapit, et sibi ipsi
repugnat. Si enim character ille crucem representat,
ab initio conditi templi crux conspecta fuit; si vero nota
crucis non apparuit, nisi cum templum Serapidis esset
diruendum, quod historiæ a Rufino et Socrate narratæ
congruit, character ille in templo Serapidis ab antiquo
pictus, signum crucis nequaquam haberi potuit.

Σάμψυχος, Σαμψυχός, Σαμψόχος, (Σάμψυχον.) Varie
enim scribitur nom.⁵ Hesych., *Σαμψόχος, πλείστη γίνε-
ται ἐν Αἰγύπτῳ, ἄλλοι δὲ μάραθὸν καλοῦσιν αὐτήν*. Ubi
Guietus et Salmas., pro *μάραθὸν*, legendum esse judicant
ἀμάρακον. Quam in rem adducunt verba Dioscor. iii.
47. *Σάμψυχον κράτιστον τὸ Κυζικηνὸν καὶ Κύπριον, δυνε-
ρεῖ δὲ τοῦτον τὸ Αἰγύπτιον. καλεῖται δὲ ὑπὸ Κυζικηνῶν
καὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ ἀμάρακον*: et hæc Servii in Æn. i.
697.⁶ "Amaracus puer regius unguentarius fuit, qui
casu lapsus, dum ferret unguenta, majorem ex confu-
sione odorem creavit, unde optima unguenta Amaracina
dicuntur. Hic postea in herbam Sampsychum dicitur
versus, quam nunc Amaracum dicit." Plin. xxi. 11.
"Amaracum Diocles Medicus et Sicula gens appellavere,
quod Ægyptus et Syria Sampsuchum." Idem eod. Lib. c.
22., "Sampsuchum sive Amaracum." Columella x. 171.,
Nataque jam veniant hilari Sampaucha Canopo. De
Amaraco Æg. loquitur Athen. xv. p. 676. Sampsuchum
nom. esse Æg., testatur Plin. l. c.⁷ Vide an Sampsuchum

¹ Adde Sozomen. Hist. Eccl. vii. 16. Inde lux accenditur Snida in v. Σταυροί.

² Veteres quidam existimabant, figura ista representari oculum et sceptrum, eamque pertinere ad Osiridem. Quapropter Plut. de I. et Os. p. 354. scribit, regem ac dominum Osirin exprimi oculo et scepro pictis; atque Macrobi. Saturn. i. 21. pluribus verbis testatur: "Osirin Ægyptii, ut Solem esse asserant, quotiens hieroglyphicis literis exprimere volunt, insculpunt sceptrum, inque eo speciem oculi, et hoc signo Osirin monstrant."

³ Dubitari etiam videtur Lipsius de Cruce i. 8. in notis.

⁴ Abbas Pluche, idem ille, cui debetur le Spectacle de la Nature.

⁵ [Ap. Aretaum de Cnr. Morb. Acut. ii. 6., ut et ap. Athen. xv. p. 676., ἡ Σάμψυχος. Schweigh. ad Athen. xv. p. 681.: "Non damno scripturam Σάμψυχον, quam h. l. habet MS. A., pro quo etiam Σαμψόχον cum circumflexo in penultima, ut ap. Hesych., scribi poterat. Sed probum fuit Σάμψυχον, quod consentiente Epit. hic editum erat: quam eandem scripturam ambo Masti cum editis tenent p. 676. d.: sic rursus p. 684. b. penultima nihilo minus longa, ut ibi versus docet." Penultima τῷ Σαμψόχῳ, s. Σαμψόχῳ est longa in versu Nicandri Th. 616., — ἢ πάλιν πολλὰ καὶ ἀθὴν Σαμψόχου, ut et in versu Meleagri ap. Salmas. de Homon. Hyl. Iatr. c. 13. Τῇ δ' ἄμα καὶ Σάμψυχον ἀφ' ἡλυπώσας Παννύ. Cod. Hesychii Marc. habet Σάμψυχος. Εἰδικ.]

⁶ Plura dabunt interpr. Hesych. v. Σαμψόχος, inprimis Alberti. Legendus omnino Salmas., de Sampsucho ejusque nomine pro-
lixè disputans, de Homon. Hyles Iatr. c. xiii. toto.

⁷ Nec dubitant alii, in quibus Caryophilus Diss. Misc. p. 191. Ægyptios sua lingua Sampsuchum appellasse * Σαψ, testatur scriptor
appendicis ad Dioscor. p. 454. [Vide Jabl. h. v.]

dictum fuerit **ΣΑΜΠΟΧΗΝ** sampsochen, tanquam dicas herbam unguenti, vel unguentariam.¹

[“ **Σάμψυχον**, Sampsuchum. Est herba ramosa, perpetuo virens, per terram repens, foliis ej. calaminthæ quæ tenui folio constat, et λεπτόφυλλος appellatur: hirsutis et rotundis et odoris: radice retorrída; summo eespice leniter hærente, multifida: quam Dioscor. alt a Romanis majoranam dici. An vero idem sit sampsuchum cum amaraco, plerique dubitant. Hæc inter alia Gorr. qui ex Dioscor. et Plin., Siculis amaracum idem esse quod sampsuchum, testatur: sed Galenum, Aëtium et Paulum aliter sentire videri dicit. Hinc **Σαμψύχινος** adjectivum: ut **σαμψύχινον μύρον**, Sampsuchinum unguentum. Item verb. **Σαμψύχίζω**, Sampsuchi odorem repræsentō, Sum odore sampsuchi. Ap. Hesych. legitur etiam **Σαμψόσχος**, qui marathum ab aliis vocari tradit.” H. St. De ratione sampsuchini componendi, **περί σαμψύχινου σκευασίας**, v. Dioscor. i. 58. et Gorræum. “**Σαμψύχινον** **ελαιον** Aëtius iv. 42. docet conficere cocto sampsucho in duplici vase cum oleo: calcificat et valde digerit atque discutit.” Gorr. Athen. xv. p. 689. **Καὶ τὸ σαμψύχινον δὲ καὶ ἐρπύλλινον ἐπιτήδεια πρὸς πότον**. Exemplum verbi **σαμψύχίζω** nondum invenimus. Sampsuchus Bauhino p. 224. Marum; Sprengelio (Hist. Rei Herb. p. 180.) Dioscoridis iii. 47. sampsuchum Origanum majoranoides. EDD.]

[“ **Ἀμάρακος**, ου, ὁ, s. **Ἀμάρακον**, ου, τὸ, Amaracus seu Amaracum: herbæ nomen est, quæ alio vocab. **σάμψυχος** seu **σάμψυχον** dicitur, ut Dioscor. testatur iv. 47. ubi de sampsucho loquens, καλεῖται δὲ (inquit) ὑπὸ **Κυζικηνῶν** καὶ τῶν ἐν **Σικελίᾳ** **ἀμάρακον**. Itidemque Plin. xxi. 11. Amaracum Diocles medicus et Sicula gens appellavere quod **Ἄgyptus** et **Syria** sampsuchum. (Athen. xv. p. 681. **Διοκλῆς δ' ἐν τῷ περὶ θανάσιμων φαρμάκων, ἀμάρακον φέρειν, ὃ σάμψυχον τινὲς καλοῦσι**.) Nota autem Dioscor. illo in loco dicere neutro genere τὸ **ἀμάρακον**: ut Plin. quoque rursum c. 22. ejusd. libri, Sampsuchum, s. amaracum, in Cyprio laudatissimum et odoratissimum, scorpionibus adversatur. Masculino autem genere ὃ **ἀμάρακος** dicitur a Theophr., ut a Virg. (**Æn.** i. 697., et totum gremio Dea tollit in altos Idaliæ lucos, ubi mollis amaracus illum Floribus et dulci aspirans complectitur umbra. Athen. xiii. p. 608. e Chæremenis, Tragicis poetæ, **Ἄeneo: Πέρσης** δὲ **θαλερὸς ἐκτραφεὶς ἀμάρακος** **Λεμῶσι** **μαλακοῖς** **ἐξέτεινεν ἀχέννας**. Catullus in Epithal., Cinge tempora floribus Suave olentis amaraci. Phærecrates ap. Athen. xv. p. 685. ait, flores nonnullos coronarios memorans, osculo cujusdam delicatuli, qui totus flores oleret, referri dulcem halitum amaraci, **Ὡ φίλῶν μὲν ἀμάρακον, Προσκινῶν δὲ σέλινον**.)

[“ Unde **Ἀμαράκινος**, ου, ὁ, amaracinus, h. e. Qui est ex amaraco, Ex amaraco confectus, aut amaraco conditus, ut **ἀμαράκινον ἄνθος**, flos amaracinus, s. flos amaraci, ap. Dioscor. ii. 94., et **ἀμαράκινον μύρον** ap. Athen. v. (195. d.) et xii. (p. 553. d.) ex Antiphane in Thoricis, **Ἀμαράκινῳ δὲ τὰς ὀφρὺς καὶ τὴν κόμην**. xv. p. 688. ex Apollonio Herophilio de Unguentis: **Γίνεται δὲ μύρα κάλλιστα κατὰ τόπους**, — **ἀμαράκινον δὲ Κῶν καὶ Μήλων**. Cf. J. Poll. vi. 104. Amaracinum ap. Lat. scriptores, ut Gr. **ἀμαράκινον**, ponitur absolute pro unguento ama-

racino: Lucret. iv. 1171. ii. 846. Nihil cum amaracino sui, proverbium ap. Gellium præf. sub fin., de iis, qui nullum cum re aliqua commercium habent, vel qui nullam ex re aliqua voluptatem capiunt; sues enim amaracinum maxime fastidiunt, teste Lucret. vi. 973.) Et **ἀμαράκινον ἔλαιον** ap. Dioscor. i. 19., quod Plinio est Amaracinum oleum, xxi. 22., qui et unguenti amaracini meminit (xiii. 1. Ap. Athen. xv. p. 675. e. **amaracina** corona caput gravare dicitur, **Καὶ ἀμαράκινον καὶ ἀπαντας τοὺς καροῦν δυναμένους ἢ βαρύνειν ἄλλως κεφαλὴν, περιστάτον**.)

[“ Et **Ἀμαράκοις**, amaraco similis, Nicand. Ther. (503.), **Τῆς μὲν ἀμαρακέσσα χυτὴ περιδέδρομε χαίτη**, ubi Schol. quoque exponit **παραπλησία ἀμαράκῳ**.” H. St. Sprengel. Hist. Rei Herb. p. 95.: “**Origanum majoranoides, ἀμάρακος**, Theophr. i. 15.” EDD.]

[Coronam amaracinam a sampsuchina diversam facit Artemidorus i. 29.: **Σισυμβρίου δὲ, καὶ ἀμαράκον φρυγίου, καὶ λαπάθου, καὶ ἐλενίου, καὶ ἀνεμώνης, καὶ σαμψύχου στεφάνους ἀναδεῖσθαι, πᾶσι πονηρόν**. “Ex antiquissimis Meleager (i. 12.) **σάμψυχον** et **ἀμάρακον** diversa facit in eo poemate, quo singulos poetas cum singulis floribus comparavit: **Τῇ δ' ἄμα καὶ σάμψυχον ἀφ' ἡδυνόδοιο Πριάστῃ, Καὶ γλυκὺν Ἡρίνην παρθενόχρωτα κρόκον**. Et paulo post (v. 41.), **Ἐν δ' ἄρ' ἀμάρακον ἦκε, Πολύστρατον, ἄνθος ἀοιδῶν, Φοίνισσάν τε νέαν κύπρον ἀπ' Ἀντικύτρου**. Galenus quoque et Paulus Aegineta diversis capitibus de sampsucho et amaraco tractant, quod non facerent, si unum idemque esset amaracum et sampsuchum. Nicander **ἀμάρακον** a **σαμψόσχον** hoc uno discriminat, quod **amaracum** in Græcia nascatur, sampsuchum externum sit. (Ther. 575.) — **μάλα δ' ἂν καὶ ἀμάρακος εἴη Χραιομήεις, πρᾶστῆς τε καὶ ἀνδρήροισι χλοάων**. Per hæc indicat de eo se amaraco loqui, quod in areis hortorum ac pulvinis vulgo proveniebat. At sampsuchum paulo post (v. 615.) tanquam diversum ab amaraco inter remedia venenatorum ponit: — **ἡδὲ καὶ ἀκτὴς Κανλοῦς ἡγεμόντας, ἰδὲ περὶ πολλὰ καὶ ἀνθη Σαμψόσχον**. A Siculis et Cyzicenis amaracum vocari ait Dioscor., quod est aliis sampsuchum. Hoc non facit, ut revera sit idem. Ipse aliud esse aperte indicat, cum **μύρον σαμψόσχινον** et **ἀμαράκινον** distinguit. Diocles ap. Athen., **Ἀμάρακον, ὃ τινες σάμψυχον καλοῦσι**. Exemplo id firmandum. Græcorum quidam τὸ κρίνον etiam **λείριον** vocarunt, auctore ipso Dioscor. et aliis multis. Nec hoc prohibuit, quin alii de narcisso dixerint. Et sane plures hanc voc. **λείριον** pro narcisso usurpasse constat, quam pro lilio, quod Gr. dicitur **κρίνον**. Aliquid tamen fortius in amaraco — Non dubitarim, quin amaracum Gr. dictum sit, quod sampsuchum **Æg.** respondet, sed aliud etiam quam sampsuchum hoc eodem nomine Græci vocarunt. Cyziceni, ap. quos plurimum ac laudatum nascebatur sampsuchum, id vocabant **ἀμάρακον**, item Siculi. Non omnis tamen alia Græcia consensit in nomine. Nam **ἀμάρακον** alii dixerunt parthenium — Duplex amaracum, alterum aliter vocatum parthenium, alterum sampsuchum nomine **Ægypt.**, an **Syriaco**? Vix tamen censeam, Galenum et Paulum, cum sampsuchi et amaraci descriptiones separarunt, de hoc parthenio amaraco sensisse. (Sic tamen censet Gorræus.) — Sic igitur auctores conciliandi, qui modo samp-

¹ Unguentum **Æg.** dictum esse **COYEH** s. **ΠCOXEH**, certo novimus; non item, an **CAU** significarit herbam, nisi **CIU** et **CUEZ**, quas voces ea notione poni docet Lexicon, non discrepare existimentur. Caryophilus eadem de re plenius dixit in Diss. Misc. p. 241—244.

[“ Gr. nomen est **ἀμάρακον**, Syriacum **σάμψυχον**. Indoles hæc nominis videtur plane Syriaca aut **Æg.** Nam ***Σάμψυρα** urbs in **Ægypto**, et **Σάμψα** in Arabia vicus, et ***Σαμψαίσι** in Syria Judæa, quos **ἡλιακούς** interpretantur, et **σάμψα** **ἡλιον**, unde et **Βαίσσαμψα** in Arab. sinu, quod Stephanus **οἶκον ἡλίου** exponit. Notum est, Hebr. solem dici **שֶׁשׁ**, (schæmæsch). Quod etiam ap. Arabes idem habet nom. **ششم**.” Salmas. de Homon. Hyl. Iatr. p. 10. Cf. Reines. Var. Lectt. c. 25. p. 114., qui, ut Salmasius, docet **Σάμψα** Arabum esse ex Hebr. schæmæsch, pro quo et **שֶׁשׁ**, schamacha, efferunt, quo vocabulo sol denotatur. Steph. Byz.: ***Σάμψα**, κώμη τῆς Ἀραβίας τὸ Ἰθινόν, ***Σαμψήνος**, ***σάμψα** δὲ, παρὰ τοῖς Ἀραβῶν ὁ ἡλιος. ***Βαίσσαμψα**, πόλις ἐν τῷ Ἀραβικῷ κλίματι, ἐπὶ τῇ Ἰρυθρᾷ θάλασσᾳ, ὃ ἴσται οἶκος ἡλίου ὁ πολίτης, ***Βαίσσαμψήνος**. Hub. Goltzius e numo Trajani idem oppidani nom. divulgavit, **ΒΑΙΣΑΜΨΗΝΩΝ**, notante Berkelio. Bethsames in sacris literis vocatur. “A **Σάμψα** formantur et ***Σαμψίται** ap. Epiphanium, ubi de Oæsenis et Sampsæis: v. Catal. Hæret. Damascen.” Luc. Holsten. Huc etiam pertinere videtur, auctore eodem, ***Σαψίς**, quod Hesychio redditur, ὁ ἀγαθὸς δαίμων παρὰ Ἀραβί. Codex Hesychii Marcianus, teste Schow, **Σαψίς** ὁ α.—**Ἀράβους**. Biellius ap. Albert. ad Hesych.: “Forte nom. illud **σαψίς** originem trahit a v. Suph, vel Siph, qua Arabes serpentem varium et volentem appellare, didici ex Aleamso ap. Bochart. Hieroz. P. ii. L. iii. c. 7. p. 395., ut adeo ex hoc Hesychii loco pateat, quod Arabes, non minus ac Phœnices et **Ægyptii**, draconem ἀγαθὸν δαίμονα vocaverint: cf. de his Bochart. Hieroz. P. ii. L. iii. c. 14. p. 429.” EDD.]

[“ Dalecampius: “Persicum amaracum vocat, tanquam e Persia primum advectum.” “Jam de amaraco,” inquit Schweigh., “qui vulgo putatur esse quam Majoranam vocare solemus, perlegi veterum auctorum loca a Bodeo Stapelio ad Theophr. p. 546. et p. 687. sq. collecta: et Cyzicenum quidem amaracum, itemque Cyprium, olim præ ceteris laudatum vidi; Persie, tanquam patriæ, nullam ab ullo veterum auctorum mentionem factam reperi. Ac fateor, etiam alioquin suspectam mihi esse istam scripturam **πίρνης**: sub quo vocab. suspicor latere aliquem genitivum nominis, regionem aut terram nescio quam indicantis, qui genitivus a v. **ἐκτραφεὶς** regeatur. Quo minus audendam putavi, ipsam hoc **ἐκτραφεὶς** cum Grotio in **ἰσ** **τραφεὶς** mutare.” EDD.]

Offo. ii. 16. V. Mich. Le Quien Proleg. ad Jo. Damasceni Opp. §. x. p. 7. Adde Car. du Fresne Gloss. Med. Latin. v. Sarabaitæ, qui præter alia etiam hæc affert ex Glossis MSS. Sarabaitæ, renuentes aliorum disciplinam.¹ Mich. Le Quien vocab. hoc ex Syriaco sermone exponi posse putat.² Verum ex Cassiano audivimus, esse voc. *Æg.*, et ex proprietate illius linguæ sic nuncupari eos, qui semetipsos a cœnobiorum congregationibus sequestrent, ac sigillatim suas necessitates curent. Vereor quidem, ne Cassianus duo nomina, monachis his imponi solita, invicem confuderit. Nam id, quod hio de Sarabaitis prædicat, vere indicatur voce Remoboth, quæ innuit viros solitarios, cœnobita vitantes, et sigillatim victitantes. Hos vero Remoboth a Sarabaitis diversos non esse, supra jam monui, et id ipsum quoque observavit du Fresne loco cit. Origo nominis non est mihi explorata. Novi **ΣΑΡΑΒΑΙ** in lingua *Æg.* significare tonitru, Ps. ciii. 7. Marc. iii. 17. Jo. xii. 29. et alibi; sed ex hac voce non video nom. Sarabaitarum satis commode posse illustrari.

Σάρις. Vide brevi post v. Serapis.

Σάρι, Juncus, crescens in maribus et locis palustribus, byblo s. papyro similis. Theophr. H. P. iv. 9., de iis, quæ in *Æg.* nascuntur, disserens, ait, Τὸ δὲ *σάρι* φύεται μὲν ἐν τῷ ὕδατι περὶ τὰ ἔλη καὶ τὰ πεδία, ἐπειδὴν ὁ ποταμὸς ἀπέλθῃ· ῥίζαν δὲ ἔχει σκληρὰν καὶ συνεστραμμένην· καὶ ἐξ αὐτῆς φύεται τὰ *σάρια* καλούμενα· ταῦτα δὲ, μήκος μὲν εἰς δύο πήχεις, πᾶχος δὲ ἡλικὸν ὁ δάκτυλος ὁ μέγας τῆς χειρὸς· τρίγωνον δὲ τοῦτο, καθάπερ ὁ πάπυρος, καὶ κόμην ἔχον παραπλήσιον· μασώμενοι δὲ ἐκβάλλουσι καὶ τοῦτο τὸ μάσημα· τῇ ῥίζῃ δὲ οἱ σιδηροῦργοι χρῶνται, τὸν γὰρ ἀνθράκα ποιεῖ χρηστὸν, διὰ τὸ σκληρὸν εἶναι τὸ ξύλον. Hesych. *Σάριν*, vel *Σάρι*, φυτὸν τι γινόμενον ἐν τοῖς κατ' Αἴγυπτον ἔασι. Plin. xiii. 23., Fruticosi est generis et *Sari* circa Nilum nascens, duorum ferme cubitorum altitudine, pollicari crassitudine, coma papyri, similique manditur modo.³ Ex ista *Sari* conficiebantur Psiathi aliaque multa a Monachis et Eremitis; unde frequens junci mentio reperitur in regulis Monachorum *Æg.* Quoniam *Sari* papyro est similis, ut Theophr. l. c. observat, venit nonnunquam nomine bybli et papyri, a qua tamen differt, qua de re v. Melch. Guiland. in Comment. in Plinium de Papyro Memb. vii. p. 202, 3., ed. Amberg. 1613. Observari potest, *Sari* Kamisch kassaki, Turcice dici Cosacos calami vel junci fulvi. V. Demetr. Cantemer. in Hist. Imp. Osmaniadarum p. 402, not. 10., et P. ii. p. 435. ed. Germ. Quoniam in illis Copt. libris, qui in nostris manibus sunt, junci illius mentio non fit, mirandum non est, nom. illud non occurrere separatim. Sed occurrit tamen in compositione. Cum enim mare, quod vulgo appellatur rubrum, sinus nempe Arabicus, perpe-

tuo in Copt. libris dicatur **ΦΙΟΥ ΗΨΑΡΙ**, Mare *Sari*, cuj. exempla occurrunt Ex. x. 19. xiii. 18. xv. 4. Ps. cvi. 7. 9. 22., ego quidem existimo, *Ægyptios* mare illud sua lingua a juncu cognominasse. Et videntur Hebræi id ab *Ægyptiis* accepisse, utpote qui pariter idem mare vocitare solent **יָם סוּף**, i. e. ut non pauci interpretantur, mare junceum. Ita Aben Ezra, citatus a Fagio in Ex. xiii. 18.: Dicunt nonnulli mare vocari eo nomine, quod per ej. circuitum nascuntur papyri; et R. Salomo ap. eund., Soph juncum significat, quo nomine mare illud appellatur, quod calamorum et papyrorum copia in eo nascatur. Et hanc quidem denominationem rei ipsi apprime congruere, testatur Vincent. Le Blanc Itiner. l. i. c. 8., ubi hunc in modum scribit: Juxta mare rubrum magnam arundinum copiam crescere, quibus progressu temporis procreantur insulæ, indeque ad littus laboriose appellitur. Adde Thevenot Voyage P. i. l. ii. c. 33. p. 552.⁴ An eadem de causa Nilo fluvio nom. *Sori* vel *Σίρι* impositum fuerit, disquirere operæ pretium est. Vid. in v. *Σίρις*. [*Σάρι*, *sari*, plantæ cujusdam nom. in *Æg.*, v. l. e Theophr. iv. 9.: ibidem annotatur, *Σάρια* dici quæ-

dam exeuntia ex illa planta, quæ *Sari* vocatur." H. St. "Cyperus fastigiatus, *σάρι* Theophr. iv. 9.; culmo trigono comaque Cyperum Papyrus æquare, stolones autem e radice digiti crassitie propellere dicitur." Sprengel. Hist. Rei Herb. p. 78. "*Σάρι*, barbara vox," ut scribit J. Stackhousius ad Theophr., "planta affinis papyri describitur sub hoc nomine; sed nulla mentio apud synonyma Linn. nec ap. antiquos, quoad sciam." Iterum ad Theophr. P. ii. p. lxxiii.: "*Σάρι*, saccharum Ravennæ in Catalogo partis primæ: accuratius tamen perpendenti mihi, vix ulla videtur dubitatio Saccharum, officinarum, L. vel saltem S. biflorum, Forskål. *Ægypt.* hic indicari. Quod ad S. offic. dicitur, 'culmos venales circumferri, et crudos edi,' p. 15. Descriptio S. biflori ap. eund.: 'Culmus homine altior ex aquis extat:—in littore Nili limoso tanta crescit copia cum Arundine Donaci, ut penetrari non possit hæc sylvæ arundinacea, nisi incolæ parvos exciunderent tramites.' Ibid. p. 16. Ap. Theophr. etiam τὰ *σάρια* καλούμενα μήκος εἰς δύο πήχεις· πᾶχος δ' εἰς ὁ δάκτυλος ὁ μέγας, τρίγωνον δὲ τοῦτο, (forsan per incuriam e similitudine culmi Παπύρου) καὶ κόμην (paniculam) ἔχον παραπλήσιον· μασώμενοι δ' ἐκβάλλουσι τοῦτο τὸ μάσημα, i. e. manducantes caulem exspuunt crudam materiem." EDD.]

* *Sauses*. Monachorum erat quodpiam genus in *Æg.*, de quo Hieron. hæc memoriæ prodidit in Epist. ad Eustoch. de cust. virgin. p. 44. "Tria sunt in *Æg.* genera Monachorum. Unum Cœnobitæ, quod illi *Sauses* gentili lingua vocant, nos in commune viventes possumus appellare." Ubi omnium primo de vera et genuina vocis istius lectione dispiciendum est. Vulgaris lectio est *Sauses*, quomodo voc. hanc etiam repræsentat præclara Martianæi ed. Codd. quidam manu exarati, quos ipse consului, legunt *Saulhes*, alii *Sauches*. Optimæ vero et antiquissimæ membranæ in Biblioth. Reg. Berol. exhibent *Sahues*. Ex quibus vera lectio erui potest, quam puto esse *Sahues*, vel per transpositionem *Sahues*. Quantum memini, **ΟΥΕΣ** Socium et Asseclam designat; sed locus, in quo vocab. hoc sensu reperitur, mihi jam non occurrit. Ceteroquin **ΟΥΑΣ** vel **ΟΥΕΣ** signific. habet adjungendi. **ΠΙΨΕΥΟ ΕΘΟΥΕΣ ΕΡΩΤΕΝ**, ὁ προσήλυτος ὁ προσκείμενος ἐν ὑμῖν, Lev. xvi. 29. xvii. 8. 10. Lev. xx. 2. **ΝΙΨΕΥΣΟΥ ΕΤΑΥΟΥΟΣ ΔΕΗ ΠΙΣΑ**. Adde xxv. 6. Unde **ΟΥΑΣ** dicitur sequi aliquem, vel, quod idem est, se jungere alicui.

Communi dialecto id dicitur **ΥΩΨΙ ΗΣΑ**, vadere post aliquem. Ita fere in N. T. Copt. exprimitur et redditur τὸ ἀκολουθεῖν. In dialecto vero Thebaidos, vel *Ægypti* super., loco illius dictionis fere semper reperitur **ΟΥΑΣ**. Quod exemplis nonnullis declarabo. Act. xii. 8. verba ἀκολουθεῖ μοι, in versione communis dialecti redduntur **ΥΩΨΙ ΗΣΑ**, vade post me. Versio autem Theb. MS. ita habet, **ΗΓΟΥΑΣΗ ΗΣΑ**, adjunges te ad me. Versu 9. est in Gr. ἡκολούθει, quod vertit interpr. Copt. vulgatus, **ΑΨΥΩΨΙ ΗΣΑ**, ambulavit post illum. Versio Theb. habet **ΑΨΟΥΑΣΗ ΗΣΑ**, adjunxit se illi, vel adjunxit se post illum.⁵ Occurrit etiam **ΟΥΗΣ**, ueh, ut Act. xxi. 36. **ΠΑΛΟΣ ΤΑΡ ΤΗΡΥ**

ΟΥΗΣ ΗΣΑ, ubi in Gr. est, ἡκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ. Non temere autem dixi, voc. hanc proprie signific. habere adjungendi, utpote quod ex aliis locis colligere liceat. In Cod. MS. Ps. lx. 6. Græca hæc verba, *Ἡμέρας ἐφ' ἡμέρας βασιλέως προσθήσεις*, Copt.

¹ Acerbum Marci Ant. de Dominis judicium de Sarabaitis legitur in Binghami Orig. Eccl. V. iii. p. 17.

² Ita ante eum Bochart. P. ii. Hieroz. l. iv. c. 14. p. 550.

³ In Hesych. vulgatum est, *Σάρις* σάρις, φυτὸν α. τ. λ. ad q. l. v. Albert. Pro [*σαρὶν* legendum *σάριον*, et pro] *σαρὶν* leg. *σάρι*, et in Plinii verbis fructuosi pro fruticosi, monet Salmas. in Exerc. Plin. p. 706.

⁴ His similia ejusdemque generis alia dedit Jabl. Diss. v. de Gosen §. 10., et in Panth. *Æg.* P. ii. p. 151—153. Quæ sua manu libro de Gosenitide adlevit, in ed. nova cum lectore communicabo. Potest conferri Scholtzius in Repert. f. B. u. M. Lit. xlii. p. 13.

⁵ In ead. vers. Sahidica, nunc ed., **ΟΥΑΣ** eadem notione extat Act. xiii. 43., ac frequenter in libris Evangelio-graphorum.

interpr. sic vertit, **ΣΑΝΕΖΟΥΡ ΕΧΕΝ**
ΣΑΝΕΖΟΥΡ ΗΤΕ ΠΙΟΥΡΟ ΕΚΕ-
ΟΥΔΖΟΥΡ. Eadem notione Matt. vi. 33. **ΗΜΙ**

ΤΗΡΟΥ ΕΥΕΟΥΔΖΟΥ ΕΡΩΤΕΝ,
hæc omnia adjiciet vobis, Luc. xii. 31., et aliis in locis
bene multis. Unde videtur esse **ΑΣΟ** thesaurus, ubi
unum ad aliud adjicitur. V. Matt. xii. 35. xix. 21. et
alibi. Ex his intelligitur, **ΟΥΔΖ,** vel **ΟΥΗΣ** et
ΟΥΕΖ, signific. habere adjungendi, atque vocab. eo
sensu accipi, et de rebus, et de hominibus. Indicat
igitur, ubi de hominibus usurpatur, aliquam societatem,
sodalitatem et communionem, quæ est adjunctio unius
ad alium. **ΣΑ ΟΥΔΖ,** sa uah, vel **ΣΑ ΟΥΕΖ,**
sa ueh, ex idiotismo Copt., significabit igitur hominem
sodalitatis vel communionis. Et id ipsum voc. hanc signi-
ficare, luculenter indicat Hieron., scribens: Sausus
lingua gentili vocant, nos in commune viventes possumus
appellare. Ibidem eos opponit *τοῖς* Remoboth, i. e.
Solitariis, vel hominibus unitatis, ut vocem illam suo
loco p. 229, 230. exposuimus. Paulo post idem sic
pergit: Veniamus ad eos, qui plures sunt, et in com-
mune habitant, i. e. quos vocari Cœnobitas diximus.
Quæ omnia originationem nostram egregie illustrant.

* Sapha. Chamæleon. Apul. de Herbis c. 25.

* **Σαφθας.** Ita legendum censeo in catal. regum The-
bæorum ap. Syncell. et in Græcis Eusebianis, pro eo,
quod in vulg. edd. reperitur, **Σιφωης**, vel **Σιφώας.** Inter-
pretatur autem Eratosth. nomen *νῖδος* **Ἡφαιστοῦ**, filius
Vulcani; et recte, ut alibi¹ dictum est.

* **Σαφθω.** Hyoscyamus. Append. Dioscor. iv. 69.
p. 467. Ita et Apul. de Herbis c. iv. Kircherus in
Prodr. Copt. p. 149. ex Apul. citat saphtha, idque impe-
rite plane explicat. Videndum tamen, an non herba
ista vere appellata fuerit saphtha, vel saphtas, quasi dice-
res Vulcanalem, vel Vulcaniam.²

* **Σαῶφης, κωμαστής, κατὰ δὲ ἐνίους χρηματιστής.** Era-
tosth. in catal. regum Thebæorum in Chronico Eusebii
Gr. p. 21. Testatur ergo Eratosth. nom. illud non uno
modo exponi posse, et duas interpretationes adfert, sicut
ratione aliorum vocabulorum fecit Plut. de. I. et Os.
Quod sine dubio ex diversa unius ejusdemque vocabuli
pronuntiatione ortum est, quale quid etiam in Osiridis
nomine Plut. observavit. De utraque Eratosthenis inter-
pret. aliquid addamus. Ait primo, **Σαῶφης** exponi posse
κωμαστήν, comessatorem. Ubi suspicari quis posset pro
κωμαστήν leg. potius esse *κομήτην*, crinitum, comatum,
quod Epitheton ipsi Apollini suo Gr. et Rom. frequenter
tribuunt. De Ganymede in Luciani Dial. Deor. Juno ait p.
131. (215), *τὸν καλὸν κομήτην τοῦτον ἢ Ἰδὴ ἀνέθρεψε,*
formosum istum comatum Ida educavit. Hoc ipsum

Æg. significare potuit **ΧΩ ΟΥΨΩΙ,** Chouphoi.
Observa autem, nom. **Æg.**, de quo sermo jam est, di-
versis modis scribi. Monuit certe Perizon. Orig. **Æg.**
c. xiv. p. 270. et seq., modo scribi Saophin, ut in Era-
tosth. Catal., modo Suphin, modo etiam Cheopem. Est
vero **ΧΩ ΟΥΨΩΙ,** qui ponit capillum vel comam.
ΧΩ vox notissima est, significat ponere, et de multi-
plici positione accipitur. **ΟΥΨΩΙ** vero dicitur crinis,
coma. Ponere vero capillum est bene et ornate dispo-
nere. Ita Ovid. ii. Amor. El. viii. 1. Ponendis in mille
modos perfecta capillis. Et Fast. i. 406. Pars aderant,
positis arte manique comis. Itaque Saophis vel Chao-
phis significaret ornandæ comæ studiosum. Sed et sim-
pliciter potest significare *κομήτην*, i. e. capillos nutrien-
tem et demittentem. Etenim **Æg.** **ΨΗΟΥ,** sive, quod
idem est, **ΨΩΟΥ** est *δασύς*, hirsutus, pilosus, et
pleonastice **ΨΗΟΥΨΩΙ,** Sauphoi. Ita 1 Cor. xi. 15.

ΤΣΕΙΥΙ ΔΕ ΗΘΟΣ ΕΨΩΠΙ ΕΡΕ
ΧΩΣ ΨΗΟΥ, mulier vero, si caput ej. coma
abundet. Gr. textus habet, *Γυνή δὲ ἐὰν κομῇ.* Sic vers.

præced. 14., **ΠΙΡΩΙ ΤΑΡ ΕΨΩΠΙ ΕΡΕ**
ΧΩΨ ΨΗΟΥ, vir enim, si in capite capillum
nutriat. Hanc lectionem ap. Eratosth., ut Saophis sit
κομήτης, s. comatus, fateor mihi magis placere. Si vero
retineatur *κωμαστής*, et illius interpretationis aliquam red-
dere poterimus rationem. Est autem *κωμαστής*, comes-
sator, non tantum qui potui et crapulæ indulget, sed et
qui lusibus amatoris deditus est. Vide quæ Critici
observant ad illa notissima Theocr. Eid. iii. 1. *Κωμάσδω*
ποτὶ τὰν Ἀμαρυλλίδα. Sic et Lat., uti Apul. Apol. p. 279.,
Habes crimen meum, Maxime, quasi improbi comessa-
toris, de sertis et cauticiis compositum. Quo sensu si et
Eratosth. accepit *κωμαστήν*, uti sane videtur, posset **Σαῶ-**
φης exponi **ΣΑΟΥΦΙ,** Sauphi, quasi dicas oscula-
torium, vel qui osculis, et lusibus hujusmodi amatoris
capitur. **ΦΙ** et cum artic. indefinito **ΟΥΦΙ** est
osculum, et **Τ ΟΥΦΙ,** dare osculum, s. osculari.
V. Matt. xxvi. 48, 49. Luc. vii. 38. 45. Rom. xvi. 16.

1 Cor. xvi. 20. **ΣΑΟΥΦΙ** dicitur, qui est ad os-
culum, i. e. qui osculo capitur: de quo usu particula
ΣΑ, et quæ idem innuit **ΣΑ,** aliquoties diximus.
Id ipsum Gr. significat *φιλήσιος*, quod cognom. fuit
Apollinis a Milesiis culti. Meminit Conon Narrat. xxxiii.,
ap. Phot. Biblioth. p. 441., sed ibi non satis recte editum
est, *ἐνθα βωμὸς Ἀπόλλωνος φιλοῦν ἱδρύναι.* Leg. enim
φιλήσιον. Et verte ea, quæ modo præcesserant, *καὶ αὐ-*
τὸν ἐφίλησεν ἐρασθεὶς Ἀπόλλων, et amore ejus captus,
Apollo eum osculatus est. Hinc *φιλήσιος* postea cogno-
minatus fuit. Docet hoc aperte Varro in Libris rerum
Divinarum ap. Lutatium, ab aliis dictum Lactantium
Placidum, Statii Scholiast. in Theb. viii. p. 283. ed.
Lindenbr. "Hic cum Apollinem osculatus fuisset, com-
prehensus est ab eo, et accepta corona virgaque vaticini-
ari cœpit.—Et Apollini Philesio pariter consecrata sunt
templa, quæ ab osculo Branchi, sive certamine puero-
rum, Philesia nuncupantur." Meminit etiam Apollinis
φιλήσιον Macrobi. Saturn. i. 17. p. 196. Ipsum *phile-*
matis vocab. inter blanda puellarum cognomina reponit
Lucret. iv. 1162., Simula, Silena ac Satyra est; labiosa,
Philema. Sed præterea monet Eratosth., posse Saophis
etiam verti *Χρηματιστήν*, pecuniæ coacervandæ studio-
sum, vel divitias congerentem. Videtur itaque vox **Æg.**
esse composita ex **ΑΣΟ**, quod thesaurum notat, ut
jam diximus in v. Sausus p. 269., et **ΨΙ** significante
τηρεῖν, custodire. **ΑΣΟΨΙ** proinde, Ahopphi, est
custos thesauri, vel qui thesauro sollicitè incubat, pecu-
niæ corradendæ intentus est. Ceterum memoria tenen-
dum, nom. illius regis, quod Eratosth. interpretatur,
non uno modo scribi, ut Perizonius observat, et ali-
quando etiam *χαῶφης*. Nec sine ratione Salmas. monuit,
de Ann. Clim., **Χ** literam nonnunquam nominibus præ-
figi ap. Ægyptios, cuj. rei exempla alibi suppeditabo.
Si igitur et hic literam illam s. articulum præmittas voci,
quam exposui, **ΑΣΟΨΙ,** habebis *χαῶφιν*. Forsitan
autem diversa illa nominis huj. scriptio ac pronuntiatio
interpretationi diversæ occasionem præbuit. Nam **Σαῶ-**
φης innuit aut *κομήτην*, aut etiam *κωμαστήν*. **Χαῶφης** so-
nat *χρηματιστήν*.³

* **Σβώ.** Doctrina. Ita Horapollon i. 38. **Ἀφ' οὗ καὶ ἡ**
παιδεία παρ' αὐτοῖς Σβώ καλεῖται· ὅπερ ἐστὶν ἐρμηνευθὲν,
πληρὴς τροφή. Ait ille, Sbo Æg. dici doctrinam, id vero,
si interpreteris, significare plenum nutrimentum. Quod
ad prius attinet, id omnino verum est. **ΣΒΩ** enim
Æg. doctrinam sonat. Inde **ΤΣΒΩ,** dare doctri-
nam, i. e. docere, et **ΣΙΣΒΩ** accipere doctrinam,

¹ V. Vignolii Chronol. S. t. ii. p. 764. Male illic, culpa typographi, legitur **ΣΑΦΩΨ.** In catalogo mendorum, vel ab
operis, vel a correctore commissorum, scribitur nom. **ΣΑΨΘΩΨ.** Iterum male. Est enim **ΣΑΦΘΩΨ.**

² In descriptione Hyoscyami Æg., quam dedit Forskal in Flora Ægypt. Arabica p. 45., nihil omnino est, quod hinc conjecturæ
subveniat et opituatur.

³ Ex his obs. poterit angeri annotatio Jabl. de nom. **Σαῶφης**, in Vignolii Chronol. S. t. ii. p. 750.

seu discere, et ΠΙΡΕΥΤΕΡΩ, διδάσκαλος, doctor. Quæ omnia frequentissime in N. T. Copt. occurrunt. Cum vero idem scriptor addat, voc. hanc ΕΒΩ, recte excussam, significare plenum nutrimentum, id me non intelligere, fateor.¹ Et si omnino vera est illa interpretatio, pertinet ad sacras et occultas Æg. scientias, quæ, non magis ac scriptura Hieroglyphica, Ædipum hactenus nondum invenit.

Σεβέννιον, corticosum, quod in summitate palmarum crescit. Hesych., Σεβέννιον τὸ ἐπ' ἀκρῶ τῷ φοίνικι φλοιῶδες γενόμενον.² Non addit Hesych. voc. esse Æg., verum hoc res ipsa loquitur. ΒΕΝΙ enim est palma arbor. Ex. xv. 25., ubi in Gr. est, ἐβδομήκοντα στελέχη

φοίνικων, Coptus habet Ὁ ΝΧΩΥ ΗΒΕΝΙ.

Adde Jo. xii. 13. ΨΕ autem significat lignum. E quibus duabus vocibus Σεβέννιον esse compositum, id, quod Hesych. ad explicandum istud vocab. affert, satis superque testatur. Moschus in Prato c. cxx. ex vers. Lat. (t. xiii. Biblioth. Patrum p. 1109.) memorat tres Anachoretas, indutos collobiis de Sibino. Capitis huj. textum Gr. dedit Cotelerius Monum. t. ii. p. 403., sed verba allata ibi desunt. Idem Moschus c. cxxiii. εἶρον αὐτῶν γέροντα φοροῦντα ἀπὸ σεβίνου κολλόβιον. Paulus Monachus Collect. l. i. ap. Meurs. Gloss. Græcobarb. v. Σεβέννιον, οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ ὁ ἀββᾶς Παμβῶ, (quod nom. est Æg.) παλαιὰ πολύρραφα ἐφόρουν, καὶ σεβένινα, τὴν δὲ πολύτιμα φορεῖτε. Occurrunt hæc eadem in Apoththegmatibus Patrum. V. Cotelerii Monum. t. i. p. 491. Unde patet, Monachos in Æg. ex illa palmæ cortice, quæ erat in arboris summitate, sibi vestimenta confecisse. Inde, ut obiter id moneam, nom. videtur accepisse regio quædam super. Ægypti Tabenne, cuj. incolæ Tabennesiotæ. Palladius Hist. Laus. de Tabennesiotis p. 89. ed. Meurs., Ταβέννησις ἐστὶ τόπος ἐν τῇ Θηβαΐδι οὕτω καλούμενος. Ubi non inepte Meursius corrigit, Ταβέννη τις ἐστὶ τόπος, ex Sozomeno iii. 13., et Nicephoro ix. 14. Videtur namque Ταβέννη dicta fuisse

ΤΑΒΕΝΙ regio palmarum propter Monachos, qui ex palmis victitabant, et omnia, quibus utebantur, ex iisdem conficiebant. Alia dicuntur inf. v. Ταβέννη. [³ Σεβέννιον, Id corticosum quod in summa palmula enascitur: ut v. l. exponunt ex Hesych. Adduntque, hac voce usum esse Archigenem ap. Galen. κατὰ τόπους, l. ii. (p. 183. s. 348.) Dici autem et ἐλάτην, necnon σπάθην, in palma, i. e. περικάλυμμα, fructus palmæ florentis adhuc involucrium, atque ἀμφίσμα, Galeno, De simpl. l. viii., necnon Diosc. (i. 150.)⁴ H. St. Vide J. A. Saraceni Schol. ad Dioscor. p. 22. Salmas. in Solin. p. 290. d. 934. d. Foës. Econ. Hippocr. "Integumentum fructus palmarum σεβέννιον vocabant; unde σεβένινα πλέγματα," Salmas. l. c. p. 290. * Σεβέννιος, quod in Schneideri Lex. desideratur, exstat in Paulo Monacho l. c. et in Joanne Carpathi Episc. in Narrat. de Monachis MSS. ap. Du Cang. Gloss. ad Scriptt. M. et I. Gr. EDD.]

* Σεβρίται. Advenæ. Ita hæc vox⁵ scribitur in ed. Strabonis Casaub., xvi. p. 530. (1115.), 'H δ' ἐν βάθει τούτων χώρα, Τηνεσίς λέγεται ἔχουσι δ' αὐτὴν οἱ παρὰ Ψαμμίτιχον φυγάδες Αἰγυπτίων ἐπονομάζονται δὲ Σεβρίται, ὡς ἂν ἐπήλυδες. Et xvii. p. 541. (1134.), ἄλλην δ' εἶναι νῆσον ὑπὲρ τῆς Μερύης, ἣν ἔχουσιν οἱ Αἰγυπτίων φυγάδες, οἱ ἀποστάτες ἐπὶ Ψαμμίτιχον, καλοῦνται δὲ Σεβρίται, ὡς ἂν ἐπήλυδες.⁶ Ad quæ verba posteriora in margine hæc nota adjecta est. 'Scripti Σεβρίται. Vulgo Σεμβρίται.' Et hæc tamen posterior lectio videtur præferenda. Sed et huic prætulerim lectionem, quæ Codices Plinii occupavit vi. 30., Insula in Nilo Semberritarum,

reginæ paret. Unde veram hujus vocis signific., ut puto, expiscari potui. ΒΕΡΙ enim vox tritissima novum significat, ΣΙ vero capere, accipere. Erit igitur ΣΙΥΒΕΡΙ, simberi, qui nova capit, puta novas sedes, uno verbo novus Colonus, vel simpliciter Colonus, qui novam regionem occupat. Et vero Strabo ait, vocem hanc signif. ἐπήλυδας, advenas. Quantum ex collatione Strabonis cum Plinio colligere potui, insulae ipsi in Nilo sitæ nom. erat Τηνεσίς, s. Τηνεσίς,⁷ et forte etiam Semberris. Saltem insulae ejus incolæ dicti, Semberritæ, quod et Strabo et Plinius testantur. Tenupsin vero Plinii diversam esse a Tenesi ap. Strab., etsi aliud videbatur Casaubono, res ipsa docet. Insulae autem Semberritarum caput erat Sapon, idem fere significans, quod Semberris. V. quæ ad voc. Σάπον sup. p. 263, 4. monuimus.

* Σεθών. Nom. regis Æg., de quo Herod. ii. 141. mirabilia narrat, sed minus vera. Nolo hic repetere, quæ de Sethone, Vulcani sacerdote et rege Æg., atque de isto Historici loco monuerunt Perizon. Origg. Æg. xiii. et Vitringa in Comment. in Ies. t. i. p. 318. 551, 2. t. ii. p. 331. Adde Vignolii Chron. S. t. ii. p. 315. qui tamen cum Usserio aliisque non eadem sentit. De orig. nominis Σεθών seu Σέθων Æg. non audeo quidpiam statuere, ne videar forte literarum similitudini nimium tribuere. Nota ceteroquin est vox CHT, de qua deinde dicetur. Quamvis autem reges Æg. sibi frequenter nomina deorum sumerent, valde tamen ambigo, an quispiam eorum de Typhone, malo genio, voluerit appellari.

Σείστρον. V. infra v. Sistrum.

* Σελέφιον. Urtica. Append. Dioscor. iv. 94. p. 469. * Semberritæ, iidem qui Σεβρίται. V. dicta ad h. v. p. 276.

* Σεμέθ. Cardamon. Nasturtium. Videantur Append. Dioscor. ii. 185. (p. 446, ubi Σεμέθ) et Apul. de Herbis c. xx. Sed ibi Cod. Voss. in Bibl. Leid. exhibet Sem.

* Σεμενονθί. Hunc titulum libro cuidam suo Ægyptiacum præfixit Horapius, cuj. sic meminit Theophilus ad Autolyc. ii. §. vi. p. 92. ed. Wolf., ὡς μέμνηται Ἀπολλωνίδης, ὁ καὶ Ἰσάκιος ἐπικληθεὶς, ἐν βιβλῳ τῇ ἐπιγραφῇ Σεμενονθί. Ad q. l. J. Fellus, Episcopus quondam Oxon. in edit. sua adnotaverat, uti Wolfius retulit, seme-nouthi in ling. Æg. denotasse librum Deorum: qua obs. nihil esse verius puto. Nam certe ΧΩΥ Æg. est liber, ut in ipso Evangelii Matthæi initio. ΠΧΩΥ

ΥΥΙCΙ, βιβλος γενέσεως. ΗΟΥΤ porro est Deus, et in plurali Dii. Erit igitur ΧΩΥΗΗΟΥΤ, somennuthi, Æg. liber Deorum. In illo vero libro de Diis et Dæmonibus Æg., deque eorum cultu, ac de antiquissimis temporibus disputatum fuisse, Theophilus non obscure indicat.⁸

* Σεμεύ. Lynchnis coronaria. Append. Dioscor. iii. 114. p. 457.

* Σεμεών. Gnaphalion. Append. Dioscor. iii. 132. p. 459.

* Semmeor. Chamæleon. Apul. de Herbis c. xxv., ubi MS. Voss. legit Semneor. Auctor Arabs Vaticanus, ap. Kircher. in Ædipo t. iii. p. 72., samur habet. In Append. Dioscor. iii. 12. p. 452. observatur, Crocodilion, quod figuram habet chamæleontis nigri, quodque chamæleon etiam vocatur, Æg. dici Σεμενέορ.

Σεμεύιον. Voc. hanc sermoni Æg. suam debere originem, mea conjectura est. Philo in lib. de Vita Contemplativa, Therapeutarum instituta et vivendi rationem edisserens, scribit, unumquemque eorum habere ædicu-

¹ Intelligere sibi videbatur D.W. Triller. Obs. Crit. p. 465., opinatus, voc. Æg. σεβῶ apposite respondere Hebraicæ שבו sba seu sbo, saturitas, a v. שבו satiari. Assolet Medicus eruditus Ægyptiaca alia ex Hebræis illustrare. E. g. ζώος, de qua sup. p. 76. ac seq. etsi vox Æg., magnam tamen habere affinitatem p. 198. opinatur cum שבו, unde שבו compotatio et שבוש potus.

² Sæpius Σεβέννιον sive Σεβίνιον in libris veterum Medicorum inveniri, docent H. Steph. et Foës. Cf. Alberti ad Hesych. v. Σεβέννιον. Originem vocis Græcam aut ignorant, aut certe tacent omnes; de Æg. cf. Scholtzius in Repert. f. B. u. M. Lit. xiii. p. 13.

³ A Ptolemæo l. iv. c. 8. p. 114. appellantur Σεβρίται, et ab Agathemero, qui eundem in recensendis Æthiopum populis, quem ille, servavit ordinem, Σεβρίται, Geogr. ii. 5.

⁴ Iisdem verbis hæc leguntur in Eratosthenis Πηγάς τοῦ Νίλου, a Jo. Fello post Aratum editis p. 43., qui in notis monet p. 45., totum hunc loc. ex Strabone decerptum esse.

⁵ In Cod. MS. Strabonis Mediceo, ut notavit A. Gronovius, legitur p. 1115. Τηνεσίς. Idem ille Codex præbet p. 1134. Ψαμμίτιχον, sed in loco altero Ψαμμίτιχον. De qua scripturæ varietate notavit Wesseling. ad Diod. xiv. 35. et Herod. i. 105.

⁶ Repetit hæc Scholtzius in Repert. f. B. u. M. Lit. xiii. Th. s. 13, 14.

lam, quæ vocatur Σεμνεῖον. Verba ej. sunt p. 893.: 'Ἐκαστὴ δὲ ἐστὶν οἰκία ἱερὸν, ὃ καλεῖται σεμνεῖον καὶ μοναστήριον. Vox hæc Græcis eo sensu familiaris non est. Nam cum Hesych. vocab. hoc ita exponit, Σεμνεῖον οἶκος ἱερὸς, videtur ob oculos habuisse illa ipsa Philonis verba, quæ citavimus. [Cf. Phavor.] De Suida vero nullum est dubium, qui Σεμνεῖον interpretatur μοναστήριον. Sed quæ ap. eum eod. artic. sequuntur pluscula, ex illo Philonis libro decerpta esse, dubio caret.² Vox itaque illa vix³ alibi, quam ap. Philon. illo sensu reperiunda est. Describit autem mores et instituta hominum, qui in Æg. vitam agebant. Ac præterea suspicor, Philonem in illo lib. longe plurima, quæ Therapeutis suis tribuit, ex institutis sacerdotum Æg. depromsisse: quod verum esse, non difficulter concedet, qui librum illum Philonis cum descriptione vitæ sacerdotum Æg. quam ex Chæremone protulit Porphyrius de Abstin. iv., p. 306. sq., conferre dignatus fuerit. Habebant etiam illi sacerdotes suas ædioulas, in quibus Astronomiæ et aliis disciplinis vacabant.

Et illas quidem ling. Æg. vocatas fuisse **CEUNI**, semni, non citra omnem rationem mihi persuadeo. **CEUNI**, certe σκήνωμα, aut habitationem Æg. significat. Ps. cii. 28., ubi in Gr. est, οἱ υἱοὶ τῶν δούλων σου κατασκήνωσιν, Copt. interpr. illam sententiam ita expressit, **NIWHPI NTE NEKÉBIAIR**

EYÉWPI BEN OYCEUNI, erunt in habitationibus. Videtur autem vis illius vocis esse, ut significet non amplas domos et ornatas, sed locum, ubi quis pedem suum figere potest. **CEUNE** enim est firmare. Hinc **CEUNI** locus, qui firmum præbet domicilium, aut ubi quis pedem firmum figere potest. In Scala Magna, s. Nomenclatore Copt. Arab., ap. Kircher. in Ling. Æg. restit. p. 94., legitur, **PICEUNI** Quies, cessatio. **PICEUNI** idem videtur esse, quod Gr. κατάλυμα. Hinc usurpatur etiam de ὑποπόδιον, scabello, s. loco, in quo quis pedem collocare, et quiescere potest. Ita Matt. v. 35. verba εἰς ὑποπόδιον ἐστὶ τῶν ποδῶν

αὐτοῦ interpr. Æg. reddidit, **XE ΦΥΔΗCEUNI** **NTE NEYDAAAYX PE**. Sic et Ps. xcix. 5. προσκυνεῖτε τῷ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ, interpr.

Copt. vertit, **OYWYT UΦYΔ NCEUNI** **NTE NEYDAAAYX**. Colligitur ex his,

CEUNI esse domicilium, sed frugale, ad solam necessitatem comparatum, κατασκήνωμα, quale describit Philo, et sacerdotibus Æg. tribuitur. Eod. nomine vocantur tentoria, Ps. lxxviii. 51. Vero non ita dissimile videbitur, ab hoc nomine etiam nom. Nasamonum posse derivari. Erant hi Cyrenæorum vicini, ut veteres Geographi⁴ memoriæ prodiderunt. Videntur illi, ut alii illius tractus populi, in tentoriis habitasse, et inde nom. traxisse. Namque **NACEUNI** dici possunt homines tentoriorum, vel in tentoriis, aut in exiguis frugalibus habitationibus, degentes. Ap. Polluc. commemorantur **Λίβυες οἱ σκηῖται**, iv. c. 10. segm. 74. Et Hebræis aliqua regio Africæ eadem de causa dicitur **לנד** Succoth, 2 Chron. xii. 3. Gr. interpretes hic verterunt **Τρωγούται**, vel, quod idem est, **Τρωγολοῦται**, ita dicti, quod in speluncis habitarent. V. Schindleri Lex. Pentaglot. p. 1215, 16., et imprimis Bocharti Geogr. S. P. i. l. iv. c. 29.⁵ Sunt igitur **לנד** Hebr. ii, qui Gr. **Σκηῖται**. Quod utrumque exprimit Æg. **NACEUNI**,

Nasemni. Gr. flexerunt in **Νασαμῶνες**. Ceterum nemo miretur, Nasamonum nom. a me ex sermone Æg. exponi, quod adeo absurdum non est, cum plerarumque illarum gentium notitia per Ægyptios pervenerit ad Græcos, Eod. modo rem instituit Bochartus, qui harum gentium nomina ex lingua Æg. explicanda esse censet Geogr. P. i. l. iv. c. 30., ubi sub finem capitis hanc rationem addit: Saltem ex Herodoto constat, plerosque Libyæ incolas ad Tritonidem usque annum Ægyptiis usos moribus, cum multo aliter viverent, qui trans Tritonidem debebant.

* Σεμνεῖον. Lychnis sylvestris. Append. Dioscor. iii. 115. p. 457.

* Σεμφρουκράτης. Nom. regis Theb. in Æg., quod Eratosth. interpretatur ὃ ἐστὶν Ἡρακλῆς Ἀρποκράτης, ap. Euseb. Chron. Gr. p. 22. Facile intelligitur, nom. hoc compositum esse ex duobus nominibus Numinum Æg., Σέμ et Φρουκράτης. Σέμ est illud numen, quod Gr. interpretantur Ἡρακλῆς, Herculem, etsi in scribendo Æg. nomine ap. auctores Gr. aliqua deprehendatur varietas. V. v. Χών. Φρουκράτης porro est illud numen, quod appellari solet Harpocrates. In Anthol. L. ii. c. 22. Epigr. 4., vocatur * Ἀμφικράτης. [Cod. Vat. Ἀλφικράτης. Jacobs. edidit Ἀρποκράτην. EDD.] Ἦν τιν' ἔχης ἐχθρόν, Διόνυσιε, μὴ καταράσῃ Τὴν Ἰσὶν τοῦτο, μὴδὲ τὸν Ἀμφικράτη. Hic vocatur Φρουκράτης. V. v. Arpocrates p. 38., et Vignolii Chron. S. t. ii. p. 758.

* Σεμῶς. Vide infra v. Πεμῶς.

* Σεναῶφίς Δεύτερος. Ita Eratosth. in Catal. regum Thebæorum ap. Euseb. Chron. Gr. p. 21. **CHOYT** in Copt. libris duos significat. **TCHOYT** et **TUΔZ CHOYT** secunda, δευτέρα. Nam utrumque occurrit. **CHOYT** etiam construitur cum nominibus mascul. generis **ΥΠΙΑΒΟΤ CHOYT**, Ex. xvi. 1. **CHAY** secundus, vel uti vulgo exprimitur **PIUΔZ CHAY**. Sed **CHAY**, et cum nota mascul. generis **PICHAY**, tantumdem valet, quantum **PIUΔZ CHAY**, sicuti **TUΔZ CHOYT** et **TCHOYT** æquipollent. Nihil vero impedit, quominus ex analogia linguæ Æg. **CHOYT** vel **CHAY** adjecta in fine litera **Y**, nota generis mascul., dicatur **δευτερος**, secundus, quemadmodum adjecta **T** nota fæmin. generis **CHOYT** frequenter admodum dicitur **δευτερα**. Ita occurrit 2 Cor. viii. 10. et ix. 2., ubi **ICXEN CHOYT** pro ἀπὸ πέρσει ponitur. **CHAY** vero vel **CHOYT** euphoniæ causa a Græcis vix aliter efferri potuit, quam per Σεναῶφίς. Idque re ipsa **δευτερον** sonat. Qua de causa autem regi huic nom. **δευτερον** inditum fuerit, prolixè disquirere operæ pretium non censeo. Ap. Romanos cognom. Secundi non infrequens fuisse, satis omnibus constat. Et ap. Græcos forsitan reperientur **Δευτεροι**, etsi tamen hujusmodi nominis nunc non meminerim. Eratosth. vero celebrem inter antiquos Polyhistorem B, i. e. secundum, cognominatum fuisse, cum in disciplinis omnibus secundas partes tenuisse videretur, a veteribus memoriæ proditum legimus. V. Epitome Strabonis L. i. p. 5. (t. ii. Geogr. min. Huds.) et Marcianus Heracleota in Periplo, p. 63. (t. i. ejusd. operis.) Sed quæ fuerit causa, ob quam rex Æg. tale nom. acceperit, Eratosth. ipse non explicuit; quare conjecturis incertis indulgere desino. Non possum tamen dissimulare, Marshamum, qui ex Syncello Catal. Eratosth. in Canonem suum Chronicum transtulit, nom. illud regis Æg. p. 20. ex-

¹ 'Εν ἱερόσῃ δὲ οἰκίᾳ ἱερὸν κ. λ. legitur in edit. Mangeii t. ii. p. 475.; et ap. Enseb. H. E. ii. 17., 'Εν ἱερόσῃ δὲ οἰκίᾳ ἱερὸν οἶκον ἱερὸν κ. λ.

² Cf. Kuster. ad Suid. v. Σεμνεῖον.

³ Voc. Σεμνεῖον, quantum novi, Græci veteres ignorarunt. Hesych. et Suid. eandem e Philone habuisse videntur. [Phot. Bibl. p. 276.; ubi μοναστήρια καὶ σιμωνίαι, e Philone, notante Albertio. Cf. H. Steph. Thea. iii. p. 753. c. "Philo usurpat de loco, in quo monachi τὰ τοῦ σιμωνίου βίου μυστήρια τελοῦνται, quod et μοναστήριον. Suidas: Σεμνεῖον τὸ μοναστήριον, ἢ ὃ μονάζοντες οἱ ἀσκηταὶ τὰ τοῦ σιμωνίου βίου μυστήρια τελοῦσι. Methodius in Chronico: Μάρκος ὁ ἐναγγελιστὴς πολλὰ μυστήρια συνστήσατο, ἅπας σιμωνίαι τότε προσηγορεύθησαν. Balsamon ad Can. xii. Consilii ii. Nicæni p. 519.: "Οἱ τρέποντες οὐ δημόσιος οὐ πολυπραγμονεῖται ὑπ' αὐτοῦ, οὕτως ἀλλὰ τὰ ἱερὰ σιμωνία ἢ ἡσυχαστήρια, μοναστήρια τε, καὶ λοιπὰ ὑπὸ τινος τῶν τοῦ δημοσίου φροτιστῶν ἀνακηρύσσονται." Suicerus Thea. Eccles. "Ehrwürdiger-geheiliger Orte Tempel, besonders Tempel der σιμωνίαι θιαί, d. i. Furien." Schneiderus Gr. Germ. Lex. EDD.] Ab Alexandrinis propagata est, ut vocabula Ecclesiastica plura, ad Christianos alios, commemorantes σιμωνίαι, i. e. monasteria, sed alio sensu, quam hodierno. V. Sahcerum t. ii. Th. Eccl. p. 947, 8., et Bingham. V. iii. Orig. Eccl. p. 136.

⁴ Strabo xvii. p. 1193—95., Steph. Byz. v. Νασαμῶνις, ibi Berkelius et Holstenius. Junge Ondendorp. ad Lucanum ix. 439.

⁵ Dissentit Michaëlis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 1748, 49.

pressisse Sensaophis: unde conjicio in Syncello¹ nom. illud ita legi *Σενσαῶφισ*, quod forte non de nihilo est. Quodsi res ita se habeat, legendum putaverim *Σενσαῶφισ*, vel *Σενσαῶφισ*, quorum posterius voc. *Æg. ΘΗΕ ΧΩΨ* exacte refert, prius euphoniæ Gr. consulit. Est autem *ΘΗΕ ΧΩΨ*, ut vocab. hoc explicem, qui alii cuiusdam subjectus est. *ΘΗΕ ΧΩΨ* *Æg.* dicitur, subicere se, vel subjici et subjectum esse, proprie caput alicui flectere vel inclinare, quæ locutio, ex ritu *Æg.* antiquo, ut videtur, oriunda, in Copt. libris est frequentissima. E. g. Ps. xxxvii. 7. *ΥΔΘΗΕ ΧΩΨ ΗΠΩΤ*, inclina caput tuum Domino, i. e. uti Gr. habet, *ὑποτάγηθι τῷ Κυρίῳ*, subijce te Domino. Ps. xlvii. 3. *ΣΑΝΑΔΟΣ ΔΥΘΡΟΥΘΗΕ ΧΩΨ*, *ΗΔΩΗ*, fecit ut populi nobis capita sua inclinant, ubi in Gr. est, *ὑπέταξε λαοὺς ἡμῖν*, subiecit nobis populos. Coloss. iii. 18. *ΗΙΣΙΟΥΙ ΥΔΡΟΥ ΘΗΕ ΧΩΤΕΝ ΗΝΕΤΕΝΣΑΙ*, mulieres inclinetis capita vestra (subjectæ sitis) maritis vestris. Erit igitur *Σενσαῶφισ*, *ΘΗΕ ΧΩΨ*, qui caput suum inclinat, qui alii cuiusdam est subjectus. An forte Rex ille nom. istud ex eo accepit, quod, etsi regium nomen servaret, alius tamen cuiusdam imperia pati cogeretur, et cum nomine esset primus, re ipsa tamen, auctoritate et potestate secundus esset? Dispiciant alii.²

* *Σενδιονῶρ*. Sideritis, Heraclea. Append. Dioscor. iv. c. 33. p. 464. Cf. Plin. xxv. 5. Cum herba hæc Gr. dicatur *Ἡράκλεια*, quæ *Æg.* *Σενδιονῶρ* audisse traditur, in hac voce reperiuntur vestigia nominis *Æg.* *Herculis*, a quo herbam hanc Gr. denominarunt. *Æg.* habuerunt numen, quod *Sem*, vel *Som*, vel *Chon* Gr. efferri solet, quodque ipsi Herculem interpretantur. Vide inf. v. *Χών*. Huj. nominis vestigia apparere in *Sendionor*, unusquisque videt.³ Confirmari hoc ex eo potest, quod, sicut annotavit auctor append. ad Dioscor., Prophetæ s. Magi Sideritin vocare soliti fuerint *γόνον* vel *αἶμα Τιτάνων*, ubi legendum videtur *Τιτάνων*, Titanum, i. e., gigantum, quos creditur Hercules interemisse, cum cælo propugnaret, teste Macrobi. Saturn. i. 20. Obiter notabo, voc. *Σενδιονῶρ* videri melius convenire lapidi, quem etiam vocant *Ἡρακλεώτην* et *σιδηρίτην*, quia ferrum ad se attrahit. V. *Ælianus*. H. A. x. 14. Namque in *Σενδιονῶρ* non modo occurrunt vestigia nominis *Σέμ*, Herculis, verum et *ΨΗΗ*, quomodo *Æg.* lapidem passim nuncupant. Occurrunt etiam hac in voce vestigia *Hori*, in *ωρ*, ubi nota, quæ *Plut.* habet de *Is.* et *Os.* p. 670. ed. Steph. *τὴν σιδηρίτην λίθον, ὅσπερ ὄφρον καλοῦσι*. Verum hisce diutius non immorabor.

* *Senites* est genus Iaspidis, sic appellatum in *Æg.*, ut testatur *Plin.* xxxvii. 9. Ratio denominationis me prorsus latet. [*Harduinus* legit *Tenites*. *EDD.*]

Serapis, vel uti Gr.⁴ efferunt, *Σάραπισ*, numen *Æg.* maximum et sanctissimum, cui. tamen, ante Alexandri M. tempora, scriptores Gr. et Romani mentionem non faciunt. Sunt, qui existiment, deum hunc esse advenam, et a Ptolemæo demum, sive is fuerit *Lagides*, sive ex posteris quis alius, una cum sacris, e *Sinope Pontica* in *Ægyptum* delatum fuisse. Hanc præcipue ob causam operæ pretium esse duxi, in origines huj. numinis, in ej. sacra, eorumque veram rationem, ac denique in nom.⁵ accuratius inquirere. Vix nunc habeo, quæ addantur dictis in *Panth.* *Æg.* l. ii. c. 5. et l. iv. c. 3. [*“Σάραπισ, Persica tunica: v. in Σαράγης. Fuit et Deus quidam Æg. dictus Sarapis. Quinetiam Platonis cognomentum fuisse perhibetur.”* H. St. Vide *Suidam* in voce. *Hesych.* v. *Σάραπισ*: *Καλεῖται δὲ καὶ ὁ Πλάτων ὁὗτος.* “*Fortè scrib. καλεῖται δὲ καὶ ὁ Πλάτων, Σάραπιν.* V. *Diog. Laert.* in *Pittaco* p. 55. E quo loco apparet, non *Platonem*, sed minorem *Pittacum Σαράποδα* dictum, vel *Σάραπον*, διὰ τὸ πλατύπουν εἶναι, unde *πλάτων* dici potuit.” *Valesius.* “*Scripserat Hes. ὁ Πλούτων. Plut. de Is. et Os., οὐ γὰρ ἄλλον εἶναι Σάραπιν, ἢ τὸν Πλούτωνα φησι: eadem legas ap. Cyrill. contr. Julian. p. 361.”* *Meusag.* in *D. Laert.* iii. 5. p. 137. a. *EDD.*

[* *Σαραπίειον*. s. * *Σαραπίειον*, Templum, in quo *Sarapis* colebatur. *Schneiderus* in *Lex.* hoc vocab. habet, sed nulla stabilivit auctoritate. Vox occurrit ap. *Eunap. de Vit. Philos.* p. 74. ed. 1568.: *Τῷ τε Σαραπίει κατελμύναντο, καὶ τοῖς ἀναθήμασιν ἐπολέμησαν: iterum p. 74., Τὸν δὲ Σαραπίειον μόνον τὸ ἔδαφος οὐχ ὑπέειλοντο.* *EDD.*

[* *Σαράπιοι*. *Hesych.*: *Σαραπίους τὰς μαινίδας. Περιγαῖοι.* *Jensius* pro *μαινίδας* recte, ut videtur, reponit *μαινάδας*. *EDD.*

[* *Σαραπίας* s. *Σεραπίας* an huc pertineat, viderint alii. “*Σεραπίας, ἄδος, ἡ, Herba, quam et ὄρχιν et τριόρχιν appellari scribit Paulus, iv. 25. Aëtius vero, l. xv. in descriptione emplastris διὰ σεραπιάδος, duo nomina simul conjunxit, σεραπιάδα τριόρχιν appellans. Gorr. Quidam porro codd. σεραπιάδα habent, cum a in prima quoque syllaba.”* H. St. *Dioscor.* iii. 142.: “*Ὅρχις ἑτεροῦ, ἐν Σεραπιάδα ἑτεροῦ, ὡς καὶ Ἀνδρέας, διὰ τὸ πολὺ χροστον (πολύσχιστον) τῆς ῥίζης.* Cf. *Plin.* xxvi. 10. *Sprengelio Hist. Rei Herb.* p. 189. est *Orchis Morio*. *EDD.*]

Serin. De intybo ita *Plin.* xx. 8. “*In Æg. Cichorium vocant, quod sylvestre sit. Sativum autem Serin, quod est minus et venosius.*” De seride v. *Dioscor.* ii. 160, ubi *Appendix* p. 446. hæc habet: *οἱ δὲ περικίδα, Αἰγύπτου ἄγον, Ῥωμαῖοι ἰντιβούμ ἀγρόστεμ.* *Wilkins.* *Diss. de ling. Copt.,* post adductum *Plinii* locum hæc addit p.

¹ In ed. Georgii Syncelli Paris. p. 104. et Veneta p. 83. legitur *Σενσαῶφισ*. Nec discrepat Cod. MS., quem sua in Bibliotheca observat mihiq. utendum concessit J. Meerman, haud magis nobilitate generis et honoribus, quam præclara eruditione perillustris.

² Cf. quæ dedit *Jabl.* in *Vignolii Chron.* S. t. ii. p. 751.

³ Eandem oba. repetiit *Jabl.* l. c. p. 739.; sed quam eruditos omnes assensu suo comprobaturus, vix opinor.

⁴ Nec Romani semper *Serapis* scribebant, nec Græci *Σάραπισ*. In lapidibus literatis ap. *Reines.* Cl. 1. u. 137., *SARAPI ISIDI*, *Gruter.* xxii. 7. 9. *SARAPIDI*, *Gudium* xlix. 10. *ISIS SARAPIS*, *Murator.* lxxiv. 3. *ISI SARAPI*. *Marmora Gr.* sæpius præbent *Σάραπισ*. In antiquis inscriptt. ap. *Sponium Misc. Erud. Antiq.* p. 340 et 356., quam posteriorem repetiit *Murator.* cxix. 3., ubi *Isis* et *Σάραπισ* commemorantur, *Donium* p. 22., *Murator.* lxxv. 1., in cui. epigr. versu penult., pro *ΠΡΕΣΒΙΣ ΤΗΝ ΜΑΚΡΟΝ* x. λ. leg.

(OT)

ΠΡΕΣΒΙΣ ΤΩΝ ΜΑΚΡΩΝ ΟΛΤΜΠΩΣ ΣΚΗΠΤΡΟΝ ΕΧΟΤΣΑ,

censuit J. H. Hultman in notis MSS., exemplo meo *Muratoriano* adjectis. In Museo Soc. Scient. *Zeelandicæ* servatur gemma perantiqua, cui inscriptum, *ΕΙΣ ΖΕΥΣ ΣΕΡΑΠΙΣ*. Nec desunt exempla in libris Gr. *Pausanias*, qui passim alibi *Σάραπισ*, in *Corinthiacis* p. 193. scribit *Σάραπισ*. Norunt omnes *Σαραπίων*. An quis unquam dixerit *Σαραπίων*, non jam mihi redit in memoriam. [* *Σαραπίων* his occurrit ap. *Eunap. de Vit. Philos.* p. 74. ed. 1568. *Zonaras* p. 1631.: *Σαραπίων τὸ τῆς Σαράπιδος ἱερόν.* *Schneiderus* in *Lex.*: “*Σαράπης, ἴδος, ὁ, Σαραπίων, s. Σαραπίων, τὸ, Serapidis templum.*” *Herodian.* ap. *Hermann.* *Gramm. Gr.* p. 307.: “*Ἐπὶ ἀμφοτέρωθεν αἱ λέγοντες Σαραπίων, ὡς Ἀσκληπείων οὐ γὰρ ἴσθιν ὁμοίαν ὅτιν Ἀσκληπείων μὴ ἱερόν, Σαραπίων δὲ οὐ, ἀλλὰ Σαραπίων λόγῳ τοιούτῳ ὅσα ἐπὶ τῆς γενικῆς διὰ τοῦ δὸς κλίνονται, ταῦτα καὶ ἐπὶ τοῦ κατηχητικῆς σχήματος τὸ δὲ φυλάττει. Ἔστιν οὖν Σάραπισ, Σαράπιδος, διὰ τοῦτο καὶ Σαραπίων ἱερόν, καὶ Ἰσις Ἰσιδος.”* *Ἰσιδίων οὖν ἱερόν, ὡς καὶ Εὐριπίδης ἀπὸ τῆς Ἰσιδός * Θεττίδιον εἶπεν Θεττίδιον αὐτὰ.* “*Codex, ut edidimus, κατηχητικῆς, sine accentu.* Sponte se offert κατηχητικῆς: quanquam eo magis de huj. verbi usu dubitari potest, quod vix alibi occurrit. (*Bastius*, quem vide, ad *Gregor. Cor.* p. 651. bene reponit κατηχητικῆς.) *Euripides Androm.* v. 19.: *Θεσσαλὸς δὲ τὴν λίαν Θεττίδιον αὐτῶν, θίγας χεῖρας νυμφευμάτων.* Hinc codicis scriptura corrigenda. Præterea etiam et *Σαραπίδιον* et *Ἰσιδίων* scribendum. Ac sane hoc rectius formatum quam * *Ἰσις*, unde * *Ἰσις*, festi *Cereris* dies, quum ap. alios, tum ap. *Diod. Sic.* i. 14., ubi vide *Wesseling.* *Ἀσκληπείων*, in *Cod.* *properispomenon* est; ap. *Suid.* in *Ἀσκληπείων* *proparoxytonon.* *Hermann.* *EDD.*] Atque hæc eo pertinent, ut intelligatur, non sine fide codicum antiquorum ac bonorum aut *Sarapis* in libris Lat. protinus mutandum esse, aut *Σάραπισ* e contextu Gr. ubique ejiciendum. Cf. *Ernesti* ad *Tacit.* *Hist.* iv. 81. In amuleto plumbeo est quoque *ΕΙΣ ΖΕΥΣ ΣΕΡΑΠΙΣ*, ap. *Zoëga* l. c. p. 174.

⁵ De nominis origine multi multa, etiam *Plut.* de *Is.* et *Os.* optime monens p. 539. ed. nov., peregrinum esse, non Gr. *Essentia* *Jabl.* pt. ii. *Panth.* p. 255, 6., *Serapis* dicebatur *Æg.* *ΧΗΡ—ΗΠΙ* *Sar-api*, tanquam columna, in qua gradus *Nili* ascendentes accurate distingui et explorari possunt. Adjungam verba *Zoëga* ad *Num. Æg. Imp.* p. 80, 81.: “*Si post tot, quæ parve sæpe cum fructu et vocabulorum etymis disputavit Jablonskius, novam vocis Serapidis originem proponere licet e vernaculo Æg. sermone petitam, conjicio deum mortuorum veteribus dictum fuisse ΔΧΩΡΑΠΙΣ, i. e. Patrem sive dominam tenebrarum: unde factum aliis Sarapin, aliis Theraphia nemo mirabitur, qui ad peregrinarum vocum consuetam corruptionem animam advertere solitus fuerit. Si vero ita, Sarapis vel Serapis nomen est Osiridis, qui a Babe cæsus descendit ad inferos.*”

110.: Hodie ap. Coptos **CEPIHOY** vocatur, et Petroselinum denotat. In Scala Coptica Kircheri legitur p. 196. **ΠΙΔΗΝΩΠΕΡ** Endivia (vel intybus) Sylvestris. ["*Σέρης*, *ews*, *ή*, Intybi genus, s. cichorii. Columella viii. 14. docet anseribus serendum esse genus intybi quod Græci *σέρην* appellant. Leg. Dioscor. (ii. 160.) qui et accus. *σέριδα* habet." H. St. Sprengelii Hist. Rei Herb. p. 185.: "Cichorium Intybus, *σέρης ἀγρία θριδακωδεστέρα*, Dioscor. ii. 160.: Cichorium Endivia, *σέρης κηκεντή στενόφυλλος*, ib." Didymus in Geoponicis xii. 28.: *Σέρεις* (ita legendum, auctore Salmasio, pro *σέρης*, ut Niclas edidit), *τοῦτέστι τρώξιμα ἐν ὅξει βαπτόμενα καὶ ἐσθιόμενα στομάχῳ κατάλληλα*. "Acetariorum nom. proprium factum τῶν σεριδῶν, quæ τρώξιμα Græcis appellata sunt. Glossæ: Acetaria. τρώξιμα. Aliæ Glossæ capite de oleribus: Atriplex. ἀδράφαξ. Escaria. τρώξιμα. Intellegit *σέριδας*. Aliud Glossarium: Τρώξιμα· λάχανον, acetaria. Glossæ nostræ ἀνέκδοτοι distinguunt τρώξιμα ἀπὸ τῶν σεριδῶν, et *σέρεις* vertunt intyba, τρώξιμα vero escaria, quod in aliis etiam editis habetur. Sed scaria vocantur pro escariis in antiquissimo Cod.: Τρώξιμα· scaria. Inde hodieque scariola vocamus intyba erratica et agrestem serim. Inde troxime Arabibus intybum sylvestre. Sic escaria et acetaria eadem, quæ Gr. τρώξιμα et σέρεις. Quæ coctæ edebantur et aceto intingebantur ad stomachum bonum faciendum, ut testis est Dioscorides. Itaque acetaria non tantum de crudis oleribus, sed etiam de coctis dicta, quæ ex aceto edi mos erat. Atqui hæc sunt σέρεις, quæ proprie appellata acetaria. Sed cruda etiam mandebantur, et propterea appellata acetaria. Nam et Plin. diserte dicit acetaria in herbis appellari, quæ absque ignis opera semper essent parata." Salmas. in Solin. p. 898. EDD.]

[Suidas: *Σέρρεις· εἶδος λαχάνων, τὰ παρ' ἡμῖν Σείρικα λεγόμενα, αἱ πικρὲς παρ' ἄλλοις, ἢ μᾶλλον τ' ἀληθέστερον εἶπεν, Μακεδονήσια*. "Alii σέρεις per simplex ρ," Kust. De v. * Μακεδονήσια, seu potius * Μακεδονία, silent H. Steph. et Schneiderus. Μακεδονίσιον autem est, herbæ genus, Itali vocant Apium Macedonicum; Græcis veteribus * σμυρνίον et Μακεδονικὸν σέλιον." Achmes cap. ccvii.: *Εἰ δὲ ἴδῃ ὅτι ἦσθι σέλιον, ἢ μακεδονίσιον, εἰ μὲν νοσεῖ, εὐρήσει ὑγείαν, εἰ δὲ μὴ, εὐρήσει μέτριον ἀγαθόν*. Myrepsus de Antidotis cap. xxvii., 'Αδιάντου, μακεδονίσιον, γρανοσόλον. Hesych.: 'Αβαρὺ· ὀρίγανον, μακεδονία. Sic glossam citant Meurs. et Car. Du Fresne in Glossar. Vulgo Μακεδονία. Alias simpliciter Μακεδόνες legi posset, notante Albertio. Certe de Macedonia dialecto intelligit H. Steph. Ind. et Sturz. de Dial. Maced. et Alexandr. p. 34=clxii. De v. ὕσπερις vide H. Steph. Thes. iii. 1149. EDD.]

* Σέσελις. Caulalis. Append. Dioscor. ii. 169. p. 446.

* Σεσενέαρ. Vide v. Semmeor.

* Sephardea. Vox Hebr. **שפדא** occurrit Ex. viii. 1. et seq., sed quam nonnulli volunt fuisse Æg. Plerique interpretes ranam vertunt. Aben Ezra vero vult **שפדא** esse voc. Æg., eaque designari crocodilum. Hæc sunt verba ej.: Sepharda est piscis Æg., qui vocatur Arab. Altemsach (vel Timsach), qui ex flumine egressus rapit homines. V. Gaulmin. in notis ad vitam Mosis l. i. c. xi. p. 256. Verum est, quod illic affirmat Aben Ezra, Crocodilum Arab. dici Altemsach, s. Thimsach, quod et Gaulminius aliunde probat, et confirmatur a Bocharto Hieroz. P. ii. l. v. c. 2. p. 655. Sed Arabes sine dubio voc. hanc acceperunt ab Ægyptiis, quorum Terra crocodilos gignit et alit. Illi autem animal hoc regioni suæ proprium, hanc ipsam ob rem, dixerunt **ሀርዳ** Amsa et **ሀርዳ** Hamsa: de quo vid. inf. v. **አሙሳ**. Cete-

rum **ሀርዳ** ap. Mosem non crocodilos innuere, sed ranas, multis Bochartus comprobavit l. c. cap. 1 et 2.¹

* Σέσωστρις. Nom. regis, vel potius regum, in historia Æg. abunde notum. De celebratissimo Sesostri nemo expectabit, ut hic dicam, post Perizon. Orig. Æg. c. 8. 9. 16., Vignolium t. ii. Chronol. S. p. 117. sqq., et plures alios. De etymologia nominis tantum pauca velim.

Potest fortasse nom. regis Æg. exponi **ἩΘ ΧΟΥΨΤ** **ἘΡΗ**, Sois, vel Sis-sust-ere, Dominus intuens in solem, vel, monente La Crozio meo, **ἩΘ ΟΨΤ ΡΗ**, Sois vel Sis-ostre, ut significetur Dominus adorans solem; quod fere eodem redit.² Ex eo intelligi quoque potest, cur nonnulli Amenophin s. Memnonem, de quo antehac p. 26 et seq. dictum est, vocarint Σέσωστριν, uti auctor nobis est Pausan. Attic. c. 42. p. 101.

* Σέχγρονφις videtur nom. Æg. doctoris Heliopolitani, cuj. fuit discipulus Plato, testante Clem. Alex. l. 1, Strom. p. 303. (356. ed. Potteri). Opinor, esse eam voc. compositam ex **ΣΑΗ** et **ΗΟΥΦΙ**, de quibus sup. p. 75. 112. dixi.³

* Σήθ. Stella caniculæ. V. infra v. **Σωθίς**.

* Σήθ. Ita Æg. cognominatus fuit Typhon. Epiphanius adv. Hæres. t. ii. p. 1093. ed. Petavii, *ὡς πῇ μὲν τῷ ὄνῳ εἰς ὄνομα τοῦ Σήθ, δὴθεν τοῦ Τυφῶνος τελετὰς ἐργάζονται*. Plutarchus huj. cognominis istam rationem supeditat de Is. et Os. p. 367. *Διὸ τὸν Τυφῶνα Σήθ ἀεὶ Αἰγύπτῳ καλοῦσιν, ὅπερ ἐστὶ καταδυναστεῖον, ἢ καταβιαζόμενον*. Et p. 371. *καὶ τοῦνομα κατηγορεῖ τὸ Σήθ, αὐτὸ (f. ῥ) τὸν Τυφῶνα καλοῦσι· φράζει μὲν τὸ καταδυναστεῖον καὶ καταβιαζόμενον, φράζει δὲ πολλάκις ἀναστροφήν καὶ πάλιν ὑπερκήδησιν*. Adde p. 376.⁴ Æg. **CHT**

significabat infra. Hinc **ΠΕCHT**, et quidem in compositione **ΣΑ ΠΕCHT**, vel, quod idem est, **ἘΠΕCHT**, deorsum, frequenter in Copt. libris occurrit. Inde est **ΣΑΠΕCHT** descendere, i. e. venire deorsum. V. quæ scripsi in Panth. l. v. c. 11. §. 24. Ex eo Montfaucon. quondam præsentī mihi explicabat locum Stephani Byz. cuj. hæc sunt verba, *Υπὸ τάχεμμις κώμη τῆς Αἰγυπτίας*. Putabat enim, Steph. esse deceptum, aut non recte intellexisse, quæ alicubi legerat; *ψιτταχέμμι* non esse vicum in Æg., sed totam Ægyptum infer. Certe **ΠΕCHT** **ΧΗΥΙ** Æg. sonat Ægyptum inferiorem, cui respondet *ψαχέμμι* ap. eund. Steph. qui tamen et hanc vult fuisse oppidulum Ægypti; sed **ΠΨΥΙ** **ΧΗΥΙ** lingua Æg. designat Ægyptum superiorem, quam obs., ut jam monui, debeo Montfauconio. Quid autem sibi velit Plut., quando addit, *Σήθ* Æg. etiam significare ἀναστροφήν et ὑπερκήδησιν, id me non satis intelligere, nec ex ling. Copt. illustrare posse, fateor. Nolo hic prætermittere, quamvis l. c. huj. conjecturæ ingeniosæ jam a me facta fuerit mentio, La Croze, cum aliquando de hoc vocab. mecum dissereret,

me monuisse, **CHX** dici pullum asini, notum vero esse, cum aliunde, tum ex illo Epiphanii loco, quem modo adduxi, Typhonem sub imagine Asini fuisse representatum.⁵ Ex hac obs. alia lux nascitur Plutarcho, qui, voc. Σήθ explicans, memoriæ prodidit, hoc Æg. significare ἀναστροφήν καὶ ὑπερκήδησιν. Forsan enim respicitur ad **ῬΟCΧΕC**, quod Æg. est saltare. V. Matt. xiv. 6. xi. 17. In omni vero saltatione solet esse et ἀναστροφή et πήδημα, ut etiam Lucian. monuit in lib. de Saltatione. Ceterum, omnium atque singulorum rationem accuratam et perspicuam reddi non posse, nemq. mirabitur, qui paucitatem monumentorum Copticorum cogitaverit.⁶

¹ Interpr. recentiores tantum non omnes **ሀርዳ** intelligunt ranas, sed plerique originem vocis silentio prætermittunt, Reliqui aut Bochartum sequuntur ducem, aut ducunt ex Hebr. **רפא** saltitavit atque Arab. **رأى**, limus, quasi dicas saltantes in limo. Scribit Grotius ad Ex. viii. 2. "Est et hic Æg. vox **ሀርዳ**. Genus est ranarum, aut ranis simile, Ægypto proprium, ut alibi rubet. Manet nom. ap. Arabas, extrita r litera." Præter **ΧΡΟΥΡ**, temere huc a quibusdam advocatum, non novi aliud nom. Copt., quo appellatur rana.

² Cf. Jabl. de Memnone Gr. et Æg. p. 59.

³ Paria dedit Kocher Misc. Obs. Crit. Nov., t. iii. p. 147,8. Cf. Panth. Æg. P. i. p. 101,2.

⁴ In altero Plutarchi loco aut pro *ἀν* rescribendum *αἰ*, aut otiosum istud adverbium prorsus delendum est, iudice Squirio p. 104.

⁵ quia Æg. Typhon alia quoque nominibus, *Βίβων* et *Σαῦ*, innouit. In altero loco *ῥ* pro *αἰ* placuit etiam Squirio, Marklando et Wyttenbachio p. 520.

⁶ Ex eo illustrabitur Ælian. H. A. x. 28., ad q. l. A. Gronov. verba Plutarchi hand neglexit.

⁷ Originem vocis **ΣΗΘ** non assecutos esse La Croz. et Jabl., existimat F. S. de Schmidt de Sacerd. et Sacrif. Æg. p. 214., censetque cum **ΣΗΘ** "comparandum Set-Sot et Sot-Set, frequentativum Coptorum vocabulum, qualia in horum lingua plurima occurrunt, percussionem, cladem, destructionemque significans, Deut. ix. 21. Gen. xiv. 5. 7. Num. xiv. 45." Notum est verbum

ῬΕΤῬΟΤ, vel **ῬΕΤῬΩΤ**, ut alibi scribitur. An exinde Typhon dictus sit **ΣΗΘ**, non ausim affirmare.

Æg. ΟΥΧΕ. Vide plura v. *Μωυσης*, p. 155. sq.

semper vocatur **WENC.** Inde Hebr. sine dubio

Arabum **سَات** vel **سَلَس** sata, quod miscere est, pro-

intextum vel **ENDAC** praestantius scil. sericum.

a malo Punica s. potè distinxit, et de altera Sida, quam

² Vix hodie quispiam erit, qui vocis Hebr. *W* originem Æg. in dubi-

arborem sua lingua vocasse **We** ; in vocibus compositis inter utramque collocasse litteram **N** ; hanc voci, cui ~~parigeretur~~,

more than 100 years ago, and the same is true of the

linam xylinam suspicatur significasse; Hebræos vero, neglecta nota adjectivi dixisse **לעץ** et scripsisse **לעץ**; eodemque
primis Reipublicæ suis temporibus hac voce naves esse, sed post Solomonis regis statum 1027

⁴ **ⲱⲉⲛⲥ ⲉϥⲥⲁⲧ** est βύσσος κυκλωσμένη, byssus torta, in vers. Copt. Ex. xxv. 4. xxvi. 1.

librum de Byaso antiq. p. 92—100., ubi plura, ad hanc legem pertinentia. Forsterum sequitur in notis ad Lev. xix. 19. **Dathin,**

tacet Jabl., tacent alii, nec ego dicam.

μοιων ροιᾶ, γινόμενον ἐν τῇ περὶ Ὀρχομενὸν λίμνῃ ἐν αὐτῇ τῇ ὕδατι, οὗ τὰ μὲν φύλλα τὰ πρόβατα ἐσθίει, τὸν δὲ βλαστὸν αἱ ὕες, ὡς ἰστορεῖ Θεόφραστος ἐν τετάρτῃ Περὶ Φυτῶν γίνεσθαι λέγων κἀν τῇ Νεῖλῳ ὁμώνυμόν τι αὐτῇ ἀνευ ριζῶν. Ad Athenæi loc. manifeste respexit Hesych. l. c., confundens Orchomeniam Sidam cum altera illa Nilotica ab Athenæo memorata. Ingeniose conjecit Toupus Emendatt. in Hesych. t. iv. p. 78.: "Addit Hesych., ἐν τῇ Νεῖλῳ, in aqua forsitan, nisi legendum Μιννέιῳ: Hesych., Ὀρχομενὸς πόλις Βοιωτίας, ἣν Μιννέιον καλοῦσιν." Cf. de h. l. difficultatibus quæ disputavit Bodæus ad Theophr. p. 461., et qui ab eo laudatur Hieron. Mercurialis Var. Lectt. ii. 4." Schweigh. Dalecampius, per Niloticam Sidam, ut ex ejus Lat. interpretatione, Athenæo affixa, patet, Στρατιώτην (Sprengelio Hist. Rei Herb. p. 182. Pistia Stratiotes vocatur) intelligit, nec male: nam de hac Stratiota Dioscorides scribit, χωρὶς ριζῆς ἔχον, ut de sua Nilotica planta Athenæus habet, ἀνευ ριζῶν. Dioscor. iv. 102.: Στρατιώτης, ὁ ἐπὶ τῶν ὑδάτων φύμενος, οἱ δὲ ποτάμιον στρατιώτην καλοῦσιν: ὠνόμασται δὲ διὰ τὸ ἐπινήχεσθαι τοῖς ὕδασι καὶ χωρὶς ριζῆς ἔχον. Plin. xiv. 18.: "Celebratur et a Græcis Stratiotes, sed ea in Æg. tantum et inundatione Nilii nascitur, aizoo similia, ni majora haberet folia." E. Spanhemius ad Sidam Orchomeniam refert Callim. H. in Lav. Pall. 28.: Ὡ κῶραι, τὸ δ' ἐρευνθος ἀνέδραμε, πρῶτον αἶαν ἢ ῥόδον ἢ σίδας κόκκος ἔχει χοῖαν. Sed eum falli syllabæ quantitas evincit. "Σίδη, penult. longa, est malus Punica, item malum Punicum, quod etiam σίδην. At σίδη, penult. brevi, est herba lacustris in Orchomenio lacu Bæotio frequens. Σίδιον vero est mali Punici putamen, e quo pueri ranunculas fingebant, vide Suid. v." Maltbeius ad Morelli Lex. Gr. Prosod. p. 886. Nicander Th. 72. de malo Punica, Αἴτῳ τετρήχοντα ταμὼν ἀπὸ κλήματα σίδης, (Bentleius legit ex edit. vet. τὲ τρήχοντα.) Alexiph. 489., Βρύκοι δ' ἄλλοτε καρπὸν ἄλις φοινώδεα σίδης Κρησίδος: at de Orchomenia sida idem dixit Ther. 887.—ἡ σίδας Ψαμαθίδας, ἥς τε Τρόφεια Κῶραι τε λυμναῖον ὑπεθέρψαντο παρ' ὕδαρ, Ἡπερ Σχοινῆος τε ῥόος Κνώπιό τε βάλλει. (Ψαμαθίς, a Psamathe, fonte ap. Thebas Bæotias.) Bentleius corrigit ψαμαθίς pro ψαμαθίδας. Corrigit quoque ἡ σίδας pro ἡ σίδας, ex Alex. 489., (l. c.) et 622. Κέκρον τε βλαστὴν νεανθία, πολλὰκι σίδης. Sed vir magnus plane confundit σίδην, malum Punicum, i. q. ροιᾶν, cum σίδη, Theophrastea planta, (de qua Nicander h. l. loquitur), nihil mntaturus, si ad Scholiastæ verba animum attendisset: Ἡ δὲ σίδη, φυτόν ἐστιν, ὃ κατὰ Θεόφραστον ἐν Ὀρχομενῷ φύεται ἐν ὕδατι, ριζὰ ὄν.—ἔχει δὲ κόκκους ἐρυθροὺς ὁμοίους ροιᾶς, στρογγυλωτέρους δέ. Confitendum est tamen Epicharmum in versu, quem Plutarchus Sympos. V. 8. 2. servavit, penult. σίδης, mali Punici, brevem fecisse: Οὐνεκεν ὀψιγονοὶ τε Σίδαι καὶ ὑπερφλοῖα μήλα. Ad hunc vers. fortasse respexerunt Hesych. et Phavor.: Σίδαι ροιᾶ. Cf. Sturzium ad Empedoclis Carmina p. 625. Σίδιον, ut E. Maltbeius post Morellum censet, prima brevi: sic Aristoph. Nub. 881., Κάκ τῶν σιδίων βατράχους ἐποίη, πῶς δοκεῖς; At in Luciani versu Tragodop. t. iii. p. 653. σίδια, prima longa, (notante Blomfield. ad Callimachi loc. cit.): Ὑοσκάμον, μήκων, βολβούς, σίδια. "Planta hæc," inquit J. Stackhous., "inter ignotas. Bod. p. 462. Certe tamen Nymphææ affinis planta. Nom. forsitan e pericarpio, cuj. forma instar pomi M. Granati (σιδίου): de Batomo, Equisetio, aliisque fluviatilibus in hoc capite sermo est; operæ pretium erit in ipso Lacu Orchomeni plantas investigare." Sprengelius Hist. Rei Herb. p. 94. Nymphæam albam interpretatur. J. Stackhousius not. in Plant. Sprengel. ad Theophr. P. ii. p. lxxiii.:—"Minuta, et, ut videtur, accuratissima (Theophr.) descriptio: pericarpium membranis cinctum albis, calix 4-phylla; grana similia Punici granati non conveniunt Nymphææ nostrati." [Quod ad alteram vocis σίδη signific. attinet, 1. Punica malus, Nic. Alexiph. 486. Βρύκοι δ' ἄλλοτε καρπὸν ἄλις φοινώδεα σίδης Κρησίδος, Ther. 72. Αἴτῳ τε τρήχοντα ταμὼν ἀπὸ κλήματα σίδης: 2. Ipsum malum Punicum vocatur σίδη ab Hippocrate, "de Morb. Mul. i. (p. 246. 31.) ῥοφέειν δὲ σίδης οἰνώδεος τὸν χυλὸν, de Nat. Mul. (p. 220. 14.) σίδας οἰνώδεας ἐκχυλῶσας, paulo post autem dicit ροιᾶν γλυκελὴν." H. St. Hesych.: Σίδαι ροιᾶ. In Callimachi versu supra cit., pro σίδης, occurrit σίδης, Æolice, s. Dorice, auctore E. Spanhe-

mus, (Hesych.: Σίδαι ροιᾶ. Σίδια σίδια.) Sed, teste Hesych., Æoles non σίδη, sed ξίμβρα s. ξίμβα usurpabant: Hesych., ξίμβραι ροιᾶ Αἰολεῖς: Hesych. Πίμβραι ροιᾶ μεγάλα, ἀμεινον δὲ διὰ τοῦ ξ, ξίμβραι. (Ut nobis quidem videtur, *ρίμβαι est falsa lectio pro vera ξίμβαι: Kusterus tamen ρίμβαι agnoscit, ab Hebr. רימון, rimmon, quod significat malum granatum, derivans.) In aliorum dialecto *σίδην dicebatur: Hesych., Σίβαι ροιᾶ: *Σίλβια σίδια. (Vox σίδην, quam omisit Schneiderus, in alio sensu occurrit, pro "edulio quodam delicato ex hordeo, sesamo, et papavere," H. St. Hesych.: Σίδην ἑλδος πέμματος, ἐκ κριθῆς, σπασίης, καὶ μήκωνος. Cod. Hesychii Marc. habet, πεμμ. κρ. sine ἐκ. Ubi voc: σίδην invenit Hesych., nescimus. Tacent commentatores ejus.) In aliorum dialecto *σίδη appellatur: Hesych., *Σίδιον κόκκος ροιᾶς. 3. Erotianus, quod notatu dignum est, σίδην de cortice mali Punici exposuit: Σίδας τοῦ τῆς ροιᾶς λέμματος. Exemplum vocis hoc sensu usurpatæ nondum vidimus, quamquam Schweigh. ad Athen. xiv. p. 650. sic scripsit: "Σίδαν non totum malum Punicum, sed solum corticem dici solitum esse tradunt alii: v. Bodæum p. 392." Imo cortex dici solet σίδιον. V. infra v. σίδην. Athen. xiv. 650.:—Σίδας δὲ οἱ τὰς ροιᾶς καλοῦσι Βοιωτοί, Ἀγαθαρχίδης ἐν ἐννεακαίδεκάτῃ τῶν Εὐρωπαϊκῶν οὕτως γράφει: Ἀμφισβητοῦντων Ἀθηναίων πρὸς Βοιωτοῦς περὶ τῆς χώρας, ἣν καλοῦσιν Σίδας, Ἐπαμεινώνδας δικαιολογούμενος ἐξαίφνης ἐκ τῆς ἀριστερᾶς μεταλαμβάνων κεκρυμμένην ροῖαν, καὶ δείξας, ἥρετο αὐτοὺς, τί καλοῦσι τοῦτο; τῶν δ' εἰπόντων ροῖαν ἄλλ' ἡμεῖς, εἶπε, σίδαν. ὁ δὲ τόπος τοῦτ' ἔχει τὸ φυτόν ἐν αὐτῇ πλείστον, ἀφ' οὗ τὴν ἐξ ἀρχῆς εἰληφε προσσηγορίαν καὶ ἐνίκησε. Vide Casaub. et Schweigh. "Σίδη traditur præterea esse nom. urbis Pamphyliæ, necnon Bæotiæ: lege Ptol. Strab. Steph. et de Sida Bæotiæ lege historiam, quam refert Athen. xiv." H. St.

[Hinc adj. *Σίδιος (qua carent H. St. et Schneideri lexica). Suid. Σίδιος καρπός, malum Punicum.

[Hinc Σιδίους, "ut σιδέον καρπεῖον ap. Nic. pro σίδης καρπός, Alexiph. (276.), Ἡ καὶ πον σιδέοντος ἀπὸ βρέξαν κάλυμμα Καρπεῖον, de cortice, s. putamine mali Punici," H. St. Schneiderus omisit σιδίους.

[*Σιδίη, ης, ἢ, (vocabulum Schneidero ignotum.) Malus Punica, Mali Punici cortex. Hippocr. de Nat. Mul. p. 214, 36. et ii. de Morb. Mul. p. 277, 5. Σιδίην ἐν οἴνῳ μέλανι ἐψήσας. An huc spectat Erotianus? Σίδης (f. l. σιδίης) τοῦ τῆς ροιᾶς λέμματος. Σίδη enim nusquam dicitur de cortice. Bodæus p. 392. reponit σίδια, pro σίδας, ut quædam exempl. habent.

[Σίδιον, ου, τὸ, Cortex, s. Putamen mali Punici, Lat. Malicorium. Glossæ Labbeanæ: Σίδιον malicorium. Plin. xxiii. 6.:—"Hic cortex ex acerbis (mali Punici) in magno usu: vulgus coria maxime perficere illo novit; ob id Malicorium appellant medici." Dioscor. i. 153. Τὰ λέκη τῆς ροῖας, ἃ τινες Σίδια καλοῦσι. Aleiphro Epist. iii. 60.: Ὁ δὲ τῶν ροιῶν τὰ περικάρπια, ἃ Σίδια ἡμῖν τοῖς Ἀττικοῖς προσαγορεύειν ἔθος, ἀπέγλυφε τοῖς ὄντιν, εἰ πον τὶ τῶν κόκκων ἐπιδράσασθαι δυναθῆι. Hesych.: Σίδια τὰ τῶν ροιῶν λεπτά (f. l. λέκη, s. λέκυρα, s. λέμματα). Σίδαι γὰρ, αἱ ροιᾶι τίθενται δὲ καὶ ἐπὶ πάντων χλωρῶν. Fructum cortex adstringens σίδιον ab Hippocrate dicitur, grana vero κόκκωνες, Morb. Mul. i. 243. Idem de Superfet. p. 52., v. 44. μίξας σίδιον, κηκίδα: de Ulcerib. p. 514. v. 36., 'Sicca vero sint, flos aeris, myrrha,' σίδιον αἶον, 'malicorium siccum.' Aretæus de Cur. Morb. acut. ii. 2., Ἐπειτα ἀκακίη ἐμπάσσεται λείη, καὶ σίδια. Suidas:—Σίδια τὰ λέκυρα τῶν ροιῶν. τὰ παιδία ἐκ μὲν τῶν δερμάτων περιέτενον τροχούς καὶ ἀμάξας. ἐκ δὲ τῶν ροιῶν, ὅταν καταφάγωσι τὰ ἐντὸς, ἐκ τῶν λεπύρων βατράχια γλύφουσιν. ἢ σιδίων, τῶν ροιῶν. Ἀριστοφάνης Κάκ τῶν σιδίων βατράχους ἐποίη, πῶς δοκεῖς; λέγεται δὲ ἐπὶ τῶν βουλομένων δεῖξαι εὐφύταν ἔχειν. (Aristoph. Nub. 881.) Σίδια ροιᾶς, Geoponica xvi. 8. xvi. 9. xvii. 15. Sed vox σίδιον occurrit in alia signific., de qua silent H. St. et Schneideri Lexica; interdum enim usurpabatur pro grano ipso, vel acino mali Punici. Suid. Hesych., Phot.: Σίδιον κόκκῳ ροιᾶς. Hesych.: Σίδιον κόκκος ροιᾶς. [Hinc Σιδιοειδής, εὐς, ὁ ἐτ ἢ, "Qui est colore malicorii, Qui colorem malicorii representat; ad pallorem autem refertur: sic Gal. ap. Hippocr. σιδιοειδής exp. ὡχρὰς ὡς σίδιον." H. St. Hippocr. de Morb. xii. 3. et de Int. Aff. xxxi. 3., xxxiv. 7.

[Σιδίους. "Affertur et σιδίους pro puniceo, in v. 1.

ἀμαρτίαν," H. St. Agnoscit Schneiderus in Lex., sed nulla auctoritate stabilivit. EDD.]

* Simacus, portitor literarum velocissimus. Liberatus Breviar. c. xxiii. scribit: 'Per Portitores Literarum velocissimos pedestres, quos Æg. Simacos vocant.' Dicti forte sunt a singulari et molestissimo labore, quem perferebant,

qui hoc munere fungebantur. ὙΡΑΣ Æg. est πόνος, et quidem labor gravis et molestus, qualis Israëlitarum in Æg., in quorum Hist. vox illa sæpius occurrit, Ex. i.

11. 14. c. ii. v. 11. ΕΤΑΥΤΘΗΥ ΔΕ

ΕΠΟΥΡΑΣ, in Gr. est κατανοήσας δὲ τὸν πόνον αὐτῶν, adde iii. 7. Erat autem certe labor horum portitorum molestissimus. Comparari namque merito possunt cum Hemerodromis Gr., qui ex C. Nepotis Vita Militaris omnibus satis noti, et de quibus alia veterum testimonia diligenter congescit Balth. Stolberg. Diss. de Angariis Vet. c. ii. in Exerc. Gr. Ling. p. 160 et seq. Nescio, an ex pristino illo instituto Æg. fluxerit mos, qui etiamnum servatur Alexandriæ in Æg., ubi hujusmodi portitores literarum publicis sumtibus aluntur. Memoratu digna, quæ hanc in rem refert Vauslebius, quæque ex ej. relatione Itineris Ægypt. Gallica p. 211, 12., hic adscribam: "Le 23 de ce mois je vis revenir un More d'une course qu'il avoit faite, pour montrer sa vigueur, et qu'il avoit assez de force pour être mis au nombre des Porteurs de Lettres d'Alexandrie au Caire. Cette course de celui qui prétend être fait Messenger d'Alexandrie, consiste en ce qu'il doit porter sur ses épaules un feu allumé dans un panier de fer, fait en forme d'un grand réchaud, qui est fiché au bout d'un bâton de la hauteur d'un homme, et auquel sont attachés plusieurs cercles de fer, du poids de 36 rotols; et avec ce fardeau, il doit faire une course de vingt sept milles sur le chemin de Rosette, et revenir le même jour à la ville avant le coucher du soleil; ce qui fait en tout 54 milles, toujours chargé du même fardeau; et s'il en vient à bout, il est non seulement reçu parmi les Messagers, mais il gagne encore la gageure que les autres ont faite contre luy: Et au contraire, si les forces luy manquent, il perd sa vigueur, et il n'est pas reçu dans leur corps. Celui que je vis revenir, ce jour là, et qui avoit achevé sa course avec gloire, parce qu'il avoit encore deux heures du soleil de reste, gagna une gageure de 3 piastres, fut reçu dans le corps des Messagers, et amassa de plus huit piastres de ceux qui étoient les spectateurs de son glorieux retour." Similia referantur de quibusdam regum Persiæ Ministris, quos illi sermone vernaculo vocant Schaler. V. Thevenot Voyages P. ii. p. 354, 5., et Chardinii Itiner. t. iv. p. 137, 8., et alibi. Ex his intelligi potest, quænam portitorum illorum fuerit conditio, ut ab ὙΡΑΣ labore molesto denominari merito potuerint. Est autem ab ὙΡΑΣ labor, ὙΡΑΣ laborare, ærumnosum esse, quod et dicitur ΨΕΠ ὙΡΑΣ, Gen. xlix. 15. E quo sequitur, Simacos recte explicari posse ΣΙΥΡΑΣ, Simcah, et adjecta terminatione Latina Simcaos, vel euphoniæ causa Simacos, πονοῦντας, moleste laboriosos. Utinam tamen suppeterent Codd. MSS. Liberati. Reperiretur forsitan lectio, ex qua sensus erui posset adhuc commodior. Citra consensum vero librorum MSS., in fingendis peregrinis vocibus, ingenio

indulgere, aut potius abuti velle, præsertim ubi non adest certum aliquod, cui superstruere possis, fundamentum, periculosæ plenum opus alex esse arbitror.

Σινδών, Lat. etiam Sindon. Hebr. scribunt שִׁטוֹן. V. interpr. ad Judic. xiv. 12. Ita Æg. dicebatur linteum tenuissimum, e quo conficiebantur tunicæ interiores, quibus involvebantur etiam mortuorum cadavera. Etym. M. Σινδών vel, ut scribit, Σιδών, putat nom. traxisse a Sidone urbe, in qua nempe Sindones textæ fuerint. [p. 713, 34. Σιδονία κάλυπτρα Æschylus Suppl. 128. 139. EDD.] Sed merito illam etymologiam rejecit Bochart. Geogr. S. P. II. l. ii. c. 14. Esse namque voc. Æg., nititur testimoniis veterum. Pollux, vii. c. 16. s. 72. de lineis vestibus agens, Sindonem etiam commemorat hunc in modum: Σινδών ἐστὶν Αἰγυπτία μὲν, περιβάλλων δ' ἀνείη, τὸ νῦν δίκροσσον καλούμενον, εἴρηται δὲ πον καὶ τελαμῶν σινδονίτης. Herod. quo loco condituram et sepulturam Æg. describit, ii. 86. postquam modum condiendi corpora explicuisset, hæc addit: Λούσαντες τὸν νεκρὸν, καταλίσσανσι πᾶν αὐτοῦ τὸ σῶμα σινδόνος βυσσίνης τελαμῶσι κατατεταμένοις. Quæ verba sic reddenda esse censet Steph. Le Moyne ad Var. Sac. p. 302., Involvunt totum corpus dissectis loris sindonis byssinæ. Ibid. vir ille eruditus, cui mentionem Le Moyne fecit, adfert hoc Martialis Epigr. xvi. lib. 2. Quid torus a Nilo, quid sindone cinctus olenti? Ostendit stultas quid nisi morbus opes? quod sic explicat: Æger iste toro et lecto Nilotico jacebat, et fasciis e sindone paratis ad vulnera sua vincienda utebantur. Aliter autem, quod dissimulare nolim, verba hæc, ex vetustis libris, legit et interpretatur Petr. Sriverius in animadd. quas vide. Palladius in Vita Serapionis p. 104. ed. Meurs.: Σεραπίων τις ὀνόματι γέγονεν τῷ γένει Αἰγύπτιος, ἐπὶ κληρὸς Σινδόνος· παρεκτός γὰρ σινδονίου οὐδέποτε οὐδὲν ἄλλο περιβάλετο. Hic tamen et alibi Sindon alio sensu accipitur, quam ap. Herod. V. P. Lucam in Itiner. iii. P. ii. p. 271. Æg. vestimentum illud linteum dixerunt

ΨΕΝΤΩ, quod in Copt. libris sæpe occurrit. Sic Marc. xv. 46. vox ista Copt. semel iterumque ab interpretibus Æg. pro Gr. σινδών ponitur. Vid. et reliquos Evangelistas in historia sepulture Domini. Et ne quis putet, interpretes Æg. ideo tantum his in locis voc. istam adhibuisse, quia in Gr. σινδών legitur, iidem etiam ὀδόνιον solent per idem istud vocab. reddere, uti Jo. xix. 40. Nam, quod in Gr. legimus, ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν ὀδονίῳ, Copti interpr. ita ex-

presserunt, ΔΥΣΙ ΟΥΗ ὙΠΙΣΩΔΗΤΕ ΙΗC ΟΥΟΣ ΔΥΚΟΥΔΩΔΥ ΗΣΔΗ.

ΨΕΝΤΩ ΗΙΔΥ. Itaque ὀδόνια verterunt ΗΣΔΗΨΕΝΤΩ ΗΙΔΥ, i. e. vestimenta li-

nea, quod alias dicunt ΗΣΩΒC ΗΙΔΥ, vestimentum lineum, quomodo iidem ὀδόνιον verterunt Act. x. 11. xi. 5., et χιτῶνα λινοῦν Lev. vi. 10. xvi. 4., item ἱμάτιον στυπνύνον, Lev. xiii. 47. 59. Ex omnibus autem locis, ubi ΨΕΝΤΩ occurrit, satis apparet, proprie intelligi vestimenta, vel tunicas interiores, ex lino, bysso, aut consimili materia confectas, quibus aut vivi, aut mortui amiciebantur, etsi nonnunquam illius Sindonis latius etiam pateat significatio. Voc. hanc retinuerunt Copti in hodiernum usque diem, in communi vitæ usu, quamvis illi lingua soleant uti Arabica, Ægyptiacæ fere plane rudes et ignari. Intellexi hoc ex Epist. Du Ber-

¹ Ita quoque Seberus ad Polluc. l. c. et alii. Hebr. שִׁטוֹן nimium abijt ab urbis nom. שִׁטָּה. Σινδών vero et שִׁטוֹן ejusd. originis vocabula esse, vix in dubium vocatur. Relandus, præeunte Golio ad Alfegranum p. 77., nom. arcessivit a Sind, regione Indiæ, cuij. incolarum meminit Hesych., Σινδὼν Ἰνδὸς Ἰνδικῶν ἔστι δὲ πόλις καὶ Σινδικὸς λίμνη λεγομένη. Pro Ἰνδικῶν Is. Vossius ad Scylacis Periplum mavult Σινδικῶν. Sic et alii, quos citat Alberti. Cf. etiam Wesseling. ad Herod. iv. 86. Multi originem vocis quaerunt in Arabia.

Schaltens. ad Prov. vii. 16. xxxi. 4., et Schræderus de Vestitu cet. ad Ies. iii. 23., ducunt a سَدَن, laxavit, demisit vestem. A tantis viris ego quidem juvenis non audebam discedere in Disputatione Historico-Critica ad Historiam sepulcri et sepulture I. C. p. 17. Nec discessit Michaëlis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 1721., ita tamen, ut שִׁטוֹן mallet referre ad Arab. istud verbum, non significatu laxandi, sed velandi, qui superest in سَدَن velum.

² Voc. esse Æg., monet Forsterus de Byaso antiq. p. 86., sed primum scribit: "Est enim ΨΘΗΗ, Shthen, quod vestem, imprimis laxam, splendidam, fimbriatam significat." Deinde adjungit: "Vestes antiquorum ex lana non egebant fimbria,—at linteæ vel ad minimum margine erant complicato. Æg. complicare vel plectere dicunt ΨΩΗΤ, shont, unde postmodum vestes linteæ et xylinae fimbriatæ, vel complicatæ vocatæ fuere ΨΕΝΤΩ, shento, qua voce Coptus utitur interpr. Scripturæ pro Sindone; unde et orta ipsa vox Gr. Σινδών." Cf. Scholtzius in Repert. l. c. p. 14., et Altmannus t. iii. Obs. in Libros N. T. p. 648. Nom. Æg. esse, monent quoque Braunsius de vest. Sacerd. Hebr. t. i. p. 148., et Munthe in Obs. e Diod. Sic. ad Matt. xxvii. p. 95., sed ejusd. notationem repetunt de urbe Sin, quæ est Pelusium in Æg. [Cf. Schleusneri Lex. N. T. EDD.]

natii e Soc. Jesu ad Patrem Fleurian, quæ extat T. ii. des Nouveaux Mém. des Missions, ubi P. i. p. 6. hæc occurrunt, digna quæ hic transcribantur: "Quand les Gouverneurs d'Egypte (envoyez par les Empereurs Grecs) mangeoient, ils forçoient quatre Egyptiens, de soutenir la Table, & s'essuyoient la main à leur barbe, affront le plus insupportable qu'on pût leur faire. Tout ce que ces malheureux purent obtenir, c'est, qu'en cet état, et pour sauver leurs barbes, ils se mettoient une serviette sur les épaules. En mémoire de cette humiliante sujettion, ils portent encore aujourd'hui sur les épaules une espece de serviettes, qu'ils appellent Sonto." Est Sonto sine dubio **ΣΕΝΤΩΝ**. Pertinet huc locus Isidori Etym. xix. 26.: Anobaladium (l. Anaboladium, Gr. ἀναβολάδιον) amictorium lineum fœminarum, quo humeri operiuntur, quod Gr. et Lat. Sindonem vocant. ["Σινδών, ὄνος, ἡ, Sindon, Amictus ex lino, Linteum tenue. Herod. ii. p. 78. meæ edit. (ii. 95.) οἱ δὲ κώνωπες, ἦν μὲν ἐν ἱματίῳ ἐλκόμενος εὐδῆ ἡ σινδών, διὰ τούτων δάκνυνται, διὰ δὲ τοῦ δικτύου οὐδὲ περιώνται ἀρχήν. Ap. eund. σινδόνος βυσσίνης alicubi legitur, (ii. 86.) Gal. μὴ γυμνὸς κομίζεσθω, ἀλλ' ἐπιβεβλημένος σινδόνα μὴ ψυχρὰν, ἢ ἑτερον ἐπίβλημα. Qui locus non male convenit cum illo Marci, c. xiv. (51.) περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ. Existimatur autem dicta σινδών quod primum in Sidone urbe fieri cœperit. A Martiale dicta est Tyria propter vicinitatem urbium Sidonis et Tyri, (iv. 19.) Item σινδὼν ἰστῖον, ap. Alciph. (i. 12.) τὴν τοῦ ἰστῖου σινδόνα ὑπερπεράσαντες." H. St. Alciph. Ep. 66. l. iii.: "Ὡς γὰρ ἀφικόμεν, *ἐνταῦθα τὴν γενεάδα βουλόμενος, ἀσμένως τε ἐδέξατο, καὶ ἐφ' ὕψηλόν θρόνον καθίσας, σινδόνα καινὴν περιθεῖς, πρῶτος εὖ μάλα κατέφερε μοι τῶν γνάθων τὸ ξυρόν, ἀποκλιπὼν τὸ πύκνωμα τῶν τριχῶν." Mappula nominata est σινδών, ut in Epigr. Phanæ, Anal. ii. p. 53. vi.* Bastius Epist. crit. p. 180. ed. Lips. 1809. "Sindon," ut ait Schleusnerus, "genus vestis talaris, e sindone, h. e. lino fere zylino, subtiliter texta, confectæ, qua in Oriente et fœminæ, maxime ætate et interdiu et noctis tempore uti solebant, et qua involuebantur ac induebantur quoque homines mortui." De veste linteâ, qua corpus mortui involvebatur, legitur σινδών ap. Herod. ii. 86., Matth. xxvii. 59. καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρῷ. V. Chiffetium de Linteis sepulchralibus Christi c. 5., Fischerum de Vitiis Lexicorum N. T. Prolog. iii. p. 74. sq., et Casauboni Exercitt. Antibar. p. xvi. 65. p. 524. Crates Cynicus legitur (Diog. Laert. vi. 90.) ab Astynomis Atheniensium notatus esse, quod amictus incesserit σινδόνι, veste lineâ, quum pallia reliquorum civium essent lanea. (Cf. Artapanus in Hist. Jud. ap. Euseb. P. E. 9. 27. p. 434.) "Plura genera sindonum ex India in Ægyptum importabantur, et fuere variæ ratione pretii, texturæ, materiæ, coloris, et loci. 1. Εὐτελεῖς et 2. πολυτελέστατοι σινδόνες memorantur ap. Theophr. iv. 9., factæque erant e lana arborea insulæ Tylos in Arabico sinu, itemque in India. 3. Εὐήριοι σινδόνες occurrunt ap. Strab. xv. p. 1016. ed. Almelov., Ἐκ δὲ τῆς αὐτῆς αἰτίας ἐνίοις (δένδροις) καὶ ἐπανθεῖν ἔριον ἐκ τούτου δὲ Νεάρχος φησὶ τοὺς εὐήριους ὑφαίνεσθαι σινδόνας τοὺς δὲ Μακεδόνας ἀντὶ κναφάλων αὐτοῖς χρῆσθαι καὶ τοῖς σάγμασι σάγην (σαγῆς). Has texturæ eximias sindones disertis verbis e lana arborea factas, hic videmus, in India. 4. Διαφορώτατοι σινδόνες, pretiosissimæ sindones e regione circa Gangem et quidem ex emporio ejusdem nominis cum flumine afferebantur, unde et Gangeticæ fuere dictæ: quamque exacte hæc omnia usque in nostram ætatem iisdem locis sint propria, quilibet facile videbit, qui merces Indicas, in Angliam quotannis allatas ex oris Gangeticis inspicere voluerit. Arrian. in Peripl. p. 36. sequentia de emporia Γάγγης profert: Δι' οὗ φέρεται τό τε μαλάβαθρον καὶ σινδόνες αἱ διαφορώτατοι αἱ Γαγγητικαὶ λεγόμεναι. ("Muslins, the best still made in Bengal and Masulipatan," Guil. Vincent, in Notis MSS.) 5. Linteæ sindon, ab Ausonio et Isidoro memorata. 6. Βυσσινὴ σινδών, jam Herodoto dicta ii. 86. Et Josephus Antiq. iii. 8., dum loquitur de tunica sacerdotis, vocat eandem, λίναιον ἐνδυμα διπλῆς σινδόνος, qua re videtur genus quoddam telæ intelligere, e duplici bysso factæ, vel, ut ipse interpre-

tatur, e solo zylino stamen et trama erant. 7. Παντοῖα σινδών, ap. Arrian. in Periplo p. 29. legitur, ubi enumerat Barygazam et Tagaris delatas merces: Ὅθονιον πολὺ χυδαῖον, καὶ σινδόνων παντοῖα, καὶ μολόχιναι, καὶ τινὰ ἄλλα. Idem de Sindone varia intelligendum, quod supra de othonio vario diximus: plura ej. scilicet intelligi posse genera; videlicet sindones pictas acu, radio, vel pigmentis, vel etiam sindones pluribus loris vel fimbriis cinctas; unde ab antiquis distinguebantur pro numero fimbriarum in monolores, dilores, trilores, pentelores, etc. Jam vero Pollux sindonem ait sua ætate fuisse περιβολαῖον δίχροσσον καλονόμενον, bifimbriatum amiculum; unde colligo, Sindones παντοίας aut varias fuisse ob fimbrias versicolores et limbos picturatos, aut ob picturam totius vestis variam. 8. Μολόχιναι σινδόνες ex Ozene et Tagaris Barygazam comportabantur, (teste Arriano l. c. et Peripl. p. 27., Καὶ σινδόνες Ἰνδικαὶ, καὶ μολόχιναι, καὶ ἱκανὸν χυδαῖον ὀθόνιον). Quæ de othoniis molochinis monui, eadem et de sindone molochina observata esse volui; sc. forte eam fuisse coloris malvacæ viridis; sed nil affirmare ausim: quia et forte intelligi possit sindon cincta limbo facto e lapillis molochiticis, vel etiam tota consita figuris e molochite factis. 9. Μαργαριτίδες σινδόνες. Idem Arrian., p. 34. Peripli, memorat, easque refert allatas ex Ἀργαλα, vel Ἀγαρά: Φέρονται γὰρ ἐξ αὐτῆς Σινδόνες Μαργαριτίδες λεγόμεναι. Salmas. in Solin. p. 826. vult has esse easdem cum Constantini Manassis πέπλοις καταμαργάρους, vestes sc. intelligit margaritis consitas. Verum si mihi liceret hic a magni viri opinione discedere, mallem intelligere per σινδόνες μαργαριτίδες, vestes zylinas pictas pigmentis in cortina ita, ut tamen ocelli manerent albi, colore non imbuti, candore et oblonga figura margaritas imitantes; quales et nostra ætate ap. nos plures sunt obvix. 10. Tyria, 11. Indica, 12. Gangetica Sindon, a locis unde petebatur vel a colore, quo imbuta fuit, nomen habuit. Martialis l. iv. sequentia habet de Endromide: "Ridebis ventos hoc munere tectus et imbres: Non sic in Tyria sindone tectus eris:" unde colligi potest, Tyriam sindonem fuisse maxime tenuem, et forte ad illos Petronii pertinuisse, ventos textiles, nebulasque lineas. Indicæ sindones sunt Arriano dictæ p. 28., uti et Gangeticæ p. 36., et hæc quidem fuere maximi pretii, διαφορώτατοι.* J. R. Forsterus de Byssos Antiq. p. 87—91. Hesych.: Σινδὸς χιτῶνας σινδόνας.

[Σινδονίτης, ὁ. H. St. obiter tantum notat. Photius i. Σινδονίτης χιτῶν. Strabo xv. p. 1047. b.: Τὸς δὲ πολεμικοῖς σινδονίτας κατὰ πόλιν ἔχον. J. Pollux iv. 181. et vii. 72.: Τελαμὼν σινδονίτης. EDD.]

[* Σινδονίτης, ἡ. In Schneideri Lex. affertur ἀμαργύρος.

[* "Σινδόνη, ἡ, a σινδών, hinc * Σινδονίσκη, ἡ, dimin. Plutarch. vii. p. 343." Schneideri Lex. Galenus Gloss. Hippocr.: Λάσιον σινδόνην. EDD.]

[* Σινδόνιον, τό. Hac voce caret Schneideri Lex. Palladius in Vita Serapionis p. 104. ed. Meurs.: Παρεστὸς γὰρ σινδονίου οὐδέποτε οὐδὲν ἄλλο περιβάλετο. Etym. M. p. 804, 23.: Φώσων σινδών. Φωσώνιον λινόν τι, ἦτοι σινδόνιον. J. Pollux vii. 73.: Ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ τῶν Σακφούς μελῶν ἐστὶν εὐρεῖν, Ἀμφὶ λάβρους λασιόσις ἐν ἐπικασε, καὶ φασὶν εἶναι ταῦτα σινδόνα ἐπεστραμμένα. EDD.]

[* Σινδονοφόρεω (σινδών, φορέω), sindonem gesto. Strabo p. 1038. c.: Διονυσιακὸν δὲ καὶ τὸ σινδονοφορεῖν, 1039. b.]

[* "Σινδονοεῖς, Eustath." G. Wakefieldius ad oram Hederici.]

[* Σινδοννῆς, ὁ, ἡ. Philoxenus ap. Athen. ix. p. 409. e.: Ἐκτριμματα λαμπρὰ σινδοννῆς. EDD.]

* Sirbonis vel Serbonis, Lacus in finibus Ægypti et Phœnicæ, inter Casiam montem, urbemque Ostracinem, Gr. Σερβωνίς et Σερβωνίς. V. Cellarii Geogr. antiq. Africæ p. 26. A mari lacus ille ducit ad id, quod a veteribus vocari solet ἔκρηγμα, quasi dicas eruptionem; quod Cellarius veterum testimonio probat, Diod. S. xix. 64., αὐτὸς παρῆλθεν ἐπὶ τὸ καλούμενον ἔκρηγμα, et Strab. xvi. p. 759., καὶ αὐτὴ μὲν οὖν ἡ ἀπὸ Γάζης λυπρὰ πᾶσα, καὶ ἀμώδης. Ἐπεὶ δὲ μάλλον ἐφεξῆς τοιαύτην ὑπερκειμένην ἔχουσι τὴν Σερβωνίδα λίμνην παράλληλον πρὸς τῇ θαλάττῃ

* In editis plerisque, etiam Almelov. p. 1102., legitur hic ἔχουσι, sed in cod. MS. Medic. ἔχουσα, ut ad oram libri mei A. Gronovius notavit: quæ lectio videtur præferenda. In cod. cod., pro Κάσιον, scribitur h. l. et deinde Κάσιον Minus recte, judicio Salmasii ad Spartiani Hadrian. c. 14. Cf. Weseling. ad Antonini Itiner. p. 152.

seu discere, et ΠΙΡΕΥΤΕΒΩ, διδάσκαλος, doctor. Quæ omnia frequentissime in N. T. Copt. occurrunt. Cum vero idem scriptor addat, voc. hanc ΕΒΩ, recte excussam, significare plenum nutrimentum, id me non intelligere, fateor.¹ Et si omnino vera est illa interpretatio, pertinet ad sacras et occultas Æg. scientias, quæ, non magis ac scriptura Hieroglyphica, Ædipum hactenus nondum invenit.

Σεβέννιον, corticosum, quod in summitate palmarum crescit. Hesych., Σεβέννιον τὸ ἐπ' ἀκρῶ τῷ φοίνικι φλοιῶδες γινόμενον.² Non addit Hesych. voc. esse Æg., verum hoc res ipsa loquitur. ΒΕΗΙ enim est palma arbor. Ex. xv. 25., ubi in Gr. est, ἐβδομήκοντα στελέχη

φοινίκων, Coptus habet Ὁ ΝΧΑΥ ΗΒΕΗΙ.

Adde Jo. xii. 13. ΨΕ autem significat lignum. E quibus duabus vocibus Σεβέννιον esse compositum, id, quod Hesych. ad explicandum istud vocab. affert, satis superque testatur. Moschus in Prato c. cxx. ex vers. Lat. (t. xiii. Biblioth. Patrum p. 1109.) memorat tres Anachoretas, indutos collobiis de Sibino. Capitis huj. textum Gr. dedit Cotelerius Monum. t. ii. p. 403., sed verba allata ibi desunt. Idem Moschus c. cxliii. εὖρον αὐτόθι γέροντα φοροῦντα ἀπὸ σεβίνου κολλόβιον. Paulus Monachus Collect. l. i. ap. Meurs. Gloss. Græcobarb. v. Σεβέννιον, οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ ὁ ἀββᾶς Παμβῶ, (quod nom. est Æg.) παλαιὰ πολὺ ῥάφα ἐφόρουν, καὶ σεβένινα, πρὶν δὲ πολὺ ῥάφα φορεῖν. Occurrunt hæc eadem in Apoththegmatibus Patrum. V. Cotelerii Monum. t. i. p. 491. Unde patet, Monachos in Æg. ex illa palmæ cortice, quæ erat in arboris summitate, sibi vestimenta confecisse. Inde, ut obiter id moneam, nom. videtur accepisse regio quædam super. Ægypti Tabenne, cuj. incolæ Tabennesiotæ. Palladius Hist. Laus. de Tabennesiotis p. 89. ed. Meurs., Ταβέννησις ἐστὶ τόπος ἐν τῇ Θηβαΐδι οὕτω καλούμενος. Ubi non inepte Meursius corrigit, Ταβέννη τις ἐστὶ τόπος, ex Sozomeno iii. 13., et Nicephoro ix. 14. Videtur namque Ταβέννη dicta fuisse

ΤΑΒΕΗΙ regio palmarum propter Monachos, qui ex palmis victitabant, et omnia, quibus utebantur, ex iisdem conficiebant. Alia dicentur inf. v. Ταβέννη. [“ Σεβέννιον, Id corticosum quod in summa palmula enascitur: ut v. l. exponunt ex Hesych. Adduntque, hac voce usum esse Archigenem ap. Galen. κατὰ τόπους, l. ii. (p. 183. s. 348.) Dici autem et ἐλάτην, necnon σπάθην, in palma, i. e. περικάλυμμα, fructus palmæ florentis adhuc involucrium, atque ἀμφίεσμα, Galeno, De simpl. l. viii., necnon Diosc. (i. 150.)” H. St. Vide J. A. Saraceni Schol. ad Dioscor. p. 22. Salmas. in Solin. p. 290. d. 934. d. Foës. Econ. Hippocr. “Integumentum fructus palmarum σεβέννιον vocabant; unde σεβέννινα πλέγματα,” Salmas. l. c. p. 290. * Σεβέννινος, quod in Schneideri Lex. desideratur, exstat in Paulo Monacho l. c. et in Joanne Carpathi Episc. in Narrat. de Monachis MSS. ap. Du Cang. Gloss. ad Scriptt. M. et I. Gr. EDD.]

* Σεβρίται. Advenæ. Ita hæc vox³ scribitur in ed. Strabonis Casaub., xvi. p. 530. (1115.), ‘H δ’ ἐν βάθει τούτων χώρα, Τηνεσίς λέγεται· ἔχουσι δ’ αὐτὴν οἱ παρὰ Ψαμμιτίχου φνγάδες Αἰγυπτίων· ἐπονομάζονται δὲ Σεβρίται, ὡς ἂν ἐπήλυδες. Et xvii. p. 541. (1134.), ἄλλην δ’ εἶναι νῆσον ὑπὲρ τῆς Μερύης, ἣν ἔχουσιν οἱ Αἰγυπτίων φνγάδες, οἱ ἀποστάντες ἐπὶ Ψαμμιτίχου, καλοῦνται δὲ Σεβρίται, ὡς ἂν ἐπήλυδες.⁴ Ad quæ verba posteriora in margine hæc nota adjecta est. ‘Scripti Σεβρίται. Vulgo Σεμβρίται.’ Et hæc tamen posterior lectio videtur præferenda. Sed et huic prætulerim lectionem, quæ Codices Plinii occupavit vi. 30., Insula in Nilo Semberritarum,

reginæ paret. Unde veram hujus vocis signific., ut puto, expiscari potui. ΒΕΡΙ enim vox tritissima novum significat, ΣΙ vero capere, accipere. Erit igitur ΣΙΥΒΕΡΙ, simberi; qui nova capit, puta novas sedes, uno verbo novus Colonus, vel simpliciter Colonus, qui novam regionem occupat. Et vero Strabo ait, vocem hanc signif. ἐπήλυδας, advenas. Quantum ex collatione Strabonis cum Plinio colligere potui, insulæ ipsi in Nilo sitæ nom. erat Τηνεσίς, s. Τηνεσίς,⁵ et forte etiam Semberris. Saltem insulæ ejus incolæ dicti, Semberritæ, quod et Strabo et Plinius testantur. Tenupsin vero Plinii diversam esse a Tenesi ap. Strab., etsi aliud videbatur Casaubono, res ipsa docet. Insulæ autem Semberritarum caput erat Sapon, idem fere significans, quod Semberris. V. quæ ad voc. Sapon sup. p. 263, 4. monuimus.

* Σεθων. Nom. regis Æg., de quo Herod. ii. 141. mirabilia narrat, sed minus vera. Nolo hic repetere, quæ de Sethone, Vulcani sacerdote et rege Æg., atque de isto Historici loco monuerunt Perizon. Orig. Æg. xiii. et Vitranga in Comment. in Ies. t. i. p. 318. 55f, 2. t. ii. p. 331. Adde Vignolii Chron. S. t. ii. p. 315. qui tamen cum Usserio aliisque non eadem sentit. De orig. nominis Σεθων seu Σέθων Æg. non audeo quidpiam statuere, ne videar forte literarum similitudini nimium tribuere. Nota ceteroquin est vox CHT, de qua deinde dicetur. Quamvis autem reges Æg. sibi frequenter nomina deorum sumerent, valde tamen ambigo, an quispiam eorum de Typhone, malo genio, voluerit appellari.

Σείστρον. V. infra v. Sistrum.

* Σελέσιον. Urtica. Append. Dioscor. iv. 94. p. 469.

* Semberritæ, iidem qui Σεβρίται. V. dicta ad h. v. p. 276.

* Σεμέθ. Cardamon. Nasturtium. Videantur Append. Dioscor. ii. 185. (p. 446, ubi Σεμέθ) et Apul. de Herbis c. xx. Sed ibi Cod. Voss. in Bibl. Leid. exhibet Sem.

* Σεμενουθί. Hunc titulum libro cuidam suo Ægyptiacum præfixit Horapius, cuj. sic meminit Theophilus ad Autolyc. ii. §. vi. p. 92. ed. Wolf., ὡς μέμνηται Ἀπολλωνίδης, ὁ καὶ Ὁράπιος ἐπικληθεὶς, ἐν βιβλῷ τῇ ἐπιγραφῇ μένη Σεμενουθί. Ad q. l. J. Fellus, Episcopus quondam Oxon. in edit. sua adnotaverat, ut Wolfius retulit, semenouthi in ling. Æg. denotasse librum Deorum: qua obs. nihil esse verius puto. Nam certe ΧΩΥ Æg. est liber, ut in ipso Evangelii Matthæi initio. ΠΧΩΥ

ΥΙΙΙΙ, βιβλος γενέσεως. ΗΟΥΤ porro est Deus, et in plurali Dii. Erit igitur ΧΩΥΗΗΟΥΤ, somennuthi, Æg. liber Deorum. In illo vero libro de Diis et Dæmonibus Æg., deque eorum cultu, ac de antiquissimis temporibus disputatum fuisse, Theophilus non obscure indicat.⁶

* Σεμεύν. Lynchnis coronaria. Append. Dioscor. iii. 114. p. 457.

* Σεμεών. Gnaphalion. Append. Dioscor. iii. 132. p. 459.

* Semmeor. Chamæleon. Apul. de Herbis c. xxv., ubi MS. Voss. legit Semneor. Auctor Arabs Vaticanus, ap. Kircher. in Œdipo t. iii. p. 72., samur habet. In Append. Dioscor. iii. 12. p. 452. observatur, Crocodilion, quod figuram habet chamæleontis nigri, quodque chamæleon etiam vocatur, Æg. dici Σεμενέορ.

Σεμενέιον. Voc. hanc sermoni Æg. suam debere originem, mea conjectura est. Philo in lib. de Vita Contemplativa, Therapeutarum instituta et vivendi rationem edisserens, scribit, unumquemque eorum habere ædicu-

¹ Intelligere sibi videbatur D. W. Triller. Obs. Crit. p. 465., opinatus, voc. Æg. εβω apposite respondere Hebraicæ עבש eba seu sbo, saturitas, a v. עבש satiari. Assolet Medicus eruditus Ægyptiaca alia ex Hebræis illustrare. E. g. זבז, de qua sup. p. 76. ac seq., etsi vox Æg., magnam tamen habere affinitatem p. 198. opinatur cum עבש, unde עבש compotatio et עבש potus.

² Sæpius Σεβέννιον sive Σεβίνιον in libris veterum Medicorum inveniri, docent H. Steph. et Foës. Cf. Alberti ad Hesych. v. Σεβέννιον. Originem vocis Græcam aut ignorant, aut certe tacent omnes; de Æg. cf. Scholtzius in Repert. f. B. u. M. Lit. xiii. p. 13.

³ A Ptolemæo l. iv. c. 8. p. 114. appellantur Σεβρίται, et ab Agathemero, qui eundem in recensendis Æthiopum populis, quem ille, servavit ordinem, Σεβρίται, Geogr. ii. 5.

⁴ Iisdem verbis hæc leguntur in Eratosthenis Ψαγῆς τοῦ Νείλου, a Jo. Fello post Aratum editis p. 43., qui in notis monet p. 46., totum hunc loc. ex Strabone decerptum esse.

⁵ In Cod. MS. Strabonis Mediceo, ut notavit A. Gronovius, legitur p. 1115. Τηνεσίς. Idem ille Codex præbet p. 1134. Ψαμμιτίχου, sed in loco altero Ψαμμιτίχου. De qua scripturæ varietate notavit Wesseling. ad Diod. xiv. 35. et Herod. i. 105.

⁶ Repetiit hæc Scholtzius in Repert. f. B. und M. Lit. xiii. Th. s. 13, 14.

iam, quæ vocatur Σεμνεῖον. Verba ej. sunt p. 893.: 'Ἐκαστὴ δὲ ἐστὶν οἰκία ἱερὸν, ὃ καλεῖται σεμνεῖον καὶ μοναστήριον. Vox hæc Græcis eo sensu familiaris non est. Nam cum Hesych. vocab. hoc ita exponit, Σεμνεῖον οἶκος ἱερὸς, videtur ob oculos habuisse illa ipsa Philonis verba, quæ citavimus. [Cf. Phavor.] De Suida vero nullum est dubium, qui Σεμνεῖον interpretatur μοναστήριον. Sed quæ ap. eum eod. artic. sequuntur pluscula, ex illo Philonis libro decerpta esse, dubio caret.² Vox itaque illa vix³ alibi, quam ap. Philon. illo sensu reperiunda est. Describit autem mores et instituta hominum, qui in Æg. vitam agebant. Ac præterea suspicor, Philonem in illo lib. longe plurima, quæ Therapeutis suis tribuit, ex institutis sacerdotum Æg. depromisse: quod verum esse, non difficulter concedet, qui librum illum Philonis cum descriptione vitæ sacerdotum Æg. quam ex Chæremone protulit Porphyrius de Abstin. iv., p. 306. sq., conferre dignatus fuerit. Habebant etiam illi sacerdotes suas ædioulas, in quibus Astronomiæ et aliis disciplinis vacabant.

Et illas quidem ling. Æg. vocatas fuisse **CEUNI**, semni, non citra omnem rationem mihi persuadeo. **CEUNI**, certe σκήνωμα, aut habitationem Æg. significat. Ps. cii. 28., ubi in Gr. est, οἱ υἱοὶ τῶν δούλων σου κατασκήνωσιν, Copt. interpr. illam sententiam ita expressit, **HIWHPI HTE HEKÉBIAIK**

EYÉWPI BEN OYCEUNI, erunt in habitationibus. Videtur autem vis illius vocis esse, ut significet non amplas domos et ornatas, sed locum, ubi quis pedem suum figere potest. **CEUNE** enim est firmare. Hinc **CEUNI** locus, qui firmum præbet domicilium, aut ubi quis pedem firmum figere potest. In Scala Magna, s. Nomenclatore Copt. Arab., ap. Kircher. in Ling. Æg. restit. p. 94., legitur, **PICEUNI** Quies, cessatio. **PICEUNI** idem videtur esse, quod Gr. κατάλυμα. Hinc usurpatur etiam de ὑποπόδιον, scabello, s. loco, in quo quis pedem collocare, et quiescere potest. Ita Matt. v. 35. verba ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν

αὐτοῦ interpr. Æg. reddidit, **XE ΦΥΔΗCEUNI HTE HEYDAAAYX PE**. Sic et Ps. xcix. 5. προσκυνεῖτε τῷ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ, interpr.

Copt. vertit, **OYWYT UΦYΔ HCEUNI HTE HEYDAAAYX**. Colligitur ex his, **CEUNI** esse domicilium, sed frugale, ad solam necessitatem comparatum, κατασκήνωμα, quale describit Philo, et sacerdotibus Æg. tribuitur. Eod. nomine vocantur tentoria, Ps. lxxviii. 51. Vero non ita dissimile videbitur, ab hoc nomine etiam nom. Nasamonum posse derivari. Erant hi Cyrenæorum vicini, ut veteres Geographi⁴ memoriæ prodiderunt. Videntur illi, ut alii illius tractus populi, in tentoriis habitasse, et inde nom. traxisse. Namque **HACEUNI** dici possunt homines tentoriorum, vel in tentoriis, aut in exiguis frugalibus habitationibus, degentes. Ap. Polluc. commemorantur **Λίβυες οἱ σκηῖται**, iv. c. 10. segm. 74. Et Hebræis aliqua regio Africæ eadem de causa dicitur **לנד** Succoth, 2 Chron. xii. 3. Gr. interpretes hic verterunt **Τρωγολοῦται**, vel, quod idem est, **Τρωγολοῦται**, ita dicti, quod in speluncis habitarent. V. Schindleri Lex. Pentaglot. p. 1215, 16., et imprimis Bocharti Geogr. S. P. i. l. iv. c. 29.⁵ Sunt igitur **לנד** Hebr. ii, qui Gr. **Σκηῖται**. Quod utrumque exprimit Æg. **HACEUNI**,

Nasemni. Gr. flexerunt in **Νασαμῶνες**. Ceterum nemo miretur, Nasamonum nom. a me ex sermone Æg. exponi, quod adeo absurdum non est, cum plerarumque illarum gentium notitia per Ægyptios pervenerit ad Græcos. Eod. modo rem instituit Bochartus, qui harum gentium nomina ex lingua Æg. explicanda esse censet Geogr. P. i. l. iv. c. 30., ubi sub finem capitis hanc rationem addit: Saltem ex Herodoto constat, plerosque Libyæ incolas ad Tritonidem usque amnem Ægyptiis usos moribus, cum multo aliter viverent, qui trans Tritonidem debebant.

* Σεμνεῖον. Lychnis sylvestris. Append. Dioscor. iii. 115. p. 457.

* Σεμφρουκράτης. Nom. regis Theb. in Æg., quod Eratosth. interpretatur ὃ ἐστὶν Ἡρακλῆς Ἀρποκράτης, ap. Euseb. Chron. Gr. p. 22. Facile intelligitur, nom. hoc compositum esse ex duobus nominibus Numinum Æg., Σέμ et Φρουκράτης. Σέμ est illud numen, quod Gr. interpretantur Ἡρακλῆς, Herculem, etsi in scribendo Æg. nomine ap. auctores Gr. aliqua deprehendatur varietas. V. v. Χών. Φρουκράτης porro est illud numen, quod appellari solet Harpocrates. In Anthol. L. ii. c. 22. Epigr. 4., vocatur * Ἀμφικράτης. [Cod. Vat. Ἀλφικράτης. Jacobs. edidit Ἀρποκράτην. EDD.] Ἦν τιν' ἔχης ἐχθρόν, Διόνυσιε, μὴ καταράσῃ Τὴν Ἰσὶν τοῦτο, μὴδὲ τὸν Ἀμφικράτη. Hic vocatur Φρουκράτης. V. v. Arpocrates p. 38., et Vignolii Chron. S. t. ii. p. 758.

* Σεμῶς. Vide infra v. Πεμῶς.

* Σεναῶφισ Δεύτερος. Ita Eratosth. in Catal. regum Thebæorum ap. Euseb. Chron. Gr. p. 21. **CHOYŦ** in Copt. libris duos significat. **ŦCHOYŦ** et **ŦYΔZ CHOYŦ** secunda, δευτέρα. Nam utrumque occurrit. **CHOYŦ** etiam construitur cum nominibus mascul. generis **ŦPIΔBOT CHOYŦ**, Ex. xvi. 1. **CHAY** secundus, vel uti vulgo exprimitur **PIYΔZ CHAY**. Sed **CHAY**, et cum nota mascul. generis **PICHAY**, tantumdem valet, quantum **PIYΔZ CHAY**, sicuti **ŦYΔZ CHOYŦ** et **ŦCHOYŦ** æquipollent. Nihil vero impedit, quominus ex analogia linguæ Æg. **CHOYŦ** vel **CHAYŦ** adjecta in fine litera **Ŧ**, nota generis mascul., dicatur **δευτερος**, secundus, quemadmodum adjecta **Ŧ** nota fœmin. generis **CHOYŦ** frequenter admodum dicitur **δευτερα**. Ita occurrit 2 Cor. viii. 10. et ix. 2., ubi **ICXEN CHOYŦ** pro ἀπὸ πέρας ponitur. **CHAYŦ** vero vel **CHOYŦ** euphoniæ causa a Græcis vix aliter efferri potuit, quam per **Σεναῶφισ**. Idque re ipsa **δευτερον** sonat. Qua de causa autem regi huic nom. **δευτερον** inditum fuerit, prolixè disquirere operæ pretium non censeo. Ap. Romanos cognom. Secundi non infrequens fuisse, satis omnibus constat. Et ap. Græcos forsitan reperientur **Δευτεροι**, etsi tamen hujusmodi nominis nunc non meminerim. Eratosth. vero celebrem inter antiquos Polyhistorum B, i. e. secundum, cognominatum fuisse, cum in disciplinis omnibus secundas partes tenuisse videretur, a veteribus memoriæ proditum legimus. V. Epitome Strabonis L. i. p. 5. (t. ii. Geogr. min. Huds.) et Marcianus Heracleota in Periplo, p. 63. (t. i. ejusd. operis.) Sed quæ fuerit causa, ob quam rex Æg. tale nom. acceperit, Eratosth. ipse non explicuit; quare conjecturis incertis indulgere desino. Non possum tamen dissimulare, Marshamum, qui ex Syncello Catal. Eratosth. in Canonem suum Chronicum transtulit, nom. illud regis Æg. p. 20. ex-

¹ Ἐν ἱερόσῃ δὲ οἰκίᾳ ἱερὸν κ. λ. legitur in edit. Mangei t. ii. p. 475.; et ap. Enseb. H. E. ii. 17., Ἐν ἱερόσῃ δὲ οἰκίᾳ ἱερὸν οἶκον κ. λ.

² Cf. Kuster. ad Suid. v. Σεμνεῖον.

³ Voc. Σεμνεῖον, quantum novi, Græci veteres ignorarunt. Hesych. et Suid. eandem e Philone habuisse videntur. [Phot. Bibl. p. 276.; ubi μοναστήρια καὶ σιμωνίαι, e Philone, notante Albertio. Cf. H. Steph. Thes. iii. p. 753. c. "Philo usurpat de loco, in quo monachi τὰ τοῦ σιμωνίου βίου μυστήρια τελοῦνται, quod et μοναστήριον. Suidas: Σεμνεῖον τὸ μοναστήριον, ἢ ὃ μονάζοντες οἱ ἀσκηταὶ τὰ τοῦ σιμωνίου βίου μυστήρια τελοῦσι. Methodius in Chronico: Μάρκος ὁ ὑσαγγελιστὴς πολλὰ μυστήρια συνιστάσας, ἀπὸ σιμωνίου τότε προσηγορεύθησαν. Balsamon ad Can. xii. Consilii ii. Nicæni p. 519.: "Ὁν τρόπον ὁ δημόσιος οὐ πολυπραγμονεῖται ὑπ' ἑαυτοῦ, οὕτως οὐδὲ τὰ ἱερὰ σιμωνία ἢ ἡσυχαστήρια, μοναστήρια τι, καὶ λοιπὰ ὑπὸ τινος τῶν τοῦ δημοσίου φροντιστῶν ἀνακριθῆσινται." Suicerus Thes. Eccles. "Ehrwürdiger-geheiliger Orte Tempel, besonders Tempel der σιμωνίαι θιαί, d. i. Furien." Schneiderus Gr. Germ. Lex. EDD.] Ab Alexandrinis propagata est, ut vocabula Ecclesiastica plura, ad Christianos alios, commemorantes σιμωνία, i. e. monasteria, sed alio sensu, quam hodierno. V. Sahcerum t. ii. Th. Eccl. p. 947, 8., et Bingham. V. iii. Orig. Eccl. p. 136.

⁴ Strabo xvii. p. 1193—95., Steph. Byz. v. Νασαμῶνις, ibi Berkelius et Holstenius. Junge Oudendorp. ad Lucanum ix. 439.

⁵ Dissentit Michaëlis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 1748, 49.

pressisse Sensaophis: unde conjicio in Syncello¹ nom. illud ita legi *Σενσαῶφης*, quod forte non de nihilo est. Quodsi res ita se habeat, legendum putaverim *Σενσαῶφης*, vel *Σενσαῶφης*, quorum posterius voc. *Æg. ΘΗΕ ΧΩΨ* exacte refert, prius euphoniæ Gr. consulit. Est autem *ΘΗΕ ΧΩΨ*, ut vocab. hoc explicem, qui alii cuiusdam subjectus est. *ΘΗΕ ΧΩΨ* *Æg.* dicitur, subijcere se, vel subijci et subjectum esse, proprie caput alicui flectere vel inclinare, quæ locutio, ex ritu *Æg.* antiquo, ut videtur, oriunda, in Copt. libris est frequentissima. E. g. Ps. xxxvii. 7. *ΥΑΘΗΕ ΧΩΨ ΗΠΙΔΕ*, inclina caput tuum Domino, i. e. uti Gr. habet, *ὑποτάγηθι τῷ Κυρίῳ*, subijce te Domino. Ps. xlvii. 3. *ΣΑΝΑΔΟΣ ΑΥΘΕΡΟΥΘΗΕ ΧΩΨ*, *ΗΩΗ*, fecit ut populi nobis capita sua inclinant, ubi in Gr. est, *ὑπέταξε λαοὺς ἡμῖν*, subjecit nobis populos. Coloss. iii. 18. *ΗΙΣΙΟΥΙ ΥΑΡΟΥ ΘΗΕ ΧΩΨΤΕΝ ΗΝΕΤΕΝΣΑΙ*, mulieres inclinetis capita vestra (subjectæ sitis) maritis vestris. Erit igitur *Σενσαῶφης*, *ΘΗΕ ΧΩΨ*, qui caput suum inclinat, qui alii cuiusdam est subjectus. An forte Rex ille nom. istud ex eo accepit, quod, etsi regium nomen servaret, alius tamen cuiusdam imperia pati cogeretur, et cum nomine esset primus, re ipsa tamen, auctoritate et potestate secundus esset? Dispiciant alii.²

* *Σενδιονῶρ*. Sideritis, Heraclea. Append. Dioscor. iv. c. 33. p. 464. Cf. Plin. xxv. 5. Cum herba hæc Gr. dicatur *Ἡράκλεια*, quæ *Æg.* *Σενδιονῶρ* audisse traditur, in hac voce reperiuntur vestigia nominis *Æg.* Herculis, a quo herbam hanc Gr. denominarunt. *Æg.* habuerunt numen, quod Sem, vel Som, vel Chon Gr. efferri solet, quodque ipsi Herculem interpretantur. Vide inf. v. *Χών*. Huj. nominis vestigia apparere in *Σενδιονῶρ*, unusquisque videt.³ Confirmari hoc ex eo potest, quod, sicut annotavit auctor append. ad Dioscor., Prophetæ s. Magi Sideritin vocare soliti fuerint *γόνον* vel *αἶμα Τιράνου*, ubi legendum videtur *Τιράνων*, Titanum, i. e., gigantum, quos creditur Hercules interemisse, cum cælo propugnaret, teste Macrob. Saturn. i. 20. Obiter notabo, voc. *Σενδιονῶρ* videri melius convenire lapidi, quem etiam vocant *Ἡρακλεῶτην* et *σιδηρίτην*, quia ferrum ad se attrahit. V. *Æliau*. H. A. x. 14. Namque in *Σενδιονῶρ* non modo occurrunt vestigia nominis *Σέρμ*, Herculis, verum et *ΩΗΙ*, quomodo *Æg.* lapidem passim nuncupant. Occurrunt etiam hac in voce vestigia *Ηορί*, in *ωρ*, ubi nota, quæ Plut. habet de Is. et Os. p. 670. ed. Steph. *τὴν σιδηρίτην λίθον, ὅσπερ Ὀρον καλοῦσι*. Verum hisce diutius non immorabor.

* *Senites* est genus Iaspidis, sic appellatum in *Æg.*, ut testatur Plin. xxxvii. 9. Ratio denominationis me prorsus latet. [Harduinus legit *Tenites*. EDD.]

Serapis, vel uti Gr.⁴ efferunt, *Σάραπις*, numen *Æg.* maximum et sanctissimum, cui. tamen, ante Alexandri M. tempora, scriptores Gr. et Romani mentionem non faciunt. Sunt, qui existiment, deum hunc esse advenam, et a Ptolemæo demum, sive is fuerit Lagides, sive ex posteris quis alius, una cum sacris, e Sinope Pontica in Ægyptum delatum fuisse. Hanc præcipue ob causam operæ pretium esse duxi, in origines huj. numinis, iu ej. sacra, eorumque veram rationem, ac denique in nom.⁵ accuratius inquirere. Vix nunc habeo, quæ addantur dictis in Panth. *Æg.* l. ii. c. 5. et l. iv. c. 3. [*Σάραπις*, Persica tunica: v. in *Σαράγης*. Fuit et Deus quidam *Æg.* dictus Sarapis. Quinetiam Platonis cognomentum fuisse perhibetur.] H. St. Vide Suidam in voce. *Hesych.* v. *Σαραπις*: *Καλεῖται δὲ καὶ ὁ Πλάτων ὁδῶς*. "Fortè scrib. *καλεῖται δὲ καὶ ὁ Πλάτων, Σαράπιον*. V. *Diog. Laert.* in Pittaco p. 55. E quo loco apparet, non Platonem, sed minorem Pittacum *Σαράποδα* dictum, vel *Σάραπον*, διὰ τὸ πλατύνειν εἶναι, unde *πλάτων* dici potuit." Valesius. "Scripserat *Hes.* ὁ *Πλούτων*. *Plut.* de Is. et Os., *οὐ γὰρ ἄλλον εἶναι Σάραπιν, ἢ τὸν Πλούτωνα φησι*: eadem legas ap. *Cyrill.* contr. *Julian.* p. 361." *Menag.* in *D. Laert.* iii. 5. p. 137. a. EDD.

[* *Σαραπίειον*. s. * *Σαραπίειον*, Templum, in quo Sarapis colebatur. *Schneiderus* in *Lex.* hoc vocab. habet, sed nulla stabilivit auctoritate. Vox occurrit ap. *Eunap.* de *Vit. Philos.* p. 74. ed. 1568.: *Τῷ τε Σαραπίῳ κατελμύναντο, καὶ τοῖς ἀναθήμασιν ἐπολέμησαν*: iterum p. 74., *Τοῦ δὲ Σαραπίου μόνον τὸ ἔδαφος οὐχ ὑφέλονται*, EDD.]

[* *Σαράπιοι*. *Hesych.*: *Σαραπίους τὰς μαινίδας. Περιγαῖοι*. *Jensius* pro *μαινίδας* recte, ut videtur, reponit *μαινάδας*. EDD.]

[* *Σαραπίας* s. *Σεραπίας* an huc pertineat, viderint alii. "Σεραπίας, ἄδος, ἡ, Herba, quam et ὄρχιν et *τριόρχιν* appellari scribit *Paulus*, iv. 25. *Αἴτιος* vero, l. xv. in descriptione emplastri διὰ *σεραπιάδος*, duo nomina simul conjunxit, *σεραπιάδα τριόρχιν* appellans. *Gorr.* Quidam porro codd. *σεραπιάδα* habent, cum a in prima quoque syllaba." H. St. *Dioscor.* iii. 142.: "Ὁρχις ἕτερος, ὃν *Σεραπιάδα* ἕτεροι, ὡς καὶ Ἀνδρέας, διὰ τὸ πολὺ χρῆσθαι (πολύσχιστον) τῆς ρίζης. Cf. *Plin.* xxvi. 10. *Sprengelio Hist. Rei Herb.* p. 189. est *Orchis Morio*. EDD.]

Serin. De intybo ita *Plin.* xx. 8. "In *Æg.* *Cichorium* vocant, quod sylvestre sit. Sativum autem *Serin*, quod est minus et venosius." De seride v. *Dioscor.* ii. 160, ubi Appendix p. 446. hæc habet: *οἱ δὲ περικρίδα, Αἰγύπτῳ ἄγον, Ῥωμαῖοι ἐντιβοῦν ἀγρότερον*. *Wilkins.* Diss. de ling. Copt., post adductum *Plinii* locum hæc addit p.

¹ In ed. *Georgii Syncelli* Paris. p. 104. et *Veneta* p. 83. legitur *Σενσαῶφης*. Nec discrepat *Cod. MS.*, quem sua in *Bibliotheca* asservat mihiq. utendum concessit *J. Meerman*, haud magis nobilitate generis et honoribus, quam præclara eruditione perillustris.

² Cf. quæ dedit *Jabl.* in *Vignolii Chron.* S. t. ii. p. 751.

³ Eandem obs. repetiit *Jabl.* l. c. p. 739.; sed quam eruditos omnes assensu suo comprobaturus, vix opinor.

⁴ Nec Romani semper *Serapis* scribebant, nec Græci *Σάραπις*. In lapidibus literatis ap. *Reines.* Cl. i. n. 137., *SARAPI ISIDI*, *Gruter.* xxii. 7. 9. *SARAPIDI*, *Gudium* xlix. 10. *ISIS SARAPIS*, *Murator.* lxxiv. 3. *ISI SARAPI*. *Marmora Gr.* sæpius præbeant *Σάραπις*. In antiquis inscriptt. ap. *Sponium Misc. Erud. Antiq.* p. 340 et 356., quam posteriorem repetiit *Murator.* cxxiv. 3., ubi *Isis* et *Σάραπις* commemorantur, *Donium* p. 22., *Murator.* lxxv. 1., in cui. epigr. versu penult., pro *ΠΡΕΣΒΙΣ ΤΗΝ ΜΑΚΡΟΝ* x. l. leg.

(OT)

ΠΡΕΣΒΙΣ ΤΩΝ ΜΑΚΡΩΝ ΟΛΤΜΠΩΣ ΣΚΗΠΤΡΟΝ ΕΧΟΤΑ, censuit *J. H. Hultman* in notis MSS., exemplo meo *Muratoriano* adjectis. In Museo Soc. Scient. *Zeelandicæ* servatur gemma perantiqua, cui inscriptum, *ΕΙΣ ΖΕΤΣ ΣΕΡΑΠΙΣ*. Nec desunt exempla in libris Gr. *Pausanias*, qui passim alibi *Σάραπις*, in *Corinthiacis* p. 193. scribit *Σάραπις*. Norunt omnes *Σαραπίον*. An quis umquam dixerit *Σαραπίον*, non jam mihi redit in memoriam. [* *Σαραπίον* bis occurrit ap. *Eunap.* de *Vit. Philos.* p. 74. ed. 1568. *Zonaras* p. 1631.: *Σαραπίον τὸ τῆς Σαράπιδος ἱερόν*. *Schneiderus* in *Lex.*: "Σαράπις, ἴδος, ὁ, *Σαραπίον*, s. *Σαραπίον*, τὸ, *Serapidis* templum." *Herodian.* ap. *Hermann.* *Gramm.* Gr. p. 307.: "Ἐπὶ ἀμφοτέρωθεν αἱ λέγονται *Σαραπίον*, ὡς Ἀσκληπίον· οὐ γὰρ ἴστιν ὁμοίᾳ ὅτιν Ἀσκληπίον μὲν ἱερῶμεν, *Σαραπίον* δὲ οὐ, ἀλλὰ * *Σαραπίον* λέγω τοῦτον· ὅσα ἐπὶ τῆς γενικῆς διὰ τοῦ ὁς κλίνονται, ταῦτα καὶ ἐπὶ τοῦ κατηχητικῆς σχήματος τὸ δ φυλάττει. Ἔστιν οὖν *Σάραπις*, *Σαράπιδος*, διὰ τοῦτο καὶ * *Σαραπίον* ἱερῶμεν καὶ ἴσις ἴσιδος." * *Ἰσίδιον* οὖν ἱερῶμεν, ὡς καὶ *Εὐριπίδης* ἀπὸ τῆς Θείδος * *Θετίδιον* εἶπεν *Θετίδιον* αὐδα. "Codex, ut edidimus, κατηχητικῆς, sine accentu. Sponte se offert κατηχητικῶς: quanquam eo magis de huj. verbi usu dubitari potest, quod vix alibi occurrit. (*Bastius*, quem vide, ad *Gregor.* Cor. p. 651. bene reponit κατηχητικῶς.) *Euripides* *Androm.* v. 19.: *Θεσσαλὸς δὲ τὴν λίαν Θετίδιον αὐδα, θῆς χάριν νυμφευμάτων*. Hinc codicis scriptura corrigenda. Præterea etiam et *Σαραπίδιον* et *Ἰσίδιον* scribendum. Ac sane hoc rectius formatum quam * *Ἰσιον*, unde * *Ἰσινα*, festi *Cereris* dies, quum ap. alios, tam ap. *Diod. Sic.* i. 14., ubi vide *Wesseling.* *Ἀσκληπίον*, in *Cod.* *properispomenon* est; ap. *Suid.* in *Ἀσκληπιάδης* *proparoxytonon*.] *Hermann.* EDD.] Atque hæc eo pertinent, ut intelligatur, non sine fide codicum antiquorum ac bonorum aut *Sarapis* in libris Lat. protinus mutandum esse, aut *Σάραπις* e contextu Gr. ubique ejiciendum. Cf. *Ernesti* ad *Tacit.* Hist. iv. 81. In amuleto plumbeo est quoque *ΕΙΣ ΖΕΤΣ ΣΕΡΑΠΙΣ*, ap. *Zoëga* l. c. p. 174.

⁵ De nominis origine multi multa, etiam *Plut.* de Is. et Os. optime monens p. 539. ed. nov., peregrinum esse, non Gr. *Esentia* *Jabl.* pt. ii. *Panth.* p. 255, 6., *Serapis* dicebatur *Æg.* *ΧΗΡ—ΗΠΙ* *Sar-api*, tanquam columna, in qua gradus *Nili* ascendentis accurate distingui et explorari possunt. Adjungam verba *Zoëga* ad *Num.* *Æg.* Imp. p. 80, 81.: "Si post tot, quæ parve sæpe cum fructu et vocabulorum etymis disputavit *Jablonskianus*, novam vocis *Serapidis* originem proponere licet e vernaculo *Æg.* sermone petitam, conjicio deum mortuorum veteribus dictum fuisse *ΑΧΩΡΑΠΙΣ*, i. e. Patrem sive dominum tenetorum: unde factum aliis *Sarapin*, aliis *Theraphin* nemo mirabitur, qui ad peregrinarum vocum consuetam corruptionem animam advertere solitus fuerit. Si vero ita, *Sarapis* vel *Serapis* nomen est *Osiridis*, qui a *Babye* cæsus descendit ad inferos."

110.: Hodie ap. Coptos **CEPIHOY** vocatur, et Petroselinum denotat. In Scala Coptica Kircheri legitur p. 196. **ΠΙΔΗΝΩΨΕΡ** Endivia (vel intybus) Sylvestris. ["Σέρης, *ews*, ή, Intybi genus, s. cichorii. Columella viii. 14. docet anseribus serendum esse genus intybi quod Græci *σέρην* appellant. Leg. Dioscor. (ii. 160.) qui et accus. *σέριδα* habet." H. St. Sprengelii Hist. Rei Herb. p. 185.: "Cichorium Intybus, *σέρης ἀγρία θριδακωδεστέρα*, Dioscor. ii. 160.: Cichorium Endivia, *σέρης ἀγρία στενόφυλλος*, ib." Didymus in Geoponicis xii. 28.: Σέρεις (ita legendum, auctore Salmasio, pro *σέρης*, ut Niclas edidit), *τοῦτέστι τρώξιμα ἐν ὅξει βαπτόμενα καὶ ἐσθιόμενα στομάχῳ κατὰλληλα*. "Acetariorum nom. proprium factum τῶν σερίδων, quæ τρώξιμα Græcis appellata sunt. Glossæ: Acetaria. τρώξιμα. Aliæ Glossæ capite de oleribus: Atriplex. ἀδράφαξ. Escaria. τρώξιμα. Intellegit *σέριδας*. Aliud Glossarium: Τρώξιμα· λάχανον, acetaria. Glossæ nostræ ἀνέκδοτοι distinguunt τρώξιμα ἀπὸ τῶν σερίδων, et *σέρεις* vertunt intyba, τρώξιμα vero escaria, quod in aliis etiam editis habetur. Sed scaria vocantur pro escariis in antiquissimo Cod.: Τρώξιμα· scaria. Inde hodieque scariola vocamus intyba erratica et agrestem serim. Inde troximel Arabibus intybum sylvestre. Sic escaria et acetaria eadem, quæ Gr. τρώξιμα et *σέρεις*. Quæ coctæ edebantur et aceto intingebantur ad stomachum bonum faciendum, ut testis est Dioscorides. Itaque acetaria non tantum de crudis oleribus, sed etiam de coctis dicta, quæ ex aceto edi mos erat. Atqui hæc sunt *σέρεις*, quæ proprie appellata acetaria. Sed cruda etiam mandebantur, et propterea appellata acetaria. Nam et Plin. diserte dicit acetaria in herbis appellari, quæ absque ignis opera semper essent parata." Salmas. in Solin. p. 898. EDD.]

[Suidas: Σέρρεις· εἶδος λαχάνων, τὰ παρ' ἡμῖν Σείρικα λεγόμενα, αἱ πικρίδες παρ' ἄλλοις, ἢ μᾶλλον τ' ἀληθέστερον εἶπεν, Μακεδονήσια. "Alii *σέρεις* per simplex ρ," Kust. De v. * Μακεδονήσια, seu potius * Μακεδονία, silent H. Steph. et Schneiderus. Μακεδονίσιον autem est, herbæ genus, Itali vocant Apium Macedonicum; Græcis veteribus * *σινυρίον* et Μακεδονικόν *σέλινον*." Achmes cap. ccvi.: Εἰ δὲ ἴδη ὅτι ἦσθιε σέλινον, ἢ μακεδονίσιον, εἰ μὲν νοσεῖ, εὐρήσει ὑγίαν, εἰ δὲ μὴ, εὐρήσει μέτριον ἀγαθόν. Myrepsus de Antidotis cap. xxvii., 'Αδιάντου, μακεδονίσιον, γρανοσόλον. Hesych.: 'Αβαρὺν· ὀρίγανον, μακεδονία. Sic glossam citant Meurs. et Car. Du Fresne in Glossar. Vulgo Μακεδονία. Alias simpliciter Μακεδόνες legi posset, notante Albertio. Certe de Macedonia dialecto intelligit H. Steph. Ind. et Sturz. de Dial. Maced. et Alexandr. p. 34=clxii. De v. *ύσσερις* vide H. Steph. Thes. iii. 1149. EDD.]

* Σέσελις. Caucalis. Append. Dioscor. ii. 169. p. 446.

* Σεσενέαρ. Vide v. Semmeor.

* Sephardea. Vox Hebr. **שפרא** occurrit Ex. viii. 1. et seq., sed quam nonnulli volunt fuisse Æg. Plerique interpretes ranam vertunt. Aben Ezra vero vult **שפרא** esse voc. Æg., eaque designari crocodilum. Hæc sunt verba ej.: Sepharda est piscis Æg., qui vocatur Arab. Altemsach (vel Timsach), qui ex flumine egressus rapit homines. V. Gaulmin. in notis ad vitam Mosis l. i. c. xi. p. 256. Verum est, quod illic affirmat Aben Ezra, Crocodilum Arab. dici Altemsach, s. Thimsach, quod et Gaulminius aliunde probat, et confirmatur a Bocharto Hieroz. P. ii. l. v. c. 2. p. 655. Sed Arabes sine dubio voc. hanc acceperunt ab Ægyptiis, quorum Terra crocodilos gignit et alit. Illi autem animal hoc regioni suæ proprium, hanc ipsam ob rem, dixerunt **ሀርዓ** Amsa et **ጸላሀርዓ** Hamsa: de quo vid. inf. v. **Χάμφαι**. Cete-

rum **ሀርዓ** ap. Mosem non crocodilos innuere, sed ranas, multis Bochartus comprobavit l. c. cap. 1 et 2.¹

* Σέσωστρις. Nom. regis, vel potius regum, in historia Æg. abunde notum. De celebratissimo Sesostri nemo expectabit, ut hic dicam, post Perizon. Orig. Æg. c. 8. 9. 16., Vignolium t. ii. Chronol. S. p. 117. sqq., et plures alios. De etymologia nominis tantum pauca velim.

Potest fortasse nom. regis Æg. exponi **ἮC ΧΟΥΨΤ ἘΡΗ**, Sois, vel Sis-sust-ere, Dominus intuens in solem, vel, monente La Crozio meo, **ἮC ΟΨΤ ΡΗ**, Sois vel Sis-ostre, ut significetur Dominus adorans solem; quod fere eodem redit.² Ex eo intelligi quoque potest, cur nonnulli Amenophin s. Memnonem, de quo antehac p. 26 et seq. dictum est, vocarint Σέσωστριν, uti auctor nobis est Pausan. Attic. c. 42. p. 101.

* Σέχνονφις videtur nom. Æg. doctoris Heliopolitani, cuj. fuit discipulus Plato, testante Clem. Alex. l. 1, Strom. p. 303. (356. ed. Potteri). Opinor, esse eam voc. compositam ex **ΣΑΗ** et **ΗΟΥΦΙ**, de quibus sup. p. 75. 112. dixi.³

* Σήθ. Stella caniculæ. V. infra v. **Σωθίς**.

* Σήθ. Ita Æg. cognominatus fuit Typhon. Epiphanius adv. Hæres. t. ii. p. 1093. ed. Petavii, *ὡς πῇ μὲν τῷ ὄνῳ εἰς ὄνομα τοῦ Σήθ, δὴθεν τοῦ Τυφῶνος τελετὰς ἐργάζονται*. Plutarchus huj. cognominis istam rationem supeditat de Is. et Os. p. 367. *Διὸ τὸν Τυφῶνα Σήθ ἀεὶ Αἰγύπτῳ καλοῦσιν, ὅπερ ἐστὶ καταδυναστεῖον, ἢ καταβιαζόμενον*. Et p. 371. *καὶ τοῦνομα κατηγορεῖ τὸ Σήθ, αὐτὸ (f. ῥ) τὸν Τυφῶνα καλοῦσι· φράζει μὲν τὸ καταδυναστεῖον καὶ καταβιαζόμενον, φράζει δὲ πολλάκις ἀναστροφὴν καὶ πάλιν ὑπερκήδησιν*. Adde p. 376.⁴ Æg. **CHT** significabat infra. Hinc **ΠΕCHT**, et quidem in compositione **ΣΑ ΠΕCHT**, vel, quod idem est, **ΕΠΕCHT**, deorsum, frequenter in Copt. libris occurrit. Inde est **ΣΑΠΕCHT** descendere, i. e. venire deorsum. V. quæ scripsi in Panth. l. v. c. 11. §. 24. Ex eo Montfaucon. quondam præsentem mihi explicabat locum Stephani Byz. cuj. hæc sunt verba, *Ψιτταχέμμις κώμη τῆς Αἰγυπτίας*. Putabat enim, Steph. esse deceptum, aut non recte intellexisse, quæ alicubi legerat; *ψιτταχέμμις* non esse vicum in Æg., sed totam Ægyptum infer. Certe **ΠΕCHT** **ΧΗΥΙ** Æg. sonat Ægyptum inferiorem, cui respondet *ψυχέμμις* ap. eund. Steph. qui tamen et hanc vult fuisse oppidulum Ægypti; sed **ΠΨΥΙ** **ΧΗΥΙ** lingua Æg. designat Ægyptum superiorem, quam obs., ut jam monui, debeo Montfauconio. Quid autem sibi velit Plut., quando addit, *Σήθ* Æg. etiam significare ἀναστροφὴν et ὑπερκήδησιν, id me non satis intelligere, nec ex ling. Copt. illustrare posse, fateor. Nolo hic prætermittere, quamvis l. c. huj. conjecturæ ingeniosæ jam a me facta fuerit mentio, La Croze, cum aliquando de hoc vocab. mecum dissereret,

me monuisse, **CHX** dici pullum asini, notum vero esse, cum aliunde, tum ex illo Epiphani loci, quem modo adduxi, Typhonem sub imagine Asini fuisse representatum.⁵ Ex hac obs. alia lux nascitur Plutarcho, qui, voc. *Σήθ* explicans, memoriæ prodidit, hoc Æg. significare ἀναστροφὴν καὶ ὑπερκήδησιν. Forsan enim respicitur ad **ῬΟCΧΕC**, quod Æg. est saltare. V. Matt. xiv. 6. xi. 17. In omni vero saltatione solet esse et ἀναστροφή et πήδημα, ut etiam Lucian. monuit in lib. de Saltatione. Ceterum, omnium atque singulorum rationem accuratam et perspicuam reddi non posse, nemo mirabitur, qui paucitatem monumentorum Copticorum cogitaverit.⁶

¹ Interpr. recentiores tantum non omnes **ሀርዓ** intelligunt ranas, sed plerique originem vocis silentio prætermittunt, Reliqui aut Bochartum sequuntur ducem, aut ducunt ex Hebr. **רפא** saltitavit atque Arab. **رأى**, limus, quasi dicas saltantes in limo. Scribit Grotius ad Ex. viii. 2. "Est et hic Æg. vox **ሀርዓ**. Genus est ranarum, aut ranis simile, Ægypto proprium, ut alibi rubet. Manet nom. ap. Arabas, extrita r litera." Præter **ΧΡΟΥΡ**, temere huc a quibusdam advocatum, non novi aliud nom. Copt., quo appellatur rana.

² Cf. Jabl. de Memnone Gr. et Æg. p. 39.

³ Paria dedit Koehrer Misc. Obs. Crit. Nov., t. iii. p. 147.8. Cf. Panth. Æg. P. i. p. 101.2.

⁴ In altero Plutarchi loco aut pro *ἀν* rescribendum *οἰ*, aut otiosum istud adverbium prorsus delendum est, iudice Squirio p. 104., quia Æg. Typhon alii quoque nominibus, *Βίβων* et *Σμύ*, innouit. In altero loco *ῥ* pro *αὐ* placuit etiam Squirio, Markland et Wyttenbachio p. 520.

⁵ Ex eo illustrabitur Ælian. H. A. x. 28., ad q. l. A. Gronov. verba Plutarchi haud neglexit.

⁶ Originem vocis **ΣΗΘ** non assecutos esse La Croz. et Jabl., existimat F. S. de Schmidt de Sacerd. et Sacrif. Æg. p. 214., censetque cum **ΣΗΘ** "comparandum Set-Sot et Sot-Set, frequentativum Coptorum vocabulum, qualia in horum lingua plurima occurrunt, percussionem, cladem, destructionemque significans, Dent. ix. 21. Gen. xiv. 5. 7. Num. xiv. 45." Notum est verbum **ῬΕΤῬΟΤ**, vel **ῬΕΤῬΩΤ**, ut alibi scribitur. An exinde Typhon dictus sit *Σήθ*, non ausim affirmare.

Æg. ΟΥΧΕ. Vide plura v. *Μωυσης*, p. 155. sq.

* Schaättnes. Vox Levit. xix. 19. occurrens, quam

² Comparandus Rosenmüller in Scholiis ad Gen. xli. 42., et Ex. xxv. 4.

addidisse signific. adjectivam, quæ dicitur, ut in **ΨΕΝCΙCΙ** lignum cedrinum, **ΨΕΝΔΑΟΔΙ** lignum avæ sive

³ Opp. Phil. t. i. p. 139.

⁶ Cf. Alberti ad Hesych. v. $\lambda\beta\eta\lambda\alpha$ et $\lambda\beta\eta$. Non videtur vox origine Gr., sed peregrina, forte $\lambda\beta$. Quae tamen ej. sit notanda, tacet Jabl., tacent alii, nec ego dicam.

ἄμοιον ροῖα, γινόμενον ἐν τῇ περὶ Ὀρχομενὸν λίμνῃ ἐν αὐτῇ τῇ ὕδατι, οὗ τὰ μὲν φύλλα τὰ πρόβατα ἐσθίει, τὸν δὲ βλαστὸν αἱ ὕες, ὡς ἱστορεῖ Θεόφραστος ἐν τετάρτῃ Περὶ Φυτῶν γίνεσθαι λέγων κὰν τῇ Νεῖλῳ ὁμώνυμόν τι αὐτῇ ἀνευ ριζῶν. Ad Athenæi loc. manifeste respexit Hesych. l. c., confundens Orchomeniam Sidam cum altera illa Nilotica ab Athenæo memorata. Ingeniose conjecit Toupus Emendatt. in Hesych. t. iv. p. 78.: "Addit Hesych., ἐν τῇ Νεῖλῳ, in aqua forsan, nisi legendum Μιννέιν: Hesych., Ὀρχομενός πόλις Βοιωτίας, ἣν Μιννέιον καλοῦσιν." Cf. de h. l. difficultatibus quæ disputavit Bodæus ad Theophr. p. 461., et qui ab eo laudatur Hieron. Mercurialis Var. Lectt. ii. 4." Schweigh. Dalecampius, per Niloticam Sidam, ut ex ejus Lat. interpretatione, Athenæo affixa, patet, Στρατιώτην (Sprengelio Hist. Rei Herb. p. 182. Pistia Stratiotes vocatur) intelligit, nec male: nam de hac Stratiota Dioscorides scribit, χωρὶς ρίζης ἔχον, ut de sua Nilotica planta Athenæus habet, ἀνευ ριζῶν. Dioscor. iv. 102.: Στρατιώτης, ὁ ἐπὶ τῶν ὑδάτων φύμενος, οἱ δὲ ποτάμιον στρατιώτην καλοῦσιν: ὠνόμασται δὲ διὰ τὸ ἐπινύχουσαι τοῖς ὕδασι καὶ χωρὶς ρίζης ἔχον. Plin. xiv. 18.: "Celebratur et a Græcis Stratiotes, sed ea in Æg. tantum et inundatione Nili nascitur, aizoo. similia, ni majora haberet folia." E. Spanhemius ad Sidam Orchomeniam refert Callim. H. in Lav. Pall. 28.: Ὡ κῶραι, τὸ δ' ἐρευνθὸς ἀνέδραμε, πρῶτον αἶαν· Ἡ ρόδον ἢ σίδας κόκκος ἔχει χοῖταν. Sed eum falli syllabæ quantitas evincit. "Σίδη, penult. longa, est malus Punica, item malum Punicum, quod etiam σίδη. At σίδη, penult. brevi, est herba lacustris in Orchomenio lacu Bæotio frequens. Σίδιον vero est mali Punici putamen, e quo pueri ranunculas fingebant, vide Suid. v." Maltbeius ad Morelli Lex. Gr. Prosod. p. 886. Nicander Th. 72. de malo Punica, Αὐτῷ τετρήχοντα ταμὼν ἀπὸ κλήματα σίδης, (Bentleius legit ex edit. vet. τὲ τρήχοντα.) Alexiph. 489., Βρύκοι δ' ἄλλοτε καρπὸν ἄλις φαινόμενα σίδης Κρησίδος: at de Orchomenia sida idem dixit Ther. 887.—ἡ σίδας Ψαμαθίδας, ἃς τε Τρόφεια Κῶραι τε λμναῖον ὑπερρέψαντο παρ' ὕδαρ, Ἡπερ Σχοινῆος τε ῥόος Κνώποιό τε βάλλει. (Ψαμαθίς, a Psamathe, fonte ap. Thebas Bæotias.) Bentleius corrigit ψαμαθίας pro ψαμαθίδας. Corrigit quoque ἡ σίδας pro ἡ σίδας, ex Alex. 489., (l. c.) et 622. Κέπρον τε βλαστὴν νεανθία, πολλὰκι σίδης. Sed vir magnus plane confundit σίδην, malum Punicum, i. q. ροῖαν, cum σίδη, Theophrastea planta, (de qua Nicander h. l. loquitur), nihil mutaturus, si ad Scholiastæ verba animum attendisset: Ἡ δὲ σίδη, φυτὸν ἐστίν, ὃ κατὰ Θεόφραστον ἐν Ὀρχομενῷ φύεται ἐν ὕδατι, ρίζα δὲ ἔχει κόκκους ἐρυθροὺς ὁμοίους ροῖας, στρογγυλωτέρους δέ. Confitendum est tamen Epicharmum in versu, quem Plutarchus Sympos. V. 8. 2. servavit, penult. σίδης, mali Punici, brevem fecisse: Ὁνεκεν ὀψιγοῖτοί τε Σίδαι καὶ ὑπερφύλια μήλα. Ad hunc vers. fortasse respexerunt Hesych. et Phavor.: Σίδαι ροῖαι. Cf. Sturzianus ad Empedoclis Carmina p. 625. Σίδιον, ut E. Maltbeius post Morellum censet, prima brevi: sic Aristoph. Nub. 881., Κάκ τῶν σιδίων βατράχους ἐποίηι, πῶς δοκεῖ; At in Luciani versu Tragodop. t. iii. p. 653. σίδια, prima longa, (notante Blomfield. ad Callimachi loc. cit.): Ὑποκτάμον, μήκωνα, βολβούς, σίδια. "Planta hæc," inquit J. Stackhous., "inter ignotas. Bod. p. 462. Certe tamen Nymphææ affinis planta. Nom. forsan e pericarpio, cuj. forma instar pomi M. Granati (σιδίου): de Batomo, Equisetio, aliisque fluviatilibus in hoc capite sermo est; operæ pretium erit in ipso Lacu Orchomeni plantas investigare." Sprengelius Hist. Rei Herb. p. 94. Nymphæam albam interpretatur. J. Stackhousius not. in Plant. Sprengel. ad Theophr. P. ii. p. lxxiii.:—"Minita, et, ut videtur, accuratissima (Theophr.) descriptio: pericarpium membranis cinctum albis, calix 4-phylla; grana similia Punici granati non conveniunt Nymphææ nostrati." [Quod ad alteram vocis σίδη signific. attinet, 1. Punica malus, Nic. Alexiph. 486. Βρύκοι δ' ἄλλοτε καρπὸν ἄλις φαινόμενα σίδης Κρησίδος, Ther. 72. Αὐτῷ τε τρήχοντα ταμὼν ἀπὸ κλήματα σίδης: 2. Ipsum malum Punicum vocatur σίδη ab Hippocrate, "de Morb. Mul. i. (p. 246. 31.) ῥοφέειν δὲ σίδης οἰνώδεος τὸν χυλὸν, de Nat. Mul. (p. 220. 14.) σίδας οἰνώδεας ἐκχυλῶσας, paulo post autem dicit ροῖαν γλυκελὴν." H. St. Hesych.: Σίδαι ροῖαι. In Callimachi versu supra cit., pro σίδης, occurrit σίδης, Æolice, s. Dorice, auctore E. Spanhe-

mio, (Hesych.: Σίδαι ροῖαι. Σίδία σιδία.) Sed, teste Hesych., Æoles non σίδη, sed ἑμβρα s. ἑμβρα usurpabant: Hesych., ἑμβραι ροῖαι Αἰολεῖς: Hesych. ἑμβρα ροῖαι μεγάλοι, ἀμεινον δὲ διὰ τοῦ ἑ, ἑμβραι. (Ut nobis quidem videtur, * ῥίμβαι est falsa lectio pro vera ἑμβραι: Kusterus tamen ῥίμβαι agnoscit, ab Hebr. רימון, rimmon, quod significat malum granatum, derivans.) In aliorum dialecto * σιλβη dicebatur: Hesych., Σιλβαί ροῖαι: * Σιλβία σιδία. (Vox σιλβη, quam omisit Schneiderus, in alio sensu occurrit, pro "edulio quodam delicato ex hordeo, sesamo, et papavere," H. St. Hesych.: Σιλβη εἶδος πέμματος, ἐκ κριθῆς, σησάμης, καὶ μήκωνος. Cod. Hesychii Marc. habet, πεμμ. κρ. sine ἐκ. Ubi voc: σιλβη invenerit Hesych., nescimus. Tacent commentatores ejus.) In aliorum dialecto * στίδη appellabatur: Hesych., * Στίδιον κόκκος ροῖας. 3. Erotianus, quod notatu dignum est, σίδην de cortice mali Punici exposuit: Σίδας τοῦ τῆς ροῖας λέμματος. Exemplum vocis hoc sensu usurpatæ nondum vidimus, quanquam Schweigh. ad Athen. xiv. p. 650. sic scripsit: "Σίδαν non totum malum Punicum, sed solum corticem dici solitum esse tradunt alii: v. Bodæum p. 392." Imo cortex dici solet σίδιον. V. infra v. σιδίη. Athen. xiv. 650.:—Σίδας δὲ οὗ τὰς ροῖας καλοῦσι Βοιωτοί, Ἀγαθαρχίδης ἐν ἐννεακαίδεκάτῃ τῶν Εὐρωπαϊκῶν οὕτως γράφει· Ἀμφισβητούντων Ἀθηναίων πρὸς Βοιωτοὺς περὶ τῆς χώρας, ἣν καλοῦσιν Σίδας, Ἐπαμεινώνδας δικαιολογούμενος ἐξαίφνης ἐκ τῆς ἀριστερᾶς μεταλαβὼν κεκρυμμένην ροῖαν, καὶ δέξας, ἤρετο αὐτοὺς, τί καλοῦσι τοῦτο; τῶν δ' εἰπόντων· ροῖαν· ἀλλ' ἡμεῖς, εἶπε, σίδαν. ὁ δὲ τόπος τοῦτ' ἔχει τὸ φυτὸν ἐν αὐτῇ πλείστον, ἀφ' οὗ τὴν ἐξ ἀρχῆς εἰληφε προσηγορίαν· καὶ ἐνίκησε. Vide Casaub. et Schweigh. "Σίδη traditur præterea esse nom. urbis Pamphyliæ, necnon Bæotiæ: lege Ptol. Strab. Steph. et de Sida Bæotiæ lege historiam, quam refert Athen. xiv." H. St.

[Hinc adj. * Σιδεῖος (qua carent H. St. et Schneideri lexica). Suid. Σιδεῖος καρπός, malum Punicum.

[Hinc Σιδέει, "ut σιδέειν καρπεῖον ap. Nic. pro σίδης καρπός, Alexiph. (276.), Ἡ καὶ πον σιδέειντος ἀπὸ βρέξαντο κάλυμμα Καρπεῖον, de cortice, s. putamine mali Punici," H. St. Schneiderus omisit σιδέει.

* Σιδίη, ης, ἡ, (vocabulum Schneidero ignotum.) Malus Punica, Mali Punici cortex. Hippocr. de Nat. Mul. p. 214, 36. et ii. de Morb. Mul. p. 277, 5. Σιδίη ἐν οἷν μέλανι ἐψήσας. An huc spectat Erotianus? Σιδίης (f. l. σιδίης) τοῦ τῆς ροῖας λέμματος. Σίδη enim nusquam dicitur de cortice. Bodæus p. 392. reponit σιδία, pro σίδας, ut quædam exempl. habent.

[Σίδιον, ου, τὰ, Cortex, s. Putamen mali Punici, Lat. Malicorium. Glossæ Labbeanæ: Σίδιον malicorium. Plin. xxiii. 6.:—"Hic cortex ex acerbis (mali Punici) in magno usu: vulgus coria maxime perficere illo novit; ob id Malicorium appellant medici." Dioscor. i. 153. Τὰ λέκη τῆς ροῖας, ἃ τινες Σίδια καλοῦσι. Aleiphro Epist. iii. 60.: Ὁ δὲ τῶν ροῖων τὰ περικάρπια, ἃ Σίδια ἡμῖν τοῖς Ἀττικοῖς προσαγορεύειν ἔθος, ἀπέγλυφε τοῖς ὄνυξιν, εἰ πον τὶ τῶν κόκκων ἐπιδράσασθαι δυνήσθῃ. Hesych.: Σίδια τὰ τῶν ροῖων λεπτά (f. l. λέκη, s. λέκυρα, s. λέμματα). Σίδια γάρ, αἱ ροῖαι· τίθεται δὲ καὶ ἐπὶ πάντων χλωρῶν. Fructuum cortex adstringens σίδιον ab Hippocrate dicitur, grana vero κόκκων, Morb. Mul. i. 243. Idem de Superfet. p. 52., v. 44. μίξας σίδιον, κηλίδα: de Ulcerib. p. 514. v. 36., 'Sicca vero sint, flos aeris, myrrha,' σίδιον αἶον, 'malicorium siccum.' Aretæus de Cur. Morb. acut. ii. 2., Ἐπειτα ἀκακίη ἐμπάσσεται λείη, καὶ σίδια. Suidas:—Σίδια τὰ λέκυρα τῶν ροῖων. τὰ παιδία ἐκ μὲν τῶν δερμάτων περιέτενον τροχούς καὶ ἀμάξας. ἐκ δὲ τῶν ροῖων, ὅταν καταφάγῃ τὰ ἐντὸς, ἐκ τῶν λεπύρων βατράχια γλυφουσιν. ἡ σιδίων, τῶν ροῖων. Ἀριστοφάνης· Κάκ τῶν σιδίων βατράχους ἐποίηι, πῶς δοκεῖ; λέγεται δὲ ἐπὶ τῶν βουλομένων δεῖξαι εὐφυῖαν ἔχειν. (Aristoph. Nub. 881.) Σίδια ροῖας; Geoponica xvi. 8. xvi. 9. xvii. 15. Sed vox σίδιον occurrit in alia signific., de qua silent H. St. et Schneideri Lexica; interdum enim usurpabatur pro grano ipso, vel acino mali Punici. Suid. Hesych., Phot.: Σιδίω κόκκῳ ροῖας. Hesych.: Στίδιον κόκκος ροῖας. [Hinc Σιδιοειδής, ἐός, ὅ et ἡ, "Qui est colore malicorii, Qui colorem malicorii representat; ad pallorem autem refertur: sic Gal. ap. Hippocr. σιδιοειδής exp. ὡχρὰς ὡς σίδιον." H. St. Hippocr. de Morb. xii. 3. et de Int. Aff. xxxi. 3., xxxiv. 7.

[Σιδέει. "Affertur et σιδέει pro puniceo, in v. 1.

ἀμαρτίαν," H. St. Agnoscit Schneiderus in Lex., sed nulla auctoritate stabilivit. EDD.]

* Simacus, portitor literarum velocissimus. Liberatus Breviar. c. xxiii. scribit: 'Per Portitores Literarum velocissimos pedestres, quos Æg. Simacos vocant.' Dicti forte sunt a singulari et molestissimo labore, quem perferebant,

qui hoc munere fungebantur. ὙΡΑΣ Æg. est πόνος, et quidem labor gravis et molestus, qualis Israëlitarum in Æg., in quorum Hist. vox illa sæpius occurrit, Ex. i.

11. 14. c. ii. v. 11. ΕΤΑΥΤΕΘΗΥ ΔΕ

ΕΠΟΥΡΑΣ, in Gr. est κατανοήσας δὲ τὸν πόνον αὐτῶν, adde iii. 7. Erat autem certe labor horum portitorum molestissimus. Comparari namque merito possunt cum Hemerodromis Gr., qui ex C. Nepotis Vita Miltiadis omnibus satis noti, et de quibus alia veterum testimonia diligenter conguessit Balth. Stolberg. Diss. de Angariis Vet. c. ii. in Exerc. Gr. Ling. p. 160 et seq. Nescio, an ex pristino illo instituto Æg. fluxerit mos, qui etiamnum servatur Alexandriæ in Æg., ubi hujusmodi portitores literarum publicis sumptibus aluntur. Memoratu digna, quæ hanc in rem refert Vauslebius, quæque ex ej. relatione Itineris Ægypt. Gallica p. 211, 12., hic adscribam: "Le 23 de ce mois je vis revenir un More d'une course qu'il avoit faite, pour montrer sa vigueur, et qu'il avoit assez de force pour être mis au nombre des Porteurs de Lettres d'Alexandrie au Caire. Cette course de celui qui prétend être fait Messenger d'Alexandrie, consiste en ce qu'il doit porter sur ses épaules un feu allumé dans un panier de fer, fait en forme d'un grand réchaud; qui est fiché au bout d'un bâton de la hauteur d'un homme, et auquel sont attachés plusieurs cercles de fer, du poids de 36 rotols; et avec ce fardeau, il doit faire une course de vingt sept milles sur le chemin de Rosette, et revenir le même jour à la ville avant le coucher du soleil; ce qui fait en tout 54 milles, toujours chargé du même fardeau; et s'il en vient à bout, il est non seulement reçu parmi les Messagers, mais il gagne encore la gageure que les autres ont faite contre luy: Et au contraire, si les forces luy manquent, il perd sa vigueur, et il n'est pas reçu dans leur corps. Celui que je vis revenir, ce jour là, et qui avoit achevé sa course avec gloire, parce qu'il avoit encore deux heures du soleil de reste, gagna une gageure de 3 piastres, fut reçu dans le corps des Messagers, et amassa de plus huit piastres de ceux qui étoient les spectateurs de son glorieux retour." Similia referantur de quibusdam regum Persiæ Ministris, quos illi sermone vernaculo vocant Schaler. V. Thevenot Voyages P. ii. p. 354, 5., et Chardinii Itiner. t. iv. p. 137, 8., et alibi. Ex his intelligi potest, quænam portitorum illorum fuerit conditio, ut ab ὙΡΑΣ labore molesto denominari merito potuerint. Est autem ab ὙΡΑΣ labor, ὙΡΑΣ laborare, ærumnosum esse, quod et dicitur ΨΕΠ ὙΡΑΣ, Gen. xlix. 15. E quo sequitur, Simacos recte explicari posse ΣΙΥΡΑΣ, Simcah, et adjecta terminatione Latina Simcaos, vel euphoniæ causa Simacos, πονοῦντας, moleste laboriosos. Utinam tamen suppeterent Codd. MSS. Liberati. Reperiretur forsitan lectio, ex qua sensus erui posset adhuc commodior. Citra consensum vero librorum MSS., in fingendis peregrinis vocibus, ingenio

indulgere, aut potius abuti velle, præsertim ubi non adest certum aliquod, cui superstruere possis, fundamentum, periculosæ plenum opus alex esse arbitror.

Σινδών, Lat. etiam Sindon. Hebr. scribunt שִׁטוֹן. V. interpr. ad Judic. xiv. 12. Ita Æg. dicebatur linteum tenuissimum, e quo conficiebantur tunicæ interiores, quibus involvebantur etiam mortuorum cadavera. Etym. M. Σινδών vel, ut scribit, Σιδών, putat nom. traxisse a Sidone¹ urbe, in qua nempe Sindones textæ fuerint. [p. 713, 34. Σιδονία κάλυπτρα Æschylus Suppl. 128. 139. EDD.] Sed merito illam etymologiam rejecit Bochart. Geogr. S. P. II. l. ii. c. 14. Esse namque voc.² Æg., nititur testimoniis veterum. Pollux, vii. c. 16. s. 72. de lineis vestibus agens, Sindonem etiam commemorat hunc in modum: Σινδών ἐστιν Αἰγυπτία μὲν, περιβάλλουσα δ' ἂν εἴη, τὸ νῦν δικροσσὸν καλούμενον, εἴρηται δὲ πον καὶ τελαμῶν σινδονίτης. Herod. quo loco condituram et sepulturam Æg. describit, ii. 86. postquam modum condiendi corpora explicuisset, hæc addit: Λούσαντες τὸν νεκρὸν, κατελίσαντο πᾶν αὐτοῦ τὸ σῶμα σινδόνος βυσσίνης τελαμῶσι κατατεταγμένοι. Quæ verba sic reddenda esse censet Steph. Le Moyne ad Var. Sac. p. 302., Involvunt totum corpus dissectis loris sindonis byssinæ. Ibid. vir ille eruditus, cui mentionem Le Moyne fecit, adfert hoc Martialis Epigr. xvi. lib. 2. Quid torus a Nilo, quid sindone cinctus olenti? Ostendit stultas quid nisi morbus opes? quod sic explicat: Æger iste toro et lecto Nilotico jacebat, et fasciis e sindone paratis ad vulnera sua vincienda utebatur. Aliter autem, quod dissimulare nolim, verba hæc, ex vetustis libris, legit et interpretatur Petr. Scriverius in animadd. quas vide. Palladius in Vita Serapionis p. 104. ed. Meurs.: Σεραπίων τις νόματι γέγονεν τῇ γένει Αἰγύπτιας, ἐκίχλητος Σινδόνος· παρεκτός γὰρ σινδονίου οὐδέποτε οὐδὲν ἄλλο περιβάλετο. Hic tamen et alibi Sindon alio sensu accipitur, quam ap. Herod. V. P. Lucam in Itiner. iii. P. ii. p. 271. Æg. vestimentum illud linteum dixerunt ΨΕΠΤΩ, quod in Copt. libris sæpe occurrit. Sic Marc. xv. 46. vox ista Copt. semel iterumque ab interpretibus Æg. pro Gr. σινδών ponitur. Vid. et reliquos Evangelistas in historia sepulture Domini. Et ne quis putet, interpretes Æg. ideo tantum his in locis voc. istam adhibuisse, quia in Gr. σινδών legitur, iidem etiam ὀδύνηον solent per idem istud vocab. reddere, uti Jo. xix. 40. Nam, quod in Gr. legimus, ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν ὀδονίῳ, Copti interpr. ita expresserunt, ΔΥΣΙ ΟΥΗ ΟΠΙΣΧΩΔ ΗΤΕ

ΙΗC ΟΥΟZ ΔΥΚΟΥΑΩΔΥ ΗZΩΗ. ΨΕΠΤΩ ΗΙΔΥ. Itaque ὀδόνια verterunt ΗZΩΗΨΕΠΤΩ ΗΙΔΥ, i. e. vestimenta lineæ, quod alias dicunt ΗZΩΗC ΗΙΔΥ, vestimentum lineum, quomodo iidem ὀδόνην verterunt Act. x. 11. xi. 5., et χιτῶνα λινοῦν Lev. vi. 10. xvi. 4., item ἱμάτιον στυπνῖνον, Lev. xiii. 47. 59. Ex omnibus autem locis, ubi ΨΕΠΤΩ occurrit, satis apparet, proprie intelligi vestimenta, vel tunicas interiores, ex lino, bysso, aut consimili materia confectas, quibus aut vivi, aut mortui amiciebantur, etsi nonnunquam illius Sindonis latius etiam pateat significatio. Voc. hanc retinuerunt Copti in hodiernum usque diem, in communi vitæ usu, quamvis illi lingua soleant uti Arabica, Ægyptiacæ fere plane rudes et ignari. Intellexi hoc ex Epist. Du Ber.

¹ Ita quoque Seberus ad Polluc. l. c. et alii. Hebr. שִׁטוֹן nimium abijt ab urbis nom. שִׁטָּה. Σινδών vero et שִׁטוֹן ejusd. originis vocabula esse, vix in dubium vocatur. Relandus, præeunte Golio ad Alferganum p. 77., nom. arcessivit a Sind, regione Indiæ, cui incolarum meminit Hesych., Σινδοὶ Ἰνδοὶ Ἰνδικὴν ἔστι δὲ πόλις ἐν Σινδικῇ λίμνῃ λεγομένη. Pro Ἰνδικῇ Is. Vossius ad Scylacis Periplum mavult Σινδικῇ. Sic et alii, quos citat Alberti. Cf. etiam Wesseling. ad Herod. iv. 86. Multi originem vocis quaerunt in Ambia.

Schaltens. ad Prov. vii. 16. xxxi. 4., et Schræderus de Vestitu cæpt. ad Ies. iii. 23., ducunt a سدى, laxavit, demisit vestem. A tantis viris ego quidem juvenis non audebam discedere in Disputatione Historico-Critica ad Historiam sepulcri et sepulture I. C. p. 17. Nec discessit Michaëlis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 1721., ita tamen, ut שִׁטוֹן mallet referre ad Arab. istud verbum, non significatu laxandi, sed velandi, qui superest in سدى velum.

² Voc. esse Æg., monet Forsterus de Byssio antiq. p. 86., sed primum scribit: "Est enim ΨΘΗΝ, Shthen, quod vestem, imprimis laxam, splendidam, fimbriatam significat." Deinde adjungit: "Vestes antiquorum ex lana non egebant fimbria,—at linteæ vel ad minimum margine erant complicato. Æg. complicare vel plectere dicunt ΨΩΠΤ, shout, unde postmodum vestes linteæ et xylinae fimbriatæ, vel complicatæ vocatæ fuere ΨΕΠΤΩ, shento, qua voce Coptus utitur interpr. Scripturæ pro Sindone; unde et orta ipsa vox Gr. Σινδών." Cf. Scholtzius in Repert. l. c. p. 14., et Altmannus t. iii. Obs. in Libros N. T. p. 648. Nom. Æg. esse, monent quoque Braunius de vest. Sacerd. Hebr. t. i. p. 148., et Munthe in Obs. e Diod. Sic. ad Matt. xxvii. p. 95., sed ejusd. notationem repetunt de urbe Sin, quæ est Pelusium in Æg. [Cf. Schleusneri Lex. N. T. EDD.]

nati e Soc. Jesu ad Patrem Fleurian, quæ extat T. ii. des Nouveaux Mém. des Missions, ubi P. i. p. 6. hæc occurrunt, digna quæ hic transcribantur: "Quand les Gouverneurs d'Égypte (envoyez par les Empereurs Grecs) mangeoient, ils forçoient quatre Egyptiens, de soutenir la Table, & s'essuyoient la main à leur barbe, affront le plus insupportable qu'on pût leur faire. Tout ce que ces malheureux purent obtenir, c'est, qu'en cet état, et pour sauver leurs barbes, ils se mettoient une serviette sur les épaules. En mémoire de cette humiliante sujettion, ils portent encore aujourd'hui sur les épaules une espece de serviettes, qu'ils appellent Souto." Est Souto sine dubio **ΣΕΝΤΩ**. Pertinet huc locus Isidori Etym. xix. 26.: Anobaladium (l. Anaboladium, Gr. ἀναβολάδιον) amictorium lineum fœminarum, quo humeri operiuntur, quod Gr. et Lat. Sindonem vocant. ["Σινδών, ὄνος, ἡ, Sindon, Amictus ex lino, Linteum tenue. Herod. ii. p. 78. meæ edit. (ii. 95.) οἱ δὲ κώνωπες, ἦν μὲν ἐν ἱματίῳ ἐλιζάμενος εὐδῆ ἡ σινδών, διὰ τούτων δάκνουσι, διὰ δὲ τοῦ δικτύου οὐδὲ πειρῶνται ἀρχήν. Ap. eund. σινδόνας βυσσίνης alicubi legitur, (ii. 86.) Gal. μὴ γυμνὸς κομίζεσθω, ἀλλ' ἐπιβεβλημένος σινδόνα μὴ ψυχρὰν, ἡ ἑτερον ἐπιβλημα. Qui locus non male convenit cum illo Marci, c. xiv. (51.) περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ. Existimatur autem dicta σινδὼν quod primum in Sidone urbe fieri cœperit. A Martiale dicta est Tyria propter vicinitatem urbium Sidonis et Tyri, (iv. 19.) Item σινδὼν ἱστῖον, ap. Alciph. (i. 12.) τὴν τοῦ ἱστῖου σινδόνα ὑπερπετάσαντες." H. St. Alciph. Ep. 66. l. iii.: "Ὡς γὰρ ἀφικόμεν, *ἐνριεῖσθαι τὴν γενειάδα βουλόμενος, ἀσμένως τε ἐδέξατο, καὶ ἐφ' ὑψηλοῦ θρόνου καθίσας, σινδόνα καὶ κινὴν περιθεῖς, πρῶτος εὖ μάλα κατέφερε μοι τῶν γνάθων τὸ ξυρὸν, ἀποφιλῶν τὸ πικνύμα τῶν τριχῶν. "Mappula nominata est σινδὼν, ut in Epigr. Phaniæ, Anal. ii. p. 53. vi." Bastius Epist. crit. p. 180. ed. Lips. 1809. "Sindon," ut ait Schleusnerus, "genus vestis talaris, e sindone, h. e. lino fere zylino, subtiliter texta, confectæ, qua in Oriente et fœminæ, maxime ætate et interdiu et noctis tempore uti solebant, et qua involvebantur ac induebantur quoque homines mortui." De veste linteâ, qua corpus mortui involvebatur, legitur σινδὼν ap. Herod. ii. 86., Matth. xxvii. 59. καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρῇ. V. Chiffetium de Linteis sepulcralibus Christi c. 5., Fischerum de Vitiis Lexicorum N. T. Prologus. iii. p. 74. sq., et Casauboni Exercit. Antibar. p. xvi. 65. p. 524. Crates Cynicus legitur (Diog. Laert. vi. 90.) ab Astynomis Atheniensium notatus esse, quod amictus incasserit σινδόνι, veste lineâ, quum pallia reliquorum civium essent lanæ. (Cf. Artapanus in Hist. Jud. ap. Euseb. P. E. 9. 27. p. 434.) "Plura genera sindonum ex India in Ægyptum importabantur, et fuere variorum ratione pretii, textrinae, materiae, coloris, et loci. 1. Εὐτελεῖς et 2. πολυτελεστάτοι σινδόνας memorantur a Theophr. iv. 9., factæque erant e lana arborea insulæ Tylos in Arabico sinu, itemque in India. 3. Εὐήτριαι σινδόνας occurrunt ap. Strab. xv. p. 1016. ed. Almelov., "Ἐκ δὲ τῆς αὐτῆς αἰτίας ἐνίοις (δένδροις) καὶ ἐκπαθεῖν ἔριον ἐκ τούτου δὲ Νεάρχος φησὶ τοὺς εὐήτριους ὑφαίνεσθαι σινδόνας τοὺς δὲ Μακεδόνας ἀντὶ κραφάλων αὐτοῖς χρῆσθαι καὶ τοῖς σάγμασι σάγην (σαγήν). Has texturæ eximiae sindones disertis verbis e lana arborea factas, hic videmus, in India. 4. Διαφορώτατοι σινδόνας, pretiosissimæ sindones e regione circa Gangem et quidem ex emporio ejusdem nominis cum flumine afferebantur, unde et Gangeticae fuere dictæ: quænamque exacte hæc omnia usque in nostram ætatem iisdem locis sint propria, quilibet facile videbit, qui merces Indicas, in Angliam quotannis allatas ex oris Gangeticis inspicere voluerit. Arrian. in Peripl. p. 36. sequentia de emporia Γάγγης profert: Δεῖ οὐ φέρεται τό τε μαλαβαθρον καὶ σινδόνας αἱ διαφορώτατοι αἱ Γαγγητικαὶ λεγόμεναι. ("Muslins, the best still made in Bengal and Masulipatan," Guil. Vincent, in Notis MSS.) 5. Linteâ sindon, ab Ausonio et Isidoro memorata. 6. Βυσσινὴ σινδὼν, jam Herodoto dicta ii. 86. Et Josephus Antiq. iii. 8., dum loquitur de tunica sacerdotis, vocat eandem, λίναιον ἑνδυμα διπλῆς σινδόνας, qua re videtur genus quoddam telæ intelligere, e duplici bysso factæ, vel, ut ipse interpre-

tatur, e solo zylino stamen et trama erant. 7. Παπτοῖα σινδὼν, ap. Arrian. in Periplo p. 29. legitur, ubi enumerat Barygazam e Tagaris delatas merces: Ὁθόνιον πολὺ χυδαῖον, καὶ σινδόνων παντοῖα, καὶ μολόχιναι, καὶ τινὰ ἄλλα. Idem de Sindone varia intelligendum, quod supra de othonio vario diximus: plura ej. scilicet intelligi posse genera; videlicet sindones pictas acu, radio, vel pigmentis, vel etiam sindones pluribus loris vel fimbriis cinctas; unde ab antiquis distinguebantur pro numero fimbriarum in monolores, dilores, trilores, pentelores, etc. Jam vero Pollux sindonem ait sua ætate fuisse περιβολαῖον δίκροσσον καλονόμενον, bifimbriatum amiculum; unde colligo, Sindones παντοίας aut varias fuisse ob fimbrias versicolores et limbos picturatos, aut ob picturam totius vestis variam. 8. Μολόχιναι σινδόνας ex Ozene et Tagaris Barygazam comportabantur, (teste Arriano l. c. et Peripl. p. 27., Καὶ σινδόνας Ἰνδικαὶ, καὶ μολόχιναι, καὶ ἱκανὸν χυδαῖον ὀθόνιον). Quæ de othoniis molochinis monui, eadem et de sindone molochina observata esse volui; sc. forte eam fuisse coloris malvacei viridis; sed nil affirmare ausim: quia et forte intelligi possit sindon cincta limbo facto e lapillis molochiticis, vel etiam tota consita figuris e molochite factis. 9. Μαργαριτῖδες σινδόνας. Idem Arrian., p. 34. Peripli, memorat, easque refert allatas ex Ἀργαλα, vel Ἀγαρα: Φέρονται γὰρ ἐξ αὐτῆς Σινδόνας Μαργαριτῖδες λεγόμεναι. Salmas. in Solin. p. 826: vult has esse easdem cum Constantini Manassis πέπλοις καταμαργάρους, vestes sc. intelligit margaritis consitas. Verum si mihi liceret hic a magni viri opinione discedere, mallet intelligere per σινδόνας μαργαριτῖδες, vestes zylinas pictas pigmentis in cortina ita, ut tamen ocelli manerent albi, colore non imbuti, candore et oblonga figura margaritis imitante; quales et nostra ætate ap. nos plures sunt obvise. 10. Tyria, 11. Indica, 12. Gangetica Sindon, a locis unde petebatur vel a colore, quo imbuta fuit, nomen habuit. Martialis l. iv. sequentia habet de Endromide: "Ridebis ventos hoc munere tectus et imbres: Non sic in Tyria sindone tectus eris:" unde colligi potest, Tyriam sindonem fuisse maxime tenuem, et forte ad illos Petronii pertinuisse, ventos textiles, nebulasque lineas. Indicæ sindones sunt Arriano dictæ p. 28., uti et Gangeticæ p. 36., et hæc quidem fuere maximi pretii, διαφορώτατοι.* J. R. Forsterus de Byssio Antiq. p. 87—91. Hesych.: Σινδὼς χιτῶνας σινδόνας.

[Σινδονίτης, ὁ. H. St. obiter tantum notat. Photius: Σινδονίτης χιτῶν. Strabo xv. p. 1047. b.: Τοὺς δὲ πολιτικούς σινδονίτας κατὰ πόλιν εἶν. J. Pollux iv. 181. et vii. 72.: Τελαμὼν σινδονίτης. EDD.]

* Σινδονίτης, ἡ. In Schneideri Lex. affertur ἀμαρτύρως. ["Σινδόνῃ, ἡ, a σινδὼν, hinc *Σινδονίσκη, ἡ, dimin. Plutarch. vii. p. 343." Schneideri Lex. Galenus Gloss. Hippocr.: Λάσιον σινδόνην. EDD.]

* Σινδόνιον, τό. Hac voce caret Schneideri Lex. Palladius in Vita Serapionis p. 104. ed. Meurs.: Παρεστὸς γὰρ σινδονίου οὐδέποτε οὐδὲν ἄλλο περιβάλετο. Etym. M. p. 804, 23.: Φώσσω σινδόν. Φωσώωνιον λινόν τι, ἦτοι σινδόνιον. J. Pollux vii. 73.: Ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ τῶν Σαπφῶς μελῶν ἐστὶν εὐρεῖν, Ἀμφὶ λάβροις λαίοις εὖ ἐτύκαζε, καὶ φασὶν εἶναι ταῦτα σινδόνια ἐπεστραμμένα. EDD.]

* Σινδοφορέω (σινδὼν, φορέω), sindonem gesto. Strabo p. 1038. c.: Διονυσιακὸν δὲ καὶ τὸ σινδοφορεῖν; 1039. b.

* "Σινδονοειδής, Eustath." G. Wakefieldius ad oram Hederici.

* Σινδονυφής, ὁ, ἡ. Philoxenus ap. Athen. ix. p. 409. e.: Ἐκτριμματα λαμπρὰ σινδονυφή. EDD.]

* Sirbonis vel Serbonis, Lacus in finibus Ægypti et Phœnicæ, inter Casium montem, urbemque Ostracinem, Gr. Σερβωνίς et Σερβωνίς. V. Cellarii Geogr. antiq. Africæ p. 26. A mari lacus ille ducit ad id, quod a veteribus vocari solet ἔκρηγμα, quasi dicas eruptionem; quod Cellarius veterum testimoniis probat, Diod. S. xix. 64., αὐτὸς παρῆλθεν ἐπὶ τὸ καλούμενον ἔκρηγμα, et Strab. xvi. p. 759., καὶ αὕτη μὲν οὖν ἡ ἀπὸ Γάζης λυπρὰ πᾶσα, καὶ ἀμμώδης. "Ἐν δὲ μᾶλλον ἐφεξῆς τοιαύτην ὑπερκειμένην ἔχουσι τὴν Σερβωνίδα λίμνην παράλληλον πρὸς τῇ θαλάττῃ

* In editis plerisque, etiam Almelov. p. 1102., legitur hic ἵχουσι, sed in cod. MS. Medic. ἵχουσα, ut ad oram libri mei A. Gronovius notavit: quæ lectio videtur præferenda. In eod. cod., pro Κάσιον, scribitur h. l. et deinde Κάσιον Minus recte, judicio Salmasii ad Spartiani Hadrian. c. 14. Cf. Wesseling. ad Antonini Itiner. p. 152.

μικρὰν διόδον ἀπολίπουσαν μεταξὺ, μέχρι τοῦ ἐκρήγματος καλουμένου. — τὸ δ' ἐκρήγμα συγκέχωσται. Meminit idem huj. ἐκρήγματος l. i. p. 50. Plin. v. 13. istud ἐκρήγμα vocat emersum.¹ Ceterum, quia in fabulis Æg. iste Sirbonis lacus traditur domicilium esse Typhonis, in quo occultatur,² forte id occasionem præbuit alii fabulæ, quam Plut. commemorat de Is. et Os. p. 353., quod nempe Typhon in lucem prodierit nec justo tempore, nec loco consueto, ex utero materno, verum præmature, latere matris suæ disrupto. Quod ad lacum ipsum attinet, ej. descriptionem jam dedimus e Strab. De eodem Diod. ita loquitur i. 30. "In medio cavæ Syriæ et Ægypti lacus est, latitudine perquam angustus, sed profunditatis admirandæ; longitudo ad cc stadia excurrit; nomen ei Serbonis. Si qui imperitia loci propius accedunt, periculis insperatis involvuntur. Strictior enim cum sit alveus, fasciæque similis, et vasta fabulosi littoris crepidine undique circumfusus, quando Austri perpetuo flant, magna vis arenæ ingeritur, quæ superficiem aquæ obscurat, paludisque aspectum ita terræ assimilem facit, ut omnino discerni nequeat. Ideo multi, natura loci non præcognita, cum totis ibi exercitibus absorpti periere, cum a vero itinere aberrassent." Quod ipsum confirmat xvi. 46. "Interea Persarum rex—signa versus Ægyptum profert. Ad magnam vero paludem (Sirbonidem), ubi, quæ barathra vocantur, occurrunt, per imperitiam locorum exercitus partem amittit." Ubi Diod. lectorem ad l. i. remittit. Et certe illic monet, c. 30., campos circa lacum Sirbonidem appellari barathra. Strabo xvi. p. 526. (1109), ubi de Mari Mortuo in Palæstina quædam dixerat, hæc addit, quæ ad lacum Sirbonidem spectare videntur: "Ἐν δὲ ταῖς καλουμέναις Ταριχεῖαις, ἡ λίμνη μὲν ταριχεῖας ἰχθύων ἀστέας παρέχει, φέει δὲ δένδρα καρποφόρα μηλέας ἐμπερή· χρωρταὶ δ' Αἰγυπτίοι τῇ ἀσφάλτῃ πρὸς τὰς ταριχεῖας τῶν νεκρῶν. Hæc, inquam, videntur ad lacum Sirbonidem spectare. Nam loquitur de ταριχεῖαις, quas fuisse in Æg., et plures numero, et celebres, satis constat. V. Steph. Byz. v. Ταριχεῖαι, ibique notas Berkelii et Holstenii. Ac sigillatim Ταριχεῖων Πηλουσιῶν [Ταριχηῖων τῶν Πηλουσιακῶν, in ed. Wesseling.] mentionem facit Herod. ii. 15. Et vero Sirbonidem lacum fuisse prope Pelusium ad orientem, veteres omnes docent. Præterea Strabonem vidimus tradere, Æg. lacus huj. bitumine uti ad condienda mortuorum suorum corpora. Sed idem hoc, ut verum fatear, scrupulum mihi injectit. Testatur enim conceptis verbis Diod. S. xix. 99., bitumen, ex Mari Mortuo Palæstinæ, in Ægyptum transportari, et ad mortuorum conditura vendi. Non memini, me apud alium quemdam scriptorem de bitumine lacus Sirbonidis quidquam legisse. Itaque eam in rem pluribus adhuc inquirendum esse puto. De Lacu Sirbonide porro et hæc observa Aristidis verba e sermone Æg. fol. 94. a. ed. Gr. Flor. "Ἡ δ' αὖ Σερβωνὶς λίμνη περιφανὴς ἔξω τῶν ὄρων τούτων ἐστίν. Ὑπερλήθοντι γὰρ Πηλουσιῶν, καὶ τῶν ὄρων τῶν συγκλειώτων τὴν Αἰγυπτὸν θάτερον, ἐστὶ πρὸς Ὀστρακινὴν βαδίζοντι. Ἡκερ ἐστὶ μέση μάλιστα τῆς ἀσφάλτου (lege ἀσπόρου vel ἀσάρτου) τῆς Ἀραβικῆς· εἰ μὲν οὖν καὶ εἰς ταύτην ἐκ τῶν ἀνωθεν τόπων ἔρχεται τοῦ Νεῖλου τὴς ἀπόρρους, οὐδὲν δέουμαι λέγειν· ὅτι δ' ἐκφεύγει τοὺς ὄρους τοῦ Ἐφρόν, δὴλον ἐξ ὧν εἶπον. Videtur Serbonis esse nom. Æg. compositum ex ΧΕΡ, spargere, dispergere, et ΒΥΗ, fœtidum, quibus accedit terminatio Gr. Est igitur Serbonis lacus, qui spargit fœtorem, quemadmodum lacus Asphaltites in Palæstina, de

quo idem testantur Diod. S. xix. 98., et plures alii, veteres ac recentiores.³

* Σίριος, nom. regis Theb., quod Eratosth. interpretatur *νὶὸς κόρρης*, addens, ὡς δὲ ἔτεροι, ἀβάσκαντος. Salmasii explicationem, de Ann. Clim. p. 567., jam alibi⁴ commemoravi et rejeci, quoniam nom. Σίριος non tantum Gr. ab Eratosth. vertitur *νὶὸς*, sed *νὶὸς κόρρης*, filius maxillæ. ΨΗΡΙ in omnibus Copt. libris significat filium;

atque in vers. Copt. V. et N. T. ὍΧΙ (ΟΥὸΧΙ)

dicatur de maxilla. Esset igitur ΨΗΡΙ ὍΧΙ ad litteram *νὶὸς κόρρης*. Quam vero ob rem rex Thebæorum Æg. fuerit dictus filius maxillæ, divinari non possum præ defectu monumentorum historicorum, aut etiam, cur ἀβάσκαντος, ab invidia vel a fascinatione tutus et immunis; quod postremum sitne prioris tantum illustratio, an vero interpretatio nova et diversa, nunc quidem intactum relinquo. Aliorum autem esto judicium de mea conjectura, ex qua ap. Eratosth. pro *νὶὸς κόρρης* l. *νὶὸς κόρης*, filius virginis, h. e., filius opinione et expectatione citius natus e matre, quæ adhuc nuperrime pro virgine habebatur, cujusmodi filii etiam Gr. παρθένιοι vocantur. Esset igitur Σίριος Æg. ΨΗΡΙ ΙΗC (sic enim leg., non ΨΗΡΙ ΙΗΔ, ut vitio typographico extat ap. Vignol.) filius festinans. Sed hæc satis.

* Siris est Nili nom. antiquissimum, et, ut puto, origine Æg. Occurrit ap. Dionys. Perieg. 223., Plin. v. 5., et Steph. Byz. v. Σιρήνη. Intelligitur ex iisdem scriptoribus, nom. Siris maxime in usu fuisse ap. Æthiopes, ad Syenem usque et fines Ægypti habitantes. Auctoritate magnorum virorum inductus, ipse quoque⁵ olim existimabam, nom. Siris et Hebr. שִׁירָה esse unum idemque. Nunc alia sum sententia. Neque mihi placeant viri eruditi, qui opinantur, Sirin et Osiridem s. Osirin esse vocabula ejusd. originis ac significationis.⁶ Etsi Nilus potissimum ab Æthiopibus nomine Siris appellaretur, videtur tamen hoc nom. esse origine Æg., et forsitan derivandum a v. ΨΑΡΙ, quæ juncum significat. Sed de his omnibus dixi plura in Panth. Æg. l. iv. c. 1. §. 3. sq.

* Σιριφθὰ vel Σιριφθὰς. Vide infra v. Σιφώας.

* Σιστοσιχερμῆς est nom. proprium regis Theb., quod Eratosth. interpretatur Ἡρακλέος κράτος. Videtur scriptura nominis ap. Syncellum corrupta, neque cum ea in concordiam posse redigi interpretatio Eratosth. Hinc nata fuit conjectura mea, pro Σιστοσιχερμῆς legi debere * Ἐρτοσιχερμῆς quam exornare conabar in Annotatt. ad Eratosth. Catal., quas A. des-Vignoles inseruit t. ii. Chronol. S., p. 761—763. De priori nominis parte Ἐρτοσι s. Ἐρτωσι dixi etiam supra p. 71, 72. Pars posteriori cheρμῆς videtur esse ΕΡΩΛΩΣΙ, et accedente articulo instar litera Χ, ΧΕΡΩΛΩΣΙ.⁷ Recte ergo Ἐρτοσιχερμῆς vertitur Gr. Ἡρακλέος κράτος vel Ἡρακλῆς κραταιός.

Sistrum, Gr. Σείστρον, genus crepitaculi, Ægyptiis proprii, quo in sacris Sacerdotes eorum utebantur. Quare Sacerdotes Isidis, et in universum Sacerdotes Æg., nobis a veteribus describuntur ut Sistrati. Hinc Martialis xii. Ep. 29., Linigeri fugiunt calvi, sistrataque turba. Cf. Anonymus ap. Suid. v. Ἀγέλρει, et Σείστρον, cuj. sunt hæc verba: ὁ δὲ λαβεῖν θέλων, εὐρεῖται τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ γένειον, καὶ στολὴν Αἰγυπτίαν ἀναλαβὼν, ἣν οἱ Ἰσίδος θεραπευτῆρες ἡσθηνται, καὶ σείστρον ἐπισείων, καὶ πόλιν ἐκ πόλεως

¹ Cf. Casaub. ad Strab. i. p. 114., et Wesseling. ad Diod. S. t. ii. p. 368.

² Herod. iii. 5., Schol. ad Apollon. R. ii. 1215., Eustath. ad Dionys. Perieg. 253.

³ Comparentur, quæ scripsit Jabl. Panth. Æg. P. iii. p. 64—66. 104—107. Quæ autem ille in hoc Glossario disputat, ea in compendium redegit et descripsit Scholtzius l. c. p. 12. De orig. nominis Serbonis aliter judicasse videtur Chr. Muller Sat. Obs. p. 148. qui conferri vult Arab. سربان, *serbân*, et cum sibilo سربان, actionem occultandi et demergendi insinuans. De notione vocum

ΒΥΗ et ΧΕΡ sive ΧΥΡ v. Lex. La Croz. p. 14. 164. 170.

⁴ In Vignolii Chronol. S. t. ii. p. 747.

⁵ In not. ad Eratosth., t. ii. Chron. Vignol. p. 765.

⁶ Postquam viri in republica litteraria principes, Scaliger de Emend. Temp. p. 370., Seldenus de Diis Syr. i. 4. p. 147., et qui sunt eorum similes peranci, docuissent, nomina Nili et Osiris esse synonyma, docti homines quam plurimi eandem opinionem amplexati sunt, etiam Millius Diss. sel. p. 194., et Georgius ad Fragm. Liturg. Copt. p. 321., qui et Nilum a Σιρήνη non diversum autemant. Contrarium tnetur Mullerus Sat. Obs. c. 2. et 4., de nomine Siris prolixè inprimis disputans. Quem si audias, Siris dicitur quoque Giris, Gir, Geir, Gris, Nigris, Niger, nominibusque istis omnibus inest nota nigredinis, a v. Σιρή, vel Σιρή sive Σιρή, quod in plerisque linguis Orientalibus, et ap. ipsos Æthiopes, significat arsit, aestuavit, adustus fuit. Mitto reliqua, quæ ap. ipsos legantur.

⁷ Cf. La Crozii Lex. p. 3.

ἀμετρίαν καὶ τῇ θεῇ ἀγέλῳ. Ex quibus apparet, Sistrum fuisse sacerdotibus Æg. proprium, interque ipsorum instrumenta sacra locum habuisse. Sed et alii, quando Isidis quædam sacra celebrabant, Sistra movebant. Sic Tibull. L. i. El. iii. 24. Non minus tamen ipsis Diis Æg., quam ipsorum sacerdotibus attribuitur, præcipue vero Isidi. Eam igitur sic Ovid. affatur, L. ii. Amor. El. xiii., Per tua Sistra precor, per Anubidis ora verenda. Valerius Flaccus Argon. L. iv. v. 416., — hæc procul Io Spectat ab arce Phari, jam divis addita, jamque Aspidē cincta comas, et ovanti persona Sistro. Manilius Astron. L. i. extr. Atque ipsa Isiaco certarunt fulmina Sistro. Et certe in vet. Æg. monumentis Isis non raro conspicitur manu sua Sistrum gerens, et veluti quatiens. Sistrum ita describit Apul. Met. xi. p. 240. (759, 760, ed. Oudend.): Dextra quidem ferebat æreum crepitaculum, cujus per angustam laminam, in modum balthei recurvatam, trajectæ mediæ paucæ virgulæ, crispante brachio tergeminos ictus (trigeminos jactus) reddebant argutum sonorem. Quæ Apuleii verba, ex ipsis Sistrorum imaginibus, non raro obviis, facile illustrari poterunt. Addendum est huic Apuleii descriptioni, virgulas, quæ Sistrum transeunt, et, concusso Sistro, tinnitum sonorum edunt, referre speciem aspidum Isidi sacratarum, et in summo Sistro conspici felem, cui tamen nonnunquam vultus humanus affingitur. Hæc omnia ad sacra Isidis a sacerdotibus referebantur, et mysticis rationibus nitebantur. Quæ sic exponit Plut. de Is. et Os. p. 376. Ἐμφαίνει δὲ καὶ τὸ σείστρον, ὅτι σελεσθαὶ δεῖ τὰ ὄντα καὶ μηδέποτε παύεσθαι φορᾶς, ἀλλὰ ὅλον ἐξεγείρεσθαι καὶ κλονεῖσθαι καταδαρδάνοντα, καὶ μαραινόμενα. Τὸν γὰρ Τυφῶνα φασὶ τοῖς σελεστοῖς ἀποτρέπειν καὶ ἀποκροῦεσθαι, δρῶντες, ὅτι τῆς φορᾶς συνδεύσεως καὶ ἰσχύος, αἰθεὶς ἀναλύει τὴν φύσιν καὶ ἀνίστησι διὰ τῆς κινήσεως ἡ γένεσις. Τοῦ δὲ σείστρον περιφεροῦς ἀνωθεν ὄντος, ἡ ὄψις περιέχει τὰ σεύμενα τέτταρα. Καὶ γὰρ ἡ γεννομένη καὶ φθειρομένη μοῖρα τοῦ κόσμου περιέχεται μὲν ὑπὸ τῆς σεληνιακῆς σφαίρας, κινεῖται δὲ ἐν αὐτῇ πάντα καὶ μεταβάλλεται διὰ τῶν τεττάρων στοιχείων, τῇ δὲ ἀψίδι τοῦ σείστρον κατὰ κορυφὴν ἐνταφεινόντων αἰλῶνον, ἀνθρώπου πρόσωπον ἔχοντα. Κάτω δὲ ὑπὸ τὰ σεύμενα, πῇ μὲν Ἰσιδος, πῇ δὲ Νέφθους πρόσωπον, αἰνιγμένον τοῖς μὲν προσώποις γένεσιν καὶ τελευτῇ. In sequentibus docet, Felem referri ad Lunam, ejusque rei rationes indicat. Plura vide ap. Vigen. notis in Philostr. Imag. t. i. p. 64, 5, Ang. Mich. Chausse, Cabinet Romain, qui et figuras Sistri exhibet P. iii. num. xv. xvi. xvii. Quales figuræ etiam occurrunt in Leonardi Augustini Gemmis et Sculpturis P. i. num. 214., in Begeri Thes. Brandenb., in Pignori Tab. Is., et in aliis Antiquitatum collectionibus.¹ Sistri vocab., quod etsi proprie de solis Æg. numinibus, sacris et sacerdotibus adhibetur, creditur tamen vulgo non esse Æg., sed Gr.² Dictum enim σείστρον existimatur a verbo σελεῖν, quia concutiebatur et commovebatur, ut sonum ederet argutum, uti vel ex Plutarchi et Anonymi ap. Suidam verbis, modo citatis, satis intelligitur. Isidori etymologia, qui Sistrum de Iside inventrice appellatum scribit, Etym. ii. 21., prolixa confutatione non eget. Si vox Sistrum non est originis Æg., quæ res mihi adhuc dubia manet, quamvis reliquiæ vet. linguæ Æg., quæ supersunt, non ferant suppetias ad istam vocis originem Æg. illustrandam; quodnam tunc fuerit crepitaculi huj. Æg. sacri nom.

vere Æg., quantum memini, a nemine veterum traditur. Non videtur aberrare a vero, quod Mat. Veys. La Croze observavit, meque docuit, Æg. sermone suo proprio instrumentum hoc appellasse REUREU, quæ vox proprie crepitaculum significat, vel instrumentum Musicum, quod, pulsatum aut commotum et quassatum, sonitum edit. RIU enim est movere, et concutere, Ps. xxi. 7. Act. xii. 7. Inde REUREU ab interprr. Coptis reddi solet vox Gr. τύμπανον, Ex. xv. 20. Ps. cxlix. 3. Ps. cl. 4. Τυμπανιστῆς vero, vel τυμπανίστρια, pulsans tympana, iisdem audit PEYREUREU, Ps. lxxviii. 25. Τύμπανον Æg. memorat Clem. Alex. Pædag. ii. 4. p. 164. Aut forte verum Sistri nom. Æg. fuit CENCEN. Nam 1 Cor. xiii. 1., ubi in Gr. est χαλκὸς ἡχῶν, Copt. reddidit ἸΟΥΖΟΥΤ ΕΥ. CENCEN. Ex quo loco intelligitur, CENCEN proprie³ accipi de tinnitu æris, adeoque Sistrorum, quæ ex ære erant confecta. De sonitu Tubarum Ex. xix. 16. quoque legitur. Et ipsa hæc vox ad formam vocis Gr. σείστρον propius accedit. Est vero, uti et REUREU, eo modo formatum, ut veluti sonum instrumenti crepitantis imitetur. [Cf. H. St. Thes. iii. p. 756, a. EDD.]

* Sittim, arboris species, cuj. sæpe mentio in V. T., et quæ illic dicitur שִׁטִּים. Sunt, qui vocem velint esse Æg. originis: nec immerito. Scripsi de ista voce, mense Augusto a. 1741., epist. ad Clodium Lipsiensem, et de vocibus quibusdam aliis Hebraico-Æg. Cf. autem, quæ supra monui in v. Sant vel Santh p. 260—263.

* Σιφῶας, ὁ καὶ Ἑρμῆς, υἱὸς Ἡρακλῆος, nom. regis Theb., ex interpretatione Eratosth. ap. Euseb. Chron. Gr. p. 23., et Syncellum p. 124. Dicebatur quoque Ἑρμῆς, non Mercurius, ut male vertitur, sed Æg. ΕΡ—ΥΕΣ, Ermeh, quod nom. sup. p. 68. explicui. De altero nomine Σιφῶας dixi sententiam in annot. ad Eratosth. Catal. in Vignolii Chronol. S. t. ii. p. 763, 4. Recte monebat Salmas. de Ann. Clim. p. 567., nom. corrupte scribi Σιφῶας s. Σιφῶας: existimabat autem legendum Σιφῶας, cum φῶα, vel potius φῶας, Æg. appellaretur Vulcanus, et ΨΗΡΙ lingua ipsorum significaret filium; unde ΨΗΡΙ Φῶας bene verti poterat υἱὸς Ἡρακλῆος, filius Vulcani. Quoniam vero Σιφῶας nimium recedit a vulgari lect. Σιφῶας, malim legere Σαφῶας, et hoc nom. ex idiotismo linguæ Æg. interpretari τὸν πρὸς Ἡρακλῆον, vel τὸν Ἡρακλῆον, nempe υἱόν, ut vox integra sit composita ex Φῶας, et particula CΑ, de cuj. usu antea jam [p. 269. 272.] monui. Erat forte Saphthas, dictus etiam Hermes, non diversus a rege Arminon, cuj. meminit Censorinus de D. N. c. 19., et qui alibi Armais appellatur.⁴

* Σκήτις, Scetis, desertum Æg. in Heptanomo, seu Æg. media, qua Libyam spectat, quam incoluerunt Anachoretæ Christiani, qui et huic loco id nom. indiderunt. Palladius Hist. Laus. p. 38. ed. Meursii, in Vita Macarii Ægyptii, Εἰς τὴν ἐρημον τὴν ἐνδοτάτω, τὴν καλουμένην Σκήτιν, et p. 43., Τὸ ἔλος τῆς Σκήτις, ὃ ἐστὶν ἐν τῇ πανερήμῳ, iterum in Vita Pauli Phermensis p. 61., Ὅρος ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἐστὶν ἀπάγον ἐπὶ τὴν Σκήτιν, τὴν ἐρημον, ὃ καλεῖται φέρμη, et p. 62., Πρεσβύτερος τῆς Σκήτις, iterum

¹ Pro ἰψῇ legendum est ἰψῆς, cum Baxtero, Bentleio, Marklando, Squirio, qui in ipsum textum recepit p. 151., et Wyttenbachio. — Pro γυμνῇ alii γυμνῇ, alii rectius γυμνῇ.

² De vario Sistrorum Æg. genere et usu cum multi multa scripserint, quæ repetere nihil attinet; tantum monebo, eruditos interprr. Antiquitatum Herculanensium, Le Pitture Antiche d'Ercolano, plura de Sistris monuisse lectu digna, t. ii. p. 310, 311. 318. t. viii. p. 12. Scribunt autem Venuti et Amadutius t. iii. veterum Monumentorum Matthæiorum p. 49.: "Medicei Tablini Sistrum omnium ornatisimum descripsit jam Jos. Blanchius, nosque et Matthæianum, et Gualdinum, et Strozianum ad viam Aureliam repetitam, et Herculanensem, et Vaticanum suspectæ antiquitatis designavimus in nostra ad Bandinium Epistola, quæ in Florentinas Ephemerides [Nouvelle Letterarie di Firenze del 1773.] inlata fuit." In quibusdam etiam monumentis antiquis aliis vere non conspici Sistrum, observat J. Winkelmann in Præf. ad descriptionem Musei Stoschiani, et in Geschichte der Kunst des Alterthums z. 75. Quæ triumvirorum, Antiquitatis studio maxime celeberrima, observatio si vera est, operæ pretium faciet, qui, post Bacchinum, Tollium, Pignorium, Fabrettum, Montfauconium pluresque alios, denuo accurate inquirat in originem Sistrorum et usum ap. Ægyptios.

³ Quos ego quidem novi, scriptores omnes veteres ac recentiores Gr. vocis Sistrum originem agnoscunt, præter unum Papiam, cuj. verba, citata ab Elmenhorstio ad Apuleii Metamorph. p. 759., hæc sunt: Sistrum lingua Æg. est tuba, cum qua Isis describitur. Sed Glossatoris, qui vixit seculo xi. circiter medio, auctoritas non est tanti.

⁴ De propria ista vocis CENCEN notione dubito. Videtur significare sonum quorumque instrumentorum Musicorum. Σαφῶας ἡχῶς Hebr. xii. 19. Coptice redditur ΠCENCEN ἸΤΕΟΥCΑΠΙΝCOC, pro quo in vera Sabid.

ΟΥCΠΟΥC ἸCΑΠΙΝC. Nec video, quæ sit similitudo vocabulorum CENCEN et Σαφῶας.

⁵ Plura dabit Vignolius t. ii. Chronol. p. 771. sq.

que in vita Ptolemæi p. 83. Nom. hoc deserto videtur impositum a Christianis de vitæ suæ genere austero, cui illic assuefiebant. Quam in rem operæ pretium duco adscribere verba La Crozii, in literis ad me datis ita scribentis: In fine duorum Codicum Syriacorum, ap. Assemanum t. i. Bibliothecæ Orientalis p. 563. 569., observatur, Desertum Scetes significare trutinam cordis, nimirum **ΨΙΣΗΤ**.¹ Æg. certe **ΨΙ** est mensurare et ponderare, eademque vox significat mensuram et stateram sive trutinam. Quamvis plerumque statera seu trutina plenius soleat dici **ΥΔΨΙ**, Lev. xix. 36. Ps. lxi. 9. Apoc. vi. 5., hoc tamen est a v. **ΨΙ**, frequenter in Copt. libris occurrente.² Cor dici **ΣΗΤ**, notissimum est.³ De ejusd. loci nomine Arab. scribit C. Sicard, in les Nouveaux Mém. des Missions t. ii. p. 63.: J'appris en chemin faisant, que la Plaine de Sceté est nommée par les Arabes Chailhat. Videtur idem locus indicari nomine Scatina, de quo Renaudot. Hist. Patriarch. Alexandr. p. 143. scribit: "Fuisse tunc ait Severus sexcenta Monasteria in Æg., tam virorum quam feminarum, præter ea quæ in agris erant, Scatina dicta, quæ vox quid significet, ignoramus." Ad hanc terminationem magis accedit vetustior Gr. pronuntiatio in verbis Ptolemæi Geogr. iv. p. 259. ed. Bas., *Καὶ ἐν τῇ Σαϊθιακῇ χώρα Σκαθίς*. Cassianus Collat. vi. 1. etiam loquitur de eremo Scithi.⁴

* *Σκινφή*. Rhododendron. Append. Dioscor. iv. 82. p. 468.

* *Σκυνίδοςχος*, *Τύραννος*, Rex Theb., in Eratosth. Catal. ex ed. Scalig. p. 23. Alii legunt, *Ἀγκούνιος* (*Ὀχὺ τύραννος*). Me in his nihil videre, candide fassus sum,⁵ et adhuc fateor.

Σμάραγδος. Quamvis hodie nulli ex Æg. afferantur Smaragdi, dubitari tamen non potest, quin Ægyptus quondam hoc lapidum pretiosorum genere abundaverit,

fuerintque Smaragdi Ægyptii præ multis aliis celebratius quod idoneis veterum et recentiorum testimoniis prius comprobabo, quam de orig. nominis dicam. Plin. xxxvii. 5. loquitur de Smaragdis Æg., qui prope Copton, oppidum Thebaidos, ex cautibus eruuntur, aliosque memorat Æthiopicos, acriter virides, itinere trium dierum a Copto inventos. Solinus Polyhist. c. 15. testatur, Asiaticam Scythiam esse Smaragdis patriam, præcipuumque esse honorem Scythicis, addit tamen, esse et Smaragdos Ægyptios. His jungit Theophr. de Lapid. p. 25., cuj. hæc verba sunt: *οἱ περιτοὶ σπάνιοι καὶ ἐξ ὀλίγων τόπων, οἷον—ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἐκ τῶν Καταδούκων, καὶ Σήνης πρὸς Ἐλεφαντίνῃ πόλει—ἦτε Σμάραγδος, καὶ ἡ Ἰασπίς*.⁶ Præterea Geographus Nubiensis p. 18. monet, non procul ab urbe Asvan, i. e., Syene, ad latus Nili meridionale esse montem, in cuj. radicibus extat fodina Smaragdi in deserto ab ædificiis remoto, nec reperiri in toto terrarum orbe Smaragdum, qualis in hac fodina, quæ fossoribus est perfrequens, et ex qua deinde in loca quælibet distribuitur. Similia leguntur ap. alios scriptores Arab., de quibus Herbelot in Biblioth. Orient. p. 141. et 580.⁷ Atque ita quidem veteres. Videamus de scriptoribus recentioribus. Scribit Chardin t. ii. Itin. Pers. p. 239.: "Dans les Poètes Persans les Emeraudes de vieille roche sont appellées Emeraudes d'Egypte, et on tient, qu'il y en avoit une mine en Egypte, qui est à présent perdue." Et iterum p. 69, 70.: "J'ajoute à ce chapitre, que les Persans font une distinction entre les Emeraudes, comme nous faisons entre les Rubis. Ils appellent la plus belle sorte, Emeraudes d'Egypte, la sorte suivante, Emeraudes vieilles, et la troisième, Emeraudes nouvelles. Avant la decouverte du nouveau monde les Emeraudes leur venoient de l'Egypte, plus hautes en couleur, à ce qu'ils prétendent, et plus dures, que les Emeraudes de l'Occident. Ils m'ont fait voir plusieurs fois de ces Emeraudes, qu'ils appellent Zemeroud Mesri, l'ancien nom de l'Egypte, et aussi Zemeroud Asvani, d'Asvan, ville de la Thébaïde, nommée Syene

¹ Plura forte La Crozius alibi annotaverat, quadoquidem Jabl. ad oram paginæ MS. scribit: "Adde ibi [in Assemanni Bibl. Or. t. i. p. 563.] notas MSS. B. La Crozii, margini exemplaris sui, nunc mei, alletas." Quod exemplum ubi cum maxime servetur, me fugit.

² Ad La Crozii Lex. p. 129, 130. ³ Eadem repetiit Scholtzius l. c. p. 14.

⁴ In fragmento Theb. ap. Mingarell., in Æg. Codd. Reliq. p. cclxxv., fit mentio montis **ΨΙΗΤ**. Monet vir doctus p. cclxxvi., eund. montem Memphitice vocari **ΨΙΣΗΤ**, diversumque esse a deserto, quod a Palladio aliisque *Σαῖτες* vocatur, quemadmodum etiam alibi **ΨΙΗΤ**, mons, in quo monasterium Macarii Abbatis, et **ΚΡΥΘΗC** s. **ΚΡΥΘΙC**, desertum, dictum vulgo Scetis, aperte distinguuntur.

⁵ In Vignolii Chronol. t. ii. p. 760.

⁶ Omitti non debet Strabo xvii. p. 1170. *Ἐπὶ δὲ τῷ ἰσθμῷ τούτῳ* (prope Copton et Apollinis urbem s. vicum) *καὶ τὰ τῆς σμαράγδος μέταλλα ἴσται, καὶ ἄλλων λίθων πολυτέλων, τῶν Ἀράβων ὀρυττόντων βαθεῖς τινὰς ὑπόμους*. Notavit autem A. Gronov. in margine exempli mei, verba *καὶ ἄλλων λίθων πολυτέλων* in Cod. MS. Medic. uncinis [] includi. Nec tacendus Epiphanius, enj. liber de xii. Gemmis in Rationali summi Sacerdotis Hebr. primum integer e cod. Vat. Latine ex antiqua vers. editus est Romæ a. 1743. Scribit autem p. 11, 12., "Sunt et alii Smaragdi—in India—in Æthiopia:" et p. 14—19., "Est enim (mons) introrsus in Mari Rubro, quod sic appellatur, in ipso gressu (ingressu) regionis Indorum:—Smaragdinum vero sic vocatur insula modica, ex adverso sita Beronica, in qua portus est Indiæ dirigens ad Thebaidem;—contigua est autem Beronica, quæ sic appellatur, regioni Elephantinæ, nec non et Talmi, [Talmi, quæ urbs Æg. memoratur in Antonini Itin. p. 161.] quæ nunc a Blemis obtinetur. Corruerunt autem montis huj. metalla, suntque metalla alia in ipsorum Barbaria Blemiorum, juxta Telmeos in montibus constituta, quæ nunc effodientes Barbari Smaragdos incidunt." Quæ sunt in isto Epiphani testim. de Smaragdis Æg. obscuriora, illustrare conatus est F. Foggini in notis, essentque intellectu faciliora, si Græca non desiderarentur. Nam quæ C. Gesnerus, Petavius, et Hillerus ediderunt, sunt tantum epitome libri, a Fogginio vulgati: quod J. A. Fabric. Biblioth. Gr. vii. p. 424, 5. non perspexit, Caveum immerito reprehendens, quia opusculum de Lapidibus inter inedita Epiphani retulerat.

⁷ F. S. de Schmidt in Opusculis, quibus res antiquæ præcipue Æg. explanantur, p. 351. monet, in diario Paris. (Journal des Scavans, Juin 1758.) citari Arabem, qui ipse dicat se lustrasse has Smaragdi fodinas Æg., octo dierum itinere a Kous dissitas. Unum adjungam testimonium, sed valde locuples, scriptoris Arab., nati in Æg., et qui aut habitavit, aut certe in urbe Cahira sæpe commorabatur, seculo xiii. circiter medio. Scribit enim Teifaschi in lib. MS. de Gemmis c. iii., locum, unde affertur Smaragdus, cuj. nom. in

Cod. Florent. scribitur **الزمرود**, esse in limitibus Ægypti et Æthiopiæ prope Syenem, esse ibi montem quendam, qui pontis figuram referat; in isto ponte esse fodinas, unde effodi et educi Smaragdos, rel. Addit deinde, indicasse sibi præfectum fodinarum in Æg. jussu Sultani iisdem præpositum, in fodina Smaragdi primum esse conspicuum lapidis quoddam genus, Talc dictum, deinde fodiendo inveniri pulverem mollem, rubri coloris, in quo habeatur Smaragdus. Testatur etiam Teifaschi c. iv., nasci eisdem in locis, in quibus Smaragdus, de quo dixerat, atque una cum eo inveniri, sed minori copia, gemmam **الزبرجد**, quæ sit species Smaragdi. Verba Arabica e Codd. MSS. primus attulit, Latine vertit et docte illustravit Ravius in Spec. Arab., continente descriptionem et exoerpta libri Achmedis Teifaschii de Gemmis et Lapidibus pretiosis, p. 93—100. Quantam Collega optimus ab omnibus eruditissimis iniret gratiam! si loco speciminis, quod juvenis admodum a. 1784. edidit, integrum Teifaschii librum vulgare non procrastinaret, notisque suis eximie exornare: enj. mihi, dum hæc scribo, spem fieri vehementer lætor. Dum hæc analecta-typorum machinis imprimuntur, ad me perfertur liber, inscriptus, Ægyptus auctore Ibn al-Vardi, et hoc anno ex apographo Escorialensi primum Hale Arabice ed. a C. M. Fraehn, in quo scriptor p. 40. testatur, in infima montis Alaki, in Nili plaga australi eminentis, parte inveniri Smaragdi fodinam, qualis non est alia in tota ista regione. Junge notas ad istum locum p. 97, 98. Non una de causa operæ pretium facturus mihi videor, si addidero, quæ his diebus Ravius noster, Vir omni liberali doctrina et humanitate politus, ut annotatio p. 315. emendaretur atque illustraretur, ad me scripsit. En ejus verba: "**الزمرود**. Vitiose expressum ex parum accurata descriptione

speciminis mei: legendum **الزمرود**, vel sine articulo **زمرود**. Memini Typothetas, cum articulum ejusque puncta delere debuissent, sola puncta delevisse, unde natum est vocabuli hoc monstrum. Ceterum testibus, qui docent Smaragdos in Ægypto inveniri, addere liceat duos auctores perquam idoneos, Macrizium in tractatu MSS. de mineralibus et fodinis (v. catal. Bibl. L.B. p. 487. a. 1923) qui disertè ait: **الزمرود مصري** ويوجد بميلاد الهند بهعدان ذهب in India in fodinis auri, et Ebn Haukal celebrem Geographum, qui tradit Smaragdos utriusque nominis, et **زمرود** et **زبرجد** inveniri in Æg. in medio deserto ad austrum Nili, ed. Onseley, p. 33."

par. les anciens geographes." Brevi post, p. 70, 71., significat Chardin, minus certa ac vera sibi videri ea, quæ a Persis acceperat, sed forte Smaragdos ex India per Mare Rubrum allatos primum Ægyptiis esse, et ab his deinde aliis venditos. Audiamus igitur testem alium, eumque profecto, si quis ullus, valde idoneum, Prosp. Alpinum, l. iii. rerum Æg. c. 4. sic scribentem. "Quod Smaragdi pretiosissimi omnium in Ægypti Provincia; Gait vocata, effodiantur, omnibus, qui Æg. habitant, notissimum est. Itaque in Gait, sub Ægypto meridiem versus posita Provincia, vel regno, ubi olim Inarum regnasse ferunt, Smaragdorū puteus est, quem Bir et Smerud vocant." Sequuntur alia, quæ illic legi malim. Est quoque operæ pretium de Smaragdis Æg. consulere Maillet, Descr. de l'Égypte P. ii. p. 59—73, et Pococke, Obs. on Egypt, l. ii. c. 3. p. 89. Quandoquidem ergo, fide et auctoritate scriptorum veterum ac recentiorum, Ægyptus sit locus natalis plurimorum et præstantissimorum Smaragdorū, vix equidem dubito, quin et nom. ipsorum sit origine Ægypt., quod ab Ægyptiis transiit ad Arabes, Gr. et Romanos, levi tamen mutatione et varietate scripturæ. Ap. auctores Lat. invenitur Smaragdus et Zmaragdus, quemadmodum Smyrna et Zmyrna. Smaragdus est in usu vulgari, atque defenditur a Prisciano l. i. p. 564. ed. Putsch. Zmaragdus malunt alii, inter quos Pierius ad Virg. Æn. vii. 648., atque Broukh. ad Tibull. [i. 1. 51.] ii. 4. 27., idemque [et P. Burmannus sec.] ad Propert. l. ii. El. 13. 43. ["Dausqu. et Manut. in Orthogr. et alii magni nominis critici e vet. lapidibus et Lat. veteri consuetudine, zmaragdus scribi malunt; imo in omnibus vocibus ab sm incipientibus s in z mutari, ut Zmyrna, Zmintheus, etc. His nos quoque subscribimus: neque tamen alteram scriptionem non probamus, longo usu probatam, et defensam a Prisciano." Forcellinus. Cf. Burm. ad Petron. c. 55. p. 273. et ad Ovid. Met. ii. 24. EDD.] Sed ea differentia scriptionis minus ad etymologiam facit, quam quæ locum habet in lingua Gr. Nam appellatur Σμάραγδος et Μάραγδος. Posterius e Menandri fragm. ap. Athen. iii.² protulit H. Steph. Ind. Thes. Gr. p. 1416., hanc scribendi formam approbans. Ap. Herod. ii. 44. pro vulgato Σμαράγδον e Cod. Medic. Gronovius reponebat Μάραγδον.³ Perique tamen scriptores reliqui utuntur Σμάραγδος. Quæcumque præferatur scriptio, mihi nunc perinde est, ne vix quidem putanti, quempiam hodie probaturum vocis derivationem vel a μαράσσω s. σμαράσσω, quibus H. Steph. attribuit signific. lucendi, splendendi, vel a μαρμαίρειν, rutilare, quæ etymologia placuit Athenæo, Eustathio, aliisque, vel a σμαραγεῖν, [lucere,] ut vult Etym. M., qui tamen fluctuasse videtur.⁴ Multo minus probanda est opinio eorum, qui vocis originem quærent in lingua Hebr. In Cod. V. T. Smaragdus appellatur סַמְרָגְדָּא. xxviii. 17., s. סַמְרָגְדָּא Ezech. xxviii. 13., ubi interpr. Alex. habent Σμάραγδος, et recte omnino, sed male Ex. xxviii. 9. et xxxv. 27., in quibus locis occurrit nom. סַמְרָגְדָּא, quo potius Sardonyx significatur. Non novi aliud Smaragdi nom. Hebr., e quo voc. Gr. et Lat. commode possit derivari.⁵ Vix igitur aliud superest, quam ut existimemus, natales vocis Σμάραγδος quæri oportere in vet. ling. Æg.: quorsum inprimis tota hæc de Smaragdis disputa-

tio spectabat. In vers. Copt. Ex. II. et Apoc. iv. 3. xxi. 19. legitur **CUAPPAVOC**, semel **CUAPPAVOC**, Ex. xxviii. 9.⁶ Alia de origine vocis leguntur in Relationibus Missionariorum Danicorum in India, Continuat. xlii. p. 1258. in notis. ["Μάραγδος, ου, δ, gemma, quæ et σμάραγδος appellatur, Smaragdus: sed rectius μάραγδος dicitur sine s: nominata enim est παρὰ τὸ μαρμαίρειν, τῷ διαγῆς ὑπάρχειν, propterea quod pellucida sit. Ita Athen. l. iii. (p. 94.) hoc afferens ex Menandro exemplum, Μάραγδον εἶναι ταύτ' ἔδει καὶ σάραδα." H. St. Σάρδια, intellige λιθίδια, ut e Platonis Phæd. docuit H. St. in v. "Σμάραγδος, ου, ἡ, Smaragdus. In v. l. annotatur dici et masculino genere; sed feminini duntaxat affertur exemplum, e Suida, de σμαράγδο Polycratis Samii, τῆς σμαράγδου τῆς ἐμβληθείσης εἰς τὸ πέλαγος εὐρεῖται." H. St. "Μαράσσω, affertur pro Splendeo; indeque esse dicitur ὁ μάραγδος λίθος, sed nullo id exemplo probatur, nulla auctoritate." H. St. "Σμαράσσω, pro μαράσσω, Luceo, Splendeo; unde Σμαράγδος esse dictum putatur: ut Μάραγδος (nam et hoc invenitur) a μαράσσω." H. St. Etym. M. p. 720, 54.: "Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον σμαραγῶ, καὶ σημαίνει τὸ λάμπειν· ἐξ οὗ καὶ σμάραγδος ὁ λαμπρότατος λίθος· παρὰ τὸ μαίρω τὸ λάμπω, ὁ μέλλων, μαρῶ κατὰ παραγωγὴν, μαράσσω· πλεονασμῷ τοῦ σ, σμαράσσω· καὶ ῥηματικὸν ὄνομα, σμάραγος καὶ σμάραγδος. Μαράσσειν nusquam, quod sciamus, occurrit in sensu lucendi, sed Erotianus habet: Μαράσσει· ψοφεῖ.⁷ * Σμαραγῶ, luceo, Lexica H. St. et Schneideri non agnoscunt. Habent tamen μαίρω, quod Etym. M. l. c. exponit per λάμπω: "Μαίρω, affertur pro luceo, quod potius μαρμαίρω." H. St.

[A v. μαίρω, luceo, derivandum est Σμαῖρις, ἰδος, ἡ. "Pusillus quidam piscis: aliqui mænidas esse putant. Gaza ap. Aristot. (H. A. viii. 30.) vertit Cerrum piscem e mænarum genere. v. l." H. St. "Smaris, Σμαῖρις, quæ et Μαῖρις Athenæo (p. 313.) piscis marinus, a μαίρω, luceo, nempe ob colorem candidum. Nam eadem est ac Mæna candida: Σ præmissum, quomodo dicitur μικρὸς et σμικρὸς, μαράσσω et σμαράσσω, μάραγδος et σμάραγδος." G. I. Vossius Etym. L. L. Attica forma est σμαῖρις. Plin. xxxii. 10.: "Mulieribus lactis copiam facit glauciscus e jure sumtus, et smarides cum ptisana sumtæ, vel cum feniculo decoctæ:" xxxiii. 11., "Spondylus, smarides, stella, spongia:" c. 10., "Prosunt et smarides illitæ." Cf. Dioscor. ii. 30. Prior syllaba corripitur: Epigr. Phani. 7.,—ἡ σμάρον, ἡ σμαρίδα: (ubi vide Jacobsii Animadv. viii. 172.) Ovid. Halieut. 120. "Fecundumque genus Mænae, Lamysosque, Smarisque." Hesych.: Σμαρίδες γράες καὶ ἰχθύδια μικρὰ ἄριστα· οἱ δὲ, τὰς μαινίδας. Hesych. ad Athenæi locum vii. p. 313. a. respexit: Σπεύσιππος δὲ, ἐν δευτέρῳ 'Ομοίω, ὁμοία φησὶν εἶναι τῇ μαινίδι βοάκα καὶ σμαρίδας, ὃν μνημονεύειν καὶ 'Επὶ-χαρμον ἐν Γᾶ καὶ Θαλάσσει οὕτως "Ὅκ' ὀρῆ βώκας πολλοὺς καὶ μαρίδας. 'Επαίνερος δ' ἐν 'Οψαρτυτικῇ φησὶ Σμαρίδα, ἣν ἐνιοὶ καλοῦσιν Κυνὸς Εὐνά. Sicut Speusippus similes esse mænidibus smarides, dixit: sic eosdem pisces junxit Aristot. H. A. viii. 30.: Μεγαβάλλει δὲ καὶ ἡ Μαινίς, ὥσπερ εἰρηται, καὶ ἡ Σμαῖρις. "De utroque pisciculorum genere consuli possunt quæ e variis virorum doctorum

¹ Comparandus Michaëlis P. i. Spicilegii Geogr. Hebr. p. 199—201, et de Schmidt l. c. p. 349—352. Addam verba Joannis de Laet l. i. de Gemmis et Lapidibus c. s. p. 37.: "Observatum quia etiam a gemmario inprimis celebri, in Ægypto ad oppidum Cairo clanculum ab Æthiopicis Smaragdos venales adferri, unde proclive opinari, haud longe ab illa urbe reperiri: nam quum ille narret, se ab agresti homine aliquot extra urbem emisse, qui se protinus surripuerit, non est verisimile ex India commercio quæsitos."

² Verba Menandri, Μάραγδον εἶναι ταύτ' ἔδει, exstant ap. Athen. iii. p. 94., qui addit, αὐτοῦ δὲ τοῦ σ λατίσιον. παρὰ γὰρ τὸ μαρμαίρειν ὠνόμασται, τῷ διαγῆς ὑπάρχειν. Vide ad ista verba notas Schweighæuseri p. 131.

³ Sed minus recte, ut monent Wasse ad Thucyd. iv. 13., et Wesseling. ad Herod. l. c.—Orpheus περὶ Αἰθέρ. xvi. 5. p. 342. memorat αἰγλίνωτα Μάραγδον, ubi Gesnerus nullam notavit lectionis varietatem.

⁴ Jablonskio igitur neque placuissent observationes Lennepii et Scheidii in Etym. L. Gr. i. 531, 532.

⁵ Quis credat, Gr. Σμάραγδος s. Μάραγδος ductum esse ex Hebr. סַמְרָגְדָּא? Ita tamen, permutatione scilicet facillima literarum ס et מ, פ et ג, ו et א admittenda, censuit Braunius l. c. p. 653—656.

⁶ Ne quid diffitear, origini Æg. vocabuli Smaragdus non parum officiant observata de usu literarum Ϝ et Δ in libris Copt. p. 58 et 61. Accedit, interpretes Coptos ad exemplum Alexandrinorum uti voce **CUAPPAVOC** sive **CUAPPAVOC** ista etiam in locis, ubi de Sardonyche sermo fit, non autem de Smaragdo. Equidem fateri non erubesco ignorantiam originis, nisi hæc forte Arabica rectius dicatur. ["Aliquis existimet σμάραγδος esse ab Arab. سَمَرْجَد, quod idem notat; sed contra vocem eam Arabes acceperunt a Græcis." G. I. Voss. Etym. L. L. EDD.]

⁷ [De h. l. sic scripsit Adr. Heringa, a Franzio laudatus. "Quorsum hæc referenda sint, haud temere affirmaverim: quoniam tamen præcedens μαρίδων ad l. ii. de Morb. Mul. p. 684. 55., conjectura ductus refero ad eundem libellum, p. 658, 28., "Ἐν ἀγροῦσιν αἱ μῆται, ἡ γαστήρ αἰτίται, καὶ φουσῶ, καὶ σμαραγῶ. Nec tamen putem Erotianum μαράσσει legisse pro σμαραγῶ: sed ipsius glossam sic redigendam duco: Σμαραγῶ· ψοφεῖ. Ita Hesych.: Σμαραγῶ· ἄχῃ, ψοφεῖ. Quod vero emendatio nostra ordini literarum repugnat, nihil curo: vide quæ de hac re c. i. monui. De vocis vero ἀγροῦσιν vera scriptura, quæ jam per multa sæcula incerta fuisse videtur, nihil in præsentia, quod moneam, succurrit: vide, si libuerit, Erotianum, cuj. tamen locus mihi valde obscurus est, nec verum attigisse puto Foesium, qui ἀγροῦσιν emendat." EDD.]

scriptis prudenti (ut solet) delectu annotavit Camus ad Aristot. p. 775. et p. 494., Schweigh.

[Wetstenius N. T. t. ii. p. 844. ex Epiphonio affert, *Σμαράγδος, ὅστος καλεῖται καὶ πράσινος*, e Psello de Lapid., *πρασινεύς*. De *σμάραγδος* masculino genere H. Steph. l. c. dubitat. Lat. smaragdus femin. genere occurrit ap. Lucan. x. 121. Crebra maculis distincta smaragdo, ubi al. leg. crebro. Claudian. de vi. Consul. Honor. 563. Inter Erythreas surgentia colla smaragdos. Etiam Ovid. Met. ii. 24. In solio Phœbus claris lucente smaragdus, al. e Mss. leg. clara smaragdo.

[“A nom. *Σμαράγδος* est adj. *Σμαράγδινος*, ὁ et ἡ, Smaragdinus, E smaragdo factus. Item *σμαράγδινος λίθος*, Apocal. iv. (3. *ὁμοίως ὁράσει σμαράγδινον*, λίθος non additur, sed subintelligi debet,) pro smaragdo.” H. St. *Σμαράγδινον*, smaragdinon, nomen est Emplastri, cujus descriptio habetur ap. Celsum v. 19., ita dictum ob summam viriditatem.

[“Ab eodem est et verbum *σμαραγδίζω*, Smaragdum colore refero, Smaragdi colorem refero, s. imitor. Sic *ἴρις* dicitur *σμαραγδίζειν* a Basilio et ab Aretha.” H. St. *Σμαραγδίζοντα* *ζῶα*, Diod. S. ii. 52. Cf. Salmas. in Solin. p. 778., b, c.

[* *Σμαραγδῖτης*, ὁ. Plin. xxxvii. v. “Mons juxta Calchedonem, in quo legebantur (smaragdi,) Smaragdites vocatus est.” Σ. λίθος, Esth. i. 7.

[* *Σμαραγδέης*, Smaragdo similis, Schol. Nic. Ther. 443. H. v. ignorat Schneideri Lex.

[* “*Σμαραγδεῖος*, Ad smaragdum pertinens, Hel. Æth. 118.” G. W. in Notis MSS.

[* “*Σμαράγδιος*, Myth. p. 38.” Idem. Utrumque vocabulum ignorat Schneideri Lex.

[* *Σμαράγδιον*. Marc. Anton. de Rebus suis iv. 20.: *Σμαράγδιον γὰρ ἐαυτοῦ χεῖρον γίνεταί, ἐὰν μὴ ἐπαίνηται; τί δὲ χρυσός, ἐλέφας, πορφύρα, μαχαίριον, ἀνθύλλιον, δένδρον;* EDD.]

* *Σμὺν* est cognom. Typhonis, quod Plut. de Is. et Os. p. 376. sic explicat: ὁ δὲ *Τυφών*, ὥσπερ εἰρηται, Σὴθ, καὶ Βέβων, καὶ Σμὺν ὀνομάζεται, βλαῖον τινα καὶ κωλυτικὴν ἐπίσχεσιν, ὑπεναντίωσιν, ἢ ἀναστροφὴν ἐμφαίνειν βουλομένων τῶν ὀνομάτων. Cognomina Typhonis Βέβων et Σὴθ recte haberi Æg., sup. p. 51. 289, 290., observavi. Et fas est credere, Σμὺν esse quoque nom. Æg., a Plut. explicatum, sed ita tamen, ut veram interpretationis istius sententiam non potuerim assequi. Conjecturam meam de orig. huj. cognominis repetenda e v. Æg. *ΨΟΥ*, significante id, quod est tenue, subtile admodum et minutum, factam in Panth. Æg. l. v. c. 11. §. 25., hic non repetam. Meliora et solidiora nemo hactenus me docuit, quæ libenter audire, et sequi etiam, paratum me semper futurum ibidem testificabar. Mihi quidem deinde in mentem veniebat voc. *ΨΕΥΟΥ*; quo designatur peregrinus, hospes, advena, Ps. xviii. 45. xxxviii. 12. Rom. xvi. 23. Act. vi. 5., sed non audebam ad Typhonem referre. Nec placet, cuj. antehac mentionem facere neglexi, sententia Bocharti, nom. Σμὺν derivantis e sermone Hebr., Geogr. S. l. i. c. 1., nimirum e nom. Semi, qui erat unus de tribus Noachi filijs.

* *Smun*, vel *Smin*, Copt. *ΨΟΥΥΗ* aut *ΨΥΙΗ*, nom. Numinis Æg., non diversi ab Esmuno, de quo jam p. 72. dixi.

* *Smun* et *Smin*, sive *Schmun* et *Schmin*, fuit nom. duarum urbium in Æg., sic dictarum de Numine cognomine, cuj. modo facta fuit mentio. Altera istarum urbium vulgo dicitur Panopolis, altera Hermopolis magna. Plura qui velit, adeat Panth. ii. c. 7. s. 13.

* *Σοβέλ*. Chamæleon niger¹ sic Æg. appellabatur, teste auctore Appendicis ad Dioscor. iii. c. 11. p. 452.

* *Σοβέρ*. Nomen Æg. Tragii, sed diversi ab altero Tragio, quod tantum in Creta insula nasci scribit Dioscor. iv. 49. V. Append. ad ejusd. lib. iv. c. 50. p. 465.

¹ Bauwolff Flora Orientalis p. 103.

² Præverat Drusus, in notis majoribus scribens: “Videtur esse voc. Æg., cuj. ideo explicationem post subjungit.” Monet autem Grotius, quod hic additur, carcerem istum fuisse locum, ubi victi erant regis captivi, id non tam ad explicandam voc. Sohar, quam ad distinguendum istum carcerem ab aliis carceribus, positum videri. Grotium alii imitati sunt.

³ Adde Lex. La Croz. p. 99.

⁴ Jabl. sequitur Scholtzius l. c. p. 14. Michaëlis vero in Suppl. Lex. Hebr. p. 1721, 22., auxilium pro illustranda voce *ΨΟΥ* petit ex Arabum *سهر* vigilavit, ut *ΨΟΥΨΟΥ* sit domus excubiarum, prætorium. Nec tamen sibi aliquid superesse dubii dissimulat, ortum e differentia literarum *س* et *د*.

⁵ Fabricii conjecturam Jabl. Panth. P. ii. p. 37. comprobavit. Liceatne per leges artis Criticæ, *σολεχὴν* mutare in *σῶθις*, cum tanta sit vocabulorum peregrinorum discrepantia, equidem dubito.

* Sohar, *ΨΟΥ*, carcer. Occurrit ista vox in solo Geneseos libro, et quidem c. xxxix. 20—23. xl. 3. 5., ubi historia Josephi narratur. Cum igitur alibi non invenitur, illic autem sermo sit de rebus Æg., non male judicantur interpr. quidam, esse eam peregrinam, neque a vero aberrasse videntur, qui haberent pro Æg. His dudum præverat Aben Ezra, scribens: Nescimus, utrum vox sit Æg. Probabile est, ut Vitranga ac post eam alij docuerunt, Mosem in scribendis annalibus usum fuisse monumentis historicis antiquioribus, sive scidulis Patriarcharum, atque in iis reperisse vocem peregrinam *ΨΟΥ*; quæ cum non satis nota esset Hebræis omnibus, Moses ipse adjugebat interpretationem, per quam vox intellectus difficilis explicaretur. Postquam enim Gen. xxxix. 20. commemorasset *בְּתֵּן הַבַּיִת* domum Sohar, addidit *בְּתֵּן הַבַּיִת* *וְהָיוּ שָׁם* locus, ubi victi, sive captivi, regis custodiebantur. Qualis profecto vocabuli *ΨΟΥ* illustratio minus necessaria recte putaretur, si fuisset illud origine Hebr. V. Bochartum P. i. Geogr. S. l. i. c. 15. et Hottingerum adv. Morinum p. 46. De etymologia tamen diversæ sunt virorum doctorum sententiæ, quas vide ap. Cartwrightum aliosque interpretes Geneseos, et Clodium Lex. Hebr. sel. p. 352, 3. Meam non est, in rebus hujusmodi obscuris certi quid definire. Id tamen monuisse non abs re fuerit, voc. hanc, si sit Æg., uti esse² videtur, e sermone Æg. luculenter posse explicari. *CUH2* enim Æg. denotat vincire, ligare,

Ps. cvi. 10. Act. xvi. 25.³ Unde *U2A HCWH2*, locus victorum, uti interpr. Copti hanc ipsam rem expresserunt Gen. xxxix. 20. 22. xl. 3. Similiter Paraphrastæ Chald., Jonathan et Onkelos, voc. *ΨΟΥ* vertunt domum victorum. *AP2* porro, vox admodum trita et communis, significat et custodire et custodiam. Erit igitur *CUH2AP2* sonhareh, ex quo facile conflare potuit Sohar, custodia victorum.⁴ Est autem observatu dignum, interpretes Coptos in vertendo nomine *ΨΟΥ* non presso pede secutos fuisse interpretes Gr. Alex., qui dederunt *ὀχύρωμα* munimentum.

Σολεχὴν. Chalcidius in Timæum Platonis §. cxxiv. ed. Fabr. scribit: Cum hanc eandem stellam *ἀστροκύνον* quidam, Ægyptii vero *σολεχὴν* vocent. Pro voce priori, Lindembrogius legit *ἀστροκύνα*, Fabricius mavult *ἀστρον κύνος*. De posteriori vocab. Fabric. observat, illud in ed. Paris. scribi *σολεχὴν*, in ed. vero Leid. Meursii *σολεχὴν*, ipse autem censet, legendum esse *σῶθις*, propter testimonia, quæ illic affert, et nos etiam apponemus in artic. *Σῶθις*, ubi vocem hanc interpretari conabimur. Itaque in ista Fabricii emendatione libens acquiesco.⁵

[“*Ἀστροκύων*, Canis sidereus, quem Ægyptii *Solechyn* vocant, ut tradit Cæl. Rhodig. (xvii. 27.), dicens inde Cynicum annum vocatum esse.” H. St. Thes. i. p. 593. Vera lectio est *σῶθις*, et *ἀστροκύνων*, ut vidit Jos. Scaliger de Emend. Temp. iv. p. 247. ed. 1729., ubi citat Horapoll. i. 3.: *Ἰσὶς δὲ παρ’ αὐτοῖς ἐστὶν ἀστὴρ, Αἰγυπτιστὶ καλούμενος Σῶθις, Ἕλληνιστὶ δὲ Ἀστροκύνων, ὃς καὶ δοκεῖ βασιλεύειν τῶν λοιπῶν ἀστέρων, ὅτε μὲν μεῖζων, ὅτε δὲ ἥσων ἀνατέλλων, καὶ ὅτε μὲν λαμπρότερος, ὅτε δὲ, ὅχ’ ὅπως ἐπὶ δὲ καὶ διότι κατὰ τὴν τοῦτον τοῦ ἀστροῦ ἀνατολὴν, σημεῖός μεθα περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ μελλόντων τελεῖσθαι, διόπερ οὐκ ἀλόγως (καὶ) τὸν ἐνιαυτὸν, Ἰσὶν λέγουσιν.* D. Hæschel.: “Hæc lectio (*ἀστροκύνων*) Ms. Cod. Aug. vera est, *ἀστροκύνων*.” Voce *ἀστροκύνων* caret Schneideri Lex. EDD.]

* *Σόμ*. Absinthium. Append. ad Dioscor. iii. 26. p. 453. A scriptore Arab., ap. Kircher. Œd. t. iii. p. 77. Sumi vocatur. Videtur autem hoc Absinthium distinctum esse ab Absinthio marino, de quo Dioscor. scribit iii. 27.: *Πλεῖστον ἐν τῷ περὶ Καππαδοκίαν Ταύρῳ ὅρει γεννᾶται, καὶ ἐν Ταφουσίρει τῆς Αἰγύπτου ὅ’ ἀπὲρ θαλλοῦ οἱ Ἰσῆες*

χρῶνται. Similia dedit Plin. xxvii. 7.: Est et Absinthium marinum, quod quidam Seriphium vocant, probatissimum in Taposiri Ægypti. Huj. ramum Isiaci præferre solenne habent. Cf. xxxii. 9. E sententia Pignorii, representatur Isis in Tabula Bembina s. Isiaca, Seriphium vel Absinthium marinum manu prætendens. V. ipsam Tabulam et Pignorii expositionem p. 14.

* Σομφία. Helleborus albus. Append. Dioscor. iv. 150. p. 473. Fortasse in hac voce supersunt vestigia nominis, quo Hercules Æg. appellabatur, ΧΟΥ. Cf. Panth. ii. 3. §. 4. Favet autem huic conjecturæ, quod scriptor istius Appendicis l. c. adjungat, Helleborum album a Prophetis s. Magis vocari γόνος Ἡράκλειος, genitram Herculeam sive Herculis.¹

* Σοποῦρ. Aristolochia. Apul. de Herbis c. 19., ubi alii legunt Sophoph. In cod. MS. Voss., quem in Biblioth. Leid. evolvebam, sic legitur: Ægyptii Σοποῦρ. Camemelos. Opites. In Append. ad Dioscor. iii. 6. p. 451. scribitur Σοφοῦρ. Auctor Arabs ap. Kircher., t. iii. Œdip. p. 72., habet Saphseph, et Hebr. interpres Avicennæ ap. eund. פספס.

* Σουίρεμψον Æg. vocabatur Thlaspi, s. Thlaspidium, teste auctore Appendicis ad Dioscor. ii. 186. p. 446.

* Σούν est nom. Æg. Viticis. Vid. Append. Dioscor. i. 135.²

* Σουπόρ. Quæ de ista voce scripsi in lib. de Remphah Æg. Deo §. 10. p. 49. sq., nolo hic repetere.³

* Σουφλά. Append. Dioscor. iii. 31. p. 453. ait, sic Æg. vocari Stichadem s. Stæchadem, quæ gignitur in insulis Galliæ, e regione Massiliæ sitis dictisque Stæchadibus, quæ numerantur tres a Plin. iii. 5., Prote, Mese et Hypea, i. e., Πρώτη, Μέση et Ὑπατα. A Plinio non differt Mart. Capella vi. p. 206. Legitur illic in editis: Tres Stæchades, quarum hæc sunt nomina singularum, prima Themista, secunda Pomponiana, tertia Hypea. De h. l. a me consulti La Crozius et Hemsterh., respondebant ambo, verba Capellæ sic in integrum esse restituenda: prima Prote, Mese secunda etc., quandoquidem in Cod. MS. est Prothemisto.⁴ Sed hoc obiter.

* Σούχος, Crocodili quædam species. Damascius in V. Isid. ap. Phot. Cod. ccxlii. p. 557. ed. Hæsch. p. 1048. scribit: Ὁ Σούχος δίκαιος ὄνομα δὲ Κροκοδείλου, καὶ εἶδος ὁ Σούχος οὐ γὰρ ἀδικεῖ ζῶον οὐδὲν, Suchus justus; nom. autem est et species Crocodili; animal enim nullum lædit. Insignis est in hanc rem locus Strabonis, testis oculati, xvii. p. 558. [1165, 66.] scribentis: Κροκοδείλων δὲ πόλις ἐκαλεῖτο (urbs Arsinoë) πρότερον, σφόδρα γὰρ ἐν τῇ νομῇ τούτῳ τιμῶσι τὸν Κροκοδείλου, καὶ ἔστιν ἱερὸς παρ' αὐτοῖς (Æg.) ἐν λίμνῃ καθ' αὐτὸν τρεφόμενος, χειροθήβη τοῖς ἱερεῦσι· καλεῖται δὲ Σούχος· τρέφεται δὲ σιτίοις, καὶ κρέας, καὶ οἶνον, προσφερόντων αἰὲ τῶν ξένων, τῶν ἐπὶ τὴν θῆαν ἀφικνουμένων—εὐρομεν δὲ ἐπὶ τῇ χελεῖ κείμενον τὸ θηρίον· προσιώντες δὲ οἱ ἱερεῖς, οἱ μὲν διέστησαν αὐτοῦ τὸ στόμα, ὃ δὲ ἐπέθηκε τὸ πέμμα, καὶ πάλιν τὸ κρέας· εἶτα τὸ μελίκρατον κατήρασε· καθαρόμενος δὲ εἰς τὴν λίμνην, διῆξεν εἰς τὸ πέραν.⁵ *Crocodilos Æg. appellare solebant χάμψας, uti Herod. memoriæ prodidit, et infra a me dicitur. Σούχος vero videtur fuisse peculiaris aliqua Crocodilorum species, quod satis luculenter Damascius l. c. docet. E Strabone autem haud immerito colligitur, Suchos proprie appellatos fuisse Crocodilos mansuetos, a Sacerdotibus in urbe Arsinoë veluti sacros nutrirī solitos: quale quid etiam in urbe Ombo fieri consuevisse, Ælianus scriptum reliquit de N. A. l. x. c. 21.⁶ Nec aliter Bochartus rem cepit. Nam Crocodilorum nomina exponens, de Sucho hæc observat, Hieroz. p. ii. l. v. c. 18. "Secundum est Σούχος.—Durat hodieque nomen. Nam Crocodilus Copt. Σούχι, Suchi vocatur, quasi κολυμβήτην dixeris, i. e. natatorem, s. urinatorem. Hebr. enim

נחש, Talmudicis נחש, Arab. سوح vel صوح est natate, vel urinari. Nomen ab argumento inditum. Quippe in Arsinoite Nomo Crocodilopolitani Crocodilum quendam sic appellabant a se certis ritibus consecratum et cultum," cet. Ubi illud probo, quod vir eruditus Σούχον pro aliqua Crocodilorum specie habeat. Non certe hoc nom. fuit commune quorumcunque Crocodilorum. Ceterum in Copt. libris COYXI occurrere pro Crocodilo, non facile crediderim; quamvis in Scala Coptico-Arab. Kircheri p. 171. legatur ΠICOYXI (Pi-suchi) Crocodilus, atque idem dubia ej. fide testetur Wilkins. diss. de ling. Copt. p. 111.⁷ Cum autem Bochartus Σούχον expoueret natatorem s. urinatorem, id non e ling. Æg. hausit, verum ex Hebr. et Arab. Quare vix ac ne vix quidem dubito, quin aliud omnino Σούχος Æg. significaverit, tametsi de vera significatione nihil certi possum asserere.⁸

* Σοφό. Sampsuchum. Append. Dioscor. iii. 47. p. 454. Frequens hoc fuisse in Æg., docet Hesych. Ipsum Sampsuchi nom. fuisse Æg., auctor est Plin. xxi. 2. Vide supra v. Σάμψυχος p. 259, 260.

* Σόχαρις est nom. alicuj. Numinis Æg., ut testatur Cratinus junior ap. Hesych. in loco valde depravato v. Πααμύλης, ubi ἡ Αἰγυπτίως Σόχαρις. [Cod. Marc., Σόχαρ., EDD.] Eundem locum sup. tetigi p. 192, 3. Si recte se habeat scriptura Σόχαρις, erat forte cognom. Isis, significans, eam præesse generationi hominum et animalium, et compositum ex artic. CΔ et v. ΨΔΙPI concubitus. Quam aliasque conjecturas proposui in Panth. Æg. v. 7. §. 7. Postea in mentem veniebat, an huc pertineret CΩΟΥ-ΣΙ, quod est Ovum. Notum est Ovum mysticum Orphicorum, sine dubio desumptum ex Æg. Theologia. V. Euseb. iii. Præp. Evang. p. 69. ed. R. Steph. c. xi. p. 115. Nolo tamen diffiteri, esse ovum ovo similis, quam sunt voces CΩΟΥΣΙ et Σόχαρις. Suspica-bar autem in Pantheo, nom. Σόχαρις esse depravatum. Si enim legeretur Σόραχis, huic fortasse aliquid lucis accederet e lingua Æthiop., in qua vocab. hoc significat vesperam et tenebris vespertinis occultantem. V. Morini orat. inaug. de Linguarum original. utilitate p. 34, 35. Mihi tamen hic tenebras superesse, non invitus fateor.

* Στραμενεμής nom. est regis Theb. quod illustrare nequeo, cum ne quidem interpretationem ejusdem adjecerit Eratosth.; ut ad huj. Catalog. jam significavi in Vignolii Chronol. S. t. ii. p. 761.

* Στεμφιν. Polygonon, s. Proserpiniaca. Append. Dioscor. ad L. iv. c. 4. p. 462., ubi multa alia ej. nomina recensentur, etiam Æg. Θεφιν, de quo dixi suo loco p. 88. Ap. Apul. de Herb. c. 18. vocatur Stemphim, s. Stemphin.

Στεφάνη. Eo nomine Thymum appellari Æg., scribit auctor Appendicis ad Dioscor. iii. 44. (454.) ["Στεφάνη dicitur a quibusdam ὁ θυμός, ut habetur ap. Dioscor. Eodem auctore (iv. 147.) στεφάνη dicta est aliquando ἡ δάφνη Ἀλεξάνδρεια (Sprengelio Hist. Rei Herb. p. 192. Ruscus Hypophyllum), quia ex ea victores coronarentur." H. St. Thes. iii. p. 1027, g. Explicatio est H. Stephani ipsius; nam Dioscorides habet nil nisi verba, οἱ δὲ στεφάνην καλοῦσι. EDD.]

* Στόχος est nom. proprium regis Theb. quod ab Eratosth. explicatur ἀρὴς ἀναίσθητος. Sic enim vulgarent Scaliger alique, et verterunt, Mars absque sensu. Sed male. Non me pœnitet conjecturæ in Vignolii Chronol. S. t. ii. p. 743 et 744., ubi pro ἀρὴς legi volebam ἀρις, i. e., monente Suida, ὁ μὴ ἔχων ῥίνα, qui nares non habet, sensu odoratus caret, non bene sapit, cui deest acumen ingenii et judicandi sagacitas. Idcirco

¹ Idem observatum a de Schmidt in Opusc. Æg. p. 109.

² In Nothis Dioscoridis p. 443 ed. Saraceni legitur Σούμα. Quod rectius videtur. Pro αἶμα ἰδω; ibid. reponendum αἶμα ἰβω;.

³ Monuit aliquid Almeloventius in Add. ad notas in Strab. p. 1329.

⁴ Ita etiam Martianum Capellam emendavit Wesseling. ad Anton. Itin. p. 513.

⁵ Pro παῖθης legitur in Cod. MS. Medic. ἰσθίης, et pro κατήρασι, quod Casaubono suspectum fuisse videtur, idem Codex præbet ἰσθίην, ut in exemplo meo A. Gronovius notavit.

⁶ Cf. Herod. ii. 69.

⁷ Mutatine sententiam Jabl., dubium fit, argumento annotationis in Panth. P. ii. p. 71. In Lex. La Croz. p. 97. nom. Crocodili COYXI, auctoritate Scalæ Kircherianæ, locum obtinuit.

⁸ Almeloventius ad Strab. xvii. p. 1166. pro Σούχος leg. censet Σούχης, cum sit terminatio in is Ægyptiis admodum familiaris; existimatque, hoc genus Crocodilorum accepisse nom. a v. Hebr. נחש, antrum, spelunca, quoniam in paludibus non tantum; sed etiam in antris ac speluncis alebatur. Nec aliter Ez. Spanh. de V. et P. N. p. 150. Vide tamen Michaëlis Supplem. Lex. Hebr. p. 2748, 49.

illustrationis ergo ab Eratosth. additur ἀνασθηρος, sensu carens. Dicitur odor **ΘΘΙ** in vers. Copt. Luc. i. 10. Jo. xii. 3. 2 Cor. ii. 15. **ΧΧ** significat ponere, Ps. xviii. 34., et saepe alibi. Erit igitur **ΘΘΙΧΧ**, **Στοχός**, ponens odorem, odore carens, qui non sentit.

* **Συήνη**, Syene, urbs antiquissima et celeberrima in **Æg.**, Arab. jam dicta **أسوان** Asvan s. Assevan. Nom. varie olim scriptum fuit. Hebr. dicebatur **סנ** Ez. xix. 10. xxx. 6. ubi **סנ מנדר** vertendum, a Migdolo Syenen usque, non vero, ut fieri assolet, a turri Syenes. Litera **נ** in fine vocis **סנ** est paragoga localis, quam vocant Grammatici. Vastaretur tota **Ægyptus**, ab urbe Migdol usque ad Syenen. Opponuntur hic duæ urbes **Æg.**; altera septentrionalis, altera australis. **סנ** est eadem urbs, quæ Gr. vocatur **Μαγδαλός** s. **Μάγδαλος**, memorata a Steph. Byz. et Geographis aliis, ac diu ante hos ab Herod. ii. 159.² Gr. nom. urbis Syenes non eod. semper modo scribitur; ap. plerosque quidem Historicos ac Geographos **Συήνη**, consentientibus etiam codd. MSS.; rarius **Σοήνη**, in cod. Alex. versionis **των** LXX. Ez. xix. 10.; item **Σουήνη** in eod. eod. Ez. xxx. 6.³ Ista scripturæ varietas usu nobis venire potest, in originem nominis inquirentibus, de qua plerique Geographi tacent, magis de situ urbis et antiquitatibus solliciti. Quæ Leo Africanus in Descript. Africæ p. 727. de alia **Ægypti** urbe Asna, non ita procul ab **Asvan** dissita, his verbis commemorat: Asnam antiquitus **Senam** vocitarunt, quæ nominis immutatio ab Arabibus dimanavit, quorum idiomate Sena rem fœdam ac turpem significat. Asnam igitur appellarunt, h. e., pulchram et elegantem, quod situ peramœno juxta Nilum ab Africæ parte constructa sit; hæc, inquam, mihi in memoriam vocarunt nom. **Ægypt.** urbis Syenes, cui hæc ipsa verba apprimè convenire videntur, nec minus nom. ab **Ægyptiis** impositum. **COYEH** enim **Æg.** egregium, pretiosum, pulchrum sonat, et inprimis de lapidibus pretiosis adhibetur. Ps. xix. 10. verba **ὅτι χρυσόν και λίθον τίμιον πολὺν** a Coptis interpr. ita versa sunt, **ΕΣΟΤΕ ΠΙΝΟΥΡ. ΗΕΥ ΠΙΩΗ**

ΕΝΑΨ ΕΝCΟΥΕΝΥ. Vocem **μαργαρίτην** Matt. xiii. 46. similiter reddunt. Sic et de Nardo legitur Jo. xii. 3. In qua explicatione confirmor a Vanslebho, qui in Itin. **Æg.** p. 18. observat, **Isyan** i. e. Syenen a Coptis appellari **Sovan**. **COYEH** vero literis Lat. vix aliter exprimi potest, quam per **Sovan**. Quam bene autem Syenæ nom. hoc conveniat, colligi potest ex Leone Africano, ubi situm urbis **Asuan** ejusque commoda recenset p. 728. Quibus addi potest observatio Herbeloti Biblioth. Orient. v. **Asuan**. Possit **Συήνη** etiam explicari

ΣΙΗ ΕΝΕΣ, vel **ΣΙΗ ΟΥΕΝΕΣ**, terminus seculi sive mundi, nempe **Æg.** Est enim Syene, respectu **Æthiopizæ**, * **ἀρχὴ τῆς Θηβαΐδος**. Quem in modum

Τάφαι, quæ ab altero latere **Ægyptum** cludebant, ex-
poni possunt **ΤΑΦΕ ΕΝΕΣ**, caput s. initium seculi, de quo deinde dicitur. Herod. ii. 30. hosce terminos statuit, hinc a meridie, et illinc a septentrione **Ægypti**. Nominat quidem Elephantinem, sed illa a Syene disternitur tantum Nilo fluvio, qui inter utramque urbem medius fluit, quod diserte testantur Aristides et Strabo, laudati a Berk. in notis ad Steph. Byz. p. 340.; ubi adjunguntur testimonia Vitruvii ac Pomponii Mela.⁵

* **Συλίθο**. Bulbus Scylliticus. Ita Apul. de Herbis c. 42. A scriptore Arabe, in **Œdipo Kircheri** t. iii. p. 74. appellatur **Slitha**. Plura de illa herba vide ibid.

* **Συμφαιφόν**. Liliū. Testis est auctor Append. ad Dioscor. iii. 116. p. 457. Nom. **Æg.** Liliū commune videtur fuisse **ΣΡΗΡΙ**. **Τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ** Matt. vi.

28. Coptus vertit, **ΗΙΣΡΗΡΙ ΗΤΕ ΤΡΟΙ**. Ne quis autem cogitet, sermonem hic esse de Liliorum specie peculiari, agresti nempe; etiam Luc. xii. 27., ubi in Gr. textu legitur, **τὰ κρίνα πῶς ἀθάναται**, Coptica versio habet, **ΗΗΙΣΡΗΡΙ ΧΕ ΠΩC CΕΔΙΔΙ**. Adde Ex. xxv. 31. Potuerunt tamen Lilio alia fuisse nomina ap. **Ægyptios**, sicuti ap. Græcos florem illam modo **κρίνον**, modo **λείριον** nuncupatum fuisse, novimus. Forte etiam nom. istud, quod in Append. Dioscor. affertur, fuit mysticum, prophetisque et sacerdotibus inprimis usitatum. Præcedunt enim illic hæc verba, **Προφῆταις αἶμα Ἀπέως, Ὁσθάνης αἶμα κροκοδείλου**, quæ verti solent, Magi Martis sanguinem (vocant), Osthanes auram Crocodili. Videntur ea ad **Ægyptios** pertinere, propter mentionem Crocodili. In **Συμφαιφόν** quidem vestigia **τῶ Ἀπέως** reperire mihi videor. Quamvis **Æg.** non haberent Numen peculiare, Martis nomine dictum, tamen cum Marte Gr. potest comparari illud **Æg.** Numen, quod Gr. Herculem solent interpretari. Quamobrem stella Martis ab **Ægyptiis** vocatur stella Herculis. Vide Panth. iii. 6. §. 2. et 4. Jam vero Numen hoc, Hercules, lingua **Æg.** videtur fuisse dictum **ΧΩΥ**, quod nom. Gr. efferebant **Χών**, **Σέμ** et **Σόμ**. Cf. quæ dixi in Diss. vii. de Terra Gosen §. 3., in notis ad Eratosth. catal. p. 739., potissimum in Panth. ii. 3. §. 3. ac seq. Id ipsum nomen opinor latere in priore parte vocis **Συμφαιφόν**. Si liceret legere **Συμσναίφον**, haberemus voc., quo Prophetas sive Magos significasse Liliū, auctor istius Appendicis testatur. Nam **CHOCY** est sanguis, in permultis locis versionis Copt. Pentateuchi, Psalmorum et N. T. Erit igitur **Συμσναίφον**, αἶμα τοῦ Ἀπέως, sanguis Herculis, vel, quod idem est, Martis.

* **Synechon**. Apium rusticum. Apul. de Herbis c. viii.

* **Σύσθαμνα**. Ricinus. Append. Dioscor. iv. 164. p. 474.

Σύργη et **Σύργγες**. Vide peculiarem meam ea de re Dissertationem MSS.⁶

¹ Dudum alii hanc verborum Hebr. interpretationem probarant, a quibus non dissentiant Wesseling. ad Anton. Itin. p. 171. Venema ad Ez. xxix. 10. p. 145., Michaëlis Suppl. ad Lex. Hebr. p. 1726. Observatio autem de usu **τῶ** paragogici facit, ut haud necesse sit existimare, particulam **τῶ** usque ante **סנ** deficere, ut visum est Wesselingio, viro summo, a quo numquam discedo, nisi amor veri postulet. Miror magis, Dathium Hebraica Ezech. xxix. 10. vertisse, a Migdole et Syene, atque xxx. 6., a Migdole et Sevene.

² Tu tamen lege, quæ ad Herod. loc. a Wesselingio notata sunt.

³ In lapide antiquo ap. Pocockium nom. scribi **Συήνη**, monet Forsterus Epist. ad J. D. Mich. p. 35. Lat. codd. editi emendatiores exhibent Syene, sed MSS. variant. V. not. ad Anton. Itiner. p. 164.

⁴ Hinc dicitur Syene **πόλις Αἰγύπτου και Αἰθιοπίας** a Steph. Byz. cuij. exemplo meo sua manu adscripsit Petr. Burmannus: "**μυράφο** Aly. emendatur in Diction. Geogr. Loyd." An sic recte emendetur, dubito; et qui non nesciat scribendi rationem, quam Steph. tenet, mecum dubitabit. Si quid mutandum sit, malim, **Συήνη, πόλις μίση Aly. και Αἰθ.**, quod est in MSS.

⁵ Locia, a Berk. citatis, addatur alius Strabonis xvii. p. 1135. quo teste Syene et Elephantine fuere **ἴσται τῆς Αἰγύπτου και τῆς Αἰθιοπίας**.—Posteriorem Jabl. conjecturam de orig. nominis repetiit, sed non sine vitio, Scholtzius in Repert. f. B. u. M. Litter. t. xiii. p. 14, 15. Novam proposuit Forsterus l. c. his verbis: "Erat certe (Syene) prima **Ægypti** habitatio versus **Æthiopiam**, unde et nom., idem significans, habuit **COAM HOYH2**, prima habitatio." In fragmento Vitæ Matthæi Abbatis Sahidico, ap. Mingarell. p. celviii. mentio est urbis **Æg.** **CNH**. Dubius hærebat eruditus editor, intelligeretne Syenem, an Cynem, an aliam quampiam urbem. Quid miri? Etsi enim mulier, civis urbis Sæne, habitasse dicitur Babylone, urbe **Ægypt.**, ex eo tamen situs urbis alterius tale definitur nequit.—Quæ plura alia de Syene dici possent et Geographis veteribus ac recentioribus, Strabone, Dionysio Per. et ad eum Eustathio, Cellario, Wesselingio ad Anton. Itiner. p. 164, 6., Michaëlis in notis ad Abulfed. p. 97, 98. in Suppl. ad Lex. Hebr. et P. ii. Spicil. Geogr. Hebr. p. 39—42., atque aliis, cum non admodum hæc. sint loci, silentio premam.

⁶ Est, quod doleamus, dissertationem hanc inter Opuscula Jabl. MSS., quæ mihi Ruhnkenius edenda commendavit, non inveniri. Aliqua tamen ex parte damnum istud resarciatur perlegendis doctis observationibus in Panth. **Æg.** P. iii. p. 175—181. Immo vero credibile fit, integram istam Dissert. a Jabl. insertam esse libro eruditissimo de Memnone Gr. et **Æg.** p. 63—69. Quæ illic de antiqua origine, forma, usu vario, numero, hodiernaque Syringum conditione prope Thebas **Ægypt.**, docte disputantur, nemini non placebunt; et vero minus certa videbitur multis origo nominis **Σύργγες** **Ægyptiaca**, ducta nempe e v. **ΧΗΡΙ—Η—CΗΔΙ**, **Seri-en-schal**, Ex. xxiii. 34. columnam significante, eamque inscriptam **σέργας** cum **ταγγαφῶ**. Voc. **Σύργγες** esse origine Gr., cum alii vult **Hematech**, in Leassopii Etym. L. Gr. p. 941. Quæ habent Heryeh. et Suid. vv. **Σύργγες**, **Σύργγες**, **Σύργγες**, et docti homines in notis,

⁷ Cf. Alberti ad Hesych. v. Σουράρι.

et alii docent: Videntur ergo interpretes Alex. nom. Sophiræ accepisse ab Ægyptiis, ut vocabula quædam alia, de quibus antea diximus, et quorum usus deinde invaluit ap. Coptos recentiores. Quamvis enim concederetur, Coptos nom. Sophir non ex vet. lingua Æg., sed ex usu recentiorum ipsorumque interpretum Alex., retinuisse et Indræ dedisse, quod scribit Reland. diss. de Ophir §. vi. (Diss. Misc. pt. i. p. 171.), exinde tamen non consequeretur, ut iidem interpretes Alex. nom. Sophir non potuerint accipere ab Ægyptiis antiquioribus.¹

* Σωφοδί. Erythrodanum s. Ereuthodanum, Lat. Rubia. Ita Append. ad Dioscor. iii. 160. p. 460.

* Ταβέννη est nom. regionis in Æg. super., palmarum feracis, unde et nom. accepisse videtur. Nam **ΒΕΝΙ** significat palmam, et **ΤΑΒΕΝΙ** regionem palmarum. Cf. dicta v. Σεβένιον p. 274, 5., quæ hic nolim repetere. Potius adjungam, Tabennen fuisse insulam in Nilo, ut testatur Sozomen. iii. 14.² Idem apparet ex Nouv. Mém. des Missions t. i. p. 157, 8. t. v. p. 222. t. vii. p. 41. Videtur esse *The Isle of Dooms* in Pocockii Itin. p. 84. De eadem insula sine dubio loquitur Strabo xvii. p. 563. (1174.) Ἔστι δὲ (ἐν τῇ Θηβαΐδι, cuj. brevi ante facta mentio) καὶ νῆσος ἡ μάλιστα ἐκφέρουσα τὸν ἀριστον (φοίνικα), μεγίστην τελοῦσα πρόσοδον τοῖς ἡγεμόσι.³

* Τάνις nom. est urbis celebris in Æg. infer. cuj. aliquoties in Literis Sacris mentio occurrit. Hebr. scribunt **טַנִּי**, Tzoan s. Tsoan. Erat urbs hæc tempore Asaphi ac deinde admodum celebrata, tanquam metropolis ac regia, ut patet e Ps. lxxviii. 12. 43. Ies. xix. 11. 13. xxx. 4. Ez. xxx. 14., sed et diu ante eorum ætatem, docente Mose Num. xiii. 22. Interpretes Alex. istis in locis pro **טַנִּי** habent Τάνις, quod nom. est urbis, Gr. Latinisque scriptoribus, de Æg. agentibus, valde notum. Νομός * Ταντικὸς memoratur Herod. ii. 166., Nili στόμα Ταντικὸν Diod. S. i. 33. Junge Strab. xvii. p. 802. 813. (1154. 1167.) qui scribit, Ἐστὶ τὸ Ταντικὸν στόμα, ὃ τινες Σαΐτικὸν λέγουσι· καὶ δὲ * Ταντικὸς νομός, καὶ πόλις ἐν αὐτῇ [αὐτῇ, rectius in Cod. Medic.] μεγάλη Τάνις. Similiter Τάνις dicitur Steph. Byz. πόλις μεγάλη Αἰγύπτου. Lat. nomen modo scribunt Tanis, modo cum aspiratione Thanis, monente Surita [ac Wesseling.] ad Anton. Itin. [p. 153.] Verbo attingam errorem Golii aliorumque, qui urbes Æg. Tanis et Tennis easdem esse opinabantur, bene tamen distinguendas. Tanis, metropolis Æg. antiqua, sita erat ad Nili ostium Taniticum; Tennis s. Tennesis est insula in lacu, cui idem nom., sed scriptoribus vetustis non ita cognita. Quam observationem, ut multas alias, ne debere La Crozio, gratus affirmo.⁴ Castigandus quoque est error Fl. Josephi de B. J. iv. 9. §. 7., **טַנִּי** accipientis de Memphi, cum tamen ipse alibi Ant. Jud. i. 8. §. 3. rectius intelligat Tanin. In vers. Copt. Pentateuchi servatur nom. **ΤΑΝΗΝ**, sed in MS. interpretatione Ps. lxxviii. legitur **ΧΑΝΗ**, quæ vox aut significat urbem mollem s. delicatam, ut **ΧΑΝΗ** sumitur Matt. xi. 8., aut potius urbem humilem, dejectam, depressam, qua notione similive vocabulum occurrit Luc. iii. 5. Lev. xiii. 31, 32, 34. pro Gr. ἐγκαλον (das eingefallen ist) et

xiv. 37. **ΣΑΝΧΕΝΑΥ** pro κοιλάδες. In eadem MS. versione libri Psalmorum cxii. 6. et cxxxvii. 6. τὰ ταπεινὰ redduntur **ΝΙ ΧΑΝΕΥ**. Totam hanc Ægypti partem humilem et depressam fuisse omnes testantur. E multis tantum laudabo Herod. ii. 4., et Diod. S. i. 31 et 36. qui τὴν ταπεινότητα τῆς χώρας Ægyptίας commemorat. Idem igitur nomine Tanis significaretur, quod Sallustius de Italia dixit ap. Servium in Æn. iii. 522., Italia plana ac mollis.

* Tanobus. Hoc nomine appellatur monasterium aliquod Thebaidis, de quo loquitur Hieron. in præf. Regulæ Pachomii: Aiebat enim, quod in Thebaidis et in monasterio Metanoæ, quod de Tanobo in pœnitentiam, felici (l. felici) nominis conversione, mutatum est, rel. Nempē **ΗΟΒΙ** in quam plurimis locis versionis Copt. Pentateuchi ac N. T., etiam in Liturgiis Copt., significat peccatum, et **ΕΡΗΟΒΙ** peccare. De usu præfixi **ΤΑ** s. **ΘΑ** jam sæpius dictum est. Itaque **ΤΑΗΟΒΙ** erit locus peccatorum, in quo quis ducitur pœnitentia criminum ante commissorum. Idem locus, mutato antiquo nomine, deinde dicebatur Μεράνοια, locus respicientium, μεράνοια χώρα, ut loquitur Euseb. Hist. Eccl. vi. 34.

* Ταῦα nom. urbis Æg., cuj. meminit Steph. Byz. v. Ταῦα. De situ nihil certi habeo, quod dicam, neque etiam de origine nominis Ægyptiaca. Cum tam ingens fuerit numerus vicorum et urbium in Æg., teste Diod. S. i. 31., qui loquitur de 18. millibus, quin imo de pluribus 30. millibus regnante Ptolemæo Lagi; mirum profecto non est, omnium vicorum et urbium nomen non posse etymologice illustrari situmque accurate definiri. Novimus tamen, in Anton. Itin. Tava s. Tava collocari inter urbes Cyno et Andro, nec ita longe abfuisse ab urbibus Tanis, Thmuis, aliisque ibidem memoratis. Si in Geographicis tuta satis esset fides historica Xenophontis Ephesii iv. p. 56., crederem urbem Tava fuisse sitam in via, quæ ducebat Leontopolin. Vix enim dubito, quin, pro Διελθόντες μὲν δὲ ἰαυτὰ ἐπὶ Λεοντῶ ἐρχονται πόλιν, legi debeat scripseritque Xenophon, Διελθόντες μὲν δὲ Ταῦα ἐπὶ Λεοντῶ ἐρχονται πόλιν.⁵ Erat vero Leontopolis sita prope amnem Busiriticum, nec longe ab urbe Athribe, ut docent Geographi antiqui. V. Cellarij Geogr. Afric. p. 20, 21.

* Τάφνη s. Τάφναι, urbs Æg. distans a Pelusio xvi. millibus passuum. Ita nomen constanter scribitur ab interpretibus Alex. V. T., quorum magna merito cenetur auctoritas in rebus Ægypti Geographicis nominibusque urbium propriis indicandis. V. Jer. ii. 16. xliii. 6, 7, 8. xlv. 1. Ez. xxx. 18., quibus in locis habet textus Hebr. **טַפְנַת** Tachpanhes. Vocatur eadem urbs Δάφνη a Steph. Byz., sed nugante, eam sic dictam fuisse παρὰ τῶν ἐκεῖ πολλῶν φεομένων δαφνῶν, de magna laurorum ibi crescentium copia. Δάφναι Πηλουσίαι est in Herod. ii. 30. In Itin. Anton. appellatur Daphno. Cf. Cellarij Geogr. Afric. p. 38.⁶ Aliquando secutus ductum scripturæ Hebr. **טַפְנַת**, Taphnas s. Daphnas inter-

pretabar aut Tapheneh **ΤΑΦΕΝΕΣ** æternam, sic enim urbs ob munimenta fortia dici potuit, cum certo

¹ Nom. Sophiræ e ling. Copt. a LXX. interpretibus sumtum esse, suspicatur quoque Michaëlis in Spicil. Geogr. Hebr. pt. ii. p. 199, 200., de Ophir prolixius disputans a p. 184., atque intelligens auri divitem Arabiam.

² Pro vulg. Ταβέννη νῆσος τῆς Θηβαΐδος ap. Sozomen. in codd. MSS. legitur ἡ Ταβέννη τῆς Θ., quod, post Tillemont. t. vii. p. 672, probavit Mingarellus not. ad Æg. cod. reliq. p. cxxxii.; dubitans, an locus, ubi Pachomius monasterium fundavit, umquam Æg.

dictus sit **ΤΑΒΕΝΝΗ**, quin potius **ΤΑΒΕΝΝΗΣΕ**. Reliqua autem, a viro docto illic adjecta, præteribo.

³ Observationem de Tabenne, non tamen laudato auctore, repetiit Scholtzius in Repert. f. B. u. M. Lit. t. xiii. p. 15. Idem dictum velim de v. Τάνις.

⁴ Errantis Golii comes fuit Michaëlis in Spicil. Geogr. Hebr. pt. i. p. 258., sed meliora deinde doctus. V. ipsius Annot. ad Abulfeda Descript. Æg. p. 119—123., et Suppl. ad Lex. Hebr. p. 2121, 2., ubi plura alia de urbe Tanis. Etymologia nominis Hebraica non ita probat, sed Ægyptiacam, a Forstero illustratam in Epist. ad ipsum scriptis p. 32. Zoega scribit, Tanin dictam esse de situs amonitate **Τ-ΕΝΕΣΕ** ἡ χάρις. Videtur ergo cum aliis permutare Tanis ac Tennis sive Tennesis.—Jabl. scrinia compilavit Scholtzius p. 15.

⁵ Elegantissima conjectura hæc est, probata etiam duumviris summis, Hemsterhusio in Misc. Obs. Crit. vi. p. 295, 6. ac Wesselingio ad Hieroclis Synecdem. p. 728. Nom. urbis Ταῦα etiam Diodoro S. xvi. p. 506., ubi editum ἡ τῶν πάλιν, reddendum suspicatur Hemsterh. Sed lege annot. Wessel. t. ii. p. 76. In Hieroclis Synecdem. p. 725. junguntur Diospolis, Sebonatus, Onuphis, Tava, Cleopatra, Cyno et Bousiris.

⁶ Cf. Wesseling. ad Itiner. p. 163., et ad Herod. ii. 30. Michaëlis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 2365 vix dubitandum existimat, **טַפְנַת** s. **טַפְנַת** esse eandem urbem, quam Gr. Δάφνη Πηλουσίας appellant; etyma Æg., quæ habent alii, prudentem se prætermittere scribit, citatque Scholtzius in Repertorii t. xiii. p. 6., sed qui sua pene omnia debet hisce Jablonskianis. Malebat scire Michaëlis, quibus literis Copticis nom. urbis in versione locorum Jeremias et Ezechielis scribatur. Cui tamen desiderio non ante poterit satisfieri, quam versio istorum librorum Copt. integra e latebris eruatur.

satis constet, fuisse locum s. castellum munitissimum, aut Tapenese **ΤΑΠΕΝΕΣΕ** cornu amœnum, quandoquidem Æg. promontoria munita nuncupare solebant cornua, cujusmodi erat *Ἀγνοῦ κέρα*, a Strab. memoratum xvii. p. 801. [1153.], situm prope urbem Bolbitinen, vulgo hodie dictam Rosette. Sed nunc malo interpretari **ΤΑΦΕ ΕΝΕΣ** Taphic-eneh, i. e., caput vel principium seculi. Nos diceremus initium mundi, vel terræ. Sic responderet urbi Syenæ, quæ Ægyptum claudit versus Æthiopiam, uti suo loco p. 330. notavimus; quemadmodum Taphnæ Ægyptum clauderent versus Syriam et Arabiam. Tota Ægyptus porrigitur a Daphnis usque ad Syenen. Quocirca Psammetichus, teste Herod. l. c., præsidia collocabat, Elephantinæ quidem adversus Æthiopes, Daphnis vero adversus Syros et Arabes. Elephantine autem non ita longe remota erat a Syene, ut supra p. 330. jam monui. Præteriri tamen non debet sententia C. Vitringæ, Theologi imprimis docti, in opere posthumo de Geogr. S. c. vii. p. 40. scribentis: "Occurrit etiam in loco citato Ezech. **טַחְפַּנֶּס** Tachpanes —, Jer. xliii. 7. Jer. xlv. 1., ubi omnia fere loca recensentur in inferiori et superiori Ægypto sita. Tachpanes sunt Daphnæ Pelusiæ, locus amœnus subjectus Pelusio, dictus ab uxore regis Jeroboami. Dedit enim Pharao filiam suam Taphnes Jeroboamo. Hebr. non potuerunt aliter scribere, quam **טַחְפַּנֶּס**. Litera **פ** usum habuit vocalis ap. Hebræos veteres, et usurpata loco **η** Gr. Legebant **טַחְפַּנֶּס** Taphnes, vel Tephnes, et 1 Reg. xi. (19, 20.) scribitur sine **פ**, **טַחְנֶס**. Alibi ab Ezech. aliter punctatur." Opusculum hoc non tam esse elaboratum et perpolitum, ut sunt viri magni Obs. S. et præclarus ille in Ies. Commentarius, mirari desinet, qui sciat, Geographiam S. ab eò haud esse conscriptam, ut in manus eruditorum publice traderetur, sed hoc tantum consilio, ut ab auditoribus in usum privatum calamo exciperetur. Quamobrem neque hic disputabo, quid censendum sit de origine nominis urbi Tachpanhes inditi, quam Vitringa exponit.

* **Τεβοννί**. Instrumentum Musicum Æg., cuj. meminit Joseppus, s. Josephus, vetus scriptor Christianus, in Hypomnestico, s. libello sacro memoriali, v. 144. Scribit autem ille: *Ἐν Αἰγύπτῳ τὸ Βοννὶ ὄργανον τι ἐναρμόνιον, ὃ χρῶνται οἱ ἱεροφάνται ἐν τοῖς κώμοις * πλεκτριζόμενοι*. Primus ea verba e cod. MS. Cant. protulit Th. Gale in notis ad Jamblich. de Myst. p. 215., et recte observavit, verba ista desumpta esse ex epist. Porphyrii ad Anebonem Ægyptium. Edidit Galeus *τὸ Βοννί*, ut in MS. legebatur, sed monuit legendum *τε Βοννί*. Integer Josephi liber primum in lucem editus est ab eximio Polyhistore J. A. Fabricio, subnexus volumini ii. Cod. pseudepigr. V. T. Leguntur illic verba citata p. 330. In textu Gr. dedit Fabricius *τὸ Βοννί*, sed in vers. Lat. Buni. Dubium vix ullum mihi est, quin una voce scribi debeat *Τεβοννί*, et nomen instrumenti Musici Æg. ex ipsa horum lingua explicari. Trigonorum instrumentorum Musicorum non rara ap. veteres mentio occurrit. Vide Athen. xiv. p. 636. coll. l. iv. p. 157. et 182., Suid. in v. *Σαμβύκαι*, Hesych., qui scribit: *Τρίγωνον εἶδος ὄργανου ψαλτηρίου*, pro quo malim *ψαλτήριον, ἢ φυτόν ἐν Αἰγύπτῳ*. Mart. Capella appellat Panduram. Ap. eum sic fatur Harmonia de Nupt. Phil. ix. p. 313. ed. Grot., Panduram Ægyptios attentare permisi. Fortasse repræsentatur in lapide ap. R. Pococke in the Description of the East, V. i. Tab. lxi., et in monumentis vetustis ap. Montfauc. Antiq. Expl. ii. 116. et 140., atque alibi. Ex eo genere erat *Τεβοννί*, instrumentum trigonum, non prorsus dissimile lyrae vel citharae, quatenus illius chordæ consimili modo pulsabantur plectro, nobis vulgo dictum ein Harpe. Voc. *τεβοννί* esse origine Æg., admodum probabile fit ex iis, quæ ex Porphyrio affert Josephus l. c. Videtur literis Copt. scribendum **ΤΟΥΨΙΝΙ**. Gen. xxxi. 27., ubi Alex. habent *κίθαρας*, interpr. Copt. dedit **ΟΥΨΙΝΙ**, et citharædus vocatur Apoc. xiv. 2. **ΡΕΨΕΡ ΟΥΨΙΝΙ**. Quod autem scriptor Gr. voc. **ΤΟΥΨΙΝΙ** efferat *τεβοννί*, non insolens videbitur, siquidem con-

stat, literas *υ* et *ov* sæpe cum *β* permutari. Qui Æg. dicuntur **ΡΕΥΟΥΨΙΤ**, ab Hieronymo vocari Remoboth, sup. p. 229, 330. vidimus. Quæ observatio si forte aliis minus arridet, arrisit tamen Montfauconio, quando cum eo de loco Joseppi ap. Galeum ante plures annos Lutetiæ Paris. sermones miscebam, atque Læ Crozio, literis, a. 1735. ad me datis, significanti, se observationem meam de **ΤΕΡΟΥΨΙ** valde probare, talemque esse arbitrari, ut nihil ei opponi possit.²

* *Τίαλος*, Liliū. Ita Append. ad Dioscor. iii. 116. p. 457., de quo loco alia monui, cum diceretur p. 331, 32. de v. *Συμφαιφός*.

* *Τιβούς*. In Append. Dioscor. iv. 102. p. 469. de herba Stratiote legimus, *Αἰγύπτιοι Τιβούς (καλοῦσιν), Προφῆται αἷμα αἰλούρον*. Si vocem hanc Æg. etymologice consideres, *Τιβούς*, vel forte rectius *Τυβούς*, proprie significat *στρατιώτην*. Nam **ΤΟΥΒΕ** est pugnare contra, unde *Ἑρμοσυβίς* dicti sunt *μάχιστοι*, milites in Æg., quemadmodum vocem istam loco suo p. 69. exposui.³

* *Τιβραμβώ* fuit Hecatæ nom. Æg., testante Epiphonio p. 1093., cuj. hæc verba sunt: *Ἄλλοι δὲ τῇ Τιβράμβω, s. Τιβραμβώ, Ἐκάτη ἐρμηνευομένη, ἔτεροι τῇ Νέφθνι, ἄλλοι δὲ τῇ Θερμούθι τελέσκονται*. Sic enim verba legenda videntur. Vix alius quisquam istius nominis mentionem fecit. Optime tamen e ling. Æg. potest illustrari.

ἸΒΟΝ, Embon vel Ambon, quod alibi scribitur **ΕἸΒΟΝ**, significat iram, furorem iræ. Itaque **ΤῪΒΟΝ**, Ti-ambon, designat graviter iratam, ira furentem, et **ΤΘΡΗ ἸΒΟΝ**, Ti-thra-embon s. Tithrambon, exponi potest aut ira furens, aut etiam aliis furorem indens. Reliqua, huc pertinentia, legi possunt in Panth. Æg. i. 5.

* Titothos. Cyclaminus. Apul. de Herbis c. 17. Dicebatur quoque Æg. *Θέσκε*, uti ante p. 88. vidimus.

* Totaphoth, **ΤΑΨΩ**, quæ vox in libris Mosaicis occurrit Ex. xiii. 16. Deut. vi. 8. xi. 18. Non eodem ubique modo eam reddunt interpretes vet., s. Græci, s. Orientales, Syrus et Arabs, ut apparet ex Origenis Hexaplis, a Montfauconio ed., atque e Bibliis Polyglottis. Multum quoque diversæ sunt eruditorum recentiorum sententiæ de vocabuli significatione, ejusdemque origine, quæ ab aliis refertur ad **ἸΨ**, Chald. **ἸΨ**, spectare, aspicere, ab aliis ad **ἸΨ** s. **ἸΨ**, notione multum aspiciendi, ab

aliis ad **ἸΨ**, figare, ab aliis ad Arab. **طَف**, agilis fuit. V. Buxtorffii Lex. v. **ἸΨ** p. 869. 870. Schultens. in Clavi Dialectorum p. 320., Hackmanni Præcidanea Sacra p. 92—112., et Schröder. de Vest. Mul. Hebr. p. 127. E locis Mosaicis modo citatis colligi potest, **ΤΑΨΩ** fuisse frontalia, s. amuleta et phylacteria in fronte gestari solita, vel in universum ornamenta quædam capitis et brachiorum, quasi memorialia. Cf. præter eruditos istorum locorum interpretes, Fullerus Misc. 5. 7. et Witsius in Ægyptiacis i. 9. §. 3. ii. 9. §. 7. ac seq. Vocis istius mentionem hic faciendam putavi, quod eruditi quidam eam e ling. Æg. derivandam esse censeant. Jos. Scaliger vocem hanc in universum Ægypto debere existimavit. Bochartus Geogr. S. P. i. l. 1. c. 15. scribit. "Talmudici, quos citat Kimchius in Lexico, **ΤΑΨΩ** pro frontalibus volunt esse voc. semi-Æg. Compositionis tamen ratio mihi haudquaquam probatur." Equidem is non sum, qui litem istam componere audeam. Non tamen ita absurdi sunt Judæorum magistri, quando vocabuli natales in Æg. quærent. Dummodo enim certum satis esset, voc. Totaphoth Æg. esse originis, compositionis ratio facilis dari posset, imprimis si non tantum fuerint ornamenta frontis, sed et brachiorum. Sermone Æg. manum dici **TOT**, pervulgatum est. Deinde **ΨΩ** significat aliquid sculperet, affabre effingere. Ex. xxv. 7., ubi in Gr. legitur *λίθους εἰς τὴν γλυττὴν*, Copt. interpr. dedit **ΣΑΝΨΑΝΙ ΕΠΙΨΩΤΣ**.

¹ Placuit hæc nominis notatio Forstero Epist. p. 32, 33.

² V. Thea. Epist. La Croz. t. iii. p. 189. coll. t. i. p. 206. Cf. F. S. de Schmidt de Sacerd. et Sacrif. Æg. p. 170—172.

³ Eadem dabit Scholtzius l. c. p. 15.

Vers. 11. ejusd. cap. Gr. ποιήσεις κυμάτια χρυσῆ στρεπτά
redduntur Coptice ΕΡΕΘΑΙΟ ΗΞΑΝ-
ΖΟΠΤ (v. 24. scribitur ΗΞΑΝΖΟΠ)
ΗΝΟΥΒ ΣΥΦΩΤΣ ΪΠΕΚΡΩΤ.

Sic etiam vers. 18. ποιήσεις δύο χερουβιμ χρυσοσφαιρὰ
Copt. exprimuntur ΕΡΕΘΑΙΟ ΗΧΕΡΟΥ-
ΒΙΟΥ Ξ ΗΝΟΥΒ ΪΦΩΤΣ. Cf. Ex.

xxxiii. 4. 16., inprimis Lev. xxvi. 1. Est itaque ΦΩΤΣ
quidquid sculptum, cælatum et ex pretioso metallo arti-
ficiose elaboratum est. Foret igitur ΤΟΤΦΩΤΣ
sculptile manus, vel monile in manu aut in brachio
gestandum. Sed ea de re iudicium penes eruditos esto.¹

* Τοιγαράμ. In Catal. regum Thebæorum, uti in
Eusebianis Scaligeri editus est, hæc verba aut potius
verbosum monstra leguntur: Θηβαίων Αἰγυπτίων ἑβασί-
λευσεν ὁ Τοιγαράμος ἄμαχος χειρὶ Μεμφίτης, ὁ ἑρμηνεύε-
ται Τισανδρός. In Syncello, e quo Scaliger ista descrip-
sit, Goarus postmodum sic eadem vulgavit: Θ. Α. ἑβ.
ὁ Τοιγαράμ ἄμαχος Μονχειρὶ, οὗτος ἑρμηνεύεται τῆς ἀνδρός
περισσομένης. De h. l., uno omnium difficillimo, et sine
controversia admodum corrupto, tam in vocibus ἄμα-
χος quam in Gr. earundem interpretatione, satis ample dixi
in Annot. in Eratosth., quas A. des-Vignoles inseruit
Chronol. S. t. ii. p. 741—743. E conjectura mea, verba
ἄμαχος ita constitui possunt, Τοιγαράμ ἄμαχος Μονχειρὶ, Græca
vero hunc in modum legi, οὗτος ἑρμηνεύεται ὥσαν-
δρος περισσομένης. Nom. Τοιγαράμ fortasse erit ἄμα-
χος.

ΤΟΥΧΕΡΕΥ, compositum e præfixo Τ atque
duabus vocc. ΟΥΧΕ servare et ΡΩΥΙ homo, pro
quo in compositione scribi solet ΡΕΥ. Est igitur
ΤΟΥΧΕΡΕΥ ὁ σώζων ἀνθρώπους, vel brevius
ὥσανδρος, quod nom. Gr. scriptoribus non ignotum est.
Si pro ἄμαχος Μονχειρὶ scriberetur ἀπὸς vel ἀπὸφ Μονσχειρὶ,

hoc foret ἄμαχος ΕΠΩΦ ΟΥΟΞ ΗΨΦΗΡΙ,
gigas admiratione plenus, s. prorsus admirabilis, procera
nempe corporis statura; qualis homo dicitur * περισσο-
μένης a Manethone Ægyptio Apotelesm. iv. 464. Ob-
servationibus meis, l. c. vulgatis, hanc unam nunc ad-
jungo. Potest forte servari ἄμαχος, et, cum reliquis verbis,

ἄμαχος ΑΧΩ ΟΥΟΞ ΗΨΦΗΡΙ, Lat.
Magus rerum mirabilium plenus, vel admodum mirabilis.
In vers. Copt. N. T. Magus dicitur ΑΧΩ Act. viii.
9., et in cod. MS. Danielis i. 20., quamvis alibi retinea-
tur ΟΥΟΞ, Matt. ii. 1. 7. 16. Neque dubium
est, quin nom. Magi ap. Ægyptios valde fuerit honestum,
uti ap. Persas, eo appellantes Sacerdotes et Philosophos.
In Ægypto artes Magicæ a Sacerdotibus colebantur, ut
vel e libro Mosis secundo satis patet. Ad illarum cognitio-
nem non admittebantur alii præter sacerdotes ac viros
honoratiores, ipsosque reges. Cujusmodi artes Magicæ
efficiebant, ut earum periti haberentur rerum mirabilium
auctores, et populum in sui admirationem raperent. Hæc
explicatio minus abit a scriptura Syncelli, sed non in
universum ei respondet Gr. Eratosth. interpretatio, nisi
forte περισσομένης exponatur de admirabili corporis pro-
ceritate et robore membrorum.

* Totihoc.²

¹ De veterum interpretatione vocis ΤΟΥΧΕΥ diligenter egit Mich. Suppl. Lex. Hebr. p. 1009—1011. Conjecturam Jabl. adjecto
huj. nomine, commemorat Scholtzius l. c. p. 15, 16., sed improbat, et alia adjungit, quæ tamen ipse Jabl. h. l. in medium attulerat.

² Huic voci in codice meo nihil a Jabl. adscriptum invenitur. Frustra diu, non diffiteor, quævisi, unde eam Glossario suo Jabl.
adjecisset. Tandem tamen habere mihi videor certam viam atque rationem, qua verum investigare et consequi possim, præcunte
Mingarellio in notis ad Æg. cod. reliq. p. ciii., cuj. hæc verba sunt. "Quidquid esculenti residuum erat monacho, aut superfluum,
illud ad Totihoc reportare debebat, i. e., ut S. Hieron. primo Pachomianæ Regulæ capitulo interpretatur, ad Præpositum domus
sue. Æg. enim sine dubio habenda hæc vox est, si recte tamen a libris scripta ad nos pervenit; nam litera illa s. aspirationis nota,
h. in Gr. versione, quæ Hieronymo tradita fuit, esse non potuit. Quibusnam vero e vocibus nom. hocce componatur, an ex ΤΟΤ
(nam ΤΤΟΤ in Act. xiii. 11. valet præcæ), et ex ΗΙ, domus, et ΖΙΩΡ, peritiores inquirent. Quidquid autem
de hac derivatione statuendum sit, tribus Pachomianæ Regulæ capitulis mirifice nostrum hocce illustratur." Hæc Mingarellina. Ego
quidem nihil rectius novi.

³ Τρόχλος penult. brevi. Aristoph. Av. 79. Τρόχλος πὶ τῶν τῶν. B. Τρόχλος ὅς τις οὐρα: Acharn. 875., Νάσσα, καλοῖς, ἀνταγῆς, φαλαγῆς,
Τρόχλος, καλοῖς. B. ὡς περὶ χιμῶν ἀπὸ Ὀρνίθιας, ἡ τῆς ἀγορᾶς ἰδιότης. Vide Morelli Lex. Gr. Prosod. EDD.]

⁴ De Trochilo sua habent Aristot., Ælian., alii, ex Herodoto, quem vide ii. 68., ibique Wesseling. et Valcken. [Plutarchus X. 79. ed.
Reisk., Oppianus, H. St. Thes. iii. p. 1670, b. 2. Aristoph. Acharn. 875., et Av. 79. ubi Beckii Commentarius:—"Non modo enim
avem, quæ etiam βασιλὺς τῶν τῶν dicitur (Zaunkönig), sed etiam littoralem avem (Strandvogel) ita dici, docuit Schneider. Lex. Gr.
ii. p. 541. Buffono etiam Τρόχλος non est, qui Francogallis dicitur Le Roitelet, sed Le Troglodyte, cui ista agilitas propria est, quæ
h. l. trochilo tribuitur. v. Not. Francog. Interpr. Avv. in Brumœi Th. Gr. xii. p. 228. Itaque incertum tamen esse monet etiam
Wiland, quæ avis h. l. intelligatur." EDD.]

* Τοκιν. Fumaria. Append. Dioscor. iv. 119, p. 470.
Dicebatur etiam Fumaria s. Caprus ab Ægyptiis τῶν, ut
idem testatur.

* Τορκον. Periclymenum. Append. Dioscor. iv. 14.
p. 462.

Τρόχλος vel Τρόχλος,³ Trochilus, est nom. avis Æg.,
de qua Plin. viii. 25.: "Hunc (crocodilum) saturnum cibo
piscium, et semper esculento ore, in litore somno datam,
parva avis, quæ Trocilos ibi vocatur, rex avium in Italia,
invitat ad hiantium pabuli sui gratia, os primum ejus as-
sultim repurgans, mox dentes, et intus fauces quoque ad
hanc scabendi dulcedinem quam maxime hiantes." Ejus-
dem meminit Plin. x. 74. Etsi dissentit Harduinus,
["Diversus est," inquit, "a regulo nostro trochilus
peregrinus s. Niliacus. Valde vereor ut verba, Rex
Avium in Italia, Pliniana sint, ac non glossema potius
sapient alicujus conjectoris, translatum ex L. x. 74. ubi
trochilum nostratrem regem avium Plinius interpretatur." EDD.]
Comparetur Ælian. N. A. iii. 11., qui et de Tro-
chilo viii. 25. hæc narrat: "Ὁ μὲν Τρόχλος ὄρνις ἐστὶ τῶν
ἐλεῖων εἰς καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν ἀλάττει, καὶ ὅ-
τι ἂν τύχῃ παρεκλέγων, βύσκειται τρέφει δὲ αὐτὸν καὶ ἀε-
κόδειλος κ. λ. Addit xii. 15.: Ὁ δὲ πρὸς πᾶν τὸ τῶν Τρόχ-
λων γένος ἐστὶ τῶνδε τῶν θηρίων ἐνσκοπὸν δὲ (παλλὰ δὲ αὐτῶν γένος
καὶ ὀνόματα, Τραχέα δὲ, καὶ ἀκούσαι ἀντίτυπα, καὶ διὰ τὸ τῶν
ἐῶν αὐτὰ) μόνον δὲ τῶν καλούμενων κλαδαφόρων γένος
καὶ φίλον ἔχει." Memoratu dignum est, quod de ista
avium genere legitur in Vanslebii Itin. Ægypti, Gallica
scripto, p. 77, 78.: "Ce que Pline dit du Trochile, a
besoin d'éclaircissement, car on pourroit demander cent
ans durant en Egypte, quel est cet oiseau, qu'on n'en
pourroit jamais apprendre. Voicy donc ce qu'en dit
Beitar: 'Quand le Crocodile est saoul de la proie, qu'il a
devorée, il sort hors de l'eau, & se met à dormir au
soleil, & parce qu'il luy reste toujours de la vilénie entre
les dents, dont il s'engendrent des vers, un petit oiseau
semblable au Tectari, entre dans sa gueule, mange
cette vilénie, & les vers même, s'il y en trouve; et lors-
que le Crocodile sent, qu'il n'a plus rien dans sa gueule,
il la ferme, pour manger l'oiseau aussi: mais la Nature
ayant pourveu à sa sûreté, en luy donnant deux epines
fortes audessus de sa tête, & le Crocodile se sentant
piqué, il la rouvre incontinent, alors l'oiseau s'enfuit.'
Je m'informais de plusieurs Mores, s'ils connoissoient un
oiseau, qui avoit deux epines sur la tête, & ils me re-
pondirent, que non; il me dirent bien, qu'il y avoit en
Egypte le Saksak, que j'ay veu moy même fort sou-
vent, qui est toujours autour du Crocodile, parce qu'il
se nourrit des restes de la viande, qu'il trouve entre
les dents. Il se peut faire donc, que le Saksak des
Mores et l'oiseau dont parle Beitar, soit le Trochilus de
Pline."

* Τυβί, Tybi, nom. mensis quinti Æg. respondens
diebus postremis Decembris, sed inprimis Januario Ro-
manorum. Dies enim sextus Januarii erat undecimus
mensis Tybi, ut alio loco a me observatum est. Hac
ratione facile in concordiam redigi possunt veterum tes-
timonia. Scribit Plin. vi. 23. circa finem: Ex India re-
navigant mense Ægyptio Tybi incipiente, nostro Decem-
bri: aut utique Machiris intra diem sextum. Schol. in
Arati Phænom. p. 39. ed. Felli hæc habet: λέγει δὲ τὸν
Τυβί, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Ἰανουάριος τὸν γὰρ σφοδρὸς
ἐστὶν ὁ χειμὼν. Adde p. 40. et 53., atque Arriani Periopl.

Mar. Erythr. p. 5. t. i. Geogr. Huds.¹ Passim istius mensis scriptores Gr. vet. meminerunt, eumque Τυβι nominarunt. Ita Clem. Alex. Strom. i. p. 408., epigr. Gr. Anthol. l. i. c. xci. 1. Τυβι δὲ κορυφῶρον βουληφόρον εἶμα τίταται.² Præsertim commemorandus est Plut., in cuij. lib. de Is. et Os. plus una vice nom. Τυβι occurrit, p. 371., ubi dies septimus mensis Τυβι dicitur ΑΦΙΕΙΣ ΙΣΙΔΟΣ ΕΚ ΦΟΙΝΙΚΗΣ, adventus Isidis e Phœnice, et p. 366., quo in loco post verba, Τῇ δὲ ἐννῆτῃ ἐπὶ δέκα, excidisse nom. mensis Τυβι, suspicabar in Misc. Berol. t. vii. p. 388—390. In libris Copt. scribitur nom. huj. mensis ΤΥΒΙ. Ita certe. inveni in cod. Evangeliorum membranaceo, scripto a Michaële, Episcopo Damiatensi, asservatoque in Biblioth. reg. Paris.³ Nec multum a vero aberraturum me opinor, si existimem, nom. mensis decimi Hebr. לַבְּי, quod semel tantum legitur in cod. Hebr. V. T., Esth. ii. 16., et Hebræi tempore primum seriori a Græcis accepisse videntur, esse origine Æg., et a Τυβι non diversum. Testis hac in re admodum locuples mihi est Hieron., in comment. in Ezech. c. 29. scribens: Porro juxta lxx. decimus mensis, qui Hebr. appellatur לַבְּי, et ap. Ægyptios Τυβι, ap. Romanos Januarius dicitur. Quidquid enim alii de origine nominis Hebraica לַבְּי afferunt, si ab Æg. discedas, id quidem merito minus probabile judicabitur.⁴

Τυφλίνος, ἰχθὺς Νειλῶεος, καὶ ὄφεις εἶδος, teste Hesych. v. Τυφλίνος, qui brevi post scribit, Τυφλῶνες, εἶδος ὄφεων, et antea voc. Κωφίας exponit ὄφεις εἶδος, ὃ καὶ Τυφλίας, pro quo legendum suspicor Τυφλίνος, uti in altero loco pro Τυφλῶνες rescribendum Τυφλῶτες ex Eliani N. A. viii. 13., et Nicandri Ther. 393. [492.], ubi Schol. explicat Τυφλίνος.⁵ [“Neque illud analogiæ repugnat, neque hoc improbandum,” D’Arnaud. Lectt. Gr. p. 130. Aristot. H. A. viii. 24. τοῖς τυφλίνοις ὄφειν, pro quo vi. 13. αἱ τυφλῖναι ὄφεις, (sic Æl. l. c.) quod, H. Stephano suspectum (Thes. iii. 1703, g.) præfert Sylburgius. Routhius ad Hederici oram: “Τυφλῶψ, serpens quidam, Epiphan. Hær. 60. cap. ult.” V. Schneid. ad Aristot. H. A. vi. 13. EDD.] Si vox origine est Æg. ut videtur, ej. tamen etymologiam non minus ignoro, quam alii Græcam.

Τυφών, Typhon, celebre Ægypti Numen, sed maleficum, cuij. meminerunt Herod., Diod. S., Plut., plures alii. Nomen non est Hebr. aut Gr., sed Æg., ΘΗΟΥ—Υ—ΣΩΟΥ, Theu-ph-hou, significans ventum malignum, nocivum, vel ΘΗΟΥ—ΦΩΗ, Theuphon, ut Typhon sit ventus evertens, sive pervertens, vel etiam ΘΗΟΥ—ΦΟΩ, Theu-phoh, ventus corruptor. Sed de hac re et aliis ad Typhonem Æg. pertinentibus copiose dixi in Panth. v. 2.⁶

* Tzephon, Hebr. תְּצֶפֶן, pars nominis urbis, quæ Ex. xiv. 2. 9. vocatur Baal-Tzephon, ab interpretibus Alex. * Βεελσεφῶν, aut Βεελσεφῶν, quod habetur in cod. Alex., et ap. Euseb. in Onomastico. Sita erat e regione urbium Migdol ac Pihachiroth. Ab aliis habetur pro Heroöpoli, ab aliis pro Sues s. Arsinoë. Plura dicam in nova multumque aucta editione Dissertationum de Terra Gosen diss. v. §. ix. p. 59. Hic tantum pauca de orig. nominis adjungam. Qui תְּצֶפֶן putant Hebr. vertuntque Septentrionem s. Boream, referunt ad תְּצֶפֶן occultavit, vel ad תְּצֶפֶן speculatus est, non tamen rationem denominationis ido-

neam afferunt. Quidni potius dicam, תְּצֶפֶן esse Æg. ΨΑΦΕ, ἐρημος, desertum, sicuti κατ’ ἐξοχὴν vocabatur desertum istud, quod Israëlita eo tempore ingressi sunt, Ex. v. 1. viii. 27, 28. xiii. 18.⁷

* Tzoan s. Tsoan. Cf. dicta p. 339, 340. v. Tanis.

* Υκῶς. Voc. hanc nobis e ling. Æg. explicat Manetho, ipse Ægyptius, e cuij. libro secundo Ægyptiacorum Fl. Josephus hæc profert contra Apionem i. §. 14. p. 445.: Ἐκαλεῖτο δὲ τὸ σῆμα πάντων αὐτῶν ἔθνος ΥΚΩΣ, τοῦτο δὲ ἐστὶ βασιλεῖς ποιμένες· τὸ γὰρ ΥΚ καθ’ ἱερὰ γλῶσσαν βασιλέα σημαίνει, τὸ δὲ ΩΣ ποιμὴν ἐστὶ, καὶ ποιμένες, κατὰ τὴν κοινὴν διάλεκτον, καὶ οὕτω συντιθέμενον γίνεται ΥΚΩΣ. Τινες δὲ λέγουσιν, αὐτοὺς Ἀραβας εἶναι. Ἐν δ’ ἄλλῃ ἀντιγράφῳ οὐ βασιλεῖς σημαίνεσθαι, διὰ τῆς τοῦ ΥΚ προσηγορίας, ἀλλὰ τοῦναντίον αἰχμαλώτους δηλοῦσθαι ποιμένας. Τὸ γὰρ ΥΚ πάλιν * Αἰγυπτιαστὶ, καὶ τὸ ΑΚ δασυρόμενον, αἰχμαλώτους ῥητῶς μνῆναι. Καὶ τοῦτο μᾶλλον πιθανώτερον μοι φαίνεται, καὶ παλαιὰ ἱστορία ἐχόμενον. Hæc Manethonis verba, non uno nomine memorabilia, ab Eusebio Præp. Evang. x. 13. cum aliqua lectionis varietate repetita, nec ab editoribus Josephi satis illustrata, quod tamen fieri oportuerat, nunc e consuetudine ac lingua Æg. historicaque breviter interpretari conabor. Ait Manetho, populum quendam, quem Israeliticum fuisse significat, in vet. Æg. monumentis vocari ΥΚΩΣ, vocemque hanc ex duabus compositam esse, ΥΚ et ΩΣ. Ad priorem vocem ΥΚ quod attinet, eam affirmat Manetho καθ’ ἱερὰν γλῶσσαν significare regem. Antequam vero eam e ling. Æg. illustrem, monebo, nom. Υκῶς, mea quidem sententia, longe rectius alicui homini convenire, quam toti populo. Docet id ipsa illa τοῦ ΥΚ interpretatio, quam Manetho e sermone Æg. suppeditat. Quis enim de universo populo dixerit, eum esse regem? Existimo nomine ΥΚΩΣ designari illustrem aliquem in gente Hebr. virum, et ipsum forsitan Moysen, ut deinde plenius ostendetur. Quo observato, pergendum est ad interpretationem vocis ΥΚ, quam cum dicat Manetho significare Æg. regem, caute id accipiendum est. In linguæ Copt. monumentis omnibus, quæ ad manus nostras pervenere, vocis istius vestigia nulla occurrunt. Sed neque Manetho affirmat, ΥΚ generatim Æg. sonare regem. Tantum ait, voc. hanc significare regem καθ’ ἱερὰν γλῶσσαν, lingua sacra. Quæ autem hæc erit alia, quam allegorica, symbolica, hieroglyphica, sacerdotibus propria? Aperte distinguitur a dialecto communi, κοινῇ διαλέκτῳ, quæ ap. Ægyptios omnes in vita communi et civili erat usu recepta. Similiter Manetho ap. G. Syncellum in Chronogr. p. 40. loquitur de quibusdam columnis Æg., inscriptis ἱερᾷ διαλέκτῳ καὶ ἱερογραφικοῖς γράμμασιν, ubi pro ἱερογραφικοῖς legi malim ἱερογλυφικοῖς. Huc pertinere videtur Plut. de Is. et Os. p. 632., commemorans Sacerdotum τὸ συμβολικὸν καὶ μυστηριώδες, et Spartian. in Antonino Caracallo t. i. Script. Hist. Aug. p. 721.: Unde, quamvis Græci vel Ægyptii eo genere, quo fœminam hominem, etiam Lunam Deam dicant, mystice tamen Deum dicunt. Certum magis est, recte huc referri verba ipsius Manethonis ap. Joseph. l. c. p. 445., memorantis urbem καλομένην ἀπὸ τινος ἀρχαίας θεολογίας Ἀδαριν, pro quo deinde p. 460., ἐστὶ δ’ ἡ πόλις Ἀδαριν κατὰ τὴν θεολογίαν ἀνωθεν * Τυφώνιος. Porphyrius V. Pythag. c. ii. testatur, Ægyptios habuisse γραμμάτων τρισσὰς διαφορὰς, * Ἐπιστο-

¹ Josep. in Hypomnestico c. 27., ubi comparantur menses Hebr., Æg., Maced., et Rom., hæc nomina conjuncta leguntur, Τυβί, Τύβυ (pro Τυβι), Αὔδιναιος, Ἰανουάριος. Vide ad istum locum, quæ Fabric. notavit p. 50. In Menologio, quod Matthæi Anecd. Gr. V. i. p. 86. edidit, mensis Τιβι, sic enim illic scribitur nom., videtur assimilari Januario.

² Græca interpretatur Grotius, t. i. Anth. Gr. p. 355.: Tyby magistratus tyrio producit in ostro.

³ Cf. Thes. Epist. La Croz. t. iii. p. 133. Thebaice scribitur ΤΥΒΕ. V. Georgium in præf. ad Fragm. Evang. Jo. Gr. Copto-Theb. p. 134.

⁴ Eandem de origine vocis לַבְּי sententiam tuetur Mich. Suppl. Lex. Hebr. p. 999, 1000., Hieronymi item testimonio utens, sed minus accurate citato. Nom. Hebr. Græce scribi Τιβίθ, Τιβίθ, Τίβιθ, Τίβιθ, monet Fabricius in Menologio, p. 16.

⁵ Comparantur Alberti alique ad Hesych. vv. Κωφίας, Τυφλίνος, et Τυφλῶν.

⁶ Forsterus Epist. ad Mich. p. 29. testatur, Typhonem Æg. esse ΧΩΦΩΗ. Dubium tamen est, an ΧΩ idem significet, quod ΘΗΟΥ, i. e. ventum. V. Jabl. pt. iii. Panth. p. 97. Frustra ΧΩ ista notione quæres in Lex. La Croz.

⁷ Quod modo dixi de incerta vocis ΧΩ significatione, dubiam quoque facit Forsteri l. c. conjecturam, Baal-Tzephon esse Heropolin, supra occidentalem μυχὸν maris Arab. sitam, in desertis, prope lacus amarus, Typhoni sacram, tempore Moysi vel paulo post deletam, deinde restitutam appellatamque Hebr. טֶפֶן יְצֶפֶן Ies. xix. 18., et quondam Baal-Tzephon dictam de numine Typhone, ΧΩΦΩΗ, cum Hebr. pro Χ usi sint litera γ. De verbis ἱερὰν quæ supra notavi p. 95 et 96., nolo repetere. An vero Ἐρυθρὴ βάλος in Herod. ii. 3. sit eadem urbs, quæ Baal-Tzephon et Heropolis, non satis exploratum videtur. V. Diod. S. i. 59. Heropolin Typhoni sacram fuisse, doceatne Steph. Byz., in dubio item est. Certe non erat, cur Forsterus pro Ἐρυθρῇ, πόλιν Αἰγυπτίας, scriberet Ἐρῶς π. Α. Vulgatum defendit mss Æg. et Anton. Itin. p. 170. c. n. Wessel. Plenius dicitur Ἐρῶν πόλις a Strabone l. ii. p. 140, 1. xvii. p. 1193.

λογραφικῶν, καὶ Ἱερογλυφικῶν, καὶ Συμβολικῶν, et Clem. Alex. Strom. v. p. 555, 6. [657.] Ægyptiis triplicem hanc literarum formam adscribit, τὴν Ἐπιστολογραφικὴν, τὴν Ἱερατικὴν, τὴν Ἱερογλυφικὴν, ubi plura alia adiunguntur huc spectantia. Neque omittendum est, Diod. S. i. p. 51. loqui de cippis ἐπιγραφὴν habentibus Αἰγυπτίοις γράμμασι, τοῖς Ἱεροῖς λεγομένοις, p. 72. de Sacerdotibus, pueros duo literarum genera docentibus, τὰ τε Ἱερὰ καλούμενα καὶ τὰ κοινοτέραν ἔχοντα τὴν μάθησιν, et l. iii. p. 145. de Æg. literis Hieroglyphicis.¹ Hinc intelligi potest, quid sibi velit Fl. Josephus, l. c. p. 446. addens: Ἐν ἄλλῃ δὲ τινὶ βιβλῷ τῶν Αἰγυπτιακῶν Μανθεῶν τοῦτο φησὶν ἔθνος, τοὺς καλούμενους ποιμένας, αἰχμαλώτους ἐν ταῖς Ἱεραῖς αὐτῶν βιβλοῖς γεγράφθαι. Conferri possunt, quæ hic illic monui in Panth. Æg., præsertim in Proleg. §. lvii. et seq. Multo tamen magis consulendus Guil. Warburton in erudito libro, The divine Legation of Moses demonstrated, iv. 4. vel etiam in Essai sur les Hieroglyphes des Egyptiens t. i. p. 74. sq., 163. 174. sq. Nunc e diverticulo in viam redeundum. ΥΚ, vel Æg. scriptum, ut puto, ΖΙΡ, proprie significat Magum. Act. viii. 11. αἱ μαγεῖαι Coptis audiunt ΗΙΥΕΤ-ΖΙΡ, unde apparet ΖΙΡ esse Magum et ΥΕΤ-ΖΙΡ Magiam. In eod. cap. v. 9. pro μαγεύων versio Copt. habet ΕΥΟΙ ΗΑΧΩ existens Magus. Et sane concretum τὸν μάγον Copti semper reddere solent ΑΧΩ, etsi abstractum τὴν μαγείαν transferant ΥΕΤΖΙΡ. Versio autem Æg., dialecto Thebaidis composita, hoc etiam in loco, Gr. μαγεύων expressit ΕΥΡΖΙΡ. Quod etiam analogia linguæ postulat. Si enim ΥΕΤΖΙΡ est μαγεία, ΖΙΡ μάγον esse omnino oportet. Hinc quoque φαρμακεία veneficia Apoc. ix. 21. dicuntur ΦΑΔΡΙ ΗΖΙΡ. Cum igitur Manetho affirmet ΥΚ, s. Copticum ΖΙΡ, significare regem, sed καθ' ἱεράν γλῶσσαν, lingua Æg. sacra, animadvertendum porro est, ap. Ægyptios haud secus, quam ap. Persas et Chaldaeos, Magiam in magno honore et sacerdotibus maxime propriam fuisse, ut jam in antecedentibus p. 349. ad voc. Τοιγαράμους observavi. Quin imo reges Ægyptios didicisse Magiam, et e Magorum numero fuisse, Judæorum magistri tradunt. V. Gaulminii notas ad Vit. Mosis p. 133. Ex iis, quæ Manetho ait, colligi posse videtur, Sacerdotes et Scribas sacros per Magum allegorice et hieroglyphice Regem designasse. Sed hoc accuratius expendendum aliis relinquo. Hæc ipsa vero expositio e mente Æg. egregie convenit Mosi, quem fuisse Magum, Æg. monumenta referebant. V. Justinum xxxvi. 3. Præter hanc τοῦ ΥΚ interpretationem de rege, afferitur etiam alia a Josepho e libris Manethonis, significare nempe ΥΚ Æg. lingua αἰχμάλωτον, captivum. Dubium non est, quin Manetho respexerit ad voc. Æg. ΔΗΡ vel ΔΗΡ, quæ significat cingere, præcingere, ζωννύειν, περιζώννυσθαι. Ea notione utrumque vocabulum Copticum occurrit Gen. xxii. 3. Lev. viii. 7. 13. xvi. 4. Num. xxii. 21. Luc. xii. 35. 37. Singulatim istæ voces usurpantur de armis, quibus quis se ipsum cingit, Num. xxxi. 3. 5. xxxii. 17. 21. 30. 1 Petr. iv. 1. 1 Tim. i. 18. et alibi. Hinc idem nom. tribuitur quoque armaturæ. Πανοπλάν Eph. vi. 11 et 13. Coptus interpretatur

ΠΗΔΗΡ ΤΗΡΥ. In MS. Doxologia quadam Martyrologica Copt. scriptum reperio de Philopatore Mercurio, ΔΥΤΖΙΩΤΥ ΠΗΔΗΡ ΤΗΡΥ ΗΤΕ ΠΗΔΩΤ, induit totam armaturam fidei. Est igitur ΔΗΡ et ΔΗΡ se armare, arma induere,

armis se cingere. Non tantum Æg., sed Gr. quoque αἶ Λαῖνι notionem cingendi transtulerunt ad eos, qui arma sumunt. Τὸ ἐνδύειν τὰ ὅπλα veteres dixisse ζώσασθαι, scribit Pausanias Bæot. ix. 17. Hinc ἐζώνοι sunt armis instructi in vers. Alex. Ies. i. 14. iv. 13. Alia dabit H. Steph. Thes. L. Gr. t. i. p. 1409. ac sq.² Ap. Latinos accingi enæ et armis, cingi gladio, similesque locutiones sunt pervulgatæ; verum etiam appellantur cincti, qui arma sumunt militiæque nomen dant. E multis unum sufficit exemplum. Scribit Plin. Epist. vii. 25.: Sunt plures cultu pagano, quos cinctos et armatos diligenter scrutatus invenies. Fieri potest, ut Æg. ab initio quidem Hebræos a vitæ genere, quod coluerunt, nuncuparint Pastores, postea vero, cum iidem Pastores arma cepissent, vocarint Pastores cinctos sive armatos. Dubio certe caret, Hebræos in deserto fuisse armatos, non item, an armis cincti ex Æg. egressi sint. Unus est locus, e quo id affirmari posse videatur, Ex. xiii. 18., ubi Israelitæ dicuntur egressi ΕΥΩΝ. Quam variæ fuerint vet. et recentiorum interpretationes vocis Hebr., docent Drusus, Grotius, et alii ad istum locum, etiam Fullerus Misc. v. 2. Alex. vertunt πέμπτη γενεῇ, sed Aquila ἐνωπλισμένοι, et Symmachus καθοπλισμένοι, atque vulgatus Latinus armati. Vide Origenis Hexapla, a Montfauconio ed. Nec aliter R. David Kimchi, Hieron., Lutherus, et plurimi alii. Cum his facit Pococke in notis ad Portam Mosis p. 54., vertentis, agmine composito,

acie instructa, monentisque ap. Arabes خميس signifi-
ficare exercitum, s. aciem, quæ, quoniam quinque par-
tibus componitur, sic poterat appellari a خمسة quin-
que. Cum de hac rebusque aliis consuluissem Albertum Schultens, eximium illud Literarum Orientalium decus et præsidium, verbis humanissimis sic respondit. "Pos-
sit versio Aquilæ et Symmachi defendi ex Arabismo. Sententia Pocockii non plane contemnenda videtur. Aut
conferri poterit Arabum خميس, crudus, durus, vehe-
mens fuit in omni re, deinde fortis ac strenuus fuit in bello. Sic enim explicatur in Camuso et alibi." E
dictis intelligimus, potuisse Hebræos ab Ægyptiis appel-
lari pastores armatos, atque eo facere notionem verbi
ΔΗΡ seu ΔΗΡ. Sed idem illud verbum non adeo
usurpatur de vinculis, quibus captivi vincuntur ac con-
stringuntur. Solent enim Copti hac in re adhibere voces
CΩΝΩ et UOP vel UHP, ut patet ex omnibus
S. Codicis locis, in quibus vincendi, ligandi, captivandi,
vel captivorum mentio occurrit. Quæ omnia cum me-
cum perpendo, non parum in ea confirmor sententia,
quæ jam dudum menti meæ etiam invitæ obrepserat, Mane-
thonem, quamvis esset genere Æg., Sacerdotumque in
ordinem allectus, Gr. tamen potissimum literis innutritum
fuisse, linguæ autem patriæ Æg. et antiquitatum gentis
suæ vix mediocriter peritum. Vivebat in Æg. infer., in
qua eo jam tempore lingua Gr. prævalebat, cum pauci
omnino invenirentur, qui ævitas Sacerdotum Æg. scien-
tias excolerent. Quod si cui mirum et paradoxon vide-
bitur, mirari is desinet, ubi meminerit, Strabonem tem-
pore Augusti Imperatoris, cum studiose in antiquas res
Æg. inquireret, comite Ælio Gallo, Ægypti Præfecto,
neminem plane potuisse invenire, priscis Sacerdotum
artibus ac scientiis imbutum, Chæremonem vero quen-
dam, scientias istas falso venditantem, eruditioribus ludi-
brio fuisse. V. notabilem Strabonis locum xvii. p. 554.
editionis, quam ipse Casaub. curavit (p. 1159. ed.
Almel.) Quando igitur Manetho ΥΚ interpretatur αἰχμα-
λώτους, captivos, non tanta ej. ap. me fides est et auc-
toritas, quanta videtur aliis, reclamante usu linguæ Cop-
ticæ. Neque enim huc pertinere videtur ΔΗΡ,

¹ Cf. Wesseling. ad Diod. t. i. p. 65. 91. 176., et ad Herod. ii. 36., quo teste, Ægyptii διασίοισι γράμμασι χρίονται, καὶ τὰ μὴ αὐτῶν, ἴρα, τὰ δὲ, δημοτικὰ καλεῖται.—Prætereo quæ monuit Georgius in præf. ad Fragm. Jo. Theb. p. 33, 34.

² Ζώννυσθαι exponitur καθοπλίζεσθαι ab Hesychio alisque. Cf. Alberti ad vv. Εζώνοι, et Ζώννυσθαι.

³ Legatur Schultens ad Prov. iv. 17., Haisma in Caris ad Ex. p. 86—89. 196., et Mich. in Suppl. Lex. Hebr. p. 835—838. coll. p. 822, 823., qui pro ΕΥΩΝ mutatis vocalibus legi vult ΕΥΩΝ, vertitque quinquageni, in cohortes quinquagenarias divisi. Quid-
quid eligatur, opus non est conjectura critica Houbigant? p. 85., opinantis, litteram nnam trajectam esse legendumque ΕΥΩΝ, ex
ΩΝ vel ΩΝ, festinare, quod extat Jud. xviii. 9., ut profectionis festinatio illa significetur, de qua dictum est Ex. xii. 11. Quod
addit ille, ex hodierna scriptura ΕΥΩΝ sententiam duci, vel probabilem, vix posse, nec vero ullum veterum potuisse interpretum,
non facile omnibus persuadebitur.

quod Ps. xxxii. 9. ponitur pro constringere veluti vinculis. Progredior nunc ad alteram vocis ΥΚΣΩΣ partem, nempe ΣΩΣ, quæ pastorem designat, teste Manethone. Qua in voce, etsi multis negotium facessere videtur, parum re ipsa est difficultatis. Quamvis enim in vers. Copt. Pentateuchi Mosaici et Librorum N. T. frustra vox ista

quærat, ibidemque pastor dicatur **ΥΔΗΕΣΩΥ**, reperitur tamen in Fragmentis, quæ dialecto Thebaidis sive Sahidica sunt conscripta, et in Bibliothecis quibusdam extant. Deprehendi eam in Dictionario Coptico-Arabico, in Biblioth. Reg. Paris., quod exhibet vocabula Coptica ex Evangelio Joannis, adjuncta interpretatione Arabica. Eo in cod. MS. inter vocabula e cap. x. Evangelii Joannei est etiam **ΠΨΩC**, quod translatio Arabica reddit pastorem. Postea La Crozius nactus est apographum Fragmenti capitis x. Evangelii Joannis, eadem dialecto Thebaica, e cod. MS. Biblioth. Bodl. Oxon., quod mecum sua pro benevolentia communicavit. In illo autem Fragmento ita legitur vers. 2.,

ΠΕΤΗΝΥ ΔΕ ΗΤΟΥ ΕΒΟΔ ΖΙΤΥ

ΠΡΟ ΗΤΟΥ ΠΕ ΠΨΩC, qui vero ingreditur per portam, est ipse pastor. Et sic iterum vers. 7, 11., ac quoties in Gr. ejusdem capitis textu prostat **ποιμήν**. Unde haud dubie constat, ΣΩΣ, vel Copt. scriptum **ΨΩC**, Æg. vere pastorem significasse.¹ Observari meretur, Euseb. Præp. Evang. x. 13. ubi citat locum Josephi, pro Σὺς p. 294. ed. R. Steph., dedisse Οὐσσός. Scribit enim: Ἐκαλεῖτο δὲ τὸ σύνπαν αὐτῶν ἔθνος Ὑκουσσός; iterum, Τὸ δὲ Οὐσσός ποιμήν ἐστι, et sic porro. Lectionem hanc non putem aspernandam esse. ΟΥ enim est articulus indefinitus, qui substantivis cum masculini, tum feminini generis promiscue additur. ΟΥΨΩC igitur vere est ποιμήν. Vix aliter

Æg. in continua quadam oratione dicerent, quam **ΖΙΡ ΟΥΨΩC**, vel **ΔΗΡ ΟΥΨΩC**. Proinde varians hæc lectio non est de nihilo. Si autem ea recte se habeat, novum ex ea capi possit argumentum, quo pateat, nom. hoc non toti populo impositum esse, sed uni alicui viro in gente Hebr., nempe Mosi. ΟΥ enim articulus nunquam cum plurali, sed semper cum singulari tantum numero jungitur. Cum autem Ὑκως, uti explicuimus, significet aut magum pastorem, aut pastorem armatum, utrumque illud ad Mosen, e sententia Æg., potest referri. Erat certe pastor, non tantum ex gente pastorum Israelitarum oriundus, sed qui etiam pastoris provinciam in Midiane ap. socerum suum gessit. Dicitur Moses *προδιδασκόμενος εἰς ἡγεμονίαν, ποιμενική γὰρ κ.τ.λ.* ap. Clem. Alex. Strom. i. p. 415. Inprimis legatur Philo de V. Mosis p. 612. [90, 91.] Eo forte respicit Herod., narrans ii. 128., imperasse Ægypto reges quosdam improbos, qui templa deorum occluderent et populum ad extruendas Pyramides cogerent, atque has Æg. vocari Pyramides Pastoris Philitionis, *Ποιμένος Φιλιτίνος*. Annon hic latet² Pastor Philistæus s. Palæstinus, id est, Judæus? Cum vero addat Herod., imperasse istos reges per cvi. annos, videndum, an hoc sit regnum Heracleopolitarum, quod Manetho ap. Euseb. p. 15. affirmat du-

rasse c. annos. Heracleopolin vero esse Gosen, terram Israelitarum in Æg., alibi docui. Habebatur idem Moses pro Mago s. Sacerdote Æg., et credebatur disciplinis sacris Æg. ita imbutus, ut cum Magis auderet decertare, ac tot tantaque ederet miracula. Addantur superius dicta p. 359., et interpretes eruditi Actuum xii. 22., ubi Moses dicitur *παιδευθεὶς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων*, et *δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις*. Quis denique neget, Mosen tractasse arma, ducem totius exercitus Hebr. fuisse tempore liberationis e servitute Æg. atque in deserto, et victoriam sæpe de hostibus reportasse? Si quis vero Ὑκως accipere malit de pastoribus armatis, et istud referre ad universum populum, non ego quidem præfracte refragabor, ea tamen lege, ut intelligantur Hebræi, in Æg. diu viventes, indeque tandem egressi, non autem Arabes, quod vult Marshamus Can. Chron. p. 100—106. et 319—325., quem confutarunt Perizonius Origg. Æg. c. xix., Buddeus Hist. Eccl. V. T. t. i. p. 358. et seq. aliique plures.³

Ὑσσωπος, Hyssopus, Hebr. **זוּנָה**. Satis constat inter omnes, unam eandemque plantam triplici isto nomine designari, atque nugari Etym. M. et ceteros, eum secutos, quando vocem aiunt esse origine Gr. Estne igitur Hebr.? Ita censent plerique, qui de Hyssopo prolixè egerunt, Salmas. de Homon. Hyles Iatr. c. xix., Bochart. P. i. Hieroz. l. ii. c. 5., Ol. Celsius P. i. Hierobot. p. 407—448., alii. Mihi quidem videtur voc. Æg., quod ab Ægyptiis primum ad Hebræos transiit, ab his ad Gr. ac Romanos. Non provocabo ad vers. Copt. Ex. xii. 22. Lev. xiv. 4. 6. 51, 52. Num. xix. 6. 18. Ps. li. 9. Jo. xix. 29. Hebr. ix. 19., quibus in locis reperitur **זִיכְוֹן** aut cum artic. **וּזִיכְוֹן**,⁴ quandoquidem haud nescio, videri posse interpretes Coptos ad litteram secutos Gr. Ὑσσωπος, quod habent lxx. et scriptores N. T., adeoque nomen esse voc. Æg.⁵ Dicam ergo potius, Hyssopum fuisse plantam in Æg. crescentem, non modo memoria recentiori, testibus peregrinatoribus omnibus, sed etiam temporibus remotissimis. Sacerdotes Æg., quibus nefas erat quidquam comedere et bibere aliunde inductum, solebant Hyssopum tusam cum pane sumere, ut ex Chæremone refert Porphy. de Abst. iv. 6. Notabilis magis est usus Hyssopi in primo Paschatis festo, ab Hebræis celebrato, antequam Ægyptum relinquerent, Ex. xii. 22. Existimo igitur, Mosen in scribenda historia retinuisse nom. plantæ antiquum, in Ægypto nascentis, idque ipsum nom. deinde datum esse eidem plantæ, etiam in Palæstina crescenti, quod nemini dubium est. Si quis autem ex me quærat vocis Æg. etymologiam, haud vereor confiteri ignorantiam.⁶ [Ὑσσωπος, ου, ἡ, vel Ὑσσωπον, ου, τὸ, herba notissima. Nic. Ther. 872. Ἄλλοτε δ' ὕσσωπος τε, καὶ ἡ πολυγώνος ὕωνις. Cf. Dioscor. iii. 30., qui duo ejus genera facit, montanum, Sprengelio Hist. Rei Herb. p. 179. Teucrium Pseudhyssopum, (cf. Column. Ecphras. i. 14. p. 67.), et hortense, Sprengelio ibid. Hyssopum officinale, neutrum tamen describit. De Teucrio Pseudhyssopo Sprengelius ibid. p. 44. interpretatur Hippocr. Morb. iii. 490. Herba est, quæ cum nostro hyssopo nomen tantum habere commune creditur, baccas producens, corymborum specie; optima proveniens in Tauro

¹ Fragmentum Codicis Oxon., de quo Jabl. h. l. et in Thea. Epist. La Croz. t. i. p. 188. loquitur, editum est Oxonii a. 1799, sed verba commatis secundi paulo aliter distinguuntur. Idem obtinet in edit. ejusdem Fragmenti e Cod. Naniano ap. Mingarellum in Æg. Codd. reliq. p. 34. Ubique tamen servatur **ΠΨΩC**. In Fragmento alio Thebaico, ibid. p. 341., legitur **ΨΩΨ**. Est tamen vox eadem, monentibus Tnkio ac Mingarellio.

² Ingeniosæ huic conjecturæ minus favet auctoritas plurium codd., in quibus pro *Φιλιτίνος* legitur *Φιλίτιος*, quod Gronov. probavit, et Wesseling. in textum recepit.

³ Præter scriptores, qui aut Chronologiam illustrarunt, aut Historiam s. communem s. ecclesiasticam, adi Vitringam t. i. Comm. in Ies. p. 549, 550., e cuj. commentatione pererudita de regno Æg. p. 534—552., etsi auctore non laudato, non pauci deinde alii sua sumserunt. Forsterus Epist. p. 9. pastores cinctos, i. e. reges **ΔΗΡ—ΨΩC** exponit de Amalecitis, gente nomadica, Arabibus origine, vitæ genere pastoribus. Partem aliquam observationis Jabl. dedit Scholtzius in Repert. t. xiii. p. 17, 18., adjectis verbis, Hactenus Jablonskius, snamque adjunxit sententiam, e qua **ΥΡΨΩC** essent armati pastores, hi vero Amelecitæ s. Arabes. Vidimus autem ipsum Jabl. satis ample dixisse de pastoribus armatis. Ne longior sim, unum præterire nolo, lectu dignam esse conurbationem altercationemque, amicam tamen illam, ut decet eruditos, de pastoribus Hebr. regibus Æg., aut veris aut fictis, quæ Boivinum inter et Banierum intercessit, cuj. mutua disputationis argumentum præcipuum legitur in Hist. Acad. Reg. Inscript. et bonarum Lit. Paris. t. iii. p. 21—35. In explicanda voce Ὑκως, sive Ὑκούσως, ut est ap. Euseb., in longe alia discedit Bryant in Obs. on the ancient History of Egypt p. 160. sq., de quo forte alias pluribus.

⁴ In versione Sahid. scribitur **ΟΥΖΥΚΣΩΠΟC**, Jo. xix. 29.

⁵ Non aliter La Crozius videtur judicasse, cum voc. **ΖΥΚΣΩΠΟΝ** in Lex. omitteret.

⁶ Uberrime de Hyssopo commentatus est Blasius Caryophilus Pt. i. Diss. Misc. p. 185—256. Intelligit Origanum, et non uno argumentorum genere evincere studet, nom. esse Æg., ad Asianos primum translatum, postea a Nicandro ac Dioscoride usurpatum, non item a Theophrasto, qui vocat *ὀρίγανον*.

illustrationis ergo ab Eratosth. additur ἀνασθηρος, sensu carens. Dicitur odor **ΘΘΙ** in vers. Copt. Luc. i. 10. Jo. xii. 3. 2 Cor. ii. 15. **ΧΧ** significat ponere, Ps. xviii. 34., et saepe alibi. Erit igitur **ΘΘΙΧΧ**, **Στοῖχος**, ponens odorem, odore carens, qui non sentit.

* **Συήνη**, Syene, urbs antiquissima et celeberrima in **Æg.**, Arab. jam dicta **أسوان** Asvan s. Assevan. Nom. varie olim scriptum fuit. Hebr. dicebatur **מִגְדוֹל** Ez. xix. 10. xxx. 6. ubi **מִגְדוֹל** vertendum, a Migdolo Syenen usque, non vero, ut fieri assolet, a turri Syenes. Litera **ן** in fine vocis **מִגְדוֹל** est paragoga localis, quam vocant Grammatici. Vastaretur tota **Ægyptus**, ab urbe Migdol usque ad Syenen. Opponuntur hic duæ urbes **Æg.**, altera septentrionalis, altera australis. **מִגְדוֹל** est eadem urbs, quæ Gr. vocatur **Μαγδαλὴ** s. **Μάγδαλος**, memorata a Steph. Byz. et Geographis aliis, ac diu ante hos ab Herod. ii. 159.² Gr. nom. urbis Syenes non eod. semper modo scribitur; ap. plerosque quidem Historicos ac Geographos **Συήνη**, consentientibus etiam codd. MSS.; rarius **Σοήνη**, in cod. Alex. versionis **των** LXX. Ez. xix. 10.; item **Σουήνη** in eod. eod. Ez. xxx. 6.³ Ista scripturæ varietas usu nobis venire potest, in originem nominis inquirentibus, de qua plerique Geographi tacent, magis de situ urbis et antiquitatibus solliciti. Quæ Leo Africanus in Descript. Africæ p. 727. de alia **Ægypti** urbe Asna, non ita procul ab **Asvan** dissita, his verbis commemorat: Asnam antiquitus Senam vocitarunt, quæ nominis immutatio ab Arabibus dimanavit, quorum idiomate Sena rem sædam ac turpem significat. Asnam igitur appellarunt, h. e., pulchram et elegantem, quod situ peramœno juxta Nilum ab Africæ parte constructa sit; hæc, inquam, mihi in memoriam vocarunt nom. **Ægypt.** urbis Syenes, cui hæc ipsa verba apprimè convenire videntur, nec minus nom. ab **Ægyptiis** impositum. **COYEH** enim **Æg.** egregium, pretiosum, pulchrum sonat, et imprimis de lapidibus pretiosis adhibetur. Ps. xix. 10. verba **ὅτι χρυσόν καὶ λίθον τίμων πόλιν** a Coptis interprr. ita versa sunt, **ἐξοτὲ πινοῦν. ηὐ πιων**

ΕΝΔΩ ΕΝCOYEHY. Vocem **μαργαρίτην** Matt. xiii. 46. similiter reddunt. Sic et de Nardo legitur Jo. xii. 3. In qua explicatione confirmor a Vanslebho, qui in Itin. **Æg.** p. 18. observat, **Isyan** i. e. Syenen a Coptis appellari **Sovan**. **COYEH** vero literis Lat. vix aliter exprimi potest, quam per **Sovan**. Quam bene autem Syenæ nom. hoc conveniat, colligi potest ex Leone Africano, ubi situm urbis **Asuan** ejusque commoda recenset p. 728. Quibus addi potest observatio Herbeloti Biblioth. Orient. v. **Asuan**. Possit **Συήνη** etiam explicari

ΣΙΗ ΕΝΕΣ, vel **ΣΙΗ ΟΥΕΝΕΣ**, terminus seculi sive mundi, nempe **Æg.** Est enim Syene, respectu **Æthiopiæ**, * **ἀρχὴ τῆς Θηβαΐδος**. Quem in modum

Τάφραι, quæ ab altero latere **Ægyptum** claudebant, ex-

poni possunt **ΤΑΦΕ ΕΝΕΣ**, caput s. initium seculi, de quo deinde dicitur. Herod. ii. 30. hosce terminos statuit, hinc a meridie, et illinc a septentrione **Ægypti**. Nominat quidem Elephantinem, sed illa a Syene disternitur tantum Nilo fluvio, qui inter utramque urbem medius fluit, quod diserte testantur Aristides et Strabo, laudati a Berk. in notis ad Steph. Byz. p. 340.; ubi adjunguntur testimonia Vitruvii ac Pomponii Melæ.⁵

* **Συλίθο**. Bulbus Scylliticus. Ita Apul. de Herbis c. 42. A scriptore Arabe, in **Œdipo Kircheri** t. iii. p. 74. appellatur **Slitha**. Plura de illa herba vide ibid.

* **Συμφαιφόν**. Liliū. Testis est auctor Append. ad Dioscor. iii. 116. p. 457. Nom. **Æg.** Liliū commune videtur fuisse **ΣΡΗΡΙ**. Τα κρίνα τοῦ ἀγροῦ Matt. vi.

28. Coptus vertit, **ΗΙΣΡΗΡΙ ΗΤΕ ΤΡΟΙ**. Ne quis autem cogitet, sermonem hic esse de Liliorum specie peculiari, agresti nempe; etiam Luc. xii. 27., ubi in Gr. textu legitur, τα κρίνα πῶς ἀθάναται, Coptica versio habet, **ΗΝΙΣΡΗΡΙ ΧΕ ΠΩΣ CΕΔΙΔΙ**. Adde Ex. xxv. 31. Potuerunt tamen Lilio alia fuisse nomina ap. **Ægyptios**, sicuti ap. Græcos florem illum modo **κρίνον**, modo **λείριον** nuncupatum fuisse, novimus. Forte etiam nom. istud, quod in Append. Dioscor. asseritur, fuit mysticum, prophetisque et sacerdotibus imprimis usitatum. Præcedunt enim illic hæc verba, Προφήταις αἶμα Ἀπέως, Ὁσθάνης αἶμα κροκοδείλου, quæ verti solent, Magi Martis sanguinem (vocat), Osthane auram Crocodili. Videntur ea ad **Ægyptios** pertinere, propter mentionem Crocodili. In **Συμφαιφόν** quidem vestigia τοῦ Ἀπέως reperire mihi videor. Quamvis **Æg.** non haberent Numen peculiare, Martis nomine dictum, tamen cum Marte Gr. potest comparari illud **Æg.** Numen, quod Gr. Herculem solent interpretari. Quamobrem stella Martis ab **Ægyptiis** vocatur stella Herculis. Vide Panth. iii. 6. §. 2. et 4. Jam vero Numen hoc, Hercules, linguis **Æg.** videtur fuisse dictum **ΧΩΥ**, quod nom. Gr. efferebant **Χών**, **Σέμ** et **Σόμ**. Cf. quæ dixi in Diss. vii. de Terra Gosen §. 3., in notis ad Eratosth. catal. p. 739. potissimum in Panth. ii. 3. §. 3. ac seq. Id ipsum nomen opinor latere in priore parte vocis **Συμφαιφόν**. Si liceret legere **Συμσφαίφον**, haberemus voc., quo Prophetas sive Magos significasse Liliū, auctor istius Appendicis testatur. Nam **CHOY** est sanguis, in permultis locis versionis Copt. Pentateuchi, Psalmorum et N. T. Erit igitur **Συμσφαίφον**, αἶμα τοῦ Ἀπέως, sanguis Herculis, vel quod idem est, Martis.

* **Synechon**. Apium rusticum. Apul. de Herbis c. viii.

* **Σύσθαμνα**. Ricinus. Append. Dioscor. iv. 164. p. 474.

Σύργη et **Σύργγες**. Vide peculiarem meam ea de Dissertationem MSS.⁶

¹ Dudum alii hanc verborum Hebr. interpretationem probarunt, a quibus non dissentiant Wesseling. ad Anton. Itin. p. 171. Venema ad Ez. xix. 10. p. 145., Michaëlis Suppl. ad Lex. Hebr. p. 1726. Observatio autem de usu τοῦ **ן** paragogici facit, a haud necesse sit existimare, particulam **ן** usque ante **מִגְדוֹל** deficere, ut visum est Wesselingio, viro summo, a quo nunquam discedo, nisi amor veri postulet. Miror magis, Dathium Hebraica Ezech. xix. 10. vertisse, a Migdole et Syene, atque xxx. 6., a Magdole et Sevene.

² Tu tamen lege, quæ ad Herod. loc. a Wesselingio notata sunt.

³ In lapide antiquo ap. Pocockium nom. scribi **Συήνη**, monet Forsterus Epist. ad J. D. Mich. p. 35. Lat. codd. editi emendatiore exhibent Syene, sed MSS. variant. V. not. ad Anton. Itiner. p. 164.

⁴ Hinc dicitur Syene πόλις Αἰγυπτίου καὶ Αἰθιοπίας a Steph. Byz. cui exemplo meo sua manu adscripsit Petr. Burmannus: "μὲντοι Αἰγ. emendatur in Diction. Geogr. Loyd." An sic recte emendetur, dubito; et qui non nesciat scribendi rationem, quam Stephanus tenet, necum dubitabit. Si quid mutandum sit, malim, **Συήνη**, πόλις μὲν Αἰγ. καὶ Αἰθ., quod est in MSS.

⁵ Locis, a Berk. citatis, addatur alius Strabonis xvii. p. 1135. quo teste Syene et Elephantine fuere ἄρα τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Αἰθιοπίας.—Posteriorem Jabl. conjecturam de orig. nominis repetiit, sed non sine vitio, Scholtzius in Repert. f. B. u. M. Litter. t. xiii. p. 14, 15. Novam proposuit Forsterus l. c. his verbis: "Erat certe (Syene) prima **Ægypti** habitatio versus **Æthiopia**m, unde et nom. idem significans, habuit **COYEH** **HOYHES**, prima habitatio." In fragmento Vitæ Matthæi Abbatis Sahidico, ap. Mingarelli p. cclviii. mentio est urbis **Æg.** **CNH**.

Dubius hærebat eruditus editor, intelligeretne Syenem, an Cynem, an aliam quamvis urbem. Quid miri? Etsi enim mulier, civis urbis Sæne, habitasse dicitur Babylone, urbe **Ægypt.**, ex eo tamen situs urbis alterius tas definiri nequit.—Quæ plura alia de Syene dici possent et Geographis veteribus ac recentioribus, Strabone, Dionysio Per. et ad eum Eustathio, Cellario, Wesselingio ad Anton. Itiner. p. 164, 5., Michaëlis in notis ad Abulfed. p. 97, 98. in Suppl. ad Lex. Hebr. et f. ii. Spicil. Geogr. Hebr. p. 39—42., atque aliis, cum non admodum huj. aiat loci, silentio premam.

⁶ Est, quod doleamus, dissertationem hanc inter Opuscula Jabl. MSS., quæ mihi Ruhnkenius edenda commendavit, non inveniri. Aliqua tamen ex parte damnum istud resarciatur perlegendis doctis observationibus in Panth. **Æg.** p. iii. p. 175—181. Immo ver credibile sit, integram istam Dissert. a Jabl. insertam esse libro eruditissimo de Memnone Gr. et **Æg.** p. 63—69. Quæ illic de aut qua origine, forma, usu vario, numero, hodiernaque Syringum conditione prope Thebas **Ægypt.**, doctis disputantur, nemini non placebunt; at vero minus certa videbitur multis origo nominis **Σύργγες** **Ægyptiaca**, ducta nempe e v. **ΧΗΡΙ—Η—CΗΔΙ**

Seri-en-schal, Ex. xxiii. 34. columnam significante, eamque inscriptam **σείλιμ** cum **ταγγαρί**. Voc. **Σύργγες** esse origine Gr., cum alii vult Hematech. in Leusopii Etym. L. Gr. p. 941. Quæ habent Herych. et Suid. vv. **Σύργγες**, **Σύργγες**, **Σύργγες**, et docti homines in notis

et alii docent: Videntur ergo interpretes Alex. nom. Sophiræ accepisse ab Ægyptiis, ut vocabula quædam alia, de quibus antea diximus, et quorum usus deinde invaluit ap. Coptos recentiores. Quamvis enim concederetur, Coptos nom. Sophir non ex vet. lingua Æg., sed ex usu recentiorum ipsorumque interpretum Alex., retinuisse et Indîæ dedisse, quod scribit Reland. diss. de Ophir §. vi. (Diss. Misc. pt. i. p. 171.), exinde tamen non consequeretur, ut iidem interpretes Alex. nom. Sophir non potuerint accipere ab Ægyptiis antiquioribus.¹

* Σωφρί. Erythrodanum s. Ereuthodanum, Lat. Rubia. Ita Append. ad Dioscor. iii. 160. p. 460.

* Ταβέρνη est nom. regionis in Æg. super., palmarum feracis, unde et nom. accepisse videtur. Nam **RENI** significat palmam, et **ΤΑΒΕΝΙ** regionem palmarum. Cf. dicta v. Σεβέρνιον p. 274, 5., quæ hic nolim repetere. Potius adjungam, Tabennen fuisse insulam in Nilo, ut testatur Sozomen. iii. 14.² Idem apparet ex Nouv. Mém. des Missions t. i. p. 157, 8. t. v. p. 222. t. vii. p. 41. Videtur esse *The Isle of Dooms* in Pocockii Itin. p. 84. De eadem insula sine dubio loquitur Strabo xvii. p. 563. (1174.) Ἔστι δὲ (ἐν τῇ Θηβαΐδι, cuj. brevi ante facta mentio) καὶ νῆσος ἡ μάλιστα ἐκφέρουσα τὸν ἄριστον (φόνικα), μεγίστην τελοῦσα πρόσδοον τοῖς ἡγεμόσι.³

* Τάνυς nom. est urbis celebris in Æg. infer. cuj. aliquoties in Literis Sacris mentio occurrit. Hebr. scribunt **טאן**, Tzoan s. Tsoan. Erat urbs hæc tempore Asaphi ac deinde admodum celebrata, tanquam metropolis ac regia, ut patet e Ps. lxxviii. 12. 43. Ies. xix. 11. 13. xxx. 4. Es. xxx. 14., sed et diu ante eorum ætatem, docente Mose Num. xiii. 22. Interpretes Alex. istis in locis pro **טאן** habent Τάνυς, quod nom. est urbis, Gr. Latinisque scriptoribus, de Æg. agentibus, valde notum. Nomos * Τανικὸς memoratur Herod. ii. 166., Nili στόμα Τανικὸν Diod. S. i. 33. Junge Strab. xvii. p. 802. 813. (1154. 1167.) qui scribit, Ἐτα τὸ Τανικὸν στόμα, ὃ τινες Σαΐτικὸν λέγουσι· καὶ δὲ * Τανίτης νομός, καὶ πόλις ἐν αὐτῇ [αὐτῇ, rectius in Cod. Medic.] μεγάλη Τάνυς. Similiter Τάνυς dicitur Steph. Byz. πόλις μεγάλη Αἰγύπτου. Lat. nomen modo scribunt Tanis, modo cum aspiratione Thanis, monente Surita [ac Wesseling.] ad Anton. Itin. [p. 153.] Verbo attingam errorem Golii aliorumque, qui urbes Æg. Tanis et Tennis easdem esse opinabantur, bene tamen distinguendas. Tanis, metropolis Æg. antiqua, sita erat ad Nili ostium Taniticum; Tennis s. Tennesis est insula in lacu, cui idem nom., sed scriptoribus vetustis non ita cognita. Quam observationem, ut multas alias, me debere La Crozio, gratus affirmo.⁴ Castigandus quoque est error Fl. Josephi de B. J. iv. 9. §. 7., **טאן** accipientis de Memphi, cum tamen ipse alibi Ant. Jud. i. 8. §. 3. rectius intelligat Tanin. In vers. Copt. Pentateuchi servatur nom. **ΤΑΝΗΝ**, sed in MS. interpretatione Ps. lxxviii. legitur **ΧΑΝΗ**, quæ vox aut significat urbem mollem s. delicatam, ut **ΧΑΝΗ** sumitur Matt. xi. 8., aut potius urbem humilem, dejectam, depressam, qua notione similive vocabulum occurrit Luc. iii. 5. Lev. xiii. 31, 32. 34. pro Gr. ἐγκαίλον (das eingefallen ist) et

xiv. 37. **ΣΑΝΧΕΝΑΥ** pro κοιλάδες. In eadem MS. versione libri Psalmorum cxii. 6. et cxxxvii. 6. τὰ ταπεινὰ redduntur **ΗΙ ΧΑΝΕΥ**. Totam hanc Ægypti partem humilem et depressam fuisse omnes testantur. E multis tantum laudabo Herod. ii. 4., et Diod. S. i. 31 et 36. qui τὴν ταπεινότητα τῆς χώρας Ægyptiacæ commemorat. Idem igitur nomine Tanis significaretur, quod Sallustius de Italia dixit ap. Servium in Æn. iii. 522., Italia plana ac mollis.

* Tanobus. Hoc nomine appellatur monasterium aliquod Thebaidis, de quo loquitur Hieron. in præf. Regulæ Pachomii: Aiebat enim, quod in Thebaidis et in monasterio Metanoæ, quod de Tanobo in pœnitentiam, felici (l. felici) nominis conversione, mutatum est, rel. Nempe **HOBI** in quam plurimis locis versionis Copt. Pentateuchi ac N. T., etiam in Liturgiis Copt., significat peccatum, et **EPHOBI** peccare. De usu præfixi **ΤΑ** s. **ΘΑ** jam sæpius dictum est. Itaque **ΤΑΝΟΒΙ** erit locus peccatorum, in quo quis ducitur pœnitentia criminum ante commissorum. Idem locus, mutato antiquo nomine, deinde dicebatur Μεράνοια, locus respicientium, μετανόια χώρα, ut loquitur Euseb. Hist. Eccl. vi. 34.

* Ταῦα nom. urbis Æg., cuj. meminit Steph. Byz. v. Ταῦα. De situ nihil certi habeo, quod dicam, neque etiam de origine nominis Ægyptiaca. Cum tam ingens fuerit numerus vicorum et urbium in Æg., teste Diod. S. i. 31., qui loquitur de 18. millibus, quin imo de pluribus 30. millibus regnante Ptolemæo Lagi; mirum profecto non est, omnium vicorum et urbium nomen non posse etymologice illustrari situmque accurate definiri. Novimus tamen, in Anton. Itin. Tava s. Taua collocari inter urbes Cyno et Andro, nec ita longe abfuisse ab urbibus Tanis, Thmuis, aliisque ibidem memoratis. Si in Geographicis tuta satis esset fides historica Xenophontis Ephesii iv. p. 56., crederem urbem Taua fuisse sitam in via, quæ ducebat Leontopolin. Vix enim dubito, quin, pro Διελθόντες μὲν δὲ ταῦτα ἐπὶ Λεοντῷ ἔρχονται πόλιν, legi debeat scripseritque Xenophon, Διελθόντες μὲν δὲ Ταῦα ἐπὶ Λεοντῷ ἔρχονται πόλιν.⁵ Erat vero Leontopolis sita prope amnem Busiriticum, nec longe ab urbe Athrîbe, ut docent Geographi antiqui. V. Cellarii Geogr. Afric. p. 20, 21.

* Τάφνη s. Τάφναι, urbs Æg. distans a Pelusio xvi. millibus passuum. Ita nomen constanter scribitur ab interpretibus Alex. V. T., quorum magna merito censetur auctoritas in rebus Ægypti Geographicis nominibusque urbium propriis indicandis. V. Jer. ii. 16. xliii. 6, 7, 8. xlv. 1. Ez. xxx. 18., quibus in locis habet textus Hebr. **טאפנה** Tachpanhes. Vocatur eadem urbs Δάφνη a Steph. Byz., sed nugante, eam sic dictam fuisse παρὰ τῶν ἐκεῖ πολλῶν φρομένων δαφνῶν, de inagna laurorum ibi crescentium copia. Δάφναι Πηλουσίαι est in Herod. ii. 30. In Itin. Anton. appellatur Daphno. Cf. Cellarii Geogr. Afric. p. 38.⁶ Aliquando secutus ductum scripturæ Hebr. **טאפנה**, Taphnas s. Daphnas inter-

pretabar aut Tapheneh **ΤΑΦΕΝΕΣ** æternam, sic enim urbs ob munimenta fortia dici potuit, cum certo

¹ Nom. Sophiræ e ling. Copt. a lxx. interpretibus sumtum esse, suspicatur quoque Michaëlis in Spicil. Geogr. Hebr. pt. ii. p. 199, 200., de Ophir prolixius disputans a p. 184., atque intelligens auri divitem Arabiam.

² Pro vulg. Ταβέρνη νῆσος τῆς Θηβαΐδος ap. Sozomen. in codd. MSS. legitur ἡ Ταβινῆσος τῆς Θ., quod, post Tillemont. t. vii. p. 678, probavit Mingarellus not. ad Æg. cod. reliq. p. clxxxii.; dubitans, an locus, ubi Pachomius monasterium fundavit, umquam Æg.

dictus sit **ΤΑΒΕΝΗΝ**, quin potius **ΤΑΒΕΝΗΝΗΣ**. Reliqua autem, a viro docto illic adjecta, præteribo.

³ Observationem de Tabenne, non tamen laudato auctore, repetiit Scholtzius in Repert. f. B. u. M. Lit. t. xiii. p. 15. Idem dictam velim de v. Τάνυς.

⁴ Errantis Golii comes fuit Michaëlis in Spicil. Geogr. Hebr. pt. i. p. 258., sed meliora deinde doctus. V. ipsius Annot. ad Abulfeda Descript. Æg. p. 119—123., et Suppl. ad Lex. Hebr. p. 2121, 2., ubi plura alia de urbe Tanis. Etymologias nominis Hebraicas non is probat, sed Ægyptiacam, a Forstero illustratam in Epist. ad ipsam scriptis p. 32. Zoega scribit, Tanin dictam esse de situs amenitate **Τ-ΕΝΕΣ** ἡ χαρίσσα. Videtur ergo cum aliis permutare Tanis ac Tennis sive Tennesis.—Jabl. scrinia compilavit Scholtzius p. 15.

⁵ Elegantissima conjectura hæc est, probata etiam duumviris summis, Hemsterhusio in Misc. Obs. Crit. vi. p. 295, 6. ac Wesselingio ad Hieroclis Synecdem. p. 728. Nom. urbis Ταῦα etiam Diodoro S. xvi. p. 506., ubi editum ἡ τῆς ταῦα, reddendum suspicatur Hemsterh. Sed lege annot. Wessel. t. ii. p. 76. In Hieroclis Synecd. p. 725. junguntur Diospolis, Sebonutur, Onuphis, Tava, Cleopatra, Cyno et Bousiria.

⁶ Cf. Wesseling. ad Itiner. p. 163., et ad Herod. ii. 30. Michaëlis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 2365 vix dubitandum existimat, **טאפנה** s. **טאפנה** esse eandem urbem, quam Gr. Δάφνη Πηλουσίας appellant; etyma Æg., quæ habent alii, prudentem se prætermittere scribit, citatque Scholtzius in Repertorii t. xiii. p. 6., sed qui sua pæne omnia debet hisce Jablonkianis. Malebat scire Michaëlis, quibus literis Copticis nom. urbis in versione locorum Jeremias et Ezechielis scribatur. Cui tamen desiderio non ante poterit satisfieri, quam versio istorum librorum Copt. integra e latebris eruatur.

satis constet, fuisse locum s. castellum munitissimum, aut Tapenese **ΤΑΠΗΝΕΣ** cornu amœnum, quandoquidem Æg. promontoria munita nuncupare solebant cornua, cujusmodi erat Ἀγνοῦ κέρα, a Strab. memoratum xvii. p. 801. [1153.], situm prope urbem Bolbitinen, vulgo hodie dictam Rosette. Sed nunc malo interpretari **ΤΑΦΕ ΕΝΕΣ** Taphe-eneh, i. e., caput vel principium seculi. Nos diceremus initium mundi, vel terræ. Sic responderet urbi Syenæ, quæ Ægyptum claudit versus Æthiopiam, uti suo loco p. 330. notavimus; quemadmodum Taphnæ Ægyptum clauderent versus Syriam et Arabiam. Tota Ægyptus porrigitur a Daphnis usque ad Syenen. Quocirca Psammetichus, teste Herod. l. c., præsidia collocabat, Elephantinæ quidem adversus Æthiopes, Daphnis vero adversus Syros et Arabes. Elephantine autem non ita longe remota erat a Syene, ut supra p. 330. jam monui. Præteriri tamen non debet sententiâ C. Vitrinæ, Theologi inprimis docti, in opere posthumo de Geogr. S. c. vii. p. 40. scribentis: "Occurrit etiam in loco citato Ezech. **טַחְפָנִים** Tachpanes —, Jer. xliii. 7. Jer. xlii. 1., ubi omnia fere loca recensentur in inferiori et superiori Ægypto sita. Tachpanes sunt Daphnæ Pelusiæ, locus amœnus subjectus Pelusio, dictus ab uxore regis Jeroboami. Dedit enim Pharaon filiam suam Taphnes Jeroboamo. Hebr. non potuerunt aliter scribere, quam **טַחְפָנִים**. Litera **פ** usum habuit vocalis ap. Hebræos veteres, et usurpata loco **η** Gr. Leguntur **טַחְפָנִים** Taphnes, vel Tephnes, et 1 Reg. xi. (19, 20.) scribitur sine **פ**, **טַחְנָנִים**. Alibi ab Ezech. aliter punctatur." Opusculum hoc non tam esse elaboratum et perpolitum, ut sunt viri magni Obs. S. et præclarus ille in Ies. Commentarius, mirari desinet, qui sciat, Geographiam S. ab eò haud esse conscriptam, ut in manus eruditorum publice traderetur, sed hoc tantum consilio, ut ab auditoribus in usum privatum calamo exciperetur. Quamobrem neque hic disputabo, quid censendum sit de origine nominis urbi Tachpanhes inditi, quam Vitringa exponit.

* **Τεβουνί**. Instrumentum Musicum Æg., cuj. meminit Joseppus, s. Josephus, vetus scriptor Christianus, in Hypomnestico, s. libello sacro memoriali, v. 144. Scribit autem ille: Ἐν Αἰγύπτῳ τὸ Βουνὶ ὄργανόν τι ἐναρμόνιον, ᾧ χρῶνται οἱ ἱεροψάλται ἐν τοῖς κώμοις * πελεκριζόμενοι. Primus ea verba e cod. MS. Cant. protulit Th. Gale in notis ad Jamblich. de Myst. p. 215., et recte observavit, verba ista desumpta esse ex epist. Porphyrii ad Anebonem Ægyptium. Edidit Galeus τὸ Βουνί, ut in MS. legebatur, sed monuit legendum **τε Βουνί**. Integer Josephi liber primum in lucem editus est ab eximio Polyhistore J. A. Fabricio, subnexus volumini ii. Cod. pseudepigr. V. T. Leguntur illic verba citata p. 330. In textu Gr. dedit Fabricius τὸ Βουνί, sed in vers. Lat. Buni. Dubium vix ullum mihi est, quin una voce scribi debeat **Τεβουνί**, et nomen instrumenti Musici Æg. ex ipsa horum lingua explicari. Trigonorum instrumentorum Musicorum non rara ap. veteres mentio occurrit. Vide Athen. xiv. p. 636. coll. l. iv. p. 157. et 182., Suid. in v. Σαμβύκαι, Hesych., qui scribit: Τρίγωνον εἶδος ὄργανου ψαλτηρίου, pro quo malim ψαλτήριον, ἢ φυτόν ἐν Αἰγύπτῳ. Mart. Capella appellat Panduram. Ap. eum sic fatur Harmonia de Nupt. Phil. ix. p. 313. ed. Grot., Panduram Ægyptios attentare permisi. Fortasse representatur in lapide ap. R. Pococke in the Description of the East, V. i. Tab. lxi., et in monumentis vetustis ap. Montfaucon. Antiq. Expl. ii. 116. et 140., atque alibi. Ex eo genere erat **Τεβουνί**, instrumentum trigonum, non prorsus dissimile lyrae vel citharae, quatenus illius chordæ consimili modo pulsabantur plectro, nobis vulgo dictum ein Harpe. Voc. **τεβουνί** esse origine Æg., admodum probabile fit ex iis, quæ ex Porphyrio affert Josephus l. c. Videtur literis Copt. scribendum **ΤΟΥΨΙΝΙ**. Gen. xxxi. 27., ubi Alex. habent **κιδάρας**, interpr. Copt. dedit **ΟΥΨΙΝΙ**, et citharædus vocatur Apoc. xiv. 2. **ΡΕΨΕΡ ΟΥΨΙΝΙ**. Quod autem scriptor Gr. voc. **ΤΟΥΨΙΝΙ** efferat **τεβουνί**, non insolens videbitur, siquidem con-

stat, literas **υ** et **ov** sæpe cum **β** permutari. Qui Æg. dicuntur **ΡΕΟΥΨΙΤ**, ab Hieronymo vocari Remoboth, sup. p. 229, 330. vidimus. Quæ observatio si forte aliis minus arridet, arrisit tamen Montfauconio, quando cum eo de loco Joseppi ap. Galeum ante plures annos Lutetiæ Paris. sermones miscebam, atque Læ Crozio, literis, a. 1735. ad me datis, significanti, se observationem meam de **ΤΕΒΟΥΝΙ** valde probare, talemque esse arbitrari, ut nihil ei opponi possit.

* **Τίαλος**, Lilium. Ita Append. ad Dioscor. iii. 116. p. 457., de quo loco alia monui, cum diceretur p. 331, 32. de v. Συμφαιφού.

* **Τιβούς**. In Append. Dioscor. iv. 102. p. 469. de herba Stratiote legimus, Αἰγύπτιοι Τιβούς (καλοῦσιν), Προφήται αἷμα αἰλούρου. Si vocem hanc Æg. etymologice consideres, **Τιβούς**, vel forte rectius **Τυβούς**, proprie significat στρατιώτην. Nam **ΤΟΥΒΕ** est pugnare contra, unde Ἑρμοσυβείς dicti sunt μάχιοι, milites in Æg., quemadmodum vocem istam loco suo p. 69. exposui.

* **Τιβραμβώ** fuit Hecatæ nom. Æg., testante Epiphonio p. 1093., cuj. hæc verba sunt: Ἄλλοι δὲ τῇ Τιβράμβω, s. Τιβραμβώ, Ἐκάτη ἐρμηνευομένη, ἕτεροι τῇ Νέφθω, ἄλλοι δὲ τῇ Θερμούδι τελίσκονται. Sic enim verba legenda videntur. Vix alius quisquam istius nominis mentionem fecit. Optime tamen e ling. Æg. potest illustrari.

ἸΒΟΝ, Embon vel Ambon, quod alibi scribitur **ΕἸΒΟΝ**, significat iram, furorem iræ. Itaque **ΤῪΒΟΝ**, Ti-ambon, designat graviter iratam, ira furentem, et **ΤΘΡΗ ἸΒΟΝ**, Ti-thra-embon s. Tithrambon, exponi potest aut ira furens, aut etiam aliis furorem indens. Reliqua, huc pertinentia, legi possunt in Panth. Æg. i. 5.

* **Τίθοθος**. Cyclaminus. Apul. de Herbis c. 17. Dicebatur quoque Æg. **Θέσκε**, uti ante p. 88. vidimus.

* **Totaphoth**, **ΤΑΨΩ**, quæ vox in libris Mosaicis occurrit Ex. xiii. 16. Deut. vi. 8. xi. 18. Non eodem ubique modo eam reddunt interpretes vet., s. Græci, s. Orientales, Syrus et Arabs, ut apparet ex Origenis Hexaplis, a Montfauconio ed., atque e Bibliis Polyglottis. Multum quoque diversæ sunt eruditorum recentiorum sententiæ de vocabuli significatione, ejusdemque origine, quæ ab aliis refertur ad **ἦψ**, Chald. **ἦψ**, spectare, aspicere, ab aliis ad **ἦψ** s. **ἦψ**, notione multum aspiciendi, ab

aliis ad **ἦψ**, ligare, ab aliis ad Arab. **طيف**, agilis fuit. V. Buxtorffii Lex. v. **ἦψ** p. 869. 870. Schultens. in Clavi Dialectorum p. 320., Hackmanni Præcidanea Sacra p. 92—112., et Schröder. de Vest. Mul. Hebr. p. 127. E locis Mosaicis modo citatis colligi potest, **ΤΑΨΩ** fuisse frontalia, s. amuleta et phylacteria in fronte gestari solita, vel in universum ornamenta quædam capitis et brachiorum, quasi memorialia. Cf. præter eruditos istorum locorum interpretes, Fullerus Misc. 5. 7. et Witsius in Ægyptiacis i. 9. §. 3. ii. 9. §. 7. ac seq. Vocis istius mentionem hic faciendam putavi, quod eruditi quidam eam e ling. Æg. derivandam esse censeant. Jos. Scaliger vocem hanc in universum Ægypto deberi existimavit. Bochartus Geogr. S. P. i. l. 1. c. 15. scribit. "Talmudici, quos citat Kimchius in Lexico, **ΤΑΨΩ** pro frontalibus volunt esse voc. semi-Æg. Compositionis tamen ratio mihi haudquaquam probatur." Equidem is non sum, qui litem istam componere audeam. Non tamen ita absurdi sunt Judæorum magistri, quando vocabuli natales in Æg. quærent. Dummodo enim certum satis esset, voc. Totaphoth Æg. esse originis, compositionis ratio facilis dari posset, inprimis si non tantum fuerint ornamenta frontis, sed et brachiorum. Sermone Æg. manum dici **TOT**, pervulgatum est. Deinde **ΨΩΤ** significat aliquid sculpere, affabre effingere. Ex. xxv. 7., ubi in Gr. legitur λίθους εἰς τὴν γλυπτὴν, Copt. interpr. dedit **ΣΑΝΨΑΝΙ ΕΠΙΨΩΤ**.

¹ Placuit hæc nominis notatio Forstero Epist. p. 32, 33.

² V. Thea. Epist. La Croz. t. iii. p. 189. coll. t. i. p. 206. Cf. F. S. de Schmidt de Sacerd. et Sacrif. Æg. p. 170—172.

³ Eadem dabit Scholtzius l. c. p. 15.

Vers. 11. ejusd. cap. Gr. *ποιήσεις κυμάτια χρυσῆ στρεπτά* redduntur Coptice **ΕΡΕΘΔΙΟ ΗΖΔΗ-
ΖΟΠΤ** (v. 24. scribitur **ΗΖΔΗΖΟΠΤ**)
ΗΝΟΥΒ **ΣΥΦΩΤΖ** **ΪΠΕΚΡΩΤ**.

Sic etiam vers. 18. *ποιήσεις δύο χερουβιμ χρυσοσφενδά*
Copt. exprimuntur **ΕΡΕΘΔΙΟ ΗΧΕΡΟΥ-
ΒΙΟΥ** **Ε** **ΗΝΟΥΒ** **ΪΦΩΤΖ**. Cf. Ex.

xxxii. 4. 16., inprimis Lev. xxvi. 1. Est itaque **ΦΩΤΖ**
quidquid sculptum, cælatum et ex pretioso metallo arti-
ficiose elaboratum est. Foret igitur **ΤΟΤΦΩΤΖ**
sculptile manus, vel monile in manu aut in brachio
gestandum. Sed ea de re iudicium penes eruditos esto.

* *Τοιγαράμος*. In Catal. regum Thebæorum, uti in
Eusebianis Scaligeri editus est, hæc verba aut potius
verborum monstra leguntur: *Θηβαίων Αἰγυπτίων ἑβασί-
λευσεν ὁ Τοιγαράμος ἄμαχος χειρὶ Μεμφίτης, ὃ ἐρμηνεύε-
ται Τίσανδρος*. In Syncello, e quo Scaliger ista descrip-
sit, Goarus postmodum sic eadem vulgavit: *Θ. Α. ἐβ.*
ἰ. Τοιγαρ Ἀμαχος Μομχειρ, οὗτος ἐρμηνεύεται τῆς ἀνδρός
περίσσομελης. De h. l., uno omnium difficillimo, et sine
controversia admodum corrupto, tam in vocibus *Æg.*,
quam in Gr. earundem interpretatione, satis ample dixi
in Annot. in Eratosth., quas A. des-Vignoles inseruit
Chronol. S. t. ii. p. 741—743. E conjectura mea, verba
Æg. ita constitui possunt, *Τοιγαράμ ἄχος μομχειρ*, Græca
vero hunc in modum legi, *οὗτος ἐρμηνεύεται ὡσαν-
δρος περισσομέλης*. Nom. *Τοιγαράμ* fortasse erit *Æg.*

ΤΟΥΧΕΡΕΥ, compositum e præfixo **Τ** atque
duabus vocc. **ΟΥΧΕ** servare et **ΡΕΥ** homo, pro
quo in compositione scribi solet **ΡΕΥ**. Est igitur
ΤΟΥΧΕΡΕΥ ὁ ὥρων ἄνθρωπος, vel brevius
* *ὡσανδρος*, quod nom. Gr. scriptoribus non ignotum est.
Si pro *ἄχος μομχειρ* scriberetur *ἀπὸς* vel *ἀπὸφ μομσχειρ*,

hoc foret *Æg.* **ΕΠΩΦ ΟΟΣ ΗΨΦΗΡΙ**,
gigas admiratione plenus, s. prorsus admirabilis, procera
nempe corporis statura; qualis homo dicitur * *περίσσο-
μελής* a Manethone *Ægyptio* Apotelesm. iv. 464. Ob-
servationibus meis, l. c. vulgatis, hanc unam nunc ad-
jungo. Potest forte servari *ἄχος*, et, cum reliquis verbis,

Æg. exprimi **ΔΧΩ ΟΟΣ ΗΨΦΗΡΙ**, Lat.,
Magus rerum mirabilium plenus, vel admodum mirabilis.

In vers. Copt. N. T. Magus dicitur **ΔΧΩ** Act. viii.
9., et in cod. MS. Danielis i. 20., quamvis alibi retinea-
tur **ΥΔΥΟΣ**, Matt. ii. 1. 7. 16. Neque dubium
est, quin nom. Magi ap. *Ægyptios* valde fuerit honestum,
uti ap. Persas, eo appellantes Sacerdotes et Philosophos.
In *Ægypto* artes Magicæ a Sacerdotibus colebantur, ut
vel e libro Moysi secundo satis patet. Ad illarum cogniti-
onem non admittebantur alii præter sacerdotes ac viros
honoratiores, ipsosque reges. Cujusmodi artes Magicæ
efficiebant, ut earum periti haberentur rerum mirabilium
auctores, et populum in sui admirationem raperent. Hæc
explicatio minus abt a scriptura Syncelli, sed non in
universum ei respondet Gr. Eratosth. interpretatio, nisi
forte *περίσσομελής* exponatur de admirabili corporis pro-
ceritate et robore membrorum.

* Totihoc.

¹ De veterum interpretatione vocis **ΠΕΩΩ** diligenter egit Mich. Suppl. Lex. Hebr. p. 1009—1011. Conjecturam Jabl. adjecto
huij. nomine, commemorat Scholtzius l. c. p. 15, 16., sed improbat, et alia adjungit, quæ tamen ipse Jabl. h. l. in medium attulerat.

² Huic voci in codice meo nihil a Jabl. adscriptum invenitur. Frustra diu, non diffiteor, quæsi, unde eam Glossario suo Jabl.
adjecisset. Tandem tamen habere mihi videor certam viam atque rationem, qua verum investigare et consequi possim, præcunte
Mingarellio in notis ad *Æg.* cod. reliq. p. ciii., cuj. hæc verba sunt. "Quidquid esculenti residuum erat monacho, aut superfluum,
illud ad Totihoc reportare debebat, i. e., ut S. Hieron. primo Pachomianæ Regulæ capitulo interpretatur, ad Præpositum domus
sue. *Æg.* enim sine dubio habenda hæc vox est, si recte tamen a libraribus scripta ad nos pervenit; nam litera illa s. aspirationis nota,
h, in Gr. versione, quæ Hieronymo tradita fuit, esse non potuit. Quibusnam vero e vocibus nom. hocce componatur, an ex **ΤΟΤ**
(nam **ΤΤΟΤ** in Act. xiii. 11. valet præesse), et ex **ΗΙ**, domus, et **ΖΙΩΡ**, peritiores inquirent. Quidquid autem
de hac derivatione statuendum sit, tribus Pachomianæ Regulæ capitulis mirifice nostram hocce illustratur." Hæc Mingarellius. Ego
quidem nihil rectius novi.

³ *Τρέχλος* penult. brevi. Aristoph. Av. 79. *Τρέχλος* πλ. *τορύννη*. B. *τρέχλος* ὄρνις οὐτοσί: Acharn. 875., *Νάσσα*, καλαὶς, ἀτταγῆς, φαλαγδαί,
Τρέχλος, καλὸν βῆμα. B. ὡς περὶ χιμῶν ἀπὸ Ὀρνιθίας, ἵς τῇ ἀγορᾷ ἐκλήθη. Vide Morelli Lex. Gr. Prosod. Edd.]

⁴ De Trochilo sua habent Aristot., *Ælian.*, alii, ex Herodoto, quem vide iii. 68., ibique Wesseling. et Valcken. [Plutarchus X. 79. ed.
Reisk., Oppianus, H. St. Thes. iii. p. 1670, b. 2. Aristoph. Acharn. 875., et Av. 79. ubi Beckii Commentarius:—"Non modo enim
avem, quæ etiam βασιλεὺς τύραννος dicitur (Zaunkönig), sed etiam littoralem avem (Strandvogel) ita dici, docuit Schneider. Lex. Gr.
ii. p. 541. Buffono etiam *τροχίλος* non est, qui Francogallis dicitur Le Roitelet, sed Le Troglodyte, cui ista agilitas propria est, quæ
h. l. trochilo tribuitur. v. Not. Francog. Interpr. Avv. in Brumœi Th. Gr. xii. p. 228. Itaque incertum tamen esse monet etiam
Wiland. quæ avis h. l. intelligatur." Edd.]

* *Τοσκιν*. Fumaria. Append. Dioscor. iv. 119. p. 470.
Dicebatur etiam Fumaria s. Capnus ab *Ægyptiis* *τροξ*, ut
idem testatur.

* *Τοδρκον*. Periclymenum. Append. Dioscor. iv. 14.
p. 462.

Τροχίλος vel *Τροχίλος*,¹ Trochilus, est nom. avis *Æg.*,
de qua Plin. viii. 25.: "Hunc (crocodilum) satum cibo
piscium, et semper esculento ore, in litore somno datum,
parva avis, quæ Trocilos ibi vocatur, rex avium in Italia,
invitat ad biandum pabuli sui gratia, os primum ejus as-
sultim repurgans, mox dentes, et intus fauces quoque ad
hanc scabendi dulcedinem quam maxime hiantes." Ejus-
dem meminit Plin. x. 74. Etsi dissentit Harduinus,
["Diversus est," inquit, "a regulo nostro trochilus
peregrinus s. Niliacus. Valde vereor ut verba, Rex
Avium in Italia, Pliniana sint, ac non glossema potius
sapient alicujus conectoris, translatum ex L. x. 74. ubi
trochilum nostratem regem avium Plinius interpretatur." Edd.]
Comparetur *Ælian.* N. A. iii. 11., qui et de Tro-
chilo viii. 25. hæc narrat: "Ὁ μὲν τροχίλος ὄρνις ἐστὶ τῶν
ἐλεῶν εἰς καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν ἀλάττει, καὶ ὅ-
τε ἂν τὴν χύχλιν παρεκλέγων, βύσκειται τρέφει δὲ αὐτὸν καὶ ἀε-
κόδειλος κ. λ. Addit xii. 15.: Ὁ δὲ πρὸς πᾶν τὸ τῶν τροχί-
λων γένος ἐστὶ τῷδε τῷ θηρίῳ ἐνσπινδᾷ (παλλὰ δὲ αὐτῶν γὰρ
καὶ ὀνόματα, τραχέα δὲ, καὶ ἀκούσαι ἀντίτυπα, καὶ δὴ τού-
τῳ αὐτῷ) μόνον δὲ τῶν καλούμενων κλαδαφόρων γγῶν ἐπαι-
ρον καὶ φίλον ἔχει." Memoratu dignum est, quod de ista
avium genere legitur in Vanslebii Itin. *Ægypti*, Gallica
scripto, p. 77, 78.: "Ce que Pline dit du Trochile, a
besoin d'éclaircissement, car on pourroit demander cent
ans durant en Egypte, quel est cet oiseau, qu'on n'en
pourroit jamais apprendre. Voicy donc ce qu'en dit
Beitar: 'Quand le Crocodil est saoul de la proye, qu'il a
devorée, il sort hors de l'eau, & se met à dormir au
soleil, & parce qu'il luy reste toujours de la vilénie entre
les dents, dont il s'engendrent des vers, un petit oiseau
semblable au Tectari, entre dans sa gueule, mange
cette vilénie, & les vers même, s'il y en trouve; et lors-
que le Crocodile sent, qu'il n'a plus rien dans sa gueule,
il la ferme, pour manger l'oiseau aussi: mais la Nature
ayant pourveu à sa sureté, en luy donnant deux epines
fortes audessus de sa tête, & le Crocodile se sentant
piqué, il la rouvre incontinent, alors l'oiseau s'enfuit.'
Je m'informais de plusieurs Mores, s'ils connoissoient un
oiseau, qui avoit deux epines sur la tête, & ils me re-
pondirent, que non; il me dirent bien, qu'il y avoit en
Egypte le Saksak, que j'ay veu moy même fort sou-
vent, qui est toujours autour du Crocodile, parce qu'il
se nourrit des restes de la viande, qu'il trouve entre
les dents. Il se peut faire donc, que le Saksak des
Mores et l'oiseau dont parle Beitar, soit le Trochilos de
Pline."

* *Τυβί*, Tybi, nom. mensis quinti *Æg.* respondens
diebus postremis Decembris, sed inprimis Januario Ro-
manorum. Dies enim sextus Januarii erat undecimus
mensis Tybi, ut alio loco a me observatum est. Hac
ratione facile in concordiam redigi possunt veterum tes-
timonia. Scribit Plin. vi. 23. circa finem: Ex India re-
navigant mense *Ægyptio* Tybi incipiente, nostro Decem-
bri: aut utique Machiris intra diem sextum. Schol. in
Arati Phænom. p. 39. ed. Felli hæc habet: λέγει δὲ τὸν
Τυβί, ὃς ἐστὶ κατὰ Ῥωμαίους Ἰανουάριος τότε γὰρ σφοδρὸς
ἐστὶν ὁ χειμὼν. Adde p. 40. et 53., atque Arriani Periplus.

Mar. Erythr. p. 5. t. i. Geogr. Huds.¹ Passim istius mensis scriptores Gr. vet. meminerunt, eumque Τυβι nominarunt. Ita Clem. Alex. Strom. i. p. 408., epigr. Gr. Anthol. l. i. c. xci. 1. Τυβι δὲ κορυφῶρον βουληφόρον εἶμα τιναίει.² Præsertim commemorandus est Plut., in cuij. lib. de Is. et Os. plus una vice nom. Τυβι occurrit, p. 371., ubi dies septimus mensis Τυβι dicitur ΑΦΙΕΙΣ ΙΣΙΔΟΣ ΕΚ ΦΟΙΝΙΚΗΣ, adventus Isidis e Phœnice, et p. 366., quo in loco post verba, Τῇ δὲ ἐννάτῃ ἐπὶ δέκα, excidisse nom. mensis Τυβι, suspicabar in Misc. Berol. t. vii. p. 388—390. In libris Copt. scribitur nom. huj. mensis ΤΥΒΙ. Ita certe. inveni in cod. Evangeliorum membranaceo, scripto a Michaële, Episcopo Damiatensi, asservatoque in Biblioth. reg. Paris.³ Nec multum a vero aberraturum me opinor, si existimem, nom. mensis decimi Hebr. לַבְיָד, quod semel tantum legitur in cod. Hebr. V. T., Esth. ii. 16., et Hebræi tempore primum seriori a Græcis accepisse videntur, esse origine Æg., et a Τυβι non diversum. Testis hac in re admodum locuples mihi est Hieron., in comment. in Ezech. c. 29. scribens: Porro juxta lxx. decimus mensis, qui Hebr. appellatur לַבְיָד, et ap. Ægyptios Τυβι, ap. Romanos Januarius dicitur. Quidquid enim alii de origine nominis Hebraica לַבְיָד afferunt, si ab Æg. discedas, id quidem merito minus probabile judicabitur.⁴

Τυφλίνος, ἰχθὺς Νειλῶεος, καὶ ὄφεις εἶδος, teste Hesych. v. Τυφλίνος, qui brevi post scribit, Τυφλῶνες, εἶδος ὄφεων, et antea voc. Κωφίας exponit ὄφεις εἶδος, ὃ καὶ Τυφλίας, pro quo legendum suspicor Τυφλίνος, uti in altero loco pro Τυφλῶνες rescribendum Τυφλῶτες ex Eliani N. A. viii. 13., et Nicandri Ther. 393. [492.], ubi Schol. explicat Τυφλίνος.⁵ [“Neque illud analogiæ repugnat, neque hoc improbandum,” D’Arnaud. Lectt. Gr. p. 130. Aristot. H. A. viii. 24. τοῖς τυφλίνους ὄφειν, pro quo vi. 13. αἱ τυφλῖναι ὄφεις, (sic Æl. l. c.) quod, H. Stephano suspectum (Thes. iii. 1703, g.) præfert Sylburgius. Routhius ad Hederici oram: “Τυφλῶψ, serpens quidam, Epiphan. Hær. 60. cap. ult.” V. Schneid. ad Aristot. H. A. vi. 13. EDD.] Si vox origine est Æg. ut videtur, ej. tamen etymologiam non minus ignoro, quam alii Græcam.

Τυφών, Typhon, celebre Ægypti Numen, sed maleficum, cuij. meminerunt Herod., Diod. S., Plut., plures alii. Nomen non est Hebr. aut Gr., sed Æg., ΘΗΟΥ—Ψ—ΣΩΟΥ, Theu-ph-hou, significans ventum malignum, nocivum, vel ΘΗΟΥ—ΦΩΗ, Theuphon, ut Typhon sit ventus evertens, sive pervertens, vel etiam ΘΗΟΥ—ΦΟΩ, Theu-phoh, ventus corruptor. Sed de hac re et aliis ad Typhonem Æg. pertinentibus copiose dixi in Panth. v. 2.⁶

* Tzephon, Hebr. תְּצֶפֶן, pars nominis urbis, quæ Ex. xiv. 2. 9. vocatur Baal-Tzephon, ab interpretibus Alex. * Βεελσεφῶν, aut Βεελσεφῶν, quod habetur in cod. Alex., et ap. Euseb. in Onomastico. Sita erat e regione urbium Migdol ac Pihachiroth. Ab aliis habetur pro Heroöpoli, ab aliis pro Sues s. Arsinoë. Plura dicam in nova multumque aucta editione Dissertationum de Terra Gosen diss. v. §. ix. p. 59. Hic tantum pauca de orig. nominis adjungam. Qui תְּצֶפֶן putant Hebr. vertuntque Septentrionem s. Boream, referunt ad תְּצֶפֶן occultavit, vel ad תְּצֶפֶן speculatus est, non tamen rationem denominationis ido-

neam afferunt. Quidni potius dicam, תְּצֶפֶן esse Æg. ΨΩΦΕ, ἐρημος, desertum, sicuti κατ’ ἐξοχὴν vocabatur desertum istud, quod Israëlita eo tempore ingressi sunt, Ex. v. 1. viii. 27, 28. xiii. 18.⁷

* Tzoan s. Tsoan. Cf. dicta p. 339, 340. v. Tanis.

* Υκῶς. Voc. hanc nobis e ling. Æg. explicat Manetho, ipse Ægyptius, e cuij. libro secundo Ægyptiacorum Fl. Josephus hæc profert contra Apionem i. §. 14. p. 445.: Ἐκαλεῖτο δὲ τὸ σὺμπαν αὐτῶν ἔθνος ΥΚΩΣ, τοῦτο δὲ ἐστὶ βασιλεῖς ποιμένες· τὸ γὰρ ΥΚ καθ’ ἱερὰν γλῶσσαν βασιλέα σημαίνει, τὸ δὲ ΩΣ ποιμὴν ἐστὶ, καὶ ποιμένες, κατὰ τὴν κοινὴν διάλεκτον, καὶ οὕτω συντιθέμενον γίνεται ΥΚΩΣ. Τινὲς δὲ λέγουσιν, αὐτοὺς Ἀραβας εἶναι. Ἐν δ’ ἄλλῃ ἀντιγράφῳ οὐ βασιλεῖς σημαίνεσθαι, διὰ τῆς τοῦ ΥΚ προσηγορίας, ἀλλὰ τοῦναντίον αἰχμαλώτους δηλοῦσθαι ποιμένας. Τὸ γὰρ ΥΚ πάλιν * Αἰγυπτιαστὶ, καὶ τὸ ΑΚ δασυρόμενον, αἰχμαλώτους ῥητῶς μνῆναι. Καὶ τοῦτο μᾶλλον πιθανώτερόν μοι φαίνεται, καὶ παλαιὰς ἱστορίας ἐχόμενον. Hæc Manethonis verba, non uno nomine memorabilia, ab Eusebio Præp. Evang. x. 13. cum aliqua lectionis varietate repetita, nec ab editoribus Josephi satis illustrata, quod tamen fieri oportuerat, nunc e consuetudine ac lingua Æg. historicaque breviter interpretari conabor. Ait Manetho, populum quendam, quem Israeliticum fuisse significat, in vet. Æg. monumentis vocari ΥΚΩΣ, vocemque hanc ex duabus compositam esse, ΥΚ et ΩΣ. Ad priorem vocem ΥΚ quod attinet, eam affirmat Manetho καθ’ ἱερὰν γλῶσσαν significare regem. Antequam vero eam e ling. Æg. illustrem, monebo, nom. Υκῶς, mea quidem sententia, longe rectius alicui homini convenire, quam toti populo. Docet id ipsa illa τοῦ ΥΚ interpretatio, quam Manetho e sermone Æg. suppeditat. Quis enim de universo populo dixerit, eum esse regem? Existimo nomine ΥΚΩΣ designari illustrem aliquem in gente Hebr. virum, et ipsum forsitan Moysen, ut deinde plenius ostendetur. Quo observato, pergendum est ad interpretationem vocis ΥΚ, quam cum dicat Manetho significare Æg. regem, caute id accipiendum est. In linguæ Copt. monumentis omnibus, quæ ad manus nostras pervenere, vocis istius vestigia nulla occurrunt. Sed neque Manetho affirmat, ΥΚ generatim Æg. sonare regem. Tantum ait, voc. hanc significare regem καθ’ ἱερὰν γλῶσσαν, lingua sacra. Quæ autem hæc erit alia, quam allegorica, symbolica, hieroglyphica, sacerdotibus propria? Aperte distinguitur a dialecto communi, κοινῇ διαλέκτῳ, quæ ap. Ægyptios omnes in vita communi et civili erat usu recepta. Similiter Manetho ap. G. Syncellum in Chronogr. p. 40. loquitur de quibusdam columnis Æg., inscriptis ἱερᾷ διαλέκτῳ καὶ ἱερογραφικοῖς γράμμασιν, ubi pro ἱερογραφικοῖς legi malim ἱερογλυφικοῖς. Huc pertinere videtur Plut. de Is. et Os. p. 632., commemorans Sacerdotum τὸ συμβολικὸν καὶ μυστηριώδες, et Spartian. in Antonino Caracallo t. i. Script. Hist. Aug. p. 721.: Unde, quamvis Græci vel Ægyptii eo genere, quo fœminam hominem, etiam Lunam Deam dicant, mystice tamen Deum dicunt. Certum magis est, recte huc referri verba ipsius Manethonis ap. Joseph. l. c. p. 445., memorantis urbem καλομένην ἀπὸ τινος ἀρχαίας θεολογίας Ἀδαριν, pro quo deinde p. 460., ἐστὶ δ’ ἡ πόλις Ἀδαριν κατὰ τὴν θεολογίαν ἀνωθεν * Τυφώνιος. Porphyrius V. Pythag. c. ii. testatur, Ægyptios habuisse γραμμάτων τρισσὰς διαφορὰς, * Ἐπιστο-

¹ Josep. in Hypomnestico c. 27., ubi comparantur menses Hebr., Æg., Maced., et Rom., hæc nomina conjuncta leguntur, Τυβί, Τύβυ (pro Τυβι), Αὐδυνάιος, Ἰανουάριος. Vide ad istum locum, quæ Fabric. notavit p. 50. In Menologio, quod Matthæi Anecd. Gr. V. i. p. 86. edidit, mensis Τιβι, sic enim illic scribitur nom., videtur assimilari Januario.

² Græca interpretatur Grotius, t. i. Anth. Gr. p. 355.: Tyby magistratus tyrio producit in ostro.

³ Cf. Thes. Epist. La Croz. t. iii. p. 133. Thebaice scribitur ΤΥΒΕ. V. Georgium in præf. ad Fragm. Evang. Jo. Gr. Copto-Theb. p. 134.

⁴ Eandem de origine vocis לַבְיָד sententiam tuetur Mich. Suppl. Lex. Hebr. p. 999, 1000., Hieronymi item testimonio utens, sed minus accurate citato. Nom. Hebr. Græce scribi Τιβίθ, Τιβίθ, Τίβιθ, Τίβιθ, monet Fabricius in Menologio, p. 16.

⁵ Comparantur Alberti alique ad Hesych. vv. Κωφίας, Τυφλίνος, et Τυφλῶν.

⁶ Forsterus Epist. ad Mich. p. 29. testatur, Typhonem Æg. esse ΧΩΦΩΗ. Dubium tamen est, an ΧΩ idem significet, quod ΘΗΟΥ, i. e. ventum. V. Jabl. pt. iii. Panth. p. 97. Frustra ΧΩ ista notione quæres in Lex. La Croz.

⁷ Quod modo dixi de incerta vocis ΧΩ significatione, dubiam quoque facit Forsteri l. c. conjecturam, Baal-Tzephon esse Heropolin, supra occidentalem μυχὸν maris Arab. sitam, in desertis, prope lacus amarus, Typhoni sacram, tempore Moysis vel paulo post deletam, deinde restitutam appellatamque Hebr. טֶרַח יֶזְרַע Ies. xix. 18., et quondam Baal-Tzephon dictam de numine Typhone, ΧΩΦΩΗ, cum Hebr. pro Χ usi sint litera γ. De verbis Iesaiæ quæ supra notavi p. 95 et 96., nolo repetere. An vero Ἐρυθρὴ βάλος in Herod. ii. 3. sit eadem urbs, quæ Baal-Tzephon et Heropolis, non satis exploratum videtur. V. Diod. S. i. 59. Heropolin Typhoni sacram fuisse, doceatne Steph. Byz., in dubio item est. Certe non erat, cur Forsterus pro Ἐρῶν, πόλις Αἰγυπτίας, scriberet Ἐρῶν π. Α. Vulgatum defendit mōs Æg. et Anton. Itin. p. 170. c. n. Wessel. Plenius dicitur Ἐρῶν πόλις a Strabone l. ii. p. 140, 1. xvii. p. 1193.

λογραφικῶν, καὶ Ἱερογλυφικῶν, καὶ Συμβολικῶν, et Clem. Alex. Strom. v. p. 555, 6. [657.] Ægyptiis triplicem hanc literarum formam adscribit, τὴν Ἐπιστολογραφικὴν, τὴν Ἱερατικὴν, τὴν Ἱερογλυφικὴν, ubi plura alia adiunguntur huc spectantia. Neque omittendum est, Diod. S. i. p. 51. loqui de cippis ἐπιγραφὴν habentibus Αἰγυπτίοις γράμμασι, τοῖς Ἱεροῖς λεγομένοις, p. 72. de Sacerdotibus, pueros duo literarum genera docentibus, τὰ τε Ἱερὰ καλούμενα καὶ τὰ κοινοτέραν ἔχοντα τὴν μάθησιν, et l. iii. p. 145. de Æg. literis Hieroglyphicis. Hinc intelligi potest, quid sibi velit Fl. Josephus, l. c. p. 446. addens: Ἐν ἄλλῃ δὲ τινὶ βίβλῳ τῶν Αἰγυπτιακῶν Μανέθων τοῦτο φησὶν ἔθνος, τοὺς καλουμένους ποιμένας, αἰχμαλώτους ἐν ταῖς Ἱεραῖς αὐτῶν βίβλοις γεγράφθαι. Conferri possunt, quæ hic illic monui in Panth. Æg., præsertim in Proleg. §. lvii. et seq. Multo tamen magis consulendus Guil. Warburton in erudito libro, The divine Legation of Moses demonstrated, iv. 4. vel etiam in Essai sur les Hieroglyphes des Egyptiens t. i. p. 74. sq., 163. 174. sq. Nunc e diverticulo in viam redeundum. YK, vel Æg. scriptum, ut puto, **ΣΙΡ**, proprie significat Magum.

Act. viii. 11. αἱ μαγεῖαι Coptis audiunt **ΗΙΥΕΤ-ΣΙΡ**, unde apparet **ΣΙΡ** esse Magum et **ΥΕΤ-ΣΙΡ** Magiam. In eod. cap. v. 9. pro μαγεύων versio

Copt. habet **ΕΥΟΙ ΗΔΧΩ** existens Magus. Et sane concretum τὸν μάγον Copti semper reddere solent **ΔΧΩ**, etsi abstractum τὴν μαγείαν transferant **ΥΕΤΣΙΡ**. Versio autem Æg., dialecto Thebaidis composita, hoc etiam in loco, Gr. μαγεύων expressit

ΕΥΡΣΙΡ. Quod etiam analogia linguæ postulat.

Si enim **ΥΕΤΣΙΡ** est μαγεία, **ΣΙΡ** μάγον esse omnino oportet. Hinc quoque φαρμακεία veneficia Apoc.

ix. 21. dicuntur **ΦΑΔΡΙ ΗΣΙΡ**. Cum igitur Manetho affirmet YK, s. Copticum **ΣΙΡ**, significare regem, sed καθ' ἱερὰν γλῶσσαν, lingua Æg. sacra, animadvertendum porro est, ap. Ægyptios haud secus, quam ap. Persas et Chaldaeos, Magiam in magno honore et sacerdotibus maxime propriam fuisse, ut jam in antecedentibus p. 349. ad voc. Τοιγαράμους observavi. Quin imo reges Ægyptios didicisse Magiam, et e Magorum numero fuisse, Judæorum magistri tradunt. V. Gaulminii notas ad Vit. Mosis p. 133. Ex iis, quæ Manetho ait, colligi posse videtur, Sacerdotes et Scribas sacros per Magum allegorice et hieroglyphice Regem designasse. Sed hoc accuratius expendendum aliis relinquo. Hæc ipsa vero expositio e mente Æg. egregie convenit Mosi, quem fuisse Magum, Æg. monumenta referebant. V. Justinum xxxvi. 3. Præter hanc τοῦ YK interpretationem de rege, afferitur etiam alia a Josepho e libris Manethonis, significare nempe YK Æg. lingua αἰχμάλωτον, captivum. Dubium non est, quin Manetho respexerit ad voc. Æg. **ΔΗΡ** vel **ΔΗΚ**, quæ significat cingere, præcingere, **Δωννύειν**, περιδύννυσθαι. Ea notione utrumque vocabulum Copticum occurrit Gen. xxii. 3. Lev. viii. 7. 13. xvi. 4. Num. xxii. 21. Luc. xii. 35. 37. Singulatim istæ voces usurpantur de armis, quibus quis se ipsum cingit, Num. xxxi. 3. 5. xxxii. 17. 21. 30. 1 Petr. iv. 1. 1 Tim. i. 18. et alibi. Hinc idem nom. tribuitur quoque armaturæ. Πανοπλίαν Eph. vi. 11 et 13. Coptus interpretatur

ΩΠΙΔΗΡ ΤΗΡΥ. In MS. Doxologia quadam Martyrologica Copt. scriptum reperio de Philopatore Mercurio, **ΔΥΤΣΙΩΤΥ ΠΙΔΗΡ ΤΗΡΥ** **ΗΤΕ ΠΙΝΔΣΤ**, induit totam armaturam fidei. Est igitur **ΔΗΡ** et **ΔΗΚ** se armare, arma induere,

armis se cingere. Non tantum Æg., sed Gr. quoque æ Latini notionem cingendi transtulerunt ad eos, qui arma sumunt. Τὸ ἐνδύειν τὰ ὅπλα veteres dixisse **ἑώρασθαι**, scribit Pausanias Bæot. ix. 17. Hinc **εὐζωνοί** sunt armis instructi in vers. Alex. Ies. i. 14. iv. 13. Alia dabit H. Steph. Thes. L. Gr. t. i. p. 1409. ac sq.² Ap. Latinos accingi ensæ et armis, cingi gladio, similesque locutiones sunt pervulgatæ; verum etiam appellantur cincti, qui arma sumunt militiæque nomen dant. E multis unoq. sufficit exemplum. Scribit Plin. Epist. vii. 25.: Sunt plures cultu pagano, quos cinctos et armatos diligenter scrutatus invenies. Fieri potest, ut Æg. ab initio quidem Hebræos a vitæ genere, quod coluerunt, nuncuparint Pastores, postea vero, cum iidem Pastores arma cepissent, vocarint Pastores cinctos sive armatos. Dubio certe caret, Hebræos in deserto fuisse armatos, non item, an armis cincti ex Æg. egressi sint. Unus est locus, e quo id affirmari posse videatur, Ex. xiii. 18., ubi Israelitæ dicuntur egressi **עֲזָרָה**. Quam variæ fuerint vet. et recentiorum interpretationes vocis Hebr., docent Druisius, Grotius, et alii ad istum locum, etiam Fullerus Misc. v. 2. Alex. vertunt **πέμπτη γενεᾷ**, sed Aquilæ **ἐνωπλισμένοι**, et Symmachus **καθωπλισμένοι**, atque vulgatus Latinus armati. Vide Origenis Hexapla, a Montfauconio ed. Nec aliter R. David Kimchi, Hieron., Lutherus, et plurimi alii. Cum his facit Pococke in notis ad Portam Mosis p. 54., vertentis, agmine composito,

acie instructa, monentisque ap. Arabes **سـمـا** significare exercitum, s. aciem, quæ, quoniam quinque par-

tibus componitur, sic poterat appellari a **سـمـا** quinque. Cum de hac rebusque aliis consulissem Albertum Schultens, eximium illud Literarum Orientalium decus et præsidium, verbis humanissimis sic respondit. "Possit versio Aquilæ et Symmachi defendi ex Arabismo. Sententia Pocockii non plane contemnenda videtur. Aut conferri poterit Arabum **سـمـا**, crudus, durus, vehementis fuit in omni re, deinde fortis ac strenuus fuit in bello. Sic enim explicatur in Camuso et alibi."³ E dictis intelligimus, potuisse Hebræos ab Ægyptiis appellari pastores armatos, atque eo facere notionem verbi

ΔΗΡ seu **ΔΗΚ**. Sed idem illud verbum non adeo usurpatur de vinculis, quibus captivi vincuntur ac constringuntur. Solent enim Copti hac in re adhibere voces **ΣΩΝΣ** et **ΥΟΡ** vel **ΥΗΡ**, ut patet ex omnibus S. Codicis locis, in quibus vincendi, ligandi, captivandi, vel captivorum mentio occurrit. Quæ omnia cum mecum perpendo, non parum in ea confirmor sententia, quæ jam dudum menti meæ etiam invitæ obrepsit, Manethonem, quamvis esset genere Æg., Sacerdotumque in ordinem allectus, Gr. tamen potissimum literis innutritum fuisse, linguæ autem patriæ Æg. et antiquitatum gentis suæ vix mediocriter peritum. Vivebat in Æg. infer., in qua eo jam tempore lingua Gr. prævalebat, cum pauci omnino invenirentur, qui ævitas Sacerdotum Æg. scientias excolerent. Quod si cui mirum et paradoxon videbitur, mirari is desinet, ubi meminerit, Strabonem tempore Augusti Imperatoris, cum studiose in antiquas res Æg. inquireret, comite Ælio Gallo, Ægypti Præfecto, neminem plane potuisse invenire, priscis Sacerdotum artibus ac scientiis imbutum, Chæremone vero quendam, scientias istas falso venditantem, eruditioribus ludibrio fuisse. V. notabilem Strabonis locum xvii. p. 554. editionis, quam ipse Casaub. curavit (p. 1159. ed. Almél.) Quando igitur Manetho YK interpretatur αἰχμαλώτους, captivos, non tanta ej. ap. me fides est et auctoritas, quanta videtur aliis, reclamante usu linguæ Copticæ. Neque enim huc pertinere videtur **ΣΩΡΙ**,

¹ Cf. Wesseling. ad Diod. t. i. p. 65. 91. 176., et ad Herod. ii. 36., quo teste, Ægyptii διαποικιστοὶ γράμμασι χρίονται, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν, ἱερὰ, τὰ δὲ, δημοτικὰ καλεῖται.—Prætereo quæ monuit Georgius in præf. ad Fragm. Jo. Theb. p. 33, 34.

² Ζώνυσθαι exponitur καθωπλίσθαι ab Hesychio aliisque. Cf. Alberti ad vv. Εὐζωνοί, et Ζώνυσθαι.

³ Legantur Schultens ad Prov. iv. 17., Haitisma in Caris ad Ex. p. 86—89. 196., et Mich. in Suppl. Lex. Hebr. p. 835—838. coll. p. 822, 823., qui pro **עֲזָרָה** mutatis vocalibus legi vult **עֲזָרָה**, vertitque quinquageni, in cohortes quinquagenarias divisi. Quid quid eligatur, opus non est conjectura critica Houbigantii p. 85., opinantis, literam unam trajectam esse legendumque **עֲזָרָה**, ex **עֲזָרָה** vel **עֲזָרָה**, festinare, quod extat Jud. xviii. 9., ut profectionis festinatio illa significetur, de qua dictum est Ex. xii. 11. Quod addit ille, ex hodierna scriptura **עֲזָרָה** sententiam duci, vel probabilem, vix posse, nec vero ullum veterum potuisse interpretum, non facile omnibus persuadebitur.

quod Ps. xxxii. 9. ponitur pro constringere veluti vinculis. Progredior nunc ad alteram vocis ΥΚΣΩΣ partem, nempe ΣΩΣ, quæ pastorem designat, teste Manethone. Qua in voce, etsi multis negotium facessere videtur, parum re ipsa est difficultatis. Quamvis enim in vers. Copt. Pentateuchii Mosaici et Librorum N. T. frustra vox ista

quæretur, ibidemque pastor dicatur **ΥΔΗΕΣΩΟΥ**, reperitur tamen in Fragmentis, quæ dialecto Thebaidis sive Sahidica sunt conscripta, et in Bibliothecis quibusdam extant. Deprehendi eam in Dictionario Coptico-Arabico, in Biblioth. Reg. Paris., quod exhibet vocabula Coptica ex Evangelio Joannis, adjuncta interpretatione Arabica. Eo in cod. MS. inter vocabula e cap. x. Evangelii Joannei est etiam **ΠΨΩC**, quod translatio Arabica reddit pastorem. Postea La Crozius nactus est apographum Fragmenti capitis x. Evangelii Joannis, eadem dialecto Thebaica, e cod. MS. Biblioth. Bodl. Oxon., quod mecum sua pro benevolentia communi-
cavit. In illo autem Fragmento ita legitur vers. 2.,

ΠΕΤΗΝΥ ΔΕ ΗΤΟΥ ΕΒΟΔ ΖΙΤΥ

ΠΡΟ ΗΤΟΥ ΠΕ ΠΨΩC, qui vero ingreditur per portam, est ipse pastor. Et sic iterum vers. 7, 11., ac quoties in Gr. ejusdem capitis textu prostat **ποιμήν**. Unde haud dubie constat, **ΣΩC**, vel Copt.

scriptum **ΨΩC**, Æg. vere pastorem significasse.¹ Observari meretur, Euseb. Præp. Evang. x. 13. ubi citat locum Josephi, pro ΣΩC p. 294. ed. R. Steph., dedisse Ούσσως. Scribit enim: Ἐκαλεῖτο δὲ τὸ σύνπαν αὐτῶν ἔθνος Ὑκουσσῶς: iterum, Τὸ δὲ Ούσσως ποιμήν ἐστι, et sic porro. Lectionem hanc non putem aspernandam esse. ΟΥ enim est articulus indefinitus, qui substantivis cum masculini, tum feminini generis promiscue additur. ΟΥΨΩC igitur vere est **ποιμήν**. Vix aliter

Æg. in continua quadam oratione dicerent, quam **ΖΙΡ ΟΥΨΩC**, vel **ΔΗΡ ΟΥΨΩC**. Proinde varians hæc lectio non est de nihilo. Si autem ea recte se habeat, novum ex ea capi possit argumentum, quo pateat, nom. hoc non toti populo impositum esse, sed uni alicui viro in gente Hebr., nempe Mosi. ΟΥ enim articulus nunquam cum plurali, sed semper cum singulari tantum numero jungitur. Cum autem Ὑκουσ, uti explicuimus, significet aut magum pastorem, aut pastorem armatum, utrumque illud ad Mosen, e sententia Æg., potest referri. Erat certe pastor, non tantum ex gente pastorum Israelitarum oriundus, sed qui etiam pastoris provinciam in Midiane ap. socerum suum gessit. Dicitur Moses *προδιδασκόμενος εἰς ἡγεμονίαν, ποιμενική γὰρ κ.τ.λ.* ap. Clem. Alex. Strom. i. p. 415. Inprimis legatur Philo de V. Mosis p. 612. [90, 91.] Eo forte respicit Herod., narrans ii. 128., imperasse Ægypto reges quosdam improbos, qui templâ deorum occluderent et populum ad extruendas Pyramides cogerent, atque has Æg. vocari Pyramides Pastoris Philitionis, *Ποιμένος Φιλιτῶνος*. Annon hic latet² Pastor Philistæus s. Palæstinus, id est, Judæus? Cum vero addat Herod., imperasse istos reges per cvi. annos, videndum, an hoc sit regnum Heracleopolitarum, quod Manetho ap. Euseb. p. 15. affirmat du-

rasse c. annos. Heracleopolin vero esse Gosen, terram Israelitarum in Æg., alibi docui. Habebatur idem Moses pro Mago s. Sacerdote Æg., et credebatur disciplinis sacris Æg. ita imbutus, ut cum Magis auderet decertare, ac tot tantaque ederet miracula. Addantur superius dicta p. 359., et interpretes eruditi Actuum xii. 22., ubi Moses dicitur *παίδευθεὶς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων*, et *δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις*. Quis denique neget, Mosen tractasse arma, ducem totius exercitus Hebr. fuisse tempore liberationis e servitute Æg. atque in deserto, et victoriam sæpe de hostibus reportasse? Si quis vero Ὑκουσ accipere malit de pastoribus armatis, et istud referre ad universum populum, non ego quidem præfracte refragabor, ea tamen lege, ut intelligantur Hebræi, in Æg. diu viventes, indeque tandem egressi, non autem Arabes, quod vult Marshamus Can. Chron. p. 100—106. et 319—325., quem confutarunt Perizonius Origg. Æg. c. xix., Buddeus Hist. Eccl. V. T. t. i. p. 358. et seq. aliique plures.³

Ὑσσωπος, Hyssopus, Hebr. **זוּנָה**. Satis constat inter omnes, unam eandemque plantam triplici isto nomine designari, atque nugari Etym. M. et ceteros, eum secutos, quando vocem aiunt esse origine Gr. Estne igitur Hebr.? Ita censent plerique, qui de Hyssopo proluxe egerunt, Salmas. de Homon. Hyles Iatr. c. xix., Bochart. P. i. Hieroz. l. ii. c. 5., Ol. Celsius P. i. Hierobot. p. 407—448., alii. Mihi quidem videtur voc. Æg., quod ab Ægyptiis primum ad Hebræos transiit, ab his ad Gr. ac Romanos. Non provocabo ad vers. Copt. Ex. xii. 22. Lev. xiv. 4. 6. 51, 52. Num. xix. 6. 18. Ps. li. 9. Jo. xix. 29. Hebr. ix. 19., quibus in locis reperitur **זְיָסְוֹן** aut cum artic. **וּזְיָסְוֹן**,⁴ quandoquidem haud nescio, videri posse interpretes Coptos ad literam secutos Gr. Ὑσσωπος, quod habent lxx. et scriptores N. T., adeoque nomen esse voc. Æg.⁵ Dicam ergo potius, Hyssopum fuisse plantam in Æg. crescentem, non modo memoria recentiori, testibus peregrinatoribus omnibus, sed etiam temporibus remotissimis. Sacerdotes Æg., quibus nefas erat quidquam comedere et bibere aliunde invectum, solebant Hyssopum tusam cum pane sumere, ut ex Chæremone refert Porphy. de Abst. iv. 6. Notabilis magis est usus Hyssopi in primo Paschatis festo, ab Hebræis celebrato, antequam Ægyptum relinquerent, Ex. xii. 22. Existimo igitur, Mosen in scribenda historia retinuisse nom. plantæ antiquum, in Ægypto nascentis, idque ipsum nom. deinde datum esse eidem plantæ, etiam in Palæstina crescenti, quod nemini dubium est. Si quis autem ex me quærat vocis Æg. etymologiam, haud vereor confiteri ignorantiam.⁶ [Ὑσσωπος, ου, ἡ, vel Ὑσσωπον, ου, τὸ, herba notissima. Nic. Ther. 872. Ἀλλοτρε δ' ὕσσωπος τε, καὶ ἡ πολυγόωνος ὕωνις. Cf. Dioscor. iii. 30., qui duo ejus genera facit, montanum, Sprengelio Hist. Rei Herb. p. 179. Teucrium Pseudhyssopum, (cf. Column. Ecphras. i. 14. p. 67.), et hortense, Sprengelio ibid. Hyssopum officinale, neutrum tamen describit. De Teucrio Pseudhyssopo Sprengelius ibid. p. 44. interpretatur Hippocr. Morb. iii. 490. Herba est, quæ cum nostro hyssopo nomen tantum habere commune creditur, baccas producens, corymborum specie; optima proveniens in Tauro

¹ Fragmentum Codicis Oxon., de quo Jabl. h. l. et in Thea. Epist. La Croz. t. i. p. 188. loquitur, editum est Oxonii a. 1799, sed verba commatis secundi paulo aliter distinguuntur. Idem obtinet in edit. ejusdem Fragmenti e Cod. Naniano ap. Mingarellum in Æg. Codd. reliq. p. 34. Ubique tamen servatur **ΠΨΩC**. In Fragmento alio Thebaico, ibid. p. 341., legitur **ΨΩΨ**. Est tamen vox eadem, monentibus Tnkio ac Mingarellio.

² Ingeniosa huic conjecturæ minus favet auctoritas plurium codd., in quibus pro **Φιλιτῶνος** legitur **Φιλίτιος**, quod Gronov. probavit, et Wesseling. in textum recepit.

³ Præter scriptores, qui aut Chronologiam illustrarunt, aut Historiam s. communem s. ecclesiasticam, adi Vitringam t. i. Comm. in Ies. p. 549, 550., e conj. commentatione pererudita de regno Æg. p. 534—552., etsi auctore non laudato, non pauci deinde alii sua sumserunt. Forsterus Epist. p. 9. pastores cinctos, i. e. reges **ΔΗΡ—ΨΩC** exponit de Amalecitis, gente nomadica, Arabibus origine, vitæ genere pastoribus. Partem aliquam observationis Jabl. dedit Scholtzius in Repert. t. xiii. p. 17, 18., adjectis verbis, Hactenus Jablonskius, snamque adjunxit sententiam, e qua **ΥΡΨΩC** essent armati pastores, hi vero Amaleciti s. Arabes. Vidimus autem ipsam Jabl. satis ample dixisse de pastoribus armatis. Ne longior sim, unum præterire nolo, lectu dignam esse con-
certationem altercationemque, amicam tamen illam, ut decet eruditos, de pastoribus Hebr. regibus Æg., aut veris aut fictis, quæ Boivinum inter et Banierum intercessit, cuj. mutue disputationis argumentum præcipuum legitur in Hist. Acad. Reg. Inscript. et bonarum Lit. Paris. t. iii. p. 21—35. In explicanda voce Ὑκουσ, sive Ὑκουσως, ut est ap. Euseb., in longe alia discedit Bryant in Obs. on the ancient History of Egypt p. 160. sq., de quo forte alias pluribus.

⁴ In versione Sahid. scribitur **ΟΥΖΥCΣΩΝOC**, Jo. xix. 29.

⁵ Non aliter La Crozius videtur judicasse, cum voc. **ΖΥCΣΩΠΟΝ** in Lex. omitteret.

⁶ Uberrime de Hyssopo commentatus est Blasius Caryophilus Pt. i. Diss. Misc. p. 185—256. Intelligit Origanum, et non uno argumentorum genere evincere studet, nom. esse Æg., ad Asianos primum translatum, postea a Nicandro ac Dioscoride usurpatum, non item a Theophrasto, qui vocat *ὀρίγανον*.

Cilicis, in Pamphylia, et Smyrno agro. Plin. 25, 11. 26, 11. a med. et 12. Lat. Hyssopus, et Hyssopus, i. f.: Columella vii. 5., "Remedio sunt hyssopos, et sal æquis ponderibus contrita." "Υσσωπον ὑγρόν, medicamenti nom., quod e sordida lana præparatur, ut habetur ap. Paulum vii. 17., quo loco omnes ὑσσωπον habent, cum tamen οἶσνον legendum videatur. Qui error non illic tantum admissus est, sed multis aliis locis ap. auctores tam Gr. quam Lat. Notandum Nicolaum Sect. 3. de Unguentis per ὑσσωπον ὑγρόν, i. e. hyssopum humidum, intelligere œsypum veteribus Græcis dictam; vocat autem ita œsypum non tantum Nicolaus, sed et Paulus aliquot locis, et hanc appellationem officinæ medicorum in hunc usque diem retinuerunt. Non est itaque ut errore aliquo acciderit quod multis in locis recentiorum Græcorum medicorum ὑσσωπος ὑγρός scribatur, ut plerique censent, sed relinquenda in contextu verborum hæc lectio tanquam legitima, sic enim ipsi lanam succidam appellant, non ut veteres consueverunt, œsypum: dictorum et illud fidem facit quod Nicolaus Sect. 3. de unguentis meminerit hyssopi cerati, quod ὑσσωπον κηρώτην vocat, quod idem est cum medicamento illo ex œsypo composito, quod Græci veteres aliquando οἶσνον φάρμακον, aliquando οἶσνον κηρώτην, ut L. 14. Meth. medendi Galen. et interdum οἶσνον *κηρωτοειδῆ, interdum etiam οἶσνον ὑγρόν nominant; quæ sane omnes appellationes a forma medicamenti, quod liquidi cerati instar paratur, sunt deductæ. Componendi rationem et modum tradit Paul. vii. 17. Quod itaque alii Græci οἶσνον κηρώτην, idipsum Nicolaus ὑσσωπον κηρώτην appellat." Gortæus.

[Υσσωπίτης. "Hinc ὑσσωπίτης οἶνος, Hyssopites vinum, quod conficitur e contusis hyssopi foliis, ap. Dioscor. (v. 50.) et Columell. xii. 35." H. St. Plin. xiv. 16. EDD.]

Φαλλός. Hoc nomine Gr. appellant simulacra membri virilis, aut statuas, quæ membra huiusmodi habent appensa, inusitata magnitudinis, quibus illi in sacris utebantur. Hesych. Φαλλός τὸ ξύλινον αἰδοῖον ἀνδρικόν. Idem, Φάλλικα, (corrigit eruditi Φαλλικά) ὥδῃ πεποιημένη εἰς τὸν Διόνυσον, τοῦ φαλλοῦ ἀδομένο. An hic legendum ἀγομένο, i. e. quando Phallus portatur et circum gestatur? Idem, Φαλλικόν (ita corrigit vv. dd.) ὄρχημά τι, οἱ δὲ, μέλος, ἄλλοι, ὥδῃν αἰτοσχέδιον ἐπὶ τῷ Φαλλῷ ἀδομένην. Lucian. de Dea Syria p. 887. (c. xvi. p. 463.), Φαλλοὺς Ἕλληνες Διόνυσῳ ἐγείρουσι· ἐπὶ τῶν καὶ τοῖόν δέ τι φέρουσι, ἀνδρας μικροὺς ἐκ ξύλου πεποιημένους, μεγάλα αἰδοῖα ἔχοντας. Καλέονται δὲ τὰδε νευρόσπαστα. Respicit Lucian. ad Herod. ii. 48. Præcipue tamen Phallus dicebatur membrum virile effictum, et in pompa sacra portari solitum. Sacra istiusmodi Phallica fere ap. omnes gentes usitata fuerunt, quæ hisce imaginibus et simulacris vim naturæ genitricem et fecunditatem, cui omnia debentur, symbolice adumbrare voluerunt. Videtur autem mos ille primum Ægyptiis usitatus fuisse, et ab his ad alias deinde gentes dimanasse. Cf. Hospinianus de origine Festorum, V. i. Opp. p. 116. sq.² Testatur id historicorum antiquissimus Herod. ii. 48., ubi loquens de Festo aliquo Bacchi, i. e. Osiridis, ita scribit, Τὴν δὲ ἄλλην ἀνάγκησιν ὀργὴν τῷ Διόνυσῳ οἱ Αἰγύπτιοι, πλὴν χοίρων³ κατὰ ταῦτα σχεδὸν πάντα Ἕλλησι· ἀντὶ δὲ φαλλῶν, ἄλλα σφὶ ἐστὶ ἐξευρημένα ὅσον τε πηχναῖα ἀγάλματα νευρόσπαστα, τὰ περιφορέουσι κατὰ κώμας γυναῖκες, νεὺν τὸ αἰδοῖον, οὐ πολλῶ τέψ ἔλασσον ἐὼν τοῦ ἄλλου σώματος. Προηγείται δὲ αὐλὸς, αἱ δὲ ἔπονται αἰδονοῦσαι τὸν Διόνυσον. Διότι δὲ μέζον τε ἔχει τὸ αἰδοῖον, καὶ κινεῖ μοῦσῳ τοῦ σώματος, ἐστὶ λόγος περὶ αὐτοῦ ἱρὸς λεγόμενος. In sequentibus putat, Melampodem sacra hæc Phallica ab Ægyptiis accepta in Græciam intulisse. Originem sacrorum Phallicorum Diod. S. a fabula Osiridis et Typhonis decantata et trita repetit i. c. 22., Τὸ δὲ αἰδοῖον ὑπὸ μὲν Τυφῶνος εἰς ποταμὸν ῥιφῆναι λέγουσι, διὰ τὸ μηδένα τῶν συνεργησάντων αὐτὸ λαβεῖν βουληθῆναι· ὑπὸ δὲ τῆς Ἰσιδος οὐδὲν ἦν τῶν ἄλλων ἀξιοθῆναι τιμῶν ἰσο-

θῶν. Ἐν τε γὰρ τοῖς ἱεροῖς εἰδωλὸν αὐτοῦ κατασκευασθέν· τιμῶν καταδείξαι, καὶ κατὰ τὰς τελετὰς καὶ τὰς θυσίας τῷ θεῷ τοῦτῃ γινόμενας, ἐν τιμῶτατον ποιῆσαι, καὶ πλείστον σεβασμὸς τε γιγνέσθαι. Διὸ καὶ τοὺς Ἕλληνας, ἐξ Αἰγύπτου παρεληφότες — τιμῶν τοῦτο τὸ μῦθον ἐν τε τοῖς μυστηρίοις, καὶ ταῖς τοῦ θεοῦ τοῦτον τελεταῖς τε καὶ θυσίαις, ὀνομάζοντες αὐτὸ φαλλόν. Idem eod. Lib. c. 88., Καθόλου δὲ τὸ αἰδοῖον οὐκ Αἰγυπτίους μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων οἱ αὐτοὶ ὀλίγους καθιερωμένοι κατὰ τὰς τελετὰς, ὡς αἴτιον τῆς τῶν ζῶων γενέσεως· τοὺς τε ἱερεῖς τοὺς παραλαβόντας πατριαῖς ἱερωσίαις κατ' Αἰγύπτου, τοῦτῃ τῷ θεῷ πρῶτον μυσταῖσθαι. V. quoque Plut. de Is. et Os. p. 358., Nonni Συναγωγῇ Ἰσοριῶν p. 139. ed. Eton., et Euseb. Præp. ii. c. i. p. 50. Idem Euseb. c. ii. p. 54. addit, ὥστερ οὖν καὶ αἱ Αἰγύπτιοι τὴν Ἰσιν ἐφησαν τὰ μέλη τοῦ Ὀσίριδος ἀναζητοῦσαι, τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ μὴ δυναμένην εἶρεν, καταδείξαι τιμῶν ὡς θεῶν, καὶ ἀναθεῖναι κατὰ τὸ ἱερὸν ἐντεταμένον. Alia de Phallis Æg. vide supra p. 258, 9. v. Saleb. Perspicitur ex iis, quæ attulimus, Phallum Æg. symbolum fuisse virtutis genitricis et fecunditatis, quæ naturæ iocæ, eumque hac de causa in summa veneratione fuisse et cultu religioso ornatum. Nec minus ex illis testimoniis intelligitur, usum phallorum ab Ægyptiis pervenisse ad Græcos. Ego vero existimo, non modo rem, sed etiam re vocabulum etiam ex Æg. transiisse in Græciam. Certe non videtur vox φαλλός commodè e ling. Gr. explicari posse. At lingua Æg. nobis suppeditat, unde vocabuli illius rationem satis facilem reddere possimus. Nempe ΠΑΛΟΥ et cum signis masculini generis ΠΑΛΟΥ vel ΦΑΛΟΥ puerum significat. Ita nomine paulo verecundiori videntur veteres Ægyptii appellasse primo quidem simulacra illa νευρόσπαστα, quæ Herod. l. c. describit, et deinceps quosvis phallos, sive imagines membrorum virilium, in templorum parietibus aut alibi depictas, vel alio modo effictas. Videtur hoc confirmari ex hisce Clem. Alex. verbis, quæ reperiuntur Strom. v. p. 670., Ἐν Διοσπόλει τῆς Αἰγύπτου, ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ καλονμένου πυλῶνος, διατετύπωται παιδίον μὲν γενέσεως σύμβολον. Erat igitur puer symbolum generationis, non minus quam phallus. Nescio, an non eo etiam pertinet, quod Lactantius scriptum reliquit Instit. i. 21.: Isidis Ægyptiæ sacra sunt, quatenus filium parvulum, vel perdiderit, vel invenerit. Et quibusdam interjectis: Deinde puer producit, quasi inventus. Observa, hæc Lactantii verba tangere inventionem Osiridis. Et ille vocatur puer, cum alioquin sit maritus Isidis. Auguror itaque per puerum, ΦΑΛΟΥ, Ægyptios κατ' εὐφημισμὸν, hic subinasse phallum, cui. in sacris Isidis plurimum usum fuisse, ex superioribus constare potuit. Et forsitan eodem respicit Plut. de Is. et Os. p. 365., cui. verba ita sonant, Ἰσοτερεῖται δὲ καὶ Ἰσίδος νῆος ὃν ὁ Διόνυσος ὑπὸ Αἰγυπτίων, οἱ Ὀσίρις, ἀλλὰ Ἀρσαφῆς, ἐν τῷ ἄλφα γράμματι λέγεσθαι, δηλοῦντος τὸ ἀνδρεῖον τοῦ ὀνόματος. Itaque Osiris ille, qui erat puer Isidis, et qui inveniebatur, dicebatur Arsaphes, quod nomen sermone Æg., teste Plut., significat ἀνδρεῖον, i. e. membrum virile. Nihil verius. Nam ΧΦΕ est γενῆν, generare. ΕΡΧΦΕ igitur est τὸ τῆς γενέσεως αἴτιον (sc. μῦθον), uti Diod. et Euseb. membrum illud vocant. De nom. Ἀρσαφῆς comparentur, quæ supra p. 38, 39. dixi. Hinc igitur Gr. φαλλός et φαλός: nam et ipsos antiquitus pueros sic vocasse e quibusdam vestigiis colligi potest. Eust. in Il. A. p. 84. καὶ πάλλαντες δὲ παρὰ τοῖς ἄρχαίσις οἱ νέοι, ὡς φησι Φιλιστίδης ἐν συγγενικοῖς. Hes., *παλλός, ἄρρην νήπιος. [Etym. M. παῖλλος. EDD.] Inde παλλάκιον, μειράκιον, teste eod. Hes. ["Φαλλός, οὗ, ὁ, Penis ligneus, vel coriaceus, s. Lignum oblongum in summo habens penem ligneum, aut coriaceum. Quidam interpr. ficulneum veretrum, sequentes expositionem Gr. qua dicitur esse σκύινον αἰδοῖον: sed suspectum esse potest σκύινον ne pro σκύτινον irrepsit." H. St. Suidas: Φαλλοί· μόρια δερμάτινα, ἢ ξύλον ἐπίμηκες, ἔχον ἐν τῷ ἄκρῳ σκύτινον αἰδοῖον. Φαλλός· αἰδοῖον σκύ-

¹ Isti conjecturæ non admodum favent, quæ ap. Hesych. sequuntur v. Φαλλικόν.

² De φαλλογραφία s. περιφαλλία legantur Scholia ac notæ ad Lucian. l. l., Wesseling. ad Herod. et Diod. ll. cc., Elmenhorst. et Herald. ad Arnob. adv. Gentes v. p. 176, 7., interpretes eruditi Antiqq. Herculanensium t. ii. p. 149—151. iii. 275—277. iv. 72. vi. 380—382. 397, 8. Unum adjungam. Ab Ægyptiis videntur Brahmanes, ut ritus plures, ita quoque accepisse cultum phallorum in honorem Shiva, qui a Baccho non diversus est. Vid. P. a S. Bartholomæo in Systemate Brahmanico ex monumentis Musei Borg. Velitris p. 188, 9.

³ Gronovius e cod. Medic. dedit χοῖρων chororum, servatum a Wesseling, etsi in notis probante χοῖρων porcorum.

νον ὁσπερ δὲ ἐκ δερμάτων ἐρυθρῶν, σχῆμα αἰδοίου ἔχον ἀνδρῶν· καὶ τοῦτο δαυτοῖς περιθέμενοι ἐν τε τοῖς τραγῆλοις, καὶ μέσσοις τοῖς μῦθοις, ἐκωρχοῦντο, τιμῇ τῇ Διονύσῳ ἐν τοῖς Διονυσίοις ἀγνύσας. Schol. Luciani de Dea Syr. iii. p. 463., loquens de his φαλλοῖς: Ἀντηθεῖς δὲ ὁ Διόνυσος, ὅτε ὁ ἐραστὴς αὐτοῦ ἐθνήσκε, αἰδοῖον ξύλινον ἐκ σκυῖνον ἔχον πελεκήσας, κατεῖχεν ἀεὶ πρὸς μνήμην τοῦ Πολυύμνου. Biset. ad Aristoph. Lys. 771.: Φαλλὸς δὲ, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἄνω προείρηται (Acharn. 243.), καὶ τὸ ξύλον ἐπίμηκες, ἔχον ἐν τῷ ἄκρῳ σκύτινον αἰδοῖον ἐξηρημένον, καὶ αὐτὸ τὸ αἰδοῖον, καὶ πέος. Recte ergo φαλλὸς exponitur et αἰδοῖον σκύτινον, et αἰδοῖον σκύτινον: nam proprie est ξύλον ἐπίμηκες, σκύτινον, ἔχον ἐν τῷ ἄκρῳ σκύτινον αἰδοῖον. Cf. Theocr. Epigr. 4. EDD.

[* Φαλλοβατέω, ὦ, Super phallum incedo, phallo insideo, quod e Luciano affertur." H. St. Hoc verbum, quod in Luciano nondum invenimus, Schneiderus quoque agnoscit. EDD.

[* Φαλλοβάτης, ὁ, δ, Priapi consensor. Lucianus de Dea Syria iii. p. 476.: Φαλλοβατέων μὲν δὴ περί τῶσαῦτα ἀραῖε. EDD.

[Φαλλοφορέω, ὦ. "Budæus affert ex Athenæo (x. p. 445. b. Οὗτος δὲ καὶ κωμῳδίας ἐποίησε, καὶ ἄλλα πολλὰ, ἐν τοῖς τῷ τρόπῳ τῶν ποιημάτων, δ' ἐξήρχε τοῖς μετ' αὐτοῦ φαλλοφοροῦσι), addens φαλλοφορεῖν videri esse i. q. διονυσιάζειν, i. e. liberalia festa agere." H. St.

[Φαλλοφόρος, ὁ, ἡ. "Φαλλοφόροι, Phalli gestatores, de quibus lege Erasmus. in Chil. Pro actoribus quibusdam theatricis, quibus similes prope essent ἰθύφαλλοι, Budæus affert ex Athenæo." H. St. Locus est xiv. p. 622. c. e Semo Delio: Οἱ δὲ φαλλοφόροι, φησὶ, προσωπεῖον μὲν οὐ λαμβάνουσι, προπόδιον (f. προβόδιον) δὲ ἐξ ἐπιπλοῦ περιτιθέμενοι, καὶ παιδέρωτας ἐπάνω τοῦτον ἐπιτίθενται, στέφανόν τε δασὴν ἴων καὶ κιστοῦ· ἀντικᾶς τε περιβεβλημένοι, παρέρχονται, οἱ μὲν ἐκ παρόδου, οἱ δὲ κατὰ μέσας τὰς θύρας, βαίνοντες ἐν ῥυθμῷ, καὶ λέγοντες—εἴτα προτρέχοντες ἐνθάδε οὗς ἂν πρόελαιτο, στάδην δὲ ἐπαττον· ὁ δὲ φαλλοφόρος ἰθὺ βαδίζων, καταπληθεὶς αἰθάλη. EDD.

[* Φαλλοφόρος, αἰ, φαλλοφ. Hinc

[* Φαλληφόρια, τὰ, Festum Priapo s. Baccho celebrari solitum. Plut. de I. et Os. p. 355. e.: Τὴν τῶν Παμνυλίων ἑορτὴν αὐτῷ (Ὀσφιδί) τελεῖσθαι, φαλληφορίας ἐοικυῖαν. EDD.

[* Φαλλαγῶγια, τὰ, idem. Cornutus c. xxx. 8. EDD.

[Περιφαλλία, τὰ, idem. "Περιφαλλία, Hes. πομπὴ Διονύσῳ τελομένη τῶν φαλλῶν." H. St. Hoc vocabulum Schneideri Lex. non agnoscit. V. Meurs. Gr. Fer. p. 227., (Opp. t. iii. p. 946.), et D'Aubignac Prat. du Theatre t. iii. p. 76. Cod. Ven. περι. φαλλία, πρὸ περιφαλλία, corrupte. EDD.

[Φαλλικός, ἡ, ὡν. "Φαλλικὸν ἔσμα, carmen ad phallos pertinens, Carmen extemporaneum, quod in honorem Bacchi super phalli caneatur. Quidam ap. Aristoph. (Acharn. 261.) ἔσμοι τὸ φαλλικόν, interpr. Cantabo festum versus. Pollux (iv. 100.) scribit etiam φαλλικὸν esse ὄρχημα Διονύσῳ." H. St.

[Φαλλίς, s. φάλλης, πρὸς, ὁ, i. q. Φαλλός, Nomen Priapi. Tantum obiter notat H. St. Hesych. v. φαλλίς: Φάλλης δερμάτινον αἰδοῖον. Cf. Touprii Emendd. in Hesych. iv. p. 274. Theocr. Epigr. 4. de Priapi statua: Τήναν τὰν λαύραν, τὴν αἰ δρύες, αἰπύλε, κάμψας, Σκύτινον εὐρήσεις * ἀριγλυφὲς ξάνον, Τρισκέλες, αὐτόφλοιν, * ἀνοῦατον· ἀλλὰ φάλλῃ Παιδογόνῳ δυνατὸν Κῆρυδος ἔργα τελεῖν. Dio Orat. xxiii. p. 31., Κατακαίειν ἐπὶ φαλλῶν σκυτίνων ἑκατάδεκα. Suidas, ex Aristoph. Schol. Acharn. 263., quem vide: Φαλλίς, ὡς Ἑρμῆς· Φαλλίς, Φαλλίτος· ὡς περ' Ὀμηρος ἤρμοσε κατὰ πλῆξιν τῇ φυγῇ, καὶ ἐταῖραν αὐτῆς ἐφησεν εἶναι, Θεσπεσίῃ ἔχε φῶδα, εἰπὼν, φόβον κρυόντος ἐταίρῃ· οὕτω καὶ ὁ Κωμικός ἐκείθεν λαβὼν τὰς ἀφορμὰς, Διονύσῳ Φαλλῇ ἐταῖρον εἶναι φησὶ· ἀκόλουθα γὰρ Διονυσιακῷ πέτρῳ τὰ ἀφροδίτια. Schol. Aristoph. l. c.: Περισπωμένως δὲ τὸ Φαλλίς ἀναγνώστειον ὡς Ἑρμῆς· οὕτω δὲ Ἀττικοί, παρὰ Δωριεῦσι δὲ βαρντόνως· ὁ δ' αὖ φάλλης * κατακυπτάζει· οὕτω Σώφρων ἐχρήσατο. Biset. ad Lysistr. 771.: Φαλλῆτων· τινὲς μὲν φάλλης φαλλῆτος λέγουσιν, ὡς Ἑρμῆς Ἑρμῆτος· τινὲς δὲ, φάλλης, φαλλῆτος, φάλλῆτες, φαλλῆτων, ὁ καὶ φαλλός λέγεται. Eustath. ad Od. A. p. 50. 52. τὸν φάλλῃα interpretatur αἰδοῖον ἀνδρός. Cf. Hesych. vv. Ἐπὶ Φαλλινίου, Ἰάων, Λόμβαι. EDD.

[* Τριφάλῃς, Suid.: Τριφάλῃς, τριφάλῃτος, ὄνομα κύριον παρὰ Ἀριστοφάνει. Aristophanes scilicet Comædiam scripsit, cui nom. Τριφάλῃς. Cf. Hesych. vv. Ἰάων, Ἑρμῆς τρικέφαλος, et Suid. vv. Τῶν τριῶν κακῶν ἐν. Varro,

ab ipso forte Aristophane titulum accipiens, anam e suis Satyris Menippeis inscripsit, Triphallus περὶ ἀρρενότητος, e qua fragmentum recitat Non. c. ii. n. 484. et Charis. l. i. p. 61. Putsch. Cf. Priap. Carm. 82. v. 9. et A. Gell. ii. 19. Ad Aristophanis Fabulam respexisse videtur Lucianus Fugit. c. 32. Ὑποδ. Ἔστι τι, ὡ γὰρ, Τρι- κάφανος βιβλίον. Ἑρμ. Οὐδὲν ἄστονον, ἐπεὶ καὶ Τριφάλλῃ τῶν κωμικῶν εἰς sc. λόγος, aut pro eis lege ἐστὶ, cum M. du S. Est inter Theopompi Comædias deperditas Τρι- κάφανος, ac vix dubitandum est, quin Varro, cuius inter titulos Tricipitina est, ad hanc Gr. appellationem respexerit, notante Gesnero. EDD.

[* Φαλλίονες s. Φαλλίονες. Suid.: Φαλλίονες δὲ εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου ὄντων καλούμενοι, ἀπὸ τῶν φαλλῶν τοῦ Διονύσου· * Πολλίονες δὲ ὅσπερ αὐτοὺς παραθελοῦσιν τὸ ὄνομα ὀνομάζουσι. EDD.

[* Φάλλῃνος. Ceronius Euseb. v. 36. Φάλλῃνον—Διονύσιο κάρηνον. "Horum sacrorum (an scelerum) auctorem Græci laudare possunt Apollinem suum, qui sciscitantibus Methymnæis respondebat,—Μεθύμνης ναέταις πολὺν λῶιον ἔσται Φάλλῃνον τιμῶσι Διονύσιο κάρηνον. Conservavit Oraculum istud Theodoretus, x. ad Græcos, e Porphyrio: quo loco idem Porphyrius disputat contra hujusmodi ritus, ut qui maxime officerent animarum puritati." Th. Galeus ad Jambl. de Myst. p. 195. EDD.

[* Ἐπίφαλλος, Modus, qui cum saltatione tibiis caneatur. Hoc voc. Lexica H. St. et Schneideri non agnoscunt. Athen. xiv. p. 618. c.: Αὐλήσεων δ' εἰσὶν ὀνομασίαι, ὡς φησὶ Τρύφων ἐν δευτέρῳ Ὀνομασιῶν, αἶδε· Κῶμος, βουκολιασμός, γύγγρας, τετράκωμος, ἐπίφαλλος, χορεῖος, καλίνικος, πολεμικόν, ἡδύκωμος, * σικυνοτύρβη, * θυροκοπικόν, τὸ δ' αὐτὸ καὶ κρονσίθυρον, κνισμός, μόθων· ταῦτα δὲ πάντα μετ' ὀρχήσεως ἡλεῖτο. Eadem fere ex Athenæo tradit Eustath. ad Il. φ., notante Meursio in libro, cui Titulus, Orchestra, Opp. t. v. p. 212. c. EDD.

[* Ἰθύφαλλος, οὐ, ὁ, interdum dicitur τὸ ἐντεταμένον αἰδοῖον, penis erectus: interdum τὸ ποίημα, τὸ ἐπὶ τῷ ἱσταμένῳ φαλλῷ φδόμενον, carmen quod in arrectum penem cantabatur, teste Hesych. cui ἰθύφαλλοι sunt etiam οἱ ἐπίορκοι (si tamen ita scripsit) καὶ ἀκολουθοῦντες τῷ φαλλῷ γυναῖκεσιν ἔχοντες στολήν. (Pro οἱ ἐπίορκοι, quod et Photius habet, Suidas dicit, οἱ ἔφοροι τοῦ Διονύσου. Touprius Emendd. in Hesych. iii. p. 462. legit οἱ ὑπορχοῦμενοι: ὑπορχεῖσθαι τῷ φαλλῷ, ad phallum saltare: v. Harpocrat. loco mox laudando.) Pausanias per diphthongum scribit εἰθύφαλλος, teste Eustath. (Od. A. p. 1413. 39.) esse dicens non solum αἰδοῖον, φδὴν ὑπόκενον, qualis est ἰθυμβός etiam teste Hesych., sed etiam τὸν πρόχειρον εἰς σπονδισίαν: ut ἰθύφαλλος etiam sit cui semper tentigine penis surrigitur. (Hesych. Εἰθύφαλλον· τὸ ἐντεταμένον αἰδοῖον· Δημοσθένης δὲ νεανίσκους τινὰς ἀσελγείς, τοὺς Εἰθυφάλλους εἰργκεν. Cf. Demosth. p. 1261, 17. 1262, 6. 1263, 5. ed. Reisk.) Ælius quoque Dionysius, teste eodem Eust., per diphthongum scribit, dicens et ipse esse αἰδοῖον ἐντεταμένον et ἔσμα Διονυσιακὸν Ἀθήνησι, necnon ἐταίρικόν ἔσμα, h. e. φίλον ταῖς ἐταῖραις: quas et ἀνασεισιφάλλους dici φερωνύμως in comædia, utpote ἀνασειούσας τὸν φάλλῃα, quod est αἰδοῖον ἀνδρός. Similia referunt Harpocraton et Suidas. Ille enim dicit, ἰθύφαλλον proprie dietum fuisse τὸ ἐντεταμένον αἰδοῖον, ut ap. Cratium in Archilochis: hic autem, ἰθύφαλλους vocatos fuisse τοὺς εἰς μῦθον μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν τοῖς τραγῆλοις ἐπ' εὐθείας δεσμονυμένους, ἐξ ἐρυθρῶν δερμάτων: qua de re et in Φαλλός idem Suidas. Dixerat vero idem ἰθυφάλλους nominari τοὺς ἐφόρους Διονύσου καὶ ἀκολουθοῦντας τῷ φαλλῷ γυναῖκεσιν στολήν ἔχοντας: item ποιήματα δ' ἐπὶ τῷ ἱσταμένῳ φαλλῷ φδόμενα· quemadmodum Harpocrat. quoque ἰθυφάλλους fuisse ait ποιήματα τινὰ ἐπὶ τῷ φαλλῷ φδόμενα, in exemplum afferens hæc ex Hyperide verba, οἱ τοὺς ἰθυφάλλους ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ ὀρχοῦμενοι. Sic ap. Athen. l. vi. (p. 253. e Duride Samio) Athenienses Demetrium Macedonum regem ἐδέχοντο οὐ μόνον θυμῶντες καὶ στεφανοῦντες καὶ οἰνοχοοῦντες· ἀλλὰ καὶ προσόδια καὶ χοροὶ καὶ ἰθυφάλλοι μετ' ὀρχήσεως καὶ φδῆς ἀπῆντων αὐτῷ. Ubi tamen et de ipsis hominibus intelligi potest qui surrectos penes gestabant in collo aut inter femora et saltabant Bacchanalibus: ut et l. iv. ap. eund. (p. 129. d.) εἰσῆλθον ἰθυφάλλοι καὶ * σκληροπύκναι, καὶ τινὲς καὶ θαυματουργοὶ γυναῖκες εἰς ἐξίφῃ κυβιστώσαι. Plura de his ipsis ithyphallis vid. ap. eund. Athen. l. xiv. (p. 622.) ex Semo Delio: quoniam videlicet usi fuerint habitu, pompa, carmine. Inde ἰθυφαλλικὸν μέτρον dicitur τὸ τροχαικὸν δίμετρον βραχυκατάληκτον,

quoniam eo utebantur ἐν τῇ ἰθυφάλλον πομπῇ, ut testatur Schol. Hephæstionis. (p. 35, 7. ed. Gaisf., ubi lege notas, p. 40, 5. 47, 8. 83, 6. J. Pollux iv. 53.: Διθύραμβοι, ἰθυφαλλικά, *ὠσχοφορικά. Vide Vossii Instit. Poet. iii. 18. Casaub. ad Athen. vi. p. 253.) H. St. Λέξει ῥητορικῇ ap. Bekkerum Anecd. Gr. p. 246.: Εἰθυφάλλοι εἶδος ψίδης ὠρχημένης· ἐστὶ δὲ καὶ αἰδοῖον δερμάτινον, καὶ τελετὴ τις περὶ τὸν Διόνυσον καὶ τῇ κωκυτοῖ ἀγομένη. EDD.

[Hinc adj. *ἰθυφάλλιος, quod in Schneideri Lex. affertur ἀμαρτύριως. ἰθυφάλλια sc. ἄσματα, ludicra carmina in honorem Priapi, ap. Dionys. de Struct. c. iv. p. 48. ed. Schæf. Τοιαῦτά ἐστι τὰ Πριάπεια, ὑπὸ τινων δὲ ἰθυφάλλια λεγόμενα. EDD.

[Ἀνασειφάλλιοι. Vide H. St. iii. p. 756. c. Wakefieldius ad oram. Hederici: "Eustath. II. 1453. Od. 778." EDD.

[*Φελλός. Ad φαλλός pertinere videtur φελλός, de quo Meursius Græc. Fer., Opp. t. iii. p. 971. d.:—"In Bacchi honorem ab Atheniensibus agitabatur: Suidas v. φελλά: Καὶ ἐορτὴ τις περὶ τὸν Διόνυσον, Φελλός καλουμένη: et initium erat, τῶν Διονυσίων: Schol. Aristoph. Nub." Scholiastæ locus, ad quem respexit Suidas, occurrit ad v. 71.: —'Εκ τοῦ Φελλέως· Τόπος οὗτος καλούμενος ἐν Ἀττικῇ· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ τὸν Διόνυσον ἐστὶ τις ἐορτὴ τοῖς Ἀθηναίοις Φέλλος καλουμένη, ἣ τις τῶν Διονυσίων ἀρχεται. Λουκιανὸς δὲ ἐν τῷ περὶ τῆς Συρίας θεοῦ φαλλοῦς, φησιν, 'Ελληνες τῷ Διόνυσῳ ἐγείρουσιν, ἐπὶ τῶν καὶ τοῖον δὲ τι φέρουσιν· ἀνδρας μικροὺς ἐκ ξύλου κεκοιμημένους μεγάλα αἰδοῖα ἔχοντας, καλέεται δὲ τάδε νευρόσπαστα· καὶ * παρακατιῶν δὲ, 'Εν τοῖς προπυλαίοις τοῦ Συρίας θεοῦ ναοῦ, φαλλοὶ ἐστῶσιν οὓς Διόνυσος ἐστήσατο. H. I. φελλός et φαλλός de una eademque re usurpantur. Clem. Alex. Protrept. 4. (p. 42.): τοῦ * Μορύχου Διονύσου τὸ ἀγαλμα Ἀθήνησι γενόμενα ἐκ τοῦ * Φελλάτα καλουμένον λίθον. Suid. Μορύχος· ἐπιθετόν ἐστι τοῦ Διονύσου. V. Hesych. v. φελλάντας. EDD.

[Φελλαγωγία. (Hac voce caret Schneideri Lex.) "Erat quædam πανήγυρις ap. Romanos, teste Suida, quem vide." H. St. Locus est: Φελλαγωγία· πανήγυρις ἐπιτελουμένη παρὰ Ῥωμαίοις, ἐν ᾗ διέβαλλον αὐτοὺς. EDD.]

*Φαμενώθ, Phamenoth, mensis Æg. respondens maxime Martio Rom. [Schol. Arati Phæn. v. 462., et teste Routhio in ora Hederici sui, Clem. Alex. Strom. i. 21. p. 408. EDD.] In illum ingruerat æquinocmium vernum, adeoque mensis ille annuntiabat solem, magnum Æg. deum, ad istos jam redeuntem.² Suspiciatur igitur sum, an non Φαμενώθ Æg. sonuerit ΦΩΥΕΝΟΥΤ, i. e. annuncians Deum. ΩΥΕ est annunciare, ut v. Ἀμενώφης, p. 29., observatum est, atque ΗΟΥΤ significat Deum,³ ut norunt omnes.

*Φαμενώφης, Memnon Gr. Nomen servavit Pausan. Attic. p. 101., ita scribens, "Ἔστι γὰρ ἐτι καθήμερον ἀγαλμα ἡχείον [pro vulg. ἡλεῖον,] Μέμνονα ὀνομάζουσιν οἱ πολλοί· ἀλλὰ γὰρ οὐ Μέμνονα οἱ Θηβαῖοι λέγουσι, Φαμενώφης δὲ εἶναι τῶν ἐγγχωρίων. Non discrepat Phamenophis ab Amenophi, de quo antè p. 26—30. a me abunde dictum est. Nimirum litera Φ, præfixa nomini ΩΥΕ-

ΗΟΥΤΙ, tantum est nota generis masculini.

Φάνης est notissimus Orphei et Orphicorum deus, qui eum fingunt πρωτόγονον, ex æthere et nocte productum. Vide loca Orphicorum allata a P. Leopardo Emend. xii. 2., et T. Cantero Var. Lect. i. 26. Adde Eschenbachii Epigenem Orphicum p. 64. 82. 92 ac seq., et R. Bentleii Epist. ad Jo. Mill. subnexa Chronographiæ Jo. Malalæ. Recte omnino, si quid iudico, observavit Bentl., voc. Φάνης e Gr. lingua originem minime habere, etsi Gr. illud ἀπὸ τοῦ φαίνειν ducere consueverint. Horus ex Or-

pheo, ap. Etym. M. v. Φάνης, rem ita explicat, Τὸν δὲ καλέουσι Φάνητα, ὅτι πρῶτος ἐν αἰθερί φαντὸς ἐγένετο. Sed Orpheus nomina hæc sine dubio e Theologia Barbarica, et sigillatim ex Æg. desumpsit. Pleraque enim ab Ægyptiis Orpheum accepisse, et in Theologiam suam transtulisse, ab omnibus agnoscitur. Phantetis etiam mentionem fieri in Theologia Æg. invenio, Ita Ausonius Epig. xxviii. Αἰγύπτου μὲν Ὅσιρις ἐγώ, Μυστῶν δὲ Φανάκης. Quod idem Epigr. xxix. ita Latine interpretatus est, Ogygia me Bacchum vocat, Osirin Ægyptus putat, Mystæ Phanacen nominant. In quibus versibus pro Φανάκης reponendum esse Φανήτης, et in Latinis Phanteten, nemo negaverit, qui loca veterum de celeberrimo Orphicorum Phante attente expendit. Ægyptii itaque Phanteten volebant esse ipsum Osirin. Id Ausonius indicat, et Orpheus ipse in versu illo, quem legimus ap. Diod. S. i. c. 11., Clem. Alex., Euseb. Præp., Julian., aliosque, Ὅν δὲ νῦν * καλέουσι Φάνητά τε καὶ Διόνυσον. Ibi per Διόνυσον, more Græcis perquam familiari, intelligi Osirin Æg., res ipsa haud obscure loquitur. Sed quid Φάνης, si vox illa Ægyptiis debeatur, horum sermone designabit? Existimo,

Φάνης esse Æg. ΦΕΝΕΞ, i. e. αἰῶνα. Convenit hoc 1. cum Theologia veterum fere omnium Gentilium, in qua plurima τοῦ αἰῶνος mentio. 2. Id quoque observandum, ex opinione Orientalium, τὸν αἰῶνα ex æthere, vel nocte, in lucem editum fuisse, quod de Phante suo fabulabantur Orphici. Phœnicum Theologia, teste Sanchoniath. ap. Euseb. Præp. i. 10. p. 34., tradebat, γεγενῆσθαι ἐκ τοῦ κολπία (Spiritu Dei) καὶ γυναικὸς αὐτοῦ βάαν (Ἥλιον), τοῦτο δὲ νύκτα ἐρμηνεύειν, αἰῶνα καὶ πρωτόγονον θνητοὺς ἀνδρας, οὕτω καλουμένους. 3. si ipsam sigillatim Æg. Theologiam adeamus, et illic αἰῶνα reperiemus, qui ab indigenis alio nomine quam ΦΕΝΕΞ, Φάνης, insigniri non potuit. Pseudo-Hermes in Dialogo Asclepio, inter Opera Apuleii, ex Æg. Theologia hæc profert p. 82.: Ἐternitas Dominus Deus primus est. Secundus est mundus. Homo est tertius. 4. Et illum αἰῶνα Ægyptii quidem eundem putabant cum Osiride, sicuti Phantem Orpheus et Ausonius pariter non alium, quam Osiridem agnoscunt. Damascius in V. Isidori ap. Suid. in vv. Διαγνώμων, et Ἡράϊσκος, Οὕτω διέγγιντο τὰ ἐρρηγον ἀγαλμα τοῦ αἰῶνος ὑπὸ θεοῦ κατεχόμενον, ὃν Ἀλεξανδρεῖς ἐτίμησαν, Ὅσιριν ὄντα καὶ Ἀδωνιν ὁμοῦ κατὰ μυστικὴν θεοκρασίαν. Vide de h. l. etiam Photium Biblioth. Cod. ccxlii. p. 558. ed. Hæsch. Idem Damascius ap. Suid. v. Ἐπιφάνιος, Τῶν ἀμφὶ τὸν Ὅσιριν τελετῶν ἦν Ἐπιφάνιος, οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τῶν τοῦ Αἰῶνος ὁμινομένων θεοῦ. Neque illud 5. prætermittendum est, quod Nonnus Æg., auctor antiquitatis omnis, ac præcipue Theologiæ veterum non mediocriter peritus, Dionysiac. l. xii. sub init. Αἰῶνα et Φάνητα pro iisdem habere videtur. Vide eum p. 213. ed. Gr. Falckenb., et compara versum hunc 9., Καὶ μακάρων τίνι τοῦτο γέρας μνηστεύεται αἰών, cum vers. 16. ac seq., —αἰς ἐνὶ κείνῳ εἶν ἐνὶ θέσφατα πάντα, τὰ περ πεπωμένα κόσμῳ Πρωτογόνοιο Φανήτος ἐτέγραφε μαντιπόλος χεῖρ. Plura vide in Diss. MS. de Phante.⁵

*Φαραώ, Pharao, Hebr. פַּרְאֹ, nom., quo in V. T. omnes fere Ægypti reges insigniri solent; e quo recte colligitur, nom. fuisse istud non uni vel alteri proprium, sed appellativum et commune omnibus. Africanus voc. hoc, Æg. sermone, designari regem, auctor est. Verba ej. ap. Euseb. Chron. Gr. ed. Scalig. p. 20. ista leguntur, Φαραώ, οὕτω γὰρ Αἰγύπτιοι τοὺς βασιλεῖς ἐρμηνεύουσι. Scribit Syncellus Chronogr. p. 63. ed. Par. (p. 50. ed. Ven.) cunctorum regum Ægypti nom. commune et appellativum fuisse Pharao, et rarissime propria eorum

¹ Partem huj. animadversionis de v. φαλλός iteravit Scholtzius, sed aperte significans, se sua Jablonskio debere, p. 22, 23.

² Scribit Plut. de Is. et Os. p. 508. ed. Ox., τῇ νομιστῇ τοῦ Φαμενώθ μινὸς ἰορτὴν ἄγουσιν, ΕΜΒΑΣΙΝ ΟΞΙΠΙΔΟΣ Εἰς τὴν ΣΕΛΗΝΗΝ ὀνομάζουσι, ἱερός ἀρχὴν οὖσαν. Anthol. Gr. t. i. p. 355, "Ἄριος ἔπλα φέρει Φαμενώθ δίκηνσι μαχηταῖς, Armigeras Phamenoth vocat ad fera bella cohortes, ut Grotius interpretatur. Ab aliis appellatur Φαρμινός, monente Fabric. in Menologio p. 22. 26. Minus recte.

³ Etai huic originis suspicioni opem ferre videtur Josephus in Hypomnestico c. xxvii. p. 50., nom. mensis Æg. scribens Φαμενώθ, repugnat tamen nom. ΦΩΥΕΝΩΘ, quod legitur in Menologio Copt. adjecto codici Evangeliorum in Biblioth. Paris. V. Thes. Epist. La Croz. t. iii. p. 134. Recte ergo Plut. et alii Φαμενώθ. Est item Φαμενώθ in Menologio ap. Matthæi An. Gr. V. i. p. 86.

⁴ Sic legitur ap. Macrobi. Saturn. i. 18. et alios, sed τῶν καὶ μιν κ. Φ. in Diod. l. c.

⁵ Non ea ad me pervenit. Alibi vulgatam esse, non jam recorder. Pauca de Phante legus in Panth. Æg. Pt. i. p. 128. De verbis Suidæ v. Φάνης notavit vir doctus in Obs. Misc. Crit. V. ii. p. 11, 12.

occurrere nomina in Libris Divinis, cet. Ita et ante Euseb. Josephus,¹ et post eum Hieron. et alii, quorum testimonia observavit Leo Allatius in Hexaëmeron Eustathii Antiocheni p. 280, 81. Quibus adde Isidor. Orig. vii. 6. Fuerunt eruditi, qui veteribus, id memoriae prodentibus, fidem denegarent, aut rem in dubium vocarent. Sed frustra. Nihil sane verius. Idque ex eo intelligi satis potest, quod reges Ægypti omnes, in Codice S. memorati, nom. illud gesserint. Idem ex stylo Scriptorum Sacrorum, loquentium de Pharaonibus, confirmari vel maxime potest. Consuli possunt, quæ ea de re motui in Diss. de Terra Gosen iv. §. iii. p. 59., ubi in notis hæc notavi: Æg. communi dialecto ΦΟΥΡΟ regem significat, et dialecto Thebaidis, quæ est antiquissima, ΠΡΡΟ, quasi dicas Parro, vel quod Ægyptiis plane idem est ΦΡΡΟ; Pharro. Quibus quod addendum nunc sit, non occurrit.

* Φαρμουθι, Pharmuthi, mensis Æg. qui cum Aprili Romanorum fere congruit. [Arati Schol. Phænomen. v. 264., Τὸν Φαρμουθι μὴνός, ὅς ἐστι παρὰ Ῥωμαίοις Ἀπρίλιος, ὅτε καὶ τοῦ θεοῦ ζεῖν ὁ καιρὸς παρ' Αἰγυπτίοις. Clem. Alex. Strom. i. 21. p. 408., notante Routhio. EDD.] Josephus Antiq. ii. 14. §. 6. auctor est, interfectionem primogenitorum in Æg. contigisse isto mense. Quod si verum esset, atque probari posset, illo jam tempore menses Æg. ordinatos fuisse, elegans dari ratio posset, ob quam mensis ille Æg.² φαρμουθι audiverit. Id enim Æg. sermone sonat lethalem, vel letiferum, quia nimirum mensis ille omnibus Ægyptiorum in hominibus et pecoribus primogenitis lethalis et exitialis fuit. V. plura in Calendario Æg. MS.³

* Φάρος, Lat. Pharos. Insula quædam prope Alexandriam, continenti adjacent, in qua turris ædificata erat⁴ in salutem navigantium. Utraque et insula et turris nom. Phari habuit. V. Steph. Byz. v. Φάρος. Adde de Insula illa Strab. xvii. p. 544, 5. [1141.], Ammian. xxii. 16., Eustath. in Hom. Od. Δ. p. 1500., eundemque in Dionys. Perieg. p. 45., et inprimis Salmas. in Solin. p. 379. ed. Paris. ac Prideaux Hist. des Juifs t. iii. p. 14—16. Nomen insulæ huj. deducunt nonnulli a Pharo quodam, Menelai, vel, ut alii volunt, Helenæ et Paridis naucloero aut gubernatore navis, qui illic ex morsu serpentis perierit. V. Steph. Byz. et Eustath. l. c. atque Etym. M. v. Φάρος. Sed notum est vulgo, Græcos fabularum talium plenos esse. Alii nominis istius veram significationem e Gr. sermone eruere satagunt. Ita Etym. M., Φάρος—παρὰ τὸ φῶς, τὸ φαίνω, φάρος, παρὰ τὸ φαίνεσθαι αὐτὴν πρὸ τῆς Αἰγύπτου· ἔχει δὲ καὶ ἄλλον λόγον, καὶ ἐπὶ τοῦ προφαίνεσθαι τοῖς πλέουσιν πύργον, ἥτοι παρὰ τὸ φῶς ἀνάπτειν τοῖς πλέουσιν· ἢ παρὰ τὸ φάω· οἶον, —φάε δὲ χρυσόθρονος ἥως. Pariter alii quoque, et veteres et recentiores Critici. Verum Phari nom. est antiquissimum, cuj. Homerum jam meminisse videmus Od. Δ. 355., adeoque insulæ illi non a Græcis, verum ab ipsis Ægyptiis impositum, quare non nisi ex eorum lingua merito explicandum erit. Neque etiam difficile est, e ling. Æg. nominis illius rationem reddere. Nempe Pharos ab antiquo specula fuit, et

locus munitus, φυλακή, qui ab Ægypto peregrinos arceret.

Id vero Æg. dicitur ἈΡΕΖ et cum artic. masculini generis ΦἈΡΕΖ. Testem locupletem habeo Strab. qui l. xvii. p. 545. [1142.] ita scribit de Pharo. “Enimvero primi Æg. reges, suis contenti opibus, nec importata aliunde magnopere desiderantes, omnibus exteris navigantibus eo infensi erant; maxime Græcis, qui ob soli penuriam populari atque appetere aliena solebant, ideoque muniverunt locum hunc præsidio imposito,” ἐπέστησαν φυλακὴν τῷ τόπῳ τούτῳ. Itaque locus ille nom. videtur accepisse a custodia Ægypti, quod est, uti dixi, ΦἈΡΕΖ. Eadem vox etiam speculam potest designare, quia in specula custodes solent esse constituti. Et ita vox Æg. usurpatur Ps. lxxvii. 4. Quod Num. xxiii. 14. in Gr. est, καὶ παρέλαβον αὐτὸν εἰς ἀγροῦ σκοπίαν, interpretes Æg. transtulerunt, ΟΥΟΣ ἈΓΟΛΥ ἘΣΡΗΙ ἔχεν ΟΥΩΝἈΡΕΖ; ubi

observa ΦἈΡΕΖ et ΟΥΩΝἈΡΕΖ, si vim vocum spectes, idem significare. Et vero tradunt antiqui, Pharum fuisse σκοπίαν, speculam. Dionysius certe Perieg. ita Pharum describit v. 258, 9., ἥχι περ ἄκραι φαίνονται σκοπαὶ Παλληνίδος Εἰδοθεῖης. H. c., interprete Prisciano p. 503. in Poëmatibus Veteribus Pithœi, Et Pharos Idothees scopuli Pallenidos alti. Eustath. ad illa Dionysii verba hæc commentatur p. 45.: “Ὅτι σκοπίας τῆς Εἰδοθεῖας λέγει τὴν κατ' Ἀλεξάνδρειαν Φάρον, ἣ τὸν Ἀντίφαρον, ἐφ' ἣν ὄντα καὶ αὐτὸν, δὲ λέγεται τάφος Ὀσίριδος καὶ Εἰδοθεῖας τοῦ τοῦ Πρωτέως. etc. Vide et eund. in Hom. Od. Δ. p. 1500.

* Phaselus, navis breviculæ genus, qua Ægyptii in Nilo flumine utebantur, [voluptatis causa, cujusmodi Veneti Gondolas vocant. Virg. Georg. iv. 287. Nam qua Pellæi gens fortunata Canopi Accolit effuso stagnantem flumine Nilum, Et circumpictis vehitur sua rura phaselis.] Ubi Servius: Phaselis, brevis phaselis, quibus utuntur, cum stagnaverit Nilus. Nonio 13, 7. Faselus est navigium Campanum, nec tantum minoris generis, sed omnino etiam grandioris. Voc. φάσηλος Strabo usurpavit, teste G. J. Vossio Etym. L. L. EDD.] V. Cellarium in Thes. Fabri. Vocem ipsam Ægyptiis, eorumque sermoni vindicare allaborat Jac. Hasæus Diss. de Ἰατρικῇ, Biblioth. Brem. Cl. v. Fasc. iv. p. 589, 590. Testimonia, quibus vir ille eruditus ostendere conatus est, ipsam voc. Phaseli Ægypto deberi, accuratius expendi merentur. Quæ vero ipse attulit, ad voc. illam, quam credit Æg., illustrandam et explicandam, non sermonem Æg., sed Hebr. spectant, et ab Ægyptio, linguæ suæ probe gnaro, intelligi haud possent. Quod pariter de aliis etymologiis vocum Æg., illic occurrentibus, dictum volo.

[* Φάσηλος, phaselus, faselus, fasellus, faseolus, an huc pertineat, viderint alii. Aristoph. Pac. 1144., Ἄλλ' ἄφαυε τῶν φασηλῶν, ὃ γύναι, τρεῖς χοίνικας. Vide Athen. ii. p. 56., et Isidor. Orig. xvii. 4. et 10. “Quidam in duo genera dividunt, majus et minus: majus putant esse quod nos dicimus fava; minus, quod appellamus fagioli. De

¹ Testatur Josephus Ant. viii. 6. 2., omnes Æg. reges per annos amplius trecentos et mille Pharaones dictos esse; nom. esse Æg., et significare regem; eos a pueritia nomine alio usos, sed reges creatos dei vocatos Pharaones, ut ipsorum potestas lingua patria significaretur. A Josepho ex parte dissensit Bochartus Geogr. l. ii. c. 26. G. Jameson in Spicil. Antiq. Æg. p. 3, 4., et non pauci alii existimant, nom. ΠΥΡΟ esse origine Hebr. vel Arab. Vix hodie aliquis erit, qui neget, natales vocis in ipsa Ægypto quaeri oportere. ΟΥΡΟ est rex, hinc cum artic. ΠΙΟΥΡΟ, ΠΟΥΡΟ et ΦΟΥΡΟ, Theb. ΠΡΡΟ ac ΦΡΡΟ sive ΦΕΡΡΟ. Cf. Picques in Jordani Hist. vitæ La Crozii p. 292, 3., et Michaëlis in Suppl. Lex. Hebr. p. 2038. In Herod. ii. c. iii. nomen scribitur Φιρῶν, ad q. l. vide Wesseling. Erat ab initio nom. appellativum, ut vocant, deinde factum veluti proprium, inditumque Æg. regibus omnibus, quorum tamen aliqui a ceteris cognomine quodam discernebantur. Cujusmodi exempla in annalibus veterum populorum extant plura, laudata a Picquesio l. c. et Relando P. i. Diss. Misc. p. 224.

² Coptice scribitur ΦΑΡΜΟΥΘΙ et ΦΑΡΜΟΥΘΙ. V. Thes. Epist. La Croz. t. iii. p. 134. Anthol. Gr. t. i. p. 335., Εἰσιπῶν Φαρμουθι ῥόδας πρωτάγγελός ἐστι. Interprete Grotio, Prata rosas index veris Pharmuthi colorat. In lapide literato ap. Donium Inscript. Antiq. p. 23. legitur ΑΠΡΙΑΩΝ ΦΑΡΜΟΥΘΙ.

³ Comment. de Calendario Æg., manu Jabl. scripta, mihi tradita non est. Aut fallor, aut quæ in ea de Pharmuthi mense scripserat, inserta leguntur Miscell. Berol. t. vii. p. 426—428.

⁴ Monumentis Ægypti præstantioribus annumeratur Pharos Alexandriæ, et huic altitudo 180. cubitorum adscribitur ab Abulfeda in Descript. Æg. p. 7., ad q. l. vide notas Michaëlis p. 38. Observat Plut. de Is. et Os. p. 504. ed. Ox., Pharum, quam Homerus cursu unius diei ab Alexandria abesse canit, nunc partem esse Ægypti, cet. Quæ docti homines de verbis Homeri disputarunt, Vossius, Palmerius, alii, legas in Semleri notis Germ. ad Plut. l. p. 249. Præstantior autem est Diss. Montfaucon. de Pharo Alexandriæ, in Comment. Acad. Inscr. et Lit. t. vi. p. 576—582., de vocabuli Φάρος origine Æg. non dubitantis. Eadem de origine nominis Φάρος dedit Scholtzius in Repert. l. c. p. 23., item de Φάσις, quæ vox illustrabitur p. 379, 380. Multis de Pharo Alexandriæ egit Ibn el-Vardi in Ægypto p. 41, 42., observavitque, vix quidpiam huic operi simile et tam admirabile in toto terrarum orbe inveniri; Phari altitudinem esse trecentorum cubitorum Raschasicorum; in summa ej. parte dici fuisse speculum, in quo naves procul et adhuc iter mensis absentes possent conspici; Pharum et Pyramides ab iisdem extructas esse, rel. Nemini arridebit, ut opinor, sententia Hasæi, in Bibl. Brem. Cl. v. p. 588., nom. Pharus ducentis ex artic. Æg. ΦἈ et voce Hebr. וְנָ caput, notione promontorii et rupis.

hoc minore intelligunt illud Virg. Georg. i. 227.,—Vici-
amque seres, vilemque phaselum, et Colum. x. 377. Et
gravis atriplici consurgit longa fasellus. Adde l. ii. 10. et
Pallad. in Septembr. tit. 12." Forcellinus. Glossæ:
Faseoli. λοβοί. Λοβοί proprie siliquas notant. Phaseolus
vulgaris Linnæi. EDD.

[* Φασόλος, δ. agnoscit Schneiderus. Exemplum huj.
formæ ap. Gr. scriptt. nondum invenimus, sed ap. Colum-
mellam occurrit l. ii. 2., "Milium et panicum hoc tempore
demetitur, quo faseolus ad escam seritur. EDD.]

[* Φασίολος, δ. Dioscor. ii. 130. J. Poll. i. 247., Φασίολοι,
φαση, κύμασι. "Passiolus pro eo legas (omnibus fere
locis) in antiquis Plinii codd. Et videtur ita scripsisse
Glossarum auctor, ut e vett. membranarum Salmasius (in
Solin. p. 724.) observavit, et ordine ipso literarum liquet;
sic enim scriptum fuit, Passiolus. λοβός. Passim. παν-
ταχού. Passio. πάθος." G. J. Vossius Etym. L. L. Voce
φασίολος, detorta ab antiquo Gr. φάσηλος, Græci aucto-
res recentiores passim usi sunt: φάσηλος, faseolus, vel
fasiolus, ut φάσκωλος, fasceolus. EDD.]

[* Φασήλιον, faseolus. Hoc voc. quo carent H. St.
et Schneideri Lexica, usurpavit Archelaus ap. Epi-
phan. Hæc. 66. c. 28., teste doctissimo Routhio in ora
Hederici sui. EDD.]

Φάσις, Phasis, Colchidos fluvius celeberrimus. Nom.
hoc Bochart. Geogr. S. P. i. l. iv., c. 31. p. 327., e Sy-
rorum sermone exponendum putat: Et Phasidis vocabu-
lum pro rivo vel flumine mere Syrum est. Sic Psalmo
Syro xlii. 2. נָחַל פְּתִיחַ נָחַל (al phaside demoio) ad rivos
aquarum. Ad Hebr. linguam recurrit Otto Verbrugge,
Orat. de situ Paradisi p. 16. ita scribens. "Pischo-
nom. habet a פֶּשֶׁחַ; i. e. ex crescere et se diffundere, quod
sæpe ultra ripas vagaretur. Est autem idem fluvius, qui
Phasis." Sed nescio, an id Phasidi conveniat, quod
sæpe ultra ripas vegetur. Saltem idoneis testimoniis id
comprobandum erat. Aliud fere colligere licet ex iis de
Phaside veterum testimoniis, quæ Relandus attulit in
Diss. de Paradiso, Misc. Diss. t. i. Posthabitis igitur con-
jecturis hisce parum verosimilibus, nemo, opinor, mira-
bitur, si ego vocis huj. interpretationem ex Æg. sermone
tentavero. Veterum enim consensu constat, Colchos
ortu Æg. fuisse, adeoque linguam patriam aliquamdiu
saltem conservasse. Quo semel posito, consequi omnino
videtur, ex illa lingua vocabula Colchorum celebriora
ducenda potissimum esse. Cuj. rei specimen, ex ipso
huj. celeberrimi in Colchide fluvii nomine capere possumus.
Phasin quippe Æg. sermone sonuisse putem
ΦΑΣΙΔΙ, levem. Est enim ΦΑΣΙΔΙ, et cum

artic. masculini generis, ΦΑΣΙΔΙ, levis et levitas.
V. 2 Cor. iv. 17. Matt. xi. 30. Act. xxvii. 38. Et hanc
quidem levitatem in Phaside veteres magnopere cele-
brant. Testem huj. rei adduco oculatum, Arrianum,
cuj. in Periplo Ponti Euxini ad Traj. Imp. hæc sunt
verba p. 8., Geogr. Huds. t. i. "Fluvii huj. aqua
præter ceteros, qui mihi quidem noti sunt, et levis in-
primis, atque colore mutabilis. Levitatem autem illius
vel statera quis deprehendat, vel ex eo, quod mari in-
nata, nec cum eo commiscetur." [De hoc fluvio vide
Apoll. R. ii. 401., Pindarum Isthm. ii. 61., (Eurip.
Androm. 648.), Æsch. Prom. Solut., Dionys. Perieg.
691. Hesych.: Φάσις ποταμός Κόλχων: Lex. Reg. Ms.,
Φάσις—ποταμός ενδότερον της Σκυθίας, οὗτω καλούμενος,
Ad Phasin relegare, proverbialiter dictum ap. Athen. ix.
p. 387.: Τοσαυτά σοι περί των φασιανικῶν ὀρνίθων ἔχω
λέγειν· οὐδ' ἐγὼ διὰ σέ ὥσπερ οἱ πυρέσσοντες περιφερομένους
εἶδον· σὺ δὲ κατὰ τὰς συνθήκας ἂν μὴ αὐτίον ἀποδῷς τὰ
ἀμολογημένα, οὐκ ἐξαπατήσεως δημοσίᾳ σε γράφομαι,
ἀλλὰ τὸν Φάσιν οἰκίσοντα ἀποπέμψω. Cf. Athen. i. p.
6. d. "Notum olim priusquam Magnes in subsidium
venisset, dum Phœnices Pleiadum adhuc suspectu in
cursu regundo niterentur, navigationem plerumque om-
nem intra mediterraneum stetisse: Plato dixit in Phædone
πρὶν αὐτοῖς οἱ ἄνθρωποι μέγιστον Ἑρακλείων σπηλῶν ἀπὸ
Φασίδος ἐν σμικρῇ τινὶ μορίᾳ, ὥσπερ περί τέλμα μύρμηκας:
neque enim hinc ultra Phasin, aut illinc ultra Herculis
columnas tetendit ἡ πλεομένη θάλασσα, ut veteres vocant:
de Phaside versus proverbialis, Εἰς Φάσιν, ἔθθα ναυσὶν
ἐσχατοὶ δρόμοι, atque e regione ἀπτεσθαι Ἑρακλῆος σπη-
λαῖν usurpat Pindar. Olymp. 3. et subjungit, τὸ πύρσω δ'
ἔστι σοφοῖς ἄβατον, Κάσφοις· οὐ μὴν διώξω, κείνοισι εἴην." J.
Windetus in lib., cui titulus Στρωματεὺς ἐπιστολῆκος, de
Vita functorum Statu, Lond. 1663, EDD.]

[* Φασιανός, ον, δ. Phasianus, avis. Affertur et Φασ-
ανικός ex Athen. Sic autem vocata est hæc avis a fluvio
Colchidis, cui nom. Phasis. Est vero et urbs Seythiæ
eodem nomine, ut testatur Schol. Aristoph. Acharn.
In iisdem Aristoph. Acharn. (726.) φασιανός pro sycoph-
anta παρὰ τὴν φάσιν, ut tradit idem Schol." H. St.
Φασιανός in Aristoph. Acharn. 726. pro sycophanta; per
lusum verborum inter τὸ φαίνειν nomen deferre, et τὸ
Φάσιν, fluv., ut Φασιανικός Av. 68., Ἐπικεχοδὸς ἔργου
Φασιανικός. Schol. Aristoph. Nub. 109. Φασιανός· οἱ
μὲν ἵππους, οἱ δὲ ὄρνεα· ἐνιοὶ δὲ ἵππους χάραγμα ἔχοντες
φασιανού, ὡς ἀλεκτρυόνος—οἱ δὲ περί Ἀρχιλοχόν, ὀρνίθους
γέγονες. De Phasianis avibus lege Athen. ix. p. 387, f.
Voc. φασιανικός, quod H. St. agnoscit, rejecit Schnei-
derus: habet tamen Athen. l. c., φασιανικός ὄρνις, ὡς
φασιανικῶν ὀρνίθων, et e Spreusippo, secundo Similiam;
hæc profert: Φασιανόν δὲ οὗτοι κεκλήκασι αὐτόν, καὶ αὐ-
τοὺς φασιανούς· cf. lib. xiv. p. 654. Hesych.: Φασιανός·
ὄρνις ποῖος· οἱ δὲ τοὺς Ποντικούς φασιν. [Cod. Ven.,
φασιανός, ο.—ποντισμός φ. EDD.] Thom. M. p.
885., Herodian. in Fragm. p. 466. (ubi v. Sallier.)
J. Poll. vi. 52. Suidas: Φασιανός· οἱ οἰκότες τοῦ τόπου
καὶ Φασιανὸν κατάλογοι, οἱ ἀπὸ τοῦ Φασίδος, παρὰ Μενάν-
δρην. Steph. Byz.: Φάσις, πόλις τῆς Αἰίας, πρὸς τῷ Φάσιδι
ποταμῷ ἐν Κόλχοις· ἐκτίσθη δὲ ὑπὸ Μιλησίων. Τὸ ἐθνικόν
ἔδει Φασίτης, ὡς Ὀασίτης, Μερμρίτης, ἢ Φασιδίτης,
πλεονασμῷ τοῦ α, ὡς καὶ λέγεται. Τὸ ἐθνικόν (κρητικόν)
Φασιδίτης, καὶ Φασιατικός (Φασιανικός), καὶ Φασιανός,
Ἀριστοφάνης ἐν Ὀλκασί. Καὶ Φασιανὴ θηλικὸν, καὶ
Φασιανὸν νάπος οὐδετέρως. Ἔστι καὶ ἄλλος ποταμός Φάσις,
ἐν τῇ Ταυροβάνῃ. Tertium quoque Phasin ad Mæotidis
ostium commemorat Orpheus Argon. v. 1050., notante
L. Holst. Φασιανὸν λίαν ob tenuitatem commendat a
Xenoph. de Venat. ii. 4. Cf. J. Poll. v. 26. Surtzii Lex.
Xenoph. vv. Φασιανός, et Φάσις. Ταύρας, δ., Τάυρος, δ.
"Ταύρας, Phasianus, vide Athen." H. St. Forte Æg.
hoc est Phasianum nomen. Athen. ix. p. 387., d.: Ἀρε-
μίδωρος δὲ ὁ Ἀριστοφάνειος ἐν ταῖς ἐπιγραφομέναις Ὀψα-
ρτυκταῖς Γλώσσαις, καὶ Πάμφιλος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐν τοῖς
Περὶ Ὀνομάτων καὶ Γλωσσῶν, Ἐπαίνετον παρατίθεται
λέγοντα ἐν τῇ Ὀψαρτυκτῇ, ὅτι ὁ φασιανός ὄρνις Ταύρας
καλεῖται. Πτολεμαῖος δ' ὁ Εὐεργέτης, ἐν δυοκαίδεκάτῃ
Ἰστορικῇ, τέταρτον φησὶν ὀνομάζεσθαι τὸν φασιανόν
ὄρνιν. Athen. xiv. p. 654., b.: Πτολεμαῖος ὁ βασιλεὺς,
ἐν τῇ δυοκαίδεκάτῃ τῶν Ἰστορικῶν περὶ τῶν ἐν Ἀλε-
ξανδρείᾳ βασιλείᾳ λέγων, καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἔσων
τεφομένων, φησὶν· Τὰ τε τῶν φασιανῶν, οὗς τετάρτους
(τρατέρους) ὀνομάζουσιν, οὗς οὐ μόνον ἐκ Μηδείας μετεπέμ-
ποντο, ἀλλὰ καὶ νομάδας ὄρνιθας ἐποβαλὼν, ἐποίησε πλεῖστον,
ὥστε καὶ στείχεσθαι τὸ γὰρ βρῶμα πολυτελὲς ἀποφαίνουσιν.
In priore loco, pro τέταρτον, quod in τέταρτον mutet
Schweigh., τάυρον bene conjecit Dalec., unde habet ed.
Cas. 3. EDD.]

* Φαωφί, nom. mensis, quod Copt. scribitur ΠΑΟΠΙ
vel ΠΑΩΠΙ. De eo supra p. 195—197. dictum
fuit. [Arati Schol. Phænomen. v. 462., Τῷ Φαωφί μηνί, ὅς
ἐστιν Ὀκτώβριος.]

* Phepere. Saxifraga. Apul. de Herbis c. 97.

* Φερφρά. Equisetum. Append. Dioscor. iv. 46. p. 466.

* Φθάς. Neque hic repetam, neque retractabo, sed
augebo, quæ in Panth. Æg. l. i. c. 2., copiose scripsi de
numine Phthas, ab Ægyptiis summa religione culto, a Gr.
Latinisque vulgo habito pro Vulcano, et de origine nomi-
nis Æg. Nimirum Phthas erat numen, cui attributa vis
ac potestas decernendi omnia, definiendi et constituendi
s. ordinandi. Ea notione adhibentur ΘΩΨ, ΘΗΨ et
ΘΩΨ, unde ὀρίζων Hebr. iv. 7. vertitur ΨΘΩΨ.

Verbo autem ΘΩΨ præfigitur articulus notissimus Φ.
Nom. hoc cum sit peregrinum, nihil miri est, librariorum in
eo scribendo sæpius a vero aberrasse. Auctor Clemen-
tinorum Homil. ix. §. 6. scribit, Αἰγύπτιοι δὲ ὁμοίως πρό-
ξαντες, καὶ τὸ πῦρ ἰδίᾳ διαλέκτῃ Φθαὲ καλέσαντες, ὃ ἁρ-
γυεύεται Ἡφαίστος, οὗ τῷ ὀνόματι καὶ ὁ παρ' αὐτοῖς πρῶτος
βασιλεύσας προσαγορεύεται. Recte autem monuit Cote-
lerius, pro Φθαὲ legi oportere Φθάς. Idem nom. jure
reddatum fuit Cicero de N. D. iii. 22.: Secundus (Vul-
canus) in Nilo natus, Phthas, ut Æg. appellant, quem
custodem esse Ægypti volunt. Male illic quondam
edebatur Opas. Eod. in loco pro in Nilo natus rescri-
bendum videtur Nilo natus. Non nascebatur Vulcanus
Æg., s. Phthas, in Nilo, sed Nilo patre, cuj. ille dicitur

filius, prognatus erat, quod aliunde nominus.¹ Suidas idem nomen etiam vocavit Ἀφθός. Scribit enim, in litera Α, quod addo, ne quis opinetur, esse vitium librorum, Ἀφθός, ὁ Διόνυσος τὸ αἰ κεταγμένον, ὡς ἀσταχὺς καὶ παροιμία, ὁ Ἀφθός σοι λελάληκεν ἦν δὲ χρησμολόγος. Iterum in v. Φθός ait, Οἱ δὲ Ἀφθός φασιν ὡς σταφίς, ἀσταφίς, σταχὺς, ἀσταχὺς. Existimabam quondam, Suidam hæc ex corruptis codd. hausisse, quoniam ipse τὸ αἰ redundare satis clare agnoscit. Nunc vero, re accuratius considerata, quidpiam Ægyptiaci hic latere suspicor. Cum enim Æg. pro ΦΘΑΥ ΔΥΧΑΥΟΥΟC ΗΔΑΡ, Φθός σοι λελάληκεν, artic. ΔΥ disjungendo, eleganter scribere soleant, Δ ΦΘΑΥ ΧΑΥΟΥΟC ΗΔΑΡ, quod re ipsa plane idem est, hanc elegantiam non intellectam fuisse erroris causam mihi persuadeo. Quod addit Suid., ex auctore suo, quem non nominat, Aphthan hunc fuisse vatem, χρησμολόγον, ac futura veluti prædixisse perhibet, non parum explanationem nostram nominis Φθός confirmat. Quando adjungit Suid., esse Φθός nom. Bacchi, intelligi debet Bacchus Æg., i. e. Osiris vel Sol, cui illud nom. ΦΘΑΥ recte omnino tribuitur, cum sit Sol rex cæli et astrorum, summusque rerum omnium gubernator et ordinator habeatur. Hinc Jamblichus de Myst. Æg. 8. viii. c. 3. testatur, Ammonis, Osiridis et Phthas diversa nomina unius numinis fuisse, et per varia ista nomina indicari distinctas virtutes ac potestates luculenter agnoscit. Eo igitur sensu Ἀφθός s. Φθός dici potuit Bacchus a Suida, quod Kusterus non videtur animadvertisse.² Quæ vero Kircherus Prodr. Copt. c. 6. affert de ΦΤ ad illustrandum nom. Φθός, vix ea digna sunt, quibus legendis tempus perdatur. Vide sis Wilkins. de ling. Copt. p. 108.³ ab errore ipsum non immunem. Neque audeo assentiri Morino in Mém. de l'Acad. R. des Inscript. et Belles Lettres t. i. p. 46, 47., nomina Φθός et Παταχός esse ejusd. originis. Vero magis videtur similibus virorum eruditorum conjectura, Gr. Vulcani nom. Ἡφαιστος factum esse ex Æg. Φθός, qui est ὁ Ἡφαιστος παρὰ Μεμφίταις, ut scribit Suid. Cf. Euseb. Præp. iii. c. 22., et Jamblich. l. c.

* Φη, Sol. Vox Æg. notissima, iisdemque sacratissima, quæ in Gemmis Abraxeis sæpius occurrit. De ead. extat ænigma ap. Martian. Capellam ii. p. 47. Plura observata invenies in Diss. viii. de Terra Gosen §. 4., et in Panth. ii. c. 1. §. 8. Adde Montfaucon. Palæogr. Gr. p. 179.*

* Φρουρῶν nom. regis Theb., quod Eratosth. explicat Νεῦλος, Nilus. Vide, quæ a me dicta fuere in Vignolii Chronol. S. t. ii. p. 764, 5., sed præsertim in Panth. Æg. iv. 1. §. 9., ubi satis docuisse mihi videor, nom. Æg. fuisse Φ—ΣΡΟΥΡ, et Nilum sic dictum de descensu aquæ, s. de aquis cessantibus agrosque derelinquentibus.

* Φολάκων. Clematis. Append. Dioscor. iv. 7. p. 462.

Φώων. Genus aut Lini, aut vestimenti Æg. Pollux vii. 16. p. 738., Ἔστι δὲ ὁ φώων Αἰγύπτιος, ἐκ παχέος

λίνο, ἦτον δὲ καὶ ἡμφιόωνιον. Ab Ægyptiis transit usus huj. vocis ad Græcos, qui illam ut Gr. adhibent et explicant. Etym. M.: Φώων συνδόν φώωνιον, λινόν τι, ἥτοι συνδόνιον ἢ καὶ τὸ ἱστὶον τῆς νεὸς πεφωσμένον, ὡς παρὰ Λυκόφρονι. Ἀφλαστα καὶ φώωνας ὀργυζόμενοι—ἢ προσώπων τι ἐκμαγεῖον λέγεται δὲ οὕτω καὶ ὁ παρὰ Ῥωμαίοις καλεῖται ὀφάριον. Similia fere habet Suid. v. Φωώνιον, qui et addit, φώωνος τοῦ ὀφρίονος. Sic et Hesych., Φώων τὸ λινὸν ὀφρίονον.⁴ E quibus apparet φώωνος nomine venisse vela navium, oraria, sedana, et quæcunque e lino crassiori confici solerent. Solent voc. hanc etiam e Gr. lingua ducere. Ita Eustath. in Il. p. 1151. ἐκ δὲ τῆς φύσης καὶ ὁ φώων ἐπεὶ φωσόμενος πλεσιότιν ἀνέμῳ ἐνεργεῖ. Eustathium sequitur H. Steph., et alii. Sed bene monuit Pollux, voc. hanc ab Ægyptiis acceptam esse. Et id omnino verum puto. Significat autem φώων, vel uti Æg. scribendum credo, ΦΥΙ-ΨΥΗ, vestem ex pilo confectam. ΦΥΙ est crinis, pilus, atque ΨΥΗ et ΕΡΨΥΗ, quod posterius usu tritius et vulgatius est, vestimentum⁵ aut quodcumque expanditur, vel quo aliquid tegitur. Talia sunt cilicia, quæ Æg. etiam dicuntur ΝΙΚΟΡ ΥΨΟΙ, Apoc. vi. 12. Cf. Itinerarium Rauwolfii p. 133, 4., P. Lucæ Itiner. terri. P. ii. p. 258. Ceterum, utraque hæc vox ΨΥΙ et ΨΥΗ, e quibus composita est φώων, etiam conjunctim occurrit, ut 1 Cor. xi. 15. ΧΕ ΕΤΑΥΤ ὙΠΙΨΥΗ ΗΔΟC ΗΤΨΕ-ΒΙΩ ΗΟΥΕΡΨΥΗ, Quia datus ei est capillus loco velaminis, Ex. xxvi. 7. ΕΚΕΘΑΥΙΟ ΗΣΑΝΕΡΨΥΗ ΥΨΥΙ, Facies vela ex pilis; qui locus expositioni meæ valde est accommodatus. Ex his igitur intelligi potest, φώων significasse primitus et proprie Æg. vestimentum, aut velum, aut quicquid hujusmodi esset ex pilis confectum, ἐσθητάς ἐκ τριχῶν πεποιημένας, ut Josephus ait de B. J. i. 24. §. 3. Sed postea usus obtinuit, ut ita vocarentur etiam, quæ ex lino, sed paulo crassiori confecta essent. [Cf. H. St. Thes. iv. p. 259. EDD.]

* Χαῖα, ultimus, lingua Æg. Eus. Renaudot. Hist. Patriarch. Alexandr. in Chaite ii. p. 325. ex Jacobitarum libris observat: "Atque etiam illum ab eo tempore non se Michaëlem in publicis literis appellasse, sed Chafa; quæ, inquit, vox ultimum significat, quasi testatus præpostera illa humilitate, ultimum se esse Ecclesiæ filiorum, quod sacras ej. leges transgressus esset, illiusque bona vendidisset." Hactenus recte Renaudotus. Nam ΗΔΕ, et cum artic. masculini generis ΠΙΗΔΕ, re ipsa Æg. ultimum significat, estque ea vox in Copt. libris minime infrequens. Quare se ipsum non parum fefellit vir eruditus, quando istam ἐτικρίων addidit: "Talis ferme sensus esse potest, nisi mendum est in Codice, legendumque, Kaial, ut sæpe id nom. scribitur, quod inter alia multa Æconomum et Dispensatorem sig-

¹ Ernesti cum Davisio ip. textum recepit Phthas, etsi Opas habent libri fere omnes; sed in Nilo natus retinuit, quæ lectio debetur Victorio, pro qua rectius antea, Nilo natus, monente Gronovio, Critico perfectio.

² De notatione nominis Φθός et loco Suidæ potest conferri Scholtzius l. c. p. 24.

³ Potius legendus J. Koehler in Misc. Obs. Crit. Nov. t. ii. p. 130—132., et La Crozius t. iii. Thes. Epist. p. 160.—Post inventam nuper Inscriptionem Roset., in qua Ptolemæus Rex quinque, lin. 4, 8, 9, 37, 49., dicitur ἡγαπημένος ὑπὸ τοῦ Φθός, nonnulla de numine isto Æg. ejusque nomine monere triumviri eruditissimi. Quamvis vix me contineam, quin integras eorum adscribam observationes, argumentum tamen earum præcipuum paucis tantum indicabo. Ameilhon, in Eclaircissement sur l'Inscript. Grecque du monument trouvé à Rosette p. 31., nom. Gr. Ἡφαιστος ex Æg. ducendum opinatur. Monet Silvestre de Sacy, in Epist. ad Chaptalium de Inscr. Æg. Roset. p. 22—24., in monumento Gr. legi ΦΘΑ, in Æg. ΦΤ, quod est compendium vocis ΦΗΟΥΤ, Sphid. ΠΗΟΥΤΕ, Copti vero recentiores pronuntiant abnoudi s. abnouda, significatque Deum. Observat deinde vir doctus, cum scribatur hic Φθός, Jabl. minus recte nomen istud antiquum, ut et Φθαί, mutasse in Φθός: præterea, Ἡφαιστος in monumento Roset. aperte distingui a Φθός, cum hoc non soli Vulcano proprium nom. fuerit, sed commune Deorum omnium. Litera autem z cum non pertineat ad antiq. voc. Æg., sed a Græcis addita sit, etymologiam a La Crozio Jablonskioque commendatam probari non posse, Sacyus existimat. Tacendæ denique haudquaquam sunt animadversiones Viri Amplissimi Akerblad, cnj. amicitia mihi tam est jucunda, quam honorifica. Monet autem ille, in Epist. de Inscript. Æg. Roset. p. 54, 55., pro Φθός illic Æg. scriptum videri ΦΤΑ, nec aliter iis in locis Inscriptionis Æg., ubi in Gr. legitur Ἡφαιστος: colligit ex eo, Ἡφαιστος et Φθός esse nomen idemque numen, quæ est opinio pervulgata: addit, Gr. ἡγαπημένος ὑπὸ τοῦ Φθός exprimi una voce Æg. ΦΤΑΥΕΙ s. ΦΤΑΥΑΙ; adjungit, non convenire quidem linguæ Copt. recentioris rationi, ut scribatur ΦΘΑΥΑΙ, quo significetur is, qui diligitur a Phtha s. Vulcano, etsi ΥΑΙΦΘΑ pro eo, qui amat Phthan, recte dicitur, sed tamen primum non repugnare indoli linguæ, et differentiam linguæ veteris ac recentioris non valde mirandam esse. Adscribenda hæc putavi, ut cum Jablonskianis ab harum rerum peritis compararentur.

⁴ Cf. vv. dd. ad Hesych. v. Φώων, et ad Lucian. Lexiph. p. 320., ubi φωώνια.

⁵ Proprie videtur ΕΡΨΥΗ vestimentum laneum, cum opponatur lino, in vers. Copt. Lev. xiii. 47. In definienda etymologia Scholtzius p. 24. ejusd. sententia est.

nificat, quasi per ironiam et frigidum acumen, in æquivo-
voco ludens œconomiam illam suam sibi exprobraret.”
Quæ certe scripturus non fuisset vir eruditus, si eam habu-
isset linguæ Copt. notitiam, quam et in illa Patriarcharum
Alex. Historia, et principue in Collectione Liturgiarum
Orientalium, præ se fert. Dudum jam hunc Renaudoti
errorem notavit La Crozius, in illa Diss., qua causam
Jobi Ludolfi adversus Renaudot. tuitus est. Verba ad-
scribo. Mr. Renaudot, qui n'a pas entendu ce mot com-
mun dans la langue Egyptienne, soupçonne, qu'il faut
lire Kaial. Cependant le mot Chaë, que les Cophtes
prononcent Chaia, signifie véritablement ultimus, le
dernier. Dans la 1 Ep. aux Corinthiens xv. 45.

ΠΙΧΑΕ ΑΔΑΜ (pichaë Adam) est miß pour le
Grec, ὁ ἔσχατος Ἀδάμ. V. l'Europe sçavante T. x. P.
ii. p. 253.

* **Χάμψαι**. Ita Æg. sermone dicebantur Crocodili,
teste Herod. ii. 69. Καλέονται δὲ οὐ κροκόδειλοι, ἀλλὰ
χάμψαι. Eaque vox etiamnum in Copt. libris occurrit.
Lev. xi. 29., ubi in Gr. est, ὁ κροκόδειλος ὁ χερσαῖος, in

vers. Copt. legitur **ΕΥCΔΣ ΗΤΨΟΥ**. Alibi
nomen scribitur **ῬCΔ** et **ΣΑΥCΔ**. Crocodilus
itaque sermone Æg. dicitur Amsah, quod est Herodoti
χάμψα, si nempe aspirationem demseris. In vocabu-
lario Copt. Gr. Biblioth. Reg. Paris., quo vocabula
Dialecti Theb., vel, ut hodie nuncupatur, Saliid.,
Græce redduntur, scriptum reperii, **ΡΡΟCΟΔΕΙ-
ΑOC ΠΕΥCΔΣ**. Unde intelligitur, testimoni-
um illud Herodoti veritati prorsus consonare.¹ V. quæ
supra p. 287. v. Sephardea scripsi. Ab hac Crocodili
voce Æg. nomen videtur accepisse urbs, vel insula in
Nilo, supra Elephantinen quondam sita, * **Ταχομψῶ**, me-
morata Herodoto ii. 29. Ap. Steph. Byz. legitur **Ταχεμ-
ψῶ**, quam lectionem utique præferendam putem. Sic
etiam scribitur ap. Melam i. 9. p. 66. Ptolemæus, forte
e vitioso Codice, eandem appellat * **Μετακομψῶ**, Geogr.
iv. 5. Significat autem **Ταχεμψῶ** vel **ΤΔΕΥCΔΣ**
Givitatem, vel Insulam Crocodilorum.²

* **Χαραάθ**. Vox huic similis in textu Hebr. occurrit
Gen. i. 2, 3, ubi **וַיִּבְרָא** significat aromatibus condire.
Vid. Leigh Crit. S. v. fol. 78., et Clodii Lex. Hebr. sel.
p. 194, 195. Gr. Interpr. reddidit **ἐνταφιάσαι**. Voc. in
textu Hebr. currentem, **וַיִּבְרָא**, quia rem designat, in
totum ab Ægyptiis tractam, et quia hoc sensu nuspiam
in S. S., præterquam in illo loco, legitur, multi habent
pro Æg. Gerbardus Harmon. Evang. cap. ccvii. fol. 2084.
scribit: “Gen. i. 2. de hac unctione usurpatur verbum
וַיִּבְרָא, condire aromatibus, defunctorum corpora, quod in
hac significatione nuspiam alibi in scripturis occurrit,
ideo plerique statuunt, illud mutuatum esse ab Ægyptiis,
et in formam Hebr. redactum.” Ceterum, quandoquid-
dem lxx. interpr., in Æg. scribentes, et rerum Æg. non
mediocriter periti, voc. **וַיִּבְרָא** reddiderunt **ἐνταφιάσαι**, Æg.
interpretes eandem voc. Gr. transtulit **ΡΥC** et **ΡΕC**.
Pariter Matt. xxvi. 12., ubi in Gr. est, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι
με, Coptus habet **ΕΠΧΙΗCΡΟCΤ**. Nec aliter
Jo. xii. 7. xix. 40. In quibus locis omnibus **ΡΥC** et
ΡΕC non significat sepelire, vel sub humum condere,
sed **ἐνταφιάζειν**, quo vocabulo comprehenditur conditura
corporum, et totus apparatus ad sepulturam. Sepelire
Æg. dicunt, **ΘΨΥC**, **ΘΟΥC**, et **ΘΕΥC**.
Ἐνταφιάζειν vero ipsis est **ΡΥC**, **ΡΟC**, et **ΡΕC**.
Idque ipsum sine dubio designatur per **וַיִּבְרָא** in loco

Genes. citato. Neque tamen idcirco abnuerim, voc. **וַיִּבְרָא**
esse similiter vere Æg. Significatur enim hac voce ritus;
qui in universum ab Ægyptiis tractus est. Quin imo
sermo est de ritu Æg., et in ipsa Æg. peracto. Quis du-
bitaverit, quin Israëlita, quemadmodum fieri consuevit,
uti rem, ita cum re vocab. quoque ab Ægyptiis accepe-
rint. Putare quis non immerito possit, **וַיִּבְרָא** esse ab Æg.

ΨΕΝΤΟ. Ita vocantur non modo linum tenue et
vestes ex lino confectæ, verum etiam, et quidem κατ'
ἐξοχὴν, fasciæ lineæ et byssinæ, quibus cadaver condi-
tum et aromatibus unctum involuebatur. Vide p. 297.
sq. v. **Σινδῶν**. Erat autem hæc cadaveris involutio ultima
quasi pars, et ultimus actus τοῦ ἐνταφιασμοῦ. Hinc
Athanasius in vita B. Antonii, Opp. t. ii. p. 482.: “So-
lent Ægyptii pie defunctorum, atque inprimis sanctorum
Martyrum corpora funerare et linteis involvere.” Palla-
dus Hist. Laus. c. x. p. m. 912., ὃν ἐνταφιάσας ἐγὼ καὶ
ὀθύναις τὸ σῶμα τοῦ ἁγίου ἐλίξασα, καὶ ἀποθεμένη. Herod.
ii. 86., postquam modum condiendi corpora explicuisset,
istā addit, Λούσαντες τὸν νεκρὸν, κατελίθισσιν πᾶν αὐτοῦ
τὸ σῶμα σινδόνης βυσσίνης τελαμῶσι κατατετυμμένῃσι.
Quæ verba, ut v. **Σινδῶν** jam monui, vertenda censet Le
Moyné ad Var. S. p. 302., Involvunt totum corpus dis-
sectis loris sindonis byssinæ. Eratque illa cadaveris
obtectio et involutio operosa valde et artificiosa, uti tes-
tantur, qui hodie corpora illa in Æg. tractant. Potuit
sane ab hoc postremo actu, totus ἐνταφιασμός appellari
σινδονισμός, idque verosimiliter putamus designari per
וַיִּבְרָא.³

* Channah, Hebr. **חַנָּה**. Occurrit Ps. lxxx. 16., ubi
Psalmes ait: Visita vitem hanc et Channan **חַנָּה** ex Æg.
traductam. De voce ista ita And. Müllerus Gloss. S. p.
10. Unicum huj. vocis exemplum in toto corpore libro-
rum V. T. apparet. Hinc interpretes omnigenas con-
jecturas de sensu ej. afferunt. Vid. Bochart. Geogr. S.
p. 67. Is vero Æg. voc. esse suspicatur, et quia Assaphus
de exitu Æg. loquitur, et quia hedera, Æg. **χενόσιρις**, h. e.
φυτὸν Ὀσίριδος dicta fuit, auctore Alexarcho ap. Plut. de
I. et Os. Adeoque Channa Assaphi, et XEN Æg. PLAN-
TAM, vel fruticem, qualis et vitis est, significabit. Con-
firmant hoc ipsum Æg. linguæ rudera. Ibi namque
arbor **ΣΧΗΝ** dicitur, et Tamariscus **ΣΧΕΝΟCΙ**, Cedrus
vero **CXENSIVI**. Hactenus Müllerus. De Alchannah
Æg. v. Rauwolfii Itiner. p. 60, 61., Ed. Brown Itiner. p.
148, 9., P. della Valle t. ii. p. 235, 6. Sed de illa non
videtur sermo esse Ps. lxxx.⁴

* Chanothus.⁵ Nom. hoc explicandum hic duxi,
quia video, id ab eruditis pro corrupto haberi. Th.
Reinesius in judicio de Collectione Chemicorum Gr.
reperiunda in Biblioth. Ducali Gothana (in Fabricii
Biblioth. Gr. V. xii. p. 754.) de Salmutho scribit: Nō-
minat Chanothum, cuj. verum nom. est Chemis, s.
Chimes, a quo etiam ars appellata est Chemica. Ego in
illo Salmuthi loco, quem respicit Reinesius, Comment. ad
Panciroli Nova Reperta, Tit. vii. p. 346, 7., Chanothi
nom. non reperio, etsi non dubitem, quin in suo codice
id repererit vir doctissimus. Et tanto minus ea de re
possum dubitare, quia in isto nomine agnosco typum
genuinum vet. Æg. sermonis. Nom. hoc veteribus
Ægypti incolis satis notum ac familiare fuit, cumprimis
postquam religio Christiana ap. eos prævaluisse. Æg.
nomen scribendum esse putem **ΨΕΝΟΥΤ**, idque
interpretor **θεοσεβῆ**, cultorem Dei, quam vocis huj. inter-
pretationem ante plures annos probavit calculo suo La
Crozius, quod videre est in ej. Thes. Epist. t. iii. p. 169.
Video nunc, virum doctissimum id jam antehac obser-
vasse in scripto aliquo adv. Renaudot. V. l'Europe

¹ Similia dedit Jabl. Panth. p. iii. p. 70., et post eum Scholtzius in Repert. l. c. p. 24, 25. De nomine Crocodilorum Æg. **Χάμψαι** pauca dederunt Zoëga l. c. p. 11. et Michaëlis Suppl. Lex. Hebr. p. 1429, in notis. Voc. **Χάμψαι** non Æg. originis esse, sed Arabicæ, contendit Wilkins. de L. Copt. p. 101. Repugnare ei videtur Herod. Et est vero admodum simile, Arabes nomen, quo Crocodilius appellatur, accepisse ab Ægyptiis, quorum regio inprimis alebat Crocodilos. Cf. Silvestre de Sacy Obs. de origine nominum, Pyramidibus datorum, p. 7, 8.

² **Κροκοδείων πόλις** dicta Herodoto ii. 148., ubi alia Valcken. Ap. Steph. **Ταχομψῶ** legi vult Holstenius, cum ipse Ethnicographus deinde scripserit, **Χομψῶ**, de ead. insula locutus, male primam syllabam Ta pro artic. accipiens. Idem hoc placuisse Salmasio, quod tamen carpitur a Gronovio, monet Rycquius in notis MSS., quas castigationibus Holstenii p. 358. adlevit.

³ Obs. hanc de **וַיִּבְרָא**, item proximam de **חַנָּה**, in compendium redegit Scholtzius l. c. p. 25.

⁴ Voc. **חַנָּה** esse Æg., certum videbatur Colomesio Obs. Sacr., Op. p. 603., et Caryophilo Diss. Misc. p. 191., non item plerisque aliis.

⁵ Quæ hic leguntur de vocc. Chanothus s. Chanutus, **Χάων** et **Χίμυς**, quantum ad summas rerum, repetita sunt a Scholtzio p. 5. 25, 26.

scavante t. xi. P. i. p. 63. Æg. id nom. pronuntiant Schenuda, vel Schanuda, Arabes vero Chanuda. Ex eorum scriptis, quæ sæpe res Chemicas attingunt, corruptum est nom., uti illud a Salmutho profertur, Chanothi. In Cod. MS. Copt. Bibliothecæ Coislin. Paris. in Monast. Benedict. S. Germ. olim reperi Fragmenta Catecheseos

Sanutii, ubi Æg. scribitur nom. illud **ΨΕΝΟΥΤ**, **ΠΕΝΙΩΤ** **ΔΒΒΔ** **ΨΕΝΟΥΤ**, Pater noster, Abbas Schanudi vel Schanuti. Quo tempore Sanutius ille vixerit, neque ex auctoris ipsius fragmentis pauculis mihi visis, neque ex aliorum testimoniis de eo comperire potui. Occurrunt tamen in historia Ecclesiæ Coptorum nonnulli nomine eo insignes. Cairi visitur templum dedicatum Amba Scinude, i. e. S. Senodio. Vansleb Voyage d'Égypte p. 244. Non procul ab Akmin, vel Panopoli, habetur Monasterium S. Sennodii, cui meminit Grangier dans le Voyage d'Égypte p. 92. Pocockio dicitur p. 79., Embeschanda, in cui. vicinia is putat sitam fuisse Crocodilopolin. Vansleb Voyage d'Égypte p. 370. scribit: Je partis de Tahta pour le célèbre Monastere de Saint Sennode, surnommé le Blanc, éloigné d'une bonne demie journée de Tahta. V. et p. 372. Non possum ergo definire, quis fuerit Catecheseos illius auctor; suspicor autem, eum esse satis antiquum. In Renaudoti Hist. Patriarch. Alexandr., quinquagesimus quintus ponitur Sanutius seu Chenoudi, de quo nomine hæc p. 301. notat Renaudot. "Varie hoc nomen ap. Ægyptios scribi solet; in Copt. quidem libris, ut in Catalogo Kircheriano **Σενόδιος**, Senodius: alii aliter: Arabice vulgo scribunt Chenuda." Catalogus Kircheri, quem, nisi me fallit memoria, in restit. Ling. Copt. edidit, ad manum nunc non est. Sed si illic nomina Patriarcharum Coptice scripta efferuntur, quod meminisse mihi videor, non dubito, quin illic legatur **ΨΕΝΟΥΤ**. Gessit idem quoque nom. Sanutii, vel Chenuda Patriarcha Alexandrinus, quem ordine numerant sexagesimum quintum, de quo vid. idem Renaud., qui et p. 410. aliquid de h. nom. observat. In Biblioth. Orient. Assemani, t. ii. p. 354., is ipse appellatur Senu-thius, quod quam proxime ad scriptionem et genuinam pronunciationem Copt. nominis **ΨΕΝΟΥΤ** accedit. Inter antiquiores Æg. reges, ab Artapano videas referri, ap. Euseb. Præp. ix. 26., aliquem **Παλμανώθην**, cui. nom. plane id ipsum significasse puto, quod Chanouthus,

nempe **ΠΣΑΛΥΗΟΥΤ**, Phalmanuthi, quod pariter interpretor cultorem Dei. Nam in dialecto Theb. **ΣΕΥΣΑΔ** id ipsum designat, quod dialecto communi **ΨΕΥΣΕ**, colere, **σέβειν**. Uti vero ex **ΨΕΥΣΕ**, abjecta priori syllaba, fit **ΨΕΝΟΥΤ**, ita consimiliter ex **ΣΕΥΣΑΔ**, abjecta syllaba priori, fit **ΣΑΛΥΗΟΥΤ**, cultor, vel magis proprie servus Dei.

Potuit ex iis quæ dicta sunt, satis perspicui, Chanouthum, Chenouda, Sanutium, **Σενόδιον**, nam hæc omnia unam sunt nom., esse originis Æg. Doctissimus tamen Assemanus nom. hoc Syris quoque non inusitatum esse observat, idque Syriacum esse, atque imberbem designare pronuntiat, t. iii. p. 477. V. Thes. Epist. La Croz. t. iii. p. 186. In quod pluribus inquirere illis relinquo.

Χαρών. Quæ Gr. Romanique de Charonte Inferorum Portitore fabulantur, nota omnibus et trita sunt. Ea vero omnia cum nomine Charontis ex Ægypto pervenisse ad Græcos, auctor est Diod. S. i. 92. Cadavera enim mortuorum ap. Ægyptios navi vecta transmittabant Lacum, ut ait Diod., et portitor illius navis lingua Æg. dicebatur Charon, **πρωρεὺς, ὃν Αἰγύπτιοι κατὰ τὴν ἰδίαν διάλεκτον ὀνομάζουσι Χάρωνα**. De Charonte illo fabulosa multa hodieque referunt Ægyptii ex incrustatis Arabum traditionibus, e quibus id saltem intelligitur, Lacum, de quo loquitur Diod., esse Lacum Mæridis, et sermonem

esse de illis cadaveribus, quæ in Labyrinthum deportabantur, illic sepelienda. Plura de traditionibus istis lecta non indigna reperiuntur in Pauli Lucæ Itin. sec. t. ii. c. 6. p. 50., Itin. tert. p. 2., præcipue p. 18. V. etiam la Relation de Vansleb, p. 257. 267—269., et les Nouv. Mém. des Missions t. ii. p. 262, 3. Æg. sermone **ΧΑΡΩ** silere et silentium significare, certum est, eoque sensu in Copt. libris frequentissime occurrit.² Hoc autem Charonti illi Æg., portitori mortuorum, egregie convenire, et officio ipsi attributo optime congruere existimabat olim La Crozius, cum ea de re mecum sermones consereret.³ Et mihi etiam conjectura ej. improbabilis visa non est. Suspicio tamen, in fabula Charontis latere nescio quas veterum Ægyptiorum de Aærone, Mosis fratre, primo Hebr. summo sacerdote, traditiones. Sed nihil definitio. Perpendi meretur in Herbeloto artic. Carun, ut intelligatur, quomodo nomina illa Hebr. consueverint corrumpi. Meminit Aærone e scriptoribus Ethnicis Justinus xxxvi. 2., sub nom. Aruæ. [**Χαρωνίται** Plutarcho, qui Orcini Suetonio: utrumque vide, hunc in Augusto (c. 35.), illum in Anton.] (c. 15.) H. St. "Orcinos senatores ap. Sueton. Aug. c. 35. **Χαρωνίτας** etiam ab inferorum illo portitore vocat Plut. in Anton. p. 922. c., et pulere explicat, nempe eos, qui Senatoriam dignitatem invaserant post mortem Cæsaris, quam ex illius Commentariis et Actis se habere dicebant, nundinationis illius et fraudis principe Antonio: qua de re multum queritur in Philippicis Tullius. Maneat ergo Orcinum esse, qui statum suum debet Orco s. morti alterius. Gothofredus **Χαρωνιανούς** vocari monet a Theophilo §. 2. Instit. de sing. Reb. per fideic." Gesnerus Thes. L. L. EDD.]

[**Χαρώνειον**, vel **χαρωνεῖον**, (**χαρώνιον**) necnon **χαρώνειος θύρα**, Porta, per quam ad supplicium abducebantur, qui damnati erant. V. Pollucem (viii. 104., **Τὸν δὲ νομοφυλάκιον θύρα μία, χαρωνεῖον ἐκαλεῖτο, δι' ἧς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἀπήγοντο**: Hesych. **Χαρώνιον θύρα μία τοῦ νομοφυλάκιον, δι' ἧς οἱ κατάδικοι τὴν ἐπὶ θανάτου ἐξήγοντο**. Cf. Suid., et Zenob. p. 166.) Item **Χαρωνεία** in vulg. Lexicis, e (Diog.) Laertio in Zenone et geographis, Barathra quædam et Plutonia sædos odores exhalantia. Galenus, **Πολλάκις δ' ἀπὸ τοῦ πνεύματος μόνον κατὰ τὴν εἰσπνοὴν ἢ βλάβη γίνεται, καθάπερ ἐν τοῖς χαρωνεῖοις ὀνομαζομένοις χωρίοις**. Quidam vocem Gallicam charongue hinc deductam esse putarunt." H. St. "Charonium i. q. **χαρώνειον** s. **χαρωνεῖον**: nom. ex eo, quod loca ejusmodi Charontis ostia ac portus crederentur, quæ et Romani Deorum manium s. inferorum ostia nominant." G. J. Vossius Etym. L. L. "Qualis erat Phrygiæ regio, Charonia dicta, ap. Strab. xii.: meminit Gal. c. 2. de nat. hum. t. 2. l. 7. de U. P. l. i. in 1 Epid. in proœm. et exponit per **βαροδμεῖα**, gravem odorem spirantia, lib. de util. resp. c. 4. ita ut vel unica inspiratione homines moriantur, quasi acutissime strangulati. Aret. i. 7. (**Ἐν χαρωνίοισιν αἱ πνίξεις οὐ σωματῶν πάθει δέχεται γίγνεται, ἀλλὰ καὶ μὴ εἰσπνοῇ θνήσκουσι ἄνθρωποι, πρὶν τὸ σῶμα κακὸν τι παθεῖν**.) Foes. p. 675." Castelli Lex. Medic. Plinius ii. 93.: "Charoneæ scrobes, mortiferum spiritum exhalantes." **Χαρώνιον**, cum i pro ei, usurpavit Olympiodorus Comm. in Platonis Gorg., notante doctiss. Routhio in ora Hederici sui. J. Poll. iv. 127., **χαρώνιοι κλίμακες**: 132., **αἱ δὲ χαρώνιοι κλίμακες, κατὰ τὰς ἐκ τῶν ἐδωλίων καθόδους κείμεναι, τὰ εἶδωλα ἀπ' αὐτῶν ἀναέμουνται**. Cf. Cæl. Rhodig. Antiq. Lectt. viii. 8. EDD.]

* Chasmanni, quorum mentio est Ps. lxxviii. 32., **מַצְמִי מִן הַיַּמִּים וְיָתִיף**, Venient Chasmannim ex Æg. Ubi quia Chasmanni dicuntur venturi ex Æg., eruditus non paucis suspicio oborta est, nom. ipsum originis etiam esse Æg. V. Pfeifferi Crit. Sacr. ⁴ in h. l. Vox illa alibi non occurrit. Et hic etiam nonnisi conjecturis indulgere licet. Satis probabiliter tamen voc. e ling. Hebr., aut affini Arabica, ducunt. V. Pfeiff. l. c., et Vitringæ Expos. Ps. lxxviii. subjunct. ej. commentario de

¹ Quod si cui volupe sit, adeat is Mingarell. ad Æg. cod. reliq. p. cclxxii. et Georgium in præf. ad Fragg. Ev. Jo. cliv—clxxi., in notis ad ipsum Fragg. p. 295., et ad Liturgica Fragg. p. 391. Quos qui consulat, observationem Jabl. facili negotio aut illustrabit, aut confirmabit, aut etiam emendabit.

² Exempla dedit La Crozius in Lex. p. 114. E multis unum adjungatur, quod est Ps. xxxix. 3.

³ Eandem vocis **Χαρών** originem Æg. La Crozius ore ac scripto communicavit cum Bayero, quem memoria fefellerat, opinantem, esse hoc voc., e mente La Crozii, compositum ex **ΨΑ** et **ΡΩΝ**. V. Thes. Epist. t. iii. p. 43. coll. t. i. p. 41.

⁴ T. i. Op. Phil. p. 320, 321.

Miraculis Christi p. 651. ed. Germ. Mihi meliora et probabiliora nunc non succurrunt.¹

* *Χείρ*. Crocodilion, herba. Append. Dioscor. iii. 12. p. 452.

* *Χέμμις*, Panopolis, urbs in Æg. super. cuj. meminit Herod. ii. 91. *Χέμμις*, vel *Χεμμιά*, μεθερμηνευομένη Πανὸς πόλις, ap. Diod. S. i. 18. V. et Plut. de Is. et Os. p. 356., ubi pro *Χέννιν* legendum esse *Χέμμιν*, recte monet Holsten. ad Steph. Byz. p. 355.² Hodie vocatur Akmin, vel Achmin.³ Vox Æg. non respondet Græcæ Πανόπολις. Nam constat, Æg. Panem, numen religiosa veneratione cultum, patrio sermone Mendem appellasse, ut suo loco observavimus. Illius vero in nom. *Χέμμις* vestigia nulla apparent. Putabam aliquando latere in nomine huj. urbis reliquias nominis Chami, qui forte Æg. Pan fuerit.

Sed in Copt. libris nom. urbis scribitur **ΨΙΝ**, unde Gr. formarunt suum Chemmis, Arabes autem Achmin vel Akmin. Plura monui in Panth. Æg. l. ii. c. 7. §. 5. 10. 11. 13., et alia dicam ad v. *Χημία*.

* *Χέμμις* erat quoque nom. insulæ mirabilis et natantis in Æg. infer. Scribit de ea Herod. ii. 156., Νῆσος ἡ Χέμμις καλευμένη, ἔστι μὲν ἐν λίμνῃ βαθέῃ καὶ πλατῇ κειμένη παρὰ τὸ ἐν Βουτοῖ ἱόν, λέγεται δὲ ὑπ' Αἰγυπτίων αὕτη ἡ νῆσος εἶναι πλωτή. Addit, se tamen eam neque innatantem vidisse, neque motam; sed hoc audisse se mirabundum, si quæ est insula vere natans. Ad quæ postrema Historici verba non satis attenderunt, qui fidem ipsius reddere dubiam conarentur, eumque fabulæ ad posteritatis memoriam propagasse scriberent, quanquam exempla alia insularum natantium afferuntur a Seneca Quæst. Nat. iii. 25., Plinio ii. 95., Theophrasto H. P. iv. 13., aliisque scriptoribus, tam veteribus, quam recentioribus. Sed id nunc non ago. Pauca hæc debebam honori præstantioris Historici; quem qui non magni faciat, dignus est ira omnium Musarum. Ejusd. Chemmis mentio facta est ab Hecateo ap. Steph. Byz. v. *Χέμμις*, Mela i. 9., et Eustathio ad Hom. Od. K. p. 1644., sed qui eam appellat **Ἐχεμς*. Non parum miror, eruditissimum Th. Gale, p. 149. adscripsisse Herodoto. "Quæ autem hic dicitur insula Chemmis, non recte sic dicitur. Nam Chemmis et urbs et insula alibi ponitur ab ipso Herodoto. Adde, quod codex Arch. [Archiepiscopi Cantab., G. Sancroft] legat *Ἐχεμς*, quam quidem lectionem secutus est Eustath. ad Od. K. Sane Steph. in *Χέμμις* scribit huj. insulæ nom. per β, itaque ap. Hecateum reperisse se testatur." Diversæ utique sunt Chemmis, de qua Herod. ii. 91., urbs sita in Æg. super., et Chemmis insula in Æg. infer., de qua ii. 156., sed ex eo non consequitur, utramque eod. plane nomine haud potuisse appellari.⁴ Sunt autem istiusmodi exempla plura in Geographia Æg. aliarumque regionum, quæ afferre nihil attinet.

Χέννιον. Avis Æg. species. Ex Hesychio discimus, avem fuisse minoris magnitudinis. Sic enim ille, *Χέννιον*, ὀρνιθεῖον τι κατ' Αἴγυπτον ταριχεύομενον. Addit, καὶ εἶδος ἰχθύος. Athen. auctor est ix. p. 393. esse Chennion exiguum coturnicem, τῶν δὲ καλουμένων Χέννιων, μικρὸν δ' ἐστὶν ὀρνύγιον. Ibidem adfert hæc e Cleomenis ad Alexandrum Epistola, *Χέννια ταριχευῆναι μύρια*, itidemque istos Hipparchi ex Iliade Ægyptia versus, *Ὁ μοι Αἰγυπτίων βίος ἤρεσεν, ὅν ἔχουσιν Χέννια τρώοντες*. Adfert præterea ad locum illum Is. Cassub. in Animadv. p. 674. versus hosce Epigrammatis Gr.,⁵—*Ἡμεῖς δ' ἐσθίοντες κεκλημένοι ἀλμυρὰ πάντα Χέννια, καὶ τυροὺς, χηνὸς ἀλυστὰ λίπη*. Vid. et Bochart. Hieroz. P. ii. l. i. c. 15. p. 107., ubi eadem loca videbis citata. Has videtur et Clem. Alex. designare, quando loquens de sacerdotibus Æg., castimonie operam dantibus, *ὀρνιθεῖος τε ὡς κου-*

φορῶντος χρῶνται, Strom. vii. p. 850. Coturnicum salutarum mentionem etiam facit Herod. ii. 77. V. et de coturnicibus Æg. Marsham Canon. p. 147. Ceterum monere hic oportet, Æg. propria sua lingua aliud vocab. habuisse, ad designandam coturnicem, nempe

ΟΥΤΕCΙΩΤ ΪΠΗΡΙ. Ita enim constanter interpretes Scripturæ Ægyptii reddunt Gr. ὀρνυγομήτραν. V. Ex. xvi. 13. Num. xi. 31, 32. Ps. cv. 40. *Ὀρνυγομήτρα* vero, teste Hesych., est coturnix, sed magnitudine præstans, ὀρνυγομήτρα ὀρνυξ ὑπερμεγέθης. V. Bochart. P. ii. Hieroz. l. i. c. 14. p. 93.⁶ Et forte peculiare nom. fuit speciei coturnicum minoris, quod Gr. efferant *Χέννιον*. Quæ etiam ita sint, nolim tamen negare, lectionem Athenæi vulgatam mihi suspectam videri. Legerem libenter, si liceret, τῶν δὲ καλουμένων Χέννιων, μικρὸν δ' ἐστὶν ὀρνιθεῖον, quemadmodum Hesych. ait, *Χέννιον* esse ὀρνιθεῖον τι κατ' Αἴγυπτον. Existimarem autem, intelligi aliquam locustarum speciem, quippe quæ sermone Æg.

ΨΧΕ Sche dicuntur. Vox illa in versione Bibliorum V. et N. T. Copt. sæpius occurrit. Erat autem Locusta olim cibus non infrequens. Utque gustus ej. esset tanto gratior, sale condiri solebat. Ab eo integra in Africa natio nom. Acridophagorum accepit, qui animalculo illò quovis tempore vescabantur, sive cum sale sive aliter condito, uti scribit Agatharchides de Mari rubro, in Huds. Geogr. min. V. i. p. 43. Plin. vi. 30. Pars quædam Æthiopum locustis tantum vivit, fumo et sale duratis in annua alimenta. Adde Diod. S. iii. 29. Affa dabit Bochart. Hieroz. P. ii. p. 490, 1., ubi observat ex Paraphrasi Jonathanis in Ex. x. 19., et recentioribus scriptoribus, etiam Ægyptios locustis sale conditis vesci consuevisse. Th. Shaw, Voyages de la Barbarie t. i. p. 333., Les Sauterelles salées et frites approchent du goût des écrevisses d'eau douce.—On trouve dans Ludolfe (Comment. Hist. Ethiop. p. 185. etc.) une dissertation ingénieuse, ou il tâche de prouver, que les Shellowim, ou les Cailles, que les Israélites mangeoient dans le Desert, n'étoient qu'une espèce de Sauterelles. Mais le Psalmiste, qui les appelle de la volaille, ayant aile Ps. lxxviii. 27. détruit entièrement cette opinion. Vide et iter Maundrelli p. 82, 83. ed. Germ., qui id sine dubio habuit a Ludolfo. V. p. 81. De Persis, sinum Persicum accoletibus, Chardin t. ix. p. 227. De aliis gentibus magis ad Orientem sitis Dampier t. ii. p. 128, 9., t. iii. p. 31, 32., Jacobus à Vitriaco Hist. Hieros. c. 53. p. 1075. ait: "In hac autem eremi solitudine, nonnisi locustas cum melle B. Joannes edebat. Est autem in partibus Syriæ plerisque consuetudo, adveniente locustarum multitudine, eas colligendo et congregando, ad victum reservare." De Nasamonibus Eustath. in Dionys. Perieg. 209., ἐσθίουσι δὲ ἀγροελάβους, πρὸς ἡλίον ἐθράναντες, εἶδος δὲ ἀκρίδος ἢ ἀγροελάβους.⁷ [*Χέννιον*, Avicula quædam muria condiri solita. Item, Piscis conditanei genus. Plerique *χέννιον* scribunt ex Athenæo (ix. p. 393.) v. l. Vide Hesych., ap. quem est itidem *Χέννιον*, duplici v." H. St. EDD.]

* *Χενόσιρις*. Hedera. Plut. de Is. et Os. p. 365., καὶ κατ' Αἰγυπτίους λέγεται Χενόσιρις ὁ κερτὸς ὀνομαζέσθαι, σημαίνοντος τοῦ ὀνόματος, ὡς φασι, φυτὸν Ὀσίριδος. De h. l. ita Salmasius scribit ad Golium in Epist. p. 167.: "*χέν* Æg. erat Planta, est et Coptis, unde *χενόσιρις* φυτόν Ὀσίριδος, *χενόσιρις* φυτόν ἡλίον." In quibus vir ille eruditissimus a vero non aberravit, **ΨΕ** enim est lignum quodcumque, etiam arbor. Sed imprimis **ΨΨΗΗ** vox propria est ad designandam arborem. Adhibeat autem Æg. voc. illam **ΨΨΗΗ** non modo ad desig-

¹ Præter interpretes Psalmi lxxviii. recentiores, de **ΟΥΤΕCΙΩΤ** docte disputavit Michaëlis Spicil. Geogr. Hebr. t. i. p. 275., ad Abulfedæ Descript. Æg. p. 105, 6., et in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 972, 3. Cnj. sententia si vera est, Chasmanos a. Chasmonios fuisse incolas urbis aut nomi in super. Ægypto, cui nom. Aschmunein, verisimilior sit origo nominis Ægyptiaca.

² Plutarcho *Χέμμις* reddiderunt Squire et Wyttenb. p. 461. In Herod. codd. MSS. est *Χέμμις* et *Χέμμις*. In Diod. S. *Χέμμις* mutant alii, sed *Χέμμις* Wesseling., qui ad istum Herodotique locum legatur. Adde Albert. ad Hesych. v. *Χέμμις*.

³ Item Echmim ab Abulfeda in Descript. Æg. p. 17. ad quem plura Michaëlis in notis p. 78—83.

⁴ Cum Jablonskianis comparentur omnino obs. Wesselingi ad Herod. p. 180.

⁵ [Vide Brunckii Aualecta t. ii. p. 411. num. xxi. EDD.]

⁶ Cf. not. ad Hesych. v. *Ὀρνυγομήτρα*.
⁷ **ΟΥΤΕCΙΩΤ** Ex. xvi. 13. non esse coturnices, sed locustas, quibus passim in Oriente vescabantur homines, monet Wesseling. ad Diod. t. i. p. 195. coll. p. 70. Plura qui volet, adeat interpretes Matth. iii. 4., et viros eruditos, ad istum locum laudatos a Wolfio ac Kœcherro. Attamen coturnices quoque fuisse cibum frequentem in Oriente, docet Diod. S. i. 60. Adderem recentiorum testimonia, Alpini, Hasselquisti, aliorum, nisi ea occupasset Rosenmüllerus in Schol. ad Ex. xvi. 13. Nec monere ille neglexit, præmonens Niebuhrio, coturnicem adhuc ab Arabibus **سار** appellari.—Vix est, ut dicam, Jablonskiana de vocc. *Χέννιον* et *Χενόσιρις* sua fecima Scholizium in Repert. xiii. 26, 27.

mandam arborem proceram, sed et generalius ad significandum *φύρον*. Sic Ps. i. 3. Gen. xxii. 13. *ἐν φυτόν* Σαβέκ, ab Ægyptiis translatus legimus **ΒΕΝ ΟΥ ΨΩΗΝ ΧΕ ΣΑΒΕΚ**. Dialecto Sahidica, vel Thebaidis **ΨΗΝ** scribitur. Locus citatus Gen. xxii. 13. in lib. de *Mysteriis* literarum MSS., conscripto dialecto Sahid., ita laudatur, aut potius eo sic alluditur, **ΠΕΣΩΟΥ ΣΑΨΑΥ ΗΤΑΥ ΨΑΔΤΥ ΗΒΙ ΔΒΡΑΔΑΥ ΕΥΗΡ ΣΗ ΗΕΥ ΤΑΠ ΨΨΗΝ ΕΤΟΥΟΥΤΕ ΕΡΟΥ ΧΕ ΣΑΒΕΚ**. p. 46. E quo nunc facile intelligitur, **ΨΗΝ** sive **ΨΩΗΝ ΟΨΙΡΗ**, vel, quemadmodum legimus in Plut., *Χερσόρις*, revera Æg. significare *φύρον* *Όσιριδος*. Si tamen ad indolem sermonis Æg. attendamus, et id quivis colliget, rectius nom. illud Æg. *Σχερόρις* ap. Plut. scribi.

* Chertom, s. Chertom. Vox, quæ in Cod. S. occurrit ad designandum Sacerdotem aut Philosophum, contemplationi et forte etiam magicis artibus deditum. Moses voce hac utitur, ubi sermo est de Magis Æg., Ex. vii. 11. **מַצְרַיִם מַגִּים** *מַצְרַיִם מַגִּים*, Et fecerunt similiter Chertomim (vel Magi) Ægyptii. Daniel vero eandem vocem adhibuit, ubi loquitur de Sapientibus Chaldæorum et Babyloniorum. Dan. i. 20., dicitur Daniel sapientior et doctior fuisse **מַצְרַיִם מַגִּים**, super omnes Chertomim. Gen. xli. 8. rursus dicitur Pharaon vocasse **מַצְרַיִם מַגִּים**, omnes Chertomim Ægypti. Quia igitur Moses, loquens de sacerdotibus et Philosophis Æg. voce ista semel iterumque usus est, viri quidam eruditi existimarunt, eam originis quoque Æg. esse. Cf. Cartwright ad Gen. xli. 8. Prævit illis eruditus Judæorum magister Aben Esra, eumque sequuntur e recentioribus viri doctissimi. V. Pfeiff. Crit. S. in Ex. vii. 11.² Gaultierius in notis ad Vit. Mosis i. p. 179. ita iudicat: Hebræi, Æg. voc., quæ *ιερογραμματῆς* notat, ad linguæ suæ formam detorserunt. Sed, quod pace tanti viri dictum sit, mihi ita non videtur. *Γραμματῆς* interpretes Scripturæ Æg. constanter vertunt **ΣΑΒ**, qua ipsa etiam voce videntur Æg. *ιερογραμματῆς* designati fuisse. Non deessent ceteroquin conjecturæ satis probabiles, quibus virorum eruditorum sententiæ aliquam conciliare possem auctoritatem. Nam **ΕΡ** significat esse, et **ΤΟΥΤ** vel **ΤΩΥΤ** Æg. vet. dixerunt ecstasin. Quando Act. x. 10. dicitur de Petro, eum fuisse in *ἐκστάσει*, Æg. interpr. habet, **ΔΥ ΨΩ ΠΙ ΟΥΤΟΥΤ ΕΣΡΗΙ ΕΧΑΥ**. V. etiam xi. 5., et xxii. 17. Esset itaque **ΕΡΤΟΥΤ**, Ertomt, et cum aspiratione Chertomt; vir qui contemplationi totus deditus est, et frequentes ecstases habet. Fuisse tales inter sapientes quondam Ægypti, non est, quod dubitem; quemadmodum e relationibus recentiorum sci-mus, esse inter Brahmanes, et Japonensium Philosophos, qui talem vitam colunt, et ab ea vivendi ratione non traxerunt. Verum hos Philosophos ap. Ægyptios alio nomine insignitos omnino fuisse, mihi quidem certo persuadeo. Erant illi Arpedonaptæ, de qua voce suo loco p. 38. pluribus disserui. Alia, quæ mihi sese offertur, libenter tacebo, præter hoc unum. Observari potest, **ΕΡΧΩ**, Ersom, vel, ut etiam pronunciari solet, Erthom, dici patratores miraculorum aut operum stupendorum. Ex ista voce, accedente nempe aspiratione, ut in multis aliis vocabulis, nasci potuit Chertom, sive

Chartom. Nemo ignorat, **ΕΡ** frequentissime habere signific. faciendi, patrandi, et **ΧΩ** usurpari de miraculo Matt. vii. 22. xi. 20. ac seq. xiii. 58. xiv. 2. Act. viii. 10. 13. xix. 11.⁴ Cum tamen omnia rei momenta accurate perpendo, judicare cogor, voc. Chartom originis esse non Æg., sed peregrinæ: LXX. certe interpretes, qui in Æg. vivebant, quosque et linguæ et antiquitatem Ægypti peritos inprimis fuisse, multis indicibus perspicitur, in eadem videntur fuisse sententia. Etenim Gen. xli. 8. voc. **ΜΑΓΩΝ** reddiderunt *ἐξηγητῶν*, sacrorum interpretem. Interpres vero Æg. adhibuit voc. hanc patriam **ΠΙΣΦΡΑΝΨ**, quæ etiam in versione Danielis legitur. Exodi vero vii. 11. et Danielis i. 20., idem LXX. interpretes voc. **ΜΑΓΩΝ** verterunt *ἐκασιδόν*, incantatorem, hominum genus, quo Ægyptus etiam abundavit. Novimus autem e vers. Æg. utriusque illius loci, Ægyptios incantatores vernaculo sermone dixisse **ΗΙΡΕΥ-ΣΙ ΨΗΝ**. Unde ego conjicio, voc. Chartom ex aliis linguis populorum Orientalium esse petitam, sed tum temporis notam omnibus et usu frequenti tritam. Nil itaque mirum, si illius origines viri eruditi e reliquiis sermonis Persici vel Arabici eruere annituntur. Qua de re consuli potest D. Millii, viri doctissimi, Diss. de **ΜΑΓΩΝ**, quæ est inter selectas ab eo editas numero viii.⁵ Mihi quidem præ reliquis interpretationibus omnibus, a viro erudito allatis, cum primis placet illa Hydii, qui in libro de Relig. Vet. Pers. p. 379. originem vocis quaerit in Pers. ling. qua

خر دمنند Chardamand, pro quo alibi **خر دمنند** Chiradmand, in genere Sapiens, vel Philosophus designatur. Erat igitur Chartom vel Chertom, qui postea in religione Zoroastri Magus dici consuevit.⁶

* *Χημία*. Ita Æg. ipsi patriam suam Ægyptum appellant. E Græcis id ipsum observavit jam Plut. de I. et Os. p. 364., *τὴν Αἴγυπτον ἐν τοῖς μέγιστα μελάνγγειον οὖσαν, ὥστε τὸ μέλαν τῶν ὀφθαλμῶν χημίας καλοῦσιν, καὶ καρδίᾳ παρεκτάζουσι*. Hieron. Quæst. Hebr. in Gen. ix. 18.: "Unde in præsentī loco (ol LXX.) Cham transtulerunt, pro eo, quod est HAM, a quo et Ægyptus usque hodie Æg. lingua HAM dicitur." Adde eund. in Gen. xli. 2. Ap. Isidorum, Origg. vii. 7., legitur KAM. Lectionem, quam præ se ferunt Codd. Plutarchi, confirmant luculenter ipsi Æg. libri, in quibus terræ eorum nunquam nomine Ægypti designatur, sed constanter **ΧΗΜΙ**, Chemi s. Chamī, audit. Ita enim semper ipsi patriam suam vocant. Quoties in Gr. textu mentio fit Ægypti, ipsi voc. hanc non retinere, sed semper **ΧΗΜΙ** reddere solent.⁷ E quo conjicere pronum est, vocabulum Ægypti, non Ægyptiis ipsis deberi, sed Græcis proprium esse. Observa autem, dialecto super. Ægypti, s. Thebaidis, Ægyptum⁸ dici **ΡΗΜΕ**, cui videtur respondere Hieronymi HAM, et Isidori KAM. Veram autem nominis huj. originem videmus petere posse ex Psalte Divino, qui Ps. cv. 22. Ægyptum vocat terram Chami, uti ex historia et genealogia Patriarcharum, post diluvium viventium, pluribus perspicitur. Plut. tamen l. c. vult voc. **ΧΗΜΙ** habere significationem nigredinis et caloris. Quod ab indole sermonis Æg. utique alienum non est. Nigrum enim lingua Æg. dicitur **ΧΑΜΕ** Lev. xiii. 37. Matt. v. 36. Apoc. vi. 5. 12. **ΗΟΥ** vero et **ΗΟΥ** calorem et calidum designat, Act. xxviii. 3. Ps. xxxviii. 3. Jac. ii. 16. Marc. xiv. 54. 67. Forte eo pertinet, quod veteres aiunt, Ægyptum prius dictam fuisse *χώραν τῶν μελαμπόδων*, Ægyptum

¹ *Σχολίαι* Plutarcho redditum est in Proleg. ad Panth. Æg. p. cxxxiv. Junge Caryophilum Diss. Misc. p. 191. Vocis **ΨΩΗΝ** exempla sunt plura, etiam in Lex. La Croz., ubi quoque Sahid. **ΨΗΝ**, sed nullo adjecto testimonio. Veram lectionem esse *Χερσόρις*, significare videtur Bryant, Obs. on the ancient History of Egypt p. 166.

² Opp. Phil. t. i. p. 117.

³ Priorem conjecturam rejecit, sed hanc probavit Scholtzius l. c. p. 18, 19.

⁴ Est in nova Diss. Misc. editione xiii. p. 411—423.

⁵ Post longiorem disputationem, origini vocis **ΜΑΓΩΝ** Persicæ suam tandem adjecit calculum Michaëlis Suppl. ad Lex. Hebr. p. 920—923. Est tamen explicatu facilius, qua via voc. Æg. pervenerit ad Persas ac Chaldæos, populos ætate recentiores, quam a Persis ad Ægyptios jam tempore Mosis. Difficultatem vidit Michaëlis p. 923.; an solverit, vix audeo definire.

⁶ Nec aliter Ægyptus vocatur in Monim. Roset., ubi per frequenter **ΧΗΜΙ** sive **ΡΗΜΙ**. Monuit id Akerblad in Epist. ad Sacyum p. 33—37., dixitque alia, quæ ad hoc Ægypti nom. illustrandum pertinent.

⁷ Res certa est ac nota. Si quis tamen exempla cupiat, inveniuntur plurima in vers. N. T. Sahid., Matt. ii. Act. ii. vii., alibi, item in fragmento codicis Theb. ap. Mingarell. p. cccxi.

vero, Beli Filium, Libyes nepotem, eam de suo nomine Ægyptum cognominasse. Ita Eustath. in Hom. Il. A. p. 37.¹

* *Χημύς*. Elaphoboscum. Append. Dioscor. iii. 80. p. 455.

* *Κηνώ*. Atractylis. Append. Dioscor. iii. 107. p. 456.

* *Χροῦβος Γνεῦρος*. Est hoc nom. regis Thebæi, de quo Eratosth. in Catal. num. xii. p. 748., *Χροῦβος Γνεῦρος*, ὃ ἐστὶ χρύσεος, χρυσοῦ υἱός, cuj. loci explicationem, uti in Vignolii Chronol. S. t. ii. edita est, compendii causa subjungam. "Locum hunc tentavit Salmas. de Ann. Clim. p. 566., In regibus Thebæorum, inquit, *χρῶβος*, vel *χρῶβις* redditur *χρῶβις* et *χρῶβιρι*, χρυσοῦ υἱός. Sic enim legendum. Perperam ap. Scaliger. scribitur *χρῶβις γνεῦρος*. Nam *σηρὶ* vel *σιρὶ* est filius. Hæc ille. Quod jam ad primam vocem attinet, *χρῶβος*, de ea ambigendum certe non est. *HOYB* Æg. est aurum.² Accedit χ articuli instar, ὃ χρυσός.—Est itaque *ΧHOYB* proprie aurum (ita ibi legi debet). Existimo tamen usu invaluisse, ut *ΧHOYB* idem signifi-

ficaret, quod *HNHOYB*, vel *ENHOYB* aureus," etc. Et deinceps, "Legerem itaque in Eratosth. *χρῶβος χρυσοῦς*, i. e., *χρῶβος* significat aureum. Et forsitan regi illi Ægyptio, cuj. nom. Eratosth. interpretatur, ab Anubide Numine, impositum fuit nom., quod tamen revera aureum sonat. Quod vero attinet ad sequentia, *Γνεῦρος χρυσοῦ υἱός*, Salmasius ea ita corrigit *χρῶβιρι*, χρυσοῦ υἱός. Quibus, quoniam nunc nihil occurrit verosimilius, quod addam, non habeo."

* *Χρούη*. Tuba Æg. ab Osiride inventa. Ita nos docet Eustath. ad Il. Σ. p. 1139., *Δευτέρα, ἡ στρογγύλη (σάλπιγξ) παρ' Αἰγυπτίους, ἣν Ὅσιρις εὔρε, καλουμένη φασὶ Χρούη* χρῶνται δ' αὐτῇ πρὸς θυσίαν, καλοῦντες τοὺς ὄχλους δὲ αὐτῆς. Ait igitur Eustath., esse Tubam Æg. inflexam vel recurvam, cuj. imaginem vide ap. Bartholin. de Tibiis p. 403. ed. Amstel. Addit Eustath., Osiridem eam invenisse, et vocari, uti quidam perhibent, *χρούη*. Idem instrumentum videtur subinnuere Apul. Miles. xi. p. 261. (772.) "Ibant et dicati magno Serapi tibicines, qui per obliquum calamus ad aurem porrectum dextram, familiarem templi Deique modulum frequentabant." Ubi tamen non tubicinum, sed tibicinum mentionem fieri videmus, tanquam sermo esset, non de Tuba, sed de Tibia, ut usus Tibiæ in festo Osiridis Herod. ii. 48. meminit. Et certe, quæ Eustath. de Tuba Æg. memoriæ prodidit, eadem Jul. Poll. de Tibia refert iv. 10. 77., *Παρὰ δὲ Αἰγυπτίους, πολύφθογγος αὐλὸς, Ὅσιριδος εὑρημα, ἐκ καλῆς κριθίνης*. Idem initio illius cap. 74., *Μονάυλος εὑρημα μὲν ἐστὶν Αἰγυπτίων*. Tibiarum Æg., ex arundine confectarum, meminit etiam Solinus Polyh. c. xi. Ipse Eustath. in Il. Σ. p. 1157. hunc in modum scribit, *Παρὰ γοῦν Ἀλεξανδρεῦσιν ἦν μονάυλος κάλαμος Ὅσιριδος φασὶν εὑρημα*. Et quibusdam interjectis, *Καὶ ὅτι καὶ νεβροῦ κῶλα ἐποιοῦν αὐλοῦς, οἱ Θηβαῖον ἦσαν εὑρημα, τῶν κατ' Αἰγύπτου, ἴσως, ἐπεὶ καὶ Ἰόβας ὁ τοῦτο ἱστορῶν Λίβυς ἦν*. Quæ videtur Eustath. desumsisse ex Athen. iv. p. 175.: *Ἰόβας μὲν—Αἰγυπτίους φησὶ λέγειν τὸν μονάυλον Ὅσιριδος εἶναι εὑρημα, καθάπερ καὶ τὸν καλούμενον φῶτιγγα πλαγιάυλον*, ubi tamen etiam *πλαγιάυλος* tibia obliqua Osiridis inventum perhibetur. Utriusque huj. tibiæ et *μονάυλου*, s. tibiæ simplicis et rectæ, et *πλαγιάυλου*, s. tibiæ obliquæ et recurvatæ effigiem puto

exhiberi in monumento antiquo ap. Gruter. p. xivii. Tibiam rectam exhiberi etiam existimo in marmore ap. P. Lucam in Itiner. postr. t. i. p. 282. *Πλαγιάυλον*, quia illi inest κῶδων, Tubæ propria, Eustath., in loco sub initium citato, et alii Græci videntur nonnunquam *σάλπιγγα* tubam appellare. Sic etiam Pollux, ubi de Tuba disserit, iv. 11. 86. ait: "Est etiam quidam Tubæ cantus, Pompis sacris dicatus, adhibitus ab Æg. et Argivis, Tyrrenis itidem et Romanis, quando rem sacram faciunt, et sacrificant." Plut. etiam de Is. et Os. p. 646, ed. Steph. observat inter Ægyptios Lycopolitas et Busiritas in sacris a tubarum usu in universum abstinere. Quibus Ælian. Abydenos addit, N. A. x. 28., *Σάλπιγγος ἦχον βδελύττονται Βουσιρίται καὶ Ἀβυδὸς ἡ Αἰγυπτία, καὶ Λύκων πόλις*. Strabo pro Tuba tibiam dixit xvii. p. 560. (1169.) *Ἐν τῇ Ἀβύδῳ τιμῶσι τὸν Ὅσιριν ἐν δὲ τῷ ἱερῷ τοῦ Ὅσιριδος οὐκ ἔξεστιν, οὔτε φῶδον, οὔτε αὐλητὴν, οὔτε ψάλτην ἀπάρεσθαι τῷ θεῷ, καθάπερ τοῖς ἄλλοις θεοῖς ἔθαι*, Similiter Demetr. Phalereus, s. auctor libri elegantissimi de Elocutione, eodem respiciens, memorabilem hunc Æg. ritum §. 71. refert. In Æg. sacerdotes Deos celebrant, septem vocales pronunciando continuo. Loco Tibiæ et Citharæ, literarum harum sonus auditur, ob suavitatem vocis, quam in se habent. Si quis loca omnia a me citata conferat, inveniet facile, unum idemque instrumentum in sacris Æg. adhiberi solitum, modo Tibiam, modo etiam Tubam vocari, quantumvis Ægyptii vocabulo proprio, ad designandam Tubam, plane caruisse videantur. Certe quoties in N. T., aut in vers. Gr. V. T., vocc. *σάλπιγξ*, tuba, et *σαλπίζειν*, tuba canere, occurrunt, occurrunt autem sæpissime, interpretes Æg., in locis omnibus, quos vidi, verba hæc Gr. retinent, neque ea per alia, sibi vernacula, vertunt. Matth. tamen vi. 2. ubi in Gr. habemus, *μὴ σαλπίζεις ἐμπροσθέν σου*, legitur in vers. Copt. *ὑπὲρ ἐψτάπ ἡαχωκ*,

e quo intelligitur, Æg. dixisse *σαλπίζειν* *ἑψτάπ*, quasi dicas clangere cornu. Existimo igitur Ægyptios *τὴν σάλπιγγα* Tubam habuisse pro instrumento Gr., sibi peregrino, adeoque vocem illam Gr. in versione sua retinuisse. Sed quia tamen semel et forte iterum clan-

gorem tubæ τὸ *σαλπίζειν* reddidere *ἑψτάπ* canere cornu, suspicor ipsos habuisse instrumentum, quod patrio suo sermone *τάπ* appellare consueverunt. Erit autem illud haud dubie *πλαγιάυλος*, quippe obliquum et ad instar cornu recurvatum. Itaque tibiam Æg. curvam, non ut volebat Eustath., *Χρούη*, sed *Ταπ* appellatam fuisse, monumenta gentis huj. antiqua fide faciunt. Sine dubio, *Χρούη* erat *μόναυλος*, Tibia simplex et recta, quæ κατ' ἐξοχὴν Tibia appellari potest, cuj. iconem, uti jam observavi, cernere licet ap. Gruter. Sed videtur ap. Eustath. legendum esse *Χωρούη* pro *Χρούη*. Certe αὐλὸς in Copt. libris semper appellatur *ΧΩ*, aut *CHBI* *ἡΧΩ*, 1 Cor. xiv. 7., quemadmodum tibia canere *ΧΩ* et *ΕΡΧΩ*, et tibicen *ΡΕΧΩ*, Matt. ix. 23., Apoc. xviii. 22., οὐχὶ hic puto eandem esse vocē, quam Horapollon i. 29. expressit *οὐαίε*, et quam suo loco p. 190. explicuimus. Nempe *ΟΥΗ*, *ΟΥΕΙ*, *ΟΥΗΟΥ*, Æg. dicitur longus et longinquus. Itaque Horapollon *οὐαίε* exponebat *φωνὴν μακρόθεν*, vocem quæ

e longinquo auditur. Erit igitur *ΧΩ* *ἡΟΥΕΙ*,

¹ A nigredine dici potuisse Ægyptum, docuit Perizonius in Origg. Æg. c. 1.; defenditurque hic adversus Jameson. a Dukero in notis. Forsterus in Epist. ad J. D. Michaëlis p. 36—38. negat, Ægyptum nom. Chamiæ habuisse a Chamo, Noachi filio, cum potius sic dicta fuerit ob nigredinem soli. *ΧΑΥΕ* et Theb. *ΡΑΥΕ* significat nigrum. Steph. et Suid. *Μελαμβύλος* nom. Ægypti fuisse asserunt. Hom. Od. Δ. 358. Nili aquam vocat *μίλαν ὕδωρ*. Nilum ipsum alii appellant *μίλαν*. Erat quoque aliud Ægypti nom., *Ἐρμολύμιος* ap. Steph., *Ἐρμολύμιος* ap. Hesych., sed utrumque mutandum in *Ἐρμολύμιος*, monente Forstero. Ab eo non longe recedit Michaëlis in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 804—806., sed pro *ΩΠ* Ps. lxxviii. 51. cv. 23. 27. cvi. 22., legi vult *ΩΠ* vel *ΩΠ*, ut nom. Hebr. ad Æg. *ΧΗΥΙ* propius accedat. Adscribam verba Didymi Taurinensis, vero nomine Thomæ Valperga, in Literaturæ Copt. Rudimento, Parmæ a. 1783, p. 8, 9. 11.: "Ægyptus haud dubie est terra Cham (ΩΠ, *حام*) Coptis *ΧΗΥΙ* dicta, et Plutarcho *Χημία*. Est autem *ΩΠ* calens, adustus, atque adeo fuscus, niger, Copt. *ΧΑΥΗ*, ut *ΩΠ* Gen. xxx. plus

semel est *φάε*, ej. plene coloris, qui Arab. *الحمرة*. Nam *ΩΠ* et *ΩΠ*, communicata significatione,—non modo calescendi, sed et nigredinis notionem habent.—Ipsa Jablonskii verba, nec tamen integra, lectori apposita sunt a Scholtzio p. 27, 28.

² Minus accurate Renaudot. scripsit, v. *ΧHOYB* aurum adhuc Coptice significari. Non enim sic aurum vocant, sed *HOYB*, nisi præfigatur articulus; observante Mingarellio ad Æg. codd. rel. p. cclxxiv.

ΧΩΗΟΥΗ, tibia quæ e longinquo auditur. Testatur enim Pollux, tibiā Æg. fuisse *πολύφθογγον* sonoram, quæ audiri e longinquo potuerit. Et sane testatur Eustath. in articuli huj. initio adductus, Ægyptios per tibiā vel tubam populum ad sacra vocasse, ut igitur Tibia ipsis vicein campanæ præstiterit. Tibias Æg. sacras memorat Synes. de Provid. i. p. 66., et Claudian. de iv. Cons. Honorii v. 574,5. Aut **ΧΩΗΟΥΕΙ** possumus etiam interpretari Tibiam longam, quod re ipsa longa esset. Hujusmodi tibiis in Templis uti inter sacra moris erat. Testis est Marius Victorinus Art. Gramm. i. p. 2487. ed. Putschii: Spondeus e duabus longis—dictus a tractu cantus ej., qui per longas tibiās, in templis, a supplicantibus (ita lego) editur. De Othone Imperatore in vita ej. refert Xiphilinus p. 67., eum dixisse: Quid me oportebat longis tibiis (*μακροῖς αὐλοῖς*) canere? Et forte ap. Ægyptios Tibia illa singulatim hoc cognom. accepit, ut distingueretur ab alia longe minori, de qua Pollux iv. 10. 82. *Γίγγλαρος δὲ μικρὸς τις αὐλίσκος Αἰγύπτου, μονὴν δὲ πρόσφορος*, de quo suo loco p. 56.

* **Χνοῦς**. Scolymus. Append. Dioscor. ii. 16. p. 452.

* **Χοῖακ** nom. Mensis, qui fere respondet Decembri Romanorum. Et ita Schol. Arati in Phæn. v. 300. 314. p. 40. et 41. ed. Ox. vel 35. ed. Morel., ubi tamen minus emendate *χοῖακ* legitur. Gr. semper¹ scribunt *χοῖακ*, uti Lat. Chœac. In Copt. etiam libris² legitur **ΧΟΙΑΚ**. Si Menses Æg. semper fuissent fixi, uti a tempore Augusti Imp. evaserunt, voc. hanc interpretarer **ΧΟΙΑΚ**, i. e. Encænna terræ. **ΧΟ** enim s. **ΧΩ** esse terram, in hisce nostris observationibus sæpe monendum fuit, et monuimus ea de re lectorem in Diss. viii. de Terra Gosen §. 5. **ΑΙΚ** porro est *ἐγκαίνια*, renovatio. V. Joan. x. 22. Est autem December, sive Chœac in Æg. quædam terræ renovatio, nam in eo mense primitiæ frugum ex terra in Æg. prodire incipiunt. Unde in Epigr. Gr. de Mensibus Æg. *Χοῖακ σπειρομένων σταχῶν δέκνυναι γενέθλην*. Sed fateor tamen, quod jam monui, non tantum in Gr., sed etiam Æg. libris nom. hoc scribi non *χοῖακ*, sed *χοῖακ*, et præterea menses Æg. ab initio non fixos, sed vagos fuisse, omnes hodie norunt. Cum mensibus nomina primum inderentur, Chœac videtur non in Decembrem, sed in aliud omnino anni tempus incidisse. Itaque interpretationem allatam ipse non affirmo probandam.

* **Χομοεφθά**, nom. regis Theb. in Æg., quod Eratosth. in Catal. interpretatur *κόσμος φιλέφαιστος*. Verba Eratosthenis levi emendatione indigent, quam nobis suppeditat Salmas. de ling. Hellen. p. 391. ita scribens: "Huic proximum est Æg. **ΧΩ**, quod est *θέσις*, vel *κόσμος*, unde nom. Æg. vel Thebæi regis *χωμαιφθά*. Quod Eratosth. Gr. vertit *κόσμος φιλέφαιστος*. Nam *φθά* est Vulcanus, e quo "Ἡφαίστων fecere Gr." Idem de Ann. Clim. p. 567., hæc, quæ jam audivimus, fere repetit: Inde alterius regis Thebæorum nom. *χωμαιφθά*, i. e. interprete Eratosth., *κόσμος φιλέφαιστος*. Et verum est. Prave editur *χομοεφθά*. In explicatione Catalogi illius Eratosth., Chronol. S. t. ii. p. 760. de explicatione Salmasii hæc addidi. "Satis bene Salmas. nom. hoc explicuit. Nam primo **ΧΩ** lingua Æg. dici terram ad num. xxvii. jam monuimus. **ΥΕΙ** porro et **ΥΑΙ**, præcipue in compositionibus est amare. Sic Dens dicitur frequentissime in Copt. libris **ΥΑΙΡΩΥΙ**, *φιλάνθρωπος*. Superest *φθά*, vel rectius *φθας*, quod nom. esse Vulcani Æg., testantur veterum plurimi. Apparet jam ex his, nom. Æg. scribendum sic esse *χωμαιφθας*, vel, quod idem est, *χωμαιφθας*. Idque Gr. plane sonat *κόσμον φιλέφαιστον*."

* **Χόνουφς**. Legitur hoc nom. Æg. in Plut. de Is. et Os. p. 354., qui etiam narrat de Genio Socratis p. 578., Agelordem venisse Memphim ad *Χόνουφιν τὸν προφήτην*, ac petuisse, ut, si quid de tabula ærea in Alcmenæ sepulcro condita intelligeret, sibi interpretaretur. Forte non discrepat *Χόνουφς* ap. Clem. Alex. i. Strom. p. 357. Dicitur enim eo præceptore in Æg. usus esse Eudoxus Astronomus. Nec alius * *Ἰχόνουφς* δ. * *Ἡλιουπολίτης* in Æg., de quo Diog. Laert. viii. §. 90. Ratio nominis potest intelligi e dictis de v. *Ὀνονφς* p. 185. Æg. est **ΧΕΝΟΥΦΙ** in dialecto Memphit., Theb. **ΨΕΝΟΥΦΙ**, atque præfixa nota generis masculini **Π—ΨΕΝΟΥΦΙ**. Recte ergo idem nom. scribitur a Plut. in Solone p. 92. * *Ψένουφς*. Significat autem cultorem boni (dæmonis), vel cultorem Dei.³

* **Χουθήρ**. Nom. est regis Theb. in Eratosth. Catal.: *Ἐβασίλευσεν Χουθήρ ταῦρος, τύραννος*. Apponam hic quoque ea, quæ de interpretatione Eratosth. jam monui in lib. cit. p. 758,9. "Videntur hic representari tres voces, una Æg., duæ Gr., quæ Æg. explicent. Dixeris voc. *Χουθήρ* proprie significare Taurum, per Taurum vero symbolice designari Tyrannum. Quæ locutio nec ipsi Scripturæ S. inusitata est. V. Ps. xxii. Quamdiu in hac sententia et ego fui, interpretatio Eratosth. hæce non parum negotii mihi facessivit. Tandem vero deprehendi, *ταῦρος*, quam initio cum aliis credideram voc. Gr., partem facere Ægyptiacæ, et cum antecedente in unam esse contrahendam. Sic nempe locus hic legendus est, *Χουθεραῦρος, Τύραννος*. **ΧΩ** nempe Terram Æg. significat. — **ΨΕΡΤΩΡ** porro est *ταράσσειν*, perturbare, Act. xv. 24. xvii. 8. Gal. i. 7. Certum itaque est, **ΧΩ ΨΕΡΤΩΡ** Æg. dici Terræ perturbatorem. Deprehendi etiam in libris Copt., illis præsertim, qui dialecto Theb. conscripti sunt, **ΨΟΥ** esse syllabam *ἐπιτακτικήν*, quæ significationem verbi intendit augetque, sicut fere ap. Græcos *ἐπί*. Sic igitur **ΨΟΥ—ΨΕΡΤΩΡ**, recte vertetur insignis perturbator. Hoc vero Eratosth. interpretatus est *Τύραννον*.

* **Χοκορή**. Malva hortensis. Append. Dioscor. ii. 144. p. 445.

Χών. Ita Æg. appellasse Numen quoddam suum, quod Gr. Herculem interpretantur, auctor est Etym. M. v. *Χώνες*: *Τὸν Ἡρακλῆν φασὶ κατὰ τὴν Αἰγυπτίων διάλεκτον Χῶνα λέγεσθαι*. Paulo aliter, et quidem * corruptius, nom. hoc exprimit Hesych., ap. quem legitur *Γιγνῶν, οἱ δὲ Γιγῶν, Πάρακος, ἐπιπάραικος, Τραπεζίος, οἱ δὲ Αἰγυπτίων Ἡρακλέα*. In Eratosth. Catal. regum Theb., num. xxvi. occurrit *Σεμφρουκράτης*, quod ille interpretatur *Ἡρακλῆς Ἀρποκράτης*, ubi, quod in notis ad illum Catal., non ita pridem editis, monere oblitus sum, plane scribendum est *Σεμφουκράτης*. Nam *Φουκράτης* et *Ἀρποκράτης* omnino unum idemque est, quod alibi pluribus doceo. Itaque in nomine hoc mentio Harpocratis utique occurrat. Superest, ut syllaba residua *Σέμ* significet Herculem Æg., idque prorsus verum est. Ex illo Eratosthenis loco corrigendus alius, quod jam monui, qui occurrit num. V., ubi rex quidam Theb. vocatur *Πεμφῶς*, idque explicatur *Ἡρακλίδης*. Dixi, legendum esse *Σεμφῶς*, id enim significat Herculis sobolem. Plura vide in notis citatis, Chronol. S. t. ii. p. 739, 740. Si jam lectionem Etym. M. et Eratosth. secum invicem contuleris, intelliges fuisse Æg. numen aliquod, quod ipsi sermone patrio dixerunt *Χών*, vel *Χῶμ*, vel *Σέμ*, et quod Gr. interpretati sunt Herculem. Æg. sine dubio nom. illius Numinis sic exprimendum est, **ΧΟΥ** sive **ΧΩΥ**, quod virtutem et potentiam significat. Nemo est, qui non

¹ In Anthol. Gr. t. i. p. 355, *Χοῖακ σπειρομένων σταχῶν δέκνυναι γενέθλην*, Chœac spicigero conspergit semine snlcof, ex interpretatione Grotii. In inscriptione, quæ est in crure Memnonis sinistro insculpta, dicitur Artemidornus, a. xv. Hadriani Imperatoris, audiisse Memnonem mense *ΧΟΙΑΚ*. V. Jabl. de Memn. p. 90. Nollem, nomen mensis omissum esset in Pocockii Inscript. p. 83. Non tamen perpetua est hæc nominis scribendi ratio; docente Fabricio in Menologio p. 22. 26.

² Thes. Epist. La Croz. t. iii. p. 133. Dicitur Theb. **ΡΟΙΑΚ**, teste Georgio in Præf. ad Fragm. Jo. p. liii.

³ Comparandus Kocherus in Misc. Obs. Crit. Nov. t. ii. p. 147., ipse Jabl. Panth. pt. i. p. 100—102., et, in quibusdam ab eo dissentiens, Gregorius in Præf. ad Fragm. Jo. p. clvi, clvii., qui **ΧΕΝΟΥΦΙ** interpretatur nuncium Dei, *τὸν Προφήτην*, ut explicat Plut., in quo pro *Χόνουφιν* sine dubio legendum *Χίνουφς* affirmat.

⁴ Posse tamen vulgatum *Γιγῶν* in Hesych. defendi, observat Jabl. Panth. pt. i. p. 188.; cuj. animadversionis, hæc scribens, immemor fuisse videtur.

intelligat illico, quam bene nom. hoc Herculi congruat. Sed præterea interpretem nominis luculentum habeo Macrobius, qui, Saturn. i. 20., Sacratissima, inquit, et augustissima Ægyptii Herculem religione venerantur. Ipse creditur et gigantes interemisse, cum cælo propugnaret, quasi Virtus Deorum. Paulo ante Deum illum dixerat Deum virtutem regentem. Id vero plane

ΧΩΥ, vel paulo plenius **ΧΩΥ ΗΝΟΥΤ** designat. Vix erat, cur dubitaret Wilkins. de Ling. Copt. p. 111, 112., unde hæc vox derivanda esset, an a **ΧΟΥ**, fortitudo, robur, an a **ΧΙΗ**, delicias, benignus, an a **ΩΗ**, jubere, præcipere. Primum enim unice verum est. Plura de num. isto ejusque nom. Æg. attuli in Dissert. vii. et viii. de Terra Gosen, atque in Panth. ii. c. 3. §. 3 et 4. [*Χῶνες*, gens Italica, ab Hercule nom. hoc sortita, quem Æg. vocabant *Χῶνα*: vide Etym." H. St.]

Ψάγδας. Nom. alicujus unguenti Æg. Vox hæc ap. auctores nonnunquam *Sagdas* scripta reperitur. Clem. Alex.: *Τούτων δὲ τῶν μύρων ἀπειροὶ διαφοραὶ βρένθιον, καὶ μετὰλλιον, καὶ βασιλείον, πλαγγόνιον τε καὶ Ψάγδας Αἰγυπτίας*, Pæd. ii. p. 207., ubi legendum esse *Ψάγδας Αἰγυπτίας*, Heinsio non invit assentior. [*ψ. Αἰγύπτιος*. Scalig. in Locos controversos R. Titii, iv. p. 90. EDD.] Galenus Lex. Hippocr. p. 104. ed. Steph. *Ψάγδας*, *εἶδος τι μύρου*. Athen. celebriora unguenta percensens, huj. etiam oblitus non est. Possunt ap. eum xv. p. 690. aliquot veterum loca, in quibus *Psagdas*, seu unguenti aliqua species, commemoratur, legi. In his etiam est locus Eubuli, *Αἰγυπτίῳ Ψάγδαν ἱτρὶς λελουμένην*, quem sic emendari posse, Casaub. existimat, *Αἰγυπτίῳ Ψάγδα νίτρῳ λελουμένην*, ut sensus sit, Ægyptio *Psagda* uncta, et nitro lota. Verum nisi fallor, rem acu tetigit La Croz, in cuj. Miscellaneis manu exaratis hæc deprehendi: *Ψάγδης*, genus unguenti Æg., ut videtur. Eubulus *ἐν στεφανοπώλειον, Αἰγυπτίῳ Ψάγδαν ἱτρὶς λελουμένην*. Sic legendum videtur ap. Athen. p. 690. E. Commemoratur vero Athen. in sequentibus etiam *τὴν λεγομένην Σάγδαν*, seu speciem unguenti, a priori distinctam, p. 691., quæ tamen est ipsissima *Ψάγδας*. Hesych., *Σάγδας*, *εἶδος μύρου, ἢ Ψέγδας*, ubi, ut bene observant viri eruditi, pro *Ψέγδας* legendum est *Ψάγδας*.² Et sane communiter ap. scriptores legitur *Ψάγδας*. Meminit huj. unguenti etiam Hesych. v. *Ψάδας*, ubi pariter *Ψάγδας* rescribendum esse, recte monuerunt viri eruditi. [*Videtur Athenæus, quæ de unguentis his commemorat, ea fere omnia ad verbum e vetustioribus quibusdam Grammaticis descripsisse, et ex alio quidem hæc, quæ sub nomine ψάγδης hic adposuit, ex alio vero ista, quæ pag. seq. sub nom. σάγδας tradit. Et in nonnullis quidem veterum poetarum testimoniis diversas lectiones secuti erant hi Grammatici, quorum scrip̃ia Philologus noster compilavit. Scilicet dicebatur et ψάγδας et σάγδας, quemadmodum ψίττακος et σίττακος, σάχειν et ψάχειν: v. Hesychii interpp. ad vocc. Σάγδας, Σίττακος, et Ψάδας.*] Schweigh. ad Athen. l. c. J. Poll. vi. 104., *Σάγδας δὲ Αἰγυπτίον ἢ μύρον*. EDD.]

Est ceteroquin vox hæc, quod auctores allati jam bene observarunt, origine Æg., cuj. proinde e gentis illius sermone vera significatio peti debet. Ex illo etiam ratio reddi potest, quamobrem modo *Σάγδας*, modo *Ψάγδας* scriptum reperitur. Etenim Π voci *Σάγδας* additum, nihil aliud est, quam nota generis mascul., quæ proinde omitti recte potest, sicut ap. Græcos artic. ὁ. Dicitur ὁ Θεός, et Θεός. Est autem **COXEH** Æg. *μύρον*, unguentum, et cum nota mascul. generis **ΠCOXEH**, Matt. xxvi. 7. 12., Luc. vii. 37, 38. 46., Joan. xi. 2. et alibi. Equidem *Σάγδας* et *Ψάγδας*, literis Gr., non *Σάγδας*, sed potius *Σαγήν*, vel *Σάγη*, et *Ψάγη* scribendum erat. Sed voc. hanc, in Æg. sæpius auditam, Græci, et

omnium primi poëtæ, ut versibus consulere possent, carperunt, ac paulatim corrupta pronuntiatio invaluit. Cum vero Gr. scirent, unguentum in Æg. dici *Σάγη*, vel *Πσάγη*, aut ut corrupte pronuntiabant, *Σάγδαν* et *Πσάγδαν*, eo nomine unguentum Æg., seu peculiarem aliquam unguenti speciem, designarant.³ [*Ψάγδας*, unguenti genus quoddam, ut tradit Galen. in libello quem inscripsit τῶν Ἱπποκράτους γλωσσῶν ἐξηγήσειν. Est certe hoc vocab. ex eorum numero quæ ad hanc γλῶσσαν appellationem pertinent. Esse enim γλωσσηματικὸν manifestum est: et quidem sonus ipse barbarum quiddam habere videtur. Sed ap. Hes. duplex est huj. vocis scriptura. Scribitur enim ψάδας: cui subjungitur, Ψαγδῆς, μύρον ποιόν. Quem locum mendo non carere arbitror, omissa videlicet particula ἢ quam Hesych. inter diversas scripturas interjiceret, quæ inque illæ essent. Haud scio autem an voces istas ex Ψακαστὸν detortas esse suspicandum sit. Nam et μύρον quoddam dicitur ψακαστὸν, nimirum quod alio nomine στακτὸν appellatum postea fuit: ut tradit Eustath." H. St.—Schneiderus in Lex.: "*Ψάγδας*, ἢ, s. ψαγδῆς, ἢ." Salmas. in Solin. p. 497. e: "*ὁ σάγδας*." * *Ψάγδαν*, *ἀνός*, δ. Eubul. ap. Athen., * *Ψάγδα*, ἢ. *Ψαγδῆς*, δ. Hesych. *Ψάγδας*, ψαγδῆς, μύρον ποιόν. Athen. xv. p. 690. e: *Ψάγδης Ἀριστοφάνης ἐν Δαιτυλεῶσι Φέρ' ἰδὼ τί σοι δὲ τῶν μύρων ψάγδαν φιλεῖς; Εὐκλῆς δ' ἐν Μαρικῇ—ψάγδαν ἐρυγγάνοντα*. Εὐβουλος δ' ἐν Στεφανοπώλειον Αἰγυπτίῳ ψάγδαν ἱτρὶς λελουμένην. "Commodius ψαγδῶν penultima circumflexa hic scriptum foret; certe in ψάγδαν etiam penultima producta usum esse poetam metrica ratio docet. Quod autem h. l. post ψάγδης in editis libris (nescio an et in MS. A.) interpungebatur oratio, quasi nominativus casus ψάγδης esset, id perperam factum nobis visum erat. Cum enim in poetarum Atticorum testimoniis, qui de h. v. adferuntur, accusativus casus ψάγδαν formetur, nominativus casus ἢ ψάγδα fuerit, genitivus τῆς ψάγδης. Itaque jungenda ista judicavi, ψάγδης Ἀριστοφάνης, sc. μέμνηται, vel μνημονεύει, ut paulo ante, Βρένθιον δὲ μύρον μνημονεύει." Schweigh. Iterum Athen. pag. seq.: *Τῆς δὲ λεγομένης σάγδας (μύρον δ' ἐστὶ καὶ τοῦτο) Ἐπίλυκος ἐν Κωραλίσκῳ—Βακκαῖς τε καὶ σάγδας ὁμοῦ καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Δαιτυλεῶσι, καὶ ἐν Μαρικῇ Εὐκλῆς Σάγδαν ἐρυγγάνοντα λέγων. ὅπερ ὁ Θναγεργητὸς Νικανδρὸς ἐπὶ τοῦ ἄγαν χλιδῶντος εἰρησθαὶ ἀκούει.* "Breviter Epitoma, *Μύρον δὲ καὶ ἢ * σάγδα*. Εὐκλῆς, *Σάγδαν ἐρυγγάνοντα*. Jam a recto casu ἢ σάγδα, genitivus τῆς σάγδης, non (ut hic scribitur) σάγδας, formari debet; sicut pag. præc. τῆς ψάγδης. In recto quidem casu etiam * σάγδας dicebant, ut mox Epilycus, et Pollux vi. 104. Sed hac sub forma videri poterat masculini generis esse nom., cuj. secundus casus τοῦ σάγδου vel τοῦ σάγδα esset. At in exoticis nominibus, variis atque variis inflexionibus uti licuerat Græcis hominibus: unde etiam in tertio casu ψάγδαν dixisse Eubulum supra vidimus." Schweigh. 2. In alio sensu vox occurrit ap. Athen. xv. p. 691. pro suffimenti genere quodam: *Θεόδωρος δὲ θυμιατὰ τί φησιν ἀπὸ εἶναι*. 3. *Sagda*, s. f., gemmæ species. Plin. 37. 10.: "*Sagdam Chaldaei ad hærescentem navibus inveniunt, prasini coloris.*" (Cf. Solin. c. 50. Isid. Orig. xvi. 7.) "Nomen huj. gemmæ cum unguento commune, quod *Sagda* dicebatur, vel *Psagda*: nam utrumque nom. idem. Forte lapis a colore hujusmodi unguenti, quod erat viride, sic appellatus: sic Myrrhites, qui myrrhæ colorem habet: sic * *Libanochrus*, quæ thuris: et lapis * *Stactachates*, qui stactæ: *Aromatites*, myrrhæ coloris, et odoris." Salmas. in Solin. p. 497., d. V. Marbodeus c. 36. EDD.]

* *Ψιττάχεμμις*, κόμη τῆς Αἰγυπτίας, teste Steph. Byz., qui nom. gentile * *Ψιτταχεμμίτης* adjungit in v. *Ψιττάχεμμις*, et iterum in v. * *Ψωχέμμις*, quod est itidem nom. oppiduli Æg. De utroque isto loco Ethnographi mecum

¹ H. Steph. Ind. Thes. L. Gr. p. 193.

² *Ψάγδας*, pro quo alii *Ψαγδῆς* malunt, in textum recepit Alberti, cuj. et aliorum legendæ annotationes, item ad v. *Ψάδας*, ubi tamen servatum, *Ψάδας* *Ψαγδῆς* *μύρον ποιόν*. Conjecturam de verbis Eubuli ap. Athen. l. c. repetit La Croz. ad v. Æg. **COXEH** p. 97., sed illic, vitio operarum, male *χλουμένη*. [Sic in vet. membranæ scribitur, et sic in suo Codice repererat Natalis Comes, teste Schweigh. EDD.]

³ Memphis vocab. scribatur **COXEH**. Litera **Χ**, quæ Græci carent, aliquando saltem per literas γδ expressa est. Litera **Ο** in Græcia ipsaque Ægypto pronunciata interdum veluti **Δ**. Factum hinc, ut literæ **Δ** et **Ω** multis in vocibus Æg. permutarentur. Pro **COXEH** Sahid. scribitur **COOH** in Jo. xi. 2. Cf. Mingarell. in Æg. cod. rel. p. xli, xlii. Legitur item in vers. Sahid. Matt. xxvi. 7 et 12.

olim Parisiis agens Montfaucon., putabat ¹ Ψιττάχημμις significare τὴν Αἴγυπτον τὴν κάτω, Ægyptum infer., ΠΕCΗΤ enim est κάτω, Ψωχέμμιν vero esse τὴν Αἴγυπτον τὴν ἄνω, Ægyptum super., quia ΠΨΥΙ re ipsa est ἄνω. Notissima quidem est Ægypti divisio in superiorem et inferiorem; sed videtur sententiæ viri doctissimi obstare, quod Steph. scripserit Psittachemmin ac Psochemmin esse vicos, κάτω et πολίχνην in Æg. Non erant igitur duæ partes generales totius Ægypti. Vidimus sup. p. 295—297., eodem Chemmis nomine fuisse urbem in Thebaide, atque insulam in Æg. infer. Memini quoque de pago Chemmis legere quidpiam in Heliodori Æthiop. Itaque suspicor, vicos istos, Stephano commemoratos, non ita procul dissitos fuisse, quorum alter Chemmis superior, alter Chemmis inferior cognominatus fuerit. Est vix ulla regio, in qua istiusmodi desint exempla; ut quisque abunde novit ex Geographis veteribus et recentioribus.

* Ψονθομφανήχ, vel Ψοθομφανήχ, novum nom. a Pharaone rege datum Josepho, et sine dubio Æg., Gen. xli. 45., ubi in textu Hebr. legitur פלוצ מלח. De eo pluribus disputavi p. 207—216. v. Psothomphanech.

* Ψάρα. Cum interpretes Alex. Deut. xxviii. 27. voc. Hebr. צרעא translulerint Ψάραν ἀγρίαν, sermo autem illic sit de morbi genere, Ægyptiis proprio, existimat Harenbergius Misc. Lips. Nov. V. i. p. 207., esse voc. Gr. e sermone Æg. indubie depromptam, eique respondere voc. Hebr. צרעא. Observa tamen, interpretem Æg. Græca hæc Ψάραν ἀγρίαν sic reddidisse ΟΥΧΕΡΧΙ

ΗΔΥΡΙΟΝ. Quod profecto observationem viri eruditi plane enervat.

* Ψωχέμμις, πολίχνην Αἴγυπτον, oppidulum Æg. De origine nominis dixi proxime ad v. Ψιττάχημμις. Monet Steph. Byz., Artemidorum libro viii. Geographicorum ejusd. Psochemmis meminisse.

* Νεάμης, Océames, nom. Nili antiquissimum in Æg., Diod. S. i. 19. p. 22. Τὸν δὲ ποταμὸν ἀρχαῖσττον μὲν ὄνομα οὐκ εἶν Νεάμην, δὲ εἶστιν Ἑλληνιστὶ Νεανός. Si vera ille narrat, quod suo loco jam relinquo, videtur Νεάμης fuisse cognom. aliquod Nili, aut epitheton, quo forte in hymnis sacris Æg. nonnunquam utebantur, ut vim huj. sui fluvii et beneficia significarent. Νεάμης

enim commodè exponi potest ΝΕΟ ΨΥΗ, Ahoame, vel Aho-amme, i. e., thesaurus aquæ, quia fluvius ille, ex divite suo penu, quotannis, stato tempore, tantam aquæ copiam depromebat, ut exinde pars magna Ægypti fertilior ac lætior redderetur. Gr. id reddiderunt Νεανός. Nam Νεανός vere est thesaurus aquarum, in quem fluvii omnes relabuntur et refunduntur. Eo fortasse sensu Νεανός vocatur a Steph. Byz. ὁ ποταμὸς ὁ περιέχων τὴν γῆν. Videntur Gr., ob faciliorem enunciationem, literas M et N permutasse.²

Ἦρος, Ἦρος, Ἦρος, nam diversimode editum legitur, est nom. numinis, religiose ab Ægyptiis culti. Dicitur vulgo ³ filius Osiridis et Isidis. Gr. vero eund. Apollinem interpretantur et solent appellare. Scribit Herod. ii. 144., in Æg. regnasse Ἦρον τὸν Ὀσίριος παῖδα, τὸν Ἀπόλλωνα Ἑλλήνες ὀνομάζουσι, et c. 156., Αἴγυπτιστὶ δὲ Ἀπόλλων μὲν Ἦρος. Diod. S. i. 25. p. 30. narrat, Ho-

rum dici ultimum deorum, qui, post parentis sui Osiridis ab hominibus translationem, in Æg. regnavit, additque, τὸν δὲ Ἦρον μεθερμηνευμένον φασιν Ἀπόλλωνα ὑπάρχειν. Similiter Plut. de I. et Os. p. 375. monet, Gr. Ἦρον appellare Apollinem. Macrobius Saturn. i. 21. observavit, ap. Ægyptios Apollinem, qui est sol, vocari Horum; sed huj. nominis originem ignotam sibi fuisse ostendit, cum adjungeret, ex eo et horas xxiv., quibus dies et nox conficitur, nomen accepisse. In veteri inscriptione, de qua Cuperus Harpocr. p. 156., legitur, ΜΕΓΑΣ ΝΡΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝ ΑΠΟΚΡΑΤΗΣ. Quisque per se intelligit, os in fine vocis Ἦρος esse terminationem a Græcis adjectam, indeque Lat. dixisse Horus. Nemo veterum scriptorum aut recentiorum eruditorum dubitabat de origine nominis Ægyptiaca, in qua tamen indicanda non idem sentiebatur. Salmas. de Ann. Clim. p. 595. Horum sic dictum vult ab Æg. ΟΥΡΟ, quod interpretatur dominum. Wilkins. de L. Copt. p. 103. scribit, Ἦρος esse voc.

Æg. derivatam a PH sol, ΟΥΡΟ rex, quasi imperet mundo. Ego quidem puto, nom. Æg. scriptum fuisse ΨΡ, cui rei varia reperio indicia. Novimus, Ægyptios frequenter nomina deorum suorum sibi imposuisse, eaque etiam gessisse, postquam Christo nomen dedissent, ut e vitis et actis Monachorum Æg. perspicui satis potest. Palladio Hist. Laus. c. 87. ed. Herv. commemoratur etiam Pior, quod est ipsissimum numinis, de quo agimus, nom. cum præfixo artic. ΠΙ—ΨΡ. Nom. Abbatis Pior occurrit quoque in Apophthegm. Patrum ap. Cotelier. t. i. Monum. Eccl. Gr. p. 643., sed pro quo simplex Ψρ p. 709., ut et ap. Sozomen. Hist. Eccl. vi. 28. Ap. Pallad. l. c. c. 138. mentio fit virginis sacræ, cui nom. Τάωρ, Æg. ΤΩ—ΨΡ, ἡ τοῦ Ἦρον, quæ Horo est sacra, s. quæ est Hori. Optime quondam legebatur ap. Fl. Joseph. l. i. contra Apionem §. 26., ὥστερ Ἦρ εἰς τὴν πρὸ αὐτοῦ βεβασλευκότων, pro quo nunc male editum est Ἦρος.⁴ Existimo ΨΡ Æg. significasse ornatum s. decus, unde ΨΡΨ vel ΟΡΨ est κόσμος, ornatus, decorus.⁵ Horus nempe symbolum erat mundi, et quidem per beneficia solis ac lunæ egregie ornati et cultu eximio conspicui. Nisi malis, Horum antiquitus dictum fuisse ΕΡ—ΟΥΗΡ, hinc postea factum per compendium ΟΥΗΡ, Gr. pronunciatum Ἦρ. De qua postrema etymologia, rebusque aliis ad Horum attinentibus, uberrime dixi in Panth. Æg. ii. 4.⁶

* Ὁχεῖ. Atriplex. Append. Dioscor. ii. 145. p. 445.

Atque hæc sunt voces Æg., quæ mihi quidem, spatio plurimorum annorum, occurrerunt in legendis relegendisque scriptoribus antiquis, tam Divinis, quam humanis, Hebr., Gr., atque Latinis. Quæ ap. eos a me inventa fuerant vocabula, e sermone Coptico illustrare conabar, si non felici semper successu, quod vereor, attamen studio assiduo rem literariam adjuvandi. Errores meos si alii corrigant, et ceteriora ac meliora doceant, mihi profecto facient gratissimum. Nullus etiam dubito, quin a me, etsi diligente veterum scriptorum lectore, non paucae voces Æg. fuerint omisse, quas aut ipse forsitan deinde potero adjungere, aut ab aliis adjungi vehementer cupio.

¹ Guil. Bonjour, idem monenti, ad stipulatur Georgius præf. ad Fragm. Evang. Jo. p. xxviii. in not., sed qui aut suo in cod. Steph. invenisse Ψιττάχημμις, aut sic legi voluisse videtur.

² Quæ de vocis Νεάμης origine Æg. dixit Jabl., et ex eo sumit Scholtzius in Repert. Bibl. et Orient. Lit. t. xiii. p. 11., nituntur ea lectione vulgata in Diodori verbis. At vero pro Νεάμης illic fide codicum Νεανην edidit Wesseling., hancque lectionem in notis defendit. Vide, quæ Vir Cl. præterea adscripsit Diodoro i. 12., et Herod. ii. 23. In namo Commodi Æg. ΝΕΑΝΟΣ est Nilus, e conjectura Pellerin. vel magnum mare, ut vult Zoëga p. 245. Num. Æg. Imp.

³ E multis unum adjungo testimonium, quia novum est. In Gr. Inscript. Ros. bis memoratur ΝΡΟΣ Ο ΤΗΣ ΙΕΙΟΣ ΚΑΙ ΟΣΙΡΙΟΣ ΤΙΟΥ, p. 13 et 17. ed. Ameilhon.

⁴ Havercampus, laudandus magis a cognitione usque veterum numorum, quam artis Criticæ, pro antiquo Ἦρ Josepho t. ii. p. 460. obtrusit Ἦρος, non fide codicum Gr., qui repugnant, sed vet. interpretis Lat., quod ipse monet. Estque lectionis germanæ mutatio eo minus ferenda, quia Historicus Judæus illic ipsa Manethonis, sacerdotis Æg., verba citavit. Sed sæpius in mutandis, non emendandis, nominibus propriis Æg. a Lat. interprete se decipi editor Josephi passus est. Comparentur, quæ brevi post not. (5) dicam.

⁵ La Crozius Lex. p. 119., sed ubi quædam excidisse videntur.

⁶ In Gemma antiqua Æg., literis Gr. inscripta, Horus dicitur ΟΡ, et ΟΡΙ (ΟΡΗ) ΟΡΠΙΤ sol custos, interprete Bonjourio ap. Gregorium in notis ad Iat. Fragm. p. 391, 2. Quod majoris est momenti, monet Akerblad Epist. ad Sacyum p. 34., nomen Hori, Coptice scribi solitum ΨΡ, ut intelligatur e nominibus propriis, ΨΡ, ΠΙΨΡ, ΨΡΨΙΗΙ, quod postremum, significans Horum filium Isidis, se invenisse in Martyrologio Coptico, quondam in Biblioth. Vat., nunc in Paris. asservato, testatur p. 45.; observat igitur, nom. Hori in Roset. Inscript. Æg. scribi ΟΥΡ vel ΨΡ.—Alia, ad Horum pertinentia, legantur in Schmidti Opusc. Æg. p. 105—106, 122.

TEWATERI AUCTIONARIUM

VOCUM PAUCARUM, RECTE AUT SECUS PRO ÆGYPTIACIS HABITARUM.

NEMO facile erit, ut spero et confido, qui non magnopere laudet assiduam operam, conquirendis atque illustrandis vocabulis Æg., per tot tam diversos veterum scriptorum libros ubique sparsis, a Jabl. præclare navigantem. Quis autem miretur, aut ej. diligentiam fugisse voces pauciores vere Æg., aut silentio esse prætermittas alias intactasque relictas, etsi dudum a viris erud., bene vel male, Ægyptiacis annumeratas. Igitur scribo ego quidem auctarium paucarum istius generis vocum; sed quod ut alii e scriptoribus, maxime veteribus Gr., velint adaugere, vehementer opto. Sciens prætereo nomina plura propria, hominibus urbibusque et vicis indita, sine dubio Æg., sed quorum origo aut admodum incerta est, aut mihi saltem penitus incognita. Lectori cuique attento, sive Historicorum, qui res Æg. attingunt, inprimis Herod., Diod. S. et Fl. Josephi, sive Geographorum, Strabonis, Steph. Byz. aliorumque, sive Periegetarum recent., qui per Æg. fecerunt iter; tali igitur lectori difficile non erit, opus Jabl. meumque appendicem exemplis novis cumulate amplificare. Curandum mihi erat, ne auctarium in nimiam excresceret molem, tædiumque pareret lectori benigno.

'Αθήναι, urbs Athenarum, et 'Αθηνᾶ, Minerva. Monet Berkel. ad Steph. Byz. p. 42., "opus non esse, ut diu in enodanda nominis 'Αθήναι etymologia desudemus, cum unicuique, imo et pueris, sit notissimum, nom. accepisse παρὰ τὴν 'Αθηνᾶν, quoniam Minerva—præ ceteris Diis Deabusque ibidem culta fuerit." Hactenus bene. Dubium vix est, quin nomina 'Αθήναι et 'Αθηνᾶ eand. habeant originem. Sed quam? Tacet Berkelius. Disputant eruditi alii. V. Muncker. et van Staveren ad Fulgent. Myth. ii. 2. p. 667., viros doctos in Pitture Ant. d'Ercolano, t. vi. p. 17, 18., et Albert. ad Hesych. v. 'Αθήναι, qui adjungit: "Sed verius ex Æg., ling. illud Deæ nom. arcessi, norunt docti." Videtur nom. ductum e Neitha s. Netha, inverso nempe literarum ordine. Æg. veteres a dextra in sinistram literas scripsisse, testatur Herod. ii. 36. Neitha credebatur eadem, quæ Lat. Minerva, Gr. 'Αθηνᾶ. Cf. supra p. 161, 2., item annotationem de v. 'Αστρο p. 40., ac Schmidtii diss. de Colonia Ægyptiorum Athen., in Comment. Societ. Antiq. Londin. V. i. p. 238—259. Consentit Barthélemy t. xxii. Comm. Acad. Inscript. p. 232. Originem Æg. haud displicuisse Hemsterh. ac Valckenaerio probe novi. Nec dissentiebat Ruhnken. meus, ut e colloquio intellexi. Wesseling., quo præceptore optimo in Antiquitatis Gr. studio uti mihi contigit, rem minus certam exploratamque existimabat.

["'Αθηνᾶ, ἄς, ἡ, Minerva, Pallas. Proverbialiter 'Αθηνᾶ τὸν αἰλουρον, s. συγκρίνεις, dicitur ἐπὶ τῶν κακῶς συγκρινόντων τὰ κρείττονα τοῖς ἥττοσι διὰ μικρὰν ὁμοιότητα, veluti si quis ob glaucos oculos felem Minervæ compararet, inquit Suidas (v. Zenobium et Diogenianum). Eadem Dea vocatur etiam 'Αθηναία: quod vocab. præcedente antiquius esse creditur: annotat enim Eustath. (Od. Γ. p. 1456, 50. Cf. Eustath. ad Il. A. p. 84.) ex veteribus, ὡς ἐπειδὴ ἤρξαντο 'Αθηναῖαι γυναῖκες λέγεσθαι ἀντὶ ἀστῶν καὶ Ἀττικῶν (qua de re inf. in 'Αθηναῖος) τότε ἤρξαντο ἡ Παλλὰς λέγεσθαι τρισυλλάβως 'Αθηνᾶ. Atque adeo docet non a poetis solum ita nominari, verum etiam a prosæ scriptoribus, afferens e Demosth. Orat. in Aristocr. οἱ σύμμαχοι ἀριστεῖον τῇ 'Αθηναίᾳ ἀνέθεσαν. ("Αριστοῖον τῇ 'Αθηνᾷ, i. e. symbolice dictum pro τῇ τῶν

'Αθηναίων πολιτείᾳ, οἱ σύμμαχοι sc. τοῦτον τὸν στέφανον ἀνέθεσαν." Reisk. p. 616, 3. Lege 'Αθηναίη ex Eustathii loco.) Et ex Plat. Euthyd. Ἐρκεῖος Ζεὺς καὶ φράτριος, καὶ 'Αθηναίη φρατρία. (31. p. 82. ed. Routhii, qui sic edidit, de Eustathii loco nihil monens, Ζεὺς δ' ἡμῖν πατὴρ οὐ καλεῖται, ἔρκεῖος δὲ, καὶ φράτριος, καὶ 'Αθηνᾶ φρατρία. Platoni 'Αθηναίη ex Eustath. l. c. restituendum esse, monet Porson. p. lvii. ad Xen. K. A. vii. 3. 39.) Videtur tamen hoc 'Αθηναίη præsertim esse Ionic. potiusquam Attic. et pro 'Αθηνᾶ seu 'Αθήνη ita dici ut σεληναίη pro σελήνη: præsertim quum ap. Herod. i. (19. et sæpe alibi) legatur. Ap. Hom. certe frequens est, qui Il. a. (200.) dicit etiam, ἔγνω Παλλὰδ' 'Αθηναίην. (Fallitur H. St. Formæ huj. productæ usus Ionicis scriptt. cum Atticis vetustioribus communis: v. Schæf. ad L. Bos. Ellips. p. 534. s. 577. 849. 923. et ad Gregor. Cor. p. 394. Porsonus p. lvii. ad Xen. Anab. vii. 3. 39., Σύνθημα δ' εἶπον 'Αθηναῖοι:—"Rem acu tetigisse censeo Binghamum, qui Minervæ nom. tesseram fuisse suspicatur: 'Αθηναίαν enim plane dant MSS. Par. Eton. Neque obstat forma vocis, quæ forsitan ποιητικώτερα cui videri posset, quin eam Xenophon usurparit: v. sup. ad L. v. p. 421. Sed et Aristophanes hoc vocab. non dedignatus est Av. 829. Τί δ' οὐκ 'Αθηναίαν ἐῷμεν Πολιάδα; 1652. Ἐπικληρὸν εἶναι τὴν 'Αθηναίαν δοκεῖς. Eq. 760. Τῇ μὲν δεσποίνῃ 'Αθηναίᾳ." Adde Pac. 271. ὃ πότνια δεσποῖν' 'Αθηναῖα. Cf. Sturzii de Dial. M. et A. p. 173. unde discas, hujusmodi formas paragogicas adeo in ceteriore Græcitate transiisse.) Dorez 'Αθανάαν dicunt. Theocr. (xv. 80.) Πότνι' 'Αθανάα, ποῖαί σφ' ἐπόνανσαν ἐριθοί; veneranda Minerva. (xxviii. 1. 'Αθανάα, unde contr. 'Αθανᾶ, 'Αθηνᾶ.) Appellatur et 'Αθήνη: pro quo 'Αθάνα dicunt Dorez. Hom. Il. δ. (439.) γλαυκῶπις 'Αθήνη, Il. e. (1. 61. 121. 256. 840. 856.) et rursum Il. e. (908.) ἀλαλκομένης 'Αθήνη. Itidemque alibi sæpe. Dicta autem hoc nomine putatur quasi 'Αθήλη, quod ubera non suxerit, ut pote e capite Jovis prognata. (v. Eustath. ad Il. A. p. 83.)

["Ut vero ad 'Αθηνᾶ redeam, tradit Hesych. ex Megaclide, ita vocari etiam εἰδος ἀνλοῦ, genus quoddam tibiæ: ut et J. Poll. iv. (77.) ubi etiam nominis rationem affert, quoniam nimirum eo inprimis Nicophelus Theb. usus fuerit eis τὸν τῆς 'Αθηνᾶς ὄμιον. (MSS. νόμον, notante Kuhnio, qui hæc loca indicavit: J. Poll. iv. 66. Νόμοι δ' αὐτῶν, Διὸς, 'Αθηνᾶς, Ἀπόλλωνος: Hesych. Ἀρμάτειον μέλος ἐνιοὶ δὲ τὸν τῆς 'Αθηνᾶς νόμον, ἄλλοι τὰ ταχὺ, ἀπὸ τοῦ ἄρματος: pro ἀπὸ in Cod. Marc., teste Schow, legitur ἐπὶ. Plato in Cratilo c. 31. Νῦν μοι ἔδοξας ὥσπερ τοῦ τῆς 'Αθηναίας νόμον προαδλίον στομαυλῆσαι. V. Plutarch. de Musica vol. x. p. 673. Wytttenb.) Porro ab 'Αθηνᾶ seu 'Αθήνῃ, quatenus Deæ nom. est, deriv. est 'Αθήναιον, signif. τὸ ἱερόν τῆς 'Αθηνᾶς, Templum seu fanum Minervæ; ut Ἡραῖον, Ἀπολλώνιον, Ποσειδώνιον, Διονύσιον, Δημήτριον, dicitur Templum seu fanum Junonis, Apollinis, Neptuni, Bacchi, Cereris. (Ποσειδώνιον autem Doricum est) Herod. v. (95.) τὰ ὑπὸ ἀνεκρέμασαν πρὸς τὸ 'Αθήναιον τὸ ἐν Σιγῇ, suspenderunt in fano Minervæ quod in Sigeo est. Ceterum quoniam poetæ Gr. in Athenæo sua carmina antiquitus recitabant, ut Latini in templo Apollinis et Musarum, inde factum ut Athenæon pro auditorio seu diatriba usurpari consuerit: cuj. usus exemplum ex Hieron. habemus: Omne Athenæum (inquit) scholasticorum vocibus consonabat. (Lamprid. in Alex. Sever. c. 35.) Ad Athenæum, audiendorum et Gr. et Lat. rhetorum vel poetarum causa,

frequenter processit." Aurel. Vict. de Cæs. c. 14. "Ludum ingenuarum artium, quod Athenæum vocant, constituere." Loquitur Aurel. de Athenæo Romæ constituto ab Adriano ad similitudinem Athenarum, quod quidam putant fuisse in Capitolio.) Rursum 'Αθήναιον dictum fuit promontorium quoddam, quod ibi Minervæ fanum esset, ut ex Strabone (p. 88. et 355. ed. Falc., et Plin. iii. 5. et Steph. Byz.) discimus, e quo refert Eustath. *ὅτι περί που τὴν τῶν Καμπανῶν πρόκειται πρὸς τῷ Ποσειδωνιάτῃ κόλπῳ τὸ Ἀθήναιον ἀκρωτήριον, ἐν ᾧ Ἀθηνᾶς ἱερὸν.* Item 'Αθηναῖς hinc deriv. videtur, signif. oleam, quoniam ej. plantæ inventio ad τὴν Ἀθηνᾶν refertur. 'Αθηναῖς, inquit Etym., ἡ ἐλαία καὶ Ἀθηναία, ἡ ἀγριελαία: pro quo 'Αθηναῖς Hesych. habet Ἀθῆναι. ('Αθηναῖς φυλὴ J. Poll. viii. 109.) Sed et Ἀθηνογέρον hinc nominari dicitur qui in senectute literis operam navare incipit: quia Minervæ studiis præesse credebatur. Item et propria nomina sunt hinc derivata: nimirum Ἀθηνοδωρος et Ἀθηναιοι, et Ἀθηνίων, de quibus v. Suid.

[“ Ἀθῆναι, nom. urbis Atticæ clarissimæ, denominatæ παρὰ τὴν Ἀθηνᾶν, ut Serv. ap. Virg. (G. i. 12.) annotavit: notum enim est, eam præ ceteris Diis Deabusque cultam in ea urbe fuisse, et cognominatam πολλάκις ἀκρωτήριον, quasi tutatricem urbis seu arcis, in qua et fanum ei extructum erat. Hesych. teste Ἀθηναῖς dicitur non solum τὸ ἄστυ, verum etiam ἐλαία: quod tamen parum credibile videtur: ideoque rectius ap. Etymol. scribi existimo Ἀθηναῖς, ἡ ἐλαία, oliva. Civis Ἀθηνῶν urbis nominatur Ἀθηναῖος, et sœm. genere Ἀθηναία. Masculinum, passim obvium est, non itidem fœmininum, cuij. aliqua subjungam exempla. Pherecr. Ἀθηναῖαις αὐταῖς τε καὶ ταῖς συμμάχοις. Cantharus Τηρεῖ, Γυναικὶ Ἀθηναίαν, καλὴν τε κάγαθὴν. Itidem Diphilus Themistoclis filiam appellat Ἀθηναίαν ξένην. Philemon quoque ita usurpasse comperitur et Pindarus, teste Suida. Phrynichus tamen ἀνάτικον esse vult hanc voc., miraturque cur Pherecrates, quum sit Atticissimus, ea usus sit. Itidem Megacles ap. eund. Suid. tradit, Ἀθηναῖος quidem dici viros Athenienses, mulieres autem non itidem Ἀθηναῖας, sed Ἀττικὰς, s. Ἀτθίδας, idque αἰδοῖ τῆς πολιοῦχος Ἀθηναῖας, nimirum ἵνα μὴ τὴν ἀγαμὸν αἱ γαμούμεναι τῇ προσηγορίᾳ κατασχύνωσι. Alii vero qui Ἀθηναῖας dicere vetant, τὴν ὁμωνυμίαν αἰτιῶνται ἔν τῃ ἐπιδέχονται πρὸς τὴν θεὸν, utpote quæ Ἀθηναία nominatur. (V. Schol. Aristoph. ad Av. 829. Eust. ad Il. A. p. 84.) Steph. quoque annotat, non solitas fuisse nominari Ἀθηναῖας, sed ἀσάτας: non quoniam Ἀθηναῖαι vocari nequebant, sed quod viros etiam ipsos ἀσάτους appellabant: quia primi Athenienses invenisse τὰ ἄστυ et τὰς πόλεις memorantur, unde et τὴν ἀκρόπολιν suam proprio nomine πόλιν nuncuparunt. (Eustath. ad Il. A. p. 119.: Νῦν δὲ τοῦτο ἰστέον, ὅτι τὴν παρὰ τῷ Ποιητῇ ταύτην Θήβην, πληθυντικῶς ἄλλοι Θήβας φασί: καὶ εἰσι καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα διφορούμενα κατ’ ἀριθμὸν Ἀθῆνην γὰρ τὴν πόλιν καὶ Ἀθῆνας εὐρίσκομεν, καὶ Κρήτην καὶ Κρήτας, καὶ ἀκρωτήριον Μάλειαν Μαλείας, καὶ ἄλλα διάφορα. “ Urbes et oppida, quæ plurali numero efferuntur, hanc habent appellandi rationem ab origine, quia e pluribus vicis natæ sunt: v. Aristot. Politic. l. i.” Salvin. ap. Politum ad Eustath. “ Ratio cur Athenæ in plurali numero diceretur, est, quia, ut Steph. Byz. tradit, Theseus undecim oppidorum populos in unum coegit, unaque curia, et Magistratu Athenis constituto, congregavit, et ob id festum συνοικίων, h. e. contuberniorum, in honorem Minervæ instituit, quod et Plut. in Theseo narrat. Eadem est ratio nostræ Venetiarum urbis, quæ ex multis parvis insulis in eam magnitudinem majestatemque coaluit.” Forcellin. in Lex. v. Athenæ.) Ab eodem Ἀθῆναι sunt præterea tria (quatuor) adverbialia, et verbum unum. Adverbiorum quod ordinem alphabeticum sequendo primum occurrit, est

Ἀθήναζε, Athenas: signif. motum ad locum. Xen. in Polit. Athen. πλεῖν ἐπὶ δίκας Ἀθήναζε. Sic Plato, *ἤξειν προθύμως Ἀθήναζε.* Secundum (et tertium,) quo motus de loco significatur, est Ἀθῆνηθεν, ἐξ Ἀθηνῶν. (et * Ἀθηνόθεν, qua forma utitur Cerealius Epigr. iii. 3. *Κεῖται δ’ ἀμφήριστος, Ἀθηνόθεν, εἰς ἀπὸ Νείλου Ἦν γένος.*) Tertium (quartum) habet signific. in loco, Ἀθῆνησι, Athenis. ἐν Ἀθῆναις. Athen. l. xiv. *ἐδίδαξε δ’ Ἀθῆνησι τὰς κωμωδίας τὰς ἐαυτοῦ.* Et alibi, *ἔθος ἐστὶν Ἀθῆνησι, moris est Athenis.* Verbum autem inde derivatum, est Ἀθηνιάω, ὦ, (Athenurio) Athenas appeto. Ἀθηνῶν ἐπιθυμῶ. Meminit ej. Luc. in Pseudologista, (c. 12.) sed rejiciendum docet ut parum usitatum.” H. St.—Gregor. Cor. de Dial. Attica p. 165. (cf. p. 648.): *Τῶν αὐτῶν δὲ καὶ τὸ εἰς Ἀθῆνας Ἀθήναζε πορεύομαι λέγειν, καὶ τὸ ἐν Ἀθῆναις Ἀθῆνησι σοφιστεύω, καὶ τὸ ἐξ Ἀθηνῶν Ἀθῆνηθεν ἐρχομαι, καὶ τὸ εἰς οἶκον οἰκαδε, ἐξ οἴκου οἰκοθεν, ἐν οἴκῳ οἰκοι.* Apollonius περὶ ἐπιρρήματων ap. Bast. ad Gregor. p.

167.: *Μόνως τὰ διὰ τοῦ ζεῖ (ἐπιρρήματα) τὴν εἰς τόπον σχεῖν σημαίνει, ἐραζε, θύραζε, * Ἀφιδναζε, * Θήβαζε, οὐκ ἀπιθάνως, τοῦ ζ καὶ τοῦ δ ἰσοδυναμοῦντος σχεδόν, κλύζω κλύδων, κνίζω κνίδης (κνίζω κνίδη,) ἔζω ἔδος.* Cf. Schol. Ven. ad Il. Γ. 29. Lex. S. Germ. Rhetor. Sophist. ap. Bekkeri Anecd. Gr. p. 352.: *Ἀθήναζε Πλάτων ἐν Ὀδυσσεΐᾳ. Παρμενίδῃ τὸ μέντοι ἐν τῷ περὶ ψυχῆς ἐπίστασιν ἔχει ὡς ἡμαρτημένον φησὶ δ’ (ἐν) τούτῳ. Καὶ γὰρ οὐτε τῶν πολιτῶν Φλιασίων οὐδ’ εἰς (οὐδεὶς) πάντων τι ἐπιχωριάζει τὰ νῦν Ἀθήναζε καὶ τὸ παρ’ Ἀντιφῶντι δὲ ἐν τῷ περὶ ἀνδραποδισμού λόγῳ ἐπίστασιν ἔχει ὡς ἡμαρτημένον τὴν εὐνταξίν· γράφει δὲ οὕτως. Ἐπειδὴ γὰρ ἀπώκει τὴν Ἀθήναζε, καὶ ἀπαλλάγει τῆς κληρουχίας. “ Voces ἐν Ὀδυσσεΐᾳ quid h. l. sibi velint, expecto qui me doceat,” (an legendum, ἐν Πολυτεΐᾳ?) “ Parmenides Platonis quod nemo ignorat sic incipit: Ἐπειδὴ Ἀθήναζε οἰκοθεν ἐκ Κλαζομένων ἀφικόμεθα. Nec minus nota sunt verba e Phædonis initio citata. Fischer. ad. h. l.: “ Significat ἐπιχωριάζειν commorari, et Ἀθήναζε est Athenis; nam Priscian. 18. p. 721: Illi (Attici) ἐπιχωριάζει εἰς Ἀθῆνας καὶ ἐν Ἀθῆναις: et nos, Habitat Romæ et habitat Romam.” Antiphontis locum jam Ruhnken. Opusc. (Lug. Bat. 1807.) p. 248. publici juris fecit.” Bastius ad Gregor. p. 880. Schæferus ad Gregor. p. 168. “ Ἀθῆνηθεν, syllabæ penultimæ talium vocum nonnulli iota subscripserunt: Schol. Ven. ad Il. viii. 304. Ἀρίσταρχος, * Αἰσιμύθεν, καὶ ἡ Ζηνοδότου, καὶ ἡ Ἀριστοφάνους, repugnante Heynio F. v. p. 469.” Thom. M. p. 14.: Ἀθήναζε κάλλιον, ἢ εἰς Ἀθῆνας. Ἀθῆνηθεν, οὐκ ἐξ Ἀθηνῶν. Ἀθῆνησι, οὐκ ἐν Ἀθῆναις. Cf. Zonaras p. 60., Mæris p. 27., et Sturzianus Lex. Xenoph. EDD.*

[* Ἀθῆναια, τὰ (ιερά.). Minervæ festum, postea Παναθήναια adpellatum, ut ostendit Meursius libro singulari de Panathenæis c. ii. “ Harpocratio: Πρὸ τούτου δὲ Ἀθῆναια ἐκαλεῖτο, ὡς δεδήλωκεν Ἰστρος ἐν τρίτῃ τῶν Ἀττικῶν. Suidas: Τὰ δὲ Παναθήναια, πρότερον Ἀθῆναια ἐκαλεῖτο. Pausan. in Arcad.: Οὐχὶ ἐτι δὲ τὰ παρ’ Ἀθηναίοις Παναθήναια τεθῆναι πρότερα ἀποφαίνονται· τούτῳ γὰρ τῷ ἀγῶνι Ἀθῆναια ὄνομα ἦν. Invenioque eo nomine ap. Schol. ad Aristoph. Av.: Τῇ Ἀθηνᾷ, Πολιάδι οὖσῃ, πέπλος ἐγένετο παμποικίλος, ὃν ἀνέφερον ἐν τῇ πομπῇ τῶν Ἀθηναίων.” Sed et τὰ Χαλκεῖα itidem Ἀθῆναια vocabantur, notante eod. Græc. Fer., Opp. t. iii. p. 785., quia nimirum in Minervæ honorem celebrabantur. Suidas Χαλκεῖα ἐορτὴ Ἀθῆνησι δημῶδες, καὶ ἀρχαῖα πάλαι, ἃ τινες καὶ Ἀθῆναια καλοῦσιν. (Pro πάλαι Kusterus malit πάνν, sed ante Kust. sic emendarat Meursius Græc. Fer. v. Χαλκεῖα.) EDD.

[“ Παναθήναια, τὰ, Panathenæa: festum et sacra Athenis olim ab Erichthonio Vulcani filio instituta, postea a Theseo renovata.” Is enim, ut in vita ipsius Plut.

¹ [Fallitur H. St. “ Τὰ Παναθήναια alii Erichthonio adscripserunt auctori. Hyginus in Henioco. ‘ Alii anguina tantum crura habuisse Erichthonium dixerunt, eumque primo tempore adolescentiæ ludos Minervæ Panathenæa fecisse, et ipsum quadrigis concurrissse, pro quibus factis inter sidera dicitur collocatus.’ Apollodor. iii. (14. 7.) de Erichth.: Καὶ τῶν Παναθηναίων τὴν ἱστορίαν συνοψήσαντο. Sed ea tunc Ἀθῆναια appellata. Nam quæ postea vocata sunt Παναθήναια, ea certe instituit Theseus. Pausan. viii. 2., τούτῳ γὰρ τῷ ἀγῶνι Ἀθῆναια ὄνομα ἦν, Παναθήναια δὲ κληθῆναι φασὶν ἐκ τῆς αἰτίας, ὅτι οὗτος Ἀθηναίων ἱστορίαν συνοψήσαντος εἰς μίαν ἀπάντων πόλιν. Inde lux verbis his Harpocratiois: Ἐγὰρ δὲ τὴν ἱστορίαν ὁ Ἐριχθόνιος ὁ Ἡρακλείτου, καθά φασιν Ἑλλάντιος τε, καὶ Ἀνδρότιον, ἰσχυρίσας ἐν πρώτῃ Ἀτθίδος· πρὸ τούτου δὲ Ἀθῆναια ἐκαλεῖτο, ὡς δεδήλωκεν Ἰστρος ἐν τρίτῃ τῶν Ἀττικῶν. Et verbis hisce Suidæ: Ἐγὰρ δὲ τὴν ἱστορίαν πρῶτος Ἐριχθόνιος ὁ Ἡρακλείτου· τὰ δὲ Παναθήναια πρότερον Ἀθῆναια ἐκαλεῖτο. Harpocratiois verba ita accipiebat Jos. Scaliger, quasi diceret, Auctorem τῶν Παναθηναίων Erichthonium fuisse; sed ante Erichthonium Ἀθῆναια vocata, non Παναθήναια. Falso, longeq. a mente veterum scriptorum. Παναθήναια non sunt ante appellata, quam Theseus universos Atticæ populos in unam civitatem cogeret. Tum demum, a coactis in unam Athenarum civitatem universis, tanquam omnibus communia, appellationem illam acceperunt. Plut. in Theseo: Καταλύσας οὖν τὰ παρ’ ἱκαστοῖς πρυτανεῖα, καὶ βουλευτήρια, καὶ ἀρχάς, ἐν δὲ ταῖς αἰσῶσι κοινὴν ἱσταῖθα πρυτανεῖαν, καὶ βουλευτήριον, ὅπου νῦν ἵδμεται, ἐν ἄστυ, ἐν τῇ

notante Kustero, ideo in homines graciles et longos dicebatur, quod Ægyptiæ clematides essent longæ et tēnues, ut testatur Plin. xxiv. 15.) Et Αἰγύπτιος δικαστής, de iudice integro atque incorrupto, ut annotat Cæl. Rhod. xii. 46. (xxiii. 14.) Et ap. Hesych. Αἰγυπτία ἐμπολή, ὁ ῥῶπος, καὶ τὰ ἐκείθεν φορτία, varii generis merces, et sarcinæ ex ejusmodi mercibus, ut Αἰγυπτία ἐμπολή hic idem sit quod sup. Αἰγινάλα ἐμπολή. Affert autem id ex Eurip. Item Αἰγύπτιον ἔλαιον, Oleum Ægyptium: (Major unguentorum atque oleorum pars ap. celebriores veterum auctores Ægyptiorum cognomina sibi vindicavit propter myrrhæ copiam, notante Gorræo. Hippocrates, ut Gal. in Exegesi scribit, quatuor eorum genera recenset, de quibus hæc sunt sigillatim notenda.) quod ipsi κίκι et κίκινον ἔλαιον appellant. Et Αἰγύπτιον ἔλαιον λευκόν, quod ex liliis paratur, indeque * κρίνινον et σουσίνον ἔλαιον nominatur. ("Eo utitur sæpe Hippocr. l. i. περὶ γυναικ. et λευκόν simpliciter dicitur l. ii." Gorr.) Itid. Αἰγύπτιον μύρον, unguentum Æg., confectum e flore spinæ Æg. alioque nomine dictum μετώπιον. ("Sunt qui Hermolaum et Ruellium secuti, Galenum erroris insimulant quod metopium idem fecerit cum unguento Æg., propterea quod Didymus ap. Athen. xv. 689. b. unguentum Æg. stacten faciat, metopiumque a Dioscor. et Paulo, valde ab Æg. diversum ponatur. Sed meo quidem iudicio stacte et unguentum Æg. non parum inter se differunt: etenim unguentum hoc ex pluribus commixtis, puta cinnamomo, myrrha, et aliis constabat, ut patet e Theophr. de Odoribus: erat vero stacte, unguenti genus omnium simplicissimum, ut ibid. docet Theophr., quam ex sola myrrha constituisse tradit Athen. xv. c. 15. Dioscor. ipsius myrrhæ pinguitudinem fuisse scribit: neque contrarium innuit ipse Athenæi locus, ubi tantum asserere videtur Didymus, unguentum Æg. fuisse ab Achæo pro stacte expositum, sed eo loci potius, interrogantis instar de illo ambigere videtur." Gorr. Athenæi verba sunt hæc:—Τοῦ δ' Αἰγυπτίου μύρον μνημονεύων Ἀχαιοὶ ἐν Ἀθλοῖς φησὶν. * Ἰσάγγυρόν τ' ἐς χεῖρα Κυπρίου λίθου δάσονται κόσμον, χριμάτων τ' Αἰγυπτίων. Μή ποτε, φησὶν ὁ Δίδυμος, τὴν καλουμένην στακτὴν λέγει, διὰ τὴν σμύρναν, ἣν εἰς Αἰγύπτου καταγομένην κομίζεσθαι πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Ubi Schweigh. "Æg. unguenti, cum id genus aliis, meminit Antiphanes ap. Athen. p. 553. d. et Anaxandrides ibid. e. et mox xv. 690. a.: frequens ejusd. mentio ap. Theophr. de Odor." Cf. l. ii. 66. d. iii. 124. b.) Et Αἰγύπτιον μύρον λευκόν, quod paratur liliis et aromatibus, ideoque * κρινόμυρον nuncupatur, dictum alioquin et σουσίνον μύρον et Μενδήσιον, ("Eo sæpe utitur Hippocr. in tota γυναικείων πραγματείᾳ, et lib. de Superfæt. appellatur εὐώδες, idem et μύρον λευκόν simpliciter dicitur l. i. περὶ γυναικ. Eo vero antiquitus mulieres utebantur nimium cutis candorem oculare volentes: appellabant autem, etiam alio nomine παιδέρωτα, ut auctor est Pausan. Gorræus.) Gal. ap. Hippocr. Αἰγυπτίου σκύτους seu δερματος nomine accipiendum ait τὸ εἶπονόν τε καὶ μαλακόν. (3. de Fract. t. 29.) Eidem ap. eund. Αἰγυπτία στυπτηρία est ἡ σχιστὴ καὶ τριχίτις. (Franzius p. 416. edidit, Αἰγυπτίην στυπτηρίαν. ἣν δὲ καὶ Σχίστην καὶ Τρισχιστὴν ὀνομάζομεν: Ald. τρισχιστὴν: Gorræus, σχιστὸν καὶ τρισχιστόν. Cf. Hippocr. de Ulcer. x. 3. 4. xii. 11. Ap. Aretæum Acut. i. 9. describuntur Αἰγύπτια καὶ Συριακά ἔλκεα, fœda quædam tonsillarum ulcera in Æg. et Syria frequentia, unde Ægyptia et Syriaca ulcera vocantur. Αἰγυπτία "nom. est medicamenti stomatici, quod habetur ap. Paul. vii. 14.: constat melle, oleo, resina Terebinthina et croco liquefactis in cacabo: illius usus est in reliquiis inflammationum sub finem discutiendis. Est et Αἰγυπτία pessi nom., cuj. compositionem Paulus explicat vii. 24.: constat melle, resina Terebinthina, butyro rosaceo vel susino, croco, quibus inflammatio abest æruginem addunt. Est etiam huj. nominis Emplastrum Cephalicum Andromachi, quod describitur ab Aëlio xv. 13. Constat cera, spuma argenti, thymiamate, lana succida usta, aristolochia, thure, squamma æris, stomomate, myrrha, opopanax, et oleo Sicyonio vel antiquo; eximiam habere inquit discutiendi et emolliendi vim, et ulcera maligna ad cicatricem perducendi. Describitur paulo aliter a Gal. l. vi. κ. γένη, c. 8. et 9. ex diversis auctoribus, atque etiam c. 12. ex Damocrate. Αἰγυπτία præterea nom. liquidi collyrii est ap. Gal. κ. τοκ. iv. 7. ad callos et oculorum albugines. Est et Αἰγυπτία, auricularis cujusd. compositionis nom., descriptæ a Gal. κ. τοκ. iv. 1. Est et medicamenti nom. ad nervorum vul-

nera, quod a Gal. describitur κ. γένη iii. 9. ibidemque ex variis auctoribus multiplex." Gorr. Αἰγύπτιον γῆρας. Lex. Rhetor. Sophist. ap. Bekkeri Anecd. Gr. p. 361. Αἰγύπτιον γῆρας: Σοφοκλῆς Πρῶτον μὲν ὄφει λευκὸν ἀνθοῦντα στάχυν, Ἐπειτα φουρίζαντα γογγύλων μύρον, Ἐπειτα γῆρας λαμβάνεις Αἰγύπτιον. Αἰγύπτιον ὄνομα ἔθνικόν, καὶ κύριον τοῦ Ἰθακησίου γέροντος: cf. Hesych. An Sophocles respexit ad Homeri loc. Od. β. 15.? Τοῖσι δ' ἐπειθ' ἦρως Αἰγύπτιος ἦρχ' ἀγορεύειν, Ὅς δὴ γῆραϊ κυφὸς ἦν, καὶ μυρία ᾗδην.) Sed et Αἰγυπτία, Ionice Αἰγυπτίη, dicitur pro Αἰγυπτία χώρα, Æg. regio: i. e. ipsa Ægyptus: sed ap. poetas præsertim. Ab hoc porro Αἰγυπτία, vel ab Αἰγύπτιος etiam, est possessivum Αἰγυπτιακός. Athen. iv. (150.) τρίτη δὲ ἐστὶν ἰδέα δεινῶν Αἰγυπτιακῆ, Ægyptiaca, Ap. Æg. usitata. Idem Athen. (xiii. 560.) xiv. (616.) citat Αἰγυπτιακά cujusd. Lyceæ Naucratis (et l. iii. 83. Asclepiadis, et l. i. 34. xi. 470. xv. 679. 680. Hellanici, et l. iv. 150. Lyncei Samii) i. e. libros conscriptos de Ægypto et rebus Ægyptiacis. (Plut. de Fluvii c. xvi. citat Thrasyllum ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς.) Præterea ab Αἰγυπτos sunt duo adverbia. Primum, quod qualitate signif., est Αἰγυπτιστί, Ægyptiace, Æg. more. Theocr. (xv. 48.) οὐδεὶς κακοεργὸς Δαλεῖται τὸν ἰόντα παρέρων Αἰγυπτιστί, i. e. Æg. astu, (Pro παρέρων Valck. ad Theocr. Adoniaz. p. 356. reponit παρείων:) traduntur enim Æg. fuisse callidi et versuti: unde et αἰγυπτιάζειν pro πανουργεῖν dicitur, ut paulo post docebo. (Et Αἰγυπτιστί, Æg. lingua, Herod. ii. 46. Καλέεται δὲ δ, τε τράγος καὶ ὁ Πᾶν Αἰγυπτιστί, Μένδης: 156. Αἰγυπτιστί δὲ Ἀπόλλων μὲν Ὄρος.) Alterum adverbium est locale, nimirum Αἰγυπτόνδε, In Ægyptum. Hom. (Od. ρ. 426.) Αἰγυπτόνδ' ἰέναι δολιχὴν ὁδόν. Insuper ab Αἰγύπτια sunt duo verba. Primum est Αἰγυπτιάζω, neutrale habens signific.: declarat enim Ægyptios imitor: ut quum dicitur aliquis Αἰγυπτιάζειν τῇ φωνῇ, In loquendo aut dicendo Ægyptios imitari, Æg. linguam æmulari. (Lucian. Philops. c. 31. Ἐγὼ δὲ προχειρισάμενος τὴν φρικωδεστάτην ἐπὶ ῥήσιν, αἰγυπτιάζων τῇ φωνῇ, συνήλασα κατὰ δὴν αὐτὸν εἰς τινὰ γωνίαν σκοτεινοῦ οἰκήματος: Conviv. c. 18. Καὶ ἀνάπαιστα συγκροτῶν διεξῆλθεν, αἰγυπτιάζων τῇ φωνῇ.) Item Αἰγυπτιάζειν dicuntur qui Ægyptiis dolis et astu æmulantur, seu Qui Æg. astutia et versutia utuntur, Qui dolose et callide agunt: ut Ægyptii: nam Æschylo teste, Δεινοὶ πλέκουν τοὶ μηχανὰς Αἰγύπτιοι: unde et Theocr. dixit παρέρπειν Αἰγυπτιστί in l. c. Meminit huj. significationis Suidas Αἰγυπτιάζειν exponens πανουργεῖν et κακοτροπεύεσθαι: quo sensu et Κιλικιζειν dicitur, ut docui init. t. ii. col. 5. b. (Aristoph. Thesm. 920. Οἱ μ', ὡς πανούργος καὶ τὸς εἶναι μοι δοκεῖς, Καὶ τοῦδ' ἐτις ξύμβουλος οὐκ ἔτος πάλαι Ἰγυπτιάζειν. ἀλλ' ὅδε μὲν δώσει δίκην. "Αἰγυπτιάζειν hic est vox anceps: tam enim significare potest de Ægypto quædam garrere, vel loqui, quam Æg. versutiam et fraudulentos mores imitari." Kuster. Schol. Aristoph. ad Nub. 1128.: Αἰγυπτιάζειν τὸ ὑπουλα πράττειν. Hesych.: Αἰγυπτιάζων κακοτροπενόμενος. Eust. ad Il. 741, 21. Od. 1494, 10. Hesych.: Αἰγυπτιασμένη κατάστασις οὕτως ἐλέχθη ὑπὲρ Ἰώνων. Pro Αἰγυπτιασμένη Cod. Hesychii Marc., teste Schow, habet Αἰγυπτιασμένος. G. Wakefieldius ad oram Hesychii pro κατάστασις legit κατὰ κανονί. Certe Hedericus in Lex.: "Αἰγυπτιάζω, aduro." Αἰγυπτιάσαι Eustath. ad Od. p. 1484. interpretatur ἐπικαῦσαι, adurere. Etym. M. p. 29. 23.: Αἰγυπτιάζειν τὸ πανουργεῖν καὶ * σκυθρωπεύεσθαι: p. 29. 18. Αἰγυπτos—σημαίνει παρὰ τῷ Θεολόγῳ τὴν ἀμαρτίαν, ὡς ἐντεῦθεν, Αἰγυπτos τὴν σκυθρωπήν καὶ * διώκτριαν ἀμαρτίαν. * Αἰγυπτιστί, Joseph. c. Apion. i. 14.) Alterum verbum ab Αἰγύπτιος derivatum, est Αἰγυπτιώω, active significans, Ægyptium reddo, seu Æg. modo nigrum atrumve reddo: sunt enim Ægyptii ex ardore solis nigriores. Meminit huj. significationis Hes., Αἰγυπτιώσαι exponens μελᾶναι, denigrare, atrum reddere. Sic certe accipitur in sephario hoc, Χρόαν δὲ τὴν σὴν ἡλὸς λάμπων φλογὶ Αἰγυπτιώσει, (Αἰγυπτιάσει ap. Eust. ad Od. p. 1484. 27.) cutem tuam sol splendens suis flammis Ægyptiam reddet, i. e. atram seu nigram more Ægyptiorum perustorum solibus." H. St. Berkeilius ad Steph. Byz. v. Αἰγυπτos p. 56.:—"Salmas. in Hesychii loco scribendum censet, Αἰγυπτιώσαι μελᾶναι, quod proprie significaret, Nigrum reddere, uti solum Ægyptium est; nam non potest formari tale verbum ab Αἰγύπτιος, sed ab Αἰγυπτos, et tali forma etiam ap. Phavorinum (et Etym. M. p. 30. 18.) legitur: Αἰγυπτιώσαι μελᾶναι καὶ ἐπικαῦσαι, verum, si scribendum

p. 306.: *Βύσσω* τὸ κόκκινον βάμμα, ὅπερ λέγονται ἰδιωτικῶς ἀληθινόν, καὶ λέγεται ἀπὸ τοῦ βύειν τοὺς ὄσους, ἵγουν τοὺς ὀφθαλμοὺς· λέγεται δὲ καὶ τὸ κόκκινον ἐνδυμα, *βύσσω*. Etym. M. et Zonaras: *Βύσσω* εἶδος βοτάνης, ἐξ οὗ καὶ τὰ ἀπ' αὐτῆς βαπτόμενα ἱμάτια, *βύσσινά* λέγονται. Phavor. et Zonaras: *Βύσσινον* κόκκινον. Hesychii et Suidæ interpretationem non probant Sopingius, G. J. Vossius Etym. L. L., Jo. Crocius Obs. in N. T. p. 115. et Kusterus, "quoniam *βύσσω*," ut aiunt, "non est coloris, sed lini genus," et "aliud est byssus, aliud purpura, ut e veteribus scriptoribus satis constat: male ergo ista Suidas confundit." His similia scripsit Hoffmannus, qui in Lex. Universali Lucæ locum attulit, et subiungit: "Unde colligitur a purpura vestem byssinam distinctam fuisse, quod notandum contra veteres Grammaticos, qui byssinum colorem purpureum interpretati sunt." "Hesych., Suid., et Etym. M.," ait Forsterus de Byssu p. 3., "byssum de colore purpureo intelligunt, sed certe falluntur: id probabile videtur, temporibus quo vixere, byssum pro colore usurpatam fuisse." "Byssus de colore purpureo," inquit Salmas. ad Tertull. de Pallio p. 219., "etiam exponitur a quibusdam, a flore byssi vel lini, qui purpurei coloris est." "Vestes mollissimæ ac tenuissimæ," ut scribit Pitiscus Lex. Antiq. Rom., "ex illa lini specie pretiosissima conficiebantur, et hæ, quoniam pretiosissimæ, et, ut dixit Plin. xix. 1., mulierum deliciae erant, ideo ferme purpura tegebantur, quæ res veteres grammaticos in errorem impulit, ut byssinum colorem purpureum interpretarentur." "Purpuream alibi nasci, aut succum fundere purpureum, quo inficiantur, et tingantur alia, legere non memini, præterquam apud Grammaticos, quos de his rebus decedentes facile nemo ferat. Sic *Βύσσω* χρώμα, colorem (purpureum) explicat Hesych., et Suidas, *Βύσσω* βεβαμμένον, byssu tinctum. Bisetius in Aristoph. de amorgide, ὃ ἐστὶν εἶδος χρώματος, ὅμοιον βύσσῳ. Notatus hic error ab H. Steph. et Emilio Porto." Ol. Celsius in Hierobot. t. ii. p. 178. Sed omnes hi critici bodiæni in magno versantur errore, eum Grammatici veteres sic exponendo minime errent. Verum vidit Bochart. Geogr. S. P. II. l. i. c. 14. p. 415.: "Amorgina (ἀμόργινα) pro purpureis ideo sumi suspicor, quia colore purpureo plerumque imbuebantur; qua ipsa de causa byssus quoque pro purpura usurpatur." Byssinæ vestes non "purpura tegebantur," ut censet Pitiscus l. c., sed inficiebantur. "Aliud est, quod intactum præterire sit religio," inquit Bochart. ibid. P. I. l. iii. c. 4. p. 156., "byssinas sc. vel e bysso vestes, quod genus est lini tenuissimi, purpureum colorem non raro imbibisse: unde in Scriptura toties (vide loca ab H. Steph. supra laudata) byssus et purpura, vel purpura et byssus pro purpurea bysso per figuram ἐν διὰ δυοῖν: atque inde factum, ut byssus pro purpura sumeretur, et byssinus pro purpureo." Cf. Schleusner. Nov. Lex. Gr. Lat. in N. T. Inducebantur autem bysso varii colores. 1. Purpureus. Hunc cocci mixtura elegantior fieri, docet versus Empedoclis ap. Plut. de Def. Orac. c. 41.: "Ἄλλα γὰρ ἄλλοις οἰκεῖα καὶ πρόσφορα, καθάπερ τῆς μὲν πορφύρας ὁ κύματος (f. l. κυλός), τῆς δὲ κόκκου τὸ νίτρον δοκεῖ τὴν βαφὴν ἄγειν μεμιγμένον· βύσσω δὲ γλαυκῆς κόκκου καταμίσγεται, ὡς Ἐμπεδοκλῆς εἴρηκε. Empedoclis versus corruptus est, quem ita citat Ol. Celsius l. c., *Βύσσω* δὲ γλαυκοῦ κόκκου καταμίσγεται ἄνθος. De croco ad tincturas usurpato vide Spanh. ad Callim. H. in Apollin. 83. Sturzius ad Empedoclis Carm. 293. legit, *Βύσσω* δὲ γλαυκῇ τὸ κόκκου καταμίσγεται ἄνθος, "ἄνθος, h. e. color, necessarium videbatur ut adderetur, et poterat illud nom. facile absorberi a seq. ὅς." Idem Sturzius in Addendis malit, *Βύσσω* δὲ γλαυκῇ κόχλου καταμίσγεται αἶμα, ut κόχλος sit murex, ut in Naumachii monitis nuptialibus v. 62., *Εἴματα δ' εἰναλῆς ἐρυθραίνονται αἵματι κόχλου*. Sed fortasse rectius scripsisset, *Βύσσω* δὲ γλαυκῇ κόκκου καταμίσγεται ἄνθος, vel *Βύσσω* δὲ γλαυκὸν κόκκου καταμίσγεται ἄνθος. Κόκκου, κόχλου, ἢ κόκκου legas, Plutarchi et Empedoclis sensus dubio procul est, purpuram s. byssum mixtura cocci s. conchylii elegantior fieri. Plin. ix. 38. de purpurarum succo: "Buccinum Pelagio admodum alligatur, nimisquæ ejus uigritiæ dat austeritatem illam nitoremque, qui quaeritur, cocci: ita permistis viribus alteram altero excitatur aut astringitur." ix. 41. "Quin et terrena miscere, coccoque tinctum Tyrio tingere, ut fieret hyssinum." Plin. xxvii. 10.: "Glaucioni granum habet crocei coloris:" recte ergo γλαυκὸς κόκκος ap. Empedoclem. Cinnamus Hist. Jo. et Man. Comnenorum p. 36. "Ve-

nienti (novæ Imperatrici) obviam effusæ sunt tum aliæ illustrissimæ matronæ, tum et Alexii quondam conjunx, induta byssina veste, ceterum auro et purpura ornata. Sed ob colorem in byssino purpureum et nigricantem cum atrata videretur, quænam illa esset lugubri et magnifico habitu, percunctata circumstantes est." 2. Color niger bysso inducebatur. Plut. de Is. et O. c. 39.: *Οἱ ἱερεῖς ἄλλα τε δρῶσι σκινθρωτὰ, καὶ βοῦν διάχρυσον ἱματὶ μέλανι βυσσίνῳ περιβάλλοντες, ἐπὶ πένθει τῆς θεοῦ δεικνύσασιν*. Byssum candor maxime commendabat. Apocalyps. xix. 8., *Ἴνα περιβάλῃται βύσσινον καθαρὸν καὶ λαμπρὸν*: 14., *Ἐνδεδυμένοι βύσσινον λεκκὸν καὶ καθαρὸν*. The-mist. Or. xiii. p. 301.: *Καὶ εἶδον ἐγὼ ἑναγχοῦ ἐν τῇ ἄστει τοῦ Ἀντιόχου ἄνδρας ἐκ Σούρων καὶ Ἐκβατάνων ἀφιγμένους σὺν κηρυκείοις, καὶ γράμματα ἀρχαῖα βύσσω λευκῇ ἐνείλεγμένα*. Tertull. de Cult. Fem. c. 13., Vestite vos serico probitatis, byssino sanctitatis, purpura pudicitie. Eucher. Instruct. i., Byssus castitatis vel continentie candor. "Quæritur autem non immerito, num byssus natura nascatur alba, an arte candor ei concilietur, ut communi lino? Braunius, p. 131., 'Byssus natura est alba et candidissima.' Sic Rabbini. A. Ezra Ex. xxv. 5. 'Tenuis est et alba et non tingitur.' At Pausanias de bysso nondum laborata: 'Ἡ δὲ βύσσω ἢ ἐν τῇ Ἥλει, λεπτότητος μὲν ἕνεκα, οὐκ ἀποδεῖ τῆς Ἑβραίων, ἐστὶ δὲ οὐκ ὁμοίως ξανθή.' (Vide Philostrati loc. supra laud.) "Alii colorem ipsi aureo tribuunt. Casaubonus Animadv. ad Athenæum p. 173. 'Byssi color ut auri, sub flavi genere continetur.' (Jul. Scalig. Exerc. 325, 13., 'Byssinum aureo proximum statuunt a bysso lini genere: nunc quoque e sericis crudis quiddam simile texunt.' Antonius Thylesius byssum ait coloris fuisse pene aurei.) "Rectissime Bodæus: 'Variat color byssi pro ratione soli in quo nascitur,' Comment. ad Theophr. p. 426." Ol. Celsius l. c. "Lapidi asbesto byssi vel lini appellationem veteres applicuerunt, quod et ipse in fila contorqueri et texi possit: hinc autem factum, ut materia illa, quæ minera est, pro bysso vel lino accepta sit a multis. Sed distinguit evidentissime Plin. xix. 1., dum lino asbestino principatum in toto orbe adscribit, proximum byssino." Ol. Celsius l. c. Cum serico byssum aliquando confudisse Gr. et Lat. scriptores, res est manifesta, ut Strabo xv. p. 987. ed. Falc., e Nearcho: *Τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ σπηκὰ, ἐκ τινων φλοιῶν ξαινομένης βύσσου*. Cf. Eustath. ad Dionys. 1116. et Salmas. in Solin. p. 212. a. Eucher. ad Salon. c. 3., Byssus genus serici grossioris pariter et fortioris. De bysso plura vide infra ad v. σπηκὸν et βόμβυξ. Dicitur non modo ἡ βύσσω, byssus, sed et τὸ βύσσω, byssum, quanquam Lexicographi hanc formam non agnoscant. Suidas: *Βύσσινον* τῇ βύσσῳ βεβαμμένον. Sic locum citat Vossius Etym. L. L. nescimus quia auctoritate fretus; Kusterus enim edidit, *Βύσσινον* βύσσῳ βεβαμμένον, de lectionis varietate nihil monens. Diserte tamen Steph. Byz. v. *Βυσός*: *Τὸ μὲν τοι βύσσω θηλυκὸν βαρύνεται, ἀφ' οὗ καὶ βύσσινον*. Gloss. MS. in Proph. ap. Bielium in Lex., *Τῇ βύσσῳ τῇ βυσσίνῳ*. Isidor. Orig. xix. 27.: "Byssum genus est quoddam lini nimium candidi et mollissimi, quod Græci papatem vocant." In v. papatem mendum est: lege Papaverem: Græcis enim *μήκων* non solum notat papaver, sed etiam textum byssinum s. lineum. Hesych.: *Μήκωνες* τὰ τῆς πίνης περιττώματα (τριχώματα), καὶ τῶν ὁμοίων, καὶ μέρος, καὶ ὕφασμα βύσσινον. A pinnarum capillitio et molli lanositate tenuis vestis *μήκων* appellata; nam et nebatur ejusmodi pinnarum vellus, et vestes ex eo texebantur. Inde vestis papaveraca ap. Lucilium et Plin. Vide Salmas. in Solin. p. 792, 3. et Vossium Etym. L. L., et nos infra ad v. μήκων. "Βύσσινος, Byssinus, qui ex bysso est, ὁ ἐκ βύσσου, ut προσκεφάλαια βύσσινά παραλουργῇ ap. Athen. vi. (255., et 257., τῶν βυσσίνων προσκεφαλαίων.) Sic βυσσίνη σινδὼν ap. Herod. ii. 86. et βύσσινον φάρος (Sophocles) ap. Plut. (περὶ Ἀρετῆς κ. Κακίας c. 2.) Æschylus Sept. c. Theb. 1041., *Κόλπω* ὀρόνσα βυσσίνου πεπλώματος, Pers. 129. *Βυσσίνος δ' ἔν πεπλοῖς πέση λακίς*, Eurip. Bacch. 819. *Στεῖλαι γυν ἀμφὶ χρωτὶ βυσσίνους πέπλους*. Plut. de Pythiæ Orac. c. iv.: *Τί γάρ, εἶπεν, ὧ ξένη, κωλύει τάντ' εἶναι καὶ λεπτὸν, καὶ πυκνὸν, ὥσπερ τὰ σπηκὰ καὶ τὰ βύσσινά τῶν ὑφασμάτων, ἐφ' ὧν καὶ Ὀμηρος εἶπεν* Καίροστέων δ' ὀδονῶν ἀποεῖβεται ὄργον ἔλαιον, ἐνδεκνύμενος τὴν ἀκρίβειαν καὶ λεπτότητα τοῦ ὕφους, τῇ μὴ προσμένειν τὸ ἔλαιον, ἀλλ' ἀπαρβεῖν καὶ ἀπολιθοβαίνειν τῆς πυκνότητος, ὡς δῖος, (lego cum Wytenb., οὐ διεσῆς.) "Ap. Plut. in Apophth.

(T. i. Pt. ii. p. 691. ed. Wyttenb.), Parysatis ἐρέλενε τὸν (πρὸς) βασιλέα μέλλοντα μετὰ παρόρησίας διαλέγεσθαι, βυσσίνους χρῆσθαι ῥήμασι, admonens libertatem inloquendo temperandam esse lenitate quadam, et asperitatem mollitie; nisi potius βυσσίνους legendum, ut quidam habent Codices, ut velit regem a verbis liberioribus ad scuticas et flagra devenire, i. e. verbera: fuit enim Parysatis animo iracundo et fero vindictæque cupidissimo, ut patet ex historiis. Cæl. Rhodig. xii. 39. (xxiii. 7.) βυσσίνους λόγους esse ait Verba quæ sublimitatem habent ac nitorem, ut Phileph. quoque βυσσίνους ῥήμασι in illo Plut. loco interpr. Gravibus atque ornatis verbis." H. St. Byssina verba sunt, ut exponunt Ol. Celsius Hierobot. t. ii. p. 177., Gesnerus Thes. L. L. h. v., et Forsterus de Byssio p. 46., mollia, blanda, mulcendis regum auribus apta; mollitia enim omne byssi genus excellebat. Aristoph. Nub. 911. 'Ρόδα μ' εἶρηκας (ubi Reiskius male conjecit εἶρηκας, ab εἶρω, necto,) Rosas mihi nexuisti, Proverbium ad eos, qui dicunt quæ grata sunt: cf. Schol. et Suid. v. ῥόδον. Lucianus Herc. Gall. c. 4. t. iii. p. 84.: Οὕτω γέ τοι καὶ τοῦ Νέστορος ὅμιν ἀπορρεῖ ἐκ τῆς γλώττης τὸ μέλι, καὶ οἱ ἀγορηταὶ τῶν Τρώων τὴν ὅπα τὴν λαϊριέσσαν ἀφιάσιν εὐανθῇ τινα· λείρια γὰρ καλεῖται, εἴγε μέμνημαι, τὰ ἀνθη. Respicit ad Hom. II. γ. 152. De H. St. errore v. M. Maittaire ad Plut. Apophtheg. p. 98. EDD.]

["Βυσσοφαρεῖ Hes. exp. μεγαλοφαρεῖ, forsitan tamen sonat potius βυσσινον φάρος ἐνδεδυμένω." H. St. Sopingius pro βυσσοφαρεῖ reponit βυσσοβαρεῖ, Hesych., Βυσσοβαρεῖ μεγάλα, ἀπὸ τῶν καταφερομένων εἰς βυθὸν διὰ τὰ βάρα. Kusterus glossam hanc sic refingit: Βυσσοβαρεῖ μεγαλοβαρεῖ. EDD.]

[Sub v. βύσσω, lini genus, H. St. ponit βύσσω: τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον, pro quo Suid. habet μύτρον in Κριθῇ, Schol. Aristoph. ad Pac. 965.: Πρὸς τὴν κριθὴν παίξει, ἐπὶ τὸ τῶν ἀνδρῶν αἰδοῖον κριθὴν ἐλεγον, τὸ δὲ γυναικεῖον, βύσσω. Marcus Argentarius in Epigr. Anal. t. ii. p. 266., βύσσω τοῦτο περισκεπάζω (τοῦτο sc. πέος, quod ostendebat feminæ). Sic edidit Jacobsius; Albertius tamen ad Hesych. scribit βυσσῶ: "Βυσσός," inquit, "vel idem est cum Hesychii βυττός" (Βύττος γυναικὸς αἰδοῖον), "vel cum βυθός, pro quo sup. βυσσός." Βύττος Salmasius ad Tertull. de Pallio p. 123. est i. q. Μύττος. "Μυττός Hesych. τὸ γυναικεῖον μύτριον," H. St. Sic, notante Salmas. ibid., βύρμη μύρμη, βύσταξ μύσταξ, μολγὸς βολγὸς, Lat. bulga, βέλλειν μέλλειν, βεμβράδες μεμβράδες, μῆκα βῆκα, unde becum pro corneo rostro, βάσκα μάσχα Lat. masca, βάμβα βάμμα. "Satyricum byssum, pudendum subrectum instar Satyrici. Hinc Mœtinum, et signum subrectum pro eodem in Lucillii versu, Nam quid Mœtino, subrectoque huic opus signo? Perperam autem Mœtino pro Mœtuno scribitur: nam Muttunus, vel Muttonus verum ej. nom. Gr. μυττός, et μυττῶν μυττῶνος (Voc. *Μυττῶν H. St. non agnoscit,) unde hic muttonus et muttunus. Tertulliano, Sterculius et Muttunus. Ita legit in Lucillio auctor Glossarum: Muttunus. Προβασκάνιον ὡς Λουκίλλιος. Sed μυττός Græcis τὸ γυναικεῖον significat, non τὸ ἀνδρεῖον, quum tamen muttunum et muttonum ex eo Latini pro virili tantum usurpent. Hesych., Μυττός τὸ γυναικεῖον. Numen erat Πριαπῶδες, Muttuni Tuttuni nomine, Romanis matronis cultum, quod utriusque obsceni appellationem videtur habuisse. Male ap. Festum scribitur Mutini Titini, pro Muttuni Tutuni. Arnobius iv. 'Etiamne Tutunus, cuj. immanibus pudendis, horrentique fascino, vestras inequitare matronas, et auspicabile ducitis, et optatis.' Ita vetustissimus liber Regiæ Bibliothecæ, non Mutunus, ut vulgo legitur. Paulo post vetus idem liber habet: 'Supplices, hoc est, uno procumbimus, atque est uno.' Quæ cum inquinatissima sint, sic constat emendanda: 'Supplices Mutuno procumbimus, atque Tutuno.' Sic duplex ejusdem Dei nom. Mutunus, Tutunus. Ex utroque obsceno videtur appellatio composita. Μυττός Siculum, vel Æolicum pro μυστός de pudendo muliebri. Inde μυττῶν μυττῶνος, et Lat. muttonus. Ποσθῶν et ποσθῶν, qui ingens habet virile, Æolice ποσθῶν ποσθῶνος, inde Lat. Puttunus et Tuttunus: nam t et p invicem permutabant tam Æoles, quam veteres Latini. Utriusque igitur sexus pudendum habuit hoc numen, vel certe utriusque pudendi simulacrum eodem sacello consecratum. Ideo promiscue muttunum, muttoniumque pro virili usurparunt; et fortasse in versu Lucillii utrumque designatur, 'Nam quid mœtuno subrectoque huic opus

signo? Nam mœtunum pro muliebri posuit; subrectum signum pro virili. Utrumque ἀντὶ τοῦ προβασκάνιον ap. veteres, et arcendo fascino in usu fuit." Salmas. in Solin. p. 220. Ceterum ad voc. Βύττος pertinere videtur Σάβυττος. "Σάβυττος ap. Hesych. de quodam tonsuræ s. rasuræ forma, s. de pudendo muliebri," H. St. Hesych.: Σάβυττος· εἶδος ἐκρήσεως εἰς καλλωπισμὸν, πότερον δὲ τοῦ πώγωνος, ἢ τῆς κεφαλῆς, ἀδηλον· τινὲς δὲ, τὸ γυναικεῖον. Photius: Σάβυττος· τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον, ἀπὸ τοῦ σάβυτθαι καὶ βύεσθαι, ὡς καὶ σάθη (Cod. D. σάττη, recte). Σαβύττης· ἐκρήσεως εἶδος. Pro Σαβύττης Schleusnerus Cur. Nov. in Phot. reponit Σάβυττος. Photius alibi pro Σάβυττος habet Σάβυττα s. Σαβύτη: Σάραβον· τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον οἱ κωμικοὶ καλοῦσι, καὶ Σάκτην (Hesych. σάκαν, sed Suidas quoque habet σάκταν), καὶ Σάβυτταν (Cod. D. σαβύτην: Suidas, σάμβυτον,) καὶ σέλινον (Suid. σέληνον), καὶ ταῦρον, καὶ ἕτερα πολλά. EDD.]

[Schneiderus in Lex.: "Béssos—die Seide von Pinna marina, πιννη." "Sed usus ille huj. vocabuli, qui multas sæpe confusiones peperit," notante Schweigh. ad Athen. iii. p. 89. c., "nonnisi recentiorum quorundam inventum est, leviter corrupta et perperam accepta ista ap. Aristot. scriptura deceptorum." "Quod me pene fugerat, ad pinnæ lanam," ut scribit Bochart. Hieroz. L. ii. c. 45. P. i. p. 490., "multi referunt Aristot. H. A. v. 15., Αἱ δὲ πίνναι ὄρθαι φέονται ἐκ τοῦ βύσσου ἐν τοῖς ἀμυγδαλεῖσι, καὶ βορβορώδεσι, quæ Gaza ita reddidit, Pinnæ erectæ locis arenosis cœnosisque e bysso i. e. villo, s. lana illa pinnali proveniunt. Scaliger quoque, Pinnæ surrectæ enascuntur e bysso in sabuletis et cœno, Et Rondeletius, Pinnæ e bysso proveniunt." (Vilibrunius, quem merito castigat Schweigh. l. c., Mais les pinnes s'attachent droites par leur byssus.) "Sed Gesnero id suspectum est. 1. Quia pinnarum villus non appellatur byssus uspiam, sed lana, aut vellus. 2. Sive byssum, aut lanam appelles, ex eo villo pinna non provenit, sed potius villus e pinna. 3. Byssus pro lino femininum est" (sed vide loca supra laudata): "itaque dicendum fuisse ἐκ τῆς βύσσου, non ἐκ τοῦ βύσσου. 4. Proinde, mutato accentu, legendum contendit ἐκ τοῦ βυσσῶ, i. e. e fundo maris proveniunt" (Camus in sua Historiæ Animalium Aristot. ed. p. 272., Les pinnes naissent droites du fond de la mer), "qui fere pinnarum naturalis est locus. 5. Inde est, quod Athenæus (l. c.), hunc ipsum locum Aristotelis referens, pro ἐκ τοῦ βύσσου habet ἐκ τοῦ βυθοῦ, e fundo. Et de pinna dicit Oppian. Hal. ii. 186., "Ὅσρακον αὖ βυθίας μὲν ἔχει πλάκας, Testa quidem profundas maris plagas obtinet. Et Nicand. Alex. 391. quædam editiones sic legunt, Κνώδαλα φυκίεσσα, βαθεὺς ἄρε βόσκειται ἄλμης, Animalia in alga degentia, quæque pascuntur in fundo maris, i. e. pinnæ et conchæ reliquæ, quas recenset continuo post." (Falsa est hæc lectio, de qua silet Schneiderus, qui sic edidit, "Ὅσσα τε πετρήεντος ὑπὸ ῥόχθοισι θαλάσσης Κνώδαλα φυκίεσσα δελ περ βόσκειται ἄγρους. Scholia: Καὶ ὅσα κατὰ τοὺς φυκίεσσας ἄγρους, ὅ ἐστιν αἰγιαλοὺς, περιβόσκειται κνώδαλα, καβιοὶ, καὶ τὰ τοιαῦτα.) "Quibus rationibus cum videatur vir doctissimus etiam ab invitis assensum extorquere, miror, cur Casaubonus ὁ μέγας (ad Athen. l. c.) inter utramque hanc sententiam hæreat ita suspensus, ut nesciat cui se addicat. Ego ut rem certam assero, Græcos vestustiores nihil scripsisse de lana pinnæ, nec ejus meminisse quoniam quam ante Jubam et Androsthenum, quos pares, aut suppres fuisse putaverim. De ea saltem ap. Ctesiam nihil extabat, nec ap. eos, qui scripserunt de rebus Alexandri, quos Strabo, et Diodorus diligenter evolverant. Nec ante Procopium Græcorum ullus est, quod sciam, qui vestis meminerit ex ea materia confectæ. Sed Talmudici doctores, qui Babylone degebant, de mercibus Indiæ sui temporis potuerunt citius et certius edoceri, quam Græci." V. Salmas. ad Tertull. de Pallio p. 218—20. Fallitur Salmas., ibi dicens, "Lanam nemo unquam byssum appellavit, aut appellatam legit." Isidor. Orig. xix. 22.: "Byssina candida ex quodam genere lini grossioris; sunt et qui genus quoddam lini byssum esse existimant." Locum in mendo cubare recte suspicatur Forsterus de Byssio p. 4., cui reponendum videtur, 'Sunt et qui genus quoddam lanæ byssum esse existimant.' "Isidorus enim jam observaverat byssum esse confectam ex quodam genere lini: hæc præterea correctio fit magis probabilis, si consideres verba J. Pollucis vii. 17., Καὶ μὴν καὶ τὰ βύσσινά, καὶ ἡ βύσσω, λίνου ἢ

εἶδος παρ' Ἰνδοῖς ἤδη δὲ καὶ παρ' Αἰγυπτίους ἀπὸ ἐύλου τι ἔριον γίγνεται." Sed Pollucis verba, (quæ male accepit Ol. Celsius l. c.) notante Salmas. ibid., non ad byssum, quam Pollux in sequentibus a lana aperte distinguit, sed ad eriozylon s. gossypium referenda sunt. "Uno eodemque capite," inquit, "tractat Pollux de bysso, de eriozylō, et de bombyce: illi capiti male titulus factus est ab imperitis, περὶ βυσσίνων, quasi sc. et bombycina byssinorum nomine censeantur, aut gossypina, quod absurdissimum est." Philostratus tamen, cuj. locum integrum supra attulimus, dubio procul byssum confundit cum gossypio. Conr. Gesnerus, Salmasius, Bochartus, et Schweighæuserus dicunt pinnarum lanam aut comam nusquam appellari byssum. At Hesychius v. μήκων vestem ex illa lana confectam βύσσινον ὑφάσμα appellavit: vide nos supra. EDD.]

* Gossypium, linum xylinum. Nomen servavit Plin. xix. l.: "Superior pars Ægypti in Arabiam vergens gignit fruticem, quem aliqui Gossipion vocant, plures Xylon, et ideo lina inde facta Xylina. Parvus est, similemque barbatæ nucis defert fructum, cujus ex interiore bombyce lanugo netur. Nec ulla sunt eis candore molliæ præferenda. Vestes inde sacerdotibus Ægypti gratissimæ." Compositum e tribus vocibus Æg., ΡΥC sepulcrum, ΨΕ arbor vel lignum, ΠΙΕC byssus, unde Cossepies, deinde scriptum Gossipion, proprie significans sepulcri arborem byssinam, vel arborem ferentem byssum sepulcralem, [quia sindones byssinas, in fascias concisas Ægyptii in condiendis corporibus adhibebant.] Ea est sententia Forsteri l. c. p. 71. ["Interiorem gossypii lanuginem vocat bombycem, quam sequior ætas inde bombacem dixit. Verba illa desunt Plinianis exemplaribus, "Similemque barbatæ nucis defert fructum." Sed habent tantum, Parvus est, cujus ex interiore bombyce lanucetur. Forte, lana netur. Pro illis autem, Nec ulla sunt eis candore, molliæ præferenda, sic iidem libri exhibent, Nec nulla sunt cum candore molliore pifxora. Quæ depravatissima esse omnes vident. Ego sic emendanda esse video, Nec ulla sunt cum candore molliora et spissiora. Quæ indubitata correctio est. Non solum molliæ et candore præcipua lana xylyna, sed etiam spissa est. Τὸ πάχος eidem quoque tribuit Pollux: Ἡδὲ δὲ καὶ παρ' Αἰγυπτίους ἀπὸ ἐύλου τι ἔριον γίγνεται, ἐξ οὗ τὴν ἐσθῆτα, λινὴν ἂν τις μάλλον φαίη προσοικεῖναι, πλὴν τοῦ πάχους, ἐστὶ γὰρ παχυτέρα. Ita legendum ac distinguendum. Lineæ similem esse vestem dicit, quæ ex gossypii lanugine textitur, nisi quod sit spissior. Ergo præter candorem et molliem lini peculiare habet τὸ πάχος gossypium, quod non inest lino. Hoc est, quod dicit Plinius." Salmas. in Solin. p. 209. EDD.]

[Huc referenda est vox * Gossampinus, * Gossimpinus, s. * Gossympinus, de qua Plin. xii. 10. et 11. "Tyli insulæ excelsiore suggestu lanigeræ arbores alio modo, quam Seruni. His folia infœcunda: quæ, ni minora essent, vitium poterant videri. Ferunt cotonei mali amplitudine cucurbitas, quæ maturitate ruptæ ostendunt lanuginis pilas, ex quibus vestes pretioso linteo faciunt. Arbores vocant gossampinos, fertilior etiam Tylo minore, quæ distat X. M. pas. Juba circa fruticem lanugines esse tradit, linteaque ea Indicis præstantiora." "Libri," ut ait Salmas. in Solin. p. 211., "habent gossympinon. Puto esse, gossypinon. Manifesto confundit fruticem gossypion, quod in Ægypto nascitur Arabiam versus, cum istis arboribus Indicis et Arabicis ἐριοφόροις. Nam et frutex ille etiam ἐριοφόρος, et in nuce lanam fert. Theophrastus, unde habet illa, nihil de arborum nomine dicit. Quod habetur in lemmate capitis, De gossampinis et arboribus, ex quibus vestes fiunt, hoc suppositum et spurium. In Indice Ms. ita scribitur: "Arbores, Persici maris. Insularum arbores. Gossidinum arbor. Chynas arbor." At in ipso textu scriptum est, "Arbores vocant gossympinon." Omnino legendum, gossypinon. Idem est, quod gossypion vocavit Plin. l. c. de eriozylō. Nec res certe multum diversa, quod ibi arbores lanam gerunt, hic frutex est." EDD.]

[* Cyna. Plin. xii. 11. (Juba tradit). "Arabie arbores, ex quibus vestes faciant, cynas vocari, folio palmæ simili." Index Manuscriptus ap. Salmas. in Solin. p. 211. habet Chynas. "Arab. cinan est velum; cinan est velum sponsæ, si forte ad has voces pertineat. Sed cyna quoque, vel potius cynea est canis fluvialis, pellis; sicut enim a

γαλέη ἢ galea, sic a κυνέη κυνὴ cynea." M. Martinus Lex. philolog. EDD.]

* Damanhur nom. est plurium urbium in Æg., teste Abulfeda in Descr. Æg. p. 8. Cujus originem esse Æg., suspicatur Michaëlis in notis p. 44., adjungens, admonitum se esse a Woide, nom. Coptice scribi oportere Tamanhur,

ΤΑ sive ΘΑ multis præfigi vocabulis, ΥΑ significare locum, indeque fieri, ut varia nomina Geographica a ΥΑ incipiant, et ΘΟΥΡ habere notionem tremendi; ergo Manhur esse posse locum horrois. Invenisse se nominis Æg. Damanhur etymologiam fere certam exploratamque, Woideanam vero, a Michaëlis memoratam, nullo pretio æstimandam esse, per literas mecum communicavit Akerblad, cuj. annotationem exoptamus omnes. Existimat Michaëlis, urbem Damanhur, cujus l. c. meminit Abulfeda, non esse Hermopolin parvam, quod volunt Sicardus et d'Anvillius, sed Menelaum, de qua Strabo xvii. p. 1155.

* Etham, locus ad mare Arab. Nom. in Hebr. Codice scribitur ΕΘΝ, ab interpr. Alex. Ὀθώμ, Ex. xiii.

10. Creditur esse Æg., scriptumque ΔΤΙΟΥ, et significare τὸ πέρας τῆς θαλάσσης, terminum maris. Ita Forster in Epist. p. 31., Niebuhr Descript. Arabiæ p. 408., Rosenmüller in Schol. ad Ex. l. c. Quibus omnibus lumen præstulerat Jabl. de Gosen p. 58., ubi plura suo exemplo adscripsit, quæ in nova libri editione inveniuntur.

* Ελβονθις, nom. urbis inter Æg. et Cyrenen, teste Steph. Byz., ad quem nihil notarunt interpretes. E conjectura Semleri in notis Germanicis ad Plut. de I. et Os. p. 251., Elbonthis est nom. Æg. ejusd. urbis, quæ Gr., appellatur Ἐλεφαντίνη. Multa de Elephantine narrat Herod. ii. 28—32., adjungens c. 32., nonnulla se accepisse a Cyrenæis.

* Εμβης. In lapide literato ap. Gruter. p. cccxiv. 2. Η ΙΕΡΑ ΤΑΕΙC ΤΩΝ ΠΑΙΑΝΙCΤΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΡΩΜΗ ΔΙΟC ΗΛΙΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ CΑΡΑΠΔΟC—ΕΤΕΙΜΗCΑΝ ΕΜΒΗΝ ΠΡΟΦΗΤΗΝ ΠΑΤΕΡΑ ΤΗΣ ΠΡΟΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗΣ ΤΑΕΙC Κ. Λ. Vix dubium est, quin Embes nom. Æg. debeat haberi. Forte significet Sacerdotem et Prophetam Æg. consecratum Besæ, de quo numine supra p. 52.

* Ἐριχθάνιος nom. est Regis Athen. sed gente Æg. Qua de causa originem in lingua Æg. quæsitit Schmidtiis in Comment. Soc. Antiq. Londin. V. i. p. 246.

* Ἐρμοχόλιος. Hesych. interpretatur γῆρ, additque, Ægyptum ante sic dictam esse. Steph. Byz. v. Αἰγυπτος habet Ἐρμοχόμιος, quod defendit Berkel. Aliis aliter visum est in notis ad Hesych. Conjectura Reiskii si probaretur, legis Ἐρμοσχοίλιος, non foret difficile ad judicandum, cur isto nomine Ægyptus quondam appellata sit. Cf. dicta ad vv. Ἐρμῆς, et Σχοίλιος, p. 68. 335. Comparentur dicta p. 406.

* Ἐρπις, Vinum. Usus ea voce est Lycophr. 579., Ἐρπις τε βέζειν, ἢ δ' ἀλοιφαῖον λίπος. Ante eum usa quoque est Sappho, poetria Lesbica, ap. Athen. ii. 8. p. 148. ed. nov., Ἐρμῆς δ' ἐλὼν ἔρπιν, θεοῖς οἰνοχόησεν. Ubi malim ἔρπιν. [In Schneideri Lex. legitur ἔρπις: qua auctoritate fretus, ἔρπις malit Noster, nescimus. EDD.] Qui voc. Gr. dicerent, a vero aberrasse, dudum monuit H. Steph. Thes. i. p. 1259., secutus Eustath. ad Od. l. p. 360. scribentem, Ἐστὶ δὲ ἔρπις Αἰγυπτιστὶ ὁ οἶνος καθὰ καὶ ὁ Λυκὸφωκὸς οἶδε. Lycophroni, de Ægypto loquenti, adscripsit Tzetzes, Αἰγυπτίους ἔρπιν καλοῦσι τὸν οἶνον, et hoc Hipponactis attulit, Ὅπου τὸν ἔρπιν ὁ σκότος κατηλεύει. Cf. Schweigh. ad Athen. p. 273, 274., et La Crozius in Lex. p. 21., veterum scriptorum non immemor, observansque ΗΡΠ passim de vino usurpari. ["Sappho vinum vocavit ἔρπιν, quod Coptice appellant περηρ, pe herp," notante L. Picquesio, ap. Potterum ad Lycophr. 1428. EDD.] Rariores quondam in Æg. fuisse vineas, satis certum videtur, non item, an omnino defuerint. V. Athen. i. p. 126. sq., ibi notas, Wesseling. ad Diod. t. i. p. 19. et Valcken. ad Herod. p. 120. Testatur Abulfeda in Descr. Æg. p. 7., Alexandriam esse sitam in insula arenosa, quæ tota est vineis hortisque obsita, et p. 23., urbem Esne sive Asna, veterum Latopolin ex sententia d'Anvillii, habere palmas et vineas. Ad quem utrumque locum legendæ annotationes Michaëlis p. 40. et 99. Alexandriam affluere uvis, testatur quoque Iba al-Vardi in Ægypto p. 40. In numo Hadriani Heracleopolitano

figura stolata insidet monti, e quo vitis provenit. V. Zoëga l. c. p. 130.

* **ἄλι**, oliva, quæ vox frequentatur in Cod. Hebr., sed habetur **Æg. ΧΩΙΤ** a Jablonskio, in Thes. Epist. La Croz. t. i. p. 184. Vide tamen Mich. Suppl. ad Lex. Hebr. p. 611, 12.

* **ἄρα**, arca, Ex. ii. 3. 15., et alibi. Forsterus in Mantissis p. 113—115. originem vocis repetit ex **ΒΑΙ—ΧΟΙ** vel **ΒΗΤ—ΧΟΙ**, ut significetur navis e ramis s. foliis palmæ parata; quale genus navigii Nilotici adhuc in usu est, teste Pocockio. Ap. Strab. xvii. p. 562. [1173.] pro Πάκτων, quam dicit naviculam e scytalidibus compactam ita, ut textilis videatur, Παίθων rectius legi, Forsteri est conjectura. Scholtzius, in Rept. Lit. B. et Or. t. xiii. p. 28, 29., voc. Hebr. opinatur ducendam ex **Æg. ΘΗΡΙ**, quæ invenitur Ex. ii. 3, 5, 6., vel ab **ΖΗΠ** abscondere, unde **ΤΖΗΠ** absconditorium, vas abscondendis rebus vel personis ad earum conservationem idoneum. Didymus Taurinensis (Valperga) p. 68. dubitat, an **ΘΗΡΙ**, **Θίβη**, fiscella plexa in modum arculæ, voc. **Æg. sit**, an Gr. Adde Albert. ad Hesych. v. **Θήβα** (**Θήβη**.) **κιβώριον**. Locum mihi in memoriam revocavit Wyttenb., plura dicturus in Comment. ad Plut. de Isid. p. 359. E.

* Iannes et Iambres, nomina propria hominum **Æg.**, servata a Paulo 2 Tim. iii. 8. Eandem rem putant plerique narrari a Mose Ex. vii. 11., sed ipsa Magorum nomina illic reticere, non tamen ignota Judæis antiquis et aliis. Præter Wetstenium et reliquos interpretes loci Paulini legantur Jabl. de Remphah §. vi. p. 26, 27., van Goens in Diatr. de Cenotaphiis p. 130, 131. 138, 139., et in notis ad Porphy. de Antro Nymph. p. 98, 99. Ego paucis de origine nominum, in quibus tamen scribendis non consentiunt Judæi et Christiani, neque etiam codd. MSS. Epistolæ Paulinæ. Pro **Ἰαννης** est in vers. Copt. **ΙΑΝΗC**. Servatur in eadem **ΙΑΥΡΗC**. In fragmentis versionis Sahid., nuper vulgatis, locus Pauli desideratur. Duo codd. Gr., Augiensis et Boernerianus, præbent **Μαμβρη**, ceteri **Ἰαμβρη**. Hæc igitur lectio retinenda. Originatio Hebr., a van Goens memorata, valde dubito, an cuiquam placitura sit. Credibile magis fit, nomina esse **Æg.** Scripserat in literis ad Blumbergum, eo monente in præf. ad Fund. L. Copt. p. 27, 28., Ludov. Picques, esse Iannes nom. **Æg. ΧΑΝΕ**, gratiosum significans, Iambres vero ducendum ex **ΑΥΡΗC**, quod librum sacrum notat, cuij. interpretes **Æg.** Magi se profitebantur. Paria de nom. Iambres dedit de Schmidt de Sacerd. **Æg.** p. 136.

* **Κασίους** s. **Κασούρις**, ut scribit Ptolemæus, nom. est regionis, inter Gazam et Pelusium sitæ, ubi celebre templum **Διός** * **Κασίου**, et urbs, * **Κάσιον** dicta. Vid. Surita ac Wesseling. ad Anton. Itin. p. 152. Isti regioni recte datum nom. terræ desertæ, **Æg. ΧΑ—ΧΑΙΕ**, Chadsaie, vel **ΚΑΖΙ—ΧΑΙΕ**, et omisso **I**, **ΚΑΖ—ΧΑΙΕ**, Kahdsaie; observante Forstero in Epist. ad Mich. p. 17.

* **Κασλuchæi**, Gen. x. 14. Boeharti sententiam, Colchos, gentem ortu **Æg.**, intelligentis, Geogr. iv. c. 31. non probat Michaëlis, Spic. Geogr. P. i. p. 276., sed qui sint, adhuc se ignorare fatetur. De aliorum interpretatione plura illic adduntur. Forsterus l. c. nom. exponit de regione prope Pelusium, dicta terra deserti paludosa, lutosa, **Æg. ΧΑ—ΧΑΙΕ—ΔΟΙΣΙ**. Non displicuit id Rosenmullero in Scholiis.

* **Καπθθoræi**, Gen. x. 13. 1 Chron. i. 12. Deut. ii. 23. Jer. xlvii. 4. Amos. ix. 7. Magnum est sententiarum divortium in explicando isto nomine Capththor. Intelligitur vel Cappadocia, vel Creta, vel Cyprus, vel quæ alia regio aut insula. Post Bochartum, Calmetum, in diss. de origine Philistæorum, et Swintonum, de Inscriptt. Citicis et Numis Samaritanis p. 78—85., nemo uberius de Capththor dixit, quam Michaëlis in Spic. Geogr. i. p. 292—308., et in Suppl. ad Lex. Hebr. p. 1338—1340. Suspiciatur autem, esse nom. **Æg.** Favet conjecturæ Forsterus Epist. p. 17, 18., cui videntur Capththoræi circa Tamiathim s. Damiathem habitasse, sic dicti de **ΚΑΖ—ΠΕΤΟΗΡ**, terra Hori, vel quæ

ad Horum spectat, et quæ est Horo, i. e. soli, sacrata.

* **Ἰν** Ex. viii. 12—14. Ps. cv. 31. Intelliguntur vulgo pediculi. Ita Fl. Josephus ii. Ant. 14. 3. Quam sententiam Bochartus inprimis ornavit, Hieroz. pt. ii. l. iv. c. 18. Rectius tamen, ut videtur, culices, **σκνίφες**. Interpr. Alex., Philo Alexandr. t. ii. p. 97., Origenes, **Ægypti incola**, t. ii. p. 139., et Hieron., rerum **Æg.** valde peritus, t. i. p. 1540., habent **σκνίφες**, s. **σκνίφες**, sciniphes, ciniphes, cyniphes. Lectu dignæ sunt animadversiones Michaëlis in Suppl. Lex. Hebr. p. 1200—1206. Junge Rosenmullerum in Scholiis ad Ex. viii. 12. Cum dialecti Orientales omnes penitus ignorent voc. **Ἰν**, **Æg.** esse, ambo suspiciantur. Non nego. Observata tamen dignum est, in vers. Copt. inveniri **ΛΕΛΗ** s. **ΛΕΛΕ**, vocem Hebrææ **Ἰν** plane dissimilem.

* **Κίκερος**, ὁ χερσαῖος Κροκόδειλος, Hesych. interprete. Utrum nom. ductum esset a Copt. **ΧΑΡΟΥΡΙ**, an aliunde, dubitavit Bochart. Hieroz. t. i. p. 1063. Alberti in subsidium advocat **Æg. Κικί**, de quo vide sup. p. 110. sq.

* Kolzom, Arab. **قلازم**, parvum oppidum ad litus maris Arabici in latere **Æg.**, unde totum mare accepit nom. Maris Kolzom. V. Abulfedam Descr. **Æg.** p. 7. cum notis Gagnierii, vel p. 30. ed. Michaëlis, qui in notis p. 117. observat, plane incertum esse, Græcæne an Arabicæ, an neutrius, i. e. **Æg.**, originis sit.

* **Κοπῶ**, pro quo alii minus recte **Κοπῶς**, nomen urbis **Æg.** notum magis, quam est ejusdem notatio. In verbis Plutarchi de I. et O. p. 462. ed. Oxon., **ὅπου τῇ πόλει μέχρι νῦν ὄνομα Κοπῶ**. “Ἐπεροὶ δὲ τοῦνομα σημαίνει οἰονταὶ στέρησιν” τὸ γὰρ ἀποστερεῖν, **ΚΟΠΕΙΝ** λέγουσι, videtur aliquid difficultatis inesse. **Στερεῖν** et **ἀποστερεῖν** dicitur **Æg. ΨΟΝΣ** vel **ΨΗΡ**. V. Lex. La Croz. p. 132. 142. Vox **κόπειν** aut huic similis iisdem non in usu erat. Conjectura Marklandi, scripsisse Plut. **κόπειν** “Ἕλληνες λέγουσι, dubito, an satisfaciatur Criticis, consilioque et toti orationi scriptoris, ab aliis forte in errore ducti. Semlerus in notis Germanicis ad eund. Plut. locum p. 212. nom. **Κοπῶ** ducit e vocibus **Æg. ΧΩ** s. **ΚΩ**, terra, regio, et **ΦΘΑΨ**, Vulcanus. E Cophtho ait Gr. deinde fecisse **Αἴγυπτος**. Nomine Coptorum non veteres **Ægyptios**, sed indigenas eorum posteros, religione Christianos, ab Arabibus intelligi recte monet Michaëlis ad Abulf. p. 100. At vero Coptos non dictos esse de **Κοπῶ**, celebri Thebaidos empono, quod Arabes **قبط**, appellant, observat Renaudot. t. i. Litur. Orient. p. 115., confirmatque Valperga l. c. p. 8., cum Copti non vocentur a **قبط**, sed a **قبط**, alia

litera media, unde **قبطي** **Ægyptius**, et **قبطية** **Ægyptia**. Quibus in vocibus nominis **Αἴγυπτος** mutatum censet γ in β, π in β, et amissum α, ut Thalmudicis **לפטי** lingua Coptica, **Ἰθῆ** est **Ægyptus**.

* Kus, urbs **Æg.**, quam Abulfeda p. 17. vocat **قوص**. Videtur non diversa ab Apollinopoli parva, de qua Strabo xvi. p. 1128. xvii. p. 1170. Ita post d'Anvillium, Michaëlis, qui p. 76. adjungit. “Kus nom. est **Æg.** et antiquum, quod unde fluxerit, non habeo dicere. De Hebr. nom. **כוס** plane non cogitandum, refragante etiam orthographia.”

* Cytis est Arabiæ insula, in qua Troglodytæ prædones eruerunt Topazium, teste Plin. xxxvii. 32. qui eandem collocat ad fauces Maris Rubri, vi. 34. Appellatur **Γυθίτης** a Ptolemæo iv. 8., ubi forte **Κύθις** legendum existimat Forsterus in Mantissis **Æg.** p. 121. 123, 124. nom. ducens a **ΚΩ**, quærere. Eadem opera illustrare vult et emendare hæc Plinii verba: Topazin enim Troglodytarum lingua significationem habere quærendi. Pro Topazin scribere debuerat Cytin. Lingua vero Troglodytarum erat **Æg.** vel affinis ejusdem dialectus, quam Romani pro lingua peculiari habebant. [“Hæc insula Cytis quoque legitur Chytis, inter Emendationes ex aliis Plinii Editionibus.” Forsterus l. c. EDD.]

* Lehabim, **Ἰν**, Gen. x. 13., de quibus Geographi, inprimis Michaëlis Spicil. pt. i. p. 262—267. Intelligit nomen Libyæ, s. partem **Ægypti** occidentalem, de qua Strabo xvi. p. 1160. Assentitur Forsterus Epist. p. 15. De origine nominis abeunt in diversa. Alter quærit in

Hebr. **לֹב**, flamma, vel Arab. **لُوب**, sitire; alter putat *Æg.*, atque nomen Libyæ, extra fines *Ægypti* situm, hacque multo altiore, dictum esse **ΕΛ-ΟΥΗΣ**, alta habitatio. Incerta ea sunt; sed fabulosa, quæ alii de nomine Libyæ præbent.

* *Leviathan*, **לִיָּאָן**, Job. iii. 8. xl. 20. Ps. lxxiv. 14. Ies. xxvii. 1., et alibi, de quo Th. Hasæus dissertationem eruditam conscripsit. Sitne intelligendus *Crocodylus*, quæ sententia probabilior, an *Balæna*, an *Draco*, an *Orca*, an quod aliud animal marinum portentosa magnitudinis, non hic mihi disputandum, de origine nominis tantum agent. Hebr. vel Arabicum plerisque videtur. Consulatur Schultens et Vitringa ad l. c. *Ægyptium* suspicabatur Hasæus l. c. p. 109., et in *Thes. Epist. La Croz.* i. 147, 8., ubi expetit, ut La Croz. suam de ista voce sententiam exponat. Quid responderit, haud scio. Jablonskius autem in eod. *Thes.* p. 184. opinionem Hasæi in dubium vocat, additque de La Crozio: "Memini te ante hos sex septemve annos veriore aut potius verissimam nominis huj. originationem mihi explicuisse." Sed quam, non addit, nec aliunde mihi innotuit. Nom. *Leviathan* non esse *Æg.*, aperte affirmat Jabl. p. 52. huj. *Glossarii*. Contra tamen Michaëlis in *Suppl. ad Lex. Hebr.* p. 1429. scribit: "Derivationem attingere vix audeo, nomen enim reliquis dialectis sororiis ignotum, peregrinum esse possit, an forte *Ægyptium*; quis enim negare sustineat, præter illud, quod vix dum attuli (**Χάμ-ψα**), alia quoque *Ægyptiis* domestici monstri nomina fuisse?" In monumentis *Æg.*, adhuc vulgatis, non me mini invenire nom. *Leviathanis* aut simile, de *Crocodylo* positum.

* *Ludim*, **לִידִים**, Gen. x. 13. 1 Chron. i. 11. Ex eruditiss. Michaëlis pt. i. *Spic. Geogr.* p. 256—260., *Suppl. Lex. Hebr.* p. 1417., et Forsteri *Epist.* p. 13, 14, unam leviter attingo. Non debent intelligi *Lydi*, eodem fortasse nomine dicti Jer. xlv. 9. *Ezech.* xxvii. 10., xxx. 10, neque *Lydæi*, populus a Semo ortus, Gen. x. 22., sed colonia *Æg.*, habitans in regionibus, quas *Æg.* quondam appellabant *Auases*, s. *Oases*, dictaque *Æg. ΕΛΟΥΗΣΧΑΙΕ*, *Elouehdsæie*, i. e., alta s. elata habitatio deserti. Conjecturam Forsteri de loco habitationis **לִידִים** non rejicit Michaëlis, sed legi vult **לִידִים**, quia *Oases* *Æg.* in hunc usque diem *Elvachath* **الوحدات** dicuntur.

* *Lychnos* nom. *Æg. Pelusii*, e sententia Forsteri *Epist.* p. 16. 33, 34., scribendum **ΛΟΙΣΙ-ΗΟΥΗΣ**, vertendumque *Luti habitatio*. Testem appellat Hieronymum, *Epist.* li. p. 161. t. iv. p. 84. ed. Martian. scribentem: "venit *Pelusium*, visitatisque fratribus, qui in vicina eremo erant, et in loco, qui dicitur *Lychnos*, morabantur." *Lychnos* et *Pelusium* unam eandemque fuisse urbem, haudquaquam his verbis docetur, sed ad locum, cui nom. *Lychnos*, forte monasterium in vicino deserto, prope *Pelusium* situm, adiisse *Hilarionem*, fratres visitaturum. Cf. Michaëlis pt. ii. *Spic. Geogr.* p. 36.

* *Manéps*. Mignotus in *Comm. Acad. Inscript.* V. xxxvi. p. 95—100. de *Manéps* prolixius disputavit, ut ostenderet, voces *Manéps* et *Λίγος* eandem habere significationem. Cantilena nempe appellabatur *Λίγος*, non de aliquo, cui nomen *Linus*, sed de v. Phœnicia **לִיָּאָן** lamentatio, orta e verbo **לָן** sive **לָן**, quod in *Hiphil* habet notionem murmurandi, conquerendi, ejulandi. De voce altera scribit. "L'ancien mot Egyptien *manar* ou *maner*, que les Grecs ont rendu *μανέψω*, ne signifioit qu'un avertissement ou un signal. Dans les langues orientales **לָן**, ou **לָן**, signifie aussi conseil, souvenir, avertissement, signal; de-là le nom encore en usage dans tout l'Orient **מַנְאֵר** ou **מַנְאֵרָה**, pour désigner le lieu d'où l'on donne le signal et l'avertissement pour la prière. Le Cantique, qui n'avoit été composé, suivant plusieurs Egyptiens, que pour faire souvenir l'homme de sa mortalité, pour l'avertir de ce qu'il seroit un jour, pour l'instruire et lui conseiller d'user sobrement et avec modération des biens et des plaisirs de la vie, a pu à juste titre être appelé *manar* ou *maner*." In *Lex. Croz.* has similesve voces non inveni. Forte alibi prostant. Quod si verum, digna est hæc interpretatio, quæ accuratius indagetur.

* *Manfalut*, nom. oppiduli in latere Nili occidentali;

Abulfeda p. 23. vocat **منخلوط**. Nom. varie scribitur. "Quod Græcum urbi nom. fuerit, non constat: sed hoc, quod nunc habet, non dubiam prodit *Copt.* originem. Est, ut ita dicam, *Memphis Loti*. Sic ipsi *Copti* explicant, exilium *Loti*, forte melius, portum securum *Loti*," rel. Verba sunt Michaëlis not. ad *Abulfeda*. p. 101—103.

* *Messil*, nom. *Copt. urbis* *Æg.*, dictæ *Fovva* ab *Abulfeda*, ab aliis paulo aliter, nomenque habentis a bonitate malorum *Punicorum*, aliorumque pomorum. Ita Michaëlis not. ad *Abulfeda* p. 47, 48., addens e *Messil* factum esse Gr. *Μέηλις*. Hujus meminerunt *Steph. Byz.* et *Geographi alii*. La Croz. *Lex.* p. 42. scribit: **ΜΕΛΕΧ**, *Mesil*, *Phueh*, urbs *Ægypti*.

* *Michoë*, *Troglodytice*. Scribit *Plin.* vi. 29.: "Troglodytice, quam prisci *Michoën*, alii *Midoën* dixerunt." Est illa vox *Æg.*, nam *Troglodytæ* erant vicini ex parte *Ægyptiis*, et partem versus Arabicum sinum tenebant. **ΜΙΧΑΥ** *Mehau* est *σπήλαιον* vel *τρώγλη*, **ΟΥΗΣ** habitatio: itaque *Mehacueh*, quod Lat. et Græci vix aliter efferre potuerunt quam *Michoë*, erat habitatio speluncæ, i. e. exacte *Troglodytice*. Legis verba Forsteri *Epist.* p. 7, 8.

* *Migdol*, urbs *Æg.*, cuj. fit mentio *Ex.* xix. 2., ao sæpius alibi. Græci vocant *Μάγδαλος*. Hinc in *Anton.* Itin. p. 171. *Magdolo*, ubi quondam male *Magdolon*. Opus tamen non est, ut cum viro erudito in annot. *MSS.* *Μαγδολός* ap. *Steph. Byz.* mutetur in *Μαγδωλός*. *Migdol* ob collium frequentiam *Æg.* dicebatur **ΜΕΨΘΑΛ**, multitudo collium. Cui etymologiæ favere *Copt.* interpretem, qui præbet **ΜΕΨΘΑΛ**, censet Forsterus *Epist.* p. 29. In vers. *Copt.* invenitur **ΜΕΨΤΩΑΛ**. Quæ tamen scripturæ differentia parum conjecturæ, si ea probanda esset, obstaret.

* **ΜΕΤΡΑΙ**, *Ægyptus*. Frequentius scribitur numero duali, aliquoties tamen et **ΜΕΤΡΑ**. Prætermisiss ceteris omnibus, quæ monuere *Bochart.*, *Reland.*, *Mich.* pt. ii. *Spic. Geogr.* p. 157—160., et *Suppl. Lex. Hebr.* p. 1542, 43, tantum monebo, e sententia Forsteri *Epist.* p. 8. esse voc. *Æg.*, scriptam **ΜΕΨΩΗ-ΡΗ**, quæ significet agrum solis. Pro nom. Hebr. habet cum aliis *Jabl.* de *Gosen* diss. vii. §. 1. Dubitat Michaëlis, sitne origine Hebr., an Arab., an *Æg.* Wahl ad *Abdollariphum* p. 20, 21., ortum censet ex **ΜΕΤΟΥΡΟ**, regnum. Pro sua opinione Forsterus citare potuerat *Fl. Josephum*, 1 *Ant.* vi. 2. testantem, suo adhuc tempore *Ægyptum* ab indigenis vocatam esse * *Μέστρη*, *Ægyptios* * *Μεστράιους*. Huc fortasse etiam facit nom. primi regis *Heliopolitani* in *Ægypto* * *Μεστράιμ*, ap. *Syncellum* p. 52. 53. 21. Dicitur is *Mestres* a *Plinio* xxxvi. 8., ut fide codicum *MSS.* *Harduinus* edidit, cum antehac legeretur *Mitres*, qui in solis urbe regnabat. Cf. *Vignolii Chronol.* S. t. ii. p. 716, 717. 765. Unum tamen Forstero officere videtur. Quoties in *Cod. V. T.* nom. **ΜΕΤΡΑ** occurrat, nunquam id servarunt interpretes *Copti*, scribentes **ΧΗΥΙ**. Verum id est. Interpretes tamen Gr., iique *Alex.*, retinuerunt *Μεστράιν* vel *Μεστράιμ*.

* *Moloch*, nomen idoli. An *Æg.*? Sic visum est *Mullero Gloss.* S. p. 12. et *Blumbergo* l. c. p. 23., momentibus, **ΜΟΛΟΧ** *Æg.* esse *Martem*, qui *Israelitis*, vix *Ægypto* egressis et ad idololatriam *Æg.* redeuntibus, notus fuerit. Præverant *Kircherus Prodr. Copt.* p. 147. t. i. *Cedipi* p. 328. ii. p. 415., et *Hottingerus Biblioth. Orient.* p. 313. Ab iis non dissentit *Beyerus* in *Addit.* ad *Selden.* de *Diis Syris* p. 243. Sitne *Moloch* numen idem, quod aut *Jupiter*, aut *Mars*, aut *Saturnus*, aut sigillatim *Saturnus* celestis, nunc quidem nihil ad me. Præter interpretes S. *Codicis V.* et *N. T.*, legi possunt *Seldenus* l. c. *Syntagm.* i. c. 6. toto, *Beyerus Addit.* p. 242—262., Michaëlis *Suppl. Lex. Hebr.* p. 1231. 1514. Numen *Ammonitarum* fuisse, ex 1 *Reg.* xi. 7. certo novimus; non item, an quoque *Ægyptiorum* veterum, et circa tempora *Mosis*. Nom. *Moloch* *Æg.* habitum non est a *La Crozio* et *Jabl.* Nec legitur **ΜΟΛΟΧ** in vers. *Copt.* *Lev.* xviii. 21. xx. 2. sq., sed **ΑΡΧΩΗ**, ut *Alex.* habent *ἀρχων*. Servatum est quidem ab interpr. *Copt.* utroque, *Memphitico* et

Sahidico, Act. vii. 43.; sed huic consequens nequaquam est, ut vox Æg. debeat existimari, cum interpretes reliqui omnes, quod sciam, eandem retinuerint, non tantum in Act., sed etiam in V. T. locis plerisque. Recte ergo Schol. ad Lev. xviii. 21. τὸ Ἑβραϊκὸν, Μολὼχ ἔχει, καὶ οἱ λοιποὶ δὲ ἐρμηνεύουσι τὸ αὐτὸ τεθεῖκασιν.

Mumia. Significatio ususque vocis notior est, quam origo. Ducitur e ling. Arab., Pers., Armenica. Huj. rei non meminisse, nisi Wahl in not. ad Abdollatiphum p. 225. in auxilium advocasset Copt. **UOYN**, perseverare, durare, perpetuo manere. Si verbum Æg. esset **UOYU**, me perlubente conjectura comprobaretur. Notatu dignum hoc Ciceronis Tusc. Q. i. 108.: Condiunt Ægyptii mortuos, et eos domi servant; Persæ etiam cera (μύρον) circumlitos condunt, ut quam maxime permaneant diuturna corpora.

* Naphthuchaei, **ΝΑΦΘΥΧΑΙ**, Gen. x. 13. 1 Chron. i. 11. qui fuerint, et unde dicti, id in controversia est. Legantur Bochart. iv. Geogr. c. 29. et Michaëlis pt. i. Spic. Geogr. p. 267—270., Suppl. ad Lex. Hebr. p. 1663, 4. Nom. esse Æg., ambo agnoscunt, ducuntque e Νέφθους, de qua Jabl. in Panth. atque supra in Glossario p. 160, 1. Non longe abit Forster Epist. p. 15., sed addit, voc. **ΧΩ** vel **ΧΔ** non raro terram significare, nom. igitur fore **ΝΕΦΘΗΟΥΧΔ**, terram ventosam, Nephtheucha, intelligi vero debere terram desertam Ægyptum inter et Arabicum sinum.

* Necho, nom. proprium regis aut forte regum plurium Ægypti, adjectum communi ipsorum nomini Pharaos, 2 Reg. xxiii. 29. 2 Chron. xxxv. 20. Jer. xvi. 2., alibi. Hebr. scribitur **נֶכְח**, Gr. Νεκῶς et Νεκῶ ab Herod. ii. 158, 159. iv. 42., Νεχῶ in Fl. Josephi Ant. x. 5, 6., et ap. interpretes Alex., Νεχῶς Josephi de B. J. v. 9. 4. Nom. esse origine Hebr., opinantur Leusdenius, Simonis, alii. Male. Rectius habetur Æg. Vid. Michaëlis ad Jerem. i. c. et Suppl. ad L. H. p. 1639., monens, Alexandrinos, linguae rerumque Ægyptiarum peritiores, sapienter sua in interpretatione retinuisse Νεχῶς. Notationem nominis nescire me fateor. Conjecturis valde incertis equidem nolo indulgere. Fieri tamen potest, ut e rebus, ab isto rege gestis, quas Herod. narrat, et Vignolius Chronol. ii. p. 133—148. docte illustrat, lux clarior aliis affulgeat.

* Neel Æg. sermone patrio vocabatur Rhinocorura s. Rhinocolura, si fides Epiphonio Hær. xvi. (lxvi.) c. 83. p. 703., scribenti, 'Ρινοκόρουρα γὰρ ἐρμηνεύεται Νεέλ' καὶ οὕτω φύσει οἱ ἐπιχώριοι αὐτὴν καλοῦσιν, ἀπὸ δὲ τῆς Ἑβραϊδοῦ ἐρμηνεύεται, κληροί. Videntur οἱ ἐπιχώριοι distingui ab Hebraeis, atque adeo intelligi Ægyptii. Petavius in animadv. p. 270. monet, Epiphonium in nomine Neel ante oculos habuisse Hebr. **נֶאֱל**, cum Alex. **נֶאֱלֵךְ** Ies. xxvii. 12. vertissent εἰς 'Ρινοκορούρων. Verba Epiphonii non neglexit Ikenius, ut ostenderet, non significari

Nilum, sed exiguum flumen sive torrentem ad Rhinocoluram, in mare mediterraneum labens. Scripserat Millius diss. de Nilo et Euphrate Terræ Sanctæ terminis, insertam Diss. Misc. p. 183—220. De Nilo aliter iudicabat Ikenius t. ii. Diss. p. 95—138. Causam deinde suam tutatus est Millius in Disputatione Exegetica, a. 1746. ed. Respondit Ikenius in Symbolis Literariis t. iii. p. 222—225. 388—519. Opposuit ei Millius a. 1749. Dissertationem Exegeticam secundam de Nilo Terræ S. termino. De re eadem disceptant Mullerus Sat. Obs. c. 9. et Michaëlis in Suppl. L. H. p. 1626—1628. Nemo eorum præterit testimonium Epiphonii. Omnes fere Neel ex **ΝΙ** illustrandum censuere. Attamen Michaëlis not. ad Abulfedæ Descr. Æg. p. 68, 69., ita scribit: "Si quis de nomine antiquo et Ægyptio (Neel aut Nechel) urbis certi quid docuerit, quod forte e linguae Copt. monumentis antiquioribus fieri possit, non ingratum geographiæ et historiæ studiosis facturum putem."

Νεῖλος, Nilus. Cujus est originis? An Gr.? Servius ad Virg. Georg. iv. 291. Nilum dictum vult a trabendo νέαν ἰλύν. Quod et Plut. de I. et Os. p. 103., cum not. Squirri, his verbis dicit, nec tamen notationem quaerens. Cf. Etym. M. p. 602. [9. Zonaras p. 1392. Phavorinus, Tzetzes ad Lycophronem 119., cum Mulleri nota, Eustath. ad Dionys. 222. EDD.] An Hebr. a **נֶאֱל**? Ea plerorumque est sententia, virorum etiam in republica literaria principum, in quibus Wesseling. ad Diod. i. 63. An Arabicæ? Placuit id Ikenio l. c. p. 103., Mullero l. l. p. 2—4., aliis. An vero rectius dicitur nom. vere Æg.? Jabl. ducit ex **ΝΕΙ—ΔΑΛΗ**, ut significetur fluvius certo et determinato tempore ascendens. V. Panth. pt. ii. p. 156. sqq. Non discordat Georgius ad Fragm. Liturg. p. 321. Cum sit tantum ad nostram usque ætatem opinionum divortium, quis miretur, Scaligerum in notis ad Festum p. 14. scripisse: "Cur Nilum vocarint, non magis mihi liquet, quam cur Istrum Danubium, Eridanum Padum, Ararim Sagonam." Arabicum nomen esse contendit Abdollatiphus in Memorab. Æg. p. 107, 108., ed. Tubing. Aliorum testimonia, ad Græcam nominis originem attinentia, consulto præteribam. Nollem tamen, verba Heliodori essent omissa, Æthiop. ix. p. 444. testantis, Nilum celebrari Ægypti superioris servatorem, inferioris patrem et opificem, νέαν ἰλύν δι' ἐτους ἐπάγοντα, καὶ Νεῖλον ἐντεῖθεν ὀνομαζόμενον.

[Quod ipsum Nonnus Panopolitanus optime expressit, Νεῖλον ἐφημιζαντο φερώνυμον, οὐνεκα γαίης Εἰς ἔτος εἰς ἔτος πεφορευμένος ὑγρὸς ἀκοίτης Χεύματι * πηλώνοντι νέην περιβάλλεται ἰλύν. Quid quod et Dionys. Perieg. 228. Οὐ γὰρ τις ποταμῶν ἐναλίγκιος ἐπλετο Νεῖλῳ, οὐτ' ἰλύν βαλέειν, οὐτε χθονὸς ὄλβον ἀέξειν. Schol., Καίτοι καὶ ἄλλῃ τρόπῳ τὸ Νεῖλος ἡτυμολόγηται, παρὰ τὸ νέαν, ἥτοι ἐνιαυσίαν, ἀγειν ἰλύν κ. τ. λ. "Νεῖλος, οὐ, ὁ, Nilus, Ægypti Fluvius," H. St., qui et ipse dicitur ὁ Αἰγυπτίος,

* [Plurima Nili Lat. et Gr. scriptoribus perhibentur et celebrantur nomina. Nos, omissis reliquis, in præsentia de iis tantum agemus, quæ ad Orientales linguas pertinent.]

[* **Σίρις**, Æthiopicum Nili nom. Nilus, in Æthiopia, dum illam peragrat, ab illius regionis incolis vocatur Siris; idem vero, ubi Syenen attingit, et ad fines Ægypti pervenit, nomen jam multo clarius atque celebrius Nili consequitur. Dionysius Perieg. 221., "Ἐθὴν πιστάτα κατέρχεται ὕδατα Νεῖλου, ὅς δ' ὅτι Λιβύῃθι ἐπ' ἀντολίῃ πολλὸς ἵππων, Σίρις ὅπ' Αἰθιοπῶν κινδύναται. Οἱ δὲ Σίρης ἑκαταὶ στρεφθῆντι μετ' ὄψους Νῆλον ἵθιστο. Steph. Byz.: Συρὴ πέλις Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας ἐπὶ τῷ Νεῖλῳ μετ' ἢ ὡς μάλιστα Σίρις. Cf. Festus Avienus v. 334. et Priscianus v. 210. "Similia de hoc fluvio notant Plin. v. 9. et Solin. c. 32." inquit Jabl. Panth. Æg. iv. i. p. 145. Sed fallitur vir doctus; nam, teste Salm. in Solin. p. 298. a., "Libri omnes Solini Nigris hic legunt, non Siris; nec aliter in Plinio legisse videtur, ubi hodie scriptum est Siris. Libri Pliniani eo loco scribunt Siris. Legendum esse Nigris, tum ex hoc Solino, tum magis ex ipso Plinio patet: nam Nigrum appellatum Nilum, ubi Æthiopiam ab Africa discepsit, paulo ante tradidit." Iterum Salmas. p. 299. a. "Nigrin vocari, priusquam Nilus vocetur, Solin. et Plinius affirmant, Dionysius Sirin. Vitruvius Dyrin ait nominati, postea Nigrum. Ita enim scribit: 'Ex montis Atlante Dyris, qui ortus ex septentrionali regione, progreditur per occidentem ad lacum Heptabolum, et mutato nomine dicitur Niger.' Ita libri. Gr. **Νίγρις**, h. e. idem qui et Nigris et Niger Plinio: hunc eundem Nigrum Vitruvius Meroen circumcingere scribit, et ubi pervenit ad cataracten, inter Elephantinen et Syenen, Nili nom. assumere, quæ Solini sententia est, ut omnino constet hic scribendum esse, 'quo Nigris vocatur.' Excerpta Solini legunt, ut in scriptis codicibus Plinii legitur, 'quo Siris vocatur.' In Tabula Peutingeri Siris quoque vocatur: 'Fluvius Sirin.' Et post aliquantum intervallum: 'Hoc flumen quidam Grin vocant, alii Nilum appellant; dicitur enim sub terra Æthiopum in Niloticum ire lacum.' Sed patet eo loco legendum esse, Quidam Nigrin vocant. Sic Sirin et Nigrin eundem faciat. Ergo Nigris, Siris, Dyris, et Siris idem fluvii nomen. Certe confundunt hæc nomina scriptores, immo potius hæc flumina cum Nilo. Nigris tamen est, qui Ptolemæo **Νίγρις**. Siris autem, vel Dyris, vel Siris, qui eidem Ptolemæo **Γάρ**, magnus et ipse fluvius, qui per Garamantas Æthiopas fluit, et sub terram absconsus Nubam paludem efficit. Hic sine dubio Siris dicitur auctori Tabulæ, et aliis Siris, propter affinitatem horum elementorum. Fortasse et Grin. Ut nihil ibidem mutandum sit in illis: 'Hoc flumen quidam Grin vocant.' Nam ut **Νίγρις** aliis est Nigris, sic **Γάρ** Grin. Hebræi Nilum vocabant **נֶאֱל**, Schicor, quod Æthiopes lingua sua dixerunt Schichri, ut monuit Scaliger. Hinc **Σίρις**, Siris, et Grin, vel etiam Dyris corrupta." Eustath. ad Dionys. 221.: τὸ δὲ Σίρις, οὐ μὲν βάρβαρῃ φασιν εἶναι ὄνομα, ἥτοι Αἰθιοπικόν, κατὰ τὴν ἀπορίαν διδὸς ἡ γὰρ λίγουσι ἡτὶν Ἑλληνικῇ ἡτυμολογίᾳ αὐτοῦ, ὡς αὐτὸς τῆς Ἱταλικῆς Σίριδος: πέλις δὲ ἡ Σίρις λυσιγ. "Venit mihi aliquando in mentem," inquit Jabl. Panth. Æg. iv. i. p. 151., "posse nomen hoc derivari a v. Sari. Est autem aliqua junci species, olim in Ægypto sic nominata." (Vide Jablonakium sup. ad voc. Σάρι.) "Ab eadem Copti Sinum Maris Arabici, quem vulgo Mare Rubrum vocant, dixerunt Mare Sari, i. e. juncum, quemadmodum Hebræi, ab Ægyptiis edocti, mare idem simili nomine **שָׁרִי**, Mare juncum appellant. Nam mare hoc magna junci s. sacros copia abundat. Quemadmodum vero mare illud a juncis, et ap. Ægyptios et ap. Hebræos, nomen traxisse certum est, ita, cum eadem plane hic suppetat ratio, fluvius Nilus dici pariter potuit Fluvius juncus: nam et in eo magna reperitur junci copia." * **Μίλας**, "Quem-

vide nos sub hac voce. Hesiod. Theog. 337. Τηθὺς δ' de Nil, et n' étoit connu que sous le nom d'Ægyptus.—
Ἰκεανὸς ποταμὸς τέκε δινήεντας, Νεῖλόν τ', Ἀλφειὸν τε, Ce nom de Nil, qui n'a pas été connu d'Homère, l'a été
καὶ Ἡριδανὸν βαθυδίνην. Ubi vide Schol. "Du temps d'Hésiode; et c'est un argument qu'on peut ajouter à
d'Homère le fleuve d'Ægypte n'avoit pas encore le nom ceux qu'on a d'ailleurs, pour prouver qu'Hésiode vivoit

admodum Nilus Hebræis ob nigricantes aquas, et quia terram humectando reddit nigram, Sichor s. Sior, h. e. Niger dictus est; ita et
Græcis eadem de causa vocatus est Μίλας, Plutarcho et Eustathio testibus, indeque et veteribus Latinis Melo appellatus." G. I. Vos-
sius Orig. Idolol. ii. 74. p. 346. Plut. de Fluvii c. xvi. : Νίλος ποταμός ἐστι τῆς Αἰγύπτου, κατὰ πόλιν Ἀλεξάνδρειαν, ἐκάλυτο δὲ τὸ πρῶτον
Μίλας, ἀπὸ Μελανός τοῦ Ποσειδῶνος. V. Eustath. ad Dionys. 222. Hesych. : Μίλας· βαθὺς, ἢ ποταμός. V. Hesychii Interpretes, Serv-
ad Æn. i. 745. iv. 246. Georg. iv. 291., Fest. vv. Alcedo, Alimento, et Melo.

* Νεῖλος. Hesych. : Νεῖλος· ποταμός. Horapollo
i. 21. : Νεῖλον δὲ ἀνάβασις σημαίνει, διὸ καλοῦσιν Αἰγύπτου Νεῖον, ἱερῶς ὀνομαζόμενον, καὶ μὴ λίσσιν γράφουσι, καὶ τὸ τριῶν ὀρίων μεγάλ-
λας, καὶ τὸ δὲ ὄνομα καὶ γὰρ ὕδωρ ἀναβλύζουσαν.

* Nuchul. Pomponius Mela iii. 9. "In Hesperiorum finibus fons est, quem Nili
eas, aliqua credibile est: Nuchul ab incolis dicitur, et videri potest non alio nomine appellari, sed a barbaro ore corruptus." Ad
q. l. ex Anonymo, qui solet Æthio subjungit, hæc laudat Is. Vossius: "Fontem Dara nominant, ceteri vero accolæ Nuchul vocant."
Verum Nuchul ille, ut observat Jablonskius, a Geographis locatur in Mauritania, longissime a fontibus et fluentibus Nili, etsi veteres
quidam, decepti forte etiam nomine Nuchul, in illa regione fontes Nili querendos esse, nugarentur.

* Ὠκεανός. s. * Ὠκεανός,
Diod. S. i. 12. : Τὸ δ' ὕδωρ ἐνομάσαι λέγουσι τοὺς παλαιούς· Ὠκεανόν, ὃ μεθερμηνύμενον μὴ εἶναι τροφὴν μητέρα, παρ' ἰσίοις δὲ τῶν Ἑλλή-
νων Ὠκεανὸν ὑπάρχειν ὀκυλήθαι· καὶ οὐ καὶ τὸν ποιητὴν λέγειν, Ὠκεανὸν τε θῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν· οἱ γὰρ Αἰγύπτιοι τομίζουσιν Ὠκεανὸν εἶναι τὸν
παρ' αὐτοῖς ποταμὸν Νεῖλον, πρὸς ᾧ καὶ τὰς τῶν θῶν γένεσιν ὑπάρχει. Pro Ὠκεανὸν ambo Cl. Fl. ὠκεῖον, "quod sine controversia ex altero
ortum, etsi leviter vitium." Wesseling, qui addit. "Forte Pherecydes suum Ὠκεανόν inde extendit ap. Clem. Alex. Stromat. vi. p.
741. et Origen. vi. in Cels. p. 664. a. : a Pherecyde accepti Lycophron, studiosissimus tenebrarum sectator, v. 231." Ægyptiorum
opinionem, Nilum suum pro oceano censentem, occasionem dedisse videntur Homerus et veterum illi, quibus Ὠκεανός ingens fluvius
fuit visus, sicuti docent Schol. in Eur. Orest. 1377., notante Wessel.

* Ἀστὰς. Quod ad nom. * Ἀστὰς attinet, v. Diod. S. i. 19., ubi
Wessel. : "Forte et hinc lux accendetur Ammiano xxii. 15. : Nilus æstuans inundatione ditissima ad Cataractas, i. e. præruptos scopu-
los, venit, e quibus præcipitans ruit potius, quam fluit : unde Atos olim accolæ usu aurium fragore assiduo deminuto, etc. Videtur
enim obiter Aeti titulum tetigisse, et, Unde Aetos olim et accolæ, scripsisse. Sed hanc conjecturam, neque enim alio eam loco habu-
erim, doctiores considerent."

* Τρίτων, Lycophr. 118. et 576. (ubi v. Tzetz.) Apollon. R. iv. 269. Cf. Plin. v. 9. An Nilus ὁ Τρίτων
dictus sit a Tritone, Africæ fluvio, alii viderint. Inter veteres enim fuerunt, qui in Libya Nili fontes quæsierint. De hoc fluvio vide
Herod. iv. 178. Eustath. ad Dionys. 267. et Menæsius de Regibus Atheniensium, Opp. t. i. p. 588. Tzetz. ad Lycophr. 847. : Τρίτῳ
δὲ φασιν, ἐν Αἰθίῳ εἶναι τὰς πηγὰς τοῦ Νεῖλου, ὡς Δαῖδες, ἀλλ' οὐκ ἐστὶ τοῦτο ἀληθές. Strabo vi. p. 397. ed. Falc., 'Ὁ Νίλος ἐν τῇ Αἰθίῳ, μικρὸν
πρὸ (ἀπὸ) τῶν πηγῶν· "Sequitur Jubam, qui, teste Plinio v. 9. fontes Nili in Mauritania esse scripserat, et inde per Libyam eum ad
Æthiops et Meroën deducebat, quæ sententia non solum a Plinio et suo imitatore Solino, sed etiam a Dione Nicæo ap. Xiphilinum,
a Pausania in Atticis, a Duri Samio, antiquo auctore, qui de Libycis scripserat, ab Ammiano Marcellino L. xxii., Vitruvio viii. 1., et
alii, approbata est." Palmerius. Jam inter omnes constat Nilum oriri in Nubia. "Pausanias ipsum Euphratem Nilum postea
fieri contendit in Corinthiacis : Εὐφράτης ὄντα εἰς τὴν Αἰθίῳ ἔχεται, καὶ αὐτὸς ἀνίσταται ὑπὲρ Αἰθιοπίας, Νεῖλον γίγνεται. Nempe totum Ery-
thræum et Indicum mare lacum esse crediderunt veterum nonnulli, quæ mira fuit imperitia." Nic. Lloyd.

* Ἀσταβόρας, et * Ἀστασίβας. Plinius v. 9. "Nilus medius Æthiops secat, cognominatus Astapus, quod illarum gentium lingua sig-
nificat aquam e tenebris profluentem. Insulas ita innumeras spargit, quasdamque tam vastæ magnitudinis, ut quantquam rapida cele-
ritate, tamen diurnum quinque cursu non brevior transvolet : circa clarissimam earum Meroën, Astaboras lævo alveo dictus, hoc est
ramus aquæ venientis e tenebris; dextero vero Astasopas, quod lateris significationem adjicit : nec ante Nilus quam se totum aqua
concordibus rursus junxit, sic quoque etiamnum Nigris, ut ante, nominatus, per aliquot millia, et in totum Homero Ægyptus, aliisque
Triton." (Salmas. in Solin. p. 297. d., pro latentis, e libris reponit lateris, adeo ut Astapus sit aqua e tenebris profluens Æthiopia
lingua : Astaboras, ramus aquæ venientis e tenebris; Astasopas, latus aquæ venientis e latebris. Hæc videant, inquit, qui Æthiopi-
cam callent.) Hæc eadem Melæ sententia est, quem sequitur Plinius. "Hic e desertis Africæ missus, nec statim navigari facilis,
nec statim Nilus est : et cum diu simplex suusque descendit, circa Meroën late patentem insulam in Æthiopia diffunditur, alteraque
ex parte Astaboras, altera Astasopas dictus est : ubi rursus coit, ibi nomen hoc capit." In Solino p. 43. a. legitur : Dextero alveo
Astasopas, lævo Astaboras. "In vetustissimo Regio," ut ait Salmas. l. c., "Astosapes, et ad oram Astapes : scribendum Astasopas,
et mox Astaboras : ita enim Græce dicuntur, Ἀσταπός, Ἀσταβόρας, et Ἀστασίβας. Astaboram alii non brachium Nili, sed alium
amnem, qui in Nilum influit, esse tradunt, ut et Astapum, et Astasobam. Æthicus noster nondum editus vocat Astroborim, et de eo
sic habet : 'Hic Astroboris a Nilo elongans efficit circulum immensum, qui circulus includit magnitudinem terrarum, in qua est civitas
metropolis, quæ Meroë appellatur. A divisione Nili, vel separatione Astroboris usque ad Meroën oppidum millia celx.' Multa
alia de Nilo ibi legas, quæ nusquam alibi videntur." Strabo xvi. p. 1096. xvii. p. 1116. ed. Falc. "Astaboram et Astapum
et Ptolemæus commemorat, sed quod vult Eratosthenes cingere eos Meroën, longe aliter Ptolemæus. Heliodorus non multum
ab Eratosthene dissentit L. x. p. 460. ed. 1619., ubi de Meroë scribit : 'Ἡ γὰρ ἡ Μερὴν μητρόπολις οὕτω τῶν Αἰθιῶν, — τὸ εἶδος ἰσχυρο-
μύων. Hæc mentem istius loci aperiunt. Astapum autem Heliodorus non nominat, sed Astasobam, qui est Eratosth. Ἀστασίβας, et
ita in Heliodoro lego. V. Plin. v. 9. (l. c.) et Vitruv. viii. 2." Casaub. Strabo xvii. p. 1162. : Ἀσθὴν δ' ἐκ τούτου τῶν συμβολαίων τὸν
ποταμὸν τοῦ τε Ἀσταβόρα, καὶ τοῦ Ἀσταπόδος, καὶ τοῦ Ἀστασίβας. Eustath. ad Dionys. 226. : Ἐπειροὶ δὲ φασιν—ἰμβάλλειν εἰς αὐτὴν ἀπὸ τῆς
ἑνὸς ποταμοῦ περιλαμβανόμενος ἵππον ἐμυγίην καὶ ἐνομοστήν τὴν Μερὴν· ὡς δὲ μὴ Ἀσταβόρας, ὁ δὲ Ἀσταπός καλεῖται. Plinius l. c., "Astapus
Æthiopiū lingua significat aquam e tenebris profluentem," nec a Plinio dissentit Diod. S. i. 37. : Οἱ δὲ περιουκύντες τὴν ἵππον—οὐκίαν
ἱταζαν προσηγορίαν. Nomina Nili, quæ Plinius recitat, sic emendat et explicat Fr. Junius ad Gen. x. 7. "Dicitur Nilus in Æthiopia
tribus nominibus, Chascapusch, i. e. e tenebris profluens : tum, qua Meroën alluit, lævo alveo, Chascabora s. Chascavora, fons aut
rivas e tenebris aquas fundens; dextro autem alveo, Chascatzaphes, i. e. e tenebris exundans, quia Nilus in tenebris subterraneis ante
mersus in Æthiopia, quasi redivivus emergit illis partibus." Respicit, quantum ad initia, notante M. Martinio Lex. philolog., ad
ΠΥΠ, quod Hebr. Chald. et Syr. est obtenebrari, et quantum ad fines, ad hæc tria, ΠΥΠ, augeri, crescere; et ΠΥΠ, fons, puteus; et
ΠΥΠ, fluor, exundatio.

* Φρουρὸν. Eratosth. Catal. Regum Thebæorum Ægypti num. xxxvii. : Θεβαίων Ἰβασίδου Φρουρὸν, ἢ
ἦτο Νίλος. "Constans autem est Catalogi illius mos, ut primo ponatur regis cuiusque nom. Æg., et deinde ejus interpretatio Gr.
addatur. Itaque Phruron Ægyptiis idem significat, quod Gr. Nilus. Autumo Φρουρὸν non. fuisse Nili, quo eum Ægyptii in Sacris
illo compellabant tempore, quo agris jam decedebat, illiusque aqua sensim quotidie deficiebat. Hoc enim sane Φρουρὸν Ægyptiis
innuit. ΦΡΟΥΡ, Hhrur, vocem Ægyptii usurpant de aquis subsidentibus, deficientibus, et cessantibus, sicuti de aquis diluvii,
jam decrecentibus adhibetur, Gen. viii. i. 7., et de aquarum impetu cessante. Ps. lxxxix. 9. neque minus de re quacunque desinente,
uti Num. xi. 2. (ubi verba ΑΥ-ΦΡΟΥΡ ΗΧΘ ΠΙΧΡΥΝ, vertenda sunt, cessavit ignis,) et xvi. 48. Si voci

huic addas notam generis masculini, habebis Φ-ΦΡΟΥΡ, quod Græci aliter exprimere non possunt, quam Φρούρ, et si denique
adjicias terminationem Gr., enascetur Φρουρὸν, quod in Catal. Eratosthenis legimus. Nilus proprie dicebatur hicce fluvius ab ad-
scensu, quando se in agros effundebat. Phruron a descensu, quando eosdem derelinquebatur. Sed videtur nom. hoc posterius nonnisi
in Sacris quibusdam adhibitum, auditumque fuisse. Illud tamen regi Theb., forte tempore Nili ex agris Æg. descendente nato, im-
ponere placuit. Symbolum huj. Phruronis, sive Nili descendente cernitur in Tabula Bembina, prope finem Segmenti secundi, in
Figura GG. Edit. Amstel. Exhibetur illic rana lota loti insidens. Nam lotus (vide supra l. ii. c. vi. §. 9.) proveniebat in campis
uliginosis Ægypti infer., postquam Nilus illis jam decederat. Et eodem tempore, (Ovid. Met. 1. 422. xv. 375. Horapoll. i. 25.) ex
limo adhuc semihumido, progigni ranas existimabant Ægyptii. Et memorabile omnino est, quod cum ΦΡΟΥΡ, uti observavi-

mus, Æg. dicatur aqua subidens, ac sensim deficiens, iidem ranam vocarint ΧΡΟΥΡ, quæ fere vox eadem est, et nonnisi ad-
spiratione a priori differt. Sed hac de re forte aliquando plura ad Tabulam Bembinam." Jabl. Panth. Æg. iv. 1. p. 159—161. Quod
ad Nili septem ostia attinet, nomina sunt, teste Herod. ii. 17., Πηλούσιον, Κανωβικόν, * Σιβηνιτικόν, * Σαϊτικόν, * Μεδήσιον, * Βολβίτιον,
* Βουκολικόν. Ὁ Νίλος ἀρξάμενος ἐκ τῶν Καταδούων, ῥέει, μίσην Αἰγύπτου σχίζων, ἐς θάλασσαν· μέχρι μὴν τῆς Κορμαύρου πόλεως ῥέει ἐπὶ τὴν
Νήλιν· τὸ δὲ ἀπὸ ταύτης τῆς πόλεως, σχίζεται τριφασίας ὁδός· καὶ ἡ μὴν πρὸς τὴν τριπλήτην, τὸ καλεῖται Πηλούσιον στόμα· ἡ δὲ τριτὴ τῶν ὁδῶν πρὸς
ἰσπύρην ἔχει· τοῦτο δὲ Κανωβικὸν στόμα καλεῖται· ἡ δὲ δὴ ἰδίᾳ τῶν ὁδῶν τῇ Νήλῳ ἐστὶ ἡδὲ ἀνωτὶ φέρομενος, ἐς τὸ ὅξιν τῷ Δέλτῳ ἀπικνύται· τὸ δὲ ἀπὸ
τούτου, σχίζεται μίσην τὸ Δέλτα, ἐς θάλασσαν ἔξῃ, ὅτε ἐλαχίστην μολὴν τοῦ ὕδατος παρὶχόμενος ταύτην, ὅτε πῶστα ὀνομαστήν· τὸ καλεῖται Σιβηνι-
τικὸν στόμα· ἐστὶ δὲ καὶ ἑτέρα διφασία στόματα ἀπὸ τοῦ Σιβηνιτικοῦ ἀποσχισθέντα, φέροντα ἐς θάλασσαν· τοῖσι ὀνόματα κίεται τὰδε· τῷ μὴ Σαϊτικῇ
αὐτῇ, τῷ δὲ Μεδήσιον· τὸ δὲ Βολβίτιον στόμα καὶ τὸ Βουκολικὸν οὐκ ἐλαχίστην ὁδὸν ἔχοντα, ἀλλ' ἱερὰτά. Pro Κανωβικόν, Σαϊτικόν, ἐξ Βουκολικόν,
alii habent * Ηρακλιωτικόν, * Ταυτικόν, et * Φατινικόν. Diod. S. i. 33. : Ἐξίσι δ' εἰς τὴν θάλασσαν ἑπτὰ στόματα, ὡς τὸ μὴ πρὸς τὴν κυκλίμενον
καὶ πρῶτον, καλεῖται Πηλουσιανόν, τὸ δὲ δεύτερον, Ταυτικόν, ἢ τὰ Μεδήσιον, καὶ Φατινικόν, καὶ Σιβηνιτικόν, ἢ τὸ Βολβίτιον, καὶ τελευταῖον Κανωβικόν,
ἢ τινες Ηρακλιωτικόν ἐνομάζουσιν. "Ostiorum hunc ordinem probant Strabo xvii. p. 1153., Plin. v. 10., Ptolemæus Geogr. iv. p. 116.;
alii aliter, de quibus Chr. Cellarius G. A. iv. p. 21. Quod autem Nostro Φατινικόν, s., ut Codd. edunt, Φατινικόν, id Straboni Φατινικόν,
Plinio Phatniticon, s., quod in scriptis invenit Salmas. in Solin. p. 339., Phatmiticon, Ptolemæo Παθμητικόν, veteri ejus interpreti
Ulmensis editionis Patmiticon. Unde Φατινικόν h. l., aut certe Φατινικόν, verius censeo : ad quam formam τὸ Νεῖλον στόμα Φατηνικόν
in L. xx. 76., quod neque H. Valesio in Ammian. xxii. 15. latuit, corrigendum." Wesseling. Edd.]

après Homère." Dacier. ap. Clark. ad Odys. γ. 300. V. Eustathii loc. supra ad voc. Αἴγυπτος laud. Eurip. in Archelao ap. Valck. Diatr. p. 30.: Νείλου λιπὼν κάλιστον ἐν γύαις ὕδωρ, "Ὅς ἐκ *μελαμβρότοις πληροῦται ῥοαῖς Αἰθιοπίδος γῆς, ἥνις ἂν τακῇ χιῶν, Τέθριππ' ὀχοῦντος ἡλίου κατ' αἰθέρα. Euripides hac in re Anaxagoræ præceptoris dicitur sententiam sequutus Diodoro Sic. i. p. 46., ubi Helenæ initium adfertur. Increscentis in Ægypto Nili causam Æschylus etiam quæsit in nivibus Æthiopiz solis ardore liquefactis. Idem Æschylus Suppl. 886. "Ὅς ἐρωτᾷς ὁ μέγας Νείλος ὑβρίζοντά σε ἀποτρέψει—Ἐν ἄριστον ὕβριν. "Mira est emendatio Scalig. "Ὁ ἐρως γὰρ ὁ μέγας. Νείλος κ. τ. λ." Butler. Unde hæc duxerit Butlerus, nescimus. Jos. Scalig., teste Valck. Diatr. p. 53., sic emendabat in margine libri sui, quem servat Leidensis Bibliotheca, ne litera quidem adjecta, "Ὁ ἐρως γὰρ, ὁ μέγας Νείλος. "Quæ perdocta magni viri correctio nititur," ait L. C. V., "ut puto, Æg. veteri traditione, quam nobis Heliodorus conservavit Æth. ix. p. 423. et 424.: Θεοπλαστοῦσι τὸν Νείλον Αἰγύπτιοι, —ἀντίμιμον οὐρανοῦ τὸν ποταμὸν σεμνηγοροῦντες ("Ὅς ἀντὶ Δίας ψεκᾷ—δὸς Αἰγύπτου πέδον—ὑγραίνει, Eurip. Helenæ v. 2.)—ἀ δὲ ἐκθειάζουσιν ἐκείνα" τοῦ εἶναι καὶ εἶναι ἀνθρώπους ὑγρὰς τε καὶ ξηρὰς οὐσίας σύνοδον μάλιστα νομίζουσιν—καὶ τὴν μὲν ὑγρὰν τὸν Νείλον, θατέραν δὲ τὴν Γῆν τὴν αὐτῶν ἐμφαίνειν—πρὸς δὲ τοὺς μύστας Ἰσὺν τὴν γῆν, καὶ Ὀσφιν τὸν Νείλον καταγγέλλουσι—ποθεὶ γοῦν ἀπόντα ἡ θεὸς, καὶ χαίρει συνόντι. Hæc minime protrita miror omissa Jabl. de Nilo agentī Panthei Æg. iv. 1. ubi conferri poterit p. 168. accedant ista Philostrati de V. A. vi. c. 1. de Indo et Nilo: Ποταμοὶ ἁμφοῖν ὅμοιοι· περαίνουσι γὰρ τὰς ἡπείρους ἐν ὥρᾳ ἔτους, ὅποτε ἡ γῆ ἐρᾷ τοῦτον, nempe τοῦ περαίνεσθαι, cuius sensum turpem cogitabat Sophista." (Fallitur vir doctus; Jablonskius enim totum Heliodori locum protulit p. 173.) Νείλος vocabatur Αἰγύπτιος Ζεὺς, ob inundationem loco pluviarum, et ob sæcunditatem et τὸ ζωόγονον. Pindarus Pyth. iv. 99. χρόνῳ Ὑστέρῳ νάεσι πόλεις ἀγαγὲν Νείλοιο πρὸς πῖον τέμενος Κρονίδῃ, ubi divinitas ejus exprimitur, ut filius Saturni, et Ζεὺς Ægyptius. Schol. Τέμενος Νείλου Διὸς τὴν Λιβύην φησὶ, ἥτοι τὸν Νείλον ἀντὶ τοῦ Διὸς φησιν· ἐπειδὴ παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις τιμᾶται ὡς Θεός· καὶ Παρμένων, Αἰγύπτιε Ζεῦ Νείλε· ἀναλογεῖ γὰρ τοῖς τοῦ Διὸς ὁμῆροις τὸ τοῦ Νείλου ὕδωρ. Parmenonis versus ab Athenæo v. 203. c. citatur. Quod Nilo Ægyptii festum celebrent, καὶ ἄδουσι τὰς ᾠδὰς, ἃς τῷ Διὶ ἄδουσιν, ὡς τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Διὸς ἔργον ποιούντος, ex Aristæneto Historico refert Nonnus Συναγωγῇ Ἰστοριῶν ad β. Σηλιτ. Gregor. p. 168. sq. c. 25. "Hinc Nilo Fluvio, non secus atque aliis Diis, a superstitione Æg. gente Tempia erecta, Sacerdotesque consecrati fuerunt. Ab eo nom. habuit urbs olim non incelebris Nilopolis, in qua et Templum fluvio huic dedicatum visendum erat; et extant passim Numi, nomine Nilopolitarum signati." Jabl. Panth. Æg. iv. i. p. 170. Et urbs ipsa, et Templum Nilo in ea dedicatum, Νείλος dicebatur, si Stephanus Byz. fides sit habenda: Νείλος· πόλις Αἰγύπτου· Ἐκαταῖος ἐν περιγησίᾳ αὐτῆς· καὶ ἱερὸν Νείλου ποταμοῦ· τὸ ἐθνικὸν τῆς πόλεως, *Νειλοπολίτης· εἰ δὲ ἡ πόλις μόνῃ κέκληται (Νείλος), ὀφείλει ἐπεσθαι τῷ κτητικῷ τοῦ ποταμοῦ Νειλαῖος, ὡς Ἀπολλωνίως φησιν. Sic sane verba ista accepit Caussin ad Horapollonis Hieroglyph. p. 238. ed. Pauw.: "Νείλος tria significat, fluvium, urbem, et templum, Νείλος, πόλις Αἰγύπτου, καὶ ἱερὸν Νείλου." Sed verum vidit Berkelius, cui legendum videtur in Steph. B., Νειλούπολις· πόλις Αἰγύπτου: "liquet hoc eviderter," inquit, "e gentili addito, Νειλοπολίτης." Ptolemæo iv. 5. dicitur Νειλούπολις, Eusebio Hist. Eccles. vi. ἡ τοῦ Νείλου καλουμένη πόλις, quod recte Rufinus Nilopolis vertit. Ap. Goltzium in Numo legitur, ΝΕΙΛΟΠΟΛΙΤΗΝ. Per Stephani B. verba, ἱερὸν Νείλου ποταμοῦ, nihil aliud intelligi debet, quam quod tota Nilopolis esset quasi Nili Templum. In hac enim urbe visendum erat Nili Templum, et cives ejus fortasse adeo huic superstitioni addicti erant, ut urbs ipsa merito appellaretur Nili Templum. "De Nili fontibus tanquam remotissimis et impervestigabilibus proverbium fecit Pindar. Isthm. vi. 31., Μυρία δ' ἔργων καλῶν Τέτμηθ' ἑκατόμπεδοι ἐν σχερῷ κέλευθοι, Καὶ πέραν Νείλοιο παγᾶν, Καὶ δι' Ὑπερβορέους." Ritterhus. ad Oppiani Cyneg. ii. 85. Fallitur vir doctus. Per Nilum et Hyperboeos intelligendi sunt terrarum fines: "Latissime famarum," inquit Poeta, "ab Æacidis gestarum sparsa est per orbem terrarum, usque ad extremum Austrum et Septentrionem." Phasis et Nilus ap. veteres poetas sunt extremi navigandi fines. Pindarus ipse Isthm. ii. 61., Ἄλλ' ἐπέρα ποτὶ μὲν Φάσιν θερραῖς, Ἐν δὲ χειμῶνι πλέων Νείλῳ πρὸς Ἀκτὰς. Ita terrarum fines aliquando fuisse declaratos, constat quoque ex Herod. iv. 45., Οὐδ' ἔχω συμβαλέσθαι, ἐπ' ὅθεν μὴ εὐόση γῆ, οὐνόματα τριφάσια κέεται, ἐπωνυμίας ἔχοντα γυναικῶν, καὶ οὐρίσματα αὐτῇ Νείλῳ τε ὁ Αἰγύπτιος ποταμὸς ἐτέθη, καὶ Φᾶσις ὁ Κόλχος· οἱ δὲ Τάναϊν ποταμὸν, τὸν Μαίητην καὶ Πορθμῖα τὰ Κυμμέρια λέγουσι. Eurip. Androm. 651., ἦν χρῆν' ὁ ἐλατνεῖν τῇδ' (ὀδὸν) ὅπερ Νείλου ῥοὰς Ὑπέρ τε Φᾶσιν. Cf. Strab. ii. p. 108. et Plin. iii. init., et Heynium ad Pindari loc. Ortum Nili investigare frustranei laboris conatus olim habitus est, unde in Proverb. abiit, Nili caput quærere, quod usurpatur de re supra humanas vires ardua. Quam sententiam primus videtur prodidisse Herodotus, qui scribit, neque Ægyptiorum neque Afrorum quenquam a se repertum, qui fateretur, se scire Nili ortum. Hunc alii secuti sunt. Ap. Lat. scriptores vox Nilus usurpatur pro fossis s. canalibus, quibus aqua in locum aliquem deducitur: cujus generis erant ii, qui aquam in privatas domos derivabant, et qui spectaculis circumdari solebant. Cic. Q. Fr. Epist. ult. l. 3.: "Imagines istæ, et palæstra, et piscina, et Nilus, multorum Philotimorum est." Id. de Legg. ii. 1.: "Ductus vero aquarum, quos isti Nilos et Euripos vocant, quis non, cum hæc videat, irriserit?" Cf. Salmas. ad Solin. p. 638. b. 639. g. et Casaub. ad Ælium Lampridium p. 153. ed. Par. 1620. "Ut ad hasticos redeamus, non ineptum foret, eo vocabulo equestres ludos intelligere, quorum nunc usus est multiplex, et sæpe hastis concurritur, et dicuntur vulgo clostra, quod claustris obsepantur temporariis, sicuti veteribus Euripos s. Nilos, ut in Legibus Cicero scribit, circumducere moris fuit." Cæl. Rhodig. Lectt. antiq. xxi. 18. An hæc huj. vocabuli notio in ullo scriptore Gr. reperiatur, nescimus. Euripi differunt a Nilis, quod hi majusculi essent, Euripi exiliores. Ap. Strab. xvi. p. 1100. ed. Falc. vox Nilus peculiari sensu dicitur de fluviali regione quadam in Arabia: Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ ποταμῖα τὴν Ἰσίδος λεγομένην, καὶ ἄλλη τιν Νείλος, ἁμφοὶ καὶ Λίβανον καὶ σμύρναν παραπεφυκότα ἔχουσαι. Νείλος ap. poetas est filius Oceanj et Terræ, qui Nilo fluvio nom. suum imposuit. Hesiod. Theog. 337. l. c. De eo sic scribit Cic. de Nat. Deor. iii. 16., "Alter (Hercules) traditur Nilo natus, Ægyptius, quem aiunt Phrygiæ literas conscripsisse:" c. 22., "Vulcanus secundus in (ex) Nilo natus, Phthas, ut Ægyptii appellant, quem custodem esse Ægypti volunt:"—" (Mercurius) quartus Nilo patre, quem Ægyptii nefas habent nominare:" c. 23., (Dionysus) secundum Nilo, qui Nysam dicitur intermisce. " (Minerva) secunda orta Nilo, quam Ægyptii Saitæ colunt." Schol. ad Apollon. R. iv. 269.: "Ὁ δὲ Νείλος οὕτω τοπρότερον ἐκαλεῖτο, Τρίτων· μετωνομάσθη δὲ ἀπὸ Νείλου τοῦ Κύκλωπος, τοῦ Ταντάλου, βασιλεύσαντος τῆς χώρας, ὡς Ἑρμιππὸς φησιν. Eustath. ad Dionys. 222.: Τινες Νείλον φασιν ὠνομάσθαι ἀπὸ Νείλου τινὸς ἀπογόνου Ἀτλαντος, βασιλεύσαντος τῶν ἐκεῖ· ἄλλοι δὲ, ὅτι Μέλας πρότερον καλούμενος, μετεκλήθη Νείλος ἀπὸ τινος Νείλου βασιλικῷ παιδὸς, ἐκεῖ ῥίψαντος θαντόν· τινὰς μέντοι, ἀπὸ τινος Νειλασίου κεκλησθαι οὕτως αὐτόν· εἰπόντας, οὐκ εὖ λέγοντας ἀπελέγχει ὁ Ἀρρίανός. Schol. Apollon. R. iv. 276.: Δικαίταρχος ἐν πρώτῳ μετὰ τὸν Ἰσίδος καὶ Ὀσιρίδας Ἱπρον βασιλεῖα γεγονέναι Σεσόγχωσιν (Σέσωστριν Schol. MSS.) λέγει· ὥστε γίγνεσθαι ἀπὸ τῆς Σεσογχώσιδος (Σεσώστριδος ibid.) βασιλείας μέχρι τῆς Νείλου ἔτη δισχιλία φ, ἀπὸ δὲ τῆς Νείλου βασιλείας μέχρι τῆς πρώτης οὐλυμπιάδος ἔτη ὡς εἶναι τὰ πάντα ὁμοῦ ἔτη δισχιλία ἐννακόσια, λς. V. Larcher. Chronolog. Herodot. t. vii. p. 367. ed. nov. Wesseling. ad Diod. S. i. 63.: "Dicæarchus (l. c.) Nilum inter et Sesonchosin, qui Sesostri, annos interserit bis mille quingentos; quod, si numeri bene habeant, veri fidem exsuperat, ut recte J. Perizon. Orig. Æg. 18.; id melius, quanquam non satis accurate, quod a Nilo ad Olymp. i. annos 433. computat: vixit enim ex utriusque sententia post bellum Trojanum, a quo prima Olympias annis 408. abest." De Nilo, Vulcani patre, vide Diogen. præf. seg. i. De alio Nilo hæc habet Philostratus Heroic. iii. 4.: Αἰθίωπα μὲν γὰρ γενέσθαι Μέμνονα, δυναστεύσαντα ἐπὶ τῶν Τρωϊκῶν ἐν Αἰθιοπίᾳ· ἐφ' οὗ καὶ τὸ Ὑάμμιον ὄρος ἀναχωσθῆναι λέγεται ὑπὸ τοῦ Νείλου. Εἰς

tosth. in Catal. Regum Thebarum Aegypti, num. xxxvii., Θηβαίων ἐβασίλευσεν Νεῖλος Φρουρῶν, ἦτοι Νεῖλος. Cf. Marshamum Can. Chron. sec. x. et notam nostram ad v. Φρουρῶν. Secundum alios scriptores Nilus fluvius nomen accepit a Rege, cui nomen

[* Νεῖλος. Diod. S. i. 19.: Τελευταίος δὲ τυχὲν αὐτὸν (τὸν Νεῖλον) ἦς νῦν ἔχει προσηγορίας ἀπὸ τοῦ βασιλεύσαντος Νεῖλως: 63., Ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγραφαῖς οὐδὲν αὐτῶν ἔργον παντελὲς οὐδὲ πρᾶξις ἱστορίας ἀξία παραδέδοται, πλὴν ἐνὸς Νεῖλως ἀφ' οὗ συμβαίνει τὸν ποταμὸν ὠνομάσθαι Νεῖλον τῷ προτοῦ καλούμενον Αἰγυπτῶν· οὗτος δὲ πλείστας εὐκαίρους διῶνγας κατασκευάσας, καὶ πολλὰ περὶ τὴν εὐχρηστίαν τοῦ Νεῖλου φιλοτιμηθεὶς, αἴτιος κατέστη τῷ ποταμῷ ταύτης τῆς προσηγορίας. Scribitur non modo Νεῖλος, sed et Νηλεὺς: vide Tzetze loc. infra ad v. Νεῖλος laudatum. Sed Νηλεὺς est fortasse Dorica forma pro Νεῖλος: nam idem Tzetzes ad Lycophr. 119., de etymologia vocis Νεῖλος loquens, habet hæc: Τὰ εἰ διφθογγα οἱ Δωριεῖς εἰς ἡ τρέπουσιν, οἷον πλειῶν πλεῶν, μειῶν μηῶν. Cf. Etym. M. v. Νεῖλος, p. 602, 23. A Νηλεὺς, si Tzetze fides l. c., descendit adj. Νηλεῖος.

[* Νεῖλος Græcis in usu fuisse, patet ex adjectivis Νηλεῖος, Νηλεῖς, Νηλεῖος, Νηλεῖος, Νηλεῖος. Sic Apollon. R. ii. 516. Μινωίδας ἐφλέγε νήσους, ubi Scholia: Μινωίδας δὲ τὰς Κυκλάδας νήσους λέγει, ὅτι Μίνως θαλασσοκρατήσας ἐβασίλευσε τῶν Κυκλάδων νήσων, ἐξελάσας τοὺς Κάρας. Sic ab ἡρώς descendit ἡρώϊος, ἡρώϊος.

[* Νηλεῖς. Plin. v. 9. "Nilus originem, ut Juba rex potuit exquirere, in monte inferioris Mauritanie non procul Oceano habet, lacu protinus stagnante, quem vocant Nilidem." In lacu Nilide pisces reperiri ait alabetas, coracinos, siluros, crocodilum quoque, et eo argumento probatum ostendit ex hoc lacu ortum habere Nilum, quia omnes illi pisces Nili familiares. Addit Plinius: "Inde ob argumentum hoc Cæsareæ in Iseo dicatus ab eo spectatur hodie." Ita scribit Salmas. in Solin. p. 295. c., expunctis verbis, Nili ortus creditus. "Ait Nilidem lacum Cæsareæ in Iseo ab Juba dedicatum fuisse, ob hoc argumentum, quod Nili origo credatur esse. Intelligit simulacrum, vel picturam illius latus a Juba fuisse dicatum in templo Isis apud Cæsaream, urbem Mauritanie."

* Νηλεῖος (* Νηλεῖος male scribitur in Forcellini Lex.) Plin. xxxvii. 8.: "India et has generat, et Nilion, fulgore hebeti ac brevi, et cum intueare, fallaci: Sudines dicit et in Syvero Atticæ flumine nasci: est autem color fumidæ topazii, aut aliquando melleæ: Juba in Æthiopia gigni tradit, in littoribus amnis, quem Nilum vocamus, et inde nomen trahere." Hoc vocabulum ignorat Schneideri Lex.

[Νηλαῖος, αἶα, αἶον. "Νηλαῖη μούσα in Epigr." H. St., sc. Leonidæ. Alex. xvii. ed. Meineke: Θύει σοι τόδε γράμμα γενεθλιακάσιν ἐν ὥραις, Καῖσαρ, Νηλαῖη Μούσα Λεωνίδει, i. e. Alexandrinus poeta Leonidas. Athen. vii. p. 312. a.: Νηλαῖοι δὲ εἰσιν ἰχθύες (ubi Νηλῶοι MS. Ep.). Vox extat in Steph. Byz. v. Νηλῶς. Aelius Spartianus de Severo p. 70.: "Jucundam sibi peregrinationem hanc propter religionem Dei Serapidis, et propter novitatem animalium vel locorum fuisse." Palatinus habet, Animalium belleorum, e qua lectione Salmas. feliciter eruit, Animalium Nileorum, vel Nilæorum. "Nam etiam alibi," inquit vir doctus, "Nilæum pro Niliacum legitur e veteri scriptura, et Steph. Byz. Νηλαῖος a Nilo fluvio κτηρικὸν deducit." A Νηλαῖος derivatur

* Νηλαῖος, uti a Κρηταῖος Κρηταῖος. Leonidas Alex. xxvi.: Δῶρον ὁ Νηλαῖος πέμπει αἰδοπόλος. Hoc vocab. prætermisit Schneider.

[* Νηλεῖος, εἶα, εἶον, a Νηλεὺς formatum. Vide Tzetze loc. infra ad v. Νηλῶς. A Gr. Νηλεῖος descendit Lat. Nileus. Ovid. Met. v. 187., At Nileus, qui se genitum septemplum Nilo Ementitus erat.

* Νηλεῖος, ὅσσα, ὅσα, (quod non agnoscit Schneiderus) occurrit ap. Zonaram p. 1392.: Νηλεῖον νᾶμα· τὸ τοῦ Νηλίου, ubi Cod. A. Νηλεῖον. "An pro Νηλῶον, quod malim pro Νηλεῖον, (quanquam sic etiam Phavor.), donec reperiatur locus?" Tittmann.

[* Νηλεῖος. Hesych.: Τυφλίνος· ἰχθύς Νηλεῖος. Hoc vocabulum ignorat Schneideri Lex.

Νηλεῖος, ἰδος, ἦ. "Νηλεῖδες πυραμίδες, Niloticæ pyramides, in Epigr." H. St., Anal. iii. p. 219. no. 318.

* Νηλεῖος (Schneidero ignotum) Eustathii et Tzetze loca mox laudanda nobis conservarunt. V. supra v. Νηλῶν.

* Νηλεῖος, (Schneidero ignotum). V. Tzetze

loc. * Νηλῶς. Schweigh. ad Athen. p. 312. l. c.:

"Possessivi nominis forma Νηλῶοι, quam habet h. l. Codex Epitomæ" (pro Νηλαῖοι, quod edidit Schweigh.), "nescio an sequiori ævo propria fuerit. Holstenius quidem ad Steph. Byz. p. 221. e Tzetze Chiliadibus (x. c. 300.) eam citat, quasi vix alibi occurrentem." Non sic scripsisset vir doctus, si Berkeli notam legisset. Νηλῶς, quod mirum est, prætermisit Schneider. Νηλῶς cum Schweigh., an Νηλῶς cum H. Stephano, scribendum sit, ambigi potest. Omnibus adjectivis iota subscribi debet, ut videtur, in quibus Attici id non pronuntiabant, sed ὦ in ῶ contrahebant. V. Piers. ad Mær. p. 300. Valck. Epist. ad Roverum p. lxviii. Bast. ad Gregor. Cor. p. 719. Gaisford. ad Poet. Min. Gr. p. 408. Fischerum ad Wellerum i. p. 119. Sic πατρώϊος, Attice πατρός: μητρώϊος, Attice μητρός: ἡρώϊος, Attice ἡρός: Νηλῶϊος, Attice Νηλῶς. Gregor. Cor. de Attica Dialecto p. 177.: Ἀδιαρέτως τινὰς τῶν λέξεων προφέρουσιν, οἷον πατρός ἀντὶ τοῦ πατρώϊος: cf. p. 441. et p. 630. 673. 687. Ceterum Horapollinis Hieroglyphicorum titulus est, Πραπόλλωνος Νηλῶν Ἱερογλυφικά. Per Νηλῶν intelligendus est Alexandrinus. (Suidas: Πραπόλλων, Φαινυβύθεως, κόμης τοῦ Πανοπόλλωνος νομοῦ, γραμματικὸς, διδάσας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.) "Ad urbem Nilopolin in Nomo Heracleopolitano perperam referunt quidam; raro enim vel nunquam forte ita dictus est Urbis istius civis." Pauw. Recte: nam, teste Steph. Byz., τὸ ἔθνικόν τῆς πόλεως, Νηλοπολίτης. "Si autem sola urbs vocata fuerit Nilus," ut addit Steph. Byz., "non addito vocabulo πόλις, tunc sequendum est possessivum fluvii, quod est Νηλαῖος, uti perhibet Apollonius." Sed fallitur Pauw. præf. p. ii., Νηλῶς accipiens pro Ægyptius, et egregie fallitur Causinus p. 238., cui Horapollon "dictus Niliacus" videtur "non communi nomine quasi idem esset ac Ægyptius, ut nonnulli voluerunt, sed a Nilo urbe Ægypti." Dubio procul Πραπόλλων Νηλῶς est Horapollon Alexandrinus, ut Νηλαῖη Μούσα Λεωνίδει, Alexandrinus poeta Leonidas, ut Νηλαῖος αἰδοπόλος, Alexandrinus, Νηλογενούς Λεωνίδει, Alexandrini. Plut. de Is. et O. v.: Πιαινεῖν δοκεῖ καὶ μάλιστα πολυσαρκίαν ποιεῖν τὸ Νηλῶν ὕδωρ πινόμενον. "Νηλῶα τάρχη, Niliaca salsamenta ap. Luc." H. St. Lucian. iii. Navig. 259.: Ἀλλ', ὦ γὰρ, πρὸς τῆς Ἰσίδος, κᾶν τὰ Νηλῶα ταῦτα τάρχη τι λεπτὰ μέμνησο ἡμῖν ἄγειν ἀπ' Αἰγύπτου, ἢ μῦρον ἀπὸ τοῦ Κανώπου, ἢ Ἴβιν ἐκ Μέρφιδος· εἰ δὲ καὶ ἡ ναὺς ἐδύνάτο, καὶ τῶν πυραμίδων μίαν. Νηλῶα, festi dies ap. Heliodorum ix. p. 423., quos Nili restagnationis tempore commissando, piscando, navigando hilares consumeabant Ægyptii: Diod. Sic. i. 36.: Οἱ δ' ὄχλοι πάντα τὸν τῆς πληρώσεως χρόνον ἀπολελυμένοι τῶν ἔργων, εἰς ἀνεσιν τρέπονται, συνεχῶς ἐστιώμενοι, καὶ πάντων τῶν πρὸς ἡδονὴν ἀνηκόντων ἀνεμποδίστως ἀπολαύοντες: cf. Aelian. H. A. x. 43. et Libanius Orat. pro Templis ap. Valesium ad Eusebii Vitam Constantini iv. 25. De hoc festo tacet Meursius in Græc. Fer. "Eustath. ad Od. δ. p. 1500. 5., ut ait Berkel. ad Steph. Byz. l. c., "tria localia a v. Νηλῶς format: Τοτικὰ δὲ παράγωγα Νηλῶν, ὅτι οὐ μόνον Νηλεῖος καὶ Νηλῶς, ἀλλὰ καὶ Νηλῶτης, δηλὸν ἐκ τοῦ, Οἱ δὲ Νηλῶται ἰχθύες δηλαδὴ τινες, γλυκεῖς εἰσιν, ὃ κείται παρὰ τῷ Δειπνοσοφιστῇ. Facetosi admodum sunt Jo. Tzetze versus, quibus plurima Nili derivativa complectitur, Chil. x. 300.:

Νηλεῖος δ' εἶπον ῥύακας ἐπιστολῶν νῦν λόγους,
Νηλεῖος, Νηλεῖος δὲ γράφειν ρευμάτων δέον,
Καὶ σὺν αὐτοῖς Νηλεῖος δὲ διὰ γραφῆς ἰῶτα,
Ἦς ἐκβλήθεις ἐν αὐτοῖς τοῦ ὦ τῶν Νηλεῖος.

Νηλεῖος τοῦ Νηλεῖος δὲ, καὶ διφθογγὸν Νηλεῖος

Ἦς ἐκ Νηλεῖος καὶ τοῦ Νηλεῖος * διφθογγογράφει γράφον.

Varia derivativa hic versiculi exhibent, sed Νηλῶς potissimum est in usu. Eustath. ad Dionys. p. 109., Περὶ τὰ Νηλῶα στόματα κ. τ. λ. Proclus ad Armenios de Fide: Ἐπειδὴ γὰρ πᾶν τὸ γινόμενον, ἢ ἐξ οὗκ ὄντος γίνεται, ὡς ὁ οὐρανὸς μὴ πρότερον ὦν, ἢ ἐκ τοῦ ὑπάρχοντος ἀλλοιοῦται, ὡς τὸ Νηλῶν ρεῖθρον ἐξ ὕδατος εἰς αἷμα μετεβλήθη. Per Tzetze Νηλῶν ῥύακας intelligendæ sunt S. Nili Epistolæ, ut apparet e præfixo in MSS. Epigrammate, notante L. Holstenio.

[* Νηλῶτης, οὐ, ὁ, Nili incola. Wakefieldius ad oram Hederici: "Eustath. Od. 173, 32." Athen. vii. 309.: Οἱ δὲ Νηλῶται κορακῖνοι, ὅτι γλυκεῖς καὶ εὐσαρκοί, ἐτι δὲ ἡδεῖς, οἱ πεπειραμένοι ἴσασιν. Huc respexit Eustath. ad Od. δ. p. 1500, 5. l. c.

* Νηλῶτης, ἦ. Oraculum ap. Euseb. Præp. Evang. ix. p. 242.: Οἱ τὸ καλὸν πίνον-

res ὕδωρ Νειλώτιδος αἵης. *Æschylus Prom.* 838.: Οὐτός σ' ὀδώσει τὴν τρίγωνον ἐς χθόνα Νειλῶτιν. Quam vocem Latine expressit *Martial.* x. 6., *Picti tunica Nilotide Mauri*, et *Lucan.* x. 142. *Nilotis acus.* * *Νειλογενής*, ὁ, ἡ, (γένος). *Leonidas Alex.* viii. ed. *Meineke*: Οὐράνιον μῆμα γενεθλιακάσιν ἐν ὥραις τοῦτ' ἀπὸ Νειλογενούς δέξο Λεωνίδεω, i. e. *Alexandrini.* *Macrob. Saturn.* i. 16.: *Argutus Niligena*, et gentis accola numerorum potentis.

* *Νειλοθερής*, εὖς, ὁ, ἡ, (θερῶ). *Æschylus Suppl.* 73. τὰν ἀπαλὰν Νειλοθερῆ παρῆσαν. *Schol.*: Τὴν ἐν τῷ Νειλῷ θερισθεῖσαν, ὃ ἐστὶ, βλαστήσαναν ἐν Αἰγύπτῳ ἀπὸ τῶν σταχυῶν δὲ ἡ μεταφορά. " * *Εἰληθερῆ* *conij.* *Schutzius* auctoremque adducit *Hesychium*, *Εἰληθερῶν* ἡλιαζόμενος. *Εἰληθερήσαντες* ἐν ἡλίῳ θαλθόντες. *Εἰλη* ἡ τοῦ ἡλίου ἀγῆ, ἡ θερμασία. *Εἰληθερεῖν* ἐν ἡλίῳ θερμαίνεσθαι. At in edit. sec. reposuit * *Νειλοθαλή*, quæ est etiam *Pearsoni* (*Casauboni*) conjectura, sed mihi lectio vulgata sufficit." *Butler.* * *Νειλορύτος*, (quod *Schneiderus*, nescimus cur, omisit). *Leonidas Alex.* xvn.: Ἡπρία μοι βύβλων χιονώδεα σὺν καλάμοισι Πέμπεις, Νειλορύτου δῶρον ἀπὸ προβολῆς. " *Toupius* volebat *προχοῆς* pro *προβολῆς*, ut *Νειλορύτος προχοῆ* sit ostium Nili: at est *Νειλορύτος προβολή*, promontorium, quod Nilus alluit: h. l. omnino pro *Ægypto* positum." *Meineke.* * *Νειλιακός*. Hoc vocab. ignorat *Schneideri Lex.* In titulo *Horapollinis Hieroglyphicorum* pro *Ἡραπόλλωνος Νειλίου* *Codex Morellii* habet, *Νειλιακού*. Certe e Gr. *Νειλιακός* fluxit Lat. *Niliacus*, in *Martiale* frequenter occurrens. *Ovid. de Ar. Am.* 3. 318. *Niliacis carmina lusa modis.*

* *Νειλωτικός*. Exemplum huj. vocis e Gr. scriptore depromptum nondum vidimus. *Martial.* vi. 80. *Nilotica tellus*, *Lucan.* ix. 130. *Nilotica rura*, *Seneca Quæst. Nat.* 3. c. 25. a med. *Nilotica aqua.* " * *Νειλαγάθια*, τὰ, *Cosmas.* *Indicopl.* p. 149. *hine Nilfrucht.* " *Schneider.* * *Νειλομέτριον*, τό. *Heliodorus Æth.* ix. p. 445. ed. *Bourdelot.*, (qui totum *Strabonis* xvii. p. 1157. ed. *Falc.* locum descripsisse videtur): Οἱ δὲ τὴν τε φρεατίαν τὸ Νειλομέτριον ἐδείκνυσαν, τῇ κατὰ τὴν Μέμφιν παραλήσιον. Fuit puteus quidam in Nili ripa e saxo quadrato constructus, in quo et maxima et minima et mediocria Nili incrementa adnotabantur: nam putei aqua cum Nilo pariter crescebat et decrescebat. Erant in putei pariete notæ quædam insculptæ incrementorum, et perfectorum et aliorum. Hæc itaque observantes *Ægyptii* incrementa cognoscebant. Vide *Tabulam Bembinam*, cujus Segmentum secundum auspicatur *Figura*, in qua *Nilometrium* exhibetur. Cf. *Jablonskius Panth. Æg.* iv. i. p. 173. * *Νειλοσκοπεῖον* i. q. *Νειλομέτριον*. *Diod. S. i.* 36.: Διὰ δὲ τὴν ἀγωνίαν τὴν ἐκ τῆς ἀναβάσεως τοῦ ποταμοῦ γνωμένην, κατεσκεύασται Νειλοσκοπεῖον ὑπὸ τῶν βασιλέων ἐν τῇ Μέμφει ἐν τούτῳ δὲ τὴν ἀνάβασιν ἀκριβῶς ἐκμετροῦντες οἱ τὴν τούτου διοίκησιν ἔχοντες, ἐξαποστέλλουσιν εἰς τὰς πόλεις ἐπιστολάς, διασαφύντες πόσους πήχεις ἢ δακτύλους ἀναβέβηκεν ὁ ποταμός, καὶ ποτε τὴν ἀρχὴν πεποιήται τῆς ἐλαττώσεως. *Cod. Vat.* pro *Νειλοσκοπεῖον* habet *Νειλοσκόπιον*, quæ est forma recentioris Græcitat. *EDD.*

* *Ξοῖς* nom. insulæ et urbis in nomo Sebennytico, teste *Strabone* xvii. p. 1154. *Meminit Plut.* de I. et O. p. 508. ed. *Ox.* *Steph. Byz.* e *Strabone* recte emendarunt *Holsten.* et *Berkel.* *Ξοῖς* est quoque in *Hieroclis Synecdemo* p. 724. Alibi scribitur *Ξοῖς*, *Ξοῖς*, aut magis depravat. De origine *Æg.* vix ambigitur; quæ autem sit, non docetur. In numo *Hadriani* fit mentio nomi * *ΞΟΙΤΗΣ*. Edidit primus *Belley* t. xxviii. *Comm. Acad. Inscr.* p. 542., repetiit *Zoëga* in *Num. Æg. Imp.* p. 116., addidit tamen numum similiter inscriptum, ante anecdotum. [*Xoites nomos*, *Plin.* v. 9. *EDD.*]

* *Όσανώτεια*. Sic cognominatam *Æg.* *Cleopatram* e numis affirmat *Scalig.* ad *Euseb. Chron.* p. 267. Tantum virum incaute alii secuti sunt. Neque vox est *Æg.*; neque ita legitur in numis, sed *ΘΕΑΝ ΣΩΤΕΙΑ*, vel *ΘΕΑΝ ΣΩΤΕΙΑ*. Comparetur *Spanhem.* de V. et P. N. p. 385. 409., cujus fonte hortulos suos irrigavit *Le Moyne* t. ii. *Var. Sacr.* p. 129, 130.

* *Όσαφρη* est cognom. regis *Æg.*, etiam *Pharaonis* dicti, in vers. *Gr.* *xliv.* 30., *Hebr.* scribitur *וְשַׁפְרִי*, pro quo *Michaëlis* malit *וְשַׁפְרִי*. Diu ante eum idem placuit *Scaligero* ad *Euseb.* p. 82. *Communi Pharaonis* nomine solo appellatur *Jer.* xxxvii. 5. 7., *Ezech.* xxix. 3. *Intelligitur rex idem*, qui dicitur *Ἀπρίης* ab *Herod.* ii. 161, 162. 169. iv. 159., et *Diodoro Sic.* i. 68., ubi notavit *Wesseling.* Vide eund. ad *Herod.* p. 186., sed imprimis *Vignolium*

Chronol. t. ii. p. 148—150. Cognomen regis *Ægyptiacum* non una ratione pingitur, *Όσαφρη*, *Όσαφρης*, *Όσαφρις*, *Vaphres*, *Ephrée*, *Waphris*. Longius recedit *Φρήν*, quod habent *Aquila* et *Theodotion*, sed forte culpa librariorum, ut suspicatur *Montfaucon*. Quando retinetur *Όσαφρη*, quod est in *Gr.* interpretatione *Jeremiæ*, item ap. *Clem. Alex. Strom.* i. p. 395., haud contemnenda est *Jabl. conjectura*, *Æg.* *Pharaonem* istum vocasse *ΟΨΗΡ—ΦΡΗ*, litera *B* in hoc nomine, ut euphoniæ consuleretur, absorpta a sequente litera *Φ*. Vide *Diss.* viii. de *Gos.* §. 4. in not., et *Pauth.* P. i. p. 304. *Hophra* igitur esset *Sacerdos Solis*; cujusmodi cognomen dignitati regiæ in *Ægypto* haudquaquam repugnat.

Πάκτων, genus navigii *Æg.*, *Strabo* xvii. p. 1173. [*Διέβημεν δὲ εἰς τὴν νῆσον ἐπὶ πάκτωνος*· ὁ δὲ πάκτων διὰ σκυταλίδων πεπηγὸς ἐστὶ σκαφίον, ὥστ' εὐοικεῖναι * *διαπλοκίνων* ἐστῶτες δ' ἐν ὕδατι ἡ καὶ σανιδίου τισὶ προσκαθήμενοι, ῥαδίως ἐπεραιώθημεν οὐ δεδιότες· ἀκίνδυνα γὰρ ἐστὶν ἂν μὴ τις * ὑπέργομον ποιήσῃ τὸ πορθμεῖον.] Quæ lectio si vera est, vocabuli origo me fugit. E *Forsteri* conjectura si legitur *Παθών*, explicationem non tam esse difficilem, monui p. 432. E *cod. Medic.* varietatem lectionis exemplo meo *Gronovius* non adscripsit. [Cf. *H. St. Thes.* iii. 271. e. " *Strabonis descriptio*," ait *Schefferus* de *Milit. Nav.* iv. 1. p. 261., " facit, ut credam singulare ibi genus indicari, nec aliis in locis cognitum aut usitatum; cur enim alias tam diligenter descripsisset? et certe structura ipsa docet, quæ nescio quomodo mihi videatur convenire cum ista coriaceorum, quibus veteres *Ægyptii*, *Herodoto* testante, usi sunt in *Euphrate*." Mirum est originem vocis, quæ *Græcismum* redolet, *Forsterum* et *Tewaterum* fugisse, præsertim cum *Strabo* ipse eam a v. *πήγνυμι*, unde *πηκτός* s. *πακτός*, derivatam esse indicet, (ὁ πάκτων διὰ σκυταλίδων πεπηγὸς ἐστὶ σκαφίον): post *Strabonem* *H. Stephanus* l. c., *Salmasius*, et *Schneiderus* in *Lexico* hanc etymologiam sequuntur. Ut nobis quidem videtur, *πάκτων* est nom. navigii ab *Alexandrinis Græcis* sic vocati. " *Pacton* scapha est e pluribus composita fustibus, vel lignis inter se alligatis. *Πακτών* i. q. *πηκτών*: *πακτε* et *πηκτά*, τὰ ἐκ πολλῶν ξύλων πεπηγμένα: unde *πακτώσαι*, et *πηκτά* *δωμάτων*, fores e pluribus asseribus compactæ. *Hyginus* ap. *Charisium* (p. 108. ed. *Putsch.*): " Ab *Actio* navigantes *stadia* xl. veniunt ad *Isthmum* *Leucadiensium*; ibi solent iteris minuendi gratia *remulco*, quem *Græci* *πακτῶνα* dicunt, *navem* traducere." Hæc corrupta sunt. Nec enim *remulcus* i. q. *Gr.* *πακτών*, *Navis* trahitur *remulco*, at *πακτών*, genus *naviculæ*, vel *scaphæ*. Omnino scribendum, ' *Remulco*, quam *Græci* *πακτῶνα* dicunt *navem*, traducere,' i. e. *navem* quam *Græci* *πακτῶνα* dicunt, *remulco* traducere. Vox *remulcus* *Græca* est * *ῥυμουλκός*; unde *ῥυμουλκεῖν*, τῷ ῥυμῷ ἔλκειν de *navibus*, quæ fune trahuntur. Auctor *Peripli Maris Erythræi*, *Καὶ ῥυμουλκοῦσιν αὐτὰ σταθμοῖς ἑβὴ τεταγμένοις*, i. e. *remulco* trahunt. Sic *ῥυμός*, *remus*. Ita *lorum tubæ* vocarunt, teste *Servio*. Sic *ματτήη*, *mattea*, et similia sexcenta. *Sisenna* *remulca* dixerat pro *remulcus* ap. *Nonium*: " Si quæ celeriter solvi poterat, in altum *remulca* retrahit." *Nonius* legebat in verbis *Sisennæ*, *Remulcare* trahit. Et *remulcare* dictum interpretatur, quasi molli tractu ad progressum melle, quod ineptum est. *Remulcare* non aliud posset ibi significare quam *remulco* trahere, *ῥυμουλκεῖν*. Sed verum est eo loco legendum, *Remulca* retrahit, aut, *Remulcans* trahit, h. e. *ῥυμουλκῶν*. Latini videntur *codicarias* (s. *caudicarias*) appellasse, quos *Græci* *πακτῶνας*. *Varro* de *Vita Populi Romani* l. iii.: " Quod antiqui plures tabulas conjunctas *codices* dicebant, a quo in *Tiberi* *naves* *codicarias* appellamus." Immo *codicariæ* e *codicibus* junctæ pluribus, quæ sunt *σκυταλίδες*, et similes *διαπλοκίνους*, quæ e *papyro* texebantur. *Ratellos*, vel *radellos* hodie vocamus hujusmodi *codicarias* *naves*, vel *pactones*." *Salmas.* in *Solin.* p. 785. Ante *Salmasium* *Malaspina* ad *Cic. Epist.* 9. l. v. *Attic.* *Hygini* locum ap. *Charisium* censuerat ita constituendum, ' *Remulco*, quam *Græci* *πακτῶνα* dicunt *navem*, traducere,' quoniam *remulcus* et *πάκτων* diversa sint. Non idem censuit veterum *Glossarum* auctor, qui, *πάκτων* *remulcus*, notante *Wesselingio Obs.* i. 28. " Quidquid sit de nomine *Gr.*," ut ait *Gesnerus Thes. L. l. v.* *Remulcus*, (ap. *Hyginum*) intelligi videtur fossa per *Isthmum* ducta, adhibitis quocunque modo funibus, vel hominum manu vel jumentorum nisu tractis, transmissas brevi itinere *naves* circumnavigationem procur-

rentis peninsulae compendi factam." Salmas. scribit *πακτων*, at Glossæ, H. Steph., Schneiderus, et Wesselingius rectius *πάκτων*. EDD.]

* Πάρεμφις, urbs Ægypti, cujus meminit Steph. Byz. v. [Πάρεμφις πόλις Αἰγύπτου ὁ πολίτης, * Πάρεμφις. EDD.] In numo Caii occurrit nom. ΠΑΡΕΜΦΙΤΩΝ,

monente Holstenio. De numine Remphah, ΡΗΥΦΕ, urbem dictam esse coniecit Jabl. de Remphah p. 81. Eandem forte Abulfeda in Descr. Æg. p. 9. appellat Farama, pro quo Copti aiunt Baramus, monente Michaëlis in notis p. 48.

Πηλουσίον, Pelusium, ἀπὸ τοῦ πηλοῦ accepisse nom., Strabo scribit xvii. p. 1155, et vulgo creditur. Aliter Kocherus t. ii. Misc. Obs. Crit. p. 138., cujus hæc verba sunt. "Parum fit verisimile, antiquam sane Ægypti urbem Gr. nomine insignem fuisse, quare malim, manente commodissima hac nominis ratione, ab Æg. v. ΛΩΙΣΙ, βόρβορον et πηλὸν significante, præposito artic. ΠΙ, illud derivare, quod et sono et significatione cum Gr. πηλὸς forte congruens, Gr. etymo occasionem dederit." Nisi fortasse alia officiant, non certe oberit mutatum ΠΙ in Πη, cum dialecto Theb. articulus quoque ΠΕ scribatur. [Cf. H. St. Thes. t. iii. p. 279.]

* Pibeseth, ΠΙΒΕΤ, Ezech. xxx. 17., videtur eadem urbs, quæ Bubastus. V. supra p. 53., not. An Pibeseth Æg. ΠΙΒΑΨΤ dicta? Cf. Jabl. p. ii. Panth. p. 82, 83.

* Pihachiroth, ΠΙΧΗΡΩΤ, Ex. xiv. 2, 9., pro quo tantum ΠΙΧΗΡΩ Num. xxxiii. 8. Nec de situ loci, seu in deserto Arabico. sive in ipsa Ægypto, neque de nominibus aliis, tam antiquo, Cleopatris, quam recentiori, Ad-Sjerud, hic disputandi locus est. Quorum rerum cupidi consulant Pocockium in Descript. Or. t. i. p. 227. vers. Belg., Shawium t. ii. Itin. p. 60—62. vers. Belg., et Schutte in Diss. de Itinere Israel. per Desertum p. 18—20. Ad institutum meum maxime attinet indagatio nominis Pihachiroth. Diu ac varie originem vocis e ling. Hebr. duxerunt interpretes, opinantes Π significare τὸ στόμα, ut ipsi Alexandrini præbent, ostium, fauces, vallem, aut quid aliud, ΠΙΧΗΡΩ esse foramina, siccitates, libertates, cet. Malim habere in numero vocum Æg., præeunte La Crozio ap. Vignol. t. i. Chronol. p. 637., et Jablonskio Diss. v. de Gos. §. 9., qui plura exemplo suo adscripsit, deinde a me vulganda. Non dissentit Schutte p. 20. Est ergo ΠΙ—ΧΗ—ΡΩΤ locus viridi gramine ornatus. Mira tamen possit videri inconstantia interpretum Gr. et Copt. Præbent Alex. Ex. xiv. 2. 9. ἀπέναντι τῆς ἐπαύλεως. Ut assolent, Copti eos sequuntur,

ΥΠΕΥΘΟ ΗΤΕΡΡΙ.

At vero Num. xxxiii. 7. et 8. Alex. præbent τὸ στόμα Εἰρῶθ atque solum Εἰρῶθ,

Copti ΡΩΨ ΥΠΙΡΩΘ et ΠΙΔΡΟΘ. Major constantia est, non bonitas, auctoris nov. vers. Gr. Penta-teuchi ex unico cod. Ven., in qua ter τὸ στόμα τῶν Ἡρώων, semel πρόσκρον τῶν Ἡρώων. An intelligi voluit Heroopolin? An scripsit Ἡρώθ, quod pro Εἰρῶθ est in cod. MS. interpretis Alex.?

* Pithom, urbs ab Israelitis in Ægypto condita, Ex. i. 11. Interpretes Alex. scribunt Πειθῶ, Πιδῶμ, Φιδῶμ, quæ est in codd. varietas lectionis. Coptus habet ΠΕΘΩ, non tantum isto in loco, sed etiam Gen. xvi. 28, 29., ubi Græci de suo addiderant κατ' Ἡρώων πόλιν, quod codd. Hebr. omnes ignorant. Esse Pithom nom. Æg., vix dubitatur. Hasæus in Biblioth. Brem.

Cl. v. p. 588. ducit ex ΠΙ et ΘΩ, cui, sed incerta fide, attribuit notionem herois. Etenim comparatio interpretationis Alex. et Copt. Gen. xvi. rem ad liquidum non perducit. Jabl. Diss. v. de Gos. §. 9. vertit terminum maris. Forsterus Epist. p. 31. ΠΕΘΩ significare scribit locum clausum, munitum, macerie cinctum. Ita fere Mullerus Sat. Obs. p. 191. Certum est, ΘΩ poni de maceria Eph. ii. 14., et pro obturare Ps. lxii. 11., ut monet La Crozius Lex. Estne Pithom eadem urbs, quæ non modo a Steph. Byz. vocatur Πάρονμος, πόλις Ἀραβίας, sed et ab Herod. ii. 158., ad q. l. leg. Wesseling. Adde Vignolium t. i. Chronol. p. 624., Anonymum in Misc. Obs. Crit. V. iii. p. 33, 34.,

et Schutte l. c. p. 12—14. In Antonini Itin. p. 163. et 170. occurrit Thou. Erat in via, qua itur Pelusio Memphin, prope Hero s. Heroopolin. Pro Thou legendum Thoum, atque intelligendum Pithom s. Patumum, suspicatur Schutte, Theologus liberaliter eruditus; cuj. conjecturæ forte non puduerit magnum Wesselingium, hæsitantem, quid de Thou existimari fas esset.

* ΠΛΩΣ, linum, gossypium. Sæpius invenitur in libris Mosaicis, item Ies. xix. 9. xlii. 3. xliii. 17. Hos. ii. 9. E dialectis O. O. alia atque alia ratione vocem illustrare interpretes conantur. Cum Jos. ii. 6. mentio fiat γυνῆς, esse eam origine Æg., scribendamque ΠΙ—ΩΕΑΤΣΙ, opinatur Forster de Byssos p. 63, 64. Orinatio multis videbitur tortuosa et obscura.

* Raamses, urbs in Gosenitide, ab Hebræis condita, Ex. i. 11., ubi dicitur ΡΑΜΣΕ, ab interpretibus Alex. Ραμεσση, quod etiam legitur Gen. xvi. 28. pro ΡΑΜΣΕ. Longior disputatio Michaëlis in Suppl. Lex. Hebr. p. 2256—2261., aut Mulleri in Sat. Obs. p. 188—190., non me suspensum detinebit, tantum de origine nominis quærentem. Jabl. Diss. iv. de Gos. §. 8. urbem Æg. appellatam judicat ΡΗΥΕΨΩΗ, agrum solis, non diversam ab Heliopoli. Adsentitur Forsterus Epist. p. 30., et Schutte l. c. p. 4—7. Arabibus Heliopolis dicitur

فونس-الشمس, Fons Solis, vel Oculus Solis. Vide Schultens. Ind. Geogr. in Vit. Saladini v. MISR, et Michaëlis ad Abulfedam p. 125. sq. E sententia Mulleri fuit Raamsis nom. Æg. ΡΩΥΣΩ, per compendium pro ΡΩΚΙ ΡΩΥΣΩ, civitas hominum pastorum, deinde vocata Αἶαρις.

* Said, Ægyptus superior. Utrum id nom. ei datum sit ab Arabibus, Ægypti victoribus, an ex Ægyptio Arabice verum, non prorsus certum judicatur. Vid. Michaëlis ad Abulf. p. 9.

* Σαμαθῶ. In scidula, Glossario adjuncta, Jabl. annotarat: "Σαμαθῶ, magnus, observante La Crozio meo in Collectaneis suis MSis." Frustra voc. quæsi in Lex. La Croz: et libris Copt. Aliud agens, tandem loco alieno inveni, ap. Steph. Byz., p. 525. scribentem, MATNA, νησος Λιβυκή. Ἀλέξανδρος ἐν τρίτῳ Λιβυκῶν, ἡ κατὰ τὴν Λιβύων φωνὴν Σαμαθῶ, ὃ ἐστὶ μεγάλη τὸ ἐθνικὸν Μαγνίτης, διὰ τὸν Λιβυκὸν τόπον καὶ τὸν Αἰγύπτιον. Fuisse insulam Lyciæ, non Libyæ, in qua nulla isto nomine insula memoratur, observat Bochartus Geogr. ii. c. 12. p. 745., cujus verba repetunt Berkelius et de Pinedo. Vox Σαμαθῶ habetur Punica, ducta ex ΣΑΜΣ vel ΣΑΜΣ. Quidquid id est, de origine Æg. nihil constat.

* Senator, primus arietis decanus, in cod. Firmici MS., quo usus est Scaliger. In editis legitur Asiccam, attamen sequitur Senacher. Voc. Senator explicari posse CIOΥ ἨΩΡ, levis conjectura est Jabl. in Thes. Epist. La Croziano t. i. p. 177.

* Sin, ΣΙΝ, Ezech. xxx. 15, 16. Ies. xlix. 12., creditur vulgo nom. Pelusii Ægyptium. Recte, an secus, vix dicam. Comparentur annotationes Doederleinii ad Jerem. Forsteri in Epist. p. 33, 34., Michaëlis in Spec. Geogr. p. ii. p. 32—42., et Suppl. Lex. Hebr. p. 1741, 1742.

* Σκίγκος, Crocodilus terrestris, de quo Dioscor. de Mat. Med. ii. 71., Σκίγκος ὁ μὲν τίς ἐστὶν Αἰγύπτιος, ὁ δὲ Ἰνδικός, ἄλλος ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ γεννώμενος ἕτερος δὲ ἐν τῇ Λιβύᾳ (non Λυδίᾳ, ut alii legerunt) τῆς Μαυρονισιάδος εἰρσκαται. Nom. sine dubio Æg. dicit Wahl in notis ad Abdollatiphum p. 143., incertior tamen de ipsa origine. En verba: "Ich dürfte ihn vielleicht Koptisch σκεν-γηρ (ICREH—XHP) den Uferspion, oder σκεν-χαρουκι (ICREH—ΧΑΡΟΥΚΙ) den Uferkrokodil, oder σκεν-ουόρ (ICREH—ΟΥΩΡ) den Uferhund schreiben." Si litoris s. ripæ ratio posset haberi, rectius huc referretur Æg. CREH, et kos diceretur terminatio Gr. ["Σκίγγος, pro quo et Σκίγκος scriptum invenitur, crocodilus est terrestris: alius in Ægypto, alius in India, alius in rubro mari nascens. Vide Dioscor. ii. 71. Interpr. quidam Scingus, quidam Scincus scribunt." H. St.]

Σίλβων, nom. Planetæ ap. Ægyptios. Joannes Laurentius Philadelphiensis Lydus, in opusc. de Mensibus p. 21., scribit, Τὴν δὲ τετάρτην ἡμέραν Σίλβοντι, ἐν τῶν πλανήτων κατ' Αἰγυπτίους οὕτω καλουμένων, ἀνέθετο.—

Ἑρμοῦ δὲ τοῦτον Ἕλληνες εἶναι βούλονται. In cod. Barberin. nihil hic de Ægyptiis. Certe ad ipsorum linguam Στίλβων non pertinet. Nom. Gr. est stellæ Mercurii, non Veneris, [aut Apollinis] quod alii volunt. Vid. Cicero de N. D. ii. 20., Suid. v. Ἐποχή, c. n. Kusteri, et Hesych. v. Στίλβων, ibi Alberti. [Cf. H. St. Thes. iii. p. 1036. d. In loco Jo. Laurentii Philadelph. Lydi per verba καὶ Αἰγυπτίους intelligendi sunt non Ægyptii, sed Alexandrini Græci Astronomi, qui Mercurii stellam sic appellabant. Hunc esse huj. loci sensum, liquido patet ex Etyrn. M. p. 697. 50., ubi junguntur Ægyptii et Astronomi, qui nom. πυρόεις, quod, ut στίλβων, dubio procul est Gr., non Æg., stellæ Martis tribuisse dicuntur: Πυρόεις Πυρόεις ἀπολάμπεται ἀστὴρ, Ἀπολλώνιος, ὅτι ὁ ἀστὴρ ὁ Ἄρης, ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων Ἄρης λέγεται, ὑπὸ δὲ Αἰγυπτίων καὶ ἀστρονόμων, Πυρόεις, ὑπὸ δὲ Χαλδαίων Ἡρακλῆς, περὶ παθῶν. Respexit ad Apollon. R. iii. 1377., ubi vide Scholia. (Pro περὶ παθῶν, ut e Scholiis istis apparet, legendum, Περιγενῆς περὶ μαθηματικῶν s. μαθημάτων, ut Schol. Ms. a Schæfero editus habet.) Achilles Statius ap. Elmenhorstium ad Apul. p. 72., qui nomina memoriæ tradidit, quæ Ægyptii Planetarum singulis indere solebant, et eundem, quem Auctor libelli περὶ Κόσμου (ubi vide Kap-pium p. 38.) secutus est, ordinem retinet, dicit Mercurii stellam non Στίλβοντα (ut in Jo. Laurentio Philadelph. Lydo) ab Ægyptiis i. e. Alexandrinis Græcis Astronomis, appellari, sed Ἀπόλλωνος ἀστὴρα. Τὰ ὀνόματα τῶν πλα-νητῶν, inquit, διαφόρως ἐκλήθησαν, καὶ περὶ τοῦ χρόνου ἐκάστον διαφωνία πολλὰ γέγονε πολλοῖς Αἰγυπτίοις γὰρ καὶ Ἕλλησι (ὁ Φάλων) τοῦ Κρόνου ὁ ἀστὴρ, καίτοι ἀμεινρό-ρατος (obscurissimus) ὦν λέγεται, ἀλλὰ καὶ Ἕλλησι μὲν κατὰ εὐφημὸν λέγεται οὕτω, κατὰ δὲ Αἰγυπτίους Νεμέσεως ἀστὴρ. Δεύτερος ὁ τοῦ Διὸς, καὶ Ἕλληνας Φαεθῶν, κατὰ δὲ Αἰγυπτίους Ὀσίριδος ἀστὴρ. Τρίτος ὁ τοῦ Ἀρέως, κατὰ μὲν Ἕλλησι Πυρόεις, κατὰ δὲ Αἰγυπτίους Ἡρακλέους ἀστὴρ. Τέταρτος ὁ τοῦ Ἑρμοῦ, δεδοσθω γὰρ νῦν τέταρτον αὐτὸν εἶναι εἶρηται γὰρ, ὅτι διαφωνία πολλὴ περὶ τῶν ἀστέρων τούτων ἐστίν Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδιτῆς, καὶ Ἥλιου, ὁ τοῖνον τοῦ Ἑρμοῦ ἀστὴρ καλεῖται, κατὰ μὲν Ἕλλησι Στίλβων, κατὰ δὲ Αἰγυπτίους Ἀπόλλωνος ἀστὴρ. Πέμπτος ὁ τῆς Ἀφροδιτῆς, κατὰ μὲν Ἕλλησιν Ἑωσφόρος. EDD.]

* Σώγχις, nom. proprium Archiprophetae Ægyptii, cuj. discipulus fuisse Pythagoras dicitur, ap. Clem. Alex. Strom. i. p. 356., ubi pro Σώγχιδι, quod retinuit Potterus, rectius legi Σώγχιδι Sylburgius notar. Testatur Jam-blichus de V. P. c. 2 et 3., testantur et alii, Pythagoram, auctore et suasore Thalete, in Ægyptum esse profectum, et se tradidisse in disciplinam prophetarum. Sonchidis vero non meminerunt. Negligenda non est annotatio, quam deo humanitati Wytttenbachii nostri. [Clem. Alex. aut e turbidis haurit fontibus, aut limpidos turbat: certe hausisse videtur e Plut. de Is. et Os. p. 354. D. Idem in Solone p. 92. E. Solonis doctores Psenophin et Sonchin memorat.]

* Tacona urbs eadem fuit, quæ Heracleopolis, Æg. appellata ΘΑΧΩ, ἡ Ἡρακλέους, vel Ἡρακλεόπολις. Ita Jabl. in notis MSS. ad Diss. de Gosen p. 84.

Topazius. De ipso lapide, non est, ut hic quidpiam dicatur, sed duntaxat de origine nominis. Quam qui quærent in Gr. verbo τοπάζειν, quærere, investigare, lapide fallebantur. Si fides aliis ap. Plin. xxxvii. 32., Topazin lingua Troglodytarum habet significationem quærendi, atque inde dicuntur Topazos insula et lapis Topazius s. Topazium. De verbis Plinii dictum est p. 437. Nasci lapidem istum in sinu Arab., vel in Ophiode insula, veteres una fere voce testantur. V. Diod. S. iii. 39. c. n. Wesselingii. Jungatur Psellus de Lapid. p. 36. scribens, Τοπάζιον λίθος ἐστὶ διαφανὴς, ὃν ἐλφ παρεμφερὴς φέρεται δὲ εἰς τὸν Ἀράβικόν [Ἀραβικόν] λεγόμενον κόλπον ἐν τινὶ πελαγίᾳ νήσῳ, ubi Bernard citat Glossas Iatr. MSS., in quibus, Ἀράβιος λίθος, ὁ Τοπάζιος. In verbis Epiphani de xii. Gemmis p. 7., inventus est autem, lapis Topazius, in Topaze civitate Indiæ, utrum significetur Æthiopia, an Arabia, incertum videtur. Legantur Fog-ginii annot. Addit Epiphani., Topazium Alabastris quibusdam negotiatoribus parvo pretio venditum esse, Alabastros quoque Thebæis pretio distraxisse majori, Thebæos nihilominus obtulisse reginæ, quæ tunc temporis imperabat. Alabastris s. Alabastritæ et Thebani erant Ægyptii. Parum abest, quin existimem, Indiam e mente Epiphani esse Ægyptum, quæ eodem nomine appellatur ab Hygino Tab. cclxxv., Jovis in India Thebas, rel. In-

telligi Thebas Ægyptias, docent verba sequentia. Cf. ad istum locum Munckerus et Van Staveren p. 392. Disputata a me pertinent inprimis ad originem nominis, quæ aut Arabica judicatur, aut Æg. Forsterus Mantissis Æg. p. 121. sq. Topazium dictum censet de promontorio, quod a Ptolemæo appellatur Βάζιον, situm in vicinia Topazi insulæ, Æg. forte vocatum ΤΑΠ—ΒΑΧ—ΧΗΝΙ, vel ΤΑΠ—ΒΑΧΗΝΙ, Tap-bad-seini. Conjecturam magno eruditionis apparatu exornavit Forster, non tamen, ut puto, omnibus persuasit. Scire admodum desiderabam, an a Teifaschio, in libro MS. de Gemmis et Lapidibus pretiosis, Topazius quoque commemoratus esset. Dubius hærebam, quia de eo plane nihil in argumento capitum, quod extat in Spéc. Arab. Ravii p. 43, 44. Ea de re a me consultus, item, an e Teifaschio vel aliunde fortasse vocis Topazium origo, seu Ægyptiaca, sive Arabica, posset constabilliri, comiter respondit Vir Cl. his ipsis verbis: "Topazii nom. neque ap. Teifaschium neque ap. alium ullum scriptorem Arab. inveni. Est in Bibliotheca Reipublicæ Gallicæ codex manu exaratus versionis Arab. libri Aristotelis περὶ Λίθων. Agitur in eo de lxxv. lapidum generibus; in quorum tamen catalogo, quem debeo humanitati illustris de Sacy, Topazius non invenitur. Neque Persis hoc nom. usitatum esse credo. Certe in tractatu Persico Thusii de gemmis, cuj. apographum possidet Bibliotheca Leydensis, non occurrit. Puto gemmam, quæ nobis Topazius appellatur, ap. Arabes sub nomine Hyacinthi flavi الباقوت الاصفر contineri, quod jam observavi, speciminis Teifaschæi p. 91. Ap. veteres nom. hoc longius patebat, atque de pluribus diversis gemmarum speciebus adhibebatur; non tamen prorsus eadem significatione Græcis accipiebatur ac Latinis. Ad illustrandam obscuri vocabuli originem nihil novi afferre possim. Nam quæ alii scripserunt, inprimis de insula quadam maris rubri Topazion dicta, ea tibi notissima esse scio." [Cf. H. St. Thes. iii. p. 1597.]

* Thammuz, תַּמְזַז, nom. idoli, Ezech. viii. 14., incertum, cujus. Alii aliud intelligunt, e. g. Venerem, Bacchum, Orum, Apin, Serapin, Isidem, Osiridem, Adonidem. Legendus præ ceteris Selden. de Diis Syris p. 330—340., et Beyer. in Additam. p. 312—317. Jungantur tamen Lowth et Venema ad Ezech. loc. Si Thammuz fuerit Adonis, et numen origine Æg., quæ multorum est sententia, negligi haud debet, quod auctor Chronici Paschalis s. Alexandrini habet p. 130., Θαμὺζ, ὅπερ ἐρμηνεύεται Ἀδωνίς (Ἀδωνίς). De notatione nominis magnopere non solum indocti, sed etiam docti dissentiunt. Præeunte Kircher, voc. esse Æg. alii autumant. V. Blumbergi præf. ad Fund. L. Copt. p. 24. Rectius forte alii censent Hebr. de ipsa tamen etymologia multum diversi. Consulatur unus Venema p. 171—173., cujus conjectura, pro תַּמְזַז לֵבֶן legendum תַּמְזַז לֵבֶן veni Thammuz, si tam foret probabilis, quam est ingeniosa, aliunde posset illustrari et exornari. Sed id nunc non ago.

* Troë. "Mons situs ex opposito Memphæos, et vicus appositus ei, vocabatur Troë, teste Strabone; et nunc mons idem obtinet nom. Iebel Tourah, id vero quoque Æg. est ΤΩΟΥ—ΡΗ Toure, mons Solis." Verba sunt Forsteri Epist. p. 31., cui ante oculos obversabatur locus Strabonis xvii. p. 1162., ὃν πέραν (in scriptis codd. ὅπερ, monente Casaub., in Medic. tantum πέραν, omisso ὃν, ut Gronovius meo in exemplo notavit) ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, Τρωικόν τι καλεῖται περὶ ὧδες ἱκανῶς ὄρος, καὶ κόμη πλησίον—Τροία καλουμένη, κατοικία παλαιὰ τῶν Τρώων. Adde Diod. S. i. 56. cum not. Wesselingii p. 66.

* Ὑψηλῖς, vicus Ægypti, teste Steph. Byz., deinde urbs, eaque princeps et sedes Episcopi. V. Cellarium Geogr. Ant. iv. p. 47., e quo intelliges, dici ab aliis Ὑψηλῖ, haberique nom. Gr., loco inditum a situ altiori. In Numo Hadriani Imp. est * Ὑψηλῖων, appicto arietē, quod symbolum forte petiit ab urbis etymo, observante Zoëga in Num. Æg. Imp. p. 124. Nam ΟΥΟΒΩ Coptis albus, ΨΙΑΙ aries; inde Οὐβσοῦλις et Ὑψηλῖς, pari fere pronuntiatione. In Hieroclis Synecdemo p. 731. est Ὑψηλῖ, ubi Wesselingius alia.

* Φάρβαιος nom. Æg. est urbis inter Bubasticum et Busiriticum amnes sitæ. Nom. ΦΑΡΒΑΙΤ Lexico suo inseruit La Croz p. 109. A Græcis varie scribitur. Rectum est Φάρβαιος, redditumque Hierocli

a Wesselingio p. 728., auctoritate Ptolemæi et Stephani Byz., quibus adjungatur Herodot. ii. 166., ubi Νομός *Φαρβαίτης, et imprimis numus Hadriani Imp., in quo ΦΑΡΒΑΙ. Primum e Museo Regio editus est a Belley t. xxviii. Comm. Acad. Inscr. p. 543, 544., deinde a Zoëga in Num. Æg. Imp. p. 118., insuper monente, Pharbaithum nom. accepisse a palmarum proventu, Φ—ΕΡ—ΒΗΤ ὁ φέρων φοίνικας. Quæ observatio si vera est, non male ab aliis nom. pingitur Φάρβητος.

* Φιλὰι, urbs et insula Æg., cujus mentio perfrequens fit. Sita erat supra Syenen. Nom. varie scribitur. Herod. iv. 178. dicitur insula Φιλὰ, conspirantibus codd. scriptis omnibus, quamvis ex eo dederit Steph. Byz. Φίλα. Cf. Wesseling., et ad Diod. S. t. i. p. 25., qui vocat Φίλας. Ap. Steph. Byz. v. Τακομήδος pro Φίλα reponendum esse Φίλα, dudum animadvertit Salmas. Strabo mox præbet Φιλὰς l. xvii. p. 1155., mox Φίλας p. 1173. Prius servavit Tzetzes ad Lycophr. 212. In Antonini Itiner. p. 164. Philas, ubi quondam e barbari temporis usu Filas, dedit Wesselingius, quem vide et Suritam in notis. A Lucano etiam appellantur Philas l. x. v. 313., dicunturque 'Ægyptia rura, regni claustra,' ubi alia eruditi interpretes. Nom. Philarum sine dubio restituendum in Olympiodoro ap. Phot. Biblioth. cod. lxxx. p. 193., ubi διέχοντος ἀπὸ τῶν Φίλων διάστημα ἡμερῶν πέντε, lepido errore, vertitur, a meis contribulibus quinque dierum intervallum distantem, cum paucis ante locutus esset de Thebis et Syene, urbibus Æg. Idem nom. Plutarcho ut redderetur, voluit Wesseling. ad Diod. S. l. c., cum antehac ederetur πύλας, de Is. et Os. p. 359. Eodem circiter tempore Squirius Φίλας probavit, recepitque nuper Wytenbach. p. 326. Quid plura? Ne lectori gravis sim ac molestus istiusmodi observationibus Geographicis, aut longius ab instituto aberrem, adjiciam pauca de origine nominis. Estne Gr.? Ita vulgo statuitur. Favent Diod. S. l. c., Seneca ap. Serv. ad Virg. Æn. vi. 154., Procopius l. i. de B. Pers. c. 19., Schol. ad Lucani l. c., alii. Sæpe ac diu multumque equidem dubitavi, suspicatus, nom. esse Æg., lumen præferente Reinesio Var. Lect. ii. c. 5. Suspicioni non paulum firmamenti ac roboris accessit ex consensu Amplissimi Akerbladi, mihi per literas anno superiori significantis, nom. non sibi videri Gr., invenisse autem se istius germanam etymologiam, quam, ut et reliquas observationes, ad hoc Glossarium pertinentes, utinam Viro eximio per negotia publica, quibus nunc præpeditus est, quam primum cum eruditis liceret communicare. Quas dum avidissime expectamus, contenti simus animadversione Forsteri in Epist. p. 36., urbem Philarum Æg. dictam suspicantis ΦΟΥΗΣΔΑΛΗ vel ΦΟΥΟΣΔΑΛΗ, altam habitationem. Adjungit, forte Philas intelligendas Ies. lxvi. 19., ubi 𐤏𐤍𐤔, ita tamen, ut eodem nomine omnis Nubia, quæ certe est superior habitatio, quam reliqua Ægyptus, exprimi videatur. Alia dedit Michaëlis Suppl. L. Hebr. p. 2005.

Φύσα piscibus Niloticis annumeratur a Strab. xvii. p. 1179., et Athen. vii. 88. p. 312. [sed absque ullo formæ indicio.] Dicitur Æliano H. A. xii. 13. ἰχθὺς Αἰγύπτου, θανυμάσαι ἄξιος, certe admirabilis, si vera sunt, quæ, fide aliorum, de Physa ibidem narrantur. Sitne nom. Gr., an Æg., dubito. Certe in Forskali Descript. Animal. neque piscem inveni, neque nom. huic simile. ["Gesænerus in H. Aq. p. 747. putat intelligi," ut scribit Schneid. ad Ælian. l. c., "orbem primum Rondeletii, quem Belonius in Nilo circa Saiticam præfecturam capi ait, a Græcis propter corporis inflati formam φλασκόψαρον dictum. Est is tetraodon, cujus venter aculeatus vesicæ similis inflatus. Eum describit Hasselquist. Itiner. Palæstin. p. 441. et Forskaol. p. 76. qui piscem ait per os inflatum distendi in globi formam, propter laxam abdominis cutem." Idem monet in Addendis p. 584.:—"Φύσαν piscem Nili ex inflatione corporis definire non licet; habent enim tetraodontes et diodontes hoc commune naturæ munus cum balistis et ostracionibus, ut docet Herrmann in Comment. Tabulæ Affinit. p. 311. De φλασκοψάρω recentiorum Græcorum vide descriptionem anatomicam ap. Feuillee Beschreib. der Arzneypflanzen t. i. p. 89." Cf. Hesych. v. φύσα, et H. St. Thes. iv. p. 258. b. Schneiderus in Lex. hoc vocab. non posuit. In Athenæo, Æliano, Strabone, et Hesychio est φύσα. H. Steph. tamen in Thes. l. c., et Schneiderus ad Ælianum in Indice generico Animalium male scribunt φύσα. Schneiderus in Æliani textu edidit

φύσα, quod in nota retinet, at in Addendis p. 584. habet φύσαν. EDD.] Pleraque nomina piscium Niloticorum, de quibus Athen. l. c., videntur Gr., pauca tamen Æg. De Ἀβραμὶς dixit Jabl. p. 4. Ad voc. Λάρος, quo etiam piscis genus, quod in Nilo flumine imprimis gignitur, eodem teste appellatur, adscripsit Casaub.: "opinor, veræ Græciæ fuit incognitus, et id nom., nisi fallor, vel Italic. vel Æg." E Kircherō tamen dedit La Croze Lex. p. 33., **ΡΟΥΛΟΤ**, lucius latus, piscis. ["Λάρος, ον, ὁ, Latus, piscis qui candidissimus et suavissimus est quocunque paratus modo, unde Archestr. ap. Athen. vii. (p. 312. e.), Τὸν δὲ λάρον τὸν κλεινὸν ἐν Ἰταλίᾳ πολὺν δένδρω Ὁ Σκυλλαῖος ἔχει πορθμὸς, θανυστὸν ἔδεσμα." H. St. Oἱ δ' ἐν τῷ Νεῖλῳ ποταμῷ, inquit Athenæus, γινόμενοι λάροι, τὸ μέγεθος εὐρίσκονται καὶ ὑπὲρ διακοσίας λίτρας ἔχοντες ὁ δὲ ἰχθὺς οὗτος, λευκώτατος ὢν, καὶ ἡδιστός ἐστι πάντα τρόπων σκευάζομενος παραπλήσιος ὢν τῷ κατὰ τὸν Ἰστρον γινόμενῳ γλάνιδι. Memoratur a Strabone l. c., ubi male editur λάτης pro λάτος. Sed, teste Falconerio, "scripti, λάτος, Marg. Cas. sic Par. 4. Med. 3. Bre. Esc. Mosc. καὶ ὁ λάτος Par. 1. Med. 4." Latus est Nilotica perca Rondeletii. EDD.]

* Phut, 𐤏𐤍, Gen. x. 6., Jer. xlv. 9. Ezech. xxvii. 10. Nahum. iii. 9. Qui sunt Phutæi, et ubi quærendi, et unde dicti? Ex omnibus, quæ, post Bochartum, copiose disputarunt Michaëlis Spic. Geogr. i. p. 160—166., Suppl. Lex. Hebr. p. 1995., et Forster in Epist. p. 12, 13., unum huc præcipue pertinet, conjectura nempe de origine nominis Ægyptia, e qua Phutæi nom. habuerint a v. **ΠΙΣΟΤΗ**, Occidens, neglecta a Græcis aliisque litera postrema **Π**. Additur, Phutæos habitasse extremam Africam versus Occidentem. Facilius mihi est, etymologiam hanc judicare incertam, quam meliorem in medium afferre.

Χονδρίτων mentio fit in vers. Alex. Gen. xl. 16., pro Hebr. 𐤇𐤍, in quo interpretando admodum variant et vet. et recentiores. V. Fagium, Drusium, Cartwrightum et Rosenmullerum ad istum locum, imprimis tamen Michaëlis Suppl. L. Hebr. p. 696. Non meminisse hujus vocis, nisi L. Picques, in Commercio Literario p. 321., eam existimasse videatur Ægyptiam, ut quoque 𐤇𐤍, de qua dixi supra p. 14. Qui secum recolat interpretis Copt. studium imitandi Alexandrinos, mirari desinet, eum quoque dedisse **ΡΟΗΤΡΙΤΗΣ**. Vox Gr. est. Χονδρίτην e Tryphone habet Athen. iii. c. 74. Χόνδρινον ἄρον ex Archestrato, iii. c. 77. ubi perperam ante editum Χόνδρινον. Suid., Χονδρίτης, σεμίδαλις. Hesych. dedit, Χονδρίτης, σεμίδαλις, et Χονδρίτης, [Cod. Ven. χονδρίτων, EDD.] παχέα σεμίδαλις. De vario usu vocabuli Χόνδρος nota sunt omnia. Plura hic, opinor, nemo desiderabit. [Vide H. St. Thes. iv. p. 563.]

* Ψχεντ, insigne quoddam regium. Vix potero huic qualicumque auctario rectius finem et modum facere, quam commemoranda voce, sine dubio Ægyptiaca, in monumento antiquo nostra ætate primum inventa, nusquam alibi reperiunda, nec satis adhuc illustrata. Legitur in Gr. Inscript. Roset., l. 44. Tab. ær., sive p. 21. ed. Ameilhon. In medio aurearum coronarum ἀσπιδοειδῶν dicitur fuisse **Η ΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΨΧΕΝΤ ΗΝ ΠΕΡΙΘΕΜΕΝΟΣ ΕΙΣΗΛΘΕΝ ΕΙΣ ΤΟ ΕΝ ΜΕΜΦ**, regium insigne dictum ΨΧΕΝΤ, quo redimitus (Ptolemæus Epiphanes) introivit in templum Mempheos. Quo modo nom. scriptum sit in ejusdem monumenti parte Æg., adhuc ignoro, sed valde aveo scire, multo tamen magis, quid de ejusd. notatione videatur probabile Amplissimo Akerblad, harum rerum hodie præ ceteris existimator docto et intelligenti. Dubium ab initio visum est Eruditissimo Ameilhon, Eclaircissemus sur l'Inscript. Grecque du Monument trouvé à Rosette p. 90, 91., debeatne Βασιλεία accipi de tunica regia, an intelligi diadema, sive corona regia, a reliquis decem coronis ante memoratis diversa. Tandem tamen posterius ei præplacuit. Adjungam vero hæc ejus verba: "ΨΧΕΝΤ est un mot de l'ancienne langue Egyptienne, dont je dois abandonner l'explication à ceux de nos savans, qui se sont livrés à l'étude des langues orientales." Quorum in ordinem cum nec cooptatus sim, nec per ætatem cooptari queam, diem ex die expectabo, ut statuant ii, quid de hac voce ac nonnullis aliis, quas equidem leviter tetigi, sit judicandum. In ipsa senectute quotidie discere magna mihi et mirifica voluptas.

L. C. VALCKENAERII

DISSERTATIO DE VOCABULO

ΒΑΡΙΣ.

Vocabulum creditur esse originis Orient. Phavor. a βάρος deducit, in Gr. Biblior. versionibus frequens. Quid dicant Grammatici? Βάρις genus navis. Hesych. tentatur. Βάρις navis Æg. ap. Herod.; Persica, Æschylo. Cymba Charontis ita dicta. Fullerus naves Baridas vocatas conjicit a בִּרְדִּי. Naves a figura, quam cum aliis rebus habebant communem, nominatæ. Phavor. et Hesych. tentantur. Navis κητος dicta. Hyginus emendatur. Anne Βάρις sit a βάρος? Voces quædam Phœniciz, quæ ex בִּרְדִּי videntur ortæ.

VOCABULUM βάρις, quo non raro usi fuerunt et alii, et veteres antiqui fœderis interpretes, sit ipsum orientale בִּרְדִּי, Gr. tantum veste indutum, si viris eruditus sit auscultandum, dubitari non potest. Operam igitur ludunt Grammatici, qui vocabuli apud se non nati Græcam arcessitum eunt originem. Phavor. certe vocem illam a βάρος deflexam existimat, quia turres, porticus, et quæ plura hac voce designantur, non nisi magno molimine construi possunt ac fabricari: Βάρις, παρὰ τὸ βάρος, τροπή τοῦ βραχέος, σημαίνει δὲ τὸν πύργον, καὶ τὴν κλίνην, καὶ στοῶν, καὶ πόλιν, παρὰ τὸ μετὰ βίας πολλῆς ἀρπέναι. Sed, qui ad Amos i. 12. (ubi voc. אֲרָמֶיִם βάρις reddiderant Aquila et Symm.) attexit scholion, voc. Syr. esse credidit; observat enim domus amplas Syr. bareis fuisse dictas: Βάρις ἐπιχωρίως λέγονται παρὰ Σύροις αἱ μεγάλαὶ οἰκίαι, quod scholion B. Montfaucon. in notis ad Hexapl. Orig. cit. l. Amosi appinxit.

Semper utique Alex. interpr. domus amplæ, arcis, palatiive significatu, hanc vocem usurpaverunt; frequenter illa Hebr. בִּרְדִּי reddentes, uti Dan. viii. 2. et alibi, (semel dictionem אֲרָמֶיִם ἀβιρά, pronuntiavit Nehemiæ interpretes, c. i. 1.) frequenter, quæ idem plane significant, voces alias, אֲרָמֶיִם videlicet Ps. xlviii. 3. 13. et כְּכֶל Ps. xlv. 9. ubi אֲרָמֶיִם a palatiis eburneis, vertunt: ἀπὸ βάρεων ἐλεφαντίνων: ad q. l. omnino consulendus est J. Drasius Animadv. ii. 44. Huc refer illa, quæ ap. Suidam legas et Phavor. [et Zonar. p. 373.] Βάρις ἐλεφάντιναι, αἱ πανταχοῦ τῆς γῆς ἐκκλησίαι, μὴ δὲ τῇ πίστει, ἐν αἷς γεραιρεται ὁ θεός: quæ verba, ex aliquo in illum Psaltis locum commentatore, descripsisse Suidam judicat L. Kusterus. Basilium evolvo, qui in hunc Ps. l. p. 190. βάρις, inquit, οἱ μέγιστοι τῶν οἰκῶν λέγονται. Aquila quoque, Symm., Theodotion, ac reliqui, quorum fragmenta collegit Montfaucon, in exprimenda voce אֲרָמֶיִם eodem usi fuerunt vocabulo, sicuti ex lexicis, quæ vir eruditus Origenis Hexaplis subtextuit, disci potest. Aquila, Prov. xviii. 19. pro אֲרָמֶיִם כְּבָרִיָּה ὡς μοχλὸς βάρεος habet. Ubi βάρις eand. vocem vertit Aquila, Amos ii. 5. οἰκήσεις scripsit Theodotion: qui tamen Ies. xxiii. 15. אֲרָמֶיִם עִירָא ἐξήγειραν βάρις αὐτῆς reddiderat. Pro

ipso בִּרְדִּי, quod Alex. οἰκήσεις interpretati fuerant, incertus quidam βάρις posuit.

[Zonaras p. 373. Βάρις τὰ πλοῖα, οἱ πύργοι, αἱ στοῖαι, τὰ τεῖχη. Tzetzes ad Lycophr. 747. Βάρις νῦν μὲν τὸ πλοῖον σημαίνει, σημαίνει δὲ καὶ θρόνον, πύργον, αὐλὰς, στοῖας, καὶ τοίχους. De castello munito legitur ap. Josephum Archæol. 15. 11. 4. de B. J. i. 3. 3. i. 5. 4. Edd.] Hesych. ac Suid. vocem exposuerunt murum, porticum, turrim, palatium, munimentum, ac urbem. Hes.: Βάρις —τεῖχος, ἢ στοῶν, ἢ πύργος. Præter illa Suidas habet: Βάρις—αὐλαί. Σφαῖραι. (φρουραὶ legendum censuit G. D'Arnaud.) Quo murorum firmet significatum, locum ex Juliano, (illum enim hic respici docuit me D'Arnaud) adducit: Ὁ δὲ ἐπεμέλετο βαρῶν, τούτῳσι τευχῶν, ille vero βαρῶν murorum gerebat curam, paulo post: βάρις δὲ, αἱ, στοῶν καὶ πόλιν. Eadem reperio ap. Phavor. nisi quod βάρις ipsi quoque sint: μεγάλα καὶ ὑπόβαθροι πέτραι, grandes lapides, sive fulcra. Sed si ex Hebr. vocabulo τὸ βάρις fuerit formatum, principem arcis significatum voci adscribere debuissent Lexicographi, a quo reliquæ notiones commode fluxisse censi possent.

Genuinum vocis ac primarium significatum pressius sequuntur Ephorus, ac Posidippus, quorum hic vocem domum exponit, ille vero plures domus in unum collectas, ap. Steph. Byz.: Βάρις, πόλις. Λέγεται βάρις ἡ οἰκία, ὡς Ποσιδιππος καὶ ἡ συνοικία, ὡς Ἐφωρος.² Ambo profecto bene! Baris etenim primum quidem unica οἰκία dicebatur, sed, quum crescens hominum multitudo, pluribus circa eam extructis tuguriis, vicum efficeret, ipsi dein illi collectioni Baris indita fuit appellatio, quin imo συνοικία mœnibus lapsu temporis inclusa, veterem nihilominus conservavit denominationem. Urbem Italiæ memorant Geographi Οὐερήρον, antiquitus Βάριν dictam. Barium Festo memoratur, ubi, "Barium," inquit, "urbem Italiæ appellaverunt conditores ejus expulsi ex insula Bara, quæ non longe est a Brundusio." Eandem procul dubio innuit Horatius, ubi iter suum Roma Brundisium describit, Serm. i. Sat. v. 97. Postera tempus melior: via pejor, adusque Bari mœnia piscosi. Ad q. l. Cruq. interpretes scribit: "Barium civitas est Apuliz,

¹ [Vide L. C. V. Opuscula philolog. crit. orat., conjunctim edita, Lips. 1808. 8. t. i. pp. 143—152. 152—4. Edd.]

² [Ammonius: Βάρις μὴ ἴστωσι ἀλύπτου πλοῖον λέγεται δὲ καὶ ἡ μεγάλη οἰκία, ὡς ἐπὶ Φιλίππου. "Emendandum procul dubio, ὡς Ποσιδιππος, aut, si id mavelis, Ποσιδιππος. Fundus emendationis Stephanus est Byz. Βάρις ἡ οἰκία, ὡς Ποσιδιππος καὶ ἡ συνοικία, ὡς Ἐφωρος. Et quis amplius hac de re dubitet? Posidippum eundem illum intelligo, quem citat Schol. Apoll. R. i. 1291. Τούτῳ δὲ Ποσιδιππος ὁ ἰπποκράτους ἐπιγραμματογράφος ἀποδόθησι καὶ Φιριδιππος. Ἐφωρος δὲ, κ. τ. λ. Ubi Ephori et Posidippi testimonia junguntur, hunc accurate diligentem Grammaticus Epigrammatographum vocat, ut adeo recte conjecerit G. J. Voss." L. C. V. Animadv. ad Ammon. p. 44. Edd.]

alia autem est, quæ Grammatico Theodisto dicta est Baris."

Verum enimvero, præter illa quæ memoravimus, voc. Βάρις navim quoque ap. Græcos designavit: primariam quinimo hanc vocis fuisse significationem ex iis, quos memoravi, Grammaticis, jure merito quis collegerit. Non solum Suidas [et Zonaras] βάρις, πλοῖα, et Phavor. βάρις τὰ πλοῖα, καὶ βάρις τὰς ναῦς, λέγουσιν οἱ Ἰωνες: sed et plus una vice hunc significatum voci attribuit Hesych., et in v., et in "Αβάρης mediterraneum, qui navibus plerumque caret, ἄβαριν dictum notat: "Αβάρης ὁ ἡπειρώτης, καὶ μὴ ἔχων βάριν. Idem: Βουβάρις, μεγαλοναύτης, παρὰ τὴν βάριν: et Βούβαρις (Salm. pro Βουβάρις) νεὺς ὄνομα παρὰ Φιλίστῳ. Alibi rursus: βαρπύργος, (sic depravate legitur,) πορμείο περὶ ἀμφόδων, ad q. l. in ora alterius Bibliothecæ Franeq. Codicis adscriptis J. Fungerus: "Vera lectio est: βάρις, πύργος, πορθμεῖον π. α. in Psalmis sæpe occurrit hæc vox, ut Ps. cxxii. (v. 7.) πυργοβαρεῖς. Origine Hebr. dictio, nam בִּרְיָ palatium, Basilica, Soping." Hoc modo locum constituit Palmerius: β. π. πορθμεῖον ὑπὲρ ἀμφόδων, quæ vertit: baris, turris, ponto, (s. navis transmissoria) ad jumenta transfretanda. Si quis audaciorem conjecturam probaverit, en, quæ Glossographum scripsisse arbitrer: Βάρις, πύργος, πορθμεῖον παρ' Αἰγυπτίοις. Ap. Ægyptios certe πορθμεῖα talia βάρις fuisse nuncupata, inter eruditos constat. Jos. Scaliger, in notis ad fragm. p. 44. de Baride, inquit, Æg. navi multi meminere, Herod., Diod., alii. Ap. Herod., tribus in locis, navigiorum illo nomine insignitorum memoriam reperi. L. ii. 41. navim, quæ ex insula Prosopitide missa, ad singulas civitates appellebat, ut in eam sepeliendi boves immitterentur, βάριν nuncupat. Βάρις eidem dicitur, quæ in urbem Bubastin Dianæ sacra facturos deferebat, ib. c. 60. ubi magnam utriusque sexus, ἐν ἐκάστη βάρη, scribit fuisse hominum multitudinem, quorum plures, ἐγχερίμψαντες τὴν βάριν τῇ γῇ, palantes per civitates discurrebant, etc. Cap. denique ejusd. lib. ii. 96. onerariæ, quam accuratissime depingit, Æg. navi, nom. βάρις ab indigenis impositum fuisse adnotat, τοῦτο γὰρ δὴ, inquit, ὄνομα ἔστι τοῖσι πλοίοις τούτοις, numero autem hæc navigia ap. ipsos fuisse longe plurima indicat, quum addit: ἔστι δὲ σφι τὰ πλοῖα ταῦτα πλήθει πολλὰ. Cf. Jungermann. ad Poll. i. 82., ubi βάρις, πορθμεῖον.

Sed præterea Æschylus quoque Persicas naves βαρίδων vocabulo appellat, Pers. [v. 1076. Ἡ * τρισκάλμοις βαρίσιν ὀλόμενοι. EDD.] 552. Ἐέρξης δὲ πάντ' ἐέσκε * δυσφρόνως Βαρίδεσσι ποντίαις. Ad q. l. Schol. naves illas ab urbe quadam Persidos, Baris dicta, denominationem suam traxisse opinatur. Ὁ Ἐέρξης δὲ, αἶτ, πάντα τὰ κακὰ δηλονότι ἐέσκε καὶ ἐπεσπάσατο ταῖς βαρίδεσσι, ναυσὶ, ταῖς ἀπὸ τῆς Βάρως οὐσας [ἥτις ἐστὶ πόλις Περσίδος, ἐξ ἧς καὶ αἱ νῆες βαρίδες] πᾶσας γὰρ κατέθραυσεν ἐκεῖσε.

Cymba, qua ad inferos deferebantur umbræ defunctorum, βάρις dicitur, in Epigr., quo loquens introducit Diogenes Cynicus. Partem ejus profert Suid. v. Βάρις. Δέξαι μ', εἰ καὶ σοὶ μέγα βριθεῖται ὀκρυνόεσσα Βάρις ἀποφθιμένων, τὸν κύνα Διογένην. Reddo: Quamvis cymba gemat tristi sub pondere pressa, Me tamen hac

Cynicum suscipe Diogenem.

Cetera vocabulum hoc significatu obvium Ægypto originem suam debere, ex Oriente saltem repetitum, forsitan affirmari posset: sitne in Orientalibus linguis superstes radix, a qua non incommode potuerit prosperere, disquirere licet. Vir quidam eruditus, vocabuli significatus, quo cymbam denotat, in Hebr. בַּרְיָ, originem se reperisse existimat. Licet enim foveæ, puteive notio vocis בַּרְיָ sit præcipua, altera tamen sepulcri eidem etiam adhæsit; procul omni dubio, quod et vetustissimi ævi homines in speluncis locisve subterraneis sepeliebantur, uti, ne alia jam adducam, vel ex sola Patriarcharum, quam tradit Moses, historia liquet quam clarissime. Recte igitur puteus et sepulcrum eadem voce nuncupari potuerunt, cum vetustissimum genus sepulturæ in puteis fuerit, sicuti tradit etiam Festus in v. Puticuli. Ita quoque Varro, l. iv. de L. L. col. m. 8., Extra oppida a puteis Puticulæ, quod ibi in puteis obruebantur homines.

Nic. vero Fullerus, peritissimus Philologus, naves, βάρις, ab Hebr. בִּרְיָ, domum altam ac turritam dicente, conjicit denominatas, propter similitudinem videlicet, quæ veterum navigiis cum altis intercedebat ædificiis, quam similitudinem paucis, sed, ut solet, erudite monstrat, Misc. S. ii. 1. sub fin. Nec est, cur quis temere hanc opinionem, ut minus verosimilem, explodat, quum simili exemplo firmari possit ac stabiliri. Sæpe scilicet ap. veteres a figura, quam cum aliis rebus habebant communem, naves fuerunt nuncupatæ. "Pristis" (verba sunt N. Marcelli, de propr. serm. c. xiii. §. 13.) "navigii genus a forma pristium marinarum, quæ longi corporis sunt, sed angusti. Claudius rerum Romanarum, l. xii. Quinque pristis, navigium ea forma a marina bellua dictum est." Virgil. v. 126. Velocem Mnestheus agit acri remige Pristim. Et Æn. x. 211. Frons hominem præfert, in Pristim desinit alvus. Non audiendus est Servius, dum ad Virg. Æn. iii. 427. de navi, Pristis, de bellua vero Pistris dici observat. In Hesych. scribitur Κυνπρίστis ζῶον τι, sed legi debet: Κυνοπρ. Πρήστis dicitur Phavorino belluæ marinæ species, εἶδος κήτους θαλασσίου, ἢ λεγομένη μύλλη. In voce κῆτος legitur μύλλη. Credideram legendum βάλη pro φάλη. Hesych. φάλη, φάλαινα. Balænam enim belluam marinam ipsam dicunt esse pristim, ipsam esse cetum, inquit Festus, in v. balæna.

Navim, ob similitudinem cum bellua marina, κῆτος dictam diserite innuit Conon Grammaticus, Narrat. xl. inter historiarum Poet. scriptores a Th. Gale ed. p. 284. ubi ab aliis diversus, fabulam de Andromeda enarrat, eam scilicet a Phœnice quodam, quasi inscio patre, inquit, navi fuisse avectam, cui, sive ob similitudinem cum bellua, seu forte fortuna, κῆτος fuerit nomen: Φοίνικος δ' ἀρκάσαντος νῆϊ, (κῆτος δ' αὐτὴ ἐκαλεῖτο, ἢ μέμνησιν ἔχουσα τοῦ ζῴου, ἢ καὶ κατὰ τύχην) ἢ Ἀνδρομέδα, ὡς κατὰ ἀγνοίαν τοῦ πατρὸς ἀρπαζομένη, ἀνωλοφύρατό τε καὶ μετ' οἰμωγῆς τοῖς βοηθήσαντας ἀνεκαλεῖτο. Cetus, qui, ab iracundo Neptuno emissus, Trojanorum terras devastabat, Παλæphato quidem περὶ ἀπίστων, c. xxxviii. judice, fuit ἀνὴρ βασιλεὺς μέγας, καὶ πολλὴν ἔχων δύναμιν, καὶ ναυτικὸν

¹ [Gregor. Cor. de Dial. Ionica p. 522. Βάρις δὲ τὰς ναῦς. "Ionicum fere vocant, pari cum Nostro errore, ICTi, vocem Avariam inde repetentes." Koen. EDD.]

² Arcadas scribit Homeri Schol. διὰ τὸ ἐν μισογείῳ τῆς Πιλοποννήσου αὐτοῖς οἰκούντας, ἀκίρους εἶναι τὴν κατὰ θάλασσαν ἔργων, ad Il. B. 612. — οὐ σφι θαλάσσια ἔργα μεμύηται.

³ Classis navalis Persarum præfectus Βάρης nomine memoratur Herod. iv. 203. Βάρης—δ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ στρατηγός.

⁴ [Cod. Marclan., teste N. Schowio: βαρπύργος, πορμείο περὶ ἀμφόδων. "Hesych. βάρις, πύργος, — περιάμφοδος: ita enim legendum, dudum me docuit Alberti. Περιάμφοδος i. q. Posidippo (ap. Ammonium) ἡ μεγάλη οἰκία." L. C. V. Animadv. ad Ammon. p. 45. "Recte tenuit (L. C. V.) περιάμφοδος. Omnino enim (nisi magis placeat, καὶ περὶ ἀμφόδων, vid. Verweij not. et cf. Hieron. t. iii. p. 614. ed. Mart.) legendum puto: βάρις, πύργος, πορθμεῖον, περιάμφοδος. Quomodo Petavins jam olim ad Themist. Orat. xiii. p. 663. (s. p. 389. ed. maj.) Et sic plane Is. Vossius in nota allata, et in Var. Obs. p. 252. Cf. Fuller. Misc. S. ii. 1. In περιάμφοδος supple οἰκία, quod Petav. l. c. explicat, 'ædes instar turrium, omni ex parte conclusas, quas insulas vocant.' Idque e Budæo quoque notant Lexx. Alias περιάμφοδος legi posset, in Nominativo (ut præc. πύργος) supple οἰκία. Hesych. διὰλαυρος οἰκία μεγάλη—ἡ λεγομένη περιάμφοδος." Albert. ad Hes. EDD.]

⁵ ["Quare hoc quoque nomen, ut nom. ἀρτάβη, origine quidem Persicum, deinde vero ad Ægyptios translatum putaverim." Sturz. de Dial. Maced. et Alex. p. 90=clxxiii. EDD.]

⁶ [Leouidæ Tarent., Anal. t. i. 235. n. lix. et Diodori Zonæ, Anal. t. ii. 81. n. vii. Κωπύρις νικύων βάριν ἰλαυνομένην. Diod. S. i. 92. Ἡ μὲν βάρις καθίσταται κατισχυασμένη πρότερον ὑπὸ τῶν ταύτην ἰχθύων τῇ ἱππικίᾳ, ἰρίσθησι δὲ ταύτῃ πρῶτης, ὅτι Αἰγύπτιοι κατὰ τὴν ἰδίαν διάλεκτον ἐνομάζουσιν Χάρωπα. C. 96. Συμφωνεῖν δὲ καὶ τὰλλα τὰ παρὰ τοῖς Ἕλλησι καθ' ἑαυτὸν μυθολογούμενα τοῖς ἑταίροις ἢ γινόμενοις κατ' Αἰγύπτιον τὸ μὴ γὰρ διακρίνον τὰ σήματα πλοίων βάριν καλεῖσθαι, τὸ δ' ἐπιβαθρὸν νόμισμα τὸν δβιλὸν τῷ πορθμῷ δίδωσθαι, καλουμένην κατὰ τὴν ἰγχώριον διάλεκτον Χάρωπον. EDD.]

⁷ ["Ægyptium navis nom. esse, tametsi Grammatici in alia abeunt, abunde declarat Herod. ii. 96. et Æschyl. Suppl. 880. Αἰγυπτίαν γὰρ βάριν (βάρην) οὐκ ἐπιπορῇ. Quamobrem in gentis ejus rebus gestis frequens vocabuli usus, ut in Plut. Isid. t. ii. p. 358. a. Synes. Provid. i. p. 96. A. Propert. iii. 9. 44." Weas. ad Diod. S. i. 96. Ægyptius est, qui clamat in Æsch. Suppl. 843. Σοῦσθι, σοῦσθ' ἐπὶ βάρην ὅπως ποδῶν, et 889. Βαῖνιν κελύων βάριν εἰς * ἀμφίστορον, notante Blomf. ad Pers. 559. EDD.]

⁸ [Vidiose Ed. Schr. κυνηρῆστις, notante Albertio. "Κυνερῆστις Hesychio ζῶν τι, procul dubio quale ἢ βουερῆστις, canibus nimirum ea mala inferens, quæ illa bubus." H. St. EDD.]

πολὺν—ὃ ὄνομα Κήτων. Recte quidem hactenus, si navim, a quodam Rege contra Trojanos missam, ceti nomine notam, ista fabula involutam censeamus, nisi cum J. G. Vossio, de Theol. gentil. i. 23. p. m. 172. navim ceti ἐπίσημον praeferentem fuisse conjectare malueris. Sed Hyginum, ubi fabulam de ceto tangit, adducam, ut locum ejus levissimo opere pristino restituam nitore. "Neptunus" (inquit fab. lxxxix.) "cetum misit qui Trojam vexaret. Ob quam causam Rex ad Apollinem misit, consultum. Apollo iratus ita respondit, si Trojanorum virgines Ceto religatae fuissent, finem pestilentiae futuram." Quum similem locutionem in Hygino non reperirem, mendum in voce ceto latere suspicabar, nec dubitabam fere, quin Hyginus scripsisset: Si Trojanorum virgines cauti religatae fuissent, quia statim subjungebat Mythographus: Cum complures consumptae essent, et Hesione (malim, Hesiones) sors exisset, et petris religata esset. Sed et succurrebat, Ovidium, ubi de Andromeda caueret, eadem usum loquendi formula, Met. iv. 671. Quam simul ad duras religatam brachia cautes Vidit Abantiades. Recte autem promontorium circa Trojam eximie caute dicere potuit Hyginus. Cautem illam Agamiam dictam tradit Hellanicus ap. Steph. in 'Αγάμεια.' Hesych. 'Αγάμιας, ἔνθα αἱ παρθένοι ἐξετίθεντο τῷ κήτει, τινὲς, οἱ δὲ, πολίχνην. Ap. Apollod. Biblioth. ii. p. 113. Hesione alligata fuisse dicitur ταῖς πλησίον τῆς θαλάσσης πέτραις.

Potuit igitur, ut ad propositum tandem redeam, navis a figura sibi cum domibus altis cognata, Baridos facillime traxisse nomen.

Verum, dum accuratius omnes, quos Gr. vox βάρης induit, significatus revolve, de etymologiarum fallaci studio aliquantisper edoctus, eo pene delabor, ut nulla plane Hebraici בִּירָה in h. v. animadvertam vestigia, idque cum Phavorino a Gr. voce βάρος, pondus, grandem molem significante, derivandum statuam. Convenit in primis significatus, patitur sermonis Gr. analogia, ut a βάρος descendat βάρης. Dantur tamen alia, quae huic originationi obstant. Potius igitur nil quidquam statuo, quam quid temere.

Denturne alia vocabula, in quibus certiora Hebraici בִּירָה appareant vestigia, paucis, priusquam finem huic dissertationi imponam, explorandum est. Μαριάβα, μητρόπολις Σαβαίων Stephano Byz. audit, Plin. vi. 28. Mariaba, inquit, Baramalacum, quam postremam vocem בִּירָה מלכא palatium regium vertendam, non absone viri docti ad illum Plinii l. est conjectura. Quid si illud ipsum בִּירָה in urbium quarundam Mesopotamiae nominibus delitesceret? Aliquas certe Bara vocatas recenset anonymus Ravennas, Cosmogr. ii. c. 13. Bina adhuc nomina proferam, quae lubens Phoenicia crediderim, ac voci nostrae adfini originem debere. Altera est, Μαριάμια, quae eod. Steph. auctore πόλις fuerit Φοινίκων, Ptolemaeo Μαριάμη dicta, indigenis fortasse בִּירָה Biriam, Buriam, arx vetusta ac princeps fuit vocata, unde dein Gr. Μαριάμη finxerint. Eo sane significato vox βάρης ap. Arabas gaudet, quin eodem Hebr. בִּירָה 2 Sam. xx. 19. venit, ubi urbs Abel vocatur בִּירָה אָבֶל mater in Israele, vetusta scilicet nec incelebris. Sic etiam μήτηρ occurrit pro metropoli, in epigr. Thessalonicensis Antipatri, quod, cum ejusdem auctoris aliis opusculis, ab elegantissimo Boivinio juniore collectis, extat in Mémoires de Litterature de l'Acad. Roy. des Inscr. t. ii. pt. i. p. 398. Σοί με, Θρηκίης σκυληφόρε, Θεσσαλονίκη Μήτηρ ἡ πάσης πέμψε Μακεδονίης. Ad te, Thraciae victor, me mittit totius Macedoniae metropolis Thessalonica.

Sed et arx Orientis munita Barbalissus dicitur Stephano: Βαρβαλισσός, φρούριον τῆς ἐν τετειχισμένον, Ptolemaeo Βαρβαρισσός. Gentile quoque, ex numo, sed de-

pravatius adfertur BIPPANATHNQN, pro quo Βαρβαλισσῶν sculptum fuisse, qui haec adducit, credidit L. Holsten. Forsan ex hisce tribus verum nom. cogi posset: Βαραλισσός s. potius Βιρρarisσός. Si prior vera sit lectio, in Oriente enuntiatum fere fuit bira lissa בִּירָה לִיסָה sive Buralissa, verusque significatus ab inscio Stephano fuit traditus, dum φρούριον τετειχισμένον, arcem munitam, eam vocavit. Siquidem verbum בִּירָה olim usitatum, hodie ap. Arabas in بَرز superstes, compingendi, colligandi, ac firmandi polluit significatu, unde praeter alia dimauat vocab. بَرز, quo quidquid firmum est ac validum designant. Sin vero alteram lectionem praetuleris, Βιρρarisσός potestate sua idem prorsus dicet, sed scriptum fere fuit בִּירָה רִצָה, burarissa, arx munita. رصا, sane firmandi gerit significationem, cuj. verbi derivatum legi putem in בִּירָה רִצָה 'Pḥassa, nomine cujusdam loci, cuj. Num. xxxiii. 21. sq. sed obscurior reperitur mentio.

Cur Mons Armeniae Βάρης fuerit dictus.

Josephus Antiq. Jud. i. iv. e Nic. Damasceno: 'Ἐστὶν ὑπὲρ Μιννάδα,' inquit auctor, μέγα ὄρος κατὰ τὴν Ἀρμενίαν, Βάρης λεγόμενον, εἰς ὃ πολλοὺς συμφυγόντας ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ λόγος ἔχει περισσῶν καὶ τινὰ ἐπὶ λάρνακος ὀχοῦμενον ἐπὶ τὴν ἀκρόρειαν ὀκείλαι, καὶ τὰ λείψανα τῶν ζώων ἐπὶ πολὺ σωθῆναι. Γένοιτο δ' ἂν οὗτος, ὃν τινὰ καὶ Μωϋσῆς ἀνέγραψεν, ὃ τῶν Ἰουδαίων νομοθέτης. Licet Bochartus, Phaleg. i. 3. nos latet, inquit, cur Baris vocetur ille mons, in quo substitit arca, ex fecundo nihilominus ingenii vasta eruditione instructissimi penu varias depromsit conjecturas: conjicit enim, vel nomen istud a Græcis monti fuisse impositum, apud quos βάρης erat navigii genus; vel ab Armeniis, qui sub nomine Baridos Deam coluerint; sive vocem ab Hebr. בִּירָה esse deflexam, quia in illo ipso monte cum Noacho, ac posteris ipsius, Deus fœdus icerat; quibus tamen aliam longe praefert conjecturam, qua voc. Βάρης ex lingua Arab. exitum exponi posse ostendit a v. بَرز exivit foras (imo etiam, manifestus evasit, postquam latitasset). Hanc hariolationem ex Josepho reddit veræ similitudinem, quippe qui ἀποβατήριον scribit τὸν τόπον τοῦτον (quo nempe ex arca egressus fuerat Noach) Ἀρμένιοι καλοῦσι.

Jos. Scaliger ad illum ipsum Nic. Damasc. locum, in notis ad fragmenta vett. operi de E. T. subjuncta, p. 44. Βάρης quidem ab Hebr. בִּירָה deflexum arbitratur, hoc vero in loco Armeniae montem, in quo arca substitit dicebatur, Barin, non quod ibi ullum fuerit palatium, sed quia et praegrandes naves et in sublime eductae Barides³ dicuntur, ab arca Noë denominationem traxisse. Rectius equidem Scaligero Fullerus, Miscell. S. i. 4. montem a Deæ Baridos templo Barin dictum censuit, templum vero a navigio Noë, quod quomodo a nave potuerit accipere nomen, alibi docte declarat. Alii alia conjiciunt. V. not. ad istum Josephi l.

Unde ego vocem dimanasse arbitrer, non erit difficile colligere; ex eodem scilicet בִּירָה firmum quid, validum ac excelsum significante, aut alia voce, quae cum illa arctam habuerit adfinem; ut ita Βάρης mihi nihil aliud dicat quam montem excelsum, qualem fuisse, in quo arca substitit, in comperto est. Nec quinquam abjectum N heic iterum morari poterit, qui, quae antea monuimus, animadverterit. Quin imo nec illi obstiterim, qui eidem origini Deæ Baridis (Βάριδος) nomen adscribere in animum induxerit.

[“ Βάρης, ios, idos, ἡ, Navigium, Navis: vox Ionum propria: eos. n. peculiariter βάρεις vocare τὰς ναῦς testatur Corinthus (Vide Koen. l. c.) Herod. vero Ægyptiacum quoddam fluvialis navigii genus ex-spina, βάρην nominari auctor est: cuj. descriptionem ap. eum habes p. 78. meæ edit. (ii. 96.) Atque adeo ap. Eurip. (Iphig. A. 297.)

¹ ["Αγάμια, s. 'Αγάμη, promontorium et portus prope Trojam, ex eo nominatus quod ibi Hesione ceto objiceretur ἄγματος, et nuptias nondum experta, ut tradit Steph. qui etiam addit, videri 'Αγάμια factum ex 'Αγάμη, ut πρίσβια ex πρίσβη, Πηγίόπια ex Πηγίόπη. Prioris ἰθὺς est 'Αγαμύτης s. 'Αγαμιάτης: posterioris, 'Αγαμύς. Ap. Hesych. vero legimus 'Αγαμίας, ἔνθα αἱ παρθένοι ἐξετίθεντο τῷ κήτει. Τινὲς δὲ πολίχνην." H. St. EDD.]

² ["Strabo habet Μιννάδα. Ita Plin. v. 31. (42.): Attingit Galatia et Pamphylia Cabaliam et Milyas, qui circa Barin sunt et Cylanticum et Oroandicum Pisidiæ tractum." Scaliger in Append. ad Opus de Emend. Temp. p. 44.]

[Pro Βάρης Joachim. Schroderus μάσις legendum esse contendit. Est enim Masis praeceptus ille Mons in campestri provincia Araratensi situs, in quo arcam resedisse, praeter constantem ap. Armenios traditionem, testatur ipse Geographus Armenus Moyses Chorenensis. Vide Dissert. ejus praeliminarem ad Thea. Linguae Armenicae. Havercamp. ap. Orellium ad Nic. Damasceni Historiarum Excerpta et Fragm. Lips. 1804. EDD.]

³ Locus Propertii, quem tangit vir illustris, reperitur l. iii. eleg. x. v. 44. Romanamque tubam crepitanti pellere sistro, Buridos et contis nostra Liburna sequi.

legimus βαρβάρους βάριδας, pro barbaras naves. Lycophr. (747. αἰτουργότευκτον) βάριν appellat Argoam navem, quam et αὐτοκάβδαλον σκάφος (745.) nominat. Suidæ et Hes. βάρεις sunt non solum πλοῖα, sed etiam τείχη, στοαί, ἀνάλαι, πύργοι: item et σφαῖραι. Hieron. certe in Jerem. c. 17. βάρεις dicit esse Turritas domos: et in Osee c. 9. Magnas et in modum turrium ædificatas domus. Idem in Ps. 44. Pro eo (inquit) quod nos transtulimus Domibus eburneis, quia in Gr. scriptum est ἀπὸ βάρων ἐλεφαντίνων, quidam Latinorum ob verbi ambiguitatem, a gravibus interpretati sunt; quum βάρης verbum sit ἐπιχώριον Παλαιστίνæ, et usque hodie domus ex omni parte conclusæ et in modum ædificatæ turrium ac mœnium publicorum, βάρεις appellantur. H. St. Scaliger in Notis ad Fragm. p. 44. "Ego βάρης circumflexo accentu scribo, cum sit longa: omnes tamen libri cum acuto." "Vulgo scribitur βάρης," inquit Bast. ad Gregor. Cor. p. 522.: "rectius scribi βάρης, docent loca poetarum." Βάρης scribit Blomf. ad Æschyli Pers. 559. et sic legitur in Lex. S. Germ. p. 84. Bekkeri Anecd. Gr. t. i.; at in Schneideri Lex. est βάρης.

["Αβαρι, Cui non est baris, ideoque in continente degens: Hes. ὁ ἡπειρώτης, καὶ μὴ ἔχων βάρην: est enim βάρης, πλοῖον: licet et aliæ ei significationes tribuantur." Αβαρι dictus fuit etiam Seuthi cujusdam filius, de quo Suidas, (Zonaras,) Strabo, et Gell. ix. 22. (V. Jamblichus de Vita Pythag., qui Abarin Scytham laudat in sect. 90. 91. 135. 136. 140. 141. 147. 216. Apollonius Dyscolus Hist. Mirab. c. 4. "Αβαρις δὲ ἐξ Ὑπερβορέων ἦν μὲν καὶ αὐτὸς τῶν θεολόγων, ubi vide Meurs. Item Heraclides librum quendam suum De immortalitate animæ, "Αβαριν inscripsit: cujus mentio ap. Plut. de Aud. Poem. (t. vi. p. 50. ed. Reisk.)" H. St. Grammaticus S. Germ. ap. Bekk. Anecd. Gr. V. i. p. 323.: "Αβαρις ὄνομα κύριον.

[Πυργοβάρεις. Vide H. St. Thes. iii. 635. c., et Sturz. de Dial. M. et Alexandr. p. 94 = clxxiv., b. Lex. Cyr. Brem. MS.: Πυργοβάρεις οἱ προμαχίονες (προμαχεῶνες, s. προμαχῶνες, ut ap. Etym. M. p. 697, 20. et Zonar. p. 1596.) τῶν πύργων οἱ ὀχυρότεροι. Cf. Biel. Thes. philol.

[* Βαριβάτης, s. * Βαρίβας. Lex. S. Germ. 'Αντιαττικίστης, Bekkeri Anecd. Gr. t. i. p. 84.: Βάρης κατ' οἰκίας καὶ πλοῖον. Σοφοκλῆς ἐν Ποιμέσι βαρίβαν λέγει τὸν ναύτην ἢ τὸν τῆς βάρους ἐπιβεβηκότα. Bast. ad Gregor. Cor. p. 522.: "Brunckius in Lex. Sophocl. correxit βαρίδαν, jurene, ignoro." Schæferus: "Ex ista Brunckii scriptura in Schneideri Lex. nova depravatione factum βαρίτης: mihi enim βαρίβας, ὁ τῆς βάρους ἐπιβεβηκώς, unice verum videtur: compares vulgare ναυβάτης." "In pluribus nominibus," inquit Bast. ib. p. 902., "quæ in βας desinunt, cujusmodi sunt ὀκρίβας, κυλλίβας, * νυμφόβας (ὁ ταῖς νύμφαις ἐπιβαίνων) alia, βας illud finale non simplex est κατάληξις, sed ipsius pars compositionis, quippe derivandum a ν. βαίνω. Itaque βαρίβας tantum abest ut analogiæ repugnet, ut, si expendas Grammatici interpretationem, facillime defendi posse fatearis. Ceterum Sophoclis βαρίβαν fortasse dictum per metaplasmum pro βαρίβαντα." Blomfieldius ad Æschyli Pers. 559. certissime, nostra quidem sententia, correxit, βαριβάταν: βαριβάτης, ut ναυβάτης.

["Βουβάρας Hesych. μεγάλοι, afferenti et βούβαρα pro μεγάλα, grandia. Βουβάρας, eidem est * μεγαλοναύτης: nimirum παρὰ τὸ μεγάλην βάρην ἢ μέγα βάρος (καὶ αὐχένα) ἔχειν. Sed addit dici etiam de homine qui μέγας est et ἀναίσθητος, Magnus et stupidus s. stolidus. Meminit Etym. M. quoque huj. βουβάρας, dictum scribens διὰ τὸ ἔχειν ἐπὶ τοῦ ἄκρου προτομήν τινα βουβάλου ἐξέχουσαν: exponensque etiam μεγαλοναύτης et μεγάλως βάρης: ut illa in signific. sit ex βῶν epitatico et βάρης, quod est πλοῖον: in hac, ex βῶν et βάρος. Exponit etiam * κανχητιῶν: nam περὶ ἀλαζόνος dici ait, quam et βαρυγέταν dictum fuisse." H. St. Eustath. ad Il. N. p. 962. 14.: Καὶ ὅτι ὁ διὰ βάρος προσηθεῖς βονγῆσιος, ῥηθείη ἂν καὶ βουβάρας, ὃ ἐστὶ μέγας καὶ ἀναίσθητος, ὡς παρὰ Ἡρωδιανῶ ἐν τῇ μεγάλῃ προσφῶδι κείμεν—καὶ εἴη ἂν ὁ ῥηθεῖς βουβάρας, προσθήκων διὰ τὸ κατ' αὐτὸν βάρος, προσηθήναι καὶ γῆς ἐτώσιον ἀχθος.

["Βουβάρις, Hes. teste, uavis nomen est ap. Philistum," H. St. Pro βουβάρις Salm. conjicit βουβάρις i. e. μεγάλη βάρης, probat Valck. l. c. et ad Ammon. p. 44.]

SPICILEGIUM VOCUM PAUCARUM,

RECTE AUT SECUS PRO ÆGYPTIACIS HABITARUM:

POST P. E. JABLONSKIUM, J. GUIL. TEWATERUM, ET FR. GUIL. STURZIUM

COLLEGERUNT

THESAURI STEPHANIANI EDITORES.

* ΒΑΚΧΥΡΙΣ, s. * ΒΟΚΧΟΡΙΣ.

Suid. et Zonar. p. 369.: Βάκχυρις (Cod. A. Βάκχυσις) ἐπὶ τῶν δικαιοτάτων τοιοῦτος γὰρ ἦν οὗτος βασιλεὺς Αἰγύπτου. Plenius Zenobius: Βάκχυρις οὗτος Αἰγύπτιος ὢν ἐπὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἐπινοίᾳ κρίσεων ἀπονημονεύεται εἰρηται de ἡ παροιμία ἐπὶ τῶν δικαιοτάτων καὶ * παρευρημένως κρινόντων. Vera lectio est Βόκχορις. Diod. S. i. 65.: Μετὰ δὲ τοὺς προειρημένους βασιλεῖς διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Βόκχορις, τῷ μὲν σώματι παντελῶς ἐνκαταφρόνητος, ἀγχινοῖα δὲ καὶ φρονήσει πολὺν διαφέρων τῶν * προβασιλευσάντων. Ibid. c. 94.: Τέταρτον δὲ φασὶ γενέσθαι νομοθέτην Βόκχοριν τὸν βασιλέα, σοφὸν τινα καὶ πανουργίᾳ διαφέροντα τοῦτον οὖν διατάζει τὰ περὶ τοὺς βασιλεῖς πάντα, καὶ τὰ περὶ τῶν συμβολαίων ἐξακριβῶσαι. Γενέσθαι δ' αὐτὸν καὶ περὶ τὰς κρίσεις οὕτω συνετὸν, ὥστε πολλὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ

διαγνωσθέντων διὰ τὴν περιττότητα μνημονεύεσθαι μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Λέγουσι δ' αὐτὸν ὑπάρχει τῷ μὲν σώματι παντελῶς ἀσθενῇ, τῷ δὲ τρόπῳ πάντων φιλοχρηματώτατον. "Sapientiae et versatilis ingenii cultum eidem tribuit c. 45. et 65.; ceteri scriptores hanc laudem non prorsus illi auferunt, sed aut φύσει χαλεπὸν, natura asperum, ut Plutarch. t. ii. p. 529. e. aut habitum quidem δίκαιόν τε ἐν ταῖς κρίσεσι καὶ πρὸς τὸ θεῖον τὴν ψυχὴν κεκοσμημένον, in judiciis justum et animo in Deum pio, verum e falsi pravique tenaci rumore, κατὰ κλέος ψευδὲς καὶ φήμην οὐδὲν λέγουσαν ὑγιᾶς, quemadmodum Ælian. H. A. xi. 11. (ubi vide Schneiderum), produnt: quæ fama fortasse differri cœpta est, tum quod in Mnevim, sacrum bovem, visus esset iniquior, tum quod ad rem attentior. De legibus ejus supra c. 79. et J. Marsham. Can. Chron.

¹ ["Legendum videtur, ὁ ὑπερβορέων, seu potius, ὁ ὑπερβόρις τις. Sed tamen nihil muto. "Αβαρις enim dicitur etiam, qui in continenti mediterraneo habitat, ὡς καὶ βάρης, navis, ἔχων." Vales.]

Sed tamen nihil muto. "Αβαρις enim dicitur etiam, qui in continenti mediterraneo habitat, ὡς καὶ βάρης, navis, ἔχων." Vales.]

p. 482." Wess. De Bocchoridis iudicio vide Plut. in Demetrio c. 27. Bocchoridi ferunt ab Iside aspidem missam, quæ superne capiti circumvoluta obumbraret, ut juste iudicaret, narrante Plut. de Vitioso Pudore t. viii. p. 99. ed. Reisk. Idem de Is. et Os. c. viii.: Λέγεται δὲ καὶ * Τέχνατος ὁ Βορχόρεως πάτερ. Wyttenb., pro vulg. Βορχόρεως, e Ven. et P. Βορχόρεως reposuit. De Bocchoridis patre, in cuius nomine magna est discordia, vide Wess. ad Diod. S. i. 45. ubi vocatur * Γρεφαχθῶ, aut * Τρέφαχθος. Athen. x. 418. f.: Διὰ ταῦτα καὶ Ἀλεξίς, ἐν τῇ περὶ αὐταρκειας, ἔφη, μετρία τροφή κεκρῆσθαι τὸν Βόρχοριν, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ * Νεόχαβιν. Βόρχοριν MS. Ep. "Βόρχοριν, per o breve in penultima, ut ap. Diodorum scribitur, sic ap. nostrum cum editis scribit Cod. A. Ceterum ex h. l. corrigendum videri Plut. de Is. et Os., ubi Βόρχοριν vocatur, monuit Palmerius Exerc. p. 513." Schweigh.

* ΘΩΝ, s. * ΘΩΝΙΣ, ios, s. idos.

"Θώνιος, Ægyptius, a Thono Ægypti Rege, Nicand. Ther. H. St. Respicit ad v. 309—17.: Εἰ γ' ἐνυμνον, Τροίηθεν ἰούσ' ἐχάλεψατο φύλοις Αἰν' Ἑλένη, ὅτε νῆα πολύστρουβον παρὰ Νεῖλον ἔστησαν, βορέας κατὴν προφυγύστες ὁμοκλήν * Ἥμος ἀναψύχοντα" (s. ἀποψύχοντα) κυβερνήτηρα Κάνωβον Θώνιος ἐν ψαμάθοις ἀθήσατο" τύψε γὰρ αὐτὸν Αἰγὴν' ἀποθλιφθεῖσα, καὶ ἐν βαρὺν ἥρυνεν ἰὸν Αἰμορροῖς θήλεια, κακὸν δὲ οἱ ἔχραε κοῖτον. Schol.: Θώνιος βασιλεὺς Αἰγύπτου τότε ἦν ἀπὸ τούτου οὖν Θώνιον τὴν αἰμορροῖδα ἔφη, διὰ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ εἶναι. Ergo H. St., (Goræus,) et Schol. Θώνιος pro nominativo acceperunt, hæmorrhoida hoc nomine intelligentes, sic ab Ægypti Rege nuncupatam, cum sit genitivus nominis Θώνιος: Θώνιος scilicet, Θώνιδος, vel Θώνιος. Bentley corrigat, Θώνος ἐπὶ ψαμάθοισιν, a Schneidero male castigatus: nam, teste ipso Schneidero, in Scholiis "vulgabatur Θώνος βασιλεὺς Αἰγύπτου. G. Θώνιος, Lott. Θώνιος habet." Bentley videtur in animo fuisse Homeri locus, Od. δ. 228.: ubi Θώνος est genitivus a Θών. Zonar. et Suid.: Θών' ὄνομα κύριον, καὶ κλίνεται Θώνος. Θώνιος Herod. ii. 114. ostii Canobici præfectus. "Homero Θών, Θώνος. Ægypti rex Θώνιος est Eliano H. A. ix. 21. et criticis in Nicandri Ther. 312. Θώνιος ἐν ψαμάθοισιν ἀθήσατο explicantibus de serpente hæmorrhoo, cui Θώνιος a loci rege titulus fuerit. Multo rectius, ut ego quidem censeo, Θώνιος patrius erit casus, et ψαμάθος Θώνιος arenosus Thonidis præfecturæ tractus." Wess. Eust. ad Od. Δ. p. 1493. 54.: Τοῦ δὲ Θώνος εὐδεῖα, ἡ Θώνος Θώνος κατὰ τοὺς παλαιούς καὶ ἐν συγκοπῇ Θώνος, ἡ μᾶλλον Θώνιος Θώνιος καὶ κατὰ συγκοπὴν Θώνος. φασὶ δὲ αὐτὸν, βασιλέα εἶναι τοῦ κατὰ Κάνωβον Νεῖλου στόματος, εὐρετὴν ἱατρικῆς παρ' Αἰγυπτίους—ἀφ' οὗ καὶ πόλιν Θώνιν ὀνομασθῆναι, καὶ τὸν παρ' Αἰγυπτίους δὲ πρῶτον μῆνα τὸν Θώδ, ἀπ' αὐτοῦ κληθῆναι. Fallitur J. R. Forster. ad Strab. p. 1135. ed. Falc., dicens neminem præter Homerum huius Thonidis mentionem fecisse. Steph. B.: * Θώνιος πόλις Αἰγύπτου, ἀπὸ Θώνος βασιλέως, τοῦ ξενίσαντος Μενελάου. Κεῖται δὲ κατὰ τὸ στόμα τὸ Κανωβικόν. * Ο πολίτης, * Θωνίτης. Locum e Strab. xvii. transcripsit. Cf. Diod. S. i. 19.

* ΚΑΝΩΒΟΣ, s. ΚΑΝΩΠΟΣ, ου, ὁ,

Canobus s. Canopus, locus Ægypti denominatus a Canobo Menelai gubernatore qui ibi obiit. (Ety. MS. Gudianum ap. Schneiderum ad Nicandri Ther. 312.: Ἰστορεῖται ὁ Κάνωβος δίσκῳ ἀναιρεθῆναι ὑπὸ Μενελάου ἐν Αἰγύπτῳ ἐν ὑπομνήματι ἁ Λέσχης Ἡρακλείδου. Νικάνδρος δ' ἐν Θρηακοῖς φησὶν, ὅτι ὑπὸ αἰμορροῖδος ἐπλήγη. Οὕτως Ἦρος. Nicandri narrationem exhibet Elian. N. A. xiv. 13. Conon Narrat. 8. de Canopo, ὑπὸ ἐχίδης δακθεῖς. Steph. B.: Κάνωπος, οὕτως ἔδει γράφεσθαι διὰ τοῦ π., γράφεται δὲ ὁμῶς διὰ τοῦ β. Ety. M. 489, 24.: Κάνωπος δεῖ λέγειν, οὐ Κάνωβος· ἐπεὶ οὐδὲν εἰς ὅς λῆγον ὑπὲρ δύο συλλαβὰς παραληγόμενον τῷ ω, ἔχει τὸ βῆτα ἀρκτικὸν

τῆς τελευταίας συλλαβῆς, ἀλλ' ἢ ἕτερον, ἢ τὸ π, Κράνωπος, ἀνθρώπος οὗτος καὶ Κάνωπος. Steph. B.: Ἰερὸν Ποσειδῶνος Κανώβου, καὶ νῆος. "Strabo non Neptuni, sed Serapidis templum Canobi fuisse auctor est. Canobi autem templum isthic fuisse dicit Dionys. 13. Καὶ τέμενος περίπυστον Ἀμυκλαίῳ Κανώβου." Unde videri posset conjunctivam particulam hic inserendam, Ποσειδῶνος καὶ Κανώβου. Inducor tamen ex illis, quæ ap. Suidam extant v. Κάνωπος, ut credam Canobum eundem cum Neptuno Deum ab auctore habitum." L. Holst. Canobum cum uxore Eumenuthide cultum ab Ægyptiis, docet Epiphanius in Ancoratu t. ii. p. 109.) Incolæ Urbis dicuntur Κανωβίται. (Eo gentili utitur Eustath. ad Dionys. 13. "Præter Κανωβίτης, quod iuxta Libyem s. Ægyptium charactera formatum est, etiam * Κανωβέτις reperitur, quod Gr. forma gaudet: Pausan. x. 830. Ἄλλος ἄρ' Ἡρακλῆς Τυφόντιος, οὐχὶ Κανωβέτις." Berkel.) Et ab eo est nom. possess. Κανωβικός, Canobicus: ut Κανωβικὸν στόμα, et Κανωβικὴ δούρυξ, ap. Strab. xvii. p. 349. Item Fæmin. Κανωβίς, ἰδος, pro Κανωβική, Canobica: ut Solon ap. Plut. in Vita (p. 92. e.) Νεῖλον ἐπὶ προχῆσι, Κανωβίδος ἐγγύθεν ἀκτῆς. Inde et verbale Κανωβισμός ap. Strab. l. c. (p. 800.) Ibi enim dicit Eleusinem esse κατοικίαν πλησίον τῆς τε Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Νικοπόλεως ἐπ' αὐτῇ τῇ Κανωβικῇ διώρυγι κειμένην, διαίτας ἔχουσαν καὶ ἀπόλλειν τοῖς Κατωρίζειν βουλομένοις καὶ ἀνδράσι καὶ γυναιξί, ἀρχὴν τινα Κανωβισμοῦ καὶ τῆς ἐκεῖ λαμνρίας: innuens Κανωβισμοῦ nomine se intelligere Κανωβικὴν λαμνρίαν. (H. l. citat Eustath. l. c.) Unde Juven. xv. (44.)—sed luxuria, quantum ipse notavi, Barbara famoso non cedit turba Canopo." H. St. v. Lucan. viii. 543. Stat. iii. Silv. ii. v. 111. Inde illud Augusti ap. Dionem l. 27.: Μήτ' οὖν Ῥωμαῖον εἶναι τις αὐτὸν νομίζτω, ἀλλὰ τινα Αἰγύπτιον· μήτ' Ἀντώνιον ὀνομαζέτω, ἀλλὰ τινα * Σαρακῖνα·¹ μὴ ὑπατον, μὴ αὐτοκράτορα γεγενῆσθαι ποτὲ ἡγεῖσθαι, ἀλλὰ γυμνασιάρχον. Ταῦτα γὰρ αὐτ' ἐκείνων αὐτὸς ἐβελοντῆς ἀνθελετο, καὶ πάντα τὰ πάτρια σεμνολογήματα ἀπορρίψας, εἰς τῶν ἀπὸ Κανώβου Κυμβαλιστῶν γέγονε. "Rursum Canopus est sideris nomen, ingentis et clari, teste Plin. (ii. 70. et) vi. 22. Proclus esse dicit stellam fulgidam in summo Argæ navis gubernaculo." H. St. Manil. i. 215. Idcirco terris non omnibus omnia signa Conspicimus, nusquam invenies fulgere Canopum, Donec Niliacas per pontum veneris oras. Hygin. Poet. Astr. ii. 32. Adde Vitruv. ix. 7. Lucan. viii. 181. Strabo ii. p. 119. "Κάνωπον dicitur τὸ τῆς ἀκτῆς ἄθος, sambuci flos, teste P. Ægin. vii. At Κανωπικόν, dicitur a quibusdam ἡ πιτύουσα, pityusa herba (Sprengelio Hist. R. H. p. 175. Euphorbia Pityusa) Dioscor. iv. 166. forsans quod multa Canopi proveniat. Est autem Canopus urbs Ægypti, ut in Κάνωβος paulo ante docui. Græci ut plurimum per β efferunt, Latini per π." H. St.

* ΑΙΜΑ ΟΝΟΥ, Filix, πτέρυς. App. ad Dioscor. p. 475.: Αἰγύπτιοι αἷμα ὄνου.

* ΑΜΕΤΡΟΣ. Sentis, Rubus. App. ad Dioscor. p. 464.: Αἰγύπτιοι αἶμος, οἱ δὲ ἄμετρος. Du-Cangius in Gloss. Gr. et Jablonskius in v. Αἶμος vocabulum hoc ἄμετρος pro Græco nomine accepisse videntur.

* ΕΛΛΑΦΙΝΕ, Veratrum nigrum. App. ad Dioscor. p. 473.

* ΕΙΠΝΟΥΒΟΥ, Ruta, πήγανον. App. ad Dioscor. p. 454.

* ΕΡΕΩΗ, Bunium. App. ad Dioscor. p. 471.

* ΚΕΜΕΛΕΓ, Veratrum Nigrum. App. ad Dioscor. p. 473.

* ΚΥΟΝΟΣ ΦΡΙΚΗ, Seseli Æthiopicum. App. ad Dioscor. p. 455.: Οἱ Αἰγύπτιοι κύνων φρίκην καλοῦσι. Sio legitur in Saraceni edit. Aldina habet κύονον. Du-Cangio in

¹ Αποψύχοντα suprascriptum G. interpretatur ἀναπαύομενον. Ety. MS. Gudianum in Κάνωβος, notante Schneidero, habet ἀποψύχοντα. "Conjecturam ἥμος ἀψύχοντα ipse Bentley damnavit, vulgatum ἀναψύχοντα interpretatus quiescentem, dormientem, comparato versu 473. et Alex. 85.: addo v. 192. ἄκρα δ' ἐπιψύχει, ubi antea erat εἰ τοι ψύχει. Eutecnius: τῶν ἀέθρων ἐπιψυχομένην." Schneider. Si vox ἀθήσατο referenda sit non ad serpentem, sed, ut putamus, ad Helenam, legi debet ἀποψύχοντα, moribundum. Sic verba accepit Schol.: Θώσκοντα οὖν ὑπ' αὐτῆς τὴν κυβερνήτην θωρήσασα ἡ Ἑλένη κ. τ. λ.

² Eustath. ad Dionys. l. c.: "Ὅτι τὴν πόλιν περιφράζων, οὕτω φησὶ, τίμενος περίπυστον Ἀμυκλαίῳ Κανώβου. Τουτίστιν, αὐτὴ ἡ πόλις ἡ Κάνωβος. Οὕτω καὶ κατωτέρω θίλιν ἐπὶ τὴν ἰν μὲν λέξει, ὡς αἰσῶς, φησὶ περιφραστικῶς, Ἀκαμάτου ῥοιὶ ὑπὸ αὐτοῦ, ἡγοῦν αὐτὸς ὁ ὡκεανός. Τίμενος δὲ Κανώβου, αἰσῶς μὲν, ἡ τόπος τῷ Κανώβῳ * ἰδιόκτιστος.

³ "Veluti asseclam quendam ac famulum Serapidis, Dei illius Ægyptii et in Capitolio olim, ut id e Varrone tradit c. 10. Apologetici Tertull., prohibiti, cuius statum Senatus decreto dejectæ fuerant. V. Spanh. Diss. x. de usu Numismatum t. ii. p. 63." Reimar.

Gloss. Gr. est κύνος φρέκη.

* MAKHΘO, Mentha sativa. App. ad Dioscor. p. 454.

* MEΠΣEΩ, Ambrosia. App. ad Dioscor. p. 458.

* NANTI, Papaver erraticum, et Papaver sativum. App. ad Dioscor. p. 466.

* OXION, Coriandrum. App. ad Dioscor. p. 455.

* OYNPE, Veratrum album. App. ad Dioscor. p. 473. Vox a Du-Cangio prætermissa est.

* ΠEΠEΩ, Mentha sativa. App. ad Dioscor. p. 454.

Hæc quoque vox a Du-Cangio prætermissa est.

* ΣANIAOYM, Scammonia. App. ad Dioscor. p. 474. Du-Cangio est Σάνιλον.

* TPICEIS, Ricinus. App. ad Dioscor. p. 474.

* ΦEPΘOYMEPΘOYMONΘOY, Mentha sativa. App. ad Dioscor. p. 454. Hæc vox a Du-Cangio prætermissa est. AKAKAΛIΣ.

"Ακακαλῖς, (ἰδος, ἡ) Acacalis, semen fruticis ejusdem nascentis in Ægypto, similis aliquatenus myricæ semini, ut Dioscor. i. 119. tradit. Ap. Hesych. duplici λ scriptum ἀκακαλλῖς: quo nomine a Cretensibus vocari ait narcissi florem. Ap. Schol. Apollon. R. (iv. 1492.) 'Ακακαλλῖς est nomen proprium fœminæ." H. St. Locus est: 'Αλέξανδρος δὲ ἐν πρώτῳ Κρητικῶν τῇ 'Ακακαλλίδι συνελθεῖν φησὶ τὸν Ἑρμῆν καὶ τὸν Ἀπόλλωνα. Schol. MS. a Schæfero editus habet Κακαλλίδι. Hesych.: Κακαλῖς· νάρκισσος. Additæ vel omissæ literæ A in peregrinis nominibus exempla laudavit Albert. ad Hes. v. 'Αθύρ. Plut. in Sylla t. iii. p. 113. ed. Reisk., *Θῶρ οἱ Φοίνικες τὸν βοῦν καλοῦσι: Hesych., 'Αθύρ· βοῦς παρὰ Αἰγυπτίους. Belus et Abellio. Ap. Hesych. Ἀράμ· pro Ῥάμ, item Γαμάλα et Ἀκάμαλα pro eodem, Ἀκινάκῖς et Κανάκῖς, Etym. p. 514. Κινάκη, Similiter Ἀκρίς et Κρίς: Ἄνορ Scythice pro νοῦς: Ἀπαισὸς et Παισός: Ἀταρνα et Τάρνα. Ceterum herba Ἀκακαλῖς "nomen habere dicitur a nymphea Acacali," ut censet Gorræus. "Ακακαλῖς, Trianthema fruticosum Vahl. Frutex dicitur Ægyptiacus, ejus fructus tamari- cis similis. Nullum alium cognosco, qui huc trahi possit. Amatus quidem Lusitanus perperam olim Ericam baccantem, Lusitanicæ propriam, alii Empetrum nigrum intellexerunt." Sprengel. Hist. Rei Herb. p. 174.

* AKAKIA.

Dioscor. i. 133.: Ἀκακία φύεται ἐν Αἰγύπτῳ, ἀκανθα δὲ ἐστὶ δενδρώδης, κ. τ. λ. Sprengel. Hist. Rei Herb. p. 191. est Acacia vera. Addit Dioscor.: Φύεται δὲ καὶ ἑτέρα ἀκακία ἐν Καππαδοκίᾳ καὶ Ἰόντῳ, παρεμφέρονσα τῇ Αἰγυπτίᾳ. Eidem Sprengelio ibid. p. 183. est Spartium spinosum. Cf. Anguillara p. 63. qui in Corsica invenit, Matthioli. p. 172. Vide Jabl. Vocc. Æg. p. 260. Acaciæ chylisma laudant Dioscor., Scribo. Comp. 23., et Plin. xxiv. 12. s. 27. Eo olim utebantur pro fūco: μελαίνει δὲ καὶ τρίχας, Diosc. Hinc Petron. in Satyr. c. 23.: 'Perfluebant per frontem sudantis acaciæ rivi, et inter rugas malarum tantum erat cretæ, ut putares detectum parietem nimbo laborare.'

* MICY, (μίσος,)

Misy: succus in metallis concretus in glebæ formam vel pollinis aliquando, finitimus chalcitidi: ex ea namque efflorescit, quanquam non ex ea tantum, sed ex sory etiam atque melantheria, omnique atramento sutorio: nascitur in iisdem metallis in quibus et chalcitis, atque in se invicem aliquanto temporis spatio transeunt: luteum est, et micæ habet auri colore internitentes. V. Diosc. v. 117." H. St. Cf. Plin. xxxiv. 12. s. 31. ubi Harduinus: "Nostris Couperose jaune s. Vitriolum Romanum." V. Salm. in Solin. p. 815. b. Genit. μίσος legitur in Dioscor., et Lat. misyos in Cels. v. c. 19. s. 8. et 27. "Ap. Scribon. Larg. Compos. 34. et 240. legitur et misy in genitivo positione Latina, et fortasse etiam ap. Cels. alicubi. Quin et misy in genitivo legitur ap. eund. vi. c. 7. s. 2., ut sit indeclinabile." Forcellinus. Ægyptii misyos meminit Dioscor. "Plin. xix. 3. (s. 12.) de tuberibus: 'Simile est et quod in Cyrenaica provincia vocant Misy, præcipuum suavitate odoris ac saporis, sed carnosius, et quod in Thracia Iton, et quod in Græcia Ceraunium.'" H. St. Pro ceraunium Harduinus recte geranion reposuit e libri hujus indice, in quo diserte legitur, e MSS. omnium fide, Misy, iton, geranion: et ipse Theophrastus, ap. Ath. n. ii. 62. a. (quem Plinius h. l. vertit), et Apuleius de Herb. (qui Plinium sequitur,) hæc tria tuberum genera iisdem fere verbis laudant. V. Salm. in Solin. p. 498. In Athenæi loco "pro olim edito μίσον,

μίσον se correxisse ait Casaub., quod quidem et MSS. ipsius agnoscebant, quibus nostri adsentiantur," Schweigh. Testibus Theophrasto, Athenæo, Plinio, et Apuleio, misy, tuberis genus, Cyrenæorum vocabulum est. Forte Ægyptiacum origine est. Quam facilis ex Ægypto transitus fuerit in Cyrenaicam provinciam, sponte patet cuique. V. Sturz. de Dial. Maced. et Alex. p. 154.

* ΣΩPY, s. ΣΩPI.

De h. v. omnino silent Lexica. Dioscor. v. 119.: Τὸ δὲ σῶρον—εὐρίσκεται ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἐν ἄλλοις δὲ τόποις, ὡς ἐν Λιβύῃ καὶ Ἰσπανίᾳ καὶ Κύπρῳ, προκριτόν δὲ τὸ Αἰγυπτίον—μύγνεται καὶ εἰς τριχῶν μελάσματα. Cf. Plin. xxxiv. 12. "Est minerale, vel medicamentum metallicum, lapidosum, odore tetro, colore nigro, cognationem habens cum Chalcitide, Melantheria, et Misy, utpote in iisdem metallis proveniens." Castellus in Lexico Medico. Galen. de S. F. iv. 7. Genit. Σῶρεως legitur in Dioscor. Sed vel reponendum est σῶρνος, quod habet Plinius, vel σῶρον mutandum in σῶρι. Sic Μίσον, μίσος. Soreos pro soryos scribitur in Celso vi. 9. a med. "Ap. Dioscor.," inquit Salm. in Solin. 814. d., "male legitur σῶρον: nam σῶρι verum est, τοῦ σῶρεως, ut habent antiqua exemplaria."

* ΚΟΛΛΩΤΕΣ.

Pseudo-Plut. de Fluv. p. 1159.: Γεννῶνται δὲ καὶ ἄλλοι λίθοι Κόλλωτες καλούμενοι· τούτους κατὰ τὴν ἀσέβειαν (ἀνάβασιν) τοῦ Νείλου, συλλέγουσαι χελιδόνες, κατασκευάζουσιν τὸ προσαγορευόμενον Χελιδόνιον τεῖχος· ὅπερ ἐπέχει τοῦ ὕδατος τὸν ροῖζον, καὶ οὐκ ἔῃ κατακλυσμῷ φθείρεσθαι τὴν χώραν· καθὼς ἰστορεῖ Θράσυλλος ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς.

* ΦΝΑΙΤΗΣ.

Etym. M. 796, 45. e Chærobosco: Δεῖ γινώσκειν ὅτι οὐδέποτε λέξις Ἑλληνικὴ ἀρχεται ἀπὸ τοῦ φ καὶ ν· τὸ γὰρ Φναίτης ὄνομα παρ' Αἰγυπτίους, βάρβαρον.

ΧΟΙΝΙΚΕΣ.

Suidas: Χοίνικες· οἷς τὰς περιόδους μετροῦσιν Αἰγύπτιοι. Σπανιώτερον δὲ τὸ γένος θεωρητικῶτάων ψυχῶν, ἢ τὸ τοῦ χοίνικος, ᾧ τὰς περιόδους μετροῦσιν Αἰγύπτιοι· οἷον ἦν Ἀμῶν καὶ Ἀντώνιος. Amus et Antonius sunt Æg. monachorum nomina, ut patet e Suida ipso vv. Ἀμῶν, Ἀντώνιος, et e Palladii Hist. Laus., Meursii Opp. t. viii. H. St. Thes. iv. 545., b. Suidæ locum affert, addens: "Ambiguum quo significatu." Est, ut videtur, instrumentum quo quasi ambitum terrarum metiebatur ordo quidam Æg. Monachorum, qui multas scilicet perambulabant terras, hujusmodi instrumentum pro ordinis sui proprio insigni in manibus tenentes. Pallad. Oct. 14. 5.: Tribus cadis unam floris mensuram, quam Syri Chœnicam vocant, adjicies. Cur Syros nominet, non exputat Gesner. Thes. L. L.

* ΕΛΕΦΑΝΤΙΝΙ.

Etym. M. 329, 13.: Ἐλεφαντίνη, ἡ Αἰγυπτία, καὶ φησὶν Ἀπίων ὅτι Ὀνυχίην χρὴ λέγειν, ὅτι καθάπερ ὄνυξ ἀφαίρεθαι ἐπιβλαστάνει, διὼκων αὐξήσειν τὴν ἀφαίρεσιν· οὕτως ὁ Νεῖλος ἀναλίσκόμενος εἰς τὰς ἀρούρας τοῖς δαπανωμένοις ἐπαναχέεται καθ' ἕκαστον ἔτος ἀναλίσκόμενος, καὶ πάλιν αὐτὰ πελαγίζων. Τὸ ἔθνικόν, * Ἐλεφαντίνος. De Ægypti urbe Elephantine dicta v. Jabl. Æg. Vocc. in v. Σύνηγ.

* AETIA.

"Αετία dicta olim Ægyptus ab Indo quodam Aeto, unde gentile Αετιεύς et Αετίτης, ut e Steph. tradunt v. l. Sed forsā scribendum Αερία." H. St. "Merum profecto illud est commentum," inquit Berkelius, quod Eustath. in Dionys. transcripsit e Steph. B., et in tota antiquorum turba nemo reperitur, qui unquam affirmaverit hoc nomine regionem Ægyptum appellatam fuisse: sed e Diod. S. constat fluvium Ægyptum s. Nilum ob velocissimum rapidissimumque aquarum impetum olim Aquilæ nomen habuisse." V. nos supra ad v. Νεῖλος.

* ΑΤΤΑΤΑΣ, ΑΤΤΑΓΑΣ, ΑΤΤΑΓΗΝ.

Vide Sturz. de Dial. Æg., supra p. 88=clxxiii. Ælian. V. H. xv. 27.: Λόγος τις λέγει τοὺς ὄρνιθας τοὺς ἀττάγας μετακομισθέντας εἰς Αἴγυπτον ἐκ Λυδίας, καὶ ἀφεθέντας εἰς τὰς Ἰλίας, τὰ μὲν πρῶτα ὄρνυγος φωνὴν ἀφίεναι· χρόνῳ δὲ ὕστερον τοῦ ποταμοῦ κοῖλον ῥέοντος, λοιμὸς ἐγένετο, καὶ πολλοὶ τῶν κατὰ τὴν χώραν ἀπώλλυντο· οὐ διέλειπον οὖν οἱ ὄρνιθες οἱ πολλοὶ σφέτερον καὶ ἐναρθρότερον παιδίον μεῖζον (μεῖζονος) φθέγμα ἀφιέντες, καὶ λέγοντες, Τρίς τοῖς κακοῖς τὰ κακά. Κοῖλον ῥέοντος, ita Mediceus pro ῥέντος: dicitur de Nilo, qui alveum suum non implet. Totum hoc caput descriptum est e Socrate ap. Athen. ix. 388., ubi, pro τρίς τοῖς κακοῖς τὰ κακά, legitur τρίς τοῖς κακουργοῖς

κακά: v. Erasmus in Adagio, Malis ter mala. "Avem ἀτταγῶν," ait Schneiderus ad Ael. l. c., "Græcis recentioribus *ταγηνάριον et *ταγῆν dici testatur Suid., Italia Francolino, Græcis maris Ægæi insularum incolis ταγηνάρι aut λιβαδοπέρδικας, i. e. perdices pratorum, Tournefort Voyage t. ii. p. 111. Sed illustris Buffon Hist. Avium t. v. p. 88. et t. vi. p. 59. versionis Berolin. Attagenem veterum a Francolino Tournefortii diversum statuit. Francolinus Tournefortii prata et loca palustria frequentat, cum attagas Buffoni montes altissimos habitat. Omnis tamen de attagene veterum disputatio necdum post egregiam Buffoni operam ad liquidum perducta est. Videntur adeo plures veterum idem nomen ad diversa avium genera pertraxisse. Aristophanes enim cum Scholiaste avem palustrem facit; contra Aristoteles inter pulveratrices cum gallinaceo genere refert; quæ quidem sententiæ adversa fronte invicem pugnant. Præterea Ælianus cum Socrate Asiæ et Indiæ indigenam avem facit, unde in Græciam translata esse credibile est. Quæ quidem omnia impediunt me, quo minus temere aliquid de genere avis statuendum putem." Non continuo sequitur Tournefortii francolinum prata et loca palustria frequentantem a Buffoni attagene montes altissimos habitante esse diversum: nam et veterum attagen non modo prata paludesque, verum etiam montes frequentare dicitur. Aristoph. Av. 245. ὅσα τ' εὐδρόσους τε Γῆς τόπους ἔχετε, καὶ λειμῶ—Νῦν τὸν ἐρβέντα Μαραθῶνος. "Ὅρνις τε περοποίκιλος Ἀτταγᾶς, ἀτταγᾶς. Schol. Μαραθῶνος δὲ ἐστὶ ἐν Μαραθῶνι πολὺ τὸ ὄρνεον. Ἀτταγᾶς ὁ ἀτταγᾶς ὁ ἔχων τὸν λειμῶνα τοῦ Μαραθῶνος" τὰ γὰρ λειμῶδη καὶ ἐλεῖα χωρία καταβόσκειται ὁ ἀτταγᾶς. Ex hoc Scholio sua duxit Suid. Plinius x. 48.: "Attagen maxime Ionius celebratur, vocalis alias, captus vero obmutescens, quondam existimatus inter raras aves, jam et in Gallia Hispaniaque capitur, et per Alpes etiam." (Attagen Ionicus, Horat. Epod. ii. 53. Martialis. xiii. 61.) E montibus ad loca humida descendere, ibidemque morari censent Bellonius et Jonstonus. "Nihil sane verius," inquit Salm. in Solin. p. 106. b., "quam Attagenem Græcorum, Rusticulam esse Latinorum, et nostram Gelinotam, Italorumque Francolinum. Nec enim Græci aliud nomen habent, quo rusticulam Latinorum expriment, nec Latini, quo Gr. ἀτταγῆνα. Nec ob stare debet huic sententiæ, quod Plinius et Martialis attagenem a rusticula diversum faciunt. Attagenem Ionicum illi maxime celebrant, et sapore inter omnes aliorum locorum attagenas commendatum prædicant. Nec mirum aut novum, gustu et forma differre idem genus, pro patriæ diversitate." Non esse francolinum, censet Camus ad Aristot. ii. p. 111. Schneiderus ad Aristot. H. A. ix. 36.: "Nuper Gallus Peyrouse, qui tetraonem lagopoda Pyrenæi montis descripsit in libro, Mém. de l'Acad. de Toulouse t. i. an. 1782., attagenem veterum statuit esse gallinam corylorum, in quo C. Gesnerum consentientem habere videtur, contra recentiorum attagenem una cum lagopode altera Plinii esse lagopoda plumis æstivis vestitam." Attagenis odium cum gallo memorat Ælianus. H. A. vi. 45. Cf. Ael. iv. 42.: "Ὅρνις ὁ ἀτταγᾶς, μέμνηται δὲ καὶ Ἀριστοφάνης αὐτοῦ ἐν Ὅρνισι τῷ δράματι" οὗτος τοι τὸ ἴδιον ὄνομα, ἢ σθένει φωνῇ, φθέγγεται, καὶ ἀναμέλπει αὐτὸ λέγουσι δὲ καὶ τὰς καλουμένας μελεαγρίδας τὸ αὐτὸ δῆπου

δρᾶν τοῦτο. Aristoph. Av. 298., Οἰνοὶ πέρδιξ· ἐπεὶ οὐδὲ γε, νῆ Δ', ἀτταγᾶς: cf. Acharn. 875. Aristæas, a Bocharto laudatus ad Hieroz. p. ii. l. ii. c. 31. p. 348.: Τῶν γὰρ πτηνῶν οἷς χρώμεθα πάντα ἡμερὰ καθέστηκε διαφέρει καθαρότητι, πυροῖς, καὶ ὀσπρίοις χρώμενα πρὸς τὴν τροφήν· οἷον περιστερὰ, τρυγόνες, ἀτταγαί, πέρδικες, ἐτι χῆνες, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τοιαῦτα. Pro ἀτταγᾶ, attagenes, male legitur ἀττακοί, locustæ genus Levit. xi. 22., notante Bocharto. Attagen maxime fuit in Veterum deliciis. Horatius l. c., Non Afra avis descendat in ventrem meum, Non attagen Ionicus. Martialis l. c., Inter sapes fertur alitum primus Ionicarum gustus attagenarum. Aristoph. in Ciconiis ap. Athen. ix. 387. f., Ἀττάγας, (Ἀτταγᾶς,) ἡδιστον ἐφεῖν ἐν ἐπινίκιοις κρείας. Glossæ Labbeanæ: Ἀτταγᾶς attagina. Ἀτταγᾶς attagina. Ἀτταγῆν ὄρνεον, attagina. Ἀττάγων (Ἀτταγῶν Vulc.) gallina rustica. "Attagen vel attagina, ἀτταγῆν et ἀτταγᾶς, Lat. gallina rustica, et rustica perdix, et rusticula, ubi rustica et rusticula est agrestis. Glossæ Philoxeni, Gallina rustica. ἀτταγῆν. Glossæ Cyrilli, Πέρδιξ· perdix, gallina rustica. Sed perdicis distinguit Plin. x. 38. 'Currunt, ut perdices, rusticulæ.' Imo et Martialis xiii. 76. 'Rustica sim, an perdix, quid refert, si sapor idem est? Carior est perdix; sic sapit illa magis.' Nempe perdix, et rustica gallina, s. rusticula ejusdem generis sunt, sed vulgarior rusticula indigena, rarior perdix, s. attagen Ionicus, qui iccirco maxime celebratur." G. I. Vossius Etym. L. L. Vide Salm. in Solin. p. 105. d. Ælianus. H. A. xiii. 25. de Indis: Αὐτίκα γοῦν δωροφοροῦσι τῶν ὑπερκίων οἱ διὰ τιμῆς ἰόντες γεράνους τε καὶ χῆνας, ἀλεκτορίδας τε καὶ νήττας, καὶ τρυγόνους τε καὶ ἀτταγᾶς, προσέτι πέρδικας τε καὶ * πινδάλους (ἔστι δὲ ἐμπερὲς τῷ ἀτταγᾶ τοῦτό γε), καὶ τὰς ἐτι τοῦτων τῶν προειρημένων βραχυτέρας * βωκκαλίδας, καὶ συκαλίδας, καὶ τὰς καλουμένας κεγχρίδας. Pro πινδάλους "Cod. Medic. * σπινδάλους exhibet, sed neutra vox alicubi legitur," Schneider., qui in Lex. crit., æque ac H. Steph. in Thes., de h. v. silet. Pauwio ad Phrynich. p. 45. ἀτταγᾶς ita dictus a voce (cf. Ael. H. A. iv. 42. l. c.) videtur. "Attagen, ut ap. Athenæum est, toto dorso variis est compunctus notis, colorem habet fictilium, sed subrufus magis. Quod si avi est huic color κεραμοῦς, s. fictilium, videri possit nomen accepisse a vase fictili, quod Gr. ἄττανον, Lat. sartagine vocant." Vossius l. c. Rectius forsitan dici potest Asiaticum, vel potius Æg. nomen.

"Ἀττάγας s. Ἀτταγᾶς, avis nomen est, quam Alexander Myndius ap. Athen. ix. (387. f.) dicit esse paulo majorem perdice, totam vero κατὰγραφον περὶ τὰ νῦτα, πρὸς μὲν τὴν χροάν, ὑποκυρίζουσιν μᾶλλον, i. e. picto dono, colore testaceo, sed magis rutilo." Unde servos stigmati- cos, s. Threiciis notis compunctos, Aristoph. per jocum Ἀτταγᾶς nominat Av. (761.) Et δὲ τυγχάνει τις ὅμιν δραπέτης ἐστιγμένους, Ἀτταγᾶς οὗτος παρ' ἡμῖν ποικίλος κελεύεται. Multa alia de avi ista vide ap. Athen. l. c. ubi etiam annotat, Atticos παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον περισπῆν τοῦνομα: ea enim quæ in as desinunt, si ultra duas syllabas extenduntur, et a habeant in penultima, esse barytona, ut ἀκάμας, ἀθάμας, ἀδάμας. Ap. Suid. MS. etiam exemplar habet Ἀτταγᾶς, oxytonus: quod ὄρνεον et ipse dicit esse κατὰστικτον ποικίλοις πτεροῖς: ideoque ita etiam nominari τοὺς κατεστιγμένους δούλους: quoniam vero τὰ λιμνῶδη χωρία καταβόσκειται, ideo Aristoph. (Vesp. 257.)

¹ Suidas: Ταγῆν ὄνομα ὀρνέου. Idem v. ἀτταγᾶς: Τοῦτον τὸν ἀτταγᾶν ἡ συνήθεια ταγηνάριον καλεῖ. Neutra vox in H. St. et Schneideri Lexicis legitur. "Itali Francolinum s. Francolinam appellant, et quam hodie Græcorum, teste Bellonio, Taginari vocant: quæ vox a v. ταγηνάριον formata est, qua attagenem vulgari sermone vocitari Suidas quoque observabat. Pro ἀτταγηνάριον scilicet, per aphæresim τοῦ ατ." Menag. ad Diog. L. ix. 114. Anonymus MS. de Dieta i. 1.: Οἱ ἔρχονται τῶν ἀλεκτρονίων, καὶ ἀπὸ τῶν λεπτῶν αἰνιγμάτων, πινδάλους, ταγηνάριον, περισπῆς. Idem c. 2., Ὅρνιθιν ἡ σὰρξ, οἷον πινδάλους, ταγηνάριον, περισπῆς. V. Du-Cang. Gloss. Gr. in Appendice v. ταγηνάριον p. 181.

² "Lego ὑποκυρίζω, ut erat emendatum in Excerptis. Verum quidem est, ignis similitudinem interdum assumi ad coloris significationem, sed κυρίζω, pro coloris ignei esse, nemo dixit." Casaub. "ὑποκυρίζω, singulari i litera, tenet quidem cum editis Cod. A. in quo frequenter simplices sunt literæ, quæ geminatæ esse debebant. Sed ὑποκυρίζω recte scriptum in nostro Cod. Epit., quemadmodum in Hescheliano repererat Casaub." Schweigh. Lectio ὑποκυρίζω Vossio l. c. et Salm. in Solin. p. 106. placet.

³ Legerat H. St., ut videtur, ἱκτιταμίνα pro ἱκτιταμίνο. "Canon est hujusmodi: Τὰ ἰς ας λήγοντα ἱκτιταμίνο ὑπὲρ δύο συλλαβὰς, ἐπὶ ἔχει τὰ α παραλήγον, βαρύνοντά ἱστιν· οἷον, ἀκάδας, ἀδάμας, ἀκάμας. Quæ desinunt in ας longum ultra duas syllabas, cum in penultima habent α, gravi notantur: ut ἀκάδας, ἀδάμας, ἀκάμας. Interpretes pro otiosis illa verba habuerunt, ἐπὶ ἔχει τὰ α παραλήγον, et sustulerunt. Hand oportuit. Melius Eustathius, qui (ad Il. x. p. 795. 38.) eundem canonem totidem verbis descripsit; uno excepto, quod sine dubio est corruptum, ἀκάδας: neque auctor Epitome eam dictionem agnoscit. Tollatur igitur, ut cælo Græco incognita, aut mutetur in Ἀκάγας, quod et melius." Casaub. "Mirus vero Canon, quo confunditur primæ declinationis nomen cum nominibus tertie: nam ἀτταγᾶς primæ declinationis est: itaque in accus. plur. etiam ἀτταγᾶς formatur in Comici Acharnensibus: a quo multum differunt ἰ ἀδάμας, τοῦ ἀδάμαντος, et ἰ ἀκάμας, τοῦ ἀκάμαντος. In ipso canone, (ubi scribitur τὰ ἰς ας λήγοντα ἱκτιταμίνο ὑπὲρ δύο συλλαβὰς, i. e. quæ in ας productum desinunt plurisyllaba,) pro ἱκτιταμίνο est ἱκτιταμίνα in nostro MS. Epit. quod sonat, Nomina in ας ultra duas syllabas producta. Sed in eam sententiam nil opus erat adjecto participio ἱκτιταμίνα. Nudè τὰ ὑπὲρ δύο συλλαβὰς ας, ὀνόματα, sunt nomina plurisyllaba. Sic nude τὰ ὑπὲρ μίαν συλλαβὴν ὀνόματα habes p. 397. e. f. Igitur recte h. l. ἱκτιταμίνο ad ας refertur: quam scripturam cum editis tenet Cod. A. atque etiam Eustath. l. c., qui ceteroquin Athenæi Epitomen ibi ob oculos habuisse videtur. Adjicit tamen Eustath. duobus exemplis a Breviatore nostro adpositis, ἀκάμας, ἀδάμας, duo alia, Πινδύμας, et Ἀθάμας. Quæ in editis Athenæi

dixisse, Τὸν πηλὸν, ὥσπερ ἀτταγᾶς, τυρβάσεις, βαδίζων : νομῆνιος ἐπὶ δύο κλεπτῶν τοῦτο. Hoc proverbio [seu potius senario proverbiali] usus est Laertius in Timone cxiv., ubi vide quæ notavit Menag." Kust. Immane quantum fallitur Erasmi. Chil. iii. 3. 73. Scriptor quidam anonymus, qui Græce pro Imaginibus scripsit, sed qui Latine citatur a Baronio t. ix. ad A. 754, 34. : "Cum itaque in hunc modum obscœnum illud par coisset, atque attagas, ut vulgo dici consuevit, numenio se adjuuisset." Sermo est de Constantino Copronymo Imperatore, et Constantino, Patriarcha Constantinopolitano. "Cum francolinus noster e genere avium rapacium minime sit, quare attagenis nomine fures et nequam homines nuncupari soliti sint, ambigere quis merito possit? Ego causam hanc esse existimo, quia, cum variis maculis variisque punctis alas distinctas habeat, de servis fugitivis et σιγματῖαις usurpabatur; qui quidem plerumque fures sunt et nequam: A pedibus didicere manus peccare protervæ; Non miror furem, qui fugitivus erat: inquit Bilbilitanus. De illis servis vocem attagenis usurpari solitam, testis est Aristoph. ad Av. (l. c.)" Menag. l. c. Voce *Νομῆνιος s. *Νομηνίαις, pro avis nomine, carent H. St. et Schneideri Lexx. E MS. Par. Kusterus νομῆνιῳ reposuit pro vulgato νομηνία, in Suidæ glossa, quam Menagius l. c. sic corrigi: 'Ἀτταγᾶς, νομηνίαις' παροιμία, addens: "Νομῆνιος et νομηνίαις idem: Jos. Scaliger in Proverbis Metricis: Συνῆλθον ἀτταγᾶς τε καὶ νομηνίαις." Avem illam esse, quæ nobis Corlieu dicitur, Gesnerus existimabat, et νομῆνιον appellatam scribit, quia rostrum ejus novæ lunæ cornua imitatur. Ita de Phœbo quodam Martial. ii. 35.: Cum sint crura tibi, similent quæ cornua lunæ. Unde et Italici Falcinello, a falce nimirum, quam etiam rostro representant. Cf. Menag. l. c. Numenius, teste Hesychio, est i. q. τρύχλος, (Phavorino τρύχλος), quæ vox hic "locum habere non potest, si eam de regulo, (i. e. roitelet), ut vulgo accipitur, accipias. Regulo enim nihil simile cum attagæ, cui similis numenius. Attagen major est perdice, ut testatur Alex. Myndius; regulo corpus non multo amplius quam locustæ, ut scribit Aristot. H. A. viii. 3. Attagen vario est colore; regulus, ruffo. Sed in loco Hesychii nihil mutandum. Nam et τρύχλος de ave quadam, quæ, ut attagen, palustris est, usurpatur, et quæ tanta nonnunquam celeritate currit, ut cursus ejus volatu velocior sit, ut est ap. Jonstonum. Atque iude ei nomen, ἀπὸ τοῦ τρέχειν videlicet. Hæc est, quæ in faucibus crocodili hirudines inhærentes legit, quod regulo falso vulgo tribuitur, Herod. ii. 68. Aristot. H. A. ix. 6. Æl. H. A. (iii. 11.) viii. 25. Gesnerus putat esse e genere gallinarum aqualium. Quam sententiam confirmare videtur Aristoph. Ach. et Pac. Vario colore ab ornithologis describitur, quod belle convenit cum eo, quod ait Hesych., νομῆνιον similem esse attagæ, quem versicolorem esse in superioribus abunde probavimus." Hactenus Menagius. "Jo. Beckmann ad Antigonum et Auctorem Mirabilium de genere aviculæ disputavit. Sed nuper demum Gallus Geoffroi ex Ægypto redux alaudæ genus esse testatus est, quod impune os crocodili ingrediatur, atque ibi legat non hirudines, sed æstri ali-

libris adponuntur tria exempla, ἀκίδας, ἀδάμας, ἀκάμας, diversa serie scripta dedit non modo Epitoma, sed et MS. A. in quo sic ἀκα-
μασσακίδας, ἀδάμας: qua in scriptura haud obscure tria hæc nomina continebantur, ἀκάμας, σακάδας, ἀδάμας. Est autem Σακάδας nom.
proprium poetæ et citharædi Argivi, cujus multi meminerunt auctores, laudati ab Hesychii interpret. ad v. Σακάδιον: cuj. etiam nom.
latere existimantur dd. vv. ap. Athen. xiii. 610. c. Et hoc quidem nomen paulo commodius conferri cum nom. ἀττάγας poterat, quo-
niam perinde primæ declinationis est." Schweigh.

In Schneideriana editione locus sic exhibetur: 'Ἀσκαλώπας δ' ἐν τοῖς κήποις ἀλίσκεται ἔρμιοι' τὸ δὲ μέγεθος ὅσον ἀλκτορίς, τὸ ζύγος μακρὸν, τὸ χρῶμα ὅμοιον ἀτταγῇ· τρέχει δὲ καὶ ταχὺ, καὶ φιλόανθρωπος ἵστιν ἱπικῶς. Pro ἔρμιοι Sylburgius, notante Schneidero, malebat ἔρμιοι, ut et Salm. in Solin. p. 106. cujus verba Schneiderum præterierunt. Idem Salm. recte reponit ἀλκτορίς, pro ἀλκτορίς. "Med. ἀσκολόπας. Thomæ versio ascolopas, in Lipsiensi reperi ascalopas. Gazæ gallinago. C. Gesner præferebat σκολόπαξ, Sylburg. et Casaub. δ σκα-
λώπας. Supra c. 8. extremo σκολόπαξ Alberto est scolopocos, Thomæ scorax. Eandem avem utroque loco intelligi plerique omnes
putant, contra quos sentit Camus Comment. p. 108. magnitudinem gallinæ moratus, quam avis bécassee Gallis dicta nunquam attingat. Similitudo nominis est etiam in Aristoph. Acharn. 879., ubi rusticus Bæotius in forum venalium apportat σκόλοπας, quos Scholia σκά-
λακας i. e. talpas interpretantur, haud scio an male. Hesychio σκολόπαξ est ὄρνις ποιός. Sed locus est Theophrasti de Signis Tempe-
statum p. 439. ed. Heiusii: 'Ἐάν τις σκάλακα λαβὼν ὑποπάσας ἀργίλοι ἴδῃ· πιδάμνη θῆ, σημαίνει ταῖς φωναῖς αὐτῆς ἀφίησιν ἀνίμων καὶ ὑδρίων, ubi
versio gallinaginem nominat. Forte σκάλακα scriptum fuit, uide ἀσκαλώπας, vel ἀσκαλώπας deinde fuit factum. Verum cum Scholia
Aristophanea etiam σκάλακα nominent, dubitari potest de varietate scripturæ. Me quidem, quo minus gallinaginem vulgarem inter-
preter, imprimis impediunt verba φιλόανθρωπος ἱπικῶς, quæ Albertus de mora avis in hortis in vicinia hominum interpretatur. Ita
hirundo etiam φιλόανθρωπος dicitur." Schneider. "Ἀσκαλώπας, gallinago, avis gallinæ magnitudine ap. Aristot. H. A. ix." H. St.
Aristoph. et Theophrasti loca nihil ad Aristotelis locum pertinent. "Σκολόπαξ, gallinago avis, quæ in arbore nunquam sedet, Aristot.
H. A. ix. 8. Alias legitur ἀσκολόπαξ. Hesych. habet σκολόπαξ: verum ab eo dicitur duntaxat esse ὄρνις ποιός. Traditur σκολόπαξ esse
etiam nomen piscis parvi, qui est corpore rotundo, rubescente erythriini modo, squamis asperis, habetque quasi promuscidem elephan-
tis, et in dorsi extremo exsertum surculum s. aculeum, acratum inferiore parte." H. St. "Σκολόπαξ est," inquit Salmasius l. c.,
"quam Becaciam vulgo vocamus a longitudine rostri, quod Galli vocant becram. Σκολόπαξ Græcis ab eadem ratione, quod habeat
rostrum æque longum, ut σκόλοψ, qua voce lignum significatur in acumem desinens et longum. Hanc avem de colore similem esse
attageni dicit Aristot. Rusticula nostræ, scolopaci h. e. becaciæ prorsus colorem similem habent." "Gallinago Gr. σκολόπαξ dicitur
a longo rostro instar σκόλοπος i. e. pali. Eodem redit Hebr. nomen kore, unde Arabicum karia; fit enim a kora, qua voce non solum
trabem, sed et palum significari constat, quem reparandæ sepi adhibent." Bochart. Hieroz. P. i. L. i. c. 9. p. 66.

cujus larvas." Schneiderus ad Aristot. H. A. ix. 7. Ceterum *Νουμήνιος* ap. Hippocr. p. 410, 38. ed. Basil. 1538. est viri nomen.

"* *Ἀττάγης*, eos, idem, Oppian. Cyneg. ii. 427." Wakefieldius ad oram Hederici. Locus est: *Θάμβος*, *ὅταν κερύσσων ἀχαϊνὴν περὶόντες Ἀττάγες νότοις ἐπὶ στικτοῖσι θορόντες*, "H δόρκοις πέρδικες ἐπὶ περὶ πυκνὰ βαλόντες Ἰδρὼ ἀποψύχωνσι, παρηγορέωσι τε θυμὸν Καύματος ἀζαλέου, λατυσσόμενοι περὶύγασιν, ubi Ritterhusius et Schneiderus nihil adnotarunt. Voce *ἀττάγης* caret Schneideri Lex.

"* *Ἀτταβυγῆς*, Hesychio avis species est, quæ et *ἀτταγῆς* dicitur." H. St. Pro ὁ καὶ τὸ, quod Schrev. exhibit, in prioribus edd. tantum καὶ τὸ, quod Junius in ὁ καὶ mutat, notante Albertio. In Cod. Marc., teste Schowio, est: *Ἀτταβυγῆς* εἶδος ὀρνέου καὶ τὸ ἀττάγε.

"* *Ἀτταγεῖνός* nominatur a quibusdam ὁ σκεπινός, ut Dorion refert ap. Athen. vii. (p. 322. e.) in piscium censu. Scepini autem meminit Plin. xxii. (xxxii.) c. ult." H. St. *Ἀτταγεῖνός* absque accentu MS. A. *ἀτταγεῖνός* MS. Ep. *Ἀτταγεῖνός* ap. Herod. L. ix. et Pausan. vii. 10. est nomen Thebani, qui Xerxi in Græciam irrudenti Thebas prodidit. "Σκεπινός, qui memoratur e Dorione, alibi, quod sciam, non legitur, nisi est is, de quo Oppianus Hal. i. 106., *Σαῦροί τε, σκέπανοί τε, καὶ ὕσσ' ἐνιτέρωφε πηλοῖς*." Casaub. "Ipsum nomen firmat Hesych., parum alioquin juvenis, *Σκεπινός* ἰχθύς ποιός. Ceterum vide Gesnerum p. 109. in *Attagenus*." Schweigh. Voce *ἀτταγεῖνός* caret Schneideri Lex., et voce * *σκεπανός* (qua utitur Oppian. Hal. iii. 636. Καὶ σκεπανοῖς κευθμῶσιν ἐναίσια μέτρα φέροντα) caret H. St. Thes. Scepini frustra queritur in Forcellini et Gesneri Lexicis. Schneiderus in Lex. per scepinum intelligi jubet Lat. umbram. At Latinorum umbra, nostra quidem sententia, est Gr. σκία, σκιάδης, σκιάβις: item σκινίς et σκινιδάριον, quæ a σκίαίνις et σκινιδάριον. formantur. Voc. * *σκινιδάριον* s. * *σκινιδάριον*, quod ignorant H. St. et Schneideri Lex., legitur in Anaxandridis Lycurgo ap. Athen. iii. 105. f. Idem Athenæus vii. 322. f. discrete distinguit σκεπινὸν a σκιάνα, i. e. umbra, et Plinius quoque scepinum et scienam distinguit, xxxii. c. ult.: "Sciadeus, sciæna, scolopendra, smyrus, scepini." De umbra sic scribit Forcellinus in Lex. "Umbra est piscis genus, sic a colore nigrescente appellatum, ut auctor est Varro de L. L. iv. 12.: "Vocabula piscium, pleraque translata a terrestribus; ex aliqua parte similibus rebus, ut anguilla, lingulaca, sudis; alia a coloribus, ut hæc, æsellus, umbra, turdus; alia a vi quadam ut hæc, lupus, canicula, torpedo." Umbra quoque hic piscis appellatus videri potest ob lineas quasdam obliquas a dorso descendentes, aureas, et obscuras, quæ aliarum videntur umbræ. Una enim manifesta est, sequens obscura, et sic deinceps a capite ad caudam usque, quemadmodum tradit Rondeletius de piscibus v. 9., ubi plura hoc de pisce legere potes. Græcis similiter piscis hic σκίανα appellatur a σκία. Ovid. Halieut. v. 111. et auri Chrysophrys imitata decus, tum corporis umbræ Liventis, rapidique lupi. Colum. viii. 16. et Auson. in Mosell. 90. Italis est ombrina." Scepini nom. *ἀτταγεῖνός* forte accepit ob lineas tales obliquas a dorso descendentes; *ἀτταγῆς* enim

est, ut tradit Alexander Myndius ap. Athen. ix. 387. f., totus κατάγραφος τὰ περὶ τὸν νῶτον.

ΨΙΜΥΘΟΣ.

Ign. Rossius in Etymologiis Æg. (v. supra p. cxxiii.) non Gr., sed Æg. originis vocem esse censet, quum Psimth Æg. dicantur plumbi minutiae, ramenta, unde cerussam fieri constat. Plin. xxxiv. 54.: "Fit ramentis plumbi tenuissimis super vas aceti asperimi impositis, atque ita distillantibus. Quod ex eo cecidit in ipsum acetum, arefactum molitur et cribratur, iterumque aceto mixto in pastillos dividitur, et in sole siccatur æstate." *Ψιμυθος*, s. *Ψιμυθος*, Cerussa: genus coloris quo meretrices jam senescentes fucare faciem solent, (ad sulcos rugarum explendos, et ad candorem conciliandum.) Lucil. in Epigr. (Lucian. vi. Vat. Cod. p. 565. Λουκιανοῦ. In Planud. p. 135. St. 196. W. Λουκιλλίου inscribitur:) Τὴν κεφαλὴν βάπτεις, τὸ δὲ γῆρας οὐποτε βάψεις, Οὐδὲ παρειδῶν ῥυτίδας ἐκτανύσεις (ἐκτανύσεις ῥυτίδας). Μὴ τοίνυν τὸ πρόσωπον ἅπαν ψιμύθῳ κατὰπλάττει, ὥστε προσωπεῖον, κοῦχί πρόσωπον, ἔχειν. Οὐδὲν γὰρ πλέον ἐστὶ τί μαίναται; οὐποτε φῦκος καὶ ψιμυθος τεύξει τὴν Ἑκάβην Ἑλένην. Sic Macedon. Epigr. (xvi.) Τῷ ψιμύθῳ μὲν ἀεὶ λιποσαρκέα τεῖνε παρειδῶν. Dicitur et *Ψιμύθιον*, s. *Ψιμύθιον*, idque in prosa frequentius, attamen et in carmine. Aristot. Ethic. i. 6. τὸν τ' ἀγαθὸν λόγον ἐν ἀπάσιν αὐτοῖς τὸν αὐτὸν ἐμφαίνεσθαι δεήσει, καθάπερ ἐν χόρῳ καὶ ψιμυθίῳ τὸν τῆς λευκότητος. (Anaxilas in Neottide) ap. Athen. xiii. (568. c.) Συμβέβηκε εἶναι μέλαιναν; κατέπλασε ψιμυθίῳ. Ibidem (Eubulus in Corollivendulis p. 557. f.) περιπεπλάσμενα ψιμυθίῳ. (Aristoph. Plut. 1065. Ei δ' ἐκπλυνεῖται τοῦτο τὸ ψιμύθιον.) Utitur Nicandr. (Alex. 75. ubi v. Schneider.) quoque et Dioscor. v. 95. 103. quem vide. Inde *Ψιμυθοφανής*, Qui cerussa esse videtur, Cerussam repræsentans. Dioscor. v. 97. Σκωρία μολύβδον, ἀρίστη ἐστὶν ἡ ψιμυθοφανής. Et verb. *Ψιμυθιδῶ*, ὦ, Cerussa illino s. dealbo, Cerussa fucō. Plut. Alcib. (39.) κοσμεῖν τὸ πρόσωπον ὥσπερ γυναῖκός, ὑπογράφουσαν καὶ ψιμυθιοῦσαν. Reperitur et *Ψιμυθιδῶ* et *Ψιμυθιδῶ*, per i, sed ea scriptura minus probanda videtur." H. St. Ctesias ap. Athen. xii. 528. f. Ἐψιμυθωμένον καὶ κεκοσμημένον γυναῖκιστί. Etym. M. 313, 30. Ἐγγουσα—ἐστὶ καὶ ῥητορικὴ Κοσμεῖσθαι τε τῇ ἐμῇ στολῇ, καὶ ψιμυθιοῦσθαι καὶ ἐγγουσιζεσθαι τὸ πρόσωπον. Lysias p. 15. Reisk. Ἐδοξε δέ μοι, ὦ ἄνδρες, τὸ πρόσωπον ἐψιμυθιδῶσθαι: p. 21. Ἐδοξε τέ μοι ἡ γυνὴ ἐψιμυθιδῶσθαι. Unde sumserunt Phot. p. 40. Etym. M. p. 406. 33. et Lex. Rhetor. ap. Bekkerum Anecd. Gr. p. 258.: Ἐψιμυθιδῶσθαι προστετριφθαι τρίμματι λευκὸν τὸν χρῶτα ποιῶντι, ὥσπερ τὸ φῦκος ξανθόν· ἐχρῶντο δὲ τῷ φύκει εἰς τὰ μῆλα, ἵνα ξανθίζῃ τῷ δὲ ψιμυθίῳ εἰς δλον τὸ πρόσωπον, ἵνα λευκὸν ᾖ. J. Poll. v. 102.: Φύκει πυρσάινει, ψιμυθιδῶσθαι καίγει. Forma * *Ἐψιμυθιδῶ* s. * *Ἐψοψιμυθιδῶ* in Libanio t. i. p. 305. b. legitur, ex emendatione Hemsterhusii.

* *Ψιμυθῶ*. "A ψιμύθιον vulgo derivatur ψιμυθῶ. Sed in Mœride (p. 166. Ἐντρίβεσθαι τὸ ὑπογράφεσθαι καὶ ψιμυθοῦσθαι, Ἀττικῶς) et Thom. M. (p. 317. Ἐντρίβεται τὸ πρόσωπον, οὐ ψιμυθοῦται) legitur ψιμυθῶ, deductum illud a ψιμυθος, quod cautior Toupio, qui Emendd. t. iv. p. 408, repudiat, Hemsterh. ad Thom. M. p. 317.

* "In utroque libro *ψιμυθιδῶ* vulgari more, quem secutus est Suid. *ψιμυθιδῶ* χρῶμα ἱταϊκόν: neque aliter in Notis Chym. ap. Du Cang. p. 16. *ψιμυθιδῶ* vero p. 21., quam scribendi rationem h. l. sola tenet Ed. Ben. Juntæ: reliquæ omnes, quæ nobis ad manum, *ψιμυθιδῶ*. Variatur in Ecclesiastis: prius enim invenias v. 924., sicut in Amipsiæ iambo ap. Etym. M. p. 313, 34. Δυνὶ ἰβόλῳ ἔγγουσα καὶ ψιμυθιδῶ: alterum v. 873. et 1064. præeunte ceteris Ed. principe. Pari modo Pollucis edd. obsidet *ψιμυθιδῶ* v. 101. 102. vii. 95. verum binis in locis alterum *μ* repudiat Palatinus optimus; tertio nihil ex eo notatum animadverto: scripti certe libri quo meliores, eo magis in *ψιμυθιδῶ* consentiunt: sic Codex Suidæ Lugduno-Batavus in *Θίσπις* habet: καὶ πρῶτος μὲν χρίσας τὸ πρόσωπον ψιμυθιδῶ ἱταγῶσιν. In Glossis itidem *ψιμυθιδῶ* et *ψιμυθιδῶ*, in Clem. Alex. Pæd. ii. p. 232, 26. *ψιμυθιδῶ*. Syllabæ secundæ quæ fuerit apud veteres quantitas, e dictis plane constat: quæ primæ, si simpliciter *μ* scribatur, non item: nec scrupulam eximit Nicand. Alex. 75. Κιτταμίνην ὀλοῦ ψιμυθιδῶ, ἵτε γὰρ λακτι: ubi *ψιμυθιδῶ* editionis est Aldinæ: existimes enim produci ob geminatum *μ*. ["*ψιμυθιδῶ* Goett. et Ricc. *ψιμυθιδῶ* Medic. Jam olim Mær. Att. monuit *ψιμυθιδῶ* Attice dici, quod vulgariter *ψιμυθιδῶ* est: igitur vulgatum *ψιμυθιδῶ* correxi." Schneider. In Ctesia loco ap. Athen. 528. f. uterque Schweighæuseri MStus habet *ψιμυθιδῶ*.] Verum ex eo colligi potest fuisse longam, quod Æoles *ψιμυθιδῶ* et *ψιμυθιδῶ* dixerint, teste Etym. M. 603. 54., ap. quem præterea p. 103. 25., pro τροπῇ ἰωνικῇ, reponendum est τροπῇ Ἀιολικῇ τοῦ *ι* εἰς *η*. [Sic correxerat Piers. ad Mær. l. c. V. Suid. v. Νεῦσις.] Contra veterum auctoritatem utramque syllabam corripere non veriti sunt recentiores poetæ Macedonius Anth. ii. 9. Ep. 8. et Ep. 9. Lucianus, hunc enim, quod me docuit Dorvillius, Lucillio substituit Cod. Palat. Μὴ τοίνυν τὸ πρόσωπον ἅπαν ψιμύθῳ κατὰπλάττει, et —οὔποτε φῦκος καὶ ψιμυθος τεύξει τὴν Ἑκάβην Ἑλένην. Priore versus pro *ψιμύθῳ* idem liber antiquus *ψιμυθιδῶ*, qui pronuntiandi scribendique modus est serioris Græciæ, sed ab Æolum prisca consuetudine derivatus." T. H. ad Aristoph. Plut. 1064. In Photii Lex. p. 40. legitur *ψιμυθιδῶσθαι*, qui est librarii error, pro *ψιμυθιδῶσθαι*: respicitur enim ad Lysiam p. 15. et 21. ed. Reisk., apud quem extat *ψιμυθιδῶσθαι*. Mær. Att. p. 418.: *ψιμυθιδῶ*, διὰ τοῦ *υ*, καὶ μακρῶς, Ἀττικῶς. In Theophrasti Nonni Epit. de Cur. Morb. c. 5. editio Martii habet *ψιμυθιδῶ*. "Litteræ *ι* et *υ* recentioribus sæpe confunduntur. Ita τριβλῖον pro τριβλῖον apud medicos scribi observat T. H. ad Aristoph. Plut. p. 417. Salm. ad Inscript. Herod. p. 73. Bentl. Epist. ad Mill. p. 75. μολύβδινον pro μολύβδινον est ap. Moschionem de Morb. Mul. c. 2. p. 48.: ἀψιδῖον scribi et ἀψιδῖον, auctor est Steph. B. p. 204., et scriptores medici post renatas litteras frequenter absynthium scribunt, ut Amatus Lusitan. Curat. Medic. Cent. vii. Cur. 43. p. 85. et alii." Bernard.

(et Pierson. ad Moer. p. 166.) damnare non audeat." Bast. ad Gregor. Cor. p. 314. Repertur etiam, si fides scripturæ vulgatæ constat, *Ἐπιψιμυθῶ in Libanio t. i. p. 305. b., Τίτι τὸ πρόσωπον ἐπεψιμυθῶτο; "Poterat alioquin levi negotio refingi ἐπεψ. vel ὑπεψιμυθῶτο: sic veteres solent." T. H. l. c.

* Ψιμυθίζω. Hæc tertia forma extat in Zonara p. 1874.: Ψιμυθίζω καλλωπίζω. Hinc

* Ἐψιμυθισμένως. Schol. Aristoph. Plut. 1064.: Κομμωτικῶς καὶ ἔψιμυθισμένως ἔχει.

* Ψιμυθισμός. Clem. Alex. Pæd. ii. p. 232, 26.: Πρὸς δὲ καὶ ὀφθαλμῶν ὑπογραφῆς, * παρατίσεων τε, καὶ * παραφικισμῶν, καὶ ψιμυθισμοῦ, καὶ βαφῆς τριχῶν, καὶ τῶν περὶ τὰς ἀπάτας ταύτας κακοτεχνιῶν.

* Ψιμυθιστής. Glossæ Labbeanæ: Ψιμυθιστής cimusator. T. H. ad Thom. M. p. 317. cerussator præfert.

ἈΛΑΒΗΣ.

Piscis Niliaci species. Strabo xvii. p. 1164. ed. Falc.: Ἰχθύες δ' ἐν τῷ Νεῖλῳ πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι, χαρακτηριστὰ ἴδιον ἔχοντες καὶ ἐπιχώριον γινωριστάτοι δὲ ὅτε ὀξύρυγχος, καὶ ὁ λεπιδωτός, καὶ λάτος, καὶ ἀλαβῆς, καὶ κορακίνος, καὶ χοῖρος, καὶ φαγῶν (φαγῶνιος Mosc.), ὃν καὶ φαγῶν καλοῦσιν. Athen. vii. 312. a.: Νεῖλαιοι δὲ εἰσιν ἰχθύες, εἰ γε τι μνημονεύειν δύναμαι, πολυετὴ τὴν ἀποδημίαν ἔχων νάρκη μὲν ἢ ἡδίστη, χοῖρος, σιμός, φάγρος, ὀξύρυγχος, ἀλάβης, σίλουρος, ubi ἀλλαβῆς pro ἀλαβῆς. Hasselquistius inter optimos Nili piscis habet Lubrum Niloticum, Percam, et Salmonem, notante Falc. ad Strab. l. c. Plinius v. 9. alabetam dixit: in lacu Æthiopiæ Nilide piscis reperiri ait alabetas, coracinos, siluros, crocodilum quoque, et eo argumento probatum ostendit ex illo lacu ortum habere Nilum, quia omnes illi piscis Nili familiares. Mustela hic piscis fluvialis forte est, nisi lampreta est: v. C. Gesner. Hæc voce caret Schneideri Lex. Etym. M. p. 55, 40.: Ἀλαβῆς ὁ ἰχθύς, ὁ ἐσπερημένος διὰ χειρῶν κρατεῖσθαι. H. St. Thes. ii. p. 583. h.: "In v. l. ἀλαβῆς dicitur esse piscis, qui manibus comprehendere non possit." Idem in Thes. Ind.: "Ἀλαβῆ Hesychio λιγνὺς, σποδός, μαρῖλη, Fuligo, cinis, cinis mixtus carbonibus, sed his interserit, καρκίνος Κυπρίων, nescio quid sibi volens iis verbis, et mox subjungit paroxytonos, Ἀλάβη, ἀνθρακες, carbones." Albertius glossam sic edidit: Ἀλαβῆ λιγνὺς, σποδός, καρκίνος Κυπρίων, μαρῖλη. Sed in Cod. Marc., teste N. Schowio, pro κ. K., μ. est: K., ὑπὸ δὲ Κυπρίων μ.: verba ὑπὸ δὲ incuria typothetæ ommissa sunt. Totam glossam sic refingit Pergerus: Ἀλαβῆ ἰχθύς ποῖος, κορακίνος, κυπρίνος. † Ἀλαβῆ μαρῖλη ἀπ' ἀνθρακος. Et sane ἀλαβῆς Strabo et Plinius II. cc. jungunt cum κορακίνω. "Uterque nomen a nigredine accepisse videtur; ille, quod forte liquorem emittat, ut sepia suum atramentum, iste quod atrore corvino niteat. Consentit Oppianus (Hal. i. 133.), Κορακῖνον ἐπώνυμον αἰθοπι χροῖ. Absentit Athen. vii. 9. docens, κορακῖνον dictum esse ἀπὸ τοῦ τὰς κόρας κινεῖν, a motione pupillarum." Perger. Nostra quidem sententia ἀλαβῆς est vox vel Ægyptiaca, vel Alexandrina.

* BOYS.

Boys ap. Strab. xvii. p. 1164. ed. Falc. numeratur inter pisces Niloos. Boys Aristoteli H. A. v. 4. 2. vi. 11. 1. est piscis cartilagineus, quem Galen. et Æl. βoυν θαλάσσιον vocant. "Est Raja Bos Linnæi. Massilienses Flassade, Veneti Stramazza i. e. stragulum, Hispani Manto appellant. Cf. Animadv. ad Ulloa Nachrichten Von Amerika t. i. p. 229. Sed contra Pennant, British Zoology v. iii. p. 83., βoυν hunc interpretatur Rajam oxyrynchum Linnæi. Oppianus eadem, sed minus integra ex communi fonte hausit ii. 141. Cf. Philes. lxxv." Schneider. ad Æl. H. A. i. 19. J. Stackhous. in Notis MSS. ad Æl.: "Nulla partium descriptio datur, sed, e modo opprimendi homines quasi ὑπὸ στέγης, conjicerem Rajam Batini L. innui." Idem vir doctissimus in Notis MSS. ad Aristot. H. A. v. 4. βoυν θαλάσσιον interpretatur Squalum, Squatinam. An Strabonis Boys Niliacus sit i. q. piscis ille a Galeno, Aristotele, et Æliano memoratus, alii viderint.

* ΔΙΑΥΧΝΟΣ.

Hoc vocabulo caret Schneideri Lex. Straboni L. xvii. p. 1164. ed. Falc. nom. est Niliaci piscis, Ὀστρακίων, διλυχνος, φύσα, boys, ubi Med. 4. διλυχνος. Casaub. ad Athen. vii. 312. a. reponit, Ὀστρακίων δὲ λύχνος. Hesych.; Λύχνος ἰχθύς κάλλιστος. Λυχνίσκους pisces, ἀν-

θραξί πεπνυμένους προσεοικότας, commemorat Lucian. V. H. ii. 30. p. 127. notante Albertio.

ἘΛΕΩΤΡΙΣ.

"Ἐλεωτρίς ap. Athen. vii. (312. a.) numeratur inter pisces Niloos." H. St. Hoc vocabulum ignorat Schneideri Lex.

* ΚΙΘΑΡΟΣ.

Straboni xvii. p. 1164. ed. Falc. est nomen Niliaci piscis, Ἐπὶ σίλουρος, κίθαρος, θρίσσα, κεστρεὺς, ubi κίθαρος Par. 4. De pisce quodam, cui nomen κίθαρος, Gazæ fiducula, vide Aristot. ap. Athen. vii. 306., Aristot. H. A. ii. 12, 13., H. St. Thes. ii. 205. h.: Etym. M. p. 513. 26. dictum ideo a κίθάρα putat, quod ejus ossicula citharæ fidibus similia sint. An pro Strabonis κίθαρος legendum κίθαρος ex Æliano H. A. xi. 23.?

* ΚΙΘΑΡΩΔΟΣ.

Piscis Niloticus. Ælian. H. A. xi. 23.: Ἐν τῇ Ἐρυθρῇ θαλάττῃ γίνεται ἰχθύς πλατὺς τὸ σχῆμα κατὰ τὴν βούγλωτον, ὡς φασι. Καὶ φολίδας μὲν οὐ σφόδρα τραχὺς ἐστὶ προσαφαιμένῳ τὴν δὲ χροάν ὑπόχρυσός ἐστι, μελαίναις τε γραμμαῖς ἐς τὸ οὐραῖον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἄκρας καταγέγραπται, εἴποι τις ἂν αὐτὰς εἶναι χορδὰς ἐντεταμένας, ἐνθεν τοὶ καὶ ἰχθύς αὐτὸς κίθαρος δὲ κέκληται. Deinde addit hæc: "Os ei pessus it et subsidet, idemque nigerrimum est, cinguloque croceo circumligatur; vertex varietate distinguitur, fulgore aureo, et nigris quibusdam lineis; pinnae aureas habet; cauda vero nigra est, præter extrema, quæ candidissimo colore adspersuntur." Schneiderus: "Comparat Merrem Scombrum Speciosum a Forskaolio p. 54. no. 70. descriptum." Καὶ ἄλλοι δὲ ᾄδονται κίθαρος τοὶ τιττεσθαι, ait Æl. ibid., toto corpore purpurei, certis intervallis aureolas lineas possidentes; eorum vero caput cingulis violaceis illustratur, uno ante oculos ad branchias pertinente, altero secundum oculos usque ad medium caput excurrente, alio autem tanquam monili sic collum circumplicante. "Ad verba, ἄλλοι δὲ ᾄδονται κίθαρος τοὶ, refert conjectura Scizenam Kasmiram Forsk. p. 46. no. 46." Schneider.

* ΜΑΙΩΤΑΙ.

Hoc vocabulum ignorat Schneideri Lex. Athen. vii. 312. a.: Φέρεται δὲ (ὁ Νεῖλος) καὶ τοὺς Μαιώτας καλουμένους, ὃν μνημονεύει Ἀρχικπος ἐν Ἰχθύσι, διὰ τούτων. Τοὺς μαιώτας, καὶ σαπέρδας, καὶ γλάνιδας εἰσὶ δὲ πολλοὶ περὶ τὸν Πόντον, φέροντες τὴν ὀνομασίαν ἀπὸ τῆς λίμνης τῆς Μαιώτιδος. "A singulari ὁ Μαιώτης, ejus piscis etiam meminit Steph. B. in Μαιώται." Schweigh. In omnibus libris male legebatur Μαιώται, teste Berkelio. Insita quadam naturæ vi hi pisces Nili accolis futurum ejus incrementum denunciant; quare eos sacros ducunt. Ælian. H. A. xi. 19.: Τοὺς ἰχθύς τοὺς φάγρους Συνηταί μὲν Αἰγυπτίων ἱεροὺς νομίζουσιν, οἱ δὲ οἰκούντες τὴν καλουμένην Ἐλεφαντίνῃ τοὺς μαιώτας; φύλον δὲ ἄρα καὶ τοῦτο ἰχθύων. "Inter Niloticos pisces nominat etiam Athen. vii. c. 17., sed utrumque genus definire non licet hodie." Pisces in Mæotide Palude, sive Mæotæ, sive alio nomine dicti, quare tardiores et pinguiore censeantur, causam tradit Juvenal. iv. 41. de rhombo:—Neque enim minor hæserat illis, Quos operit glacies Mæotica, ruptaque tandem Solibus effundit torpentis ad ostia Ponti Desidia tardos, et longo frigore pingues.

* ΟΣΤΡΑΚΙΩΝ.

Hoc vocabulum ignorat Schneideri Lex. Est nom. Niliaci piscis ap. Strab. xvii., p. 1164. ed. Falc., Ὀστρακίων, διλυχνος, φύσα.

ΣΙΛΟΥΡΟΣ.

"Σίλουρος, ου, ὁ, Piscis, qui sic dictus putatur, quia σείει τὴν οὐράν: abjecto videlicet e. Ab eo est proverbium, Silurus putris: quod vide ap. Erasm. vide item Athen. et Æl." H. St. Suidas, Σίλουρος εἶδος ἰχθύος: Zonaras, Σίλουρος ἰχθύς. Suid. v. βλάκα: Βλάκα αἰτιατική, τὸν εὐήθη καὶ ἀνόητον εἴρηται δὲ ἀπὸ ἰχθύος τινός, ὁμοίου σιλούρῳ, ἀχρήστου δὲ ὄντος, ὡς μὴδὲ κύνα αὐτῷ χρῆσθαι. "Αἰλουρος numeratur etiam inter pisces ap. Dioscor. ii. 29., ubi, quum interpretes vertant Silurus, scriptura ea mutanda videtur in σίλουρος." H. St. Locus est: Αἰλουρος νεαρὸς βιβρωσκόμενος, τροφίμος ἐστὶ καὶ εὐκόλιος ταριχηρὸς δὲ, ἄτροφος ἀρτηρίας δὲ καθαίρει καὶ εὐήχας παρασκευάζει, καταπλασθεῖσα δὲ ἡ σὰρξ τοῦ ταριχηροῦ, σκόλοπας ἀνάγει, καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ δὲ ἄλμη ἀρμόζει ἐν ἀρχῇ δυσεντερικοῖς εἰς ἐγκάθισμα, κατὰγονσα τοὺς βρυγματισμοὺς εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ἐγκλυζομένη δὲ, ἰσχυαδικὸς θεραπεύει. "Αἰλουρος piscis idem, ut σίλουρος, παρὰ τὸ

σελεν την σφην, ita et αἰλουρος, servata eadem analogia dici potuit. Ideoque sive αἰλουρον legas, ut habetur in vetusto codice, sive αἰλουρον, ut in vulgatis exemplaribus, itemque ap. Aeginetam, parum interest." Saracen. Verram in Dioscoride esse lectionem αἰλουρος, quam Salm. in Solin. p. 939. c. recepit, patet e Plin. xxxii. 9., qui ad Dioscoridis locum respexit: "Ischiadicis liberant salsamenta ex siluro infusa clystere." Aelianus H. A. xii. 14.: "Ὁ δὲ γλάνις ἐστὶ μὲν περὶ τὸν Μαίανδρον καὶ τὸν Λέκον τοὺς Ἀσιανοὺς ποταμοὺς, τῆς δὲ Εὐρώπης περὶ τὸν Στράμονα, καὶ σιλοῦρον μὲν τὸ εἶδος ὁμοίως ἐστὶ. " Linnæus siluri nomine totum genus complexus vulgarem Europæ speciem Glanin nominat. Sed silurus Europæus noster antiquis αἰλουρος est, contra silurus anguillaris et similis fluviorum Asiaticorum incolæ γλάνιδες s. γλάνεις dicebantur. Insignis est Pausaniæ locus iv. 34., ubi siluros Nili, Indi, Rheni, Istri, Euphratis, et Phasidis a siluris Mæandri et Hermi distinguit: Οἷτοι γὰρ δὴ θήρια ὁμοία τοῖς μάλιστα ἀνδρογάγα αἰχρουν, ταῖς ἐν Ἑρμῇ καὶ Μαίανδρῳ γλάνισιν ὅμοια ἰδέας, πλὴν χροῶς τε μελαντέρας καὶ ἄλκις ταῦτα δὲ οἱ γλάνεις ἀποδέουσι. Glanin veterum a siluro Glani Linnæi prorsus diversum putat cl. Merrem; neque enim conveniunt, quæ de moribus glanidis tradit Aristoteles atque ex eo Aelianus h. l." Schneider. Aelian. H. A. xii. 29.: "Ἐν Βουβάστῃ δὲ τῇ Αἰγυπτίᾳ λίμνῃ ἐστὶ, καὶ τρέφει σιλοῦρων πάμπολυ πλῆθος. " Silurum Europæum, Linnæo Glanin dictum, in Nilo habitare non puto; neque enim in numero Niloticorum silurorum, quorum tres Hasselquist p. 412. duos Forskaol p. 65. descripsit, Glanin commemoratum reperio. Aelianus igitur aliam speciem cogitavit, quam definire non ausim." Schneider. Aegyptiacum silurum sic describit Ael. l. c.: Γίνεται δὲ ἄρα ὁ ἰχθύς ὅδε καὶ ἐν ποταμοῖς, ὡς περὶ ἐν τῇ Κύδνῃ τῇ Καλικίᾳ βραχὺς δὲ οὗτός ἐστι τὸ μέγεθος· τὸ δὲ αἰτιον οὐ τρέφει ἀφθύνως διειδὲς νῆμα καὶ καθαρόν, καὶ προσέτι καὶ ψυχρόν, καὶ τοιοῦτος δὲ ὁ Κύδνος ἐστὶ· τεθολωμένη δὲ καὶ ὁσος μεστὴ φιληδεῖ μᾶλλον, καὶ ἐνταῦθα πιαίνεται. Πύρραμος δὲ καὶ Σάρος τρέφουσι τοῦτων ἁδρότερος, καὶ οὗτοι δὲ Κλικίᾳ εἰσι· εἰεν δ' ἂν οἱ αὐτοὶ τρέφοιτο, καὶ Ὀρόντων τοῦ Σάρος· καὶ μέντοι καὶ Προλεμαίων ποταμὸς μεγάλους τρέφει, καὶ λίμνη δὲ ἡ Ἀπαμεινίτις. Erravit igitur Plin. ix. 15., Silurum Nili inter pisces fluviales ponens, qui in spatium enorme grandescunt: "Silurus in Nilo, esox in Rheno, attilus in Pado inertia pinguescens ad mille aliquando libras." "Mirum," inquit Salm. in Solin. p. 939. e., "our non potius latum. Sane et λάρος Nili piscis, quem in tantam magnitudinem excrescere produnt, ut ducentas pendat libras. Athen. viii. (312. f.): Οἱ δ' ἐν τῇ Νεῖλῳ ποταμῷ γινόμενοι λάρτοι, τὸ μέγεθος εὐρίσκονται καὶ ὑπὲρ διακοσίας λίτρας ἔχοντες. Simillimum esse ait ibidem glani Danubii. Plinio γλάνις semper vertitur Latine silurus; nam quem Aristoteles γλάνιν appellat, ubique Plinius silurum vertit. Glossæ cap. περὶ ἰχθύων: Silurus. γλάνις. Aliæ Glossæ anecdotæ: Γλάνις silurus. Diversi autem αἰλοῦρος Græcis et γλάνις. Athen. l. c., ubi meminit Nilotici lati, qui glanidi Danubii similis est, mentionem addit Nilæorum piscium, inter quos et αἰλουρον nominat. Silurus itaque Plinii, quem in Nilo maximum existere dicit, latus est glanidi simillimus, quem glanidem semper silurum ille interpretatur. De eodem siluro, qui glanis est, ibidem hæc scribit. "Silurus grassatur ubicunque est, omne animal appetens, equos innatantes demergens, præcipue in Mæno Germaniæ amne. Protelis boum in Danubio extrahitur, porculo marino simillimus." Athenæo Ἰστρου γλάνις vocatur. Longe alius αἰλοῦρος Nili. Utrumque Plinius confundit, et latum Nili pro siluro accepit, quia similis est glanidi siluro. Diversus ab utroque Ausonii silurus in Mosella: subseribo sententiæ doctorum hominum, qui Sturionem esse volunt Ausonii silurum." Σιλουρος, quod Salmasio male scribitur αἰλοῦρος, est vocabulum Alexandr., ut ostendit ille ibid. p. 939. "Plin. v. 9. (cf. Solin. p. 63. f.) in lacu Æthiopis Nilide pisces reperiri ait alabetas, coracinos, siluros, crocodilum quoque, et eo argumento probatum ostendit ex illo lacu ortum habere Nilum, quia omnes illi pisces Nili familiares. Strabo xvii. (p. 1164. ed. Falc.) inter Nili pisces, quos ἴδιον καὶ ἐπιχώριον χαρακτηρᾶ habere scribit, etiam αἰλοῦρον recenset: ubi notabis αἰλοῦρον Græce vocari, quod ita sc. ab Alexandrinis nominaretur. Dioscorides quoque αἰλοῦρον Græce dixit. Juvenal. iv. (33.) de Crispino Alexandrino: Nunc (Jam) princeps Equitum, magna qui voce solebat Vendere mu-

nicipes Pharia de merce siluros. Sic legendas hic versus, [Vide Bochart. Hieroz. P. ii. L. v. p. 751., ubi sic citatur.] Antiquum bujus loci mendam est, Farta de merce, pro Faria de merce. Hinc omnes libri partim farta legunt, partim fracta aut farcta. Vetus interpres agnoscit fracta, et interpretatur fracto vase sardarum. Quod est ridiculum. Faria merx, siluri, Nili pisces. Eos vocat municipes Crispini, quia is Alexandrinus. Sic eadem Satyra (v. 24.) patriam Crispini papyrum vocat i. e. municipem: Succinctus patria quondam, Crispine, papyro. Et alibi Creticas lagenas municipes Jovis appellat xiii. (xiv. 271.) Ita plane h. l. de Faria merce siluri, municipes Crispini. Martialis, Cadmi municipes ferat lacernas. Tyrias lacernas intelligit." Juvenal. xiv. 130. nec non differre in tempora cœnæ Alterius conchem æstivam cum parte laceri Signatam, vel dimidio putrique siluro, Filaque sectivi numerata includere porri. Ex his Juvenalis locis colligere licet silurum parvi pretii piscem fuisse, et inter vulgares cibos. Epigr. a Maltbeio in Lex. Gr. Prosod. laudatum: Σαπρὸν αἰλουρον ἀργυροῦς πίνεξ ἔχων. Inter salsamenta Alexandrina Athen. iii. 118. f. siluri meminit: Μὴ ποτ' οὐ τις ἐν τοῦτοις, ὃ οὗτος, τοὺς παρ' ἡμῖν τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι κατέλεξε Μενδησίους, ὧν οὐδ' ἂν μαινόμενος κύνων γεύσαιο ἂν ποτε, ἢ τῶν καλῶν σου ἡμῶν, ἢ τῶν ταριχηρῶν αἰλοῦρων. " Mihi αἰλουρος idem est, quod ψιλουρος, cauda glaber, vel cauda tenuis, quia cum caput amplum habeat, desinit in caudam tenuem, anguillæ more. Σιλουρος et ψιλουρος idem sunt, quomodocὸ σίττακος et ψίττακος, σιττακὴν et ψιττακὴν, σακρόποδες et ψανκρόποδες, σάγδα et ψάγδα." Bochart. l. c.

* Σιλουρισμός, Esus siluri. A v. * σιλουρίζω, quo carent H. St. et Schneideri Lexica, formatur σιλουρισμός. Diphilus in Desertrice, ap. Athen. iv. 132. d.: Οἶον, Ῥοδίους ἐκκληκας; εἰσιούσι δὲς Εἰθὺς ἀπὸ θερμοῦ τὴν μεγάλην αὐτοῖς σπάσαι Ἀπαζέσας αἰλουρον, ἢ λεβίαν ἐφ' ᾧ Χαριεῖ πολὺ μᾶλλον, ἢ μωρίνην * προσεγγέας. B. Ἀστειὸν ὁ αἰλουρισμός.

ΤΥΦΛΗ.

"Piscis quidam (Niliacus) ap. Athen. vii." (312. b.) H. St. Hoc vocabulo caret Schneideri Lex.

* ΦΑΓΡΩΡΙΟΣ.

Hoc vocabulo caret Schneideri Lex. Est piscis quidam Niliacus ap. Strab. xvii. p. 1164. ed. Falc.: Φαγρώριος, ὃν καὶ φάγρον καλοῦσιν. Sic legit Casaub. ad Athen. vii. 312. a. Scripti q. φαγρώριος, Marg. Casaub. sic Par. 4. φαγρώνιος Mosc., teste Falc. Strabonis φαγρώριος Athenæo l. c. est φάγρος. Hesych.: Φάγρος ἰχθύς ποῦς, ubi Soping. Heins. et Schr. φάγρος male reponunt. "Pro φαγώριος (sic) ἰχθύς π. reponunt φάγρος. At vero constare posse illam vocem φαγωρίον, aut vero in φαγρώριος mutandam, liquere videtur e Strabonis loco, ubi hunc piscem utroque φαγωρίου et φάγρον nomine dictum docet." Spanhem. de P. et U. N. p. 207. Wass. ad Thucyd. ii. 99. in Hesychii loco legit φαγρώριος. Φαγρώριος est, ut videtur, vox vel Ægyptiaca, vel Alexandrina. * Φαγωρίον enim urbs Æg., unde * Φαγωριόπολις, et * Φαγωριόπολις. Steph. B.: Φαγωρίον πόλις, ὡς Ἀλέξανδρος ὁ πολυτίτωρ ἐν Αἰγυπτιακοῖς, ἐξ οὗ σύνθετον Φαγωριόπολις, καὶ Φαγωριόπολις. Strabo xvii. p. 805. (p. 1141. ed. Falc.) Ἐνταῦθα δ' ἐστὶ καὶ ὁ Φαγωριόπολις νόμος, καὶ πόλις Φαγωριόπολις. De Pagro pisce vide Athen. vii. 295. c. 300. f. 315. c. 327. fuse, Aristot. H. A. viii. 15, 1. 20, 5. (ubi Schneiderus in Ind. T. i. p. 545., "Græcorum hodiernorum Fangri descripsit et pinxit Sonnini T. i. p. 197."), Ael. H. A. ix. 7. x. 19., ubi, τοὺς ἰχθύς τοὺς φάγρους Σηνίται μὲν Αἰγυπτίων ἱεροῦς νομίζουσιν (genus definire, inquit Schneiderus, non licet hodie): eadem tradit Plut. de Is. et Os. p. 353. Cf. H. St. Thes. iv. 5. a. J. Stackhous. in Notis Mss.: "Φάγρος vel πάγρος, Sparus Pagrus L. Gr. hodiernis Fangri." Isidor. Orig. xii. 6.: "Pagrum, quem Græci Fagrum ideo nuncupant, quod duos dentes habeat, ita ut ostreis in mari alatur." Oppian. Hal. i. 140.: Τῇσι δὲ καὶ φάγροι καὶ ἀναιδέες * ἀγριόφαγροι, Κέρκουροι γέ μένουσι, καὶ ὀψοφάγοι, καὶ ἀνιγρᾶι Μύραιναι. Schol. Ἀγριόφαγροι * διωξίφαγροι, διὰ τὸ κινεῖσθαι ταχέως. "Ald. Junt. τῇσι δὲ καὶ φάγροι—ὀψοφάγοι. Paris. 1. et Mosq. τῇσι δ' * ὀξυφάγροι—ὀψοφάγοι. Turnebus e Par. 2. ὀψοφάγοι induxit. Olim erat, τῇσιν δ' ὀξυφάγροι—ὀψοφάγοι." Schneider.

"ΛΑΚΑΦΘΟΝ (τὸ),

Lacaphthum: a P. Æg. vii. 22. numeratur inter

species aromatum e quibus κύφι τὸ ἡλιακὸν componitur : esseque dicitur φλοιὸς πίτυος ἢ ἐτέρου τινὸς δένδρου. Itaque ap. Plut. etiam de I. et O. (p. 383. Τὸ δὲ κύφι, μίγμα μὲν ἐξ ἑκαδέκα μινῶν συντιθεμένων ἐστὶ, μέλιτος καὶ οἴνου καὶ σταφίδος καὶ κυπέρου, ῥητίνης τε καὶ σμύρνης καὶ ἀσπαλάθου καὶ σεσέλευς, ἐτι δὲ σχοίνου τε καὶ ἀσφάλτου καὶ θρύου καὶ λαπάθου, πρὸς δὲ τούτοις, ἀρκευθίδων ἀμφοῖν, ὧν τὴν μὲν, μείζονα, τὴν δὲ, ἐλάττονα καλοῦσι, καὶ καρδαμύμου καὶ καλάμου. Cf. Dioscor. i. 24.) pro λαπάθου reponendum fuerit λακάθου : p. 683. 1. meæ edit." H. St. "Νάρκαθον, οὐ, τὸ, Narcaphthum, Odoramenti genus suffutibus admisceri solitum : ut est ap. Dioscor. i. 22. (Νάσκαθον, οἱ δὲ νάρκαθον, καὶ τοῦτο ἐκ τῆς Ἰνδικῆς κομίζεται. "Ἐστὶ δὲ φλοιῶδες, συκαμίνου λεπίσματι ὅμοιος, θυμώμενον διὰ τὴν εὐωδίαν, καὶ μινύμενον τοῖς σκευαστοῖς θυμιάμασι, ὠφελοῦν καὶ μήτραν ἐστεγγυμένην ὑποθυμιάσθην.) Pro eo ap. P. Ægin. νάσκαθον, necnon λάκαθον, vii. 22. Idem esse putatur νάρτη ap. Theophr. H. P. ix. 7., et sericatum (serichatum) ap. Plin. xii. 21. : id enim ex Arabia advehi ait, et in unguenta addi ab aliquibus." H. St. "Ægineta in compositione cyphi vii. 22. corticem picæ aut alterius arboris inquit, scribiturque λάκαθον, ἐστὶ δὲ φλοιὸς πίτυος ἢ τινὸς δένδρου. E quibus, si modo loco citato λάκαθον legatur, ἀντὶ τοῦ νάρκαθον, quale sit aroma veteribus non constitisse constat. Hoc tantum, corticem fuisse, concludi potest. Doctiores tegname narcaphthum putant, quorum nec damno, nec probo opinionem : igni injectum non insuavem emittit halitum. Ceterum tegname non aliud sonare videtur, quam thymia, Lat. suffimentum. Hujus enim corticis est frequentissimus in suffitu usus. Nihil miri, si novum sibi ex usu vindicavit nomen, quod est thymia (pro quo posterius corrupte tegname dixerunt). Narcaphthi non meminit Plin., nisi quis velit esse sarichatum, quod non describit." J. Bod. ad Theophr. p. 1035. "Myristica moschata : Cæsalpinus ii. 49. credit Dioscor. νάσκαθον esse corticem externum hujus fructus." Sprengel. H. R. H. p. 192. "Νάρκ. forsan Νάσκαθος, cortex externus nucis Moschatæ, Angl. mace." J. Stackh. l. c. Glossæ latr. MSS. e Cod. Reg. 190. et 1843. ap. Du-Cang. in Gloss. Gr. : Νάσκαθον (νάσκαθον) εἶδος ἀρώματος Ἰνδικοῦ. "Νάρτη, ἡς, ἡ, Narta, a Theophr. H. Pl. ix. 7. numeratur inter ea, quibus eis τὰ ἀρώματα χρῶνται, s. quæ παραμύσουσιν (παραμινύουσιν) eis τὰ μύρα. Putatur esse τὸ νάρκαθον Dioscoridis." H. St. "Quid sit (Νάρτη) ignoro : Nec Plinius ejus meminit xiii. 2., ubi locum hunc exscribere videtur. Sarichatum quid sit, ignoro. Puto scripsisse Theophr. νάρκαθον. Hoc in aromatibus et suffumigiis locum habuit. Proximeque ad vulgatam lectionem accedit." J. Bod. ad Theophr. p. 1032. "Νάρτη forsan præparatio diversa νάρδου," J. Stackhous. ad Theophr. Gloss. p. 470.

NAIPON.

"Ναῖρον, οὐ, τὸ, Nærum : a Theophr. H. P. ix. 7. numeratur inter ea, quibus utuntur eis τὰ ἀρώματα, s. quæ παραμινύουσιν eis τὰ μύρα, odoramenta s. aromata, quæ immiscent unguentis. At Ναῖρας Hesych. affert pro

νευριστικῆς." H. St. Ναῖρον Schneiderus in Lexicon suum recepit. Nostra quidem sententia, pro ναῖρον, quod nusquam alibi legitur, in Theophrasti loco reponendum est νῆριν. "Νῆρις syn. Νάρδου. Sed species forsan ejusdem generis ; ita enim Dioscor. (i. 8.), ὁ δ' ὄρεινός Νάρδος καλούμενος ὑπὸ τινῶν θυλακίτις² καὶ Νῆρις, e modo transportandi ἐν θυλάκοις. N. B. Valerianæ species Νάρδος Dioscor." J. Stackhous. ad Theophr. "Valerianam Celticam s. Tuberosam (Nicander) primus nomine Νάρδου θυλακίτιδος, Alex. 403. proferre videtur ; epitheton enim, quo ab Indica discriminatur, id docet." Sprengel. H. R. H. p. 129. Νῆριν³ pro ναῖρον Gaza, a Bod. ad Theophr. p. 1022. laudatus, correxit. Voce *Νῆρις caret H. Steph. Thes. Nicand. Ther. 531. Νῆριν⁴ πηγάνιον τε *περίβρες. "Νῆριν retinuit Eutecnius. Cum Gorræo Bodæus p. 46. e Dioscor. loco vexatissimo i. 8. de nardo montana interpretatur ; ego vero de nerio Dioscor. iii. (iv.) 82. [Νῆριον, οἱ δὲ ῥοδόδαφνη, οἱ δὲ ῥοδόδενδρον, θάμνος γνῶριμος.] Plinii xvi. 33. cujus cum ruta conjuncti vires theriacæ memorantur." Schneider. Plinii locus est hic. "Harum generi non decidunt ; oleæ, lauro, palmæ, myrto, cupresso, pinis, ederæ, rhododendro, et (quamvis herba dicatur) sabinæ. Rhododendron, ut nomine apparet, a Græcis venit. Alii Nerion vocarunt, alii rhododaphnen." Nerium cum ruta conjungit Plinius, xxiv. 53. "Rhododendros ne nomen quidem apud nos invenit Latinum ; rhododaphnen vocant aut nerium. Mirum folia ejus quadrupedum venenum esse, homini vero contra serpentes præsidium, ruta addita e vino pota. Pecus etiam, et capræ, si aquam biberint, in qua folia ea maduerint, mori dicuntur." Sprengelius H. R. H. p. 163. : "Νῆριον, Nerium Oleander, Rosæ laureæ nomine describit Apul. Metam. iv. p. 64." Teste Dioscoridis Appendicis auctore ad l. iii. 84., Νῆριον aliqui vocant δελφίνιον : Οἱ δὲ νῆριον, οἱ δὲ *νηριάδειον, οἱ δὲ *σώσανδρον, οἱ δὲ *κρόνιον. Δελφίνιον Sprengelio H. R. H. p. 177. est Delphinium consolida. Est quoque νῆριον nomen herbæ sabinæ, teste Apul. c. 85. : "Græci eam nerion (forte ab inventore hoc nomen adepta) dicunt, alii brathy, alii barython, Itali herbam sabinam atque savinam, alii sabinam cupressum." "Nerion," inquit Schneiderus ad Nicandri Ther. p. 249., "sabinam ab aliis vocatam annotavit Plin. xvi. 20." Imo Plinius, cujus verba supra laudavimus, ibi loquitur non de sabina, sed de rhododendro. Plinii locum male intellectum errandi occasionem præbuisse Apuleio, qui sabinam nerion vocari tradit, Bod. ad Theophr. p. 374. censet. Sed Apuleium non errasse sic scribentem, satis patet e Poeta veteri de Viribus Herbarum c. 8. de Sabina : Τὴν βοτάνην ταύτην πολυνῶμος εἴρετο Νείρις, Αἰγύπτου γαίης προκαθήμενος ἡδὲ Κανώβου, Ἐξ ἀρετῆς ἓνα πρῶτον ἐφημερίων θεραπεύσας. Rentorius in nota per nomen Νείρις intelligit Neptunum. Sed nullum alium affert locum, in quo Deus ille sic vocatur. Schneiderus in Lex. de Ægyptiorum quodam Rege accepit : recte, nostra quidem sententia. Quibus Græca hujus nominis originatio placeat, ii forsan id a ν. νηρός, humidus, derivabunt, ut Νῆριν, Neptunum, Deum marinum intelligant.⁵

¹ "Fo comportatur et serichatum et *gabaliū, quæ intra se consumunt Arabes, nostro orbi tantum nominibus cognita, sed cum cinnamo casiaque nascentia. Pervenit tamen aliquando serichatum, et in unguenta additur ab aliquibus. Permutatur in libras x. vi." Plin. l. c. Cf. l. xiii. 2. "Serichatum quidam esse conjectant nostrum Benivinum, Gabaliū vero Caphuram. Alii Sericatum Santalum flavum, a serici crudi colore : Cabaliū vero Benivinum." Dalecamp.

² "Ubi Paulus habet *σαίτις, vel ut C. Gesner ad Diosc. Parabil. p. 851. laudat ἰσάτις. Utrumque nomen est vitiosum, et corrigendum σακκίτις i. e. θυλακίτις." Schneider. ad Nicandri Alex. 403. Voce *σακκίτις augeri possunt Lexica.

³ "Placet botanicis exercitatis Nicandri νῆριν, rhododendrum esse, credo quod Dioscorides præscribat, adversus serpentum venena cum ruta. Dioscoridis sententiam confirmat Plin. xxiv. 11. Contra Galenus de Simpl. vii. homini etiam venenum scribit : Νῆριον ἢ ῥοδόδαφνη, γνῶριμος ἄσπις θάμνος. Ἐξωθεν μὲν τοῦ σώματος ἡ καταπλασθίη, διαφορικτικῆς ἰστί δυνάμει, ἵσω δὲ λαμβανομένη δλίθως τε καὶ δηλητήριος, οὐκ ἀνθρώποις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς κλιστοῖς τῶν βοσκημάτων. Eadem fere repetit infra litera γ. Ceterum Dioscor. et Galenus conciliare doctores student, ac dicunt, quod hominibus sanis venenum est, id ipsum a serpente demorsis remedio esse ; sunt enim venena plerumque aliorum venenorum ἀλιξιφάρμακα. Sed liceat tantorum virorum pace dicere, quod anguror ; vocum vicinitate deceptum dico Dioscoridem. Νῆρις, Nicandro planta a rhododendro multum diversa, nec alia quam nardus montana. Dioscor. i. 8. : "Ἡ δὲ ὄρεινὴ νάρδος, καλούμενη δὲ ὑπὸ τινῶν καὶ θυλακίτις καὶ νῆρις. Nardum montanum adversus venenarum bestiarum ictus, morsusque valere, nemo in dubium facile vocabit. Νῆριον itaque et νῆρις plantæ diversæ." Bod. ad Theophr. p. 46. "Apud Nicandrum Ther. neridos fit mentio, sed an intelligat montanum nardum, an rhododendrum, in dubium vocari potest. Cur dubitent intelligi an debeat rhododendron, facit Dioscor., qui Alex. i. 1. præscribit adversus morsus venenatos rhododendrum : Νάρδος Κιλτικῆ, χαστόριον, κάρθριος χλαροῦ ἰντερνῆν, νῆριον τοῦ καλουμένου ῥοδόδενδρου ἄθος, πρᾶσιον χύλος. Rhododendri florem a Dioscoride adversus venenarum morsus præscribi iv. 82. negari non potest. Sed non sequitur, νῆριον et νῆριν eandem esse plantam ; nec unquam putarim, plantæ lethalis flores a Nicandro adversus venena præscriptos esse." Idem p. 1022.

⁴ "Hesych. : Νῆρις : μαράθου θάμνος : Nicand. Ther. 531. : Νῆριν, πηγάνιον τι. Quare Νῆρις legendum : Dioscorides, Νῆριον." Toupil Emendd. t. iv. p. 70. Pro μαράθου Albertinus reponi vult μαράθρου, e Dioscor. iii. 81, 82. qui contra venenatorum morsus id auxiliari dicit. An legendum βαράθρου ? Βάραθρον enim, teste Dioscor. i. 104., nomen est herbæ sabinæ, quæ, Apuleio teste, νῆριον vocatur. At de barathri virtute contra venenatorum morsus nihil unquam legitur.

⁵ "Νῆριν τόπον ap. Lycophr. (896. ἢ χυθὸς νηροῖς μυχίς) Grammatici exponunt τὸν καὶ τὸν καὶ κάθηνον. Et ap. Galen. in Lex. τὸ ὄργον *νηρίτις. Inde recentioribus Græcis νῆρην pro aqua, de quo nos alibi. Auctor vetus Artis veterinariæ cap. DLXIV. νῆρην vocat, καὶ

πολὺ—ὃ ὄνομα Κήτων. Recte quidem hactenus, si navim, a quodam Rege contra Trojanos missam, ceti nomine notam, ista fabula involutam censeamus, nisi cum J. G. Vossio, de Theol. gentil. i. 23. p. m. 172. navim ceti ἐπίσημον præferentem fuisse conjectare malueris. Sed Hyginum, ubi fabulam de ceto tangit, adducam, ut locum ejus levissimo opere pristino restituam nitori. "Neptunus" (inquit fab. lxxxix.) "cetum misit qui Trojam vexaret. Ob quam causam Rex ad Apollinem misit, consultum. Apollo iratus ita respondit, si Trojanorum virgines Ceto religatæ fuissent, finem pestilentiae futuram." Quum similem locutionem in Hygino non reperirem, mendum in voce ceto latere suspicabar, nec dubitabam fere, quin Hyginus scripsisset: Si Trojanorum virgines cauti religatæ fuissent, quia statim subjungebat Mythographus: Cum complures consumptæ essent, et Hesione (malim, Hesiones) sors exisset, et petris religata esset. Sed et succurrebat, Ovidium, ubi de Andromeda caueret, eadem usum loquendi formula, Met. iv. 671. Quam simul ad duras religatam brachia cautes Vidit Abantiades. Recte autem promontorium circa Trojam eximie caute dicere potuit Hyginus. Cautem illam Agamiam dictam tradit Hellanicus ap. Steph. in 'Αγάμεια.' Hesych. 'Αγάμιας, ἐνθα αἱ παρθέναι ἐξερρίθοντο τῷ κήτει, τινὲς, οἱ δὲ, πολίχνην. Ap. Apollod. Biblioth. ii. p. 113. Hesione alligata fuisse dicitur ταῖς πλησίον τῆς θαλάσσης πέτραις.

Potuit igitur, ut ad propositum tandem redeam, navis a figura sibi cum domibus altis cognata, Baridos facillime traxisse nomen.

Verum, dum accuratius omnes, quos Gr. vox βάρης induit, significatus revolvō, de etymologiarum fallaci studio aliquantisper edoctus, eo pene delabor, ut nulla plane Hebraici בִּירָה in h. v. animadvertam vestigia, idque cum Phavorino a Gr. voce βάρος, pondus, grandem molem significante, derivandum statuam. Convenit in primis significatus, patitur sermonis Gr. analogia, ut a βάρος descendat βάρης. Dantur tamen alia, quæ huic originationi obstant. Potius igitur nil quidquam statuo, quam quid temere.

Denturne alia vocabula, in quibus certiora Hebraici בִּירָה appareant vestigia, paucis, priusquam finem huic dissertationi imponam, explorandum est. Μαριάβα, μητροπόλις Σαβαίων Stephano Byz. audit, Plin. vi. 28. Mariaba, inquit, Baramalacum, quam postremam vocem בִּירָה מלכא palatium regium vertendam, non absone viri docti ad illum Plinii l. est conjectura. Quid si illud ipsum בִּירָה in urbium quarundam Mesopotamiae nominibus delitesceret? Aliquas certe Bara vocatas recenset anonymus Ravennas, Cosmogr. ii. c. 13. Bina adhuc nomina proferam, quæ lubens Phœnicia crediderim, ac voci nostræ adfini originem debere. Altera est, Μαριάμια, quæ eod. Steph. auctore πόλις fuerit Φοινίκων, Ptolemæo Μαριάμη dicta, indigenis fortasse בִּירָה Biriam, Buriam, arx vetusta ac princeps fuit vocata, unde dein Gr. Μαριάμη fluxerint. Eo sane significato vox βάρης ap. Arabas gaudet, quin eodem Hebr. בִּירָה 2 Sam. xx. 19. venit, ubi urbs Abel vocatur בִּירָה אֵל mater in Israele, vetusta scilicet nec incelebris. Sic etiam μήτηρ occurrit pro metropoli, in epigr. Thessalonicensis Antipatri, quod, cum ejusdem auctoris aliis opusculis, ab elegantissimo Boivinio juniore collectis, extat in Mémoires de Litterature de l'Acad. Roy. des Inscr. t. ii. pt. i. p. 398. Σοὶ με, Θρηκίης σκυληφόρε, Θεσσαλονίκη Μήτηρ ἡ πάσης πέμψε Μακεδονίης. Ad te, Thraciæ victor, me mittit totius Macedoniæ metropolis Thessalonica.

Sed et arx Orientis munita Barbalissus dicitur Stephano: Βαρβαλισσός, φρούριον τῆς ἐν τετειχισμένον, Ptolemæo Βαρβαρισσός. Gentile quoque, ex numo, sed de-

pravatius adfertur BIPPANATHNΩN, pro quo Βαρβαλισσώνων sculptum fuisse, qui hæc adducit, credidit L. Holsten. Forsan ex hisce tribus verum nom. cogi posset: Βαρβαλισσός s. potius Βιρβαρισσός. Si prior vera sit lectio, in Oriente enuntiatum fere fuit bira lissa בִּירָה לִיסָה sive Buralissa, verusque significatus ab inscio Stephano fuit traditus, dum φρούριον τετειχισμένον, arcem munitam, eam vocavit. Siquidem verbum בִּירָה olim usitatum, hodie ap. Arabas in بَرز superstes, compingendi, colligandi, ac firmandi polluit significato, unde præter alia dimauat vocab. بَرز, quo quidquid firmum est ac validum designant. Sin vero alteram lectionem prætuleris, Βιρβαρισσός potestate sua idem prorsus dicet, sed scriptum fere fuit בִּירָה רִצָה, burarissa, arx munita, sane firmandi gerit significationem, cuj. verbi derivatum legi putem in רִצָה 'Pḥassa, nomine cuiusdam loci, cuj. Num. xxxiii. 21. sq. sed obscurior reperitur mentio.

Cur Mons Armeniæ Βάρης fuerit dictus.

Josephus Antiq. Jud. i. iv. e Nic. Damasceno: Ἔστιν ὑπὲρ Μιννάδα, inquit auctor, μέγα ὄρος κατὰ τὴν Ἀρμενίαν, Βάρης λεγόμενον, εἰς ὃ πολλοὺς συμφυγόντας ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ λόγος ἔχει περισσῶν καὶ τινὰ ἐπὶ λάρνακος ὀχούμενον ἐπὶ τὴν ἀκρόρειαν ὀκείλει, καὶ τὰ λείψανα τῶν ξύλων ἐπὶ πολὺ σωθῆναι. Γένοιτο δ' ἂν οὗτος, ὃν τινὰ καὶ Μωϋσῆς ἀνέγραψεν, ὃ τῶν Ἰουδαίων νομοθέτης. Licet Bochartus, Phaleg. i. 3. nos latet, inquit, cur Baris vocetur ille mons, in quo substitit arca, ex fecundo nihilominus ingenii vasta eruditione instructissimi penu varias depromsit conjecturas: conjicit enim, vel nomen istud a Græcis monti fuisse impositum, apud quos βάρης erat navigii genus; vel ab Armeniis, qui sub nomine Baridos Deam coluerint; sive vocem ab Hebr. בִּירָה esse deflexam, quia in illo ipso monte cum Noacho, ac posteris ipsius, Deus fœdus icerat; quibus tamen aliam longe præfert conjecturam, qua voc. Βάρης ex lingua Arab. exitum exponi posse ostendit a v. بَرز exivit foras (imo etiam, manifestus evasit, postquam latitasset). Hanc hariolationem ex Josepho reddit veræ similitudinem, quippe qui ἀποβατήριον scribit τὸν τόπον τοῦτον (quo nempe ex arca egressus fuerat Noach) Ἀρμένιοι καλοῦσι.

Jos. Scaliger ad illum ipsum Nic. Damasc. locum, in notis ad fragmenta vett. operi de E. T. subjuncta, p. 44. Βάρης quidem ab Hebr. בִּירָה deflexum arbitratur, hoc vero in loco Armeniæ montem, in quo arca substitit dicebatur, Barin, non quod ibi ullum fuerit palatium, sed quia et prægrandes naves et in sublime eductæ Barides³ dicuntur, ab arca Noæ denominationem traxisse. Rectius equidem Scaligero Fullerus, Miscell. S. i. 4. montem a Deæ Baridos templo Barin dictum censuit, templum vero a navigio Noæ, quod quomodo a nave potuerit accipere nomen, alibi docte declarat. Alii alia conjiciunt. V. not. ad istum Josephi l.

Unde ego vocem dimanasse arbitrer, non erit difficile colligere; ex eodem scilicet בִּירָה firmum quid, validum ac excelsum significante, aut alia voce, quæ cum illa arctam habuerit adfinitatem; ut ita Βάρης mihi nihil aliud dicat quam montem excelsum, qualem fuisse, in quo arca substitit, in comperto est. Nec quenquam abjectum N heic iterum morari poterit, qui, quæ antea monuimus, animadverterit. Quin imo nec illi obstiterim, qui eidem origini Deæ Baridis (Βάριδος) nomen adscribere in animum induxerit.

[“Βάρης, ios, ieos, ἡ, Navigium, Navis: vox Ionum propria: eos. n. peculiariter βάρεις vocare τὰς ναῦς testatur Corinthus (Vide Koen. l. c.) Herod. vero Ægyptiacum quoddam fluvialis navigii genus ex spina, βάρην nominari auctor est: cuj. descriptionem ap. eum habes p. 78. meæ edit. (ii. 96.) Atque adeo ap. Eurip. (Iphig. A. 297.)

¹ [“Ἀγάμια, s. Ἀγάμη, promontorium et portus prope Trojam, ex eo nominatus quod ibi Hesione ceto objiceretur ἀγάμος, et nuptias pondum experta, ut tradit Steph. qui etiam addit, videri Ἀγάμια factum ex Ἀγάμη, ut πρίσβια ex πρίσβη, Πηγιδόπια ex Πηγιδόπη. Prioris ἰδιότης est Ἀγαμίας s. Ἀγαμιάτης: posterioris, Ἀγαμιάς. Ap. Hesych. vero legimus Ἀγαμίας, ἐνθα αἱ παρθέναι ἐξερρίθοντο τῷ κήτει. Τινὲς δὲ πολίχνην.” H. St. EDD.]

² [“Strabo habet Μιννάδα. Ita Plin. v. 31. (42.): Attingit Galatia et Pamphylia Cabaliam et Milyas, qui circa Barin sunt et Cylanticum et Oroandicum Pisidiæ tractum.” Scaliger in Append. ad Opus de Emend. Temp. p. 44.]

[Pro Βάρης Joachim. Schroderus μάσις legendum esse contendit. Est enim Masis præruptus ille Mons in campestri provincia Araratensi situs, in quo arcam resedisse, præter constantem ap. Armenios traditionem, testatur ipse Geographus Armenus Μωυσῆς Χορενensis. Vide Dissert. ejus præliminarem ad Thes. Linguae Armenicæ. Havercamp. ap. Orellium ad Nic. Damasceni Historiarum Excerpta et Fragm. Lips. 1804. EDD.]

³ Locus Propertii, quem tangit vir illustris, reperitur l. iii. eleg. x. v. 44. Romanamque tubam crepitanti pellere sistro, Buridos et contis nostra Liburna sequi.

legimus βαρβάρους βάριδας, pro barbaras naves. Lycophr. (747. αἰνουργόενκτον) βάριν appellat Argoam navem, quam et αἰντοκάβδαλον σκάφος (745.) nominat. Suidæ et Hes. βάρεις sunt non solum πλοῖα, sed etiam ρεῖχη, στοαί, ἀδλαί, πύργοι: item et σφαῖραι. Hieron. certe in Jerem. c. 17. βάρεις dicit esse Turritas domos: et in Osee c. 9. Magnas et in modum turrium ædificatas domus. Idem in Ps. 44. Pro eo (inquit) quod nos transtulimus Domibus eburneis, quia in Gr. scriptum est ἀπὸ βάρων ἐλεφαντίνων, quidam Latinorum ob verbi ambiguitatem, a gravibus interpretati sunt; quum βάρης verbum sit ἐπιχώριον Palæstinæ, et usque hodie domus ex omni parte conclusæ et in modum ædificatæ turrium ac mœnium publicorum, βάρεις appellantur. H. St. Scaliger in Notis ad Fragm. p. 44. "Ego βάρης circumflexo accentu scribo, cum sit longa: omnes tamen libri cum acuto." "Vulgo scribitur βάρης," inquit Bast. ad Gregor. Cor. p. 522.: "rectius scribi βάρης, docent loca poetarum." Βάρης scribit Blomf. ad Æschyli Pers. 559. et sic legitur in Lex. S. Germ. p. 84. Bekkeri Anecd. Gr. t. i.; at in Schneideri Lex. est βάρης.

["Αβαρίς, Cui non est baris, ideoque in continente degens: Hes. ὁ ἡπειρώτης, καὶ μὴ ἔχων βάρην: est enim βάρης, πλοῖον: licet et aliæ ei significationes tribuantur." Αβαρίς dictus fuit etiam Seuthi cujusdam filius, de quo Suidas, (Zonaras,) Strabo, et Gell. ix. 22. (V. Jamblichus de Vita Pythag., qui Abarin Scytham laudat in sect. 90. 91. 135. 136. 140. 141. 147. 216. Apollonius Dyscolus Hist. Mirab. c. 4. Αβαρίς δὲ ἐξ Ὑπερβορέων ἦν μὲν καὶ αὐτὸς τῶν θεολόγων, ubi vide Meurs. Item Heraclides librum quendam suum De immortalitate animæ, Αβαρίν inscripsit: cujus mentio ap. Plut. de Aud. Poem. (t. vi. p. 50. ed. Reisk.) H. St. Grammaticus S. Germ. ap. Bekk. Anecd. Gr. V. i. p. 323.: Αβαρίς ὄνομα κύριον.

[Πυργοβάρεις. Vide H. St. Thes. iii. 635. c., et Sturz. de Dial. M. et Alexandr. p. 94 = clxxiv., b. Lex. Cyr. Brem. MS.: Πυργοβάρεις οἱ προμαχίονες (προμαχεῶνες, s. προμαχῶνες, ut ap. Etym. M. p. 697, 20. et Zonar. p. 1596.) τῶν πύργων οἱ ἀχυρότεροι. Cf. Biel. Thes. philol.

[* Βαριβάτης, s. * Βαρίβας. Lex. S. Germ. Ἀντιαττικίστης, Bekkeri Anecd. Gr. t. i. p. 84.: Βάρης κατ' οἰκίας καὶ πλοῖον. Σοφοκλῆς ἐν Ποιμέσι βαρίβαν λέγει τὸν ναύτην ἢ τὸν τῆς βάρους ἐπιβεβηκότα. Bast. ad Gregor. Cor. p. 522.: "Brunckius in Lex. Sophocl. correxit βαρίδαν, jurene, ignoro." Schæferus: "Ex ista Brunckii scriptura in Schneideri Lex. nova depravatione factum βαρίτης: mihi enim βαρίβας, ὁ τῆς βάρους ἐπιβεβηκώς, unice verum videtur: compares vulgare ναυβάτης." "In pluribus nominibus," inquit Bast. ib. p. 902., "quæ in βας desinunt, cujusmodi sunt ὀκρίβας, κλλιίβας, * νυμφόβας (ὁ ταῖς νύμφαις ἐπιβαίνων) alia, βας illud finale non simplex est κατάληξις, sed ipsius pars compositionis, quippe derivandum a ν. βαίνω. Itaque βαρίβας tantum abest ut analogiæ repugnet, ut, si expendas Grammatici interpretationem, facillime defendi posse fatearis. Ceterum Sophoclis βαρίβαν fortasse dictum per metaplasma pro βαρίβαντα." Blomfieldius ad Æschyli Pers. 559. certissime, nostra quidem sententia, correxit, βαριβάταν: βαριβάτης, ut ναυβάτης.

["Βουβάρας Hesych. μεγάλοι, afferenti et βούβαρα pro μεγάλα, grandia. Βουβάρας, eidem est * μεγαλοναύτης: nimirum παρὰ τὸ μεγάλην βάρην ἢ μέγα βάρος (καὶ αὐχένα) ἔχειν. Sed addit dici etiam de homine qui μέγας est et ἀναίσθητος, Magnus et stupidus s. stolidus. Meminit Etym. M. quoque huj. βουβάρας, dictum scribens διὰ τὸ ἔχειν ἐπὶ τοῦ ἀκροῦ προτομήν τινα βουβάλου ἐξέχουσαν: exponensque etiam μεγαλοναύτης et μεγάλως βαρύς: ut illa in signific. sit ex βῶν epitatico et βάρης, quod est πλοῖον: in hac, ex βῶν et βάρος. Exponit etiam * κανχητιῶν: nam περὶ ἀλαζύνος dici ait, quam et βαρυγέταν dictum fuisse." H. St. Eustath. ad Il. N. p. 962. 14.: Καὶ ὅτι ὁ διὰ βάρος προσηθεῖς βουγῆιος, ῥηθεῖ ἂν καὶ βουβάρας, ὃ ἐστὶ μέγας καὶ ἀναίσθητος, ὡς παρὰ Ἡρωδιανῶ ἐν τῇ μεγάλῃ προσφῶδι κείται—καὶ εἴη ἂν ὁ ῥηθεῖς βουβάρας, προσήκων διὰ τὸ κατ' αὐτὸν βάρος, προσηθῆναι καὶ γῆς ἐτώσιον ἀχθος.

["Βουβάρις, Hes. teste, uavis nomen est ap. Philistum," H. St. Pro βουβάρις Salm. conjicit βουβάρις i. e. μεγάλη βάρης, probat Valck. l. c. et ad Ammon. p. 44.]

SPICILEGIUM VOCUM PAUCARUM,

RECTE AUT SECUS PRO ÆGYPTIACIS HABITARUM:

POST P. E. JABLONSKIUM, J. GUIL. TEWATERUM, ET FR. GUIL. STURZIUM

COLLEGERUNT

THESAURI STEPHANIANI EDITORES.

* ΒΑΚΧΥΡΙΣ, s. * ΒΟΚΧΟΡΙΣ.

Suid. et Zonar. p. 369.: Βάκχυρις (Cod. A. Βάκχυσις) ἐπὶ τῶν δικαιωμάτων τοιοῦτος γὰρ ἦν οὗτος βασιλεὺς Αἰγύπτου. Plenius Zenobius: Βάκχυρις οὗτος Αἰγύπτιος ὢν ἐπὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἐπινοίᾳ κρίσεων ἀπονημονεύεται εἰρηται δε ἡ παροιμία ἐπὶ τῶν δικαιώματα καὶ * παρενρημένως κρινόντων. Vera lectio est Βόκχορις. Diod. S. i. 65.: Μετὰ δὲ τοὺς προειρημένους βασιλεῖς διετέλεστο τὴν ἀρχὴν Βόκχορις, τῷ μὲν σώματι παντελῶς εὐκαταφρόνητος, ἀγχινοῖα δὲ καὶ φρονήσει πολὺ διαφέρων τῶν * προβασιλευσάντων. Ibid. c. 94.: Τέταρτον δὲ φασὶ γενέσθαι νομοθέτην Βόκχοριν τὸν βασιλέα, σοφὸν τινα καὶ πανουργίᾳ διαφέροντα τοῦτον οὖν διατάζει τὰ περὶ τοὺς βασιλεῖς πάντα, καὶ τὰ περὶ τῶν συμβολαίων ἐξακριβῶσαι. Γενέσθαι δ' αὐτὸν καὶ περὶ τὰς κρίσεις οὕτω συνετὸν, ὥστε πολλὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ

διαγνωσθέντων διὰ τὴν περιττότητα μνημονεύεσθαι μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Λέγουσι δ' αὐτὸν ὑπάρχει τῷ μὲν σώματι παντελῶς ἀσθενῇ, τῷ δὲ τρόπῳ πάντων φιλοχρηματώτατον. "Sapientiae et versatilis ingenii cultum eidem tribuit c. 45. et 65.; ceteri scriptores hanc laudem non prorsus illi auferunt, sed aut φύσει χαλεπὸν, natura asperum, ut Plutarch. t. ii. p. 529. e. aut habitum quidem δικαίον τε ἐν ταῖς κρίσεσι καὶ πρὸς τὸ θεῖον τὴν ψυχὴν κεκοσμημένον, in judiciis justum et animo in Deum pio, verum e falsi pravique tenaci rumore, κατὰ κλέος ψευδὲς καὶ φήμην οὐδὲν λέγουσαν ὑγιᾶς, quemadmodum Ælian. H. A. xi. 11. (ubi vide Schneiderum), produnt: quæ fama fortasse differri cœpta est, tum quod in Mnevim, sacrum bovem, visus esset iniquior, tum quod ad rem attentior. De legibus ejus supra c. 79. et J. Marsham. Can. Chron.

¹ ["Legendum videtur, ὁ ὑπερβορέτης, seu potius, ὁ ἐπιβεβηκώς τις. Sed tamen nihil muto. Αβαρίς enim dicitur etiam, qui in continenti mediterraneo habitat, ὡς μὴ βάρης, navis, ἔχων." Vales.]

p. 482." Wess. De Bocchoridis iudicio vide Plat. in Demetrio c. 27. Bocchoridi ferunt ab Iside aspidem missam, quæ superne capiti circumvoluta obumbraret, ut juste iudicaret, narrante Plut. de Vitioso Pudore t. viii. p. 99, ed. Reisk. Idem de Is. et Os. c. viii.: Λέγεται δὲ καὶ * Τέχναρις ὁ Βοκχόρεως πάτηρ. Wyttenb., pro vulg. Βακχόρεως, e Ven. et P. Βοκχόρεως reposuit. De Bocchoridis patre, in cuius nomine magna est discordia, vide Wess. ad Diod. S. i. 45. ubi vocatur * Γνεφαχθῶ, aut * Τνέφαχθος. Athen. x. 418. f.: Διὰ ταῦτα καὶ Ἀλέξιν, ἐν τῷ περὶ αὐταρκείας, ἔφη, μετρία τροφή κεχρησθαι τὸν Βόκχοριν, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ * Νεόχαβιν. Βόκχωριν MS. Ep. "Βόκχοριν, per o breve in penultima, ut ap. Diodorum scribitur, sic ap. nostrum cum editis scribit Cod. A. Ceterum ex h. l. corrigendum videri Plut. de Is. et Os., ubi Βάκχορις vocatur, monuit Palmerius Exerc. p. 513." Schweigh.

* ΘΩΝ, s. * ΘΩΝΙΣ, ios, s. idos.

"Θώνιος, Egyptius, a Thono Egypti Rege, Nicand. Ther." H. St. Respicit ad v. 309—17.: Εἰ γ' ἐνυμον, Τροίηθεν ἰοῦσ' ἐχάλεψατο φύλοισ Αἰν' Ἑλένη, ὅτε νῆα πολύστροιβον παρὰ Νεῖλον ἔστησαν, βορέας κακὴν προφυγόντες ὁμοκλήν. Ἥμος ἀναψύχοντα (s. ἀποψύχοντα) κυβερνητῆρα Κάνωβον Θώνιος ἐν ψαμάθοις ἀθήσατο. τύψε γὰρ αὐτὸν Αἰχέν' ἀποθλιφθεῖσα, καὶ ἐν βαρὺν ἤρυνεν ἰὺν Αἰμοροῖς θήλεια, κακὸν δὲ οἱ ἔχραε κοῖτον. Schol.: Θώνιος βασιλεὺς Αἰγύπτου τότε ἦν. ἀπὸ τούτου οὖν Θώνιον τὴν αἰμορροΐδα ἔφη, διὰ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ εἶναι. Ergo H. St., (Gorræus,) et Schol. Θώνιος pro nominativo acceperunt, hæmorrhoida hoc nomine intelligentes, sic ab Egypti Rege nuncupatam, cum sit genitivus nominis Θώνιος: Θώνιος scilicet, Θώνιδος, vel Θώνιος. Bentleius corrigit, Θώνος ἐπὶ ψαμάθοισιν, a Schneidero male castigatus: nam, teste ipso Schneidero, in Scholiis "vulgabatur Θώνος βασιλεὺς Α. γέγονεν. G. Θώνιος, Lott. Θώνιος habet." Bentleio videtur in animo fuisse Homeri locus, Od. δ. 228.: ubi Θώνος est genitivus a Θών. Zonar. et Suid.: Θών' ὄνομα κύριον, καὶ κλίνεται Θώνος. Θώνιος Herod. ii. 114. ostii Canobici præfectus. "Homero Θών, Θώνος. Egypti rex Θώνιος est Eliano H. A. ix. 21. et criticis in Nicandri Ther. 312. Θώνιος ἐν ψαμάθοισιν ἀθήσατο explicantibus de serpente hæmorrhoo, cui Θώνιος a loci rege titulus fuerit. Multo rectius, ut ego quidem censeo, Θώνιος patrius erit casus, et ψαμάθοι Θώνιος arenosus Thonidis præfecturæ tractus." Wess. Eust. ad Od. Δ. p. 1493. 54.: Τοῦ δὲ Θώνος εὐθεΐα, ἡ Θώνων Θώνος κατὰ τοὺς παλαιούς καὶ ἐν συγκοπῇ Θώνος, ἡ μᾶλλον Θώνιος Θώνιος καὶ κατὰ συγκοπὴν Θώνος. φασὶ δὲ αὐτὸν, βασιλέα εἶναι τοῦ κατὰ Κάνωβον Νεῖλου στόματος, εὐρετὴν ἱατρικῆς παρ' Αἰγυπτίους—ἀφ' οὗ καὶ πόλιν Θώνιν ὀνομασθῆναι, καὶ τὸν παρ' Αἰγυπτίοις δὲ πρῶτον μῆνα τὸν Θώδ, ἀπ' αὐτοῦ κληθῆναι. Fallitur J. R. Forster. ad Strab. p. 1135. ed. Falc., dicens neminem præter Homerum huius Thonidis mentionem fecisse. Steph. B.: * Θώνιος πόλις Αἰγύπτου, ἐπὶ Θώνος βασιλείας, τοῦ ξενίσαντος Μενελάου. Κεῖται δὲ κατὰ τὸ στόμα τὸ Κανωβικόν. Ὁ πολίτης, * Θώνιτης. Locum e Strab. xvii. transcripsit. Cf. Diod. S. i. 19.

* ΚΑΝΩΒΟΣ, s. ΚΑΝΩΠΟΣ, ου, ὁ,

Canobus s. Canopus, locus Egypti denominatus a Canobo Menelai gubernatore qui ibi obiit. (Ety. MS. Gudianum ap. Schneiderum ad Nicandri Ther. 312.: Ἰστορεῖται ὁ Κάνωβος δίσκῳ ἀνααιρεθῆναι ὑπὸ Μενελάου ἐν Αἰγύπτῳ ἐν ὑπομνήματι Ἀλέσχης Ἡρακλείδου. Νικάνδρος δ' ἐν Θηριακοῖς φησὶν, ὅτι ὑπὸ αἰμορροΐδος ἐπλήγη. Οὕτως Ἦρος. Nicandri narrationem exhibet Elian. N. A. xiv. 13. Conon Narrat. 8. de Canopo, ὑπὸ ἐχίδνης δακθείς. Steph. B.: Κάνωπος, οὕτως ἔδει γράφεσθαι διὰ τοῦ π., γράφεται δὲ ὁμῶς διὰ τοῦ β. Ety. M. 489, 24.: Κάνωπος δεῖ λέγειν, οὐ Κάνωβος. ἐπειδὴ οὐδὲν εἰς ὅς λήγον ὑπὲρ δύο συλλαβὰς παραληγόμενον τῷ ω, ἔχει τὸ βῆτα ἀρκτικόν

τῆς τελευταίας συλλαβῆς, ἀλλ' ἢ ἕτερον, ἢ τὸ π., Κράνωπος, ἄνθρωπος οὕτω καὶ Κάνωπος. Steph. B.: Ἰερὸν Ποσειδῶνος Κανώβον, καὶ τῆς. "Strabo non Neptuni, sed Serapidis templum Canobi fuisse auctor est. Canobi autem templum isthic fuisse dicit Dionys. 13. Καὶ τέμενος περὶ πύστον Ἀμυκλαίου Κανώβον." Unde videri posset conjunctivam particulam hic inserendam, Ποσειδῶνος καὶ Κανώβον. Inducor tamen ex illis, quæ ap. Suidam extant v. Κάνωπος, ut credam Canobum eundem cum Neptuno Deum ab auctore habitum." L. Holst. Canobum cum uxore Eumenuthide cultum ab Egyptiis, docet Epiphanius in Ancoratu t. ii. p. 109.) Incolæ Urbis dicuntur Κανωβίται. (Eo gentili utitur Eustath. ad Dionys. 13. "Præter Κανωβίτης, quod juxta Libycum s. Egyptium, charactera formatum est, etiam * Κανωβεύς reperitur, quod Gr. forma gaudet: Pausan. x. 830. Ἄλλος δ' Ἡρακλῆς Τυρῆνσιος, σὺν Κανωβεύς." Berkel.) Et ab eo est nom. possess. Κανωβικός, Canobicus: ut κανωβικὸν στόμα, et Κανωβικὴ δῶρυς, ap. Strab. xvii. p. 349. Item Fæmin. Κανωβίς, ἰδος, pro κανωβική, Canobica: ut Solon ap. Plut. in Vita (p. 92. e.) Νεῖλον ἐπὶ προχῆσι, Κανωβίδος ἐγγύθεν ἄκτῃς. Inde et verbale κανωβισμός ap. Strab. l. c. (p. 800.) Ibi enim dicit Eleusinem esse κατοικίαν πλησίον τῆς τε Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Νικοπόλεως ἐπ' αὐτῇ τῇ Κανωβικῇ δῶρυγι κειμένην, διαίτας ἔχουσαν καὶ ἀπόβεις τοῖς κατωρίξειν βουλομένοις καὶ ἀνδράσι καὶ γυναιξί, ἀρχὴν τινα κανωβισμοῦ καὶ τῆς ἐκεῖ λαμυρίας: innuens κανωβισμοῦ nomine se intelligere κανωβικὴν λαμυρίαν. (H. l. citat Eustath. l. c.) Unde Juven. xv. (44.)—sed luxuria, quantum ipse notavi, Barbara famoso non cedit turba Canopo." H. St. v. Lucan. viii. 543. Stat. iii. Silv. ii. v. 111. Inde illud Augusti ap. Dionem l. 27.: Μὴτ' οὖν Ῥωμαῖον εἶναι τι αὐτὸν νομιζέτω, ἀλλὰ τινα Αἰγύπτιον. μὴτ' Ἀντώνιον ὀνομαζέτω, ἀλλὰ τινα * Σαραπίωνα.³ μὴ ὑπατον, μὴ αὐτοκράτορα γεγενῆσθαι ποτὲ ἠγείσθω, ἀλλὰ γυμνασίαρχον. Ταῦτα γὰρ αὐτ' ἐκείνων αὐτὸς ἐβελοντῆς ἀνθείλετο, καὶ πάντα τὰ πάτρια σεμνολογήματα ἀπορρίψας, εἰς τῶν ἀπὸ Κανώβου κυμβαλιστῶν γέγονε. "Rursum Canopus est sideris nomen, ingentis et clari, teste Plin. (ii. 70. et) vi. 22. Proclus esse dicit stellam fulgidam in summo Argœ navis gubernaculo." H. St. Manil. i. 215. Idcirco terris non omnibus omnia signa Conspicimus, nusquam invenies fulgere Canopum, Donec Niliacas per pontum veneris oras. Hygin. Poet. Astr. ii. 32. Adde Vitruv. ix. 7. Lucan. viii. 181. Strabo ii. p. 119. "Κάνωπον dicitur τὸ τῆς ἄκτῃς ἄνθος, sambuci flos, teste P. Ægin. vii. At Κανωπικόν, dicitur a quibusdam ἡ πικύουσα, pityusa herba (Sprengelio Hist. R. H. p. 175. Euphorbia Pityusa) Dioscor. iv. 166. forsans quod multa Canopi proveniat. Est autem Canopus urbs Egypti, ut in Κάνωβος paulo ante docui. Græci ut plurimum per β efferunt, Latini per π." H. St.

* ΑΙΜΑ ΟΝΟΥ, Filix, πτέρις. App. ad Dioscor. p. 475.: Αἰγύπτιοι αἶμα ὄνου.

* ΑΜΕΤΡΟΣ. Sentis, Rubus. App. ad Dioscor. p. 464.: Αἰγύπτιοι αἶμος, οἱ δὲ ἄμετρος. Du-Cangius in Gloss. Gr. et Jablonskii in v. Αἶμος vocabulum hoc ἄμετρος pro Græco nomine accepisse videntur.

* ΕΛΛΑΦΙΝΕ, Veratrum nigrum. App. ad Dioscor. p. 473.

* ΕΠΙΝΟΥΒΟΥ, Ruta, πήγανον. App. ad Dioscor. p. 454.

* ΕΡΕΩΗ, Bunium. App. ad Dioscor. p. 471.

* ΚΕΜΕΛΕΓ, Veratrum Nigrum. App. ad Dioscor. p. 473.

* ΚΥΟΝΟΣ ΦΡΙΚΗ, Seseli Ethiopicum. App. ad Dioscor. p. 455.: Οἱ Αἰγύπτιοι κυόνων φρίκην καλοῦσι. Sio legitur in Saraceni edit. Aldina habet κύονον. Du-Cangio in

¹ Ἀποψύχοντα superscriptum G. interpretatur ἀναπαύομενον. Ety. MS. Gudianum in Κάνωβος, notante Schneidero, habet ἀποψύχοντα. "Conjecturam ἡμος ἀψύχοντα ipse Bentleius damnavit, vulgatum ἀναψύχοντα interpretatus quiescentem, dormientem, comparato versu 473. et Alex. 85.: addo v. 192. ἄκρα δ' ἐπιψύχει, ubi antea erat εἰ τοι ψύχει. Eutecnius: τῶν ἀσθενῶν ἐπιψυχμαίνον." Schneider. Si vox ἀθήσατο referenda sit non ad serpentem, sed, ut putamus, ad Helenam, legi debet ἀποψύχοντα, moribundum. Sic verba accepit Schol.: Θηρίοντα οὖν ὑπ' αὐτῆς τὴν κυβερνήτην θωρήσασα ἡ Ἑλένη κ. τ. λ.

² Eustath. ad Dionys. l. c.: Ὅτι τὴν πόλιν περιφράζων, οὕτω φησὶ, τίμιος περὶ πύστον Ἀμυκλαίου Κανώβον. Τουτίστιν, αὐτὴ ἡ πόλις ἡ Κάνωβος. Οὕτω καὶ κατωρίξω θίλων εἰπὶν ἰν μιᾷ λέξει, ὡς αὐτὸς, φησὶ περιφραστικῶς, Ἀκαμάτου ἴσον ὡς αὐτοῦ, ἵγουν αὐτὸς δ' ὡς αὐτοῦ. Τίμιος δὲ Κανώβου, αὐτοῦ ἱερῶν, ἡ πόλις τῷ Κανώβῳ * ἰδιόκτητος.

³ "Veluti asseciam quendam ac famulum Serapidis, Dei illius Egyptii et in Capitolio olim, ut id e Varrone tradit c. 10. Apologetici Tertall, prohibiti, cuius statuæ Senatus decreto dejectæ fuerant. V. Spanh. Diss. x. de usu Numismatum t. ii. p. 63." Reimar.

Gloss. Gr. est κίννος φρίκη.

* MAKHΘO, Mentha sativa. App. ad Dioscor. p. 454.

* MEΠΣEΩ, Ambrosia. App. ad Dioscor. p. 458.

* NANTI, Papaver erraticum, et Papaver sativum. App. ad Dioscor. p. 466.

* OXION, Coriandrum. App. ad Dioscor. p. 455.

* OYNPE, Veratrum album. App. ad Dioscor. p. 473. Vox a Du-Cangio prætermissa est.

* ΠEΠEΩ, Mentha sativa. App. ad Dioscor. p. 454.

Hæc quoque vox a Du-Cangio prætermissa est.

* ΣANIAOYM, Scammonia. App. ad Dioscor. p. 474. Du-Cangio est Σάνιλον.

* TPICEIΣ, Ricinus. App. ad Dioscor. p. 474.

* ΦEPΘOYMEPΘPOYMONΘOY, Mentha sativa. App. ad Dioscor. p. 454. Hæc vox a Du-Cangio prætermissa est. AKAKAΛIΣ.

"Ακακαλῖς, (ιδος, ἡ) Acacalis, semen fruticis cujusdam nascentis in Ægypto, similis aliquatenus myricæ semini, ut Dioscor. i. 119. tradit. Ap. Hesych. duplici λ scriptum ἀκακαλλῖς: quo nomine a Cretensibus vocari ait narcissi florem. Ap. Schol. Apollon. R. (iv. 1492.) 'Ακακαλλῖς est nomen proprium foeminæ." H. St. Locus est: 'Αλέξανδρος δὲ ἐν πρώτῳ Κρητικῶν τῇ 'Ακακαλλίδι συνελθεῖν φησὶ τὸν 'Ερμῆν καὶ τὸν 'Απόλλωνα. Schol. MS. a Schæfero editus habet Κακαλλίδι. Hesych.: Κακαλῖς νάρκισσος. Additæ vel omissæ literæ A in peregrinis nominibus exempla laudavit Albert. ad Hes. v. 'Αθύρ. Plut. in Sylla t. iii. p. 113. ed. Reisk., *Θὺρ οἱ Φοίνικες τὸν βοῦν καλοῦσι: Hesych., 'Αθύρ βοῦς παρὰ Αἰγυπτίους. Belus et Abellio. Ap. Hesych. 'Αράμ pro 'Ράμ, item Γαμάλα et 'Ακάμαλα pro eodem, 'Ακινάκῖς et Κανάκῖς, Etym. p. 514. Κινάκη. Similiter 'Ακίρῖς et Κίρῖς: 'Ανορ Scythice pro νοῦς: 'Απαισὸς et Παισός: 'Αταρνα et Τάρνα. Ceterum herba 'Ακακαλῖς "nomen habere dicitur a nymphea Acacali," ut censet Gorræus. "Ακακαλῖς, Trianthenia fruticosum Vahl. Frutex dicitur Ægyptiacus, cujus fructus tamaricis similis. Nullum alium cognosco, qui huc trahi possit. Amatus quidem Lusitanus perperam olim Ericam baccantem, Lusitanicæ propriam, alii Empetrum nigrum intellexerunt." Sprengel. Hist. Rei Herb. p. 174.

* AKAKIA.

Dioscor. i. 133.: 'Ακακία φύεται ἐν Αἰγύπτῳ, ἀκανθα δὲ ἐστὶ δενδρώδης, κ. τ. λ. Sprengel. Hist. Rei Herb. p. 191. est Acacia vera. Addit Dioscor.: Φύεται δὲ καὶ ἐτέρα ἀκακία ἐν Καππαδοκίᾳ καὶ Πόντῳ, παρεμφέρονσα τῇ Αἰγυπτίᾳ. Eidem Sprengelio ibid. p. 183. est Spartium spinosum. Cf. Anguillara p. 63. qui in Corsica invenit, Matthioli. p. 172. Vide Jabl. Vocc. Æg. p. 260. Acaciæ chylisma laudant Dioscor., Scribo. Comp. 23., et Plin. xxiv. 12. s. 27. Eo olim utebantur pro fucō: μελαίνει δὲ καὶ τρίχας, Diosc. Hinc Petron. in Satyr. c. 23.: 'Perfluebant per frontem sudantis acaciæ rivi, et inter rugas malarum tantum erat cretæ, ut putares detectum parietem nimbo laborare.'

* MICY, (μίσκος),

Misy: succus in metallis concretus in glebæ formam vel pollinis aliquando, finitimus chalcitidi: ex ea namque efflorescit, quanquam non ex ea tantum, sed ex sory etiam atque melantheria, omnique atramento sutorio: nascitur in iisdem metallis in quibus et chalcitis, atque in se invicem aliquanto temporis spatio transeunt: luteum est, et micas habet auri colore internitentes. V. Diosc. v. 117." H. St. Cf. Plin. xxxiv. 12. s. 31. ubi Harduinus: "Nostris Couperose jaune s. Vitriolum Romanum." V. Salm. in Solin. p. 815. b. Genit. μίσκος legitur in Dioscor., et Lat. misyos in Cels. v. c. 19. s. 8. et 27. "Ap. Scribon. Larg. Compos. 34. et 240. legitur et misy in genitivo positione Latina, et fortasse etiam ap. Cels. alicubi. Quin et misy in genitivo legitur ap. eund. vi. c. 7. s. 2., ut sit indeclinabile." Forcellinus. Ægyptii misyos meminit Dioscor. "Plin. xix. 3. (s. 12.) de tuberibus: 'Simile est et quod in Cyrenaica provincia vocant Misy, præcipuum suavitate odoris ac saporis, sed carnosius, et quod in Thracia Iton, et quod in Græcia Ceraunium.'" H. St. Pro ceraunium Harduinus recte geranion reposuit e libri huius indice, in quo diserte legitur, e MSS. omnium fide, Misy, iton, geranion: et ipse Theophrastus, ap. Athen. ii. 62. a. (quem Plinius h. l. vertit), et Apuleius de Herb. (qui Plinium sequitur), hæc tria tuberum genera iisdem fere verbis laudant. V. Salm. in Solin. p. 498. In Athenæi loco "pro olim edito μίσκον,

μίσκον se correxisse ait Casaub., quod quidem et MSS. ipsius agnoscebant, quibus nostri adsentiantur," Schweigh. Testibus Theophrasto, Athenæo, Plinio, et Apuleio, misy, tuberis genus, Cyrenæorum vocabulum est. Forte Ægyptiacum origine est. Quam facilis ex Ægypto transitus fuerit in Cyrenaicam provinciam, sponte patet cuique. V. Sturz. de Dial. Maced. et Alex. p. 154.

* ΣΩΠΥ, s. ΣΩΠΙ.

De h. v. omnino silent Lexica. Dioscor. v. 119.: Τὸ δὲ σῶπυ—εὐρίσκεται ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἐν ἄλλοις δὲ τόποις, ὡς ἐν Λιβύῃ καὶ Ἰσπανίᾳ καὶ Κύπρῳ, προκριτόν δὲ τὸ Αἰγυπτίον—μύγνται καὶ εἰς τριχῶν μελάσματα. Cf. Plin. xxxiv. 12. "Est minerale, vel medicamentum metallicum, lapidosum, odore tetro, colore nigro, cognitionem habens cum Chalcitide, Melantheria, et Misy, utpote in iisdem metallis proveniens." Castellus in Lexico Medico. Galen. de S. F. iv. 7. Genit. Σώπews legitur in Dioscor. Sed vel reponendum est σῶρνος, quod habet Plinius, vel σῶρν mutandum in σῶρι. Sic Μίσκον, μίσκος. Soreos pro soryos scribitur in Celso vi. 9. a med. "Ap. Dioscor.," inquit Salm. in Solin. 814. d., "male legitur σῶρν: nam σῶρι verum est, τοῦ σῶρews, ut habent antiqua exemplaria."

* ΚΟΛΛΩΤΕΣ.

Pseudo-Plut. de Fluv. p. 1159.: Γεννῶνται δὲ καὶ ἄλλοι λίθοι Κόλλωτες καλούμενοι· τούτους κατὰ τὴν ἀσέβειαν (ἀνάβασιν) τοῦ Νείλου, συλλέγουσαι χελιδόνες, κατασκευάζουσιν τὸ προσαγορευόμενον Χελιδόνιον τεῖχος· ὅπερ ἐπέχει τοῦ ὕδατος τὸν ροῖζον, καὶ οὐκ ἔῃ κατακλυσμῷ φθειρεσθαι τὴν χώραν· καθὼς ἰστορεῖ Θράσυλλος ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς.

* ΦΝΑΙΤΗΣ.

Etym. M. 796, 45. e Chærobosco: Δεῖ γινώσκειν ὅτι οὐδέποτε λέξις Ἑλληνικὴ ἀρχεται ἀπὸ τοῦ φ καὶ ν· τὸ γὰρ Φναίτης ὄνομα παρ' Αἰγυπτίοις, βάρβαρον.

ΧΟΙΝΙΚΕΣ.

Suidas: Χοίνικες· οἷς τὰς περιόδους μετροῦσιν Αἰγύπτιοι. Σπανιώτερον δὲ τὸ γένος θεωρητικῶτάων ψυχῶν, ἢ τὸ τοῦ χοίνικος, ᾧ τὰς περιόδους μετροῦσιν Αἰγύπτιοι· οἷον ἦν Ἀμῶν καὶ Ἀντώνιος. Amus et Antonius sunt Æg. monachorum nomina, ut patet e Suida ipso vv. Ἀμῶν, Ἀντώνιος, et e Palladii Hist. Laus., Meursii Opp. t. viii. H. St. Thes. iv. 545., b. Suidæ locum affert, addens: "Ambiguum quo significatu." Est, ut videtur, instrumentum quo quasi ambitum terrarum metiebatur ordo quidam Æg. Monachorum, qui multas scilicet perambulabant terras, huiusmodi instrumentum pro ordinis sui proprio insigni in manibus tenentes. Pallad. Oct. 14. 5.: Tribus cadis unam floris mensuram, quam Syri Chænicam vocant, adjicies. Cur Syros nominet, non exputat Gesner. Thes. L. L.

* ΕΛΕΦΑΝΤΙΝΗ.

Etym. M. 329, 13.: Ἐλεφαντίνη, ἡ Αἰγυπτία, καὶ φησὶν Ἀπίων ὅτι Ὀνυχίνην χρὴ λέγειν, ὅτι καθάπερ ὄνυξ ἀφαιρεθεὶς ἐπιβλαστάνει, διὼκων αὐξήσιν τὴν ἀφάιρεσιν· οὕτως ὁ Νεῖλος ἀναλισκόμενος εἰς τὰς ἀρούρας τοῖς δαπανωμένοις ἐπαναχέεται καθ' ἕκαστον ἔτος ἀναλισκόμενος, καὶ πάλιν αὐτὰ πελαγίζων. Τὸ ἔθνικόν, * Ἐλεφαντίνος. De Ægypti urbe Elephantine dicta v. Jabl. Æg. Vocc. in v. Σύνη.

* ΑΕΤΙΑ.

"Αετία dicta olim Ægyptus ab Indo quodam Aeto, unde gentile Αετιεύς et Αετίτης, ut e Steph. tradunt v. l. Sed forsā scribendum Αερία." H. St. "Merum profecto illud est commentum," inquit Berkelius, quod Eustath. in Dionys. transcripsit e Steph. B., et in tota antiquorum turba nemo reperitur, qui unquam affirmaverit hoc nomine regionem Ægyptum appellatam fuisse: sed e Diod. S. constat fluvium Ægyptum s. Nilum ob velocissimum rapidissimumque aquarum impetum olim Aquilæ nomen habuisse." V. nos supra ad v. Νείλος.

* ΑΤΤΑΤΑΣ, ΑΤΤΑΓΑΣ, ΑΤΤΑΓΗΝ.

Vide Sturz. de Dial. Æg., supra p. 88=clxxiii. Elian. V. H. xv. 27.: Λόγος τις λέγει τοὺς ὄρνιθας τοὺς ἀττάγας μετακομισθέντας εἰς Αἴγυπτον ἐκ Λυδίας, καὶ ἀφεθέντας εἰς τὰς Ἰλας, τὰ μὲν πρῶτα ὄρνυγος φωνὴν ἀφιέναι· χρόνῳ δὲ ὕστερον τοῦ ποταμοῦ κοίλου ρέοντος, λοιμὸς ἐγένετο, καὶ πολλοὶ τῶν κατὰ τὴν χώραν ἀπώλλυντο· οὐ διέλειπον οὖν οἱ ὄρνιθες οἱ τοὶ πολλοὶ σαφέστερον καὶ ἐναρθρότερον παιδίου μεῖζον (μεῖζονος) φθέγμα ἀφιέντες, καὶ λέγοντες, τρίς τοῖς κακοῖς τὰ κακά. Κοῖλον ρέοντος, ita Mediceus pro ῥένεντος: dicitur de Nilo, qui alveum suum non implet. Totum hoc caput descriptum est e Socrate ap. Athen. ix. 388., ubi, pro τρίς τοῖς κακοῖς τὰ κακά, legitur τρίς τοῖς κακούργοις

κακά: v. Erasmus in Adagio, Malis ter mala. "Aven *ἀτταγῶν*," ait Schneiderus ad *Æl. l. c.*, "Græcis recentioribus * *ταγῆριον* et * *ταγῆρ* dici testatur Suid.,¹ Italici Francolino, Græcis maris *Ægæi* insularum incolis *ταγῆρι* aut *λιβαδοπέδικας*, i. e. perdices pratorum, Tournesfort Voyage t. ii. p. 111. Sed illustris Buffon Hist. Avium t. v. p. 88. et t. vi. p. 59. versionis Berolin. Attagenem veterum a Francolino Tournesfortii diversum statuit. Francolinus Tournesfortii prata et loca palustria frequentat, cum attagas Buffoni montes altissimos habitat. Omnis tamen de attagene veterum disputatio necdum post egregiam Buffoni operam ad liquidum perducta est. Videntur adeo plures veterum idem nomen ad diversa avium genera pertraxisse. Aristophanes enim cum Scholiaste avem palustrem facit; contra Aristoteles inter pulveratrices cum gallinaceo genere refert; quæ quidem sententiæ adversa fronte invicem pugnant. Præterea *Ælianus* cum Socrate *Asiæ* et *Indiæ* indigenam avem facit, unde in Græciam translata esse credibile est. Quæ quidem omnia impediunt me, quo minus temere aliquid de genere avis statuendum putem." Non contentio sequitur Tournesfortii francolinum prata et loca palustria frequentantem a Buffoni attagene montes altissimos habitante esse diversum: nam et veterum attagen non modo prata paludesque, verum etiam montes frequentare dicitur. Aristoph. Av. 245. *ὄσα τ' ἐδρόσους τε γῆς τόποις ἔχετε, καὶ λειμῶ—Νᾶ τὸν ἐρόντα Μαραθῶνος*. "Ὅρνις τε πτεροποικίλος Ἀτταγᾶς, ἀτταγᾶς. Schol. Μαραθῶνος δὲ οὗ ἐν Μαραθῶνι πολὺ τὸ ὄρνειον. Ἀτταγᾶς δὲ ἀτταγᾶς ὁ ἔχων τὸν λειμῶνα τοῦ Μαραθῶνος τὰ γὰρ λειμῶδη καὶ εὐλα χωρία καταβόσκειται ὁ ἀτταγᾶς. Ex hoc Scholio sua duxit Suid. Plinius x. 48.: "Attagen maxime Ionius celebratur, vocalis alias, captus vero obmutescens, quondam existimatus inter raras aves, jam et in Gallia Hispaniaque capitur, et per Alpes etiam." (Attagen Ionicus, Horat. Epod. ii. 53. Martial. xiii. 61.) E montibus ad loca humida descendere, ibidemque morari censent Bellonius et Jonstonus. "Nihil sane verius," inquit Salm. in Solin. p. 106. b., "quam Attagenem Græcorum, Rusticulam esse Latinorum, et nostram Gelinotam, Italorumque Francolinum. Nec enim Græci aliud nomen habent, quo rusticulam Latinorum expriment, nec Latini, quo Gr. *ἀτταγῆνα*. Nec ob stare debet huic sententiæ, quod Plinius et Martialis attagenem a rusticula diversum faciunt. Attagenem Ionicum illi maxime celebrant, et sapore inter omnes aliorum locorum attagenas commendatum prædicant. Nec mirum aut novum, gustu et forma differre idem genus, pro patriæ diversitate." Non esse francolinum, censet Camus ad Aristot. ii. p. 111. Schneiderus ad Aristot. H. A. ix. 36.: "Nuper Gallus Peyrouse, qui tetraonem lagopoda Pyrenæi montis descripsit in libro, Mém. de l'Acad. de Toulouse t. i. an. 1782., attagenem veterum statuit esse gallinam corylorum, in quo C. Gesnerum consentientem habere videtur, contra recentiorum attagenem una cum lagopode altera Plinii esse lagopoda plumis æstivis vestitam." Attagenis odium cum gallo memorat *Ælianus* H. A. vi. 45. Cf. *Æl.* iv. 42.: "Ὅρνις ὁ ἀτταγᾶς, μέμνηται δὲ καὶ Ἀριστοφάνης αὐτοῦ ἐν Ὅρνισι τῷ δράματι οὗτος τοι τὸ ἴδιον ἦνομα, ἢ σθένει φωνῇ, φθέγγεται, καὶ ἀναμέλπει αὐτὸ λέγουσι δὲ καὶ τὰς καλουμένας μελεαγρίδας τὸ αὐτὸ δῆπου

δρῶν τοῦτο. Aristoph. Av. 298., *Οἰνοὶ πέρδεις ἐπαινοῦν γε, καὶ Δεῖ, ἀτταγᾶς*: cf. *Achara*. 875. Aristæus, a Bocharto laudatus ad Hieroz. p. ii. l. ii. c. 31. p. 343.: *Τῶν γὰρ πτηνῶν οἷς χρώμεθα πάντα ἡμερὰ καθέστηκε εὐαφέρει καθαρότητι, τυροῖς, καὶ ὀσπρίοις χρώμενα τὰς τῶν τροφῶν οἷον περισσεύει, τραγόνες, ἀτταγᾶι, πέρδικας, ἐπὶ χήνες, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τοιαῦτα. Pro ἀτταγᾶι, attageneis, male legitur ἀττακῶι, locustæ genus Levit. xi. 22., notante Bocharto. Attagen maxime fuit in Veterum deliciis. Horatius l. c., Non Afra avis descendat in ventrem meum, Non attagen Ionicus. Martial. l. c., Inter sapes fertur alitum primus Ionicarum gustus attagenarum. Aristoph. in Ciconiis ap. Athen. ix. 387. f., Ἀτταγᾶς, (Ἀτταγᾶς,) ἡδιστον ἐφεῖν ἐν ἐπιτυχίαις κρείας. Glossæ Labbena: Ἀτταγᾶς attagina. Ἀτταγᾶς attagena. Ἀτταγᾶς ὄρνειον, attagena. Ἀτταγῶν (Ἀτταγῶν Vult.) gallina rustica. Ἀτταγὴν vel attagena, ἀτταγῆν et ἀτταγᾶς, Lat. gallina rustica, et rustica perdix, et rusticula, ubi rustica et rusticula est agrestis. Glossæ Philoxeni, Gallina rustica. ἀτταγῆν. Glossæ Cyrilli, Πέρδιξ: perdix, gallina rustica. Sed perdices distinguit Plin. x. 38. 'Currunt, ut perdices, rusticulæ.' Imo et Martialis xiii. 76. 'Rustica sim, an perdix, quid refert, si sapor idem est? Carior est perdix; sic sapit illa magis.' Nempe perdix, et rustica gallina, s. rusticula ejusdem generis sunt, sed vulgatior rustica indigena, rarior perdix, s. attagen Ionicus, qui iccirco maxime celebratur." G. I. Vossius Etym. L. L. Vide Salm. in Solin. p. 105. d. *Ælianus* H. A. xiii. 25. de Indis: *Αἰτίκα γοῦν δυσφοροῦσι τῶν ὑπερῶν οἱ δὲ τὰς ἰόντες γεράνους τε καὶ χήνας, ἀλεκτορίδας τε καὶ νήττας, καὶ τραγόνους τε καὶ ἀτταγᾶς, προσέτι πέρδικας τε καὶ πινδάλους* (ἔστι δὲ ἐμφερὲς τῷ ἀτταγᾶ τούτῳ γε), καὶ τὰς ἐπὶ τοῦτον τῶν προειρημένων βραχυτέρας * *βουκαλίδας*, καὶ *σκαλίδας*, καὶ τὰς καλουμένας *κεγχρίδας*. Pro πινδάλους "Cod. Medic. * *σινδάλους* exhibet, sed neutra vox alicubi legitur," Schneider., qui in Lex. crit., æque ac H. Steph. in Thes., de h. v. silet. Pauwio ad Phrynich. p. 45. *ἀτταγᾶς* ita dictus a voce (cf. *Æl.* H. A. iv. 42. l. c.) videtur. "Attagen, ut ap. Athenæum est, toto dorso variis est compunctus notis, colorem habet fictilium, sed subrufus magis. Quod si avi est huic color *κεραμοῦς*, s. fictilium, videri possit nomen accepisse a vase fictili, quod Gr. *ἀττανον*, Lat. sartagine vocant." Vossius l. c. Rectius forsitan dici potest Asiaticum, vel potius *Æg.* nomen.*

"Ἀτταγᾶς s. Ἀτταγᾶς, avis nomen est, quam Alexander Myndius ap. Athen. ix. (387. f.) dicit esse paulo majorem perdice, totam vero *κατὰ γράφον* περὶ τὰ νύκτα, *κεραμεῖν τὴν χροάν*, *ὑποκυρίζουσιν* μᾶλλον, i. e. picto domo, colore testaceo, sed magis rutilo.² Unde servos stigmatos, s. Threiciis notis compunctos, Aristoph. per jocum Ἀτταγᾶς nominat Av. (761.) Et δὲ *τυγχάνει τις ἑμὶν δραπετῆς ἐστιγμένους*, Ἀτταγᾶς οὗτος παρ' ἡμῖν ποικίλος κελεύσεται. Multa alia de avi ista vide ap. Athen. l. c. ubi etiam annotat, Atticos *παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον περιστῆν τοῦνομα*: ea enim quæ in *as* desinunt, si ultra duas syllabas extendantur, et *a* habeant in penultima, esse barytona, ut *ἀκάμας*, *ἀθάμας*, *ἀδάμας*.³ Ap. Suid. MS. etiam exemplar habet Ἀτταγᾶς, oxytonus: quod ὄρνειον et ipse dicit esse *κατάστικτον* ποικίλοις πτεροῖς: ideoque ita etiam nominari *τοὺς κατεστιγμένους δούλους*: quoniam vero τὰ *λειμῶδη χωρία καταβόσκειται*, ideo Aristoph. (Vesp. 257.)

¹ Suidas: *ταγῆρ* ὄνομα ὄρνειου. Idem v. *ἀτταγᾶς*: *τοῦτον τὸν ἀτταγᾶν ἡ συνήθεια ταγῆριον καλεῖ*. Neutra vox in H. St. et Schneideri Lexicis legitur. "Itali Francolinum s. Francolinam appellant, et quam hodie Græcorum *ταγῆριον*, teste Bellonio, Taginari vocant: quæ vox a v. *ταγῆριον* formata est, qua attagenem vulgari sermone vocitari Suidas quoque observabat. Pro *ἀτταγῆριον* scilicet, per aphæresim τοῦ *ατ*." Menag. ad Diog. L. ix. 114. Anonymus MS. de Diæta i. 1.: *Οἱ ἔρχονται τῶν ἀλεκτρούων, καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν κειμήτων, πινδάλους, ταγῆριον, περιστῆρας*. Idem c. 2., *Ὅρνις ἡ σὰρξ, οἷον πινδάλους, ταγῆριον, περιστῆρας*. V. Du-Cang. Gloss. Gr. in Appendice v. ταγῆριον p. 181.

² "Lego *ὑποκυρίζων*, ut erat emendatum in Excerptis. Verum quidem est, ignis similitudinem interdum assumi ad coloris significationem, sed *κυρίζων*, pro coloris ignei esse, nemo dixit." Casaub. "Τροκυρίζων, singulari *ρ* littera, tenet quidem cum editis Cod. A. in quo frequenter simplices sunt litteræ, quæ geminatæ esse debebant. Sed *ὑποκυρίζων* recte scriptum in nostro Cod. Epit., quemadmodum in Hæscheliano repererat Casaub." Schweigh. Lectio *ὑποκυρίζων* Vossio l. c. et Salm. in Solin. p. 106. placet.

³ Legerat H. St., ut videtur, *ικτιταμίνα* pro *ικτιταμίνο*. "Canon est hujusmodi: *τὰ ἐς *as* λήγοντα ἱκτιταμίνοι ὑπὲρ δύο συλλαβὰς, ὅτι ἔχει τὸ *a* παραλήγον, βαρύνον ὅτι* οἷον, *ἀκάδας, ἀδάμας, ἀπάμας*. Quæ desinunt in *as* longum ultra duas syllabas, cum in penultima habent *a*, gravi notantur: ut *ἀκάδας, ἀδάμας, ἀπάμας*. Interpretes pro otiosis illa verba habuerunt, *ὅτι ἔχει τὸ *a* παραλήγον*, et sustulerunt. Haud oportuit. Melius Eustathius, qui (ad Il. x. p. 795, 38.) eundem canonem totidem verbis descripsit; uno excepto, quod sine dubio est corruptum, *ἀκάδας*: neque auctor Epitome eam dictionem agnoscit. Tollatur igitur, ut cælo Græco incognita, aut mutetur in Ἀκάγας, quod et melius." Casaub. "Mirus vero Canon, quo confunditur primæ declinationis nomen cum nominibus tertie: nam *ἀτταγᾶς* primæ declinationis est: itaque in accus. plur. etiam *ἀτταγᾶς* formatur in Comici *Acharnensibus*: a quo multum differunt *ἀδάμας*, τοῦ *ἀδάμαντος*, et *ἀπάμας*, τοῦ *ἀπάμαντος*. In ipso canone, (ubi scribitur *τὰ ἐς *as* λήγοντα ἱκτιταμίνοι ὑπὲρ δύο συλλαβὰς*, i. e. quæ in *as* productum desinunt plurisyllaba,) pro *ικτιταμίνο* est *ικτιταμίνα* in nostro MS. Epit. quod sonat, Nomina in *as* ultra duas syllabas producta. Sed in eam sententiam nil opus erat adjecto participio *ικτιταμίνα*. Nudè τὰ ὑπὲρ δύο συλλαβὰς *sc. ὀνόματα*, sunt nomina plurisyllaba. Sic nudè τὰ ὑπὲρ μίαν συλλαβὴν ὀνόματα habes p. 397. c. f. Igitur recte h. l. *ικτιταμίνοι* ad *as* refertur: quam scripturam cum edita tenet Cod. A. atque etiam Eustath. l. c., qui ceteroquin Athenæi Epitomen ibi ob oculos habuisse videtur. Adjicit tamen Eustath. duobus exemplis a Breviatore nostro adpositis, *ἀνάμας, ἀδάμας*, duo alia, *Πολυδάμας*, et Ἀθάμας. Quæ in editis Athenæi

disisse, τὸν πηλὸν, ὥσπερ ἀτταγᾶς, τυρβάσεις, βαδίζων: νομήνιος ἐπὶ δύο κλεπτῶν τοῦτο. Hoc proverbio [sem potius senario proverbiali] usus est Laertius in Timone cxiv., ubi vide quæ notavit Menag." Kust. Immane quantum fallitur Erasm. Chil. iii. 3. 73. Scriptor quidam anonymus, qui Græce pro Imaginibus scripsit, sed qui Latine citatur a Baronio t. ix. ad A. 754, 34.: "Cum itaque in hunc modum obscœnum illud par coisset, atque attagas, ut vulgo dici consuevit, numenio se adiunxisset." Sermo est de Constantino Copronymo Imperatore, et Constantino, Patriarcha Constantinopolitano. "Cum francolinus noster e genere avium rapacium minime sit, quare attagenis nomine fures et nequam homines nuncupari soliti sint, ambigere quis merito possit? Ego causam hanc esse existimo, quia, cum variis maculis variisque punctis alas distinctas habeat, de servis fugitivis et σιγματίαις usurpabatur; qui quidem plerumque fures sunt et nequam: A pedibus didicere manus peccare protervæ; Non miror furem, qui fugitivus erat: inquit Bilbilitanus. De illis servis vocem attagenis usurpanti solitam, testis est Aristoph. ad Av. (l. c.) Menag. l. c. Voce *Νομήνιος s. *Νομηνίας, pro avis nomine, carent H. St. et Schneideri Lexx. E MS. Par. Kusterus νομήνιω reposuit pro vulgato νομηνία, in Suidæ glossa, quam Menagius l. c. sic corrigi: 'Ατταγᾶς, νομηνίας' παροιμία, addens: "Νομήνιος et νομηνίας idem: Joa. Scaliger in Proverbiis Metricis: Συνήλθον ἀτταγᾶς τε καὶ νομηνίας." Avem illam esse, quæ nobis Corlieu dicitur, Gesnerus existimabat, et νομήνιον appellatam scribit, quia rostrum ejus novæ lunæ cornua imitatur. Ita de Phœbo quodam Martial. ii. 35.: Cum sint crura tibi, similent quæ cornua lunæ. Unde et Italici Falcinello, a falce nimirum, quam etiam rostro representant. Cf. Menag. l. c. Numenius, teste Hesychio, est i. q. τρύχλος, (Phavorino τρύχλος), quæ vox hic "locum habere non potest, si eam de regulo, (i. e. roitelet,) ut vulgo accipitur, accipias. Regulo enim nihil simile cum attaga, cui similis numenius. Attagen major est perdice, ut testatur Alex. Myndius; regulo corpus non multo amplius quam locustæ, ut scribit Aristot. H. A. viii. 3. Attagen vario est colore; regulus, ruffo. Sed in loco Hesychii nihil mutandum. Nam et τρύχλος de ave quædam, quæ, ut attagen, palustris est, usurpatur, et quæ tanta nonnunquam celeritate currit, ut cursus ejus volatu velocior sit, ut est ap. Jonstonum. Atque inde ei nomen, ἀπὸ τοῦ τρέχειν videlicet. Hæc est, quæ in faucibus crocodili hirudines inhærentes legit, quod regulo falso vulgo tribuitur, Herod. ii. 68. Aristot. H. A. ix. 6. Æl. H. A. (iii. 11.) viii. 25. Gesnerus putat esse e genere gallinularum aquatiliū. Quam sententiam confirmare videtur Aristoph. Ach. et Pac. Vario colore ab ornithologis describitur, quod belle convenit cum eo, quod ait Hesych., νομήνιον similem esse attagæ, quem versicolorem esse in superioribus abunde probavimus." Hactenus Menagius. "Jo. Beckmann ad Antigonum et Auctorem Mirabilium de genere aviculæ disputavit. Sed nuper demum Gallus Geoffroi ex Ægypto redux alaudæ genus esse testatus est, quod impune os crocodili ingrediatur, atque ibi legat non hirudines, sed æstri ali-

18. [et Apostol.]: Συνήλθον ἀτταβᾶς (ἀτταγᾶς) τε καὶ

libris adponuntur tria exempla, ἀκάδας, ἀδάμας, ἀκάμας, diversa serie scripta dedit non modo Epitoma, sed et MS. A. in quo sic ἀκαμασσακάδας, ἀδάμας: qua in scriptura haud obscure tria hæc nomina continebantur, ἀκάμας, σακάδας, ἀδάμας. Est autem Σακάδας nom. proprium poetæ et citharædi Argivi, cujus multi meminerunt auctores, laudati ab Hesychii interpret. ad v. Σακάδιον: cuj. etiam nom. latere existimantur dd. vv. ap. Athen. xiii. 610. c. Et hoc quidem nomen paulo commodius conferri cum nom. ἀτταγᾶς poterat, quoniam perinde primæ declinationis est." Schweigh.

In Schneideriana editione locus sic exhibetur: 'Ασκαλώπας δ' ἐν τοῖς χήποις ἀλίσκονται ἴρμισι τὸ δὲ μέγεθος ὅσον ἀλκτορίς, τὸ δὲ ζύγος μακρὸν, τὸ χρῶμα ὅμοιον ἀτταγῇ· τριχὺ δὲ καὶ ταχὺ, καὶ φιλόνητος ἵστιν ἱπικαῖς. Pro ἴρμισι Sylburgius, notante Schneidero, malebat ἔρμισι, ut et Salm. in Solin. p. 106. cujus verba Schneiderum præterierunt. Idem Salm. recte reponit ἀλκτορίς, pro ἀλκτορίς. "Med. ἀσκολόπας. Thomæ versio ascolopas, in Lipsiensi reperi ascalopas. Gazæ gallinago. C. Gesner præferebat σκολόπαξ, Sylburg. et Casaub. δ σκολώπας. Supra c. 8. extremo σκολόπαξ Alberto est scolopocos, Thomæ scorax. Eandem avem utroque loco intelligi plerique omnes putant, contra quos sentit Camus Comment. p. 108. magnitudinem gallinæ moratus, quam avis becasse Gallis dicta nunquam attingat. Similitudo nominis est etiam in Aristoph. Acharn. 879., ubi rusticus Bæotius in forum venalium apportat σκόλοπας, quos Scholia σκάλακας i. e. talpas interpretantur, haud scio an male. Hesychio σκολόπαξ est ὄρνις ποῖος. Sed locus est Theophrasti de Signis Tempestatum p. 439. ed. Heinsii: 'Ἐάν τις σκόλοπα λαβὼν ὑπεπάσας ἀργύρον ἢ: πιδάκηθῃ, σημαίνει ταῖς φωναῖς αἷς ἀφίησιν ἀνιμὸν καὶ εὐδίαν, ubi versio gallinæ nomen. Forte σκόλοπα scriptum fuit, unde ἀσκαλώπας, vel ἀσκαλώπας deinde fuit factum. Verum cum Scholia Aristophaneæ etiam σκάλακας nomen, dubitari potest de varietate scripturæ. Me quidem, quo minus gallinaginem vulgarem interpretari, in primis impediunt verba φιλόνητος ἱπικαῖς, quæ Albertus de mora avis in hortis in vicinia hominū interpretatur. Ita hirundo etiam φιλόνητος dicitur." Schneider. "Ἀσκαλώπας, gallinago, avis gallinæ magnitudine ap. Aristot. H. A. ix." H. St. Aristoph. et Theophrasti loca nihil ad Aristotelis locum pertinent. "Σκολόπαξ, gallinago avis, quæ in arbore nunquam sedet, Aristot. H. A. ix. 8. Alias legitur ἀσκολόπαξ. Hesych. habet σκολόπαξ: verum ab eo dicitur duntaxat esse ὄρνις ποῖος. Traditur σκολόπαξ esse etiam nomen piscis parvi, qui est corpore rotundo, rubescente erythrinū modo, squamis asperis, habetque quasi promiscidum elephantis, et in dorsi extremo exertum surculum s. aculeum, serratum inferiore parte." H. St. "Σκολόπαξ est," inquit Salmasius l. c., "quam Becaciam vulgo vocamus a longitudine rostri, quod Galli vocant beum. Σκολόπαξ Græcis ab eadem ratione, quod habeat rostrum æque longum, ut σκόλοψ, qua voce lignum significatur in acumem desinens et longum. Hanc avem de colore similem esse attageni dicit Aristot. Rusticulæ nostræ, scolopaci h. e. becaciæ prorsus colorem similem habent." "Gallinago Gr. σκολόπαξ dicitur a longo rostro instar σκόλοπος i. e. pali. Eodem redit Hebr. nomen kore, unde Arabicum karia; fit enim a kora, qua voce non solum trabem, sed et palum significari constat, quem reparandæ sepi adhibent." Bochart. Hieroz. P. i. L. i. c. 9. p. 66.

cujus larvas." Schneiderus ad Aristot. H. A. ix. 7. est, ut tradit Alexander Myndius ap. Athen. ix. 387. f. Ceterum *Νουμήνιος* ap. Hippocr. p. 410, 38. ed. Basil. totus *κατάγραφος τὰ περὶ τὸν νῶτον*. 1538. est viri nomen.

"* *Ἀττάγης*, eos, idem, Oppian. Cynege. ii. 427." Wakefieldius ad oram Hederici. Locus est: *Θάμβος*, *ὅταν κερύεσσαν ἀχαϊνὴν περὶόντες Ἀτταγέες νῶτοισιν ἐπὶ στικτοῖσι θορόντες*, "H δόρκους πέρδικες ἐπὶ περὰ πυκνὰ βαλόντες Ἰδρῶ ἀποψύχῳσι, παρηγορέωσι τε θυμὸν Καύματος ἀζαλέοιο, λατυσόμενοι περὶύγεσσι", ubi Ritterhusius et Schneiderus nihil adnotarunt. Voce *ἀττάγης* caret Schneideri Lex.

"*Ἀτταβυγᾶς*, Hesychio avis species est, quæ et *ἀτταγᾶς* dicitur." H. St. Pro ὁ καὶ τὸ, quod Schrev. exhibet, in prioribus edd. tantum καὶ τὸ, quod Junius in ὁ καὶ mutat, notante Albertio. In Cod. Marc., teste Schowio, est: *Ἀτταβυγᾶς* εἶδος ὀρνέου καὶ τὸ ἀττάγε.

"*Ἀτταγεῖνός* nominatur a quibusdam ὁ σκεπινός, ut Dorion refert ap. Athen. vii. (p. 322. e.) in piscium censu. Scepini autem meminit Plin. xii. (xxxii.) c. ult." H. St. *Ἀτταγεῖνός* absque accentu MS. A. *Ἀτταγῖνος* MS. Ep. *Ἀτταγῖνος* ap. Herod. L. ix. et Pausan. vii. 10. est nomen Thebani, qui Xerxi in Græciam irruenti Thebas prodidit. "Σκεπινός, qui memoratur e Dorione, alibi, quod sciam, non legitur, nisi est is, de quo Oppianus Hal. i. 106., *Σαῦροί τε, σκέπανοί τε, καὶ ὕσσ' ἐνιέτρωφε πηλοῖς*." Casaub. "Ipsum nomen firmat Hesych., parum alioquin juvenis, *Σκεπινός* ἰχθύς ποιός. Ceterum vide Gesnerum p. 109, in *Attagenus*." Schweigh. Voce *ἀτταγεῖνός* caret Schneideri Lex., et voce * *σκεπανός* (qua utitur Oppian. Hal. iii. 636. *Καὶ σκεπανοῖς κενυθῶσιν ἐναίσιμα μέτρα φέροντα*) caret H. St. Thes. Scepini frustra quæritur in Forcellini et Gesneri Lexicis. Schneiderus in Lex. per scepinum intelligi jubet Lat. umbram. At Latinorum umbra, nostra quidem sententia, est Gr. *σκία*, *σκιάδης*, *σκιάθις*: item *σκινίς* et *σκινιδάριον*, quæ a *σκιαίνις* et *σκιαινιδάριον* formantur. Voc. * *σκινιδάριον* s. * *σκινιδάριον*, quod ignorant H. St. et Schneideri Lex., legitur in Anaxandridis Lycurgo ap. Athen. iii. 105. f. Idem Athenæus vii. 322. f. diserte distinguit *σκεπινόν* a *σκιάνα*, i. e. umbra, et Plinius quoque scepinum et sciænam distinguit, xxxii. c. ult.: "*Sciadeus*, *sciæna*, *scolopendra*, *smyrus*, *scepini*." De umbra sic scribit Forcellinus in Lex. "Umbra est piscis genus, sic a colore nigrescente appellatum, ut auctor est Varro de L. l. iv. 12.: "*Vocabula piscium, pleraque translata a terrestribus*; ex aliqua parte similibus rebus, ut anguilla, *lingulaca*, *sudis*; alia a coloribus, ut hæc, *æsellus*, *umbra*, *turdus*; alia a vi quadam ut hæc, *lupus*, *canicula*, *torpedo*." Umbra quoque hic piscis appellatus videri potest ob lineas quasdam obliquas a dorso descendentes, aureas, et obscuras, quæ aliarum videntur umbræ. Una enim manifesta est, sequens obscura, et sic deinceps a capite ad caudam usque, quemadmodum tradit Rondeletius de piscibus v. 9., ubi plura hoc de pisce legere potes. Græcis similiter piscis hic *σκία*na appellatur a *σκιά*. Ovid. Halieut. v. 111. et auri Chrysophrys imitata decus, tum corporis umbræ Liventis, rapidique lupi. Colum. viii. 16. et Auson. in Mosell. 90. Italis est *ombрина*." Scepini nom. *ἀτταγεῖνός* forte accepit ob lineas tales obliquas a dorso descendentes; *ἀτταγᾶς* enim

Ign. Rossius in Etymologiis Æg. (v. supra p. cxxiii.) non Gr., sed Æg. originis vocem esse censet, quum Psimthath Æg. dicantur plumbi minutæ, ramenta, unde cerussam fieri constat. Plin. xxxiv. 54.: "*Fit ramentis plumbi tenuissimis super vas aceti asperrimi impositis, atque ita distillantibus*. Quod ex eo cecidit in ipsum acetum, arefactum molitur et cribratur, iterumque aceto mixto in pastillos dividitur, et in sole siccatur æstate."

"*Ψιμνθος*, s. *Ψιμνθος*, Cerussa: genus coloris quo meretrices jam senescentes fucare faciem solent, (ad sulcos rugarum explendos, et ad candorem conciliandum.) Lucil. in Epigr. (Lucian. vi. Vat. Cod. p. 565. *Λουκίανου*. In Planud. p. 135. St. 196. W. *Λουκιλλίου* inscribitur:) *Τὴν κεφαλὴν βάπτεις, τὸ δὲ γῆρας οὐποτε βάψεις, οὐδὲ παρειῶν ῥυτίδας ἐκτανύσεις (ἐκτανύσεις ῥυτίδας). Μὴ τοίνυν τὸ πρόσωπον ἅπαν ψιμνθῶ κατάπαιτε, ὥστε προσωπεῖον, κούχι πρόσωπον, ἔχειν. οὐδὲν γὰρ πλέον ἐστὶ τί μαίνας; οὐποτε φύκος καὶ ψιμνθος τεύζει τὴν Ἑκάβην Ἑλένην*. Sic Macedon. Epigr. (xvi.) *Τῷ ψιμνθῷ μὲν ἀεὶ λιποσαρκέα τεῖνε παρειᾶν*. Dicitur et *Ψιμνθιον*, s. *Ψιμνθίον*, idque in prosa frequentius, attamen et in carmine. Aristot. Ethic. i. 6. *τὸν τ' ἀγαθοῦ λόγον ἐν ἅπασιν αὐτοῖς τὸν αὐτὸν ἐμφαίνεσθαι δεῖσει, καθάπερ ἐν χιόνι καὶ ψιμνθίῳ τὸν τῆς λευκότητος*. (Anaxilas in Neottide) ap. Athen. xiii. (568. c.) *Συμβέβηκε εἶναι μέλαιναν; κατέκλασε ψιμνθίῳ*. Ibidem (Eubulus in Corollivendulis p. 557. f.) *τεριπεπλάσμεναι ψιμνθίου*. (Aristoph. Plut. 1065. *Εἰ δ' ἐκπλυνεῖται τοῦτο τὸ ψιμνθιον*.) Utitur Nicandr. (Alex. 75. ubi v. Schneider.) quoque et Dioscor. v. 95. 103. quem vide. Inde *Ψιμνθοφανής*, Qui cerussa esse videtur, Cerussam repræsentans. Dioscor. v. 97. *Σκωρία μολιβδίου, ἀρίστη ἐστὶν ἡ ψιμνθοφανής*. Et verb. *Ψιμνθίω*, ὡ, Cerussa illino s. dealbo, Cerussa fuco. Plut. Alcib. (39.) *κοσμεῖν τὸ πρόσωπον ὥστερ γυναικὸς, ὑπογράφουσαν καὶ ψιμνθιοῦσαν*. Reperitur et *Ψιμνθιον* et *Ψιμνθίω*, per ι, sed ea scriptura minus probanda videtur." H. St. Ctesias ap. Athen. xii. 528. f. *Ἐψιμνθωμένον καὶ κεκοσμημένον γυναικιστί*. Etym. M. 313, 30. *Ἐγγουσα—ἐστὶ καὶ ῥητορικὴ Κοσμεῖσθαι τε τῇ ἐμῇ στολῇ, καὶ ψιμνθιοῦσθαι καὶ ἐγγουσιζεσθαι τὸ πρόσωπον*. Lysias p. 15. Reisk. *Ἐδοξε δέ μοι, ὦ ἄνδρες, τὸ πρόσωπον ἐψιμνθιοῦσθαι*: p. 21. *Ἐδοξε τέ μοι ἡ γυνὴ ἐψιμνθιοῦσθαι*. Unde sumserunt Phot. p. 40. Etym. M. p. 406. 33. et Lex. Rhetor. ap. Bekkerum Anecd. Gr. p. 258.: *Ἐψιμνθιοῦσθαι* προστετριφθαι τρίμματι λευκὸν τὸν χρῶτα ποιῆσαι, ὥστερ τὸ φύκος ξανθὸν ἐχρῶντο δὲ τῷ φύκει εἰς τὰ μῆλα, ἵνα ξανθίεθ' τῷ δὲ ψιμνθίῳ εἰς ὄλον τὸ πρόσωπον, ἵνα λεκὸν ᾖ. J. Poll. v. 102.: *Φύκει πυρραίνει, ψιμνθίῳ λεκαίνει*. Forma * *Ἐψιμνθίω* s. * *Ἐψιμνθίω* in Libanio t. i. p. 305. b. legitur, ex emendatione Hemsterhusii.

* *Ψιμνθῶ*. "A *ψιμνθιον* vulgo derivatur *ψιμνθῶ*. Sed in Mæride (p. 166. *Ἐντρίβεσθαι τὸ ὑπογράφεσθαι καὶ ψιμνθοῦσθαι*, Ἀττικῶς) et Thom. M. (p. 317. *Ἐντρίβεται τὸ πρόσωπον, οὐ ψιμνθοῦται*) legitur *ψιμνθῶ*, deductum illud a *ψιμνθος*, quod cautior Toupio, qui Emendd. t. iv. p. 408. repudiat, Hemsterh. ad Thom. M. p. 317.

"In utroque libro *ψιμνθιον* vulgari more, quem secutus est Snid. *ψιμνθιον* χρῶμα ἱταϊκόν: neque aliter in Notis Chym. ap. Du Cang. p. 16. *ψιμνθιον* vero p. 21., quam scribendi rationem h. l. sola tenet Ed. Ben. Junta: reliquæ omnes, quæ nobis ad manum, *ψιμνθιον*. Variatur in Ecclesiastis: prius enim invenias v. 924., sicut in Amipsiæ iambo ap. Etym. M. p. 313, 34. *ἀντὶ ἔβλασάν ἔγγουσα καὶ ψιμνθιον*: alterum v. 873. et 1064. præeunte ceteris Ed. principe. Pari modo Pollucis edd. obsidet *ψιμνθιον* v. 101. 102. vii. 95. verum binis in locis alterum *μ* repudiat Palatinus optimus; tertio nihil ex eo notatum animadverto: scripti certe libri quo meliores, eo magis in *ψιμνθιον* consentiunt: sic Codex Suidæ Lugduno-Batavus in *Θίσπις* habet: *καὶ πρῶτος μὴ χρίσας τὸ πρόσωπον ψιμνθίου ἱτραγῶδισιν*. In Glossis itidem *ψιμνθιον* et *ψιμνθιστής*, in Clem. Alex. Pæd. ii. p. 232, 26. *ψιμνθιστής*. Syllabam secundam quæ fuerit apud veteres quantitas, e dictis plane constat: quæ primæ, si simpliciter scribatur, non item: nec scrupulum eximit Nicand. Alex. 75. *Κιτταμίντι ὁλοῦ ψιμνθίου, ἥτι γάλακτι*: ubi *ψιμνθίου* editionis est Aldina: existimes enim produci ob geminatum *μ*. ["*Ψιμνθίου* Goett. et Ricc. *ψιμνθίου* Medic. Jam olim Mær. Att. monuit *ψιμνθιον* Attice dici, quod vulgariter *ψιμνθῶ* est: igitur vulgatum *ψιμνθίου* correxi." Schneider. In Ctesia loco ap. Athen. 528. f. uterque Schweighæuseri MStus habet *ἱψιμνθιῶν*.] Verum ex eo colligi potest fuisse longam, quod *Ἔολος ψιμνθον* et *ψιμνθιον* dixerint, teste Etym. M. 603. 54., ap. quem præterea p. 103. 25., pro *τροπῇ ἰωνικῇ*, reponendum est *τροπῇ Ἀιολικῇ τοῦ ι εἰς η*. [Sic correxerat Piers. ad Mær. l. c. V. Suid. v. *Νελεύτης*.] Contra veterum auctoritatem utramque syllabam corrumpere non veriti sunt recentiores poetæ Macedonius Anth. ii. 9. Ep. 8. et Ep. 9. Lucianus, hunc enim, quod me docuit Dorvillius, Lucillio substituit Cod. Palat. *Μὴ τοίνυν τὸ πρόσωπον ἅπαν ψιμνθῶ κατάπαιτε*, et — *οὐποτε φύκος καὶ ψιμνθος τεύζει τὴν Ἑκάβην Ἑλένην*. Priore versu pro *ψιμνθῶ* idem liber antiquus *ψιμνθῶν*, qui pronunciandi scribendique modus est serioris Græciæ, sed ab *ἔολο* prisca consuetudine derivatus." T. H. ad Aristoph. Plut. 1064. In Photii Lex. p. 40. legitur *ἱψιμνθιοῦσθαι*, qui est librarii error, pro *ἱψιμνθιοῦσθαι*: respicitur enim ad Lysiam p. 15. et 21. ed. Reisk., apud quem extat *ἱψιμνθιοῦσθαι*. Mær. Att. p. 418.: *ψιμνθῶν, διὰ τοῦ υ, καὶ μακρῶς, Ἀττικῶς*. In Theophrastis Nonni Epit. de Cur. Morb. c. 5. editio Martii habet *ψιμνθῶν*. "Litteræ ι et υ recentioribus sæpe confunduntur. Ita *τρίβλιον* pro *ερίβλιον* apud medicos scribi observat T. H. ad Aristoph. Plut. p. 417. Salm. ad Inscript. Herod. p. 73. Bentl. Epist. ad Mill. p. 75. *μολιβδίων* pro *μολύβδίων* est ap. Moschionem de Morb. Mul. c. 2. p. 48.: *ἀψιθιον* scribi et *ἀψιθιον*, auctor est Steph. B. p. 304., et scriptores medici post renatas litteras frequenter absynthium scribunt, ut Amatus Lusitan. Curat. Medic. Cent. vii. Cur. 43. p. 85. et alii." Bernard.

(et Pierson. ad Mær. p. 166.) damnare non audeat." Bast. ad Gregor. Cor. p. 314. Repertur etiam, si fides scripturæ vulgatæ constat, *Ἐπιψιμυθῶ in Libanio t. i. p. 305. b., Τίτι τὸ πρόσωπον ἐπεψιμυθῶτο; "Poterat alioquin levi negotio refingi ἐπεψ. vel ὑπεψιμυθῶτο: sic veteres solent." T. H. l. c.

* Ψιμυθίζω. Hæc tertia forma extat in Zonara p. 1874.: Ψιμυθίζω· καλλωπίζω. Hinc

* Ἐψιμυθισμένως. Schol. Aristoph. Plut. 1064.: Κομμωτικῶς καὶ ἔψιμυθισμένως ἔχει.

* Ψιμυθισμός. Clem. Alex. Pæd. ii. p. 232, 26.: Πρὸς δὲ καὶ ὕψαλμων ὑπογραφῆς, * παρατίλειον τε, καὶ * παραφικισμῶν, καὶ ψιμυθισμοῦ, καὶ βαφῆς τριχῶν, καὶ τῶν περὶ τὰς ἀπάτας ταύτας κακοτεχνιῶν.

* Ψιμυθιστής. Glossæ Labbeanæ: Ψιμυθιστής· cimussator. T. H. ad Thom. M. p. 317. cerussator præfert.

* ἈΛΑΒΗΣ.

Piscis Niliaci species. Strabo xvii. p. 1164. ed. Falc.: Ἰχθύες δ' ἐν τῷ Νεῖλῳ πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι, χαρακτηρὰ ἴδιον ἔχοντες καὶ ἐπιχώριον· γνωριμῶτατοι δὲ ὅτε ὀξύρυγχος, καὶ ὁ λεπιδωτός, καὶ λάτος, καὶ ἀλαβῆς, καὶ κορακίνος, καὶ χοῖρος, καὶ φαγρῶριος (φαγρῶριος Mosc.), ὃν καὶ φάγρον καλοῦσιν. Athen. vii. 312. a.: Νεῖλαιοι δὲ εἰσιν ἰχθύες, εἴ γε τι μνημονεύειν δύναμαι, πολυετὴ τὴν ἀποδημίαν ἔχων· νάρκη μὲν ἡ ἡδίστη, χοῖρος, σιμός, φάγρος, ὀξύρυγχος, ἀλλὰ βῆς, σίλουρος, ubi ἀλλαβῆς pro ἀλαβῆς. Hasselquistius inter optimos Nili pisces habet Lubrum Niloticum, Percam, et Salmonem, notante Falc. ad Strab. l. c. Plinius v. 9. alabetam dixit: in lacu Æthiopiæ Nilide pisces reperiri ait alabetas, coracinos, siluros, crocodilum quoque, et eo argumento probatum ostendit ex illo lacu ortum habere Nilum, quia omnes illi pisces Nili familiares. Mustela hic piscis fluvialis forte est, nisi lampreta est: v. C. Gesner. Hæc voce caret Schneideri Lex. Etym. M. p. 55, 40.: 'Ἀλαβῆς· ὁ ἰχθύς, ὁ ἐσπερημένος διὰ χειρῶν κρατεῖσθαι. H. St. Thes. ii. p. 583. h.: "In v. l. ἀλαβῆς dicitur esse piscis, qui manibus comprehendendi non possit." Idem in Thes. Ind.: "Ἀλαβῆ Hesychio λεγνύς, σποδός, μαρίλη, Fuligo, cinis, cinis mixtus carbonibus, sed his interserit, καρκίνος Κυπρίων, nescio quid sibi volens iis verbis, et mox subjungit paroxytonῶς, 'Ἀλάβη, ἀνθρακες, carbones." Albertius glossam sic edidit: 'Ἀλαβῆ· λεγνύς, σποδός, καρκίνος Κυπρίων, μαρίλη. Sed in Cod. Marc., teste N. Schowio, pro κ. K., μ. est: K., ὑπὸ δὲ Κυπρίων μ.: verba ὑπὸ δὲ incuria typothetæ ommissa sunt. Totam glossam sic refingit Pergerus: 'Ἀλαβῆ· ἰχθύς ποιός, κορακίνος, κυπρίνος. † 'Ἀλαβῆ· μαρίλη ἀπ' ἀνθρακος. Et sane ἀλαβῆς Strabo et Plinius II. cc. jungunt cum κορακίνῳ. "Uterque nomen a nigredine accepisse videtur; ille, quod forte liquorem emittat, ut sepia suum atramentum, iste quod atre corvino niteat. Consentit Oppianus (Hal. i. 133.), Κορακίον ἐπώνυμον αἰθοπι χοιρῇ. Absentit Athen. vii. 9. docens, κορακίον dictum esse ἀπὸ τοῦ τὰς κόρας κινεῖν, a motione pupillarum." Perger. Nostra quidem sententia ἀλαβῆς est vox vel Ægyptiaca, vel Alexandrina.

* BOVS.

Bovs ap. Strab. xvii. p. 1164. ed. Falc. numeratur inter pisces Niloos. Bovs Aristoteli H. A. v. 4. 2. vi. 11. 1. est piscis cartilagineus, quem Galen. et Æl. βοῦν θαλάσσιον vocant. "Est Raja Bos Linnæi. Massilienses Flassade, Veneti Stramazza i. e. stragulum, Hispani Manto appellant. Cf. Animadv. ad Ulloa Nachrichten Von Amerika t. i. p. 229. Sed contra Pennant, British Zoology v. iii. p. 83., βοῦν hunc interpretatur Rajam oxyrynchum Linnæi. Oppianus eadem, sed minus integra ex communi fonte hausit ii. 141. Cf. Philes. lxxxv." Schneider. ad Æl. H. A. i. 19. J. Stackhous. in Notis MSS. ad Æl.: "Nulla partium descriptio datur, sed, e modo opprimendi homines quasi ὑπὸ στέγης, conjicerem Raia Batim L. innui." Idem vir doctissimus in Notis MSS. ad Aristot. H. A. v. 4. βοῦν θαλάσσιον interpretatur Squalum, Squatinam. An Strabonis Bovs Niliacus sit i. q. piscis ille a Galeno, Aristotele, et Æliano memoratus, alii viderint.

* ΔΙΑΥΧΝΟΣ.

Hoc vocabulo caret Schneideri Lex. Straboni L. xvii. p. 1164. ed. Falc. nom. est Niliaci piscis, Ὀστρακίων, διλυχνος, φύσα, ubi Med. 4. διλυχνος. Casaub. ad Athen. vii. 312. a. reponit, ὀστρακίων δὲ λύχνος. Hesych.; Λύχνος· ἰχθύς κάλλιτος. Λυχνίσκος pisces, ἀν-

θραξί πεπνυμένους προσοικίτας, commemorat Lucian. V. H. ii. 30. p. 127. notante Albertio.

* ΕΛΕΩΤΡΙΣ.

"Ἐλεωτρίς ap. Athen. vii. (312. a.) numeratur inter pisces Niloos." H. St. Hoc vocabulum ignorat Schneideri Lex.

* ΚΙΘΑΡΟΣ.

Straboni xvii. p. 1164. ed. Falc. est nomen Niliaci piscis, "Ἐτε σίλουρος, κίθαρος, θρίσσα, κεστρεὺς, ubi κίθαργός Par. 4. De pisce quodam, cui nomen κίθαρος, Gazæ fiducula, vide Aristot. ap. Athen. vii. 306., Aristot. H. A. ii. 12, 13., H. St. Thes. ii. 205. h.: Etym. M. p. 513. 26. dictum ideo a κίθάρα putat, quod ejus ossicula citharæ fidibus similia sint. An pro Strabonis κίθαρος legendum κίθαρωδός ex Æliano H. A. xi. 23.?

* ΚΙΘΑΡΩΔΟΣ.

Piscis Niloticus. Ælian. H. A. xi. 23.: "Ἐν τῇ Ἐρυθρῇ θαλάττῃ γίνεται ἰχθύς πλατὺς τὸ σχῆμα κατὰ τὴν βούγλωτον, ὡς φασι. Καὶ φολίδας μὲν οὐ σφόδρα τραχὺς ἐστὶ προσαφαιμένῳ τὴν δὲ χροάν ὑπόχρυσός ἐστι, μελαίναις τε γραμμαῖς ἐς τὸ οὐραῖον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἄκρας καταγέγραπται, εἴποι τις ἂν αὐτὰς εἶναι χορδὰς ἐντεταμένας, ἐνθεν τοὶ καὶ ἰχθύς αὐτὸς κίθαρωδός κέκληται. Deinde addit hæc: "Os ei pessum it et subsidet, idemque nigerrimum est, cinguloque croceo circumligatur; vertex varietate distinguitur, fulgore aureo, et nigris quibusdam lineis; pinnae aureas habet; cauda vero nigra est, præter extrema, quæ candidissimo colore adspersuntur." Schneiderus: "Comparat Merrem Scombrum Speciosum a Forskaolio p. 54. no. 70. descriptum." Καὶ ἄλλοι δὲ ᾄδονται κίθαρωδοὶ στικτοὶ τίκεσθαι, ait Æl. ibid., toto corpore purpurei, certis intervallis aureolas lineas possidentes; eorum vero caput cingulis violaceis illustratur, uno ante oculos ad branchias pertinente, altero secundum oculos usque ad medium caput excurrente, alio autem tanquam monili sic collum circumplicante. "Ad verba, ἄλλοι δὲ ᾄδονται κίθαρωδοί, refert conjectura Scizenam Kasmiram Forsk. p. 46. no. 46." Schneider.

* ΜΑΙΩΤΑΙ.

Hoc vocabulum ignorat Schneideri Lex. Athen. vii. 312. a.: Φέρεται δὲ (ὁ Νεῖλος) καὶ τοὺς Μαιώτας καλουμένους, ὧν μνημονεύει Ἀρχιππος ἐν Ἰχθύσι, διὰ τούτων· τοὺς μαιώτας, καὶ σαπέρδας, καὶ γλάνιδας· εἰσὶ δὲ πολλοὶ περὶ τὸν Πόντον, φέροντες τὴν ὀνομασίαν ἀπὸ τῆς λίμνης τῆς Μαιώτιδος. "A singulari ὁ Μαιώτης, cuius piscis etiam meminit Steph. B. in Μαιώται." Schweigh. In omnibus libris male legebatur Μαιώται, teste Berkelio. Insita quadam naturæ vi hi pisces Nili accolis futurum ejus incrementum denunciant; quare eos sacros ducunt. Ælian. H. A. xi. 19.: Τοὺς ἰχθύς τοὺς φάγρους Συνηταί μὲν Αἰγυπτίων ἱεροὺς νομίζουσιν· οἱ δὲ οἰκούντες τὴν καλουμένην Ἐλεφαντίνην τοὺς μαιώτας; φύλον δὲ ἅρα καὶ τοῦτο ἰχθύων. "Inter Niloticos pisces nominat etiam Athen. vii. c. 17., sed utrumque genus definire non licet hodie." Pisces in Mæotide Palude, sive Mæotæ, sive alio nomine dicti, quare tardiores et pinguiore censeantur, causam tradit Juvenal. iv. 41. de rhombo:—Neque enim minor hæserat illis, Quos operit glacies Mæotica, ruptaque tandem Solibus effundit torpentis ad ostia Ponti Desidia tardos, et longo frigore pingues.

* ΟΣΤΡΑΚΙΩΝ.

Hoc vocabulum ignorat Schneideri Lex. Est nom. Niliaci piscis ap. Strab. xvii., p. 1164. ed. Falc., Ὀστρακίων, διλυχνος, φύσα.

* ΣΙΛΟΥΡΟΣ.

"Σίλουρος, ου, ὁ, Piscis, qui sic dictus putatur, quia σείει τὴν οὐράν: abjecto videlicet e. Ab eo est proverbium, Silurus putris: quod vide ap. Erasm. vide item Athen. et Æl." H. St. Suidas, Σίλουρος· εἶδος ἰχθύος: Zonaras, Σίλουρος· ἰχθύς. Suid. v. βλάκα: Βλάκα· αἰτιατική, τὸν εὐήθη καὶ ἀνύητον· εἴρηται δὲ ἀπὸ ἰχθύος τινός, ὁμοίου σιλούρῳ, ἀχρήστον δὲ ὄντος, ὡς μηδὲ κύνα αὐτῷ χρῆσθαι. "Σίλουρος numeratur etiam inter pisces ap. Dioscor. ii. 29., ubi, quum interpretes vertant Silurus, scriptura ea mutanda videtur in σίλουρος." H. St. Locus est: Σίλουρος νεαρός βιβρωσκόμενος, τροφίμος ἐστὶ καὶ εὐκοίλιος· ταριχηρὸς δὲ, ἄτροφος· ἀρτηρίας δὲ καθαίρει καὶ εὐήχας παρασκευάζει, καταπλασθεῖσα δὲ ἡ σὰρξ τοῦ ταριχηροῦ, σκόλοπας ἀνάγει, καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ δὲ ἄλμη ἀρμόζει ἐν ἀρχῇ δυσεντερικοῖς εἰς ἐγκάθισμα, κατὰγονσα τοὺς βενυματισμοὺς εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ἐγκλυζομένη δὲ, ἰσχυραδικὸς θεραπεύει. "Σίλουρος piscis idem, ut σίλουρος, παρὰ τὸ

σελεῖν τὴν σάρκα, ita et αἰλουρος, servata eadem analogia dici potuit. Ideoque sive σίλουρον legas, ut habetur in vetusto codice, sive αἰλουρον, ut in vulgatis exemplaribus, itemque ap. Aeginetam, parum interest." Saracen. Verram in Dioscoride esse lectionem σίλουρος, quam Salm. in Solin. p. 939. c. recepit, patet e Plin. xxxii. 9., qui ad Dioscoridis locum respexit: "Ischiadicos liberant salsamenta ex siluro infusa clystere." Aelianus H. A. xii. 14.: "Ὁ δὲ γλάνις ἐστὶ μὲν περὶ τὸν Μαίανδρον καὶ τὸν Λύκον τοὺς Ἀσιανούς ποταμούς, τῆς δὲ Εὐρώπης περὶ τὸν Στρώμονα, καὶ σιλοῦρον μὲν τὸ εἶδος ὁμοίως ἐστὶ." Linnæus siluri nomine totum genus complexus vulgarem Europæ speciem Glanin nominat. Sed silurus Europæus noster antiquis σίλουρος est, contra silurus anguillaris et similes fluviorum Asiaticorum incolæ γλάνιδες s. γλάνεις dicebantur. Insignis est Pausaniæ locus iv. 34., ubi siluros Nili, Indi, Rheni, Istri, Euphratis, et Phasidis a siluris Mæandri et Hermi distinguit: Οἱτοὶ γὰρ δὴ θηρία ὅμοια τοῖς μάλιστα ἀνδροφάγα αὐξοῦσιν, ταῖς ἐν Ἑρμῇ καὶ Μαίανδρῳ γλάνισιν ὁμοίᾳ ἰδέας, πλὴν χροῶς τε μελαντέρους καὶ ἁλκῆς· ταῦτα δὲ οἱ γλάνεις ἀποδέουσι. Glanin veterum a siluro Glani Linnæi prorsus diversum putat cl. Merrem; neque enim conveniunt, quæ de moribus glanidis tradit Aristoteles atque ex eo Aelianus h. l." Schneider. Aelian. H. A. xii. 29.: "Ἐν Βουβάστῃ δὲ τῇ Αἰγυπτίᾳ λίμνῃ ἐστὶ, καὶ τρέφει σιλοῦρων πάμπολυ πλῆθος." Silurum Europæum, Linnæo Glanin dictum, in Nilo habitare non puto; neque enim in numero Niloticorum silurorum, quorum tres Hasselquist p. 412. duos Forskaol p. 65. descripsit, Glanin commemoratum reperio. Aelianus igitur aliam speciem cogitavit, quam definire non ausim." Schneider. Aegyptiacum silurum sic describit Ael. l. c.: Γίνεται δὲ ἄρα ὁ ἰχθύς ὅδε καὶ ἐν ποταμοῖς, ὡσπεροῦν ἐν τῇ Κύνῃ τῇ Κελικῇ· βραχὺς δὲ οὗτος ἐστὶ τὸ μέγεθος· τὸ δὲ αἶτιον οὐ τρέφει ἀφθόνως διειδὲς νῆμα καὶ καθαρὸν, καὶ προσέτι καὶ ψυχρὸν, καὶ τοιοῦτος δὲ ὁ Κύνος ἐστὶ· τεθολωμένῃ δὲ καὶ ἰσὺς μεστῇ φιληθεῖ μᾶλλον, καὶ ἐνταῦθα πιαίνεται. Πύρραμος δὲ καὶ Σάρος τρέφουσι τούτων ἀδρότερος, καὶ οὗτοι δὲ Κελικὴ εἰσι· εἴεν δ' ἂν οἱ αὐτοὶ τρόφιμοι, καὶ Ὀρόντου τοῦ Σόρων· καὶ μέντοι καὶ Προλεμαίων ποταμὸς μεγίστους τρέφει, καὶ λίμνη δὲ ἡ Ἀπαμείτις. Erravit igitur Plin. ix. 15., Silurum Nili inter pisces fluviatiles ponens, qui in spatium enorme grandescunt: "Silurus in Nilo, esox in Rheno, attilus in Pado inertia pinguescens ad mille aliquando libras." "Morum," inquit Salm. in Solin. p. 939. e., "our non potius latum. Sane et λάτος Nili piscis, quem in tantam magnitudinem excrescere produnt, ut ducentas pendat libras. Athen. viii. (312. f.): Οἱ δ' ἐν τῇ Νεῖλῳ ποταμῷ γινόμενοι λάτοι, τὸ μέγεθος εὐρίσκονται καὶ ὑπὲρ διακοσίας λίτρας ἔχοντες. Simillimum esse ait ibidem glani Danubii. Plinio γλάνις semper vertitur Latine silurus; nam quem Aristoteles γλάνιν appellat, ubique Plinius silurum vertit. Glossæ cap. περὶ ἰχθύων: Silurus. γλάνις. Aliæ Glossæ anecdotæ: Γλάνις silurus. Diversi autem σιλοῦρος Græcis et γλάνις. Athen. l. c., ubi meminit Nilotici lati, qui glanidi Danubii similis est, mentionem addit Nilæorum piscium, inter quos et σίλουρον nominat. Silurus itaque Plinii, quem in Nilo maximum existere dicit, latus est glanidi simillimus, quem glanidem semper silurum ille interpretatur. De eodem siluro, qui glanis est, ibidem hæc scribit. "Silurus grassatur ubicunque est, omne animal appetens, equos innatantes demergens, præcipue in Mæno Germaniæ amne. Protelis boum in Danubio extrahitur, porculo marino simillimus." Athenæo Ἰστρὸν γλάνις vocatur. Longe alius σιλοῦρος Nili. Utrumque Plinius confundit, et latum Nili pro siluro accepit, quia similis est glanidi siluro. Diversus ab utroque Ausonii silurus in Mosella: subscribo sententiæ doctorum hominum, qui Sturionem esse volunt Ausonii silurum." Σίλουρος, quod Salmasio male scribitur σιλοῦρος, est vocabulum Alexandr., ut ostendit ille ibid. p. 939. "Plin. v. 9. (cf. Solin. p. 63. f.) in lacu Æthiopis Nilide pisces reperiri ait alabetas, coracinos, siluros, crocodilum quoque, et eo argumento probatum ostendit ex illo lacu ortum habere Nilum, quia omnes illi pisces Nili familiares. Strabo xvii. (p. 1164. ed. Falc.) inter Nili pisces, quos ἴδιον καὶ ἐπεχώριον χαρακτηριστὴν habere scribit, etiam σιλοῦρον recenset: ubi notabis σιλοῦρον Græce vocari, quod ita sc. ab Alexandrinis nominaretur. Dioscorides quoque σιλοῦρον Græce dixit. Juvenal. iv. (33.) de Crispino Alexandrino: Nunc (Jam) princeps Equitum, magna qui voce solebat Vendere mu-

nicipes Pharia de merce siluros. Sic legendus hic versus, [Vide Bochart. Hieroz. P. ii. L. v. p. 751., ubi sic citatur.] Antiquum hujus loci mendum est, Farta de merce, pro Faria de merce. Hinc omnes libri partim farta legunt, partim fracta aut farcta. Vetus interpres agnoscit fracta, et interpretatur fracto vase sardarum. Quod est ridiculum. Faria merx, siluri, Nili pisces. Eos vocat municipes Crispini, quia is Alexandrinus. Sic eadem Satyra (v. 24.) patriam Crispini papyrum vocat i. e. municipem: Succinctus patria quondam, Crispine, papyro. Et alibi Creticas lagenas municipes Jovis appellat xiii. (xiv. 271.) Ita plane h. l. de Faria merce siluri, municipes Crispini. Martialis, Cadmi municipes ferat lacernas. Tyrias lacernas intelligit." Juvenal. xiv. 130. nec non differre in tempora cœnæ Alterius conchem æstivam cum parte la-certi Signatam, vel dimidio putrique siluro, Filæque sectivi numerata includere porri. Ex his Juvenalis locis colligere licet silurum parvi pretii piscem fuisse, et inter vulgares cibos. Epigr. a Maltbeio in Lex. Gr. Prosod. laudatum: Σαπρὸν σίλουρον ἀργυροῦς πίναξ ἔχων. Inter salsamenta Alexandrina Athen. iii. 118. f. siluri meminit: Μὴ ποτ' οὐ τις ἐν τούτοις, ὃ οὗτος, τοὺς παρ' ἡμῖν τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι κατέλεξε Μενδησίους, ὧν οὐδ' ἂν μαινόμενος κύων γεύσαιο ἂν ποτε, ἢ τῶν καλῶν σου ἡμινῶν, ἢ τῶν ταριχηρῶν σιλοῦρων. "Mihi σίλουρος idem est, quod ψίλουρος, cauda glaber, vel cauda tenuis, quia cum caput amplum habeat, desinit in caudam tenuem, anguillæ more. Σίλουρος et ψίλουρος idem sunt, quomodo σίττακος et ψίττακος, σιττακὴν et ψιττακὴν, σανακρόδες et ψανακρόδες, σάγδα et ψάγδα." Bochart. l. c.

* Σιλουρισμός, Esus siluri. A v. * σιλουρίζω, quo caret H. St. et Schneideri Lexica, formatur σιλουρισμός. Diphilus in Desertrice, ap. Athen. iv. 132. d.: Οἶον, Ῥοδίων κέκληκας; εἰσιούσι δὲς Εὐθύς ἀπὸ θερμοῦ τὴν μεγάλην αὐτοῖς σπάσαι Ἀποξέσας σίλουρον, ἢ λεβίαν· ἐφ' ᾧ Χαριεὶ πολὺ μᾶλλον, ἢ μυρίην * προσεγγέας. B. Ἀστειὸν ὁ σιλουρισμός.

ΤΥΦΛΗ.

"Piscis quidam (Niliacus) ap. Athen. vii." (312. b.) H. St. Hoc vocabulo caret Schneideri Lex.

* ΦΑΓΡΩΡΙΟΣ.

Hoc vocabulo caret Schneideri Lex. Est piscis quidam Niliacus ap. Strab. xvii. p. 1164. ed. Falc.: Φαγρῶριος, ὃν καὶ φάγρον καλοῦσιν. Sic legit Casaub. ad Athen. vii. 312. a. Scripti q. φαγῶριος, Marg. Casaub. sic Par. 4. φαγῶριος Mosc., teste Falc. Strabonis φαγῶριος Athenæo l. c. est φάγρος. Hesych.: Φάγρος ἰχθύς ποῖος, ubi Soping. Heins. et Schr. φάγρος male reponunt. "Pro φαγῶριος (sic) ἰχθύς π. reponunt φάγρος. At vero constare posse illam vocem φαγῶριον, aut vero in φαγῶριος mutandam, liquere videtur e Strabonis loco, ubi hunc piscem utroque φαγῶριον et φάγρον nomine dictum docet." Spanhem. de P. et U. N. p. 207. Wass. ad Thucyd. ii. 99. in Hesychii loco legit φαγῶριος. Φαγῶριος est, ut videtur, vox vel Aegyptiaca, vel Alexandrina. * Φαγῶριον enim urbs Æg., unde * Φαγῶριόπολις, et * Φαγῶριόπολις. Steph. B.: Φαγῶριον πόλις, ὡς Ἀλέξανδρος ὁ πολὺνιστωρ ἐν Αἰγυπτιακοῖς, ἐξ οὗ σύνθετον Φαγῶριόπολις, καὶ Φαγῶριόπολις. Strabo xvii. p. 805., (p. 1141. ed. Falc.) Ἐνταῦθα δ' ἐστὶ καὶ ὁ Φαγῶριόπολις νόμος, καὶ πόλις Φαγῶριόπολις. De Pagro pisce vide Athen. vii. 295. c. 300. f. 315. c. 327. fuse, Aristot. H. A. viii. 15, 1. 20, 5. (ubi Schneiderus in Ind. T. i. p. 545., "Græcorum hodiernorum Fangri descripsit et pinxit Sonuini T. i. p. 197."), Ael. H. A. ix. 7. x. 19., ubi, τοὺς ἰχθύς τοὺς φάγρους Σηγνίται μὲν Αἰγυπτίων ἱεροῦ νομίζουσιν (genus definire, inquit Schneiderus, non licet hodie): eadem tradit Plut. de Is. et Os. p. 353. Cf. H. St. Thes. iv. 5. a. J. Stackhous. in Notis Mss.: "Φάγρος vel πάγρος, Sparus Pagrus L. Gr. hodierni Fangri." Isidor. Orig. xii. 6.: "Pagrum, quem Græci Fagrum ideo nuncupant, quod duos dentes habeat, ita ut ostreis in mari alatur." Oppian. Hal. i. 140.: Τῇσι δὲ καὶ φάγροι καὶ ἀναιδέες * ἀγρίοφαγροι, Κέρκονροι τὲ μένουσι, καὶ ὀψοφάγοι, καὶ ἀνιγρὰι Μύραιναι. Schol. Ἀγρίοφαγροι * διωξίφαγροι, διὰ τὸ κινεῖσθαι ταχέως. "Ald. Junt. τῇσι δὲ καὶ φάγροι—ὀψοφάγοι. Paris. l. et Mosq. τῇσι δ' * ὀξύφαγροι—ὀψοφάγοι. Turnebus e Par. 2. ὀψοφάγροι induxit. Olim erat, τῇσι δ' ὀξυφάγροι—* ὀψοφάγροι." Schneider.

"ΛΑΚΑΦΘΟΝ (τὸ),

Lacaphthum: a P. Ægæ. vii. 22. numeratur inter

species aromatum e quibus κύφι τὸ ἡλιακὸν componitur : esseque dicitur φλοιὸς πίτυος ἢ ἐτέρον τινὸς δένδρου. Itaque ap. Plut. etiam de I. et O. (p. 383. Τὸ δὲ κύφι, μίγμα μὲν ἐξ ἑκατάδεκα μνῶν συντιθεμένων ἐστὶ, μέλιτος καὶ οἴνου καὶ σταφίδος καὶ κυπέρου, ῥητίνης τε καὶ σμύρνης καὶ ἀσπαλάθου καὶ σασέλεως, ἐτι δὲ σχοίνου τε καὶ ἀσφάλτου καὶ θρίου καὶ λαπάθου, πρὸς δὲ τούτοις, ἀρκενθίδων ἀμφοῖν, ὧν τὴν μὲν, μείζονα, τὴν δὲ, ἐλάττονα καλοῦσι, καὶ καρδαμώμον καὶ καλάμον. Cf. Dioscor. i. 24.) pro λαπάθου reponendum fuerit λακάθου : p. 683. 1. meae edit." H. St. "Νάρκαφθον, οὐ, τὸ, Narcaphthum, Odoramenti genus suffutibus admisceri solitum : ut est ap. Dioscor. i. 22. (Νάσκαφθον, οἱ δὲ νάρκαφθον, καὶ τοῦτο ἐκ τῆς Ἰνδικῆς κομίζεται. "Ἐστὶ δὲ φλοιῶδες, συκαμίνου λεπίσματι ἑοικὸς, θυμώμενον διὰ τὴν εὐωδίαν, καὶ μινύμενον τοῖς σκευαστοῖς θυμιάμασι, ὠφελοῦν καὶ μήτραν ἐστεγνωμένην ὑποθυμιάσθην.) Pro eo ap. P. Ægin. νάσκαφθον, necnon λάκαφθον, vii. 22. Idem esse putatur νάρτη ap. Theophr. H. P. ix. 7., et sericatum (serichatum) ap. Plin. xii. 21. : id enim ex Arabia advehi ait, et in unguenta addi ab aliquibus." H. St. "Ægineta in compositione cyphi vii. 22. corticem piceæ aut alterius arboris inquit, scribiturque λάκαφθον, ἐστὶ δὲ φλοιὸς πίτυος ἢ τινὸς δένδρου. E quibus, si modo loco citato λάκαφθον legatur, ἀντὶ τοῦ νάρκαφθον, quale sit aroma veteribus non constitisse constat. Hoc tantum, corticem fuisse, concludi potest. Doctiores tegname narcaphthum putant, quorum nec damno, nec probo opinionem : igni injectum non insuavem emittit halitum. Ceterum tegname non aliud sonare videtur, quam thymiaia, Lat. suffimentum. Hujus enim corticis est frequentissimus in suffitu usus. Nihil miri, si novum sibi ex usu vindicavit nomen, quod est thymiaia (pro quo posterius corrupte tegname dixerunt). Narcaphthi non meminit Plin., nisi quis velit esse sarichatum, quod non describit." J. Bod. ad Theophr. p. 1035. "Myristica moschata : Cæsalpinus ii. 49. credit Dioscor. νάσκαφθον esse corticem externum hujus fructus." Sprengel. H. R. H. p. 192. "Ναρκ. forsan Νάσκαφθος, cortex externus nucis Moschatæ, Angl. mace." J. Stackh. l. c. Glossæ latr. MSS. e Cod. Reg. 190. et 1843. ap. Du-Cang. in Gloss. Gr. : Νάσκαφθον (νάσκαφθον) εἶδος ἀρώματος Ἰνδικοῦ. "Νάρτη, ἡ, ἡ, Narta, a Theophr. H. Pl. ix. 7. numeratur inter ea, quibus eis τὰ ἀρώματα χρώνται, s. quæ παραμύσγουσιν (παραμινύουσιν) eis τὰ μύρα. Putatur esse τὸ νάρκαφθον Dioscoridis." H. St. "Quid sit (Νάρτη) ignoro : Nec Plinius ejus meminit xiii. 2., ubi locum hunc exscribere videtur. Sarichatum quid sit, ignoro. Puto scripsisse Theophr. νάρκαφθον. Hoc in aromatibus et suffumigiis locum habuit. Proximeque ad vulgatam lectionem accedit." J. Bod. ad Theophr. p. 1032. "Νάρτη forsan præparatio diversa νάρδου," J. Stackhous. ad Theophr. Gloss. p. 470.

NAIPON.

"Ναῖρον, οὐ, τὸ, Nærum : a Theophr. H. P. ix. 7. numeratur inter ea, quibus utuntur eis τὰ ἀρώματα, s. quæ παραμινύουσιν eis τὰ μύρα, odoramenta s. aromata, quæ immiscent unguentis. At Ναῖρος Hesych. affert pro

νευριστικῆς." H. St. Ναῖρον Schneiderus in Lexicon suum recepit. Nostra quidem sententia, pro ναῖρον, quod nusquam alibi legitur, in Theophrasti loco reponendum est νῆριν. "Νῆρις syn. Νάρδου. Sed species forsan ejusdem generis ; ita enim Dioscor. (i. 8.), ὁ δ' ὀρεινὸς Νάρδος καλούμενος ὑπὸ τινῶν θυλακίτις² καὶ Νῆρις, e modo transportandi ἐν θυλάκοις. N. B. Valerianæ species Νάρδος Dioscor." J. Stackhous. ad Theophr. "Valerianam Celticam s. Tuberosam (Nicander) primus nomine Νάρδου θυλακίτιδος, Alex. 403. proferre videtur ; epitheton enim, quo ab Indica discriminatur, id docet." Sprengel. H. R. H. p. 129. Νῆριν³ pro ναῖρον Gaza, a Bod. ad Theophr. p. 1022. laudatus, correxit. Voce *Νῆρις caret H. Steph. Thes. Nicand. Ther. 531. Νῆριν⁴ πηγάνιον τε *περίβρυνες. "Νῆριν retinuit Eutecnius. Cum Gorræo Bodæus p. 46. e Dioscor. loco vexatissimo i. 8. de nardo montana interpretatur ; ego vero de nerio Dioscor. iii. (iv.) 82. [Νῆριον, οἱ δὲ ῥοδοδάφνη, οἱ δὲ ῥοδόδενδρον, θάμνος γνῶριμος.] Plinii xvi. 33. cujus cum ruta conjuncti vires theriacæ memorantur." Schneider. Plinii locus est hic. "Harum generi non decidunt ; oleæ, lauro, palmæ, myrto, cupresso, pinis, ederæ, rhododendro, et (quamvis herba dicatur) sabinæ. Rhododendron, ut nomine apparet, a Græcis venit. Alii Nerion vocarunt, alii rhododaphnen." Nerium cum ruta conjungit Plinius, xxiv. 33. "Rhododendros ne nomen quidem apud nos invenit Latinum ; rhododaphnen vocant aut nerium. Mirum folia ejus quadrupedum venenum esse, homini vero contra serpentes præsidium, ruta addita e vino pota. Pecus etiam, et capræ, si aquam biberint, in qua folia ea maduerint, mori dicuntur." Sprengelius H. R. H. p. 163. : "Νῆριον, Nerium Oleander, Rosæ laureæ nomine describit Apul. Metam. iv. p. 64." Teste Dioscoridis Appendicis auctore ad l. iii. 84., Νῆριον aliqui vocant δελφίνιον : Οἱ δὲ νῆριον, οἱ δὲ *νηριάδειον, οἱ δὲ *ώσανδρον, οἱ δὲ *κρόνιον. Δελφίνιον Sprengelio H. R. H. p. 177. est Delphinium consolida. Est quoque νῆριον nomen herbæ sabinæ, teste Apul. c. 85. : "Græci eam nerion (forte ab inventore hoc nomen adepta) dicunt, alii brathy, alii barython, Itali herbam sabinam atque savinam, alii sabinam cupressum." "Nerion," inquit Schneiderus ad Nicandri Ther. p. 249., "sabinam ab aliis vocatam annotavit Plin. xvi. 20." Imo Plinius, cujus verba supra laudavimus, ibi loquitur non de sabinæ, sed de rhododendro. Plinii locum male intellectum errandi occasionem præbuisse Apuleio, qui sabinam nerion vocari tradit, Bod. ad Theophr. p. 374. censet. Sed Apuleium non errasse sic scribentem, satis patet e Poeta veteri de Viribus Herbarum c. 8. de Sabina : Τὴν βοράνην ταύτην πολυνῶμος εἴρωτο Νεῖρις, Αἰγύπτου γαίης προκαθήμενος ἡδὲ Κανώβου, Ἐξ ἀρετῆς ἕνα πρῶτον ἐφημερίων θεραπεύσας. Rentorius in nota per nomen Νεῖρις intelligit Neptunum. Sed nullum alium affert locum, in quo Deus ille sic vocatur. Schneiderus in Lex. de Ægyptiorum quodam Rege accepit : recte, nostra quidem sententia. Quibus Græca hujus nominis originatione placeat, ii forsan id a ν. νηρός, humidus, derivabunt, ut Νῆριν, Neptunum, Deum marinum intelligant.⁵

¹ "Eo comportatur et serichatum et *gabalinum, quæ intra se consumunt Arabes, nostro orbi tantum nominibus cognita, sed cum cinnamo casiaque nascentia. Pervenit tamen aliquando serichatum, et in unguenta additur ab aliquibus. Permutatur in libras x. vi." Plin. l. c. Cf. l. xiii. 2. "Serichatum quidam esse conjecantur nostrum Benivinum, Gabalinum vero Caphuram. Alii Sericatum Santalum flavum, a serici crudi colore : Cabalinum vero Benivinum." Dalecamp.

² "Ubi Paulus habet *σαῖτις, vel ut C. Gesner ad Diosc. Parabil. p. 851. laudat ἱσάτις. Utrumque nomen est vitiosum, et corrigendum σακκίτις i. e. θυλακίτις." Schneider. ad Nicandri Alex. 403. Voce *σακκίτις augeri possunt Lexica.

³ "Placet botanicis exercitatissimis Nicandri νῆριν, rhododendrum esse, credo quod Dioscorides præscribat, adversus serpentum venena cum ruta. Dioscoridis sententiam confirmat Plin. xxiv. 11. Contra Galenus de Simpl. vii. homini etiam venenum scribit : Νῆριον ἢ ῥοδοδάφνη, γνῶριμος ἄριστος θάμνος. Ἐξωθεν μὲν τοῦ σώματος ἡ κατακλασθήνη, διαφορητικῆς ἰστί δυνάμει, εἰσω δὲ λαμβανομένη διελθούσας τε καὶ δηλητήριος, οὐκ ἀνθρώποις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς κτήσιν τῶν βοσκημάτων. Eadem fere repetit infra litra γ. Ceterum Dioscor. et Galenus conciliare doctores student, ac dicunt, quod hominibus sanis venenum est, id ipsum a serpente demorsis remedio esse ; sunt enim venena plerumque aliorum venenorum ἀντιφάρμακα. Sed liceat tantorum virorum pace dicere, quod anguror ; vocum vicinitate deceptam dico Dioscoridem. Νῆρις, Nicandro planta a rhododendro multum diversa, nec alia quam nardus montana. Dioscor. i. 8. : ἢ ἐξ ὀρεινῆς νάρδος, καλούμενη δὲ ὑπὸ τινῶν καὶ θυλακίτις καὶ νῆρις. Nardum montanum adversus venenatarum bestiarum ictus, morsusque valere, nemo in dubium facile vocabit. Νῆριον itaque et νῆρις plantæ diversæ." Bod. ad Theophr. p. 46. "Apud Nicandrum Ther. neridos fit mentio, sed an intelligat montanum nardum, an rhododendrum, in dubium vocari potest. Cur dubitent intelligi an debeat rhododendron, facit Dioscor., qui Alex. i. 1. præscribit adversus morsus venenatos rhododendrum : Νάρδος Κελτικῆ, χαστάριον, κάρβυκος χλωρὸν ἰντρίων, νῆριον τοῦ καλουμένου ῥοδόδενδρου ἄθος, πρὸς τοῦ χύλος. Rhododendri florem a Dioscoride adversus venenatarum morsus præscribi iv. 82. negari non potest. Sed non sequitur, νῆριον et νῆριν eandem esse plantam ; nec unquam putarim, plantæ lethalis flores a Nicandro adversus venena præscriptos esse." Idem p. 1022.

⁴ "Hesych. : Νῆρις : μαράθου θάμνος : Nicand. Ther. 531. : Νῆριν, πηγάνιον τε. Quare Νῆρις legendum : Dioscorides, Νῆριον." Toupil Emendd. t. iv. p. 70. Pro μαράθου Albertius reponi vult μαράθρου, e Dioscor. iii. 81, 82. qui contra venenatorum morsus id auxiliari dicit. An legendum βαράθρου? Βαράθρον enim, teste Dioscor. i. 104., nomen est herbæ sabinæ, quæ, Apuleio teste, νῆριον vocabatur. At de barathi virtute contra venenatorum morsus nihil unquam legitimus.

⁵ "Νῆριν τόπον ap. Lycophr. (896. ἢ χθονὸς νηρός μυχός) Grammatici exponunt τὸν καλὸν καὶ κάθυγον. Et ap. Galen. in Lex. τὸ ὕγρον *νηρός. Inde recentioribus Græcis νῆρην pro aqua, de quo nos alibi. Auctor vetus Artis veterinariæ cap. DLXIV. νῆρην vocat, καὶ

“ΩΓΗΝ, (ενος, ὁ.)

Hes. est Ωκεανός, Oceanus: et Ωγενίδαι, eidem Ωκεανίδαι, Oceanidæ, Oceani proles. Ωγένιον vero, idem esse dicit παλαιόν, Vetus. Sic Suidæ etiam Ωγένιοι (necnon Ωγενίδαι) sunt παλαιοί, Vetusti, Prisci: ab Ogeno quodam, quem “Ωγενον dicit fuisse ἀρχαῖον θεόν, antiquum deum. Oceanum vero antiquissimum esse Hom. (Il. ξ. 201. 246.) docet, vocans eum θεῶν γένεσιν, deorum originem.” H. St. Steph. Byz.: “Ωγενος, ἀρχαῖος θεός, ὅθεν Ωγενίδαι καὶ Ωγένιοι ἀρχαῖοι. Παρθένιος ὁ Φωκαεύς Δήλῳ “Ομνυμ’ ἐγὼ Τηθύν τε καὶ Ωγενίης Στυγὸς ἔδωκε.” H. l. ita legendum (pro vulg. δηλωσύνῃ) existimat Salmas. [ut et L. Holsten.] Aliter tamen invenit Salm. in MSS. et nos etiam in Vossiano.” Berkel. Salm. ad Solin. p. 591. alio modo legit: Σύν τοι ἐγὼ Τηθύς τε κ. Ω. Σ. ὁ. “Ωγενίη Στύξ ἐστ’ Ωκεανίη. Ωγήν ὠγένος, unde ὠγένιοι et ὠγενίδαι. Et fortassean ita scribendum ap. Pherecydem, Ωγένια—Ωγένον. Sed *Ωγήν pro Ωγήν, ut μάρτυρος pro μάρτυρ. Quod est Ionicum et Æolicum. Profecto Ωγήν, et Ωγήνός, et Ωγένος dicebatur.” Salm. “Origenes c. Cels. vi. p. 303. ap. Pherecydem reperiri dicit narrationem aliquam de exercitu contra alium exercitum in acie collocato, quorum alteri Κρόνος præsit, alteri *Οφιοειδής, ita ut uterque alterum provocet ac æmuletur. Hos narrabat Pherecydes pacationem inter se fecisse, ut, utri eorum in Ogenum incidisset, hi pro victis haberentur, qui vero illos expulissent, ii cælum tenerent. His Origenis non minus quam Max. Tyrii verbis (Diss. 10. 4.) lucem affert Clem. Alex. Strom. vi. p. 741. (ubi Pherecydem dicit sua sumsisse ex Hom. Il. σ. 483. et 606.): Φερεκίδης ὁ Σύριος λέγει: “Ζὰς ποιεῖ φάρος μέγα τε καὶ καλόν, καὶ ἐν αὐτῷ ποικίλλει γῆν καὶ Ωγήνον, καὶ τὰ Ωγήνον δώματα. Hoc pallium s. φάρος ap. eundem Clem. dicitur Pherecydes collocasse in alata quercu: Τί ἐστὶν ἡ ὑπόπερος δρύς καὶ τὸ ἐπ’ αὐτῇ πεποικιλμένον φάρος; πάντα ὅσα Φερεκίδης ἀλληγορήσας θεολόγησεν, λαβὼν ἀπὸ τῆς τοῦ Χάμ προφητείας τὴν ὑπόθεσιν. Igitur hæc omnia allegorice explicanda esse, ipse Clemens testatur. Sed quomodo explicari possint, de eo dissentiunt viri docti, quorum variorum varias interpretationes attulit Heinicus p. 330. Mihi fateor unice placere eorum explicationem, qui per pallium extensum significari putant, materiam antea conglobatam tandem a Jove extensam fuisse, h. e. cælum factum esse, ita ut plana sub cælo existeret superficies, quam deinde divideret in terram continentem et aquas sive Oceanum. Hanc enim esse vim verborum Ωγήνος et Ωγήνον δώματα, neque cum Heinio p. 330. intelligi debere Gehennam, e libris Mosis desumptam, satis perspicui potest ex Hesychio, et ex iis, quæ Salmasius p. 842. c. atque Bochartus p. 708. ea de re disputarunt.” Sturzii Comment. de Pherecyde p. 51. Tzetzes ad Lycophr. 231.: Καὶ δὲ ὁ Παλαίμυρ ὁ *βρεφοκτόνος δέρεται καὶ βλέπει τὴν γαίαν σύγκοιτον τοῦ Ωγένου καὶ Ωκεανοῦ, ἥτοι τὴν Τηθύν, τοῦτ’ ἐστὶ τὴν θάλασσαν, τὴν Τιτηνίδα τὴν οὖσαν μίαν τῶν Τιτάνων τῶν παίδων Οὐρανοῦ καὶ Γῆς. “Καὶ significat id est, ut sæpe; nam ὠγενος, vel, ut Pherecydes, ὠγήνος, vel, ut Hesych., ὠγήν; est i. q. Oceanus.” Muller.

“ΜΟΡΟΧΘΟΣ, ου, ὁ,

Morochthus: lapis quidam Æg., alio nomine dictus γαλαξίας et λευκογραφίς. Eo utuntur linteones πρὸς λεύκωσιν τῶν ἱματίων, ad dealbandas vestes, teste Dioscor.

(v. 152.) ut Galenus quoque eo uti scribit τοὺς σιλαγνοῦντας τὰς ὁδούς. Ap. eund. Gal. legitur et μόροζος pro eodem, Simpl. Medic. ix. (p. 255.) ubi agit περὶ τοῦ σχιστοῦ. Ibi enim tradit Æg. lapidem a quibusdam μόροζον nominari, ab aliis λευκογραφίδα.” H. St. “Galaxiam Plin. xxxvii. 10. cum Galactite confudit: λευκογραφίδα vero herbam esse falso opinatus est, xxvii. 11., cui vires easdem tribuit, quas huic lapidi Dioscor. Porro hunc λευκογραφίδα iccirco dictum refert Aëtius, quod cum subviridis appareat, si ad cotem affricetur, aut ad asperius pallium, locum inalbat. Id ipsum voluit Plin. xxxvii. 10., Merocetes porracea, lacte sudat, quo loco fortasse Morochthus rectius legas.” Saracen. Pro Merocetes Harduinus e Codd. Reg. 2. Colb. 3. et Indice *Morochitis reposuit.

“ΣΑΠΦΕΙΡΟΣ, (ου, ἡ)

Sapphirus, gemma, quam Dionys. P. (1104.) χρυσὴν et κυανὴν simul appellavit: Πάντῃ δ’ ἐν πέτρῃσιν ὑπὸ φλέβες ὠδίνουσι Χρυσείης κυανῆς τε καλὴν πλάκα σαπφειροῦ. V. Dioscor. (v. 157.) Affertur e Gregor. Naz., ὑπὲρ λίθον σάπφειρον αὐγασθέντες.” H. St. “Hodie Lapis Lazuli dicitur. V. Plin. xxxvii. 9. Ita dictus est, vel ob formositatem suam (nam ὡς pulcher dicitur Hebræis), vel a Sapphir, insula Arabici sinus, in qua eruebantur sapphiri.” Schleusner. Lex. N. T. Steph. Byz.: *Σαπφείρινη, νῆσος ἐν τῇ Ἀραβίᾳ κύκλῳ ἐκ ταύτης ὁ Σάπφειρος λίθος. (Notanda est veteris libri scriptura, σάμφειρος.) “Nisi forte insula Σαπφείρινη a sapphiro, quæ inde advehebatur,” G. J. Voss. Etym. L. L. Vide Salm. in Solin. p. 763. Sed Schol. Apollon. R. ii. 395. Sapires appellatos tradit a lapide Saporite, qui apud eos provenit: Σάππειρος ἔθνος Σκυθικόν, οὕτω κληθεὶς διὰ τὸ πολλὴν παρ’ αὐτοῖς γίνεσθαι τὴν Σαπφείρινην λίθον. Scholia Par. habent *Σαπφείρικην. “Scribendum puto *Σαπφείριτιν, nisi præferas τὸν *Σαπφείριτην,” Schæfer. Nostra quidem sententia, lectio σαπφείριτην non est sollicitanda: Schol. enim innuere videtur vetustam simul et veram vocis σάπφειρος scripturam esse σάππειρος, unde Σάππειρος, gens Scythica, ap. quam lapis ille provenit. Etymologus vero p. 708. 16., contra, nom. σάπφειρος e nom. Σάππειρος traxit: Σάππειρος ἐπίθετον, ἡ εὐθεῖα, Σάππειρος. Παρὰ δὲ τοῦτο γενέσθαι καὶ ὁ Σάπφειρος λίθος λέγεται. Adj. *Σαπφείρινος, ut et adj. Σμαράγδινος, notante Boissonadio in MSS., legitur in Theodor. Prodrom. Notice des MSS. t. viii. p. 121. Sic Lat. Sapphirinus, Plin. xxxvii. 9.

Teste Marbodeo c. 6., Hic quoque *Syrtilis lapis a plerisque vocatur, Quod circa Syrtis Libycis permixtus arenis, Fluctibus expulsus, fervente freto reperitur. Plin. xxxvii. 67.: “*Syrtilis (gemma) in littore Syrtium, jam quidem et in Lucania inveniuntur, e melleo colore croco refulgentes; intus autem stellas continent languidas.” Cf. Isidor. Orig. xvi. 13., et Solin. c. 2., ubi legitur Syrtites. Harduinus Syrtides e MSS. edidit. In Indice tamen est Syrtitis. “Ap. Plin. in antiquo Codice Syrtides, vulgo Syrtitæ, sed idem est συρτίτης et συρτίς, ut λυχνίτης et λυχνίς. Nam Lychnides dicuntur et Lychnitæ. *Κοχλίτης et *κοχλίς, Cochlides, gemmæ. Hoc etiam in aliis, ut *Λευκάτης et λευκάς, Ἐμβάτης et ἐμβάς ἐμβάδος. Syrtites gemma non recte dicatur, sed Syrtis, syrtidis, ἡ Συρτίς: ὁ Συρτίτης λίθος.” Salm. in Solin. p. 64. b.

ποτιζόμενος τὸν νῆρον σὺν τῷ τηρῷ.” Salm. in Solin. p. 916. d. “Epiphanius verba, quia in editione Cercoëtii mutila et corrupta habentur, hic ponam ut legi debent: Καὶ ὁ μὲν *Νερωνιανὸς πικρὸς ἵστι τῷ εἶδει σφόδρα χλωρίζων, διπλὸς καὶ στιλβών. Καλεῖσθαι δὲ αὐτὸν Νερωνιανὸν λέγουσιν, ἵσθιον δὲ αὐτοῦ διὰ τοιαύτην αἰτίαν: ὅτι φασὶ ἱλαῖσι Νίρωσι, ἵσθιον δὲ αὐτοῦ ἐν αἰσίοις χαλκαῖς Νικηταῖς, καὶ ἐκ τοῦ τοῦ τῷ χρώμῳ χλωραίνεσθαι τὸ ἱλαῖον, καὶ ἐκ τούτου τὴν πύργον ποτιζομένην περισσούτως ἱεραίνει τὴν χροῖαν. Ἄλλοι δὲ φασὶ Νίρωσι τινὲς τεχνίτην τῶν παλαιῶν *πικρατοῦς εἶναι τοῦ λιθοῦργου ἱερουργῆναι τὸ ἀναγκαῖοτάτον τοῦ σμαράγδου. Ubi πικρατοῦς est limpidator lapidum, qui nitentes atque εὐκρινεῖς facit lapides. Genus smaragdi pretiosissimum et excellentissimum, h. e. quod ille vocat τὸ ἀναγκαῖοτάτον τοῦ σμαράγδου, Neronianum dictum est, non a Nerone Imperatore, nec enim ignoratum Plinio fuisse, sed a Nerone aliquo artifice gemmario. [Scripsit tamen Plinius Neronem Imp. gladiatorum pugnas spectasse smaragdo.] Quid si traxit nomen ab aqueo splendore, quod tralucidum sit ac liquidissimum? Græci non solum infimæ ætatis, sed etiam antiquioris τῆς ἐν τοῖς *νερὸν aquam vocarunt. Et *Νερὸν locus est aquis irriguus. Inde *Νερωνίος λίθος, quem alii *Νερωνιανὸν dixerunt quasi e Nerone. Epiphanius: Καὶ ὁ μὲν Νερωνιανὸς πικρὸς τῷ εἶδει σφόδρα χλωρίζων, διπλὸς καὶ στιλβών. Plinius de optimo smaragdo: Ad crassitudinem sui facilitate translucida, quod etiam in aquis nos juvat. Ut utat, nec a Nerone Imperatore, nec a Domitiano potest nomen habuisse. Nam Plinius, ut proximus eorum ætati, mentionem ejus fecisset. Atqui apud recentiores tantum hujus mentio invenitur. Ad illam certe Neronianam smaragdum alludit auctor distichi, quod in sæculum Constantini factum est: Saturni aurea sæcla quis requirit? Hæc sunt gemmeæ, sed Neronianæ. Hæc sunt gemmeæ sæcula longe nique aureis anteferenda. Sed e qua gemma facta? E Neroniana. Ita excellentissimum smaragdum appellarunt. Epiphanius: ὁ μὲν πρῶτος ἐν Ἰουδαίᾳ πάντῃ ἰσχυρὸς τῷ Νερωνιανῷ. Figurata voluit ille dicere Constantini tempora Neronianis esse similia, quod uxorem et natum occidisset. A Nerone igitur artifice ac lapidum politore nomen invenit.” Salm. in Solin. p. 777. Cf. p. 142., ubi: “Διπλὸς *σμηκτῆς et *στιλβωτῆς vocant ceteri, quos πικρατοῦς Epiphanius.” Glossæ Labbeana: Στιλβωτῆς colorator, P. “Neophytus ἐστὶν interpretatur *νερσιλίον i. e. aquaticum apium. Quod tamen diversum est. Sic *νερικάρδαμος pro cardamine dixerunt, s. berula, i. e. nasturcium aquaticum. Quas voces non intellexit ap. Myrepsum Fuchsium. Nec melius eas intellexerunt, qui aquam nasturci, aut aquam apii exponunt. Quod ἱλυσσίλιον antiquis erat, hoc recentioribus Græciis fuit νερσιλίον.” Salm. in Solin. p. 898. V. De Cangel Gloss. Gr.

“ΙΑΣΠΙΣ, ἰδος, ἡ,

Gemma quædam pretiosa, cujus sex genera tradit Diosc. v. 160. (Λίθος ἰασπιδος, ὃ μὲν τις ἐστὶ σμαραγδίζων, ὃ δὲ κρυσταλλώδης, εὐκλῆς φλέγματι, ὃ δὲ ἀερίζων, ὃ δὲ καπνίας, ὡς περὶ κεκαπνισμένος, ὃ δὲ τις καὶ διαφύσει ἔχων διαλεύκους καὶ ἀποστιβούσας, Ἀσσύριος καλούμενος, ὃ δὲ τις τερεβινθίζων λέγεται, καλαῖν χρώματι προσόμοιος λέγονται δὲ πάντες εἶναι φυλακτήρια περιπτα καὶ ὠκυόκια, μὲν περιπτόμενα.) Plin. xxxvii. 8. et 9. ubi et ἰασπιδόνηχα memorat. [Viret et sæpe translucet iaspis, etiam si victa a multis, antiquitatis tamen gloriam retinet. Plurimæ ferunt eam gentes: smaragdo similem Indi: Cyprus duram glaucoque pingui: Persæ aëri similem: ob id vocatur Aërizusa. Talis et Caspia est: cœrulea, circa Thermodontem amnem: in Phrygia purpurea: in Cappadocia, ex purpura cœrulea, atque non refulgens. Amisos Indicæ similem mittit. Chalcedon turbidam. Sed minus refert nationes, quam bonitates, distinguere. Optima ergo, quæ purpuræ quidquam habet; secunda, quæ rosæ; tertia, quæ smaragdi. Singulis autem Græci nomina ex argumento dedere. Quarta apud eos vocatur Borea, cœlo autumnali matutine similis: et hæc erit illa, quæ vocatur Aërizusa. Similis est et Sardæ, imitata et violas. Non minus multæ species reliquæ, sed omnes in vitio cœruleæ aut crystallo similes, aut myxis. Item Terebinthizusa improprio, ut arbitror, cognomine, velut multis ejusdem generis composita gemmis. Quamobrem præstantiores funda clauduntur patentes, nec præterquam margines auro amplectente. Vitium est et brevis in iis nitor, et longe splendens, et sal, et omnia quæ in ceteris. Et vitro adulterantur: quod manifestum fit, cum extra fulgorem spargunt, atque non in se continent. Nec diversæ, quas sphragidas vocant, publico gemmarum dominio iis tantum dato, quoniam optime signent. Totus vero Oriens pro amuletis traditur gestare eam, quæ ex iis smaragdo similis est, et per transversum linea alba media præcingitur, et Grammatias vocatur: quæ pluribus, Polygrammos. Licet obiter vanitatem Magicam hic quoque coarguere, quoniam hanc concionantibus utilem esse prodiderunt. Est et onychipuncta, quæ Jasponyx vocatur, et nubem complexa, et nives in summitate. Est et stellata rutilis punctis; est et salem imitata; et veluti fumo infecto, quæ Capnias vocatur. Magnitudinem jaspidis quindecim unciarum vidimus: formatamque inde effigiem Neronis thoracatam. Marbodeus c. 5. Jaspidis esse decem species septemque feruntur. Hic et multorum cognoscitur esse colorum, Et multis nasci perhibetur partibus orbis. Optimus in viridi translucen- tique colore, Et qui plus soleat virtutis habere probatur. Caste gestatus fugat et febres et hydropem; Appositus- que juvat mulierem parturientem, Et tutamentum portanti creditur esse. Nam consecratus gratum facit atque po- tentem, Et, sicut perhibent, phantasmata noxia pellit. Cujus in argento vis fortior esse probatur. “Psellus περὶ Λίθων Δυνάμεων: Ἡ ἰασπιδος φύσει κρυσταλλοειδὴς ὀλίγου ἐκτετατομένη τὴν χροίαν, καὶ ἀρίστη μὲν ἡ πορφυ- ροῦσα, δευτέρα δὲ ἡ * φεγματικοτέρα * παράλευκος, ἐστὶ δὲ τις καὶ ἀεροειδὴς † ἀναστέλλει. V. Epiphan. de xii. Gemmis c. vi. p. 99. ad calcem Tractatus M. Hilleri de Gemmis xii. in pectorali Pontificis Hebr. et Brahm. de Vestitu Sacerdot. Hebr. ii. c. 19. p. 586. In Apocalypsi, ubi quater occurrit, iv. 3., (ubi tamen Eichhorn. in Comment. Vol. i. p. 157. intelligit jaspidem rubram seu potius purpuream), xxi. 11. 18. 19. hoc nomine ada- mantem gemmarum præstantissimam indicari, non temere judicarunt quidam viri docti, hac maxime ratione ducti, quod partim in gemmarum recensione xxi. 18, 19. jaspis primo loco nominatus legitur, partim ibidem v. 11. epithet- on κρυσταλλίζων huic gemmæ tribuitur. Accedit usus lo- quendi Alex. interpretum, qui Ezech. xxviii. 13. quidem ἰασπιδος pro Hebr. יָסָפִיד jaspis posuerunt, sed Exod. xxviii. 18. eadem voce pro ὀνύχι adamantem, et Is. liv. 12. pro כִּדְדִּי pyropo usi sunt.” Schleusneri Lex. in N. T.] Meminit ejus et Dionys. P. modo ἡρόεσσαν ἰασπιν cog- nominans (v. 724. de Caspiis, ἰδ’ ἡρόεσσαν ἰασπιν Ἐχθρὴν Ἐμπούρησι, καὶ ἄλλοις εἰδώλοισι. Eustath. Δοκεῖ γὰρ ἀλεξικάκος εἶναι ἡ λίθος αὕτη, καὶ * ἀποτροπιαστικὴ φασμά- των. Cf. Idem ad Od. p. 1659, 25.) modo ἰδατέεσσαν (v. 782. de Thermodonte), modo χλωρὰ διανυάζουσσαν (v. 1120. de Indis.). Meminit et Orpheus Λιβ. (264. Καὶ γλαφυρὸν κομίσας * ἐαρόχροον αἶκεν ἰασπιν Ἱερὰ τις ῥέξη, μακάρων λαίναται ἦτορ, Καὶ οἱ καρφαλέας νεφέλαις κορέσουσιν ἀρούρας. Id. v. 606. Πολλὰ μὲν οὖν βεῖα γ’ ἐστὶν ἀχάτου χρώματ’ ἰδέσθαι. Ἐν γὰρ οἱ δῆεις ὀρόων * ὑάλωπιν ἰασπιν Σάρδιὰ τ’ αἱματόεντα, καὶ αἰγλήεντα μά- ραγδον.)” H. St. Theophr. de Lapid. c. 43.: Αἱ μὲν (διαφοραὶ) τῇ ὄψει μόνον, οἷον τὸ Σάρδιον, καὶ ἡ ἰασπιδος, καὶ ἡ Σάπφειρος αὐτῇ δ’ ἐστὶν ὡς περὶ χρυσόπαστος: c. 48. Ἡ δὲ σμαράγδος σπανία, καθάπερ εἴρηται. Δοκεῖ γὰρ ἐκ τῆς ἰασπιδος γίνεσθαι. φασὶ γὰρ εὐρεθῆναι ποτὲ ἐν Κύπρῳ λίθον, ἧς τὸ μὲν ἦμισιν Σμαράγδος ἦν, τὸ ἦμισιν δὲ ἰασπιδος, ὡς οὐκ ἔστι μεταβεβληκυίας ἀπὸ τοῦ ὕδατος. Inde “ἰασπιδεῖν, Jaspidem imitari, Jaspidis colore esse, Dioscor. v. (154. ὑπόχλωρος, ἰασπιδίζων.)” H. St. * ἰασπαχάτης, (qua voce, ut et v. ἰασπιδόνηχα, caret Schneideri Lex.) Aëtius de Re Med. ii. 37. p. 54.: Jaspachates, inter jaspidem, qui smaragdo assimilatur, et achaten medius, ἰασπαχάτης, ἐκ τῆς σμαραγδίζουσσης ἐστὶν ἰασπιδος, καὶ τοῦ ἀχάτου. Plin. xxxvii. 54.: “Mul- ta et cognomina Achatis; vocatur enim jaspachates, cerachates, * sardachates, * hæmachates, * leucachates, * dendrachates, velut arbuscula insignis, * autachates (Salm. * stactachates), cum prurit, myrrham redolens, coralloachates.” Vulgo legebatur passachates. MSS. Reg. 2. Colb. 3. aliique, psapsachates. Harduinus jas- pachates reposuit. Sed ante Harduinum sic emendarat Salm. in Solin. p. 92. e. monens in Orphei versibus (modo laudatis) jaspachaten describi. * ἰασποπάλλιος. Vide infra v. Ὀπαλος. Hoc voca- bulum ignorat Schneideri Lex.

ΚΟΡΑΛΛΙΟΝ

An ad Æg. linguam pertineat, alii viderint. Nobis mi- nime placent quæ de ejus etymologia scripsit G. J. Voss. Etym. L. L. “Κοράλλιον, Hesychio λίθος θαλάσσιος ἐρυθραῖος, [ἐρυθρὸς, Salm. Palm. Sed Lex. MS. tuetur ἐρυθραῖος. Zonaras: Κοράλλιον· λίθος θαλάσσιος.] Lapis marinus rubens: cujus κοράλλιον meminit Arrian. quo- que in Περίπλῳ τῆς ἐρυθρᾶς Θαλάσσης. Plin. modo Co- rallium vocat, modo Corallum, modo Curallum. Ab eodem et Corallis ac Coralloachates inter gemmas nume- rantur: xxxvii. 10. Coralloachates guttis aureis sapphiri modo sparsa, qualis copiosissima in Creta, sacra appel- lata. Et aliquanto post, Coralloachates, similis corallo aureis guttis distincta: Corallis, minio: gignitur in In- dia et Syene. (Marbodeus c. 2. Hunc quoque Curallio similem gerit insula Creta, Cujus planicies chryseis est illita venis: Iste nepæ virus fugat, et quod vipera fundit. Solinus c. 5.: Dat Creta, quem Curallachaten vocant, curallio similem, sed illitum guttis auro micantibus, et scorpionum ictibus resistentem. Κοράλλιον, Dioscor. v. 139. Theophranes Nonnus c. 128. 132. 204. Glossæ: Κοράλλιον· margella. Hinc * Κοραλλιοπλάστης, οὗ, ὃ, Qui e corallio fingit figuras, Dorvillii Sicula a Schneidero laudata in Lex.) Inde verb. Κοραλλίζω, Corallum imi- tor, Coralli modo rubeo.” H. St.

“Κουράλιον, οὗ, τὸ, Corallium, i. q. Κοράλλιον, Coral- lium seu Corallum. Multa de hac gemma Orpheus ἐν τῷ περὶ λίθων, scribens ipsum ex herba quadam marina πετροῦσθαι: (505. 571. 579. 600.) ut et Ovid. Met. v. (iv. 749.) Nunc quoque curalliis eadem natura remansit Duritiem tacto capiant ut aere, quodque Vimen in æquore erat, fiat super æquora saxum. Et xv. (416.)— curallium quo primum contigit auras Tempore, durescit: mollis fluit herba sub undis. Et Plin. xxxii. 3. “Cura- lio forma est fruticis, color viridis: baccæ ejus candidæ sub aqua ac molles: exemptæ confestim durantur, et rubescunt, quasi corna sativa specie atque magnitudine. Aiunt tactu protinus lapidescere, si vivat: itaque occu- pari evellique retribus, aut acri ferramentum præcidi: hac de causa curallium vocitatum interpretantur: probatissi- mum quam maxime rubens et quam ramosissimum.” Cur autem congelet et in lapide durescat aere tacto, pro- lixe ibi docet Orpheus. Ap. Theophr. quoque de Lap. (c. 67. p. 396.: Τὸ γὰρ κουράλιον· καὶ γὰρ τοῦθ’ ὡς περὶ λίθος,

¹ Hanc esse, quam Turchesiam Nostri vocant, Salm. in Solin. p. 202. existimat, secutus Agricolum. Diosc. ἰασπιδος ἀερίζων.

² “Onychinis distincta punctis; quamobrem et composita voce ἰασπιδόνηχα a Græcis vocatur.” Harduin. Salm. in Solin. p. 92. f. sic locum refingit: Est et onychi (sub. similis) jasponyxque vocatur. Præcessit enim, Quæ ex his smaragdo similis est.

τῇ χροᾷ μὲν ἐρυθρὸν, περιφερὲς δ', ὡς ἂν ῥίζα, φύεται δὲ ἐν τῇ θαλάττῃ scriptum est κοράλιον, ut et ap. Dionys. P. (1103.) Πάντῃ γὰρ λίθος ἐστὶν ἐρυθροῦ κοράλλιοιο. Ap. Plin. vero quibusdam in locis legitur Corallium et Corallum: ut et Auson. (in Mosella) dicit, Quum viles algas et rubra corallia nudat Æstus. Affertur et verbum Κοραλίζειν pro ad curalii colorem vergere: vide supra κοραλλίζειν. H. St. Aretæus p. 97. fin., Τὸν λίθον τὸν ἐξ ἁλὸς κοράλιον. "Lapidem marinum vocat corallium. At Theophr. l. c. non lapidem, sed quasi lapidem appellat, et inox ei calamus Indicam lapidescentem similem esse natura testatur: τῷ πον δὲ τινα οὐ πόρῳ τούτῳ τῇ φύσει, καὶ ὁ Ἰνδικὸς κάλαμος ἀπολιθώμενος. Quibus e verbis patet, hunc non esse plane lapidem, sed quiddam medium inter lapides et plantas, unde a quibusdam λιθόδενδρον fuisse appellatum testatur Dioscor. v. 139." Petit. ad Afetæum p. 251. Suidas e S. Basil. Hexaem. Homil. vii. p. 95.: Κοράλιον χλόη μὲν ἐστὶν ἐν τῇ θαλάττῃ, πρὸς ἀέρα δὲ ἐξενεχθὲν, εἰς λίθον στερεώθητα μεταπήγνυται.

"Κοράλιον vetustiores Græci appellaverunt: ita ap. Theophr. l. c. scribitur. De Latinis quoque antiquiores quique: ut Ovid. l. c.; sic enim scribendum versus lege ostenditur, non corallium. Plinio l. c. curallium est ἀπὸ τῆς κοράς, quod 'ferramento præcidatur' ac veluti tondeatur in mari; quæ interpretatio nullo modo possit convenire voci κοράλλιον, ut recentiores id appellaverunt." Salm. in Solin. p. 63. Cf. Bod. ad Theophr. p. 419., et Bernard. ad Theophr. Nouni Epit. cap. 128.

"Κωράλλιον, (Cod. Ven. Κωράλιον,) Hesych. esse dicit παιδάριον, κόριον, Puellum s. Puellam, afferens et Κωράλλισκον pro μεράκιον. Κωράλλιον et Κοράλλιον reperiri dicitur et pro κοράλιον s. κοράλλιον, Corallium s. Corallum. Κωραλλεῖς, Hes. auctore, ap. Siculos sunt οἱ ἀναλέγοντες τὸ κοράλιον, qui curallium legunt." H. St. Hesychii glossam sic edidit Albertius: Κωραλλεῖς οἱ ἀναλέγοντες τὸ κοράλιον, παρὰ Σικελοῖς. At in Cod. Ven.

legitur, Κοραλλεῖς, ο.—π Σικελίας. "An περὶ Σικελίαν, circum littora?" N. Schow. Certe, Dioscor. v. 139. teste, εὐρίσκεται πλείστον ἐν τῇ κατὰ Συρακούσας ἀκρωτηρίῳ τῷ καλουμένῳ Παχύνῳ. Cf. Plin. l. c. Ap. Theocritum κώρη Dorice per ω μέγα pro κόρη legitur.

* Ἀντιπαθὲς, Corallii species, Gemma. Dioscor. v. 140.: Καὶ τὸ καλούμενον δὲ ἀντιπαθὲς, κοράλλιον οἰητόν ὑπάρχειν, εἰδικὴν ἔχον διαφορὰν ἔστι δὲ τῇ μὲν χροᾷ μέλαν, δεινδρίζον δὲ καὶ αὐτὸ, καὶ ὁζῶδες μάλλον. Δύναμιν δὲ ἔχει τὴν αὐτὴν τῇ κοραλλίῳ. Plin. xxxvii. 34. "Antipathes nigra non translucet. Experimentum ejus si coquatur in lacte: facit enim hoc myrrhæ simile immissa. Eam contra effascinationes auxiliari Magi volunt." "Ἀντιπαθὲς Græci vocant, quidquid adversus effascinationes, incantationes, et amoris faciendi artes magicas potenter est efficax. Idem ἀντιπαθὲς, quod ἀλεξιφάρμακον. Hinc antipathes gemma Plinio, quæ contra effascinationes auxiliari putabatur. Et ἀντιπαθὲς, corallii genus, ab eodem effectu dictum. Hebenum quoque ἀντιπαθὴ quiddam appellaverunt. Moly illud nominatissimum, quo Mercurius Ulysses munivit adversus Circes effascinationes, ἀντιπαθὲς proprie vocatum est. Suidas * ἀντιπάθιον vocat." Salm. in Solin. p. 661. d. Ctesias ap. Stobæum Serm. de Morbis: "Ὅρος ἐστὶ τῆς Μυσίας Εὐθρας καλούμενον, γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῇ λίθος ἀντιπαθὴς προσονομαζόμενος, ὃς κάλλιστα ποιεῖ πρὸς ἀλφούς καὶ λέπρας δι' οἶνου τριβόμενος, καὶ τοῖς πάσχουσιν ἐπιτιθέμενος.

* Gorgonia; Corallii nom. Plin. xxxvii. 59.: "Gorgonia nihil aliud est quam corallium: nominis causa, quod in duritiem lapidis mutatur: emollit maria; fulminibus et typhoni resistere affirmant. * Ganixæam eadem vanitate inimicorum poenas efficere promittunt. ("Gonixæam Index. MSS. h. l. discrepant." Reg. 2. Gonim. Colb. 3. Gonim. Editi libri vulgo Genianen." Harduin.) Salm. in Solin. p. 63. d. locum sic emendat: Mutatur e molli marina. "Gorgonia ideo sic vocatur, quod e molli marina dura fit et lapidea extra mare

posita: ἐξ ἐναλίου μαλακοῦ ἐξάλιον γενόμενον ἀπολιθοῦται." Omnes tamen libri, sive publici, sive conditivi, teste Harduino, habent, Emollit maria. Plinii mentem satis accurate expressit Marbodeus c. 22.: Et sicut scribit Metrodorus, maximus auctor, Fulmina, typhonas, tempestatesque repellit A rate, vel tecto, vel agro, quocunque geratur. E Plinii autem sententia, inde factum nomen, quod in duritiem lapidis verteretur, uti iis fabulæ ferunt contigisse, qui Gorgonis caput inspicerent. Sic explicat Harduin. Paulo aliter Eustath. ad Dionys. l. c.: Τὸ δὲ κοράλιον τοῦ τῆς Γοργόνης αἵματος ἀποστάζει μυθεύεται, ἀφ' ἧς, οἷα κόρης οὐσης, ἡ κληθεὶς τῷ λίθῳ ἐνεκάθισεν. Et * Γοργία quoque appellatum. Nomen id a Metrodoro datum est, si Solino credimus. "Gorgonia et Gorgia idem; illud ἀπὸ τῆς Γοργόνης, hoc ἀπὸ τῆς Γοργούς: unde ap. Poetam, —Γοργεῖν κεφαλὴ δεινοῖο πελώρου." Salm. in Solin. p. 63. Saraceno in Dioscor. v. 139. est Gorgonias, non Gorgonia; ut Bodæo ad Theophr. p. 420. est Gorgias, non Gorgia. * Jace. Sic corallium in Persico mari appellatur, teste Plin. xxxii. 11.

* OLCA,

Gemma. Plin. xxxvii. 65.: "Olca barbari nominis, e nigro fulvoque, et candido placet." Harduinus: "Sic MSS., et Isidorus ipse hæc transcribens xvi. 1.; in editis male Orca."

* Ophicardelon, gemma. Plin. xxxvii. 65.: "Ophicardelon barbari vocant, nigrum colorem binis lineis albis includentibus." Harduinus: "Barbara, ut Plinius prodit ipse, vox, non originationis Græcæ."

* ΟΠΑΛΟΣ.

Hac voce carent Lexica. In Forcellini et Gesneri Thesauris male scribitur, Opalus, ὄπαλος. Plin. xxxvii. 21. "Plurimum a beryllis differunt opali, smaragdis tamen cedentes. India sola et horum est mater. Atque in pretiosissimarum gemmarum gloria compositi, maxime inenarrabilem difficultatem dederunt. Est enim in iis carbunculi tenuior ignis, est amethysti fulgens purpura, est smaragdi virens mare, et cunctæ pariter incredibili mixtura lucentia." Sect. 22. "Hanc gemmam propter eximiam gratiam plerique appellavere * Pæderota. Sunt et qui privatum genus ejus faciunt, * Sangenonque ab Indis vocari dicunt. Traduntur nasci et in Ægypto, et in Arabia, et vilissimi in Ponto. Item in Galatia, ac Thaso, et Cypro. Quippe opali gratiam habet; sed mollius nitet, raro non scaber. Summa coloris ex aere et purpura constat: viriditas smaragdi deest. Constatque melior ille, cujus fulgor vini colore fuscatur, quam qui diluitur aqua." Isidor. Orig. xvi. 12.: "Nomen habet ex patria; sola enim eum parturit India." Sed de causa nominis quod ait, verisimilius esset, si locus ejus nominis esset in India, notante Voss. Etym. L. L. Cf. Salm. in Solin. p. 399. e. Hinc

* Ὀπάλιος, ὁ. Male ap. Voss. l. c. Ὀπάλιον, ut et ap. Salm. in Solin. p. 399. e., qui tamen p. 92. f. meliora docuerat: "Ὀπάλιος dicitur Orpheo, quem Plinius et alii Opallum." Sic scribunt Morellus in Thes. Gr. Prosod. et Schneiderus in Lex. Λίθικα p. 390. ed. Hermann: Φημι δὲ τοι τέρειν καὶ ὀπάλλιον οὐρανίῳνας Ἀγλαδὸν, ἱμερτοῦ τέρενα χροᾷ παιδὸς ἔχοντα. Orpheus nempe ad opali nomen παιδέρως respexit: v. Plin. l. c. Quidquid eximia aliqua gratia commendabatur, Græci παιδέρωτα dixere. Παιδέρως, καὶς ἔρως, i. e. Puer æque venustus et amabilis, ut amor ipse, Salm. in Solin. p. 399. c.

* Ἰασποπάλλιος, ὁ. "Jaspopallius, Jaspis opallio similis, aut Opallius jaspidi. Epiphanius de duodecim Gemmis: Καὶ ἄλλος Ἰασποπάλλιος καλούμενος, ὁμοῖος ἢ χίονι ἢ ἀφρῶ θαλάσσης. Vitiose legitur, Καὶ ἄλλος Ἰασπὶς ὁ παλαιὸς καλούμενος. Egregius interpretes, et commentator locum esse corruptum, vel inde advertere debuerat, quod Ἰασπὶς in sequiore genere semper enuntiat Epiphanius. Vitia opalli dicit esse Plinius, si color in florem heliotropii exeat, aut crystallum, aut grandinem. Ἰασποπάλλιον vocatum ait Epiphanius, qui nivi aut spumæ similis est, quæ opali vitiosi notæ sunt, ut scabritia, et sal." Salm. in Solin. p. 92. f.

* "Κοράλιον et κοράλλιον, Græci vocant parvam κόρη. Pupæ maxime et imagunculæ, quibus ludit puerilis ætas, ita vocantur. Hesych.: Δαγύς κοράλιον, τίμηρ * λινακήρος. Κοράλλια quoque dicuntur Luciano, [Apolog. pro Merc. cond. c. 2. ubi vide Interpretes.] Dion Chrys. in Rhodiaca [p. 647. Reisk.], Ὁμοίως δίδοι τοὺς ἀνδριάντας, ὥστε οἱ τὰς κόρας ταύτας ἀνθούμηναι ταῖς παισὶν. Hesych. Γαγία κοράλλια. Vitiose pro γίγνια. Idem: Γίγνια πῆνη, σπάθαι, κοράλλια. Græci proprie γίγνην vocant minutas merces omne genus, quas παντοπωλαὶ circumferunt. Κοράλλιον igitur et κοράλλιον idem. Parva nempe puella, nec alia ratione moti recentiores, quod veteribus erat κοράλιον, dixere κοράλλιον. Grammatici: Τὸ δὲ κοράλιον τοῦ τῆς Γοργόνης αἵματος ἀποστάζει μυθιούται, ἀφ' ἧς οἷα κόρης οὐσης, ἡ κληθεὶς τῷ λίθῳ ἐνεκάθισεν." Salm. in Solin. p. 63.

* ΧΕΡΝΙΤΗΣ, ὁ,

λίθος, Chernites. Theophr. de Lapid. c. 15: Καὶ ὡς δ' ἐν Αἰγύπτῳ περὶ Θήβας Ἀλαβαστρίτης· καὶ γὰρ οὗτος μέγας τέμνεται· καὶ ὁ τῷ ἐλέφαντι ὁμοίος, ὁ Χερνίτης καλούμενος, ἐν ᾧ πνέψ (al. πέπλψ) φασὶ καὶ Δαρεῖον κείσθαι· καὶ ὁ Πῶρος ὁμοίος τῷ χρώματι, καὶ τῇ πυκνότητι τῷ Παρίῳ, τὴν δὲ κόνευστά μόνον ἔχων τοῦ Πωροῦ διὰ καὶ ἐν τοῖς σπουδαζομένοις οἰκήμασιν, ὥσπερ διάζωμα τιθέασιν αὐτὸν οἱ Αἰγύπτιοι. Plin. xxxii. 28. "Mitior est servandis corporibus, nec absumendis Chernites: ebori simillimus, in quo Darium conditum ferunt."

* CHOLAN.

Plin. xxxvii. 18. "Juba est auctor, smaragdum, quem Cholan vocant in Arabia, ædificiorum ornamentis includi, et lapidem, quem Alabastriten Ægyptii vocant." Ita MSS. omnes, teste Harduino, qui addit: "Nec tamen Arabica vox ea est, neque Græca." "Χολός, vel χολή, genus smaragdi fellei coloris. Libri quidem habent cholān. Frustra est, quod chloeron, aut chloron scribendum existimant. Nam hoc proprium omnium smaragdorū." Salm. in Solin. p. 140. c.

* ΣΥΡΜΑΙΑ

Dicta est a quibusdam raphanus, quod concitando vomitui esset idonea. Similiter et cibi quoddam genus, quod veteres ex adipe et melle concinnabant. Est et potio e sale et aqua mistis, apta ventri purgandum. Hæc Gorr. a quo etiam Συρμαῖσμός a veteribus appellata traditur modica vacuatio, s. per vomitum s. per alvi dejectionem fieret, ut annotat Gal. Commen. 2. eis τὸ περὶ ἄρθρων. Paulum autem ait exponere vomitum qui fit jejunis ante cibum. Schol. Aristoph. Pac. (1253.) Πῶλε βαδίζων αὐτὰ τοῖς Αἰγυπτίοις· Ἔστιν γὰρ ἐπιτήδεια συρμαῖαν μετρεῖν, annotat, quosdam velle συρμαῖαν esse succum herbæ qua Ægyptii utantur πρὸς διάρροϊαν. (Οἱ μὲν ἀξιούσι χυλὸν βοτάνης εἶναι τὴν συρμαῖαν, ἣ χρωῖνται Αἰγύπτῳ πρὸς διάρροϊαν· ἄλλως, φαίνονται τοῦ χυλοῦ τῆς συρμαῖας πίνειν οἱ Αἰγύπτιοι πρὸς διάρροϊαν· ὡς Διδύμος. ἄλμαϊα ἐκ βαφανίδων Αἰγυπτιακῇ, πρὸς κάθαρσιν ἐπιτήδειος. Idem articulus legitur in Phavorino.) Esse porro

genus raphani, Diod. S. (i. 64. de Pyramidibus loquens, Ἐπιτέγραπται δ' ἐπὶ τῆς μείζονος τὸ πλεθος τῶν ἀναλῶν θέντων χρημάτων ὡς εἰς λάχανα καὶ συρμαῖαν τοῖς ἐργάταις.) J. Poll. (i. 247. Καὶ παρὰ Ἡροδότῳ δὲ, εἶδος βαφανίδος, συρμαῖα) necnon e Plin. (xxxvi. 17.) confirmatur: quum tamen ap. Herod. (ii. 125.) ἐς συρμαῖαν καὶ κρόμνα redatur, in apio et cæpis, (imo συρμαῖη h. l. succus raphanorum ad ventrem purgandum, raphani, ut recte judicat Wesseling.) ut videlicet Hes. Συρμόν esse ait λάχανόν τι σελίψ ἐοικὸς, in v. l. συννή. Ex eodem alioqui affertur etiam, συρμαῖη διηθήσαντες τὴν κοιλίην, (ii. 88.) Quinetiam Συρμαῖζειν ex eo affertur de purgantibus ventrem, (ii. 77.) Habetur et Συρμαῖσμός, necnon Συρμαῖσμός, in v. l. quæ mendose scribi videntur." H. St. Ælian. H. A. v. 46. de canibus: Λέγονται δὲ καὶ ὅταν δέωνται τὴν γαστέρα ἐκατέραν κενῶσαι, πᾶν τινὰ ἐσθίειν, καὶ τὸ μὲν τῆς τροφῆς τὸ ἐπιπολάζον ἀνεμῆν, τὰ δὲ περιττὰ κάτωθεν ἐκκρίνεσθαι αὐταῖς φασιν· ἐντεῦθεν καὶ τὸ συρμαῖζειν Αἰγύπτῳ λέγονται μαθεῖν. V. Foes. Æcon. Hippocr. Phot. Suid. et Etym. M. p. 736, 32.: Συρμαῖα (συρμαῖα)· τὸ καθαρικὸν δι' ἐμέτων καὶ κοιλίας, καὶ συρμαῖζειν, τὸ κενόσθαι, καὶ συρμαῖαν (συρμαῖαν) βλέπειν, ἀντὶ τοῦ ναυτιῶν. Verba Συρμαῖαν βλέπων, (quæ in Phavorino quoque et Photio leguntur,) e vetere Comico deprompta sunt, notante Piers. ad Mær. p. 351. Sic dicitur, Κρόμνα βλέπειν. Galen.: Συρμαῖα· ἡ μετρίως γινόμενη τῶν περὶ τὴν γαστέρα κάθαρσις. Erotian.: Ἀπὸ συρμαῖσμός· συρμαῖα λέγεται ἡ ἐπιμήκης βαφανίς, ἣν τινες μεθ' ἄλλης ἐσθιόντες καθαίρονται, καὶ καλεῖται συρμαῖσμός ὁ τοιοῦτος τῆς καθάρσεως τρόπος. Suidas, Συρμαῖζειν καθαίρειν: Συρμαῖα· τὸ καθαρικὸν δι' ἐμέτων καὶ κοιλίας, ἡ βρώμα διὰ στέατος καὶ μέλιτος. Συρμαῖη· πόμα ἐκ ζειῶν καὶ ὕδατος· οὕτως Ἡρόδοτος. Glossæ Herod., Συρμαῖζειν καθαίρειν πόματι ἐκ ζειῶν καὶ ὕδατος. Eadem Glossæ et Gregor. Cor. p. 526.: Συρμαῖην· λάχανον σελίψ ἐοικὸς, ἡ βρώμα διὰ στέατος καὶ μέλιτος. Hesych.: Συρμαῖα· ἀγὼν τις ἐν Λακεδαιμόνι, ἐπαθλον· ἔχων συρμαῖαν· ἔστι δὲ βρωμάτιον διὰ στέατος καὶ μέλιτος· λέγεται δὲ συρμαῖσμός, καὶ ἔστι πρὸς κάθαρσιν,² καὶ πόμα διὰ ὕδατος καὶ ἄλων. (Cf. Zonaras p. 1684. et 1693.)

¹ Hesych. sua traxit e Schol. Aristoph. Theam. 857., ubi eadem verba leguntur. Συρμόν est vox nihili, (primo librarii culpa in Aristoph. Schol. intrusa pro συρμαῖα, deinde ab Hesychio in Lexicon suum recepta, tum ex Hesychio a Phavorino deprompta), ut satis patet e Mær. Att. p. 351., ubi, Συρμαῖαν, Ἀπτικῶς, τὸ λεγτὸν λάχανον, et Suida, Συρμαῖη παρὰ τῶν ἀπὸ ἡ. Ἡροδότῳ, λάχανον σελίψ ἐοικὸς, et Gloss. Herod., Συρμαῖην· λάχανον σελίψ ἐοικὸς, et Gregor. Cor. p. 526. de Dialecto Ionica, Συρμαῖη δι' αὐτῶν νομαίνεται λάχανόν τι σελίψ ἐοικὸς ἡ βρώμα διὰ στέατος καὶ μέλιτος. Sic citat et Foes. Æcon. Hippocr. "Si συρμαῖη scripseris cum viro summo ad J. Poll. vii. 199., propius accedes genuinum συρμαῖη, quod est in Gloss. Herod. Turbas hic dedit confusio diphthongi ai et vocalis i, e qua si Maithairius de Dial. Ion. p. 100. d. correxisset ὕστερην in Hippocr. p. 339. 43., ap. quem legitur ὕστερην p. 362, 15. 375, 7. 389, 14. 390, 17. 420, 24. cet., in ὕστερην nullam peculiarem dialectum sibi reperisse visus esset." Schæfer. "Sunt e Græcis," ait Eustachius ad Erotianum, "qui syrneam ap. Iones genus oleris apio similis accipiant, itemque pro edulio ex adipe et melle; sed syrneam legi malo, quam syrneam."

² "Deest aliquid," inquit M. Meibom., e Phavorino tamen, et Zonara p. 1684. 1693. facile supplendum, ap. quos legitur: Συρμαῖσμός· βρωμάτιον τι ἔστι διὰ στέατος καὶ μέλιτος, καὶ ἔστι πρὸς κάθαρσιν ἐπιτήδεια. Hippocr. i. de Morb. Mul. Syrneam mentionem bis facit (p. 258, 19. Κόνυζαν τὴν ἡδύσμον, τρίψας λίην ἐν οἶνῳ ὑδάτι, ἢ ἐν συρμαῖῃ δούναί πινει καὶ λούει θερμῶ· ἄλλο, ἡμῶς ποτὶν, τοῦ παιδίου καὶ τῶν ἰόντων κακῶν, ἐν χαλκῷ ξυτρίψας ἐν μέλιτι, καὶ συρμαῖῃ, ἕως πινει.) quam interpretes potionem fuisse significat, sicut L. de Artic., quod Græce συρμαῖσμός ab Hippocr. dicitur, idem interpretes moderatam purgationem transtulit, (p. 483, 30. Ἀμεινον δὲ καὶ μαλθακῶς τὴν κοιλίην, ἢ δὲ καὶ ὀνίματος ἐν, ἡμῖν ἀπὸ συρμαῖσμός.) scilicet Galenum secutus, qui in illius voluminis explicatione συρμαῖσμός, et in Gloss. Hippocr. συρμαῖαν significare moderatam purgationem asseruit. Quam interpretationem non esse parvifaciendam, efficit auctoritas viri, tum antiqui, tum Græci, et inter medicos post Hippocr. maximam gloriam consecuti.

"Sed quoniam vim verbi attentius consideranti non apparet, ut potuerit συρμαῖα et συρμαῖσμός communiter moderatam purgationem significare, non injuria dubitatur, utrum συρμαῖσμός generatim significet purgationem moderatam, an privatim aliquam ab aliquo peculiari medicamento, quod ab ea recipiatur, nuncupatam: quod ut intelligatur, necessarium videtur Græcos alios auctores, et eorumdem Gr. interpretes consulere, cumque præter duo dicta nomina reperitur etiam verbum συρμαῖζειν, de hoc primum verba facere institui, ut, quod præcipue quaeritur, clarius ultimo loco concludatur.

"Usus est verbo συρμαῖζειν Herod. ii. (77.), cum dixit Ægyptios se singulis mensibus purgare solitos: Συρμαῖζουσι, inquit, τρεῖς ἡμέρας ἐκ τῆς μηνὸς ἑκάστης, ἡμέρας τρεῖς καὶ κλίσμασι: quæ in hunc modum verti possunt, Purgantur tribus consequenter diebus singulis mensibus, vomitibus sanitatem quaerentes, et clystere infusis: ex quibus verbis illud quidem accipi potuit, quod ait Galen. ii. de Artic. συρμαῖσμός promiscue vomitum, et dejectionem significare, non tamen ut idem sit συρμαῖζειν quod καθαίρειν μετρίως, a. κενόσθαι, quod est moderate purgare, s. evacuare; alioqui hunc Herodoti locum Suidas secus accepit, qui inquit, συρμαῖζειν καθαίρειν πόματι ἐκ ζειῶν καὶ ὕδατος, οὕτως Ἡρόδοτος, quod est, purgare potione ex zea et aqua, ita Herodotus, ostendit, quemadmodum ἰλλυβορίζειν est elleboro purgare, ita συρμαῖζειν esse purgari potione illa, quam dixit: idemque exponens Ægyptios dictos esse μιδατοσυρμαῖον λαὸν (quo epitheto Aristoph. Theam. 857. utitur) quasi μιδατα καὶ συρμαῖζοντα, ostendit συρμαῖζειν non fuisse acceptum communiter pro purgare, sed pro certo genere purgationis, quod erat Ægyptiis familiare: alioquin obscurissime populus Æg. hoc epitheto significatus esset: itaque Herodoti locum et Suidæ interpretationem conjungendo, concludimus συρμαῖζειν significasse purgare, seu purgari medicamento ex aqua et zea, vel alio, quod et Ægyptiis familiare, et cum ad ciendum vomitum, tum ad alvum subducendam, idoneum esset, id vero συρμαῖα appellabatur.

"Legitur autem συρμαῖα in Aristoph. Pac. (1253.) ubi venditor galearum inducitur quaerens, quid sibi faciendum esset, postquam, pace facta, esset galeas empturus nemo: Τρυγᾶνς αὐτὸν, ludendo, eum sic alloquitur, Πῶλε βαδίζων αὐτὰ τοῖς Αἰγυπτίοις· Ἔστι γὰρ ἐπιτήδεια συρμαῖαν μετρεῖν. Vendit, inquit, eas Ægyptiis, sunt enim ad mensurandum syrneam accommodata: interpretes vero inquit, οἱ μὲν ἀξιούσι χυλὸν βοτάνης εἶναι τὴν συρμαῖαν, ἣ χρωῖται Αἰγύπτῳ πρὸς διάρροϊαν· ἄλλως, φαίνονται τοῦ χυλοῦ τῆς συρμαῖας πίνειν οἱ Αἰγύπτιοι πρὸς διάρροϊαν, Quidam putant herbæ cujusdam succum syrneam esse, qua utuntur Ægyptii ad alvi fluxum: aliter, videntur Ægyptii syrneam succum ad ventris fluxum potare. Quarum interpretationum prior magis quadrat: quoniam Aristophanes aperte satis significavit, se accepisse syrneam pro liquore quodam, cum dicat syrneam galeis mensurari potuisse: non est enim dicendum, quod frugis gena aliquod fuerit, quod nullus testatur, posterior autem interpretatio ostendit, plantæ quoque genus hoc nomine significari: fortasse et planta, et ejus succus idem nomen habuerunt, sicut acacia aloë, et pleræque aliæ plantæ, quas sui nominis succos habere comperitum est.

"Hippocrates etiam syrneam memorans, primo libro de Morbis Muliebris, ut ante dixi, liquorem fuisse demonstrat: nam medicamenta, quæ secundas expellunt, recensens, inquit, κόνυζαν τὴν ἡδύσμον τρίψας λίην ἐν οἶνῳ ὑδάτι, ἢ ἐν συρμαῖῃ δούναί πινει, καὶ λούει θερμῶ, i. e. Conyzam suaveolentem leviter tritam in vino odorato, aut syrneam bibendam dato, et calida lavato. Cum igitur vini loco syrneam bibendam dicat, non dubitandum quin genus aliquod liquoris esset; nec verisimile est aliter ab eo acceptam paulo post, ἐν χαλκῷ ξυτρίψας ἐν μέλιτι, καὶ συρμαῖῃ δὲ πινει, æruginem tritam cum melle, et syrneam bibendam dato: sunt autem hæc ea loca, quæ B. Eustathius in Erotiani annott. se non reperiase fatebatur, quæque Hermolaus Barbarus intelligebat, cum, in annotatt. in Dioscor. de Raphano scribens, dicebat, ap. Hippocr. accipi syrneam pro succi quodam genere, sive passum, sive defrutum sit; quanquam neutrum ea credam, ut postea dicam: priore autem loco interpretes ex Galeno vertit, In syrneam potione moderata purgante bibendam

Toupius Emendd. in Hes. iv. p. 124. legi jubet ἀλφίτων s. ἀλεύρων, pro ἀλῶν, provocans ad Suid., "qui πόμα κριθίνον fuisse dicit," v. Μελανοσυρμαίων. Sed recte nihilominus se habet vox ἀλῶν, quæ legitur in Phavorino, et his in Zonara (p. 1684. et p. 1693.) et in Schol. Aristoph. Thesm. 857., e quo totum suum locum depromsit Hesych. Erotiano l. c. *συρμαία* est raphanus, quem veteres cum marina i. e. salsa aqua comedentes purgantur: aliis autem potio e sale et aqua mistis. Schol. Aristoph. Pac. l. c., Ἀλμαία ἐκ ραφανίδων Αἰγυπτιακή, πρὸς κάθαρσιν ἐπιτήδειος, ubi notanda est vox ἀλμαία, qua caret Schneideri Lex., et qua usus est Nicander in Georg. ii. ap. Athen. iv. p. 133. e. Schneiderus ad Elian. l. c. *συρμαίζειν* interpretatur "proprie raphanis salitis comestis evacuare corpus et purgare." Diocles Cyst. Epist. ad Antigon. Regem p. 588. (T. xii. Bibl. Gr. Fabric.): Χρήσιμοι δὲ καὶ οἱ νήστευς ἔμετοι, οὓς καλοῦσι τινὲς Συρμαίσιμους· δεῖ δὲ τὸν μέλλοντα συρμαίζειν, προφάγειν ραφανίδας λεπτὰς, κάρδαμον, εὐζωμον, σίναπι, ἀνδράχην, εἶτα ἐπικρίναι ὕδωρ χλιαρὸν, οὕτως ἔμειν. In Nova Vers. Gr. Pentateuchi e Cod. Ven., Deut. xxix. 5. vox *συρμαία* respondet Hebraico רַפָּנִי, quod cerevisiæ speciem notat, Schleusnerus Cur. Nov. in Phot. p. 427. Voc. *Συρμαία*, nostra quidem sententia, non est Græcæ, sed Æg. originationis. Zonaras p. 1693. *Συρμαίζειν*—Αἰγυπτιακή δὲ ἡ λέξις. Schneidero tamen in Lex. adj. *Συρμαίος*, fem. *Συρμαία*, a v. *συρμός* derivatum esse videtur. Certe Nicander Alex. 367. dixit, Στεγανὴν δ' ὑποσύρειο νηδύν: astrictum ventrem laxare jubet poeta.

* *Συρμαιοπῶλης*, ον, ὁ, Raphanorum venditor. J. Poll. vii. 196.: *Συρμαιοπῶλαι*, *στυππειπῶλαι*, ubi pro *συρμαιοπῶλαι* T. H. scribendum censet *γρυμαιοπῶλαι*, scru-

tarii, qui viles venum proponunt merces: vii. 199., Ἐν δ' Ἀριστοφάνους Δαναΐσιν, *συρμαιοπῶλαι καὶ ἐγκριδοπῶλαι*.

* *Μελανοσυρμαίος*, ὁ, ἡ, *Syrmæa* uti solitus, Ægyptius, quia Ægyptii potione s. genere evacuationis libenter utebantur. Aristoph. Thesm. 855.: Νεῖλον μὲν αἶδε * καλλιπάρθενον ροαί, Ὅς ἀντὶ διας ψεκᾶδος Αἰγύπτου πέδον Λευκῆς νοτίζει μελανοσυρμαίον λεών. Schol. Τοντέστι Αἰγύπτιον μέλανα καὶ συρμαιζόμενον, τοντέστι καθαίρομενον λεών Αἰγυπτίω. Cf. Suidas h. v.

ΝΙΓΛΑΡΟΣ,

Tibiæ genus, et Modus in tibiæ cantu. J. Poll. iv. 82.: Νίγλαρος δὲ μικρὸς τις αὐλίσκος, Αἰγύπτιος, μοναυλὶς πρόσφορος. Sic edidit T. H. pro γίγγλαρος, et sic legitur in C. V., teste Kuhnio: Jungermann Ms. habet, Νίγλαροι, "sed forte oculis aberrabat librarius ad id, quod mox segm. 83." Jung. Locus est hic: Μέλη δὲ αὐλημάτων, κρούματα, συνίγματα, *τερετίσμοι, *τερετίσματα, *νίγλαροι. "Νίγλαροι Hes. sunt τερετίσματα, περίεργα κρούματα, afferenti item Νίγλαρεῶν pro *τερετίζων. Similiter Suidas exponit. (Cf. Phavor.) At Scholiastæ Aristoph. Acharn. (555.) Αὐλῶν, κελουστῶν, νίγλαρων, συνιγμάτων, Νίγλαρος ἐστὶ τρήμα, et μέλος μουσικὸν παρακλουστικόν." H. St. "Forte non multum absimilis fuerit tibiæ, cujus in militia nostra usus," Brunck. ad Aristoph. l. c. Cf. Perg. ad Hesychii locum. Photius: Νίγλαροι τερετίσματα, καὶ περίεργα κρούματα (Cod. B. κρούσματα): Νίγλαρους τερετίσμοις: Νίγλαρεῶν τερετίζων, καὶ ὁ Νίγλαρος, κρουματικῆς διαλέκτου ὄνομα. Εὐκόλις Δήμοις· Τοιαῦτα μέντοι νίγλαρεῶν κρούματα. (Verbo νίγλαρεῶν caret Schneideri Lex.) Plut. de Musica p. 1142. a.: Ἀριστοφάνης ὁ κωμικὸς μνημονεύει Φιλοξένου, καὶ φησιν, ὅτι εἰς τοὺς κυκλίους χοροὺς μέλη

dato, quæ interpretatio, mea sententia, ineptissima est: quoniam *syrmæa* ex Galeni sententia vim ducendi alvum habet, ventremque tum vomitu, tum dejectione expurgat: cum autem expelli secundæ debent, non solet Hippocrates aut vomitum, aut alvi dejectionem præcipere, ut ex aliis remediis ad secundas expellendas utilis, ab eo enumeratis constat. Est igitur *syrmæa* Hippocrati vel succus vel liquor.

"Herodoto etiam est aliquid succo simile ii. (88.) ubi de conditibus cadaverum ap. Ægyptios verba faciens inquit, *συρμαίη* διήθησεν τὴν κοιλίην, ubi ventrem *syrmææ* diluerint. Ex quibus omnibus colligitur *syrmæam* fuisse liquorem aliquem, sive succum, item plantam, e qua succus ille extrahebatur. Ea vero planta quænam esset, aperte intelligitur collatis Herodoti ac Plinii locis. Herod. ii. (125.) scribit, unam ex pyramidibus, Cheopis Ægypti regis jussu extractis, habuisse scriptum literis Ægyptiis quantum fuerit erogatum in operarios, pro *syrmæa*, cæpis, et alio, *σισημάνται* δὲ διὰ γραμμάτων Αἰγυπτίων ἢ τῇ πυραμίδι ὅσα εἰς τὴν *συρμαίην*, καὶ πρέμνα, καὶ σκάρδα ἀνασιμῶθη τοῖσι ἐργαζομένοις, ubi interpret apium fortasse transtulit, quia legerat ap. Suid., quod *syrmæa* est olus ap. Hippocr. apio simile, *λάχανον σίληνον* ἰσχυρὸς (quanquam aliis hoc olus apio simile, non *syrmæa*, sed *συρίνη*, et *σύρμιον* dicitur) aut quod fortasse existimavi *syrmæam* esse raphanum sylvestrem, quem Theophrastus, et Dioscorides ἀπιον appellant, et nonnullos * *chanæraphannum* vocasse Paulus l. vii. scribit, volebatque idem interpret accipere apium, ut Græce significat, quod Latinis est raphanus sylvester, non autem ut Latine significat, quod Græcis est τὸ σίληνον. Erotianus autem inquit, *συρμαία* λέγεται ἡ ἱερμῆς ραφανίς, longus raphanus, et J. Pollux, καὶ παρὰ Ἡρόδοτον εἶδος ραφανίδος *συρμαία*. Est autem Plinii locus xxxvi. 12., in quo de pyramidibus scribens locum Herodoti interpretatus videri potest, Aliqui prodiderunt in raphanos, et allium, et cæpas mille octingenta [sexcenta, Harduinns e Ma.] talenta erogata: sic Plinius. Ait quidem Herodotus mille sexcenta, ut etiam Diodorus, sed et facilis est in numeris describendis lapsus, et hoc ad rem propositam minime pertinet. *Syrmæa* igitur fuit raphani genus, et ex eo vel succus, vel liquidum medicamentum, quod vim habuisse purgandi testatur Suidas, iniquiens, *συρμαία* τὸ καθαρτικὸν δι' ἡμῶν καὶ κοιλίας, purgans medicamentum per vomitum ac ventrem: et Erotianus, *συρμαία* λέγεται ἡ ἱερμῆς ραφανίς, ἢ τίνος μὲθ' ἁμῶν ἰσθιοντες καθαίρονται, *Syrmæa* longus raphanus dicitur, quem aliqui cum sale edentes purgantur. Dioscorides vero sativum raphanum alvo ac vomitibus citandis idoneum tradit: quod autem Aristophanes interpret dixit, Ægyptios usos fuisse *syrmæa* πρὸς διάρροϊαν, vel male rem intellexit, vel significare alvi subductionem voluit, abusus vocabulo διάρροϊα, ac præpositione πρὸς, nam proprie πρὸς διάρροϊαν est contra alvi fluxum, ipse vero debuit dicere ad alvi dejectionem, scilicet provocandam. Illud autem Galeni Gloss. Hippocr., *συρμαία* ἡ μετρίως γινόμενη τῶν περὶ τὴν γαστέρα κάθαρσις, *syrmæa* est moderata ventris purgatio, ita intelligendum est, ut purgationis vocabulum pro ipso medicamento purgante accipiat, nisi verbi vim hujus eum non percepisse fateri aliquis malit.

"*Συρμαίσιμος* in Epist. ad Antig., quæ Dioclis nomine circumfertur, dicitur quidem, ex nonnullorum sententia, vomitus jejuno stomacho factus: sed ap. Hippocr. aliter accipi debet. L. de Artic. scribens de aure fracta Hippocrates inquit, ἀμυνεῖ δὲ καὶ μαλδάζει τὴν κοιλίην, ἢ δὲ καὶ εὐχέμετος ἦν, ἡμῶν ἀπὸ *συρμαίσιμου*, quod est, Satius est ventrem mollire, sin autem ad vomitum etiam facilis fuerit, vomat a *syrmæismo*: quid esset igitur, vomat a vomitu? Galenus hunc locum explicans inquit, *συρμαίσιμος* δὲ ἰσχυρὸς εἰς παλαιοὺς τὰς μετρίως κινῶντες εἴτε διὰ τῆς ἰσχύος, εἴτε καὶ δι' ἡμῶν γίνονται τοιοῦτων τινὰ κινήσει καὶ τὴν ποιῶσθαι, *Syrmæismos* antiqui vocabant moderatas evacuationes, sive per sedem, sive per vomitum fierent: harum aliquam jubet et nunc fieri. Hæc autem differt a Dioclis interpretatione: sed et hic opus est accipere evacuationem pro evacuante medicamento, alioquin incongrua oratio est, vomat a moderata evacuatione: aptius autem diceretur, vomat a medicamento, quod moderate evacuet: et est altera dubitatio, quod, etsi verbum *συρμαίσιμος* videri potest promiscue significare vomitum et dejectionem, ut ante dixi, tamen Hippocrates hic seorsim utrumque memorans, *syrmæismum*, ut vomitui privatim idoneum, retulisse videtur. Erotianus aptius hoc verbum interpretatus est, nam cum exposnerit quid *syrmæa* significet (verba ejus superius attulimus) statim subdit, καὶ καλεῖται *συρμαίσιμος* ὁ τοιοῦτος τῆς καθάρσεως τρόπος, Et vocatur *syrmæismos* hujusmodi purgationis modus: scil. *syrmæa* medicamentum est, et purgatio ex sumta *syrmæa* *syrmæismus* dicitur, ut non generatim evacuationem moderatam significet, sed privatim eam, quæ more Æg. fieri solebat ex raphano, quemadmodum si dixisset, ἀπ' ἡλιβόρις, ut quæ cognatio est in illis, ἡλιβόρος, ἡλιβόριζεν, ἡλιβόρισμός, eadem sit in his, *συρμαία*, *συρμαίειν*, *συρμαίσιμος*, quod vero *syrmæa* etiam significaret potum cum hordeaceum, tum ex aqua et sale: et cibum quandam ex adipe et melle, ac certamen quoddam ap. Lacedæmonios (quæ narrantur a Suida et Hesych.) ad rem nostram minime pertinet." Marsilii Cagnati Var. Obs. ii. 18. in Gruteri Lampade T. iii. p. 553—6.

* Hesych. et Phavor.: *Τερετίσματα*, ἢ *τερετίματα*, ὡδαί ἀπατηλαί, * ἡχητικά, ἡ μωρολογία ἡχημαί: *Τερετίσματα* ὡδαί ἀπατηλαί, τὰ τῆς καθάρσεως κρούματα, καὶ τὰ τῶν τετετίγων ἄσματα. Pro *τερετίσματα* ἢ *τερετίματα* ls. Voss. reposuit, *τερετίσματα* ἢ *τερετίσματα*. Hesych.: *Τερετίσματα* καλοῦνται, ἢ μεταφορᾶς τῆς χελιδόνος. Suidas et Photius (ubi male *τερετίσματα*), *Τερετίσματα* τὸ αὐτὸ μέλος ἄδοιμι: *Τερετίσματα* ὡδαί ἀπατηλαί, ἢ ἄσματα ἑκλυτα, ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ τέττιγος, ἢ τῆς χελιδόνος. Cf. Zonaras p. 1722. Etym. M. p. 755, 4.: *Τέττιξ* μουσικῶς τῶν ζῶων, παρὰ τὸ τερετίξω (τὸ μουσικῶς φωνῶ) τερετίξ, καὶ συγκατὰ τέττιξ. Zonaras p. 1724.: *Τερετίξιν* μουσικῶς φωνῶν, καθαρίζειν. Etym. M. p. 752, 38.: *Τερετίξιν* τοῖς μουσικαῖς κρουματίων τι κατεῖχεται τὸ λεγόμενον τάρν, ἀφ' οὗ τερετίξιν λέγεται τὸ ἄδιν, κατὰ ἀλλοίωσιν τοῦ α ἢς ἰ, καὶ τερετίσματα, ὡδαί ἀπατηλαί, ἢ ἄσματα ἑκλυτα, ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ τέττιγος ἢ τῆς χελιδόνος. Idem articulus paulo aliter legitur in Phavorino: * *Τερετίξιν* καὶ *τετετίξιν* ἢ *τετετίξιν*, τοῖς μουσικαῖς κρουματίων τι κατεῖχεται τὸ λεγόμενον τάρν, ἀφ' οὗ τερετίξιν λέγεται τὸ ἄδιν, κατὰ ἀλλοίωσιν τοῦ α ἢς ἰ, καὶ τερετίσματα, ὡδαί ἀπατηλαί, ἢ ἄσματα ἑκλυτα, ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ τέττιγος ἢ τῆς ἀνδρός. Sic Zenodotus de Voc. Anim. ap. Valck. ad Ammon. p. 230., Ἀνδρὸν τερετίξιν: idem tamen p. 251., *Τέττιξ* ἡ χη, *τερετίξιν*. J. Poll. v. 89., *Τέττιγος* τερετίξιν. Vide Oudendorp. ad Thom. M. p. 908. et T. H. in Addendis, Tittmann. ad Zonar. p. 1722. Toupius Emendd. in Hes. T. iii. p. 482. iv. p. 181. Ceterum notanda est musica vox * τάρν, quam nobis conservarunt Etymologus et Phavor. ll. cc., (et de qua Lexica silent), *Τερετίξιν* τοῖς μουσικαῖς * κρουματίων [f. l. κρουματίων] τι κατεῖχεται, τὸ λεγόμενον τάρν, ἀφ' οὗ τερετίξιν λέγεται τὸ ἄδιν. An legendam *τάρν* pro *τάρν*? Anacreon Fragm. 89. ap. Athen. iv. 25. p. 177, a. dixit: *Τερετίξιν* ἡμῶν τὰ αὐτῶν ἐρχόμεθα. Athen. iv. 29. p. 182. c.: *Εἰσὶ δ' (οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ) οἱ αὐτοὶ τοῖς παιδικαῖς καλούμενοις, οἷς, τῶς ὅστις ἰταγοῦσι, πρὸς τὰς ὁρχίας χροῦνται· ἀπὸ καὶ τήναις αὐτοῖς καλούται δ' Ἀνακρίων*.

αἰσθητέατο· ἡ δὲ Μουσική λέγει ταῦτα, *Ἐξαμμονίους, ὑπερβολαίους τε ἀνοσίους Καὶ νιγλάρους, ὥσπερ τε τὰς ραφάνους ὅλην Κάμπτον με *κατεμέστωσε. Καὶ ἄλλοι δὲ κωμωδοποιοὶ ἔδειξαν τὴν ἀτοπίαν τῶν μετὰ ταῦτα τὴν Μουσικὴν κατακεκρηματικῶν.¹ V. Jabl. supra v. γίγγαρος.

“ΟΛΥΡΑ, ας, ἡ,

Hesychio species est seminis mediæ inter frumentum et hordeum naturæ. Addit, quosdam eandem esse velle cum τῇ Ζεᾷ s. Ζεῖᾳ. (“Ολύρα” εἶδος σπέρματος, ἡ βρώματι, μεταξὺ σίτου καὶ κριθῆς, οἱ δὲ αὐτὴν τὴν κριθὴν, ἄλλοι καρπὸν τινὰ σιτικὸν, Ζεῖαν, τινὲς Ζεάν.) Cum iis Galenus facit, Ζεῖας ap. Hippocr. exponens ὀλύρας. (Phot. et Suid.: “Ολύρα” Ζεῖαι, εἶδος σπέρματος. Moschopulus περὶ σχεδῶν: “Ολύρα” εἶδος τι τῶν σπορίμων, ἡ καὶ Ζεᾷ καλουμένη.) Necnon Dioscor. ii. 113. scribit τὴν ὀλύραν esse ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους τῆς Ζεῖας, itidemque ἀρτοποιεῖσθαι, ἐκ κρίμων ἐξ αὐτῆς γίνεσθαι, sed ἀτροφωτέραν κατὰ ποσὸν εἶναι. Et Herod. ii. p. 65. (c. 36.) de Ægyptiis loquens, ἀπὸ ὀλυρέων ποιεῖνται σιτία, τὰς Ζεῖας μετεξέτεροι καλέουσι: indicans et ipse zeam cum olyra esse eandem. Sic Hom. etiam Odys. δ. (40.) dicit, Καὶ τοὺς μὲν κατέδησαν ἐφ’ ἰππεύσει κάπησι, Πᾶρ δ’ ἐβαλον Ζεῖας, ἀνὰ δὲ κρήνην ἐμύζαν; II. θ. (560.) Ἴπποι δὲ κρήνην ἐρεπτόμενοι καὶ ὀλύρας. (II. e. 196.) Plin. vero xviii. 8. diversam a zea facit, et arincam Latine appellari dicit. (Ægypto autem; ac Syriæ, Ciliciæque et Asiæ et Græciæ peculiares zea, olyra, tiphe.) Et c. 10. ‘Ex arinca dulcissimus panis: ipsa spissior quam far, et major spica, eadem et ponderosior. Exteritur in Græcia difficulter: ob id iumentis dari ab Homero dicta: hæc enim est, quam olyram vocamus. Eadem in Ægypto facilis fertilis est.’” H. St. J. Pollux i. 183.: Τροφαὶ ἵππων, κριθαί, Ζεῖαι, ὀλυραι, χόρτος, χιλὸς, παρὰ δὲ Ὀμήρῳ, καὶ πυροὶ, εἰ δὲ πιστεύομεν, καὶ ὄλνος ποτὶν, καὶ λωτὸς, καὶ ἔλειον σέλιον. (Columella vi. 30. Si sanis equis est macies, celerius torrefacto tritico, quam hordeo reficitur, sed et vini portio danda est.) J. Poll. vii. 21., Τῇ δὲ ἀρτοπώλιδι ἀνήκει ἄλευρα, ἄλφιτα, ὀλυραι, Ζεῖα, σεμίδαλις, χόνδρος, κρίμνα, πάλημα. Schol. in Cod. MS. Basil. ad Exod. ix. 32.: “Ολύρα” εἶδος σπέρματος, ὃ τοῖς κτήνεσι τροφή γίνεται. Schol. Hom. II. e. 196.: “Ολύρας” εἶδος κριθώδους καρποῦ, τισὶ μὲν βικία,² καὶ βικίον, τισὶ δὲ Ζεῖα καὶ Ζέα. Gloss. Vett.: Vicia. βικία, χόρτος, βικίον. Respicitur ad Vulgatam Versionem, ut passim in illis Glossis, notante Albertio. Eadem Glossæ: “Ολύρα” Far, ador, farris, P. Far, P. Farra, P. Siligo, O. Spelta, E.” “Far. Ζεῖα, σίτος, ὀλυρα.” Eustath. ad II. e. p. 538, 22. (et ex eo Phavor.): Αἱ δὲ ὀλυραι, σπόριμον μέλαν μικρότερον τοῦ λεγομένου βίκου καὶ τοῦ ὀρόβου, καὶ φυλάσσει μέχρι καὶ νῦν τὴν κλήσιν παρὰ τισὶ τῶν παραθαλασσιῶν ἐπὶ τοῦ μεγάλῃς Ἀνκίας. Idem ad II. θ. p. 730, 4.: Καὶ ὅτι ὀρόβου βραχύτερον σπέρμα ἢ ὀλύρα. Exod. ix. 33., Ὁ δὲ πυρὸς, καὶ

ἡ ὀλύρα οὐκ ἐπλήγη. V. et Ezech. iv. 9., ubi Hieron. Quam nos viciam interpretati sumus, LXX. Theodotioque posuerunt ὀλυραν, quam alii avenam, alii secalem putant. Gloss. in Octateuch.: “Ολύραι” οἱ τῶν Ζεῶν κόκκοι, speltarum grana. Lex. Cyrilli MS. Brem.: “Ολύρα” Ζεῖα. Etym. MS. “Ολύρα” ἡ κριθή. “Ολύρα” εἶδος κριθώδους καρποῦ, Ζεῖα, ἡ γὰρ κριθὴ ἐξαστιχος, ὁ σίτος τετράστιχος, ἡ δὲ ὀλύρα δίστιχος καὶ ὀψιμος.³ V. Biel. Thes. Philolog. Ol. Celsii Hierobotan. t. ii. p. 98—101. “Hæc tria, tipham, olyram, zeam, et nominibus et re distinguit Anguillara, Par. vi. p. 98. Tipham ait Italii appellari Spelta; Olyram, Scandella; Zeam, Farro.” Harduin. ad Plin. l. c. “Triticum Spelta,” inquit Sprengel. H. R. H. p. 21., “aut zea Host. vocantur ὀλυρα et Ζεῖα. Plinius fere solus xviii. 8. discrimen agnoscit inter utramque speciem; quod, si Hostium Gram. Austr. iii. t. 29, 30. sequimur, defendi potest: triticum enim Spelta habet internodia spiculis æquantia margine glabra, Tr. Zea vero internodia spiculis longiora margine pilosa.” Idem p. 82.: “Triticum Zea, Ζεῖα, Theophr. H. P. viii. 9.; Triticum Spelta, ὀλυρα, Theophr. viii. 4., de eadem sub nomine πυροῦ Θρακίον πολυλόβον, de C. P. iv. 12. loquitur.” Idem p. 159.: “Triticum Zea, Ζεῖα, Diosc. ii. 111.; Triticum Spelta, ὀλυρα, ii. 113.” Idem p. 132.: “Mnesitheus Cyzicenus, Oribas. Coll. 4. 4., περὶ ἐδεσῶν scripsit, Athen. ii. 16.; confudit tamen τὴν φῆν καὶ ὀλυραν, secale et speltam, Galen. Fac. Alim. i. 312.”⁴

* Ὀλυρίτης, ου, ὁ, Panis ex olyra factus. Πλγ, Placenta. 3 Reg. xix. 6. Καὶ ἰδοὺ πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐγκρυφίας ὀλυρίτης. Etym. MS.: “Ολύρα” ἡ κριθή, καὶ Ὀλυρίτης ἄρτος, ὁ τῶν κριθῶν. Trypho Alexandrinus ἐν τοῖς Φυτικαῖς ἄρτων ἐκτίθεται γένη, εἰ τι κατὰ μένηται, τὸν ἐξ ὀλυρῶν, τὸν ἐκ τῶν, τὸν ἐκ μελινῶν, Athen. iii. p. 109. d. Herod. ii. 77. de Ægyptiis: Ἀρτοφαγεῖν δὲ, ἐκ τῶν ὀλυρέων ποιεῖντες ἄρτους, τοὺς ἐκεῖνοι κυλλήστεις ὀνομάζουσι. “Quod panis genus (ὀλυρίτης) Gen. xl. 16. vocari videtur χονδρίτης. Gloss. Gr. Lat. exponunt, Cinarius.” Valck. Gloss. S. ex Hes. p. 2.

“Ζέα s. Ζεῖα, Zea: secundum quosdam frumenti species est, secundum alios idem quod ὀλυρα, Hes. (Ζεῖα: οἱ μὲν σίτον εἶδος, οἱ δὲ τὰς ὀλύρας.) quemadmodum Galen. quoque Ζεῖας ap. Hippocr. (de Morb. Mul. p. 265, 43. 266, 1, 3. 267, 8.) exponit ὀλύρας. Itidem vero et Herod. (ii. 36. de Ægyptiis: Ἀπὸ ὀλυρέων ποιεῖνται σιτία, τὰς Ζεῖας μετεξέτεροι καλέουσι.) zeam et olyram idem esse dicitur ostendere. Asclepiades ap. Galen. ix. (3.) τῶν κατὰ Τόκους far et zeam idem esse vult, iniquiens, φάρβον, ὃ καλοῦσι Ζεάν, ἀληλεσμένον. Sed iis non assentitur Plin. (xviii. 8.) manifestum discrimen ponens inter tria hæc semina; ‘Ægypto autem ac Syriæ Ciliciæque et Asiæ ac Græciæ peculiares zea, olyra, tiphe. Qui zea utuntur, non habent far.’ Et Gortæus τὴν Ζεῖαν non far

¹ “Qui tanquam Aristophanis laudantur ibi versus, illius non sunt, sed Pherecratis, superioribusque huius poetæ adhererent, nisi librariorum culpa, qui partem illam Plutarchi Operum miris modis corruerunt, locus esset luxatus. Nimis quam manifestum est depravatos eos esse versus. Quænam possit eorum esse constructio, non video, nisi ad hunc modum legantur: Ἐξαμμονίους, ὑπερβολαίους, ἀνοσίους Μι νιγλάρους, ὥσπερ γι τὰς ραφάνους ὅλην Κάμπτον, κατιμίστωσι.” Brunck. Wytttenbachius hæc notavit: “Brunck. h. l. continuat proximis versibus Ἐξαμμονίους—κατιμίστωσι, quos Aristophani abjudicans, Pherecrati adjudicat, et, quod mirum, plane ita jam verterat Valgulus; haud illi quidem sine verisimilitudine, modo ne obsint verba illa, ἡ δὲ Μουσική λέγει, quæ, licet continuo subjiciantur, poet κατιμίστωσι, tamen frigent.”

² “Suida teste, βίκος est σπέρμα quoddam: idem procul dubio, quod peculiariter Asianos appellare βικίον tradit Galen. Latinis Vicia.” H. St. Glossæ: “βικίον” Vicia, S.” “βικία” χόρτος, Vicia.” Phavor.: βίκος τὸ ἀγγίστον, καὶ τὸ σπέρμα. Excerpta e Moschopulo MS. in Agapetum ap. Fabric. Bibl. Gr. t. xii. p. 306.: βίκος εἶδος ὀσπρίου, καὶ ὁ λεγόμενος *ὀλοξύστις.

“Ἀράκη, ας, ἡ, Aphaca s. Aphace: inter fruges reponitur ac legumina, vicæque species est. Ut et Galen. de Alim. Fac. i. cap. pennit. inscribens περὶ ἀράκης καὶ βικίου, dicit τὸ σχῆμα τῶν σπέρματων τοῦτων esse ὁμοίαν μᾶλλον ὁμοίως τοῖς φακίς: condi autem hæc ab agricolis σὺν αὐτοῖς τοῖς λαβοῖς ἕμα τοῖς φυτοῖς ὅλοις ἵνα τῆς τῶν ἀλόγων θριμμάτων τροφῆς. Sed addit, βικίου appellationem suis tantum Asianis familiarem esse: apud Atticos vero ipsum vocatum fuisse ἀράκων. Plin. xviii. 5., Aphace tenuia admodum folia habet: pusillo altior lenticula est: siliquas majores fert, in quibus terna aut quaterna semina sunt nigriora et madidiora et minora lenticula: nascitur in arvis. Quæ mutuatus est e Dioscor. ii. 178. Rursum Plin. xxi. 17. Amara et aphace et quæ picris nominatur. At quæ cap. præced. de aphace scripserat, desumpsit e Theophr. H. P. vii. 8. Ἀράκη dicitur etiam esse Libyæ oppidum: indeque Ἀρακίτης, civis s. incolæ ejus oppidi.” H. St. Athen. ix. 406. c. e Phœnia Eresio de Plantis: τὰ δὲ πάλιν αὐτῆς λευκώδη, καθάπερ ἀράκος: τὸ δὲ φακίς, οἷον ἀράκη, φακίς. Τὸ δὲ χέρτου ἵνα τῶν τετραπόδων ζῶων, οἷον ἐρεβος μὲν ἀροτήρων βοῶν, ἀράκη δὲ πρεβάτων. Sprengelii H. R. H. p. 98. 100. 183.: “Lathyrus tuberosus, ἀράκος, Theophr. H. P. viii. 8. cf. Galen. Fac. Alim. i. p. 316.; Lathyrus Aphaca, ἀράκη, Theophr. viii. 3., Dioscor. ii. 178.; Leontodon Taraxacum, ἀράκη, Theophr. vii. 8. primo vere florens, per totum annum durat.”

“Ἀράκης, Stultus; ἀράκης enim Hesych. affert pro ἰσθίης.” H. St. “Ἀρακίς, Hesychio ἰσθίης.” H. St. Albertio iudice, ἀράκης est i. q. ἀβάκης, elinguis, stultus.

³ In Biellii Thes. Philolog. locus, mala interpunctione laborans, sic legitur: “Ολύρα” εἶδος κριθώδους καρποῦ, Ζεῖα, ἡ γὰρ κριθὴ ἐξαστιχος ὁ σίτος, τετράστιχος, ἡ δὲ ὀλύρα δίστιχος καὶ ὀψιμος, quæ Biel. sic vertit: “Ολύρα, genus frumenti hordeacei, zea; hordeum enim frumentum sex ordines habens, vel quatuor ordines, ὀλύρα vero duos ordines, et est serotina. Foriam δίστιχος respuit Gr. lingue ratio. “Omnes voces, quæ a δύο componuntur, semper Græci per δι expresserunt (non autem per δυ aut δυς, ad vitandum malum omen, ut puto). Sic διγῶνος περιστρεφὰ ap. Hesych., eo quod duos factus semper simul educat. Sic διταμβος vicinus vel pes constans e duobus iambis, at si in aliqua voce sibilus interponendus fuisset, certe in hac voce debebat, ad vitandam cacophoniam, et eam vocalis importuam iterationem.” Palmerii Exercit. p. 6.

⁴ Zonaras p. 1443.: *Ὀλυρος τρεχός. “Ignorant Lexica: an leg. Ὀλυρος τ. Ἀχαΐας?” Tittmann. Steph. Byz.: Ὀλυρος πολίχων τῆς Ἀχαΐας, ὃ πόρην Πιλλήνης ὡς Σποράν ἰβόειν, τὸ ἰθύνειν. *Ὀλάρης. Eustath. ad II. B. p. 298, 23.: Δάριον οἱ μὲν ἔρος, οἱ δὲ πόδιον τὴν τῶν Ὀλυρῶν ἢ Ὀλυνῶν, καί μιν ἰν τῇ οὐλῇ τῆς Μεσσηνίας. “Ὀλυρίτης Hesychio εἶδος πάγλης.” H. St. Hesych.: *Ὀλάρησιον ὅτι τῆς ὀλῆς στρέγγις. De his Hesychii glossis silent interpretes. Prior in Phavorino legitur.

ipsum, sed semen ex quo parabatur, a frugis praestantia Latinos appellasse ait. Veruntamen et Hieron. in Es. xxviii.: Pro farre, quod Græci ζέα vocant, quidam viciam intelligunt. Et in Ezech. iv. Quam nos viciam interpretati sumus, Septuaginta Theodotioque posuerunt ὄλυσαν, quam alii avenam, alii sigalem (secalem) putant. Aquilæ autem prima editio et Symmachus ζέας s. ζειάς interpretati sunt, quas nos vel far, vel gentili Italizæ Pan- nonizæque sermone spicam speltamque dicimus. At Dionys. Halic. ζέαν Latine dici fabulam existimavit, (A. R. ii. t. i. p. 288. ed. Reisk. 'Εκάλουν δὲ τοὺς ἱεροὺς οἱ παλαιοὶ γάμους, 'Ρωμαϊκῇ προσηγορίᾳ περιλαμβάνοντες, φάρρακτα, ἐπὶ τῆς κοινωνίας τοῦ φάρρου, ὃ καλούμεν ἡμεῖς ζέαν.) Utut sit, frumenti genus est tritico simillimum, radice multiplici et alba, culmo numeroso, sed tritico fuscior et minus, inquit Gorræus. Plin. (xviii. 8—11.) dicit latiores esse ejus spicas, nigrioresque et brevi stipula: et ex zea pulchrius quam ex tritico fieri granum, quamvis id alicæ vitium sit: tradique eam ac tiphen, quum sint degeneres, redire ad frumentum, si pistæ serantur, nec protinus, sed tertio anno: esse hanc et Italizæ in Campania maxime, semenque appellari: ac propter eam ab Homero ζείδωρον ἀρουραν dici, non, ut aliqui arbitrantur, quoniam vitam donaret. Dux autem ejus sunt differentizæ, Dioscor. (ii. 111.) una simplicis grani, altera gemini, duabus tunicis involuti, quæ ob id Δίκκοκος cognominatur. Porro quod ad ζειά attinet, sciendum est ipsum esse Ionibus familiarius, ideoque legi non ap. Hippocr. solum, sed et ap. Hom. Odys. δ. (604.) Πυρὸς τε ζειά τ' ἰδ' εὐρυφὺς κρὶ λευκόν. (ibid. 41. Πὰρ δ' ἔβαλον ζειάς, ἀνὰ δὲ κρὶ λευκὸν ἔμειαν. V. Biel. Thes. Philolog. et supra v. ὄλυσαν. Artemidor. i. 68. Κέγγχος δὲ καὶ ἔλνμος καὶ ζειά πενίας καὶ ἀπορίας σημαντικά. Hesych.: Ζειά κριθή, ἢ σίτου γένος: ubi ζέα postularet ordo, notante Albertio, et sic legitur in Cod. Ven. teste Schow.) Ζέα ap. Athenienses dicitur etiam ἡ Ἐκάτη, et portus quidam in Piræo, ἀπὸ τοῦ καρποῦ τῆς ζειάς, teste Hes. (Ζέα ἡ Ἐκάτη παρὰ Ἀθηναίους, καὶ εἰς τῶν ἐν Πειραιεὶ λιμένων, οὕτω καλούμενος ἀπὸ τοῦ καρποῦ τῆς ζειάς, ἔχει δὲ ὁ Πειραιεὺς λιμένας τρεῖς κλειστούς. "Tres portus habebat Piræus, * Ἀφροδίσιον, Κάνθαρον, de quo v. Hes., et ζέαν. Priores duos memorat, præter alios, Schol. ad Aristoph. Pac. 144. ubi v. Florent. Tertii autem ne nomen quidem sciremus, absque uno Hesychio esset. V. Meurs. de Piræo c. 3. p. 15. Breviter Photius: Ζέα λιμὴν Ἀθήνησιν." Albertius.) At Hieron. in Hippiatricis, de equi febricitantis signis, καὶ τὸ στόμα ἀφθὴς μεσὸν, καὶ ἡ ζέα, ἥτοι γραμμὴ, μετέωρος καὶ θερμὴ καὶ μαλακὴ: ubi striata pars oris significatur. Alibi itidem, καὶ πρῶτον μὲν ἀφαίρειν αὐτοῦ αἷμα δεῖ ἀπὸ τοῦ οὐρανίσκου, διαριθμησάμενον τὴν ζέαν τὴν τρίτην ἢ τὴν τετάρτην. Bud." H. St. Ap. Veget. i. 2. et 32. iv. 2. de Re Veterin. Gradus sunt rugæ in palato equi numero duodecim. Est etiam * Zea rosmarini species, Apul. de Herb. 79. Etym. M. p. 410, 11. Ζειά: αἱ ὄλυσαι, κατὰ δὲ ἑτέροις αὐτῇ ἡ κριθή, πλεονασμῷ τοῦ ζ, εἰαὶ τινες εἰαὶ γὰρ αἱ τροφαί, ὅλον, ὥρων παρδαλίων τε λύκων τ' ἥια πέλονται, ὅτι ζῶων εἰαὶ εἰσιν, ex Hom. Il. N. 103. "Δατώσαι, Hes. Ζειά, zea." H. St. "Ζώντειον s. Ζώντιον proparoxytonos, ὃ μύλων, παρὰ τὰς ζέας: quæ et ζειά vocantur: nimirum ὅπου αἱ ζειά ἐκόντο, quasi ζέοντιον s. ζέοντιον: alii esse volunt τόπον ὄνομα ὅπου ἐκολάζοντο οἱ οἰκέται. Ita Etym. M. et Lex. meum vet. sed apud illum scriptum est ζώτειον (MS. Leidensis, teste Kæn. ad Gregor. Cor. p. 568., ubi de Dialecto Ionica, Τὸν μύλωνα ζώτειον, habet ζώντιον.) et ζώστειον: quod posterius ap. Aristoph. in Babyloniis legi tradit ex Oro Milesio. Hesych. quoque Ζώντιον vocari tradit τὸν μύλωνα, pistrinum: veluti ζέωντειον, ὅπου τὰς ζειάς ἐκοπτον, et Suid. (et Zonar.) Ζώντειον, κο- λαστήριον οἰκετῶν. Ap. J. Poll. (iii. 78. ubi tamen Falckenb. προπαροξυτόνως, ζώντεια.) properispōmēnos ζώντειον scriptum est." H. St. Iterum J. Poll. vii. 19.: 'Ο δὲ πεπρήσκων τὰ ἀλφίτα, ἀλφιτεῖον, μύλων, ζώτριον, ζήτρειον, χόνδριον, χονδροκοπεῖον: ubi C. V. ζώστριον, C. A. ζωτρεῖον ζήτριον. "Ζατρεύω, Suidæ (et Zonaræ)

τὸ ἐν μύλῳ βασανίζω, In pistrino torqueo. (Tittmanni Cyrillus ζατεύω eadem explanatione.) Etym. quoque teste, Ζατρεύω proprie est τὸ ἐν μύλῳ βασανίζω: qui etiam addit esse ἀπὸ τοῦ ζήτρειον, quod ap. Iones significet τὸ βασανιστήριον. Lex. meum vet. esse vult παρὰ τὸ ζᾶ ἐπιτακόν, καὶ τὸ τρέω, quod est φοβοῦμαι. Unde τροπῇ τοῦ ᾱ eis ἡ dici ζήτρειον, τὸ τῶν δούλων δεσ- μωτήριον: quoniam ibi ἐδεσμεύοντο οἱ δούλοι." H. St. "Ζήτρειον Hes. τὸ τῶν δούλων κολαστήριον, Locus in quo servi puniuntur: itidemque Suidæ, afferenti ipsum ex Eupolide. Sic et J. Poll. iii. (78.) ἵνα κολάζονται οἱ δού- λοι, esse dicit μύλωνα, ζήτρεια, ἀλφιτεῖα, χονδροκοπεῖα, ζωντεῖα." H. St. Hesych.: Ζήτρειον τὸ τῶν δούλων κο- λαστήριον. Cod. Ven. Ζήτρ..., τ. τ. δ. κ. "Plures literas una cum scribendi compendio exscalpsit: inter literas deletas agnosco εἰο, at vocem integram legere nequeo." Schow. Hesych.: * Ζήτρεν τὸν δημόκοινον. Zonaras: Ζήτρειον ὁ κούσπος, τὸ τῶν δούλων κολαστήριον, ἐκεῖ γὰρ ἐδεσμεύοντο οἱ δούλοι. (Jo. Tzetz. Chil. xiii. 301.: Κούσποι δὲ καὶ * κλοιόποδες, οὐσπερ φάμεν καὶ κλά- πους. V. Du-Cang. Gloss.) Etym. M. p. 411. 33.: Ζήτρειον σημαίνει τὸ τῶν δούλων δεσμωτήριον, ἦγουν τὸν μύλωνα, παρὰ Χίους καὶ Ἀχαιοὺς ἐκεῖ γὰρ ἐδεσμεύοντο οἱ δούλοι. Εὐπολις, "Ὡσπερ γὰρ εἰς Ζήτρειον ἐμπεσῶν καὶ Θεόπομπος,—ὥς μοι δοκεῖν εἶναι τὸ πρόθυρον τοῦτο βα- σανιστήριον, τὴν δ' οἰκίαν Ζήτρειον ἢ κακὸν μέγα. Σύνθετον δὲ ἐστὶν ἐκ τοῦ ζᾶ καὶ τοῦ τρέω τὸ φοβοῦμαι, Ζάτρεον (ζά- τρειον) καὶ Ζήτρειον. ἢ παρὰ τὸ δεῖν τὸ δεσμεύειν καὶ τὸ τρέω, γίνεται δῆτρειον (Etym. Paris. δέτρειον, ut in edito scri- bendum Sylburg. putat, Bast. ad Gregor. Cor. p. 279. Sed v. Eustath. loco mox laudando.) κατὰ τροπὴν [τοῦ δ̄ eis ζ̄ καὶ] τῆς εἰ διφθόγγου εἰς τὸ ἦ, ἐν ᾧ δεῖσθαι τρέουσιν. εὐρη- ται δὲ καὶ διὰ τοῦ ἰ συνεσταλμένον καὶ (imo leg., ut ap. Zonar. συνεσταλμένως, ὥς) παρὰ Ἡρόδοτον, Ἄγε (Ἄγ) αὐτὸν εἰς τὸ Ζήτρειον (leg. * Ζήτριον, ut vidit Tittmann. ad Zonar.) ἐστι δὲ χορίαμβον (Sylb. χωρίαμβον, iambi- cum claudicans: sic legitur in Zonara: sed leg. * χω- λιαμβικόν, ut vidit Ruhnke.) τοῦτο δὲ ὁ μὲν Ἦρος προ- παροξύνει, ὥς τὸ γήτριον, ὃ δὲ Ἰριγένης προπερισπᾷ (Zo- nar. περισπᾷ). Χοιροβοσκός. Eust. ad Il. A. p. 837. 44.: "Ενθα * παραπηκτέον καὶ τὸ κατὰ μὲν Ἦρον τὸν γραμ- ματικόν, Ζήτρειον προπαροξυτόνως, κατὰ δὲ ἑτέροις, Ζήτρειον προπερισπωμένως, ὃ δηλοῖ φασὶ δούλων δεσμωτήριον ἦγουν μύλωνα ἐκεῖ γὰρ ἐδεσμοῦντο οἱ δούλοι αὐτὸ γὰρ κατὰ τινος, παρὰ τὸ δεῖν ὃ ἐστὶ δεσμεύειν, καὶ τὸ τρεῖν ἦγουν φοβεῖσθαι συντεθέν εἰς δῆτρειον, Ζήτρειον γέγονε μετα- σόντος τοῦ δ̄ eis ζ̄. Id. ad Od. A. p. 1411. 32.: Δῆλον δὲ, ὅτι ταῦτόν ἐστι σιδήρεον δέσμα καὶ * σιδηροπέδην ἢ σιδηρὰν ποδοκάκην εἶπειν, τινὲς δὲ καὶ τὸ Ζήτρειον ποδός φασὶ δεσμὸν. "ΤΙΦΗ, (ἦ.)

Frumenti genus. Hesych. Τίφαι αἱ ὄλυσαι: sed di- versum ab olyra esse, e Plin. xviii. 8. patet: Ciliciæ et Asiæ ac Græciæ peculiæres, zea, olyra, tiphe: V. et c. 10. (Tiphe et ipsa ejusdem est generis, ex qua fit in nostro orbe oryza. Apud Græcos est zea. Tradunt- que eam ac tiphen, quum sint degeneres, redire ad frumentum, si pistæ serantur; nec protinus, sed tertio anno. Cf. Theophr. H. P. ii. 5.) V. etiam Theophr. H. P. viii. 1. (et 9.) de C. P. iv. (6.) Aristot. H. A. viii. (21. de porcorum morbis, Ἐκβάλλουσι δὲ τὰς χαλάζας ταῖς τίφαις, ὃ καὶ πρὸς τὴν τροφήν ἐστὶ χρήσιμον.) Ceterum quod de pa- bulo equorum loquens Hom. Il. 2. (θ. 188.) scripsit, Ὑμῖν μὲν (πάρ) προτέρωσι μελίφρονα πυρὸν ἔθηκεν, insignes Gram- matici cum Galeno per τίφην explicant, ut v. l. annotant." H. St. "Tiphen et olyram rem alii eandem esse, alii di- versam, veteres prodiderunt, referente eorum sententias Galeno de Aliment. Fac. i. 13. T. vi. p. 319. περὶ τίφῳ καὶ ὀλυσῶν καὶ ζειῶν." Harduin. ad Plin. l. c. "Secale cereale, τίφην, Theophr. H. P. viii. 1, 2, 4., tritico simile, sed semen folliculis inclusum gerit. Secale cereale a Theophrasto primum memoratum, in Armenia sponte nasci dicitur a Clavijo, Hist. del Gran Tamorlan p. 103. Madr. 1782. 4." Sprengel. H. R. H. p. 80. Hesychii lapsus notavit Bod. ad Theophr. p. 955, 6. Eodem in

* "Nomen Herodoti falsum putat" Tittmann. Procul dubio intelligi debet poetæ nomen. Rahnkenii conjectura Tittmanni diligentiam effugit. Herodis Iambographi "nomen," inquit D. R. Hist. Crit. Oratt. Gr. p. 172. Reisk., "abiit in notius Hero- doti ap. Etym. M. p. 411, 41.: Ζήτριον διὰ τοῦ ἰ συνισταλμένον, καὶ παρὰ Ἡρόδοτον Ἄγ' αὐτὸν εἰς τὸ Ζήτριον. ἵσθι δὲ χωριαμβικὸν τὸ μίτρον. Ἰὴ mendoso Ἡρόδοτον hærebatur Wesseling. Diss. Herod. p. 29. Idem Etymologi locus induximæ videtur Scalig. ad Varron. de L. L. vi. p. 149., ut iamborum scriptorem Herodotum vocaret."

errore Mnesitheum fuisse, scribit Galen. l. c. Geoponica iii. 3, 12.: Σπερείν δὲ ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις σησάμην, τύφας, ζειάς, κέγγρον, καὶ * καννάβιον. Sic male edidit Niclas. pro τίφας, ut in Bas. legitur. Trypho Alexandrinus ἐν τοῖς Φυτικοῖς ap. Athen. iii. p. 109. c. inter panum genera recenset τὸν ἐξ ὀλυνῶν, τὸν ἐκ τιφῶν, τὸν ἐκ μελινῶν. "Observatione dignum est nomen Teff, terminatione Gr. η̄ omitta, hodie apud Æthiopes frumenti genus indicare: necnon ap. Homerum κρή pro κριθῇ legi, omitta terminatione θη. Nonne hinc probabile fit frumenta ex oriente Græciam allata?" J. Stackhous. ad Theophr. viii. 1.

* Βρίζα, ἡ. Galen. Aliment. Fac. i. 13.: Ἰδὼν ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ πολλὰς ἀρούρας ὁμοιάτων ἐχούσας, οὐ μόνον τὸν στάχυν, ἀλλὰ καὶ τὸ φυτὸν ὅλον τῇ παρ' ἡμῶν ἐν Ἀσίᾳ, (τιφῇ) τὴν προσσηγορίαν εἰρόμεν ἦν τινα ἔχει παρ' ἐκείνοις τοῖς ἀνθρώποις, καὶ μοι πάντες ἔφασαν, αὐτὸ τε τὸ φυτὸν ὅλον, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ καλεῖσθαι βρίζαν, τῆς μὲν προτέρας συλλαβῆς διὰ τριῶν γραμμάτων γραφομένης τοῦ β καὶ ρ καὶ ι, τῆς δὲ ἐφέξης αὐτῇ διὰ τοῦ ζ καὶ α, κατὰ γε τὴν ὁρθὴν πρῶσιν, ἐπὶ δὲ τῆς αἰτιατικῆς μετὰ τοῦ ν δηλονότι. "Βρίζα dicta planta hæc ἀπὸ τοῦ βρίζειν, quod est onerare, aggravare, et quasi veterno sopire, quod hujus panis usu evenire, scriptum reliquit Galenus," Bod. ad Theophr. p. 955.: an recte, alii viderint. De h. v. silet Sturz in libro, cui titulus De Dial. Maced. et Alexandr. "Zeæ monococcæ et dicoccæ meminit Bauhin., quarum prior Trit. Monococcum L. Briza dicta, posterior Trit. Spelta, ambæ aristatæ," notante Stackhousio l. c.

"Ὀρυζα, Oryza, e genere τῶν σιτηρῶν, frumentaceorum," s. frugum, ut olyra. Diosc. ii. 117. (φρονέμεν ἐν ἐλῳδεσσι τόποις καὶ ὑγροῖς.) Dicitur etiam "Ὀρυζον. Theophr. H. P. iv. 5.: Μᾶλλον δὲ σπεύρουσι τὸ καλούμενον ὀρυζον, ἐξ οὗ τὸ ἔλφημα· τοῦτο δὲ ὁμοιον τῇ ζειᾷ, καὶ περιπτισθὲν ὀλον χόνδρος, εὐπεκτον δὲ, τὴν ὕψιν πεφυκὸς ὁμοιον ταῖς αἰραις. Plin. xviii. 7." H. St. Vide Bod. ad Theophr. p. 362. Linæo, et Sprengelio H. R. H. p. 88. et 171. "Ὀρυζα est Oryza sativa. Strabo xv. p. 690.: Ἐκ δὲ τῆς ἀναθυμιάσεως τῶν τοσοῦτων ποταμῶν, καὶ ἐκ τῶν ἐτησίων, ὡς Ἐρατοσθένης φησὶ, βρέχεται τοῖς θερινοῖς ὁμοῖοις ἡ Ἰνδικῇ, καὶ λιμνάζει τὰ πεδία· ἐν μὲν οὖν τοῖς τοῖς ὁμοῖοις λίαν σπεύρεται καὶ κέγγρον, πρὸς τοῖς σήσαμον, ὀρυζα, βόσμορον. Idem p. 692.: Τὴν δ' ὀρυζάν φησιν ὁ Ἀριστοβούλος ἐστάναι ἐν ὕδατι κλειστῷ, πρασίᾳ δ' εἶναι τὰς ἐχούσας αὐτὴν ὕψος δὲ τοῦ φυτοῦ, τετράπηχυν, * πολὺστάχυ τε, καὶ πολὺκαρπον, θερίζεσθαι δὲ περὶ δύσιν Πληιάδος καὶ πρίζεσθαι (πρίζεσθαι, Esc. Mosc. recte) ὡς τὰς ζειάς· φέσθαι δὲ καὶ ἐν τῇ Βακτριανῇ, καὶ Βαβυλωνίᾳ, καὶ Σουσίδι, καὶ ἡ κάτω δὲ Συρία φύει. Μέγιστος δὲ τὴν ὀρυζαν σπεύρεσθαι μὲν πρὸ τῶν ὁμβρῶν φησὶν, ἀρδεῖας δὲ καὶ φύτεας δεῖσθαι, ἀπὸ τῶν κλειστῶν ποτιζομένην ὕδατων. "Colendi modum eundem hodie observant Indi, nec agricultura Sinensis differt: v. librum Gust. Eckerberg. de agricultura Sinense Angl. versum p. 278." Falc. Strabo xv. p. 709. e Megasthene, Πίνειν δ' ἀπ' ἀρούρης ἀντὶ κριθῶν συντιθέντας, καὶ σιτία δὲ τὸ πλεον ὀρυζαν εἶναι βοφήν (Mss. τροφήν, Marg. Cas.). Elian. N. A. xiii. 8., Ἐλέφαντι δὲ ἀγελαίῳ μὲν, εἰθισμένῳ γε μὴν, ὕδωρ πύμα ἐστὶ· τῷ δὲ εἰς πόλεμον ἀθλοῦντι ὀλινος μὲν, οὐ μὴν ὁ τῶν ἀμπέλων, ἐπεὶ τὸν μὲν ἐξ ὀρύζης χειρουργοῦσι, τὸν δὲ ἐκ καλάμων. Ὀρύζα, 7 Samaritan. Exod. xvi. 31., notante Biel. Theophr. Philolog. Ex oryza et farina medicorum quorundam inter Indos victus, Strabo p. 713.

* Ὀρυζίτης πλακοῦς, Chrysippus Tyaneus ἐν Ἀποκοκκίῳ, ap. Athen. xiv. 647. d. Hac voce caret Schneideri Lex.

* Ὀρυζοτροφέω, Oryzam gigno.

Strabo xv. p. 838, Ὀρυζοτροφεῖ δ' ἡ γῆ διὰ τὸν αὐχμῶν. "Hic Strabo non sibi constare videtur, nam in L. xv. (l. c.) ait vere oryzam ἐστάναι ἐν ὕδατι κλειστῷ, et postea, ἀπὸ τῶν κλειστῶν ποτιζομένην ὕδατων: negativum deesse suspicor." Falc. Hinc

"Ἐλειογενὲς Hesychio ὀρυζα, Oryza, procul dubio quoniam in palustribus locis nascitur." H. St. "Scrib. ergo Ἐλειογ. cum spiritu aspero." Albertius. "Oryzam Græci recentiores ἐλειογενὲς vocarunt:" (de h. v. silet Du-Cang. Gloss. Gr.) "Busbequius Epist. i.: 'Fuimus Philippopolis, vidimus in locis palustribus et aquosis oryzam instar tritici crescentem.'" Bod. ad Theophr. p. 362.

* Βόσμορος s. * Βόσμορος s. * Βόσμορος, ὁ. Strabo xv. p. 690. de India, ex Eratosthene, Ἐν μὲν οὖν τοῖς τοῖς ὁμοῖοις λίαν σπεύρεται καὶ κέγγρον, πρὸς τοῖς σήσαμον, ὀρυζα, βόσμορον: p. 692., Περὶ δὲ τοῦ βόσμορον, ὅν φησιν Ὀνησικριτος, διότι (ὅτι Par. 1. Med. 3, 4.) σεπτὸς (λεπτός Par. 4.: σῖτος, Epitomes Auctor) ἐστὶ μικρότερος τοῦ πυροῦ, γεννᾶται δ' ἐν ταῖς μεσοποταμίαις· φέρεται δ' ἐπὶ ἀλοφῇ, προσμύντων μὴ ἀπολείπειν ἄκρον ἐκ τῆς ἀλω, τοῦ μὴ ἐξάγεσθαι σπέρμα. Pro βόσμορον legitur in Par. 1. Mosc. βωσμορον. Diod. S. ii. 36.: Χωρὶς δὲ τῶν δημητριακῶν καρπῶν φύεται κατὰ τὴν Ἰνδικὴν πολλὴ μὲν κέγγρος, ἀρδενομένη τῇ τῶν ποταμῶν ναμάτων δαψιλεῖα, πολὺ δὲ ὀσπριον καὶ διάφορον, ἐπὶ δὲ ὀρυζα, καὶ τὸ προσαγορευόμενον βόσμορον. Iterum eod. cap. κατὰ τὴν θερινὴν τροπὴν, καθ' ἣν σπεύρεσθαι συμβαίνει τὴν ὀρυζαν καὶ τὸ βόσμορον, ἐπὶ δὲ σήσαμον καὶ κέγγρον. "Strabo semel iterumque βόσμορον, et forte melius, uti visum quoque Is. Casaubono." Wesseling. "Theophr. H. P. iv. 5. de India: Φέρεται δὲ καὶ σπέρματα ἴδια, τὰ μὲν τοῖς χειροποιῇ ὁμοία, τὰ δὲ τοῖς πυροῖς, καὶ ταῖς κριθαῖς, et postea addit, est γένος ἀγρίων κριθῶν, ἐξ ὧν καὶ ἄρτοι ἡδεῖς, καὶ χόνδρος καλός· ταύτας οἱ ἱπποὶ ἐσθίωντες τὸ πρῶτον διεφθεύοντο· κατὰ μικρὸν δὲ οὖν, ἐθισθέντες εἰς ἀχύρους, οὐδὲν ἔπασχον. An hoc hordeum sylvestre sit βόσμορον Strabonis, quod certe idem ac βόσμορον Diodori, Bodæus [ad Theophr. p. 362.] hæret. Idem esse puto. Tostum enim hordeum alicam facit optimam, nec alio modo confici potuit. Igne torrefactum esse, ne semen exportetur, haud necesse cum Onesicrito sentiamus. Vocem σεπτὸς esse conjicit Villebrun. σηπτός vel εὐσηπτός, quod ita vertit in sensu Hippocratis, facilis digestionem, nisi mavis ὠπεπτός [εὐπεπτός]. Cur autem non πεπτός scilicet coctivus simpliciter legatur?" Falc. H. Steph. Thes. iii. p. 228.: "Πεπτός, Coctus vel coctibilis, Plinio." Sensus Strabonis postulat σῖτος, quod in Epitomes auctore legitur, quodque jure prætulit Xyland, Ceterum ad linguam veterem Indicam, an ad Ægyptiacam pertineat vox βόσμορος, aliis statuendum relinquimus.

* ὈΡΙΝΑΙΣ, ον, ὁ, (ἄρτος).

"Ὀρίνδην Hesycho ap. Æthiopes esse dicit panem, et semen sesamo assimilabile quo cocto vescantur: addit, alios esse velle ὀρυζαν, oryzam." J. Poll. (vi. 73.) scribit ὀρίνδην esse ἄρτον τινα ap. Æthiopes, nimirum τὸν ἐξ ὀρίνδου (C. A. ὀρίνδου, C. V. ὀρίνθου) γινόμενον: esse autem ὀρίνδιον, σπέρμα ἐπιχώριον, ὁμοιον σησάμῃ. Perperam itaque ὀρίνδης scriptum est ap. Athen. iii. (p. 110. e.) ubi itidem esse dicit ἄρτον τὸν ἐξ ὀρύζης γινόμενον, vel τὸν ἀπὸ τοῦ ἐν Αἰθιοπία γινόμενον σπέρματος, ὅστις ὁμοιον σησάμῃ: meminisse autem hujus ὀρίνδου ἄρτον Sophoclem in Triptolemo." H. St.

* ΣΕΜΙΔΑΛΙΣ, (ἡ, εως, ἁλιδος.)

Simila, Similago. Est farina ex tritico communi facta: ex qua confectus panis, σεμιδαλίτης dictus est, cui secundum inter panes bonitatis locum assignat Gal. De Al. Fac. i. (2. Athen. iii. p. 115.) Primum enim tribuit τῷ σιλιγνίτῃ, h. e.

¹ Galen. Aliment. Fac. i. 16. et 17. non inter σιτηρά, sed inter ὀσπρια legumina recenset, (cum contra inter frumentacea a Dioscoride referatur): ὀσπρια καλοῦσιν ἰκτὴν τῶν δημητριακῶν σπερμάτων, ἐξ ὧν ἄρτος οὐ γίνεσθαι, κυάμους, πιστούς, ἱριβιθούς, φακοὺς, θέρμους, ὀρυζαν, ἐρίβους. Nobis probatur Dioscoridis sententia, non tantum, quod certum sit, ex oryza fieri panem, sed quod tota facie et habita planta hæc frumento quam legumini sit similior. Imo cum leguminibus nullam, cum frumento summam habet similitudinem. Aspice canlem, folium, semen, reliquamque faciem ac ideam plantæ. Mendi suspicio nulla; statim enim cap. seq. 17. de oryza, ac si leguminum præcipuum esset, agit." Bod. ad Theophr. p. 362. Cf. Saraceni Scholia ad Dioscor. ii. 117.

² Hesycho: ὀρίνδην ἄρτος παρὰ Λιβυῶν, καὶ σπέρμα, παραπλήσιον σησάμῃ, ὅπερ ἱφοντὶς σιτοῦνται, τινὲς δὲ ὀρυζαν. In Cod. Ven., teste Schow, est, Ὁ. α. — σισάμη, ὁ. ἱφοντὶς — ὀρυζαν. Ultimam vocem pessime a Musuro in ὀρυζαν corruptam vv. dd. Hesycho reddiderunt, notante Schow. In J. Poll. vi. 73. (ut et ap. Hesycho.) legebatur σησάμη: MS., testibus Kuhn. et Jung., σισάμη, C. A. σησάμη. Formam σισάμη, quæ Græcis recentioribus placuisse videtur, Albertius, Kuhn., et Jung. non agnoscunt. In Glossis tamen legitur, Σισαμὸν· aisamum, et Sisamum in Pallad. Septembr. tit. 7. et Octobr. tit. 1., notante Forcellino. Sed et σησάμη, quod iidem rejecerunt, legitur in Hesychio et Galeno, teste G. J. Vossio Etym. L. L., ut in Plinio sesama. Sic in Glossis scribitur σισάμη pro σισάμῃ. V. infra v. σησάμην.

³ Cum ὀρίνδου esset editum consentientibus MSS. A. et Ep., adnotavit Casanb. scribendum ὀρίνδου, auctoribus Hes. et J. Poll.; et quisquis Hes. et J. Poll. vi. 73. consuluerit, vix dubitaverit de veritate hujus emendationis, quam recepit etiam Brunck. in Fragm. v. e Soph. Triptolemo." Schweigh. Ante Casaub. sic emendarat H. Steph.

siliginæ: ut qui ex purissimi optimique tritici farina, quæ σιλιγνις dicitur, conficiatur. Ex quo apparet quid discriminis sit inter similaginem et siliginem. Hoc enim nomine optimum triticum vel ejus farinam, illo autem, paulo deterius et commune veteres designabant: in quo quod purissimum est; pollen dicebatur: ut flos in siligine: quemadmodum annotavit Plin. xviii. 10. Ηρόκ Γοττ. In v. l. autem male σεμίδαλις exponitur Siligo, deinde Simila et Similago: quum Siligo sit σιλιγνις, ut modo dictum fuit: ex qua confectus panis dicitur σιλιγνίτης a P. Egineta i. Invenitur et σιλιγνις, itidemque σιλιγνίτης: sed altera scriptura melior est." H. St. Hippocr. de Victu Acutorum p. 363. 25., Καὶ ὡς ἡμπαγία ἐσθίειν ὀπτά, καὶ σεμίδαλις, καὶ κέγχρον: de Dieta p. 92. '47., Σεμίδαλις καὶ χόνδρος ἐφθός; ibid. v. 40., οἱ δὲ σεμίδαλις (ἄρτοι) ἰσχυρότατοι πάντων τούτων. Athen. iii. p. 109. c. e Tryphone Alexandr. ἐν τοῖς Φυτικαῖς, Ἀρτων ἐκτίθεται γέννη, εἰ τι κἀγὼ μέμνημαι, ζυμίτην, ἄζυμον, σεμίδαλιν, χονδρίτην, συγκομιστόν. Σεμίδαλις legitur in Lev. ix. 4. Es. l. 13. Exod. xxix. 2. Lev. ii. 1. 1 Reg. i. 24. Gen. xviii. 6. Cf. Salm. de Hom. Hyl. Iatr. c. lvii. p. 72. et O. Cels. Hierobotan. t. ii. p. 101. J. Poll. i. 247., Ἀπὸ δὲ σίτου, χόνδρος, σεμίδαλις, ζεῖα, σήσαμα, κέγχρος: vi. 74., εἴρηται δὲ καὶ σεμίδαλις, παρὰ τε Λυκούργῳ τῷ ῥήτορι, καὶ πολλοῖς τῶν κωμωδιδασκάλων (κωμωδοδιδασκάλων). Στράτις δὲ καὶ τὴν γενικὴν εἴρηκε σεμίδαλιν. In Glossis scribitur σεμίδαλις pro σεμίδαλις. Eadem Glossæ, * Σεμίδαλις Pultis, S.: qua voce caret Schneideri Lex. Zonaras: Σεμίδαλις παρὰ τὸ σμῶ τὸ καθαίρω, καὶ τὸ ἄλιν, ἢ ἄλιν σμῶ-μην. τὸ πάνυ σμῆμα, οἷον τὸ λεπτομέρεστατον. Οὗτως ὁ Μιλήσιος. Cf. Etym. M. p. 709. 46. et Phavor. " Σεμίδαλις est a Punico Semid, ut monuit Angelus Caninius in Alphabeto Hellenismi. Sane Aruc Ν ΤΥΩΔ, pro simila habet. Simila, quæ et Similago, est a σεμίδαλις, κατ' ἀποκοπὴν ultimæ syllabæ, et δ in λ converso, quomodo ab Ὀλυσσεύς, quod Ἰολicum pro Ὀδυσεύς, Latini dicunt Ulysses, et a δάκρυον, lacryma." G. J. Voss. Etym. L. L.

* Σιλιγνις, Siligo. Chrysippus Tyaneus ἐν Ἀρτοκοπικῷ, ap. Athen. xiv. 647. e., de Romanorum catillo ornato, Εἴτα τὸν χυλὸν ἐκτίεσας, σιλιγνιον συμψάσσον αὐτῷ: ubi σιλιγνιον Edd. cum Msto. " Videtur id vocabulum pro diminutivo τοῦ σιλιγνις vel σιλιγνις accepisse Dalecamp., aliquantum siliginis vertens; at tale diminutivum non minus ridiculum videri deberet, quam si Latine frumentulum aut triticulum diceret. Quam Romani siliginem vocabant, eam Græci inter Romanos viventes σιλιγνιν et σιλιγνιον Gr. terminatione dixerunt. Sic veteres Glossæ: Σιλιγνιον siligo. Cf. Du-Cang. Gloss. Gr. v. Σιλιγνιον. Ac sunt quidem, qui dicant eandem esse σιλιγνιν et eam quam Græci proprie σεμίδαλις vocant; at σεμίδαλις Romani similaginem dicunt, quæ siligine inferior censebatur." Schweigh.

* Σιλιγνίτης, (quod vocab. ignorat Schneideri Lex.), i. q. Σιλιγνίτης. Eustath. ad Od. E. p. 1753. 3.: "Ἔστι δὲ φθοῖς, ποῖός τις πλακοῦς, οὗ τὴν κατασκευὴν οὕτω τις περιλαλεῖ. Τυρὸν ἐκτίεσας, τρίβε καὶ ἐμβαλὼν εἰς (ἐς) κόπκινον χάλκεον, διήθει, εἴτ' ἐπιβάλων (ἐπιβάλλε) μέλι καὶ σιλιγνίως ἡμίαν, καὶ συμμάλαζον εἰς ἐν. Ἐν τούτοις δὲ διηθεῖν μὲν τὸ διυλίζειν, ὅπερ ἀπὸ τοῦ λέγει ὁ κωμικός, ὅθεν καὶ ἡμῶς ὁ διυλιστὴρ (δυλιστήρ). Περὶ δὲ σιλιγνίως, Ζητητέον μὲν ὅτι ποτε εἶδος ἐστίν. Ἰστέον δὲ ὡς παράγει ἄρτον λεγόμενον Σιλιγνίτην καὶ Σιλιγνίαν, διὰ τὴν ἐκείθεν μίξιν. Ἡ δὲ ἡμίαν, ὥσως ἡμισυ ἐστὶ μέτρου τοῦ ἴν, οὗ χρῆσις

ἐν τῷ, Ἐλαιον πλέον ἢ περ ἴν." Cf. Etym. M. p. 793. 5. Uterque respexit ad verba Chrysippi Tyanei ab Athenæo xiv. 647. d. laudata.

" Nec tamen siligo a σιλιγνις factum puto. Potius placet Græcos eam vocem a Romanis accepisse. Sane vocem esse exoticam, etiam Galenus agnoscit. Satis autem verimile est, venire a ΣΥΛ, mix. Nam est species ea tritici, quæ nivea ac molli farina præstat: Juvenalis v. v. 70., Sed tener et niveus, mollique siligine factus Servatur domino. At Isidorus facile refellitur, cum xvii. 3. deducit a v. seligo, quia tritici species sit præcipua maximeque selecta. Nam contra quam in seligo prima correpta est, media producta, ut allatus Juvenalis versus ostendit." G. J. Voss. Etym. L. L.

" ΣΗΣΑΜΗ s. ΣΗΣΑΜΟΝ,

Sesama vel Sesamum, Frumenti Indici genus. (Sprengelio H. R. H. p. 45. et 96. est Sesamum orientale) V. Dioscor. (ii. 121. Γίνεται δὲ καὶ Ἐλαιον ἐξ αὐτοῦ, ὃ οἱ Αἰγύπτιοι χρῶνται.) et Plin. (xviii. 7. et 10. qui inter æstiva frumenta numerat, Columella autem ii. 7. inter legumina. Ab Indis venit et culmum habet ferulaceum, folia sanguinea, semen vasculis inclusum, ut papaver, ut Plin. l. c. tradit. Hoc adeo gratum est in cibis, ut locum habeat in bellariis et condimentis. Plaut. Pœn. i. 2. 112. Ut mulsa loquitur! nihil nisi laterculos, sesamum, papaveremque, triticum, et frictas nucas, al. leg. papaveremque tritum. Petron. in Satyr. c. i. extr. Mellitos verborum globulos et omnia dicta factaque, quasi papavere et sesamo sparsa. V. Forcellin. h. v. Photius: Σήσαμον μετὰ μέλιτος κεκομμένον πρῶτον μὲν παρὰ τῷ νυμφίῳ τὸ παλαιὸν ἐδίδουσαν τοῖς ἀπαντῶσι περιέχοντες ἐντίμῳ ἢ φίλῳ ἐπιλέγοντες, ὡς παρὰ τοῦ γαμοῦντος ἐστὶν ἢ τῆς γαμουμένης τῶν δὲ δεῖπνα ποιῶντες κατ' οἰκίαν διανεμόντο τοῖς κεκλημένοις. ἔστι δὲ ἔτε τὴν σήσαμην θέλοντες περιφέρειν δεῦρο πολυτελεῖ ἐν δὲ τοῖς γάμοις ἐδίδουσαν σήσαμην, ἐπεὶ πολυγονώτατον. Σήσαμον σήσαμην περι-σπώμενος καὶ Ἀρίσταρχος καὶ Σέλενος, ἢ δὲ χρῆσις ἐτέρευκ.) Hinc Σησαμοειδὲς, Herba duorum generum, una Σησαμοειδὲς μέγας (Sprengelio H. R. H. p. 175. Reseda alba,) altera Σησαμοειδὲς μικρὸν appellatur, (Galeno Fac. Simpl. viii. 108. Sesamoides album, Sprengelio p. 184. Astragalus Sesamoides.) V. Dioscor. (iv. 152. 153. Galeno l. c. Sesamoides magnum est Ἀντικύρικον ἐλλέβορον. Dioscor. Σησαμοειδὲς τὸ μέγα ἐν Ἀντικύρῳ Ἐλλέβορον καλοῦσι, διὰ τὸ μίγνυσθαι ἐν ταῖς καθάρσεσι τῷ λευκῷ ἐλλέβορῳ. εὐκριν ἢ πόα ἡριγέροντι ἢ πηγάνῳ, — σπέρμα ὁμοῖον σήσαμῳ, παρὲν ἐν τῇ γενέσει. In Nothis legitur: Σησαμοειδὲς μέγα — οἱ δὲ σήσαμης, οἱ δὲ σήσαμης, οἱ δὲ λυκοσκυτάλιον, οἱ δὲ ἐλλέβορος λευκός, οἱ δὲ ἀντικύρικον. Hesych.: Σησαμοειδὲς ἐν Ἀντικύρῳ πόα, εὐκριν ἡριγέροντι. Plin. xiv. 5. Elleborum in Anticyra insula tutissime sumitur, quoniam sesamoides admiscet. Idem xxii. 24.: Sesamoides a similitudine nomen accepit, grano amaro, folio minore. — Est etiamnum aliud sesamoides Anticyræ nascens, quod ideo aliqui Anticyricum vocant; cetera simile erigeronti herbæ, granum sesamæ. Quod illud Anticyricum Hel-leborum dicatur, Galen. l. c. aliam ac Dioscorides, et ex eo Plin. l. c., rationem reddit, nempe quoniam semen hellebori modo purget, ceterisque viribus sit helleboro simile. Egineta: Σησαμοειδὲς τὸ μέγα, ὅπερ ἀντικύρις ἐλλέβορος ὠνόμασται, διὰ τὸ ὁμοίως ἐλλέβορῳ καθαίρειν αὐτοῦ τὸ σπέρμα. Diosc. sententiæ astipulatur Strabo ix. p. 418. Postquam enim duas monuit olim fuisse

¹ Etym. M. p. 793, 5.: Φθοῖς φθοῖς ἴδος πλακοῦτος, οὗ τὴν κατασκευὴν οὕτω τις περιλαλεῖ. Τυρὸν ἐκτίεσας, τρίβε, καὶ ἐμβαλὼν εἰς κάπκινον χάλκεον, διήθει, εἴτα ἐπιβάλων μέλι καὶ σιλιγνίως ἡμίαν (ἡμίαν), ὃ ἴστιν ἡμισυ μέτρου, καὶ συμμάλαζον εἰς ἴν. " Etymologus sua ex ipso Athenæi loco descriptis videtur; ita accurate cum Nostro consentit, nisi quod pro ἡμίαν (quod cum editis recte tenet nterque poster cod. MS.) perperam ibi editur ἡμισιαν." Schweigh. Imo, non ex Athenæo ipso, ut vir doctus putat, sed vel ex Eustathio, vel ex grammatico, cuius scriinia compilavit Eustath., sua depromissæ Etymologum, satis patet e verbis, ἴδος πλακοῦτος οὗ τὴν κατασκευὴν οὕτω τις περιλαλεῖ, quæ in Eustathio leguntur, at Athenæo desunt. In Eustathio quoque legitur ἐπιβάλλον et σιλιγνίως, pro quibus in Athenæo est σιλιγνίως in ed. Ven. cum MS. A. et ἐπιβάλλει in MS. A. cum edd., ἐπιβάλλει vero in MS. Ep., teste ipso Schweigh.

² Apographum Albertii ad Hes. v. σήσαμην habet δίκαια ποιῶνται, pro quo idem reponere mavult λίκαια ποιῶνται. Pro δίκαια πολυτελεῖ idem, qui aliquid deesse putat, conjicit δίκαια π.

³ Pro ἰτίως Apographum Albertii habet ἴτιος. Respicitur, ut putamus, ad Aristoph. Pac. 869., Ἡ καὶς λίουται, καὶ τὰ τῆς πυγῆς καλὰ. Ὁ πλακοῦς πίπτει, σήσαμῃ συμμάλασσεται, ubi tamen Brunck., quem sequitur Maltbeius ad Morelli Lex. Gr. Prosod., legendum censet σήσαμους. In A. scriptum σήσαμους. Schol., et ex eo Suidas, σήσαμῃ h. l. procul dubio legerat, ut et Phavor., qui articulum totum exscripsit: Σησαμῇ, inquit Schol. παρὰ τὸ ἐν τοῖς γάμοις ἴδος. Ἰδούμεν γὰρ ἐν τοῖς γάμοις σήσαμον δίδουσι, ὅς ἴστιν πλακοῦς γαμικός ἀπὸ σήσαμου πεποιημένος διὰ τὸ πολυγονόν. ὡς φησι Μένανδρος σήσαμους δὲ καὶ σήσαμῃ διαφέρει. σήσαμους μὲν ἴδος πλακοῦτος, σήσαμῃ δὲ, ἢ φαρμῇ ἡμῶς σήσαμῃδα σήσαμα δὲ, καὶ μήκωνις, καὶ σήσαμβρια (Suid. σισάμβρια) φύλλα οἷς στίφονται οἱ νυμφῖοι, καὶ σήσαμῶντα πόκατα. Pro σήσαμῶντα, in Phavor., et Suida, ubi idem articulus extat, legitur σήσαμῶντα. Phavor. et Zonaras: Σησαμῶντα τὰ ψιστά. " Imo σήσαμῶντα, ut ap. Suid." Tittmann. Idem tamen Schol. σήσαμῃ ad Acharn. 1092., scribit: Ἄλλο σήσαμους, καὶ ἄλλο σήσαμῃ σήσαμους μὲν ἴδος πλακοῦτος, σήσαμῃ δὲ ἢ ἡμῶς καλοῦμεν σήσαμῃδα. Ex illo sua depromsit Phavor.

Anticyras, usam ad Œtam montem in sinu Maliaco, alteram in Phocide, subdit statim in Maliaca quidem optimum nasci helleborum, at in Phocensi melius apparari, ideoque multos ad hanc purgandi sanitatisque causa solitos proficisci: γίνεσθαι γὰρ τι σησαμοειδὲς φάρμακον ἐν τῇ Φωκίῃ μεθ' οὗ συνκεννάζεσθαι τὸν Οἰταῖον ἐλλέβορον. Cf. Saraceni Schol. ad Diosc. l. c.) Σησαμοειδὲς vocatum fuit et semen hellebori nigri ap. Anticyrenses, ut scribit Diosc. (iv. 151.) Verum Theophr. ipsum helleborum ab iis sic vocatum fuisse prodidit, quod sesamæ similitudinem haberet. Gorr. (Fallitur vir doctus. Respicitur ad Theophr. ix. 10., ubi de nomine σησαμοειδὲς nihil invenias: 'Ο δὲ ἐλλέβορος ἐπὶ ταῦτα, τῇ τε ῥίζῃ καὶ τῷ καρπῷ χρῆσιμος, εἴπερ οἱ ἐν Ἀντικύρῃ, καθάπερ φασι, τῷ καρπῷ καθαίρουσιν, ἔχει δὲ σησαμώδη τούτον. Erotian.: Σησαμοειδὲς Διοκλῆς οὕτω φησὶ καλεῖσθαι τὸν ἐν Ἀντικύρῃ ἐλλέβορον, ἕτεροι δὲ πᾶν τινὰ ἑτέραν. Vulgo legitur σκαμοειδὲς, vel σηκαμοειδὲς. Hippocr. de Rat. Vict. Morb. acut. p. 384, 10., Σησαμοειδὲς ἀνω καθαίρει, quam sententiam repetit in libello de Veratri Usu p. 534. 44.) Item Σησαμὶς vel Σησαμίτις, v. Dioscor. (in Nothis l. c. scribitur σησαμίτης), Herba, quæ et Σησαμοειδὲς. Item Σησαμοειδὴ ὀστά, Ossa sesami similia, Ossicula oblonga et plana intra manuum pedumque articulos posita, sic dicta a sesami seminis similitudine. (Galen. de U. P. ii. 12.) Σησαμώδης quoque est Sesamo similis (Σησαμοειδὴς contr. Σησαμώδης, Theophr. ix. 10. l. c.) Σησαμίτης ἄρτος, vel Σησαμίτης, sine adjectione, Panis e sesamo factus, ap. Athen. (iii. p. 114. a. Καὶ τὸν σησαμίτην δὲ οὐχ ἐώρακε. — Ἔστι δὲ καὶ ὁ πυραμῶς, ἄρτος διὰ σησάμων πεττόμενος, καὶ τάχα ὁ αὐτὸς τῷ σησαμίτῃ ὄν. Μνημονεύει δὲ πάντων τούτων Τρύφων ἐν πρώτῳ Φυτικῶν. J. Poll. vi. 72., panum species recensens, habet, Σημίται, σησαμίται. Hesych.: Σησαμίτης ἄρτος εἶδος.) Item adj. Σησάμιος, (ἰνῆ, ἰνον, et * Σησαμίς, ὁσσία, ὄεν. Hesych. e poeta quodam: Σησαμῶντ' ἄρτον οὗτος ἔκετο δῶλον τοῖς διαγρηνήσας, πυραμῶς, καὶ σησάμιος, καὶ τοιαῦτα τινὰ. V. Athenæi Epit. ap. Schweigh. ad L. iii. p. 114. a.) Σησάμιον θλαῖον, E sesamo factum oleum. (Dioscor. i. 41. Strabo de Assyria xvi. p. 1054. ed. Falc., Ἐλαίῳ δὲ χρῶνται τῷ σησαμίτῃ τὸ πλεόν. Idem p. 1058. de Babylonii, Ἀλεξίφρονται δ' ἐκ τοῦ σησάμου. Suid.: Σησάμιον θλαῖον, καὶ σῆσιον, ὃ ἐχρῶντο οἱ σὺν Κύρῳ στρατηγούμενοι. Respexit haud dubie ad K. A. iv. 4. 8. χρῆσμα, ὃ ἐχρῶντο ἀπ' ἐλαίου, σῆσιον, καὶ σησάμιον, καὶ ἀμυγδαλίον.) At substant. Σησάμιον, ὄν, τὸ, (quod non agnoscit Schneideri Lex.) vel Σησαμὶς, Placenta e sesamo et melle æκτη oleo. Affertur ex Hippocr. et Athen. (Quod ad Hippocratem attinet, respici putamus ad Gal. Gloss. Hippocr. Σησαμὶς τῆς σησαμίδος ὀνομαζομένης, ubi quædam exemplaria habent σησαμίον. Phavor. et Zonaras p. 1639.: Σησάμιον, καὶ σησαμούντια τὰ ψαιστά: ubi Cod. A. habet σησάμη. Gloss. γ. in Batrachomyomachiam v. 36.: Πολλὴν σισαμίδα σησάμιον. Quod ad Athenæum attinet, Ibycus vel Stesichorus ἐν Ἀθλοῖς ap. Athen. iv. p. 172. e. dicit, φέρεσθε τῇ παρθένῳ δῶρα, Σησαμίδας, χόνδρον τε, καὶ ἐγκρίδας, Ἄλλα τε πέμματα, καὶ μέλι χλωρόν. Athen. xiv. p. 646. f.: Σησαμίδες, ἐκ μέλιτος καὶ σησάμων πεφρυγμένων καὶ ἐλαίου σφαμοειδῆ πέμματα. Εἰπολὶς Κόλαξιν Ὅς χαρίτων μὲν ὀμιχεῖ * Καλλαβίδας δὲ βαίνει Σησαμίδας δὲ χέζει, Μῆλα δὲ χρέμπεται. Ἀντιφάνης Δευκαλίωνι Σησαμίδας, ἢ μελίπηκτα, ἢ τοιοῦτό τι. Μνημονεύει αὐτῶν καὶ Ἐπιππος ἐν Κύδωνι πρόκειται τὸ μαρτύριον. Ephippii testimonium, ad quod h. l. provocat Athen., exhibitum est p. 442. f. Etym. M. p. 697. 27.: Πυραμὶς ἢ ἐκ πυρῶν καὶ μέλιτος, ὥσπερ σησαμὶς, ἢ ἐκ σησαμῶν καὶ μέλιτος.) Dicitur etiam Σησαμῶς, οὖντος, ὁ, pro illa placenta, (contr. e Σησαμῶεις. Hesych.: Σησαμῶεσσα ἐκ σησάμης κατεσκευασμένη μάζα. Athen. xiv. 644. a.: * Περισπαστέον δὲ λέγοντας πλακοῦς τὴν ὀνομαστικὴν συνήρηται γὰρ ἐκ τοῦ πλακοῦς, ὡς τυρόεις

τύροισι, σησαμῶεις σησαμῶς εἴρηται δὲ κατ' ἑλλειψιν τοῦ ἄρτος. Hesych.: Σησαμῶς πέμμα ἐκ μέλιτος καὶ σησάμης. Suid. et Phot.: Σησαμῶσι πλακοῦσι. J. Poll. vi. 77., Τῶν δὲ πλακοῦντων εἶδη, πυραμῶς, σησαμῶς, et 108.: Τοῖς μέντοι διαπαννυχίσασιν ἄλλα ἦν σησαμῶς, καὶ πυραμῶς, πέμματα διὰ μέλιτος ἐφθού, τὸ μὲν ἐκ σησάμου, τὸ δὲ ἐκ πυρῶν πεφρυγμένων. Schol. Aristoph. Eq. 277. Ἡμέτερος ὁ πυραμῶς πυραμῶς δὲ εἶδος πλακοῦντος, ἐκ μέλιτος ἐφθού καὶ πυρῶν πεφρυγμένων, ὡς καὶ σησαμῶς τὸ διὰ σησάμων ταῦτα δὲ ἐτίθεσαν ἄλλα τοῖς * διαγρηνήταις εἰδῆσαι δὲ ἐν τοῖς συμποσίοις ἀμυλλᾶσθαι περὶ ἀγρηνίας, καὶ ὁ διαγρηνήσας μέχρι τῆς ζωῆς ἐλάμβανε τὸν πυραμῶντα. V. Athen. xiv. 647. c. Etym. M. p. 533. 16.: Ὁ δὲ κότταβος ἦν τοιοῦτον τι λεκάνιον ἐν τῷ μέσῳ κείμενον τοῦ συμποσίου, ἔχον ἐπιπλέον ἕτερον σμικρὸν ὃ ἔδει καταδύσαι τὸν πέμψαντα τὸ περιττὸν τοῦ κόματος, ἦν δὲ τοῦτο σημεῖον τοῦ ἐπᾶσθαι ἀπὸ γυναικὸς ἢ παιδῶν, καὶ ἄλλα οἱ νικῶντες ἐλάμβανον * πλακουντίσκους, πυραμῶντας ἢ σησαμῶντας, ἀπερ κοττάβια ἔλεγον. Aristoph. Thesm. 570. Τὸν σησαμῶντ' ὃν κατέφαγες, τούτῳ σε χροεῖν ποιήσω: Acharn. 1092., Ἀμνολοι, πλακοῦντες, σησαμῶντες, ἱπρία. Lucian. Conviv. 27.: Προσέταξα δὲ τῷ οἰκτρῷ τούτῳ, ἦν διδῶς αὐτῷ μοῖραν τινα ἢ σὺς, ἢ ἐλάφον, ἢ σησαμῶντος, ὡς ἐμοὶ διακομίσεται. 38., Καὶ ἅμα εἰσεκεκόμιστο ἡμῖν τὸ ἐντελὲς ὀνομαζόμενον δεικνόν, μία θῆρις ἐκάστω, καὶ κρέας ὕς, καὶ λαγῶα, καὶ ἰχθὺς ἐκ ταγῆρον, καὶ σησαμῶντες. Zonaras p. 1639.: Σησαμούντια τῆς τῆς. "Si verum glossema, urbis Sesami monia int. Sed vid. an legendum sit, Σησαμούντια τῆς τῆς." Tittmann. "Ad σησαμὶς subintelligitur μάζα, ad σησαμῶς vero, sicut ad σησαμίτης, intelligitur ἄρτος, vel πλακοῦς." Schweigh. ad Athen. xiv. 646. f.) At σησαμὴ ab hoc (σησαμῶς) differt, teste Schol. Aristoph. Pac. (869., et ex eo Suid.) ubi ait σησαμὴν fuisse, quam ἱπρία vocarent σησαμίδα." H. St. Iterum Schol. Aristoph. ad Acharn. 1092. et ex eo Phavor.: Ἄλλο σησαμῶς, καὶ ἄλλο σησάμη σησαμῶς μὲν εἶδος πλακοῦντος, σησάμη δὲ, ἦν ἡμεῖς καλοῦμεν σησαμίδα. "Idem sonare videtur σησαμὶς et σησαμῶς, licet nescio quid discriminis statuatur Aristophanis vetus Interpres ad Acharn. 1091. et ex illo Suid." Schweigh. ad Athen. xiv. p. 646. f. Falluntur et Schol., et vir doctus. Σησαμὶς et σησαμῶς, cum de placenta agatur, dubio procul idem sonant; at, præter placenta significationem, σησαμὶς et herbam, cui nomen Σησαμοειδὲς τὸ μέγα s. Ἀντικύρικον notat, teste Appendicis ad Dioscor. auctore l. c., Οἱ δὲ σησαμίτης, οἱ δὲ σησαμὶς. Schol. Aristoph. per σησαμίδα intellexit herbam: recte ergo discrimen statuit inter σησαμῶς, placenta genus, εἶδος πλακοῦντος, et σησάμη, i. q. σησαμὶς, herbam. Sed fallitur credens σησάμη nunquam sumi pro placenta. Imo utramque significationem agnoscit Hesych.: Σησάμη σησαμὶς, καὶ πλακοῦς ἐκ σησάμης. Id est, Σησάμη i. q. σησαμὶς, herba, et placenta e sesamo facta. Sic Hippocr. de int. Aff. p. 207. 36., Φαγόντες πλακοῦντος καὶ σησάμης καὶ τῶν ἄλλων μελετωθέντων ἀπλείστω. Hinc Galenus Gloss. Hippocr.: Σησαμὶς (σησάμης) τῆς σησαμίδος ὀνομαζομένης. "Pro σησαμὶς legendum puto σησάμης, ut Galenus dicat σησάμη ab Hippocr. appellari, quæ vulgo σησαμὶς nominetur. At in uno vet. Cod. MS. σησαμὶς τῆς οὕτω δὲ ὀνομαζομένης, sed perperam." H. St. Phavor.: Σησαμὶς ἢ οὕτω δὲ καλουμένη παρὰ τῷ Ἰπποκράτει. Imo legendum, ut ex illo vet. Cod. MS. ab H. St. laud. satis patet, Σησάμης τῆς οὕτω δὲ καλουμένης παρὰ τῷ Ἰπποκράτει. Ceterum Hesych. vel ad Hippocratis locum, ut putamus, respexit, vel ad Aristoph. Pac. 869. ubi legitur σησαμὴ ἐμπλάττεται, pro quo Brunck. edidit σησαμῶς. Sed Schol. Suid. Phavor. et Phot. ll. cc. σησαμὴ agnoscunt. Phavor.: * Σησαμέα εἶδος φρυγῶ. Nusquam alibi, quod sciamus, legitur hæc glossa. An Σησαμέα sit i. q. Σησαμὶς, alii viderint. Hesych. et Phavor.: * Σάλμα σησάμη. Hoc vocabulum, quo caret Schneideri Lex., nusquam alibi, quod sciamus, occurrit.

¹ "Ad vulgatam olim scripturam adnotavit Casaub. 'Σησαμίτην panem invenio nusquam; itaque lego καὶ τὸν σησαμίτην. Sed placet omnino lectio, quam subiecit nobis Epitoma Hoescheliana, in qua verba hæc, καὶ τὸν σησαμίτην isto loco non habentur, sed paulo mox, hoc modo: Ἔστι δὲ καὶ ὁ σησαμίτης καὶ ὁ πυραμῶς διὰ σησάμου πεττόμενος, καὶ τάχα ὁ αὐτὸς τῷ σησαμίτῃ ὄν. In Excerptis quidem σησαμίτης scriptum est, sed quis non videt, σησαμίτης esse scribendum necessario, hac admissa verborum textura? Vetna est menda σησαμίτης pro σησαμίτην, quam et MS. A. tenet, et suo in exemplo invenerat Epitomator. Ceterum suo arbitrato, ut sæpe alias, sic h. l. idem Abbreviator structuram mutavit verborum, et partim etiam ipsa Athenæi verba. Similiter vero in nostro Cod. Ep. sic scribitur: Καὶ σησαμίτης, καὶ πυραμῶς, διὰ σησάμου πεττόμενος, ὁ αὐτὸς τάχα τῷ σησαμίτῃ." Schweigh.

² "Notemus obiter, pro πυραμῶς iii. 114. b. σησαμῶς legendum videri, monente H. Steph. Thes. iii. 639. a." Schweigh. ad Athen. xiv. 646. f. "Immo vero perquam probabile videri debet, suo loco ibi stare πυραμῶς, sed per librorum oscitantiam verba nonnulla interdicisæ, cum tali modo scripsisset Athenæus: Ἔστι δὲ καὶ ὁ πυραμῶς (ἄρτος) ἐκ (vel διὰ) μέλιτος ἰσθῶ καὶ πυρῶν πεφρυγμένων, καὶ ὁ σησαμῶς ἄρτος διὰ σησάμης πεττόμενος." Schweigh. ad Athen. xiv. p. 647. c.

"Πλεφίς Hes. σήσμις s. πεφρυγμένη σήσμις." H. St. Hesych. et Phavor.: *Πλεφίς ἡ πεφρυγμένη σήσμις. Πλεφίς σήσμις. Prius illud Laconicum est, notante Albertio, qui addit: "Forte quis πλεφίδες coniecerit a seq. πλεφίς." V. Casaub. Animadv. ad Athen. p. 387. Σήσμιον nomine, ut scribit Bod. ad Theophr. p. 920. plures donatæ sunt plantæ. Heliotropium magnum sesamon dictum scribit Auctor Appendicis ad Dioscor.: Οἱ δὲ *σκορπιόκτονον, οἱ δὲ σήσμιον ἄγριον, οἱ δὲ σκορπίου οὐραν. Arborem quandam illud nomen obtinuisse, e Dioscor. i. 129. colligitur: "Ἐνιοὶ δὲ τὰ *σήσμινα ἢ ἀκάνθινα ξύλα ἐμπερὴ ὄντα ἀντὶ ἐβένου πωλοῦσι." Vet. Cod., si Lacunæ credimus, habet, pro σήσμινα, σκαμίνα [saltem legendum esset σκαμίνινα, Salm. in Solin. p. 727. b.], et ita merito legendum censuere Marcellus et Cornarius, quibus facile assentior: quamvis itidem non ignoro in Arriani P. M. E. mentionem fieri phalangum sesaminarum atque ebeninarum." Saraceni Scholia p. 19. Locus est p. 162. ed. Blanc.: "Ἀπὸ μὲν βαρυνγάζων εἰς ἀμφοτέρωτα ταῦτα τῆς Περσίδος ἐμπόρια, πλοῖα μεγάλα χαλκοῦ καὶ ξύλων *σαγαλίνων¹ καὶ δοκῶν καὶ κεράτων καὶ φάλαγγων σήσαμίνων, καὶ ἐβένινων. Recte, nostra quidem sententia, se habet vox σήσαμίνων. "Σήσαμινον ξύλον ap. Cosmam Indicopl., Du Cang. Gloss. Gr. "Constat," inquit Salm. in Solin. p. 727. c., "lignum simile fuisse ebeno. Alias morum i. e. σκαμίνον inter spissa ac durabilia ligna numerat cum Theophrasto Plinius, quam et vetustate nigrorem nitoremque contrahere dicunt. Theophr. de moro, Καὶ ἰσχυρόν ἄμα καὶ ἐπεργόν τὸ ξύλον, καὶ παλαιούμενον, μέλαν ὥσπερ λωτός. Sed σήσμινα non muto contra librorum fidem. Herod. i. 193. ap. Assyrios milium et sesamum arborescere dicit, e soli bonitate. Non tamen ab eo sesamo sesamina ligna." "Non placet correctio; ait enim Dioscor. ligna sesamina et acanthina fungosa esse, eaque nota dignosci posse a vero ebeno. Mori materies neutiquam fungosa est; durare enim non posset. Accedit alia etiam ratio, cur mutare nihil ausim, quod Oribasius et Serapio legerint σήσμινα, ut vulgati codices habent." Bod. ad Theophr. p. 359. Cf. p. 1089. Dioscor. iv. 164.: Κίκι ἢ κρότων² οἱ δὲ σήσμιον ἄγριον, οἱ δὲ σέσελι Κύπριον, οἱ δὲ κρότωνα. Dioscor. Notha: Αἰγύπτιοι σύνθαμνα, οἱ δὲ *τρίξιν, Ῥωμαῖοι ῥίκινον. Plin. xv. 7.: "Proximum fit et e cici arbore in Ægypto copiosa; alii crotonem, alii trixim, alii sesamum sylvestre appellant." "An ab hoc sesamo ligna sesamina? At lignum ricini concavum esse tam ramis, quam caudice referunt Plin. et Dioscor. Aliud sesamum non novi." Salm. in Solin. p. 727. d. Hesych. et Phavor.: *Σίσμις τὸ παρὰ τοῖς ἰατροῖς λεγόμενον σέσελι. Per σίσμις intelligi debet σίσμις ἄγρια s. σήσμιον ἄγριον, et in σέσελι subaudiendum est Κύπριον, ut satis patet ex alia ejusdem Hesychii glossa: Κρότων οὕτω καλεῖται ὁ τῖνες κίκυ Αἰγύπτιον, οἱ δὲ σήσμιδα ἄγριαν. Vulgo legebatur σισαμίδα, ut et in Phavorino legitur, sed

Salmasius proposuit σήσαμιδα, quod Albertius male recepit. In Cod. Ven., teste Schow, est: Κρότων³ οἱ κίκυ αἰγύπτιον—σισαμίν α. "Σιλικύπρια, Arbores in quadam Ægypti parte, e quarum fructu fit unguentum. V. Herod. p. 78. meæ edit. (ii. 94.), et meminere ejus quod a Dioscor. scribitur, nimirum κίκυ, quod Herod. fructum esse ait, vocari a quibusdam σέσελι Κύπριον." H. St.

* Σήσαμος, qua forma carent H. St. et Schneideri Lexica, legitur in Glossis: Σήσαμος Sesamus. Sic Damogeron in Geopon. ix. 18., Ποιεῖ ἔλαιον καὶ σήσαμος, καὶ τὸ κάρνον, περιαιρεθέντων τῶν κελύφων, καὶ αὐτῶν δηλονότι ἐκπιεζομένων. Græci recentiores non σήσαμον, σήσαμος, σήσαμις, etc. sed σίσμιον, σίσμιος, σισαμῖς scripsisse videntur. Glossæ: Σίσμιον Sisamum, E. Geoponica iii. 2. σπείρειν σήσμην, ubi G. habet σισάμην. Xenophon A. i. 2. 22. in Cilicia πολὺ σήσαμον vi. 4. 3. prope Calpes portum fert terra μελίνας καὶ σήσαμον. Codd. Par. et Eton. σήσαμα: Edd. vett. utroque loco σίσμιον. V. Sturz. Lex. Xenoph. J. Poll. x. 169., ὥσπερ καὶ σήσμων *ἡμισάκιον: Jung. Ms. ὥσπερ κ. σισάμων. Idem i. 247., Ζεῖα, σήσαμα, κέγγρος. "A. etiam σίσμα. P. R. σήσαμος, sed neutrius scripturæ alibi reperio exempla, tametsi Latine etiam dicatur Sisamum, siquidem vere Dodonæus: Græci σήσαμον, Latini quoque sesamum ac sisamum, nonnunquam fœminino genere sesamam nominant, Pempt. 4. l. ii. c. 22." Seber. Fallitur vir doctus, ut exempla supra allata ostendunt. "Scribitur et Sisamum tum in quibusdam libris horum scriptorum, (Plin. Colum. etc.), tum ap. Pallad. in Septembr. tit. 7. et Octobr. tit. 1." notante Forcellino. Sic in Hesychio, ut supra notavimus, σίσμιος, vel potius σισαμῖς, i. q. σέσελι Κύπριον, his occurrit, pro σήσαμις. In Batrachom. 36., quod bene notandum, non modo σισαμῖς scribitur, sed etiam prima syllaba corripitur, Οὐδὲ πλακοῦς τανύπεπλος ἔχων πολλὴν σισαμίδα. "Soli, credo, e lexicographis vocem hanc agnoscunt Constantinus et Robertsonus." Maltbeius ad Morelli Lex. Gr. Prosod. Agnoscit quoque Schneiderus in Addendis ad Lex. "Videntur Græci sesami vocem ab Oriente accepisse," G. J. Voss. Etym. L.L. "Σήσμιον nomen inditum videtur ἀπὸ τοῦ σήθω, quod quandoque σείω denotat, concutio, impello, et ἀμάω, meto, quod subito et quasi impetu ad messem propelleretur. Columella ii. 10.: 'Sed hoc quidem semen Ciliciæ Syriæque regionibus ipse vidi mense Junio Julioque conseri, et per autumnum cum maturuerit tolli.' Vel nomen sesamum accepit ab Ægyptiis, Syrisve, forte Indis. Plin. xviii. 10.: Sesama ab Indis venit. Ægyptiis sempsem dicitur." Bod. ad Theophr. p. 920.

Adj. * Σησαμαῖος, α, ον, legitur in Luciani Pisc. 41.: Δύο νναὶ ἐκάστῃ δοθήσονται, καὶ σησαμαῖος πλακοῦς.

* Σησαμόπαστος, ὁ, ἡ, Sesamo conspersus. Athen. xiv. 643. c. e Cytherio Philoxeno ἐν τῷ Δείπνῳ, Σασαμόπαστα πέμματα.³

¹ De sagalinis lignis querendum. Frequentem per Indias arborem laudata materie liquet fuisse. Sed pnto jam invenimus. Sciunt qui vetera exemplaria scripta manu Græca versarunt, literam T sæpe effigie minoris gammæ pingi solitam. Hac eadem scribendi consuetudine σαγάλιν ξύλα h. l. sunt σατάλιν. Santalina ligna intelligit, tota India celebratissima, quorum non unum genus. De his v. Garcias ab Orta i. 7. aromatum. * Σαντάλου mentio ap. medicos recentioria Græciæ. Jam vero e conjectura nostra certissima, etiam ap. vetustiores Græcos, ut Auctor est Peripli, qui antiquior omnibus Arabibus, hinc constat hoc nomen ab Arabibus ad Græcos non pervenisse, sed contra a Græcis ad Arabas. Nomen est vetus Indicium, quo id lignum si forte olim appellarent. Hodie vocant chandama, ut refert Garcias. Nec dubium, quidquid contra jactitet vir magnus, vocem σάνδαλον, qua id lignum appellaverunt Græci, mutatam esse. Aëtius in vetustissimo exemplari σάνδαλον vocat, non σάνδαλα L. 16. in confectione muschati, Κάρις Ἰνδικὰ τρία, σάνδανων γράμματα 15. Ἀμβραξ, et in compositione xeromyri, Σάνδαν, γράμματα 16. Notum est M et N invicem mutari. Lusitani autem chi pronuntiant pro si, ut Chineses dicunt pro Sinensibus: sic chandama pro sandama, quæ Gr. σάνδαμα. Lex. Gr. Arab. σάνδαν aut σαντάλ dici adnotat: Σαντάν ἢ σαντάλ ξύλον Ἰνδικόν. Sic de alio genere ligni Indici albakam quidam, alii albakal scripserunt. Nec Græci ab Arabibus ligni hujus aromatici nomen sumpsere, sed contra." Salm. in Solin. p. 726. f.

² "Romani sili etiam vocarunt Græcorum σίσμις: unde et silatum veteres dicebant jentaculum, quia vinum sili conditum jejuni absorbebant. Quod de seseli intelligendum. In Pliniano Indice sile scribitur: Gingidion. Sisere xi. Sile xii. Græcis quoque antiquis, ut Hippocr. σίλι et σίσμις: inde σίλι κύπριον Herodoto, quod aliis σίσμι κύπριον. Salm. in Solin. p. 158. "Cici peculiare Ægyptii soli constituit Plin. cum aliis plerisque auctoribus: ex eo faciebant oleum ad lucernas. Σίλι Κύπριον antiquissimi Gr. vocabant, h. e. seseli Cyprium: nam sili veteribus i. q. recentioribus Græcis σίσμις. Herodotus unica voce σιλικύπρια vocat L. ii. ἀλείφει δὲ χρίωνται Αἰγυπτίῳ οἱ περὶ τὰ ἔλαια οἰκίσαντες ἀπὸ τῶν σιλικυπρίων τοῦ καρποῦ, τὸ καλεῖται μὲν Αἰγύπτιοι κίκυ. Hippocr. σίλι, vel σίλι appellat, Galeno teste, quod recentiores vocarunt σίσμις. Hinc σίλι Κύπριον i. q. σίσμις Κύπριον. Dioscor.: Κίκυ, ἢ κρότων³ οἱ δὲ σήσμιον ἄγριον, οἱ δὲ σίσμις Κύπριον, οἱ δὲ κρότωνα, ubi tamen vetustatis venerandæ liber habet, οἱ δὲ σίσμις, Κύπριον δὲ κρότωνα. Plinius certe inter nomina cici Ægyptii etiam sili absolute nuncupatum meminit L. xv. de oleo factitio, ubi omnino emendandum: 'Fit et e cici arbore in Ægypto copiosa, aliis crotonem, aliis sili, aliis sesamum agreste appellantibus.' In libris sibi perperam scriptum pro sili. Index Ms. titulo, qui ad h. l. respondet: 'Cici arborum, sive cici, sive sibi, sive sesamon: lege, cici arbor, sive croto, sive sili. Ita plane vocavit, xx. 6. 'Contextemus et de sili,' ubi vocat sili, quod aliis est seseli: nec quicquam mutandum, ut aliquando putavimus. In Indice hujus loci scripto: 'Sisere xi. Sile xx.' In aliis locis sponte proveniebat, in Ægypto et serebatur. Herod. Παρὰ τὸ χεῖμα τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν σπείρουσι τὰ σιλικύπρια ταῦτα τὰ γὰρ ἵν' Ἕλλησι ἄγρια φύεται: et paulo post, τοῦτον ἵππιν συνλίβηται, οἱ μὲν κίψαντες ἀπὸ τοῦ, οἱ δὲ φρύξαντες ἀπὸ τοῦ. Verte, Alii contusum expriment, alii frictum excoquant: * ἀπὸ τοῦ est exprimere; nam ἵππιν, vel ἵππιν, premere significat, unde ἵππιν, prælum. Plinius, 'In Ægypto ubi abundat sine igne et aqua sale aspersum expriment,' ἀπὸ τοῦ." Salm. in Solin. p. 686.

³ Μελίνα καὶ τιτυγμῖνα ἄφθοα * σασαμόπαστα τυρακίνας τε γάλακτι καὶ μέλιτι συγκατάφυρτος ἢ ἄμυλος, πλατάνισσα (ἢ πλατάνις?). * σασαμοποπάγη δὲ καὶ (ισο)μοποπάγη πλατύντος (ἢ πλατύνου?) σασαμόπαστα πέμματα. "Illud ἄφθοα σασαμόπαστα corrigere non dubitavi; licet enim, quid πλῆκτὸ sit, aut unde derivatum, ignorem; manifesto tamen de sesamo hic agitur, et nihili vox erat ἄφθοα. Sæpius

* *Σησαμόντρον*, ὁ, Cibus e sesamo et caseo. Hom. Batrachom. 36.: Οὐδὲ πλακοῦς τανύπεπλος ἔχων πολλὴν σισαμίδα. "Σησαμόντρον i. q. σισαμῖς ap. Laonicum Cretensem ad Batrachom., Sesamum." Du Cang. Gloss. Gr. Imo, σισαμόντρον. Schol. β. γ., teste M. Maittaire, πολὺ σισαμόντρον.

"ΣΕΣΕΛΙ, εως, τὸ, et ΣΕΣΕΛΙΣ, ἡ,

Herba est cujus multæ pro natali solo differentiae statuuntur. Σέσελι Μασσαλιωτικὸν (Μασσαλεωτικὸν), Seseli Massiliense, folio fœniculi, umbra anethi, (Sprengelio H. R. H. p. 166. Seseli elatum. Cf. Gerard. Gallopr. 253. Seseli tortuosum, ἰκπομάραθρον ἑτερον, Dioscor. iii. 82., huc trahit C. Bauhin. ad Matth. p. 550. Ipse Matthiolus vero Daucum Visnagam.) Seseli Æthiopicum, (Sprengelio p. 164. Bupleurium fruticosum. Bene describit, ut invenerit prope Massiliam, Anguillara p. 212.) Seseli Peloponnesiacum, (Sprengelio p. 164. Ligusticum Peloponnesense.) Seseli Creticum, (Sprengelio p. 164. Tordylium officinale.) V. Dioscor. (iii. 60, 61, 62, 63.) Dixit σέσελιν fœm. genere Aristot. H. A. ix. 5., καὶ ὅταν τέκη sc. ἡ ἔλαφος, ἐσθίει τὸ χορίον πρῶτον, καὶ ἐπὶ τὴν σέσελιν² δὲ τρέχουσι, καὶ φαγοῦσαι, οὕτως ἔρχονται πρὸς τὰ τέκνα πάλιν." H. St. Cicero de N. D. ii. 50.: "Cervæ paulo ante partum perpurgant se quadam herbula, quæ seselis vocatur." Plut. de Is. et Os. c. lxxxi. p. 383. e., in compositione cypheos, meminit ἀσπαλάθρον καὶ σέσελεως. Theophrasti ix. 18. σέσελι Sprengelio H. R. H. est Tordylium officinale. Alexis in Lebece, ap. Athen. iv. p. 170. b., Σφάκον, σφραϊον, σέσελι, πήγαρον, πράσον. Hesych. et Phavor.: *Σεσέλη πῶς τίς. Hanc formam non agnoscit Schneiderus. Toll. ap. Albertium σέσελι reponi vult: an recte, alii viderint: quemadmodum Græci usurpabant στίμι, στίβι, στίμη, sic fortasse dicebant σέσελι, σίλι, σεσέλη. Hesych.: Σίσαμις τὸ παρὰ τοῖς ἰατροῖς λεγόμενον σέσελι. Intelligendum est σέσελι Κύπριον, ut supra ad v. σήσαμον ostendimus. V. Herod. ii. 94. Dioscor. iv. 164.: Κίκι ἡ κρότων, οἱ δὲ σήσαμον ἔχοντες, οἱ δὲ σέσελι Κύπριον. Peregrinis nominibus in i. desinentibus Eustath. ad Il. A. p. 784. 10. τὸ σίνηπι adjecit, et τὸ σέσελι. V. supra v. Κυδώνων φρικη. "Vet. teribus Græcis Σέλι s. Σίλι i. q. recentioribus deinde σέσελι. Herodoto ii. 94. σιλλικύπριον quod Dioscor. iv. 64. σέσελι Κύπριον. Nec Græcis modo, sed et Lat. scriptoribus. Festus: "Silatum antiqui, pro eo quod nunc jentaculum dicimus, appellabant; quia jejuni vinum sili conditum ante meridiem absorbabant." Harduin. ad

Plin. xx. 18.

"Γόρδυλον a P. Ægin. vi. in serie τοῦ γ, vocatur id quod ab aliis Τόρδυλον et Τορδύλιον." H. St. "Τορδύλιον s. Τόρδυλον, Herba, quæ et Seseli Creticum (Sprengelio H. R. H. p. 164. Tordylium officinale) vocatur. Ap. P. Ægin. scribitur Γόρδυλον, ubi quidam legunt Γόργυλον. Vocatur etiam Τορδύλη, sicut a Plin. (xx. 22. xxiv. 18.) Tordylon et Tordyle dicitur. V. Dioscor. (iii. 63. Τορδύλιον, ἐνίοι δὲ Σέσελι Κρητικὸν καλοῦσι, φέρεται ἐν τῇ κατὰ Κιλικίαν Ἀμανῷ. Notha p. 455.: Τορδύλιον, οἱ δὲ Τόρδυλον.)" H. St. In primo Plinii loco Harduin. sic edidit: "Adjicitur tordylon, est autem id semen ex seseli." Ejusdem nominis fuerit cum ipsa herba semen id, quod ex ea prodit, notante Harduino. In altero Plinii loco, pro tordilen, ut scribitur in Ed. Basil. 1549., Harduin. e MSS. tordylon reposuit: "Tordylon alii semen sili (seseleos Vet.) esse dixerunt; alii herbam per se, quam et *Syreon vocaverunt, neque aliud de ea proditum invenio, quam in montibus nasci," etc. Voce Σύρεον caret Schneideri Lex. "Σύραιον a quibusdam τὸ σέσελι dicitur," Gorraeus Defin. Medic. Unde suum Σύραιον acceperit Gorraeus, nobis ignotum est; Σύρεον enim, Syreon, in Plinio scribitur, nec ullam lectionis varietatem notavit Harduin. Ceterum Τορδύλιον a Nicandro vocatur "Ὀρδύλιον, Ther. 841. *Κίκαμα³ τ', ὀρδύλιον τε *περιβρύνες." Schol. Nicandri esse dicit σπερμῆτιον λαχανώδες s. herbam quandam ex olerum genere, in Ther. 841." H. St. "Par. ὀρδύλιον dat. Edd. vett. aliquot ὀρδύλον." [Eutecnius, τὸ ὀρδύλλον.] "Esse i. q. τορδύλη censebat Anguillara. Recte, sed scribendum Κίκαμα, τόρδυλον τε περιβρύνες. Tordylon Plinio xx. 87., sed eidem xx. [xxiv.] 117. tordylon ex alio scriptore ductum. Cum Anguillara sentiunt Saracenus et Harduin. Τόρδυλον περιβρύνες ordilum virens Gorraeus vertit." Schneider.

"ΝΑΠΥ, vos, τὸ,

i. q. σίνηπι, et quidem ap. Atticos, teste Phrynicho (Ecl. p. 126., Σίναπι οὐ λεκτέον, νάπυ δὲ, ὅτι Ἀττικὸν καὶ δόκιμον), necnon Ulpiano ap. Athen. ix. (366. d.) ubi etiam addit, neminem Atticorum unquam dixisse σίνηπι, dici autem quasi νάπυ, quoniam ἐστέρηται φύσεως. (Locus est. Σίνηπι δ' ὠνόμασε Νικάνδρος ὁ Κολοφώνιος ἐν μὲν Θηριακοῖς, οὕτως Ἡ μὴν, καὶ σικύνη χαλκρεα, πῆς σίναπυ.* Ἐν δὲ τοῖς Γεωργικοῖς Σπέρματ' ἑνδύκνοντα σινήπυος. Καὶ πάλιν Κάρδαμον, ἀρρίνον τε, μελάμφυλλον τε σίνηπυ. Κράτης δ' ἐν τοῖς Περὶ τῆς Ἀττικῆς Λέξεως, Ἀριστοφάνη παριστᾷ λέγοντα· Καὶ βλέπε σί-

antem in hac ecloga detrimentum passum est voc. σήσαμα. Nam, quod statim sequebatur σισαμοτοπάγη, rursus capite truncata vox erat; cujus prima syllaba sive perperam adhaeserat vocabulo præcedenti πλατάσσαι, sive a simillima syllaba, in quam illud exit, absorpta fuerat. Rursusque continuo deinde, ubi πλατύτης ἀσπαλάθρα legebatur, quidquid sit quod de v. πλατύτης statuas, (pro qua temere πλατύτης scriptum in ed. Cas. 2. et 3.) dubitari non potest quin σισαμῖσσαι, i. e. sesamo conspersa, scriptum oportuerit." Schweigh.

¹ "Glossæ illius Auctor quis fuerit, adhuc incertus sum. Car. Du Fresne Gloss. Gr. in Indice Gr. Auctorum ineditorum memorat 'Glossas interlineares in Batrachom. Homeri e Cod. Colb. 4343. et Reg. quas Leonardo Cretensi quidam attribuit.' Et in Ind. Auctt. edit. landat Laonicum Cretensem in Batrachom. Alb. Fabricius Bibl. Gr. ii. c. 2. 111. affert Scholia Laonici Chalcocondylæ Cretensis in Batrachom. Venet. 1486. 4. Nullus mihi adhuc innotuit Chalcocondyles aut Chalcondyles Cretensis; Laonicus enim et Demetrius, qui nomen Chalcondylæ gesserunt, fuerunt ambo Athenienses, ille Turcicæ historiæ, hic Gr. Grammaticæ auctor. V. Martin. Crus. Germanogr. p. 5. 8. In fine Editionis Batrachom. Venet. 1486. 8. leguntur hæc, Σύνθις ἰμοῦ Λαονίκου Κρητῆς καὶ πρῶτος Χανίου. Quæ vox σύνθις ad curam typographicam a magis referatur, quam ad scholiorum compositionem, judico lector. Quicunque certe glossam illam scripserit, oportet Michaele Apostolo vel Apostolio non fuisse antiquiorem, si modo idem sit (ut puto) qui ejus versibus ad calcem Batrachom. politicis glossam hujusmodi interjecit. Ille Michael inter calligraphos recensetur anno 1453, circiter a R. P. Bernardo Montfaucon. Palæograph. Gr. p. 82. 103." M. Maittaire p. xiv.

² Quod ad Aristotelis locum attinet, de eo sic scribit Schneiderus:—"Τὴν σίσινην ad Thomæ versionem adscripta glossa dragunteam interpretatur, Albertus dracontem vertit. Alberti loco abusus est Harduin. ad Plin. viii. 50.: 'Femine ante partum purgantur herba quadam, quæ seselis dicitur, faciliore ita utentes utero. A partu duas' ('habent herbas' addunt Edd. antiquiores), 'quæ aros et seselis appellantur, pastæ redeunt ad fœtum: illis imbui lactis primos volunt succos, quacunque de causa.' Cum enim ari et seseleos nulla h. l. mentio fiat ita, uti factam alibi legerat Plin., vv. dd. Plinium erroris accusarunt, qui verba Philosophi alienis permista confuderit. Harduinus contra ex Alberti versione demonstrare voluit, ari saltem mentionem a Philosopho fuisse factam. Verum Albertus pro seseli dracontem nominavit, nec separatim seselin posuit. Quare eo argumento uti non licet. Quid? quod ipse Plin. xx. 18. de sili herba ita. 'Sunt et folia utilia, ut quæ partus adjuvent etiam quadrupm: hoc maxime pasci dicuntur cervæ parituræ. Dioscor. iii. 60. seselis Massiliensis radicem et semen ita commendat: Δίδονται δὲ καὶ αἰεὶ καὶ ταῖς λοιπαῖς κτήσι πρὸς εὐτοσίαν ποτόν. Elian. V. H. xiii. 35.: Λίγουσι φυσικοὶ ἄνδρες τὴν ἰλαφὴν καθάρσιος διόμνησι σίλινα ἰσθίειν. Permiscuit apium, umbelliferam pariter, cum seseli propter similitudinem soni." Schefferus reponit σίσινην. "Σίλινα," Kuhnio "ab ipso videtur Auctore profectum lapsu quodam memorie. Nihil enim illam magis turbat quam similitudo nominum, quæ hic est inter σίλινα, σίλις, et σίσινης. Plinius de silere disce-rens postea subdit: 'Et quoniam plerosque similitudo nominum Græcorum confundit, contexamus et de sili.' V. Salm. in Solin. p. 158.

³ "Κίκαμα P. χίκαμῖς τι ἐν αὐταῖς καὶ τὸ ὀρδύλλον. Hesych. [et Phavor.]: *Κίκαμα τὴν λαχάνην καυλίδι ὁμοίον τι, ubi καυκαλίδι corrigunt." Schneider. Scholia habent κίκαμα.

⁴ Locus, ad quem hic provocat Athen., est Ther. 921., sed nulla ibi sinapis facta est mentio, καὶ μὴν καὶ σικύνη χαλκρεα λοιπὴ τῆς Προσμάξας ἰόν τι καὶ ἄλλοις αἵμα κινύσις, ἢ πρὸς γλαυόντα χίος ἔδον, ἢ σίδηρον Κανστίρης θαλασσίαν ἐπὶ στίρτοις καμίνου. Erravit ergo Athen. memorie vitio. Ther. 878. est, Στρυχὸν τ' ἢ σίνηπι κακηπιόστα σαώσαι: Alexiph. 533. ἱμπερίστα σίνηπυ. Pro ἡ μὴν, in Athenæi loco, "quod habent editi, rectius fortasse, ἡ μὴν aut ἡ μὴν scriberetur, quod sequenti ἢ respondeat." Schweigh. "In scriptura hujus nominis, quod in editis constanter per iota in fine efferebatur, secutus sum libros nostros MSS. Hoc quidem loco uterque codex cum editis in scripturam σίνηπι consentiebat, quemadmodum etiam supra (lit. a., καὶ σίνηπι δὲ τίς εἴρηκε τὸ νάπυ;) σίνηπι cum editis habet MS. A. ubi in Epit. deest id vocab. Deinde vero constanter idem Codex A. σίνηπι σινήπυος, rursusque σίνηπι, et mox τὸν deinceps σίνηπυ. Pariter Codex Epit. in istis, οὐδὲς δ' Ἀττικῶν σίνηπυ ἴρη, et in illis, Σίναπυ δὲ ὅτι σίνηται etc. Desunt autem in Epit. tria Nicandri testimonia. Cf. paulo post Casaub. Animadvv. et Adnotatt. nostras ad ii. 66. f. et ad ii. 68. e." Schweigh.

ναπυ, καὶ τὰ πρόσωπ' ἀνέσπασε.¹ καθά φησι Στέφανος ἐν τοῖς Παρ' Ἑλληνοισμοῖς. Ἔστι δ' ὁ στίχος ἐξ Ἰππέων, καὶ ἔχει οὕτως· Κᾶβλεψε νάπυ. Οὐδεὶς δ' Ἀττικῶν εἰναπυ ἔφη. Ἐχει δὲ ἐκάτερον λόγον· νάπυ μὲν γὰρ, οἷον νάφν, ὅτι ἐστέρηται φύσεως· ἀφύες γὰρ καὶ μικρὸν, ὥστε καὶ ἡ ἀφύη.² Σίναπυ δὲ, ὅτι σίνεταί τοις ὕπας ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς καὶ τὸ κρίμνον, ὅτι τὰς κόρας μύομεν. Ἐξαρχὸς δὲ ὁ κυμφοδιοποιὸς ἐν Σκύθαις ἔφη· Τουτὶ τὸ κακὸν οὐκ ἔστ' ἔτι σακόν. Τὸ θυγάτριόν τέ μου σεσινάπηκεν διὰ τῆς ξίνης.) Porro celebratur νάπυ Κύπρου ap. Athen. i. (p. 28. d. in versibus, qui ibi Antiphani tribuuntur, per Epitomatoris, ut videtur, errorem, cum revera ducti sint ex Eubuli Glauco, ut satis patet e J. Poll. vi. 67.) et a Theophr. (H. P. vii. 1.) νάπυ inter ἐπισπορα numeratur, teste eod. ii. (p. 70. a.) A Nicand. Alexiph. (430.) vocatur Νάπεια, Ἐν δὲ τε νάπειαν ραφανόν θ' ἄλυσ. H. St. Pro νάπειαν, ut vulgo legebatur, Schneiderus e Med. Rice. νάπειον reposuit. Alexis in Lebece ap. Athen. iv. p. 170. a. et J. Poll. vi. 66.: Μάραθον, ἀνηθον, νάπυ, καυλόν, σιλφιον. Genit. νάπυος legitur in Theophr. H. P. i. 19., Καρδάμιον, νάπυος: dat. νάπυι extat in Luciani Asin. t. ii. p. 615., Νάπυι ἐπικεχυμένους. "Διάρρινον Hesych. (et Phavor.) dici scribit τὸ σίνηπι, Sinapi, forsan quoniam sua acrimonia nares vellicat et mordet." H. St. Legendum est διάρρινον, ut * ἀνάρρινον. Legitur tamen in Cod. Ven., teste Schow, Διάρρινον τὸ συνάπν. "Sic ἀνάρρινον vocabant nasturtium, quod nasum torqueat," Salmas. ap. Albert. ad Hes. Plin. xix. 8.: "Nasturtium nomen accepit a narium tormento. Et inde vigoris significatio proverbio (significatione proverbium, V.) id vocabulum usurpavit, veluti torporem excitantis." Nasturtium, quasi nasitortium: o in u abit, notante G. J. Voss. Etym. L. L. Varro in Pappo aut Indigitamentis (Vopisco ap. Gesnerum Thes. L. L., per errorem,) ap. Non. Marc. i. 41.: "Nasturtium nonne vides ab eo (ideo) dici, quod nasum torqueat?" Cf. Isidor. Orig. xvii. 10. "Dicunt," inquit Voss. l. c., "τοὺς ἐσθλόντας καρδάμιον, ὁξύνοντας τὴν διάνοιαν γίνεσθαι (Geopon. xii. 27.): hinc proverbium in pigros et desides, Καρδάμιον ἐσθιε, Nasturtium comede, quo Plinius (l. c.) respexit." Voce διάρρινον, cujus exemplum nondum invenimus, caret

Schneideri Lex. Vox ἀνάρρινον proprie notat id quod per nares redit: Galenus Gloss. Hippocr., Τὸ διὰ τῶν μύων παλίσσυντον ἰόν' ἐνιοὶ δὲ διαίρουσιν, ἀνὰ μύον εἶναι, ἀνὰ τὸ δέρμα. Deinde significat nasturtium. Hinc explicandus est Athen. ix. p. 369. b.: Σπεύσιππος δ' ἐν δευτέρῳ Ὀμοίων, Ῥαφανίς, φησι, γογγυλὶς, ράφνς, ἀνάρρινον, ὁμοία. Dalecamp., non intelligens quid sit ἀνάρρινον, male conjecit ράφανος ὀρεινός, raphanus montanus s. sylvestris. Casaub. vero "nihil censet mutandum; ita enim libri omnes: anarrhinum et antirrhinum esse nomina herbarum constat." Sed vir magnus plane confundit τὸ ἀνάρρινον, i. e. nasturtium, cum τῷ ἀναρρίνῳ s. ἀντρίνῳ, i. e. herba, quam Bucranion et Lychnida agrestem vocant, (Galenus Gloss. Hippocr.: Ἀντρίνῳ πῶς τις, ἢ καὶ βουκράνιον, καὶ λυχνίδα ἀγρίαν ὀνομάζουσιν.) Sprengelio H. R. H. p. 181. est Antirrhinum purpureum. "Vulgatum tenent etiam nostri Codices ambo, idque cum Casaubono defendit Bod. ad Theophr. p. 771., ista omnia nomina uni rapæ convenire censens; nec tamen, quodnam genus anarrhinon intelligi potissimum debeat, exponens. Quum ἀνάρρινον proprie dicatur id quod per nares redit, videndum ne eo nomine illud raphani genus intelligi debeat, quam armoraciam alias, vernaculo sermone raifort, vocamus." Schweigh. Imo intelligendum est, ut diximus, nasturtium. "Ἀνάρρινον, σν, τὸ, εἰς zweif. Wort aus Hippokr. Bey Aristot. Probl. x. 20. wird ἀνάρρινον von Gaza nasturtium, kresse, übersetzt." Schneider. in Lex. Nicander in Georgicis ap. Athen. ix. 366. d.: Καρδάμιον, * ἀρρίνῳ τε, μελαμυλλόν τε σίνηπν. Cum ἀρρίνῳ τε esset editum, monuit Casaub.: "Fortasse scribendum ἀρρίνον, naribus molestum, vel Καρδάμ' ἀνάρρινόν τε: anarrhini paulo post Speusippus meminit." "Nobis Καρδάμιον ἀρρίνῳ τε vetus noster Codex dedit. Sitne autem substantivum nomen ἀρρίνον, an adjectivum simul cum μελάμυλλον ad σίνηπν referendum, non confirmaverim; sed posterior sententia probabilior." Schweigh. Plin. xix. 8.: "Sinapi Athenienses Napy appellaverunt, alii Thlaspi, alii * Saurion." Pro thlaspi Harduin. edidit thapsi, in N. et Em. N. xxi. sic scribens. "Θάψι ob similitudinem cum ferulæ thapsiæ semine, de qua egimus xiii. 43. Dici suspicabamur

¹ In Aristoph. Eq. 631. pro τὰ πρόσωπ' est τὰ μέτωπ', Κᾶβλεψε νάπυ καὶ τὰ μέτωπ' ἀνέσπασε, ubi tamen silet Brunck. Scholia: Καὶ ἀνέβλεψε δριμύ καὶ ὀργίλον. Ἀπὸ τῆς ψευδομεταφράσεως, ἡ ἔξ ἡσται τὸ νάπυ. Λαχάμω γὰρ καὶ τοῦτο εἶδος, ἵσται δὲ δριμύ τὴν φύσιν. Ἀπ' οὗ στίμματος τὰ οὗ ἐγγράμμιον σίνηπι γίνεταί. Νάπυ γὰρ τὸ σίνηπι λέγεται. Cf. Phavor. v. νάπυ.

² Hesych.: Νάπυ, ἡ μάπν' τὸ σίνηπι. Albertius, cui μάπν suspectum, bene conjecit νάφν ex hoc Athenæi loco. Suid.: Νάπν σίνηπι, τὸ ὡς ἀπὸν ἀφύς, ἥτοι πακοφύς. Zonaras: Νάπν τὸ σίνηπι, κατὰ στίχους τοῦ ἡσίου διὰ τὴν δριμύτητα. Eustath. ad Il. II. p. 1060. 63. (et ex eo Phavor. v. νάπυ): Ἰστὶν δὲ ὅτι ὥσπερ ἐκ τοῦ τῇ στήνῃ κατὰ συστολήν, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι κατὰ ἡαλλογὴν διστός ἐκ φύλλου γίνεταί νάπυ, εἰ ἀφύς τις ἐστίν, διὰ πολλὰς αἰσῶς αὐτῆς ἡ βάθος, αὐτὴ γίνεταί καὶ νάπυ τὸ παρὰ Νικάνδρῳ σίνηπι, παρὰ τὴν τῇ στήνῃ καὶ τὸ ῥῶν, ἵνα ὃ πάπν τὸ ἀφύς, ἥτοι ὡς μισοφύς. Ὡς λόγος καὶ ἡ ἀφύς παρὶται, ἡ συμπεριπλοσάται ἐν χυθῶσι. Χρησις δὲ παρὰ τῷ Κυμνῷ ἐν τῷ Κᾶβλεψε νάπυ, Ἀττικῇ δὲ ἡ λῆξις. Τὸ μὲν τοῦ σίνηπι εἰδὲς πᾶσι Ἀττικῶν ἔφη ὡς ἐν τοῖς τοῦ Διαιποδοριστοῦ κήται. Οὐ μὴ οὐδὲ τὸ σίνηπι, δὲ λήγεται αὐτὸς, ἵκανθὲ σίνηται φησι τοὺς ὡς ἐκ τῆς ὁδῆς. Καθὰ καὶ κρίμνον, δὲ οὐ τὰς κόρας μύομεν. Ὅτι δὲ ἐκ τοῦ σίνηπι καὶ ῥῆμα ἵσται κυμνὸν εἰναπῶ, οἷον, τὸ θυγάτριόν μου εἰσινάπηκεν διὰ τῆς ξίνης, ἥτοι δριμύτατο, δὲ αὐτὸς ῥήτωρ δηλοῖ. "Recte Athenæi mentem Eustathius expressit; est enim illius sententia, Atticæ soleismmodo νάπυ usurpasse, nec ap. Atticum scriptorem reperiri illud nomen syllaba σι ab initio auctum, igitur nec εἰναπῶ aut σίνηπι, nec σίνηπι aut σίνηπν." Schweigh. "A nom. σίνηπι fit verbum σινάπῳ, vultum adduco, quod proprium indignantium. Reperti sunt qui habere rescribi per σι, σινάπῳ." Casaub. Dalecampius conjicit σινάπῳ, ut legitur in Phavor. v. σίνηπι, qui tamen sua duxit ex Eustath., ap. quem scribitur σινάπῳ. "In σινάπῳ consentiunt libri omnes, quod verbum per δριμύτατο interpretatur Eustath., respexerat illud Aristophanis paulo ante citatum, Κᾶβλεψε νάπυ, quod valet ἀνέβλεψε δριμύ καὶ ὀργίλον, ut ibi exponit Schol. Ceterum quum Atticorum poetarum nemo nomine σίνηπι vel σίνηπν usus sit, ne verbum quidem σινάπῳ quisquam usurpaverit; at nimirum Xenarchus comicus, non Atheniensis fuit, sed Syracenus, Sophronis Mimographi filius, teste Zenobio, Proverb. Cent. v. 83." Schweigh. Fallitur vir doctus. "Quamvis σίνηπι Atticum esse negetur, tamen illius solius derivata reperiuntur, nimirum σινάπῳ ap. medicos, i. e. cataplasma e sinapi impono, et σινάπισμός, cataplasma e sinapi." H. St. Thes. iii. 787. g. "Nobis, quum præsertim haud adpareret quo pacto verbum σινάπῳ ea notione, quæ Eustathio placuit, cum genitivo διὰ τῆς ξίνης construi potuerit, oborta erat suspicio, longe aliud quid significare fortasse voluisse poetam; qui scilicet comice ficto verbo, Dorica forma σινάπῳ dixisset pro σινάπῳ, Sinopes, famosi scorti, mores vitæque imitari, ut querat ille pater, filiolum suum per peregrinam lenam in dissolutam vitam esse perductam." Schweigh. "Σινάπῳ, nomen proprium femine. Hinc Σινάπῳ, Lascivire, more Sinopes, scorti, cujus celebris erat lascivia, vel a Sinopensi moribus est tractum." H. St. Hesych.: Σινάπῳ (Cod. Ven., teste Schow, Σινάπῳ) τούτῳ πεποιήται, παρὰ τὴν ἰταίραν Σινάπῳ. Ἰωμυδύτο γὰρ ἐπὶ τῷ ἄσχημῳ. Phot.: Σινάπῳ τούτῳ πεποιήται παρὰ τὴν ἰταίραν Σινάπῳ. Ἰωμυδύτο γὰρ ἐπὶ τῷ κατασχημῳ, καθάπερ Ἀλκις ἔφη. In Zenob. Vatic. iii. 78., (ubi v. Schott. p. 310. et 530. ad Suidæ Prov.) est Σινάπῳ, ut et in Suida, cujus hæc sunt verba: Σινάπῳ πόλις, δὲ ἀπὸ ταύτης Σινάπῳ. "Ἡ δὲ καὶ ἰταίρα Σινάπῳ, ἥτις καὶ Ἀβυδὸς ἰλιγίτο, διὰ τὸ γράψις εἶναι. Καὶ παροιμία, Σινάπῳ. Τούτῳ πεποιήται παρὰ τὴν ἰταίραν Σινάπῳ, Ἰωμυδύτο γὰρ ἐπὶ τῷ κατασχημῳ, καθάπερ Ἀλκις ἔφη. Καὶ Σινάπῳ. Respicitur ad Athen. xiii. 586. a.: Δημοσθῆνης ἐν τῷ κατὰ Ἀνδροτίωνος Σινάπῳ μέμνηται καὶ Φασιστράτους. Καὶ περὶ μὲν τῆς Σινάπῳ Ῥόδῳς ὁ Κρατήσιος ἐν τῷ Κυμνῳ μύθῳ φησὶ, ὅτι Ἀβυδὸς ἰλιγίτο διὰ τὸ γράψις εἶναι. Pro ἰλιγίτο Κυμνῳ μύθῳ Codices Harpocratiōnis habent ἐν γ' K., quod mutari debet in ἰλιγίτο. In Phavorio tamen legitur: Σινάπῳ Ῥόδῳς (Ῥόδῳς) ἐν τρίτῳ περὶ Κυμνῳ μύθῳ φησὶ, ὅτι Σινάπῳ ἰταίρα (ἰταίρα) Ἀβυδὸς (Ἀβυδὸς) ἰλιγίτο, διὰ τὸ γράψις εἶναι. Cf. Phot. Sinopes meminit Demosth. Or. in Androt. p. 610. 17. et Or. in Nearam p. 1385. 1. Reisk. Quod ad nom. * Ἀβυδὸς attinet, de eo sic Casaub. "Effecta anus Sinope dicta est Abydus, postquam de summo splendore, in quo vixerat, ad parem vilissem est redacta, facta diobolaria. Credo causam cognominis esse, quia tunc jacebat Abydus; non autem quod Abad significet Hebræus Perit. Quanquam videtur ea urbs id nomen invenisse ab Hebr. voce, propter situm ad mare periculosum, in litore importansse. Fieri etiam potest, ut, quoniam alia quædam meretricula Sestus vulgo dicebatur, cujus nominis ratio paulo post (p. 591. d.) explicatur, Abydus ista sit dicta lasciverum amantium loco." E supra dictis, nostra quidem sententia, Xenarchi Comici locum ab Athenæo laudatum recte intellexisse Schweigh., satis patet.

³ Per duplicem errorem scripsit Forcellinus in Lex. Lat.: "Saurion appellant Athenienses semes papayeris, quia acrimonia sua mordet, velut lacerta, quæ illis σαύρα." At σαύριον non est vox Attica, sed νάπν, et neque σαύριον, nec νάπν usurpatur pro semine papayeris, de quo in præcedentibus verbis locutus erat Plinius.

Σαύριον, quod acrimonia sua, seu lacerta, mordeat; est enim Græcis lacerta σαύρα. Quam ob causam et Σαυρίδιον dixere nasturtium, quod nares torquet. Verum pro Thapsi, num legi Thlaspi sit satius, considerandum; nam L. xxvii. 113., Thlaspi quidam Napy vocant. Et Hesych. [et ex eo Phavor.]: Θλασπίς πόα, ἢ ἐνίοι Σαύριον. Dictum autem Thlaspi tum Sinapi fuerit, a θλάω, quod molitur frangiturque. Dubio procul Thlaspi Plinii loco restituendum est. Confudisse vero Plinium Napy s. Sinape, proprie sic dictum, cum Thlaspi et Saurio, quæ sunt nomina Persico Sinapi ab aliquibus imposita, ejusdem Plinii testimonio comprobari potest. Scribit enim L. xxvii. 13.: "Thlaspi duorum generum est;—alterum Thlaspi aliqui Persicum Sinapi vocant." Harduin. male hic edidit napy pro sinapi. Respexit Plin. ad Dioscor. ii. 186.: "Ἰστορεῖ δὲ Κρατεῦς καὶ ἕτερον θλάσπι, ὃ τινες Περσικὸν σίνηπι καλοῦσι, πλατύφυλλον καὶ *μεγαλόρριζον. Notha p. 446.: Οἱ δὲ θλασπίδιον (θλασπίδιον), οἱ δὲ σίνηπι Περσικὸν, οἱ δὲ σίνηπι ἄγριον. Sprengelio H. R. H. p. 127. Dioscoridis Persicum Sinapi est Lunaria annua. Ut Plinius Napy proprie sic dictum cum Persico Sinapi, quod alio nomine et Saurion et Thlaspi appellabatur, confundit, sic Schweigh. ad Athen. xv. 684. confundit Sauridion i. e. Nasturtium cum Saurio s. Thlaspi i. e. Persico Sinapi. "Σαυρίδιον, Nasturtium, sic dicitur ab Hippocr. (de Ulcer. p. 514. 15.) herba, cui nomen est Καρδαμῖς: ut testantur Erotian. (Σαυρίδιον ἢ ἐνίοι Καρδαμίδα καλοῦσι, καρδάμῃ ἐοικυῖαν, ἔστι δὲ θερμαντικὸν τὴν δύναμιν,) et Galen. (Gloss. Hippocr., Σαυρίδιον ἢ καρδαμῖς βοτάνη ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ σχῆμα ὁμοιότητος, ἢ αὐτὴ καὶ κάρδαμον ὀνομάζεται.)" H. St. Phavor.: Σαυρίδιον ἢ καρδαμῖς βοτάνη ἀπὸ τῆς κατὰ σχῆμα ὁμοιότητος, ἢ τίς ἐστι καὶ κάρδαμον ὀνομαζομένη, παρὰ τῷ Ἰπποκράτει. Ergo secundum Galenum, quem sequitur Eustachius, Nasturtium a similitudine figuræ, i. e. lacertæ, appellatum est; probabilius tamen esset forsitan sententia, nomen hoc ideo adeptum esse, quod mansum acrimonia sua mordeat velut lacerta s. σαύρα. Secundum eund. Gal., Cardamis et cardamum eadem sunt herbæ; at Erotian. cardamida a cardamo ita distinguit, ut cardamis sit herba cardamo similis. Si nasturtio s. cardamo similis planta sauridium, ipsum nasturtium s. cardamum, ut Gal. censet, esse nequit, notante Bod. ad Theophr. p. 765. Cum Erotiano sauridium potius interpretemur plantam nasturtio similem. Neophytus in Gloss. Iatr. MSS. ap. Du-Cang. in Gloss. Gr. iisdem fere cum Erotiano verbis: "Σαυρίδης βοτάνη ἢ καρδαμῖς, εἶκε γὰρ καρδάμῃ, καὶ ἔχει δύναμιν (δύναμιν) θερμαντικὴν." Quænam autem per sauridium planta sit intelligenda, docet idem Bodæus l. c. "Ego, salva meliori sententia, sauridium puto esse plantam, quam ἰβηρίδα et καρδαμαντικὴν vocari scribit Dioscor. (i. 188.), ac pro καρδαμαντικῇ ap. eund. καρδαμῖς scribendum reor vel καρδαμίνη, ut ap. Aëtium legitur, e sententia Cornarii, qui hunc Aëtii locum p. 111. Tetrabibli iii. Serm. iv. c. 2. citat, ubi hæc habentur. 'De herba Iberide, quæ et cardamine appellatur, ejusque sinapismo c. 2. Quod si vestigium quoddam affectionis relinquatur, herbæ iberidis, quæ et cardamine appellatur.' Ita interpret Lat. verba Aëtii vertit. Quomodo in Gr. codice legantur, ignoro. Aëtii pars hæc nondum Græce impressa. Non tamen dissimulandum, Tetrabibli i., Serm. iii. c. 184. scriptum esse περὶ τῆς ἰβηρίδος ἥτοι καρδαμαντικῆς, ἥτις καλεῖται καὶ λεπίδιον. E quibus vulgarum lectionem Dioscoridis non tentandam judico. Hæc occasione, quia in iberidis incidimus mentionem, Marcelli codicem corrigemus. Capite ergo de podagra 36. hæc scribit: 'Adpones herbam, quæ in aquæ jugis decursu nascitur, quam Lat. berulam, Gr. cardaminem vocant.' Scribo, quam Lat. hiberim vel iberim vocant. Vox iberis Latina est ab Iber, Iberis, vel Hiberis, quod in Hispania copiosa nasceretur. Simile mendum ap. Neophytum, Σέριδα, λεπίδιον, καὶ ἀγριοκάρδαμον. Corrīgunt βέριδα. Scribo ex Ægineta, Galeno, ceteris, ἰβηρίδα, λεπίδιον. Alibi ipse Neophytus, Κάρδαμον, οἱ δὲ κυνοκάρδαμον, οἱ δὲ ἰβηρίς. Ceterum planta hæc nasturtio facultate et facie adeo similis, ut a Galeno et aliis L. vii. ἀγριοκάρδαμον dicta sit. Galen. L. x. κατὰ Τόπους vocari scripserit, βοτάνην ἰβηρίδα ἢ τινες καλοῦσι λεπίδιον, ἢ ἀγριοκάρδαμον. Nasturtium autem ipsum σαύρην dictum existimo; uti κάρδαμον nasturtium, καρδαμίνη et καρδαμῖς planta minor, quæ nasturtium refert, sic σαύρη nasturtium, et sauridium nasturtium parvum. Ipsum nasturtium καρδαμίδα dictum fuisse Auctuarii scribit auctor, Oἱ δὲ κυνοκάρδαμον, οἱ δὲ ἰβηρίς, οἱ δὲ κάρδαμιν ἐκάμην [An leg. κάρδαμιν ἄγριαν?] Interpres legit, καρδαμίνην ἢ καρδαμαντικὴν. Scribo, καρδαμίδα, vel κάρδαμιν ἢ καρδαμαντικὴν. V. Plutarchi loc. ab H. Steph. laud. sub v. Κάρδαμον. "Lepidium latifolium, κάρδαμον, Hippocr. Morb. Mul. i. 495., et καρδαμῖς, Ulc. 876., quod, Galeno auctore, idem est ac sauridium," Sprengel. H. R. H. p. 45. Σαυρίδιον scribere debuerat. Athen. xv. p. 683 —4.: Νικάνδρος δ' ἐν δευτέρῳ Γεωργικῶν καταλέγων καὶ αὐτὸς στεφανωτικὰ ἄνθη, καὶ περὶ τῶν ἰάδων Νυμφῶν καὶ περὶ ῥόδων τάδε λέγει—Καὶ γεράον πώγωνα, καὶ εὐστραφέας κυκλαμίνους, *Σαύρην τ', ἢ χθονίου πέφαται στέφος Ἡγεσίλαον. "Σαύρη, genus herbæ, quæ et *Σαυρίγγη. Hesych. [et ex eo Phavor.]: Σαυρίγγη πόα τις, καὶ σαύρη τὸ ζῶον. Non placet conjectura viri docti (Cassaub.), qui legebat αἶρην, et de lilio accipiebat." Salm. in Solin. p. 863. f. "Dalecamp., ut ait diligentissimus Schweigh.; "σαύρη" Lat. nasturtium interpretatus est, non præter rationem utique. Quamvis enim σαύρη, vel σαύρα nusquam alibi, hoc Nicandri loco excepto, in plantarum numero relata reperitur, tamen σαύριον, et sauridium reperiuntur, quæ sunt ipsius illius vocabuli formæ diminutivæ. Et sauridium quidem nasturtium, aut herbam nasturtio similem (καρδαμίδα, s. κάρδαμον) interpretatur Galen. in Glossis, itemque Erot. Lex. Hippocr. Ap. Hesych. saurίγγη vocatur, si vera ibi scriptura; σαύριον vero ap. eund. habes in θλάσπι, ubi ait, θλάσπινα nonnullis σαύριον vocari (et eandem herbam thlaspi, vel thlaspi sua etiam ætate cum nasturtio conferri et quodammodo confundi solitam esse, Gorræus ostendit, in Defin. Med. ita scribens: "Θλάσπι, ἢ θλασπίδιον, herbula est semine nasturtii, acri, quod mansum sinapis modo linguam et os vellicat—herbarii vocant nasturtium tectorum"). Quare vulgatam h. l. scripturam merito defenderunt Salmas. et Bod. ad Theophr. p. 765." Schneiderus in Lex.:—"Σαύρη, ein Kraut, nasturtium; zw. Hippocr. hat davon sauridium, τὸ, s. v. a. καρδαμῖς, Hesych. σαύριον und saurίγγη." Idem nuper scripsit ad Nicandri Fragmenta p. 299.: "Vulgatum σαύρην suspectum habuit Casaub., eique αἶρην substitui voluit; defendit contra Schw. præeunte Dalecampio, qui nasturtium vertit. Scilicet sauridium Gal. et Erot. interpretantur κάρδαμον aut καρδαμίδα. Hesych. herbam θλάσπιν ait ab aliis σαύριον vocatam fuisse. Verum jam olim Salm. in Solin. p. 863. ejusque simia Bod. ad Theophr. p. 765. vulgatam scripturam defenderant." "Σαύρη, nasturtium, et sauridium, nasturtium parvum. Utrum autem Hesych. saurίγγη an sauridium scripserit, doctioribus judicandum relinquo. Probabile fit recentiores Græcos pro sauridium saurίγγη dixisse. Sed quid sit sauridium ex Hesychio tandem inveni. Non est Iberis, ut dixi, nec est nasturtium, ut viri magni existimant. Thlaspi est. Hesych.: Θλασπίς (scribo, Θλάσπι) πόα, ἢ ἐνίοι σαύριον." Bod. ad Theophr. p. 765. Sed hi doctissimi viri egregie falluntur. Cum Hesych. θλάσπι i. q. σαύριον facit, intelligendum esse non θλάσπι proprie dictum, i. e. secundum Sprengel. H. R. H. p. 181., e Dioscor. descriptione, Thlaspi campestre, sed θλάσπι improprie dictum, i. e. Περσικὸν σίνηπι (de quo Dioscor. supra laud., Ἰστορεῖ δὲ Κρατεῦς καὶ ἕτερον θλάσπι, ὃ τινες Περσικὸν σίνηπι καλοῦσι), s., secundum eund. Sprengel. p. 127., Lunariam annuam, e Plinii loco jam adlato satis patet. Nicandri σαύρην Bod. et Schweigh. interpretantur nasturtium. Imo intelligenda est nasturtii quædam species, "Ἰβηρίς dicta, i. q. Καρδαμῖς, Καρδαμίνη, Καρδαμαντικὴ, Ἀγριοκάρδαμον, et Λεπίδιον, de quibus nominibus v. Bodæi verba supra laudata. "Ἰβηρίς, Iberis, herba quædam, de qua Plin. multis in locis, Dioscor. vero i. 188.: forsitan autem sic nominata est, quod in Iberia primum reperta sit. Duplex porro est Ἰβηρία, altera Persiæ finitima, altera ad columnas Herculis, ab Ibero s. Ibero fluvio denominata, a quo et accolæ illius dicuntur Ἰβηρες s. Ἰβηροί, et ab his poss. Ἰβηρικὸς. Alio nomine Hispani dicuntur, et regio, Hispania." H. St.

¹ "Σαυρίδην, Plantæ species. Constantinus a Secretis MS. L. iv., Κάκκος τῷ σαυρίδι αὐτὸν εἰς ἀγριοκάρδαμον καὶ ποδάγραν." Du-Cang. Gloss. Gr.

ipsum, sed semen ex quo parabatur, a frugis præstantia Latinos appellasse ait. Veruntamen et Hieron. in Es. xxviii.: Pro farre, quod Græci ζέαν vocant, quidam vicium intelligunt. Et in Ezech. iv. Quam nos vicium interpretati sumus, Septuaginta Theodotioque posuerunt ὄλυραν, quam alii avenam, alii sigalem (secalem) putant. Aquilæ autem prima editio et Symmachus ζέας s. ζεῖας interpretati sunt, quas nos vel far, vel gentili Italiæ Panonixæque sermone spicam speltamque dicimus. At Dionys. Halic. ζέαν Latine dici fabulam existimavit, (A. R. ii. t. i. p. 288. ed. Reisk. Ἐκάλουν δὲ τοὺς ἱεροὺς οἱ παλαιοὶ γάμους, Ῥωμαϊκῇ προσηγορίᾳ περιλαμβάνοντες, φαράκια, ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ τοῦ φάρρου, ὃ καλούμεν ἡμεῖς ζέαν.) Utut sit, frumenti genus est tritico simillimum, radice multiplici et alba, culmo numeroso, sed tritico fuscus et minus, inquit Gorræus. Plin. (xviii. 8—11.) dicit latiores esse ejus spicas, nigrioresque et brevi stipula: et ex zea pulchrius quam ex tritico fieri granum, quamvis id alicæ vitium sit: tradique eam ac tiphen, quum sint degeneres, redire ad frumentum, si pistæ serantur, nec protinus, sed tertio anno: esse hanc et Italiæ in Campania maxime, semenque appellari: ac propter eam ab Homero ζείδωρον ἀρουραν dici, non, ut aliqui arbitrantur, quoniam vitam donaret. Dux autem ejus sunt differentix, Dioscor. (ii. 111.) una simplicis grani, altera gemini, duabus tunicis involuti, quæ ob id Δίκοκκος cognominatur. Porro quod ad ζεῖα attinet, sciendum est ipsum esse Ionibus familiarius, ideoque legi non ap. Hippocr. solum, sed et ap. Hom. Odys. δ. (604.) Πυροὶ τε ζεῖαι τ' ἰδ' εὐρυφύες κρή λευκόν. (ibid. 41. Πὰρ δ' ἔβαλον ζεῖας, ἀνὰ δὲ κρή λευκὸν ἔμιξαν. V. Biel. Thes. Philolog. et supra v. ὄλυρα. Artemidor. i. 68. Κέγχρος δὲ καὶ ἔλνμος καὶ ζεῖα πενίας καὶ ἀπορίας σημαντικά. Hesych.: Ζεῖα κριθή, ἢ σίτου γένος: ubi ζέα postularet ordo, notante Albertio, et sic legitur in Cod. Ven. teste Schow.) Ζέα ap. Athenienses dicitur etiam ἡ Ἐκάτη, et portus quidam in Piræo, ἀπὸ τοῦ καρποῦ τῆς ζεῖας, teste Hes. (Ζέα ἡ Ἐκάτη παρὰ Ἀθηναίους, καὶ εἰς τῶν ἐν Πειραιεὶ λιμένων, οὕτω καλούμενος ἀπὸ τοῦ καρποῦ τῆς ζεῖας, ἔχει δὲ ὁ Πειραιεύς λιμένας τρεῖς κλειστούς. "Tres portus habebat Piræus, * Ἀφροδίσιον, Κάνθαρον, de quo v. Hes., et Ζέαν. Priores duos memorat, præter alios, Schol. ad Aristoph. Pac. 144. ubi v. Florent. Tertii autem ne nomen quidem sciremus, absque uno Hesychio esset. V. Meurs. de Piræo c. 3. p. 15. Breviter Photius: Ζέα λιμὴν Ἀθηναίων." Albertius.) At Hierocles in Hippiatricis, de equi febricitantis signis, καὶ τὸ στόμα ἀφθὴς μεσόν, καὶ ἡ ζέα, ἥτοι γραμμὴ, μετέωρος καὶ θερμὴ καὶ μαλακὴ: ubi striata pars oris significatur. Alibi itidem, καὶ πρῶτον μὲν ἀφαιρεῖν αὐτοῦ αἷμα δεῖ ἀπὸ τοῦ οὐρανίσκου, διαριθμησάμενον τὴν ζέαν τὴν τρίτην ἢ τὴν τετάρτην. Bud." H. St. Ap. Veget. i. 2. et 32. iv. 2. de Re Veterin. Gradus sunt rugæ in palato equi numero duodecim. Est etiam * Zea rosmarini species, Apul. de Herb. 79. Etym. M. p. 410, 11. Ζεαί: αἱ ὄλυραι, κατὰ δὲ ἐτέρον αὐτῇ ἡ κριθή, πλεονασμῷ τοῦ ζ, εἰαὶ τινες οὐσαί: εἰαὶ γὰρ αἱ τροφαί, ὅλον, ὥων παραδάλων τε λύκων τ' ἥια πέλονται, ὅτι ζῶων εἰαὶ εἰσιν, ex Hom. II. N. 103. "Δατῶναι, Hes. Ζεαί, zea." H. St. "Ζώντειον s. Ζώντιον proparoxytonus, ὃ μύλων, παρὰ τὰς ζέας: quæ et Ζεαί vocantur: nimirum ὅπου αἱ Ζεαί ἐκόπτοντο, quasi Ζεόντειον s. Ζεόντιον: alii esse volunt τόπον ὄνομα ὅπου ἐκολάζοντο οἱ οἰκέται. Ita Etym. M. et Lex. meum vet. sed apud illum scriptum est Ζώτειον (MS. Leidensis, teste Kæn. ad Gregor. Cor. p. 568., ubi de Dialecto Ionica, Τὸν μύλωνα Ζώτειον, habet Ζώντιον.) et Ζώστειον: quod posterius ap. Aristoph. in Babyloniis legi tradit ex Oro Milesio. Hesych. quoque Ζώντιον vocari tradit τὸν μύλωνα, pistrinum: veluti Ζεώντειον, ὅπου τὰς Ζεῖας ἐκόπτον, et Suid. (et Zonar.) Ζώντειον, κολαστήριον οἰκετῶν. Ap. J. Poll. (iii. 78. ubi tamen Falckenb. προπαροξυτόνως, Ζώντεια.) proparisproyomenus Ζώντειον scriptum est." H. St. Iterum J. Poll. vii. 19.: Ὁ δὲ πιπράσκων τὰ ἄλφιστα, ἄλφιτειον, μύλων, Ζώτριον, Ζητρεῖον, χόνδριον, χονδροκοπεῖον: ubi C. V. Ζώστριον, C. A. Ζωτρεῖον Ζήτριον. "Ζατρεῖω, Suidæ (et Zonaræ)

τὸ ἐν μύλῳ βασανίζω, In pistrino torqueo. (Tittmanni Cyrillus Ζατρεῖω eadem explanatione.) Etym. quoque teste, Ζατρεῖω proprie est τὸ ἐν μύλῳ βασανίζω: qui etiam addit esse ἀπὸ τοῦ Ζητρεῖον, quod ap. Iones significet τὸ βασανιστήριον. Lex. meum vet. esse vult παρὰ τὸ ζᾶ ἐπιτακτικόν, καὶ τὸ τρέω, quod est φοβοῦμαι. Unde τροπὴ τοῦ αἰ εἰς ἡ dici Ζητρεῖον, τὸ τῶν δούλων δεσμοκτήριον: quoniam ibi ἐδεσμεύοντο οἱ δούλοι." H. St. "Ζητρεῖον Hes. τὸ τῶν δούλων κολαστήριον, Locus in quo servi puniuntur: itidemque Suidæ, afferenti ipsum ex Eupolide. Sic et J. Poll. iii. (78.) ἵνα κολάζονται οἱ δούλοι, esse dicit μύλωνα, Ζητρεῖα, ἄλφιτεια, χονδροκοπεῖα, Ζωτρεῖα." H. St. Hesych.: Ζητρεῖον τὸ τῶν δούλων κολαστήριον. Cod. Ven. Ζητρεῖον, τ. τ. δ. κ. "Plures literas una cum scribendi compendio exscalpsit; inter literas deletas agnosco εἰο, at vocem integram legere nequeo." Schow. Hesych.: * Ζητρεῖον τὸν δημόκοινον. Zonaras: Ζητρεῖον ὁ κοῦσπος, τὸ τῶν δούλων κολαστήριον, ἐκεῖ γὰρ ἐδεσμεύοντο οἱ δούλοι. (Jo. Tzetz. Chil. xiii. 301.: Κούσποι δὲ καὶ * κλοιόποδες, οὐσπερ φάμεν καὶ κλάπους. V. Du-Cang. Gloss.) Etym. M. p. 411, 33.: Ζητρεῖον σημαίνει τὸ τῶν δούλων δεσμοκτήριον, ἡγουν τὸν μύλωνα, παρὰ Χίοις καὶ Ἀχαιοῖς ἐκεῖ γὰρ ἐδεσμεύοντο οἱ δούλοι. Εὐπολῖς, "Ὅσπερ γὰρ εἰς Ζητρεῖον ἐμπεσὼν καὶ Θεόπομπος, —ὡς μοι δοκεῖν εἶναι τὸ πρόθυρον τοῦτο βασανιστήριον, τὴν δ' οἰκίαν Ζητρεῖον ἢ κακὸν μέγα. Σύνθετον δὲ ἐστὶν ἐκ τοῦ ζᾶ καὶ τοῦ τρέω τὸ φοβοῦμαι, Ζάτρεον (Ζάτρεον) καὶ Ζήτρεον. ἢ παρὰ τὸ δεῖν τὸ δεσμεύειν καὶ τὸ τρέω, γίνεται δήτρεον (Etym. Paris. δέτρεον, ut in edito scribendum Sylburg. putat, Bast. ad Gregor. Cor. p. 279. Sed v. Eustath. loco mox laudando.) κατὰ τροπὴν [τοῦ δ εἰς ζ καὶ] τῆς εἰ διφθόγγου εἰς τὸ η, ἐν ᾧ δεῖσθαι τρέουσιν. εἴρηται δὲ καὶ διὰ τοῦ ἰ συνεσταλμένον καὶ (imo leg., ut ap. Zonar. συνεσταλμένως, ὡς) παρὰ Ἡρόδοτον, Ἄγε (Ἄγ) αὐτὸν εἰς τὸ Ζήτρεον (leg. * Ζήτριον, ut vidit Tittmann. ad Zonar.) ἐστὶ δὲ χορίαμβον (Sylb. χωρίαμβον, iambicum claudicans: sic legitur in Zonara: sed leg. * χωρίαμβικόν, ut vidit Ruhnck.) τοῦτο δὲ ὁ μὲν Ὄρος προπαροξύνει, ὡς τὸ γήτριον, ὃ δὲ Ὀριγένης προπερισπᾷ (Zonar. περισπᾷ.). Χοιροβοσκός. Eust. ad II. A. p. 837. 44.: "Ἐνθα * παραπηκτέον καὶ τὸ κατὰ μὲν Ὄρον τὸν γραμματικόν, Ζητρεῖον προπαροξυτόνως, κατὰ δὲ ἐτέρον, Ζητρεῖον προπερισπωμένως, ὃ δηλοῖ φασὶ δούλων δεσμοκτήριον ἡγουν μύλωνα: ἐκεῖ γὰρ ἐδεσμοῦντο οἱ δούλοι: αὐτὸ γὰρ κατὰ τινος, παρὰ τὸ δεῖν ὃ ἐστὶ δεσμεύειν, καὶ τὸ τρεῖν ἡγουν φοβεῖσθαι συντεθὲν εἰς δήτρεον, Ζητρεῖον γέγονε μετασύντος τοῦ δ εἰς ζ. Id. ad Od. A. p. 1411. 32.: Δῆλον δὲ, ὅτι ταυτὸν ἐστὶ σιδήρεον δέσμα καὶ * σιδηροπέδην ἢ σιδηρὰν ποδοκάκην εἶπειν, τινὲς δὲ καὶ τὸ Ζητρεῖον ποδός φασὶ δεσμῶν.

"ΤΙΦΗ, (ἡ.)

Frumenti genus. Hesych. Τίφαι: αἱ ὄλυραι: sed diversum ab olyra esse, e Plin. xviii. 8. patet: Cilicix et Asiæ ac Græciæ peculiares, zea, olyra, tiphe: V. et c. 10. (Tiphe et ipsa ejusdem est generis, ex qua fit in nostro orbe oryza. Apud Græcos est zea. Traduntque eam ac tiphen, quum sint degeneres, redire ad frumentum, si pistæ serantur; nec protinus, sed tertio anno. Cf. Theophr. H. P. ii. 5.) V. etiam Theophr. H. P. viii. 1. (et 9.) de C. P. iv. (6.) Aristot. H. A. viii. (21. de porcorum morbis, Ἐκβάλλουσι δὲ τὰς χαλάδας ταῖς τίφαις, ὃ καὶ πρὸς τὴν τροφήν ἐστὶ χρήσιμον.) Ceterum quod de pabulo equorum loquens Hom. II. 2. (θ. 188.) scripsit, Ὑμῖν μὲν (πάρ) προτέρωσι μελίφρονα πυρὸν ἔθηκεν, insignes Grammatici cum Galeno per τίφην explicant, ut v. l. annotant." H. St. "Tiphen et olyram rem alii eandem esse, alii diversam, veteres prodiderunt, referente eorum sententias Galeno de Aliment. Fac. i. 13. T. vi. p. 319. περὶ τῶν καὶ ὄλυρων καὶ ζειῶν." Harduin. ad Plin. l. c. "Secale cereale, τίφην, Theophr. H. P. viii. 1, 2, 4., tritico simile, sed semen folliculis inclusum gerit. Secale cereale a Theophrasto primum memoratum, in Armenia sponte nasci dicitur a Clavijo, Hist. del Gran Tamorlan p. 103. Madr. 1782. 4." Sprengel. H. R. H. p. 80. Hesychii lapsus notavit Bod. ad Theophr. p. 955, 6. Eodem in

* "Nomen Herodoti falsum putat" Tittmann. Procul dubio intelligi debet poetæ nomen. Ruhnkenii conjectura Tittmanni diligentiam effugit. Herodis Iambographi "nomen," inquit D. R. Hist. Crit. Oratt. Gr. p. 172. Reisk., "abiit in notis Herodoti ap. Etym. M. p. 411, 41.: Ζήτριον διὰ τοῦ ἰ συνεσταλμένον, καὶ παρὰ Ἡρόδοτον Ἄγ' αὐτὸν εἰς τὸ Ζήτριον, ἐστὶ δὲ χωρίαμβικόν ἐν μέτρῳ. Ἡ mendoso Ἡρόδοτον hærebatur Weseling. Diss. Herod. p. 29. Idem Etymologi locus induxisse videtur Scalig. ad Varron. de L. L. vi. p. 149., ut iamborum scriptorem Herodotum vocaret."

errore Mnesitheum fuisse, scribit Galen. l. c. Geoponica iii. 3, 12.: Σπείρειν δὲ ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις σπασάμην, τήφας, ζειάς, κέγχρον, καὶ *καννάβιον. Sic male edidit Niclas. pro τίφας, ut in Bas. legitur. Trypho Alexandrinus ἐν τοῖς Φυτικοῖς ap. Athen. iii. p. 109. c. inter panum genera recenset τὸν ἐξ ὀλῳρων, τὸν ἐκ τήφων, τὸν ἐκ μελινῶν. "Observatione dignum est nomen Tēff, terminatione Gr. η̄ omitta, hodie apud Æthiopes frumenti genus indicare: necnon ap. Homerum κῆρ pro κριθῇ legi, omitta terminatione θῆ. Nonne hinc probabile fit frumenta ex oriente Græciam allata?" J. Stackhous. ad Theophr. viii. 1.

* Βρίζα, ἡ. Galen. Aliment. Fac. i. 13.: Ἰδὼν ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ πολλὰς ἀρούρας ὁμοιάτων ἐχούσας, οὐ μόνον τὸν στάχυν, ἀλλὰ καὶ τὸ φυτὸν ὅλον τῇ παρ' ἡμῶν ἐν Ἀσίᾳ, (τήφῃ) τὴν προσηγορίαν εἰρόμεν ἦν τινα ἔχει παρ' ἐκείνοις τοῖς ἀνθρώποις, καὶ μοι πάντες ἔφασαν, αὐτὸ τε τὸ φυτὸν ὅλον, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ καλεῖσθαι βρίζαν, τῆς μὲν προτέρας συλλαβῆς διὰ τριῶν γραμμάτων γραφομένης τοῦ β καὶ ρ καὶ ι, τῆς δὲ ἐφέξης αὐτῇ διὰ τοῦ ζ καὶ α, κατὰ γε τὴν ὁρθὴν πτώσειν, ἐπὶ δὲ τῆς αἰτιατικῆς μετὰ τοῦ ν δηλονότι. "Βρίζα dicta planta hæc ἀπὸ τοῦ βρίζειν, quod est onerare, aggravare, et quasi veterno sopire, quod hujus panis usu evenire, scriptum reliquit Galenus," Bod. ad Theophr. p. 955.: an recte, alii viderint. De h. v. silet Sturzianus in libro, cui titulus De Dial. Maced. et Alexandr. "Zeæ monococcæ et dicoccae meminit Bauhin., quarum prior Trit. Monococcum L. Briza dicta, posterior Trit. Spelta, ambæ aristatæ," notante Stackhousio l. c.

"Ορυζα, Oryza, e genere τῶν σιτηρῶν, frumentaceorum, s. frugum, ut olyra. Diosc. ii. 117. (φωμένῃ ἐν ἐλάδει τόποις καὶ ὑγροῖς.) Dicitur etiam "Ορυζον. Theophr. H. P. iv. 5.: Μᾶλλον δὲ σπείρουσι τὸ καλούμενον ὀρυζον, ἐξ οὗ τὸ ἔφημα· τοῦτο δὲ ὁμοιον τῇ ζειᾷ, καὶ περιττισθὲν οἶον χόνδρος, εὐπεκτον δὲ, τὴν ὕψιν πεφυκὸς ὁμοιον ταῖς αἰράσι. Plin. xviii. 7." H. St. Vide Bod. ad Theophr. p. 362. Linnæo, et Sprengelio H. R. H. p. 88. et 171. "Ορυζα est Oryza sativa. Strabo xv. p. 690.: Ἐκ δὲ τῆς ἀναθυμιάσεως τῶν τοσούτων ποταμῶν, καὶ ἐκ τῶν ἐτησιῶν, ὡς Ἐρατοσθένης φησὶ, βρέχεται τοῖς θερινοῖς ὁμβροῖς ἡ Ἰνδική, καὶ λιμνάζει τὰ πεδία· ἐν μὲν οὖν τοῖς τοῖς ὁμβροῖς λίον σπείρεται καὶ κέγχρον, πρὸς τοῖς σήσαμον, ὄρυζα, βόσμορον. Idem p. 692.: Τὴν δ' ὄρυζαν φησὶν ὁ Ἀριστοβούλος ἐστάναι ἐν ὕδατι κλειστῷ, πρασιὰς δ' εἶναι τὰς ἐχούσας αὐτὴν ὕψος δὲ τοῦ φυτοῦ, τετράπηχυν, * πολύσταχυν γε, καὶ πολύκαρπον, θερίζεσθαι δὲ περὶ δύοσιν Πληιάδος καὶ πρίζεσθαι (πρίζεσθαι, Esc. Mosc. recte) ὡς τὰς ζειάς· φνεσθαι δὲ καὶ ἐν τῇ Βακτριανῇ, καὶ Βαβυλωνίᾳ, καὶ Σουσίδι, καὶ ἡ κάτω δὲ Συρία φνεῖ. Μέγιστος δὲ τὴν ὄρυζαν σπείρεσθαι μὲν πρὸ τῶν ὁμβρῶν φησὶν, ἀρδεῖας δὲ καὶ φνεῖας δεῖσθαι, ἀπὸ τῶν κλειστῶν ποτιζομένων ὕδατων. "Colendi modum eundem hodie observant Indi, nec agricultura Sinensis differt: v. librum Gust. Eckeb. de agricultura Sinense Angl. versum p. 278." Falc. Strabo xv. p. 709. e Megasthene, Πίνειν δ' ἀπ' οὔρης ἀντὶ κριθῶν συντιθέντας, καὶ σιτία δὲ τὸ πλεον ὄρυζαν εἶναι ῥοφήτην (Mss. τροφήν, Marg. Cas.). Ælian. N. A. xiii. 8., Ἐλέφαντι δὲ ἀγελαίῳ μὲν, εἰθισμένῳ γε μὴν, ὕδωρ πόμα ἐστὶ· τῷ δὲ εἰς πόλεμον ἀθλοῦντι οἶνος μὲν, οὐ μὴν ὁ τῶν ἀμπέλων, ἐπεὶ τὸν μὲν ἐξ ὀρύξης χειρουργοῦσι, τὸν δὲ ἐκ καλάμων. "Ορυζα, 71 Samaritan. Exod. xvi. 31., notante Biel. Thes. Philolog. Ex oryza et farina medicorum quorundam inter Indos victus, Strabo p. 713.

* Ὀρυζίτης πλακοῦς, Chrysippus Tyaneus ἐν Ἀρτοκοπικῷ, ap. Athen. xiv. 647. d. Hac voce caret Schneideri Lex.

* Ὀρυζοτροφέω, Oryzam gigno.

Strabo xv. p. 838, Ὀρυζοτροφεῖ δ' ἡ γῆ διὰ τὸν αὐχμὸν. "Hic Strabo non sibi constare videtur, nam in L. xv. (l. c.) ait vere oryzam ἐστάναι ἐν ὕδατι κλειστῷ, et postea, ἀπὸ τῶν κλειστῶν ποτιζομένην ὕδατων: negativum deesse suspicor." Falc. Hinc "Ἐλειογενὲς Hesychio ὄρυζα, Oryza, procul dubio quoniam in palustribus locis nascitur." H. St. "Scrib. ergo Ἐλειογ. cum spiritu aspero." Albertius. "Oryzam Græci recentiores ἐλειογενὲς vocarunt." (de h. v. silet Du-Cang. Gloss. Gr.) "Busbequius Epist. i.: 'Fuimus Philippopolis, vidimus in locis palustribus et aquosis oryzam instar tritici crescentem.'" Bod. ad Theophr. p. 362.

* Βόσμορος s. * Βώσμορος s. * Βόσμορος, ὁ. Strabo xv. p. 690. de India, ex Eratosthene, Ἐν μὲν οὖν τοῖς τοῖς ὁμβροῖς λίον σπείρεται καὶ κέγχρον, πρὸς τοῖς σήσαμον, ὄρυζα, βόσμορον: p. 692., Περὶ δὲ τοῦ βόσμορον, ὃν φησὶ Ὀνησίκριτος, διότι (ὅτι Par. 1. Med. 3, 4.) σεπτὸς (λεπτός Par. 4.: σίτος, Epitomes Auctor) ἐστὶ μικρότερος τοῦ πυροῦ, γεννᾶται δ' ἐν ταῖς μεσοποταμίαις· φρύνγεται δ' ἐπὶ ἀλοθῇ, προομνύντων μὴ ἀπολείπειν ἀπυρον ἐκ τῆς ἄλῃ, τοῦ μὴ ἐξάγεσθαι σπέρμα. Pro βόσμορον legitur in Par. 1. Mosc. βωσμορόν. Diod. S. ii. 36.: Χωρὶς δὲ τῶν δημοκρατικῶν καρπῶν φνεῖται κατὰ τὴν Ἰνδικὴν πολλὴ μὲν κέγχρος, ἀρδενόμενη τῇ τῶν ποταμῶν ναμάτων δαψυλεῖα, πολὺ δὲ δοκρίον καὶ διάφορον, ἐπὶ δὲ ὄρυζα, καὶ τὸ προσαγορευόμενον βόσμορον. Iterum eod. cap. κατὰ τὴν θερινὴν τροπὴν, καθ' ἣν σπείρεσθαι συμβαίνει τὴν ὄρυζαν καὶ τὸ βόσμορον, ἐπὶ δὲ σήσαμον καὶ κέγχρον. "Strabo semel iterumque βόσμορον, et forte melius, uti visum quoque Is. Casaubono." Wesseling. "Theophr. H. P. iv. 5. de India: Φέρεται δὲ καὶ σπέρματα ἴδια, τὰ μὲν τοῖς χειροποιῶσι ὅμοια, τὰ δὲ τοῖς πυροῖς, καὶ ταῖς κριθαῖς, et postea addit, est γένος ἀγρίων κριθῶν, ἐξ ὧν καὶ ἄρτοι ἡδεῖς, καὶ χόνδρος καλὸς· ταύτας γὰρ ἴπποι ἐσθίοντες τὸ πρῶτον διεφθείροντο· κατὰ μικρὸν δὲ οὖν, ἐθισθέντες ἐν ἀγύροις, οὐδὲν ἔπασχον. An hoc hordeum sylvestre sit βόσμορον Strabonis, quod certe idem ac βόσμορον Diodori, Bodæus [ad Theophr. p. 362.] hæret. Idem esse puto. Testum enim hordeum alicam facit optimam, nec alio modo confici potuit. Igne torrefactum esse, ne semen exportetur, haud necesse cum Onesicrito sentiamus. Vocem σεπτὸς esse conjicit Villebrun. σηπτὸς vel εὔσηπτος, quod ita vertit in sensu Hippocratis, facilis digestionem, nisi mavis ὠπεκτὸς [εὐπεκτὸς]. Cur autem non πεκτὸς scilicet coctivus simpliciter legatur?" Falc. H. Steph. Thes. iii. p. 228.: "Πεκτὸς, Coctus vel coctibilis, Plinio." Sensus Strabonis postulat σίτος, quod in Epitomes auctore legitur, quodque jure prætulit Xyland. Ceterum ad linguam veterem Indicam, an ad Ægyptiacam pertineat vox βόσμορος, aliis statuendum relinquimus.

* ὈΡΙΝΔΗΣ, οὐ, ὁ, (ἄρτος).

"Ὀρίνδην Hesych. ap. Æthiopes esse dicit panem, et semen sesamo assimilabile quo cocto vescantur: addit, alios esse velle ὄρυζαν, oryzam.² J. Poll. (vi. 73.) scribit ὄρινδην esse ἄρτον τινα ap. Æthiopes, nimirum τὸν ἐξ ὀρινδίου (C. A. ὀρίνδου, C. V. ὀρινθίου) γινόμενον: esse autem ὀρίνδιον, σπέρμα ἐπιχώριον, ὁμοιον σπασάμῃ. Perperam itaque ὀρινδης³ scriptum est ap. Athen. iii. (p. 110. e.) ubi itidem esse dicit ἄρτον τὸν ἐξ ὀρύξης γινόμενον, vel τὸν ἀπὸ τοῦ ἐν Αἰθιοπία γινόμενον σπέρματος, ὃ ἐστὶν ὁμοιον σπασάμῃ: meminisse autem hujus ὀρίνδου ἄρτον Sophoclem in Triptolemo." H. St.

* ΣΕΜΙΔΑΛΙΣ, (ἡ, εἰς, ἄλδος.)

Sinila, Similago. Est farina ex tritico communi facta: ex qua confectus panis, σεμιδαλίτης dictus est, cui secundum inter panes bonitatis locum assignat Gal. De Al. Fac. i. (2. Athen. iii. p. 115.) Primum enim tribuit τῷ σιλιγνίτῃ, h. e.

¹ "Galen. Aliment. Fac. i. 16. et 17. non inter σιτηρά, sed inter δοκρία legumina recenset, (cum contra inter frumentacea a Dioscoride referatur): Ὅσπερ καλοῦσιν ἱκίνα τῶν δημοτικῶν σπασάμῃ, ἡ δὲ ἄρτος οὐ γίνονται, κυάμους, πιστούς, ἱριβινθούς, φακούς, θέρμους, ὄρυζαν, ἑρίβους. Nobis probatur Dioscoridis sententia, non tantum, quod certum sit, ex oryza fieri panem, sed quod tota facie et habita planta hæc frumento quam legumini sit similior. Imo cum leguminibus nullam, cum frumento summam habet similitudinem. Aspicantem, folium, semen, reliquamque faciem ac ideam plantæ. Mendi suspicio nulla: statim enim cap. seq. 17. de oryza, ac si leguminum præcipuum esset, agit." Bod. ad Theophr. p. 362. Cf. Saraceni Scholia ad Dioscor. ii. 117.

² Hesych.: ὀρίνδην ἄρτος παρὰ Αἰθιοπῶν, καὶ σπέρμα, παραπλήσιον σπασάμῃ, ὅπερ ἱθύντις σιταίνται, τινὲς δὲ ὄρυζαν. In Cod. Ven., teste Schow, est, Ὁ. α. — σπασάμῃ, ὁ. ἱθύντις — ὄρυζαν. Ultimam vocem peissime a Musuro in ὄρυζαν corruptam vv. dd. Hesychio reddiderunt, notante Schow. In J. Poll. vi. 73. (ut et ap. Hesych.) legebatur σπασάμῃ: MS., testibus Kuhn. et Jung., σπασάμῃ, C. A. σπασάμῃ. Formam σπασάμῃ, quæ Græcis recentioribus placuisse videtur, Albertius, Kuhn., et Jung. non agnoscunt. In Glossis tamen legitur, Σπασάμῃ σπασάμῃ, et Σπασάμῃ in Pallad. Septembr. tit. 7. et Octobr. tit. 1., notante Forcellino. Sed et σπασάμῃ, quod iidem rejecerunt, legitur in Hesychio et Galeno, teste G. J. Vossio Etym. L. L., ut in Plinio sesama. Sic in Glossis scribitur σιμιδαλῖς pro σιμιδαλῖς. V. infra v. σπασάμῃ.

³ "Cam ὀρίνδου esset editum consentientibus MSS. A. et Ep., annotavit Casanb. scribendum ὀρίνδου, auctoribus Hes. et J. Poll.; et quisquis Hes. et J. Poll. vi. 73. consuluerit, vix dubitaverit de veritate hujus emendationis, quam recepit etiam Bruck. in Fragm. v. e Soph. Triptolemo." Schweigh. Ante Casanb. sic emendat H. Steph.

siligineo: ut qui ex purissimi optimique tritici farina, quæ σιλιγνις dicitur, conficiatur. Ex quo apparet quid discriminis sit inter similaginem et siliginem. Hoc enim nomine optimum triticum vel ejus farinam, illo autem paulo deterius et commune veteres designabant: in quo quod purissimum est, pollen dicebatur: ut flos in siligiæ: quemadmodum annotavit Plin. xviii. 10. Hæc Gorr. In v. l. autem male σεμίδαλις exponitur Siligo, deinde Simila et Similago: quum Siligo sit σιλιγνις, ut modo dictum fuit: ex qua confectus panis dicitur σιλιγνίτης a P. Ægineta i. Invenitur et σιλιγνις, itidemque σιλιγνίτης: sed altera scriptura melior est." H. St. Hippocr. de Victu Acutorum p. 383. 25., Καὶ ὡς ἡμπαγέα ἐσθίειν ὀπτά, καὶ σεμίδαλιν, καὶ κέγχρον: de Diæta p. 92. 47., Σεμίδαλις καὶ χόνδρος ἐφθός; ibid. v. 40., οἱ δὲ σεμίδαλιται (ἄρτοι) ἰσχυρότατοι πάντων τούτων. Athen. iii. p. 109. c. e Tryphone Alexandr. ἐν τοῖς Φυτικαῖς, Ἀρτων ἐκτίθεται γένη, εἰ τι καὶ γὰρ μέμνηται, ζυμίτην, ἄζυμον, σεμίδαλιν, χονδρίτην, συγκομιστόν. Σεμίδαλις legitur in Lev. ix. 4. Es. l. 13. Exod. xxix. 2. Lev. ii. 1. 1 Reg. i. 24. Gen. xviii. 6. Cf. Salm. de Hom. Hyl. Iatr. c. lvii. p. 72. et O. Cels. Hierobotan. t. ii. p. 101. J. Poll. i. 247., Ἀπὸ δὲ σίτου, χόνδρος, σεμίδαλις, ζεῖα, σήσαμα, κέγχρος: vi. 74., εἴρηται δὲ καὶ σεμίδαλις, παρὰ τε Λυκούργῳ τῷ ῥήτορι, καὶ πολλοῖς τῶν κωμωδιδιδασκάλων (κωμωδοδιδασκάλων). Στράτις δὲ καὶ τὴν γενικὴν εἴρηκε σεμίδαλιν. In Glossis scribitur σεμίδαλις pro σεμίδαλις. Eadem Glossæ, *Σεμίδαλιον Pultis, S.: qua voce caret Schneideri Lex. Zonaras: Σεμίδαλις παρὰ τὸ σμῶ τὸ καθαίρω, καὶ τὸ ἄλιν, ἢ ἄλιν σμῶ-μένην. τὸ πάνυ σμῆμα, οἷον τὸ λεπτομερέστατον. Οὗτος Ὁρος δὲ Μιλήσιος. Cf. Etym. M. p. 709. 46. et Phavor. "Σεμίδαλις est a Punico Semid, ut monuit Angelus Caninius in Alphabeto Hellenismi. Sane Aruc Ν ΤΥΩΔ, pro simila habet. Simila, quæ et Similago, est a σεμίδαλις, κατ' ἀποκοπὴν ultimæ syllabæ, et δ in λ converso, quomodo ab Ὀλυσσεύς, quod Ἄolicum pro Ὀδυσσεύς, Latini dicunt Ulysses, et α δάκρυον, lacryma." G. J. Voss. Etym. L. L. *Σιλιγνιον, Siligo. Chrysippus Tyaneus ἐν Ἀρτοκοπικῷ, ap. Athen. xiv. 647. c., de Romanorum catillo ornato, Εἴτα τὸν χυλὸν ἐκπίεσας, σιλιγνιον συμφύρασον αὐτῷ: ubi σιλιγνιον Edd. cum Msto. "Videtur id vocabulum pro diminutivo τοῦ σιλιγνις vel σιλιγνις accepisse Dalecamp., aliquantum siliginis vertens; at tale diminutivum non minus ridiculum videri deberet, quam si Latine frumentulum aut triticulum diceret. Quam Romani siliginem vocabant, eam Græci inter Romanos viventes σιλιγνιν et σιλιγνιον Gr. terminatione dixerunt. Sic veteres Glossæ: Σιλιγνιον siligo. Cf. Du-Cang. Gloss. Gr. v. Σιλιγνιον. Ac sunt quidem, qui dicant eandem esse σιλιγνιν et eam quam Græci proprie σεμίδαλιδα vocant; at σεμίδαλιδα Romani similaginem dicunt, quæ siligine inferior censebatur." Schweigh.

*Σιλιγνίας, (quod vocab. ignorat Schneideri Lex.), i. q. Σιλιγνίτης. Eustath. ad Od. E. p. 1753. 3.: "Ἔστι δὲ φθοῖς, ποῖός τις πλακοῦς, οὗ τὴν κατασκευὴν οὕτω τις περιλαλεῖ. Τυρὸν ἐκπίεσας, τρίβε καὶ ἐμβαλὼν εἰς (ἐς) κόπκινον χάλκεον, διήθει, εἴτ' ἐπιβαλὼν (ἐπιβάλλε) μέλι καὶ σιλιγνίως ἡμίαν, καὶ συμμάλαζον εἰς ἓν. Ἐν τούτοις δὲ διηθεῖν μὲν τὸ διυλίζειν, ὅπερ ἀπηθεῖν λέγει ὁ κωμικός, ὅθεν καὶ ἡθμός ὁ διυλιστήρ (διυλιστήρ). Περὶ δὲ σιλιγνίως, Ζητῆρόν μὲν ὅτι ποτε εἶδος ἐστίν. Ἰστέον δὲ ὡς παράγει ἄρτον λεγόμενον Σιλιγνίτην καὶ Σιλιγνίαν, διὰ τὴν ἐκείθεν μίξιν. Ἡ δὲ ἡμίαν, ὥσως ἡμισυ ἐστὶ μέτρου τοῦ ἓν, οὗ χρῆσις

ἐν τῷ, Ἐλαιον πλέον ἢ περ ἓν." Cf. Etym. M. p. 793. 5. Uterque respexit ad verba Chrysippi Tyanei ab Athenæo xiv. 647. d. laudata.

"Nec tamen siligo a σιλιγνις factum puto. Potius placet Græcos eam vocem a Romanis accepisse. Sane vocem esse exoticam, etiam Galenus agnoscit. Satis autem verisimile est, venire a ΣΥΩ, nix. Nam est species ea tritici, quæ nivea ac molli farina præstat: Juvenalis v. v. 70., Sed tener et niveus, mollique siligine factus Servatur domino. At Isidorus facile refellitur, cum xvii. 3. deducit a v. seligo, quia tritici species sit præcipua maximeque selecta. Nam contra quam in seligo prima correpta est, media producta, ut allatus Juvenalis versus ostendit." G. J. Voss. Etym. L. L.

"ΣΗΣΑΜΗ s. ΣΗΣΑΜΟΝ,

Sesama vel Sesamum, Frumenti Indici genus. (Sprengelio H. R. H. p. 45. et 96. est Sesamum orientale) V. Dioscor. (ii. 121. Γίνεται δὲ καὶ ἔλαιον ἐξ αὐτοῦ, ὃ οἱ Αἰγύπτιοι χρῶνται.) et Plin. (xviii. 7. et 10. qui inter æstiva frumenta numerat, Columella autem ii. 7. inter legumina. Ab Indis venit et culmum habet ferulaceum, folia sanguinea, semen vasculis inclusum, ut papaver, ut Plin. l. c. tradit. Hoc adeo gratum est in cibis, ut locum habeat in bellariis et condimentis. Plaut. Pœn. i. 2. 112. Ut mulsa loquitur! nihil nisi laterculos, sesamum, papaveremque, triticum, et frictas nuges, al. leg. papaveremque tritum. Petron. in Satyr. c. i. extr. Melitos verborum globulos et omnia dicta factaque, quasi papavere et sesamo sparsa. V. Forcellin. h. v. Photius: Σήσαμον μετὰ μέλιτος κεκομμένον πρῶτον μὲν παρὰ τῷ νυμφίῳ τὸ παλαιὸν ἐδίδοντο τοῖς ἀπαντῶσι περιόδοντες τῷ ἐντίμῳ ἢ φίλῳ ἐπιλέγοντες, ὡς παρὰ τοῦ γαμοῦντος ἐστὶν ἢ τῆς γαμουμένης· τὴν δὲ δειπνα ποιῶντες κατ' οἰκίαν διανέμονται τοῖς κεκλημένοις· ἐστὶ δὲ ὅτε τὴν σήσαμην θέλοντες περιφέρειν δεῦρο πολυτελῆ· ἐν δὲ τοῖς γάμοις ἐδίδοντο σήσαμην, ἐπεὶ πολυγονώτατον. Σήσαμον· σήσαμην περισπόμενος καὶ Ἀρίσταρχος καὶ Σέλευκος, ἢ δὲ χρῆσις ἐτέρη.) Hinc Σησαμοειδές, Herba duorum generum, una Σησαμοειδές μέγα (Sprengelio H. R. H. p. 175. Reseda alba,) altera Σησαμοειδές μικρὸν appellatur, (Galeno Fac. Simplic. viii. 108. Sesamoides album, Sprengelio p. 184. Astragalus Sesamoides.) V. Dioscor. (iv. 152. 153. Galeno l. c. Sesamoides magnum est Ἀντικύρικον ἐλλέβορον. Dioscor. Σησαμοειδές τὸ μέγα ἐν Ἀντικύρῳ Ἐλλέβορον καλοῦσι, διὰ τὸ μίγνυσθαι ἐν ταῖς καθάρσεσι τῷ λευκῷ ἐλλέβορῳ· εὐκριν ἢ πόα ἡριγέροντι ἢ πηγάνῳ, — σπέρμα ὁμοῖον σήσαμῳ, κυρεῖ ἐν τῇ γούσει. In Nothis legitur: Σησαμοειδές μέγα — οἱ δὲ σήσαμῳ, οἱ δὲ σήσαμῳ, οἱ δὲ λευκοκυντάλιον, οἱ δὲ ἐλλέβορον λευκός, οἱ δὲ ἀντικύρικον. Hesych.: Σησαμοειδές ἐν Ἀντικύρῳ πόα, εὐκριν ἡριγέροντι. Plin. xxv. 5., Elleborum in Anticyra insula tutissime sumitur, quoniam sesamoides admiscet. Idem xxii. 24.: Sesamoides a similitudine nomen accepit, grano amaro, folio minore. — Est etiamnum aliud sesamoides Anticyræ nascens, quod ideo aliqui Anticyricum vocant; cetera simile erigeronti herbæ, granum sesamæ. Quod illud Anticyricum Hel-leborum dicatur, Galen. l. c. aliam ac Dioscorides, et ex eo Plin. l. c., rationem reddit, nempe quoniam semen hellebori modo purget, ceterisque viribus sit helleboro simile. Ægineta: Σησαμοειδές τὸ μέγα, ὅπερ ἀντικύριον ἐλλέβορον ὠνόμασαι, διὰ τὸ ὁμοίως ἐλλέβορῳ καθαίρειν αὐτοῦ τὸ σπέρμα. Diosc. sententiæ astipulatur Strabo ix. p. 418. Postquam enim duas monuit olim fuisse

¹ Etym. M. p. 793, 5.: Φθοῖς φθοῖς· εἶδος πλακοῦτος, οὗ τὴν κατασκευὴν οὕτω τις περιλαλεῖ· Τυρὸν ἐκπίεσας, τρίβε, καὶ ἐμβαλὼν εἰς κάπκινον χάλκεον, διήθει, εἴτα ἐπιβαλὼν μέλι καὶ σιλιγνίως ἡμίαν (ἡμίαν), ὃ ἵστιν ἡμισυ μέτρου, καὶ συμμάλαζον εἰς ἓν. "Etymologus sua ex ipso Athenæi loco descripsisse videtur; ita accurate cum Nostro consentit, nisi quod pro ἡμίαν (quod cum editis tenet nterque poster cod. MS.) perperam ibi editur ἡμίαν." Schweigh. Imo, non ex Athenæo ipso, ut vir doctus putat, sed vel ex Eustathio, vel ex grammatico, cujus scrinia compilavit Eustath., sua depromissæ Etymologum, satis patet e verbis, εἶδος πλακοῦτος οὗ τὴν κατασκευὴν οὕτω τις περιλαλεῖ, quæ in Eustathio leguntur, at Athenæo desunt. In Eustathio quoque legitur ἐπιβαλὼν et σιλιγνίως, pro quibus in Athenæo est σιλιγνίως in ed. Ven. cum MS. A. et ἐπιβαλὼν in MS. A. cum edd., ἐπιβαλὼν vero in MS. Ep., teste ipso Schweigh.

² Apographum Albertii ad Hes. v. σήσαμην habet· δίκην ποιῶνται, pro quo idem reponere mavult λίκην ποιῶνται. Pro δίκην πολυτελῆ idem, qui aliquid deesse putat, conjicit δίκην π.

³ Pro ἡμίαν Apographum Albertii habet ἡμίαν. Respicitur, ut putamus, ad Aristoph. Pac. 869., Ἡ καὶς λίλουται, καὶ τὸ τῆς τυγῆς καλὰ· Ὁ πλακοῦς πίπτειται, σήσαμῳ ξυμπλάττεται, ubi tamen Bruncck., quem sequitur Maltbeius ad Morelli Lex. Gr. Prosed., legendum censet σήσαμῳ. In A. scriptum σήσαμῳ. Schol., et ex eo Suidas, σήσαμῳ h. l. procul dubio legerat, ut et Phavor., qui articulum totum exscripsit: Σησαμῷ, inquit Schol. παρὰ τὸ ἐν τοῖς γάμοις ἵθος· ἵθον γὰρ ἐν τοῖς γάμοις σήσαμον δίδοναι, ὅς ἐστι πλακοῦς γαμικὸς ἀπὸ σήσαμου πεποιημένος διὰ τὸ πολύγονον· ὡς φησι Μένανδρος· σήσαμῳ δὲ καὶ σήσαμῳ διαφέρει. σήσαμῳ μὲν ἵθος πλακοῦτος, σήσαμῳ δὲ, ἢ φησὶ ἡμῖς σήσαμῳ δὲ, καὶ μήκωνις, καὶ σήσαμῳ (Suid. σισύμβριον) φύλλα οἷς στυφανοῦνται οἱ νυμφῖοι, καὶ σήσαμῳ πόκατα. Pro σήσαμῳ, in Phavor., et Suida, ubi idem articulus extat, legitur σήσαμῳ. Phavor. et Zonaras: Σησαμῳντα· τὰ ψαστά. "Imo σήσαμῳ, ut ap. Suid." Tittmann. Idem tamen Schol. σήσαμῳ ad Acharn. 1092., scribit: Ἄλλο σήσαμῳ, καὶ ἄλλο σήσαμῳ· σήσαμῳ μὲν ἵθος πλακοῦτος, σήσαμῳ δὲ ἢ ἡμῖς καλοῦνται σήσαμῳ. Ex illo sua depromsit Phavor.

Anticyras, usam ad Cētam montem in sinu Maliaco, alteram in Phocide, subdit statim in Maliaca quidem optimum nasci helleborum, at in Phocensi melius apparari, ideoque multos ad hanc purgandi sanitatisque causa solitos proficisci: γίνεσθαι γάρ τι σησαμοειδὲς φάρμακον ἐν τῇ Φωκίῃ μεθ' οὗ συσκευάζεσθαι τὸν Οἰταῖον ἐλλέβορον. Cf. Saraceni Schol. ad Diosc. l. c.) Σησαμοειδὲς vocatum fuit et semen hellebori nigri ap. Anticyrenses, ut scribit Diosc. (iv. 151.) Verum Theophr. ipsum helleborum ab iis sic vocatum fuisse prodidit, quod sesamæ similitudinem haberet. Gorr. (Fallitur vir doctus. Respicitur ad Theophr. ix. 10., ubi de nomine σησαμοειδὲς nihil invenias: 'Ο δὲ ἐλλέβορος ἐπὶ ταῦτα, τῇ τε ῥίζῃ καὶ τῷ καρπῷ χρήσιμος, εἴπερ οἱ ἐν Ἀντικύρῃ, καθάπερ φασι, τῷ καρπῷ καθαιροῦσιν, ἔχει δὲ σησαμώδη τούτων. Erotian.: Σησαμοειδὲς Διοκλῆς οὕτω φησὶ καλεῖσθαι τὸν ἐν Ἀντικύρῃ ἐλλέβορον, ἔτεροι δὲ πᾶν τινὰ ἑτέραν. Vulgo legitur σησαμοειδὲς, vel σησαμοειδὲς. Hippocr. de Rat. Vict. Morb. acut. p. 384, 10., Σησαμοειδὲς ἄνω καθαίρει, quam sententiam repetit in libello de Veratri Usu p. 534. 44.) Item Σησαμὶς vel Σησαμίτης, v. Dioscor. (in Nothis l. c. scribitur σησαμίτης), Herba, quæ et Σησαμοειδὲς. Item Σησαμοειδὴ ὄστᾱ, Ossa sesamæ similia, Ossicula oblonga et plana intra manuum pedumque articulos posita, sic dicta a sesami seminis similitudine. (Galen. de U. P. ii. 12.) Σησαμώδης quoque est Sesamo similis (Σησαμοειδὴς contr. Σησαμώδης, Theophr. ix. 10. l. c.) Σησαμίτης ἄρτος, vel Σησαμίτης, sine adjectione, Panis e sesamo factus, ap. Athen. (iii. p. 114. a. Καὶ τὸν σησαμίτην¹ δὲ οὐχ ἐώρακε. — Ἔστι δὲ καὶ ὁ πυραμῶς,² ἄρτος διὰ σησάμων πετιτόμενος, καὶ τάχα ὁ αὐτὸς τῷ σησαμίτῃ ὢν. Μνημονεύει δὲ πάντων τούτων Τρύφων ἐν πρώτῳ Φυτικῶν. J. Poll. vi. 72., panum species recensens, habet, Ζυμίται, σησαμίται. Hesych.: Σησαμίτης ἄρτος εἶδος.) Item adj. Σησαμίνος, (ἰνῃ, ἰνον, et *Σησαμῆς, ὁσσία, ὄν. Hesych. e poeta quodam: Σησαμῆντ' ἄρτον· οὗτος ἔκειτο ἄθλον τοῖς διαγρηνήσας, πυραμῶς, καὶ σησάμινος, καὶ τοιαῦτα τινὰ. V. Athenæi Epit. ap. Schweigh. ad L. iii. p. 114. a.) Σησάμιον ἔλαιον, E sesamo factum oleum. (Dioscor. i. 41. Strabo de Assyria xvi. p. 1054. ed. Falc., Ἐλαίῳ δὲ χρῶνται τῷ σησαμίτῃ τὸ πλεον. Idem p. 1058. de Babylonis, Ἀλεῖφονται δ' ἐκ τοῦ σησάμου. Suid.: Σησάμιον ἔλαιον, καὶ σῆμιον, ὃ ἐχρίοντο οἱ σὺν Κύρῳ στρατευόμενοι. Respexit haud dubie ad K. A. iv. 4. 8. χρίσμα, ὃ ἐχρῶντο ἅπ' ἐλαίου, σῆμιον, καὶ σησάμιον, καὶ ἀμυγδαλίον.) At substant. Σησάμιον, ὢν, τὸ, (quod non agnoscit Schneideri Lex.) vel Σησαμῆς, Placenta e sesamo et melle atque oleo. Affertur ex Hippocr. et Athen. (Quod ad Hippocratem attinet, respici putamus ad Gal. Gloss. Hippocr. Σησαμῆς τῆς σησαμίδος ὀνομαζομένης, ubi quædam exemplaria habent σησαμίον. Phavor. et Zonaras p. 1639.: Σησάμιον, καὶ σησαμῶντια· τὰ ψαιστά· ubi Cod. A. habet σησάμη. Gloss. γ. in Batrachomyomachiam v. 36.: Πολλὴν σισαμίδα· σησάμιον. Quod ad Athenæum attinet, Ibycus vel Stesichorus ἐν Ἀθλοῖς ap. Athen. iv. p. 172. e. dicit, φέρεσθε τῇ παρθένῳ δῶρα, Σησαμίδας, χόνδρον τε, καὶ ἐγκρίδας, Ἄλλα τε πέμματα, καὶ μέλι χλωρόν. Athen. xiv. p. 646. f.: Σησαμίδες, ἐκ μέλιτος καὶ σησάμων πεφρυγμένων καὶ ἐλαίου σησαμοειδῆ πέμματα. Εἰποῖς Κόλαξιν· Ὅς χαρίτων μὲν ὀμνχεῖ * Καλλαβίδας δὲ βαίνει Σησαμίδας δὲ χέζει, Μῆλα δὲ χρέμπεται. Ἀντιφάνης Δευκαλίωνι· Σησαμίδας, ἡ μελίπηκτα, ἡ τοιοῦτό τι. Μνημονεύει αὐτῶν καὶ Ἐφίππος ἐν Κύδωνι· πρόκειται τὸ μαρτύριον. Ephippi testimonium, ad quod h. l. provocat Athen., exhibitum est p. 442. f. Etym. M. p. 697. 27.: Πυραμῆς ἡ ἐκ πυρῶν καὶ μέλιτος, ὥσπερ σησαμῆς, ἡ ἐκ σησαμῶν καὶ μέλιτος.) Dicitur etiam Σησαμῶς, οὖντος, ὃ, pro illa placenta, (contr. e Σησαμῶς. Hesych.: Σησαμῶεσσα· ἐκ σησάμης κατεσκευασμένη μάζα. Athen. xiv. 644. a.: *Περισπαστέον δὲ λέγοντας πλακοῦς τὴν ὀνομαστικὴν συνήρηται γὰρ ἐκ τοῦ πλακοῦς, ὡς τυρόεις

τύρους, σησαμῶς σησαμῶς· εἴρηται δὲ κατ' ἄλλω τῷ ἄρτος. Hesych.: Σησαμῶς πέμμα ἐκ μέλιτος καὶ σησάμης. Suid. et Phot.: Σησαμῶς· πλακοῦς. J. Poll. vi. 77., Τῶν δὲ πλακοῦντων εἶδη, πυραμῶς, σησαμῶς, et 108.: Τοῖς μέντοι διαπαννυχίσασιν ἄθλα ἦν σησαμῶς, καὶ πυραμῶς, πέμματα διὰ μέλιτος ἐφθού, τὸ μὲν ἐκ σησάμων, τὸ δὲ ἐκ πυρῶν πεφρυγμένων. Schol. Aristoph. Eq. 277. Ἡμέτερος ὁ πυραμῶς· πυραμῶς δὲ εἶδος πλακοῦντος, ἐκ μέλιτος ἐφθού καὶ πυρῶν πεφρυγμένων, ὡς καὶ σησαμῶς τὸ διὰ σησάμων· ταῦτα δὲ ἐτίθεσαν ἄθλα τοῖς * διαγρηνήταις· εἰδῆσαι δὲ ἐν τοῖς συμποσίοις ἀμιλλᾶσθαι περὶ ἀγρηνίας, καὶ ὁ διαγρηνήσας μέχρι τῆς ἑω ἐλάμβανε τὸν πυραμῶντα. V. Athen. xiv. 647. c. Etym. M. p. 533. 16.: Ὁ δὲ κότταβος ἦν τοιοῦτον τι λεκάνιον ἐν τῷ μέσῳ κείμενον τοῦ συμποσίου, ἔχον ἐπιπλέον ἕτερον σμικρὸν ὃ ἔδει καταδύσαι τὸν πέμψαντα τὸ περιττὸν τοῦ πόματος, ἦν δὲ τοῦτο σημεῖον τοῦ ἐρᾶσθαι ὅπῃ γυναικὸς ἢ παίδων, καὶ ἄθλα οἱ νικῶντες ἐλάμβανον * πλακοντίσκους, πυραμῶντας ἢ σησαμῶντας, ἀπερ κοττάβια ἔλεγον. Aristoph. Thesm. 570. Τὸν σησαμῶντ' ὃν κατέφαγες, τούτῳ σε χεσεῖν ποιήσω· Acharn. 1092., Ἀμύλοι, πλακοῦντες, σησαμῶντες, ἰτρία. Lucian. Conviv. 27.: Προσέταξα δὲ τῷ οἰκέτῃ τούτῳ, ἦν διδῶς αὐτῷ μοῖραν τινὰ ἢ σὺδος, ἢ ἐλάφον, ἢ σησαμῶντος, ὡς ἐμοὶ διακομίσεσθαι. 38., Καὶ ἅμα εἰσεκεκόμιστο ἡμῖν τὸ ἐντελὲς ὀνομαζόμενον δεικνόν, μία ὄρνις ἐκάστω, καὶ κρέας ὕος, καὶ λαγῶς, καὶ ἰχθύς ἐκ ταγῆρον, καὶ σησαμῶντες. Zonaras p. 1639.: Σησαμῶντια τελύχη. "Si verum glossema, urbis Sesami mōnia int. Sed vid. an legendum sit, Σησαμῶντια τελύχη." Tittmann. "Ad σησαμῆς subintelligitur μάζα, ad σησαμῶς vero, sicut ad σησαμίτης, intelligitur ἄρτος, vel πλακοῦς." Schweigh. ad Athen. xiv. 646. f.) At σησαμῆ ab hoc (σησαμῶς) differt, teste Schol. Aristoph. Pac. (869., et ex eo Suid.) ubi ait σησαμῆν fuisse, quam ἱππὶ vocarent σησαμίδα." H. St. Iterum Schol. Aristoph. ad Acharn. 1092. et ex eo Phavor.: Ἄλλο σησαμῶς, καὶ ἄλλο σησάμη· σησαμῶς μὲν εἶδος πλακοῦντος, σησάμη δὲ, ἦν ἡμεῖς καλοῦμεν σησαμίδα. "Idem sonare videtur σησαμῆς et σησαμῶς, licet nescio quid discriminis statuat Aristophanis vetus Interpretes ad Acharn. 1091. et ex illo Suid." Schweigh. ad Athen. xiv. p. 646. f. Falluntur et Schol., et vir doctus. Σησαμῆς et σησαμῶς, cum de placenta agatur, dubio procul idem sonant; at, præter placenta significationem, σησαμῆς et herbam, cui nomen Σησαμοειδὲς τὸ μέγα s. Ἀντικύρικον notat, teste Appendicis ad Dioscor. auctore l. c., Οἱ δὲ σησαμίτης, οἱ δὲ σησαμῆς. Schol. Aristoph. per σησαμίδα intellexit herbam: recte ergo discrimen statuit inter σησαμῶς; placenta genus, εἶδος πλακοῦντος, et σησάμη, i. q. σησαμῆς, herbam. Sed fallitur credens σησάμη nunquam sumi pro placenta. Imo utramque significationem agnoscit Hesych.: Σησάμη σησαμῆς, καὶ πλακοῦς ἐκ σησάμης. Id est, Σησάμη i. q. σησαμῆς, herba, et placenta e sesamo facta. Sic Hippocr. de int. Aff. p. 207. 36., Φαγόντες πλακοῦντος καὶ σησάμης καὶ τῶν ἄλλων μελιτωθέντων ἀπλεῖστω. Hinc Galenus Gloss. Hippocr.: Σησαμῆς (σησάμης) τῆς σησαμίδος ὀνομαζομένης. "Pro σησαμῆς legendum puto σησάμη, ut Galenus dicat σησάμη ab Hippocr. appellari, quæ vulgo σησαμῆς nominetur. At in uno vet. Cod. MS. σησαμῆς τῆς οὕτω δὲ ὀνομαζομένης, sed perperam." H. St. Phavor.: Σησαμῆς ἡ οὕτω δὲ καλουμένη παρὰ τῷ Ἱπποκράτει. Imo legendum, ut ex illo vet. Cod. MS. ab H. St. laud. satis patet, Σησάμης τῆς οὕτω δὲ καλουμένης παρὰ τῷ Ἱπποκράτει. Ceterum Hesych. vel ad Hippocratis locum, ut putamus, respexit, vel ad Aristoph. Pac. 869. ubi legitur σησαμῆ ἐνυπλάττεται, pro quo Brunck. edidit σησαμῶς. Sed Schol. Suid. Phavor. et Phot. ll. cc. σησαμῆ agnoscunt. Phavor.: *Σησαμέα· εἶδος φυτοῦ. Nusquam alibi, quod sciamus, legitur hæc glossa. An Σησαμέα sit i. q. Σησαμῆς, alii viderint. Hesych. et Phavor.: *Σάλμα· σησάμη. Hoc vocabulum, quo caret Schneideri Lex., nusquam alibi, quod sciamus, occurrit.

¹ "Ad vulgatam olim scripturam adnotavit Casaub. 'Σησαμίτην panem invenio nusquam; itaque lego καὶ τὸν σησαμίτην. Sed placet omnino lectio, quam subiecit nobis Epitoma Hoescheliana, in qua verba hæc, καὶ τὸν σησαμίτην isto loco non habentur, sed paulo mox, hoc modo: Ἔστι δὲ καὶ ὁ σησαμίτης καὶ ὁ πυραμῶς διὰ σησάμων πετιτόμενος, καὶ τάχα ὁ αὐτὸς τῷ σησαμίτῃ ὢν. In Excerptis quidem σησαμίτης scriptum est, sed quis non videt, σησαμίτης esse scribendum necessario, hac admissa verborum textura? Vetus est menda σησαμίτην pro σησαμίτῃ, quam et MS. A. tenet, et suo in exemplo invenerat Epitomator. Ceterum suo arbitrato, ut sæpe alias, sic h. l. idem Abbreviator structuram mutavit verborum, et partim etiam ipsa Athenæi verba. Similiter vero in nostro Cod. Ep. sic scribitur: Καὶ σησαμῆς, καὶ πυραμῶς, διὰ σησάμων πετιτόμενος, ὁ αὐτὸς τάχα τῷ σησαμίτῃ." Schweigh.

² "Notemus obiter, pro πυραμῶς iii. 114. b. σησαμῶς legendum videri, monente H. Steph. Thes. iii. 639. a." Schweigh. ad Athen. xiv. 646. f. "Immo vero perquam probabile videri debet, suo loco ibi stare πυραμῶς, sed per librariorum oscitantiam verba nonnulla intercidisse, cum tali modo scripsisset Athenæus: Ἔστι δὲ καὶ ὁ πυραμῶς (ἄρτος) ἐκ (vel διὰ) μέλιτος ἐφθού καὶ πυρῶν πεφρυγμένων, καὶ ὁ σησαμῶς ἄρτος διὰ σησάμης πετιτόμενος." Schweigh. ad Athen. xiv. p. 647. c.

"Πλεφίς Hes. σήσμις s. πεφρυγμένη σήσμις." H. St. Hesych. et Phavor.: *Πλεφίς ἡ πεφρυγμένη σήσμις. Πλεφίς σήσμις. Prius illud Laconicum est, notante Albertio, qui addit: "Forte quis πλεφίδες conjecerit a seq. πλεφίς." V. Casaub. Animadv. ad Athen. p. 387. Σησάμων nomine, ut scribit Bod. ad Theophr. p. 920. plures donatæ sunt plantæ. Heliotropium magnum sesamon dictum scribit Auctor Appendicis ad Dioscor.: Οἱ δὲ *σκορπιόκτονον, οἱ δὲ σήσαμον ἄγριον, οἱ δὲ σκορπίου οὐραν. Arborem quandam illud nomen obtinuisse, e Dioscor. i. 129. colligitur: "Ἐνιοὶ δὲ τὰ *σησάμινα ἢ ἀκάνθινα ξύλα ἐμφερῆ ὄντα ἀντὶ ἐβένου πωλοῦσι." Vet. Cod., si Lacunæ credimus, habet, pro σήσάμινα, σκαμίνα [saltem legendum esset σκαμίνινα, Salm. in Solin. p. 727. b.], et ita merito legendum censuere Marcellus et Cornarius, quibus facile assentior: quamvis itidem non ignoro in Arriani P. M. E. mentionem fieri phalangum sesaminarum atque ebeninarum." Saraceni Scholia p. 19. Locus est p. 162. ed. Blanc.: "Ἀπὸ μὲν βαρυνάδων εἰς ἀμφοτέρω τὰ τῆς Περσίδος ἐμπόρια, πλοῖα μεγάλα χαλκοῦ καὶ ξύλων *σαγαλίνων¹ καὶ δοκῶν καὶ κεράτων καὶ φάλαγγων σήσαμίνων, καὶ ἐβένινων. Recte, nostra quidem sententia, se habet vox σήσαμίνων. "Σησάμινον ξύλον ap. Cosmam Indicopl., Du Cang. Gloss. Gr. "Constat," inquit Salm. in Solin. p. 727. c., "lignum simile fuisse ebeno. Alias morum i. e. σκαμίμων inter spissa ac durabilia ligna numerat cum Theophrasto Plinius, quam et vetustate nigrorem nitoremque contrahere dicunt. Theophr. de moro, Καὶ ἰσχυρὸν ἄμα καὶ ἐπεργὸν τὸ ξύλον, καὶ παλαιούμενον, μέλαν ὥσπερ λωτός. Sed σήσάμινα non muto contra librorum fidem. Herod. i. 193. ap. Assyrios milium et sesamum arborescere dicit, e soli bonitate. Non tamen ab eo sesamo sesamina ligna." "Non placet correctio; ait enim Dioscor. ligna sesamina et acanthina fungosa esse, eaque nota dignosci posse a vero ebeno. Mori materies neutiquam fungosa est; durare enim non posset. Accedit alia etiam ratio, cur mutare nihil ausim, quod Oribasius et Serapio legerint σήσάμινα, ut vulgati codices habent." Bod. ad Theophr. p. 359. Cf. p. 1089. Dioscor. iv. 164.: Κίκι ἢ κρότων² οἱ δὲ σήσαμον ἄγριον, οἱ δὲ σέσελι Κύπριον, οἱ δὲ κρότωνα. Dioscor. Notha: Αἰγύπτιοι σύνθαμινα, οἱ δὲ *τριξίν, Ῥωμαῖοι ρίκινον. Plin. xv. 7.: "Proximum fit et e cici arbore in Ægypto copiosa; alii crotonem, alii trixim, alii sesamum sylvestre appellant." "An ab hoc sesamo ligna sesamina? At lignum ricini concavum esse tam ramis, quam caudice referunt Plin. et Dioscor. Aliud sesamum non novi." Salm. in Solin. p. 727. d. Hesych. et Phavor.: *Σίσαμις τὸ παρὰ τοῖς ἱατροῖς λεγόμενον σέσελι. Per σίσαμις intelligi debet σίσαμις ἄγρια s. σήσαμον ἄγριον, et in σέσελι subaudiendum est Κύπριον, ut satis patet ex alia ejusdem Hesychii glossa: Κρότων³ οὕτω καλεῖται ὁ τινες κίκιν Αἰγύπτιον, οἱ δὲ σήσαμιδα ἄγριαν. Vulgo legebatur σισαμίδα, ut et in Phavorino legitur, sed

Salmasius proposuit σήσαμιδα, quod Albertius male recepit. In Cod. Ven., teste Schow, est: Κρότων⁴ οἱ καὶ αἰγύπτιον—σισαμίν α. "Σιλικύπρια, Arbores in quadam Ægypti parte, e quarum fructu fit unguentum. V. Herod. p. 78. meæ edit. (ii. 94.), et meminere ejus quod a Dioscor. scribitur, nimirum κίκιν, quod Herod. fructum esse ait, vocari a quibusdam σέσελι Κύπριον." H. St.

* Σήσαμος, qua forma carent H. St. et Schneideri Lexica, legitur in Glossis: Σήσαμος Sesamus. Sic Damogeron in Geopon. ix. 18., Ποιεῖ ἔλαιον καὶ σήσαμος, καὶ τὸ κάρνον, περιαρεθέντων τῶν κελύφων, καὶ αὐτῶν δηλονότι ἐκπιεζομένων. Græci recentiores non σήσαμον, σήσαμος, σήσαμις, etc. sed σίσαμον, σίσαμος, σισαμῖς scripsisse videntur. Glossæ: Σίσαμον Sisamum, E. Geoponica iii. 2. σπείρειν σήσάμην, ubi G. habet σισάμην. Xenophon A. i. 2. 22. in Cilicia πολὺ σήσαμον vi. 4. 3. prope Calpes portum fert terra μελίνας καὶ σήσαμον. Codd. Par. et Eton. σήσαμα: Edd. vett. utroque loco σίσαμον. V. Sturz. Lex. Xenoph. J. Poll. x. 169., ὥσπερ καὶ σήσάμων *ἡμισάκιον: Jung. Ms. ὥσπερ κ. σισάμων. Idem i. 247., Ζεῖα, σήσαμα, κέγγρος. "A. etiam σίσαμα. P. R. σήσαμος, sed neutrius scripturæ alibi reperio exempla, tametsi Latine etiam dicatur Sisamum, siquidem vere Dodonæus: Græci σήσαμον, Latini quoque sesamum ac sisamum, nonnunquam fœminino genere sesamam nominant, Pempt. 4. l. ii. c. 22." Seber. Fallitur vir doctus, ut exempla supra allata ostendunt. "Scribitur et Sisamum tum in quibusdam libris horum scriptorum, (Plin. Colum. etc.), tum ap. Pallad. in Septembr. tit. 7. et Octobr. tit. 1., notante Forcellino. Sic in Hesychio, ut supra notavimus, σίσαμις, vel potius σισαμῖς, i. q. σέσελι Κύπριον, bis occurrit, pro σήσαμις. In Batrachom. 36., quod bene notandum, non modo σισαμῖς scribitur, sed etiam prima syllaba corripitur, Οὐδὲ πλακοῦς τανύπεπλος ἔχων πολλὴν σισαμίδα. "Soli, credo, e lexicographis vocem hanc agnoscunt Constantinus et Robertsonus." Maltbeius ad Morelli Lex. Gr. Prosod. Agnoscit quoque Schneiderus in Addendis ad Lex. "Videntur Græci sesami vocem ab Oriente accepisse," G. J. Voss. Etym. L.L. "Σησάμιον nomen inditum videtur ἀπὸ τοῦ σήσω, quod quandoque σείω denotat, concutio, impello, et ἀμάω, meto, quod subito et quasi impetu ad messem propelleretur. Columella ii. 10.: 'Sed hoc quidem semen Ciliciæ Syriæque regionibus ipse vidi mense Junio Julioque conseri, et per autumnum cum maturuerit tolli.' Vel nomen sesamum accepit ab Ægyptiis, Syrisve, forte Indis. Plin. xviii. 10.: Sesama ab Indis venit. Ægyptiis sempsem dicitur." Bod. ad Theophr. p. 920.

Adj. * Σησαμαῖος, α, ον, legitur in Luciani Pisc. 41.: Δύο νναὶ ἐκάστῳ δοθήσονται, καὶ σησαμαῖος πλακοῦς.

* Σησαμόσπαστος, ὁ, ἡ, Sesamo conspersus. Athen. xiv. 643. c. e Cytherio Philoxeno ἐν τῷ Δείπνῳ, Σασαμόσπαστα πέμματα.⁵

¹ "De sagalinis lignis querendum. Frequentem per Indias arborem laudata mater lique fuisse. Sed pnto jam invenimus. Sciunt qui vetera exemplaria scripta manu Græca versarunt, literam T sæpe effigie minoris gammæ pingi solitam. Hac eadem scribendi consuetudine σαγαλίνα ξύλα h. l. sunt σατάλινα. Santalina ligna intelligit, tota India celebratissima, quorum non unum genus. De his v. Garcias ab Orta i. 7. aromatum. * Σαντάλου mentio ap. medicos recentioria Græciæ. Jam vero e conjectura nostra certissima, etiam ap. vetustiores Græcos, ut Auctor est Peripli, qui antiquior omnibus Arabibus, hinc constat hoc nomen ab Arabibus ad Græcos non pervenisse, sed contra a Græcis ad Arabas. Nomen est vetus Indicium, quo id lignum si forte olim appellarent. Hodie vocant chandama, ut refert Garcias. Nec dubium, quidquid contra jactitet vir magnus, vocem σάνδαλον, qua id lignum appellavere Græci, mutatam esse. Aëtius in vetustissimo exemplari σάνδανα vocat, non σάνδαλα L. 16. in confectione muschati, Κάρις Ἰνδικὰ τρία, σάνδανων γράμματα 15. Ἀμφαρος, et in compositione xeromyri, Σάνδανα, γράμματα 16. Notum est M et N invicem mutari. Lusitani autem chi pronuntiant pro si, ut Chineses dicunt pro Sinensibus: sic chandama pro sandama, quæ Gr. σάνδανα, Lex. Gr. Arab. σάνδαν aut σαντάλ dici adnotat: Σαντάν ἢ σαντάλ ξύλον Ἰνδικόν. Sic de alio genere ligni Indici albakam quidam, alii albakal scripserunt. Nec Græci ab Arabibus ligni hujus aromatici nomen sumpsere, sed contra." Salm. in Solin. p. 726. f.

² "Romani sili etiam vocarunt Græcorum σίσαμι: unde et silatum veteres dicebant jentaculum, quia vinum sili conditum jejuni absorbebant. Quod de seseli intelligendum. In Pliniano Indice sile scribitur: Gingidion. Sisere xi. Sile xii. Græcis quoque antiquis, ut Hippocr. σίλι et σίσαμι: inde σίλι κύπριον Herodoto, quod aliis σίσαμι κύπριον." Salm. in Solin. p. 158. "Cici peculiare Ægyptii soli constituit Plin. cum aliis plerisque auctoribus: ex eo faciebant oleum ad lucernas. Σίλι Κύπριον antiquissimum Gr. vocabant, h. e. seseli Cyprium: nam sili veteribus i. q. recentioribus Græcis σίσαμι. Herodotus unica voce σιλικύπρια vocat L. ii. ἀλιφασι δὲ χρίονται Αἰγύπτῳ οἱ περὶ τὰ ἔλαια οἰκόντες ἀπὸ τῶν σιλικυπρίων τοῦ καρποῦ, τὸ καλεῖται μὲν Αἰγύπτῳ κίκιν. Hippocr. σίλι, vel σίλι appellat, Galeno teste, quod recentiores vocarunt σίσαμι. Hinc σίλι Κύπριον i. q. σίσαμι Κύπριον. Dioscor.: Κίκιν, ἢ κρότων³ οἱ δὲ σήσαμον ἄγριον, οἱ δὲ σίσαμι Κύπριον, οἱ δὲ κρότωνα, ubi tamen vetustatis venerandæ liber habet, οἱ δὲ σίσαμι, Κύπριον δὲ κρότωνα. Plinius certe inter nomina cici Ægyptii etiam sili absolute nuncupatum meminit L. xv. de oleo factitio, ubi omnino emendandum: 'Fit et e cici arbore in Ægypto copiosa, aliis crotonem, aliis sili, aliis sesamum agreste appellantibus.' In libris sibi perperam scriptum pro sili. Index Ms. titulo, qui ad h. l. respondet: 'Cici arborum, sive cruto, sive sibi, sive sesamon: lege, cici arbor, sive croto, sive sili. Ita plane vocavit, xx. 6. 'Contextemus et de sili,' ubi vocat sili, quod aliis est seseli: nec quicquam mutandum, ut aliquando putavimus. In Indice hujus loci scripto: 'Sisere xi. Sile xx.' In aliis locis sponte proveniebat, in Ægypto et serebatur. Herod. Παρὰ τὰ χεῖλα τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν σπέρουσι τὰ σιλικύπρια ταῦτα· τὰ γὰρ ἵν' Ἑλλὰδι ἄγρια φύεται: et paulo post, τοῦτοι ἱππὶν συλλέγονται, οἱ μὲν κίχας ἀπικροῦσι, οἱ δὲ φρύξαντες ἀπικροῦσι. Verte, Alii contusum expriment, alii frictum excoquant: * ἀπικροῦν est exprimere; nam ἱππὶν, vel ἱππῶν, premere significat, unde ἱπποτίριον, prælum. Plinius, 'In Ægypto ubi abundat sine igne et aqua sale aspersum expriment,' ἀπικροῦσι." Salm. in Solin. p. 686.

³ Μελίπικτα τετυγμένα ἄφθονα * σασαμόφλωκτα τυρακίας τε γάλακτι καὶ μέλιτι συγκατάφυρτος ἢ ἄμυλος, πλατάσισσα (ἢ πλαταγίς). * σασαμορυστάγη δὲ καὶ ζισαμορυστάγη πλατύτης (ἢ πλατύτης) σασαμόσπαστα πέμματα. "Illud ἄφθονα σασαμόφλωκτα corrigere non dubitavi; licet enim, quid πλωκτὴ sit, aut node derivatum, ignorem; manifesto tamen de sesamo hic agitur, et nihili vox erat ἄφθονος. Sæpius

* *Σησαμόντος*, ὁ, Cibus e sesamo et caseo. Hom. Batrachom. 36.: Οὐδὲ πλακοῦς τανύπεπλος ἔχων πολλὴν σισαμίδα. "Σησαμόντον" i. q. *σησαμῖς* ap. Laonicum Cretensem¹ ad Batrachom., Sesamum." Du Cang. Gloss. Gr. Imo, *σησαμόντον*. Schol. β. γ., teste M. Maillaire, πολὺ σησαμόντον.

"ΣΕΣΕΛΙ, εως, τὸ, et ΣΕΣΕΛΙΣ, ἡ,

Herba est cujus multæ pro natali solo differentie statuuntur. *Σέσελι* Μασσαλιωτικὸν (Μασσαλεωτικόν), Seseli Massiliense, folio fœniculi, umbra anethi, (Sprengelio H. R. H. p. 166. Seseli elatum. Cf. Gerard. Gallopr. 253. Seseli tortuosum, ἱππομάραθρον ἕτερον, Dioscor. iii. 82., huc trahit C. Bauhin. ad Matth. p. 550. Ipse Matthiolus vero Daucum Visnagam.) Seseli Æthiopicum, (Sprengelio p. 164. Bupleurium fruticosum. Bene describit, ut invenerit prope Massiliam, Anguillara p. 212.) Seseli Peloponnesiacum, (Sprengelio p. 164. Ligusticum Peloponnesense.) Seseli Creticum, (Sprengelio p. 164. Tordylium officinale.) V. Dioscor. (iii. 60, 61, 62, 63.) Dixit *σέσελι* fœm. genere Aristot. H. A. ix. 5., *Καὶ θαν τέκη* sc. ἡ ἑλαφος, ἐσθίει τὸ χορίον πρῶτον, καὶ ἐπὶ τὴν *σέσελιν* δὲ τρέχουσι, καὶ φαγοῦσαι, οὕτως ἔρχονται πρὸς τὰ τέκνα πάλιν." H. St. Cicero de N. D. ii. 50.: "Cervæ paulo ante partum perpurgant se quadam herbula, quæ seselis vocatur." Plut. de Is. et Os. c. lxxxi. p. 383. e., in compositione cypheos, meminit ἀσκαλάθον καὶ σέσελεως. Theophrasti ix. 18. *σέσελι* Sprengelio H. R. H. est Tordylium officinale. Alexis in Lebece, ap. Athen. iv. p. 170. b., *Σράκον, σίραιον, σέσελι, πήγαρον, πράσον*. Hesych. et Phavor.: **Σεσέλη* πᾶσι τίς. Hanc formam non agnoscit Schneiderus. Toll. ap. Albertum *σέσελι* reponi vult: an recte, alii viderint: quemadmodum Græci usurpabant *σίμι, σίβη, σίμη*, sic fortasse dicebant *σέσελι, σίλι, σεσέλη*. Hesych.: *Σίσαμις* τὸ παρὰ τοῖς ἰατροῖς λεγόμενον *σέσελι*. Intelligendum est *σέσελι* Κύπριον, ut supra ad v. *σίσαμον* ostendimus. V. Herod. ii. 94. Dioscor. iv. 164.: *Κίκε* ἡ κρότων, οἱ δὲ *σησαμόν* ἕγριον, οἱ δὲ *σέσελι* Κύπριον. Peregrinis nominibus in i. desinentibus Eustath. ad Il. A. p. 784. 10. τὸ *σίνγη* adjecit, et τὸ *σέσελι*. V. supra v. *Κυώνων φρίκη*. "Veneribus Græcis *Σέλι* s. *Σλι* i. q. recentioribus deinde *σέσελι*. Herodoto ii. 94. *σελλικύπριον* quod Dioscor. iv. 64. *σέσελι* Κύπριον. Nec Græcis modo, sed et Lat. scriptoribus. Festus: "Silatum antiqui, pro eo quod nunc jentaculum dicimus, appellabant; quia jejuni vinum sili conditum ante meridiem absorbebant." Harduin. ad

Plin. xx. 18.

"*Γόρδυλον* a P. Ægin. vi. in serie τοῦ γ, vocatur id quod ab aliis *Τόρδυλον* et *Τορδύλιον*." H. St. "*Τορδύλιον* s. *Τόρδυλον*, Herba, quæ et *Seseli* Creticum (Sprengelio H. R. H. p. 164. Tordylium officinale) vocatur. Ap. P. Ægin. scribitur *Γόρδυλον*, ubi quidam legunt *Γόργυλον*. Vocatur etiam *Τορδύλη*, sicut a Plin. (xx. 22. xxiv. 18.) Tordylion et Tordyle dicitur. V. Dioscor. (iii. 63. *Τορδύλιον*, ἐνίοι δὲ *Σέσελι* Κρητικὸν καλοῦσι, φέται ἐν τῷ κατὰ Κιλικίαν Ἀμανῷ. Notha p. 455.: *Τορδύλιον*, οἱ δὲ *Τόρδυλον*." H. St. In primo Plinii loco Harduin. sic edidit: "Adjicitur tordylion, est autem id semen ex seseli." Ejusdem nominis fuerit cum ipsa herba semen id, quod ex ea prodit, notante Harduino. In altero Plinii loco, pro tordilen, ut scribitur in Ed. Basil. 1549., Harduin. e MSS. tordylon reposuit: "Tordylon alii semen silis (seseleos Vet.) esse dixerunt; alii herbam per se, quam et **Syreon* vocaverunt, neque aliud de ea proditum invenio, quam in montibus nasci," etc. Voce *Σύρεον* caret Schneideri Lex. "*Σύραιον* a quibusdam τὸ *σέσελι* dicitur," Gorræus Defini. Medic. Unde suum *Σύραιον* acceperit Gorræus, nobis ignotum est; *Σύρεον* enim, Syreon, in Plinio scribitur, nec ullam lectionis varietatem notavit Harduin. Ceterum *Τορδύλιον* a Nicandro vocatur "*Ὀρδελον*, Ther. 841. **Κίκαμα* τ', ὀρδελόν τε **περιβρῦς*. "Schol. Nicandri esse dicit *σπερμάτιον λαχανώδες* s. herbam quandam ex olerum genere, in Ther. 841." H. St. "Par. ὀρδελον dat. Edd. vett. aliquot ὀρδυλον." [Eutecnius, τὸ ὀρδαλλον.] "Esse i. q. *τορδύλιον* censebat Anguillara. Recte, sed scribendum *Κίκαμα*, *τόρδυλον* τε *περιβρῦς*. Tordylion Plinio xx. 87., sed eidem xx. [xxiv.] 117. tordylon ex alio scriptore ductum. Cum Anguillara sentiunt Saracenus et Harduin. *Τόρδυλον* *περιβρῦς* ordilum virens Gorræus vertit." Schneider.

"*ΝΑΠΥ*, vos, τὸ,

i. q. *σίνγη*, et quidem ap. Atticos, teste Phrynico (Ecl. p. 126., *Σίναπι* οὐ λεκτέον, *νάπυ* δὲ, *ὅτι Ἀπτικὸν* καὶ *δοκίμιον*), necnon Ulpiano ap. Athen. ix. (366. d.) ubi etiam addit, neminem Atticorum unquam dixisse *σίνγη*, dici autem quasi *νάπυ*, quoniam ἐστέρηται φύσεως. (Locus est. *Σίνγη* δ' ὠνόμασε *Νικάνδρος* ὁ Κολοφώνιος ἐν μὲν *Θηριακοῖς*, οὕτως Ἡ μὴν, καὶ *σικίνη* χαλκήρεα, ἡ *σίναπυ*. **Ἐν δὲ τοῖς Γεωργικοῖς* *Σπέρματά τ' ἐνδάκνοντα σινήπυος*. Καὶ πάλιν *Κάρδαμον*, ἀρρίνον τε, μελάμφυλλον τε *σίνγη*ν. Κράτης δ' ἐν τοῖς *Περὶ τῆς Ἀπτικῆς Λέξεως*, *Ἀριστοφάνη* παριστᾷ λέγοντα. Καὶ *βλέπε* σί-

autem in hac ecloga detrimentum passum est voc. *σίσαμις*. Nam, quod statim sequebatur *σισαμοπαγή*, rursus capite truncata vox erat; cujus prima syllaba sive perperam adhaeserat vocabulo præcedenti *πλατάνισσα*, sive a simillima syllaba, in quam illud exit, absorpta fuerat. Rursusque continuo deinde, ubi *πλάτυντες ἀσπιδόπαστα* legebatur, quidquid sit quod de v. *πλάτυντες* status, (pro qua temere *πλάτυντες* scriptum in ed. Cas. 2. et 3.) dubitari non potest quin *σισαμίοπαστα*, i. e. sesamo conspersa, scriptum oportuerit." Schweigh.

* "Glossæ illius Auctor quis fuerit, adhuc incertus sum. Car. Du Fresne Gloss. Gr. in Indice Gr. Auctorum ineditorum memorat 'Glossas interlineares in Batrachom. Homeri e Cod. Colb. 4343. et Reg. quas Leonardo Cretensi quidam attribuunt.' Et in Ind. Auct. edit. landat Laonicum Cretensem in Batrachom. Alb. Fabricius Bibl. Gr. ii. c. 2. 111. affert Scholia Laonici Chalcondylæ Cretensis in Batrachom. Venet. 1486. 4. Nullus mihi adhuc innotuit Chalcondylæ aut Chalcondyles Cretensis; Laonicus enim et Demetrius, qui nomen Chalcondylæ gesserunt, fuerunt ambo Athenienses, ille Turcicæ historiæ, hic Gr. Grammaticæ auctor. V. Martin. Crns. Germanogr. p. 5. 8. In fine Editionis Batrachom. Venet. 1486. 8. leguntur hæc, *Σύστασις ἱμοῦ Λαονίου Κρητὸς καὶ πρωτοτύπου Χαλκίου*. Quæ vox σύνθεσις ad curam typographicam an magis referatur, quam ad scholiorum compositionem, judicio lectoris. Quicunque certe glossam illam scripserit, oportet Michaelē Apostolo vel Apostolio non fuisse antiquiorem, si modo idem sit (ut puto) qui ejus versibus ad calcem Batrachom. politici glossam hujusmodi interjecit. Ille Michael inter calligraphos recensetur anno 1453, circiter a R. P. Bernardo Montfaucon. Palæograph. Gr. p. 82. 103." M. Maillaire p. xiv.

* Quod ad Aristotelis locum attinet, de eo sic scribit Schneiderus:—"Τὴν *σίσιν* ad Thomæ versionem adscripta glossa dragunteam interpretatur, Albertus draconteam vertit. Alberti loco abusus est Harduin. ad Plin. viii. 50.: 'Femine ante partum purgantur herba quadam, quæ seselis dicitur, faciliore ita utentes utero. A partu duas' ('habent herbas' addunt Edd. antiquiores), 'quæ aros et seselis appellantur, pastæ redeunt ad fœtum: illis imbui lactis primos volunt succos, quacunque de causa.' Cum enim ari et seseleos nulla h. l. mentio fiat ita, uti factam alibi legerat Plin., vv. dd. Plinium erroris accusarunt, qui verba Philosophi alienis permista confuderit. Harduinus contra ex Alberti versione demonstrare voluit, ari saltem mentionem a Philosopho fuisse factam. Verum Albertus pro seseli draconteam nominavit, nec separatim seselin posuit. Quare eo argumento uti non licet. Quid? quod ipse Plin. xx. 18. de sili herba ita. 'Sunt et folia utilia, ut quæ partus adjuvent etiam quadrupum: hoc maxime pasci dicuntur cervæ pariturae. Dioscor. iii. 60. seselis Massiliensis radicem et semen ita commendat: *Δίδονται δὲ καὶ αἰεὶ καὶ τοῖς λαοῖς κτήνισι πρὸς ὑποκύαν ποτόν*. *Ἐλίου*. V. H. xiii. 35.: *Δίχουσι φυσικὰ ἄνδρες τὴν ἑλαφὸν κηλάρσιως διόμινον σίλανα ἰσθίειν*. Permiscuit apium, umbelliferam pariter, cum seseli propter similitudinem soni." Schefferus reponit *σίσιν*. "*Σίλινα*," Kuhnio "ab ipso videtur Auctore profectum lapsu quodam memorie. Nihil enim illam magis turbat quam similitudo nominum, quæ hic est inter *σίσιν*, *σίλις*, et *σίσιν*. Plinius de silere disserens postea subdit: 'Et quoniam plerosque similitudo nominum Græcorum confundit, contexemus et de sili.'" V. Salm. in Solin. p. 158.

* "*Κίκαμα* P. *κίκαμῆς* τι ἐν αὐταῖς καὶ τὸ ὀρδαλλον. Hesych. [et Phavor.]: **Κίκαμα* τῷ λαχόν κινλίδι θμοῖν τι, ubi *κινλίδι* corrigunt." Schneider. Scholia habent *κίκαμα*.

* Locus, ad quem hic provocat Athen., est Ther. 921., sed nulla ibi sinapis facta est mentio, καὶ μὴ καὶ σικίνη χαλκήρεα λογίη τίς τινι Προμάξας ἰόν τι καὶ ἀρρίον αἶμα κινλίδις, ἢ κράτης γλαυγόντα χίος ὀδόν, ἢ σίδηρον καυστήρης θαλφθίσαν ὑπὸ στίρτοις καμίνου. Erravit ergo Athen. memorie vitio. Ther. 878. est, *Σερχύχον τ' ἡδὲ σίνγη κακηπλίστα σῶσαις*: Alexiph. 533. *ἱμπίριστα σίνγη*ν. Pro ἡ μὴ, in Athenæi loco, "quod habent editi, rectius fortasse, ἡ μὴν aut ἡ μὴν scribetur, quod sequenti ἡ respondeat." Schweigh. "In scripturâ hujus nominis, quod in editis constanter per iota in fine efferebatur, secutus sum libros nostros MSS. Hoc quidem loco uterque codex cum editis in scripturâ *σίνγη* consentiebat, quemadmodum etiam supra (lit. a., καὶ σίναπι δὲ τίς σίνγη τὸ νάπυ;) *σίναπι* cum editis habet MS. A. ubi in E. it. deest id vocab. Deinde vero constanter idem Codex A. *σίνγη*ν *σινήπυος*, rursusque *σίνγη*ν, et mox ter deinceps *σίνγη*ν. Pariter Codex Epit. in istis, *ὀδὸς δ' Ἀπτικῆς σίναπι* ἴφν, et in illis, *Σίναπι* δὲ ὅτι σίνγη etc. Desunt autem in Epit. tria Nicandri testimonia. Cf. paulo post Casaub. Animadv. et Adnotatt. nostras ad ii. 66. f. et ad ii. 68. c." Schweigh.

ναπν, καὶ τὰ πρόσωπ' ἀνέσπασε.¹ καθά φησι Σέλευκος ἐν τοῖς Παρ' Ἑλληνισμοῖς. "Ἐστὶ δ' ὁ στίχος ἐξ Ἰππέων, καὶ ἔχει οὕτως· Κῆβλιφε νάπν. Οὐδεὶς δ' Ἀττικῶν εἰναπν ἔφη. "Ἐχει δὲ ἐκάτερον λόγον· νάπν μὲν γὰρ, οἷον νάφν, ὅτι ἐστέρηται φύσεως· ἀφνὲς γὰρ καὶ μικρὸν, ὥσπερ καὶ ἡ ἀφύη.² Εἰναπν δὲ, ὅτι σίνεται τοὺς ὤπας ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς καὶ τὸ κρόμμνον, ὅτι τὰς κόρας μύομεν. Ἐξαναρχος δὲ ὁ κωμωδιοποιὸς ἐν Σκύθαις ἔφη· Τοντὶ τὸ κακὸν οὐκ ἔστ' ἐτι σακόν. Τὸ θυγάτριόν τέ μου σεσινάπηκεν διὰ τῆς ξένης.) Porro celebratur νάπν Κύπρον ap. Athen. i. (p. 28. d. in versibus, qui ibi Antiphani tribuuntur, per Epitomatoris, ut videtur, errorem, cum revera ducti sint ex Eubuli Glauco, ut satis patet e J. Poll. vi. 67.) et a Theophr. (H. P. vii. 1.) νάπν inter ἐπιστοπα numeratur, teste eod. ii. (p. 70. a.) A Nicand. Alexiph. (430.) vocatur Νάπεια, "Ἐν δὲ τὴ νάπειαν ραφανὸν θ' ἄλιν." H. St. Pro νάπειαν, ut vulgo legebatur, Schneiderus e Med. Ricc. νάπειον reposuit. Alexis in Lebece ap. Athen. iv. p. 170. a. et J. Poll. vi. 66.: Μάραθον, ἀνηθον, νάπν, καυλόν, σίλφιον. Genit. νάπντος legitur in Theophr. H. P. i. 19., Καρδάμον, νάπντος: dat. νάπνι extat in Luciani Asin. t. ii. p. 615., Νάπνι ἐπιτεχυμένους. "Διάρρινον Hesyeh. (et Phavor.) dici scribit τὸ σίγησι, Sinapi, forsitan quoniam sua acrimonia nares vellicat et mordet." H. St. Legendum est διάρρινον, ut *ἀνάρρινον. Legitur tamen in Cod. Ven., teste Schow, Διάρρινον τὸ συνάπν. "Sic ἀνάρρινον vocabant nasturtium, quod nasum torqueret." Salmas. ap. Albert. ad Hes. Plin. xix. 8.: "Nasturtium nomen accepit a narium tormento. Et inde vigoris significatio proverbio (significatione proverbium, V.) id vocabulum usurpavit, veluti torporem excitantis." Nasturtium, quasi nasitortium: o in u abit, notante G. J. Voss. Etym. L. L. Varro in Pappo aut Indigitamentis (Vopisco ap. Gesnerum Thes. L. L., per errorem,) ap. Non. Marc. i. 41.: "Nasturtium nonne vides ab eo (ideo) dici, quod nasum torqueat?" Cf. Isidor. Orig. xvii. 10. "Dicunt," inquit Voss. l. c., "τοὺς ἐσθιοντας καρδάμον, δεινέτους τὴν διάνοιαν γίνεσθαι (Geopon. xii. 27.): hinc proverbium in pigros et desides, Καρδάμον ἐσθιε, Nasturtium comede, quo Plinius (l. c.) respexit." Voce διάρρινον, cujus exemplum nondum invenimus, caret

Schneideri Lex. Vox ἀνάρρινον proprie notat id quod per nares redit: Galenus Gloss. Hippocr., Τὰ διὰ τῶν ῥινῶν παλίσσυντον ἰόν' ἐνιοὶ δὲ διαροῦσιν, ἀπὸ ῥινῶν εἶναι, ἀπὸ τὸ δέρμα. Deinde significat nasturtium. Hinc explicandus est Athen. ix. p. 369. b.: Σπείσιππος δ' ἐν δευτέρῳ Ὀμοίων, Ῥαφανίς, φησι, γογγυλὶς, ῥάφνς, ἀνάρρινον, ὁμοία. Dalecamp., non intelligens quid sit ἀνάρρινον, male conjecit ῥάφανος ὀρεινός, raphanus montanus s. sylvestris. Casaub. vero "nihil censet mutandum; ita enim libri omnes: anarrhinum et antirrhinum esse nomina herbarum constat." Sed vir magnus plane confundit τὸ ἀνάρρινον, i. e. nasturtium, cum τῷ ἀναρρίνῳ s. ἀντιρρίνῳ, i. e. herba, quam Bucraion et Lychnda agrestem vocant, (Galenus Gloss. Hippocr.: Ἀντιρρίνον πάσα τις, φησὶ καὶ βουκράιον, καὶ λυχνίδα ἀγρίαν ὀνομάζουσιν.) Sprengelio H. R. H. p. 181. est Antirrhinum purpureum. "Vulgatum tenent etiam nostri Codices ambo, idque cum Casaubono defendit Bod. ad Theophr. p. 771., ita omnia nomina uni rapae convenire censens; nec tamen, quodnam genus anarrhinon intelligi potissimum debeat, exponens. Quum ἀνάρρινον proprie dicatur id quod per nares redit, videndum ne eo nomine illud raphani genus intelligi debeat, quam armoraciam alias, vernaculo sermone raifort, vocamus." Schweigh. Imo intelligendum est, ut diximus, nasturtium. "Ἀνάρρινον, ὅν, τὸ, εἰς zweif. Wort aus Hippokr. Bey Aristot. Probl. xx. 20. wird ἀνάρρινον von Gaza nasturtium, kresse, übersetzt." Schneider. in Lex. Nicander in Georgicis ap. Athen. ix. 366. d.: Καρδάμον, *ἀρρίνόν τε, μελάμφυλλον τε σίγηπν. Cum ἀρρίνόν τε esset editum, monuit Casaub.: "Fortasse scribendum ἀρρίνον, naribus molestum, vel Καρδάμ' ἀνάρρινόν τε: anarrhini paulo post Speusippus meminit." "Nobis Καρδάμον ἀρρίνόν τε vetus noster Codex dedit. Sitne autem substantivum nomen ἀρρίνον, an adjectivum simul cum μελάμφυλλον ad σίγηπν referendum, non confirmaverim; sed posterior sententia probabilior." Schweigh. Plin. xix. 8.: "Sinapi Athenienses Napy appellaverunt, alii Thlaspi, alii *Saurion." Pro thlaspi Harduin. edidit thapsi, in N. et Em. N. xxi. sic scribens. "Θάψι ob similitudinem cum ferula thapsiae semine, de qua egimus xiii. 43. Dicit suspicabamur

¹ In Aristoph. Eq. 631. pro τὰ πρόσωπ' est τὰ μέτωπ', Κῆβλιφε νάπν καὶ τὰ μέτωπ' ἀνέσπασε, ubi tamen silet Brunck. Scholia: καὶ ἀνέβλεψε ἱερὸν καὶ ὀργίλον. "Ἀπὸ τῆς ψευδογραφίας, ἐξ ἧς ἴσται τὸ νάπν. Ἀναγὰν γὰρ καὶ τοῦτο εἶδος, ἴσται δὲ ἱερὸν τὸ φῶν. Ἀπ' οὗ στίμματος τὸ πῶν λεγόμενον σίγησι γίνεσθαι. Νάπν γὰρ τὸ σίγησι λέγεται. Cf. Phavor. v. νάπν.

² Hesyeh.: Νάπν, ἡ μάπν' τὸ σίγησι. Albertus, cui μάπν suspectum, bene conjecit νάφν ex hoc Athenaei loco. Suid.: Νάπν' σίγησι, τὸ ὡς ἰππὶν ἀφνὲς, ἥτοι πακφυίς. Zonaras: Νάπν' τὸ σίγησι, κατὰ στίγησιν τοῦ ἡπίου διὰ τὴν δριμύτητα. Eustath. ad Il. II. p. 1060. 63. (et ex eo Phavor. v. νάπν): "Ἰστίον δὲ ἐστὶ ὥσπερ ἐκ τοῦ νῆ στήριτικῷ κατὰ συστολήν, καὶ ἐκ τοῦ φῶ κατὰ ἱαλλογῆν δασύς ἐκ ψιδῶν γίνεσθαι νάπν, ἐξ ἀφνίστατος ἄλιν, διὰ πολλὰ δάσος αὐτῆς ἡ βάθος, αὐτὴ γίνεσθαι καὶ νάπν τὸ παρὰ Νικάνδρῳ σίγησι, παρὰ τὴν νῆ στίγησιν καὶ τὸ φῶν, ὡς ἡ νάφν τὸ ἀφνὲς, ἡ γὰρ ἡ μάπν. "Ὡς λέγεται καὶ ἡ ἀφύη πακφυίς, ἡ ἡμιρεπριστάτη ἐν ἰχθύσι. ἡ γὰρ ἐκ τῆς Κωμικῆς ἐν τῇ Κῆβλιφε νάπν, Ἀττικῇ δὲ ἡ λῆξις. Τὸ μὲν τοῦ σίγησι ὁδὸς τῶν Ἀττικῶν ἐστὶν ὡς ἐν τοῖς τοῦ Διπποστοφιστοῦ κείμεναι. Ὁ μὲν οὐδὲ τὸ σίγησι, δὲ λῆξις αὐτῶς, ἰσχυρὰ εἰναι φησὶ τοὺς ὤπας ἐν τῇ ὁδῷ. Καθὰ καὶ κρόμμνον, δὲ οὗ τὰς κόρας μύομεν. "Ὅτι δὲ ἐκ τοῦ σίγησι καὶ ῥίμα ἴσται κωμικὸν εἶναι, οἷον, τὸ θυγάτριόν μου σισινάπηκεν διὰ τῆς ξένης, ἥτοι ἰδριμύζατο, δὲ αὐτὸς ῥήτωρ δηλοῖ. "Recte Athenaei mentem Eustathius expressit; est enim illius sententia, Atticos aulimmodo νάπν usurpasse, nec ap. Atticum scriptorem reperiri illud nomen syllaba σι ab initio auctum, igitur nec σίναπν aut σίναπν, nec σίγησι aut σίγηπν." Schweigh. "A nom. σίναπν fit verbum σίναπν, vultum adduco, quod proprium indignationum. Reperti sunt qui jaberent rescribi per σ, σισινάπηκεν." Casaub. Dalecampius conjecit σισινάπηκεν, ut legitur in Phavor. v. σίναπν, qui tamen sua dedit ex Eustath., ap. quem scribitur σισινάπηκεν. "In σισινάπηκεν consentiunt libri omnes, quod verbum per ἰδριμύζατο interpretatur Eustath., respexerat illud Aristophanis paulo ante citatum, Κῆβλιφε νάπν, quod valet ἀνέβλεψε ἱερὸν καὶ ὀργίλον, ut ibi exponit Schol. Ceterum quum Atticorum poetarum nemo nomine σίναπν vel σίναπν usus sit, ne verbum quidem σίναπν quaquam usurpaverit; at nimirum Xenarchus comicus, non Atheniensis fuit, sed Syracusius, Sophronis Mimographi filius, teste Zenobio, Proverb. Cent. v. 83." Schweigh. Fallitur vir doctus. "Quamvis σίναπν Atticum esse negetur, tamen illius solius derivata reperiuntur, nimirum σισινάπηκεν ap. medicos, i. e. cataplasma e sinapi impono, et σισινάπηκεν, cataplasma e sinapi." H. St. Thes. iii. 787. g. "Nobis, quum praeteritum hand adpareret quo pacto verbum σισινάπηκεν ea notione, quae Eustathio placuit, cum genitivo διὰ τῆς ξένης construi potuerit, oborta erat suspicio, longe aliud quid significare fortasse voluisse poetam; qui scilicet comice ficto verbo, Dorica forma σισινάπηκεν dixisset pro *σισινάπηκεν, Sinopes, famosi scorti, mores vitamque imitari, ut queratur ille pater, filiolum suum per peregrinam lenam in dissolutam vitam esse perductam." Schweigh. "Σινάπη, nomen proprium feminae. Hinc Σινάπηκεν, lascivire, more Sinopes, scorti, ejus celebris erat lascivia, vel a Sinopensi moribus est tractum." H. St. Hesyeh.: Σινάπηκεν (Cod. Ven., teste Schow, Σινάπηκεν) τὸ πτεροῖται, παρὰ τὴν ἰταίραν Σινάπην ἰκωμωδεῖτο γὰρ ἐπὶ τῇ ἀσχημοσύνῃ. Phot.: Σινάπηκεν τὸ πτεροῖται παρὰ τὴν ἰταίραν Σινάπην. ἰκωμωδεῖτο γὰρ ἐπὶ τῇ κατασχημοσύνῃ, καθάπερ Ἀλκις ἔφη. In Zenob. Vatic. iii. 78., (ubi v. Schott. p. 310. et 530. ad Suidam Prov.) est Σινάπηκεν, ut et in Suida, cujus haec sunt verba: Σινάπη πόλις, δὲ ἀπὸ ταύτης Σινάπηκεν. "Ἦν δὲ καὶ ἰταίρα Σινάπη, ἥτις καὶ Ἀβυδὸς ἰλῆγτο, διὰ τὸ γράψαι ἰλῆναι. Καὶ παροιμία, Σινάπηκεν. Τοῦτο πτεροῖται παρὰ τὴν ἰταίραν Σινάπην, ἰκωμωδεῖτο γὰρ ἐπὶ τῇ κατασχημοσύνῃ, καθάπερ Ἀλκις ἔφη. Καὶ Σινάπηκεν. Rectius tamen a v. Σινάπη formatur Σινάπηκεν quam Σινάπηκεν, ideoque Hesyehii interpretes non dubitarunt mutare Σινάπηκεν et Σινάπηκεν in Σινάπηκεν et Σινάπηκεν, quae leguntur et in Harpocratiis: Σινάπηκεν Δημοσθένος ἐπὶ Κτησιφῶντος [ἐν τῇ κατ' Ἀνδροτίου]. Ἐρῶδωτος ἐν γ' κωμωδοῦμένην φησὶ, ὅτι Σινάπη ἡ ἰταίρα Ἀβυδὸς ἰλῆγτο διὰ τὸ γράψαι ἰλῆναι. Καὶ παροιμία Σινάπηκεν. Τοῦτο πτεροῖται παρὰ τὴν ἰταίραν Σινάπην ἰκωμωδεῖτο γὰρ ἐπὶ τῇ κατασχημοσύνῃ, καθάπερ Ἀλκις ἔφη. Καὶ Σινάπηκεν. Respicitur ad Athen. xiii. 586. a.: Δημοσθένος ἐν τῇ κατ' Ἀνδροτίου Σινάπηκεν μέμνηται καὶ Φασιστρατός. Καὶ περὶ μὲν τῆς Σινάπηκεν Ἐρῶδωτος ὁ Κρατῆτιος ἐν ἰκτῶ Κωμωδοῦμένην φησὶ, ὅτι Ἀβυδὸς ἰλῆγτο διὰ τὸ γράψαι ἰλῆναι. Pro ἐν ἰκτῶ Κωμωδοῦμένην Codices Harpocratiis habent ἐν γ' K., quod mutari debet in ἐν γ' K. In Phavorino tamen legitur: Σινάπη Ἐρῶδωτος (Ἐρῶδωτος) ἐν τῇ κατ' Ἀνδροτίου Κωμωδοῦμένην φησὶ, ὅτι Σινάπη ἡ ἰταίρα (ἰταίρα) Ἀβυδὸς (Ἀβυδὸς) ἰλῆγτο, διὰ τὸ γράψαι ἰλῆναι. Cf. Phot. Sinopes meminit Demosth. Or. in Androt. p. 610. 17. et Or. in Neeram p. 1383. 1. Reisk. Quod ad nom. *Ἀβυδὸς attinet, de eo sic Casaub. "Effeta anus Sinope dicta est Abydus, postquam de summo splendore, in quo vixerat, ad parem vilem est redacta, facta diobolaris. Credo causam cognominis esse, quia tunc jacebat Abydus; non autem quod Abad significet Hebraeus Perit. Quanquam videtur ea urbs id nomen invenisse ab Hebr. voce, propter situm ad mare periculosum, in litore importante. Fieri etiam potest, ut, quoniam alia quaedam meretricula Sextus vulgo dicebatur, cujus nominis ratio paulo post (p. 591. d.) explicatur, Abydus ista sit dicta lascivorum amantium joco." E supra dictis, nostra quidem sententia, Xenarchi Comici locum ab Athenaeo laudatum recte intellexisse Schweigh., satis patet.

³ Per duplicem errorem scripsit Fercellinus in Lex. Lat.: "Saurion appellant Athenienses semen papaveris, quia acrimonia sua mordet, velut lacerta, quae illis σαύρα." At σαύριον non est vox Attica, sed νάπν, et neque σαύριον, nec νάπν usurpatur pro semine papaveris, de quo in praecedentibus verbis locutus erat Plinius.

Σαύριον, quod acrimonia sua, seu lacerta, mordeat; est enim Græcis lacerta σαύρα. Quam ob causam et Σαυρίδιον dixere nasturtium, quod nares torquet. Verum pro Thapsi, num legi Thlaspi sit satius, considerandum; nam L. xxvii. 113., Thlaspi quidam Napy vocant. Et Hesych. [et ex eo Phavor.]: Θλασπίς πόα, ἣν ἐνίοι Σαύριον. Dictum autem Thlaspi tum Sinapi fuerit, a θλάω, quod molitur frangiturque. Dubio procul Thlaspi Plinii loco restituendum est. Confudisse vero Plinium Napy s. Sinape, proprie sic dictum, cum Thlaspi et Saurio, quæ sunt nomina Persico Sinapi ab aliquibus imposita, ejusdem Plinii testimonio comprobari potest. Scribit enim L. xxvii. 13.: "Thlaspi duorum generum est;—alterum Thlaspi aliqui Persicum Sinapi vocant." Harduin. male hic edidit napy pro sinapi. Respexit Plin. ad Dioscor. ii. 186.: "Ἰστορεῖ δὲ Κρατεῖας καὶ ἕτερον θλάσπι, ὃ τινες Περσικὸν σίνηπι καλοῦσι, πλατύφυλλον καὶ *μεγαλόριζον. Notha p. 446.: Οἱ δὲ θλασιδίων (θλασιδίων), οἱ δὲ σίνηπι Περσικὸν, οἱ δὲ σίνηπι ἄγριον. Sprengelio H. R. H. p. 127. Dioscoridis Persicum Sinapi est Lunaria annua. Ut Plinius Napy proprie sic dictum cum Persico Sinapi, quod alio nomine et Saurion et Thlaspi appellabatur, confundit, sic Schweigh. ad Athen. xv. 684. confundit Sauridion i. e. Nasturtium cum Saurio s. Thlaspi i. e. Persico Sinapi. "Σαυρίδιον, Nasturtium, sic dicitur ab Hippocr. (de Ulcer. p. 514. 15.) herba, cui nomen est Καρδαμῖς: ut testantur Erotian. (Σαυρίδιον ἦν ἐνίοι Καρδαμίδα καλοῦσι, καρδάμψ ἐοικυῖαν, ἔστι δὲ θερμαντικὸν τὴν δύναμιν,) et Galen. (Gloss. Hippocr., Σαυρίδιον ἢ καρδαμῖς βοτάνη ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ σχῆμα ὁμοιότητος, ἢ αὐτὴ καὶ κάρδαμον ὀνομάζεται.)" H. St. Phavor.: Σαυρίδιον ἢ καρδαμῖς βοτάνη ἀπὸ τῆς κατὰ σχῆμα ὁμοιότητος, ἢ τίς ἐστι καὶ κάρδαμον ὀνομαζομένη, παρὰ τῷ Ἱπποκράτει. Ergo secundum Galenum, quem sequitur Eustachius, Nasturtium a similitudine figuræ, i. e. lacertæ, appellatum est; probabilius tamen esset forsitan sententia, nomen hoc ideo adeptum esse, quod mansum acrimonia sua mordeat velut lacerta s. σαύρα. Secundum eund. Gal., Cardamis et cardamum eadem sunt herbæ; at Erotian. cardamida a cardamo ita distinguit, ut cardamis sit herba cardamo similis. Si nasturtio s. cardamo similis planta sauridion, ipsum nasturtium s. cardamum, ut Gal. censet, esse nequit, notante Bod. ad Theophr. p. 765. Cum Erotiano sauridion potius interpretemur plantam nasturtio similem. Neophytus in Gloss. Iatr. MSS. ap. Du-Cang. in Gloss. Gr. iisdem fere cum Erotiano verbis: "Σαυρίδης βοτάνη ἢ καρδαμῖς, εἶκε γὰρ καρδάμψ, καὶ ἔχει δύναμιν (δύναμιν) θερμαντικὴν." Quenam autem per sauridion planta sit intelligenda, docet idem Bodæus l. c. "Ego, salva meliori sententia, sauridion puto esse plantam, quam ἰβηρίδα et καρδαμαντικὴν vocari scribit Dioscor. (i. 188.), ac pro καρδαμαντικῇ ap. eund. καρδαμῖς scribendum reor vel καρδαμῖνη, ut ap. Aëtium legitur, e sententia Cornarii, qui hunc Aëtii locum p. 111. Tetrabibli iii. Serm. iv. c. 2. citat, ubi hæc habentur. 'De herba Iberide, quæ et cardamine appellatur, ejusque sinapismo c. 2. Quod si vestigium quoddam affectionis relinquatur, herbæ iberidis, quæ et cardamine appellatur.' Ita interpretes Lat. verba Aëtii vertit. Quomodo in Gr. codice legantur, ignoro. Aëtii pars hæc nondum Græce impressa. Non tamen dissimulandum, Tetrabibli i., Serm. iii. c. 184. scriptum esse περὶ τῆς ἰβηρίδος ἥτοι καρδαμαντικῆς, ἥτις καλεῖται καὶ λεπίδιον. E quibus vulgarum lectionem Dioscoridis non tentandam judico. Hac occasione, quia in iberidis incidimus mentionem, Marcelli codicem corrigemus. Capite ergo de podagra 36. hæc scribit: 'Adpones herbam, quæ in aquæ jugis decursu nascitur, quam Lat. berulam, Gr. cardaminem vocant.' Scribo, quam Lat. hiberim vel iberim vocant. Vox iberis Latina est ab Iber, Iberis, vel Hiberis, quod in Hispania copiosa nasceretur. Simile mendum ap. Neophytum, Σέριδα, λεπίδιον, καὶ ἀγριοκάρδαμον. Corrigit βέριδα. Scribo ex Ægineta, Galeno, ceteris, ἰβηρίδα, λεπίδιον. Alibi ipse Neophytus, Κάρδαμον, οἱ δὲ κυνοκάρδαμον, οἱ δὲ ἰβηρίς. Ceterum planta hæc nasturtio facultate et facie adeo similis, ut a Galeno et aliis L. vii. ἀγριοκάρδαμον dicta sit. Galen. L. x. κατὰ Τόπους vocari scripserit, βοτάνην ἰβηρίδα ἣν τινες καλοῦσι λεπίδιον, ἢ

ἀγριοκάρδαμον. Nasturtium autem ipsum σαύρην dictum existimo; uti κάρδαμον nasturtium, καρδαμῖνη et καρδαμῖς planta minor, quæ nasturtium refert, sic σαύρη nasturtium, et sauridion nasturtium parvum. Ipsum nasturtium καρδαμίδα dictum fuisse Auctuarii scribit auctor, Οἱ δὲ κυνοκάρδαμον, οἱ δὲ ἰβηρίς, οἱ δὲ κάρδαμιν ἑκάμ [An leg. κάρδαμιν ἄγριαν?] Interpres legit, καρδαμῖνην ἢ καρδαμαντικὴν. Scribo, καρδαμίδα, vel κάρδαμιν ἢ καρδαμαντικὴν. V. Plutarchi loc. ab H. Steph. laud. sub v. Κάρδαμον. "Lepidium latifolium, κάρδαμον, Hippocr. Morb. Mul. i. 495., et καρδαμῖς, Ulc. 876., quod, Galeno auctore, idem est ac σκυρίδιον," Sprengel. H. R. H. p. 45. Σαυρίδιον scribere debuerat. Athen. xv. p. 683 —4.: Νίκανδρος δ' ἐν δευτέρῳ Γεωργικῶν καταλέγων καὶ αὐτὸς στεφανωτικὰ ἀνθή, καὶ περὶ τῶν ἰάδων Νυμφῶν καὶ περὶ ῥόδων τάδε λέγει—Καὶ γεράον πύγωνα, καὶ εὐστραφέας κυλαμίνους, *Σαύρην τ', ἢ χθονίου πέφαται στέφος Ἠγεστιάων. "Σαύρη, genus herbæ, quæ et *Σαυρίγγη. Hesych. [et ex eo Phavor.]: Σαυρίγγη πόα τις, καὶ σαύρη τὸ ζῶον. Non placet conjectura viri docti (Casaub.), qui legebat αἶρην, et de lilio accipiebat." Salm. in Solin. p. 863. f. "Dalecamp., ut ait diligentissimus Schweigh: "σαύρη" Lat. nasturtium interpretatus est, non præter rationem utique. Quamvis enim σαύρη, vel σαύρα nusquam alibi, hoc Nicandri loco excepto, in plantarum numero relata reperitur, tamen σαύριον, et sauridion reperiuntur, quæ sunt ipsius illius vocabuli formæ diminutivæ. Et sauridion quidem nasturtium, aut herbam nasturtio similem (καρδαμίδα, s. κάρδαμον) interpretatur Galen. in Glossis, itemque Erot. Lex. Hippocr. Ap. Hesych. saurίγγη vocatur, si vera ibi scriptura; σαύριον vero ap. eund. habes in θλάσπι, ubi ait, θλάσπινα nonnullis σαύριον vocari (et eandem herbam thlaspi, vel thlaspi sua etiam ætate cum nasturtio conferri et quodammodo confundi solitam esse, Gorræus ostendit, in Defin. Med. ita scribens: "Θλάσπι, ἢ θλασιδίων, herbula est semine nasturtii, acri, quod mansum sinapis modo linguam et os vellicat—herbarii vocant nasturtium tectorum"). Quare vulgatam h. l. scripturam merito defenderunt Salmas. et Bod. ad Theophr. p. 765." Schneiderus in Lex.:—"Σαύρη, ein Kraut, nasturtium; zw. Hippocr. hat davon sauridion, τὸ, s. v. a. καρδαμῖς, Hesych. σαύριον und saurίγγη." Idem nuper scripsit ad Nicandri Fragmenta p. 299.: "Vulgatum σαύρην suspectum habuit Casaub., eique αἶρην substitui voluit; defendit contra Schw. præeunte Dalecampio, qui nasturtium vertit. Scilicet sauridion Gal. et Erot. interpretantur κάρδαμον aut καρδαμίδα. Hesych. herbam θλάσπιν ait ab aliis σαύριον vocatam fuisse. Verum jam olim Salm. in Solin. p. 863. ejusque simia Bod. ad Theophr. p. 765. vulgatam scripturam defenderant." "Σαύρη, nasturtium, et sauridion, nasturtium parvum. Utrum autem Hesych. saurίγγη an sauridion scripserit, doctioribus judicandum relinquo. Probabile fit recentiores Græcos pro sauridion saurίγγη dixisse. Sed quid sit sauridion ex Hesychio tandem inveni. Non est Iberis, ut dixi, nec est nasturtium, ut viri magni existimant. Thlaspi est. Hesych.: Θλασπίς (scribo, Θλάσπι) πόα, ἣν ἐνίοι σαύριον." Bod. ad Theophr. p. 765. Sed hi doctissimi viri egregie falluntur. Cum Hesych. θλάσπι i. q. σαύριον facit, intelligendum esse non θλάσπι proprie dictum, i. e. secundum Sprengel. H. R. H. p. 181., e Dioscor. descriptione, Thlaspi campestre, sed θλάσπι improprie dictum, i. e. Περσικὸν σίνηπι (de quo Dioscor. supra laud., Ἰστορεῖ δὲ Κρατεῖας καὶ ἕτερον θλάσπι, ὃ τινες Περσικὸν σίνηπι καλοῦσι), s., secundum eund. Sprengel. p. 127., Lunariam annuam, e Plinii loco jam adlato satis patet. Nicandri σαύρην Bod. et Schweigh. interpretantur nasturtium. Imo intelligenda est nasturtii quædam species, Ἰβηρίς dicta, i. q. Καρδαμῖς, Καρδαμῖνη, Καρδαμαντικὴ, Ἀγριοκάρδαμον, et Λεπίδιον, de quibus nominibus v. Bodæi verba supra laudata. "Ἰβηρίς, Iberis, herba quædam, de qua Plin. multis in locis, Dioscor. vero i. 188.: forsitan autem sic nominata est, quod in Iberia primum reperta sit. Duplex porro est Ἰβηρία, altera Persiæ finitima, altera ad columnas Herculis, ab Ibero s. Ibero fluvio denominata, a quo et accolæ illius dicuntur Ἰβηρες s. Ἰβηροί, et ab his poss. Ἰβηρικός. Alio nomine Hispani dicuntur, et regio, Hispania." H. St.

* "Σαυρίδιον, Plantæ species. Constantinus a Secretis MS. L. iv., Κάκκος τοῦ σαυρίδιος αἰ ἀφ' ὧν αἰεὶ ἀρμασπύριον καὶ ποδάγραν." Du-Cang. Gloss. Gr.

Dioscoridis Iberis Sprengelio H. R. H. p. 181. est Lepidium Iberis. Conferri jubet Damocratis descriptionem ap. Gal. Compos. Med. sec. Gen. 10, 310. Dodon. 714. Anguillaram p. 120. Nicander l. c. de floribus coronariis agens, et praesertim de iis, quae sepulcrorum sunt ornamenta, inquit: ὅσα τε τύμβοι Φάσγαν παρθενικαῖς νεύχον ποσὶν ἀμφιέχονται. Αὐταὶ γ' ἤθεαι * ἀνεμυνίδες ἀστράπτουσαι, Τηλόθεν ὀξυτέρῃσιν ἐφελκόμεναι χροῖσιν Πᾶς δέ τις ἢ ἐλένειον ἢ ἀστέρα φωτίζοντα Δρέφας, εἰσδοιοὶ θεῶν παρακάβαλε σκηοῖς. Ἡ αὐτοῖς βρετάσσιν, ὅτε πρῶτιστον ἴδωνται. Πολλάκι τ' θέλκια καλὰ, τὸ τε * χρυσανθὲς * ἀμάργων, Δειριά τε στήλαισιν * ἐπιφθίνοντα καμώντων, Καὶ γεραὸν πύγωνα³ καὶ εὐτραπέας κυκλαμένους, Σαύρη γ', ἢ χθονίου πέφαται στέφος Ἑγεσιλάου. Per Ἑγεσιλάου intelligendus est Pluto. Athen. iii. p. 99. b.: Αἰσχύλος τὸν Αἰδὼν (εἶπε) Ἀγροῖλαον, ubi v. Casaub. Hesych.: Ἀγεσιλάος ὁ Πλούτων, ubi v. Interpr. Ergo, secundum Nicaandrum, planta σαύρη dicta, quae eadem est, nostra quidem sententia, ac Ἰβηρις, et Plutonis corona appellabatur, optimo jure, quippe quae herba sepulchralis maxime circa vetera monumenta florebat. "Invenit nuper et Servilius Democrites e primis medentium," inquit Plin. xxv. 8., "quam appellavit Iberida, quanquam ficto nomine, inventioni ejus assignato carmine. Nascitur maxime circa vetera monumenta parietinasque, et inculca itinerum. Floret semper folio nasturtii, caule cubitali, semine tam parvo, ut vix aspicere possit. Radici odor nasturtii." Verbis, Nascitur maxime circa vetera monumenta, Plinius ad Nicandri verbum, Σαύρη γ', ἢ χθονίου πέφαται στέφος Ἑγεσιλάου, respexisse videtur. "Ὀλόφυτον, ου, τὸ, vocari dicitur Sinapi Persicum." H. St. Quo auctore ista tradiderit H. St., nescimus. Schneiderus hoc vocabulum in Lexicon suum recepit, sed affert ἀμαρτύρως. Uterque lexicographus ὀλόφυτον scribit, sed reponendum est ὀλόφυτον: respicitur enim ad Dioscoridis Notha p. 449., ubi inter cetera capparis nomina Auctor haec habet: Οἱ δὲ ὀλόφυτον—οἱ δὲ θλάσπιν, Ῥωμαῖοι σίναπιν Περσικόν. Ὀλόφυτον ergo rectius interpreteris nomen cappari ab aliquibus impositum. Capparis autem Dioscoridis Sprengelio H. R. H. p. 176. est Capparis spinosa. Etym. M. p. 597. 30.: Νάπν τὸ σίνηπι κατὰ στήρησιν τοῦ ἥπιον, παρὰ τὸ δριμύτητα τὰ εἰς ὑ λήγοντα οὐδέτερα μακρὰ παραληγόμενα, διὰ τοῦ εὖς (vos) κλίνονται· σεσημειώται τὸ νάπνος: p. 713. 38., Σίνηπι τὸ νῆ, ἦ, διότι ἀνεφάνη τὸ α ἐν τῷ * Σινάπιν, τὸ πῖ, ἰ, διατί; τὰ εἰς ὑ λήγοντα οὐδέτερα, διὰ τοῦ ἰ γράφεται· παρὰ τὸ σίνεσθαι τοὺς ὤπας, ὥς ὁ ἱατρικὸς λόγος μαρτυρεῖ, βλάπτει γὰρ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ σίνος τὸ βλάβος. Cf. Athen. l. c. Imo omnia Gr. nomina neutrius generis, quae recto casu desinunt in ι, nisi solum μέλι, adde ex Eustath. ad Il. A. p. 784. 10. καὶ τὸ τι, peregrina sunt. Athen. ii. p. 66. f.: Τοῦτο δ' ἡμᾶς τηρεῖσαι δεῖ, ὅτι οὐδέτερον ὄνομα οὐδὲν ἐστὶ παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν εἰς ὑ λήγον, εἰ μὴ μόνον τὸ μέλι· τὸ γὰρ πέπερι, καὶ κόμμι, καὶ κοῖφι, ξενικά. Eadem fere verba leguntur in Hermannii Fragm. Lexici Gr. p. 323., et in Matthaei Gloss. Gr. Min. V. i. p. 4., ubi hujus canonis auctor Apollodorus laudatur. Peregrinis istis nominibus, neutrius generis, in ι desinentibus Eustath. l. c. τὸ σέσελι et τὸ σίνηπι adjecit. "De plenis nominibus cape; nam τρόφι, κῖ, ἀλφι, ἐρι, et, si qua alia hoc genus inveniantur; non sunt ἀπαθῆ." Glossæ Labbeanae: "Σίνηπι Sinape, plurale non habet, Sinare (Sinape). P. * Σινάπιν Sinapi, E." Vox * Σινάπιδιον, qua caret Schneideri Lex., legitur in Tralliano vii. 2., teste Bod. ad Theophr. p. 796. b. Caret quoque idem Lexicon vocabulo * Σινάπινον, quod, no-

tante Wetstenio ad Matth. xiii. 31., in Galeno legitur: de Temper. Med. Simpl. vii. et de Compos. Med. per Gen. iii. σινάπινον ἔλαιον. Dioscor. i. 47. voc. * Σινάπιδιον usurpavit. Titulus capitis, Περὶ σινάπελαιον: Τὸ δὲ Σινάπινον σκενάζεται, λαϊνομένον τοῦ σινήπεως, καὶ βρεχομένον ὕδατι θερμῷ, ἔπειτα μγνυμένον ἔλαιον, καὶ * συνεκθλιβομένον ποιεῖ δὲ πρὸς τὰ χρόνια ἀλγύματα μετασυνγρίνον. Diminutivum * Σινάπνι, quo augeri possunt Lexica, nobis conservavit Hesych., Σινάπνι γογγυλῖς, et Phavor., Σίνηπι, παρὰ τὸ σίνειν τοὺς ὤπας, καὶ Σινάπνι, γογγυλῖς. "Constat nomine γογγυλῖδος etiam napum intellectum Theophrasto. Hæc vox facta e νάπν, quæ Atticis τὸ σίνηπι denotat: quidam etiam rapum sic vocarunt ex antiquis Græcis, Hesych.: Σινάπνι γογγυλῖς." Salm. de Hom. Hyl. Iatr. p. 34. V. Class. Jour. xxiv. p. 399. Forma νάπν, quam Attici semper adhibebant, legitur in Hippocr. περὶ διαίτης p. 95. 7., Νάπν θερμὸν, * διαχωρητικὸν δὲ, πλὴν δυσουρέεται καὶ τοῦτο: περὶ νόσων γ' p. 162, 37. 164, 18., περὶ γυναικείων ἀ. p. 238, 2. Cf. H. St. Thes. iii. 787. e. Hippocratis νάπν Sprengelio H. R. H. p. 45. est Sinapis nigra.

"ΘΛΑΣΠΙ, εως, τὸ, (ΘΛΑΣΠΙΣ, ἦ.)

Thlaspi; nomen herbulæ ex eo sic dictæ quoniam semen habet veluti ἐντεθλασμένον, teste Dioscor. ii. 186. ubi et aliud a Crateua θλάσπι commemorari ait, nonnullis dictum Περσικὸν σίνηπι, procul dubio, quoniam ejus, ut prioris, semen est δριμὺν et θερμαντικόν. Plin. quoque (xxvii. 18.) duorum generum esse thlaspi tradit: ac prius inter alia esse ait cauliculo semipedali non sine ramis, peltarum specie, semine incluso lenticulæ effigie, nisi quod infringitur, unde nomen alterum thlaspi etiam ipse dicit ab aliquibus Persicum sinapi vocari. (Pro sinapi Harduin. edidit napy. Ad Dioscor. loc. respexit Plin.) Idem et θλάσπι dicitur. Paul. Aegin. vii. θλάσπις, σπέρμα ἐστὶ δριμύ. Hippocr. Γυναικ. i., θλάσπιν λείην ποιέων, (p. 260. 25. et de Nat. Mul. p. 221. 5., pro θαλπίην ποιέων, Vander Linden edidit, θλάσπιν ποιέων.) Idem Hippocr. θλασπόσιος dixit ἀντὶ τοῦ θλάσπεως, ut est in Lex. Galeni. (Pro θλασπόσιος Ms. D., teste Franzio, habet θλάσπις. Reponi debet θλάσπις, quæ est Ionica forma pro θλάσπεως. Sic Hippocr. Γυναικ. i. p. 260. 30., θλάσπις ὅσον πόσιν ἐν μέλει δίδον: p. 259. 49., Ἡ θλάσπις ὅσον ὀξύβαφον μέλει παραμίζας ὕδατι διεῖς ὅσον δύο κοτύλησι. de Nat. Mul. p. 222. 7., θλάσπιον ὅσον ὀξύβαφον μέλει παραμίζας, ubi Vand. Lind. habet θλάσπις. Sic de Nat. Mul. p. 222. 1. σεσέλιος σπέρμα, pro σεσελέως σ. Hesych.: θλασπίς· πόα, ἣν ἐνιοὶ Σαύριον. Pro θλασπίς, cum Heinsio, repone θλάσπις. Bod. ad Theophr. p. 765. legit θλάσπι, sed forma θλάσπις occurrit in P. Aegin. l. c. De nom. Σαύριον vide nos supra ad ν. νάπν.) Alioqui sunt qui et θλασπίδιον ipsum vocent per diminutionem." H. St. θλασπίδιον, τὸ, Schneiderus in Lexicon suum recepit, sed ἀμαρτύρως. Vox legitur in Append. ad Dioscor. p. 446.: Οἱ δὲ θλασπίδιον l. θλασπίδιον, οἱ δὲ σίνηπι Περσικόν, οἱ δὲ σίνηπι ἀγρίον. Vide nos supra ν. νάπν. Teste auctore Appendicis ad Dioscor. p. 449., θλάσπιν aliqui vocant capparin, quæ Sprengelio H. R. H. p. 176. est Capparis spinosa.

"Θλασπίς, ein Kraut, Diosc. ii. 186. Plin. xxvii. 23. nach Hesych. auch σαύριον gennant; Galenus de Antidot. lobt vorz. die Art vom Berge σαῦρος in Kappodocien; eine Art von Kresse oder Senf, wovon der Same wie Senf gebraucht ward." Schneiderus in Lex. Fallitur vir doctus. Galeni verba, a Bod. ad Theophr. p. 767. laud., sunt hæc, de Antid. i. 14.: Μόνον οὖν εἰπεῖν ἐτι περὶ θλάσπεως ἀναγκαῖον ἐστὶ, ἐπειδὴ καὶ σχεδὸν ἀπαντα (ἀπαντες) ἐμβάλλουσιν τὸ ἐκ τῆς Κρήτης φερόμενον, καὶ τὸ πανταχόθεν γεν-

¹ "Τύμβους conjecit Schw. præeunte Casaub.: τύμβω Φάσγαν παρθενικαῖς * νύχουπα * συναμψιχίσσιναι, Jacobs Additam. p. 359. Cauterius vulgatum παρθενικαῖς νύχου παρσιν mutatum voluit in παρθενικαῖς—πῶσιν, vocem * νύχου interpretatus recens sepultæ, cui recens hæc factæ sunt. Medelam nec Casaub. nec Schw. vitii aperti reperit." Schneider. ad Nic. Fragm. p. 299.

² "Χρυσανθὲς chrysanthemum interpretatur Schw., non inepte." Schneider. ibid.

³ "Quod Γεραὸν πύγωνα, senilem barbam, (γεραὸν poetice pro γεραῖν), consentientibus membranis scribitur, id utique videri debebat pro eo a poeta positum, quod alias * Γεροντοπύγων (quod a Dalecampio in ora notatum est) a botanicis nominatur. Qua de planta in Gorræi Defin. Med. hæc traduntur. 'Γεροντοπύγων, herba est quæ inter saxa gignitur, longa barba, foliis instar capillorum prælongis, flore luteo, qui in volucres barbula evanescit, quas pueri Barbas Dei nuncupant. Lacte manat, et radice amara est, eoque a Tragopogone differt.' Non vacat nunc nobis inquirere, quo auctore ista tradiderit Gorræus, et quis aut quoniam sint potissimum qui ante illum nomine isto γεροντοπύγων usi sint. Illud cum Casaub. miratus sum, apud neminem e veteribus botanicis vel medicis aut omnino historiarum naturalium scriptoribus vel levissimum reperiri nominis illius vestigiū. Τραγοπύγων utique a Theophr. Plin. et Dioscor. commemoratur, quorum testimonia Bod. p. 815. collegit, gerontopogonis nullam mentionem faciens: et tragopogoni quidem radix tribuitur dulcis, Plin. xxvii. 13. 117., cum gerontopogonis radix (ut Gorr. ait) amara sit, quo ipso a tragopogone differre ait gerontopogonem. Quæ cum ita sint, speciosa quidam videtur poterat Casauboni emendatio, καὶ γι γέρας πύγωνα, sive cum Salm. in Solin. p. 863., καὶ γέρας πύγωνα malueris; sed hæc in vetere scriptura, καὶ γεραὸν πύγωνα, nihil mutare debuimus." Schweigh.

ἰώμενον, ὅπερ ἐστὶ τῇ χροῇ μὲν *ὠχρόξανθον, τῷ σχήματι δὲ στρογγύλον πάνν, σμικρὸν, ὡς εἶναι κέγχρον πολλοστὸν μύριον ἀμεινον δὲ τὸ ἀπὸ Καππαδοκίας κομιζόμενον ἐμβάλλειν, τῇ χροῇ μὲν ἐπὶ μελάντερον ἀποκεχωρηκὸς πάμπαν, τῷ σχήματι δὲ ἀκριβῶς στρογγύλον, καὶ τῷ μεγέθει πολλῷ γε μείζον, ἢ κατὰ τὸ προειρημένον, ἔχον δὲ κατὰ τι μέρος ἑαυτοῦ καὶ ὅλον *ἐνθλάσμα τι μικρὸν, ἀφ' οὗ καὶ ὠνομάσθη θλάσκι· γεννᾶται δὲ ὥσπερ καὶ τοῦτο, οὕτω καὶ ἕτερον ἐν Καππαδοκίᾳ πάμπαν, ὥστε οὐκ ἀπλῶς τὸ ἀπὸ Καππαδοκίας φερόμενον ἀριστόν ἐστιν, ἀλλὰ τὸ ἰδίως ἐν αὐτῷ γεννώμενον, ἀνόμοιον δὲ τῷ Κρητικῷ τε καὶ πολλαχόθεν τῆς γῆς φερόμενον. "Postrema corrupta esse vel Gr. linguæ parum peritus videbit. Scribe, ἀλλὰ τὸ ἰδίως ἐν Ταυρίῳ γεννώμενον. Interpres, Quod peculiariter in Sauro: verte, In Tauro Cappadociæ monte." Bodæus L. c. Galeni Thlaspi Sprengelio H. R. H. est Cochlearia Draba. Quod Gal. hic de nominis etymologia tradidit, id utique iis, quæ Dioscor. et Plin. ll. cc. tradiderunt, respondet. Sed violat canona illum, a veteribus Grammaticis traditum, et a nobis supra ad v. νάπν memoratum, nullum nomen neutrius generis recto casu desinere in i præter μέλι. In peregrinis igitur linguis radix vocis quærenda est.

"AMMI, (s. "AMI, εως, τὸ.)

Nomen seminis cujusdam cumino minoris, de quo Diosc. iii. 7. (70., "Αμμι, ἔνιοι καὶ τοῦτο Αἰθιοπικόν, οἱ δὲ βασιλικὸν κύμινον καλοῦσιν, ἔνιοι δὲ ἐτέρας φύσεως τὸ Αἰθιοπικὸν κύμινον ἔφασαν εἶναι, καὶ ἐτέρας τὸ ἄμμι· γνώριμον δὲ σπερμάτιον, μικρότερον πολλῷ τοῦ κυμίνου καὶ ὀργανίζον τῇ γεύσει.) et Plin. xx. 15. ("Est cumino similimum, quod Gr. vocant Ammi; quidam vero Æthiopicum cuminum id esse existimant: Hippocrates regium¹ appellat, videlicet quia efficacius in Ægypto judicavit. Plerique alterius naturæ in totum putant, quoniam sit exilius et candidius. Similis autem et huic usus: namque et panibus Alexandrinis subditur, et condimentis interponitur." Pro verbis, in Ægypto, Harduin. reponit Ægyptio, cui post Æthiopicum Dioscor. l. c. pariter secundas partes ac vires adsignat. Sed ante Hard. sic emendarat Pint., notans præpositionem in, quæ, teste Hard., abest a Mss. R. Colb., non haberi in V. C. Cf. Bod. ad Theophr. p. 753.) Genitivo facit ἄμμειος, (Dioscoridis capiti male titulus factus est ab imperitis, περὶ ἄμμιος, quæ est Ionica forma, ut in Hippocr. gen. θλάσκιος legitur pro θλάσκειος, de qua re vide nos supra ad v. θλάσκι. Dat. ἄμμει legitur in Diosc. iii. 77. de Petroselino, Στέρμα ἔχον ἐοικὸς ἄμμει.) Ap. Plin. vero etiam Ammii, tanquam a nom. sing. Ammiium." H. St. Locus est xx. 24. in compositione adversus venenata animalia, incisa lapide versibus in limine Ædis Æsculapii. Versus illos recitat Galen. de Antid. ii. 14. p. 922. ex Eudemo Medico. Cf. Scribon. Larg. Compos. 121., ubi est Ammiium, notante Gesnero Thes. L. L. "Quod additur de ammi, vocari ameos, Græci quoque recentiores ita nuncuparunt, ἄμεος, et ἄμειος, et ἄμεον. Neophytus: "Αμειος, οἱ δὲ ἄμι, "Ρωμαῖοι, ἄμιον Ἀλεξανδρινόν. [Dioscoridis Notha p. 455.: "Αμμι, "Ρωμαῖοι ἄμμιον Ἀλεξανδρινόν.] In antiquissimo Codice Dioscoridis et ap. Plin. in scriptis passim scribitur ἄμι, ami, non, ut vulgo vocant ἄμμι. Cujus prima etiam syllaba producta reperitur ap. medicos poetas, Andromachum et Damocratem, apud quos perperam ἄμμι aliquot locis scribitur pro ἄμι. Inde ἄμεος genitivus, qui in rectum casum transiit. Et ἄμεον Glossæ Iatricæ: "Αμέον τὸ *λαγοκύμινον,² i. e. leporinum cuminum." Salm. in Solin. p. 926. Vox ἄμι est vel Æg. vel Alexandr.

¹ Galen. Gloss. Hippocr.: Αἰθιοπικὸν ὑπακουστίον τὸ κύμινον. De voce Αἰθιοπικόν, pro substantivo nomine usurpata, silent H. Steph. et Schneideri Lexica.

² "Regii enim ubi meminere Hippocr., ignoro; locum hactenus nondum inveni." Bod. ad Theophr. p. 753. a.

³ "Λαγοκύμινον [λαγοκύμινον], Cumini species, Lagopus, ap. Interpol. Dioscor. c. 599. Glossæ Iatr. Græco-Barb. Mss., Λαγοκύμινον, μύριον [λαγοκύμινον, ἄμειος s. ἄμιος]. V. Petr. Bellon. Obs. l. 26. Meminit Galen. Lex. Hippocr. herbæ, quam *Λαγοκύμινον vocat, Hippocrates vero Λαμπτύριον." Du-Cang. Gloss. Gr. Cf. H. St. Thes. ii. 547. f. qui λαγοκύμινον meminit, sed in Indice Thesauri sui non posuit.

⁴ "Πλατυόφθαλμος quidem vocatum a dilatandis ac porrigendis oculis; nam nigrum ejus pulvere supercilia circumducebant, et in arcum formabant, et sic oculorum spatium veluti produebant ac extendebant mulieres. Tertull. de Cultu Feminarum: In illum enim delinquant, quæ cutem medicaminibus urgent, genas rubore maculant, oculos fuligine porrigunt. Ita legit liber vetus Agobardi: perperam repositum a correctoribus collinunt. Fuligo illa est stibio. De eodem nigro stibii pulvere accipienda hæc ejusdem in eodem libro: Et illum ipsum nigrum pulverem, quo oculorum exordia producuntur. Hic pro eo dixit, oculos fuligine porrigi, et allusum est ad stibii appellationem alteram πλατυόφθαλμος." Salm. in Solin. p. 807. e. Plin. xxiii. 6.: Vis ejus (stibii) adstringere et refrigerare; principalis autem circa oculos; namque ideo etiam plerique Platyophthalmion id appellaverunt, quoniam in calibepharis mulierum dilatet oculos. Hieron. ad Furiam de Vid. Serv. T. iv. Ep. 46. p. 556. extr.: Non habuit crispantes mitras, nec stridentes calceolos, nec orbes stibio fuliginatos. Ovid. Art. Am. iii. 203. Nec pudor est oculos tenui signare favilla. Juvenal. ii. 93. Ille supercilium madida fuligine tactum Obliqua producit acu. Has acus Hesych. vocat φαλίδας. Φαλίδες sunt forfices κυρίως, J. Poll. ii. 32. x. 140. Idem iv. 181. x. 149. Ιατροῦ σμύλη, σμίλη, et φαλίδας. Glossæ: Σμίλη, Scalprum; Σμιλίων, scalpellum. "Καλλιβάτης Hesychio sunt δρυμα σμυλίδας ἢ φαλίδας, ἢ αἱ τὰς ὀφθαλμοὺς κοσμοῦσιν αἱ γυναῖκες." H. St. V. Vales. ad Hesychii locum.

"STIMMI, τὸ, STIMMIS, ἢ, (STIBI, τὸ, *STIBH, *STIMH, ἢ.)

Stibium. Lapis est metallicus, colore nonnihil similis lapidi plumbario, sed magis nitens et candidus. Accedit autem et colore et nitore ad argenti spumam. Quamobrem propter similitudinem a Plin. (xxiii. 6.) Spumæ lapis candentis dicitur. Dividitur in marem et in fæminam. Horridior, inquit Plin., est mas, scabriorque, et minus ponderosus, minusque radians, et arenosior; fæmina contra nitet, friabilis, fissurisque, non globis, dehiscens: quod genus Dioscor. (v. 99.) manifesto scribit στίβι appellari. Est autem στίμμι tam simile plumbo, ut si paulo magis concremetur, in plumbum vertatur. Ustum autem antiquitus formabatur in pastillos: quibus quia fortasse Hippocratis tempore erat quadrata tesseraum figura, ipse στίβι τετράγωνον appellat. Gorr. (Galen. Gloss. Hippocr.: *Τετραγώνη· τινὲς μὲν ταῖς εὐρισκομέναις κατὰ τὸ στίμμι πλατίζι, τινὲς δὲ αὐτὸ τὸ στίμμι. Hippocr. de Int. Aff. p. 209. 14. et 211. 2. Καὶ τὴν κεφαλὴν καθαίρειν τῷ τετραγώνῳ.) Στίμμι, Genus metalli, quo fusores utuntur ad facilius liquanda metalla, et mulieres ad denigranda supercilia. Optimum, inquit Diosc., quod splendidissimum et cicindelarum modo emicat: i. e. λαμπυρίζον. Hoc et στίβι et πλατυόφθαλμον, et a Plin. vi. 33., (inio, xxiii. 6.) Spumæ candidæ et nitentis lapis dicitur. Vulgo vocant Antimonium. v. l. Additur, dici etiam Στίμμι ab Ione poeta: in hoc ejus versu, ap. J. Poll. (v. 101.) Καὶ τὴν μέλαιναν στίμμιν *ὀμματογράφον: valet enim πρὸς τὰ ὑπογράμματα γυναικῶν καὶ ἐντρίμματα: quia intrito stibio mulieres ciliis superciliisque lineamenta adumbrata depingunt. Voc. ὑπόγραμμα usurpavit J. Poll. v. (l. c.) Et Hesych. ὑπογράμματα exp. στιμμίσματα τῶν ὀφθαλμῶν, oculorum pigmenta et fucum.⁴ Observa porro hoc verbale a v. Στιμμίζομαι, quod redditur Stibio supercilia fucio, stibio utor ad pigmentum oculorum." H. St. Democriti Fragm. de Symp. et Antipath. p. 337. extr., T. v. Bibl. Gr. Fabric.: Στιμμίσει τὰ βλέφαρα καὶ τὰς ὀφθαλμοὺς. Zonaras p. 1779. et Etym. M. p. 782. 8.: "Υπόγραμμα τὸ Ἀρματίου Ὑπόμνημα, ὃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπογράφουσι, καὶ ὑπογεγραμμένη, ἐστι βασιμένη, Ἀριστοφάνης. Pro ἐστι βασιμένη reponendum ἐστι βισμένη, ut jam vidit Sylburg. Στιμμίζομαι, s. *Στιβίζομαι, Stibio me lino, fucio me. 773. Ezech. xxiii. 40. Εὐθὺς ἐλοῦν, καὶ ἐστιμμίζον, al. ἐστιβίζον, τοὺς ὀφθαλμοὺς σου, καὶ ἐκόσμου κόσμῳ. 773. 577. Pono in stibio, 4 Reg. ix. 30. ἐστιμμίσατο, al. ἐστιβίσατο, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς. Suid.: Ἐστιμμίσατο τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς· ἐκαλλωπίσατο, oculos suos stibio fucavit. Vide D. W. Trilleri Obs. crit. xv. p. 404. et Biel. Thes. Philolog. 773. Aqu. Sym. Es. liv. 11. στίμμι. Lex. Cyr. Ms. Brem.: Στίμμι· τὸ μέλαν χρώμα, ὃ βαλλοῦσιν αἱ γυναῖκες ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, τὸ λεγόμενον *χολᾶν. De isto vocabulo χολᾶν silent Suid. Hesych. Phavor. J. Poll., Glossæ Labbeanæ, Salmasius, Cœl. Rhodig., Bekkeri Anecd. Gr., H. Steph. et Schneideri Lexica. Χολᾶν autem scribitur a Bielio et ap. Albert. ad Hes., et in Thes. Philolog. Sed vera lectio est χολᾶν. Eustath. ad Il. Θ. p. 728. 47.: Τὸ στίμμι δηλοῖ καὶ παρὰ τοῖς παλαιῶις καὶ παρὰ τοῖς ἄρτι δὲ χολᾶν, ὃν *κόχλον ἢ γυναικεῖα γλῶσσα φαλεῖ καλεῖν. Nom. χολᾶν dubio procul per metaphoram sumtum est e χολῇ, fel. Στίμμι, ut vidimus, exponitur τὸ μέλαν χρώμα. "Χολῇ μέλαινα dicitur communi significatione omnis humor crassus et niger, sive sanguinis limus fuerit, sive sanguis ustus, sive bili supra modum torrida, sive alio quovis modo genitus." H. St. Thes. iv. p. 550. c. Χολῇ pro ipso humore positum, dicitur de

atramento sepiae a Nic. Alexiph., notante H. St. ibid. p. 551. Quod ad alterum nom. κόχλος attinet, κόχλος, eum de coloribus sermo sit, proprie denotat conchylium, ostrum, purpuram, (ut in Naumachii Monitis Nuptialibus 62., Εἴματα δ' εἰσαλὶς ἐρυθραίνετο αἵματι κόχλον: v. nos supra v. βύσσος, et Sturz. ad Empedoclis Fragm. p. 704.), deinde, ut videtur, pro colore nigro, tum vero pro stibio, quod exponitur color metallicus niger, usurpatur. Zonar. et Phavor.: Στίμμι' εἶδος βάμματος. Mæris p. 344.: Στίμμι, (leg. Στίμμι, cum Bielio Thes. Philolog.) Ἀττικῶς, στίμι, Ἑλληνες. "In MS. Στίμμι, Ἀττ. στίμη, Ἑλληνικῶς." Hudson. "Στίμμι et στίμι MSS. C. R. Coll. Schl. Gron. στίμμι et στίμη. sic et Leid. Per duplex μ scriptum ap. J. Poll. v. 101." Pierson. Photius: Στίμμι καὶ στίμιν, ὃ τινες στίβην, Ἀντιφάνης Παροιμιαζομένων, Στίμμι, κάτοπτρα, κρωβύλους, κεκρυφάλους. Sallierius ad Mær. l. c., notante Schleusnero Animadv. in Phot. p. 99., loco ὃ τινες στίβην pro quo in Cod. D. exstat ὀτίνες στίμιν, legit ὃ τινες στίμι. "Id enim sibi vult, fuisse nonnullos, qui hocce nomen neutro genere efferre maluerint, et quorum numero Dioscor. v. 99. ideo a Mæride in scriptorum parum Atticorum numero reponendus; illudque non immerito, cum Atticos in hacce voce scribenda femininum anteposuisse, ex Antiphanis fragmento manifestum sit. Nec aliter Ion Tragicus, de quo Eustath. ad Od. E. p. 1761. 31. [ex Aristophane Grammatico]: Ἐγὼ καὶ τὸ στίμμι, περὶ οὗ ἀλλαχθεὶ ἐγράφη, θηλυκῶς προάγει, εἰπὼν ὅτι στίμμις ἢ εἰς τὰ ὄμματα χρήσιμος, Αἰγυπτίων μὲν ἐστὶ φωνή. Κεῖται δὲ ὁμοῦ καὶ παρὰ Ἰωνι τῷ ποιητῇ, ἐν γὰρ, Καὶ τὴν μέλαιναν στίμμι ὀμματογράφον. E quibus illud præterea colligas, voc. στίμμι cum duabus μ pronunciari debere." Eustath. ad Il. Θ. p. 728. 51.: Ὡς * συμμνηστέον καὶ ὅτι τὸ εἰρημένον οὐδέτερον ὄνομα τὸ στίμι, καὶ στίμμις εἴρηται λεγόμενον θηλυκῶς. Γραφεὶ γούν τως, οὕτω Στίμμις, ἢ εἰς τὰ ὄμματα χρήσιμος, Αἰγυπτίων φωνῇ, φέρων δὲ καὶ χρῆσιν τὸ, Καὶ τὴν μέλαιναν στίμμι ὀμματογράφον, ἀμαρτάνειν φησὶ τοὺς λέγοντας τὸ στίμι. Id. ad Il. E. p. 976. 50.: Ἀμύθητος ταῖς περιέργοις γυναιξὶν ὁ κόσμος· οὐ μέρος, καὶ τὸ ἐκ ψιμυθίου * περιπλάσμα, καὶ ἡ νόθος τῶν παρειῶν * ἐρυθρότης, καὶ ἡ μέλαινα στίμμις, ἢ οὐδέτερος τὸ στίμι, καὶ αἱ τρίχες, ἃς ὁ ἥλιος ἐπισκοῖν, οὐκέτι χρυσοκόμαν ἀλλὰ * ἡλιοκόμαν ποιεῖ τινὰ λόγῳ λευκότητος. Erotian.: Φαρμακοῖσι· πλατυφθάλμοις. Ὅσῳ φησι καλεῖσθαι Ἐπικλῆς τὸ στίμι, καὶ Νίγρος. MS. D. στίμι. "Legitur etiam φαρμακοῖσι, sed utramque lectionem suspectam habeo, nec dubito, quin inter πλατυφθάλμοις et ὁσῳ desiderentur aliquot verba." H. St. "Vocem φάρμακα ap. Hippocr. reperio, sed non in ea significatione, quam Erot. ei tribuit." Eustath. Forma στίβι, pro στίμι, ut vulgo editur, in vetustissimo Dioscoridis exemplari legitur, notante Salm. in Solin. p. 807. f. Sic Plin. xxix. 6. s. 37., Additis duabus sextis denarii e stibi, ut omnia cæsypo illinantur, ubi silet Harduin. Genit. stibis v. ap. Scribon. Larg. Comp. 27. 34. Jerem. iv. 30., Ἐὰν ἐγγρίσῃς στίβην τοὺς ὀφθαλμούς σου, ubi Ed. Rom. στίβι. Hesych.: Στίβη· ἀράχνη (leg. cum Bielio, ἢ ἀράχη, e Suida), καὶ χρώμα μεταλλικὸν μέλαν. Male Toup. Emendd. in Hes. iii. p. 415. legit χρίσμα pro χρώμα. Lex. enim Cyr. MS. Brem. habet, τὸ μέλαν χρώμα. Anti-Atticista ap. Bekkeri Anecd. Gr. p. 114., Στίβη· ἢ τὰ ὄμματα αἱ γυναῖκες υπογράφονται. Phrynichus Soph. Προπαρ. ibid. p. 68., Ὑπογράμματα· οἷς υπογράφονται τοὺς ὀφθαλμούς· ἐστὶ δὲ τὴν μέλαινα σκευασία, ἣν καὶ στίβην καλοῦσιν. Formam στίβην, quæ et in Photii loco laudato occurrit, non agnoscit Schneideri Lex. Chrysostomus in Catena Ghislerii in Jer. l. c. p. 427., pro στίβην, habet στίβει, tanquam a nom. sing. * Στίβος: Τὸ δὲ εἶναι χρίσῃς στίβει, τὸ μέλαν λέγει, ὃ ἐπιχρῶννύειν τοὺς ὀφθαλμούς εἰώθασιν αἱ γυναῖκες. Cod. Alex. Jer. l. c. exhibet στίμη:

"vitiose," ut putat Fr. Guil. Sturz. de Dial. Mac. et Alex. p. 112. At forma στίμη et in Mæridis MSS. et in Photii Cod. D. ll. cc. legitur. Dioscor. v. 99., Στίμμι—τοῦτο οἱ μὲν στίβι, οἱ δὲ πλατυφθάλμον, οἱ δὲ λάρβασον ἐκάλεσαν. Plin. xxxiii. 6.: Stimmi—alii stibium [stibi], alii * alabastrum, alii * labrason. Pro labrason M. turbasim, V. labron. Sic in Glossis legitur: Στίμμι· stibium, O. Turbasis, O. Dioscoridis Notha p. 475., Λάρβασον οἱ δὲ * γυναικείον, οἱ δὲ * χαλκιδόνιον. "Interdum Γυναικείον a quibusdam dicitur stibium s. antimonium, quod eo mulieres decoris causa cilia illinerent." Gortæus. Glossæ: Γυναικείον muliebrum. MSS., teste Du-Cangio, Muliebre. γυναικίον. M. Martin. Lex. Philolog.:—"Gynæceum, locus interior in ædibus, ubi mulieres versabantur: Gloss. Γυναικείον muliebrum. Forte muliebrum: aliter γυναικωνίτις." An per muliebrum intelligi debet stibium? De voce γυναικείον pro stibii nomine usurpata silet Schneiderus in Lex. Plura vero de hoc oculorum fuco v. ap. Spanhem. Hist. Jobi xv. 11. Tenzel. in Dial. Menstr. A. 1689. p. 504. Conr. Mel Epist. de Lapide τῆς ad Es. liv. 11. in Bibl. Brem. Cl. viii. p. 793. et Biel. Thes. philolog. Στίβι G. J. Vossio Etym. L. L. deductum videtur ἀπὸ τοῦ στίβειν s. στείβειν, quod est astringere, quia eam vim habet. At, testibus Aristophane Grammatico et Eustath. l. c., est Egyptiaca vox. Mirum tamen de ea nihil dixisse Jablonskium.

* ΠΕΡΡΑ, Sol, s. Terra.

Lycophr. 1427. Κιμμερὶς θ' ὅπως Σκιά καλύψει πέρραν, ἀμβλύνων σέλας. Scholia Tzetze, Συγκρύψει τὸν ἥλιον. Scholia breviora b, Τὴν γῆν κατὰ γλώσσαν: c, Τὴν γῆν, ἥλιον. "Hanc vocem, Lexicographis omnibus incognitam, vir orientalium linguarum peritissimus, L. Pickius Gallus, a Coptitis petitum esse voluit, uti me nuper admonuit vir venerabilis, G. Wake, Decanus Exon. Illi enim solem vocant πε ρη, pe re. Nec absimile vero est, Lycophr., qui Alexandriæ cum Ptolemæo familiariter vixit, et e Pleiadum septem numero habitus est, vocabulo Copticæ originis usum fuisse; cum alii quoque auctores verba quædam ex ea lingua in Græcam transtulisse compertiantur. Sic enim Sappho vinum vocavit ἔρπειν, quod Coptitæ appellant πε ηρπ, pe herp. Quæ vox ap. Lycophr. quoque nostrum occurrit v. 579. [V. supra Te-wateri Auctarium h. v.] Eustath. in suo Commentario ad Hom. observat, ἦρρ, cor, a Plutarcho dici ἦρρον, quod quidem Coptitæ vocant πε ρηθ, pe reth. Denique ἀθήρα, quod ap. Platonem, Aristotelem, Plinium, S. Hieronymum, ultimè significat, a Coptitis deductum est, apud quos re θpe respondet τῇ βρώσει Græcorum." Potter. Vide Jabl. supra v. ἀθήρα. "Πέρραν, vocabulum nullius auctoritatis. Codicum, quotquot adhuc sunt colati, habet nullus, quod juvet in hac emendanda lectione; omnes in ea conspirant, exceptis duobus, Vat. et Vit. 3., qui legunt πέραν, supra tamen scripto altero ρ. Meursius, et post eum Canterus, [et Matthias, Postscript to Gray's Works, V. ii. p. 623.] volunt legi πέτρον (s. πέτραν), eoque vocabulo nonnunquam solem quoque innui opinantur, laudatis locis e Callimachi Fragm. 124. (ap. Soph. Schol. ad Oed. Col., Εἶδος· ἀμφὶ δὲ οἱ κεφαλῇ νέον Αἰμονίτην Μεμβλωκὸς πῆλμα τι πέτρον² ἄλκαρ ἐκεῖ-το) et Eurip. Orest. 6. (de Tantalο, Κορυφῇ ὑπερτέλλοντα δευμαίνων πέτρον,) cum Schol. Pindari Pyth. i. 97.³ quæ autem, ut mihi videtur, sunt aliena. Schol. interl. explicant γῆν, unde Hermann. conjicit, forte legi posse πέρραν, quod voc. antiquum et incognitum deinde a Latinis sit receptum. Si vero σέλας de sole, vel omnino de luce dici, uti σέλας θυμάτων v. 1091. de sacrificiis incensis usurpatur, atque intelligi possit ἥλιον (cf. Potter.), πυρρὸν legerim pro πέρραν, ita ut ἀμβλύνων ornatus causa additum sit. Quum vero Potter. ostenderit, πέρρα esse

¹ "Ἠλιώσα κόμη, Candida coma. v. l. sed sine exemplo." H. Steph. Thes. Ind. Respicitur, ut putamus, ad Eustath. ad Il. Γ. p. 452. 27., ubi tamen sensus aliam postulat interpretationem: Ἐπαινος δὲ κόμης παρὰ τοῖς παλαιῶς τὸ ξανθόν. Διὰ καὶ ἡλιώσης κόμη, καὶ ἡλιώσα ἢ τοιαύτη, καὶ χρυσία δὲ, καὶ ὁ ταύτην ἔχων χρυσοκόμας.

² Πέτρον ἄλκαρ, munimentum adversus lapidis ictum. Viderint autem, qui hic πέτρον solem interpretantur. In Lycophronis quidem carmine, quod dedita opera tenebrosus fecit auctor, tolerari potest: sed h. l. κακίζηλον esset, et Lexiphane quam Callimacho dignius. Legerim potius, e sententia Scholiastæ, ὑπερτέλλοντα. Bentl.

³ Imo Olymp. i. 91. de Tantalī pœna: Ἐνιοὶ δὲ ἀκούοντι τὸν πέτρον [ἐκ τοῦ] ἡλίου. Τὸν γὰρ Τάνταλος φυσιολόγῳ γινόμενον, καὶ μύθῳ ἀποφώνωντα τὸν ἥλιον, ἐκ τοῦτο δίκας ὑποσχέσθαι· ὥστε καὶ πληρωθῆναι αὐτῷ τὸν ἥλιον, ὃν οὐ διμαρτυροῦσθαι καὶ καταπτήσκειν. Περὶ δὲ τοῦ ἡλίου οἱ φυσικοὶ φασιν, ὡς λίθος καλεῖται ὁ ἥλιος. Καὶ Ἀναξαγόρου δὲ γινόμενον τὸν Εὐρύπιδην μαθητὴν, πέτρον εἰρηνάειν τὸν ἥλιον. Deinde citat locum ex Oreste supra laudatum, et hunc, qui extat v. 971.: Μόλοιμι τὰν σφραγῆν καὶ Μίσον χυθὸς τεταμῖναν Αἰωρήμασι πέτραν Ἀλόντοισι χρυσίαις φερεμένην δίνανισι βῶλον ἰξὺ Ὀδλύμῳ, ἢ ὅτι θρησκείαν ἀναβοᾶσθαι Γίροντι πατρὶ Ταντάλῳ. "Quod ad βῶλον attinet, cum χρυσίαν βῶλον solem vocasse testetur Euripidem Scholiastæ Ἀπόλλων. R., idque e Phæthonte diserte citet Diog. Laert. ii. 10. maxima cum verisimilitudine legant vñ. dd. ap. Strab. l. p. 58. 433., ἥλιος ἀπὸ σχινὸς χρυσίᾳ βῶλῳ φέγγει. V. Valck. Diatr. p. 30, 31." Pierson.

voc. Æg. vel Copt., acquiescendum nobis omnino videtur in vulgata, πέρραν." Muller.

"ΘΙΒΗ, ης, ή,

Hesychio (et Phavor.) est πλεκτόν τι *κιβωτοειδές ὡς γλωσσοκομείον, Fiscella e vimine plexa arculæ in modum. Quomodo θίβη παπύρου affertur ex Exodi ii. (3. 5.), pro Fiscella scirpea. Ap. Athen. (iv. p. 129. e.) Ἰελοῦς πίναξ ἐν θίβῃ κατακείμενος ἀργυρῶ. Ubi Budæus significari ait vas, quod amplexabatur discum vitreum ne frangeretur in ferculis ferendis, a Plin. (xxiii. 11. xxviii. in fin.) dictum Repositorium. Possis et loculum interpretari. Ap. Suid. reperio, Θίβης· κιβώτιον ἐκ βύβλου λεπτόν (πλεκτόν) ὡς *κοφινῶδες." H. St. Schol. ad Exod. i. c., Θίβη· κιβωτός παπύρου, ἡ ὑδρία, ἡ πλατυσμός, ἡν τινες καλοῦσι *στίτην." Gloss. in Octat.: Θίβη· πλέγμα βιβλινόν, ἐμφερές κοιτίδι τὸ μέγεθος, quæ verba Glossator descripsit e Josepho Ant. Jud. ii. 9. 4. Lex. Cyr. MS.: Θίβη· κιβώτιον ἐκ φυλλῶν πεπλεγμένον ὡς κοφινῶδες. Zonaras: Θίβη· κιβώτιον ἐκ φυλλῶν πεπλεγμένον καὶ κοφινῶδες. Ubi D. *θίβης: K. θίβης, ut in Suidæ et Phavorini glossis. Post φυλλῶν voc. βύβλου supplendum esse apparet ex iis, quæ supra laudavimus e Biel. Thes. Philolog. V. Schleusneri Cur. Nov. in Phot. p. 64., ap. quem legitur: Θίβη· κιβώτιον ἐκ βύβλου πλεκτόν, ὡς κοφινῶδες. In Exodi loco non tantum θίβην, θίβην, et *θήβην legunt, sed Complut. etiam θήκην, ii. 3. 5. ut com. 6. pro θίβη Vat. θίβη, Compl. θήκη. Huc pertinet glossa in Octateuchi Vocabulario: Θήκην (MS. Θίκην)· γλωσσοκομείον. "Θίβωνος, etiam ut Θίβη, a Cyprii dicitur κιβωτός, Arca, cista, teste Hesych. (et Phavor.)" H. St. Θίγωνος genitiv. esse videtur: nam idem Hesych. habet: *Θίγωνος κιβωτοῦ. In utraque voce Is. Voss. ὁ pro ω ponit. "Θίβη Suidæ (et Zonaræ) est et nomen proprium, et ὁ σωρός." H. St. "Σωρός e Codd. Suidæ restituit Kuster. Sed quum desit auctoritas, nihil mutandum." Tittmann. "Θίσανα Hesychio (et Phavor.) est χῶμα *σωροειδές, Agger s. terra egesta in acervum, quod et θιν s. θίς." H. St. "Fac ita cohæreant syllabæ male divulsæ, Θίς· *ἀναχώμα σωροειδές." T. Hemst. ad θίς pertinere videtur illud θίσβη. Hesych.: Θήβα· πόλις Βοιωτίας, καὶ κιβώτιον. Ubi Albert. hæc notavit. "Lex. MS., Θήβη· καψείον ἥτοι γλωσσοκομείον ἀπὸ παπύρου πλεκτόν. Cyr. Lex. MS.: Θήβη· πλέγμα βιβλίων [βύβλων] ἐμφερές, ὡς κιβωτός *φοινικῶδες. Is. Voss. e Cyrillo suo hæc citat, *Θήβης· κιβώτιον ἐκ βύβλου πλεκτόν ὡς φοινικῶδες. Eadem in Lex. MS. meo, omissis verbis, ἐκ βύβλου." "Varro scribit Æoles Bæotios Tebas vocare colles. Et in Sabinis ita tum quoque vocatas, quo e Græcia Pelasgi migraverant. Item in agro Sabino clivum appellari thebas. Certe videntur Æoles etiam θήβην vel τήβην absque aspiratione vocasse cumulum terræ, vel colliculum ad instar arcæ eminentem." Salm. in Solin. p. 717. a. Lucian. Tim. 15., τοὺς τε αὐτὰν κατέλειπον ἐν θίβαις καὶ σκότῳ φυλάττοντας. Lectionem θίβαις probat M. du S. "Patet jam olim fuisse variam hic lectionem. Brodæus enim Miscell. ix. 7. videtur legisse θίβαις et θύραις, at rejiciens utrumque,

reponit θήκαις. Faber quoque ita emendat, qui non raro cum Brodæo convenit." J. Jens.

"Ιβην Hesych. (et Phavor.) esse dicit σορόν: afferens et "Ιβνοι pro σοροί, θήκαι ὀστράκιναι, κιβωτοί: addens tamen etiam εὐθυμοί, νοεροί: subjungensque præterea; "Ιβνος, πλησμονή." H. St. "Βήνος Hesychio (et Phavor.) κιβωτός, Cista, arca." H. St. "Ιβανεί Hes. (et Phavor.) affert pro ἀντλεῖ, Haurit. Et "Ιβάνη pro ἀντλητήριον, κάδος, Haustrium, cadus, urceus. Necnon "Ιβανον pro κάδον, σταμνίον, χαλκίον. At "Ιβνα Cretensibus appellari ait τὸν οἶνον." H. St. Hesych.: "Ιβνα· τὸν οἶνον, Κρήτες. (quod sc. e cado hauritur, Martin. Cadm.) Οἱ δὲ *Βήλα, pro quo Soping. reponit ἑλα: de h. v. vide nos infra. G. conjicit ἱβηλα. "Ιβη i. q. ἱβάνη, urna, et translate de urna, in qua ossa et cineres colliguntur. Idem ergo quod σορός." Is. Voss. *Ιβαναρτίς· σχοινίον ἱμῆτριον, Hesych. et Phavor. "Pro ἱμῆτριον malim *ἱμῆτριον, quo carent Lexica." Albert. "Ιβανεί illud, quod Hes. exponit, ut vidimus, ἀντλεῖ, Is. Vossio et Martin. Cadm. ab ἱμῆν deductum videtur: nam β et μ promiscuæ litteræ." "Ιβύχη Hesychio (et Phavor.) est σεμνότης, vel σωρός κρεῶν." H. St. "Ιβυχη Is. Voss. Pro σωρός leg. σωρός κρεῶν, Martin. Cadm. "Ιβυχος, "Ιβυχη, vel "Ιβύχη legitimam habet formam, ut σικχός, ejusque generis plura. Intellige vero σεμνότητα, gravitatem et modestiam sacri silentii, dum res divina fit; eo nos ducunt "Ιβνς, εὐφημία, et reliqua. Si recte σορός conjectavit Martin., legendum præterea fuerit νεκρῶν, non κρεῶν: carnes enim σορός recondi, quis se legisse meminit? Conjecturæ fidem addit non tantum ἱβην, sed et certior interpretatio, quippe duabus simili potestate vocibus adjectis firmata, in "Ιβνοι. Dubites an eodem sint referenda, quæ præcedunt, "Ιβανον, "Ιβάνη: quod si verum, non alio pertinebunt "Ιβανεί et "Ιβαναρτίς· σχοινίον ἱμῆτριον. Neque enim credibile, in his β poni pro μ. Atque adeo suspicari licet, infra in Hesych. legendum: "Ιμονία· ἡ χρώνται πρὸς τὰς ἀνιμήσεις τῶν ὑδάτων. Κύπριοι δὲ *Ιβας (pro "Ιμας), ἤγουν τὰ σχοινία τῶν ἀντλημάτων." T. Hemsterh.

MYPPA, as, ή,

unde Lat. Myrrha. Monet Athen. xv. 689. b. Myrrham primo in Ægyptum, et ex Ægypto in Græciam vehi. V. Jablonsk. supra v. Βάλ. "Μύρρα, as, ή, Myrrha, s. Murrha: ap. Hippocr. Æolico idiomate pro σμύρνα, ut annotavit Galen. ἐν ταῖς γλώσσαις. [Μύρραν· Αἰολεῖσι τὴν σμύρναν, δις τὸ ρ' γράφεται. Cf. Athen. xv. 688. c. Ap. Hipp. tamen σμύρναν fere semper scriptum reperias. Foës. Æcon.] Μύρρα, et μύρρις, vocatur etiam herba quædam cicutæ caulibus et foliis simillima, (unde herbariis et officinis cicutaria dicitur) radicem habens modice oblongam, teneram, rotundam, odoratam, cibo non insuavem. Diosc. iv. 116. Plin. xxiv. 16. (Sprengelio H. R. H. p. 166. post Linnæum est Scandix odorata: cf. Column. Ecphras. i. 33. p. 112.) Quin et τὸ γεράνιον a quibusdam μύρρις vocatur, ut est in ejusd. Diosc. append. (p. 459. et Plin. xxvi. 68.) Item Μυρόριτης λίθος

¹ "Nemo dubitabit verum esse θίβη. Mirum tamen, unde manarit edita lectio, quæ in multis etiam antiquis habetur, θήβη. Antiquissimi Græci eam vocem a Syris mutuati (Theba enim illis) videntur usurpasse pro sua. Hesych. certe agnoscit, et interpretatur κιβώτιον. Thebas inde esse nuncupatas a Cadmo Phœnice, non ignorant qui alia multa tractus illius nomina ad suam originem facile revocari animadverterint." Casaub. "At tam parum felix, quam ab h. l. aliena, videtur ista viri doctissimi observatio. De originatione nominis, quod urbi a se conditæ Cadmus imposuit, nihil certi haberi, intelligitur ex his, quæ super ea quæstione a Bocharto in Chanaan i. 16. prolata sunt." Schweigh. Etym. M. p. 450. 41.: *Θήβα· Συριστὶ λέγεται ἡ βούς, ὅθεν ἐκλήθησαν αἱ Θήβαι· ὑπὸ τοῦ Κάδμου πισθισαῖαι· ὅτι ζήτων τὴν ἀεικλήν, χρησάντων ἰαβεῖ κατοικῆσαι ὅπου ἡ βούς ταυτὴν καταθήσει. "Vocabuli Θήβη pro κιβωτῷ usurpati apud neminem ex omni Gr. scriptorum numero, qui profani vulgo vocantur, vestigium ullum, quod sciam, reperitur." [Sed V. Luciani Tim. 15. et nos infra.] "Quæ in hanc partem ab Hesych. v. θήβη et θίβη aliisque grammaticis adnotata sunt, ea unice ad Exod. ii. 3. et 5. spectant, ubi LXX. Hebr. nomen tennerunt. (Hoc, quod de Hes. dico, ipse etiam Casaub. postmodo animadvertisse videtur. Nam in Animadv. ejus tert. Ed., post illa verba, interpretatur κιβώτιον, hæc inserta video. "Gr. interpretes Exodi ii. θίβη vel θίβην dixerunt; quæ vox fuit B. Augustino incognita, ut ipse scribit: puto allusisse eo Hesych." Quæ verba, cum non legantur in Ed. i., ne in Addendis quidem, fortasse ad oram exempli, quo olim usus Casaub. erat, reperta sunt ipsius manu adscripta.) Ap. Athen. h. l. a vera scriptura θήκη nil deflectunt nostri Codd. Cf. p. 150. d. In ed. Ven. et Bas. non θίβη, ut ait Casaub., sed θίβη scribitur, duplicato errore. Θήβη scriptum esse in Cod. Par. manu Hermolai Barbari exarato, e Villebrunii ad h. l. adnotatione, t. ii. p. 6., disco. Eam scripturam haud dubie Hermolaus in alio Codice, ab imperito librario descripto, repererat. Est autem e vulgatissimis librorum erroribus illa literarum β et x imperita permutatio, cujus ratio a nobis explicata est in Notis ad Polyb. i. 37, 9. Nec rara in Athenæi codd. confusionis ejusdem exempla, quorum nonnulla a nobis indicata sunt in Animadv. ad ii. 71. a. t. i. p. 475." Schweigh.

² Hoc vocabulum ignorant Lexica. Pro στίτην igitur reponendum est κίστην, quod Hesychio est ἀγγεῖον πλεκτόν εἰς ὃ βρώμα ἐντίθεται καὶ ἱμάτια.

³ "Vas, in quo exportabantur partus, χύτρα dicitur s. olla, item ὀστράκινον, fiscella quoque. Aliquando e papyro ac bitumine, seu arundine et levisimo ligno, aliquando vas fictile. Instrumentum, quo Moyses expositus, Navigioli formam expressisse videtur. In vulgatis Bibliis Exod. ii. 3. Fiscella scirpea nominatur. Et Josephus atque Clemens Alexandrinus scirpos interpretantur, cum e papyro vas constructum dicant, quia iis in locis abundat. In Rabbinico opusculo, quod de Vita Moysis edidit Gassman., hoc vasculi contextum et juncis תבלין, Thebah, arca nominatur." Th. Bartholinus de Puerperio Veterum p. 87.

⁴ "Tales vinum, quod modo ἱβνὰ vocari dixit, facit, modice sumtum." Martin. Cadm.

hinc dicitur, myrrhæ colorem habens, faciemque minimæ gemmæ, unguenti odorem, attrita etiam nardi, Plin. xxvii. 10. H. St. Priscianus in Periegesi, p. 393., Myrrhitenque, bonum nardi cum reddat odorem.

“Labuntur qui Myrrhina pocula a myrrha aromate deducunt. Si myrrhina a myrrha dicerentur Latine, Græci similiter ἀπὸ τῆς σμύρνης, sic enim myrrham vocant, σμύρνεα aut σμύρνια ea dicerent. Atqui *Μόρραν hunc lapidem passim vocant, etiam qui disertissime scribunt et Atticisant. Pausan. viii. 18.: “Ἄλλως μὲν γὰρ καὶ ἀρυστάλλος, καὶ μύρρα, καὶ ὅσα ἐστὶν ἀνθρώποις ἄλλα λίθου ποιοῦμενα, καὶ τῶν σκευῶν τὰ κεράμεια. Perperam legitur, καὶ *μορρία, et perperam emendant, μύρρα. Ut ἀρυστάλλος Pausaniæ, unde crystallina pocula, ita et Μόρρα lapis ipse, e quo pocula murrea et murrina. Lat. murræ appellat. Martial. x. 80., Maculosæ pocula murræ. Statius in Coma Earini, hic pocula magno Prima duci, murrasque graves, crystallæque portat Candidiore manu. Ita enim ubique legendum, non myrrha. Græci, ut dixi, Μόρραν et *Μόρρινα. Arriano Peripl. Mar. Erythr. λυθία μορρίνη. Quod perperam corrigunt. Sed nec minore sunt in errore, qui murrina veterum ex onychiis gemmis factitata fuisse sibi persuadent. Ut multa alia omittam, quæ opponi possunt, si murrina veterum ex onyche gemma fuerunt, cur murrina vocata sunt, aut quæ hujus appellationis ratio? cur denique murrina ab onychinis ubique distinguunt? Arrian. in Periplo (p. 169. ed. Blanc.) ὀνυχίνην λυθίαν et μορρίνην plane distinguit: “Ἀφ’ ἧς πάντα τὰ πρὸς εὐθηνίαν τῆς χώρας εἰς Βαρύγαζα καταφέρεται, καὶ τὰ πρὸς ἐμπορίαν τὴν ἡμετέραν, ὀνυχίνην *λυθία καὶ *μορρίνην. Nihil sane vero propius, quam antiqua murrina esse porcellanea nostra, quocunque modo hodie fiant. Quod enim luto quodam albo, et in fornacibus cocto apud Chinas porcellanea vasa hodierna fieri contendunt, hoc nihil prohibet, quin veterum murrina fuerint. Quod enim veteres quidam lapidem esse murræ scripserunt, alii humorem sub terra densatum, certe ex eo patet ignorasse illos, quid essent, aut quomodo fierent murrina. Non recte porro inde colligitur diversa esse porcellanea et murrina. Sericum omnis antiquitas passim habuit, et gestavit: quis e veteribus novit, quomodo sericum proveniret, et qua fieret arte? An non omnes arborum lanuginem depecti crediderunt? Sub Justiniano cognitum est demum vermes sericum apud Seres nere, non e foliis arborum lanuginosis de-

pecti. Meminit Arrian. Peripl. Mar. Erythr. τῆς μορρίνης, quæ in Diospoli fiebat. Cave putes intelligi de illa pretiosa murra, quæ e Carmania et India advehebatur, sed vitrum murrhinum accipiendum, quod in Diospoli Ægypti ad imitationem murrinorum fiebat. Sic enim scribit: Καὶ λυθίας ὑαλὴς πλείονα γένη καὶ ἄλλης μορρίνης τῆς γενομένης ἐν Διοσπόλει. Dicit ἄλλην μορρίνην. Aliud murrhinum ad distinctionem veri murrini. Sed omnino persuadeo mihi legendum esse in Arriano, Καὶ ὑαλὴς μορρίνης. Meminit Plin. hujus murrini vitri, ut et Opsidiani, (xxxvi. 26.), quod etiam imitabatur lapidem opsidianum in Æthiopia inventum, quem Græci *ὀψιδιανὸν vocabant, quod nigerrimi esset splendoris, et imagines redderet, ut ὄψις, et oculi pupilla. Hesych.: Κόρη ὄψις.” Salm. in Solin. p. 143—4. “Omnia de murrha et murrhinis a doctis disputata accurate collegit Christius in Commentatione de Murrhinis Veterum Lips. 1743. 4. Quibus tamen addendus est Winkelmann, qui Descript. des Pierres Gr. de Mr. Stosch p. 501. murrham agathi genus pretiosum fuisse vult, et Veltheim Über die vasa Murrhina, Helmst. 1791. 8., ubi murrham steatitam Sinicum, Sinesischer Speckstein, fuisse demonstrat.” Facius ad Pausan. viii. 18.

* Σμύρνα, ἢ, Myrrha. Dioscor. i. 77.: Σμύρνα δάκρυον ἐστὶ δένδρου γεννωμένου ἐν Ἀραβίᾳ, ὁμοιον τῇ Αἰγυπτιακῇ ἀκάνθῃ οὗ ἐγκοπτομένου ἀπορρεῖ τὸ δάκρυον εἰς ὑπεστρωμένους ψιάθους, τὸ δὲ ἐπὶ τῷ στελέχει περιπλήγνυται. Cf. Theophr. H. P. ix. 4. et Plin. xii. 33. Dioscor. l. c.: Καὶ λέγεται αὕτης ἢ μὲν τις πεδιάσιμος λιπαρά, ἢς πιεζομένης ἢ στακτὴ λαμβάνεται. “Quæ in monte proveniunt myrrhæ arbores, sylvestres sunt, quæ in plano, sativæ. Πεδιάσιμον σμύρναν hinc appellat Dioscor., quæ sativa Plinio (l. c.), eamque a sylvestri, s. montana distinguit. ‘Convehitur,’ inquit, ‘et ex sylvis laudata, petuntque eam etiam ad Troglodytas Sabæi transitu maris: sativæ quoque provenit multum sylvestri prælata.’ Perperam legitur ex insulis, quod extricarunt e veteri lectione, quæ habuit, ex iluis.” Salm. in Solin. p. 361. e. “Ἡ δὲ τῷ Γαβιρέα λιπαρωτάτη, ἐν εὐγείοις καὶ λιπαροῖς τόποις γεννωμένη, ἢ καὶ πολλὴν ἀνίησι τὴν στακτὴν, Diosc. Gabireæ myrrhæ, quæ a regione, in qua nascebatur, forte nomen sortita est, non meminit Plin. Πρωτεύει δὲ ἡ Τρωγλοδυτικὴ καλουμένη ἀπὸ τῆς γεννώσης αὐτὴν χώρας, ὑπόχλωρος καὶ δριμυτὴ οὖσα, διαυγής, Diosc.: Troglodytica sylvestrium prima, Plin. Συλλέγεται δὲ τις καὶ λεπτὴ (λευκὴ)

¹ Plinii locum sic e MS., ut Salmas. in Solin. p. 498. e conjectura sua emendat, Harduin. edidit: Myrrhites myrrhæ colorem habet, facie minima gemma; odorem attrita, etiam nardi. Illud, unguenti, additum e marginali glossa. Solinus: Myrrhiten, si vis æstimes, myrrhæ color est, nec habet quo afficiat aspectum; si penitus explores, et attritu incites ad calorem, spirat nardi suavitatem. Isidorus: Myrrhitis dicta est, quod in eo myrrhæ color est, compressus autem usque ad calorem, nardi spirat suavitatem. Salmasius addit sequentia. “Brevius et concinnius esset, ac fortasse etiam verius in Plinio legere, Myrrhites myrrhæ colorem habet, odorem attrita etiam nardi; nec aliter legit Solinus: reliqua additamenta et inquinamenta glossaria sunt.” Imo e verbis, Nec habet quo afficiat aspectum, satis patet Solinum ea in Plinio legisse, quæ Salmasius in Plinium intrusa esse censet, nempe, Facie minima gemma. “Ceterum fallitur Plinius, qui Myrrhiten sic dictum asserit, quod myrrhæ colore sit. Μύρρα pro myrrha Græcum non est, sed Æolicum, unde Latinum dicitur. Græci dicunt σμύρναν. Quare Σμυρρίτης hic lapis Græce dicendus esset, non Μυρρίτης. Sed Μυρρίτης haic lapidi nomen ab unguento. Quod Μυρρίτης male scribebant, ut γάρρος pro γάρρος. Infra Pyrrhites pro Pyrites. Nec enim a colore fulvo dictus ille lapis, sed ab igne, quod digitos adurat, si arctius prematur. Sic Πυρρίτης et Πυρρίταιος ὄρος Dionysius, qui aliis Πυρρίτης et Πυρρίταιος. Sic Ἀρραβίς et Ἀρραβία eidem. Ita in multis aliis ῥ geminant librarii Græci, ubi simplex debet esse. Sic Μυρρίτης herbæ genus ita appellatæ διὰ τὸ μυρίζον τῆς ὀσμῆς, quam radice præfert. Μυρίς igitur scribi debuit, non Μυρρίς, quæ tamen cum duplici ῥ scribitur. Dioscor.: Μυρρίς, οἱ δὲ μύρραν καλοῦσι. A myrrhæ odore, qui sic vocatam putant viri doctissimi profecto errant; nec enim Græcum est μύρρα, sed σμύρνα. Illud Latinum et Æolicum. Nec sane ab odore myrrhæ dictam Græci anctores ulli asserunt. Dioscor., ῥίζαν δὲ ἔχει ὑπομήκη, ἀπαλὴν, περιφερῆ, ὑγρόν. Quod odoratam habeat radicem καὶ μυρίζουσαν, μυρίς dicta est, pro quo obtinuit, ut vixiose scriberetur μυρρίς. Plinius eam describit xxiv. 16.: Myrrhis, quam alii myrizan, alii myrrham vocant, similima est cicutæ, caule, foliisque et flore, cibo non insuavis. In Indice scribitur: De myride, sive myra, sive myriza. [Teste Harduino, MSS. smyrzizam. “Forte,” addit ille, “smyrthizusam, vel myrizusam, quod odore myrrham unguentumve referat.”] Myriza, vel myrrhiza Græcum non est, sed myrizon, τὸ μυρίζον βοτάνιον. Plinius, ut cum herba genere conveniret, myrizam dixit, cum myrizusam debnasset, τὴν μυρίζουσαν. Alibi cum geranio eam confundit, ac de ea sic scribit xxvi. 11.: Geranion aliqui myrrhin aut myrtida appellant, similis est cicutæ minutioribus foliis, et caule breviori, rotunda, saporis et odoris jucundi. In Indice est: Geranion, sive myris, sive myrtis. Legendum putarim, sive myris, sive myrtis. Μυρίς ἢ μυρρίς. Et loco superiore, Geranion aliqui myrin, aut myrtida appellant. [Diosc. in Not. p. 459., οἱ δὲ *μυρτρύς, οἱ δὲ μύρρις, unde Pint. scribit Mertryga, non merthyra, ut edidit Harduin. Teste eodem Harduino, “in MSS. myrtidam, forte pro myrtida; nam in Indice, Geranion sive myrrhis, sive myrtis.”] Ceterum confundit geranion cum myrrhida. In ea describenda e Dioscor. nihil de odore addiderat, quem geranio dat, quum Dioscor. e contra nihil de odore geranii scripserit, de quo hac ejus verba sunt: Γράνιον τὸ μὴ φύλλω ἔχει ὁμοίον ἀνμύτη, ἰσχυρομένω, μακρότερον, ῥίζαν δὲ στερογγύαν, γλυκύαν, ἰσθιόμην. Ita liber optimus, non ὑποστέργγυλον. Addit Plinius de geranio: Nostri sic eum tradunt. Atqui ea traditio myrrhidis est, non geranii Græcorum. Subjicit deinde, quomodo Græci eam tradant, quæ descriptio est alterius geranii Dioscoridis. Quod alterum geranium μυρρίδα appellari memorat, et cicutarium Romanis, auctor ille, qui e recentioribus Græcis Dioscoridem Auctuario Synonymorum ampliavit. Sic has herbas miscuit Plin. Salm. l. c. “Geranion cicutæ folio supinum vocat Dodonæus, a quo delineatur p. 63., quale vidimus in horto regio; sed illud inodorum. Alterum moscatum, folio ad myrrhidem accedente, et ibi observatum a nobis, pictum vide ap. J. Bauhin. T. iii. p. 479.” Harduin.

² Pro ἄλλως Facius dedit ἄλλος. “Sic pro perperam vulgato ἄλλος,” inquit, “rescripsi e Cod. Mosc. exhibente ἄλλος et in margina ἄλλος, Anassæi interpretatione et Stephano Nigro, quem ἄλλος legisse testatur Kuhnus.”

³ Idem Facius pro μύρρα edidit μορρία, ut vulgo editur, addit tamen, “scribendum esse μύρρα contendit Salm.” Schneiderus in Lex.: “Μορρίνα, ἢ, bey Pausan., der Lat. Murrina vasa, Gefässe, von chinesischem Specksteine gemacht. S. μύρρα.”

⁴ “Lege ὁμοίου, nimirum δένδρου: non enim lacrymam, sed arborem ipsam lacrymæ feracem, Ægyptiacæ spinæ similem Dioscor. fecisse videtur.” Saracenus.

⁵ Harduinus edidit Ex insulis, et in nota monet se de insulis odoriferis egisse L. vi. 32.

⁶ “Τρωγλοδυτικὴ Myrrha a populis Troglitis nomen habuit, eademque est cum Τρωγλοδυτικῇ. Antiquissimi enim libri Oribasii et Aëtii Τρωγλοδυτικὴν σμύρνην passim indigent. Sed nec aliter antiquissimus liber auctorum Hippiatricæ præfert: et Galenus quoque ubique sic nominat. Antiquiores Galeno auctores ita vocasse plane etiam constat, ut e Damocratis iambis liquet, qui apud eum leguntur in

405., "Ἄλλοτε δὲ σμυρνέιον *ἐντριβεῖς, ἄλλοτε δ' αὐτὴν Ἰριδα, (Schol. Τὸ σμυρνέιον παραπλήσιόν ἐστι νάρθηκι, τὸ δὲ σπέρμα πράσον ἔχει, ὅσμην δὲ σμύρνης. Saracenus, a Schneidero recte castigatus, censebat intelligi debere σμύρνην, myrrham, non plantam smyrniam, sed ecce Scribonius: Item olusatri radice aut semine ex vino dato. Deinde myrrhæ et galbani separatim meminit:) Ther. 848. Εἰ δ' ἄγε καὶ σμυρνέιον *ἀειβρὺς ἢ σύ γε ποίης Λευκάδος ἡρύγγον τε τάμοις *ἀθερῆϊδα ρίζαν. (Schol. Τὸ σμυρνέιον ὁμοῖον ἐστὶ τῷ μεγάλῳ σελίῳ, ὅθεν καὶ ἰπποσέλιον καλεῖται, σμυρνέιον δὲ, ἐπειδὴ ἐμφορὲς ἐστὶ τῇ σμύρῃ κατὰ τὴν ὁσμήν.) Id. in Georg. ii. ap. Athen. ix. 371. c.: "Ἐν δὲ τε καὶ μαράθῳ κανλὸς βαθὺς, ἐν δὲ τε ρίζαι Περραίων, σὺν δ' αὐτοῖς *ὑπανυχμῆις σταφυλίνος, σμυρνέλιον, σόγκος τε, κυνὸγλωσσός τε, σέρις τε. Sic edidit Schneiderus ad calcem Nicandri Ther. p. 281. Vulgo σμυρνέιον, et sic Schweigh. contra metrum simul et usum veterum scriptorum, qui σμυρνέιον, non σμυρνίον dicebant. "Multa nomina herbarum, ab antiquis enuntiata παραγωγικῶς, recentiores ὑποκοριστικῶς extulerunt. Σμυρνέιον veteribus, σμύρνην posterioribus Græcis. Κενταύρειον priscis κενταύριον. Ita δρακόντειον ἄρον olim appellatum, i. e. draconinum arum, et absolute δρακόντειον, sequens ævum δρακόντιον dixit, unde Lat. dracunculus." Salm. in Solin. 684. b. Sic γλαυκίον veteribus quod sequenti-
bus γλαύκιον, ibid. p. 898. Plinio in antiquissimis exemplaribus zmyrneum: sic zmyrnam veteres Latini, et smaragdum, notante eodem p. 368. d.: vide eund. p. 898. e. Dioscor. iii. 79.: Σμύρνην ὅπρ' ἐν Κιλικίᾳ πετροσέλιον καλοῦσι, γεννώμενον πλεῖστον ἐν τῷ λεγομένῳ Ἀμανῷ ὄρει, καὶ τοῦτο κανλὸν μὲν ἔχει ὁμοίον σελίῳ, παραφάδας ἔχοντα πολλὰς φύλλα δὲ πλατύτερα πρὸς τὴν γῆν, καὶ ὑποπερικλάται, ὑπολίπαρα, ῥωμαλέα. Sprengelio l. c. est Smyrnum perfoliatum. De errore Galeni hipposelinum s. smyrnium confundentis cum smyrnio proprie sic dicto v. Bod. ad Theophr. p. 805.

* Σμυρναῖος, αἶα, αἶον, Myrrhinus. Arrianus P. M. E. p. 155. ed. Blanc.: "Ἐξάγεται δὲ ἐξ αὐτῆς, ἐντόπια μὲν, σμύρνα ἐκλεκτὴ, καὶ στακτὴ σμυρναία, πῖσque myrrhæ expressum. Meleagri Epigr. i. 29. Σμυρναίους τε κλάδους Νικαιέντων.

* Σμύρνηνος, ἰνῃ, ἰον, Myrrhinus. Schneiderus hoc vocabulum in Lex. suum recepit, sed nullum adtulit exemplum. Legitur autem in Esth. ii. 12. μυρνίνῳ ἐλαίῳ, oleo myrrhino, sed cum Rom. ed. lege σμυρνίνῳ.

* Σμυρνοειδής, ὁ, ἡ, Schneiderus quoque affert, sed ἀμαρτύρως. Hederici Lex.: "Σμυρνοειδής, herba quæ et κληματὶς dicitur." Respexit ad Dioscor. iv. 7.: Κληματὶς, οἱ δὲ διαφνοειδής, οἱ δὲ μυρσιννοειδής, οἱ δὲ πολυγονοειδής καλοῦσι, ubi μυρσιννοειδής legitur, non σμυρνοειδής.

* Σμυρνοφόρος, ον, ὁ, ἡ, Myrrhæ ferax. V. Ptolemæi loc. sub v. Σμύρνα laud. Diod. S. ii. 45., Σμυρνοφόρα δένδρα. Strabo p. 782.: "Ἡ μὲν σμυρνοφόρος, ἡ δὲ λιβανωτοφόρος.

* Σμυρνίζω, fut. ἴσω, Myrrha imbuo, myrrham redoleo, myrrha misceo et condio. Archilochus ap. Athen. 688. c., ἐσμυρμισμένας κόμας Καὶ στήθος, ὡς ἂν καὶ γέρον ἡράσσοιτο, Coma ejus et pectus ita unguentis erat delibutum, ut vel senem amore incenderet. G. Wakef. Silv. crit. iv. p. 43. ἐσμυρμισμένη corrigit, quod Jacobsio verum videtur. Forte leg. ἐσμυρμισμένοι, ex Hesych. (qui ad Archil. respexisse videtur): "Ἐσμυρμιζόμεναι, (i. ἐσμυρμισμένοι) μεμυρμισμένοι. Salmas. reponit ἐσμυρμισμένοι. Reiskius vulgatam retinet lectionem: "Σμυρμιζέιν et σμυρνίζέιν, fut.—ἴσω, et—ἴξω." In Cod. Ven. est ἐσμυρμιζόμεναι: a typ. in Ald., notante Schow, ἐσμυρμιζόμεναι. Hesych.: "Ἐσμυρμισμένον (Cod. Ven. ἐσμυρμιζόμενον) διασμυρνήσαντα, Cod. Ven.—σόντα. "F. l.—νίσαντα: supplendum videtur εἰνόντων," Albert. Imo recte se habet vulgata lectio διασμυρνήσαντα, a v. * διασμυρνάω, myrrham redoleo. Diosc. i. 79., Δάκρυον κόμμει εἰκός, σμυρνίζον. Hesych.: "Ἐσμυρμισμένον" χρίσματα ἔχοντα (Cod. Ven. ἔχον) σμύρνης, ἐνεστυμμένον. Salmas. legit σμύρνη ἐνεστ.: recte. Etym. M. 384. 56., "Ἐσμυρμισμένον" σμύρνην ἐπεστυμμένον, μύρον γὰρ παρὰ τὸ μύρα συνέψασθαι, Ῥητορικὴ. Idem articulus reperitur in Photio, ubi tamen, pro μύρα, est, τῇ μοίρᾳ. Schleusnerus τῇ μύρᾳ recte rescribit, ex Etym. M. 595. 29., Μύρον τινες ἀπὸ τῆς μύρρας, nescius ante se sic correxisse Sylburg. Ceterum Hesych. Phot. et Etym. M. respexerunt ad Marc. xv. 23., ἐσμυρμισμένον ὀλνον.

Zonaras et Phavor.: "Ἐσμύρμισεν" ἡλείψεν. Jo. xix. 39. narratur Nicodemus ad exanime Christi corpus condendum præter aloen attulisse σμύρναν. V. Salm. in Solin. p. 745. Egyptios ἀλὸν adhibuisse cum myrrha in condiendis corporibus, diserte testatur Aëtius, ap. quem L. xvi. sub fin. legitur vox (qua caret Schneideri Lex.),

* Σμύρμισις, Conditura, Νεκροῦ σμύρμισις. Ἀλός, σμύρνης, κόμμεως ἀνὰ λίτραν α, σαρκοκόλλης λίτρας β, ἀκακίας, ὑποβαλσάμον.

Μύρον. Athen. xv. 688. c.: Τῷ δὲ τοῦ μύρου ὀνόματι πρῶτος Ἀρχιλόχος ἐχρηται, λέγων "Ὅτε ἂν μύροις γραῖς ἐοῦσ' ἡλείφετο, καὶ ἀλλαχοῦ δ' ἔφη, Ἐσμυρμισμένας (Ἐσμυρμισμένη, G. Wakef. Silv. Crit. iv. p. 43.) κόμας Καὶ στήθος, ὡς ἂν καὶ γέρον ἡράσσοιτο" μύρρα γὰρ ἡ σμύρνα παρ' Αἰολεῦσι, ἐπειδὴ τὰ πολλὰ τῶν μύρων διὰ σμύρνης ἐσκενάζετο, καὶ ἡ γε στακτὴ καλουμένη διὰ μόνης ταύτης. "Vocis μύρον, quæ omne unguenti genus Græcis significat, melius originem explicat philologus, quam Grammatici vulgo faciunt, qui a Myrrha, nota e fabulis poetarum, ridicule id verbum explicant" (v. Etym. M. p. 595. 29. Eustath. ad Il. τ'. p. 1229. med. nempe ab eadem, quæ Græcis alias Σμύρνα, de qua v. Apollod. iii. 14. 4. et Hygin. Fab. lviii.), "vel παρὰ τὸ μύρεσθαι, gemere, inep-
tissime. Athenæi vero sententiam non sunt interpretes assecuti, quia male ista ceperunt, Μύρρα γὰρ—. Athenæus hoc voluit, μύρον dictum quasi μύρρον, ab Æolica voce μύρρα, quæ myrrham significat. Nam quia, inquit, pleraque unguenta mixta myrrha componuntur, quædam etiam sola myrrha constant, ut stacte: usus obtinuit, ut ἀπὸ τῆς μύρρας omnia unguenta μύρα nominarentur. Hæc mens auctoris: cui equidem assentior, neque dubito, μύρον vocem, Homero et primis Græcorum incognitam, tunc primum Græciæ innotuisse, quando Asiaticorum unguentorum primam notitiam habere cœperunt. Μύρον igitur est mor Hebræorum, i. e. myrrha, ut recte censet Noster." Casaub. "Abrupta vero in ipso illo initio, μύρρα γὰρ etc. atque, ut equidem vereor, defecta est Athenæi oratio. Casauboni utique interpretationi, quæ alioquin perquam probabilis nobis videtur, vix constat ratio, nisi in ipso initio, ante verba μύρρα γὰρ, intercidisse statuas verba quædam in hanc sententiam, ὠνόμασται δὲ τὸ μύρον ἀπὸ τῆς μύρρας, cum quibus cohæreant ista ἐπειδὴ τὰ πολλὰ etc., ita quidem, ut hæc (μύρρα γὰρ ἡ σμύρνα παρ' Αἰολεῦσι) in parenthesi posita intelligantur. Nunc quum desint prædicta verba, contraria plane ratione locum istum Salm. in Solin. p. 499. interpretatus est, quasi Æolensium voc. μύρρα a Gr. μύρον derivatum Athen. statuisset. "Hinc et μύρραν," inquit, "Æoles vocarunt quæ ceteris Græcis σμύρνα, quia μύρρον geminata litera canina dicebant, quod Græci μύρον. Eam literam multum amarunt Æoles. Quod igitur complura unguenta non sine myrrha fierent, et ipsa per se pretiosum esset unguentum, propterea μύρραν Æoles vocarunt, quæ ceteris Græcis σμύρνα. Athen., Μύρρα μὲν ἡ σμύρνα παρ' Αἰολεῦσι, etc." Nobis, ut professi sumus, potior videtur Casauboni interpretatio, sed ita, ut nonnulla in eam, quam diximus, sententiam suppleantur." Schweigh.

"Μύρον, ον, τὸ, Unguentum. Athen. i. (p. 18. e.) μύροις ἀλειφομένους. Et v. λουομένους τῷ μύρῳ. Sic ap. eund. ii. (p. 48. c.) Ephippus, λούομαι μύροις ψακαστοῖς. Et xii. (p. 548. c.) Anaxilas, ξανθοῖς τε μύροις χροῦτα λιπαίνων. Idem ii. (p. 46. a.) dicit, συγχρίεσθαι τὴν κεφαλὴν μύρῳ: ut iii. (p. 101. c.) ap. eund. Archestratus jubet στακτοῖσι μύροις ἀγαθοῖς χαίτην θεραπεύειν. Unde alibi ap. eund. χαίτης ἀμπεχόνῃ μύρων ἐμπνοος. Idem xii. (p. 553. a.) τοὺς πόδας ἐναλείφειν μύροις. Et v. (195.) ἐκ χρυσῶν καλπίδων μύροις βαίνειν, unguentis aspergere: unde ap. eund. xii. ῥάσματα μύρων ἐπιπτεν ἐπὶ τὴν γῆν. Ap. Plut. vero (c. 22. p. 299. 12.) Artaxerxes, λαβὼν ἓνα τῶν ἀνθινῶν στεφάνων, καὶ βάψας εἰς μύρον τὸ πολυτελέστατον, ἐπεμψε τῷ Ἀνταλκίδᾳ. Et ap. Ælian. V. H. xii. (31.) Græci μύρον οἶνῳ μίγνυντες, οὕτως ἔπινον, καὶ * ὑπερναγ-
κάζοντο¹ τὴν τοιαύτην κράσιν, id vinum nominantes οἶνον μυρῖνην. Unde et Juvenal. vi. (303.) Quum perfusa mero spumant unguenta Falerno. (Μύρον, pro μυροπω-
λεῖον, Aristoph. Eq. 1375. ubi Schol. et ex eo Phavor.: Τὰν τῷ μύρῳ οὕτως Ἀττικῶς, ἀντὶ τοῦ ἐν μυροπωλεῖῳ, ἀπὸ τῶν πωλουμένων τοὺς τόπους καλοῦντες.) Sunt autem varia

¹ "Sic quidem et MSS. Sed tamen prorsus assentior Eruditiss., qui maluerunt * ὑπερναγάζοντο, majorem in modum probabant, æstimabant. Sic xii. 1. ὑπερναγάζοντο τὴν πύγμην αὐτῆς." Perizon. "Forte scribendum * ὑπερναγάζοντο, quod et Parenti visum fuit." Abr. Gronov.

μύρων genera: ut στακτὰ et ψακαστὰ μύρα, ap. Ephipp. et Archestr. (ll. cc.) quibus opponuntur τὰ παχέα ap. Athen. xii. (imo ii. 46. a.) et ξανθὰ μύρα, ap. Anaxilam (l. c.): a materia præcipua ex qua fiunt, dicta ἀμαράκινα, * ἐρ- πύλλινα, ἴρινα, κινάμωμινα, * κρίνινα, κρόκινα, μήλινα, νάρδινα, (quæ Galeno ad Glauc. sunt μύρα τὰ διὰ νάρδοστέ- χνος σκευαζόμενα), ρόδινα, * σισύμβρινα, (* λιβανώτινα, Athen. xv. 689. b., λευκώτινα, xv. 689. d., τήλινα, Athen. v. 195. d. xv. 689. d. φοινίκινα, Athen. xii. 553. d. Cf. Athen. ii. p. 46. a. x. 439. b.) a loco Αἰγύπτια (Athen. ii. p. 66. d. xv. p. 689. b. Βαβυλώνια ap. eund. xv. 692. c. Παναθηναίκα, xv. 688. f.) Χία, ap. Athen. (xv. 688. f.) V. Dioscor. i. (52.) Inde comp. Μυροβάλανος, (ἡ) Myrobalanus: glans unguentaria; alio nomine dicta βάλανος μυρεψική, s. ἡ τῶν μυρεψῶν βάλανος. Ita enim Aët. x. 11. ἡ τῶν μυρεψῶν βάλανος, ἣν μυροβάλανον καλοῦσι. Archigenes ap. Gal. τῶν κ. T. v. Αἰγυπτίαν βάλανον νο- μινᾶρε dicitur. Plinius et ipse myrobalanum nominat, (xii. 21. Ex ea, inquit, fiebat unguentum quoddam odo- ratum, quo capilli ungebantur. Eodem id nomine voca- tur, et legitur in titulo Epigr. lvii. 14. Martialis. Quo- niam vero heroicum carmen ingredi non potest, sic ex- plicat Martial.: Quod nec Virgilius, nec carmine dixit Homerus Hoc ex unguento constat, et ex balano. Cels. iv. 9. Gr. literis scribit. V. Forcellini Lex. Dioscor. iv. 160., Βάλανος μυρεψική καρπὸς ἐστὶ δένδρου μυρική εὐκίτος, ὅμοιος τῷ λεγομένῳ Ποντικῷ καρύφῳ. "Hyperanthera Moringa, sed cum Tamarice comparat arborem, quod falsum," Sprengel. H. R. H. p. 173. Dioscor. ii. 148. Φοινὶξ ἐν Αἰγύπτῳ γίνεται, τρυγᾶται δὲ μεσοπωρούσης τῆς κατὰ τὴν ὁπώραν ἀκμῆς, παρεμφέρων τῇ Ἀρα- βικῇ μυροβάλανῳ. Infimæ ætatis Græci τὸν φοινικοβάλανον vocarunt βάλανον μυρεψικήν. Trallian. viii. 8., Φοι- νικοβάλανος δὲ, ὃν καὶ μυροβάλανον ὀνομάζουσι, εἰ μὴ δι' ὀξυκράτου πίνεται, αὐτὴ ἐμέτῳ ἀναβάλλεται. Sed cur sic vocarit Trallian., imaginari nequit Bod. ad Theophr. p. 97., quippe quod palmæ glandique unguentariæ fa- cultas dissimilis sit. Dioscor. tamen l. c. phœnicobala- num maturam palmam vocat, cum immaturam et adhuc viridem comparat myrobalano. Cf. Salm. in Solin. p. 930. Myrobalanum tam Græci quam Lat. auctores an- tiquiores fœminino genere proferunt, cum ἀπὸ τῆς βαλά- νου fœminini generis nomine vox hæc conflata sit; poste- riores vero et barbari, Grammaticorum præceptis non satis instructi, bonosque auctores neque observantes, neque morantes, ad hunc usque diem masculinum genus myrobalani vocabulo tribuunt, notante Bod. ad Theophr. p. 300.) Ap. Aristot. de Plant. ii. 10. μυροβάλανοι arbo- res quædam sunt, de quibus eum vide. (Non intelligit auctor hic vulgatam myrobalanum, quæ in prunorum, neutiquam glandium, aut palmulorum classem referri de- bet, sed glandem unguentariam, notante eod. Bodæo ibid. p. 299. "Nicolaus Myrepsicus i. 24. μυροβάλανους ἐμπλετὲς Phyllanthum Emblicam, cum Actuarius Meth. Med. v. 8. vocat," Sprengel. H. R. H. p. 218.) ET Μυρο- θήκη, ἡ, Unguentorum apotheca s. repositorium: vel etiam Unguenti conditorium: ut alabastrum, Vas un- guentarium. Etym. M. 55. 33. Ἀλάβαστρον—σκεῦος τι ἐξ ὕλου ἢ μυροθήκη. AC Μυροθήκιον, οὐ, τὸ, itidem Unguen- torum apotheca. Cic. Epist. ad Att. ii. 1. Meus autem liber totum Isocratis μυροθήκιον atque omnes ejus disci- pulorum arculas, ac nonnihil etiam Aristotelica pigmenta consumsit. ITEM Μυροπισσόκηρος, οὐ, ὁ, compositi medicamenti genus (Soranus) ap. Gal. τῶν κ. T. i. titulo πρὸς τοὺς παρ' ἡλικίαν φαλακρομένους, in pharmaco quo- dam symbolicus scripto. Existimat autem Gal. μυροπι- σοκήρον dictum pro πίσης καὶ κηροῦ τετηκότων μύρῳ τινὶ τῶν πρὸς τὰ τοιαῦτα δοκούντων ἀρμόττειν, picis et ceræ liquatorum unguento aliquo quod ad ejusmodi convenire videatur: qualia sunt, γλεῦκινον, δάφνινον, σχίνινον, σπασά- μινον, κέδρινον. (Glossæ Botanicæ Colbertæ MSS., Μυ- ροπισσόκηρι· πίσσα μετὰ κηροῦ, Du-Cang. Gloss. Gr.) (ET Μυράκοπον, de quo v. Thes. ii. 363. g.) ET Μυ- ρόπνους, οὐ, ὁ, Unguentum s. unguenta spirans, (Meleager) in Epigr. v. ἡ τε μυρόπνους Πειθώ, (lvi., Καὶ μυρόπνουν χρῶτα τὸν * ὑπναπτήν.) Pro quo reperitur ETIAM Μυρίπνους ap. Plut. Probl. Hellen. (xv.) ex Archyta Amphissensi, τὴν βο- τρυοστέφανον μυρίπνουν μακύναν ἐρανὴν, (ἐρανὴν. Sic Macedon. Epigr. 33. Pallad. 106.) NECNON Μυροποιός, οὐ, ὁ, Qui unguenta conficit: ut μυροποιούς τεσσαράκοντα

reptos scribit Athen. xiii. (608. a., * Ποτηματοποιούς ἐπτακαίδεκα, οἰνηθητὰς ἐβδομήκοντα, μυροποιούς τεσσαρά- κοντα,) inter impedimenta Darii. (Anacreon ap. J. Poll. vii. 177.) ET Μυροπόλος, οὐ, ὁ, Qui circa unguenta versatur, Unguentarius. (Etym. M. p. 595, 31. Μυροπό- λος· εἰ μὲν ὁ τὰ μύρα πωλῶν, τὸ πω μέγα, εἰ δὲ ὁ περὶ τὰ μύρα ἀναστρεφόμενος, μικρόν: p. 37. 50., Τα παρὰ τὸ πολὺ μὴ μετὰ προθέσεως συντεθέντα, πρὸ μιᾶς ἔχει τὸν τόνον, ὅσον ὀνειροπόλος, θυηπόλος, μυροπόλος, αἰπόλος· πρόσκειται μὴ μετὰ προθέσεως, διὰ τὸ πρόσπολος, ἀμφίπολος.)

ET Μυροπώλης, οὐ, ὁ, Unguentorum venditor, Unguenta- rius. (Lysias Or. contra Æschinem ap.) Athen. xiii. (612. e. Ἐρμαίου τοῦ μυροπώλου, et,) αὐτὸν δὲ ἀντὶ κατήλου μυροπώλην ἀπέδειξεν. (Erat ergo μυροπώλου, Apothecarii, ut nos usurpamus, jam tum quoque dignitas amplior, quam κατήλου, cauponis vivarii et tabernarii, notante Reisk. Ind. Græcitat. Lysiacæ. Athen. xii. 552. f. Δεινίαν τὸν μυροπώλην. J. Poll. vii. 177. Plauto est Myropola, Cas. ii. 3. 10. Trin. ii. 4. 7., et Nævio ap. Fulgent. Planc. in Expos. Serm. antiq. Glossæ: Μυ- ροπώλης· Pigmentarius, unguentarius, seplasiarius. Pro quo legitur ETIAM * Μυροπώλος, οὐ, ὁ, ap. Etym. M. l. c., quod agnoscit Schneideri Lex.) Inde fœm. genere Μυ- ροπώλιδες ap. Aristoph. (Eccles. 841. Κρατῆρας * ἐγκρινά- σιν αἱ μυροπώλιδες, Unguentorum venditricēs, Unguenta- riæ. Asclepiad. 27. νῦν δὲ πρὸς Αἰσχραν τὴν μυροπώλην ἰών.)

ET VERB. Μυροπωλεῖν, Unguenta vendere: Aristoph. ap. J. Poll. (vii. 177.) ET Μυροπωλεῖον, sive Μυροπώλειον, οὐ, τὸ, Locus ubi unguenta venduntur, officina unguen- taria: Myropolion Plauto etiam, (Epid. ii. 2. 25. Amph. iv. 1. 3.) Prius, ap. Aristoph. legitur, posterius ap. Suid. (Demosthenes p. 786. 7. Reisk., Οὐδὲ προσφοιτᾷ πρὸς τι τοῦτων τῶν ἐν τῇ πόλει κουρείων ἢ μυροπωλείων: p. 911. 13. Καταλαμβάνομεν πρὸς τοῖς μυροπωλείοις αὐτόν. Clem. Alex. Pædag. p. 297, 5.: Αἰδῶς μὲν ἐπανθείτω, καὶ ἀρρενωπία, ἀπέστω δὲ καὶ ὁ ἀπὸ τῶν μυροπωλείων, καὶ χρο- σοχοίων, καὶ ἐριοπωλείων † ἄλυσ, καὶ ὁ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐργαστηρίων, ἐνθα καὶ ἐταιρικῶς κεκοσμημένα, ὥσπερ ἐπὶ τέγους καθεζόμεναι, διημερεύουσι.)

Præterea ex μύ- ρον comp. Μυραλοιφεῖν, Unguentis se illinere: μύροις ἀλείφεσθαι: ap. J. Poll. (vi. 105. et vii. 177. Clem. Alex. Pædag. ii. p. 210. Διαφέρει δὲ ὅλως τὸ μυραλοιφεῖν τοῦ μύρῳ χρίεσθαι· τὸ μὲν γὰρ θηλυδριώδες, τὸ δὲ χρίεσθαι τῷ μύρῳ, καὶ λυσίτελεϊ ἐστ' ὅτε. Eustath. ad Il. E. p. 974. 56. Καὶ ὅτι φασὶν οἱ αὐτοὶ τὴν μὲν Ἥραν σώφρονα εἶναι μυραλοιφουμένην τὰ καίρια. Idem tamen v. 60. scribit, Καὶ ὅτι γυναικεῖον τὸ * μυραλοιφεῖσθαι.) UNDE (ap. J. Poll. vii. 177.) Μυραλοιφία, as, ἡ, Unguentorum illitus. Plut. Q. S. iv. (1.), ἀλείπτῃν ἐπαινοῦντα μυραλοιφίαν. (Reisk. et Wyttēb. μυραλοιφίαν ediderunt. Achilles Tatius ii. p. 149. ed. Salmasii, notante G. Wakefieldio in MSS., Πάσης δὲ γυναικῶν μυραλοιφίας ἥδιον ὁδωδεν ὁ τῶν παίδων ἰδρῶς.) Ap. J. Poll. μυραλοιφή pro eodem, (vii. 177. Nicetas Annal. x. 9. μυραλοιφαῖς.) ET Μυ- ρεψός, οὐ, ὁ, Unguentorum coctor, Qui unguenta coquit s. conficit, Unguentarius, μυροποιός. Athen. i. ηῤῥηται δὲ καὶ ἡ τῶν ὀψοποιῶν περιεργία καὶ ἡ τῶν μυρεψῶν. (2 Par. xvi. 15. Cant. iii. 6. Exod. xxx. 25. 1 Par. ix. 30. fœm. unguentaria, ἡ μυρεψός, 1 Reg. viii. 13. Καὶ τὰς θυγατέρας ὧν λήγεται εἰς μυρεψούς, καὶ εἰς * μαγειρίστας, καὶ εἰς πει- σούσας. J. Poll. vii. 177. Μυρεψός, Κριτίας γὰρ οὕτως ὠνό- μασε. Hesych. Μυρεψός· ὁ τὰ μύρα καὶ τὰ θυμιάματα σκευάζων.)

INDE (* Μυρεψία, ἡ, Unguentorum coc- tio s. confectio. Schneiderus post Hedericum affert, sed ἀμαρτύρως. * Μυρέψιον, Pigmentum, unguentum. Πρῶ Sym. Es. lvii. 9. Μυρέψια. * Μυρεψήτηριον, Vas unguen- tarium. Πηγήριον Aqu. Job. xli. 22. HINC) Μυρεψικός, οὐ, ὁ, Qui est τῶν μυρεψῶν: ut μυρεψική τέχνη, Ars co- quendi conficiendique unguenta. Philo de V. M. iii. χρίσματος εὐωδεστάτου λαβὼν ὁ μυρεψική τέχνη κατεψ- γάσθη. Item μυρεψικά φάρμακα, Medicamina unguenta- riorum. Plut. Sympos. iv. (1.) μυρεψικοῖς φαρμάκοις τρέ- πεται τάχιστα τὸ ἀωδέστατον ἐλαιον: ut sunt aromata. Sic μυρεψικός κάλαμος, ap. Hippocr. [περὶ Γυναικ. p. 273. 28. Athen. xiii. 611. f., Καλὸν γε τὸ τέλος τῆς εὐ- δαιμονίας τῷ φιλοσόφῳ ἢ μυρεψικῇ τέχνῃ, ἀκόλουθός τε τῇ Σωκράτους φιλοσοφίᾳ, ἀνδρὸς τοῦ καὶ τὴν τοιαύτην χρῆσιν τῶν μύρων ἀποδοκίμασαντος. Deinde addit, Cui arti Solon lege caverat ne vir quisquam præset. Eustath. ad Il. Y. p. 1295. 21. ed. Rom., (ex Athen. xv. 686. f., apud

* Ἀνθρῶπος scriptum est in margine Bod. Verum Reg. ἀνθρῶπος in textu, ἄλυσ autem in marg. exhibit.

quem legitur μυροπωλεῖν.) Ὅτι Σόλων ἐκώλυεν ἐν νόμοις τοὺς ἀνδρας * μυροπολεῖν. Verb. μυροπολεῖν, pro quo in Indice Eustathii legitur μυροπωλεῖν, non agnoscunt Lexicographi. Recte tamen formatur μυροπολεῖν a v. μυροπῶλος, de quo vide nos supra. Cf. Eustath. ad Il. E. p. 974. 58. Etym. M. 458. 36., Θύον, ὅπερ ἐστὶν εἶδος πῶλος μυρεψικῆς. Exod. xxx. 25., Καὶ ποιήσεις αὐτὸ θλαῖον χρῆσμα ἁγίον, μύρον μυρεψικὸν τέχνη μυρεψοῦ: 35. Καὶ ποιήσουσιν ἐν αὐτῷ θυμίαμα μυρεψικὸν ἔργον μυρεψοῦ μεμιγμένον. Cant. viii. 2., Ποτιῶ σε ἀπὸ οἴνου τοῦ μυρεψικοῦ, potabo te vino unguento condito. Græcis vinum illud alias μυρίνης οἶνος dicebatur, de quo vide nos infra.] Derivatum a μύρον ET Μυρηρός, οὗ, ὁ, Unguentarius, ut μυρηρὰ ἄγνη, Vasa unguentaria, Vasa recondendis unguentis, ap. J. Poll. x. 26. (119.) ex Aristoph. Δαιτυλεῦσιν. Ibidem μυρηρὰ λήκυθος, Lecythus seu ampulla unguentaria: ex eadem fabula, τῆς μυρηρᾶς ληκυθίου πρὶν καταχεῖν: quam μυρηρὰν λήκυθον putat et μυροφόρον * dici posse, utpote aptam ferendis unguentis. (J. Poll. vii. 177. μυρηρὰ λήκυθος: vi. 105. Τὰ δὲ ἀγγεῖα τῶν μύρων, λήκυθος μυρηρὰ, καὶ ἀλάβαστρον. Æschylus ap. Athen. i. p. 17. c. Χωρὶς μυρηρῶν τευχέων πνέουσ' ἐμοί.) ITEM Μύρις pro unguentario vase, s. unguentaria ampulla, poni videtur, J. Poll. vii. (177.) synonymως ponente ἀλάβαστρον, μυρίδα, μυρηρὰν λήκυθον. Est inde et ΔΙΜΥΝΤ. Μυρίδιον, οὗ, τὸ, quo Aristoph. (ἐν Ταγηνισταῖς ap. J. Poll. x. 119.) ὑπεκορίσατο τὸ μύρον: quasi Unguentulum diceret. [Pro quo reperitur ET * Μυράφιον, τὸ, Arriani Ep. iv. 9. 7., Καλὸς εἶναι θέλεις, καὶ πλάσσεις σεαυτὸν, μὴ ὦν * καὶ ἐσθῆτα ἐπιδεικνύειν θέλεις στιλβήν, ἵνα τὰς γυναῖκας ἐπιστρέψῃς * κἄν που μυραφίον ἐπιτύχῃς, μακάριος εἶναι δοκεῖς. Upton. conjecit μυρίδιον. Schweigh. edidit e conjectura sua μυραλειφίου, quod vocabulum ipsum nusquam quidem in Lexicis adnotatum repererat, sed analogiæ consentaneum esse putavit; exstat enim ap. Hesych. nudum nomen ἀλειφίον, quod exponitur ὃ χρώεται ἀλειπται, sive sit diminutivum, aut nomen diversæ formæ, sed ejusdem significationis cum ἀλοιφῇ aut ἀλειφάρ, quod non solum de quoque oleo vel unguento usurpatur, sed et sigillatim de oleo vel unguento cosmetico, ἐπὶ * καλλοποιῶ χρίσματος, ut Eustath. ad Od. Σ. p. 664. 11. ed. Bas. notavit, sive sit vas unguentarium, quod per metonymiam pro oleo vel unguento dici potuit. Sed omnino proba est vulgata lectio μυράφιον.] Præterea inde deriv. VERBUM Μυρίζω, Unguentis imbuo s. inungo. Strato Epigr. (xcvi.) Καὶ στεφάνοις κεφαλὰς πικασώμεθα, καὶ μυρίσωμεν αὐτούς. At Aristoph. Plut. (529.) μύροιςιν μυρίσαι στακτοῖς, ὅπταν νύμφην ἀγάγησθον: (Lysistr. 938. βούλει μυρίσω σε;) Pass. voce (Aristoph. Eccles. 1117., Ἦτις μεμύριμαι τὴν κεφαλὴν μυρώμασιν. Sic Athen. p. 691. Vulgo μεμύρωμαι. Usitatio est altera forma, notante Brunck. V. Epigr. ad. 67.) Plut. Symp. vi. (p. 693. 14.), γυναῖκες φυκοῦμεναι καὶ μυρίζομεναι, fucantes se et unguentis illinentes. (Idem Conj. Præc. p. 142. 5., Ἡ φοβουμένη

γελάσαι πρὸς τὸν ἀνδρα καὶ πράζει τι, ἵνα μὴ φανῇ θρασεῖα καὶ ἀκόλαστος, οὐδὲν διαφέρει τῆς, ἵνα μὴ δοκῇ μυρίζεσθαι τὴν κεφαλὴν, μὴδ' ἀλειφομένης. E quo loco patet ἀλειφῆσαι et μυρίζεσθαι differre. V. locum Clementis Alex. supra laudatum.) Sic μεμυρισμένος ap. Athen. viii. Unguentis delibutus, unctus: itemque ap. Herod. (i. 195., μεμυρισμένοι πᾶν τὸ σῶμα. Athen. xv. 691. b.: Τὸ δὲ χρίσασθαι τῷ τοιούτῳ ἀλείμματι, μυρίσασθαι εἴρηκεν Ἀλκαῖος ἐν Παλαίστραις, διὰ τούτων Μυρίσασα συγκατέκλεισεν ἀνθ' αὐτῆς λάθρα. Alexis in Εἰσοικιζομένῳ ap. eund. p. 691. e., Οὐ γὰρ ἐμυρίζετ' ἐξ ἀλαβάστου, πρᾶγμα τι Γινόμενον αἰεὶ. Eubul. ἐν Στεφανοπώλῳ, ap. J. Poll. x. 120. Καὶ τῇ σπαθίδι τὸν πῶγόνά μου, καὶ τὴν ὑπὲρ τὴν μύριον. Clem. Alex. Pædag. ii. 8., Μυρίζονται οἱ νεκροί. J. Poll. vii. 177. μυρίσαι, vi. 105. μυρίσασθαι καὶ μυρίσαι.) INDE Μύρισμα, atos, τὸ, ET Μυρισμός, οὗ, ὁ, Unguentorum illitus, Μυραλοιφία. Athen. (xii. p. 547. f.) eis τὸν μυρισμόν καὶ τοὺς στεφάνους ἱκανὸν τὸ ἐκλεγόμενον ἀργύριον. (Judith xvi. 8., ἤλειψατο τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἐν μυρισμῷ.) Prius μυρίσματα, ap. J. Poll. vii. (177.) una cum μυρίσαι, μύρω χρίσασθαι, μύρον ὁδεῖν: et videtur potius significare Unguenta quibus unguimur, ut μυρώματα (vide infra v. μύρωμα.) Affertur ET Μυριστικός, οὗ, ὁ, pro Odorus: quum potius sonet Aptus πρὸς τὸ μυρίσαι. (Schneiderus affert, sed ἀμαρτύρω.) Est vero præter μυρίζω et aliud VERBUM, Μύρωμα, videlicet, idem cum μυρίζω significans, h. e. Unguentis inungo, s. Ungo: (Athen. i. p. 9. e. ex Chrysippo, et Eustath. ad Il. E. p. 974. 61. ex Athen., Οὐδὲ στεφανομένους οὐδὲ μυρουμένους. J. Poll. vii. 177., μυρώσασθαι. Eustath. l. c. v. 59., Καὶ ὅτι καὶ τὰ στήθη ἐμύρων οἱ τότε, δίδωσι αὐτοῖσι ἦν ἡ καρδία, ὥστε καὶ τὴν κεφαλὴν διὰ τὸ κατ' αὐτὴν τίμιον— λέγουσι δὲ καὶ ὅτι μυρίζω μὲν οὐκ ἔλεγον οἱ πάλαι, μύρω δὲ μύρωσω. Eustath. sic scribentem falli, patet ex Aristoph. locis supra laud. Etym. M. p. 698. 53. et Phavor.: Ἔστι δὲ καὶ ῥῆμα παρ' Αἰολεῦσιν, οἶον, Χαίρε καὶ * πῶ, ὅπερ λέγεται ἐν ἐτέρῳ, * σύμπωθι τρίτης συζυγίας ἐστίν, ὡς μύρω, δίδω. Πῶ, ὅταν γένηται πῶθι, ἐπαύξεισι ἐστίν, ὡς ῥῆθι καὶ ῥῶθι.) UNDE Μύρωμα, atos, τὸ, Id quo inungimur, Unguentum. Aristoph. Eccles. 1116. Ἦτις μεμύριμαι (μεμύρισμα) τὴν κεφαλὴν μυρώμασιν. (Athen. xv. 691. locum affert sic scribens, Μυρώμασιν μέντοι, οὐ μυρίσμασιν ἔλεγεν Ἀριστοφ. ἐν Ἐκκλησίᾳ. Eustath. ad Il. Ψ. p. 1295. 20., Καὶ ὡς μυρίσασθαι μὲν Ἀλκαῖος λέγει, τὸ δ' ὄνομα μύρωμα, καὶ οὐ μύρισμα. J. Poll. vi. 105. et vii. 177., μυρώματα.) Ab eodem verbo μεμυρισμένος, ut μεμυρισμένος, Unguentis delibutus, Unguentatus, ut Jul. Capitol. loquitur. ET Μύρωσις, ewe, ἡ, Unguenti illitio, Unctio. Hippocr. Coac. Progn. κακὸν δὲ ἐπὶ ἰκτέρῳ μύρωσις." H. St. * Μυράλειπτρον, s. * Μυράλειπτρον, τό. Etym. M. p. 354. 7. v. Ἐπανλία: Εἴθ' αἱ λοιπαὶ ἀκολούθως ἐφεξῆς φέρουσαι χρυσίου λεκανίδας, σμήγματα, φορεῖα, κτένας, κοίτας, ἀλαβάστρους, σανδάλια, θήκας, μυράλειπτρα, ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν προῖκα ἅμα τῇ νυμφίῳ φέρουσιν. Idem articulus re-

¹ Locus est hic: Καὶ τὸ μὲν εἰς τὰς λήκυθους καθίμουν ἐπὶ γυμνασίου τοῦ μύρου σπαθίδα, καὶ σπάθη κλητίον, Ἀριστοφάνους μὲν εἰπόντος ἐν Δαιτυλίσσι, — τῆς μυρηρᾶς ληκυθίου πρὶν κατῆλασαι τὴν σπαθίδα γυμνασίου μύρου. Brunck. ad Aristoph. Fragm. locum sic constituit, τ. μ. λ. π. κατῆλασαι τ. σ., γυμνασίου μύρου. Sensus est, Degustare unguentum lecythi unguentariæ, priusquam spatham immiseris.

² Locus est: Καὶ μὴ εἰ μύροις ἐπὶ τούτῳ χρυσίον, ὅτι μὴ καὶ μυρίδισι ἔρηται τὸ μύρον Ἀριστοφάνους ἐν Ταγηνισταῖς, ἰστίον. Εἴρηται δ' ἐπ' αὐτοῦ ἐν Δαιτυλίσσι, καὶ ἄγνη μυρηρὰ λήγειτο δ' ἂν καὶ λήκυθος μυρηρὰ σὺ δ' ἂν εἴποις καὶ μυροφόρον. "In MS. nostro ab alia manu super (in μυρηρὰ) scriptum v. Sed inepte, credo. In MS. Salmanticensi hæc lectio exstat, ut Schottus indicat, Μυροφορικά σὺ δ' ἂν εἴποις καὶ μυροφορῶν: quæ forte sic debebant scribi, Ἄγνη μυροφορικά σὺ δ' ἂν εἴποις καὶ μυροφορῶν." Jung. "Equidem ego vulgatam lectionem non temere rejiciam, sed illi tamen de loco lites movere possit ista scriptura, quam e Cod. Salmant. Schottus adnotavit: huic convenit Falckenburgii liber, qui literis expressis pro μυρηρὰ legit * μυροφορικά, pauloque post μυροφορῶν pro μυροφόρον, unde facillime formes * μυροφορῶν, quod jam Jung. vidit. An non igitur longe concinniori, et minus interrupto ordine sic in Polluce reponas? Καὶ ἄγνη μυροφορικά σὺ δ' ἂν εἴποις καὶ μυροφορῶν λήγειτο δ' ἂν καὶ λήκυθος μυρηρὰ. Quid alii sint judicaturi, ignoro: ego vero vulgata lectione libentissime caream, si hanc habere liceat. Μυροφορῶν autem rectissime, ut segm. 127. * σχηματοφορῶν similiaque plurima. Alia tamen præterea h. l. attente volutanti venit in mentem conjectura. Segm. seq. ex eadem Aristoph. fabula, quæ hic adducitur, Δαιτυλεῖσι, λήκυθος μυρηρὰν profert Pollux noster, quæ voces facillima loci transpositione hic etiam Aristophani possunt adseri tali modo: Εἴρηται δ' ἐπ' αὐτοῦ ἐν Δαιτυλίσσι καὶ λήκυθος μυρηρὰ λήγειτο δ' ἂν καὶ ἄγνη μυρηρὰ, aut μυροφορικά, etc. Pluribus, credo, non displicebit hæc opinio mea." T. Hemsterh.

³ "Apud seniores frequentior ejus (formæ in ἀριστ) usus esse videtur, quam apud antiquiores. Eustath. p. 1532. 63. Comment. MS. in Dionys. Thrac., e q. l. exhibet Schæf. ad Gregor. Cor. p. 29., Coray ad Isocr. t. ii. p. 100, 333. Μυράφιον in Arriani l. a Schneid. in Lex. com. bene ab hoc defenditur contra Schweigh., μυραλειφίον ibi scribentem. Χωράφιον in Schol. ad Theocr. x. 3., ad Lycophr. 156. 258. Phavor. s. v. λήιον, Hesych. s. v. ἀγρός. * Συλάφιον et * Ξυράφιον Eustath. l. c., et hoc in Gloss. Steph. p. 550., illud addas Lexicis. De v. χρυσάφιον jam Schæf. l. l. monuit p. 1043. Cnr Lobeck. bisce fidem non habuerit, nescio; hæc enim dixit ad Ajac. p. 350.: "Χρυσάφιον, quæ perperam pro deminutivis habentur." Schæf. autem l. l. rectissime his deminutivis patrocinium hand deneget." Fr. Aug. Guil. Spohnii Commentatio de extrema Odysseæ Parte ævo recentiore orta quam Homericæ, p. 133. Lips. 1816. 8.

⁴ "Invenitur apud Gramm. non solum præf. πίπωμα, (unde est præf. plusquam perf. ἱππώμαι ap. Luc. in Lapiithis), sed et fut. πῶσω per ω in priori quoque syllaba, verum nullum ejus usus exemplum affertur. At certe videmus πῶμα, et πόσις, ac πόσις, ceteraque per σ scribi, quæ scriptura consentanea est scripturæ isti, πῶσω, non illi πῶσις, necnon isti πίπωμα, ac πίπεται, non autem πίπωμα et πίπεται. Atque adeo scripturæ illius exempla invenio, non item hujus; nec enim ἱπῶσις (quod sciam) sicut ἱπῶθι legitur. Sic πίπεται, et comp. ἱππώται, etc., licet alioqui πίπωμα, uti dixi, in præf. perfecto activo scribatur: quam etiam sequitur πῶμα, quod alicubi reperitur pro πῶμα—aut certe versus alicubi hanc scripturam poscit, ut in hoc versu Euripidis, Διμήτρος ἀκτῆς, πῶματός θ' ὄδρηχόου. Sic alibi et ap. eund. Quinetiam Anacreontis quidam loci eandem scripturam postulant, et Græcorum Epigr. Quidam tamen his omnibus in locis o servari posse existimant, ut prima syllaba vi liquidæ litteræ μ producat, qua in opinione et Janus Lascaris fuit." H. Steph. Thes. iii. p. 301. Etym. M. p. 496. 14.: Κατιπῶθι ἴσθι ῥῆμα πῶ· παρῶγων, πῶμι, δὲ μίλλων, πῶσω, πίπωμα, πίπωμα, μίπρω εἰς τὸ παθητικόν, ὁ ἀόριστος ἱπῶθι, ἀντὶ τοῦ ἱβυθίσθην. Idem p. 699. 3. et Phavor.: Πῶ—παρὰ τὸ πῶ τὸ πῶμαι, ἢ παρὰ τὸ πῶ τὸ πῶν, ὅτι ποτὶ πῶται καὶ ἱπῶται. Fallitur H. St.; proba enim est scriptura πῶμα pro πῶμα.

peritur in Phavorino, ubi scribitur *μυράλειπτρα*, ut et *χρυσίου*, sed reponendum est *χρυσία*, aurea vasa, e Suida, apud quem legitur *μυράλειπτρα*. "Eustath. ad II. Ω. p. 1337. 46., qui locum e Lexico Pausaniæ se descripsisse testatur, habet, *μύρα, νίτρα*, sed lectio Suidæ magis placet." Kust.

* *Μυρακπίδια*, τὰ, quod vocabulum in Schneideri Lex. desideratur. Diophanes in Geopon. x. 76. 11. Τὰ δὲ *μυρακπίδια* καλῶς ἐμφυλλίζονται εἰς μῆλα, ὡς ἐκ τῆς πεύρας μεμάθηκα. "Nomen ab unguenti odore habent, quem referebant suapte natura, non arte. Plin. xv. 15.: Pira nomen habent ab odore, *myraria*, laurea, nardina, ubi Harduin. Gallice Poires parfums dici, ait. Sunt et mala *myrrharia* ap. Cels. iv. 19. forte insita *myrariis*, ut hic *myraria* inseruntur malis." Niclas. Ap. Colum. xii. 10. legitur *myrappia*. Qui scribunt *myrrharia*, a *myrrhæ* odore sic dicta volunt.

* *Μυρόλωτος*. Vide nos supra v. *Λωτός*. "Μυρόλωτος. Glossæ MSS., *Λωτός* τὸ * *γλυκυκάλαμον*, ἢ [ἡ] βοτάνη εὐοδιστάτη [εὐοδιστάτη], ἢ ἐνίοι μυρόλωτος κικλήσκουσι." Du-Cang. Gloss. Gr. p. 987. Imo leg. *μυρόλωτον*. Teste ipso Du-Cangio p. 978., Lex. Cyr. MS. et Glossæ e Cod. Reg. 1608., *Λωτός*, τὸ *γλυκυκάλαμον*, ἢ [ἡ] βοτάνη εὐοδιστάτη [εὐοδιστάτη], ἢ ἐνίοι Μυρόλωτον κικλήσκουσι, [κικλήσκουσι]. Sic scribitur in Luciani Schol., Suida, Phavorino, et Zonara p. 1324., ubi Cod. A. *μυράλωτον*.

* *Μυροδόδα*. Ctesias 28.: "Ὅτι ἐστὶ δένδρα ἐν Ἰνδοῖς ὑψηλὰ ὥσπερ κέδρος ἢ κυπάριττος, τὰ δὲ φύλλα ὥσπερ φοινίξ, ὀλίγον πλατύτερα, καὶ μασηγαλίδας οὐκ ἔχει· ἀνθεὶ δὲ ὥσπερ ἡ ἄρσην δάφνη, καρπὸν δ' οὐκ ἔχει· ὀνομάζεται δὲ * *Ἰνδοστὶ μὲν* * *Κάρπιον*, Ἑλληνιστὶ δὲ *Μυροδόδα*· ἐστὶ δὲ σπάνια· ῥέουσι δὲ ἐξ αὐτῶν ἐλαίου σταγόνες, οὓς ἐρίψῃ ἀναψῶντες ἀπὸ τοῦ δένδρου, ἀπριέζουσιν εἰς ἀλαβάστρους λιθίνους· ἐστὶ δὲ τὸ μὲν χρῶμα, ἀτρέμας ὑπέρυθρον καὶ ὑπόπαχυν, ὅζει δὲ πάντων ἥδιστον."

* *Μυροστάφυλον*, τὸ, Unguentaria vitis. Paxamus in Geopon. iv. 9. περὶ *μυροσταφύλου*.

* *Μυροβαφής*, ἑός, ὁ, ἡ, Unguento delibutus. Clem. Alex. Pædagog. ii. p. 235. 22. Τὸν τε *μυροβαφῆ* ἐκείνον κροκωτῶν. Schol. in marg. Reg. et Bodl.: *Μυροβαφῆ* τοῦτον λέγει, διὰ τὸ ἐκ κρόκου μολυνεσθαι, ἐστὶ δὲ λεπτὸν τε καὶ ἀρεοστήμονον ὕψασμα. Pro ἀρεοστήμονον leg. * *ἀραιόστημον*.

* *Μυροβλήτης*, ὁ, Sanctus, cujus reliquie odoriferum unguentum miraculose exudant. Horum seriem contexit, laudatis auctorum locis, Du-Cang. Gloss. Lat. v. Manna. " *Μυροβλήτης* μάρτυρ, Sanctus Demetrius, ap. Nicetam in Andronico i. 7., qui * *Μυροβλήτης Δημήτριος* appellatur a Jo. Stauracio Chartophylace Thessalonicensi Orat. in eund. S. Demetrium. V. Synaxaria in S. Myrope 2 Decemb. et in S. Mirace ii. ejusd. mensis, in S. Floro 18 Aug." Du-Cang. Gloss. Gr.

* *Μυροβόστρυχος*, ὁ, ἡ, } Cirros unguento delibutos
* *Μυροβότρυς*, ὁ, ἡ, } habens. Meleager 105. "Ὁς ἂν ἐπὶ κροτάφοις *μυροβότρυς* Ἠλιοδόρας Ἐπλόκαμον χαλτήν ἀνθοβολῇ στέφανος. " *Μυροβόστρυχου* Planud. *μυροβότρυς* in Vat. Cod. a prima manu esse, notavit Br. Quod unde didicerit, ignoro; Salmasius enim in Plin. p. 536., ad quem lectores remittit, de *βότρυς* quidem disputat, nostrum autem locum non attingit. In meo autem apographo, nulla lectionis diversitate notata, *μυροβόστρυχον* exhibetur. De *βότρυς*, quod crines fastigiatos, corymbium, significat, alio loco dicemus." Jacobs.

* *Μυροβρεχής*, ἑός, ὁ, ἡ, Unguento madens. 3 Maccab. iv. 6. Κόνει τὴν *μυροβρεχῇ* πεφυρμέναι κόμην.

* *Μυροβράντος*, ὁ, ἡ. Meleagri Ep. 65. "Ὁ τὸ *μυροβράντον* Τιμαρίου πρόθυρον. Sic Charito i. p. 3. 6., notante Jacobs, ἐρράινετο δὲ τὰ πρόθυρα οἶνω καὶ μύροις. Ibid. p. 5. 8., ἐστεφάνωσαν τὰ πρόθυρα, μύροις ἐρράναν. Cf. Ælian. V. H. ix. 9.

* *Μυροσταγής*, ὁ, ἡ, Unguentis madens. Fragmentum ap. Suid. v. ἀναδούμενος: *Μυροσταγὲς* ἔχων ἀεὶ τὸ μέτωπον καὶ τοὺς βοστρύχους. Hoc fragmentum extat etiam ap. eund. v. ἀβρός, ubi, pro *μυροσταγὲς*, est ἀβροσταγὲς, sed illud, quod præfert Kuster., melius legitur; præceserant enim in sententiæ initio verba hæc, ὁ τρυφερός ἐκεῖνος καὶ ἀβρός.

* *Μυροφειγής*, ὁ, ἡ. Meleagri Ep. 78., * *Σύγκωμον* δὲ Πόδοισι φέρων Κύπριδος * *μοροφειγὲς* Φανίον. "Pro *μοροφειγὲς* in membr. et in apogr. Lips. *μυροφειγὲς* extat, quod recte emendatum existimo. Fax erat jam fere consumpta, βραχὺ φανίον. Ὁ κύκωρον φλόγα Oppian. K. i. 131. vocat flammam celeriter pereuntem s. morientem. Ovid. Amor. i. 2. 11. Vidi ego jactatas mota face crescere flammæ: Et vidi nullo concutiente mori." Jacobs. Nostra quidem sententia, vulgata lectio melior est.

* *Μυροφόρος*, ὁ, ἡ. Tantum obiter notat H. St. e loco J. Pollucis, sed ibi, pro *μυροφόρον*, T. H. post Jungerm. e Salmant. et Falck. Codd., ubi extat *μυροφορεῖ*, et *μυροφορεῖν*, reposuit * *Μυροφορεῖον*, qua voce caret Schneideri Lex. " *Μυροφόροι* vocantur tres Mariæ, quæ coemitis aromatibus ad sepulcrum Christi accesserunt, ut eum ungerent. Pentecostarum: *Μυροφόροι* ἐκλήθησαν διὰ τοῦ πάσχα ἐνισταμένου διὰ τὴν παρασκευὴν, ὅτι μεγάλη ἦν ἡ ἡμέρα τοῦ σαββάτου ἐκείνου, ἐπεὶ ἐσπευδον καὶ θάψαι τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, Ἰωσήφ καὶ Νικόδημος, οἱ κατὰ τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθος μύροις αὐτὸ ἤλειψαν, — ὡς μαθήτριάι μύρα πολυτελεῖ ἀνησάμεναι νυκτὸς παρεγένοντο. Ibidem sequentes recensentur *μυροφόροι*, Maria Magdalena, Salome, Joanna mulier Chuzæ, Maria et Martha, Sorores Laxari, Maria Cleophæ, et aliæ plures. Cf. Luc. xxiv. 1. Chrysostomi Homil. cxv. T. v. scripta est eis τὰς *μυροφόρους* γυναῖκας. Theophanes Homil. iii. p. 15., Τὸ πρὸς τὴν *μυροφόρον* ῥήθην, Ὅπως γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου, τὴν σωματικὴν ἐδήλον ἀνάβασιν. Idem, Homil. xxxi. p. 232., Αἱ *μυροφόροι* * *εὐαγγελίστριαι* καὶ κήρυκες τῆς ἐγέρσεως. Dominica tertia post Pascha vocatur ἡ κυριακὴ τῶν *μυροφόρων*. Vocantur alias *ἀρωματοφόροι* et *ἀλαβαστροφόροι*. Ap. Theophanem Homil. xxxi. p. 230. vocantur * *Μυροκομίστριαι*, unguenta portantes: Αὗται δὲ εἰσιν αἱ περὶ τὴν Μαγδαληνὴν Μαρτὶαν *μυροκομίστριαι*." Suicer. Etym. M. p. 459. 18.: Κλίνεται δὲ ἡ θύνηος, ὡς ἡ παρθένος, καὶ αἱ θύνηοι, ὡς αἱ *μυροφόροι*. Quid sibi velit auctor per verba αἱ *μυροφόροι*, nescimus. An leg. αἱ *Θυνοθήραι*, Sophronis fabulæ nomen ab Etymologo ipso laudatæ p. 423. 24. et 572. 42.?

* *Μυρόχριστος*, Unguentis unctus. Eurip. Cycl. 499.

* *Μυρόχροος* legitur in corrupto Philodemi Epigr. 33. "Pro *μυρόχροε*, cujus cutis unguentis uncta est, Br. *μυρόχροε* suspicabatur. Cod. lectionem haud facile mutaverim: *μυρόχροος* i. q. *ἡδύχροος*: nam, quodcunque suave et jucundum est, *μύρον* vocatur." Jacobs. Vir doctus, qui Philodemi opus de Musica e Voluminibus Herculanensibus edidit, in Prolegg. p. 5. 6. corrigit * *μυρόχροε*, quod probat Bast. Epist. Crit. p. 76. Neutra vox in Schneideri Lex. legitur.

* *Μυρόεις*. Hac voce augeri potest Schneideri Lex. Erycii Epigr. ii. *Μυρόεντα* βόστρυχον.

* *Φιλόμυρος*. Athen. xv. 691. d. Οὐ μόνον δὲ τὸ τῶν Σαρδιανῶν γένος *φιλόμυρον* ἦν, ὡς Ἀλεξὶς φησὶν ἐν * *Ἐκπωματοποιῷ*. Ἀεὶ *φιλόμυρον* πᾶν τὸ Σαρδέων γένος. Hoc quoque vocabulum ignorat Schneideri Lex.

* *Μυρίνης*, (ὁ,) οἶνος. J. Polluci vi. 17. ὁ μύρῳ κεκραμένος, vinum unguento mistum s. conditum: pro quo ap. Ælian. V. H. (xii. 31.), Μύρῳ γὰρ οἶνον μιν γίνυντες οὖτως ἔπινον, καὶ ὑπερηγάζοντο τὴν τοιαύτην κρᾶσιν, καὶ ἐκαλεῖτο ὁ οἶνος *μυρινίτης*. Μέμνηται δὲ αὐτοῦ Φιλιππίδης ὁ τῆς κωμῶδίας ποιητής. (Sed malim *μυρίνης* pro isto *μυρινίτης*, si quidem sit a μύρον: nam *μυρινίτης* est potius a *μυρίνη*, et significat myrto conditus.) Unde et ap. Juvenal. vi. (303.), Quum perfusa mero spumant unguenta Falerno.

* Huic conjecturæ favet Suidæ et Phavorini glossa, apud quos legitur: Μύρις· δνομα πύρις, καὶ * *μυρίτης* οἶνος. (Voce *μυρίτης* caret Schneideri Lex.) In Æliani loco proculdubio legendum vel *μυρίτης*, ut H. Steph. scribendum censet, vel *μυρίνης* a. *μυρίνης*. Sensus enim loci postulat vocabulum a μύρον formatum. At *μυρίνης*, quæ est vulgata lectio, est, ut vidit H. St., a *μυρίνη*, et significat myrto conditus. Vinum μύρῳ μιν γίνυντες, unguento mistum, *μυρίνης* vel *μυρίνης* dici, diserte tradunt Hesych. et J. Poll. Hac ipsa notione Diphilus comicus ap. Athen. iv. 132. d. *μυρίνη* correpta prima syllaba dixit: ἰδ' ὡς Χαρίν πολλὸ μᾶλλον, ἢ *μυρίνη* * *προστιγίας*. "MS. Ep. *μυρίνης*. Sed eam scripturam h. l. metrum respuebat: recte *μυρίνη* simpliciter litera ρ scribunt Edd. cum MS. A. prima syllaba brevi, a v. μύρον, unguentum." Schweigh. Zonaras p. 1374.: Μυρίνης οἶνος· ὁ τῷ μύρῳ κεκραμένος. Leg. *μυρίνης*. Sed *μυρίνης* illud Zonaras ipsius est error, sic scribentis pro vera forma *μυρίτης*. Athen. i. p. 32. b.: Μυρίτης δὲ ἢ *μυρίνης* οἶνος, αὐτὰι παρὰ Ποσειδίππῳ διψήρης, ἄτερος, ὁ *μυρίνης* ὁ τίμιος. Schweighæusero in Indice Rerum et Personarum sub v. Myrrha videndum videtur, ne pro *μυρίτης* scribi debuerit *μυρίνης*, ut ap. Ælian. Imo melius legeretur *μυρίτης*, quæ est legitima forma a μύρον. "Cam Athen. dicit, ἢ *μυρίνης*, indicat Posidippi locum varie lectum olim. Myrtites vinum e Dioscor., Plin., et aliis notum. Μυρίνη expleat Hesych. vinum,

Addit J. Poll. l. c. esse qui *μυρίνην οἶνον* vocari dicant τὸν γλυκὺν οἶνον, vinum dulce: ut Hes. quoque *μυρίνην* non solum πόσιν ἢ ἐπεχεῖτο μύρον, sed etiam ποτὸν ἐσκευασμένον. Atque adeo videtur vinum fuisse non sua natura dulce, sed arte confectum vel vinum vel alia potio, cui aut unguenta aut alia dulcia mixta essent. Sane vinum nativum non fuisse ex Gellio patet, qui x. 23. quum dixisset mulieribus Romæ et in Latio interdictionem fuisse usu vini, subjungit, ferri bibere solitas loram, passum, murinam, et quæ id genus optant potu dulcia. Necnon Plaut. in Pseud. (ii. 4. 50.) dicit, Quod si opus est ut dulce promat Indidem, ecquid habet? rogas? Murinam, passum, defrutum, mellinam. Et alibi, (ap. Plin. xiv. 13.) Mittebant vinum pulchrum, murinam: quamquam is locus non usque adeo evidens est ut superiores. Præterea quum Hesych. duplici *ρ* *μυρρίνην* scribat, dicatque quosdam ita vocare οἶνον *μυρρίνην*, videtur et tertiam expositionem indicare, nimirum *μυρρίνην οἶνον* aut *μυρρίνην πόσιν* dici παρὰ τὴν μύρραν, a myrrha: ut sit vinum myrrha conditum: quod alioqui et *μυρρίτης* s. *συμυρρίτης οἶνος* nominatur. [Imo sic *μυρρίνης* dicendus esset, non *μυρρίνης*, ut ostendunt Salm. in Solin. p. 501. et G. J. Voss. Etym. L. L.] Nec vana ea conjectura, quum Plinii xiv. 13. auctoritate nitatur, qui ejus cum superiore mentionem facit: Laudatissima apud priscos vina erant myrrhæ odore condita, ut apparet in Plauti fabula, quæ Persa inscribitur, [in Persa, quæ hodie extat, locus non reperitur,] intelligens nimirum quam Plautus Murrhinam vocabat, (sic enim proculdubio legebat, non Murinam) eam esse *μυρρίνην πόσιν*, Vinum s. potionem myrrhæ odore conditam. Sed statim subiungit et alteram expositionem, cuius auctor esset Dorsenius et approbator Scævola, Lælius, Atteius Capito. Quamquam (inquit) in ea et calamum addi jubet; ideo quidam aromatite delectatos maxime credunt: his verbis declarans, murinam alios intelligere vini aliisque potionis genus calamo saccarifero aut aliis aromatis dulcibus conditum. Ut sit, si myrrhæ odore conditum intelligamus, cum Hesychio scribemus potius *μυρρίνην*, murrhinam, vel masculino genere accipientes pro *μυρρίνην οἶνον*, vel foeminino pro *μυρρίνην πόσιν*: ut ap. Plin. quoque (xxxvii. 2. xxxiii. sub fin. proem. Vide nos supra v. *μύρρα*). Murrhina vasa: ap. Jauolen. in Pand. Murrheia vasa: Propert. (iii. 8. 22.) Murrheus onyx. H. St. Quod ad Propertii locum attinet, pro murrheus leg. myrrheus. Falsa est H. Stephani interpretatio. Intelligendus est enim color flavus, qui in eo lapide probatissimus est, ut

Plin. docet xxxvi. 18. Porro myrrha maxime laudatur, si eum colorem habeat, unde fulvam dixit Ovid. Met. xv. 399., et Plin. xii. 16. albicantem commendat. Cf. Broukhus. et Forcellinum in Lex.

“De murrhina veterum magna Plinii a veritate aberratio est, cum eam a murrha dictam deductamque censet. Saltem hic tamen haud sine auctore peccat. Hæc enim quorundam Grammaticorum olim fuit sententia. Festus: ‘Murrina, genus potionis, quæ Græce dicitur nectar; hanc mulieres vocabant murrinam, quidam murratum vinum.’ Sed hariolantur. Tam falsum est murrhinam a myrrha venire, quam aut myrrhida herbam, aut myrrhiten lapidem. Græcum est, ὁ *μυρρίνης*; inde Lat. hæc murrhina, ut ὁ *χάρτης*, hæc charta, ὁ *γανσάτης*, hæc gausapa, [ὁ *μαργαρίτης*, margarita, ὁ *καταπέλτης*, catapultula, notante G. J. Voss. Etym. L. L.] *Μυρίνην οἶνον* dicebant Græci temperatum-unguento, vel, cui superfundebatur unguentum, τὸν *μύρρ* κεκραμένον. Idem et *μυρίτης*. Ut autem a v. *φύλλον*, ὁ *φυλλίνης*, unde et *φυλλίνας ἀγῶνες*, quod ap. Pollucem male mutant in *φυλλίνας*, Hesych. *Φυλλίνας ἀγῶνες*, ἐν οἷς μὴ ἐτίθετο ἀργύριον, ἀλλὰ στέφανοι μύνοι: sic a *μύρον*, ὁ *μυρίνης οἶνος*. Quod et *μυρρίνης* scribebant, geminatione solenni caninæ literæ. Hesych.: *Μυρρίνην οἶνον* μὲν οἶνον *μυρρίνην* καλοῦσι, οἱ δὲ ποτὸν ἐσκευασμένον, οἱ δὲ πόσιν φασίν, ἢ ἐπεχεῖτο μύρον. Ita scripsisse grammaticum patet e serie literarum. [In Cod. Ven., teste Schow., diserte legitur *μυρρίνην*.] *Μυρίνην* dicitur Posidippo comico ap. Athen. (i. p. 32. b.), cujus hæc verba: *Μυρίνης δὲ, ἢ μυρρίνης οἶνος* κεῖται παρὰ Πασειδίππῳ Διψήρῳ, ἀποτος, ὁ *μυρίνης* ὁ τίμιος. Absolute ὁ *μυρρίνης*, unde Lat. hæc murrhina. Perperam legitur in Athenæo, *μυρίτης* δὲ ἢ *μυρρίνης*. Qui fortasse error est abbreviatoris censentis τὸν *μυρρίνην οἶνον* ἀπὸ τῆς *μυρρίνης*, aut *μυρρίνης* dici. Sic enim myrtum appellant veteres. Sed *μυρρίνης* dicendus esset, non *μυρρίνης*. [Vide G. J. Voss. Etym. L. L.] Litem plane decedit Pollux: ‘*Ἦν δὲ τις καὶ μυρίνης οἶνος μύρρ* κεκραμένος, οἱ δὲ τὸν γλυκὺν οἶνον οἰονταὶ κεκλησθαι. Inde vel maxime constare potest τὸν *μυρίνην*, vel *μυρρίνην* Græcorum esse, quæ murrhina Lat. dicebatur. Nam inter dulcia murrhinam numerant prisci comici Latini. Plautus in Pseudolo: Quod si opus siet, in dulce promat indidem, ecquid habet? Ch. rogas. Murrhinam, passum, defrutum, mellinam, mel cujusmodi. Plinius, citatis his versibus Plauti, subjicit: Quibus apparet non inter vina modo murrhinam, sed inter dulcia quoque nominatam. Versus Plauti, ut habentur in Edd., citavimus. Ap. Plin. ita scribuntur in

cui unguentum infusum. Sed videtur Posidippus nove h. l. myrteum vinum, h. e. τὸν *μυρίτην* vel *μυρρίνην*, appellasse *μυρρίνην*. Verum quia neque extat hodie Posidippi fabula, neque satis de lectione constat, nihil possumus affirmare.” Casaub. Vir doctus τὴν *μυρίτην* et *μυρρίνην* οἶνον hic confundit, errore satis gravi; Dioscorides enim v. 37. et 38. myrtiten a myrsinite diversum facit. Si lectio vulgata, *μυρρίτης* ἢ *μυρρίνης οἶνος*, retinenda est, certe Athen., ut putat Casaub., “indicat Posidippi locum varie lectum olim,” et “Posidippus videtur nove myrteum vinum appellasse *μυρρίνην*.” Nostra tamen sententia, tam ridicula lectio, quæ et Athen. et poetam facit confundentem οἶνον τὸν *μυρίτην* et τὸν *μυρρίνην*, rejicienda est, cum levi mutatione facta sensus loci satis perspicuus sit, nempe legendo *μυρίτης* ἢ *μυρρίνης οἶνος*, i. e. Vinum myrtes, sive, ut alii scribunt, myrrhines dictum. Casaub., “quia neque extat hodie Posidippi fabula, neque satis de lectione constat, nihil potuit affirmare.” At, quamquam periit Posidippi fabula, inter omnes tamen satis de vera lectione in Athenæi loco constabit, si epitheton illud, quo Posidippus vinum suum ornavit, consideretur: *Διψήρῳ*, inquit, ἀποτος, ὁ *μυρίνης* ὁ τίμιος. Vinum myrto conditum, (de quo v. Dioscor. l. c. Catonem de R. R. 125. Columell. xii. 38. Pallad. in Januar. tit. 18. et in Febr. tit. 27. et 31. Athen. ii. 43. f., et Plin. xxiii. 9., qui negat hoc vino quenquam inebriari,) vile fuit et vulgare. At vinum *μυρίτης* ἢ *μυρρίνης* dictum, pretiosum fuit et hominum voluptuorum potus. Hinc Posidippus, ὁ *μυρρίνης* ὁ τίμιος. Hinc Ælian. l. c.: *Τὴν δὲ, ὅτι καὶ τοῖς Ἕλλησι τρυφῇ ἀπόδιδε; μύρρ* γὰρ οἶνον μὲν γίνεσθαι οὕτως ἵππων, καὶ ἐπιτηγάζοντο τὴν τοιαύτην κρᾶσιν, καὶ ἰκαλῶτο ὁ οἶνος *μυρίτης*. Hinc Diphilus comicus l. c., ἰφ’ ᾧ *Χαρίτι* πολὺ μάλλον, ἢ *μυρίνην* προσεγγίξας. Salmas. in Solin. p. 501. a., cujus verba Schweighæuserum præterierunt, Athenæi locum sic corrigit, *Μυρίνης* ἢ *μυρρίνης οἶνος* καὶ τὰ παρὰ Πασειδίππῳ Διψήρῳ, ἀποτος, ὁ *μυρίνης* ὁ τίμιος, nec male; nostram tamen emendationem, *μυρίτης* ἢ *μυρρίνης οἶνος*, huic præferendam censemus, quoniam Athenæus vix operæ pretium duxisset geminationem caninæ literæ tantum notare, *μυρίνης* ἢ *μυρρίνης*. Ceterum egregia est Salmasii emendatio, *Διψήρῳ*, ἀποτος, ὁ *μυρρίνης* ὁ τίμιος, pro ἀποτος, ut vulgo legitur, et ut edidit Schweigh., cujus diligentiam effugit Salmasii locus. Ἀποτος; i. e. Potui inutilis. “Interdum ἀποτος dicitur Potui inutilis, q. d. Non potabilis, qua in signif. usus est Greg. Nazian.” H. Steph. Thes. iii. 303. a. Quod ad formam vocis *μυρίνης* s. *μυρρίνης* attinet, bene scribit Salm. l. c. “Ut a φύλλον ὁ φυλλίνης, sic a μύρρ ὁ μυρίτης, quod et *μυρρίνης* scribebant geminatione solenni caninæ literæ.” Dicebatur *μυρρίνης*, quia Æoles pro μύρρ dixere μύρρα, ut ex Athen. l. c. discere est.” G. J. Voss. Etym. L. L. Quod ad Hezychii glossam attinet, sic vulgo legitur: *Μυρρίνην* ἵπποι μὲν οἶνον *μυρρίνην* καλοῦσιν. Pro οἶνον *μυρρίνην* G. J. Voss. Etym. L. L., cujus emendatio Albertium præterierat, reponit οἶνον *μυρίνην*. Certe legendum est vel ο. *μυρίνην*, vel ο. *μυρίτην*, quod præferendum videtur.

Pro loram, passum, alii male scribunt loram passam. “Ex his Gellii verbis dubitare quis possit, an e vino murrhina constaret, quia, ut Gell. ibid. tradit, vino semper femine olim Romæ, et in Latio abstinerunt. Sed dicendum, ita temperatam fuisse, ut inebriare non posset. Varro ap. Non. c. 18. n. 13. quorundam opinionem affert, qui putarunt, murrhinam ap. Plautum idem fuisse, quod passum. [Loram dicebant in vindemia, quum expressissent acinis mustum, et folliculos in dolium coniecissent. Varro de V. P. R. i. Antiquæ mulieres majores natu bibebant loram, aut saram, aut defrutum, aut passum, quam murrhinam Plautum quidam appellare putant.] Sed Plaut. in Pseud. ii. 4. 50. aperte a passo distinguit. Sic Varro ap. Non. ibid. n. 10. Non modo vinum dare, sed etiam, ut Plautus ait, murrhinam, passum, defrutum.” Forcellinus in Lex. Festus: Murrata potione usos antiquos, indicio est, quod etiam nunc Ediles per supplicationes Diis addunt ad pulvinaria, et quod xii. tabulis cavetur, ne mortuo indatur, ut ait Varro in Antiquitatum L. i.

Nobis liceat obiter notare verba Fr. Aug. Guil. Spohnii in Commentatione de Extrema Odysseæ Parte inde a Rhapsodiæ 4. v. 497. ævo recentiore orta quam Homero, Lips. 1816. 8. p. 124. “Nona (forma diminutivorum in) τῆς πρᾶσιδος inveniret in Eustath. p. 1720. 49.: καὶ ὅτι ὁ νῆος ἑρμῆς ὕπ’ ἱνίον ὄρακλίνης, ὑποκοριστικῶς τῷ πῶς καλεῖται, si revera ita recte se habent (verba). Respicere videtur hic locus alium in Athen. vii. p. 315. b., Δωριῶν δὲ πᾶν νῆος φησὶν ὄρακλιν ὕπ’ ἱνίον καλεῖσθαι ὄρακλίνην.” Sed tale diminutivum formatur non ab ὄρακλιν, sed ab ὄρακλιν, ut vidit Casaub., cujus hæc verba: “Dorioni placet tenerum orphum ὄρακλίνην dici, quæ vox non fit ab ὄρακλιν, sed ab ὄρακλιν, orphus grandiusculus, ut ap. Dioscor. νίσσαξ, vel νίσσαξ, et πλώταξ, * μύμαξ, alia.” Casaub. Hesych.: ὄρακλίνης ἰχθύς πῶς.

vetustissimo Thuanæo: Quid si opus est ut dulce promat, id est et quid habitat roga Murrinam, passum, defrutum. In Rigaltii Cod., id est, quæ habeat roga. Nota nobis est veterum negligentia in adducendis poetarum et aliorum auctorum testimoniis, dum memoriter ea plerumque, nec e libro allegant. Possumus tamen ex illis vestigiis, si modo certa sint, hanc lectionem exculpere: Quod si opus ut dulce promat, id ex se ecquid dabit? rogas. Murrinam, passum, defrutum. Quod inter dulcia nominatur murrhina, hoc contra Plinium facit, qui murrha conditum vinum interpretatur. Atqui notus est amator myrrhæ, quæ deliciosus et dulcibus potionibus nunquam admixta est. Mentio extat ap. Dioscor. vini myrrha conditi cum pipere, iride, et anetho, sed medicamentum illud potius ducendum dicendumque quam vinum. Quippe quod πρὸς κατάρρουν, βήχας, ὠμότητας, ἐμπνευματώσεις, πλάδους στομάχου, condiri solitum scribit. Nec mustum sic condebatur, sed vinum. At in aromatiten, vel μυρρίνην nihil myrrhæ addebatur, et mustum, non vinum ita condire solebant. Ideo semper dulce manebat, speciebus aromaticis τὴν γλυκύτητα εἰ suam servantibus. Hinc murrhinam inter dulcia, non tantum inter vina nominant comici Latini, qui palliatas scripsere. Et hæc est murrhina, qui comicis Græcis μυρρίνης absolute, vel μυρρίνης οἶνος dictus, qui a murrha nomen non habet, sed ἀπὸ τοῦ μύρου, ut μυρρίς herba, et μυρρίτης λίθος. De vino murrhato, vel ἐσμυρνήμενον, quod e more Judæorum ducendis ad supplicium, vel in loco supplicii jam consistentibus propinabatur, et cujus in Evangelio mentio, jam dixere eruditi viri, et nos alio loco." Salm. in Solin. p. 501. "Quod ad vinum myrrha conditum attinet, fallitur vir doctus, et qui eum sequitur, G. J. Voss. Etyim. L. L. Mentio ejus occurrit in Athen. ii. 66. d.: "Οἱ εἰς τὸ πρόπομα (i. e. vinum, quod ante cœnam potabant) καὶ ταῦτα ἐνεβάλλοντο πέπερι, φυλλίς, σμύρνα, κύπερον, μύρον Αἰγύπτιον. Εὐβουλος, Κόκκον λαβοῦσα Κνίδιον, ἢ τοῦ πεπερίου, Τρίψας ὁμοῦ σμύρνη, διάπαττε τὴν ὁδόν. Aristoteles ἐν τῷ περὶ Μέθης ap. eund. xi. 464. c.: Αἱ Ῥοδιακαὶ προσαγορεύονται χυτρίδες, διὰ τε τὴν ἡδονὴν εἰς τὰς μέθας παρεισφέρονται, καὶ διὰ τὸ θερμαινόμενας τὸν οἶνον ἵπτον ποιεῖν μεθύσκεν. σμύρνης γὰρ καὶ σχοίνου, καὶ τῶν τοιούτων ἐτέρων εἰς τὸ ὕδωρ ἐμβληθέντων ἔφονται καὶ παραχέοντων ἐς τὸν οἶνον, ἵπτον μεθύσκουσιν. Κἂν ἄλλω δὲ μέρει φησὶν Αἱ Ῥοδιακαὶ χυτρίδες γίνονται, σμύρνης, σχοίνου ἄνθους, κρόκον, βαλσάμον, ἀμώμον, κινναμώμον, συνεψηθέντων ἂφ' ὧν τὸ πινόμενον τῷ οἴνῳ παραχυθὲν οὕτω μέθας ἵστηται, ὥστε καὶ τῶν ἀφροδισίων παραλύειν, τὰ πνεύματα πέττον. " Vinum dulce et odoratum vocabatur murrhina potio. V. Festus. Quia scilicet, ut ait Plin. xiv. 13. Myrrhæ odore erat conditum. Odor enim iste in unguentis maxime eminebat, et gratissimus erat. Atque ita c. 16. ait Plin.: Aromatiten invenio facilitatem tantum non unguentorum compositione, primo e myrrha, ut diximus, mox et nardo. Quocirca nullam video causam, quare vv. dd. (v. Salm. in Solin. p. 711. et H. Junium) reprehendant Plinium, quando dixit c. 13., Lautissima et dulcia vina apud priscos fuisse myrrhæ odore condita: aut legi istic malint Miro, vel Myri odore. Nam licet myrrha proprie fuerit amara, sapor ille extinguebatur aliis nunguenti succis in illa unguentorum compositione, ita ut gratissimus tantum myrrhæ odor superesset, et vinum, per ipsum unguentum ex aliis etiam rebus confectum, satis evaderet dulce. Certe inter unguenta, quæ etiam ad potum s. computationem sint idonea, refert Athen. xv. 12.

etiam croceum, sed absque multa myrrha. Erat ergo myrrha etiam addita, sed non ita, ut sapor exstaret aut offenderet. Quin imo et stacten, quæ e sola conficiebatur myrrha, idoneam ait fuisse ad potum, verum, opinor, si multo vino dilueretur, aut pauxillum stactes adderetur vino." Perizon. ad Æliani V. H. l. c.

* APIMANIOS.

Suidas: "Ἀριμα ὄρη. καὶ Ἀριμάνιος Θεὸς παρ' Αἰγυπτίοις. De hoc Deo silet Jablonskius et in Pantheo Æg. et in Glossario Vocum Æg.

* ΠΕΡΣΟΣ

Hesychio (et Phavor.) est piscis quidam in Rubro Mari proveniens, pro quo ap. Ælian. (H. A. iii. 28.) Πέρσεος: dicit enim cognominem esse Perseo Jovis filio." H. St. Loc. est: Γίνεται δὲ ἐν τῇ Ἐρυθρῇ Θαλάσσει ἰχθύς, καὶ ὅσα γε εἶδέναι μὲν ἐμὲ, ἔθεντο Πέρσεά ἐπιχώριον ὄνομα αὐτῷ. Καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες αὐτὸν οὕτω, καλοῦσι δὲ καὶ Ἀραβες ὁμοίως τοῖς Ἕλλησι Διὸς γὰρ υἱὸν καὶ ἐκεῖνοι ἄδουσι τὸν Πέρσεά, καὶ ἀπ' αὐτοῦ γε τὸν ἰχθύν ἡμνοῦσι λέγεσθαι. Μέγεθος μὲν οὖν ἐστὶ κατὰ τὸν ἀνθίαν τὸν μέγιστον ἰδεῖν δὲ ὅμοιος λάβρακι γρυπὸς γε μὴ ἡσυχῇ οὗτος, καὶ ζῶναις πεποικιλταὶ χρυσῷ προσεκασμέναις, ἄρχονται δὲ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐπικάρσιοι αἱ ζῶναι, καὶ ἐπὶ (eis Cod. alter Gesneri) τὴν γαστέρα καταλήγουσι πέφρακται δὲ ὁδοῦσι μεγάλοις καὶ πυκνοῖς. Λέγεται δὲ ἰχθύων περιεῖναι ῥώμην τε σώματος καὶ βίαν· ἀλλ' οὐδὲ τῆς τόλμης οἱ ἐνδεῖ. Ἦθραν δὲ αὐτοῦ καὶ ἄγραν εἶπον ἄλλαχόθι. "Quod ait capturam piscis alibi a se traditam esse, hoc oblivionem auctoris arguit. Nuspiam enim ejus mentio nec in Æliano, nec alibi extat. Suspicio etiam hoc caput, ut illud de physalo Maris Rubri (iii. 18.), a Leonida Byzantino esse translatum cum reliquis fere omnibus, in quibus pisces Maris Rubri enarrantur. Atque utinam hæc pretiosissima libri Ælianei pars vestigia veri magis expressa gereret! Hesych. Πέρσον Maris Rubri piscem nominans hunc nostrum intelligere videtur etiam Gesnero. Suspicio eum ad Chætodontes Linnæi pertinere, quorum magnam copiam sinus Arabicus cum mari Indico alit, teste Forskaol." Schneider.

* ΦΑΖΑΛΗ,

Morbus quidam, qui Rubrum Mare navigantibus oritur, Hesych. H. St. Phavor. ex Hesych.: Φαζάλη πάθος σωματικόν, ὃ γίνεται τοῖς Ἐρυθρὰν Θάλασσαν πλέουσι. Cf. Joan. Ruell. Vet. Medic. ii. c. 122. p. 114. De hoc vocabulo silet Schneider. in Lex.

* ΚΟΣΥΜΒΗ, (ῆ) s. ΚΟΣΥΜΒΟΣ, (ὀ)

Hes. (et Phavor.) * ἀνάδεσμα¹ s. ἐγκόμβωμα et περίζωμα Αἰγύπτιον: et ὅπερ αἱ κρῖσαι (Κρήσαι, Scal. Salm. Soping. Heins. Bruno, Guyet. Jungerm. ad J. Poll. iv. 119.) φοροῦσιν ὁμοῖον ἀσπιδίσκῳ (ἀσπιδίσκη, Heins. in cod. Ven. teste Schow. ἀπιδίσκῳ). Suidæ quoque est ἀνάδεσμος, et χιτῶν κροσσώτος. Pro nodo et ἀνάδεσμα accipitur Ex. xxviii. (35.), οἱ κόσμυβοι τῶν χιτῶνων ἐκ βύσσου, nodi tunicarum ex bysso: (Es. iii. 18. Ἀφελεὶ Κύριος τὴν δόξαν τοῦ ἱματισμοῦ αὐτῶν, τὰ * ἐμπλόκια καὶ τοὺς κοσύμβους, torques et fibulas), pro quibus Hebraici textus versio habet, Stringes ei tunicam ex bysso. J. Poll. et pro crinibus, quum synonymos posuisset, πλοχμοὺς, σκόλους, σειρὰ τριχῶν, subjungit, vocabulum κοσύμβη se non admittit: non enim Atticum esse, sed potius τὸν κρώβυλον.² Inde κοσυμβωτός, quod Hesych. exponit κροσσώτος,

¹ Pro ἀνάδεσμα Albertius malit ἀνάδισμα. Biel. Thes. philolog. reponit * ἀνάδισμος, quod legitur in Suida, Zonara, Lex. Cyr. Brem. et Bar. Neutram vocem agnoscunt lexicographi hodierni. V. Schæf. ad Gregor. Cor. p. 874. Ceterum in Hesychio extant duæ glossæ, quarum una est hæc: Κοσύμβη καὶ Κόσσυμβος: ἰγκόμβωμα, καὶ περίζωμα Αἰγύπτιον, καὶ τὸ ἰγκομβοῦσθαι. Altera vero sic legitur: Κοσύμβη δισμός, ἀνάδισμα, ἢ ἰγκόμβωμα, καὶ ὅπερ αἱ Κρήσαι φοροῦσιν, ὅμοιον ἀσπιδίσκῳ, καὶ περίζωμα Αἰγύπτιον, καὶ τὸ ἰγκομβοῦσθαι.

² Locum sic edidit T. Hemsterh.: "Ἐτρίφοι δὲ τινες ἐκ πλαγίου κόμην, ἢ κατόπιν, ἢ ὑπὲρ τὸ μίτωπον, ποταμοῖς, ἢ θείοις, καὶ ἀνομάζοντο πλοχμοὺς, ἢ σκόλους, ἢ σειρὰ τριχῶν τὴν γὰρ κοσύμβην, οὐκ ἂν προσοίμην κοσύμβη δ' οὐκ Ἀττικόν, ἀλλὰ μάλλον ὁ κρώβυλος. Verba, τὴν γὰρ κοσύμβην οὐκ α. π. desunt in Jung. Ms. Falckenburgius pro κοσύμβην conjicit κορύμβην. Sed lectio vulgata ei præferenda videtur. Si enim, cum Falckenburgio, legimus κορύμβην, J. Poll. facimus errantem, quippe qui sic scribens Atticis voc. κορύμβη s. κόρυμβος abjudicaret, cum id revera Atticis illis de coma in usu fuerit. Testis est Heraclides Ponticus ἐν τῷ περὶ Ἠδωτῆς ap. Athen. xii. p. 512. b., e quo hæc sua summis videtur Ælian. V. H. iv. 22.: Οἱ πάλαι Ἀθηναῖων ἀλουργὴ μὲν ἡμπεύχοντο ἱμάτια, ποικίλους δὲ ἰνιδυνοὺς χιτῶνας, κορύμβους δὲ ἀναδύοντο τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν, χρυσοῦς ἱνιόροντες αὐταῖς τίττιγας. Cf. Eustath. ad Il. i. p. 1282. 36. Testis est Schol. ad Thucyd. i. 6., (et post eum Suid. et Photius), Ἐκαλεῖτο τῶν μὲν ἀνδρῶν κρώβυλος, τῶν δὲ γυναικῶν κόρυμβος, τῶν δὲ παίδων σπορκίος. Hesych.: Κόρυφος κόρυμβος γυναικίος. Hinc * κορύμβιον, corymbium, ornamentum muliebri capitis. Petron. in Sat. c. 110., Ancilla Gitona in partem navis inferiorem ducit, corymbioque dominæ pueri adornat caput. Vide Salm. in Solin. p. 536. g. et in Trebell. Pollionem p. 339. Sed quod de viris quoque adhibeatur κόρυμβος, ex Athen. et Æliani locis satis patet. Idem observat Salm. in Solin. l. c., afferens ex Hesych.: Κρώβυλος ὁ μαλλὸς τῶν παίδων, ἢ ὁ κόρυμβος τῆς ἱμπεύχης, ἢ ἱστὶν ἀνηνιγμένη ἀπὸ μίσου τοῦ μεταποῦ ἐπὶ τὴν κορυφὴν. Heins. et Vales. reponunt τῆς ἱμπεύχης. In Cod. Ven. legitur ἱμπεύχης γὰρ. A typotheta ergo habemus ἱμπεύχης, notante Schow. De viro quoque dictum est illud veteris poetæ ap. Suid., Κόμην τρίφων χρυσῷ στρόφῳ κοκορυμβωμένη. Item in versu Asii ap. Athen. xii. p. 526. f., ubi sermo est de Samiorum luxu: Χρύσειαι δὲ κόρυμβαι ἰπ' αὐτῶν, τίττιγες ὤς. Loquitur autem poeta de viris festum Junonis agentibus. "Illud notandum, κορύμβας in fœminino genere alibi non reperiri," Schweigh. "Magis tamen invaluit de viris κρώβυλον nomen apud Atticos, quod etiam affirmat J. Poll." (ii. 30. l. c.) Perizon. ad Æl. loc. supra laud. Ceterum, quanquam in Pollucis loco, τὴν γὰρ κοσύμβην

Fimbriatus: malim Nodatus s. Nodis substrictus: ut Bx. xxviii. (4.), ποδήρην καὶ χιτῶνα κοσμηβωτόν, togam talarem et tunicam nodis substrictam, (tunicam fibulis ornatam. Al. Exod. xxviii. 35. κοσμηβωτοί.) Sed notandum reperiri hæc et gemino scripta ap. Hesych. H. St. Zonaras: Κόσμηβος κροσσός ἢ ὁ * ἀνάδεσμος, ubi D. κόσμηβος, ut in Hesychii glossa. Eadem verba leguntur in Lex. Cyr. Ms. Bar., teste Biel. Suid.: Κόσμηβος καὶ κοσύμβη ἀνάδεσμος ἢ χιτῶν κροσσωτός. Lex. Cyr. Ms. Brem., Κόσμηβος ἀνάδεσμος: Κοσμηβωτοὺς χιτῶνας κροσσωτοὺς. Gloss. in Octateuch. ap. Fabric. Bibl. Gr. L. v. c. 40. p. 64.: Κοσύμβους κροσσωτὰ ἱμάτια. Teste Schow. ad Hesych., Cyr. Lex. Ms., Κόσμηβος ἀνάδεσμος, ἀνεπίληπτος. (Quid sibi velit Glossographus per voc. ἀνεπίληπτος, nescimus.) Stephani et Theod. Lex. Ms., Κοσμηβωτοὺς χιτῶνας κροσσωτὰ ἱμάτια. Procop. ad Exod., Κόσμηβοι δὲ εἰσι τὰ ἔξω τῆς χρείας κόσμον χάριν ἀπρητημένα, σφαιροειδῆ * ἀπαρτήματα. Basil. ad Es. iii. 18.: Οὐ πάνν δὲ ἡ τοῦ Κόσμηβου λέξις τῇ Ἑλληνικῇ συνθεῖσι καθωμιλῆται, ὅθεν οὐδὲ ὁ νοῦς αὐτῆς προέδωκε. Mens enim ex Hebræo ibi petenda Es. iii. 18. Idem Basil.: Πλὴν ἡμεῖς ἐν τῇ κατασκευῇ τῆς ἱερᾶς ἐσθῆτος εὐρόντες χιτῶνα Κοσμηβωτόν, ἔχοντα ρόσκους, καὶ κώδωνας, ἀποδέσμονι τινὰς τῶν κροσσῶν, ἐνοήσαμεν, τοὺς Κοσύμβους * συναπρητημένους τοῖς κώδωσι τοῖς χρυσοῖς, καὶ τοῖς ρόσκοις ἀπὸ τῶν ἄκρων οὓς ἐμμοῦντο καθ' ὑπερβολὴν τρυφῆς καὶ αἰ θνητέρας Σιών ἐν τῇ περιβολῇ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐσθῆτος δι' ὧν ἐνυβρίζονσαι τοῖς ἱερατικοῖς ἰδιώμασιν, ὑακίνθινα καὶ κόκκινα ἐγκομβώματα κροσσῶν ἀπρητημένα τοῦ λώματος περιφέρονσι. Etym. M. p. 349. 51.: Ἐξωμῖς χιτῶν ἅμα τε καὶ ἱμάτιον ἦν γὰρ ἑτερομάσχαλος, καὶ ἀναβολὴν εἶχεν ἢν ἀνεδοῦντο κοσύμβην. Lege, cum Salmasio, ἀνέδουν τῇ κοσύμβῳ. "Quam Hesych. ἐρραμμένην μασχάλην, hic auctor fibula stringi solitam et nodo alligari scribit: nam id significat κόσμηβος i. q. κόμβος." Salmas. in Fl. Vopisc. p. 402. Dio Chrys. Or. lxxii. p. 382. Γεωργίου στολὴν ἔχοντα, ἡ ποιμένος ἔξωμίδα, ἡ διφθέραν ἐνημμένον, ἡ κοσύμβην ὑποδεκτότα.

"Κόμβος Hes. κόσμηβος, τὸ ἐγκόμβωμα." Legitur hoc vocabulum ap. Suid. quoque. Sic enim apud eum reperio in Ms. etiam Cod.: ὁ κόμβος τῶν δύο χειριδίων, ὅταν τις δῆσῃ ἐπὶ τὸν ἴδιον τράχηλον. [Glossæ: Κόμβος nodus. Apollodori Poliorcetica in Mathem. Vett. p. 47.: Γίνονται δὲ ἐκ δύο παραλλήλων ράβδων χλωρῶν ἐν σχήματι * καπριολίων, ὅπως ἐν ἐκατέρω τοῖς

ἄκροις ἔχοντα, δι' ὧν αἱ μὲν κορυφαὶ συνάπτονται, ἐν δεδεμέναι ἐκατέρω τοῖς ἐκάστου ζευκτοῦ δι' ἐνὸς σχοινίου, κόμβους ἐκατέρωθεν ἔχοντες. Zachar. P. L. ii. Dial. c. 31. extr., Τὰ λῶρα δὲ καὶ τοὺς τῶν δεσμῶν κόμβους. Gloss. Iatr. MSS. e Cod. Reg. 1673., Ἀνθερεῖνος ὁ τοῦ τραχήλου κόμβος. Codinus de Offic. Aulæ Constantinop. c. iii. n. 2. τὰ σεία, οἷα καὶ τὰ βασιλικά, πλὴν τοῦ κόμβου τῶν φοινίκων, ubi Cod. Reg. κόμπου καὶ τῶν πρæfæte monet Goar. Vide Du-Cang. Gloss. Gr. Hinc Dimin. * Κομβιον, (qua voce caret Schneideri Lex.), Fibula, qua scilicet quidpiam innodatur. Zonaras p. 1566. et Lex. Gr. Reg. Cod. 1708. et 2062., Πόρκη et πορκίς τὸ κομβιον. Eustath. ad Il. K. p. 794. 13., Ἀμφὶ δ' ἄρα χλαῖναν περονήσατο, ὃ ἐστὶ περόνας ἦγον κομβίοις συνέδεσσε. Lex. Cyr. MS., * Περιπόρκημα συνεχόμενῃ περόνῃ, καὶ πόρκῃ, ὃ ἐστὶ κομβιον. Turco-Græcia Crusii, Κομβία fibulæ. Est etiam fimbria. Jo. Diacon. ad Hesiodi Scut. p. 206., Θύσανοι οἱ κροσσῶτοί, ἦγον τὰ ἰδιωτικῶς λεγόμενα κομβία ἢ κυμβία. V. Du-Cang. Gloss. Gr.] Inde VERBUM Κομβώσασθαι, Hesychio στολίσασθαι, quod et ἐγκομβώσασθαι dicitur. [Glossæ: Κομβῶ * Nodō, necto. Κομβῶ, pro deludo, illudo, quasi invertō, innodo, in laqueos conjicio, sumitur in Theoph. an. 16. Anast. Dicori ap. Du-Cang. Gloss. Gr. (ubi male scribitur κομβώνειν): "Οἱ θησαυρῶν εὐρον γέμοντα ταῦτα, καὶ ἠπάτησεν πολλοὺς, καὶ ἐκόμβωσεν πολλοὺς. Μοχ, Ὁ δὲ προσηνέγκεν τῇ βασιλεῖ χαλινὸν ἵππου ὀλόχρυσον διὰ μαργαρίτων καὶ τοῦτο λαβὼν ὁ βασιλεὺς, λέγει αὐτῷ, Ὅντως ἐμὲ οὐ κομβώνεις (κομβώσεις), καὶ ἐξώρισεν αὐτόν. Hinc * Κόμβωσις, v. infra v. κόμπωσις. Et * Κομβωτής, Impostor. Scholiastes Basilic. ad lib. 60. tit. 30., Ἐπιθέται δὲ εἰσιν οἱ λεγόμενοι κομβῶται. * Κομβολογεῖν, Sermones involvere, innodare. Martyr. S. Patric. Episc. Prus. n. 3., ὁ Ὑπατικός εἶπεν, μεγάλα τινὰ κομβολογεῖς.] Ex eo verbale Κόμβωμα, quod Hesych. exponit στόλισμα, amictus.¹ Suidæ κομβώματα sunt τὰ καλλωπίσματα, ornamenta: et Hesychio rursum τὰ ἐν ταῖς ράβδοις μικρὸν τόρνον ἔχοντα ὑπὸ πεταλίῳ. [Cod. Ven. habet χρόνον—πεταλίῳ, pro τόρνον—πεταλίῳ. Salmas. reponit πετάλιον. Forte leg. πεταλίῳ, a v. * πετάλειον, quo caret Thes. Gr. L. Vide Gatakeri Adversaria Misc. p. 229. b., infra ad v. ἐγκόμβωμα laudanda. "In sceptris torno factis sunt bullæ et nodi, et dicuntur κονδυλώματα et κόνδυλοι, sicuti hic κομβώματα." Soping. Cf. Du-Cang. Gloss. Gr.] Idem Hesych. κόμβους dici scribit etiam ὀδόντας γομφίους, molares dentes,

ὅκ ἂν προσέμνη κοσύμβη δ' οὐκ Ἀττικὴν, ἀλλὰ μάλλον ὁ κώβυλος, lectionem, quam proponit Falckenburgius, τὴν γὰρ κορύμβην, falsam esse supra demonstravimus, in vulgata tamen lectione sequentis clausulæ, κοσύμβη δ' οὐκ Ἀττικὴν, acquiescere nobis non licet ob tautologiam ineptam, Polluci enim dicenti τὴν κοσύμβην οὐκ ἂν προσέμνη, sensus est, voc. κοσύμβη, nōpote, ἀναττικὴν, non approbo. At idem est sensus verborum, quæ statim subjungit, κοσύμβη δ' οὐκ Ἀττικὴν. Ergo vel verba, τὴν γὰρ κοσύμβην οὐκ ἂν προσέμνη, delenda sunt (et sane in Codice suo ea Jungerm. non reperit), vel in iis, quæ statim sequuntur, κοσύμβη δ' οὐκ Ἀττικὴν, ἀλλὰ μάλλον ὁ κώβυλος, pro κοσύμβη reponendum est κορύμβη, seu potius κώβυλος. Porro, e vulgata lectione, κοσύμβη et κώβυλος nomina sunt synonyma. Quod et nusquam alibi legitur, et proculdubio falsum est. Semper Grammatici veteres, ut videre est in exemplis modo citatis, vel τὴν κορύμβην τῷ κώβῳ opponunt, vel hoc cum illo synonymum faciunt. Sed nemo, quod sciamus, ubi sermo est de capitis ornamento, κοσύμβης meminit. Κοσύμβη enim, non est, ut H. Steph., a Pollucis loco deceptus, vult, nodus crinium, sed tantum exponitur tunica fimbriata, κροσσῶτι ἱμάτιον, ἱγέμωμα, περιζώμα λίγυκτιον, vel fimbria, κροσσός, vel fibula. Hesych.: Κοσύμβη δισμός, ἀνάδεσμος, ἢ ἱγέμωμα. Sed Hesych. h. l. per voc. ἀνάδεσμος, sive, ut alii scribunt, ἀνάδεσμος, intellexisse non capitis redimiculum, ut Homericilla ἀνάδεσμος, sed tunica fimbriata s. nodos, et vidit ipse Steph., et e Grammaticorum veterum locis infra a nobis laudandis satis constabit.

¹ Glossa est: Κόμβος κόσμηβος, τὸ ἱγέμωμα. Pro ἱγέμωμα H. Steph. reposuit ἱγέμωμα. Sic legit Martin. Cadm., et sic Sylburg., approbante Jungerm. ad Poll. iv. 119. De H. Steph. silet Albertius ad Hesych., qui Sylburgio per errorem tribuit conjecturam ἱγέμωμα, cum Sylburgius ille scripserit ἱγέμωμα. Sed forsau retinenda est lectio ἱγέμωμα. Hesych. enim h. l. κόμβος: ὁ κόσμηβος confudit cum κόμβῳ, κόμβος, κυμβιον, ἴδος ποτηρίου. Hesych.: Κόμβος εἶδος ποτηρίου. Κυμβιον ἴδος ποτηρίου: Κόμβος τὰ ἱμωλῆματα. Imo leg. cum Is. Vossio, ἱγέμωματα. Confudit enim Hesych. κόμβος et κόμβος. Sic idem Hesych. alibi confudit κόμη et κόμη. Κόμη (κόμη) αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς, καὶ χωρίον: Κόμη χωρίον. Eadem confusio inter κομβία et κυμβία facta est ab Jo. Diacono ad Hesiodi Scut. p. 206., Θύσανοι οἱ κροσσῶτοί, ἦγον τὰ ἰδιωτικῶς λεγόμενα κομβία ἢ κυμβία.

² Hesych.: Κομβῶσαι ἀναλαβεῖν. "Κομβῶσαι potius leg. e liter. serie videatur" (non probat Suicer. Thes. v. ἱγέμωμα, mox enim sequitur, Κομβῶσαι φέρειν, σῶσαι, θρίψαι, ἀναλαβεῖν,) "quoniam et legi forsau possit, Κομβῶσαι ἀναλαβεῖν, unde ἀναβολή, ἀμβολή, abolla." Gatak. Advers. Misc. i. 9. p. 228. Imo e liter. serie leg. non κομβῶσαι, ut putat vir doctus, sed κομβῶσαι, ut vidit Is. Voss. Probat hoc Biel. et Albertius. Hesych.: Ἐκόμῃσιν ἱλαβειν, pro quo paulo ante, Ἐκόμῃσιν ἀνίλαβειν.

³ Glossa est: Κόμβωμα στόλισμα, σκίρωμα. Abresch. Misc. Obs. nov. T. i. p. 83., et G. Wakefield. ad oram Hederici conjiciunt σκίρωμα: Toup. in Hesych. T. iii. p. 545. legit περιζώμα. In Cod. Ven., teste Schow, est: Κόμβωμα σ. σκίρωμα. Passim enim σ, τ, et i confunduntur. "Eandem habent originem σκίρως, σκίρως, et σκίρως, sed pro varia pronuntiatione et scriptione variant." D'Arnaud. Lectt. Gr. p. 121. Cf. Hesychii interpp. v. σκίρως. Lectio σκίρωμα s. σκίρωμα non est sollicitanda. Intelligit enim Hesych. per hoc vocabulum fimbrias, cirros, vel villas, qui vestibus prætexuntur. "Cirri in vestibus, villi plures in nodum coacti, et ab extremitate vestis descendentes. Honpas vulgo dicimus. Inde cirratæ vestes. Diversi cirri a fimbriis, quas nomine inde facto appellamus frangias. Recti sunt villi, ac discriminati circa extimas vestium oras, nullo nodo constricti. Vox ipsa ab origine sua, quid sit, indicat. Græcum est σκίρως, quo nomine omnem nodosam significant, aut durum tumorem. Æolicum σίρως, ut φαερίδων pro σφαερίδων, μάραγδος pro σμάραγδος, et similia. Latinis quoque casteria pro schusteria, capisterium pro scaphisterium et alia. Sic Latine cirros inde dixere crinium nodos, κοτύλους τριχῶν." Salm. in Solin. p. 536. c. Eadem post Salmasium tradit G. J. Voss. Etym. L. L. Idem tamen Salmasius statim hanc etymologiam, quæ nobis maxime placet, rejicit, et dicit Lat. cirros venire ab Æolico κόρρι pro κόρροι, capilli in vertice. "Æoles dicebant, κόρρι, ut κόρρι, pro κόρρον etiam Attici. Sic μυρρίνη, quæ μυρρίνη, et τύρρι pro τύρροι. E quo Lat. turris. Ita e κόρροι, cirri. Ut cinis e κόρρι, pila, πόλος." Sed, quanquam per σίρωμα in Hesychii glossa (Κόμβωμα στόλισμα, σκίρωμα), intelligi putamus villas, qui vestibus prætexuntur, i. e. fimbrias, aliis tamen judicandum relinquitur, an intellexerit Hesych. πάθος τι περί τὸ σῶμα. Hesych.: Ἐσκιμωθίσης ἱμωγίσης σκίρωμα γὰρ λέγεται τὸ ἀνίστατο πάθος. Hinc conjectura favet, quod simili metaphora a vestium cirris vel fimbriis, in nodum coactis, sumta, varicea κίρρον appellarint, quia contorta et implexa multis nodis. "Hesych.: Κίρρος πάθος τι περί τὸ σῶμα, ὅπρ τινος ἰζία καλοῦσι, ἄλλοι κροσσόν. Sed melius legas κίρρῶν. Idem alibi: Κροσσός ἢ ἡ τὰς δρυοὺς γινώσκων διάφυσις, ὅπρν βίη δ' ἰζίς, ἢ ἡ ἰν τοῖς ἄρθροις διάφυσις σκληρὰ καὶ δέξωδός. Hinc videre est, quare varices ἰζίας dicantur. Glossæ: Varices. κίρροι. [Hesych.: * Κίρρος: ὁ κίρρος, Ἀχαιοί.] Ut κίρρος et κίρρος [et κίρρος] idem, sic κίρροι et κίρροι, κίρρος et κίρροι. Hesych.: Κίρρος κίρρος ἄλλας ἢ ἄλλας, τινος δὲ κεφαλῆς τῶν τριχῶν, ἢ προμαχῶτας. Idem alibi, Κίρρος κεφαλῆς, ἰσάξιος, κίρρος. Inde κίρρος, et κίρροι, crines in verticem nodo substricti, Lat. cirri." Salm. in Solin. p. 536. c.

Toupius vero Emendd. in Suid. i. p. 156. sic restituit, *Ἐὖγε μὲν, ὅτ' ἐπωμίς ἐγκεκώμῳται καλῶς*, Bene est, quod epomis mihi recte et decore constricta est. "Quid in Epicharmi versu agat istud μὲν, non video. *Ἐὖγ' ὅτι* occurrit quidem ap. Aristoph. Nub. 864. Sed *ἔνγε μὲν* δτι nusquam inventum iri suspicor. Deinde i in ὅτι contra Comicorum consuetudinem eliditur. Neque placet *ἐπωμίς* articulo destitutum. Sin autem, quæ mea tandem de h. l. sententia sit, roges, vetus illud occium, Me quod fugiam habere, quod sequar, non habere, omnibusque fere in rebus, et maxime in criticis, citius quid non sit, quam quid sit, dicturum." Porsoni App. ad Toupium Emendd. p. 444. "Recte," inquit ipse Toup., "*ἐγκεκώμῳται* exhibet Photius Epist. 156." (e quo sua sumsit Hesych., *Ἐγκεκώμῳται ἐνείληται*;) "cujus locum, quia eximie huc facit, et vv. dd., qui ad Suidam scripserunt, elusit omnes," hic adscribere est visum. *Θαυμάζω μάλιστα, εἰ καὶ σοι γραμματικευμένῳ, καὶ ταῖς τῶν ποιητῶν λεισχηνέοντι μελέταις, τὸ ἐγκεκώμῳσασθαι βαρβάρου φωνῆς, ἀλλ' οὐχ Ἑλληνικῇ λέξει, ἔδοξεν.* (Ὁ μὲν γὰρ μακάριος καὶ κορυφαῖος Πέτρος, οὐδὲν περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν Ἑλληνικῶν ὀνομάτων σπουδάζων, ταύτην τοῖς ἑαυτοῦ παρείληφε γράμμασιν· οὐ γὰρ ἤχῳ τινα καὶ τέχνῃν ῥημάτων, οὐδὲ λεξιδίων ψόφον, καὶ κτύπον ῥημάτων, δι' ὧν τινες τὰ τῶν μερικῶν * ὑπογαργαλίζουσιν ὧτα, καὶ κρότον ἑαυτοῖς ἐγγείρουσιν ἐκείθεν, ἀλλὰ ψυχῶν σωτηρίαν τοῖς ἀκροαταῖς ἐνθεῖναι φροντίδα ἐτίθετο. Σὲ δὲ οὖν Ἐπιχάρμου μάλιστα καὶ Ἀπολλοδώρου τοῦ Καρυστίου τῶν σῶν μεμνημένον, ἔχρην περιπτύσσεσθαι μᾶλλον ἢ δυσχεραίνειν τῇ λέξει. Ὁ μὲν γὰρ πολλαχῶς, καὶ κατὰ διαφορὰς ἐγκλίσεις σχηματίζων τὴν λέξιν, ἐχρήσατο ταύτην. Ἐγκεκώμῳται γὰρ, φησι, καὶ ἀπαρεμφάτως, ἐγκεκώμῳσασθαι.² Ὁ δὲ Καρυστῖος ἐν Ἀπολειπούσῃ (εἰρήσθω γὰρ εἰς τὴν σὴν χάριν καὶ ἡ χρῆσις), τὴν ἐπωμίαν (l. ἐπωμίδα), φησι, πτύχασα διπλὴν ἀνωθεν ἐνεκωμῳσάμην. Ὅδς ἔχρην ἀναλαμβάνοντα, μὴ * βαρβαροφωνίας τὸν τῆς ἀληθείας κήρυκα αἰτιάσθαι, * ὑπερ-θαυμάζειν δὲ μᾶλλον, ὅτι καὶ τῆς τοιαυτῆς σπουδῆς ὡς παιδείας ὑπεροπῶν, ὅμως κατὰ τοὺς τῶν Ἑλληνικῶν κριτὰς ὀνομάτων ἐστὶν οὐ (l. ἐστὶν οὐδ'), τὰς ἑαυτοῦ ἐπιστολάς ἐξεδίδου. Ceterum hanc fabulam Ἀπολειπούσαν, quam Apollodoro Carystio adsignant Phot. et Suid., Apollodoro Geloo adscribit Atheus. Sic solent scilicet Grammatici. De quo v. Gatak." (et Kust. ad Suid.) Quod ad Apollodori versum attinet, eodem modo ap. Suidam et Photium scriptum, Kusterus ex Etym. M. sic eum emendat, *τὴν ἐπωμίδα Πτύχας διπλῶς, ἀνωθεν ἐνεκωμῳσάμην*, Amiculum ubi duplicaram, desuper constrinxeram. "*Πτύχασα διπλὴν*, ut quæ loquitur, mulier sit. Quod si sequamur, legendum potius, *Διπλὴν πτύχας* ἀνωθεν etc., quo metro consulatur." Gatak. l. c. p. 228. "Verba Apollodori, quæ male solliciturunt vv. dd., recte repræsentant Suid. et Phot. Comici enim anapæstum in secundo loco facile admittunt. Quid quod versus eo pacto suavior et numerosior erit." Toup.] Sed notandum, Complut. edit. in illo loco Petri Apost. habere *ἐγκεκώμῳσασθε*: ut ap. Suid. quoque *ἐγκεκώμῳσασθαι* legitur expositum *στολίσασθαι*." H. St. Longus ii. 60. p. 59. ed. Villosion., *Πέμπει οὖν Τίτυρον ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ σύριγγα, τῆς ἐπαύλεως ἀπεχούσης σταδίου δέκα.* Ὁ μὲν *ρίψας* τὸ ἐγκώμῳμα, γυμνὸς ὤρμησε τρέχειν ὥσπερ νεβρός. — Longus h. l. pastoribus in usu fuisse indicat, et vestem quidem extimam, non interulam; superariam, non subuculam. Cave tamen γυμνός, nudus aliter intelligas, quam quo modo Saul coram Samuele nudus proci-disse perhibetur 1 Reg. xix. 24. quo modo Vati, nudus ambularet, inunctum est, Es. xx. 1. quo modo Petrus γυμνός fuisse dicitur, τὸν ἐπεन्दύτην οὐ διεζωσμένον, amiculo non præcinctus, Jo. xxi. 7." Gatak. l. c. Hinc * *Ἐγκώμῳσις*, qua voce caret Schneideri Lex. Nicetas in Isaac. Angel. iii. 8. p. 288. a., *ἐγκωμῳσίς* τῶν ἐσθημάτων, vestimentorum implexiones. "Varro autem, a Nonio laudatus, in Catone s. de Liberis educandis, vestem etiam puellarum et ingenuarum quidem, ne quis

servilem tantum e Polluce censeat, τὸ ἐγκώμῳμα fuisse, nos clare docet. Ut puellæ, inquit, habeant potius in vestitu chlamydas, encombomata, ac parnacidas, quam togas. Quo loco pro parnacides, arnacides * legi postulant Hadr. Junius et Adson. Popma, quod ex Aristoph. Nub. Suidas, e Platonis Symposio J. Poll. vii. 33. 4. exhibent. Ἀρνακίδα vero Suidas esse ait *περιβάλαιον*, amictus quoddam genus, in usu ad frigus arcendum, quod e pellibus agninis conficeretur, sic dictum. Ἀρνακίς enim, ut J. Poll. x. 9., est pellis agnina, quæ canum collaribus subsui solebat, ne affricu superiore colla infestarentur. E Platone autem apparet ad calceamenta quoque ob mollitiem a delicatioribus quibusdam adhibitam eandem. Sed et istas et encombomata e vestibus puellaribus fuisse, quod impræsentiarum volumus, e Varronianis illis constat. Vestes autem puellares cultiores et varietate aliqua insignes fuisse plerumque, non est vero absimile. Talis *ΠΥΛΩ ΠΥΛΩ πολύμικτος*, versicolor, variegata, tunica, (quæ et *ΠΥΛΩ chlamys* s. palla dicitur) Tamaris illa in 2 Reg. xiii. 18. puellarum regiarum, dum *ἀδμητες κύραι*, virgines et innuptæ adhuc essent, solennis. Talis et quam Josephus *τηλυγέτρ* suo, i. e. in senectute sibi genito, unice sibi caro, Jacob conficiendam procuraverat; quod invidiæ ausam primam filiis reliquis adversus τὸν ἀγαπητὸν subministrasse videtur, Gen. xxvii. 3, 4. Certe *κομῳμάτα*, male *κομῳμέτα* editur, Suidæ sunt *καλλωπίσματα*, ornamenta. Et τὸ *κομῳῶσθαι*, ἀντὶ τοῦ *καλλωπίζεσθαι*, ornari, usurpatum Epicharmo in Amyco suggerunt Suid. et Etym. verbis illis, *Εἰ γε μὲν δτι καλῶς κεκώμῳται, quod sit pulcre amictus, nitidius splendidiusve vestitus et adornatus.*" [Imo sensus horum verborum est, Si modo recte constrictum est.] "Fortasse et *ραβδῶτα* erant *ἐγκεκώμῳμα* ista puellaria, qualia Gallorum sagula virgata, Maroni *Æa*. viii. Et, Auro virgatæ vestes, Silio Bell. Pun. iv. quæ habebant in virgarum modum deductas vias, uti Servius explicat: sive striatæ (quo modo forsan Servius scripserat, *strias*, non vias) ad concharum quarundam instar, quæ et *ραβδῶται* ideo Aristoteli dictæ, H. A. iv. 4. et inde ai ἐν τοῖς χιτῶσι *ραβδοί*, limbi vestium, ap. J. Poll. vii. 13. Certe tale quiddam subindicare videtur Hesych.: *Κομῳμάτα* τὰ ἐν ταῖς *ράβδους* μικρὸν τέρρον ἔχοντα ὑπὸ πεταλῶν, Combomata, in sceptris lignum turbinatum habentia sub ramis. [Vide nos infra.] Verum ista cum vitii suspecta sint, vix certi quicquam inde eruas." Gatak. l. c. *Ἐγκεκώμῳμα*, vincula, vel nodi, vel fibulæ manicarum, *ΠΥΛΩ* plur. redimicula, alligamenta, Theodot. Es. iii. 20. Cf. Cuperi Apotheos. Homer. p. 144. "In Hexaplis Origenianis Es. iii. 20. editum legitur, *ΠΥΛΩ* Θ. τὰ *βραχιάλα*, τὰ *ἐγκεκώμῳμα*. At ut prius nomen haud dubie ab Aquila profectum est: hic enim etiam 2 Sam. i. 10. nomen Hebr. *ΠΥΛΩ* interpretatus est verbo Gr. * *βραχιάριον*, quod, et * *βραχιάλιον*, et * *βραχίλιον*, scribitur: v. Suidas et Cangius Gloss., h. v.: ita nomen posterius sine ulla controversia referendum est ad nom. Hebr. *ΠΥΛΩ*, et eidem Aquilæ vindicandum. — De v. *ἐγκεκώμῳσθαι*, quod Salmas. (de Hellenist. p. 87.) vocat verbum ex antiqua comœdia petiit, sed quo Petrus Apostolus 1 Epist. v. 5. usus est, et de nom. *ἐγκώμῳμα*, quod inde ductum est, Th. Gatak. Advers. Misc. i. 9. et Jo. Sibranda in Bibl. Brem. Class. vii. Fasc. 6. n. 1. (add. Mollins ad Longum p. 62.) etiam Suicer. Thes. Eccles., qui tamen sua pœne omnia Gatakeri diligentiae debet, in primis copiose, ac diligenter, disputarunt: sed e locis, cum ipsorum scriptorum, tum etiam grammaticorum veterum, qui ab iis laudati sunt, intelligitur, nomen *κώμῳμα* non minus, quam *ἐγκώμῳμα*, dictum esse, non modo de nodis, et vinculis nodosis, sed etiam de vestibus, quæ nodis, et vinculis, adstringi solerent, maximeque de genere quodam brevis pallii, quod reliquis vestibus superinjecerint, non tantum servi, sed etiam mulierculæ, et viri ingenui, et quod nomen inde traxerit, quod cervi-

¹ Ante Toupium locum illum, Croio, Gatakeri, et Kustero ignotum, landaverat Albertinus ad Hes. v. *ἐγκεκώμῳται* et v. *κομῳῶσθαι*, at ante Albertum Suicerus Thes. Eccles. eum notaverat, scribens, "Mirum profecto nondum observatam a viris doctissimis Epist. clvi. Photii." Ceterum fallitur Albertus, e Photio Suidam sua hausisse putans. Imo Suidas glossam duxit ex eodem flumine, quod libavit Etymologus. In Photio enim est *ἐγκεκώμῳται*, at in Suida et Etym. legitur *κεκώμῳται*.

² Ad Epicharmi locum respexit Hesych.: *ἐπωμῳσάσθαι* *ἐπισυρίσασθαι* (*ἐπισυρίσασθαι*), *στολίσασθαι*. (Zonaras p. 608., *ἐπωμῳσάσθαι* *στολίσασθαι*.) Albertus in Gloss. Gr. in N. T. p. 217. hanc glossam ad 1 Petr. v. 5. referendam esse censet, et — ubi quæ reponendum e Gloss. Cod. Coislin. 26., *ἐπωμῳσάσθαι* ἀντὶ τοῦ, *ἐνδύσασθαι*, *περιβαλίσθαι*, ἢ *ἀναστῆναι*.

³ Imo recte se habet vulgata lectio, *ἐστὶν οὐ*, i. e. *alicubi*, aliquando.

⁴ Sic post Gatak. emendat Toup. l. c. afferens Hesych.: *Ἀρνακίς* ἀρνῶν κώδια.

vii. 65.: Ὀχθαιβους (ὄχθοιβους) δὲ ὀνομάζεσθαι φασὶ τὰς ἐν τοῖς χιτῶσι τῶν ῥαφῶν¹ συμβολὰς, i. e. tunicarum partes, ubi orae fibulis inter se junguntur et committuntur. "Ὀκκαβος (ὄκκαβοι) Hesychio τὰ περὶ τὸν βραχίονα ψέλλια." H. St. Manicarum vero orae fimbriis ornabantur: unde ὄχθοιβος, quod proprie manicarum vinculum notat, a Photio exponitur de manicarum fimbria: Ὀχθοίβους τὰ λῶματα· ἐστὶ δὲ περὶ τὸ στήθος τοῦ χιτῶνος ἀλουργές * πρόσγραμμα.² Manicarum oras fimbriis ornatas esse, extra controversiam est.³ Λῶματα i. e. manicarum fimbriae. Vocem hancce h. l. vulgari sensu, quo exponitur fimbria in fine vestis muliebris, non sumi, patet e verbis, "Ἐστὶ δὲ περὶ τὸ στήθος τοῦ χιτῶνος ἀλουργές πρόσγραμμα." Sic Etym. M. 570. 53.: Λῶμα· τὸ γυναικεῖον, ὃ ὑπὸ Ἀττικῶν ὄχθοιβος λέγεται. Λῶμα λέγεται καὶ τὸ εἰς τὸ κατώτερον τοῦ ἱματίου ἐπίβλημα, ἐκ βύσσου καὶ πορφύρας καὶ κόκκου.⁴ Etymologus h. l. plane distinguit fimbriam, cui nomen ὄχθοιβος, a fimbria in fine vestis. Photius: Ὀχθοίβους λῶμα. Φερεκράτης Λήροις, Μίτραν ἀλουργή, στρόφιον, ὄχθοιβον, κτένα. (Pro ὄχθοιβον Albertii apographum habet ὄχθοιβος, quod ipse mutat in ὄχθοιβον.) Aristoph. in Thesmophoriazasis alteris, ap. J. Poll. vii. 95., Ὀχθοίβους, μίτρας, ἀναδήματα. J. Poll. v. 101. de mundi muliebris nominibus, καὶ ἄλλους δὲ τινὰς κόσμους ὀνομάζουσιν οἱ κομφοδοιδάσκαλοι, λήρον, ὄχθοιβους, — ὧν οὐ βέβαιον τὰς ἰδέας συννοῆσαι, διὰ τὸ μὴδὲ πρόχειρον εἶναι τινὰ εἰσιδεῖν, εἴτε σπουδάζοντες, εἴτε παίζοντες χρῶνται τοῖς ὀνόμασιν. Chandleri Inscript. Part. ii. no. 4. 2., Ὀχθοίβους χρυσία ἔχων. "Ὀχθοίβος, (δ,) Limbus, Fimbria. Hesych. enim scribit solitos olim fuisse περιάπτειν τινὰ περὶ τοὺς χιτῶνας, quæ ὄχθοίβους vocarent. Esse autem τὰ λεγόμενα λῶματα. Lex. meum vetus et Suid. habent ὄχθοιβος, sine ι, dicentes ab Atticis ita vocari τὸ γυναικεῖον λῶμα, Fimbriam s. limbum vestis muliebris. Ap. Etym. M. (p. 645. 22. Ὀχθωβος· τὸ λῶμα τὸ γυναικεῖον, ὑπὸ Ἀττικῶν ὄχθωβος λέγεται,) scriptum est Ὀχθωβος, per ω, in secunda syllaba: quod et ipsum docet esse Atticum." H. St. Idem tamen Etymologus alibi scribit ὄχθοιβος, ut in p. 311. 5. l. c., alibi ὄχθοιβος, ut in p. 570. 53., Λῶμα· τὸ γυναικεῖον, ὃ ὑπὸ Ἀττικῶν ὄχθοιβος λέγεται· λῶμα λέγεται καὶ τὸ εἰς τὸ κατώτερον τοῦ ἱματίου ἐπίβλημα, ἐκ βύσσου καὶ πορφύρας καὶ κόκκου. "Ἐκθίβος Hes. τὸ λῶμα τοῦ χιτῶνος, Fimbria tunicae s. ora, sed addit quosdam scribere ἐκθροίβους." H. St. Pro ἐκθίβος, vitioso vocabulo, alieno loco addito, Is. Voss. e literarum serie conjecit ἐκθροίβος, Pro ἐκθροίβος Kusterus putat Hesych. scrip-

sisse, vel scribere debuisset, οἱ δὲ ὄχθοιβος. "Ἐκθίβος Hes. λῶμα, κόμβος, quod paulo ante ἐκθίβος, item ταχὺς, Velox, celer." H. St. Pro ταχὺς Salmas. legit ταχέι. Pro ἐκθίβος idem scribit ἐκθυβος i. q. ἐκθροίβος. Is. Voss. conjecit ἐκθυμβος. Sed rem acu tetigit Kust.: "Male pro ἐκθυβος, idque pro ἐκθροίβος i. c. ὄχθοιβος." Reiskius sic glossam refingit: "Ἐκθυβος· λῆμα, κομψός.

"Λῶμα, atos, τὸ, Fimbria, Instita: ῥαφή ἢ κλωσμός εἰς τὸ κατώτερον τοῦ ἱματίου, Hesych. [Λῶμα· ῥαφή, κλωσμός, ἢ εἰς τὸ κατώτερον τοῦ ἱματίου λῶμα. Cyr. Lex. Ms., Λῶμα· τὸ εἰς τὸ κατώτερον μέρος τοῦ ἱματίου, καὶ εἰς τὸ περιδέριον (περιδέριον) ἐπίβλημα ῥάκος ἐκ βύσσου καὶ πορφύρας καὶ κόκκινον. "Unde Hes. ita supplendus videtur, ἢ e. r. κ. r. i. μέρος λῶμα." Schow. Imo λῶμα illud in fine mutandum est in ἐπίβλημα. Hesych.: Ἐπίβλημα· λῶμα, ῥάκος. Vulgo legitur πῶμα. "Salmas. (ad Vopisc. p. 407.) corrigit λῶμα, sed quæ correctio minime est necessaria; nam ἐπίβλημα recte significare potest πῶμα, i. e. operculum, ut infra, Ἐπίθημα· πῶμα." Kust. Albertius: "Recte πῶμα, ab imponendo sc. vel injiciendo: supra, Ἐπιθεῖναι· κλεῖσαι." Imo recte corrigit Salmas. λῶμα. Ἐπίθημα enim, non ἐπίβλημα, est πῶμα. Ἐπίβλημα vero, λῶμα, et ῥάκος sunt panni e purpura, qui vestibus adsuuntur, ut ostendit Salm. l. c. Zonar.: Λῶμα· τὸ εἰς τὸ κατώτερον μέρος τοῦ ἱματίου ἐπίβλημα, ἐκ βύσσου καὶ πορφύρας καὶ κόκκινον. "Sic etiam ap. Hes. scribe pro Λῶμα—λῶμα. Poterat e Phavor. et Etym. 570. 52. emendari." Tittmann. Du-Cang. Gloss. Gr. p. 1280. e Lex. MS. Collb., Ποδήρης—οἱ δὲ τὸ συνῥαπτόμενον εἰς τὸ κατώτερον τῆς στολῆς ἐκ πορφύρας· ἡμισυράκιον. Lege, cum Coraio ad Gregor. Cor. p. 542. ἢ βύσσου ῥάκιον, pro ἡμισυράκιον.] Quod imæ vestis orae assutum vel attextum est: quod et κράσπεδον, et κροσσός. (Suid. Λῶμα· τὸ κράσπεδον.) Exodi xxviii. (29. 30.) ποιήσεις ἐπὶ τὸ λῶμα τοῦ ὑποδύτου ἐκωθεν, ὅσας ἐξανθούσης ῥάας ῥοίσκου ἐξ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κόκκινον διανενησμένον, καὶ βύσσου κεκλωσμένης, ὑπὸ (ἐπὶ) τοῦ λώματος τοῦ ὑποδύτου κύκλῳ· τὸ αὐτὸ εἶδος ῥοίσκου χρυσοῦς, καὶ κώδωνας ἀναμέσον τούτων περικύκλῳ. Παρὰ ῥοίσκον χρυσοῦν κώδωνα, καὶ ἀνθινον ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ ὑποδύτου κύκλῳ, In fimbria s. limbo. (Cf. xxxix. 31. Clem. Alex. Pædag. iii. p. 262. 33.: Εἰ γὰρ μὴ χρυσοφορεῖν καὶ αὐτοῖς ἐφέται, ἀλλ' οὖν γε διὰ τὴν θηλυδριώδη ἐπιθυμίαν, ἱμάντας καὶ λῶματα χρυσοῦν περιπτύξαντες πετάλοις, ἢ τινὰ σφαιρικά τῆς αὐτῆς ὕλης ποιησάμενοι σχήματα, σφυρῶν ἀπαργῶνται, καὶ τραχήλων ἀπαιωροῦσι.) Inde Di-

¹ "ῥαφα hic," inquit Salm. in Vopisc. p. 403., "non sunt accipiendæ," ut vulgo creditur, "suture vestium filo conceptæ, sed partes et orae tunicarum, quæ fibulis inter se junguntur et committuntur. Lycophron. v. 1099. de vestimento, quo Clytemnestra Agamemnonem e balneo exeuntem involvit et involutum occidit, scribit nullas habuisse ῥαφάς, i. e. nullos exitus, aut aperturas, quibus caput emitteretur aut brachia exererentur: Ὁ μὲν γὰρ ἀμφὶ χιτῶνα καὶ * δυσιξέδους Ζητών κινέθους ἀόχριστῆρας βρόχου, Ἐν ἀμφιβλήστῃ * συντιταργαμίνους τυφλαῖς ματιῦσι χροὶ πρόσσωτὸς ῥαφάς. ῥαφάς vocat vestis oras, quæ fibulis conseruntur et committuntur. Κροσσώτης autem appellat, quod orae vestium summæ, et mediæ, quæ in lateribus vel ante pectus fibulis stringebantur, et infimæ fimbriatæ essent."

² * Πρόγραμμα est i. q. * περίγραμμα, * παράγραμμα, * ῥαμματὴν. (Vocibus πρόσγραμμα, περίγραμμα, ῥαμματὴν in Schneideri Lex. de siderantur.) De æterna confusione in πρὶ καὶ παρὰ v. Dorvill. ad Charit. viii. 6. At lectio πρόσγραμμα non est solicitanda. Nam idem Photius eodem sensu verb. * πρόσγραμμα usurpavit: Πίζα· τὸ ἀπὸ τοῦ ἢ τὸ ἀπολήγον τοῦ χιτῶνος, ὃ ἡμῖς ὡς λίγονι· πρότερον γὰρ ὑπὲρ τοῦ μὴ τριβέσθαι δίημα προβάτων προσέβραπον. Hesych.: Ἀναθός· περίγραμμα ὑφασμίνων. Idem: Παραίρημα· παραράμματα ἱματίων. In Cod. Ven. est Παραίρημα· παραράμματα ἱματίων. VV. DD. legunt παραράμματα. Sed Albertius retinet παραράμματα, i. e. adsummenta. Salmas. ad Jul. Capitolium. p. 128. f.: "Hesych. Κροσσός· τὰ κάτω τῶν ἱματίων, τὰ ῥαμματὴν. ῥάμματα et παραράμματα etiam vocabantur pelles, quas orae vestium aduebant." Hesych.: Κράσπεδα· τὰ ἐν τῷ ἄκρῳ τοῦ ἱματίου κεκλωσμένα ῥάμματα, καὶ τὸ ἀπὸ αὐτοῦ. Balsamo ad Concil. vi. Can. 27., Ἀλλὰ τὰ πολυτιλῆ * χρυσοῦφρατα ἱμβήματα, τὰ δημοτικῶς λεγόμενα μαργίλλια, γράμματα, καὶ * ἀντίπανα. Pro γράμματα leg. ῥάμματα, ut vidit Salmas. ad Vopisc. p. 406.: "Cedrenus: Τὸ τι γὰρ λεγόμενον στρατήγιον ἀνακαθαίρεισθαι ἐκίλευσι, καὶ τὰς τῶν ἐπιτοῶν κοφάλας σὺνιπῶσαι, μὴ διὰ ῥαμμάτων ὡς νῦν, ἀλλὰ διὰ * μαργιλλοῦσιν ὀσθίων ἐκ βύσσου καὶ πορφύρας ἐξυφασμίνων. Perperam apud illum hodie vulgatur, διὰ γραμμάτων, et διὰ * μεγαλογράμμων ὀσθίων, et ἐκ βύσσου πορφύρας." Salm. l. c. Hesych.: Κλωστή· τὸ κεκλωσμένον, ῥάμματα. At recte se habet lectio vulgata, quam probat Du-Cang. Gloss. Gr. v. Γράμμα.

³ "Quemadmodum talarum tunicae circa extremitatem institis erant prætextæ, et fasciis versicoloribus, sic etiam circæ manuum, ubi manicae, variis et picturatis limbis variegatas et fimbriatas fuisse, minime dubium est. Cæsar Julius, referente Suetonio, utebatur laticlavia tunica ad manus fimbriata." Salm. ad Vopisc. p. 397.

⁴ "Ex Etym. M. discimus," inquit Salm. in Vopisc. p. 397. e., "versicolorias fuisse institas, et e diversis inter se mixtis coloribus, ut plurimum textas. Diversi sane semper ab ipsa veste coloris fuerunt. Ἐπιτόχρα ἐπιβλήματα vocat Balsamo ad Conc. vii. Can. 16., ὅστις τινὰ ἐπιτόχρα ἐπιβλήματα προτίθεισιν ἐν ταῖς ἀκροῖς τῶν ἱματίων."

⁵ Ex hoc Clementis loco magnum aliquid expiscari licet ad emendandam et explicandam corruptam illam Hesychii glossam, de qua supra egimus: Κομψώματα· τὰ ἐν ταῖς ῥάβδῳ μικρὸν τόρον ἔχοντα ὑπὸ πταλίω. In Cod. Ven., teste Schow, pro τόρον legitur χροῖον. Utrumque falsum. Reponi debet χρυσόν. In eod. Cod. Ven. pro πταλίω est πταλίω, unde facile est emendare πταλίω plur. a nom. πτάλιον, qua voce augeri potest H. St. Thes. Gr. L. Pro ὑπὸ leg. ἐπὶ. Nam ὑπὸ πταλίω, sub ramis, ut Gatakerus vertit, Gr. linguæ ratio non fert. Alibi χρυσός et χρῶνος in MSS. confunduntur. Hesych. Κορίαντον· τὸ ἀπὸ τοῦ καὶ γυναικίον κοσμάριον, χρῶνος. Cod. Ven. K. τ. κ. κ. γ. κοσμάριον * . "In libris scriptis monogrammate Christi duæ res pretiosæ designantur, χρῶνος nempe et χρυσός. Typotheta ed. Aldinae χρῶνος elegit, ego χρυσός, et ita scribo, Κοσμάριον χρυσόν. In typothea error facile excusandus est, at Musurus hoc monogramma ipsi solvere debuerat." Schow. Si Gatakerus Advers. Misc. i. 9. p. 229. (verba supra citavimus), qui sensum glossæ, quanquam culpa librorum inquinatissimæ, sagaciter odorabatur, Cod. Hesychii Marc. et Clementis loco uti licuisset, nobiscum forsitan sic verba rescribere et interpretari non dubitasset: Κομψώματα· τὰ ἐν ταῖς ῥάβδῳ μικρὸν χρυσόν ἔχοντα ἐπὶ πταλίω, i. e. Combomata sunt nodi s. bullæ, s. tintinnabula aurea, quæ bracteis superinductæ cum limbis vestium contexebantur. J. Poll. vii. 53., αἱ ἐν τοῖς χιτῶσι πορφύραι ῥάβδοι πάρυφοι (πάρυφα) καλοῦνται. "ῥάβδοι Græciæ pro prætexturis vestium purpureis (vel auratis), et limbis, quæ circa imam vestis oram currunt: idem significabant et κάλαμοι et ἀναθροί." Salmas. in Vopisc. p. 513. et 403. Per πταλίω in Hesychio, ut per πτάλα in Clementis loco, intelligi debent bractæ. "Πτάλον, lamina bractea. Philo de V. M. i., Πτάλα γὰρ εἰς λυγρὰς τρίχας κατατρυφῶντα πᾶσι τοῖς νήμασι συνφαίνοντο, i. e. Bractæ in tenuissima capillamenta sectæ licij omnibus contexebantur. Exod. xxviii. 32. πτάλον χρυσοῦν. Dioscor. v. 91., ἀπιδῶν, αἷς περιχόμενα τὰ χρυσῶ πτάλα ἱλαίνονται, E laminis, quibus bractes auri conclusæ malleo ducuntur." H. St. Thes. iii. 255. c. Ἄλιαν. V. H. v. 16., "Ὅτι ἐκ τοῦ τῆς Ἀρτίμιδος σφαιρίου πτάλον χρυσοῦν ἐκπύει ἀνίλιντο παιδίον." Ita accipiendum videtur, quod Clem. Alex. Protrept. p. 34. Antiochum Cyzicenum loco aureæ statuæ fecisse ex alia materia similem, πτάλας χρυσοῦσιν: cf. ii. 18. et viii. 1. extr." Perizon. Glossæ: "Πτάλα· Lamina (Lamina), o. * Πταλωγός· Bractearius (Bractearius). * Πταλωγός· Bracharius (Bractearius)." Eustath. ad Il. ii. p. 228. 46.: τὰ

min. Λωμάτιον, ου, τὸ, Fimbriola, Parvulus Limbus s. Parvula instita. Epigr. (Lucillii 114.) λωμάτια μήλινα pro Vestimenta melina: nescio quam recte." H. St. Locus est: Ἀποσιγίξας μήλινα λωμάτια, i. e. "vestes militares e colore militibus usurpato, quas russas, aut croceas, vel luteas liceat interpretari." Salm. in Vopisc. p. 400. d. "Λωϊσμόν Hes. λῶμα, Fimbriam, institam s. κλωσμόν." H. St. Glossa sic in Albert. ed. editur: Λωϊσμόν χῶμα, ἢ κλωσμένον, pro quo H. St. legit, Α. λῶμα ἢ κλωσμόν, Salmasius autem conjicit λῶμα, κεκλωσμένον. In Cod. Ven. legitur, Α. χ. ἢ κλωσμόν. Κλωσμένον igitur a typ., monente Schow. Vox λωϊσμός, qua caret Schneideri Lex., proba est, et dicitur dialectica dialysi pro λωσμός, idque pro κλωσμός. Hesych.: * Λῶστοι: ἐρραμμένοι, φίλοι. G. scribit, ἐρῶμενοι φίλοι. Certe Etym. M.: Λῶστοι: βέλτιστοι, ἡγαπημένοι, πεποθημένοι. In Cod. Ven., teste Schow, est, Α. ἐραμμένοι. "Minime hic de sutura agitur, sed de amore et amicitia: scribatur, ἐρώμενοι, φίλοι, amasii, amici. Etymologus inprimis emendationem tuetur; facillima quoque est litterarum α et ω permutatio ob similem in libris scriptis ductum." Schow. At huic conjecturæ obstat non modo duplex μ, quod in Cod. Ven. legitur, ἐραμμένοι, sed etiam alia Hesychii Glossa: Εὐλαστοι: εὐνφεῖς, ubi series liter. requirit * εὐλωστοι, quod vidit Kust., sed fallitur addens, "Quod corrupte hic scriptum videtur pro εὐκλωστοι." Imo, ut dicitur λῶμα pro κλῶμα, idque pro κλῶσμα, (v. Salmas. ad Vopisc. p. 397. a.) λωστός pro κλωστός, λωσμός s. λωϊσμός pro κλωσμός, sic εὐλωστοι usurpatur pro εὐκλωστοι. Probant hoc Is. Voss. et Toup. Emendd. in Hes. iv. 189. Wakefield. ad Hesychii oram reponit * εὐλωτοι, a λῶπη τὸ ἱμάτιον, Apollon. R. ii. 32. Hesych.: "Ῥαι δὲ τῶν ἱματίων καὶ τὸ λῶμα τοῦ ἐνδύματος, καὶ τὸ περιστόμιον τοῦ ἱματίου. Moschopulus: Λῶμα· τὸ ἐπ' ἄκρον τινὸς ἑκτεταμένον καὶ οἰοεὶ ὑρίζον αὐτὸ, ὡς τὸ κοινῶς λεγόμενον * μαργέλλιον, ubi μαργ. est, ut ostendit Salmas. ad H. A. Scriptt. p. 406., ora vel margo vestis. At λῶμα dicitur non modo de fimbria in fine vestis muliebris, sed, ut supra diximus, de manicarum fimbria, quæ et ὄχθοιβος vocatur, teste Photio: Ὅχθοιβος· τὰ λῶματα, ἔστι δὲ περὶ τὸ στήθος τοῦ χιτῶνος ἀλουργές * πρόσραμμα. Manicarum oræ, fimbriis ornatæ, circa pectus fibulis inter se jungebantur. Hinc Παραλῶμα, ατος, τό. "Παραλῶματα Hes. (et Phavor.) δὲ ἐξωθεν τῶν μητέρων, quæ vox suspecta est, σκεπάσματα. Sonat quasi τὰ παρακείμενα τοῖς λῶμασι."

H. St. Pro *μητέρων* Soping. reponit *ματρῶν*, Toll. *μηλω-
των*, Scalig. *μηρῶν*. Pergerus, qui conjicit *μητρῶν*, inter-
pretatur amenta vittis s. infulis dependentia. In Cod,

Ven. legitur, Παραλώματα· τ. — μρών κερασμάτων.

“ Compendium $\overline{\mu\rho\omega\acute{\nu}}$, prouti in Codice est, exhibui; typotheta illud per $\mu\eta\tau\acute{\epsilon}\rho\omega\acute{\nu}$ reddidit, quæ vox hic incon-

grua est, et a tachygraphis μήτρων exaratur. VV. DD. varie conjecerunt, sed frustra; facem accendant alii." Schow. Putamus Hesych. vel scripsisse, vel scribere debuisse: Παραρρύμματα· τὰ ἐξωθεν τῶν μελάρων (in Cod.

Ven. per compendium scriptum (μῶν) σκεπάσματα, i. e. aulæa januarum. Huc maxime faciunt Photius, Cyrilli Lex. Ms., et Suidas : Παραρύμματα δέρεis, σκεπάσματα. Exod. xxxv. 10. τὴν σκηνὴν καὶ τὰ παραρύματα. Σκέπασμα proprie dici de pellibus, patet e Platonis Politico, (unde sua sumsit J. Poll. vii. 208.) ubi p. 279. d. hæc loquitur de vestifica arte : Τῶν δ' αὖ γε προβλημάτων, τὰ μὲν, πρὸς τὸν πόλεμον ὀπλισματα· τὰ δέ, φράγματα· καὶ τῶν φραγμάτων, τὰ μὲν, παραπετάσματα· τὰ δέ, πρὸς χειμῶνας καὶ καύματα ἀλεξίτηρια· τῶν δέ ἀλεξητηρίων τὰ μὲν, στεγάσματα· τὰ δέ, σκεπάσματα· καὶ τῶν σκεπασμάτων, * ὑποπετάσματα μὲν, ἄλλα, περικαλύμματα δέ, ἕτερα· τῶν περικαλυμμάτων δέ, τὰ μὲν, * ὀλόσχιστα· σύνθετα δέ, ἕτερα. τῶν δέ συνθέτων τὰ μὲν, τρητὰ· τὰ δέ, ἀνευ τρήσεως ξυνδετὰ· καὶ τῶν ἀτήρτων τὰ μὲν, νεύρινα, φυτῶν ἐκ γῆς· τὰ δέ, τρίχινα· τῶν δέ τριχίνων, τὰ μὲν ὕδασι καὶ γῇ κολλητὰ· τὰ δέ, αὐτὰ αὐτοῖς συνδετὰ (ξυνδετὰ)· τούτοισι δὴ τοῖς ἐκ τῶν αὐτῶν συνδουμένοις ἐργασθεῖσιν ἀμυντηρίους καὶ σκεπάσμασι, τὸ μὲν ὄνομα ἱμάτια ἐκαλέσαμεν ———. Τὴν τῶν ὀλόσχιστων σκεπασμάτων θεραπείαν * δερματοουργικὴν (ἀφωρισμέθα). Παραρύματα ergo Hesychio sunt januarum aulæa, s. pelles aulæorum loco ante Principum januas intentæ, quæ vocabantur καταπετάσματα, παραπετάσματα, περιπετάσματα, παρακαλύμματα, περιβόλαια.⁴ Anti-Atticista in Bekkeri Anecd. Gr. p. 83. : Ἀντλιαῖαν τὸ παραπέτασμα, Ὑπερείδης κατὰ Πατροκλέους. Heraclides Cumæus ap. Athen. iv. 145. c. de cœna Regis Persarum : Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκείνους ὀρᾷ διὰ τοῦ παρακαλύμματος τοῦ ἐπὶ τῇ θύρᾳ. Nemini autem mirum sit pelles ad hanc rem usurpari : nam purpura inficiebantur. Plut. in Pompeio c. 24. : Ἦν δέ καὶ ναύσταθμα πολυλαχθὶ περαισιὰ, καὶ φρυκτώρια τετελεχίμενα, καὶ σῶλοι προσέπιπτον, οὐ πληρωμένα μόνον εὐανδρίαις, οὐδὲ τέχναις

ἔκ πίτᾱλα, ὅ ἵστι τὰ ἀναπταταίμεθα καὶ πακτίᾱ φύλλα, ἔτι καὶ πίτᾱλα λίγηται, ἃλόν ἔστιν· οἱ γούν περὶ Λυκίαν, * πῖτᾱλα μίγχι καὶ ἐς ἄρτι καιροῦ, τὰ ποιητὰ φασίν. Ceterum Hesych. (Κομψοδωμάτα) τὰ ἐν ταῖς βάβοις μικροῦ χρυσίου ἔχοντα ἐπὶ πίταλιν) hic loqui de aureis ornamentis illis a. tiontinnahulis, quæ bracteæ superimponebantur et limbis vestium contexebantur, patet non modo e Clementis verbis, Eὐ γὰρ μὴ χρυσοφορίᾱ καὶ αὐτοῖς ἰφίται, ἀλλ' οὐ γὰρ διὰ τὴν θηλυβριωτὴν ἱπθυρίαν, ἱμάντας καὶ λώματα χρυσοῦ περιπτύξαντες πίταλοι, ἢ τινα σφαιρικά τινος αὐτῆς ὕλης ποικιλαμένῳ σχήματι, σφουρὶ ἀπαρτύνονται, καὶ τραχιλὼν ἀπαιρουσίν, cum quibus conferendus est Procop. ad Exodum, Κόσμησθαι δὲ ἵσι, τὰ ἔξω τῆς χρίας κόσμον χάριν ἀπρηγμένα, σφαιροῖσι * ἀπαρτύνονται, sed etiam e Basilio : Πλὴν ἡμεῖς ἐν τῇ κατασκευῇ τῆς ἱεράς ἱστορίας εὐδρόντες χιτῶνα κοσμηθώμεν, ἔχοντα ῥοίσκους, καὶ κώματα, ἀποδίδωμεν τινὰς τῶν χρυσῶν, ἰσοήμεται, τοὺς κοσμήβους * συναπρηγμένους τοῖς κώμασι τοῖς χρυσοῖς, καὶ τοῖς ῥοίσκοις ἀπὸ τῶν ἀφ' ὧν ὅς ἡμμοῖντο καθ' ὑπερβολὴν τρυφῇ καὶ αἰ θυγατρὶς Σιών ἐν τῇ περιβολῇ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἱστορίας δι' αὐτὴν ἱπθυρίαν τὰς ἱερὰς τοῖς ἰδιωμοῖσι, ἀκονίζοντα καὶ κόκκῃσι ἰγκομμήματα κοροσύν ἀπρηγμένα τῶν λώματι περιφύρουσι. Ceterum amuleta illa, de quibus Clemens loquitur, alibi dicuntur περιμάματα. Basil. in Schol. Ms. ad Gregor. Naz. Cod. Par. 573. fol. 46, ap. Bast. ad Gregor. Cor. p. 874. : Περιμάματα κατὰ τὰς χύμας καὶ τοὺς βραχιόνας καὶ τοὺς αὐχίνας * κλωσμάτια τινὰ βιβωμάτια, καὶ σκληρὰ μνηστικὰ (σκληρὰ μνηστικὰ, splenia innata, Schæf.) χρύσεια καὶ ἀργύρεα καὶ αἱ τῆς ὑπερβολῆς ὕλης, τὰ ὑπὸ τῶν γυναικῶν τοῖς βρῖσισι ἰαδισμοῦματα, * ἱπθυρίζουσιν (ἱπθυρίζουσιν, Schæf.) ἢς ἀποτροπισμῶν, καὶ ἅμα τὰς γλώσσαις * ἐπιλχυσσοῦσιν τὰ μίμῃκα καὶ ἀσπεκτουσὶν μίμῃ τὰ τοῦ φῶτος ἱπθυρίων. T. Hemsterh. ad Aristoph. Plut. 590, post Du-Cang. in Gloss. Gr., e Lex. vet. Ms. hæc affert, Περιμάματα τὰ κατὰ τοὺς τραχιλὼν καὶ τὰς χύμας, καὶ τοὺς πόδας βιβωμάτια κλωσμάτια, ἅτινα αἱ γυναῖκες περιμάτουν : reponens κλωσμάτια pro Du-Cangii κλωμάτια. Mirum est Hemsterhusio, Du-Cangio, Bastio et Schaefero non notum fuisse, verba illa exstare in Phavorino v. περιμάματα, ubi tamen pro κλωμάτια legitur κλωσμάτια. Sic editur in Zonara p. 1536., sed ibi pro κλωσμάτια Cod. D. exhibet κλωμάτια. “Κλωμάτια, filia, quæ variis coloribus infecta collo corporave partibus alii adligari solebant. Eadem apud Medicos etiam dicuntur * περιαρτύνματα, et * ἐξαρτύνματα Tatiano.” T. H. Tatiani locus est p. 63. ed. Worth. : Πάθος οὐκ ἵστι δι' ἀντιπαθίας ἀπολλύμενοι, οὐδὲ δι' μνηστῆς * σκυτίδων ἐξαρτύνματα θραπέυονται. “Σκυτίδας interpretor pelliculas : his enim aut linteis anuleta quædam iligata stulti homines appendunt.” Gæner. At nemo scriptorum veterum, de περιάρτῃ agens, σκυτίδων i. e. pellicularum meminit. Nobis ergo vox σκυτίς, quod nusquam alibi legitur, suspecta est, ideoque pro ea h. l. reponi vellemus σκυτάλη, a v. σκυτάλη, scutula, (unde scutulatæ vestes, quæ et virgatæ) h. e. βάβδος, virgæ illæ, quæ in circuitum vestis eunt, ad omni infamiam currentes. De v. σκυτάλη vide Salm. ad Vopisc. p. 405. et 513. Ceterum “carent nomine περιάρτῃ Lexica : itaque vellem Hemsterhusius unus et alterius loci auctoritate munivisset.” Schæfer. De voce περιάρτῃ eu minus nobis dubitare liceat, quod verb. περιαρτάν, (quod H. Steph. Thea. Ind. affert ἀμαρτύνως), de amuletis a Platarcho usurpetur, in Libro de Superstitione p. 168. 36. : “Αἱ δ' ἄρ' ἄριστα πράττει, καὶ συνῇ πρῶν διεισαδισμῶν, * περιβριβόμενοι οἶκοι καθάτοι (καὶ) περιματόμενοι αἱ δὲ γῆρας, καθάπρι πατάλλῃ, φασὶν ὁ Βίωρ, ὅτι αὐτὸν τυχόντων, αὐτῶν περιάρτῃσι φέρονται καὶ περιματόσι. (An pro περιβριβόμενοι, quod nusquam alibi legitur, reponendum περιβηνοῦμενοι, seu potius περιβιούμενοι a v. περιβίω; Plato in Cratylō 22., Αἱ τοῖς ἱατροῖς φαρμάκοις καὶ αἱ τοῖς μαγικοῖς περιβιούμεναι τε καὶ λουρὰ τὰ ἐν τοῖς τοῖστοις.) Forte T. Hemsterh. memorie vitio περιματόματα pro παραρτῃματα scripsit, respiciens ad Luciani Philopseud. c. 8. : Ἐγὼ δὲ, οἰσθὶ γὰρ, ἔφη, ἱπθυδὴς τισὶ τὰ τοιαῦτα παύσασθαι, ἢ τοῖς ἔξωθεν παραρτῃμασι, τοῦ κακοῦ ἰδὼν διατρίβοντος : Schol. ad Aristoph. Plut. 590. : Περιώπτω, ἔξ' οὗ τὰ * γοηστινικά (sic J. Poll. iv. 51., * γοηστινικῶς, * γοητικῶς) περιάρτῃ, δηλαδὲ δι' ἀπαιρησίῃν τινὰ ἢ λήξῃς, ὅθεν καὶ τὰ ῥήματα περιάρτῃ, ὡς ἀπαιρουμένων τοῦ σώματος δοκοῦσιν οἱ φαῦλοι οὗ ἔχιν τοῦ ζῆν δι' αὐτὰ, ὡς εἶναι μαιῶν αὐτοῖς ἀπαιρουμένων τῶν ποσόντων.

Charito viii. 6., Ἐξ ἡ δὲ ἰσάνων σκήπη συγκυκαλυμμένη βαβυλωνίους περιπτάσασιν. "Mox habemus παραπίτασματα. Aeterna in his confusio, et sane peripitassata et παραπίτασμα idem non sunt, in genere tamen ista vela, tapetes, παραπίτασματα dicuntur passim, et casibus singularibus fit locus περιπτάσασιν, hic certe utroque loco eadem obtineat scriptura. Sic ratiocinatur Euseuth. ad li. 6. p. 722. 31., Ἰστίον δὲ ὅτι ὄφιν παρῆται τὸ καταπίτασας ὤτα, ἰστίον γίγνησι καὶ τὸ καταπίτασμα, ὅτι δὲ Κυρκικός παραπίτασμα λίγι· δύναμις ὡς εἰς ἐξήθησι καὶ περιπίτασμα, ὡς δηλοῖ δὲ ἐξηγητάσμενος παρ' αὐτῷ, Ὅνομαι περιπίττουσι τὴν μοχθηρίαν. Sic Plut. Alex. 88., ἄμαζα ἀλουργοὶ καὶ ποικίλῃσι περιβόλοις σκευάζονται. Quae Plutarcho eidem Artax. 261. et Diodor. li. 56. παραπίτασματα. Occurrit ista παραπίτῃσι et περιπίτῃσι, παραπίτῃσι et περιπίτῃσι in hac re. vide L. 8, 4, 135. 4. de auleis januarum παρακλύματα, παραπίτῃσι potius. Heraclides Cynaeus ap. Athen. iv. 145. c. (de cœna Regis Persarum, καὶ δὲ βασιλεὺς ἰκίνοιο ὅς δὲ διὰ τοῦ παρακλύματος τοῦ ἐπὶ τῇ θύρᾳ. Plutarch. Alex. 70. 68. vocat αὐλίαν παραπίτῃσι. Alciphro 39, 188. Menander Incertus 966. Quae Thucydidi vi. 25. vocantur περιφύγματα, Scholiastae παραπίτῃσι dicuntur. At Suidæ περιπίτῃσι in πλάτῃ. Doctissimus Diodori interpres xvii. p. 170. præfert περὶ τῆς φύξης σπλάς, et sic bis etiam loquitur ipsi laudatus Plat. in Romulo p. 71. verum in Diodoro unus Cod. vix persuadet." Dorville.

κυβερνητῶν, οὐδὲ τάχιστα νεῶν καὶ κονφόρησιν ἐξήσκημένοι πρὸς τὸ οἰκεῖον ἔργον· ἀλλὰ τοῦ φοβεροῦ μᾶλλον αὐτῶν τὸ ἐκίφθονον ἐλύπει καὶ ὑπερήφανον, στυλίσαι χρυσαῖς, καὶ παραπετάσμασιν ἀλουργοῖς, καὶ πλάταις ὑπαργύροις, ὥσπερ ἐντρυφόντων τῷ κακουργεῖν καὶ καλλωπιζομένων. Παραπετάσματα h. l., ut censet Scheffer. de Milit. Nav. ii. 5., sunt munitiones a latere navium contra vim fluctuum et telorum. Idem putat eadem vocari περιφράγματα, προκαλύμματα, παραρήματα, παραβλήματα (v. Sturzii Lex. Xenophi.)

ΦΙΛΗΤΗΣ, ου, ὁ.

Seneca Epist. 51., "Voluptates præcipue exturba, et invisissimas habe: latronum more, quos philetas Ægyptii vocant, in hoc nos amplectuntur, ut strangulent." Per Ægyptios Lipsius intelligit Ægypti indigenas: nam hæc notavit. "Qui tunc Græce loquebantur, et cœperant ab imperio Macedonum; nam talis sane vox est et prisca usurpata: Hesych., Φιλήτης κλέπτης, ληστής." Hesiod. E. κ. H. 373., "Ὅς δὲ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὄγε φιλήτησι. Sic vulgo cum Stobæo lxxi. p. 433. editur. At Gaisfordius¹ φιλήτησι dedit, cum, auctore Eustathio,² ab ipso laudato, optima Hesiodi exemplaria φιλήτησι habent, in Senecæ loco Codices sine ulla scripturæ varietate, quod sciamus, philetas exhibeant, et, teste eodem viro docto, in omnibus, quæ ad ipsius manum erant, edd. Æschyli Choeph. 999. extet φιλήτης. "Suidam et Etymologum nominis ratio latuit; non enim ita κατ' ἀντίφρασιν dicti, sed quod osculis amplexuque benigno deceptos homines trucidarent. Audi Senecam Epist. 51.: 'Voluptates præcipue exturba, et invisissimas habe, latronum more, quos philetas Ægyptii vocant: in hoc nos amplectuntur, ut strangulent.'" T. Hemsterh. ad J. Poll. ix. 135. Imo Senecæ locus, a Gaisfordio et viris doctis male intellectus, sensu verborum postulante, sic interpungi debet: "Voluptates præcipue exturba et invisissimas habe: latronum more, quos philetas Ægyptii vocant, in hoc nos amplectuntur, ut strangulent." Suspiciamus conj. enim, in præcedenti voce latronum absorptam, e textu excidisse; nam hic est sensus: 'Voluptates præcipue exturbandæ et invisissimæ habendæ; latronum enim more, quos Ægyptii ideo philetas vocant, in hoc solum nos amplectuntur, ut strangulent.' "Quum dicit, amplectuntur," inquit Lipsius, "alludit ad etymon; nam φιλεῖν etiam osculari est et amplecti, quod quia latrones subinde faciunt, hinc nomen, etsi alii ab ὑφελεῖν derivent a sustollendo, quasi esset ὑφελήτης."³ Nostra quidem sententia, vox φιλήτης, una e multis, quas Alexandrini a priscis Græcis mutuati essent,⁴ formatur ab obsoleto φιλάω, φιλῶ, furor, unde, notante G. J. Vossio Etym. L. L., Romani, φ in p mutato, Æolum imitatione, verba sua pilare, compilare, suppilare, pro furari, quibus addas expilare (Glossæ, Ληστεύει expilat,) traxerunt. Plura vide in Thesaurο h. v.

* KOKKHΣ.

"Alexandro ii. Alexandrini nomen Κόκκης et Παρελσακτος dedere; solebant enim invisos sibi scommatibus et conviciis appetere: is vero loculum aureum corpori Alexandri M. detraxerat, forte ut sic Sullæ satisfaceret, qui multum auri ex opulento regno colligere sperabat. ROR significat decorticare. Gen. xxx. 37, 8. ΡΕΥΡΟΡ, decorticator ΡΥΩΙ est ταφή, sepulcrum, Gen. i. 3. Igitur RORΩC est decorticator, spoliator sepulcri." J. R. Forster. in nota ad Strab. p. 1127. ed. Falc.⁵

* ΣΑΥΡΑ, ἡ.

Hippocr. de Artic. p. 847. ed. Vander Lind.: Ἐμβάλλονσι δὲ ἐπιεικέως καὶ αἱ σαῦραι αἱ ἐκ τῶν φοινίκων πλεκόμεναι, ἣν κατατείνης ἐνθεν καὶ ἐνθεν τὸν δάκτυλον λαβόμενος, τῇ μὲν ἐτέρῃ τῆς σαύρης, τῇ δὲ ἐτέρῃ τοῦ καρποῦ τῆς χειρός. Cælius Rhodiginus Lectt. Antiq. xxvii. 27.: "Lacerta vasis est genus jureconsultis, ut Gr. saura, quod Hippocrates non omisit." M. Martin. Lex. Philol.: "Si recte σαῦρα scribitur, ut nostri Codices habent, et Hermolaus legit, idem significabunt istæ voces σήρα, σεῖρα, σήρα [f. l. αῖρα]: Grammatici interpretantur vinculum contextum, nempe e viminibus aut corticibus arborum." Secundum Foës., σαῦραι dicuntur vimineæ quædam texturæ, e palmis intextæ, aut digitorum integumenta, s. digitalia, a laceratæ similitudine dictæ. Conr. Gesnerus L. de Quadripedibus Oviparis:—"Ego σαῦρας intelligo, non vasa, sed funiculos e palmis contextos. Hi cum resolvantur (ut quivis funiculi) aperiuntur, ut digitus immitti possit; tum in contrariam partem retorti arctius clauduntur, ut per eos digitus trahi et extendi possit; moderate scilicet. Quæ enim sic contexta sunt, facile extenduntur, nec multum remittuntur, nec duritie sua lædunt; quod convenit, cum nulla vi in his articulis extendendis opus sit. Vocat autem Hippocrates moderatam repositionem, quando opera duorum necessaria non est, ut in præcedenti illic modo, sed unius tantum sufficit." Ad hunc sensum vocis respicere videntur Glossæ: Σαῦρα· Sira, P. Sira. σαῦρα, πλεκτή, C.

De hoc memorabili Hippocratis loco nobis per amicissimum Boissonadium consultus, sic respondit vir eruditissimus, Coray:—"Pour le mot σαῦραι, une seule fois trouvé dans Hippocrate, quoiqu' il semble confirmé par les anciens Glossaires, je le regarde comme un mot suspect; il est très-possible qu'il ait usurpé la place de σεῖραι. En effet, n'est-il pas étonnant que ni Galien ni Erotien n'aient fait aucune mention d'un mot si singulier, tandis que le dernier de ces deux Glossographes explique le σεῖρῃ d'Hippocrate par ἰμάντι? Il n'est pas moins étonnant qu'on ne le trouve pas non plus dans Hesychius, ordinairement si attentif à remarquer tous les mots rares, et qui a eu le soin de recueillir toutes les formes du mot σεῖρα. Σεῖραι, πλέγματα, ἡνίαι, ἡ πλεκτοὶ ἰμάντες, dit ce Lexicographe. Σεῖρῃ, ἀναδέσμη—ἄλυσσι, δεσμός.—Σεῖριδας, τὰς σεῖρας—Σηρά, δεσμός πλεκτός—Σηρά, πλεκτὸν *ἰμάντιμα. Auxquels il faudroit peut-être ajouter le Σηραιῶσι, τρωῖσι, βραχέως, s'il étoit permis de changer ce dernier mot en βρόχος, c'est-à-dire δεσμοῖς, comme il explique ailleurs le βρόχος. Si le σαῦραι a été véritablement employé par Hippocrate, il ne peut-être qu'un mot Égyptien, que les Grecs auront adopté avec quelque altération, de même qu'ils ont fait pour beaucoup d'autres. Le σάρι de Théophraste et le Sari de Plin (plante du Nil, qui a beaucoup d'analogie avec les feuilles du papyrus et celles du palmier) signifie en langue Copte, jonc (voy. Jablonski, Opusc. t. i. p. 266.) Je suis porté à croire qu'on a étendu la signification de ce mot non seulement sur toutes les plantes analogues, mais encore sur les ouvrages mêmes, tissus ou tressés qu'on tiroit de ces plantes, comme cordes, nattes, corbeilles etc. Une espece ou secte de moines Égyptiens s'appelloient Sarabaitæ. Jablonski ibid. p. 264. désapprouve toutes les étymologies qu'on a données de ce nom, et finit par avouer qu'il n'en connoit point l'origine. Cependant, comme les Coptes donnent le nom de Sari au jonc, et celui de Bai aux rameaux du palmier, il me paroît plus que vraisemblable, que Sarabaitæ veut dire, des hommes

¹ "In Hesiodi loco Moschopnulus φιλήτησι legit, quod parum abest, quin vulgatæ lectioni præferam, sed ea de re alibi forsitan." T. Hemsterh. ad J. Poll. ix. 135.

² Ad Il. I. p. 781 = 692, 26. Καὶ τὸ, Πίποιθ' ὄγε φιλήτησι, οὐ διὰ τοῦ ἡ ἔχει τὴν ἀρχουσαν ἐν τοῖς ἀκριβοῦσι ἀντιγράφοις, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἰσῆα, καὶ δηλοῖ οὐκ ἀπατιῶνα, ὡς ἀπὸ τοῦ φιλεῖν, ἀλλὰ κλέπτειν, παρὰ τὸ ὑφελεῖν.

³ Eustath. ad Il. B. p. 194 = 147. 20.: Τὸ δὲ ταῦτας ὑφίλειν ἐν τῷ μέλλειν ἀποκλίνει τὴν νῆα, ὑφαιρῖν λίγυι ὁ ποιητής. Οἱ δὲ μὲθ' "Ὁμηροῦ, ἐπὶ τοῦ κλέπτειν τιθᾶσι τὴν λῆξιν, ὡς καὶ τὸ ὑφελίσθαι. ἀφ' οὗ καὶ τὸν φιλήτην παράγουσι τινες τῶν παλαιῶν σχολιαστῶν Ἡσιόδου, ἢ αἰ φιλῆτης ὁ παρ' Ἡσιόδου μὴ ἀπὸ τοῦ φιλεῖν φηλῶ τὸ ἀπατῶ· αὐτὸ γὰρ τρίτης ἰστί συζυγίας, ὡς δηλοῖ παρὰ Λυκόφρονι τὸ, Φηλῶσας πρόμου· ἀλλὰ ὁ κλέπτειν, παρὰ τὸ ὑφελεῖν, οἷον ὑφελήτης διὰ διφθόγγου, καὶ ἀφαιρῖσι τοῦ ὑ καὶ * ἀπειλῶσι τοῦ ἰ, φιλήτης διὰ τοῦ ἰ· ὡς ἂν τῷ σημαίνοντι τοῦ ὑφελήτου συνειρομῶθαι καὶ ἡ γραφὴ τῆς λῆξιν, ὑποκαταστά τι τῆς διφθόγγου, ὡς καὶ τοῦτο δοκεῖ τοῖς παλαιαῖς. Voce ὑφελήτης augeri potest Schneideri Lex. Ex Eustathii loco in Thesaurum suum (i. 206. g.) recte recepit H. St.

⁴ "Σηλῶνγξ ut tanquam Alexandrinum huc referrem, motus sum eo, quod illud non nisi ab Alexandrinis et recentioribus scriptoribus adhibitum legerim, quales sunt Lycophron 46. et Apollon. R. ii. 570. Cf. Suid. qui etiam attulit verba Crinagoræ Mitylenæ in Brunckii Anal. t. ii. p. 141. n. 7. Fortassis illud, ut multa alia, (v. quæ in v. βασίλισσα monui) desumptum fuit e lingua Hellenum antiquissima. Etiam a Romanis dicitur spelunca." Sturz. de Ling. Maced. et Alexandr. p. 194.

⁵ Notæ illæ Forsteri geographicæ, criticæ, et etymologicæ, quæ A. 1807. vulgatæ sunt in edit. Strabonis Oxoniensi, et pertinent ad Libri xvi. et xvii. Strabonis partem, Ægyptum imprimis describentem, plurima exhibent, e quibus Jablonskii Vocum Æg. Glossarium emendari, illustrari, et augeri possit.

peints de cordes faites de palmier, φοινίκων βάτοις ἐζωσμένοι, et j'appuie cette conjecture sur la description même qu'on a donnée de cette secte de moines, et dans laquelle il est dit expressément, qu'ils étoient cincti funibus palmarum, (Jablonski, ibid. p. 264.) Pour revenir à Hippocrate, ce qui me fait encore douter qu'il ait employé le mot σαῦραι (qui seroit une altération du mot Égyptien Sari ou Saræ), c'est que les moines Égyptiens, ou du moins ceux qui ont traduit leur vies, toutes les fois qu'il est question de ces ouvrages tissus ou tressés de palmier, se servent constamment du mot σείραι, comme de celui de θαλλοί, ou * θαλλία, pour désigner les rameaux du palmier ou le βάλια. (Jablonsk. ib. p. 2.)

* ΚΟΥΚΙ, τὸ, et ΚΟΙΞ, ἰκος, ὁ.

“Κοῖκες, in Æthiopia palmarum species, et τὰ πεπλεγμένα ἐκ τῶν φύλλων τοῦ δένδρου σκεύη, φορμοί, Hesych. Solent enim e palmæ foliis texti crates, storeæ, sportæ, et id genus alia.” H. St. “Κύϊξ, Cyix, e genere bulborum, Theophr. H. P. vii. 13. At κοῖξ, e genere palmarum.” H. St. “Κύκας, vocant Æthiopicum palmarum genus, de quo multa Theophr. H. P. ii. 8. (Ἄλλο δὲ τι γένος ἐστίν, ὃ φασὶ γενέσθαι πλεῖστον περὶ τὴν Αἰθιοπίαν, ὃ καλοῦσι Κύκας οὔτοι καὶ θαμνώδεις, οὐχὶ ἐν τῷ στέλεχος ἔχοντες, ἀλλὰ πλεῖω, καὶ ἐνίοτε συνηρημένα μέχρι τινός εἰσι· τὰς δὲ ῥάβδους οὐ μακράς, ἀλλ’ ὅσον πηχυαίας μὲν, ἀλλὰ λείας, ἐπὶ δὲ τῶν ἄκρων τὴν κόμην. Ἐχουσι δὲ καὶ τὸ φύλλον πλατὺ, καὶ ὥσπερ ἐκ δυοῖν συγκείμενον ἐλαχίστοι· καλοὶ δὲ καὶ τῇ ὕψει φαίνονται, τὸν δὲ καρπὸν καὶ τῷ σχήματι καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῷ χυλῷ διάφορον ἔχουσι.) Στρογγυλότερον γὰρ μήλου καὶ μείζον καὶ εὐστομώτερον, ἥττον δὲ γλυκύ. Πεπαίνουσι δὲ ἐν τρισὶν ἔτεσιν, ὥστε καρπὸν ἔχειν ἐπικαταλαμβάνοντος τοῦ νέου τὸν ἔνον· ποιοῦσι δὲ καὶ ἄρτους ἐξ αὐτῶν. Περὶ μὲν οὖν τούτων ἐπισκεπτέον. Pro κύκας leg. κοῖκας. Sprengelio H. R. H. p. 106. est Cycas circinalis.) Plin. xiii. 4.” H. St. “Κοῖξ, Coix, Species τῶν καλαμοφύλλων, ut et ὁ φοινίξ, teste Theophr. H. P. i. 16., apud quem vii. 13. κύϊξ legitur inter τὰ βολβώδη s. τὰ στρογγύλα ταῖς ῥίζαις. Hesych. sine diæresi habet κοῖκες, ut supra docui, tradens esse palmæ genus in Æthiopia, et πλέγματα inde confecta. Quo modo et J. Poll. x. 46. (179.), περὶ τῶν ἐκ πλέγματος σκευῶν tractans, scribit, posse in hoc censu collocari et κοῖκα, quem a Doribus κοῖν vocari, velut ab Epicharmo, Ἡ θύλακον βόειον, ἢ κοῖν φέρειν, Ἡ κωρινίδα: ab Atticis κοῖκα dici, ut a Pherecrate.—Ἡ κοῖκ’, ἢ κωρινίδα: manifesto autem, inquit, hoc indicat Antiphanes, dicens, ἀγγεῖον * ἀλφειτήριον, pro quo forsitan scribendum * ἀλφειτήριον, ὃ κοῖξ ἐστίν.” H. St. At aliud est κοῖξ, Æthiopica palma; aliud κοῖκι, cucu, Ægyptiaca planta palmæ similis, (quas tamen palmæ species, ut mox ostendetur, confundit Hesych., ac post eum hodierni Lexicographi Criticique, inter quos ponendus est T. Hemsterh.) et ab utroque diversum est Atticorum κοῖξ, quod Doribus est κοῖς, sporta vel fiscina, æro,

quo aliquid tollitur et fertur. “Κοῖξ, vel κοῖξ, Hesychio auctore, palma est Æthiopica, e cujus foliis aut ramis contexti corbes idem habuerunt cum ipsa arbore nomen: κοῖκος autem præter Hesych. meminit etiam Theophr. et Strabo: mirum vero mihi videtur istius originis, siquidem de ea constiterit inter Grammaticos, nullam fecisse mentionem Pollucem nostrum, cum tamen in istiusmodi rebus exponendis satis alias accuratus sit: nisi tradidisset Hesych. illam significationis rationem ab arbore κοῖκι derivatam, posset quis nonnulla de causa forte suspicari, vocis originem esse repetendam a κοῖς, quæ sphaeram s. circulum significat, propter figuræ rotunditatem: observant autem Grammatici Antimachus usitasse vocabulum illud kola, quod circulum, ut dixi, interpretantur plerique, quidam etiam lapidem: Hesych. utrumque conjunxit: Κοῖας· σφαῖρας ἢ λίθους, unde κοῖς vel κοῖξ, sed hæc in re ludere animus non est.” T. Hemsterh. H. St.: “Κοῖας Hes. dici scribit σφαῖρας ἢ λίθους.” Vocem hanc prætermisit Schneideri Lex. Arcadius Grammaticus MS.: Κοῖα· ἢ σφαῖρα. Moschopol. p. 5., * Κολας· ὁ στρογγύλος λίθος, tanquam a nom. sing. * κοῖας, sed de tali vocabulo dubitare nobis liceat. Etym. M. 770. 9.: Κολα σημαίνει τὴν σφαῖραν· ἢ χρῆσις παρὰ Ἀντιμάχου, Κοῖας ἐκ χειρῶν εἰς σκόπελον * μεταρριπάζουσι. Ceterum κοῖξ s. κοῖς, vas sparteum, nostra quidem sententia, est ab antiquo verbo κοῖς, cavitas, unde Lat. covum pro cælo, ut ab οἶνος Lat. vinum. “Plin. (xxxvi. 14.): ‘Id consequutus est ille peronibus arena plenius, molli pulvino (clivo) super capita columbarum exaggerato paulatim exinaniens imos, ut sensum motus in colo (sensim moles in cubili) sederet.’ Recte vidit Cujacius scribendum, heronibus aqua plenius. Nam ita libri nostri, eronibus. Sed erones illi vera ac veteri scriptura ærones debent esse. Sic era scribebant pro æris. Glossæ: Ἄρο· κοῖξ. Græcæ verbum hoc originis, ὃ * αἶρων. [In Schneideri Lex. desideratur.] Sporta, vel fiscina hoc nomine significatur, quo aliquid tollitur et fertur. Ἀραι φορτίον, onus tollere. Inde αἶρων, Lat. æro. Infima Græcia * προφοράρια vocavit. Donat. (ad Terent. Phorm. i. 2. 72.): ‘Phormio non a formula, sed a phormione sparteo, quem eronem trivialiter dicimus et pro consuetudine. Vulgare igitur verbum æro. [Vitruv. V. c. ult., Ἄrones ex ulva palustri facti. Alfen. Digest. L. xix. tit. 2. Leg. 31., Quod si separatim tabulis, aut æronibus, aut in alia cupa clusum triticum fuisset. In edit. Torrentini legitur heronibus.] Græce etiam κοῖξ, fiscus sparteus. Hesych.: Κοῖς· οἱ φορμοί. Male vulgo: Κορῖσσοι· κορμοί. Hesiod., Οἶσεῖς δ’ ἐν φορμῷ. Hinc φορμοφοροὶ laturarii a φορμός dictus ἀπὸ τοῦ φέρειν, ut æro ἀπὸ τοῦ αἶρειν, quod est βαστάζειν. Hesych. interpretatur πλέγματα, τὰ πεπλεγμένα ἐκ φύλλων δένδρου σκεύη, φορμούς. Sed quod idem κοῖκας quoque exponit φοινίκων εἶδος ἐν Αἰθιοπία, et propterea κοῖκας sportas innuit

¹ “Male reddunt, Fructum figura, magnitudine, et sapore diversum quam ceteræ præstant. Sequitur: Στρογγυλότερον γὰρ καὶ μείζον καὶ εὐστομώτερον, ἥττον δὲ γλυκύ. Lege e Plinio: Στρογγυλότερον γὰρ μήλου, καὶ μείζον, καὶ εὐστομώτερον, ἥττον δὲ γλυκύ. Plin., Pomorotundo, sed majore quam mali amplitudine. Ubi εὐστομώτερον odoris est jucundioris, ut multis locis ap. Theophr. Addit Plin., tantam esse siccitatem, ut frietur, et farinæ modo asspessetur in panem. Theophr. simpliciter, ποιοῦσι δὲ ἄρτους ἐξ αὐτῶν. Salm. in Solin. p. 575. d.

² Locus est hic: Εἴη δ’ ἂν καὶ κοῖξ ἢ τι τῶν πλεγμάτων, ὃν οἱ μὲν Δωριεῖς κοῖν καλοῦσιν, ὡς Ἐπὶχαρμος Πύθωι, Ἡ θύλακον βόειον, ἢ κοῖν φέρειν, ἢ κωρινίδα· οἱ δὲ Ἀττικοὶ κοῖκα, ὡς Φερικράτης Κορινθίῳ. Πᾶς δ’ ἀνὴρ ἰσάττι τῷ χυλῷ, ἢ κοῖκα, ἢ κωρινίδα. Σαφὲς δὲ αὐτὸ Ἀντιφάνης ἐν Βομβυλίῳ δηλαῖ ἵπνῳ, Ἀγγεῖον ἀλφειτήριον, ὃ κοῖξ ἐστίν. “Meretricis cuiusdam tunc temporis notissimæ nomen est * Κοριαντῶ, ut * Ζαλαβακχῶ, a quo titulum fabulæ et argumentum desumerit Pherecrates: ita Thais Menandri nota est et Dioclis Thalatta. Athen. xiii. inter alias fabulas, quæ titulum et argumentum habuerunt a meretricibus, hanc etiam Pherecratis Nostri Corianno enumerat. Comici ῥῆσιν e MSS. textus accepit emendatiorem; vulgatur enim ἰσάτο et κωρινίς, quæ scriptura ut recto sensu carebat, sic hanc a nobis restitutam perspicuam esse et claram quivis facile videt: [Salm. in Solin. p. 575. b. habet πίπας, paraverat, a π, πάσμαι, pro vulg. ἰσάτο:] sed Jungermanno tamen non penitus assentior exponenti, Quemque pro se farnisse et implese vasa, coicas, corycos: non equidem inficias eo, eam significationem attribui posse τῷ σάττιν, sed alteram forte, qua significat, jumentis onera et chitellas imponere, hic commodiorem esse quis non sine ratione existimet: arbitrium eato penes lectorem. Κωρινίς recte MSS. * κωρινίς enim, ut quidem opinor, nemini fuit unquam lectum: κωρινίς ita per w ut plurimum scribi solet; Suidas tamen suo loco et ordine κωρινίς habet, et e vetusto quodam auctore locum producit, ubi aurum e corycis effusum esse narratur: quin et ap. Hesych. κωρινίς extat inter illas voces, quæ incipiunt a κ, quod iudicio est κωρινίς, ut et Salmas. emendavit, debere scribi. [Κωρινίς scribitur in Cod. Ven., teste Schow.] Sequitur ultima χῆσις Antiphanis, quæ lucide declarat, quid fuerit κοῖξ. [Locum sic constituit Salm. l. c.,—ἀγγεῖον ἀλφειτήριον κοῖξ ὃ ἐστίν.] Fabulæ titulus in editis ita erat exaratus, ἐν Βομβυλίῳ. MSS. nihil aliud nisi formam pluralem immutant ἐν βομβυλίῳ, quam ego lectionem retinui et in textum induxi, quanquam illa Jungermanni conjectura seu Casauboni potius summi opere adhibeatur: quin et ipsum Meursium sine ulla dubitatione pronunciasse video in Attica Bibliotheca corruptum esse hunc locum, restituendumque βομβυλίῳ. MSS. tamen non sine gravi ratione deserendos existimo: βομβυλίῳ, vermiculus, a βομβυξ, a qua voce cur non fabulæ titulus, et nescio quo modo lepidum argumentum enasci potuerit? Sed ut in conviviis, ita et in re critica sors cuius est sapor. [Ab Athen. iii. 125. f. laudatur Ἀντιφάνης ἐν Βομβυλίῳ. “Apud eund. iv. 161. e. rursus laudatur Antiphanes ἐν βομβυλίῳ, qua sub mendosa scriptura eadem fabula, de qua hic agitur, latere videtur. Itaque, hand improbabili sane ratione, Koppiers in Observatis Philolog. p. 29. accipiens ex hac posteriore scriptura terminationem, eamque cum priore parte ejus vocabuli quod hic legitur, conjungens, utrobique ἐν βομβυλίῳ oportuisse censuit, ut vernus titulus fabulæ * βομβυλίῳ fuerit. “Quod jocosum,” inquit, “forte fuerit nomen, ductum ab usitate βομβυλίῳ, quomodo, a sono liquoris erumpentis, vas angusta cervice dicebatur, de quo satis multa notantur ap. Hesych.” Schweigh.] In Antiphanis loco ἀγγεῖον ἀλφειτήριον a MSS. confirmatur, nec ideo illam lectionem temere rejiciam: alias usitatus est, magisque cum analogia consentit ἀλφειτήριον: sed et supra s. 93. μιλιτήριον ἀγγος MSS. habebant, ubi Codd. vulgati μιλιτήριον: hic nihil existimo mutandum.” T. Hemsterh. Μιλιτήριος,—τηρὸς, *—τινος, Schneiderus in Lex. suum recepit, laudans Pollucis loc. Μιλιτήριος χυλῷ, in H. St. Thea. ii. 869. f. Plinio succus melligenus, affertur e Theophr. H. P. iii. 8., Gaza interpr.

dictas, quod e foliis hujus palmæ Æthiopicæ texerentur, in eo certe magnopere errat. Κούξ verbum Atticum. Dores dicebant κοῖς. Epicharmus: Ἡ θύλακον βόειον ἢ κοῖν φέρειν Ἡ κυρκίδα. Etiam palmæ similis arbor Ægyptiaca fuit, e cujus foliis et cortice texebantur sportæ, vel phormiones, quæ dicebantur κούκι. Atque inde *Κούκινα πλέγματα Straboni. Sic enim apud eum leg. L. xvii., Καὶ τὰ κούκινα δὲ πλέγματα Αἰγυπτιακά ἐστί, φητοῦ τινὸς ὁμοία τοῖς σχοινοῖς ἢ φοινικίοις. Male vir eruditus (Casaub.) corrigebat κούκινα, cum scripti haberent κόκκινα. Plin. xii. 9.: 'At e diverso cuci in magno honore, palmæ similis, quando et ejus foliis utuntur ad textilia.' E Theophr. (H. P. iv. 2.) habet, ap. quem vitiose hodie editur: Τὸ δὲ καλούμενον κουκιοφόρον ἐστὶν ὁμοίον τῷ φοινίκι. Et male interpretes, Cuciofera quæ appellatur. ['Κουκιοφόρον δένδρον, Arbor cucifera, de qua multa Theophr. H. P. iv. 3. unde hæc Plin. xiii. 9. 'Cuci in magno honore, palmæ similis, quando et ejus foliis utuntur ad textilia. Differt quod in brachia ramorum spargitur. Pomo magnitudo quæ manum impleat; color fulvus, commendabilis succo ex austero dulci; lignum intus grande, firmæque duritiæ, ex quo velares detornant annulos. In eo nucleus dulcis, dum recens est: siccatus durescit ad infinitum, ut mandi non possit, nisi pluribus diebus maceratus. Materies crispioris elegantiae, et ob id Persis gratissima.' Fertur esse quæ Nux Indica dicitur, vernacula earum lingua cocos, nascens in Persia etiam, Arabia, et Ægypto." H. St.] Scribe in Græcis, Καὶ τὸ κούκι διάφορον, ὁμοίον τῷ φοινίκι. Ad verbum Plin. redidit, Cuci in magno honore. Διάφορος, pretiosus, excellens. Hesych.: Διαφορώτερον κρείττον, ὑψηλότερον. Hinc τὸ διάφορον etiam pretium. Dicæarchus, Μικροῦ διαφόρου τὸν ἀδικηθέντα ἐξαγοράσας. Ab hoc cuci κούκινα φύλλα Auctori Periplus Maris Rubri, Γλωσσῇ δὲ Ἀραβικῇ χρῶνται, καὶ περιζώμασι φύλλων κουκίνων. Haud recte repositum vel lent, φύλλων κοκίνων. Legendum ap. Theophr. de hoc cuci, χρῶνται δὲ τῷ φύλλῳ καθάπερ τοῦ φοίνικος πρὸς τὰ πλέγματα. Male edunt, χρῶνται δὲ τῷ φλοιῷ καθάπερ τοῦ φοίνικος φύλλῳ. Sciendum porro est, etiam genus palmarum Æthiopicarum appellatas esse κοῖκας. Plin. xiii. 4. de palmis; 'In ipsa quidem Æthiopia friatur hæc, (palmula sc.), tanta est siccitas, et farinæ modo spissatur in panem; gignitur autem in frutice ramis cubitalibus, folio latiore, pomo rotundo, sed majore quam mali amplitudine: cycas vocant.' Recte in libris antiquis scriptum reperitur, coëcas, i. e. κοῖκας. Sic habet optimus Rigaltianus. ['Pliniani MSS. R. Colb. etc. rectius coëcas, vel coicæas." Harduin.] Corrigendus et in hac voce Theophr., unde Plin. hausit, capite de palmis, ii. (8.): Ἄλλο δὲ τι γένος ἐστὶν ὃ φασὶ γενέσθαι πλείστον περὶ τὴν Αἰθιοπίαν ὃ καλοῦσι κύκας. Notum est quomodo

in Græcis exemplaribus hæc invicem mutantur, α et η, ut μυρῶ, μοιρῶ, et in similibus sexcentis. Hi sunt Hesychii κοῖκες, quos esse interpretatur Æthiopicæ palmæ, Κοῖκες ἐν Αἰθιοπία φοινίκων εἶδος. De his etiam Theophr. i. 16., Ἐνία δὲ καὶ καλαμόφυλλα, καθάπερ ὁ φοῖνιξ, καὶ ὁ κόξ, καὶ ὅσα τοιαῦτα. At κούκι et κόξ diversa. Cuci Ægyptiaca planta palmæ similis. Κούξ Æthiopicæ palmæ genus. Κούξ autem Græce pro ærone, vel sporta textili nihil commune habet cum illo genere palmæ Æthiopicæ, nisi nominis sonum. Nec enim Græce κοῖκες dictæ sparteæ fiscellæ, quod e coice Æthiopico texerentur. Unde enim coices illi in media Græcia? Κόος verbum antiquum Græcum, quod cavitatem significat. Inde Lat. covum pro cælo, ab illo κόος. Nomen κοῖς vas sparteum et concavum. Alii κόξ dixere. Antiqui comici passim hanc vocem de phormione vel sporta usurparunt. Phærecr. Κοριανοῖς—πᾶς δ' ἀνὴρ Πέπατο τεύχος, ἢ κοῖς ἢ κυρκόνους. Antiphanes,—ἀγγεῖον ἀλφειήριον Κόξ δὲ ἐστίν. Isti κοῖκες Græcorum κοῖκι vel κοῖαι nomen non dederunt." Salun. in Solin. p. 574—5.

*ΟΓΓΑ, s. *ΟΓΚΑ, ἢ, Minerva.

Unde adj. *Ογκάιος. Æschyl. S. c. T. 169., Ἐν τε μάχαις μάκαιρ' ἀνασσα' πρὸ πόλεως, Ἐπτάπυλον ἔδος *ἐπιπόρου: 492., Τέταρτος ἄλλος γείτονας πύλας ἔχων Ὀγκας Ἀθανᾶς, ἐν βοῇ παρίσταται: 507., Ὀγκα Παλλὰς: "Minervam Phœnices Ὀγκαν vocabant, teste Æschyli Schol. Ὀγκαν vicum Thebis vicinum memorant Schol. Pindari, a Stanleio citatus, [ad Olymp. ii. 48., Ἀγαλμα γὰρ Ἀθηνᾶς ὁ Κάδμος ἰδρύσατο ἐν Ὀγκαις, κώμη τῆς Βοιωτίας' Ὀγκαῖα οὖν ἡ Ἀθηνᾶ τιμᾶται. Hesych.: Ὀγγα Ἀθηνᾶ ἐν Θήβαις ἐστὶ, χώριον ἐπώνυμον ἔχουσα, ubi in Cod. Ven., pro ἐν Θήβαις, est ἐν Ἀθήναις, errore librarii, ut videtur,] et Tzetz. in Lycophr. 1225. [Εἰσὶν Ὀγκαὶ καὶ κώμη Θηβῶν, οὗ καὶ Κάδμος Ἀθηνᾶς ἀγαλμα ἰδρύσατο.] Hesych.: Ὀγκας Ἀθηνᾶς τὰς Ὀγγίας πύλας λέγει. Nempse Æschylus ad portas Ὀγκας Ἀθανᾶς sistit Hippomendonta, qui secundum Euripidem, Ὀγγία εἰς πυλῶματα ἔστειχε. v. Pors. ad Phœniss. 1150. Brunckius citat Epigr. vet. [e Schol. ad Eur. Phœn. 1068.], Ὀγκας παὸς δδ' ἐστὶν Ἀθανᾶς, ὃν ποτε Κάδμος Εἰσατο, βούν θ' ἱέρευσεν, ὃτ' ἐκτίσεν ἄστυ τὸ Θήβας." Blomf. Schol. a. ad Æschyl. S. c. T. 169.: Ὀγκα ἢ Ἀθηνᾶ παρὰ Θηβαίων ἐτιμᾶτο. ἐπεύχεται δὲ, τὴν ἐπιχώριον Ἀθηνᾶν καλῶν εἰς βοήθειαν, ὡς ὁ Θετταλὸς τὸν Δία, λέγων, Ζεῦ ἀνα Δωδωναίε. Καὶ ὁ Λύκιος τὸν Ἀπόλλωνα, Κλῦθι ἀναξ ὃς πον Λυκίης ἐν πτόνι δῆμῳ Εἰς. Καὶ ὁ Ἰδαῖος, Ζεῦ πάτερ Ἰδῆθεν μεδέων. Ὀγκαῖα τοῖνυν ἢ Ἀθηνᾶ τιμᾶται παρὰ Θηβαίους. Ὀγκα δὲ παρὰ Φοινίκην ἢ Ἀθηνᾶ, καὶ Ὀγκαῖαι πύλαι. Μέμνηται τούτου καὶ Ἀντίμαχος' καὶ Ῥιανός. Φοινίξ δὲ τὸ γένος ἄνωθεν ὁ Κάδμος ἐνύγχανεν ὁ τῶν Θηβαίων οἰκιστὴς, δὴ καὶ ὡς ἐκ Φοινίκων κατηγμένος, Ὀγκαν Ἀθηνᾶν παρὰ Θη-

¹ "Ἀνασσ' Ὀγκα πρὸ πόλεως omnes præter Seld. K. M. 2. qui voces πρὸ πόλεως omittunt. Sed recte, credo, Ὀγκα delevit Burneius, prout glossam e v. 497. ortam." Blomf. Cum tamen Schol. a. et β., ut patet ex eorum verbis ad li. l., suo in exemplari deletum illud Ὀγκα invenerint, nos amplius de hac re deliberandum censemus.

² Sequens glossa est: Ὀγκάται βοῶ. In Cod. Ven. hæc duæ glossæ sunt confusæ: Ὀγκας, Ἀθηνᾶς, τὰς Ὀγγίας ἱερᾶς, βοῶ. πύλας λίγν. Bene distribuit et ordinavit Musurus. Videtur πύλας λίγν supplementum e margine, alieno loco positum: cf. VV. DD." Schow. Nostra quidem sententia, Hesych. respexit ad Æschyl. S. c. T. 492.: ante λίγν vel excidit vox Αἰσχύλος, vel subintelligi debet. "Apollodoro (iii. 6.) aliæ Ogygiæ, aliæ Oncaides (Ὀγκαίδες); Pausaniæ (ix. 12.) Ogygiæ nominatæ sunt, Oncaides non sunt: eadem igitur esse possunt. Steph. B.: Ὀγκαῖαι πύλαι Θηβῶν. Eὐφροῖον Θηρί. Videtur autem hic Euphorion Æschyli filius, et ipse Tragicus." Stanleius ad Æsch. S. c. T. 492.. "Ὀγκαῖαι πύλαι et σκαῖαι πύλαι numero plurium dicuntur, quod olim portæ civitatum duplices vel bifores essent, ne intrantes et exeuntes sibi invicem incurssarent. Atque ita omnes Coloniarum Romanarum portæ extruebantur: imo ipsius urbis portæ tales erant; uti adhuc videre est in Portuensi porta, quamvis altera jam obstructa: et similiter porta, quæ vulgo Maggiore dicitur, duas maximas fornices s. arcus habet: atque ita sæpe civitates in antiquissimis numis depictas videmus, videlicet geminas portas inter duas turres." L. Holsten. ad Steph. B. h. v.

³ Vel vehementer errat Schol., credens Antimachum loqui de Thebis, vel ante verba, μέμνηται τούτου, aliquid supplendum videtur, adeo ut locus sic constituitur, Εἰσὶν Ὀγκαὶ καὶ χώριον Ἀρκαδίας, αὐτ' ἐστὶν Ὀγκίον καὶ χ. Ἀ. Μέμνηται τούτου καὶ Ἀντίμαχος καὶ Ῥιανός. Antimachus enim loquebatur de Arcadiæ quodam oppido in agro Thelpusio, quod traxit nomen ab Onco. Pausan. viii. 25.: μετὰ δὲ Θείλουςαν ἐπὶ τὸ ἱερὸν τῆς Δήμητρος ὁ Λάδων κάτισσι τὸ ἐν *Ὀγκίῳ. *Ὁ μὲν δὲ *Ὀγκος Ἀπόλλωνος ἐστὶ κατὰ τὴν φήμην, καὶ ἐν τῇ Θείλουςίᾳ περὶ τὸ χώριον ἰδρύσασιν τὸ Ὀγκίον. Deinde affert hos Antimachi versus: "Ἀδραστος Ταλαῦ υἱὸς Κρηθιάδαο Πρωτίστου δασιῶν περ ἱπαινέτο ἥρασι γῆν, Καίρῳ τε κραιπνὸν καὶ Ἀρίονα Θείλουςαίον. Τὸν γὰρ τ' Ἀπόλλωνος σχεδὸν ἄλσος *Ὀγκαῖοιο Ἀδτὴ γαῖ' ἀνίδωκε σίβας θηταῖσιν ἰδύσαι. Steph. B.: Ὀγκίον χώριον Ἀρκαδίας, ἀπὸ Ὀγκου ἐνταυτίσσαντος, ὡς Πανυστίας ὁδῶν ὁ οἰκῆτωρ, *Ὀγκίος, καὶ θηλυκῶς Ὀγκία. "Hujusmodi gentile ap. Pausan. non reperitur. Censeo locum hunc etiam Ὀγκαῖ fuisse dictum, unde Ὀγκαῖος, quod agnoscit Antimachus ap. Pausan. l. c. Hæc quoque ap. eund. Pausan. eodem loco aliud gentile deductum video, *Ὀγκαῖατης sc. quod etiam ab Ὀγκαῖ commodissime formatur; meminit enim templum Apollinis Oncaetæ: Ὁ δὲ Λάδων τῆς Ἐρινύος τὸ ἱερὸν ἀπολιπὼν, ἐν ἀριστιρᾷ παρέξιπον, ἐν ἀριστιρᾷ μὲν τοῦ Ἀπὸλλωνος τοῦ Ὀγκαῖατου τὸν ναόν." Abr. Berkel. "Apollo Ὀγκαῖος vel Ὀγκαῖατης, cujus ædes erat ad Oncium, qui vicus ipse forte Ὀγκα dictus." C. A. G. Schellenberg. ad Antimachi Reliq. p. 67. Ambō hi docti, quibus addas Sylburg. ad Pausan. l. c., paulo audacius scripserunt, si Tzetzæ locum in mentem revocassent. Lycophr. 1225., Πάντας δ' ἀνάγκης χερσὶν ἐν ναῷ κτινῷ, Λάβασιν αἰκισθίντας Ὀγκαῖου βόθρου. Scholia: Ὀγκαῖου τινὸς τῆς Δήμητρος, τοῦτ' ἐστὶν Ἰριγνυδούς, παρ' ὅσον ἐν Ὀγκαις, πόλει τῆς Ἀρκαδίας, ἡ Δημήτηρ Ἐρινύος τιμᾶται, ὡς καὶ Καλλίμαχος. Τὴν μὲν δ' ὕ' ἱσπίρμηνη Ἐρινύϊ Τελουσσαίῃ· ἐστὶν Ὀγκαῖ καὶ κώμη Θηβῶν, οὗ καὶ Κάδμος Ἀθηνᾶς ἀγαλμα ἰδρύσατο. Eustath. ad Od. P. p. 1809. 44., Ὀγκαῖος μὲν περὶ τὸν πᾶντα δὲ παρὰ Λυκάφρονι, Ὀγκαῖον δὲ τὸ καὶ Ὀγκον ἐν τοῖς ἱεῖς παρ' Ὀμήρῳ, προπαροξύται. Etym. M. 613. 42.: Ὀγκαῖ πόλις (πόλις) ἐν Ἀρκαδίᾳ, ἀπὸ Ὀγκου τινὸς ὀνομασθείσας (ὀνομασθίσας). "Rectius πόλις et ὀνομασθίσας singulari numero: deinde hoc oppidum Pausaniæ Ὀγκιον est, Stephano Byz. Ὀγκιον, ut fortasse aliquis Ὀγκιον a nostro scriptum existimaverit." Sylburg. Pro Ὀγκιον, Ὀγκιον Pausaniæ restituit Facius et Steph. Byz. Forma Ὀγκιον posterioribus placuit, pro quo antiquiores Ὀγκιον scribebant: v. nos supra v. Σμυρναῖον. Ὀγκιον vero ab Etymologo scriptum, pro vulg. Ὀγκαῖ, male existimasse Sylburg., patet e Tzetzæ scholiis jam laudatis. Ceterum Rhianum in loco, ad quem Æschyli Schol. provocat, pariter ac Antimachum, non locutum esse, ut ipse censet, de Thebis et Oncais Portis, sed de Onco Apollinis filio et Arcadiæ vico, cui nomen Ὀγκιον s. Ὀγκα ab illo Rege ductum, conjicere est

βαλοῖς τιμᾶσθαι ἐποίησε. Schol. β., "Ογκα" Ἀθηνᾶ Φοινίκων γλῶττῃ. Schol. tamen ad v. 492. vocem ὄγκα esse Ægyptiam dicit: Ἦλθεν εἰς Θήβας, ὧλισθεν ἡ βοῦς, καὶ ὁ Κάδμος ἐκεῖ ἤκησε, καὶ ἔθυσσε τὴν βοῦν Ἀθηνᾶ, καὶ τῇ Αἰγυπτίᾳ φωνῇ ταύτην ἐτίμησαν ἐκεῖ, ὅθεν οὕτως καὶ αἱ πύλαι ὠνομάσθησαν. At Pausan. ix. 12., notante Stanlejo, ex hoc ipso Deæ nomine Cadmum non Æg., sed Phœnicem fuisse probare conatus est: Τότε νομίζουσιν εἰς γῆν ἀφικέσθαι Κάδμον τὴν Θηβαΐδα, Αἰγύπτιον, καὶ οὐ Φοινίκη ὄντα, ἔστιν ἐναντίον τῷ λόγῳ τῆς Ἀθηνᾶς ταύτης τὸ ὄνομα, ὅτι Σίγα (Cod. Ven. Σίνγα, sed Ὀγγα vel Ὀγκα scribendum esse monent vv. dd.) κατὰ γλῶσσαν τὴν Φοινίκων καλεῖται, καὶ οὐ Σάις κατὰ τὴν Αἰγυπτίων φωνήν. Quo argumento Pausan. re ipsa parum proficit, ut inquit Jablonsk. quem vide sup. v. Σάις. Schol. ad Eur. Phœn. 1068. Διὸ καὶ ἰδρύσατο ταύτην, Ὀγκαν προσαγορεύσας τῇ τῶν Φοινίκων διαλέκτῳ. Steph. Byz.: Ὀγκα ἡ Ἀθηνᾶ κατὰ Φοινίκας. Dicitur vero non modo Ὀγκα Ἀθηνᾶ, verum etiam Ὀγκαῖα Ἀθηνᾶ, Pindari Schol. ad Olymp. ii. 48. l. c. Schol. Soph. Œd. T. 20., Δύο ἱερὰ ἐν ταῖς Θήβαις ἰδρύται τῇ Ἀθηνᾶ, τὸ μὲν Ὀγκαῖας (vulgo Οἰκαῖας), τὸ δὲ Ἰσμηνίας. Pausaniæ ætate tantum βωμός καὶ ἀγαλμα sub dio, eo ipso loco quo bos fessa procubuit, et Cadmum ut urbem conderet admonuit. Nonno quoque Dionys. v. est Ὀγκαῖη. Hinc corrigendus est Plut. in Vit. Pelop. c. 12.: Ἀφαροῦντες ἀπὸ τῶν στοῶν τὰ περικείμενα σκύλα καὶ τὰ περὶ τὴν Οἰκίαν ἐργαστήρια δορυξίων καὶ μαχαίροποιῶν ἀναρρήγγυντες. "Vitium agnoscit Schneider. ad Xenoph. Hell. v. 4. p. 306. Reiskii ἀγορὰν non satisfacit. Scribendum videtur περὶ τὴν Ὀγκαν, circa Templum Minervæ." Jacobs. Animadv. in Athen. p. 136. "Minervæ nomen Ὀγκα, frequentatum Laconibus, etiam Ὀγα," Heyn. ad Apollodor. iii. 4. Ubi nom. Ὀγκα Laconibus frequentatum dicatur, pariter atque ubi forma Ὀγα reperiatur, nescimus. Ceterum Ὀγκαῖα πύλαι Apollodoro iii. 6. vocantur *Ὀγκαῖδες: Ἰππομέδων δὲ (ἔστη) παρὰ τὰς Ὀγκαῖδας. "De Phœnicio nomine, quo Cadmus Minervam honestavit, agentium loca collegerunt J. Selden. de Diis Syr. ii. 4. et Bochart. G. S. P. ii. L. i. c. 16. et L. ii. c. 12. ille quidem male dubitans, utrum ap. Pausan. ix. 12. Ὀγκα reponendum esset pro Σίγα, an Σίδα: correctionem Ὀγκα dubio vacare nuper etiam statuit vir eximius, P. E. Jablonski, Panth. Æg. i. c. 3. s. 1. Centenis vicibus O et C fuerunt male permutata; Γ et I in hoc ipso nomine ap. Schol. Soph. Œd. T. 20., ubi Ὀγκαῖας pro Οἰκαῖας, præter Seldenum, correxerunt Gul. Canter. et T. Stanl. ad Æsch. S. c. T. 170. præterea V. D. in Misc. Obs. vol. ii. p. 289. Horum nullus nostrum Scholion in Phœnissas attigit, excitatum hanc in rem a Kuhnio ad Pausan. et Aug. Van Staveren in Misc. Obs. vol. x. p. 305. Latet adpellationis ratio, quam Selden. nescire se fatebatur: conjectura Bocharti parum habet verisimilitudinis. Harum rerum intelligentibus probabilius forte videbitur, nomen illud Ὀγκα patria Cadmi lingua scriptum ΠΡΩ. a v. ΠΡΩ participium ΠΡΩ, onca, significare potuit prominentem et excelsam, quæque Græcis Ἀκρία diceretur et *Ἐπιπυργίτις, Minerva Cadmo sic fuerit appellata Ὀγκα. Minerva quoque Πολιάς et Πολιοῦχος, s. *Ρυσιπόλις eadem illa designari potuit adpellatione. Diversas, qua viget in dialectis illud verbum, excitare significationes, et in hoc genere literarum nova comminisci, conjectoribus facillimum est." Valck. ad Eur. Phœn. Schol. 1068. Cf. Spanh. ad Callim. H. in Pallad.

p. 670. et Fourmont Mém. de l'Acad. des Inscr. T. xv. p. 395. sq.

"APON, ου, τὸ,

Arum, herba e dracunculi generibus ap. Theophr. H. P. vii. 11. (Καλοῦσι γὰρ τι δρακόντειον ἄρον διὰ τὸ τὸν καυλὸν ἔχειν τινὰ ποικιλίαν. Sprengelio H. R. H. p. 103. est Arum dracunculus.) Dioscor. ii. 197. ("Ἄρον τὸ καλούμενον παρὰ Σύροις *λούφα, φύλλα ἀνίσχιν ὁμοῖα τοῖς τοῦ δρακοντίου, μικρότερα δὲ καὶ ἀσπιδότερα) καυλὸν σπιθαμναῖον, ὑποπόφυρον, ὑπεροειδῆ. ἐφ' οὗ ὁ καρπὸς κροκί-ζων ῥίζα λευκὴ πρὸς τὴν τοῦ δρακοντίου, ἥτις καὶ ἐσθίεται ἐννομένη, ἥττον οὐσα δριμύεια. ταριχεύεται δὲ τὰ φύλλα εἰς βρώσιν, καὶ καθ' ἑαυτὰ ξηρανθέντα ἐψόμενα ἐσθίεται. Δύναμιν δὲ ἔχει ἡ ῥίζα καὶ τὸ σπέρμα καὶ τὰ φύλλα τὴν αὐτὴν τῷ δρακοντίῳ. ποιεῖ δὲ ἡ ῥίζα καταπλασσομένη σὺν βολβίτῳ ἐπὶ ποδαγρικῶν. ἀποτίθεται δὲ ὡς ἡ τοῦ δρακοντίου. καὶ καθόλου ἐστὶ διὰ τὸ μὴ λίαν δριμὺ ἐδώδιμος. Nothb. p. 448.: Οἱ μὲν ἀλιμον, οἱ δὲ θύμον, οἱ δὲ *δρακόντιαν, ὁ οἱ Κύπριοι καὶ κολοκάσιον λέγουσι. Sprengelio l. c. p. 190. Dioscoridis Arum est Arum Italicum.) Et Plin. xxiv. 16. ["Ægyptus aron gignit, de qua inter bulbos diximus, magnæ cum dracontio litis. Quidam enim eandem esse dixerunt. Glaucias satu discrevit, dracontium sylvestrem arum pronunciando. Aliqui radicem aron appellarunt, caulem vero dracontium, in totum alium, si modo hic est, qui apud nos dracunculus vocatur. Namque aros radicem nigram in latitudinem rotundam habet, multoque majorem, et qua manus impleatur. Dracunculus subrutilam, et draconis convoluti modo: unde et ei nomen." De hoc loco vide Salm. in Solin. et de Homon. Hyl. Iatr. p. 49. et nos in Thes. v. Δρακόντιον. Erotian.: Δρακόντιον βοτάνης εἶδος οὕτω δὲ καλεῖται καὶ ὁ τοῦ ἄρον καυλός, παρὰ τὴν πρὸς τὸ ζῶον ὁμοιότητά. Lex. Ms. Reg. Cod. 1843., "Ἄρον καὶ ἀρμιατον ἡ δρακόν-ταλα (δρακοντεία), teste Du-Cangio. Scholia in Librum Medicum e Cod. Aug., ap. Zonaræ editorem p. cxviii.: *Ἀρουρίζα τὸ μικρὸν δρακόντιον.] Unde et (Nicander in Georg. ii. ap.) Athen. ix. 371. d., Σὺν καὶ ἄρον δριμύεια καταψήχοιο πέτρηλα. Deinde addit Athen.: Ἐκεῖ δὲ ἄρον ἐμνημόνευσεν ὁ Νικάνδρος, *προσαποδοτόεν διὰ καὶ Φαινίας ἐν τῷ Περὶ Φυτῶν γράφει οὕτως Δρακόντιον δ' ἐνιοι ἄρον, ἀρωνία.³ Hesychio ἄρον est non solum βοτάνης ῥίζα, sed etiam τρυβλίον μέγα." H. St. Theophr. H. P. vii. 11.: Ἐδώδιμος δὲ καὶ ἡ τοῦ ἄρον ῥίζα, καὶ αὐτὴ καὶ τὰ φύλλα προσαφεψθέντα ἐν ὄξει, καὶ ἐστὶν ἡδέϊα τε καὶ πρὸς τὰ ῥήγματα ἀγαθὴ. Sprengelio l. c. est Arum colocasia: cf. Anguillara p. 217. Hippocratis Morb. iii. 493. ἄρον μέγα eidem Sprengelio ibid. p. 47. est Arum maculatum. Steph. Byz. v. Ἀκη: Κλαυδίου δὲ Ἰουλοῦ (Ἰούλιος) ἐν πρώτῳ Φοινίκων φησὶν, ὅτι ἐκλήθη ἀπὸ Ἑρακλέους. χαλεπω-τάτων γὰρ ὑπ' ἀρχόντος Εὐρυσθέως ἐπιταχθέντων ἄλλων, τῷ τῆς Λερναίας Ὑδρας ἰῶ, (καὶ) τοῖς τῶν δηγμάτων ἐπονεῖτο ἔλκεσιν. ἀνείλε δὲ τὸ Δελφικὸν μαντεῖον, ἐπ' ἀνατολὰς ἰεόν, μέχρις ἂν τύχη (ἐντύχη) ποταμῷ φύοντι πόαν τῇ Ὑδρᾷ παραπλησίαν. ἐκείνης γὰρ καταπλασάμενον, τῶν ἑλκῶν ἀπαλλαγίσεσθαι. εὔρε δὲ τὸν ποταμὸν καὶ τὴν πυθόχρηστον πόαν, ἥς ὁ καυλός, ἡ τε ῥίζα, πάντως ἐστὶν ὀφώδης τῷ ποικίλῳ (καὶ) ταῖς κεφαλαῖς. ὅπως γὰρ ἂν τις ἀποκείρῃ, φύονται αὐθις ἑτεραι. Κολοσάσιον⁴ μέντοι καλοῦσιν τὴν ῥίζαν, τὸ δ' ὑπερπεφυκὸς (ὑποπεφυκὸς) κιβώριον, ὅψιν ἡδείαν, ἐδώδιμον τε τὰς φλέβας παρέχον Αἰγυπτίους περὶ δὲ τὸν Νεῖλον φύεται πολλή· ἡ δὲ περὶ τὸν Βῆλον ἑλκεῖ θεραπεύει δυσίατα· τριβομένη δὲ μετὰ τῆς ῥίζης, λευκὸν ἀναδίδωσιν ὀπὸν· τοῦτ' φησὶν, Ἑρακλῆς ἰάθη· καὶ καλεῖται

e Pausan. l. c.: Αἰγεται δὲ καὶ τοιαῦτα Ἑρακλῆα πολεμοῦντα Ἠλίοις αἰτῆσαι παρ' Ὀγκου τὸν ἵππον, καὶ ἰλὺν τὴν Ἥλιν ἐπὶ τῷ Ἀρίονι δροῦμῳ ἐς τὰς μάχας, δοθῆναι δὲ ὑπὸ Ἑρακλείου ὕπτιον Ἀδράστῳ τὸν ἵππον. ἐπὶ ταύτῃ δὲ ἐς τὸν Ἀρίονα ἰππῆσιν Ἀντίμαχος: "Ὁς ῥά ποτ' Ἀδράστῳ τριτάτῳ γ' ἰδμῶ" ἔπ' ἀνακτι. (Schellenb. l. c. p. 68. pro his mavult τὸτ'—διδμῶ). Pro τριτάτῳ Cod. Mosc. dat. τιτάτῳ.) Scripsit enim Rhianus poema, cui titulus Ἑρακλῆας, s. Ἑρακλείας, et in quo res Herculis narravit. V. Nuid. et Eudoc., Etym. M. 153. 4. Casanb. et Schweigh. ad Athen. iii. 82. b. In eundem errorem, in quo est Æschyli Schol., tractus est magnus Heynius ad Apollodor. iii. 6., confundens Thebarum vicum cum Arcadiæ oppido. Verba ejus sunt hæc: "Vetus hoc Minervæ Oncaæ nomen occurrit ap. Æschyl. ll. cc.: cf. Pausan. ix. 12. At ἄλλος Ἀπόλλωνος Ὀγκαίου ibid. xiii. 25. in Antimachi versibus. Scilicet Ὀγκαί, κῶμη Θηβῶν fuere, Schol. Lycophr. 1225. et Schol. Pindari O. ii. 47., ubi ipsius Minervæ cognomen ab illo vico ducitur."

¹ "Δούρα Syriacum est pro aro, teste Neophyto, qui parvam dracontem, i. e. arum, ita a Syris nuncupari notat, οἱ δὲ Σύροι λούφαν, Inde Arabicum luf, arum. Et luf serpentis, quod Græcis antiquis ἄρον δρακόντιον." Salmas. de Homon. Hyl. Iatr. p. 50.

² Δριμύεια πύτρηλα est nove dictum pro δριμύεια, notante Schneidero ad Nicandri Fragm. p. 301.

³ De v. ἀρωνία non satis certum quid statui debeat," notante Schweigh. "Vox tollenda aut certe emendanda," Casanb. Sopingius ad Hes. v. μύρωνον, quod Hes. interpretatur, πῶς ἡ (ἡ) καὶ ἀκόντιον, conjicit ἀκρον, vel ἀκόντιον. Albertius rescribit ἀκόντιαν, quod Hesychio est βοτάνη τις οὕτω καλουμένη τοῖς κῆρας θεραπευομένη τῆς δάκνης τῶν ὀφίων. Bodæo quoque ad Theophr. p. 864. (qui legit ἄρον ἡ ἀρωνία,) vox ἀρωνία suspecta est. "Ἀρωνία, ας, ἡ, a quibusdam dicitur Mespilus arbor, Dioscor. i. 169." H. St. Ἀρωνία· μισπύλον, Gloss. Iatr. Gr. Barb. Mss. ap. Du-Cang.

⁴ "Omnes libri scribunt κολοσάσιον, non κολοκάσιον. Fortasse scripserat Claudius Julius, *κολοσάγιον, quod idem est ac κολοκάσιον. A latitudine foliorum hoc nomen invenit, unde et Mantifolium Latinis appellata. Σάγος autem i. q. *κῶσος, mantum vel sagum. Sic κολοσάγιον et κολοκάσιον, breve mantum significat." Salm. in Solin. p. 924. e. Hesych.: *Κασόν· ἱμάτιον, παχὺ καὶ τραχὺ περιβόλαιον. Arcadius Grammaticus Ms.: Τὸ δὲ κῶσος ἀπὸ τοῦ κῶσος γίνεται, κατὰ πλινθισμὸν τοῦ σ. ἰστί δὲ ἴδιος τινὸς ἱματίου οὕτω καλουμένου.

την πόλιν Ἀκην. Claudius Iolaus hic commutat ari-
 rias species cum nymphæis, notante Sprengelio, Antiqq.
 Botan. p. 60. Ari sylvestris meminit Plut. de Solert.
 Anim. p. 974. b.: Ἡ δὲ ἀρκτος, ὅταν ἐκ τοῦ φωλεοῦ παρέλ-
 θῃ, τὸ ἄρον ἐσθίουσα πρῶτον τὸ ἄγριον· ἡ γὰρ δριμύτης
 ἀνοίγει συμπεφυκὸς αὐτῆς τὸ ἔντερον. Ἄρον Hesychio est
 τρυβλίον μέγα. Hinc *Ἀριον, cymbium, patella. Ni-
 candri Schol. ad Ther. 526.: Τὸ δὲ κύμβιον λέγεται καὶ
 κυμβίον καὶ ἐμβάβιον καὶ ὀξίς· ἡ δὲ συνήθεια ἄριον καλεῖ.
 Pro ἄριον Schneiderus e Goett. edidit *γαράριον. Ἄριον
 auctori Appendicis ad Dioscor. p. 463. est Gladiolus flos.
 “Ἀρις, ἴδος, ἢ, Scobina” fabri, Plin. (xi. 37.) Suidas
 esse dicit τεκτονικὸν ἐργαλεῖον. (Ἀρίδες, inquit, ἢ εὐθεῖα
 ἀρις, τὸ τεκτονικὸν ἐργαλεῖον· Καὶ γυρὰς ἀμφιδέτους ἀρίδας,
 e Philippi Epigr. xv., Καὶ αὐθις· Αἱ τ’ ἀρίδες ἐστὶν τε,
 e Leonidæ Tarent. Epigr. iv.) Meminit et J. Poll. vii.
 (113. Τεκτονικὸν δὲ καὶ τὸ πακτώσαι θύρας, ἐν Ἀριστοφάνους
 Λυσιστράτῃ· τὰ δὲ ἐργαλεῖα τούτων, σκέπαρον, πέλεκυς
 ἐνδοκίπος, ὡς ἐφ’ Ἡροφῶν, τρύπανον, τέρετρον, *τρυπανοῦ-
 χος, ἀρις. Id. x. 146.: Τέκτονος σκευή, σκέπαρον, πρίων,
 σφύρα, τέρετρον, τρύπανον, *τρυπανοῦχος, ἀρις, ῥίνη, πέλε-
 κυς, καὶ καθ’ Ὀμηρον, πέλεκυς· ἐν δὲ τῇ ἐν Ὀλυμπίᾳ στήλῃ
 ἀναγράφεται, τρύπανα, *τρυπάνια, †τρυπανίας ἔχοντα,
 ἴσως τὴν ἀρίδα.²) Hippocr. de Artic. (p. 477. 2.) ubi de
 humero luxato loquitur, Καὶ γὰρ ἂν ἀρίδα ἐλκύσαιεν καὶ
 πρίονα, καὶ πελεκῆσαιεν ἂν, καὶ σκάψαιεν ἂν, μὴ κάρτα ἂν
 αἰρόντες τὸν ἀγκῶνα.” H. St. “Τεκτονικὸν ἐργαλεῖον esse,
 nobis dicunt Grammatici, sed quodnam, ab iis non doce-
 mur. Stephanus scobinam interpretatur, sed perperam.
 Ἀρις instrumentum est, quod fabri nostri *la plane* appel-
 lant, duobus instructum manubriis, et idem Philippo (l. c.)
 ἀμφιδέρον dictum.” Brunck, cui assentitur Jacobs: an
 recte, alii viderint. In Hippocratis loco vox ἀρις certe
 non ponitur pro instrumento illo *la plane* dicto, sed pro
 instrumento chirurgico, τρυπάνου s. terebræ parte, qua
 illa vertebatur, i. e. arcu cum habena. Πρίων enim, cum
 quo ἀρίδα jungit Hippocr. in illo loco, non est serra pro-
 prie sic dicta, sed terebra serrata, cava, et teres, qua ossa
 forantur. Vide Gorræum et Castelli Lex. Medic.
 Oribasius περὶ ῥωγμῶν ex Heliodoro p. 93.: Ἐπεριδέσθω
 τῷ κρανίῳ ἢ αἰχμῇ τοῦ τρυπάνου, κατὰ τοῦ ἑτεροχρόουτος
 ὁστέου τοῦ παρὰ φύσιν ἔχοντος, πλησίον τοῦ κατὰ φύσιν,
 ἔπειτ’ ἡμέρα τῇ ἀρίδι στρεφέσθω τὸ τρύπανον, ἕως οὗ
 ἐγκοπέντος τοῦ ὁστέου στηριχθῇ ἡ ἀκμὴ, καὶ τότε μᾶλλον ἢ
 ἐνέργεια ὑψότερα γιγνέσθω, στρεφόμενον τοῦ τρυπάνου τῇ
 ἀρίδι, ἕως ὅτου καταβιβασθῇ ἡ ἀκμὴ εἰς τὴν διπλόην.
 “Liquet ex hoc Heliodori loco ἀρίδα fuisse terebræ par-
 tem, qua illa vertebatur, arcum puto cum habena, qualis
 pingitur a Jo. Andrea Crucio Officinæ Chirurgicæ p. 10.
 Juvant hanc conjecturam tum Hippocratis allata verba,
 quibus motu simili agi dicuntur serra et ἀρις, tum Philippi
 versus in Epigr., Καὶ γυρὰς ἀμφιδέτους ἀρίδας, Et curvas
 utrinque nexas aridas. Ad hanc rem facere videtur et
 Inscriptio Columnæ Olympicæ, cujus particulam profert
 J. Poll. x. 146., Τρυπάνια *τρυπανίας ἔχοντα, Parvæ
 terebræ terebrationis adminicula habentes, quæ ipse ex-
 plicat, ἴσως τὴν ἀρίδα, fortasse aridem, i. e. arcum cum
 habena, ut nos conjicimus, donec doceamur meliora.
 Consonant quoque Celsii verba de hac re viii. 3. p. 512.
 v. 8.: ‘Ergo tum lentius ducenda habenda, suspenden-
 daque magis manus sinistra’ (sic in Cod. Med.) ‘est, et
 sæpius attollenda et foraminis altitudo consideranda.’”
 Ant. Cocchius. Ἀρις non esse instrumentum *la plane*
 dictum, ut Brunck. putat, nec scobinam fabri, ut H.
 Steph. interpretatur, sed terebræ partem, qua illa verte-
 batur, liquido patet ex Apollodori Poliorceticis, in
 Mathem. Vett. p. 18.: Ἐὰν τάχιον βαλεῖν θέλωμεν τὸ
 τεῖχος, πυκνοῖς τρυπάνοις διατρήσωμεν· ἔστω δὲ τὰ τρύπανα

μοχλοὶ δακτυλῖοι τὸ πάχος, οἷς κατ’ ἄκρον λεπὶς σιδερεῖ
 προσηλοῦσθω, τὸ πλάτος δακτύλων δώδεκα, τὸ ὕψος ὀκτὲ,
 οὐραχὸν μέσον ἔχοντα· κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἄκρον, ἐκλινόμεν
 ἐγκείσθω ξύλινος *μεσούστενος, ἵνα ἀρίδῃ (ἀρίδι) στρέφεται,
 ἢ ἀστερίσκοις ἢ χερσίν· ἐχέτω δὲ καὶ ἄλλον οὐραχὸν ἐπὶ
 τὸν κύλινδρον, ὃς ἀναστραφῆσεται ἐν †πελίδι, προσάγωνται
 αὐτὴν κανόνος καὶ ἀκολουθοῦντος αἱ τῷ τρυπανομένῳ ἔστω δὲ
 μὴ ἑλαττον τὸ μήκος τοῦ μοχλοῦ τοῦ τρύπανον ποιούντος,
 ὅλων ποδῶν πέντε· πλαγίαν δὲ δεῖ τὴν τρύπην εἶναι, ἢ
 τοῦ ἔσωθεν μέρους ὑψηλοτέραν, ἵνα καὶ ἡ παραξυνομένη εὐόλι-
 θος ᾗ καὶ *συνεκφέρηται, καὶ ὁ γνώμων τοῦ τρυπάνου
 εὐχερῶς ἀπὸ τοῦ κανόνος ἐρεῖδεται, πλαγίαν τῇ γῇ ἐπι-
 μένον ἀντεριεύουσα, καὶ ἡ κλίσις τῶν τρυπημάτων οὐ τοῦ
 καθήκοντος τοῦ τεύχους μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἑξῶ ὀλισθόν,
 καὶ ἄθροον τὸ πῶμα. “Ἀρίδα [Ἀρις], Terebrum Hie-
 ronymo Germano p. 576. Ἀρίδα [Ἀρις], Poples eideu,
 Parte di dietro della bestia, p. 236. Hanc vocem re-
 perio ap. Procop. de Ædif. ii. 3., quo loco aggerem
 describit, quo sc. amnis inter duos scopulos interfluens
 cursus aversus, vel certe prohibitus est: Τοῦτο τὸ ἔργον
 οἱ περὶ ταῦτα σοφοὶ φρακτὰ, ἢ ἀρίδα καλοῦσιν, ἢ ὅτι ποτὶ
 ἄλλο ἐθέλουσιν.” Du-Cang. Gloss. Gr. “Galenus vero
 (Gloss. Hippocr.) annotat, non modo esse instrumenti
 nomen, sed et herbam quandam ita vocari. Ap. Plin.
 quoque xxiv. 16. nomen est herbæ, tribuentem ei quæ
 Dioscor. (ii. 198.) arisaro. v. l. (Aris in Ægypto nascitur,
 inquit Plin., similis aro, minor tantum minoribusque
 foliis, et utique radice, quæ tamen olivæ grandis magni-
 tudinem implet: alba geminum caulem, altera unum
 tantum emittens.) Vide ἀρίσαρον, quod proxime sequi-
 tur. Hesych.: Ἀρις (Ἀρις) εἶδος βοτάνης.” H. St.
 “Ἀρίσαρον, herba pusilla, ejusdem fere cum aro generis,
 radice acri, bulbosa, et olivæ magnitudine. Verum ut
 aro acrior est, sic eo minor est: ut non ab re dubitaverit
 Barbarus in Plinianis Castigati. num herba hæc ἀρις
 Hippocrati dicta sit diminut. forma, quasi aron parvum.
 Gorr.” H. St. Dioscor. ii. 198.: Ἀρίσαρόν ἐστι μικρὸν
 βοτάνιον, ῥίζαν ἔχον ὡς ἐλάτας· ἔστι δὲ δριμυτέρα τοῦ ἄρον.
 “In Ægypto nasci scribit Plin. l. c. Hoc nec Dioscor.,
 nec veterum quispiam tradidit: fictitium esse puto.
 Nihil de aride hoc Alpinus, nihil Bellonius, cæterique,
 qui Ægyptum perlustrarunt. Grandis olivæ magnitudi-
 nem implere ait, cum ceteri auctores olivæ magnitudine
 describant arisarum.” Bod. ad Theophr. p. 362. Alibi
 idem Plin. xxvii. 8. calsam s. calicem vocat. “Calsa duo-
 rum generum est. Una similis aro. Nascitur in arationibus.
 Colligitur antequam inarescat, ususque eosdem habet,
 quos arum. Alterum genus ejus quidam anchusam vocant,
 alii rhinochisiam.” Pro rhinochisiam R. 1. rhinoclinosiam,
 R. 2. rhinodiam: rectius legas e Dioscor. ii. 23., ονο-
 cleam, Ἀγχοῦσα, ἢν ἐνιοὶ κάλυκα, οἱ δὲ ὀνοκλείαν καλοῦσι.
 Pro arum, Mss. omnes, arsa: f. l., aris, vel, arisarum.
 Calsa vero Mss. omnes, notante Harduino, tum hoc loco,
 tum in Indice, non calla, ut vulgo editi. “Lego, Calix
 duorum generum est. Calica Plinius alicubi legerat aris,
 s. arisarum vocari; et quoniam anchusa quoque calix di-
 citur, calicis duo genera Plinius statuit. Calicem arisarum
 vocatum fuisse arbitror, quod ejus fructus calice con-
 volvatur membranoso.” Dalecamp. Ceterum Sprengelio
 H. R. H. p. 190. ἀρίσαρον est Arum arisarum. “Similem
 aro plantam in Ægypto nasci, quæ aris dicitur, Plinius
 scribit. Aris illa est, quod vulgo arisarum vocant, atque
 ita etiam Græcis appellatur in vulgatis exemplaribus, ap.
 Dioscor. et P. Æginetam, ἀρίσαρον. Atqui verum nomen
 ejus ἀρις per diminutionem factum, quod omnia minora
 habeat quam ἀρόν, folia, caulem, radicem. Hesych.:
 Ἀρις βοτάνης εἶδος. Hippocrati sic vocatur.³ Cur igitur
 alii ἀρίσαρον dixerint? Ἀρις Græcis etiam aliud significat

¹ “*Ἀρίον, Scobina, arena. Suidas in Etymologico: ῥιπὴ, ὁζυτόνως μὲν λέγεται τὸ ἐν συνήθειᾳ ἀρίον.” Du-Cang. Gloss. Gr.

² “In Columna Olympicæ est perscriptio ἀμικρος fabrilium instrumentorum quæ pertinebant ad fabricam Templi Olympici, ideoque non scribi debet versus in morem ἴσως τὴν ἀρίδα: verba sunt Auctoris, qui explicat quid forte sint τρυπανίας ἔχοντα, quæ pertinent ad terebrationem: forte, inquit Auctor, intelligit τὴν ἀρίδα. Salm. legendum conjicit, τρυπανίας ἔχοντα ἴσους.” Kuhn. “De columnarum usa alibi dixi: si quod publicum extrueretur ædificium, sæpius instrumenta ab ipsa Rep. solebant emi, unde et in columna Olympicæ hæc fuerunt perscripta: male me tamen morantur depromptæ ex hac columna voces, quas Jungerm. oppido non tetigit. Τρύπανα et τρυπάνια satis capio: posterius deminutum nomen est e priori: in ceteris quæ Kuhn. commentatur, etiam meliora non sint ad manus, displicent: videbunt eruditiores. Dicitur et τρυπάνη. Hesych.: Τρυπάνη ἱεραλίου τεκτονικόν.” T. Hemsterh. Antonius Cocchius, Chirurg. Vett. p. 93. sic interpretatur: Τρυπάνια τρυπανίας ἔχοντα, Parvæ terebræ terebrationis adminicula habentes, quas ipse Pollux explicat, ἴσως τὴν ἀρίδα, i. e. arcum cum habena. An leg., Τρυπάνια τρυπανοῦχος ἔχοντα, τοῦτ’ ἐστιν τὴν ἀρίδα; Ἀρις enim, ut infra docebitur, est terebræ pars, qua vertebatur, i. e. τρυπανοῦχος, terebræ manubrium. Τρυπάνια alia, ut videtur, manubriata erant, alia sine manubriis. Phot. et Etym. M. 752. 43.: Τίρετρον τρυπάνιον. In Suida, Zonara, ac Schol. Hom. Od. E. 246. τρύπανον legitur, notante Schleusner.

³ In Hippocratis tamen operibus, quæ extant, vox ἀρις, quod sciamus, pro herbæ nomine nusquam legitur. Phavor.: Ἀρις οὐ μόνον τὸ ἔργον, ἀλλὰ καὶ βοτάνη τις οὕτω καλουμένη παρὰ τῷ Ἰσραηλῆτι. At Galenus, quem Phavorinus totum exscripsit, hæc solum habet:

quam herbam, et inter alia instrumentum fabrilē: ut igitur ea herba distingueretur ab illo ἀρίς, videtur quibusdam dicta ἀρίς ἀρόν, vel ἀρίς ἀρον, ut intelligatur ea ἀρίς, quæ ab ἀρόν deducitur. Inde factum postea ἀρίσαρον unica voce." Salm. in Solin. 685. b. "Plin. (xii. 20.): 'His addere mangones, quam daphnitiū vocant, isocinnamomē cognominatum.' A similitudine cinnamomi sic cognominata, ἰσοκίνναμον. [H. Stephano Thes. Ind. est ἰσοκίνναμων.] Sic ἰσόσπυρον, herba a similitudine tritici: ἰσόθεος, vir divinus: *ἴσαρον, herba aro similis. Aliqui δρακόντιον, alii ἀρίδα sic vocarunt. Unde in libris Dioscoridis ἀρίς ἡ ἴσαρον, pro quo ἀρίσαρον perperam inolevit. Sic ἰσόσπριος, multipeda, quem Græci ἴουλον, et κατοικίδιον ὄνον vocant, quia tactus in orbem pilulæ, vel piso simillimum sese convolvit. Clausiportam [Cloporte] vulgo appellamus. Sed male ita pronuntiamus pro clausiporca. Nam porcæ sunt clusiles. Græci *σκόρφας et *σκούρφας vocant. Et duorum sunt generum, quæ ad tactum sese claudunt et comprimunt, et quæ id non faciunt. Neophytus: "Ὅνοι κατοικίδιοι, οὗς κοινῶς κουβαρίδας, καὶ σκούρφας καλοῦσι. Sic porta pro porca in Glossis. Porta. τὸ μεταξὺ τῶν αὐλάων ὕψος. Porcelliones vocantur Cælio Aureliano de tardis Passionibus i. 4. Hesych.: "Ὅνος ἰσόσπριος, ἐστὶ δὲ ζῶον πολὺ ποὺν ὀσπρὶν ὁμοιον, ὃν καὶ ἴουλον τινὲς φασί. Respexit ad hunc versum Sophoclis e Κωφοῖς Σατύροις tragœdia: Κυλισθεὶς ὥς τις ὄνος ἰσόσπριος. Ita igitur et casia ἰσοκίνναμον, cinnamo similis." Salm. in Solin. p. 919. "Ἰσόσπριος, affertur pro legumini similis." H. St. Schol. Apollon. R. i. 972.: Λέγεται δὲ

ἴουλος καὶ ζῶον τι, θηρίδιον πολὺ ποὺν· ἐκατέρωθεν γὰρ ἔχει πολλοὺς πόδας, ὥσπερ ἡ σκολόπενδρα. Θεόφραστος δὲ ἐν τῇ πρὸς Φανίαν ἐπιστολῇ καὶ ὄνον φησὶν αὐτὸν καλεῖσθαι, ὥς παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Κωφοῖς Σατύροις· Κυλισθεὶς ὥς τις ὄνος ἰσόσπριος. Photius: "Ὅνος κόσπριος· ζῶον πολὺ ποὺν σκωληκῶδες, ὃ συνειληθὲν ὁμοιον κνᾶμφ φαίνεται. Cod. D. omittit ὃ συνειληθὲν, et, teste Hermannō, pro κόσπριος, habet ἰσώτριος. Sed, notante Schleusnero, vir doctus, oculorum lapsu, ἰσώτριος dedit pro ἰσώπριος, quod in Albertii apographo legitur. Idem apographum, pro ὃ συνειληθὲν ὁμοιον κνᾶμφ φαίνεται, habet, ὅς . . . ὁμοιον κνᾶμφ φαίνεται. Lege, cum Albertio et Schleusnero, ὀσπρὶν ὁμοιον ἢ κνᾶμφ φαίνεται. Exemplis a Salmasio l. c. laudatis addi potest *ἰσόβρυον, (Sprengelio H. R. H. p. 179. Marum Teucrium), qua voce caret Schneideri Lex. Dioscor. iii. 49.: Μάρον ἢ ἰσόβρυον, πῶς γινώσκουσιν, φρυγανώδης, ὁμοία τῷ ἀνθεὶ ὀριγάνῳ. "In quibusdam codicibus hoc caput desideratur, ac Ruellius quoque Dioscoridis historiæ accrevisse suspicatur. V. οἱ δὲ ἰσόβρυον, οἱ δὲ *ὀριγανίδα." Saracenus. "Ἰσόβρυον Græce dictum, quod multis ac minutis foliis tanquam βρόνον amictum esset. Dioscor., Μάρον ἢ ἰσόβρυον. Sic legendum. Recentiores Græci ὀριγανίδα nuncupant. Neophytus: Μάρον, οἱ δὲ ὀριγανίδα, πῶς φρυγανώδης. Calamintham etiam quidam ὀριγανίδα dixere, cui calaminthæ simile sampsuchum tradit Dioscor., saltem τῇ λεπτοφύλλῳ." Salmas. de Hom. Hyl. Iatr. p. 12. Vox ὀριγάνης in Schneideri Lex. desideratur.

Ἀρίς ὁ μόνον τὸ ἔργον, ἀλλὰ καὶ βοτάνη τις οὕτως ὀνομάζεται. De suo igitur addidit Phavor., Παρὰ τῷ Ἱπποκράτει. Galenus, ut putamus, nil amplius sibi vult dicere, quam quod vox ἀρίς, quæ Hippocrati (p. 477. 2.) est instrumenti chirurgici nomen, apud alios auctores pro herbæ nomine occurrat.

* Κουβαρίδες ap. Dioscor. ii. 37. in titulo dicuntur, quæ in textu ὄνοι οἱ ἐπὶ τὰς ὕδρας, aselli, qui sub aquariis vasis stabulant, Cariones [Cutiones] Marcello Empirico." H. St. Locos est: "Ὅνοι οἱ ἐπὶ τὰς ὕδρας, ζῶα εἰσι πολὺ ποὺν, σφαιροῦνται κατὰ τὰς ἱσφὰς τῶν χειρῶν. "Σκρόφα, asellus. Neophytus in Glossa Iatr. MSS., "Ὅσιος κατοικίδιος καὶ ὀσπρὶν—δ παρὰ τοῖς πολλοῖς σκρόφα καὶ κουβαρίδες λέγεται. Lex. MS. Cod. Reg. 1843., "Ὅσιος· αἱ κουβαρίδες, αἱ λεγόμεναι σκρόφα. Lex. MS. Nicomedis Iatrosophistæ: * Ἀκατίδες· κουβαρίδες. Glossæ alie MSS. e Cod. Reg. 1047.: Κουτιλίδων κουβαρίδες. Anonymus in Cod. Reg. 957., "Ὅσιος τούδε καὶ κουβαρίδας λεγόμενος λαβὼν, φρύξας αὐτοὺς εἰς ὄσπριον. Demetrius Constantinop. Hieracosophii i. 134. p. 123., "Ἐκπαύσεως ὄντος τὰς λεκίδας τρίψας, καὶ ἀκατίδας, ἵππου κουβαρίδας, φρύξας καὶ τρίψας." Du-Cang. Gloss. Gr. Quod vero ad voc. σκρόφα attinet, id proprie suam notat, ut Lat. scrofa. "Σκρόφα, Sus, ὤς, scropha, in Fabulis Æsopi Græcobarb. p. 84. Glossæ MSS. e Cod. Reg. 1673., Γρομφίς· ὤς, ἡ παλαιὰ σκρόφα. Glossæ Græcobarb., "Ἀμαράσσει· αἱ χεῖροι, αἱ σκρόφες." Du-Cang. Glossæ Labbeanæ: Σκροφία· Scrofina, E. Vulcanius reponit σκρόφιοι κρεῖς: Meursius in Glossar. p. 512., σκροφία. Imo leg. Σκρόφια plur. ab adjectivo * σκρόφιος, porcinos: vel, * Σκρόφια· scrofula, ut in Gloss. Gr. Lat. ap. Du-Cang. l. c. legitur, Σκρόφια· porcina. "Γρομφάς s. γρομφίς, Porca vetula, scrofa. Hesych. (Γρομφάς· ὤς παλαιὰ, σκρόφα, δμῶν καὶ ἡ γρομφίς.) Apud Suid. vero scriptum, Γρομφάς (in Kusteri edit. legitur Γρομφίς) ὤς, ἡ παλαιὰ σκρόφα. At γρομφίς, Hesychio rursus teste, dicuntur οἱ ζωγράφοι, qui et γραφεῖς." H. St. (Γρομφίς corrupte pro γραφεῖς, ut censet Albert. J. Vossius reponit γραφεῖς.) "Lex. Reg. MS.: Γρόμφις· ἡ γρομφίς· ἡ παλαιὰ σκρόφα, ubi f. l. γρόμφις vel γρομφάς, ἡ γρομφίς. [Zonaras p. 454.: Γρόμφις ἡ γρομφίς· ἡ παλαιὰ σκρόφα. Phavor.: Γρόμφις ἡ γρομφίς· ὤς, ἡ παλαιὰ σκρόφα, τὰς ὤς δὲ πλεονεξίᾳ.] Cyr. Lex. MS. Voss., Γρομφίς· ὤς, παλαιὰ σκρόφα. Male * γρομφίς in MS. Fabric." Albertius. Γρόμφις in Tittmanni Cyrillo legitur, pro quo γρόμφις corrupte exhibet Zonaras p. 447.: Γρόμφις· ὁ χοῖρος. "Γρόμφις addatnr Lexicis, si vera est lectio: Cyrillus, Γρόμφις ὤς· ἥτοι ἡ παλαιὰ σκρόφα." Tittmann. Vocabulo hocce Hipponax usus est, teste Enst. ad Od. Ξ. p. 1752. 8.: "Ἰσως ἢ καὶ ἡλικίαν ἢ διαφορὰ τοῖς χοίροις καὶ τοῖς σιάλοις, ἢ κατὰ τὸ, ζατρεφίας μὲν εἶναι τοὺς σιάλους, οἱ καὶ καλοῦνται οὕτω διὰ τὸ σιττῆσθαι ἄλλος, * διγοτρεφίᾳ δὲ τοὺς χοίρους, ὅποια καὶ τὰ παρὰ τοῖς ῥήτορι μετὰ χοίροις, τὰ τῶν δῶν ἐφίγοντα φασὶ καὶ * λιπογάλακτα. Δοκοῦσι δὲ ἰσοβοῦ, δίλφακες οἱ Ὀμητικοὶ ἱππῶδα εἶναι χοῖροι· οὗς δὲ δίλφακες, Ἀριστοφάνης μὲν δὲ γραμματικῶς ἐν τῷ περὶ ἡλικιῶν, τοὺς εἰσὺς χοίρους λέγει, μᾶλλον δὲ τοὺς τιωτάτους, γραφίας οὕτω. Τῶν συνὸν οἱ μὲν τίλειοι καὶ ἱσφάται, κῆποι, οἱ δὲ πίοις αὐτῶν σιάλοις, ἢ δὲ θήλια οὗς μόνον. Ἱππῶδες δὲ γρόμφιν λέγει. Εἰτε καθόλου πᾶσαν ἐν δὴλῳ, εἰτε τὴν παλαιὰν τῇ ἡλικίᾳ. Pro γρόμφιν Albertius ad Hes. l. c., calami errore, scripsit γρόμφον, unde Schneiderus in Lexicon suum vocabulum illud, γρόμφος, quod nusquam legitur, male recepit. Glossæ Labbeanæ: * Γρόμφια· ὤς ἡ θηλιῶν, scrofa. Γρόμφια· scrofa, P. Idem legitur in Glossis MSS. ap. Salmas. in Solin. p. 661. b. Ceterum σκρόφα, proprie sus, metaphorice dicitur de multipeda. "Bestiola hæc varias tum ap. Græcos, tum ap. Latinos appellationes sortitur. Quas enim κουβαρίδας s. ὄνους nominat Diosc., alii δίσκος s. ὄνους πολὺ ποὺν dicunt: Galenus etiam apud suos κνᾶμους dictas fuisse commemorat, sc. a simili fabæ potius colore quam figura. Plinio multipedæ, centipedæ, atque etiam millepedæ dicuntur. Marcellus Empiricus cutiones, a cute dura et solida. Cæl. Aurelianus porcelliones nominat. Galen. x. T. iii., "Ὅσιος κατοικίδιος ζῶον ἐστὶ πολὺ ποὺν ἐν τοῖς * ὀσπρὶν ἀγγείῳ καὶ ἐν ταῖς κοπρίαις γεννᾶται κατὰ δὲ τὰς τῶν δακτύλων ἱερῖσι σφαιροῦνται, Asellus domesticus animal est multipes in aquariis vasis et sterquiliniis nascens: quod si digitis apprimatur, sese in orbem contrahit." Itemque Simpl. Med. ii., "Ἐστὶ δὲ ζῶα σφαιροῦνται κατὰ τὴν εἰς ἑαυτὴν σύνθεσιν, ἅπτε ὀνομάζονται τινὲς τῶν παρ' ἡμῶν κνᾶμους, ἱππῶδες παραπλήσιοι τοῖς ἱπποῖς κνᾶμους εἰσὶν, ὅταν ἑαυτοὺς σφαιρῶσιν, φαῖα κατὰ τὴν χρεῖαν εἶναι· ἐπὶ δὲ τῆς ἀγροικίας ἐστὶν ἰδίᾳ πλείστους τοὺς γεννᾶται ὑπὸ ταῖς ὕδραις, αἷς ἀπὸ τῶν κρητῶν κομίζουσιν ὕδωρ οἱ ἀγροικοί. "Sunt vero animalia, quæ dum sese contrahunt, pilæ in modum conglobantur: hæc nonnullæ nostratibus cyamos, i. e. fabas, nominant, quandoquidem esculentis fabis sunt persimilia, cum sese in orbem complicuerint, quippe quæ colore sint fusco. Porro ejusmodi plurima videre est in rusticorum habitationibus sub situlis, quibus e fontibus aquam suam comportant." At non tantum sub vasis aquariis reperiuntur, sed et alias in locis humectis, aquosis, et sordidis. Ceterum pro eo, quod tum Gal., tum Dioscor. σφαιροῦσθαι dixere, Theophr. συσπρίφθαι, Hesych. συσπρίφθαι, ("Ὅνος τὸ περὶ τὰ τῶν ὕδατων ἀγγεία πολὺ ποὺν ζῶον, καὶ συσπρίφθαι, ὡς κνᾶμος.) Plinius de iisdem animalculis, tactu sese contrahunt: Scribonius Largus, conduplicant sese in orbem pilulæ rotundissimæ similem. Marcellus Emp., tactæ complicant sese in orbem pilulæ rotundissimæ; alio loco, contactæ in globulos complicantur; alias, pilulam de se faciunt; alias denique, contactæ contrahuntur et rotundantur: quæ quidem omnia eodem plane redeunt." Saracenus ad Dioscor. l. c.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

ΖΥΘΟΣ.

ZOSIMI Panopolitani Fragmentum de Zythorum Confectione, cujus Apographum, e Cod. MS. in Bibliotheca Ducali Gothana servato a Car. Schlægero receptum, Jablonskius primus in lucem dedit, nuper prodiit cura D. Chr. Gottofridi Gruner, qui nescius erat ante se id Jablonskium edidisse. Dabimus ergo isthoc fragmentum, prout in Gruner Editione exhibetur, cum Latina Versione, Editoris ipsius notis, Reinesii conjecturis in Codicis margine adscriptis, (quas pro suis, ut videtur, Car. Schlæ-

gerus Jablonskio venditaverat,) ac Succovii et Eichstaedtii observationibus:

ΠΕΡΙ ΖΥΘΩΝ ΠΟΙΗΣΕΩΣ.

Λαβὼν κριθὴν καθαρὰν καλὴν βρέξον σα³ καὶ ἀνάστα-
σον⁴ ἢ καὶ κοίτασον ἐν ἀνημέμῳ⁵ τόπῳ, ἕως πρῶτῃ καὶ πάλιν
βρέξον ὥρας ἑ. Ἐπίβαλε eis⁶ βραχιώνιον⁶ ἀγγεῖον ἡθ-
μοειδές, (ἡθμοειδές) καὶ βρέχε, *προαναξήραινε,⁷ ἕως οὗ
γένηται, ὡς τίλη⁸ καὶ ὅτε γένηται, ψήξον⁹ ἐν ἡλίῳ, ἕως οὗ
πέσῃ τὸ μαλίον¹⁰ γὰρ πυκρόν.

Λοιπὸν ἄλεσον,¹¹ καὶ ποίησον ἄρτους προσβάλλων ζύμην,¹²
ὥσπερ ἄρτον,¹³ καὶ ὅπτα ὁμότερον,¹⁴ καὶ ὅταν ἐπανθῶσι,¹⁵

¹ Titulus libelli est hic: Zosimi Panopolitani de Zythorum Confectione Fragmentum nunc primum Græce ac Latine editum. Accedit Historia Zythorum s. Cerevisiarum, quarum apud veteres mentio fit. Scripsit D. Chr. Gottofridus Gruner. Solisbaci. 1814. 8. pp. 118.

² Voc. καθήριος pro καθάρως leg. ap. Du Fresne Gloss. Lat. p. 535.

³ i. e. ἡμίραν μίαν. Reines. In fragm. Isidis legitur, ἀπόθου σο λῆ. ἴως σατῆ, ἴασον σο ἰ. Ἐν σκιά σκεπῆ, apud Eugenium, λίσσιν
ἐξῆς, tritura cum aceto dies septem in sole. De v. σῆ vide T. H. ad Aristoph. Plut. p. 146.

⁴ Hoc sensu apud Græcos veteres et lexicographos non legitur. Apud cl. Weigel. (Neugriech. tetsch. ital. Wörterbuch Leipz. 1796. p. 8.) est, ἀνασπῶ, ich ziehe, reisse heraus, ἀνασπῶ τὰ γύνια, ich ranfe den Bart aus, neque differt Alessio da Somavera, Tesoro della Lingua Greca. Volgare ed. Italiana, Parigi 1704. Ego vero vertendum putavi, disperge, quia coctores cerevisiae hordeum aqua perfusum et maceratum aëri exponere, ac hinc inde agitare solent, ne incalescat et corrumpatur.

⁵ Ἀνημέμω Reines. et ipse Zosimus alio loco habet, ἴστω ὁ τόπος, ὅπου δ' ἂν τὰ ἱσθαλῖα κίηται, ἀνέμω, ἔχων τὰ ῥῶτα ἀνατολικά ἢ τίτια. Forte legi posset ἀνεμίνω, loco ventis permeabili, idque aptius visum est b. Succovio ita scribenti. "Die erste Periode zeigt den modum Luftmalz zu verfertigen, und gefällt es mir sehr wohl, dass durch eine wiederholte Maceration auf eine langsamere, und nicht gewaltsame Art die ölicht—salinischen Theile der Gerste aufgeschlossen werden, dadurch ein Saponacem entsteht, welches sich leicht im Wasser auflösen, und mit den seinsten mehligten Theilen des Getraides verbinden lässt, als welches der wesentliche Zweck der Malzung ist."

⁶ Voc. βραχιώνιον sine dubio depravatum est, corrigendum puto βραχύνων: Athenæus Deipnos. xi. 10. p. 485. ex Heniochi Gorgon. attulit κικλοτέρη βραχύνων κωθῶνα. Eichst. An novum verbum analogice formatum, ut ab τελαμὼν τελαμώνιος, ita ab βραχίων βραχίωνιος, ferri et defendi possit, equidem non definio: tunc vero mihi reddendum videtur, Henkelgefäss. Jam vero leg. apud Du Fresne l. c. p. 225. βραχιόνιον ἀγγεῖον, φίλτρα βραχίονια, φάρμακον περιβραχιόνιον, ergo est vel vas, quod brachio gestatur, vel quod anas habet. Ap. Caelium Aurel. Morb. Chron. ii. 1. p. 360. ed. Amman. est sella tonsoria, quæ sit obliquis anconibus fabricata.

⁷ Προαναξήραινε, Reines. [In Schlægerti Apographo legitur προαναξήραινε, et sic in Cod. MS. legi patet e Reinesii nota, monentis leg. προαναξήραινε. Edd.] Non satis commodum est hac quidem orationis serie προαναξήραινε. Sensus est "hordeum conjice in vas, et postquam antea siccasti, irriga, donec fiat, cen globus," tum apte sequitur, "hordeum sic irrigatum esse in sole siccandum, ἵως οὗ πῆξῃ, donec tumor ille subsidat." Nempe ἴω ab ἴλλω vel ἴλιν, unde multa cognata verba volvendi s. conglobandi vim habentia, est proprie globus. Pro inepto προαναξήραινε reponi potest πρὸ ἀναξήραινε, postero mane sicca. Id etiam contextus orationis flagitat. Eichst.

⁸ Vox τίλη nihili est, mutandum arbitror in τίλη, tomentum, floccus, quod voc. ap. Phrynichum p. 72. ed. Pauw. legitur. Eichst. Ap. Reines. Var. Lect. iii. 6. p. 462. est τυλάριον, τυλῖα, τίλη, culcita, quam tomento, pilis ciliciis, glumis spicarum sen acere et lam stipabant, qua, cen corpore laxo, impetus arietum et balistarum mollitur. Τίλαι, ni fallor, apud Plutarch. leg. pro leichte, spreuartige, herumfliegende Körper, a voc. τίλλω, pflücken, zupfen, hinc τίλμα, pulvillus, Scharpie. Ap. Steph. Thes. Ling. Gr. t. iii. p. 1341. similis est explicatio.

⁹ An legendum, ψῆξῃ, sicca? [Sic legitur in Schlægerti Apographo. Edd.] Tunc vero scribit b. Succovius, "ich fürchte, dass, wenn dieses zu schnell erfolgte, gar viele flüchtige Theile, die zum spirituosus erforderlich sind, weggetrieben werden dürften."

¹⁰ Quid sit μαλίον, extricare non possum, corrigendum aspicio *μαλλίον deminut. voc. μαλλός. Nec absurde dixisset noster μαλλίον de flocculento illo vel floccorum genere, in quod glumæ maceratæ dissolvuntur et abeunt. Eichst. In Lexic. Schneideri. expl. ὁ μαλίον ex Hesychii auctoritate per Zotte, Flechte von Wolle, Locke, Haar, apud Demetrium (Hieracosph. ii. c. 42.) leg. ἀπὸ μαλίου ἀπαύτου, et ap. Du Fresne l. c. p. 857. est μάλιον, lana, ἵριον, μαλία, capilli, τρίχες, hinc apud Meursium (Glossar. Græco-Barbar. p. 323.) τὰ μάλια τῆς κεφαλῆς. Forte convenit explicandæ rei mutata interpunctio, ἵως οὗ πῆξῃ τὸ μαλίον (μαλλίον) ἵστω γὰρ πυκρόν, donec cadant glumæ: sunt enim amaræ.

¹¹ Leg. ἄλεσον.

¹² Ap. Du Fresne est *ζυμάριον, ζύμαριν, fermentum, ζύμη, ap. Weigel, l. c. p. 481. expl. τὸ ζυμάρι, ζύμη, der Teig, la pasta, cf. Perill. Heynii Opusc. Acad. V. l. S. i. et ii. Origin. Panificii frugumque invent. initia, p. 330. seq. et de fermento S. iii. p. 373. de variis panum generibus Seneca Ep. 90. p. 360. Opp. T. ii. et Plin. xviii. 14. et 27. Delle Specie diverse di frumento e di pane sic come della panizzazione Memoria del Dott. Sav. Manetti, in Firenze 1765. Art. 2. p. 44. seq. de coctione panis sine fermento vid. Geopon. ii. p. 68. ed. Bas.

¹³ Succov. de verbis, quod ubi factum—tenue, ita sensit. "Das, was den Zusatz des Ferments zur Gährung schildert, ist ziemlich undeutlich, wird aber durch die letztere Anzeige, alii torrefaciunt, einigermaßen erläutert und erleichtert, und würde, meinem Ermessen nach, alles, was zum Weissbier-Brauen erforderlich ist, sagen, wenn zugleich der gänzlichen Gährung erwähnt, und die dabey erforderliche nöthige Aufsicht bemerkt wäre, um dem Wein das Spirituosum zu verschaffen, davon Tacitus sagt, 'die Teutschen machen einen Wein aus verdorbener Gerste,' wo er die Malz; als eine verdorbene Gerste, ansah."

¹⁴ i. e. sævius, vehementius, igne vehementiori.

¹⁵ [In Schlægerti Apographo est, "ὅτ' ἂν ἐπανθῶσι. Edd.] Snadet cl. Eichstaedt hanc emendationem, πικανθῶσι, h. e. si excocti fuerint illi ἄρτοι et ad maturitatem perducti, et quidem rectissime, si de pane sumatur, tunc vero, quæ sequuntur, δαάλοις ὕδαρ, non satis apta et perspicua sunt, ne his quidem verbis superadditis, "excidit participium πικρίας vel aliquid simile, quod hunc sensum efficiat, resolve affusa dulci aqua." Dicitur etiam ἐπανθῶσι et τὸ ἐπανθίσμα de eo, quod corpori supernat, vel in cute quasi efflorescit, sed hoc pani coquendo non satis convenire videtur, magis cerevisiæ coctæ. Est etiam ἐπανθίσμας, spuma, ex contextu est, fervere, bullire, hoc quidem sensu, si efferbuit, tunc emittatur aqua dulcis, et coletur. Id quidem coctores cerevisiæ post cocturam facere solent, deinde post refrigerationem addunt fecem, ut fiat fermentatio.

Dubiam explicationem faciunt voc. ἄρτους, ὥσπερ ἄρτον. Quid enim pani cum cerevisia coquenda est?

Occurrit quidem apud Zosimum fragmento Mariæ idem nomen, ἄρτους, idque ipse ita explicat, Μαρία βούλεται ἵνα τοῦτα τὸ σῶμα τῆς μαγνησίας, cujus in Glossis chemic. (v. ad calc. Pallad. de Febrib. p. 153. ed. Bern.) ea est explicatio, 'magnesia s. magnes, saturnus albus, item pyrites s. ignivomus lapis, item acetum inteneratum atque sublimatum, item sibi femine sexus, idque chalcidonium,' et ap. P. I. Fabrum (Manuscript. res alchym. obscur. extraord. perspicuit. explanat. Norimb. 1690. c. iv. p. 12.) dic. 'lapis philosophorum magnesia, quod attrahat et alliciat metalla, præcipue solem et lunam, propter eorum perfectionem,' sed ista significatio h. l. aliena est. Forte huc aliquid facit Christianus, unus ex chemicis, qui, dum hydrargyri præparationem adfert, et additionem terræ ejusdam jubet, hæc habet, καὶ τοῦ λιποῦ προσμίξας καὶ ποιήσας φύραμα ἀναμίγνυι, εἰς λεκάτη δοσρακίνη, ἄχρις ἂν κολλήθῃ β. ἱπποκρίτης, καὶ γίνηται ὡς φύραμα ἄρτου, ἵτα ἀναλαβὼν καὶ πλάσας ἀρτίσκους (pastillos, qui et dic. ἄρτοι τροχοειδῆς) καὶ στοιβάσας ἱπποκρίτης ἐπὶ σαλίδος ψῆξον εἰς θ. ἄχρις οὗ ξηρανθῇ. Audio ad silvam Thuringicam et in Guestphalia rusticos coquere potus genus ex pane, eoque nti pro cerevisia. Quid? si hac in formula lateat similis zythi parandi descriptio? Commune est apud Rossos potus genus, quas, quod conficitur ex farre et aqua per fermentationem, vel ex pane non fermentato et aqua affusa, ita quidem, ut leni calore et fermentatione potio subacida oriatur. Vid. J. G. Gmelin Sibir. Reise, in Samml. Neuer Reisebeschreib. B. 4. S. 57. et Lepechin Tagebuch 1. Th. S. 3. not. et J. Fr. Grahl Diss. de quibusdam medicamentis Rossor. domesticis, Jen. 1790. p. 14. 15—17. Reinesius (Var. Lect. iii. 9. p. 483.) hæc verba refert, et omnem dubitationem fere tollit: "Zythum, quod in quibusdam provinciis ex tritico, vel ex hordeo, vel ex pane conficitur, vini appellatione non continebitur," item ex Ebn Sina variis zythi parandi modos brevibus adfert, "unum, quod fit de pane cocto, aliud, quod fit de massa azyma, aliud, quod fit ex hordeo, aliud quod fit ex pane alharavi, i. e. simila, et focam expl. per poscam." Cujus in Syria coquenda rationem Bellonius (ib.) his verbis describit:—"Fariua hordei vel tritici in massam coacta in capaci aleno coquitur, e qua deinde fiunt orbiculi, (i. e. panes Zos.) quibus in aquam demissis, ea illico sponte ebullit et calefit absque ignis adminiculo, et in densam sorbitionem coit. Ejus spuma alba et levis est."—Hic locus multum facit ad intelligendum voc. ἄρτος et ad inveniendam zythi conficiendi speciem, quæ differt omnino a priori. Quin ipse Reinesius hinc implicitam locum ita vertit:—"Eadem docet anonymus græcus—e molito hordeo, addito fermento, fieri panes, eos εἰς κλοῦβον conjectos, affusa aqua, parum coqui, sine tamen ebullitione, tum colari liquorem, bene contextum incalescere, et, separata feculentia, fieri potabilem. Eam rationem coquendam cerevisiæ in Ægypto, cujus incolis zythi potus genus fuit, familiarem fuisse putamus, quod isti chemici pterique

διάλυε ὕδωρ γλυκὺ, καὶ *ἡμιζε διὰ ἡθμοῦ¹ ἢ κοσκίνου² λεπτοῦ.

*Ἄλλοι δὲ ὀπτόντες³ ἄρτους βάλλουσιν εἰς *κλυβὸν⁴ μετὰ ὕδατος, καὶ ἐψοῦσι μικρὸν, ἵνα μὴ *κοχλάσῃ⁵ μήτε ἢ χλιαρὸν, καὶ ἀναπῶσι, καὶ *ἡμιζουσιν, καὶ περισκεύα-
σαντες⁶ θερμαίνουσιν, καὶ ἀνακρίνουσιν.⁷

*Recipe hordeum purum bonum, et (aqua) macera diem unam, et disperge, et colloca in loco ventis exposito usque ad posterum diem, et iterum irriga horas quinque, conjice in vas ansatum cribriforme, et irriga, postquam ante siccasti, donec fiat, ut tomentum. Quod ubi factum fuerit, sicca in sole, donec detumescat: floccus enim amarus est.

*Jam mole, et fac massam instar panis adjiciendo fermentum (fecem), sicut in pane conficiendo, et torrefac vehementius. Quæ si (satis) efferbuit, separa aquam dulcem, et cola per qualum vel cribrum tenue.

*Alii vero torrefactos panes conjiciunt in ahenum aqua plenum, et coquunt paulum, cum eo tamen, ne ebulliat (aqua), neque sit servida, deinde tollunt (ab igne), colant in alia vasa transfundunt, (iterum) calefaciunt et seponunt.

*Διζύθος. "Quæ hactenus ex veterum auctorum fide proposui, ad zythum forma et materia simplicem fere pertinent; erat vero etiam in usu quidam dizythus, i. e., cerevisia duplex,⁸ apud Germanos dicta Doppelbier, apud Simon. Sethum⁹ phucas compositus, isque viribus potentior, ægris salubrior. Huc sine dubio spectat Palladæ¹⁰ epigramma: Non absurde in dizytho potionem quandam divinam Esse dixi. Heri igitur dizythum in diuturna Febre laboranti quartana applicavi, Et factus est celeriter sanus. Subdubitat H. Meibomius¹¹ de verbis, ἐν διζύθοις, propter additionem hanc, περιῆψα, et legendum sub auctore Jo. Bodæo putet διζυφον, sed non satis vere. Quidni et dizythus grammaticæ ferri ac defendi possit? Quidni et illa cerevisia duplex potuit sub cataplasmatibus forma superhaberi ad pellendam febrem epialam? Constat inter omnes, herbas amaras et ex aqua decoctas haud raro tollere febrem intermittentem pertinacissimam.

"Iste dizythus duplex, s. compositus, quem Sethus nominat, additione bunæ, an herbis medicatis factus fuerit, non satis liquet. Simplex enim phucas (cerevisia) dicitur frigidus, i. e., tenuis, aquosus, debilis; contra compositus qualitate siccus et calidus, i. e., potens. Hoc quidem augmento hordei vel tritici et longiori coctura effici poterat. Differunt etiam de viribus veteres et recentiores medici. Illi phucam noxium, capiti adversum, hi sanitati proficuum esse contendunt; litem omnem naturæ rei et rationi regnanti peraccommodate componit ipse Sethus (l. c. p. 199. ed. Gyr.) his verbis:—'Revera quidem,' inquit, 'prodest iis, qui calidiore sunt temperamento et imprimis ventriculo: qui vero per excessum calidi sunt, quique æstuosa afficiuntur siti, et magis, quando duplex est, h. e. compositus. Sedat enim sitim, et ap-

petentiam suscitât, et ventrem ciet, et quando lotium: iis autem, qui stomacho udo sunt, et qui temperaturas frigidiores habent, valde nocet.' Hæc quidem dizythosive cerevisiæ duplici fere conveniunt. Est enim ea crassa, potens, inebrians.

"Ingeniosa hominum industria esse solet, si de gulæ illecebris ac incitamentis quæritur, sed, quomodo ille dizythus coctus et factus fuerit, non satis perspicuum est. Fieri vero debuit is vel mistione hordei atque tritici, ut cerevisia esset quasi media inter utramque, colore ac sapore diversa, vel additione rerum, quibus ejus vires augeri posse credebantur, i. e., majori herbarum amararum, bunæ vel lupuli copia. Hinc enim fuit et ad excelsandum fortior, et ad caput tentandum aptior; hinc, quantum conjectura licet adsequi, cum fieret sine humulo, ab mumma Brunovicensi duplici (Brückm. l. c. p. 21.) haud adeo abfuit." Gruner l. c. p. 59—61.

Palladæ Epigr. 109. in Jacobsii Anthol. Gr. sic exhibetur: Οὐκ ἀλόγως ἐν ζυφίοις δύναμιν τινα θεῖαν εἶναι ἔφη· χθὲς γοῦν ζυφί· ἐν χρονίῳ Ἡτιάλῳ κάμνοντι τέταρταίῳ περιῆψα, καὶ γέγονεν ταχέως, οἷα κρότων, ὑγιής. "Vat. Cod. p. 443. Plan. p. 60. St. 86. W. In hoc carmine constituendo secutus est editor emendationes J. Toupîi in Em. ad Suid. t. i. p. 366, nam vulgo v. 1. ἐν διζύθοις, et v. 2. διζυφον ἐν χρ. legitur. "Huic corruptelæ primus succurrere conatus est Bapt. Pius in Annot. Poster. Syll. iii. 37. (Lamp. Crit. t. i. p. 442.) qui ἐν *διζύθοις corrigit, eique emendationi calculum adjecit Bod. a Stapeln ad Theophr. p. 329., et cujus haud paulo major auctoritas, J. Scaliger, qui sic etiam in marg. exemplaris sui emendavit. Sed zizyphon arborem, de qua v. Salmas. ad Solin. p. 730., vim arcanam habere ad febrem curandam, nemo veterum, quod sciam, prodidit. Non autem de emplastro agi, cujus usu Palladas sanitatem receperit, ut Pius ceusebat, sed de amuleto, e v. περιῆψα abunde prodit. Quod si, cum Toupio, comparaveris Dioscor. de Mat. Med. iii. 13., Οἱ δὲ τῆς κεφαλῆς σκώληκες εἰς κύστιδα ἐνδεόμενοι καὶ περιεκτόμενοι τραχήλῳ ἢ βραχίονι, ἱσποροῦνται τέταρταίους θεραπεύειν, cum Suidæ verbis in Κρότωνος ὑγιέστερος, Κρότων δὲ ἐστὶ ζωόφιον τὸ ἐν τοῖς κυσὶ καὶ βουπὶ γινόμενον, vix facere poteris, quin Toupîi emendationem, a Brunckio receptam, aut veram, aut verisimillimam judices." Jacobs.¹² Toupianæ emendationi, ἐν ζυφίοις, pro ἐν διζύθοις, maxime obstant verba, Καὶ γέγονα ταχέως, οἷα κρότων, ὑγιής, (Anglice vertit Toup., 'As sound as a tick.') Palladas enim vix dicere potuit id quod Toup., quem Brunck. et Jacobs. sequuntur, eum dicentem facit, nempe: Heri animalcula i. e. pediculus caninus s. κρότωνας, meo, febre laborantis quartana, collo appendi, et factus sum celeriter sanus tanquam animalculum, pediculus caninus s. κρότων.

MAGI, PROPHETÆ.

Per Prophetas, a Pseudo-Dioscoride sæpenumero in collectione sua synonymorum laudatos, Jablonskius¹³ cum

omnes ibidem vixerint, et artem exercuerint. Hæc satis defendunt editam lectionem, Pane, quæ absurda visa est immerito iis, quibus subtitulere placuit, Farre.—Nondum enim inventi sunt, quos e farre sive ζύθος, sive birram, olim coxisse scire potuerit Ulpianus.—Sin, quod de zytho e pane diximus, etiamnum displicet, emendetur sane locus, Paneco (i. e. panico) e quo panes coxere, fortasse etiam potum." Sed de his infra pluribus.

¹ Leg. δι' ἡθμοῦ. Memorat Theophrast. De C. P. vi. 24. p. 380. ed. Heins. *διηθμοῦς οἶνος, vina colata, per tubos sparteos transmissa, idque etiam observatum est in paranda cerevisia, ut glumæ et crassiores partes separarentur.

² Intell. κοσκίνον *κριθοποιὸν Pollux., vel κοσκιν αἰρόπινον Hesych. i. e. cribrum hordeo vel tritico purgando aptum. ³ ἱππῶντες Reines.

⁴ Κλυβὶς hic ahenum vel simile aliud vas est. Reines. Vocabulum hoc sensu fere ignotum legitur apud Meursium (l. cit. p. 249.) ἀπὸ κλυβίου κρίεις σὺν λίπῳ, quod Reines. Var. Lect. l. c. vertit, ex aheni carnem cum pinguedine, et apud Tzetzem est τῷ αὐτῷ κλυβίῳ *συμμιμνάζων, apud Du Fresnel. cit. p. 669. expl. per caldntera.

⁵ Anonymus chemic. περι θείου ὕδατος καὶ λευκώσεως, jungit ἀράγγους, καύσεις, *κοχλάσμονες, Stephanus Alex. habet κάχλασμονες.

⁶ Voc. *περισκεύασαντες verti, in alia vasa transfundunt, quia ipsa res et contextus id exigunt. [In Schlægeri Apographo est περισκεύασαντες. Monet Grunerus p. 9. "Codices Gothani scripturam omnino vitiosam esse, hinc inde scribæ incuria et negligentia valde implicitam." Edd.]

⁷ Pro ἀνακρίνουσιν, quod sensum non habet, melius leg. ἀνακλύουσιν. Ceterum b. Succov. de hac textus parte ita judicat: "Die letzte Proposition verstehe ich nicht. Denn auch bey der geringsten Kochung wird das Gekochte warm, und nach der Gährung muss die Masse erkalten, wenn nicht das Bier sauer werden soll."

⁸ Est etiam in Mensa philosophica, Colon. 1508. Tr. 1. fol. 4. inscriptio, de cervisia duplici, sed sine descriptione modi, quo fieri debeat. Brudus (de Rat. Vict. in Febr. Ven. 1558. L. ii. 12. p. 80. a.) ita scribit, "apud Anglos triplex paratur potus, nempe aquosus, quem simplicem cervisiam dicunt; medius, quem trihapeniam; potens, quem duplam cervisiam nuncupant. Simplex eosdem effectus præstat, quos vinnu aquosum,—potens cervisia, quam duplicem dicunt, potenter calefacit, et quid habet vehementiæ, ut potens vinum; trihapenina mediæ naturæ est, manifeste calfacit, in nullo tamen vehemens est. Molliores Anglorum utuntur alla."

⁹ L. cit. etiam in Erasmi adagiis est dizythium, idque refert Brückmann. l. cit. p. 41.

¹⁰ Antholog. Græc. i. c. 39. n. 9. p. 126. hinc Polydor. Vergil. (Proverb. Argent. 1510. n. 122. fol. 36.) et Erasmus (Adag. Epit. Antw. 1564. p. 407.) in proverbii posuerunt, Crotone salubrius.

¹¹ L. cit. c. 4. etiam ex cerevisia Servestana, amara, (v. Rosenbaum Diss. Vit. 1800.) admistis furfuribus triticeis, cataplasma ad mammæ iacte turgidas et duratas conficitur.

¹² Addit idem vir doctus:—"V. 4. Vat. Cod. καὶ γίγνα. Interpolatum videtur a librariis hoc Epigr., in cujus v. 3. ἡπιάλῳ κάμνοντι—περιῆψα olim lectum fuisse probabile est. Addita cetera ad supplendam lacunam. Epiala enim febris species est a quartana diversa; et illud γίγνα indicio est, Palladam de se ipso febri sic sanato loqui. Br. Dioscoridis tamen locus lectioni τέταρταίῳ patrociniatur; nec incredibile est, Palladam ἡπιάλῳ pro febri simpliciter posuisse, aut, artis medicæ ignorantia, febrium genera non recte distinguere. Ceterum γίγνα legitur in contextu, in margine Cod. καὶ γίγναι."

¹³ P. 323.: "Favet huic conjecturæ, quod scriptor Appendicis ad Dioscor. p. 473. adjungat, Helleborum album a Prophetis s. Magis vocari γύος Ἡράκλειος, gemuram Herculeam s. Herculis." (In nota Tewaterus monet, "Idem observatum a De Schmidt in Opusculis Ægypt. p. 109.") P. 331.—"Forte nomen istud, quod in Appendice Dioscoridis affertur, fuit mysticum, prophetisque et

plurimis scriptoribus Sacerdotes intellexisse videtur, cum intelligi debeant Philosophi Chymici, Ægyptii, ut satis patet ex iis, quæ Du-Cang. in Præf. ad Gloss. Gr. p. xv. scripsit.¹

ΙΣΙΣ.

Ἰσις legitur in Dioscor. iii. 27.: Ἀψίνθιον θαλάσσιον, τινὲς δὲ καὶ Σερπίον καλοῦσι, ὅπερ πλείστον ἐν τῇ περὶ Κακπαδοκίαν Ταύρῳ ὄρει γεννᾶται, καὶ ἐν Ταφουσίρει τῆς Αἰγύπτου· ἢ ἀντὶ θαλλοῦ οἱ Ἰσιακοὶ χρῶνται. V. Plut. de Is. et Os. p. 352. b, c. Ἰσειον vero occurrit in Plut. l. c.: Τοῦ δ' ἱεροῦ τὸννομα καὶ σαφῶς ἐπαγγέλλεται καὶ γινώσκων καὶ εἰδῶν τοῦ ὄντος· ὀνομάζεται γὰρ Ἰσειον ὡς εἰσφομένων τὸ ὄν, ἂν μετὰ λόγου καὶ ὁσιῶς εἰς τὰ ἱερὰ παρέλθωμεν τῆς θεοῦ. Hermann. de Emend. Rat. Gr. Gr. p. 308.: “Ἰσιδεῖον rectius formatum, quam Ἰσειον.” “Mibi,” inquit Schæf. ad Gregor. Cor. p. 650., “utraque forma proba videtur; illa derivanda ab Ἰσις, Ἰσιδος, hæc ab Ἰσις, Ἰσιος, idemque sentio de similibus.” Fallitur vir doctus: Ἰσειον ab Ἰσις, Ἰσιος, non formari potest, sed Ἰσειον contracte pro Ἰσιδεῖον ponitur, et sic statuendum censemus de similibus. Fallitur quoque Herodianus ap. Hermann. l. c. scribens: Ἐπὶ ἀμαρτάνουσιν οἱ λέγοντες Σεράπειον, ὡς Ἀσκληπείον· οὐ γὰρ ἐστὶν ὁμοίον, ὅθεν Ἀσκληπείον μὲν ἐροῦμεν, Σεράπειον δὲ οὐ, ἀλλὰ Σεράπιδειον. Imo recte scribitur Σεράπειον, contractum e Σεράπειον: Σέραπης, Σέραπιδος, Σεράπιδειον, at Σέραπης, Σέραπιος, Σεράπιδειον, unde Σεράπειον, ut Ἀσκληπείος, Ἀσκληπείου, Ἀσκληπείον, Ἀσκληπείον. Errat ergo Suidas scribens, Ἀσκληπείον φάρμακον. Ἀσκληπείον δὲ ἱερὸν, se ipso iudice; nam alibi de Eugenio Grammatico, Ἐγραψε, inquit, περὶ τῶν *τεμενικῶν, ὅπως προφέρεται, *Ἰσιον *Διονύσειον, Ἀσκληπείον, i. e., Scripsit de nominibus templorum, et quomodo ea proferri debeant: v. Schæf. l. c. p. 651.² Crocodili Cæsareæ in Iseo dicati meminit Plin. v. 9. “Fuit et Iseum Romæ, et Serapeum, Urbis regione nona, apud P. Victorem, in descriptione Romæ.” Harduin.

ΛΩΤΟΣ.

Apud Plut. de Vita et Poesi Homeri p. 1079. ed. Wyttenb. verb. *Λωτεύω reperitur: Πέδρα λωτεύοντα, ἀντὶ τοῦ λωτεύοντα. Λωτὸν, τὸ, pro λωτὸς, ὁ, legitur in Strabone p. 1178. ed. Falc.: Πολὺ γὰρ ἐστὶ τὸ δένδρον ἐν αὐτῇ τὸ καλούμενον λωτὸν, ἔχον ἥδιστον καρπὸν.

ΜΕΜΦΙΣ.

Hinc *Μεμφίτης, Memphites, Lapis. Dioscor. v. 158.: Λίθος Μεμφίτης εὐρίσκεται ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ Μέμφιν, ἔχων ψηφίδων μέγεθος, λιπαρὸς καὶ ποικίλος. Plin. xxxvi. 7.: “Vocatur et Memphites a loco, gemmantis naturæ.” Cf. Isidor. Orig. xvi. 4. Eustath. ad Dionys. 255., *Σινωπίτης Ζεὺς, ὁ Μεμφίτης, *Σινωπίον γὰρ ὄρος Μέμφιδος. Vide Jablonskii Pantheon Æg. iv. 3. p. 233.

ΜΥΡΟΝ.

Voc. *Ἀμύριστος, Unguentis carens, legitur in Plut.

sacerdotibus inprimis usitatum; præcedunt enim illic hæc verba, Προῖται αἶμα Ἀρίως, Ὁ θάνης αἶμα προκοδείλου, quæ verti solent, Magi Martis sanguinem (vocant), Osthane auram crocodili. Videntur ea ad Ægyptios pertinere, propter mentionem crocodili. P. 349.: “Neque dubium est, quin nomen Magi apud Ægyptios valde fuerit honestum, uti apud Persas, eo appellantes Sacerdotes et Philosophos. In Ægypto artes magicæ a sacerdotibus colebantur, ut vel e libro Mosis secundo satis patet. Ad illarum cognitionem non admittebantur alii præter sacerdotes ac viros honoratiores, ipsosque reges. Cujusmodi artes magicæ efficiebant, ut carum periti haberent rerum mirabilium auctores, et populum in sui admirationem raperent.”

“Vocabula Artis, si Diis placet, divinæ, quæ sc. circa metallorum transmutationem versatur, quamque Chymiam appellant, eo sunt obscuriora, quo illius repertores, quæ in usu sunt communi, aliis insolentibus mutari debere existimant, ne mystica illa, quæ passim obtrudunt, tam facile quibusvis paterent. Affectata enim ubique in scriptis suis peculiari quadam loquendi ratione, novis suo arbitratu confictis et aliunde petitis, verbis, ac phrasibus semper utuntur, ut forte legentium animos miserabiliter torqueant, vel saltem ut vanitate ac pompa quadam mixta orationis fallant, magnarumque rerum spe pascant: dum chimerica quævis et fabulosa intermiscant, veluti mysteria quædam incognita, ac dictionibus ambiguis miserum mortale genus, viam potius obstruendo rebus inveniendis quam aperiendo, ludificant. Prophetarum instar denique perplexo et involuto loquuntur sermone, ita ut non injuria Ægyptii, apud quos divina ars ista inventa tum primum dicitur, illius Professores hac appellatione donaverint, cum ejusce argumenti arcana vocabulis ad libitum confictis, vel aliunde mutuatis, Prophetarum more, contenda esse existimarent. Duplicem enim in philosophorum libris esse solere obscurnitatem ait Michael Toxites, et ipse Philosophus Chymicus, in Præf. ad Quomasticum Medicum, unam rerum, alteram verborum. ‘Res,’ inquit, ‘quia magnæ sunt et divinæ, sub involucri docentur: ut nisi quis a Deo mentem illustratam habeat, cruce sensum nullo modo possit. Summa enim totius mundi arcana, secreta et mysteria sapientiæ Doctores posteris tradiderunt, populumque rudem, imperitum, ingratumque, uti æquum erat, magnalia Dei, ne vilescerent, ænigmatibus claverunt. Non enim conveniebat tanta mysteria communia fieri, quæ sapientiæ tantum filiis destinata erant. Quamobrem lingua etiam propria, vocibusque singularibus uni sunt, unde altera, verborum sc., orta est difficultas.’ Neque aliis rationibus receptam hanc apud Chymicos scribendi methodum tueri firmatque Pelagius, Philosophus perinde Chymicus, in libro MS. de Sacra Arte: ‘Ἡμεῖς μὲν χρῆσθαις ἰδίῳ ὅμιν τῆς ἐντυγχάνουσι τῇ παρὸντι βιβλίῳ ἐπιμόνως σχολάσαι, καὶ ἀντιμενεῖν τοῦ μυστηρίου τῇ ἐποθεῖν· φησὶ γὰρ ὁ φιλόσοφος, ὅτι οἱ ἀνθρώποι· χηρῶσιν, δαίμονες δὲ φθονοῦν, καὶ ἐκόντες, ἐπὶ βασιλείᾳ· οὐρανὸν οἱ παῖδες ἐντυγχάνοντες ἡξιώθησαν. Ita nugantur isti tenebriones. Ab Ægyptiis igitur, ut volunt, ad Græcos profluxit ars chymica, quorum scripta, cujusmodi complura leguntur in Bibliothecæ Regiæ Codicibus MSS., similibus trictis et vocibus implexa sunt ac intricata. A Græcis deinde, vel forte etiam ab ipsis Ægyptiis, ars chymica ad Latinos promanavit, qui simili nsi scribillandi ratione, vocibus a communium usu remotis scripta sua innodarunt.” Du-Cangius.

“Ædem Jovis Olympii Dio (lxi. 16.) vocat Ὀλύμπιον, τὸ τι Ὀλύμπιον τὸ ἐν ταῖς Ἀθήναις, ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς ἱερῆται, ἱερῆται. Perperam vir magnus Ὀλύμπιον legit in illo Dionis loco. Nam Ὀλύμπιον pro Ὀλυμπίῳ est Jovis Olympii templum. Sic Ἰσιον pro Ἰσιῳ, et Ἀσκληπίον pro Ἀσκληπείῳ. Philostr. (de Vit. Soph. i. 25. 3. p. 533.): Τὸ δὲ Ἀθήνησιν Ὀλύμπιον, δι’ ἐξήκοντα καὶ πεντακκοσίῳ ἔτων ἀποτίθεται, καθιερῶσας δὲ αὐτοκράτωρ, ὡς· χροῖον μίγα ἄγνισμα, ταῖς καὶ τὸν Πολύμωνα ἱερῆσαι τῇ θεῶν. Salmas. in Æl. Spartian. p. 35. e. “τὸ Ἀργεῖσιον, ut vel pueri sciunt Cercoῖται, templum est Dianæ, ut Ἀσκληπείον, Ἐσκαπείον, Ἰσιῳ, Ἰσιδῖον templum.” Idem in Solin. p. 48. c. Idem tamen ibid. p. 406. e. Ἰσιῳ pro Ἰσιῳ scripsit: “Simulacrum Panis, τὸ Πάνιον, ut Ἰσιῳ, Ἀσκληπείον, Ὀλύμπιον. Alii etiam scribere Πάνιον, ut Ὀλύμπιον. Hinc apud Panis Stephano et aliis Πάνιον. Et Πάνιον βῆσαι Æschilo. Et Πάνιον· δαίμων ap. Hesych. Certe δὲ Πάνιος et Πάνιος dicebatur. Inde et τὸ Πάνιον Æneas Græcus Auctor dixit, quæ alii τὸ Πανιά.”

de Pythiæ Oraculis p. 397. b., Σίβυλλα δὲ μαινομένη στόματι, καθ’ Ἡράκλειον, ἀγέλαστα καὶ ἀκαλλώπιστα καὶ ἀμύριστα φθεγγόμενη, χιλίων ἐτῶν ἐξικνεῖται τῇ φωνῇ διὰ τὸν Θεόν, i. e. gratiarum et amœnitatis expertia.

ΣΜΑΡΑΓΔΟΣ.

Nom. *Ψευδοσμάραγδος legitur in Plin. xxxvii. 19.: “Theophrasto autem” (περὶ λίθων p. 6.) “scribente, esse in Tyro Herculis templo stantem pilam e smaragdo, nisi potius pseudosmaragdus sit; nam et hoc genus reperiri, et in Cypro inventum ex dimidia parte smaragdum, ex dimidia jaspidem, nondum humore in totum transfigurato.” In Theophrasto l. c. est, εἰ μὴ ἄρα ψευδὴς σμάραγδος.

ΣΤΙΑΒΩΝ.

Mirum est Tewateri diligentiam effugisse Jablonskii verba in Pantheo Æg. iii. 6. 5. p. 135. “Quia in Planetis diversus observatur color, diversusque fulgor oculos nostros percellit, Ægyptii ab hac coloris diversitate, diversa quoque ipsis nomina impostere. Docet hoc inter alios Julius Firmicus Matheseos ii. 2., ubi de quinque Planetis hæc scribit:—“Has stellas non eodem nomine, quo nos, aut Græci, Ægyptii nominant. Nam qui a nobis Saturnus dicitur, ab Ægyptiis φαίνων vocatur. Quem nos Jovem vocamus, Ægyptii φαέθοντα vocant: qui a nobis Mars, ab illis πυρρός dicitur: quæ a nobis Venus, ab illis φωσφόρος vocatur. Quem nos Mercurium dicimus, illi στίλβοντα vocant.” Quæ hic vides appellari nomina Ægyptiaca, sunt re ipsa Græca, etsi ab aliis quoque pro Ægyptiacis venditentur. Ipse Achilles Tatius s. 2., ad testimonium vocatus, scribit, Ægyptios et Græcos Saturni stellam, quamvis sit obscurior, vocare tamen φαίνοντα, i. e. lucidam. Ergo, teste hoc scriptore, certe non contemnendo, non Græci modo, verum et Ægyptii, Planetam Saturni vocarunt φαίνοντα. Ita et vetus auctor (ap. Salmas. de Annis Climact. p. 595. 6.) de dierum ad numerum et nomina Planetarum institutis appellationibus: Τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν Αἰγύπτιοι ἀνέθεντο πυρρόντι, Ἀρης δὲ οὗτος παρ’ Ἑλλήσι. Et tamen nomina hæc, quæ Ægyptiis tribuuntur, re ipsa pura putaque Græca sunt, et a Græcis quoque passim adhibentur, ut genti suæ propria. Dicere poses, nomina hæc vocari Ægyptiaca, cum tamen sint Græca, eo quod Alexandrinis, quorum urbs sita erat in Ægypto, sed qui lingua, moribus, et studiis vere erant Græci, deberentur, iisque quodammodo propria essent. Verum obstat, quod nominibus his usus jam fuisseprehendatur Aristoteles in libro de Mundo, tanquam usu communi receptis, quæ igitur Græcis ante philosophi hujus ætatem, ideoque ante Alexandrianam conditam, familiaria fuisse oportet. Jure ergo colligere nobis integrum erit, nomina illa vocari Ægyptiaca, cum tamen re ipsa sint Græca, quoniam rem ab Ægyptiis acceperunt Græci, eamque vocabulis Græcis, sed quæ Ægyptiacis responderent, plane expresserint.”

